31.7.21

Fambur[illegible]
de Jure
Abbat[illegible]

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1 M
3

Ex Biblioth
majori Coll. Rom
Societ. Jesu

31.7.21
Tamburin
de Jure
Abbat
BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
1 M
3
Ex Biblioth.
majori Coll. Rom
Societ. Jesu
Digitized by Google

Digitized by Google

13-1-M.3 II

DE JURE ABBATUM, ET ALIORUM PRÆLATORUM,

Tàm Regularium, quàm Secularium

EPISCOPIS INFERIORUM,

TOMUS TERTIUS;

IN QUO DE EORUNDEM PRÆLAtorum poteſtate in univerſali bonorum temporalium adminiſtratione: putà, Miniſtris, beneficiatis, ac feudatariis deputandis, charitativis ſubſidiis exigendis, Capitulis celebrandis, legibus condendis, Eccleſiis conſtruendis, ac deſtruendis, uniendis, & disjungendis, earumque bonis alienandis, locandis, emphyteuticandis: item, de poteſtate eorundem in Novitiis recipiendis, & ad profeſſionem admittendis, de una ad aliam Religionem transmittendis: Apoſtatis, fugitivis, ac ejectis tractandis: ac tandem de ſpoliis, & Judicibus Conſervatoribus inſtituendis, fuſiſſimè diſſeritur, juxta Romanæ Curiæ ſtylum, & praxim.

ACCESSERUNT VIGINTI ET UNA SUPRA CENTUM S. Rotæ Romanæ Deciſiones, quæ varias ſupra jus eorundem Prælatorum datas Deciſiones, iis maximè neceſſarias, & perutiles continent.

ADJECTA EST AD CALCEM PRAXIS CRIMINALIS ABBATUM.

AUTHORE

D. ASCANIO TAMBURINIO

DE MARRADIO, S. T. M. ABBATE PASSINIAnenſi, Congregationis Vallis-Umbroſæ: olim ejusdem Congregationis Generali, Sereniſſimi Principis Cardinalis Caroli Medices à ſacris Conſultationibus.

Poſt tres quæ in Gallia prodierunt Editiones prima in Germania auctior & correctior, neceſſariis Indicibus illuſtrata.

BIBL. SOC. JESU ... IHS

Cum Privilegio Sacræ Cæſareæ Majeſtatis.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,

Apud JOANNEM BALTHASAREM COOMANS.

Typis JOANNIS PHILIPPI ANDREÆ.

M. DC. XCI.

13.1. H. 3

INDEX DISPUTATIONUM, ET QUÆSITORUM,

Quæ in hoc tertio Tomo, juxta ordinem, quo digeſta ſunt, continentur.

DISPUTATIO PRIMA.

De poteſtate Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad Capitulorum, & domeſticorum Conciliorum celebrationem.

Qu. 1. Utrùm expediat, Abbates, & Prælatos, tam Regulares, quàm ſæculares, Congregationes capitulares celebrare. pag. 1

2. Quòd ſit munus Abbatum, & Prælatorum, qui Generalibus, & Provincialibus Capitulis, tanquam Diffinitores præſunt. 2

3. Utrùm Diffinitores exiſtentes in Diffinitorio, teneantur ſub mortali liberè, & expreſſè propriam ſententiam proferre. 5

4. Ad quos ſpectet electio Generalis, & Patrum Diffinitorum; & quomodo eligendi ſunt. 6

5. Utrùm Diffinitores teneantur ſub mortali de his, quæ in Diffinitorio aguntur, & terminantur nihil publicare. 8

6. Utrùm Abbas, vel alii Prælati, in Monaſterii negotiis debeant Monachos ad conſilium adhibere. ibid.

7. Utrùm Abbates, & alii Prælati Regulares teneantur, non ſolùm Conventus conſilium, in negotiis gerendis requirere; verùm etiam conſenſum expectare. 9

8. Utrum Abbas, vel alius Prælatus diſciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat. 10

DISPUTATIO II.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad inſtituendum, ac providendum Officiales, & Miniſtros in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis.

Qu. 1. Utrùm expediat Abbati pro ſui Cœnobii regimine aliquos graduatos Officiales, & Miniſtros adhibere. 10

2. Quales, & quos Officiales, vel graduatos debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem Abbas adhibere. 11

3. Utrùm per ſolum Abbatem, vel etiam Monaſterii Congregationem; an autem per Abbates Superiores eligantur, & ordinentur Officiales, & Miniſtri Conventus. 12

4. Utrùm Abbas in ſua abſentia poſſit Vicarium conſtituere. 12

5. Utrùm Abbas debeat Lectores in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere. ibid.

DISPUTATIO III.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum, quoad ſtatuta condenda.

Qu. 1. Utrùm Abbas poſſit ſtatuta condere. 14

2. Utrùm Abbas Generalis cum Capitulo poſſit condere ſtatuta contra jus commune. 15

3. Utrùm Abbates, & Prælati ſæculares exempti Epiſcopalem juriſdictionem habentes, poſſint ſtatuta condere. 16

4. Utrùm Abbas Generalis obligetur legibus Capituli Generalis, & ſtatutis ſpecialibus Provinciarum, & Monaſteriorum ſuæ Religionis. 17

5. Utrùm Abbates in eorum præceptis, ad hoc ut obligent in conſcientia, teneantur conſultationem adhibere. 18

6. An ſtatuta Abbatis Generalis in Capitulo Generali obligent omnes Regulares ſubditos ad eorum obſervantiam; & an præter prædicta ſtatuta, & eorum Regulas, obligentur à ſacris Canonibus ſancita obſervare. ibid.

7. Utrùm Abbates Generales, & Capitula generalia poſſint abrogare ſtatuta in alio Capitulo etiam Generali condita. 25

8. Utrùm Abbas, vel Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus, teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias Monaſticas, & quid ſi ad Papatum aſcendat. 28

DISPUTATIO IV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Regularium circa Regulam.

Qu. 1. Utrùm Abbates Regulares teneantur ſuam Regulam, & omnia in ea contenta obſervare. 31

2. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint immunitates, & libertates ſubditis conceſſas coarctare. ibid.

3. Utrùm Religioſus teneatur obedire Prælato, nedum in iis, quæ ſunt ſecundùm Regulam, ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra, vel etiam contra Regulam, ita ut novæ Regulæ inſtitutæ parere debeat. 32

4. Utrùm omnia contenta in Regulis ſanctorum Patrum, & præcipuè S. Benedicti, obligent ad peccatum mortale. 35

5. Utrùm Regulam Religioſorum conſuetudine laxatam teneantur profeſſi obſervare, prout ſtat in primo rigore; etiam antequam per Abbatem Generalem, & Capitulum reformetur. ibid.

6. Utrùm ſubditi Regulam propriam jam collapſam, ſeu relaxatam à Prælatis ſuperioribus, ad priſtinum ſtatum redactam cum majori parte Capituli obſervare teneantur. 36

7. Utrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis poſſit in præceptis Regulæ diſpenſare. 37

8. Utrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis poſſit in omnibus Regulæ ſtatutis cum ſubditis diſpenſare. 40

9. Utrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis poſſit diſpenſare in Ragula ad libitum, & ſine cauſa. 41

10. Utrùm Abbates, vel alii Prælati Regulares poſſint indifferenter diſpenſare cum ſuis ſubditis in mandatis Regulæ. 43

11. Utrùm Abbates, & Prælati diſpenſantes in propriis legibus ſine cauſa peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus: & an diſpenſatio talis valida ſit. 45

12. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint etiam ſecum ipſis in præceptis Regulæ diſpenſare. 47

13. Utrùm Abbates, & alii Prælati Regulares poſſint compellere ſuos ſubditos ad recipiendam diſpenſationem à ſe ipſis factam. 49

DISPUTATIO V.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad Monaſteriorum conſtructionem, vel deſtructionem.

Qu. 1. Utrùm Abbates, & Prælati poſſint ædificare de novo Monaſteria, ſeu ædificata recipere, abſque licentia Summi Pontificis, & Epiſcopi diœceſani. 50

2. An pro conſtructione Monaſteriorum, & Eccleſiarum, poſſint compelli vicini ad ſuum proprium vendendum. 55

3. Utrùm Abbates poſſint ædificare Eccleſias, & Cœnobia prope Eccleſias, & Monaſteria aliorum Regularium, & è converſo. 56

4. Utrùm Eccleſiæ, & Abbatiæ Regularium poſſint de uno ad alium locum, nulla habita Diœceſani licentia, transferri. 57

5. Utrùm, ſi Eccleſia Abbatialis mutet ſtatum, retineat ſua privilegia. 58

6. Utrùm, translata Abbatia de uno ad alium locum, auferantur, & tollantur ipſius jura, & privilegia. 59

7. Utrùm Abbates poſſint ſua Monaſteria, ſeu Eccleſias deſerere, & deſtruere. ibid.

8. Ad quem pertineat locus, & bona Monaſterii jam deſtructi; & quid, ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur. 61

9. Utrùm deſtructa Abbatia, tollatur dignitas Abbatialis; & pereant, & extinguantur ejus jura, & privilegia. 62

10. Utrum Abbas ædificans Monaſterium in loco non exempto, acquirat illi jura exemptionis. ibid.

11. Utrùm Monaſteria in Diœceſi aliqua ædificata, cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus Diœceſano ſubjecta, & in quibus poſſint conveniri coram illo, & excommunicari, eique ſubjici: & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede apoſtolica exempta ab Ordinariis. ibid.

DISPUTATIO VI.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Regularium quoad Novitios recipiendos, eosq; ad profeſſionem admittendos.

Qu. 1. An ſpectet ad Abbatem ſolum recipere Novitios, an verò etiam ad alios ſibi ſocios, & Collegas, ſive Capitulū. 74

2. Quam ætatem requirere debeat Abbas in Novitiis recipiendis. 76

3. Quæ perſonæ ad habitum Religionis admitti prohibeantur Abbatibus, & aliis Prælatis Regularibus. 78

4. De informationibus circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus habendis. 83

5. Utrùm Abbates & Prælati Regulares omittentes informationes circa Novitios, peccent mortaliter, & incurrant pœnas Bullæ Sixti V. 98

6. De quibus Abbas Novitios recipiendos admonere, & qualiter cum eis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat. 99

7. Quid ſit ab Abbatibus & Prælatis Regularibus circa annum probationis ſtrorum Novitiorum, & locum in quo Novitii educantur, præcavendum. 100

8. Quid obſervare debeant Abbates, & Prælati Regulares circa habitum ingredientium Religionem. 104

9. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, pro expenſis in Novitiatu factis accipere. 105

10. Quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis Regularibus circa renunciationem bonorum ſui Novitii præcavendum: & quæ contineantur, vel non, in Decreto Concilii Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regul.* 107

11. De tempore probationis Novitiorum, & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit. 109

12. In qua ætate debeant Abbates, & Prælati Regulares Novitios ad profeſſionem admittere, & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes. 113

13. Utrùm in quacunque profeſſione, tam expreſſa, quàm tacita, idem tempus, & ætas in Novitiis requiratur. 114

14. Utrùm oporteat profeſſionem fieri in manibus Abbatum, & aliorum Prælator. Regular. vel de ipſorum licentia. 115

15. Utrùm Abbas ſolus, ſine Monachorum conſenſu, vel conſilio, poſſit ad profeſſionem Novitios recipere. 116

16. De conditionibus validæ profeſſionis. 117

17. Utrum profeſſio invalida ſit ratificanda, tam ab Abbate, & Conventu, quàm à profitente. 118

18. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares vel alii, ad quos ſpectat, Novitios ad profeſſionem admittere, poſſint aliis delegare, ut dictos Novitios ad profeſſionem admittant: & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare & differre. 120

19. An profeſſio excommunicati per Abbatem recepta valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens. 121

20. An Abbas cenſura innodatus ad profeſſionem aliquem admittere valeat. 122

21. An profeſſio facta in manibus Epiſcopi ſine Abbatis, & Conventus licentia valeat. ibid.

22. De his, quæ circa formam profeſſionis ab Abbate ſunt prænoſcenda. 123

23. An pro ratificatione invalidæ profeſſionis exquirere debeant Abbates & Prælati Regulares exteriorem profitentis conſenſum: & an profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur. 124

24. An Abbas iteranti profeſſionem præcipere debeat, ut novum annum probationis expleat. 125

25. Intra quod tempus Monachus contra poſſeſſionem invalidam reclamare poſſit: & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra poſſeſſionem validam. ibid.

26. Quibus ex cauſis competere poſſit Religioſo jus reclamandi contra profeſſionem à ſe emiſſam. 127

27. De privilegiis quibus fruuntur Novitii Regulares, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio, ac de aliis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. 129

28. Utrùm Novitii puniendi ſint pro ſuis delictis à Judice ſeculari, vel eccleſiaſtico. 134

DISPUTATIO VII.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum regularium quoad tranſitum Religioſorum ad aliam Religionem.

Qu. 1. AN Regularibus licitus ſit tranſitus de una ad aliam Religionem abſque licentia. 135

2. An aliquibus Regularibus ſpeciali jure ſit interdictus tranſitus à ſua ad aliam Religionem. 138

3. A quonam Superiori licentia ad arctiorem Religionem tranſeundi poſtulari debeat. 139

4. Utrum attendenda ſit perfectio, an arctitudo Religionis, ad hoc ut liceat ad eam tranſitus, petita, licet non obtenta, Prælati licentia. 141

5. Utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint ſubditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem tranſeundi concedere. 142

6. De Novitiatu, & profeſſione, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem. 144

DISPUTATIO VIII.

De poteſtate, & munere Abbatum, & Prælatorum regularium circa Apoſtatas, fugitivos, & ejectos.

Qu. 1. UTrùm Religioſus poſt ſolennem profeſſionem ſine Abbatis licentia à Monaſterio recedens, cenſendus ſit apoſtata. 146

2. Utrùm Religioſus fugiens è carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur, cenſendus ſit apoſtata, vel fugitivus. 148

3. Utrum Abbates, & Prælati regulares teneantur apoſtatas, & fugitivos perquirere, & ad propria Monaſteria revocare; & an pœnas incurrant eas non perquirendo. 149

4. Abbates, & Prælati regulares qualiter cum apoſtatis, & fugitivis ad Monaſteria revocatis ſe gerere debeant. 152

5. Quibus cedant apoſtatarum, & fugitivorum bona, & quibus eorum debita perſolvere incumbat. 153

6. Utrùm Abbas poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra Clauſtrum degat, abſque quòd apoſtaſiam incurrat, & maximè, ut propriis parentibus ſubveniat. 154

7. Utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint Religioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles, à Religione ejicere, & quid, ſi illos injuſtè expellant. 155

8. De obligationibus ejectorum à Religione. 157

9. De pœnis contra apoſtatas, & fugitivos, illorumque fautores ſtatutis. 158

DISPUTATIO IX.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad beneficiorum collationem.

Qu. 1. UTrùm Abbates, & Prælati Regulares habeant poteſtatem conferendi beneficia. 164

2. Quo jure Abbatibus beneficiorum collatio, ac beneficiatorum inſtitutio competat, & an beneficia regularia Regularibus, & ſecularia ſecularibus conferenda ſint. 165

3. Quotuplicia ſint beneficia ab Abbatibus conferenda. 166

4. Utrum Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores, antequam ſuarum Abbatiarum poſſeſſionem adipiſcantur, poſſint beneficia ad eas ſpectantia conferre. 169

5. Utrum poſſint Abbates præſentare, & conferre beneficia eorum Monaſteriis ſubjecta, abſque conſenſu Conventus. ibid.

6. Utrum Abbates beneficia ad eorum collationem ſpectantia poſſint ad libitum, tam Regularibus, quàm ſecularibus conferre. 170

7. Quibus perſonis ſint beneficia, tam ſecularia, quàm regularia ab Abbatibus, & Prælatis, tam ſecularibus, quàm Regularibus conferenda. 171

8. Utrùm Monachus ſit capax beneficiorum, tam regularium, quàm ſecularium: & quid de Canonicis regularibus Congregationis Lateranenſis. 178

9. Utrùm Abbas poſſit cogere ſuum Monachum ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo Abbate collatum. 180

10. Utrùm Monachus abſque Abbatis licentia poſſit beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare. 181

11. Utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint beneficia regularia Novitiis conferre. 182

12. Cui acquirat Monachus de fructibus beneficii ſibi ab Abbate collati. ibid.

13. Utrùm in beneficiis regularibus habeat locum regula reſervationis menſium apoſtolicorum. ibid.

14. Utrùm Abbas poſſit ad libitum removere à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium, ei ab ipſo Abbate, vel alio Superiore collatum. 184

15. Utrùm Abbas poſſit removere à Monacho beneficium manuale, ei à Papa collatum, vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum. 185

16. Abbate negligente in conferendo beneficia ſuæ Abbatiæ, ad quem devolvatur eorum collatio. 186

17. Utrùm Abbas excommunicat⁹ poſſit beneficia conferre. 187

18. An Abbates in beneficiis curatis ſibi ſubjectis Vicarium poſſint inſtituere. 188

19. Quod ſalarium debeat conſtitui Vicariis inſervientibus Parochiis Monaſterio unitis. ibid.

20. Utrùm Abbates poſſint habere concurſum ad Parochiales Eccleſias ſibi ſubjectas. ibid.

21. Utrùm Abbates poſſint acquiſitioni juriſpatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundandi aſſenſum præbere. 189

22. Utrùm Abbates poſſint inſtituere præſentatos in Capellis juriſpatronatus ad ipſos ſpectantibus. 190

23. Quibus modis juſpatronatus ſecularium in Monaſterium, & Abbatiam transferri poſſit. ibid.

24. Intra quod tempus teneantur Abbates præſentare ad beneficia juriſpatronatus ad eorum Abbatias, & Monaſteria ſpectantia. 192

25. An Regularis poſſit Eccleſiæ Collegiatæ ſeculari præfici, & beneficia ſimplicia obtinere, ac penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum poſſidere. ibid.

DISPUTATIO X.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad exactionem charitativi ſubſidii à ſubditis, & beneficiariis.

Qu. 1. QUid ſit charitativum ſubſidium, & à quibus perſonis exigendum. 192

2. Utrum Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint charitativum ſubſidium à Monaſteriis & Eccleſiis ſibi ſubjectis exigere. 193

3. Ex quibus cauſis charitativum ſubſidium; & in qua quantitate exigi poſſit. ibid.

4. Utrùm Abbas cum ſuo Monaſterio charitativum ſubſidium Epiſcopo ſolvere teneatur. Et quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus. 194

DISPUTATIO XI.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa bonorum temporalium adminiſtrationem.

Qu. 1.

Index Diſputationum, & Quæſitorum.

Qu. 1. ADminiſtratio bonorum temporalium Abbatiæ, ſive Monaſterii, aut religioſæ Congregationis, apud quem ſit. 196
2. Utrùm Abbas bonorum temporalium ſui Monaſterii dominus dici poſſit. 202
3. Abbatis poteſtas in acquirendo pro Monaſterio quæ ſit. 203
4. Quicquid acquirit Monachus, an Abbatiæ, & Monaſterio, vel ſibi, & conſanguineis acquirat. 204
5. An Abbas, vel Monachus ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem, aſſumptus ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat. 212
6. An penes Abbates ſit poteſtas, & cura conſervandi bona temporalia ſui Monaſterii. 213
7. An Abbas teneatur defendere bona, jura, & privilegia ſuæ Abbatiæ & Monaſterii: & quæ pœnæ contra raptores bonorum eccleſiaſticorum illatæ ſint. 214
8. Utrum contra Abbates bona, jura, & privilegia non tuentes poſſit Monaſterium agere. 215
9. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares ſuorum Monaſteriorum bona in providendo decori, & ornatui ſuarum Eccleſiarum expendere debeant. 216
10. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares de facultatibus ſui Monaſterii debeant ſubditorum neceſſitatibus æqualiter providere. ibid.
11. Quis numerus Regularium in unoquoque Conventu conſtituendus ſit. ibid.
12. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares de bonis Monaſteriorum poſſint ædificia conſtruere, & qualia ea eſſe debeant. 218.
13. Utrùm Abbas poſſit in ſupellectilem, & veſtes pretioſas, lautas comeſſationes, ſuperfluos ſervos, & equitatus bona Monaſterii impendere. ibid.
14. Utrùm Abbates Commendatarii, & alii Prælati poſſint de fructibus ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum libere diſponere. 219
15. Abbates, & Prælati ſeculares in quos uſus ſuorum beneficiorum redditus expendere teneantur. 220

DISPUTATIO XII.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa feuda, & Vaſſallos.

Qu. 1. UTrùm Abbates poſſint civitates, caſtra, oppida, vaſſallos, ac juriſdictionem temporalem habere. 223
2. Utrùm liceat Ciſtercienſibus caſtra, oppida, vaſſallos, ac temporalem juriſdictionem habere. 225
3. Utrùm Abbas poſſit aliqua loca, ſive caſtra Monaſterii alicui Regulari, vel ſæculari concedere. ibid.
4. Utrum Abbates, & Prælati eccleſiaſtici caſtra, aut alia feuda poſſidentes teneantur per ſuos vaſſallos ſuo Principi auxilium præbere. 233
5. Utrum Abbates, & Prælati Regulares cum ſuis ſubditis regularibus teneantur ad obſequia propriæ Reipublicæ propter bonum commune. 234

DISPUTATIO XIII.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad alienandum bona ſuarum Eccleſiarum.

Qu. 1. UTrùm Abbas poſſit bona mobilia Monaſterii alienare. 236.
2. Utrùm Abbas poſſit bona immobilia eccleſiaſtica alienare. 239.
3. Utrùm Abbas, & Prælati, tam Regulares, quàm ſæculares, poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum, abſq; Conventus, & Capituli conſenſu incidere. 241
4. Quomodo debeat procedere Abbas in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum, ad hoc, ut ſit legitima. 243
5. Utrùm in alienatione bonorum Monaſterii requiratur etiam Epiſcopi aſſenſus, & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis. 245
6. Utrùm Abbates, & Prælati Generales, ſtante aliquo privilegio, poſſint bona Monaſteriorum ſuæ Religionis, inconſulto Romano Pontifice alienare. ibid.
7. Utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint, abſque aſſenſu apoſtolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis: & quid de pecunia, quæ convertitur in utilitatem Eccleſiæ propter alienationem. 247
8. Utrùm Abbas localis poſſit bona Monaſterii abſque Abbatis Generalis licentia alienare. 248
9. In quibus caſibus poſſint Abbates, & Prælati bona ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum, inconſulto Romano Pontifice alienare. ibid.
10. An mortuo Abbate, poſſit interim Conventus alienare. 250
11. An Prior exiſtens ſub Abbate exemptio poſſit alienare. ibid.
12. Quas pœnas incurrant Abbates alienantes bona ſuorum Cœnobiorum, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extravagantis, *Ambitioſæ*. ibid.

DISPUTATIO XIV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad bona ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum locanda, ſive in emphyteuſim, vel feudum concedenda.

Qu. 1. QUomodo liceat Abbati bona ſui Monaſterii locare. 252
2. Utrùm Abbas poſſit locationem bonorum Monaſterii facere ad duo tricenia, ita ut elapſo primo incipiat ſecundum. 253
3. Utrùm Abbas teneatur ſtare locationi factæ per ſuum prædeceſſorem. 254
4. Utrùm Abbas poſſit bona ſui Monaſterii infeudare. ibid.
5. Quæ bona Monaſterii poſſit Abbas infeudare. 255
6. Utrùm Abbas poſſit bona Monaſterii in emphyteuſim dare. 259.
7. Quæ bona Monaſterii poſſit Abbas in emphyteuſim, abſque ſolennitatibus requiſitis à jure, concedere. ibid.
8. Utrum Abbas poſſit dare in emphyteuſim rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum: & quomodo intelligatur tertia, & quarta generatio. 260
9. Utrum Abbas poſſit dare in feudum, vel emphyteuſim ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. ibid.
10. Utrùm ſit validus contractus alienationis, locationis, & ſimilium, non obtento beneplacito apoſtolico, etiam cum clauſula: *Reſervato beneplacito apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.* ibid.

DISPUTATIO XV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad beneficiorum, Eccleſiarum, vel Monaſteriorum uniones, & disjunctiones faciendas.

Qu. 1. UTrùm Abbates beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta unire poſſint. 263
2. Ex quibus cauſis beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum conjunctio ab Abbate fieri poſſit. 264
3. De forma, & ſolennitatibus requiſitis in Eccleſiarum, & beneficiorum unione, ab Abbate facienda. ibid.
4. Utrùm uniones Monaſteriorum, & locorum regularium comprehendantur ſub apoſtolicis revocationibus deſuper aliquo modo factis, vel faciendis. 265
5. An, ſi Abbatiæ uniatur aliqua Eccleſia, ipſa ſortiatur jura, & privilegia Abbatiæ. ibid.
6. Utrùm Abbas Generalis poſſit diſmembrare bona ab uno Monaſterio, & alteri unire. 266
7. Quis poſſit Eccleſias, & beneficia unita disjungere, ex quibus cauſis, & quos vocare debeat in illorum disjunctione. ibid.

DISPUTATIO XVI.

De ſpoliis Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum.

Qu. 1. AD quem pertineant ſpolia Abbatum, & aliorum Prælatorum ſæcularium. 267
2. An Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede Apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint de vaſis, & ornamentis divino cultui dicatis diſponere. ibid.
3. Abbatis regularis ſpolia ad quem ſpectent. 268
4. An Religioſorum beneficiatorum ſpolia ad Abbatem, vel Monaſterium pertineant. 269
5. An ſpolia Monachorum decedentium extra Monaſterium, ſpectent ad ipſum Monaſterium; an verò ad Sedem Apoſtolicam. ibid.

DISPUTATIO XVII.

De Judicibus, & Conſervatoribus.

Qu. 1. UTrùm Prælati Regulares poſſint ſibi Conſervatores eligere. 270
2. De quibus Regularium cauſis poſſint Judices Conſervatores ab eis deputati cognoſcere. 273
3. Utrùm Judices Conſervatores poſſint ut ſuſpecti recuſari, & an ab eorum ſententiis appellari poſſit. 275
4. Utrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint in Judices Conſervatores eligi. 276
5. Abbates & Prælati Regulares quæ officia, & quos actus in judicio exercere poſſint. 277
6. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares, vel Monachi, abſque ipſorum licentia, teſtamentorum, & aliarum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint. 278

PRAXIS CRIMINALIS, ET Judiciaria pro Abbatibus, & Prælatis Regularibus.

Qu. 1. UTrùm Abbates, & Prælati Regulares ſint competentes Religioſorum Judices. 416
2. Quænam conditiones requirantur in Prælatis Regularibus quatenus Judicum munus exerceant. 417

3. Prælati Regulares quomodo in ſubditorum cauſis procedere debeant. 419
4. Regulares Judices quomodo per viam accuſationis contra ſubditos delinquentes procedere debeant. 422
5. Quomodo Regulares Prælati in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant. 423
6. Quem modum Regulares Prælati contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant. 425
7. Quem modum Regulares Prælati contra ſubditos delinquentes per viam ſpecialis inquiſitionis procedentes ſervare debeant. 426
8. Quomodo Regulares Prælati contra ſubditos delinquentes per inquiſitionem mixtam procedere debeant. 427
9. Utrùm in aliquibus caſibus poſſint Regulares Judices, absq; prævia infamia, ad inquirendum tam in genere, quàm in ſpecie procedere. 429
10. Ex quibus indiciis poſſint Regulares Judices Reum torturæ ſubjicere. 430
11. Utrùm Judices Regulares poſſint damnare Reum, à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſerunt. 433
12. De forma, quam in proceſſus continuatione Regularis Judex obſervare debet. ibid.
13. Quid circa teſtium examen Regulares Prælati in inquirendis ſubditorum criminibus advertere debeant. 438
14. Quem modum Regularis Prælatus in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat. 441
15. Utrum Abbates, & Prælati Regulares habeant poteſtatem ſubditos corporalibus pœnis puniendi. ibid.
16. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint Religioſos ſubditos pœna exilii punire. 442
17. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint ſubditos ad triremes damnare. 442
18. Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint ſuos ſubditos degradare, ac brachio ſeculari tradere, ſive eis pœnam mortis, vel mutilationis imponere. ibid.
19. Utrùm liceat Religioſis à ſententiis, & correctione ſuorum Prælatorum appellare. 444

INDEX

ALPHABETICO ORDINE DIGESTUS, QUÆSITORUM OMNIUM, QUÆ IN HOC TERTIO TOMO CONTINENTUR.

Prior numerus diſputationem, alter quæſitum, tertius quæſiti numerum; quartus demum paginam indigitat.

A.

ABBATES, & Prælatos tam regulares, quàm ſeculares, Congregationes capitulares celebrare utrum expediat. diſput. 1. quæſito 1. pag. 1.

Abbatum, & Prælatorum, qui generalibus, ſeu provincialibus Capitulis, tanquam Diffinitores præſunt, quod ſit munus. d. ead. 1. q. 2. p. 2.

Abbas, vel alii Prælati utrùm in Monaſterii negotiis debeant Monachos ad conſilium adhibere. d. 1. q. 6. p. 8.

Abbates, & alii Prælati regulares utrùm teneantur non ſolùm Conventus conſilium in negotiis gerendis inquirere, verùm etiam conſenſum expectare. d. 1 q. 7. p. 9.

Abbas, vel alius Prælatus, utrùm diſciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat. diſp. ead. 1. q. 8. p. 10.

Abbas utrùm expediat pro ſui Cœnobii regimine, ſecum aliquos graduatos Officiales, & Miniſtros adhibere. d. 2. q. 1. p. 10. Vide, *Officiales*.

Abbas quales, & quos Officiales, vel graduatos debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem adhibere. d. 2. q. 2. p. 11.

Abbas utrùm in ſua abſentia poſſit Vicarium conſtituere. diſp. ead. 2. q. 4. p. 12.

Abbas utrùm debeat Lectores in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere. diſp. ead. 2. q. 5. p. ead.

Abbas utrùm ſtatuta poſſit condere. d. 3. q. 1. p. 14.

Abbas generalis cum Capitulo utrùm poſſit ſtatuta contra jus commune condere. diſp. ead. 3. q. 2. p. 15.

Abbates, & Prælati ſeculares exempti habentes juriſdictionem epiſcopalem, utrùm poſſint ſtatuta condere. d. ead. 3. q. 3. p. 16.

Abbas generalis utrùm obligetur legibus Capituli generalis, & ſtatutis ſpecialibus Provinciarum, & Monaſteriorum ſuæ Religionis. diſp. ead. 3. q. 4. p. 17.

Abbates utrùm teneantur conſultationem adhibere in eorum præceptis, ad hoc, ut obligent in conſcientia. diſp. ead. 3. q. 5. p. 18.

Abbatis generalis, & Capituli generalis ſtatuta utrùm obligent omnes regulares ſubditos ad eorum obſervantiam, & an, præter prædicta ſtatuta, & eorum Regulas obligentur alia à ſacris Canonibus ſancita obſervare. diſp. ead. 3. q. 6. p. 18.

Abbates generales, & Capitula generalia utrùm poſſint abrogare ſtatuta in alio Capitulo, etiam generali condita. d. ead. 3. q. 7. p. 25

Abbas utrùm poſſit obligare Novitios ad leges, & ſtatuta Religionis. diſp. ead. q. 8. p. 27.

Abbas, vel Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus utrùm teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas: & quid, ſi ad Papatum aſcendat. d. ead. 3. q. 9. p. 28.

Abbates, & Prælati regulares utrùm teneantur ſuam Regulam, & omnia in ea contenta obſervare. d. 4. q. 1. p. 30.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint immunitates, & libertates ſubditis conceſſas coarctare. diſp. ead. 4. q. 2. p. 31.

Abbas, vel alius Prælatus regularis utrùm poſſit in præceptis Regulæ diſpenſare. diſp. ead. 4. q. 7. p. 37. Vide, *Lex*, *Regula*.

Abbatialis Eccleſia ſi mutet ſtatum, utrùm ſua privilegia retineat. diſp. 5. q. 5. p. 58.

Abbatia tranſlata de uno ad alium locum, utrùm auferantur, & tollantur ipſius jura, & privilegia. diſp. ead. 5. q. 6. p. 59.

Abbates utrùm poſſint ſua Monaſteria, ſeu Eccleſias deſerere & deſtruere. diſp. ead. 5. q. 7. p. 59.

Abbatia deſtructa, utrùm tollatur dignitas Abbatialis; & pereant, & extinguantur ejus jura, & privilegia. diſp. ead. 5. q. 9. p. 62.

Abbas ædificans Monaſterium in loco non exempto, utrùm acquirat illi jura exemptionis. diſp. ead. 5. q. 10. p. ead.

ad Abbatem ſolum an ſpectet recipere Novitios, an verò ad alios ſibi ſocios, & Collegas, ſive Capitulum. d. 6 q. 1. p. 74.

Abbas quam ætatem requirere debeat in Novitiis recipiendis. diſp. ead 6. q. 2. p. 76.

Abbatibus, & aliis Prælatis regularibus quæ perſonæ ad habitum Religionis admitti prohibeantur. diſp. ead. 6. q. 3 p. 78.

Abbates, & alii Prælati ſuperiores quam informationem habere debeant circa Novitios acceptandos. diſp. ead. 6 q. 4. p. 83.

Abbates, & Prælati regulares omittentes informationes circa Novitios, utrùm peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. d. ead. 6. q. 5. p. 58.

Abbas, de quibus recipiendos Novitios admonere, & qualiter cum iis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat. diſp. ead. 6. q. 6. p. 99.

Abbates, & Prælati regulares quid præcavere debeant, circa probationis annum ſuorum Novitiorum, & locum, in quo educantur. diſp. ead. 6. q. 7. p. 100.

Abbates, & Prælati regulares quid obſervare debeant circa habitum ingredientium Religionem. diſp. ead 6 q. 8. p. 108.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus pro expenſis in Novitiatu factis accipere. diſp. ead 6. q 9. p. 105.

ab Abbatibus & Prælatis regularibus quid ſit circa renunciationem bonorum ſui Novitii præcavendum, & quæ contineantur in decretis Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 16 de Regul.* & quæ non comprehendantur. diſp. ead. 6 q. 10. p. 107.

Abbates in tempore probationis Novitiorum quid debeant præcavere. diſp. ead. 6. q. 11 p. 109.

Abbates, & Prælati regulares, in qua ætate debeant Novitios ad profeſſionem admittere: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes. diſp. ead 6. q. 12. p. 113.

Abbatum in manibus, & aliorum Prælatorum regularium, vel de ipſorum licentia, utrùm oporteat profeſſionem fieri. diſp. ead 6. q. 14. p. 115.

Abbas ſolus, ſine Monachorum conſenſu, vel conſilio, utrùm poſſit ad profeſſionem Novitios recipere. diſp. ead. 6. q. 15. p. 116.

tam Abbas, quàm profitens, utrùm profeſſionem invalidam ratificare debeant. diſp. ead. 6. q. 17. p. 118.

Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, Novitios ad profeſſionem admittere, utrùm poſſint aliis delegare, ut dictos Novitios ad profeſſionem admittant, & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre. d. ead. 6. q. 18. p. 120.

Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens, an peccet, & utrùm excommunicati profeſſio per Abbatem recepta valeat. diſp. ead 6. q. 19 p. 121.

Abbas cenſura innodatus an valeat admittere aliquem ad profeſſionem. diſp. ead 6 q. 20 p. 122.

ſine Abbatis, & Conventus licentia an valeat profeſſio facta in manibus Epiſcopi. diſp ead. 6. q. 21. p. 122.

Abbas quæ debeat prænoſcere circa formam profeſſionis. d. ead. 6. q. 22. p. 123.

Abbates, & Prælati regulares an pro ratificatione invalidæ profeſſionis exquirere debeant exteriorem profitentis conſenſum, & profi-

proſitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur. diſp. ead. 6. q. 23. p. 124.

Abbas an præcipere debeat iteranti profeſſionem, ut novum annum probationis expleat. diſp. ead. 6. q. 24. p. 125.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint ſubditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem tranſeundi concedere. d. 7. q. 5. p. 142.

Abbates, & Prælati regulares utrùm teneantur apoſtatas, & fugitivos perquirere, & ad propria Monaſteria revocare, & an pœnas incurrant, eos non perſequendo. d. 8. q. 3. p. 149.

Abbates, & Prælati regulares qualiter cum apoſtatis, & fugitivis ad Monaſteria revocatis ſe gerere debeant. diſp. ead. 8. q. 4. p. 152.

Abbas an poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra clauſtrum degat, abſque eo, quòd incurrat apoſtaſiam; & maximè ut propriis parentibus ſubveniat. diſp. ead. 8. q. 6. p. 154.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint Religioſos profeſſos tanquam incorrigibiles à Religione ejicere, & quid ſi illos injuſtè expellant. diſp. ead. 8. q. 7. p. 155.

Abbates, & Prælati regulares, utrùm poteſtatem habeant conferendi beneficia. diſp. 9. q. 1. p. 164.

Abbatibus quo jure competat beneficiorum collatio, ac beneficiariorum inſtitutio, & an beneficia regularia Regularibus, & ſecularia ſecularibus conferenda ſint. diſp. ead. 9. q. 2. p. 165.

ab Abbatibus conferenda beneficia, quotuplicia ſint. diſp. ead. q. 3. p. 166.

Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores, utrùm poſſint beneficia ad ſuas Abbatias ſpectantia conferre, antequam earum poſſeſſionem adipiſcantur. diſp. ead. 9. q. 4. p. 169.

Abbates utrùm poſſint præſentare, & conferre beneficia eorum Monaſteriis ſubjecta, abſque conſenſu Conventus. diſp. ead. 9. q. 5. p. 169.

Abbates utrùm beneficia ad eorum collationem ſpectantia poſſint ad libitum, tam Regularibus, quàm ſecularibus conferre. d. ead. 9. q. 6. p. 170.

Abbates, tam ſeculares, quàm regulares, quibus perſonis debeant beneficia, tam regularia, quàm ſecularia conferre. diſp. ead. 9. q. 7. p. 171.

Abbas utrùm poſſit cogere ſuum Monachum ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo collatum. diſp. ead. 9. q. 9. p. 180.

abſque Abbatis licentia utrùm poſſit Monachus beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare. d. ead. 9. q. 10. p. 181.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint regularia beneficia Novitiis conferre. diſp. ead. 9. q. 12. p. 182.

Abbas utrùm poſſit ad libitum removere à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab ipſo Abbate, vel alio Superiore collatum. diſp. ead. 9. q. 14. p. 184.

Abbas utrùm poſſit removere à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum, vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum. diſp. ead. 9. q. 15. p. 185.

Abbate negligente in conferendo beneficia ſuæ Abbatiæ, ad quem devolvatur eorum collatio. diſp. ead. q. 16. p. 186.

Abbas excommunicatus an beneficia conferre poſſit. diſp. ead. 9. q. 17. p. 187.

Abbates utrùm poſſint inſtituere Vicarium in beneficiis curatis ſibi ſubjectis. diſp. ead. 9. q. 18. p. 188.

Abbates utrùm poſſint acquiſitioni juriſpatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundandi aſſenſum præbere. diſp. ead. 9. q. 22. p. 189.

Abbates utrùm poſſint inſtituere præſentatos in Capellis juriſpatronatus ad ipſos ſpectantibus. diſp. ead. 9. q. 23. p. 190.

Abbates intra quod tempus teneantur præſentare ad beneficia juriſpatronatus, ad eorum Abbatias, & Monaſteria ſpectantia. diſp. ead. 9. q. 24. p. 191.

Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores utrùm poſſint charitativum ſubſidium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis exigere. d. 10. q. 3. p. 193.

Abbas cum ſuo Monaſterio utrùm charitativum ſubſidium Epiſcopo ſolvere teneatur. Et quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus. diſp. ead. 10. q. 4. p. 194.

Abbas utrùm bonorum temporalium Monaſterii dominus dici poſſit. diſp. 11. q. 2. p. 202.

Abbatis poteſtas in acquirendo pro Monaſterio quæ ſit. diſp. ead. 11. q. 3. p. 203.

Abbas, vel Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus, an ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat. diſp. ead. 11. q. 5. p. 211.

penes Abbates an ſit poteſtas, & cura conſervandi bona temporalia Monaſterii. diſp. ead. 11. q. 6. p. 213.

Abbas an teneatur defendere bona, jura, & privilegia ſuæ Abbatiæ, & Monaſterii: & quæ pœnæ contra raptores bonorum Eccleſiaſticorum illatæ ſint. diſp. ead. 11. q. 7. p. 214.

contra Abbates bona, jura, & privilegia non tuentes, utrùm poſſit Monaſterium agere. diſp. ead. 11. q. 8. p. 215.

Abbates, & Prælati regulares utrùm ſuorum Monaſteriorum bona in providendo decori, & ornatui ſuarum Eccleſiarum expendere debeant. diſp. ead. 11. q. 9. p. 216.

Abbates, & Prælati regulares utrùm de facultatibus Monaſterii debeant ſubditorum neceſſitatibus æqualiter providere. diſp. ead. 11. q. 10. p. 216.

Abbates, & Prælati regulares utrùm de bonis Monaſteriorum poſſint ædificia conſtruere, & qualia ea eſſe debeant. diſp. ead. 11. q. 12. p. 218.

Abbas utrùm poſſit in ſupellectilem, & veſtes pretioſas, lautas comeſſationes, ſuperfluos ſervos, & equitatus bona Monaſterii expendere. diſp. ead. 11. q. 13. p. 218.

Abbates Commendatarii utrùm poſſint de fructibus ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum liberè diſponere. diſp. ead. 11. quæſ. 14. pag. 219.

Abbates, & Prælati ſeculares in quos uſus ſuorum beneficiorum redditus expendere teneantur. diſp. ead. 11. q. 15. p. 220.

Abbates utrùm poſſint civitates, caſtra, oppida, vaſſallos, ac juriſdictionem temporalem habere. d. 12. q. 1. p. 222.

Abbas utrùm poſſit aliqua loca, ſive caſtra Monaſterii, alicui Regulari, vel ſeculari concedere. diſp. ead. 12. q. 3. p. 225.

Abbates, & Prælati Eccleſiaſtici caſtra, aut alia feuda poſſidentes, utrùm teneantur per ſuos vaſſallos ſuo Principi auxilium præſtare. diſp. ead. 12. q. 4. p. 233.

Abbates, & Prælati regulares utrùm teneantur cum ſuis ſubditis regularibus ad obſequia propriæ Reipublicæ propter bonum commune. diſp. ead. 12. q. 5. p. 234.

Abbas utrùm poſſit bona mobilia Monaſterii alienare. diſp. 13. q. 1. p. 236.

Abbas utrùm poſſit bona immobilia eccleſiaſtica alienare. diſp. ead. 13. q. 2. p. 239.

Abbates, & Prælati, tam regulares, quàm ſeculares, utrùm poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum, abſque Conventus, & Capituli conſenſu incidere. diſp. ead. 13. q. 3. pag. 242.

Abbas quomodo procedere debeat in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum, ad hoc ut ſit legitima. diſp. ead. 13. q. 4. p. 243.

Abbates, & Prælati regulares utrùm ſtante aliquo privilegio, poſſint bona Monaſteriorum ſuæ Religionis, inconſulto Romano Pontifice alienare. diſp. ead. 13. q. 6. p. 245.

Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint abſque aſſenſu apoſtolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis: & quid de pecunia, quæ vertitur in Eccleſiæ utilitatem, propter alienationem. d. ead. 13. q. 7. p. 247.

Abbas localis utrùm poſſit bona Monaſterii, abſque Abbatis Generalis licentia, alienare. diſp. ead. 13. q. 8. p. 248.

Abbates, & Prælati in quibus caſibus poſſint bona ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum, inconſulto Romano Pontifice alienare. diſp. ead. 13. q. 9. p. ead.

Abbate mortuo an poſſit iterum Conventus alienare. diſp. ead. 13. q. 10. p. 250.

ſub Abbate exempto Prior exiſtens an poſſit alienare. diſp. ead. 13. q. 11. p. ead.

Abbates alienantes bona ſuorum Cœnobiorum, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extravagantis, *Ambitioſæ*, quas pœnas incurrant. diſp. ead. 13. q. 12. p. 250.

Abbati quomodo liceat bona Monaſterii ſublocare. diſp. 14. q. 1. p. 252.

Abbas utrùm poſſit locationem bonorum Monaſterii facere ad duo triennia, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum. diſp. ead. 14. q. 2. p. 253.

Abbas utrùm teneatur ſtare locationi factæ per ſuum prædeceſſorem. diſp. ead. 14. q. 3. p. 254.

Abbas utrùm poſſit bona ſui Monaſterii infeudare, & quæ. diſp. ead. 14. q. 4. p. 254.

Abbas utrùm poſſit bona Monaſterii in emphyteuſim dare. d. ead. 14. q. 6. p. 259.

Abbas quæ bona Monaſterii poſſit in emphyteuſim abſque ſolennitatibus requiſitis à jure concedere. diſp. ead. 14. q. 7. p. 259.

Abbas utrùm poſſit dare in emphyteuſim rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum. Et quomodo intelligatur tertia, & quarta generatio. diſp. ead. 14. q. 8. p. 260.

Abbas utrùm poſſit dare in feudum, vel emphyteuſim ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. diſp. ead. 14. q. 9. p. ead.

Abbates utrùm beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta unire poſſint. diſp. 15. q. 1. p. 263. Vide, *Unio*.

Abbatum, & aliorum Prælatorum ſecularium ſpolia, ad quem pertineant. diſp. 16. q. 1. p. 267.

Abbates ſeculares, & Commentarii utrùm habentes à Sede Apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint de vaſis, & ornamentis divino cultui dicatis diſponere. diſp. ead. 16. q. 2. p. 267.

Abbatis regularis ſpolia ad quem ſpectent. d. ead. 16. q. 3. p. 268.

ad Abbatem, vel Monaſterium an pertineant ſpolia Religioſorum beneficiatiorum. diſp. ead. 16. q. 4. p. 268.

Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores utrùm poſſint in judices Conſervatores eligi. diſp. 17. q. 4. p. 276.

Index Quæſitorum.

Abbates, & Prælati regulares, quæ officia, & quos actus in judicio exercere poſſint. diſp. ead. 17. q. 5. p. 277.

Abbates regulares, & Monachi, utrùm abſque ipſorum licentia, teſtamentorum, vel aliarum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint. diſp. ead. 17. q. 6. p. 278. Vide, *Prælatus*.

Abbas an Monaſteria ædificare poſſit. Vide, *Monaſterium*.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm ſint competentes Religioſorum judices. p. 416.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm habeant poteſtatem ſubditos corporalibus pœnis puniendi. p. 441.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm poſſint Religioſos ſubditos pœna exilii punire. 442.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm poſſint ſubditos ad triremes damnare. p. 443.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm poſſint ſuos ſubditos degradare. p. 443.

Abbates, & Prælati Regulares utrùm poſſint ſuos ſubditos degradare, ac brachio ſæculari tradere, ſive eis pœnam mortis, vel mutilationis imponere. p. ibid.

Abbatiæ, & Eccleſiæ Regularium utrùm poſſint de uno ad alium locum, nulla habita Diœceſani licentia transferri. diſp. 5. qu. 4. pag. 57.

Abbatiarum ſuarum antequam Abbates & Prælati Epiſcopo inferiores poſſeſſionem adipiſcantur, utrùm poſſint beneficia ad eas ſpectantia conferre. diſp. 9. q. 4. p. 169.

in Abbatiam, & Monaſterium, quibus modis transferri poſſit juspatronatus ſæcularium. diſp. ead. 9. q. 23. p. 190.

Abbatiæ bonorum temporalium adminiſtratio apud quem ſit. d. 11. q. 1. p. 169. Vide, *Arbores, Bona*.

Abbatias, beneficia, & Monaſteria ſibi ſubjecta, utrùm Abbates unire poſſint. diſp. 15. q. 1. p. 263. Vide, *Unio*.

Ædificia utrùm conſtruere poſſint Abbates, & Prælati regulares de bonis Monaſteriorum, & qualia ea eſſe debeant. diſp. 11. quæſ. 12. pag. 218.

quam *Ætatem* requirere debeat Abbas in Novitiis recipiendis. d. 6. q. 2. p. 76.

Ætate in qua debeant Novitios ad profeſſionem admittere Abbates & Prælati regulares: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes. diſp. ead. 6. q. 12. p. 113.

Ætas, & tempus idem in Novitiis an requiratur in profeſſione quacunque, tam expreſſa, quàm tacita. diſp. ead. 6. q. 13. p. 114.

Alienationis, locationis, & ſimilium contractus utrùm ſit validus, non obtento beneplacito apoſtolico, cum clauſula, *reſervato beneplacito apoſtolico, nec aliter, nec alio modo*. diſp. 14. q. 9. p. 260.

Alienatio bonorum. Vide, *Bona*.

Apoſtata utrùm cenſendus ſit Religioſus poſt profeſſionem ſolennem a Monaſterio recedens ſine Abbatis licentia. d. 8. q. 1. p. 146.

Apoſtata, vel fugitivus an cenſendus ſit Religioſus fugiens e carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur. diſp. ead. 8. q. 2. pag. 148.

Apoſtatas, & fugitivos utrùm Abbates & Prælati regulares teneantur perquirere, & ad propria Monaſteria revocare, & an pœnas incurrant, eos non perſequendo. diſp. ead. 8. q. 3. p. 149.

cum Apoſtatis, & fugitivis ad Monaſteria revocatis qualiter ſe gerere debeant Abbates, & Prælati regulares. diſp. ead. 8. q. 4. p. 152.

Apoſtatarum, fugitivorum, & ejectorum bona quibus cedant, & quibus eorum debita perſolvere incumbat. d. ead. 8. q. 5. p. 153.

Apoſtaſiam an incurrat Monachus extra Clauſtrum degens, & an ſuper hoc Abbas poſſit licentiam concedere; & maximè ut parentibus ſubveniat. diſp. ead. 8. q. 6. p. 154.

Apoſtatarum, & fugitivorum, illorumque fautorum pœnæ. d. ead. 8. q. 9. p. 158.

Arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum, utrùm Abbates, & Prælati, tam regulares, quàm ſæculares incidere poſſint, abſque Conventus, & Capituli conſenſu. diſp. 13. q. 3. p. 248.

B.

B*Eneficia* conferendi utrùm Abbates, & Prælati regulares poteſtatem habeant. diſp. 9. q. 1. p. 164.

Beneficiorum collatio, ac beneficiatorum inſtitutio quo jure Abbatibus competat; & an beneficia regularia Regularibus, & ſæcularia ſæcularibus conferenda ſint. diſp. ead. 9. q. 2. p. 165.

Beneficia ab Abbatibus conferenda quotuplicia ſint. diſp. ead. 9. q. 3. p. 166.

Beneficia ad Abbatias ſpectantia utrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores conferre poſſint, antequam ſuarum Abbatiarum poſſeſſionem adipiſcantur. diſp. ead. 9. q. 4. p. 169.

Beneficia Abbatum Monaſteriis ſubjectis utrùm poſſint illi præſentare, & conferre, abſque conſenſu Conventus. d. ead. 9. q. 5. p. 169.

Beneficia ad eorum collationem ſpectantia utrùm poſſint Abbates ad libitum, tam Regularibus, quàm ſæcularibus conferre. d. ead. 9. q. 6. p. 170.

Beneficia, tam regularia, quàm ſæcularia, quibus perſonis ab Abbatibus, & Prælatis, tam ſæcularibus, quàm regularibus conferenda. diſp. ead. 9. q. 7. p. 171.

Beneficiorum, tam regularium, quàm ſæcularium utrùm Monachus ſit capax; & quid de Canonicis, regularibus Congregationis Lateranenſis. diſp. ead. 9. q. 8. p. 173.

Beneficium Monacho ſuo ab Abbate collatum, utrùm poſſit Abbas cogere ad acceptandum. diſp. ead. 9. q. 9. p. 180.

Beneficium, ſive dignitatem aliunde quàm ab Abbate collatum utrùm Monachus abſque ipſius licentia acceptare poſſit. d. ead. 9. q. 10. p. 181.

Beneficia regularia utrùm poſſint Abbates, & Prælati regulares Novitiis conferre. diſp. ead. 9. q. 11. p. 182.

de Beneficii ab Abbate collati fructibus cui Monachus acquirat. diſp. ead. 9. q. 12. p. ead.

in Beneficiis regularibus utrùm habeat locum regula reſervationis menſium apoſtolicorum. diſp. ead. 9. q. 13. p. 182.

Beneficium aliquod Monacho ab Abbate, vel alio Superiore collatum, utrùm ipſe Abbas poſſit ad libitum removere ab eo. diſp. ead. 9. q. 14. p. 184.

Beneficium manuale Monacho à Papa collatum; vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum, utrùm poſſit Abbas ab eo removere. diſp. ead. 9. q. 15. p. 185.

Beneficiorum collatio ad quem devolvatur, Abbate negligente in conferendo ea ſuæ Abbatiæ. diſp. ead. 9. q. 16. p. 186.

Beneficia utrùm conferre poſſit Abbas excommunicatus. d. ead. 9. q. 17. p. 187.

in Beneficiis curatis Abbatibus ſubjectis utrùm ipſi Vicarium poſſint inſtituere. diſp. ead. 9. q. 18. p. ead.

Beneficia ſimplicia ſæcularia, an poſſit obtinere Regularis. d. ead. 9. q. 25. p. 291.

de Beneficiorum ſuorum fructibus utrùm Abbates Commendatarii libere diſponere poſſint. diſp. 11. q. 14. p. 219.

Beneficiorum ſuorum redditus in quos uſus expendere teneantur Abbates, & Prælati ſæculares. diſp. ead. 11. q. 15. p. 220.

Beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta utrùm Abbates unire poſſint. d. 15. q. 1. p. 263.

Beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum unio ab Abbate ex quibus cauſis fieri poſſit. diſp. ead. 15. q. 2. p. 264. Vide, *Unio*.

Beneficia juriſpatronatus. Vide, *Juſpatronatus*.

Bona, & locus Monaſterii jam deſtructi, ad quem pertineant: & quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur. diſp. 5. q. 8. p. 61.

circa Bonorum renunciationem Novitii ſui quid ſit præcavendum ab Abbatibus, & Prælatis regularibus, & quæ contineantur in decreto Concilii Tridentini ſeſſ. 25. c. 16. de Regul. & quæ non comprehendantur. diſp. 6. q. 10. p. 107.

Bona apoſtatarum, fugitivorum, & ejectorum, quibus cedant. d. 8. q. 5. p. 153.

Bonorum temporalium Abbatiæ, ſive Monaſterii, aut religioſæ Congregationis, adminiſtratio, apud quem ſit. diſp. 11. q. 1. p. 196.

Bonorum temporalium Monaſterii utrùm Abbas dominus dici poſſit. diſp. ead. 11. q. 2. p. 202.

Bona à Monacho acquiſita cujus ſint. diſp. ead. 11. q. 4. p. 204.

Bona an acquirat Eccleſiæ, vel Monaſterio Abbas, vel Monachus ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus. diſp. ead. 11. q. 5. p. 212.

Bona temporalia Monaſterii conſervandi cura & poteſtas an ſit penes Abbates. diſp. ead. 11. q. 6. p. 213.

Bona, jura, & privilegia ſuæ Abbatiæ, & Monaſterii utrùm teneatur Abbas defendere: & quæ pœnæ contra raptores bonorum Eccleſiaſticorum illatæ ſint. diſp. ead. 11. q. 7. p. 214.

Bona, jura, & privilegia non tuentibus Abbatibus, utrùm contra eos poſſit agere Monaſterium. diſp. ead. 11. q. 8. p. 215.

Bona ſuorum Monaſteriorum utrùm Abbates, & Prælati regulares expendere debeant, in providendo decori, & ornatui ſuarum Eccleſiarum. diſp. ead. 11. q. 9. p. 216.

de Bonis Monaſterii utrùm Abbates, & Prælati regulares debeant ſubditorum neceſſitatibus æqualiter providere. diſp. ead. 11. q. 10. p. 216.

de Bonis Monaſteriorum utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint ædificia conſtruere, & qualia ea eſſe debeant. diſp. ead. 11. q. 11. p. 218.

Bona Monaſterii utrùm Abbas poſſit in ſupellectilem, & veſtes pretioſas, lautas comeſſationes, ſuperfluos ſervos, & equitatus expendere. ibid. q. 13. p. 218.

de Bonis ſuarum Eccleſiarum, & de fructibus beneficiorum utrùm Abbates Commendatarii liberè diſponere poſſint. diſp. ead. 11. q. 14. p. 219.

Bona mobilia Monaſterii utrùm Abbas poſſit alienare. diſp. ead. 13. q. 1. p. 236.

Bona immobilia eccleſiaſtica utrùm Abbas poſſit alienare. d. ead. 13. q. 2. p. 230.

in Bonorum immobilium, & mobilium alienatione quomodo Abbas procedere debeat, ad hoc ut ſit legitima. d. ead. 13. q. 4. p. 243.

in Bonorum Monaſterii alienatione utrùm requiratur etiam Epiſcopi conſenſus: & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis. diſp. ead. 13. q. 5. p. 245.

Bona Monaſteriorum ſuæ Religionis utrùm Abbates, & Prælati generales, ſtante aliquo privilegio, poſſint, inconſulto Romano Pontifice, alienare. diſp. ead. 13. q. 6. p. 245.

Bona Monaſterii utrùm Abbas localis poſſit, abſque Abbatis Generalis licentia alienare. diſp. ead. 13. q. 8. p. 248.

Bona ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum, in quibus caſibus poſſint

ſint Abbates, & Prælati, inconſulto Romano Pontifice, alienare. diſp. ead. 13. q 9. p 248.
Bona alienare an poſſit Conventus, mortuo Abbate. diſp. ead. 13. q. 10. p. 250.
Bona alienare an poſſit Prior exiſtens ſub Abbate exempto. d. ead. 13. q. 11 p ead.
Bona alienantes ſuorum Cœnobiorum Abbate, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extravagantis, *Ambitioſæ*, quas pœnas incurrant diſp. ead. 13. q 12. p. 250.
Bona Monaſterii ſui locare quomodo liceat Abbati. diſp. 14. q. 1. pag. 255.
Bonorum Monaſterii locationem facere utrùm poſſit Abbas ad duo triennia, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum. d. ead 14. q. 2. p. 253.
Bona ſui Monaſterii utrùm poſſit Abbas infeudare, & quæ. diſp. ead. 14. q 4. p. 254.
Bona ſui Monaſterii an poſſit Abbas in emphyteuſim dare. diſp. ead. q. 6. p. 259.
Bona Monaſterii quæ Abbas poſſit in emphyteuſim abſque ſolennitatibus requiſitis à jure concedere. diſp. ead. 14. q. 7. p. 259.

C.

ad *Cambium*, vel motuò pecunias accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis, utrùm Abbates, & Prælati regulares, abſque aſſenſu Apoſtolico poſſint: & quid de pecunia, quæ vertitur in Eccleſiæ utilitatem, propter alienationem. diſp. 13 q. 7. p. 247.
Canonici regulares Congregationis Lateran. utrùm ſint capaces beneficiorum. diſp 9 q. 8. p. 173.
Capitulis generalibus, ſeu provincialibus Abbates tanquam Diffinitores præeuntes, quo munere fungi debeant. diſp. 1. q. 2. p. 2.
Capitulum diſciplinæ, & culparum celebrare utrùm debeat Abbas, vel alius Prælatus d. ead. 1. q 8. p. 10. Vide, *Abbas*, *Congregatio*.
ad Capitulum an ſpectet Novitios recipere. diſp. 6. q. 1. p. 74.
abſque Capituli, & Conventus conſenſu utrùm Abbates, & Prælati, tam regulares, quàm ſæculares, incidere poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum. diſp. 13. q 3. p. 245.
à *Carceribus*, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur, fugiens Religioſus, utrùm apoſtata, vel fugitivus cenſendus ſit. d. 8 q. 2 p. 148.
Cardinalis factus ex Religioſo utrùm teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas: & quid, ſi ad Papatum aſcendat. diſp. 3. q. 9. p 28.
Cenſura innodatus Abbas an valeat admittere aliquem ad profeſſionem diſp. 6. q 20. p. 122.
Charitativum ſubſidium quid ſit, & à quibus perſonis ſit exigendum. diſp. 10. q 1. p. 192.
Charitativum ſubſidium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis utrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint exigere. diſp. ead. 10. q. 2. p. 193.
Charitativum ſubſidium ex quibus cauſis, & in qua quantitate exigi poſſit. diſp ead. 10. q. 3 p ead.
Ciſterſienſibus an juriſdictionem temporalem liceat habere. d. 12. q. 2. p 225.
pro *Cœnobii* ſui regimine utrùm expediat Abbati ſecum aliquos graduatos Officiales, & Miniſtros adhibere. diſp. 2. q. 1. p. 10. Vide, *Conventus*, *Officiales*.
Congregationes capitulares, Abbates, & Prælatos, tam regulares, quàm ſæculares, celebrare utrùm expediat. diſp. 1. q. 1. p. 1. Vide, *Capitulum*.
Congregationis religioſæ bonorum temporalium adminiſtratio apud quem ſit. diſp. 11. q. 1. p. 196. Vide, *Arbores*, *Bona*.
Conſanguineis an acquirat Monachus. diſp. 11. q. 4. p. 204.
Conſanguineis ſuis Abbas utrùm poſſit dare in feudum, vel emphyteuſim res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. d. 14. q. 9. p. 260.
Conſervatores utrùm poſſint ſibi eligere Prælati regulares. diſp. 17. q 1. p. 270.
Conſervatores Judices à Regularibus deputati, de quibus eorum cauſis poſſint cognoſcere. diſp ead 17. q 2. p. 273.
Conſervatores Judices utrùm poſſint ut ſuſpecti recuſari; & utrùm ab eorum ſententiis appellari poſſit. diſp. ead. 17. q. 3. p. 275.
in Conſervatores Judices an poſſint eligi Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores. diſp. ead. 17. q 4. p. 276.
ad *Conſilium* adhibere Monachos utrùm Abbas, vel alii Prælati debeant in Monaſterii negotiis. diſp. 1. q. 6 p. 8. Vide, *Abbas*.
Contractus alienationis, locationis, & ſimilium, utrùm ſit validus, non obtento beneplacito apoſtolico, cum clauſola, *reſervato beneplacito apoſtolico, non aliter, nec alio modo*. diſp 14. q 9 p. 260.
Conventus conſilium in negotiis gerendis inquirere utrùm non ſolùm teneantur Abbates, & alii Prælati regulares, verùm etiam conſenſum expectare. diſp. 1. q 7. p 8. Vide, *Cœnobium*.
ſine Conventus, & Abbatis licentia profeſſio facta in manibus Epiſcopi, an valeat. diſp. ead. 6. q. 21. p 121.
abſque Conventus conſenſu utrùm Abbates poſſint præſentare, & conferre beneficia eorum Monaſteriis ſubjecta. diſp. 9. q. 5 p. 169.
in Conventu unoquoque quis Regularium numerus conſtituendus ſit. diſp. 12 q. 11. p. 216.
abſque Conventus, & Capituli conſenſu, utrùm Abbates, & Prælati, tam regulares, quàm ſæculares, incidere poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum. diſp. ead. 13. q 3 p 245.
Conventus an poſſit alienare, mortuo Abbate. d. ead. 13. q 10. p. 250.

D.

Debita apoſtatarum, fugitivorum, & ejectorum quibus perſolvere incumbat. diſp 8. q 5. p 153.
Dignitas Abbatialis utrùm tollatur, Abbatia destructa, & pereant, & extinguantur ejus jura, & privilegia. diſp. 5. q. 9 p 61.
Dignitatem aliunde quàm ab Abbate collatam utrùm Monachus abſque ipſius licentia acceptare poſſit. diſp. 9. q. 10. p. 181.
Diffinitores Patres exiſtentes in Diffinitorio, utrùm teneantur ſub mortali, liberè, & expreſſè propriam ſententiam proferre. diſp. 1. q. 3. p. 5.
Diffinitorum Patrum electio ad quos ſpectet, & quomodo eligendi ſint. diſp. ead. 1. q 4. p. 6.
Diffinitores utrùm teneantur ſub mortali de his, quæ in Diffinitorio aguntur, & terminantur, nihil publicare. diſp. ead. 1. q. 5 p. 8.
Diœceſani nulla habita licentia utrùm poſſint Eccleſiæ, & Abbatiæ Regularium de uno ad alium locum transferri. diſp. 5. q. 4. p. 57.
Diœceſano an ſint ſubjecta Monaſteria in Diœceſi aliqua ædificata, cum eorum petitionis, & in quibus caſibus, & in quibus poſſint conveniri coram illo, & excommunicari, eique ſubjici, & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede Apoſtolica exempta ab Ordinariis. diſp. ead. 5. q. 12. p. 62.
Diſpenſatio. Vide, *Lex*, *Regula*.

E.

Eccleſiæ, & Abbatiæ Regularium utrùm poſſint de uno ad alium locum, nulla habita diœceſani licentia, transferri. diſp 5 q. 4. p. 57.
Eccleſia Abbatialis ſi mutet ſtatum, utrùm ſua privilegia retineat. diſp ead 5. q. 5 p 58.
Eccleſias ſuas, ſeu Monaſteria utrùm poſſint deſerere, & deſtruere Abbates. diſp. ead. 5. q. 7. p 59.
Eccleſiæ collegiatæ ſæculari an poſſit Regularis præfici, & beneficia ſimplicia ſæcularia obtinere, ac penſiones beneficiorum Eccleſiaſticorum poſſidere. diſp 9 q. 25. p. 191.
ab Eccleſiis, & Monaſteriis ſibi ſubjectis utrùm poſſint Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores charitativum ſubſidium exigere. d. 10. q. 2. p. 193.
Eccleſiæ exemptæ utrùm ſolvere teneantur Epiſcopo charitativum ſubſidium. diſp. ead. 10 q. 4. p 194.
Eccleſiarum ſuarum decori ut provideant Abbates, & Prælati regulares, utrùm debeant expendere bona ſuorum Monaſteriorum. diſp. 12. q. 9. p 216.
Eccleſiarum, beneficiorum, & Monaſteriorum unio ex quibus cauſis ab Abbate fieri poſſit. diſp. ead. 15 q. 1 p. 263. Vide, *Unio*.
Electio Generalis, & Patrum Diffinitorum ad quos ſpectet, & quomodo eligendi ſint diſp. 1. q. 4. p. 6.
in *Emphyteuſim* dare utrùm poſſit Abbas bona ſui Monaſterii. d. 14. q. 6. p. 259.
in Emphyteuſim quæ bona Monaſterii poſſit Abbas abſque ſolennitatibus requiſitis à jure concedere diſp. ead. 14. q. 7. p. 259.
in Emphyteuſim utrùm Abbas poſſit dare rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum. Et quomodo intelligatur tertia, & quarta generatio. diſp. ead 14. q 8 p. 260.
in Emphyteuſim, vel feudum utrùm poſſit Abbas dare ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. d. ead. 14. q. 9. p. 260.
in *Epiſcopi* manibus profeſſio facta an valeat ſine Abbatis, & Conventus licentia. diſp 6. q. 21. p. 121.
Epiſcopo utrùm ſolvere charitativum ſubſidium teneatur Abbas cum ſuo Monaſterio. Et quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus. diſp. 10. q. 4 p. 194.
Epiſcopi aſſenſus utrùm requiratur in alienatione bonorum Monaſterii: & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis. diſp. 13. q. 5. p. 245.
Excommunicati profeſſio per Abbatem recepta an valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens. diſp. 6 q. 19. p. 121.
Excommunicatus Abbas utrùm beneficia conferre poſſit. diſp. 9. q. 17. p. 187.
Exemptionis jura utrùm acquirat Monaſterio Abbas, illud ædificans in loco non exempto. diſp. 5. q. 10. p. 62.

F.

Facultates. Vide, *Bona*.
in *Feudum* dare bona ſui Monaſterii an poſſit Abbas, & quæ. d. 14 q 4. p. 254.
in Feudum, vel emphyteuſim utrùm poſſit Abbas dare ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. d. ead. 14. q 9. p. 260.
Fugitivus, vel apoſtata an cenſendus ſit Religioſus fugiens è carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur. d. 8 q. 2 p. 148.
Fugitivos, & apoſtatas utrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur perquirere, & ad propria Monaſteria revocare; & an pœnas incurrant, eos non perſequendo. diſp ead. 8. q. 3. p. 149.
cum Fugitivis, & apoſtatis ad Monaſteria revocatis qualiter ſe gere-

gerere debeant Abbates,& Prælati regulares diſp.ead.8.quæſ.4. pag 152.

Fugitivorum, apoſtatarum, & ejectorum bona quibus cedant, & quibus eorum debita perſolvere incumbat. diſp.ead.8.q.5.p.153.

Fugitivorum,apoſtatarum,illorumque fautorum pœnæ.diſp.ead.8. q.9 p.158.

G.

GEneralis, & Patrum Diffinitorum electio ad quos ſpectet, & quomodo eligendi ſint. diſp.1.q.4 p.6.

Generatio tertia, & quarta, quomodo intelligatur in emphyteuſis conceſſione. diſp.14.q.8.p.260.

H.

ad HAbitum Religionis quæ perſonæ admitti prohibeantur Abbatibus,& aliis Prælatis regularibus.diſp.6.q.3.p.82.

adHabitum admiſſos qualiter regere debeatAbbas.diſp.ead.6.q.6. pag.99.

circa Habitum Religionem ingredientium, quid obſervare debens Abbates,& alii Prælati regulares.diſp.ead.6.q.8.p.104.

I.

IMmunitates, & libertates ſubditis conceſſas utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint coarctare. diſp 4.q.2.p.38.

Informatio quæ habenda circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus.diſp. 6 q.4.p.83.

Informationes omittentes Abbates, & Prælati regulares circa Novitios, utrùm peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V.diſp 6.q.5.p 98.

Judices Conſervatores utrùm poſſint ſibi eligere Prælati regulares. diſp 17.q.1.p.270. Vide, *Conſervatores.*

Judices regulares quomodo per viam accuſationis contra ſubditos delinquentes procedere debeant.p.422.

Judices regulares utrùm in aliquibus caſibus poſſint abſque prævia infamia, ad inquirendum tam in genere, quàm in ſpecie procedere. p.429.

Judices regulares ex quibus indiciis poſſint reum torturæ ſubjicere. p 430.

Judices regulares utrùm poſſint damnare eum, à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſerunt. p 433.

Jurisdictionem temporalem utrùm habere poſſint Abbates. diſp 12. q.1.p 223.

Juriſdictionem temporalem an Ciſtercienſibus habere liceat. diſp. ead 12 q.2.p. 225.

Jura non tuentibus Abbatibus utrùm poſſit Monaſterium contra eos agere diſp 11.q.8. p.215.

Juſpatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundendi acquiſitioni aſſenſum præbere utrùm poſſint Abbates d.9.q.21.p.189.

Juriſpatronatus in Capellis ad ipſos ſpectantibus utrùm Abbates poſſint inſtituere præſentatos ibid.q.22.p.190.

Juſpatronatus ſæcularium quibus modis in Monaſterium,& Abbatiam transferri poſſit. diſp.ead 9 q.23.p.190.

ad Juriſpatronatus beneficia,ad Abbatum Abbatias,& Monaſteria ſpectantia,intra quod tempus teneantur ipſi præſentare.d.ead.9. q.24 p 191.

L.

LEctores in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere utrùm Abbas debeat. diſp.2.q.5. p.12.

in *Legibus* propriis Abbates,&Prælati diſpenſantes ſine cauſa utrùm peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus, eaque utentibus & an diſpenſatio talis valida ſit.diſp.4.q.11.p.45. Vide, *Regula.*

Locatio bonorum ſui Monaſterii facere quomodo Abbati liceat. d. diſp.14.q.1.p.252.

Locationem bonorum Monaſterii facere ad duo triennia, utrùm poſſit Abbas, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum. diſp.ead.14. q.2.p.253.

Locationi factæ per ſuum prædeceſſorem utrùm Abbas teneatur ſtare. ibid.q.3.

Locationis, alienationis, & ſimilium contractus utrùm ſit validus, non obtento beneplacito apoſtolico, cum clauſula, *reſervato beneplacito apoſtolico. nec aliter, nec alio modo.* d.ead.14.q. 10 p.260.

Locus, & bona Monaſterii jam deſtructi, ad quem pertineant; & quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur. diſp.5.q.8.p.61.

M.

MEnſium apoſtolicorum reſervationis regula,utrùm habeat locum in beneficiis regularibus. diſp.ead.9.q.13 p.183.

Miniſter. Vide, *Officialis.*

Monachos ad conſilium adhibere in Monaſterii negotiis, utrùm Abbas,vel alii Prælati debeant. diſp.1.q 6.p.8.

ſine Monachorum conſenſu,vel conſilio, utrùm poſſit Abbas ſolus ad profeſſionem Novitios recipere diſp.6 q.15.p 116.

Monachus intra quod tempus contra profeſſionem invalidam reclamare poſſit,& quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam. diſp.ead 6.q.25.p.125.

Monacho ſuo an poſſit concedere Abbas,ut extraClauſtrum degat, abſque eo,quòd incurrat apoſtaſiam, & maximè ut propriis parentibus ſubveniat. diſp.8.q.6 p. 154.

Monachus utrùm ſit capax beneficiorum, tam regularium, quàm ſæcularium; & quid de Canonicis regularibus Congreg.Lateran. diſp.9. q.8. p.173.

Monachum ſuum utrùm poſſit Abbas cogere ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo collatum. ibid.q.9 p.180.

Monachus utrùm abſque Abbatis licentia poſſit beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare. d.ead.9. q 10.p.181.

Monachus cui acquirat de fructibus beneficii ab Abbate collati. d. ead. 9.q.12 p.182.

à Monacho Prioratum manualem,vel aliud beneficium ei ab Abbate, vel alio Superiore collatum, utrùm poſſit ipſe Abbas ad libitum removere.ibid.q.14 p 184.

à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum,vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum, utrùm poſſit Abbas removere.ibid.p.15.p.185.

Monachus, an quidquid acquirit, Abbatiæ, & Monaſterio,vel ſibi, aut conſanguineis acquirat. diſp.11.q.4.p.204

Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus an Eccleſiæ,vel Monaſterio acquirat.diſp.ead.11. q 5.p.212.

Monachorum decedentium extra Monaſterium ſpolia an ſpectent ad ipſum Monaſterium, an verò ad Sedem Apoſtolicam. diſp.16. q.5.p.269.

Monachi, utrùm abſque Abbatum regularium licentia, teſtamentorum, vel aliarum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint. diſp 17.q.6 p.278.

Monaſteria de novo ædificare, ſeu ædificata recipere utrùm Abbates,& Prælati poſſint abſque licentia Summi Pontif & Epiſcopi diœceſani. diſp.5 q.1.p.50.

pro Monaſteriorum, & Eccleſiarum conſtructione an poſſint compelli vicini ad ſuum proprium vendendum.d ead 5.q 2.p.55.

prope Monaſteria & Eccleſias aliorum Regularium an poſſint Abbates ædificare Eccleſias, & Cœnobia; & è converſo. diſp ead.5. q.3.p 58.

Monaſteria ſua; ſeu Eccleſias utrùm poſſint deſerere & deſtruere Abbates. diſp.ead 5.q.7.p 59.

Monaſterii jam deſtructi bona,& loca ad quem pertineant,& quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur. diſp.ead 5.q.8 p.61.

Monaſterium in loco non exempto Abbas ædificans, utrùm acquirat illi jura exemptionis. ibid.q 10.p.62.

Monaſteria in Diœceſi aliqua ædificata, utrùm cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus, Diœceſano ſubjecta; & in quibus poſſint conveniri coram illo,& excommunicari eique ſubjici; & de cauſis,quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede apoſtolica exempta ab Ordinariis. diſp.ead.5 q.11.p. 62.

in Monaſterium,& Abbatiam quibus modis transferri poſſit juſpatronatus ſæcularium. diſp.9.q.13.p.190.

à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis utrùm poſſint Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores charitativum ſubſidium exigere. d. 10.q 2.p.193.

Monaſterii bonorum temporalium adminiſtratio apud quem ſit. d. 11. q.1.p.196. Vide, *Arbores, Bona.*

pro Monaſterio quæ ſit poteſtas Abbatis in acquirendo. d.ead.11.q. 3.p.203.

Monaſterium utrùm agere poſſit contra Abbates,bona,jura,& privilegia non tuentes. diſp.ead.11 q.8 p.215.

Monaſterii aliqua loca, ſive caſtra, utrum Abbas poſſit alicui Regulari, vel ſæculari concedere. diſp.12 q.3.p.215.

Monaſteria, Abbatias,& beneficia ſibi ſubjecta utrùm Abbates unire poſſint. diſp.15. q.1 p.263.

Monaſteriorum, Eccleſiarum,& beneficiorum unio ex quibus cauſis ab Abbate fieri poſſit. diſp.ead.15.q.1 p.264. Vide, *Unio.*

ad Monaſterium, vel Abbatem an pertineant ſpolia Religioſorum beneficiariorum.diſp.16.q. 4 p.268.

ad Monaſterium an ſpectent ſpolia Monachorum decedentium extra Monaſterium,an verò ad Sedem apoſtolicam. diſp.ead. 6.q.5. pag.269.

Moniales utrùm teneantur ſolvere Epiſcopo charitativum ſubſidium. diſp.10 q.4.p.194.

N.

NOvitios utrùm obligare poſſit Abbas ad leges,& ſtatuta Religionis. diſp.3.q.8.p.27.

Novitios recipere an ad ſolum Abbatem ſpectet; an verò ad alios ſibi ſocios,& collegas,ſive Capitulum.diſp.6.q 1.p.79.

in Novitiis recipiendis quam ætatem debeat Abbas requirere.diſp. ead.6.q 2.p.76.

circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus,quæ informatio habenda. diſp.ead.6.q 4.p.83.

circa Novitios recipiendos de quibus Abbas admonere,& qualiter cum iis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat. d.ead.6.q. 6 p.99.

circa Novitiorum ſuorum probationis annum,& locum,in quo Novitii educantur, quid ſit Abbatibus,& Prælatis regularibus præcavendum. ibid.q. 7.p.100.

circa Novitios informationes omittentes Abbates, & Prælati regulares,utrùm peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V diſp.ead.6.q.5 p.98.

circa Novitii ſui renunciationem bonorum quid ſit præcavendum ab Abbatibus, & Prælatis regularibus; & quæ contineantur in decreto Concilii Tridentini *ſeſſ.25.c.16.de Regul.*& quæ non comprehendantur. diſp.ead 6.q.10.p.107.

Index Quæſitorum.

de Novitiorum probationis tempore: & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit. diſp. ead 6 q 11 p.109.

Novitios ad Profeſſionem admittere in qua ætate debeant Abbates, & Prælati regulares: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes. diſp. ead 6 q.12.p 113.

in Novitiis an tempus idem, & ætas requiratur in quacunque profeſſione, tam expreſſa, quàm tacita. diſp ead. 6 q 13.p.114.

Novitios ad profeſſionem recipere utrum poſſit Abbas ſolus ſine Monachorum conſenſu, vel concilio. diſp. ead 6.q.15 p.116.

Novitios ad profeſſionem ut admittant, utrum aliis poſſint delegare Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, dictos Novitios ad profeſſionem admittere; & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre. ibid q.18.p.120.

Novitii regulares, quibus fruantur privilegiis, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio, ac de aliis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp. ead.6.q.27.p.129.

Novitii utrum puniendi ſint pro ſuis delictis à Judice ſæculari, vel eccleſiaſtico. diſp. ead. 6 q 28 p.138.

de Novitiatu, & profeſſione, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem. diſp.7.q.6.p 144.

Novitiis utrum poſſint Abbates, & Prælati regulares regularia beneficia conferre. diſp 9.q.11 p.182.

O.

O*fficiales* graduatos aliquos, & Miniſtros, pro ſui Cœnobii regimine ſecum adhibere utrum Abbati expediat. diſp.2 q.1. p.10.

Officiales, vel graduatos quales, vel quos debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem Abbas adhibere. diſp. ead 2 q.2.p 11.

Officiales, & Miniſtri Conventus utrum per ſolum Abbatem, vel etiam Monaſterii Congregationem, an autem per Abbates ſuperiores eligantur, & ordinentur diſp. ead.2.q.3.p.12.

de *Ornamentis*, & vaſis divino cultui dicatis utrum Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint diſponere. diſp. ead.16.q.2 p 267.

P.

ad P*apatum* aſcendens utrum teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas. diſp.3. q 9 p.28.

Parentibus propriis ut ſubveniat Monachus, an ei poſſit Abbas concedere, ut extra Clauſtrum degat, abſque eo, quòd incurrat apoſtaſiam. diſp.8 q.6.p 154.

Patres Diffinitores. Vide, *Diffinitores.*

Pecuniam utrum Abbates, & Prælati regulares poſſint, abſque aſſenſu apoſtolico, ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis: & quid de pecunia, quæ vertitur in Eccleſiæ utilitatem, propter alienationem. diſp.13. q.7.p.274.

Penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum an poſſit Regularis poſſidere. diſp.9.q.25 p 191.

de *Permutationibus* bonorum faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis diſp 13.q 5 p 256.

Pœna Novitiorum à quo Judice, ſæculari, vel eccleſiaſtico infligenda ſit. diſp.6 q 28 p.133

Pœnæ fugitivorum, apoſtatarum, illorumque fautorum. diſp. 8. q 9 p.158.

Pæna contra raptores bonorum eccleſiaſticorum. diſp. 11. q 7. p 214.

Prælato utrum Religioſus teneatur obedire, non dum in iis, quæ ſunt ſecundum Regulam; ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra vel etiam contra Regulam, ita ut novæ Regulæ inſtitutæ parere debeat. diſp 4. q.3.p.32.

Prælatis regularibus quæ perſonæ ad habitum Religionis admitti prohibeantur. diſp.6.q.3.p.78.

Prælati ſuperiores quam informationem habere debeant circa Novitios acceptandos. diſp ead 6.q.4 p.83.

Prælati regulares omittentes informationes circa Novitios, utrum peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. diſp. ead. 6. q. 5. p. 98

Prælati regulares quid præcavere debeant circa probationis annum ſuorum Novitiorum, & locum, in quo educantur. diſp. ead 6.q.7.p.100.

Prælati regulares quid obſervare debeant circa habitum ingredientium Religionem. diſp ead.6 q.8.p 104.

Prælati regulares utrum poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus pro expenſis in Novitiatu factis accipere. diſp. ead.6 q.9 p.10. Vide, *Abbas.*

in Prælatis regularibus quænam conditiones requirantur quatenus Judicium munus exerceant. p 417.

Prælati regulares quomodo in ſubditorum cauſis procedere habeant p 419.

Prælati regulares quomodo in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant. p. 423.

Prælati regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant. p. 425.

Prælati regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam ſpecialis inquiſitionis procedentes ſervare debeant 426

Prælati regulares quomodo contra ſubditos delinquentes per inquiſitionem mixtam procedere debeant p. 427.

Prælati regulares quid circa teſtium examen in inquirendis ſubditorum criminib. advertere debeant. p. 438.

Prælatus regularis quem modum in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat. p. 441.

Principi ſuo per ſuos vaſallos auxilium præſtare utrum teneantur Abbates, & Prælati eccleſiaſtici, caſtra, aut alia feuda poſſidentes. diſp 12 q 4.p 233.

Prior exiſtens ſub Abbate exempto an poſſit alienare. d.13.q 11 p 250.

Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab Abbate, vel alio Superiore collatum, utrum poſſit ipſe Abbas ad libitum removere. diſp.9 q.14 p. 183.

Privilegia ſua an retineat Eccleſia abbatialis, ſi mutet ſtatum. diſp.5 q.5 p.58.

Privilegia & jura alicujus Abbatiæ utrum auferantur, & tollantur, ipſa translata de uno ad alium locum. diſp ead. 5 q.6 p.59.

Privilegia, & jura dignitatis abbatialis, utrum pereant, & extinguantur Abbatia deſtructa; & dignitas Abbatialis tollatur. diſp. ead 5 q 9 p 61.

de Privilegiis, quibus fruuntur Novitii regulares, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio, ac de illis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp 6.q 27 p 129.

Privilegia non tuentibus Abbatibus, utrum poſſit Monaſterium agere contra eos. diſp.11 q 8 p.215.

circa *Probationis* annum, & locum, in quo Novitii educantur, quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis regularibus præcavendum. diſp 6. q. 7. p. 100.

de Probationis Novitiorum tempore: & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit. diſp. ead 6 q.11 p 111.

Probationis novum annum an explere debeat, qui profeſſionem iterat, & utrum Abbas id præcipere debeat. diſp ead.6.q.24.p 125.

Profeſſi utrum obſervare teneantur Regulam Religioſorum conſuetudine laxatam, prout ſtat in primo rigore, & antequam per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur. diſp. 4. q 5.p 35. Vide, *Regula.*

ad Profeſſionem admittere Novitios in qua ætate debeant Abbates, & Prælati regulares: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes. diſp 6.q 12 p.113.

in Profeſſione quacunque, tam expreſſa, quàm tacita, utrum idem tempus, & ætas in Novitiis requiratur. diſp ead 6.q.13 p.114.

Profeſſionem utrum fieri oporteat in manibus Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, vel de ipſorum licentia. diſp. ead 6 q.14 p.115.

ad Profeſſionem Novitios recipere utrum poſſit Abbas ſolus ſine Monachorum conſenſu, vel concilio diſp ead.6.q.15 p.116.

de Profeſſionis validæ conditionibus. diſp.ead.6 q 16 p.117.

Profeſſio invalida utrum ſit ratificanda, tam ab Abbate, & Conventu, quàm à profitente. diſp ead. 6 q 17 p.118.

ad Profeſſionem Novitios ut admittant, utrùm aliis poſſint delegare Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, dictos Novitios ad profeſſionem admittere, & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre. diſp. ead. 6. q 18 p 120.

Profeſſio excommunicati per Abbatem recepta an valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens. diſp. ead 6.q 19 p 121.

ad Profeſſionem admittere aliquem an valeat Abbas cenſura innodatus. diſp ead. 6 q.20.p 122.

Profeſſio facta in manibus Epiſcopi ſine Abbatis, & Conventus licentia, an valeat. diſp. ead.6.q.21 p.122.

circa Profeſſionis formam ab Abbate quæ pranoſci debeant. diſp. ead 6.q.22.p 123.

Profeſſionem invalidam ad ratificandum utrum exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares exteriorem profitentis conſenſum, & profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur. diſp ead 6 q 23 p.124

Profeſſionem iteranti an Abbas præcipere debeat, ut novum annum probationis capiat. diſp ead.9 q.24 p.125.

contra Profeſſionem invalidam intra quod tempus reclamare poſſit Monachus, & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam. diſp ead.6 q 25 p 125.

contra Profeſſionem à Religioſo emiſſam, quibus ex cauſis poſſit competere ei jus reclamandi. diſp.ead 6.q 26.p 127.

Profeſſio Religionis quos effectus gratioſos in Novitiis regularibus cauſet; ac de privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp.ead.6 q 27 p.129.

de Profeſſione poſt Novitiatum, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem diſp 7.q.6.p 144.

poſt Profeſſionem ſolennem Religioſus, ſine Abbatis licentia, à Monaſterio recedens, utrū cenſendus ſit apoſtata. d.8 q.1.p.146.

R.

R*edditus* beneficiorum ſuorum in quos uſus expendere teneantur Abbates, & Prælati ſæculares. diſp.11.q 15.p.220.

gerere debeant Abbates,& Prælati regulares diſp.ead.8.quæſ.4. pag 158.

Fugitivorum, apoſtatarum, & ejectorum bona quibus cedant, & quibus eorum debita perſolvere incumbat. diſp.ead.8.q.5.p.153.

Fugitivorum, apoſtatarum, illorumque fautorum pœnæ. diſp.ead.8. q.9 p.158.

G.

G*Eneralis*, & Patrum Diffinitorum electio ad quos ſpectet, & quomodo eligendi ſint. diſp.1.q.4 p.6.

Generatio tertia, & quarta, quomodo intelligatur in emphyteuſis conceſſione. diſp.14.q.8.p.260.

H.

ad H*Abitum* Religionis quæ perſonæ admitti prohibeantur Abbatibus,& aliis Prælatis regularibus. diſp.6.q.3.p.82.

ad Habitum admiſſos qualiter regere debeat Abbas. diſp.ead.6.q.6. pag.99.

circa Habitum Religionem ingredientium, quid obſervare debent Abbates,& alii Prælati regulares. diſp.ead.6.q.8.p.104.

I.

I*Mmunitates*, & libertates ſubditis conceſſas utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint coarctare. diſp 4.q.2.p.31.

Informatio quæ habenda circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus. diſp. 6.q.4.p.83.

Informationes omittentes Abbates, & Prælati regulares circa Novitios, utrùm peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. diſp 6.q.5.p.98.

Judices Conſervatores utrùm poſſint ſibi eligere Prælati regulares. diſp.17.q.1.p.270. Vide, *Conſervatores.*

Judices regulares quomodo per viam accuſationis contra ſubditos delinquentes procedere debeant. p.422.

Judices regulares utrùm in aliquibus caſibus poſſint abſque prævia infamia, ad inquirendum tam in genere, quàm in ſpecie procedere. p.429.

Judices regulares ex quibus indiciis poſſint reum torturæ ſubjicere. p 430.

Judices regulares utrùm poſſint damnare eum, à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſerunt. p 433.

Jurisdictionem temporalem utrùm habere poſſint Abbates. diſp.12. q.1.p 223.

Jurisdictionem temporalem an Ciſtercienſibus habere liceat. diſp. ead 12 q 2.p. 225.

Jura non tuentibus Abbatibus utrùm poſſit Monaſterium contra eos agere diſp 11.q.8. p.215.

Juspatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundendi acquiſitioni aſſenſum præbere utrùm poſſint Abbates. d.9.q.21.p.189.

Juspatronatus in Capellis ad ipſos ſpectantibus utrùm Abbates poſſint inſtituere præſentatos ibid.q.22.p.190.

Juspatronatus ſecularium quibus modis in Monaſterium,& Abbatiam transferri poſſit. diſp.ead 9.q.23.p.190.

ad Juspatronatus beneficia, ad Abbatum Abbatias,& Monaſteria ſpectantia, intra quod tempus teneantur ipſi præſentare. d.ead.9. q.24.p.191.

L.

L*Ectores* in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere utrùm Abbas debeat. diſp.2.q.5.p.12.

in *Legibus* propriis Abbates,& Prælati diſpenſantes ſine cauſa utrùm peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus, eaque utentibus: & an diſpenſatio talis valida ſit. diſp.4.q.11.p.45. Vide, *Regula.*

Locatio bonorum ſui Monaſterii facere quomodo Abbati liceat. d. diſp.14.q.1.p.252.

Locationem bonorum Monaſterii facere ad duo triennia, utrùm poſſit Abbas, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum. diſp.ead.14 q.2.p.253.

Locationi factæ per ſuum prædeceſſorem utrùm Abbas teneatur ſtare. ibid.q.3.

Locationis, alienationis, & ſimilium contractus utrùm ſit validus, non obtento beneplacito apoſtolico, cum clauſula, *reſervato beneplacito apoſtolico. nec aliter, nec alio modo.* d.ead.14.q. 10 p.260.

Locus, & bona Monaſterii jam deſtructi, ad quem pertineant; & quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur. diſp.5.q.8.p.61.

M.

M*Enſium* apoſtolicorum reſervationis regula, utrùm habeat locum in beneficiis regularibus. diſp.ead. 9.q.13 p.183.

Miniſter. Vide, *Officialis*

Monachos ad conſilium adhibere in Monaſterii negotiis, utrùm Abbas, vel alii Prælati debeant. diſp.1.q 6.p.8.

ſine Monachorum conſenſu, vel conſilio, utrùm poſſit Abbas ſolus ad profeſſionem Novitios recipere diſp. 6.q.15.p.116.

Monachus intra quod tempus contra profeſſionem invalidam reclamare poſſit, & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam. diſp.ead.6.q.25.p.125.

Monacho ſuo an poſſit concedere Abbas, ut extra Clauſtrum degat, abſque eo, quòd incurrat apoſtaſiam, & maximè ut propriis parentibus ſubveniat. diſp.8.q.6 p.154.

Monachus utrùm ſit capax beneficiorum, tam regularium, quàm ſecularium, & quid de Canonicis regularibus Congreg. Lateran. diſp.9. q.8.p.173.

Monachum ſuum utrùm poſſit Abbas cogere ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo collatum. ibid.q.9 p.180.

Monachus utrùm abſque Abbatis licentia poſſit beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare. d.ead. 9. q 10.p.181.

Monachus cui acquirat de fructibus beneficii ab Abbate collati. d. ead.9.q.12 p.182.

à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab Abbate, vel alio Superiore collatum, utrùm poſſit ipſe Abbas ad libitum removere. ibid.q.14 p 184.

à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum, vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum, utrùm poſſit Abbas removere. ibid.p.15.p.185.

Monachus, an quidquid acquirit, Abbatiæ, & Monaſterio, vel ſibi, aut conſanguineis acquirat diſp.11.q.4.p.204

Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus an Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat. diſp.ead.11. q.5.p.218.

Monachorum decedentium extra Monaſterium ſpolia an ſpectent ad ipſum Monaſterium, an verò ad Sedem Apoſtolicam. diſp.16. q.5.p.269.

Monachi, utrùm abſque Abbatum regularium licentia, teſtamentorum, vel aliarum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint diſp 17.q.6 p.278.

Monaſteria de novo ædificare, ſeu ædificata recipere utrùm Abbates,& Prælati poſſint abſque licentia Summi Pontif & Epiſcopi dioeceſani. diſp 5.q.1.p.50.

pro Monaſteriorum, & Eccleſiarum conſtructione an poſſint compelli vicini ad ſuum proprium vendendum. d ead 5.q 2.p.55.

prope Monaſteria & Eccleſias aliorum Regularium an poſſint Abbates ædificare Eccleſias, & Cœnobia; & è converſo. diſp.ead.5. q.3.p 56.

Monaſteria ſua, ſeu Eccleſias utrùm poſſint deſerere & deſtruere Abbates. diſp.ead 5.q.7.p 59.

Monaſterii jam deſtructi bona,& locus ad quem pertineant,& quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur diſp.ead 5.q.8 p.61.

Monaſterium in loco non exempto Abbas ædificans, utrùm acquirat illi jura exemptionis. ibid. q 10.p.62.

Monaſteria in Diœceſi aliqua ædificata, utrùm cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus, Diœceſano ſubjecta; & in quibus poſſint conveniri coram illo,& excommunicari eique ſubjici; & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede apoſtolica exempta ab Ordinariis. diſp.ead.5 q.11.p. 62.

in Monaſterium,& Abbatiam quibus modis transferri poſſit juspatronatus ſecularium. diſp.9.q.23 p.190.

à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis utrùm poſſint Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores charitativum ſubſidium exigere. d. 10.q 2.p.193.

Monaſterii bonorum temporalium adminiſtratio apud quem ſit. d. 15. q. 1.p.596. Vide, *Arbores, Bona.*

pro Monaſterio quæ ſit poteſtas Abbatis in acquirendo. 6.ead.11.q. 3.p. 203.

Monaſterium utrùm agere poſſit contra Abbates, bona, jura,& privilegia non tuentes. diſp.ead.11 q 8 p.215.

Monaſterii aliqua loca, ſive caſtra, utrum Abbas poſſit alicui Regulari, vel ſæculari concedere. diſp.12 q.3.p.215.

Monaſteria, Abbatias,& beneficia ſibi ſubjecta utrùm Abbates unite poſſint. diſp.15. q.1 p.263.

Monaſteriorum, Eccleſiarum,& beneficiorum unio ex quibus cauſis ab Abbate fieri poſſit. diſp.ead.15.q.1 p.264. Vide, *Unio.*

ad Monaſterium, vel Abbatem an pertineant ſpolia Religioſorum beneficiariorum. diſp.16. q. 4 p.268.

ad Monaſterium an ſpectent ſpolia Monachorum decedentium extra Monaſterium; an verò ad Sedem apoſtolicam. diſp.ead. 6.q.5. pag.269.

Moniales utrùm teneantur ſolvere Epiſcopo charitativum ſubſidium. diſp.10 q.4.p.194.

N.

N*Ovitios* utrùm obligare poſſit Abbas ad leges,& ſtatuta Religionis. diſp.3.q 8 p 27.

Novitios recipere an ad ſolum Abbatem ſpectet; an verò ad alios ſibi ſocios,& collegas, ſive Capitulum. diſp.6.q.1.p.78.

in Novitiis recipiendis quam ætatem debeat Abbas requirere. diſp. ead 6.q 2 p.76.

circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus, quæ informatio habenda. diſp.ead.6.q.4.p.83.

circa Novitios recipiendos de quibus Abbas admonere,& qualiter cum iis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat. d.ead.6.q.6.p.99.

circa Novitiorum ſuorum probationis annum,& locum, in quo Novitii educantur, quid ſit Abbatibus,& Prælatis regularibus præcavendum. ibid.q. 7.p.100.

circa Novitios informationes omittentes Abbates, & Prælati regulares, utrùm peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V diſp.ead.6.q.5 p.98.

circa Novitii ſui renunciationem bonorum quid ſit præcavendum ab Abbatibus, & Prælatis regularibus, & quæ continentur in decreto Concilii Tridentini *ſeſſ 25 c.16. de Regul.*& quæ non comprehendantur. diſp.ead 6.q.10 p.107.

de Novitiorum probationis tempore: & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit. diſp. ead 6 q.11 p.109.
Novitios ad Profeſſionem admittere in qua ætate debeant Abbates, & Prælati regulares: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes diſp.ead.6 q.12.p.113.
in Novitiis an tempus idem, & ætas requiratur in quacunque profeſſione, tam expreſſa, quàm tacita diſp ead.6 q.13.p.114.
Novitios ad profeſſionem recipere utrum poſſit Abbas ſolus ſine Monachorum conſenſu, vel concilio. diſp ead 6.q 15 p.116.
Novitios ad profeſſionem ut admittant, utrum aliis poſſint delegare Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, dictos Novitios ad profeſſionem admittere; & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre. ibid q.18 p.120.
Novitii regulares, quibus fruantur privilegiis, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio; ac de aliis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp ead.6.q.27 p.129.
Novitii utrum puniendi ſint pro ſuis delictis à Judice ſæculari, vel eccleſiaſtico. diſp.ead. 6 q 28 p.138.
de Novitiatu, & profeſſione, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem diſp.7.q.6.p.144.
Novitiis utrum poſſint Abbates, & Prælati regulares regularia beneficia conferre. diſp 9.q.11.p.182.

O.

O*fficiales* graduatos aliquos, & Miniſtros, pro ſui Cœnobii regimine ſecum adhibere utrum Abbati expediat. diſp.2.q.1. p.10.
Officiales, vel graduatos quales, vel quos debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem Abbas adhibere. diſp.ead 2.q.2.p 11.
Officiales, & Miniſtri Conventus utrum per ſolum Abbatem, vel etiam Monaſterii Congregationem, an autem per Abbates ſuperiores eligantur, & ordinentur diſp ead.2.q 3.p.12.
de *Ornamentis*, & vaſis divino cultui dicatis utrum Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint diſponere. diſp ead.16 q 5 p 267.

P.

ad P*apatum* aſcendens utrum teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas. diſp.3. q.9.p.28.
Parentibus propriis ut ſubveniat Monachus, an ei poſſit Abbas concedere, ut extra Clauſtrum degat, abſque eo, quòd incurrat apoſtaſiam. diſp 8 q.6.p 154.
Patres Diffinitores. Vide, *Diffinitores.*
Pecunias utrum Abbates, & Prælati regulares poſſint, abſque aſſenſu apoſtolico, ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis: & quid de pecunia, quæ vertitur in Eccleſiæ utilitatem, propter alienationem. diſp.13. q.7.p 274.
Penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum an poſſit Regularis poſſidere. diſp.9 q.25 p 191.
de *Permutationibus* bonorum faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis diſp.13.q 5 p 256.
Pœna Novitiorum à quo Judice, ſæculari, vel eccleſiaſtico infligenda ſit. diſp.6 q 28.p.133.
Pœnæ fugitivorum, apoſtatarum, illorumque fautorum. diſp. 8. q 9.p.158.
Pœna contra raptores bonorum eccleſiaſticorum. diſp. 11. q 7. p 214.
Prælato utrum Religioſus teneatur obedire, nedum in iis, quæ ſunt ſecundum Regulam, ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra vel etiam contra Regulam, ita ut novæ Regulæ inſtitutæ parere debeat. diſp 4. q.3.p.32.
Prælatis regolaribus quæ perſonæ ad habitum Religionis admitti prohibeantur. diſp.6.q.3.p.78.
Prælati ſuperiores quàm informationem habere debeant circa Novitios acceptandos. diſp ead. 6.q.4 p.83.
Prælati regulares omittentes informationes circa Novitios, utrum peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. diſp. ead. 6. q. 5. p. 98.
Prælati regulares quid præcavere debeant circa probationis annum ſuorum Novitiorum, & locum, in quo educantur. diſp. ead 6 q.7 p.100.
Prælati regulares quid obſervare debeant circa habitum ingredientium Religionem. diſp ead.6 q.8.p 104.
Prælati regulares utrum poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus pro expenſis in Novitiatu factis accipere. diſp. ead.6 q.9 p.10. Vide, *Abbas.*
in Prælatis regularibus quænam conditiones requirantur quatenus Judicium munus exercent. p 417.
Prælati regulares quomodo in ſubditorum cauſis procedere habeant p 419.
Prælati regulares quomodo in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant. p. 423.
Prælati regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant.p.425.
Prælati regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam ſpecialis inquiſitionis procedentes ſervare debeant 426
Prælati regulares quomodo contra ſubditos delinquentes per inquiſitionem mixtam procedere debeant p. 427.
Prælati regulares quid circa teſtium examen in inquirendis ſubditorum criminib. advertere debeant. p. 438.
Prælatus regularis quemmodum in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat. p. 441.
Principi ſuo per ſuos vaſallos auxilium præſtare utrum teneantur Abbates, & Prælati eccleſiaſtici, caſtra, aut alia feuda poſſidentes. diſp. 12 q 4 p 233.
Prior exiſtens ſub Abbate exempto an poſſit alienare. d. 13.q 11 p 250.
Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab Abbate, vel alio Superiore collatum, utrum poſſit ipſe Abbas ad libitum removere. diſp.9 q.14 p. 183.
Privilegia ſua an retineat Eccleſia abbatialis, ſi mutet ſtatum. diſp.5 q.5 p 58.
Privilegia & jura alicujus Abbatiæ utrum auferantur, & tollantur, ipſa tranſlata de uno ad alium locum. diſp.ead.5 q.6 p.59.
Privilegia, & jura dignitatis abbatialis, utrum pereant, & extinguantur Abbatia deſtructa, & dignitas Abbatialis tollatur diſp. ead 5.q 9 p 61.
de Privilegiis, quibus fruuntur Novitii regulares, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio, ac de aliis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp.6.q 27 p 129.
Privilegia non tuentibus Abbatibus, utrum poſſit Monaſterium agere contra eos. diſp.11.q 8 p.215.
circa *Probationis* annum, & locum, in quo Novitii educantur, quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis regularibus præcavendum. diſp 6. q. 7. p. 100.
de Probationis Novitiorum tempore: & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit. diſp. ead 6 q 11 p 111.
Probationis novum annum an explere debeat, qui profeſſionem iterat, & utrum Abbas id præcipere debeat. diſp ead.6.q.24 p 125.
Profeſſi utrum obſervare teneantur Regulam Religioſorum conſuetudine laxatam, prout ſtat in primo rigore, & antequam per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur. diſp. 4. q 5.p 35. Vide, *Regula*
ad Profeſſionem admittere Novitios in qua ætate debeant Abbates, & Prælati regulares: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes diſp 6.q 12 p.113.
in Profeſſione quacunque, tam expreſſa, quàm tacita, utrum idem tempus, & ætas in Novitiis requiratur. diſp ead 6.q.13 p.114.
Profeſſionem utrum fieri oporteat in manibus Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, vel de ipſorum licentia. diſp. ead.6.q.14 p.115.
ad Profeſſionem Novitios recipere utrum poſſit Abbas ſolus ſine Monachorum conſenſu, vel concilio diſp ead.6.q.15 p.116.
de Profeſſionis validæ conditionibus. diſp ead.6 q 16 p.117.
Profeſſio invalida utrum ſit ratificanda, tam ab Abbate, & Conventu, quàm à profitente. diſp ead 6 q 17 p.118.
ad Profeſſionem Novitios ut admittant, utrum aliis poſſint delegare Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, dictos Novitios ad profeſſionem admittere; & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre. diſp ead. 6. q 18 p 120.
Profeſſio excommunicati per Abbatem recepta an valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens. diſp. ead 6.q.19 p 121.
ad Profeſſionem admittere aliquem an valeat Abbas cenſura innodatus. diſp ead.6 q.20.p 122.
Profeſſio facta in manibus Epiſcopi ſine Abbatis, & Conventus licentia, an valeat. diſp. ead 6.q.21 p.125.
circa Profeſſionis formam ab Abbate quæ prænoſci debeant. diſp. ead 6.q.22.p 123.
Profeſſionem invalidam ad ratificandum utrum exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares exteriorem profitentis conſenſum, & profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur. diſp ead 6 q.23 p.124.
Profeſſionem iteranti an Abbas præcipere debeat, ut novum annum probationis expleat. diſp ead.9.q.24 p.125.
contra Profeſſionem invalidam intra quod tempus reclamare poſſit Monachus, & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam. diſp ead 6 q 25 p 125.
contra Profeſſionem à Religioſo emiſſam, quibus ex cauſis poſſit competere ei jus reclamandi. diſp.ead 6.q 26.p 127.
Profeſſio Religionis quos effectus gratioſos in Novitiis regularibus cauſet; ac de privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum. diſp.ead 6 q 27 p.129.
de Profeſſione poſt Novitiatum, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem diſp 7.q.6.p 144.
poſt Profeſſionem ſolennem Religioſus, ſine Abbatis licentia, à Monaſterio recedens, utrũ cenſendus ſit apoſtata. d.8 q.1.p.146.

R.

R*edditus* beneficiorum ſuorum in quos uſus expendere teneantur Abbates, & Prælati ſæculares. diſp.11.q 13.p.220.

Regulam ſuam, & omnia in ea contenta utrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur obſervare. diſp. 4. q. 1. p. 31. Vide, *Religioſus*
in Regulis Sanctorum Patrum, & præcipuè S. Benedicti contenta utrum obligent ad peccatum mortale. diſp. ead 4 q 4 p 35.
Regulam Religioſorum conſuetudine laxatum utrum teneantur Profeſſi obſervare, prout ſtat in primo rigore, & antequam per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur. diſp. ead. 4. q 5. p. 35.
Regulam propriam jam collapſam, ſeu relaxatam, à Prælatis ſuperioribus ad priſtinum ſtatum redactam cum majori parte Capituli, utrùm ſubditi obſervare teneantur. diſp. ead. q 6 p. 36.
in Regulæ præceptis utrùm poſſit Abbas, vel alius Prælatus regulares diſpenſare diſp ead 4 q. 7 p. 37.
in Regulæ ſtatutis omnibus utrùm Abbas, vel alius Prælatus regulares cum ſubditis poſſit diſpenſare diſp ead. 4. q. 8 p. 40.
in Regula an poſſit Abbas, vel alius Prælatus regularis diſpenſare ad libitum, & ſine cauſa. diſp ead 4. q. 9 p 41.
in Regulæ mandatis utrùm Abbates, vel alii Prælati regulares poſſint indifferenter diſpenſare cum ſuis ſubditis. diſp. ead 4. q. 10. p 43. Vide, *Lex*.
in Regulæ præceptis utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint etiam ſecum ipſis diſpenſare. diſp. ead 4. q 12. p. 47.
ad Regulæ diſpenſationem ab Abbatibus, vel aliis Prælatis regularibus factam recipiendam, utrùm illi compellere poſſint ſuos ſubditos. diſp. ead 4 q 13 p. 49.
Regularium Eccleſiæ, & Abbatiæ utrùm poſſint de uno ad alium locum transferri, nulla habita Diœceſani licentia. diſp. 3. q. 4 p. 57.
Regularibus an licitus ſit tranſitus de una ad aliam Religionem abſque licentia diſp. 7. q. 1. p. 133.
Regularibus aliquibus an ſpeciali jure ſit interdictus tranſitus à ſua ad aliam Religionem. diſp. ead. 7. q. 2. p. 138.
Regularis an poſſit Eccleſiæ collegiatæ ſæculari præfici, & beneficia ſimplicia ſæcularia obtinere, ac penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum poſſidere. diſp. 9. q. 53. p. 191.
Regularium numerus quis in unoquoque Conventu conſtituendus ſit. diſp. 11. q. 31. p. 216.
à Regularibus deputati Judices Conſervatores, de quibus eorum cauſis poſſint cognoſcere. diſp. 17. q. 2 p. 273.
Reipublicæ propriæ ad obſequia propter bonum commune, utrùm teneantur Abbates, & Prælati regulares cum ſuis ſubditis regularibus. diſp. 12. q. 3 p. 234.
Religionis ad leges, & ſtatuta, utrùm Abbas obligare poſſit Novitios. diſp 3. q 8 p. 27. Vide, *Regula*. *Religioſus*.
Religionis ad habitum quæ perſonæ admitti prohibeantur Abbatibus, & aliis Prælatis regularibus. diſp. 6 q. 3. p. 78.
circa Religionem ingredientium habitum, quid obſervare debeant Abbates, & Prælati regulares. diſp. ead. 6. q 8. p. 104.
à Religionem ingredientibus, vel egredientibus, utrùm poſſint Abbates, & Prælati regulares aliquid pro expenſis in Novitiatu factis accipere diſp ead. 6. q. 9. p. 105.
Religionis profeſſio quos effectus gratioſos in Novitiis regularib[us] cauſet; ac de privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum diſp. ead 6 q. 27. p. 129.
de Religione una ad aliam an Regularibus licitus ſit tranſitus, abſque licentia. diſp. 7. q. 1. p. 133.
à Religione ſua ad aliam tranſitus an ſit interdictus ſpeciali jure aliquibus Regularibus. diſp. ead. 7. q. 2. p. 138.
ad Religionem arctiorem tranſeundi licendi à quonam Superiori poſtulari debeat. diſp ead. 7. q. 3. p. 140.
Religionis perfectio, an arctitudo utrùm attendenda ſit, ad hoc, ut liceat ad eam tranſire, petita, licèt non obtenta, Prælati licentia. diſp ead. 7. q. 4. p 141.
ad Religionem æqualem, vel laxiorem tranſeundi licentiam utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint ſubditis concedere. diſp. ead 7 q. 5. p 172.
ad Religionem aliam legitimè tranſiens, quem Novitiatum, & profeſſionem facere debeat, ad quid obligetur, & quas facultates habere debeat. diſp ead. 7 q. 6 p 144.
à Religione ejectorum bona quibus cedant; & quibus eorum debita perſolvere incumbat. diſp. 8. q. 5. p. 153.
à Religione ejicere an poſſint Abbates, & Prælati regulares Religioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles; & quid ſi illos injuſtè expellant. diſp. ead. 8. q. 7 p. 155.
à Religione ejectorum obligationes. diſp. ead. 8. q. 8. p. 157.
Religioſus factus Cardinalis utrùm teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas, & quid, ſi ad Papatum aſcendat. diſp. 3 q. 9. p 28.
Religioſus utrùm teneatur obedire Prælato, nedum in iis, quæ ſunt ſecundùm Regulam, ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra, vel etiam contra Regulam; ita ut novæ Regulæ inſtitutæ parere debeat. diſp. 4. q. 5 p 32. Vide, *Regula*.
Religioſo quibus ex cauſis competere poſſit jus reclamandi contra profeſſionem à ſe emiſſam diſp 6. q. 26 p. 157.
Religioſus utrùm cenſend[us] ſit apoſtata, poſt profeſſionem ſolennem à Monaſterio recedens, ſine Abbatis licentia diſp. 8. q. 1. p. 146.
Religioſus fugiens à carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur, utrum cenſendus ſit apoſtata, vel fugitivus. diſp. ead. 8. q. 2. p. 149.
Religioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles, utrùm Abbates, & Prælati regulares à Religione ejicere poſſint, & quid ſi illos injuſtè expellant. diſp. ead. 8 q. 7. p. 155.
Religioſorum ſuorum neceſſitatibus utrùm æqualiter providere debeant Abbates, & Prælati regulares de Monaſterii facultatibus. diſp. 11. q. 10 p. 216.
Religioſorum beneficiatiorum ſpolia an ad Abbatem, vel Monaſterium pertineant. diſp. 16. q 4 p. 268.
Religioſis utrum liceat à ſententiis, & correctione ſuorum Prælatorum appellare. p. 444.

S.

Salarium quod debeat conſtitui Vicariis inſervientibus Parochiis Monaſterio unitis. diſp. 9. q. 19. p. 188.
Sententiam propriam liberè, & expreſsè proferre, utrùm teneantur ſub mortali Patres Diffinitores in Diffinitorio exiſtentes. diſp. 1. q. 3. p. 5.
Spolia Abbatum, & aliorum Prælatorum ſæcularium ad quem pertineant. diſp. 16. q. 1. p. 267.
Spolia Abbatis regularis ad quem ſpectent. diſp. ead. 16. q. 3. p. 268.
Spolia Religioſorum beneficiatiorum an ad Abbatem, vel Monaſterium pertineant. diſp. ead. 16. q. 4. p 268.
Spolia Monachorum decedentium extra Monaſterium an ſpectent ad ipſum Monaſterium, an verò ad Sedem apoſtolicam. diſp. ead. 16 q. 3 p. ead.
Statuta utrùm Abbas poſſit condere diſp. 3. q. 1 p. 14. Vide, *Abbas*.
Subditis conceſſas libertates, & immunitates utrùm poſſint Abbates, & Prælati regulares coarctare. diſp. 4. q. 2. p 31.
Subſidium charitativum quid ſit, & à quibus perſonis ſit exigendum. diſp. 10 q. 1. p. 192.
Subſidium charitativum à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis utrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint exigere. diſp. ead. 10 q 2 p. 193.
Subſidium charitativum ex quibus cauſis, & in qua quantitate exigi poſſit. diſp ead. 10 q. 3. p. ead.
Subſidium charitativum utrùm Abbas cum ſuo Monaſterio ſolvere teneatur Epiſcopo. Et quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus. d. ead. 10. q. 4. p. 194.

T.

Tempus idem, & ætas in Novitiis an requiratur in profeſſione quacunque, tam expreſſa, quàm tacita. d 6. q. 13. p. 114. V. *Ætas*
Teſtandi facultatem à Sede apoſtolica habentes Abbates ſæculares, & Commendatarii, de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, utrùm poſſint de vaſis, & ornamentis divino cultui dicatis diſponere. diſp. 16. q. 5 p 267.
Teſtamentorum, vel aliarum ultimarum voluntatum utrùm executores eſſe poſſint Abbates regulares, & Monachi, abſque ipſorum licentia. diſp 17. q. 6 p. 278.
Tranſitus de una ad aliam Religionem an Regularibus licitus ſit abſque licentia. diſp. 7 q. 1. p. 135.
Tranſitus à ſua ad aliam Religionem an Regularibus aliquibus ſpeciali jure ſit interdictus. diſp. ead. 7. q 2. p. 138
Tranſeundi ad arctiorem Religionem licentia à quonam Superiori poſtulari debeat. diſp. ead. 7. q 3. p. 140.
Tranſitus ad aliam Religionem ad hoc ut ſit licitus, petita, licèt non obtenta, Prælati licentia, utrùm attendenda ſit perfectio, an arctitudo Religionis. diſp. ead 7. q 4. p. 141.
Tranſitum ad æqualem, vel laxiorem Religionem, utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint ſubditis concedere. diſp. ead. 7. q. 4 p. 142.
Tranſiens ad aliam Religionem legitimè, quem Novitiatum, & quam profeſſionem facere debeat; ad quid obligetur, & quas facultates habere debeat. diſp. ead 7. q 6 p. 144.

V.

de *Vaſis*, & ornamentis divino cultui dicatis, utrùm Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede Apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint diſponere. diſp. 16. q. 5 p 567.
Vicarium in ſua abſentia an poſſit Abbas conſtituere d. 2. q 4 p. 52.
Vicarium utrùm poſſint Abbates inſtituere in beneficiis curatis ſibi ſubjectis. diſp. 9. q. 18 p. 188.
Vicariis inſervientibus Parochiis Monaſterio unitis quod ſalarium debeat conſtitui. diſp. ead. 9. q 19 p. 188.
Unire utrùm poſſint Abbates beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta. diſp 15 q. 1. p. 263.
Unio beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum ab Abbate ex quibus cauſis fieri poſſit. diſp. ead. 15. q 2. p. 264.
in Unione Eccleſiarum, & beneficiorum ab Abbate facienda, quæ forma, & ſolennitates ſint requiſitæ. diſp. ead 15. q. 3 p. 264.
Uniones Monaſteriorum, & locorum regularium utrùm comprehendantur ſub apoſtolicis revocationibus deſuper aliquo modo factis, vel faciendis. diſp. ead. 15. q. 4. p. 265.
ſi Uniatur Abbatiæ aliqua Eccleſia, an ipſa ſortiatur omnia jura, & privilegia Abbatiæ. diſp ead. 15. q. 5. p 265.
Unire utrùm poſſit Abbas generalis uni Monaſterio, bona ab alio diſmembrata. diſp. ead. 15. q. 6. p. 266.
Unita beneficia, & Eccleſias quis poſſit disjungere, ex quibus cauſis, & quos vocare debeat in illorum disjunctione. diſp. ead. 15. q 7. p. ead.

INDEX CONSTITUTIONUM, ET BULLARUM APOSTOLICARUM,

Quæ in hoc tertio Tomo integræ, vel per particulas referuntur.

CLemens VIII. in Conſtitutione, quæ incipit: *Regularis diſciplina* ſub dat Romæ, die 12. Martii, 1596. diſp. 6. q. 4. p. 86.
Nullus omninò ſub dat. Romæ, die 25. Junii, 1599. ibid. p. 88.
Romanum decet. ſub dat. Romæ, pridie Nonas Julii, 1601. diſp. 12. q. 3. p. 227.
Quoniam. ſub dat. Romæ, 23. Julii, 1603. diſp. 5. q. 1. p. 53.
Gregorius XIII. *Officii noſtri partes*. diſp. 16. q. 3. p. 269.
Gregorius XIV. *Circumſpecta Romani*. ſub dat. Romæ, Idibus Martii, 1591. diſp. 6. q. 4. p. 90.
Gregorius XV. *Cum aliàs*. ſub dat. Romæ, 17. Auguſti, 1621. diſp. 3. q. 1. p. 34.
Sanctiſſimus in Chriſto Pater. ſub dat. Romæ, die 20. Septembris, 1621. diſp. 17. q. 1. p. 270.
Paulus II. *Ambitioſa cupiditatis*. ſub dat. Romæ, Kal. Martii, 1467. diſp. 13. q. 1. p. 238.
Paulus IV. *Injunctum nobis deſuper*. ſub dat. Romæ, pridie Idus Julii, 1553. diſp. 13. q. 1. ibid.
Poſtquàm divina bonitas. ſub dat. Romæ, 13. Kal. Auguſti, 1558. diſp. 8. q. 9. p. 160.
Paulus V. *Ad ſacram B. Petri*. ſub dat. Romæ, die 24. Januarii, 1516. diſp. 11. q. 11. p. 217.
Paſtorale munus. ſub dat. Romæ, 12. Kal. Decembris, 1617. diſp. 12. q. 3. p. 230.
Pius IV. *De ſtatu Eccleſiarum*. ſub dat. Romæ, Nonis Aprilis, 1560. diſp. 10. q. 4. p. 195.
Sedis apoſtolica. ſub dat. Romæ, Nonis Apr. 1563. diſp. 8. q. 9. p. 162.
Sixtus V. *Sollicitudo, paternumque*. ſub dat. Romæ, Kal. Julii, 1585. diſp. 12. q. 3. p. 226.
Cùm de omnibus. ſub dat. Romæ, 6. Kal. Decembris, 1587. diſp. 6. q. 14. p. 86.
Ad Romanum. ſub dat. Romæ, 12. Kal. Novembr. 1588. ibid. p. 88.
Urbanus II. *Dilectiſſimus Filius*. ſub dat. Romæ, 9. Idus Aprilis, 1090. diſp. 1. q. 4. p. 5.
Urbanus VIII. *Romanus Pontifex*. ſub dat. Romæ, die 28. Auguſti, 1624. diſp. 3. q. 1. p. 54.
Humana ſalutis. ſub dat. Romæ, Kal. Novembr. 1625. diſp. 14. q. 4. pag. 255.
Decens & æquum. ſub dat. Romæ, Kal. Junii, 1627. diſp. 12. q. 3. p. 232.
Complura. ſub dat. Romæ, die 7. Junii, 1630. diſp. 5. quæſt. 3. pag. 37.
Religioſos viros. ſub dat. Romæ, die 2. Aprilis, 1631. p. 103.

INDEX ALPHABETICUS ARGUMENTORUM DECISIONUM S. ROTÆ ROMANÆ.

Quæ in calce Tomi hujus tertii adjunctæ ſunt.

A.

ABbas ut dicatur habere dignitatem quæ requiruntur. dec. 4. pag. 300 & dec. 5. p. 283.
Abbatis nomen habens abſq; dignitate non præfertur Canonicis Collegiatæ, ſed illis cedit. dec. 6. p. 283.
Abbas intitulari an quis poſſit non habens requiſita ad dignitatem abbatialem. dec. 8. p. 284.
de Abbatis electione, ejus validitate & forma. dec. 22. p. 321. & ſeqq. dec. 23. p. 303 & ſeqq.
Abbas an & quando beneficio privetur ob non promotionem ad ſacros Ordines; & an ipſo jure, an verò præcedente monitione. dec. 24. pag. 311.
Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdictione quaſi epiſcopali, poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, nec comprehenditur ſub decreto Concil. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 10. § Ad hæc.* maximè ſi juvetur immemorabili. dec. 39. p. 326. d. 43. p. 328. d. 62. p. 344.
ad Abbatem habentem jura epiſcopalia; an verò ad ipſum Epiſcopum juxta decretum Conc. Trident. ſpectet cognitio cauſarum criminalium, & matrimonialium: & hinc benè deducitur Abbatem epiſcopalia jura habentem non eſſe inferiorem Epiſcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione poteſtatis. dec. 41. pag. 326. & dec. 43. p. 328.
Abbates qui non ſunt Nullius, non poſſunt approbare Confeſſarios ad ſæcularium confeſſiones audiendas, nec dare licentiam Regularibus concionandi in aliis, quàm ſuorum Ordinum Eccleſiis: ſed hæc ſpectant ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt. Et quando Abbates dicuntur Nullius, vel eſſe in diœceſi. dec. 46. p. 331.
Abbas, qui exercet juriſdictionem ordinariam in aliquo territorio ex conſuetudine immemorabili confirmata à Sede apoſtolica poteſt concedere literas dimiſſorias ad Ordines, & ei non obſtat Conc. Trid. *in cap. 10. ſeſſ. 23. de reformat.* dec. 117. p. 412.
Abbatia an & quando dicatur dignitas, ad effectum, ut minori 25. annorum conferri poſſit. dec. 9. p. 284.
de *Abbatiſſa* electione. dec. 17. p. 295.
Appellatio ſuſpenſiva admittitur à ſententia lata in cauſa decimarum; & ſuperſedetur in ſolutione, quando laicus non ſolùm nititur præſcriptione; ſed exhibet privilegium, quod non eſt diſcutiendum ad dictum effectum. dec. 91. p. 378.
Archiepiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione juris metropolici contra omnes Eccleſias & Epiſcopos ſuæ Provinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in jure, maximè ſi probat actus poſſeſſorios: & quinam ſufficiant ad hunc effectum. dec. 56. p. 340.
Archiepiſcopus poteſt in locis exemptis, intra ejus provinciam exiſtentibus, Crucem præ ſe ferre. & populo benedicere. In incorporalibus ſufficienter cenſetur parium per ſolam patientiam. dec. 72. p. 357.
Archivium ut det robur ſcripturis ab eo extinctis, quæ requirantur. dec. 88. p. 375.

B.

BEneficiati, & Clerici B. Mariæ dei Pilar, habitantes extra Clauſtra, ſubduntur juriſdictioni Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, qui eſt illorum Judex competens, etiam pro delictis commiſſis in loco exempto dec. 80. p. 368.
Beneficium de jurepatronatus, an, & quando dicatur litigioſum, ad effectum ut ceſſet ſubrogatio. dec. 21. p. 300.
Beneficia regularia exiſtentia in Eccleſia regulari exempta non ſpectant ad collationem Ordinarii, intra cujus diœceſis fines conſiſtunt. dec. 77. p. 364.
Bona eccleſiaſtica eſſe immunia ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes laicos, plenè deducitur. dec. 104. pag. 393.
de *Brevis* juſtificatione, per quod Abbatia Commendata reſtituitur, & unitur Congregationi, & Abbas triennalis ei præficitur, ac bona ad menſam Abbatialem ſpectantia alteri Eccleſiæ applicantur. dec. 11. p. 386.

C.

CÆleſtini ſunt antiquiores Olivetanis, & ideò illis præcedunt. dec. 109. p. 402.
Cauſa, in qua agitur de bonis ratione directi dominii ſpectantibus ad Eccleſiam, eſt cognoſcenda omninò à Judice eccleſiaſtico; etiamſi agatur inter ſolos emphyteutas, & ſuper ſolo dominio utili; egregie reſolvitur, & exemplis illuſtratur. dec. 106. p. 398.
Clerici Regulares Theatini ſunt exempti à ſolutione quartæ funeralium per communicationem privilegiorum ſpecialium Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus conceſſorum. dec. 84. p. 373.
Clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ, ut poſſint cogi ad ſolvendas gabellas, & alia onera à laicis impoſita ſuper bonis, quæ ad ipſorum manus perveniunt. dec. 103. p. 391.
Collegium Societatis Jeſu fundatum cum onere educandi aliquos adoleſcentes, an, & quando ſit exemptum à ſolutione decimarum. d. 100. p. 388.
Collegia duo, ubi inter ſe conveniunt, & datur manus dextera Canonicis alterius Collegii, an etiam competat ejuſdem Prælato. dec. 114. p. 408.
Commiſſarius generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, nequit, adminiſtrationem, & gubernium Monialium S. Claræ ſibi commiſſum dimittere, inconſulta Sede apoſtolica. Et plura de authoritate dicti Commiſſarii. Et an exempti poſſint exemptioni renunciare. dec. 81. p. 368.

Confeſ-

Index Argumentorum Deciſ. S. Rotæ Rom.

Confeſſarii ad ſæcularium confeſſiones audiendas, ab alio, quam Epiſcopo approbari non poſſunt. Et an ſufficiat approbatio Abbatis habentis territorium ſeparatum. dec.46 p.334.

Contemptus an augeat numerum, ſi poſteà electioni conſentiat. dec.18.p.296.

Crux alicujus Eccleſiæ, in proceſſionibus, & aliis actib. quando dicatur deferri in loco digniori. dec.1.p.281.

D.

D*Ecimarum* in ſolutione quando cenſeatur ſufficienter derogatum *c. Nuper. de decim.* dec 90.p.377.

Decimarum ſolutio an retardetur exhibitione privilegii. dec 39. p 379.

Decimæ ex prædiis relictis Monaſterio pro dote alicujus Capellæ, an, & cui debeantur: & quid circa earum ſolutionem operetur conſuetudo dec 97 p 383.

Decimæ prædiales an debeantur Eccleſiæ prædiali, an ſacramentali dec 98.p.410. & dec 99 p 387.

Decimæ poſſunt minui præſcriptione legitimè probata: & quando talis præſcriptio dicatur legitimè probata. dec 101 p 389.

Decimæ, ſeu expenſæ neceſſariæ, quæ ſolvuntur Capitulo Burgenſi ex immemorabili, debeotur etiam ex beneficiis unitis dec. 119. p 418.

Declaratoria datur contra Univerſitatem, conſtito de contumacia: & quando Univerſitas dicatur legitimè citata, poſſeſſio continuatur in Prælato ſucceſſore, abſque nova apprehenſione: quia eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum. dec.61.p.343.

Diſmembratio partis curæ animarum Eccleſiæ parochialis, & erectio novæ parochiæ, ut ſit valida, quæ requirantur. dec.32.p.340. & 341 & dec.34 p.381.

Dominium, & identitas ad effectum devolutionis, ex quibus probentur. dec.20.p 298.

E.

E*Ccleſiæ* parochiales nequeunt pulſare campanas in die Sabbathi Sancti, niſi audito ſigno campanarum Cathedralis: & an poſſint ſe juvare conſuetudine dec.37.p.325.

Eccleſiam eſſe in diœceſi, ex quibus probetur. dec. 65. p. 347. & dec 74.p.359.

de *Electione.* dec.17.p.293.dec 19 p.297.d 22.p.302 & ſeqq.dec.23. p 305.& ſeq.

Epiſcopo datur manutentio quoad approbationem Confeſſariorum ad ſæcularium Confeſſiones audiendas, ex ſola aſſiſtentia, privativè quoad alios inferiores; non obſtante privilegio quolibet, vel conſuetudine immemorabili. dec 50 p.335.

Epiſcopo non datur manutentio in exercitio juriſdictionis, in locis exiſtentibus intra fines ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia; quando negatur, talia loca eſſe in diœceſi. dec.54 p 338.

Epiſcopus eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione cognoſcendi de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, ex ſola juris aſſiſtentia, contra inferiorem immemorabili ſe juvantem, donec per tres conformes de ea cognoſcatur; etiamſi inferior poſſeſſionem, & privilegium oſtendat. dec 60 p 343.

Epiſcopo datur manutentio in exercitio juriſdictionis in omnibus locis ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia, non obſtante privilegio exemptionis in contrarium allegato, & exhibito, niſi doceatur ſimul de quaſi poſſeſſione exemptionis: & quomodo talis poſſeſſio probetur. dec.63 p 345.

Epiſcopo Lauretano competit juriſdictio in Clerum, & Cantores, ac Cuſtodes, & alios Miniſtros Sanctæ Capellæ, privativè quoad Protectorem, quando tamen delinquunt extra Capellam, & Officium dec 64 p 346.

Equites Hieroſolymitani non tenentur ad ſolutionem collectarum à Clero; & Epiſcopo abſque Papæ ſcientia impoſitarum, etiam ex caſibus improviſis, & inevitabilis, ac communis, & publicæ neceſſitatis, & utilitatis. dec 105 p 397.

Exemptio à juriſdictione Ordinarii conceditur ſubdito, ſtante lite gravi, nec temerè ſuſcepta. dec. 35 p.352.

Exemptio à juriſdictione Ordinarii an concedatur ſubdito propter litem inter eos vertentem. dec.36.p.353.

de Exemptione. dec 79 p.367 & dec 81 p.368.

Exemptio à ſolutione decimarum non cenſetur conceſſa in communicatione privilegiorum, in qua nulla mentio de ea facta fuit, etiamſi fuerint communicata privilegia, quæ nihil aliud continent, quam exemptionem à decimis, etiamſi incommunicationis privilegio adſit clauſula: *Quorum tenores.* dec 89 p 376.

Exempti ab Ordinariorum juriſdictione nequeunt ab ipſis Ordinariis, vel eorum miniſtris excommunicari. Notarii, & Nuncii relationi creditur, ubi adeſt ſtylus. dec.118 p 413.

F.

F*Ratres* B. Joannis de Deo, an, & quando teneantur ſolvere decimas de novalibus ſuis, hortis, & animalibus. dec.94.p.379.

G.

G*Ratia* coadjutoriæ Monaſterii ex quibus cenſeatur juſtificata. dec.30.p.317 & d.31.p.319 & 320.

I.

I*Uriſdictionis* criminalis quaſi poſſeſſio ex quibus actibus juſtificetur, & probetur. Declaraturque illa regula, quòd Epiſcopus præſumatur habere juriſdictionem in ſua diœceſi, quomodo, & quando procedat, & quando non. dec.42 p.387.

Juriſdictio conceſſa Prælato in Eccleſia regulari ſæculariſata, cenſetur etiam conceſſa Capitulo, ſi ante ſæculariſationem ſpectabat ad Abbatem, & Conventum ſimul: & quid, ſi juriſdictio fuerit conceſſa Prælato taxativè. dec 75 p.360.

Juſpatronatus honorificum ex quibus acquiratur. dec. 28 p.316. & dec.29 p.317.

L.

L*Ocus* quando dicatur exemptus, & Nullius diœceſis: & quando dicatur eſſe in diœceſi. dec.47.p.332.

Locum eſſe in aliqua diœceſi, an, & quando probetur ex enunciativis. dec 66 p 348.

Locus quando dicatur conſtituere territorium ſeparatum, & quando dicatur eſſe in diœceſi. dec 70 p 354.

Locus quando dicatur exemptus, & Nullius diœceſis: & quando dicatur eſſe in diœceſi. dec.72 p.355.

M.

M*Anutentio* in exercitio juriſdictionis datur inferiori, qui docet de ſua quaſi poſſeſſione legitimè acquiſita: non autem Epiſcopo nitenti ſolum juris aſſiſtentiæ. Nec interrumpitur quaſi inferioris per actus ab Epiſcopo geſtos, jure delegato. dec.51.p 336.

Manutentio Epiſcopo non datur ex ſola juris aſſiſtentia, quando oſtenditur privilegium exemptionis. Nec datur ex quaſi poſſeſſione non legitimè probata. dec.59.p 342.

Manutentio in juriſdictione conceditur probata, quaſi poſſeſſione illius exercitii etiam per teſtes ſingulares dec.73.p 358.

Monachi Religionis poſteriùs approbatæ collegialiter viventes præcedunt Monachis alterius Religionis prius inſtitutæ, viventibus tamen uti ſingulis, & privatis. dec.111 p.403.& dec.112. p. 403.

Monaſterium eſſe conſiſtoriale, ex quibus probetur. dec.15.p.391. & dec 16 p.392.

Monaſterium eſſe in aliqua diœceſi, ex quibus probetur. dec. 45. p. 330.

Monaſterio debentur decimæ Eccleſiæ parochialis illi unitæ. dec.102.p 390.

Monaſterium ſuppreſſum, ut in priſtinam formam reducatur, & antiqua privilegia recuperet, quænam requirantur. dec.132. p. 404.

Moniales unius Monaſterii ſi omnes ſint incorrigibiles, quomodo providendum. dec 82.p.370.

Moniales S Benedicti an teneantur ad ſolutionem decimarum. dec.59.p 380.

Moniales S. Claræ an exemptæ ſint à decimis. dec.96.p.381. Vide, *Regulares.*

N.

N*Otarii*, & *Nuncii* relationi creditur, ubi adeſt ſtylus. dec. 118. p.413.

O.

O*Blationes* provenientes intra Parochiam, ſpectant ad Eccleſiam Parochialem dec 33 p 331.

Olivetani in locis ubi collegialiter vivunt, præcedunt Monachis Montis Virginis, viventibus uti ſingulis, & privatis. dec. 110. p. 402.

Ordinario non eſt inhibendum in exercitio juris viſitandi omnes Eccleſias, & adminiſtratores locorum piorum ſuæ diœceſis. dec.53 p 337. & dec. 68. p. 337

Ordinarius poteſt viſitare omnes Eccleſias ſuæ diœceſis: & ſi ſint exemptæ, vel Nullius poteſt eas viſitare, tanquam Sedis apoſtolicæ delegatus, non obſtantibus privilegiis quibuſcunque dec. 67 p.349.

P.

P*Apa* quando dicatur præventione voluiſſe in collatione beneficii. dec. 28. p 296.

Parochiæ diſmembratio, & novæ erectio, ut ſit valida, quæ requirantur dec 34 p.321.

Parochi à Religioſis ratione ſepulturæ, nihil aliud poſſunt exigere, niſi quartam eorum funeralium, quæ tempore ſepulturæ fuerint oblata. dec 85 p 373.

Parochus intus Eccleſia unitas Monaſteriis Regularium, non poteſt in funeribus ſtolam deferre, & alias functiones exercere. dec 87.p.375.

Patronato, & quando ab Eccleſia alimenta debeantur. dec. 26. p.334.& dec.27 p 315.

Perſonatus ad tempus an ſit beneficium eccleſiaſticum. Nominatio nulla operatur, ut jus nominandi devolvatur ad ſucceſſorem. dec 14 p 290.

Præcedentia, quæ competit Capitulo accedenti ad Eccleſias inferiores, debetur etiam ejus Prælato ſeu capiti, ratione connexitatis. dec.113 p.425.

Præcedentiæ in materia datur manutentio poſſeſſori in gradu appellationis etiam devolutivæ, probata quaſi poſſeſſione, conſuetudine, etiamſi ſit contra jus dec. 115.p.410

Prælatus inferior poteſt præſcribere territorium ſeparatum, & propriam diœceſim: & ex quibus probetur hujuſmodi præſcriptio. dec. 40.p 326.

Prælatus inferior eſt manutenendus in cognitione cauſarum civilium,

vilium, trimioalium, & matrimonialium, docto de poſſeſſione, & privilegio, adversùs Epiſcopum n.tentem ſoli juris aſſiſtentiæ. d.57.p.341.
Præpoſiti habentes ſtallum in Choro, & locum in proceſſionibus immediatè poſt Canonicos poſſunt occupare ſedes vacuas Canonicorum abſentium dec.116. p.411.
Præpoſitura Eccleſiæ Gerundenſis ſunt adminiſtrationes merè temporales, & ideò non cadunt ſub reſervatione. dec. 12. p. 287. & dec.13.p.288.
Præſcriptio quænam currat contra Eccleſias, quæ ſuoi de proprio patrimodio Romanæ Eccleſiæ. dec.20.p.298.
Præſcriptio quadragenaria requiritur ad auferendam præcedentiam Rectori in propria Eccleſia; & illam alteri privatæ, & particulari perſonæ acquirendam. dec.108 p.401.
de *Prioris* electione.dec.19.p.297.
Prioratus an, & quando cenſeatur dignitas. d.10.p.389.
Privilegii exemptionis confirmatio facta ex certa ſcientia, quid operetur; & an valeat abſque derogatione regulæ de jure quæſito non tollendo, & alia. dec.78.p.364 & 365.
Privilegium concedens decimas laïcis, quomodo eis ſuffragetur. dec. 92.p.379.
in *Proceſſionibus*, & aliis actibus, quando Crux alicujus Eccleſiæ dicatur deferri in loco digniori. dec.1.p.281.
Procurator generalis utrùm poſſit comparere pro Monaſterio. dec. 38. p.341.

R.

R*Egulares* nequeunt adminiſtrationem, & gubernium Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectarum ſibi commiſſum dimittere inconſulta Sede Apoſtolica; neque exempti renunciare privilegio exemptionis. dec.82.p.370. Vide, *Moniales*.
Regulares tenentur ſolvere Parochis quartam funeralem. dec. 83. pag.372.
Religioſi an poſſint ſepelire cadavera defunctorum in ſuis Eccleſiis, abſque licentia Parochi. dec.86.p.374.
Remiſſoria conceditur ad probandum Abbati competere juriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum territorio, etiam ea conſuetudine immemorabili: & ſufficit fumus reſultans ex Hiſtoriis, & Chronicis antiquis; necnon ea teſtibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.dec.48.p.334.

T.

T*Erritorium* quando dicatur ſeparatum, & Nulli' diœceſis: & an loca exempta ſint extra diœceſim, vel in diœceſi. dec. 53. p. 338. & 339. & dec. 69.p.350.
Teſtamentum factum à Conclaviſtis poſt ſignatam ſupplicationem facultatis teſtandi, ante tamen expeditionem Literarum, an valeat. dec.107.p.400.
Translatus, authoritate Apoſtolica, de Religione incapaci bonorum in communi ad aliam capacem, non reintegratur ad bona, quæ poſſidebat ante profeſſionem in dicta Religione incapaci emiſſam. d.121.p.415.

V.

V*Acatio* an, & quando dicatur conſumpta.dec.23.p.312.
Viſitandi quaſi poſſeſſio quomodo acquiratur dec.336.
Unio confirmata authoritate Apoſtolica non poteſt impugnari, maximè ſtante clauſula, *Sublata*, & effectuata quoad unum beneficium unitum, dicitur effectum ſortita quoad reliqua. d.120 p.414.

INDEX MATERIARUM, ALPHABETICE DIGESTARUM.

Quæ ex prædictarum Deciſionum titulis, poſt nomina locorum, quorum Index ſuo loco appoſitus eſt, eruuntur.

A.

A*Bbatiæ* S Maximini, dec.23 p.305.
Abbatiæ de Benevivere, dec.15.p 391 & dec.16.p.392.
Abbatis majoris, nuncupationis, dec.8.p.284.
Abbatiſſarum, dec.17. p.293.
Adminiſtrationis, dec. 75. p.360.
Alimentorum, dec.26. p.314. & dec.27. p.315.

B.

B*Eneficii*, dec 21. p 300.
Bonorum de Naſcilis, dec 20. p 298.

C.

C*Ameraria*, dec.77 p 363. dec.78. p.ead. & dec.79 p.367.
Juris *Campanæ* pulſandi, dec.37. p.323. dec.38. p.324.
Canonicatus, dec.18 p.296.
Canonicatuum de Roncesualles, dec.19. p.298.
Cauſæ piæ, & perſonatus, dec.14. p.290.
Coadjutoria, dec.30. p.317. & dec.31. p.319.
Collectarum, dec.103. p.397.
Computorum, deciſio in contextu hujus Tomi, diſp.11. q.1. p.197.

D.

D*Ecimarum*, dec.89.p. 379. dec.90.p.377. dec.91.p.378. dec.92. p.378. dec 93 p.379. dec.94. p.380. d.95. p.383. d.97.p.385. d.98.p.387. d.99.p.388. d.100.p.388. d.101.p.389.&d.102.p.390.
Decimarum S.Clementis, dec.96 p.389.

E.

E*Mphyteuſis* dec.106. p.389.
Erectionis Nullitatis. Vide, *Nullitatis erectionis*.
Exemptionis, dec.35.p.322. dec.36.p.323. & dec.53. p 337.
Expenſarum, dec.119. p.413.

F.

F*Eudi*, deciſio in contextu hujus Tomi. diſp.14. q.4. p.254.
Funeralis, dec.83 p.372.
Funeralium quartæ, dec.84. p.373.

G.

G*Abella*, dec.103. p.391.
Gabellæ, ſeu onerum, dec.104 p.393.

I.

J*Uris* campanas pulſandi, dec.37. p.323.
Juris honoriſici, dec.29. p.316.
Juris ſedendi, dec.116. p.411.
Juris ſepeliendi, dec.86. p.374.
Jurisdictionis, dec.39. p 326. dec.41.p.326 dec.43.p.328. d.44.p.330. dec.45. p.ead. dec 46. p.331. dec.50 p 335. dec.51. p.336 dec.52. p.336. dec.54 p.338. dec.55. p 338. dec 56 p 340. dec.62. p.344. dec.63.p.345. dec.64.p.346. dec.66. p.348. dec.67. p 348. d 68. p.349. dec.69. p.350. dec.71. p.355. dec.72. p 357. dec.73. p.358. dec.74.p.359. dec.76.p.363. dec.80 p.363.dec.117.p. 412. & dec. 118.p 413.
Jurisdictionis de Arteſſa, dec.57.p.341. & dec.60 p.343.
Jurisdictionis de Nagera, dec.49.p.334.
Jurisdictionis S.Joannis, dec.42.p.327.
Jurisdictionis S.Joannis in Venere, dec 58.p.341. & dec.61.p 363.
Jurisdictionis Nullius. Vide, *Nullius jurisdictionis*.
Jurispatronatus, dec.29.p.317.
Jurium parochialium, dec. 85 p.373. dec 87. p.375. & dec 88. p.375.

L.

L*Egati piì*, dec.107. p.400.

M.

M*Onaſterii*, dec 9. p.285. dec.22. p. 302. dec. 24. p.311. dec. 81. p. 368. & dec.82. p.370.

N.

N*Ullitatis* erectionis, dec. 32. p. 320. dec. 33. p. 321. & dec. 34. pag.321.
Nullius jurisdictionis, dec. 40. p 326. dec.47. p.332. dec.48 p.334. dec. 65. p. 347. dec. 66. p. ead. dec. 67. p. 349. dec. 68. p. 349. & dec. 70. p. 354.
Nullius jurisdictionis de Buccianio, dec.59.p.342.
Nuncupationis Abbatis majoris, dec 8. p.284.

P.

P*Arochialis*, ſeu Prioratus, dec.19. p.297.
Parochialis, deciſio in contextu hujus Tomi, diſp. 9. qu. 13. p.183.
Parochialium jurium. Vide, *Jurium parochialium*
Perſonatus, & cauſæ piæ, dec.14. p 290.
Portionis del Caſtellar, dec.121. p.415.
Præcedentiæ, dec.109.p.402 dec 110.p.ead. dec.111. p.403. dec.112. p.404. & dec.121. p.415.
Præmonſtratenſium, dec.1. p.281. dec.2. p.281. dec.3. p.ead. dec.4. p. p.ead. dec.5 p 283. dec.6. p.283. dec.7.p.ead. dec.17. p.293. dec. 108 p.401. dec.113 p.403.& dec.114.p.408.
Præpoſitura, dec.12 p.287. dec.13.p.289. & dec.23.p.312.
Prioratus, ſeu Parochialis. dec.10.p.385.

Q.

Q*Uarta* funeralium, dec.84.p.373.

R.

R*Eintegrationis*, dec.121 & ult. p.415.

S.

S*Edendi* juris, dec.116. p.411.
Sepeliendi juris, dec. 86. p 374.

V.

U*Nionis*, dec.11. p.386.

}o{ }o{ }o{

APPROBATIO.

EGo Don HORATIUS MERANDIUS, Abbas S.Praxedis de Urbe, Congregationis Vallis Umbroſæ, juſſu Reverendiſs. P. & D. Fr. Nicolai Rodulfii, Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtri, vidi tertium Volumen *De Jure Abbatum*, &c. à R. P. Don ASCANIO TAMBURINIO, Congregationis ejuſdem Monacho, & S. Theologiæ Magiſtro concinnatum; & cùm nihil contineat, quòd Catholicam fidem, aut bonos mores offendat, cenſeo, licentiam impertiri poſſe, quòd Typis excudatur: in quorum fidem manu propria ſubſcripſi. Datum in Monaſterio S. Praxedis de Urbe, die 26. Martii, 1628.

Ego Don HORATIUS MERANDIUS, *qui ſuprà, manu propria.*

CENSURA OPERIS.

EGo AUGUSTINUS BARBOSA, U. J. D. Luſitanus, Protonotarius Apoſtolicus, de mandato Reverendiſs. P. F. Nicolai Rodulfii, Sacri Apoſtolici Palatii Magiſtri, vidi Tomum tertium *De temporali Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum, juriſdictione, & poteſtate:* Authore admodum R. P. D. ASCANIO TAMBURINIO, Monacho Vallis Umbroſæ, & S. Theologiæ Magiſtro, nihilque in eo inveni, quod fidei Catholicæ, aut bonis moribus adverſetur; & ideò Typis mandari poſſe cenſeo. In Urbe, hac die 25. Maji, 1628.

AUGUSTINUS BARBOSA, *manu propria.*

IMPRIMATUR.

FR. NICOLAUS RODULFIUS, *Ord. Prædic. S. A. P. Mag.*

CENSORUM JUDICIA.

EGo D. FELIX DE PATRIARCHIS, Romanus, Abbas S. Praxedis de Urbe, Congregationis Vallis Umbroſæ, & in Romana Provincia Generalis Vicarius Reverendiſſimi Patris D. Angeli de Graſſis, prædictæ Congregationis Præſidentis Generalis, vidi, & legi Additiones ad primum, ſecundum, & tertium Tomum, *De Jure Abbatum*, Authore D. ASCANIO TAMBURINIO, S. Theologiæ Magiſtro, & in Romana Curia Procuratore Generali ejuſdem Congregationis Vallis Umbroſæ: nihilque in eis reperi, quod fidei Catholicæ, & bonis moribus adverſetur: imò illas valde proficuas exiſtimans, Typis demandari dignas affirmo, & licentiam, ut demandentur, ſi iis, ad quos ſpectat, videbitur, concedo. Datum in Monaſterio S. Praxedis de Urbe, die 1. Januarii, 1635.

Ego D. FELIX Abbas, & Vicarius qui ſuprà, manu propria.

IMprimatur, ſi videbitur Reverendiſſimo Patri, Magiſtro Sacri Palatii.

A. TORNIELLUS Viceſgerens.

EGo ANGELUS LUCIANUS, J. U. D. & in Gymnaſio Almæ Urbis Pontificii Juris Profeſſor primarius, & ordinarius, vidi, & diligenter examinavi Librum inſcriptum, *De Jure Abbatum*, &c & præcipuè quaſdam Additiones ad eundem, admodum R. P. D. ASCANII TAMBURINII, Monachi de Valle Umbroſa, ejuſdem Ordinis Generalis Procuratoris, quemadmodum injunxit R. P. Nicolaus Riccardus, Sacri Palatii Magiſter: & nihil reperi, quod vel bonis moribus, vel Religioni repugnet; & ideò poſſe in commune bonum Typis mandari affirmo: in quorum fidem hanc mea manu ſcriptam, & ſubſcriptum dedi. Romæ, 26. Aprilis, 1635. Ita eſt.

ANGELUS LUCIANUS, qui ſuprà, manu propria.

IMPRIMATUR.

Fr. ANTONIUS CELLIUS, Mag. & Socius R. S. A. P. Magiſtri.

DE

13-1-M,3

DE JURE ABBATUM, ET ALIORUM PRÆLATORUM,

Tam Regularium, quàm Secularium, Epiſcopis inferiorum,

Tomus Tertius.

DISPVTATIO PRIMA.

De poteſtate Abbatum, & aliorum Prælatorum Epiſcopis inferiorum quoad Capitulorum, & domeſticorum Conciliorum celebrationem.

Quæſ.I. *Vtrùm expediat Abbates & Prælatos, tam regulares, quàm ſæculares, Congregationes Capitulares celebrare.*

II. *Quot ſit munus Abbatum, & Prælatorum, qui generalibus, & Provincialibus Capitulis tanquam Diffinitores præſunt.*

III. *Vtrùm Patres Diffinitores exiſtentes in Diffinitorio; teneantur ſub mortali liberè & expreſsè propriam ſententiam proferre.*

IV. *Ad quos ſpectet electio generalis Patrum Diffinitorum, & quomodo eligendi ſint.*

V. *Vtrum Diffinitores teneantur ſub mortali de his, quæ in Diffinitorio aguntur, & terminantur, nihil publicare.*

VI. *Vtrùm Abbas, vel alii Prælati in Monaſterii negotiis, debeant Monachos ad conſilium adhibere.*

VII. *Vtrùm Abbates, & alii Prælati Regulares teneantur, non ſolùm Conventus Conſilium in negotiis gerendis requirere, verùm etiam conſenſum expectare.*

VIII. *Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus, diſciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat.*

QUÆSITUM I.

Vtrùm expediat, Abbates & Prælatos, tam regulares, quàm ſæculares Congregationes capitulares celebrare.

SUMMARIUM.

1 *Generalia, aut provincialia Capitula in Religionibus celebrari, quàm ſit neceſſarium, oſtenditur.*

2 *Concilium provinciale ſingulis trienniis, & diœceſanum ſingulis annis congregari debet.*

3 *Concilium ſynodale congregare debent etiam Abbates habentes juriſdictionem privativè ad Epiſcopum.*

4 *In Conciliis, & Capitulis, ac Congregationibus obſervare quid debeant Patres congregati.*

QVAM ſit expediens, imò neceſſarium, Abbates regulares Capitula generalia, vel provincialia, aut nationalia celebrare, patet ex nonnullis rationibus. Primò, ut Religioſorum defectus corrigantur, & honeſtiores laudentur. Secundò, ut diligentiùs morum reformationi inſiſtatur & vitia, quæ ſæpè in Religionibus irrepunt, tollantur. Tertiò, ut ipſimet Abbates, ſive Generales, aut Provinciales, vel alii Prælati viſitentur, & de ſuis criminibus condignam pœnitentiam recipiant, & publicè corrigantur, ad hoc, ut ſucceſſores eorum exemplo à ſimilibus perpetrandis deterreantur. Unde Patres Congregationis Caſſinenſis *in cap. 1. de Capitulo generali celebrando, conſtitut. parte* 1. præmittunt: *Antiquorum Patrum ſectantes veſtigia, & authoritate apoſtolica muniti, ut vigor obſer-* 1

vantia regularis, fraternaque charitas, & diuturna, & conſtans inter nos perſeveret in Chriſti ſervitute concordia.

2 Nam, ſicut Eccleſia Dei pro moderandis fidelium moribus, corrigendis exceſſibus, ac controverſiis componendis, ſingulis trienniis provinciale Concilium, ac ſingulis annis diœceſanum congregari mandavit, ut patet ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. *ſeſſ.* 10. *cap.* 10. ita in Congregationibus Religioſorum Capitula generalia, ſive provincialia expedit congregari, ut de Religionis reformatione, ac morum correctione agatur, & regularis obſervantiæ omnimoda cura habeatur, ac controverſiæ, ſi quæ fortè in Religione eſſent, Patrum ſententia terminentur. Quæ omnia proſpiciens Lateranenſe Concilium ſub Innocentio III. celebratum ſtatuit, in ſingulis Regnis, ſive Provinciis, Commune Capitulum Abbatum, atque Priorum, Abbates proprios non habentium de triennio in triennium celebrandum eſſe, in quo diligens habeatur tractatus de reformatione Ordinis, & obſervantia regulari; ſtatuens inſuper, ut in eodem Capitulo eligantur religioſæ, ac circumſpectæ perſonæ, quæ ſingulas ejuſdem Regni, aut Provinciæ Abbatias viſitare debeant, corrigentes, ac reformantes, quæ correctione, ac reformatione indigere cognoverint, ut habetur *in cap. In ſingulis. extr. de ſtatu Monachorum.*

Et Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 15. *cap.* 20. agens de hujuſmodi Capitulis generalibus, hæc habet verba: *Et quandiu durabunt hujuſmodi Commendæ, Priores clauſtrales, aut in Prioratibus Conventum habentibus Superiores, qui correctiones, & ſpirituale regimen exercent, à Capitulis generalibus, vel ipſorum Ordinum Viſitatoribus inſtituantur.* Et in cap. 22. ſimiliter de eiſdem Capitulis generalibus, & provincialibus agens ſic ſtatuit: *Et quia ſancta Synodus deſiderat, ut omnia ſupradicta quamprimum executioni demandentur, præcipit omnibus Epiſcopis in Monaſteriis ſibi ſubjectis, & in omnibus aliis ipſis in ſuperioribus decretis ſpecialiter commiſſis, atque omnibus Abbatibus, ac Generalibus, & aliis Superioribus Ordinum ſupradictorum, ut ſtatim prædicta exequantur: & ſi quid executioni mandatum non ſit, Epiſcoporum negligentiam Concilia provincialia ſuppleant, & coerceant; Regularium verò Capitula provincialia, & generalia, & in defectum Capitulorum generalium Concilia provincialia per deputationem aliquorum ejuſdem Ordinis provideant.* Ex quibus verbis manifeſtè colligitur neceſſitas Capitulorum generalium, & provincialium.

3 Idem neceſſarium eſt, ad hujuſmodi Concilia convocanda Abbatibus, cæteriſque Prælatis juriſdictionem habentibus privativè ad Epiſcopum, quod ſub alio nomine Synodi nuncupantur in quibus omnia, quæ ad eorum officium ſpectant, facilius poſſint adimplere; & ea, quæ correctione, emendatione, & comparatione indigent, moderari; & omnes abuſus tollere, ac bonas conſuetudines, & Canonum obſervationes introducere, & hoc eiſdem demandatur, ut ſemel ſaltem quotannis faciant, Concilium totius Cleri convocantes, *ex cap. Quoniam. & cap. Annis ſingulis.* 10. *diſt.* in quibus de hujuſmodi rebus ſupradictis agendum erit. Et quia Prælati per ſeipſos ea omnia executioni mandare non poſſunt, ut habetur *in cap. Illud. q.* 5. *diſt.* ideò præcipitur eis *in cap. de Off. ordinat.* ut per perſonas idoneas plura exequantur, & Coadjutores, & Vicarios in hoc munere obeundo ſecum habeant.

4 In quibus Capitulis, tam generalibus, quàm provincialibus, ante omnia obſervata ſunt, quæ præcipit Concilium Mediolanenſe IV. ſub D. Carolo Borromæo *in Conſtit. de his, quæ ad pia loca pertinent,* §. *Cùm capitula,* ubi ſic ſtatuitur: *Cùm Capitula, Congregationeſque habentur, tum initio, tum in fine, ſanctis precibus, & orationibus in libro Officii Beatiſſimæ Mariæ Virginis eo nomine præſcriptis utantur. Cùm verò aliquid aggrediuntur, quod ad curæ ſuæ rationes pertineat, initium à pia oratione faciant, ut quod inchoatur, benè, ſalutariterque ſuccedat: omni denique morum gravitate, vitæ integritate, pietate, Religione, & ſpiritualium exercitationum Epiſcopo probatarum, quas inter ſe collegiatim præſtent, ſtudiis tales ſe præbeant, ut eorum locorum rectam adminiſtrationem, piamque inſtitutionem non ſolùm conſervent, ſed optimis progreſſionibus, Deo authore, adjuvent, atque amplificent.* Ex quibus verbis colligant Prælati, quidquid præmittere debeant in ſuis Capitulis jam convocatis, & juxta laudabiles Conſtitutiones ſaluberrima pro regimine ſuarum Religionum, & Eccleſiarum pertractent.

QUÆSITUM II.

Quod ſit munus Abbatum, & Prælatorum, qui generalibus, ſeu provincialibus Capitulis, tanquàm Diffinitores, præſunt?

Summarium.

1 *Regimen Congregationum Regularium ordinarium quale ſit.*
2 *Regimen monarchicum omnium aliorum optimum eſt.*
3 *Regimen omnium ferè Religionum ex Monarchia, & Ariſtocratia conſtat.*
4 *Benedictina Congregatio Ariſtocratia regitur, & gubernatur, ſicut & Congregatio D. Baſilii, ut num.* 5.
6 *D. Auguſtini Ordo, ac omnes Congregationes ſub eadem Regula militantes Ariſtocratia gubernantur.*
7 *D. Franciſci Congregationes reguntur Democratia.*
8 *Clerici Regulares gubernantur Ariſtocratia.*
9 *Vallumbroſana Congregatio regitur Ariſtocratia.*
10 *Carmelitarum Congregationes Democratia, & Ariſtocratia gubernantur.*
11 *Societas Jeſu regimine partim monarchico, partim ariſtocratico utitur.*
12 *Minimorum S. Franciſci de Paula Congregatio regimine mixto ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia gubernatur.*
13 *Miniſtrantium infirmis Congregatio regitur Ariſtocratia.*
14 *Camaldulenſes ariſtocratico regimine utuntur.*
15 *Cæleſtinorum Congregatio gubernatur regimine ariſtocratico.*
16 *Montis Oliveti Congregatio ſimiliter Ariſtocratia regitur.*
17 *Ariſtocratico regimine utuntur omnes Congregationes, quæ à Sede apoſtolica approbatæ in Capitulis generalibus negotia pertractanda Diffinitoribus, & Viſitatoribus committunt.*
18 *Diffinitorum præcipuum munus quale ſit.*
19 *Diffinitores, ac Prælati in Capitulis quænam pertractare debeant, ſicut & Abbates juriſdictionem epiſcopalem habentes, ut num.* 20.
21 *Decreta in Capitulis, & Synodis facta per Cancellarium capitularem, in particulari libro regiſtrari debent.*
22 *Legata annua, & onera Eccleſiarum, manu publici Notarii in particulari libro deſcripta, in Archivio reſervari debent.*
23 *Prælati, tàm regulares, quàm ſæculares in Capitulis, & Synodis nihil ſtatuere debent, quod juri communi, privilegio, & exemptioni Religionum, ac Eccleſiarum adverſetur.*
24 *Votum non ſolùm conſultivum, ſed etiam deciſivum habent Diffinitores.*
25 *Cauſæ expediendæ cùm conſenſu Diffinitorum debent collegialiter expediri: & ſi ſinguli ſeparatim conſentirent, actus eſſet nullus. Limita, ut num.* 26. & 27.

Supponen-

1 SUpponendum eſt inprimis, ordinarium Religionum ferè omnium regimen à principio fuiſſe monarchicum cum ariſtocratico admixtum: nam non ſolùm unus Generalis toti religioni ad illam gubernandam, & regendam tunc præficiebatur; verùm etiam ei conſultores aliqui adhibebantur, ſine quorum ſuffragiis deciſivis ea, quæ ad Religionis gubernationem pertinebant, definire non poſſet. Et licèt Patres Religionum Inſtitutores monarchicum regimen elegerint, ac ſuis in Regulis tradiderint, ut D. Pater Benedictus *Reg. c.3.* monet Abbatem, ut cum cõſilio Fratrum gubernet: ſubdit tamen: *In Abbatis pendeat arbitrio, ut quod ſalubrius judicaverit eſſe, ei cuncti obediant.* Et *cap. 65.* etſi dicat, Abbatem debere conſilio Fratrum Deum timentium uti; omnia tamen in ejus arbitrio, & voluntate conſtituit: quod idem de Regula D. Auguſtini teſtatur Navar. *in Comment. 3. de Regular. n. 8.* & D. Baſilius, *in Regula* 48. ait: *Nullo modo quis curioſè Antiſtitis conſilia perveſtiget, aut in ejus facta anxiè inquirat, his duntaxat exceptis, qui, cùm dignitatis gradu, tum conſilii prudentia Antiſtiti ipſi proximi ſunt.* Et paulò infrà: *Quos quidem ille neceſſariò ſibi, quandocunque de re aliqua erit deliberaturus, in conſilium, ac maturam conſiderationem adhibebit; nimirum, præcepto illi obtemperans: Omnia fac cum conſilio.* In quibus verbis conſilium tantùm; non autem conſenſum requirit: licèt inquam, antiqui Patres religionum Inſtitutores potius Monarchiam,
2 quam aliam regendi ſpeciem elegerint, quæ verè omnium aliarum optima eſt, juxta D. Thomam 3. *Polit. lect. 6.* & 4. *Politic. lect. 1.* & *lib. 1. de Regimine Princ. cap. 3. 4. & 5.* tamen ob depravatos hominum mores, ac naturæ humanæ corruptionem, & quia (ut ait Navar. *d. Comment. 3. n. 15. verſ. Ad decimumquintum*) non omnes, qui regunt, eſſe poſſunt Auguſtini, aut Benedicti, nec ſubditi Poſſidonii; factum eſt, ut Religiones loco Monarchiæ abſolutæ, cum ea ſimul Ariſto-
3 cratiam amplexatæ ſint: imò ferè omnes Religiones, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, regimen ariſtocraticum elegerunt, relicto monarchico, ut patet ex communi ſingularum uſu; atque ſimul cum Abbate, vel Præſidente, etiam aliquot alii Patres electi ſunt, qui ſimul cum illo totius Religionis regimen adminiſtrarent.

4 Ut autem hoc faciliùs mihi probare contingat, ad particulares Religiones deſcendam; ſecundùm earum Conſtitutiones, quæ mihi ad manus pervenerunt. Et primò loquendo de Benedictina, dico, hanc Congregationem gubernari Ariſtocratia, ut patet ex eorum Conſtitutionibus *ſuperiùs* citatis, & *inferiùs* citandis. Et ne dicas, hoc eſſe contra Regulam *locis ſupradictis*: nam reſpondeo cum Abbate Truhemi. *in Commentar. ad cap. 3. Regula S. Bened.* quòd Regula, quæ Evangelio concordat, vult, quòd illud, quòd utilius judicaverit Abbas, illud faciat. Unde dicit ipſe Trithemius, quòd Abbas utiliùs faciet, ſi ea, quæ à Superioribus ſuis præcepta ſunt, adimpleat. Superiores autem, & inprimis Summus Pontifex, deinde Diffinitores ejuſdem Religionis, multa præcipiunt ab Abbate exequenda, non arbitrio ſuo; ſed etiam conſenſu Monachorum: imò ipſe Trithemius *eodem loco* multa enumerat, ab Abbate exequenda, non ſolùm conſilio, verùm etiam conſenſu Monachorum, ut ſunt verbi gratia, res Monaſterii immobiles, agros, prata, & alia hujuſmodi vendere; licèt in his nec etiam ſufficiat conſenſus Abbatis, & Monachorum, ut dicemus *ſuo loco*. Secundò dicit, quòd non poteſt recipere ad profeſſionem Monachum ſine conſenſu Conventus. Tertiò, quod non poteſt Monaſterium gravare pignoribus, & aliis cautionibus, magnam ſummam recipiens pecuniarum ſuper bona Monaſterii, abſque evidenti neceſſitate, & Fratrum ſuorum conſenſu. Quartò, quod non licet Abbati dimittere Monachum ad aliud Monaſterium ejuſdem Ordinis, ſine prædicto conſenſu. Quintò, non poteſt aliqua Statuta ipſis imponere, quæ ſe ultra Regulam extendant, niſi conſentiant Monachi. Sextò, non poteſt aliquem ad Confraternitatem ſpiritualem totius Monaſterii accipere, niſi concurrant Monachi ſubditi. Septimò, non poteſt præbendarios perpetuos recipere ad Monaſterium, ſine voluntate Conventus. Deinde ſubdit hæc verba: *Sunt & alii caſus, in quibus, ſi non eſt ſemper neceſſarium, eſt tamen honeſtum, ut ſine Fratrum ſuorum Abbas aſſenſu, eorum nihil attentet. In diſciplina autem conſervanda poteſt Abbas, ſine ipſorum conſenſu, vel voluntate, ſi tamen expedit, limites Regulæ non omittens, agere, prout ſibi melius viſum fuerit expedire, in aliis quoque minoribus agendis non cogitet requirendum conſenſum ipſorum, niſi aliud canonicum impedimentum obſiſtat, utpote in emptione, pro utilitate Monaſterii, animalium, vel frumentorum, & cæterorum hujuſmodi: tutiùs tamen videtur, ut omnia faciat cum conſilio, & poſt factum non pœnitebit.*

Ex quibus ſequitur, Congregationem Benedictinam in ſuo regimine ariſtocratico non adverſari Regulæ Benedictinæ, imò eſſe valdè conformem, ut ex ſupradictis liquidò conſtat, quidquid dicat Antonius Perez *in Comment. Regulæ S. Benedicti, cap. 65. num. 2.*

Congregatio D. Baſilii regitur etiam gubernatione
ariſtocratica, ut habetur in Regula *cap. 54.* per illa ver- 5
ba: *Præpoſiti Conventuum de rebus difficilibus inter ſe communicent, & conferant.* Idem habetur in ejus Regula brevi *cap. 112.* ubi, quando aliquis admittendus eſt ad Religionem, ſtatuitur, quòd conſcius cæteris Fratribus admittatur.

Ordo etiam D. Auguſtini eodem modo regitur, 6
quidquid Navar. *de Regul. Comment. 3. num. 15.* quem poſteà ſecutus eſt Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 3. lib. 10. cap. 5. num. 9.* qui ambo aſſerunt, S. Auguſtinum ſignificaſſe *in ſua Regula*, ſuos Regulares deberi regi per Monarchiam: quod videtur pugnare textui ejuſdem Regulæ, quæ potiùs Democratiam, aut Ariſtocratiam inſinuare videtur, ut patet in cap. 11. Sed, quidquid ſit de hoc regimine, quod præcipit S. Auguſtinus *in prædicta Regula*, de quo adhuc lis inter Doctores; Dico Religionem Auguſtinianam gubernari per Ariſtocratiam: quia Priori Generali dantur duo Aſſiſtentes, ſine quorum conſilio nihil agere poteſt, ut habetur *in Conſtit. 5. Paul. V.* quæ incipit: *Proviſionis.* in append. Bullar. Laertii Cherub. *pag. 60. tom. 3.*

Eodem regimine gubernantur Canonici Lateranenſes ſub Regula Auguſtiniana principaliores militantes, ut conſtat ex eorum Conſtit. *part. 2. cap. 1. & 2.* ſicut etiam patres Dominicani, ut docent Conſtitutiones eorum *parte 3. cap. 3.* qui omnes cùm obſervent Regulam S. Auguſtini, & non ſit credibile, quod ei adverſentur, fatendum eſt contra Navar. & Suar. ſupracit. Regulam S. Auguſtini potiùs præcipere Ariſtocratiam, quàm Monarchiam in ſuo regimine.

Militantes etiam ſub Regula S. Franciſci Democra- 7
tia reguntur, & gubernantur, quidquid dicat Corduba *in cap. 8. d. Regulæ*: licet non adverſetur noſtræ ſententiæ, dum fatetur, Militantes ſub Regula S. Franciſci regi Monarchia mixta. Videatur *caput 7.* ejuſdem Regulæ, ubi prædictum regimen manifeſtè colligitur.

Clerici Regulares Ariſtocratia etiam gubernantur 8
ut probant eorum Conſtitutiones *cap. 5. & 7.*

Idem fatendum eſt de Religione mea Vallumbroſa- 9
na, quæ eodem regimine gubernatur, dum Præſidi Generali, & duobus Viſitatoribus ſua præcipua munera committit, ut habetur in noſtris Conſtitutionibus, & in declarationibus Regul. *capite 3. per totum.*

10 Carmelitani etiam Democratia reguntur, & gubernantur; quod conſtat *ex cap. 2.* Regulæ deſcriptæ ab Alberto Patriarcha Hieroſolymit. *cap. 2.* ubi hæc expreſſa habentur verba: *Præterea juxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrûm ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum Fratrum, vel ſanioris partis eadem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ.* Et licèt Regula prædicta fuerit mitigata ab Hugone authoritate Innocentii; in hoc tamen mutata non fuit.

Fratres Diſcalceati Ordinis ejusdem Carmelitarum gubernantur item Ariſtocratia, ut conſtat ex Bulla Clementis VIII. apud Laërtium Cherub. *tom. 3. conſtit. 25. ejusdem Pontif.* ubi Præpoſito generali ejusdem Ordinis adjungit Summus Pontifex ſex conſiliarios, ſive aſſiſtentes cum voto deciſivo.

De Societate Jesu affirmant aliqui, eam gubernari per Monarchiam, quod probant ex Conſtit. Pauli III. apud Laërtium Cherub. *tom. 1. conſtit. 25.* & per Conſtitut. Julii III. apud eundem Laërtium Cherub. *eodem tom. 3.* quæ Conſtitutiones habentur *in 2. tom. diſput. 24.*

11 Sed in hac re ſatis mihi probatur ſententia Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 3. lib. 10. cap. 1. num. 3.* aſſerens, Monarchiam hanc participare in multis cum Ariſtocratia.

12 Religio Minimorum S. Franciſci de Paula gubernatur ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia, regimine mixto, ut probat unus ex ejus alumnis Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælato, q. 1. cap. 2. n. 12.*

13 Congregatio Miniſtrantium infirmis Ariſtocratia regitur ex Conſtit. 17. Greg. XIV. apud Laërtium Cherub. *tom. 2.* per illa verba: *Totius Congregationis Superior Præfectus generalis appellabitur, cujus officium perpetuum erit, quoad vivet; ſocios autem habebit quatuor, qui Conſultores dicentur: votum eorum æquè ac Præfecti, deciſivum erit.* Et licèt anno 1600. die 28. Decembris, eidem Congregationi exhibita fuerit Conſtitutio Clementis VIII. in qua provinciales Conſultores votum conſultivum ſolummodò habent, & ex quatuor Conſultoribus Præpoſiti generalis duo ſint Laici, & duo Sacerdotes; & ex duobus Conſultoribus provincialibus unus ſit Laicus, alius Sacerdos; nihilominùs non mihi videtur mutatum regimen, ſed in aliquo variatum.

24 Camaldulenſes pariter Ariſtocratia reguntur, ut earum Conſtitutiones *cap. 13.* apertè demonſtrant in his verbis: *Si verò aliquis Prælatus inferior infra annum mori, vel amoveri contigerit, ad reverendiſſimum Patrem generalem, & Viſitatores ſpectabit alium in demortui, vel amoti locum ſubrogare.*

15 Monachi Cæleſtini, etiam eodem Ariſtocratico gubernio, eisdem à Sancto Petro Cæleſtino Papæ deſcripto, & ordinato, uſi ſunt, & in præſenti utuntur, ut habetur in eorum Conſtitutionibus noviſſimè Romæ impreſſis *tract. 2. cap. 15.* §. 1. ubi de Abbate generali ſermo eſt in his, quæ ſequuntur verbis: *Diffinitoriali Capitulo præeſſe, ac in omnibus, & ſingulis in ipſo tractandis, ordinandis, terminandis, ſtatuendis, faciendis rebus, cauſis, & negotiis primum votum dare.* Et infrà §. 2. *Solus autem Abbates, Priores, & Prælatos in Monaſteriis principalibus (excepto principali Monaſterio Abbatiæ) inſtituere, ſeu actu legitimo, & voce activa, & paſſiva privare, ſuſpendere, aut transferre, non niſi de conſenſu Patrum, ut ſuprà, aut ad officia obtinenda perpetuò, ſeu ad tempus inhabilitare nequeat, neque onera imponere, neque vendere, neque alienare, neque pignorare, neque ære alieno bona ipſius Religionis obſtringere, aut ſtatuta concedere, vel ſupra Conſtitutionibus aliquid innovare, vel magnas lites, & cauſas, præcipuaque ipſius Congregationis negotia terminare, aut per Capitulum generale, aut Diffinitoriale degradatos, privatos, ſuſpenſos, aut etiam inhabiles redditos in priſtinum reſtituere, Religioſos alterius Inſtituti recipere ad habitum, aut etiam Monachis noſtris veniam commorandi extra Clauſtra Congregationis, concedere, aut, ut impetrent litteras, & privilegia contra harum Conſtitutionum edicta, ſeu forſan illarum diſpenſationem permittere, ſeu bona ſtabilia, vel mobilia, aut ſeſe moventia donare, vel diſtribuere, ultra id, quod ſibi a jure, & privilegiis, ac Conſtitutionibus permittitur; ſed omnia & ſingula præmiſſa & ſimilia, tum Coabbatibus, Viſitatoribus, & Diffinitoribus, vel ipſorum aliquibus reſpectivè conferat, eorumque interventu, conſilio, & ſententia (dum congregantur) faciat, exequatur ſecundùm modum, & formam in his Conſtitutionibus expreſſam.*

Congregatio montis Oliveti itidem Ariſtocratico miniſterio regitur, ſicuti oſtendunt Conſtitutiones ejusdem Congregationis *parte 1. de Capitulo generali celebrando*, in hoc tenore: *Abbas generalis nihil poſſit peragere contra capitulum in negotiis magni momenti, niſi de conſenſu majoris partis Viſitatorum per ſecretum ſcrutinium: quæ verò agenda erunt, ab ipſo Abbate generali proponantur.* 16

Idem dicendum puto de omnibus Ordinibus, & Congregationibus, quæ omnes à Sede apoſtolica habent ſingulares Conſtitutiones celebrandi Capitula, tam generalia, quàm provincialia, vel intermedia, in quibus ea, quæ pertractanda ſunt pro earum regimine, Abbatibus, Diffinitoribus, Viſitatoribus ſimul unitis commiſſa dignoſcantur. 17

Horum igitur munus præcipuum eſt, in Capitulo generali, ſeu provinciali ſimul cum Abbate, ſeu Præſidente generali, diffinire, ac expedire omnia, quæ ad bonam, & exactam gubernationem totius Congregationis, vel etiam cujuslibet particularis Conventus reſpectivè pertinent: ſuntque Abbates iſti Diffinitores ad inſtar Senatorum à quibus jam in Romana Republica cuncta expediebantur; præcipuè cum magni momenti, & gravitatis erant, & illis inconſultis, nihil conſideratione, & æſtimatione dignum agebatur. Hos ergo Senatores Monaſtici, & Religioſi Senatus Patres imitati ſunt: & iſti Patres Diffinitores ſunt ſui Generalis, vel Provincialis Collegæ, ſive Coadjutores. 18

Ut autem ad ſpecialia, & præcipua à prædictis Abbatibus peragenda in Capitulis deſcendamus, dicendum eſt cum Trithemio *in Conſtitutionibus capitularibus, rubr. 11. & 14.* juxta Conſtitutionem Nicolai de Cuſa Cardinalis S. Petri ad Vincula, & per Germaniam de latere Legati: Abbates, & Prælatos ſupradictos Statuta condere debere primò, & principaliter pro divino cultu peragendo, & de debita Sacramentorum adminiſtratione providentes, ut Regulares ſtatutis temporibus confiteantur, & communicent, & Sacerdotes celebrare ne negligant; & quod Eccleſiæ ab idoneis miniſtris curentur; & quòd ſubſtantialia Regulæ cuſtodiantur; quòd jura Monaſteriorum conſerventur, bona non negligantur, & à ſuperfluis Prælati, & Miniſtri abſtineant. Circa ergo prædicta verſari debet Prælatorum munus in Congregationibus, & Capitulis habendis juxta opportunitatem temporis, & particularia Religionũ Statuta, alia non omittentes condere, quæ pro bono regimine neceſſaria ſunt. 19

Quod verò ſpectat, ad Abbates, & Prælatos juriſdictionem epiſcopalem exercentes, debent in ſuis Synodis, & Capitulis, propriis Eccleſiis providere, Miniſtros idoneos pro animarum cura deputare, & alia hujusmodi ſtatuere, quæ Epiſcopus in ſuis Synodis decernere ſolet. De qua re videantur Praxes epiſcopales; ſed præſertim Auguſtinus Barboſa *de officio, & poteſt. Epiſc. per totum.* Sed pro breviori tractatu videatur idem Barboſa *in noviſſimo Opere de jure eccl.* 20

lib. 1.

lib. 1. *cap.* 11. ubi optimam praxim epiſcopalem Prælatis ſupradictis adaptandam tradit ſub brevi, & claro tranſumpto.

21 Decreta verò in Capitulis, & Synodis ab omnibus peragenda, ſcribantur, ut præcipit Concilium Mediolanenſe I. V. ſub S. Carolo Borromæo *in anteced. quæſito* cit. in libro præcipuo capitulari à Cancellario, & in eodem libro ad verbum Conſtitutiones omnes, & Decreta deſcribantur.

22 Idem Concilium præcipit, ut liber præcipuus conficiatur, in quo omnia, ſingulaque annua legata, & onera diſtinctè, & ordinatè deſcribantur, cujus libri exemplum Notarii publici manu, & ſigno munitum in Archivio conſervetur.

23 In his autem omnibus caveant Prælati, tam Regulares, quam ſæculares, ut in prædictis Conciliis, & Capitulis nihil conſtituant, quod poſſit juri communi, & privilegio, & exemptioni Religionum, & ſuarum Eccleſiarum adverſari, ut ſtatuitur *in cap. Si diligenti. de foro competenti.* & *in l. Ius publicum. ff. de pactis.* quod etiam docent Sylveſ. *verbo, Privilegium, q.* 10. Armill. *eod. verb. n.* 9. Novarius *in quæſt. foren. p.* 1. *q.* 66. *n.* 2. Sanch. *in Sum. t.* 1. *lib.* 4. *cap.* 39. *n.* 29. Lavorius *in variis lucubrationibus, tit.* 4. *cap.* 14. *num.* 87. Suar. *de leg.* 8. *cap.* 6. *n.* 2. quod etiam docui *int.* 1. *diſp.* 16. *q.* 15. *n.* 3.

24 Hi omnes Prælati votum, non ſolùm conſultivum, verum etiam diffinitivum, ac deciſivum habent, & ad eos pertinent cuncta in Capitulo occurrentia, ac etiam de religione diſponere, ut diximus, & probatur ex etymologia ipſius nominis, *Diffinitor*, quòd non ſolùm ſignificat conſulere; verum etiam diffinire; habent etiam vocem electivam Abbatum localium, & aliorum Officialium infra Præſidentem generalem in noſtra Religione: in aliquibus habent poteſtatem etiam eligendi, & ordinandi Præſidentem generalem totius Congregationis, ut apud Patres Caſſinenſes. Et Ab-
25 bas, ſive Præſidens generalis nullam cauſam, quæ per Conſtitutiones, ſive ex conſuetudine cum conſilio expedienda, judicio ſuo, abſque ipſorum Diffinitorum conſenſu collegialiter, & ſimul habito, diffinire poteſt; alias ſi ſinguli ſeparatim conſentirent, actus prorſus irritus, & nullus eſſet, *ex cap. in Geneſi. de elect.* Dec. *in c. Cùm omnes. n.* 47. *de Conſtit.* Rot. *in Cæſaraugustana electionis,* 20. *Martii.* 1623. *coram R. D. Coccino Decano*, Barboſ. *in collect. ad d. cap. In Geneſi. poſt n.* 2. *in ult. impreſſ.* quod non ſolùm in electionibus, verùm etiam univerſaliter, ac indiſtinctè procedere aſſerunt Panormit. *in cap. Cùm Eccleſia. n.* 14. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. in cap. Quia propter. n.* 12. *de elect. in c. Eccleſia. n.* 2. *de ſortileg. in c. Cùm omnes. n.* 5. *de Conſtitut.* ubi Felin. *n.* 24 *& ſeq.* Sylv. *verb. conſenſus, n.* 5. & alii apud Fratr. Sigiſmund. à Bononia *de elect. & poteſt. Prælat. regul. dub.* III. *num.* 3. *&* 9.

Hoc tamen dupliciter reſtringitur. Primò imminente neceſſitate, & periculo in mora: quia in tali caſu non eſt requirendus conſenſus, quando commodè haberi nequit, etiamſi aliàs eſſet requirendus *per c. unic. §. penult.* ubi Gloſſ. *verb. in mora, ne Sede vacan.* alia Gloſſ. *in c. Si pro te. verb. aſſenſus; de reſcript. in* 6. & alii apud eundem Sigiſmund. *loco citato n.* 4. contra Rebuff. & Sanchez. Secundò limitatur, quando ipſi Diffinitores debent conſenſum præſtare circa actum: qui ſi non petatur, eorum conſenſus non eſt ipſo jure nullus; ſed per ipſos irritari poſſet; quia tunc hujusmodi poteſtati illum irritandi poſſent etiam non collegialiter renunciare. Ita idem Frater Sigiſmund. *d. dubio* III. *n.* 5.

QUÆSITUM III.

Vtrùm Patres Diffinitores exiſtentes in Diffinitorio teneantur ſub mortali, liberè, & expreſsè propriam ſententiam proferre.

SUMMARIUM.

1 *Diffinitores in diffinitorio exiſtentes tenentur ſub mortali ſecundùm conſcientiam liberè, & expreſsè propriam ſententiam proferre, etiamſi cognoverint eorum ſententiam à Superiori ægrè ferendam, & n.* 3. *&* 5.

2 *Ille qui tenetur loqui, & tacet, habetur pro conſentiente.*

4 *Veritatem occultans metu alicujus, peccat mortaliter. Limita, ut num.* 6.

7 *Conſultationes quare in publico, & communiter exerceantur?*

8 *Conſuetudo, quæ permittit Diffinitoribus conſenſum ſingillatim, & privatim præſtare, dicitur abuſus.*

9 *Diffinitores ſi voce tenus ſuffragium, ſeu conſiltum præſtare debeant, incipiendum eſt à junioribus.*

10 *Promovendi ad dignitatem defectum detegere debent Diffinitores, & quando.*

RESpondeo dicendo, quòd Diffinitores in Diffini- 1
torio exiſtentes, in omnibus negotiis, & præcipuè gravioribus, in quibus eorum conſilium expoſtulatur, tenentur liberè, & expreſſè propriam ſententiam, ſecundùm ſuæ conſcientiæ dictamen, ſub mortali aperire: & ſi his, quæ ibi tractantur, conſentire nolunt, expreſſè contradicere: aliàs habentur pro conſentientibus, & quoad peccatum, & quoad pœnam, ſi aliqua ibi malè agerentur. Quia Diffinitoris proprium munus eſt, votum ſuum in concernentibus negotia per Diffinitorium expedienda exprimere, nam ad hoc eliguntur, & ad Diffinitorium convocantur, ut ſuum aſſenſum præſtent, vel negent. *arg. cap.* 1. *de his, quæ*
ſiunt à majori par. Cap. Ille autem, qui tenetur loqui, 2
& tacet, habetur pro conſentiente. *l. de ætate. §. Qui tacuit. ff. de interrog. action. cap. Si præſtitum. de confeſſ. lib.* 6. Ita Petrus de Anchar. *conſ.* 157. Panorm. *in d. cap.* 1. *n.* 13. & *in cap.* 2. *in fin. de locut. & conduct.* & *cap.* 2. *n.* 9. *de his, quæ fiunt à Præl.* & *in c. Dilectus filius. el. n.* 9. *de ſimon.* Felin. *in cap. Cùm omnes n.* 11. *in fine, de conſtitut.* Roderic. *qu. regular. tom.* 2. *q.* 45. *art.* 4. *& ſeqq.* Mirand. *in Manual. Prælatorum. tomo*
2. *q.* 17. *art.* 4. *concl.* 1. Et hoc, etiamſi cognoverint, 3
eorum ſententiam à Præſidente generali, vel alio ſuperiori Prælato fore ægrè ferendam, quo caſu non ſufficit tacere; ſed, ſalva ſemper veritate, propriam ſententiam omni, qua poſſunt, reverentia, ac verborum lenitate propalare: tamen, ſi nulla dicendi humilitate, vel ſermonis dexteritate Prælatum à ſua ſententia revocare poſſent, nequeunt, abſque culpa lethali id, quod propria conſcientia dictat, & veritati conſonum eſſe cenſent, prætermittere, juxta ſententiam D. Auguſtini ad Caſulanum, relatam à Gratiano *in Can.*
Quiſquis 11. *q.* 3. cujus verba hæc ſunt: *Quiſquis me-* 4
tu cujuslibet poteſtatis veritatem occultat, iram Dei ſuper ſe provocat: quia magis timet hominem, quam Deum. Et paulò infra: *Uterque reus eſt, & qui veritatem occultat, & qui mendacium facit: ille, quia prodeſſe non vult; iſte, quia nocere deſiderat.* Facit etiam illud Chryſoſtomi *homil.* 25. *ſuper Matth.* quod refertur *in Can. Nolite timere. eadem c. & quæſt* cujus verba ſunt: *Non ſolum ille proditor eſt veritatis, qui tranſgrediens veritatem palam pro veritate mendacium loquitur: ſed etiam ille, qui non liberè veritatem pronunciat, quam liberè pronunciare oportet; aut non liberè veritatem defendit, quam liberè defendere convenit, proditor eſt veritatis. Corde enim creditur ad juſtitiam; ore autem confeſſio fit ad ſalutem.*

Nec obſtat, quòd Religioſus, cui Superioris voluntas innotuit, ex obedientiæ voto tenetur ei adhærere: quia id habet locum in ſubditis, qui (generaliter loquendo) tenentur ſuo Superiori obtemperare in illis rebus, in quibus ei ſubduntur, ut latè diximus *in diſputatione de poteſtate Abbatis circa votum obedientiæ.* At de Diffinitoribus aliter dicendum eſt: ipſorum enim munus poſtulat, ut rem diſcutiant, & examinent, & quod publicæ communitati magis ſalutare, ac utilius judicaverint, in medium adducant. Ita Roderic. *d. q.* 45. *art.* 4. Mirand. *d. art. etiam* 4. *concl.* 1. & 2.

5 Neque fas eſt, ut notat Miranda *loc. cit.* Diffinitores tacere, ſeu caput Superiori majori inclinare: quin verò tenentur veritatem aperire, etiamſi id exiſtiment ingratum eſſe Prælatis, ut *ſuprà* diximus: quod niſi fecerint, à peccato coram Deo non erunt immunes: quod elicitur *ex cap. Quiſquis.* 11. *q.* 3. & ex verbis *ſuperius* citatis S. Chryſoſtomi. Conſentiant ergo, aut contradicant.

6 Neque excuſari poteſt à culpa, & peccato gravi, ſi Generalis, vel alius Superior, ei metum gravem inferat; compellatque illum in ſuam ſententiam inclinare, dummodo propter talem metum conſentiendo in illis, quæ intrinſecè mala ſunt, veritatem, & juſtitiam, ſive bonum publicum lædat.

7 Hinc ortum habuit conſultatio communis, & publica, quæ in Capitulis coram Generali, & Diffinitoribus exercetur, ne in privato, & abſcondito hic, vel ille Diffinitor ſupradicto metu perterritus faciliùs Superiori majori quaſi invitus, minis, ſeu illicitis promiſſionibus conſentiat contra juſtitiam, & bonum Religionis in ejus ſententiam inclinando; ideò ſtatutum eſt, ut neceſſario omnes Diffinitores in unum collegialiter congregati, & non aliter, conſentiant, vel diſſentiant; aliàs eorum aſſenſus, vel diſſenſus nulli, & invalidi redderentur, *cap. in Geneſi de elect.* & l. 1. *c. de decurio. lib.* 10. Decius *in cap. Cùm omnes. n.* 47. *de conſt.* & Panor. *in cap. Cùm Eccleſia. n.* 14. *de cauſ. poſſeſ. in d. cap. Eccleſia. n.* 2. *& alibi,* & Felinus *in d. cap. Cùm omnes. de conſtit. n.* 24. Gonzal. *in Regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 47. *n.* 64. Bartol. *in l. Omnes populi, in* 3. *q. princ. ff. de juſt. & jur.* Joan. Bapt. Ferret. *in de cap. Cùm omnes. n.* 52. *de conſt.* & Rota *in recen. p.* 2. *deciſ.* 382. *n.* 3. qui ferè omnes loqvuntur, non ſolùm de electione, verum etiam de aliis congreſſibus, ubi negotia publica peraguntur.

8 In hac re non admittenda quorundam ſententia, qui putant, hoc non procedere, ubi aliter conſuetudo viget, ut Diffinitores conſentiant ſingillatim, & ſingulariter: nam contra hanc ſententiam acriter pugnant Felinus *in cap. Cùm cauſa. n.* 21. *de re jud.* & Ferret. *loc. cit. n.* 56. ubi confutat rationes ſententiæ contrariæ: nam talis conſuetudo abuſus eſt.

9 In his ergo collegialiter peragendis operæ pretium eſt advertere cum Laur. Portel. *in dub. regul. verb. Diffinitores, ſeu Conſiliarii, n.* 1. quòd ratio, & conſuetudo Tribunalium docet, quod ſi voce tenus Diffinitores debeant ſuffragium, ſeu conſilium dare, non Majores, & Seniores incipiant dicere; ſed Juniores; ne forte Juniores poſt Seniores dicentes metu reverentiali, vel autoritate coacti teneantur à Seniorum dictis non recedere; quod prius docuit Rodrig. *tom.* 2. *qq. reg. q.* 43. *art.* 3.

10 Poſtremò neceſſarium eſt hîc advertere cum S. Thom. 2. 2. *q.* 69. *a.* 2. ſi proponatur ad dignitates, & officia aliquis, cujus defectus notabilis eſt publicus, ignotus tamen Generali, & majori Superiori; Diffinitores tenentur ſub mortali hujusmodi defectum detegere, ne admittatur indignus ad officium: imò, ſi defectus eſſet ſecretus, ſed notabilis; & eligendus à tali defectu non eſſet emendatus, & inſtaret periculum Communitati, cui non poſſet aliter obviari; Diffinitores ad idem, *ut ſupra,* tenerentur, ut conſtanter affirmat Beja *in Reſpon. moral. p.* 3. *caſu* 38. §. *Quod ſi defectus.*

Cum maxima igitur ſpiritus liberalitate, modeſtia, humilitate, & gravitate, & urbanitate, qua decet viros graves, doctos, & religioſos, ſuarum Religionum principatum repræſentantes in prædictis congreſſibus, & Capitulis, incolumi, atque inviolata ſemper permanente veritate, ſententiam ſuam proferant cum vero Dei zelo, & communis boni utilitate, cogitantes ſe de tali ſententia rationem reddituros eſſe in tremendo Dei judicio.

QUÆSITUM IV.

Ad quos ſpectet electio Generalis, & Patrum Diffinitorum; & quomodo eligendi ſint,

SUMMARIUM.

1 *Electio Abbatis Generalis de jure communi ſpectat ad totam Congregationem, ſcilicet, ad Prælatos ipſam repræſentantes, ut num.* 2.

3 *Vallis Umbroſæ Generalis Abbatis electio fit à Prælatis Monaſteriorum.*

4 *Electio Diffinitorum fieri debet ab habentibus ſuffragium in Capitulo.*

5 *Electio Diffinitorum per vota, & ſcrutinia ſecreta facienda eſt.*

QVoad electionem Abbatis Generalis abſolutè dicendum eſt, pertinere de jure communi activè, & paſſivè ad totam Congregationem. Ita colligitur *ex cap. finali* 16. *q.* 7. & *cap. Abbatem.* 1. & 2. 18. *q.* 2. Et tradunt Doctores *in cap. Dilectus. de conſuetud.* §. *Jubemus. Anthent. de ſanctiſſimis Epiſ.* & præſertim Butrius *in* 1. *lect. num.* 7. & Cardinal. *n.* 9. *q.* 1. *gloſſ.* 1. *in cap.* 2. ubi Archidiac. & Turrecrem. *num.* 1. *diſt.* 66. & Rota *par.* 1. *in recent. deciſ.* 65. *num.* 1. 1

Nec obſtat, quod in prædictis capitibus, & ſpecialiter *in d. cap. Abbatem.* ac etiam ſæpè in corpore juris, non ſit ſermo de Abbatibus generalibus, ſed localibus: nam eadem Rota *ſupra cit.* conſtanter tenet, ſicuti electio Abbatis cujuscunque Monaſterii particularis activè, & paſſivè pertinet ad Monachos, & Congregationem illius Monaſterii; ita electio Abbatis Generalis, qui toti Congregationi præficitur, activè, & paſſivè pertinet ad totam Congregationem: quod fuit etiam confirmatum ab eadem Rota *in una Valliſoletana Præmonſtratenſium,* 29. *Martii,* 1605. *coram Pamphilio.*

Hoc de facto obſervatur ab omnibus Congregationibus, ut electio Abbatis Generalis pertineat ad Prælatos Congregationem repræſentantes; de cætero ſervatis ſervandis in electione canonica, ut fusè notavi *tom.* 1. *diſput.* 5. ubi modus canonicè eligendi ſatis oſtenditur. 2

In mea Congregatione Vallumbroſana in primæva ſui fundatione electio Abbatis Vallis Umbroſæ, qui ſimul totius Ordinis Generalis erat, à Prælatis Monaſteriorum habebatur, ut in præſenti Diplomate videri poteſt. 3

URBANUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

DIlectiſſimis Filiis univerſæ Vallis Umbroſanæ Congregationis ſalutem, & apoſtolicam benedictionem. Cùm univerſis ſanctæ Eccleſiæ Filiis ex apoſtolica Sedis autoritate, & benevolentia debitores exiſtamus, illis præcipuè locis, atque perſonis, quæ ſpecialiùs, ac familiariùs Romanæ adhærent Eccleſiæ, quique ampliori religionis gratia eminent, propenſiori nos convenit charitatis ſtudio imminere.

Quia

Quia igitur divina propoſitum veſtrum præveniente, ac ſubſequente clementia, Religionis veſtræ ſimplicitas, bonæ opinionis odorem, & propè, & longè poſitis aſpiravit; Nos veſtro provectui (annuente Domino) provectus adjungere cupientes, Cœnobium veſtrum pro Beatæ Mariæ ſemper Virginis reverentia, cui dicatum eſt, in Romanæ Eccleſiæ proprietatem, & tutelam, atque protectionem Apoſtolicæ Sedis accipimus, & Apoſtolicæ illud authoritatis privilegio munientes, ab omnium perſonarum jugo liberum permanere decernimus. Per præſentem igitur noſtri privilegii paginam Apoſtolica authoritate ſtatuimus, ut quæcunque hodie veſtrum Cœnobium jure poſſidet, ſive in craſtinum conceſſione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium, juſtè, atque canonicè poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant; illis ſucceſſoribus dico, qui eundem Religionis ritum, & fidei conſtantiam conſervare, & ſtrenuè omnipotenti Domino in eodem propoſito deſervire ſategerint. Chriſma, Oleum ſanctum, Conſecrationes Altarium, ſive Baſilicarum, Ordinationes Clericorum, liceat vobis, à quocunque volueritis Catholico Epiſcopo, & Romanæ Eccleſiæ gratiam, atque communionem obtinente percipere, qui noſtra fultus authoritate, quæ poſtulantur, indulgeat. Ad hæc cenſemus, atque ſtatuimus, ne ulli omninò hominum liceat idem Cœnobium temerè perturbare, aut ei ſubditas proviſiones auferre, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum ſuſtentatione, ac gubernatione conceſſa ſunt, uſibus profutura. Nec ulli Epiſcopo poteſtas ſit, excommunicationem, aut interdictionem vobis ingerere, ut qui in ſpeciales eſtis filios Apoſtolicæ Sedis aſſumpti, nullius alterius judicio temerè exponamini. Quia verò plura jam Monaſteria, Congregatio, videlicet, Sancti Salvii juxta Florentiam, Sancti Fidelis de ſtrumis, Sancti Salvatoris de Sophena, Sanctæ Mariæ de Nerana, Sancti Caſſiani de Monte ſcalario, Sancti Angeli de Paviniano, Sancti Salvatoris de Ficiclo, Sancti Angeli juxta Piſtoriam, Sancti Salvatoris de Vajano, Sancti Petri de Muſceto, Sancti Pauli de Razolo, Sanctæ Reparatæ de Faventina Diœceſi, & Congregatio de Rivis Cæſaris, & Congregatio de Fontana Thaonis, & Congregatio de Monte armato in Bononienſi Diœceſi (inſpirante Domino) in eandem vobiſcum formam conſenſerant Religionis; Nos & ipſis, & omnibus, qui ſe in craſtinum eidem Religionis uſui ex integro ſociare voluerint, præſentis Privilegii libertatem, Apoſtolica authoritate concedimus, quandiu in eadem Religionis, & conſuetudinis unitate perſiſtere procuraverint. Conſtituimus autem, ut eorum omnium caput, veſtrum, quod in Valle Umbroſa ſitum eſt, Monaſterium habeatur. Sanè cùm terminus vitæ Paſtori veſtro (divina diſpoſitione) contigerit, qui ejus loco ſubſtituendus fuerit, quia ut vobis, & aliis omnibus præeſſe debebit, omnium, qui cæteris præeſt Monaſteriis, conſenſu, & judicio eligatur. Quòd ſi fortè ex ipſis Abbatibus quilibet (Domino diſponente) ad hoc generale regimen electus fuerit, ad veſtrum principale Cœnobium principaliter tranſeat, & ejus mox judicio, ſicut in diebus venerandæ memoriæ Ioannis I. Abbatis veſtri, factum conſtat; cætera omnia unita vobis Monaſteria diſponantur. Vos igitur, Filii in Chriſto dilectiſſimi, nolite negligere gratiam, quæ in vobis eſt, quæ data eſt vobis per unitatem ſanctæ converſationis, & Religionis; hæc meditamini, in his eſtote, ut profectus veſter manifeſtus ſit omnibus: participes enim Chriſti effecti eſtis; ſi tamen initium ſubſtantiæ ejus uſque ad finem firmum retineatis. Mementote, quòd Dominus ait: Qui perſeveravit uſque in finem, hic ſalvus erit. Itaque ſic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in Cœlis eſt. Ad indicium autem perceptæ hujus de Romana Eccleſia libertatis, per annos ſingulos duodecim ſagi cilicini brachia Laterano Palatio perſolvetis. Sanè, ſi quis in craſtinum Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, aut Imperator, aut Rex, Princeps, aut Dux, Comes, Vicecomes, aut Judex, aut perſona quælibet magna, vel parva, potens, aut impotens, hujus noſtri Privilegii paginam ſciens, contra eam venire temerè tentaverit; ſecundò, tertiove commonitus, ſi non ſatisfactione congrua emendaverit; à Chriſti, & Eccleſiæ corpore eum authoritate poteſtatis Apoſtolicæ ſegregamus. Conſervantes autem, pax à Deo, & miſericordia præſentibus, ac futuris ſæculis conſequentur. Amen. Datum Romæ per manus Ioannis, S.R.E. Diaconi Cardinalis, anno Dominicæ Incarnationis 1090. In ſict. 13. octavo Idus Aprilis. Anno Pontificatus Domini Urbani PP. II. tertio.

Hujus tenoris Conſtitutiones Summorum Pontificum, imò ampliores, habentur in libro privilegiorum noſtræ Congregationis.

Electio Patrum Diffinitorum generalium de jure fieri debet ab iis, qui habent ſuffragium in Capitulo generali, & pariter Diffinitorum provincialium, ſeu nationalium ab habentibus vocem, & votum in Capitulo provinciali, ſeu nationali. Quia, cùm ipſi Patres Diffinitores, una cum Abbate, vel Præſidente generali, ſive provinciali, aut nationali totam Congregationem reſpectivè regere, & gubernare debeant; meritò ab iis eligendi ſunt, quibus præeſſe debent. Denique in particularibus Conſtitutionibus ſingularum Religionum Apoſtolicæ Sedis privilegio munitis hoc diſponitur, ut apud Caſſinenſes *p.1.Conſt.cat.* novem Diffinitores generales, qui totam Congregationem una cum Præſidente generali regendi poteſtatem habent in Capitulo generali, quod ſingulis annis celebrant, totius Congregationis Vocalium ſuffragiis eliguntur. Hodie tamen obſervantur Statuta ordinata à Paulo V. fel. rec. anno 1607. die 6. Aprilis, pro bono regimine ejuſdem Congregationis Caſſinenſis, ut deinceps in Diffinitorio æqualitas votorum habeatur in electione Diffinitorum quoad nationes, & provincias ejuſdem Congregationis. Idem ſervatur a Camaldulenſibus, ut ex eorum Conſtitutionibus *lib.2.cap.6.* erit videre; & etiam à Ciſtercienſibus, ut patet ex eorum Statutis, & Ordinationibus juxta Bullam reformationis Gregorii XIII. *cap.11.* Similiter pro Congregatione Canonicorum Lateranenſium quoad hanc electionem Diffinitorum videatur Bulla ejuſdem Paul. V. quæ incipit: *Paſtoralis noſtri*, ſub datum Romæ 1605. die 30. Decembris: & pro Congregatione Servorum Beatæ Mariæ Virginis videatur Bulla Clementis VI. anno 1346. die 23. Martii; quæ Bullæ originaliter extant apud eoſdem Patres. 4

Horum autem electio facienda eſt per vota, & ſcrutinia ſecreta juxta diſpoſitionem Concilii Tridentini *ſeſſ.25. de Regular. cap. 6.* ubi decrevit, ut electio quorumcunque Superiorum, ac aliorum Officialium in Religionibus fiat per vota ſecreta, ita ut ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur: quod ſervandum eſt in electione Patrum Diffinitorum, ſicut cum effectu ſervari videmus in ſingulis Religionibus, ut de *ſuprà* memoratis conſtat *in locis* eorum Conſtitutionum *pariter citatis.* 5

QUÆSITUM V.

Vtrum diffinitores teneantur ſub mortali, de his, quæ in diffinitorio aguntur, & terminantur, nihil publicare.

SUMMARIUM.

1 *Diffinitores tenentur ſub mortali ſervare ſecretum de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & reſolvuntur.*
2 *Revelare ſecretum, quod peccatum ſit.*
3 *Pœna apud Ethnicos arcana revelantibus impoſita.*

1. RESpondeo dicendo, quòd Diffinitores tenentur ſub mortali ſervare ſecretum de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & reſolvuntur: quia revelare
2. ſecretum, præcipuè in rebus gravibus, eſt peccatum ex genere ſuo mortale, gravius quolibet furto, juxta Sot. *de tegendo ſecreto, membr.* 1. *q.* 1. *&* 2. præſertim in magiſtratibus, & reliquis omnibus aliquod publicum munus gerentibus, quorum eſt, juſtitiam adminiſtrare; quales ſunt Patres Diffinitores, qui ſecreta Diffinitorii propalando, peccant mortaliter, non ſolùm contra charitatem; verùm etiam contra juſtitiam, & contra fidelitatem ſuo muneri debitam. Eò magis, quia arcanorum revelatio graviſſimum eſt crimen ab omnibus ubique damnatum, graviſſimaque pœna punitum. Apud Eth-
5. nicos quippe Siſyphus ille, eò quia Deorum arcana hominibus patefecit, ad eam apud Inferos pœnam fertur damnatus, ut ſaxum ingens uſque ad montis cacumen devolvat, indeque ad radices projectum iterum repetat, ſicque hujuſmodi labore perpetuò laſſetur, authore Servio *in Comment. Virgil. in* 6. *Æneid.* & Tarquinius Romanorum Rex Marcum Tullium Duumvirum culeo inſutum in mare projici juſſit, ex eo, quia librum ſecreta civilium ſacrorum continentem, ejus cuſtodiæ commiſſum, corruptus Petronio Sabino deſcribendum tradiderit; ſic referente Valerio Maximo *lib.* 1. *de cultu Deorum*, & ex eo Salzed. ad Bernard. Diaz *cap.* 106. ubi addit, quòd apud Ægyptios arcana revelanti lingua abſcindebatur. Ex his conſtat, quàm ſtricta ſit obligatio prædictorum Patrum Diffinitorum, nunquam revelandi ſecreta Diffinitorii, etiam cum propriæ vitæ diſcrimine, prudentiſſimum illud Senecæ *epiſt.* 88. ſæpius repetentes: *Vre, cæde, occide, non prodam: ſed, quò magis ſecreta quæret dolor, hoc altiùs condam.* Eò maximè, cùm magni ſunt momenti, ac eorum revelatione macula, vel detrimentum Prælatis, vel particularibus Religioſis oriri poſſet. Unde in Religionibus benè ordinatis ſolet illis id injungi ſub præcepto obedientiæ, & in contravenientes rigoroſè animadverti. Videatur Roder. *qq. reg. tom.* 2. *quæſt.* 36. *art.* 3. Mirand. *Man. Prælat. tomo* 2. *q.* 17. *art.* 5. Et in Conſtitutionibus Patrum Congregationis Caſſinenſis *p.* 1. *cap.* 13. ſic ſtatutum eſt: *Nullus tam ipſorum Diffinitorum, quam etiam aliorum, quacunque ex cauſa à Diffinitoribus advocatus, ea, quæ tractantur in Capitulo, ſive, quæ ibi audierit, revelare audeat, donec fuerit Capitulum abſolutum, & etiam ad longum tempus, ſi res materia popoſcerit: & hoc etiam intelligendum eſt, de Diætis intra annum celebrandis. Quòd ſi à quoquam contrà factum fuerit, ita quòd ſcandalum oriatur, aut veriſimiliter oriri poſſit, quod arbitrio majoris partis Diffinitorum, ſi tempore Diffinitorii talis revelatio publicata fuerit; ſin autem Regiminis arbitrio declaretur: ſiquidem Diffinitor primo ſequenti anno, quo fuerit habilis ad officium Diffinitoris, non poſſit eligi in Diffinitorem: & præter hoc, ſi durante Capitulo de tali revelatione conſtiterit, expellatur de Diffinitorio; cum Diffinitorum tamen arbitrio, ſi majori parti eorum videbitur revocandus. Si verò is qui revelaverit, Diffinitor non fuerit, comedat ſemel in terra in Refectorio tempore Capituli, die, quo ſtatuerint Diffinitores pro qualitate transgreſſionis; arbitrio Patrum Diffinitorum, ſeu Regiminis, ſi intra annum de tali revelatione conſtiterit, puniendus.* Decet ergo Diffinitores, ut viros prudentes, ſecreta Capituli cuſtodire, cùm ſcriptum ſit Prov. 11. *Vir prudens tacebit: qui revelat ſecretum, ambulat fraudulenter: qui autem fidelis eſt, celat amici commiſſum*, & cap. 20. eorundem Provet. *Ei, qui revelat myſteria, & ambulat fraudulenter, & dilatat labia ſua, ne commiſcearis.* Hinc eſt, quod Seneca *in lib.* 5. *de Beneficiis*, in hæc prorumpat verba: *Querar cum eo, qui arcanum ſermonem non continuerit, & fidem datam, nec ſervatam, indignabor.*

QUÆSITUM VI.

Vtrùm Abbas, vel alii Prælati in Monaſterii negotiis debeant Monachos ad conſilium adhibere.

SUMMARIUM.

1 *Abbas in gravis momenti negotiis debet omnium Monachorum conſilium adhibere: ad minora autem Seniorum tantum, at n.* 2.
3 *Conſilium hujuſmodi ſi omitteretur, an actus geſti ſint validi, oſtenditur.*
4 *Conſtitutiones Religionum ſpeciales præſcribunt modum de adhibendis ad conſilium Fratribus.*

DIvus Pater Benedictus *Regula cap.* 3. cujus titulus eſt: *De adhibendis ad conſilium Fratribus*, ſic ait: *Quoties aliqua præcipua agenda ſunt in Monaſterio, convocet Abbas omnem Congregationem, & dicat ipſe, unde agitur; & audiens conſilium Fratrum, tractet apud ſe prudenter; &, quod utilius judicaverit, faciat. Ideo autem omnes ad conſilium vocari diximus: quia ſæpè juniori Dominus revelat, quod melius eſt.*

In gravis igitur momenti negotiis ſui Monaſterii ni- 1.
hil debet Abbas, ex præſcripto verborum prædictorum Regulæ D. Patris Benedicti, non habito priùs Monachorum ſuorum conſilio, gerere; & meritò quidem: nam etiam ſecluſa Regula, & ordinatione noſtri Legiſlatoris, prudentia ipſa poſtulat, ut res graves non ſine maturo conſilio expediantur, cùm rectum in eis judicium pendeat ex multis circumſtantiis, & rationibus, quæ non omnes Abbati notæ eſſe poterunt: nam conſilium ſupplet id, quod deeſt prudentiæ eorum, qui conſultant, ut notavit D. Baſil. orat. de felic. & infortun. *In conſiliis enim ſapientia inhabitat.* Provetb. cap. 23. Et iterum. *Qui agunt omnia cum conſilio, reguntur ſapientia*, ibidem. Debet autem omnem Congregationem Abbas ad conſilium vocare, quando aliquod grave, præcipuumque negotium tractandum eſt juxta præceptum Sancti Patris: quia, cùm ſancta ſit, proxima eſt veritatis aſſequutioni, ac propalationi: & ideò per juniores, & minores illius ſæpè Deus revelat, quod melius eſt: unde (ut notavit Baſil. *ubi proximè*) revelavit Deus Moyſi per Iethro ſocerum ſuum, quod illi magis congruebat; & tamen Moyſes in Ægyptiorum ſapientia inſtructus, & ſæpè cum Deo facie ad faciem loqui ſolitus erat, ut habetur *Exod.* 18. Nec mirum, quoniam Deus quoque intellectum dat parvulis, & infirma mundi eligit, ut fortia quæque confundat, unde puero Danieli dedit ſapientiam ad arguendos, & confundendos ſenes; & cum Samuele, non autem cum Heli loqui voluit, ut obſervatur 1. *Reg.* 4.

Et non ſolùm majora, ac graviora; ſed etiam minora 2.
cum conſilio expedire debet Abbas, juxta ejuſdem Regulæ legem: in his autem non totius Conventus, ſed Seniorum tantùm conſilium adhibebit: *in fine* enim *d. cap.* 3. ita ſubditur: *Si qua verò minora agenda ſunt in Monaſterii utilitatibus, Seniorum tantùm utatur conſilio, ſicut ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio: & poſt factum non pænitebis.* Unde patet, quòd non ideò, quia negotia

negotia Monaſterii parvi ſunt momenti, Abbas ab obligatione conſilium petendi ſolvitur, ſi in eis adſit cauſa dubitandi. Seniores autem Monaſterii in noſtra Congregatione ſunt Prior clauſtralis, Decanus, Magiſter Novitiorum, & Cellarius. Ita etiam in nonnullis aliis monachalibus Congregationibus, ut apud Caſſinenſes, & apud Congregationem montis Oliveti Seniores intelliguntur vicarius Monaſterii, qui eſt idem, quod Prior clauſtralis, Cellarius, Magiſter Novitiorum, Procurator, & Senior, ſecundùm profeſſionem, ut in eorum declaratorio Regulæ *p.1. ſuper d. cap.3.*

3 Hic autem adverto, quòd ſi Abbas omitteret Conventus ſui conſilium in negotiis arduis Monaſterii pertractandis, ac Seniorum in rebus minoribus, actus ab eo geſti eſſent nulli; quoties enim capitularis conſultatio neceſſaria eſt, ſi illa omittatur, corruit actus, *cap. Novit.* adjuncta Gloſs. *de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſenſu Cap.* Bart. *in l.1. §. Si plures. n.3. ff. de exer. act.* cum aliis ibi per eum adductis. Burſat. *lib.1. conſ.90.* Panormit. *in cap. Porrectum n.5. & 6. & cap. ad Apoſtolicam. n.4. & 12. de Regular.* Sed dubium eſt, utrum non ſolum conſilium requirere, verum etiam conſenſum Conventus expectare debeat, de qua re in ſequenti.

4 Fateor, quòd in hac re attendendæ ſunt ſpeciales Conſtitutiones Religionum, quarum nonnullas vidi, quæ cùm in pluribus conveniant cum laudabilibus Conſtitutionibus meæ Congregationis Vallis Umbroſæ; ideò hujuſmodi hic apponere ſtudui ſub præciſis verbis deciſionem præpoſiti quæſiti concernentibus. Ad cap. ergo 3. Regulæ D.P. Benedicti de adhibendis ad conſilium Patribus habentur hæc verba:

Abbas, vel Superior in præcipuis Monaſterii negotiis pertractandis conſilium ex hoc Capitulo requiſitum adhibere teneatur, alioquin præter nullitatem actus, ſi inde damnum aliquod Monaſterio, ſeu Congregationi ſequatur, tamdiu ab exercitio ſui officii ſuſpenſus permaneat, quamdiu damnum illatum reſarcire diſtulerit. Nec interea ad aliud officium, ſeu dignitatem in Congregatione aſſumi valeat, ſi tamen nullum damnum inde ſequatur; nihilominus Patris Præſidis arbitrio puniatur. Monachi verò, qui præmiſſorum inobſervantiam, & damnum illatum ipſimet P. Præſidi ultra decem renunciare diſtulerint, voce activa, & paſſiva arbitrio ejuſdem priventur.

Quædam in Monaſterio ſunt negotia Abbatis perſonalia tantùm, ut electio Decanorum Monaſterii, juxta decretum capitis 25. Aliqua cum ſolo Monaſterii Cellario diſcernit, ut ſi pecunias pro neceſſitatibus Monaſterii, infra quinquaginta nummorum ſummam, mutuò accipere contingat, venditionem rerum ex annuis Monaſterii proventibus (vulgò, graſciarum) frumenti, vini, olei, lignorum, & hujuſmodi, dummodo non excedat ſummam vigintiquinque ſcutorum.

Quædam Abbatis, & Seniorum, ut collatio beneficiorum proprii Monaſterii, & venditio rerum in ſumma ſupra vigintiquinque ſcutorum. Nonnulla ſunt, in quibus totum Monaſterii Concilium exigitur, alioquin invalida forent, ut Abbas ſinito tempore Novitiatus, quos laudabiles invenerit, & legitima ſexdecimi anni ætate expleta ad profeſſionem admittat, & profeſſos tantum in ſacris conſtitutos ad electionem, vel reprobationem convocet; quos omnes eodem modo convocet, ſi Syndici, aut Procuratores, ſive Monachi, ſive ſæculares pro negotiis Monaſterii perficiendis, conſtituendi ſint. Si bona feudalia, aut emphyteutica, quæ livellaria vocantur, vel defectu deſcendentium, vel quacunque re caducitatis ratione ad Monaſterium redire, ſeu devolvi contigerit, ſi tanquàm bona ſolita locari, ſic iterum in emphyteuſim concedenda, & locanda eſſent: ſi qua bona in affictum ad triennium locare, aut accipere contingat, niſi tamen in Procura ſeu Mandato Procuratoris à Capitulo conſtituti facultas conſenſum præſtandi vice totius Monaſterii expreſſè conceſſa eſſet. Idem quoque faciat Abbas, quoties Conventuales, & Scriba Monaſterii eligendi ſunt.

Quædam Patris Præſidis, & Viſitatorum notitiam, & conſenſum requirunt, ut ſi permutationes bonorum immobilium, ſeu etiam rerum mobilium pretioſarum ſupra quinquaginta nummos aureos, aut quæcunque emptiones bonorum immobilium fieri contingat; ſine eorum conſenſu loca Montium pro Monaſteriis emantur. Ad cenſum nulla pecuniarum ſumma detur, nec accipiatur. Et quia bona ſæcularium ſæpius periculoſa, quia ſub fideicommiſſo ſunt, cautè procedendum, ſi pecunias ſupra quinquaginta nummos aureos mutuo accipere opus fuerit. Idem quoque conſenſus eorum habeatur, ſi fabrica ſupra quinquaginta nummos aureos fieri oporteat.

Quoties Patris Præſidis, & Viſitatorum, aut Diffinitorii, vel Diætæ conſenſus requiritur, Abbas rem anteà cum ſuis Senioribus pertractare teneatur; deinde rem benè, & maturiùs diſcuſſam toti Capitulo Monaſterii, & Seniorum conſilio à majori parte ſupra dimidiam Profeſſorum in ſacris, per vota ſecreta approbandam proponat. Quòd ſi Monaſterii Capitulum in evidentem utilitatem expedire judicaverit, antequam contractus ineatur, & fiat, ea de re P. Præſidem, & Viſitatores certiores facere teneatur, à quibus (ſi confirmaverint) licentiam in ſcriptis obtineat, ſervato ſemper ante omnia (quatenus opus ſit) Sedis Apoſtolicæ beneplacito. Ex quibus quid in mea Religione circa quæſitum ſervandum ſit, clarè manifeſtatur.

QUÆSITUM VII.

Utrùm Abbates, & alii Prælati regulares teneantur non ſolùm Conventus conſilium in negotiis gerendis requirere; verum etiam conſenſum expectare.

SUMMARIUM.

1 *Conſilium alicujus quando quis requirere debet, non adſtringitur illud ſequi.*

2 *Conſilium licet excitet ad deliberandum; non tamen adſtringit ad ſequendum.*

Viſum eſt *in præcedenti quæſito*, quòd Abbas ex præſcripto Regulæ D. Patris Benedicti teneatur ardua Monaſterii negotia cum conſilio Fratrum expedire: ſupereſt, ut videamus, utrùm eorum conſenſum expectare debeat; In quo juxta ipſam Regulam reſpondendum eſt negativè: in ea enim dicitur: *Et audiens Abbas conſilium Fratrum, tractet apud ſe prudenter; & quod utilius judicaverit, faciat.* Et paulò poſt: *Sed magis in Abbatis pendeat arbitrio; & quod ſalubrius eſſe judicaverit, ei cuncti obediant.* Ex quibus verbis ſatis conſtat, quòd, licet S. Pater moneat Abbatem, ut cum conſilio Fratrum gubernet; omnia tamen in ejus arbitrio, & voluntate conſtituit: quod pariter diſponit *in cap.65. ejuſdem Regulæ.* Prætereà regulariter, quando 1
quis conſilium alicujus requirere debet, non adſtringitur illud ſequi; etiam in caſibus, in quibus, ſi non requireretur, actus eſſet nullus, per tex. *in c. Cùm in veteri*, & ibi Gloſſ. *verb. In tractatu.* & *verb. Expectatum.* ac Panormit. *ibidem, n.12. de elect.* idem Panormit. *in cap. Ad apoſtolicum n. ult. de Regular.* & *in cap. Quando. n.5. de his, quæ fiunt à Præl.* Sylv. *verb. conſilium, q.1.* Gonzal. *ad Regul.8. Cancell. Gloſſ.41. n.61. & Gloſſ.47. n.7.* noviſſimè Barboſ. *in tract. Axiomatum juris uſufreq. Axiom. 55. n.2.* & *in collect. ad reg. Nullus. 62. n.3. de regul. juris, in 6.* ubi refert Menoch. *de præſumpt. lib.6. præſ.34. num.25.* Sanch. *de matrim. lib.1. diſp.34. n.24.* Conſilii enim natu- 2
ra eſt, ut quamvis excitet ad deliberandum; non tamen obſtringat ad ſequendum. *l. In furto, §. rectè. ff. de furt.* Felin. *in cap. Cum omnes. in 10. limit. de conſtitut.* At in Regula dicitur, ut conſilium tantùm Abbas adhibeat;

nec

nec eſt ſermo de conſenſu: ergo Abbas, licet ſui Conventus conſilium in Monaſterii negotiis adminiſtrandis requirere teneatur; tamen auditis Conſultorum ſententiis, quod ſibi melius expedire videbitur, exequi poteſt. Hæc autem etſi juxta Regulam ita ſe habeant, ſecundùm quam (ut alibi diximus) Abbatis poteſtas eſt perfectè monarchica; nihilominus ex peculiaribus uniuscujusque Congregationis ſtatutis ab Apoſtolica Sede approbatis, hujusmodi regimen mutatum eſt, totaque poteſtas, ardua ac graviora Abbatiarum, Congregationum negotia decernendi, ac tractandi ad Diffinitores, vel alios Superiores translata.

QUÆSITUM VIII.

Vtrum Abbas, vel alius Prælatus, diſciplinæ, & culparum Capitulum celebrare debeat?

SUMMARIUM.

1 *Diſciplinæ Capitulum Abbas ſæpè tenere debet.*

2 *Culparum Capitulum ſingulis diebus, exceptis Dominicis, & Feſtis de præcepto, faciendum eſſe præſcribunt Conſtitutiones Congregationis S. Juſtinæ de Padua; licet per Conſtitut. Pauli V. hæc obligatio redacta ſit ad ſemel in hebdomada, ut num. 3.*

1 DIſciplinæ Capitulum celebrare non parum ad Religionis rigorem conſervandum conducit: & propterea illud ſæpè tenere debet Abbas in Choro, vel in alia ſecretiori Conventus parte, ſicut paſſim apud omnes bene ordinatas Religiones obſervari conſuevit. In quo omnes Religioſi publicè culpam delictorum ſuorum verecundè, ac humiliter dicunt, & pœnitentiam ab Abbate poſtulant; veniamque ab eo precantur: qui illorum transgreſſiones, exceſſus, ac negligentias paterna correptione increpat, objurgatque: ex qua increpatione non modicus fructus Monachis objurgandis provenit, ſi eam æquo animo, ac libenter ferant. Unde Divus Baſilius *ſuper Iſaiæ cap. 2. & orat. 9. de ira*, ſic ait: *Omnis reprehenſio palam attingens eum qui reprehenditur, ipſius animum acri dolore excruciat ob oculos ponens turpitudinem peccati, ita ut non mediocri beneficio videatur affeciſſe eum, qui nullo ſenſu ſuorum peccatorum tangebatur, revocans eum ad conſcientiam malè commiſſorum, & ad ſuſcipiendam per acrem pœnitentiam perducens: quale enim vulnus corporis tam vehementem affert dolorem, qualem inurit animæ objurgatio? pudore afficiens eum, qui ſibi eſt vitiorum conſcius: ſermo enim mordicus anxietatem, ac mœrorem animæ ingerit.*

Et hic modus publicè à Religioſis coram Abbate culpas ſuas dicendi traditus, ac præceptus fuit à D. P. Benedicto *Regulæ cap. 46.* ubi dicit: *Si quis, dum in labore quovis, in coquina, in cellario, in miniſterio, in piſtrino, in horto, in arte aliqua dum laborat, vel in quocunque loco aliquid deliquerit, aut fregerit quidpiam, aut perdiderit, vel aliud quid exceſſerit ubivis; & non veniens continuò ante Abbatem, vel Congregationem ipſe ultrò ſatisfecerit, & prodiderit delictum ſuum, cùm per alium cognitum fuerit, majori ſubjaceat emendationi.* In cujus capitis declaratione Patres Congregationis Sanctæ Juſtinæ ſtatuerunt, ut Capitulum culparum ob id ſingulis diebus poſt Primam tenendum ſit, exceptis Dominicis diebus, vel Feſtis de præcepto Eccleſiæ, vel de conſuetudine civitatum, ut etiam habetur *in declaratione cap. 17.* & Benedictus XII. *in Conſtitutionibus eorundem Monachorum Caſſinenſ. cap. 5.* ſtatuit, ut in quolibet Monaſterio, aliove conventuali loco ipſius Congregationis ſingulis diebus regulare Capitulum teneatur, in quo, antequam ad tractandum procedatur, Monachorum exceſſus, negligentiæque corrigantur, ac de diſciplina, & reformatione regulari tractetur ſalubriter, & agatur. Idem ſtabilivit ipſemet Benedictus XII. pro Canonicis Regularibus *tit. de Capitulis quotidianis faciendis.* Id expreſsè etiam pro eiſdem Caſſinenſibus Patribus ſtatuit Paulus V. in ſua Bulla incip. *Romani Pontificis providentia circumſpecta,* edita anno Domini 1608. die 21. Martii, Pontificatus ſui anno tertio ad declarationem, & moderationem Statutorum, & ordinationum pro bono regimine ejusdem Congregationis anteà editorum, ubi ad propoſitum ſic ait. *Culpæ Monachorum in Capitulo ſemel in qualibet hebdomada ad minus audiantur.* Videatur ſuper hac re Joan. Trullus *de Canonic. regular. lib. 2. cap. 11.* 2

DISPUTATIO II.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopis inferiorum, quoad inſtituendum, & providendum Officiales, & Miniſtros in ſuis Monaſteriis, & Eccleſiis.

Quæſt. I. *Vtrum expediat Abbati, pro ſui Cœnobii regimine, ſecum aliquos graduatos Officiales, & Miniſtros adhibere.*

II. *Quales, & quos Officiales, vel graduatos debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem Abbas adhibere.*

III. *Vtrum per ſolum Abbatem, vel etiam Monaſterii Congregationem, an autem per Abbates ſuperiores eligantur, & ordinentur Officiales, & Miniſterii Conventus.*

IV. *Vtrum Abbas in ſua abſentia poſſit Vicarium conſtituere.*

V. *Vtrum Abbas debeat Lectores in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere.*

QUÆSITUM I.

Vtrum expediat Abbati, pro ſui Cœnobii regimine, ſecum aliquos graduatos Officiales & Miniſtros adhibere.

SUMMARIUM.

1 *Ordo ubicunq; aufertur, neceſſe eſt, Eccleſiæ pulchritudinem, & ſubditorum utilitatem auferri.*

2 *Abnegare ſemetipſum, eſt, propriam voluntatem, per quam homo eſt homo, abnegare.*

3 *Servire Deo, regnare eſt.*

4 *Abbatem alios ſibi ſubordinatos Miniſtros ad ſui cœnobii regimen aſſumere expedit.*

ORdo, ſecundùm Nazianz. *oratione de modeſtia in diſputatione habenda in Eccleſiis,* conſtituit, ut alii Duces, alii Paſtores; alii præſint, alii ſubſint, atque imperia accipiant; alius caput ſit, alius pes, alius manus, alius oculi, alius aliud quoddam corporis membrum ad totius Eccleſiæ concinnationem, & ornatum, utilitatemque, vel ſubditorum vel Præfectorum. Ubicunque ergo auferatur hic ordo, neceſſe eſt, & utilitatem ſubditorum, & Eccleſiæ 1
pulchri-

pulchritudinem,& concinnationem auferri. Voluntatem ergo noſtram alterius gubernaculo ſubmittere debemus,ſicut Paulus ad Hebræos 13. jubet dicens: *Obedite Præpoſitis veſtris,& ſubjacete eis.* Inde enim Chriſtum imitamur,& ſequimur; & perfectio religioſi ſtatus ſic acquiritur, juxta illud: *Qui vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat Crucem ſuam, & ſequatur me.*

2 Abnegare enim ſemetipſum, eſt, propriam voluntatem,per quam homo eſt homo, abnegare. Unde,ſi in hoc perfectio conſiſtit, ut omnibus relictis ſequamur Chriſtum,neceſſe eſt, ut D.Thomas ait 2.2.*q.*186.*art.*5. aliquem eligere Præpoſitum, qui nomine Chriſti perfectionis ſtatum adipiſci cupientem, dirigat etiam imperio, ſi opus eſt,ut quod Chriſto pollicitus eſt, bona fide ſolvat. Ita Sot.*de juſtitia,& jure,lib.*7 *q.*5.*art.*4. Abbati ergo Religionis Antiſtiti parendum eſſe, ex dictis & ritè,& neceſſariò concluditur. Sed an Abbas alios ſibi ſubordinatos miniſtros ad Cœnobii regimen aſſumere, & an Religioſi pluribus Miniſtris per ordinem obedire debeant, & ſit rationi conſonum, quæſtio hic eſt. Et primò dicam, quòd confert, noſtram voluntatem alteri ſubmittere, ad hoc ut præfati ſumus: quò pluribus enim ejuſmodi obſequimur,perfectiores evadimus. Inſuper, ſi ſervire Deo regnare eſt, quò pluribus illius nomine nobis Præpoſitis obedientiam præſtamus, perfectius regnamus.

3 Id præterea alia & juſta pariter ratione expedire oſtendit inter alios Benedictinæ Regulæ Expoſitores, Antonius Perez *in Comment.ſuper cap.*65.nempe,quia Abbate in alias Monaſterii curas abdicato, ac diverſis occupationibus diſtracto, ſine aliorum Miniſtrorum auxilio, & ope, myſticum ſui Monaſterii corpus in Conventuali officio acephalum videretur. Quod etſi de Præpoſito neceſſariò ordinando dicat; tamen de omnibus etiam aliis Officialibus,& Miniſtris in genere ſuo hæc eadem ratio militat,idemque congruit (ut dicebamus) ſanctorum Inſtitutorum,& omnium Regularium Conſtitutionibus,ut experientia rerum Magiſtra in eorum Regularibus domibus,tam virorum,quàm mulierum edocemur,& prout in ſequentibus Quæſitis clarius oſtendetur.

QUÆSITUM II.

Quales,& quos Officiales,vel graduatos, debeat ſecum ad Cœnobii gubernationem Abbas adhibere.

SUMMARIUM.

1 *Monaſterii ad officia peragenda tales deputandi ſunt, qui fideles fuerint, & diſcreti.*

2 *Præpoſitum,ſive Priorem clauſtralem qualem Abbas in Monaſterio inſtituere debeat?*

3 *Decanos in Monaſterio creare debet Abbas.*

4 *Oeconomum, ſive Cellarium in Conventu Abbas inſtituere debet,& qualem?*

5 *Oſtiarius ad Cœnobii oſtium deputandus qualis eſſe debeat.*

6 *Abbas diligenter curare debet, ut Fratribus infirmis charitatis miniſterium exhibeatur.*

HÆc duo relativa ſubſtantiæ,& qualitatis, *quales*,& *quos* ſeorſim conſiderare, abs re non erit, ut duplici præſentis Quæſiti ſenſui ſatisfaciamus. A prima igitur dictione incipientes, quærenti quales Miniſtros debeat ad gubernandum Cœnobium ſecum Abbas adhibere. Reſpondemus,juxta Dominicum eloquium, viros prudentes,ac Deum timentes, in quibus ſit veritas, & qui oderint avaritiam, *Exodi*.18. Quod clariùs in ſecunda dictione ſingulorum miniſtrorum nomina, & qualitates à ſanctiſſimo Patre deſcriptas aſſignantes oſtendemus. Ex juxta Innocentii III. ſententiam *in c.*

1 *Cùm ad Monaſterium*.§.*Tales*.de ſtat.Monach.*Tales deputati ad officia Monaſterii agenda mandantur, qui fideles fuerint,& diſcreti.* Adde illud evangelicum: *Quis, putas,eſt fidelis diſpenſator, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?* Unde Baſilius Magnus *in Regulis brevioribus,interrog.*104.& 152. hac de re verba faciens,ac explicans, quæ ratio tenenda ſit in officiis Fratribus delegandis, docet, ut adhibito peritiorum, expertorumque conſenſu Miniſtros eligat Antiſtites; non tamen ex ſolo ipſius arbitrio.

Hos itaque Abbas Monaſterii Miniſtros graduatos, 2
ſeu Officiales ordinet. Primò,Præpoſitum,ſeu Priorem clauſtralem,niſi à ſuperioribus Abbatibus,vel Capitulo illum recipiat,hoc inſtituat modo: *Ideoque nos providemus expedire propter pacis, charitatiſque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio ordinationem Monaſterii ſui. Et ſi fieri poteſt,per Decanos ordinetur (ſicut antea diſpoſuimus) omnis utilitas Monaſterii, prout Abbas diſpoſuerit,ut dum pluribus committitur,unus non ſuperbiat. Quod ſi aut locus expetit,aut Congregatio petierit rationabiliter cum humilitate,& Abbas judicaverit expedire, quemcunque elegerit Abbas, cum Conſilio Fratrum timentium Deum,ordinet ipſe ſibi Præpoſitum. Qui tamen Præpoſitus illa agat cum reverentia, quæ ab Abbate ſuo ei injuncta fuerint,nihil contra Abbatis voluntatem, aut ordinationem faciens: quia,quanto prælatus eſt cæteris, tantò eum oportet ſollicitius obſervare præcepta Regulæ. Qui Præpoſitus,ſi repertus fuerit vitioſus, aut elatione deceptus ſuperbia, aut contemptor ſanctæ Regulæ fuerit comprobatus, admoneatur verbis uſque quater: ſi non emendaverit, adhibeatur ei correptio diſciplinæ regularis.* Ita D.Pater Benedictus *Reg.cap.*65. Hæc annotavi, ut ordinationem Præpoſiti, & aliorum Miniſtrorum quiſque ex illis poſſit perſpicere. Dices, cur Sanctus Legiſlator Benedictus huic Præpoſiti ordinationi non appoſuit illius qualitates,ſicut agendo de Decanis Cellario,Oſtiario,aliiſque Graduatis,& Miniſtris,aut Officialibus facere conſuevit,ut inferius dicitur. Reſpondeo,cùm primum Præpoſiti officium excuſetur in Monaſterio,quoties per Decanos ſuppleri poteſt; Sanctum Patriarcham Benedictum exiſtimaſſe, ejuſdem qualitates non eſſe recenſendas. At hæc quidem reſponſio parum ſubſiſtere videtur: quia ſubdit,ut inſtante Præpoſiti neceſſitate,in Congregatione creetur Præpoſitus. Et ideò reſpondeo,ſecundò cum Antonio Perez *in Comment.ſuper Reg.S.Benedicti,cap.*65. D.Benedictum ſuppoſuiſſe,enarratas Abbatis qualitates in Præpoſito præfulgere debere, cum præcipuè vicem abſentis Abbatis gerat: de quibus Abbatis qualitatibus *in* 2.& 64. *cap.* & nos *in* 1.*lib.* ſatis egimus, Innocentius verò III. quibus virtutibus, & qualitatibus ornatum eſſe oporteat clauſtralem Priorem, explicat *in cap. Cùm ad Monaſterium* §. *Prior autem de ſtat.Monach.* his verbis: *Prior autem præ cæteris poſt Abbatem potens ſit in opere, & ſermone,ut exemplo vitæ,verboque doctrinæ Fratres ſuos inſtruere poſſit in bono, & à malo etiam revocare, zelum Religionis habens ſecundùm conſcientiam, ut delinquentes corripiat,& caſtiget,& obedientes foveat,& confortet.*

Debet deinde Abbas ordinare Decanos, ut præcipi- 3
tur *in c.*21.*Reg.* his verbis: *Si major fuerit Congregatio, eligantur de ipſis Fratres boni teſtimonii, ſanctæ converſationis,& conſtituantur Decani, qui ſollicitudinem gerant ſuper Decanias ſuas in omnibus ſecundum mandata Dei,& præcepta Abbatis: qui Decani tales eligantur,in quibus ſecurus Abbas partiatur onera ſua,& non eligantur per ordinem, ſed ſecundum vitæ meritum. Quod ſi quis eis,aliqua fortè inflatus ſuperbia, repertus fuerit reprehenſibilis,correctus ſemel,& iterum,& tertiò,ſi emendare noluerit,dejiciatur; & alter in loco ejus, qui dignus ſit,ſubrogetur. Et de Præpoſito eadem conſtituimus.* Ordinandi ergo ſunt ab Abbate Decani, ubi frequens Fratrum exiſtit Congregatio. Si petas,an unus,

vel

vel plures Decani ſint ab Abbate ordinandi ? Reſpondeo, ſi major fuerit Congregatio, ut habetur *in verbis citatis*, plures eligantur: ſi verò minor, unus: & in hoc obſervetur ab Abbate ſuæ Congregationis Inſtitutum.

4 Tertiò, ordinare debet Abbas Cellarium, ſive Oeconomum Monaſterii ſecundum Regulæ præſcriptum *cap.31.* ubi de Cellarii ordinatione hæc habentur: *Cellarius Monaſterii, qui eligatur de Congregatione ſapiens, maturis moribus, ſobrius, non multum edax, non elatus, non turbulentus, non incurioſus, non tardus, non prodigus; ſed timens Deum: qui in omni Congregatione ſit ſicut pater, curam gerat de omnibus, ſine juſſione Abbatis nihil faciat; quæ jubentur, cuſtodiat, Fratres non contriſtet.* Verba hæc ab Abbate ſunt valdè animadvertenda in ordinatione Cellarii: reliqua verò ſequentia ejusdem cap. verba ad officium Cellarii ſpectantia à Cellario memoriæ mandanda: fidelem enim hunc Oeconomum eſſe oportet, ne bona Monaſterii furtim corripiat, ſitque tanquam Judæ imitator, qui cum eſſet fur, loculos habebat. Neceſſe eſt etiam, ut exactè futura mala proſpiciens commoditatibus Monaſterii tempore congruo diligenter conſulat. Ita Joannes Trullus *lib. 2. de Can. Reg. cap.14.*

5 Quartò, debet Abbas ad oſtium Monaſterii idoneum Oſtiarium conſtituere, juxta id, quod præcipitur *in c. 66. Regulæ*, ubi hæc advocantur: *Ad portam Monaſterii ponatur ſenex ſapiens, qui ſciat accipere reſponſum, & reddere: cujus maturitas eum non ſinat vagari.*

Quintò, ordinare debet Abbas, & conſtituere in ſuo Monaſterio artifices, qui cum humilitate, & reverentia ſuas exerceant artes, *cap.57. Reg. per tot.*

6 Sextò, caveat ſuper omnia, ut Fratribus infirmis charitatis miniſterium exhibeatur ab illis, quibus ab ipſo Abbate tale demandatum eſt onus, ex Reg. *cap.37. & alibi.* Et in hoc maximè meminiſſe debet Abbas, ſe Chriſti perſonam in Monaſterio gerere: & eligendus eſt, ſecundùm Hugonem, timens Deum, qui erga infirmos magnam, ſpecialemque curam gerat; & quod opus eis fuerit, miniſtrare ſtrenue ſtudeat, & eo affectu, & ſtudio illis deſerviat, ac ſi ipſi Domino Jeſu Chriſto deſerviret: ipſe enim dicturus eſt in Judicio: *Infirmus fui, & viſitaſtis me.*

Septimò, provideat, ut hoſpites, peregrini, & pauperes ſumma excipiantur humanitate, *cap.53. Reg.*

Octavò, ordinet hebdomadarios pro menſa, *cap.38.*

Nonò, ſeptimanarios coquinæ, *cap.35.*

Tandem, cum tota Monaſterii cura ſit penes Abbatem, omnes alios regimini neceſſarios conſtituat, ne ejus incuria, aut negligentia vituperetur miniſterium Dei.

QUÆSITUM III.

Utrùm per ſolum Abbatem, vel etiam Monaſterii Congregationem, an autem per Abbates ſuperiores eligantur, & ordinentur Officiales, & Miniſtri Conventus.

SUMMARIUM.

1 *Miniſtros, & Officiales in Monaſterio deputare de jure communi, & ſecundùm Regulam D. Patris Benedicti, ad Abbatem ſolum ſpectat.*

1 PLuribus de cauſis vertitur in dubium, an per ſolum Abbatem ordinari debeant Officiales, & Miniſtri Conventus. Prima eſt, quia tempore Sancti Benedicti in quibuſdam Monaſteriis per ordinationem Officialium, & Miniſtrorum non à proprio Abbate, ſed ab aliis factam, ſuſcitatæ ſunt invidiæ, & rixæ, detractiones, æmulationes, ut habetur *in c.65. Regulæ.* Secunda cauſa eſt, quia eodem capite præcipitur, ut Abbas eligat ſibi Præpoſitos, ſicut alios Monaſterii Miniſtros, ut dictum eſt *antecedenti quæſito.* Tertia, quia *cap. cit. 65.* præcipit S. Legislator, ut eadem ordinatio cum conſilio Fratrum fiat. Quarta, quia modò multi Abbates ſuos Miniſtros à Capitulo generali, & à ſuperioribus Abbatibus recipiunt. Anton. Perez tamen *in Comment. Reg. cap.65.* docet, penes Abbatem eſſe totum Monaſterium ſuum ordinare, & omnes Miniſtros: quod elicitur *ex cap. cit.* per verba illa: *Ideoque nos providemus expedire, propter pacis, charitatisque cuſtodiam, in Abbatis pendere arbitrio Monaſterii ordinationem.*

Dices, Abbates Congregationum plerique ſuos Miniſtros, & Officiales non ordinant; ſed ordinatos recipiunt à Capitulo, & Superioribus. Reſpondeo: Utrunque à nobis concedendum eſt, ſcilicet, Abbates ſecundùm Regulæ mandatum ordinare omnes Officiales, & Miniſtros Monaſterii; quod in multis Congregationibus, & Cœnobiis adhuc obſervatur: & etiam quòd aliqui Abbates recipiant Miniſtros, & Officiales ordinatos à Capitulo, & ſuperioribus Abbatibus, ſecundùm illorum Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatas.

QUÆSITUM IV.

Utrum Abbas in ſua abſentia poſſit Vicarium conſtituere.

SUMMARIUM.

1 *Ordinarius Abbatis Vicarius eſt Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis.*

2 *Abbati non licet in ejus abſentia alium Vicarium conſtituere, ſi prior clauſtralis eſſet ei à Capitulo aſſignatus.*

ORdinarius Abbatis Vicarius, ejúsque vices gerens eſt Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis, qui in aliquibus Congregationibus à proprio Abbate, in nonnullis verò à Capitulo, & Superioribus eligitur, (ut dictum eſt:) nihilominus, cùm præter illius voluntatem nihil agere debeat *ex cap.65. Regulæ*, cenſendus eſt Abbatis Vicarius, eique in omnibus ſubjectus. Sed non hinc inferendum eſt, eum ſemper ab Abbate deputandum: quia, cùm ipſe habeat juriſdictionem ordinariam, non cogitur huic potiùs, quàm illi eam delegare, niſi fortè alicujus Congregationis Conſtitutiones abſentis Abbatis Vicariam ipſi Priori clauſtrali ex conſuetudine committant. Si enim Priores à Capitulo eſſent aſſignati, & iis injunctum, ut in Abbatis abſentia Vicariam exerceant, certè tunc ipſi Abbatis abſentis Vicarii cenſerentur, nec liceret Abbati alium Vicarium deputare, ut elicitur ex Gloſſ. *in l. Solet, ff. de Offic. Proconſ.* ubi habetur, non licere proregi, Officialem à Principe ſuperiore electum amovere. 1 2

QUÆSITUM V.

Utrum Abbas debeat Lectores in Monaſterio inſtituere, & ſtudium pro ſuis Monachis erigere.

SUMMARIUM.

1 *Heptateuchum quid ſit.*

2 *D. Pater Benedictus quid præcipiat circa lectiones in Cœnobio habendas.*

3 *Abbates in eorum Monaſteriis, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneos Magiſtros tenere debent, qui lectionem ſacræ Scripturæ habeant: quod ſi negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, ut Sedis Apoſtolicæ delegati, ad hoc eos compellere poſſunt.*

4 *Licentia Ordinarii, ad lectionem ſacræ Scripturæ in domibus Regularium habendam, non requiritur.*

5 *Religioſis non ſolum diſcere, verum etiam docere licitum eſt.*

6 *Lectores, & Magiſtros in Conventu quot Abbas inſtituere debeat.*

CUm tria in hoc quæſito nobis dilucidanda præ oculis ponantur, quæ diſtinctam exigunt inveſtigationem, 1

nem, ſtudium, ſcilicet, lectio, & lectores; eadem diſtinctè pertractanda erunt, prout ad rem noſtram facere videbuntur. Et à lectione exordium ſumemus dicentes, quòd Abbas præcipuè curare debet, ut *legat unus Collationes, vel vitas Patrum; aut certè aliud, quod ædificet audientes; non autem Heptateuchum, aut Regum: quia infirmis intellectibus non erit utile, illa hora hanc lectionem audire; aliis verò horis legantur.*

2 Circa verbum illud, *Heptateuchum*, ſciendum, hac voce denotari volumen illud continens quinque libros Moyſis, & duos alios Joſue, & Judicum. Et non vult etiam, quòd legantur in illa hora libri Regum, ut *d. Reg. cap.42.* & *ibidem* ex Anton. Perez *in Comment.*

Nec per prædicta verba Sanctus Pater lectiones ſacræ Scripturæ excludit; imò potius præcipit: nam poſt lectionem Collationum, & Vitæ Sanctorum Patrum, poſt cœnam, vel poſt Veſperas, tempore jejunii, ſacram Scripturam legi voluit, dicens: *Aliis vero horis legantur.* Sciebat enim S. Benedictus, in ſacræ Scripturæ lectione, quaſi in ſpeculo quodam, hominem ſeipſum conſiderare, & agnoſcere, qualis ille ſit, & quò tendat; & ab eadem ſacra lectione animam purificari, timorem incuti, & amorem Dei, ut ait S. Aug. *ſerm. 112. de tempore.* Clarum quoque erat eidem S. Patri Benedicto Chriſti eloquium Joan. 5. *Scrutamini Scripturas: quia vos putatis, in ipſis vitam æternam habere; ſed illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me.* Ideoque legitur, S. Patrem Benedictum, & aſſeclas ſuos, ſacrarum Litterarum lectioni ita addictos fuiſſe, ut mira, & altiſſima Dei eloquia poſt Apoſtolos, eorumque diſcipulos, quaſi primi, & præcipui in toto terrarum Orbe prædicatione, diſputatione, ac ſcriptis propagarint, totque Provincias, ac Regna ad Chriſti fidem perduxerint.

3 Unde in Concilio Viennenſ. à Clemente V. ſic ſtatutum legimus: *Rurſus ut ipſis Monachis proficiendi ſcientia, via opportuna, non deſit; in ſingulis ipſorum Monaſteriis quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneus teneatur Magiſter, qui eos in primitivis ſcientiis inſtruat diligenter.* Habetur *in Clementina, Ne in agros, §. Adampliationem. de ſtat. Monach.* ubi Gloſſ. *verb. facultates,* inquit: *Si Abbas hoc non ſervans dicit facultatem non ſufficere: Epiſcopus facta de hoc inquiſitione, ſi invenerit illas ſufficere, illum coget ad hoc, vel ponet ibi Magiſtrum.* Concordat Sacra Tridentina Synodus, dum *cap. 1. ſeſſ. 5. de reform.* ſuper hoc negotio ita ſtatuit: *In Monaſteriis quoque Monachorum, ubi commodè fieri queat, etiam lectio ſacræ Scripturæ habeatur: qua in re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc, ut Sedis Apoſtolicæ delegati, eos ad id opportunis remediis compellant.* Circa quod decretum notat Auguſt. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 56. num. 16.* quòd Epiſcopus, uti à Sede Apoſtolica delegatus poterit Regulares ſuæ Diœceſis compellere, ut lectionem ſacræ Scripturæ in ſuis Monaſteriis habeant. Atque ita reſolvunt Franc. Leo *in theſ. for. eccl. p. 2. cap. 2. num. 59.* Campanil. *in diver. jur. rubr. 12. cap. 13. num. 5.* Prax. nov. Epiſc. *part. 2. cap. 3. num. 41.* ubi refert, Paulum V. ſua Conſt. quæ incipit: *Apoſtolicæ ſervitutis.* Cal. Auguſt. 1610. ordinaſſe, ut in omnibus Regularium Domibus, ſeu Monaſteriis, lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, & Arabicæ habeatur.

Notandum eſt inſuper, quòd ad talem Lectionem S. Scripturæ in Monaſteriis habendam, non requiritur licentia Ordinarii, prout refert deciſum Galettus *in Margarit. caſ. conſc. verbo, legere, & verbo, licentia, 3.* Et ita etiam docet Barboſa *loco cit. num. 17.*

Quod ſpectat ad ſtudium ſacræ Theologiæ, nedum moralis, ſed ſcholaſticæ, quæ utraque ſacra Scriptura tanquàm fundamento innititur, ſecundùm Sanctarel. *var. reſol. q. 3. num. 18.* Barboſ. *d. alleg. 56. n. 28.* dicimus, ſanctiſſimum noſtrum legiſlatorem in omnibus ſententiis eruditiſſimum ſtudium nunquam prohibuiſſe; imò potius erexiſſe, ut ex contextu ipſius Regulæ pluribus in locis videre eſt: quod poſtmodum prædicatione, diſputatione, & ſcriptione ipſe, ejuſque diſcipuli, ac ſuæ Regulæ Profeſſores experimento comprobarunt. Quamobrem Abbates tanti Abbatis ſucceſſores, & imitatores, ubi commodè fieri poteſt, ſuis Novitiis, & Monachis, cùm monaſticam perceperint diſciplinam, & in ea profecerint, ſtudium erigant, ſicut hactenus Abbates Hiſpanos, Germanos, Gallos, multosque Italos laudabiliter feciſſe, plura probant exempla; & eiſdem Monachis, vel Novitiis, ut illos literarum accendant deſiderio: cum mellifluo Abbate Bernardo dicant: *Legite, Fratres, Scripturam: quia omni melle dulcior, omni pane ſuavior. In illa invenitur, quomodo Deus Deorum ſit longitudo propter æternitatem, latitudo propter charitatem, ſublimitas propter majeſtatem, profundum propter ſapientiæ immenſitatem. In illa enim invenitur, quomodo natus de Maria, & homo factus: quomodo nos amat, ut charitas; novit, ut veritas; ſedes, ut æquitas; dominatur, ut majeſtas; ſuetur, ut ſalus; operatur, ut virtus; revelatur, ut lux; aſſiſtit, ut pietas.* Et paulò inferius ab eodem protinus ſubditur: *Quid homo ſine litteris reputatur? Quid eſt? Nunquid non pecus, vel hædus? Nunquid non bos, vel aſinus? nunquid non equus, vel mulus, quibus non eſt intellectus?* Hæc, & alia Divus Bernardus Abbas, Regulæ Benedictinæ ſectator. Ex quibus duo licet inferre: Primum, eadem verba expreſsè docere, ut non ſolum ſacra Theologia Scholaſtica, ac poſitiva, & moralis etiam ſigillatim conſideretur, idque intuenti facile parebit. Secundum, certum eſſe, (quoniam hæc à Divo Bernardo ad ſuorum diſcipulorum inſtructionem prolata ſunt,) Abbatem debere Monachis ſtudium aperire, & ad literarum certamen invitare. Pro qua poſſent nonnullæ adduci Conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatæ, præcipientes, & decernentes, ut omnium literarum, & ſcientiarum, tam divinarum, quàm humanarum, quæ maximè Monachos decent, ſtudium inſtituatur, curetur, augeatur, & erigatur.

Unum verò omitti nolo, nempe, audiendos non eſſe eos, qui ſcientiarum cognitionem à religioſo Clauſtro alienam eſſe debere aſſerunt, ex eo, quia denique ex ſcientia ſæpè intumeſcunt, & inſurgunt contra eorum Abbates, illos accuſando: ex quo multa damna Monaſterio proveniunt. Nam, ut inquit Panormitan. *in cap. Non magnopere, num. 7. Ne Clerici, vel Monachi ſæcularibus negotiis ſe immiſceant.* ex ſcientia benè percepta multa & infinita bona proveniunt Eccleſiæ etiam univerſali, quæ ad ſuum regimen Viris literatis maximoperè indiget, ut aſſerit tex. *in capit. Cum ex eo. de elect. lib. 6.* Et Deus dixit per Oſeam Prophetam: *Quia tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne fungaris Sacerdotio,* Oſeæ 4. Et habetur transſumptivè *in cap. Omnes pſallentes. in fine, 38. diſt.* & *cap. Niſi cùm pridem. §. Pro defectu quoque, de renunciat.* & D. Hieronymus *ad Ruſticum Monachum* inquit: *Si Clericatus titillat deſiderium, diſcas, quod poſſis docere; ne ſis miles, antequam tyro: ne prius Magiſter, antequàm diſcipulus. Mihi placet, ut Sanctorum Doctorum habeas contubernium, nec ipſe te doceas, & abſque Doctore ingrediaris viam, quam nunquam ingreſſus es,* ut habetur *in cap. Si Clericatus, 16. quæſt. 1.* & idem D. Hieronymus *alibi ad eundem,* (ut refertur *eadem cauſ. & q. cap. Sic vive,*) inquit: *Longo tempore diſce, quæ poſtmodum doceas.* Ex quibus concludendum eſt cum prædicto Panorm. *loc. cit.* Religioſis non ſolùm diſcere, verùm etiam docere licitum eſſe, dummodo ad docendi Officium aſſumantur per habentes poteſta-

4 tem, ut notant Doctores *in cap. Quia nonnulli, de magiſt.* Illud tamen advertere oportet, quòd non requiritur licentia, ſeu examen Ordinarii ad illam lectionem ſacræ Scripturæ in Conventibus Regularium habendam, ſecundùm diſpoſitionem Concilii Trid. ut reſolvit Galet. *in Margarita caſuum conſcientiæ, verbo, legere, & verbo, licentia.*

5 Ad tertium, & ultimum tranſeo, ſcilicet, quos Lectores, & Magiſtros inſtituere debet Abbas in Monaſterio. Et huic rei ſatisfiet *ex argum. cap. De quibus. diſtinct.* 37. ut Magiſtri, & Doctores conſtituantur, qui ſtudia literarum, liberarumque artium dogmata aſſiduè doceant. Et Conc. Tridentino allegato ſuperius *ſeſſ.* 5. decretum eſt, ut lectio dignioribus Magiſtris aſſignetur, & in Collegiis, & Monaſteriis docti Viri conſtituantur, qui Theologiam doceant, quodque in eo præſtando eum ordinem teneant, qui maximè auditoribus ſit commodus, ut lectionis adminiculo non doctiores tantum, ſed probatiores evadant: in judicio enim ſuo ſedet, qui benè vixerit, & benè docuerit, ut habetur *diſp.* 4. *cap. Multi.* & benè vivendo, & benè docendo populum inſtruit, quomodo vivere debeat: benè autem docendo, & malè vivendo Deum inſtruit, quomodo illum debeat condemnare: & qui benè ſederit ſuper Cathedram, honorem accipit Cathedræ; qui malè ſederit, injuriam facit Cathedræ. Eligi quinetiam ad imbuendos tyrones Magiſtri debent, qui diu, & optimè didicerint, ut optimè doceant: ne (ut *in cap. Si Clericatus.* 16. *q.* 1.) ſint prius milites, quàm tyrones, & prius Magiſtri, quàm diſcipuli, quod miſerum eſt: & *ex diſt.* 48. §. 1. in arrogantiam, quæ eſt ruina Diaboli, incidunt, qui in puncto horæ, nedum diſcipuli, fiunt Magiſtri. His omnibus curam impendere volumus. Et hæc pro præſenti Diſputatione ſatis erunt.

DISPUTATIO III.

De Poteſtate Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum, quoad ſtatuta condenda.

Quæſt. I. *Utrum Abbas poſſit ſtatuta condere.*

II. *Utrum Abbas generalis cum Capitulo poſſit condere ſtatuta contra jus commune.*

III. *Utrum Abbates, & Prælati ſæculares exempti Epiſcopalem juriſdictionem habentes poſſint ſtatuta condere.*

IV. *Utrum Abbas generalis obligetur legibus Capituli generalis, ſtatutis ſpecialibus Provinciarum, & Monaſteriorum ſuæ* Religionis.

V. *Utrum Abbates in eorum præceptis, ad hoc ut obligent in conſcientia, teneantur conſultationem adhibere.*

VI. *Utrum ſtatuta Abbatis generalis, &* Capituli *generalis obligent omnes* Regulares *ſubditos ad eorum obſervantiam: & an præter prædicta ſtatuta, & eorum* Regulas, *obligentur alia à ſacris* Canonibus *ſancita obſervare.*

VII. *Utrum Abbates generales, &* Capitula *generalia poſſint abrogare ſtatuta in alio* Capitulo, *etiam generali, condita.*

VIII. *Utrum Abbas poſſit Novitios ad leges, & ſtatuta* Religionis *obligare.*

IX. *Utrum Abbas, vel* Religioſus *factus* Cardinalis, *vel Epiſcopus, teneantur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ* Religionis, *& alias obſervantias monaſticas: & quid ſi ad Papatum aſcendat.*

QUÆSITUM I.

Utrum Abbas poſſit ſtatuta condere.

SUMMARIUM.

1 *Statuta condere quis poſſit, oſtenditur.*

2 *Abbates Conventuales non poſſunt ſtatuta perpetua condere.*

3 *Statuta perpetua an condere poſſint Abbates generales.*

4 *Capitulum generale, Sede vacante, an poſſit hujuſmodi ſtatuta condere.*

1 POTESTAS ſtatuendi dependet à juriſdictione, & imperio in ſtatuente, & ſubjectione quoad eum, in quem ſtatuitur, 96. *diſtinct. cap. Bene quidem.* ubi Gloſſa. Is habet juriſdictionem ſtatuta condendi, qui & leges condere poteſt, vel canonicas, vel civiles reſpectivè. Ita Sylveſt. *verbo, ſtatutum, num.* 1. Et quantum quis habet de juriſdictione, tantum habet de authoritate condendi legem, vel ſtatutum. Ita Bald. *in l. Omnes populi ff. de juſtitia, & jure.* Unde ſecundùm gradus, & latitudinem juriſdictionis naſcitur facultas condendi ſtatuta, vel leges. Relictis ergo iis, apud quos eſt ſumma poteſtas, v. g. Papa; Concilio generali, Papæ authoritate congregato; item Legato in Provincia; item Concilio provinciali, ſive Legato ad illud faciendum ſpecialiter deſtinato, de quibus ſatis conſtat, ut apud Sylveſtr. *in verb. lex, n.* 4.

An Abbatis ſtatuta condere valeat, perpendere ad rem noſtram attinet. Et primò videtur, Abbates etiam locales ſtatuta facere poſſe: quia Epiſcopus habet facultatem condendi ſtatuta perpetua: ſed Abbates habent juriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi: ergo poterunt ſtatuta facere.

Contrarium tamen dicendum eſt, ſcilicet, non poſſe Abbates conventuales inferiores, condere ſtatuta perpetua, quæ habeant vim, & rationem legis: quia tota Religio ſe habet tanquam unum corpus politicum, quod ſervare debet unitatem, quoad fieri poſſit: & ideò regulariter expedit, ut non ſolum ſubſtantialia Regulæ; verùm etiam ſtatuta perpetua, & leges, ſive Conſtitutiones eædem in tota Religione ſint: propterea hæc poteſtas reperitur in iis, qui publicam juriſdictionem, & poteſtatem in tota Religione habent. Nec obſtat argumentum adductum: nam non in omnibus Abbates parem habent, aut ſimilem cum Epiſcopo poteſtatem, & ideò quaſi Epiſcopalem juriſdictionem habere dicuntur; Epiſcopi enim habent per ſe, ac immediatè juriſdictionem à Summo Pontifice, 2

tifice, cui etiam immediatè ſubjecti ſunt; ideoque per ſe juriſdictionem ad ſtatuta condenda habent: ſunt enim quaſi Eccleſiæ Principes ſub ſupremo Capite: Abbates autem inferiores non immediatè à Papa, ſed vel à Generali, vel à ſua Religione habent juriſdictionem ſubjectam, & dependentem à Generali; & ideò non conceditur illis juriſdictio ſine Generali, vel Religione, ad condenda ſtatuta, quæ eſt res graviſſima, & quæ concernit totum corpus Religionis. Ita Suar. *tomo 4. de Religione, tract. 8. lib. 2. cap. 8. n. 4.*

Ergo dices: Abbas generalis, qui eſt tanquam proprius Epiſcopus totius Religionis, immediatè ſub Pontifice Summo conſtitutus, habebit facultatem hanc ſtatuta faciendi? Reſpondeo. Abbates generales, niſi cum univerſali Congregatione ejusmodi authoritate non frui. Generalis enim Abbas non eſt ſimpliciter to-
3 tius Religionis ſupremum Tribunal: nam Capitulum generale ſuperius illo eſt; & ideò regulariter Capitulo hæc poteſtas reſervatur, quæ meri & mixti imperii juriſdictio vocatur à Juriſconſultis. Bald. *in l. prima. ff. de juſt. & jur.* D. Thom. 1. 2. *q. 90. art. 3. & qu. 67. art. 15.* Canoniſtæ communiter *in cap. Cum acceſſiſſent. de conſtitutionibus, & cap. Ex literis. eod.* & *cap. Cum conſuetudinis. de conſuetudine,* & *cap. Novit. de his, quæ fiunt à Prælatis.* ita quòd alter ſine altero ſtatuere nequit. Et probatur: Abbas enim, cùm ſit factus Caput Capituli, ſine illo geſta firmitatem minimè obtinent, ut habetur *in cap. Cum non liceat. de reſcript.* Atque ita Roderic. *tom. 1. qu. 10. art. 1.* Salas *de legib. diſp. 8. ſect. 12. n. 56.* Bonacina *eodem tract. diſp. 1. qu. 1. punct. 3. n. 15.* Suar. *loco citato*, & alii communiter.

Notandum verò, quòd in hoc differunt Capitulum Generale, & Abbas Generalis: quia Generalis non poteſt facere ſtatutum absque concurſu majoris partis Capituli, & ſi id facit, & non tenet, argumento eorum, quæ tradunt Doct. *d. cap. Cum acceſſiſſent. de conſtit.* Innocent. & Panorm. *in cap. 1. de nov. oper. nunciat.* dicentes; quòd in rebus arduis agendis ſemper debet convocari Capitulum. At è contra, quamvis Capitulum, non præſidente Generali, per ſe, aut per ſuum Vicarium legem ferre non poſſit; non propterea pendet ex Prælati conſenſu: quia, ſi major pars Capituli conſenſerit in condendo ſtatuto, etſi Generalis ſit alterius opinionis; tamen prævalebit ſententia Capituli, dummodo pars Capituli ita excedat, ut ſuperet qualitatem, vel prærogativam Generalis, ſi quam habet, juxta Religionis Conſtitutiones. Ratio eſt, quia poteſtas adæquata eſt in Capitulo; & Generalis ibi eſt tantum unus ex Suffragantibus; & ad ſummum ejus votum duobus ſolet æquivalere: ſive ſolet vincere, ubi eſt æqualitas in numero, ut latè Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 8. n. 8.* Ratio dictorum eſt: quia ſtatutum fieri debet in utilitatem publicam; & totius Religionis bonum: itaque cum eorum, quorum intereſt, conſenſu condi debet; imò nec ſtatutum ulterius extendetur; niſi hi, quorum intereſt, conſentiant, vel ad minus ſint præſentes, ſecundùm Innocent. *cap. 1. de locat.* & *in cap. A nobis, el. 1. de ſentent. excommun.* & *cap. finali, de his, quæ fiunt à Prælatis.* Unde Generalis, ſicut & cæteri Abbates, poterunt præcepta tantùm non ſtatuta modo ſupradicto facere: differentia enim magna eſt inter præcepta, & ſtatuta: præcepta enim præcipientium morte finiuntur; ſed ſtatuta legitimè facta durant etiam poſt mortem ſtatuentium, niſi expreſſè revocata fuerint, ex doctrina Panormit. *in d. cap. A nobis. de ſent. excommun.* & facit *cap. final. de offic. delegat.*

5 Hic autem notandum, quòd ipſum Capitulum generale, Sede vacante, poteſt de jure communi, ante electionem Abbatis generalis leges, & ſtatuta perpetua condere, niſi aliter per ejusdem Religionis Conſtitutiones, vel privilegia cautum ſit. Ratio eſt: quia illud Capitulum habet ſupremam juriſdictionem in talem Religionem immediatè à Summo Pontifice. Et licet tunc Religio Generali careat, non tamen carere poteſt Vicario aliquo, ſeu Præſidenti, qui pro tunc ſimul cum toto Capitulo habeat eandem poteſtatem ad ſtatuendum, quam habere poteſt Capitulum cum Generali jam electo. Ita Suar. *d. cap. 8. n. 9. & 10.*

QUÆSITUM II.

Utrum Abbas generalis cum Capitulo poſſit condere ſtatuta contra jus commune.

SUMMARIUM.

1 *Statuta contra jus commune condere nequit Abbas Generalis cum Capitulo absque ſpecialibus privilegiis: & niſi à Summo Pontifice in ſpeciali forma confirmarentur, invalida ſunt: & num. 3.*

2 *Lex Superioris per inferiorem tolli nequit.*

3 *Statuta contra jus commune condita nihil juvantur confirmatione Legati à latere, quantumvis ampliſſima.*

5 *Jus canonicum intendit principaliter hominem dirigere ad Deum.*

QUamvis in nonnullis Religionibus adſint aliqua ſtatuta, quæ ſunt contra jus commune, quæ ad regularem ſtatum videbantur neceſſaria, ut Religionis alumni, qui à ſæcularium moribus, & vivendi modo in multis ſegregati ſunt, per prædicta ſtatuta dirigerentur; nihilominùs dicendum eſt, ea de expreſſa Summi Pontificis licentia, aut privilegio fuiſſe
in Capitulo generali condita: quia nullus Prælatus 1
Romano Pontifice inferior, absque ſpeciali ejus authoritate ſibi tradita, poſſet aliqua ſtatuta condere, quæ ſint contra jus commune, ut *per cap. Quod ſuper his. de majorit. & obedient.* & *ibi* Doct. cùm lex Supe-
rioris per inferiorem tolli nequeat, *Clem. Ne Romani* 2
de elect. Quia inferior nullam habet juriſdictionem contra Superiorem. Navar. *lib. 4. conſil. tit. de Regular. conſ. 5.* Et inferior Superioris jura ſubvertere nequit. Surd. *conſ. 98. n. 6.* Cravet. *conſ. 238. n. 5.* Cardoſ. *in praxi Judicum, verbo, lex, 9.* Roder. à Cunha *in cap. Inferior. n. 2. diſt. 21.*

Et notandum eſt cum eodem Navar. *loco citato, n. 10.* quòd non ſufficit generalis licentia ad ſtatuta condenda; ſed requiritur, ut Generalis cum Capitulo obtineat ſpecialem facultatem, ut derogari poſſit juri communi: aliter nullius momenti erunt ſtatuta condita: quando enim Summus Pontifex dat licentiam generalem condendi ſtatuta aliqua in communi, ac denique in generali illa confirmat; intelligitur, dummodo ſint licita, & honeſta, ac ſacris Canonibus non adverſentur: & hoc eſt valdè notandum.

Et dato, ſed non conceſſo, quòd in prædictis Capitulis generalibus, ſive provincialibus, ſtatuta conderentur contra jus commune, absque ſpecialibus
privilegiis Sedis Apoſtolicæ, tunc ſtatuta illa invalida 3
redderentur: nec ſufficeret allegare privilegia communia, & incerta, ut colligitur ex Panormitano, & Decio *in cap. Si duobus. de appell.* & Rodrig. *tom. 3. qq. regul. q. 11. art. 1.* & Navar. *lib. 1. conſil. 3. num. 1.* Duard. *in Bulla Cœnæ, lib. 1. cap. 1. q. 1. numer. 2:* Suar. *de leg. lib. 6. cap. 26. num. 7.* & habetur deciſum apud Ludoviſium *deciſ. 267.* & in aliis deciſ. ab eo allegatis, *& in deciſ. 103. numer. 7. part. 2. diverſ.* Secus dicendum eſſet, ſi ſtatuta contra jus commune ſancita à Capitulo, confirmata eſſent à Summo Pontifice, ut diximus, in forma ſpeciali, non in forma communi: ſicut habetur *in deciſ. ejusdem*
Ludoviſii deciſ. cit. 267. Imò in hoc caſu confirmatio 4

ſtatutorum facta à Legato à latere Papæ, quantumvis ampliſſima, nihil juvat, ut fatentur Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 9. num. 10. in fine*, & Marcheſanus *part. 3. tit. de commiſſ. nullit. ſanat.* §. 5. *num.* 84. & Rota *deciſione* 145. *part.* 1. *& deciſ.* 339. *part.* 2. *in recent. & deciſ.* 4. penes eundem Marcheſanum *part.* 1. *tit. de commiſſ. appell. in cauſ. benef. cap.* 7. quod in terminis reſolvit Rota *in una Toletana Canonicatus*, 28. *Maji* 1584. quæ ex: r apud Gratianum *de benef. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 16 Ratio eſt manifeſtiſſima, quòd contra jus cano. .cum, & commune non poſſint condi ſtatuta; & eam aſſignat Panormit. *in cap. Cùm in tanto. num.* 9. *&* 10. Et talis eſt: quia jus canonicum principaliter i·tendit hominem dirigere ad Deum: & venit ad bonum publicum eccleſiaſticum. Unde ſtatutum contrarium editum ab inferioribus præſumitur temerarium, & ambitioſum, & contrarium fini æterno, & ſupernaturali.

QUÆSITUM III.

Utrum Abbates, & Prælati ſeculares exempti habentes juriſdictionem epiſcopalem, poſſint ſtatuta condere.

SUMMARIUM.

1 *Abbates ſeculares habentes juriſdictionem epiſcopalem, ſeu quaſi, poſſunt ſtatuta condere.*

2 *Leges, & ſtatuta contra jus commune condere non poſſunt Abbates ſæculares juriſdictionem quaſi epiſcopalem habeates.*

3 *Abbates regulares habentes territorium, & ſubditos ſæculares, in quos juriſdictionem epiſcopalem exercent; poſſunt ſtatuta condere.*

4 *Statuta, & leges condere poteſt Epiſcopus, & Prælatus juriſdictionem privativè ad Epiſcopum habens abſque conſenſu Capituli, & Synodum Parochorum, & num. 6.*

5 *Præceptum Concilii Provincialis non ligat Epiſcopos, & epiſcopalem juriſdictionem habentes.*

7 *Leges, & ſtatuta condere debet Epiſcopus, & alius Prælatus cum conſenſu Capituli, quando talis eſt conſuetudo; & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum.*

1 RESpondeo affirmativè: quia ſe habent tanquam Epiſcopi; & jure ordinario habent in ſuo territorio poteſtatem excommunicandi, ſuſpendendi, interdicendi, & ſimilia, quæ Epiſcopi poſſunt, faciendi, ut docet Suarez *de cenſur. diſput.* 2. *ſect.* 2. *num.* 9. Facultas autem condendi ſtatuta eſt annexa poteſtati, & juriſdictioni Epiſcopali; cùm Epiſcopis liceat ferre leges eccleſiaſticas: quia habent authoritatem publicam, juriſdictionem, & vim coactivam, ut ait Suarez *lib.* 4. *de leg. cap.* 4 *num.* 2. qui teſtatur de communi. Tales autem Abbates habent juriſdictionem epiſcopalem in ſuo territorio: ergo habent poteſtatem, leges, & ſtatuta condendi. Ita docent Sebaſtian. Medices *de legib. part.* 1. *quæſt.* 15. Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 4. Salas *de legibus diſput.* 8. *ſect.* 10. *numer.* 50. Bonac. *eodem tract. diſputat.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *num.* 28. 2 Limita, ut non poſſint leges, & ſtatuta contra jus commune condere, ſicut neque idem poſſunt Epiſcopi: quia inferiores non habent poteſtatem in ſuperiorem. Ita Panormit. *cap. Cum dilectus, num.* 10. *& cap. final. num.* 5. *de offic. Legat.* Navarr. *lib.* 3. *conſil. titul. de regular. conſil.* 26. *num.* 8. & alii apud Salas *d. diſputat.* 8. *ſect.* 6. *num.* 40. in terminis Bonacina *loco citato*. Ratio eſt: quia ſolum ſupra jus eſt Papa conditor; alii verò ſunt inferiores: ac ideò minor in majorem poteſtatem non habet. Jaſ. *in l. Omnes populi, num.* 21. *ff. de juſtit.* Tiraq. *de pœnis temper. in præfat. num.* 26. Hippol. *ſingul.* 182. 3 Idem dicendum exiſtimo de Abbatibus Regularibus habentibus territorium, & ſubditos ſæculares, in quos juriſdictionem Epiſcopalem exercent: hi enim, licet quoad Monachos, & Religioſos ſibi ſubditos, nequeant leges, & ſtatuta ferre; tamen reſpectu ſubditorum ſæcularium id benè poterunt: hæc enim poteſtas eis competit, quatenus Epiſcopali juriſdictione potiuntur, & habent ſubditos, in quos illam exerceant; cùm talis poteſtas Epiſcopali, vel quaſi Epiſcopali juriſdictioni annexa ſit, ajunt Doctores citati.

Ad confirmationem eorum, quæ diximus, poſſunt 4 adduci omnes canones, & omnia jura, & omnes Doctores, qui fatentur, Epiſcopos poſſe concedere leges; quicquid dicant Joannes Andr. *cap.* 2. *de conſtit. lib.* 6. Panormit. *in cap. Cum conſuetudinis, n.* 5. *de conſuet. & cap.* 2. *n.* 3. *de conſtit.* & Decius *cap. Omnes, num.* 30. *de conſtit.* qui fatentur, Epiſcopum ſine conſilio Capituli non poſſe leges, & ſtatuta condere; & ſecundùm eorum ſententiam, nec etiam Abbates, & Prælati juriſdictionem Epiſcopalem privativè ad Epiſcopum habentes, non poſſe ſtatuta, & leges condere ſine prædicto conſenſu Capituli; quod negare intendo, & probare, quòd Epiſcopus, vel alius Prælatus juriſdictionem habens privativè, ut dixi, ad Epiſcopum, poſſunt ſine Synodo Parochorum leges, & ſtatuta condere, ut benè notat Vaſquez *diſput.* 153 *cap.* 1, *num.* 4. imò poſſunt leges condere ſine conſenſu Capituli, & Synodo Parochorum ſine cauſa, quicquid dicat Menchaca *lib.* 1. *controv. cap.* 121, *num.* 14. Ita docent Albertus, Cynus, & Petrus de Bellamera *per text. in leg. Humanum. C. de legibus*, & eſt communis opinio, ut reſolvit Sebaſtianus Salas *de leg. q.* 95. *tract.* 14. *diſput.* 8. *ſect.* 8. *num.* 44. ubi plura jura, tam canonica, quàm civilia, & Doctores cumulat, quæ quidem omnia adaptantur, tam Epiſcopis, quàm Abbatibus, & Prælatis juriſdictionem, ut præfertur, Epiſcopalem habentibus.

Neque obſtat Concil. Carthaginenſe IV. *cap.* 22. ubi habentur hæc verba: *Epiſcopus ſine conſilio Clericorum ſuorum Clericos non ordinet, ita ut civium conniventiam, & teſtimonium quæras.* Neque obſtat id, quod habetur *in cap. Alienationes.* 12. *q.* 2. ubi irritæ judicantur alienationes bonorum, & ordinationes perſonarum ſine conſenſu Capituli factæ: neque ſimiliter obſtat id, quod habetur *in cap. Epiſcopus.* 16. *q.* 7. per illa verba, ſcilicet: *Ut Epiſcopus nullius cauſam audiat abſque præſentia ſuorum Clericorum, alioquin irrita erit ſententia Epiſcopi, niſi Clericorum præſentia confirmetur.*

Nam ad id, quod dicitur de Concilio Carthaginen- 5 ſi, reſpondeo, illud eſſe præceptum Concilii provincialis, quod Epiſcopos, & Prælatos Epiſcopalem juriſdictionem habentes non ligat. Ad id autem, quod dicitur *in cap. Alienationes.* 12. *q.* 2. Reſpondeo, illud caput non agere de legibus, ſed de alienationibus bonorum Eccleſiaſticorum, & de ordinationibus Clericorum, & quantùm ad has, videtur, conſuetudine, aut alio jure Decretum illud abrogatum eſſe, ut notat idem Salas *loco cit. num.* 43. Ad illud *cap. Epiſcopus* 15. *q.* 7. dico, illud decretum abrogatum eſſe contraria conſuetudine, quæ, ut ait Bonifacius VIII. *in cap. Non eſt, de conſuet. in* 6. eſt optima legum interpres: nunc autem, quando contra aliquem Canonicum procedit Epiſcopus in criminalibus, tenetur adhibere duos ex Capitulo, de quorum conſilio, & conſenſu in cauſa tali procedat, ſicut præcipit Concil. Trid. *de reform. cap.* 6. Ad ferendas 6 autem leges, nullo jure requiritur conſenſus Capituli: quia hoc in ſacris Canonibus nullo modo determinatum reperitur, quod Epiſcopi, ſive Prælati juriſdictionem Epiſcopalem habentes in legibus, & ſtatutis condendis indigeant conſenſu Capituli, vel Synodi, vel Parochorum.

Si verò de rebus ad Capitulum ſpectantibus in utilitatem Capituli ſermo ſit, dico, quòd ſi lege, vel conſuetudine legitimè præſcripta Epiſcopus, vel alius Prælatus leges, & ſtatuta condere ſoleat cum conſenſu, & conſilio Capituli; tunc ſine eodem conſilio, & conſenſu leges prædictas res Capituli concernentes ſtatuere non poſſet. Videatur Panormit. *in cap. Cum conſuetudinis. num. 5. eu.* & Decius *in cap. Cùm acceſſiſſent, num. 22. de conſtit.* & Felinus *in cap. Cum omnes. de conſtit. num. 15.* & Archidiac. *in cap. 1. de conſecr. diſt. 3.*

QUÆSITUM IV.

Utrum Abbas Generalis obligetur legibus Capituli generalis, & ſtatutis ſpecialibus Provinciarum, & Monaſteriorum ſuæ Religionis.

SUMMARIUM.

1 *Abbas Generalis, & Provincialis obligantur legibus Capituli generalis, & provincialis reſpectivè.*

2 *Prælati Religionum Superiores tenentur ad leges à ſe latas quoad vim directivam, ſicut & tenentur ad leges alicujus provinciæ, quando ad illam accedunt, ut num. 3.*

Maximè, ſi lex, & ſtatutum rationi naturali nitatur, ut num. 4.

5 *Prælatus Superior non ſervando legem alicujus provinciæ, an intelligatur illam abrogare.*

6 *Legem irritantem à Superiore latam, an teneatur ipſe obſervare.*

7 *Statutum Capituli generalis obligat Abbatem generalem, & omnes alios, tam quoad vim directivam, quam coactivam.*

1 ANtequàm ad concluſionem deveniamus, ſuppono, Generales, & Provinciales reſpectivè teneri directè ad obſervandas leges Capituli generalis, & provincialis, ſicut & Abbates, & alios Prælatos locales: licet enim Abbates Generales, & Provinciales ſint capita prædictorum Capitulorum; tamen ſunt inferiores ipſis Capitulis, & ſubditi; & ideò tenentur prædictorum Capitulorum ſtatuta obſervare, ſicut alii tenentur eadem obſervare: unde non poſſunt hac ratione apellari legiſlatores, licet ad leges condendas convenerint. Ita affirmant Azorius 1. *part. inſtit. moral. lib. 5. cap. 11. q. 1.* Sebaſtianus Salas de *leg. diſput. 14. ſect. 2.* Suar. 3. *de legib. cap. 35. n. 19.* Malderus *in 1. 2. S. Thomæ, q. 29. art. 5.* Vaſquez 1. 2. *diſput. 167. cap. 3.* Roder. *tom. 1. q. regular. qq. 68. art. 3.* quibus præmiſſis:

2 Dico, quòd Prælati ſuperiores Religionum tenentur obſervare leges à ſe latas, præſertim quoad vim directivam, id eſt, quatenus illa lex dirigit illos, quod tenentur facere in conſcientia ſecundum rationis dictamen, & peccarent eodem genere peccati, quo ſubditi, ſi leges à ſe conditas transgrederentur. Ita affirmant S. Thomas *p. 2. q. 96. art. 5. ad 3.* & Covarr. *in cap. Alma mater. p. 1. §. 1. n. 7.* Suar. *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 8. n. 19.* Vaſquez *parte 2. diſputat. 167. cap. 3. numer. 17.* Probatur ex illo Matthæi 23. per illa verba: *Dicunt, & non faciunt: alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum; digito autem ſuo nolunt ea movere.* Et ex illo D. Pauli ad Rom. 2. *Qui alium doces, te ipſum non doces: qui prædicas, non furandum, furaris; non mœchandum, mœcharis. Propter quod inexcuſabilis es, ô homo omnis, qui judicas: in quo enim alterum judicas, teipſum condemnas,* &c. Hinc eſt, quòd Lactantius Firmian. *de divin. inſtit. lib. 9. cap. 23.* quaſi moveat hoc dubium, reſolvit, dicens: *Quicunque præcepta dat hominibus, ac vitam, moreſque fingit aliorum, quæro, debeatne ipſe facere, quæ præcipit, an non debeat? Si non fecerit, ſoluta præcepta ſunt: ſi enim bona ſunt, quæ præcipiuntur, ſi vitam hominum in optimo ſtatu collocant, non ſe debet ipſe præceptor à numero, cœtuque hominum ſegregare, inter quos habitat, & ipſi eodem modo vivendum eſt, quo docet eſſe vivendum, ne ſi aliter vixerit, ipſe præceptis ſuis fidem detrahat, levioremque doctrinam ſuam faciat, ſi re ipſa reſolvat, quod verbis nititur aſtruere.* Idipſum probari poſſet ex jure canonico, & præſertim *in cap. Cum omnes. de conſtit. & cap. Juſtum eſt. diſt. 9. & ex cap. Non liceat Papæ. 12. q. 2.* Probatur etiam ratione: quia ſicut jus naturæ præcipit inferioribus, ut obediant, & conformentur cum ſuo Capite; ita præcipit, ut Superiores proprias leges ſervent, ut conformentur cum ſuis membris: turpis eſt enim illa pars, præſertim caput, ſi non congruat cum aliis partibus: unde id, quod oneris tibi imponi non vis, id neque aliis imponere debes. Quapropter, cum Superior aliquid præcipit ſubditis; debet id ſeriò præcipere, ut ad obediendum moveantur ſubditi, qui de facili non moventur, niſi exemplo Superioris prius moveantur potius, quàm verbis. Idipſum probat Suarius *loco cit.* ubi exiſtimat, Generales, & Provinciales condentes leges in Capitulis, eas teneri obſervare: quia cum tali conditione implicita, vel explicita data eſt illis à Summo Pontificè immediatè, vel mediante Religione, hujusmodi poteſtas ferendi leges, & conſtitutiones, ut iisdem legibus ipſi ſubdantur. Quod colligitur ex eo, quòd poteſtas leges condendi datur illis, non utcunque; ſed in ædificationem, non in deſtructionem. Si autem prædicti Superiores majores ſua ſtatuta condita non obſervarent, hoc cederet in deſtructionem, non ædificationem; daretur enim tunc cauſa ſeditionum, litium, & perturbationum; & poſſet quilibet ſubditus dicere ſuo Prælato: *Medice, cura teipſum.*

Exiſtimarem etiam, quòd Prælati ſuperiores, 3
quoad eandem vim directiva, teneantur obſervare ſtatuta laudabilia alicujus Provinciæ, ad quam accedunt, vel tranſeunt, exiſtentes in Monaſteriis illius Provinciæ: quod etiam fatetur Suar. 3. *de legib. cap. 35. num. 14.* & Salas *de legib. diſp. 14. ſect. 2. num. 23.* Dicunt enim hi Doctores, quòd Princeps non tenetur obſervare conſuetudines particularis Provinciæ, niſi illa eſſet propria habitatio Principis. Ratio eſt: quia hujusmodi ſtatuta ſunt ab inferiori lata, ideò non obligant Principem, qui in eodem loco Provinciæ juriſdictionem majorem, & ſuperiorem habet, etiamſi hujusmodi ſtatuta fuerint per principem approbata: cum enim non fuerint pro tota ſua juriſdictione approbata, non videntur poſſe Principem obligare. Ita Tiraquellus *de retract. lign. §. 1.* 4
gloſſ. 13. num. 301. Sed hoc limitat *n. 39.* niſi ſtatutum, vel conſuetudo naturali ratione nitatur: quæ quidem limitatio apertè judicat, Generales & Superiores majores obligari conſuetudinibus alicujus ſpecialis Provinciæ, illaſque teneri obſervare, maximè propter bonum exemplum: tum etiam, quia nulla lex poteſt habere vim perpetuitatis, niſi ſit à Superiori approbata: unde, niſi à ſuperioribus Prælatis prædicta laudabilia ſtatuta non obſervarentur in illa Provincia, viderentur non eſſe approbata ab illis Prælatis ſuperioribus. Videatur Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 1. lib. 2. cap. 8. num. 24.* qui de hac re agit, & noſtram ſententiam docet.

Si dicas: Si Generalis, vel alii Superiores majores non obſervantes hujusmodi præcepta à ſe lata, necnon laudabiles conſuetudines alicujus Provinciæ, vel loci, eo ipſo cenſeantur illis præceptis & conſuetudinibus derogare? Reſpondeo, poſſe quidem legiſlatorem ſuum ſtatutum mutare, & abrogare, ſicut etiam mutare, & abrogare poteſt ſtatuta ſui anteceſſoris, dummodo in poteſtate illum non excedat,

ut benè docet D.Thom. 1.2. *quaſt.*97. *art.*1. Vaſquez *tom.* 2. *diſput.*178. *cap.* 1. *num.* 3. Sayrus *in Clavi Reg. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 13. Non tamen inferas, poſſe legiſlatorem abrogare legem ſemel datam pro ſuo libito; nam ad hoc, ut talem legem abroget, requiritur cauſa juſta; ſcilicet, quòd damnum aliquod afferat, & non utilitatem, & majus ſit damnum quàm utile. Si tamen eam abrogaret, nulla exiſtente cauſa juſta, ut diximus; valida eſſet abrogatio, licet injuſta. Quo poſito patet reſponſio ad objectionum, quòd ſi Prælati Superiores publicè non obſervent ſtatuta à ſe condita, affirmandum eſt, eos velle prædicta præcepta abrogare; maximè ſi præcepta, & ſtatuta non ſunt utilia: & hoc elicitur *ex l.*1. *ff. de conſtit. Princip.* Secus dicendum eſt, ſi Prælati non publicè, ſed ſecretò pro aliqua vice diſpenſare videantur in ſtatutis à ſe conditis, illaque ſtante rationabili cauſa aliquando non obſervent: per unicam enim tranſgreſſionem non derogant prædictis ſtatutis. Si verò frequententur actus in tali inobſervantia, præſertim in Religionibus benè ordinatis, tunc diceretur, Prælatos illos derogare ſuis ſtatutis, ut benè notat Gutier. *can.*4. *lib.*1. *cap.*8. *num.*3. Si verò Prælati diſſimularent ſuarum legum tranſgreſſionem, non intelliguntur tamen illi legibus ſuis derogare, ut optimè notat Sotus *lib.*1. *de juſt. q.*7. *art.*2. *ad* 1.

Hic oritur dubium, an Prælati Superiores teneantur
6 obſervare ſuas leges irritantes: exempli gratia, ſi Abbas præcipiat, ne aliquis diſtrahat aliquid per venditionem, vel commutationem, ſub pœna nullitatis contractus ipſo facto; & hoc ipſe non obſervet: quæritur, an contractus ſit nullus.

Reſpondeo negativè. Ita Sayrus *loco citato, n.*8. Leſſius
7 *lib.*2. *de juſt. & jure, cap.* 35. *dub.*5. *num.*32 Suar. 3. *de leg. cap.*35. *num.*25. Salas *loco citato, diſput.*14. *ſect.*3. *num.* 32. Ratio eſt: quia illa nullitas, cùm ſit purè pœnalis, ſuum legiſlatorem non comprehendit.

Ex his ergo omnibus habetur, quòd cum Capitulum generale ſit ſuperius Abbate generali, dubio procul illius ſtatutum ipſum, cæteroſque Abbates, tam medios, quàm locales illius Congregationis: non ſolum quoad vim directivam, ſed etiam coactivam, obligabit: quia ſunt leges, & ſtatuta Superioris. Nec habet locum in hac re illud axioma, quòd Princeps obligatur ſua lege quoad vim directivam, non quoad coactivam: nam Abbas generalis, reſpectu legis Capituli generalis non ſe habet tanquam Princeps, cum Capitulum generale ſit ipſo ſuperius. Ideò in Religionibus, ubi Generales Abbates temporales ſunt, aliquando puniuntur finito tempore, quando leges Capitoli generalis tranſgreſſi ſunt; licet eo tempore, quo fuerunt Generales, puniti non ſint ex defectu Superioris intra Religionem. Poſſent tamen à Papa puniri, ſi de illorum tranſgreſſione ſibi conſtaret. Imò, quando Generalatus eſt perpetuus, ſi, eo durante, Capitulum generale coadunetur de tranſgreſſione, poterit cognoſcere, & Generalem tranſgreſſorem punire. Si autem in aliqua Religione, vel Congregatione ex particulari ſtatuto talis poteſtas non adeſſet, cùm hoc procedat ex ſpeciali conceſſione, aut reſervatione Summi Pontificis, ad ipſum ſpectabit in Generalem tranſgreſſorem animadvertere. Ita Suarez *de Rel. tomo* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.*8. *num.*18.

QUÆSITUM V.

Vtrum Abbates in eorum præceptis, ad hoc, ut obligent in conſcientia, teneantur conſultationem adhibere.

Summarium.

1 *In levibus præceptis imponendis Abbates conſilium adhibere non tenentur: ſecus verò in gravioribus præceptis, ut num.*2.

UT præſenti quæſito ſolutio recta adhibeatur, 1
diſtinguimus ſic: quòd vel Abbas imponit aliquod præceptum particularibus perſonis: & tunc, niſi ſit valdè oneroſum, & extraordinarium, ipſe ſolus, proprio judicio, & authoritate, abſque aliquo conſilio illud imponere poteſt. Ratio eſt: quia eſſet valdè moleſtum, pro ſingulis perſonis, in quolibet actu, conſilium congregare. Si tamen præcepta gravia imponere voluerit; debet ſufficiens conſilium, vel majus, juxta negotii gravitatem, adhibere. Ratio eſt: quia
prudentia requirit, rem gravem abſque maturo conſilio 2
non decerni.

Vel Abbas toti Monachorum Communitati præceptum ferre intendit: & tunc abſque dubio multo magis conſilium adhibere debet; maximè ſi ad longum tempus illud imponere voluerit: quia tunc res valdè gravis erit. Sed, quando imponitur pro unu actu, facilè ferri poterit, hujuſmodi conſilio non adhibito; cùm ejus occaſio, & tempus citò tranſeat; dummodo per propria ipſarum Religionum ſtatuta id ſpecialiter non ſit prohibitum. Et hoc expreſsè colligitur ex Regula Sancti Patris Benedicti *cap.* 3. per ea verba: *Quoties aliqua præcipua agenda ſunt in Monaſterio; convocet Abbas omnem Congregationem.* Et deinde verſus finem: *Sicut ſcriptum eſt: Omnia fac cum conſilio, & poſt factum non pœnitebis.*

QUÆSITUM VI.

Vtrum ſtatuta Abbatis generalis, & capituli generalis obligent omnes regulares ſubditos ad eorum obſervantiam; & an præter prædicta ſtatuta, & eorum Regulas, obligentur alia à ſacris Canonibus ſancita obſervare.

Summarium.

1 *Statuta generalia à Generali, & Capitulo condita omnes obligant.*

2 *Statuta provincialia, & alicujus particularis Conventus obſervare tenentur hoſpites ibi commorantes.*

3 *Poteſtas Prælatorum, ut fundata in voto, ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: ut autem juriſdictio eſt, obligat juxta materiam rei præſcriptæ.*

4 *Legis obligatio dependet à voluntate legiſlatoris, & capacitate materiæ præſcriptæ: quæ, licet levis in ſe ſit; ratione tamen finis, & circumſtantiarum gravis eſſe poteſt.*

5 *Præcepta Abbatum, & ſuperiorum ordinaria, quæ fiunt ore tenus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu non obligant ad mortale, licet materia gravis ſit.*

6 *Verba præceptiva ſub mortali, communiter ſolent eſſe:* Præcipio tibi in virtute ſanctæ obedientiæ, *vel*, ſub pœna excommunicationis.

7 *Monachus habens propoſitum operandi contra omnia præcepta ſuæ Religionis, etiam ad culpam non obligantia, peccat mortaliter; ſecus autem, ſi non habeat tale propoſitum, licet paſſim prædicta præcepta tranſgrediatur, ut num* 8.

9 Cen-

9 *Conſuetudo mala, & prava operandi contra legem, non dicitur contemptus legis.*

10 *Abbates, & Superiores tenentur ſub mortali corrigere ſubditos, qui frequenter transgrediuntur venialiter.*

11 *Religioſus ſubditus transgrediens præceptum Superioris in re gravi, unum tantùm peccatum contra votum committit.*

12 *Religioſus, qui ſtatuta ſuæ Religionis ad ſolam pœnam obligantia transgreditur, ut illorum finem impediat, mortaliter peccat.*

13 *Religioſus contemnens ſtatuta ſuæ Religionis, etiam iure levi, peccat mortaliter.*

14 *Transgreſſio in Religioſo circa materiam, etiam extra præſcriptum ſuæ Regulæ, obligantem; non eſt duplex peccatum.*

15 *Circumſtantiæ aggravantes, an neceſſariò aperiendæ ſint in confeſſione.*

16 *Religioſus profeſſus, qui facit contra votum ſolenne caſtitatis, ſatisfacit, ſi in confeſſione tantum dicat, ſe violaſſe votum caſtitatis.*

17 *Epiſcopus, vel quilibet alius Prælatus, qui mortaliter peccavit, non tenetur in confeſſione explicare ſe eſſe Epiſcopum, vel Prælatum.*

18 *Fœmina, quæ ſe miſcuit cum Sacerdote, vel Profeſſo, ſatisfacit, dicendo in confeſſione, ſe habuiſſe rem cum viro voto caſtitatis adſtricto.*

19 *Religioſus, qui vovet de non habenda mollitie, aut fornicatione, non tenetur explicare circumſtantiam ſalis voti poſt emiſſam profeſſionem.*

20 *Regulas, & ſtatuta Ordinum, tam in habitu, & converſatione, quàm in aliis obſervantiis à ſuis Inſtitutoribus præſcriptis, obſervare tenentur Regulares.*

21 *Religioſus tenetur ad obſervantiam omnium eoque de vita, & honeſtate Clericorum ſacri Canones præcipiunt.*

22 *Venationes, aucupationes Religioſis prohibentur; ſicut & canes, aut aves venaticos alere.*

23 *Silentii obſervantia, & quibus in locis præcipitur Religioſis.*

24 *Joca ſæcularia Regularibus prohibita ſunt, ſicut & ebrietas, ornamenta inconvenientia, & delicioſa vita.*

25 *Carnium eſus prohibitus eſt Monachis.*

26 *Arma prohibita intra ſepta Monaſterii abſque ſuorum Superiorum licentia non poſſunt tenere Regulares, ſub pœna excommunicationis.*

27 *Procuratoris, & Advocati munus exercere non poſſunt Regulares ſine ſui Superioris licentia, & utilitate Monaſterii.*

28 *Tabellionis officium exercere, arbitri, & teſtes judiciarii eſſe non poſſunt Regulares, ut n.29. & 30.*

31 *Monachi teſtimonium ſcribi poteſt in inſtrumento ſine ſui Superioris licentia.*

32 *Chirurgiæ artem cum inciſione, vel aduſtione, exercere non poſſunt Religioſi; ſicut nec artem Medicinæ, ut num. 33.*

34 *Tutores teſtamentarii Religioſi eſſe nequeunt.*

35 *Fidejubere non poſſunt Religioſi, niſi cum licentia Abbatis, & majoris partis Capituli.*

36 *Executores teſtamentorum ad cauſas profanas, imò neque ad pias, eſſe poſſunt Religioſi Clauſtrales, abſque licentia ſuorum Superiorum: ſecus autem eſt de Religioſo, qui manet extra Clauſtra, & præeſt perpetuo beneficio, ut num. 37.*

38 *Laureola, & Doctoratus inſigne in jure civili, vel medicina obtinere non poſſunt Regulares; bene tamen Laureola, & Doctoratus juris canonici, & Theologiæ.*

39 *Pœnas quas, & quando incurrant Religioſi Clauſtrum exeuntes ad leges audiendas, vel Phyſicam.*

40 *Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quævis ſtudia literarum poſita extra oppidum, in quo ſitus eſt Conventus.*

41 *Monachis, & Canonicis Regularibus ſub pœna excommunicationis ipſo facto prohibitus eſt acceſſus ad Curias Principum ſæcularium, abſque licentia ſuorum Abbatum, cum animo eis nocendi.*

42 *Decimas Eccleſiarum occupare ſub pœna excommunicationis Religioſis prohibetur.*

43 *Decimas non eſſe ſolvendas Eccleſiis, quibus debentur, Religioſi prædicantes ipſo facto excommunicantur.*

44 *Excommunicatos, & nominatim interdictos ad divina Officia admittere prohibentur Regulares.*

45 *Religioſis prohibitum eſt, in ſuis prædicationibus Prælatis Eccleſiarum aliquid detrahere; & Laicos à frequentia & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere.*

46 *Indulgentias indiſcretas promulgare prohibitum eſt Religioſis.*

47 *Teſtatores à reſtitutionibus faciendis, vel legatis piis Eccleſiis Matricibus relinquendis retrahere Religioſi teſtamento intereſſentes non debent.*

48 *Sepulturam ut ſibi eligat, prohibentur Religioſi aliquem cogere, vel ad promittendum inducere.*

49 *Interdictum ab Eccleſia Matrice obſervatum, debent obſervare Regulares.*

50 *Officia divina in ſuis Eccleſiis debitis horis Religioſi perſolvere debet.*

51 *Monachis quid juxta antiquos Canones prohibitum ſit.*

VIſum eſt ſupra, quòd Abbates Conventuales ſolum in Religioſos ſui Monaſterii, & circa ea, quæ 1
ad illud ſpectant; Generales autem in totam Religionem erga omnes illius Monachos poteſtatem, ac juriſdictionem ſibi traditam exercere poſſunt. Viſum eſt etiam, quòd perpetuas leges, & ſtatuta nemo, niſi Generalis Abbas, una cum majori parte Capituli generalis, condere poteſt. His ſic præmiſſis, rurſus pro explicatione Propoſiti quæſiti dicimus, quòd aut alia ſtatuta ſunt univerſalia, ſive generalia; & tunc certum eſt, omnes ejus Religionis Monachos indifferenter obligare, etiam in conſcientia. Si autem talia ſtatuta pro
alicujus tantum Monaſterii regimine lata ſint; tunc eos 3
ſolummodò ad eorum obſervantiam adſtringent, qui illi Monaſterio aſſignati fuerint, ut doctè more ſolito, & fusè probat Suarius *de Religione, tomo* 4. *tract.*8. *libro* 2. *cap.*8 *n.*3.

Si petas, an Monachi alterius Provinciæ, vel Conventus, hoſpites alterius obligentur ſtatutis illius Conventus, vel Provinciæ, dum ibi commorantur; Re-
ſpondeo, illos non ſolùm cogi poſſe in foro exteriori ad 2
particularia Monaſteriorum ſtatuta obſervanda, dum ibi ſunt hoſpites; ſed etiam in foro interiori, propter ſcandalum. Ita Gloſ. *in cap.* 1. 3. *q.* 6. Suar. *loc. cit. n.*23. Rodriq. *t.* 1. *quæſt. regul. q.*68. *art.*4. Miranda *t.* 2. *Manual. q.* 29. *art.*6. Fagundez *in præcep.*4. *Eccleſ. lib.* 1. *cap.*7. *n.*9. Malderus 1.2. *q.*96. *art.* 5. Sed limita, dummodo non excuſentur aliqua juſta cauſa, ut elicitur *ex can. Quæ contra mores.* & *ibi* Gloſſa *diſtinct.* 8. & *ex can. Illa diſtinct.* 10. & *ex can.*1. *diſtinct.*41. ubi habetur, teneri ad ſequendum conſuetudines eorum, inter quos commorantur: turpis eſt enim omnis pars, univerſo ſuo non congruens; & eſt contra ſocietatis leges. Unde reſolvitur, omnes Monachos obligari ad obſervantiam Statutorum generalium legitimè conditorum, ac etiam hoſpites ad ſtatuta particularia Monaſterii, in quo commorantur.

Sed major inſurgit difficultas de obligatione præ-

ceptorum,

ceptorum, & ſtatutorum, quantùm obligent ſubditum
præcepta, & ſtatuta Abbatum, & Prælatorum. In hac
re notandum eſt cum Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 2. cap.*
3 *9. num. 25.* certum eſſe, poteſtatem Prælatorum ex-
tendi ad culpam lethalem: unde, ſi conſideretur talis
poteſtas, quatenus fundata eſt in voto, quod ex ſuo ge-
nere obligat ſub mortali, tunc transgreſſio mortalis
erit: ſi verò conſideretur, ut jurisdictio eſt, ſe extendit
ad obligationem materiæ convenientem rei præceptæ:
quia ratione conſtat, non tantùm in Summo Pontifi-
ce; verùm etiam in Epiſcopis reperiri hanc poteſtatem,
quam participant Abbates, & Prælati Regulares. Sed
ſolùm dubitatur de uſu, & actuali obligatione, quando
præceptum Prælati tale eſt, ut obliget ſub lethali. Et
ſuppoſita ſupradicta poteſtate, duæ conditiones, tan-
4 quàm neceſſariæ, requiruntur; nimirum, materia ca-
pax talis obligationis, & voluntas Prælati. Circa pri-
mam eſt cavendum, aliquam actionem, vel materiam
ſecundum ſe conſideratam, poſſe levem videri, quæ
in tali ſtatu, & ratione finis, ſeu circumſtantiarum,
ſit gravis: quia ejus dilatio in tali ſtatu poteſt afferre
nocumentum grave Religioni. Circa verò poteſta-
5 tem Prælati advertendum eſt, communem conſuetu-
dinem Religionum eſſe, ut præcepta ordinaria Abba-
tum, & Prælatorum, quæ fiunt ore tenus, non exiſti-
mentur ita obligare, ut dempta negligentia, & contem-
ptu, vel alia ſimili occaſione, transgreſſio mortalis ſit,
quantumvis materia ſit gravis, & verba ſint præceptiva,
Ratio eſt: quia hujusmodi verba ex uſu indicant in
Abbate voluntatem obligandi, ut elicitur ex S. Thom.
2. 2. q. 186. art. 9. & S. Bernardo *lib. de præcept. & di-
ſpenſ. cap.* 12. & S. Antonino *3. part. tit. 16. cap. 1.* §. 9.
Imò, ut advertit idem Suar. *loco. cit.* 26. ſi Abbas, &
Prælatus præcipiendo, verba ſubjungat, quibus ſuffi-
cienter indicet, voluntatem ſuam obligandi in con-
ſcientia, juxta materiæ capacitatem; tunc ſuppoſita
gravitate materiæ obligatio erit ſub peccato mortali.
Ita docent omnes Doctores, ut fatetur idem Suar. *loco
citato.* Quod ſi petas, quæ ſint hujusmodi verba in-
dicantia talem voluntatem Abbatis. Reſpondeo, non
poſſe certam regulam aſſignari: ſed in hac re attenden-
dum eſt uſus hujus, vel illius Religionis. In mea Reli-
gione Vallis Umbroſæ, ſicut etiam in aliis Congrega-
tionibus, ut audivi, verba Prælatorum obligantia ad
peccatum mortale ſunt hæc: *Præcipio tibi in virtu-
te obedientiæ,* vel *ſanctâ obedientiâ.*
6 Idem dicendum eſt, quando Prælati præcipiunt ali-
quid ſubditis ſub pœna excommunicationis. Et qui-
dem, ſi excommunicatio imponatur, ipſo facto incur-
renda propter transgreſſionem præcepti, res manifeſta
erit, cùm excommunicatio non incurratur, niſi pro-
pter lethale: ſi verò adjungatur ſolùm excommunica-
tio ferenda, quamvis aliqui putent, non eſſe ſignum
ſufficiens ad oſtendendam obligationem ſub peccato
mortali; nihilominùs communiter ſentiendum eſt,
hujusmodi verba excommunicationis ferendæ eſſe
ſufficiens ſignum obligationis peccati lethalis, dum-
modo aliquo indicio ſufficienter conſtet, illam non eſſe
meram comminationem externam. Ita Cajetanus 2.
2. q. 186. art. 9. Alphonſus à Caſtro 1. *de leg. pœnal. cap.
5. docum. 4. ad finem.* S. Antoninus *loco cit.* Angelus
verbo, lex, §. 3. Tabiena *eodem verbo,* §. 28. Sylveſter
verbo, præceptum, q. 3. qui omnes Doctores loquun-
tur univerſaliter de quocunque præcepto Eccleſiæ:
quia per transgreſſionem hujusmodi præcepti omnes
efficiuntur digni excommunicatione: hoc autem non
poteſt eſſe, niſi per peccatum mortale, etiamſi per Ju-
dicem excommunicatio ferenda ſit. Unde à fortiori
in Religionibus, in quibus rarò proponitur hæc cenſu-
ra excommunicationis ad oſtendendum rigorem præ-
cepti, proculdubio erit ſufficiens ſignum ad indican-
dam voluntatem Superioris ad obligationem ſub pec-
cato mortali, ut notat idem Suar. *loco cit.*

His poſitis, primò dubitari poteſt, an Monachus ha-
bens propoſitum operandi contra omnia ſtatuta re-
gularia, vel præcipua ſuæ Religionis, etiam ad cul-
pam non obligantia, peccet mortaliter. Secundò,
an ſubditus, qui prædicta ſtatuta paſſim violaverit, et-
iamſi non obligent ad culpam, lethaliter peccet. Ter-
tiò, an Regularis ſubditus transgrediens hujusmodi
præcepta in re gravi, duplex peccatum mortale com-
mittat.

Ad primum reſpondeo, peccare mortaliter. Ratio 7
eſt: quia Monachus tenetur ſub pœna lethali ſic vive-
re, ut non ſit pernitioſus ſuæ Religioni, inducendo
alios exemplo ſuo pravo ad relaxationem monaſticæ
vitæ; ex quo ſequeretur perturbatio totius Monaſte-
rii, & Congregationis, dum nollet, verbi gratia, ob-
ſervare ſtatutum ſilentii, præceptum orationis, legem
jejunii, & alias obligationes regulares. Unde non
ſunt audiendi aliqui Doctores, qui affirmant, Mona-
chum non eſſe in ſtatu damnationis, ſi tantùm vellet
obſervare unum præcipuè ſtatutum Religionis; alia
verò nequaquam: quia obſervantia illius ſtatuti, quan-
tumvis principalis, & in obſervantia aliorum induce-
rent ruinam illius Monachi, & ſcandalum in re gravi
inter Regulares. Ita affirmant Corduba *ſuper Regu-
lam S. Franciſci, cap. 1. qu. 3.* & Sotus *in 4. diſt. 15. q. 2.
art. 1.*

Ad ſecundum Reſpondeo, non peccare mortaliter: 8
quia actus replicati ſunt ejusdem ſpeciei cum primo:
unde ſi primus eſt venialis, cæteri etiam veniales erunt, 9
Unde mala, & prava conſuetudo operandi contra le-
gem, non dicitur contemptus legis ex D. Thom. 2.
2. *quæſt. 186. art. 9. ad tertium*: quia in ſolo actu in-
teriori voluntatis perficitur contemptus. Et conſe-
quentur ob ſolam operis externi multiplicationem con-
temptus hujusmodi induci non poteſt.

Advertant tamen Abbates, & Prælati, ſi in ſuis Mo- 10
naſteriis tales transgreſſiones ſunt frequentes, quòd te-
nentur ſub mortali transgreſſores illos corrigere: quia
peccata venialia, quamvis in ſingulis Monachis non
ſint damnum notabile, tamen quando in Monaſterio
ita ſæpè frequentantur, ſunt magni momenti, ad de-
ſtruendam regularem obſervantiam, niſi à Prælatis cor-
rigantur: quidquid dicat Angelus *verbo, inobedientia,
in fine,* & Vasquez 1. 2. *quæſt. 96. art. 4. diſputatione*
158. *cap. 6. num. 60.*

Ad tertium reſpondeo, eſſe unum tantum pecca- 11
catum contra votum: quia Prælatus non habet aliquod
jus præcipiendi, niſi ratione voti obedientiæ: ideò
committitur unum peccatum, & non duo peccata:
quod etiam ratio manifeſta ſuadet, quòd ubi unum eſt
propter unum, ibi tantùm cenſeatur eſſe unum. Ita
affirmant Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 9.*
& Sotus *lib. 7. quæſt. 2. de juſtitia, art. 3. ad* 1. & Le-
deſma *in ſumma, tract. de pœnitentia, cap. 19.*

Ex quibus faciliter colligi poteſt, quid dicendum 12
ſit de Monacho ſtatuta ſuæ Religionis, etiam ad ſo-
lam pœnam obligantia, ideò transgrediente, ut impe-
diat, quantum in ſe eſt, illorum finem: peccat enim
mortaliter: quia hoc modo transgrediens præcepta
Religionis, ſe habet proportionaliter ad finem præce-
pti, ſicut ille, qui ex contemptu transgreditur ratione
præcepti: ſed hic peccat mortaliter: ergo & ille. Ita
Vuaſquez *loco cit. num. 57.* & Cajetanus *in Summ. ver-
bo, peccati transgreſſio,* Valentia 1. 2. *diſput. 7. quæſt.
5. punct. 6.*

Si quæras, an Religioſus, qui in re levi contemnit 13
ſtatuta ſuæ Religions, peccet mortaliter. Reſpondeo
affirmativè: quia circumſcripto, quòd materia præce-
pti obligantis ſub veniali ſit levis; nihilominus con-

contemtus

temptus ille præcepti gravis eſt: quia Religioſus ideò tranſgreditur præceptum, quia præceptum eſt, & recuſat ſe ſubjicere Superiori, à quo ſtatutum, & præceptum emanavit. Ita affirmant Valentia *loco citato, diſput.* 6. *q.* 5. *punct.* 6. Vaſquez *loco citato, quæſt.* 96. *art.* 4. *diſputat.* 158. *cap.* 4. *num.* 37. Corduba *in Regul. S. Franciſci, cap.* 10. *quæſt.* 3. *part.* 2. In qua re non ſatis mihi probatur ſententia Cajetani, qui limitat hanc doctrinam *in Summa, verbo, contemptus*, primò, quando ſubditus eſt inobediens in una re ex quadam indignatione, ut ſuo Abbati rem gratam non faciat; in aliis tamen rebus, & obſervantiis paratus ſit obedire. Et talis contemptus, dicit Cajetanus, non eſt mortalis: ſed reverà mortalis eſt: quia agit contra mentem ſui ſuperioris; imò in tali contradictione, ultra inobedientiam, apparet prava voluntas, & contemptus gravis in re ſtatuta à Superiore, quod peccatum lethale demonſtrat. Secundò, limitat, quando ſubditus paratus eſt obedire in gravioribus; non autem in minimis: quæ limitatio indiget alia limitatione, dummodo non oriatur contemptus in præcepto Superioris, & talis contemptus parturiat frequentes actus inobedientiæ, etſi ſubditus, dum minima ſpernit, paulatim decidit.

In tranſgreſſione horum præceptorum regularium vulgaris oritur difficultas, & à multis Doctoribus agitata, an tam Abbates, quàm ſubditi, in tranſgreſſionibus legum, & ſtatutorum regularium committant duplex peccatum, circa materiam aliàs ex præcepto obligantem: & an in confeſſione neceſſarium ſit exprimere prædictam tranſgreſſionem, & etiam ſe egiſſe contra Regulam, quam ipſi profeſſi ſunt.

14 Bartholomæus à S. Fauſto *in theſaur. Relig. quæſt.* 110. ait, quòd non omnia alio præcepto debita, & contenta in Regula, in alia continentur cum intentione ea particulariter præcipiendi, cùm Regula multa præcepta aliàs proponat cum intentione ea reducendi in memoriam, & tranſgreſſio hujuſmodi non eſt ſpeciale peccatum contra Regulam: quia nullam novam obligationem inducit, niſi conſtet de intentione Inſtitutoris volentis ea de novo præcipere. Ita affirmant etiam Cajetanus 2. 2. *q.* 186. *art.* 8. & Valentia 2. 2. *diſput.* 10. *quæſt.* 4. *punct.* 5. Imò Cajetanus *eodem loco, art.* 9. negat eſſe duplex peccatum; ſed unicum gravius: quia diverſitas præcepti, ut ait ipſe, auget malitiam peccati; non autem patit ſpecificam diverſitatem, quæ ex objecto, non autem ex præcepto ſumenda eſt.

Sed hìc major oritur difficultas, an tranſgreſſio habeat duplicem malitiam in confeſſione explicandam; nimirum, unam contra commune præceptum, & aliam contra votum obedientiæ, vel aliud eſſentiale votum: quod eſt idem ac quærere, an circumſtantiæ aggravantes neceſſariò in confeſſione exprimendæ ſint.

15 In qua re duæ famoſæ inveniuntur opiniones. Prima eſt affirmativa, ſcilicet, circumſtantias notabiliter aggravantes eſſe in confeſſione à pœnitentibus explicandas. Ita Sotus *in* 4. *dist.* 18. *q.* 2. *art.* 4. Alenſ. *part.* 3. *q.* 18. *memb.* 4. *art.* 3. §. 2. Cajetanus *in Sum. verbo, Confeſſio, condit.* 15. Altiſiodorenſ. *lib.* 4. *Sum. tract.* 6. *cap.* 3. *q.* 3. Major. *in* 4. *q.* 4. Marſilius ſimiliter *in* 4. *dist.* 12. *art.* 1. *part.* 1. *dub.* 1. Suar. *in* 3. *part. tom.* 4. *diſput.* 22. *ſect.* 3. Victoria *in Sum. num.* 177. Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 24. Nugnus *in addit. ad* 3. *part. tom* 2. *q.* 9. *art.* 2. *dub.* 2. *concl.* 2. Llamas *in Sum. part.* 3. §. 14. Ioan de la Cruz *in direct. conſc. part.* 2. *de Sacram. Pœnit. q.* 3. *dub.* 5. *concl.* 1. Coninch. *de Sacram. tom.* 2. *de Sacram. diſput.* 7. *dub.* 3. *concl.* 1. *num.* 13. Corillo *poſt Itinerar. Ordin. in repet. can. fin. dub.* 7. *num.* 54. Petrus Fay *in addit ad* 3. *part. q.* 9. *diſput.* 5. *concl.* 1. Ledeſma *in Sum. tom.* 1. *de pœnit. cap.* 18. *concl.* 4. qui omnes affirmant, contrariam ſententiam improbabilem, & nulla ratione ad praxim reducibilem. Sed falluntur: quia plures Doctores inveniο adhærentes ſententiæ negativæ, quàm affirmativæ ſupradictæ, qui aſſerunt, circumſtantias aggravantes non eſſe in confeſſione manifeſtandas; & inprimis S. Thom. *in* 4. *diſt.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *quæſtiuncul.* 5. S. Antoninus 3. *part. tit.* 14. *cap.* 19. §. 7. S. Bonaventura *in* 4. *diſt.* 17. *q. ultim.* Palud. Similiter *in* 4. *q.* 3. *art.* 3. Scotus *ibid. q.* 1. *art.* 2. & Carthuſianus *q.* 2. & Almainus *q.* 1. *art.* 2. & Albertus *diſt.* 16. *art.* 24. Herrera 2. 2. *diſp.* 31. *q.* 7. *corol.* 3. *poſt regulam ſecundam.* Turrecremata *de pœnit.* 5. *cap.* 1. *num.* 11. Convarruv. *in* 4. *decret. part.* 1. *cap.* 1. *num.* 14. Viguerius *in inſtit. cap.* 16. *verſ.* 17. Sylveſter *verbo, Confeſſio, q.* 9. Angelus *eod. verbo* 1. *num.* 13. Armilla *verbo, circumſtantia, num* 2. Summa Confeſſor. *lib.* 3. *tit.* 34. *q.* 81. Navarr. *cap.* 6. *num.* 7. *& in cap. Conſideret. de pœnit. diſtin* 5. *num.* 6. Hadrianus *q.* 4. *de confeſſ. art.* 2. Ovandus *in* 4. *diſtin.* 16. *propoſ.* 23. Cordub. *in Sum. q.* 3. Medina C. *de confeſſ. q.* 7. *de circumſtant.* Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *q.* 91. *art. dub.* 2. Alphonſus Regius *in reſol. caſ.* 30. *num.* 5. Leſſius *lib.* 4. *de juſt. & jur. cap.* 3. *dub.* 12 *num.* 8. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 7. *q.* 11. *punct.* 1. Gypſius *de caſib. reſerv. cap.* 8. *num.* 5. Joſephus *de ortu Parochi, in ſpecul. Paroch. cap.* 9. *num.* 7. Zanardus *in direct. theolog. part.* 1. *de Sacram. Pœnit. q.* 58. Ortiz *in Sum. cap.* 23. *num.* 44. Joannes Sancius *in pract. diſp. diſp.* 11. *n.* 6. Ochagavia *in Sacram. tract.* 2. *q.* 14. Peſantius *in addit. ad* 3. *part. quæſt.* 10. §. *de integrit. confeſſ. diſput* 3. *quæſt.* 3. Puteanus *in* 3. *part. S. Thom. part.* 2. *quæſt.* 2. *dub.* 4. *concl.* 1. Zerola *in prax. de pœnit. cap.* 12. *q.* 5. Fagundez *de præcept. Eccl. punct.* 2. *lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 6. qui cum Henriquez *lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 4 & cum Pitigiano *in* 4. *diſtinct.* 16. *quæſt. unic. art.* 5. *concl.* 5. probabilem putat ſententiam ſupradictam Doctorum præfatorum, & hanc noviſſimè defendit Pater Diana *in ſuis reſol. moral. tract.* 7. *de circumſtantiis aggravant. reſol.* 1. ubi illam probat, primò: quia jure divino non tenetur quis confiteri, niſi peccata mortalia: at tacendo circumſtantias, quæ non prohibentur præcepto peculiari, tunc confitetur quis omnia peccata mortalia: ergo non tenetur circumſtantias aggravantes aperire in confeſſione. Probatur minor: quia peccatum communiter diffiniri ſolet, eſt dictum, factum, vel concupitum contra legem Dei: ergo, ſi aliqua circumſtantia non prohibetur ſpeciali præcepto, non eſt peccatum aliquod ſingulare, vel ſpeciale. Probatur etiam ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 5. ubi agens de circumſtantiis, ait, eſſe præceptum confitendi illas, quæ ſpeciem mutant: ergo, cum de aggravantibus taceat Concilium, virtute negat tale præceptum ad illas extendi. Conſequentia probatur: quia doctrinam integram tradit de omnibus neceſſariis ad hoc Sacramentum; tum etiam, quia præmittit illa verba dictum Concilium, ſcilicet: *Nihil aliud ab Eccleſia à pœnitentibus exigi, quàm ut poſtquam quiſque diligentiùs ſe excuſſerit, & conſcientiæ ſuæ ſinus omnes, & latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus ſe Dominum, & Deum ſuum mortaliter offendiſſe meminerit.*

Ex quibus infertur, ſi verbis Religioſus profeſſus 16
violaverit votum caſtitatis, illum ſatisfacere in confeſſione, dicendo, ſe violaſſe tale votum caſtitatis, non manifeſtendo votum ſolenne, quod profeſſus eſt. Ita affirmant Henriquez *lib.* 5. *de pœnit. cap.* 5. *num.* 6. *in gloſſ. lit. G.* Llamas *in Sum. part.* 3. *cap.* 8. §. 14. Villalobos *in Summ. tom.* 1. *tract.* 9. *dub.* 37. *num.* 13. Fagundez *de præcept. Eccleſ. tract.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. Megala *in* 1. *part. lib.* 5. *cap.* 11. *num.* 8. Sanchez *de Matrim. tom.* 2. *lib.* 7. *diſp.* 27. *numero* 17. Filliuccius *tom.* 2. *tract.* 30. *cap.* 9. *numero* 114. qui fatentur, ſufficere in confeſſione, Religioſum profeſſum dicere, ſe fregiſſe toties votum caſtitatis, & tacere circumſtantiam profeſſionis. Ratio eſt: quia votum ſolenne non

differe

24 Quartò, prohibentur etiam Regularibus joca ſecularia, aleas amare, gulam, & ebrietatem ſectari, ornamenta inconvenientia quærere, ac in deliciis vivere, *ex d. cap. Clerici, vel Monachi.*

25 Quintò, *in cap. Carnes. de conſecr. diſt.* 5. præcipitur Monachis, ne carnes, niſi in neceſſitate comedant.

26 Sextò, non debent Regulares arma intra ſepta Monaſterii tenere, abſque ſuorum Superiorum licentia, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda: ſic illis præcipitur *à Clement. d. Ne in agro.* §. *Quia verò. de ſtat. Monach.* quod etiam affirmant Suar. *tom. 5. de cenſ. diſput* 23. *ſect.* 5. *num.* 8. Navarr. *in manual. cap.* 27. *num.* 139. *verſ.* 37. Roderiq. *qq. reg. tom.* 2. *quaſt.* 60. *art.* 2. Filliuccius *tract.* 14. *cap.* 8. *q.* 6. Julius Lavorius *de Indulg. part.* 2. *cap.* 53. *num.* 45. Bonacina *de cenſ. extra Bullam, diſput.* 2. *q.* 9. *punct.* 16. Auguſtinus Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 23. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ.

27 Septimò, præcipitur etiam Regularibus, ut Procuratoris, vel Advocati munus non exerceant, niſi Superioris licentia, & utilitate Monaſterii concurrentibus, *ex cap. Monachi. d.* 2. 16. *q.* 1. ubi habentur hæc verba: *Similiter, ut nullus Monachorum forenſis negotii ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quoad Monaſterii expoſcit utilitas, Abbate ſibi nihilominus imperante.* Ita etiam Sayrus *in Clave regia, lib.* 12. *cap.* 22. *num.* 3. Sylveſter *verbo, Advocatus, quaſt.* 6. Roderiq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 41. *art.* 2. Sanchea *in pracep. Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 13. *in princ.* ubi *n.* 2. dicit, Novitium non comprehendi in hac prohibitione: quia non eſt verè Religioſus. Duplex ergo conditio conjunctim requiritur, ut diximus, nec ſufficit alterutram contingere; quia textus *in d. cap. Monachi.* & *in c.* 2. *de poſtuland.* utramque requirit. Videantur Redoanus *de ſpol. Eccleſ. q.* 2. *n.* 27. Sanchez *loc. cit. cap.* 53. *n.* 3. ubi *n.* 4. ſubdit, ſi altera ex his deficiat, nec in foro ſæculari, nec eccleſiaſtico integrum eſſe Religioſis, ea munera Advocati, vel Procuratoris obire; benè tamen illis concurrentibus. Deinde. *n.* 8. dicit, quòd licentia non videtur ſat petita; ſed opus eſt eam obtineri: *n.* verò 5. ait, quod ſufficit, ut hæc licentia ſusceptionem mandati præcedat: & *eodem n.* 8. ait, quòd talem licentiam concedere poteſt Superior immediatus Religionis.

28 Octavò: Religioſi non poſſunt Tabellionis officium exercere, *arg. text in cap. Sicut ne Clerici, vel Monachi.* Unde Sanchez *loc. cit. cap.* 13. *num.* 46. dicit, quòd ſi de facto abſque Superioris licentia Monachus, qui in ſæculo erat Tabellio, inſtrumenta conficiat, valida erunt, & poterit Monachus licitè poſt profeſſionem complere, & ſignare inſtrumenta, quæ dum Tabellio erat in ſæculo confecerat, vel in ſuo protocollo breviter conſcripſerat, ut poſteà per otium, quotiès opus ſit, latiùs extenderet. Ita reſolvunt Roder. *qq. Regul. tom.* 3. *q.* 8. *art. ult.* Sanchea *loco lit. cap.* 53. *num.* 49. ubi *num.* 50. ait, quòd exigitur ad hoc Superioris licentia: imò *num.* 51. ſubdit, quòd poteſt Monaſterium conveniri, ut Monachus antè Notarius hæc inſtrumenta perficiat.

29 Nonò: Non poſſunt eſſe arbitri regulares, niſi pariter concurrant utilitas Monaſterii, & licentia Superioris. Ita Fulvius Pacianus *conſ.* 162. *num.* 188. & Sanchea *loco cit. cap.* 13 *num.* 55. ubi *num.* 57. ait, quòd Religioſus factus Epiſcopus, & Monachi ſimplices habentes aliquam adminiſtrationem, aut prioratum, poſſunt eſſe arbitri. *num.* verò 58. ait, quòd Superior Religionis non indiget licentia, ut arbiter ſit: & *num.* 60. quòd non interdicitur Religioſo officium arbitratoris: & *num.* 66. reſolvit, Franciſcanos non poſſe, etiam de licentia Superioris, & cum utilitate Monaſterii, arbitri munus obire; benè tamen arbitratoris.

Decimò: Regulares non poſſunt eſſe teſtes judiciarii abſque Superioris licentia: quia Judex petiturus juramentum ab illis Regularibus, non eſt proprius illorum Judex. Ita Sanchea *d. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 13. *numer.* 103. ubi plures Doctores cumulat, & ſequitur. Si autem Monachus abſque licentia ſui Abbatis coram ſæculari Judice, vel alio non ſuo Judice teſtificetur, teſtimonium valebit, quia nullibi irritatur; & potiùs interpretandum eſt, ut valeat, quàm ut pereat, ut colligitur ex Barth. Socin. *conſ.* 17. *num.* 16. *vol.* 1. Molin. *de juſt. tract.* 2. *diſput.* 127. Farinac. *in pract. crimin. tract. de teſtib. q.* 61. *num.* 134. Paulus Pacianus *conſ. d.* 162. *num.* 75. *vol.* 1. 30

Sed advertendum eſt, quòd ut Monachi teſtimonium ſcribatur in inſtrumento, nulla exigitur Superioris licentia: quia id non eſt aliquem juriſdictioni alienæ ſubmittere ex Sanchea *loc. cit. cap.* 13. *n.* 106. ſed opus eſt licentia Superioris, ut Regulares teſtes in aliquo teſtamento ſcribi poſſint: quod probatur *ex cap. nuper ſi de teſt.* & ex Farinac. *loco cit. d. q.* 61. *n.* 130. etiam quando Monaſterium inſtituitur hæres, vel ei aliquid legatur. Ita Sanchea *d. cap.* 13. *n.* 12. Surdus *deciſ.* 119. *num.* 1. & Hieronym. Roderic. *in compend. qq. regul. reſol.* 135. *n.* 15. & Sanchez *loco cit. n.* 8. reſolvit, non poſſe impugnari teſtamentum, ſi Religioſi abſque Superioris licentia in eo tanquam teſtes exiſtant. 31

Undecimò: Non poſſunt Religioſi exercere artem Chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione, *ex cap. Tua nos de homicid.* Idem habetur apud Sanchez *d. tom. lib.* 6. *cap.* 14. *n.* 15. qui ſubdit *n.* 16. verum eſſe nec cauſa pietatis id licere: quia, ſi ægrotus decederet ex cauſa talis aduſtionis, vel abſciſſionis, licèt illud non imputetur ei ad peccatum; imputabitur tamen illi ad irregularitatem, ut docet Abbas *n.* 3. *d. cap. Tua nos.* &c. & Pariſius *conſ.* 96. *colum. ult. volum.* 4. Avila *de cenſ. part.* 7. *diſput.* 6. *ſect.* 1. *dub.* 2. Bellet. *diſquiſit. Cleric. part.* 1. *tit. de diſciplina Cleric.* § 5. *n.* 6. Sanchea *loc. cit. cap.* 14. *n.* 16. Hoc tamen indiget limitatione, ſcilicet, niſi faciat hoc neceſſitate urgente, quando non adeſt alius qui hoc munus exerceat. Ita Avila *loco cit. ſect.* 1. *dub.* 10. Molin. *de juſt. tom.* 4. *diſput.* 75. *n.* 3. 32

Duodecimò: Artem etiam Medicinæ exercere non poſſunt Religioſi, ut benè probat Sanchez *d. cap.* 13. *num.* 18. & *num.* 19. ubi aſſerit, ſi cauſa pietatis hoc faciant, poſſunt illam exercere erga miſerabiles, dummodo nullum mortis ſubſequendæ immineat periculum. 33

Tertiodecimo: Nec etiam poſſunt eſſe tutores teſtamentarii, *ex cap. final. d.* 86. & *authent. de ſanctiſſimis Epiſcopis.* §. *Deo autem amabiles. collat.* 9. & Azorius *part.* 1. *inſtitut. moral. lib.* 12. *cap.* 51. *q.* 3. Sanchea *loco citat. cap.* 14. *n.* 22. qui docent, etiam non poſſe Regulares eſſe tutores teſtamentorios ex licentia ſuorum Superiorum: quod ſi tutelam ſuſcipiant, irritum eſt, quod gerunt; nec etiam legitimam tutelam ſuſcipere poſſunt, ut habetur expreſsè *in d. cap.* §. *Deo autem amabiles.* quod etiam affirmant Molina *de juſtitia, tract.* 2. *diſput.* 221. *col.* 3. *verſ. Religioſus tutor.* Greg. Lopez *l.* 54. *verbo, Puede, tit.* 16. *part.* 6. Joan. Bapt. Coſta *de remed. ſubſid. remed.* 72. *n.* 7. Sanchez *d. cap.* 14. *n.* 25. Hoc tamen limitatur: nam ſi miſerabilium perſonarum tutelam ſuſcipiant, illam non ſolùm poſſunt exercere, imò ut illam exerceant, ſuſcipere tenentur, ut benè dicit Gloſſ. *verbo, tutela, in fine d. cap. final.* Sylveſter *verbo, tutela, q.* 3. Roſella *eod. verbo* 2. Tabiena *ſimiliter q.* 1. *num.* 2. Nihilominus Sanchea *d. cap.* 14. *n.* 26. contrarium tenet, dicens, nec perſonarum hujuſmodi poſſe Religioſos eſſe tutores, imò nec teneri, quæ ſententia mihi placet: quia conformatur *d. cap. finali,* in quo nec quidem verbum, 34

bum, hujusmodi obligationem imponens invenitur.

35 Decimoquartò: Non poſſunt fidejubere Regulares, niſi cum licentia Abbatis, & majoris partis Capituli, ex cap. penult. de fidejuſ. leg. 2. tit. 1x. part. 5. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 1x. cap. 11. q. 2. Rebell. de oblig. juſt. part. 2. lib. 16. q. unic. de fidejuſ. numer. 13. Molin. de juſt. tract. 2. diſput. 549. num. 19. Sanchez d. tom. x. lib. 6. cap. 14. num. 38. ubi num. 39. reſolvit, Abbatem Monaſterii non poſſe ſine majoris partis Capituli conſenſu facultatem fidejubendi concedere: & hoc ita verum eſt, quòd ſi de facto Monachus fidejubeat ſine licentia ſui Abbatis, ſit irrita fidejuſſio, ut docent Molina loco cit. tract. 2. diſp. 540. Azor. ſimiliter loco citato, lib. 12. cap. 21. q. 2. Sanchez d. cap. 14. num. 41. ubi rationem reddit, quare Clerici, quibus fidejuſſio interdicta eſt, ſi de facto fidejubeant obligati remaneant, non ita Regulares: unde Sanchez loco cit. animadvertit, quòd licet Monachus de licentia ſui Abbatis, dum exiſtit in ſtudio, poſſit contractus inire; non poteſt tamen validè fidejubere: quòd expreſſè affirmat Surdus de alimentis, tit. 8. privil. q. 7. num. 1.

36 Decimoquintò: Regulares non poſſunt eſſe executores teſtamentorum, neque ad cauſas pias, neque profanas, ſine licentia ſuorum Superiorum, ex cap. 2. & ult. de teſtam. in 6. Clementina unica, cod. tit. Azor. inſtit moral. p. 1. lib. 12. cap. 11. q. 1. Hieron. Rodriq. in compend. quaſt. regul. reſol. 135. n. 16. Navar. comment. 2. de Regul. n. 64. Sanch. in præcepta Decal. tom. x. lib. 6. cap. 11. in princip. Unde ſi per Regulares, teſtamentorum executiones fiant ſine Superioris licentia, invalidæ erunt; quamvis nihil oppoſitum fuiſſet. Ita Molin. de juſt. tract. x. diſt. x47. verſ. Religioſus tamen. Emmanuel Rodriq. quaſt. regul. tom. 1. q. 65. art. 3. Licentiam tamen executoris teſtamentorum officium acceptandi poteſt Abbas quilibet, & Superior etiam conventualis, Religioſis ſuis concedere, ut benè probant Molina loco citato, diſputatione 247. col. pen. Sanch. d. cap. 11. n. 15. qui n. 16. ait, hoc limitando, niſi conſuetudo illius religionis obtinuiſſet, ut hæc licentia à majori Superiore Religionis ſit obtinenda. & n. 19. dicit, Monachum non poſſe ex Epiſcopi licentia, contradicente ſuo Abbate, officium executoris ſupradictum ſuſcipere. Advertendum tamen, non ſufficere obtinere licentiam à ſuo Superiore poſt ſuſceptum officium executoris, ad illud rectè obſervandum, nec ſufficit tacita ejuſdem Superioris licentia. Ita Sanch. loco cit. cap. 11. n. 10. & n. 11. qui n. 12. dicit non requiri ejuſmodi licentiam, quando Religioſus ille eſſet executor teſtamenti ſolummodo quoad legata pia, etiamſi executio teſtamentorum cedat in utilitatem Monaſterii.

37 Hoc autem quod dictum eſt de licentia à Superiore petenda quoad officium executoris teſtamenti, non valet de Religioſis, qui manent extra Clauſtra. & beneficiis perpetuis præſunt: hi enim poſſent prædictum officium obire; quia non ſunt ſub obedientia Abbatis, & in eis ceſſat prohibitionis ratio. Ita Gloſſ. verbo, Religioſis, verſ. Et Clauſtrali intellige. in d. cap. 2. ubi Franc. n. 5. & Gregorius Lop. l. x. verbo, Frailes, tit. 10. part. 6. Sanch. loco cit. cap. 11. n. 4. Rot. apud Farinac. deciſ. 87. n. x. p. 2. recent.

Excluduntur omninò à prædicto munere executoris Fratres Minores, etiam cum licentia ſuorum Superiorum, quos non poſſe ultimæ voluntatis executores eſſe docet Gloſſ. verbo, Religioſus, in d. cap. x. & Hier. Rodriq. d. reſol. 135. n. 17. & Sanch. loco cit. n. 24. Solùm prædictis fratribus Minoribus permittitur facere electionem pauperum; ſcilicet, ſi teſtator præcipiat executoribus ſui teſtamenti aliquas pecunias pauperibus diſtribuendas, & pauperes eligendi ſint à fratribus minoribus, quod non eſt executoris munus exercere; maximè cùm talis electio pauperum non ſit quid juris, ſed potius quid facti ex l. Cum Pater. 19. §. hæreditatem. 1. ff. de legat. 1. & Covar. in cap. Joannes. n. 1. in fin. de teſtam. Emmanuel Rodriq. quaſt. regularium tom. 3. q. 70. art. 2. Flamin. Parii. de reſignat. benefic. lib. 5. q. 3. n. 25. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 123. n. x5. Barthol de Vecchis in praxi Noviciorum, diſp. 8. dub. 13. n. 1. Navar. conſ. 408. n. 4. vol. 1. Molin. de juſtit. tract. x. diſp. 247. & alii.

38 Decimoſextò: Regulares in Jure civili, vel Medicina, promoveri non poſſunt ad Laureolam, & gradus Doctoratus ex cap. Non. magnoperè, & cap. Super ſpecula. ne Clerici, vel Monac. & Sanch. tom. 2. de matr. lib. 6. cap. 14 n. 43. Ad Laureolam autem, & Doctoratum Theologiæ, & Juris canonici poſſunt Religioſi promoveri, habita ſui Superioris licentia. Ita Tabiena verbo Magiſter, q. x. n. 3. Armil. eod. verb. n. 4. Novar. comm. 2. de Regularibus, n. 2. Emmanuel Rodriq. q. regul. tom. 2. q. 14. art. 1. & alii.

39 Decimoſeptimò: Religioſi profeſſi prohibentur exire Monaſteria ad leges audiendas, vel Phyſicam; & ſi intra duos menſes non revertantur, incurrunt excommunicationis ſententiam ipſo jure; & in nulla cauſa poſſunt patrocinari: unde in Capitulo, vel Choro erunt ultimi: & ſine diſpenſatione Papæ non poterunt promoveri. Ita habetur in cap. Non magnoperè. qui Cler. vel Monachi. & idem docet Suar. de cenſ. diſput. 23. ſect. 3. art. 10. Navar. x. de Regul. num. 17. Filliucius tract. 14. cap. 8. q. x. num. 1x7. Santarell. de Apoſt. cap. 1. num. 15. Bonac. de cenſ. extra Bullam, diſput. 2. q. 9. punct. 7. Sanchez in præcept. Decal. tom. 2. lib. 6. cap. 8. num. 74.

Sed ſupereſt difficultas, à qua die ſit computandum ſpatium dictorum duorum menſium? Reſpondit Gloſ. verbo, duorum, in cap. ult. ne Cler. vel Monach. computandum eſſe à tempore ſcientiæ, ſive publicationis hujus conſtitutionis. Alii tamen, & probabilius, putant, computandum eſſe à die, qua Religioſus egreditur ad præfatas ſcientias audiendas & hoc probant ex prædicto textu, Non magnopere, in quo manifeſtè indicatur, initium ab exitu è Clauſtro deſumendum eſſe. Ita affirmant, inter alios Sayrus de cenſ lib 3. cap 33. num. 4. Filliucius loco citato, q. x. num. 129. Bonac. ſimiliter loco citato, num. 11. Santarellus d. cap. cit. num x0. Sed de hac re inferius redibit ſermo in propria diſput. de Monachis exiſtentibus extra Clauſtra.

40 Decimooctavò: Prohibentur præterea Regulares, etiam ſub pœna excommunicationis, accedere ad quævis ſtudia literarum, niſi à ſuo Superiore cum conſilio ſui Conventus, vel majoris partis ſibi eundi ad dicta ſtudia ſit primitùs conceſſa licentia, ex cap. Ut periculoſa. 2. Ne Cler. vel Monach. in 6. Unde prohibetur acceſſus Religioſis prædictis cauſa ſtudiorum ad ſtudia extra oppidum, vel civitatem ſui Monaſterii, non ſolùm ſi legibus vel Phyſicæ operam dare vellet; ſed etiam ſacræ Theologiæ, aut ſacris Canonibus, cùm ſupradictus textus ſit univerſalis, & generaliter loquatur, ut docet Sayrus de conſ. cap. 33. num. 20. Filliuccius tract. 14. cap. 8. q. 4. num. 136. Bonac. de cenſ. extra Bullam, diſput. x. q. 8. punct. 8. num. 3. qui num. 4. dicit, Religioſum ſine licentia accedendum ad ſtudia ſui oppidi, non affici hujuſmodi excommunicatione. Similiter ſi accedat, & ſe transferat ad aliud Monaſterium ſuæ Religionis, intentione operam dandi ſtudiis, quæ extra monaſterium exiſtunt.

41 Decimononò: Sub pœna ſimiliter excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur Monachi, & Canonici Regulares accedere ad Curias Principum ſæcularium, abſque licentia ſuorum Abbatum cum intentione prædictis ſuis Abbatibus, aut Monaſteriis nocendi, ex Clem. Ne in agro. 1. de ſtat. Monach. & Suarez tom. 5. de cenſ. diſput. 23. ſect. 5. num. 6. Bonac. de

cenſ.

cenſ. extra Bullam, diſput. 2. quaſt. 8. punct. 9. Fillnic. *tract. 14. cap. 8. q. 6. num.* 140. qui omnes reſolvunt, tali excommunicatione etiam ligari illum, qui bono animo Curias prædictas ingreditur; ſed dum in Curia permanet, vult damnum inferre: & hoc valet de illis Regularibus, etiam accedentibus ad prædictas Curias, cum tali intentione damnum inferendi, licèt re ipſa nullum damnum inferant, quantumvis accedat licentia ſuorum Superiorum.

42 Vigeſimò: Sub eadem pœna excommunicationis prohibentur Religioſi uſurpare decimas Eccleſiis debitas, quæ decimæ ad ipſos jure aliquo non pertinent. In eandem pœnam incidunt, ſi dolis, & malis artibus prohibeant Eccleſiis ſolvi decimas ex animalibus ſuorum familiarium, vel paſtorum, vel aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex eis, quæ in fraudem Eccleſiarum emunt; & ſi admoniti intra menſem non deſiſtunt, aut ſi id, quod temeratio auſu uſurpant, intra duos menſes poſt admonitionem reſtituunt illis quibus de jure debentur, *ex Clem. 1. de decimis*, quod etiam docent Filliucius *tract. 14. loco citato num.* 125. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. q.* 13. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg.* 150. *num.* 222. *ſecundum Lugdun. impreſſ.* Bonae. *de cenſ. extra Bull. diſp. 2. q. 8. punct.* 12. Gambarupta *de caſib. reſer. cap. 11. num.* 7. At, quia text. ſupracitatus loquitur univerſaliter, & generaliter; ideò non ſolùm viri Religioſi; verùm etiam fœminæ Moniales comprehenduntur in hac excommunicatione, ut reſolvunt Gloſſ. *ibid. verbo, quicunque.* Sayrus *de cenſ. lib. 3. cap. 34. num.* 24. & Suar. *de cenſ. diſput. 31. ſect. 6. num.* 9. dicet, hanc excommunicationem extendi ad Equites militantes, qui verè ſunt Religioſi.

43 Vigeſimoprimò: Sub eadem pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur Religioſi, qui audent à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus, & prædicationibus, ut habetur *in Clem. Cupientes. de pœnis.* Religioſus verò, qui alicui mandat, ut alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat, ne ſolvat; non afficitur hac excommunicatione, cùm nihil aliquid dicatur proferre auditoribus, qui decimas ſolvere debent. Ita Filliuc. *loc. cit. tract. 14. cap. 8. q. 8. num.* 146 Suar. *tom. 5. de cenſ. diſput. 5. ſect. 23. num.* 37. Bonac. *loco cit. q. 8. punct. 13. num.* 1. ubi *num.* 4. dicit, ad excommunicationem hanc incurrendam, quòd non ſufficit proferre verba præfata ex inadvertentia; ſed requiri dolum, & ſcientiam cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum. Idem affirmat Barboſ. *de offic. & poteſt. Parochi, cap. 28. §. 4. num.* 21. qui *num.* 22. dicit, Religioſis quoque præcipi *in d. Clem.* ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis, ut confitentibus conſcientiam faciant, de ſolvendis dicimis, dum à Parochis, & Rectoribus Eccleſiarum ſuper hoc requiruntur.

44 Vigeſimoſecundò: Prohibentur etiam Regulares admittere excommunicatos, & nominatim interdictos ad divina officina, cùm potiùs eos vitare teneantur *ex cap. In Lateran. de prabend.* & *cap. Cùm & plantare. §. excommunicatio, cap Nulli de ſententia excommunicationis.* Ugolin. *de cenſ. tab. 2. cap. 23. in princ. n.* 2. Sayrus *eodem tract. 2. cap. 11. num.* 32. & Covar. *in cap. Alma mater part. 1. num.* 3.

45 Vigeſimotertio: Prohibentur præterea Religioſi in ſuis prædicationibus Prælatis Eccleſiarum aliquid detrahere, & laicos ab Eccleſiarum ſuarum acceſſu, vel frequentia retrahere, *ex Clem.* 1. §. *Quibus. de privil.* & Farinacius *in prax. crim. par. 3. quaſt.* 105. *num.* 406. Emmanuel Rodriq. *qq. Regul. tom. 3. quaſt. 32. art.* 2. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. quaſt. 5. num.* 3.

46 Vigeſimoquartò: Prohibentur præterea Regulares Indulgentias indiſcretas promulgare, *ex d. Clem.* 1. §. *Quibus de privileg.* & Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. q.* 5.

47 Vigeſimoquintò: Si Regulares teſtamentis condendis interſunt, non debent teſtatores à reſtitutionibus faciendis, aut Legatis piis Eccleſiis matricibus relinquendis retrahere, neque curare, ut legata debita, & malè peccata ſibi, aut Fratribus ſui Ordinis, vel Conventibus in aliorum præjudicium relinquantur, ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X.

48 Vigeſimoſextò: Prohibentur Regulares præterea aliquem cogere, vel ad promittendum inducere, ut apud illos ſepulturam eligat, *ex Clem. Cupientes. §. final. de pœnis*, & Gambarupta *de caſibus reſervatis, c. 7. num.* 4. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 50. n.* 100. *ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ.* Reynerius *in Catalog. cenſur: extra Bullam, cap. 2. in princ.* Julius Lavorius *de Indulg. cap. 21. num.* 25. Filliucius *tract. 25. num.* 170.

49 Vigeſimoſeptimò: Tenentur Regulares obſervare interdictum, quod ab Eccleſia matrice obſervari viderint, *ex Clem. 1. de ſent. excomm.* & Navar. *in Manual. cap. 27. num.* 146. Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 18. verſ.* 18. Emmanuel Rodriq. *qq. Regul. tom 2. q. 60. art.* 2. Enriq. *in Sum. lib. 13. cap.* 46. §. 4. Gambarupta *de caſib. reſerv. cap. 11. num.* 17. Avila *de cenſ. part. 2. diſput.* 5. Layman *in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 3. num.* 3. Julius Lavorius *de Indulg. part. 2. cap. 13. num.* 38. Barboſ. *de officio, & poteſt Epiſc. alleg. 50. num. 52. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.*

50 Vigeſimooctavò: Religioſis omnibus præcipitur divina Officia perſolvere debitis horis in ſuis propriis Eccleſiis, *ex Clem. 1. de Celebrat. Miſſar.*

51 Vigeſimononò: Secundùm antiquos Canones multa prohibentur Monachis, præſertim pœnitentias imponere, prætetquam ſibi ipſis; & Monachos ſepelire, niſi Monachos ſecum commorantes, vel advenientes Fratres, qui apud eos deceſſerint, ſicut etiam prohibentur aliis eccleſiaſticis officiis deſervire *& c. 2. & ſeqq. 16. q* 1. niſi Presbyteri, aut Epiſcopi fiant, & ſint docti, & probatæ vitæ, & Apoſtolorum figuram teneant; quod eis ex privilegio conceſſum eſt, ut conſtat *ex cap. Doctus.* & *cap. Ex authoritate.* 16. *q.* 1. ſic etiam prohibitum erat illis, novas, & reparatas cellulas ſibi ipſis ædificare abſque licentia, *ex cap. Cellulas.* 18. *q.* 2. Multa alia poſſent hic recenſeri in ſacris Canonibus recenſita, quæ aut hodie non ſunt in uſu, aut correcta repeŕiuntur à novis conſtitutionibus apoſtolicis, & privilegiis Religionibus conceſſis, quando exemptæ fuerunt ab Ordinariorum juriſdictione. Alia plura aſſignantur jura, & ſtatuta, præſertim Concilii Trident. & aliorum ſacrorum Canonum, quibus Regulares ligantur *infrà, diſput. 5. quaſit.* 11.

QUÆSITUM VII.

Vtrùm Abbates Generales, & Capitula generalia poſſint abrogare ſtatuta in alio Capitulo, etiam Generali condita.

SUMMARIUM.

1 *Decretum diffinitivum contra aliquem Monachum à Generali cum Capitulo generali latum, non poteſt à ſubſequenti Capitulo generali revocari.*

2 *Statutum, ſeu conſtitutio in generali Capitulo abſque Papæ authoritate edita, poteſt per ſubſequens Capitulum generale revocari.*

3 *Statutum, ſeu conſtitutio in Generali Capitulo edita, à ſubſequenti, vel alio Capitulo generali, revocari nequit ſi authoritate pontificia ſit firmata, non tantùm in vim privilegii; ſed per modum decreti, ſeu mandati, ut num.* 4.

5 *Jus alterius remittere nemini licet.*

6 *Statutum, & conſtitutio per generale Capitulum edi- tu ad hoc, ut per aliud Capitulum generale nequeat revocari, debet ita confirmari, ut confirmatio ſit eſſentialis: & num. 9. & non ſolùm accidentalis, ut num. 7. & 8.*

10 *Electiones per ſchedulas ſecretas fieret Fratribus S. Franciſci de obſervantia indixit Sixtus V.*

11 *Conſtitutiones, conſuetudines, ſeu declarationes præter Regulam non adſtringunt Fratres Minores ſub pœna alicujus cenſuræ, vel vinculo peccati mortalis.*

12 *Statutorum interpretatio duplex, alia juridica, alia doctrinalis.*

13 *Statuta à Superioribus Prælatis condita juridicè, & obligatoriè per naturalem rationem declarare poteſt inferior Prælatus, ſi verba ſtatuti ſint dubia, & caſus clarus, ac de facili deciſibilis, vel ſi non ſit facilis recurſus ad Superiorem: ſecus, ſi caſus eſſet maximè dubius; tunc enim declaratio ad Superiores majores ſpectat, ut num. 14.*

1 RESpondeo diſtinguendo, quòd vel ſtatuta in antecedentibus Capitulis lata ſunt, abſque Papæ authoritate: & tunc ſubdiſtinguo: nam aut ſunt irrevocabilia, ut decretum diffinitivum prolatum à toto Capitulo adversùs aliquem Monachum juris ordine ſervato, quod, juxta communiorem Doctorum ſententiam, non poteſt ſubſequens Capitulum generale, quod idem repræſentaret, revocare: decretum enim diffinitivum, maximè ab eo, qui illud tulit, eſt irrevo-
2 cabile, ut patet *per c. In litteris. de offic. delegat.* & *ibi. Doct.* Vel dicta ſtatuta ſunt revocabilia, ſeu lata, non interveniente apoſtolica authoritate: & certum eſt, quòd ſubſequens Capitulum generale, antecedentis repræſentativum, illa poteſt abrogare, quia retinet eandem facultatem, quam anteà habebat.

3 Si autem in talibus ſtatutis Papæ authoritas interceſſerit, ſubſequens Capitulum nullo modo eadem revocare poterit, abſque expreſſa, & ſpeciali ejuſdem Sedis apoſtolicæ licentia. Et ratio eſt: quia ſtatuta Papæ authoritate condita, non tam Religionis, quam ejuſdem Summi Pontificis ſtatuta cenſentur. Inferior autem nullo pacto quæ per Superiorem decreta, atque ordinata ſunt, derogare valet, ut per Felin. *in cap. Cùm*
4 *acceſſiſſent. n. 9. de conſtitut.* Et hoc intelligendum eſt quando Summus Pontifex, per modum decreti, ſive mandati, ſeu conſtitutionis authoritatem ſuam in talibus ſtatutis interpoſuit, & non tantùm in vim privilegii: quia hujuſmodi ſtatuta ſemper reſpiciunt bonum commune. Unde in præjudicium totius Religionis
5 Capitulum generale ea nullo modo abrogare poteſt: nam nemini licet alterius jus remittere, *juxta l. 1. §. Sed & totum titulum, de reb. alien. l. Jus publicum. ff. de pactis, &c. Si diligenti. de for. compet.* per quæ jura cavetur, quòd jus publicum Univerſitatis, vel Collegii conſtitutum per legem Superioris, non poteſt per eandem Communitatem remitti. Tenent etiam communiter Doctores *in cap. Cùm acceſſiſſent. de conſtit.* & *cap. Dilecto eod. tit.* Ratio eſt: quia, quando Princeps condit aliquod ſtatutum circa Communitatem inferiorum, eo ipſo conſtituit ſe ejuſdem Communitatis Rectorem, quoad effectum conſervandi bonum illud prætenſum per idem ſtatutum, ac proinde intendit ſibi reſervare poteſtatem diſpenſandi in illo ſtatuto, aut ipſum immutandi, quaſi ipſe ſolus Communitatem illam repræſentet, ac ipſe ſolus jus illud remittere poſſit, non autem inferiores.

6 In hoc autem diſtinguendum eſt. Nam, vel confirmatio ſummi Pontificis fuit ſubſtantialis, & eſſentialis, ut quando Summus Pontifex confirmando intendit illis robur addere, ac ea propria facere, ut ſi ita leges, & ſtatuta illa confirmet, quod velit, eas ſuo nomine ſubſiſtere: aut, ſi in confirmatione dicat, quidquid in contrarium factum fuerit, irritum ſit, & inane: & tunc Capitulum generale nequit proprias leges & ſtatuta hoc modo confirmata abrogare, nec in eis diſpenſare propria authoritate: quia hujuſmodi leges, & ſtatuta cenſentur ab ipſo Summo Pontifice lata, & conſequenter nequeunt ab inferiori, abſque ipſius conſenſu abrogari; quia eadem poteſtas neceſſaria eſt ad abrogandum, quæ ad ferendam legem, *auth. è. contra. C. de repud.*

Si verò Papa eas leges & ſtatuta confirmaverit acci- 7
dentaliter, ut declarando ea eſſe laudabilia, atque à ſubditis obſervanda; non tamen faciendo ea propria, nec eis novam vim tribuendo; tunc Capitulum generale utique poterit ea, abſque Papæ confirmantis conſenſu, abrogare, ac ſi non eſſent à Papa confirmata: quia hujuſmodi leges, & ſtatuta non cenſentur lata à Summo Pontifice, ſed ab ipſo Capitulo: nam accidentalis confirmatio non conſtituit leges, ſed illas ſupponit: & confirmatio ſolum apponitur ad majorem illius legis authoritatem, ut ſupponimus. Ita Salas *de legib. diſput. 20. ſect. 3. n. 29.* Bonacina *eod. tract. diſput. 1. q. 2. punct. 1. n. 16.*

Et quòd præcepta Religioſorum condita authori- 8
tate Summi Pontificis, & ab illo confirmata revocari poſſint in alio Capitulo à ſubſequenti Generali, etiamſi non interveniat ſpecialis Summi Pontificis licentia, docet etiam Rodriquez *tom. 1. qq. regul. q. 68. art. 5.* dicens, non eſſe hoc diſpenſare in lege Papæ: quia ibi Papæ confirmatio circa ſtatuta fuit quid acceſſorium, & non principale. Et pro hac re citat *cap. Cùm acceſſiſſent. de conſt.* ubi Capitulum Cathedralis Eccleſiæ receſſit per ſeà ſtatuto per Summum Pontificem confirmato: præterquam quòd confirmatio illa habet vim favoris, non verò legis Papalis, ut docet Miranda *tom. 2. Manual. Prælat. q. 29. art* 8.

Contrarium tamen dicendum eſt, ſi Summus Pon- 9
tifex præciperet alicui Capitulo generali, ut tale ſtatutum conderet, ſicut fecerunt multi Pontifices præcipientes Generalibus, & Capitulis, ut pro bono regimine Religionum aliquas leges conderent, inter quos
Sixtus V. ſel. record. præcepit Fratribus Ordinis S. Fran- 10
ciſci de Obſervantia, ut electiones per ſchedulas ſecretas fierent: & hoc præceptum nunquam fuit immutatum; ſicut nec etiam, quòd Abbatiſſæ eſſent triennales. Ita habetur ex Laurentio Portello *de dub. regul. verbo, ſtatutum, num.* 11. quo loco colligit, ſtatutum provinciale factum in una provincia, præſente, & confirmante Generali, poſſe poſteà immutari, ſi fiat aliud Capitulum provinciale in eadem Provincia.

Ad hoc facit id quod adducit prædictus Portellus 11
loco citato, quòd Sixtus IV. conceſſit Fratribus Minoribus, quòd non poſſint ligari aliqua cenſura eccleſiaſtica, nec vinculo peccati mortalis, propter ſtatuta, & conſuetudines, & declarationes dicti Ordinis præter Regulam, etiamſi prædictæ cenſuræ latæ eſſent à quocunque Prælato, & confirmatæ authoritate apoſtolica, niſi aliunde tales conſuetudines, & ſtatuta ex lege divina, vel præcepto Romanæ Eccleſiæ inducerent ad mortale, & cenſuras omnes, & pœnas aliter latas annullavit, & voluit, quòd haberent ſolùm vim pœnæ comminatoriæ.

Quo verò, ad declaranda ſtatuta, eaque interpre- 12
tenda, notandum eſt, quòd interpretatio eſt duplex; una eſt juridica; alia doctrinalis. Prima ſpectat ad eum, qui condit ſtatuta: ſecunda verò ad quemlibet Doctorem: verbi gratia, interpretatio privilegiorum Sedis apoſtolicæ, ſi de prima interpretatione loquamur, ſpectat ad Summum Pontificem, *cap. Cùm veniſſent. de judic.* Hæc interpretatio eſt obligatoria, nec habet minorem vim, quàm privilegium ipſum. Secunda verò non obligat; ſed illi plus defertur, vel minùs, quo præmiſſo

Dicendum

13 Dicendum eſt quoad hanc declarationem, & interpretationem, quòd ſi dubium ſit ſuper validitate, & ſubreptione legis, & ſtatuti, ſeu ſuper verbis ejusdem, tunc ſi clarus eſt caſus, & de facili deciſibilis, poteſt etiam Abbas localis, & inferior juridicè, & obligatoriè declarare ſtatuta à ſuperioribus Prælatis condita: quia in his rebus facillimis ſupponendum eſt de mente Superiorum majorum; aliàs difficile redderetur, introducere obſervantiam ſtatutorum: imò idem dicendum puto etiam in caſibus maximè dubiis, ſi non pateat recurſus ita faciliter ad Superiorem; & tunc poſſunt interpretari ſtatuta per naturalem rationem: at, ſi dubitaretur de intentione ferentis ſtatutum, & ſine maximo dubio caſus decidi non poſſet, tunc ad Legiſlatores, & Superiores majores pertinet declaratio, & interpretatio, ut docent Salas *de legib. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 2. & Roder. *tom.* 1. *qq. regul. q.* 21. *art.* 1. & in hoc caſu ultimo poteſt etiam Generalis in his, quæ ad ſerenitatem conſcientiæ ſubditorum pertinent, ſtatuta declarare, ut habetur ex Miranda *tom.* 2. *Manual. Prælat. q.* 29. *art.* 9. & Roder. *loc. cit. qq.* 68. *art.* 6.

QUÆSITUM VIII.

Vtrùm Abbas poſſit obligare Novitios ad leges, & ſtatuta Religionis.

SUMMARIUM.

1 *Novitii poſſunt obligari ab Abbate in his, quæ cadunt ſub juriſdictione epiſcopali: & num.* 4. *&* 6. *non autem ad leges, & ſtatuta Religionis, ut n.* 3.

2 *Poteſtas Abbatis, & Prælati Religionis duplex, dominativa una, juriſdictionis altera.*

5 *Commodum qui ſentit, debet etiam incommodum ſuſtinere.*

7 *Statuta & Regulares obſervantias aliquando obſervare debet Novitius, non ratione votorum; ſed ex lege juſtitiæ, & ſemper ex convenientia, ut n.* 9.

9 *Statuta & Regulares obſervantias transgrediens Novitius non incurrit pœnas transgreſſoribus impoſitas.*

Difficultas hujus quæſiti in hoc conſiſtit, quòd cùm obligatio oriatur in ſubdito, ex vi ſuæ traditionis, & profeſſionis ſolennis ad Religionem; & poteſtas obligandi contrahatur in Superiore ex vi poteſtatis dominativæ, non videtur, Novitium obligari ad leges, & ſtatuta Religionis: quia nondum ſe tradidit per profeſſionem ſolemnem in poteſtatem Religionis, & ejusdem Abbatum Superiorum. Ita Angel. *verb. Novitiat, q.* 18. Sylveſt. *verb. Religioſ. q.* 6. Armill. *verb. Novitius. n.* 18. ſicut Catechumenus Eccleſiæ legibus non adſtringitur, & tenetur, donec ſit ſacro Baptiſmate renatus.

1 . Aſſerendum tamen eſt, Novitios eo tempore, quo ſub Abbatis cura degunt, poſſe ab eo obligari in his, quæ cadunt per ſe ſub epiſcopali juriſdictione, nullo habito reſpectu ad religioſam profeſſionem, ut docet
2 Suarez *tom.* 4. *de relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 17. ubi ait, quòd in hoc conſideranda eſt duplex poteſtas Prælati Religionis; dominativa, ſcilicet, & juriſdictionis: neutra enim, quatenus eſt propria Religioſorum, locum habet erga Novitios, qui non emiſerunt votum obedientiæ, nec propriè ſe ſubjecerunt, ut Religioſi; & ſic non poſſunt hac ratione obligari ad ſtatuta, & le-
3 ges ordinarias Religionis: tamen, quia pro eo tempore ſunt ſub cura Abbatum, & Prælatorum Religionis, poterunt ab illis obligari in his, quæ per ſe cadunt ſub juriſdictione epiſcopali, ſine ſpeciali reſpectu ad pro-
4 feſſionem religioſam. Quibus addendum cenſeo, quòd quamvis Novitii ratione voti, aut præcepti, quod Regula, & inſtitutum Ordinis conſtituit, Religionis ſtatutis non adſtringantur, quæ profeſſos tantummodo adſtringunt; tamen Superiorum præcepto ligari, & cogi poſſint; non quidem abſolutè, & ſimpliciter: nam in eorum facultate eſt, liberè, ubi libeat, à Religione deſciſcere: ſed, ſi in probatione perſiſtere volunt, debent Superioris imperio parere, id enim poſtulat illorum probatio: & in probatione verſari, eſt, ſui ad experiendum copiam facere, & Superiori ſubjici, & obligari; alioquin nolle ſubjici, & nolle parere præceptis, eſt nolle probari, & conſequenter velle ejici. Abſolutè verò, & ſimpliciter Novitium ſtatutis Religionis non alligari, teneo cum Angelo, Sylveſtro, & aliis multis, quos refert Barboſ. *in tract. de appellativa verborum utriusque juris ſignif. appell.* 253. *num.* 26. Quòd ſi objicias: Novitius multis Religionis privilegiis potitur, & gaudet: ergo etiam ſubjicitur pœnis; nam, qui habet honorem, ſentire etiam, & ſuſtinere
debet onus. Reſpondeo, quæ ſpectant ad favorem, & 5
gratiam, pleniſſimam interpretationem recipere; in odioſis, & pœnalibus reſtrictiorem. Ita tenet Azor. *p.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 20. *de Novitiorum probat. quæſito* 10. & nos de his latè diximus *alibi.*

Ex his ergo ſatis probatum reſtat, Novitios non 6 ſolùm non obligari per ſe, & directè ad vota Religionis, nec ad leges regulares, ut de communi Doctorum ſententia fatetur Bartholomæus de Vecchiis *in prax. Novitiorum, diſp.* 11. *dub.* 14. ubi ait, Novitium ſimpliciter non obligari ad obſervantias regulares: deinde interpretans particulam illam, *ſimpliciter,* ait, cum Novitius intendat perſeverare in probatione, debet ſe ſubjicere aliquo modo diſciplinæ religioſæ, quatenus à Prælatis dirigi, gubernarique poſſit: quinimò, durante probationis ſtatu, Prælatus Religionis reſpectu Novitii ſuſtinet curam proprii Parochi, & Epiſcopi: & licèt ratione voti obedientiæ nequeat Novitio aliquid præcipere; poteſt tamen illi mandare, etiam ſub cenſuris, ſi neceſſe ſit, quæ Parochus, & Epiſcopus præcipere poſſunt: quia tale præceptum fundatur in juriſdictione eccleſiaſtica per Summum Pontificem Prælatis conceſſa, cui ſubditur Novitius ex pacto virtualiter initio cum religione, quando habitum regularem ſuſcepit. Ita Suar. *loco cit. n.* 18. & Emanuel Sa *in aphoriſ. verbo, Religio, num.* 4. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato. q.* 3. *cap.* 1. *n.* 120.

Verum tamen eſt, quòd ſtatuta & regulares obſer- 7 vantias obſervare deberet Novitius, ut Religionis auſteritatem experiretur, & ne aliis Religioſis ſcandalum afferret: & ex hac parte obligari poterit aliquando, vel ſtatum religioſum relinquere, vel in rebus publicis ſaltem Regulam obſervare: licèt enim non teneatur ex voto ad uſum paupertatis; cogitur tamen ex lege juſtitiæ Religionis bona, vel Romanæ Eccleſiæ non uſurpare, eò quòd ſua non ſunt, & ampliorem uſum earum non debet accipere, quàm ei à Superiore concedatur; & ſicut profeſſus conſcientiam ſuam lædit utendo ſuperfluis rebus, eas largiendo, & diſſipando contra mentem Superioris; ita eodem modo Novitius poteſt ſe labe peccati coinquinare, non ratione voti paupertatis, ſed legis juſtitiæ, ut fatetur idem Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num.* 3. *&* 4.

Ex his tamen non inferas, Novitium obligari ad ob- 8 ſervantiam ſtatutorum regularium, & incurrere pœnas transgreſſoribus impoſitas: quia cùm Novitius non obligetur per ſe, & directè ad talia ſtatuta Religionis; non videtur particeps hujusmodi pœnarum, nec peccati. Ita affirmant Angelus *verbo Novitius,* §. 18. Roſella *eodem verbo, num.* 32. Armilla ſimiliter *num.* 15. Tabiena *num.* 13. Azorius *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *quæſ.* 10. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 22. *numer.* 7. Emmanuel Sà *verbo, Religio, n.* 8. Sylveſter *eod. verbo* 5. *q.* 6. Campanil. *in diverſ. juris, rubr.* 12. *cap.* 3. *n.* 2. Roderiq. *tom.* 1. *qq. regular. qu.* 21. *artic.* 11. Graff. 1. *part. deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 13. Vecchius *loco cit. num.* 1.

Coriolanus *de caſibus reſerv. part. 1. ſect. 3. art. 18. num. 3.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. n. 2.* Reginald. *in praxi, lib. 18. num. 384.* Ratio eſt: quia, cùm nondum admiſſus ſit ad profeſſionem; ſed tantùm ad probationem, ad experiendum, an ſit admittendus ad Religionem; non debet ex juſtitia Profeſſorum legibus adſtringi: debet tamen ex convenientia eas ſervare, ne aliis ſcandalum ſit, ut diximus; tum etiam, ut probet, an poſſit eas ſervare ex debito, qui
9 fuit finis ſui ingreſſus; licet in hoc ſit ei etiam aliquid indulgendum, ſicut advertunt Tabiena, Angelus, Sylveſter, Suarez *locis citatis*: quòd ſi non ſervet, ejiciendus eſt, ut dicit Coriolanus *loco cit.* & Bariola *in aphoriſ. verbo, Novitius, in fine.*

QUÆSITUM IX.

Utrùm Abbas, vel Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus, teneatur obſervare leges, & ſtatuta ſuæ Religionis, & alias obſervantias monaſticas; & quid ſi ad Papatum aſcendat.

SUMMARIUM.

1 *Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus, vota eſſentialia Religionis, mutatis mutandis, obſervare tenetur.*

2 *Religioſus factus Epiſcopus an ſit dominus redditum ſuæ Eccleſiæ.*

3 *Sententia probabilior exponitur.*

4 *Regularis factus Epiſcopus obſervantias regulares, quæ ſtatum epiſcopalem non impediunt, & pontificio muneri non obſtant, ſervare tenetur: & n. 7.*

5 *Religioſus factus Epiſcopus, vel Cardinalis, habitum ſuæ Religionis deferre tenetur.*

6 *Religioſus factus Epiſcopus tenetur Officium recitare, ſecundùm ritum ſuæ Diœceſis, non Regulæ.*

8 *Religioſus, antequàm ad dignitatem epiſcopalem aſcendat, conſignare tenetur omnia, quæ habet, Monaſterio; & Epiſcopus ex Ordine Prædicatorum aſſumptus, ſi ante conſecrationem non reſignet, eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii: ut n. 9.*

10 *Religioſus factus Epiſcopus, licet non teneatur obedire ſuis Prælatis ſuperioribus; tenetur tamen ex juramento præſtito, & ex voto obedientiæ Summo Pontifici obedire.*

11 *Religioſus ad parochiale beneficium promotus, an teneatur ad vota, & deferre habitum ſuæ Religionis.*

12 *Religioſus ex Ordine Minimorum ad Epiſcopatum aſſumptus tenetur ad obſervantiam vitæ quadrageſimalis.*

13 *Religioſus ad Summum Pontificatum evectus, an liberetur ab obligationibus regularibus.*

IN re tam gravi, & tanti momenti, ſcitu digniſſima, per diſtinctas concluſiones ad majorem intelligentiam procedendum eſt.

1 Prima ergo Concluſio: Abbas, ſive alius Regularis factus Epiſcopus, vel Cardinalis, tenetur vota eſſentialia obſervare, mutatis mutandis; nempe, ad caſtitatem ſimpliciter tenetur abſque alio reſpectu; ad obedientiam erga Summum Pontificem, ut latiùs dicemus in concl. 6. Solùm difficultas eſt de modo quoad tertium votum, nempe, paupertatem.

2 In qua re Sanchez *in Sum. tom. 2. lib. 6. cap. 6. numer. 8.* Tannerus *2. D. Thom. diſput. 5. q. 4. dub. 6. num. 131.* Santarellus *in tract. de Apoſt. cap. 6. dub. 3. num. 20.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſaur. Relig. lib. 6. q. 190.* Barboſa *in collect. tom. 4. part. 2. cauſa 18. q. 1. num. 13.* negant, Religioſum factum Epiſcopum effici dominum redditum eccleſiaſticorum: quia ſic, dicunt iſti, abſolveretur à votò paupertatis; cùm autem vota à Religioſis emiſſa in Religione non laxentur, nec limitentur, niſi quatenus obſtant muneri epiſcopali, tanquam majori bono; non potuerunt Religioſi in ſententia prædicta effici domini redditum eccleſiaſticorum: quia ſic laxaretur votum paupertatis, quod muneri epiſcopali non obſtat.

Alia ſententia, quæ mihi probabilior eſt affirmat, 3 Religioſos factos Epiſcopos, effici dominos redditum eccleſiaſticorum, ad inſtar Epiſcoporum ſecularium: quia eodem prorſus modo adjudicatur ſua portio Epiſcopo ſæculari, ac regulari, cum libertate, & facultate transferendi in alium dominii adminiſtrationem: quæ ſententia, niſi probabilis eſſet, ſequeretur, quòd aliàs Religioſi Epiſcopi debent ſupervacaneè conſumpta reſtituere; & etiam accipientes ab ipſis, eidem reſtitutioni obnoxii eſſent. Hanc ſententiam docuerunt Sotus *de juſtit. lib. 7 q. 4. art. 2. adult.* Vaſquez *1. 2. q. 96. art. 4. diſt. 165. cap. 8. num. 91.* Pater Diana noviſſimè *in ſuis reſol. moral. tract. 2. de dub. Regul. reſol. 50.* ubi pro eadem ſententia citat Medinam, Palatium, Angles, & alios. Præterquam quòd non dicitur proprium poſſidere ex eo, quod redditus ſuæ Eccleſiæ adminiſtrat; ſed potiùs diſtribuere: ratione enim ſui officii eſt redditum ſuæ Eccleſiæ diſpenſator, non dominus, *cap. doctus. cum ſeqq. 16. q. 1. cap. 2. §. 1. de ſtatu Monach.*

Secunda Concluſio: Regularis factus Epiſcopus, 4 ſive Cardinalis, tenetur obſervare eas omnes ſuæ Religionis obſervantias, quæ non impediunt epiſcopalem ſtatum. Ita S. Thom. 2. 2. *q. 185. art. 8.* ubi Cajetanus S. Bonaventura *in 4. diſt. 38. art. 2. q. 3. adult.* S. Antonin. *3. part. tit. 20. cap. 3. §. 7.* Toſtatus *cap. 3. Numer. q. 109.* Armilla *verbo, Epiſcopus, num. 8.* Sylveſter *verbo, Religio. 6. q. 10.* Roſella *eod. verbo, num. 4.* Angelus *verbo, Monachus, num. 7.* Valentia *tom. 3. diſp. 10. q. 3. part. 8.* Navar. *de redditib. Eccleſ. monit. 9.* Vaſquez *1. 2. diſp. 165. cap. 8. num. 93. ad finem, & in Opuſc. de redditib. cap. 3. dub. 1.* Leſſius *de juſt. & jure lib. 2. cap. 40. dub. 14. num. 113.* Roderiq. *tom. 2. qq. regul. q. 58. art. 3.* Ledeſm. *cap. 3. de ſtatu Epiſcopi, concl. 25.* Vega *2. part. Sum. cap. 52.* Tabien. *verbo Epiſcopus, §. 6.* & alii apud Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 6.*

Probatur à S. Thoma *loco citato*: nam adveniente perfectione præſtantioris formæ, non excluditur diſpoſitio illam conſervans, niſi fortaſſe quoad id, quod perfectioni non congruit: ſed ſtatus epiſcopalis ſe habet ad ſtatum religioſum, ſicut forma perfectior ad diſpoſitionem quandam, cùm ſit Epiſcopus velut Magiſter perfectionis, & Religioſus, ſicuti diſcipulus: igitur regularis obſervantia, quæ poteſt eſſe cum ſtatu epiſcopali, & illius perfectionem cuſtodire, adhuc obligabit Religioſum ad talem dignitatem evectum: tum, quia Religioſus ille Epiſcopus ad Epiſcopatum aſſumptus adhuc manet Religioſus, & verè, ac realiter à ſtatu intrinſeco Religionis non eſt ſolutus: ſed hæc vota ſunt eſſentialia ſtatus religioſi; ut habetur *in cap. Cùm ad monaſterium. in fine, de ſtatu Monach.* ergo Religioſus ille factus Epiſcopus, tenetur non ſolùm obſervare vota eſſentialia ſuæ Religionis; verum etiam ea, quæ ſequuntur illa, dummodo muneri epiſcopali non obſtent.

Tertia Concluſio: Religioſus factus Epiſcopus, vel 5 Cardinalis, tenetur deferre habitum ſuæ Religionis. Ita affirmant Ledeſma *loco cit.* Sanchez ſimiliter *loco cit. n. 22.* cum aliis multis, quos citat, & ſequitur: habetur etiam *ex cap. Clerici. §. Pontifices, de vita & honeſt. Cleric.* ubi habetur, quòd Epiſcopi, qui Monachi fuerunt, tenentur portare habitum monachalem.

Si quæras, an prædicti Epiſcopi Religioſi dimittentes habitum ſuæ Religionis peccent mortaliter, & incurrant excommunicationem latam *in cap. 2. Ne Clerici. vel monachi. in 6.* Reſpondent Ledeſma, &

Sanchez

Sanchez *loco cit.* quòd teneatur ſub mortali deferre habitum ſuæ Religionis: eoſque incurrere prædictam communicationem affirmant Henriquez *lib. 3. de Sacram. Ord. cap. 33. num.* 4. Sylveſter *verbo, Religio, 7. ſ.* 11. Contrarium tamen Sanchez *lib. 6. in Decal. cap.* 6. *num.* 23. Rodriquez *tom. 2. qq. regul. q. 58. art.* 3. Covaruv. *de teſtament. cap.* 1. *num.* 18. Ledeſma *loco cit.* & Diana *loco citato*, Villalobos *loc. cit. tract. 35. dub.* 4. *num.* 19. Barboſ. *in collect. tom. 3. lib. 3. tit. 24. cap.* 11.

6 Quarta Concluſio: Religioſus factus Epiſcopus tenetur Officium juxta ritum ſuæ diœceſis, non verò juxta ritum ſuæ Regulæ recitare. Ita cenſuit ſacra Rituum Congregatio die 11. Junii, 1605. ſtatuens ſimiliter, ejus ſocium Regularem poſſe in recitatione divini Officii cum Epiſcopo ſe conformare, & ſic officio ſatisfacere. Ita Barboſa *de jur. eccleſ. lib. 1. cap.* 44. *num.* 239. ubi allegat hujuſmodi declarationem ſacræ Coogregationis Bartholomæus à S. Fauſto *in Theſ. Religioſ. lib.* 6. *quæſt.* 194. *num.* 3. & Diana *in reſolut. moral. tract. 2. de dub. regul. reſolut.* 51. & alii.

7 Quæres, an Religioſus factus Epiſcopus teneatur, ſaltem ſub veniali, ad obſervantias regulares, quæ pontificio muneri non obſtant. Reſpondent Leſſius *de juſt. & jure, lib. 2. cap.* 40. *dub.* 14. *num.* 112. Villalobos *in Sum. tom. 2. tract. 35. dub.* 40. *num.* 6. Santarellus *tract. de apoſtaſia, cap. 6. dub. 3. num.* 14. Sanchez *in Sum. tom. 2. lib. 6. cap. 6. num.* 19. Religioſum factum Epiſcopum debere illas obſervantias ſuæ Religionis ſequi ex quadam honeſtate, & debito morali. Ex quo infertur, Religioſum Epiſcopum, ſi edat carnes ſexta feria, in quam Natalis Domini incidit, contra id, quod præcipitur in ſua Regula, non peccare. Ita Barboſa *in collect. tom. 4. part. 2. cauſa* 12. *q.* 1. *num.* 20. Cenedo *de paupertate religioſa, dub.* 43. *n.* 20. quidquid dicat Cajetanus 2. 2. *q.* 185. *art.* 8. *dub.* 1. *in fine.*

8 Quinta Concluſio: Religioſus factus Epiſcopus hac lege ligatur, & ſtatuto, ut omnia, quæ habet, antequàm ad talem dignitatem aſcendat, teneatur Monaſterio conſignare. Ita Henriquez *lib. 9. de Sacram. Ordinis, cap. 33. num.* 4. Rodriquez *tom. 2. qq. regul. q.* 18. *art.* 7. Laurentius de Peyrinis *tom. 1. de ſubdito. q. 1. cap.* 10. *§. unico, concl.* 2. ubi fatetur de communi opi-
9 nione: & ait, quòd ex Ordine Prædicatorum aſſumtus, ſi priùs accipiat munus conſecrationis, quàm reſignaverit Ordini libros, & alia, quæ habet tempore ſuæ promotionis, eo ipſo eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii ex privilegio dicto Ordini conceſſo à Clemente IV. & Alexandro IV. in quo privilegio præcipitur in virtute ſanctæ obedientiæ Fratribus Prædicatorib⁹ promotis, vel promovendis ad dignitates epiſcopales, vel alias, ut libros, & alia, quæ ipſos promotionis ſuæ tempore habuiſſe, vel habere conſtiterit, ſubmota qualiber dilatione reſignent Generali, vel Provincialibus Miniſtris: niſi forſitan prædicti Ordinis Prælati uſum hujuſmodi rerum illis ad tempus conceſſerint de gratia ſpeciali. Quo privilegio gaudent omnes Religiones cum ipſa communicationem habentes, ut notat Paſſarellus *in Compend. privil. Minimorum, pag.* 35.

10 Sexta Concluſio: Religioſus factus Epiſcopus, licèt non teneatur obedire Superioribus ſuæ Religions; non tamen eximitur à voto obedientiæ; ſed eam debet Summo Pontifici, non eo modo, ut ait Sotus *de juſtitia, lib. ult. q. ult. art. ult.* quia Summus Pontifex eſt omnium Religioſorum Supremus Prælatus, & omnes Chriſtiani fideles tenentur Summo Pontifici obedire; ſed alia peculiari debita ratione juramenti, quod omnes Epiſcopi præſtant Summo Pontifici, & inſuper alia peculiari obedientia ratione ipſius voti, quod omnes Religioſi in ſolenni profeſſione emittunt, ut fatentur Suarez *tom. 2. de Religione, tractatu de voto, lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 10. Henriquez *lib. 10. de Sacram. Ordinis, cap.* 33. Bartholom. à S. Fauſto *de voto obed. lib.* 6. *q.* 171. Et quòd à tali voto obedientiæ non ſint Religioſi facti Epiſcopi abſoluti, ut falsò putavit Angles 2. *part. quæſt. unic. de voto*, affirmant contra eum ferè omnes Doctores, & præcipuè S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *ad* 4. Sotus *loc. cit.* Navarr. *comm. 5. de Regul. num.* 46. Henriq. *loco cit. cap.* 32. *num.* 5. Valentia 2. 2. *diſp.* 10. *q.* 3. *punct.* 8. Azorius *tom. 1. Inſtit. moral. lib. 12. cap. 7. quæſt.* 1. Leſſius *de juſtit. & jure, lib. 2. cap.* 40. Vaſquez 1. 2. *q.* 96. *art.* 4. *diſp.* 165. *cap.* 4. Cajetan. 2. 2. *q.* 105. *art.* 8. qui licet non omnes fateantur de hac peculiari obligatione erga Summum Pontificem; affirmant tamen, Religioſum prædictum non eſſe ſolutum à voto obedientiæ. Ex quo infert Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit.* quod Summus Pontifex virtute voti obedientiæ poteſt præcipere Religioſo ad Epiſcopatum provecto omnia, quæ ſunt ſecundum Regulam ſuæ Religionis, ſicut poterant præcipere Superiores illius Religionis, antequam ad Epiſcopatum aſſumeretur. Ratio eſt: quia votum obedientiæ ſecundùm Regulam in Religione emiſſum, non eſt caſſatum, ſed integrum perſeverat reſpectu Pontificis, qui poteſt Religioſum illum ad Religionem reducere: quia reſpectu Summi Pontificis votum obedientiæ, in illa religione emiſſum manet illæſum, & privilegio ſolius Pontificis ſuit ille Religioſus exemptus ab obedientia Prælatorum Religionis, & ſic poterit Religioſus ille ad priſtinam Religionis obedientiam reduci à Summo Pontifice. Ita Vaſquez *loco cit. num.* 93. & ſic Epiſcopus depoſitus rediens ad Monaſterium, vel indigeret novo obedientiæ voto, vel ut denuò Summus Pontifex omnium Religioſorum ſupremus Prælatus eum ſubjiceret Religionis Prælatis ad hoc ut teneretur illis obedire: quia cùm omninò amotus fuerit ab obedientia Prælatorum ſuæ Religionis, quando ſuit ſactus Epiſcopus, non poterit ſe illis obſtringere, niſi novo voto, aut niſi Summus Pontifex Superioribus Religionis illud ſubjiceret.

Si quæras de Religioſo ad beneficium parochiale ali- 11
cujus Eccleſiæ promoto, an teneatur prædictis votis, & portare habitum ſuæ Religionis, & præcipuè voto obedientiæ ſuorum Prælatorum, Barboſa *de jure eccleſiaſtico, lib. 1. cap.* 44. *num.* 240. ait, quòd Religioſus ad beneficium parochiale promotus, tenetur votis ſuæ profeſſionis, & portare habitum ſuæ Religionis. Quo verò ad obedientiam Prælatorum Religionis, procedendum eſt cum diſtinctione. Nam, ſi Eccleſia illa nullatenus ſubjiciatur Prælatis Monaſterii, eximitur Religioſus ab obedientia Prælatorum Religionis, *ex cap. Parochia.* 16. *q.* 1. & ſubjectus manet Epiſcopo: ſi verò ſubjiciatur Prælatis Religioois quoad ſola temporalia, eximitur quoad ſpiritualia ab obedientia illorum Prælatorum *ex cap. Viſis.* & *cap. Sanè.* 16, *q.* 2. Si autem ſubjectus eſt Prælatis Religionis quoad omnia, manet plenè illis ſubjectus. Ita Sylveſter *verbo, Relig.* 7. *q.* 11. Cucchus *lib. 3. inſtit. moral. tit. 1. numer.* 158. Emmanuel Roder. *qq. regul. tom. 1. q.* 34. *art.* 6. Sanchez *in præcep. Decal. tom. 2. lib. 6. cap. 6. num.* 39. ubi ait, talem Parochum Regularem ab iis ſolùm obſervantiis regularibus abſolvi, quæ in Eccleſia ſæculari ſimul cum munere parochiali commodè ſervari nequeunt, & teneri illum ad obſervantias, quæ ſuum officium non impediunt: imò *num.* 38. reſolvit prædictum Monachum parochum abſolutum eſſe à divino officio juxta ritum ſuæ Religionis perſolvendo, cum illud recitare teneatur, & perſolvere ſecundùm ritum ſuæ Eccleſiæ.

Septima Concluſio: Religioſus ex Ordine Minimo- 12
rum aſſumptus ad Epiſcopatum tenetur ad obſervantiam vitæ quadrageſimalis. Ita Montoya *in Chronic. Minim. cap. 13. §.* 9. Vaſquez 1. 2. *diſp.* 155. *cap.* 8. *num* 89.

Ledeſm. *part.* 2. *Summa, cap.* 3. *de ſtat. Epiſcop. concl.*25. *d.* 2. Hoc idem videntur aſſerere Cajetanus 2. 2. *q.* 185. *art.* 8. *dub.* 2. Sotus *de juſtit. lib. ult. q. ult. art. ult. concl.* 7. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 10. *q.* 3. *punct.* 8. quatenus dicunt iſti Authores non teneri ad Regulares obſervantias ex præcepto, & vi coactiva: ſecus autem eſſet de votis: quia hæc expreſsè vovit. Et probatur: quia talis Religioſus tenetur obſervare Religionis eſſentialia, ut docet S. Thomas 2. 2. *q.* 88. *art.* 11. *ad* 4. ſed votum vitæ quadrageſimalis in Ordine Minimorum eſt quid eſſentiale in Ordine illius Religionis: ergo ad illud tenetur ſupradictus Religioſus factus Epiſcopus. Unde Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubd. regul. q.* 4. *cap.* 2. ait: quòd obſervantiæ vitæ quadrageſimalis votum obſervatum fuit ab Epiſcopis, qui ex ſua Religione egreſſi ſunt; imò melius obſervare poſſunt hujusmodi votum prædicti Religioſi ad Epiſcopatum aſſumpti ex ſufficientia ciborum quadrageſimalium, quàm pauperes Religioſi illius Congregationis. Nec poterunt excuſari, ut de facto à quibusdam Scriptoribus excuſantur, non teneri propter graves curas Epiſcopales: quia Generalis ejusdem Ordinis, qui eſt in continuo motu, & laboribus, obſervat vitam quadrageſimalem.

Si dicas, quòd qui ab inferiori ad ſuperiorem gradum aſcendit, non tenetur ad ea, quæ ſunt inferioris gradus, ut patet de Religioſo erga ea vota, quæ in ſeculo emiſit: ſed Religioſus, qui aſſumitur ad Epiſcopatum, aſcendit ad perfectiorem, imò perfectiſſimum: ergo non tenetur Religioſus factus Epiſcopus obſervare ea, quæ vovit in Religione.

S. Thomas reſpondet huic argumento *loco citato q.* 85. *art.* 8. quòd vota ſæcularis ſe habent ad vota Religionis, ſicut particulare ad univerſale: quia illa ſunt quorundam particularium operum, & homo per Religionis votum ſe totum Deo deputat: unde, cùm particulare in univerſali includatur, mirum non eſt, quòd per Religionis votum ceſſent omnia vota in ſæculo facta: vota autem Religionis, & in Religione facta ſe habent ad Epiſcopalem dignitatem, ſicut diſpoſitio ad perfectionem; ideò non ceſſant adveniente tali dignitate, cùm diſpoſitio adhuc neceſſaria ſit obtenta perfectione. Videatur Peyrinus *loco cit.* ubi de hac re fuſius.

De Religioſo verò ad culmen omnium dignitatum, ſcilicet, Summum Pontificatum evecto, an eo ipſo à Religionis votis ſit abſolutus, poſſet ex his, quæ *ſupra* diximus: meritò dubitari. 13 Navarrus *comment.* 2. *de Regul. num.* 17. & Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 11. dicunt, non eſſe liberum: quia militant in eo rationes *ſuprà* traditæ de Regulari aſſumpto ad Epiſcopatum; & per accidens eſt, ut omninò nulli ſubditus ſit, ex eo, quòd in terris Superiorem non habeat. Et Aragon. *loco cit.* addit, dominium bonorum temporalium manere apud Chriſtum Dominum; non tamen eſt incapax dominii acquirendi, ſi de facto contra paupertatis votum vellet acquirere: quia hujusmodi incapacitas non provenit ex natura voti; ſed ex Eccleſiæ conſtitutione, cui Pontifex non ſubditur.

DISPUTATIO IV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Regularium circa Regulam.

Quæſt. I. *Utrum Abbates, & Prælati Regulares teneantur ſuam Regulam, & omnia in ea contenta obſervare.*

II. *Utrum Abbates, & Prælati Regulares poſſint immunitates, & libertates ſubditis conceſſas coarctare.*

III. *Utrum* Religioſus *teneatur obedire Prælato, nedum in iis, quæ ſecundùm* Regulam*; ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra, vel etiam contra* Regulam*; ita ut nova* Regulæ *inſtituta parere debeat.*

IV. *Utrum omnia contenta in* Regulis *ſanctorum Patrum, & præcipuè S. Benedicti, obligent ad peccatum mortale.*

V. *Utrum* Regulam Religioſorum *conſuetudine laxatam teneantur Profeſſi obſervare, prout ſtat in primo rigore, etiam antequam per Abbatem Generalem, & Capitulum reformetur.*

VI. *Utrum ſubditi* Regulam *propriam jam collapſam, ſeu relaxatam à Prælatis ſuperioribus ad priſtinum ſtatum redactam cum majori parte Capituli obſervare teneantur.*

VII. *Utrum Abbas, vel alius Prælatus* Regularis *poſſit in præceptis* Regulæ *diſpenſare.*

VIII. *Utrum Abbas, vel alius Prælatus* Regularis *poſſit in omnibus* Regulæ *ſtatutis cum ſubditis diſpenſare.*

IX. *Utrum Abbas, vel alius Prælatus* Regularis *poſſit diſpenſare in* Regula *ad libitum, & ſine cauſa.*

X. *Utrum Abbates, vel alii Prælati* Regulares *poſſint indifferenter diſpenſare cum ſuis ſubditis in mandatis* Regulæ.

XI. *Utrum Abbates, & Prælati diſpenſantes in propriis legibus ſine cauſa peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus; & an diſpenſatio talis valida ſit?*

XII. *Utrum Abbates, & alii Prælati Regulares poſſint etiam ſecum ipſis in præceptis* Regulæ *diſpenſare.*

XIII. *Utrum Abbates, vel alii Prælati* Regulares *poſſint compellere ſuos ſubditos ad recipiendam diſpenſationem à ſeipſis factam.*

QUÆSITUM I.

Utrum Abbates & Prælati regulares teneantur ſuam Regulam, *& omnia in ea contenta obſervare.*

SUMMARIUM.

1 *Arguitur pro parte negativa.*
2 *Abbates, & Prælati regulares ſuam Regulam obſervare tenentur.*
3 *Reſponſio ad objecta.*
4 *Regula S. Benedicti quid circa hoc decernat.*
5 *Religioſus adſtringitur præceptis Regulæ ſuæ ſecundùm præſcriptum ejusdem Regulæ.*

VIDETUR,

1 Videtur, quòd non: quia Regulæ monaſticæ, & præcipuè Benedictina, omnia in diſpoſitione Abbatis relinquunt: ergo reſpectu ſuæ Regulæ Abbas quoddammodo conſtituitur Superior, & Legiſlator: ſed Superior propriis le- 2 gibus non ligatur: ergo Abbas non tenebitur ſervare Regulam, reſpectu cujus eſt Superior conſtitutus. Dicendum tamen eſt, teneri Abbatem ad obſervantiam ſuæ Regulæ: quod probatur ex ipſis monaſticis Regulis, quæ ſui obſervantiam omnibus ſub ſe militantibus præcipiunt; & præcipuè ex Reg. S. Bened. *cap. 3.* ubi per verba hæc expreſsè colligitur noſtra concluſio: *In omnibus igitur omnem magiſtram ſequantur Regulam, neque temerè ab ea declinetur à quoquam* quæ verba extenduntur tam ad Monachos, quam ad Abbates; ut benè notant *in ſuis Comment. eod. cap.* Card. Turrecr. & Pet. Diac. Caſſin. & B. Theuzonius noſter Vallumbroſanus, & communiter omnes *ibi* ſcribentes: & præcipuè Antonius Perez *in Comment. d. Reg. cap. 3 n. 11.* ubi ait, quòd tam ſubditi, quàm Prælati per omnia ſeſe Regulæ attemperent, & omnino ſubjiciant, & quiſque ſuum munus expleat, ſubditi obediendo, & Prælati imperando, aliàs quid momenti Regula haberet, certè nullum in bonum, ſed maximè in malum, uti cùm à Domino dictum eſt Joan. 15. *Si non veniſſem, & loquutus eis non fuiſſem, peccatum non haberent: nunc autem excuſationem non habent de peccato ſuo.* Præſertim, quòd, ut ipſe iterum ait Lucæ cap. 12. *Servus ſciens voluntatem domini, & non faciens, plagis vapulabit multis.* At qui ſciens fecerit, maxima bona acquiret, cùm ſcriptum ſit ad Galatas 6. *Quicunque hanc Regulam ſecuti, pax ſuper illos, & miſericordia, & ſuper Iſrael Dei.* Quod etiam probatur ratione: quia in Regula præcipitur obedientia Monachorum erga Abbates, & omne id, quod eſt ipſius obedientiæ conſecutivum: necnon quicquid ad benè ſuum officium obeundum attinet, obſervare debeat Abbas: aliàs nullius eſſet momenti Regula. Probatur inſuper hoc expreſsè *ex ead. Reg. cap. 3.* per ea verba: *Ipſe tamen Abbas cum timore Dei, & obſervatione Regulæ omnia faciat, ſciens, ſe procul dubio de omnibus judiciis ſuis, æquiſſimo Judici Deo rationem redditurum.* Ex quibus claré colligitur, Abbatem in omnibus Regulæ obſervationem attendere debere.

Ad argumentum reſpondeo, Abbatem non conſtitui 3 Superiorem Regulæ; ſed in aliquibus diſpenſatorem, ut dicetur infrà; ideo falſum erit conſequenter, illum eſſe Legiſlatorem reſpectivè ad Regulam, quæ tanquam lex à ſanctis Legiſlatoribus inſtituta fuit, & ut vera Monachorum, lex ab Eccleſia approbata, & tam Monachis, quam Abbatibus obſervanda tradita. Ideo tanquam lex allegari poteſt, & conſulit Joan. de Anania *in conſ. 62* incip. *In nomine ſanctæ, & individuæ Trinitatis. Viſis, & ponderatis privilegiis* in 1. dubio, refert, & ſequitur Collegium Bononienſe *conſ. 2. poſt conſilia* Card. Zabarellæ *n. 41.*

4 Ad hæc omnia confirmanda S. P. Benedictus *in eadem ſua Regula, cap. 2. part. 2.* ut demonſtret, Abbatem eſſe debere veræ Regulæ obſervatorem factis, & operibus, & non tantum verbis, ait: *Cum ergo aliquis ſuſcepit nomen Abbatis, duplici debet doctrina ſuis præeſſe diſcipulis, id eſt omnia bona, & ſancta, factis, pluſquam verbis oſtendere, ut capacibus diſcipulis mandata Domini verbis proponat; duris verò corde, & ſimplicioribus factis divina præcepta demonſtret.* Quæ quidem verba videntur ſatis illuſtrata à Concilio Turonenſi III. ſub Carolo Magno *cap. 4.* ſub his verbis: *Sint Abbates ſuis ſubditis benè vivendo duces, & prævii viam demonſtrent, qua rectè gradiendo ad meliorem vitam pervenire valeant.* Similiter Concilium Aquiſgranenſ. *de ordinando Rectore*, & Concilium Pariſien. III *lib. 1. cap. 37.* & Rhemenſe *cap. 23.* unanimiter affirmant: *Ut Abbates Gregibus ſibi commiſſis inſtanter invigilent, & geminam eis paſtionem impendant, quatenus abſque murmurationis vitio ſervire valeant.* Si ergo Abbas non eſſet ſuæ Regulæ perfectus obſervator, non poſſet verbo, neque exemplo ſuis Monachis ducatum præſtare, ſicut omnia jura monaſtica clamant. Ita Iſidorus Hiſpalenſis *epiſt. 25. ad Abbatem Huburgenſem*, ubi ait, quòd tam doctrina quàm vita debet Abbas fulgere, præſertim in obſervantiis regularibus: nam doctrina ſine vita arrogantem reddit Doctorem: & vita ſine doctrina facit illum inutilem. Hinc eſt, quòd Dominus ad Apoſtolos, & Prælatos dicat: *Vos eſtis ſal terræ: vos eſtis lux mundi*, propter doctrinam: *ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in cœlis eſt*, propter exemplum.

Quo verò ad ea, quæ in Regula contenta ſunt, cavendum eſt, quòd quatuor rerum genera in omni Regula continentur: Primi generis ſunt, quæ præcipiuntur jure divino, naturali, aut Eccleſiaſtico: ſecundi generis ſunt, quæ ad vota Religionis ſpectant, nimirum, eſſentialia: tertii generis ſunt ſupererogationis opera: quarti verò generis, obſervantiæ cujuslibet Religionis: quibus poſitis

Dicendum eſt, omnes Abbates, aliosque Religioſos 5 promittentes ſervare Regulam aliquam, ſe obligare ad res in ea contentas eo modo, quo in ipſa continentur; nimirum, ſi continentur, tanquam præcepta obligantia ſub mortali, tenentur ad ea ſub mortali: ſi ſolum ut obligantia ad veniale, tenentur ſub veniali: ſi ut opera ſupererogationis, ad nullam culpam obligabuntur. Ratio manifeſta hoc ſuadet, quia, qui profitetur aliquam Regulam ſervare, non promittit in ea ſingula contenta, ſed tantum vivere ſecundùm Regulam, & reddere ad reformationem ſuorum morum ſecundùm illam, ſicut ſecundùm quoddam exemplar: ergo eodem modo intelligitur obligari, quo Regula præſcribit, & obligat, alioquin ſtatus Religionis eſſet periculoſiſſimus, cùm multa particularia, & minutiora in Regulis deſcripta ſint, quæ à viris perfectiſſimis vix obſervari poſſunt. Hæc colliguntur ex S. Thom. *2. 2. q. 186. art. 9.* & Vaſquez *1. 2. q. 96. art. 4. diſput. 162. cap. 4. num. 6.* & noviſſimè Bartholomæus à S. Fauſto hæc omnia inſinuans *in theſaur. Relig. lib. 6. q. 109.* ſubdit, hoc veriſſimum eſſe, etiamſi profitens intenderet, ſe obligare ſub mortali ad ſingula, quæ in Regula continentur, putans ex errore ita velle Inſtitutorem Regulæ: quia re vera intendit profiteri, ut conſuetum erat in tali Religione; & major obligatio eſt involuntaria, utpote quæ ex errore proceſſit. Ita ille. Ex quo ſequitur, omnia contenta in Regula, quæ ſub præcepto alio mortali debita ſunt, obligare ſub mortali; quæ etiam ſecluſa Regula ad mortale obligarent.

QUÆSITUM II.

Utrum Abbates, & Prælati Regulares poſſint immunitates, & libertates ſubditis conceſſas coarctare.

Summarium.

1 *Prælati Regulares poſſunt libertates, & immunitates in Regula ſubditis conceſſas coarctare.*

2 *Libertates, & immunitates Monachis conceſſas coarctare non poteſt Abbas, ſeu alius Superior, quando in Regula, ſeu Conſtitutionibus ſibi prohibetur.*

Cum diſtinctione huic quæſito reſpondendum nobis videtur: nam, ſi libertates, & immunitates in 1 Regula Monachis conceſſæ ſunt; neque Abbati poteſtas, eas ex parte, vel in toto, in caſu occurrenti ex juxta cauſa coarctandi adimatur; dicendum eſt, tunc poſſe Abbatem eas coarctare, ac Monachos ad illi obtemperandum teneri: quoniam, etſi nequeant Abbates in

univerſum hujuſmodi immunitates mutare ; poſſunt
tamen aliqua juſta de cauſa illas coarctando, Regulæ
obſervationem ſub pœna peccati præcipere ; maximè,
niſi ſibi (ut dixi) in Regula vel Conſtitutionibus coar-
ctatio hæc prohibeatur. Si verò Monachis ſupradictæ
immunitates ita conceſſæ ſint, ut ſupra eas Abbas nul-
2 lam habeat juriſdictionem, non poterunt tunc ab ipſo
coarctari ; quia præceptorum Regulæ limites excederet.
Ita Cordub. *in Reg. D. Franc. cap. 10. quæſt. 2.* Lauren. de
Peyrin. *de ſubd. 10, quæſt. 1. cap. 8. §. ult.*

QUÆSITUM III.

Utrum Religioſus teneatur obedire Prælato, nedum in iis, quæ ſunt ſecundùm Regularem ; ſed etiam in iis, quæ ſunt infra, ſupra, vel etiam contra Regulam, ita ut nova Regulæ inſtituta parere debeat.

SUMMARIUM.

1 *Religioſus non ſolum ex voto obedientiæ tenetur obedire Abbati in his, quæ ſpectant ad obſervantias regulares ; verum etiam in his, quæ ſunt omnibus Chriſtianis communia.*

2 *Prælati præceptum, fundatum in aliqua falſa præſumptione, an teneatur ſubditus exequi.*

3 *Regula nova an imponi poſſit ab Abbatibus & Prælatis Regularibus à ſubditis obſervanda.*

4 *Statuta arctiora an poſſint Prælati, invitis ſubditis, condere.*

5 *Religioſi propriam voluntatem omninò in ſuos Superiores tranſtulere.*

6 *Prælatus quomodo poſſit præcipere aliquid ſubditis ſecundùm Regulam.*

7 *Prælatus an poſſit præcipere aliquid ſubditis ſupra Regulam.*

8 *Voluntatis propriæ ſubjugatio in Superiorem eſt omnino libera, & voluntaria.*

9 *Prælatus an poſſit aliquid contra Regulam ſubditis ſuis præcipere.*

10 *Prælatus nullum habet dominium ſupra Regulam, quam illud, quod ſibi à propria Regula conceditur.*

11 *Prælatus an poſſit ſubditis aliquid præter Regulam præcipere.*

12 *Prælatus an poſſit aliquid ſubditis præcipere, quod ſit infra Regulam.*

13 *Poteſtas præcipiendi, ſicut & obligatio obediendi, variantur ſecundùm diverſitatem Regularum.*

14 *Summus Pontifex an poſſit cogere Regularem ad arctiorem Regulam ſervandam, quam non eſt profeſſus, & num. 16.*

15 *Religioſi ultra debitum, quod habent cum aliis Chriſtianis, obediendi Summo Pontifici, habent etiam aliud debitum ratione voti obedientiæ.*

IN hac re procedendum eſt cum diſtinctione: vel enim
ſunt directè ſecundum Regulam, & explicitè ; vel
indirectè, & implicitè. Si expreſsè, & directè, hoc mo-
do pertinent ad Regulam ea tantum, quæ in ejus ſtatu-
tis continentur : ſi verò indirectè, & implicitè, ea per-
tinent ad Regulam, quæ, licet in ea non exprimantur ;
in univerſum tamen in Regula continentur, tanquàm
neceſſaria ad illam obſervandam, ut ſunt mutua obſe-
quia, ſine quibus religioſus ſtatus nequit conſervari ; &
ea ſimiliter, quæ ſpectant ad pœnas tranſgreſſionum re-
gularium, quæ omnia ſpectant ad conſervationem regu-
laris Inſtituti, ut benè docent S. Thomas *quodlib. 10. art.*
10. & *in 2. diſt. 44. q. 2. art. 3.* & *ibi* Durand. *q. 4. num. 5.*
Sylveſter *verbo, Religio, 6. q. 6.* Angelus *verbo, Religioſus*
num. 29. Roſella *verbo, obedientia, num. 10.* Cajet. 2. 2. *q.*
88. art. 8. dub. ult. Cordub. *in expoſit. Regul. S. Franciſci*
cap. 10. q. 2. diſt. 6. Leonardus Leſſius *de juſtit. & jur. lib.*
2. cap. 41. dub. 9. Tapia *authent. ingreſſi, verbo ipſo, in-*
greſſi, cap. 1. num. 44. & 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. Gabriel
Vaſq. 1. 2. *q. 95. art. 2. diſp. 154. n. 20.* Sanch. *in præcept. De-*
cal. lib. 6. c. 2. n. 9.

Ex quo *ſub num. 10.* advertere licet, Religioſum non 1
tantùm teneri ex voto obedientiæ obedire Abbati præ-
cipienti ea, quæ ſunt peculiaria Religionis : ſed etiam il-
la, quæ ſunt omnibus Chriſtianis communia : ut, ſi Re-
ligioſus jubeatur Sacrum audire, & jejunare illis diebus,
quibus in Eccleſia hæc præcipiuntur : hæc quippe per-
tinent indirectè ad Regulam, tanquam præambula ne-
ceſſaria : quod priùs docuerat Cajetanus 2. 2. *q. 186. art.*
5. in ſolutione ad primum : & multa alia hujus generis
poſſunt præcipi ab Abbate ſuis Monachis, quæ hic, bre-
vitatis gratia, omittuntur. Poſſunt etiam pertinere indi-
rectè ad eam Regulam pœnæ pro tranſgreſſoribus ipſius
Regulæ ; & etiam pœnæ pro omnibus aliis delictis ex
jure conſurgentibus, in quibus tenetur Monachus obe-
dire. Ita Durandus *loco cit. q. 4. num. 5.*

Dices, quando præceptum Abbatis fundatur in falſa 2
præſumptione circa hujuſmodi Regulæ obſervantiam,
teneturne Monachus ei obedire ? Reſpondeo, non te-
neri, dummodo ceſſet ſcandalum : unde, ſi ea pœna ſit
ſecretò exequenda, non tenetur ſubditus ad illam ; ſi
verò in publico executioni ſit mandanda tenetur propter
exemplum aliorum. Ita docent Navarr. *in Sum. cap. 23.*
Vaſquez 1. 2. *q. 96. art. 5. diſp. 174. cap. ult. n. 26.* Tapia *loco*
cit. n. 58.

Quo verò ad aliam Regulam, & ſtatuta arctiora pro 3
ſubditis condenda, certum eſt, non poſſe Prælatos, et-
iam ſuperiores, majores, & cum conſenſu majoris partis
Capituli generalis, aliam novam Regulam imponere
ſubditis ſuis, ſive ſtatuta nova arctiora facientia novam
Religionem. Ratio eſt : quia obligatio Religioſi tota
eſt ex ſuo voto, quæ quidem obligatio ſolùm denotat ea,
quæ explicitè, vel implicitè, ut diximus, continentur in
Regula. Ita Bartholomæus à S. Fauſto *in theſaur. Relig.*
lib. 6. q. 100. Secùs tamen dicendum eſt, ſi Superior
Generalis cum conſenſu Capituli alia conderet ſtatuta
ſtrictiora ad reformationem Regulæ jam promiſſæ, &
ad integram ejus obſervantiam. Ratio eſt : quia hujuſ-
modi ſtatuta non ſunt ſupra Regulam, ſed ſecundùm
Regulam, & incluſa in voto obedientiæ : quod habetur
diffinitum in Concil. Trid. *ſeſſ. 5. cap. 1. de Reform.* ubi ſan-
cta Synodus, *Neceſſarium eſſe cenſuit, quo faciliùs, ac*
maturiùs, ubi collapſa eſt vetus, & regularis diſciplina,
inſtauretur, & conſtantiùs, ubi conſervata eſt, perſeveret,
præcipere, prout hoc decreto præcipit, ut omnes Regulares,
tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quam profeſſi ſunt,
præſcriptum vitam inſtituant, & componant ; atque in
primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, ut obedien-
tiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicujus
Regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta, ad eorum
reſpectivè eſſentiam, nec non ad communem vitam, vi-
ctum, & veſtitum conſervanda pertinentia, fideliter ob-
ſervent. Omniſque cura, & diligentia à Superioribus
adhibeatur, tam in Capitulis generalibus, & provincia-
libus, quàm in eorum viſitationibus, quas ſuis tempori-
bus facere non prætermittant, ut ab illis non recedatur ;
cum compertum ſit, ab eis non poſſe ea quæ ad ſubſtan-
tiam regularis vitæ pertinent relaxari ; ſi enim illa, quæ
baſes ſunt, & fundamenta totius regularis diſciplinæ,
exactè non fuerint conſervata, totum corruat ædificium,
neceſſe eſt.

Ex quo licet inferre, improbabilem eſſe ſententiam,
dicentium, poſſe Superiores Religionis cum majori par- 4
te Capituli, invitis aliis, nova ſtatuta arctantia ſingulos
Religioſos ad arctiorem vitam condere, ex eo, quòd Re-
ligioſi propriam voluntatem omninò in ſuos Superiores
tranſtulere : quod ego non nego : ſed dico, proceden-
dum eſſe in hac propoſitione cum limitatione ; nimi-
rum, quòd ſubditi tranſtulerunt proptiam voluntatem 5
ſecundùm

ſecundùm eſſentialia Regulæ: ideò dicit Concilium ſupra citatum: *Ut omnes Regulares tam viri, quàm mulieres, ad Regulæ, quàm profeſſi ſunt præſcriptum vitam inſtituant, & componant,* &c.

Supradictum ſententiam ſequuti ſunt Archidiac. *cap. 2. diſt. 74. in fine.* Innocent. *cap. Super eo. de Regul. in fine,* ubi Abbas *num. 6.* & Card. *num. 2. q. 4.* & Henricus *num. 10. & 11.* & Alexander de Nevo *n. 6.* Præpoſitus *cap. Ante triennium. verſ. Tamen ſi per ſtatutum. diſt. 31.* Roſella *verbo, lex, num. 5.* Contra quos diſputant conſtanter Turrecremata, & Decius *in cap. Ad noſtram. in nova edit. n. 9. de appell.* Felin. *cap. Cum omnes. num. 15. verſ. Pro qua fallentia. de conſt.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 19.* Tabiena *eodem verbo, q. 21. n. 12.* Sylveſter *verbo, Religio, 6. q. 6.* Armilla *eod. verbo, num. 10.* Cordub. *in expoſit. Regul. D. Franciſci, cap. 10. q. 2. diſp. 6.* Vaſquez *2. 2. q. 95. art. 2. diſput. 154. cap. 4. num. 25.* Tapia *authen. ingreſſi, verbo ipſo, ingreſſi, cap. 1. num. 70. C. de ſacroſ. Eccl.* Roder. *tom. 2. qq. regul. q. 44. art. 1.* Bannes *2. 2. q. 1. art. 10.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 13. cap. 8. q. 2.* qui omnes dicunt non poſſe Prælatum arctiora ſtatuta ſubditis præcipere; ſed ſola ea, quæ ſunt ſecundùm Regulam, ſive directè, ſive expreſsè, ſive indirectè, ſive implicitè ad eam ſpectantia: & ideò ſubditus non tenetur obedire Prælato jubenti, quæ ad Regulam nullo ex his modis reduci poſſunt, quæ ſunt ita indifferentia, & vana, ut ſint omninò præter Regulam. Sed pro majori intelligentia hujus rei, quæ à Doctoribus valde agitatur,

6 Notandum eſt, Abbates, & Prælatos Regulares poſſe pluribus modis aliquid Monachis ſuis præcipere. Primò ſecundùm Regulam, eo modo, ut diximus, ſi contineantur in ea directè, & expreſsè, ſive indirectè, & implicitè: quo modo tenetur ſubditus ſimpliciter obedire, ut communis Doctorum ſententia fatetur. Ita S. Thom. *2. 2. q. 105. art. 5. ad 3.* & *quodlib. 10. art. 10. in corpor.* & *in 2. diſt. 44. q. 2. art. 3.* ubi S. Bonavent. *art. 3. q. 2.* & Durand. *q. 4. art. 4.* & Riccard. *art. 3. q. 2. ad 1.* & Paludanus *in 4. q. 4. art. 2. num. 24.* Major *ſimiliter in 4. diſt. 38. q. 15. in fine,* S. Antonin. *3. p. tit. 16. cap. 1. §. 9.* Angelus *verbo Religioſus, num. 29* Sylveſter *verbo, Religio, 6 q. 6* Roſella *verbo, obedientia, num. 10.* Tabiena *eod. verbo, q. 5. num. 6.* Driedo *lib. 2. de libert. Chriſtiana, cap. 1. poſt ſecundam propoſitionem* Cajetanus *2. 2. q. 88. art. 8.* Cordub. *loco cit. cap. 10. q. 2. punct. 6.* Sotus *lib. 7. de juſtit. q. 3. art. 1. dub. 2. verſ. in ſecundo ordine.* Navarr. *in Sum. cap. 23. & in commentar. 4. de Regul. num. 23.* Cucchus *lib. 3. inſtit. major. t. 1. n. 112.* Galarx *in opuſc. de clauſ. Monial. in princ.* Seſſ. *de largit. mun. Regul. interdict. num. 10. & 11.* Palatius *in 4. diſtinct. 38. diſputatione 1. fol. 834.* Angles *in florib. 2. part. q. unic. de voto, art. 2. difficult. 15.* Roderiq. *2. tom. Summ. cap. 9. num. 1. & tom. 3. qq. Regul. q. 19. art. 3.* Leonardus Leſſius *lib. 2. de juſt. & jure, cap. 4. dub. 9. n. 76.* Toletus *in Summ. tract. de ſeptem peccat. mortal. cap. 16. num. 1.* Valentia *2. 2. diſput. 7. q. 3. punct. 2. in fine.* Vaſquez *1. 2. q. 95. art. 2. diſput. 154. cap. 4. num. 21.* Beltramus *de voto paupert. cap. 4. in fine.* Azor. *tom. 1. inſtitut. moral. lib. 13. cap. 11. q. 19.* Tapia *loco cit. num. 41. & 59.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſaur. Relig. lib. 6. q. 101.* & Laurentius de Peyrinis *tom. 1. de ſubdito, q. 1. cap. 8. concl. 1.*

7 Secundo modo poteſt Prælatus præcipere ſupra Regulam, in quo caſu ſubditus non tenetur obedire. Ita D. Thom. *loc. cit.* S. Antonin. *3. part. tit. 16. §. 9.* Roſella *verbo obedientia, num. 10.* Tabien. *eod. verbo, q. 5. num.* ... & Armilla *ſimiliter num. 4.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 28.* Sotus *loco cit. q. 3. art. 1. dub. 2.* Cajetan. *loco cit. art. 8. dub. ult. verſ. Ad primum.* Navarr. *comment. 4. de Regul. num. 21.* Sanchea *lib. 6. in Decalog. cap. 2. num. 15.* Sed hoc indiget limitatione, ſcilicet: Niſi forſan imponatur præceptum à Superiore in pœnam alicujus delicti; vel hoc ſit neceſſarium ad ſervanda vota, ut di-

8 cunt ferè omnes citati Doctores. Probatur: quia ſubjugatio propriæ voluntatis in Superiorem eſt omninò libera, & voluntaria; ſub certis tamen finibus, & limitibus, nempe, profeſſæ Regulæ, ad quam profitendam nullo jure, vel lege poterat cogi ſubditus, antequam ipſam Regulam profiteretur, ut benè dicit D. Thom. *quodl. 3. art. 13.* ergo non decet poſtquàm eſt profeſſus Regulam, cogere ſubditum ad obſervandum aliquod excedens Regulam, & ſuam jam obligationem ratam, & promiſſam, quod eſſet contra juſtum. Hinc eſt, quòd dicebat S. Bernardus de diſpenſ. & præcept. *Prælati, juſſio vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis: nec ultrà extendi poteſt, nec contrahi citrà. Nihil me Prælatus prohibeat horum, quæ promiſi: nec plus exigat, quàm promiſi: vota mea nec augeat ſine voluntate mea, nec minuat ſine certa neceſſitate:* & infrà: *Monentes eos, non cogentes ad celſiora condeſcendentes eis, cùm neceſſe fuerit, ad remiſſiora.*

Tertio modo Prælatus poteſt præcipere ſubdito ali- 9
quid contra Regulam, de qua re etiam tractavi *in 2. tom. diſput. de voto paupertatis.* ſicut etiam de aliis ſuperioribus modis præcipiendi, & ſubſequentibus; & præter ea, quæ *ibi* dixi, addo in hoc tertio modo, non teneri ſubditum obedire præcipienti Prælato. Ita S. Thom. *2. 2. q. 104. art. 5.* Toletus *in Sum. lib. 8. cap. 16. num. 2.* Navar *in cap. 23. num. 38.* Cajet. *2. 2. q. 104. art. 5.* cum eodem S. Thom. S. Antoninus *3. part. tit. 16. cap. 1. §. 9.* Tabiena *verbo obedientia, num. 10.* Roſella *eod. verbo, ſimiliter n. 10.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 29.* & Sylveſter *verbo, Religio, 6. q. 6.* Leſſius *de juſtitia, & jure, lib. 2. cap. 41. dub. 9. num. 76.* Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 3. num. 8.* Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 26. art. 8.* Major *in 4. diſt. 38. q. 15. in fine.* Cordub *in Regul. D. Franciſci, cap. 10. q. 2. punct. 2.* Valent. *2. 2. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 2. in fine.* Tapia *loco ſuprà citato, num. 56.* qui ferè omnes affirmant, non teneri ſubditum parere Superiori præcipienti aliquid contra Regulam, niſi forſitan Abbas poſſet ſuper illo puncto diſpenſare. Quod probatur: quia Prælatus nul- 10
lum aliud ſuper Regulam dominium habet, præter illud, quod ſibi ab eadem Regula conceditur. Quòd ſi haberet facultatem diſpenſandi ſuper Regula, in diſpenſatione rationabiliter facta tenetur ſubditus ſuo Superiori obedire: nam tunc non contra Regulam, ſed ſecundùm ipſam præcipit: dum autem ſubditus non eſt certus, an ſubſit diſpenſandi juſta cauſa, vel etiam facultas in Prælato, adhuc obedire tenetur. Ita Angelus, Sylveſter, & Tabiena *locis citatis.*

Quarto modo poteſt Superior præcipere aliquid ſub- 11
dito præter Regulam, id eſt, indifferentia, prout à Doctoribus appellantur: quæ quidem indifferentia ſunt in duplici diſcrimine ſecundùm D. Thom. Primò quæ nullo modo pertinent ad Regulam, ut, verbi gratia, aſpicere aves volantes, levare feſtucam, & alia hujuſmodi. Secundò, quæ pertinent ad conſervationem Regulæ, ut ſunt, verbi gratia, obſequia ſubditorum cum Prælato, & alia hujuſmodi: hoc ſecundo modo Prælato præcipienti tenetur ſubditus obedire; quia, quæ præcipiuntur, aliqua ratione ad Regulam reducuntur, & non ſunt ex illis, quæ ſimpliciter, & omnino extra Regulam ſunt; ſicut ſunt ea, quæ primo modo indifferentia diximus: nam hæc præcipienti Prælato non tenetur ſubditus obedire. Ita D. Thom. *in 2. diſt. 44. q. 2. art. 3. in corp.* Armill. *verbo obedientia, n. 4.* Roſella *eod. verbo n. 10.* Sanctus Antonin. *3. part. tit. 16 cap. 1. §. 9. verſ. Secundo, dico.* Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 26. art. 9.* Tabien. *verbo, obedientia, num. 5.* Sylveſter *verbo, Religio. 6. q. 6.* Probatur ex eod. D. Bernard. *de diſpenſ. & præcept.* ut ſuperius diximus: *Prælati juſſio, vel prohibitio non prætereat terminos profeſſionis, nec ultrà extendi poteſt, nec contrahi citra.*

Quinto modo poteſt Prælatus ſubdito præcipere ea, quæ ſunt infra Regulam, id eſt, laxius, quàm Regula præſcribat: quod poteſt dupliciter contingere, ut notat

Peyrinus

Peyrinus *tom.1.de ſubdito q.1.ante 1.concl.* vel enim nulla ratione nititur, quod jubetur, vel ſubeſt aliqua ratio jubendi. Exempli gratia, Regula ſingulis diebus præſcribit unam horam orationis mentalis: coarctat Prælatus ad mediam horam, cujus coarctationis poteſt eſſe aliqua ratio, nimirum, debilitas ſubditi, vel aliquod opus faciendum; vel hujus coarctationis nulla redditur ratio; ſed tantùm fit pro libertate Superioris. Dico ergo, Prælato præcipienti ea, quæ ſunt infra Regulam, ſubditus non tenetur obedire, niſi fortè ſubſit aliqua cauſa rationabilis taliter præcipiendi, ut dicunt Angelus, Sylveſter, Roſella *locis citatis*, & Leſſius *de juſtit. & jur. cap. 41.dub.9.num.76.* Navarr. *de Regular. num.12.* Miranda *tom.1.Manual.Prælat.q.26.art.9.* Probatur ex D.Bernardo *loco citato.* Quod autem ad illud, quod teneatur obedire, ſi ſubſit juſta cauſa, patet *ex cap. Quid ergo 11. q.3.*

23 Cavendum tamen eſt, Regulas, & Conſtitutiones in Religionibus varias, & diverſas eſſe, ac proinde præcipiendi, & jubendi poteſtatem, ſicut & obediendi obligationem eſſe variam, & ad plura, vel pauciora extendi: in Regula enim S.Franciſci *cap.10.* jubetur Fratribus, obedire in omnibus, quæ non ſunt contra Regulam, vel animam: & in Conſtitutionibus Societatis Jeſu, *part.3. cap.1. §.23.* habetur obedientiam eſſe exhibendam in omnibus, in quibus manifeſtum peccatum non cerneretur. Plurimùm ergo conferunt ad cognitionem exactam hujus rei Regulæ ſpeciales, & Conſtitutiones Religionum, quæ juxta eorum ſtatuta attendendæ ſunt.

24 His poſitis, denodatur magna dubitatio inter Doctores, an Summus Pontifex poſſit cogere Religioſos ad arctiorem Regulam ſervandam; quod præſtare nequeunt, ut diximus, Superiores Religionis, etiam cum majore parte Capituli. Pro qua re

Duæ principales reperiuntur ſententiæ. Prima affirmat, Summum Pontificem cogere poſſe omnes Monachos ad clauſuram, verbi gratia, ſervandam, ſicut Moniales: & hoc probant *ex cap.unica, in princip. de ſtat. Regul.in 6.* ubi Summus Pontifex indicit clauſuram Monialibus, quæ vitam multò auſteriorem reddit: & tamen Moniales illæ clauſuram profeſſæ non fuerant. Hanc ſententiam ſequuti ſunt Joan. Andr. *in cap. Joannes, num.18.de Regul.* ubi Ancharan. *num.8.* & *ibidem* Panorm. *num.6.* Major *in 4 diſt.38. q.2. col. 5.* Felinus *in cap.Ad noſtram.de appell.num.6.* Probant etiam aliqui ex ſupradictis Authoribus hac ratione, imò ex facto jam ſequuto tempore Pii V. qui anno 1567. Fratres S.Franciſci in Hiſpania degentes coegit, ut ad aliquem ex Ordinibus Mendicantibus abſque mora tranſirent: quod tamen eorum Regula ab ipſis profeſſa non præcipiebat.

Alia ſententia, quam communem appellat Bartholomæus de S.Fauſto *in theſ.Religioſorum, q.99.* affirmant, non poſſe Summum Pontificem ad arctiorem vitæ Regulam ſervandam Regulares cogere; neque ad id, quod prima Regula, & antiqua inſtituta poſtulant, ſive quod ſit ſimpliciter ſupra ipſorum regulam quòd ſi præcipiat, non tenentur Religioſi jam profeſſi ei parere.

Hanc ſententiam docent Corduba *in expoſ. Reg. S. Franc.c.15.q.2.dicto 6.* Leſſ. *lib.2.de juſtit.& jur. c.41. dub.9.n.77.* Dec. *in cap.Ad noſtram.in nova edit. n.19.de appell.* Tapia *auth.ingreſſi, verbo eod.c.1. n.71. C.de ſacr. Eccleſ.* Sylv. *verbo, Religio, 6.q.6.* Sanchez *lib.6. in Decal. c.2.n.22.* Oldr. *conſ.96 n.unic.* quæ ſententia mihi ſatis probatur: quia Romanus Pontifex nequit Religioſum, qui unam Religionem profeſſus eſt, compellere, ut ad aliam arctiorem tranſeat; alioquin poſſet etiam præcipere, ut quis Religionis votum emitteret. Unde debi-
25 tum, quod habent Religioſi obediendi Summo Pontifici ultra alios Chriſtianos, eſt ratione voti, ideò non poteſt obligare, plusquàm votum eos obliget; nec poteſt plus à Religioſis exigere, quàm ſolvere promiſerunt: ſed ſolvere promiſerunt ſolummodo, ea, quæ in Regula continentur: ergo ſupra Regulam, vel arctiora Regula antiqua eis præcipere nequit. Probatur inſuper ex D.Gregorio Magno *lib.1.Regiſtr.epiſt.19.* ubi ait: *Juſtum eſt, ut nemo creſcere compellatur invitus.* Idem habetur *in cap.Geſta.diſt.74.* ubi hoc dictum S. Gregorii relatum eſt. Confirmatur ex S.Bernard. *lib.de præcept. & diſpenſ. cap.7.* dicente: *Is, qui profitetur, ſpondet obedientiam; non tamen omnimodam, ſed determinatè ſecundum Regulam, neque aliam, quàm S.Benedicti, ut oporteat eum, qui præeſt, non fræna ſua laxare voluntati ſuper ſubditos; ſed præfixam ex Regula ſibi ſcire menſuram; & ſic demum ſua imperia moderari circa id ſolum quod rectum eſſe conſtiterit; nec quodlibet rectum, ſed id tantùm, quod prædictus Pater inſtituit: ſic ſe quippe habet profeſſio: Promitto, non quandam Regulam, ſed obedientiam ſecundum Regulam S. Benedicti, non ergo ſecundum voluntatem Præpoſiti. Proinde ſi profeſſione facta ſecundum illam Regulam, Abbas meus mihi aliud fortè imponere tentaverit, quod non ſit ſecundum Regulam, aut etiam quod non ſit ſecundum iſta inſtituta, verbi gratia, Baſilii, Auguſtini, Pachomii; quaenam mihi, quæſo, in hac re neceſſitas imminet obſequendi? Solum quippe id à me poſſe exigi, arbitror, quod promiſi.* Et *cap.8.in eodem loco*, ſubjungit: *Videtis jam ergo obedientiæ limites, quos requiritis: eſt enim modus obeditionis, tenor profeſſionis: nec ſe valet extendere poteſtas imperantis, niſi quatenus attigerit votum profitentis: profectò citra, & ultra, nec-non etiam è contra aliquid aliud, quàm obedientiæ limites quoſdam cenſuerim, & his ſuis terminis virtutem eandem circumcludi.*

Operæ pretium eſt tamen in hac re perpendere ſententiam Sanch. *loco cit.* qui dicit, quòd profeſſuri tenentur ad ſtatuta illa arctiora, & ſupra Regulam à Summo Pontifice ordinata: quia, cùm non ſint illam adhuc profeſſi, nulla fit illis injuria, ſi à Summo Pontifice aliquid ſupra Regulam, ſive arctiora pro deinceps profitentibus jubeantur. Hic tamen procedendum eſt cum limitatione, ut notat Laurentius de Peyrinis *tom.1. de ſubdito, q.1.cap.8.§.1.verſ. An autem*, ſcilicet, ſi profeſſi illa ſtatuta receperunt, ſed cum proteſtatione, quòd cum eſſent ſupra Regulam profeſſam, nolebant ea obſervare: ſecùs autem, ſi nullo modo receperunt, cum de ratione legis ſit, ut recipiatur, ut dicunt Valentia *tom.2. diſp.7.q. 5.punct.5.* & Navarr. *lib.1.conſ.de conſt. conſ.1.q.5. num. 23.* ubi ait, quòd ſi profeſſi non obſervant, nec obſervare cœperunt, habent juſtam cauſam ipſi profeſſuri, non obſervandi: quia, cùm lex ſit in utilitatem communem, non eſt veriſimile, legiſlatorem eos ligare velle ad obſervandum, cùm alii Confratres non obſervent. 26

Ad primam rationem contrariæ ſententiæ reſpondeo, clauſuram Monialibus indictam fuiſſe à Summo Pontifice: quia hoc erat valdè neceſſarium pro cuſtodia caſtitatis ſervandæ, ut habetur ex Concil. Trid. *ſeſſ.25. cap.de Refor. Monial.* quidquid dicat Oldr. *conſ.96. num. unic.* ubi ait, Summum Pontificem non potuiſſe Monialibus imponere clauſuram: hoc enim falſum eſt; quia imponere clauſuram Monialibus, non eſt nova vita arctior ut benè notant Sanch. *loco cit. num.24.* Dec. *cap. Ad noſtram in nov.edit.num.19.de appell.* Roſella *verb. lex, num.5.* Sylv. *verbo, Religio, 6.q.6.* Angelus *verb.Religioſ.num.29.* Carthuſ. *opuſc.de refor. Monial.art.1.* Navarr. *comment.4.num.4.de Regul.* Vega *2.tom.Sum.c.88.* Azor *tom.1.lib.13.c.8.quæſ.2.* & alii.

Ad aliam rationem dico, Summum Pontificem non ex eo, quòd ad aliquam ex Religionibus Mendicantium coegerit Fratres S.Franciſci, præcipere novam Regulam, ſeu ſtatuta arctiora: ſed, quia voluit ſub una ex Religionibus approbatis ejuſdem Ordinis illos Fratres degere, ſi vitam regularem juxta præſcripta à Seraphico Patre ducere vellent: quod non eſt novam Regulam, ſeu ſtatuta condere; ſed Religioſos ſecundùm Regulas approbatos inſtituere. Nec enim in tali caſu redarguendus

dus eſt Pius V. propter ſuam ſententiam latam contra partem non citatam,& inauditam: quia ille re maturius conſiderata,& perpenſis ſcandalis multis in Hiſpania ortis propter relaxationem eorum vitæ, iis probatis, & noronis ſententiam illam tulit, in quo caſu poterat, non citata parte, tanquàm ſupremus Princeps, ut teſtatur Bald. *l. Nec cauſas, n.3. C. de appell.* Navar. *in Sum. cap.25. num.10.*

QUÆSITUM IV.

Vtrum omnia contenta in Regulis Sanctorum Patrum,& præcipuè S.Benedicti, obligent ad peccatum mortale.

SUMMARIUM.

1 *Pars affirmativa probatur nonnullis rationibus.*

2 *Regula Sanctorum Patrum, & præcipuè Sancti Benedicti, non continent omnia ſub præcepto, & n.4. Nec enim obligant ſub peccato mortali.*

3 *Monachus quando peccet mortaliter circa ea, quæ ſunt de conſilio.*

1 PArs affirmativa poteſt quibusdam rationibus ſic oſtendi. Primò, S.Bernardus *lib. de præc.* loquens de Regula S.Benedicti ait: *Omnia contenta in Regula S. Benedicti non profitentibus, id eſt, Novitiis, monita, ſeu conſilia ſunt cenſenda; nec gravant non ſervantes: cùm tamen profitentibus præcepta, prævaricantibus in crimina fiant.* Ergo profeſſis hujus Regulæ, illius transgreſſio erit peccatum mortale, ac per conſequens omnia in hac Regula contenta (ut videntur probare verba S.Bernardi) obligant ad mortale. Confirmatur: nam facere contra votum, eſt peccatum mortale: ſed Religioſi transgrediendo Regulam faciunt contra votum: ergo peccant mortaliter, & ſic ea, quæ ſunt in Regula, obligant ad peccatum mortale. Major probatur per illud Apoſtoli 1. *ad Tim.5.* ubi habetur, quòd viduæ, quæ volunt nubere, damnationem habent: quia primam fidem irritam fecerunt. Minor probatur: quia Monachi voto profeſſionis Regulæ adſtringuntur: ergo faciunt contra votum: ergo transgredientes Regulam peccant mortaliter, quod obligationem ſub mortali manifeſtè demonſtrat ad omnia ejus præcepta obſervanda.

2 Communis tamen ſententia eſt Regulas Sanctorum Patrum,& præcipuè S.Benedicti, non omnia continere ſub præcepto; nec omnia in eis concepta obligare ſub peccato mortali; ſed aliqua eſſe ſub admonitione, & conſilio, quæ non ad mortale, ſed ad veniale tantum obligant. Ita S.Thom. *quodlib.1. q.9. art.4.* S.Bernardus *in lib. de præc. & diſpenſ.* S.Anton. *3. p. tit.16. §.7.* Turrecr. *in expoſ. Reg. S.Bened.* & alii communiter. Quod probatur primò ex S.Th. *2.2. q.186. art.9.* Quia ſtatus Religionis eſt ſecurior, quàm ſtatus ſæcularis. Unde S.Greg. *1. moral.* comparat vitam ſecularem mari fluctuanti: vitam autem religioſam portui tranquillo: ſed, ſi quælibet transgreſſio eorum, quæ in Regula continentur, obligaret Monachum ad peccatum mortale, ſtatus Regularis eſſet periculoſiſſimus propter multitudinem obſervantiarum, ut diximus *quæſ.1.* ergo non omnia, quæ in Regula continentur, obligant ad lethale. Secundò probatur: quia Monachus quando profeſſionem ſolennem emittit, non vovet, ſe Regulam obſervaturum, ut habetur *ex cap.58. Reg. S.Bened.* & conſtat ex verbis S.Bernard. *lib. de præcept. & diſp.* ubi ait: *Nemo, cùm profitetur, ſpondet Regulam; ſed determinatè, ſecundùm Regulam ſui quiſque converſationem ſe dirigere pollicetur.* Idem docet S.Th. *loc. cit. ad 2.* ergo, cum Monachus non obligetur ex voto ad ſingula, quæ in Regula continentur, non peccabit mortaliter, quoties quodlibet eorum violaverit. Confirmatur concluſio hac ratione certiſſima: quia non quælibet violatio legis humanæ, ſive civilis, ſive Eccleſiaſticæ, facit hominem dignum pœna mortis, ut conſtat manifeſtè: ergo à fortiori, nec quælibet transgreſſio legis monaſticæ, præcipuè S.Benedicti, quæ benigna eſt, & diſcretione plena, ut dicit S.Greg. *in lib. Dialog.* Unde

Ad primum reſpondeo cum S.Anton. *loc. cit.* S.Bernard. non accipere ibi præceptum propriè, & rigoroſè; ſed pro quacunque juſſione, & ordinatione, quæ non ad mortale, ſed ad veniale obligat.

Ad ſecundum reſpondeo cum S.Thom. *loc. cit. ad primum,* quòd ille, qui profitetur Regulam, non vovet ſervare omnia, quæ ſunt in Regula, ſed vovet regularem vitam, quæ conſiſtit eſſentialiter in tribus votis; & ideò falſa eſt minor argumenti.

Advertendum tamen eſt, poſſe aliquando Monachum peccare, etiam mortaliter, circa ea, quæ ſunt de conſilio, & admonitione Regulæ, ſi contemptus accedat, ut bene oſtendit S.Thom. *loc. cit.* ſi autem hæc quæ ſunt de conſilio, & admonitione, transgreditur propter aliam cauſam, putà, concupiſcentiam, vel iram; non eſt contemptus, nec per conſequens peccatum mortale; etiamſi frequenter ex eadem cauſa, vel ſimili peccatum iteret. Ita S.Aug. *lib. de natura, & grat. tit.7. cap.29. circa med.* 3

Ex quibus ſequitur, non omnia in Regula contenta eſſe ſub præcepto, ut colligitur ex eadem Regula in principio, per illa verba: *Auſculta, ô Fili, præcepta Magiſtri, & ordinationem pii Patris libenter excipe.* Quæ denotant, alia eſſe in Regula ſub præcepto, ſive ſint de jure divino naturali, vel Eccleſiaſtico, ſive ad tria vota eſſentialia Religionis pertineant; alia verò ſunt admonitiones, & conſilia: ſicut ea, quæ ſunt in Evangelio, alia ſunt ſub præcepto, alia ſub conſilio. 4

QUÆSITUM V.

Vtrùm Regulam Religioſorum conſuetudine laxatam teneantur Profeſſi obſervare, prout ſtat in primo rigore, & antequàm per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur.

SUMMARIUM.

1 *Referuntur variæ ſententiæ ſuper hac materia.*

2 *Religioſus tenetur, non obſtante qualibet diuturna conſuetudine, ſubſtantialia Religionis obſervare; ſecus dicendum de accidentalibus, ut num.3.*

1 SUper hoc variæ adſunt opiniones. Alii tenent, quòd ſic: & moventur ea ratione; quia votum obſervandi Regulam eſt verè, & realiter votum: & propterea adſtringit de jure divino naturali; quod nulla deſuetudine relaxabile, aut revocabile eſt. Ita Major *in 4. diſt. 38. q.20. arg.2. cont.1. concluſ.* Corduba *in Regul. S.Franc. cap.10. q.13. punct.1.* Alii tenent partem negativam, aſſerentes, non teneri Profeſſos ad obſervantiam Regulæ circa ea, quæ in deſuetudinem abiere: & adducunt rationem; quia votum de obſervanda rigoroſitate Regulæ, quæ adverſa conſuetudine eſt relaxata, non præſumitur, quandiu non explicatur. Ita S.Thom. *in 4. diſt. 38. quæſt.1. art.3. quæſt.1. ad 5.* Turrecrem. *in Comment. Reg. 17. q.1.* Cardinal. *cap. Ad monaſterium, §. in Refect. num. 4. quæ.2. de ſtat. Mon.* Navar. *in Summ. cap.12. num.50.* Alii verò, ut Abbas Panormitan. *c. Super eod. num.4. & 5. de regular.* & *c. Cum ad Monaſterium, de ſtat. Monach.* Felin. *cap. Nam ad concupiſcentiam, num.22. de conſtit.* Sylv. *verb. Religio, 6. q.12.* dicunt, quod aut conſuetudo per tantum tempus ſervata eſt, ut de ejus initio non adſit memoria: & tunc obſervantia Regulæ, quæ per eam conſuetudinem relaxata eſt, non obligat Profeſſos. Ratio hujus eſt: quia talis Regula diverſa à prima putatur. Vel hujusmodi conſuetudo eſt recens, nec ab hominum memoria deleta: & tunc dicunt, Abbatem poſſe Monachos cogere ad priſtinæ Regulæ obſervantiam. 1

Verùm, ut advertit idem Panorm. *in d. c. Super eodem.* ſi agimus 2

agimus de ſubſtantialibus Religionis, quæ ſunt tria vota, ſcilicet, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ; tunc qualibet diuturna, & immemorabili deſuetudine non obſtante, tenentur Religioſi ad illorum veram obſervantiam: quia prædicta vota jure divino naturali obligant, contra quod nulla conſuetudo introduci poteſt. Ita enim Navar. *in Manuali, cap.12. num.*50. Roderic. *tom.*1. *quæſt.*69. *art.*2. Azor. *inſtit. moral. part.*1. *lib.*13. *cap.*11. *quæſt.*25. Reginald. *in praxi, lib.*18. *num.*196. Sanch. *in* 3 *Decalog. lib.*3. *cap.*2. *num.*26. & alii communiter. Si autem eſt ſermo de accidentalibus ipſius Regulæ, & ordinatis ad finem, illorum trium, & monaſticæ vitæ perfectionem; tunc non ſolum antiqua immemorabilis conſuetudo; verùm etiam diuturna tantum, puta 40. annorum, quamvis memorabilis, ſufficiet ad excuſandum Monachos ab obſervantia eorum quæ per eam relaxata ſunt: cùm enim hæc ſint accidentalia, & poſſint adeſſe, & abeſſe ſtante Religione in illis tribus ſubſtantialibus, in tantum Religioſus ſolum obligatur, in quantum habent vim legum, & conſtitutionum, quæ abrogari poſſunt, & vim obligandi admittunt per contrariam conſuetudinem legitimè introductam. Ita DD. proximè citati communiter, quibus addo Salas *de legib. diſp.*8. *ſect.*12. *num.*62. Ant. Perez *in Commentar. in Reg. D.P. Bened. cap.*7 *num.*35.

QUÆSITUM VI.

Vtrum ſubditi Regulam propriam jam collapſam, ſeu relaxatam, à Prælatis ſuperioribus ad priſtinum ſtatum redactam cum majori parte Capituli, obſervare teneantur.

SUMMARIUM.

1 *Sententiæ variæ in hac re recenſentur.*

2 *Abbas, & Prælatus generalis cum majori parte Capituli generalis poteſt Regulam jam collapſam, & laxatam reformare.*

3 *Licet ad inducendam ſtrictiorem vitam Religioſis requiratur ſingulorum conſenſus; tamen pro reformanda Regula jam laxata ſufficit major eorum pars. Limita, ut num.*4.5. *&* 6.

7 *Regulam jam collapſam poteſt Abbas Generalis, ſeu Provincialis, per ſeipſum ſine Capitulo reformare.*

8 *Abbas localis poteſt condere præcepta pro obſervatione Regulæ relaxatæ ſecundùm priorem rigorem.*

1 IN hac quæſtione à Doctoribus ſatis exagitata quatuor ſententias reperio. Prima eſt quorundam, quos tacito nomine refert Innocentius *cap. Super eo. de Regul. num. unico.* qui Doctores diſtinguunt, & dicunt, ſi Profeſſus ille erat vir diſcretus, tenetur ſervare Regulam denuò reformatam: quia cogitare debuerat, poſſe evenire, ut ad ſtatum priſtinum illa reſtitueretur: ſi verò fuerit indiſcretus, ut fœmina, ſive puer, non tenetur, ſicut diſcretus; & poterit in hoc caſu ingredi Religionem laxiorem, qualis erat Religio illa tempore profeſſionis, antequàm à Superioribus cum majore parte Capituli Regula ferè collapſa, & deſtituta ad priſtinum ſtatum redacta fuerit.

Secunda ſententia eſt valdè ſimilis primæ, ſcil. ſi Profeſſus erat Juriſperitus, compellitur ſervare Regulam: ſi verò fuit indoctus, tunc ſi illi fuerit lecta Regula ante, vel poſt profeſſionem, & reſpondet nolle ſe obligare, niſi ad Regulam ita collapſam, non compellitur ad Regulam reformatam. Hanc ſententiam docent, Hoſtienſis *Sum. tit. de voto, § Verum, & per quem, n.*17. & *cap. Super eo. n.*2. *de Regul.* & *ibi* Joan. Andr. *n.*4. *in fine.* S. Antoninus 3. *part. num.*16. *cap.*3. *in fine*, ubi ait quòd ſi uterque fuerit indoctus, nec lecta ſit illi Regula, eum teneri ad reformatam Regulam, niſi limitatam intentionem habuerit obligandi ſe eo modo, quo tunc ſervabatur.

Tertia ſententia affirmat, Profeſſos teneri obſervare Regulam reformatam, etſi à tempore immemorabili collapſam, & intentionem habuerint limitatam, obligandi ſe ad Regulam ſic collapſam. Ita tenet Probus *in addit, ad Monach. cap.*1. *num.*15. *de Regul.*

Quarta ſententia conſtanter affirmat, omnes Profeſſores Regulam teneri ad illas obſervandas, ſi reformentur, & ad priſtinum ſtatum reſtituantur per majorem partem Capituli.

Dicendum eſt ergo primò, poſſe Abbates generales 2 cum capitulo generali, vel ſaltem cum majori ejus parte Regulam jam ferè collapſam, & Religioſorum deſuetudine laxatam reformare, atque ad ſtatum prioris obſervantiæ reducere, adeò ut Religioſi jam Profeſſi ad Regulæ ſic reformatæ obſervantiam teneantur, & adſtringi poſſint: quia ſubjiciens ſe alicui in ordine ad aliquem finem, ſe quoque ei ſubjicit in his, quæ valdè ad talem finem conducunt, quale eſt Regulam jam laxatam reformare: præſertim, quòd cum Regulæ Profeſſores non coacti, ſed ſponte religioſæ vitæ, & regulari obſervantiæ ſe ſubjiciant, ſeque, ut quantum ad eos attinet, ad illius conſervationem procurandam parati eſſe debeant: & propterea, ſi regularis obſervantiæ nervus laxatus ſit, tenentur pati, ut reſtaurentur, & ad antiquam rigoroſitatem reducatur, & demum Regulam ſic reformatam obſervare. Atque ita docent Innocent. *in cap. Super eo. de Regul.* & *ibi* Panormit. *n.*6. Felin. *in cap. Cum omnes, col.*10. *ſub n.*15. *verſ. Pro qua fallentia*, cum aliis per eum ibi adductis *de conſtitut.* dicentes, quòd licet ad inducendam ſtrictiorem vitam Religioſis requiratur ſingulorum conſenſus, ut per Gloſſ. *In Regula.* quod omnes 3 tangit, *de reg. jur. in* 6. Archid. *in cap. Ceſta.* 74. *diſt.* & Lapum *alleg.* 85. nihilominus ubi agitur de reformanda Regula, ac ad priſtinum ſtatum obſervantiæ reſtituenda, ſufficit conſenſus majoris partis. Ita etiam Sylveſt. *verb. Religio,* 6 *q.*6. Tab. *eod. verb. n.*21. Cord. *in expoſitione Regulæ D. Franciſci, c.*10. *q.*2. *punct.*6. Azor. *inſt. moral. p.*1. *lib.*13. *cap.*11. *q.*17. Vaſq. 1. 2. *diſp.*154. *cap.*4. *n.*25. *& duob. ſequen.* Regio. *in praxi, lib.*18. *n.*396. *verſ. Conſequens eſt tertio.* Ant. Perez *in Comment. Regulæ D.P. Bened. c.*7. *n.*37. Apponuntur tamen huic concluſioni ab aliquibus Doctoribus quædam limitationes.

Prima eſt, quando Profeſſus eſt ita debilis complexio- 4 nis, ut auſteritates, & reformationes inductas ferre non valeret: quia tunc poſſet cum eo diſpenſari, ut ſe ad æqualem illi, quam profeſſus eſt, vel etiam laxiorem Religionem transferret. Ita Innocent. *loc. cit.* Navar. *lib.*1. *conſ.*43. *n.*2. *ſub tit. de Regul.* Sanch. *d. cap.*2. *n.*38. Et juſta cauſa exiſtente, hujusmodi diſpenſationem concedere poſſet Prælatus Religioſo delicato, ut ait idem Navar. *d. lib.*3 *conſ.*56. *n.*1. *eod. tit. de Regul.*

Secunda limitatio eſt, niſi aliquis Religioſus voviſſet Regulam tempore profeſſionis, prout tunc obſervabatur, vel non habuiſſet animum ſe adſtringendi, niſi ad Regulam, prout eo tempore obſervabatur: quia votum non obligat ultra intentionem voventis: & ideò non poterit compelli ibi manere; ſed poterit laxiorem Religionem ingredi. Ita Tabiena *loco cit.* Navar. *d. conſ.*43. *n.*2. Sanch. *d. cap.*2. *n.*39.

Tertia limitatio eſt, quando Regulæ obſervantia au- 6 thoritate Summi Pontificis, aut conſuetudine legitimè præſcripta, jam abrogata eſſet tempore, quo Religioſi profeſſionem emiſerunt: tunc enim Profeſſi compelli non poſſunt ad talem reformationem acceptandam: quia Religioſi cenſentur voluiſſe obedientiam Regulæ, quæ tunc obſervanda erat: & non cenſentur voviſſe primam Regulæ inſtitutionem, ſed præſentem: ſecus autem dicendum eſt, ſi Regula aliquorum culpa non ſervabatur: nondum autem legitima conſuetudine abrogata erat: tunc enim Religioſi obligantur ad Regulæ decreta ſervanda, & novis conſtitutionibus ad id

compelli

compelli poſſunt: nam voverunt Regulam illius Religionis; & ideò ad ejus obſervantiam conſtitutionibus ad hoc neceſſariis, & opportunis compelli poſſunt. Ita Navar. *loc. proximè cit.* Sanch. *d. c.* 22. *n.* 41. Salas *de leg. diſp.* 8. *ſect.* 12. *n.* 58. *&* 62. Bannes 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. *dub.* 6. Bonacina *de leg. diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 3. *n.* 18. *verſ. Addo Prælatos.*

7 Dicendùm ſecundò Abbates generales, ſeu provinciales, per ſe ipſos, & ſine Capitulo poſſe Regulam jam collapſam reformare, & illam ad primævam inſtitutionem redigere. Ita affirmant Panormit. *in cap. Super eo. de Regular. n.* 6. & Sanchez *in præcept. Decalogi, lib.* 6. *c.* 2. *n.* 35. & Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *de ſubdito regulari, q.* 1. *c.* 8. §. 3. Et probatur: quia, cùm prædictis Abbatibus, & Prælatis injunctum ſit providere ſubjectis ſibi ovibus, ut per viam ſalutis incedant; debent errantes oves revocare, illaſque diſperſas colligere: ergo illorum erit collapſam, & relaxatam Regulam reformare, ut ſine periculo ad viam ſalutis errantes oves perducant; maximè ad hoc, ut vota eſſentialia, & alia Religionis ſtatuta laudabilia ſerventur: quod quidem contingere nequit, ſaltem non ita faciliter, ſicut in benè reformata Religione, & ordinata Regula. Unde ait Vaſq. *loco citato*, penſandum eſſe, an ea nova ſtatuta ſint valdè neceſſaria ad reformationem ſtatus Religionis, idque arbitrio prudentis viri relinquendum eſſe, & ad talem reformationem inſpiciendam eſſe hanc, vel illam Regulam benè ordinatam, & ad inſtar illius remedium adhibere: non enim oportet novi aliquid addere, niſi id judicaretur neceſſarium pro temporis, & loci occaſione: quia non eſt credibile, ſtatuta Religionis initio edita, non fuiſſe ſatis idonea ad conſequendum finem ſibi conſtitutum.

8 Et Sanch. *loco cit. n.* 37. addit, quòd quamvis privatus Superior Religionis, cui non datur condere ſtatuta, ſed præcepta imponere, quæ in morte ipſius, ſeu finito officio expirant, non poſſit condere ſtatuta; poterit tamen in ſuo conventu, vel Provincia ſibi ſubdita imponere præcepta obligantia, & neceſſaria ad reformationem prioris Regulæ, & ad obſervantiam illius: quia tales Superiores habent eandem poteſtatem imponendi præcepta non perpetua; ſed durante eorum officio, quam Superior major cum majore parte Capituli habet ad edenda ſtatuta perpetua; tum, quia Abbati incumbit providere, ut in ſuo Monaſterio obſervetur perfectè Regula, & eam collapſam reſtaurare: & ſic poterit quilibet Superior privatus præcepta imponere in loco, ubi habet juriſdictionem pro reformatione Regulæ. Ita docent Sylveſter *verbo, Religio,* 6. *q.* 6. Roſella *verbo, lex, n.* 5. & Sanch. *loco cit. n.* 57. & alii, qui docent, poſſe Superiores præcipere, quæ ad obſervantiam pleniorem Regulæ conducunt, tamquàm implicitè, ſeu indirectè in Regula: ad ea namque ſola non extenditur eorum poteſtas, quæ ita ſunt ſupra Regulam, ut nec directè, nec explicitè, vel indirectè, ſeu implicitè ad eam reducantur.

QUÆSITUM VII.

Utrùm Abbas, vel alius Prælatus regularis poſſit in præceptis Regulæ diſpenſare.

SUMMARIUM.

1 *Diſpenſatio requirit authoritatem, & cauſam juſtam.*
2 *Diſpenſandi poteſtas duplex ordinaria & delegata.*
3 *Diſpenſare poteſt in lege, qui eam tulit.*
4 *Diſpenſandi poteſtas, quando alicui committitur à jure, tranſit in ordinariam.*
5 *Diſpenſandi juriſdictio non eſt conceſſa Abbatibus, & Prælatis non exemptis.*
6 *Diſpenſandi poteſtas in Abbatibus, & Superioribus exemptis eſt ordinaria.*
7 *Diſpenſandi poteſtas, ſive ordinaria, ſive delegata, amplè interpretanda eſt. Limita, ut num.* 8.
8 *Reſcriptum concedens diſpenſandi facultatem eſt amplè interpretandum, licet diſpenſatio cenſeatur odioſa.*
10 *Diſpenſare ut poſſit Abbas, vel alius Prælatus, requiritur authoritas, aliàs nulla eſt diſpenſatio, & peccatum committitur, ut num.* 11. *An vero veniale, vel mortale, oſtenditur num.* 12.
13 *Diſpenſationem factam ab Abbate, de cujus authoritate dubitaretur, tenetur Monachus acceptare.*
14 *Diſpenſare poteſt Abbas, vel alius Prælatus Regularis in præceptis Regulæ, quatenus ei diſpenſatio permittitur, vel à Regula, vel à privilegio, vel à jure.*
15 *Diſpenſare an poſſit Abbas inferior in Regula, ſtante axiomate:* Inferior non poteſt diſpenſare in lege Superioris.
16 *Diſpenſandi facultatem poteſt tollere, vel limitare Capitulum, & Superiores Prælati Abbatibus, & Prælatis inferioribus.*
17 *Diſpenſare poteſt Prælatus, etiam extra ſuum territorium exiſtens, cum ſuis ſubditis, etiam abſentibus, ſed in foro conſcientiæ tantùm.*
18 *Diſpenſatio facta à Prælato cum ſubdito, licèt non petente, valida eſt.*
19 *Diſpenſare non eſt integrum Prælatis in iis, quæ reſervantur in Regula Superiori majori.*
20 *Societatis* JESU *nullus Prælatus Generali inferior diſpenſare poteſt, niſi quatenus ſibi conceſſum eſt. Limitata in omnibus Prælatis, ut num.* 21.

1. CUm in diſpenſationibus primò, & principaliter 1
requirantur authoritas, & cauſa juſta diſpenſandi, ut communiter affirmant Doctores, & præſertim S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 12. *ad* 2. cum Cajetano & reliquis Expoſitoribus *ibi*; videndum erit in hoc quæſito de hac poteſtate; in aliis verò ſubſequentibus de cauſa juſta diſpenſationis. Pro qua re

Supponendum primò, duplicem eſſe poteſtatem 2
diſpenſandi, ſcilicet, ordinariam, & delegatam: ordinaria eſt illa, quæ competit alicui ratione officii, ſive ab alio recepta ſit, ſive non: & ex ſua natura non requirit, ut Superior per ſe ipſum illam exerceat, niſi ſpeciali jure in aliqua perſona aliud cautum ſit; ideò poteſt delegari: & ſic poteſtas delegata erit illa, quæ manat ab illa ordinaria, & alicui committitur ab illam habente: ita ut hujuſmodi poteſtas delegata aliquando ſiſtat in ordinaria poteſtate, ne procedatur in infinitum, non quòd in omni ordinaria ſiſtat, quia una ordinaria interdum manat ab alia ordinaria: ſed in aliqua ordinaria ſiſtat, nempe, in ordinaria ſupremi Principis, ſive Prælati, & Legiſlatoris, qui à nullo accipit juriſdictionem.

Ex quo ſequitur, admiſſa hujuſmodi diſtinctione, il- 3
lum, qui tulit legem, poſſe in illam diſpenſare, cùm lex ab ordinaria ejus poteſtate dependeat: unde per illum auferri, & reſtringi poteſt. Idem dicendum eſt de Superiore ipſius in juriſdictione: quia quicquid poteſt ipſe, poteſt etiam Superior formaliter ſumptus; ſeu in eo, in quo Superior eſt, ut benè notat Salas *de legib. diſput.* 20. *ſect.* 3. *n.* 15. *&* 16. Unde Summus Pontifex poterit diſpenſare in legibus Epiſcopi, & prælatorũ Epiſcopis inferiorum; quia poteſtas inferior non obligat, niſi cum ſubordinatione ad Superiorem, & dependentia: quod de æquali in eadem ſede, & juriſdictione ſentiendum eſt; ut, verbi gratia, de ſucceſſore in aliquo officio, ſive præeminentia: moraliter enim, tam de uno, quàm de alio idem ſentiendum eſt. Et Summus Pontifex, qui eſt ſupremus omnium, poteſt diſpenſare in toto jure canonico: quia eſt æqualis anteceſſoribus ſuis. De qua re videatur Turrecr. 3. *Sum. cap.* 52. *&* 53. Covarr. 2. *part.* 4. *cap.* 6. §. 9. *n.* 6. Vivald. *in append. ad Candelabr. aureum, n.* 17. Panorm. *in c. Significaſti de elect.* Azor. *tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 5. *cap.* 15. *q.* 5.

Hæc poteſtas poteſt pluribus modis aliis committi, 4

vel à jure, ab homine. Quando committitur primo modo, tunc tranſit in ordinariam, & non in delegatam, etiamſi commiſſa ſit; maximè ſi commiſſio ſi perpetua, & ſimpliciter: vel ſaltem æquiparatur ordinariæ, *juxta l. 1. ff. de eo, cui commiſſa eſt juriſdictio.* Secundo modo, quæ, ſcilicet, ſit ab homine, dupliciter contingere poteſt: primò, per modum gratiæ, & privilegii ſpecialis: ſecundò, per modum propriæ delegationis; quod fit, quando juriſdictio ſimpliciter committitur, & in ea poteſtas diſpenſandi includitur: unde, quando delegatio pura, & ſimplex eſt, mortuo, & amoto delegante ceſſat diſpenſandi poteſtas in delegato, ut manifeſtè colligitur *ex cap. Gratum. de effic. de delegat.* Si verò concedatur per modum gratiæ ſpecialis, & privilegii, ſi abſolutè, & abſque limitatione conceſſa eſt, mortuo delegante etiam durat, ut colligitur expreſſè *in Regul. 16. de Regul. juris, in 6.*. quod etiam communiter fatentur Doctores, ut affirmat Salas *loco citato.*

5 Quibus præmiſſis, certum eſt: hujuſmodi juriſdictionem diſpenſandi non eſſe conceſſam Abbatibus, ſeu Prælatis non exemptis: quia hoc pertinet ad juriſdictionem epiſcopalem, quam ipſi non habent. Excipiendi tamen ſunt aliqui caſus in jure expreſſi, de quibus Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 8. n. 2.* maximè cùm ex conceſſione Epiſcoporum poſſint Abbates hujuſmodi non exempti habere talem juriſdictionem: quia ipſi Epiſcopi, tanquàm Superioris ordinarii, poſſunt delegare talem authoritatem diſpenſandi; & illā prædictis Abbatibus, tanquam Vicariis ſuis, committere, & communicare, quæ poteſtas purè delegata erit in his Abbatibus non exemptis, quia non convenit illis ex vi proprii muneris, ſed ex conceſſione Epiſcoporum.

Exiſtimat tamen Suar. *loco cit. num. 11.* potuiſſe Epiſcopos, ad quos ſpectabat antiquitùs inſtitutio, & approbatio Religionum in ſuis Diœceſibus, conſtituere prælationem Abbatis cum ordinaria juriſdictione ad diſpenſandum, juxta menſuram ab ipſis præſcribendam: quod non videtur excedere epiſcopalem poteſtatem, quandiu apoſtolica Sedes ſibi non reſervavit: poſtquam verò Summus Pontifex ſibi approbationem, & confirmationem Religionum reſervavit, in nullo Prælato Regulari reperitur juriſdictio ordinaria ad diſpenſandum, niſi illam à Summo Pontifice habeat, quòd ſi Religio exempta ſit, ut hodierna die ſunt ferè omnes Religiones, quæ eodem tempore, ut approbantur à Sede apoſtolica, eximi ſolent; eo ipſo juriſdictionem
6 habet à Summo Pontifice; & ſic poteſtas diſpenſandi ordinaria reperietur in omnibus Religionibus exemptis, & in earum Abbatibus, & Prælatis, & in ſuo ordine ſupremis; Summo tamen Pontifici immediatè ſubjectis: qua exercent reſpectu ſuorum ſubditorum juriſdictionem, & munus epiſcopale; & nihil refert, quòd Prælatus ſit unius loci, vel plurium: nam omnes Prælati Religionum exemptarum, tam Generales, quam Provinciales, ſive Abbates locales, hac poteſtate ordinaria diſpenſandi fulciuntur, & eorum Vicarii delegata, ut benè probat S. Thom. 1. 2. *q. 97. art. 4.* Cajetanus 2. 2. *q. 147. art. 4.* Sotus *de juſtit. lib. 1. q. 7. art. 3. dub. 1.* Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. 46. art. 9.* Navarr. *in Sum. cap. 21. num. 21.* quod etiam probat Suar. 4. *de Relig. lib. 2. cap. 18 num. 13.* ubi ait, quòd omiſſis Generalibus, quoad hanc poteſtatem de Provincialibus eſt res certa: quia ſunt tanquàm Epiſcopi in ſuis Provinciis, maximè cùm Religio ſit in tot Provinciis diviſa, & diſperſa, ut non poſſint commodè omnes Religioſi Generalem adire: quapropter neceſſarium fuit Provincialibus illam communicare. Quæ ratio, ut dicit ipſe Suar. *loco cit.* ſuo modo, licèt non tam urgenti, locum habet in Abbatibus & Prælatis conventualibus: quia neceſſitas diſpenſandi poteſt eſſe præſentanea, & quotidiana; & ideò non debet ſemper pendere à Provinciali; quia ſæpè eſt abſens ab hoc, vel illo Monaſterio, præterquam quòd poteſtas diſpenſandi ſæpè neceſſaria eſt ad bonum ſpirituale ſubditorum, ut Prælati etiam locales non tantum ſalutem ſubditorum; verum etiam perfectionem tendendi ad ſtatum Religionis per diſpenſationem procurent.

Supponendum eſt etiam, poteſtatem hujuſmodi or- 7
dinariam, ſive delegatam, eſſe amplè interpretandam, & poſſe aptari, ut per illam diſpenſare poſſit Prælatus in caſibus, qui aptabiles ſunt caſibus expreſsè, & incluſi in caſibus expreſſis: ſecus verò dicendum eſt de diſpenſatione facta à Superiore jam data, & conceſſa: nam interpretanda eſt rigoroſè in propria acceptatione verborum, & ad ſimiles caſus non debet extendi. Ita Sanchez *lib. 8. de matrim. diſput. 2.* ubi fatetur de communi: Portellus *in dub. regul. verbo, diſpenſ. numer. 14.* ubi cum Sanchez duas ponit limitationes de poteſtate ſupradicta amplè interpretandi; prima eſt,
quòd ſi præjudicium tertii urgeat, ſtrictè interpretan- 8
da ſit: ſecunda, ut ſi committatur, quòd diſpenſet cum certis perſonis nominatis, ſimiliter ſtrictè interpretanda ſit: ſi verò perſonæ illæ diſpenſandæ non nominentur, amplè interpretanda eſt. Stante verò dubio, quòd poteſtas diſpenſandi extendatur ad aliquem caſum, erit interpretanda, quòd extendatur ad illum: & è converſo, ſi ſit dubium, an diſpenſatio jam facta extendatur ad hunc caſum; non eſt extendenda ad illum: ratio eſt; quia poteſtas diſpenſandi eſt amplè interpretanda ad caſus neceſſariò incluſos.

Similiter reſcriptum concedens diſpenſandi faculta- 9
tem eſt amplè interpretandum, quamvis ipſa diſpenſatio cenſeatur odioſa, & ſtricti juris: quia poteſtas diſpenſandi favorabilis eſt; & ideò amplè interpretanda, ſalva ſemper verborum proprietate. Ita Panormit. *in c. At ſi Clerici. §. de adulteriis, n. 6. de judic.* & Sanchez *lib. 8. de matrim. diſput. 2. c. 1* cum aliis multis Doctoribus, quos ibi in unum congerit, & ſequitur: imò fatetur de communi. Ratio eſt: quia poteſtas diſpenſandi legibus non repugnat, & ejus uſus utilis eſt, ſi prudens, & moderatus ſit: ideò tanquam favorabilis amplè interpretanda eſt facultas diſpenſandi in reſcripto contenta.

Dicendum ergo, quòd ad hoc, ut Abbas poſſit in Re- 10
gulæ præceptis diſpenſare, debet habere authoritatem, ex doctrina D. Thom. 2. 2. *q. 88. art. 12.* & Lopez. 1. *p. inſtructorii, cap. 4.* Navarr. *in Sum. prælud. 9. n. 15.* Soto *lib. 1. de juſtit. q. 7. art. 3.* Salas *de leg. diſp. 20. ſect. 4.* qui multos alios Doctores citant, & hanc authoritatem diſpenſandi certum eſt reſidere in Abbate, ex Regulæ præſcripto, præcipuè S. Benedicti, & communi Doctorum conſenſu, quod confirmat S. Bernard. *de diſpenſ. & præcep.* dicens: *Patet ergo quod magna ex parte regularis traditio ſubeſt ei, qui præeſt; etſi non voluntati, certè diſcretioni.* Quæ authoritas habet locum, non ſolùm in iis, quæ jus, vel conſuetudo declarat; ſed etiam in triplici genere rerum ſecundùm Cajetan. 2. 2. *q. 97. art. 4.* & Sot. *lib. 1. de juſt. q. 7.* de quibus *in 2. quæſito hujus diſpenſationis.* Hæc autem au-
thoritas diſpenſandi in præceptis Regulæ, ita neceſſa- 11
ria eſt, ut ſi ea deſit, diſpenſatio nulla ſit; & tam Abbas diſpenſans, quàm Monachus cum quo diſpenſatur, peccabunt. Ita Salas *loc. cit.* An autem peccent venialiter, vel lethaliter; non ita facilè conſtat. Sot. *lib. 1. de juſt. q. 7. art. 3.* & Navarr. *in Manual. prælud. 9. n. 14.* qui
Cajet. citat, dicunt, eos peccare venialiter. Sed reverà 12
Cajetanus hoc non dicit, imò potiùs videtur affirmare, in hac re attendendum genus illius rei, & conditionem, & gravitatem illius legis, & præcepti; & penes hoc judicandum de gravitate peccati. Hac igitur deficiente autoritate, quidquid actū fuerit circa Regulæ præcepta, invalidum eſſet *ſecundùm reg. 26. de reg. juris, in 6.*

Dices:

13 Dices: Si Monachus dubitat, diſpenſationem factam ab Abbate excedere authoritatem ejus, tenetur ne eam acceptare? Reſpondeo teneri: quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, *cap. Ad audientiam. & cap. Significaſti el 2. verſ. quod ſi diſcerni*, & *cap. penult. de homicidio*, & *cap. Juvenis de ſponſalibus, & matrimon.* Si autem ſciret Monachus, quando Abbas excedit limites ſuæ authoritatis in diſpenſando, peccatum eſſe illud, quod diſpenſatur; & certus eſt, non dubius, tunc tenetur non acceptare diſpenſationem. Ita Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 3. n. 14.* & Roderiq. *tom 33. qq. reg. q. 19. art. 5.* Et probatur: quia nullum præceptum eximit Monachum ab obſervatione legis divinæ: ſed tunc eximitet in caſu, quòd eſſet peccatum, acceptando diſpenſationem, quod de ſe clarum eſt: ergo Monacus non tenetur diſpenſationem illam, ut ſic acceptare. His ergo tanquàm fundamentis hujus quæſiti poſitis, & determinatis:

14 Dicendum eſt ſecundò, Abbatem poſſe in præceptis Regulæ diſpenſare, quatenus ei diſpenſatio permittitur, ſive à Regula, vel à privilegio, vel à jure. Ita Innoc. *in c. 2. de eo, qui furt. Ord. ſuſcepit.* Abb. *in c. At ſi Clerici. §. de adult. n. 13. de jud.* Sylv. *verb. diſpenſatio, q. 14. n. 20.* S. Th. 1. 2. *q. 97. art.* 4. Roſell. *verb. diſpenſatio, n. ult.* Et probatur à Sylv. *loc. cit.* hac ratione: quia diſpenſatio eſt relaxatio juris: ſed Abbas non poteſt Regulam relaxare, ultra terminos ibi præfixos: ergo Abbas in tantum poterit diſpenſare, in quantum ei permittitur: & maximè ei ex jure permiſſa eſt diſpenſatio, quando, nulla exiſtente reſervatione, uſus obtinuit, ut in tali lege diſpenſetur, alioquin magnum incommodum Monachis oriretur, ſi pro ſingulis diſpenſationibus obtinendis eſſet ad Superiorem recurrendum. Quo verò ad privilegium diſpenſandi in Regula, ſic probatur. Nam, ubi primùm quis dignitatem acquirit, ſtatim cenſetur authoritate diſpenſandi pollere ob eandem dignitatem, ut benè notat Cajet. 1. 2. *q. 97. art.* 4. Quoad Regulam ipſam certum eſt: quia Legislatores monaſtici hanc facultatem illis in ſuis Regulis conceſſerunt, ut videri poteſt præcipuè in Regula S. Benedicti *pluribus locis*. Sed hic oritur difficultas: nam inferior non poteſt diſpenſare in lege Superioris, ut probat Salas *de legib. diſput. 8. ſect. 16. n. 68. §. Quidam dicunt.* Sed Abbas ſe habet tanquàm infe-
15 rior reſpectu Regulæ; quia ei ſubditur ratione hujus profeſſionis: ergo non poteſt diſpenſare in Regula, quæ ei, ſuisque Monachis tanquam lex præſcripta eſt. Nec valet reſponſio, quòd Abbas ſe habet tanquàm ſuperius caput Magiſtratus monaſtici: quia adhuc remanet inferior ipſius Regulæ: Magiſtratus autem inferior non poteſt diſpenſare in legibus ſui Superioris, ut benè notat Bonac. *tract. de legib. diſp. 1. q. 2. p. 1. n.* 12. Sed hæc difficultas tota diluitur per id, quod docet Boncina *loc. cit.* ubi ait, quòd inferior non poteſt diſpenſare in lege Superioris, quoties Superior diſpenſationem ſibi reſervavit, & prohibuit inferiori diſpenſandi facultatem. Ratio eſt: quia inferioris poteſtas pendet à Superiore: unde cum Abbatibus non ſit ablata poteſtas diſpenſandi ſuper Regulam, imò conceſſa; poterunt diſpenſare in Regula cum ſuis Monachis.

Sed objicies: Capitulum generale, & Abbates ſuperiores omnem diſpenſandi facultatem primò, & principaliter habent: ergo poſſunt hanc poteſtatem ab inferioribus Abbatibus auferre: ergo talis poteſtas diſpenſandi à Regula conceſſa iſtis non ſuffragatur.

16 Reſpondeo, poſſe Capitulum, & Abbates generales tollere, aut limitare hanc diſpenſandi facultatem, quod nos non negamus: ſi autem nullam hujus diſpenſationis prohibitionem faciant, eandem diſpenſandi Abbates inferiores habebunt: quia, quando diſpenſatio non eſt reſervata, præſumitur data facultas diſpenſandi ex uſu, & conſuetudine. Reſtat ergo reſolutum, Abbatem poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis in Regula. Et hoc inſuper probatur, non ſolùm per ea, quæ dicta ſunt; ſed etiam ratione: nam Superior poteſt cum inferiore in legibus diſpenſare: ſed Abbas ſe habet tanquàm Superior: ergo poterit in legibus regularibus diſpenſare. Major eſt Sot. *lib. 1. de juſt. & jur. q. 7. art.* 3. Navar. *in Sum. pral. 9. n. 17.* Suar. *de leg. lib. 6. cap. 10. n. 2.* Sayr. *in clav. reg. lib. 3. c. 10. n. 5.* & aliorum communiter. Minor probatur: nam Superior legis, vel eſt ipſe Legislator, vel ipſius Superior, vel ſucceſſor in juriſdictione, ut benè oſtendit Bonac *de leg. diſp. 1. q. 1. p. 1. & 3.* ſed Abbas eſt ſucceſſor in juriſdictione ſui Legislatoris: ergo poterit diſpenſare. Dices: Quomodo Abbas poteſt eſſe Superior, ſi ille Regulæ ſubjectus eſt, & ejus præcepta obſervare tenetur, dicente Sancto Legislatore Benedicto, cap. 65. ſuæ Reg. *Quantò prælatus eſt cæteris, tantò eum oportet ſollicitius obſervare præcepta Regulæ.* Reſpondeo, prout ad rem noſtram facit, Regulam duo importare: primum obſervantiam ipſius Regulæ: ſecundum, juriſdictionem præceptivam ejusdem obſervantiæ. Reſpectu prioris Abbas ſe habet tanquàm ſubditus; quia (ut dictum eſt) tenetur ad obſervantiam Regulæ: reſpectu poſterioris ſe habet ut Superior, & ut talis poterit diſpenſare.

Imò fatendum eſt, poſſe Abbates, & Prælatos cum 17
ſuis ſubditis diſpenſare, etiamſi ipſi Abbates, & Prælati ſint extra ſuum territorium, vel exiſtentibus illis in territorio ſubditi ſint abſentes: ſed hoc in foro interno tantùm, extra Sacramentum, ut benè docet Sanchez *lib. 3. de Matrim. diſp. 19. num. 7. & ſeqq.* ſimul cum Doctoribus ab eo citatis: ubi docet, duplicem dari juriſdictionem, ſcilicet, contentioſam, quæ inter partes litigantes exercetur, actorem nimirum, & reum, cum ſtrepitu juſtitiæ; & proinde dicitur contentioſa, quia inter litigantes exercetur, quorum alter eſt invitus, quæ quidem juriſdictio non poteſt exerceri ab Abbatibus, & Prælatis extra eorum territorium, ne alieni Prælati alterius territorii juriſdictio turbetur: alia dicitur juriſdictio voluntaria, quæ nec inter litigantes, aut invitos exercetur, ſed circa voluntarios, ac volentes quæ juriſdictio poteſt ab Abbatibus, & Prælatis, ut diximus, extra territorium modo dicto exerceri: quia ſine ſtrepitu judicii exercetur, & ſine læſione juriſdictionis alieni Prælati.

In his autem diſpenſationibus, ſive in proprio Mo- 18
naſterio, ſive in Provincia, aut tota Religione, ſive extra territorium, ſi Abbates, & Prælati diſpenſent cum aliquo ſubdito non petente, neque alio pro illo ſimiliter non poſtulante, adhuc valida eſt diſpenſatio: quia ad hoc, ut diſpenſatio valida ſit, non requiritur, quòd præcedat poſtulatio alicujus, ut docet Suar. *de legib. lib. 6. cap. 13. num.* 8. Hinc eſt, quòd ſi Prælatus Regularis in Capitulo conventuali, vel provinciali dicat in communi: *Diſpenſo vobiſcum*, &c. omnes circumſtantes habentes neceſſitatem illius diſpenſationes, manent abſoluti; etiamſi anteà ipſi nihil petierint pro tali diſpenſatione. Ratio eſt: quia tunc Prælatus habet voluntatem diſpenſandi, ad quam non requiritur poſtulatio, ſive deprecatio ſubditorum.

Non eſt tamen integrum Prælatis, & Abbatibus, 19
poſſe diſpenſare cum ſubditis in his, quæ reſervantur in Regula majori Superiori Religionis: unde fatendum eſt, quidquid non eſt eis prohibitum in Regula; ſive in jure, poſſe diſpenſare: quia ex vi prælationis habet unusquisque Prælatus hanc poteſtatem, & habet omnem illam poteſtatem, quæ in tali Religione reſpectu ſubditorum reperiri poſſit, niſi prohibeantur jure ſpeciali.

Si dicas, quòd in Venerabili Societate Jeſu con- 20
trarium obſervatur per Bullam Gregorii XIII. per quam nullus Prælatus Generali inferior poteſt diſpen-

ſare, niſi quatenus ſibi conceſſum eſt, ita ut quidquid ei non eſt conceſſum, cenſeatur prohibitum, & non è converſo; ſcilicet, quidquid non eſt prohibitum, cenſeatur conceſſum: quod dici poteſt de aliis Religionibus. Reſpondet Suar. *tom.4. de Relig. lib.2. cap.13. num.15.* quòd hoc eſt ſpeciale ſtatutum ſuæ Religionis, quod univerſaliter non eſt accipiendum, de quo ſtatuto ſuſius tractat *loco cit. lib.10. cap.5.*

21 Quodſi talis poteſtas conveniat Prælatis, & Abbatibus ex ſpecialibus privilegiis Religioni conceſſis directè, ſive indirectè per communicationem; tunc Regula dicta non eſt omninò attendenda, ſed inſpiciendus eſt tenor privilegiorum: quia, ſi verba ſunt generalia concedendi Abbatibus, & Prælatis poteſtatem diſpenſandi in hac, vel illa re, & per aliud indultum & per Regulam illius Religionis non limitantur, tunc procedit optimè Regula poſita, quòd, ſcilicet, poteſtas diſpenſandi in omnibus reperitur, qui ſpecialiter non prohibentur: quòd ſi verba privilegii ſunt ſpecialia ad Generales, vel Provinciales tantum directa; tunc habet locum altera Regula, nimirum, inferiores Prælatos poſſe ſolum diſpenſare in illis, quæ à Superioribus fuerunt conceſſa: quia, cùm alibi datum non ſit, ex natura rei ipſis eſt prohibitum, quandiu illis non eſt conceſſum: & ſic habetur virtualis quædam prohibitio reſpectu inferiorum. Ita Suar. *loco citato, num.16.*

QUÆSITUM VIII.

Utrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis poſſit in omnibus Regulæ ſtatutis cum ſubditis diſpenſare.

SUMMARIUM.

1 *Diſpenſare non poteſt Abbas, vel alius Prælatus in ſubſtantialibus, & eſſentialibus ſtatus Religionis, & Chriſtianæ, ac regularis diſciplinæ.*

2 *Diſpenſare non poteſt Abbas in aliquo actu, qui ſit contra obligationem Regulæ, ſtatus religioſi, & regularis diſciplinæ.*

3 *Diſpenſandi poteſtas competit Abbatibus, & aliis Prælatis regularibus ex diſpoſitione juris communis, & ex ſpecialibus etiam privilegiis, ut n.4. & 5.*

6 *Diſpenſandi poteſtas in Prælatis, an extendatur ad culpam mortalem, vel etiam ad quancunque aliam gravem obligationem. Limita, ut num.7.*

8 *Diſpenſare poſſunt Abbates, & Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, in præceptis Eccleſiæ, ſicut Epiſcopi.*

1 NOtandum eſt, in Regula contineri quædam de jure divino, quæ ab Abbate diſpenſari non poſſunt, quædam verò eſſentialia, & ſubſtantialia ſtatui monaſtico, ut ſunt tria vota eſſentialia Religionis, in quibus ſimiliter non poteſt Abbas diſpenſare, ut conſtat *ex cap. Cum ad Monaſterium in fin. de ſtat. Monach.* ubi habetur: *Non æſtimet Abbas, quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo Monacho diſpenſare: quia, abdicatio proprietatis ſicut & cuſtodia caſtitatis, adeò annexa eſt Regulæ monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere.* Sicut nec in aliis ad Eccleſiæ Dei ordinationem ſpectantibus, & hujus rei ſimilibus, quæ ad fundamentum, & baſim diſciplinæ regularis ſpectare videntur. Quod voluit Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 1. de regul.* dum ait: *Cùm compertum ſit, ab eis non poſſe ea, quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari: ſi enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamenta totius regularis diſciplinæ, exactè non fuerint conſervata, totum corruat ædificium, neceſſe eſt.* Hoc tenent communiter Doctores, præſertim Angel. *verb. diſpenſatio. num. 8.* Sylveſt. *eodem verb. q.74. n. 20. caſu 9.* Turrecrem. *in Regul. S. Bened. tract. 148. dub. 3.* Roderic. *q.9. Reg. t.1. q.26. artic.1.* Mirand. *tom.2. Manual. Præl. q.9. a.6.* 2 Suarez *de Relig. tom.4. tract. 8. lib.2. cap.12. num.25.* ubi addit, quòd Prælatus non ſolum non poteſt diſpenſare in his, quæ diximus; ſed nec etiam in aliquo actu, qui ſit contra obligationem eorum, quæ relata ſunt. Si ergo Abbas non poteſt in his diſpenſare, videtur colligi per argumentum à contrario ſenſu, poſſe diſpenſare in omnibus, quæ non contrariantur illis, quæ dicta ſunt; ſcilicet, in reliquis obſervantiis, & ſtatutis: quod etiam intendit probare ſententia S. Bernardi *lib. de præcep. & diſpenſ.* ubi dicit: *Omnia providè S. Bened. inſtituit, exceptis tamen nonnullis de ſpiritualibus, v.g. de charitate, humilitate, & manſuetudine, quæ non tam ipſum conſtat inſtituiſſe, quàm Deum; & hoc penitus non eſſe mutandum. De cætero reliqua univerſa proficientibus ita neceſſaria dixerim, ut ex eis minimè præjudicetur neceſſariis, rationabilibuſque diſpenſationibus.* Et eſt hoc rationi congruum: quia diſpenſatio hæc, cum frequenter neceſſaria ſit, oportet, quòd ſit commiſſa ordinario Prælato Monachorum: ac per conſequens talis poteſtas Abbatibus competit ex vi juris communis, ut probat Suar. *loc. cit. n.26.* Hæc autem, in quibus poteſt Abbas diſpenſare, reducuntur ad tria genera rerum ex 3 Cajet. *p.2. q.97. a.3.* & Sot. *lib.1. de juſt. q.7. a.3.* nempe, ad levia, ad frequentia, & ad propria: datur enim poteſtas circa hæc tria Abbatibus: quia in his nimis moleſtum eſſet, ſemper recurrere ad ſupremum Prælatum. Ita Valentia *tom.2. diſp.7. q.5. de leg. hum. puncto 9.* Non ſolum de jure communi hæc poteſtas diſpenſandi convenit Abbatibus; 4 ſed etiam ex jure ſpeciali, & privilegiario, quo multæ Religiones potiuntur: in Ordine enim Minorum Prælati habent à Pio II. quòd poſſunt condeſcendere, ſeu diſpenſare cum ſubditis ſuis debilibus, & infirmis in his, quæ non ſunt contraria Regulæ, in quo privilegio exprimuntur aliqui caſus, ut de ſotularibus in itinere, ac de equirando: licet non ſit arcta neceſſitas, vel infirmitas; & de acceptione frumenti pro nutriendis Fratribus, ubi non eſt alius modus habendi, & de procurandis eleemoſynis in die Sabbati pro carnibus ubi conſuetum eſt, & ſimilibus: neque propter hoc dicuntur facere contra Regulam. Circa quæ verba notat Corduba *in addit. ad compend. tit. diſpenſatio. §.8.* quòd Papa concedit Prælatis ſui Ordinis, etiam Guardianis, quòd poſſint condeſcendere, & diſpenſare, & compati infirmis debilibus in his, quæ non ſunt contraria Regulæ, id eſt, in his, quæ non ſunt omninò contra ſubſtantiam obligatoriorum Regulæ, neque contra, neque extra totam latitudinem ipſorum præceptorum, ſeu obligatoriorum: quod pro eo dicit; quia ex aliquali cauſa portare calceamenta, & equitare exiſtente aliqua neceſſitate, ſive cauſa, quamvis non ſic urgente, licet aliqualiter ſit contra ſubſtantiam obligatoriorum Regulæ; non tamen ſimpliciter; ſed contra aliquam conditionem, ſive circumſtantiam requiſitam ad plenam obſervantiam ipſius præcepti requirentis manifeſtam, & urgentem neceſſitatem ad hoc, quòd quis poſſit calceari, & equitare. In his ergo, quæ non ſunt omninò contra ſubſtantiam principalem Regulæ, nec extra latitudinem ipſorum obligatoriorum Regulæ, ſed ſolum ad conditionem requiſitam ad cognitionem ipſorum, concedit Pontifex, ut Prælati poſſint diſpenſare.

Similibus privilegiis fulciuntur aliæ Congregationes, quæ quidem privilegia nihil novi concedunt, 5 ſed explicant magis poteſtatem Prælatorum ad tollendos ſcrupulos, vel concedunt aliquam circumſtantiam peculiarem, ad quam non videbatur extendi ordinaria poteſtas Abbatum; quæ poteſtas, an extendatur ſolum ad culpam, ſaltem mortalem, vel etiam ad quamcunque gravem obligationem, & ſub mortali ex Regula, vel ex voto Religionis provenientem præter tria ſubſtantialia, dubitat Roderiq. *tom.1. qq. Regul. q. 26. art.*

6 26.*art*.1. ubi tria diſtinguit in Religione; ſcilicet, quædam ſubſtantialia Religioni formali, quæ indiſpenſabilia ſunt ab Abbatibus; alia verò ſubſtantialia tali Religioni, ut talis Religio eſt, quæ indicat Concil. Trid. *ſeſſ*.25.*cap*.1. *de Regularib.* dicens: *Ac ſi qua alia ſunt alicujus Regulæ & Ordinis peculiaria vota, & præcepta ad eorum reſpectivè eſſentia pertinentia.* Hujuſmodi enim ſunt omnia vota, quæ in aliqua Religione, præter tria ſubſtantialia, fiunt. Secundò, ſunt omnia præcepta, quæ ad peccatum mortale obligant. Tertiò, ſunt omnia accidentia, quæ in Regula continentur, & obligationem non includunt. Quibus præmiſſis, dicit ipſe Rodriq. poteſtatem Abbatum, & Prælatorum regularium extendi ad omnia, tam in ſecundo, quàm in tertio ordine contenta: quia Concilium dicit, Religioſum Prælatum non poſſe relaxare ea, quæ ſunt de ſubſtantia regularis vitæ, & non dicit hujus, vel illius vitæ regularis; ſed abſolutè, vitæ regularis, quæ ſolùm ſunt ea, quæ pertinent ad primum ordinem: & ſic indicat, in omnibus aliis poſſe Abbates, & Prælatos diſpenſare, juxta illud ſæpè repetitum: *Exceptio firmat regulam in contrarium.* Et pro ſua ſententia citat D. Bernardum *lib. de precept. & diſpenſ.* & S.Thomam 2.2.*q*.47.*art*.3. Sylveſtrum *verbo, diſpenſatio, q*.14. Soto 1. *de juſtit.q*.7.*art*.3.

7 Quæ doctrina juxta ſententiam Suar. *tom.* 4. *de Relig. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 28. non poteſt ſuſtineri ſine limitatione: ideoque ad veritatem explicandam diſtinguere debemus cum illo, vota peculiaria uniuſcujuſque Religionis è Regulis, & præceptis ſub mortali obligantibus, quæ maximè diſtant inter ſe, licet ambo ex Regula, & voto oriantur: nam vota peculiaria ſecundùm Regulam fiunt; & præcepta Regulæ includunt aliquo modo obedientiæ votum: extat tamen differentia: quia, licet Regula ordinet, ut votum fiat; tamen immediatè non oritur obligatio ex Regula, ſed ex voto, ut patet in Religione S.Franciſci de Paula: Regula enim ordinat fieri quartum votum abſtinendi à carnibus; voto autem facto, carnes comedere, eſt ſacrilegium immediatè oppoſitum voto; è contrario verò, ſi Regula ſola ad eandem abſtinentiam obligat immediatè, verbi gratia, etiamſi obliget ſub mortali, non eſt obligatio voti, neque excedit obligationem præcepti humani Eccleſiaſtici: quia votum obedientiæ, quod ſupponit illa lex, obligat immediatè ad ſervandam unamquamque Regulam.

8 An verò Abbates, & Prælati poſſint diſpenſare in præceptis Eccleſiæ, dico breviter cum Suar. *loco cit. num.* 18. & Joan. de la Cruz *lib*.1. *de voto obed. cap*.6. *dub*. 21. & Joan. Bapt. de Lazana *in Sum. quæſt. regul. cap*. 8. *num*. 54. Abbates habere hanc poteſtatem diſpenſandi: nam quidquid jure communi poſſunt Epiſcopi in hoc genere circa ſuos ſubditos, poſſunt etiam Abbates, & Prælati circa ſuos ex illo principio multoties repetito: quia hujuſmodi Prælati habent juriſdictionem Epiſcopalem, vel quaſi Epiſcopalem, quæ in diſpenſationibus neceſſaria eſt, & hæc poteſtas regulariter verſatur in his, quæ ordinariè occurrunt. Et quia non poteſt ſemper fieri recurſus ad Summum Pontificem; ideò prædictis Abbatibus talis poteſtas data eſt, ut poſſint perfectè gubernare; maximè cum tota cura animarum perſonarum regularium ablata ſit ab Epiſcopis, & tranſlata ad Abbates, & Prælatos regulares: ſed Epiſcopi, ut declaratum eſt, poſſunt cum ſuis ſubditis in præceptis Eccleſiæ diſpenſare: ergo & Abbates, & Prælati poterunt cum ſuis in eiſdem præceptis diſpenſare: & hoc habent de jure communi, & eo modo, quo habent Epiſcopi, ſtatim ut Religiones exemptæ fuerunt ab Ordinariis locorum, & Prælatis earundem Religionum Summo Pontifici immediatè ſubjectis traditæ fuerunt in cuſtodiam, & gubernationem.

Nec obſtat, quòd in aliquibus Religionibus habeantur privilegia Summorum Pontificum, virtute quorum Abbates, & Prælati poſſint in præceptis diſpenſare: quia hujuſmodi privilegia nihil concedunt ſupra jus commune; ſed tantum indicant ſcrupuloſis, ut *ſupra* diximus, hanc poteſtatem reperiri clarè, & manifeſtè in eorum Prælatis. Videatur Rodriq. *tom*.1.*q.regul.q*.42.*a*.7. *& quæſtione*.21.*artic*.10.

QUÆSITUM IX.

Vtrùm Abbas, vel alius Prælatus Regularis poſſit diſpenſare in Regula ad libitum, & ſine cauſa?

SUMMARIUM.

1 *Diſpenſatio cauſam requirit.*
2 *Diſpenſatio facta à Summo Pontifice circa jus naturale, & divinum ſine cauſa, nulla eſt; & ea utentes non ſunt ſecuri in conſcientia, quin peccent mortaliter.*
3 *Diſpenſatio facta à Papa in jure purè humano, & poſitivo, etiam ſine juſta, & rationabili cauſa, valida eſt.*
4 *Diſpenſatio inferioris circa legem Superioris, abſque rationabili cauſa facta, invalida eſt. Limita, ut num.6.*
5 *Diſpenſatio eſt legis relaxatio.*
7 *Diſpenſare non poteſt Abbas in Regula ſua Religionis ſine cauſa.*
8 *Diſpenſatio facta ab Abbate ex præſumpta juſta cauſa, licet non ſit, an ſit valida? Et quid facere debeat Abbas factus malæ fidei, ut num.9.*
10 *Diſpenſatio in lege propria, vel inferioris ſine cauſa facta, an ſit valida, & an ſic diſpenſans mortaliter peccet?*
11 *Diſpenſare debent Abbates, juſta, & rationabili exiſtente cauſa, alioquin peccarent.*
12 *Diſpenſatio quando debita ſit.*
13 *Prælati non debent eſſe nimis indulgentes in diſpenſationibus.*
14 *Religioſus ſubditus quid facere debeat, ſi non adſit Prælatus, & habeat juſtam cauſam diſpenſationis? Et quid, ſi Prælatus ex malignitate nolit diſpenſare, ut num.15.*

SUpponendum eſt, ad diſpenſationem ſemper requiri cauſam: quod ſic oſtenditur ex inductione: nam diſpenſatio facta à Summo Pontifice ſine juſta, & rationabili cauſa in foro conſcientiæ, quamvis ſit circa legem purè humanam, independentem à jure naturali, & divino, non eſt licita, ut communiter fatentur omnes Doctores, præſertim D. Thom. 1.2.*q*.96.*art*.9. & Cajetanus *ibidem*, Victoria *lib. de poteſt. Papæ, & Concilii, q*.7. Navarr. *in cap. Statuimus. num*.10. Soto *lib*.1. *de juſtit. & jur. q* 7.*art*.3. Medina 1.2.*quæſt*.97.*art*.4. ubi hoc probat ex verbis D.Pauli 2.Corinth 10. *Poteſtatem & facultatem accepi diſpenſandi; ſed in ædificationem Eccleſiæ, non verò in deſtructionem.* Idipſum tenent omnes Interpretes *in c. Cùm omnes. de conſtit.* 1

Similiter ſupponendum eſt, diſpenſationem factam à Summo Pontifice circa jus naturale, & divinum ſine cauſa, nullam eſſe: imò illa utentes non ſunt ſecuri in conſcientia, quin mortaliter peccent. Ita communiter Doctores, ut affirmat Miranda *tom*. 2. *Manual. Prælat. q*.30.*art*.4.*concl*.2. & præſertim Sotus *lib*.1.*cit*. *q*.7. *art*.3. & Cajetanus 1.2.*q*.96.*art*.5. & Medina *loco cit.* ubi dicit, ſi Papa diſpenſaſſet cum Epiſcopo, ut poteſtatem habeat teſtandi de bonis Eccleſiaſticis, quæ pauperibus diſtribuenda erant, hujuſmodi diſpenſatio prorſus coram Deo invalida eſſet. 2

Similiter ſupponendum eſt, diſpenſationem factam à Papa in jure purè humano, & poſitivo, ſine juſta, & rationabili cauſa, quamvis peccatum committatur ab illo; tamen validam eſſe, illaque utentes non peccabunt mortaliter, ſed venialiter. Ita Navarr. *in Manual.* 3

*cap.*23.*num.*42.Soto *loco cit.quaſt.*6.*art.*4. Victoria *de poteſt.Papæ,num.*15. qui dicunt contra Cajeranum 1.2.*q.*97.*art.*4.dicentem, peccare mortaliter eos, qui utuntur tali diſpenſatione: & dicunt etiam contra Panormitanum aſſerentem, neque mortaliter, neque venialiter peccare illa utentes. Videatur pro hac re Medina 1.2. *q.*97.*art* 4. ubi probat ſententiam noſtram ſuprapoſitam hac ratione: quia obligatio illa dependet à jure humano, ſuper quod Summus Pontifex cum cauſa poteſt diſpenſare: diſpenſatio autem tollit obligationem; quamvis ſine cauſa id faciendo peccet mortaliter, ſicut procurantes diſpenſationem? utentes verò diſpenſatione, non mortaliter, ſed venialiter peccant. His ergo ſuppoſitis,

4 Certum eſt, omnem diſpenſationem inferioris circa legem Superioris factam ſine rationabili cauſa, nihil va-
5 lere; ideò cum diſpenſatio ab Abbate habenda in obſervantiis, & ſtatutis modo dicto *in antecedenti quaſito*, ſit quædam relaxatio ab inferiore, nimirum, ab Abbate in lege ſui Superioris, ſcilicet, S.Patris Benedicti, vel SS. Baſilii, Auguſti, & aliorum Legiſlatorum; ſi cauſa legitima deſit, ita ut pro ſuo arbitratu diſpenſet Abbas, tunc diſpenſatio nulla erit. Ita communiter Doctores, præſertim Innocent. *cap.Cum ad Monaſt.n.* 4. *de ſtat. Monach ibidem* Hoſtienſ.*n.*32. & Panormit. *num.*17.& Cardin.§.*ult.n.*5.Baldus *l.Barbarius.n.*7.*ff.de offic.Prætor.* & Salas *de legib.diſp* 20 *ſect.*4.*n.*21.ubi Vaſquez, Valent. Navar. Sanch. Ang. Sylveſt. Armill. Sot. & Covar. Joann. And. Felin. Turrecr. Aret. & alios cumulat. Ratio horum Doctorum eſt: nam diſpenſans ſine cauſa, excedit facultatem ſibi datam, quæ illi in ædificationem, non in deſtructionem, & ſub conditione cauſæ juſtæ commiſſa eſt: unde talis diſpenſatio ſine cauſa facta,
6 diſſipatio potius, & deſtructio diceretur ex S.Bernardo 3.*de conſid.* Quidam tamen apud Salas *loc.cit.* temperant hanc propoſitionem, dicendo, niſi inferior habeat plenitudinem poteſtatis conceſſam à Superiore: quæ limitatio eſt magnæ conſiderationis, præſertim in Abbatibus militantibus ſub Regula S.Benedicti: ſed hoc potius conſilio, & prudentiæ Abbatis, quàm huic paginæ relinquendum eſſe arbitror; ideò

7 Dicendum eſt, Abbatem non poſſe diſpenſare in Regula ſuæ Religionis ſine cauſa: quod præter rationem factam, probatur ex illo Lucæ 12. *Quis, putas, eſt fidelis diſpenſator, & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam?* Unde, ſi arbitratu ſuo abſque ratione, ac conſilio diſpenſet Abbas; nequaquam fidelis, & prudens diſpenſator inveniretur: quo in negotio conſideret Abbas de convenientia diſpenſationis, & de majore augmento charitatis; & tunc ad diſpenſandum procedat. Sed præ oculis verba S. Bernard. *de præcep. & diſpenſ.* habeat, dum ait: *Ideò autem hanc ipſam mutationem taliter, & à talibus recipere poſſunt: quoniam non naturaliter, nec per ſe bona ſunt. Porrò inventa, ac inſtituta fuerunt, non quia aliter vivere non liceret; ſed quod ita magis expediret, nec planè ad aliud, quàm ad lucram, & cuſtodiam charitatis. Quandiu ergo charitati militant, immobiliter fixa ſunt, & mutari omnino, nec ab ipſis quidem Præpoſitis ſine offenſa poſſunt.* Et alia quamplura *ibi* ſubſequentia ejuſdem D.Bernardi verba ab Abbate ſcitu perneceſſaria, atque ad diſpenſationem ab eo faciendam perutilia.

8 Sed hic ſtatim oritur dubium, ſi Abbas bona fide putat, cauſam eſſe juſtam, & ſufficientem, quæ reverà non eſt, valetne diſpenſatio? Reſpondeo affirmativè. Ita Sanchez *lib.*8.*de matrim.diſp.*17.*n.*5. & Azor. *tom.*2.*inſtit.moral lib.*7.*cap.*29.*q* 6.quidquid dicat Philiarchus *de*
9 *offic.Sacerdot.tom.*1.*p.*1.*lib.*3.*c.*4. Etiam Abbas, quàm ſubditus diſpenſatus non peccant. Si autem Abbas factus eſt malæ fidei, antequam ſubditus diſpenſationem acceptet, debet illam Abbas revocare, & ſubditum de cauſa non legitima admonere. Ita Ludov. Lopez 1.*p.inſtruct.c.*4.*verſ.Præterea ſecundo.*

An verò diſpenſatio in lege propria ſine cauſa, vel in- 10
ferioris, ſit valida, & an diſpenſans ſine cauſa peccet mortaliter; adhuc dubitari poteſt. Aliqui apud Vaſquez *in* 1.2.*tom.*2.*diſput.*178.*cap.*4.negativè reſpondent, ſicut & ipſe. Contrariam ſententiam ſequuntur Suar. *de legib. lib.*19 *num.*6. Salas *de legib. diſput.*20.*ſect* 4. *num.*27. Pontius *de matrim lib.*8 *cap.*14. *num.* 7. Villalobos *in Summ.tom.*1 *tract.*2. *dub.*41. *a.*5. Lorca *in* 1. 2. *tom.* 2. *diſput.*27.Sed notandum eſt contra Suar. *loco cit.num.*9. Superiorem diſpenſantem in propria lege ſine juſta cauſa, non peccare mortaliter; ſed tantùm venialiter, ſecluſo ſcandalo, & gravi damno alterius. Ita docent Layman *in Theol.moral.lib.*1.*tract.*4.*cap.*22.*num.*13. & Tannerus *in* 1.2.*diſp.*5.*q.*7.*dub.*2.*num.*29. Quod etiam verum eſt in diſpenſationem petente: nam tantùm venialiter peccat: quamvis in uſu poſteà hujus diſpenſationis obtentæ ſine cauſa nullam etiam culpam venialem committat. Ita Malderus *in* 12. *q.*97. *art.*4. *dub.*2. Suar. *de legib.lib.*6.*num* 14. Azor. *tom.*1. *inſtit. moral.cap.* 15.*q.*3. Dianam *reſol.moral.tract* 10.*de legib, reſol.*32. Sed de hac re fuſius *in quaſito* 10.

Ex his inferri poteſt, imò concludi, quòd Abbates, & 11
Prælati juſta, & rationabili cauſa exiſtente, debent diſpenſare; alioquin peccant: Ita affirmant S. Antoninus. 1.*part.tit.*17.*cap.unic.*§.20. Turrecremata *in Regul. S.Benedicti, tract.*148.*dub.*5. Panormit. *in cap. Paſtoralis.de appell.num.*17. Sylveſter *verbo diſpenſatio, q.*1.*num.* 3.*in fine.* Piſanella *eodem.verbo,*§.*diſpenſatio*, Armilla *ſimiliter*, & Roſella *n.*4. Emmanuel Sà *in Aphoris. verbo, diſpenſatio*, & communiter Doctores *in cap. Ut conſtitueretur.diſt.*50.*verbo, detrahendum*, & *in cap. Domino ſancto*, §.1. ubi Gloſſ. *verbo, neceſſe.* Probatur: quia diſpenſandi poteſtas in Abbatibus, & Prælatis eſt in ſubditorum bonum, cui Abbas, & Prælatus proſpicere tenetur. In hoc tamen Abbates debent cognoſcere cauſam à ſubditis propoſitam, illamque examinare diligenter, an vera ſit, ut benè advertunt Salas *loco citato, ſect.*9. Roſella *verbo, diſpenſatio, num.*6. Azor. *loco citato, cap.*15.*q.* 7. & Cajetanus 2.2. *q.*147.*art.*4. *ad* 1.*dub.* Hæc tamen intelligenda ſunt, quando eſt neceſſaria diſpenſatio ad bonum commune, vel notabile bonum alicujus privati.

Ideò dicendum eſt, non ſemper exiſtente juſta cauſa, 12
diſpenſationem debitam eſſe; ita ut peccent Abbates, & Prælati non diſpenſantes cum ſubditis, ut affirmant Archidiac. *in cap. Licet de elect. in* 6. & *in cap. Ut conſtitueretur, ſuper Gloſſ. relaxatio, diſt.*50. Turrecremata *ibid.num.*9. Dominicus *d.cap.*5. *Super reſidentia, num.* 3.*ibid.* Franchus §.*His etiam.num.*2.*verſ. Secnado, infertur.* Panormit. *in cap. At ſi Clerici.*§.*de adulteriis, num.*5. Sanchez 3.*de matrim.diſpat.*10.*num.*13. ubi plures Doctores cumulat & ſequitur: & *num.*26. citat Sotum, & alios aſſerentes, quòd ſi Prælati denegent injuſtè diſpenſationem in denunciationibus matrimonialibus, poſſunt contrahentes ſine illis matrimonium contrahere. Probatur ergo ſententia ſupradictorum Doctorum: quia diſpenſatio in jure appellatur gratia *ex d.c. Licet de elect. in* 6.*in fine*: & aliquando appellatur indulgentia *ex c.* 1.*de ſtatu Monach.in* 6. aliquando miſericordia *ex c. Poſtulaſti.de cler.excommun.* Sed gratia, indulgentia, & miſericordia eſt indebita: ergo. Confirmatur: quia non quidquid Judicis poteſtati permittitur, neceſſitati juris ſubjicitur, *l.Quidquid.*40.*ff. de judic.* Probatur prætereà ex diviſione diſpenſationis in prohibitam, debitam, & permiſſam, quæ habetur apud Panormit. *cap. Conſil.num.*4.*de conſervat.jejunii.* Sed omnis diſpenſatio ſine cauſa juſta eſt prohibita: ergo diſpenſatio cum cauſa juſta, quædam eſt debita, alia verò indebita, ſeu permiſſa tantum.

Quando

Quando verò diſpenſatio hujusmodi debita ſit, ita ut Prælatus teneatur diſpenſare cum ſubdito, controverſia eſt inter Doctores.

Prima ſententia affirmat, diſpenſationem debitam eſſe, quando Prælatus Superior præcipit inferiori, ut diſpenſet. Ita affirmant Turrecramata, & Franchus *in cap. d. Licet. §. Super reſidentia.* & *§. His etiam.*

Secunda ſententia affirmat, quoties diſpenſatio eſt neceſſaria ad bonum commune, ſive ad vitandum ſcandalum multorum, vel eſt longè utilior Eccleſiæ; tunc eſt debita diſpenſatio; ſecus verò dicendum, ſi ſit neceſſaria ad bonum privatum. Hanc ſententiam videtur ſequi Panormitanus *cap. Etſi Clerici. §. de adulter. num. 20. de judic.* & Abulenſis *in Matth. 22. q. 117.* quæ quidem ſententia, licet quoad primam partem veriſſima ſit; falſa tamen eſt quoad ſecundam partem. De prima parte certum eſt, & indubitatum, diſpenſationem debitam eſſe, quando eſt neceſſaria ad evitandum ſcandalum, aut aliud malum commune: eſt verò falſa, cùm dicat, diſpenſationem non eſſe debitam propter bonum privatum; quia etiam propter tale bonum privatum debet talis diſpenſatio aliquando concedi.

Tertia ſententia affirmat, diſpenſationem debitam eſſe, quando diſpenſatio non ſolum neceſſaria eſt ad bonum commune, & ad vitandum ſcandalum multorum, & utilior Eccleſiæ, & etiam quando eſt neceſſaria, & utilis valdè bono privato; quam ſententiam docet Salas *de legibus, diſput. 20. ſect. 7. num. 74.* eamque probat ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 1. de matrim.* ubi inſtituit Ordinarium, ut diſpenſet in denunciationibus, quando viderit aliquos velle malitioſè matrimonium impedire: quia, nimirum, tunc jure naturæ diſpenſare tenetur, eò quòd neceſſaria eſt diſpenſatio directè ad bonum privatum, ex quo reſultat publicum, & commune: & eodem modo, ſi diſpenſatio neceſſaria eſſet ad ſcandalum unius vitandum, vel alterius, licet non multitudinis; deberet tamen diſpenſatio concedi: & denique, quoties eſt neceſſaria, vel expediens ad bonum privatum animæ, vel corporis, ſive honoris alicujus particularis. Quando verò non ſunt cauſæ urgentes, ſcilicet, quia diſpenſatio non eſt neceſſaria, nec valdè utilis communi bono, vel privato; tunc quamvis juſtæ adſint cauſæ diſpenſationis, tamen Prælati non tenentur diſpenſare, licet poſſint, ut habetur *in cap. Si Clerici. §. de adulter. de judic.* ubi habentur hæc verba: *De adulteriis, & aliis criminibus, quæ ſunt minora, poteſt Epiſcopus cum Clericis poſt peractam pœnitentiam diſpenſare.*

Dicendum tamen, juſta exiſtente, atque rationabili
13 cauſa poſſe, Abbates, & Prælatos, imò debere cum ſuis ſubditis miſericorditer diſpenſare: quod habetur in Gloſſ. communiter recepta *in cap. Ut conſtitueretur. diſt. 50. verbo, detrahendum:* ubi habetur, quòd diſpenſatio quandoque eſt debita: quod probat d. Gloſſ. *ex cap. Vos ſtrages multorum.* & *ex cap. Licet. diſt. 45. cap. Diſpenſationes. 1. q. 7. cap. Plerumque. 12. q. 3. cap. Vovi. in fine, 23. q. 1. cap. Conſiderandam. diſt. 50.* quia, ut in his capitibus concluditur, diſpenſatio eſt quædam miſericordia; & quilibet in caſu urgente ex cauſa tenetur. Non debent tamen Prælati eſſe nimis indulgentes, dicente Cajetano *loco cit.* quòd minus ſapiunt Prælati, qui petentibus ſubditis in cauſa dubia diſpenſationem cœnandi in jejuniis Eccleſiæ, aut jejunium aliter ſolvendi, præveniendo horam jejunii, remittunt eos in conſcientia ſua. Graffius etiam advertit *in 1. part. deciſ. lib. 2. num. 57.* quòd debent Prælati, cognita jejunandi impotentia, compati infirmitatibus ſubditorum, & benignè diſpenſando, illos à ſcrupulis liberare, & jejunium in ſeptem Pſalmos, vel alia opera commutare.

Dices cum Roderiq. *tom. 1. qq. regul. q. 26. art. 5.* quid
14 facere debet ſubditus habens juſtam, & neceſſariam cauſam diſpenſationis, ſi non adſit ſuus Abbas, qui cum eo diſpenſet. Et reſpondet idem Roderiquez, quòd tunc poteſt ſubditus recurrere ad epiiceiam, quæ non eximit ſubditum per licentiam, caſu, quo teneretur; ſed explicat, quòd illo caſu non tenetur. Epiiceia autem non ſolum Prælatis; verum etiam ſubditis competit, & differt à diſpenſatione in hoc: quia diſpenſatio ſolum competit Prælatis; epiiceia verò Prælatis, & ſubditis, qui in neceſſitate poſiti epiiceia uti poſſunt ſua propria authoritate, ſentientes, & exiſtimantes in tali caſu rigorem legis cum illis eſſe mitigandum. In qua tamen epiiceia videant ipſi ſubditi, ut advertit S. Antonius *q. 1. tit. 14.* ne ſibi iniquitas mentiatur, fingentes neceſſitatem in præceptis.

Sed ſupereſt major difficultas, ſi adſit quidem Abbas, 15
ſed ex malignitate, & odio nolit diſpenſare cum ſubdito. Reſpondeo, ſi manifeſta neceſſitas, vel utilitas ibi adſit, & Abbas injuſtè deneget, cùm tamen teneatur diſpenſare, videtur in iſto caſu ipſo jure cum illo diſpenſari. Ratio eſt: quia diſpenſatio juſtè petita, & injuſtè negata videtur ipſo jure conceſſa, ut habetur apud Henriq. *lib. 6. de pœnit. cap. 13. num. 4.* & elicitur *ex cap. Placuit. de pœnit. diſt. 6.*

QUÆSITUM X.

Utrùm Abbates, vel alii Prælati Regulares poſſint indifferenter diſpenſare cum ſuis ſubditis in mandatis Regulæ.

SUMMARIUM.

1 *Particula illa,* indifferenter, *quid importet.*
2 *Diſpenſare cum Monacho infirmo poteſt Abbas in eſu carnium.*
3 *Diſpenſare poteſt Abbas ex ſeptem cauſis enumeratis.*
4 *Diſpenſare poteſt Superior, & Prælatus, etiam intuitu dignitatis perſonæ reſpicientis neceſſitatem, & utilitatem publicam, & privatam.*
5 *Præter cauſas enumeratas, adſunt aliæ multæ, de quibus non poteſt certa Regula ſtatui.*
6 *Diſpenſationem ſi injuſtè neget Abbas, ſtante neceſſitate, vel utilitate manifeſta, quid agendum, oſtenditur.*
7 *Quid faciendum, (eadem ſtante neceſſitate, vel utilitate,) ſi Abbas, vel alius Prælatus abſit à Monaſterio.*
8 *Diſpenſare poteſt Prælatus in præceptis Regulæ, ut pura præcepta ſunt, etiamſi ad mortale obligent in aliquo particulari caſu.*
9 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
10 *Diſpenſare non debet Abbas, ſeu Prælatus, niſi cum diſcuſſione cauſæ.*
11 *Diſpenſationem acceptare non tenetur ſubditus, ſi certus ſit, diſpenſationem eſſe contra Regulam, & Prælatum non poſſe præcipere, & diſpenſare, ſeu non diſpenſaſſe ex juſta cauſa.*

PArticula illa, *indifferenter*, idem importat, ac ſi quæ- 1
reretur an Abbas omni tempore, & loco, cum qualibet perſona, iiſdemque circumſtantiis accedentibus, indiſtinctè, eodemque modo debeat diſpenſare. Ad quod dico, in diſpenſatione ab illa generalitate loci, perſonæ, temporis, aliorumque hiſce ſimilium, ſemper eſſe cavendum: abſurdum enim eſt, cum toto Monaſterio in u-
na, eademque re, & cum ſingulis diſpenſare: quia, v.g. 2
cum Monacho infirmo poteſt Abbas in eſu carnium diſpenſare, cognita neceſſitate perſonæ; & ſic cum aliis infirmis, & imbecillibus, *ex cap. 39. Reg. S. Bened.* qua ſanè diſpenſatione uti cum robuſtis benè ſe habentibus, nec laborantibus, non eſt neceſſe, nec expedit; ſed ad hoc, ut rectè diſpenſationis tramite procedant Abbates, & alii Prælati, debent habere unam ex ſeptem cauſis, quas enumerant Salas *de legibus, diſput. 20. ſect. 8.* Miranda *tit. 2. Manual. Prælat. q. 30. a. 5.* Sylveſt.

verb.

verb. diſpenſatio, q.1. num.3. Angel. *eod verb. num.2.* Armill. *num.4.*

3 Prima cauſa eſt tempus, ſcilicet, quando temporis conditio requirit, ut relaxetur rigor obſervantiæ regularis, quæ cauſa non poteſt individualiter aſſignari; ſed prudenti Abbatis, & Prælati arbitrio relinquitur.

Secunda cauſa eſt utilitas, quando, nimirum, ex diſpenſatione, & relaxatione oriri poteſt major utilitas, tam in publico, quàm in privato, vel ſaltem hujuſmodi utilitas ſperatur.

Tertia cauſa eſt perſonæ qualitas: poteſt enim fieri aliqua diſpenſatio cum viro bene merito, ſtudiis, aut concionibus, vel Confeſſionibus incumbente.

Quarta cauſa eſt neceſſitas; ut, ſcilicet, Prælati patienter ſufferant, ſi infirmi, vel aliquem corporis defectum naturalem patientes, aliquibus regularis obſervantiæ gravaminibus exonerentur.

Quinta cauſa eſt pietas, quæ ut plurimùm confunditur cum neceſſitate, & cum tertia cauſa.

Sexta cauſa eſt eventus rei, quando experientia duce poteſt ex diſpenſatione aliquid boni evenire.

Septima eſt Scandalum multitudinis, quo mediante prudens Abbas parcit Communitati Monaſterii in aliquo transgredienti, ne grave oriatur ſcandalum, ſi omnes puniret. Has cauſas aſſignant multi, Salas *de legib. diſp.20. ſect.8.* Piſanell. *verb. diſpenſatio, in princ.* Sylveſt. *eod. verbo, q.1. n.3.* & Angel. *ibidem, num.2.* & Armill. *num.14.*

4 Ad omnes has cauſas ſupradictas, quæ reſpiciunt neceſſitatem, vel utilitatem publicam, aut privatam, addenda eſt octava cauſa, ſcilicet, dignitas perſonarum, quæ reſpicit neceſſitatem ſupradictam, & utilitatem publicam, aut privatam: diſpenſatio namque cum perſonis in dignitate conſtitutis ad bonum commune Reipublicæ, vel Religionis maximè utilis, & neceſſaria eſt. Probatur ex S. Thom. *2.2. q.63. art.2. ad 2.* ubi ait, quòd diſpenſatio matrimonii contrahendi principaliter fieri conſuevit propter fœdus pacis fundandum: quod quidem eſt magis neceſſarium utilitati communi circa perſonas excellentes; & ideò cum illis facilius diſpenſatur abſque peccato acceptionis perſonarum. Idem affirmant Covarru. *in 2. part. 4. cap.6. §.9. num.7. in fine.* Ledeſma *de matrim. q.56. art. ult. in fine,* Sanchez *lib.8. de matrim. diſp.19. num.5.* Conradus *p.2. q.97. art.4. ad 2.* Suarez *de matrim. Regis Angliæ, dub.2 ad 4. num.2.* Salas *de legib. loco cit. ſect.8. num.75.* ubi ait, quòd præſtare gratiam Principibus, etiamſi pax inter ipſos ex matrimonio non penderet, multum intereſt Summo Pontifici, & Eccleſiæ; & ideò facilius cum ipſis diſpenſandum eſt: quod confirmat ex Concil. Trid. *ſeſſ.24.* ubi de matrimonio ſtatutum eſt, ne in ſecundo gradu diſpenſetur, niſi inter magnos Principes, & ob publicam cauſam. Deinde ſubdit idem Salas, quòd Summus Pontifex, qui ſolus in eo gradu poteſt diſpenſare, ea lege non adſtringitur; & poteſt ex aliis cauſis cum eiſdem, & inferioribus perſonis diſpenſare, quod etiam fatetur Sanchez *loco cit. num. 4.* qui *num.1.* notaverat, & optimè, quòd, licet diſpenſatio fieri non debeat contra commune bonum; tamen neceſſariò fieri non debet directè, immediatè, & proximè propter commune bonum; ſed ſufficit, ſi indirectè, vel remotè ad commune bonum poſſit referri, ſicut diximus *in antecedenti quæſito,* quo refertur diſpenſatio, quæ reſpicit bonum privatæ perſonæ. Sed modò addo, & limito, dummodo non in aliarum perſonarum detrimentum: nam bonum eſt Reipublicæ, quod privatæ perſonæ affluant divitiis, & fruantur ſalute, & aliis bonis: quapropter leguntur aliquæ cauſæ diſpenſandi reſpicientes bonum privatum *in cap. Requiritis. §. Niſi rigor. 1. q. 7.* & ſæpè ſæpius experientia docet, quod diſpenſatur in impedimentis matrimonii propter inopiam mulieres, & in caſtitatis voto propter periculum continentiæ.

5 Non propter hoc coarctantur Abbates, & Prælati ad has cauſas tantum; ſed adſunt multa alia, quæ hic ſtatui non poſſunt; ex quibus ſciri poteſt legitima illorum diſpenſatio. Et, ut unico verbo multa dicam, hæc pro certa regula ſit omnibus Prælatis, utilitas, vel neceſſitas, ut dicit *cap. Etſi illa, 1. q. 7.* cum Gloſſ. *ibid. verb. vel rerum.* Id ipſum fatentur Sot. *de Juſtit. lib.1. q.7. art 7.* Rodriq. *t.1. qq. reg. q.2. a.5.*

6 Hinc ſequitur, ſi adſit manifeſta neceſſitas, vel utilitas, & Abbas diſpenſationem injuſtè deneget ſuo ſubdito; in tali caſu videtur nihilominus cum illo diſpenſare, ſtante manifeſta neceſſitate, vel utilitate: quia, ut ait Henriq. *lib.6. de Pœnit. cap.13. n.4.* diſpenſatio jure petita, & injuſtè negata videtur ipſo jure conceſſa. Idem fatentur Magiſter Sentent. *in 4. d.21.* & S. Thom. *ibid. in expoſit. litteræ.*

7 Eadem ſtante neceſſitate, vel utilitate, in caſu, quo Abbas præſens non adſit; tunc poteſt Monachus indigens diſpenſatione, recurrere ad epiceiam, modo, quo *quæſito præcedenti* diximus: nam tunc poſſunt ſubditi rigorem Regulæ, quem exiſtimant mitigandum, epiceia gubernare, ut benè reſolvit rationibus, & auctoritatibus S. Antonin. *1. p. tit.17. cap. unico, §.20.* de qua re fuſius Salas *loc. cit. diſp 5. ſect.10.*

8 Poſſunt etiam Prælati diſpenſare in reliquis præceptis Regulæ, ut pura præcepta ſunt, etiamſi ad mortale obligent in aliquo peculiari caſu: ſed diſcretè; ita ut non ſit eis interdicta facultas diſpenſandi, exiſtente una ex ſupradictis cauſis diſpenſationis, ſive ſaltem alia cauſa reductivè ad illas. Ita affirmant Turrecremata *in Regulam S. Benedicti, tract.148. dub.3* Miranda *Manual. Prælat. q.9. art.6.* Angelus *verbo, diſpenſatio, num.8.* & alii: quod probatur ex Gloſſ. *cap. Monachum. 20. q.4. & cap. Cum ad Monaſterium §. Refert. de ſtat. Monach.* ibi enim conceditur Abbatibus, poſſe in aliquibus ſuper Regulam diſpenſare. Et cum illis prohibeatur in eſſentialibus Regulæ poſſe diſpenſare, per conſequens illis conceditur, ut in non eſſentialibus diſpenſare poſſint: exceptio enim firmat Regulam in contrarium, ut habetur tritum in lege: & apud Covarr. *2. variar. reſol. cap. 5. num 6.* 9 Sed ſemper exiſtente cauſa juſta, & eo modo, quo *ſuprà* diximus. Probatur ex D. Bernardo *de diſpenſ. & precept.* ubi ait: *Quandiu charitati militant ſtatuta Regulæ, immobiliter fixa ſunt, mutarique omninò, ne ab ipſis quidem Præpoſitis ſine offenſa poſſunt: at ſi è contrario contraria fortè aliquando viſa fuerint, his duntaxat, quibus hoc poſſe videre datum eſt, & providere creditum eſt, nonne juſtiſſimum eſſe liquet, ut quæ pro charitate inventa fuere, pro charitate quoque expedire, ubi videtur, vel omittantur, vel intermittantur, vel in aliud fortè commodius demutentur.*

10 Ex quibus licet inferre, quòd quando Prælatus diſpenſat, ſeu præcipit aliquid, hoc facere debet cum diſcuſſione cauſæ, ne talis diſpenſatio potius diſſipatio ſit: nam exiſtente per talem diſcuſſionem cauſa legitima, & juſta, tunc tollitur deformitas à præcepto, & à diſpenſatione. Quòd ſi dubitet ſubditus, an habeat Prælatus cauſam juſtam; tenetur tamen diſpenſationem acceptare, ut fatentur D. Thom. *2.2. q.88. art.12. ad 2. in fine,* & Sanchez *lib.6. in Decal. cap.3. num.8.* & Tabiena *verbo, obedientia, q.13.* Ratio eſt: quia in dubiis ſubditus obedire tenetur. 11 Ad hoc autem, ut ſubditus non teneatur acceptare diſpenſationem, & obedire Prælato, requiruntur tria: Primum, quòd ſit certus, rem diſpenſatam eſſe contra Regulam. Secundum, debet eſſe certus, quòd Superior non poſſit in illo præcipere, & diſpenſare. Tertium, quòd ſi poteſt; non ducatur tamen ex juſta cauſa; uno autem ex dictis deficiente, cùm res adhuc remaneat dubia, tenetur ſubditus diſpenſationem acceptare, & ſuo Prælato obedire.

QUÆSI-

QUÆSITUM XI.

Utrùm Abbates, & Prælati diſpenſantes in propriis legibus ſine cauſa, peccent: & quid de ſubditis diſpenſationem petentibus, eaque utentibus: & an diſpenſatio talis valida ſit.

Summarium.

1 *Diſpenſationem in propria lege factam ſine cauſa, inducere culpam mortalem oſtenditur.*

2 *Probabilior ſententia fatetur, Prælatos in propriis legibus diſpenſantes ſine cauſa, peccare tantùm venialiter.*

3 *Diſpenſationem ſine juſta cauſa petens à Prælato in lege propria, non peccat mortaliter, ſecluſo ſcandalo, & damno aliorum.*

4 *Diſpenſationem petentes à Summo Pontifice ſine cauſa, ad evitanda dubia, an peccent.*

5 *Diſpenſationem petens abſque cauſa à Prælato in lege alterius Superioris, peccat mortaliter.*

6 *Diſpenſatione ſine juſta cauſa facta utentes an peccent, & quomodo.*

7 *Diſpenſatio in voto, aut juramento, etiamſi ſit à Summo Pontifice, ſine cauſa, nulla eſt, ſicut diſpenſatio penſionum Eccleſiaſticarum, ut num. 8.*

9 *Diſpenſare poteſt Abbas cum Monacho irregulari cui prius, inſcio Abbate, denegata fuerit diſpenſatio, etiam à Summo Pontifice. Sed limita, ut n. 10.*

11 *Diſpenſandi poteſtas an auferatur ab Abbate locali, per hoc, quod Generalis, vel Provincialis denegavit diſpenſationem ſubdito illius Abbatis.*

12 *Religioſus ſubditus repulſus à Summo Pontifice, Nuncio, Generali, ſive Provinciali, in petitione diſpenſationis, an teneatur facere mentionem talis repulſæ coram ſuo Abbate.*

13 *Diſpenſare poteſt Abbas cum ſubdito, quem anteà præſentavit Summo Pontifici, licet diſpenſationem non obtinuerit.*

14 *Diſpenſare an poſſit Prælatus inferior in lege Superioris, exiſtente rationabili cauſa, ſed ſine ejus cognitione.*

15 *Diſpenſatio ut valida ſit ſine cauſæ cognitione, debet eſſe notoria.*

6 *Notorium non eget examine.*

1 PRima ſententia eſt Sanchez *lib. 8. de matrim. diſp. 18 num. 6.* Armilla *verbo, diſpenſ. 8. num. 13.* Covarruv. *4. decret. part. 2. cap. 6. §. 9. num. 7.* qui dicunt, quòd ex ſe, & ex genere ſuo prædicti Prælati diſpenſantes in legibus ſuis ſine cauſa, peccant mortaliter: licet ex levitate materiæ poſſit peccatum aliquando eſſe veniale. Moventur hac ratione: nam hoc eſſet contra juſtitiam diſtributivam, vel legalem; & multum derogat communi bono; & datur occaſio, ut leges violentur. Hinc eſt, quòd Concil. Trid. *de reform. ſeſſ. 25. cap. 18.* dicat, ſine cauſa diſpenſare nihil aliud eſſe, quàm unicuique ad leges transgrediendas aditum aperire. Probatur etiam: quia ſine extrinſeca malitia ex materia propria poteſt culpa talis eſſe gravis, ut diſpenſare in pluralitate beneficiorum, in obſervatione quadrageſimali, in cœlibatu Sacerdotum, & ſimilibus caſibus, quæ ad obſervationes graves ſpectant. Et ſic reſtat, quòd ex proprio genere culpa ſit gravis, & lethalis, quæ in individuo ex levitate, & parvitate materiæ poteſt eſſe venialis: ut eſt, verbi gratia, in gradu affinitatis diſpenſare, & ſimilibus, ſicut etiam diſpenſare in lege obligante ſub veniali: per ſe ſolum enim peccatum veniale erit, niſi lædatur bonum publicum. Sentiunt ergo prædicti Doctores, ex ſuo genere diſpenſationem prædictam eſſe ſub peccato mortali interdictam.

Alia ſententia eſt Valentiæ *tom. 2. diſp. 7. q. 5. punct. 5.* Villabolos *in Sum tom. 1. tract. 2. dub. 4. num. 6.* Soti *tom. 1. de juſt. q. 7. art. 3.* Navarr. *in Sum. prælud. 9. num. 11.* Cajetani *1. 2. q. 96. art. 5.* Ludovici Lopez *1. part. inſtruct. cap. 4. col. 2. verſ. ſexto.* Philiarchi *de offic. Sacerd. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 4.* Vivaldi *in append. ad Candalabr. num. 23.* Axor. *1. part. inſtit. moral. lib. 5. cap. 15. q. 2.* Salas *de legibus, diſp. 20. ſect. 5. numero 54.* Diana *in reſol. moral. tract. 10. de legib. . fol. 15* qui omnes fatentur, diſpenſationem Abbatum, & Prælatorum in propriis legibus factam ſine cauſa, inducere tantum peccatum veniale, ſemoto ſcandalo, ac notabili damno aliorum; quale eſſet alios nimis gravari ex eo, quòd quiſque ſine cauſa liberaretur à lege tributi. Probatur à Salas *loco cit.* quia his ceſſantibus non eſt res tanti momenti, quempiam ſine cauſa ab obligatione legis eximi: imò multi in hac re nullam pœnam agnoſcunt, nec culpa ſit mortalis ex multiplicatione, & frequentia actuum; ſed ex circumſtantia ſcandali extrinſeca, vel alterius damni notabilis: quo ſcandalo ſecluſo, & damno gravi aliorum, non eſt nec etiam peccatum veniale, diſpenſare in propria lege ſine juſta cauſa; ſicut, nec etiam peccant diſpenſationem ſic petentes, & illa utentes ſine juſta cauſa: quia, cum talis diſpenſatio ſit valida, nulla amplius obligatio legis remanet, cujus transgreſſio ad venialem culpam poſſit obligare: imò Sanchez, qui contrariam ſententiam tenet *in tom. 3. de matrim. diſput. 18. num. 10.* ubi citat, & ſequitur Cajetanum, Armillam, Vegam, Rodriq. & alios, probabile putat, quòd neque diſpenſantes, neq; petentes, ſive utentes diſpenſatione modo dicto, peccent mortaliter: ſed de petentibus, & utentibus *inferius, hoc eodem quæſ.* dicemus. 2

Ad id, quod dicunt Doctores primæ ſententiæ, quòd committitur peccatum contra juſtitiam diſtributivam, Reſpondeo, non omne peccatum contra juſtitiam diſtributivam eſſe ex genere ſuo grave, & mortale, ſed tantùm eſſe peccatum lethale, quando reperitur materia gravis propter ſcandalum, vel alia incommoda.

Ad illud, quod dicitur in Concilio Trid. fateor, verum eſſe, quòd diſpenſare ſine cauſa, ſit occaſionem dare violandi legem; & interdum tantam eſſe talem occaſionem, ut ſcandalum oriatur, & etiam peccatum lethale; hoc autem eſt per accidens.

Quo verò ad petentes diſpenſationem à Prælatis in propria lege ſive cauſa, Corduba *in lib. 4. qq. q. 8. in fi.* 3 Valentia *p. a. diſput. 7. q. 5. punct. 9.* Sotus *1. de juſtit. q. 7. art. 5.* dicunt, non eſſe peccatum mortale ex ſuo genere, licet per accidens poſſit eſſe peccatum ratione ſcandali, & damni aliorum, quod probant: quia Princeps, quando diſpenſat ſine cauſa, ſolum peccat venialiter: ergo & ſubditus petendo diſpenſationem, venialiter peccabit ex ſuo genere, & per ſe. Hinc attendenda ſunt verba S. Bernardi in epiſt. 171. ad Theobaldum: *Forſitan & mortaliter peccabit: quippe rem illicitam petit à Principe, & ei fit coadjutor in peccato mortali.* Idipſum affirmat Covarruv. *sa 3. part. 4. c. 6 §. 9. n. 7.* ubi ait, quòd ille, qui à Principe diſpenſationem petit ſine cauſa, venialiter peccat: quia non erit tutus apud Deum. Et ad corroborandam ſuam ſententiam adducit verba ſupradicta S. Bernardi, quæ non ſunt contraria ſuæ ſententiæ, licet dicant, *mortaliter peccabit*, propter verba ſubſequentia: *Et ei fit coadjutor in peccato mortali.*

Si dicas. Si ergo petere diſpenſationem ſine cauſa à Superiore, eſt peccatum veniale; illi, qui quotidie petunt à Summo Pontifice diſpenſationem ſive cauſa ad evitanda dubia, quæ circa cauſas oriri poſſunt, peccabunt. 4

Reſpondeo, quamvis non detur cauſa ex parte perſonæ petentis; datur tamen ex parte Summi Pontificis diſpenſantis, qui ad ſumptus boni communis aliquam portionem pecuniariam taxat: imò magna cauſa eſt, conciliare animos Principum, & nullum relinquere dubium de diſpenſationis valore.

Secùs

5 Secus dicendum eſt, ſi petatur diſpenſatio à ſubdito in lege alterius Superioris; ſciens non ſubeſſe cauſam: tunc mortaliter peccabit, & diſpenſatio erit nulla, dummodo intendat illa uti, & inducere tertium ad uſurpandam alienam juriſdictionem; ex levitate tamen materiæ poteſt eſſe peccatum veniale. Ita dicunt Recentiores apud Salas *de legibus, diſp.20. ſect.6. num.59.*

6 Quo verò ad utentes diſpenſatione ſine cauſa juſta, & rationabili obtenta, an peccent. Reſpondet Aragon. 2.2. *q.89. art.9.* & Azor. *lib.5. inſtit. moral. tom.1. cap.15. q.3.* quòd, ceſſante ſcandalo, & damno alieno, non peccant: quia, cùm talis diſpenſatio valida ſit, nulla obligatio præcepti ſupereſt, cujus tranſgreſſio conſtituat utentem reum. Quæ ſententia mihi probabilis eſt: quia, cùm diſpenſatio ſit valida, ejus valor reddit utentem immunem à peccato. Hanc ſententiam tenent Cajetanus 2.2. *q.96. art.5.* Valent. *loc. cit. q.5. diſp.7. punct....* Vival. *in append. ad Candelab. n.25.* Sot. 1. *de juſt. q.7. art.3.* Emmanuel *tom.1. qq. regul. q.22. art.4.* & alii, qui fatentur de communi, & dicunt, quòd ille, qui utitur tali diſpenſatione, non obligatur ea lege: quia diſpenſatio valida eſt cum eo, & ille non peccabit: quòd ſi aliquod peccatum committat, tantùm erit veniale. Ita Ledeſma 2. *par. Sum. q.17. art.3.* Gigas *de penſ. q.6. n.9.* Joan. Baptiſta *de penſ. q.19. n.24.* Sanchez *lib.8. de matrim. diſp.18. n.12.* ubi ait, ſibi certum eſſe, quòd, per ſe loquendo, non eſt mortale. Idem affirmat Valentia 2. *diſp.7. q.5. punct.9. in fine,* Philiarchus *de offic. Sacer. tom.1. part.2. lib.3. cap.4.*

Imò probabile eſt, ut dicunt aliqui recentiores apud Salas *loco cit. num.60.* utentes tali diſpenſatione, nec etiam venialiter peccare, ſecluſo malo exemplo, & ſcandalo, quod tunc ceſſabit, ſi obſervantia legis occultè adhibeatur, unde Vivaldus *loco cit. cap.12. num.8.* apertè teſtatur, quòd in lege poſitiva, ſi Summus Pontifex ſine cauſa diſpenſavit, utentem tali diſpenſatione, vix, aut nunquam peccare; & diſpenſatio valet, & illa poteſt uti, qui eam obtinuit abſque peccato, ſecluſo ſcandalo, & damno alieno, ut ſæpè diximus.

Miranda *tom.2. Manual. Prælat. quæſt.10. art.7. concl. unic.* conſtanter affirmat, utentem tali diſpenſatione peccare mortaliter, quod probat ex illo Sancti Pauli *ad Rom.1.* dum ait, *quòd digni ſunt morte, non ſolum, qui ea faciunt; verumetiam, qui conſentiunt facientibus.* Ex quibus verbis infert ille, quòd ſi, univerſaliter loquendo, peccant mortaliter cooperantes peccato alieno, quantò magis, & qui cauſæ ſunt injuſtæ diſpenſationis, ipſam ſine cauſa juſta procurantes, eaque utentes. Poſteà in fine hujus concluſionis videtur mutare ſententiam, dum ait, hoc valere, ſi exoneratio vergit in aliorum damnum, & detrimentum, ut ſiquis privilegium procuraret, ut ſe ſubtraheret à ſolvendis tributis ſine cauſa, peccat mortaliter, ſi ax tali ſubtractione oritur alienum gravamen; ſecus verò, ſi nullum ſequatur detrimentum, quod etiam nos ſuperius fatemur. Unde argumentum ab eo deſumptum ex verbis D Pauli, reſtat reſolutum ex verbis ejuſdem Mirandæ; præterquam quod argumenta à ſimili in moralibus in tantum valent, quantum ſonant.

7 Ex quibus infertur, ſupradictam diſpenſationem, factam à Prælato in propria lege, validam eſſe, dummodo alium defectum non habeat. Sed hoc eſt valdè limitandum, cùm de omni diſpenſatione facta ſine cauſa hoc affirmari non poſſit: quia diſpenſatio in voto, vel juramento, etiamſi ſit à Summo Pontifice, ſine cauſa, nulla eſt, ut de communi fatentur Sanchez *lib.8. de matrim. diſput.17. num.3.* & ferè omnes Theologi *in 4. diſt.38.* & Juriſperiti cum Gloſſ. *verbo. Adimplere. de voto.* Idipſum affirmant Sotus 1. *de juſtit. art.3. ad 3.* Sylveſt. *verbo, votum, 4. q.3.* Et probatur: quia non eſt probabile, & veriſimile, Deum conceſſiſſe ad diſpenſandum poteſtatem, niſi ex juxta cauſa: quia non ſolet dari poteſtas œconomo, ut bona Domini diſpenſet, niſi intra præſcriptum, maximè cùm à Deo data ſit poteſtas in ædificationem, & non in deſtructionem: tum etiam, quia Prælatus à Deo conſtitutus eſt diſpenſator, non diſſipator.

Idem dicendum eſt de diſpenſatione penſionum Eccleſiaſticarum ex Toledo *lib.5. cap.83. cauſa 2.* quem ſequitur Alexand. Archirota *tract.8. de voto paupertatis.* 8

His præmiſſis, oritur curioſa difficultas de Monacho habente irregularitatem, ſive inhabilitatem, vel aliquid aliud, ſuper quo poteſt ſuus Abbas ſecum diſpenſare; ipſe tamen Monachus, inſcio Abbate, Summum Pontificem, vel Nuncium Apoſtolicum adit pro diſpenſatione obtinenda: Summus verò Pontifex, vel Nuncius Apoſtolicus denegant diſpenſare. Quæritur, an ſtante tali denegatione diſpenſationis facta à Summo Pontifice, vel Nuncio, poſſit Abbas diſpenſare, cùm per talem denegationem videatur inducta lex pontificia, ſive Nuncii Apoſtolici, ad non diſpenſandum; qua lege, & ſtatuto cognito ab Abbate, non videtur poſſe diſpenſare, ſtante denegatione, vel quaſi, ut dixi, lege ſupremi Superioris.

Reſpondeo tamen cum Sanchez *lib.8. de matr. diſp.14.* in illo, qui prius petiit à Papa diſpenſationem negante, & poſtea adit Abbatem alias potentem diſpenſare, poſſe Abbatem, non obſtante, quod Papa negaverit, diſpenſare cum illo ſubdito. Probatur: quia ex eo, quòd Papa negaverit diſpenſationem, ordinariam juriſdictionem non aufert ab Abbate, aliàs in illo caſu Papa negando diſpenſationem, redderet caſum Monachi indiſpenſabilem. Idipſum probatur: quia præter poteſtatem diſpenſandi in Abbate ordinariam, quam Summus Pontifex non aufert denegando, habentur etiam privilegia Abbatibus conceſſa, ut poſſint cum ſuis Monachis diſpenſare, quæ privilegia non auferuntur à Summo Pontifice, ſive à Nuncio per ſupradictam denegationem: rum, quia ex eo, quòd Summus Pontifex, vel Nuncius negaverint, cauſam non præveniunt, neque interdicunt, ne alius diſpenſet, maximè cum Monachus adeundo Papam, vel Nuncium, non ceſſerit juri ſuo, adeundi ſuum Abbatem, ſi opus fuerit. Idipſum affirmat Laurentius Portellus *in dub. regul. verbo, diſpenſare, num.18.* 9

Hoc tamen indiget limitatione; nimirum, ſi Summus Pontifex, vel Nuncius negantes talem diſpenſationem, indicent non adeſſe juſtam cauſam diſpenſandi; tunc nec Abbas diſpenſare valebit, niſi nova cauſa adveniat: in tali enim caſu, deficiente cauſa, videtur Summus Pontifex, ſive Nuncius definire, non poſſe cum illo Monacho in tali caſu diſpenſari. Si verò Summus Pontifex, vel Nuncius, negarent diſpenſationem, non ob defectum cauſæ, ſed in pœnam Monachi, vel criminis; ſecus dicendum erit, maximè quando Abbas ſciat, quòd Summus Pontifex Monacho negans, aliis tamen concedit eandem diſpenſationem. Et idem Suarez *ibid. num 6.* affirmat, non teneri Epiſcopum diſpenſantem ſua poteſtate ordinaria, ad illas ſolas cauſas, quas ſolet Summus Pontifex attendere: quia, ſi adſint aliæ juſtæ cauſæ, quæ ſibi ſufficientes videantur, adhuc poterit diſpenſare cum ſubditia: & addit, id etiam poſſe facere diſpenſantem per poteſtatem à Papa delegatam; quia Papa in commiſſione, qua committit, ut diſpenſetur in aliquo caſu, ſolum requirit, ut ſit juſta cauſa, non limitando hanc, vel illam. 10

Hinc obiter reſolvitur aliud curioſum dubium regulare, an Generales, vel Provinciales denegantes diſpenſationem ſubdito, auferant poteſtatem diſpenſandi Abbati locali, quam ordinariam habet. 11

Reſpondeo enim, idem ſentiendum eſſe, quod *in ſuperiori quæſito* diximus de Monacho adeunte Summum Pontificem, vel Nuncium Apoſtolicum. Ita Sanchez *loco cit. diſput.14. n.7.* & Portellus *loco cit. n.20.* quibus ego addo, quod in hac re procedendum eſt cum limitatione, poſita in antecedenti dubio. Imò etiam addo cum Sanchez *loco citato*, quòd Confeſſor per Bullam Cruciatæ, vel aliud privilegium valens aliquid diſpenſare, vel

Digitized by Google

re, vel abſolvere, id præſtare poterit, non obſtante, quòd pœnitens ab Abbate jam receperit repulſam: quia adiiſſe Superiorem nullum effectum præventionis operatur.

Hæc intelligenda ſunt, dummodo ſit cauſa diſpenſandi, & poteſtas in inferiore Prælato, cum injuncta ſufficienti pœnitentia.

12 Si quæras, an Monachus repulſus à Summo Pontifice, ſive Nuncio Apoſtolico, vel Generali, ſeu Provinciali, in petitione diſpenſationis teneatur mentionem facere talis repulſæ coram Abbate, & Prælato locali, à quo cupit diſpenſari. Reſpondet Sanchez *loco cit.* quòd non tenetur, niſi quando Summus Pontifex, vel Nuncius, aut Generalis, vel Provincialis declaraverint, non dari juſtam cauſam diſpenſationis.

13 Sed adhuc in eadem re inſurgit difficultas: nam dato, quòd Monachus petierit diſpenſationem ab Abbate, qui illum remittit ad Papam, an poſt præſentationem Pontifici factam, poſſit adhuc redire Monachus ad Abbatem, qui cum ipſo diſpenſet virtute alicujus privilegii. Reſpondeo, adhuc poſſe Abbatem cauſam aſſumere, & cum illo diſpenſare, non obſtante *cap. Licet. de offic. legati.* ubi decernitur, Judicem deſinere eſſe, poſtquam cauſa ad Superiorem remiſſa eſt: textus enim prædictus intelligitur in contentioſa cauſa tantum; non autem in cauſa diſpenſationis, quæ eſt cauſa gratioſa, & miſericors, quæ fit abſque judicii ſtrepitu & ex eo, quòd Monachus adierit Papam, non dicitur ejus delictum eſſe poſitum in foro contentioſo, ita ut non poſſit Abbas cum illo diſpenſare: quia petere aliquid à Summo Pontifice, non eſt ponere ſuum caſum in foro contentioſo ipſius: forum enim contentioſum ſignificat judicii locum, in quo eſt perſona actoris, & rei: quod non invenitur in caſu noſtro, quando Monachus poſtulat à Summo Pontifice diſpenſationem. Ita Portellus *loco cit. n.* 20.

14 Ad perfectam hujus quæſiti notitiam, decidendum reſtat, an diſpenſatio inferioris in lege Superioris, exiſtente juſta, & rationabili cauſa, ſed ſine ejus cognitione, valida ſit?

Sententia negativa probari poteſt: quia quoties inferiori facultas conceditur diſpenſandi in lege Superioris, intelligitur præmiſſa cognitione cauſæ, ut elicitur *ex cap. Neceſſaria. 1. q. 7.* ubi habetur, varietatem temporum expoſcere aliquando, ut relaxentur leges adhibita diligenti conſideratione. Sed magis confirmatur ex definitione diſpenſationis à quibuſdam tradita, quòd, ſcilicet, diſpenſatio ſit juris relaxatio præmiſſa cauſæ cognitione. Hanc ſententiam tenet Azorius *lib. 5. inſtit. moral. tom. 1. cap. 15. quæſt. 9.* & Covarruv. *de matrim. p. 2. cap. 6. §. 9. num. 12.*

Alia tamen ſententia, quæ mihi probabilior eſt, procedit cum diſtinctione in hujuſmodi validitate diſpenſationis cum cognitione cauſæ, dicens, quòd valida eſt diſpenſatio inferioris in lege Superioris, ut *ſuprà*, in foro conſcientiæ, donec in externo revocetur, ut revocari poteſt. Ita affirmant Innocentius *cap. Diverſis. n. 1 de Cler. conjug.* Sanchez 8. *lib. de matrim. diſput. 17. n. 11.* Bellam. *cap. Veniens. n. 18. & 19. de filiis Presbyter* Lopez 1. *part. inſtruct. cap. 4. colum. antepenult.* Armilla *verbo diſpenſatio, n. 14. in fine.* Hoſtien. *in cap. Cùm ad Monaſterium. n. 32.* Joan. Andr. *ibid. in fine.* Panorm. *cap. At ſi Clerici. §. de adult. n. 12. de judic.* Probus *in addit. ad Monach. c. unico, n. 4. verſ. poſtremo, de ſtat. & qualit.* Borgatius *de irregular. part. 2. titul. de differ. term. in mater. diſpenſationis.* Hi ergo omnes Doctores tenent, diſpenſationem cenſeri conceſſam inferioribus, cauſa exiſtente juſta, ac illius præmiſſa cognitione: ſi verò non adhibita cognitione cauſæ diſpenſaverint, dicunt, revocandam eſſe diſpenſationem per Superiorem: & ſic fatentur, validam eſſe, donec revocetur, etiam in foro externo: quod probatur *ex cap. Nihil de elect.* ubi habetur, electum ſine cognitione cauſæ eſſe rejiciendum, quando eſt indignus: ergo ſi eſt dignus, non rejicietur: & ſic electio eſt valida in foro externo. Idem erit de diſpenſatione facta ſine cognitione cauſæ quamvis appellari poſſit quodammodo nulla in foro externo, cùm poſſit haberi recurſus ad Superiorem, ut illam revocet, qui ex officio poteſt illam revocare, ut affirmat Salas *de legib. diſp. 20. n. 79.* ubi fatetur de communi. Et ſubdit, quòd illa forma in diſpenſationibus præſcribitur à Superiore inferiori; & eſt requiſita jure naturæ, ut diſpenſatio ſit licita. Et ſic reſtat de primo ad ultimum, quòd ſi eam inferior non ſervet, Superior poteſt revocare diſpenſationem etiamſi conſtet, factam fuiſſe cum cauſa. Hoc tamen limitatur 15
à Gloſſ. *c. Manifeſta. 2. q. 1.* ſic: *Ad hoc, ut diſpenſatio valida, & licita ſit ſine cauſæ cognitione, debet eſſe notoria illa cauſa: quia in notoriis non requiritur ordo juris.* Et, 16
ut habetur *in d. cap. Manifeſta. Notorium non eget examine.* Unde, ſi diſpenſanti Prælato cauſa manifeſta eſſet, non peccaret diſpenſando ſine examine ejuſdem cauſæ, cùm examen cauſæ ad nihil aliud deſerviat, ne diſpenſatio temerè fiat: & hujuſmodi temeritas ceſſabit, ſi Prælato diſpenſanti conſtabit de cauſa. Hæc ergo diſpenſatio modo dicto erit valida: quia habet re vera id, quod jus intendit, & petit: tum etiam nullibi habetur, eam diſpenſationem eſſe nullam.

QUÆSITUM XII.

Virùm Abbates, & Prælati regulares poſſint etiam ſecum ipſis in præceptis Regulæ diſpenſare.

SUMMARIUM.

1 *Diſpenſare ſecum poſſunt Abbates. Diſtingue, ut n. 2.*

3 *Diſpenſandi ſecum facultatem habent Prælati ab eodem, à quo habent diſpenſandi cum ſubditis.*

4 *Cauſa rationabili ſtante, debent Abbates non ſolùm cum ſubditis; verùm etiam cum ſeipſis diſpenſare, aliàs peccant.*

5 *Confeſſarii ab Abbatibus electi, ex eorum commiſſione, cum ipſis diſpenſare poſſunt in omnibus, in quibus poſſunt ipſi diſpenſare cum ſubditis, licet habuerint delegatam tantùm poteſtatem, ut n. 6.*

7 *Diſpenſandi poteſtatem limitatam ad certum numerum perſonarum, vel cum ſpecialibus perſonis habens Prælatus, ſecum diſpenſare nequit.*

8 *Prælati, qui ſecum diſpenſare poſſunt, enumerantur.*

9 *Prælati, ut ſecum diſpenſent, vices ſuas alteri committere debent.*

10 *Privilegium Pauli III. pro diſpenſatione, tam in ſe, quàm in aliis habenda, refertur, & n. 11.*

12 *Diſpenſari poſſunt ſuper irregularitate, & inhabilitate à ſuis Prælatis Religioſi, quando ſuper ipſis dicunt illa verba:* Abſolvo vos ab omni cenſura, & diſpenſo vobiſcum. &c.

13 *Abbas, qui ex privilegio facultatem diſpenſandi cum ſubditis habet, poteſt illam aliis delegare. Limita, ut num. 14.*

15 *Diſpenſare poteſt Abbas cum ſubditis abſentibus.*

UT Abbates, qui præ aliis Regularibus in Dei Eccleſia præeminentiis, honoribus, & meritis decorandi ſunt, non ſint pejoris conditionis quàm ſui ſubditi, fatendum eſt, poſſe etiam cum ſeipſis diſpenſare in præceptis, & obſervantiis Regulæ, ſicut poſſunt cum ſuis Monachis. Quod probari poteſt *ex cap. fin. de pœnit. & remiſſ.* cujus capitis argumento ad noſtrum intentum probandum utitur Mirand. *in Man. Præl. t. 2. q. 31 art. 9.* ubi expreſsè tenet, poſſe Prælatum ſecum diſpenſare in omnibus, in quibus poteſt cum ſuo ſubdito. 1
Verùm hanc diſtinctionem admittit *eod. loc.* ſcilicet, 2
Prælatum in his, quæ ſunt juriſdictionis, ſeu judicariæ

poteſtatis,

poteſtatis, non poſſe ſecum diſpenſare; quia in propria ſua cauſa nemo poteſt eſſe Judex; ſed ſolummodo in his, quæ ſunt authoritatis, & ſuperioritatis: hanc enim diſtinctionem ponit, ut vim multorum argumentorum effugiat. Doctrinam hanc docent multi Doctores, ut S. Thomas *2.2.q.185 a.8.in corp.* Sanch. *lib.8.* Videatur Sanch. hic citatus *de mat.diſp.3.n.1 2.& 3.* Roderiq. *tomo 1.qq.reg.q.26.art.6.* Cordub. *in Compend. privil. Mend. verb.accedere ad Monaſteria Monial.* Ludov. Beia *4.p. reſp.caſu 5.* Naldus *in Sum.verbo, diſpenſatio, n.13.* Cajet. *1.2.q.96.a.5.* & Laurent. de Peyrin. *de ſub. q.1. de voto obedientiæ, conc.6.* Saias *de leg.diſp.20.ſect.12. n.105.* ubi

3 hac ratione hanc noſtram nititur probare ſententiam dicendo, quòd Prælati Religionum ab eadem, à qua habent facultatem diſpenſandi in votis, vel legibus cum ſubditis, habent facultatem diſpenſandi ſecum in iiſdem: quæ ratio multum convincit, maximè cùm à ſimili de Epiſcopis reſpectu ſubditorum, & ſui ipſius probent omnes Authores citati & multi alii quos citat Sanch. *loc.*

4 *cit.* Imo, ſicut, poſtulante rationabili cauſa, peccarent Abbates, & Prælati, niſi diſpenſarent cum ſubditis, Abb. *in cap. Paſtoralis. de appellat.n.1.* & Sylveſt. *verbo, diſpenſatio, q.1.n.3.* & Roſell. *eod.verb.n.4.* & Armill. *ibid. n.14.* ita exiſtimo, illos peccare, ſi, eadem ſtante rationabili cauſa, ſecum minimè diſpenſarent. Ratio eſt: quia diſpenſatio non ſolum datur propter bonum ſubditorum; ſed etiam Prælatorum.

Nec obſtat *d.cap.final.de pœnit.& remiſſ.* quòd ibi ſermo ſit de Confeſſario eligendo; non autem de poteſtate cum ſeipſo diſpenſandi: nam ex eo, quòd Prælatus poteſt ſibi Confeſſarium eligere, videtur prædictum textum Prælatis in omnibus proſpicere, quæ poſſunt ipſi Prælati in ſubditos exercere, eos abſolvendo, & quando opus fuerit cum illis diſpenſando: & ſic per Confeſſarium videtur, textum illum providere Prælatis, ut ea, quæ in ſubditos ſuos per abſolutionem, & diſpenſationem operantur, eiſdem etiam per Confeſſarium eligendū hæc eadem operari demandentur. Et de diſpenſatione, præſertim de Epiſcopo erga ſeipſum habenda per Confeſſarium proprium, fatentur Paludanus *in 4. diſt. 38.q.4.art.4.concl.4.n.41.* Sanctus Antonin. *3. part. tit. 17.cap.2.§.2.* Gabriel *in 4.diſt.17. q.2.art.3. dub. 2. in princ.* Sylveſter *verbo, Confeſſor, 1.q.9.* Angelus *verb.confeſſio, 3.n.7.* Tabiena *verb.abſolutio, 1.n 37.* Majolus *lib.2. de irregul.cap.2.n.12.lib.5.cap.51.* Henriq. *lib.6. de pœnit. cap.4.n.3.in comment.lib.2.* Antonius Gomez *in expoſit.Bull.Cruciatæ, clauſ.10.n.85.* Emmanuel *Sa in aphoriſ.verbo, Confeſſor, n.16.* Sayrus *in theſ.caſuum, tom.1.lib. 7.c.14.n.5.* quorum Doctorum ſententia, & præſertim Emmanuel Sà, & Enriq. qui expreſſe loquuntur de Prælatis regularibus, ad prædictos Prælatos regulares adaptatur proprie, & formaliter, cùm prædictus textus non minus probet de Prælatis regularibus, quàm de Epiſcopis, qui omnes habent poteſtatem, ſibi Confeſſarium eligendi, ut ſatis probavimus *in 2.tom.diſp.6.quæſit.10.*

5 Confeſſarii ergo ab Abbatibus electi, ex eorum commiſſione cum ipſis diſpenſare poſſunt in omnibus, in quibus poſſunt diſpenſare ipſi cum ſubditis, imò, ut advertit Suar. *de cenſ.diſput.41.ſect.2.n.9.* hoc decretum fuit à Sacra Cardinalium Congregatione, & Sanchez *lib.8.de matrim.diſp.3.n.3.* ait, idem eſſe dicendum de caſibus occultis conceſſis Epiſcopo in Concil. Trid. *ſeſſ. 24.cap.6. de reform.* in quos caſus ſi Epiſcopus incidat, poteſt abſolutione ſui Confeſſarii ab illis abſolvi. Et ſubdit, quòd neque exiſtimat oportere, ut Prælatus illi Sacerdoti fateatur, aut illi intendat fateri: ſed ſatis eſt, ut concedat abſolutionis Sacramentalis impendendæ Prælato licentiam, vel aliàs Sacerdos ille juriſdictionem habeat audiendi confeſſionem illius Prælati, aut illum eligat ad hanc ſolam diſpenſationem faciendam: quia juriſdictio illa cum Prælato diſpenſandi, ſicut & abſolvendi, ab ipſo Prælato emanat, vel à Pontifice, qui *cap. final.de pœnit.& remiſ.* conceſſit Prælatis exemptis poſſe eligere Confeſſarium.

6 Et quod dico de Abbatibus, & Prælatis habentibus ordinariam poteſtatem diſpenſandi cum ſubditis, intelligo etiam de illis non ordinariam, ſed delegatam poteſtatem diſpenſandi habentibus: quia talis poteſtas, etiam delegata, non eſt limitata ad ſubditos tantùm; alias, ut diximus de habentibus poteſtatem ordinariam, eſſent pejoris conditionis, quàm ſint illi, qui in Communitate vivunt. Ita Emmanuel Roderiq. *2.tom.Sum.cap.30.n.4.* & Sanchez *lib.8.cit.diſp.3. num.10.*

7 Si dicas: Si quis habet limitatam poteſtatem diſpenſandi cum determinato numero perſonarum, & cum certis, & ſpecialibus perſonis, poteſtne ſecum diſpenſare? Reſp. negative; quia illa poteſtas non debet excedere limites ſuæ conceſſionis, nimirum, certas perſonas, & numerum determinatum, in quibus diſpenſans non videtur comprehenſus: tum, quia mens concedentis non poteſt protrahi ad ſeipſum.

8 Si petas, quinam ſint iſti Prælati Regulares, qui poſſunt cum ſeipſis diſpenſare modo dicto. Reſpondeo, quòd ſunt Generales, Provinciales, Abbates locales, & etiam Vicerectores, & Vicepriores, ut advertit Sanchez *loco cit.* hi enim in omnibus poſſunt ſecum diſpenſare, in quibus poſſunt cum ſubditis: & poſſunt diſpenſare in jejuniis, in votis, & in præceptis ad inſtar Epiſcoporum, cùm ſint Paſtores ordinarii ſuorum Religioſorum, ſicut Epiſcopi ſæcularium. Et idem dicendum eſt de illis, ſicut de Epiſcopis. Et dum cum toto Conventu ſupradicti Prælati, ſive cum tota Religione, vel Provincia, diſpenſant; poſſunt frui eadem diſpenſatione, ut benè advertunt Molina *tom.1.de juſtit.tract.2.diſp.147.verſ. Religioſus tamen.* Emmanuel Sà *in aphor.verbo, Relig. num.47.* Azor. *1.part.Inſtit.moral.lib.7.cap.29.q.7.* Emmanuel Rodriq. *in Bulla Cruciata, §.8. dub. 7. num.11.* & *tom 2. Summæ, cap.30. num.4.* Sanchez *de matrim. loco cit.*

9 Advertant tamen, ſicut *ſuprà* innuimus, quòd quando Prælati ſecum diſpenſant, neceſſarium eſt, ut vices ſuas alicui committant, ut cum illis proximè diſpenſet. Ratio eſt: quia in cauſa ſua, & propria, nemo eſt bonus Judex: tum, quia juriſdictionis exercitium requirit diſtinctionem perſonarum. Hoc tamen ad congruitatem dico, non neceſſitatem: quia diſpenſatio eſt actus juriſdictionis voluntariæ ei, cum quo diſpenſatur: & quia delegata poteſtas tota pendet à delegante: ſi enim, verbi gratia, Summus Pontifex concedat Epiſcopo, ut in lege pontificia ſecum diſpenſet, ſicuti & cum aliis, id poterit optimè efficere, & juriſdictionem delegatam in ſeipſum exercere.

10 Pro diſpenſatione autem, tam in ſeipſo habenda, quàm in aliis, hic maximum privilegium adnotare mihi libuit, non ſolùm diſpenſationi, verùm etiam abſolutioni perutile, & neceſſarium, ac ſcitu dignum Abbatibus, & ſubditis: & hoc refertur à Rodriquez *in Bullario, pag. mihi* 817. ubi apparet, quòd Paulus III. Summus Pontifex conceſſit Monachis S. Benedicti Valliſoleti, quòd ſingulis annis, prima die Lunæ Quadrageſimæ, hujuſmodi omnes, & ſingulas utriuſque ſexus perſonas Ordinis, & Congregationis prædictorum Religioſas, ac eidem Ordini, & Congregationi Oblatas, ſeu Donatas, necnon Eremitas ſub cura eorum exiſtentes, intra ſepta, ſeu ipſorum pro tempore abſolvendorum Monaſteriorum, ſeu aliorum Regularium locorum, ab omnibus, & ſingulis eorum peccatis, ſententiis, cenſuris, & pœnis, per eos pro tempore quomodolibet incurſis, etiam in caſibus quomodolibet reſervatis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini, abſolvere, & cum eis ſuper quibusvis irregularitatibus per eos pro tempore, quavis occaſione, vel cauſa contractis diſpenſare, prout hactenus, ut fertur, conſueverunt: & ſubdit firmiſſimam confirmationem irrevocabilem, ita

ut ſi

ut ſi dicta conceſſio revocetur, iterum reintegrari, vel reſtitui cenſeatur.

11 Circa quod privilegium notat Laurentius Portellus *de dub. regul. verbo, diſpenſare, in addit. ſub n.* 1. hoc ei videri maximum, & inſolitum privilegium; quia, licet excipiat Bullæ Cœnæ caſus; tamen in multis aliis inſolitum eſt pro pœnis, ſcilicet, abſolvendis, & irregularitatibus diſpenſandis. Quod ut melius intelligatur, advertit primò, quòd conceditur Reformatori generali, Abbatibus, Prioribus, & Præſidentibus prædicti Ordinis, & conſequenter aliis Prælatis aliorum Ordinum cum illis communicantibus, qui reſpondent prædictis officiis, & dignitatibus Ordinis S. Benedicti Valliſoleti. Secundò advertit, quòd Prælati poſſunt facultatem prædictam abſolvendi, & diſpenſandi à Papa eis conceſſam alicui Confeſſario delegare: quia habens privilegium Papæ, habet etiam facultatem in eo conceſſam ordinariam, ut docet Sanchez *lib. 2. de matrim. diſput.* 41. *n.* 14. Tertiò advertit, quòd conceditur ſupradictis Prælatis Ordinis Valliſoleti, ut poſſint ſubditos utriusque ſexus Monachos, & Moniales ab omnibus caſibus Sedi apoſtolicæ reſervatis, exceptis caſibus Bullæ Cœnæ, abſolvere, & in prædictis irregularitatibus diſpenſare: & quod idem poſſint erga Oblatas perſonas, & Donatas viventes intra Monaſteria, vel in aliis locis regularibus ſubjectis eisdem Abbatibus, & Prælatis Valliſoletanis, nempe Oratoriis, Granciis & ſimilibus: quia hæc ſunt loca regularia illis ſubjecta. Quartò advertit, quòd Summus Pontifex concedit in illo Privilegio, quòd prædicti Prælati poſſint omnes illos abſolvere ab omnibus cenſuris, & pœnis, inter quas venit quæcumque inhabilitas ad Officia Ordinis, & privatio officiorum: ſed hoc in foro conſcientiæ, hæc enim duo intelliguntur nomine pœnæ eccleſiaſticæ. Advertit quintò, quòd conceditur prædictis Abbatibus, ut diſpenſet cum ſubditis in omni irregularitate, quavis occaſione, vel cauſa contracta: & non limitatur in ſupradicto privilegio, ſi ſit homicidii voluntarii, neque caſualis; neque limitat, ſi ſit occultum delictum, vel publicum; neque etiam excipit bigamiam, ſed abſolutè, & in communi ait: *Quavis occaſione, & cauſa contracta.* Unde, cùm talis conceſſio ſit tam ampla, & generalis, & Summus Pontifex illam poſſit concedere, nec ab alio ſucceſſore hoc privilegium revocatum inveniatur in ſpeciali, videtur poſſe illos Prælatos ea uti, ſicut jacet, ſine limitatione, juxta illud vulgatum in lege: *Cùm lex, nec Princeps diſtinguit, neque nos debemus diſtinguere*; ibi enim non diſtinguit, ut faciant hoc in foro ſacramentali confeſſionis, vel conſcientiæ: unde manifeſtè concludi poteſt, quòd Prælati Valliſoletani, & cum eis communicantes prima feria ſecundæ Dominicæ Quadrageſimæ poſſunt Pœnas, & irregularitates diſpenſare extra Sacramentum pœnitentiæ: quæ quidem conceſſio eſt pro ſingulis annis, non autem pro ſemel in vita. Poſtremò advertit quòd ſupradicti Prælati utentes prædicta diſpenſatione, debent condignam ſatisfactionem injungere.

12 Poterunt etiam Religioſi habentes aliquam irregularitatem, & inhabilitatem, diſpenſari à ſuis Prælatis, ſi ipſi ſubditi fuerint præſentes in Capitulo viſitationis, vel in alio Capitulo quando ipſi Prælati dicunt in generali: *Abſolvo vos ab omni cenſura, & diſpenſo vobiſcum in omni irregularitate, & habilito vos ad omnia.* Unde, ſi illi ſubditi præſentes fuerunt irretiti aliqua cenſura, irregularitate, vel inhabilitate, tunc abſolvuntur; quia datur abſolutio & diſpenſatio à poteſtatem habentibus, & ſortitur effectum, ut bene probat Navarr. *in Sum. c.* 26. *n.* 23. dicens, quòd Religioſi notare debent, quòd ab irregularitate & aliis cenſuris generaliter abſolvuntur in viſitationibus à Superioribus: nam etſi tunc non meminerint illarum, ſublatæ cenſentur, nec tenentur aliam ſolutionem quærere.

Hîc etiam adnotare mihi libuit, quòd Abbates locales potentes diſpenſare ſuper irregularitatibus, & inhabilitatibus, poterunt etiam delegare poteſtatem, & illam committere Confeſſario, ut diſpenſet in foro conſcientiæ: quia, quicunque habet poteſtatem ex privilegio, ut diximus, dicitur habere illam tanquam ordinariam, ut probat Sanchez cum multis Doctoribus, quos refert & ſequitur *lib. 2. de matrim. num.* 14. 13

Hoc tamen indiget limitatione, ſcilicet, niſi in privilegio dicat ſummus Pontifex, quòd per ſe faciant, ſicut dicit Pius V. in quodam privilegio conceſſo Dominicanis, quod habetur *in Bullario* Rodriq. *fol. mihi* 102. Quòd verò poſſint Prælati habentes poteſtatem diſpenſandi cum ſubditis in Capitulis, etiam ipſis non petentibus, eam delegare, habetur *in cap. Cum Epiſcopus. de offic. Ordin. in* 6. & latè probatur à Sanchez *lib. 3. de matrim. diſput.* 31. *n.* 1. Ex quibus probatum reſtat, Abbates poſſe diſpenſare cum ſubditis, ipſis invitis, & etiam non petentibus. 14

Supereſt difficultas, an poſſit diſpenſare cum ſubditis abſentibus. Signorol. *conſ.* 127. *n.* 3. Curt. Sen. *conſ.* 10. *n.* 1. & alii putant, requiri præſentiam illorum, cum quibus diſpenſatur: quod licet *locis cit.* ipſi manifeſtè non dicant; tamen hoc implicitè ex eorum verbis colligi poteſt.

Dicendum tamen, non requiri præſentiam illorum, cum quibus debet fieri diſpenſatio à Prælatis: poſſunt enim Abbates beneficium diſpenſationis impertire ſubditis per reſcriptum, ſive per delegatum, ſicut etiam diſpenſandus poterit diſpoſitionem impetrare per procuratorem. Ita reſolutum fuit in Rota coram Eminentiſſimo Ludoviſio, poſteà Gregorio XV. *deciſ.* 41. *n.* 4. ubi fatetur de communi. Unde juxta tenorem privilegiorum poterunt Superiores regulares diſpenſare cum ſubditis, non ſolùm invitis, & non petentibus; verum etiam abſentibus, maxime ubi talis diſpenſatio cederet in commodum Religionis: nam privilegia toti Congregationi conceſſa ſunt extendenda, tanquàm favorabilia, ut habetur *in l. perſonæ. in fin. ff. de Relig. & ſumpt. funer.* & Sanchez *de matr. l.* 8 *diſp.* 1. *n.* 13. 15

QUÆSITUM XIII.

Vtrùm Abbates, vel alii Prælati regulares poſſint compellere ſuos ſubditos ad recipiendam diſpenſationem Regulæ *à ſeipſis factam.*

SUMMARIUM.

1 *Monachus tenetur, ex vi voti obedientiæ, ſuo Abbati obedire, maxime ſi præceptum licitum ſit.*

2 *Monachus Abbati obedire tenetur in re dubia.*

3 *Subditus in quibus caſibus non teneatur diſpenſationem factam acceptare, oſtenditur.*

CUm Monachus ex *vi* voti ſolennis obedientiæ te- 1
neatur in conſcientia ſuo Abbati obedire; maximè ſi præceptum licitum ſit, ut *in* 1. *tom. in diſp. de voto obedientiæ, q.* 1. reſolutum eſt, ſequitur, poſſe Abbatem illum compellere ad acceptandam diſpenſationem cum legitima cauſa factam: quia hac admiſſa tollitur à præcepto deformitas, & fit præceptum licitum, cui tenetur in conſcientia Monachus obedire, & ad illud poteſt cogi: quod omnes fatentur. Imò, ſi Monachus dubitaret, an Abbas poſſit diſpenſare, & an habeat juſtam cauſam diſpenſandi, tenetur etiam obedire, & poteſt ad præceptum dubium compelli: quia in re du-
bia tenetur Monachus Prælato obedire. Ita Angel. 2
verb. Religioſus, n. 29. Sylveſt. *verb. Religio.* 6. *q.* 6. Sanchez *lib. 6. in Decal. cap.* 3. *n.* 8. Tabien. *verb. obed. q.* 11. Roſella *verb. eod. n.* 19. qui omnes Doctores conclu-
dunt, in tribus tantùm caſibus non poſſe compelli ab Ab- 3
bate Monachum, nec teneri ad acceptandam diſpenſationem factam: primò, ſi Monachus ſit certus, diſpenſationem illam eſſe contra Regulam, vel præceptum

majoris Superioris: ſecundò, ſi ſit certus, non autem dubius, Abbatem non poſſe in illo diſpenſare: tertio, ſi Abbas poteſt; & tamen non ducatur ex cauſa juſta ad diſpenſandum. Una ex his deficiente; tenetur ſubditus obedire, & poteſt ad obediendum, & ad diſpenſationem acceprandam compelli. Et probatur ratione: quia poteſtas diſpenſandi in Abbate eſt propter bonum Monachorum, qui Abbatis curæ, & cuſtodiæ commiſſi ſunt: ergo, ſi propter ſubditorum imbecillitatem hoc bonum reſpuatur, poteſt Abbas, cujus intereſt Monachorum bonum, ad illud acceptandum per diſpenſationem alicujus præcepti Monachos cogere.

DISPUTATIO V.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum quoad Monaſteriorum conſtructionem, vel deſtructionem.

Quæſ. I. *Vtrùm Abbates, & Prælati poſſint ædificare de novo Monaſteria, ſeu ædificata recipere, abſque licentia Summi Pontificis, & Epiſcopi diœceſani.*

II. *An pro conſtructione Monaſteriorum, & Eccleſiarum, poſſint compelli vicini ad ſuum proprium vendendum.*

III. *Vtrùm Abbates poſſint ædificare Eccleſias, & Cænobia prope Eccleſias, & Monaſteria aliorum Regularium, & è converſo.*

IV. *Vtrùm Eccleſia, & Abbatia Regularium poſſint de uno ad alium locum, nulla habita Diœceſani licentia, transferri.*

V. *Vtrùm, ſi Eccleſia Abbatialis mutat ſtatum, retineat ſua privilegia.*

VI. *Vtrùm tranſlata Abbatia de uno ad alium locum, auferantur, & tollantur ipſius jura, & privilegia.*

VII. *Vtrùm Abbates poſſint ſua Monaſteria, ſeu Eccleſias deſerere, & deſtruere.*

VIII. *Ad quem pertineat locus & bona Monaſterii jam deſtructi; & quid ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur.*

IX. *Vtrùm, deſtructa Abbatia, tollatur dignitas Abbatialis, & pereant, & extinguantur ejus jura & privilegia.*

X. *Vtrùm Abbas ædificans Monaſterium in loco non exempto, acquirat illa jura exemptionis.*

XI. *Vtrum Monaſteria in diœceſi aliqua ædificata cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus Diœceſano ſubjecta; & in quibus poſſint conveniri coram illo, & excommunicari; eique ſubjici: & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede apoſtolica exempta ab Ordinariis.*

QUÆSITUM I.

Vtrum Abbates, & Prælati poſſint ædificare de novo Monaſteria, ſeu ædificata recipere, abſque licentia Summi Ponficis, & Epiſcopi diœceſani.

SUMMARIUM.

1 *Monaſteria nova ne erigantur ſine Epiſcopi Diœceſani licentia, Decr. 20 Concilii Tridentini cautum eſt.*

2 *Modus ſervandus in licentiis concedendis pro erectione Monaſteriorum præſcribitur.*

3 *Licentia Summi Pontificis in erectione Monaſteriorum neceſſaria eſt, & num. 8.*

4 *Privilegia variis Religionibus conceſſa pro nova erectione Monaſteriorum referuntur; ſed revocata fuerunt, ut num. 5.*

6 *Religioſorum numerus in quolibet Monaſterio quantus eſſe debeat.*

7 *Monaſteria dupla, ſive duplicia, ſcilicet, virorum, & mulierum, ædificari non poſſunt.*

9 *Monaſteria ampliari poſſunt abſque nova licentia.*

10 *Conſtitutio prohibens Mendicantibus Monaſteriorum erectionem novam, non comprehendit hoſpitia.*

11 *Licentia conceſſa abſque cognitione cauſa pro Monaſterio ædificando, invalida eſt.*

12 *Reſponſiones aliquæ ſacræ Congregationis Concilii ſuper Conſtitutione* de celebrat. Miſſar. *&c.*

13 Decretum *ſacræ Congregationis Concilii ſuper receptione Monaſteriorum.*

14 *Mutatio Religioſorum de uno Conventu in alium, in eadem civitate, vel oppido, non dicitur nova acquiſitio Monaſterii.*

15 *Regulares Mendicantes, qui ſine licentia Sedis apoſtolicæ Monaſteria de novo acceptant, vel hactenus accepta mutant, aut quovis titulo alienationis transferunt, incurrunt ſententiam excommunicationis nulli reſervatam.*

16 *Conſtitutiones, &* Decreta *circa erectionem novam Monaſteriorum apponuntur.*

CONCILIUM Trid. *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 3. decrevit, quòd nova Monaſteria ſine authoritate Epiſcopi diœceſani non erigantur, his verbis: *Nec de cætero ſimilia loca erigantur ſine Epiſcopi, in cujus* Diœceſi *erigenda ſunt, licentia priùs obtenta,* quod etiam habetur *in c. Cum ſequentibus,* 18. *q.* 2. *& in c. Cùm olim.* 2. *de privileg. c. Authoritate. eod. tit. in* 6. Videatur Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 80. *&* 81. Ludovic. Mirand. *in Manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 33. *a.* 2. *concl.* 3. Piaſec. *in prax. Epiſc. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 47. Roder. *in compend. qq. regul. reſol.* 55. *num.* 3. qui omnes fatentur, quòd Monaſteria nova erigi non poſſunt ſine licentia Epiſcopi, in cujus Diœceſi ſunt erigenda. Ratio eſt: quia hoc cederet dominio, & juriſdictioni epiſcopali. Ita Abbas *in d. cap. Cùm olim.* 2. *de privileg. in* 6. *num.* 9. Franchus *in d. cap. Authoritate.* Antonius de Pratis *de juriſd. Epiſcopi, num.* 3. Angel. *in Summ. verbo, exemptus, num.* 11. ſicut nec etiam poſſunt Oratoria, Capellas, & Eccleſias ædificare ſine Epiſcopi diœceſani licentia, ut fatetur Selva *tract. de beneſ. part.* 1. *q.* 6. Si tamen accedat licentia Epiſcopi ante ædificationem aliquid ſibi reſervantis, Eccleſia per exemptum ædificata exempta cenſebitur. Ita Innocent. *cap.* Dudum *n.* 2. *verſ. Item videtur. in fi. de privileg. c. Inter, dilectos. de fid. inſtrum.* & Brixienſis *in repert. verb. exemptio. in fi.* 1

Qui

2 Qui verò modus obſervandus ſit ab Epiſcopis in concedenda licentia pro Monaſteriis novis ædificandis, videatur *in conſtit.* Clement. VIII. quæ incipit: *Quoniam ad inſtitutam.* ſub dat. Romæ 13. Julii, 1603. quæ cum aliis hanc materiam concernentibus, ſcilicet, *cum conſtitutione* Gregorii XV. quæ incipit: *Cùm aliàs.* & *cum conſtitutione* Urbani VIII. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* in fine quæſiti ponetur.

3 Præter licentiam Epiſcopi requiritur etiam authoritas Summi Pontificis in erigendis Monaſteriis Regularium, ut conſtat *in cap. 1. de exceſſibus Prælat. lib. 6.* & *in cap. unic. de relig. Domib. eod. lib.* ubi cautum eſt, ne Prælati Religionum recipere poſſint Conventum aliquem, ſeu locum, abſque ſpeciali licentia Sedis apoſtolicæ, non obſtantibus quibuscumque privilegiis, ſi de hujusmodi prohibitione mentionem ſpecialem non fecerint. Ita Hieronymus Roderiq. *loco cit. reſol. 55. num.* 2. Nec Concil. Trid. *loco cit.* abrogavit diſpoſitionem juris communis; ſed præterea ſtatuit, ut adhibeatur altera loci Ordinarii licentia, quod declaravit ſacra Congregatio, ut refert Campanil. *loco cit. num.* 80. quidquid dicant Roderiq. *qq. regul. tom. 2. q. 49. art. 2.* & Sotbus *in compend. Mend. verbo, Ædificare, in annot.* §. 20.

4 Unde notandum eſt, quod multæ Religiones in hac re obtinuerunt privilegia: nam Julius II. conceſſit Fratribus Minoribus, quòd ſi ab aliquo Principe, Duce, Marchione, aut Comite in ſuis dominiis ipſi Fratres fuerint requiſiti, ut aliquam Domum ædificent pro uſu, & habitatione perpetua Fratrum regularis obſervantiæ, conſtruere atque ædificare eosdem Fratres poſſe, & locum pro conſtructione hujusmodi recipere. Hoc privilegium habetur *in lib.* qui dicitur: *Monumenta Ordinis primæ impreſſionis, fol.* 43. & 2. *impreſſionis. fol. 226. conceſſ.* 268. Similiter idem Julius II. conceſſit Fratribus Minimis, ut Domos, ſeu Eccleſias, loca, & Oratoria quæcumque pro eorum perpetuis uſu, & habitatione poſſint conſtruere, & ædificare facere, abſque alia deſuper facienda nova conceſſione apoſtolica; & quòd prædicti Ordinis Conſervatores, quoties opus fuerit, eisdem Fratribus in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtant; ac ne Prælati eccleſiaſtici quicumque, cujuscumque dignitatis exiſtant, illos in aliquo damnificare, moleſtare, perturbare, ac inquietare ullatenus audeant, ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna inhibuit. Habetur hoc privilegium *in Supplement. fol.* 8. *conceſſ.* 27. circa quod privilegium notat Collector privileg. mendic. *verbo, Ædificare,* §. 20. quòd prædicti Fratres poſſint ædificare loca, ſeu ædificata recipere ubique, absque alia licentia, etiam Ordinarii, & quocumque Prælato eccleſiaſtico contradicente, & affirmat hoc practicatum fuiſſe contra quendam Archiepiſcopum Hiſpalenſem.

Et Fratris Ordinis Carmelitarum diſcalceati obtinuerunt, ut de ſola licentia Ordinarii poſſint ubique nova Monaſteria à fel. rec. Paulo V. *conſtit.* 10. quæ incipit: *Ad Eccleſiæ.* anno 1605. à quo benigno Pontifice etiam Monachi B. Mariæ Fulienſ *ex Conſtit.* 51. quæ incipit: *Monaſterio.* 1608. idem obtinuerunt. A quo etiam Patres Congregationis Clericorum Regularium S. Pauli Decollati ſimile privilegium impetrarunt, ut habetur *in ejus conſtit.* 64. quæ incipit: *Eccleſiæ.* 8. Maji, 1610.

5 Hæc omnia privilegia, & conceſſiones erigendi novos Conventus, & Monaſteria, revocavit ſacra Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præſuppoſitorum, Gregorio XV. approbante ſub die 17. Auguſti, 1621. & noviſſimè S. D. N. Urbanus VIII. *in ſua conſtit.* 25. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* ſub die 28. Auguſti, 1624. revocavit, & annullavit omnes licentias à prædeceſſoribus ſuis conceſſas, fundandi, erigendi, & inſtituendi ubique locorum Monaſteria, Domos, Conventus, Collegia, & alia loca regularia, ſervata ſacrorum Canonum, & Concilii Trid. forma, de ſola Ordinarii licentia, ſeu etiam non ſervata forma, & abſque licentia hujusmodi: & hæc quoad erectiones, fundationes, & inſtitutiones Monaſteriorum, Collegiorum, Domorum, Conventuum, & aliorum locorum Regularium, ut patet *in ejus conſtit. in fine quæſiti* ponenda.

6 Sed cùm in duplici differentia ſint hujusmodi Monaſteria Regularium, alia, ſcilicet, Mendicantium, alia verò non Mendicantium; advertendum eſt, quòd in Monaſteriis Mendicantium is tantùm numerus Religioſorum haberi debet ex præſcripto prædictarum conſtitutionum *in fine quæſiti* ponendarum, qui ex conſuetis eleemoſynis, & paucis redditibus commodè ſuſtentari valeant. In Monaſteriis verò non Mendicantium non debent ſuprà eum numerum perſonæ aliquæ recipi, quæ ex redditibus conſuetis ſuſtentari non poſſunt. Ita Gregorius XV. *conſt.* 31. quæ incipit: *Cùm aliàs.* Quod etiam colligitur *ex cap. Quoniam, de vita, & honeſtate Cleric.* & *ex cap. 1.* & *cap. Authoritate, de inſtit.* & *cap. unico.* §. *Sanè. de ſtat. Regul. lib. 6.* & ex Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 5.* & ſacra Congregatio Cardinalium Concil. Trid. interpretum *in decret. de celeb. Miſſar.* §. 7. ſub die 21. Junii, 1625. hoc ipſum renovavit. Unde antiqui jura ad conſtruenda Monaſteria non Mendicantium, tantam dotem aſſignari præcipiebant, ut in eis eſſe poſſint Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, Cantores, & Lectores, & quod in eis poſſent hoſpites recipi, & jura epiſcopalia ſolvi. Ita tex. *in cap. de Monach. de præbend.* & text. *in cap. 15. eod. tit. in 6.* & Menoch. *in conſil. 159. numer. 3.*

7 Monaſteria ſimiliter, quæ dupla, ſeu duplicia vocantur, id eſt, Monachorum, & Monialium ſimul, nullatenus ædificari poſſunt, & omninò prohibita ſunt: quia id ſcandalum multis efficitur, ut habetur *in cap. Diffinimus.* 18. *q.* 2. quod etiam in pluribus Conciliis, & Pontificum decretis prohibitum habetur, ut conſtat *ex d. cap.*

8 Quibus poſitis, examinanda ſunt, quæ docet Miranda *t. 1. Manual. prælat. quæſt. 33. art. 1. conc.* 3. ubi ait, quòd hodie poſt Concilium Trid. non poſſunt Regulares loca nova recipere abſque licentia Ordinarii illius Diœceſis, in qua Monaſterium conſtruendum eſt, ut habetur *in d. Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 3.* & circa hujusmodi decretum notat, quòd non habentibus privilegium, non ſufficit licentia Diœceſanorum, abſque alia Summi Pontificis de novo requiſita: Concilium enim Trid. non revocat decretalem Bonifacii VIII. *in cap. Cùm ex eo, de exceſſib. Prælat. in 6.* ſed addit, quòd ultra illam ſimul petatur licentia Ordinarii. Hactenus d. Miranda, & benè.

Deinde ſequitur: *Unde, cùm ſecundùm jus ſupradicta Papæ licentia requiratur, etiam modo requiritur: quod non ſic eſt in habentibus privilegium: nam Concilium minime annullat noſtra privilegia; quin verò voluit in omnibus, quæ illi non contrariantur, ea in ſuo robore permanere: & ſic pro nobis dictis Fratribus Minoribus non eſt neceſſaria modò alia Summi Pontificis licentia, cùm abſque illa per ſuperiùs dicta Monaſteria poſſint recipi; ſed tantummodo eſt neceſſaria licentia Epiſcopi diœceſani: quod eſt multùm notandum.* Optimè quidem diceret Miranda, niſi noviſſimè in hac re editæ eſſent conſtitutiones poſt Clementem VIII. de quibus *in fine hujus quæſiti.*

His poſitis, inſurgunt difficultates. Et prima, an, ſi Regulares ampliare vellent Monaſteria, quæ habent, indigeant licentia Ordinariorum. Secunda, an Bulla Clementis VIII. inferiùs ponenda, de non danda licentia Mendicantibus, ædificandi nova Mona-

Digitized by Google

ſteria, comprehendat hoſpitia. Tertia, an Diœceſanus concedere poſſit licentiam conſtruendi nova Monaſteria abſque cognitione cauſæ.

9 Ad primam reſpondeo, non eſſe neceſſariam licentiam novam pro ampliatione Monaſterii: quia additamentum judicatur, ſicut Monaſterium vetus, & antiqvum, cui additur, ſive addi poteſt nova fabricæ conſtructio abſque nova licentia. Quod elicitur *ex cap. final. de conceſſ. præbend. in* 6. Quod etiam docet Roderiq. *in qq. regul. tom.* 2. *q.* 49. *art.* 9. Laurentius de Franchis Neapolit. *in ſuis controverſ. pag. mihi* 109. *q.* 2. Suarez *tom.* 5. *de cenſ. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 33. Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. reſol.* 45. *num.* 10. quorum aliqui affirmant: quòd poſſunt mutare in totum Conventum ad commodiorem locum propter aliquam cauſam, ut ſi propter ſanitatem, exiſtentem in vallibus, mutant ad colles; novum enim dicitur, quod denuò acquiritur, vel novo quæritur titulo; non autem quod renovatur, vel augmentatur. Ita Barboſ. *de jur. eccl. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 78.

10 Ad ſecundam reſpondeo, in hac conſtitutione Clementis VIII. non comprehendi hoſpitia: quia appellatione Monaſteriorum non venit hiſpitium, ideò Eremitis Camaldulenſibus, quibus prohibetur Monaſteria prope civitates facere, ut docet Carolus Tapia *in authent. ingreſſi, verbo, Monaſteria, cap.* 40. *de ſacroſ. Eccleſ.* permittitur, habere prope civitatem hoſpitium: quia ibidem conſiderantur tanquam viatores, ut dicit Jaſon *in l. Pleriq. num.* 18. *ff. de in jus vocand.* Nec dici poſſunt ibidem propriè habitare, *l.* 1. *§. habitare. ff. de his, qui dejecer. vel effuder. l. penult. §. in factum. ff. nautæ, caupon. & ſtabul.* Quare dixit Baldus *in l. Ea, quæ. in fin. C. quom. & quand. jud.* quem ſequitur Jaſon. *in l. cit. Quia plerique* quòd ſi ſtatutum puniet offendentem aliquem in domo, non comprehendit offendentem in hoſpitio. Neque obſtat, quòd Monaſterium dicatur omnis ſtatio Monachorum, ſecundùm Panormit. *in cap. Monaſteria, de vit. & hon. Cleric.* quia hoc procedit de forma habitationis Monachorum; non autem de illa, quæ fit per tranſitum de uno loco ad alium, ut benè advertit Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſ. deciſ.* 652.

11 At tertiam reſpondeo, diſpoſitionem Bullæ Clementis VIII. adeò inducere formam, & eſſe de ſubſtantia, ut ejus omiſſio vitiet conceſſionem, teſte Gratiano *lib.* 3. *diſcept. forenſ. cap.* 527. Ratio eſt: quia in prædicta Bulla habetur clauſula decreti irritantis, quæ nullitatem operetur, & in oppoſitum omnia deſtruit. Ita Rota *diverſ. deciſ.* 24. *num.* 5. *part.* 2. Gonzalez *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 67. *num.* 12. ita ut per clauſulam illam inficiatur omnis titulus, & proceſſio, quæ prætenditur capta. Ita Biſignetus *deciſ.* 1. *num.* 6. Caſſador. *deciſ.* 11. *num.* 5. *ſuper Regul.* cum aliis per Socc. *conſ.* 63. *colum. penult. ad fin. num.* 9. *lib.* 3.

Ad pleniorem hujus quæſiti intelligentiam, antequàm apponantur conſtitutiones Summorum Pontificum in hac re editæ, ſolvendæ ſunt aliquæ difficultates, quæ ex citata conſtitutione *de celeb. Miſſar.* oriuntur.

12 Prima difficultas oritur ſupra decretum ſeptimum ejuſdem conſtitutionis, quo cavetur, ut in ſingulis Monaſteriis Religioſorum præfigatur numerus, qui ex conſuetis redditibus, aut eleemoſynis commodè poſſit ſuſtentari; quæritur, an ubi hæc præfixio jam facta fuerit in vim ſimilis decreti ſanctæ mem. Pauli V. abſque tamen computatione reddituum cujuſque Religioſi, ſit denuò facienda, necne. Et ſacra Congregatio Cardinalium reſpondit, numeri præfixionem eſſe iterum faciendam, ſervata forma ultimi decreti hac de re editi.

Secunda dubitatio, an Novitii ad habitum regularem admiſſi poſſint admitti ad profeſſionem in Monaſteriis, in quibus habita, ut ſuprà, præfixione numeri, commodè ali non poſſunt. Reſpondit S. Congregatio eſſe admittendos ad profeſſionem, ſi aliàs habiles exiſtant, ac deinde in aliquo alio Monaſterio ejuſdem Religionis eſſe collocandos, ubi commodè ali poſſint.

Tertia difficultas oritur ſuper ultimo decreto, quo cavetur, ut nulli recipiantur Conventus Regularium, niſi, præter alia ad id requiſita, duodecim ſaltem Fratres in eis degere, & competenter ſuſtentari valeant, ita ut alioquin ſubſint juriſdictioni Ordinarii. Quæritur, an hoc decretum, quod videtur editum in ordine ad celebrationem Miſſarum, comprehendat eas Religiones, quæ non conſueverunt onera Miſſarum recipere, ut ſunt Religiones Capucinorum, ac Societatis Jeſu. Sacra Congregatio reſpondit, comprehendere.

Quarta, & ultima dubitatio, an idem decretum, ubi diſponit, ut nullibi recipiantur Monaſteria, niſi, &c. habeat locum in Italia duntaxat, an verò etiam extra Italiam. Sacra Congregatio reſpondit habere locum etiam extra Italiam. 13

De receptione verò Monaſteriorum, & Conventuum extat, præter Conſtitutiones hîc apponendas, Decretum Sacræ Congreg. Concilii Tridentini, ſuperiùs citati, in his quatuor difficultatibus enodandis ſub datum Romæ die 21. Junii, 1625. ſub his verbis: *Deinceps verò Monaſterium, Conventus, Domus, Congregatio, vel Societas Religioſorum, ſeu Regularium, nullibi recipiatur, niſi præter alia ad id requiſita, in ſingulis ejuſmodi locis duodecim ſaltem Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi, degere, & ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis, detractis omnibus, ut ſuprà, detrahendis, competenter ſuſtentari valeant, ad præſcriptum decreti fel. rec. Gregorii XV. hac de re editi; alioquin Monaſteria, & loca hujuſmodi poſthac recipienda, in quibus duodecim Religioſi, ut ſuprà, ſuſtentari, atque inhabitare non poterunt, & actu non habitaverint, Ordinarii loci viſitationi, correctioni, atque omnimodæ juriſdictioni ſubjecta eſſe intelligantur.*

Sed hîc animadvertendum eſt cum Rodrig. *t.* 2. *qq. Reg. q.* 49. *a.* 9. quòd non dicitur acquiri novus Conventus, quando fit mutatio in eadem civitate, vel oppido, de uno ad alium locum: quia tunc nullum præjudicium fit aliis Regularibus, niſi ſortè per accidens ratione majoris propinquitatis ad illorum Monaſteria. 14

In hac tamen reputat Laurentius de Franchis *in ſuis controverſiis, quæſt.* 1. *pag. mihi* 109. quod mutare æquiparetur conſtituere de novo: & hoc probat per tex. *in cap.* 1. *de exceſſibus Prælatorum, in* 6.

Regulares Mendicantes, qui ſine licentia Sedis apoſtolicæ de novo acceptant Monaſterium ad habitandum, vel recepta hactenus mutant, aut quovis titulo alienationis transferunt, incurrunt excommunicationem nemini reſervatam, ut habetur *in Clem. Cupientes, de pœnis,* quod affirmant Navar. *in Manual. cap.* 17. *num.* 144. Gambar. *de caſib. reſerv. cap.* 11. *num.* 15. Sylveſter *in Sum. verbo, excommunicatio,* 9. *caſu.* 44. *num.* 85. Lavorius *de Jubil. & Indulg. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 36. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 50. *num.* 230. *ſecundùm Lugdunenſ. impreſſionem.* Filliuc. *in qq. moral. tract.* 14. *num.* 145. 15

Sed eſt advertendum, quòd textus ſupradictus Clementinæ colligitur etiam eo caſu, quo locus dirutus deſierit eſſe de ipſorum dominio, & habitatione, ac poſteà novo jure acquirant illum. Ita Barboſ. *de jur. eccl. lib.* 2. *cap.* 12. *n.* 78. ubi ſubdit, quòd ſecùs eſt dicendum, ſi domus aliqua Mendicantium corruat, ſed illius ſolum continuò remanſit in ipſorum dominio: tunc enim licitum erit illis ipſam de novo ædificare, ſine incurſu excommunicationis prædictæ.

BVLLA

BVLLA FEL. RECORD. CLEM. VIII. Quæ Ordinariis locorum prohibet licentiam concedere, cuicunque etiam Mendicantium Ordini, novos Conventus erigendi, niſi vocatis, & auditis aliorum Conventuum Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa cognita ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe. §. 1. Appellationem etiam ſuſpenſivam ab eorum ſententiis ad Sedem Apoſt. concedit, §. 2.

16 QVoniam ad inſtitutam regularium locorum, & perſonarum reformationem promovendam, & conſervandam maximè pertinet, ut in quibuscunque Domibus, & Monaſteriis is tantùm numerus Religioſorum, qui commodè ibidem ali poſſit contineatur; ac eò pariter ſpectat, ut in quibuscunque civitatibus, & locis aliarum Domorum, & Monaſteriorum in eis exiſtentium habita ratione commodè ſuſtentari poſſe dignoſcantur.

Hac igitur nos conſideratione ducti, & in præmiſſis pro noſtro paſtorali munere opportunè providere volentes, motu proprio & ex certa noſtra ſcientia, ac matura deliberatione, deque apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ex voto etiam venerabilium Fratrum noſtrorum S. R. E. Cardinalium, ſuper conſtitutionibus, & negotiis Epiſcoporum, & regularium Præpoſitorum harum ſerie declaramus, locorum Ordinarios non poſſe licentiam ad novos Conventus, cujuscunque Mendicantium Ordinis, in civitatibus, & locis eorum ordinariæ jurisdictioni ſubjectis erigendos impertiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eisdem civitatibus, & locis exiſtentium Conventuum Prioribus, ſeu procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſervatis ſervandis cognita conſtiterit, in eisdem civitatibus, & locis novos hujusmodi erigendos Conventus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe: ſi verò ab eorum in hujusmodi cauſis, & ſententiis ad nos, & apoſtolicam Sedem provocari & appellari contigerit, ipſos Ordinarios tandiu erectionem novorum Conventuum ſuſpendere debere, quousque à nobis, & apoſtolica Sede in eadem cauſa pronunciatum extiterit. Irritum nihilominùs & inane decernentes, quidquid ſecus ſuper his à quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca univerſis venerabilibus Fratribus noſtris, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordinariis per præſentes, in virtute ſanctæ obedientiæ, diſtinctè præcipiendo mandamus, ut præſentes noſtras literas obſervent, & obſervari curent, & faciant. Non obſtantibus quibusvis apoſtolicis, ac univerſalibus, provincialibus, & ſynodalibus Conciliis editis, generalibus, vel ſpecialibus conſtitutionibus, ac quibuscunque ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam juramento, & confirmatione apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & literis apoſtolicis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum, tenores præſentium pro expreſſis habentes, hac vicè duntaxat, ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, ut præſentium tranſſumptis, etiam impreſſis manu Notarii publici perſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſis præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Marcum, ſub annulo Piſcatoris, die 23. Julii, anno milleſimo ſexcenteſimo tertio, Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Confirmatio, & ampliatio Conſtitutionis Clem. VIII. circa novorum Conventuum Regularium erectiones.

CUm aliàs fel. rec. Clemens Papa Octavus decreverit Ordinariis locorum licentiam ad novos Conventus, cujuscunque, præſertim Mendicantium, Ordinis, in civitatibus & in locis eorum ordinariæ jurisdictioni ſubjectis erigendos impertire non poſſe, niſi vocatis, & auditis aliorum in eisdem civitatibus, & locis exiſtentium conventuum prioribus, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſervatis ſervandis cognita in eisdem civitatibus, & locis novos hujusmodi erigendos Conventus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe conſtiterit: ſi verò ab eorum ſententiis ad Sedem apoſtolicam provocari, & appellari contigerit, ipſos Ordinarios tamdiu erectionem novorum Conventuum ſuſpendere debere, quamdiu à dicta Sede in ea cauſa pronunciatum extiterit, ac aliàs, prout in decreto hujusmodi pleniùs continetur. Verùm, per piæ mem. Paulum Papam V. accepto, plerosque ex Ordinariis prædictis favore, vel nimia expoſcentium importunitate ad novos Conventus, ſeu Domus, præter, & contra tenorem prædicti decreti erigendos plerumque adduci: quo fit ut, non habita debita eleemoſynarum, ſeu redituum cujuscunque Monaſterii, Conventus, ſeu Domus, ratione, Monachi, ſeu Fratres, aut Religioſi ibi degentes manuteneri nequeant, & ad tam exiguum numerum reducantur, ut cultus divinus in eorum Eccleſiis deſtituatur, ibique regularis diſciplina, ut convenit, conſervari non valeat: Sacra Congregatio DD. Cardinalium negotiis Regularium præpoſitorum, ad quos idem Paulus Papa V. negotium hujusmodi rejecerat, tot incommodis obviam ire, eisque aliquod opportunum remedium adhibere cupiens, Decreti hujusmodi veriores, ac totos tenores præſentibus, ac ſi de verbo ad verbum insererentur, pro plenè, & ſufficienter expreſſis habens, vivæ vocis Oraculo à S.D.N. Gregorio Papa XV. habito decretò prædictum, quatenus opus ſit, innovat, & in uſum reducit: Volens, quòd de cætero Monaſterium, Conventus, Domus, vel Congregatio, Societas Religioſorum, ſeu Regularium cujuscunque, etiam Mendicantium, Ordinis, Societatis, & Inſtituti, quocunque nomine nuncupentur, etiamſi de illis particularis, expreſſa, & ſpecifica mentio habenda eſſet, in quacunque civitate, vel oppido, ſeu quocunque alio loco non erigantur, niſi in eo ſaltem duodecim Fratres, aut Monachi, ſeu Religioſi inhabitare, ac ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant, ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, Conventuum, ſeu Domorum aliarum Religionum, vel Congregationum, ſeu Societatum, aut Inſtitutionum hujusmodi, non ſolùm in prædictis, ſed etiam in aliis, per quatuor millis paſſuum circumvicinis locis ad id vocati, & auditi fuerint, ac tali erectioni conſenſerint, vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit, Religioſos Monaſterii, Conventus, ſeu Domus regularis, ſic erigendi, ſeu erigendæ absque detrimento Religioſorum in Monaſteriis, ſeu Domibus anteà in civitatibus, ſeu locis hujusmodi erectis degentium, ibi in numero duodecim commodè, & congruè manuteneri, & ali poſſe. Si verò novi Conventus, Domus, Congregatio, Societas hujusmodi inſtituendæ erunt, nullique alii Regulares inibi reperiantur; Ordinarii locorum nihilominùs diligenter inquirant, an locorum incolæ, & habitatores, quorum & conſenſum requirant, ac adhibeant hujusmodi duodecim Religioſos in Conventibus, ut permittitur, inſtituendis, commode alere, & manutenere valeant. Si verò à Decreto, ſeu Decretis per Ordinarios in cauſis hujusmodi ferendis legitimè appellari contigerit, ex nunc.

prout ex ea die, qua appellatio interponetur, ea ad eandem ſacram Congregationem, unà cum toto negotio principali devoluta cenſeatur, appellationeque hujusmodi pendente nihil innovandum eſſe, irritumque, & inane, quidquid ſecus his à quoquam, quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernentes, quibuscunque in contrarium facientibus non obſtantibus. Romæ 17. Auguſti, 1622.

Revocatio quarumcunque Licentiarum à prædeceſſoribus Pontificibus loca regularia erigendi, non ſervata forma Conſtit. Clem. VIII. & Decretum Sedis Apoſtolicæ, conceſſarum, quæ nondum effectum ſuum ſortita ſunt. Ac prohibitio illa de cætero erigendi absque licentia Ordinariorum, & ſacris Canon. Concil. Trident. necnon Clem. VIII & Gregorii XV. Conſtitutionibus non ſervatis. In hac revocatione ſunt ſacri Canones enunciati Bonifacii VIII. in c. 1. de ſtatu Regul. in 6. *& in Concil. Trid.* cap. 3. & 5. ſeſſ. 15. *necnon Clem. VIII.* conſt. 99. in Bull. tom. 3. pag 146. & conſt. 31. *Greg. XV.* prout ſuprà.

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanus Pontiſex, cui Salvator, & Dominus noſter, qui charitas eſt & Deus pacis, univerſalis Eccleſiæ credidit principatum, ea interdum, quæ certis etiam rationabilibus de cauſis, à Sede Apoſt. conceſſa ſunt, ipſa ſubinde rerum experientia ſuadente, & majoribus ex cauſis quibus præſertim perſonarum ſub ſuavi Religionis jugo Altiſſimo famulantium, paci, & quieti conſulitur, litibusque ac controverſiis inter eos obviam itur, revocat, & immutat, in hisque paſtoralis ſollicitudinis, & providentiæ ſuæ ſtudium interponit, prout rerum, & temporum qualitatibus debitè penſatis conſpicit in Domino ſalubriter expedire. Cùm itaque, ſicut nobis innotuit, complures licentiæ, ſive facultates, à nonnullis Romanis Pontificibus, prædeceſſoribus noſtris, per diverſos Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum regularium Inſtitutorum Superiores, ſeu alios eorum nomine, ubique locorum, Monaſteria, Domos, Collegia, Conventus, & alia loca regularia, quovis nomine nuncupata, ſervata duntaxat ſacrorum Canonum, & Concil. Trid. decretorum forma de ſola Ordinarii licentia; ſeu etiam forſan non ſervata forma, & absque licentia hujusmodi, & contra decreta à Sede Apoſtolica ſuper præmiſſis edita, fundandi, erigendi, & inſtituendi importunis precibus, ſeu etiam motu proprio, vel aliàs obtentæ, & extortæ fuerint: idcircò nos omnes, & quascunque licentias, ac facultates hujusmodi, literasque deſuper, tam ſub plumbo, quàm in hujusmodi forma Brevis deſuper expeditas, earumque tenores etiam veriores, & dat. præſentibus, ac ſi ſpecificè, & ſigillatim exprimerentur, & insererentur, pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, juſtis de cauſis animum noſtrum moventibus, motu proprio, non ad nobis ſuper hæc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, ac matura deliberatione, noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, & quascunque licentias, & facultates hujusmodi, literasque deſuper, tam ſub plumbo, quàm in eadem forma Brevis expeditas, omniaque, & ſingula in eis quomodolibet contenta, & expreſſa, etiam quoad erectiones, fundationes, & inſtitutiones Monaſteriorum, Collegiorum, Domorum, Conventuum, & aliorum regularium locorum hujusmodi, quæ ſuum nondum ſortitæ ſunt effectum, tenore præſentium perpetuò revocamus, caſſamus, abrogamus, & annullamus viribusque, & effectu prorſus privamus. Prætereà Ordinum etiam Mendicantium, Congregationum, Societatum, & aliorum Inſtitutorum regularium ſuperioribus quocunque nomine nuncupatis, cæterisque perſonis, ad quos ſpectat in virtute ſanctæ obedientiæ, ac ſub privationis vocis activæ, & paſſivæ, necnon officiorum quorumcunque, ac inhabilitatis ad illa, & alia in futurum obtinenda, necnon etiam excommunicationis ipſo facto incurrendis pœnis interdicimus, & prohibemus, nec licentiarum, ſeu facultatum per nos, ut præfertur revocatarum, & annullatarum, ſive alio quovis prætextu, vel cauſa, etiam quantumvis privilegiata nova Monaſteria, Collegia, Domos, Conventus, & alia loca regularia hujusmodi, niſi de expreſſa Ordinariorum licentia, ac ſervata in omnibus, & per omnia ſacrorum Canonum, & Concil. Trid. necnon conſtitutionibus fel. rec. Clem. VIII. quæ incipit: *Quoniam ad inſtantiam* ſub dat. Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 23. Julii, ac Decretorum, de mandato ejusdem Clementis, necnon immort. mem. Gregorii XV. Rom. Pont. prædeceſſorum ſuper editorum forma recipere, erigere, fundare, ſeu aliàs quomodolibet inſtituere, ſeu incepta finire, & abſolvere audeant, ſeu præſumant.

Decernentes, præſentes litteras, etiam ex eo, quòd cauſæ propter quas illæ emanarint, expreſſæ, & verificatæ, & juſtificatæ aut qnicunque in præmiſſis intereſſe habentes, ſeu habere prætendentes, ad hoc vocari, citati, & auditi non fuerint, neque illis conceſſerint, vel aliàs ex quibuscunque capite, prætextu, colore, ingenio, vel cauſa ſubreptionis, vel obreptionis, ſeu nullitatis vitio, aut intentionis noſtræ, vel alio quovis defectu notari, impugnari, redargui, refringi, retractari, in jus, vel controverſiam vocari, ad terminos juris reduci, aut contra eas quodvis gratiæ, vel juſtitiæ remedium impetrari, ſeu concedi nullatenus poſſe; ſed eas, ac omnia, & ſingula in eis contenta ſemper, & perpetuò valida, firma, & efficacia eſſe, & fore, ſuosque plenarios, ac integros effectus ſortiri, & obtinere, ac omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore quomodolibet ſpectabit, inviolabiliter obſervari; ſicque, & non aliter per quoscunque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S. R. E. Cardinales de latere Legatos, & Nuncios quavis authoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Epiſcopis, & aliis locorum Ordinariis per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes Litteras, & in eis contenta quæcunque ſolenniter publicari; illasque ab omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, inviolabiliter obſervari faciant; rebelles per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus præmiſſis, ac regula noſtra de jure quæſito non tollen. & fel. mem. Bonifacii Papæ VIII. ſimiliter prædeceſſoris noſtri de una, & in Concilio generali edita de duabus diætis; dummodo ultra tres diætas aliquis authoritate præſentium ad judicium non trahatur; aliisque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac quorumcunque Ordinum Congregationum, Societatum, & Inſtitutorum regularium, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis etiam *Mare magnum*, vel aliàs quomodolibet nuncupatis, & Litteris Apoſtolicis, illis, eorumque Superioribus, & perſonis,

ſub

ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, etiam motu proprio, & conſiſtorialiter, ac alias quomodolibet conceſſis, confirmatis, & ſæpiùs innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, eorum omnium tenores, præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præſentes in valvis Baſilicarum S. Joannis Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de Urbe, ac in acie Campi Floræ, ut moris eſt, affixæ, omnes, quos illæ concernunt, ita arctent, & afficiant perinde ac ſi unicuique perſonaliter intimatæ fuiſſent. Quodque earundem præſentium tranſſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem, ſub annulo Piſcatoris, die 18. Auguſti, 1624. Pontificatus noſtri anno ſecundo.

QUÆSITUM II.

An pro conſtructione Monaſteriorum, & Eccleſiarum, poſſint compelli vicini ad ſuum proprium vendendum.

SUMMARIUM.

1 *Cogi poteſt quilibet ad propriam domum vendendam pro Eccleſia conſtruenda, & amplianda.*

2 *Cogi etiam poteſt quilibet ad proprium vendendum pro reædificatione Monaſterii, vel loci pii.*

3 *Compelli poteſt vicinus vendere ſervitutem altiùs non tollendi, dummodo Eccleſia pro ſe petat, non ut aliis complaceat.*

4 *Religioſis degentibus prope Monaſterium aliorum, non eſt licitum, ſua in altum protendere ædificia.*

5 *Domus communis partem vendere tenetur ſocius, etiam invitus, ſi mandetur in ea conſtrui Eccleſia.*

6 *Judex ſæcularis an valeat arbitrari circa pretium, quando vicini coguntur vendere domum pro ædificanda Eccleſia.*

7 *Monaſteria coram quo Judice ſint convenienda.*

1 COmmunis Doctorum ſententia fatetur, quòd pro conſtruenda Eccleſia, & amplianda Religione, cogi poteſt quilibet ad propriam domum vendendam. Et hoc fuit etiam deciſum in favorem Monaſterii S. Hieronymi, ut affirmat Afflict. *in prob. Conſt regni q 3.* ubi multos congerit, & ſequitur Authores, & teſtatur de communi opinione, non ſolùm in conſtruenda Eccleſia, ſed etiam pro conſtruenda domo prope Eccleſiam, in qua habitet Clericus Eccleſiæ deſerviens. Ita Paul. de Cittadin. *de jure p.1.q.3.n.174.* & Surdus *conſil. 61. vol.1.* Imò etiam pro amplianda Eccleſia, ut probant prædicti Authores, & etiam pro atrio ante Eccleſiam conſtituendo, cùm illud dicatur pars Eccleſiæ, & ſine eo eſſe non debeat, *ex cap. Si quis in atrio. 17. q. 4.* quod fuit Neapoli deciſum, ut tradit Carolus Tapia *pragm. Per me mali.*

2 Poteſt etiam quilibet cogi ad vendendum ſuum proprium pro reædificatione Monaſterii, vel loci pii. Ita affirmat Franciſc. Marcus *deciſ. 536. part. 1.* & Gaſpar Theſſ. *q.64. part.1.* & Coſta *de remed. ſubſid. cap. 65.* imò idem Franciſq. Marcus, *deciſ. 534. num. 3. part. 1.* & Coſta *loc. cit. remed. 76. num. 9.* affirmant, quòd quis poteſt cogi, etiam vendere pro clauſtro, & ſcholis fabricandis, & Soc. *regul 435.* tenet, quòd quis poteſt cogi ad vendendum ſuum proprium pro dormitorio extendendo, pro Monaſterii verò viridario, & ampliatione viridarii affirmant Marcus Ant. Maceraten. *lib. 1. reſol. 112. caſ. 29.* & Cepoll. *in tract. de ſervit. in rubr. de ſepult. cap. 82. num. 5.* & Gulielmus *in cap. Raynutius. in verbo, Dominum, num. 27.* Sed hoc indiget limitatione, quando, ſcilicet, ampliatio petitur ad complacendum aliis, non pro divino cultu; tunc non debet cogi quiſpiam ad vendendum. Ita Guido Papæ *deciſ. 411.* Lauretus de Franch. *deciſ. 233.* quod non videtur procedere in dubio. Et quamvis habeatur *in l. Vendere invitum. C. de contractibus emptionum*, & *l. Nec emere. de jure deliberat. l. 55. tit. 5. part. 5.* quòd nullus cogi poteſt ſuam rem vendere: nihilominus Eccleſia poteſt cogere vicinos ad vendendum prædia urbana pro ſui ampliatione, ut fatentur, præter citatos Doctores, Martha *de jurisd. part. 4. centur. 2. caſ. 71* Rebell. *de oblig. juſtit. lib. 9. q. 18. n. 43.* Molina *de juſt. tract. 2. diſp. 341.* Marcus Anton. Genuenſis *pract. Eccleſ. q. 241.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 25. n. 259.*

3 Poteſt etiam compelli vicinus ad vendendum Religioſis, ſervitutem altiùs non tollendi, etiam via publica intermedia, dummodo pro ſe Eccleſia petat; non verò, ut aliis complaceat. Franciſc. *deciſ. 223. num. 4.* Pallel. *in l. Altiùs. num. 19. C. de ſervitut.* & Riccius *part. 1. deciſ. 138.*

4 Hinc eſt, quòd Religioſis degentibus prope Monaſterium aliorum Religioſorum, non eſt licitum ſua in altum protendere ædificia: quod etiam prohibitum eſt ſæcularibus, ſicut & januas aperire, à quibus poſſint proſpicere interiora clauſtra Conventus, tam Monachorum, quàm Monialium. Nec obſtat quoad Regulares vulgaris illa Regula juris, quòd privilegiatus contra pariter privilegiatum non utitur ſuo privilegio: fallit enim in eo, qui actu privilegium habet, & practicè in ea re, & ſpecie, de qua agitur, patiturque læſionem, & damnum ab habente privilegium ſimile. Ita Portellus *in dub. reg. verbo, Monaſterium. n. 3.* Hieron. Roder. *in compend. qq. regul. reſol. 96. n. 11.*

5 Ex his facilè inferri poteſt, quòd habens domum communem, ſi mandetur in ea conſtrui Eccleſiam, tenetur ſocius invitus vendere partem ſuam. Ratio eſt: quia Eccleſia æquiparatur libertati: & ratio, qua quis eſt in libertate, viget in Eccleſia, *ex cap. Cùm dilecta, de confirm. util. vel inutil.* & Baldus *in l. 1. C. de comm. ſerv. manut.* Vaſquez *de ſucceſſ. primogen. lib 3. §. 19. num. 4.* Secùs dicendum eſt, ſi quæratur, an poſſit cogi vicinus ad vendendum domos ſuas pro ampliatione hoſpitii: quia privilegium conceſſum Eccleſiæ cogendi vicinos ad vendendum, non extenditur ad hoſpitia, ſicut nec poteſt idem privilegium extendi ad locationem, ut docet Lauretus de Franch. *loco cit. q. 12.* ubi plura jura cumulat.

6 Sed poteſt oriri difficultas, dum prædicti vicini coguntur ad vendendum, an Judex ſæcularis valeat arbitrari, an vicinus poſſit cogi ad vendendum, circumſtantiis conſideratis ad movendum arbitrium.

Huic difficultati occurritur ſic dicendo, Judicem ſæcularem arbitrium non habere in proferenda ſententia, moderando leges, & canones, vel contra communes opiniones Doctorum pronunciando in præjudicium Religionis: nam arbitrium Judicis debet eſſe conſonum juri, *cap. Nunc autem.* ubi declarat Præpoſitus *diſt. 21.* Nec poteſt aliter arbitrari, quàm jura, & authoritas Doctorum ſuadeant. Ita Gabriel *conſ. 36. num. 53. volum. 1. verſ. Hoc autem arbitrium.* Marſilius *in pract. crimin. §. Diligenter.* Albertus *in 3 part. ſtatutor. q. 32. verſ. Item quæro, num. 2* ubi ait, quòd, licet Judex arbitrium habeat; debet tamen ſervare jus commune: quia

arbitrium,

arbitrium, quod Officialibus conceditur, ad jus commune debet ſemper reduci, & reſtringi, niſi quoad modum procedendi, & circa levia: & fatetur de communi. Unde non poſſes Judex ſæcularis, ex his, quæ dicta ſunt, in præſenti caſu arbitrari, an vicinus cogi poſſit ad vendendum, conſideratis circumſtantiis ad arbitrium movendum; ſed ſecundùm ſententiam Doctorum, & conſuetudinem judicandi, proferre ſententiam.

7 Hinc breviter reſolvitur dubitatio, coram quo Judice Monaſteria ſint convenienda: nam reſpondeo, quòd in cauſis temporalibus, quando Monaſterium gerit perſonam actoris, petens aliquid à laico, debet eum convenire coram Judice ſæculari, *cap. Cùm ſit generale. cap. Si Clericus. de foro compet.* Sed hodie in multis locis contrarium obſervatur. Unde, ſi laicus deſtruxerit Monaſterium, vel in eo commiſerit ſacrilegium, apud ſæcularem Judicem agendum eſt *ex d. cap. Cùm ſit generale.* & *cap. Cùm quæſtus. eod. tit.* Monaſterium autem agens, & apud Judicem ſæcularem aliquid petens, poteſt apud eundem Judicem reconveniri, niſi reconventio ſit ſupra cauſa criminali, aut ſupra ſpirituali annexa, ſive cauſata per malitiam Procuratoris, ut conveniatur à Monacho coram tali Judice, ut ipſe coram eodem reconveniat ipſum, putans illum ſibi fore maximè favorabilem. Videatur in hac re Sanchez *in præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 31. num. 26.* & Covarruv. *pract. cap. 7. num. 3.* Et Cabedo Luſit. *deciſ. 54. num. 6. & 13. part. 1.* ubi reſolvit, Mendicantium Monaſteria, & etiam Monialium, etiamſi ditiſſima ſint, gaudere perſonarum miſerabilium privilegio, ut agentia contra laicum illum convenire poſſint apud Judicem Curiæ Regiæ.

QUÆSITUM III.

Utrùm Abbates poſſint ædificare Eccleſias, & Cænobia prope Eccleſias, & Monaſteria aliorum Regularium; & è converſo.

SUMMARIUM.

1 *Privilegia aliqua recenſentur ſuper hoc Carmelitis, ac aliis Regularibus conceſſa, & n. 3. 4. 5. & 6.*

2 *Ædificare Eccleſias, & Monaſteria prope loca aliorum Regularium, abſque ulla pœna, poſſunt Abbates: hoc tamen limita juxta conſtitutiones Clementis VIII. ut num. 7.*

8 *Indultum Urbani VIII. ne ædificentur Monaſteria Mendicantium per tres leucas, prope Monaſterium S. Mariæ de Monteſerrato.*

1 CIrca propoſiti quæſiti materiam aliqua privilegia, quæ variis Religionibus à variis Pontificibus conceſſa inveniuntur, adducere propoſui. Primò Clemens IV. conceſſit Fratribus Ordinis Carmelitarum, *ne aliqui Religioſi Ordinum Mendicantium Eccleſias, ſeu quævis loca ædificare, ſeu conſtruere, aut per alios conſtructa, ſeu ædificata recipere, aut inhabitare, juxta loca prædicti Ordinis, infra ſpatium centum quadraginta cannarum menſurandarum, etiam per aera, ubi aliàs rectè non permitteret loci diſpoſitio menſurari, quoquo modo præſumant: decernens, quicquid ſecùs actum fuerit, irritum & inane.* Ita Miranda *in Manuali Prælat. t. 2. q. 33. a. 4.* Sixtus IV. prohibuit, ut non ſolum Fratres Mendicantes, verùm etiam quicunque alii Religioſi & Eccleſiaſticæ perſonæ utriusque ſexus prope domos Fratrum dicti Ordinis de monte Carmelo novas Eccleſias, & nova loca conſtruere, vel alias de novo recipere & habere non poſſint, infra ſpatium centum quadraginta cannarum per aerem menſurandarum, ubi aliàs per terram commodè menſurari non poſſent: & quòd ſi quis cujusvis Ordinis ſtatus ac dignitatis fuerit, contra præcepta venire, ac agere præſumpſerit, tam ipſe, quàm auxilium, & favorem præſtantes ipſo facto incurrant ſententiam excommunicationis: & nihilominus cuncta, & ſingula ab eis facta pro infectis habeantur. Quæ prædicta omnia habentur *in compendio privilegiorum Mendicantium, verbo, Ædificare, §. 15. & 19.*

Sed circa prædictas conceſſiones Apoſtolicas eſt advertendum cum Hieronymo à Sorbo *in annot. ad d. Comp loco cit.* circa diſpoſitionem Clementis IV. Neapoli, & in quampluribus civitatibus contrarium practicari, cùm multa talium Regularium Monaſteria reperiantur eſſe ædificata, & quotidie ædificari viciniſſimè; adeò ut non videantur jam eſſe in uſu. 2

Extat etiam privilegium ejusdem Clementis IV. confirmatum à Julio II. quo prohibetur Mendicantibus ædificare de novo prope domos jam conſtructas Fratrum Minorum, niſi infra ſpatium trecentum cannarum per aerem menſurandarum, ubi aliàs rectè menſurari loci diſpoſitio non permittit, quo privilegio gaudent alii Mendicantes communicantes in privilegiis. Ita Barboſ. *de jur. eccl. lib. 2. cap. 12. n. 73.* 3

Extat aliud privilegium Urbani IV. *in compend. Ciſtercien. verbo, Ædificare, §. final.* quo cavetur nulla ædificia conſtrui poſſe intra unum milliare ab Abbatiis, & locis Ordinis Ciſtercienſis, ſub pœna excommunicationis. 4

Et *in compend. Mendicantium, verbo, Ædificare,* inſpicitur aliud privilegium Innocentii IV. quo prohibetur, ne infra dimidiam leucam à terminis poſſeſſionum Carthuſienſ. ædificare, nec poſſeſſiones acquirere liceat, quod refert Laurentius Portellus *verbo, Monaſterium, num. 1.* & Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 33. art. 4. concl. 1.* ubi ſubdit ex eodem privilegio, quamlibet iſtarum cannarum ſupradictarum debere obtinere octo palmorum longitudinem, non obſtante varia locorum conſuetudine. 5

Ex eodem Portello *loco cit. num. 3.* habetur privilegium conceſſum Patribus Societatis Jeſu, à Gregorio XIII. ut poſſint ædificare intra centum quadraginta cannas prope alios Conventus, quod privilegium illis ſolis conceſſum eſt. 6

Quid ergo, ſtantibus prædictis privilegiis, obſervare debeant Regulares in conſtructione Monaſteriorum, 7 ſervatis aliàs de jure ſervandis; Reſpondeo cum Portello *loco cit. num. 2.* quicquid ſit de iſtis privilegiis, an eſſent in uſu, vel non, quòd Clemens VIII. anno 1603. videns multitudinem Conventuum, & diſpendium inde ſequutum, prohibuit, ne Epiſcopi dent licentiam ædificandi nova Monaſteria cujuscunque Ordinis, niſi vocatis Prioribus Conventuum, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſervatis ſervandis cognita, conſtiterit, in eisdem locis novos erigendos Conventus, ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe: ſi verò ab eis in hujusmodi cauſis, & ſententiis ad Sedem Apoſtolicam appellari contigerit, ipſos Ordinarios tamdiu erectionem novorum Conventuum ſuſpendere debere, quousque à Sede Apoſtolica in eadem cauſa pronunciatum extiterit, inane decernendo, quidquid ſecus ſuper hac reſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, ut per extenſum *in d. Bulla* videri poteſt *in fine primi quæſiti.*

Noviſſimè verò ad inſtantiam Fr. Alphonſi de Turpillo, Monachi profeſſi Cœnobii Sanctæ Mariæ de Monteſerrato, & Congregationis S. Benedicti Hiſpaniarum Procuratoris, & S. univerſalis Inquiſitionis Qualificatoris, S.D.N. Urbanus, divina providentia Papa VIII. decrevit in favorem prædicti Monaſterii S. Mariæ de Monteſerrato, ne quis alia Mendicantium Monaſteria, Domos, ſeu Conventus, aut alia regularia loca, etiam vigore, ſeu prætextu quotumvis privilegiorum, per tres leucas circumcirca Monaſterium prædictum, & Eccleſiam B. Mariæ de Monteſerrato, ſine expreſſa Abbatis, & Mo- 8

nachorum

nachorum prædicti Monaſterii pro tempore exiſtentium licentia, conſtruat, fundet, aut aliàs quomodolibet erigat, vel inſtituat, & contrà facientes pœna excommunicationis majoris latæ ſententiæ ligari voluit, ut colligitur *ex ſequenti ejuſdem Pontificis Indulto.*

URBANUS PAPA VIII.

Ad perpetuam rei memoriam.

COmplura pietatis, & charitatis opera, quæ in Monaſterio Beatæ Mariæ de Monteſerrato, Monachorum Ordinis Sancti Benedicti, Vincenſis, ſeu Nullius Diœceſis exerceri conſeverunt, Nos inducunt, ut in his proviſionis noſtræ miniſterio libenter intendamus, per quæ pia opera hujusmodi conſervari, majoraque in dies ſuſcipere valeant incrementa. Cùm itaque, ſicut accepimus, ad Eccleſiam dicti Monaſterii, ac ſacram ejusdem Beatæ Mariæ de Monteſerrato imaginem inibi exiſtentem, magnus Peregrinorum ex omnibus Orbis partibus, devotionis cauſa, confluentium fiat concurſus, ipſumque Monaſterium, in quo erga eosdem Peregrinos hoſpitalitas, & alia Chriſtianæ charitatis opera exercentur, plenam in civilibus, & criminalibus jurisdictionem per longum circuitus ſpatium habeat; eaque mediante loca eidem Monaſterio ſubjecta, licet aſpera, & deſerta, proindeque ad bannitorum, variarumque graſſatorum receptationem apta ſint; ab illis tamen hactenus ſemper ſalva, & illæſa, ipſisque Peregrinis tuta ſervaverit, Nos attendentes, quòd ſi alia Mendicantium Ordinum Monaſteria, Domus, ſeu Conventus, in diſtrictu ipſius Monaſterii, ſive illius jurisdictione conſtruerentur, id non ſolum eidem Monaſterio circa pias fidelium eleemoſynas, & oblationes eidem Monaſterio, & Eccleſiæ fieri ſolitas, piorumque operum prædictorum exercitium, maximum præjudicium, & detrimentum illaturum foret; verùm etiam bannitis, & graſſatoribus prædictis ſe in Monaſteria, Domus, & Conventus hujusmodi recipiendi occaſionem præbiturum; idcircò præmiſſis, quantum cum Domino poſſumus obviam ire, ac dilectos filios Abbatem, & Monachos dicti Monaſterii ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, eorumque ſingulares perſonas à quibusvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliisque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine, quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat exeſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, Motu proprio ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris; ne de cætero perpetuis futuris temporibus alia Mendicantium Ordinum Monaſteria, Domus, ſeu Conventus, aut regularia loca quomodolibet nuncupata, etiam vigore, ſeu prætextu quorumvis privilegiorum, eisdem Ordinibus, illorumque Superioribus, ab Apoſtolica Sede quovis modo conceſſorum, per tres leucas circumcirca Monaſterium, & Eccleſiam Beatæ Mariæ de Monteſerrato hujusmodi, niſi de expreſſa Abbatis, & Monachorum dicti Monaſterii pro tempore exiſtentium licentia conſtrui, fundari, aut aliàs quomodolibet erigi, vel inſtitui poſſint, ſub excommunicationis majoris latæ ſententiæ pœna, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, interdicimus, & prohibemus. Decernentes, præſentes Litteras perpetuò validas, firmas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuosque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere; ac eidem Monaſterio in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari. Sicque per quoscunque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores judicari, & definiri debere, ac irritum, & inane, ſi quid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca Venerabilibus Fratribus Epiſcopis Elnenſi, & Urgellenſi, ac dilecto filio Curiæ Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori per præſentes committimus, & mandamus, quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes Litteras, & in eis contenta quæcunque, ſi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Abbatis, & Monachorum dicti Monaſterii fuerint requiſiti, ſolenniter publicantes, eisque in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes faciant authoritate noſtra easdem præſentes Litteras, & in eis contenta quæcunque ab omnibus, ad quos ſpectat, & in futurum ſpectabit, inviolabiliter obſervari, ac Abbatem, & Monachos prædictos illorum commodo, & effectu pacificè frui, & gaudere, non permittentes, eos deſuper à quoquam quomodolibet indebitè moleſtari. Contradictores quoslibet, & rebelles per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris, & facti remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus felic. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri de una, & in Concilio generali edita de duabus diætis, dummodo ultra tres diætas aliquis authoritate præſentium in judicium non trahatur; aliisque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Mendicantium Ordinum hujusmodi etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apoſtolicis eisdem Ordinibus, illorumque Superioribus, & perſonis, ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibusque, & aliis decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua; non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio haberetur, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum omnium tenores, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præſentium transſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus ubique fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die 7. Junii, 1630. Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

M. AMARALDUS.

QUÆSITUM IV.

Vtrùm Eccleſiæ, & Abbatiæ Regularium poſſint de uno ad alium locum, nulla habita Diœceſani licentia, transferri?

SUMMARIUM.

1 *Abbatia, & Eccleſia regulares de jure communi nequeunt de uno ad alium locum, absque Diœceſani licentia, transferri.*

2 *Eccleſias, ſeu Conventus mutare non poſſunt Regulares Mendicantes absque expreſſa Summi Pontificis licentia.*

3 *Abbates generales cum conſilio, & conſenſu Capituli generalis poſſunt ex privilegiis Abbatias, & loca ſuarum Congregationum in alia earundem Congregationum loca transferre, nullius licentia requiſita.*

DE jure communi Eccleſia Monachorum non poteſt de uno ad alium locum transferri, non habita 1

priùs

priùs Ordinarii licentia. Nam *in c. Si quis vult. 16. q. ult.* ſic dicitur: *Si quis vult ſuum Monaſterium ad meliorandum in alium locum ponere, fiat cum conſilio Epiſcopi, & Fratrum ſuorum.* Imò ad mendicantium Conventus in alium locum mutandos, vel transferendos, non ſolùm Ordinarii, verùm etiam Summi Pontificis licentia exigitur, ut de nova conſtructione diximus *in 1. quæſito hujus diſputationis*, & *q. præced. num.* 8. & hoc per text. *in cap. Cùm eo. de exceſſ. Prælat. in 6.* Summus Pontifex æqualiter loquitur de Monaſteriorum erectione, conſtructione, aut nova ædificatione, ac de eorum mutatione, ut advertit Auguſtin. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 26. n* 8. qui indiſtinctè loquitur de omnibus Monaſteriis, ſive Eccleſiis: at ille textus diſponit de Eccleſiis, & Monaſteriis Religioſorum Mendicantium tantùm, non autem aliorum, qui Mendicantes non ſunt. Idem Auguſtinus Barboſ. *de jur. Eccl. lib. 2. cap. 2. num.* 69. ait, quòd Concilium Trid. dictam diſpoſitionem non revocat, nec renovat: quia ſolummodo ait, ut ſimilia loca non erigantur ſine Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt, licentia priùs obtenta: & ſic nullam mentionem faciens de locorum mutatione videtur voluiſſe, ut id remaneret in diſpoſitione juris communis. Idem affirmant Roderiq. *tom. 2. qq. regul. q. 44. art. 4.* & Miranda *in Man. Præl. tom. 1. q. 33. art. 25.* Portell. *in dub. regul. in add. verbo, Monaſterium, num. 3.*

2 Sed, licet de jure communi hæc ita ſe habeant; tamen ex privilegio videtur poſſe Abbates generales, cum conſilio & conſenſu Capituli generalis Abbatias, ac loca ſuæ Congregationis in alia loca ejuſdem Congregationis transferre. Nam Sixtus V. anno Domini 1587. ſeptimo Cal. Decembris, Pontif. ſui anno 3. conceſſit, quòd Abbas generalis Congregationis S. Benedicti Regnorum Portugalliæ, qui pro tempore fuerit, cum conſilio, & aſſenſu Capituli generalis, Monaſteria dictæ Congregationis, quæ in locis incommodis, & minus populoſis reperiuntur, ad commodiora loca, ubi Monachorum doctrina, & vitæ exempla populo Chriſtiano magis utilia futura ſint, & fructivoſa, propria authoritate, (Ordinatiorum locorum, vel cujusvis alterius licentia minimè requiſita,) cum eorum Monachis, & ſupellectilibus, paramentis, & ornamentis, aliiſque rebus neceſſariis transferre, & mutare poſſint, ac fructus, redditus, & proventus eorundem Monaſteriorum, ſeu cujuslibet eorum, vel illorum partem, Generalis, & Capituli prædictorum arbitrio, alii, ſeu aliis ejusdem Congregationis Monaſteriis magis indigentibus perpetuò, vel ad tempus (etiam renitentibus Abbatibus Monaſteriorum eorundem, & quibusvis aliis perſonis) applicare, & aſſignare; proviſo tamen, quòd animarum cura perſonarum ſæcularium, incumbens Abbatibus, & Conventibus Monaſteriorum transferendorum hujusmodi, in Eccleſiis eorum nullatenus negligatur; ſed per Monachos dictæ Congregationis regulares, vel Presbyteros ſæculares idoneos, & ab Ordinariis approbatos laudabiliter exerceatur; liberè, & licitè valeant, plenam, & liberam Apoſtolica authoritate, tenore præſentium, licentiam concedimus, & facultatem, non obſtantibus, &c. Quod privilegium refertur à Roderiq. *in nova Collectione privileg. pro Regular. Bulla* 21. *Sixti V.* & ab eodem Roderiq. *regular. quæſt. tom. 2. q. 49. art.* 4. Mirand. *Man. Prælat. tom. 1. q. 33. art. 2. concluſ.* 2. Auguſt. Barboſ. *d. alleg.* 26. *num.* 9. Idem Auguſtinus Barboſ. *de jur. eccl. loc. cit. num.* 71. refert ex teſtimonio Hieron. Roder. *in Compend. privileg. reſol. 96. num.* 13. Pium II. & Pium IV. conceſſiſſe Priori, & Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti, ad inſtantiam Philippi II. Regis Hiſpaniarum, ut duo, vel tria Monaſteria, juſta interveniente cauſa, & de aſſenſu Monaſteriorum uniendorum, etiam non vocatis eorum Patronis, unire poſſint, dummodo onera conſueta in dictis Monaſteriis unitis Monachi reportent: & quòd poſſint transferre Monaſteria de locis ſterilibus, & inaquoſis, vel de terris dominorum temporalium, qui eorum bona occupant, & alia loca magis commoda cum ſuis redditibus, fructibus, & proventibus.

QUÆSITUM V.

Utrum, ſi Eccleſia abbatialis mutet ſtatum, retineat ſua privilegia.

Summarium.

1 *Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum, ſi ad ſecularem ſtatum reducatur, Eccleſia remanebit exempta, ut priùs.*

2 *Eccleſia exempta, niſi penitùs deſtruatur, talis remanet, licet partim evertatur, vel immutetur.*

3 *Privilegium conceſſum propter ſtrictiorem vitam, amittitur, ſi non ſervetur Regula antiquitus inſtituta.*

Reſpondeo affirmativè: nam privilegia conceſſa Abbatiæ, vel Prioratui, non amittuntur, ſi erigatur in Cathedralem. Oldr. *conſ.* 267. *Quod Domine, col.* 1. 1
Dominic. *conſ. 125. dub. .... in fine*: nam, ſicut, v. g. in Gallia, ſi Eccleſia privilegium eligendi non haberet, Rex non perderet ſuam nominationem, quamvis mutaretur ſtatus Eccleſiæ; ſic neque perderet Eccleſia privilegium, etiamſi mutet ſtatum. Rebuff. *in concord. rub. de reg. ad Prælat. nominat. faciend. § ultimo*, ubi ait, quòd nec etiam bona perdit Eccleſia regularis, quæ transfertur in ſæcularem, vel è contra. Idem affirmat Petrus de Peruſ. *in tract. de mutat. Eccleſiæ, cap.* 1. *q.* 1. arg. *c. Eccleſia. extr. ut lit. penden.* Id ipſum probat Philipp. Prob. *in addit. ad Joan. Monach. in c. Cum de beneficio. de præbend. in 6.* Et facit id, quod dicit Panormit. *in c. Dilectus, n. 9. de capellis Monachorum*, quòd, licet Monaſterium mutet ſtatum de regulari ad ſæculare, non per hoc mutat ſubjectionem: nam remanet Eccleſia ſubjecta illi, cui primò ſubjiciebatur, licet in aliis mutet morem, arg. *cap. Recolentes, de ſtat. reg.* Idem tenet *ibidem* Innoc. & communiter Doct. Ex quo infertur cum eodem Panorm. quòd ſi aliquod Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum reducitur ad ſtatum ſæcularem, Eccleſia remanebit exempta, ſicut priùs: quia, quando remanet potiſſima, ſeu principalis pars rei, de qua diſponitur, diſpoſitio non perit, ſed habet in ea effectum; licèt forma, quæ ſuberat tempore diſpoſitionis, perierit. Latè de hoc Albert. Brunus *tract. de interitu & perempt. concl. 6. n. 23. & ſequent.* Unde ex dictis patet, exemptionem datam Monaſterio non perire, etiamſi mutetur Ordo Monaſterii; & conſequenter, ſi Eccleſia Abbatialis transferatur de uno ad alium ſtatum, jura ſua non mutat. Ita Cochier. *de jurisd. Ord. in exempt. p. 3. q. 24. num.*
3. ubi ſubdit, quòd Eccleſia, ſeu Ædes ſacræ non ideò 2
profanatur, ſeu deſinunt eſſe ſacræ, quòd aliqua ex parte exuſtæ, ſeu deſtructæ ſint, niſi deſtructio facta ſit penitus, & funditus; & quòd parietes interius, & exterius perierint, *cap. Eccleſiis.* ubi Gloſſ. *de conſecr. diſt. 1. de fabr.* Et calix effractus, ſi aliquid calicitatis retineât, non ideò deſinit eſſe ſacer. Gloſſ. *Authentica, Præterea, C. de ſacroſ. Eccl.* Unde, ſi Monaſterium penitus evertatur, immutetur, vel deſtruatur, tunc amittitur exemptio. Ita affirmant Baldus *de pace conſt. § Imperialis, num.* 9. Ratio eſt: quia ſublata perſona, vel re, cui beneficium conceſſum eſt, privilegium amittitur, arg. *l. Poſtquàm. in pr. ff. Ut leg. nomine caveat. l. Intercedit. ff. de condit. & demonſt.* Hoc tamen fallit, quando privilegium eſſet certo Ordini conceſſum propter ſtrictiorem vitam: quia in eo caſu, ſi non ſervetur Regula antiquitus inſtituta, amitteretur privilegium. Panorm. per illum text. *in cap. Recolentes. in 12. notab. de ſtat. Monachorum.*

Ideò

ideò ſolent Summi Pontifices, quæ Monaſteriis, & Religionibus concedunt, addere, dummodo ibi ſervetur Ordo S. Benedicti, ſive S. Joannis Gualberti, &c.

QUÆSITUM VI.

Vtrum, translata Abbatia de uno ad alium locum, auferantur, & tollantur ipſius jura, & privilegia.

SUMMARIUM.

1 *Exemptionis privilegium non amittit Monaſterium exemptum, ſi de uno ad alium locum Superioris authoritate transfertur.*

2 *Exemptionis privilegium non extenditur ultrà quam verba ſonant.*

3 *Exemptionis privilegium an retineat Monaſterium, ſeu Eccleſia, ab una ad aliam diœceſim translata.*

4 *Exemptionum cauſa finalis eſt quies exemptorum, & favor S. Sedis Apoſtolicæ.*

5 *Translatio perſonarum, & rerum exemptarum ex una in aliam diœceſim, fit ſemper intactis juribus privilegiorum, & exemptionis.*

1 HUic dubitationi reſpondetur negativè: nam, ſi unum Monaſterium, vel Abbatia exempta Superioris authoritate de uno in alium locum transferretur, etiam poſt translationem retineret jura, & privilegia exemptionis. Ita Vvameſius *conſ. 63. n. 2. & conſ. 64. n. 3. de judic.* Quia Eccleſia, civitas, caſtrum, Collegium, ac alia loca, ſi Superioris authoritate in alium locum transferantur, adhuc ſua jura, privilegia, & exemptiones retinent, Gloſſ. *in cap. Privilegium, de reg. jur. in 6.* Innocent. *in c. Cùm ex injuncto, de oper. novi nunciat.* Alexand. *l. Inter ſtipulantem, §. ſacrum, col. ult. ff. de verb. oblig.* & *conſil. 43. vol. 1.* Gaillus *lib. 2. obſerv. 61. n. 10.* Philippus Franchus *in cap. Cum perſona, §. Si verò, in fine, de privileg. in 6.* Ubi ait, quòd ſi quæratur de Eccleſia translata, an deſinat eſſe exempta quoad locum, & Miniſtros ibi remanentes, vel ad eam translatos; dic, quòd non, cùm privilegium ſit reale, & duret, ut *in c. Privilegium, de reg. jur. in 6.* Aut quæritur de Eccleſia non exempta, in quam eſt translata, & miniſtris ad eam translatis: & dicendum, quòd ipſa ex hoc non efficiatur exempta, vel miniſtri ad eam translati, ut tenuit Lapus, cùm exemptio non extendatur ultra quàm verba diſponant.
2 *cap. Porrò, de privil.* Ita Franchus. Rebuffus verò *in prax. benef. part. 2. tit. de transl. Epiſcop.* ait, quòd effectus translationis eſt, ut translatus ab una Eccleſia ad aliam, deſinat eſſe Epiſcopus, vel proviſus illius primæ Eccleſiæ, à qua transfertur, *cap. In apibus. §. ecce. 7. q. 1.* Alius effectus, quòd prior Eccleſia perdit privilegia, & in aliam Eccleſiam transferuntur. Gloſſ. *cap. Si quis ult. q. 7.* Quod quidem verum eſt, quando exemptio concerneret perſonam: ſecùs, ſi privilegium eſſet reale, ſeu concerneret rem, *l. 2. §. 1. de privil. cred. l. tempus, in fine, ff. de re judicata* Oldrad. *conſ. 257. n. 2.* & ſic utraque Eccleſia erit immunis, ſicut aliæ Eccleſiæ, ut *per tot. tit. de immunit. Eccleſ.* & ſic miniſtri, qui Eccleſiæ primæ ſervient, erunt exempti, ſicut miniſtri Eccleſiæ translatæ, *c. Per exemptionem, de priv. in 6.* Ita Rebuff. *loco cit.*

3 Quòd ſi Monaſterium exemptum unius diœceſis transferatur ad aliam diœceſim, an retineat ſua privilegia, & exemptiones dubitant Doctores, & præſertim Gaillus *lib. 2. obſerv. 61. n. 2.* & Bald. *cap. Imperialis, n. 9.* qui negant: quia dicunt ipſi, quòd Clerus Namurcenſis ſegregatus à Clero, translatusque in aliam diœceſim, videtur mutaſſe ſtatum, & quaſi maximam capitis diminutionem paſſus, privilegia, immunitates, & exemptiones amiſiſſe.

Reſpondeo, per hujusmodi translationem Clerum Namurcenſem exemptionem, & privilegia non amiſiſſe, ſicut non amiſerunt privilegia, & exemptiones Clerus Thenenſis, Lovanienſis, Arſchotanenſis in aliam diœceſim translati, ut probat Vvameſius *conſ. 63. & 64.* & latè probat Cochier. *de juriſd. Ordin. in exempt. lib. 3. q. 21.* & *tom. 2. part. 2. q. 69.*

Neque obſtat, quòd exemptiones, & privilegia ſemper intelligi debeant cum clauſula, *rebus ſic ſtantibus*; quæ in omni diſpoſitione etiam juramento firmata ſemper tacitè intelligitur, ut tradit Tiraquell. *Reg. l. Si unquam, in princip. n. 161.* quia exemptionum cauſa finalis eſt quies exemptorum, & favor ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, ut idem Cochier. oſtendit *lib. 1. q. 1. n. 17. loc. cit.* quæ 4
quidem cauſa, cum etiam duret in Clero translato in aliam diœceſim, durare etiam dicenda eſt præcedens conceſſio exemptionis: quia diſpoſitio facta contemplatione alicujus finalis cauſæ tamdiu durat, quamdiu durat cauſa illius finalis, *l. Servus ſi dominorum. C. de Epiſcop. & Cler.*

Ex his concludendum eſt, quòd translatio perſonarum, & rerum exemptarum ex una in aliam diœceſim, 5
fit ſemper intactis juribus privilegiorum, & exemptionis, ut optimè probat doctus Vvameſius *conſ. 63. & 64. de jud.* & Bartol. *l. Hoſpes. ff. de captivis,* & Covarr. *pract. qq. cap. 37. n. 7.* Et conſequenter colligitur cum Cochier. *loco citato, tom. 2.* quòd Eccleſiæ, civitates, caſtra, Collegia, aliaque loca, quæ Pontificis authoritate in alia nova loca, aut diœceſes transferuntur, ſua jura, & privilegia, ac exemptiones conſervant, & retinent, *cap. Ad Apoſtolatus. de conc. præbend.* Gloſſ. *cap. Privilegium, de reg. in 6.* Innocentius *cap. Cum ex injuncto, de novi operis nunc.* Joan. à Cochier. *in ſchol. ad prec. imperial. ſect. 3. q. 10.* ubi citat Deciſ. Rotæ *apud Cardinalem Seraphinum.*

QUÆSITUM VII.

Vtrum Abbates poſſint ſua Monaſteria, ſeu Eccleſias, deſerere, & deſtruere.

SUMMARSUM.

1 *Arguitur pro parte affirmativa.*

2 *Monaſteria deſerere, & deſtruere poſſunt Abbates legitima interveniente cauſa.*

3 *Monaſteria deſtruendi, quanam ſint cauſa legitima.*

4 *Reſpondetur ad objecta.*

5 *Monaſteria jam ædificata deſerere non poſſunt Regulares, niſi in manibus Ordinarii.*

6 *Fratres Minores non poſſunt deſtruere, ſeu aliis donare res Conventus, in quo aliquis habet legitimum titulum juris patronatus.*

7 *Bona Monaſterii alio translata acquiruntur Monaſterio, ad quod fit translatio.*

VIdetur primò, quod Abbates non poſſint Monaſteria deſerere, Nam Eccleſia materialis, ad inſtar tri- 1
omphalis, decoratur Officiorum, & Miniſtrorum ſibi ſervientium diverſitate, *c. Ad hoc, 89. diſt.* & *c. Singula, eadem diſt.* Ergo Abbates, & Miniſtri, qui in illa inſerviebant, & Officia divina in ea celebrabant, ſi eam deſerant, videntur deturpare illam.

Præterea Eccleſia noſtra vocatur Eccleſia militans, Unde dicitur: *Ut caſtrorum acies ordinata.* ut in Cant. Et Clerici, & Monachi dicuntur milites divinæ militiæ, ut *in c. Nullus, 54. diſt.* Et omnia privilegia conceſſa à jure militibus armatæ militiæ, competunt etiam militibus cœleſtis militiæ, ut *in c. Degradatio, de pœnis, lib. 6.* & Gloſſ. *in l. Milites, C. locati.* Sed, ſicut milites armatæ militiæ non poſſunt deſerere caſtra, & deſertores puniuntur, juxta textum *in l. Deſertorem, §. In bello. ff. de re milit.* ſic & Abbates deſerentes Monaſteria, dicuntur deſertores Eccleſiaſticæ, & divinæ militiæ.

Præterea,

Præterea, ſi talia loca deſerantur, ſæpius per ſæculares profanantur: ſed homines, qui invadunt Epiſcopatum, & Monaſteria, & faciunt ea communia diverſoria, excommunicantur, ut *in c. Quoniam*, 19. *q.* 3. Ergo Abbates non poſſunt Monaſteria deſerere, ſaltem ad hoc, ne per malos homines violentur: ſcriptum eſt enim: *Domus mea, domus orationis eſt.* &, *Nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis*, quæ verba explanantur per Gloſſ. *in d. c. Quoniam*, 19. *q.* 3 *v.* 3. *domum Patris mei*, id eſt, templum ædicatum nomine ejus.

Præterea Monaſteria ſunt loca Deo dicata: & quæ ſemel ſunt Deo dicata, perpetuò manent, nec poſſunt deſtrui, ut *in c. Quæ ſemel*, 19. *q.* 3. & *in c. Quod ſemel de regulis juris, in* 6. ergo Monaſteria non poſſunt deſtrui.

2 Sed contra eſt: nam Abbas, aliqua cauſa legitima interveniente, poteſt Monaſterium deſerere, ut probatur *in c. Tribus, de conſecr. diſt.* 1. in quo textu probatur, quòd
3 tribus de cauſis loca Sacra mutanda ſunt. Prima, cùm neceſſitas perſecutorum loca gravaverit. Secunda, cùm difficultas locorum fuerit. Tertia, cùm malorum ſocietate gravatur. Quæ cauſæ explanantur per Gloſſ. ibi: *Difficultas, ut per aeris intemperiem*, ut *in c. Quorundam*. 74. *diſt.* & propter malitiam populi transferuntur ſedes, *ut in c. Ita nos*, 25. *q* 2. & propter malitiam populi Epiſcopus renuntiat dignitati, ut *extr. de renunciat. c. Niſi, verſ. Propter malitiam.* Quarta additur cauſa mutationis, & eſt ad meliorandum Eccleſiam, vel Monaſterium. *can. Si quis vult.* 16. *q.* 1. ubi ſic dicitur: *Si quis vult Monaſterium ſuum, ad meliorandum, in alium locum ponere; fiat cum conſilio Epiſcopi, & Fratrum ſuorum.* Rurſus transferri, ſeu deſeri poteſt Monaſterium, quando locus, in quo ſitum eſt periculoſus: quia ibi ſunt prædones, qui expelli nequeunt, *cap. Eccleſias* 16. *quæſt.* 1. ubi etiam Gloſſ.

4 Ad contraria argumenta reſpondemus, & ad primùm, quòd quamvis Eccleſia materialis decoretur ad inſtar triumphalis, propter ſervitium miniſtrandum in ea, intelligitur tamen de Eccleſia univerſali, non de aliqua particulari: & ſic, quamvis Miniſtri alicujus Eccleſiæ, ex aliqua legitima cauſa deſerant illam, & in illa non celebrentur divina; non per hoc dehonoratur Eccleſia, cùm & in omnibus Eccleſiis divina celebrentur, & debita ſervitia miniſtrentur, per quæ Eccleſia univerſalis honoratur.

Ad ſecundum argumentum reſpondemus, quòd, quamvis Eccleſia præſens, vocetur Eccleſia militans, & quaſi caſtrorum acies; & Clerici, & Monachi dicantur milites divinæ militiæ, intelligitur hoc de toto corpore myſtico Eccleſiæ, & non de aliqua Eccleſia particulari. Unde Clerici, & Monachi ex cauſa deſerentes unam Eccleſiam, non poſſunt per hoc dici deſertores divinæ militiæ: nam remanent milites in corpore myſtico, & poſſunt in alia Eccleſia divina celebrare, & per exercitium officiorum in militia cœleſti ſe exercere: tunc autem dicerentur deſertores cœleſtis militiæ, quando à toto corpore myſtico Eccleſiæ per apoſtaſiam, (quod abſit,) vel hæreſim recederent. Non ſic eſt de militibus armatæ militiæ: nam iſti deſerentes caſtra committunt crimen perjurii contra Deum, & Regem, ſub quo militabant; ideò debent puniri tanquàm deſertores militiæ, cùm committant perduellionis crimen contra particularem Regem; nec excuſarentur, ſi militarent ſub alio Rege: nam ſemper dicerentur deſertores primæ militiæ, ſub qua erant adſcripti. Infertur etiam per deſertores militiæ damnum Reipublicæ, per quos impedirentur occiſiones plurimorum, & innumera mala: nam quantò magis numeroſus eſt exercitus, tantò magis timent adverſarii. D. Thom. 2. 2. *q.* 40. *art.* 4. *in corpore.*

Ad tertium reſpondeo, quòd, quamvis talia loca Deo dicata deſerantur, non per hoc deſinunt eſſe ſacra; & illa deturpantes, ſeu profanantes, committunt ſacrilegium, & incidunt in pœnam violantium Eccleſiaſticam immunitatem, & non ideò, quia deſeruntur à Monachis, deſinunt eſſe ſacra, & perdunt Eccleſiaſticam immunitatem: quia privilegium Eccleſiarum circa immunitatem eſt conceſſum loco, & non perſonæ, ut videre eſt *in diſputat. de exempt.* & ſic non retinent privilegium reſpectu perſonarum in eis inſervientium, quorum privilegium concernit perſonas circa eorum libertatem, & ſic loca remanent ſacra, niſi ſint diruta ædificia, ut *d. c. Quæ ſemel*, ubi Gloſſ.

Ad quartum argumentum reſpondemus, quòd dum Monaſterium in ſuo ſtatu permanet, non poteſt fieri habitaculum ſæculare, ut dicit Gloſſ. *in eodem c. Quæ ſemel*, ſed, ſi Monaſterium deſtruatur, poteſt ille locus, vel ædificia Monaſterii, ad alium uſum converti: poteſt enim de lignis conſtrui Dormitorium, vel alius honeſtus locus, vel poſſunt ea Religioſi in coquina ſua comburere, ut dicit Gloſſ. *in eodem cap.* ſed ad privatos uſus converti non poſſunt.

Advertendum tamen circa prædicta eſt, Monaſteria jam ædificata deſerere non poſſe Regulares, niſi in manibus Ordinarii, ut habetur *in cap. Cum ex eo. de exceſſ. Prælat.* ubi Bonifacius VIII. in hac reonerat conſcientiam Generalis. Ita Emmanuel Roderiq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 23. *art.* 6. Fr. Thom. de Jeſu *de ſtat. Monach. tom.* 2. *part.* 3. *ſuper cap.* 2. *Reg. Carmelit.* & Hieronym. Roderiq. *in Compend. qq. regul. reſol* 55. *n.* 4. *in fine.* Laurentius autem Portellus *in dub. reg. verbo, Monaſterium, num.* 4. ait, quòd non poſſunt Mendicantes ſuo arbitrio relinquere omninò Conventum jam ædificatum, vel quovis modo alienare, abſque licentia Papæ: & dicit ibidem, quòd tamen hoc facere poteſt ſolus Generalis: & *n.* 5. ſubdit, quod non tollit, quin mutari poſſit conventus de loco non ſano, vel aliàs incommodo, ad locum ſaniorem, vel commodiorem, *ex Compend. Privil. verbo, ædificare*, §. 14. ſed ad iſtam mutationem requiritur nova licentia Epiſcopi. Ita Roder. *loco cit. q.* 23. *art.* 7.

Fratres verò Minores deſerentes aliquem Conventum, in quo aliquis habet titulum legitimum juriſpatronatus, ratione ædificationis, aut donationis, ſeu ob aliam legitimam cauſam, non poſſunt officinas, Dormitoria, & alia loca Monaſterii, ſeu Conventus, deſtruere, ſeu aliis donare: quia pertinent ad Patronos, & Fundatores: quod conſtat expreſsè *in cap. Exiit, qui ſeminat. de verb. ſignif.* Id ipſum affirmant Cordub. *ſuper Regul. S. Franc. cap.* 4. *q.* 16. *punct.* 2. Emmanuel Roder. *loco cit. art.* 6. Mirand. *in Manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 2. *concl.* 2. Portell. *loco cit. num.* 8.

Si verò Monaſterium jam deſtructum ſit habentium
bona in communi, & transferatur alio, bona illa acqui- 7
runtur illi Monaſterio, ad quod ſupradicti Monachi transferuntur. Ita probat Miranda *loco cit. q.* 34. *art.* 3. *concl.* 1. Si autem penitùs deſtruatur, nec aliò transferatur ex eo, quod ibi Monachi non erant, quia fuerit illis prohibitum ob aliquam cauſam Novitios acceptare, fueruntque proinde extincti, nec remanſerunt niſi duo, vel tres; tunc omnia bona Monaſterii deſtructi remanent in diſpoſitione Sedis Apoſtolicæ, de cujus authoritate applicabuntur, ſive Religioni, ſive alii Monaſterio; maximè ſi ad illud Monaſterium, ſive illam Religionem Religioſi transferantur. Ita Barboſa *de jure eccleſ. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 67.

Si verò Monaſterium deſtructum ſit non habentium proprium, nec aliqua bona in communi, ut ſunt Monaſteria Ordinis S. Franciſci regularis Obſervantiæ, tunc ex conſtit. Clem. IV. & Leonis X. poſſunt bona eorundem Monaſteriorum transferri de prioribus locis ad illa loca, ubi fit translatio alicujus Monaſterii. Ita Miranda *loco cit. q.* 34. *art.* 3. *concl.* 3.

QUÆSI-

QUÆSITUM VIII.

Ad quem pertineat locus, & bona Monaſterii jam deſtructi: & quid, ſi in priſtinum ſtatum reſtituatur.

SUMMARIUM.

1 *Monaſterium jam deſtructum pertinet ad ejus Fundatores, ſi in fundatione ita diſpoſitum ſit.*

2 *Prædia applicata Monaſterio, ut redeant, ſi habitus à Religioſis mutetur, non poſſunt à donante, vel ejus hæredibus repeti, ſi mutatio habitus fuit facta cum licentia Papæ.*

3 *Mutatio ſtatus auget jus antiquum, non aufert.*

4 *Monaſterium deſtructum, ſi reſtituatur ad ſuum ſtatum, recuperat jura priora.*

5 *Monaſterium ſi deſtructum fuerit cum authoritate Superioris, abſque ulla ſpe recuperationis, amittit omnia jura: ſecus, ſi cum ſpe refectionis, ut num. 6. & Eccleſia non extinguatur, ſed in eodem loco reædificetur, & authoritate Superioris locus aliis conjungatur, & uniatur, ut num. 7. & 8.*

9 *Religione deſtructa, intelliguntur etiam deſtructa omnia Monaſteria, quæ ſunt membra illius Religionis, & privilegia Monaſteriis ratione Religionis conceſſa; ſecus tamen eſt de privilegiis particularibus Monaſteriis conceſſis, ut num. 10.*

1 IN hoc quæſito cum diſtinctione eſt reſpondendum. Aut enim Monachi deſerunt Monaſterium, cujus bonorum diſpoſitio ex inſtitutione, & voluntate primi fundatoris, in caſu, quòd tale Monaſterium deſeratur, reſervata eſt ejus hæredibus, vel ſucceſſoribus, aut alteri, juxta ejus diſpoſitionem: tunc eo caſu non poſſunt Monachi, Dormitoria, & alia loca, & bona Monaſterii deſtruere, ſeu aliis donare: nam hæc pertinent ad Fundatorem, ſeu Patronum, vel ad ejus hæredes, vel ſucceſſores: in hoc enim utique piæ Fundatorum, ac
2 Patronorum voluntates ſervandæ ſunt, ut patet. Hic
autem notandum, quòd ſi aliqua prædia donata fuiſſent Monaſterio ea lege, quòd redirent ad donantem, ſi contingeret, Monachos dicti Monaſterii habitum mutare, vel à loco recedere; ſi de licentia Summi Pontificis mutent habitum, ille, qui donavit, vel ejus hæres, vel ſucceſſores, prædia non repetent: quia habitus novus cenſetur ſubrogatus in locum alterius, Joan. Andr. & Petrus de Peruſ. *in c. 1. §. Ad hæc,*
3 *de relig. Domibus, in 6.* quia mutatio ſtatus auget jus an-
tiquum, non aufert. *l. Fuſa. §. 1. ff. de condit. & demonſtrat.* Gloſſ. *in cap. Ex parte, in verbo, Andegavenſis,* & ibi Doctores *de foro compet.* Bartol. *in l. final. C. de prepoſ. agent. in reb. lib. 12.* ubi dicit, nunquam tolli data privilegia per conceſſionem novi: quia non debet operari diminutionem, quod in augmentum inductum eſt, *l. Legata ff. de legat. 1.* & Rebuff. *in Concordat. rub. de reg. ad Prælat. nominat. facien. §. ultimo.* Si verò Monaſterium, vel Abbatia deſtructa non eſt ita reſervata; ſed eſt Abbatis, & Monachorum; tunc etiam cum diſtinctione eſt reſpondendum. Aut enim Abbatia deſtructa transfertur in alium locum; & cùm talis Abbatiæ bona ſint communia, acquiruntur Abbatiæ, vel Monaſterio, ad quod ipſi Monachi transferuntur, ut diximus *ſuperiori quæſito*, & docet Joann. Andr. *in c. Volentes. de ſtat. Monach.* qui dicit, quòd Religioſus tranſiens ex uno ad aliud Monaſterium, recuperare debet, quod dedit primo. Aut Abbatia, vel Monaſterium penitùs deſtruitur, nec aliò transfertur: & tunc eo caſu Abbatiæ deſtructæ bona transferuntur, & applicantur alteri Abbatiæ ejuſdem Congregationis, de cujus corpore erat Abbatia deſtructa, prout Abbati Generali, & ipſi Congregationi meliùs expedire viſum fuerit.

4 Si verò in priſtinum ſtatum reſtituatur, dicendum
eſt, recuperare ſua priora jura, *l. Et Attilicinus,* ubi Gloſſ. fin. *in fine, ff. de ſervit. ruſtic. præd. cap. Ab exordio.* cum Gloſſ. *d. 36.* Gloſſ. *cap. Si de corpore. 36. q. 6.* text. *l. Et ſi fortè, in pr. l. loci. §. finali,* Ubi Flor. *ff. de ſervit. urban. præd.* Sed pro hac re diſtinguendum eſt cum Cochier. *tom. 1. de juriſd. Ordin. in exempt. part.*
3. q. 20. num. 5. an, ſcilicet, locus deſtructus fuerit au- 5
thoritate Superioris, ſine ſpe refectionis, nullis reli juris remanentibus, quo caſu auferuntur omnia jura, & exemptiones. Ita Abbas *cap. Abbatem, num. 16. de verb. ſign.* Felinus *cap. Cum dilecta, col. final. verſ. Deſtructo Monaſt. de reſcriptis.* Innocentius *cap. Cum ex injuncto, num. 2. de novi operis nunc.* Albertus Brunus *tract. de mutat. & transform. membr. 2. concl. 16. num. 68. tract. 7.* Petrus de Peruſio *tract. de mutat. ſtat. Eccleſ. in princ. num. 3.* Baldus *in cap. Imperialis, num. 10. de pace conſt.* Ratio eſt: quia actio ſemel extincta non reviviſcit, *l. Qui res, §. Aream, ff. de ſolut. l. Mævius, §. Duobus, de leg. 2.* Abbas *d. cap. Abbatem, num. 16.* Si verò locus fuerit caſu fatali deſtructus, ſeu à non habente authoritatem, eo reſtaurato reviviſcet etiam exemptio. Ita Doctores citati, & Saytus *in Sum. Theol. moral. part. 1. lib. 5. cap. 3. num. 16.*

Si autem deſtructio facta fuit authoritate Superio- 6
ris, cum ſpe refectionis; aut translatio ſit facta in alium locum; eo caſu retinet omnia privilegia, ut fatentur Felinus *cap. Cum dilecta. num. 21. verſ. Quando autem de reſcript.* Alexander *l. Stipulantem, §. Sacram. in fine. ff. de verb. oblig.* qui fatetur de communi Doctorum ſententia. Rationem primæ diſtinctionis de deſtructione facta ſine ſpe reædificationis, aſſignant Baldus, & Innocentius *locis citatis.* Ratio ſecundæ diviſionis, ſcilicet, ſi fuit facta deſtructio cum ſpe refectionis, eſt eadem cum ſuperiori aſſignata à Baldo *loco citato.*

Si vero Eccleſia non extinguatur, ſed in eodem loco 7
reædificetur, privilegia conſurgunt, & jura, habetur *in cap. Paſtoralis, 7. q. 1. cap. Qui ſemel, 19. q. 3.* quia ſemper manet locus quaſi immobilis in fundamento. Unde Azor *tom. 1. lib. 5. inſtit. moral. cap. 22. quæſt. 11.* cum Innocent. *loco citato,* & Sylveſtro *verbo civitas, q. 2.* concludit, quòd ſi civitas, aliaque loca, ſive ſacra, ſive profana, authoritate Principis diruantur, ſcilicet, legitimè; eorum jura, & privilegia extinguuntur, nec ampliùs poſſunt dici illius Eccleſiæ Clerici, aut cives illius oppidi, ut colligitur *ex cap. Placuit. de conſecr. diſt. 1.* & *cap. Hoc dicimus, 16. q. 7.* Si verò loca evertantur ab hoſtibus, aut tyrannis, vel diruantur, ut iterum ædificentur, aut reparentur, omnia ſua privilegia retinent, ut colligitur *ex d. cap. Paſtoralis.*

Idem dicendum eſt, ſi legitima authoritate Principis, 8
& Superioris loca cum aliis conjungantur, ut notantur *in cap. 1. Ne Sede vacante.* & *cap. Quia Monaſterium. de relig. Domib.* quod etiam affirmant Azorius *loc. cit.* & Salas *de legib. diſp. 17. ſect. 2. n. 8. in fine.*

Ex his refert Petrus de Peruſio *tract. de mutat. ſta-* 9
tus eccl. loco ſuprà cit. cap. 3. num. 12. ſi deſtruatur Ordo, ſicut fuit deſtructus Ordo Templariorum, deſtructa etiam cenſebuntur omnia Monaſteria, quæ ſunt membra illius Ordinis: quia mortuo capite pereunt membra, *l. Cum in diverſ. ff. de relig. & ſumpt. fun.* tum
etiam, quia membra veniunt acceſſoriè ad ipſum Or- 10
dinem. Unde non eſt mirum, ſi, deſtructo Ordine, deſtructa videantur membra, veluti Ordinis acceſſoria: & ſic deſtructa erunt jura, & privilegia eorum: ſecùs verò dicendum eſt, ſi membris æquè principaliter indulta ſint privilegia, ut ait Cochier. *tom. 1. de jurisd. Ordin. in exemp. part. 3. q. 19. num. 8.* ubi citat Panormitanum: & ſubdit, quòd aliud de civitate cenſuit Baldus *de pace conſt. verbo, Imperialis, n. 9.* qua deſtructa, ſeu ad aratrum condemnata, non ideò cenſebuntur ejus caſtra ad aratrum condemnata per ea, quæ notantur *in cap. Felicitas, de pœnit.* & *cap. Si civitas, de*

ſent. excom. in 6. Sed ſententia Baldi in hoc non contrariatur Petro de Peruſio, & Cochiet. *ſupracitatis*: quia hujusmodi caſtra ſtant per ſe, ac eis æquè principaliter privilegia conceſſa ſunt. Videatur Cochier. *loco cit. part. 1. q. 17.*

QUÆSITUM IX.

Vtrùm deſtructa Abbatia tollatur dignitas Abbatialis, & pereant & extinguantur ejus jura, & privilegia.

SUMMARIUM.

1 *Arguitur pro parte affirmativa.*
2 *Abbatia, vel Monaſterio Superioris authoritate, & ſine ſpe refectionis deſtructo, amittuntur omnia eorum jura, & privilegia: ſecùs ſi fuerint deſtructa fatali caſu, vel à non habente jurisdictionem.*

1 Videtur primò, quod, deſtructa Abbatia, pereant jura, & privilegia ejus, ut firmat Albert. Brun. *tract. de interemp. & perempt. concl. 5.* Probatur: ſi enim domus in littore maris fundata diruatur, dominus amittit jus ſoli, *l. In tantum ff. de rerum diviſ. l. Ariſto, ff. eodem.* Et ratio eſt: quia per deſtructionem fit mutatio ſtatus. Ita Petrus de Peruſio *tract. de mutat. ſtat. Eccleſ. & eccleſiaſt. perſon.* Et per talem deſtructionem tolluntur omnes exemptiones, immunitates, & omnia jura: textus eſt in *l. Cognitionum. §. Conſumitur. ff. de variis, & extraord. cognit.* Bart. *in l fin. n. 24. ff. de colleg. illic.* Alex. *conſ. 43. num. 2. vol. 1.* Cur. ſen. *conſil. 26. num. 4.* Gloſſ. *c. Privilegium, verbo, privilegium.* ubi Franc. *n. 3. de reg. jur. in 6.*

Confirmatur: quia, deſtructa Eccleſia, civitate, Collegio, nemo amplius debet vocari Canonicus, ſive Clericus, civis, vel Collega: quia per deſtructionem amiſſa ſunt jura, & privilegia; ideo que prædicti tales eſſe deſierunt, dicta Gloſſ. *in d. c. Privilegium,* per tex. *in 6. Placuit, de conſecr. diſtinctione 1.* Bellon. *conſ. 1. n. 7.*

2 Pro parte autem negativa, nempe, quòd, deſtructo loco Abbatiali, non tollatur dignitas ab Abbate, eſt communis ſententia. Sed diſtinguendum eſt: vel enim locus deſtructus fuit authoritate Superioris, ſine ſpe refectionis, nullis remanentibus reliquiis; vel fuit deſtructus fatali caſu, ſeu à non habente jurisdictionem illum deſtruendi; vel fuit dirutum, ut iterum ædificetur, & reparetur. Primo modo amittitur dignitas Abbatialis, & omnia jura, ac privilegia, *cap. Placuit de conſecr. diſt. 1. & c. Hoc dicimus. 16. q. 1.* Gloſſ. & communiter Doctores *in d. cap. Privilegium.* Innoc. *cap. 2. de novi operis nunciat.* Sylv. *verb. Privilegium. q. 2.* Et probant Doctores, & rationes *ſupra* adductæ. Secundo vero modo non perditur dignitas, neque privilegia, & exemptiones, & jura. Ita Abb. *in c. Abbate, num. 16. de verb. ſignificat.* Alex. *in l. Si grege. ff. de legatis 1.* Innoc. *in d. c. Cum ex injuncto. n. 2. de nov. oper. nunciat.* Felin. *c. Cum dilecta n. 21. verſ. Deſtructo Monaſterio, de reſcript.* Albert. Brun. *tract. de mut. & transfor. membro 2. concluſ. 10. n. 68.* Petr. de Peruſio *loco cit.* Bald. *c. Imperialis. n. 10. de pace Conſtant.* idem Bald. *in Margarita, verſ. Civitas.* Alex. *conſ 44. vol. 1.* item Bald. *c. 1. col. 1. de elect.* Gaill. *lib. 2. obſervat. 61. n. 4.* Sylv. *loc. cit.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 22. q. 11.* Salas *de legib. diſp. 17. ſect. 2. n. 8.* quia ejusmodi locus ſine ullo corpore materiali dicitur vivere quodammodo in intellectu noſtro, & extare quaſi anima ſine corpore, & retinere omnia ſua privilegia, arg. tex. *in l. Mortuo. ff. de fidejuſſ. l. Hæreditas. ff. de pet. hæred.* Unde per reſtaurationem privilegia, exemptiones, & cætera, quæ durabant habitu, reducuntur ad actum ipſo jure. Ita Bald. *in Margarita verſiculo, Civitas.* Innocent. *ubi ſupra.* Facit tex. *in l. Pater, §. Tuſculanus. ff. de legat. 3.* Ratio autem eſt: quia, quando aliquod de jure deſtruitur, titulus caſſatur: facti vero calamitas, nec jus, nec titulum aufert, nec nomen, *l. Servientes. §. Si ſublatum. ff. de ſervit. urban. præd.* Declaratur tamen hæc concluſio, quod ſi deſtructio facta ſit authoritate Superioris, cum ſpe refectionis, aut translatio facta ſit in alium locum, eo caſu retinentur omnia privilegia, ut ita communiter teneri teſtatur Alex. *in l. Stipulantem. §. ſacram. in fine, ff. de verb. oblig.* Felin. *d. c. Cum dilecta. d. num. 21.* Ratio eſt; quia, cùm adeſt ſpes reſtaurationis, locus habitu durat, licet non ſit actu. Ita Bald. *d. c. Imperialis. n. 4. & 10.* & ſic conciliantur Authores hinc inde adducti.

QUÆSITUM X.

Vtrùm Abbas ædificans Monaſterium in loco non exempto, acquirat illi jura exemptionis.

SUMMARIUM.

1 *Exempti ſi ædificent etiam in loco exempto, ſine Ordinariorum licentia, omnia acquiruntur eisdem Ordinariis, una cum fructibus.*
2 *Abbates ædificantes Monaſteria cum Ordinariorum licentia, acquirunt illis jura exemptionis.*

Hujus dubii reſolutio pendet ex dictis *in antecedenti quæſito*, ex quibus patet, quod ſi exempti ædificent, 1
etiam in loco exempto, ſine Ordinariorum licentia, omnia acquirantur eisdem Ordinariis ſimul cum fructibus, ut docet Franch. *in cap. Authoritate, n. 2. de privil. in 6.* Speculat. *tit. privil. p. 4. n. 3.* Panormit. *in cap. Cum olim, il. 2. n. 9. de privil.* Anton. de Pratis *de jurisd. Epiſcop. cap. 1. n. 3. 4. & 7.* Armil. *verbo, exemptio, n. 10.* quos refert & ſequitur Eraſm. Coch. *de jurisd. Ord. in exempt. p. 1. q. 36. & p. 2. q. 45. n. 36.* & Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 26. num. 3. in fine.* Igitur, ſi Abbates, aliive Regulares Prælati, etiam exempti, absque Ordinariorum licentia, Monaſteria, aut alia loca, etiam in locis exemptis, & ſuæ jurisdictionis, ædificaverint, non acquirent illis exemptionem; ſed imo ea cedent ipſorum Ordinariorum dominio, & jurisdictioni. Si vero de Ordinariorum licentia id faciant; nulli dubium, quin exemptionis privilegium, etiam novis illis Monaſteriis, ſeu locis acquiratur: quia, cùm privilegium exemptionis ſit conceſſum Religioni, extenditur ad eorum bona, & loca non ſolum acquiſita, verùm etiam acquirenda, ut patet.

QUÆSITUM XI.

Vtrùm Monaſteria in diœceſi aliqua ædificata, cum eorum perſonis ſint, & in quibus caſibus, Diœceſano ſubjecta; & in quibus poſſint conveniri coram illo, & excommunicari, eique ſubjici; & de cauſis, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria à Sede Apoſtolica exempta ab Ordinariis.

SUMMARIUM.

1 *Monaſteria omnia de jure communi ſunt ſubjecta Epiſcopo, & Diœceſano.*
2 *Monachi olim ſubjecti erant Epiſcopo.*
3 *Monaſteria Regularium ferò omnia ex privilegiis Summorum Pontificum ſunt ab Ordinariorum jurisdictione exempta, & num. 9.*
4 *Regulares degentes intra Clauſtra, quando poſſint ab Ordinariis puniri.*
5 *Ordines regulares, & eorum Monaſteria exempta ſunt à jurisdictione Epiſcoporum.*
6 *Generi per ſpeciem derogatur, & num. 7.*
8 *Poteſtati Ordinariorum nunquam cenſetur derogatum, ex privilegio Summi Pontificis; niſi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur.*

10 *Ex-*

10 *Exemptio prima facta fuit pro Monaſterio S. Vincentii, Ordinis Sancti Benedicti, Pariſienſis diœceſis, & à S. Gregorio magno confirmata.*

11 *Exemptio ſecunda facta fuit pro Monaſterio Sancti Medardi apud Sueſſones à Joanne III. Summo Pontifice.*

12 *Exemptio tertia facta fuit à Bonifacio IV. pro Monaſterio, SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, civitatis Dorombenia.*

13 *Caſſinenſis Abbatia exemptio facta fuit à S. Zacharia Papa.*

14 *Cluniacenſium exemptio à Clemente IV. facta fuit.*

15 *Canonicorum Regularium Monaſteria quampluri-ma exempta fuerunt, & de eorum omnimoda exemptione.*

16 *Camaldulenſes, à quo exempti fuerint, & quo tempore.*

17 *Vallis Umbroſæ Monaſteria à quibus Summis Pontificibus exempta ſint.*

18 *Ciſtercienſes, à quo exemptionem ſuorum Monaſteriorum acceperint.*

19 *Celeſtinorum exemptio.*

20 *Montis Oliveti Congregationis exemptio.*

21 *Sylveſtrinorum exemptio.*

22 *Montis Virginis Congregationis exemptio.*

23 *Præmonſtratenſium exemptio.*

24 *Carthuſienſium exemptio.*

25 *S. Baſilii Congregationis exemptio.*

26 *S. Spiritus in Saxia Congregationis exemptio.*

27 *S. Antonii Viennenſis Congregationis exemptio.*

28 *Prædicatorum Fratrum exemptio.*

29 *Minorum Fratrum S. Franciſci exemptio.*

30 *Cruciferorum exemptio.*

31 *Carmelitarum exemptio.*

32 *Eremitarum S. Auguſtini exemptio.*

33 *Carmelitarum Diſcalceatorum exemptio.*

34 *Servorum B. Mariæ Virginis exemptio.*

35 *Minimorum S. Franciſci de Paula exemptio.*

36 *Theatinorum exemptio.*

37 *Clericorum regularium S. Pauli decollati exemptio.*

38 *Societatis Jeſu exemptio.*

39 *Clericorum regularium de Sommaſcha exemptio.*

40 *Clericorum regularium miniſtrantium infirmis exemptio.*

41 *Joannis Dei Religionis exemptio.*

42 *Clericorum regularium Pauperum Matris* Dei *Scholarum piarum exemptio.*

43 *Religio ſi de novo fundaretur, tunc facilè exemptionem obtineret.*

44 *Exempti non poſſunt puniri, nec carcerari ab Ordinariis locorum.*

45 *Monaſteria, quibus imminet cura animarum, ſubjiciuntur, quoad perſonas, etiam regulares animarum curam exercentes, juriſdictioni Epiſcopi diœceſani.*

46 *Regulares exempti curam animarum exercentes ſubjiciuntur Epiſcopo in his tantùm, quæ ad adminiſtrationem Sacramentorum perſonis ſecularibus pertinent.*

47 *Epiſcopis non licet viſitare Altaria Eccleſiæ regularis exemptæ, cui non incumbit cura animarum perſonarum ſecularium.*

48 *Epiſcopi non poſſunt præſcribere Regularibus, ut certis in locis, & temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant.*

49 *S. Joannis Hieroſolymitani Monaſteria, & Eccleſiæ, quibus animarum perſonarum ſecularium cura incumbit, ſubjiciuntur viſitationi, & correctioni Epiſcopi in his, quæ pertinent ad dictam curam animarum.*

50 *Regulares ſubjiciuntur Epiſcopo, etiam in his, quæ pendent à cura dicta animarum.*

51 *Canonici, & Clerici etiam exempti ad animarum curam deputati poſſunt, non obſtante privilegio, vel conſuetudine, examinari, & viſitari ab Epiſcopo.*

52 *Regulares, vel ſeculares curam animarum exercentes non debent ad dictam animarum curam ad arbitrium ſuorum Superiorum.*

53 *Regulares ſubjiciuntur Epiſcopo, quoad cenſuras ab eo emanatas.*

54 *Regulares non eximuntur ab Epiſcopo, quoad dies feſtos ſervandos.*

55 *Regulares tenentur ad publicas Proceſſiones vocati accedere.*

56 *Regulares non poſſunt imprimere libros, nec imprimere facere, ſine licentia, & approbatione Ordinarii, & ſuorum Superiorum.*

57 *Epiſcopus debet opportunis remediis compellere exemptos, ut lectio ſacræ Scripturæ habeatur in Monaſteriis Monachorum.*

58 *Epiſcopus compellere poteſt, non minus ad prædicationem, quam lectionem Chriſtianæ Reipublicæ neceſſariò habendam, omnes animarum curam habentes.*

59 *Prædicare non poſſunt Regulares ſine licentia ſuorum Superiorum, & benedictione Ordinarii, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum.*

60 *Prædicator, qui ſcandala diſſeminat in populum, & hæreſes, an Epiſcopus contra illum agere poſſit.*

61 *Regularis extra Monaſterium degens, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegato, puniri poteſt.*

62 *Regularis intra Clauſtra degens an poſſit ab Ordinario in aliquo caſu puniri, & corrigi.*

63 *Regulares notoriè delinquentes an poſſit Epiſcopus excommunicare, & contra illos cenſuras ferre.*

64 *Superiores, qui tenentur Epiſcopum certiorem facere de punitione ſuorum ſubditorum, an oretenus, vel in ſcriptis id præſtare teneantur, & n. 66.*

65 *Pœna contra Superiores non punientes ſubditos juxta decretum Concil. Trident.* ſeſſ. 6. de reformat. cap. 3.

67 *Monaſteria, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Ordinario viſitanda ſunt, & etiam omnia beneficia.*

68 *Miſſa celebranda ſunt ſine importunis eleemoſynis & ſine quæſtu turpi, & pactis.*

69 *Sacrificium Altaris extra Eccleſiam, & in privatis domibus peragi non debet.*

70 *Ordines minores non poſſunt Abbates quibuscunque conferre.*

71 *Ordines Subdiaconatus,* Diaconatus, *& Presbyteratus in qua ætate poſſint Regularibus conferri ab Epiſcopo.*

72 *Ad Subdiaconatus Ordinem promoti, quando debeant ad altiorem gradum aſcendere.*

73 *Religioſi ſine diligenti examine non debent ordinari ab Epiſcopo.*

74 *Ordines ſacri duo eadem die, etiam Regularibus, non ſunt conferendi, nullis ſuffragantibus privilegiis.*

75 *Confeſſiones non poſſunt audire Regulares, niſi prius ſint ab Ordinario approbati.*

76 *Miniſteria ſacri Altaris non exerceantur niſi per conſtitutos in dictis Ordinibus.*

77 *Synodo diœceſanæ an exempti intereſſe debeant.*

78 *Monaſteria non erigantur ſine licentia Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt.*

79 *Regularibus an liceat à ſuis Monaſteriis ſine licentia Superioris recedere ſub aliquo prætextu.*

80 *Regulares, qui ad Univerſitates cauſa ſtudendi mittuntur, debent in Conventibus habitare.*

81 *Præcedentia controverſias, inter perſonas Eccleſiaſti-*

cat, etiam regulares, Epiſcopus componere debet, & quomodo.

82 *Profeſſio regularis, tam virorum, quàm mulierum, in unaquaque Religione fieri debet poſt completum annum decimum ſextum.*

83 *Renunciatio ante profeſſionem, quando, & quomodo fieri debeat.*

84 *Regularis quicunque prætendens per vim, aut metum, aut quid ſimile, ingreſſum fuiſſe Religionem, non debet audiri, niſi intra quinquennium.*

85 *Quarta funeralis Cathedralis, aut Parochialis Eccleſiæ quando ſolvenda ſit.*

86 *Regulares bona poſſidere, tanquam propria, prohibentur, etiam ſub nomine Conventus.*

87 *Monaſteria Commendata, & etiam Abbatia, Prioratus, & Præpoſitura, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Epiſcopis viſitari poſſunt ſingulis annis.*

88 *Ordinarii conſenſu deputandi ſunt Sacerdotes ad adminiſtrationem Sacramentorum pro cura ſæcularium, etiamſi ſint ad nutum amovibiles, & prævio examine: ſed limita, ut num. 89.*

90 *Ordinarii in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, Regulares compellere poſſunt.*

91 *Regularis degens extra Clauſtra poteſt ab Epiſcopo, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, puniri, ſi deliqueris.*

92 *Regulares conveniri poſſunt coram Ordinario ratione delicti, & rei, de qua agitur.*

93 *Regulares exempti poſſunt conveniri coram Ordinario, & Inquiſitore in cauſa hæreſis.*

94 *Regulares in reddenda ratione alicujus ultimæ voluntatis ſubduntur Ordinario loci.*

95 *Regulares cogi poſſunt ab Epiſcopo ad reſtituenda omnia, quæ à Novitiis habuerunt, ubi profeſſionem non fecerunt.*

96 *Regulares, quorum Religio extincta eſt, Epiſcopo originis ſubduntur.*

97 *Ejecti de Monaſterio ſubjiciuntur Epiſcopo originis, & num. 100.*

98 *Ejecti regularem habitum gerere non debent, ſed clericalem.*

99 *Regulares ſemel à Regula abſoluti in poteſtatem Epiſcopi incidunt.*

101 *Regulares poſſunt conveniri in cauſis civilibus, quoad reconventionem coram Ordinario, qui in tali caſu efficitur Judex competens Regularium.*

102 *Regulares in die Sabbati Sancti pulſantes campanas ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem, an poſſint conveniri coram loci Ordinario.*

103 *Excommunicatio lata Ordinario contra ſuos ſubditos, non afficit Regulares exemptos.*

104 *Prædicantes ſine licentia Epiſcopi, ſive Sedis Apoſtolicæ, poſſunt excommunicari.*

105 *Regulares auſcultantes Sacerdotum ſæcularium Confeſſiones ſine approbatione Ordinarii, excommunicari poſſunt.*

106 *Abſolventes à caſibus Epiſcopo reſervatis, an poſſint excommunicari.*

107 *Regulares non obſervantes, nec publicantes cenſuras à Sede Apoſtolica emanantes, Epiſcopo mandante, poſſunt excommunicari.*

108 *Dies feſtos, quos in diœceſi ſua præcipit Epiſcopus, non obſervantes poſſunt excommunicari.*

109 *Regulares degentes extra Clauſtra, & delinquentes poſſunt excommunicari.*

110 *Regulares miſſi ad regendas Eccleſias Epiſcopis ſubjectas poſſunt excommunicari, ſtante legitima cauſa.*

111 *Regulares habentes curam animarum in Eccleſiis curatis ſuorum Monaſteriorum, poſſunt excommunicari.*

112 *Sacramenta extremæ Unctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonii Regulares præſumentes adminiſtrare ſine licentia Parochi, excommunicantur. Limita, ut num. 113.*

114 *Regulares in cauſis Religionis, & ſanctæ Inquiſitionis, in quibus ſubjiciuntur Epiſcopis, & Inquiſitoribus, poſſunt excommunicari.*

115 *Regulares facientes egredi Moniales à Monaſteriis, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo.*

116 *Regulares, ſi ſint executores ultimarum voluntatum, poſſunt ab Epiſcopo excommunicari.*

117 *Regulares excommunicari poſſunt in actu reconventionis.*

118 *Epiſcopus an declarare poſſit Regulares exemptos excommunicatos, à jure, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus.*

119 *Exemptionis cauſa, quibus mediantibus Sedes Apoſtolica eximit Regulares ab Ordinariorum juriſdictione.*

OMnia Monaſteria de jure communi ſunt ſubje- 1
cta Epiſcopo, & Ordinario, in cujus diœceſi
ſita ſunt, ut habetur *in cap. Qui verè. 16. q. 1.* & *cap.*
Viduitatis. 27. q. 1. Similiter jam Monachi Epiſcopis
ſubjecti erant Jure communi, *ex cap. Omnes Baſilicæ.* 2
& *cap. Domus. 16. q. 7. & 10. q. 1.* & *cap. Venerabilis. de*
relig. Dom. & facit ad hoc, *cap. Cùm Epiſcopus de offic.*
Ord. in 6. & Gloſſ. *verbo, Prælati, in cap. Quanto. de offic.*
Ordinarii. Sylveſter *in Sum. verbo, Religio, num. 3.*
§. 4. Emmanuel Rodet. *quæſt. regul. tom. 2. q. 63. art. 1.*
Gabedo *in diverſ. jur. argum. lib. 3. cap. 16. in princip.*
Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap. 13. num.*
1. ubi dicit, quòd propterea Epiſcopi de jure commu-
ni habent intentionem fundatam contra Abbates, &
Regulares, tam in civilibus, quàm criminalibus; om-
nia enim Monaſteria Epiſcopo cenſentur ſubjecta; niſi
probentur exempta, *cap. Cùm dilectus, de relig. Dom.*
Ex privilegiis verò ſpecialibus Summorum Pontificum
omnia ferè Regularium Monaſteria ſunt ab Ordinario- 3
rum juriſdictione exempta, ſive privilegia directè, ſive
indirectè per communicationem talem largiantur ex-
emptionem; & conſequenter Monaſteria his tempori-
bus habent juriſdictionem pleno jure quaſi Epiſcopa-
lem, juxta doctrinam Gloſſ. receptam *verbo, Proprio, in*
Clem. 1. de reb. Eccl. non alien. Gabedo *loco cit. lib. 3.*
cap. 18. in princip. Auguſtinus Barboſa *de offic. & poteſt.*
Epiſcopi. part. 3. alleg. 105. num. 3. Cened. *pract. in*
can. qq. lib. 1. Campanil. *loco cit. rubr. 12. cap. 13.*
num. 2. Fuſcus *de viſit. lib. 2. cap. 15.* Satyrus *de cenſ.*
lib. 4. num. 12. Mandoſ. *de ſign. gratiæ, verbo, ex-*
emptio, de qua refuſius egi 1. *tom. diſput. 15. quæſ. 2. 3.*
& ſeqq. Inſuper & Navarrus hoc idem affirmat *tit. de*
regul. tom. 1. com. 2. num. 63. ubi hæc habet formali-
ter verba multum notanda, ſcilicet: *Omnes ferè Re-*
gulares ſunt exempti à juriſdictione Ordinariorum per
privilegia conceſſa eis directè, vel indirectè per participa-
tionem, & communicationem aliorum privilegiorum, &
conſequenter habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.
Gloſſ. ſing. *Clem. 1. verbo, Monaſterii. de reb. Eccl. non*
alien. Quod adeò verum eſt, ut raro in Religioſis habeat
locum, *cap. Volentes. de privil. in 6.* nam jam conceſ-
ſum eſt aliquibus eorum directè, vel indirectè, per par-
ticipationem, ut nequeant conveniri, etiam de fa-
ctis, & ſitis, etiam extra loca exempta cum deroga-
tione *d. cap. Volentes.* editi in Concilio Lugdun. & in-
novati in Concil. Trid. *ſeſſ. 7. cap. 3. de reform. verſ. In*
exemptionum cauſis. Adeo, quòd ex additione Conci-
lii Trid. *d. cap. 7.* colligitur primò limitatio exemptio-
num, ne, ſcilicet, proſint quoad cauſas civiles merce-
dum, & miſerabilium perſonarum. Secundò, generalis
differentia inter Regulares exemptos extra Monaſteria,
& degentes intra: nam hi ſuper nullis cauſis poſſunt con-
veniri coram alia differentia Ordinariis; illi autè ſic ſuper
prædictis

prædictis duobus generibus cauſarum. Eſt & quòd degentes intra non poſſunt ab Ordinariis ratione delicti puniri, niſi quando extra Monaſterium cum populi ſcandalo delinquunt, & non puniuntur à ſuis Prælatis moniti ab Ordinariis, ut id faciant: degentes verò extra ſic, ut indirecto ſenſu, & à contrario habetur in eodem Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 14. de Regul.* Unde reſponſum eſt, non potuiſſe Vicarium Epiſcopi cognoſcere de quodam cenſu petito à Conventu Ordinis Minimorum S. Franciſci de Paula: habentes exemptionem cum derogatione *cap. Volentes.* Tum, quia non degebant extra Conventum: tum, quia non agebatur de ulla cauſa prædictorum generum, neque de delicto extra Monaſterium cum populi ſcandalo. Ita Navarr. cujus verba denotare videntur nervum exemptionis Regularium, & eorum Monaſteriorum.

5 Sed oritur difficultas, an Ordines regulares, & conſequenter eorum Monaſteria, quæ habent Generalem primum Prælatum, & Superiorem, qui viſitat, & corrigit totum Ordinem, ſint exempta. Reſpondit Cochier. *de juriſ. Ordin. p. 1. q. 17. num. 22.* quod ſic; dicens, quod Generalibus conceſſum eſt, ablatum eſſe à diœceſanis, arg. *l. Dominicus. C. V. cauſa fiſcales. l. Si duo. ff. de adminiſtr. tut.* Unde placuit quibusdam, ſi deputetur Judex cauſis certæ ſpeciei, quòd ex ex juriſdictione Judicis ordinarii detractæ, & ſemotæ eſſe cenſebuntur. Ita Raphaël, Cumanus, Caſtrenſ. & Doctores *l. Quod in rerum. §. Si quis poſt. ff. de legat. 1.* vulgatum eſt enim,

6 quòd generi per ſpeciem derogetur. Unde voluit Baldus, quòd ſpecialis viſitator deroget Generali *in l. 1. ff. de offic. conſul.* Ang. *l. Teſtamenta omnia. C. de teſt.* Bald. *Authent. habita, col. 5. C. ne filius pro patre.* Sicque conceſſio generalis eſt in favorem certarum perſonarum, eſtque in eorum favorem, quoad per conceſſionem ſpecialem derogetur generali. Item, cum Generalibus Ordinum attributa eſt hujusmodi ſpecialis juriſdictio ex poſtulatione impetrantium: ſecus verò, ſi motu proprio Pontificis. Ang. *d. l. Teſtamenta*, Bald. *d. Auth. habita.*

Nihilominùs tamen negativam hujus quæſiti partem defendit Jaſon. *l. Quod in rerum. §. Si quis num. 7.* & Ancharan. *in cap. Quod tibi. de reſcrip. in 6.* Ratio eſt; quia juriſdictio ſpecialis cenſeretur conceſſa cumulativè, non verò privativè. Bartolus *l. 1. ff. de Off. Præfect. Urb. Romæ; conſ. 393.* Aretinus *conſ. 102.* Doctores *in cap. Paſtoral. de effic. Ordin. cap. Quia contingit. de relig. Dom.* Nec enim eſt regulariter verum, quòd per ſpecia-

7 lem juriſdictionem uni conceſſam derogetur univerſali juriſdictioni. Ang. *l. 1. C. ubi, & apud quos per illum text.* ubi Gloſſ. *verb. ſolvo*

8 Confirmatur: nam ex privilegio Pontificis nunquam cenſetur derogatum ordinariæ poteſtati, niſi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur, *ex d. cap. Paſtoralis de privileg.* ubi Doctores.

9 Unde, etiamſi Generales Ordinum jus habeant viſitandi, corrigendi, judicandi totum Ordinem; non ideò tamen Ordo ab Ordinariorum juriſdictione exemptus cenſendus eſt, niſi Ordini nominatim exemptio conceſſa ſit, ut mox oſtendemus.

10 Prima ergo exemptio Monaſteriorum facta ab Ordinariorum juriſdictione videtur illa, quæ à D. Germano Pariſienſi Epiſcopo Monaſterio S. Vicentii Ordinis S. Benedicti donata fuit anno 509. die 21. Auguſtini, quam D. Gregorius Magnus Papa poſteà confirmavit, & roboravit, teſte Aymoin. *rer. Franc. lib. 3. cap. 2.* & Renato Choppin. *Monaſtic. lib. 1. tit. 2. num. 19.*

11 Secunda exemptio Monaſteriorum facta fuit anno 559. à Joanne III. Summo Pontifice erga Monaſterium Sancti Medardi apud Sueſſones Ordinis S. Benedicti, ut habetur ex Diplomate ejusdem exemptionis apud eundem Renatum Choppin *loco cit. lib. 2. tit. 1. n. 4.*

12 Tertia exemptio facta fuit Abbatiæ SS. Apoſtolorum Petri, & Pauli, civitatis Dorombarniæ, anno circiter 604. ut conſtat ex Bulla Bonifacii IV. prædictam Abbatiam eximentis apud Clementem Rayner. *de antiquit. Benedict. in Anglia, §. 13. circa finem.*

13 Quarta exemptio fuit Abbatiæ Caſſinenſis à S. Zacharia Papa anno 7. ſui Pontificatus, ut conſtat *ex Bulla ejusdem* apud Leonem Hoſtienſ. *in fine 4. lib. Chron. c. Caſſinenſ.*

14 Quinta exemptio eſt Monaſterii Cluniacenſis, ut teſtatur Roderic. Vitalis Angelus *lib. 11. Hiſt. ſuor. tempor.* Pro omnibus verò Monaſteriis Cluniacenſ. facta fuit à Clemente IV. anno 1265. die 2. Novembris, Pontif. ſui anno 1. ex Renato Choppin. *loco cit. lib. 1. tit. 2. num. 19.* ubi refert tenorem privilegii, exemptionem omnium prædictorum Monaſteriorum Cluniacenſium continentis. Et licet aliquorum Monaſteriorum Cluniacenſium, ſicut etiam Caſſinenſium, & aliarum Congregationum Benedictinarum in ſpeciali facta fuerit a Summis Pontificibus, & præſertim à D. Gregorio Magno, & aliis Ordinis S. Benedicti, nihilominùs totalis Monaſteriorum Cluniacenſium exemptio nulla alia reperitur: niſi ſuperior Clementis IV. recenſita: ſicut & univerſalis Congregationis Caſſinenſ. Monaſteriorum exemptio nulla extat ante Eugenium IV. ut patet *ex ejus Bulla* ſub datum Bononiæ, 1436. prid. Calend. Julii, Pontif. ſui anno 6. quæ eſt conſtitutio 9. ejusdem Pontificis apud Laërtium Cherub. *tom. 1.*

15 Quia Canonicorum Regularium Lateranenſium exemptio in Monaſteriis quampluribus, & etiam in toto Ordine eſt antiquiſſima, non ita facilè initium illius oſtendi poterit, maximè cùm 1. 2. & 3. *conſtit.* Paſchalis II. prædictis Lateranenſibus Canonicis conceſſæ, & relatæ *in principio lib. privileg. Canonicor. Lateranenſium Regularium*, talem Ordinem exemptum præſupponant, & à Benedicto XII. Eugenio IV. Sixto IV. & aliis Summis Pontificibus poſtmodum prædictus Ordo gratiis, privilegiis, & aliis exemptionibus locupletatus ſit.

16 Camaldulenſium Monaſteriorum exemptio facta fuit à Leone X. *ex conſtit.* quæ incipit: *Et ſi à Summo.* ſub datum Romæ 4. Non. Julii, 1513. Pontificatus ſui anno 1. quæ *in Bullar. novo. tom. 1.* eſt 2. in ordine.

17 Vallisumbroſæ Congregationis Monaſteria, licet à Paſchali II. & ab aliis Summis Pontificibus ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recepta fuerint; omnimodam tamen & plenariam omnium Monaſteriorum, locorum, & perſonarum exemptionem ab Innocentio IV. obtinuit, ut patet *in ejus Diplomate*, ſub d tum Aſſiſii, 12. Calend. Julii. indict. 11. anno 1253. Pontificatus ſui anno 10. quod Diploma habetur originaliter, & authenticum in Archivio Vallisumbroſæ.

18 Ciſtercienſis Ordinis Monaſteria ab omni imperio diœceſanorum ſoluta fuerunt ab Alexandro III. Idib. Novemb. 1161. Pontificatus ſui anno 3. cujus privilegii tenor extat apud Renatum Choppinum *de ſacra Polit. forenſi, tit. 3. num. 5.* Hujus exemptionis meminit Eraſmus Cochier *in tract. de jurisd. Ordin. in exempt. part. 1. q. 17. num. 1.* ubi ait, quòd jure communi Ciſtercienſis Ordo id privilegii habet, ut niſi facta mentione Ordinis reſcriptum impetrari non poſſit, *text. cap. Cùm ordinem.* ubi DD. *de reſcript. cap. Ne Dei. de ſimon.* Joan. And. *cap. 1. de ſuppl. negl. Prælat.* Gloſſ. *cap. Recipimus. de privileg.* Felin. & Abb. *d. cap. Cùm Ordinem.* quod ipſum Hoſpitalariis, & Templariis, aliisque nonnullis conceſſum eſſe reperitur.

19 Cæleſtinorum Monaſteriorum exemptio facta fuit à Cæleſtino V. ejus Inſtitutore, anno Domini 1194. Calend. Octob. teſte Renato Choppino *in Monaſtic. lib. 1. tit. 2. num. 13.* ubi extat tenor privilegii ejusdem exemptionis, quidquid dicat Dominus meus Auguſtinus Barboſa *de jure eccleſ. lib. 2. cap. 12. n. 31.*

20 Congregationis Olivetanæ Monaſteria plenariam jurisdictionem ſortita ſunt à Julio II. *ex ejus conſtit.* 12. quæ incipit: *Et ſi ad univerſos.* prid. Calend. Junii, 1505. Pontif. ſui anno quarto: de qua Laërt. Cherub. *tom.* 1. *Bullarii.*

21 Sylveſtrinorum Monaſteria ab Innocentio IV. exempta fuere anno 1247. Pontificatus ſui anno 5. ut patet *in ejus conſtit.* 5. apud Laërt. Cherubinum *tom.* 1.

22 Montis Virginis Monachorum Monaſteria, & præcipuè Monaſterium Montis Virginis, Caput totius Ordinis, ſub protectione D. Petri, & Sedis Apoſtolicæ receptum fuit à Cæleſtino III. anno 1197. Pontificatus ſui ſeptimo, die 4. Novemb. omnia verò Monaſteria à Sixto V. ut habetur *in Diplomate ejuſdem Pontificis*, authentico Romæ in eorum Monaſterio S. Agathæ aſſervato.

23 Præmonſtratenſium Monaſteria à jurisdictione Epiſcoporum exempta fuerunt per Alexandrum V. anno Domini 1419. ſub die 31. Junii ex Renato Choppin. *de ſacr. Polit. lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 7.

24 Carthuſienſium Monaſteria plenariam exemptionem obtinuerunt à Bonifacio IX. ut habetur *in conſtitutione ejus* 3 17. Martii 1391. Pontif. ſui anno ſecundo. Habetur *in Bullar.* Laërtii Cherub. *tom.* 1.

25 Sancti Baſilii Congregationis Monaſteria exempta fuerunt à Gregorio XIII. *per conſtit. ejus* 58. quæ incipit: *Benedictus Dominus.* Calend. Novembr. 1579. Pontif. ſui anno 8. Refertur à Laërt. Cherub. *tom* 2.

26 Sancti Spiritus in Saxia Ordinis Monaſteria à jurisdictione omnium Prælatorum, & aliorum, quam Magiſtri Generalis, exempti fuerunt à Sixto IV. *per ejus conſtit.* 22. quæ incipit: *Religionis zelus.* Idibus Februarii, 1483. apud Laërt. Cherub. *in Bullar. tom.* 1.

27 S. Antonii Viennenſis Ordinis Monaſteria exempta fuerunt per multos Summos Pontifices, præſertim Urbanum IV. Gregorium X. Benedictum XI. Nicolaum IV. Cæleſtinum III. Martinum V. & Pium II. quorum exemptio poſteà confirmata fuit à Clemente VII. *in ejus conſtitut.* 2. quæ incipit: *Rationi congruit.* 6. Cal. Decembris, 1523. *in Bullar.* Laërtii Cherubini *tom.* 1.

28 Fratrum Prædicatorum Monaſteria à multis Summis Pontificibus exempta fuere, & præſertim à Gregorio XI. *per ejus conſtit.* 7. quæ incipit: *Virtute.* 2. Non. Martii, 1374. *in Bull.* Laërt. Cherubini *tom.* 1. Hujus exemptionis mentionem facit Cochier. *loc. cit. num.* 4. *in fine*, ubi ait, quòd Prædicatores citati coram Ordinario, comparere non teneantur ad allegandam exemptionem: eſt enim notoria. Abbas *in cap. Cùm Ordinem*, ubi DD. *de reſcript.* & ita cenſet Fumus *verbo, exemptio, num.* 2. *verbo, Privilegium, num.* 7.

29 Fratrum Minorum Monaſteria ſimiliter à pluribus Summis Pontificibus fuerunt ab imperio Epiſcoporum liberata; ſed præſertim à Clemente IV. teſte Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 61. *art.* 13. & Eraſmo Cochier *loc. cit. num.* 6. ubi ait, quòd Minores eodem anno 1215. cum Prædicatoribus à S. Sede Apoſtolica approbati ſunt, Joan. Cald. *cap. Nimis prava.* ubi Abbas *num.* 1. *de exceſſib. Prælatorum.* donatique poſtmodum à Clemente IV. exemptionibus, tam ab Ordinariis, quàm à delegatis, ac etiam à conſtitutione Innocentii IV. *in cap. Volentes. de privileg. in* 6. ac immediatè ſanctæ Sedi eorum Eccleſiæ, Oratoria, Domus, loca, libri, utenſilia, mobilia, & immobilia ſubjecta.

30 Cruciſerorum Monaſteria ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recepta fuerunt ab Urbano III. *per ſuam conſtitutionem* 1. quæ incipit: *Cùm anteceſſor.* 7. Cal. Aprilis, 1187. *in Bullar.* Laërtii Cherub. *tom.* 1. & ab eodem Pontifice fuerunt ab Ordinariorum jurisdictione exempta.

31 Carmelitarum Monaſteria à jurisdictione Ordinariorum, & Legatorum à multis Summis Pontificibus exempta fuerunt, ut apparet in Bulla Sixti IV. anno Domini 1477. Cal. Aprilis, Pontif. ſui anno 6. quæ extat *in Bullar. ejuſdem Religionis.* De hac exemptione agit ſimiliter Cochier. *loco citato, num.* 7. dum ait: *Carmelitæ pariter à jurisdictione Ordinariorum, & Legatorum prorſus ſunt exempti, adeò quòd proceſſus, aut ſententiæ contra eos latæ ſint nullius roboris.*

32 Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini Monaſteria exempta fuere per Alexandrum IV. anno 1255. ut habetur *in Bullario ejuſdem Ordinis, noviter Romæ impreſſo, conſtit.* 3. ejusdem Pontificis.

33 Carmelitanorum diſcalceatorum Monaſteria per Clementem VIII. exempta fuerunt *in conſtit.* 22. ejusdem apud Laërtium Cherub. *tom.* 2.

34 Servorum B. Virginis Monaſteria exempta ſunt ab Urbano VI. ut patet *in ejus conſtit.* 2. apud Laertium Cherub. *tom.* 1. *Bullarii.*

35 Minimorum Monaſteria à Sixto IV. exempta ſunt *ex conſt. ejus* 5. pud Laërtium Cherub. *tom.* 1. *Bullarii.*

36 Theatinorum Monaſteria per Clementem VII. eximuntur *ex conſtitutione ejus* 38. apud eundem Laërtium Cherub. *loco cit.*

37 Clericorum Regularium S. Pauli decollati Monaſteria à Paulo III. exempta ſunt *per conſtit. ejus tertiam, in Bullario, tom.* 1.

38 Societatis Jeſu Monaſteria recepta ſunt ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, & à jurisdictione Ordinariorum exempta à Paulo III. quinto kalend. Octob. 1540. ut patet *ex ejus conſtit.* quæ incipit: *Regimini* apud Laër. Cherub. *tom.* 1. *Bullar.* De hac exemptione Cochier. *loc. cit. n.* 16. & Hieronymus à Sarbo *in Privil. omn. Ordin. verb. Communicatio Privilegiorum.*

39 Clericorum Regularium de Sommaſcha Monaſteria exempta ſunt à Sixto V. *per ejus conſtit.* 5. apud Laërt. Cherub. *in Bull. tom.* 2.

40 Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis Monaſteria exempta ſunt à Gregorio XIII. *per ejus conſtit.* 17. *in Bullar.* Laërt. Cherub. *tom.* 2.

41 Religionis devoti Patris Joannis Dei Monaſteria à Paulo V. exempta fuere, ut habetur *in ejus Bulla, in* 1. *tom. hujus Operis*, appoſita *in diſput.* 25. *quæſ.* 4. *num* 18.

42 Clericorum Regularium Pauperum Matris Dei Scholarum piarum Monaſteria eximuntur ab Ordinariorum jurisdictione à Gregorio XV. anno 1622. die 25. Octobris per Diploma relatum *in* 1. *tom. hujus Operis, diſp.* 15. *quæſ.* 4. *num.* 29. Aliæ plures exemptiones Monaſteriorum regularium videri poſſunt *in diſput.* 24. *tom.* 2. *hujus Operis*, quæ brevitatis gratia omittuntur. Aliæ etiam plures exemptiones Monaſteriorum ſæcularium, & Eccleſiarum inveniuntur, quas (brevitati ſtudens) prætermitto, cum earundē exemptionum notitia temporis non mihi ſatis conſtet.

43 Imò, ſi aliqua Religio de novo fundaretur, tunc facilè exemptionem obtineret à Sede Apoſtolica, ut ait Cochier. *loco cit. num.* 31. ubi citat pro hac re Mandoſium.

44 Perſonæ igitur in prædictis Monaſteriis exiſtentes, non poſſunt puniri, nec carcerari ab Ordinariis, *ex c. Fratres q.* 1. *cap. Sicut nobis.* §. *final. A contrario ſenſu, de ſupplen. neglig. Prælat.* Hoſtien. *in Sum. de privilegiis, colum. antepenult. Verſura.* Ratio eſt: quia immediatè ſubjiciuntur ſanctæ Sedi, *cap. Authoritate. de privil. in* 6. Gloſſ. pragmatica *de cauſis*, §. Si verò. Nec poſſunt excommunicari, nec aliis pœnis corporalibus, vel ſpiritualibus poſſunt affici ab Ordinariis locorum, ut ſatis probavi *tom.* 1. *diſp.* 15. *per totam.* Videatur Cochier. *loco cit.*

In aliquibus tamen Monaſteria, & eorum perſonæ ſubjiciuntur per Concil. Trid. Epiſcopis.

45 Et primò omnia Monaſteria, quibus imminet cura animarum, perſonæ etiam regulares ibidem curam animarum

animarum exercentes non eximuntur à juriſdictione Ordinarii in iis, quæ ſpectant ad dictam curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem: in his enim juriſdictioni, & Viſitationi Epiſcopi ſubjiciuntur, quod habetur in Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 12. quod etiam affirmant Emmanuel Rodeſiq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 36. *art.* 4. Fuſcus *de viſit. lib.* 2. *cap.* 16. Franciſcus Leo *in Theſaur. fori eccleſ. part.* 2. *cap.* 18. *n.* 105. Aloyſius Riccius *in prax. for. Eccleſ. deciſ.* 736. Piaſecius *in prax. epiſc. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 40. Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr.* 12. *cap.* 13. *num.* 51. Ugolin *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 64. *num.* 18. Hieronym. Venero *in exam. Epiſc. cap.* 11. *num.* 2. Gregorius XV. *in ſua conſtit. de exempt. privileg.* ubi quoad hanc rem hæc habet verba: *Hac generali, ac perpetua valitura conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, ut deinceps, tam Regulares, quàm ſæculares quomodolibet exempti, ſive animarum curam perſonarum ſæcularium Monaſteriis, ſeu Domibus regularibus, aut quibusvis aliis Eccleſiis, vel beneficiis, ſive regularibus, ſive ſæcularibus incumbentem exerceant, ſive aliàs eccleſiaſtica Sacramenta, aut unum ex illis miniſtrent, prævia Epiſcopi approbatione, ſive quoquo modo in dicta cura exercitio, aut in eorundem Sacramentorum, vel alterius ex illis adminiſtratione de facto abſque ulla authoritate ſe ingerant in his, quæ ejusmodi curam, ſeu adminiſtrationem concernunt, omnimodæ viſitationi, juriſdictioni, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquam Sedis apoſtolicæ delegati plenè in omnibus ſubjiciantur.*

46 Et noviſſimè ſacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concil. Trid. Interpretum inter alias declarationes, S. D. N. Urbano VIII. approbante anno 1623. cenſuit, nequaquam ſubjicere Regulares exemptos, quibus animarum ſæcularium cura non incumbit, juriſdictioni Epiſcoporum in his, quæ Sacramentorum adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis adminiſtrandis perſonis ſecularibus iidem Regulares delinquant. Similiter conſtituit, non licere in vim ſupradictæ conſtitutionis Epiſcopo viſitare Altare

47 Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſecularium; nec loca, ubi in iiſdem Eccleſiis aſſervatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, vel ubi confeſſiones perſonarum ſæcularium audiuntur.

48 Declaravit etiam in vim ſupradictæ conſtitutionis, non poſſe Epiſcopos præſcribere Regularibus, ut certis tantùm in locis, aut temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant, vel aliàs illorum privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari; quòd ſi aliunde Epiſcopis hujusmodi facultas competat, illam non fuiſſe ab eadem conſtitutione ſublatam.

49 Hinc ſequitur, Monaſteria Militum Sancti Joannis Hieroſolymitani, & eorum Eccleſias, quantumvis exemptas, quibus animarum cura incumbit in concernentibus curam ipſam, Ordinario loci ſubjici, & ab eodem, *ut ſuprà*, viſitàri, puniri, & corrigi poſſe, quoad perſonas ipſas exercentes prædictam curam. Ita habetur ex conſtitutione Pii V. ſub datum 22. Septembr. 1571. quod etiam docent Cochier. *tract. de jurid. Ordinar. in exemptos, part.* 2. *q.* 45. *num.* 25. Ugolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap.* 20. §. 4. *num.* 2. Auguſtinus Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 74. *num.* 16. Piaſceſ. *in prax. Epiſc. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 46. Aloyſius Riccius *in praxi aurea, reſol.* 176. Ideò ſacra congregatio Concil. Trid. *in una Auguſtana* 26. Junii, a627. cenſuit, Rectores in Eccleſiis S. Joannis Hieroſolymitani curam animarum ſæcularium exercentes ſubeſſe in omnibus viſitationi, correctioni, & juriſdictioni Epiſcopi in iis, quæ concernunt curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, qui poteſt ratione viſitationis, *&c.* Refertur à Barboſa *de jur. eccl. lib.* 1. *cap.* 43. *num.* 137.

50 Non ſolùm autem Regulares prædicti ſubjiciuntur viſitationi, & correctioni Epiſcoporum quoad curam animarum, & adminiſtrationem Sacramentorum, ſed etiam in depeodentibus ab illa, ut dicunt Campanil. *loco citato, cap.* 12. *num.* 51. & Barboſa ſimiliter *loco citato, num.* 20. verbi gratia, ſi Epiſcopus inquirat, quomodò conſervetur Sanctiſſimum Sacramentum, & eccleſiaſtica ornamenta. Ita Seraphinus *deciſ.* 1067. Similiter, ut calices, & decentia paramenta ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum provideantur, ſicut docent Auguſtinus Barboſa *loco citato, num.* 18. Campanil. *ſimiliter loco citato, cap.* 13. *num.* 49.

51 Sequitur etiam, quoscunque Canonicos, & alios Clericos exemptos, dignitates, & etiam non exemptos ad animarum curam exercendam conſtitutos quoad habilitatem, non obſtante privilegio, vel conſuetudine examinari, & viſitari poſſe ab Epiſcopo, ut ait Sayrus *in flor. deciſ. de temp. ordinand. deciſ.* 5. & Barboſ. *loco citato, num.* 19. & Navar. *conſil.* 4. *de tempor. ordinand.*

52 Advertendum tamen eſt, quòd curam animarum exercentes, tam Regulares, quàm ſeculares, poni debent ad arbitrium ſuorum Superiorum: non autem Epiſcoporum, à quibus debent examinari, & approbari priùs. Ita reſolutum fuiſſe teſtantur Piaſceſius *loco citato, part.* 2. *cap.* 3. *num.* 46. Gonzal. *ad Reg.* 8. *Cancell. Gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 34. Et regulares curam animarum ſæcularium exercentes prohiberi poſſunt per Epiſcopum in percipiendis emolumentis, ne excedant taxam ab eo præſcriptam. Ita declaraſſe Sacram Congregationem, teſtatur Barboſa *de jure eccleſiaſtico, loco cit. num.* 145.

53 Secundò, monaſteria exempta ſubjiciuntur Epiſcopo per decretum Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 12. quoad cenſuras, & interdicta ab Epiſcopis emanata: ipſis enim mandantibus ſumpta Regularibus exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, & ſervanda ſunt: quod etiam referunt Henriquez *in Summa, lib.* 3. *cap.* 42. §. 3. *in fine*, Frater Emmanuel *in addit. ad Bullam Cruciatæ, pag. mihi* 29. Fuſcus *de viſit. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 62. Joannes de la Cruz *de ſtatu Regul. lib.* 2. *cap.* 7. *dub.* 2. Ugolinus *loco citato, cap.* 20. §. 3. *num.* 3. Piaſceſius *loco citato, cap.* 3. *num.* 47. Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſiaſtici, part.* 1. *cap.* 8. *numer.* 10. Campanil. *loco citato, rubr.* 12. *cap.* 11. *num.* 114. Homobonus *in examine eccleſiaſtico, tract.* 11. *cap.* 12. *quæſt.* 23. *ſuppoſito* 2. Aloyſius Riccius *in d. praxi aurea, reſol.* 210. *verſ.* 5. Barboſa *de officio Epiſcopi, d. part.* 3. *alleg.* 105. *num.* 43. Cochier. *de juriſdictione Ordinarii in exempt. quæſt.* 45. *num.* 46.

54 Tertiò, non ſunt exempta prædicta Monaſteria quoad dies feſtos, per decretum Concilii Trideotini *d. ſeſſ.* 25. *de Regul. d. cap.* 12. quos dies in ſua diœceſi Epiſcopus ſervandos præceperit. Hoc idem fatentur Rodètiq. *qq. regular. tom.* 2. *quæſt.* 70. *art.* 1. Ugolinus *loco citato, cap.* 20. §. 3. *num.* 1. Piaſceſius *ſimiliter loco citato, cap.* 3. *num.* 47. Aloyſius Riccius *loco citato, reſolut.* 210. *verſ.* 6. Campanil. *loco citato, cap.* 13. *num.* 91. Cochier *ſimiliter loco citato, part.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 55. Laurent. de Peyrinis *in privil. ſui Ordinis, tom.* 1. *conſt.* 28. *Leonis X.* & Barboſa *de jure eccleſiaſtico, lib.* 1. *cap* 43. *num.* 151. ubi ait, quod ita eſt hoc intelligendum, ut Regularium ritus illis feſtis ſemper permaneant quoad Miſſas celebrandas, & cætera divina Officia, tam publicè, quàm privatim, ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis perſolvenda; nec circa hæc ab Epiſcopis quoquo modo quicquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſit: quòd ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire tenentur. Verùm quoad conciones, & lectiones, quas iidē

Regulares ad populum habuerint, debent ſe conformare Evangeliis, & Apoſtolis, quibus Clerus ſecularis utitur illis diebus. Ita declaratum fuiſſe à ſacra Congregatione refert idem Barboſa *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. alleg. 105. num. 34. & 35.* Regulares verò non prohiberi dies feſtos, & jejunia in ſuis Eccleſiis annunciare per ſacram Concilii Congregationem ſub die 2. Julii, 1620. refert deciſum Laurentius de Peyrinis *loco citato, tom. 2. conſtit. 7. Pii V. num. 13.*

55 Quartò, per decretum ejusdem Concilii Tridentini tenentur Regulares exempti ad publicas proceſſiones vocati accedere, *d. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 13.* quod etiam referunt Pariſius *de reſignatione beneficiorum, lib. 3. quæſt. 11. num. 18.* Roderiquez *qq. regular. tom. 3. quæſt. 36. artic. 8.* Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſiaſtici, cap. 8. num. 8.* Zerola *in praxi Epiſc. part. 1. verbo, proceſſiones, §. 2.* Campanil. *loco citato, rubr. 18. cap. 13. num. 117.* Barboſa *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. alleg. 78. num. 8.* Sed de hac re fusè tractavimus *in 1. tom. diſp. 15.* ubi de hac materia.

56 Quintò, Regulares ſubjiciuntur Epiſcopo per decretum de Concilii Tridentini *ſeſſ. 4. in decreto de uſu & editione ſacrorum librorum:* ſtatuit enim ſactum Concilium, quod non liceat Fratribus imprimere, ſeu imprimi facere libros de rebus ſacris, ſine approbatione Ordinarii, & licentia ſuorum Superiorum.

57 Sextò, ex eodem Concilio *de reform. ſeſſ. 5. cap. 1.* debet Epiſcopus opportunis remediis compellere exemptos, ut lectio ſacræ Scripturæ habeatur in Monaſteriis Monachorum, ubi commodè fieri poteſt, ſi Abbates in hoc negligentes fuerint.

58 Septimò, & *ſeſſ. d. de reform. cap.* 2. habetur, ut non minus ad prædicationem, quam lectionem Chriſtianæ Reipublicæ neceſſariam habendam, omnes animarum curam habentes, etiam quavis ratione exemptos ſeſe eſſe prætendant, Epiſcopus compellat.

59 Octavò, ex eodem Concilio *loco citato,* habetur quòd Regulares cujuscunque Ordinis ſine licentia Superiorum Ordinis, & benedictione Ordinarii, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum, prædicare non poſſint; in aliis autem Eccleſiis, ultra licentiam Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere teneantur, & in illis contradicente Epiſcopo prædicare non præſumant, pe qua re latè *in tom. 2. hujus Operis diſput. 12. quæſt. 2. & 3.*

60 Nonò, ex eodem Concilio Tridentino *loco citato,* habetur, quòd ſi aliquis Prædicator, quod abſit, errores, aut ſcandala diſſeminaverit in populum: etiamſi in Monaſterio ſui, vel alterius Ordinis prædicet, Epiſcopus ei prædicationem interdicat: quòd ſi hæreſes prædicaverit, contra eum ſecundùm juris diſpoſitionem, aut loci conſuetudinem procedat, etiamſi Prædicator ipſe generaliter, vel ſpecialiter exemptum ſe eſſe prætendat.

61 Decimò, præcipit idem Concilium Tridentinum *ſeſſ. 6. de reform. cap. 3.* ut Regularis, extra Monaſterium degens, etiam ſui Ordinis privilegii prætextu tutus non cenſeatur, quominùs, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquàm ſuper hoc à Sede Apoſtolica delegato, ſecundùm canonicas ſanctiones viſitari, puniri, & corrigi valeat.

62 Undecimò, & *ſeſſ. ult. de Regul. cap. 14.* ſi Regulares, qui intra Clauſtra Monaſterii degunt, etiam Epiſcopo non ſubjecti, & extra ea notoriè deliquerint, ut populo ſcandalo ſint, intra terminum ab Epiſcopo præfigendum à ſuo Superiore ſeverè puniantur, & de punitione Epiſcopum certiorem faciat; ſin minùs à ſuo Superiore officio privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit. Circa quod decretum multa animadvertunt Doctores, & præſertim Navarr. *comment. 2. de Regul. num. 63.* Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſtic. deciſ. 650. in 1. editione.* Portellus *in dub. regul. verbo, Epiſcopus, num. 2. & 8.* Roderiq. *qq. regul. tom. 2. quæſt. 1. artic. 6.* Laurentius de Peyrinis *tom. 1. privil. ſui Ordinis, conſtitut. 2. Sixti IV. num. 61.* Barboſa *in Collectaneis, cap. ult de ſtatu Monach.* ubi refert à ſacra Congregatione deciſum, facultatem Epiſcopo attributam in Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra Clauſtra delinquentes, vendicare ſibi locum, etiam cùm Regulares notoriè, & cùm ſcandalo intra Eccleſiam delinquunt: non ita ſi intra Clauſtra: & non ſufficere, quod Epiſcopus unica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat, ad caſtigandum ſubditi delictum: & ideò neceſſe non eſſe, Epiſcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus, ut aliqui opinantur; & Epiſcopum ſtatim habita notitia delicti poſſe capere informationem, & illam ad Superiorem Regularem mittere, ut nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere: & non ſufficere, ut Superior Regularis ſententiam, aut acta omnia ſuper delicto actuata ad Epiſcopum transmittat; ſed opus eſſe ut de punitione ipſa & ſententiæ executione Epiſcopum certiorem faciat. Hanc eandem declarationem refert Hieronym. Roderiq *in compendio quæſt. regular. reſolut. 62. num. 8.*

63 An autem poſſit Epiſcopus procedere per cenſuras, ac punire Regularem notoriè, & cum ſcandalo extra Clauſtrum delinquentem, ſi à ſuo Abbate, & Prælato Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfixum non puniatur: dubitant Doctores. Roderiq. *quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 63. art. 7.* affirmativam ſententiam ſuſtinet. Sed negativa ſententia probabilior mihi eſt: quia concilium non exprimit, quòd per cenſuras poſſit Epiſcopus punire Regularem notoriè, & cum ſcandalo delinquentem, cùm conſtet, id declaraſſe, ubi voluit hanc poteſtatem concedere Epiſcopis in Exemptos, ut alibi fecit. Ita Sanchez *de matrimonio lib. 7. diſput. 33. num. 22.* Portellus *in addit. ad dub. regul. verbo, Epiſcopus, num. 5.* Villalobos *part. 2. Summa tract. 35. difficultate 5. num. 37.*

64 Regulares verò Superiores, qui juxta Concilii Tridentini præſcriptum *loco citato* tenentur certiorem facere Epiſcopum de punitione ſuorum Regularium ſubditorum extra Clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo hujusmodi certiorationem; ſed in ſcriptis facere debent. Quod declaraſſe ſacram Congregationem Concilii in una Lucana, 14. Decembris, 1630. affirmat Barboſa *de jure eccleſiaſtico, lib. 1. cap. 42. num. 117.*

65 Et Contra Superiores non punientes ſuos ſubditos juxta formam Decreti Concilii Tridentini *loco cit.* emanavit conſtitutio Clement. VIII. quæ incipit: *Suſcepti muneris.* 18. Martii, 1596. quam refert Quaranta *in Summa Bullarii, verbo, exemptio,* quæ conſtitutio eſt ſub pœna privationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis.

66 Piaſceſ. *in praxi Epiſcoporum, part. 2. cap. 3. num. 43.* dicit, poſſe Regularem in caſu dicti decreti deprehenſum in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum, cum præfinitione termini ad puniendum. Et Fuſcus *de viſit. l. 2. cap. 17. num. 11.* ait, quod Epiſcopus loci litteras ſcribat Superiori ſubditi delinquentis de delicto commiſſo, & de exceſſibus cum ſcandalo populo exhibitis, & inſtet, ut intra talem terminum præfixum ipſum punire velit, & de punitione facta ipſum Epiſcopum certiorem reddat: aliàs, ipſo Superiore negligente, Epiſcopus ipſe poterit eum punire: & illas litteras, quæ requiſitoriæ vocantur, de punitione Monachi delinquentis in præſentia duorum teſtium ex communi practica aſſignari faciat.

6 Duodecimò, præcipit *ſeſſ. 21. cap. 8.* ut locorum Ordinarii viſitent, & corrigant Monaſteria, in quibus non

non vigeat Regularis obſervantia; & beneficia quæcunque, qualitercunque commendata viſitent, & curent, ut reficiantur, quæ reſtauratione indigent, & animarum cura, & alia debita obſequia rectè exerceantur.

68 Decimotertiò, *in ſeſſ. 22. decreto, de obſervandis, & vitandis in celebratione Miſſæ*, cujusvis generis mercedum conditiones, pacta, & quicquid pro Miſſis novis celebrandis datur, atque importunæ, & illiberales eleemoſynarum exactiones potiùs, quàm poſtulationes, aliaque hujusmodi, quæ à ſimoniaca labe, vel certè turpi quæſtu non longè abſunt, omnino prohibeantur ab Ordinariis locorum.

69 Decimoquartò, idem concilium *loco citato* decernit, quòd non patiatur Epiſcopus privatis in domibus, atque omnino extra Eccleſiam, & ad divinum tantùm cultum dedicata Oratoria ab eisdem Ordinariis deſignanda, & viſitanda, ſanctum Sacrificium Miſſæ à ſecularibus, aut Regularibus quibuscunque peragi; ac niſi priùs, qui interſint, decenter compoſito corporis habitu declaraverint, ſe mente etiam, ac decoro cordis affectu, non ſolùm corpore adeſſe. De hac re lata egimus *in 2. tom disput....*

70 Decimoquintò, & *in ſeſſ. 14. ca. 11. de reform.* dicit, quòd Abbatibus, & aliis quibuscunque, quantumvis exemptis, non liceat in poſterum intra fines alicujus diœceſis, etiamſi nullius diœceſis, vel exempti eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſubditus ſibi non ſit, tonſuram, aut minores Ordines conferre. De quo fusè *in 2. tom. hujus Operis, diſp. 2. ferè per totam.*

71 Decimoſextò, & *in eadem ſeſſ. cap. 12.* ſic ſtatuit: *Nullus etiam Regularis ad Subdiaconatus Ordinem ante 22. ad Diaconatus ante 23. ad Presbyteratum ante 25. ætatis ſuæ annum promoveatur. Regulares quoque nec in minori ætate ordinentur, privilegiis quibuscunque quoad hoc excluſis.* Similiter de hac materia actum eſt *diſp. 2. tom. 2.*

72 Decimoſeptimò, *in eadem ſeſſ. cap. 13. & 14.* ſtatuitur, quòd promoti ad Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere non permittantur; *in eod. 2. tom. diſput. 2.* fuſiſſimè de hac re.

73 Decimooctavò, *in ſeſſ. 23. cap. 12.* decernitur, quòd ſine diligenti Epiſcopi examine Regulares non ordinentur, privilegiis quibuscunque quoad hoc excluſis. *In eod. 2. tom. loc. cit.* agitur ex profeſſo de hac re.

Decimononò, idem Concil. *eodem loco* præcipit,

74 quod duò ſacri Ordines eadem die eorum Regularibus non conferantur, privilegiis, atque indultis quibuscunque non obſtantibus, *in ead. tom. 2. diſp. 2.*

75 Vigeſimò, Concilium Tridentinum *ead. ſeſſ. c. 15.* decernit, quòd ſine probatione Epiſcopi nullus, etiam Regularis, poſſit confeſſiones ſecularium, etiam Sacerdotum, audire, Vide *ſuprà, tom. 2. diſp. 6. q. 12.*

76 Vigeſimoprimò, *in eadem ſeſſ. c. 17.* decernit, quòd ſacri Altaris miniſteria non niſi per conſtitutos in dictis Ordinibus exerceantur: *ſimiliter eod. 2. tom. diſp. 2.*

77 Vigeſimoſecundò, & *in ſeſſ. 24. de refor. c. 2.* ſtatuit, quòd Synodi diœceſanæ quotannis celebrentur, ad quas exempti etiam omnes, qui aliàs ceſſante exemptione intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, accedere teneantur; ratione tamen parochialium, aut aliarum ſæcularium Eccleſiarum etiam annexarum debeant hi, qui illarum curam gerunt, quicunque illi ſint, Synodo intereſſe.

78 Vigeſimotertiò, *in ſeſſ. 25. de Regul.* habetur quod Monaſteria non erigantur, ſine Epiſcopi in cujus diœceſi conſtruenda ſunt, obtenta priùs licentia, ut ſuperiùs demonſtravimus *in primo quæſito hujus diſputationis.*

79 Vigeſimoquartò, & *in eadem ſeſſ. cap. 4.* ordinat Concilium quòd non liceat Regularibus à ſuis Conventibus recedere, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eisdem miſſi, aut vocati fuerint; aliàs, qui ſine prædicto mandato in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum puniatur, ut ſui inſtituti deſertor. De hac re agunt Azorius *part. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 11. q. 7.* Aragona *2. 2. q. 69. art. 3.* Navarr. *comment. 2. de Regul. num. 61.* & *comment. 3. num. 51.* Bonacina *de clauſ. & pœn. eam violantibus impoſitis, quæſt. 2. punct. 11 §. 1. numer. 9.* Saytus *in Clavi reg. lib. 12. cap. 17. num. 40.* Fagundez *in præcept. 2. lib. 8. cap. 5. num. 12.* Coriolan. *de caſibus reſervatis. part. 2. caſ. 3. num. 19.* Sanchez *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 8. numer. 102.* Octavianus Sparharius *de modo corrigendi Regulares tract. 3. nunc correcto, & expurgato, part. 2. cap. 2. numer. 4.* Laurentius de Peyrinis *de ſubdito Regulari, tom. 1. quæſt. 1. cap. 20. in princip.* Barboſa *de jure eccleſiaſtico, cap. 42. lib. 1. num. 40.* quorum plures, & præſertim Aragona, dicunt, Concilium Tridentinum *loco citato*, intelligi de illo, qui Superiorem adit, non ex aliqua gravi, ſed levi, vel leviſſima cauſa, intelligigentes ſententiam Bannes contrarium ſentientis *2. 2. quæſt. 12. art. 1.* quando ex fuga tali ad Superiorem ſequeretur ſcandalum, & perturbatio magna Religionis propter cauſæ ignorantiam, qua dictus Religioſus movetur ad talem fugam

Vigeſimoquintò, Concilium Tridentinum *loco cit.* 80
ſtatuit, quòd qui ſtudiorum cauſa ad Univerſitates mittuntur, in Conventibus tantum habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.

Vigeſimoſextò, Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25.* 81
de Regul. cap. 13. decernit, ut controverſias omnes de præcedentia, quæ perſæpè cum ſcandalo oriuntur inter eccleſiaſticas perſonas, tam ſæculares, quàm Regulares, in proceſſionibus publicis, & in aliis ſimilibus, Epiſcopus, amota omni appellatione, & non obſtantibus quibuscumque componat. De hac re *tom. 1. hujus Operis, diſput. 15.* ubi de præcedentiis: & agunt Zerola *in praxi Epiſcoporum, verbo, Proceſſiones, verſ. Ad 3.* Piaſcel. *in praxi Epiſcoporum, part. 2. cap. 3. num. 47.* qui dicunt, quod brevi manu ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura judicii hoc debet præſtare Epiſcopus, ſicut deciſum referunt Aloyſius Riccius *in collect. deciſ. part. 4. collect. 1069.* & Cardinalis Seraphinus *deciſ. 355. & 964.* In materia tamen præcedentiarum jus defert conſuetudini, ut probant Felinus *in cap. Statuimus. in princ. de majorit. & obed.* Baldus *in cap. Cùm olim. num. 1. de conſuet.* Cardinalis *conſ. 62. num. 1.* Decius *in l. Cùm quid, num. 39.* Menochius *conſ. 51. num. 49.* Molſeſ. *de conſuet. Neapol. part. 1. cap. 5. num 21.* Cardinalis Cavalerius *deciſ. 649. num. 1.* Et fuit dictum *in una Seguntina, præcedentiæ, 9.* Junii, 1627. coram Ubaldo juniore, nunc Eminentiſſimo Cardinali. Quod procedit, etiamſi conſuetudo juri repugnet, Seraphinus *deciſ. 964. numer. 1.* & Menoch. *conſ. 51. num. 51.* & Gregorius XV. *deciſ. 24. num. 2.* Et ideò, etiamſi poſſeſſio ſit contra jus, eſt manutenibilis, quando eſt alicujus temporis conſiderabilis. Ita Gregorius XV. *deciſ. 366.* quod fuit etiam dictum *in una Calceaten. decimarum*, 10. Junii, 1611. coram Eminentiſſimo Pamphilio juniore, & *in una Ovetonſi juriſdictionis, 22. Martii, 1626.* coram Ubaldo, & *deciſ. 534. num. 7. part. 1. diverſ.* Vide Covars. *pract. cap. 17. num. 6 verſ. 4.*

Advertendum tamen eſt cum Barboſa *de jure eccleſiaſtico, lib. 1. cap. 43. num. 180.* decretum Concilii Tridentini *loco citato* non tollere appellationem devolutivam, ut cenſuit Rota *in Colonienſi præcedentiæ*, quam adducit idem Barboſa *loco citato*, ubi hoc etiam reſolutum fuiſſe à Sacra Congregatione Concilii Tridentini affirmat.

Vigeſimoſeptimò, ſtatuit idem Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 15.* quòd in quacunque 82
Religio-

Religione, tam virorum, quàm mulierum, profeſſio non fiat ante decimumſextum annum expletum; nec, qui minore tempore, qoam per annum, poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterint, ad profeſſionem admittatur, alioquin profeſſio nullam obligationem inducat ad quoſcunque effectus. De hac re intrà *in ſua propria diſput. de profeſſ. emittentibus.*

83 Vigeſimooctavò, & *in cap. 16. ejuſdem ſeſſ.* Concilium præcipit, quòd nulla renunciatio, aut obligatio anteà facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujuscunque cauſæ piæ valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii, fiat intra duos menſes proximos ante profeſſionem; ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſequuta profeſſione. De hac materia *infrà, in diſput. Novitiorum.*

84 Vigeſimononò, *in ſeſſ. ult. de Regul. cap. 19.* decernitur, quòd quicunque Regularis, qui prætendit, ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe in Religionem, aut ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile; non audiatur, niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis; & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario: quòd ſi anteà ſponte habitum dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcunque cauſam admittatur, ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur: interim vero nullo privilegio ſuæ Religionis juvetur.

85 Trigeſimò, & *in ſeſſ. 25. de reform. cap. 13.* habetur, quòd quibuscunque in locis jam ante annos quadraginta Quarta, qoæ funeralium dicitur, cathedrali, aut aut parochiali Eccleſiæ ſolita eſſet perſolvi, ac poſteà fuerit ex quocunque privilegio Monaſterii conceſſa, poſthac integro jure, & eadem portione, qua anteà ſolebat, eidem Eccleſiæ perſolvatur non obſtantibus quibuscunque privilegiis, etiam Mari magno nuncupatis.

86 Trigeſimoprimò, *eadem ſeſſ. de Regul. cap. 22.* firmat Concilium Tridentinum, quod bona quæcunque, tanquàm propria, vel Conventus nomine poſſidere, aut tenere, Regulares prohibentur, & debent hujusmodi bona Conventui incorporari; Superiores verò bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſumfructum, vel uſum, adminiſtrationem, aut commendam non poſſunt, nec debent. Sed de hac re *in 3. tom. diſput. de voto paupertatis,* agitur: item *cap. 2. de ſtat. Monach.* & *cap. Cùm ad Monaſterium. eod. titul.* & Felin. *in d. Cùm ad Monaſterium. numer. 26.* Cardinalis & Tapia *in Authent. Ingreſſi. de ſacroſ. Eccleſ. verbo ipſo, ingreſſi. cap. 3. num. 54.* Navarr. *comm. 2. de Regul. num. 14.* Ludovicus Lopes *in inſtruct. conſcientia, cap. 154.* Beja *reſponſ. caſuum conſc. part. 3. q. 36.* Roder. *qq. regul. tom. 3. quaſt. 29. art. 8.* Miranda *in Manuali Prælatorum, tom. 1. quaſt. 28 art. 8.* Azorius *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 12. quaſ. 1.* Sanchez *in præcept. Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 22. num. 5.*

87 Trigeſimoſecùndò *ſeſſ. 6. de reform. cap. 3. & ſeſſ. 23. de reform. cap. 8.* decernit innovare, ac reſtituere in rebus præcipuis, & inter cætera ſtatuit, ut commendata Monaſteria, etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ nuncupatæ, quamvis exemptæ, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Epiſcopis, etiam tanquam Sedis apoſtolicæ delegatis, annis ſingulis viſitentur, & ubi vigeret regularis obſervantia, provideant Epiſcopi paternis admonitionibus, ut eorum Regularium Superiores, juxta illorum regularia inſtituta, debitam vivendi rationem obſervent, & obſervari faciant, & ſibi ſubditos in officio contineant, ac moderentur. Quòd ſi admoniti intra ſex menſes eos non viſitaverint, vel correxerint, tunc iidem Epiſcopi ut delegati Apoſtolicæ Sedis eos viſitare poſſint, atque corrigere, prout ipſi Superiores poſſent juxta eorum inſtituta: de qua re egimus *tom. 1. diſput. 4. de Abbatibus Commendatariis.*

Trigeſimotertiò, cum ad Epiſcopum pertineat poteſtas viſitandi Monaſteria, tam regularia, quam ſæcularia, circa ipſorum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, nulli etiam ad nutum amovibiles poſſunt deputari, niſi conſenſu Ordinarii, & prævio per eum, & ejus Vicarium, & Examinatores ſynodales examine, ut habetur in Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 11.* unde refert Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſiaſtici, part. 1. cap. 8. num. 20.* idipſum deciſum fuiſſe, & ſubdit, quod Clemens VIII. mandavit ita ſervari decretum illud Concilii, excipiendo aliqua Monaſteria, & Capita Ordinum, non obſtante conſtitutione Pii V. qua voluit, ut in omnibus Eccleſiis parochialibus, in quibus cura animarum, etiam Laïcorum, exercetur, habeant Ordinarii facultatem ejus Eccleſias, & perſonas viſitandi, & corrigendi. 88 89

Alia loca Concilii Tridentini, quæ ſubmittunt Monaſteria, & Regulares exemptos jurisdictioni Ordinarii, & præſertim in conventione cauſarum coram ipſis Ordinariis, explicabuntur in ſequentibus.

Præter caſus Concilii Tridentini ſuperiùs enumeratos, in quibus Monaſteria, tam ſæcularia, quàm regularia exempta Epiſcopis ſubduntur, vel eorum exemptio eis non ſuffragatur, enumerantur etiam alii caſus, in quibus prædicta Monaſteria, & eorum perſonæ ab Epiſcopo conveniri poſſunt, nihil ſimiliter eis ſuffragante eorum exemptione.

Primus caſus habetur ex Concilio Tridentino *cap. 14. de reform. ſeſſ. 7.* ubi ſtatuitur, quòd Ordinarii, tanquàm Sedis apoſtolicæ delegati, in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum Regulares debitores cogere, & compellere poſſunt, cum expreſſa derogatione quorumcunque: unde, ſi non tanquam Ordinarii, ſaltem tamen ut delegati procedere poterunt. 90

Secundus caſus, ſi Regularis extra Monaſterium degens deliquerit, ab Ordinario loci, tanquàm ſuper hoc à Sede apoſtolica delegato, inquiri, puniri, & corrigi poteſt ex eodem Concilio Tridentino *ſeſſ. 6. cap. 3. ſuperiùs citato,* in hac eadem re; ſed non propter eandem rationem. 91

Tertius caſus, ratione delicti, vel contractus, aut rei, de qua agitur, poſſunt Regulares conveniri coram locorum Ordinariis, *ex cap. 1. de privileg. in 6.* 92

Quartus caſus, in caſu hæreſis Regulares exempti ſubſunt jurisdictioni etiam Epiſcoporum, coram quibus conveniri poſſunt, *ex cap. Ad abolendam. §. fin. de Hæret.* & poſſunt etiam conveniri coram Inquiſitoribus. 93

Quintus caſus in reddenda ratione alicujus ultimæ voluntatis, Regulares ſubduntur Ordinario loci, cui tenentur reddere rationem; & ab eodem Ordinario de mala adminiſtratione puniri poterunt *ex Clement. 1. de teſtam.* item *in caſu cap. 1. de privileg. in 6.* 94

Sextus caſus, poteſt Epiſcopus Regulares cogere ad reſtituenda omnia, quæ à Novitiis habuerunt, ubi profeſſionem non fecerunt, ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16.* Similiter, ſi egrediatur Novitius ob infirmam valetudinem, & moriatur ante profeſſionem, cùm iſte abiiſſe ante profeſſionem dicatur, non ſunt facta bona Monaſterii, bona Novitii. Ita Navar. *in conſ. final. de ſucceſ. ab inteſt.* 95

Septimus caſus, Regulares, quorum Religio extincta eſt, & à Regularium jurisdictione liberata eſt, Epiſcopo ſubjiciuntur, *cap. 1. de relig. Domibus, lib. 6.* Debent enim ſupradicti Regulares obedire Epiſcopo diœceſano, ſi prædictis Religioſis non permittitur ampliùs in eorum Monaſteriis ſecundum Regulam vivere, qui Epiſcopus erit Epiſcopus originis, ut aſſerit Navar. *in comm. 2. de Regul. num. 34.* ubi etiam aſſerit, quòd ejecti de Monaſterio ſunt ſimiliter ſubjecti 96 97

Epiſcopo

Epiſcopo originis, cui ejecti ſe offerre debent, ut præci- 98 piat illis, qua in re velit eos occupatos habere: qui quidem ejecti regularem habitum gerere non debent, ſed clericalem, cùm privati ſint habitu regulari: & non ſunt cogendi ſupradicti Regulares redire ad Monaſterium, à quo ejecti ſunt: hi ergo omnes Regulares ſupradicti ab Epiſcopo conveniri poſſunt, ſicut alii Clerici ei ſubjecti.

99 Octavus caſus, Regulares aſſumpti ad dignitatem ſæcularem, ut ad Epiſcopatum, ſi deinde à tali dignitate ſe abdicaverint, ſive tali dignitate privati ſint, cùm ſemel à Regula abſoluti fuerint, in poteſtatem, atque juriſdictionem Epiſcopi incidunt. Ita Federicus de Sen. *in conſ.* 5. *num.* 2. & *conſ.* 19. *num.* 4. Cardinalis Tuſc. *in lit. M. concl.* 325. & 328. Idem ait de Mona- 100 cho profeſſo expulſo, ſi non recipiatur ab aliqua Regula, ſeu Religione. Idem mihi videtur eſſe dicendum etiam de Monacho, qui ſe abdicaverit ab aliqua dignitate, & à Religione ſuſcipitur, ut experientia patet de multis Regularibus, qui hac noſtra poteſtate à prædictis dignitatibus abdicati ad Clauſtrum redierunt ſub obedientia ſuorum Prælatorum Regularium, in quo caſu non poſſunt conveniri ab Ordinario loci, niſi in illis caſibus in ſacris Canonibus expreſſis.

101 Nonus caſus, Regulares poſſunt conveniri in cauſis civilibus quoad reconventionem, ratione cujus reconventionis Ordinarius loci, qui erat Judex incompetens, efficitur competens, *cap.* 1. & 2. *de mut. petit. Authent. Et conſequenter. C. quomodo, & quando Judex*, & DD. *in cap. Si Clerici. de jud.* & præſertim Felin. *num.* 8. & Francus *deciſ.* 193. Et ita practicatur communiter ſine contradictione, ut docet Farinacius *tit. de inquiſ. q.* 8. *limit.* 8. *num.* 99. ubi hoc aſſerit de communi: quia hoc procedit ex natura cauſæ, non ex natura perſonæ, teſte Baldo *in Authent. habita cap. Ne filius pro patre, num.* 23.

102 Aliqui Doctores volunt, quòd Regulares conveniri poſſint, & etiam Clerici ſæculares, licèt privilegiati ſuper hoc, ſi die Sabbathi Majoris hebdomadæ, antequam campana cathedralis, vel majoris Eccleſiæ pulſetur, campanas in propriis Eccleſiis pulſaverint: & hoc deciſum fuiſſe à ſacra Congregatione Cardinalium die 10. Octobris, 1586. refert *in theſauro fori eccleſiaſtici, part.* 1. *de verbi Dei prædicatione, numer.* 21. Sed hoc limita, niſi privilegio ſint muniti.

Alii aſſignantur caſus, in quibus poſſunt Regulares conveniri, ultimum, quando Ordinarius eſſet in poſſeſſione Regulares judicandi, ut dicit Hoſtienſis *in Sum. de privil. verſ. Qualiter omittatur.* Similiter aſſignantur vigintiquatuor caſus à Socin. Sen. *in c. Recepimus de privil.* & *in cap. Ad abolendam. in fin. de Hæret.* & *in cap. Cùm Capella.* & *in cap. Ex ore. de privileg.* & *in cap. Cùm inter. de conſuet.* & *in cap. Nulli. de ſententia excommunicationis*, & *in cap.* 1. *de ſententia excommunicationis, in* 6. & *cap.* 1. *de præbendis, eod. tit. in* 6. & *cap. Authoritate. de privilegiis, eod. lib.* & *in cap. Veniens. de præſcript.* & *Clement.* 1. *de ſepulturis*, & *in Clement.* 2. *de ſtat. Monach.* & *in Clementina* 2. *de religioſis Domibus*, & *Clementina* 1. *de jurepatronatus, Clement. fi. eod. tit.* & *Clement. fi. de pœnis*, & *Clement.* 1. *de ſententia excommunicationis*, in quibus caſibus Epiſcopus in Regulares videtur juriſdictionem habere, ac illos convenire poſſe.

Præter ſupradictos caſus dantur etiam alii, in quibus poſſunt Ordinarii locorum Regulares, & exemptos excommunicare, licèt Regula univerſalis ſit, 103 quod excommunicatio lata ab Ordinariis contra ſubditos ſuos, non afficiat Religioſos, & Exemptos, in quos juriſdictionem non habent, *cap. A nobis.* 1. *de ſententia excommunicationis.* Flor. theol. *in* 4. *ſent. tract. de excommunicat.* 2. *diff. art.* 1. *concl.* 1. *cap. Romana. de ſententia excommunicationis, lib.* 6. *cap.* 1. §. *Iacos. de privil. lib.* 6. In aliquibus tamen permiſſum eſt Ordinariis à ſacris Canonibus, cenſuras in Regulares, & exemptos ferre. Et primò in prædicatores ſine 104 licentia Ordinarii, ſive Sedis apoſtolicæ prædicantes, poſſunt excommunicationis ſententiam ferre, *cap. Excommunicamus.* 45. *quia verò. de Hæret.* & Gloſſ. *in cap.* 1. *verſ. Privilegia. de ſtat. Monachorum.* Pegna *ſuper Commentar. cap.* 13. *part.* 2. *directorii Inquiſitorum.* niſi privilegio ſint muniti.

Secundò, poſſunt excommunicari, quando auſcul- 105 tarent ſæcularium confeſſiones, etiam Sacerdotum, ſine licentia Ordinarii, ex *Clem. Dudum.* §. *At de ſepult.* niſi privilegiis muniti ſint.

Tertiò, quando Regulares, & exempti abſolverent 106 pœnitentes, quos audiunt in confeſſionibus à caſibus reſervatis ipſi Epiſcopo ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *cap.* 7. Ratio eſt: quia Mare magnum Regularium in omnibus eſt abrogatum, in quibus contradicit decretis ſacri Concil. Trid. per Bullam Pii IV. ſub datum Romæ Calendis Martii, 1565. Pontificatus ſui anno 6. Dixi, à *caſibus reſervatis Ordinario*: quia, ſi excommunicatos, vel à canone, vel à ſententiis latis per ſtatuta ſynodalia præſumpſerint abſolvere, inciderent Regulares ex excommunicationem papalem: ſi verò à caſibus Bullæ Cœnæ abſolverent, eſſent excommunicati ipſo jure, ut placet Navarr. *c.* 27. *n.* 74. *de Regal.* excommunicatione epiſcopali: ſed poſtea per Bullam Cœnæ Domini felicis recordationis Sixti V. & noviſſimè per eandem Bullam Sanctiſſimi D. N. Urbani VIII. excommunicarentur papali excommunicatione; imò non eſſet opus, ut in iſtis caſibus excommunicentur; ſed ut declarentur tales.

Quartò quando non obſervarent, nec publicarent 107 Regulares & exempti cenſuras eccleſiaſticas à Sede apoſtolica emanatas, & ab Ordinariis, iiſdem mandantibus, *c. Cùm & plantari.* §. *Excommunicatis, de privil. c. Epiſcoporum, eod. tit. l.* 6. *c. Hi, qui.* §. *Tres verò. de ſentent. excommunica. eod. tit.* & Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *c.* 12. *de Regul.*

Poſſunt excommunicari, quando non obſervant 108 dies feſtos, quos in Diœceſi ſua ſervandos præcipit Epiſcopus *ex cap. De his.* 12. *diſt.* & Concilium Tridentinum *loc. cit.*

Sextò, ſimiliter poſſunt excommunicari Regulares, 109 quando degunt extra Clauſtra, & delinquunt, ut habetur in Bulla Clementis VII. quæ incipit: *Sedis apoſtolica.* & eſt 43. apud Laertium Cherubinum. Videatur Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 6. *de reform. cap.* 6.

Septimò, prætereà Regulares ab Ordinariis, quando mitterentur ad regendas Eccleſias ſuorum Mona- 110 ſteriorum, ſubditas locorum Ordinariis, excommunicari poſſunt *ex cap.* 1. §. *In eos. verſ. Si forſan. de privileg. in* 6. Videatur Concilium Trid. *ſeſſ.* 7. *c.* 14. *de reform.* in hoc enim caſu poſſunt, ſtante legitima cauſa, excommunicari ab Ordinariis.

Octavò, ſi Regulares haberent curam animarum in 111 Eccleſiis curatis Monaſteriorum, ſeu Domorum, tam virorum, quam mulierum, quoad curam animarum, poſſunt excommunicari ex dicto Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *cap.* 2. *de reform.* ubi excipiuntur tamen aliqui caſus, prout ibi.

Nonò, Regulares, ſi præſumpſerint adminiſtrare 112 Clericis, aut Laicis Sacramentum extremæ Unctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonii, ſine licentia Parochi, excommunicantur *ex Clement.* 1. *de privil.* & Gloſſ. ibi *in* 4. *notab.* & Cajet. *in Summ. verbo. excom. cap.* 64. Navarr. *de Regal. cap.* 27. *n.* 101. Cardinalis *in d. Clem.* & Sylveſter. *in verb. Excommunicatio.* 7. *excom.* 14. §. 7. Excuſarentur tamen, ſi in caſu neceſſitatis longè abſente Parocho, verbi gratia, bona fide conferrent præfatum Sacramentum, cùm in tali caſu non ſit, illud 113

praſu a-

præſumptuosè miniſtrare, de qua re multa diximus *tom. 2. hujus Operis, diſput...*

114 Decimò, quando proceditur contra Regulares in caſibus religionis, & ſanctæ Inquiſitionis, in quibus ſunt ſubjecti locorum Ordinariis, & Inquiſituribus, *cap. Ad abolendam. de Hæret.* Gloſſ. *in Clem. unica, verſ. A jure. de exceſſib. Prælator.* & *in Bulla* felicis recordationis Pauli V. quæ incipit: *Romanus Pontifex.* in Bullar. *fol.* 210.

115 Undecimò, Regulares facientes egredi Moniales à Monaſteriis, etiamſi ſint ipſis Regularibus ſubjectæ, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo ex Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 5. de Regul.*

116 Duodecimò, Regulares, ſi eſſent executores ultimarum voluntatum *ex Clement. unica, de teſtam.* & ibi Gloſſ. & Panormitan. poſſunt, data cauſa, excommunicari.

117 Decimotertiò, poſſent etiam excommunicari in actu reconventionis: quia ſubjiciuntur judicio Ordinarii ex Gloſſ. *in cap. 2. de mut. petit.* & *in cap. At ſi Clerici. in verſ. Non tenetur. de judic.* Nec Clericus, ſive ſecularis, ſive regularis, poteſt hoc judicium tergiverſari ex Marant. *pract. part. 4. d. 6. num. 13.* etiamſi reconventio fiat in foro ſeculari, & excommunicatio fieret in foro eccleſiaſtico. Hoſtienſ. *in Summa de ſtatu Monachorum, §. de viſitatione, numer.* 8. & 9. quod Neapoli hodie practicatur, ut aſſerit Lauretus de Franchis Neapolitanus *in ſuis controverſiis, quaſt.* 6. *pag.* 318.

118 An verò poſſit Epiſcopus declarare excommunicatos à jure, vel apoſtolicis conſtitutionibus Regulares exemptos, habentes privilegium, ut excommunicari, ſuſpendi, & interdici non poſſint? Reſpondeo negativè: quia Regulares exempti ſunt de jure à juriſdictione Ordinariorum, *cap. 1. de capellis Monachorum:* conceſſio verò eſt per verba generaliſſima ab omni juriſdictione, dominio, & poteſtate Epiſcopi, & quorumlibet Ordinariorum: exemptionis autem generalis verba geminata tantùm operantur, quantum ſingulis rebus, & caſibus, ut dicat Sevillian. *in conſ.* 66. *n.* 13. & Gutier. *in conſ. 5. n* 6. & deciſum fuit *in una Brundusina exemptionis*, 9. Februarii, 1579. coram Bubalo, quòd verba generalia exemptionis liberant taliter exemptum ab utraque lege Diœceſani, & juriſdictionali Epiſcoporum, quod penes eos nihil remanet: de qua re videatur Cravetta *in conſ.* 294. *n.* 1. & 2. ubi ait, quòd verba generalia habent vim ſpecialis expreſſionis, ubi mentio individua requiritur, & comprehendit omnia, quæ excogitari poſſunt: & in eodem loco plures alios Doctores citat, & ſequitur.

Opinionem contrariam docuerunt Cardinalis *in Clem. 1. de privil.* Imola *in Clem. 1. de ſeq. poſſeſſ.* Felin. *in cap. Non poteſt. de ſent. & re jud.* Gambara *de poteſt. leg. in Regulares exemptos*, & Panor. *in d. Clem. 1.* ubi licet de citatione dubitet, per quam videtur indici exemptionis violatio; tollitur tamen dubitatio à Felino *loco cit.* dum ait, quòd dicta citatio erit ſimilis illi, quæ habet clauſulam, *ſi ſua putaverit intereſſe*; quæ non arctat nolentem comparere, & poteſt fieri in non ſubditum. Sed de hac re actum eſt *in 2. tom. hujus Operis.*

119 Quo verò ad cauſas, quibus mediantibus fuerunt Monaſteria Regularium, cum eorum perſonis, à Sede apoſtolica ab Ordinariorum juriſdictione exempta, vide *in cap. Nimis prava, de exceſſibus præl.* & *in c. Nimis iniqua. eod. tit.* & *in Clem.* quæ incipit: *Frequens eod. tit. de exceſſ. Præl.* quas cauſas, ſeu gravamina, Regularibus illata, propter quæ fuerunt Regulares exempti, in unum ſub brevitate collegit Lauretus de Franchis *in ſuis controverſiis inter Epiſcopos, & Regulares, pag.* 304. *quaſt.* 4. quæ hìc recenſere mihi viſum eſt.

120 PLerique, tam Eccleſiarum Prælati, quàm alii, Viros Religioſos ad Synodos ſuas accedere, ac ſuis conſtitutionibus ſubjacere compellebant, Capitula, & ſcrutinia in locis Fratrum pro his corrigendis facturos ſe comminantes, fidelitatem juramento firmatam ab eorum Miniſtris, & Cuſtodibus exigebant. Ipſis, ut extra civitates, quam intra, cum eis proceſſionaliter venirent, ex levi cauſa mandabant. Excommunicationis ſententiam pronuciabant in ipſorum benefactores, idipſum Fratribus comminantes. Ne fratres ad honorabiliores civitates, & villas, ubi religiosè, ac honeſtè poſſent commorari, à populis devotè vocati accederent, inhibentes; tam in accedentes Fratres, quàm in receptatores ipſorum excommunicationis ſententiam fulminabant. Ab ipſis de hortorum fructibus decimas, necnon de habitaculis Fratrum, ſicut de Judæorum domibus extorquebant. Eos de locis, in quibus Deo ſerviebant, amovere conabantur. Nonnulli ſtatuta faciebant, per quæ derogabant privilegiis exemptorum, ut ipſos ſuæ ſubderent totaliter ditioni; eiſdem Miniſtros, & Cuſtodes volebant præficere pro ſuæ arbitrio voluntatis. Et generaliter quamplures Prælati, Religioſis præſertim exemptis, & privilegiatis in Rebus & perſonis ſuis, ac juribus ſpiritualibus, & temporalibus contra juſtitiam, & eorum privilegia graves inferebant injurias, & jacturas. Volebant contra ipſorum Regulam à Sede apoſtolica approbatam, & Ordinis inſtituta, ipſorum Confeſſiones audire, ac eis injungere pœnitentias, & Euchariſtiam exhibere. Nolebant, ut Corpus Chriſti in eorum Oratoriis reſervaretur, Fratres ipſorum defunctos apud Eccleſias ſuas ſepeliri, & eorum exequias celebrari compellebant. Si quis decedentium Fratrum alibi, quàm in ſuis Eccleſiis elegiſſet ſepulturam, funus priùs ad Eccleſias ſuas deferri cogebant, ut oblatio ſuis uſibus cederet. Nec ſuſtinentes eos habere campanam, & cœmeterium benedictum, certis horarum temporibus permittebant ipſos celebrare divina. Volebant in eorum Domibus certum numerum Fratrum Sacerdotum, Clericorum, & Laicorum, necnon cereorum, lampadarum, & ornamentorum pro ſua voluntate taxare; reſiduum cereorum, quando noviter apponebantur, ab ipſis exigentes. Nec permittebant, quòd novi Saaerdotes eorum alibi quàm in ſuis Eccleſiis primas Miſſas celebrarent; eos nihilominùs cogentes, ut in quotidianis Miſſis, quas in ſuis locis, & Altaribus celebrabant, oblationes ad opus eorum reciperent, & reſervarent. Quidquid eis inter Miſſarum ſolennia, intra Domorum ſuarum ambitum pia fidelium devotione donabatur, ab ipſis extorquere oblationis nomine contendebant. Viros Religioſos, etiam exemptos, capiebant, & carcerabant, etiam in caſibus non conceſſis à jure. Per gravium interminationem pœnarum impediebant, ne debentes exemptis decimas, ſeu redditus, illos ſolverent eiſdem, neve aliqui Miſſas eorum audirent. Contra molentes in molendinis Monachorum, & coquentes in furnis eorum, ſervitutes quoque, & vaſollos, & domeſticos eorundem, vel alios qualitercunque contrahentes, & participantes cum ipſis ſuſpendebant, interdicebant, & excommunicabant abſque cauſa rationabili pro libito voluntatis. Appellationibus, quas prædicti exempti ob præfata, vel alia gravamina rationabiliter interponebant, quandoque minimè deferentes, appellantes, occaſione appellationum hujuſmodi, interdum capi, & carceri mancipari præcipiebant. Capellanos in Eccleſiis pleno jure ſpectantibus ad eoſdem (licet nulla cauſa ſubeſſet legitima) celebrare non ſinebant, nec miniſtrare Parochianis eccleſiaſtica Sacramenta. Contra Abbates, & Monachos, & Converſos exemptos, necnon & Clericos ipſis pleno jure ſubjectos, eis non parentes, in quibus non tenebantur, inconſulta facilitate in carceribus detentos, ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententiam proferebant; loca, & Eccleſias ipſorum interdicentes. In exigendo ab ipſis exemptis, eorumque ſubdiiis

ditis ſubſidia charitatis, nimium contra eos excedebant, inſolitas, ac indebitas ipſis, contra jura actiones imponentes. Eccleſiis vacantibus, in quibus Monaſteria jus obtinebant patronatus (repulſis perſonis idoneis ad eas præſentatis,) perſonas inhabiles inſtituebant, & indignas. Proceſſus juſtè factos, ſeu ſententias juſte latas à delegatis Sedi apoſtolicæ, vel à Conſervatoribus pro exemptis, publicari, ſeu exeqvutioni demandari à ſuis ſubditis non permittebant. Tabellionibus publicis, ne inſtrumenta conficerent, inhibebant; & Judicibus, ne juſtitiam redderent; & Juriſperitis, ne conſilium, vel auxilium præberent in cauſis, ſeu negotiis ipſorum. Novos cenſus, & indebita onera parochialibus imponebant Eccleſiis, in quibus exempti jus obtinebant patronatus Eccleſias curam animarum habentes ad menſam Abbatum ſpectantes, quarum fructus Clericis ſecularibus quandoque ad firmam concedebant, ipſis decedentibus, ſuis Clericis conferebant; quamvis Eccleſiæ in rei veritate non vacarent. In Eccleſiis Monachorum jura ipſorum ſibi injuſtè appropriantes, equos, boves, theſaurum, & alia bona Monaſteriorum mobilia, & immobilia illicitè occupantes; de ipſorum reditibus pro libito voluntatis ordinabant, ita ut rectoribus ipſarum non remaneret, unde poſſent, ſuſtentari. Quandoque cum armis, & vexillo erecto molendina, & alia exemptorum bona contra juſtitiam deſtruebant, quæ etiam tanto tempore poſſederant, quòd de contrario memoria exiſteret. Frequenter mittebant ad Monaſteria ſuarum civitatum, & diœceſium ſuos conſanguineos, nepotes, & interdum animalia ſua, cum cuſtodibus, ut eis de bonis monaſteriorum provideretur. Abbates, & Priores Monaſteriorum ſæpiſſimè compellebant, ut ſuis conſanguineis, & nepotibus Monaſteriorum ſuorum, & Prioratuum poſſeſſiones concederent in perpetuum, vel ad tempus. Permittebant etiam, & tacitè conſentiebant, quòd in ſuo dominio temporali per milites, vaſallos, & ipſorum temporales Officiales, Monaſteriorum bona mobilia, & immobilia per violentiam occuparentur in caſibus non permiſſis à jure, varias injurias perſonis eccleſiaſticis inferentes. Interdum Abbates, Priores, & alios beneficiatos ſuis beneficiis injuſtè privabant, ut ſic fructus beneficiorum vacantium primi anni poſſent percipere. Cogebant ſæpiſſimè Abbates, & Priores Monaſteriorum ad ſibi præſentandum ſuos familiares conſanguineos, vel nepotes ad Eccleſias vacantes, in quibus jus obtinebant patronatus. Sine juſta cauſa impediebant, ne exempti loca ſua poſſent reparare.

DISPUTATIO VI.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum regularium, quoad Novitios recipiendos, eoſque ad Profeſſionem admittendos.

Quæſ. I. *An ſpectet ad Abbatem ſolum recipere Novitios; an verò etiam ad alios ſibi ſocios, & collegas, ſive Capitulum.*

II. *Quam ætatem requirere debeat Abbas in Novitiis recipiendis.*

III. *Quæ perſonæ ad habitum Religionis admitti prohibeantur Abbatibus, & aliis Prælatis Regularibus.*

IV. *De informationibus circa Novitios acceptandos, & aliis Prælatis ſuperioribus habendis.*

V. *Vtrùm Abbates, & Prælati regulares, omittentes informationes circa Novitios, peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V.*

VI. *De quibus Abbas Novitios recipiendos admonere, & qualiter cum iis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat.*

VII. *Quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis regularibus circa probationis annum ſuorum Novitiorum, & locum in quo Novitii educantur, præcavendum.*

VIII. *Quid obſervare debeant Abbates, & Prælati regulares circa habitum ingredientium Religionem.*

IX. *Vtrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus, pro expenſis in Novitiatu factis accipere.*

X. *Quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis regularibus circa renunciationem bonorum ſui Novitii præcavendum: & quæ contineantur, vel non, in Decreto Concilii Tridentin.* ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.

XI. *De tempore probationis Novitiorum, & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit.*

XII. *In qua ætate debeant Abbates, & Prælati regulares Novitios ad profeſſionem admittere; & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contra facientes.*

XIII. *Vtrùm in quacunque profeſſione, tam expreſſa, quàm tacita, idem tempus, & ætas in Novitiis requiratur.*

XIV. *Vtrùm oporteat profeſſionem fieri in manibus Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, vel de ipſorum licentia.*

XV. *Vtrùm Abbas ſolus, ſine Monachorum conſenſu, vel conſilio, poſſit ad profeſſionem Novitios recipere.*

XVI. *De conditionibus validæ profeſſionis.*

XVII. *Vtrùm profeſſio invalida ſit ratificanda, tam ab Abbate, & Conventu, quàm à profitente.*

XVIII. *Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares, vel alii, ad quos ſpectat, Novitios ad profeſſionem admittere, poſſint aliis delegare, ut dictos Novitios ad profeſſionem admittant; & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre.*

XIX. *An profeſſio excommunicati per Abbatem recepta valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens.*

XX. *An Abbas cenſura innodatus ad profeſſionem aliquem admittere valeat.*

XXI. *An profeſſio facta in manibus Epiſcopi, ſine Abbatis, & Conventus licentia valeat.*

XXII. *De his, quæ circa formam profeſſionis ab Abbate ſunt prænoſcenda.*

XXIII. *An pro ratificatione invalidæ profeſſionis exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares, exteriorem profitentis conſenſum; & an profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur.*

XXIV. *An Abbas iteranti profeſſionem præcipere debeat, ut novum annum probationis expleat.*

XXV. *Intra quod tempus Monachus contra profeſſionem invalidam reclamare poſſit; & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam.*

XXVI. *Quibus ex cauſis competere poſſit Religioſo jus reclamandi contra profeſſionem à ſe emiſſam.*

XXVII. *De privilegiis, quibus fruuntur Novitii regulares, & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio; ac de aliis privilegiis, exemptionibus, & immunitatibus eorundem Novitiorum.*

XXVIII. *Vtrum Novitii puniendi ſint pro ſuis delictis à Iudice ſeculari, vel eccleſiaſtico.*

QUÆSITUM I.

An ſpectet ad Abbatem ſolum recipere Novitios; an verò etiam ad alios ſibi ſocios, & Collegas, ſive capitulum.

SUMMARIUM.

1 *Religio quid ſit.*

2 *Novitii, qui dicantur.*

3 *Religionem ingredi non poteſt, qui ab ea non recipitur.*

4 *Poteſtas recipiendi Novitios reperitur in qualibet Religione approbata, & quomodo.*

5 *Abbas in Religionibus Ordinis S. Benedicti tenetur in receptione Novitiorum ad validitatem actus, conſilium Capituli adhibere.*

6 *Vota, ſeu ſuffragia Capituli Congregationum Ordinis S. Benedicti, ſunt conſultiva, non verò definitiva.*

7 *Religionis Regula, privilegia, vel conſuetudines in receptione Novitiorum attendendæ ſunt.*

8 *Conſenſus ſaltem aliquorum Patrum requiritur in receptione Novitiorum.*

9 *Abbas, ſeu Prælatus, qui Seniorum, & Collegarum conſilium poſtulare tenetur, debet eorum conſenſum expectare, & ſequi.*

10 *Collegæ, & Seniores an teneantur conſentire, an verò ſufficiat, ut major pars conſentiat, ad validitatem receptionis Novitii.*

11 *Novitii receptio facta, ſi ex tribus Collegis unus tantùm cum Generali, vel Provinciali conſentiat, valida eſt; ſecùs ſi contradicente Generali omnes Collegæ conſentiant, ut num. 12.*

13 *Abbas ſe ſolo, aliis Collegis ſine rationabili cauſa conſenſum denegantibus, vel imminente neceſſitate, & periculo, an validè recipiat Novitium, num. 14.*

15 *Abbas ſine conſenſu Collegarum invalidè Novitium admittit.*

16 *Novitius, in quo concurrunt conditiones requiſitæ, debet à Collegis ad religionem admitti.*

1 Religio, ſecundùm Auguſtinum *de vera Religione*, à religando nos Deo, dicta, cæteris modis, quibus diſtingui, & ſumi poſſet, relictis, prout Gloſ. *in cap. Ex multa de vot.* aſſerit, & prout ad nos pertinet, eſt Collegium, vel Univerſitas hominum Deum colentium; & ſtricto, & proprio modo, &, ut nos loquimur ex Religioſis alicui Religioni per Apoſtolicam Sedem approbatæ per profeſſionem addictis componitur, & hi propriè Religioſi dicuntur, *cap. Quod votum. §. præſenti, de vot. lib. 6.* in qua Religione tria vota ſubſtantialia promittuntur, *arg. d. cap. Ex multa de vot.*

2 Antequam autem profeſſio ab hujuſmodi Religioſis fiat, præcedere debere Novitatum, jure cautum eſt. Novitii autem dicuntur, qui, habitu Religionis accepto, nondum profeſſione adſtricti experiuntur Religionis auſteritatem. Sylveſt. *in verbo, Religio, §. in princ.* Prius ergo de poteſtate Abbatis, quoad Novitios; & deinde quoad profeſſos dicendum videtur.

Cùm autem quis Religionem ingredi, & religioſum habitum aſſumere nequeat, niſi ab ea recipiatur, & niſi interveniat, qui habitum illi tradat, cùm ſint inter ſe correlativa, & veluti partes humani contractus, qui non poteſt, niſi mutuo conſenſu perfici. Panormit. *in cap. Perrectum. numer.* 10. *de regular.* videndum eſt, an ad Abbatem ſpectet habitum Religionis concedere, ac Religionem ingredi volentes recipere. 3

Ut autem hoc rectiùs explicetur, ſupponimus certum, & indubitatum eſſe, hanc poteſtatem, primò, & principaliter in Summo Pontifice reperiri. Sed, cùm ipſe Summus Pontifex immediatè illa uti non ſoleat, idcircò eam in alio proximè reperire neceſſarium eſt. Conſtat ſecundò, hanc poteſtatem immediatè reperiri in qualibet Religione approbata per Summum Pontificem, quæ poteſtas ex vi approbationis apparet: approbare enim Religionem, eſt concedere omnia ea, quæ ad utilitatem, conſervationem, & gubernationem Religionis pertinent: ſed conſervatio Religionis non poteſt fieri abſque receptione Novitiorum, & poteſtate illos recipiendi: ergo, &c. aliàs fruſtratoria eſſet approbatio: imò in ipſa approbatione Religionis intrinſecè hæc poteſtas confertur, & includitur. 4

Hæc autem poteſtas licet ſit in toto corpore Religionis; non tamen poteſt immediatè ab univerſa Religione exerceri, ex quo tota religio moraliter nequit ad ſingulos recipiendos congregari. Sequitur ergo eam eſſe in prælatis, quibus Religionis cura demandata eſt. Reperitur autem in quolibet immediato Monaſterii Prælato, ut tradit Gloſſ. *in cap. fin. de regular. lib.* 6. quam dixit communiter receptam Sanch. *in Decalog. lib. 4. cap. 16. n. 52.* Quod inſuper clarè probatur *ex cap. Ad apoſtolicam*, & *ex d. cap. Porrectum, de regular.* Quod intelligendum eſt, .. niſi in ea Religione poteſtas admittendi Generali, vel alteri Superiori reſervata ſit, vel niſi Generalis, vel alius Superior juſtis de cauſis immediatis Conventuum Superioribus præcepiſſent, ne aliquos ad ſua Monaſteria reciperent. Ita in ſimili docent Azor. *moral. inſtit. part. 1. lib. 11. cap. 22. q. 2.* Navar. *lib. 3 conſil. tit. de voto, conſil. 2. num. 2.* Sanch. *eo cap. 16. & num. 52.*

Cùm autem hæc poteſtas eis competat ex vi ſui muneris, quod eſt eam ordinariam habere, utique poterunt illam alii delegare: quia habens juriſdictionem ordinariam, poteſt eam aliis delegare, *l. More. ff. de jurisd. omn. judic. l. Cognitio. §. Cùm propria. ff. de offic. ejus, cui mand. eſt jurisd. cap. Cùm Epiſcopus. de offic. Ord. lib. 6.*

Supereſt

Supereſt nunc videndum, an ſolus Abbas, abſque conſenſu Capituli, id exequi valeat. Ad quod reſpondeo, in Regula D. Patris Benedicti haberi, quòd præcipua Monaſterii debet Abbas cum Capituli conſilio expedire, ut patet *ejuſdem reg. cap.* 3. Sed, cùm creatio Monachorum ſit ex præcipuis in Monaſterio, dicendum, conſilium ſimul Capituli in Creatione Monachorum requiri, & neceſſarium eſſe, qua conſultatione omiſſa, actus foret nullus per ea, quæ notantur *in c. Novit.* juncta Gloſſ. *de his quæ fiunt à Præl. ſine conſenſ. Capit.* & ex Bart. & adductis ab ipſo *in l. prima, §. Si pluries. ff. de exercitatoria act. num.* 3. & 4. & Burſat. *lib.* 1. *conſ.* 90. Ita etiam tenet Panormit. *in cap. Ad apoſtolicam de regular.* & Gloſſ. *in cap. ultim. eo-*

6 *dem titul. in* 6. Animadvertendum autem eſt, in Regula etiam D. Patris Benedicti expreſsè ſtatui, & declarari, vota Capituli non poſtulari ut definitiva; ſed tantum, ut conſultiva, quod patet *ex d. cap.* 3. Unde conſultatio tantùm erit ad validitatem actus neceſſaria, nec opus eſt illorum judicium ſequi, & conſenſum expectare; ſed ſatis eſt requirere, & expectare reſponſum. Ita Sylveſter *verb. Religio,* 3. *num.* 13. Navar, *comment.* 3. *de regular. num.* 5. & hæc quantùm ad Abbates ſub Regula D. Benedicti militantes.

Pro cæteris autem Abbatibus, & Prælatis, ſub aliis Regulis degentibus, non ſatis jure communi cautum eſt, an ad ſolos ipſos ſpectet Monachorum receptio, an ſimul cum Capituli conſilio: nam in ipſo jure communi ſupponitur, interdum ab Abbatem ſolum, interdum ad Abbatem, & Capitulum ſimul ſpectare Monachorum creationem, ut patet *ex d. cap. ult. de regular. in* 6. & notat Suar. *de Relig. tomo* 3. *lib.* 5. *c.* 10. *numer.* 6. quòd cùm indefinitum remaneat, in unaqua-

7 que Religione attendenda eſt, vel Regula, vel Privilegium à Sede apoſtolica circa hoc conceſſum. Quòd ſi fortè acciderit, (quod moraliter vix accidere poteſt,) non reperiri in ejus Regulis, conſtitutionibus, vel privilegiis hoc definitum, attendenda eſt conſuetudo, ut benè notat Panorm. *in d. cap. Porrectum. de regul. numer.* 5. & 6. *d. cap. Ad apoſtolicam, n.* 4. & 12. & Gloſſ. *in d. c. ultim. de regul. in* 6. quem ſequitur Archidiac. & alii quamplures, quos refert, & ſequitur Suar. *loco citato, num.* 5.

8 Verùm, licèt de jure communi hoc in dubium revocari poſſit, tamen poſt conſtitutionem Sixti V. omninò certùm remanet, hunc conſenſum neceſſarium eſſe: quia prædictus Pontifex, *per ſuam conſtitutionem* incip. *Cùm de omnibus.* relatam ſimul cum alia, ad ejus declarationem ab eodem Pontifice edita *in Bullario novo* Laërt. Cherub. *tom.* 2. *conſtit.* 71. *Sixti V.* præcepit, ne quis ad regularẽ Ordinem admittatur, niſi in Capitulis generalibus, vel provincialibus, accedente Definitorum conſenſu: & licet hanc conſtitutionem poſteà idem Pontifex moderatus ſit *per aliam ſuam,* incip. *Ad Romanum ſpectat Pontificem.* in Bullar. *loco cit.* tamen mandavit, Novitiorum receptionem fieri accedente aliquorum Patrum conſenſu. Et Clemens VIII. in privilegio ſuper hac re Priori, ac Conventui Fratrum Prædicatorum Sancti Stephani Salmanticenſis, necnon in alio Præpoſitis, & Religioſis Congregationis Clericorum Miniſtrantium infirmis conceſſo, ſemper aliquorum Patrum conſenſum requirit. In aliquibus Congregationibus ſtatutum eſt, ut à P. Præſidente Generali, & à Prælatis cum conſilio ſeniorum poſſint in ſingulis Monaſteriis Collegiatis recipi Novitii, dummodo illorum redditus, & habitatio ſufficiant, ad ſex Novitiorum numerum ad minus ſuſtentandum, præter Monachos conſuetos, & ad divinum cultum, & Cœnobii miniſteria neceſſarios: Ita habetur *cap.* 40. *conſtit.* Unde conſtat eſſe Patri Præſidenti Generali neceſſarium Seniorum conſilium; quod non ſolùm petere, verùm etiam ſequi tenetur: quia in hoc Seniores ſunt tanquam ejus Collegæ, & participes receptionis Novitiorum ad habitum.

At, quando quis conſilium ab aliis, tanquàm à Collegis, & participibus officii poſtulare tenetur, debet eorum conſenſum expectare, ac ſequi, ut docent Bartol. *in l.* 1. *§. Si plures. num.* 7. *ff. de exercit. act.* Innocent. *in cap. Venerabili. de offic. delegat.* allegatus à Franch. *in cap. unic. §. Ubi verò, num.* 5. *ne Sede vacante, lib.* 6. Sanch. his & aliis relatis *in Decalog. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 65. Alia, quæ pro hujuſmodi conſenſu præſtando deſideratur, dicemus inferius tractando de admiſſione ad profeſſionem. 9

Ex ſupradictis oritur prima difficultas, an omnes ſupradicti Collegæ, & Socii teneantur conſentire; an verò ſufficiat, quòd major pars cum Abbate, vel Provinciali ex omnibus conjunctis conſentiat. Reſpondeo cum Laurentio de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 3. *cap.* 1. *num.* 19. & Bart. de Vecch. *in praxi Novitiorum, diſput.* 7. *dub.* 2. *num.* 9. ſufficere, ſi major pars illorum conjunctorum conſentiant, ut elicitur ex Gloſſ. *in cap. Paſtoralis, verbo, Si plures, de reſcript.* quòd etiam habetur expreſsè *in conſtitutione ſuprà citata* Sixti V. Unde, ſi plures cum Provinciali, ſive Abbate conſentiant; ita ut major illorum pars probet receptionem, tunc ſufficienter acceptatus erit Novitius in Religione. Videatur Socinus *conſilio* 41. *num.* 2. *in fine, volum.* 1. ubi de ſimili caſu loquitur. Dixi, *cum Provinciali, vel Abbate*: quia, etiamſi conſultores omnes, & Collegæ in receptionem conſentirent, & ſolus Superior contradiceret, nullo modo propoſitus eſſet receptus: quia facultas recipiendi apud Superiorem reſidet principaliter, ſine cujus conſenſu nullus recipi poteſt, ut docet idem Socinus *eodem loco,* & Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 10. *art.* 2. Rota *in una nullius juriſdictionis,* 10. Januarii, 1610. coram Eminentiſſ. Cavalerio. 10

Secus autem dicendum eſt de conſultoribus, & ſociis quoad examinationem conditionum Novitiorum recipiendorum, ut bene probat Bartol. de Vecchiis *loco cit. num.* 8.

Secunda difficultas, an ſi ex tribus Collegis, & Sociis unus ſolus cum Abbate, vel Provinciali conſentiat, reliquis contradicentibus, Novitius propoſitus ſit recipiendus. Reſpondet Laurentius de Peyrinis *loco cit. num.* 21. affirmativè, loquendo de Ordine ſuo Minimorum: quod ibi optimè probat ex ſuis conſtitutionibus, & etiam ex Bulla citata Sixti V. & ex jure communi, & præſertim *ex c. Ex litteris, de prob.* & *cap. Inter dilectos. & fide inſtrum.* quæ rationes & jura affirmativam reddunt reſponſionem pro aliis Religionibus. 11

Tertia difficultas, ſi omnes Collegæ, & Socii conſentiant, diſcrepante Abbate, vel provinciali, aut Genarali, an propoſitus ſit recipiendus in Religione. Reſpondet Roder. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 10. *art.* 2. negativè: quia facultas recipiendi Novitium reſidet principaliter apud Superiorem, ſine quo quiſquam nequaquam recipi poteſt, ut *ſuprà* diximus. 12

Quarta difficultas, ſi ſocii & Collegæ ſine rationabili cauſa conſenſum denegent, an poſſit Abbas per ſe ſolum Novitium recipere. Reſpondet Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num.* 11. affirmativè: quia quotieſcunque conſenſus eſt in aliquo actu neceſſarius, ſi, qui illum præſtare debet, ſine cauſa denegaverit, habetur pro præſtito, eò quòd per illum dicitur non eſſe præſtitum, habetur *ex l. In jure civili. ff. de reg. jur.* & *cap. Licet. §. Talis ergo. de regular.* & DD. *in l. Non ſolùm. §. de voluntate. ff. ſolut. matrim.* quod etiam deciſum fuit à S. Rota Romana *deciſ.* 91. *num.* 5. *part.* 2. *in recent.* & Peyrinis *loco citato, num.* 22. ubi dicit, quòd non eſt neceſſarium, ut in receptione Novitiorum, vota occultè promantur; ſed poteſt pu- 13

blicè haberi conſenſus, ut cenſuit Sacra Congregatio in caſu, quo examinatores juxta Concilium Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 18. debent ferre judicium de promovendis ad beneficia: quod obſervatur in Ordine Prædicatorum in praxi, ut docet Feſtus 2. *part. conſtit. illius Ordinis, cap.* 2. Poſſunt tamen per ſuffragia ſecreta etiam Socii conſenſum præbere, ſi conſuetudo talis extet in Religione, vel ſi Prælatus ægrè ferat, quòd ei contradicatur.

14 Idem dicendum eſt, ſtando in reſponſione immediata hujus dubitationis, ubi imminet neceſſitas, & periculum, quando Superior nequit commodè conſenſum requirere: tunc enim poterit recipere venientem ad ſuum Ordinem, & Monaſterium abſque conſenſu, contra Sanchez *lib.* 1. *de matrim. diſput.* 34. *num.* 26. Hoc habetur in Gloſſ. *in cap. Si pro te. verbo, Aſſenſus, de reſcript. in* 6. Felin. *in cap. Cum acceſſiſſent. de conſt. num.* 20. Bartolus *in l.* 1. *§. Si plures. ff. de exercit.*

15 Quinta difficultas, ſi Abbas ſine conſenſu, & conſilio Collegarum, & Sociorum, aliquem Novitium admittat, an talis admiſſio ſit valida; nec ne: Reſpondeo, quòd admiſſio hujusmodi nulla eſt defectu poteſtatis: & non valet, quod ab aliquo factum eſt, quando id ab eo fieri non poterat ſine alterius conſenſu, *ex l. Titium. in princ. ff. de adminiſtr. tutor.* & ſic ille Novitius admiſſus à quocunque Abbate, expelli poterit abſque eo, quod illa aliqua irrogetur injuria: ſecus dicendum eſt, ſi Socii Abbatis, & Collegæ tacitè conſentiret, ſaltem non contradicendo Abbati in tali receptione, ut colligitur ex Innocentio *in cap. In Geneſi. de elect. num.* 5. Idem dicendum erit de Novitio recepto à non habente authoritatem: quia poſſet eadem ratione habitu expoliari, niſi Abbas, & alii habentes authoritatem, ratam haberent talem receptionem, quæ quidem receptio tunc incipiet à tempore ratihabitionis; non autem quando habitu regulari indutus fuit: quia annus probationis, ad hoc ut ſit legitimus, debet incipere à legitima receptione habitus, ut benè decent Roderiq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 10. Roſella *verbo, Novitius, num.* 25. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib.* 5. *q.* 239. *num.* 1.

16 Sexta difficultas, ſi propoſitus Novitius habet conditiones requiſitas, an teneantur Socii, & Collegæ eum ad Religionem admittere. Reſpondeo, ſi nulla interveniat rationabilis cauſa, quòd debent illum admittere. Ita Laurentius de Peyrinis *loco cit. n.* 24. Si verò deputati aliquem admittant, conditiones requiſitas non habentem, grave peccatum committunt, cùm gravis materia ſit, & prohibita à ſacris Canonibus, & præſertim à conſtitutionibus Sixti V. & Clementis VIII. & inſuper incurrunt privationem vocis activæ, & paſſivæ, & dignitatum, quas habent, & incapacitatis ad illas, & alias obtinendas in futurum; dummodo malitiosè illum admittant: ſecus verò dicendum eſt de iis, quibus bona fide ſumptis informationibus recipiendum apparuit nullum habere defectum, licèt poſteà in Religione conſtet illum eſſe vitioſum: nam illæ pœnæ ponuntur contra temerè admittentes. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. dub.* 5. *num.* 3. Portellus *in dub. Regul. verbo, Novitii inform. num.* 6. Rodriq. *loc. cit. q.* 10. *art.* 12. Ledeſma *de ſtat. Relig. in comm. cap.* 6. *concl.* 6. *diff.* 1.

QUÆSITUM II.

Quam ætatem requirere debeat Abbas in Novitiis recipiendis.

SUMMARIUM.

1 *Ætas quæcunque ſufficit ad hoc, ut de jure naturali recipi quis poſſit ad Religionem, modo etiam uſum rationis habeat, quæ etiam ætas ſufficit de jure eccleſiaſtico, ut num.* 6.

2 *Infantia uſque ad annum ſeptimum completum protrahitur.*

3 *Pueritia à ſeptimo anno uſque ad duodecimum in fœmina, & ad quartumdecimum in maſculo protrahitur.*

4 *Pubertas in fœmina incipit completo anno duodecimo, in maſculo quartodecimo.*

5 *Novitiatum incipere, & Religionis auſteritates experiri nemo aptus eſt ante pubertatem.*

7 *Ætatis præſcriptio facta à Concilio Tridentino quoad ingreſſum Religionis, an innovaverit jus antiquum.*

8 *Pubes Religionem ingredi poteſt, etiam parentibus invitis.*

9 *Impubes cum parentum conſenſu Religionem ingredi poteſt, ibique remanere, niſi infra annum parentes reclamaverint.*

10 *Annus ad reclamandum conceſſus à quo die computari debeat.*

11 *Pubertas, ſi compleatur intra annum ad reclamandum conceſſum, quid juris.*

12 *Impuberem à Religione extrahere propria authoritate, nec pater, nec mater, vel magiſter, ſive alius quicunque ejus cuſtos poteſt.*

13 *Mater, patre non repugnante, poteſt filium Religioni offerre, & ab ea revocare ſicut pater, & tutor, ut num.* 15.

14 *Impubes à parentibus Religioni oblatus non poterit ante pubertatem reſilire; liberum tamen eſt Abbati, illum quocunque tempore expellere.*

16 *Impubes egredi non poteſt ante pubertatem, licet parentes, vel tutores non obtulerint; ſed diſſimulaverint anno, & die poſt ingreſſus notitiam.*

17 *Pater, invito avo, vel mater, invito tutore an poſſint impuberem Religioni offerre, vel revocare, vide remiſſivè.*

FRuſtrà eſſet oſtendiſſe de facultate pertinente ex parte recipientis, niſi pariter oſtenderetur de facultate ex parte recipiendi: & ex requiſitis ex parte modi, ad hoc ut actus legitimè exerceri poſſit. Agendum eſt ergo de his, circa quos, & quibus modis, & circumſtantiis à jure canonico, vel ex ipſa rei natura requiſitis poſſit hanc facultatem exercere Abbas. Et primo dicam generaliter in iis, qui ſunt recipiendi, duo conſiderari, vel capacitatem ex jure naturali, vel ex jure canonico. Primo modo in quacumque ætate recipi poſſe omnes homines rationis uſum habentes, patet: nam, cùm ratio ſit hominis conſtitutiva, & cùm hic actus pendeat à libera voluntate, cujus objectum eſt ratio, requiritur uſus rationis ad deliberandum: uſus autem rationis, quando in homine inchoaverit, non ſatis diſtinctum, & expreſſum per certam ætatis determinationem reperitur: alii enim homines ſegniùs, alii velociùs annis judicium habent. Sufficit ergo dicere, quòd in quacunque ætate doli capax erit, & uſus in illo rationis ad mortaliter peccandum erit ſufficiens, & conſequenter, ad eligendum hunc perfectionis ſtatum, & divino cultui ſe dedicandum ſufficiens erit: quia cùm doli capax poſſit ſe obligare Diabolo per peccatum, & homini per ſponſalia, *cap. Pueris. extra de delict. puer.* multò fortiùs Deo. Vide Gloſſ. 20. *q.* 1. *cap. Quòd intra annos.* Innocent. *in cap. Scriptura. n.* 3. & *ibi* Hoſtienſ. *n.* 7. Joan. Andr. *n.* 3. Card. *n.* 6. *q.* 11. & 13. *de voto, & voti redempt.* & aliis apud Sanch. *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 18. *n.* 5. & hoc de jure naturali. De qua re optimè Suar. *de Relig. tom.* 3 *lib.* 5. *cap.* 1. Et vide ibi plura diſtincta, quæ prolixiùs foret adducere, nec non etiam Sanch. *loco cit.* 1

Sed advertendum eſt, tres ætates diſtinguendas eſſe in præſenti materia. Prima eſt infantia, qua puer dicitur infans usque ad annum ſeptimum perfectum. Ita 2

Gloſſ.

Gloſſ. *in l. Etiam infantem. ff. de adopt.* & *in l. 1. §. initium. ff. de poſtulat.* ut etiam benè oſtendit Menochius *de arbitr. jud. lib. 2. caſu 57. n. 9.* ubi fatetur de com-
3 muni DD. ſententia. Secunda ætas eſt pueritia, quæ expleto ſeptennio incipit, ex eodem Menoch. *loco cit. num. 20.* cum pluribus DD. ab eo *ibidem* cumulatis, & juxta D. Thomam *in 4. diſt. 27. q. 2. art. 2.* ab omnibus receptum eſt, quòd completo ſeptennio incipit in pueris uſus rationis. Puerilis tamen ætas, prout ad rem noſtram facit, incipit infra annos pubertatis, quando puer eſt capax doli, & ſufficientem habet uſum ad mortaliter peccandum, ac proinde votum emitten-
4 dum: hæc autem pubertas, ſive, ut ita dicam, tertia ætas, reſpectivè ad aliàs ſupradictas duas ætates, in maſculo incipit completo 14. anno; in fœmina verò duodecimo, ut habetur *in §. Noſtra autem majeſtas. inſtit. quibus modis tutè fin.* & *l. final, C. quando tut. vel. cur. eſſe deſit.*

5 Ante hujusmodi pubertatem nullus eſt aptus habitum Religioſoris recipere, quoad Religionis auſteritates experiendas, & Novitiatum incipiendum. Ita Leſſius *lib. 2. de juſt. & jur. cap. 41. dub. 3. n. 35.* Sanchez *lib. 5. in Decal. cap. 4. n. 22.* Azor. *part. 1. lib. 12. cap. 2. q. 4.* Sylveſter *verbo, Religio, 5. q. 1.* Angelus *verbo, Novitius, §. 1.* Roſella *eodem verbo, n. 9.* Armilla *ſimiliter. n. 1.* & Tabien. §. 1. quod probatur *ex cap. Si in qualibet.* & *cap. Puella. 20. q. 2. cap. Ad noſtram. cap. Cùm virum. cap. Poſtulaſti. de Regul. cap. 1. & 2. in 6.* Quomodo verò poſſint ante pubertatem pueri habentes uſum rationis habitum religioſum recipere, paulò inferiùs dicetur.

6 Dejure etiam eccleſiaſtico ſimiliter, nec ſatis conſtat, quanam ætate recipiendi, & religionis cultui applicandi ſint homines; ſed tantùm rationis uſum, & doli capacitatem requiri: quod pariter etiam ante pubertatem evenire poterit. Ita docent Armilla *verb. votum. n. 6.* Sotus *de juſt. lib. 7. q. 3. art. 2. col. 3.* Cajet. *in ſumma, verb. Votum, cap. 3. §. Imperfectio autem ætatis.* Manuel *2. tom. Summæ, cap. 91. n. 1. & 2.* Navarr. *lib. 3. conſil. tit. de regular. conſ. 29. & 30.* Sanch. *d. c.*
7 *18. n. 6.* Et quamvis Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de regular. cap. 15.* tempus profeſſionis expreſsè determinet dicens: *Nemini liceat profiteri ante 16. annum expletum, neque qui minori tempore quam per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur:* non ideò ſequitur, colligi debere, quod probationis tempus debeat incipere in decimoquinto expleto, neque non licere pueris ante hujusmodi tempus Religionis habitum aſſumere. Nam debuiſſet id expreſsè præcipere, vel declarare, cùm ſit res gravis momenti, & limitans aliquo modo naturalem libertatem. Imo ipſum Concilium Tridentinum *cap. ſequenti ejusdem ſeſſ.* præcipiens Superioribus, ut finito tempore Novitatus, quos habiles invenerint ad profitendum, admittant; non ſine cauſa dixit verba illa, *quos habiles invenerint*; nam qui 16. ætatis annum non explevit, licet per plures annos in Religione vixerit, nondum invenitur habilis ad profeſſionem: & ideò præceptum illud non obligat, nec conjectura *d. cap. 15.* ſequitur. Adde etiam, quia licet aliquis per plures annos in Religione fuerit, non cenſetur omninò expleviſſe annum probationis, donec 16. ætatis annum impleat. Et ſic de jure Eccleſiaſtico, quilibet uſum rationis habens ingredi Religionem, & in ea recipi poteſt. Ita Navar. *loco cit.* Roderic. *tom. 1. q. 15. art. 2.* Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 22. art. 3.* Sanch. *d. cap. 18. n. 32.* Reginald. *in praxi for. pœnit. lib. 18. num. 385.* Suarez. *d. cap. 1. num. 6.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Novit. recipiendis, diſp. 2. dub. 6. n. 15.*

8 Stante ergo, quòd in quacunque ætate rationis uſum habentes recipi poſſunt, diſtinguendum primò, quòd, aut quis in anno pubertatis Religionem ingredi voluerit, & libere poteſt, etiam parentibus prohibentibus, *cap. Puella. 20. q. 2.* ubi Gloſſ. in Panormit. *in cap. 2. num. 2. de regular.* Oportet tamen, quòd talem annum compleverit, ſcilicet, 14. ſicut habetur ex tex. *in cap. Ad noſtram. extr. de regularibus.* & *ibi* Gloſſ.

Aut quis ante annos pubertatis Religionem ingre- 9
di quærit: tunc interveniente parentum voluntate, recipi poteſt, ut colligitur à contrario ſenſu, *ex d. c. 2. de regul.* & *ex d. c. Puella. 20. q. 2.* & expreſsè habetur *ex c. Addidiſtis. 20. q. 1. & ex c. 1. 20. q. 2.* & docet D. Thom. *2. 2. q. 189. art. 5.* ubi dicit, pueros poſſe recipi ad Religionem ante pubertatis annos, cum voluntate parentum; quod intelligendum eſt, nedum de expreſſa, ſed etiam de tacita, & præſumpta voluntate, ut puta ſi recipiatur impubes, & parentes per annum, & diem diſſimulando conſenſerint, vel non contradixerint, ut colligitur à contrario ſenſu *ex cap. 2. de Regul.* ubi dicitur: *Si quis ante annos legitimos tonſuratus eſt, ſi parentes ipſius infra annum reclamaverint, in Clericatu permaneat:* ubi Gloſſ. *in verb. Tonſuratus. & verb. Clericus* & Doctores communiter exponunt, tonſurâ idem ſignificare, quod ad Religionis habitum recipi juxta communem modum loquendi antiquorum canonum, ut videre licet *in can. Si in qualibet. & ſeqq. 20. q. 2.* Et licet in hoc textu detur terminus unius anni ad reclamandum; tamen in eo ſupplenda eſt dies; ita etiam expreſsè deciditur *in d. can. Puella. 20. q. 2.* & docent communiter Doctores. Hoc autem intelligendum eſt, niſi ſpeciali Religionis conſtitutione cautum ſit, ne infans, aut impubes ad eam admittatur, ut docent D.
Antonius *3. p. tit. 16. cap. 2. §. 4.* Sylv. *loco citato, q. 10.* 10
Sanch. *d. cap. 18. n. 8.* Annus autem *in d. cap. ſecundo,* ad reclamandum conceſſus, à die ſcientiæ computari debet, tam in foro conſcientiæ, quàm in externo, ſi ſufficienter probetur. Ita docent Gloſſ. *in d. can. Puella verb. At ſi unum.* Palud. *in 4. diſt. 38. q. 4. art. 2. n. 25.* Sylveſtr. *verb. Religio, 2. q. 11.* Suar. *d. cap. 1. n. 8. in fine,* & alii apud Sanch. *d. cap. 18. n. 10.* qui cum prædicta Gloſſ. Hoſtienſ. Goffred. & Henric. addit, quòd ſi Monaſterium ſit ita remotum, ut intra id tempus convocare nequeant, longius temporis intervallum concedetur, prout loci diſtantia poſtulaverit. Si verò
antequam annus reclamationis compleatur, filius ad 11
pubertatem pervenerit; tunc parentibus revocandi facultas adimitur: quia tunc filius, ſi ſuum factum ratum habeat, & reſiſtat parentum revocationi, perinde eſt, ac ſi denuò ingrederetur. Ita Gloſſ. *in §. Summa, 20. q. 2. in fine.* Archidiac. *d. cap. Puella. n. 2.* & alii apud Sanch. *6. cap. 18. n. 12.* Si verò elapſus ſit annus, & dies reclamationis; & filius nondum ad pupertatem pervenerit; tunc neque à parentibus revocari poteſt. Ita etiam ſans diſtinctè Suar. *loci citat.*

Hìc verò animadvertendum, quòd nec pater, nec 12
tutor, nec magiſter, nec quicunque alius cuſtos poteſt impuberem authoritate propria à Religione extrahere, ſive ex voto, ſive abſque voto intraverit; ſed cum authoritate habentis poteſtatem in Monaſterio: quia, licet poſſit eum in vita diſciplinare pater, vel tutor; non tamen corrigere, inferendo Monaſterio injuriam, habitum, videlicet, diripiendo, vel à Monaſterio per vim educendo, in cujus poteſtate jam impubes erat. Ita Archidiac. & Petr. de Palud. quos refert, & ſequitur Sylv. *ubi proximè,* & alii apud Sanchez *d. cap. 18 n. 13.* Et ſicut poteſt ſolus pater, matre non repugnante,
impuberem filium Religioni offerre; idem poteſt ſo- 13
la mater, patre non repugnante. Nec inter utrumque aliquod diſcrimen conſtituendum: quia *in d. cap. 2. de Regular.* & *cap. Puella. 20. quæſt. 2.* indiſtinctè dicitur, parentes poſſe offerre, vel revocare. Ita Innocent. *d. c. 2. n. 1. de Regular.* cujus ſententiam communiter eſſe à Doctoribus probatam aſſerit Panorm. *ibid. n. 6.*

Ita etiam Roſella *verb. Novitius n.2.* Tabien. *eod. verb. quæſt.1.n.2.* & alii plures apud Sanchez *d. cap.18. n.19.* contra Gloſſ. Archidiac. & alios *in cap.1.20.quæſt.2.* Palud. D. Thom. Sylv. & alios apud Sanch. *loco citato, n.18.* Ita etiam Suar. *d.lib.5.cap 2.n.12.* qui ſubdit, oblationem factam à ſola matre, non eſſe ita firmam, quin poſſit à patre, quamdiu non conſenſerit, revocari: quia non privavit ſe jure ſuo; nec ſufficit conſenſus tacitus, niſi tranſactus ſit annus, jure præſcriptus, ac tacitum conſenſum præbuiſſe juridicè præſumatur: quia tunc etiam revocare non poterit.

14 Porrò hæc poteſtas offerendi impuberem Religioni, & ab ea revocandi, quam in parentibus eſſe diximus, reperitur etiam in tutore, quia tutor ſuccedit parenti, quoad omnia, ad filii gubernationem ſpectantia. Ita Innocent. & Panormit. *locis citatis.* Palud. *in 4. diſt.38. q.4. n.28.* Suar. *d cap.2.n.13.* & alii apud Sanchez *d. cap. 18. n.25.* contra Federic. *conſ.277.* Anchar. *cap.2. n.7. q.2. de Regular.*

15 Petes, ante uſum rationis in infantia, an poſſit quis à parentibus oblatus recipi in Religionem. Reſpondeo, illicitum non eſſe, ejusmodi ætatis pueros, ſi à parentibus, vel tutoribus offerantur, ad Religioſum habitum admittere, *cap.1. & cap. Oportet, 20. q.2.* In primo enim textu ſupponitur per illa verba, *in qualibet minori ætate*: & *in 2.* expreſsè habetur: *Oportet infantes cum voluntate, & conſenſu parentum, imò ab ipſis parentibus oblatos ſub plurimorum teſtimonio ſuſcipi.* Et ratio eſt: quia cùm infans parentis, vel tutoris voluntate regatur, & hoc ſit intrinſecum, & naturale jus parentis, & tutoris, qui parentis loco ſuccedit; injuria illis fieret, ſi abſque illorum conſenſu reciperetur: rapina enim foret non receptio. Hujusmodi autem impuberes Religioni oblati, à patre ampliùs revocari nequeunt, nec ipſi ſunt in libertate exeundi, uſque quò ad annos pubertatis pervenerint: pater enim jam ceſſit juri ſuo, & quantum in ſe eſt, donationem filii Religioni fecit, ipſaque acceptavit, & filius in illa ætate non tam ſua, quam patris voluntate regendus eſt. Itaque ſine Religionis conſenſu, intra illam ætatem exire non poteſt: ipſa verò Religio in quocunque tempore illum expellendi facultatem habet. Et hæc *d.20 q.1. per tot.* & *c. Significatum.* & *c. Cùm ſimus. de Regular.* cum omnibus ſcribentibus *ibi*, & aliis apud
16 Sanchez *d.cap.18.n.9.* Quod idem procedit, quando parentes, vel tutores non expreſsè impuberem Religioni obtulerunt; ſed tacitè diſſimulando per annum, & diem. Unde, ſicut ipſi nequeunt per illam taciturnitatem eum poſteà ingreſſum revocare; ita impubes nequit ante pubertatem egredi, *d.c. Puella. 20. q 2.* decent Gloſſ. *ibi verb. Nec ipſa.* Panormit *d cap.2. n.10. de Regul.* Syl-
17 veſt. *verb. Religio, 2. quæſt.11.* Sanch. *d. cap.18. n.29.* An autem pater invito avo, vel mater invito tutore poſſint impuberem Religioni offerre, vel ab illa revocare, videatur Sanch. *d.cap.18. n.21. & 23.* ubi pro parte affirmativa concludit, licet contrarium doceat Suar. *d.c. 2. n. 15.* apud quos plura ad hanc materiam ſpectantia notatu digna habentur.

QUÆSITUM III.

Quæ perſona ad habitum Religionis admitti prohibeantur Abbatibus, & aliis Prælatis Regularibus.

SUMMARIUM.

1 *Impedimenta perſonam ad Religionis ingreſſum inhabilem reddentia, duplicia ſunt.*

2 *Uſus rationis carentia, ſi ſit perpetua, ad Religionis ingreſſum inhabilem reddit: & quid de furioſo perpetuo, num.3.*

4 *Matrimonium an, & quando Religionis ingreſſum impediat?*

5 *Profeſſio facta in aliena Religione impedit ingreſſum in aliam, & quomodo?*

6 *Servus an ad Religionem recipi poſſit?*

7 *Epiſcopus nequit, abſque aſſenſu Apoſtolico, Religionem ingredi.*

8 *Abbas ſecularis, & alii Prælati Epiſcopo inferiores, an poſſint Religionem ingredi abſque aſſenſu Apoſtolico.*

9 *Ære alieno gravati, an, & quando poſſint, ac debeant ad Religionem admitti & n.10. & 11.*

12 *Obligatus ad aliquod præſtandum, an ante Religionis ingreſſum teneatur ad illud, ſaltem præſtandum.*

13 *Ratiociniis adſtrictus an poſſit ad Religionem admitti.*

14 *Criminoſi an ad Religionem recipi poſſint.*

15 *Ære alieno gravati, vel ratiociniis obnoxii, vel criminoſi, ſi nihilominus profiteantur, an valeat profeſſio.*

16 *Filius an propter parentum neceſſitatem teneatur non ingredi Religionem. Sed limita, ut n.17.*

17 *Pater, an eadem obligatione teneatur ob filiorum neceſſitatem.*

18 *Profeſſio, & votum emiſſum à filiis relinquentibus parentes in extrema neceſſitate, & è converſo, valida eſt, licet peccent mortaliter ita profitentes, & n.19.*

20 *Sexus diverſitas impedit Religionis ingreſſum, & profeſſionem.*

21 *Hermaphroditus, quicunque in eo ſexus prævaleat, inhabilis eſt ad ingreſſu Religionis; & quid ſi poſt profeſſionem mulier evadat vir, ut n.22.*

23 *Excommunicatus majori excommunicatione, ſive ſit denunciatus, ſive non ingrediens Religionem peccat mortaliter, ſicut & Prælatus recipiens; receptio tamen, & profeſſio valida ſunt.*

24 *Impotens ad ſervanda Religionis eſſentialia, & etiam accidentalia præcepta, impeditur ab ingreſſu Religionis.*

25 *Novitius infirmus toto tempore Novitiatus ad profeſſionem recipi poteſt.*

26 *Gallico morbo laborans, an validè profiteatur.*

27 *Vi, & metu extrinſeco compulſus inhabilis eſt ad ingreſſum Religionis.*

28 *Profeſſio facta per vim, & metum cadentem in conſtantem virum invalida eſt.*

29 *Corpore vitiati ſunt inhabiles ad ingreſſum Religionis, niſi aliqua ſpecialis prærogativa corporis defectum ſuppleat; & quæ; & an validè profiteantur, n.30.*

31 *Infames, buffones, hiſtriones, carnifices, ſatellites, lenones, & his ſimiles, inhabiles ſunt ad ingreſſum Religionis; eorum tamen profeſſio valida eſt.*

32 *Deſcendentes ab Hæreticis, Mauris, & ſimilibus, quorum ſtatua, & oſſa combuſta ſunt, in multis Religionibus recipi non poſſunt.*

33 *Bigami in Religione ad ſtatum clericalem non poſſunt recipi; benè tamen ad laicalem.*

34 *Homicida, & latro jure communi non excluduntur ab ingreſſu Religionis.*

35 *Illiterati inhabiles ſunt ad ingreſſum Religionis in ſtatu clericali.*

CUm quælibet perſona per ſe, ac præciſis impedimentis ſit habilis ad Religionis ingreſſum: quia Religio tendit ad perfectionem, cujus quilibet homo per ſe eſt capax; videndum erit, quænam ſint impedimenta, perſonam ad hujusmodi ingreſſum inhabilem reddentia: quæ duplicia eſſe poſſunt: quædam ex natura rei, quædam ex jure poſitivo introducta. Impedimenta ex natura rei oriuntur ex naturali defectu, ut amentia, vel aliquid hujusmodi, quæ naturaliter impediunt. Impedimenta ex jure poſitivo ſunt, quæ de jure communi 1

Reli-

Religionis ingreſſum invalidum reddunt. Ingreſſus autem invalidus dicitur ille, ſuper quo verus Novitiatus fundari non poteſt: ſicutiè contrà ingreſſus validus, à quo annus veri Novitiatus numerari poteſt, videamus igitur, quæ ſint hæc impedimenta.

2 Primum eſt carentia uſus rationis, ſi ſit perpetua: & hic defectus contingit aliquando etiam poſt ſufficientem ætatem ex corporis læſione, quæ reddit hominem amentem, ſeu ſtolidum. Hoc autem vel erit temporale, vel perpetuum: ſi temporale non ſimpliciter, hominem ad talem ingreſſum inhabilem reddit; ſed ſolummodò pro tempore, quo talis carentia durat, *per cap. Sicut tenor. de Regular.* & ex illo, quia receptus tempore amentiæ, quamvis denique ſtatim, ac in ſe reverſus fuerit, conſentiat; nihilominùs receptio, ex quo conſenſit, computanda erit; non autem ab initio ingreſſus: quia anteà perſona inhabilis erat. Similiter, ſi quis legitimè ingreſſus, durante Novitiatus tempore amens efficiatur, & in amentia per aliquod notabile tempus duret, prior receptio irritatur: quia pro tempore, quo amentia duravit, perſona inhabilitata eſt ad probationem, ſine qua profeſſio emitti non poteſt: & cùm probatio ſine mentis uſu fieri nequeat; fit enim per experientiam, quæ rationis actus eſt, & continua eſſe debet, & non interrupta per aliquod tempus notabile, ut docet Sanch. pluribus relatis *in Decalog. lib. 5. c. 4. n. 31.* & inferiùs dicemus; ſequitur, actum eſſe nullum, & nullo modo fieri poſſe, ut fundetur in eo verus Novitiatus. Ita Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 4.* Quòd ſi poſt expletum probationis annum, & ante profeſſionis emiſſionem in amentiam incidat, ac poſteà mentis compos effectus ratam habeat probationem; poterit utique ad profeſſionem admitti. Ita Sylveſt. *verb. Religio, 5. q. 2.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Novit. recip. diſp. 2. dub. 7. in fi.* Sanch. *d. c 4. n. 53.*

3 Furioſus perpetuus nullo modo ad Religionem admitti poteſt: quia, cùm profeſſionem emittere nequeat, etiamſi per centum annos in Religione ſteterit, non poteſt recipi, cùm receptio ſit ordinata ad profeſſionem, & profeſſio abſque probatione emitti non poſſit, ut *ſuprà* dictum eſt, de qua re plura Sylveſter. *verb. Religio, 5. q. 2.*

4 Alterum impedimentum eſt vinculum matrimonii conſummati: quod ſi non eſſet conſummatum, quamvis ſit ratum, quilibet conjugum, etiam altero invito, Religionem ingredi, & in ea admitti poteſt: & conjux manens in ſæculo eſt omninò liber, ac poteſt liberè ad alias nuptias tranſire, *can. Deſponſatam. 27. q. 2. can. Decreta legalia 28. q. 2. & toto tit. de converſ. conjugat.* præcipuè *in c. 2.* & *in c. Ex publico.* & *c. Ex parte tua Extravag. Antiqua. de voto.* Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de matrimon. can. 6.* pluribus probat Sanch. *de matrim. lib. 2. diſp. 18. & plurib. ſeq.* ubi *diſp. 21.* docet, quandonam cenſeatur non conſummatum matrimonium ad effectum, de quo agitur.

Si autem erit ratum ſimul, & conſummatum, non poteſt alter conjugum, altero invito, ad Religionem admitti, ut colligitur à contrario ſenſu ex juribus citatis, & docent communiter Doctores.

Ad hoc autem, ut conjugum alter Religionem ingredi valeat, non ſufficit alterum in ſæculo manere, & licentiam alteri, ut Religionem ingrediatur concedere; ſed ſi manens in ſæculo ſit ſenex, & abſque incontinentiæ ſuſpicione, requiritur, ut votum caſtitatis emittat; quòd ſi ſit juvenis, neceſſarium eſt, ut pariter Religionem ingrediatur. Habetur expreſsè ex *c. Cùm ſit prædictus. cap. Uxoratus.* & *c. Ad Apoſtolicum. de converſ. conjugat. can. Agathoſa. & can. Si vir, & uxor. 27. q. 2.* & docent communiter Doctores. Nec ſatis eſt, quòd conjux ſenex manens in ſæculo temporalem continentiam voveat, nimirum, dum conjux profeſſus ſuperſtes extiterit; ſed exigitur, quòd perpetuam continentiam promittat, *c. 1.* & *d. cap. Ad Apoſtolicum. de converſ. conjugat.* Verùm, ſi poſt obitum profeſſi in Religione, conjux, qui remanſit in ſæculo, matrimonium ineat, valebit matrimonium. Gloſſ. *in can. Sertatim. verb. Poſt mortem. diſt. 32.* Cardin. *in c. Cum ſit. in fine, de converſ. conjugat.* & *Clem. unica, n. 18. q. 22. de conſanguin.* Monald. *in Summa, tit. de voto conjugat. verſ. Item quid, ſi licentians.* Sanch. *d. diſp. 32. num. 8.*

Nec item ſufficit, ſi conjux eſt juvenis, ad hoc ut alter licitè profiteatur, quòd tranſeat ad Religionem ut ibi incluſus à vagationibus arceatur: ſed neceſſarium eſt, ut profeſſionem emittat, ut latè colligitur ex citatis juribus, & docent Panormit. *in d. cap. Uxoratus. n. 3.* & *cap. Accedens. n. 2. de converſ. conjugat.* Sot. *in 4. diſt. 27. q. 1. art. 4. verſ. Poteſt & unus.* Petr. de Ledeſma *de matrim. q. 64. art. 4. dub. 1. conc. ult.* Sanch. aliis relatis, *d. diſp. 31. n. 4.* Alia plura, quæ circa hanc materiam deſiderari poterunt, videantur apud Sanch. *d. lib. 7. à diſput. 32 uſque ad 37.* & *lib. 10. diſp. 10. 11. 15.* & *18.* Suar. *d. lib. 5 cap. 6. à num. 6.*

5 Tertium impedimentum eſt profeſſio facta in alia Religione: ſpirituale enim vinculum profeſſionis ad inſtar vinculi matrimonii impedit, ne quis poſſit aliam Religionem ingredi. Et hoc intelligendum, ut impediat ingreſſum Religionis laxioris, vel ſuppoſita aliqua Pontificis prohibitione irritante, de qua re alibi.

6 Quartum impedimentum eſt ſervitutis: ſervus enim ſine domini conſenſu, ſive eo ignorante, vel contradicente, non poteſt recipi: quòd ſi recipiatur, reddendus eſt domino petenti cum omnibus, quæ attulit: poſt triennium verò non poteſt repeti, niſi fortè tam longè abeſſet, quòd inveniri non poſſit, *cap. Si quis incognitus 17. q. 2.* Aliàs poſt triennium præſumitur domini conſenſus. Quòd ſi interim profeſſionem emiſerit, profeſſione non obſtante, domino reſtituetur, ſi admiſſus ad ingreſſum Religionis, in receptione uſus eſt fraude, ut probando ſe liberum per falſos teſtes *cap. Oportet. de ſerv. non ord.* Si autem Abbas, ſive Monaſterium in culpa fuerit, quia ſciebat, eum ſervum eſſe, vel neglexit inquirere, cùm eſſet cognitus; remanebit in Religione: ſed Monaſterium ſatisfaciet domino, Sylv. *verb. Religio, 2. q. 3.* Tabiena *eod. verb. q. 10. n. 11.* Sanch. *in Decalog. lib. 5. cap. 4. num. 47.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Novit. recip. diſp. 2. dub. 2. n. 5. argum. c. Si ſervus. 54. diſtinct.* Triennium verò quando currere incipiat, quidam ajunt, currere à die probationis inceptæ. Sic Azor. *moral. inſtit. part. 1. lib. 12. cap. 1. q. 3.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 41. dub. 3. num 31.* Alii, & rectiùs, docent, hoc triennium numerandum eſſe à die ſcientiæ, qua, ſcilicet, dominus certior factus eſt, ſervum Religionem intraſſe: quia tempus non currit ignoranti. *l. annus. ff. de calumniatorib. l. quinquaginta. ff. de excuſ. tut.* Et ideò ſic docent Gloſſ. *in can. Si ſervus. 1. 2. verb. unius. 54. diſt.* D. Anton. *3. p. tit. 16. cap. 3. §. 4.* Sylveſt. *loco cit.* Roſella *verb. Religio, 2. num. 1.* Sanch. *d. cap. 3. num. 46.* Barthol. de Vecchiis *dub. 2. num. 3.* Et hæc ſunt vera in omni ſervorum genere, ſive ſint coloni, ſive originarii, ſive adſcriptitii, *d. can. Si quis incognitus.* Barth. de Vecch. *num. 1.* D. Ant. Sylveſt. Tabien. Roſell. *locis cit.* Sanch. proximè alleg. *num. 48.* Si petas, cur non idipſum procedat de filio familias, cùm videatur ſimilis ratio, ex quo ſunt in aliena poteſtate. Reſpondeo, quemlibet puberem ratione utentem, capacem Novitiatus, Religionem, etiam invito patre, ingredi poſſe, ut ait idem Sylv. *d. verb. Religio, n. 11.* & probatur *d. cap. Puella 20. q. 2. cap. Cum virum, de regul.* quòd nos *ſuprà* probavimus *hoc eodem quæſito.* Ratio eſt: quia pubes eſt ſui juris in his, quæ ad Deum ſunt, qui eſt magis ſequendus, quàm homines.

7 Quintum impedimentum eſt dignitas Epiſcopalis, *juxta cap. Licèt. de Regular.* & *cap. Niſi cum pridem. in fine, de renunciat.* ubi prohibetur Epiſcopis Religionis ingreſſus abſque licentia Sedis Apoſtolicæ. Ita S. Thom. 2. 2. q. 189. *art. 7.* Sanch. *lib. 4. in Decal. cap. 25. num 36.*

Suar.*tom.5.de Relig.lib.5.cap.*14.*num.*14. Miran.*tom.*1. *Manual.Pral.q* 17.*art.*3. Angelus *verbo, Religioſus*, §.12. Sylveſt.*verbo, Religio*, 2.*q*.8. Roſell.*eod.verb.*2. §.8. Tabien.*eod.verb.* §.12. Barthol.de Vecchiis *in praxi Novit. diſput.*2.*dub.*3. Hoc autem intelligitur de Epiſcopo electo, confirmato, conſecrato, & actualiter habente ſuam Eccleſiam, cujus curam gerit. Vide Peyrinum *tom.* 2. *de præſ. q.*3.*cap.*1.*num.*47.& 48. At Decani, Archidia-
8 coni, Præpoſiti, Archipresbyteri, & cæteri omnes Clerici & Prælati inferiores Epiſcopo ſubjecti, etiam invito Epiſcopo Religionem ingredi, & ad illam recipi poſſunt, *cap. Dua* 19.*q*.2. S.Thom.2.2.*quæſt.*189.*art.*7. Panorm. *in cap. Quod Dei timorem.de ſtat. Monac.* Angel. *verbo, Religio, num.*12. Sylveſt.*eod. verbo, Religio*, 2. *num.*8. Suar.*de Relig.tomo* 3. *lib.*5.*cap.*4.*num.*14 qui licentiam petere debent, licet non obtineant, ut colligitur *ex dicto cap. Licèt. de Regular.* & docent citati Doctores omnes, & alii, quos refert, licet non ſequatur, Sanch. *lib.*4.*in Decalogum, cap.* 25. *num.* 48. *initio.* Beneficia autem eorum non vacant, niſi poſt profeſſionem tacitam, vel expreſſam; aut, ſi evidenter conſtiteris, eos vitam mutare velle, & eo tempore, quo prædicta beneficia nondum vacant, debet portio ex eorum fructibus alicui aſſignari, qui beneficio inſerviat, *cap. Beneficium.de Regular. in* 6. Reliqui verò fructus beneficii Monaſterio applicabuntur, ne ei talis Novitius ſit oneroſus, *cap. De lapſis.* 16. *q.* 6. & interim erit beneficiarius, cùm propriè non intelligatur Religioſus, *cap. Religioſo.de ſent.excommunic.in* 6. De Abbatibus autem & prælatis Epiſcopo inferioribus habentibus jurisdictionem quaſi Epiſcopalem in diœceſi ipſis pleno jure ſubjecta, idem prorſus dicendum eſt, quod *ſuprà* de Epiſcopis aſſeruimus: quia in his militat eadem prorſus ratio, quæ in Epiſcopis: nam, cùm in omnibus ad jurisdictionem pertinentibus cenſeantur Epiſcopi, ſolaque conſecratione ab eis differant, ſunt veri Eccleſiarum ſuarum ſponſi ad inſtar Epiſcoporum: quare Romano Pontifice inconſulto, nequeunt ad Religionem tranſire, niſi eo modo, quo poſſunt, & debent Epiſcopi, ut dictum eſt. Ita Sanch.*d.cap.*25.*n.*49. Barthol.de Vecchiis *d.diſp.*25.*dub.*4.*num.*1.

9 Sextum impedimentum eſt, ſi erit ad ſolvendum debitum obligatus alicui: quia non poteſt debitis gravatus eorum ſolutionem licitè omittere, ut Religionem ingrediatur. Dupliciter autem poſſunt hujusmodi debita diſtingui: nam, aut ſunt incerta, quæ nulli perſonæ certæ ſunt reſtituenda; & tunc de illis nulla eſt controverſia, quia hæc non impediunt Religionis ingreſſum: ſi enim recipiendus habeat, unde de his debitis ſatisfaciat, & illa bona ſimul cum perſona Religioni tradat, ſatis reſtituere cenſetur, cùm in opus ſatis pium illa bona expendat. Suarez *de Relig.tomo* 3.*l.*5.*c.*2.*n.*1. Sanch.*in Decalog.l.*4.*c.*19.*n.*4. & alii.

10 Quando verò quis certis debitis gravatus eſt, poteſt ad religionem admitti, ſi cedat bonis in creditorum favorem; dummodo tamen manens in ſæculo nequeat brevi temporis ſpatio propria arte, ſeu induſtria, ſeu alio quovis modo acquirere bona, quibus creditoribus ſatisfaciat: nam, quando eſſet perſona pollens induſtria, ut Medicus, Juriſperitus, aut artifex magnæ induſtriæ, qui brevi in ſæculo comparare poſſit bona ad ſolvendum, ad Religionem admittendus non foret. Quia æquitas non patitur, ut cum damno aliorum ingrediatur, ſi illud absque gravi incommodo, aliquandiu in ſæculo manens impedire poteſt; tum, quia moraliter impotens non cenſetur ad debitorum ſolutionem, qui brevi temporis ſpatio ſolvendo eſt: Quòd ſi non adeſt probabilis ſpes ſatisfaciendi intra id tempus; ſed neceſſarium eſſet, illum diu in ſæculo commorari, ut bona ad ſolvendum acquirere poſſit, tunc relinquendo bona ſua creditoribus licitus ei eſſet Religionis ingreſſus, nec teneretur id tempus expectare. Atque ſic docent Navar. *comment.* 1.*de Regular.n.*8. Petr. à Navar.*de reſtit.lib.*4.*cap.*4.*diff. ult.in nova edit.num* 78.& 79. Lal. Zecch *de rep. Eccleſ.tract. de Relig.cap.*3.*num.*5. Azor. *moral. inſtit. part* 1.*lib.*12.*cap.*1.*q.*5. *verſ. In hac quæſtione. ad finem.* Clavis Reg.*lib.*10.*tract.*5.*cap.*7.*n.*15. Leſſ.*d.cap.*41.*dub.* 3.*num* 32. Sanch.*in Decalog.lib.*4.*cap.*19.*num.*8. Suar. *d.lib.*5 *cap.*7.*num.*2.& Barthol. de Vecch.*d.diſp.*2.*dub.* 13.*n.*10.& *duob.ſeqq.* Breve autem tempus cenſetur ſpatium duorum annorum, intra quod debitorem ſatisfacturum eſſe, probabiliter credatur, ut cum Majore docent Sanch. & Barthol. de Vecch. *locis cit.* Et hæc ait Sanch. procedere, ſi totam, vel ſaltem notabilem, non autem parvam, vel minimam quantitatem intra id tempus debitorem ſoluturum fore credatur. Quòd ſi omnibus circumſtantiis inſpectis, dubium eſſet, rationibus hinc inde urgentibus, an eo tempore expectato, & ſine notabili difficultate poſſet debitor acquirere, unde ſolvat, exiſtimat, in hoc dubio non eſſe ei integrum, Religionem ingredi: quia in dubio melior eſt conditio creditorum poſſidentium jus, ut ſibi ſolvatur. Si verò utrinque probabiles rationes adeſſent, putat liberum eſſe, quamcunque partem, etiam minùs probabilem, amplecti; quemadmodum fieri debet, quando variæ extant opiniones.

Supradicta procedunt de jure communi. At Sixtus V. 11
anno Domini 1587. in ſuo Motu proprio incip. *Cum de omnibus.* relato *in Bullar.nuper edito tom.*2. *conſtit.*71. *d. Pontificis, fol.*601. omnes, & quoscunque crimino ſos, vel ſuſpectos, aut ingenti ære alieno privatos, vel rationibus reddendis obnoxios ad Religionem perpetuò inhabiles declaravit, nullam declarans profeſſionem ab iis factam. Inſuper quoscunque Religioſos, eorumque Superiores, qui aliquas perſonas, (ut dictum eſt) inhabiles poſt dictam ejus conſtitionem publicatam acceperunt, voce activa, & paſſiva, necnon aliis gradibus, officiis, honoribus, & dignitatibus quibuscunque per eos obtentis eo ipſo perpetuò privans, & tam illis privatos, quàm ad illa quæcunque in poſterum obtinenda perpetuò inhabiles, eorumque incapaces decernens, & declarans. Et licet hunc Modum proprium Clemens VII. anno 1602. per aliam ſuam conſtitutionem incip. *In ſuprema.* in Bullar. nono, *tom* 3. *conſtit. ejus* 83. *pag.*129. moderatus fuerit; id tamen fecit quoad hoc ſolum, ut profeſſio prædictorum valida eſſet, relicto eo Motu proprio quoad illicitam eorum receptionem, & pœnas transgreſſoribus impoſitas in ſuo robore. Igitur dicendum eſt, validam eſſe profeſſionem ære alieno gravatorum, ſi contra prædicti Motus proprii tenorem admittatur: quia jure antiquo valida erat, ut tanquàm certum tradunt Medina *Codic.de reſtit. q.*3. *cauſa* 8. *ad* 5. Petr. à Navar.*de reſtit.lib.*4.*cap.*4. *dub. ult. in nova edit. num.*77. & alii apud Sanchez.*d.cap.*19.*n.*2. In eo autem Motu proprio non comprehenduntur ære alieno gravati, qui facultates ſufficientes ad ſolvendum habeat, ut indicant illa ejus verba: *Supra vires facultatum ſuarum*, & docent Roderic.*quæſt.regular. tom.*3.*q.*10.*art.*9. *notab.*2. Sanch.*eo cap.*19.*n.*24. Nec item, quando debita non ſunt magni momenti: quia in eo bis dicitur: *Ingenti ære alieno.* notant Sanch. *eo num.*24. & Suarez *d. cap.*7.*num* 20. Item, neque comprehenduntur, qui incertis debitis gravati ſunt. Roderic. & Sanch. *ubi proximè.* Nec item comprehenduntur, qui absque gravi ſua culpa devenere ad impotentiam ſolvendi debita contracta, adeò ut nulla ſit ſpes fore, ut in ſeculo manentes ſatisfacere poſſint: quia Pontifex in eo videtur apertè ſermonem de iis, quorum culpa hæc eveniunt, ibi: *Multi decoctores poſt dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni.* Notat Sanch. *ibid. num.*25. exiſtimans, idem dicendum fore, quamvis manentes in ſæculo poſſent artificio lucrari bona, quibus ſolverent; ſi re verà absque gravi eorum culpa eveniret, eos ita ingenti ære alieno gravari, ut ſolvendo non eſſent: Neque pariter in eo Motu proprio comprehenduntur,

Digitized by Google

duntur, quia ſua culpa ingentem æris alieni vim contraxerunt, ſupra ſuas facultates, ſi bona omnia creditoribus relinquant, & nulla ſit ſpes fore, ut manentes in ſæculo ſint ſolvendo. Roderiq. *d. art. 9. in fine.* Sanch. *num.* 26. Barthol. de Vecchiis *eo dub.* 13. *n.* 15. Nec item comprehenduntur damnati à Judice, ut ſolvant ingentem pecuniæ quantitatem in pœnam alicujus delicti, & obligari ad aliquam ſatisfactionem pecuniariam ratione alicujus injuriæ, aut damni illatorum, ut quia virginem defloraverunt: quia reverà hi non dicuntur ære alieno gravati. Ita Sanch. & Barth. de Vecch. *proximè* allegati, contra Roderic. *loco cit.* & Mirand. *tomo* 1. *Manual. Prælat. q.* 17. *art.* 17. *in fine concluſ.* Neque comprehenduntur debitores, quando creditores conſentiunt: quia tunc eſt perinde, ac ſi eſſet illis ſatisfactum. Roderic. *ubi proximè, notab.* 4. Sanch. *num.* 27. addens, idem dicendum eſſe, quando Monaſterium, aut quiſpiam alius eorum debita ſolverent: quia jam ſunt alieno ære ſoluti. Nec item in prædicto Motu proprio comprehenduntur, qui ex ſola liberali promiſſione debitores ſunt magnæ quantitatis, licet propria culpa ſatisfacere non valeant: Ita Sanch. *loco cit. n.* 28. Barth. de Vecch. *d. n.* 5. Et ratio eſt: quia hi non dicuntur ingenti ære alieno gravari: tum etiam, quia hujuſmodi liberales promiſſiones Religionis ingreſſum non impediunt, ut docent Medina *cauſa* 8. *in ſolut. ad* 4. Gerſon, & alii apud Sanch. *eo cap* 19. *num.* 10.

12 Septimum impedimentum eſt. Qui obligatus eſt ad aliquod faciendum, tenetur illud præſtare ſaltem per alium: niſi ſit electa induſtria perſonæ; quia tunc per alium id explere non valet. *cap. fin. de off. deleg.* in quo caſu tenebitur ei ad intereſſe ex bonis, quæ ad Monaſterium attulit. Si tamen hoc nullo modo poſſet, nihilominus intret Monaſterium, etiamſi juraſſet facere: non enim violat juramentum, qui illud in melius commutat, *cap. Pervenit. de jurejur.* Ita Sylveſt. *verb. Religio* 2. *c.* 5.

13 Octavum impedimentum eſt. Qui obligatus eſt ad ratiocinia reddenda, puta civitati, vel alii perpetuò, eum Abbas admittere non poteſt, *cap. Legem. diſtinct.* 4, prius enim debet ſe expedire. Eſt expreſſum *in dicta conſtitutione* Sixti V. cujus verba ſunt hæc: *Authoritate Apoſtolica perpetuò ſtatuimus, & ordinamus, ut hujuſmodi ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum gravati, vel reddendis rationibus obnoxii, & obligati, nullatenus recipiantur, & ſuper hoc fiat informatio,* &c. *Et omne in contrarium factum irritamus, & annullamus, viribuſque, & effectu carere decernimus.* Et hoc videtur inſuper rationi congruum, cùm tales in jure etiam ordinari prohibeantur, ut habetur *in cap.* 1. *de obligat. ad ratiocin.* Facin. *cap. Prætereà. diſtinct.* 51. Videatur Navat. *conſ.* 3. *de regular. n. unico,* qui hoc probat per illud commune Doctorum axioma: *Qui obligatus eſt ad aliquid faciendum, priùs debet illud facere, quam Religionem ingrediatur.* Tunc autem ratiociniis obligati, juxta dictum Motum proprium, nequeunt ad Religionem admitti, quando, ſive publica, ſive privata ſint ratiocinia, ita quiſpiam eſt illis obnoxius, ut ex ea cauſa lis, vel moleſtia jam illata ſit, vel inferenda timeatur. Ita Roderic. *quæſtion. reg. tomo* 3. *q.* 10. *art.* 11. Sanchez *cap.* 19. *num.* 29. Si tamen profeſſionem emitterent, profeſſio valeret: quia licet per Motum proprium prædictum Sixti V. irrita eſſet; tamen dictus Motus proprius anno 1602. quoad hoc à Clemente VIII. modificatus, & ad terminos juris communis reductus fuit: ac jure communi hujuſmodi profeſſio valebat, ut docet Navar. *ubi proxime,* & Sanch. *loc. etiam cit. n.* 2. 19. *&* 21.

14 Nonum impedimentum eſt criminoſitas: criminoſos enim, vel ſuſpectos de crimine ad Religionem perpetuò inhabiles declaravit Sixtus V. *in prædicta ſua conſtitutione.* Quòd ſi nihilominus temerè admitterentur, tam habitus ſuſceptionem, quam profeſſionem invalidam, ac nullam declarat, & quòd proptereà licitum eſſet quibuſcunque Judicibus contra eos procedere. Qui autem criminoſi dicantur, idem Pontifex declarat, dum ait non eſſe aliquos adultos viros majores ſexdecim annis in aliquam Religionem recipiendos, *niſi poſt factam de anteacta eorum vita diligentem inquiſitionem, ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum & exploratum ſit, eos, neque aliquorum criminum, qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, & graviora, reos vel ſuſpectos exiſtere, ut proptereà damnati ſint, aut, ne damnentur, formident. In ſecunda* autem *conſtitutione,* quam ſuper hoc idem Pontifex primam declarando edidit, ſic ait: *Contra criminoſos vero, quorum profeſſio eadem conſtitutione noſtra irrita declaratur, ac proptereà Judicibus & Curiis ſæcularibus procedendi facultas conceditur, tunc demum id locum habere volumus, & non aliter, cùm actis publicis conſtiterit, ipſos Judices, & Curiam ſecularem, ante ſuſceptionem habitus de ipſo crimine adverſus eos accuſationem ſuſcepiſſe, vel inquiſitionem inſtituiſſe.* Ex qua declaratione licet colligere, quando crimina occulta ſunt, ſub hac diſpoſitione non comprehendi; nec qui ea commiſerunt, criminoſos cenſeri, ad hoc, ut nequeant ad Religionem admitti. Conſtat etiam ad hoc impedimentum requiri ut crimen ſit publicum, non ſolùm notorietate facti; verùm etiam juris aliquo modo: quia, licet non oporteat per ſententiam, vel juridicam punitionem declarandum eſſe, ſaltem neceſſarium eſt, ut publica ejus declaratio facta ſit per accuſationem, vel inquiſitionem juridicam, & publicis actis conteſtatam. Unde, licet alio modo delictum publicum ſit, adeò ut gravem etiam infamiam afferat; non tamen Religionis ingreſſum impediet, quantum eſt ex vi hujus conſtitutionis, atque ejus declarationis. Notandum autem, quod, licèt *in ea conſt.* dicatur, hos criminoſos perpetuò ad Religionis ingreſſum, & profeſſionem inhabiles declarari, tamen ſi poſt accuſationem, vel inquiſitionem reus eſt abſolutus, vel innocens declaratus; licitè, & validè poteſt ad Religionem admitti: quinimò, etiamſi de tali crimine juridicè convictus, & deinde ad pœnam damnatus fuerit, ſi eam pœnam impoſitam perſolvit, & tam Curiæ, quam parti ſatisfecit, quantum eſt ex dicta conſtitutione etiam poterit ad Religionem admitti: quia intentio Summi Pontificis ſolum fuit obviare, ne colore Religionis delicta impunita remanerent, ut patet ex iis verbis d. conſtitutionis: *Ad evitandam legum, & judiciorum ſeveritatem quia tutò in ſæculo vivere non poſſunt:* & ex iis: *ut proptereà damnati ſint, aut ne damnentur, formident.* Videatur Suar. *de Relig. t.* 3. *l.* 5. *c.* 7. *à n.* 16. *uſque ad* 19. *incluſivè.*

Si autem tam ære alieno gravati, quàm ratiociniis adſtricti, nec non etiam criminoſi profeſſionem emitterent, valeret profeſſio: quia, etſi per dictam Conſtitutionem Sixti V. irrita eſſet; tamen, ut *ſuprà* diximus, ea quoad hoc moderata fuit, & ad terminos juris communis redacta à Clemente VIII. anno 1602. ut notat Sanch. *cit. c.* 19. *n.* 2. 19. *&* 21. & Suar. *d. c.* 7. *ad finem.* 15

Decimum impedimentum eſt, quando parentes recipiendorum in ea eſſent neceſſitate conſtituti, ut eis aliter, quàm per filiorum obſequium, commodè ſubveniri non poſſet: quia eo caſu Abbas filium non debet ad Religionem admittere, ut tenet expreſſè D. Thom. 2. 2. *q.* 101. *art.* 4. & *q.* 189. *a.* 6. & *quodlib.* 3. *a.* 16. Ratio eſt: quia opera præcepti, quale eſt honorare parentes, propter nullum opus conſilii, etiam Religionis ſunt prætermittenda; neque facienda mala, ut inde veniant bona, ut dicit Paulus *ad Rom.* 3. Quod limita, dummodo ex hujuſmodi parentum obſequio non immineat filiis notabile diſpendium ſpiritualis ſalutis, aut periculum peccati mortalis: quia tunc, relictis parentibus, Religionem poſſunt ingredi, ut ait D. Thom. *d. q.* 101. *art.* 4. ubi pluribus tradit, quando talis caſus evenire poteſt: & ſpecialiter Cajet. *ſuper dicto loco.* 16

Unde

17 Unde ſimiliter nec licebit patri, filios in neceſſitate conſtitutos habenti, prætermiſſa filiorum cura, nec proviſo ſuper eorum educatione, Religionem ingredi, ut expreſſè tenet D. Thom. *2.2.q.189.a.6.* ubi dicit, quòd in hoc genere major eſt obligatio patris ad filium, quàm filii ad patrem: nam filius non obligatur per ſe ad alendum, ſeu honorandum patrem, niſi per accidens, ratione neceſſitatis: pater autem non ex accidenti tantùm, ſed per ſe, ratione ſui muneris, tenetur alere, & educare filium; quia eſt ejus principium, non ſolùm ad tempus, ſed per totum vitæ ſuæ ſpatium. Ita etiam ſentit Navar. *com.2. de Regul.n.*8. & Cordub. *in Reg. S. Franc. c. 2.q.6.a.1.*

18 Si autem filii, parentibus in maxima neceſſitate conſtitutis, in Religionem intrent, & in ea profeſſionem emittant, profeſſio, & votum emiſſum tenebit: ſed utrique peccatum lethale committent, ut expreſſè Navarr. *lib.3. de Regul.conſ.*26. & Mirand. *in Man. Præl. tom 1.q. 17.art.ult. concl.ult.* Latiùs Suar. *de Relig. tom.3. lib.5. cap.5.& 6. per tot.*

19 Idem dicendum eſt de patre relinquente filios in extrema, vel gravi neceſſitate: quia par eſt obligatio patris erga filios, ſicut filii erga patrem. Ita Sanch. *lib.4. in Decal.c.*20.*n.*10. Leſſ. *de Juſt. & jure. lib.2.c.*41. *dub.3. n.*34. Navar. *lib. conſ. de Reg. conc.*3. Rodriq. *tom.3. qq. reg. q.*13. *art.*5. Barth. de Vecch. *in praxi Novit. diſp.*13. *dub.1.n.9.* & Laur. de Peyr. *tom.2. de Præl.q.3.c.1.n.*70. ubi ait, quòd verè incapacitas videtur eſſe in perſona admiſſa, quæ obligata eſt jure naturæ ſubvenire parentibus, & filiis. Unde, cùm non placeant Deo ſacrificia de victimis alienis; non videtur eſſe valida obligatio facta per profeſſionem factam in tali caſu, in quo non eſſet licitum votum ſimplex ingrediendi Religionem ſervare: ergo nec ſolenne.

20 Undecimum impedimentum ad Religionis ingreſſum, & profeſſionem, eſt diverſitas ſexus, putà, quia ingredi volens eſt diverſi ſexus ab illis, in quorum Monaſterium ingredi vellet, ut ſi vir in Monaſterio Monialium, & mulier in Monaſterio virorum recipiatur. Ita Navar. *lib.3. conſ. de Regul. conſ.*47.*n.*4. Suar. *tom.3. de Relig. lib. 5.c.4.n.1.* & *lib.6.cap.12.n.*24. Emmanuel Sà *in Aph. verbo, Religio. n.*30. Roder. *part.2. Sum.c.6.n.*14. Henriq. *lib.* 14. *c.8.n.6. in comm. litt. A* Vecchiis *in praxi Novit. diſp.5. dub.1.n.1.* contra Sylveſtrum *verbo, Religio,* 3. *q.9.* dicentem, profeſſionem iſtius valere, non in individuo, ſed in ſpecie, vel in genere; ſcilicet, non poteſt manere in illo Conventu, in quo eſt profeſſus; ſed in alio ejusdem Ordinis, & ſexus. Attamen hujusmodi profeſſio omninò eſt nulla, ut optimè probat Sanch. *loc. cit.* cùm deficiat ſaltem voluntas admittentis illum ad profeſſionem.

21 Ex quibus colligitur, Hermaphroditum inhabilem eſſe ad ingreſſum Religionis, quicunque ſexus in eo prævaleat. Quòd ſi talis Hermaphroditus taceat ſuum defectum in ingreſſu Religionis, & ad profeſſionem admittatur, profeſſio nulla erit: imò cognito tali defectu ab Abbate expelli debet, & ſpoliari habitu. Ratio eſt: quia Hermaphroditus, ut jura clamant, eſt infamis: infames autem non ſunt admittendi ad Religionem, ut dicemus *inferius*, propter quam rationem debent iidem Hermaphroditi excludi etiam ab ordinibus, & beneficiis. Ita Laur. Portel. *in dub. Reg. verb. Novitii qualit. n.*25. Majol. *de irregul. lib.2.c.1.n.7.* Ledeſma *de ſtat. Relig. in communi, cap.6. concl.1.* Barthol. de Vecchiis *diſp. 5. dub.1. num.3.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Religioſorum, lib.5.q.*230. Laurentius de Peyrinis *tom.2. de Prælato, q.3. cap.1. num.* 59. ubi ait, quòd ad expellendum Hermaphroditum jam profeſſum, non requiritur licentia Papæ, ſi in eo dominetur æqualiter ſexus: quia ſemper adeſt incentivum peccati, fomes ſcandali, & vix ſciri poteſt, quo ſexu ſit validior. Ita etiam affirmat Barthol. à S. Fauſto *loco citato.*

22 In hac re Ledeſma *loco citato,* & Laurentius Portellus *in additionibus ad dubia regul. verbo, profeſſio Hermaphroditi;* movent dubitationem ſcitu digniſſimam, an, qui in Monaſterio Monialium, tanquàm mulier, profeſſionem facit, cùm verè mulier credatur, appareat, & ſit, deinde ſupponens humeros ſuos gravi ponderi, ex vi illius ponderis, ſeu alio inſtanti accidenti excitatur ſexus virilis, & fit vir, utrùm teneatur in dicto Monaſterio permanere, vel tranſire ad Monaſterium virorum ejusdem, vel alterius Ordinis. Et reſpondet ipſe Ledeſma *loco cit.* quòd non tenetur ſtare, nec inter Moniales, nec tranſire ad Monaſterium virorum: quia profeſſionem emiſit, tanquàm mulier, non tanquam vir: unde, ſi mutata eſt in virum, non tenetur amplius ad officia muliebria, ſed virilia in ſæculo. Non mirandum, quòd talis dubitatio inter Doctores circumferatur: quia hoc contingere naturaliter poſſe, affirmant graviſſimi Doctores, & præſertim S. Auguſtinus *lib.3. de civit. Dei. cap.* 31. Hippocrates *lib.6. Epid. ſect.*8. Plinius *lib.7. Hiſt. natural. cap.*4. Fulgoſus *lib.1. cap.6. tit. de Carolo, & Franciſco Guarnis.* Majolus *lib.1. de irregul. cap.*27.

23 Duodecimò. Excommunicatus majore excommunicatione, ſive denunciatus, ſive non, eſt inhabilis, ita ut tam ille, quàm Abbas eum admittens mortalitèr peccent: ingreſſus tamen, & profeſſio valida ſunt, quamvis Abbas recipiens, & receptus habeant notitiam excommunicationis. Ita Sayrus *de cenſ. lib.2. cap.9. num,* 18. Graſſius *tom.1. conſ. lib.3. de regul. conſ.4.n.*5. Sanchez *lib. 5. in Decal. cap.4.n.*36. Suar. *t.3. de Relig. lib.5. cap.4.n.*18. Panormit. *in cap. Cum illorum. n.4. de ſent. excom.* Auguſtinus Barboſa *ibid. n.*7. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.5. dub.2.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib. 12. cap.3.q.9.* Navarr. *lib.3. conſ. de regul. conſ.3. n.1.* Bartholomæus à S. Fauſto, *in theſ. Relig. lib.5. q.*220. Campan. *in diverſ. juris, rubr.*11.*c.*15.*n.*6. Ricciul. *de jur. perſ. l.4.c.*41. Comitiolus *lib.2. reſp. mor. q.8. §. ult.*

24 Decimum tertium impedimentum eſt impotentia ad ſervanda Religionis eſſentialia, & etiam accidentalia præcepta, & obſervantias. Ita ſenectute, vel alio morbo laborans eſt inhabilis ad religionis ingreſſum, & profeſſionem. Ita Suar. *tom.3 de Relig. lib.5.c.4.n.*19. Ledeſma. *de ſtat. Religionis in comm. c.6. concl.*1. Rodriq. *tom.3. qq. reg. q.*12. *art.*5. Miranda *tom.1. Manual. Præl. q.9 art.2.* Barthol. de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.12. dub.9. n.2.* qui dicunt inſuper, quòd tam receptus, quàm Prælatus recipiens mortaliter peccant: quia recipiens graviter lædit propriam Religionem, & ſtatuta ipſius, & maximum affert detrimentum: receptus verò, qui ſe impotentem cognoſcit, mendaciter promittit in re tam gravi, ſe obſervaturum auſteritates Religionis.

25 Novitium tamen, qui toto anno ſui Novitiatus fuit infirmus, poteſt ad profeſſionem recipi: quia annum probationis legitimè explevit, in quantum in ſe erat, maximè cùm non teneatur Novitius experiri auſteritates omnes Religionis: ſed ſatis eſt, ſi probet in genere, per annum ſub obedientia perſeverando. Ita Rodriq. *loc. cit. q.15. art.*10. Barthol. à S. Fauſto *lib.5. theſ. Relig. q.249. n. 3.* Navarr. *lib.3. conſ. de regul. conſ.32. n.5.* Sanch. *lib.5. in Decal. cap.4.n.*52. ubi ait *n.*28. quòd Novitius in Ordine Fratrum S. Franciſci de Paula, qui fuit toto Novitiatus anno infirmus, & carnibus, ac lacticiniis uſus fuit, validè profitetur, licet rigidiſſimam illius Religionis vitam, ſcilicet, quadrageſimalem non ſit expertus.

26 Profeſſio verò facta à morbo Gallico laborante, qui regulares obſervantias complere non poteſt, probabile videtur, illam nullam eſſe: atque ita ille poterit à Religione exire, & Religio illum expellere. Unde Rodriq. *tom. 2. Sum. cap.6.n.3.* & Vega *tom.2. Sum. cap.39. caſ.4.* & Sanch. *lib.5. in Decal. cap.4.n.*57. Navar. *lib.3. cit. conſ.*48. Laurent. de Peyrinis *tom.2. de Prælat. q.3. cap.1. n.*68. dicunt, quod morbo Gallico laborans, illumque in profeſſione tacens, ea facta poteſt expelli à Religione, ſi Religio habeat ſtatutum confirmatum à Papa, prædictam

poſſeſſio-

poſſeſſionem annulans: ſi autem non habeat, valida erit profeſſio, eo quod nullibi videtur irrita. Neque ſufficit dicere cum Navarro, Rodriquez, & Vega *locis cit.* quòd Abbates ſtatutum prædictum non habentes, poſſint expellere illum in pœnam peccati, quod fecit, occultando morbum Gallicum: quia non eſt ſufficiens ratio ad expellendum Profeſſum, ut dicunt Ledeſma *loc.cit.* Graffius *tom.1.conſ.de Regul.lib.3 conſ.4. n.9.* Laurent. de Peyrinis *loco cit.* In multis tamen Religionibus extat praxis, tali morbo laborantes expellendi; nam Sanch. *loc.cit.n.*58. dicit, quòd in ſua Religione hic talis expellendus eſt. Idem affirmat Barth. de Vecchiis de ſua Relig. Capucinorum *in prax. Novit.diſp.*13. *dub.*15. & Peyrinus *loc.cit.* hoc idem aſſerit de ſua Religione Minimorum.

27 Decimumquartum impedimentum. Inhabilis eſt ad Religionis ingreſſum, qui vi, & metu extrinſeco compulſus illam ingreditur; & Abbas illum recipiens ſcienter, ſicut & receptus, mortaliter peccant. Ita Rodriq. *tom.3.qq.regul.q.14.art.3.* Miranda *tom.1. Manual.Prælat.q.17.art.4.* Suar. *tom.3.de Relig.lib.5.cap.9.n.1.* Farinacius *part.1.deciſ. Rotæ, deciſ.*175. *n.*5. Angelus *verbo, Religio.*§.16. Tabiena *eodem verbo,*§.14. Sylveſter *verbo, Metus,q.*8 Roſella *verbo,Votum,1.*§.4. Ledeſma *de ſtat. Relig.in comm.cap.7.concl.6.* Azor. *tom.1.inſtit. moral. lib.12.cap.4.q.10.* Barboſ. *in collect. in cap.1. de Regul. n.3.* Barthol. à S. Fauſto *lib.5.theſ.Relig.q.*238 *n.*2. quod etiam habetur *in cap.1.& 4.de Regul.cap. Proclivis. c. Præſens.* 20.*q.*3. quibus locis decernitur, Religionis ingreſſum debere eſſe liberum, & ſpontaneum.

28 Unde advertendum eſt, quòd profeſſio facta per metum cadentem in conſtantem virum, nulla eſt. Ita Suar. *loc.cit.lib.6.cap.4.n.*11. maximè, quia ad profitendum requiritur voluntas omninò libera: quod conſtat etiam *in cap.1.de his,qui vi,*&c. Videatur Sanch. *lib.4.in Decal.cap.3.n.*12. Navarr. *tom.4.de Regul.num.*71.

29 Decimumquintum impedimentum. Corpore vitiati ſunt inhabiles ad ingreſſum Religionis, niſi morum integritas, inſignis doctrina, vel magna ſanguinis nobilitas corporalem defectum ſuppleant. Ita Graffius *part.1. deciſ.l.3 c.5.n.*11. Barth. de Vecch *in praxi Novit. diſput.5. dub.*6 Ratio eſt: quia corpore vitiati arcentur à miniſterio Altaris, ut habetur *in toto tit. de corpore vit.* & *cap. 2.*
30 *de Cler.ægrot.* Profeſſio tamen iſtorum de jure communi irrita non eſt: quia nullibi in jure hoc prohibetur. De cæco enim, quòd validè profiteatur, certum eſt: quia poteſt ore proferre verba profeſſionis, ut probat Laurentius de Peyrin. *tom.2.de Prælat.q.3.cap.1.n.*83. De muto, & de ſurdo, quòd profiteri poſſint, per ſigna, docet Sanch. *lib.7.in Decal.cap.*12. *n.*32. De claudis, mancis, luſcis, quercetis, ſurdaſtris, ſimiliter validè profiteri certum eſt, cùm hoc non reperiatur in jure prohibitum, licèt ab iſtis, & ſimilibus omninò abſtinere debeant Prælati Regulares, niſi merita, &, ut diximus, doctrina inſignis, vel magna ſanguinis nobilitas defectus compenſent.

31 Decimumſextum impedimentum. Infames, & buffones, hiſtriones, carnifices, ſatellites, tenores, aliique ſimiles non debent ad Religionem recipi. Ita Panormit. *in c. Cùm decorem, de vit.& honeſt.Cleric. n.*2. ubi dicit, quòd buffones, hiſtriones, & publici luſores ad Clericatum promoveri non poſſunt, neque etiam per peractam pœnitentiam: quia ſunt infames. Idem affirmant Trottus *de perfectione Clericorum, lib.2. part.1. requiſ.5. n.*19. & Barboſ. *in collect. in d.cap. Cum dedecorem, num.* 3. Unde à fortiori idem dicendum erit de his infamibus, quoad receptionem ad Monachatum, & ſtatum regularem. Hi tamen ſi recipiantur in Religione, eorum profeſſio valida erit: quia nullibi irrita reperitur.

32 Decimumſeptimum impedimentum. Deſcendentes ab Hæreticis, Mauris, & aliis ſimilibus, quorum Patrum ſtatuæ, & oſſa combuſta ſunt, in multis Religionibus recipi non poſſunt. De Religione Minimorum, quòd in ea non poſſint recipi, affirmat Laurentius de Peyrinis *tom.2.de Prælato, q.3.cap.1.n.*83. in qua ſi recipiantur, profeſſio erit nulla.

Decimumoctavum impedimentum. Bigami non 33
poſſunt ad Religionem in Clericos recipi, benè tamen in Laicos, ut docet Graff. *part.1.deciſ.lib.3.cap.5.num.*11. & Peyrinus *loco citato, q.2.cap.5.num.*100.

Homicida jure communi non excluditur ab ingreſ- 34
ſu Religionis. Ita Portellus *in dub. Regul. verbo, Novitius, n.*12. quod etiam colligitur *ex cap. Admonere* 33. *q.*2. Idem dicendum eſt de latrone cum Portello *loco cit. num.*15. In his tamen valdè attendenda eſt conſtitutio Sixti V.

Decimumnonum impedimentum eſt illiteratura: 35
cùm enim ab Ordinibus illiterati expellantur, ut habetur *in cap. Præcipimus diſt.*34. & *cap. illiteratus. diſt.* 30. & *cap. Pœnitentes diſt.*55. & *cap. finali, de tempor. Ordin. in 6.* non debent in Religionibus etiam admitti ad ſtatum Clericorum: debent enim ea ſcientia ſaltem pollere, quæ ad divinum Officium ritè perſolvendum neceſſaria eſt, ut dicunt Azor. *tom.2. inſtit. moral. lib. 6. cap.6. q.2.* & Gonzal. *ad regul. menſium, gloſſ.4. num.*73. & Garcias *de benef. par.7.cap.7.num.*9. loquentes de omnibus Clericis. Idem dicendum erit de recipiendis ad Religionem: hi enim poſt profeſſionem debent ſupradicta ſcientia pollere, propter eandem rationem perſolvendi divinum Officium.

QUÆSITUM IV.

De informatione circa Novitios acceptandos ab Abbatibus, & aliis Prælatis ſuperioribus habenda.

SUMMARIUM.

1 *Informationes pro Novitiis recipiendis facienda, & quomodo ex ſtatuto Sixti V. Gregorii XIV. & Clementis VIII. ut num.2.& 3.*

4 *Teſtes interrogandi pro informatione non ſatisfaciunt dicendo, neſcire recipiendos eſſe comprehenſos in c. .tutione Sixti V.*

5 *Teſt. non juratus nullam fidem facit.*

6 *Informatio pro Novitiis recipiendis fieri poteſt, tam per Judices Eccleſiaſticos, quam per ſæculares; & etiam per Regularem, ut num.8.*

7 *Informatio prædicta debet eſſe juridica.*

9 *Informatio quando, & quouſque poſſit ſubſequi traditionem habitus regularis.*

10 *Informationes debent fieri ſecundum ea, quæ ſtatuit Sixtus V.*

11 *Interrogationes pro informatione facienda, quæ, & quo ordine.*

12 *Informationes approbandæ ſunt juxta tenorem Bullæ Sixti V. per Capitulum generale, vel provinciale.*

13 *Examinatio approbationum facienda à Capitulo, an poſſit aliis delegari.*

14 *Delegatus ad univerſitatem cauſarum cenſetur Ordinarius: & talis dicitur, quando delegatio univerſalis eſt reſpectu perſonarum, licet non quoad cauſas, ut num.15.*

16 *Prælati Regulares in receptione Novitiorum ad Religionem dicuntur delegati ad univerſalitatem cauſarum.*

17 *Magiſtris Novitiorum ſolent committi informationes pro Novitiis recipiendis in aliquibus Religionibus.*

18 *Conſtitutiones Sixti V. Gregorii XIV. & Decreta Clementis VIII. ſuper receptione Novitiorum.*

SIxtus V. Pontifex Maximus per quandam ſuam con-
ſtitutionem editam Romæ anno 1587. 7. Kalend. Decembris, 1

Digitized by Google

cembris, Pontificatus ſui anno 3. quæ incipit : *Cum de omnibus.* & habetur *in fi. hujus quæſit.* ſtatuit, atque decrevit, ut Novitii non poſſint recipi, niſi in Capitulo generali, ſive provinciali, & habita priùs informatione admittendi ad Religionem, ſi major ſit ſexdecim annorum, ſuper cunctis rebus, in illa conſtitutione expreſſis, & informatione admiſſa, approbataque in eodem generali, aut provinciali Capitulo. Poſteà videns dictam conſtitutionem eſſe nimis arduam, volens illam mitigare, ac modificare, per aliam conſtitutionem, quæ incipit : *Ad Romanum ſpectat Pontificem.* ſtatuit, ut in qualibet Provincia, ſaltem duo, vel, ſi commodè fieri poterit, tria, aut plura Monaſteria deputarentur, quorum Superiores, ſaltem infra annum, ad hujusmodi informationem ſuper Novitiis faciendam congregarentur. Quòd ſi paucitas, vel magna diſtantia Monaſteriorum id non pateretur, ſaltem tribus ex antiquioribus Patribus unius Monaſterii, vel Domus illius Provinciæ, hujusmodi authoritatis in Religionibus Monachalibus per Capitulum generale, in Mendicantibus, & cæteris Regularibus per Provinciale concederetur.

2 Poſteà verò Gregorius XIV. per aliam ſuam conſtitutionem editam Romæ anno 1590. Pontificatus ſui anno 1. quæ incipit : *Circumſpecta Romani providentia Pontificis.* quæ ſimiliter habetur *in fi. hujus quæſit.* ſtatuit, ut in Religionibus Monachalibus Novitii reciperentur per Conventuum Superiores de conſenſu Capituli, habita prius aliqua informatione ſuper rebus contentis in conſtitutione Sixti V. dummodo, antequàm reciperentur ad profeſſionem, plenaria, & aliqua major informatio fieret. Denique Clemens VIII. anno Incarnationis Dominicæ 1597. die 10. Septembris, apud Sanctum
3 Marcum, Pontificatus ſui anno 6. per indultum, quod incipit : *In his, quæ ad Religionum propagationem.* conceſſit Priori, & Conventui Sancti Stephani Salmaticenſi, Ordinis Prædicatorum, tunc, & pro tempore exiſtentibus, ut quoscunque juvenes, etiam decimumſextum ætatis ſuæ annum excedentes, ad habitum in eodem Conventu admitti petentes, recepto ab eis juramento, quòd criminoſis, rationibus (ut præfertur) obligati, furto, latrocinio, aut homicidio notati, aut aliis impedimentis in dicta Bulla Sixti V. contentis detenti non ſint, recipere, ac poſteà per aliquem ejusdem Conventus Religioſum ad hoc deputatum ad inveſtigationem anteactæ illorum vitæ, ac morum, & reliquorum præmiſſorum, absque ſtrepitu judiciario, ſed per ſcrutinium ſecretum procedi facere, qui ad hoc deputatus proceſſum, & informationem captam, dictis Priori, ſeu Præſidenti, ac Superiori, & Magiſtro Novitiorum, & ſtudentium, à quibus approbari, & reprobari poſſit, referri fideliter debeat, liberè, & licitè poſſint, & valeant. Quod privilegium conceſſum dicto Conventui Sancti Stephani Salmaticenſi, intelligitur conceſſum omnibus Monaſteriis Religionum Mendicantium per conceſſionem factam à Leone X. anno Domini 1519. die 10. Decembris, Pontificatus ſui anno 4. per Bullam, quæ incipit : *Dudum per nos accepta.* ubi conceſſit, ut omnia, & ſingula privilegia hactenus conceſſa, vel in poſterum concedenda uni Ordini, vel Domui cujuslibet Ordinis Mendicantium, cenſeantur conceſſa omnibus prædictis Ordinibus, & ipſorum Domibus, & per conſequens prædictum indultum Clementis VIII. conceſſum dicto Conventui S. Stephani Ordinis Prædicatorum, cenſetur conceſſum omnibus Domibus Ordinum Mendicantium, necnon etiam aliorum Ordinum, qui fruuntur privilegiis conceſſis, & concedendis Ordinibus Mendicantibus: & propterea poſſunt uti Monaſteria Monachorum, & faciliùs recipi poſſunt Novitii per viam hujus privilegii, quàm per alium modum à Gregorio XIV. traditum Ordinibus Monachalibus : quia per ſemiplenam probationem ab eodem Pontifice, ut *ſuprà* præſcriptam, antequàm Novitii ad habitum, & annum probationis admitterentur, multi eorum poſſent à Religionis ingreſſu, & recta intentione removeri : atque ideò Religioſorum numerus in dies minui ; cùm id, quod debet eſſe occultum, ne dicta incommoda ſequantur, ob ſemiplenam probationem, quæ *ibi* præcipitur habenda, poſſit aliquando publicari : quod quidem non poterit evenire per juramentum à recipiendo occultè ſumptum. Unde poterit Abbas recipere Novitios majores 16. annorum Religionem ingredi volentes, recepto tantùm ab eis juramento, quòd impedimentis in conſtitutione Sixti V. contentis detenti non ſint : & poſteà per alium Religioſum ad hoc deputatum ad informationem illorum vitæ, & morum, ac dictis impedimentis ſint obſtricti per ſecretam inveſtigationem procedere. Deputatus verò informationem captam, eidem Abbati, & Magiſtro Novitiorum, & ſtudentium referre debet, qui approbandi, & reprobandi authoritatem habeant.

4 Notandum, quòd teſtes inquirendi, de omnibus impedimentis ſigillatim interrogentur, & oportet, quòd ipſi deponant, Novitios recipiendos non eſſe detentos tali, vel tali impedimento. Nec ſufficit, quòd generaliter dicant, neſcire eos eſſe comprehenſos *in d. Conſtitutione* : hæc enim negatio nihil probat, ut per ſe conſtat. Nec diligens inquiſitio facienda in conſtitutione poſita expleta foret ; erit enim diligentia ſufficiens, quæ in humano judicio cum proportione ſufficiat ad fidem faciendam. Deſumendum eſt etiam ab iis juramentum : quia teſtis, qui non juravit, nullam fidem facit, *cap. Nuper nobis. de teſtib.* Quibus benè perſpectis, nullam Abbas contrahet negligentiæ culpam in munere ſuo.

Talis informatio fieri poteſt tam per Eccleſiaſticos Judices, quàm ſæculares ; modò tamen iis proponantur examinanda, quorum Novitium intereſt recipere, ut dicit Portellus *in dub. regul. verbo, Novitii informatio, num.* 3. Roder. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 10. *art.* 2. Bartholomæus de Vecchiis *diſput.* 6. *dub.* 2. *num.* 4. Beja 4. *part. caſ.* 18. *verſ. fin.* Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 21. *art.* 3. *concl.* 1.

7 Sed advertendum eſt cum Laurentio de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *num.* 30. quòd talis informatio debet eſſe juridica, facta nimirum per duos, vel tres teſtes juratos, qui jurent, in tali perſona à ſeipſis benè cognita, non eſſe ullum ex impedimentis contentis in conſtitutione prædicta ; & quòd hujusmodi teſtes debeant eſſe jurati, dicunt ſupradicti Doctores : tum, quia, ut diximus, teſtes ſine juramento non faciunt fidem, Gloſſ. *in cap. Cùm olim. verbo, Fratrum. de privileg.* Habetur *cap. Tuis.* & *cap. Nuper. de teſt.* quod quidem juramentum prætermitti non poterit, cùm ſit in favorem Religionis, etiam de conſenſu partium, ut dicunt Miranda *loco cit. concl.* 4. & Bartholomæus de Vecchiis *loco cit.* Suar. autem *tom.* 4. *de relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 14. manifeſtè affirmat, quòd ſupradicti teſtes jurare debeant, perſonam eſſe à ſe cognitam.

8 Non ſolùm per ſupradictos Judices Eccleſiaſticos, ſive ſæculares, fieri poteſt informatio pro Novitiis recipiendis ; ſed etiam per aliquem Monachum idoneum ab illis ſtatuendum, qui gaudeat authoritate recipiendi Novitios : qui Monachus poterit per Notarium ſæcularem, ſive Religioſum, ſive per ſeipſum teſtes per ſcrutinium ſecretum examinare, præmiſſo juramento, ſine facultate Ordinarii, & ſumpta informatione, eam Superioribus præſentare, ut de ea conſultare poſſint. Ita Ledeſma *de ſtatu Religionis, in comm. cap.* 6. *concl.* 3. *diff.* 7. Bartholom. de Vecch. *loco cit. num.* 4. Miranda *ſimiliter loco cit. concl.* 2. *art.* 1. Sic etiam conceſſit Clemens VIII. *in ſua conſtitutione*, die 7. Septembris, 1597. apud Roder. *loco cit. art.* 1.

9 Antequàm autem concedatur habitus regularis alicui, debent haberi priùs informationes à deputatis, ut ait Laurentius de Peyrinis *loco cit. num.* 32. ubi ſubdit, quòd

ſi fieri

ſi fieri nequitent, eo quòd timetur, ne induendus precibus, vel minis parentum avertatur à ſancto propoſito; poterunt eo caſu uſque ad tempus profeſſionis omitti: & interim poterit dari habitus Novitio, juramento ab eo ſumpto coram teſtibus, quòd non habeat impedimentum, *ex conſtitutionibus* Sixti V. ſicut conceſſit Clemens VIII. *in ſupradicta conſtitutione* apud Roderic. *loco cit.* Et ſufficit, quòd Novitius prædictus coram teſtibus juret, ſe non habere impedimentum, quod illum inhabilitet ad habitum ſumendum juxta prædictas conſtitutiones: quod juramentum fieri debet coram illis poteſtatem habentibus recipiendi Novitios, vel coram Superiore immediato Monaſterii, vel aliquo Collega, ſeu Provinciali.

10 Notandum etiam cum eodem Peyrino *loco citato*, *num.* 33. quòd prædictæ informationes juridicæ non debent fieri de omnibus requiſitis in induendo ſecundùm naturam, & jus commune, ac Regulas, & Conſtitutiones particulares Religionis, quas præmiſerat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſput.* 6. *dub.* 1. *num.* 1. ubi dicit, quòd informatio, quæ fieri debet in receptione Novitiorum, oritur, vel ex obligatione juris naturalis, vel canonici, vel juris pontificii, vel ex eo, quod in Regulis, aut ſtatutis cujuscunque Religionis decernitur; ſed ſolùm habenda eſt informatio ſecundùm ea, quæ ſtatuit Sixtus V. *in ſuis conſtitutionibus*. Primò enim interrogandi ſunt teſtes, an cognoſcant parentes illius Novitii: licet enim hujusmodi interrogatio videatur ſolùm poſtulata ab eodem Sixto V. ut conſtaret, non eſſe recipiendum illegitimum, cùm ipſe illegitimos omnes recipi prohibuiſſet, niſi cum certis formis, quæ conſtitutio à Gregorio XIV. moderata eſt, videri poſſet forſitan alicui, hanc interrogationem non eſſe ampliùs neceſſariam. Sed adhuc neceſſaria eſt, ut ait Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 12. ad certiorem cognitionem perſonæ recipiendæ, & ad meliùs ejus mores agnoſcendos. Debent inſuper interrogari teſtes, præter ea, quæ *ſuperius* diximus, de vita præterita, an fuerit vir, ſive juvenis probus, bonis moribus præditus: & an ſciant ipſi teſtes, ut diximus, eum perpetraſſe aliquod delictum, ut homicidium proditorium, furtum, vel quid ſimile; putà, magnum ſacrilegium, virginem rapiendo, & ſtuprando, Sanctimonialem violando: ſi fuerit in crimine peſſimo, vel beſtialitate; ſi parentum percuſſor, ſive Epiſcopi, aut Clerici, ſive Cardinalis, aut Prælati, ut optimè advertunt Portellus *in dub. regul. verb. Novitius, n.* 15. & Llamus *in append.* §. 14. *in fine*.

Similiter interrogandi ſunt teſtes, an aliquod ex prædictis delictis deductum fuerit in judicium, & facta fuerit inquiſitio. Et advertit Llamas *loco cit.* §. 16. quòd qui in rixa aliquem percuſſerit, vel vulnus inflixerit, pugno, vel ferro, aut lapide, quòd non prohiberetur ad Religionem recipi, etiamſi de his jam cœpiſſet informatio fieri in Curia.

Similiter interrogandi ſunt teſtes, an ille Novitius Religionem ſponte, & piè ingredi cupiat; an verò ex aliqua humana cauſa ducatur ad Religionis ingreſſum: quæ quidem interrogatio poteſt omitti, cùm non ſit in uſu, teſte Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. q.* 21. *art.* 3. licèt illam putet neceſſariam Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 3. *cap.* 1. *num.* 35.

11 Ut autem hujusmodi informationes aliquo ordine fiant, hic adnotandæ ſunt breviter una poſt aliam eo ordine, quo deſcribuntur à Bartholomæo de Vecchiis *diſp.* 6. *dub.* 7. quæ ſunt novem, ſcilicet.

Prima, an cognoſcant parentes N. N. ſciantque eos eſſe veræ fidei catholicæ ſectatores, ac bonæ famæ, & nominis.

Secunda, an ſciant N. præfatorum eſſe filium, ac de legitimo matrimonio natum.

Tertia, an ſciant, eundem eſſe ſui juris, & liberum, ut diſponere valeat de perſona ſua, non ligatum matrimonii vinculo; & an ſciant, eum promiſſionem dediſſe alicui virgini vel mulieri, eam ducendi in uxorem.

Quarta, an ſciant, eum eſſe virum probum, ac bonis moribus præditum; & præſertim, an ſciant, eum perpetraſſe aliquod delictum, vel homicidium, furtum, latrocinium, vel quid ſimile, quod fuerit deductum in judicium, aut ſuper eo aliqua facta fuerit inquiſitio.

Quinta, an ſciant, eum amiſiſſe bonum nomen apud homines ratione alicujus enormis delicti, vel pœnæ execrabilis ei illatæ, ita ut perpetua notetur infamia.

Sexta, an ſciant eum eſſe debitis ultra facultatem ſuam onuſtum, quæ ſolvere non poſſit, ab eisque faciliter ſe expedire.

Septima, an ſciant eum ratiociniis, tam publicis, quàm privatis eſſe obnoxium.

Octava, an exiſtiment, eum bono fine ad Religionem ſe transferre.

Nona, an ſciant, eum eſſe integræ valetudinis mentis, ac corporis, & præſertim, an ſciant eum aliquo morbo contagioſo laborare.

Quæ quidem interrogationes, licèt ex his, quæ hactenus diximus de Novitiis, elici poſſint; nihilominus pro faciliori intelligentia ſic appoſitæ ſunt; quæ licet non enumerentur omnes in conſtitutionibus infrà ponendis Summorum Pontificum, ſed ſolum quarta interrogatio, ſexta, & ſeptima: tamen operæ pretium duxi cum aliis Doctoribus, & præſertim cum Barthol. de Vecchiis *loco cit.* eas ſic ordinatè recenſere: quia ex juris canonici, vel Regulæ, aut conſtitutionis cujuscunque Religionis videntur neceſſariò apponendæ.

Forma autem juramenti præſtanda iis, qui volunt Religionem ingredi, habetur *in formulario, in fine primi tomi hujus Operis*.

12 Habitis ergo hujusmodi informationibus, mediantibus interrogationibus ſupradictis, examinandæ ſunt informationes, & approbandæ, juxta tenorem Bullæ Sixti V. per Capitulum generale, vel provinciale, an, videlicet, ſufficienter factæ ſint: quod etiam colligitur ex alia conſtitutione declaratoria ejusdem Sixti V. ut benè advertit Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 10. *num.* 17.

13 Dices, an hujusmodi examinatio approbationum facienda à Capitulo generali, vel provinciali, poſſit aliis delegari. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 21. *art.* 4. *concl.* 4. negat cum Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 10. *art.* 2. Bartholom. de Vecchiis *in prax. Novit. diſp.* 6. *dub.* 3. dicit, non eſſe improbabile, hanc authoritatem eisdem Superioribus non eſſe delegatam, eò quòd Sixtus V. nullam facultatem eis concedit, aut denegat; ſed potiùs jam de jure communi habitam reſtringit, & limitat, quæ cùm ſemper in eis perpetua ſit, ſemper quoque ordinaria cenſenda eſt, & conſequenter eo modo, quo apud illos reſidet, etiam delegabilis. Et ſubdit: *Eſto* 14 *hæc authoritas ſit eis delegata; nihilominùs cenſeo illam ſubdelegari poſſe*: quia delegatus ad univerſitatem cauſarum reputatur quaſi Ordinarius, ut cenſuit Rota *deciſ.* 775. *num.* 4. coram Seraphino, ac ſubinde delegare poteſt, prout probat Alexander 35. *lib.* 2. *variar. reſol.* 11. *num.* 13. & tenent Doctores communiter, teſte Covarruvia *variar. reſol. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 11. ille verò tunc dicitur delegatus ad univerſitatem cauſarum, quando ei genus cauſarum committitur ſub uno nomine collectivo, quamvis non ſit generaliſſimum, ſed ſubalternum, licèt ſit reſtrictum quoad tempus, vel quoad quantitatem, vel quoad locum. Ita Bartolus *in l. Legatus num.* 4. *ff. de off. Proconſ.* & Azevedo *lib.* 3. *recopil. tit.* 9. *l.* 1. *n.* 5.

Ex quo fit, ut quemadmodum juxta Baldum *in l. Solet n.* 1. *q.* 4. *ff. de juriſdict. omnium Judic.* & Alexan-

drum *ibi, num.* 9. Socinum *in l. More. num.* 40. *ff. eod. tit.* & Bertachinum *in repert. lit. D. verbo*, *Delegatus ad unam cauſam, ante num.* 10. quos refert, & ſequitur
15 Sanchez *lib.* 3. *de Matrim. diſp.* 31. *num.* 4. quis dicitur delegatus ad univerſitatem cauſarum, ſi delegatio ſit univerſalis reſpectu perſonarum, licet non quoad cauſas; ut putà, ſi omnes cauſæ mutui talis territorii alicui delegentur: quia cauſa mutui eſt genus multas ſub ſe continens ſpecies: ita pari ratione dicendum eſt de
16 prælatis in caſu noſtro ad univerſitatem cauſarum eſſe delegatos, eo quòd cauſa receptionis ad Religionem eſt genus multas ſub ſe continens ſpecies: ergo ſubdelegare poſſunt, quia non committitur eis nudum miniſterium. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco citato*, ubi idipſum confirmat hac ratione: nam, ſicut Sacerdos ab Epiſcopo, vel à proprio Parrocho delegatus ad aſſiſtendum omnibus Matrimoniis parochiæ dicitur delegatus ad univerſitatem cauſarum, ut optimè probat Sanchez *loco citato, num.* 31. etiamſi ei limitetur tempus: Ita eodem modo præfati Prælati appellantur delegati ad univerſitatem cauſarum.

17 In aliquibus tamen Congregationibus committitur Magiſtris Novitiorum, ut à Novitiis recipiant, & videant hujuſmodi informationes, an ſufficienter à Judicibus ſint peractæ.

Sequuntur conſtitutiones, & decreta Summorum Pontificum pro Novitiis recipiendis.

SANCTISS. D. N. D. SIXTI
divina providentia Papæ V.
CONSTITUTIO.

Contra illegitimos etiam legitimatos, crimino-ſos, vel ſuſpectos, aut æri alieno, vel reddendis rationibus obnoxios, ad aliquam Religionem tranſire volentes; & contra Regulares abſque Superiorum licentia, de Provincia in Provinciam euntes, vel tranſmigrantes.

SIXTUS EPISCOPUS
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

18 CUm de omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus, in ea, qua convenit, puritate, & dignitate conſervandis, præcipuam geramus ſollicitudinem, tum verò illud præter cætera nobis cordi eſt, ut à Regularium perſonarum Congregationibus, quas tanquàm Deo dicatas, maximè candor, ſanctitasque decet, cujuscunque criminis, aut turpitudinis labes, & ſcandali occaſio, quàm longiſſimè arceantur. Siquidem res ipſa nos admonet, quàm indecorum ſit, & ab ea, quæ divinæ Majeſtati, eique conſecratis perſonis debetur reverentia, alienum, ſi ejuſmodi homines, qui propter ſua ſcelera, pœnas graves ſibi in ſæculo propoſitas timent, quive propter immunditiam, & peccata, ex quibus orti ſunt, notati perpetua ignominia, ab omni mundano honore, & à paterna hæreditate repelluntur, iidem omnipotenti Deo, tanquàm hoſtiæ offerantur, atque ad habitandum in domo quam decet honor, & ſanctitudo, inter miniſtros Domini, cui ſervire regnare eſt, ad ſacras functiones, quacunque profana præeminentia multò nobiliores; ſine ullo delectu admittantur. Cùm etiam ſecundùm legem Moyſi, immundi ab ingreſſu Sanctuarii excluderentur, ac Sacerdos habens maculam, panes Deo ſuo offerre non poſſet; nec accedere ad miniſterium ejus; & quod in holocauſtum Domini, aut victimam pacificorum offerebatur, id immaculatum eſſe deberet, ut acceptabile foret, nec ulla macula eſſet in eo; quòd ſi maculam habuiſſet, neque offerendum, neque acceptabile futurum eſſet.

Ne igitur contingat, illegitimè genitos, qui ut plurimum parentum vitia, & incontinentiam imitari ſolent; nec pietas ſtudio, ſed temporalium commodorum intuitu (quia hæreditates majorum aliquas conſequi non poſſunt) ad Religionem confugiunt, vitam, quam animo a Religione alieno ſuſceperunt, ac Inſtitutis religioſis alienam, plerumque cum dedecore, & propriæ ſalutis diſpendio ducere, ſuisque corruptis motibus, & malis exemplis, quietem, & ſtatum cæterorum Deo famulantium perturbare, aut hac quaſi fæce, & colluvie, ipſarum Religionum honorem, & exiſtimationem lædi, ut denique homines, qui hac ſpe ad filios ſpurios in peccato gignendos eſſent propenſiores, eò magis abſtineant ab hujuſmodi carnis flagitiis, quò ſuæ proli hoc quoque refugium præcluſum viderint.

Hac noſtra in perpetuum valitura Conſtitutione diſtrictè interdicimus, & prohibemus, ne illegitimi, procreati ex inceſtu, aut ex ſacrilegio, (quorum, ſcilicet, parentes conſanguinitate, vel affinitate, intra tertium gradum invicem conjuncti fuerint, vel quorum alteruter parens caſtitatem Deo voverit,) etiam Apoſtolica, imperiali, vel regia, aut quavis alia authoritate legitimati, aut natalibus reſtituti, ad aliquam quorumcunque Ordinum, etiam Mendicantium, & non Mendicantium, Fratrum, Monachorum, Eremitarum, vel Canonicorum, aut Clericorum Regularium, Congregationum, aut Hoſpitalium Religionem, neque ad habitum, nec profeſſionem Regulares recipi, vel admitti quoquo modo poſſint. Quòd ſi eorum quiſpiam habitum poſt publicationem præſentis Conſtitutionis in futurum receperit, vel profeſſionem poſthac emiſerit, decernimus habitus ſuſceptionem, & profeſſionem, ex nunc, prout ex tunc, irritam, nullam, & invalidam, nulliusque roboris, vel momenti fore, ac nullum exinde, aut ex hujuſmodi voto penitùs annullato, obligationis vinculum oriri poſſe; quinimò illos habitu regulari, ad quem reaſſumendum perpetuò inhabiles ſint, quamprimùm exui, & ab ipſa Religione ejici, exterminarique debere. Nihilominùs quicunque Superiores, tam Monaſteriorum, Prioratuum, Præpoſiturarum, Domorum, Collegiorum, & locorum Regularium, quàm etiam præfatorum Ordinum, Congregationum, Hoſpitalium, & quarumcunque Religionum Provinciales, & Generales, quovis nomine nuncupati, qui ex prædictis inceſtu, vel ſacrilegio genitos, poſt dictam publicationem ad habitum receperint, vel ad profeſſionem admiſerint, excommunicationis ſententiam eo ipſo incurrant, à qua eorum nemo, niſi in mortis articulo conſtitutus, ab alio, quàm Romano Pontifice abſolutionis beneficium valeat obtinere. Sed, ne iis, qui in humilitatis ſpiritu Deo, & Religioni ſervire, & pœnitentiam agere intra Monaſteria, vel Domos regulares cupiunt, ad ſanctum hujuſmodi propoſitum via penitùs præcludatur, permittimus, ut præfati illegitimi, ex dictis inceſtu, aut ſacrilegio geniti, ad habitum converſorum, ſeu famulorum in Monaſteriis, vel Domibus regularibus ſervientium recipiantur, & in ipſis Monaſteriis, ſeu Domibus regularibus ad ſervilia miniſteria, viliora obſequia, humiles functiones, atque abjecta ſervitia admitti poſſint, ea tamen conditione, ut ad habitum Religioſorum, vel ad profeſſionem; quam Religioſi emittere ſolent, emittendam, necnon ad omnes non modò ſacros, ſed etiam minores Ordines, vel ad clericalem characterem; denique ad cuncta Eccleſiaſtica officia, & functiones, & ad aſcendendum altiores gradus, ſint eis portæ perpetuò clauſæ, & obſeratæ.

Quoad reliquos verò non ex inceſtu præfato, nec ſacrilegio, ſed ex quovis alio minùs legitimo toro natos,

natos, ſpurios, vel naturales, etiam ut præfertur, vel aliàs legitimatos, qui ob meliorem vitæ frugem, Religionem ingredi cupiunt, ſtatuimus, & ordinamus, eos ad Religionem admitti non poſſe, aut debere, niſi priùs illorum vita, & moribus diligenter cognitis, & circumſtantiis univerſis, quæ circa idoneitatem perſonæ attendendæ erunt, conſideratis, ac de Religionis zelo, pietate, integritate, & doctrina fide dignis teſtimoniis adeò commendati fuerint, adeò bonam indolem, & ſpecimen virtutis præferant, ac tot merita eis ſuffragentur, ut defectum natalium ſuppleant, eorumque receptio univerſæ Religionis commodo, & utilitati profutura videatur. Et ſuper hoc ipſo in generali, vel provinciali Capitulo, matura deliberatione habita, Generalis, vel Provincialis, Superioris, ac Diffinitorum unanimi conſenſu approbati, & ad habitum regularem admiſſi extiterint; & tamen hi ſic recepti ad gradus, honores, & dignitates ſui Ordinis obtinendas perpetuò inhabiles, & illorum incapaces remaneant, niſi ſuper hoc cum eis fuerit, authoritate Apoſtolica ſpecialiter diſpenſatum. Si quis autem eorum aliàs, quàm ut præfertur, recipietur, profeſſio ſimiliter nulla ſit, atque ipſi habitu privari, & à Religione ejici debeant, eorumque receptores, excommunicatione, ut ſuprà, innodati ipſo facto exiſtant.

Cæterùm, quoniam ſæpè ſe vitia ingerunt, & ſe eſſe virtutes mentiuntur, ac multi decoctores poſt dilapidatam rem familiarem, & contractam ingentem vim æris alieni, aut interverſam alienam pecuniam eorum fidei creditam, ut ratiocinia effugiant; alii poſt furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliave facinora patrata, etiam banniti, aut damnati, ſeu qui meritas pro ſuis delictis pœnas metuunt, non pia intentione, ſed ad evitandam legum, & judiciorum ſeveritatem, quia tutò in ſæculo vivere non poſſunt, tunc demum quærunt à Religione auxilium, quando aliunde illud non ſperant: unde ſub habitu, & nomine Religioſorum, animum Religioni inimicum, & inveterata vitia retinent, neque alios qui vocati ſunt, patiuntur tranquillè divinis obſequiis inſiſtere, in gravem Dei offenſam, Religionis opprobrium, & ſcandalum plurimorum: ut his quoque ſubterfugii, & impunitatis ſpes omnis tollatur, authoritate Apoſtolica, & tenore præſentium, etiam perpetuò ſtatuimus, & ordinamus juvenes, aut viros adultos, majores ſexdecim annis, non aliter in aliquam Religionem recipi poſſe, nec debere, niſi priùs de eorum parentibus, patria, deque antecacta vita, & moribus diligenter inquiratur, & ex accurata informatione, & fide digna relatione compertum, & exploratum ſit, eos neque aliquorum criminum, qualia ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel alia ſimilia, aut graviora, reos, vel ſuſpectos exiſtere, ut propterea damnati ſint, aut ne damnentur, formident, neque ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum gravatos, vel reddendis ratiociniis ita obnoxios, ut ex hujuſmodi cauſa, lis, vel moleſtia eis jam illata, vel timendum ſit, ne inferatur: niſi denique conſtet, ipſos non humana aliqua ratione, ſed tantùm devotionis, & pietatis fervore, vitam Religioſam ſponte, & ex animo elegiſſe; deque his omnibus in Generali, vel Provinciali Capitulo plena, & indubitata fide facta, tam Superioris Generalis, ſeu Provincialis, quàm Diffinitorum conſenſu approbari, & ad habitum regularem admiſſi fuerint. Omnes autem, quoſcunque, ut dictum eſt, crimino ſos, vel ſuſpectos, aut æri alieno, ut etiam diximus, vel rationibus reddendis obligatos, ad Religionem perpetuò inhabiles declaramus. Et ſi qui eorum contra præſentem noſtram Conſtitutionem temerè admittentur, tam ſuſceptionem habitus, quàm profeſſionem, & inde ſecuta, ex nunc, prout ex tunc, pari modo irritamus, & annullamus, viribusque, & effectu carere decernimus, ac jubemus eos, qui ſic de facto recepti erunt, habitu ſpoliari, & Religione expelli; & nihilominùs ſi expulſi non fuerint, volumus, & pariter declaramus, habitus ſuſceptionem, & profeſſionem penitus nullam eſſe, & cenſeri, ac propterea attenta nullitate habitus, & profeſſionis, licere quibuſcunque Judicibus, & Curiis, etiam ſæcularibus, ad quos, ſeu quas ſpectat, contra eos, ut priùs, juris, & facti remediis opportunis, ex officio, vel ad cujuſcunque inſtantiam, vel querelam civiliter, aut mixtim procedere. Quare volumus, ut cujuſque juvenis, aut viri majoris 16. annis à ſæculo ad Religionem tranſeuntis, approbatio, admiſſio, & receptio in Generali, vel Provinciali Capitulo, ut ſuprà ordinatum eſt, pro tempore fiant, necnon Religioſi ſic recepti nomen, & cognomen, quibus in ſæculo utebatur, & patria in actis ipſius Capituli deſcribatur, & notentur. Et inſuper quoſcunque Religioſos, eorumque Superiores, qui aliquas perſonas, ut dictum eſt, inhabiles poſt hanc Conſtitutionem publicatam receperint, voce activa, & paſſiva, necnon officiis, gradibus, honoribus, & dignitatibus quibuſcunque per eos obtentis, eo ipſo in perpetuum privamus, & tam illis privatos, quàm ad illa, & alia quæcunque in poſterum obtinenda, perpetuò inhabiles, eorumque incapaces decernimus, & declaramus.

Sed & quia interdum Satanas in Angelum ſe callidè transfigurat, ac perditi quidam, & facinoroſi homines, quod ſæpè vidimus, & experti ſumus, inſtigante antiquo pacis, & Religionis hoſte, non veriti ſunt temerario auſu habitum Religioſorum aſſumere, ea mente, ut veluti ſub ovina pelle lupi rapaces, per dolum, & inſidias Chriſti fideles incautos, & nihil mali à Religioſis ſuſpicantes, opprimerent; ſive, ut poſt ſcelera perpetrata, viam faciliorem ad fugam haberent, ſive ut banniti Curiæ ſæcularis, quæ eos propemodum interceptos perſequebatur, manus effugerent; & contigit aliquando ipſos ſicarios, religioſis veſtibus indutos, à veris Religioſis hac fraude deceptis, intra Domos regulares hoſpitio receptos fuiſſe: Prohibemus eodem modo, atque interdicimus, ne quis Regularis ex una Provincia ad aliam Provinciam ſui Ordinis tranſeundo, etiam in itinere, intra aliquod Monaſterium, Domum, vel locum alterius Provinciæ ad habitandum, vel tanquàm hoſpes recipi, aut ad modicum tempus divertere poſſit, niſi à Superiore ejus loci, ubi reſidet, expreſſam licentiam diſcedendi in ſcriptis obtentam, ſeu literas obedientiæ, vel commendatitias ſecum deferat, atque exhibeat, vel niſi ita cognitus ſit iis, ad quos diverterit, ut de ejus perſona nullus omninò dubitationi, aut ſuſpicioni locus relinquatur. Ideoque præcipimus univerſis, & ſingulis locorum Ordinariis, eorumque Vicariis in ſpiritualibus Generalibus, ut per ſuos Officiales, miniſtros, vel executores curent, ab omnibus perſonis regulari habitu indutis, quas per ſuas civitates, vel diœceſes iter facere, vel tranſire, & ad quæcunque hoſpitia, vel diverſoria ſe recipere contigerit, diligenter perquiri, num hujuſmodi literas obedientiæ, ſeu commendatitias ſecum deferant. Quòd ſi eas dictas literas non habere, vel ignotos eſſe deprehenderint, poſſint contra ipſos, etiam tanquàm dictorum criminum ſuſpectos procedere, & tamdiu illos ſub cuſtodia detinere, donec certa de eiſdem notitia habeatur. Et tamen volumus, ut ii, qui etiam pietatis, vel hoſpitalitatis prætextu, Regulares alterius Provinciæ ignotos, aut ſine licentia, vel literis, ut ſuprà receperint, dictas pœnas privationis vocis activæ, & paſſivæ, necnon officiorum, graduum, honorum, & dignitatum obtentorum, atque inhabilitatis perpetuæ pariter incurrant. Decernentes ſic in præmiſſis omnibus per quoſcunque judicari debere. Nec non irritum, & inane, ſi ſecùs à quoquam, quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Quocirca Venerabilibus Fratribus noſtris, S.R.E. Cardinalibus, dictorum Ordinum, Congregationum, Hoſpitalium, & locorum Regularium, apud nos, & Sedem Apoſtolicam Protectoribus, nunc, & pro tempore exiſtentibus, ac locorum Ordinariis præfatis, per Apoſtolica ſcripta mandamus, ut eorum unusquisque per ſe, vel alium, ſeu alios Cardinales quidem in ſuæ protectionis; Ordinarii verò in ſuarum civitatum, diœceſum, & diſtrictuum regularibus locis, curent præſentes literas publicari, easque perpetuò firmiter, & inviolatè obſervari; inobedientes, cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarando, illasque etiam iteratis vicibus aggravando; invocato etiam, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis.

Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon quorumcunque Ordinum, Congregationum, Hoſpitalium, & Religionum juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis Apoſtolicis quorumcunque tenorum exiſtant, per quæ præſentibus non expreſſa, vel totaliter non inſerta, effectus præſentis Conſtitutionis impediri valeat quomodolibet, vel differri, & de quibus, quorumque totis tenoribus habenda ſit in his literis mentio ſpecialis. Quæ omnia, quatenus eidem Conſtitutioni in aliquo adverſentur illorum tenores pro expreſſis habentes, perpetuò tollimus, annullamus, & abrogamus, ac nolumus cuiquam ſuffragari, aut ſi Superioribus & perſonis dictorum Ordinum, Congregationum, Hoſpitalium, communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quòd interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Mandamus verò easdem præſentes ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ac Cancellariæ Apoſtolicæ, de more publicari, & affigi, illarumque exemplis, etiam impreſſis, Prælati Eccleſiaſtici ſigillo, & Notarii publici ſubſcriptione munitis, eandem fidem in judicio, & extra illud haberi, quæ eisdem originalibus habetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorum interdictorum, prohibitionum, ſtatutorum, ordinationum, declarationum, decretorum, voluntatum, permiſſionis, irritationis, annullationis, juſſionis, privationis, præcepti, ſublationis, abrogationis, & mandatorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo octuageſimoſeptimo, 6. Kal. Decembris, Pontificatus noſtri anno tertio.

HIPP. Card. Aldob. pro Dat.

TH. THOM. GUALTERUTIUS.

A. de Alexiis

Sequutur declarationes prædictæ Conſtitutionis Sanctiſſimi D.N. Sixti divina providentia Papæ V.

SIXTUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD Romanum ſpectat Pontificem, ſacrorum Canonum conditorem, quæ per eum ſancita ſunt, ita ſuo declarationis arbitrio dilucida reddere, ut inde nemini poſſit dubitationis ſcrupulus exoriri; præſertim verò ſalubriter conſulere, ut cùm de Regularibus agitur, qui ſe omninò Dei omnipotentis obſequio manciparunt, tollantur ea omnia, quæ eorum ſanctum Christo piè inſerviendi inſtitutum quoquo modo valeant perturbare. Sanè poſt editam noſtram conſtitutionem, quæ incipit: *Cùm de omnibus Eccleſiaſticis Ordinibus*, &c. ſuper modo & forma recipiendi, & admittendi eos, qui ſub Religionis jugo, Altiſſimo famulari deſiderant, cùm variæ ſint exortæ dubitationes, & quæſtiones, eæque poſteà ad audientiam noſtram perlatæ: Nos ad tollendam omnis ambiguitatis occaſionem, habita cum Venerabilibus Fratribus noſtris, Sanctæ Rom. Eccleſiæ Cardinalibus Congregationis, ſuper Regularium negotiis, & conſultationibus per nos inſtitutæ, matura deliberatione, illorum conſilio, & aſſenſu præſentem noſtram perpetuò valituram declarationis conſtitutionem duximus promulgandam. Cùm itaque inter alia dubitetur, num primò dicta noſtra conſtitutio, ubi de illegitimè genitis loquitur, comprehendat etiam eos, qui poſteà per ſubſequens matrimonium fuerunt legitimati: Nos inhærentes ſacrorum Canonum diſpoſitioni, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus, illegitimè natos ex iis parentibus, inter quos tempore, quo ipſi geniti ſunt, matrimonium ritè conſiſtere poterat, ſecuto poſteà matrimonio legitimos effectos, ſub dicta conſtitutione minimè comprehendi; ſed eos, tam ad emittendam profeſſionem, quàm ad conſequendos gradus, honores, & dignitates ſui Ordinis, æquo jure cum illis, qui ex matrimonio legitimo, & conſtanti nati ſunt, cenſendos eſſe. Illegitimos verò, etiam ex ſoluto, & ſoluta, qui, antequàm noſtra conſtitutio emanaret, profeſſi vigore, ſeu prætextu privilegiorum, aut indultorum Apoſtolicorum cuivis Ordini, Religioni, Monaſterio, aut Congregationi, eorumve Superioribus in genere, vel in ſpecie conceſſorum, eo ipſo per ingreſſum Religionis, vel per eosdem Superiores, ſive alios quoslibet, etiam Sedis Apoſtolicæ de latere Legatos, aut alios Officiales, vel miniſtros, quavis præeminentia, vel authoritate etiam Apoſtolica fungentes, aut facultate ſuffultos, legitimati, aut ad gradus, & honores, & dignitates habilitati, ſeu reintegrati, & illis aliàs perfuncti ſunt, volumus poſthac, non obſtantibus quibuscunque, tam antiquis privilegiis, aut litteris Apoſtolicis, quàm aliis indultis, ſeu declarationibus, etiamſi illa per nos poſt dictam conſtitutionem noviſſimè edita fuiſſe aſſerantur, honores, gradus, dignitates hujusmodi obtinere non poſſe, ac diſpenſationes, & legitimationes quascunque eis nullatenus ſuffragari, niſi ſpecialiter, & nominatim cum eorum ſingulis fuerit ſuper natalium defectu, ut honores, gradus, dignitates obtineant, ante, vel poſt ingreſſum Religionis per Romanum Pontificem immediatè, vel de ejus ſpeciali mandato diſpenſatum: de qua diſpenſatione, ſeu mandato per literas Apoſtolicas, ſeu in forma Brevis, vel ſaltem per patentes literas Cardinalis Protectoris, de ipſius Rom. Pont. voluntate fidem facientes legitimè conſtiterit. Eos pariter, qui tempore publicationis noſtræ conſtitutionis in ſuis Religionibus ſine hujusmodi ſpeciali Romani Pont. diſpenſatione officia, honores, & dignitates habebant ad vitam, eo ipſo ab illis amotos, & abſolutos harum ſerie declaramus. Ad tempus autem illa obtinentes permittimus in ſua adminiſtratione uſque ad finem ſui temporis conſervari; ita tamen, ut in poſterum, nec tempus ordinatium eis prorogari, aut extendi, neque ipſi ad alias non modò ſimiles, verùm etiam neque ad inferiores, aut altiores, & majores dignitates, honores, gradus adſcendere poſſint; perinde ac ſi idipſum in præfata noſtra conſtitutioni ab initio expreſſum fuiſſet. Ne tamen hujusmodi Religiones in liberalium artium,

ac præ-

ac præſertim in ſacræ Theologiæ ſtudiis, & religioſis profectibus ſeguiores fiant, atque eorundem pia ſtudia refrigeſcant, eos noſſe volumus, quòd ſi ipſorum quiſpiam eximia doctrina, vitæque, & morum ſanctitate excellere reperiretur, deque eorum probitate, & præclaris meritis Ordinum Protectores eam apud nos fidem fecerint, ut non immeritò ſperari queat, eorum doctrinam, & operam ipſi Ordini, & ſanctæ Dei Eccleſiæ uſui, & commodo futuram; tunc demum indulgentiam, & benignitatem noſtram facilè experirentur. Quoniam verò à multis quæſitum eſt, ſub nomine honorum, & graduum, a quibus illegitimi penitus excluduntur, quid potiſſimum ſit intelligendum: Declaramus hac in re, de qua nunc agitur, appellatione dignitatum, honorum, graduum debere intelligi Præpoſitatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Cuſtodiatus, Provincialium, ac Generalium Superiorum officia, & alia his ſimilia, cum honore, & ſuperioritate conjuncta. Ab officiis autem oneris, veluti Lectoris, Confeſſarii, Studiorum, & ſacræ Theologiæ Magiſtri, Regentis, Prædicatoris verbi Dei, & cæteris hujuſmodi, imo etiam à voce activa à ſactis Ordinibus ſuſcipiendis, ipſorumque miniſterio ipſos illegitimos, dummodo ex ſacrilegio, vel inceſtu geniti non ſint, nequaquam arcemus. Cùm verò in quibuſdam Religionibus Capitula provincialia, aut nunquam, aut non quotannis, ſed rariùs celebrentur; quædam etiam Monaſteria, aut Domus hujuſmodi in remotiſſimis regionibus, Hæreticorum, aut Infidelium tyrannidi finitimis ſiti ſint, ne ii, quos extra Capitula ad habitum, vel Profeſſionem Regulares admitti prohibuimus, tempus celebrandis Capitulis præfixum nimis diu expectare, aut ad ea cum maximo incommodo accedere cogantur; concedimus, & indulgemus, ut in qualibet Provincia, ſaltem duo, vel, ſi commodè fieri poterit, tria, aut plura Monaſteria, ſeu Domus regulares deputentur, quarum, ſeu quorum Superiores infra annum ſaltem ad inquiſitionem ſuper Novitiis faciendam, & ad ipſos Religioſos juxta formam præfatæ conſtitutionis recipiendos, & ad alia, quæ in ipſa conſtitutione continentur peragenda, ſimul congregentur. Quòd ſi paucitas, aut nimia diſtantia Monaſteriorum, ne id quidem patiatur, ſaltem tribus ex antiquioribus Patribus unius Monaſterii, aut Domus ejus Provinciæ hujuſmodi facultas, & authoritas, per Capitulum Generale, ſcilicet, Monachorum, vel Provinciale Mendicantium, & reliquorum Regularium hujus Ordinis demandetur. Verùm in iis Monaſteriis, Domibus, & locis regularibus, quæ aut nondum in Congregationes redacta, aut aliàs nulli Provinciæ ſubjecta ſunt, ſtatuimus, ut trina Capitula Conventualia, tribus diſtinctis cum intervallo ſaltem decem dierum juribus, celebrata eandem de recipiendis Novitiis per trinas hujuſmodi diſtinctas voces approbatis habeant authoritatem, quæ per noſtram conſtitutionem Capitulis provincialibus eſt attributa. Neque verò ſi in generalibus, vel provincialibus Capitulis aliqui vocales deſint, nec ſi à Diffinitorum conſenſu aliquis diſcrepaverit; idcircò receptio Religioſorum retardari, impediri, aut impugnari debebit; ſed ſatis eſſe volumus, ſi vocalium, & ſuffragiorum numerus legitimus à jure, vel per cujuſcunque Ordinis ſtatuta præfinitus intervenerit. Et quod de Capitulo provinciali, aut generali dictum eſt, idem juſis ſtatuimus, ſi quæ Religiones non Capitulorum, ſed Congregationum, aut Diætarum, vel alio quovis nomine uti reperiantur. Quod autem pertinet ad profeſſionem, tam illegitimorum, quàm eorum, qui poſt 16. ætatis annum expletum regularem habitum ſuſceperunt; quia tunc demum verè, & propriè Religioſi effici dicuntur, cùm profeſſionem emittunt: Declaramus eos, qui ante prædictam noſtram editam conſtitutionem habitum ſuſceperint, & poſt ipſius promulgationem cupiunt profiteri, non aliàs ad profeſſionem admittendos eſſe, quàm facta inquiſitione, & ſervata forma in ipſa conſtitutione præſcripta; & eorum, qui poſt dictam promulgationem, etiam ignoranter non habita dicta inquiſitione, & non ſervata forma ad profeſſionem admiſſi fuerint, profeſſionem nullius eſſe roboris, & momenti. In oblatis autem & converſis profeſſioné omittentibus ſatis erit, ſi quoad mores, & ſtatum perſonarum ipſa inquiſitio fiat. Sed, cùm eadem ratio vigeat in tacita profeſſione emittenda, quæ militat in expreſſa, ſtatuimus, quòd in quibuſvis Ordinibus, & Religionibus, neque etiam tacita profeſſio quorumcunque Religioſorum induci poſſit, nec inducta intelligatur, niſi in receptione conſtitutionis forma ſervata fuerit. Si quis verò ante editam noſtram conſtitutionem jam tacitè profeſſus expreſsè cupiat profiteri; vel ſi quis Apoſtata ad ſuam Religionem redire voluerit, inquiſitio, & forma præſcripta non erit neceſſaria, niſi vel de moribus, ſtatu, & qualitate perſonæ, vel de validitate ipſius tacitæ profeſſionis dubitatio aliqua oriatur. In iis autem, qui in locis à ſua patria longiſſimè remotis degentes, vel quorum patria ab Hæreticis, vel Infidelibus miſerè oppreſſa detinetur, voluerint ſe divinis obſequiis ſub regulari habitu dicare, ut in hoc quoque Sedis Apoſtolicæ benignitas eluceſcat, quæ cunctos mortales; præſertim verò exteros ex longinquis regionibus ad eam aſſiduè confluentes materno ſinu libenter amplectitur, ſancimus exteros hujuſmodi, & advenas quamvis non liquidò conſtet de iis omnibus, quæ in conſtitutione noſtra requiruntur; tamen ſi diligentia adhibita nihil appareat, quòd eos impediat, habiles reputandos eſſe. Quòd ſi quis ante, vel poſt conſtitutionem ipſam profeſſus ad ſacros Ordines, vel ad honores, gradus, & dignitates promotus exiſtat, & poſtmodum in eo natalium defectum, aut criminum in dicta conſtitutione noſtra expreſſorum notam, quæ priùs ignorabantur, detegi contigerit, decernimus, cum ſtatim poſt hujuſmodi defectus notitiam habitam, non aliàs quàm juxta formam ipſius conſtitutionis ad honores, gradus, & dignitates, aut ad executionem factorum Ordinum admitti debere. Contra criminoſos verò, quorum profeſſio eadem conſtitutione noſtra, irrita declaratur, ac propterea Judicibus, & Curiis ſæcularibus procedendi facultas conceditur, tunc demum id locum habere volumus, & non aliter, cum actis publicis conſtiterit, ipſos Judices, & Curiam ſecularem, ante ſuſceptionem habitus de ipſo crimine adverſus eos accuſationem ſuſcepiſſe, vel inquiſitionem inſtituiſſe. Cæterùm, quæ à nobis circa Religioſos Viros in præfata conſtitutione ſancita ſunt, ea nequaquam volumus ad Moniales nunc extendi. Poſtremò, dum interdicimus, ne quis Regularis alterius Provinciæ intra aliquod Monaſterium, Domum, vel locum alienæ Provinciæ, etiam tanquàm hoſpes, & ad modicum tempus recipi poſſit, niſi à Superiore loci, ubi reſidebat, & à quo diſceſſit, licentiam expreſſam in ſcriptis exhibuit, vel niſi ſatis cognitus ſit, id obſervari volumus, non ſolùm in Religioſis itinerantibus de una in aliam Provinciam; ſed in iis quoque, qui proficiſcuntur de uno in aliud ejuſdem Provinciæ Monaſterium, tam ſui, quàm alterius Ordinis. Quòd ſi dicerent, ſe ad Apoſtolicam Sedem confugere ob gravamina à ſuis Superioribus ſibi illata, & ideò ab ipſis Superioribus licentiam, & litteras obtinere non potuiſſe, non propterea ullo modo recipi valeant, niſi fide dignorum teſtimonio de petita ab eis licentia, & per ſuos Superiores denegata conſtiterit.

In Alma vero Urbe noſtra Religioſi advenæ. & peregrini de gravaminibus ſibi illatis conquerentes, nullibi ſine hujuſmodi literis, aut licentia recipiendi erunt, niſi priùs ad Congregationem dictorum Cardinalium

dinalium ſuper negotiis Regularium à nobis deputatorum, vel ad ſuos protectores remittantur, ubi ipſis auditis, pro rerum, & perſonarum qualitate quid agendum ſit, ſtatuitur. Reliqua autem in priori noſtra conſtitutione contenta, quæ in præſentibus litteris non declarantur, volumus perpetuò firma, & valida in ſuo robore permanere, ac ab omnibus, ad quos ſpectat, inviolabiliter obſervari. Et ſi quid à nobis alicui Ordini, aut Religioni præter aut contra præfatæ conſtitutionis formam poſt illius editionem circa recipiendos extra Capitula Novitios, aut aliàs indultum, aut conceſſum fuit, id omne, ac deſuper confectas litteras prorſus revocamus, & annullamus, ac ad terminos præſentis conſtitutionis reducimus, & aliàs nemini volumus ſuffragari. Decernentes ſic in præmiſſis univerſis, & ſingulis per quoſcunque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam cauſarum ſacri Palatii Apoſt. Auditores, ac S.R.E. Cardinales, ſublata eis & eorum cuilibet, quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, in quavis cauſa, & inſtantia ubique judicari, & diffiniri debere; necnon irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præfata, & aliis conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium Religionum, ac Monaſteriorum, etiam eorum, quæ Ordinum capita, Prioratuum, Domorum, & quorumvis Regularium locorum juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, conſuetudinibus, ſtabilimentis, uſibus, & naturis quantocunque tempore obſervatis, necnon fundationibus eorundem; aliis quoque privilegiis, indultis, exemptionibus, & literis Apoſtolicis illis omnibus, ipſorumque Superioribus Generalibus, vel Provincialibus, Conventibus, Capitulis, Fratribus, & perſonis, per quoſcunque Rom. Pont. prædeceſſores noſtros, ac noſmetipſos, etiam poſt primæ dictæ conſtitutionis noſtræ publicationem, & præfatam Sedem etiam per modum ſtatuti perpetui, ac initi, & ſtipulati contractus, ſeu quaſi, necnon motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac etiam conſideratione, intuitu, contemplatione, vel ad inſtantiam Imperatoris, Regum, Ducum, aliorumque Principum, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, ac de eorum conſilio, & aſſenſu conſiſtorialiter habito, quomodocunque, ac ſub quibusvis tenoribus, & formis necnon cum quibusvis reſtrictivis, reſtitutivis, præſervativis, annullativis, derogatoriarum derogatoriis, aliisve efficacioribus, & efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis quomodocunque conceſſis, & confirmatis, & etiam iteratis vicibus extenſis, & moderatis, etiamſi in eis, ac ſtatutis ſtabilimentis, & fundationibus præfatis caveatur expreſsè, quòd nunquam eorum privilegia, & indulta, revocata, vel moderata, aut immutata intelligantur, nec illis in toto, vel in parte derogatum cenſeatur per quaſcunque litteras etiam derogatoriarum derogatorias, ac aliis fortiores, & efficaciores clauſulas in ſe continentes, niſi illorum, ac etiam certarum ſpecialium litterarum Apoſtolicarum inde confectarum verè, non autem per clauſuras generales, vel ſpeciales idem importantes, inſerto tenore, ac de ſimili Cardinalium conſilio, quodque ſemper in hujusmodi derogationibus, aliis diſpoſitionibus cenſeatur appoſita clauſula, quòd tunc nec aliter, nec alio modo effectum ſortiantur, cùm ſuperiorum Capitulorum, vel Conventuum præfatorum ad id accedat aſſenſus, quòdque derogationes, & aliæ diſpoſitiones hujusmodi aliter effectum non habeant, niſi conſiſtorialiter factæ, & per trinas diſtinctas litteras eorundem tenorem continentes, tribus diſtinctis vicibus ſuperioribus Capitulis, & Conventibus præfatis fuerint intimatæ, eorumque pariter ad id expreſſus accedat aſſenſus; aliter verò factæ viribus, & effectu omninò careant, ac Superiores, Capitula Conventus, & aliæ perſonæ præfatæ ad parendum illis, & decretis deſuper proceſſibus, eorumque executoribus, & ſubexecutoribus, ac ipſorum mandatis, & monitionibus minimè teneantur; ſed litterarum hujusmodi executionem omninò impedire, nec ratione reſiſtentiæ cenſuris Eccleſiaſticis, etiam per ipſos executores, vel ſubexecutores latis innodari poſſunt. Quibus omnibus, etiamſi aliàs de eis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, tenores hujusmodi, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes, harum ſerie ſpecialiter, & expreſsè derogamus, & quatenus effectum præſentium quoquo modo impedire, vel retardare, vel illis obeſſe poſſent, ea omninò tollimus, & abrogamus, cæteriſque contrariis quibuscunque. Ut autem præſentes literæ omnibus pleniùs innoteſcant, mandamus illas ad Valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in Cancellaria Apoſtolica, necnon in acie Campi Floræ publicari, earumque exempla de more affigi. Volumusque, & decernimus, ut ipſarum præſentium exempla, etiam impreſſa, manuque Notarii publici, & ſigillo Prælati Eccleſiaſtici, aut illius Curiæ obſignata, eandem ubique locorum fidem faciant, quam ipſæ præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorum, &c. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ in Monte Quirinali, anno Incarnationis Dominicæ 1588. duodecimo Cal. Nov. Pontificatus noſtri anno quarto.

GREGORIUS EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

CIrcumſpecta Romani Pontificis providentia, ea, quæ rationabilibus cauſis, authoritate Apoſtolica ſancita fuerunt, ipſa rerum experientia ſuadente, ex aliis interdum non minùs juſtis cauſis moderatur, & immutat, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Sanè, licèt aliàs felicis recordationis Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, nonnulla circa qualitates, modum, & formam admittendi Religioſos ad quoscunque Ordines ſalubriter ſtatuerit, prout in duabus deſuper; prima, videlicet, ſub datum ſexto Calendis Decemb. anno tertio; & altera, ſub datum duodecimo Calendis Novembris, anno quarto ſui pontificatus, editis Conſtitutionibus latiùs continetur: quia tamen uſu comprobatum eſt, multa inventa fuiſſe impedimenta, propter quæ ea, quæ in præmiſſis ſtatuta fuerunt, executioni mandari minimè potuerunt. Unde quamplures litteris, & pietate inſignes viri à ſancto propoſito regularem ducendi vitam abducti, ac impediti, atque etiam alii diu cum maxima eorum laude in Religione verſati, ab illius dignitatibus, honoribus, prælaturis cum non modico Religionis, & Ordinum hujusmodi detrimento repulſi, & inhabiles penitus redditi fuerint. Nos igitur ea, quæ docuit experientia, ſalubriter fuiſſe conſtituta confirmare; quæ verò moderatione aliqua indigere, moderari volentes, ac dictarum Conſtitutionum, & inde ſequutorum quorumcunque tenores, etiam veriores præſentibus, pro expreſſis habentes, habita cum Venerabilibus Fratribus noſtris, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ

Cardina-

Cardinalibus, ſuper negotiis, & conſultationibus Regularium deputatis, matura deliberatione, de eorundem conſilio prædictas Conſtitutiones in ea parte, qua cavetur, ne illegitimi excetto inibi expreſſo damnato toro, vel complexu, ad quamcunque Religionem, neque ad habitum, aut profeſſionem regulares, ſed tantùm ad habitum Converſorum, aut famulorum in Monaſteriis, aliiſque locis regularibus ſervientium admittantur; & ſi poſt dictam Conſtitutionem profeſſionem emitterent, voluit illam nullius eſſe momenti. Et in altera parte, in qua illegitimè genitos, etiam ante ipſas Conſtitutiones profeſſos, vigore privilegiorum, aut indultorum Apoſtolicorum cuivis Ordini, Religioni, Monaſterio, aut Congregationi, eorumve Superioribus in genere, vel in ſpecie conceſſorum, etiam ipſos per ingreſſum Religionis, vel per eoſdem Superiores legitimatos, ſeu ad gradus, honores, & dignitates habilitatos, ſeu integratos, ab honoribus, gradibus, & dignitatibus quibuscunque, tam antiquis, quàm aliis privilegiis, litteris Apoſtolicis, indultis, aut declarationibus, non obſtantibus excludi, ac diſpenſationes quaſcunque, aut legitimationes non ſuffragari, neque in futurum cum his, niſi à Sede Apoſtolica, privilegiis quibuscunque non obſtantibus, diſpenſare poſſe voluit; authoritate Apoſtolica tenore præſentium ad terminos juris reducimus, & moderamur, ac omnes diſpenſationes, & habilitationes vigore privilegiorum, aut indultorum Apoſtolicorum cuivis Ordini, Religioni, Monaſterio, aut Congregationi, eorumve Superioribus in genere, vel in ſpecie, ut præfertur, conceſſorum quæ tempore Conſtitutionum hujusmodi uſu recepta, & non ſub ullis aliis revocationibus comprehenſa erunt per quoscunque eorum Superiores factas, in priſtinum ſtatum, & validitatem, in quibus ante ipſas Conſtitutiones exiſtebant, reſtituimus, & reintegramus. Volentes iiſdem Conſtitutionibus non obſtantibus, eos, qui quovis modo illegitimi procreati fuerint, ad habitum, & profeſſionem regulares admitti poſſe, quemadmodum admitti poterant, ſi ſupradictæ Conſtitutiones editæ non fuiſſent. Ita tamen, ut cùm de recipiendis quomodocunque illegitimè natis, ad habitum, & profeſſionem Ordinum quorumcunque agetur, ii, ad quos hujusmodi receptio ſpectat, præter alia, de quibus ex dictarum Conſtitutionum præcepto circa quoscunque etiam legitimos disquirere debent, diligenter eorum vitam, & mores inquirant, & ita demum recipiant, ſi tamen bonam indolem, & virtutis ſpecimen præſeferant, ac tot eis merita ſuffragentur, ut natalium ſuppleant defectum eorumque receptio Religionis commodo, & utilitati profutura videatur. Et ſuper hoc ipſo ii, ad quos, ut dictum eſt, pertinet hujusmodi receptio, matura deliberatione habita ita cenſuerint, & judicaverint; dummodo tamen filius illegitimus in Religione, in qua pater, ſive ante, ſive poſt nativitatem dicti filii profeſſus fuerit, ipſo patre vivente non admittatur, quod expreſsè prohibemus. Volumus quoque, ac ſtatuimus licere Generali, aut Provinciali ſingulorum Ordinum, aut Congregationum, aut Hoſpitalium, ad quos dicta diſpenſatio ſpectat, juxta tenorem privilegiorum, & indultorum Apoſtolicorum eis conceſſorum, quæ dummodo uſu recepta, nec aliàs ſub ullis revocationibus comprehenſa ſint, ut præfertur in hac parte, revalidamus cum illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Provincialis cum Generali Provinciali, ſeu intermedio Capitulo, & non aliàs ſuffragantibus meritis dignos judicaverint, ad honores, gradus, & dignitates obtinendas diſpenſare, ac diſpenſationes hujusmodi pro tempore ita factas, & inde ſecuta quæcunque, ut anteà valere, & tenere, perinde ac ſi ſupradictæ Conſtitutiones non emanaſſent. Cæterum, cum acceperimus, nonnullarum Religionum, & Ordinum, præſertim Monachalium Monaſteria ita inſtituta eſſe, ut in eis perpetua quædam filiatio conſtituatur? ideoque receptio Novitiorum in unoquoque Monaſterio ad ſuperiorem Prælatum, & Capitulum ejusdem Monaſterii tantùm pertineat, quæ etiam Monaſteria, ut plurimum inter ſe longè diſtant, nec Generalia, Provincialia, aut intermedia Capitula, niſi raro celebrare ſolent: ideò ſtatuimus, ut Superiores illorum Monaſteriorum de conſenſu ſui Capituli præhabita ſimul cum his, de quibus in unaquaque Religione, aut Monaſterio juxta ejus Conſtitutiones recipiendus interrogari ſolet, aliqua informatione ſuper his, quæ in dictis Conſtitutionibus continentur, ad receptionem hujusmodi procedere valeant; dum tamen, antequam ad profeſſionem admittatur, plenaria, & eo modo, prout in dictis Conſtitutionibus habetur, inquiſitio fiat, quæ poſteà ab his à quibus in prædictis Monaſteriis examinari ſolent, diligenter examinetur, & approbetur, & demum omnia in dicto Capitulo coram Superiore referantur. Volentes, quòd Superiores prædicti cum eorum Capitulo, aut ubi conſuetudo non fuerit celebrandi Capitula, cum tribus, aut quatuor, ad id in generali Congregatione per vota ſecreta deputatis, ſervatis eorum regularibus inſtitutis, ac ſupradictis omnibus, eandem in recipiendis Novitiis habeant authoritatem, quæ per dictas Conſtitutiones Provincialibus Capitulis eſt attributa. Decernentes ſic, non aliter per quoscunque Judices & Commiſſarios quavis authoritate fungentes, etiam ejusdem Romanæ Curiæ Cardinales, & Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate ubique judicari, & diffiniri debere. Irritum quoque, & inane, quicquid ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac quibusvis aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis cæteriſque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus Prælati, vel perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ obſignatis, eadem prorſus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ eisdem præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ reductionis, moderationis, reſtitutionis, reintegrationis, prohibitionis, revalidationis, ſtatutorum, voluntatum, & decreti infringere, vel et auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ, apud Sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo quingenteſimo nonageſimo, Idibus Martii, Pont. noſtri anno primo.

L. Dat.

M. Veſtrius Barbianus.

A. de Alexiis.

DECRETA GENERALIA

fel. rec. Clementis Papæ VIII.

De Novitiis ad habitum Regularem, & profeſſionem non admittendis, niſi in Conventibus deſignandis.

CLEMENS PAPA VIII.

Regularis diſciplinæ reſtitutioni, pro qua potiſſimùm, juxta noſtri muneris debitum, laborare non deſiſtimus, illud inprimis magnum impedimentum afferre quotidiano uſu compertum eſt, quod in omnibus Conventibus, iis præſertim, qui majori reformatione indigent, ſinguli ad Religionem venientes, paſſim reci-

piuntur.

piuntur. Unde fit, quò magis Nos variis conſtitutionibus malè affectas radices amputare ſtudemus; eò magis in dies depravata, infructuoſaque ejusmodi noviter profitentium germina ſuccreſcant. Cui quidem malo occurrere volentes, præſenti Decreto ſtatuimus, diſtrictèque præcipimus omnibus Generalibus, Provincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, cæterisque Superioribus Conventuum, intra Italiæ, & Inſularum adjacentium fines, exiſtentium quibuscunque, & quorumcunque Ordinum Mendicantium, ut de cætero neminem ſub quovis prætextu, aut colore ad habitum regularem admittant, niſi in Conventibus authoritate noſtra propediem in unaquaque Provincia deſignandis. Inſuper ſancimus, ut quoad ejusmodi Conventus ut præfertur, per Nos deputati non fuerint; omnes præfatorum Ordinum Superiores à receptione quorumcunque Novitiorum, ſive ad habitum, ſive ad profeſſionem, omninò abſtineant. Superior, qui hujus Decreti transgreſſor extiterit, ipſo facto pœnam privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocisque activæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia impoſterum obtinenda, ſe noverit incurriſſe, ac aliis etiam pœnis arbitrio noſtro ſubjaceat. Receptiones verò, & profeſſiones quaslibet eorum, qui contra hujusmodi Decretum noſtrum admiſſi fuerint, nullas, & irritas ex nunc decernimus, & declaramua, privilegiis, Statutis, & conſuetudinibus quibuscunque in contrarium minimè obſtantibus. Dat. Romæ die 12. Martii, 1596.

RENOVATIO, ET AMpliatio ejusdem Decreti.

De Novitiis ad habitum Regularem non recipiendis, niſi in Monaſteriis, & locis deſignandis.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus Noſter D. Clemens divina providentia Papa VIII. cùm jamdudum animadverteret collapſæ regularis diſciplinæ reſtitutioni, pro qua potiſſimùm, juxta ſui muneris debitum, vigilare, ac laborare non deſiſtit, illud in primis magnum impedimentum afferre, quod in omnibus Monaſteriis, & Conventibus, iisque præſertim, qui majori indigent reformatione, ſinguli ad Religionem profitendam accedentes, paſſim, ac ſine delectu recipiuntur, ac inde fieri, ut quò magis variis Conſtitutionibus male affectas radices evellere ſtudet, eò magis infructuoſa noviter profitentium germina quotidie ſuccreſcant; cumque ob zelum, ac deſiderium, quo tenetur Sanctitas ſua, omnes Regulares ad vetus ſuæ cujusque Religionis inſtitutum redigendi, diſtrictè prohibuerit, ne quis in certis Monachorum, & Mendicantium Ordinibus ad ſuſcipiendum habitum Religionis admitteretur, profiteretur ve, quousque Monaſteria, & Conventus aliquot deſtinarentur, in quibus poſſet commodiùs regularis obſervantia, ſecundùm reformationem à Sanctitate ſua inſtitutam introduci: quia tamen, non obſtante tali prohibitione, cognovit nonnullos fuiſſe, vel ſub colore facultatis, & licentiæ à Sanctitate ſua obtentæ; vel, quia talis prohibitio ad illorum notitiam non pervenerit, receptos, & admiſſos, præter mentis ſuæ ſenſum: idcircò huic malo proſpicere volens, ne licentiarum, ac facultatum hujusmodi ſubreptione, ac prætextu Decretum Sanctitatis ſuæ irritum reddatur; nunc denuò diſtrictè præcipit, ac mandat omnibus Generalibus, Provincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, & Guardianis quibuscunque, cæterisque Superioribus, Conventuum, Monaſteriorum, ac Domorum, quocunque nomine appellentur, intra Italiam, & Inſularum adjacentium fines exiſtentium, quorumcunque Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium (exceptis tamen Carthuſianorum, Fratrum Minorum de ſtrictiori obſervantia, necnon Capucinorum Sancti Franciſci, Reformatorum Sancti Dominici, Diſcalceatorum Ordinis Carmelitarum, necnon Fratrum Congregationis Fulienſis, Ciſtercienſis Ordinis, ac Eremitarum Eremi Camaldulenſis, & Montis Coronæ, Clericorum Regularium Theatinorum, Societatis Jeſu, Sancti Pauli Decollati, & aliorum de Somaſcha, Miniſtrorum Infirmorum, reſpectivè Ordinibus, Societatibus, ſeu Congregationibus nuncupatis, quæ etiam anteà exceperat, & nunc iterum excipiendo, voluit prohibitionem hanc ad illa nullo modo extendi:) ne ſub cujusvis licentiæ, & facultatis impetratæ, vel impetrandæ obtentu, niſi per literas in forma Brevis duntaxat, & non aliàs, quenquam ad habitum regularem ſuſcipiendum, nec etiam converſos, niſi in Conventibus, Monaſteriis, & Domibus, auctoritate ejusdem S. D. N. propediem in unaquaque Provincia deſignandis, recipere, aut receptos ad profeſſionem admittere ullo modo audeant. Quinimò contra primam prohibitionem Sanctitatis ſuæ receptos, etiamſi imperfectum habitum, aut ſine caputio gerant, poſt præſentia Decreti in Romana Curia publicationem, omninò ejicere debeant.

Superiorem autem, qui hujus Decreti transgreſſor extiterit, ipſo facto pœnam privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vocis activæ, & paſſivæ, & perpetuæ inhabilitatis ad alia in poſterum obtinenda, eo ipſo incurrere voluit, ac decrevit, & aliis etiam pœnis arbitrio Sanctitatis ſuæ imponendis ſubjacere.

Receptiones verò, & profeſſiones quaslibet eorum, qui contra hujusmodi Decretum admiſſi fuerint, nullas, & irritas eſſe ad quemcunque effectum, ex nunc decernit, & declarat.

Hoc autem Decretum noluit Sanctitas ſua eos Ordines comprehendere, qui Conventus, Domos, & Monaſteria à ſe probata pro Novitiorum receptione, & educatione, hactenus permiſſione ſua conſtituerit.

Cæteras verò licentias, ſive particulares, quæ in hanc diem effectum non ſunt ſortitæ, revocat, & annullat.

Vult autem Decretum hoc ſuum in ſolitis locis Urbis publicatum, ita prædictorum ſingulos afficere, ac ſi cuilibet perſonaliter fuiſſet intimatum, privilegiis, ſtatutis, & conſtitutionibus, quibuscunque in contrarium minimè obſtantibus.

Dat. Romæ apud S. Marcum, die 20. menſis Junii, 1599.

Decreta pro reformatione Regularium, tam Monachorum, quam Mendicantium, cujuscunque Ordinis, & Inſtituti

CLEMENS PAPA VIII.

1 NUllus omninò, prætextu cujuscunque privilegii, vel ſuperioratis, etiam Generalatus, à ſervitio Chori cenſeatur immunis, niſi pro tempore, quo quis in proprii officii munere actu fuerit occupatus. Cum Lectoribus autem, & Prædicatoribus Superiores iis tantùm diebus, quibus eos legere, aut prædicare contigerit, diſpenſare poſſint. Idem quoque præſtare valeant cum ægrotis, & ſtudiorum cauſa legitimè impeditis. In eos verò, qui negligentes, aut inobedientes fuerint, ſalutari pœnitentia Superiores animadvertant ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum, alimenti etiam, ſi opus fuerit ſubtractione.

2 Lectio ſacræ Scripturæ, vel caſuum conſcientiæ bis in hebdomada præſcriptis diebus ſingulis Monaſteriis, & Conventibus habeatur, ad quam Fratres omnes conveniant;

veniant; eaque abſoluta, mutua collatione circa explicatam doctrinam ſeſe utiliter exerceant.

3 Quo Tridentini Concilii Decreta de paupertatis voto cuſtodiendo fideliùs obſerventur præcipitur, ut nullus ex Fratribus, etiamſi Superior ſit, bona immobilia, vel mobilia, aut pecuniam, proventus, cenſus, eleemoſynas, ſive ex concionibus, ſive ex lectionibus, aut pro Miſſis, tam in propria Eccleſia, quàm ubicunque celebrandis, aliove ipſorum juſto labore, & cauſa, & quocunque nomine acquiſita, etiamſi ſubſidia conſanguineorum, aut piorum largitiones, legata, aut donationes fuerint, tanquàm propria, aut etiam nomine Conventus poſſidere poſſit: ſed ea omnia ſtatim Superiori tradantur, & Conventui incorporentur, atque cum cæteris illius bonis, redditibus, pecuniis ac proventibus, confundantur, quo communis inde victus, & veſtitus omnibus ſuppeditari poſſit.

4 Neque Superioribus, quicunque illi ſint, ullo pacto liceat eiſdem Fratribus, aut eorum alicui bona ſtabilia, etiam ad uſumfructum, vel uſum, adminiſtrationem, aut commendam, etiam depoſiti, aut cuſtodiæ nomine concedere.

5 Eorum verò, quæ ad neceſſitatem conceſſa erunt, nullus quicquam poſſideat, ut proprium, neque ut proprio utatur.

6 Qui in præmiſſorum aliquo deliquerit, pœnas nedũ à Concilio Tridentino præſcriptas; ſed alias quoque multò graviores Superiorum arbitrio, imponendas, incurrat.

7 Nulla quorumcunque Superiorum diſpenſatio nulla licentia, quantùm ad bona immobilia, vel mobilia Fratres excuſare poſſit, quominùs culpæ, & pœnæ ab ejusdem Concilii Decretis impoſitæ, & ipſo facto incurrendæ obnoxii ſint: etiam ſi Superiores aſſeverent hujusmodi diſpenſationes, aut licentias concedere poſſe, quibus in ea re fidem minimè adhiberi volumus.

8 Fratrum veſtitus, & ſuppellex cellarum ex communi pecunia comparetur, & omninò uniformis ſit Fratrum, & quorumcunque Superiorum, ſtatuique paupertatis, quam profeſſi ſunt, conveniat: ita ut nihil ſuperflui admittatur: nihil etiam, quod ſit neceſſarium alicui denegetur.

9 Quæcunque Fratrum veſtes, ſine laneæ, ſive lineæ, omnisque alia ſupellex in aliquem commodum Conventus locum deferantur, ibique ab uno, vel duobus Fratribus huic muneri deputatis diligenter cuſtodiantur, ut inde Superioris arbitrio, prout unicuique opus fuerit, ſubminiſtrari opportunè poſſint.

10 Omnes etiam Superiores, quicunque illi ſint, eodem pane, eodem vino, eodemque obſonio ſive eadem (ut aiunt) pitantia, in communi menſa, prima, vel ſecunda, niſi infirmitatis cauſa impediti fuerint, veſcantur; neque ſingulare aliquid, quo privatim quisque in cibum utatur, ullo modo afferri poſſit. Si quis in ea re peccaverit, nihil ea die alimenti percipiat, niſi panem, & aquam.

11 Superiores omnes, etiam Generalis, qui redditus, aut præſtationes peculiares ratione officiorum habent, eorum accepta, & expenſa in libro diſtincto fideliter, & diligenter adnotari curent, neque in alios uſus, quàm ratione officii ſui neceſſarios, quicquam expendant. Cum verò contigerit ipſos in aliquo Conventu commorari, eam pecuniæ quantitatem in commune conferant, ex qua ſibi, & iis, qui ſecum erant, victus ad præſcriptum Regulæ, & Conſtitutionum ſuppeditetur.

12 Nullus ex Superioribus locorum, adminiſtrationem bonorum, aut aliarum rerum, diſpenſationemque pecuniarum, & reddituum ſui conventus, etiam nomine Conventus, per ſe ipſum habere, ſive exercere poſſit; ſed univerſum id onus tribus Fratribus ejusdem Conventus à Generali ita demandetur, ut unus rerum, & bonorum, reddituumque colligendorum, ac exigendorum curam habeat: alter tanquam Depoſitarius, pecunias, ac cætera ab illo collecta, & exacta fideliter aſſervet; alius de pecuniis, & rebus à Depoſitario acceptis, Priori, & Fratribus, ac Conventui univerſo de neceſſariis, mandante tamen ipſo Priore, non ſecundùm proprium affectum, ſed juxta charitatis regulam, veluti bonus diſpenſator provideat, officiorum hujusmodi confuſione penitùs interdicta.

13 Cæterùm hi res tam impenſi, quàm accepti ſingulis menſibus Superiori locali, adhibitis etiam duobus, vel tribus Fratribus ejusdem Conventus probatioribus, rerumque uſu peritis, ratione reddant. Deinde ipſimet rurſus, præſentibus Priore, & peritis prædictis, Generali, cùm advenerint: denique ipſe Generalis, in quolibet proximo Capitulo generali, ſaltem coram tribus Judicibus, ab ipſo Capitulo ad hoc conſtitutis, illorum omnium, univerſamque ſuæ adminiſtrationis, tam publicæ, quàm privatæ rationem reddere teneatur, cujus etiam exemplum authenticum ex actis Capituli deſcribatur, ad hoc, ut omne mandatum noſtrum, vel Sedis Apoſtolicæ Romam transmitti poſſit.

14 In unoquoque Conventu Fratrum is tantùm deinceps conſtituatur, & in poſterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, aliisve quibuscunque obventionibus in commune (ut præfertur) conferendis, commodè poſſit ſuſtentari; redditus verò, & ſupradicta omnia in communi loco, ac tutò diligenter aſſerventur.

15 Superioribus autem, ne Concilii Tridentini, aut hæc noſtra Decreta declarare, interpretari, aut relaxare ullo modo poſſint, omninò interdicimus, & prohibemus: decementes irritum, &c. Si quis autem contrà præſumpſerit attentare, is eo ipſo omni gradu, officioque privatus, & ad ea perpetuo inhabilis exiſtat.

16 Nullus, niſi actu legat, vel prædicet, aliquo ſui gradus privilegio gaudeat.

17 Si alicui ex neceſſaria cauſa, Generalis judicio probanda, ſocius ex eodem ordine, qui illi miniſtret, concedendus erit, is niſi vigeſimumquintum agat annum, & qui communi ſervitio ſit deputatus, non concedatur, & ſi commodè fieri poteſt, ſit laicus converſus.

18 Ut omnis ſcandalorum, & vagationis occaſio tollatur; Conventus clauſura perpetuò, ac diligenter ſervetur; ac propterea à Superiore Janitor conſtituatur, qui diligentia, ac morum integritate maximè commendetur: is januæ cuſtodiendæ ſemper aſſiſtat, eamque nemini Fratrum aperiat, niſi ſocium, & exeundi licentiam obtinuerit.

19 Nullus à Conventu egredi audeat, niſi ex cauſa, & cum ſocio, licentiaque ſingulis vicibus impetrata, ac benedictione accepta à Superiore, qui non aliter eam concedat, niſi cauſa probata, ſociumque exituro adjungat, non petentis rogatu: ſed arbitrio ſuo, neque eundem ſæpius. Licentiæ verò generales exeundi, nulli omnino concedantur.

20 Contravenientes autem pœna gravi, etiam carceris ad Superioris arbitrium plectantur: eandem etiam Janitor ſubeat, ſi ſciens exeundi facultatem fecerit.

21 Cùm autem quis in Conventum revertitur, Superiorem iterum adibit, benedictionem recepturus, qui à Socio itineris rationem, & quid rei actum ſit, diligenter perquirat.

22 Nullos Fratres Romam venire Superiores permittant, niſi priùs à Generali, vel Protectore duntaxat licentiam in ſcriptis impetraverint.

23 Si quis autem ſine hujusmodi facultate Romam

venire

venire præſumpſerit, voce activa, & paſſiva biennio privatus exiſtat, ſubiturus etiam alias arbitratu Superiorum infligendas pœnas. Quæ item omnia adverſus eos, qui ſupradictos admiſerint, & receperint, ſine ulla exceptione locum habeant.

24 Habeat Superior clavem ita fabrefactam, ut cùm ſibi videbitur cellas omnes reſerare poſſit, & propterea nullus cellam, etiam noctu ita claudat, quin ſemper à ſuperiore poſſit aperiri.

25 In medio Dormitorii totam noctem lampas colluceat.

26 Nullus etiam Superior cellas, ſive in Clauſtro ſive alibi ſeparatas à communi dormitorio habeat, ſed unusquisque unica cella, eadem cum cæteris aliorum Fratrum conjuncta, nudis omninò parietibus, ac lecto, & menſa humilibus, uniformique ſupellectili, (ut præfertur,) quemadmodum Religioſos decet, contentus ſit; poſſit tamen Generalis alicui ex Superioribus Conventuum, ſi eorum muneris, & officii neceſſitatem id exigere cognoverit; alteram etiam cellam concedere.

27 Cellæ, ſive ædiculæ, quæ extra dormitorium ſeparatim ſunt, ad officinas, aut aliàs ad communem uſum, & commoditatem Conventus redigantur.

28 Sigillatim ſuo quisque lecto cubet, neque ullibi duo eodem lecto dormire poſſint, qui omnes ad certam formam redigendi erunt.

29 In privatis cellis nulli camini permittantur; ſed omnes obſtruantur ſtatim, cardinibus etiam è parietibus convulſis, ut res illa non ad tempus facta; ſed perpetuò duratura videatur; cellis tamen Generalis, aut alterius Superioris, ac Prædicatoris exceptis.

30 Conventus feneſtræ omnes, quæ in vias publicas, aut vicinas laicorum ædes proſpiciunt, muro ita obſtruantur, ut omninò is proſpectus impediatur.

31 Valetudinarium in ſingulis Conventibus certo, ac ſalubriori loco conſtituatur, quod pro loci ſitu, ac Fratrum numero, quoad fieri poterit, commodiſſimum eſſe poſſit, in quo Fratres omnes, cùm ægrotabunt, curentur, nec inde niſi recuperata ſanitate abire permittantur. Qui verò infirmorum curæ præpoſiti ſunt, omni ſedulitate, ac charitate operam ſuam præſtabunt, ac curabunt, ne quid ægrotis omninò deſit, quod ad ſanitatem recuperandam pertineat.

32 Ineatur ratio, qua, ſublatis licentiis, ac facultatibus hactenus quibuscunque conceſſis, degentes extra Conventus Clauſtra, ad ea quamprimùm revocentur, nec de cætero, niſi ex graviſſima cauſa à Sede Apoſtolica probanda, hujusmodi facultates concedi poſſint.

33 Nulli impoſterum ad habitum, aut profeſſionem admittantur, niſi in Conventibus per Sedem Apoſtolicam in qualibet Provincia deputandis.

34 Curent Superiores, ut Conſtitutio interdicens largitiones munerum, & præſcribens hoſpitalitatis formam ab omnibus in quolibet Conventu inviolabiliter obſervetur.

35 Ut omnis officiorum ambitus occaſio præcludatur, caveant omnes à directa, vel indirecta vocum, ſeu ſuffragiorum procuratione, tam pro ſe ipſis, quàm pro aliis, tum in Capitulis locorum, tum in cæteris præſertim Generalibus Capitulis, aut Congregationibus, ſeu alibi. Quicunque ſecùs fecerint, præter alias pœnas, & cenſuras hactenus contra hujusmodi ambientes inflictas, quas in ſuo robore permanere volumus, in pœnam privationis officiorum, quæ obtinent, eo ipſo incidant, & ad futura quæcunque pariter inhabiles habeantur, ſuper quo cum eis diſpenſari à nemine poſſit, niſi à nobis, vel ſucceſſoribus noſtris, & pro qualitate culparum gravius etiam plectantur. Porrò ſupradictas omnes pœnas ad complices; ac ſimpliciter ſcientes, & non revelantes extendimus.

36 In ſuperiorum, & Officialium omnium electionibus forma præſcripta à ſacro Conc. Trid. & Ordinis conſtitutionibus inviolabiliter ſervetur, jurentque Electores ſecundùm veritatem cujusque conſcientiæ, probiores, ac magis idoneos ſe electuros: ac propterea priusquàm ad electionem deveniatur, in primis, & ante omnia prælegantur conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum. Ad Officia, gradus, & Prælaturas illi præcipuè eligantur, qui poſſint, & conſueverint Regulas Ordinis, & conſtitutiones obſervare, præſertim quæ pertinent ad ſervitium Chori, ac veſtitum, & victum communem.

37 Eligantur in Capitulo Generali, vel Provinciali aliquot graves, & periti ex Fratribus cujuslibet Provinciæ, ſaltem tres, qui admittendos, ad prædicationem verbi Dei, vel ad audiendas confeſſiones, etiam ipſorum Fratrum, ac Lectores publicos diligenter ſimul examinent, priusquàm probentur, & ad hujusmodi miniſteria admittantur. Horum etiam curæ ſit examinare, & probare, tam quoad doctrinam, quàm quoad mores, promovendos ad quoscunque Ordines, in quo ſervetur Decretum Congregationis Interpretum Sacri Concilii Tridentini, hac de cauſa nuper editum, & promulgatum.

38 Illud porrò Superiores omnes in Domino admonemus, ut memores ſint rationis, quam in noviſſimo die reddituri ſunt pro grege ſibi commiſſo, ac propterea omni ſtudio invigilent, ut, quæ in eorundem Ordinum Regulis, & Conſtitutionibus de oratione mentali, ſilentio, jejuniis, Capitulo culparum, aliisque ſpiritualibus exercitiis prudenter, ac piè ſancita ſunt, ea omnia, & ſingula ad unguem obſerventur, intelligantque ſuper his veluti fundamentis omnium Religionum ædificia conſtituenda, & amplianda eſſe, quæ, ut faciliorem exitum ſortiantur, & fructus uberiores in animis Fratrum producant, valdè opportunum erit, ſi in quolibet Conventu, ſingulis hebdomadis habeatur ſermo de religioſa diſciplina, regularique obſervantia.

39 Quò verò omnia ordinatè peragantur, appendatur tabella in loco conſpicuo uniuscujusque Conventus, in qua diſtinctè adnotetur, quid ſingulis horis cujusque diei quilibet Frater præſtare debeat, ut certo quoque ſigno præmonitus, majore animi præparatione ſuo muneri ſatisfacere poſſit. Quæ Ordinis Conſtitutiones, his Decretis non adverſantur, inviolabiliter cuſtodiendæ erunt.

40 Quibus horum Decretorum capitibus certa pœna præſcripta non eſt, arbitrio Generalis, vel alterius immediati Superioris infligatur. Ut autem hæc Decreta (donec alia, quæ pleniorem reformationem facient, edantur) ab omnibus obſervari poſſint, diſtrictè præcipimus Generalibus, ac omnibus aliis quibuscunque Superioribus, ad quos hoc ſpectat, ut curent, ac efficiant, ea omnia inter alias eorundem Ordinum Conſtitutiones perpetuò valituras redigi, interdicta omninò eorum ſingulis facultate illas declarandi, & adverſus eas unquam diſpenſandi. Alioquin ſciant ſe in pœnam Generalatus, & officiorum privationis, ac inhabilitatis perpetuæ ad alia quoque munera ipſo facto, ſine ulla exceptione reſpectivè incidiſſe.

41 Ne verò prætextu dilatæ publicationis eorum obſervatio, quoquo modo differri poſſit, aut impediri, volumus, ut poſt illorum publicationem in Conventu, vel Monaſterio cujuslibet Ordinis de Urbe factam, Generalem, aliosque Ordinum Superiores, cæterosque quoscunque Fratres præſentes, ſtatim; reliquos verò abſentes citra montes, unius menſis; ultra montes, trium menſium ſpatio ita arctent, ac ſi eorum ſingulis perſonaliter intimata fuiſſent.

42 Inſuper mandamus, quòd Generales in ſingulis Conventibus citra montes, unius menſis; ultra verò montes, trium menſium curſu Decreta ſupradicta publicari faciant, ſub pœna privationis Generalatus, aliisque

arbitrio

arbitrio noſtro imponendis. Datum Romæ apud Sanctum Petrum die 2 , menſis Junii, 1599.

DEcretum illud, quo Fratres Romam petere cum Generalis, & Protectoris licentia duntaxat permiſſum eſt, Sanctitas ſua extendi ad Provincialem decrevit, ita ut Provincialis ipſe ex cauſa communi totius Provinciæ duntaxat facultatem hujuſmodi facere valeat, declaravitque pœnam privationis vocis activæ, & paſſivæ contrafacientibus inflictam Sanctitati ſuæ reſervatam eſſe, interdicta omninò eorum Superioribus ſingulis, etiam Generali, ac Protectori facultate illam moderandi, ac relaxandi. Datum Romæ die 20. Martii, 1601.

Decretum fel. rec. Clementis Papæ VIII. ſuper caſuum reſervatione, ab omnibus Regularium Superioribus obſervandum.

SAnctiſſimus Dominus noſter, qui jam pridem accuratè perpendit, ac re ipſa comperit, quòd reſervatio facultatis abſolvendi Religioſos pœnitentes à peccatis quibuſdam gravioribus, niſi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa utantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidant, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedii deſperationem; ideò, ut huic malo Sanctitas ſua opportunè proſpiceret, decrevit, ut nemo ex Regularium Superioribus peccatorum abſolutiones ſibi reſervet, exceptis iis, quæ ſequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout ſubditorum utilitati expedire prudenter in Domino judicaverint.

Veneficia, Incantationes, Sortilegia.

Apoſtaſia à Religione, ſive habitu dimiſſo, ſive retento, quando eò pervenerit, ut extra ſepta Monaſterii, ſeu Conventus fiat egreſſio. Nocturna, ac furtiva è Monaſterio, ſeu Conventu egreſſio, etiam non animo apoſtatandi facta.

Proprietas contra votum paupertatis, quæ peccatum mortale. Juramentum falſum in judicio regulari, ſeu legitimo.

Procuratio, auxilium, ſeu conſilium ad abortum faciendum poſt animatum fœtum, etiam effectu non ſequuto.

Falſificatio manus aut ſigilli Officialium Monaſterii, aut Conventus. Furtum de rebus Monaſterii ſeu Conventus in ea quantitate, quæ ſit peccatum mortale.

Lapſus carnis voluntarius opere conſummatus.

Occiſio, aut vulneratio, ſeu gravis percuſſio cujuſque perſonæ.

Malitioſum impedimentum, aut retardatio, aut aperitio literarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.

Si quod aliud præterea peccatum grave, pro Religionis conſervatione, aut pro conſcientiæ puritate reſervandum videbitur, id non aliter fiat, quàm Generalis Capituli in toto ordine, aut Provincialis in provincia, matura diſcuſſione, & conſenſu.

Non liceat Superioribus Regularium confeſſiones ſubditorum audire, niſi quando peccatum aliquod reſervatum admiſerint, aut ipſimet ſubditi ſponte, ac proprio motu id ab iis petierint.

Superiores in ſingulis Domibus deputent duos, tres, aut plures Confeſſarios, pro ſubditorum numero majori, vel minori, iique ſint docti, prudentes, ac charitate prædíti, qui à non reſervatis eos abſolvant, & quibus etiam reſervatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit, in quo eam debere committi ipſe in primis Confeſſarius judicaverit.

Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarii, qui ad Superioritatis gradum fuerint promoti, caveant diligentiſſimè, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerunt, ad exteriorem gubernationem utantur.

Licebit tamen Superioribus determinare pœnitentias graves quibuſdam peccatis, etiam non reſervatis à Confeſſariis imponendas, quæ ſubditos ab hujuſmodi perpetrandis cohibere poſſint.

Atque ita per quoſcunque Regularium Superiores, quicunque illi ſint, obſervari mandavit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac cujuſvis Concilii, & etiam generalis Decretis, necnon conſuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore obſervatis, aut Regulis in generalibus, ſeu provincialibus Capitulis editis, ſtatutis, & Conſtitutionibus, etiam Apoſtolica authoritate confirmatis, privilegiis, indultis, & conceſſionibus quomodocunque, quorum tenores hic pro expreſſis haberi voluit, cæteriſque in contrarium facientibus quibuſcunque. Dat. Romæ apud S. Petrum die 26. menſis Maii, anno Domini 1593.

Sanctitas ſua deinceps declaravit, & declarat, ut ſi hujuſmodi Regularium Confeſſariis caſus alicujus reſervati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſolvere.

Formula concedendi facultatem pro Novitiis ad regularem habitum recipiendis in Monaſteriis, & locis deſignatis.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & D.N.D. Clemens divina providentia Papa VIII. cùm regularem diſciplinam reſtituere, atque in priſtinum ſtatum revocare maximè cuperet, Regulareſque omnes vitam, moreſque ſuos ad rationem ejus inſtituti, quod quiſque profeſſus eſſet, ita componere, ut quæ ad votorum vim, habitum, victumque communem pertinent, ea potiſſimùm ſinguli religioſiſſimè obſervarent, generali Decreto, quod de menſe Junii editum, tertia Julii anni 1599. promulgatum fuit, Ordinum Religioſorum Superioribus, (nonnullis exceptis) prohibuit, ne aut Novitios reciperent, aut quenquam ad profeſſionem antè admitterent, quàm à Sanctitate ſua Monaſteria aliquot ad eam rem præſcripta eſſent, in quibus obſervantia regularis vigeret. Nunc verò eadem Sanctitas ſua à locorum etiam Ordinariis, quibus id muneris demandaverat, certior facta, in infraſcriptis Monaſteriis, & Conventibus Ordinis N. præfinitum eſſe numerum duntaxat eorum, qui vel ipſius Monaſterii cenſibus, vel conſuetis eleemoſynis ſuſtentari ibi commodè poſſunt, atque in iis omnia fideliter obſervari, quæ ſunt cum illorum profeſſionis perfectione conjuncta, nempe caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ vota, unà cum cæteris decretis particularibus, vel inſtituti ipſius, vel Pontificiis etiam ad victum, veſtitumque communem ſpectantibus (ipſo Decreto, ut ſuprà, edito, & promulgato, nequaquam obſtante) poteſtatem facit Superiori ejuſdem Ordinis Novitiatus in infraſcriptis Monaſteriis, & Conventibus erigendi, Novitios recipiendi, educandi, atque ad profeſſionem admittendi; modò tamen id ad præſcriptum inſtructionis juſſu ſuæ Sanctitatis editum, neque alio modo fiat. Quoniam verò ea eſt ſuæ Sanctitatis mens, & voluntas, ut in Monaſteriis, & Conventibus ad alendos Novitios præfinitis, regularis obſervantia perpetuò retineatur, mandat, & præcipit, ut in ipſis præſcriptus jam perſonarum numerus in poſterum ſervetur, nulluſque omninò Superior cujuſvis conditionis, perſonarum, & Novitiorum numerum augere præſumat, ea pœna propoſita, ut in omnibus privatus officiis vocis activæ, & paſſivæ jus omne amittat. Vult denique Sanctitas ſua hujuſmodi facultatem per Congregationem Reformationis Apoſtolicæ hoc Decreto Secretarii manu ſubſcripto concedi, non obſtante De-

creto,

creto, ut ſuprà promulgato. Dat. Romæ die, &c. Præſcribitur verò numerus Sacerdotum.... Clericorum.... Novitiorum.... Converſorum autem....

N. Viſitationis & Reformationis Apoſtolicæ Secr.

Decretum ſuper forma recipiendi Novitios Regularium ad habitum, & profeſſionem.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & D.N.D. Clemens divina providentia Papa VIII. qui aliàs pro regularis diſciplinæ reſtitutione, ſingulis Regularium Ordinibus (quibusdam exceptis) prohibuit, ne ad regularem habitum Novitios in poſterum reciperent, receptosve ad profeſſionem admitterent, quousque in aliquibus cujusvis Ordinis Monaſteriis, ſeu Conventibus (in quibus Novitiatus pro recipiendis, & educandis Novitiis deſignarentur, & approbarentur) ad ejus, quam profeſſi ſunt, Regulæ præſcriptum vitam, moresque reſtituerent, & componerent; certior deinde factus quosdam omnium ferè Ordinum Conventus, ſeu Monaſteria ad priſtinam illam regularem vivendi formam, & diſciplinam, quam diutiùs deſideraverat, fuiſſe redacta; in eisdem Monaſteriis, & Conventibus, ut Novitiatus erigi, Novitiique recipi poſſent, (ſub certis tamen legibus, ac ea præſertim, ut licentia à Congregatione Reformationis Apoſtolicæ priùs obtenta eſſet,) conceſſit, & ad illa deſignavit, & approbavit. Nunc volens, ut ea, quæ pro Novitiorum receptione, & inſtitutione, de mandato Sanctitatis ſuæ præſcripta fuerunt in poſterum accuratiùs, & exactiùs obſerventur, ultra formam traditam in Conſtitutionibus ſel. rec. Sixti Papæ V. & etiam Sanctitatis ſuæ ſuper receptione Novitiorum, decrevit, ac præſentis Decreti virtute mandavit, ne in Conventibus, ſeu Monaſteriis ad Novitios recipiendos, de Sanctitatis ſuæ, ſeu dictæ Congregationis Reformationis licentia hactenus deſignatis, & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis, Novitii ad habitum recipi ullatenus poſſint, vel admitti, niſi priùs ab ipſa Congregatione, vel à propriis locorum Ordinariis, aut ab illis, in quorum diœceſi Novitiatus exiſtunt, in quibus Novitii recipiendi fuerint expreſsè, & nominatim Novitii ipſi recipiendi approbati fuerint, & ut recipi, & admitti poſſint, licentiam in ſcriptis (gratis tamen in omnibus, etiam quoad ſcripturam concedendam) obtinuerint. Monet autem Sanctitas ſua eosdem Ordinarios, omnem curam, & diligentiam adhibere, ut circa ætatem, conditionem, educationem, ſcientiam, vitam, & mores, cæterasque qualitates in ipſis Novitiis requiſitas, obſerventur inſtitutiones pro illis recipiendis ab eadem Congregatione Reformationis factæ, & publicatæ; neque aliter, nec alio modo aliquem ad habitum recipi permittant; Ordinariorum ipſorum conſcientiam onerando, ſi quempiam approbaverint, vel admitti permiſerint, qui non ſit idoneus, & juxta conſtitutiones, & inſtitutiones prædictas, approbandus, & admittendus. Firmis nihilominùs remanentibus pœnis omnibus contra Superiores quorumcunque Ordinum, qui, in admittendis ad habitum, & profeſſionem Novitiis, formam conſtitutionum, & inſtitutionum prædictarum non ſervaverint, aut Novitium aliquem, quantumvis idoneum, & approbatum, in quovis alio Conventu, & loco, ſeu Monaſterio, præterquàm in hactenus à ſua Sanctitate, vel à dicta Congregatione deſignatis, & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis, vel ultra numerum in eorum ſingulis præſcriptum, ſeu præſcribendum receperint, vel admiſerint, ſeu aliàs præmiſſis quovis modo contrafecerint. Irritum ex nunc, & inane decernens, quicquid ſecùs, vel aliàs, quavis authoritate à quovis geſtum, vel attentatum fuerit. Non obſtantibus quibuscunque, &c. Datum Romæ apud S. Petrum, die 19. Maji, 1602. Pontificatus ejusdem S.D.N. anno undecimo.

Inſtitutiones ſuper receptione, & educatione Novitiorum Religioſorum Monaſteriis, & Conventibus deſignatis, vel deſignandis, Clementis ejusdem juſſu editæ.

CUm ad regularem diſciplinam in ſingulis Religioſorum Monaſteriis propagandam, Novitiorum inſtitutio maximè utilis ſit, ac neceſſaria; & nihil ad gravem illam, ac laudatiſſimam priſcorum Patrum vivendi rationem relaxandam majorem vim habuiſſe compertum ſit, quàm, vel nimiam in recipiendis Novitiis facilitatem ſupra numerum, quem capere, atque alere Monaſteria ipſa poſſent, vel negligentiam in probando, & examinando eorum ſpiritu, an verè eſſet ex Deo, atque ex præcipuo deſiderio illi inſerviendi, vel denique incuriam in eis educandis, atque inſtituendis. Idcircò ut hujusmodi incommodo deinceps occurratur, præcipitur omnibus, & ſingulis, ad quos ſpectat, ut in recipiendis Novitiis, & in eorum inſtitutione, atque educatione, necnon in magiſtri, & aliorum miniſtrorum electione, præter alia, quæ in ſacris Canonibus, ac Decretis, præſertim Concilii Tridentini, pontificiis, & cujuscunque Ordinis, aut inſtituti conſtitutionibus continetur, tam in aliàs deſignatis, quàm nunc, & in poſterum ad hoc deſignandis Monaſteriis, & Conventibus, hæc, quæ ſequuntur, inviolatè obſervari, & exequi perpetuò curent.

Primum, quod attinet ad Novitiorum recipiendorum formam, ultra diligentem perquiſitionem, quæ habenda erit de uniuscujusque natalibus, corporis habitudine, moribus, & vita anteacta, ac præcipuè eorum, qui ſextumdecimum ætatis ſuæ annum excedent, an criminoſi, an ære alieno gravati, vel reddendæ alicujus adminiſtrationis rationi obnoxii ſint, juxta formam conſtitutionis ſel. rec. Sixti V. & moderationum ſubſecutarum; illud etiam Superiores, ad quos ſpectabit, ſedulò perquirant, ut, quibus in Monaſteriis, & Conventibus, ex Apoſtolica facultate Novitiatus fuerint inſtituti, in iis ad Religionem nullus inpoſterum admittatur, qui & ex honeſtis parentibus natus non ſit, & conditiones ſacris Canonibus, Summorumque Pontificum conſtitutionibus præſcriptas non habeat, juxta Decretum ſuper forma recipiendi Novitios die 19. Maii, 1602. editum.

Quisque recipiendus in aliquo Ordine regulari, etiam Mendicantium, in ea ſit ætate conſtitutus, quàm ejus Ordinis, in quo recipietur, regularia Inſtituta, & Ordinationes requirunt; eam verò literarum ſcientiam calleat, aut illius addiſcendæ ſpem indubiam præſeferat, ut minores, & ſuis temporibus, majores Ordines, juxta Decreta Sacri Concilii Tridentini ſuſcipere valeat. Sed, ſi quis annum vigeſimum quintum exceedens ad habitum regularem admitti poſtulaverit, & talis eruditionis expers inventus fuerit, in Converſorum tantum, quibus literarum ſcientia non eſt neceſſaria, numerum referatur: ipſi autem Converſi non recipiantur ante vigeſimum ætatis ſuæ annum; & niſi ſaltem præcipua Doctrinæ Chriſtianæ capita noverint.

Demum Superiores diligenter exquirant, quo ſpiritu, qua mente, ac voluntate id regularis vitæ genus elegerint, quem ſibi finem propoſuerint, num zelo melioris frugis, ac perfectioris vitæ, & ut Deo libertiùs famulari poſſint, an potiùs levitate, vel humano aliquo affectu, aut inordinato animi ducantur, & an eorum parentes ope, & ſubſidio ipſorum indigentes inſtituantur.

Provideant quoque, ut omnes, etiam Converſi recipiendi, priusquàm ad habitum regularem admittantur, ab iis, quibus munus hoc incumbit, de Regula, quam profeſſuri ſunt, tribus votis eſſentialibus, ſtatuque regulari, & aliis cujusque Ordinis peculiaribus inſtitutis, & conſtitutionibus diligenter inſtruantur. Et quia quarundam Religionum moris eſt, nedum Converſos ad

profeſſio-

Profeſſionem admittendos, verùm & oblatos, ut vocant, recipere, circa ipſorum oblatorum receptionem unaquæque religio ſuas peculiares Conſtitutiones, ſpecialiaque inſtituta obſervare teneatur.

Statim atque Novitii ad habitum recepti, & in locum Novitiatus introducti fuerint, per generalem omnium peccatorum confeſſionem totius anteactæ vitæ conſcientiam diſcutiant, & expurgent.

Quòd verò ad loci qualitatem uniuscujusque Novitiatus ſpectat, locus hujusmodi propria clauſura ab ea parte Conventus, & Monaſterii, in qua degunt Profeſſi, ſegregatus ſit, atque diſtinctus, habeatque tot ad dormiendum cellulas ſeparatas, quot erunt numero Novitii, vel dormitorium ita capax, ut pro ſingulis ſinguli lectuli commodè ſterni poſſint, in quo etiam cellula, vel certus, ac determinatus locus pro Magiſtro, ejusque ſocio reperiatur.

In eo etiam, præter alias communes commoditates, aptus locus adſit ad ſpirituales collationes ſeu conferentias faciendas, ac lectiones, inſtructionesque Magiſtri audiendas, & in quem hyemis tempore ad calefaciendum ſe igne communi recipiant.

Oratorium inſuper, ſeu Capella, ſi commodè fieri poterit, ad Novitios in ſpiritualibus, præſertim in cæremoniis Eccleſiaſticisque functionibus exercendos.

Hortus quoque peculiaris ad honeſtam recreationem benè concluſus, atque munitus adſit; ſin minùs, hortum cæteris Fratribus communem, recreationis tempore, ingrediantur. Ipſis verò Novitiis ibi commorantibus, curabit Magiſter cum loci Superioris authoritate, (ſi opus fuerit,) ne in eundem quisquam alius ingrediatur.

Ad hujusmodi locum Novitiatus nemini ejusdem, vel alterius Ordinis regulari, etiam Conventus, & Monaſterii Officiali, ullo unquam tempore ſub quovis prætextu aditus pateat, præterquàm Magiſtro, ejusque ſocio, ac etiam Monaſterii, aut Conventus Superiori, ſi quandocunque ingrediendum ſibi neceſſariò exiſtimaverit, quo tamen caſu aliquem ſemper ex ſenioribus Conventus, vel Monaſterii Patribus ſocium aſſumat.

Hujus loci clauſuræ clavis apud Magiſtrum ſemper aſſervetur, illique ſoli liceat ex gravi tantùm cauſa ingreſſum illuc alicui permittere: ſi quis autem Novitiorum quempiam alloqui voluerit, Magiſtro præſente, & non aliter alloquatur.

Novitiorum Magiſtro ſocius, ſi per Novitiorum inſtruendorum multitudinem neceſſarius fuerit, vita, & moribus (quoad fieri poterit) conſimilis deputetur, qui in his, quæ ad Novitiatus regimen ſpectant, dicto Magiſtro immediatè ſubjectus exiſtat, eliganturque tam Magiſter, quàm ſocius per provinciale Capitulum, per triennium ad minus onus hujusmodi ſubituri. Quòd, ſi aliquo caſu extra tempus capitulare nova loca Novitiatus concedi contingat; tunc electionem Magiſtri Novitiorum, & ſocii hujusmodi in his novis locis per Generalem, vel Provincialem: ſeu miniſtrum, aut eorum Viſitatores, ſeu Vicarios, de Diffinitorum tamen, vel graviorum aliorum Patrum conſenſu fieri permittatur: idemque ſervetur, ſi intra triennium, alterum, vel utrunque urgenti aliqua de cauſa ex illis locis amoveri, vel mori contingerit, in cujus, vel quorum locum alii conſimiles ſubrogari debeant.

Tam Novitiorum Magiſter, quàm ſocius ab iis omnibus officiis oneribusque vacationem habeant, quæ Novitiorum curam, & regimen impedire valeant. Ipſe Magiſter ſacerdotali ordine ſit initiatus ac in quinto ſaltem ſupra trigeſimum ætatis ſuæ anno conſtitutus, & per decennium à profeſſione emiſſa in religione perſtiterit: ſocius verò trigeſimum annum excedat, ſintque ambo doctrina, & quantùm per Superiorum diligentiam, & vires poterit, vitæ etiam anteactæ exemplo præſtantes; orationis præterea, & mortificationis operibus addicti, prudentia, charitateque referti, non ſine affabilitate graves, zelum Dei cum manſuetudine præſeferentes: ab omni cordis ac animi perturbatione, ira præſertim, & indignatione, quæ in ſe, & erga alios charitatem impedire conſueverunt, quàm longiſſimè alieni, & tales demum, qui in omnibus ſeipſos bonorum operum exemplum præbeant, ut ii, qui eorum curæ ſubſunt, illos non tam metuant, quàm revereantur, nec illis unquam detrahere quidquam poſſint.

Habere etiam debet Magiſter plenam, & abſolutam poteſtatem circa Novitiorum inſtitutionem, ac Novitiatus regimen, ita ut in illis nemini (Viſitatoribus, ac Superioribus majoribus, vel etiam localibus exceptis) quovis colore ſe ingerere liceat.

Curam adhibeat diligentem, ut Novitii omnes in regulari diſciplina ſedulò exerceantur, agnoſcantque præcipuè divinæ, qua digni facti ſunt, vocationis præſtantiam, & excellentiam, quæ vera ſit atque perfecta votorum ſolennium, & quàm neceſſaria cujusque Ordinis Conſtitutionum obſervantia modum in oratione, tum vocali, tum mentali fructuosè perſiſtendi, illicitas paſſiones, & vitia (ad quæ natura per peccatum labefactata omni tempore prona eſt, atque proclivis) per ſenſuum cuſtodiam, & mortificationem cohibendi, auſteritatem, jejunia, cilicia, diſciplinas, conſcientiæ puritatem, crebram illius diſcuſſionem, Sacramentorum frequentiam, Confeſſionis præſertim, quæ bis ſaltem ſingulis menſibus fiat, per apertionem quotidianam motuum internorum, cordis, & tentationum manifeſtationem, per exercitium humilitatis circa viliora miniſteria, per modeſtiam in omnibus actionibus, diuturnumque ſilentium.

Quilibet Novitius bis quotidiè orationi mentali, & vocali incumbat, unusquisque ſecundùm propriam capacitatem, & ordinem ſibi à Magiſtro præſcriptum; ac pluries in die propriam conſcientiam unusquisque examinare contendat. Ipſi autem Magiſtro ſoli Novitiorum Confeſſiones audiendi cura committatur. Liceat tamen Superiori, etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſeipſum, vel per alium ab eo deputandum, ſemel, aut bis in anno eorundem Novitiorum Confeſſiones audire.

Quotidie Miſſæ Sacrificio interſint, & ſtatutis horis in Choro, nocturnis, diurnisque divinis Officiis aſſiſtant.

Exercitationibus etiam corporalibus vacent: legant vel ſcribant res ſpirituales: modeſtam animi recreationem interponant, quæ in ſolitario loco, & commodo extra Novitiatum, ſemel in hebdomada, vel in alternis ſaltem hebdomadibus longior ſtatuatur; fiatque ſemper Magiſtro præſente, vel ſocio qui multum invigilent, ne duo ab aliis commorentur disjuncti, atque eo tempore, cujusque, in quam natura feratur, propenſionem ſcrutentur.

Non liceat eis durante Novitiatus, & probationis tempore, una cum Profeſſis, niſi in Choro, in Eccleſia tempore Officiorum, in proceſſionibus, aut in cœnaculo cauſa refectionis commorari; nec permittatur eis Profeſſos domo exeuntes comitari.

Pro communibus, & propriis cujusque neceſſitatibus, quæ accidere poſſunt, unus ex Novitiis ipſis, ætate, moribusque provectior, deputetur, qui abſente ſocio, Magiſtro permittente, omnia, prout opus fuerit, agat, cui etiam januæ cuſtodia, & rerum levioris momenti proviſio intra Novitiatum committi poterit.

Cùm autem, licèt Clericorum benè inſtituendorum cura debeat eſſe præcipua: Converſorum tamen religioſa inſtructio non ſit prætermittenda, quin potiùs

tiùs æquanimiter amplexanda, quandoquidem ſatis exploratum eſt, iſtorum etiam, cùm Regulam profiteantur eandem, perfectam educationem, tum Religioni decorem, & ornamentum, tum aliis Chriſti fidelibus ædificationem, exemplum, atque utilitatem afferre: Converſis ipſis à Clericorum Novitiatu ſeparatus ad dormiendum locus (quantum commodè fieri poterit) aſſignari præcipitur. Illi tamen, hac ſeparatione non obſtante, Magiſtro Novitiorum, ſeu Superioribus Monaſteriorum, & Conventuum, juxta cujusque Ordinis Statuta, & Conſtitutiones, ſubditi eſſe, & obedientiam præſtare debebunt, à quo non tantùm circa corporalia obſequia probandi, & exercendi; verùm etiam, pro eorum capacitate, & commoditate, de ſpiritualibus, præſertim de modo mentaliter orandi, diligenter inſtruendi erunt, quod ut commodiùs fiat, ad Capitula, & ſpirituales Conciones, quæ per Magiſtros Novitiis fieri ſolent, accerſiri debeant, & in Eccleſiis ſtatutis horis conveniant, niſi tunc in ſuis Officiis actualiter occupati fuerint.

Tempore verò probationis elapſo, ii tantùm, qui non ſolùm religioſæ perfectionis capaces; ſed ad laborem corporalem apti novo, ac diligenti examine reperti fuerint, (dummodo ætatis ſuæ annum quoad Clericos decimumſextum, quoad verò Converſos, vigeſimumprimum exceſſerint,) ad profeſſionem admittantur; ſed qui ad Converſorum habitum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis non poſſint.

Superior cujuslibet Conventus, in quo Novitiatus fuerit conſtitutus, particularem librum habeat, in quo uniuscujusque Novitii profeſſio regiſtretur, illamque Novitius profeſſus propria manu, & duo teſtes, qui præſentes fuerint, ſubſcribant.

Converſus verò litterarum ignarus, profeſſus, in eorundem teſtium, qui ſe ſubſcripſerint, præſentia propria, manu ſignum Crucis apponat, aſſerveturque liber & cuſtodiatur in Archivio, ubi ſcripturæ ad Monaſterium, ſeu Conventum pertinentes rep oni conſueverunt.

Quia verò in quibusdam Ordinibus filiationis uſus eſt receptus, declaratur, quòd licèt decretum ſit, ut Novitiis educandis certa Monaſteria, aut Conventus deſignata quilibet Ordo habere debeat; licitum tamen ſit Superioribus Monaſteriorum, & Conventuum hujusmodi Ordinum, in quibus filiationis uſus receptus eſt, eos, quos prænarratis qualitatibus ſuffultos repererint, in ſuorum locorum filios, juxta cujusque Ordinis conſtitutiones, adſcribere, ſicque adſcriptos, cum juxta præſentes inſtitutiones, & aliàs, ſervatis ſervandis, ad Ordinem recepti fuerint, ad loca Novitiaruum cum teſtimonialibus literis transmittere, ubi tanquàm dictorum Conventuum, ſeu Monaſteriorum filii, eorundem nomine, & inſtantia recipi, ac in Novitiatu probari, & deinde antequam ad eadem Monaſteria, ſeu Conventus filiationis hujusmodi remittantur, in profeſſorio ad perfectionem, ut permiſſum eſt; exerceri debebunt.

Porrò, ne loca unius Monaſterii, ſeu Conventus, ab alio præoccupentur; Capituli Generalis, aut Provincialis partes erunt, numerum præſcribere pro omnibus, & eam ſimiliter rationem circa alimentorum contributionem (ſi opus fuerit) inire, ac ſingulis Conventibus, & Monaſteriis præſcribere, quæ magis expedire videbitur.

Ut autem Novitii jam in Profeſſorum numerum (ſicut præmittitur) recepti meliùs in bono ſpiritu, regularisque diſciplinæ obſervantia ſtabiliantur, & confirmentur; mandatur, ut ſtatim poſt profeſſionem emiſſam, ſi in Conventibus, aut Monaſteriis pro Novitiatibus aſſignatis locus aderit ſecundi Novitiatus, ſive Profeſſorii, ab ea, quæ Novitiorum eſt atque antiquorum Profeſſorum habitatione diſtinctus, & ſegregatus, ibi collocentur, ſi Monaſterium, aut Conventus eos alere queat ſin minùs, in alium commodiorem Conventum, aut Monaſterium transferantur, in quo is locus cum requiſitis ad Novitiatum ſupranarratis reperiatur, vel accommodetur, aut de novo conſtruatur.

Ab hoc tamen illæ Religiones excipiuntur, quæ, ſuarum conſtitutionum, ſeu inſtitutorum vigore, majoris temporis curſu novos Profeſſos intra Novitiatum detinere conſueſcunt, quibus in hac parte non derogatur; illis tamen permittitur, ut prædictis eorum conſtitutionibus non obſtantibus, idipſum facere poſſint, ſi id rationi, ac Religioni magis expedire dijudicaverint, quibus in locis degant ſub Regulis, & modo vivendi adhuc arctiori, quàm ſervent antiquiores Profeſſi; ita quòd in negotiis Monaſteriorum, aut Conventuum non ſe intromittere, nec communibus tractatibus intereſſe, neque alicujus exterioris obedientiæ officium exercere debeant, ibique permaneant, quouſque ad ætatem ſacris Ordinibus ſuſcipiendis ſufficientem devenerint, vel ſaltem per triennium poſt profeſſionem: quo etiam tempore poterunt, quinimò & debebunt, litterarum ſtudiis operam navare, ſub directione, ac regimine Superioris, qui eas qualitates habeat, quibus Novitiorum Magiſtrum præditum eſſe oportere dictum eſt.

Declaratur tamen, quòd propter præmiſſa non cenſeatur conceſſa licentia recipiendi Novitios, niſi in locis pro Novitiatu deſignatis, aut in poſterum deſignandis, & pro numero duntaxat in eorum ſingulis præſcripto, vel præſcribendo.

Denique, ſi illi, qui inter Religioſos gradu, & ordine Superiores ſunt, & alii, ad quos ſpectat, in prædictis omnibus, vel eorum aliquo deliquerint, ſeu quovis modo contra fecerint, officiorum omnium, quæ tunc obtinebunt, privationem, gravioresque pro modo admiſſæ culpæ pœnas, ſe ſubituros certò ſciant. Datum Romæ apud S. Petrum, die 19. Martii, 1603.

Ant. Seneca, Reform. Apoſt. Secr.

QUÆSITUM V.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares omittentes informationes circa Novitios peccent mortaliter, & incurrant in pœnas Bullæ Sixti V.

Summarium.

1 *Prælatus recipiens Novitium, omiſſa una, vel altera ex informationibus præſcriptis, modo ex certa ſcientia, & conjecturis cognoſcat non eſſe neceſſarias, non peccat.*

2 *Examinatores, promovendorum ad Ordines prætermittendo examen cum illis, quorum ſcientia, & dignitas nota eſt, non peccant.*

3 *Prælatus omittens informationes in Bulla Sixti V. præſcriptas, non incurrit pœnas ibidem inflictas, ſi receptus non ſit realiter defectuoſus.*

4 *Prælatus, qui fecit informationes ſecundùm formam præſcriptam, non incurrit pœnas, licèt Novitius à parte rei defectuoſus fuerit.*

5 *Informationes prædictæ non ſunt faciendæ neceſſariò circa Religioſum tranſeuntem de una ad aliam Religionem.*

6 *Informationes an requirendæ de iis, qui à remotiſſimis partibus ad Religionem veniunt.*

Antonius Diana *in ſuis reſolut. moral. tract. 2.* 1
de dub. regul. reſolut. 82. & Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novitior. diſp. 6. dub. 1. num. 6.* dicunt, recipientem Novitios nullo peccati nexu illaqueari, omittendo unam, vel alteram ex his informationibus, & conditionibus, quotiescunque vel ex certa ſcientia, vel ex probabilibus indiciis, ſeu conjecturis, pro certo habet, non eſſe neceſſariam reſpectu perſonæ, quæ admitti in Religionem poſtulat. Ita Authores *ſuprà* citati.

Probatur:

Probatur: nam quotieſcunque mediante certa ſcientia ſumus in claris, & habemus certitudinem moralem ex conjecturis probabilibus, tunc petentem Religionis ingreſſum, una, vel altera, ſeu omnibus conditionibus, aut requiſitis eſſe præditum; tunc nulla intercedit ratio, per quam rationabiliter ſuſpicari poſſit de ejus inhabilitate, & ſic ceſſabit ratio inquiſitionis circa has conditiones: quia ſufficienter habetur informatio, quæ ex mente Pontificis deſideratur. Tum, quia manifeſta non indigent examinatione *ex can. Manifeſta. 2. quæſt. 1.* & in notoriis ordo eſt, ordinem juris non obſervare, ut habetur *in capite, Ad noſtram 3. de jurejurand.* quod etiam docent S. Bonavent. *cap. 2.* & Cordub. *cap. 2. quæſt. 4. §. Notandum.* & Sorbus *tit. Novitius. de recept. Novit.* & Mirand. *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 18. art. 1.*

2 Similiter examinatores nulla culpa ſe inficiunt, examen prætermittendo cum illis, qui promovendi ſunt ad Ordines, quando eorum ſufficientia, & dignitas nota eſt: nam iſta examinandi non ſunt *ex cap. Nullus. 2. diſt. 24.* & S. Antoninus *3. part. tit. 14. cap. 16. §. 13.* & Sylveſter *tit. Ordo, 2. q. 2.* Ex quibus infertur, recipientes ad Religionem aliquem ſine inquiſitione, quando notum eſt, & probabilibus conjecturis pro certo habetur, nullo modo impediri, quin ad Religionem transferri poſſit. Ita Bartholomæus de Vecchiis *loco citato num. 5.*

3 Quo verò ad ſecundam partem quæſiti, ſcilicet, an incurrant pœnas contentas in ſupradicta conſtitutione Sixti V. Reſpondeo cum Rodriquez *tom. 3. qq. regul. q. 54. art. 4.* & Laurentio Portello *in dub. regul. verbo, Novitius informationes, num. 6.* & Antonino Diana *loco citato reſol. 83.* quòd Prælati omittentes prædictas informationes, non incurrunt pœnas Bullæ Sixti V. niſi à parte rei Novitius, ſive receptus, abſque informationibus fuerit aliàs criminoſus, & ligatus aliquo impedimento ex contentis in prædicta conſtitutione Sixti V. Quòd ſi omni careat impedimento, non incurrit pœnas; quia textus ligat ſolùm recipientes criminoſos. Idem affirmat Bartholomæus de Vecchiis *in prædicta praxi Novitiorum, dub. 5. num. 3.* unde Pater Diana *loco citato*, fatetur, ſe liberaſſe à magnis anguſtiis quendam Superiorem Regularem, contra quem Fratres ſubditi inſurgebant propter receptionem cujusdam Novitii, non præcedente informatione de vita, & moribus ſecundùm Bullam Sixti V.

4 In hoc negotio eſt maximè advertendum cum Rodriq. *loco cit. q. 54. art. 4.* & Portello *ſimiliter loco cit. num. 6.* quòd ſi Prælatus modo ordinario fecit prædictas informationes, & illas approbavit cum deputatis, & tamen à parte rei facta profeſſione profeſſus ille appareat criminoſus, & inhabilis; talis Prælatus, & deputati non incurrunt prædictas pœnas: quod probatur ex d. Bulla Sixti V. quæ ſolùm loquitur de recipientibus criminoſos temerè, ſcilicet, ſine aliqua informatione: Prælatus autem, qui fecit modo deſcripto in Bulla informationes, & bona fide approbavit, non fecit temerè, & ſic non incurrit pœnas comminatas in ea conſtitutione.

Dixi, *bona fide, & modo ordinario*: quia, ſi Prælatus faceret mala fide, animadvertens, quòd non ſumantur tales teſtes ſcientes impedimenta poſita in d. conſtitutione, tunc putat Portellus *loco cit.* quòd incurrat pœnas comminatas in Bulla: quia temerè facit, ſi receptus eſt criminoſus: quando verò Prælati culpabiliter admittunt criminoſos, & incurrunt pœnas in Bulla deſcriptas, eaſdem incurrunt etiam Patres Collegæ cum illis recipientes, ut patet in verbis ejusdem Bullæ Sixti V.

Has tamen informationes præceptas à Sixto V. non eſt neceſſarium, quòd Prælati, & eorum Collegæ faciant circa Religioſos transeuntes de una Religione ad aliam, & in ſecunda profitentes: quia conſtitutio ſupradicta Sixti V. clarè loquitur de ſæcularibus juvenibus primo receptis ad habitum. Ita Rodriq. *tom. 1. qq. Regul. q. 30. art. 20.* ubi dubitat, ſi ejectus ab Ordine, tanquam incorrigibilis, ſit in ea conſtitutione comprehenſus, ac proinde tanquam criminoſus non poſſit iterum recipi, & expreſsè hoc affirmat, ſcilicet, non requiri informationes erga translatum ad alium Ordinem: & Laurentius Portellus *loco cit. num. 9.* dicit, ſi dubitetur, an hodie, ſi Prælatus licitè, vel illicitè reciperet iterum ad Religionem incorrigibilem, & criminoſum ab illa ejectum, putans emendatum eſſe, incurreret prædictas pœnas comminatas contra criminoſos. Et reſolvit, quòd non eadem ratione: quia Sixtus V. in ſua conſtitutione loquitur tantum de juvenibus ſæcularibus primò ad habitum receptis: unde, cùm ſit lex valdè pœnalis, non eſt extendenda ad recipientes jam profeſſum in Religione.

Ex his reſolvitur dubitatio ſatis à Doctoribus agitata, an præfatæ informationes requirendæ ſint ab iis, qui 6
à remotiſſimis partibus ad Religionem veniunt. Cui dubitationi occurritur dicendo cum Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 10. art. 13.* eam eſſe remotiſſimam regionem, ad quam intra annum probationis difficulter recurri, & informatio inde extrahi poteſt: in quo caſu putat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novitiorum, diſput. 6. dub. 5. n. 3.* adhibendam eſſe diligentiam, quam requirit conſtitutio Sixti V. quòd ingreſſurus Religionem, vel jurejurando affirmet ſe nullo impedimento ejusdem Bullæ adſtrictum eſſe, vel ſaltem illi, cum quibus verſatus eſt, in loco, ſeu in Religione, ubi recipiendus eſt, fidem faciant, ſe neſcire in tali perſona aliquod impedimentum reperiri ex dictis in Bulla Sixti V. eo tempore, quo illum agnoverunt: nam, quando informationes haberi non poſſunt, Sixtus V. per ſuam conſtitutionem, quæ incipit, ut diximus: *Ad Romanum ſpectat.* dat facultatem concedendi Religionis ingreſſum, & etiam admittendi ad profeſſionem abſque informationibus, dummodo, adhibita convenienti diligentia, nihil in contrarium compertum fuerit.

QUÆSITUM VI.

De quibus Abbas recipiendos Novitios admonere, & qualiter cum iis ad habitum admiſſis ſe gerere debeat.

SUMMARIUM.

1 *Abbas debet Novitiis recipiendis dura, & aſpera prædicare.*

2 *Novitiatus in quo Monaſterii loco eſſe debeat.*

3 *Abbas qualiter cum Novitiis receptis gerere ſe debeat.*

4 *Regulæ cognitio ſecundùm ſubſtantiam, & ſignificationem generalem neceſſaria eſt Novitiis.*

5 *Magiſter Novitiorum debet proponere Novitiis ea, quæ pro pura Regulæ obſervantia ſuſtineri ſolent.*

6 *Prælatus, & Magiſter Novitiorum tenentur eosdem experiri quoad conſtantiam vocationis, capacitatem exercitiorum ſpiritualium, & labores corporales, juxta ſtatum eorundem.*

7 *Novitii ſub Regula Benedictina accuratiorem ejus intelligentiam habere debent.*

NE fortè, qui Religionis inſtitutum aggrediuntur, putent ab omni labore, & onere ſe eſſe exemptos, ac deinde regulari diſciplina ingraveſcente Religionem deſerant, debet prudens Abbas recipiendis Novitiis dura, & aſpera prædicare: quod docuit S. Pater Benedictus *cap. 57. Regul.* dum ait: *Prædicentur ei dura & aſpera per quæ itur ad Deum.* & infrà: *Noviter veniens ſi quis ad converſionem, non ei facilis tribuatur ingreſſus: ſed (ſicut ait Apoſtolus) probentur ſpiritus, ſi ex Deo ſunt, &c.* Quibus omnibus *eod. capite*, conten-

tis poterit Abbas, ſpiritu Novitii cognito, ac perſeverante in Dei ſervitio experto, more ſuæ Religionis Novitiorum habitum illum induere, juxta id, quod habetur *in cap. Super eo de Regular. cap. Monaſteriis.* 16. *q.* 3. Hoſtienſ. *in Summa de Regular.* §. *penult.* ſimulque ei illud imponere nomen, eumque monachali corona, aut clerica inſignire ex IV. Concil. Carthag. *c.* 44. & ex S. Hieronymo *epiſt.* 26. *ad Auguſtam* & D. Anaſtaſio *lib. de virgin. ante medium.* illumque locare debet Abbas in Novitiatu tanquam in vitæ probationis loco, *cap. Gonſaldus.* 17. *q.* 1. *cap. Ad Apoſtolicum. de Regular. cap. Primò. eod. tit. in* 6. Locus autem Novitiatus debet eſſe in ſuo conclavi ab aliorum Monachorum loco ſe-
2 gregato, ſi Novitii impuberes ſint, ſub fidelis ſenioris diſciplinis, & vitæ ſanctimonia, gravitate morum, & litterarum peritia præſtantiſſimi, ubi imbuantur ſanctiſſimis diſciplinis, pieque in via Domini, & Religionis obſervantia dirigantur, *cap.* 1. 12. *q.* 1. quo in loco jubeat Abbas, ut devote pſallant, ac divinis in-
3 terſint, ſuaque peccata confiteantur, ſacra Communiona ſæpè reficiantur, ac ſpiritualibus exercitiis incumbant. Præcipiat pariter, ut exerceantur in laboribus, jejuniis, corporis macerationibus, aliiſque juxta uniuſcujuſque inſtituta, tam ſpiritualibus, quam corporalibus operibus bonis: quæ omnia niſi Novitio grata fuerint, ac proinde habitum derelinquere velit, eo probationis anno poterit è Monaſterio exire. Verùm, ſi illa, quæ ipſe Novitius expertus fuerit, ei placuerint, juxta præſcriptum Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. poterit Abbas eum ad profeſſionem admittere.

Debet etiam Abbas Novitios examinare, ante ipſorum profeſſionem de fine, quo Religionem ingrediuntur, de deliberatione, ac ſtabilitare, & de ſcientia, ſi illi futuri ſint Clerici, ut ſunt hodie omnes ferè Monachi, Abb. *in cap. Cùm illorum. de ſent. excommun.* Si Clerici non ſint futuri, ſufficiet illis vitæ bonitas. Gloſſ. *in cap. Legi.* 16. *q.* 1. In his autem, qui futuri ſunt Clerici, tantùm ſcientiæ requiritur, quantùm ſufficit, ut rectè poſſint ſuum munus explere, & ad ſacros Ordines promoveri.

4 Præterdictam ſcientiam omnibus Clericis neceſſariam requiritur in Novitiis ſcientia Regulæ, quæ quidem ſcientia intelligitur ſecundùm ſubſtantiam, & ſignificationem generalem Regulæ, non verò ſecundum declarationes pontificias, neque ſecundùm difficultates, & ſubtilitates ipſius Regulæ. Ratio eſt: quia S. Thom. *p.* 2. *q.* 66. *art.* 2. ait, quòd quiſque tenetur ſcire ea, quæ pertinent ad ſuum ſtatum, nimirum, leges univerſales ſui ſtatus, & ſui officii, quod aſſumere intendit, ut dicunt Sanchez *in precepta Decalogi, lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 35. & Vaſquaz *p.* 2. *diſput.* 123. *cap.* 2. *n.* 5 Unde, cùm Novitius intendat aſſumere ſtatum Religionis, tenebitur ad ſcientiam ſuæ Regulæ: quia, ſicuti fideles credere tenentur, & ſcire fidei articulos ſecundùm ſubſtantiam, cùm primum uſum rationis habent, & fuerint ſufficienter inſtructi in fide, ut dicunt Aponius *part.* 1. *inſtit moral. lib.* 8. *c.* 7. *q.* 2. Sanchez *in praecept. Decal. lib.* 2. *cap.* 3. *n.* 12. & Filiuccius *tract.* 22. *cap.* 2. *num.* 52. ita à ſimili Novitii, antequàm admittantur ad profeſſionem, tenentur ſcire ſubſtántiam obligationis ſuæ Regulæ: tunc enim dicuntur, hujuſmodi ſufficientem intelligentiam Regulæ obligationum habere quoad earum ſubſtantiam, quando agnoſcunt, ſe mediante voto profeſſionis obligari ad obedientiam, paupertatem, & caſtitatem, & etiam ad alia præcepta contenta in Regula. Unde non eſt neceſſarium, quòd Novitii ſciant memoriter præcepta Regulæ; ſed ſufficit, ut diximus, ſcire ea ſecundùm ſuam ſubſtantiam.

Nihilominùs præter hujuſmodi intelligentiam uni-
5 verſalem Regulæ, nulli dubium eſt, debere Magiſtros Novitiorum ſæpè proponere eis obligationes regulares, obſervationes religioſas, & auſteritates, incommoda gravia, & labores, & alia ſimilia, quæ pro pura obſervantia Regulæ ſuſtinere ſolent, ſicut ſtatuitur, ut diximus *ſuprà*, in Regula noſtra Benedictina *cap.* 58. Supra quod cap. Smaragdus. Monachus Benedictinus, refert, idem præcepiſſe S. Auguſtinum, & S. Iſidorum Monachum *in ſuis Regulis.*

Tenentur inſuper Magiſtri Novitiorum, & etiam 6
Prælati, experiri Novitios quoad eorum conſtantiam in vocatione, & quoad capacitatem exercitiorum ſpiritualium, & quoad corporales labores juxta varietatem perſonarum, & juxta ſtatum Clericorum, vel Laicorum. Experiendi præterea quoad humilitatem, quæ eſt regularis diſciplinæ fundamentum, & præſertim Novitii, qui ſubduntur Regulæ Benedictinæ, in duodecim gradibus humilitatis exerceri deberent, in quibus non vulgarem intelligentiam deberent habere.

Hæc, quæ dixi de Novitiis, reſtringenda videntur, & 7
limitanda in Novitiis ſub eadem Regula Benedictina militantibus quoad intelligentiam Regulæ: nam in his perfectior, & accuratior intelligentia prædictæ Regulæ neceſſaria eſt, ut colligitur ex Concilio Aquiſgranenſi *in cauſa ejuſdem Regula Benedictina*, congregato tempore Paſchalis Papæ I. & Ludovici Imperatoris IV. anno 817. ubi præcipitur, ut Monachi omnes, qui poſſunt, Regulam memoriter diſcant. Ex quo præcepto ſatis conſtat, Novitios Benedictinos non ordinaria Regulæ, ut diximus de aliis, intelligentia pollere debere; ſed eam memoriter, vel debent diſcere, aut ſaltem altiorem intelligentiam ſupra alios Novitios aliarum Regularum debent habere.

QUÆSITUM VII.

Quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis Regularibus circa probationis annum ſuorum Novitiorum, & locum, in quo Novitii educantur, præcavendum.

SUMMARIUM.

1 *Probatio ut ſit valida, debet durare per annum.*
2 *Novitiatus tempore finito, Novitius admitti debet ad profeſſionem, vel expelli.*
3 *Novitius, etiam abſque licentia Superioris, liberè egredi poteſt à Religione, & huic libertati renunciare non poteſt, ut n.* 4.
5 *Abbas expellens Novitium abſque juſta cauſa, an peccet contra juſtitiam, & mortaliter, ut n.* 6.
7 *Probationis annus incipit à die ſuſceptionis habitus, quo Novitius aſperitates Religionis intendit experiri.*
8 *Probationis annus debet computari à momento in momentum, & debet eſſe continuus, ut n.* 9.
10 *Interpolatio etiam exigua diſcontinuat probationis annum.*
11 *Tempus à jure petitum ad aliquem actum, cenſetur petitum tanquàm forma.*
12 *Probationis anno finito, ſi Novitius nolit profiteri, & egrediatur, deinde revertatur, an ſufficiat prior annus ad profeſſionem emittendam.*
13 *Probationis annus quando compleatur in anno biſſextili.*
14 *Probationis anno non expleto, ſi aliquem ad profeſſionem admittant Prælati, & Superiores, peccant mortaliter.*
15 *Probationis annus ad hoc, ut continuus cenſeatur, an debeat perdurare uſque ad profeſſionem.*
16 *Probationis annus an interrumpatur, ſi de licentia Superioris per aliquod tempus, putà duorum, vel trium menſium Novitius à Monaſterio abſit? Amplia, ut num.* 17.
18 *Probationis annus non interrumpitur, ſi Novitius Magiſtri metu perterritus, retento habitu*

Mona-

Monaſterium egreditur, animo redeundi.

19 *Probationis annus, an cauſa infirmitatis, ſeu defectu ætatis, vel ſcientiæ prorogari poſſit.*

20 *Novitiatus an expleri debeat à Novitio in habitu ſuæ Religionis.*

1 MUlta debet Abbas circa annum probationis Novitiorum obſervare; & præcipuè, quod ad hoc, ut probatio ſit valida, & ſufficiat ad profeſſionem, duret per annum, ut præter antiqua jura decrevit Tridentina Synodus *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 15.* ubi voluit, ſuſcipientem habitum regularem, debere per annum in probatione ſtare, aliàs ad profeſſionem admitti non poſſit: quòd ſi ante id tempus admittatur, decernit profeſſionem eſſe nullam, nullamque inducere obligationem. Et quòd profeſſio ante probationis annum emiſſa, nulla ſit, firmant Azor. *moral. inſtit. part. 1. lib. 12. cap. 2. q. 6. cum ſeqq.* Roderic. *regul. quæſt. tom. 3. q. 15. art. 1. cum ſeqq.* Reginald. *in praxi, lib. 18. num. 385. cum ſeqq.* Sanchez *in Decalog. lib. 5. cap. 4. num. 9.* Campanil. *in diverſor. jur. canon. rub. 12. cap. 3. à principio.* Martin. Bonacina *de clauſura, q. 2. punct. 10. difficult. 2. §. 2.* Auguſtin. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 101. n. 16. cum ſeqq.* Barthol. de Vecchiis *in praxi pro Novit. ad Relig. recipiend. diſput. 11. dub. 2. num. 2.* & alii apud Doctores citatos. Nec valet conſuetudo in contrarium: quia d. Concilii decretum, cùm habeat clauſulam irritantem, tollit conſuetudinem non ſolùm præteritam, verùm etiam in futurum, per tex. *in cap. Quod ſuper his, in fine, de conſanguin. cap. Super eo de cognat. ſpiritual.* & per ea, quæ tradunt Marta *de clauſul. part. 1. clauſul. 191. num. 9.* Garc. *de benefic. part. 5. cap. 4. num. 179.* & in terminis Barthol. de Vecch. *d. dub. 2. n. 3.*

Nec item valet ampliùs privilegium 4. Leonis relatum *in Compend. Mendic. verb. Novitius, §. 27.* quo traditur facultas Prælatis Ordinis Minorum, cum conſilio diſcretorum Monaſterii Religioſos aliorum Ordinum tranſeuntes ad Religionem Minorum, ad profeſſionem ante probationis annum admittendi: quia illi derogatum eſt per d. Concilii decretum, quod univerſaliter decernit, nullam in poſterum valere profeſſionem, non præmiſſo Novitiatus anno. Atque ſic docent Navarr. *lib. 3. conſil. tit. de regular. conſil. 61. n. 4. & conſil. 62. n. 5. & conſ. 66. num. 4. in noviſ.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 41. dub. 13. num. 101.* Roderiq. *d. q. 15. art. 11.* Sanctius *de matrimon. lib. 7. diſput. 32. num. 47.* & *in Decalog. lib. 5. cap. 4. num. 12. in fine.* Barthol. de Vecchiis *d. dub. 2. num. 5.* contra Hieron. à Sarbo *in Compend. loco cit. poſt 2. notab. verſ. Sed an requiratur.* Pact. *cap. 2. art. 15. num. 65.*

2 Et finito tempore Novitiatus, Superiores Novitios quos habiles invenerint, ad profeſſionem admittant, aut è Monaſterio ejiciant: id tamen intelligendum, niſi aliquid obſtet, & qui probantur habiles, tunc inveniantur, vel inhabiles è contra judicentur.

3 Et ſicut Prælati poſſunt illum expellere, ſic etiam poteſt Novitius liberè egredi à Religione abſque conſenſu alicujus Superioris, ut communiter affirmant DD. & præſertim Panormit. *in cap. Statuimus, de Reg. num. 1.* Sanchez *6. lib. in præcept. Decal. cap. 10. num. 1.* Roſella *verbo, Novitius, num. 11.* Angelus *eodem verbo, num. 9.* Armilla *ſimiliter num. 6.* Sylveſter *verbo, Religio, 5. quæſt. 8.* Graſſius *tom. 1. conſ. lib. 3. de voto, conſ. 8. num. 7.* Petrus de Luna *conſ. 8. num. 32.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 11. num. 2.* Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 22. art. 8.* Roderiq. *qq. Regul. tom. 3. q. 15. art. 12.*

4 Imò fatendum eſt, quòd non ſolùm liberè egredi poteſt è Religione; ſed etiam, quòd tali libertati renunciare non poteſt, ut dicit Petrus de Luna *loco cit.* Hinc eſt, quòd Novitius egrediens à Religione juſta cauſa etiam minima, non peccat, ut dicunt Sanchez *lib. 5. in præcept. Decalog. cap. 4. num. 58.* & Cajetanus *2. 2. q. ult. art. 4. dub. 3.* Paſſarellus *in not. privileg. not. 43. ad finem*, Suarez tamen *loco citato, num. 4.* affirmat venialiter peccare, ſi ex levitate, vel tædio Religionis egreditur ab illa. Hoc autem dicendum eſt, ſuppoſito, quòd ante ingreſſum Religionis eam non voviſſet: in eo enim caſu abſque juſta cauſa egrediens peccaret mortaliter, ut docent Cajetanus *loco cit.* Sorbus *in compendio, verbo, Novitius, tit. de Novitiis profeſſione emittenda, 5. not.* Sylveſter tamen *verb. Religio, 2. q. 19.* & Graſſius *tom. 1. conſ. lib. 3. de voto, conſ. 8. num. 7.* affirmant, quòd etiam ſine juſta cauſa egredi poſſit.

5 Quid autem dicendum ſit de Abbatibus, & Prælatis Regularibus expellentibus Novitium abſque juſta cauſa. Reſpondet Suar. *loco cit. num. 5.* eos non peccare ratione juſtitiæ commutativæ, ſed ratione juſtitiæ diſtributivæ, & charitatis: licèt enim Novitius egredi liberè poſſit, cùm ſit ſui juris; Abbates nihilominùs eum dimittere non poſſunt: quia in hoc caſu non ſe gerunt tanquam domini; ſed tanquam diſpenſatores. Ita docent Paſſarellus, & Cajetanus *loco cit.* Hinc eſt, quòd Novitius ſine cauſa expulſus habet jus reclamandi contra Abbates, & Prælatos eum expellentes apud majores ſuperiores, qui edocti de injuſtitia talis expulſionis, eum ad Religionem reſtituunt, non obſtante expulſione facta ab inferioribus Prælatis. Et hoc vidi in praxi obſervatum. Ideò, ſi poſt ſex menſes fuerit aliquis ſine cauſa expulſus, poſſet poſt alios ſex menſes præfatos profiteri. Similiter, ſi totum annum probationis egiſſet, poſſet ad profeſſionem admitti, & recurrens ad majorem Superiorem propter gravamen illatum ſibi à major. Superiore, non cenſetur fugitivus, ut docent Barthol. de Vecchiis *in praxi Novit. diſput. 15. dub. 3. num. 9.* Sanchez *lib. 5. in præcept. Decal. loco cit.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælato, q. 3. cap. 1. num. 112.*

6 Quale autem peccatum ſit illud ratione diſtributivæ juſtitiæ, & charitatis, ſupereſt explicare, an, videlicet, ſit mortale; Sanchez *loco cit.* negat, illud eſſe mortale, niſi talis expulſio facta Novitio eſſet illi gravis nota, ſicut culpa Novitii leviter recedentis, eſt ſolùm venialis: quia Religio non magis obligatur Novitio, quàm Novitius Religioni quoad culpam. Verior tamen ſententia eſt, Abbates, & Superiores Regulares conſentientes, & concurrentes expulſioni Novitiorum per denegationem ſuffragiorum abſque cauſa legitima, peccare mortaliter. Ita affirmant Portellus *in dub. Regul. verbo, Novitius, num. 54.* Suarez, Paſſarellus, & Cajetanus *locis citatis*, Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 25. art. 12. concl. 1.* Bartholom. de Vecchiis *in praxi Novitior. diſp. 12. dub. 1. num. 1.* Rebellus *de oblig. juſt. part. 1. lib. 4. q. 55. num. 5.* Barthol. à S. Fauſto *lib. 5. theſaur. Relig. q. 214.* Et probatur: quia ſupradicti Prælati in hoc caſu abutuntur poteſtate juriſdictionis ſibi conceſſa, ratione cujus procurare tenentur bonum Religionis, non autem maximam injuriam ei irrogare, illam privando idoneo Religioſo: tum, quia Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 16. de Regul.* præcipit Superioribus, ut Novitios habiles repertos finito anno Novitiatus ad profeſſionem admittant: unde, ſi expellant eos abſque cauſa, manifeſtè agunt in re gravi contra præceptum Concilii Tridentini.

7 Similiter quamvis dicantur in d. Concilio illa verba: *Poſt ſuſceptum habitum*, non ideò debet intelligi, incipere annum probationis à die ſuſceptionis habitus ſimpliciter, ſed à die ſuſceptionis habitus, tanquàm Novitii Religionis aſperitates experientes, ut docent D. Auguſtin. Barboſ. *d. alleg. 101. numero 19.* Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 13.* & alii. 8 Et hic probationis annus à momento in momentum computari debet: quia Concilium *loco citato* tradit, initium compu-

tationis illius, nempe, à die ſuſceptionis habuus: at, ubicunque lex requirit certum tempus, debet computari de momento in momentum, *lib.3.§. minorem.ff. de Minorib.* Ita docent Sanch. *de matrimon. lib.2. diſp.24. num.22.* Leſſ. *d.cap.41.dub.2.num.*59 Suarez *d.lib.5.cap.15.num.1.* Barthol. de Vecch. *d. diſp.11. dub.4. à num.2.* D. Auguſt. Barboſ. *d.alleg.*101.*num.22.in fine, juxta Lugdunenſem impreſſ.d.collect. ad cap.*15.& alii apud eum, & apud Barthol. de Vecch. contra Stephan. Grat. & Campanil. & alios.

9 Debet etiam hic annus eſſe continuus; nec ſufficit interpolatus: quia tempus aliquod per jus in aliquo requiſitum neceſſariò continuum eſſe debet. Gloſſ. *in cap.2.verb. per annum. de tempor. ordin. in* 6. ubi Franch. *num.5.* Et aliis juribus, & Doctoribus adductis probant Anton. Gomez *tom.3. var. reſol. cap.1. num.3.* Gutier. *quæſt. canonic. lib.1. cap.12.n.24* At Concil. Trident. *loco citato*, abſolutè integrum probationis annum requirit: ergo is neceſſariò continuus eſſe debet. Et hanc ſententiam tenent *in d.cap. Ad Apoſtolicum.n.9.de Regular.* ubi ejusdem opinionis refert fuiſſe Joan. de Lign. *in Clem. Eos.de Regular.* & Bart. *in l. Interdum. ff. quoties.ff.de public.* Idem voluit Angel. *verb. Novitius. num.15.* Sylv. *verb. Religio 5.num.4.* Navar. *conſ.9. & 34. de Regular.* Henriq. *lib.13.de excommunicat. cap.40. num. 2.* Azor. *inſtit. moral. tom.1.lib.12 cap.2.q.8.* Leſſ. *lib.2. cap 41. dubit.2.* Roderiq. *quæſt. regular. tom.3. q.15. art.8.* Sanch. *d. lib.5.cap.4.num.31.* plures alios referens, & dicens, hanc eſſe communiſſimam ſententiam. Ita etiam Bonacin. *de clauſur. q.2. punct.10. diffic.2.§.2. num.3.* Suarez *d.cap.15. num.3.* D. Auguſt. Barboſ. *d.alleg.*101.*num.23.* Barthol. de Vecchiis *d.diſp.11.dub.3.num.1.* & alii apud Doctores citatos.

10 Et hic annus ita debet continuari, ut modicum intervallum, ſeu exigua interpolatio ejus continuationem impediat. Unde, ſi quis, dimiſſo Religionis habitu, egreſſus eſt; eo ipſo probationis annus interrumpitur, etiamſi intra eundem diem pœniteat: quia ipſo facto amiſit ſtatum, quem habebat, & indiget nova receptione, ad hoc ut Novitius iterum eſſe poſſit. Et ratio eſt: quia iſte probationis annus inſtitutus eſt ab Eccleſia, ut Novitius experiatur Religionis aſperitates, ut conſtat *ex dicto c. Ad Apoſtolicum. de Regular.* quod maximè in continuatione conſiſtit: nam faciliùs quis jejunaret 40. dies, ſi inter diem, & diem jejunii aliquis refectionis dies intercederet, & ſic Novitius non experiretur Religionis aſperitates eo modo, quo continuè in Religione experiri ſolent.

11 Tum, quia tempus à jure petitum ad aliquem actum cenſetur petitum tanquàm forma, *arg. tex. in Auth. Quæ ſupplicatio. C. de precib. Imperat. offerend.* junct. Gloſſ. *in verb. forma*, & pluribus allegatis tradit Tiraquellus *de retractu lignager.§.3. gloſſ.4. num.3.& 4.* Formæ autem omiſſio in minimo vitiat actum, ut probat idem Tiraquell. *in tract. de judic. in reb. exiguis, num.12.* Cum igitur Concilium Tridentinum ad profeſſionis valorem exigat annum continuum; quantumvis minimus continuationis defectus illam irritabit. Atque ita docent Navar. *conſil.41.num.4. de regul.* Galei. *in Margarita caſ. conſcient. verb. Novitius, 2.* Sanchez *d.cap.4.num.32.* latè Suarez *de Relig. tom.3. lib.5. cap.15.num.6.* Barthol. à S. Fauſt. *in theſ. Relig. lib.5.q.164.* Barthol. de Vecch. *d.dub.3.num 7.* D. Auguſt. Barboſ. *d.alleg.*101.*num.25.* contra Leſſ. Sorb. Nald. & alios apud eundem *ibid.*

12 Si petas, an ſi expleto anno probationis, Novitius nolit profeſſionem emittere, ſed à Monaſterio egrediatur, & deinde rurſus revertatur; an prior annus ſufficiat ad profeſſionem emittendam. Reſpondeo, probationem factam non videri ſufficientem: nam jura, quæ ſtatuunt, ut annus probationis præcedat, videntur velle, ut Novitius uſque ad profeſſionem in eo ſtatu probationis perſiſtat: nam illum mutando, moraliter mutat fundamentum judicii, & magna morum mutatio in eo contingere poteſt: propterea, etiam moraliter loquendo, nova probatione indiget. Et hanc ſententiam pluribus firmat Suar. *d.cap.15 num.8.9.& 10.* qui ſequuntur Barthol. de Vecchiis *d dub.3.num.5.* D. Auguſtin. Barboſ. *d.collect. ad cap.15. ſeſſ.25. de Reg. Concil. Trid. num.24. in fine*, contra Bonacin. *d.§.2.n.4.* Franch. Sylveſt. Roderic. & alios.

Ex dictis aliquæ enodantur difficultates, & præſertim, quid agendum ſit quoad complementum unius anni probationis, & Novitiatus in anno biſſextili. Miranda *in Manuali Prælat. tom.1.q.12. art.2. concl.3.* Leſſius *lib.2. de juſt. & jur. cap.41. dub.7. num.* 58. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5.q.161.* Roder. *qq. regul. tom.3.q.13.art.5.* dicunt, quòd in anno biſſextili computari debent duo dies pro uno: quia ille annus tunc eo modo ſolùm dicitur completus, qui ſimiliter annus debet compleri à Regularibus illis, qui de una Religione ad aliam tranſeunt, eo quòd priùs debent probare, & probari. Ita Rodriq. *loco cit. art.11.* & Ledeſma *de ſtatu Relig. in com. cap.7. concl.1. difficult.6.* & Sanch. *loco cit. num.12.* 13

Admittentes autem ante dictum annum expletum aliquem ad profeſſionem, peccant mortaliter: quia agunt contra Concilium Tridentinum in re gravi. Ita Sylveſter *verbo Religio, 3.q.14.* Leſſius *lib.2. de juſt. & jur. cap.41. dub.7. num.*59. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. q.236. num.6.* Laurentius de Peyrinis *tom.2. de Prælato, q.3. cap.1. num.98.* ubi exiſtimat, hodie non habere locum pœnas ſuſpenſionis, & excommunicationis poſt Concilium Tridentinum, inflictas contra recipientes hoc modo: quia pœnæ alicui actui ſtatutæ locum non habent, quando is actus irritè ſit, ut probat Sanchez *de matrim. diſp.3. num.5.* Sed profeſſio ante dictum annum completum eſt irrita: ergo, &c. 14

Et præſuppoſito, ut diximus, quòd annus prædictus debeat eſſe continuus, ut aſſirmant communiter Doctores, & præſertim Roderiq. *qq. regul tom.3.q.15. art.8.* Ledeſma *loco cit. dub.4.* Leſſius *loco citato*, Azorius *tom.1. inſtit. moral. lib.12. cap.2.q.8.* Enriquez *lib.13. cap.40. num.2.* Graſſius *part.1. deciſ. lib.3. cap.5. num.14.* Sylveſter *verbo, Religio, 5.q.4.* Miranda *tom.1. Manual. Prælat. q.12. art.4.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit. q.163.* Sanch. *loco cit. num.31.* Suar. *tom 3. de Relig. lib.5. cap.15. num.3* Navar. *lib.3. conſ. de Regul. conſ.9.n.2.* quod etiam declaravit Sacra Congregatio Concilii Tridentini, teſte Suar. *loco citato*, tollitur difficultas de hujuſmodi continuatione, quòd non ſolùm debeat eſſe per annum expletum, ſed etiam uſque ad profeſſionem: unde, ſi Novitius egrederetur è Monaſterio, completo anno, & poſteà iterum rediret; non poſſet emittere profeſſionem virtute præfatæ probationis; ſed iterum deberet Novitiatum incipere, cum talis ſit uſus Religionum, ut benè notant Suar. *loco citato, num.8.* & Bartholomæus de Vecchiis *ſimiliter loco cit. dub.1.* & Laurentius de Peyrinis *loco citato, num.99.* quicquid dicat Sanchez *lib.5. in præcept. Decalog. cap.4. num.34.* Sed hoc magis explicabitur in his, quæ inferiùs dicemus. 15

Tollitur ſimiliter difficultas, an interrumpatur annus Novitiatus, quando Novitius tempore probationis de licentia ſui Superioris, cauſa infirmitatis ad ſe curandum in parentum domo, vel conſanguineorum, vel ad viſitanda loca ſancta per aliquod tempus, putà duos, vel tres menſes, à Monaſterio exiret: tunc enim dicendum eſt, Novitium non interrumpere annum Novitiatus, ut affirmant ferè communiter Doctores, & præſertim Navarrus *lib.3. conſ. de Regul. conſ.32. num.3.* Suar. *tom.3. de Relig. lib.5. cap.14. num.13.* Miranda *tom.1. Manualis Prælat. q.22. art.5.* Campanilus *in diverſ. jur. rubr.11 cap.13. num.10.* Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num.10.* Azorius *tom.1. inſt. moral. lib.12. cap 3 q.7.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5.q.176.* Barboſa *in Collectan.* 16

in cap.

Digitized by Google

in cap. Ad Apoſtolicum de Regul. n. 6. Graſſius 1 *part. deciſ. lib* 3. *cap.* 5. *n.* 18. Sorbus *in compend. privil. verbo, Novitius, tit. de Novitii profeſſione*. Rodriquez *qq. regul. tom.* 3. *q.* 15 *art.* 10. Ratio eſt: quia Monachus cenſetur eſſe in Monaſterio, quando de licentia ſui Abbatis foris eſt, ut benè docet Sanchez *lib.* 5. *in præcepta Decalogi, cap.* 3. *num.* 25. ubi multis rationibus idipſum probat. Similiter Panormitanus *in cap. Cum illorum. de ſententia excommunicationis*, hoc idem ſentit, & Sacram Congregationem Concilii Tridentini hoc declaraſſe affirmant Navarrus, Miranda, & Bartholomæus de Vecchiis *locis citatis*, & Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 1. *cap.* 166. *num* 14. & Laurentius de Peyrinis *loco cit. num.* 111. qui paulò inferiùs ſic ait: (Quibus tamen non obſtantibus aliter judicaſſe in hoc puncto invenio Rotam Romanam apud Farinacium *deciſ.* 175. *num* 2. atque ita deciſa à præfatis Doctoribus circa egreſſum Novitii cum cauſa, & licentia Superioris, modò in praxi non eſſe tuta: quia continuitas anni probationis in Religione eſt de forma, & in his, quæ ſunt de forma, rigor juris ſervandus eſt, ut dicit Gloſſ. *loco citato*, & docent Sanchez *loco citato, cap.* 4. *num.* 32. & Bartholomæus à S. Fauſto *q.* 164. *num.* 2. Niſi velis dicere, Rotam loqui in caſu longæ abſentiæ ſine cauſa procuratæ, ad fugiendas auſteritates eo tempore fieri ſolitas in Monaſterio: quo pacto temperarem hanc licentiam, ad breve, ſcilicet, tempus aliquorum dierum, non menſium. Quæ limitatio Peyrini mihi ſatis probatur, maximè cùm in praxi hoc hodie obſervari videatur, dummodo tamen longa infirmitas, ſive aliud notabile accidens ultra dies, & per menſes protraherent moram Novitiorum in domo parentum.)

17 Hoc, quod dictum eſt de mora facienda Novitio in domo parentum, vel alibi cum licentia ſui Superioris, exiſtimo verum eſſe, etiamſi illicitè, & ſine cauſa rationabili ab Abbate data fuiſſet licentia Novitio, manendi extra Monaſterium: quia in hoc caſu licet Abbas peccet, licentiam illicitè præſtando, non ſequitur tamen ex hoc, quòd interrumpatur annus Novitiatus, ut docent Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *c.* 14. *num.* 13. & Diana *in ſuis reſolut. moral. tract.* 2. *de dub. regul. reſol.* 84. ubi poſtea *ita verſ. Nota etiam* contra Emmanuelem, non docet contrarium ejus, quod *ſuprà* innuimus, ſcilicet, Novitium extra Monaſterium de licentia Superioris poſſe demorari cauſa morbi curandi, non ſolùm per unum, vel duos menſes; ſed etiam per majorem partem anni, ut docet contra Roderiq. Sanchez *in Sum. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 28. & Navarrus *lib.* 3. *conſ.* 42. *tit. de Regul.* & Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 2 *q.* 8. qui loquuntur de Novitio, qui decem menſes, & ſemimenſem extra Religionem demoratus eſt; & Azorius præſertim loquitur de Novitio, qui toto probationis anno extra Conventum apud ſæcularem demoratus eſt cum licentia Superioris.

18 Inſuper idem Pater Diana *loco cit.* putat, quòd non interrumpatur annus Novitiatus, ſic Novitius retento habitu perterritus ſeveritate, vel iracundia Superioris, ſive Magiſtri, Monaſterium abditè exeat, cauſa ſe celandi; dummodo habeat animum redeundi, ut docet Gualtus *conſ.* 12. *num.* 8. Idem eſt dicendum, ſi Novitius retento habitu exeat indebitè, & ſine licentia de Monaſterio, dummodo intendat ad Monaſterium redire. Ita Suar. de Relig. *loco cit. lib.* 5. *cap.* 14. & alii.

19 Tollitur ſimiliter alia difficultas, an, verbi gratia, ſi cauſa infirmitatis, vel defectu ætatis, ſive ſcientiæ, annus Novitiatus poſſit prorogari? Ledeſma *de ſtatu Relig. in commun. cap.* 7. *dub.* 5. Suar. *loco cit. cap.* 13. *num.* 8. Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 21. Leſſius *lib.* 2. *de juſt. & jur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59. Graſſius 1. *part. deciſ. num.* 3. *cap.* 5. *num.* 6. Bartholomæus de Vecchiis *in prax. Novitior. diſput* 11. *dub.* 5. *num.* 3. Roder. *part.* 1. *Sum. cap* 8. *numero* 3. Vega *part.* 2. *Sum. cap.* 39. *caſu* 4. Bartholomæus à S. Fauſto *theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 169. *num.* 2. dicunt, quòd annus Novitiatus cauſa infirmitatis, vel defectu ætatis, aut ſcientiæ, prorogari poteſt. Ita etiam affirmat Laurentius de Peyrinis *tom.* 1. *privileg. ſu Ord. conſt.* 2. *Sixti IV. num.* 82. & 83. ubi in hac re duas ponit declarationes S. Congregationis Concil. Tridentini, & aliam declarationem ſimiliter reperto apud Graſſium 1. *part. deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 16. ſub his verbis: *Concilium noluit, quempiam minori tempore, quàm per annum ſtare in probatione, idque expreſſim diſpoſuit: ne autem hoc tempus longiùs extendi poſſit non prohibuit, ideoque arbitrio Superioris extendi, & prorogari poterit.*

20 Poſtremò reſolvitur etiam difficultas, an Novitiatus debeat compleri à Novitio in habitu ſuæ Religionis? Reſpondeo affirmativè, ita ut Novitiatus debeat omninò compleri proprio habitu illius Religionis: unde, ſi hoc modo non compleat Novitius, compleviſſe non dicatur. Ita Sanchez *lib.* 5 *in Decal. cap.* 4. *num.* 29. Sylveſt. *verbo, Religio,* 5. *q.* 5. Angelus *verbo, Novitius,* §. 16. Tabiena *eodem verbo, Novitius, num.* 10. Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *q.* 2. Barboſ. *in collectan. in cap. Ad Apoſtolicum, de Regul. num.* 7. Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. dub.* 7. quidquid dicat Suar. *loco cit. num.* 10. Et hoc probatur ex ipſo Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 15. ubi ait, annum Novitiatus ad profeſſionis valorem, computandum eſſe à die receptionis habitus: ergo ſupponit eo habitu complendum Novitiatum. Quo verò ad locum, in quo Novitii educari debent, extant ſpecialia decreta Clementis VIII. ſub die 12. Martii 1596. & ſub die 20. Junii. 1599. & ſub die 19. Martii, 1603. *ſuprà* relata *in fine quæſiti quarti*; & noviſſimè extat Breve S.D.N. Urbani divina providentia Papæ VIII. ſequentis tenoris.

BREVE S.D.N.D. URBANI,

divina providentia Papæ VIII.

Super Profeſſionibus per Regulares emiſſis, non facto in locis deſignatis Novitiatu.

URBANUS PAPA VIII.

Ad futuram rei memoriam.

Religioſos viros, qui, ſpretis hujus ſæculi vanitatibus, divini Numinis obſequiis ſub ſuavi Religionis jugo ſeſe manciparunt, paſtorali benignitate complectimur, utque in vocatione, qua vocavit eos Dominus, permaneant, juxta creditum Nobis Apoſtolicæ ſervitutis munus, ſedulò intendimus, ac deſuper ejuſdem muneris partes propenſis ſtudiis intendimus, prout ad Dei laudem, Catholicæque Eccleſiæ decus, & exaltationem conſpicimus in Domino ſalubriter expedire. Cùm itaque, ſicut accepimus, quamplures Ordinum, Congregationum, & Inſtitutorum regularium Profeſſores annum in Monaſteriis, ſeu Domibus ad id deſignatis, vel ab Apoſtolica Sede approbatis minimè fecerint, proindeque juxta Conſtitutionem fel. rec. Clementis Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri deſuper editam, profeſſio per eos ſubinde emiſſa invalida exiſtat: Nos Religioſos prædictos ex hujus ſanctæ Sedis benignitate ſpecialibus favoribus & gratiis proſequi volentes, eorumque ſingulares perſonas à quibusvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliisque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à jure, vel ab homine quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, Motu proprio, ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris Venerabilibus Fratribus, noſtro Scipioni Epiſcopo Sabien. Cardinali Burgheſio nuncupato, majori Pœnitentiario, vel Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, cæteriſque Ordinariis locorum,

in quibus eorundem Religioſorum Monaſtetia, Domus, ſeu Conventus, aliave regularia loca conſiſtunt, ſive ipſorum Religioſorum Præfectis, vel Superioribus generalibus per præſentes committimus, & mandamus, quatenus omnes, & ſingulos Religioſos prædictos, qui ad habitum regularem aliàs canonicè recepti annum probationis in Monaſteriis, ſeu Domibus regularibus ad id deſignatis minimè fecerunt, ſubindeque profeſſionem nihilominùs emiſerunt, ad profeſſionem denuò ſervatis aliàs ſesvandis emittendam, quæ ſic emiſſa illis, & eorum cuilibet, tam in ſoro interiori, quàm exteriori ſuffragari debeat, abſque novo probationis anno ex ſpeciali hujus ſanctæ Sedis benignitate, authoritate noſtra Apoſtolica recipiant, & admittant; eosdemque, poſt quàm profeſſionem denuò, ut præfertur, emiſerint, ad omnes gradus, honores, dignitates, præeminentias, atque habilitates, quas, ſi ab initio validè profeſſi eſſent, legitimè obtinerent, eadem authoritate reſtituant, ac reſtitutos eo ipſo eſſe, & cenſeri declarent, ita ut habeant eundem locum, ſeſſionem, & votum, prout haberent, ſi priores profeſſiones validæ fuiſſent, & nondum promoti, ad omnes, etiam ſacros, & Presbyteratus Ordines, ſervatis aliàs ſervandis promoveri, & tam ipſi, quàm alii ad eosdem Ordines jam ritè promoti in ſuſceptis Ordinibus hujusmodi, etiam in Altaris miniſterio miniſtrare liberè, & licitè valeant, necnon omnes actus, ſive contractus, quos contraxerunt, & legitimè contraxiſſent, vel cum laïcis, vel cum aliis Monaſteriis, ſeu alterius Religionis viris, ſi nullum aliud paterentur vitium, vel defectum, niſi ex eo ſolùm, quia initi, aut contracti ſunt invalidè ab iis, qui contra dictam Conſtitutionem in Domibus non deſignatis, ſive ab eadem Sede non approbatis, profeſſi ſunt, authoritate noſtra prædicta confirment, & approbent, ac validos omnino declarent, ſuper quibus omnibus, & ſingulis plenam & amplam facultatem dicta authoritate, tenore præſentium tribuimus, & impartimur. Decernentes præſentes literas, & in eis contenta, atque illarum vigore in præmiſſis facienda, & exequenda quæcunque valida, firma, & efficacia exiſtere, & fore, ſuosque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere; ac omnibus, & ſingulis, quos illa concernunt, & concernent quomodolibet in futurum, in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari, eosque præmiſſorum occaſione, vel prætextu quomodolibet moleſtari, perturbari, aut inquietari nullatenus poſſe, nec debere, ſicque, & non aliter ab omnibus cenſeri, & ita per quoscunque Judices ordinarios & delegatos, etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, dictæque Sedis Nuncios, in quavis cauſa, & inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere, irritum quoque, & inane, quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac præfata Clementis Prædeceſſoris; aliisque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon quatenus opus ſit Ordinum, Congregationum, & Inſtitutorum hujusmodi, & quibusvis aliis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel alia quavis firmitate roboratis, Statutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, Indultis, & Literis Apoſtolicis, illis, eorumque Superioribus, & perſonis ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, aliisque decretis in genere, vel in ſpecie, ac aliàs in contrarium, etiam Motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, & aliis quomodolibet iteratis vicibus conceſſis approbatis, & innovatis. Quibus omnibus etiamſi de illis ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſervanda foret, illorum tenores præſentibus pro plenè & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè harum ſerie derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm, ſimilibus in poſterum conſulium eſſe volentes, dilectis filiis Ordinum, Congregationum, & Inſtitutorum hujusmodi Superioribus generalibus, quocunque nomine cenſeantur, ac Procuratoribus etiam generalibus per præſentes diſtrictè præcipimus, & mandamus, quatenus ſtatim viſis præſentibus loca, Monaſteria, vel Conventus, in quibus Novitii, probationis annum agant, & alia, quæ dictus Clemens Prædeceſſor ſuper hac re obſervari juſſit, obſerventur, deſignari, ſive confirmari omninò curent, & faciant. Ut autem præſentium notitia ad omnes faciliùs perveniat, volumus, ut illarum exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, ſub Annulo Piſcatoris, die 2. Aprilis 1631. Pontificatus noſtri anno octavo.

M. A. MARALDUS.

QUÆSITUM VIII.

Quid obſervare debeant Abbates, & Prælati Regulares circa habitum ingredientium Religionem.

Summarium.

1 *Religionem ingrediens debet mutare habitum, illumque de ea Religione, quam ingreditur, per manus Abbatis, vel alterius de ejus licentia ſuſcipere.*

2 *Habitus mutatio pro Religionem ingredientibus, quare ſit introducta, & n. 3.*

4 *Habitus Religionis tempore probationis Novitiis neceſſarius eſt.*

5 *Habitus probationis in aliquibus differt ab habitu profeſſorum.*

6 *Probationis annus validè poteſt fieri, etiam in habitu Profeſſorum.*

7 *Probatio aliqua fieri etiam in habitu laicali poteſt.*

1 IN Novitiorum receptione debet obſervare Abbas, ut novitius mutet habitum, *arg. cap. Super eo, de Regul.* & Hoſtienſ. *in Summa, de Regul. §. penult.* Ex habitus, quem ſuſcipit, debet eſſe ejusdem inſtituti, quod ingreditur; non autem alterius Religionis, ut colligitur ex Gloſſ. *d. cap. Super eo.* quod clarè conſtat ex ipſa conſuetudine: quia nunquam viſum eſt, ut Novitius, qui, v.g. ingreditur Religionem Vallisumbroſæ, gerat habitum Canonicorum Regularium. Ingrediens igitur Religionem debet per manus Abbatis, vel alterius de ejus licentia conſuetis obſervatis cæremoniis habitum ſuſcipere.

2 Ratio autem, quare Novitius mutet habitum, deſumitur ex hoc: nam qui mundi contemptum, & pœnitentiam profiteri deſiderat, debet habitu ſingulari aliquo modo pœnitentiæ, & contemptui conformi uti, ut oſtendat, ſe interius, & exteriùs à ſæculari ſtatu, in religioſum mutatum, ut dicit Dionyſ. *de eccleſiaſt. Hierar. cap. 6.* Et Athanaſ. *lib. de virginit. ante medium*, monet Sanctimonialem, ut fuſcam, & vilem veſtem gerat. Baſil. *in quæſt. fusè explicatis, q. 22.* idem ait Chryſ. *hom. 69. in Matth.* ait Monachos habitu imitari Eliam, Joannem. Idem Ambroſ. *lib. 6. epiſt. 36.* Hier. *epiſt. 4. ad Ruſtic. Monachum.* Auguſt. *lib. 6 contra Fauſtum,*

Fauſtum, cap. 9. Gregor. *lib* - *dialog. cap.* 1. Caſſian. *lib.* 1. *de Inſtit. Monaſt.*

3 Alia ratio eſt, ut ex tali habitu cogatur benè vivere, & perfectius cæteris hominibus vitam ducere: ex hoc enim, quòd habitus monaſticus à laicorum habitu diſtinctus eſt, colligitur perfectior vivendi modus ab illis diſtinctus. Et advertendum, quòd habitus in Monaſterio deferri debet: quia delatio extra Monaſterium tantum, nunquam induceret profeſſionem tacitam, ut *in Clem. eos de Regular.* licèt talis poſſit compelli, vel ad dimittendum habitum talem, vel ad Monaſterium intrandum, Sylv. *verbo, Religio, 5. c. 5.*

4 Neceſſarius eſt ergo habitus Novitiis, & maximè tempore probationis, ut colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 16. de Regul.* dum decernit, annum Novitiatus numerandum eſſe à die ſuſceptionis habitus: tum, quia in qualiber Religione conſuetudo ita obtinuit; quod etiam docent Gloſſ. *in cap. Cùm legem. verbo, in ſuo, in can. final. verbo, habitus,* 17. *q.* 2. & *in cap. Super. eo in fine, de Regal.* & Joan. Andr. *in eod. cap. Super. eo in fine,* & Hoſtienſ. *in Summ. tit. de Regul. num. 1. in fine.* Angelus *verbo, Novitius, num.* 16. Tabiena *eod. verb. n.* 11. Sylveſt. *verbo, Religio, cap.* 5. Azor. 1. *tom. inſt. moral. lib. 12. cap. 2. q. 9.* Rodriq. *tom.* 3. *q.* 11. *art.* 9. Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 22. art. 6.*

Si dicas, quòd *in can. Legem. diſt. 53. can. Multos. diſt.* 54. & *can. ult.* 17. *q.* 2. elicitur, ſatis eſſe Novitium in habitu ſæculari eſſe probandum. Dico, hujuſmodi jura ex contrario uſu eſſe abolita; & cùm dicunt, Novitium eſſe probandum in veſte laicali, pro tali veſte intelligendus eſt habitus Novitiorum, qui differt ab eo qui datur Profeſſis. Sic Gloſſ. *in cap. Super eo. verbo, in eadem veſte, de Regul.*

5 Dixi, *qui differ. ab eo, qui datur Profeſſis*: nam in quibuſdam Religionibus in hoc differt habitus Novitiorum ab habitu Profeſſorem, quòd habitus Novitii non eſt ita extenſus, ſicut habitus Profeſſorum: ut contingit in multis Congregationibus militantibus ſub Regula S. Benedicti; in aliis verò, ut in Religione Dominicana differt habitus Novitiorum ab habitu Profeſſorum in hoc, quòd Profeſſorum habitus benedicitur, non autem Novitiorum; & habitus Profeſſorum datur in Choro; habitus verò Novitiorum in Capitulo. Et ſic diſcurrendum eſt de aliis Religionibus. Hoc autem non eſt univerſaliter aſſerendum, cùm etiam in aliquibus Religionibus habitus Novitiorum non diſtinguatur ab habitu Profeſſorum; ideò abſolutè dici poteſt, ſupradicta jura affirmantia Novitium probandum eſſe in veſte laicali, fuiſſe abolita ex contrario uſu, & ex Concilio Trid. *loco cit.*

6 Et licèt debeat Novitius habitum deferre, quem Regula, & ſtatuta Religionis præcipiunt; non eſt tamen de ſubſtantia anni probationis debere Novitium induere habitum diſtinctum ab habitu Profeſſorum, ut benè probat Sanchez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 54. num.* 10. ſed de ſubſtantia probationis eſt præſertim ut Novitius ſæculari habitu ſpolietur, & induatur habitu regulari ſolito illius Religionis, ſive ſit Novitiorum, ſive Profeſſorum illius Religionis.

Ex his tamen non inferas, non poſſe fieri aliquam
7 probationem, præter illam, quam præcipit Concilium Tridentinum *loco citato*: nam ex antiquis canonibus, & præſertim *ex cap. unico, diſt.* 53. & *cap. Multos diſt.* 54. colligitur, probationem aliquam Novitiorum fieri poſſe, & debere, priuſquàm induantur Novitii habitu probationis, de quo loquitur Concilium *loco citato*, & optimè. Et licèt hujuſmodi Canones videantur, ut diximus, per contrarium uſum, & per Concilium Tridentinum abrogari; tamen pro conſilio ſalubri dicendum eſt, poſſe Prælatos Regulares, antequàm ad probationis habitum Novitios admittant, experiri eos in eorum habitu ſæculari, & laicali, ut mediante tali experientia judicetur, an ſit eis concedendus vel negandus regularis habitus. Et hoc antiquitus obſervatum fuiſſe in multis Religionibus, & præſertim in Benedictina, docent Monimenta earundem Religionum: & legimus de S. Mauro, & Placito, & de Carolo Magno, de S. Thoma Aquinate, & aliis Viris clariſſimis ſub Benedictina diſciplina militaſſe etiam ſub habitu laicali; quod etiam colligitur ex Regula ipſius Sanctiſſimi Benedicti *in cap.* 58. & ex Regula S. Pachomii *ſub n.* 26. & ex Regula S. Baſilii *interrog* 7. quod etiam obſervatum fuiſſe tempore SS. Macarii, Paphnutii, & alterius Macarii, & Serapionis habetur in eorum Regulis, quas refert Smaragdus *c.* 58. *in Comm. Regulæ S. Benedicti.*

Ex quibus concludo cum Bartholomæo de Vecch. *in praxi Novitiorum, diſp.* 11. *dub.* 1. *num.* 3. cùm ex jure communi requiratur hoc experimentum in habitu laicali, à quolibet Superiore, vel Magiſtro quoad hoc diligenter obſervari debere, ut Regulas, & Statuta ſuæ Religionis, & ubi hæc deſunt, obſervanda eſt conſuetudo. Et refert eodem loco, quòd ſtatuta Capucinorum *cap.* 2. decernunt, Superiores, vel Magiſtros experiri debere per aliquot dies in omnibus obſervantiis Novitios, tam ſæculares, quàm Regulares, priuſquàm admittantur ad habitum.

In mea Congregatione Vallisumbroſæ extat hæc laudabilis conſuetudo, ut ferè omnes Novitii in habitu laicali in Novitiatu inter alios Novitios experiantur.

QUÆSITUM IX.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint aliquid à Religionem ingredientibus, vel egredientibus pro expenſis in Novitiatu factis accipere.

SUMMARIUM.

1 *Religionis ingreſſus debet ab omni ſimonia labe eſſe alienus.*
2 *Abbas recipiens per pecuniam Novitium, quam pœnam incurrat, oſtenditur.*
3 *Abbas aliquid à Novitio ſponte dante recipere poteſt abſque ſimoniæ labe.*
4 *Monaſteria ab intrantibus Religionem an aliquando aliquid exigere poſſint.*
5 *Novitius dimittens habitum, an teneatur ſolvere ſumptus, quos in illum alendo Monaſterium erogavit.*
6 *Religio poteſt exigere ſummam pro rata expenſarum Novitii, qui illam promiſit, modò propter hoc non præcludatur ei libera egreſſio à Religione.*
7 *Novitium non ſolventem, quod promiſerat, expellere non poteſt Religio.*
8 *Reſtitutionis inter Religionem, & Novitium executionem facere pertinet ad Epiſcopos.*

NUlli dubium eſt, Religionis ingreſſum, qui ad per-
fectionem ordinatus eſt, debere ab omni ſimoniæ 1
labe alienum eſſe. Hinc meritò in ſacris Canonibus ſancitum eſt, ut ſi Abbas pro receptione Novitii ex pacto
pecuniam recipiat, à ſua dignitate ſuſpendatur, & pecu- 2
nia ſit reſtituenda, & taliter receptus in aliud Monaſterium, quod arctius ſit, transferatur. Poſt renunciationem tamen in eiſdem, vel aliis Monaſteriis poterit collocari, ſi ipſo ignorante pecunia ſit data. Quod colligitur *ex cap. Non ſatis, cap. Veniens ad nos, cap. de Regularibus, de ſimon.*

Si dicas: Sæpè contigit, quod Novitii ſponte, & libe-
rè gratuitam donationem ſuo Abbati largiantur: ergo 3
poterit Abbas, abſque ſimoniæ labe, aliquid accipere. Reſpondeo, ſacros Canones non prohibere, ne Abbas aliquid à Novitio ſponte dante recipiat, dummodo ſine pacto hoc contingat: quod colligitur ex Gloſſ. *in dicto cap. Non ſatis*, Ratio autem, qua prohibitum eſt Abbati aliquid

aliquid à Novitiis inito pacto recipere, eſt: quia Religionis ſtatus eſt aliquid ſpirituale: ſpirituale autem vendi, aut pacto aliquo appretiari nequaquam poteſt.

4 Dices: In multis Monaſteriis conſuetudo viget, ut aliquid ab intrantibus Religionem exigatur. Reſpondeo, ſi Monaſterium non valeat intrantes ſuſtentare propter ſui inopiam, poterit tunc Abbas à Novitiis ingredientibus aliquid exigere, non ratione pretii; ſed ratione ſuſtentationis, ut Monaſterium habeat, unde eis providere poſſit: ſic habetur ex Gloſſ. *d. cap. Non ſatis.* ſi autem Monaſterium dives eſt, non poteſt quicquam absque ſimonia recipere. Nec Abbas à ſimoniæ vulnere tutus eſt, taxando, ut determinatum quid detur, vel pactum faciendo de ſervanda conſuetudine. Inſuper nec ingrediens poteſt offerre Abbati pecuniam, ſi velit eam acceptare; nec licet etiam convenire, ut ſi poſt certum tempus recipiatur, Monaſterio inſerviat; nec aliquo modo paciſci, ut recipiatur: poterit tamen Abbas rejicere Novitium recipiendum, niſi ſtuduerit, vel talem artem didicerit, & ſimilia absque ſimonia, ut per Læl. Zecch. *de Republ. eccleſ. tract. de Regul cap. 3. n. 4.*

5 Quo verò ad ſecundam partem, an Novitius ad ſeculum rediens, ſicuti liberè redire poteſt, teneatur ad expenſas, quas in ipſo alendo Monaſterium fecit? Aliqui, ut Peregrinus *in Commentar. ad conſt. Cleric. Regul. part. 2. cap. 2 litt. G. §. 10.* dicunt, affirmativam ſententiam facilè ſuſtineri poſſe, maximè quia Concilium Trid. *ſeſſ. 16. de Regul. cap. 15.* dicit, quòd diſcedente Novitio à Religione ante profeſſionem, ſi acceperunt Religioſi aliquid ex bonis ipſius Novitii, reſtituere tenentur, excepto victu & veſtitu Novitii: ergo videtur inſinuare Concilium, quòd pro victu, & veſtitu poſſit Religio agere contra Novitium, repetendo expenſas pro eodem factas. Præterquàm quòd cùm Concilium indiſtinctè de Novitiis, tam maſculis, quàm fœminis loquatur, & conſuetudo jam obtinuerit, quòd Novitiæ à parentibus, ſeu curatoribus alantur, ſequitur, idem dici poſſe de Novitiis maſculis.

His tamen non obſtantibus, abſolutè dicendum eſt, Novitios è Religione ante profeſſionem egredientes non teneri ad expenſas pro iiſdem Novitiis factas. Ita Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 11. n. 5.* Sanch. *in Sum. tom. 2. lib. 6. cap. 10. n. 4.* & *in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 5. n. 25.* Villalobos *in Sum. tom. 2. tract. 35. diff. 16. num. 6.* Roſella *verbo, Novitius, n. 11.* Sylveſt. *verbo, Religio, 5. q. 8.* Paſſarell. *in not. 43. in privil.* Axorius *1. part. inſtit. moral. lib. 12. cap. 3. q. 6.* Rodriq. *part. 2. Summa, cap. 8. num. 3. in fine, & tom. 3. qq. regul. q. 17. art. 10* Emmanuel Sà *verbo Religio. num. 8.* Bartholomæus à S. Fauſto *lib. 5. theſ. Relig. q. 191.* Joannes Suarez *in Enchiridio caſuum conſcient. lib. 3. verbo, Religio, §. Novitius egreſſus*, & P. Diana *in ſuis reſol. moral. tract. 2. de dub. Regul. reſol. 16.* contrariam ſententiam dicit eſſe contra communem Doctorum opinionem. Ratio autem noſtræ concluſionis eſt: quia, ſi Monaſterium eum aluit, ipſe etiam Novitius Monaſterio deſervivit; ac proinde Monaſterii bonis ali, conveniens, ac debitum erat, cùm ex ejus probatione utrius, tam Novitii, quàm Monaſterii bonum reſultaverit. Probatur ſecundò: nam, ſi labor Novitii excederet expenſas factas eidem à Monaſterio, nullum daretur jus Novitio exigendi ſuæ mercedis exceſſum: ergo pari modo neque dabitur tale jus petendi Monaſterio, & Abbati contra Novitium pro expenſis in eum in Novitiatu exiſtentem factis. Ita Bartholomæos à S. Fauſto *loc. cit.*

Probatur tertiò: nam poteſt liberè Novitius ante profeſſionem ad ſæculum redire, neque ab aliquo Superiore detineri: ergo ad nullas expenſas pro eadem in Religione factas tenetur, alias ratione harum expenſarum aliquando detineri poſſet, atque ita non liberè, & etiam absque Superioris licentia è Religione egredi poſſet, contra communem DD. ſententiam apud Peyrinum *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. num. 10.* & habetur expreſsè *ex cap. Statuimus. de reg. & ex cap. 1. & 2. de reg. in 6.*

Probatur quartò: quia redditus, aut eleemoſynæ Monaſterii non tantùm ſunt ad alendos Profeſſos; ſed etiam Novitios: ergo non poſſunt ab egrediente Novitio repeti. Ita P. Diana *loco ſupra citato.*

Ad rationem autem pro contraria ſententia à Peregrino ex Concilio Trid. adductam, reſpondent Suar. & Diana *locis citatis*, quòd Concilium loquitur de Novitiis, qui ingrediendo Religionem pro ſuſtentatione ſua aliquid Religioni donarunt; quod poſſe fieri, *ſuprà, in prima parte quæſiti* docuimus: & colligit Peyrinus *loco cit. num. 105.* ex Concil. Trid. *d. cap. 16. de Regul.* Et quoad hoc videri poteſt Cenedo *collect. 16. ad decretal. num. 1.* atque ita vult Concilium, quòd ei, qui Religionem ingrediendo pro ſuſtentatione ſua aliquid donaverit, poſteà egredienti non teneatur Religio reſtituere, niſi eam partem, quam non conſumpſit pro rata temporis. Supradicta autem noſtra ſententia loquitur abſolutè de Novitio egredienti; & ubi nulla donatio, vel obligatio Novitii, vel parentum intercedit.

Ad aliam autem rationem ex eodem Concilio adductam reſpondent iidem Doctores, communi, & univerſali omnium Religionum conſuetudine, Concilium Tridentinum comprehendere ſolùm Novitias, non autem maſculos, qui ſecundùm ſupradicta non manent obligati ad ſolvenda alimenta ſibi à Religione præſtita.

6 Ex dictis oritur alia difficultas, quid, videlicet, dicendum ſit de Novitio, qui pro ſuſtentatione ſua certam ſummam ſolvendam promiſit, & ab initio nihil dederit; an, videlicet, ab eo egrediente poſſit Religio prædictam ſummam exigere. Suarez *loco cit. num. 5.* & Peyrinus *ſimiliter cit.* reſpondent, poſſe quidem Religionem ab eodem ſummam ex pacto promiſſam pro rata expenſarum exigere: nam ex tali promiſſione Religio in Novitiatu jus acquirit, ſicut in aliis licitis promiſſionibus clarè conſtat. Verum tamen eſt, quod Religio non poterit ex tali cauſa Novitium egredi volentem retinere, cùm ei ſemper, & quandocunque voluerit, liberum ſit à Religione egredi. Atque ita expreſsè diſponitur *in cap. Non ſolum. de Regul. & d. c. Statuimus. & cap. 1. & 2. de Regul. in 6.* Imò ab oppoſito non poterit Religio expellere Novitium non ſolventem, quod promiſerat, & permanere volentem: nam, cùm ad hoc de jure non teneatur, & aliàs ad Religionem idoneus reperiatur, hæc non erit juſta cauſa expulſionis: atque hoc ſuſtinet Galuanus *conſ. 12. per totum*, ubi probat, injuſtè fuiſſe à quadam Religione ejectum Novitium, aliàs habilem, eò quòd non ſatisfecerit de alimentis Monaſterio, tempore probationis ab eo perceptis. Videatur Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp. 12 dub. 2. num. 2.* & Peyrinus *de Prælat. tom. 2. q. 3. cap. 1. num. 106.* qui *num. 107.* addit, neque etiam Novitio reſtituendum eſſe habitum factum expenſis ipſiusmet Novitii: & Barboſa *in cap. Super eo de regul. num. 5.* dicit, S. Congregationem innuiſſe, loco habitus reſtituendum eſſe valorem illius temporis, quo eum deponit, non quo factus eſt: nam per Tridentinum *ſeſſ. 15. cap. 16. de Regul.* citatum, Novitiis ſunt reſtituenda omnia, quæ à principio ad Religionem detulerunt. Et idem Peyrinus *loco citato*, tenet, quòd prædictus habitus retineri poterit à Religione in compenſationem expenſarum ab eadem præſtitarum; modò tamen, ut ſuprà diximus, interceſſerit pactum donationis pro alimentis, & ſuſtentatione Novitii. Quòd ſi dictus habitus non ex pecuniis Novitii, ſed ex eleemoſynis devotorum eo fine datis, ut Religionem ingrederetur, ſit emptus; tunc nullo modo ex juſtitia tenetur Religio illum Novitio reſtituere: nam, cùm è Religione egreditur, jam ceſſat finis devotorum; & tunc jam non cenſetur ei datus, ſed Religioni.

8 Ad quem autem pertineat executionem reſtitutionis facere ſive reſpectu Novitii, ſive Religionis. Reſpondet idem

idem Peyrinus, quòd pertinet ad Epiſcopos vigore facultaris ſibi conceſſæ à Concilio Trid. *loco cuato*, ubi dicitur hoc præſtare debere, contumaces, etiam per cenſuras Eccleſiaſticas, compeſcendo. Vide Venerum *exam. Epiſc. lib. 6. cap. 15. num. 16.*

QUÆSITUM X.

Quid ſit ab Abbatibus, & Prælatis Regularibus circa renunciationem bonorum ſui Novitii pracavendum; & qua contineantur in decreto Concil. Trident. ſeſſ. 25. c. 16. de Regul. *& qua non comprehendantur.*

SUMMARIUM.

1 *Renunciationis modus à Novitio adhibendus ante profeſsionem juxta decretum Concilii Trid.* ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16.

2 *Bimeſtre ante profeſsionem Novitii debet eſſe morale, & non mathematicum.*

3 *Novitius habens beneficium eccleſiaſticum, an poſsit illi validè renunciare, ſtante decreto Concilii.*

4 *Donatio facta à Novitio cum ſolennitate decreti; poſſitne ante profeſsionem revocari.*

5 *Donatio bonorum temporalium à Novitio facta an valeat poſt ſuſceptum habitum, cum conditione, ut ſit irrita, non ſequuta profeſsione.*

6 *Profeſsio an debeat eſſe valida ad hoc, ut donatio firma, & ſtabilis ſit.*

7 *Novitius an poſsit de bonis ſuis teſtamentum quomodocunque voluerit condere.*

8 *Novitio exeunti an debeat Abbas reſtituere bona, qua attulerat Monaſterio.*

9 *Novitius, ſi moriatur intra bimeſtre, quo juxta ſolennitatem decreti Concilii renuntiationem fecit in favorem Monaſterii, bona reddenda ſunt hæredibus, non Monaſterio.*

10 *Renunciatio facta ante ingreſſum Religionis, intuitu Monaſterii, valida eſt.*

11 *Renunciationis nomine non intelligitur teſtamentum, neque donatio cauſa mortis.*

12 *Novitius non poteſt facere donationem inter vivos, nec contractus magni momenti.*

13 *Concilii decretum, an comprehendat patrimonium, ſub cujus titulo Novitius eſt ordinatus, renunciationes publicorum officiorum, fidejuſsionem, & contractus lucrativos, in quibus non tantum recipitur, quantùm datur, ut num. 14.*

15 *Donatio facta à Novitio, qui moritur ante profeſsionem, an habeat effectum.*

16 *Donatio facta à Novitio poſt ſuſceptionem habitus cauſa mortis abſque forma in Concilio Tridentino praſcripta, valida eſt.*

17 *Concilii Tridentini decretum non comprehendit eleemoſynas, & donationes, qua fiunt ex facultatibus Novitii, & ſunt modica, & parva.*

18 *Victus vel veſtitus, quem pro ſe Novitius Monaſterio tribuit, non comprehenditur in decreto.*

19 *Donatio facta Monaſterio in profeſsione & præſertim pro ſuſtentatione Monialium, & pro ſolennitate, & feſtivitate profeſsionis, non comprehenditur in Decreto; ſicut nec convivium factum in ingreſſu Novitiatus, ut n. 20.*

21 *Oblationes, & donationes facta Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, & conſanguineis Novitiorum, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii.*

1 ABbatem latere non debet, Novitium de ſuis bonis diſponere, quod præſupponitur manifeſtè ex Concil. Trident *ſeſſ. 25. cap. 16.* ubi ſtatuitur modus renunciationis bonorum à Novitio adhibendus: quo præmiſſo, duo prudens Abbas inferre poteſt, ad hoc ut renunciatio bonorum ſui Novitii ſit valida. Primum, ut fiat cum licentia Epiſcopi, ſeu ejus Vicarii ordinarii, non foranei, cui etiam poteſt Epiſcopus prædictam facultatem delegare. Eandem facultatem poſſunt etiam Abbates, & Prælati juriſdictionem habentes Epiſcopalem, & eorum vicarii, quæ licentia debet eſſe obtenta ante renunciationem, non tantùm petita: ſufficit etiam, quòd viva voce concedatur. Ita Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 47. art. 14.* Sanchez *lib. 7. in prac. Decal. cap. 32. num. 64.* Miranda *tom. 1. Manual. Prelat. q. 23. art. 6.* Vecch. *in praxi Novit. diſp. 8. dub. 9.* Barthol. à S. Fauſto *lib 5. theſ. Relig. q. 194.* Eandem licentiam dare poteſt Epiſcopus confirmatus, licèt non conſecratus, & etiam Capitulum, Sede vacante, atque etiam Vicarius Capituli eadem Sede vacante. Nec eſt neceſſarium, ut hæc licentia fit in ſcriptis. Ita Barthol. à S. Fauſto *loc. cit. q. 194. & ſequentibus.* Secundò, ut fiat per bimeſtre ante profeſſionem: quæ fieri integro bimeſtri, ante profeſſionem, non eſt neceſſaria; ſed ſatis eſt, ut toto eo bimeſtri; etiam immediatè ante profeſſionem: quia decretum ſacri Concilii ait: *Intra duos menſes, proximos ante profeſsionem.* Tum, quia finis illius decreti eſt, ut majori cum deliberatione talis renunciatio fiat: at eò conſultior, & maturior deliberatio erit, ſi longiorem temporis curſum Novitius adhibuerit ad ejuſmodi renunciationem faciendam, quo ad profeſſionem magis acceſſerit. Verba Concilii hæc omnia indicantia ſunt: *Nulla quoque renuntiatio, aut obligatio antea facta, etiam cum juramento, vel in favorem cujuſcunque cauſa pia valeat, niſi cum licentia Epiſcopi, ſive ejus Vicarii fiat intra duos menſes proximos ante profeſsionem, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſsione: aliter verò facta, etiamſi cum hujus favoris expreſſa renunciatione etiam jurata, ſit irrita, & nullius effectus.*

Hoc autem bimeſtre, an debeat eſſe mathematicum, 2
vel morale, dicit Lzl. Zecch. *de Repub. eccleſ. tract. de Regul. cap. 3. n. 14.* debere eſſe morale, non mathematicum: unde inferunt, renunciationem factam, ſi paulò ante bimeſtre fiat, non eſſe irritam. Sed de hac re redibit ſermo, ubi de anno probationis agemus *in 10. quæſito hujus diſp.* cùm tam de tempore bimeſtri ſupradicto, quàm de tempore probationis idem exiſtimem eſſe dicendum. Sicut etiam *in q. 11.* ubi de ætate ſexdecim annorum pro Novitiis ad profeſſionem admittendis agitur.

Quibus poſitis, aliqua occurrunt dubia, quorum ſolutio ſcitu utilis Abbatibus erit. Primum, an Novitius habens beneficium Eccleſiaſticum, validè illi renunciare poſſit, hujus Decreti ſacri Concilii non ſervata ſolennitate. Secundum, an donatio facta à Novitio cum hujus decreti ſolennitate, poſſit ante profeſſionem revocari. Tertium, an donatio, ſive renunciatio bonorum temporalium facta à Novitio ſtatim poſt ſuſceptum habitum, cum conditione, ut ſit irrita non ſecuta profeſſione, ſit valida. Quartum, an requiratur, ut profeſſio ſit valida, ad hoc ut donatio à Novitio cum ſolennitate dicti Decreti facta ſit firma. Quintum, an Novitius poſſit, quomodocunque voluerit, teſtamentum condere. Sextum, an Abbas, & Monaſterium debeant Novitio ante profeſſionem à Religione exeunti, bona, quæ in Monaſterium attulerat, reſtituere.

Et quoad primum dicimus, quòd non poſſit beneficio renunciare, niſi ſervata forma, & ſolennitate decreti dicti Concilii: quia illud univerſaliter de renunciatione agit; tanquàm ejus finis in hac, prout in bonorum temporalium renunciatione locum habeat, videlicet, ne Novitius à Religione diſcedere cupiens à liberè egrediendo retardetur, videns ſe obtinere bona priùs poſſeſſa: ergo requiritur Ordinarii licentia, & ut fiat intra bimeſtre, antequàm profiteatur. Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. num. 12.* Fr. Barthol. de Vecchus *in praxi Novit. diſp. 8.* 3

diſp.8.dub.7.n.4. Hieronym. Venero *in examine Epiſc. lib.6.cap.15.num.23.*

4 Quoad ſecundum, neque poteſt Novitius donationem cum hujuſmodi ſolemnitate factam ante profeſſionem revocare: quia donatio cum conditione non poteſt, ea pendente, revocari, ut Molin. *de juſt. tom.2.d.* 285. & Bartol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5. q.*184. ſed hujuſmodi donatio eſt cum conditione: ergo.

5 Quoad tertium dico cum Navar. *lib.3.conſ.in 1. edit. tit. de donat.conſ.7.num.2.* & *lib.2.tit. de regular. conſ.* 82. & Roderiq. *part. 1. Summ. cap.90. n.2.* talem donationem, ſeu renunciationem irritam fore, etiamſi juramento roborata ſit, ut clarè etiam conſtat ex d. Concil. *d.ſeſſ.25.cap.*16. ubi abſolutè decernitur, omnes donationes, & renunciationes aliter factas eſſe invalidas, & nullius momenti.

6 Circa quartum dubium reſpondeo, quòd ad hoc, ut donatio Novitii, facta cum ſolennitate hujus decreti, firma remaneat, requiritur profeſſio valida, quando Concil. eo loco requirit ad ejus donationis firmitatem profeſſionem: ſed verba cum effectu intelligenda ſunt. Et ita tenet Roder. 2. *p. Summ. cap.2.n.6.* & Lop. *lib 2. de contract. cap.*39. citat. per Barboſ. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg* 99. *num.*11. *in fine.*

7 Quoautem ad quintum, an Novitius poſſit condere teſtamentum, quandocunque voluerit. Reſpondeo, quòd ſic: quia ad hoc non obſtat d. decretum Concilii, in eo enim ideò ſtatuitur, ut nequeat Novitius bonis ſuis renunciare, niſi intra duos menſes primos ante profeſſionem; ne, ſcilicet, videns, ſe ſuis bonis privatum, cogatur invitus profeſſionem emittere: hoc autem non contingit in teſtamento, quod poteſt ante profeſſionem ſemper revocare ex Navarr. *ibidem.* Molin. *tom.1.diſtinct.*149. & *tom.3.diſt.*604. Roder. *quaſt regul. tom.2.q.47.art.*10. Leſſ. *lib.2.c.41.dub.4.n.*40. Emmanuel Sa *verb Religio, n.5.*

8 Ad ultimum reſpondeo, quòd Abbas, & Monaſterium tenetur Novitio à Religione ante profeſſionem exeunti reſtituere omnia bona, ab ipſo ad Monaſterium allata, ut per d. Concil. Tridentin. *ſeſſ.25.d.cap.16.de Regul.* Imò Azor. *inſtit. moral. part.1.lib.13.c.9.q.* 2. aſſerit, hoc intelligendum eſſe, unà cum fructibus inde perceptis: quia omnes illi ad Novitii bona ſpectant. Vide quæ ſuperiori quæſito diximus.

9 Similiter, ſi Novitius, facta renunciatione ſecundùm formam præſcriptam à Concil. Trident. in favorem Monaſterii, moriatur intra illud bimeſtre, reddenda ſunt ſuis hæredibus, non Monaſterio, bona ipſius: quia renunciatio illa intelligitur ſequuta profeſſione. Ita Sorbus *in compend. privileg. verbo, Novitius, tit. de bonis ipſius, verſ. Et hinc deinde.* Quòd ſi fecerit teſtamentum, & ante profeſſionem moriatur, teſtamentum illud ſortitur effectum, & hæredes vocati ſuccedunt. Unde, ſi fuerit vocata Religio, illa obtinebit hæreditatem, ut dicunt Suarez 3. *de Relig. lib.5. cap.* 16. *num.*11. & Laurentius de Peyrinis *tom.2.de Prælat.3.cap. 2.n.*215.

10 Ex his colligitur, quòd renunciatio facta à Novitio ante ingreſſum Religionis, intuitu tamen Monaſterii, vel Religionis valet, ut affirmant Mendoſius *conſ.22. n. 8.vol.*1. Vega *t.1.cap.*91. *caſu* 4. Paſſarellus *in compend. Privileg. Minor. c.*37. Garzias *de beneficiis, part.*11. *cap.9. n.*15. & Gratianus *in deciſ. March. deciſ.* 37. *n.*2. Confectus *in privileg. Mendic. tit.*13. *cap.*12. Azorius *tom.1. inſtit. moral. lib.*12. *cap.2. q.6.* Bartholom. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5.q.*183. *num.* 2. Naldus *in Summa, verbo, Religioſus. num.*1. Barthol. de Vecchiis *loco cit. diſp.8.num.* 4. Villalobos *in Sum. tom.2.tract.35. diff.* 17. *n.*4. Portellus *in dub. regul. verbo, Novitius, num.* 41. Menochius *in addit. ad lib.2. de arb. jud. caſ.* 436. *num.*3. ubi affert petitionem factam ſacræ Congregationi cum ejus reſponſione in hac forma.

Anna de Cagnolis, nunc Soror Hortenſia Maria, facta Monialis, & Profeſſa in Monaſterio S. Agnetis Mediolani, hæres pro tertia parte ſui patris, aſſerens ſe habere animum ingrediendi Religionem, cum conditione, quatenus in ea profeſſionem emitteret, & non aliàs, ante tamen ingreſſum Monaſterii portionem unam paternam, & alia jura, retentis ſibi ſcutis duobus millibus tantùm pro ſua dote, D.D. Scipioni, & Ferdinando de Cagnolis renunciavit, & ceſſit, ut conſtat publico inſtrumento cum juramento. Promiſit etiam Anna ad cautelam jura juribus addendo, intra duos menſes ante profeſſionis emiſſionem dictum inſtrumentum ratificare. Adveniente bimeſtri antè profeſſione, Anna non ſolùm ratificare noluit; ſed obtenta abſolutione à juramento, illud, & contenta in eo totaliter revocavit, aſſerens, ſe fuiſſe ſeductam metu reverentiali, & nunquam fuiſſe intentionis ſuæ talem conceſſionem facere: poſteà ſolenniter profeſſionem emiſit. Nunc Monaſterium, & Soror iſta animadvertens hujuſmodi ceſſionem eſſe factam in fraudem Religionis, & Monaſterii contra formam ſacri Concilii Tridentini *ſeſſ.* 25. *cap.*16. *de Regul.* inſtant declarari ſacrum Concilium comprehendere caſum, & annullare ſupraſcriptum inſtrumentum, & de opportuno remedio provideri.

Congregatio Concilii cenſuit, Decretum Concilii Tridentini *cap.16.ſeſſ.25.de regul.* non habere locum in renunciatione facta ante ſuſceptionem habitus.

Hieronymus Card. Matthaus.

Et licet contrarium ſentiret Sanchez *in ſum. tom.2. lib.7.cap.5.n.3.* cum ſexdecim Doctoribus, quos refert, & ſequitur; tamen *eod. loco cit. n.4.* noſtram ſententiam meritò docuit, quicquid dicant Miranda *tom.1. Manual. Prælat. q.25.art.* 2. & Lopez *lib.2. de contract. cap.*39. Roderic. *qq. regul. tom.2.q.47.art.*8. Leſſius *de juſt. & jure, cap.41.dub.*4. Navarr. *lib.3.conſ. de donat. conſ.*7. licèt *conſ.8.n.*1. putet, probabilem eſſe ſententiam contrariam. Flaminius *de reſign. benef. lib.3.q.13.n* 9. ubi ait ſic cenſuiſſe ſacram Congregationem Cardinalium.

Colligitur etiam, nomine renunciationis, non intelligi teſtamentum, neque donationem cauſa mortis: & ſic Novitius poterit quocunque tempore condere teſtamentum, ut diximus, non ſervatis ſolemnitatibus Concilii Tridentini: quia hoc nullo jure prohibetur. Ita affirmant Navarrus *comm.2.de regul.n.*49. Suar. *tom.3.de Relig. lib.5.cap.16.num.*7. Menochius *de præſumpt. lib. 6. præſumpt.8 num.*12. Tiraquel. *de retract. lignag.* §.1. *gloſſ.8.num.*19. Garzias *de benefic. part.21. cap.9. num.*17. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5.q.*188. Monera *de commut. ultim. volunt. cap.5.q.1.num.*10 Emmanuel Sà *verb. Religio, n.5.* Leſſius *de juſtit. & jure, lib.2. cap.41.dub.4.num.*40. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.8.dub.10.num.*3. referens, ita declaraſſe ſacram Congregationem anno 1598. die 22. Januarii, & hoc abſque ulla licentia Superioris, ut probat Sanchez *lib.7.in Decalog. cap.3.num.*3. & hoc teſtamentum cenſetur confirmari profeſſione, ac ſi confirmatum eſſet morte: & ſic poſt profeſſionem non poterit revocari, ut dicunt Navarr. *comment.2. de regul. num.*53. Sylveſter *verb. Religio, 6.q.*4. Tabiena *eodem verb. q* 40. Molina *tom.1. de juſt. diſput.*140. *col.2. verſ. Verùm verò.* Azor. *tom.1. inſtit. moral. lib.12. cap.6.q.5.* Rodriq. *tom.3.qq. regul. q.* 26. *art.*3. Miranda *tom.2. Manual. Prælator. q.*23. *art.*10. Sanchez *lib.7. in præcept. Decal. cap.3. num.* 34. Quando autem teſtamentum à Concilio factum, & non revocatum per ullam renunciationem incipiat effectum habere, dicit Sanchez *loco cit. num.*55. diſtinguendo, quòd ſi Religio, in qua emiſit profeſſionem, eſt capax ſuccedendi, non habebit effectum, niſi poſt mortem naturalem profeſſi: ſi autem non ſit capax, à die emiſſæ profeſſionis. Ita idem Sanchez *loc. citato, num* 68. 11

Colligitur

12 Colligitur præterea, quòd Novitius non poteſt facere donationem inter vivos, nec contractus magni momenti irrevocabiles, conſiderata qualitate perſonæ, & bonorum: hujuſmodi enim decretum Concilii Tridentini non ſolùm comprehendit renunciationes, & obligationes, ſed etiam donationes inter vivos, cùm donatio, & renunciatio ambulent pari paſſu; & quod de una dicitur, in alia etiam procedat, ut dicunt Menochius *conſ.* 990. *n.* 11. Merlinus *de legitim. lib.* 1. *tit.* 2. *q.* 11. *n.* 3. & diffusè Gratianus *diſcept. forenſ. cap.* 409. *n.* 18. Vide Laurentium de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *n.* 210. & Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp.* 8. *dub.* 7. *n.* 3.

13 Collige inſuper, ſub eodem decreto Concilii Tridentini comprehendi patrimonium, ſub cujus titulo Novitius ordinatus fuit: & etiam comprehendi renunciationes officiorum publicorum temporalium, & quamcunque fidejuſſionem, & liberationem, qua Novitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis ratiociniis liberat. Continentur ſimiliter in eodem decreto contractus oneroſi; illi, ſcilicet, in quibus non tantundem recipitur à Novitio, quantum datur. Ita Bartholomæus de Vecch. *in praxi Nov. diſp.* 8. *dub.* 7. *n.* 6. *& ſeqq.* ubi hæc omnia probat autoritatibus, & rationibus: & *n.* 8. putat comprehendi in eodem decreto donationem Deo, vel S. Mariæ, ſeu Sanctis oblatam, dummodo attentis facultatibus Novitii ſit alicujus momenti.

14 Colligitur etiam, quòd in omnibus contractibus lucrativis, in quibus non tantum recipitur, quantum datur, eligitur ſolennitas ſupradicti decreti: quando verò recipitur, quantum datur, ut contingit in contractibus venditionis, emptionis, permutationis; non requiritur tale decretum. Ratio eſt, ne Novitius patrimonio deſtitutus cogatur hæc occaſione profiteri, ideò Concilium Tridentinum hoc ſaluberrimum remedium pro Novitiis adhibuit.

15 Quæres, an ſi profeſſio non ſequatur, quia moritur Novitius ante profeſſionem, donatio facta ab illo habeat effectum. Reſpondeo, donationem irritam eſſe, & nullam, ut fatentur Rodriq. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 47. *art.* 12. Emmanuel Sà *in aphoriſm. verb. Religio, n.* 7. Navarr. *lib.* 3. *conſ. de ſtat. Monach. conſ.* 1. Vega *tom.* 1. *ſum. cap.* 91. *caſu* 4. Paſſarel. *in privileg. Minim. cap.* 37. ubi affirmat, ſacram Congregationem Cardinalium ſic ſibi reſpondiſſe. Et ratio eſt, quia licèt attento antiquo jure probabile eſſet, talem donationem validam eſſe; tamen ſtante decreto prædicto Concilii Tridentini, dicendum eſt abſolutè, talem donationem eſſe irritam, licèt Suar. 3. *tom. de Relig. lib.* 5. *cap.* 16. *n.* 11. contrarium dicat: nam, ut ipſe ait, cauſa propter quam Concilium ita ſtatuit, eſt, ne minuatur libertas in profeſſione facienda, vel omittenda: qua ratione ceſſante, ceſſat etiam diſpoſitio.

16 Colligitur præterea, donationem factam à Novitio poſt ſuſceptionem habitus cauſa mortis, abſque forma in decreto Concilii Tridentini præſcripta, validam eſſe: quia Concilium Tridentinum tantum loquitur de donationibus, & renunciationibus inter vivos, quæ cùm irrevocabiles ſint, poſſent cauſare, ut Novitius videns ſe ſuis facultatibus denudatum, ut diximus, cogatur profeſſionem emittere, quod non contingit in teſtamentis, & donationibus factis cauſa mortis, quæ à Novitio revocari poſſunt. Ita Rodriq. *part.* 1. *ſumm. cap.* 90. *n.* 3. Gutierez *in repetit. cap. Quamvis pactum ſ fol.* 131. Bartholomæus a S. Fauſto *loco cit. q.* 189. *n.* 2. ubi fatetur de communi.

Limitatur tamen hoc, quod diximus, à Rodriq. *p.* 2. *ſum. cap.* 7. *n.* quæ limitatio cùm non mihi ſatis probetur, ideò hîc non apponitur.

17 In eodem decreto Concilii Tridentini non comprehenduntur eleemoſynæ, & donationes, quæ ad tempus fiunt ex facultatibus Novitii, & ſunt modicæ, & parvæ donationes: unde poterunt Novitii facere prædictas donationes, & eleemoſynas, tam Monaſterio, quàm extraneis, ut dicunt Garzias *de benef. p.* 11. *cap.* 10. *num.* 17. & Sanchez *lib.* 7. *in precept. Decalog. cap.* 5. *num.* 22. Rodriq. *tom.* 2. *ſumm. cap.* 7. *num.* 1. Bartholomæus de Vecchiis *diſput.* 8. *dub.* 7. *num.* 11. Ratio eſt: quia Concilium Tridentinum *in d. ſeſſ. cap.* 16. *de Regular.* non comprehendit hujuſmodi eleemoſynas, & donationes, dum prohibens aliquid dari Monaſterio à Novitio, tempore probationis, ait: *Ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel majorem partem ſubſtantiæ ſuæ Monaſterium poſſideat; nec facilè, ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit.* In quo ſenſu intelligendi ſunt Garzias *loc. cit.* & Azor. *tom.* 1. *inſt. moral. lib.* 13 *cap.* 9. *quæſ.* 2. qui dicunt, Concilium non comprehendere eleemoſynas à Novitiis factas, id eſt, parvas, vel moderatas, quæ libertati egreſſus non poſſunt obſtare: & dum faciunt hujuſmodi eleemoſynas, & gratuitas donationes, non incurrunt pœnas conſtitutionis Clementis VIII. *de largit. muner.* quia in tali caſu Novitii non dant de bonis Monaſterii. Ita affirmant Filliucius *tom.* 2. *tract.* 32. *cap.* 3. *q.* 6. *n.* 59. Laurentius de Peyrinis *tom.* 2. *de Prælato, q.* 3. *cap.* 1. *n.* 210. ubi alios citat pro eadem ſententia.

Nec comprehenditur in eodem decreto victus, vel 18
veſtitus, quem pro ſe Novitius Monaſterio tribuit, ut colligitur ex eodem decreto. Nec etiam comprehenditur in illo, tribuere aliquid Monaſterio in ipſa profeſſione, & præſertim, v.g. Monialibus pro ſuſtentatio- 19
ne Novitiæ, & Monialium, & pro ſolennitate, & feſtivitate illius profeſſionis juxta conſuetudinem antiquam Monaſteriorum, tam virorum, quàm mulierum. Ita Suar. *tom.* 5. *diſp.* 22. *ſect.* 5. *num.* 15.

Nec etiam comprehenditur in eodem decreto con- 20
vivium factum in ingreſſu Novitiatus, & de conſuetis, quæ ſolent dari, præſertim Monialibus, ut docet Bartholomæus de Vechiis *in praxi Novitior. diſput.* 8. *dub.* 7. *numer.* 13. ubi pro ſua ſententia citat Sanchez.

Neque comprehenduntur, ut docet idem Bartholo- 21
mæus de Vecchiis *loco cit. n.* 14. oblationes, & donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, conſanguineis Novitiorum ex propriis bonis, non ex bonis Novitiorum: quod etiam docet Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *cap.* 9. *n.* 16. ubi affirmat, hoc declaraſſe ſacram Congregationem Cardinalium. Ex qua declaratione etiam ſumitur, idem eſſe dicendum de donatione facta à parentibus Novitii ex bonis propriis ipſorum parentum, non in dotem Novitii, quia computanda eſſet in ejuſdem Novitii legitima. Ratio eſt, quia hujuſmodi legitimam, ſive donationem cuicunque extraneo poſſunt facere, & etiam Monaſterio, ut diximus; & Concilium ſolùm prohibet aliquid ex bonis Novitii tradi Monaſterio.

QUÆSITUM XI.

De tempore probationis Novitiorum; & quid ab Abbatibus in tali probatione præcavendum ſit.

SUMMARIUM.

1 *Probationis tempus in jure antiquo diverſum reperitur.*

2 *Probationis tempus ex decreto Concilii Tridentini debet eſſe per annum poſt ſuſceptionem habitus, profeſſio aliàs ante emiſſa invalida eſt.*

3 *Profeſſionem emittens intra annum probationis, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ.*

4 *Conſuetudo contraria, etiam immemorabilis, ſublata eſt per decretum Concilii.*

5 *Privilegium Leonis X. concedens Fratribus Mino-*

ribus poſſe admittere cum conſilio Diſcretorum ad profeſſionem Religioſum alterius Religionis, ad ipſos legitime translatum, non expleto probationis anno, abrogatum eſt per decretum Concilii Tridentini.

6 *Milites Regulares an comprehendantur in decreto Concilii prædicto oſtenditur.*

7 *Tertiarii Fratres non comprehenduntur in decreto, nec Converſitæ Moniales, ut num 8. nec S. Stephani mulieres, ut num.10.*

9 *Moniales Ordinis Prædicatorum, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ ante integrum Novitiatus annum profiteri poſſunt.*

11 *Probationis annus, tam in maſculis, quam in fœminis, incipere debet à die ſuſceptionis habitus.*

12 *Probationis annus computari debet à momento in momentum.*

13 *Probationis annus quomodo computari debeat in anno biſſextili.*

14 *Probationis annus non debet de novo incipi, eò quia Novitius fuerit receptus à non habente poteſtatem.*

15 *Probationis annus an neceſſariè debeat eſſe continuus, vel poſſit etiam interpolari? Et quid ſi poſt annum probationis exeat Novitius, & iterum revertatur, num.16.*

17 *Probationis annus interrumpitur, ſi Novitius dimiſſo habitu animo deſerendi Religionem poſteà pœnitentia ductus iterum revertatur. Limita, ut n.18.*

19 *Habitus conſummata, & perfecta dimiſſio requiritur ad interruptionem Novitiatus: quare debet dimittere habitum, & exire actualiter de Monaſterio, ut num.20.*

21 *Novitius ſi mutetur de uno Conventu in alium, non diſcontinuat probationem.*

22 *Renunciare non poſſunt Monaſterium, & Novitius anno Novitiatus.*

23 *Probationis anno completo, etiamſi mors immineat, debet Novitius habilis repertus ad profeſſionem admitti.*

24 *Novitius admiſſus, anno probationis completo, ad profeſſionem per vota, an poſſit nova emergente cauſa, antequàm profiteatur, dimitti.*

25 *Novitius admiſſus antequàm profiteatur, non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, & ad obſervantias regulares, ita ut peccatum committat, & pœnas transgredientium incurrat, ſed tantùm ex convenientia, ut num.26.*

1 IN jure antiquo tempus probationis diverſum reperitur: aliquando enim fuit per ſpatium unius anni, ut habetur in *cap. Gonſaldus.17. q.2.* & *cap. Ad Apoſtolicam, de Regul. in 6.* aliquando verò fuit per ſpatium duorum annorum, ut legitur *in cap. Monaſteriis.19.q.2.* aliquando fuit extenſum probationis tempus ad ſpatium trium annorum Sic legitur *in cap. Si quis incognitus.17.q.2.*

2 In jure tamen novo, ſcilicet, poſt Concilium Tridentinum, ſtatutum eſt pro qualibet Religione, quòd qui minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem nullatenus admittatur; facta autem profeſſio ante probationis tempus impletum, eſt nulla, nullamq; inducit obligationem ad alicujus Regulæ, vel Ordinis, aut Religionis obſervationem, aut ad alios quoscunq; effectus, ut decernit Sancta Synodus Concilii Trid. *ſeſſ.25. de Regul. cap.15.* & communiter Doctores idipſum fatentur, qui poſt Concilium Tridentinum ſcripſerunt de hac re, & præſertim Azorius *inſtitutionum moral. tom.1. lib.2. cap.2. q.6.* Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib.18. n.385.* Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Navar. lib.2. tit.18. l.7. de Relig. n.4.* Rodriq. *qq. regul. tom.2. q.2. art.7.* Miranda *in Man. Prælat. tom.1. q.22 art.1.* Bonac. *de clauſ. q.2. punct.10. diff.2. §2.* Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap.13. in princ.* Roderi.; à Cunha *in comm. ad cap.1. n.19. diſt.54.* Barthol. de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.11. dub.2.* & *diſp.*
13. dub.11. n.2. ubi refert fuiſſe à Sacra Congregatione de- 3
ciſum, quòd emittens profeſſionem ſic intra annum probationis, non ſit obligatus, neque ad Religionem in genere, nec etiam in foro conſcientiæ illi indicta ſit obligatio. Idem affirmant Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. part.3. alleg 101. num.16.*

Ideò notandum eſt, nullam rationem habendam eſſe 4
conſuetudinis contrariæ: quia prædictum decretum Concilii Trident. cùm ſit irritans, tollit conſuetudinem præteritam, & futuram, *ex cap. Quod ſuper his. fin. de conſang. & affin. cap. Super eo in princip. de cognat. ſpiritual.* Geminianus *in cap. Cùm beneficium, n.6.* Franchus *num.4. de præbend. in 6.* Gonzalez *in Reg.8. Cancell. gloſſ.67. num.50.* Covarr. *4. p.2. cap.10. num.18.* Martha *de clauſ. part.1. clauſ.191. num.9.* Garzias *de benef. part.5. cap.4. num.179.* & *in addit.* refert idem Garzias, hoc fuiſſe deciſum à Sacra Rota Romana *in una Virdun. Parochialis*, 23. Junii, 1586. coram Gyptio, quam ipſe Garzias refert *part.4. num.50.* Imò Sacra Congregatio Cardinalium 14. Auguſti 1594. idipſum in propriis terminis reſolvit; nullam, ſcilicet, rationem habendam eſſe contrariæ conſuetudinis, etiam immemorabilis: quia ſublata eſt per dictum Concil. Tridentinum *loco cit.* Sic refert Bartholomæus de Vecchiis *in d. praxi Novit. diſp. 11. dub.2. num.3.*

Hinc patet, per hoc decretum ſupradicti Concilii 5
Tridentini abrogatum fuiſſe privilegium Leonis X. quod habetur *in Compend. privil. Mendicantium, verbo, Novitius, num. 27.* quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum poſſe cum conſilio Fratrum diſcretorum admittere ad profeſſionem, non expleto anno probationis, Religioſos aliorum Ordinum venientes ad Religionem Minorum, quod privilegium, ut ait Sorbus *in Compend. privil. tit. Novitius, de Novit. profeſſ. Sed an requiratur.* non eſt contra diſpoſitionem præfati Concilii Tridentini, quia dicit ipſe, quòd Concilium Tridentinum de ſæcularibus intelligi debet, non de una Religione ad aliam Religionem legitimè convolantibus, quæ ſcientia, ut ſatis conſtat ex præcitato Decreto, non eſt admittenda: quia cùm Concilium Tridentinum non diſtinguat inter ſæculares, & Religioſos, nec nos diſtinguere debemus: quòd etiam affirmant major pars Doctorum in hac reſcribentium, prædictum privilegium eſſe abrogatum, ut Leſſius *de juſt. & jur. lib.2. cap. 41. dub. 13. num. 101.* Navarr. *lib.3. conſ.61.* Emmanuel Sà *in Aphoriſ. tit. Religio, num. 35.* Roder. *qq. regul. tom. 3. q.15 art. 11.* Miranda *Manual. Prælat. q. 22. art. 2. concl. 3.* Sanchez *de matrim. lib. 7. diſput. 37. num. 47.* Roder. à Cunha *in Comment. cit. cap. 1. num. 21. in fine*, Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. num.5.* ubi ait, quòd Gregorius XIII. anno 1579. conſt. 56. decrevit, fieri debere probationis annum à Patribus Obſervantibus ad ſuos reformatos tranſeuntibus: & *in fine ejusdem num.* dicit, quòd conſtitutiones Capucin. *cap. 2. fol. 10.* idem definiunt de Patribus Conventualibus, & Obſervantibus ad Religionem Capucinorum venientibus; imò profeſſus in una Religione, etiam ſtrictiori, tranſiens ad aliam, indiget Novitiatu, quem requirit Concilium Tridentinum *loco citato*, ut dicunt Rodriq. *in Sum. tom.2. cap. 6. num.10.* & Sanchez *lib. 5. de matrim. cap. 4. num. 12.* Peregrinus *in comment. ad conſtit. Cleric. Regul. part.2. cap.1. litt. C. §.19.* & Rodriquez à Cunha *in comment. ad cap. 1. num. 21. diſt.54.* & Barboſa *de jure eccleſ. lib.1. cap. 42. num. 109.* qui *num. 110.* dicit, ſi profeſſus nulliter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur annum probationis iterare, ſi aliàs fuit validus, quod etiam reſolvit Sanchez *loco cit. diſp.37. n.45.* & Peregrinus *loco cit §.2.* Quando verò Novitiatus factus fuit poſt

puber-

pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacunque cauſa ſit irrita profeſſio, ſecundùm Sanchez *in precept. Decal. lib. 5. cap. 14. num. 14.* Idipſum affirmant Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib 6. q. 97.* Peregrinus *loco cit.* contra Navarr. *conſ 26. num. 17.* exiſtimantem, Novitiatum etiam ex alia cauſa præter defectum ætatis, aut continuationem, invalidum eſſe iterandum.

6 Limitanda nihilominùs ſunt ea, quæ diximus quoad talem probationem, primò: nam Milites Regulares d. Decreto Concilii Tridentini non comprehenduntur, ut deciſum refert Armendarius *in addit. ad recopil. legum Navarra, lib. 2. tit. 12. l. 7. de Religioſis num. 7.* & Beja *in reſponſ. caſuum conſc. part. 4. cap. 28.* Sanch. *de Matrim. l. 7. diſput. 44. n. 8.* Gonzalez *ad Reg. Cancell. gloſſ. 8. n. 61.* Flaminius *de reſign. lib. 6. q. 2. n. 117.* quamvis tales hujuſmodi Milites in emittenda profeſſione ſub illo decreto Concilii comprehendi affirment Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 363. n. 27.* & Roderiq. *in Sum. tom. 2. cap. 8. n. 2. concl. 1.* Excipiuntur tamen Milites Hieroſolymitani, ex novo ipſorum ſtatuto, ut deciſum referunt Flaminius *de reſign. lib. 6. q. 2. n. 120.* & Armendar. *loco cit. num. 16.*

7 Secundò, non comprehenduntur eodem decreto Fratres tertii Ordinis, ut cenſuit Rota Romana *deciſ. 591. part. 1. diverſ.* quod etiam affirmat Riccius *in praxi for. eccl. deciſ. 1. in 1. edit. & reſol. 617. num. 6. in 2. edit.*

8 Tertiò, Convertitæ Moniales eo ipſo, quòd Monaſterium ingrediuntur, poſſunt profeſſionem emittere per Bullam, & privilegium pontificium eis conceſſum ante Concilium Tridentinum, quod non eſt ſublatum ab eodem Conciſlio Tridentino, ut habetur ex eodem. *ſeſſ. 9. eadem, cap. 18.* & declaraſſe ſacram Congregationem negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitam ſub die 11. Januarii, 1620. affirmat Barboſa *de jure eccleſ. lib. 1. cap. 42. num. 113.*

9 Quartò, Moniales Ordinis Prædicatorum habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ profiteri poſſunt, etiamſi integrum Novitiatus annum non compleverint ex privilegio Pii V. quod incipit: *Summi Sacerdotii cura,* quod privilegium refertur à Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 15. art. 6.* ubi dicit, hoc hodie fieri poſſe poſt Concilium Tridentinum, & non eſſe revocatum à Gregorio XIII. ut etiam dicunt Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 22. art. 10.* & Bartholomæus à S. Fauſto. *in theſ. Relig. lib. 5. q 167.* Sanchez *loco cit. lib. 5. cap 4. num. 16.*

10 Quintò, mulieres S. Stephani, ſic nuncupatæ, non comprehenduntur in d. Decreto, ut deciſum fuit per Rotam Romanam *deciſ. 591. part. 1. diverſ.* quam refert Aloyſius Riccius *loco citato.*

11 Quòd hic annus probationis, tam in maſculis, quàm in fœminis, incipere debeat à die ſuſceptionis habitus, ſive ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam, & experiri incipiunt Religionis aſperitates, affirmant Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 22. art. 3. concl. 1.* & Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit. q. 150.* & Auguſtinus Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. alleg. 101. num. 19.* & hoc cum habitu regulari, qui eſt de eſſentia illius anni probationis.

12 Hic annus computari debet à momento in momentum, ut dicunt Sanchez *de matrim. lib. 1. diſput. 16. num. 2.* Zanard. *in direct. theol. part. 2. cap. 26. num. 12.* Graff. *tom. 1. conſ. lib. 3. conſ. 6. num. 2.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib 5. cap. 55. num. 1.* Miranda *loco cit. q. 22. art. 2.* Bartholomæus à S. Fauſto. *loco cit. q. 160.* Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. reſol. 101. num. 38.* Bartholomæus de Vecchiis *diſput. 11. dub. 4.* Auguſtinus Barboſ. *de off. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 101. num. 22.* ubi *num. 20.* ait, ad profeſſionem
13 in Religione anno biſſextili, ſatis eſſe probationem compleviſſe die 365. Ita Sylveſter *verbo, Religio, 3. q. 9. §. 3.* Henriq. *in Sum. lib. 10. cap. 19. lit. K.* Aluyſius Riccius *in praxi for. eccleſ. poſt reſolut. 76. in materia de Sacram. Ordinis*; quamvis contrarium, imò diem biſſextilem computari debere juxta uſum Eccleſiæ, affirmet Bonacina *de Sacram. diſput. 8. q. unica, punct. 5. num. 15.* quia probationis annus debet eſſe annus à Republica taxatus, atque aliis declaratus, & communiter ſervatus in negotiis, & commerciis humanis. Unde anno 1592. cùm à Gregorio XIII. ab anno dempti ſint dies decem, hoc eſt, à 5. Octobris uſque ad 16. tamen annus ille debet pro integro reputari, neque in ſequentibus ſunt expectandi illi 10. dies, quamvis non fuerit integer, naturalis, & ſecundùm ſolarem curſum; ſed civiliter dicitur integer, ſive politicè, ut dicunt Miranda *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 22. art. 3. concl. 2.* & Henriq. *lib. 13. de excomm. cap. 40. num. 2. in comment. lit. O.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, lib. 5. q. 162.* Imò Sanchez *loco cit.* extendit hujuſmodi annum ad ſacros Ordines, & ad quæcunque officia, & beneficia. Idem aſſerit Auguſtinus Barboſa *loco cit. num. 21.* Si ergo Novitius, exempli gratia, compleat annum, probationis die 24. Februarii anno biſſextili, id eſt, 25. die, profeſſionem emittere non poterit, niſi eadem die 25. in puncto diei, 24. Februarii præcedentis anni, in quo habitum ſuſcepit, ut docent Graſſius *tom. 1. conſ. lib. 3. conſ 6. num. 2.* & Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 15. art. 4.* & Miranda *tom. 1. q. 22. Manual. Prælat.* & Bonac. *de Sacr. diſput. 8. q. unic. p. 5. num. 15.* Sanchez *de Matrim. lib. 2. diſp. 24. num. 22.* Auguſt. Barboſ. *de jur. eccleſ. lib. 1. c. 42. n. 16.* ubi ait, quòd ſacra Congregatio Concilii Tridentini *in una Patavina,* 5. Junii, 1627. cenſuit, non valere profeſſionem, reſpectu anni biſſextilis, cujuſdam, qui ingreſſus eſt Religionem 27. Martii, & die 26. ejuſdem menſis ſequentis anni, currente biſſextili, anno emiſit profeſſionem. Refert ſimiliter idem Barboſa *loco citato,* quòd eadem S. Congregatio *in una Andegaven.* 21. Auguſti, 1623. cenſuit, profeſſionem emiſſam à Fratribus Ordinis Recollectorum S. Franciſci in anno biſſextili non expectato lapſu diei, qui illi anno accreſcit, invalidam eſſe, utpote emiſſam ante lapſum anni præſcriptū à Concilio Tridentino *loco citato,* quicquid dicant Aloyſius Riccius *in praxi fori eccleſiaſtici, loco citato,* & Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit. lib. 5. q. 161.* qui exiſtimant, hanc profeſſionem emittendam anno biſſextili ſatis eſſe ad probationem compleviſſe dies 365.

Si Novitiatus fuerit quoad hanc probationem irritus, quia verbi gratia, fuit receptus Novitius à non habente poteſtatem, vel alia ſimili de cauſa; non debet annus denuò incipi, ſed ſufficit jam factus Novitiatus: quia jam Novitius expertus eſt Religionem, & Religio Novitium. Ita Sanchez *de matrim. diſput. 37. num. 47.* cum multis aliis Doctoribus, quos ibi cumulat, & ſequitur. Idem dicendum eſt, quando profeſſio fuit nulla defectu ætatis; vel, quia facta eſt ante completum annum Novitiatus, vel etiamſi ingreſſus fuit Ordinem per metum, aut eſſet aliàs inhabilis, poſteà fuit diſpenſatus. Ita Sanchez *loco citato, num. 49.* qui *num. 56.* dicit, quòd ſi Novitius intraret Religionem animo ficto, ut illuderet Religionem, ut iterum exiret, & ſic eſſet profeſſus; tunc etiamſi vellet ratificare profeſſionem, deberet iterare Novitiatum. Videatur ibi remedium, quod dat pro ſupplendo Novitiatu, quando neceſſarium eſſet ſupplere. Remedium autem facilius eſt, ac melius illud obtinere à Summo Pontifice per occultam diſpenſationem. De continuatione hujus anni, & in quibus caſibus non interrumpatur, ſatis dictum eſt *ſuprà in quæſito ſeptimo.* 14

Supereſt tantùm videre, an neceſſariò annus probationis debeat eſſe continuus, an interpolatus poſſit 15

etiam eſſe? Communis Doctorum ſententia affirmat,
ut etiam tetigimus *in quaſ. 6. ſupradicto*, annum
probationis debere neceſſariò eſſe continuum. Ita
fatentur Jacobus de Graff. *in deciſ. aureis, part. 1. lib.
3. cap. 5. num. 15.* Henriq. *in Sum. lib. 13. de excom-
munic. c. 40. §* 2. Emmanuel Sà *in aphor. verbo, Religio,
n. 9.* Sorbus *in verbo, Novitius, de Novit. profeſſ. emiſſ.
verſ. Secundo eſt.* Navarr. *conſ. 2. n. 2. & conſ. 34. n. 2. conſ.
36. n. 1. conſ. 42. num. 2. & 4. de Regul. in antiq. & conſ....
num. 9 & conſ. 32. n.... ſub eod. tit. in nov.* Flaminius Pa-
riſius *de reſign. benef. lib. 3. q. 13. num. 11.* Rodriq. *in Sum.
tom. 2. c. 8.* Miranda *in Manual. Prælat. tom. 3. q. 22. art.
4. concl. unic.* Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 7.
n. 59.* Naldus *in Sum. verbo, Novitius, num. 4.* Sanchez
loco cit. lib. 5. cap. 4. num. 31. Bartholom. à S. Fauſto *loco
cit. lib. 5. p. 163.* Roder. à Cunha *in Comment. ad cap. 1.
num. 15. d. 54.* Stephanus Gratianus *in deciſ. Marchia
35. num. 3. in addit.* Suar. *tom. 3. de Relig. cap. 15. num. 3.*
Bonacina *de clauſ. q. 2. punct. 2. diff. 2. §. 2. n. 3.* Peregr. *in
conſtit. Cleric. Regul. part. 2. c. 1. lit. C. §* 8. Auguſtinus
Barboſ. *de off. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg.* 101. *num.* 13.
cum Doctoribus ibi allegatis, Bartholom. de Vecchiis
16 *diſp. 11. dub. 3. num. 1.* cum Doctoribus ibi allegatis, ubi
num. 5. dicit, quòd hujusmodi continuatio non ſolum
eſſe debet per annum expletum; ſed etiam uſque ad
profeſſionem; & ideò completo anno, ſi Novitius
egrederetur Monaſterium, & poſteà idem rediret,
profeſſionem emittere non poſſet virtute unius anni
probationis; ſed iterum inchoare deberet Novitia-
tum, ut colligitur *ex cap. 15. Concilii Trid. ſeſſ.* 25. &
ex cap. 17. ejusd. ſeſſ. de Regul. quod etiam fatentur Bar-
boſa *de jure eccleſiaſt. cit. num.* 121. & Suar. *loco cit. n.* 8.
contra Sylveſtrum *verbo, Religio, 5 q. 4.* Bonacinam *loco
cit. punct. 10. diff. 2. §. 2. num. 4.* Barthol. à S. Fauſto *loco
cit. q. 165.* & Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 15. art.* 10. dicen-
tes, non eſſe neceſſariam continuationem probationis
cum profeſſione.

Interrumpitur etiam hujusmodi annus probationis,
17 quando Novitius dimiſſo habitu, Monaſterium egre-
ditur animo deſerendi Religionem, ita ut ſi pœniteret
poſteà, iterumque reciperetur, deberet ex integro à prin-
cipio inchoare Novitiatum, ſicut referunt Doctores, &
præſertim Barboſa *loc. cit. num.* 125. Barthol. de Vecchiis
d. diſp. 11. dub. 3. num. 6.

Hac de cauſa per Concil. Tridentinum, *loco citato*, re-
vocatum eſt privilegium Julii II. Fratribus Minoribus
conceſſum, ut Novitiatus interruptus continuari poſſit,
ut notant Barthol. à S. Fauſto *loco cit. lib 5. q. 166.* Mirand.
1. t. Manual. Prælat. q. 22. art. 4. contra Sorbum *loco cit.
verſ. Sed Julius*, exiſtimantem juxta prælati privilegii te-
norem, poſſe etiam hodie tempus prioris receptionis cum
tempore poſterioris ad perficiendum annum probatio-
nis computari.

18 Limitatur hoc, quod diximus de interruptione
probationis, à Leonardo Leſſio *loco cit. lib. 2. cap. 41.
dub. 7.* exiſtimante, interpolationem paucorum dierum
non impedire; quæ limitatio non admittitur à Bartho-
lomæo de Vecchiis *loco cit. dub. 3. n. 7.* nec è Bartholo-
mæo à S. Fauſto *ſimiliter loco cit. q.* 164. neque à San-
chez *loco cit. cap. 4. num. 32.* & Suar. *ſimiliter loco cit.
cap.* 15. & ab Aug. Barboſa *de off. & poteſtat. Epiſc.
part. 3. alleg.* 101. *num.* 25. & *de jure eccleſ. cit. lib. 1. cap.*
41. *num.* 124. ubi tamen refert de quodam, qui à Reli-
gione S. Franciſci de Paula per ſpatium viginti hora-
rum extra Monaſterium ſine habitu permanſit, decla-
raſſe, S. Congregationem negotiis Regularium præ-
poſitum ſub die *12.* Auguſti 1616. non interrupiſſe an-
num Novitiatus, & probationis; imò cum quibus-
dam ipſe Barboſa ſentire videtur, non discontinuare, ſeu
non impedire probationem exitum Novitii unius, vel
duorum dierum.

19 Verum quidem eſt, quòd cum his omnibus ad inter-
ruptionem Novitiatus requiritur habitus conſummata,
& perfecta dimiſſio. Quapropter, ſi Superior Novi-
tium expoliaret habitu probationis, interveniente
legitima cauſa, animo ejiciendi eum à Religione, &
antequàm egrederetur Monaſterium, Abbas mutaret
ſententiàm, & concederet habitum iterum Novitio, non
eſſet interruptus Noviciatus: quia actus ille egreſſionis
è Monaſterio non fuit conſummatus.

Idem dicendum erit, ſi Novitius velit exire, & ſuis 20
induatur veſtibus ſæcularibus, accedente etiam Abbatis
conſenſu; & antequàm egrederetur è Monaſterio, pœ-
niteat, & iterum habitum petat, & ei reſtituatur ab Ab-
bate. Ita Bartholomæus de Vecchiis *diſput. 11. dub. 3.
n. 8.* quod etiam colligitur ex Navarr. *conſ. 32. de Regul.*
ubi dicit, Novitiatum non fuiſſe interruptum ex
eo, quòd quidam Novitius, animo fugiendi ſe abs-
condit in quadam camera, ubi repertus à Superiore,
& blanditiis illectus permanſit in Monaſterio: quod
etiam docet expreſsè Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15.
num. 7.*

Portellus *in dub Regul. verbo, Novitii annus, num.* 21
50. loquens de Ordine Minorum, dicit, quòd ſtatuta
generalia Toletana decernunt, quòd ſi Novitius ali-
qua de cauſa exierit, poſteà rediens Novitiatum inci-
piat; excipit tamen, ſi mutetur Novitius de uno Con-
ventu ad alium: hæc enim mutatio non discontinuat.
Et *eodem loco* notat, quòd ſtatutum generale non annul-
lat profeſſionem aliter factam, Unde, ſi Guardianus
bona fide oppoſitum faceret, factum teneret. Ita affir-
mat etiam Miranda *tom. 1. Manual. Prælat. q. 12. art.*
5. dicens, non poſſe Religionem facere ſtatutum, per
quod talis profeſſio annulletur; hoc tamen intelligen-
dum eſt juxta conſtitutionem Clementis VIII. & con-
ſtitutionem Urbani *ſuprà* poſitam de Novitiatu facien-
do in locis deſignatis.

Ex dictis ſatis conſtat, & præſertim ex decreto Con- 22
cilii Tridentini *ſuperius* ſæpè allegato, quòd Monaſte-
rium, ſicut & Novitius non poſſunt renunciare anno
Novitiatus: quod docent etiam Rodriq. *qq. regul. tom.
3. q. 14. art. 7.* Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 12.
concl. unica*, Beja *in reſponſ. caſ. conſcient. part. 4. caſu
ultimo, verſ. 3.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig.
lib. 5. q. 170.* Peregrin. *in privil. Cler. Theatin. cap. 1. lit.
C. §. 12.* Auguſtinus Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. alleg.*
102. *num.* 32. Navar. *conſ. 33. de Regul.* Rodericus à Cunha
in Comment. in cap. 1. num. 22. diſt. 54. ubi dicit, validè
diſpenſare Præpoſitum Generalem Societatis Jeſu poſt
exactum integrum annum Novitiatus; non tamen an-
te illum, cum Novitio ſuo, ut profiteatur, vel incorpore-
tur in eadem Societate ante decurſum biennium Novi-
tiatus.

Finito ergo tempore probationis, & completo 23
modo ſupradicto, idem Concilium Tridentinum *loco
citato, cap.* 16. decernit, quòd finito tempore Novi-
tiatus Superiores Novitios, quos habiles invenerint,
ad profitendum admittant, aut è Monaſterio ejiciant;
ſalvo tamen pio inſtituto Clericorum Societatis Jeſu
à Sede Apoſtolica approbato. Et Pius V. Sum. Pon-
tif. ſtatuit, ut Religioſi omnes, cujuscunque Regulæ
profeſſionem faciant, quorum habitus à ſæcularibus
Presbyteris eſt diſtinctus; nec obſtare, quòd tempore
profeſſionis Novitius eſſet jam moriturus; quia ſacra
Congregatio Concilii Tridentini, teſte Barboſa *de ju-
re eccleſiaſt. lib. 1. cap. 42. num.* 170. ſub die 26. Junii
1621. cenſuit, profeſſionem emiſſam, inſtante Abbatiſſa,
à puella, quæ jam compleverat annum Novitiatus,
& in morbum inciderat, & à Medicis dictum fuerat,
morituram, eſſe validam, etiamſi poſteà fuerit mors verè
ſequuta.

Durante autem tempore Novitiatus, & antequàm 24
emittatur profeſſio, cùm poſſit Novitius liberè exire,
ſicut & illum expellere poſſunt Superiores Monaſterii,
niſi

niſi recipiatur ab illis modo ſolito, oritur difficultas in tali receptione jam habita, & in Novitio jam recepto virtute ſupradicti anni probationis, an ſcilicet, datis votis, & Novitio recepto in Religionem, ante tamen profeſſionem factam, poſſint Abbates, & alii Patres illum recipientes, nova emergente cauſa, Novitium illum dimittere.

Reſpondeo affirmativè, interveniente gravi aliqua cauſa, ſive ſi aliqua vetus ignorata cauſa de novo ſciatur. Ratio eſt: quia probationis annus datur, tam in favorem Novitii, quàm Religionis, *cap. Ad Apoſtolicam. de regul.* ergo quocunque tempore, Novitiatu durante, conſtet Religioni, eum non eſſe admittendum, poteſt expellere. Ita Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. num. 117.* ubi idipſum confirmat hac ratione: ſicut revocari poteſt conſenſus ab altero conjuge ante ratum matrimonium, ſi aliquid ſuperveniat, quod ſi à principio adfuiſſet, non fuiſſent contracta ſponſalia, *cap. Quemadmodum, de jurejur.* Sanchez *1. de matrim. diſp. 62. num. 3.* ita à Conventu anta emiſſam profeſſionem revocari poſſunt ſuffragia: quia eodem modo loquimur de contractu matrimonii, ac de contractu profeſſionis: validum namque eſt argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale, *cap. Inter corporalia. de transf. Ep.* Idem affirmant Barthol. de Vecchiis *in praxi Novit. diſp 12. dub. 7.* & Laurentius de Peyrinis *loco cit. num. 117. in fine.*

25 Antequàm autem Novitius emittat profeſſionem, ſive exeat, aut expellatur à monaſterio, non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, nec ad obſervantias Regulares, ita ut dictas obſervantias, & ſtatuta non obſervando, peccatum committat, & pœnas transgreſſoribus debitas incurrat. Ita affirmant communiter Doctores, præſertim Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 2. q. 10.* Armilla *verbo, Novitius, n. 18.* Angelus *eodem verbo, §. 18.* Roſella *ſimiliter eodem verbo, num. 32.* Tabiena *num. 13.* Sylveſter *verbo, Religio, 5. q. 6.* Graffius *part. 1. deciſ. lib 3. cap. 5. n. 13.* Henriq. *lib. 7. cap. 22. num. 7.* & *lib. 6 cap. 16. num. 3.* Rodriq. *tom. 1. qq. regul. q. 21. art. 11.* Campanil. *in diverſ. jur. c. non. rubr. 12. cap. 3.* Coriol. *de caſib. reſerv. part. 1. ſect. 3. art. 18. n. 3.* Reginald. *in praxi, lib. 18. num. 384.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. n. 2.* Barthol. de Vecchiis *loco cit. diſput. 11. dub. 14. num 1.* Ratio eſt: quia, cum nondum ad numerum Profeſſorum ſit admiſſus, ſed in probatione detentus ad experiendum, an ſit admittendus, non debet ex vera juſtitia adſtringi legibus profeſſorum.

26 Non nego, quòd ex convenientia debeat, eiſdem legibus parere, ut probet, an poſſit eas in profeſſione conſtitutus obſervare, cùm propter talem finem ingreſſus ſit Religionem: & ex eadem convenientia debet eaſdem leges obſervare, ne aliis ſcandalum afferat, ut benè dicunt citati Authores, & præſertim Reginaldus, Campanilus, Angelus, & Tabiena *locis citatis*, imò ſi eas non ſervet, ejiciendus eſt, ut dicit Coriolanus *loco citato*, & Bariola *in aphor. verb. Novitius, in fine.* Et hæc de profeſſione expreſſa dicta ſufficiant.

QUÆSITUM XII.

In qua ætate debeant Abbates, & Prælati Regulares Novitios ad profeſſionem admittere: & an aliqua pœna afficiantur in hac re ſacris Canonibus contrafacientes.

SUMMARIUM.

1. *Novitius admitti non debet ad profeſſionem ante tempus ex decreto Concilii Tridentini ſtatutum.*
2. *Ætas ad profeſſionis validitatem neceſſaria eſt ſexdecim annorum, computanda de momento in momentum, & à die non tantum conceptionis, ſed etiam Nativitatis.*
3. *Abbas admittens Novitium ad profeſſionem ante tempus, peccat mortaliter, & poteſt puniri Judicis ſui arbitrio.*
4. *Superior in Ordine Mendicantium prohibetur ſub pœna excommunicationis admittere Novitium ad profeſſionem ante tempus, & ſuſpenditur admittens ab hujuſmodi receptione.*
5. *Fraude, vel dolo non intercedente, non incurritur prædicta pœna ſuſpenſionis.*
6. *Suſpenſionis pœna prædicta an habeat locum poſt decretum Concilii Tridentini.*

1 SAcroſanctum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 15.* expreſſè prohibet, ut non admittatur Novitius ad profeſſionem ante tempus, dum ait: *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, profeſſio non fiat ante decimumſextum annum expletum; nec qui in minori tempore, quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem admittatur: profeſſio autem anteà facta ſit nulla, nullamque inducat obligationem ad alicujus regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſervationem, aut alios quoscunque effectus.* De cujus materia multa tradit Barboſ. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3 alleg. 101. num. 3. cum ſequentib.*

2 Ætas autem ad validitatem profeſſionis requiſita eſt ſexdecim annorum completorum de momento ad momentum. Ita Gratian. *diſcep. forenſ. cap. 413. num 31.* & Sanchez *5. in Decal. cap. 4. num. 4.* Leſſius *lib. 2. de juſtit. cap. 41. dub. 7. num. 59.* Ricc. *1. part. prax. deciſ. 616.* & *part. 3 reſol. 322.* Farin. *1. part deciſ. 175. num. 7.* Rodriquez *tom. 3 qq. regul. quæſt. 15. art. 3.* Vecchius *de Novitus, diſput. 13 dub. 1. num. 1.* & habetur expreſſè ex Concil. Trident. cit. *cap. 15. de Regul.* Et hæc ætas non tantùm debet eſſe completa à die conceptionis; ſed etiam Novitiatus, ut communi uſu receptum eſt: nemo enim etiam conceptus, natus dicitur, antequam è matris utero egreſſus ſit. Ita Bonacina *in Decal. diſp. 4. quæſt. 2. punct. 7 §. 2. num. 10.* & Sanchez *ſimiliter in Decal. lib. 4. cap. 35. num. 4.*

3 Qua ſtante prohibitione præter peccatum mortale, in quod Abbas incidit admittens Novitium ad profeſſionem ante tempus à jure determinatum, uſurpando injuſtè patriam poteſtatem, poteſt etiam puniri Judicis ſui arbitrio. Gloſſ. *in cap. Ad Apoſtolicam, de Regular.* Et Prælatus, qui ad profeſſionem ante annum probationis integrum admittit in Ordinibus Monachorum non Mendicantium, peccat, ſi paſſim temerè, & inconſideratè admitti, ut *d. cap. Ad Apoſtolicam*, & Judicis ſui arbitrariis pœnis ſubjicitur.

4 In Ordinibus verò Mendicantium in virtute obedientiæ id facere prohibetur ſub pœna excommunicationis comminata *in cap non ſolum, de Regular. in 6.* & ipſo jure ſuſpenditur à receptione alicujus ad profeſſionem; non tamen ita ſuſpenſus exercendo ſpiritualia fieret irregularis: quia admittere ad profeſſionem eſt juriſdictionis, non Ordinis munus. Ita Gemin. *in d. cap. Non ſolùm, de Regular. in 6. num. 10.* Et licèt hæc prohibitio principaliter facta ſit Religioſis Ordinum Prædicatorum, & Minorum, ut habetur ex quampluribus Doctoribus à Sayro *de cenſ. lib. 5.* cumulatis, quos etiam ſequitur Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſput. 11. dub. 6. num. 1.* extenditur tamen hæc inhibitio ad omnes Mendicantes, prout colligitur *ex cap. Conſtitutionem, de Regul. in 6.*

5 Circa hanc inhibitionem tamen advertendum eſt, non inquiri pœnam in ipſa inflictam, niſi intercedat dolus, ſeu fraus: nam hujuſmodi pœna non imponitur niſi facere præſumentibus contra dicti canonis tenorem. Ita Barthol. de Vecchiis ſupracitatus *num 3.* ubi addit, quòd huic pœnæ nedum ſubjicitur Prælatus recipiens ad profeſſionem; ſed etiam ſinguli Religioſi, qui ad talem receptionem ſuffragium dederunt: at-

que

que ita reſolutum fuiſſe à Rota *deciſ.*108.*lib.*1. peoes Puteom affirmat, quod notat etiam Suar.*tom.*5. *diſp.*31. *ſect.* 6.*num.*6. Et hæc ſint dicta quoad pœnam ſuſpenſionis, qua, ut dixi, innodatus, admittendo ad profeſſionem, & exercendo ſpiritualia, non fieret irregularis, prout præter citatum Geminianum tenet Roſella *tit. Novitius*, *num.*6. Angelus *num.*4. Tabiena. *num.*5. Sylveſter *verbo, Religio*,3.*q.*17.& alii. Quoad excommunicationem autem *in d.c. Non ſolùm*, certum eſt, non incurri ipſo facto à Prælatis Mendicantibus recipientibus ad profeſſionem Novitium ante prædictam legitimam ætatem: quia non imponitur ipſo facto incurrenda; ſed comminatur tantùm.

Dubitari adhuc poteſt, an prædicta ſuſpenſio habeat locum poſt decretum Concilii de profeſſione facta ante legitimam ætatem. Et ratio dubii pro una parte eſſe poteſt: quia non videtur expreſsè per Concilium derogatum *d.cap. Non ſolùm*, ex alia parte, ſicuti per Concilii Tridentini decretum de nullitate matrimonii clandeſtini ceſſarunt pœnæ, quæ clandeſtinè contrahentibus ante dictum decretum erant inflictæ, ut tenent Doctores à Sanchez *lib.*3.*de matr.* relati *diſp.*2. *à num.*5. Ita in prædicto caſu dicendum videtur, cùm per decretum *cap.* 15.*ſeſſ.*25 .*de Regul.* annulletur profeſſio ante legitimam ætatem facta. Utraque pars probabiliter ſuſtineri poteſt, & ſecundam partem probabiliorem cum aliis tenet Vecchius *loco cit. num.*7. ubi *in fine* addit, quòd eſto, quòd dicta ſuſpenſio poſt decretum Concilii maneat in ſuo robore; tamen Religioſi, ita ſuſpenſi poſſunt abſolvi, & rehabilitari à ſuis Superioribus vigore ſuorum privilegiorum, ut deciſum fuit à Rota coram Puteo *lib.*1.*deciſ.* 95. Atque ita ad cautelam conſulerem Religioſos facere, ut in foro conſcientiæ, prout debent, tutiorem partem eligant, ſuæque conſcientiæ ſecuriùs conſulant.

QUÆSITUM XIII.

Utrùm in quacunque Profeſſione, tam expreſſa, quàm tacita, idem tempus, & ætas in Novitiis requiratur.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſio duplex, expreſſa, & tacita.*

2 *Ad profeſſionem expreſſam quid requiratur.*

3 *Profeſſionem, tam expreſſam, quàm tacitam, poſt Concilium Tridentinum nemo poteſt ante decimumſextum ætatis ſuæ annum emittere.*

4 *Profeſſio ante ſexdecim annos nulla eſt, etiam in vim voti facta.*

5 *Ante Concilium Tridentinum in qua ætate maſculi, & in qua ætate fœminæ profeſſionem emittere valebant.*

6 *Profeſſio tacita ad hoc ut inducatur, requiritur, ut Novitius deferens habitum Profeſſorum, illum ſuſceperit coram Abbate, & aliis: deferat habitum intra ſepta Monaſterii, num.*7. *& ſciat tales actus eſſe profeſſorum, num.*8. *& eos eliciat animo profitendi, num.*9.

10 *Profeſſio tacita non eſt ablata per Concilium Tridentinum.*

11 *Habitus Novitiorum diſtinguitur ab habitu Profeſſorum, per cujus tantùm declarationem inducitur tacita profeſſio.*

12 *Profeſſio tacita inducitur etiam ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum.*

1 PRofeſſio, ſecundùm D. Thom. 2.2. *q.* 188. *art.*7. eſt ſolenne votum, quo quis efficitur Monachus. Et eſt duplex, expreſſa, & interpretativa, ſive tacita. Expreſſa fit in manu accipientis illam legitimè, *c. Ad Apoſtolicam, de reg.* Tacita fit ſine voce, & ſcriptura, modis, quibus infra ſecundùm Joan. Andr. & Panorm. *in cap. Vidua, de Regular.*

2 Incipiendo igitur, de expreſſa profeſſione dico, ad ejus valorem requiri libertatem perfectam conſenſus; & ideò uſque ad puberem ætatem non eſſe validam: quia ad illam uſque ætatem non eſt efficax conſenſus. Ita D. Thom. 2.2.*q.*189. & promittuntur in illa tria vota eſſentialia, ſicut communiter Doctores *in dicto cap. Ad Apoſtolicam.* Et ad illam ſpectant ea, quæ hactenus diximus, præſertim quæ præcipiuntur à Concilio Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regul. c.*15. & 16.

3 Quibus præmiſſis, notandum, quòd poſt Concilium Tridentinum nemo poteſt, nec tacitam, nec expreſſam profeſſionem emittere ante decimumſextum ætatis ſuæ annum expletum; & ſi aliter fieri contingat, profeſſio erit ipſo jure nulla, ut habetur in dicto Concil. *in loco cit. cap.*15. per hæc verba: *In quacunque Religione, tam virorum, quàm mulierum, profeſſio non fiat ante decimumſextum ante annum expletum. Profeſſio autem antea facta nulla ſit, nullamque inducat obligationem ad alicujus Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obſervationem, aut ad alios quoſcunque effectus.* 4 Per quæ verba dicunt Doctores, quòd profeſſio antea facta nullius erit momenti, etiam in vim ſimplicis voti, ut ait Cajet. 2. 2. *q.*88. *art.*9. *verſ. Tertiò eſt not.* ubi dicit, votum Religionis ſolenne, quod propter aliquem defectum non valet pro ſolenni, nec etiam valere in vim voti ſimplicis, *per cap.*1. *de Regular. in* 6.

5 Eſt etiam advertendum circa prædicti ſacri Conc. decretum, quòd de jure antiquo maſculi poſt decimumquartum, fœminæ poſt duodecimum annum expletum profeſſionem emittere poterant, ſicut ſuperiùs diximus *quæſt.*11. juxta *d.cap.*1.*de Regular. in* 6. & Gloſſ. *in cap. Etiam, & cap.*1.20.*q.* 1. *& in Clement. Eos, de Regular.* Quod erat intelligendum, dummodo ad eorum ingreſſum, ſuorum parentum, ſive tutorem aſſenſus acceſſiſſet: aliàs enim cùm adhuc eſſent impuberes, nec poſſent de ſeipſis diſponere, nec contra ſuorum parentum, vel tutorum voluntatem Religionem intrare valerent ante pubertatis annum, qui in pueris eſt decimusquartus; in puellis verò duodecimus, proculdubio à ſuis parentibus, ſive tutoribus, revocari poterant. Advertendum inſuper, quòd tempus ſexdecim annorum expletorum ſufficit in quacunque Religione, etiam in Inſulis, & ubi Congregatio durior videretur, cùm *cap. Quia in Inſulis, de Regular.* ſit conſuetudine abrogatum, ut ait Sylv. *verb. Religio*,3.*q.*2.*in fine*, Lzl. Zecch. *de Rep. eccleſ. tit. de regular. cap.*3.*n.*11.

6 Ut autem revertamur ad profeſſionem tacitam, ſive interpretativam, propter quam hæc præmiſſa ſunt; dicendum eſt, quòd ad hoc, ut inducatur profeſſio tacita, primò requiritur, ut ſic habitum deferens illum ſuſceperit coram Abbate, & omnibus aliis ſimul, ut dicunt Menochius *de præſumpt. lib.*6.*præſumpt.*83 *num.*9. Stephanus Gratianus *diſcept. for. cap.* 640. *n.*37. Barthol. de Vecch. *loco citato, diſp.*13. *dub.*8. *num* 4. alias, ſi aliquis per ſeipſum habitum aſſumeret Profeſſorum, non ſe obligaret Religioni, ſicut dicunt Gratianus *loco cit. cap.* 640. *num.*39.

7 Secundò, requiritur ad hoc, ut inducatur profeſſio tacita, ut habitus ſuſceptus intra ſepta Monaſterii deferatur, ut diffinivit S. Rota Romana *in Meten. penſionis*, 25. Maji, coram bon. mem. Ubaldo, ſicut etiam dicunt Menochius *loco cit. præſumpt.*73 *num.*15. & Azor. 1. *tom. inſtit. moral. lib.*12. *cap.*5.*q.*3. ſi enim deferatur extra Monaſterium, non inducetur tacita profeſſio, ut benè probat Barthol. de Vecch. *loc. cit. n.*4.

8 Tertiò, ut actus, per quos tacita profeſſio fieri debeat, non ſolùm ſponte, ſed etiam ſcienter, ita ut ſciat illis utens ad ſolos Profeſſos illius Religionis pertinere, ut dicunt ferè omnes Doctores ſupracitati, qui affirmant, iis actibus utentem non debere ignorare, per illos etiam tacitam induci profeſſionem.

9 Quartò, oportet, utentem his actibus habere animum,

mum, profeſſionem emittendi, & non ſufficit, ſe habere negativè, ſcilicet, animum non habere non profitendi, ut dicunt Barthol. de Vecch. *loco cit. num.* 7. & Navarr. *comm.* 4. *de Regul. num* 75. quibus poſitis:

10 Sciendum eſt, per Concilium *d. ſeſſ.* 25. *cap.* 15. & 16. *de Regal.* non tolli profeſſiones tacitas, ut falsò quidam dixerunt; ſed illas in ſuo priſtino valore adhuc manere: Concilium enim Tridentinum quoad profeſſiones correxit jus antiquum, ut non inducantur niſi expleto Noviriatus anno, & expletis ſexdecim annis profitentium: ut dicunt Azor. *tom.* 1. *Inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 6. Navarr. *lib.* 3. *conſ.* 28. *num.* 5. Gratianus *tom.* 4. *diſcept. forenſ. cap.* 640. *num.* 34. Sorbus *in compend. priv. tit. Novit. de Novitiorum profeſs. verſ. Quidautem*, Beltraminus *in addit. ad deciſ.* 385. *num.* 6. Rotæ coram Greg. XV. quod etiam fuit reſolutum à d. Rota *deciſ.* 579 *num.* 2. *part.* 1. *recent. & in una Vlubenen. profeſſionis*, 10. Decembris, 1621. coram Domino meo Merlino: & ita declaraſſe S. Congregationem Cardinalium affirmat Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſpat.* 13. *dub.* 8. *num.* 1. ubi notat, rariſſimè contingere poſſe poſt Trid. Concilium, validè fieri hanc tacitam profeſſionem. Unde dicit ipſe *num.* 2. quemadmodum jure antiquo tacita profeſſio duplici modo emitti poterat; ita etiam poſt Tridentinum iis duobus modis poteſt emitti. Primò, per habitus Profeſſorum delationem. Secundò, per exercitium actuum, qui tantùm ad Profeſſos ſpectant. Quare in Religionibus, ubi Novitiorum habitus non diſtinguitur ab habitu Profeſſorum, per illius delationem inducitur tacita profeſſio, ſi Novitius per annum integrum, & continuum illum deferat, ac expleto 16. anno ſuæ ætatis juxta Concilium *loco citato.* Sic notant Maſcardus *de probat. concl.* 1237. *num.* 15. Navarr. *d. comm.* 4. *de Regul. num.* 74. Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 83. *n.* 25. Sanch. *tom.* 2. *de matr. lib.* 5. *cap.* 3. *num.* 32. & 33. ubi dicit, textum *in cap.* 1. *de Regal. in* 6. non eſſe correctum *per Clem. final. eod. tit.* & d. Clement eſſe intelligendam juxta diſtinctionem factam *in d. cap.* 1 & Barthol. de Vecch. *loco cit. dub.* 8 *num.* 10. dicit, quòd ſtatim impleto anno probationis inducitur profeſſio tacita concurrentibus quatuor conditionibus, quas ibi enumerat *num.* 3. 4. 5. 6. & 7. de quibus *ſuprà* diximus juxta mentem DD. in quacunque conditione citatorum. Et ſubdit idem Bartholom. de Vecch. *num.* 12. quòd in Religionibus, ubi patenter diſtinguitur habitus Novitiorum ab habitu Profeſſorum, inducitur tacita profeſſio per exercitium proprii actus Profeſſorum, quando concurrentibus dictis conditionibus, Novitius ille expleto ſextodecimo ſuæ ætatis anno modo ſuperiùs dicto, & expleta probatione, ſe ingerit actui jure, vel conſuetudine profeſſis tantùm competenti, ac perſeverat in hoc propoſito per triduum. Ita Barthol. de Vecch. *loco citato*, idem affirmat D. meus Auguſtinus Barboſa *de jur. eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 162 ubi ſubdit, quòd profeſſio tacita dicebatur etiam, quæ fiebat ante probationis tempus impletum; ſed ex ſola Profeſſorum habitus delatione in legitima ætate ſponte, & ſcienter facta, ac triduo voluntariè retento tali habitu, quæ profeſſio, licèt non induceret obligationem ad talem Religionem in ſpecie retinendam; ad Religionem tamen ſimpliciter adſtringebat, quod probat *ex cap. Conſtitutionem, de regul. in* 6. quod etiam docent Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 25. *num.* 22. Azor. 1. *part. inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 4. *q.* 3. Roder. *tom.* 3. *qq. regul. q.* 1. *art.* 2. Barthol. de Vecch. *loc. cit. dub.* 8 *n.* 9. Hodie tamen per Concilium Tridentinum prædicta tacita profeſſio ablata eſt, ut dicit idem Barboſa *loc. cit. num.* 163. *in fine.*

11 Notandum tamen eſt, cum Barthol. de Vecch. *loco citato*, & Barboſa *ſimiliter loco cit. n.* 164. quòd ad tollendas diverſas difficultates, quæ circa profeſſionem tacitam poſſunt oriri, fuit neceſſarium, ut in Religionibus conſtitueretur, ut habitus Novitiorum diſtinguatur ab habitu Profeſſorum, ſive in colore, ſive in ſciſſura, ſive alia forma, ſive benedicatur in Profeſſis: in Novitiis autem non, ſive aliquid fiat, per quod Novitiorum habitus à profeſſorum habitu diſcernatur. Unde colligitur, quòd ubi habitus Novitiorum patenter ab habitu profeſſorum diſtinguitur, tunc per quamcunque delationem annualem habitus Novitiorum non inducitur tacita profeſſio, ut dicunt Navarr. *comment.* 4. *de Regul. num.* 74. Angelus *verbo, Novitius, num.* 12. Sylveſter *verbo, Religio, q.* 9. Barbaria *conſ.* 59. *num.* 3. *in fin. volum.* 2. Stephanus Gratianus *diſcept. foren. cap.* 640. *num.* 21. Bartholomæus autem de Vecch. *loco cit. dub.* 8. *num.* 9. intelligit ex ſola habitus delatione: quia ſi in eodem habitu probationis Novitius ſe ingereret alicui actui competenti tantummodo Profeſſis, & perſeveraret triduo, eſſet tacitè Profeſſus. Et *num.* 11. dicit, quòd cùm Concilium Trid. *loco cit.* exigat ætatem ſexdecim annorum, ideò hodie non inducitur profeſſio tacita, niſi expleto hoc tempore.

Similiter ex ſuſceptione ſacrorum Ordinum inducitur tacita profeſſio, ut firmavit ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in una Beneventana*, 20. Decembris 1619. in hæc verba: *Cum Frater Andreas Ponſectus in Religione per olleunniam permanſiſſet, abſque eo, quòd profeſſionem emiſiſſet, dicto autem tempore Patre Magiſtro Curtaro inſtante ſacros Ordines ſuſcepiſſet, petiit facultatem habitum dimittendi ſibi concedi: Sacra autem Congregatio reſpondit, quod ſuſceptio Ordinum profeſſionem tacitam inducit.* 12

QUÆSITUM XIV.

Vtrùm oporteat profeſſionem fieri in manibus Abbatum, & aliorum Prælatorum Regularium, vel de ipſorum licentia.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſio expreſſa neceſſario eſt facienda in manu Abbatis, vel alterius de ejus licentia.*
2 *Monachus, ſi ſuſcepit aliquem ad profeſſionem ſine Abbatis Superioris licentia, ad hoc, ut profeſſio valida ſit, debet per Abbatem ratificari.*
3 *Abbate mortuo, in cujus manibus ſit emittenda profeſſio.*
4 *Abbates, & Superiores habent authoritatem, quæ eſt neceſſaria ad validitatem profeſſionis.*

PRofeſſio eſt neceſſariò facienda in manu Abbatis, 1 ſeu alterius ſpecialem ad id ab eo licentiam obtinentis. Ita tenet Innoc. *in c. Porrectam, de Regal.* Idem Panorm. *in cap. Ad Apoſtolicam, n.* 4. *eod. tit.* ubi notat, quòd ad hoc, ut quis obligetur Religioni, oportet, quòd profeſſio recipiatur per Abbatem, vel per alium ejus nomine, qui ex parte Dei, & Religionis, traditionem, quam facit profitens, recipiat, ut docet Peyrinus cum multis allegatis *tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 3. *cap.* 1. §. 5. *num.* 135. Nam ad hoc ut profeſſio ſit valida, non ſufficit ſola profitentis traditio, niſi adſit perſona legitima habens facultatem acceptandi talem profeſſionem, & incorporandi profitentem Religioni, eumque obligandi: & hic debet eſſe, vel Abbas, vel qui Abbatis vice, & poteſtate de ipſius licentia gaudet: quia, cùm profeſſio ſit quidam contractus oneroſus, quo profeſſus fidem ſuam Deo promittit, Religionique obligatur; quo ſimiliter Religio ipſa obligatur Religioſo ad retinendum, & alendum illum; neceſſe eſt, ut ſicut cæteri contractus, & obligationes in unius conſenſu tantùm conſiſtere non poſſunt; ſed duplici perſona poteſtatem obligandi habente indigent, *juxta l. In omnibus, ff. de act. & oblig. & l. Sicut, C. eod.* ita & in hoc contractu profeſſionis oportet, ut adſit, qui profitentem recipiat, ipſumque valeat Religioni incorporare, qui erit Abbas, vel Superior, vel alius ab eo poteſtatem habens, ut dicit Panormit. *ubi ſuprà*: & Mirand.

 in Ma-

in Manual. Prælat. tom. 1. q. 24. art. 3. concl. unica. Ant. Perez *in comment. Reg. ſancti Benedicti, c. 58. n. 28. verbo, Et Abbatis præſentis.* Læl. Zecch. *de Repub. eccleſ. tit. de Relig. cap. 3. n. 11 verſ. Nonò requiritur.*

2 Quòd ſi Monachus ſuſcipiat aliquem ad profeſſionem ſine mandato Superioris; tunc ad hoc, ut profeſſio ſit valida, debet ratificari per Abbatem, ex Sylveſtro *verbo, Religio, 3. num. 13.*

3 Dices, ſi Abbas moriatur, in cujus manibus debet fieri profeſſio? Reſpondeo, ſi receptio pertinet tam ab Abbatem, quàm ad Conventum, poteſt fieri coram Conventu, qui nomine futuri Abbatis eam recipiat, ſecùs verò, ſi ad Abbatem ſolùm ſpectet, *cap. fin. de Regul. in 6.* Sed in hoc caſu maximè in Congregationibus Monachorum in manu Prioris, vel alterius Vicarii, ad quem tota Monaſterii poteſtas poſt mortem Abbatis devolvitur, faciendam eſſe exiſtimo, niſi alia ſit conſuetudo, vel privilegium, aut conſtitutiones contrarium docentes.

4 Ideò dicitur, quòd profeſſio debet fieri in manibus Abbatis, ſive alterius Superioris: quia Abbates, & Superiores habent authoritatem, quæ neceſſaria eſt ad validitatem profeſſionis, ut habetur *in cap. Ad Apoſtolicam, de Regul. & cap. Porrectum, 13. eodem tit.* quod etiam affirmant Doctores, & præſertim Leſſius *lib. 2. de juſt. & jur. cap. 41. dub. 7. num. 61.* Sanchez *lib. 5. in præcept. Decal. cap. 4. num. 62.* Navarr. *comm. 4. de Regul. num. 74.* Innoc. *in d. cap. Ad Apoſtolicam.* Reginald. *in prax. lib. 18. num. 385.* Azor. *tom. 2. inſt. moral. lib. 12. cap. 5. q. 7.* Mirand. *tom. 1. Manual. Prælat. q. 24. art. 3.* Barboſa *in d. cap. Porrectum, de Regul. n. 3.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. q. 238. n. 4.* Sylveſt. *verb. Religio. 3. q. 13.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 11. num. 1.* Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp. 13. dub. 2. num. 5.* Nec obſtat *cap. Conſuluit, qui Clerici,* ubi dicitur, profeſſionem poſſe emitti ſuper Altare: nam hic textus intelligitur, acceptante eo, qui poteſtatem habet admittendi ad profeſſionem, ut docent Doctores *in d. cap. Scribentes.* Ancharanus *n. 3.* Hoſtien. *n. 13.* Abbas *num. 10.* Joan. Andr. *num. 4.* Sylveſt. *verb. Relig. 3. q. 18. d. 2.* Navar. *comm. 4. de Reg. num. 74.*

QUÆSITUM XV.

Utrùm Abbas ſolus, ſine Monachorum conſenſu, vel conſilio, poſſit ad profeſſionem Novitios recipere.

SUMMARIUM.

1 *Abbas an poſſit incorporare aliquem Monaſterio, & quid circa hoc ſentiant Doctores.*

2 *Religionis præcipua debet Abbas explicare cum conſilio Capituli.*

3 *Conſilium ubi requiritur à jure, niſi adhibeatur, actus eſt nullus.*

4 *Suffragia Monachorum Abbati conſultiva ſunt, non deciſiva.*

5 *Conſtitutiones, & privilegia Religionum in hac re ſunt attendenda.*

6 *Monaſteris tota poteſtas de jure ad Abbatem pertinet.*

7 *Suffragia in admiſſione Novitiorum ad profeſſionem, ſunt deciſiva, non tantùm conſultiva.*

8 *Conſenſus majoris partis Capituli requiritur ad hoc, ut Novitius ad profeſſionem admittatur.*

1 HAc de re idem dici poteſt, quod *quæſito primo* diximus: procedit enim paritas, & conſequentia, de facultate admittendi ad Religionem ad facultatem profeſſionis vota ſuſcipiendi; ſed abs re non cenſemus, vel dicta iterum referre, vel aliqua dictis addere. Unde dico *in cap. Ad Apoſtolicam, de Regular.* videri Abbatem poſſe incorporare aliquem Monaſterio, dum ibi dicitur: *Abbate per ſe, vel per alium profeſſionem recipiente monaſticam.* ubi ſupponitur, poſſe Abbatem abſque alia conditione id exequi. Joannes Andr. tamen ibi & Oldr. *conſ. 16. contr.* & Lap. *alleg. 32.* aſſerunt, neceſſe eſſe Fratrum conſilia petere, priusquàm ipſe Abbas Novitios ad Religionis profeſſionem admittat.

Sed Panorm. poſtmodum diſtinguit, ſpectandam eſſe conſuetudinem, ut annuit tex. *in cap. final. de Regularib. lib. 6.* Ceſſante verò conſuetudine, Abbatem hoc facere debere cum conſilio Capituli, per id, quod in Regula habetur; ſcilicet, quòd præcipua Religionis Abbas ex- 2
plicare debet cum conſilio Capituli: at creatio Monachorum, & admiſſio ad profeſſionem eſt de præcipuis: ergo cum conſilio Fratrum exequi debet. Et probatur exemplo poſito *in cap. Cùm in Eccleſiis de præben. lib. 6.* ubi, quando beneficiorum collatio, aut præbendarum facienda imminet, abſentes Canonici, ſi commode fieri valeat, ſunt vocandi, niſi conſuetudo habeat, eos ad talia non vocari. Unde infertur, quòd de jure communi non valet Monachi receptio per Abbatem facta ſine conſilio 3
Conventus: nam, ubi requiritur à jure conſilium, niſi adhibeatur, actus eſt nullus, ut *ex text.* not. juncta Gloſſ. *in cap. Novit. de his, quæ fiunt à Præl.* ubi, ex quo unum corpus, Prælatus, & Capitulum ſunt, non decet Prælatum omiſſis membris, & ſine conſilio Fratrum, quorum eſt caput, perſonas inſtituere: & ideò creatio Monachi ſpectat ad ſolum Abbatem, quando Religio habet ad hoc talem conſuetudinem, aut privilegium: ubi verò non adeſt talis conſuetudo, aut privilegium, ſeu regula, penes Abbatem, adhibito Conventus conſilio, reſidet hujuſmodi facultas. Barthol. de Vecchiis *in praxi ſervanda in admittendis ad Religionis ſtatum Novit. diſp. 7. dub. 4. n. 4. & diſp. 12. dub. 1. n. 8.* Cavaler. *deciſ. 525. num. 3.* & alii citati per Barboſ. *in collect. ad d. c. ult. n. 2. de Regularib.* Demum Panormit. addit, & tenet, Abbatem teneri tantummodo petere Fratrum conſilium, non verò ſequi illorum judicium; ſed ſatis eſſe requirere, & expectare reſponſum: & quamvis diverſam ſententiam habeant, ipſe ſuam exequi; quamvis contraria ſit. Hinc 4
loquens de Abbate Regulæ S. Benedicti *cap. 3.* ait: *Et audiens conſilium Fratrum, tractet apud ſe prudenter; & quod utilius judicaverit, faciat.* Ex quibus verbis concludunt Expoſitores ejuſdem Regulæ, & præcipuè Ant. Perez *ibi, n. 4.* ſuffragia Monachorum Abbati conſultiva eſſe, non deciſiva. Et hoc etiam rationi congruum eſt: nam ubicunque conſilium alicujus requirere debet, non tenetur illud exequi, ut *in cap. Cùm in veteri de elect.* & per Bart. *in l. prima. §. Si plures. ff. de exercit. act.* & *in c. Cùm olim. de arbitris.* Et ſic intelligitur *cap. Novit.* juncta Gloſſ. *de his, quæ fiunt à Prælatis,* ſcilicet, (ut Doctores ibi exponunt,) conſultationem illam eſſe neceſſariam ad valorem actus; non autem neceſſarium ſequi judicium Conſultorum: aliud enim eſt conſilium, aliud conſenſus: & hoc modo poteſtate ſua poterit in ſuſceptione profeſſionis Abbas uti. Ita tenet Navar. Panorm. ſententiam ſequens *comm. 3. de Regular. n. 5.* & ita Sylv. *verb. Religio, n. 13.*

Dico tamen, quòd in unaquaque Religione ad illius 5
Regulas, & conſtitutiones recurrendum eſt, & ad privilegia per Sedem Apoſtolicam unicuique conceſſa: quòd ſi nec in Regula, nec in privilegiis, aut pontificis approbationibus, (quod vix accidere poteſt,) ſpecialis & propria hujus rei declaratio continеatur, præcipuè; tunc attendenda eſt conſuetudo, ut Gloſſ. Panorm. & omnes citati Authores aſſentiunt; & hujuſmodi poteſtas erit apud illum, qui conſuetudine præſcripta illius uſum habuerit. Vix autem cogitari poteſt caſus moralis, in quo, vel ex Regula, & privilegiis, vel ex conſuetudine conſtet, apud quem ſit hæc poteſtas. Si autem talis caſus admittatur, vel potiùs fingatur pro monaſticis Religionibus, rectè tunc dicetur poteſtatem hanc de jure communi eſſe penes Abbatem, tunc propter *cap. Nullum 18. q. 2.* ubi habetur, ut de cætero fideliter, & ſtudioſè univerſa,

verſa, quæ vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem ejuſdem Monaſterii pertinent, Abbatis ſollicitudo, ad quem poteſtas tota pertinere convenit, debeat adimplere, ubi Gloſſ. notat, particulam illam, *tota*, ſignificare, quòd poteſtas ad Abbatem pertineat, non ad Monachos: & ſic intellexit Joannes Andr. & ſic Panorm. ſequitur, & ſic alii. Quibus etiam adde, quòd poteſtas Abbatis in ſuo ordine eſt perfectè monarchica; ſicut Ducis in exercitu: & ideò de ſe ſufficit ad recipiendos ad profeſſionem Monachos, vel milites, niſi aliunde, vel per regulas, vel per privilegia, vel per conſuetudinem limitetur. Ita Suar. *tom. 3. lib. 5. de ingreſſu Religionis, ac Novitiatu, cap. 10. n. 5. & 6.*

7 Verum quidem, quòd in omni ferè Religione vota capitularia Fratrum ad admittendum Novitium ad profeſſionem, non ſolùm ſunt conſultiva, ſed etiam deciſiva: atque ita longa conſuetudine introductum eſt, ut non modò Fratrum; ſed etiam majoris partis Capituli conſenſus requiratur: qua ſtante conſuetudine,

8 Dico, quòd ad admittendum Novitium ad profeſſionem requiritur conſenſus majoris partis Capituli, ut habetur in Gloſſ. *verbo, Non facit. in cap. Porrectum de Regul.* quod etiam affirmat Sanchez *in Decalog. lib. 5. cap. 4. n. 4.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 10. num. 4.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 41. dub. 7. num. 61.* Anton Cucch. *lib. 3. inſtit. major. tit. 1. n. 56.* Emmanuel Sà *in aphoriſ. verbo, Religio, num. 65.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. l. 5. q. 239.* Lapus *in alleg. 51. num. 3.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 20. q. ult.* Menoch. *de præſumpt. lib. 7. præſumpt. 83. n. 9.* Rodriquez *tom. 3. qq. reg. q. 17. art. 7.* Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp. 12. dub. 1.* Laurent. de Peyrin. *tom. 2. de prælat. q. 3. cap. 1. n. 135.* Barboſ. *de jur. eccleſ. lib. 1. c. 42. num. 146.*

QUÆSITUM XVI.

De conditionibus validæ profeſſionis.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſionis validæ conditiones ſunt, ut nullus admittatur ad profeſſionem ante decimumſeptimum annum expletum.*

2 *Probatio per annum continuum de momento in momentum.*

3 *Authoritas Superioris acceptantis.*

4 *Obligatio profitentis, qui debet habere animum ſe obligandi.*

5 *Approbatio Religionis, & votorum, ut n. 7.*

6 *Conſenſus majoris partis Monaſterii.*

8 *Libertas in emittente profeſſionem, & num. 9.*

10 *Profeſſio debet eſſe ordinata ad debitum finem.*

11 *Profeſſio fœminarum debet fieri in Monaſteriis mulierum; & maſculorum in Monaſteriis virorum.*

12 *Profeſſio non debet fieri cum conditione, & pacto de retinendo proprio, quomodo intelligatur, num. 13. & 14.*

15 *Profeſſio an valeat facta cum reſervatione facultatis teſtandi.*

16 *Profeſſio quando dubitatur, an ſit valida, præſumendum de validitate.*

17 *Profeſſio nulla ex quocunque defectu nullam ex ſe inducit obligationem, niſi profitens vovendo independenter à pro-feſſione intenderet ſe obligare.*

1 Ex dictis eliciuntur præcipuæ conditiones profeſſionis validæ, quarum prima eſt, ut nullus admittatur ad profeſſionem, niſi decimumſextum annum ſuæ ætatis compleverit, ex Concilio Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 15.*

2 Secunda: ut Novitius maneat in probatione per continuum annum, quo anno non expleto de momento ad momentum, profeſſio erit nulla.

Tertia eſt authoritas Superioris acceptantis ad Religionem, tanquàm unus ex duobus contrahentibus regularem ſtatum, ut diximus. 3

Quarta eſt obligatio alterius contrahentis, nempe, ſubditi profitentis, ſaltem tacitè: oportet enim, ut ſic intendat ſe obligare Deo, & Religioni, alioquin in foro conſcientiæ non obligabitur, quamvis in exteriori foro ad ſcandalum evitandum ad obſervantiam Regulæ teneatur. Ita Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. c. 41. dub. 7. num. 60.* Azor. *tom. 1. inſt. moral. lib. 12. cap. 5. q. 1.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 20. num. 3.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. q. 237. num. 2.* Navarr. *lib. 3. conſ. de Regul. conſ. 15. num. 13.* Graſſ. *1. par deciſ. lib. 3. cap. 5. num. 28.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp. 13. dub. 1. num. 13.* Emmanuel Sà *in aphoriſ. verbo, Religio, n. 15.* Ratio eſt: quia nulla promiſſio, ſive votum ſine voluntate obligandi per ſe obligat, cum tota obligatio à libera voluntate obligandi dependeat, ut docet Sanchez cum multis allegatis *lib. 4. in præcept. Decalog. cap. 1. n. 23.* quæ quidem obligatio requiritur etiam ex parte perſonæ legitimè recipientis obligationem pro parte Dei, & Religionis, cùm profeſſio regularis ſit ad inſtar contractus humani, qui mutuo conſenſu partium perficitur. 4

Quinta, requiritur ad validitatem profeſſionis probatio Religionis: quia non eſt valida profeſſio facta in Religione, quæ non fuerit approbata in Religione approbata, *ex cap. unico, de voto, in 6.* ſimul. cum Gloſſ. & docent Barboſa. *de jur. eccl. lib. 1. cap. 42. n. 149.* Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp. 13. dub. 1. num. 3.* 5

Sexta, ad validitatem profeſſionis requiritur conſenſus majoris partis Monaſterii, ſine quo conſenſu Abbas nullum poteſt admittere ad profeſſionem, ut diximus, ſervata tamen conſuetudine, & conſtitutionibus uniuscujusque Religionis. 6

Septima, requiritur præterea ad validitatem profeſſionis, approbatio votorum: nam profeſſio facta alterius voti, quàm trium illorum, ſcilicet, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, vel tantùm unius, vel alterius ex illis tribus; non autem ſimul trium illorum, profeſſio nulla eſt, & invalida, ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. cap. 1.* & præter ſupradicta vota, poterit Abbas Generalis ſimul cum Capitulo aliqua ſtatuta ſtrictiora efficere pertinentia ad Regulam promiſſam, & ad ejus obſervantiam, ut dicunt Doctores, & præſertim Rodriq. *qq. regul. tom. 1. q. 44. art. 1.* Navarr. *comm. 4. de Regul. num. 40.* Bartholom. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 6. q. 123.* Azor. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 13. cap. 8. q. 2.* 7

Advertendum tamen eſt, quòd profeſſio non erit irrita, ſi fiat contra formam prædictorum ſtatutorum, niſi Regula ab Apoſtolica Sede approbata exprimat profeſſionem alia forma factam, fore irritam, ex Gloſſ. *verbo. Profeſſio, ult. in cap. Porrectum* ubi Abbas *n. 13.* Azorius *loco cit. lib. 13. cap. 5. q. 7. in fin.* Sylveſt. *verbo, Religio, 3. q. 1. in fine.*

Octava, debet profeſſio eſſe libera, qua de cauſa ſacra Rota mandare ſolet, explorationem voluntatis mulieris debere fieri in loco non ſuſpecto, ad hoc, ut conſtituta in plena libertate propalare poſſit ſuam voluntatem ſine metu. Ita refertur *in deciſ. Seraphini, deciſ. 1166.* Unde profeſſio facta gravi metu, & injuſtè incuſſo, irrita eſt, necnon ſi error, ſeu dolus circa ſubſtantialia interveniat, Ita Vecch. *loco citato, n. 8.* 8

Nona, ad validitatem eandem requiritur, ut profitentes ſint in libertate conſtituti: ideò Epiſcopus non poteſt profeſſionem emittere, cùm ſit alligatus ſuæ ſponſæ, ſcilicet, Eccleſiæ: & illam emittens ſine licentia Summi Pontificis, reddit profeſſionem nullam, de qua re latè Sanchez *in præcepta Decal. lib. 4. cap. 26. n. 6.* cum multis aliis ab eo allegatis. Similiter ſervus profiteri non poteſt invito domino ſuo, ut *ſuperiùs* diximus; nec etiam obſtrictus vinculo matrimoniali poteſt profiteri ſine licentia 9

centia alterius conjugis, & ſine aliis conditionibus. Vide Sanchez *lib. 7. de Matrim. diſp. 33. & ſeqq.* Filii etiam habentes parentes in neceſſitate conſtitutos, non debent profeſſionem emittere: quod ſi faciunt, non tamen abſque peccato, licèt emiſſa profeſſio valeat, ut dicunt Leſſius *2. de juſt. & jur. dub. 3. num. 34. cap. 41.* Navarr. *l. 3. conſ. de Regul. conſ. 3.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 4. cap. 20. num.* 10. idem de patre relinquente filios in eadem neceſſitate. Similiter non debet recipi ad profeſſionem obnoxius reddendis ratiociniis, ut notat Navar. *loco citato*: quia in libertate non eſt conſtitutus, ſicut & alii ſupradicti.

10 Decima, ad validitatem etiam profeſſionis requiritur, ut profeſſio illa ſit ordinata ad debitum finem, ne reddatur invalida, ut in multis caſibus contingere poſſe affirmat Barthol. de Vecch. *loco cit. num.* 14.

11 Undecima, ad validitatem profeſſionis mulierum requiritur, ut profiteantur in Monaſteriis mulieribus deſtinatis; ſicut ad validitatem profeſſionis maſculorum requiritur, ut fiat in Monaſterio virorum, ut, ſcilicet, in eis commorentur, & habitent.

12 Duodecima, ad eandem validitatem neceſſarium eſt, ut profeſſio fiat ſine conditione, pacto, ſeu modo de retinendo proprio: quia vitiatur ex tali conditione quoad ejus ſubſtantiam, ut dicunt Doctores, & præſertim Riccius *in deciſ. Cur. Archiep. Neapol. deciſ.* 340. *num.* 11. *part.* 4. Barthol. à S. Fauſt. *in theſ. Relig. lib.* 8. *q.* 21. Bonacina *de clauſ. & pœn. eam viol. impoſit. q. 2. punct.* 10. *diff.* 2. §. 1. *num.* 4. Rodriq. *qq. reg. tom* 3. *q.* 17. *art.* 6. *in fin.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 28. *art.* 2. Bartholom. de Vecch. *loc. cit. n.* 11. Secùs dicendum eſt, ſi profeſſionem abſolutè emittat, quamvis antea pactum intervenerit, concedendi ei aliquod peculium, vel ut domi maneat, vel retineat uſum bonorum ſuorum; dependenter tamen à voluntate Superioris, ut habetur *in cap. Inſinuante, qui Clerici, vel voventes, & cap. de viduis,* 27. *q.* 1. & S. Antoninus 3. *p. tit.* 10. *cap.* 3. Sylveſter *verbo, Religio,* 3. *q.* 8. Angelus *tit. Religioſus, num.* 19. Navar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 16. Sanchez *lib.* 5. *de matr. cap.* 4. *n.* 97. ubi alios DD. refert, & affirmat, hoc non eſſe derogatum à Concilio Tridentino, ſicut dicunt Navarr. & Azorius *locis citatis.*

13 Si dicas, quòd *in d. cap. Inſinuante, qui Cler. vel vov.* Summus Pontifex profeſſionem validam indicavit, cum bonorum retentione, etiam ad effectum dirimendi matrimonium, probare videtur, profeſſionem emiſſam cum pacto, conditione, & modo retinendi fuiſſe validam.

Reſpondeo, illum textum intelligi debere de retentione, ſeu reſervatione bonorum ad uſum profitentis in domo propria pro ſuis neceſſitatibus, ex voluntate Superioris, ut affirmant Ludovicus Beja *reſponſ. caſ. conſcient. part.* 4. *caſ.* 17. Sanchez *de matrim. diſp.* 25. *lib.* 7. *num.* 21. Garzias *de benef. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 100. Navarr. *comm.* 2. *de Regul. num.* 16. Barthol. à S. Fauſto *loco cit. q.* 33. Bonacina *de clauſ. & pœn. &c. loco citato, n.* 4. ubi advertit, iſtam conditionem non repugnare ſubſtantiæ voti paupertatis, cùm tale votum non violetur retentione uſus alicujus rei, dependenter à voluntate Superioris, ut diximus 2. *tom. hujus Operis, diſp. de voto paupertatis.*

14 Barboſa *de jure eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 152. refert, quòd alii diſtinguunt, ſi ſub ea conditione Religioſus, ut ſibi liceat proprium, & bona immobilia poſſidere, & liberè acquirere, profeſſionem emittat, ea, tanquam propria, retinendo, invito Prælato profeſſio irrita eſt, & nulla, cùm ſit omnino contraria voto paupertatis, & destructiva ſubſtantiæ Religionis: ſecùs verò, ſi de licentia Abbatis: & tunc profeſſio valida erit, & conditio non erit rejicienda. Ita Bartolus *in Authen. ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccl. num.* 28. Sylveſter *in Sum. verb. Religio,* 3. *q.* 8. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 1. *art.* 6. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 1. *c.* 41. *num.* 63. Miranda *loco cit. quæſt.* 28. *art.* 2. Barthol. de Vecch. *loco cit. n.* 11. Sanch. *ſimiliter loco cit. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 97. qui *num.* 98. dicit, in dubio reſervationem aliquorum bonorum tempore probationis à Religioſo factam, eſſe hoc modo intelligendam, nempe, quoad uſum ex Abbatis licentia, & ab ipſo revocabilem.

Hinc reſolvitur difficultas, an profeſſio valeat reſervata ſibi facultate teſtandi de ſuo patrimonio, & ſacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini, huic dubio reſpondens die 14. Decembris, 1613. hoc negotio maturè perpenſo, & accuratè diſcuſſo, niſi alia obſtiterint, validam eſſe omnino profeſſionem ſub forma ſupraſcripta emiſſam. Hanc declarationem refert Barboſa *loco cit. num.* 153. 15

In dubio autem, an profeſſio valida ſit, necne, præſumendum eſt illam eſſe validam. Ita Sanchez 7. *de matrim. diſp.* 37. *num.* 12. Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 3. *c.* 413. *num.* 14. Navarr. *l.* 3. *conſ. de regul. conſ.* 13. *n.* 10. Bartholom. à S. Fauſto *lib.* 5. *theſ. Relig. q.* 251 *num.* 1. Ratio eſt: quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, & Religio eſt in poſſeſſione. 16

Profeſſio nulla ex quocunque defectu nullam ex ſe inducit obligationem, niſi profitens vovendo independenter à profeſſione intenderet ſe expreſsè per illa vota obligare. Ita Leſſius *lib.* 2. *de juſt. & jur. cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 6. Navarr. *lib.* 3. *conſ. de regul. conſ.* 89. *n.* 7. Sanchez *lib.* 5. *in præcept. Decalog. cap.* 4. *n.* 104. Vecchius *in praxi Novitiorum diſp.* 14. *dub.* 1. *num.* 3. Ratio eſt: quia humani contractus nullam cenſentur habere firmitatem, niſi ab utraque parte acceptentur: cùm ergo profeſſio irritetur; vel ex parte profitentis, ut ſi profitendi intentionem non habeat; vel ex parte acceptantis, ſi contrahens aliter has habeat conditiones, ut ſit ſervus, uxoratus; vel careat, ut, verbi gratia, non ſit in ætate ſexdecim annorum, &c. ſequitur, quòd profeſſio, quando ex his defectibus nulla eſt, ſemper deſit conſenſus alterutrius, ac per conſequens ſit irritus contractus.

QUÆSITUM XVII.

Utrùm profeſſio invalida ſit ratificanda, tam ab Abbate, & Conventu, quàm à profitente.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſio ſemel invalida ſolo temporis tractu non firmatur.*

2 *Conſenſus tam ex parte Religioſi, quàm ex parte Abbatis an requiratur.*

3 *Probationis annus in utriuſque partis favorem eſt introductus.*

4 *Profeſſio facta in Religione non approbata, non poteſt ratificari.*

5 *Profeſſionem ut ratificet quis, debet habere cognitionem de invaliditate prioris profeſſionis.*

6 *Profeſſio irrita ratione inhabilitatis revalidari poteſt ſolo novo conſenſu profeſſi.*

7 *Novitiatu invalido ex hoc, quòd Novitius uxoratus ſine licentia conjugis ingreſſus eſt Religionem, ſi profiteatur, mortua uxore, ſolus conſenſus profitentis ſufficit ad revalidationem.*

8 *Novitiatus an ſit interruptus, quia Oblatus, vel Converſus ad ſtatum Clericorum transfertur.*

9 *Oblati, & Converſi cum authoritate Sedis Apoſtolicæ tranſlati ad ſtatum Clericorum, an debeant capitulariter recipi ad profeſſionem.*

10 *Profeſſus bona fide, licèt invalidè, licitè retinet locum, quem obtinuit vigore invalidæ profeſſionis. Limita, ut num.* 11. *&* 12.

13 *Præſcriptio quomodo juvet eum, qui invalidè bona fide profeſſus eſt.*

14 *Profeſſio quando ratificatur. an ſint repetendæ caremoniæ, quæ in profeſſione adhiberi ſolent.*

1 PRofeſſio ſemel invalida ſolo temporis tractu nunquam confirmatur, etiam ablato defectu, ob quem invalida fuit. Sic omnes Doctores: & ſumitur *ex regul. 18. lib. 6. de reg. jur. Non firmatur tractu temporis, quod de jure ab initio non ſubſiſtit.* Ita Pariſius *de reſign. lib. 9. q. 17. num* 71. Unde, ſi aliquis fuerit profeſſus ante annum 16. completum poſt d. anni impletionem invalida profeſſio ex hoc ſolùm non revalidatur; ſed requiritur novus conſenſus, & nova profeſſio: quia ratificatio actus invalidi non eſt aliud, quàm novus actus, ut reſolvit Rota coram Ludoviſio *deciſ.* 395. *n.* 10. quod etiam affirmant Menoch. *tom. 1. conſ.* 80. *n.* 666. & Barthol. à S. Fauſto *lib. 5. q* 251. *num. 1.* & Laurentius de Peyrin. *tom. 2. de Prælat. q. 3. c. 1. num.* 143.

Ratio eſt: quia ad ſubſtantiam profeſſionis requiritur conſenſus: aliæ verò conditiones requiruntur propter conſenſum. Neceſſe ergo eſt, ut remoto defectu iteretur conſenſus, qui jam inducat obligationem. Unde, cùm denuò neceſſarius ſit conſenſus, qui eſt ſubſtantia profeſſionis, dicendum eſt, illam nullam profeſſionem non dici ratificari: quia illa prior profeſſio valida eſſe incipiat: id enim fieri non poteſt: quia illa prior ulteriùs non proceſſit, nec jam procedere poteſt ex conſenſu efficaci ad inducendam obligationem, quod requiritur ad profeſſionis validitatem. Dicitur ergo ratificari: quia ejus loco alia nova rata, & valida efficitur. Ita Suar. *lib. 7. cap. 1. num. 3.*

2 Quibus poſitis, cùm hæc profeſſio iterum facienda ſit alia, & nova, dubitatur, an tam ex parte Religioſi, quàm Religionis, & Abbatis conſenſus ad profeſſionis valorem requiratur. In quo ſic diſtinguendum cenſeo. Aut profeſſio nulla fuit ex defectu irritante ſolùm profitentis conſenſum, vel ex defectu utriuſque partis, ſcilicet, Abbatis recipientis, & recepti conſenſum irritante. Primo caſu novum conſenſum Abbatis non eſſe neceſſarium exiſtimo; ſed ſufficere priorem moraliter permanentem. Ita Sanchez *lib. 7. de matrimon. diſp. 37. n* 60. *&* 61. Sà *verb. Religio, n.* 25. Leſſius *lib 2. c. 4. dub. 7. n.* 67. Et ratio eſt: quia conſenſus per Abbatem in illo caſu præſtitus, quantùm eſt ex parte illius, validus fuit, & contractus tantummodo ex alia parte erat efficax: unde ille conſenſus, quantùm eſt ex ſe, ſemper manet exhibitus, & promptus, ut adveniente ex parte Religioſi ſufficiente conſenſu, contractus ſit firmus: ergo non eſt neceſſarius ex parte Abbatis novus conſenſus.

Confirmatur: quia, ſi Religioſus conſenſum non præſtiterit, cùm poſſet, conſtat tunc defectum eſſe ex parte perſonæ, quæ non conſenſit. Si autem ineſſicacia conſenſus eſt ex impotentia proveniente à ſtatuto Eccleſiæ, ut in hoc caſu, & in ſimilibus, tunc totum illud jus poſitum eſt in favorem illius Religioſi, & ad ſubveniendum ejus imbecillitati: ergo non debet illum impedire, quominùs ſubeunte tractu temporis poteſtate perfectâ deliberandi, perficere poſſit contractum, vel profeſſionem; nec opus illi ſit Religionis, vel Abbatis conſenſus: quando autem defectus profeſſionem irritans ex utraque parte ortum habuerit, tunc neceſſarium cenſemus, utramque partem debere denuò legitimum conſenſum, & efficacem præſtare. Ita Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 4 q. 7.* & Sanchez *lib. 7. de matrim. diſp. 37. num.* 363.

Exemplum erit in defectu anni probationis: nam,
3 cùm probationis annus in utriuſque partis favorem ſit introductus, ut altera alterius mores experiatur, & cùm hoc impedimentum, ut ſimpliciter irritans, ſit à Concilio Tridentino poſitum, conſequens eſt, per hujuſmodi defectum, utriuſque partis voluntatem irritam fieri; & ideò tunc neceſſaria erit nova voluntas, etiam ex parte Abbatis, quæ vim habeat denuò admittendi ad profeſſionem Religioſos. Quod pariter intelligendum eſt, quoties defectus irritaverit profeſſionem ex parte Religionis. Itaque concludendum, quòd ubi irrita fuerit profeſſio ex aliquo defectu, ſi defectus ille erit reciprocus, tam ex Abbatis, quàm ex profitentis parte; tunc mutuus conſenſus, ablato defectu, & mutua novæ profeſſionis validitas requiritur. Si verò ex parte unius tantùm; ex illa tantùm parte requiretur conſenſus, & primo caſu dicetur nova profeſſio: ſecundo, profeſſio ratificata. Ita Suarez *loco cit.* Et quoad hoc ſatis erit.

Quo verò modo profeſſio invalida ratificari poſſit, dico, aliquas eſſe profeſſiones ita intrinſecè invalidas, ut nullo modo poſſint ratificari, ut, verbi gratia, ſi quis emitteret profeſſionem in Religione non approbata à Sede Apoſtolica; non poteſt ratificari ullo modo, niſi per Sedem Apoſtolicam *ex capite finali de religioſis Domibus, in 6.* vel, ut meliùs dicam, profeſſio perpetui a- 4
mentis nunquam revalidari poteſt, ut Sanchez *lib. 5. in præcepta Decalogi, cap. 1. num. 2.* & Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælatis, quæſt. 3. cap. 1. §. 5. num.* 142. ubi *num.* 143. dicit, quòd profeſſio à principio invalida curſu temporis, ablatis impedimentis, non validatur; ſicut & nos diximus *ſuprà*: unde, ſi profeſſus fuerit ante 16. annum completum, poſt impletionem dicti anni profeſſio illa invalida ex hoc ſolùm non validatur, ſed requiritur conſenſus novus, & profeſſio nova.

Ad ratificandam verò profeſſionem requiritur, ut ra- 5
tificans cognitionem habeat invaliditatis profeſſionis: ſine enim tali ſcientia non poteſt novus conſenſus, & nova voluntas ſufficere ad profeſſionem ratam habendam. Quapropter non dicitur illam confirmare, quando putans fuiſſe validam à principio, eam approbat. Ita Navar. *in Manuali, cap. 12. n.* 71. Graffius 1. *part. deciſionum, lib. 3. cap. 5. num.* 22. Sanchez *loco citato, num.* 59. Bartholom. à S. Fauſto *lib. 5. theſauri Religioſorum, quæſt.* 251. *num.* 1. Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælatis, quæſt. 3. cap. 1. num.* 144. ubi *num.* 145. dicit, quòd ſi profeſſio fuit irrita, non ratione inhabilitatis profitentis; ſed, quia metu, aut dolo, aut fictè emiſſa eſt, non requiritur novus conſenſus Monaſterii ad eam validandam; ſed ſufficit liber conſenſus profeſſi, qui ſciens ſuam profeſſionem irritam fuiſſe, & eſſe, vult eam ratam habere. Ratio eſt: quia conſenſus Monaſterii jam ab initio profeſſionis illius validus fuit, ut *ſuprà* diximus. Sanchez *lib. 7. de matrimonio, diſp* 37. *num.* 60. Navarr. *lib. 3. conſil. de Regularibus, conſil.* 50. *num.* 1. Suarez *tom. 3. de Religione, libro 7. cap. 1. num.* 16. Emmanuel Sà *in Aphoriſmis, verbo, Religio, num.* 33.

Quando verò Profeſſio fuit irrita ratione cujuſcun- 6
que inhabilitatis, ad illam revalidandam ſufficit novus conſenſus profeſſi, abſque alia acceptatione Monaſterii: quia, licèt Monaſterium non potuerit legitimè acceptare, Summus tamen Pontifex pro bono Religionis, & conſolatione, profeſſionem acceptat nomine Religionis. Ita habetur *in cap. Significatum. de Regularibus, in 6.* & Navarrus *loco citato, conſil.* 27. *num.* 2. Sylv. *verbo, Religio, 5. quæſt.* 2. quicquid dicat Azorius *lib. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 4. quæſt. 7.*

Si autem Novitiatus fuit invalidus: quia, verbi gra- 7
tia, Novitius habebat uxorem, & ſine illius conſenſu ingreſſus eſt Religionem, vel alia de cauſa, ceſſante impedimento propter mortem mulieris, profeſſio illa jam ſequuta per ſolum conſenſum profitentis revalidari poteſt, ſi impedimentum eſt ſecretum, ſive publicum, per conſenſum Prælati, & Monaſterii, abſque novo Novitiatu. Ita Sanchez *de matrimonio, l. 7. diſp. 37. num.* 47. Portellus *in dubiis regular. n.* 51. Bartholom. de Vecchiis *in praxi Novitiorum, diſp. 14. dub. 5. num.* 6.

Si quæras, an Novitiatus ſit interruptus, quando ali- 8
quis Oblatus, vel Converſus ad ſtatum Clericorum transfertur, & conſequenter ſit iterandus? Reſpondeo, quòd non eſt iterandus: quia ſufficit, ut per unum annum maneat ſub obedientia Prælati, & tunc probationis

annum

annum legitimè implevit, maximè cùm Novitius non teneatur, omnes aſperitates Regulæ experiri in ſpecie; ſed ſatis eſt, ſi probet in genere, perſeverando ſub dicta obedientia Prælati per annum. Ita Suarez *tom.3.de Religione.lib.5.cap.14.num.15* Rodriquez *tom.3.quæſtionum regularium, quæſt.5.art.*10. Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.5.cap.4.num.*52. & Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Religioſorum, lib.5.quæſt.249.n.3.* Laurent. de Peytinis *tom.2.de Prælato, quæſt.3.c.1.num.66.*

9 Sed remanet difficultas, an Converſi, & Oblati cum authoritate Sedis Apoſtolicæ tranſlati ad Clericorum ſtatum, habitis ſuorum Abbatum licentiis, debeant capitulariter recipi ad profeſſionem, ſicut Novitii Clerici recipiuntur à Capitulo Monaſterii. In hac re Laurentius de Peytinis *loco citato num.*150. putat, quòd Breve Apoſtolicum pro illis obtentum inſpiciendum ſit: ſi enim, dicit ille, Summus Pontifex aſſumit Converſum ad ſtatum Clericorum cum illa clauſula, *attento, quod ad id idoneus reperitur*; tunc non eſt neceſſaria Monaſterii approbatio: quia Summus Pontifex ſupplet conſenſum Monaſterii, ſive commutat. Si autem dicat Summus Pontifex in tali Brevi, *quatenus ad id idoneus reperiatur*: tunc dicendum eſt, requiri Monaſterii conſenſus. Et hoc intelligendum eſt, ſi in brevi exprimatur idoneitas ad profeſſionem, & approbetur; quòd ſi ſolùm exprimitur, & approbatur idoneitas ad Clericatum, adhuc requiritur approbatio Capituli, ſicuti requiritur in Novitiis Clericis, ad hoc, ut ad profeſſorum ſtatum admittantur.

10 Qui bona fide invalidè profeſſus eſt, poteſt retinere locum licitè, quem obtinuit vigore invalidæ profeſſionis. Ratio eſt: quia, licèt profeſſio irrita non incipiat eſſe valida, niſi à tempore ratificationis, ut docet Navarrus *lib.3.conſil. de Regularib. conſ.28.num.3.* tamen bona fides, quæ operatur, quòd Novitius non amittat, quod putabat eſſe ſuum, dabit etiam prædictum locum præfato Novitio: de qua re videatur Tiraquellus *in tractatu de cauſa ceſſ. limitat.12.num.16.* & expreſſius Laurentius de Peytinis *tom.2.de Prælatis, quæſt.3. cap.1. num.152.* Navarrus *loco citato, num.4.* Rodriquez *tom.3. quæſtionum regularium, quæſt.17.artic.3. in fin.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novitiorum, diſp.14. dub. 2.num.2.* Rota coram Seraphino 1361. *num.* 5. Graſſius *tom.1.conſilior.lib.3.de Regular.conſ.6.num.*18. In Congregatione tamen noſtra Vallumbroſana puto aliter eſſe dicendum, ſicut & in nonnullis aliis Congregationibus. Ratio eſt, quia ſupradicti Doctores, & præſertim Laurentius de Peytinis *loco citato*, & Bartholomæus de Vecchiis *ſimiliter loco cit.* dicunt, poſſe retinere locum: quia hæc eſt res parvi momenti: ergo, ſi erit res magni momenti, ſicuti eſt in noſtra Religione, & in quibusdam aliis, & etiam in Religione Minimorum, ut fatetur Laurentius de Peytinis *loco citato*, contrarium dicendum erit.

11 Advertendum tamen circa hoc, quòd ſi profeſſio fuit invalida, non ratione defectus ætatis, vel anni probationis, ſed ex alicujus alterius conditionis requiſitæ ad validitatem profeſſionis defectu, tunc procuranda eſt diſpenſatio ſecretò: & ita profeſſus poteſt retinere locum, quem habuit ratione invalidæ profeſſionis bona fide emiſſæ: atque ita puto intelligendos eſſe Authores ſupracitatos, qui cum Suarez *tom.3. de Religione, lib.7.cap.1. num.34.* dicunt, quòd, intercedente bona fide, valdè conſentaneum rationi eſt, ut Prælati facilè concedant ei, qui ratificat profeſſionem, locum, quem acquiſivit in profeſſione aliàs invalida.

12 Si autem profeſſio fuit invalida defectu temporis quoad ætatem, vel probationem, non puto bonam fidem: maximè in præjudicium tertii, ſicut de facili contingere poteſt, ſufficere, ad hoc ut taliter profeſſus retineat prædictum locum. Quoniam autem tempore prædicto profeſſo locum antiquitatis ſibi competat; in aliquibus Congregationibus practicatur, ut ita profeſſi, non à die invalidæ profeſſionis, neque à die ratificationis; ſed à die, in qua profeſſio, ſi emiſſa fuiſſet, fuiſſet etiam valida, atque ita bona fides non derogat tertio, cùm non tollat alicui locum, quem ratione validæ profeſſionis obtinuit, & eſt favorabilis ei, qui tali fide invalidam emiſit profeſſionem, cum ei concedat locum, quem valida profeſſio tunc emiſſa concederet. Et ita manifeſtè improbabilis apparet ſententia Sanchez *de matrim. lib.7.diſp.37.n.66.* ubi dicit, quòd invalidè profeſſus poteſt retinere prædictum locum, etiamſi mala fides interceſſerit.

Qui verò bona fide profeſſionem emiſit, ut diximus 13
durante bona fide primum locum ſibi præſcripſit per ſpatium triginta annorum, ut in juribus perſonalibus requiritur, & poteſt dicto primo loco frui, dummodo aliquis non contradicat: ſi verò contradiceret, re detecta, poſt quatuor annos à præſcriptione finita, impetrata reſtitutione in integrum Superior tenebitur illi primum locum reſtituere; non enim poteſt ullus ſe ſua inſcius, & non negligens privari: ſi autem bona fide durante legitimè non præſcripſit, accedente mala fide tenetur in conſcientia reſtituere illud, quod ſuum non eſt. Ita Laurentius de Peytinis *loc.cit.n.152.in fi.* ubi ait, hoc affirmare omnes Doctores, qui agunt de præſcriptione, & de bona fide.

Si quæras, an in caſu, quo quis vellet profeſſionem in- 14
validam ratificare propter aliquod ſuum ſcrupulum, ſtante inhabilitate publica perſonæ, an ſint neceſſariò repetendæ cæremoniæ, quæ in profeſſione emittenda fieri ſolent. Sanch. *loco cit. de matrim. lib 7.diſp.37.num. 66.* Azorius *inſtitutionum moral. tom.1 lib 12.cap.4. q 7.* Navar. *loco cit. conſ.27.n.2.* Laurent. de Peytin. *loco cit. n.151.* dicunt, non eſſe neceſſariò repetendas tales cæremonias, maximè cùm jam exhibitæ ſint in emiſſione profeſſionis, & non ſint de ſubſtantia.

QUÆSITUM XVIII.

Utrùm Abbates, & Prælati regulares, vel alii, ad quos ſpectat, Novitios ad profeſſionem admittere, poſſint aliis delegare, ut dictos Novitiis ad profeſſionem admittant, & an poſſint eandem profeſſionem in aliquo caſu prorogare, & differre.

Summarium.

1 *Abbates, & alii Superiores regulares poteſtatem ordinariam recipiendi Novitios ad profeſſionem habentes, poſſunt eandem poteſtatem aliis delegare.*

2 *Profeſſionis emiſſionem poteſt Abbas ex juſta cauſa prorogare ultra annum, & num 4.*

3 *Probationis annus, ſicut & admiſſio, ac receptio Novitiorum ad profeſſionem, in favorem recipientium, & recipiendorum inſtituta ſunt.*

5 *Prorogatio emiſſionis profeſſionis an requirat conſenſum Novitii.*

QUoad primam partem quæſiti dicendum eſt, authoritatem recipiendi Novitios ad profeſſionem, delegari poſſe ab Abbatibus, aliiſque Prælatis tali authoritate ordinaria fruentibus. Probatur ex Rota Romana *in antiquis deciſ.4. de Regul.* ubi habetur, profeſſionem fieri poſſe per Monachum in manibus Abbatis, vel alterius ab Abbate poteſtatem habentis. Idem docent Cucchus. *lib.3.inſtit.major. tit.1.de Regul. n.54.* & Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp.12. dub.1.num.17.* & Rodriq. *part.2.Sum.cap.8.num.13.*

Hic obiter dicendum erit, poteſtatem recipiendi Novitios, poſſe aliis delegari, ut benè probat idem Barth. de Vecch. *loco cit. diſp.7. dub.1.* ubi non ſolùm oſtendit *num.5.* Miniſtris Provincialibus integrum eſſe, receptio-

nem

nem Novitiorum poſſe aliis delegare, verùm etiam illos habere talem poteſtatem ordinariam, & originaliter; ordinariæ autem, & originalis poteſtatis eſt, ut aliis poſſit delegari, ut fatentur omnia jura.

2 Quo ad ſecundam partem quæſiti, Concilium Tridentinum *ſuprà* allegatum *cap.16. de regul. ſeſſ.25.* ſtatuit, quod *finito tempore Novitiatus Superiores Novitios, quos habiles invenerint ad profitendum admittant, aut è Monaſterio eos ejiciant.* Nihilominùs poſſunt Superiores ex juſta cauſa prorogare profeſſionis emiſſionem ultra annum, ut ſacra Congregatio Cardinalium Concilii cenſuit, teſte Graſſio *deciſ. aur. part. 1. lib.3. cap. 5. num.16.* Et probatur primò *per l. Precet. C. de appell.* ubi habetur, quòd à jure antiquo nullatenus eſt recedendum, niſi quatenus per novum aliquid expreſsè fuerit innovatum: at de jure antiquo ante Concilium licitum, & in conſuetudine, & uſu erat, quòd Novitiorum profeſſio, interveniente juſta cauſa, prorogaretur, nec per præfatum Concilium expreſsè hoc videtur innovatum, nec revocatum: ergo antiquum jus, & uſus attendi debet, & per conſequens differre licet. Quòd Concilium illud non innovet, nec revocet, nec ſtatim profiteri cogat, probatur ex valore illorum verborum Concilii: *Quos habiles invenerint, ad profitendum admittant*: ubi admittere ad profeſſionem non eſt ad profitendum cogere ſed ad id eos recipere: ſunt enim inter ſe diverſa: & ex diverſis non fit illatio, ut *in l. Papinianus. ff. de minor.*

3 Quibus adde, quòd tam probationis annus, quàm admiſſio, & receptio Novitiorum ad profeſſionem, in favorem recipientium, & recipiendorum inſtituta ſunt *per cap. Ad Apoſtolicam. de regul.* ergo, juſta cauſa interveniente, quamvis diſpenſari non poſſit, in anno Novitiatus cùm ſit expreſsè ſtatutum; poterit tamen diſpenſari circa admiſſionem ad profeſſionem, cùm Concil. de hoc nihil expreſsè ſtatuerit, & attendendum erit jus commune, & uſus, ut jam diximus.

Conſequentia patet ex eo, quod dicit Gloſſ. *in d. cap. Ad Apoſtolicam.* quòd cùm hoc in favorem, tam recipientium, quàm receptorum, ſit introductum, non debet retorqueri contra eum, id, quod ejus favore introductum eſt, ut *l. Quod favore. C. de leg.* & privilegia contra privilegiatos non ſunt retorquenda. *cap. Quod ob gratiam. de reg. juris, lib. 6.* Inſuper conſiderabis illa verba: *Quos habiles invenerint, ad profeſſionem admittant*, ergo habilitate non interveniente, non ſunt Novitii ad profeſſionem admittendi, dummodo ſpes probabilis interveniat, quòd intra ſex menſes habiles fuerit: ergo & poteſt differri profeſſio juſta de cauſa. Videatur de hac re Navarrus *lib.3. conſiliorum, de Regularibus, conſilio 29. & 30.* quem ſequitur etiam Miranda *in Manuali Prælatorum, q.45. articulo 12.*

4 Ex his ergo conſtat, quòd adveniente rationabili cauſa Novitiatus prorogari poteſt completo probationis anno, adveniente rationabili, & juſta cauſa ad differendam profeſſionem, ut ſi Novitius nondum expleverit tempus annorum ſexdecim, ut requirit Concilium Tridentinum, * priusquàm ad profesſionem admittatur; vel ſi non benè didicerit quæ neceſſariò diſcenda ſunt; aut, ſi non ſufficienter ſatisfecerit in probatione; vel, ſi aliquid obſtiterit ad rectam ſuorum bonorum diſpoſitionem; vel, ſi quid ſimile interceſſerit. Ita affirmat Rodriq. *qq. Regul. tom. 3. q. 17. art. 10.* Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 25. art. 11.* Navarr. *conſ. 30. de Regul.* Emmanuel Sà *in Aphoriſ. verbo, Religio, num.3.* Sanchez *de matrim. lib. 5. cap. 21.* Peregrinus *loco citato, litt. C.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato, lib. 5. quæſt. 168.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 13. num 8.* Galuanus *conſ. 12. in princip.* ubi obſervat, differri non poſſe profesſionem illorum Novitiorum, quos ſuperiores, expleto probationis anno, invenerint idoneos. Bartholom. de Vecchiis *diſp.11. dub.5.* ubi *num. 2.* hoc probat, dicens, quòd à jure antiquo non eſt recedendum, niſi quatenus per novum expreſsè receditur ab eo: cùm ergo ante Tridentinum hoc liceret, & eſſet in uſu, & conſuetudine, requiritur & nunc licere: quod confirmatur: nam diſpoſitio Concilii Tridentini intelligitur de Novitiis duntaxat, quos Superiores elapſo probationis anno habiles invenerint; non verò de illis, qui tunc propter aliquam ex narratis cauſis inhabiles ſunt; & probabilis ſpes habetur, eos moderato intervallo temporis habiles evaſuros, ut benè docent Graſſius *part.1. deciſ. lib.3. cap.5. num 16.* Leſſius *lib.2. cap.41. dub.3. num.59.* Suarez *tom.3. de Relig. lib.5. cap.13. num.8.*

5 Aliqui tamen dicunt, in hac prorogatione Novitiatus deſiderari aſſenſum Novitii, eo quòd toto tempore probationis debet Novitius gaudere libertate perſeverandi, vel recedendi à Religione.

Probatur inſuper hoc prædictum noſtrum aſſertum ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium, quæ declarando decretum ſacri Concilii Tridentini *ſeſſ.25. cap.16.* quoad illa verba: *Superiores Novitios*, &c. dicit: *Hæc verba reſpiciunt tantum ad habiles; non autem ad inhabiles; & ita ex licentia Sanctiſſimi Domini noſtri explicante hunc textum Illuſtriſſimo Cardinali Caravellanenſe, cenſuit Congregatio ſub die 19. Julii, 1570. quod dictum tempus Novitiatus eſt arbitrarium.* Hanc declarationem ponit Bartholomæus de Vecchiis *loco citato, in fine, num.3.* Ex qua poſteà infert *num.4.* differri non poſſe profesſionem illorum Novitiorum, quos Superiores, expleto dicto anno, habiles invenerint. Secundò infert, Novitios eſſe ejiciendos, quorum non habetur ſpes probabilis evaſuros eſſe idoneos intervallo moderati temporis ad arbitrium Superioris; putà, trium, quatuor, ad ſummum ſex menſium: & ut plurimùm hæc ſpes haberi non poteſt de Novitiis callidis, inobedientibus, vel aliis ejusmodi vitiis irretitis. Hanc prorogationem vivæ vocis oraculo conceſſam fuiſſe Religioni Capucinorum, exiſtente juſta, & rationabili cauſa, affirmat Bartholomæus de Vecchiis *loco cit. in fine, num.4.*

QUÆSITUM XIX.

An profeſſio excommunicati per Abbatem recepta valeat, peccetque Abbas excommunicatum ad profeſſionem admittens,

SUMMARIUM.

1 *Excommunicatus ingrediens Religionem, quando peccet mortaliter.*

2 *Profesſio ab excommunicato emiſſa valet.*

3 *Abbas ad profesſionem excommunicatum admittens, quando peccet.*

1 SUpponendum eſt, excommunicatum majori excommunicatione non poſſe Religionem ingredi, & in eam recipi ſine gravi peccato. Ratio eſt, quia excommunicatio privat omni communicatione bonorum, maximè ſpiritualium: hujusmodi autem ingreſſus haberi non poteſt ſine tali communicatione. Ita docent Avila *de cenſuris, part.2. cap.6. diſput.6. dub.6.* & Suarez *tom. 3. de Religione, lib.5. cap.4. num.18.* Et procedit ex parte recipientium, non ſolùm recepti, quando excommunicatio eſt notoria. Si autem excommunicatus petat ingredi Religionem ea intentione, ut in tali ingreſſu ſtatim abſolvatur, & eadem Religio abſolvendi poteſtate fruatur; tunc nullum erit peccatum, nec ex parte recepti, nec ex parte recipientium. Imò Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novitiorum, diſp. 5. dub.2. num.1. in fine*, ait, ſi excommunicatus ſit nominatim denunciatus ſatisfacta parte non cenſeri inhabilem ad Religionem, in eo caſu, quo Religiones gaudeant privilegio eum abſolvendi. Eſt ergo validus ingreſſus

greſſus Religionis, etiamſi excommunicatus cum culpa ingrediatur, ut ſatis conſtat. Sed ſupereſt videre, an ſit valida profeſſio, de qua major eſt difficultas.

2 Dico quòd profeſſio ab excommunicato emiſſa valet: quia non eſt acquiſitio beneficii, ſed ſtatus, ut ait Covarruvias *4. decretorum, 2. parte, cap. 6. num.* 3. Henriquez *lib.* 13. *de excommunicatione, cap.* 7. *num.* 7. Navarrus *comment. 4. de Regularib. num.* 25. Rodericus 2. *parte Summæ, cap.* 8. *num.* 10. & alii. Et ratio diverſitatis eſt, quòd acquiſitio ſtatus eſt quaſi acquiſitio cujuſdam caracteris Ordinis, qui perpetuò durat, ut per Navarrum docetur *commentar. 2. de Regularibus, num.* 67. Jus verò percipiendi beneficium impeditur per ſimoniam, & excommunicationem, donec abſolutio, & diſpenſatio ſubſequantur. Et ita affirmant, Felinus *in cap. Cùm illorum de ſententia excommunicationis, n.* 2. Suarez *loco citato, num.* 18. Joannes de Lignano *de ſententia excommunicationis, tractatu* 14. Navarrus *lib.* 3. *conſ.* 3. *num.* 1. *in ſecunda editione.* Rodriquez *tom. 3. quæſtionum regularium, quæſt. 17. artic.* 14. Henriquez *lib.* 13. *de excommunicatione, cap.* 7. *num.* 7. Sayrus *de cenſuris, lib. 2. cap. 9. num.* 18. ubi alios Doctores refert, & ſequitur. Bartholomæus de Vecchiis *diſputatione quinta, dubitatione* 2. *numero* 2. ubi *numero* 3. advertit, quòd ſi virtute alicujus reſcripti Apoſtolici admittatur excommunicatus, tunc talis profeſſio eſt invalida; quia illud reſcriptum ab excommunicato impetratum eſt irritum, *cap. 1. de reſcript. lib.* 6. Idem docent Felinus *loco citato*, ubi allegat Calderinum, & Rodriquez *loco citato*, ubi refert Geminianum, & Socinum. Idipſum docent Sayrus, & Rodriquez *locis citatis*, dummodo in reſcripto non ſit clauſula apponi ſolita, ut impetrans ab omni cenſura abſolvi poſſit.

Probatur item argumento matrimonii carnalis ad ſpirituale; quòd ſicut valet matrimonium per excommunicatum contractum, *cap. Significaſti. de eo, qui duxit in matrimon.* ita ſpirituale hoc vinculum tenet. Adde etiam, *cap. Cùm illorum. de ſent. excommun.* ubi Panorm. & Felinus dicunt, excommunicationem non impedire ingreſſum Religionis, neque profeſſionem; dicitur enim in illo textu, quòd exiſtens in ſæculo ex delicto commiſſo confugiens ad Religionem, abſolvi poterit: ergo profeſſio tenebit.

Idem tenet Specul. *in tit. de Relig. in fin.* Facit etiam, quòd poſt profeſſionem ſimoniacè factam Monachus non redit ad ſæculum, *cap. Quoniam. de ſimon.* ſed eſt detrudendus per illum text. in aliud Monaſterium ſui Ordinis: ergo profeſſio tenet. Quòd ſi non inveniatur tale Monaſterium, in quo detrudi poſſit, manebit diſpenſativè in illo, ne damnabiliter evagetur: ergo ſignificatur, eum eſſe profeſſionis vinculo alligatum. Et hæc ſatis erunt pro iſto articulo.

3 Abbas autem ad profeſſionem excommunicatum admittens, ſi non eſt denunciatus, nec publicus Clerici percuſſor, non peccat: quia non eſt evitandus, nec prohibitum eſt, cum eo communicare: ſi autem excommunicatus erit denunciatus, aut notorius Clerici percuſſor, quoniam cum tali excommunicato communicatio eſt prohibita à jure, eum ad profitendum admittens peccabit: ſed, quia non communicat cum illo in divinis, erit veniale peccatum tantùm, niſi in profeſſione addantur aliquæ preces ab Eccleſia inſtitutæ; tunc enim tam profitens, quàm recipiens, necnon & adſtantes, mortaliter peccarent: in divinis enim cum illo communicarent. Ita Barth. à S. Fauſto *in theſ. Relig lib. 5. q.* 223.

QUÆSITUM XX.

An Abbas cenſura innodatus ad profeſſionem aliquem admittere valeat.

SUMMARIUM.

1 *Admittere ad profeſſionem non eſt actus juriſdictionis, ſed ſuperioritatis, ideò Abbas aliqua cenſura detentus validè ad profeſſionem admittit.*

2 *Suſpenſus Abbas ab admiſſione profeſſionis, peccaret mortaliter, admittendo aliquem ad profeſſionem, propter violationem cenſuræ; profeſſio tamen valida eſſet.*

3 *Profeſſio ſimoniacè facta an teneat.*

4 *Matrimonium contractum coram Parocho, cui interdicta eſt aſſiſtentia, validum eſt.*

QUia acceptatio ad profeſſionem, non eſt propriè actus juriſdictionis, ſed ſuperioritatis, ut docent Dominicus *in cap. Conſtitutionum. §. In aliis. num.* 6. Tabiena *tit. Novitius, num. 8. in fine*, Roſella *eod. tit. num. 21. in fine.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 5. cap. 4. num.* 8. non video, cur Abbas aliqua cenſura detentus invalidè profeſſionem admittat: Abbas enim aliqua cenſura irretitus adhuc Superior eſt: quòd ſi exiſtat ſuſpenſus ab 2
admiſſione profeſſionis, dicendum eſt, illum mortaliter peccare, ſi ad profeſſionem admittat, propter violationem cenſuræ; tamen profeſſio illa erit valida: quia actus juriſdictionis à ſuſpenſo irriti ſunt, non autem actus ille acceptationis ad profeſſionem; quia eſt actus ſuperioritatis, non juriſdictionis. Ita Barth. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt. 225. 226. & 227.*

Hinc obiter reſolvitur, an ſimoniacè profeſſio facta teneat: dico enim valere. Ita colligitur *ex cap. Quoniam. de ſimon.* ubi ſtatuitur, Profeſſum ſimoniacum haud in eodem Monaſterio manere debere; ſed in aliud ejuſdem Ordinis detrudi. Quòd ſi aliud Monaſterium ejuſdem Ordinis non reperiatur, in priori, ubi pœnitentiam agat, detineatur, ex quibus infertur, profeſſionem validam eſſe: quia ejus valor ibi ſupponitur. Ita ſentit Navar. *de Regular. comm. 4. num.* 25. Rodriq. *quæſt. reg. tom. 3. q. 63. art.* 3. 3

Hoc idem probatur ex eo, quòd Parochus, cui interdicta eſt matrimonii adminiſtratio, validè aſſiſtit Monaſterio ex Sanchez 3. *de matrim. diſp. 21. num. 11. & 12.* ubi refert, ita deciſum fuiſſe à S. Rota Romana *tom. 1. deciſ. 429. & 570. in noviſſimis*, & Sacra Congregatio Cardinalium cenſuit, validum eſſe matrimonium contractum coram Parocho, cui interdictum eſt ab Epiſcopo, ne interveniat: ergo idem dicendum eſt de profeſſione coram Prælato ſuſpenſo emiſſa, cùm per eam matrimonium ſpirituale contrahatur, *ex cap. Inter corporalia.* ubi Panormit. *num* 10. *de transl. Epiſcopi.* Rebuffus *conſ. 69. num.* 9. Purpuratus *conſ. 188. num. 2. & 3. lib.* 1. Beroſus *lib. 1. conſ. 28 à num* 3 Giovagnon. *reſponſ. 50. num. 54. lib.* 1. Argumentum autem de matrimonio carnali ad ſpirituale valere, huc uſque docuimus, *ex cap. Inter corporalia. cap. ult. de transl. Epiſc. cap. Cùm inter Canonicos, de elect. cap. Quoniam frequenter, §. Porro, ut lite non conteſt.* & docent DD. quos citat, & ſequitur Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novitiorum, diſp. 12. dub. 1. num.* 6.

QUÆSITUM XXI.

An profeſſio facta in manibus Epiſcopi ſine Abbatis & Conventus licentia valeat.

SUMMARIUM.

1 *Religio, ſi exemptione non gaudeat, poterit Epiſcopus ſine licentia Abbatis, & Conventus, ad profeſſionem admittere: ſecus ſi gaudet exemptione.*

2 *Facultas admittendi ad profeſſionem poteſt delegari.*

3 *Epiſcopus, ſi ſub ſpe ratificationis ab Abbate facienda admittit aliquem ad profeſſionem, an illa ſit valida.*

4 *Conſenſus interior non ſufficit ad humanum contractum perficiendum.*

Si Re-

1 SI Religio exemptionis privilegio non gaudet, poterit Epiſcopus propria authoritate Novitium ad profitendum in tali Religione admittere: eſt enim proprius ejus Prælatus, prout Abbas, vel Generalis, aut Provincialis in Religione exempta. Atque ita intelligendus eſt Innocentius *in cap. Porrectum, num.* 5. ubi per text. *in cap. Si vir.* 27. *q.* 1. docet, quòd poteſt quis fieri Monachus faciendo profeſſionem alicujus Regulæ approbatæ in manibus Epiſcopi: quem ſequuntur Hoſt. *n.*14. Joan. Andreas *n.*4. Anchar. *n.*7. omnes *in d. cap. Porrectum.* Sed ſi talis Religio ab Epiſcoporum juriſdictione exempta ſit, ut ſunt hodie ferè omnes Religiones, clarè patet, non poſſe Epiſcopum authoritate ſua aliquem ad talem Religionem admittere: non enim habet in illam juriſdictionem ad hunc actum neceſſarium. Ita docent Abbas *in d. cap. n.*12. Navar. *conſ.* 6. *à num.* 2. *in antiq. aliàs conſ.* 4. *in novis, tit. de regul.* Sanchez *lib.* 5. *in Decal. cap.* 4. *num.* 74. Azor. *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *quæſt.* 4. Emmanuel Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *quæſt.* 17.
2 *art.* 11. ubi ſubdit, quod textus citatus *in cap. Si vir*, qui videtur concedere facultatem, ut profeſſio fiat in manibus Epiſcopi, intelligitur de Epiſcopo, cui Monaſterium, in quo profitetur Novitius, ſubjectum eſt, ſicut olim erant omnia Monaſteria. Inſuper talis Religio ſemper habet peculiarem acceptandi modum à Sede Apoſtolica confirmatum. Dixi, *authoritate ſua*: quia, ſi Epiſcopus, nomine Abbatis, vel alterius, qui habet jure ordinario facultatem incorporandi in Religione, alicujus profeſſionem admitteret, valebit talis profeſſio: nam facultas admittendi ad profeſſionem poteſt delegari, ſicut & alii actus juriſdictionis, cùm hoc nullo jure prohibeatur, nec in tali poteſtate adſit conditio aliqua ſpecialis, ob quam non ſit delegabilis, ut notat Sylveſt. *verb. Religio*, 3. *q.* 18. Quòd ſi Epiſcopus, quam-
3 vis non habens facultatem ab Abbate, vel ab alio Prælato Religionis; tamen non proprio; ſed ipſius Prælati nomine, talem profeſſionem recipiat ſub ſpe ratificationis, ſi deinceps ratificatio ſequetur; profeſſio erit valida. Ita tenet Sylveſt. *ubi ſuprà*, & Ang. *verb. Profeſſio.* Quòd ſi ante ratihabitionem matrimonium contrahat, accedente Prælati aſſenſu, validum erit: quia perſona ea vi illius profeſſionis non remanſit inhabilis ad matrimonium contrahendum, cùm non fuerit recepta à perſona habente poteſtatem, ut tenent ſuprædicti Doctores, & Læl. Zecch. *de Republ. eccleſ. tract. de Regular. cap.* 3. *n.* 11. *& n.* 6. *&* 7. tenet hujusmodi profeſſionem ſub ſpe ratihabitionis de futuro in manibus Epiſcopi factam, irritam, & nullius eſſe momenti: quia pro tempore, quo nondum Abbas, vel alius Superior eam ratificaverit, certum eſt, nullam eſſe, nec conſtituere profitentem in ſtatu regulari, ut dictum eſt, & à nemine negatur. Hinc fit, ut habita ratihabitione Superioris, oporteat profitentem de novo ſuum aſſenſum præbere, ut profeſſio incipiat valere: quia prior conſenſus non fuit validus, nec effectum ſortitus eſt: ergo neceſſarium eſt denuò profitentem conſentire. Quòd confirmatur: nam certum eſt oportere, ut talis perſona non revocet conſenſum: quia, ſi nolit profeſſione facta ligari, quamvis Superior eam ratificet, ratihabitio poſtea ſequuta nullum habebit effectum: quia tempore, quo fit, & quando, & quomodo profeſſio deberet incipere valida eſſe, non reperit permanentem conſenſum alterius partis, ſine quo reciproca hujusmodi obligatio perfici non poteſt: ergo ad minus neceſſarium eſt, ut moraliter perſeveret in priori voluntate: & hæc perſeverantia exteriùs conſtare debet; interior
4 enim conſenſus non ſufficit ad humanum contractum perficiendum, niſi de illo poſſit ſufficienter conſtare tempore, quo contractus perficitur: & hoc eſt moraliter iterare conſenſum ſive fiat per expreſſum, ſive tacitum ſignum perſevandi in ea voluntate. Ita ſubtiliſſimè Suarez *loco citato.*

QUÆSITUM XXII.

De his, quæ circa formam profeſſionis ab Abbate ſunt prænoſcenda.

SUMMARIUM.

1 *Profeſſio ut perfecta ſit, neceſſaria eſt aliqua forma, qua mutuus Religioſi, & Religionis conſenſus declaretur.*
2 *Conſenſus, tam Abbatis, quàm profitentis, quomodo oſtendatur.*
3 *Profitentis ex parte an ſit neceſſaria ſcriptura.*
4 *Scriptura debet à profitente publicè legi, & coram teſtibus.*
5 *Profeſſionis ad formam neceſſarium eſt, ut tria vota eſſentialia exprimantur in ordine ad ſpecialem Religionem approbatam.*
6 *Profeſſio, per quam quis ſe tradit alicui Religioni in genere, non tenet.*
7 *Profeſſionis formæ adhuc neceſſarium eſt, ut nihil contineat, quod Religionis ſubſtantiæ repugnet, ac profeſſio invalida reddatur.*
8 *Profeſſio an poſſit fieri nutibus.*

QUoad primam hujus quæſiti partem notandum, 1
quòd ad hoc, ut profeſſio perfecta ſit, & obligatio reciproca, neceſſaria eſt aliqua forma exterior, qua mutuus conſenſus Religionis, & Religioſi ſufficienter declaretur. Quod ex eo patet: quia, cùm profeſſio humanus contractus cenſeatur, in quo quamvis interior conſenſus concurrere debeat, non tamen eo ſolo perficitur; nequeunt enim contrahentes mutuos inter ſe conſenſus, abſque externis ſignis agnoſcere, aut acceptare, nec abſque aliquo ſenſibili indicio ad inſtar matrimonii fieri poſſunt: hæc autem forma attendenda eſt, tam, ex parte profitentis, quàm Abbatis profeſſionem recipientis.

Et parte Abbatis recipientis, dicendum eſt, quòd ſi ejus conſenſus præſupponatur, tamen ordinariè nulla verborum forma requiritur; ſed ſolùm ſignum aliquod, ſeu demonſtratio exterior, qua indicat ſe profeſſionem acceptare, ut probat Suarez *de Relig.* 3. *tomo, lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 2. Et roboratur teſtimonio Regulæ Sancti P. Benedicti *cap.* 58. & ex conſuetudine ferè omnium Religionum.

Ex parte autem profitentis dubitari poſſet, an ſit 2
neceſſaria ſcriptura, ut per illam expreſſa profeſſio fiat: quod evacuatur *ex cap. Porrectum. de Regular.* ubi colligitur, non eſſe neceſſariam ſcripturam, ſed ſolam profitentis vocem. Ita Gloſſ. *in cap. finali, verb. Scriptis*, 20. *q.* 1. & Alexander de Nevo *in cap. Rurſus. num.* 14. *qui Cler. vel vovent.* Sylveſt. *tit. Relig.* 3. *q.* 1. Panormitan. *in d. cap. Porrectum. num.* 2. & *in cap. Nuper. de teſtib. in princip.* Zanardus *in direct. Theol. pars.* 2. *cap.* 26. *num.* 14. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſput.* 13. *dub.* 2. *num.* 3. ubi citat Roſellam, Tabienam, & Armillam, qui omnes Doctores loquuntur de jure communi.

Dices, quòd hodie ferè inter omnes Congregationes 3
non ſolùm Monachorum; verùm etiam Mendicantium profeſſio in ſcriptis traditur: quod præcipuè ſervatur à Monachis militantibus ſub Regula Sancti Benedicti, cùm hoc habeatur *in cap.* 58. ejusdem Regulæ. Unde in hac re concludere debemus, quòd in Religione, ubi præſcribitur, ut profeſſio fiat in ſcriptis, talis forma erit obſervanda. Quod intelligendum erit, quando in Regula approbata, & confirmata à Summo Pontifice expreſſè ponitur talis conditio, ut eſſentialis: tunc enim ſi aliter fiat, profeſſio nullitatem ſaperet.

Dubitari etiam poterit, an ſola ſcriptura ſufficeret ad profeſſionem etiam expreſſam: ubi dicimus, quòd ſic, ut videtur colligi poſſe ex Sylveſt. *verb. Religio* 3. *in princ.* aſſerente, profeſſionem expreſſam fieri

poſſe voce, aut ſcripto: ergo videtur velle, quodlibet ex his ſufficere. Et hoc de jure communi: ſcriptura enim eſt tam expreſſum ſignum, ſicut vox: & propterea, ſi ex ſcriptura ipſa, & ex modo illam tradendi de perſona profitente, ſatis conſtare poſſet, & quòd ſcripturam illam tradat animo emittendi profeſſionem, & eodem animo ab Abbate, vel alio facultatem habente recipiatur, ex ipſa rei natura ad validitatem profeſſionis ſatis erit.

4 Communis tamen Religioſorum conſuetudo requirit, ut talis ſcriptura ab ipſo profitente, ſi id facere valeat, aut ſciat, publicè legatur, ut ait Suar. *loco citato, num.* 4. Verùm in hoc particulares Religionum conſtitutiones, & ſtatuta ſpecialia erunt attendenda: aliquando enim poteſt eſſentialiter requiri, ut profeſſio non ſolùm ſcribatur; verùm etiam publicè legatur. Præterea Clemens VIII. in Bulla, quæ incipit: *Cùm ad regularem diſciplinam* hoc præcepit: *Superior cujuslibet Conventus, in quo Novitiatus fuerit conſtitutus, particularem librum habeat, in quo uniuscujusque Novitii profeſſio regiſtretur, illamque Novitius profeſſus propria manu, & duo teſtes, qui præſentes fuerint, ſubſcribant: Converſus verò litterarum ignarus, Profeſſus, in eorundem teſtium, qui ſe ſubſcripſerint, præſentia, propria manu, ſignum Crucis apponat, aſſerveturque liber, & cuſtodiatur in Archivio, ubi ſcripturæ ad Monaſterium, ſeu Conventum pertinentes reponi conſueverunt.* Idem decrevit Sixtus V. *in ſua conſtitutione* quæ incipit: *Cùm de omnibus* &c. etiam S. Congregationem Cardinalium idipſum præcepiſſe, refert Sorbus *in Compend. privileg. tit. Novitius, de emiſſ. profeſſ. Novit.* Sed dubium eſt, an oporteat, talem profeſſionem fieri coram teſtibus. Cui breviter reſpondetur, quòd cùm nihil certi de hoc in jure reperiatur, ſi hujus actus natura attendatur, proculdubiò requiritur ad hoc, ut convenienter fiat, eam eſſe admittendam coram teſtibus. Ratio, quæ hoc videtur ſuadere, eſt, quòd cùm profitens ſpecialem Eccleſiæ ſtatum aſſumat neceſſe eſt, ita profeſſionem emittere, ut de illa poſſit Eccleſiæ conſtare, & hoc de convenientia: nam profeſſio ſic facta inter eum, qui poteſtatem habet recipiendi, & eum, qui vult profiteri, non reperitur in jure communi prohibita. Conſulenda ſunt autem ſpecialia Religionum ſtatuta. Sed modò, ut diximus *ſuprà*, extat conſtitutio Clementis VIII. ex qua colligi poteſt, profeſſionem fieri debere coram teſtibus.

5 Eſt autem neceſſarium ad hanc formam, ut per eam exprimatur obligatio trium votorum, ſcilicet, obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, quæ ſunt ſubſtantialia Religioni, *cap. Cùm ad Monaſterium, de Regular.* Necnon oportet, quòd talis obligatio fiat in ſpecie determinatæ Religioni approbatæ. Ita habetur *in cap. Uni. de votis, in 6.* Angel. *verb. Profeſſio.* Anton. *in cap. Rurſus, qui Clerici, vel vov.* Navarr. *comm. 2. de Regular. n.* 5. S. Thom. 2. 2. *q.* 88. *art.* 7. ubi dicit, votum ſolemnizari per profeſſionem certæ Regulæ. Videtur etiam hoc expreſſum *in cap. ultimo, de relig. Domibus*, ubi habetur, quòd quicunque ad Religio-
6 nem converti voluerit, unam de approbatis aſſumet: unde profeſſio, per quam quis ſe tradit alicui Religioni in genere, v. g. uni ex Mendicantibus, non tenet: & ſi hujusmodi profitens poſteà matrimonium contrahat, licèt peccet; tamen matrimonium erit validum.
7 Ita tenet Sylveſt. *verbo, Religio,* 3. *num.* 18. *verbo* 3. Eſt inſuper neceſſe ad ſupradictam formam, ut in profeſſione nulla extet conditio Religionis ſubſtantiæ repugnans: putà, ſi quis emittat profeſſionem cum conditione, ut exire poſſit, ſi Religionis aſperitates ferre non valebit ut poſſit retinere ſua bona, vivere arbitratu ſuo, & his ſimilia: quia tales conditiones irritam redderent profeſſionem, ita ut nullam reduceret obligationem. Ita Gloſſ. *in cap. ult. de condit. appoſ.* & ibi Card. & Panorm. quos ſequitur Sylveſt. *verbo, Religio,* 3. *q.* 67. & 8. idem tenet Angel. *verbo, profeſſio,* & *verb. Religioſus, num.* 19. Gloſſ. *in cap. Monachi, verb. adminiſtrationem, de ſtat. Monach.* Innoc. Hoſtienſ. & Abbas *in cap. Inſinuante, qui Clerici, vel vov.* idem Abb. *in cap. Edoceri, de reſcriptis*, ubi Dec. *num.* 5. Turrecremata *in cap. Non dicatis,* 12. *q.* 1. *art.* 4. Covar. 4. *decret.* 2. *p. cap.* 3. § 1. *num.* 18. Azor. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 2. Leſſ. *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 63. Rodriq. *quæſt. regular. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 6. Ratio eſt: quia deficiente parte ſubſtantiali, aut conſenſu in illam, contractus perfici non poteſt; & per conſequens, nec etiam profeſſio, *arg. cap. Tua nos. de ſponſ.* Rurſus emittendo profeſſionem cum hujusmodi conditionibus non intendit quis ſe adſtringere ad omne id, quod eſt de Religionis ſubſtantia: ergo non habet intentionem hoc promittendi, imò potiùs contrarium per tale pactum declarat; ſed ablato ſubſtantiali, tota res deſtruitur: ergo Videatur latiùs de hac re Suar. *loco citat. num.* 14 *& ſeq.*

Si quæras, an profeſſio poſſit fieri nutibus. Reſpondeo affirmativè: quia ſufficiunt nutus ad omnes actus, in quibus pro forma non requiritur loquela, *l. Nutu. ff. de leg.* 3. & Rota *deciſ.* 139. inter collectas à Farinacio *deciſ.* 189. *lib.* 1. *criminal.* Ex quo colligitur, mutum poſſe ex ſignis profiteri, ut probat Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.* 13. *dub.* 2. *num.* 2. 8

QUÆSITUM XXIII.

An pro ratificatione invalidæ profeſſionis exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares exteriorem profitentis conſenſum; & Profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur.

SUMMARIUM.

1 *Cajetani ſententia refellitur.*

2 *Profeſſionis ad validitatem non ſufficit interior conſenſus; ſed requiritur etiam exterior manifeſtatio.*

3 *Signum externum, per quod ratificatur conſenſus, eſt duplex.*

4 *Religioſus, ſi ſciens profeſſionem eſſe invalidam, illam ratificet, validè facit; ſecùs ſi ignoret eſſe invalidam, & validam putans approbet.*

5 *Conſenſus novus Abbatum, & Prælatorum, an requiratur in ratificatione profeſſionis invalidæ.*

Quoad primam partem in ſententia quorundam, cùm non videatur neceſſarius exterior conſenſus, & interior ad ratificationem invalidæ profeſſionis, non debebit Abbas Monacho ratificanti præcipere, ut exteriùs manifeſtet ſuum interiorem conſenſum. Hujus ſententiæ videtur Cajet. 2. 2. *q.* 189. *art.* 5. ubi ait: *Votum ſolenne ante pubertatem factum, ſi à parentibus ſtatim non irritetur, nequaquam iterari poſſe poſt expletam pubertatem: quia interiùs ratificari præſumitur.* Ita ſentit Navar. *Comment.* 4. *de Regular. n.* 71. 1

Oppoſita tamen ſententia verior eſt; ſcilicet, cùm ad validandam profeſſionem non ſufficiat interior conſenſus, debere Abbatem exquirere à Monacho profeſſionem validatam exteriori manifeſtatione. Et ratio eſt: quia profeſſio, cùm non emittatur, niſi per actum 2
exteriorem, validari non poterit, niſi per exteriorem actum: hoc autem ſignum exterius, per quod ratificans 3 ſuum conſenſum internum oſtendit, poteſt eſſe expreſſum, vel tacitum; quia utrumque, licèt diverſo modo, ſufficit ad ratificandam profeſſionem: quod ſupponitur in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *c.* 19. Unde ratione taciti conſenſus videtur, eſſe locutos Cajet. & Navar. *locis citatis*, ut benè probat Suar. *de Religione, tom.* 3. *lib* 7. *c.* 1. *per tot.* qui *eod. c.* infert, quando profeſſio ſolùm iteratur,

per

per conſenſum internum in habitu externo permanendo, exteriorique obedientia perſiſtendo, profeſſionem illam non expreſſam, ſed tacitam eſſe: quia ſignum illud externum non ſufficit ad aliam profeſſionem invalidam, nec ſufficere internum conſenſum, ſed requiri, ut illum Abbati manifeſtet: & ſic intelligitur tex. *in cap. 1. de regul. in 6.* ibi: *Seu profeſſionem à ſe prius factam ratam expreſsè habeat.*

4 Unde, ſi Religioſus ſciens præcedentem profeſſionem eſſe invalidam, illam ratificet, volens, ut ex tunc firma ſit, & teneat, validè facit: nam, ſi Religioſus ignorans dictam profeſſionem invalidam, eam ratificet; ratificatio non ſubſiſtit: quia ratificans non cenſetur habere animum abſolutum profitendi, ſed ex ſuppoſitione falſa prioris valoris profeſſionis factæ in illam conſentit, cùm maximè contrarius ſit conſenſui error. *l. Si per errorem. ff. de juriſd. omn. Jud.* & *l. Nihil conſenſus, ff. de regul. jur.*

5 Quoad ſecundam partem quæſiti, an, videlicet, ratificans profeſſionem, exquirere debeat novum conſenſum Abbatum, & Prælatorum, id eſt, Religionis de novo expreſsè acceptantis talem ratificationem: probabiliter ſuſtineri poteſt, nullum novum requiri Religionis conſenſum, modò Superior, qui priùs conſenſerat, non revocaverit conſenſum: nam tunc Summus Pontifex, & Eccleſia conſentiunt, & acceptant ratificationem: cùm enim habeatur, profeſſionem irritam certo tempore coaleſcere per ipſius profeſſi ratificationem, ut ſtatuitur *in cap. Significatum, de Regul.* & *cap. 1. eod. tit. in 6.* & in Concil. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 19.* colligitur ex hoc, Summum Pontificem, qui eſt Religionum omnium ſupremus Superior, talem ratificationem acceptare, neque aliam requirere. Ita Sanch. 7. *de matrim. diſp. 37. n. 6.* Bonac. *de clauſ. q. 2. punct. 10. diff. 1. num. 1.* & alii.

Dices: Prior conſenſus fuit irritus; tum, quia fuit, verbi gratia, circa perſonam tunc inhabilem; vel, quia Superior non habuit animum ſe obligandi: ergo videtur requiri novus conſenſus. Reſpondeo, licèt de facto conſenſus talis reſpectivè poſſit vocari irritus; quia irritus fuit actus profitentis; in ſe tamen, & materialiter irritus non fuit: quia verè Religio conſentit, quòd ſi non retracter priorem conſenſum, accedente conſenſu valido ratificantis, validatur profeſſio, & priori conſenſu obligatur Religio ratificanti, ſicuti ratificans ex novo conſenſu obligatur Religioni. Ita Bonacina *loco citato.*

QUÆSITUM XXIV.

An Abbas iteranti profeſſionem præcipere debeat, ut novum annum probationis expleat.

SUMMARIUM.

1 *Probationis annus novus quando ſit neceſſarius ad validitatem profeſſionis.*

2 *Ad profeſſionem iterandam ſatis eſt tacitè, vel expreſsè perſeverare in tali Religione, ſub tali habitu, & Superiore, per integrum annum.*

3 *Novitiatus annus non eſt iterandus ad ratificandum profeſſionem invalidam ratione conſenſus, ſeu alterius conditionis, quæ tempus non involvit.*

4 *Novitiatus annus irritus ex hoc, quod Novitius habebat tantùm animum illudendi, ſi poſtea pœniteat, ſufficit ad validitatem profeſſionis.*

5 *Novitiatus non eſt iterandus, dum profeſſio irrita fuit, modò ſit completus ante ratificationem profeſſionis.*

1 IN hoc caſu diſtinguendum eſt: nam, vel Novitius, antequam invalidam profeſſionem expreſsè emitteret, integrum probationis annum expleverat, vel non. Primo caſu non erit neceſſarius novus probationis annus: quia jam ſupponitur ſufficienter factus; abſque morali interruptione; & tunc poterit ſtatim profiteri, ſive tacitè, ſive expreſsè. Si autem integer probationis annus ab eo expletus non eſſet, non poterit talem profeſſionem ratificare per aliam tacitam, vel expreſſam, niſi per alium integrum annum probatione permanente. Ita declaratum ſæpius fuiſſe à Sacra Congregatione Cardinalium *ſuper 15. cap.* Concil. Trident. *ſeſſ. 25.* refert Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 7. cap. 1. num.* 8. allegans ad hoc Navarr. *in pluribus conſiliis.* Sanctarel. *var. reſol. q. 48. n. 33. cum ſeqq.* Bonac. *de clauſura, q. 2. punct. 10. diff. 1. n. 5.* Lezan. *de ſtatu. lib. 2. cap. 41. num. 66.* Fr. Barthol. de Vecchiis *in praxi obſervanda in admittendis ad Religionis ſtatum Novit. diſput. 14. dub. 5. à prin.* Et ad hanc profeſſionem iterandam dicit, ſatis eſſe, vel tacitè, vel expreſsè perſeverare in tali Religione ſub illius habitu, & Abbatis, vel Superioris alterius obedientia per integrum annum computandum ab eo tempore, quo Religioſus cognovit priorem profeſſionem irritam eſſe, & nihilominus propoſuit animo permanendi in Religione perſeverare. Nec refert, ſi eo anno actus Novitiorum non exerceat; vel habitum profeſſorum, non autem Novitiorum geſſet: quia, ſi in priori profeſſione invalida hujuſmodi habitum accepit, non eſt neceſſe, illum mutare; ſed poterit ſub illo defectus probationis ſuppleri. Et ratio eſt: quia neque habitus, neque Novitiorum exercitia ſunt de ſubſtantia Novitiatus. Ita Suar. *loco cit. num. 10.*

Ex quibus inferri poteſt, non eſſe iterandum Novitiatus annum ad ratificandam profeſſionem invalidam, ratione conſenſus, ſeu alicujus alterius conditionis neceſſariò requiſitæ, ut ratione metus: nam tunc ſupponitur annus probationis perfectus, & conſequenter adhibita conditione, quæ deerat, omnia requiſita habentur ad validitatem actus. 3

Imò Bonacina *loco ſuprà citato* docet, quòd licèt annus probationis fuerit irritus; quia verbi gratia, ingrediens Religionem, habet animum illudendi: ſi poſtea pœniteat, & verè habeat animum ingrediendi Religionem, ſi annum probationis explevit in die ratificationis, ſeu profeſſionis, verè, & validè ratificat, ſeu profitetur: licèt enim talis Novitiatus formaliter eſſet irritus, cùm mutuo ingredientis, & Religionis conſenſu ſolùm perficiatur; materialiter tamen validus eſt: nam talis habetur, ſi ingrediens onera Religionis, & Religio mores ingredientis per annum experti fuerint, prout in caſu noſtro ſupponitur. Ita etiam docent Sanchez 7. *de matrimon. diſput. 37. num. 46.* Azor *1. part. lib. 12. cap. 1. q. 6.* quicquid dicant Navarrus *lib. 3. conſ. 26. num. 17.* & Rodriq. *in Sum. 2. p. cap. 5. num. 2.* & alii. 4

Inferri poteſt ſecundò, non eſſe iterandum Novitiatum, dum profeſſio irrita fuit, eò quòd integro anno Novitiatus peractus non fuerit ante profeſſionem, modò compleatur ante ratificationem: quia verè tunc cenſetur completus annus probationis requiſitus ad profeſſionem validam: quod aſſerit etiam Bonacina *loco cit.* ex Sanchez *ſimiliter cit. num.* 48. 5

QUÆSITUM XXV.

Intra quod tempus Monachus contra profeſſionem invalidam reclamare poſſit; & quam pœnam incurrat, ſi reclamet contra profeſſionem validam.

SUMMARIUM.

1 *Reclamare contra profeſſionem poteſt aliquando Religioſus.*

2 *Concilium Tridentinum, quid ſtatuerit de hujuſmodi reclamationibus.*

3 *Religioſus invalidè profeſſus tenetur reclamare, ſi quinquennium nondum elapſum fuit.*

4 *Profeſſionem ratificare an teneatur Religioſus elapſo quinquennio.*
5 *Tempus, intra quod reclamatio conceditur, incipit à die profeſſionis, ſive tacita, ſive expreſſa, uſque ad quinquennium.*
6 *Profeſſionis dies an computetur in quinquennii ſpatio.*
7 *Beneficio reſtitutionis quomodo uti poſſit, qui ignorans, vel impeditus, intra quinquennium non potuit uti remedio ordinario.*
8 *Ignorantia probabili accedente poteſt quinquennium incipere à die, qua ignorans cœpit habere ſcientiam de nullitate profeſſionis.*
9 *Impedimento perpetuo irritante laborans poteſt audiri, elapſo quinquennio.*
10 *Religioſus ſcienter reclamans contra validam profeſſionem, mortaliter peccat, & pœnas Apoſtatarum incurrit: ſecùs, qui reclamat contra profeſſionem invalidam, ut num. 11. qui poteſt ignorans uti beneficio reſtitutionis, etiam extra quinquennium, ut num. 12.*

1 SUpponitur tanquam certum, poſſe aliquando Monachum, ſeu alium quemcunque Regularem, contra profeſſionem à ſe emiſſam reclamare: id enim ſatis probatur continua experientia, quæ hujuſmodi reclamationes admittit; & aſſerunt Doctores, qui etiam cauſas, & circumſtantias, ſeu conditiones juſtæ reclamationis expendunt, de quibus *quæſit. ſequenti.* Tandem Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regularibus, cap. 19.* dum decernit, quòd Regularis diſcedere volens, non audiatur, niſi intra quinquennium, ſupponit, Regularem poſſe reclamare.

Tota ergo difficultas eſt, quando hoc jus Monachis, & Regularibus competere poſſit. Et ad hujus rei perfectiorem cognitionem, & fundamentum veritatis, tanquam certa concluſio ponenda eſt determinatio Concilii Tridentini *loco citato*, quod circa hoc ita ſtatuit:

2 *Quicunque Regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat, ante ætatem legitimam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum dimittere, quacunque de cauſa, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum, non audiatur, niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis; & tunc non aliter, niſi cauſas, quas prætenderit, deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario. Quòd ſi ante habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcunque cauſam admittatur; ſed ad Monaſterium redire cogatur, & tanquam Apoſtata puniatur.* Quæ verba innuunt, quòd ſi Monachus, vel quicunque alius Regularis, aliqua de cauſa profeſſionem nulliter emiſiſſe prætenderet, debet intra quinquennium tantùm à die profeſſionis coram Abbate, vel alio Ordinario ſuperiore cauſas nullitatis proponere. His ſuppoſitis,

3 Dico primò, Religioſum invalidè profeſſum poſſe, imò teneri reclamare, ſi quinquennium nondum elapſum fuit; aut tenetur profeſſionem ratificare: quia non reclamando, aut ratificando, maximam infert Religioni injuriam: alitur enim bonis ipſius Religionis, & ex ea percipit omnia alia commoda ab ipſa Religione in profeſſorum commodum inſtituta. Ita Bonac. *de clauſur. q. 2. punct. 10. diff. 1. n. 2.*

4 Dices, teneturne Religioſus invalidè profeſſus, elapſo quinquennio, profeſſionem ratificare, maximè ſi credat tunc reclamando non eſſe audiendum. Negant Henriquez *lib. 11.* & Sanchez *7. de matrim. diſp. 37. num. 30.* nam ficte contrahens matrimonium non tenetur matrimonium verè contrahere, niſi notabile damnum timeatur, ad quod vitandum obligetur quis contrahere: ergo neque profeſſus invalidè tenetur profeſſionem ratificare: tum, quia Concilium Tridentinum non videtur loqui in foro conſcientiæ: ſed ſolùm denegat actionem in foro externo, ut patet ex illis verbis: *Non audiatur*, &, *Nullatenus ad allegandum quamcunque cauſam admittatur.* Tum demum, quia jugum Religionis eſt valdè oneroſum: ergo nulliter profeſſus non videtur cogendus ad ratificandum. Ex quibus concludunt præfati Authores, talem invalidè profeſſum poſſe, imò teneri, fugiendi occaſionem quærere. Angles *in flor. 2. part. de voto, q. unic. art. 1. difficult. 4.* Rodriquez *in Sum. 2. part. cap. 92. num. 5.* Bonacina, & alii docent, Religioſum invalidè proceſſum teneri profeſſionem poſt quinquennium ratificare, ſaltem dum profeſſio irrita fuit ob ipſius culpam: quæ ſententia mihi etiam probabilior eſt. Nam profeſſio eſt contractus mutuus, quo Religioſus obligatur Religioni, & Religio veram habuit intentionem admittendi hunc ad profeſſionem: ergo etiam Religioſus veram intentionem habere debet capeſſendi Religionem: quaſi cùm in illa ficta profeſſione deceperit Religionem, fictionem tollere debet, profeſſionem ratificando.

Ad rationes autem in contrarium facilè reſpondetur. Et ad primam dico, negando conſequentiam, quicquid ſit de antecedenti: ex pluribus enim capitibus poteſt obligari quis ad ſtatum Religioſum, qui ad perfectionem conducit, quàm ad ſtatum matrimonii: nam talis Religioſus invalidè profeſſus manendo in Religione, non ratificata profeſſione, ſe ipſum gravibus periculis exponit, & gravia Religioni damna infert: etenim tunc bonis Religionis injuſtè aleretur; vota profeſſorum, quæ invalida tunc eſſent, faceret; ad ſacros Ordines ſine titulo, & ſine litteris dimiſſoriis legitimi Prælati promoveretur, (nam profeſſio invalida non eſt titulus, quo invalidè profeſſus ad Ordines promoveatur, & Superior Religionis non poteſt invalidè profeſſo concedere dimiſſorias litteras, ut docet Bonac. *de cenſur. diſp. 3. q. 1.*) item diſpenſationem, & abſolutionem virtute privilegiorum Religionis obtinebit, & peccata Confeſſario dimiſſo ſolùm à Superiore Religionis fatebitur, & ita invalida confeſſio erit. Neque hic eſt aliquis titulus coloratus, quo juriſdictio ſuppleri poſſit, ut conceditur *ex l. Barbarius, ff. de offic. Prætor.* nam conſtat, Prælatum Religionis non poſſe, niſi cum ſuis ſubditis diſpenſare, facultatem recipiendi Ordines concedere, & Novitios, ac verè Profeſſos abſolvere.

Ad id autem, quod affertur ex Concilio Tridentino, reſpondet Bonac. *de clauſ. q. 2. punct. 10. diff. 1. n. 2. in fine*, quòd decretum Concilii eſt diſpoſitivum pro utroque foro: nam ibi præfixit quinquennium, ut Religio eo toto tempore præſcribat contra jus reſiliendi, dummodo perſona, contra quam ſit præſcriptio, ſit capax eo tempore hujus paſſivæ præſcriptionis. Et addit idem Bonacina, quòd licèt Concilium niteretur ſolùm præſumptione, & in foro conſcientiæ non obligaret, ſi veritas ſit in contrarium; nihilominus Religioſus fictè profeſſus aliunde obligatur ad profeſſionem ratificandam, prout patet ex rationibus, quas *in reſponſione ſuperiori* adduximus.

Ad aliam rationem reſpondeo, quòd licèt jugum Religionis grave ſit; eſt tamen valdè utile ipſimet Profeſſo; & ita onus utilitate, & incommodum fructu, quo Religioſus ex Religione, cui addicitur, compenſatur; atque ideò juſta adeſt cauſa hujus obligationis: atque ita concludendum eſt, Religioſum, qui ſua culpa invalidè profeſſionem emiſit, teneri, etiam elapſo quinquennio, profeſſionem ratificare; non autem ſe fugæ committere: nam ex hoc maximam incurreret infamiæ notam. 5

Dico ſecundò, tempus, intra quod reclamatio conceditur, incipit à die profeſſionis uſque ad quinquennium, ſive profeſſio expreſsè, ſive tacitè emiſſa fuerit. Ita ex Concil. Trid. *citato*, ut habetur, *niſi intra quinquennium tantùm à die profeſſionis.* Et docent communiter Doctores ex Bonac. *loco cit. diff. 4. num. 1.* 6

Sed

6 Sed hîc oritur dubium, an dies illa profeſſionis computetur in quinquennii ſpatio. Reſpondeo conſequenter ad ea, quæ *ſuprà* diximus de anno ætatis, & probationis, illam diem computandam eſſe de momento ad momentum, ita ut quota hora facta fuerit profeſſio tacita, vel expreſſa, eadem prorſus hora in ultima die quinquennii finiatur terminus reclamandum conceſſus. Probatur ex dictionibus illis appoſitis à Concilio *loco citato*, videlicet, *niſi*, & *tantùm*, quæ cùm ſint taxativæ, & ampliationem non admittant, colligitur, Concilium nolle prorogare, aut aliqua ratione extendere tempus reclamationis ultra quinquennium. Item, probatur ex eo, quòd tempus, ſaltem in materia juri alterius contraria, debet eſſe completum de momento ad momentum, *l. 3. §. Minorem, ff. de minorib.* Ita Sayrus *de cenſ. lib. 3. c. 33. num. 4.* Sanctarellus *de Apoſt. cap. 2. num.* 20 Bonac. *loco citato:* qui refert, hujus ſententiæ eſſe Sylveſtrum, Angelum, & alios quamplures: & expreſsè tenent Panormitanus *in ſimili cap. Super ſpecula, num.* 8. & Suar. *de cenſ. diſp.* 23.

Dubitatur item, an ignorans, vel impeditus, qui intra quinquennium non potuit uti remedio ordinario, poſſit elapſo quinquennio uti beneficio reſtitutionis in integrum.

7 Bonacina *de clauſ. diſſ. 4. cit. num. 4.* docet nullum remedium competere Religioſo poſt quinquennium. Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 17. art.* 16. dicit, Religioſum nulliter profeſſum non poſſe admitti elapſo quinquennio ad allegandam cauſam nullitatis; benè tamen ad allegandas cauſas, cur intra quinquennium non reclamaverit. Navarrus tamen *comm. 4. de regul. num. 71. verſ. tertio, conſ. 6. num. 2. lib. 1. de his, quæ vi.* Sanchez 7. *de matrim. lib. 7. diſput. 37. num. 22.* & alii plures per eundem citati docent, ignoranti, vel impedito competere reſtitutionem in integrum. Quapropter, quando dicitur, non eſſe audiendum, niſi intra quinquennium, hoc intelligitur, niſi ignorantia invincibilis, metus, vel impotentia duraverit: ſi enim ulteriùs duraſſet, poterit ipſo jure, vel reſtitutione audiri. Ita enim præter citatos Authores Sanctarell. *variar. reſol. quæſt.* 48. *num.* 3. Azor *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 4. quæſt.* 10. Bombinus *conſ. 22. n. 7.* Graſſius *conſ. 8. numer. 8. de Regul. tom.* 1. Et ratio ea eſſe videtur: quia, licèt contra præſumptionem juris, & de jure nulla admittatur probatio in judicio ordinario; datur tamen reſtitutio, & probatio in eo judicio extraordinario, ut docent Alexander *l. Si inter ſtipulantem, §. 1. num. 3. ff. de verb. oblig. & l. Si infanti, n. 9. C. de jur. de lib.* & tenet Ruin. *conſ. 68. num. 20. volum. 1.* Socin. *conſ. 104. num. 18. vol. 3.* Alciatus *de præſumpt. in præl. 2. part. num* 18. *Menoch. de præſumpt. lib. 1. quæſt. 40. num. 1. & 2.* Maſcardus *de prob. in princ. q. 10. n. 67.* ergo, quamvis Concilium Tridentinum induxerit præſumptionem juris, & de jure ratificationis profeſſionis per lapſum quinquennii, non obſtabit, quin ex cauſa alicujus impedimenti, vel juſtæ ignorantiæ concedatur reſtitutio in integrum.

8 Licèt ergo per Concilium Tridentinum decernatur, quinquennium debere incipere à die profeſſionis, hoc intelligendum eſt per ſe: nam per accidens, accedente probabili ignorantia, illud computandum erit à die, quo talis perſona de profeſſionis nullitate ſcientiam habere cœpit: quod clarè tuetur Navar. *conſ. 23. de Regul. numer. 3. & 4.* & Suarez *tom. 3. de Relig. cap. 4. numer. 6.*

9 An autem laborans perpetuo impedimento irritante profeſſionem, audiri poſſit elapſo quinquennio. Reſpondeo affirmativè, ſi verè conſtet, tale impedimentum adeſſe: nam Decretum Concilii editum fuit in favorem Religionis: ergo in ipſius damnum retorqueri non debet, *l. Quod favore, C. de leg. & reg.* quod in gratiam, *de regul. juris in 6.* Si autem cogeretur Religio retinere perpetuò inhabilem, maximum detrimentum pateretur. Tum, quia Concilium denegat audientiam poſt quinquennium: quia præſumit, Religioſum conſenſiſſe: hæc autem ratio ceſſat in habente perpetuum impedimentum, cum ipſius conſenſus nunquam validus eſſe poſſit: imò ex hoc ſequeretur, mulierem, quæ mentito ſexu profeſſionem in Monaſterio emiſit, cogi in eodem Monaſterio remanere, quod eſt abſurdum; & nos *ſuperiùs* refutavimus.

Dices, ex Concilio Tridentino non eſt audiendus Religioſus ultra quinquennium, *quacunque ex cauſa*: ergo laborans impedimento audiri non debet. Reſpondet Bonacina *loco cit.* Concilium loqui de perſonis habilibus. Et licet univerſaliter, & indiſtinctè loqui videatur; tamen adeſt ſufficiens ratio prædictæ diſtinctionis, & reſtrictionis verborum Concilii ad ſolas perſonas, quas idem Concilium comprehendere voluit. Ita Gomez *de trienn. q. 2. ſub. fin. & reg. de annali poſſeſſ. q. 3. verſ. Non obſtat dictio.* Rebuff. *in tract. de pacific. poſſeſſ. n.* 172. & alii.

Quam autem culpam, & pœnam incurrant Religioſi reclamantes contra profeſſionem: dico, quod ſi ſcienter contra validam profeſſionem reclamet, & utatur falſis teſtibus ad probandum eam fuiſſe invalidam, reſiliendo à Religione, peccat mortaliter; & pœnas Apoſtatarum incurrit, nam non conceditur reclamatio contra validam profeſſionem; & licentia, quam obtentam ſuppono, fuit ſubreptitia, & per dolum habita: ergo diſcedendo, abſque vera licentia hoc facit, & ſicut apoſtata puniendus eſt: & æquè valent in profeſſione tacita, & expreſſa. 10

Si verò Religioſus reclamat contra profeſſionem invalidam, non peccat mortaliter, regulariter loquendo. 11
Ratio eſt: quia utitur ſuo jure, & Concilium Tridentinum *loco citato* licentiam reclamandi concedit intra quinquennium. Imo Rodriq. & Sanchez, ut diximus *ſuprà*, aſſerunt, Religioſum invalidè profeſſum etiam elapſo quinquennio poſſe propria authoritate fugere. Idem dicendum puto de Religioſo, qui ratione ignorantiæ, vel impotentiæ, ſeu alterius impedimenti, contra invalidam profeſſionem reclamat, etiam extra quinquennium; tali enim, ut vidimus *ſuprà*, fit reſtitutio in integrum, licèt ex Aloyſio Riccio apud Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 104. *num.* 18. hujuſmodi reſtitutionis petitio fieri debeat coram Sanctiſſimo, & conſequenter ex ejus ſpeciali reſcripto obtineri.

QUÆSITUM XXVI.

Quibus ex cauſis competere poſſit Religioſo jus reclamandi contra profeſſionem à ſe emiſſam.

SUMMARIUM.

1 *Reclamatio fieri debet ante dimiſſionem habitus, & intra debitum tempus, deducendo cauſas nullitatis coram Superiore, & Ordinario, quod eſt intelligendum, ut n. 2. 3. & 4.*

5 *Defectus legitimi conſenſus tribuit jus reclamandi; atque ita qui profeſſus eſt non ſui compos, & per vim, & metum, reclamare poteſt, ut n. 6. & 7.*

8 *Profeſſio emiſſa ſub conditione de futuro nondum adimpleta conditione non eſt valida.*

9 *Defectus anni probationis tribuit jus Religioſo reclamandi, & defectus ætatis, ut n. 10.*

11 *Religioſus, qui emiſit profeſſionem, quando non erat ſui juris, poteſt reclamare.*

12 *Sexuum diverſitas tribuit jus reclamandi.*

13 *Religioſus, qui profeſſus eſt coram non habente poteſtatem acceptandi, poteſt reclamare contra ſuam profeſſionem.*

14 *Religioſus validè profeſſus, qui tractu temporis impotens factus eſt ad ſervandam Regulam, non poteſt reclamare contra profeſſionem.*

15 *Religioſus profeſſus abſque prævia informatione indicta à Sixto V. an poſſit reclamare.*

1 COncilium Tridentinum loco hucusque citato, decernit, Religioſum, qui reclamare intendit contra profeſſionem, hæc tria obſervare debere. Primò, ut habitum ante reclamationem non deponat, aliàs non audiatur. Secundò, ut cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis deducat coram ſuo Superiore, & Ordinario. Tertiò, ut reclamatio intra debitum tempus fiat: circa quas conditiones

2 Advertendum eſt, quòd qui juſta cauſa ante reclamationem habitum dimiſerit, puta, qui facultatem obtinere non poſſit reclamandi, niſi habitu depoſito; adhuc audiri poteſt, & debet, Concilium enim loquitur de ſponte habitum dimittente: quod non facit, qui juſta cauſa adſtrictus habitum dimittit, ut docent Navarr. *comm.* 4. *de regul. num. ult.* Sanchez 7. *de matrimon. diſp.* 37. *num.* 3. Azor. 1. *part. lib.* 12. *c.* 4. *q. ultim. inſtit. moral.* & Rodriq. *qq. reg. tom.* 3 *q.* 17. *art.* 17. *circa medium.* & Bonac. *de clauſ. q.* 1. *punct.* 10. *diſſ.* 3. *num.* 1. Poteſt reclamare, qui habitu dimiſſo non fuit auditus, & reaſſumit poſteà habitum, ut reclamet, ut aſſerunt ſupracitati Doctores Concilium enim Tridentinum non intendit perpetuò denegare audientiam Religioſo habenti juſtam reclamandi cauſam. Quapropter dum dicit: *Nullatenus ad allegandam quamcunque cauſam admittatur,* exponitur à Bonacina *loco citato, n.* 2. *in fine,* ut non audiatur, ſeu admittatur, quandiu habitum non induit,

3 Advertendum ſecundò, quod nomine ſuperioris intelligitur immediatus Monaſterii Prælatus, qui profeſſionem ejus admiſit, vel qui in ejus locum ſucceſſit: nomine verò Ordinarii intelligitur Epiſcopus, in cujus Diœceſi ſitum eſt Monaſterium, in quo profeſſionem Religioſus emiſit. Et ita deciſum à Sacra Congregatione Concilii anno 1593. die Decembris refert Peyrinus *tom.* 2. *de Prælat. quæſt.* 3. *cap.* 1. *num.* 156. Armendanus *in recopil. legum,* Navarr. *lib.* 5. *tit.* 18. *l.* 7. *numero* 38. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 104. *cit. num.* 12. qui *num.* 14. addit, cauſas nullitatis profeſſionis proponendas eſſe coram Superiore, & Ordinario copulativè, juxta diſpoſitionem Concilii *loco citato.* Quare, ſi Superior regularis per ſe ſolum profeſſionem nullam declararet, & Religioſum è Monaſterio ejiceret, invalidè faceret, & teneretur revocare prædictum Religioſum ad Monaſterium. Atque ita declaravit Sacra Congregatio menſe Januarii, 1681. ut refert Aloyſius Riccius *in praxi aurea, reſol.* 20. Quòd ſi Superior, coram quo, & Ordinario cauſæ nullitatis profeſſionis cognoſci debent, ſit etiam Ordinarius, putà, quia Monaſterium eſt Epiſcopatui unitum, ſolus talis Superior de nullitate cognoſcere debet, quia Concilium, dum utrumque conjungit, præſupponit utrumque adeſſe. Ita Barboſa *loco cit. num.* 11. & Bonacina *ſimiliter loco citato,* dicit, nomine Ordinarii intelligi etiam Abbatem, ſeu Prælatum juriſdictionem quaſi epiſcopalem habentem in ſuo territorio; & Capitulum, Sede vacante, vel ejus Vicarius; ſicut etiam Vicarius Epiſcopi.

Circa etiam conditionem advertenda ſunt ea omnia, quæ *ſuperiori quæſito* diximus: ex eorum enim aſſertionibus patet, quid reſpectivè dicendum ſit circa hanc tertiam conditionem, & quomodo in reclamare volente requiratur temporis obſervantia juxta ſacroſancti Concilii diſpoſitionem.

4 His prænotatis, ſex apud Authores reperio cauſas, ex quibus videtur tribui jus Religioſo reclamandi contra propriam profeſſionem.

5 Prima eſt, defectus legitimi conſenſus, quando videlicet, quis emiſit profeſſionem, ſine tamen conſenſu ad profeſſionem requiſito: nam, cùm profeſſio ſit contractus mutuus, quo Religioſus Religioni, & hæc Religioſo obligatur; contractus autem mutuo conſenſu perficiatur; ſequitur Regularem defectu talis conſenſus poſſe reclamare, cùm non teneatur onere illius profeſſionis.

6 Ex quo inferas, Regularem, qui in amentia profeſſionem emiſit, licèt poſtea acquiſierit ſanitatem, poſſe reclamare: amens enim conſentire non poteſt; & hoc etiam intelligendum, licèt Novitius Religionem ingreſſus ſit ſui compos, & poſteà demens factus, in tali dementia profeſſionem emiſerit: nam eadem currit ratio defectu conſenſus.

7 Secundò inferas, Regularem, qui profeſſionem per vim, vel metum celebravit, poſſe reclamare contra profeſſionem. Nam, licet vis, & metus non auferant omninò conſenſum, & voluntarium; efficiunt tamen involuntarium mixtum, & conſequenter deficit libertas, quæ in conſenſu ad profeſſionem requiſitio eſſe debet. Tum, quia jus canonicum hujusmodi profeſſionem irritam reddit, *cap.* 1. *de his, quæ vi.* Et in Concilio Trid. *loco citato,* inter cauſas, propter quas Religioſum audiri concedit, eſt expreſsè enumerata vis, & metus. Hujusmodi autem metus debet eſſe gravis: nam levis, ſicut non irritat carnale matrimonium; ita nec ſpirituale, quod profeſſione contrahitur.

8 Tertiò infertur, profeſſionem celebratam ſub conditione de futuro, non eſſe validam, nondum adimpleta conditione: nam actus agentium non operatur ultra eorum intentionem: intentio autem ſic profitentis fuit non obligare ſe independenter ab illa conditione. Verùm quidem eſt, quòd ipſa poſita abſque novo alio conſenſu profeſſio perficitur. Ita docent Sanchez *in opere morali, lib.* 5. *cap.* 8. *num.* 88. & alii apud Bonacinam *de clauſ. q.* 2. *diſſ.* 2. *punct.* 10. *numero* 4.

9 Secunda cauſa, ex qua Religioſus poteſt reclamare contra propriam profeſſionem eſt defectus anni probationis: de qua cauſa, quando invalidam reddat profeſſionem, atque ita ex ea acquirant Religioſo jus reclamandi, ſatis, ſuperque diximus *ſuprà*:

10 Tertia cauſa eſt defectus ætatis, de qua ſimiliter *ſuperiùs* diximus.

11 Quarta cauſa, quæ tribuit Religioſo jus reclamandi, eſt: quia, quando emiſit profeſſionem, non erat ſui juris, ita ut ſe ipſum alteri tradere nequiret: nec per conſequens Religioni: itaque conjugatus non poteſt validè profeſſionem emittere, invita uxore. Item, ſervus non poteſt abſque domini conſenſu validè profiteri: nam licet, ſtante ſervitute, poſſit ſe voto caſtitatis obſtringere; non tamen poteſt ſe omninò Religioni tradere abſque ſui domini facultate, à cujus dominio, eo invito, ſe ſubtrahere non poteſt. Unde *in capite Si quis incognitus.* 17. *q.* 2. decernitur, ſervum abſque domini licentia Religionem ingreſſum poſſe repeti, illique reſtituendum eſſe, ſi intra biennium repetat. Ex quo textu etiam infertur, non poſſe ſervum intra dictum tempus profiteri; imò ſi Monaſterium ſcienter, & fraudulenter acceptavit talem ſervum ad Religionem, tenetur ſatisfacere domino ſoluta ſervi æſtimatione. Ita Sylveſter *verbo, Religio,* 2. *q.* 3. Sanchez *in opere morali, citato lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 42. *& ſeqq.* Azor. 1. *lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 3. Tabiena *verbo, Religio, q.* 10. & Bonacina *loco citato, §.* 4. *n.* 3.

12 Quinta reclamandi cauſa eſt diverſitas ſexuum: ut, ſi fœmina in Religone virorum, & vir in Religione Monialium profeſſionem emiſerit, nam, cum talis profeſſio ſit irrita, conſequenter tribuit jus ita profitenti reclamandi. Cur autem profeſſio irrita ſit, eſt: quia ſuperior, ut ſupponitur, non habuit intentionem admittendi ad profeſſionem perſonam diverſi ſexus: ergo erravit circa ſubſtantiam perſonæ, qui error irritat contra-

contractum, ut communiter docent Doctores. Et ita ſtatuitur *in cap. Diſſuaſimus.* 18. *q.* 2. Tum, quia hæc profeſſio eſſet in damnum Religionis, quod eſt contra finem profeſſionis, quæ inventa eſt, ut homines Deo, ejusque cultui in Religione vacent: quæ ſi poſſint, & quomodo poſſint præſtari in Monaſterio eodem ubi eſt commune conſortium virorum, & mulierum, relinquitur prudentis arbitrio, qui fragilitatem naturæ humanæ ex primævi parentis lapſu originatam continua experientia cognoſcere poteſt. Et hanc in praxi veriſſimam poſitionem ſuſtinent Navarrus, Ugolinus, & alii, quos citat Bonacina *de cenſ. diſp.* 2. *punct.* 2. *num.* 13. & *de Sacram. diſput.* 8. *q. unic. puncto* 5. *num. unico.* An autem ſit valida profeſſio fæminæ, cui virilia prodeant, ut dicitur contigiſſe, & quo tempore duret validitas hujus profeſſionis, diximus *ſuprà*, ex qua poſitione reſpectivè reſolvendum eſt, habere, vel non habere, & tali tempore jus reclamandi contra profeſſionem. Idem ſimiliter, & reſpectivè reſolvendum eſt de Hermaphrodito, juxta, videlicet, aſſerta *in hac diſp. quæſ.* 3. *n.* 21. & 22.

13 Sexta, & ultima reclamandi cauſa eſt, dum profeſſio facta fuit coram non habente poteſtatem eam acceptandi. Ratio hujus eſt communis cum præcedentibus: quia, videlicet, irrita redditur talis profeſſio ex defectu conſenſus requiſiti ad profeſſionem ex parte acceptantis: ſicut enim in profitente requiritur conſenſus ſe obligandi ad Religionem; ita ex parte Religionis requiritur perſona, quæ pro Religione habeat facultatem præſtandi conſenſum acceptativum. Confirmatur hoc idem *ex cap. Ad apoſtolicam de reg.* ubi habetur, debere Abbatem per ſe, vel per alium, profeſſionem acceptare. Atque ita docent Navar. *in comment.* 4. *de Regul. num.* 74. Panormitanus *in cap. Porrectum, de Regul.* Sanchez *lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 62. & Bonacina *de clauſ. d. q.* 2. *punct.* 10. *diff.* 2. §. 6. *num.* 1. qui ſententiam hanc ait eſſe communem DD. Et hæc ſatis dicta ſint quoad cauſas, ex quibus tribuitur jus Religioſo reclamandi contra profeſſionem emiſſam.

Sed ad perfectam hujus quæſiti cognitionem dubium eſſe poteſt, an validè profeſſus, qui tractu temporis in morbum incidit, vel ob ſenectutem redditus eſt impotens ad ſervandam Religionis Regulam, reclamare poſſit contra profeſsionem, ita ut hæc talis impotentia ex prædictis cauſis proveniens, poſſit enumerari inter cauſas, quæ verè, & realiter tribuunt jus Religioſo reclamandi contra profeſſionem.

14 Reſpondeo negativè: quia reclamatio conceditur contra profeſſionem irritam, & invalidam: & ex hoc capite tantùm oritur legitima cauſa tribuens jus reclamandi: profeſſio autem emiſſa ab eo, qui tractu temporis redditur impotens ad ſervanda Regulæ præcepta, valida eſt, cum ſubſtantialia Regulæ viribus corporis non nitantur, ut ſunt vota caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ quæ perficiuntur voluntatis affectu; & ſi quæ alia ſint præcepta, quæ diſpoſitionem corporalem exigant, obligant tantum juxta corporis vires, & niſi juſta cauſa excuſet. Ita docet Bonacina *loco citato.*

Ex quibus etiam colligitur, talem Religioſum non dici obligari ad impoſſibilia: nam obſervatio votorum ſubſtantialium, omnibus quibuſcunque, quacunque detineantur infirmitate corporali, poſſibilis eſt. Vide Bonacinam *loco citato, num.* 10.

15 Dubitari ultimò poteſt, an Religioſus poſſit reclamare contra profeſſionem factam abſque prævia informatione indicta à Sixto V. anno 1586. Reſpondetur cum Bonacina *loco cit. num.* 11. non poſſe Religoſum ob id reclamare: nam expreſsè Clemens VIII. *in conſtit.* quæ incipit: *In ſuprema Eccleſia*, 2. Aprilis, 1602. præfatam Sixti V. conſtitutionem revocavit quoad irritationem profeſſionis, relictis in ſuo robore pœnis quoad Superiores admittentes aliquem non ſervata forma conſtitutionis prædictæ Sixti V.

QUÆSITUM XXVII.

De privilegiis, quibus fruuntur Novitii Regulares; & de effectibus gratioſis, quos in eis cauſat Religionis profeſſio; ac de aliis privilegiis, exemptionibus & immunitatibus eorundem Novitiorum.

SUMMARIUM.

1 *Novitius poſt receptionem ad habitum regularem gaudet omnibus privilegiis, quæ profeſſis Religionis conceſſa ſunt.*

2 *Societatis Jeſu privilegiis an gaudeant, & quomodo, aliæ Religiones habentes communicationem privilegiorum.*

3 *Pœnam totam peccatis debitam in Religioſo remittit profeſſio validè emiſſa.*

4 *Profeſſionem emittens cum conſcientia peccati mortalis, an conſequatur remiſſionem omnium peccatorum ſuorum.*

5 *Profeſſio an, & in quibus æquetur Baptiſmo, & numer.* 6.

7 *Profeſſione peracta, ſi decederet profitens immediatè, beatifica frueretur viſione.*

8 *Peccatorum omnium condonatio per profeſſionem an dicenda ſit Indulgentia plenaria.*

9 *Profeſſio validè emiſſa extinguit in Religioſo omne votum antea emiſſum.*

10 *Profeſſio valida abſolvit profitentem à patria poteſtate, ſicuti faciunt ſimplicia vota in Societate Jeſu emiſſa, ut num.* 11.

12 *Profeſſio purgat profitentem ab ingratitudine.*

13 *Profeſſio expurgat profitentem à maculis quoad actus temporales.*

14 *Profeſſio emiſſa, quam irregularitatem auferat in profitente, & num.* 15. & 16. & 17.

18 *Irregularitas per profeſſionem ablata, non reviviſcit per annullationem profeſſionis.*

19 *Illegitimus profeſſus eſt capax beneficiorum ad nutum Abbatis amovibilium; ſecùs tamen dicendum de aliis effectibus profeſsionis, ut n.* 20. 21. & 22.

23 *Novitii poſſunt diſpenſari in ſuis votis à ſuis Prælatis, & Superioribus, qui etiam poſſunt hujuſmodi vota commutare.*

24 *Novitiorum vota irritare non poſſunt Superiores, benè tamen ſuſpendere.*

25 *Novitii abſolvi poſſunt ab Abbatibus, & Superioribus ſuis ab omnibus caſibus reſervatis, à quibus abſolvi poſſunt profeſsi abſque vinculo reincidentiæ, etiamſi recedant à Religione.*

26 *Novitius proximè ingreſſurus Religionem poteſt abſolvi per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis.*

27 *Novitius, qui tempore, quo interdicta eſt civitas eſt in Religione, non eſt interdictus.*

28 *Novitius gaudet omnibus Indulgentiis conceſſis Monachis profeſſis.*

29 *Novitius eligere ſibi poteſt Confeſſarium ex approbatis ab Abbate, qui illum ſemel in vita abſolvat, & in articulo mortis ab omnibus caſibus, à quibus abſolvi poſſint tali tempore Novitii.*

30 *Novitius an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit ſibi eligere Confeſſarium abſque Superioris licentia.*

31 *Novitii eligi poſſunt in Epiſcopum, licèt Religio, cujus ſunt Novitii, hoc prohibeat.*

32 *Novitio conferri poſſunt beneficia eccleſiaſtica.*

33 *Novitii cujuscunque Religionis poſſunt inſtitui hæredes, & ſuccedere in paterna hæreditate, etiam ab inteſtato.*

34 *Novi-*

34 *Novitius poteſt tranſigere, ac pacem facere, & accuſare, tam in injuria ſibi illata, quam parentibus.*
35 *Novitii poſſunt ſibi ſepulturam eligere.*
36 *Novitii ſunt immunes à ſolutione decimarum.*
37 *Novitii regulares gaudent privilegio fori.*

Reſtat videndum, quoſnam effectus cauſet Religio in Novitiis, qui ad ſtatum profeſſorum admittuntur.

1 Et quidem Novitios poſt ipſam receptionem ad habitum regularem gaudere omnibus privilegiis, quæ profeſſis Religionis conceſſa ſunt, docent Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 16. *n.* 17. Sanch. *in Sum. part.* 1. *lib.* 4. *cap.* 39. *numer.* 13. *& part.* 2. *lib.* 6. *cap. in fine.* Riccius *in praxi, tom.* 4. *reſol.* 240. *num.* 2. Azor. 1. *p. lib.* 12. *cap.* 2. *quæſt.* 10. Henriquez *lib.* 7. Sayrus *de cenſuris, lib.* 7. *cap.* 13. *num.* 6. Bonacina *de leg. diſput.* 4. *quæſt.* 2 *punct.* 7. §. 4. *num.* 27. Graff. *tom.* 1. *conſ. lib.* 3. *de voto, conſ.* 8. *num.* 11. Banhol. à S. Fauſto *lib.* 3. *theſ. Relig. quæſt.* 27. *num.* 3. Portell. *in dub. Regul. verb. Novitius, num.* 19. Laurent. de Peyrin. *tom.* 2. *de Prælat. q.* 3. *cap.* 1. *num.* 122. Molina *tom.* 1. *de juſt. diſput.* 139. *col.* 3. Et noviſſimè P. Diana *in ſuis reſol. mor. tract.* 2. *de dub. Reg. reſol.* 73. Et ratio communis ea eſt, quòd Novitius in fovorabilibus habetur tanquam Religioſus, & profeſſus, ut benè advertit Rebuff. *in praxi benef. tit. diſpenſ. cum Regul. num.* 23. Et hoc confirmatur ex privilegio conceſſo Novitiis Societatis Jeſu, cujus vigore prædicti Novitii in omnibus Societatis privilegiis communicare valent, atque ita etiam communicant alii Novitii aliarum Religionum, quæ communicationem privilegiorum habent.

2 Nec obſtat, quod ait Suar. *de leg. cap.* 17. ubi negat, alias Religiones communicare in privilegiis Societatis Jeſu, in quibus exprimitur, ne in illis aliqua Religio communicet: nam Rodriq. *in qq. regul. tom.* 1. *q.* 55. Miranda *in Manuali Prælat. tom.* 2. *q.* 46. *art.* 5. & Portellus *in dub. Regul. verbo. Privilegii communicatio,* & Joannes de la Cruz *de ſtat. Relig. lib.* 2. *c.* 4. §. 2. & noviſſimè P. Diana *loco cit. reſol.* 81. expreſsè tenent, illam limitationem non obſtare: nam communicationem privilegiorum cum ampliſſimis clauſulis à ſubſequentibus Summis Pontificibus habuerunt aliæ Religiones.

De Novitiis ergo ad ſtatum profeſſorum transeuntibus inquirendum eſt: & ſuppoſito tanquam veriſſimo, gaudere omnibus privilegiis, gratiis, immunitatibus, & favoribus ſuæ Religioni conceſſis per realem, & particularem conceſſionem, ſive etiam per communicationem, & extenſionem, vel aliàs quomodolibet, quorum privilegiorum ſeriem habes apud Rodriquez *in particulari opere de hac materia,* & alias etiam particulares gratias particularibus Religionibus conceſſas videre poteris in Archiviis prædictarum Religionum; videndum, inquam, reſtat, quos particulares & ſpeciales effectus cauſet profeſſio valida in profitentibus. Quare

3 Dico primò: Profeſſio validè emiſſa in Religioſo remittit totam pœnam peccatis ejusdem debitam. Ita affirmant Navar. *de Indulg. not.* 20. *n.* 17. *& comment.* 2. *de Regul. n.* 60. Emmanuel Sà *in Sum. verb. Religio, n.* 17. Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 87. *art.* 1. Antonius Cucchus *lib.* 3. *inſtit. major. tit.* 1. *n.* 50. Plato *de bono ſtat. Relig. lib.* 1. *c.* 13. Campanilus *in diverſ. jur. canon. rubr.* 12. *cap.* 10. *n.* 1. Banholom. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 315. Hieronym. Rodriq. *in compend. qq. regul. reſol.* 77. *n.* 7. Azor. *inſtit. moral. tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 11. Barboſa *de jure eccl. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 179. quod etiam habetur *in cap. Quis aliquando.* §. *His auctoritatibus. de pœn. diſt.* 1. ibi enim conſtat, nullam criminum præteritorum ſatisfactionem ingredienti Religionem imponendam, quòd totum reſiduum vitæ tempus dedicet. Quod etiam colligitur *in Authent. de Monachis, collat.* 1. *in principio,* ubi habetur, quod converſationis monachalis vita ſic eſt honeſta, ſic commendare novit Deo ad hanc venientem hominem, ut omnem humanam ejus maculam detergat. Imo profeſſio habet ex ſe privilegium remittendi pœnas debitas peccato. Ratio eſt: quia in profeſſione moritur homo voluntariè mundo, tradens ſe omninò, & totaliter Deo quoad animam, & quoad corpus imperfectum, & ſuave holocauſtum: ex qua voluntate magnum hujusmodi meritum provenit, ideo fit plena omnium peccatorum remiſſio. Ita S. Thomas 2. 2. *q.* 189. *art.* 3. *ad* 3. Cajetanus *ibid.* & Corduba *ſuper Regulam S. Franciſci, cap.* 2. *q.* 14. Bartholomæus à S. Fauſto *loco cit. lib.* 5. *q.* 116. Campanilus *in diverſ. juris, rubr.* 12. *cap.* 10. *num.* 1.

Hoc autem, quod dicimus, valet, quando emittitur valida profeſſio. Ita docent Tabienna *verbo, Novitius, in fine.* Sanchez *lib.* 5. *in precept. Decal. c.* 5. *n.* 5. Et eandem condonationem peccatorum ſuorum conſequuntur Religioſi, quando jam profeſſi gaudent de ipſa profeſſione, illamque innovant, parati facere, ſi non feciſſent. Ita tenent Dionyſius Carthuſ. *in Opuſc. de profeſſ. Monach. in append.* & S. Bernardinus Senenſis, ut Refert. Barthol. de Vecch. *in praxi Novit diſp.* 13. *dub.* 5. *n.* 7. Et colligitur ex Emmanuele Sà, *ver. Religio, n.* 17. & Laurentio de Peyrin. *q.* 3. *de Prælat. c.* 1. *n.* 154.

Si petas, an, qui emittit profeſſionem cum conſcientia peccati mortalis, conſequatur ſupradictam remiſſionem pœnæ omnium peccatorum ſuorum? Reſpondeo, quòd, licèt plenariam remiſſionem non conſequatur propter peccatum mortale; tamen ſi poſteà reſipiſcat, illam conſequitur: quia hujusmodi privilegium in profeſſione conceditur omnibus illis, qui non ponunt obicem. Unde obice ſublato per pœnitentiam, eandem remiſſionem ſortietur. Ita dicunt Bartholomæus de S. Fauſto *loco cit. lib.* 5. *q.* 317. Barboſa *loco cit. num.* 180. *in fine,* contra Navarr. *de Indulg. not.* 20, *n.* 17. Cajetanum. 2. 2. *q.* 189. *art.* 3. *ad* 3. Azorium *loco citato, lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 11. Ratio autem a ſupradictis Doctoribus aſſignata eſt, quia hoc privilegium in profeſſione conceditur tradenti ſe totaliter ex corde Deo: ſed Religioſus cùm ad ſe redit poſt profeſſionem, & coram Deo in veritate profitetur, ſe ex corde Deo tribuit: ergo dabitur etiam ei, quando reſipiſcit dicta plenaria peccatorum remiſſio; & tam in illo, quàm in alio ſe ſine labe peccati tradente Deo profeſſio hujusmodi Religionis æquabitur Baptiſmo propter rationem dictam. 4

Quòd verò profeſſio æquetur Baptiſmo, colligitur ex D. Bernardo *lib. de precept. & diſpenſat. in fine,* ubi ait: *Audire, & hoc vultis à me, unde inter cætera pœnitentiæ inſtituta, monaſterialis diſciplina meruerit hanc prærogativam, ut ſecundum Baptiſma nuncupetur arbitror ob perfectam mundi abrenunciationem: ac ſingularem excellentiam vitæ ſpiritualis, quæ præeminens univerſis vitæ humanæ generibus hujusmodi converſationis profeſſores, & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſſimiles hominibus facit; imò divinam in homine reformat imaginem, conformans nos Chriſto inſtar Baptiſmi, & quaſi denique ſecundo baptizamur, dum per id, quòd mortificamus membra noſtra, quæ ſunt ſupra terram, Chriſtum induimus, complantati denuò ſimilitudini mortis ejus.* 5

Non tamen inferas, æquipatandam eſſe profeſſionem in omnibus Baptiſmo, ut colligitur *ex D. Thom. in* 4. *diſt.* 4. *q.* 3. *art.* 3. *quæſtiunc.* 3. *ad* 3. & Corduba *c.* 2. *q.* 14. *part.* 1. nam Baptiſmus eſt Sacramentum conferens primam gratiam ex opere operato, & delens omnia peccata quoad culpam, & pœnam; profeſſio verò non confert primam gratiam, nec delet culpas peccatorum; 6

rum; ſed pœnam tantum temporalem in Purgatorio expiandam. Imò neque hoc facit ex opere operato, ſed ex opere tantùm operantis, qui, videlicet, ſe abdicando mundo, divinis ſponte addicitur obſequiis, ut habetur ex Sanchez *loco cit. cap. 5. n. 4.* & Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. cit. cap. 5. q. 318.*

7 Ex his ergo clarè conſtat: profitentem omnium peccatorum remiſſionem conſequi, & quoad pœnam abſolutum remanere ab omnibus pœnis Purgatorii; ita ut peracta profeſſione, ſi ſtatim decederet profitens, in Paradiſo inter alios Beatos divina, & beatifica frueretur viſione, ut affirmant S. Thom. 2. 2. *q. ult. art. 3. ad 3.* Sanch. *loco cit. n. 2.* Navar. *lib. 3. conſ. de Regul. conſ. 44. n. 1.* Roſella *verbo Religio, 2. §. 9.* Azor. *loco cit. cap. 5. q. 11.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 13. num. 4.* Ledeſ. *2. part. Sum. tract. 10. cap. 5. diff. 2.* Caracciolus *in conſt. Cleric. Regul. part. 2. cap. 1. §. 14.* Barboſ. *in collect. in cap. 4. de voto, n. 3.* Ratio eſt, ut dicit D. Thom. *loc. cit.* quia, cùm profitens voluntatem ſuam cæteris rebus chariorem in perpetuam ſervitutem Dei redigat, jam pleniſſimè pro omnibus anteactæ vitæ delictis ſatisfeciſſe cenſetur; utpote, quia dat illud, quo nihil majus dari poterat.

8 Advertendum tamen, quod hujuſmodi perfecta condonatio peccatorum quoad pœnam, etiam per profeſſionem obtenta, non eſt cenſenda indulgentia plenaria: nam, licèt ſit idem effectus; provenit tamen ex diverſa cauſa: etenim indulgentia plenaria conceditur ex meritis paſſionis Chriſti, & Sanctorum ſatisfactione in theſauro Eccleſiæ repoſitis, eadem merita applicante Summo Pontifice, vero, & legitimo Eccleſiæ Dei theſauri diſpenſatore; profeſſio verò condonat hujuſmodi pœnas, non ex aliqua conceſſione pontificia; ſed ex vi, & merito ipſius operis excellentiſſimi, & quamcunque debitam peccatis ſatisfactionem excedentis, prout docet Barboſa *de jure eccl. lib. 1. cap. 42. num.* 182. ex Sanchez *loco cit. num. 6.* & Navarro *de indulg. not. 20. num. 17.* & docet etiam Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp. 23. dub. 5. n. 6.*

9 Dico ſecundò: Profeſſio valide emiſſa in Religioſo extinguit omne votum anteà emiſſum, cùm in votum Religionis omnia alia vota mutentur, ut affirmant S. Thom. 2. 2. *q. 88. art. 12. ad 1.* Navar. *in Manual. c. 12. n. 65.* Ledeſma *in Sum. tom. 2. tract. 10. cap. ult.* Sotus *de juſt. lib. 7. q. 4. art. 3. verſ. 4.* Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap. 10. num. 2.* Barthol. à S. Fauſto *in theſaur. Relig. lib. 5. quæſt. 113.* Miranda *in Manuali, tom. 1. q. 25. art. 7.* Sayrus *in clavi reg. lib. 5 cap. 8. num. 15.* Hieronymus Rodriquez *in Compend. qq. regul. reſol. 140. num 6.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 5. cap. 35. num. 36.* ubi *num. 38.* dicit, quòd vota in ſæculo emiſſa ipſo jure cenſentur commutata in profeſſionem Religionis, ac per conſequens abſque alia irritatione profitens liber manet ab illis votis. Ratio eſt: quia, cùm omnia vota ſint opera particularia Deo promiſſa, continentur eminenter in profeſſione, per quam ſe, & omnia ſua Deo dat, dicatque profitens: & *num. 16.* dicit, idem judicium habendum eſſe de votis emiſſis in Novitiatu: & *num.* 40. idem dicit de votis emiſſis à profeſſo, tranſeunte poſteà ad aliam Religionem. Idem affirmat Barboſa *de jur. eccl. lib. 1. cap. 42. num. 157.*

10 Dico tertiò, profeſſionem abſolvere profitentem à patria poteſtate. Ita affirmant Navar. *com. 3. de Regul. num. 41.* Covarruv. *in cap. Quia nos. num. 5. de teſtam.* Anton. Gomez. *l. 48. Tauri, n. 7. in fine* Pinellus *lib. 1. part. 1. num. 46. C. de bonis matern.* Gomez Arias *l. 45. Tauri, num. 53.* Sanchez *in præcepta Decal. lib. 5. cap. 5. num. 29.* ubi *num. 30.* cum multis ex citatis Doctoribus ait, hoc intelligendum in iis ſolis, in quibus utile eſſet liberari à patria poteſtate: ſecus verò in iis, in quibus hoc verteret in eorum damnum: quia quod in gratiam alicujus conceditur, non eſt in ejus diſpendium retorquendum *de reg. jur. lib. 6.*

11 Idem Sanchez *loco citato, num. 31.* dicit: hanc eandem prærogativam concedendam eſſe ſimplicibus votis emiſſis in Societate Jesu poſt biennium Novitiatus; quia militat eadem ratio, quæ in profeſſione. Ratio autem noſtræ concluſionis; quòd, ſcilicet, per profeſſionem profitens liberetur à propria poteſtate, talis eſt. Profitens per profeſſionem tranſit omninò in poteſtatem Abbatis, cui in omnibus, & per omnia voluntatem propriam ſubmittit, ut clamant omnia jura: ergo neceſſariò per talem ſubmiſſionem patria poteſtas in eo ceſſabit.

12 Dico quartò: Per profeſſionem emiſſam in Religione purgatur profitens ab ingratitudine: nam prærogativa profeſſionis præcipua eſt, ut ea emiſſa ante mortem parentis, filii profitentis præteritam ingratitudinem aboleat, ob quam diſhæredari poterat; quod habetur *in cap. Non liceat. 19. quæſt. 3.* & affirmant Romanus *ſingular. 485.* Hippolytus de Marſiliis *ſingulari 413. num. 6.* Guillelmus Benedict. *in cap. Raynutius. de teſtam. verbo, in eodem teſt. num. 37.* Joannes Gatz *Regul. 119. numero 25.* Emmanuel à Coſta *in l. Gallus. §. Et quid ſi tantùm. part. 3. numero 195. cum ſeqq. ff. de libert. & poſthum.* Spina *in Speculo teſtamentor. gloſſ. 20. in princip. numero 64.* Surdus *de alim. titulo 7. q. 1. numero 30.* Rodriquez *qq. regul. tomo 2. quæſtione 77. art 2.* Tiraquellus *de privil. pia cauſa, privil. 30.* Sanchez *in præcepta Decalog. libro 5. capite 5. numero 32.* quidquid Vaſquez *de ſucc. creat. libro 3. §. 10. numero 646.* Ex quibus Doctoribus ſatis conſtat, per profeſſionem emiſſam deleri præteritam ingratitudinem, cauſa cujus filius profitens exhæredari poterat: ſicut docent Molina *de juſt. tract. 2. diſput. 176. dub. ult.* & Duard. *in comment. ad Bullam Cœnæ, lib. 2. conſ. 15. quæſtione 17. num. 7.* Laurentius de Palatia *in tract. de ſtat. excluſivo fœmin. num. 108.* Tabiena *verbo, Religio, numero 43.* Sylveſter *eodem verbo 6. q. fin.*

13 Dico quintò, profitentem per profeſſionem emiſſam expiari à maculis quoad actus temporales: unde, qui, verbi gratia, ineptus eſſet ante profeſſionem ad teſtificandum, ratione alicujus maculæ perjurii, aut furti, vel ſimilis, profeſſione inde ſequuta redditur habilis, habetur *in Authent. de Monach. ſtatim in principio col. 1.* & in Gloſſ. *in cap. Cùm deputati. de judic.* ubi Felinus *num. 2.* & Sanch. *loco cit. lib. 5. cap. 5. num. 17.* Rebuffus *in praxi benef. tit de diſpenſ. ſuper defect. natal. num. 72.* Idem affirmat Barboſa *de jure eccleſiaſtico, lib. 1. cap. 42. num. 202.*

14 Dico ſexto, per profeſſionem emiſſam dimittitur irregularitas in profitente. Non loquor de irregularitate, quæ ex delicto proprio provenit: ſed de ea, quæ oritur ex defectu natalium, qua mediante quis illegitimus fit. Habetur *in cap. 1. de fil. Presbyt.* Sed non omninò tollitur hujuſmodi irregularitas; ſed tantùm quoad Ordines recipiendos. Dixi, quod non tollitur omninò: quia profitens hac irregularitate irretitus, etiam poſt profeſſionem redditur incapax ad dignitates obtinendas. Ita affirmant Sylveſter *verbo, irregularitas, q. fin.* Angelus *eodem verbo ult. num. unico,* Abbas *cap. 2. in fin. de Apoſt.* Socin. *cap. Ad audientiam. de homicid. colum. ultim.* Covarruv. *in Clem. Si furioſus, de homicid. 1. part. §. 1. num. 6,* Henriq. *lib. 14. de irregul. cap. 17. n. 2.*

15 Advertendum tamen eſt, nullam deleri irregularitatem per profeſſionem, præter expreſſam in jure. Ita reſolvunt Azor. *tom. 2. inſtit. moral. lib. 6. cap. 3. q. 10.* Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap. 10. num. 3.* Avila *de cenſ. part. 7. diſp. 10. dub. 3.*

Unde

26 Tertia concluſio: Novitii Regulares gaudent privilegio, ut quando de proximo ingredi volunt Religionem, abſolvi poſſint per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis. Ita docent Bartholomæus de Vecchus *loco cit. dub. 7. n. 5.* eſt poſt illum Pater Diana *in ſuis reſol. moral. tract. 2. de dub. Regul. reſol. 46.*

27 Quarta concluſio: Gaudent præterea Novitii Regulares hac immunitate, quòd interdicta civitate, licèt ſinguli illius civitatis interdicantur; Novitii tamen, qui eo tempore interdicti erant in Religione, vel ad illam tranſierunt, interdicti non ſunt. Ita affirmant Campanilus *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap. 3. n. 28.* & Laurent. de Peyrin. *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. n. 205.* Ratio eſt: quia, ut dicemus, Novitii gaudent privilegio fori, & ſunt liberi à ſeculari poteſtate.

28 Quinta concluſio: Novitii Regulares gaudent omnibus indulgentiis conceſſis Monachis profeſſis, ut dicunt Portellus *in dub. regul. verb. Novitii abſolutio, n. 35.* Rodriq. *tom. 3. qq. regul. q. 51. art. 12.* Caſarubios *in Compend. privil. Mendicant. verbo, Novitius, n. 22.*

29 Sexta concluſio: Gaudent Novitii regulares hac prærogativa, ut poſſint ſibi eligere unum Confeſſarium ex approbatis ab Abbate ſemel in vita, & in articulo mortis, qui illos ab omnibus caſibus, & cenſuris abſolvat, à quibus poſſent abſolvi, ſi eſſent profeſſi. Ita Suarez *tom. 4. de relig. tract. 1. lib. 2. cap. 19. numer. 9.* Laurentius de Peyrinis *loco cit. num. 203.*

30 An autem virtute Bullæ Cruciatæ poſſint ſibi eligere Confeſſarium abſque licentia Superioris, affirmativam partem tenent Rodriq. *t... q. reg. q. 21. artic. 11.* Suar. *loco cit.* Corduba tamen *in qq. theolog. q. 20.* & Bartholomæus de Vecchiis *diſput. 9. dub. 5.* & Laurentius de Peyrinis *loco cit.* partem negativam ſuſtinent. Sed de hac re fuſiùs egi *in 2. tom. diſp. de Sacram. pœn.*

31 Septima concluſio: Novitii Regulares gaudent prærogativa, ut aſſumi poſſint ad dignitatem epiſcopalem, quamvis in Ordine, quem intendit profiteri, ad nullam dignitatem eligi poſſint. Elicitur *ex cap. Nullus, de elect. in 6.* & affirmant hoc idem Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 2. cap. 2. qu. 12.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 16. num. 15.* Roſella *verbo. Novitius, n. 30.* Angelus *eodem verbo, num. 19.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 4. num. 20.* Imò notat Suarez *loco citato* quòd Novitius poteſt epiſcopatum acceptare, & ſuo tempore profiteri, & conſecrari.

32 Octava concluſio: Novitii Regulares gaudent prærogativa, ut eis beneficia eccleſiaſtica conferri poſſint: quia adhuc ſunt ſui juris; & hoc illis nullibi vetitum reperitur. Ita affirmant Suarez *loco cit. num. 13.* Campanil. *in diverſ. jur. canon. rub. 12. cap. 3. num. 20.* Azorius *tomo 1. inſtit. moral. libro 12. cap. 3. q. 1.*

33 Nona concluſio: Novitii Regulares hoc habent privilegium, cujuscunque Ordinis ſint, etiam Minorum, & Capucinorum, ut poſſint inſtitui hæredes, & ſuccedere in paterna hæreditate ex teſtamento, vel ab inteſtato. Ita affirmant Sanchez *in præcept. Decal. l. 7. cap. 25. num. 3.* Cordub. *in Regul. S. Franciſci, cap. 6. q. 11. p. 1.* Laurentius de Peyrinis *tom. 2. de Prælat. q. 3. cap. 1. num. 124. in fine.*

34 Decima concluſio: Novitii regulares poſſunt tranſigere, ac pacem facere, & accuſare, tam in injuria ſibi illata, quàm ſuis parentibus, & conſanguineis. Ita Sanchez *in præcept. Decal. lib. 6. cap. 12. num. 34* Farinacius *part. 1. prax. tit. de accuſ. q. 13. num. 26.* Clarus *in practica lib. 5. §. finali, q. 58. num. 25.* Bartholomæus de Vecchiis *diſput. 11. dub. 13. numer. 1.* Ratio eſt: quia Novitii, ut diximus, ſunt ſui juris: nec ſunt mortui mundo: & illis eadem jura competunt, quæ ſæcularibus.

35 Undecima concluſio: Novitii regulares poſſunt ſibi ſepulturam eligere. Ratio eſt: quia, cùm non ſint vere Religioſi, illis ſepultura non prohibetur, *in cap. final. de ſepul. in 6.* Ita affirmant Tabiena *verbo, ſepultura, num. 4.* Armilla *eodem verbo, num. 6.* Sanchez *in præcept. Decalogi, lib. 6. cap. 14. num. 10* Si verò ſepulturam non eligant, ſepeliri debent in Monaſteriis, in quibus moriuntur. Ita affirmant Rodriq. *qq. regul. tom. 30. q. 60. art. 2.* Gratianus *deciſ. Marchia, deciſ. 35. num. 14.* Sylveſter, *v. ſepultura, q. 8. dicto 7.*

Duodecima concluſio: Novitii regulares ſunt im- 36
munes à ſolutione gabellarum, cùm ipſi gaudeant privilegiis Religionis, ut diximus; & Religioſi nominentur, *ex cap. Nullus. de elect. in 6.* Ita affirmant Molina *tract. 2. de juſt. diſp. 671. num. 2.* Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q. 47. art. 8.* Barboſa *in ſuis collect. in cap. Adverſus. num. 11. de immunit. Eccleſ.*

Decimatertia concluſio: Novitii regulares gaudent 37
privilegio fori: unde, qui illos percutiunt, ſunt excommunicati eo modo, ac ſi percuſſiſſent Monachum, *ex cap. Religioſo. §. ult. de ſentent. excomm. in 6.* ac proinde conveniri non poſſunt coram Judice ſæculari, neque in civilibus, neque in criminalibus cauſis. Ita affirmant Farinacius *par. 1. prax. crim. de inquiſit. q. 8. numer. 26.* Molina *tract. 2. de juſt. diſput. 671. num. 2.* Sanchez *in præcep. Decal. lib. 6. cap. 10. num. 10.* ubi multos Doctores citat, & ſequitur Campanil. *in diverſ. jur. canon. rubr. 12. cap. 4. num. 27.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 11. num. 12.* Graff. *tom. 1. conſ. lib. 3 de voto, conſ. 8. numero 12.* Ratio eſt: quia Novitius eſt pars Religionis, quamvis imperfecta, quæ quidem Religio exempta eſt, ac proinde non poteſt conveniri coram Judice ſæculari, neque in civilibus, neque in criminalibus.

QUÆSITUM XXVIII.

Vtrùm Novitii puniendi ſint pro ſuis delictis à Judice ſeculari, vel eccleſiaſtico.

SUMMARIUM.

1 *Novitius, qui ante ingreſſum Religionis delictum commiſit, quomodo puniri poſſit à Judice ſæculari, ſi ingreſſus Religionis fuerit in fraudem.*

2 *Novitius qui abſque ulla fraude ante accuſationem & inquiſitionem delicti Religionem ingreſſus eſt, nullo mode poteſt à Judice ſæculari puniri.*

3 *Novitius de omnibus delictis, etiam homicidii voluntarii, poteſt puniri à Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere.*

4 *Novitius, qui occidit, vel vulnerat Monachum, & à Religione aufugit, debet à Judice ſeculari puniri.*

5 *Novitius, qui ob delictum ſuum non meretur mortem, ſi à Religione egredi velit, poteſt, etiam invite puniri, anteqàm è Religione egrediatur.*

6 *Novitius habitu dimiſſo, an poſſit puniri pro delicto in Novitiatu commiſſo.*

7 *Novitius, ſi ratione delicti torqueri debet, poterit utique à Prælato regulari.*

8 *Novitius pro delictis contra Regulam & Conſtitutiones, poterit puniri à Prælato regulari, uſque ad pœnam carceris incluſivè.*

9 *Novitius pro debitis civilibus apud ſuum Superiorem regularem, non autem Judicem ſæcularem conveniri debet.*

MAgna difficultas eſt, de delicto Novitiorum ab 1
eis commiſſo ante ingreſſum Religionis, an ſit à laico Judice puniendus, etiamſi Novitius in fraudem Religionem ingreſſus ſit.

In hac re Bartholomæus de Vecch. *in praxi Novit. diſput. 12. dub...* aſſerit, quod in eo caſu, in quo ingreſſus in Religionem factus fuit cum fraude, licèt talis criminoſus juxta Sixti V. Conſtitutionem omnibus habitibus Religionis ſpoliari, & puniri debeat à Judice ſæculari, ac ſi Religionem ingreſſus non eſſet; atta-

men, quia hanc conſtitutionem in hac parte moderatus fuit Clemens VIII. ingreſſus Religionis dicitur validior, ad hoc, ut Novitius privilegio fori gaudeat ad inſtar Clerici, qui ſtatum clericalem cum fraude aſſumpſit: & ideò quemadmodum Clericus puniri nequit à Judice ſæculari corporaliter; ſed ſolùm in pecunia, ita ut idem Judex ſæcularis ſit Judex cauſæ; non autem perſonæ, ut docent communiter Juriſtæ: ita eodem prorſus modo Novitius in hoc eventu ad ſummum puniri poteſt à Judice ſæculari in pecunia, & bonis; non autem in corpore. Et ſubdit circa illam particulam, *ad ſummum*, ſatis probabile eſſe, neque poſſe puniri Novitium in pecunia, & bonis à Judice ſæculari, etiamſi, cum fraude veniat ad Religionem, ut latè docet Martha *de juriſd. part. 4. centur. 2. caſ.* 121. *num.* 22. qui in ingrediente Religionem non admittit hanc diſtinctionem; an, ſcilicet, ſit cum fraude ingreſſus, vel non.

2 Si verò Novitius poſt commiſſum delictum abſque fraude ingreditur Religionem ante accuſationem, & inquiſitionem delicti, non poteſt à Judice ſæculari ullo modo puniri, neque à Religione extrahi, vel incarcerari, ut bene affirmant Covarruv. *pract. qq. cap.* 32. *num.* 4. Joannes Andr. *in cap. 1. de obligat. ad rat. n.* 20. Sylveſt. *verbo, Judex,* 1. *q.* 6. Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.* 11. *dub.* 12. *num.* 3. Portell. *in dub. regul. verbo, Novitius, num.* 17. Julius Clarus *in praxi criminali, lib.* 5. §. *final. num.* 43. Ratio eſt: quia, licèt non ſint Novitii verè profeſſi; pro profeſſis tamen habentur ad hunc effectum vitandi juriſdictionem ſecularem, ut dicunt Ancharanus *in cap. Nullus. num. 3. de temp. ordin. in* 6. Gratianus *deciſ.* 35. *in deciſ. March. num.* 10.

3 De omnibus delictis, etiam homicidii voluntarii, poteſt puniri Novitius à ſuo Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere. Ita Naldus *in Sum. verb. Novit. n.* 3. Coriol. *de caſib. reſ. ^v. part.* 2. *caſu.* 10. *n.* 6. Sanch. *in præcept. Decal. lib.* : .10. *n.* 11. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 3. *q.* 2. R driq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 2. *art.* 10. Bonacina *de leg. diſp.* 4. *q.* 2. *part.* . §. 4. *num.* 27. Barthol. à S. Fauſto *lib. 5. theſaur. Relig. q.* 207. Ratio eſt: quia Novitii, cùm gaudeant privilegiis Religionis, exempti ſunt à Judice ſæculari.

4 Si verò Novitius occidit, vel vulnerat aliquem Monachum, ſive committit aliquod magnum delictum, & deinde à Religione aufugiat; tunc à ſæculari Judice puniri debet: quia in eo caſu ut ſæcularis cenſetur. Ita Farinacius *par. 1. prax. crimin. tit. de inquiſit. q.* 8. *numer.* 46. Sanch. *loco cit. num.* 13. Bartholomæus de Vecchiis *diſp.* 11. *dub.* 11. *n.* 6.

5 Si Novitius pro delictis, quæ mortem non merentur, è Religione egredi velit, à Prælatis regularibus puniri debet, & invitè puniri poteſt, & incarcerari, antequam egrediatur è Religione. Ratio eſt: quia, ſi ſub tali prætextu non puniretur à Prælato regulari, remanerent delicta impunita. Ita affirmant Graff. *tom.* 1. *conſ. lib. 3. de voto, conſ.* 8. *num.* 8. Suarez. *tom.* 3. *de Religione, lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 18. Et hoc non eſt impedire libertatem Novitii ad egrediendum è Religione, ut habetur *in cap. Statuimus, de regul. & cap. Non ſolùm, eodem tit. in* 6.

6 Si quæras, an Novitius, habitu Religionis dimiſſo, poſſit à Judice ſæculari puniri propter delictum commiſſum in Novitiatu? Reſpondet Molina *de juſt. tom.* 4. *tract.* 5. *diſput.* 49. *num.* 24. quòd poteſt puniri. Et idem dicit eſſe dicendum de Religioſis emiſſis à Societate Jeſu. Secùs dicendum eſt cum Bonacina *de leg. diſput.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 2. *num.* 5. qui citat Sayrum, Panormitanum, & alios, quòd eccleſiaſticæ perſonæ, quæ ſtatum mutabilem habent, quem arbitratu ſuo abjicere poſſunt, eo depoſito, clericalibus privilegiis ſpoliantur, ut Clerici in minoribus conſtituti, & Religionum Novitii; præterquam quòd ob crimina in ſtatu eccleſiaſtico emiſſa poſt ejus mutationem non à ſæculari, ſed Eccleſiaſtico Magiſtratu conveniri, ac puniri debeant: quia tempus delicti inſpiciendum eſt. Ita Paulus Layman *in Theol. moral. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 8. *num.* 5. Ita etiam deciſum fuit in Concil. Neapolitano, ut refert Grammar. *deciſ.* 10. *n.* 3.

Dicendum eſt ergo cum Diana *in ſuis reſol. moral. tract. de immunit. Eccl. reſol.* 34. Novitium, poſtquam Religionem deſeruit, puniri non poſſe à laico Judice, propter delictum commiſſum tempore Novitiatus. Idem etiam dicendum eſt de Religioſis emiſſis ex Societate Jeſu, ſi uxorem ducant, vel ſi in ſæculo liberi maneant: nam illos non poſſe judicari à laica poteſtate propter delicta commiſſa in Religione, affirmat idem Diana *loco citato.*

Quòd ſi contingat, ſeu neceſſarium ſit, Novitium ratione delicti torqueri, poterit utique à Prælato regulari, ut profeſſus torqueri, ad veritatem eruendam: hoc enim concernit officium Judicis: & habetur *ex cap. Cùm in contemplatione. de regul. jur.* & docent Suarez *tom. 3. de Relig lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 18. Sanchez *lib. 6. in Decal. cap.* 10. *num.* 12. Barthol. de Vecchiis *in praxi Novit. diſp.* 11. *dub.* 11. *num.* 3. Navarr. *lib.* 2. *conſ.* 5. *num.* 3. & Rodriquez *tom.* 2. *qq. regul. q.* 2. *art.* 10. qui dicunt etiam, tunc torquendum eſſe Novitium, non per perſonam ſæcularem, ſed per Clericum, vel Religioſum, juxta formam præſcriptam *in cap. Univerſitatis, de ſent. excomm.* 7

8 Pro delictis autem à Novitio commiſſis contra Regulam, & Conſtitutiones; putà: quia, verbi gratia, ſilentium non ſervavit, lineas camiſias detulit, nudus dormivit; & ſimilia, poterit puniri a Prælato Regulari uſque ad pœnam carceris, etiam incluſivè, juxta formam Conſtitutionum, ut docent Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 2. *quæſt.* 11. & Sanchez *loco citato, num.* 13. cum Rodriquez *loco ſimiliter citato*: nam ſuppoſito, quòd Novitius permanere velit in Religione, ſubjacet Prælatis quoad juriſdictionem, & ſuperioritatem. Ita etiam, præter citatos Authores, docent Sylveſter *verbo, Religio,* 5. *quæſt.* 7. Tabiena *verbo, Novitius, num.* 13. Armilla *eodem verbo, numer.* 18. Roſella *ſimiliter num.* 12. qui dicunt, Prælatos Regulares poſſe in carcere detinere Novitios pro transgreſſionibus contra Conſtitutiones, & Regulam commiſſis.

Advertendum tamen eſt contra Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 5. *cap.* 16. *num.* 8. non poſſe cogi Novitium ad luendam pœnam ſuo delicto condignam, etiamſi, re integra, id eſt ante cœptum judicium, diſcedere vellet à Religione, ut docent Barth. de Vechiis *in praxi Novit. diſp.* 11. *numer.* 6. P. Diana *in ſuis reſolut. moral. tract.* 1. *de immunit. Eccleſ. reſol.* 34. *in fine,* & alii.

9 Si autem Novitius in Religione exiſtens debita civilia habeat, ejuſdem creditores eundem non coram Iudice laico, vel etiam eccleſiaſtico ſæculari; ſed coram ſuo Prælato regulari convenire debent: nam eidem Novitius quoad utrumque forum ſubditur, ac proinde creditor apud regularem competentem Novitii Judicem creditum exigere debet, ut benè notant Sanchez *loco citato*, cum Rodriquez & Azorio *ſimiliter citatis*, & rationem affert Sanchez *numero* 10. quia, videlicet, Novitius exemptus eſt, tam à ſæculari, & laico Judice, quàm etiam à ſæculari eccleſiaſtico.

DISPVTATIO VII

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum Regularium, quoad tranſitum Religioſorum ad aliam Religionem.

Quæſ. I. *An Regularibus licitus ſit tranſitus de una ad aliam Religionem, absque licentia.*
II. *An aliquibus Regularibus ſpeciali jure ſit interdictus tranſitus à ſua ad aliam Religionem.*
III. *A quenam Superiori licentia ad arctiorem Religionem tranſeundi poſtulari debeat.*
IV. *Vtrùm attendenda ſit perfectio, an arctitudo Religionis, ad hoc, ut liceat ad eam tranſitus, petita, licèt non obtenta, Prælati licentia.*
V. *Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint ſubditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem transeundi concedere.*
VI. *De Novitiatu, & profeſſione, obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem.*

QUÆSITUM I.

An Regularibus licitus ſit tranſitus de una ad aliam Religionem, absque licentia.

SUMMARIUM.

1 *Religioſi nequeunt propria authoritate ad aliam Religionem, etiam perfectiorem, tranſire, absque Abbatis licentia, ſaltem petita; & an peccent mortaliter id faciendo, num. 2.*
3 *Religioſus ad arctiorem Religionem ſe transferens, petita, licèt non obtenta Abbatis licentia, cenſetur debitè, & ritè translatus.*
4 *Religio, à qua fit tranſitus, ſi habeat privilegia, quòd ejus Religioſi nequeant ad aliam, etiam ſtrictiorem tranſire, quid dicendum ſit, oſtenditur.*
5 *Abbas hujusmodi licentiam denegans, ſi ſibi conſtet, illam nec temerè, nec de re incerta poſtulari, peccat mortaliter.*
6 *Religioſus, ſi non petita Abbatis licentia, ad arctiorem Religionem tranſeat, & in ea profiteatur, an poſſit revocari: & quid, ſi nondum profeſſionem emiſit, ut num. 7.*
8 *Tranſitus absque licentia factus ad Religionem, de qua dubium eſt, an ſit arctior; an ſit invalidus.*
9 *Religio arctior qua ſit, ad quem ſpectet determinare?*
10 *Religioſus non ſatisfacit obligationi de petenda licentia, ſi illam poſt tranſitum petat.*
11 *Religioſus non ſtatim ac petiit licentiam, poteſt tranſire ad arctiorem Religionem; neque etiam ſtatim ac Superior denegat, ut num. 12.*
13 *Superior an exiſtente juſta cauſa tranſitus ad arctiorem Religionem, debeat ſtatim licentiam concedere?*
14 *Conſenſus Conventus non neceſſariò requiritur ad hanc licentiam concedendam.*
15 *Religio, ad quam fit tranſitus, non debet recipere Religioſum ſine litteris dimiſſorialibus.*
16 *Religioſo non licet ſtatim tranſire ad aliam Religionem, etiam quando dubitatur, an Abbas, vel Superior malo animo denegaverit licentiam; & quid ſi dubitatur de malo animo tranſeuntis, & de majori authoritate Religionis, ut num. 17.*
18 *Religio ad quam fit tranſitus, debet eſſe, non in ſuo fine perfectior, ſed aſperior, & durior.*
19 *Regula, per quas cognoſcitur, Religionem eſſe ſtrictiorem.*
20 *Religioſus ad religionem ſtrictiorem tranſiens debet ſtare in probatione per annum continuum.*
21 *Milites Religioſi in Clauſtris non degentes poſſunt absque licentia ſuorum Superiorum tranſire ad Ordines, & Religiones clauſtrales.*
22 *Converſi, & oblati, qui profeſſionem non emiſerunt, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire.*
23 *Prælati exempti, & immediatè Summo Pontifici ſubjecti, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire: & quid dicendum ſit de toto Monaſterio Religioſorum, ut num. 24.*
25 *Moniales an poſſint tranſire de una ad aliam Religionem.*
26 *Moniales, quibus ſtantibus conditionibus licentiam à Sacra Congregatione tranſeundi ad aliud Monaſterium obtinere ſoleant.*

RElígioſi non poſſunt propria authoritate ad aliam Religionem, etiam perfectiorem, tranſire ſine Abbatis licentia, ſaltem petita, ne obedientiæ bonum contemnere videantur, *cap. Sane. & cap. Licèt. de Regular.* & ibi communiter Doctores, necnon Theologi cum D. Thom. *in 2. 2. quæſt. 189. art.* 8. Probatur expreſsè *ex d. cap. Licèt.* ibi: *Subditus à Prælato cum humilitate, & puritate, debet tranſeundi licentiam poſtulare, ne bonum obedientia contemnere videatur.* 1

Unde Religioſus ad aliam etiam ſtrictiorem Religionem, non petita Abbatis licentia, tranſiens peccat mortaliter: quia verbum, *debet*, quod in eo textu appoſitum eſt, importat debitum præcepti, & conſequenter indicat obligationem ſub mortali, data materiei gravitate, ut docent communiter Doctores, præcipuè Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 4. num. 36. & cap. 7. numer. 27.* Salas *de legibus, diſp. 10. ſect. 9. n. 47 & 51.* Atque ita docent Sanchez *d. lib. 6. cap. 7. num. 33.* Bonacina *de clauſur. quæſt. 2. punct. 9. §. 3. difficult. 1. numer. 1.* 2

Quòd ſi hujusmodi tranſitus fiat licentia Abbatis priùs petita, licèt obtenta non ſit, tamen Religioſus dicetur debitè translatus, *d. cap. Licet.* ubi Innocentius III. id expreſsè concedit, dicens: *Poſtquàm à Prælato ſuo licentiam poſtulaverit, ex lege privata abſolutus, liberè poteſt ſanctioris vitæ propoſitum adimplere, non obſtante protervi indiſcreti contradictione Prælati.* Atque ita firmant Doctores ibi, & Gloſſ. *in cap. Cùm ſingula. §. Prohibemus. verbo: canonicè:* ubi etiam Franch. *num. 3. circa medium, de præbend. in 6.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 10. à 12. usque ad. 17. excluſive*, atque hanc eſſe communem, & receptiſſimam omnium Theologorum, atque Canoniſtarum ſententiam, ait Tib. Decian. *lib. 7. conſ. 20. num. 12.* quem refert & ſequitur D. Antonius Ricciullus *tractatu de jure perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſten. lib. 8. cap. 4. concluſ. 11. num. 19.* 3

Et hoc etiam ſi Religio laxior, à qua fit tranſitus, habeat privilegium à Sede apoſtolica, ut ejus Religioſi nequeant ad arctiorem Religionem tranſire: quia dictum privilegium eſt intelligendum, ut nequeant ex temeritate, vel levitate tranſire: ſecùs autem ex majori religione, & bono zelo, ut dicitur *in dicto cap. Licèt*, & Gloſſ. ibi. Ita dicunt Navar. *conſ. 52. num. 1. de Regular.* Cucch. *lib. 3. inſtit. major. tit. 1. de Regul. numer. 131.* Azor. *inſtit. mor. tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæſt. 4.* Reginal. *in praxi, lib. 28. num. 412.* & Rota in 4

una Bononien. Profeſſionis, 14. Martii, 1622, coram Domino meo Merlino. Tenetur tamen Religioſus priùs debito tempore expectare, an Superior ſibi licentiam concedere velit; & deinde tranſire, ut ajunt Doctores cit.

5 Peccat autem mortaliter Abbas licentiam denegans, ſi ſibi conſtet, illam nec temerè, nec de re incerta, aut dubia poſtulari: quia injuriam ſubdito facit, illi jus ſuum denegando, & quantum ex parte ſua eſt, impediendo meliorem ſtatum, & ſcandali, vel infamiæ occaſionem præbendo, ſi ſubditus, ipſo renuente, tranſeat. Probatur ex tex. cit. *cap. Licèt. Sine difficultate, & pravitate qualibet debet transeundi licentiam indulgere, ne videatur propoſitum impedire divinitùs inſpiratum.* Ita Suar. *d. cap.* 10. *num* 17.

6 Hæc licentia ex vi juris communis non eſt de ſubſtantia hujus tranſlationis, ſed requiritur tantùm, ut actus rectè fiat: unde, ſi Religioſus, qui abſque licentia petita ad arctiorem Religionem tranſivit, jam in ea profeſſus eſt: profeſſio erit valida, nec Religioſus amplius revocari poterit. Ita Gloſſ. *in d. cap. Sanè. & d. cap. Licet verbo, licentiam poſtulaverit, de regular.* Abbas antiqvus, Goffredus & Petrus de Ancharano, quos refert, licèt non ſequatur Panormit. *in d. cap. Licèt. num.* 10. Sequitur Sylveſt. *verbo, Religio*, 4. *numer.* 7. citans Archidiac. & alios: at Turrecrem. *in cap. Nullus* 18. *q.* 3. Richard. *in* 4. *diſt.* 38. *quæſt.* 1. *art.* 8. Palud. *in* 4. *d.* 39. *quæſt.* 4. *art.* 4. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 101. & alios, quos citat, & ſequitur Sanctarellus *de apoſtaſ. cap.* 8. *dub. unico, num.* 6. Bonacin. *de clauſur. quæſt.* 2. *punct.* 9 §. 3. *difficult.* 1. *n.* 7. Suar. *d. cap.* 10. *numer.* 22. qui *num.* 26. ſubdit, nec

7 etiam revocari poſſe: ſi nondum profeſſionem emiſit, ſed habitum tantùm recipit, & jam eſt in probatione: ſed ſatis eſſe, ut illam petat ad ibi permanendum: nam id, quod emiſſum fuit, accidentale erat, non de ſubſtantia actus, ut dictum eſt; & ideò videtur ſufficiens, ſi ſuppleatur eo modo, quo fieri poterit non revocando, quòd anteà factum fuerat, cùm id nullius utilitatis eſſe videatur: quia Religioſus, qui tranſivit, regredi poteſt illicò poſt petitam licentiam, etiamſi eam non obtineat.

8 Limitantur hæc omnia, niſi dubium ſit, an tranſitus fiat, vel factus ſit ad arctiorem Religionem, necne: tunc enim tranſitus abſque licentia invalidus eſt: quia in tali caſu, vel non ſufficit licentiam petere; ſed neceſſarium eſt, illam obtinere; vel ſi Abbas eam concedere noluerit, jure ſuo privari non poteſt, antequam dubium Superioris judicio terminetur, *juxta tex. d. cap. Licèt.* In dubio enim melior eſt conditio Abbatis poſſidentis. Ita Innocent *ſuper d. cap. Licet.* & Butrius *ibidem, num.* 8. Panormit. *num.* 3. Illuſtriſſimus Antonius Ricciullus *d. cap.* 4. *num.* 20. Suarez *diſp.* 10. *num.* 27.

9 Dum autem non cognoſcitur, an Religio ſit arctior, Religioſus in priori Monaſterio manere debet: nam donec Superioris determinatio advenerit, debet remanere in eo ſtatu, in quo reperitur, ne Monaſterium, ſeu Religio, lite pendente, ſua poſſeſſione privetur, *l. Lite ordinaria. C. de liberali cauſ. l. Ordinata ff. eod. tit. cit.* Butr. *ſuper. d. cap. Licet n.* 10. & Anan. *ibidem, num.* 6. Antonius Ricciullus *d. cap.* 4. *num.* 21. Quòd ſi ſtante dubio, Religioſus nihilominùs, ſine licentia tranſeat, revocandus eſt etiam poſt profeſſionem alibi factam, ut primum Monaſterium in ſuam profeſſionem reſtituatur, & deinde de dubio inter ſubditum, & Prælatum agatur. Suar. *d. num.* 27. Difficultas autem eſt, cujus Superioris judicium in hoc requirendum ſit. Innocent. quem ſeqvuntur Butr. Anan. & Panormit. *ſuper. d. cap. Licet.* & Sylveſt. *verbo. Relig.* 4. *n.* 7. & Anton. Ricciul. *d. cap.* 4. *num.* 10. ajunt, in hoc caſu illum eſſe Superiorem, ad quem appellaretur, ſi Religioſus ille gravaretur: unde eorum judicio recurrendum eſſe ad immediatum Superiorem Religioſi tranſire volentis, & Abbatis licentiam denegantis. Eorum ratio eſt: quia prius Prælatus, non deberet eſſe Judex in ſua cauſa. At Suar. ubi *ſup. num.* 28. cujus ſententia mihi magis probatur, veriſimiliter cenſet, illud judicium utriusque Religionis Superiori reſervandum eſſe; qui Superior, ſi utraque Religio, vel earum altera exempta ſit, erit Summus Pontifex: quia, ſi committendum eſſet determinationi Generalis, vel alterius Superioris ejusdem Religionis, ſequeretur, quòd ii eſſent Judices in cauſa propria: ob quam rationem Authores primæ ſententiæ cenſebant, illud judicium ſuperiori committendum eſſe. Quod ex eo patet: nam, ſi hoc caſu de rigore non vertit dubium inter Prælatum, & ſubditum; ſed inter Religiones, quæ, ſcilicet, illarum ſit arctior, aut laxior, unde Prælatorum dictæ ejusdem Religionis propriæ perſonæ commodum, ſed ſuæ Religionis jura, & dignitatem tueri contendit; & ideò eorum omnium reſpectu illa cauſa tanquam propria cenſetur.

Ex quibus deducitur primò cum Azor. *t.* 1. *inſtit.* 10
moral. lib. 12. *cap* 14. *q.* 6. & Bartholom. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 331. non ſatisfieri prædictæ obligationi petendo licentiam poſt tranſitum ad arctiorem Religionem. Ratio eſt: quia quotiescunque in aliquo actu requiritur petere licentiam, debet neceſſariò ante illum actum peti.

Secundò deducitur, non ſtatim, ac petitur licentia, 11
fas eſſe tranſire ad Religionem ſtrictiorem; ſed debet expectari reſponſio Superioris debito tempore. Ita Azorius *loco citato, quæſ.* 5. *verſ. Quæres an.* Bartholom. à S. Fauſto. *q.* 239. Barboſa *de jure eccleſ. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 76. ubi ait, ſubditum transeundi licentiam petentem, eſſe interrogandum ab Abbate de cauſa inducente ad talem tranſitum. & tunc ſubditus tenetur cauſam exprimere.

Tertiò deducitur cum eodem Barboſa *loco cit. nu-* 12
mer. 68. non ſtatim ac Superior denegat licentiam, fas eſſe ſubdito tranſire ad ſtrictiorem Religionem: quia poteſt ex cauſa juſta denegare. Quòd ſi nullam cauſam aſſignet, tunc ſubditi eſt petere cauſam denegatæ ſibi licentiæ; & ſi Superior eam exprimere nolit, hoc ſibi imputare debet, & tunc licebit ſubdito tranſire ad aliam Religionem. Ita affirmant Innocentius, Hoſtienſis, Joan. Andr. de Zabarella, quos citat, & ſequitur idem Barboſa *loco cit. num.* 69. ubi ſubinfert, quòd licebit ſubdito ſtatim tranſire, quando Superior judicans cauſam eſſe juſtam, denegat licentiam, vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam negationis evidenter injuſtam: quia tunc conſtat de indiſcreta, & proterva denegatione licentiæ. Ita Azorius *loco citato, cap.* 40. *q.* 5. Rebuffus, & Rodriq. ſimul, cum aliis *ſuperiùs* citatis apud eundem Barboſam *loco citato*.

Non tamen inferas, exiſtente cauſa juſta transeundi 13
ad ſtrictiorem Religionem, debere ſtatim concedi licentiam transeundi ad illam: ſed primò quærendum eſt, an Religio ſtrictior ſit parata ad recipiendum volentem tranſire ad illam: quòd ſi anteà Monachus ille recedat, eſt Apoſtata: qui ſub nullius obedientia ſe conſtituit; Poſſet tamen Prælatus exhibere licentiam ſubdito exeundi Monaſterio: ſed ſub ſua obedientia adhuc manens quærat Religionem ſtrictiorem. Sed hoc negat Bartholomæus de Vecchiis *diſput.* 15. *dub.* 2. *numer.* 9. ſtante Decreto Sacræ Congregationis noviſſimè edito juſſu Sanctiſſimi D. N. Urbani VIII. anno 1624. die 21. Septembris, ubi ſtatuitur, ut de cætero nullus permittatur, ad arctiorem Religionem tranſire, niſi priùs Superiori legitimè conſtiterit, eam Religionem paratam eſſe illum recipere,

qui

qui licentiam petit: & tunc Regularis rectè ſe transferat ad arctiorem: quod ut re ipſa adimpleat, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia invigilet.

14 Quartò deducitur, ad hanc licentiam concedendam non eſſe neceſſarium conſenſum Conventus, ut dicunt Navarr. *comm. 4. de Regul. n.* 10. & Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 333. Ratio eſt: quia *d. cap. Licet. de Regul.* obligat tantùm ad petendum licentiam à Prælato.

15 Quintò deducitur, quòd Religioſi, ad quos fit tranſitus, nullo modo eum debent recipere abſque litteris dimiſſoriis ſui Superioris; quamvis eis conſtaret, licentiam fuiſſe petitam, ſed non obtentam: debent enim perquirere cauſam denegationis, & non aliter eum recipere, quàm ſi ille Superior nullam, vel evidenter juſtam cauſam denegationis aſſignaret. Ita Innocent. *in d. cap. Licet. num.* 5. Zabarell. *ſimiliter num.* 16. & Joann. Andr. *ibid. num.* 13. & Bartholom. de Vecchiis *num.* 11. ubi *num.* 12. dicit, quòd indubitatum eſt, quòd recipientes alienum Religioſum ſine præfatis litteris, peccant mortaliter. Et hoc probat *ex c. Non eſt vobis. de Regul.* & *c. Statuimus.* 19. *q.* 3. idem docent Zabarella *in d. cap. Licet. num.* 17. Joan. Andr. *ibid. n.* 13. Hoſtienſ. *ſimiliter. num* 14.

16 Sed, ſi dubitaretur, quo animo, bono, vel malo Abbas denegaret licentiam, tunc non eſt ſtandum judicio ſubditi, ut ei ſtatim liceat tranſire ad aliam Religionem, nec etiam Superioris denegantis licentiam; ſed ejus Superioris judicium expectandum eſt, ad quem, ut ad verum Superiorem, & majorem ſpectat hoc inquirere, eo modo, quo Religioſus contra jus vexatus recurrit ad majorem Superiorem, ut elicitur ex Azor. *loco cit. cap.* 14. *q.* 5. & Barthol. de Vecchiis *diſput.* 15. *dub.* 2. *num.* 16. Idem dicendum eſt, ſi dubitetur, an Religio, ad quam quis ſe conferre deſiderat, ſit arctior, necne. Si enim omnibus diligenter perſpectis dubitetur, an Religio, ad quam ſubditus ſe transferre cupit, ſit, necne, arctior; aut ſi dubitetur, num Religioſus ex charitate tranſitum procuret; in iis dubiis, neque judicio ſubditi petentis, neque Superioris denegantis eſt ſtandum, ſed majoris Superioris, ut diximus, nempe, Generalis, vel Provincialis expectandum eſt judicium. Ita docent Hoſt. *part.* 1. *Sum. lib.* 1. *tit.* 20. *art.* 10. *q.* 1. Sylveſter *verbo, Religio*, 4. *q.* 1. Roſella *eod. verbo*, 4. *num.* 2. Tabiena *ſimiliter, num.* 24. Azor. *loco cit. cap.* 14. *q.* 5. Cucchus *lib.* 5. *inſtit. major. tit.* 1. *num.* 132. *de Regul.* Idem dicendum eſt in omni alio dubio, ſi dubitetur, an Monaſterium paſſurum ſit, necne, ex tranſitu Religioſi damnum notabile, vel gravem infamiam.

17 In dubio verò, an ſubditus bono, vel malo animo tranſeat ad aliam Religionem; & ſimiliter in dubio, an Religio illa, ad quam ſe transfert, ſit ſtrictior, affirmat Sanchez *tom.* 2. *in precept. Decal. lib.* 6. *cap.* 7. *num.* 16. non poſſe Religioſum illum tranſire, denegata ei licentia per Superiorem: ſed ad licitum tranſitum, oportere, ut ab eo, vel ab alio Superiore, ad quem provocatur, obtineatur licentia. Idem affirmat Barboſa *de jure eccleſ. lib.* 1. *cap.* 42. *num.* 72.

18 Sextò infertur, quòd in hujuſmodi tranſitu non eſt attendendum, an Religio ſit in ordine ad ſuum finem perfectior, & fructuoſior; ſed an ſit aſperior, & arctior, & durior, ut elicitur *in d. cap. Licet, in fine*, de qua re agendum eſt ex profeſſo *infrà, in quaſ. per totum.* Interim videantur, Sylveſt. *verbo, Religio*, 4. *q.* 1. *num.* 3. Cucchus *inſtit. major. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 136. Navarr. *d. comm.* 4. *de Regul. num.* 2. Joan. And. *eod. cap. Licet. num.* 8. Zabarella *ſimiliter q. ult.* Abb. *ibid in fin.* Azor. 1. *tom. inſtr. moral. lib.* 12. *c.* 14. *q.* 2. Sanchez *loco cit. n.* 21. Valer. Reginald. *in praxi, lib.* 18. *c.* 19. *n.* 424. Barthol. de Vecchiis *dub.* 2. *num.* 15. *diſp.* 15.

19 Ad hoc autem, ut cognoſcatur Religio, quænam ſit ſtrictior, multa conſideranda ſunt ſcilicet, originalis, & primæva inſtitutio, Regula, Conſtitutiones, adeò ut ſi Conſtitutiones poſt originalem inſtitutionem editæ majorem inducant aſperitatem, Religio arctior dicetur, ut benè advertunt Joan. Andr. *d. cap. Licet, num.* 2. Butr. *ibidem, num.* 4. Sanch. *loco cit. num.* 23. Barthol. à S Fauſto *loco cit. lib.* 5. *q.* 324. Ludovicus Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 1. *quaſt.* 31. *art.* 4. *concl.* 1. ubi ait, quòd ſi aliqua Religio ſit deformata, & in ipſa ad unguem non obſervetur Regula, licitus eſt tranſitus ex ipſa ad aliam, quæ aliàs erat minus ſtricta, & perfecta in foro exteriori: quod clarè conſtat *ex d. cap. Licet*, ubi non ponderatur, qualis fuerit prior Regula; ſed, qualis ſit præſens obſervantia. Idem affirmant Azor. *loco cit. cap.* 14. *q.* 3. Navarr. *d. comm.* 4. *de Regul. n.* 1. Sanchez *loco cit. cap.* 7. *num.* 24. qui ferè omnes advertunt, ut permittatur tranſitus à Religione ex primæva ejus inſtitutione arctiori ad aliam. Cùm autem probare in particulari, quæ ſit Religio perfectior, eſſet difficillimum, ob tam varios fines Religionum, imò eſſet odioſum ob varias lites, & rationes, quibus unaquæque Religio ſuam perfectionem oſtendit; ideò textus dictus *in cap. Licèt*, ponit aſperitatem, non verò perfectionem: aſperior enim Religio attendenda eſt, non verò perfectior, ut dicemus *inferiùs in quaſ.* 4.

20 Septimò deducitur, Religioſum ad Religionem ſtrictiorem tranſeuntem ſtare debere in probatione per annum continuum, & poſtea debere emittere profeſſionem, ut probat Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſp.* 11. *dub.* 2. Si verò Regularis ille, qui tranſit, fiat Prælatus in illa ſtrictiori Religione, non requiritur annus probationis; ſed ſufficit profeſſio tacita, nec requiritur profeſſio nova, cùm ſubſtantialia ſint eadem, & ob obſervantias cæteras ſatis cenſeatur obligari ea conſuetudine, & lege, qua Prælati Regulares ſe communi Regulæ, & ſtatutis loci conformare tenentur, ut benè dicunt Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 161. Navarr. *lib.* 3. *conſ.* 60. *in fin. de Regul.* Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. cap.* 3. *quaſt.* 5. & Bartholomæus de Vecchiis *diſput.* 15. *dub.* 2. *num.* 18. ubi *num.* 19. dicit, teneri Superiorem recipere Religioſum, cui conceſſit licentiam tranſeundi ad arctiorem, ſi ante emiſſam profeſſionem in ſecunda Religione, reverti vult ad priorem: eò quòd rigorem ſtrictioris ſuſtinere nequit; & quia pœnituit. Ratio eſt: quia licentia tranſeundi, & renunciatio prioris Religionis facta fuit ex cauſa, qua non ſecuta, nullus etiam ſequitur effectus. Quod etiam docent Miranda *tom.* 1. *Manual. Præl. art.* 18. Roſella *verbo, Religio*, 4. *n.* 9. Sylveſt. *eodem verbo*, 4. *q.* 5. Tabiena *ſimiliter num.* 24. Idem dicendum eſt de Religioſo, qui injuſtè tranſivit à ſua in aliam Religionem a hic enim recipi debet in priori Religione, ut affirmant Panormit. *conſil.* 95. *num.* 2. & Barthol. de Vecch. *loco citato, num.* 19. *in fine.*

21 Octavò deducitur, Religioſos milites in Clauſtris vitam communem non degentes, abſque licentia ſuorum Superiorum poſſe tranſire ad Ordines & Religiones Clauſtrales, ut conſuetudo jam obtinuit, & etiam fuit deciſum *in Bonon. Profeſſionis*, die 14. Martii, 1622. coram D. meo Merlino, etiamſi Religio Militum privilegio gauderet, ne Equites, ad aliam Religionem tranſire poſſint, abſque ſui Superioris licentia.

22 Dubium hic non videtur omittendum, an Converſi & Oblati, qui profeſſionem non emittunt, poſſint ad arctiorem Religionem tranſire eo modo, quo poſſunt cæteri Religioſi, Gloſſ. *in cap. Ut lex, verbo, Profeſſi, in fine*, 27. *quaſt.* 1. negat: quia illi jam ſunt effecti ſervi Eccleſiæ. Eam ſequitur Panormit. *in cap. Non eſt, num.* 3. *de Regular.* atque idem dicunt Angel. *verbo, Monachus, num.* 1. & alii. Ricciul. *d. cap.* 4. *num. ult.* Contrarium tamen dicendum eſt: quia ſimplex oblatio priori Monaſterio facta non poteſt majorem vim habere, quàm habeat profeſſio: tum, quia

non debet impedire tranſitum ad melioris vitæ frugem, aliàs non eſſet rationabilis oblatio, cùm principaliter ad Dei obſequium, & animæ ſalutem ordinetur. Atque ita ſentiunt Archidiac. *in d. cap. Ut lex.* Gregor. Lopez *in l. 9. tit. 7. part* 1. Felin *in cap. In præſenti, col 3. num. 4. in fin. de probat.* & alii, quos refert, & ſequitur Antonius Ricciullus *d. num ultim. verſ. Cæteri nm.* Martinus Bonacin. *de clauſur. quæſt. 2. punct. 9. §. 2. num 3.* & Suarez *diĉto cap. 10. num.* 1. ubi probabiliter cenſet, illos ad emittendam veram religioſam profeſſionem ad quamlibet Religionem tranſire: quia ſtatus eorum eſt ſimpliciter ſtatus profeſſionis: at emittendo veram religioſam profeſſionem fit tranſitus ad meliorem ſtatum.

23 Oritur etiam dubium de Prælatis exemptis, qui non ſubſunt immediatè Summo Pontifici, an poſſint tranſire ad ſtrictiorem Religionem? Cui dubio reſpondeo affirmativè: nam illi ad inſtar aliorum Religioſorum tranſire poſſunt ad ſtrictiorem Religionem, petita licentia, licèt denegata à Superiore: quia ſupradictum *cap. Licet, de Regul. in* 6. excipit tantùm Epiſcopos, non obtenta Summi Pontificis licentia. Ita docent Abb. *in d. cap. Licet, num.* 13. Henriq. *n.* 4. Ancharan. *num.* 8. *not.* 13. Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt.* 328. Sanchez *loco cit. cap. 7. num.* 8. ubi etiam docet, Generales Religionum, & alios immediatè Pontifici ſubjectos ad Religionem ſtrictiorem tranſire poſſe, petita licentia à Summo Pontifice, eo non reſpondente, non tamen negare. Quòd ſi tranſitus factus ſit in præjudicium Abbatis transeuntis, licèt tunc valeret, adhuc per Pontificem poſſet revocari. Atque ita reſolvunt Sylveſter *verbo, Religio, 4. quæſt.* 3. Azor *inſtit. mor. part. 1. lib. 12. c. 14. quæſt.* 7. Sanchez *lib. 6. in Decalog. cap. 7. ſub num.* 8. Ricciullus *d. cap. 4. num. 25. verſ. Si verò ſubſit.*

24 Dubitari præterea poteſt, de toto Monaſterio Religioſorum, an poſſint omnes ſimul tranſire ad ſtrictiorem Religionem. Sanchez *tom. 2. in præcept. Decal. lib. 6. cap. 7. num.* 7. Ricciullus *loco cit. cap. 4. num.* 25. Tapia *in Authent. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccl. verbo, Ingreſſi, cap. 9. num.* 37. Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 52. art.* 1. affirmativè reſpondent. Nec obſtat textus *in cap. unico*, §. *Confirmatos, in fine, de relig. Dom. in* 6. quia loquitur ibi de totali translatione, ſcilicet, de loco, & perſonis, non verò loquitur tantùm de translatione perſonarum, ut obſervant Sanch *loco cit.* & Barboſ. *de jur. eccleſ. lib. 1. cap. 42. num.* 51.

25 Dubitatur etiam de Monialibus, an, videlicet, una Monialis poſſit de ſua Religione ad aliam Religionem ſtrictiorem tranſire, eo modo, quo diximus de Religioſis viris.

Reſpondeo, quamvis *d. cap. Licèt. de regular. in* 6. loquatur ſolùm de Religioſis viris, non Monialibus; tamen cauſæ in eo expreſſæ propter tranſitum ad ſtrictiorem Religionem, poſſunt procedere etiam de Monialibus, quæ olim, ut habetur *in cap. 1. q.* 4. ad Religionem perfectiorem, & ſtrictiorem tranſire poterant; & etiam poſſe hodie hujusmodi tranſitum habere, affirmant Zerola *in praxi Epiſcop. part. 1. verbo, Moniales, in fine*, Mandoſius *de ſignat. gratiæ verbo, licentia, col.* 9. Rodriq. *d. tom. 2. q. 52 art.* 6. Tapia *loco cit. cap. 9. num.* 37. Bartholomæus à S. Fauſto *q.* 327. Ricciullus *loco cit. lib. 8. c. 5. in princ. & num.* 4. aſſerit, nec Concilium Tridentinum, neque conſtitutionem Pii V. prohibuiſſe hanc translationem Monialium, imò illam approbaſſe Sacram Congregationem ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium, præſertim *in una Nanaten.* 16. Januarii, 1615. & *in una Redonenſi*, 31. Januarii, 1617. Hoc autem advertendum eſt in tali translatione, quòd, licèt fieri poſſit in caſibus à jure permiſſis ex authoritate Epiſcopi, & Superioris Monaſterii, ut dicunt Rodriq. *loco cit. art.* 3. & Sanchez *loco cit. cap. 7. num.* 6. tamen Sacra Congregatio cenſuit, ad eam in ſimilibus caſibus eſſe recurrendum, & præſertim in dictis Nanatenſi, & Redonenſi.

Quatuor tamen conditionibus adjunctis eadem Sacra Congregatio ſimiles licentias concedere ſolet, ut habetur apud eundem Ricciullum *loco citato*, & Barboſam *loco ſimiliter citato num.* 46. Prima conditio eſt, ut antequam è primo Monaſterio egrediatur Monialis, aliud Monaſterium paratum ſit, à quo benevolas habeat receptrices; quodque in eo capitulariter per ſecreta ſuffragia recipiatur. Secunda conditio, ut dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam perſolvat. Tertia, ut ſpes illi auferatur ad primum Monaſterium redeundi. Quarta, ut tranſactio fiat, comitantibus matronis, conſanguineis gravibus, ab uno ad aliud Monaſterium recta via, abſque diverticulo, ac nullibi pernoctetur, niſi cauſa hoſpitii; idque non niſi apud honeſtas perſonas. In hac re videtur rejicienda opinio Portelli *de dub. Regul. verbo, Religionis tranſitus, n.* 4. ubi hoc putat impoſſibile, maximè cùm *d. cap. Licet.* non loquatur de Monialibus; ſed tantùm de viris Religioſis; tamen concludit de licentia Summi Pontificis, propter clauſuram fieri poſſe, quod etiam docuit Rodriq. ab eodem Portello citatus. 26

QUÆSITUM II.

An aliquibus Regularibus ſpeciali jure ſit interdictus tranſitus à ſua ad aliam Religionem.

SUMMARIUM.

1 *Benedictini Monachi non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem, etiam ad Carthuſiam, ſine conſenſu generalis Capituli.*

2 *S. Benedicti Congregationis Monachi in Hiſpania non poſſunt tranſire ad quamcunque Religionem, etiam Carthuſiam, ſine licentia Papæ.*

3 *Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem, excepta Carthuſia.*

4 *S. Hieronymi Congregationis Monachi in Hiſpania non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem.*

5 *Auguſtiniani Diſcalceati non poſſunt tranſire ad alios Calceatos ejusdem Ordinis; ſine licentia Papæ.*

6 *Reformati B. Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum non poſſunt tranſire ad Calceatos ejusdem Ordinis, ſine licentia Papæ. & n.* 8.

7 *Mendicantes non poſſunt tranſire ad Ordines Monachales, excepta Carthuſia, ſine licentia Summi Pontificis, & n.* 12.

9 *Societatis Jeſu Patres non poſſunt tranſire poſt emiſſam vota ad aliam Religionem, excepta Carthuſia, niſi de expreſſa licentia Præpoſiti, aut Summi Pontificis.*

10 *Minores Obſervantes non poſſunt tranſire ad Minimos, niſi de licentia Papæ.*

11 *Capucini an poſſint ad aliquem laxiorem Ordinem tranſire.*

13 *Minimorum Religio an arctior ſit Religione Carthuſiana.*

14 *Tranſitus de una Religione ad aliam non fuit ablatus à Pio V. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit:* Quæcunque ſacratum.

ALiqui Regulares per ſpeciales conſtitutiones Summorum Pontificum non poſſunt tranſire, de ſola Superioris licentia, eo modo quo diximus *in antecedenti quæſito*, de ſua ad aliam Religionem, etiam ſtrictiorem. Inter quos ſunt Monachi Benedictini, aliàs S. Juſtinæ de Padua, & Ciſtercienſes, qui ex conſtit. Eugenii IV. quæ habetur *in compend. privil. Ciſtercien. tit. Fugitivi.* §. 1. & 2. non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem, etiam ad Carthuſiam, ſine conſenſu generalis Capituli, ſeu Præſidentis, aut minoris partis Viſitatorum Congregationis; nec etiam authoritate Apoſtolica, niſi in litteris fiat ſpecifica mentio de perſona, & Religione ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda contra recipientes, 1

pientes, ſeu retinentes, qui intra triduum à receptione Monachi receptum non reſtituerint.

2 Monachi Congregationis S. Benedicti in Hiſpania tranſire non poſſunt ad aliam Religionem quamcunque, etiam Carthuſienſem, niſi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut ſui Monaſterii cum Abbate; & excommunicantur tranſeuntes, eoſque recipientes. Ita ſtatuit idem Eugenius IV. ut habetur *in d. Compend. Ciſtercienſ. loco citato.*

3 Martinus Papa V. conceſſit Ciſtercienſibus ſimile privilegium, cum hoc addito, quòd poſſint tranſire ad Carthuſiam: quod quidem privilegium confirmatum fuiſſe à Concilio Baſileenſi affirmat Barboſa *de jur. eccl. lib. 1. cap. 41. dub. 56.*

4 Monachi S. Hieronymi in Hiſpania eodem fruuntur privilegio, ut habetur *in Compend. ejusdem Relig. verb. Tranſitus.*

5 Clemens Papa V. in ſua conſtit. quæ incipit: *Apoſtolica.* ſub die 11. Februarii, 1602. prohibet tranſitum à Diſcalceatis S. Auguſtini ad Calceatos ejusdem Ordinis ſive ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia.

6 Urbanus Papa VIII. in ſua conſtit. quæ incipit: *Injuncti.* 19. Januarii, 1628. prohibet tranſitum Reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum, ad Calceatos, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ.

7 Mendicantes non poſſunt tranſire ad Ordines monachales, excepta Carthuſia, ſine expreſſa licentia Summi Pontificis. Ita ſtatuit Martinus V. ut habetur *in Extravag. Viam ambitioſæ. de Regul.* Et hujusmodi tranſitus interdictus eſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ Papæ reſervata, eamque incurrunt, tam recipientes, quàm recepti.

Hujusmodi conſtitutio Martini V. extenſa fuit per Bullam Pii IV. & Pii V. ad Societatem Jesu, & extenſa eſt ſimilis cenſura, tam reſpectu tranſeuntium, quàm recipientium reſpectu quorumvis Ordinum, ablato Carthuſiano: unde Sacra Congregatio Cardinalium reſcribens Generali Carthuſianorum, ut affirmat Barboſa *loco cit. num. 53.* declaravit, non poſſe Regulares mendicantes tranſire ad alium Ordinem, præterquàm ad Carthuſianos, inter quos Mendicantes hujusmodi juxta conſtitutionem Clementis VIII. voce activa, & paſſiva careant, atque ad quævis officia, aut miniſteria, ac gradus Religionis perpetuò inhabiles exiſtant.

8 Generali Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum, petentibus ejusdem Ordinis Fratribus, prohibitus eſt tranſitus, quoad ſuos Fratres, de ſua ad aliam Religionem, per ſacram Congregationem Cardinalium, ut refert Barboſa *loco cit. num. 54.* ſub his verbis ejusdem Sacræ Congregationis: *Ne Ordinis hujusmodi Religioſi ad alium quemcunque etiam Mendicantium Ordinem ſe transferant, niſi petita à Superioribus licentia, cognitaque & approbata priùs ab eadem ſacra Congregatione tranſitus cauſa, ac inventis in Religione ad quam tranſire intendunt benevolis receptoribus, nec non ſervata, ubi opus fuerit, felicis recordationis Sixti Papæ V. conſtitutione, prohibendum cenſuit 15. Martii,* 1616.

9 Patres Societatis Jeſu, poſt emiſſa vota, ſecundùm eorum conſtitutiones, non poſſunt ad aliam Religionem transferri, excepta Carthuſiana, niſi de expreſſa licentia Præpoſiti ejusdem Societatis, aut Sedis Apoſtolicæ. Ita ſtatuerunt Paulus III. Pius IV. & Pius V. adjecta pœna excommunicationis, ipſo facto incurrenda, tam contra recipientes, quàm receptos, etiam prætextu cujusvis privilegii, vel cujusvis quæſiti coloris, etiam melioris, & ſtrictioris vitæ, & obſervantiæ. Ex quibus prædictorum Pontificum indultis, ſi voluerint tranſire ad Carthuſianos, requiritur ſpatium ſex menſium. Ad alium verò Ordinem terminus Superioris arbitrio præſcribatur, intra quem debeat actualiter ingredi, & quatenus permanere nolint, vel non poſſint, absque ulla mora ad Societatem reverti teneantur ſub eadem pœna excommunicationis. Deinde per Gregorium XIII. ſtatutum fuit tranſire volentibus ad Carthuſienſes trium menſium ſpatium, quo elapſo ſpatio, eis ampliùs non liceat reſpectu Carthuſiæ ſine Præpoſiti licentia tranſire, adjecta pœna excommunicationis, & apoſtaſiæ. Ita habetur *in compend. privil. ejusdem Societatis, verbo, Apoſtata.* Videatur Sanchez *loco cit. cap. 7. num. 28.*

Minores Obſervantes non poſſunt ad Minimos tranſire, niſi de licentia Summi Pontificis, & è converſo per conſtitutionem Pii V. confirmatam à Gregorio XIII. ut dicit Capucinus *in add. ad Compend. privileg. tit. recipere. §. item in anno.* & deinde Sacra Congregatio Cardinalium authoritate Gregorii XIV. ſtatuit, ut tranſeuntes, & illos recipientes incurrant pœnam privationis officiorum ipſo facto, & vocis activæ, & paſſivæ in perpetuum. 10

Et Papa Urbanus VIII. in ſua conſtit. quæ incipit: *Injuncti.* 9. Auguſti, 1628. prohibuit Capucinis, ne ad laxiorem Religionem absque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia; ad Carthuſienſes verò, ſeu quemcunque alium Ordinem, vel Congregationem, niſi de Miniſtri Generalis pro tempore exiſtentis licentia in ſcriptis obtinenda, quovis prætextu, aut ex quavis, quantum juſta, legitima, & privilegiata cauſa ſub apoſtaſiæ, & infamiæ perpetuæ pœna, necnon excommunicationis, ac privationis vocis activæ, & paſſivæ, ipſo facto absque ulla declaratione incurrenda, tranſire quoquo modo audeant, ſive præſumant. 11

Eisdem Capucinis non licet recipere Fratres Minores de Obſervantia ſine licentia Sedis Apoſtolicæ in ſcriptis obtinenda, ſub pœna excommunicationis, & inhabilitatis ad quæcunque officia, & legitimos actus. Ita ſtatuit Paulus III. ut habetur apud Sorbum *in Compendio privilegiorum, titulo, Recipere, verſ. Pariter ſic advertendum.* Unde Julius III. renovando hujusmodi prohibitionem declaravit, talem receptionem, & profeſſionem ſine licentia eſſe nullam, & Capucinos recipientes incurriſſe præfatas pœnas. Idem ſtatuit Sixtus V. anno 1586. in conſt. quæ incipit: *Pro ea*: ita habetur apud eundem Sorbum *loco citato.*

Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp. 15. dub. 3. num. 6.* dicit quòd nullus Capucinus ad Ordinem S. Franciſci de Paula, & nullus Frater S. Franciſci de Paula ad Capucinos ullo unquam tempore, & quantumcunque juſtiſſima cauſa, etiam de licentia ſuorum Superiorum, ſe transferre poteſt, ut ſtatuit Pius V. in Bulla, quæ incipit: *Sedis Apoſtolica ſolertia.* anno 1567. die 6. Octobris, quæ confirmata fuit à Gregorio XIII. prout refert Paſſarellus *in Compend. privileg. fol. 116.* ubi etiam refert, Sacram Congregationem Cardinalium juſſu Gregorii XIV. anno 1591. die 27. Maij ſtatuiſſe, Religioſos harum duarum Religionum tranſeuntes ex una ad aliam contra formam præfatæ conſtitutionis Pii V. ipſo facto pœnam privationis vocis activæ, & paſſivæ, & etiam omnium officiorum incurrere.

Quibus poſitis, advertendum eſt, quòd ſupradicta privilegia ferè omnia, & præſertim quoad Mendicantes, dum prohibent tranſitum ad aliam Religionem, excipiunt Ordinem Carthuſienſem. Ratio eſt: quia hujusmodi Ordo eſt aſperior, & ſtrictior in abſtinentia, cilicio, clauſura, & ſimilibus. Et quamvis S. Bonaventura *in qq. ſupra Regul. Fratrum Minorum, q. 13.* dicat, loquendo univerſaliter, non poſſe in foro conſcientiæ tranſiri de Ordine Minorum ad aliam Religionem, absque licentia Sedis Apoſtolicæ, hoc dixit ex vi Regulæ Franciſcanæ, quæ *cap. 2.* prohibet, ne Fratres exeant ab illo Ordine juxta mandatum Summi Pontificis. Unde D. Bonaventura non contradicit conſtitutionibus Apo- 12

 ſtolicis

ſtolicis poſteà factis, & proinde Extravag. *Viam ambitioſa.* Martini V. non adverſatur, ut dicunt aliqui: quia Martinus V. fuit poſt D. Bonaventuram; ideò tam in foro interno, quàm externo poterunt Minoritæ tranſire ad Ordinem Carthuſienſem, tanquam ſtrictiorem. Ita affirmant Rodriq. *tom.3. qq. regul. q.52. art.1.* & Azorius *tom.1. inſtit. mor. lib.12. cap.14. q.2. & 14.* Portellus *in dub. Regul. verbo, Religionis tranſitus num.2.* ubi ait, quòd Carthuſia ſtrictior eſt aliis Religionibus propter rationes ſupradictas; & etiam, quia licet aliquæ Religiones abſtineant à carnibus tempore ſanitatis; tamen poſſunt illas comedere tempore infirmitatis, quales ſunt Minimi, & Moniales, primæ Regulæ S. Claræ: Carthuſienſes verò ullo unquam tempore carnibus veſcuntur.

13 Hinc oritur dubitatio à Doctoribus non parum agitata, an Religio Minimorum S. Franciſci de Paula, ſit arctior Religione Carthuſiana. Navarrus *conſ.11. de Regul. verſ. Alias ſi de Regularibus.* & Azorius *loco cit. cap.14. q.14.* negativam partem ſuſtinent, quam multis argumentis tuetur præſertim Navarrus Ricciullus *loco cit. lib.8. cap.7.* affirmativam partem ſuſtinens, dicit, licitum eſſe Carthuſianis, & cuicunque alteri Religioni tranſire ad Ordinem Minimorum, & non è converſo. Et hoc probat ex Bulla Leonis X. & Julii II. quas ibi refert: & *num* 12. limitat dicens, dummodo non procedat in Fratribus Minoribus de Obſervantia, quibus ſpecialiter per Julium II. interdicitur, ne ad Ordinem Minimorum tranſire poſſint. Limitat etiam quoad Fratres Capucinos, quibus, ut diximus, Pius V. ſpecialiter prohibuit tranſitum ad Ordinem Minimorum, & è contra. Sed quicquid de hac re ſit, cùm ad rem noſtram non faciat, dico, quòd primò, & principaliter attendendum eſt *dictum cap. Licèt.* deinde conſtitutiones ſupracitatæ Summorum Pontificum, & particularia denique inſtituta cujuscunque Religionis.

14 Quibus ſic ſtantibus, concludendum eſt, hujuſmodi tranſitum modò *ſuperiùs* dicto Religioſis conceſſum, non fuiſſe ſublatum à Pio V. per ſuam Conſtit. quæ incipit: *Quæcunque ſacrarum.* in qua decernitur, non poſſe recipi, nec retineri ab ulla Religione Fratres alterius Ordinis; ſed remitti debere ad proprium Ordinem: nam dicit Navarr. *lib.3. conſ.88. n.1. de Regul.* quòd Summus Pontifex non jubet Fratres debitè tranſlatos vi juris communis redire debere ad primam Religionem; ſed tantùm tranſlatos virtute facultatum, & privilegiorum particularium conceſſorum à Sede Apoſtolica ſpeciatim contra jus commune aliquibus Monaſteriis, & Religionibus, ut poſſint recipere Apoſtatas, vel aliquos aliarum Religionum. Ita etiam docent Rodriq. *quæſt. reg. tom.3. q.52. art.8.* Miran. *in Manual. Præl. t.1. q.31. art.7. conc.1.* Barthol. de Vecch. *in prax. Novit. diſp.15. dub.1. num.8.*

QUÆSITUM III.

A quoniam Superiori licentia ad arctiorem Religionem tranſeundi poſtulari debeat.

Summarium.

1 *Licentia ad arctiorem Religionem tranſeundi, etiam à conventuali Prælato poſtulari poteſt, niſi aliter per regularia ſtatuta caveatur.*

2 *Prælatus an debeat Conventus conſenſum exquirere pro concedenda licentia tranſeundi ad arctiorem.*

3 *Superior, qui licentiam dare debet tranſeundi ad arctiorem Religionem, quinam eſſe debeat: & num.4.*

5 *Religioſus in Monaſterio exempto debet petere licentiam à Superiore immediato Monaſterii.*

6 *Licentia tranſeundi petenda eſt ab aliquo Prælato, ſive mediato, ſive immediato.*

Superior, à quo hujuſmodi licentia poſtulari debet, eſt etiam Abbas conventualis, niſi aliter per particulares conſuetudines, & conſtitutiones à Sede Apoſtolica approbatas in aliqua Religione conſtitutum eſſet: quia *d. cap. Sanè.* & *d. cap. Licet.* nihil ampliùs quàm Superioris licentiam exquirunt. Ita Franchus *in cap. Cùm ſingula. de præbend. in 6. §. Prohibemus. n.3.* Rebuff. *in praxi benefic. de Regular. n.10.* Sylveſt. *verbo, Religio, 4. q.3.* Suar. *d. c.10. n.29. & 30.* & alii. 1 Nec eſt neceſſarius conſenſus Conventus: quia *d. cap. Licet.* ſolùm requirit, ut ſubditus debeat à Prælato licentiam poſtulare, nihil dicens de Conventu, licèt Innocentius dicat *in cap. fin. de renunciat.* tutius eſſe, ſi Capituli conſenſus interveniat. 2 Ita firmant Franch. *in d. cap. Cùm ſingula. §. Prohibemus. ſub n.3. circa medium, de præbend. in 6.* Abbas *in c. Non eſt. de Regul. n.6.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. l.5. q.330.* Miranda *in Manual. Prælat. tom.1. q.31. art.5. concl.1.* Navarr. *d. n.10.* & Rodric. *quæſt. regular. q.12. artic.3.* Santarell. *d. dubio unico, num.19. & ſequen.* Barboſ. *in cap. Licet. n.10. de Regular.* Bonacin. *difficult. 1. n.10.*

Sed cùm Doctores non omnes conveniant in Superiore, qui licentiam dare debet: nam alii volunt, hujuſmodi Superiorem eſſe Abbatem Conventualem, alii Provincialem, alii Generalem, alii totum Monaſterium, ideò eorum ſententiæ erunt examinandæ, ut veritas magis elucceſcat. 3

Barthol. de Vecch. *in praxi Novit. diſput.15. dub.2 num.13.* dicit, quòd quamvis facultas concedi poſſit à Superiore locali; nihilominùs putat, quoad Fratres Minores neceſſariò petendam eſſe dictam licentiam, vel à Generali, vel Provinciali, vel etiam à Cuſtode, qui juriſdictionem in actu exercito habet. Ratio eſt: quia iſti tantùm ex Regula gaudent facultate incorporandi Fratres Religioni. In Religionibus autem, in quibus receptio ſpectat ad Superiores locales, ad eoſdem etiam ſpectat dare licentiam, ut dicunt Sylveſter *verbo, Religio, 4. q.3.* Azor. *tom.1. inſtit. moral. lib.12. cap.14. q.7.* Mirand. *in Man. Prælat. t.1. q.31. art.5. concl.1.* & Panormit. *in cap. Non eſt. num.6. de Regul.* Rebuff. *in praxi benef. loco citato,* & alii ſimiliter *locis ſupracitatis.*

Henriq. *tom.3. qq. Regul. q.52. art.3.* tenet, probabilius eſſe, quòd licentia ſit petenda à ſolo Provinciali; ſubdit tamen, ſtandum eſſe conſuetudini Religionis.

Portellus *de dub. Regul. verbo, Religionis tranſitus, num.4.* & Sanchez *tom.2. in præcept. Decal. lib.6. cap.7. num.59.* cum aliis ſupracit. dicunt pertinere, hanc licentiam dare, ad Prælatum immediatum ipſius Conventus: & ſi ille ſit tranſiturus ad ſtrictiorem Religionem, eam petere debet à Provinciali, & hic à Generali, & hic à Capitulo Generali, vel à Protectore, vel à Sacra Cardinalium Congregatione, vel tandem à Summo Pontifice. Ita etiam, & clariùs affirmat Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato.* Et idem Sanchez *loco cit. num.62.* putat, non eſſe neceſſarium ad hanc licentiam concedendam conſulere Conventum: & *num.63.* dicit, Prælatum Religionis, qualiſcunque ſit ille, tranſitum concedere non poſſe, niſi, ut diximus, ad ſtrictiorem Religionem zelo melioris frugis; non autem ex levitate, aut animi perturbatione procedenti, aliàs ipſe Prælatus concedendo peccaret mortaliter, & eſſet puniendus, ut dicunt Ludovicus Miranda *loco citato, q.31. art.6. concl.1.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.5. q.342.* Similiter non debere Prælatum hujuſmodi tranſitum concedere in gravem jacturam, & infamiam ſui Ordinis, ſub eadem pœna peccati, & punitionis. Hinc eſt, quòd Cordub. *in Regul. S. Franc. cap.10. quæſt.5. punct.4.* optimè concludat, Prælatum impedientem tranſitum, absque juſtis cauſis ſuprà enumeratis, delinquere contra jus divinum & humanum. 4

Ex

5 Ex eodem Sanchez *locò citato, num.* 60. deducitur quid dicendum ſit de Monaſterio, & de Religione non exempta, & Epiſcopo loci ſubjecta, an, ſcilicet, petenda ſit licentia ab Epiſcopo, an verò à Prælato immediato illius Monaſterii nam, ut docet ille, ſatis erit, ſi licentia petatur ab immediato Prælato illius Monaſterii; non verò ab Epiſcopo: quicquid dicant multi Doctores, quos ipſe citat *loco ſupradicto, n.*42. limitantes, quando Monaſterium laxius non eſt exemptum, & ſtrictius eſt in alia Diœceſi. Ratio eſt: quia revera petitur licentia à Prælato, ſi petatur à Superiore immediato, licet etiam Epiſcopus dici poſſit Prælatus etiam Monachi petentis hujuſmodi licentiam transeundi: nam hujuſmodi licentia non eſt ab omnibus Prælatis petenda. Exiſtimo tamen, ſententiam Sanchez limitandam eſſe, niſi ſit conſuetudo in contrarium, ita ut ſubditi illi Regulares Epiſcopo ſubjecti per ſpeciales conſtitutiones teneantur Epiſcopo licentiam in rebus gravibus petere, & non tantùm Prælato immediato Monaſterii.

6 Ex quibus reſolutum reſtat, hanc licentiam petendam eſſe ab aliquo Prælato, ſive mediato, ſive immediato; contra id, quod docuit Abbas antiquus apud alterum Abbatem *in cap. Licet. num.* 10. aſſerentem, non ex neceſſitate, ſed ex ſolo honeſtatis debito petendam eſſe hujuſmodi licentiam, quæ quidem neceſſaria eſt, ut petatur, ſicut præcipit *idem cap. Licet*, ſub his verbis: *Subditus cum humilitate, & puritate debet transeundi licentiam poſtulare, ne bonum obedientiæ contemnere videatur.* Verbum autem, *debet*, importat neceſſitatem præcepti, ut docent Cardinalis *in d. cap. Licet. num.* 1. *not.* 6. & Abbas *ibid. num.* 10. & Navarr. *lib.* 3. *conſ. tit. de Regul. conſ.* 59. *in fine, in* 1. *edit.* ubi affirmat, eſſe grave peccatum, non petere dictam licentiam à Prælato: & Joan. Andr. *in eod. cap. Licet. num.* 5. dicit, falſum eſſe, uſu non eſſe receptum, ut petatur licentia à Prælato, & affirmat, ſe vidiſſe ita in praxi ſervari.

QUÆSITUM IV.

Utrùm attendenda ſit perfectio, an arctitudo Religionis, ad hoc, ut liceat ad eam tranſitus, petita licèt non obtenta, licentia Prælati.

SUMMARIUM.

1 *Differentia unius ad aliam Religionem, quotupliciter conſiderari poſſit.*

2 *Sententia aſſerens, ad tranſitum ad aliam Religionem, licitè faciendum, excellentiam, & perfectionem Religionis; non autem vitæ aſperitatem attendendam eſſe, refertur.*

3 *Sententia affirmans, arctitudinem, & aſperitatem Religionis circumſpiciendam eſſe, ponitur, & latè explicatur, num.* 4.

1 Dupliciter conſiderari poteſt differentia unius ad aliam Religionem. Primò, ex parte finis, ad quem Religio ipſa ordinatur ex proportione mediorum, & circumſtantiarum debito fine proportionatarum, ut docet D. Thom. 2. 2. *q.* 188 *art.* 6. & *q.* 189. *art.* 8. Qua ratione Religio ordinata ad prædicandum, & docendum: quia primarius ejus finis eſt altiſſimus, & eſt propinquiſſima Epiſcoporum perfectioni, reputatur perfectiſſima, licèt in exterioribus corporis obſervantiis alia ſit ea aſperior, & rigoroſior. D. Thom. *d. q.* 188. *art.* 6. Secundo modo conſideratur perfectio Religionis ex parte exercitii: quod cùm non quæratur propter ſe, ſed propter finem; ſequitur, ut illa Religio dicatur perfectior, quæ ordinatur ad finem abſolutè potiorem: ut, quia, vel ordinatur ad majus bonum, vel ad plura bona, ut ait D. Thom. *d. art.* 6.

2 His ſic poſitis, ad ſolutionem quæſiti deveniendo, duæ in hac re ſunt ſententiæ. Prima aſſerit, ad hunc tranſitum licitè faciendum attendendam eſſe excellentiam, & perfectionem Religionis; non autem arctitudinis. Eam ſuſtinet D. Thom. *locis cit.* quem ſecuti ſunt Palud. *in* 4. *diſt.* 38 *q.* 2. *n.* 17. Sylveſt. *verb. Relig.* 4. *q.* 1 *not.* 3. & *q.* 2. *in fine, & q.* 8. Tabien. *eodem verb. q.* 23. *num.* 24. Navar. *comment.* 4. *de Regul. n.* 2. & 3. Marc. Ant. Cuec. *l.* 5. *inſtit. major. tit.* 1. *n.* 136. Suar. *de relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 9. *n.* 10. Ducuntur: quia ratio, & fundamentum hujus tranſitus, ad hoc, ut ſit licitus, eſt major Dei honor, & major ſpiritualis propria perfectio: ergo, ſi verè, & in re ipſa Religio in hoc excellit, reperitur in ea fundamentum hujus liciti tranſitus: ergo. Tum, quia tranſire à Religione perfectiori ad minùs perfectam, licèt magis auſteram, eſt retrocedere; quia tranſiens minùs exactè tendit ad perfectionem, quam promiſerat: ergo è converſo, qui ab arctiori ad perfectiorem tranſit, non retrocedit: ergo licitè facit. Tum quia *in cap. Licet. de regular.* in quo tex. hic tranſitus conceditur, ſit mentio melioris vitæ: nam, licèt in eo priùs dicatur, *arctioris Religionis obtentu*: poſteà verò dicitur *prætextu majoris Religionis*, & deinde ſubditur, *ad frugem melioris vitæ valeant transmigrare*; & rurſus, *licitè poteſt arctioris vitæ propoſitum adimplere*: ergo ad hunc tranſitum, majorem perfectionem abſolutam juta attendunt. Prætereà *in c.* 2. 1. 9. *q.* 3. interdicitur Canonicis Regularibus tranſire ad Monachos, & tamen horum Regula eſt arctior, *c. Quod De timore. in fine. de ſtat. Monac.* ergo ratio prohibitionis ea fuit: quia inſtitutum Canonicorum Regularium eſt ad altiorem, & perfectiorem finem, nempe, ad vacandum Miniſteriis ad proximorum ſalutem ſpectantibus.

3 Altera ſententia aſſerit, regulariter ad hunc tranſitum licitum efficiendum opus eſſe inſpicere, quænam Religio ſit arctior, non autem quæ ſit perfectior, & ſic ad id eam Religionem præferendam eſſe, quæ in externis corporis obſervantiis aſperior, & rigoroſior eſt. Eam amplectuntur Panormit. *in c. Sane. in fine. de Regular.* Angel. *in verb. Religioſus, n.* 34. Paſſarell. *in privileg. Ord. Minor. tit. Notanda privileg. c.* 39. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 13. *n.* 100. Azor. *inſtit. mor. lib.* 12. *c.* 14. *q.* 2. Roder. *qq. regular. t.* 3. *q.* 52. *art.* 4. Santarell. *de apoſtaſia, c.* 8. *n.* 30. Barboſ. *in c. Licet. n.* 8. *de Regular.* Bonacin. *in tract. de clauſura, q.* 2. *puncto* 9. §. 3. *difficul.* 3. *ſub n.* 2. Anton. Ricc. *de ſtatu perſon. extr. grem. Eccleſ. exiſten. lib.* 8. *cap.* 6. *n.* 5. Sanch. *in præc. Decal. lib.* 6. *c.* 7. *n.* 21. Navar. *tom.* 4. *de Regul. n.* 2. Reginald. *in prax. l.* 18. *c.* 29. *num.* 414. Barthol. de Vecch. *in prax. Novit. diſp.* 15. *dub.* 1 & 2. Portell. *de dub. regular. verb. Religionis tranſitus, n.* 2. Lopez *l.* 9. *tit.* 7. *p.* 1. Mirand. *t.* 1. *Manual. q.* 31. *art.* 7. Giovagnol. *reſponſ.* 39. *l.* 2. Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. Regul. reſol.* 123. *n.* 58. Barboſa *de jure eccleſ. lib.* 1. *c.* 42. *n.* 73. ubi alios citat, & ſequitur. Et Sorbus *in compend. Privileg. tit. Apoſtata, verſ. Advertendum eſt.* qui eam probant primò *ex dicto cap. Licet.* ibi, *arctioris vitæ prætextu*: & *in fine* ibi, *ut apud eos vitam duceret arctiorem*: & ex Concilio Tribulienſi, in quo ſic dicitur: *Virgines ſacræ, ſi pro lucro animæ ſuæ, propter diſtrictiorem vitam, ad aliud Monaſterium pergere diſpoſuerint, Synodus concedit.* Refertur *in can.* 120. *q.* 4. quia *in Extravagan. Viam ambitioſæ. de Regular*: conceditur omnibus Mendicantibus tranſitus ad Carthuſiam, quæ Religio non eſt cæteris perfectior quoad finem, cùm ejus inſtitutum non ſit vacandi ſpirituali proximorum ſaluti; ſed ſoli orationi, & ſilentio cum arctiſſima clauſura, ac abſtinentia perpetua à carnibus: ergo jura non eum finem, ſed majorem tantùm arctitudinem reſpiciunt. Tertiò præcipuè, quia alias plures, & inextricabiles quæſtiones oriri poſſent inter Religioſos, quænam Religio diceretur perfectior, dum quilibet propriam excellentia, & nobilitate finis cæteris præferre contenderet, ut optimè docet Portell. *loc. cit.* Unde ad eas removendas hæc via tutior eſt, & ideò eligenda videtur, quod non ita facilè in vitæ aſperitate

ritate contingeret, cùm ea clariùs pateat, & faciliùs dignoſci poſſit.

Nec obſtant ea, quæ pro prima ſententia adducta ſunt; quia idem textus in fine explicavit, quam Religionem appellaverit ſanctionem, ut liceat hic tranſitus, dum ait: *Ut apud eos vitam duceret arctiorem.* Ad aliud, quod dicitur de Canonicis Regularibus, reſpondeo, illum tranſitum interdici, quoties non zelo majoris progreſſus; ſed temeritate, & levitate quadam fit, ut docet Gloſſ. *d. cap. Licèt, verſ. Licentiam.*

4 Ad judicandum verò, quæ ſit arctior Religio, dictum eſt *in primo quæſito*, quòd non ſolùm ſpectanda eſt primæva Regula; ſed etiam conſtitutiones. Unde reſtat dicere, quòd non obſtat, hujuſmodi conſtitutiones tolli poſſe, & ex transgreſſionibus annullari: quia dummodo non tollantur, Religio arctior dicitur, & illa vita aſperior, ut benè docent Cardinalis *in d. cap. Licèt, q. 2.* Ancharan. *ibid. num. 4.* Abbas *num. 6.* Præpoſitus *num. 8.* Lapus *alleg. 61.* Mandoſius *in addit. litt. C.* Roſella *verbo, Religio, 4. num 8.* Sylveſter *eodem verbo, 4. q. 6.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 34.* Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 52. art. 5.* Sanchez *lib. 6. in* Decalog. *cap. 7. num. 23.* ubi *num. 24.* dicit, quòd ſimiliter non ſunt ſpectandæ Regulæ, & Conſtitutionum inſtitutio, & aſperitas; ſed præſens obſervantia: unde, ſi ex Regula & dictis conſtitutionibus laxius factum ſit alicujus Religionis inſtitutum; arctior tamen præſens vivendi modus ſit; illa Religio dicetur arctior, quàm ſit alia jam collapſa, & relaxata: unde ab hac collapſa ad illam erit tranſitus, & non è contra. Habetur *ex cap. Sanè, de Regul.* per illa verba: *Si locus, ubi nunc permanet majoris Religionis, quàm Eccleſia Aromatenſis exiſtat.* ibi enim non ponderatur, qualis fuerit primæva Regula; ſed qualis ſit obſervantia præſens. Et ratio eſt: quòd tranſitus hic permittitur ad ducendam vitam ſtrictiorem: id enim deſiderium præſumitur à Spiritu Sancto procedere: ergo attendendus eſt præſens vivendi modus in illa Religione. Ita docent S. Thom. 2. 2. *q.* 189. *art. 8.* S. Antonin. 3. *part. tit. 16. cap. 4.* §. 4. Innocent. *in d. cap. Sanè, num. unic.* Ancharan. *ibid. num. 2.* Joan. Andr. *num. 1.* Hoſtien. *ibid. in princip.* & Card. *n. 1. not. 1.* Abb. *in d. cap. Licèt, num. 7.* Archid. *cap. 2. num. unic. 19. q. 3.* & ibi Bellamer. *in princip.* & Turrecremata *ibid. cap. 1. n. 1.* Felinus *cap. Ad noſtram, n. 6. de appell.* Decius *ibid. n. 26.* Dominicus *cap. Ne cui, diſt. 13.* Faber §. *penult. num. 3. inſtit. de hered. inſtituend.* Sylveſter *verbo, Religio, 4. q. 2.* Roſella *eod. verbo, 4. num. 8.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 34.* Gregorius Lopez *l. 9. tit. 7. part. 1.* Corduba *in Reg. S. Franciſci, cap. 2. quæſt. 19. punct. 2.* Major. *in 4. diſt. 38. q. 21. concl. 3.* Cucchus *lib. 3. inſtit. major. tit. 1. n. 133.* Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 52. art. 5.* Leſſ. *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 13. n. 101.* Azor. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 14. q. 3.* & Sanch. *loco cit. n. 24. & num. 25.* ubi ait, quòd ad hoc, ut permittatur hujuſmodi tranſitus, requiritur, ut non ſit in Provincia aliud ejuſdem Religionis Cœnobium, in quo ſit arctior inſtituti obſervatio, nec ſubſit probabilis ſpes priſtinæ vitæ formulæ in ea Religione revocandæ: quod etiam docent Joannes Andr. *eod. cap. Sanè, n. 3* & Abbas *ibid. n. 7.* Ancharanus *num. 4.* Cardinalis *ibid. q. 3.* & alii ferè omnes Doctores citati.

QUÆSITUM V.

Utrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint ſubditis licentiam ad æqualem, vel laxiorem Religionem transeundi concedere.

SUMMARIUM.

1 *Sententiæ Doctorum referuntur.*

2 *Prælati regulares poſſunt, juſta cauſa interveniente, ſubditis licentiam ad æqualem Religionem tranſeundi concedere: ſed requiritur conſenſus Monaſterii, ut num. 3.*

4 *Prælati Conventales an poſſint hujuſmodi licentiam concedere, abſque Generali, vel Provinciali.*

5 *Religioſus ad laxiorem Religionem cum Apoſtolicæ Sedis authoritate tranſiens tutus erit in foro judiciali, ſive tranſlatio fiat cum cauſa, ſive abſque cauſa; ſecùs tamen in foro interno, ſi talis licentia obtineatur ſine cauſa, ut num. 6*

7 *Prælati regulares poſſunt Religioſis ſibi ſubditis juſta de cauſa ad laxiorem Religionem tranſeundi licentiam indulgere.*

8 *Cauſa juſta hujus tranſitus, quænam ſint, oſtenditur, &; primò eſt incommoda valetudo, & infirmitas.*

9 *Senectus auſteritatibus tolerandis inepta.*

10 *Perfectionis impedimentum.*

11 *Odium majoris partis, & injuſtæ perſecutiones.*

12 *Infamatio ob aliquod crimen afferens continuam triſtitiam, & pudorem Religioſo.*

13 *Difficultas magna ſuſtinendi auſteritates prioris Religionis.*

14 *Temperies aëris noxia.*

15 *Parentum magna neceſſitas.*

16 *Inobſervantia Regulæ in priori Religione.*

17 *Profeſſio ſi emiſſa fuerit tempore minoris ætatis, facilior cauſa erit ad legitime diſpenſandum.*

18 *Pontificis Romani ſine expreſſa licentia non licet tranſire ad laxiorem Religionem.*

19 *Diſpenſare an poſſit Romanus Pontifex ſine juſta cauſa, ut Religioſus ad laxiorem tranſeat Religionem.*

UT hujus quæſiti perfectam cognitionem ſtatuamus, prænittendæ ſunt ſententiæ Doctorum, qui 1
loquuntur de tranſitu ab una Religione ad aliam æqualem, vel laxiorem: ſi enim loquantur de primo tranſitu ad æqualem, DD. communiter affirmant ad ſolum Pontificem ſpectare, facultatem dare, nulla cauſa legitima exiſtente, ut fiat tranſitus de una ad aliam Religionem æqualem. Ita docent Cardinalis *in cap. final. de renunc. num. 2. q. 3.* & Abbas *cap. Non eſt, de Regul.* Sylveſter *verbo, Religio, 4. q. 2.* Tabiena *eod. verbo, q. 23. num. 24.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 34.* Roſella *verbo, Abbas, num. 3.* Cucchus *lib. 3. inſtit. major. tit. 1. num. 132.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. cap. 14. quæſt. 9.* D. Antonin. 3. *part. tit. 16. cap. 4.* quicquid dicant aliqui apud Sanchez *lib. 6. in præcept. Decal cap. 7. num. 42.* aſſirmantes, poſſe Epiſcopum, & Abbatem, hanc licentiam dare abſque cauſa, quando Religioſus non eſt exemptus, & Monaſterium eſt in eadem Diœceſi.

Si verò loquantur de cauſa legitima tranſeundi ad æqualem Religionem, communis eſt Doctorum ſententia, poſſe Prælatum Pontifice inferiorem, hanc licentiam dare. Sed ſolùm dubium eſt inter Doctores, qualis debeat eſſe iſte Prælatus inferior. Aliqui dicunt eſſe Abbatem, ut habetur in Gloſſ. *cap. Cùm ſingula, §. Prohibemus, verbo, Canon. de præbend. in 6.* Joan. Andr. *in cap. Non eſt, verbo, Permutatis, de Regul. in fine, num. 6.* Bellamer. *cap. Ex part. ad fin. de temp. ordin.* Roſella *verbo, Abbas, num. 3.* qui quidem Doctores non explicant, an nomine Abbatis intelligatur immediatus Prælatus Monaſterii, an ſupremus, ſcilicet, Generalis, vel Provincialis. Archidiacon. *in cap. ſi Religioſus, in fine, de elect. in 6. & cap. Quam ſit. q. 2. num. 6.* Speculator *tit. de diſpenſ. §. Sunt quoque. num. 6.* Innocentius *cap. final. num. 1. de renunciat.* Hoſtien. *ibid. num. 3.* Joan. Andr. *ſimiliter num. 7.* Tabiena *verbo, Religio, quæſt. 23. num. 24.* dicunt eſſe Epiſcopum, & ad eum ſpectare licentiam concedere, ut ſuprà. Alii putant, neceſſariam eſſe licentiam Epiſcopi, & Abbatis: alii verò diſtinguunt de Regulari exempto, vel non exempto, ut videre eſt apud Sanchez *loco citato, num. 46. & 47. & 48.* quorum Doctorum ſententiæ non ſunt explicandæ, cùm hodie omnes ferè

Regula-

Regulares, & Monaſteria ſint exempta ab Epiſcopali juriſdictione. Quibus ſic præmiſſis, ſit

2 Prima concluſio: Abbates, & Prælati Regulares juſta cauſa interveniente, poſſunt Religioſis ſibi ſubditis licentiam ad Religionem æqualem transeundi concedere. Ita Gloſſ. *in cap. Non eſt. verb. Permittatis. de Regular.* & *in cap. Cùm ſingula.* §. *Prohibemus, verbo, Canonicè, de prabend. in 6.* Panormit. *in d. cap. Non eſt. num. 6.* Et hanc eſſe communiſſimam Doctorum ſententiam ait Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 7. n. 44.* & docent etiam Emmanuël Rodriq. *tom. 3. qq. Regul. q. 32. art. 9.* Lapus *alleg. 130. num. 2.* Bellames. *cap. Ex parte. ad fin. de temp. ordinand.* Roſella *verbo, Abbas, num. 3.* Ludovicus Mirand. *in Man. Prælat. tom. 1. q. 31. art. 5. concl. 2.* Bartholomæus de Vecchiis *diſp. 15. in praxi Novit. dub.*
3 4. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. q. 346.* qui cum ſupradicto Bartholomæo de Vecchiis affirmat, requiri conſenſum Monaſterii. Ratio eſt: quia hoc negotium eſt unum de majoribus negotiis Monaſterii, in quo de quadam alienatione Monaſterii videtur agi: hujusmodi autem negotia non poſſunt fieri ſine conſenſu Monaſterii. idem affirmat Leſſius *de juſtitia, & jur. cap. 42. dub. 13. num. 103.*

Et in Religionibus exemptis ſolus Abbas, & Præla-
4 tus conventualis, ſive Generalis, aut Provincialis, cui ſubditus eſt, poteſt talem licentiam concedere. Ita Gloſſ. *in d. cap. Cùm ſingula.* §. *Prohibemus, verbo, canonicè,* quam dixit receptam Navar. *comment. 4. de Regul. num. 10.* Eam ſequitur Joannes Andreas *in d. cap. Non eſt. in fine num. 6.* Lapus *allegat. 130.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 11. num. 3. 4. & 5.* contra Bonacin. *d. difficul. 1. num. 12.* Sanchez *d. cap. 7. num. 61.* & alios per eum adductos. Quòd autem juſta cauſa in hoc neceſſaria ſit, patet ex eo: quia poteſtas Prælati Regularis non ſe extendit ad id, ut poſſit rem pretioſam absque Conventus utilitate, vel cauſa urgente alienare, ut diximus: neque etiam, ut poſſit ſubditum in perpetuum à ſua, vel ſuæ Religionis obedientia eximere: quod faceret legitima cauſa intercedente hujusmodi licentiam concedendo. Ita Innocent. *in cap. fin. de renunciat.* Panormit. *in d. cap. Non eſt. num 6.* Franc. *in d. cap. Cùm ſingula* §. *Prohibemus. num 4. de prabendis, in 6.* Angel. *verbo, Religioſus, num. 34.* Sylveſter *verbo, Religio, 4. q. 2.* Marcus Antonius Cucchus *inſtit. major. lib. 3. tit. 1. num. 132.* Azot. *inſtit. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 14. q. 9.* Suar. *d. cap. 11. num. 11.* Bonacina *d. difficultate 1. ſub num. 12. verſ. Tertia part.* Barboſ. *d. cap. Licèt. num. 15.*

5 Dico ſecundò: Religioſus cum authoritate Apoſtolicæ Sedis, ſi ad laxiorem Religionem tranſeat, tutus erit in foro judiciali, ſive translatio fiat cum cauſa, ſive absque cauſa; quia omnes Religiones ſunt de jure poſitivo, *c. fin.* & *ibi* Panormit. *num. 2. de religioſis Domibus.* Sed Summus Pontifex habet latiſſimam poteſtatem ſuper omnibus, quæ ſunt de jure poſitivo. Doctores *in cap. 2. de conſtit.* ergo, &c. Ita Navar. *comment. 4. de Regular. num. 20.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 14. q. 8. ad fin.* Sanch. *lib. 6. in Decalog. cap. 7. num. 1.* Santarell. *de apoſtaſ. cap. 8. dub. unico, num. 24.* Et communem dixit
6 Bonac. *d. difficult. 1. n. 14.* Quo verò ad forum internum talis licentia non valebit, ſi fiat ſine cauſa; & peccabit Religioſus cum ea tranſiens: ac etiam, qui eam ſcienter procuravit. Ita Panormit. *in cap. Non eſt. n. 6. de Regular.* Angel. *verbo, Religioſus, n. 34. in princ.* Sylveſt. *verbo, Religio, q. 23.* Rodriq. *d. q. 12. art. 10.* Navarr. *d. comment. 4. num. 10. verſ. Addo.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 434. num. 17.* Sanchez *in pracepta* Decalogi, *lib. 6. cap. 7. num. 67.* & alii apud ipſum *ibidem, num. 51.* & apud Antonium Ricciullum *prædicto cap. 4. num. 1. & 2.* Santarellum, & Bonacinam, *locis citatis.*

Dico tertiò: Abbates, & Prælati inferiores, juſta
7 cauſa interveniente, poſſunt Religioſis ſibi ſubditis licentiam ad laxiorem Religionem transeundi indulgere. Ita Innocent. Hoſt. Joàn. Andr. & Panorm. quos refert, & ſequitur Navar. *d. comment. 4. de Regular. n. 11. & conſil. 56. ſub tit. de Regular.* Sylveſt. *verbo, Religio, 4. q. 2.* Roderiq. *quæſt. regular. tom. 3 quæſt. 32. art. 9.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 15. q. 1.* Barboſa *in cap. Licèt, num. 13. de Regular.* Sanctarell. *de apoſtaſia, cap. 8. num. 27.* Et hanc ſententiam communiſſimam dixit Sanchez *d. cap. 7. num. 53.* & practicè probabilem Suarez *d. cap. 11. num. 20.* Etiamſi ad Summum Pontificem facilis ſit aditus. Ita Sanchez *loco citato, num. 53.* Miranda *tom. 1. quæſt. 31. art. 6. concl. 3.* Bartholom à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt. 345.* Sanctarellus *loco citato, num. 7.* Bartholomæus de Vecchiis *in praxi Novit. diſp. 12. dub. 5. num. 2.*

Nec obſtat Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 19.* dicens: *Nemo Regularis, cujuscunque facultatis vigore transferatur ad laxiorem Religionem,* quia reſpondetur, ejus intentionem eſſe abrogandi, quæ ſine juſta cauſa, aut non præcedente juſta cauſæ cognitione & approbatione conceduntur; non autem, quæ juſtis de cauſis, & ſemoto juris Ordine dantur. Ita Navar. *d. conſil. 16. n. 3.* & ex eo Azor *loco cit.* Leſſius *de juſt. lib. 2. cap. 41. dub. 13 num. 103. verſ. Dices.* Sanchez *d. cap. 7. n. 68* Rodriq. *in Sum. tom. 2. cap. 6. num. 8.* Bartholom. de Vecch. *dub. 5. num 6.*

Nec obſtat ſimiliter, quod habetur *in Extravag. Viam ambitioſæ, de Regul.* ubi ſtatuitur, ne Mendicantes poſſint in aliam Religionem præter Carthuſianam tranſire absque licentia Summi Pontificis: quia eam Extravag. non eſſe, quoad hoc uſu receptam affirmat Leſſius *de juſtitia, & jure, loco cit. dub. 13. n. 104.* hujusmodi enim textus intelligitur eam de transeuntibus absque legitima cauſa. Unde translatus ad laxiorem ſine juſta cauſa dicitur indebitè translatus, etiamſi authoritate ſui Abbatis, & Conventus, & cum diſpenſatione Epiſcopi translatus fuerit, ut dicunt, præter Gloſſ. & Geminianum *in c. Cùm ſingula, de prabend. in 6.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. cap. 434. num. 2.* & Ricciullus *loco citato. cap. 4. num. 8.* Legitimæ autem, & juſtæ cauſæ hujus tranſitus ſunt infraſcriptæ.

Prima eſt, quòd ob infirmitatem, & incommodam 8
valetudinem, ut ſi Religioſus, vel infirmus, aut ex fragili corporis natura Religionem ſuam ferre nequeat, poteſt ad aliam Religionem ſe transferre. Ita D. Thomas 2. 2. *q. ult. art. 8* Sylveſt. *verbo, Religio, 4. q. 2.* Tabiena *eodem verbo, 4. num. 2.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 35.* Geminianus *in cap. Cum ſingula,* §. *Prohibemus, num. 6. de prabend. in 6.* Franchus *ibid. num. 4.* Abbas *in cap. Non eſt, de Regul. num. 6.* Cucchus *lib. 3. inſtit. major. tit. 1. n. 135.* Azor. *tom. 1. inſtit. mor. lib. 12. c. 14. q. 8.* Diana *in ſuis reſol. moral. tract. de dub. regul. reſol. 43.* ubi advertit, quòd Rodriq. *tom. 3. qq. reg. q. 52. art. 9.* allegans falſo Sotum, limitat hanc cauſam, quando Prælatus Religionis ſtrictioris diſpenſaret cum illo Religioſo, ut propter infirmitatem ad onera Religionis non teneatur: hoc enim non obſtante, putat cum Sanchez *tom. 2. lib. 5. in præcept. Decal. c. 7. n. 72.* poſſe dictum Religioſum tranſire ad laxiorem Religionem: quia, licèt cùm illo Prælatus diſpenſaret, non poſſet, moraliter loquendo, non eſſe Religioni oneroſus, & cauſa ſcandali, & multarum murmurationum; cui ſententiæ ſubſcribit Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 5 quæſt. 352.*

Secunda cauſa eſt ſenectus, iis auſteritatibus tole- 9
randis inepta, ut dicunt Dominicus *in d. cap. Cùm ſingula, num. 6.* & Franchus *ibid. num. 4.* Sanchez *loco cit. num. 72.*

Tertia cauſa eſt, ſi in ſua Religione eſſet aliquod per- 10
fectionis impedimentum, quod non eſſet in alia, ut dicunt Tabiena *verbo, Religio, q. 23. num. 22.* Sanchez *loco cit. num. 72.* Bartholomæus à S. Fauſto *loco citato.*

Quarta, ſi Religioſus odio habeatur à cæteris Fratri- 11
bus, & indignè tractetur ab illis: qua de cauſa poterit

diſpen-

diſpenſati in ſupradicto tranſitu. Ita Leſſius *de juſt.& jur.lib.2.cap.41.dub.13 num.*102. Azor. *loco citato, cap.* 24.*quæſt.*8. Reginaldus *in praxi, tom.*2. *lib.*18. *cap.* 29. *num.*414. Rodriquez *tom.*3.*qq.regular. quæſt.*52. *art.* 9. Sanchez *loco citato,num.*72.Barthol.à S.Fauſto *loco citato,quæſt.*352.Diana *loco cit.reſol.*43.

Hanc autem cauſam limitat Rodriq.*loco cit.* ſi Religioſus,ſcilicet,non præbeat cauſam,nec emendetur: at, ſi cauſæ illum pœnituit, & nititur emendari, & adhuc durat perſecutio, erit legitima cauſa ad prædictum finem,ſcilicet,ad exeundum è Religione.

12 Quinta cauſa eſt,ſi in illa Religione priori Religioſus ille fuerit infamatus ob crimen aliquod a ſe patratum, & ſemper in ea pudore ſuffuſus, ac ſubinde magna triſtitia affectus vitam tranſacturus ſit: quod ſæpè accidere poteſt in Religionibus, in quibus obſervantia viget. Ita Sanchez *loco cit.num.*72.Diana *loco cit.reſol.*43.Barthol. à S.Fauſto *loc.cit.quæſt.*352.

13 Sexta cauſa eſt, difficultas magna ſuſtinendi auſteritates prioris Religionis, quæ eſt in re ipſa, verbi gratia, ſi inconſulta prudentia profeſſus,vel non credidit ita aſperam eſſe Religionem ea quadam ſimplicitate ſua. Ita Sanchez *loco cit.num.*72.Diana *loco cit.reſol.*43.Rodriq. *loco cit.art.*9.ubi dicit, quòd ſecùs dicendum eſt, quando ex pravo habitu difficultas procedit: quod etiam aſſirmant aliqui Doctores apud Sanchez *lib.*8. *de matrim. diſp.*20.*num.*19.ubi ait,hoc eſſe intelligendum, niſi pravus habitus eò devenerit, ut jam votis illis ligatus non poſſit præ ſua fragilitate frequentes lapſus vitare. Idem aſſirmat Bartholomæus de Vecch.*in prax. Novit. diſp.* 15.*dub.*7.*num.*4.

14 Septima cauſa eſt, quando propter noxiam aëris temperiem non poteſt Religioſus permanere in priori Religione,ut dicunt Rodriquez *loco cit.art.*9. & Menochius *de arbitr.cent.*5.*caſ.*421.*num.*26. & alii Doctores apud eundem Rodriquez *loco cit.*ubi hanc cauſam limitat,dicens,intelligendam eſſe,niſi ſit aliud Monaſterium ejuſdem Ordinis extra locum illum, in quo eſt mala temperies,quam limitationem admittunt etiam Sanchez *lib.* 6.*in præcept.Decalog.cap.*7.*num.*72. & Bartholomæus à S.Fauſto *loco citato,quæſt.*352.

15 Octava etiam cauſa eſt neceſſitas magna parentum, quando in ea priori Religione nequit illis commodè ſubvenire,ut poterit in laxiori. Ita Rodriquez *loco citato,art.* 9.Sanchez *ſimiliter loco citato,num.*72. Barboſa *de jure eccleſiaſt.lib* 1.*cap.*42.*num.*82. Bartholomæus à S.Fauſto *loco citato, quæſt.*352.

16 Nona cauſa eſt, ſi in priori Religione non ſervetur Regula; quæ tamen obſervetur in alia Religione, ad quam cupit tranſire. Ita Barthol. à S. Fauſto *loco citato, quæſt.*352. Hujus cauſæ nullum alium reperi Doctorem præter dictum Bartholomæum à S.Fauſto.

17 Quibus cauſis poſitis, advertendum eſt cum Innocentio *in cap. Significatum,in fine, de Regul.* & Francho *in cap.Cùm ſingula,§.Prohibemus, num.*5. *de præbend. in* 6.& Sanchez *loco cit.num.*73. quòd ſi emiſſa fuerit profeſſio tempore minoris ætatis, nempe, ante 25.annum; facilior cauſa erit legitima ad diſpenſandum in hoc tranſitu; quia faciliùs proſpicitur geſtis in ea ætate, in qua non tam maturum conſilium adeſt.

18 Ex his deducitur, ad laxiorem Regulam transmigrare ſine expreſſa Romani Pontificis licentia non licere,ut habetur ex Concil. Trid.*ſeſſ.*25.*de Regul.cap.*19. quod etiam aſſirmant Sayrus *in flor. deciſ. cod. tit. deciſ.* 55.Navarr.*conſ.*56.*num.*3. *tit. de Regul.* Stephanus Gratianus *diſcept.forenſ.cap.*454. Azor.*inſtit.moral. tom.*1. *lib.*12.*cap.*14.*quæſt.*12.Reginald.*in ſua prax. lib.* 18.*cap.* 19.*n.*412.Aloyſius Riccius *in collect.deciſ.part.* 3. *collect.* 521.Bonac.*de clauſ.quæſt.*2.*punct.*9.§.3.*difficult.* 1. *num.* 13.Joan.de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.*1. *cap.*7.*dub.*3. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcept.*2. *lib* 8. *cap.*5. *num.* 4.Menochius *de arbitr. caſ.* 421. *num.*6. Miranda *tom.*1. *Manual. Prælat. quæſt.* 31. *art.*5. *concluſione* 3. Sanchez *in præcept.Decalog.lib.*6. *cap.*7. *num.*67. Bartholomæus de Vecch.*in prax. Novit. diſputatione* 15. *dub.*5. *num.*1. Barboſa *de jur.eccl.lib.*1.*cap.*42.*num.*76.ubi *num.*77.dicit,quòd Papa non ſolet hujusmodi licentiam concedere,niſi ex juſtis, & legitimis cauſis: ut pluries in facti contingentia, ſe expertum fuiſſe refert Antonius Ricciullus *in ſuo tract.de jur.perſon.extra Eccleſ. exiſtent. lib.*8.*cap.*4.*num.*4. & cum derogatione decreti Concilii Trident.*loco citato,* quæ requiritur, ut per Navarr.*conſ.* 62.*titul.de Regul.*& Stephanum Gratianum *loco citato, cap.*474.aſſeritur: ſi enim Summus Pontifex concederet hujusmodi facultatem tranſeundi ſine cauſa ad laxiorem Religionem, non redderet Religioſum illum tranſeuntem tutum in foro poli, ut dicunt Stephanus Gratianus *loco citato,num.* 17. Ricciullus, *loco citato, num.*3. & Navar.*conſ.*88. *de Regul.num* 2. quod etiam habetur in Gloſſ.*in cap.Non eſt de voto.*

Hinc eſt, quòd S. Thomas 2.2. *quæſt.*96. *artic.*9. & *quæſt.*97.*art.*4. & Cajetanus *ibid.* Rodriq.*tom.*3. *qq.regul quæſt.*52.*art.*10.Navarr.*comm.*4.*de Regul.num.*10. Corduba *in Regul.S.Franciſci,cap.*2.*q.*17.*part.*1. Leſſ.*de juſt.& jur.lib.*2.*cap.*41.*dub.*13.*num.*102.Azor.*tom.*1.*inſtit.moral.lib.*12.*cap.*14. *quæſt.*8. Bartholomæus à S.Fauſto *in theſ.Relig.lib.*5.*quæſt.*147.dicant, Summum Pontificem non poſſe pro libito, & ſine juſta cauſa eum aliquo Religioſo diſpenſare, ut de una Religione ad aliam laxiorem tranſeat: unde, ſi de facto diſpenſet, aſſirmant,eum peccare mortaliter, & ſimiliter omnes diſpenſationem eandem petentes, ſollicitantes, & procurantes idem peccatum lethale committere, & diſpenſatio ex ſe irrita erit, & nullius valoris, & ea utentes non ſunt tuti in conſcientia; quin verò peccant mortaliter. Ratio eſt: quia, cùm votum Religionis ſtrictioris commutetur in quid minus, intervenit quædam ejus diſpenſatio, quæ ſine legitima cauſa eſt nullius valoris, utpote quæ eſt ex obligatione juris divini conſurgente ex voto. 19

QUÆSITUM VI.

De Novitiatu, & Profeſſione, & obligatione, & facultatibus legitimè tranſeuntis ad aliam Religionem.

SUMMARIUM.

1 *Novitiatum de novo facere, & profeſſionem emittere debet, qui de una ad aliam Religionem tranſit.*

2 *Monialis de uno ad aliud Monaſterium tranſiens, niſi emittat profeſſionem in ſecundo Monaſterio, non dicitur Monialis illius Monaſterii: ſed limita num.*3.

4 *Religioſus de una Religione ad aliam translatus, ut ſit in ea Abbas, vel Prælatus, debet in ea profiteri.*

5 *Religioſus de una ad aliam Religionem translatus, quem locum in ſeſſionibus, & aliis congreſſibus ſibi vendicet.*

6 *Vota emiſſa in una Religione non ſunt obſervanda à Religioſo tranſlato ad aliam Religionem.*

7 *Bona Religioſi tranſeuntis de una ad aliam Religionem, ad quam Religionem pertineant, ad primam, vel ſecundam Religionem.*

8 *Religioſus tranſiens de una ad aliam Religionem, an poſſit ſecum deferre libros, ſcripta, & veſtes.*

6 *Monialis tranſiens de uno ad aliud Monaſterium, an poſſit ſuam dotem ſecum deferre.*

QUòd Religioſus legitimè de una ad aliam Religionem tranſiens debeat de novo Novitiatum facere, & deinde in ea ſecunda Religione profiteri, aſſirmant Doctores, & præſertim Leſſius *de juſt. & jur. lib.*2. 1

lib.2.cap.4.dub.13.Azor.tom.1.inſtit.moral. cap.14.lib. 12.q.13.Navarr.conſ.61.num. 4. de Regul.Rodriq.tom. 3.qq.regul.q.17.art 8.Roderic.à Cunha in comm.ad cap. 1.num.21.diſt.34.Bartholom.à S Fauſto lib.5. theſ. relig. q.371. Miranda in Man. Prælat.tom. 1.q.31.artic.21. ubi affirmat,quòd tenetur in probatione per ſpatium unius anni continui eodem modo,quo cæteri ſæculares, antequam profiteantur. Idem affirmant Azor loco cit.q. 15. & Rodriq.loco cit.q.15.art.11. Hinc eſt,quòd Sacra Ro-
2 ta Romana apud Farinac.part.2.recent.deciſ.115.num.7. cenſuit, quòd Monialis unius Monaſterii, ubi ad aliud transfertur,ſi non emittit profeſſionem in ſecundo Monaſterio,non ſit Monialis illius.Et num.8.affirmat ſufficere profeſſionem emiſſam in primo Monaſterio, quan-
3 do fit translatio de uno Monaſterio ad aliud ejuſdem Regulæ,vel ubi transfertur de licentia Papæ. Hinc eſt, quòd Sacra Congregatio Concilii die 12.Januarii,1619. decrevit, Regulares diſcalceatos Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis de licentia Sedis Apoſtolicæ ad laxiorem Calceatorum transeuntes facere debere annum probationis; non autem emittere profeſſionem.

4 Si quæras,an de una Religione ad aliam translatus,ut ſit illius Abbas,vel Prælatus,debeat ibi de novo profiteri? Reſpondeo,quòd ſic. Ratio eſt: quia, vacante Prælatura,remanet Monachus illius ſecundæ Religionis. Ita affirmant Miranda loco cit.q.32.art.22.concl.1.Sanch. in præcept.Decal.lib.6.cap.7.n.86.Rodriq. tom.3. qq.regul.quæſt.52.art.29. Navarr.conſ.61.de Regul. in antiq. aliàs conſ.12.ſub tit.de majorit.& obed.

5 De loco verò, & præeminentiis illius,qui de uno ad alium Ordinem transfertur, Hieron. Roderic. in comp. qq.regul.reſol.123.n.84. & etiam Miranda loco cit. concluſ.2.docent, quòd translatus de una in aliam provinciam ejuſdem Religionis, poſtquam incorporatus eſt, habet locum in Choro, Capitulo, & aliis ſeſſionibus, & congreſſibus,non à tempore ſuæ incorporationis; ſed à tempore, quo aſſumpſit habitum, aut emiſit profeſſionem in prima provincia.

At, ſi loquamur, non de una provincia in aliam; ſed de una Religione ad aliam diverſam, dicendum eſt cum Rodriq. loco cit.q.52. art.29. Navar. ſimiliter loco cit.conſ.60.in antiq.de Regul. Sanchez loco citato, num.86. Miranda loco cit. q.21. art.23.concluſ.1. quòd ſedere debet in Capitulo, & aliis congreſſibus juxta tempus, in quo emiſit profeſſionem in illa Religione poſteriori: quia eo tempore incipit eſſe illius Religioſus; ſi autem translatus ad aliam,ut eſſet illius Prælatus,hoc obſervandum non eſt, ob reverentiam Prælaturæ; ſed finito tempore debebit in primo loco poſt Prælatum poni.

6 Quo verò ad vota reſpondeo breviter: quia de ſe clarum eſt,quòd translatus de una ad aliam Religionem, non tenetur ad vota ſpecialia in priori Religione emiſſa: quia talia vota annexa ſunt profeſſioni prioris Religionis, quæ ceſſavit per legitimum tranſitum ad aliam Religionem,ut dicunt Suarez tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib.6.cap.3.num.7.Sanchez loco cit.num.87.ubi loquens de tranſitu ex Religione Minimorum, an teneatur à carnibus abſtinere,& an qui profeſſionem emiſerat in Societate Jeſu, ſi Frater Minor fiat, aut Dominicanus,teneatur ad ea vota ſpecialia, quæ in Societate emittuntur à profeſſis,dicit,quòd non, cùm ſint annexi, ut diximus, profeſſioni prioris Religionis; & dicit,quòd ceſſat profeſſio prioris Religionis per illum tranſitum legitimum.

De bonis verò transeuntis ad aliam Religionem,
7 dicendum eſt, ſi tranſitus fiat ſtudio vitæ melioris, bona ipſius manere penes primum Monaſterium; & quicquid poſt ſecundam profeſſionem in ſecundo Monaſterio emiſſam illi obvenerit, ſpectabit ad dictum ſecundum Monaſterium. Ita docent Molina de juſt.tract.2. diſput.240.verſ. Quando Religioſus.Navar.in cap. Non dicatis,12.q.2.num.31.Azor.loco lib.12.cap.15. q.3. Rodriq.qq. regul.tom.2.q.78.art.2. Miranda in Manual. Prælat.tom.1.q 31.art.24. Cardinal. Thuſcus tom.5.litt. M.concl.321.Ægidius in repet.l.Titia,part.1. num. 50.ff. de condit.& demonſtrat. Hieronymus Roder. in compend.qq.regul.reſol.123.num.81.Villalobos part 2. Sum. tract.35.diff.14 Barboſa de jur.eccl.lib.1.cap.42.num 91. Barthol.à S.Fauſto in theſ.Relig.lib.5.q.375. ubi affirmat de communi ſententia Doctorum ſcribentium in jure pontificio.

Ex his conſtat, quid ſit dicendum de legato relicto Religioſo translato ad ſecundum Monaſterium,quod eſt capax bonorum, ſi illud legatum fuerit conditionatum, & conditio adimpleta ſit tempore ſecundæ profeſſionis: nam illud legatum eſſe acquiſitum ſecundo Monaſterio affirmant Villalobos in Summ.tom. 2. tract.35 diffic.14.num. 4.& Diana in ſuis reſolut.moral.tract.2.de dub.regul.reſol.114.

Conſtat ſimiliter, omnia bona acquiſita eſſe priori Monaſterio, etiam dum moratur in ſecundo Monaſterio,uſque ad profeſſionem,ſi aliqua acquirerentur; quia ante profeſſionem non erat verè Religioſus illius ſecundi Monaſterii. Ita affirmant Navar. conſ.2. de Regular. num.24,Molina tom.1.de juſtitia,diſp.140. Azor. tom.1. inſtit.moral.lib.12.cap.15.quæſt.3. Roderic. tom.3. quæſt. regul.quæſt.5. art.5. Bartholomæus à S.Fauſto loco citato,quæſt 375.n.3.

Profeſſus autem in Religione incapaci translatus ad Religionem capacem bonorum,recuperat bona poſt translationem ſibi delata ad utilitatem ſecundæ Religionis capacis, ut affirmat Jaſon. in l.Ex pacto,ſub num. 10.verſ. Adde etiam,ff. de vulgari. Tiraquell.de retract. lign.§.1.Gloſſ.9.num.105. Buratt. deciſ.756. Nicolai de Ubald. de ſucceſſ. ab inteſt. p.1. num.3. & Rota in una Romana fideicommiſſi, 26. Novembris, 1627. coram Cardinali Virili: ideò cùm dubitaretur in una Neronen. an Regularis ex indulto à Religione Fratrum Minorum Obſervantiæ ad Tertium Ordinem S.Franciſci ex legitima cauſa translatus, recuperet ſuccedendi jus in bonis ſibi ex teſtamento poſt translationem delatis, Sacra Congregatio Concilii Trident. die 22. Januarii, 1628. reſpondit, recuperare ad commodum ſecundi Monaſterii. Ita refert Barboſ.de jure eccleſ.lib.2.cap.42. num. 2.

Idem Barboſ. loco citato, num.93. docet, quòd circa bona delata ante translationem, adeſt alia declaratio ejuſdem Sacræ Congregationis ſub his verbis. Die 17. Januarii 1617. ſacra Congregatio Illuſtriſſimorum Cardinalium S.Concilii Tridentini interpretum, cenſuit, ſi Orator in Religione incapaci nulla facta diſpoſitione bonorum validam profeſſionem emiſerit, bona ipſa fuiſſe acquiſita venientibus ab inteſtato, ac proinde, nec ſucceſſioni ſecundæ Religionis capacis, ad quam fuit tranſitus, eſſe ampliùs locum, nec bonorum renunciationi.

Translatus verò de Religione incapaci ad capacem authoritate Apoſtolica non recuperat bona, quæ ante profeſſionem obtinebat,ut reſolvit Rota in Januen.reintegrationis,16.Novembr.1621. coram bon. mem.Buratto inter ejus impreſſ.deciſ.776.num.2. quam citat Barboſ.loco cit.num.94.

Si verò Religioſus transferatur ad aliam Religionem, non,ut ibi profiteatur; ſed ut peccatorum ſuorum pœnitentiam agat; tunc uſusfructus bonorum priori Monaſterio acquiſitorum debentur Monaſterio, ubi pœnitentiam gerit,ne illi fiat oneroſus, & gravis, remanente proprietate dictorum bonorum in priori Monaſterio, ut benè docent Rodriq. quæſt. regul.tom.3. q.5. art.5. Azor.tom.1.inſtit.moral.lib.12.cap.15.q.3.Sanch. d.tom.2. lib.7.c.31.n.46. Barboſ.loc.cit.n.96. Diana in ſuis reſol. moral.tract.2 de dubiis Regul.verb.reſol.114.ubi ait,maximè;ſi Monaſterium eſt inops.

Hic tamen uſusfructus intelligendus eſt, quoad il-

lam quantitatem, quæ ad victum, & veſtitum, cæteraque tranſlari alimenta exiſtimantur neceſſaria arbitrio prudentis viri, ut ait Menoch. *de arbit. caſu* 436. *caſu ult.* & Rodriq. *loc. cit. art.* 27. *in fin.* Sanch. *loc. cit. cap.* 32. *n.* 47. & *n.* 48. dicit, hoc intelligendum eſſe de Religioſo, qui eſſet pro ſecundo Monaſterio inutilis: ſecùs dicendum eſſet, ſi eſt utilis, & ei deſerviret, ita ut obſequia præſtita illi ſecundo Monaſterio alimentis prædictis æquivalerent.

Si verò tranſlatus Religioſus ab una Religione bonorum in communi incapaci authoritate Apoſtolica in Religionem capacem, bona amiſſa per profeſſionem in priori Religione non poteſt recuperare, ut probant Carolus Tapia *in Authentica, Ingreſſi, C. de ſacroſancta Eccleſ. c.* 6 *n.* 34. Barthol. *in tract. Minorit. l.* 4. *d.* 5. *c.* 2. Navar. *conſ.* 180. *n.* 4. Barboſ. *loc. cit. num.* 57. maximè ſi conſtet de voluntate Summi Pontificis id concedendi.

8 Ex dictis oriuntur aliquæ dubitationes. Prima, an Religioſus, qui tranſit ad aliam Religionem, poſſit ſecum deferre ſcripta, vel libros à ſe compoſitos. Hieron. Rodriq. *in comp. quæſt. Regul. reſol.* 123. *n.* 82. & Villalob. *in Sum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 14. *c.* 5. Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 386. *n.* 5. negativè reſpondent: & eorum ſententiam probabilem putat Diana *in ſuis reſol. moral. tract.* 2. *de dub regul. reſol.* 63. licèt contrariam ſententiam non minùs probabilem exiſtimet: ibi enim ait, niſi ſcripta ſint omnino correcta per Authorem, & Domus tranſeuntis velit illa typis demandare. Hinc eſt, quòd Valerus *in differ. utriuſ. fori. verbo, Regularis, diff.* 8. *n.* 2. affirmat, ſe vidiſſe Religioſum doctiſſimum detuliſſe ſecum duos libros à ſe compoſitos, nulla petita licentia à ſuo Prælato, dum tranſlatus eſt de una ad aliam Religionem.

Secunda dubitatio, an, qui tranſit ad aliam Religionem, poſſit ſecum deferre ſuas veſtes. Barthol. à S. Fauſto reſpondit *loc. cit. quæſ.* 375. affirmativè: ex tacita tamen licentia Prælati illius Monaſterii, à quo diſcedit. Idem affirmant Navarrus *lib.* 3. *conſil.* 1. *de Regul. conſ.* 55. *num.* 9. Rodriq. *tom.* 2. *quæſt. Regul. quæſt.* 79. *art.* 2.

Tertia dubitatio eſt, an Monialis, quæ transfertur ad aliud Monaſterium propria voluntate, poſſit ſecum dotem ſuam deferre. Reſpondent Navar. *comm.* 4. *de Regul. n.* 24. & Rodriq. *loc. cit. q.* 79. *art.* 2. & Bartholom. à S. Fauſto *loco cit. quæſt.* 375. negativè: quia nondum profeſſio ſecura eſt in illo ſecundo Monaſterio, ſecùs dicendum eſt, quando profeſſio fuerit ſecuta.

DISPVTATIO VIII.

De poteſtate, & munere Abbatum, & Prælatorum regularium circa apoſtatas, fugitivos, & ejectos.

Quæſ. I. *Vtrùm Religioſus poſt ſolennem profeſſionem ſine Abbatis licentia à Monaſterio recedens cenſendus ſit apoſtata.*

II. *Vtrùm Religioſus fugiens è carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur, cenſendus ſit apoſtata, vel fugitivus,*

III, *Vtrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur apoſtatas, & fugitivos perquirere, & ad propria Monaſteria revocare; & an pœnas incurrant eos non perquirendo.*

IV. *Abbates, & Prælati regulares qualiter cum apoſtatis, & fugitivis ad Monaſteria revocatis ſe gerere debeant.*

V. *Quibus cedant apoſtatarum, & fugitivorum bona, & quibus eorum debita perſolvere incumbat.*

VI. *Vtrùm Abbas poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra Clauſtrum degat, abſque eo quòd apoſtaſiam incurrat; & maximè ut propriis parentibus ſubveniat.*

VII. *Vtrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint Religioſos profeſſos tanquàm incorrigibiles à Religione ejicere: & quid ſi injuſtè illos expellant.*

VIII. *De obligationibus ejectorum à Religione.*

IX. *De pœnis contra apoſtatas, & fugitivos, illorumque fautores illatis.*

QUÆSITUM I.

Vtrùm Religioſus poſt ſolennem profeſſionem, ſine Abbatis licentia à Monaſterio recedens, cenſendus ſit apoſtata.

SUMMARIUM.

1 *Apoſtata à Religione quiſnam propriè dicatur: & n.* 11.

2 *Apoſtata eſt in foro conſcientiæ, qui animo deſerendæ Religionis ab ea diceſſit, licèt pœnitentia ductus ſtatim ad illam redeat.*

3 *Apoſtatare non dicitur Novitius à Religione fugiens, etiamſi tria ſimplitia vota caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ emiſerit.*

4 *Apoſtatæ non dicuntur mulieres Tertiariæ, quæ vota ſimplicia emiſerunt, ſi habitum dimittant.*

5 *Apoſtata cenſendus non eſt Religioſus ad aliam Religionem etiam laxiorem tranſiens.*

6 *Fugitivus à Religione quiſnam verè, & propriè dicatur: & n.* 10.

7 *Fugitivus non ſubjicitur pœnis contra apoſtatas impoſitis.*

8 *Ejectus à Religione dicitur, qui ob ſuam culpam extra Monaſterium expellitur.*

9 *Apoſtata, neque fugitivus appellari debet Religioſus, qui ne notabiliter, & injuſtè gravetur à ſuo Prælato immediato, confugit ad Prælatum ſuperiorem.*

12 *Apoſtata an verè ſit Religioſus recedens animo non redeundi ad Religionem, permanens tamen cum habitu.*

13 *Religioſus fugiens dimiſſo habitu ad tempus, habens animum redeundi; an, & quando excuſetur ab apoſtaſia.*

14 *Mora quæ, & qualis poſt dimiſſum habitum ſufficiat ad apoſtaſiam; & quænam ad excommunicationem tantùm, non autem apoſtaſiam incurrendam.*

15 *Societatis Jeſu Religioſus fugiens, quando non ſit excommunicatus, neque afficiatur pœnis conſtitutionum Pii V. & Greg. XIV. contra fugitivos.*

16 *Apoſtata ſolum, non vero fugitivus incurrit pœnas in conſtit. Pauli IV. contra degentes extra Clauſtra inflictas.*

Ne æ-

1 NE æquivocè laboremus in hac materia, videndum eſt, quid ſit apoſtata, & fugitivus, & ejectus. Navarr. *lib. 5. conſ. tit. de apoſt. conſ.* 1. dicit, quod apoſtata à Religione eſt ille, qui factus verè Religioſus deſerit Religionem, quam profeſſus eſt, ſine tranſitu ad aliam cum animo non revertendi ad ſuam; unde ſive diſcedat à Religione cum habitu, ſive non, apoſtata dicetur. Et ſic verificatur etymologia nominis apoſtatæ, quæ idem valet, ac retroſtatio, & importat retroceſſionem quandam, & ſeparationem à Deo, ut dicunt S. Thom. 2. 2. *q.* 12. *art.* 1. Sylveſter *verbo, apoſtaſia, & fuga Monachor. num* 1. Mirand. *in Manuali Prælat. t. 1. q. 51. art. 1. in princ.* ubi diſtinguit de triplici apoſtaſia, ſcilicet, à fide, ab obſervantia divinorum mandatorum, & à Religione, de qua loquimur in præſenti.

2 Ex quibus ſequitur, illum eſſe apoſtatam in foro conſcientiæ, qui animo deſerendæ Religionis ab ea diſceſſit; ſed pœnitentia ductus ſtatim reverſus eſt.

3 Sequitur etiam, Novitios, qui à Religione fugiunt, non eſſe apoſtatas, etiamſi vota ſimplicia caſtitatis, obedientiæ, & paupertatis emiſiſſent. Ratio eſt: quia non ſunt facti verè Religioſi, & conſequenter non comprehenduntur in ſupradicta diffinitione.

4 Sequitur præterea ex eadem diffinitione, mulieres, quas Beatas alicubi vocant, & alibi Urſulinas, vel Tertiarias, non eſſe apoſtatas, ſi habitum relinquant, etiamſi ſimplicia vota ſupradicta emiſiſſent: quia non ſunt verè Religioſæ; imò, ſi matrimonium contrahant, validum erit, quamvis illicitè: quia non quodlibet votum caſtitatis irritum facit ſubſequens matrimonium; ſed tantùm votum ſolenne emiſſum in approbata Religione, ut dicunt Sanchez *lib. 7. cap. 8. n. 7.* Bannes 2. 2. *q. 12. art. 1. de apoſtaſia à Relig. dub. 1.* Aragon. 2. 2. *q. 12. art. 1. dub. unic. de apoſtaſ. à Relig.* Santarellus *de apoſtaſ. cap. 3. dub. 1. n. 5.* quod diffinitum eſt in ſacra Rota Romana apud Puteum *deciſ. 136. lib. 1.*

5 Sequitur præterea, illum, qui ad aliam Religionem tranſit, non eſſe apoſtatam, etiamſi ad laxiorem tranſeat: licèt enim tranſitus, ſive profeſſio in laxiori Religione irrita ſit; non reddit tamen Religioſum illum apoſtatam. Ratio eſt: quia ille Religioſus non habet animum ſimpliciter recedendi à ſtatu Religionis. Ita affirmant Emmanuel Sà, *verbo, Religio, n. 71.* Bonacina *de clauſ. q. 2. puncto. 11. §. 1. n. 4.* ubi pro hac re citat Majolum, Sayrum, Sanchez, & alios.

6 Fugitivus verò à Religione dicitur ille; qui à Monaſterio ad tempus diſcedit, non animo diſcedendi à Religione; ſed intentione poſteà redeundi, verbi gratia, ſi fugiat ob rigorem Prælati, vel ob vagandi voluntatem, aut ſimili de cauſa: quod verum eſt, ſive fugiat cum habitu, ſive illo dimiſſo, ut dictum eſt de apoſtata. Ita docent Leſſius *de juſtitia & jure, cap. 41. dub. 15. n. 109.* Aragon. *loco cit.* Valentia 2. 2. *diſput. 1. q. 12. punct. 1.* Santarell. *de apoſt. cap. 3. dub. 1. n. 1.* Suar. *tom. 4. de Relig. lib. 3. cap. 2.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 16. q. 1.* Rodriq. *qq. regul. tom. 1. q. 30. art. 3.* Ex quo patet differentia inter apoſtatam, & fugitivum: nam, licèt omnis apoſtata ſit fugitivus, non tamen omnis fugitivus eſt apoſtata.

7 Ideò fugitivus non ſubjicitur iiſdem pœnis contra apoſtatas impoſitis, etiamſi habitum dimittat, ut diffinivit Rota Romana, ſicut refert Mandoſius *de ſignat. grat. verbo, Licentia, verſ. Qui licentia.* & Sanchez *loco cit. num. 5.* Rodriq. *loco cit. q. 30. art. 2.* Bonac. *ſimiliter loco cit. num. 8.*

8 Electus autem dicitur Religioſus, qui ob culpam ſuam extra Monaſterium expellitur, ut ait Bartholom. à S. Fauſto *in theſau. Religioſorum, lib. 6. q. 195.* & per hanc diffinitionem patet, ejectum differre ab apoſtata, & fugitivo.

9 Patet etiam, quòd fugiens ad Prælatum ſuperiorem: quia inferior Prælatus vult illum gravare notabiliter, & injuſtè, non eſt apoſtata, neque fugitivus, ut dicunt Rodriq. *loco citato, q. 30. art. 2.* & Portellus *de dub. Regul. verbo, apoſtata, num. 3.* ubi notat illa verba, *vult illum gravare*: quia ſi jam gravavit, non licet ei fugere pro ſola querela facienda: ad hanc enim faciendam tempus ſuppetit, neque etiam fugere poteſt, ſi leviter timet gravari; quòd ſi fugiat ad ſuperiorem ſine fundamento, & ſine cauſa, in foro externo erit apoſtata; quæ tamen apoſtaſia, dum directè pergitur ad Superiorem, etiam ſine præcedenti cauſa, non eſt propriè apoſtaſia, maximè ſi fiat abſque ſcandalo, & aliis delictis. Quibus poſitis, ut in forma procedamus:

10 Circa hoc diſtinguendum videtur: nam vel Religioſus à Monaſterio ſponte, & abſque ſui Prælati licentia diſcedit, ut ſit extra poteſtatem Superioris, & ad tempus liberè vagetur, cum animo tamen redeundi,

11 & is non apoſtata, ſed fugitivus dicendus eſt. Si verò à Monaſterio recedit animo, & voluntate obedientiæ jugum in perpetuum excutiendi, ac Religioſum inſtitutum deſerendi; tunc apoſtata cenſendus eſt. Ita tradunt Angel. *verb. Apoſtaſia, num. 4.* Sylveſt. *eod. verb. q. 4. num. 9.* Cajetanus 2. 2. *q. 12. art. 1. dub. 2.* Navar. *lib. 5. conſil. unic. num. 5. & duob. ſeqq. titulo de apoſtat.* Valent. *tom. 3. diſput. 1. q. 12. punct. 1. verſ. Circa apoſtatam.* Azor. *p. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 16. q. 1.* Leſſ. *de juſtit. lib. 2. cap. 41. dub. 15. numer.* 109. Roderiq. *quæſt. reg. tom. 1. q. 3. art. 1.* Sanchez *in præcepta Decalogi, lib. 6. cap. 8. num. 2.* Ratio differentiæ eſt: quia, dum talis Religioſus animum revertendi habet, ſemper cenſetur exiſtere ſub ſui Superioris poteſtate, & poſſeſſione, *l. Pomponius, §. Idem Pomponius, ff. famil. erciſcund.* Item quia receſſus non ex facto ſolùm, ſed ex conſilio perficitur, *l. Bovem. §. Qui ad damnum. & §. Si ſervus. ff. de ædilitio edicto.* notat D. Antonin. Ricciull. *tract. de jure perſon. extra Eccleſ. grem. exiſt. lib. 8. cap. 2. num. 19. uſque ad 23. incluſive.*

12 Nec refert, quòd non relinquat, neque habeat animum relinquendi habitum, dummodo recedat à Religione, animo nunquam ad illam revertendi. Quia, ſicut habitus Monachum non facit, ſed religioſa profeſſio. *cap. Porrectum. & c. Ex parte. de Regular.* ita ut valida ſit profeſſio facta ſine habitus ſuſceptione, ut *d. cap. Porrectum.* & ibi Doctores, & præcipuè Panormit. *in Summa, & num. 7.* pari modo retentio habitus tantùm non debet operari, quem eſſe in Religione, ſi reverà non habeat animum ad illam amplius redeundi; tum etiam, quia habitus non eſt de ſubſtantialibus, ſed de accidentalibus Religionis. Panormit. *d. cap. Porrectum. num. 5.* & ideò poteſt eſſe vera Religio ſine ſpeciali habitu. Atque ita tenent Innocent. *in cap. fin. de renunciat.* ubi Anton. de Butr. poſt Panormit. *num.* 3. & Communiter Doctores *ibidem*, Tabiena *verb. Apoſtaſia, q. 11. numero* 14. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib* 12. *cap. 17. quæſt. 6.* Sanchez *d. cap. 8. numero 4.* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 1. numero* 13. 14. & 15. Angel. Sylveſt. Cajet. & alii *locis citatis.* Et confirmatur à Clemente VIII. *in decreto de caſuum reſervatione pro Regularibus*, ubi inter alios ponit apoſtaſiam à Religione, ſive habitu dimiſſo, ſive retento: & ideò è

13 contrario non eſt apoſtata, ſed ſolum fugitivus, qui dimiſſo habitu ad tempus fugit, ſi animum ad Religionem redeundi habeat. Quod verum eſt, quando Religioſus habet intentionem citò reaſſumendi habitum, & redeundi ad Religionem: quia, ſi fugeret, ac dimitteret habitum cum animo vivendi, & permanendi ſtabiliter extra Religionem pro longo tempore; ſive determinato trium, vel quatuor annorum, ſive indeterminato, donec aliquod negotium perficiat; cenſendus erit verus apoſtata, etiamſi habeat animum redeundi finito tempore, vel negotio: nam ubi diu ad habitum reaſſumendum,

Tamburinii Tom. III. N 2 & ad

&ad Religionem reverten dum ſtetit; præſumitur animum reverten di amiſiſſe juxta text. *in §. Pavonum. Inſtit. de rer. diviſ.* & reputatur perinde, ac ſi nunquam talem animum habuiſſet, *l. 3. §. Emanſor.* & *l. 4. §. Edicta Germanici.* & *ibi* Gloſſ. *in verb. Emanſores. ff. de re militari.* Ita Suar. *d. cap. 1. à num. 20 uſque ad 25. excluſivè.* D. Antonin. Rieciull. *cap. 2. num. 23.*

14 Difficultas autem eſt, quando cenſeatur mora ſufficiens ad apoſtaſiam poſt dimiſſum habitum; & quæ ſufficiat ad excommunicationem incurrendam, & non ad apoſtaſiam. In qua re certum eſt, Monachum, qui ad ſe occultandum, dum per loca periculoſa iter agebat, habitum dimiſit, non poſſe apoſtatam dici, text. *in c. Clerici officia.* ubi Gloſſ. *in verb. Cauſa, in fin. de vita, & honeſt. Cleric.* & *capite 2. eodem tit. in 6.* & ibi etiam Gloſſ. *in verb. Rationabilis.* Item, certum eſt, neque apoſtatam dici poſſe Religioſum, qui intra Monaſterii ſepta non exhibendo ſe hominum conſpectui; ſed vel ad commodiùs dormiendum, vel ex animi levitate, ut magis expeditè currat, ludat, vel ſe in balneo, aut flumine lavet, & his ſimilia faciat, habitum dimittit. Imò, etiamſi illum deponat, ad exercendum aliquem actum turpem, videlicet, ut expeditius fornicationi indulgeat; non ſolùm apoſtata dici non poteſt; ſed nec etiam incurrit excommunicationem inflictam contra Religioſos temerè habitum dimittentes *in c. 2. Ne Clerici, vel Monachi. in 6.* Ita Sylveſt. *verbo, Excommunicatio, quæſt. 2. caſ. 2.* Navarr. *in Man. capite 27. numero 131.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. capite 17. q. 9. in fine.* D. Antonin. Ricciull. *d. capite 2. num. 13.* Suar. *de cenſur. diſp. 23. ſect. 4. n. 27.* & *d cap. 1. numero 25.* Sayr. *de cenſur. lib. 3. capite 33. num. 16.* Sanchez *d. cap. 8. num. 56.* & alii apud ipſum. Quando autem Religioſos temerè diſcedit à Monaſterio dimittens habitum ad evagandum, etiam per breve tempus, committit peccatum mortale, atque incidit in excommunicationem ipſo facto *per d. cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi. num. 6.* non tamen cenſetur ſimpliciter apoſtata, quoad alias pœnas juris, niſi quando cenſetur abſolutè dimittere habitum tam permanenter, ut cenſeatur etiam Religionem dimittere, & hac ratione propter temporis brevitatem poteſt aliquando habitus dimiſſio ſufficere ad excommunicationem incurrendam; non autem ad apoſtaſiam ſimpliciter. Quanta autem debeat eſſe illa temporis mora ad apoſtaſiam inducendam ſufficiens, prudentis arbitrio æſtimabitur, ut ait Suar. *loco proximè cit.*

15 Religioſus Societatis Jeſu ſimili modo fugiens per aliquod tempus, animo tamen redeundi ad Religionem, non eſt excommunicatus, neque afficitur pœnis latis in conſtitutionibus Pii V. & Gregorii XIV. quæ pœnæ non ſunt contra fugitivos; ſed contra exeuntes, & recedentes, ſeu deficientes à Religione, nimirum, contra apoſtatas: ſupradictus enim Religioſus non dicitur recedere, & exire, cùm tantùm ad tempus intendat vagari. Ita Sanchez *in præcept. Decalog. lib. 6. capite 8. numero 11.* & Bonacina *de clauſ. q. 2. punct. 11. §. 1. num. 6.* Hinc eſt, quòd pœnæ latæ in Bulla XIV.
16 Pauli IV. quæ incipit: *Poſtquàm divina bonitas.* contra Religioſos extra Clauſtra degentes, extenduntur tantùm ad apoſtatas, non verò fugitivos, ut patet *in d. Bulla*, ubi pluries fit mentio apoſtaſiæ, & apoſtatarum. Sicut autem una lex aliam explicat: ita etiam, & multò magis una pars legis alteram ejuſdem legis partem, & eadem vox in eadem lege repetita grande myſterium continebit, ut dicit Gloſſ. *in Clem. 1. verbo, Diœceſani, de jure patr.* Santarellus *de apoſt. cap. 3. dub. 1. num. 9.* Navar. *lib. 5. conſ. unic. num. 9.* Rodriq. *tom. 1. q q. regul. q. 30. art. 4.* Bonac. *loco cit. n. 6.* ubi ait, quòd non obſtat Bulla Pii V. quæ incipit; *Quæcunque Sacrarum.* quia in illa ſolùm prohibetur tranſitus ab una ad aliam Religionem virtute facultatum, & privilegiorum Religionibus quibuſdam conceſſorum: quod etiam docet Santarellus *loco cit. n. 9.* quicquid dicant Sanch. & alii apud eandem Bonacinam *loco cit. §. 4. n. verſ. Objicies.*

QUÆSITUM II.

Utrùm Religioſus fugiens à carceribus, in quibus juſſu ſui Superioris detinebatur, cenſendus ſit apoſtata, vel fugitivus.

Summarium.

1 *Religioſus à carcere, in quam juſſu Superioris conjectus eſt, non poteſt licitè aufugere, niſi illi pœna capitis, vel mutilationis membri imponenda eſſet, ut num. 2.*

3 *Carceri perpetuo damnatus an licitè poſſit aufugere.*

4 *Carceris pœna quando injuſtè impoſita fuit, vel ſi fuerit juſtè impoſita; modus tamen in ea exequenda ſervatus iniquus eſt, vel ſi pœna impoſita ſecundum allegata, & probata juſta eſt; tamen ſententia in falſis probationibus fundata, Religioſus licitè aufugere poteſt.*

5 *Religioſus à Superiore in carceribus detentus, & ab eo iniquè vexatus, vel timens, ne ultra modum ab eo puniatur, licitè aufugere poteſt. Declara, ut ibi num. 7.*

6 *Religioſus aufugiens ad amicum, vel alium, ut eum deprecatorem apud Superiorem habeat, quam pœnam incurrat.*

8 *Religioſus morte plectendus, vel mutilandus, ſi è carcere fugiat, delinquere non videtur.*

9 *Religioſus ad triremes damnatus, ſi aufugiat, non cenſetur fugitivus,*

Dico primò, licèt Laïcus, & Clericus ſæcularis 1
licitè poſſint à carceribus, in quibus juſtè, ſive injuſtè detinentur, aufugere, nulla violentia cuſtodibus facta, etſi eis aliquid damni per accidens eventurum ſit, ut docet Cajet. 2. 2. *q. 69. art. 4. ad primum*, & alii plures apud Bonac. *in Decalog. diſp.* 10. *quæſt. 3. punct. 2. n. 13.* tamen Religioſus in carcere, in quem juſſu ſui Superioris conjectus eſt, non poteſt licitè aufugere: quia nequit juſtè à Monaſterio egredi abſque Superioris licentia, & ex propria voluntate, quam totam in ipſius Superioris arbitrium tranſtulit, *cap. Quarundam, & cap. Si Religioſus, de elect. in 6.* Ita docent Cajetan. *d. art. 4 dub. 2. in fine.* Navar. *comment. 4. de Regular. num. 64.* Bannes etiam *in 2. 2. q. 69. art. 4. poſt 5. concluſ.* Sayrus *in clavi regia, lib. 12. cap. 18. num. 9.* Roderiq. *quæſt. regular. tom. 2. q. 23. art. 6.* & alii apud Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 8. num. 12.* ubi hoc temperat, niſi illi Reli- 2
gioſo pœna capitis, vel mutilationis membri imponenda eſſet: quia in tali caſu naturale vitæ conſervandæ deſiderium jus fugiendi præbet, quòd nullo Religionis voto abdicatum eſt. Quod adeò verum eſt; ut eo caſu Religioſus, quamvis Superioris præcepto juſſus eſſet, aut juſta ſententia damnatus, ut in carcere maneret, nihilominus aufugere poſſit, ut cenſent Sylveſt. *verb. fugere, num. 1.* Soto *de juſt. lib. 5. quæſt. 6. art. 4. circa ſolut. ad 2.* Vaſquez 1. 2. *quæſt. 69. art. 5. diſput. 174. cap. 1. num. 10.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 31. dub. 5. n. 34.* Sanch. *d. cap. 8. num. 15.*

Dico ſecundò: Religioſus perpetuo carceri ob ali- 3
quod delictum damnatus non poteſt licitè aufugere: quòd ſi fugiat, tenetur in conſcientia iterum in ipſum redire, niſi Papa, aut ejus Generalis aliquo juſto remedio illi ſubvenerint. Quia per ſacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 4.* expreſsè cavetur, ne liceat Regularibus à ſuis Conventibus recedere, etiam ſub prætextu ad ſuos Superiores accedendi, niſi ab iiſdem miſſi, aut vocati fuerint: quo decreto tunc tantùm non adſtringuntur Religioſi, quando in-

do injuſtè detenti alia meliori via ſibi ſuccurrere non poſſunt, ut *inferius* dicemus. Igitur, id non licebit Religioſis perpetuo carceri juſtè damnatis. Atque ita docent Navarr. *loco citato*, Sayr. *eod. cap.* 18. *num.* 9. *infine.* Roderiq. *d. art.* 6. Sanchez *d. cap.* 8. *num.* 13. Ve-
4 rùm hoc limitatur, ut liceat fugere, quando illa perpetui carceris pœna injuſtè, ac nullo juris ordine ſervato impoſita fuit: pariter liceat fugere, quando etſi ſententia juſta fuerit; modus tamen in ea exequenda ſervatus injuſtus eſt; ut ſi cuſtos carcerum ſuo proprio motu, ſive Judicis, aut alterius juſſu, injuſtè illi cibum, veſtitum, vel ignem ad vitam ſuſtentandam neceſſaria denegat. Ita Navar. *d. num.* 64. *illat.* 7. *&* 8. Sayrus *d. cap.* 18. *num.* 10. Roderiq. *d. art.* 6. Sanchez *d. cap.* 8. *num.* 14. Idem eſſet intelligendum, quando ſecundùm allegata, & probata juſtè condemnatus eſſet, ut ſententia fundata eſſet in falſa præſumptione, aut falſis probationibus contra rei veritatem: nam hujusmodi ſententia non obligat in conſcientia, quamvis, ſecundùm ordinem juris lata ſit. Ratio eſt: quia ſententia eſt veluti lex quædam privata: lex autem non obligat ad id, quod eſt contrarium fini legis. Sed cùm finis ſententiæ ſit, cuique quod ſuum eſt tribuere; ſi ex ejus obſervatione contrarium eveniret, non obligat. Ita Sot. *de juſt. lib.* 5. *quæſt.* 6. *art.* 4. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 31. *dub.* 4. *num.* 24. qui teſtatur de communi. Reginald. *in praxi lib.* 24. *num.* 146. *verſ. Adverte autem.* Martin. Bonacin. *de legib. diſp.* 1. *q.* 1. *punct.* 7. §. 3. *ſub num.* 1. *verſ. Quinimò, dicitur, & in Decalog. diſp.* 10. *q.* 3. *punct.* 2. *num.* 22. in terminis Sanchez *d. num.* 14.

5 Dico tertiò: Religioſus in carceribus à ſuo Superiore detentus, ſi ab eo iniquè vexetur, vel timet, ne ab eo ultra modum puniatur, & nullo alio remedio ſibi conſulere poteſt, niſi fugiendo ad Superiores, ut gravamen auferant; non eſt cenſendus apoſtata, neque fugitivus, ſi tunc aufugiat, non animo vagandi, ſed recurrendi ad Superiorem Prælatum ad ſe defendendum. Quia jus defenſionis naturale eſt: tum etiam, quia ibi voluntas interpretativa majoris Superioris intervenit. Ita docent Bald. *in cap. ad noſtram, num* 4. *de appellat.* Dec. & alii apud Navar. *comm.* 2. *de Regular. num.* 61. *& comment.* 3. *num.* 51. *ad* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 21. *q.* 7. Roderiq. *quæſt. regular. tom.* 1. *quæſt.* 30. *art.* 3. Sayrus *in clavi regia, lib.* 12. *cap.* 17. *num.* 40. Sanchez *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 17. D. Antonin. Ricciull. *tract. de jure perſon. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib.* 8. *cap.* 2. *num.* 24. *& pluribus ſeqq.* Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 6. Nec obſtat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 4. in quo expreſsè prohibetur Regularibus à ſuis Monaſteriis recedere abſque ſuorum Superiorum licentia, etiam ſub prætextu, ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eis vocati fuerint, ſub pœna, ut ab Ordinariis locorum tanquam deſertores ſui Inſtituti puniantur: quo decreto motus Bannes 2. 2. *q.* 13. *art.* 1. putavit, Religioſos ſic confugientes apoſtaſiæ crimen incurrere. Non obſtat, inquam: quia non eſt veriſimile, Concilium Tridentinum voluiſſe impedire, ac tollere Religioſis tam intrinſecum, & naturale jus, prout eſt juſta defenſio; ſed cenſendum eſt, ejus mentem fuiſſe, ſubtrahendi Religioſis inanes prætextus, quibus innixi nonnulli leviſſimis de cauſis ſæpè ſæpius Conventus exibant, & quod in hujusmodi caſibus intellexerit, Religioſos tanquam ſui Inſtituti deſertores puniendos eſſe, etiamſi recedant ſub prætextu accedendi ad ſuos Superiores, ad hoc, ut ab eis vagandi occaſio tollatur. Ita Doctor. citati communiter.

6 Idem dicendum eſt de Religioſo ad amicum, vel alium confugienti, ut eum deprecatorem apud Superiorem haberet. *l. Quod ſi fugitivus,* §. *Sin autem. ff. de Ædilit. edict.* Ægid. Boſſius *tit. de carcer. fidejuſſ. comm. ſub n.* 46. in terminis D. Antonin. Ricciull. *d. cap.* 2. *num.* 24.

Quæ omnia vera intelligenda ſunt, quando ſatis evi- 7
denter, & publicè conſtaret, Religioſum à ſuo Superiore injuſtè vexari; nec aliter ſibi ſubvenire poſſe, niſi à Conventu recedens Superiorem adeat, ut poſſet ſe apud illum tueri, quatenus jus naturale concedit, & non aliter. Azor. *dict. cap.* 11. *q.* 7. *&* 8. Suar. *dict. num.* 6. Item, niſi ex illa fuga ſcandalum, ac perturbatio in Religione orirentur, ut ait Roderiq. 1. *tom. Summæ, cap.* 43. *num.* 1. quod limitandum eſt cum Sanchez *d. num.* 17. quando ſcandalum, & perturbatio tanti eſſent momenti, ut ſuperarent defenſionem illius Religioſi, adeò ut illi anteponenda eſſent. 8

Dico quartò, ſi Religioſus carceratus, qui ſit morte plectendus, vel ei aliqua mutilatio inferenda ſit, fugiat è carcere, non videtur delinquere: quia fugit, ut vitam, & membra ſua conſervet: quod omnibus hominibus à natura inditum eſt. Ita affirmant Rodriq. *tom.* 1. *qq. reg. q.* 30. *art.* 3. Leſſ. *de juſt. & jur. lib.* 2. *c.* 31. *dub.* 5. *num.* 34. Santarellus *de apoſtaſia, cap.* 3. *num.* 7. & alii apud Sanch. *loco cit. lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 15. contra Sayrum *in clavi reg. lib.* 12. *cap.* 18. *num.* 14.

Dico quintò, Religioſus damnatus ad triremes, ſi 9
inde fugiat ad tantam moleſtiam vitandam, non cenſetur fugitivus. Ratio eſt: quia vel miſſus erat ad triremes in perpetuum, vel ad tempus; ſi primo modo, non videtur fugitivus, ſed potiùs cenſetur à Monaſterio ejectus: unde, ut *in primo quæſito* dicimus, fugitivus, & ejectus differunt inter ſe, ita ut ejectus non poſſit dici fugitivus: ſi ſecundo modo, non videtur etiam fugitivus, ſi hoc faciat, non ut vagetur; ſed ut à tanta moleſtia liberetur, & Superiorem, vel Summum Pontificem pro impetratione veniæ deprecetur. Ratio eſt: quia homines damnati ad triremes, non apponuntur ibi, ut ſponte maneant; ſed ut inviti patiantur, & cum ex impulſu naturali detur omnibus animantibus, ut à ſimili coërctione liberentur, manifeſtè ſequitur, damnatum ad triremes non eſſe fugitivum, ſi fugam accipiat, maximè cùm hoc genus pœnæ perpetuæ morti comparetur, *l. penult. ff. de regul. jur.* Hanc ſententiam tuentur Bannes 2. 2. *q.* 69. *art.* 4. *poſt.* 5. *concl.* & Bonac. *de clauſ. q.* 2. *punct.* 11. § 1. *num.* 8. quicquid dicant Sayrus, & Sanchez apud eundem Bonacinam *loco cit.*

QUÆSITUM III.

Utrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur apoſtatas, & fugitivos perquirere, & ad propria Monaſteria revocare; & an pœnas incurrant, eos non perquirendo.

Summarium.

1 *Arguitur pro parte negativa.*
2 *Abbates, & Prælati regulares poſſunt apoſtatas, & fugitivos capere, ubicùnque illos repererint, & in vincula conjicere; ac debitis pœnis in eos animadvertere.*
3 *Abbates, & Prælati regulares tenentur, ſi commodè poſſint, apoſtatas, & fugitivos ad propria Monaſteria revocare. Quæ obligatio etiam Conventualibus Prælatis imponitur, ut n.* 4.
5 *Abbates & Prælati Regulares an teneantur ad eos ſingulis annis perquirendos, oſtenditur. Quid, ſi hujusmodi Religioſi eſſent incorrigibiles, ſcandaloſi, vel Religioni noxii: & n.* 6.
7 *Religioſus hodie quando verè incorrigibilis cenſendus ſit.*
8 *Reſpondetur ad argumenta.*
9 *Prælatus non revocans annuatim fugitivos, de quorum emendatione ſperaretur, an, & quas pœnas incurrat, ut num.* 10.

1 VIdetur primò, quòd Abbas non teneatur procurare, ut Monachi fugitivi, & apoſtatæ ad unitatem Religionis redeant: quia Monachus apoſtata, & fugitivus à Religione eſt tanquam præciſus ramus ab arbore: & ſicut talis ramus non vivit; ita nec Monachus præciſus à Religione, ut probatur *in can. Pietas 23.q.4.*

Præterea extra Eccleſiam ſalus non habetur: unde aqua diluvii arcam quidem ad ſublimiora ſuſtulit; omnes autem, quos extra arcam invenit, extinxit, ut habetur *in cap. Quia ex ſola.24.q.1.* Sed Monachi apoſtatæ, qui ſunt extra arcam Religionis, non deberent ad arcam revocari.

2 Ad majorem hujus quæſiti intelligentiam ſupponendum eſt, Abbates, & cæteros Religioſorum Prælatos habere poteſtatem capiendi, cogendi, & in vincula conjiciendi hujusmodi apoſtatas, eosdemque condignè puniendi, etiam corporaliter, juxta proprias conſtitutiones; vel juxta prudentis viri arbitrium religioſo ſtatui conſentaneum, & non ſolùm verè apoſtatas, ſed etiam fugitivos hoc modo coercere poſſunt, de qua poteſtate fuſiùs tradit Navar. *commentar. 3. de Regular. num.* 50. eam confirmans non ſolùm ex vi juriſdictionis; ſed etiam ex titulo dominii, ratione cùjus poteſt dominus ſervum fugientem capere, vel rem propriam recuperare, ubicunque illam repererit. Præterea hoc confirmatur ex nonnullis conceſſionibus factis Religionibus à Summis Pontificibus, ut patet *in Compendiis privilegiorum, verb. apoſtata*; & *verb. fugitivus*, quæ ibi videri poterunt, in quibus non ſolùm id permittitur; ſed etiam, quòd poſſint eos ubicunque ſint, ſive in ſæculo, ſive in alia Religione invocato auxilio brachii ſæcularis, ſummarie, & ſine figura judicii revocare, capere, & in carceres conjicere, ac in eos debito modo animadvertere, ut in ſpecie conceſſit Pius V. Societati Jeſu; & refertur *in ejus compend. verb. apoſtata, §. 5.* & ex alio privilegio Fratribus Carmelitis conceſſo, licèt eisdem Prælatis Regularibus Religioſos apoſtatas, fugitivos comprehendere, etiamſi in Urbe reperiantur.

3 Hac poteſtate ſuppoſita, dicendum eſt, eosdem Prælatos teneri, ſi commodè poſſint, ad apoſtatas, & fugitivos revocandos, ut eos corrigant, & puniant juxta Regulæ, & conſtitutionum præſcriptum, & ſic ſpirituali eorum ſaluti proſpiciant. Præterea ita de jure communi ſtatutum eſt, ut patet *in cap. Ne Religioſi. de Regular. in 6.* in hæc verba: *Ne Religioſi vagandi occaſionem habentes ſalutis propriæ detrimentum incurrant, & ſanguis eorum de Prælatorum manibus requiratur, ſtatuimus, ut Præſidentes Capitulis celebrandis, ſecundùm ſtatutum Concilii Generalis, ſeu Patres, Abbates, aut Priores fugitivos ſuos, & ejectos de Ordine ſuo requirant ſolicitè annuatim, qui ſi in Monaſteriis ſuis recipi poſſunt, ſecundum Ordinem regularem, Abbates, ſeu Priores eorum monitione prævia per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ad receptionem ipſorum, ſalva Ordinis diſciplina: quod ſi hoc regularis Ordo non patitur, authoritate noſtra provideant, ut apud eadem Monaſteria, in locis competentibus, ſi abſque ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis religioſis Domibus ejuſdem Ordinis ad agendum ibi pœnitentiam, talibus vitæ neceſſaria miniſtrentur: ſi verò hujusmodi fugitivos, vel ejectos inobedientes invenerint, eos excommunicent: & tamdiu faciant ab Eccleſiarum Prælatis excommunicatos publicè denunciari, donec ad mandatum ipſorum humiliter revertantur.* Hæc ibi. Præterea idem ſtatutum eſt in decretis Sacræ Congregationis Concilii Sanctiſſimi D.N. Urbani VIII. juſſu editis de Regularibus apoſtatis, & ejectis, anno 1624. die 21. Septembris, quorum verba ſunt hæc:

Decreta S. Congregationis Concilii de Regularibus apoſtatis, & ejectis: S.D.N. Urbani VIII. juſſu edita.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, Regularium ejectorum, & fugitivorum ſtatui conſulere, illorumque ſcandala ſummovere, & ſuccreſcentem numerum frangere operæ pretium exiſtimans, auditis Religionum Superioribus, reque diligentiſſimè perpenſa, communicato etiam conſilio cum S. D.N. URBANO VIII. atque ex peculiari Sanctitatis Suæ facultate, infraſcripta decreta edidit.

Ac primò, ut infecta ſemina, è quibus pravi ejusmodi fructus potiſſimùm prodeunt, deinceps ne ſerantur in vinea Domini, cenſuit, eſſe innovandas, & Sanctiſſimi authoritate innovat Conſtitutiones, & Decreta generalia ſan. mem. Clementis VIII. ad Regularium reformationem, ac Novitiorum receptionem, profeſſionem atque inſtitutionem ſpectantia, diſtrictèque præcipit Generalibus, atque aliis omnibus Ordinum Superioribus, ut illa exactè obſervent, atque, ut obſerventur, efficiant, ſub pœnis ſtatutis in iiſdem Conſtitutionibus. A quibus tamen excipiendum cenſuit caput illud, quo decernitur, ne in Conventibus, ſeu Monaſteriis ad Novitios recipiendos hactenus deſignatis & approbatis, ſeu in poſterum deſignandis, & approbandis, Novitii ad habitum ullatenus recipi poſſint, niſi priùs à Congregatione Reformationis Apoſtolicæ, vel à propriis locorum Ordinariis expreſsè, & nominatim approbati fuerint. A cujus quidem decreti obſervatione Sacra Congregatio juſtis de cauſis cenſuit Regulares eſſe abſolvendos, prout, authoritate Sanctiſſimi Domini Noſtri, abſolvit, atque exemit.

Deinde, ut apoſtatandi opportunitas Regularibus præcipiatur, ſtatuit, ut de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi priùs Superiori legitimè conſtiterit, eam Religionem paratam eſſe illum recipere, qui licentiam petit, tumque Regularis rectà ſe transferat ad arctiorem. Quod ut re ipſa adimpleatur, idem Superior omni ſtudio, ac diligentia invigilet.

Rurſus ſtatuit, ut fugitivi, & apoſtatæ, ſive habitum regularem deferant, ſive non, poſſint, ac debeant ab Epiſcopo loci, ubi moram trahunt, in carceres conjici, ac Superioribus regularibus conſignari, ſecundùm regularia inſtituta puniendi, utque ipſi quoque Superiores teneantur eos perquirere, ad Religionem reducere, atque efficere, ut apprehendantur; ſalva tamen in omnibus facultate Ordinariis locorum attributa decreto Concil. *c.3. ſeſſ.6.* Quòd ſi apoſtatæ hujusmodi citra montes infra quatuor, ultra montes verò infra octo menſes à præſentis Decreti publicatione inchoandos ſua ſponte ad ſuam quisque Religionem redierit, tum pœnarum omnium ipſis propter apoſtaſiam inflictarum, aut infligendarum remiſſionem, atque impunitatem aſſequantur. Ita tamen ut debeant à Superiore abſolutionem humiliter petere, & coram eo culpam fateri, atque emendationem polliceri: Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab hujusmodi pœnis abſolvere, & paterna charitate complecti.

Adhæc, ut in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus ejici poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex juris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte Statutis & Conſtitutionibus, cujusque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis: verùm etiam unius anni ſpatio in jejunio, & pœnitentia probetur in carceribus; proindeque unaquæque Religio

privatos

privatos habeat carceres in qualibet ſaltem Provincia. Elapſo autem anno, ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pervicacia perſeveraverit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquàm pecus morbida, ac membrum putre, ejici tandem poſſit; ſed ab ipſomet Generali tantùm de Concilio, & aſſenſu ſex Patrum ex gravioribus Religionis eligendis in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus; tumque nonniſi inſtructo, ſecundùm eorum ſtylum, & Conſtitutiones, proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ac Sacrorum Canonum præſcriptum. Intereà tamen uſque ad primum Generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam, ſi quempiam ex juſtis, & neceſſariis cauſis expellere oportebit, ejectio fieri poſſit à Generali cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, ut ſuprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menſes à præſentis Decreti publicatione; ſervata tamen in reliquis forma ſuperiùs præſcripta. Sic verò ejecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarii loci juriſdictioni, & obedientiæ ſubſint; proindeque Generalis illico expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm Sacra Congregatio, Religionum Superiores seriò admonet, ac per Jesu Christi viſcera obteſtatur, ut, memores paternæ charitatis, & manſuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, ut lucrentur animas Fratrum ſuorum ferè in profundum malorum delapſas, antequàm graviſſimum, atque extremum expulſionis remedium experiantur. Idque eo magis, quòd ſubditorum ſanguinem, qui ex malo negligentium, & ſui officii immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noſter Jesus Christus in ſupremo Dei judicio de eorundem Prælatorum manibus ſit requiſiturus.

Prætereà ſtatuit, ut iidem Superiores nemini ex Religioſis expulſis litteras teſtimoniales concedant, illos ad Sedem Apoſtolicam rejicientes, vel jubentes aliam ingredi Religionem.

Item, ut ejecti, extra Religionem degentes, ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi.

Ac poſtremò eſſe innovandam, & ſuæ Beatitudinis authoritate innovat Conſtitutionem fel. record. Gregorii IX. relatam *in cap. fin. de Regul*, ac propterea declarat, eam Conſtitutionem in iis quoque vendicare ſibi locum, ſervandamque eſſe, qui juſtè, diffinitiveque, ac juris ordine ſervato expulſi fuerint; dummodò tamen in expulſis hujuſmodi ſubſit ſpes evidens emendationis, ex litteris ſaltem teſtimonialibus Ordinarii, cujus conſcientiam in his literis concedendis Sacra Congregatio ſeriò oneravit.

Ne qua verò difficultas in ſuprà ſcriptis Decretis, & Ordinationibus exequendis ſuboriatur, Sacra Congregatio, Sanctiſſimo Domino noſtro annuente, atque approbante, univerſis Generalibus, Provincialibus, Commiſſariis, Miniſtris, Præſidentibus, Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Guardianis, Vicariis, & quibuſcunque aliis Superioribus quorumcunque Ordinum, vel Congregationum, Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium ubique locorum exiſtentium injungit, ſerioque mandat, ut illa diligenter obſervent, atque obſervari procurent in omnibus Cœnobiis, ac Monaſteriis, Collegiis, ac Domibus quorumcunque Monachorum, ac Regularium ubique locorum exiſtentibus, efficiantque, ut tam Decreta ſupradicta fel. rec. Clementis VIII. quàm præſentes Ordinationes in ſingulis ejuſmodi locis bis ſaltem in anno legantur in publica menſa.

Si quis verò ipſorum adverſus ea, quæ ſuperiùs præſcripta ſunt, vel eorum aliquid, quoquo modo facere, vel moliri præſumpſerit, ipſo facto pœnam incurrat privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebit, vociſque activæ, & paſſivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, pœnaque hujuſmodi ſit Sanctitati Suæ, ac Sedi Apoſtolicæ reſervata, iiſdem Superioribus, etiam Generalibus, & Protectoribus illam moderandi, ſeu relaxandi poteſtate penitùs interdicta; & nihilominùs ſit irritum, & inane, quicquid ſecùs, à quoquam actum extiterit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcunque perſonarum, atque Ordinum, tam Mendicantium quàm non Mendicantium, Congregationum, Monaſteriorum, Conventuum, Domorum, ac locorum regularium quorumcunque, necnon illorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, etiam in corpore juris clauſis, aut ex cauſa, vel titulo oneroſo, vel in limine fundationis conceſſis, etiam Mari Magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus decretis, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, & de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut alias quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, & formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum, nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata, inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habendis, quibus quoad ea, quæ ſupradictis quomodolibet adverſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſsè Sanctitatis Suæ authoritate, derogat, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Dat. Romæ, die 21. Septembris, 1624.

C. CARD. TORRES.

Locus † Sigilli.

Prosper Fagnanus, S. Cong. Sec.

Ex quibus verbis ſatis conſtat hæc Prælatorum obligatio, quæ etiam ſequi videtur ex ipſorum muneris, & officii: nam ipſi tenentur, & communi Religionis bono, & ſpirituali aliarum ſubditorum ſaluti proſpicere: ad utrumque autem finem neceſſaria eſt illa diligentia, & cura Prælatorum.

Et iſta obligatio non ſolùm Abbatibus, Præſidentibus 4
Generalibus, vel aliis, qui Capitulis Generalibus præſident; verùm etiam localibus Prælatis imponitur. Unde ex diſpoſitione dicti textus etiam hi adſtricti ſunt, Religioſos apoſtatas fugitivos, & ejectos perquirere, & revocare: quia textus indiſtinctè de omnibus Prælatis regularibus loquitur. Et ita firmant Archidiac *in c. Abbates. n. 4. 18. q. 2.* Panormit. *ſuper d. c. fin. n. 3.* Sylveſt. *verb. Apoſtaſia, q. 6. num.* 10. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 17. q. 2. in fine.* Roderic. *q. regular. tom 1. q. 30. art. 5.* Sanch. *in Decalog. lib. 6. c. 9. n. 11.* Verùm illud decretum *d. cap. final.* cùm ſit juris humani, quoad annualem perquiſitionem videtur conſuetudine abrogatum fuiſſe; Prælati enim Regulares Religioſos fugitivos, & apoſtatas quotannis non perquirunt, nec ad Clauſtrum eos revocare ſtudent; neque illa circumſtantia de annali perquiſitione videtur moraliter neceſſaria: nam vel nullus adeſt fugitivus & tunc non eſt, quòd perquirant, vel ſi aliquis aufugit, & eo caſu non debent expectare tempus unius anni ad illum inquirendum; ſed ſtatim diligenter ejus revocationem, & reductionem ad Clauſtrum curare: quòd ſi nihilominus tunc capi nequeat, ſingulis annis illum perquirere, nec etiam neceſſarium videtur;

videtur; ſed ſufficiet invigilare, ac poſſibilem diligentiam juxta occurrentes occaſiones adhibere. Ita Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 2. n. 17.*

6 Notandum autem, quòd in caſu, quo Religioſus aliquis adcò eſſet ſcandaloſus, & periculoſus, ut aptè non poſſit capi, corrigi, & detineri, vel ſit incorrigibilis, vel nocivus Religioni; Prælatus non tenebitur ad procurandam ejuſdem reductionem, ne noceat aliis, poſtquàm ejus deſperaretur correctio, & emenda: nam utilitas communis præponenda eſt bono cujuſpiam particularis, quod etiam non ſequeretur ex correctione ejuſmodi incorrigibilis: & propterea inquit D. Hieronym. relatus in can. Reſecandæ. 24. q. 3. *Reſecandæ ſunt carnes putridæ, & ſcabioſa ovis à caulis repellenda; ne tota domus, maſſa, corpus, & pecora ardeant, corrumpantur, putreſcant, intereant.* Prætereà id clariùs ſignificabant D. Bonaventura *in quæſt. quas fecit circa Regulam S. Franciſci, quæſt. 14.* ubi agens de ejectis prædictis, & cauſis juſtificatis ad expellendos aliquos Fratres ab Ordine, deſcendendo ad particularia, & ad apoſtatas, & fugitivos, qui antequam expellantur, Ordinem derelinquunt, poſt alia dicit ſequentia notanda verba: *Si autem, Deo permittente, quiſpiam ſeipſum ejecerit, antequam per Prælatos dimittatur, gratiæ ſunt Deo referendæ; non, quia ille peccavit, ſed, quia oves ſuas à peſtifera contagione liberavit. Utinam abſcindantur, qui vos conturbant; id eſt, qui conturbant puritatem veſtram, pacem & famam.* Ita Sylveſt. *verb. apoſtaſia, num. 10.* Suar. *dict. cap. 2. numer. 18.* Sed crediderim, ejuſmodi verba intelligenda eſſe, ut locum habeant duntaxat in caſu, quo Religioſus eſſet vere incorrigibilis ac ejus correctio omninò deſperaretur.

7 Verè autem incorrigibilis hodie is cenſetur, in quem non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex juris communis diſpoſitione requiruntur; verùm etiam, qui, poſtquam unius anni ſpatio in jejunio, & pœnitentia probatus fuit in carceribus, elapſo anno nihilominùs non reſipierit; ſed animo indurato in ſua pervicacia perſeveraverit; ſublatis hac in parte ſtatutis, & conſtitutionibus cujuſcunque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede apoſtolica approbatis, & confirmatis, ut habetur in ſupradicta declaratione Sacræ Coogregationis, §. *Ad hæc ut in poſterum.* Si verò ſperaretur ipſum corrigendum fore, ſi conſtringatur, & teneatur, abſque dubio conſtringi, ac teneri debet, & cogi ad redeundum in Mooaſterium, quod aperte innuunt verba textus *in c. A nobis. de Apoſtat.* & ſignanter illa verba, ibi: *Debere conſtringi, ac carcerari, & affligi, donec à ſua præſumptionis nequitia reſipiſcant: quod ſi humiliter, & voluntariè fecerint, miſericorditer, & benignè debeat recipi.* Ita advertit Gloſſ. ibi *in verbo, Reſipiſcant,* & Sylveſt. *loc. cit.*

8 Ad primum argumentum *in cap. Pietas,* reſpondemus, quòd ſi ramus præciſus ab arbore non inſeratur iterum cum arbore, exſiccabitur quidem, & areſcet; ſed, ſi in arbore ſit vulnus, quo poſſit ramus præciſus recipi, tunc cum arbore unitus non ſolùm vita vivet, qui ſine vita radicis peribat; ſed & vigorem conſequetur, & fructus: ſi autem non coaluerit, ille quidem areſcet; ſed vita arboris permanebit: ſic & Monachus, quamvis per apoſtaſiam ſit præciſus ex arbôre Religionis, & coaleſcendo vita vivet, qui ſine vita radicis Matris Religionis peribat.

Ad ſecundum argumentum *in cap. Quia ex ſola.* reſpondemus, quòd textus ille loquitur de Hæreticis: nam tales ſunt extra Eccleſiam. Et ſicut extra arcam Noë, quæ Eccleſiam figurabat, quis non ſalvabatur: ita nec extra Eccleſiam. Unde & *in cap. Alienus, ead. cauſ. & quæſt.* habetur: *Alienus eſt, profanus eſt, hoſtis eſt, habere non poteſt Deum patrem, qui univerſalis Eccleſiæ non tenet unitatem.* Sed Monachi apoſtatæ non dicuntur Hæretici: nam, ſi habeant de deteſtabili errore, ſicut Petrus habuit de mendacii timore, amarum dolorem, & veniant ad matrem Religionem, poſſunt in illa eſſe Monachi, qui illius fuerunt apoſtatæ.

9 Quò verò ad pœnas, an, videlicet, incurrantur pœnæ, privationis officiorum, & aliæ in decreto Sacræ Congregationis expreſſæ à Superioribus, qui dum ſubeſt ſpes emendationis, ſuos Religioſos fugitivos, & ejectos annuatim non revocant. Aliqui tenent, Superiores non incurrere tales pœnas: nam non faciunt, vel moliuntur aliquid contra ea, quæ in decreto exprimuntur: ſed tantùm omittunt: & pœna lata contra facientes, non afficit omittentes, præterquam quòd in materia pœnali mitior interpretatio aſſumenda eſt.

Sed contrariam ſententiam, à Prælatis omittentibus hanc annualem revocationem ſuorum Religioſorum fugitivorum, & ejectorum, incurri pœnas in decreto Sacræ Congregationis expreſſas, omnino veram puto. Nam intentio Sacræ Congregationis videtur eſſe, ut puniantur Superiores præſata decreta non exequentes, ſeu non obſervantes, ex illis verbis: *In ſuprascriptis decretis, & ordinationibus exequendis,* & infrà: *Injungit, ſcrioque mandat, ut illa diligenter obſervent, atque obſervari procurent.* Superior autem non revocans fugitivos, & ejectos, non obſervat decretum Congregationis Concilii. Tum, quia, licèt omiſſio, ut ſic, actio phyſicè loquendo non ſit; moraliter tamen actio appellari poteſt, ac conſequenter, qui omittit præceptum, explicatur hoc modo: Vult non facere præceptum, qui enim non facit, quod debet, aliud facit quam debet: & ſatis probabilior eſt ſententia, non poſſe dari puram omiſſionem in materia præcepta. Denique omnis difficultas tollitur ex eo, quòd in decreto præfato infliguntur pœnæ transgreſſoribus juxta formam à Clemente VIII. præſcriptam circa admittendos ad Religionem: in illa autem conſtitutione infliguntur pœnæ iis qui non obſervant, etiamſi hoc contingat per puram omiſſionem.

Quare ad rationem ſuprapoſitam reſpondeo, pœnas Congregationis impoſitas eſſe non exequentibus ipſius decreta: qui autem omittunt exequutionem, non exequentes propriè appellantur. Ad illud autem dico, valere, ſi intentio legiſlatoris talem mitiorem explicationem patiatur. Sed hîc clarè patet, intentionem S. Congregationis eſſe punire non exequentes ejus decreta; quæ ita pariter non exequuntur à contrafacientibus, quàm ob omittentibus facere, quæ præcipiuntur. Et quoad hoc eadem omnino ratio eſt.

10 Quænam autem ſint hujuſmodi pœnæ, colligitur clarè ex verbis ipſius decreti ſuprapoſiti, nempe, pœna privationis omnium officiorum, quæ tunc Superiot, qui transgreſſor decreti extiterit, obtinebit: privatio vocis activæ, & paſſivæ, & perpetua inhabilitas ad prædicta inpoſterum obtinenda. Harum autem pœnarum relaxatio, & diſpenſatio ad ſolum Summum Pontificem ſpectat; quæ omnia, ut dixi, clarè habentur in d. decreto ab illis verbis: *Si verò adversùs ea,* usque ad finem.

QUÆSITUM IV.

Abbates & Prælati regulares qualiter cum apoſtatis, & fugitivis ad Monaſteria revocatis ſe gerere debeant.

SUMMARIUM.

1 *Arguitur, quòd cum his duriùs agendum ſit.*
2 *Apoſtatæ, & fugitivi ad Monaſteria revertentes, benignè, non autem rigidè, & cum aſperitate recipiendi ſunt.*
3 *Reſpondetur ad argumenta.*

Videtur

1 VIdetur primò, quòd cum apoſtatis, & fugitivis duriùs ſit agendum. Nam talem apoſtatæ pejores efficiuntur aliis peccatoribus: quia, ut dicit Auguſtinus ad Vincentium Donatiſtam: *ſimpliciter fateor charitati veſtræ coram Domino Deo veſtro, qui eſt teſtis mihi ſuper animam meam, ex quo Deo ſervire cœpi: quoniam, ſicut difficilè ſum expertus meliores, quàm qui in Monaſterio profecerunt: ita non ſum deteriores expertus, quam qui in Monaſterio defecerunt*: Et habetur *in cap. Quantumlibet, diſtinct.* 48.

Præterea, cum talibus non plus proficiunt verba, quàm verbera: nam dicit Salomon: *Percute filium tuum virga, & liberabis animam ejus à morte.* Hinc etiam Beatus Gregorius ſcribit *in Dialogo*, Beatum Benedictum quendam Monachum virga percutiendo ſanaſſe, quem crebra admonitione curare non poterat. Hinc etiam Dominus flagello facto de funiculis, malè verſantes in templo flagellavit, & de orationis domo ejecit: ergo ex his patet, quòd cùm talibus duriùs ſit agendum, & habetur *in cap. Cùm Beatus, diſtinct.* 75.

2 Contrarium tamen dicendum eſt, videlicet, quòd Religioſi apoſtatæ, & fugitivi ad proprium ordinem referentes, humiliter, ut admittantur, & recipiantur, petentes; benignè, non autem rigidè, & cum aſperitate recipiendi ſunt: quod docet Decretum ſacræ Congreg. Card. Concil. Trid. de apoſtatis, & fugitivis, *in anteced. quæſitis* poſitum, in illis verbis: *Superior verò è contra benignè illos teneatur excipere, ab hujuſmodi pœnis abſolvere, & paterna charitate complecti.* Et Gloſſ. *in c. Audiis, de apoſtatis, verbo, Reſipiſcant*, idem docet dicens, eoſdem benignè, imò verò cum venia eſſe recipiendos: quia, inquit, Eccleſia nunquam conſuevit redeuntibus claudere miſerationis ſuæ gremium, *l. Inter claras, C. de ſumma Trinit. & fide cath.* ubi habetur, quòd Eccleſia nulli viſcera miſericordiæ claudit, utcunque peccator ſit, dummodo convertatur, & pœnitentiam agat. Idem habetur *ex cap. Si quis omnem, 1. quæſt.* 7. ubi ex nonnullis ſacræ Scripturæ locis comprobatur, peccatores poſt pœnitentiam recipiendos eſſe, ac Deum illis indulgere, quæcumque peccata, utcunque gravia, extiterint.

In hac tamen re obſervandum eſt cum Navarro *lib. 3. conſ. de Regul. conſ. 69. n. 1.* quod apoſtatæ, & fugitivi ſunt in principio blandè, & benignè recipiendi: mox ſi ad ſanam mentem non redierint, terroribus, ac minis inducendi ſunt, & ſunt illis applicanda remedia juxta ſuorum delictorum, ſeu potiùs infirmitatis indigentiam. Caveant tamen Abbates, & Prælati, quòd apoſtatæ prædictæ, & fugitivi ex propriis delictis non reportent commodum, quod prohibetur *in l. Itaque Fullo. ff. de furtis.* Indecens enim eſt, quòd dolus, & fraus debeant alicui patrocinari, ut præcavetur *in c. Sedes apoſtol. de reſcrip.* Videatur prædictum Decretum Sacræ Congregationis de apoſtatis, & fugitivis, ubi optima norma pro illis recipiendis, detinendis, & corrigendis oſtenditur.

3 Igitur ad primum argumentum *in c. Quantumlibet*, reſpondemus, quòd textus loquitur de illis apoſtatis, qui omninò defecerunt à Monaſterio, nec amplius reverſi ſunt. Nos verò de apoſtatis & fugitivis, qui iterum cupiunt in Monaſterium redire, & Regulam monaſticam obſervare: nam tales ſunt benignè exipiendi.

Ad ſecundum argumentum *in cap. Cùm Beatus*. reſpondemus, qoòd textus loquitur de peccatoribus incorrigibilibus, & obſtinatis: nam tales ſunt duriùs corrigendi, ut emendentur. Nos vero loquimur de illis apoſtatis, & fugitivis, qui præteritæ vitæ veniam poſtulantes, ſub obediendiæ Regula in monaſtica diſciplina vivere procurant: nam tales ſunt benignè excipiendi. Hinc dicit D. Gregorius *in moralibus, part. 4. c. 9.* Diſciplina ſine miſericordia multùm deſtituitur, ſi una ſine altera teneatur. Sed circa ſubditos inesſe debet Rectoribus, & juſtæ conſulens miſericordia, & piè ſæviens diſciplina, ut habetur *in c. Diſciplina. diſt.* 45.

Si dicas, quòd apoſtatæ, & fugitivi ſæpè fiunt incorrigibiles, obſtinati, ac pejores ſupradictis peccatoribus; ideò non blandè, & benigne cùm illis debent agere Abbates, & Prælati. Reſpondeo, illos tamen recipiendos eſſe, non ejiciendos, ut præcipit ſupracitarum Decretum Sacræ Congregations Concilii, ubi ſtatuit, quod nullus legitimè profeſſus ejici poteſt: & oſtendit, quis dicatur verè incorrigibilis; & quid cum illo obſervandum ſit à Prælatis, ut dicemus infrà.

QUÆSITUM V.

Quibus cedant apoſtatarum, fugitivorum, & ejectorum bona; & quibus eorum debita perſolvere incumbat.

SUMMARIUM.

1 *Bona acquiſita à Religioſo expulſo jure novo pertinent ad Cameram apoſtolicam.*

2 *Monaſterium quandonam cenſeatur debere ſolvere debita apoſtatarum, & fugitivorum ad illud redeuntium.*

3 *Sedes apoſtolica de rigore juris non ſuccedit in obligationibus, & debitis apoſtatæ, ſed tantùm de æquitate.*

QUoad primam partem, loquendo de ejectis tantùm, Doctores inter ſe variè loquuntur: nam 1
Molina *tom. 1. de juſt. diſput.* 140. & Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 15. num.* 110. dicunt, pertinere ad Monaſterium, à quo ejectus eſt: quia Monaſterium in hac parte non ceſſit juri ſuo: unde rationabile non eſt, ut propter delictum Religioſi apoſtatæ, ſive ejecti, amittat ſuum jus.

Alii dicunt; acquiſita ab ejecto, pertinere ad Eccleſiam, ſive ad Epiſcopum inſtar bonorum vacantium. Ita Santarellus *de apoſtaſia, cap. 6 dub. 2. num 6.* Navat. *comment. 2. de Regul. num.* 33. Sanch. *in Præcept. Decalogi, lib. 7. cap. 33. num* 28.

Alii dicunt, acquiſita à Religioſo, expulſo jure novo, pertinere ad apoſtolicam Cameram poſt Religioſi obitum. Sic ſtatuit Gregorius XIII in motu proprio, qui incipit: *Officii noſtri*, quod etiam affirmant Rodriquez *tomo 3. qq. regul. quæſt. 30. art.* 26. Azotius *tom. 2. inſtit. moral. lib. 8. cap. 3. quæſt.* 15. Santarellus *de apoſt. cap. 3. num.* 23. Sanchez *loco citato, lib. 7. cap. 33. num.* 9. Bonac. *de clauſ. q. 2. punct. 12. §. 7. num.* 3. ubi notat, hoc intelligendum eſſe modò Religioſus ejectus, extra Religionem obierit: nam, ſi ad primam Religionem redit, bona ipſius pertinent ad illam Religionem, ſicut etiam probabile eſt, ad illam pertinere dominium bonorum, dum Religioſus ejectus vivit, etiamſi in ſeculo degat, ſicut affirmant Molina *loco citato*, & Leſſius *ſimiliter loco citato*.

Si verò ad aliam tranſivit, & in ea profeſſionem emiſit, bona ipſius pertinent ad ſecundam Religionem, ut diximus *ſuprà*, de tranſeuntibus de una ad aliam Religionem *quæſito ult.* nam tranſeunt per profeſſionem cum illo bona ipſius.

Si autem Religio illa ſit incapax pecuniæ, & aliorum bonorum, pertinet ad Summum Pontificem *ex cap. Exit, qui ſeminat. de verb. ſignific. in 6.* & ex conſtitutionibus Martini V. & Pauli III. ut dicunt Rodriq. *tom. 2. qq. regul. q.* 125. Sanchez *loco cit. num.* 21. Santarellus *loco cit. num.* 7. Azor. *loco cit. lib. 12. cap. 16. q.* 9. Rebellus *p. 1. lib. 1. q. 7. ſect. 4. num.* 33. Molina *de iuſtit. loco cit.*

Si loquamur de apoſtatis, & fugitivis, dicendum eſt illorum bona, ſi illi legitimè tranſeant ad aliam Religionem, ſpectare ad ſecundam hanc Religionem, ſi

acquiſita

acquiſita ſint poſt profeſſionem ſecundæ Religionis, cùm fiat ſubditus illius Religionis: ſi vero illegitimè tranſit, ſpectabunt ad priorem Religionem, dummodo illa non acquiſiviſſet contemplatione illius ſecundæ Religionis: ſi verò non tranſeunt ad aliquam Religionem, ſed maneant in ſæculo, & ibi moriantur; ſpectant illius bona de jure antiquo ad Monaſterium, à quo fugam arripuit, vel apoſtatavit; de jure verò novo ad Cameram apoſtolicam per conſtitutionem Greg. XIII. ſupracit. ſive ſint bona ab inteſtato, ſive donatione, ſiva alia ratione. Videantur Navar. *conſ. 17. de ſtatu Monach.* Sanch. *loc. cit. n. 9.* & Bonac. *loc. cit. num. 5.*

Quoad ſecundam partem videtur, quòd Abbas reneatur ſolvere debita apoſtatarum, & fugitivorum: nam, ſi tales apoſtatæ, dum vagantur, aliquid acquirant, non ſibi, ſed Monaſterio acquirunt, ut dicit textus *in c. Abbates* 18. *quæſt. 2.* ibi. *Omnia, quæ acquiſierit, ab Abbatibus auferantur, ſecundùm Regulam Monaſterio profutura.* Ergo, ſi ex bonis acquiſitis per apoſtatas Monaſterium ſentit commodum, etiam & incommodum ſentire debet, *c. Qui ſentit. de regul. jur. in 6.*

2 Dicendum tamen eſt, Monaſterium non teneri ſolvere debita debita apoſtatarum, & fugitivorum. Ratio eſt: quia Monachus in jure quæſito poteſt prodeſſe, ſed non obeſſe Monaſterio: unde Monaſterium non tenetur ad ſolvendum debita, nec ſuccedit in obligationibus paſſivis: quamvis enim ſuccedat in activis, & in juribus utilibus, non tamen conſtituitur ad ſolvendum debita ab ipſis Monachis contracta, cum jus reſiſtat obligationibus ab ipſis initis, non tamen reſiſtit acquiſitioni dominii, quod per ipſos Monaſterio poteſt obvenire. Ita Roderiq. *quæſt. reg. tom. 1. quæſt. 33. art. 11.* Veruntamen dicit ipſe Roderiq. Sicut ille, qui emit rem Eccleſiæ ſine ſolennitate, non poteſt repetere pretium ab Eccleſia, ut eſt text. *in c. Non liceat. 12. q. 2.* & *cap. 1. de depoſ.* niſi pretium ſic converſum in utilitatem Eccleſiæ, ut argumento ejusdem decretalis tenet Sylv. ita etiam non poſſunt creditores petere à Monaſteriis ſibi debita ab apoſtatis ipſorum Monaſteriorum, niſi id, propter quod debitum fuit contractum, converſum ſit in utilitatem ipſorum Monaſteriorum: qui enim ſentit commodum, debet etiam ſentire incommodum.

Reſpondeo ad argumentum in contrarium adductum, quòd Monachus poteſt prodeſſe Monaſterio, non autem obeſſe, ut dicunt Baldus *in l. Servus. C. de pactis,* & Innocentius *in c. Cùm olim. de privilegiis.* Ideò tenebitur Monaſterium ſolvere debita ab illo contracta, nec ſuccedere in obligationibus paſſivis illius quamvis ſuccedat in activis, & in juribus utilibus ſtando in jure, & in rigore. Secus dicendum eſt, ſi loquamur de æquitate, & benignitate. Unde concludendum eſt, quòd in rigore juris, Monaſterium non videtur teneri ſolvere debita fugitivorum, & apoſtatarum & ejectorum, etiamſi aliqua ſecum bona deferant.

Hinc eſt, quòd Navarrus *lib. 3. conſ. de Regul. conſ. 73. num. 3.* agens de quodam apoſtata Ordinis Minorum S. Franciſci, qui in habitu ſæculari aliqua jura acquiſivit, & activas obligationes; & poſteà reverſus eſt ad Religionem; dicit, quòd fuit quæſitum, quid agendum eſſet. Et reſolutum fuit, prædictum apoſtatam nihil ſibi ſingulariter acquiſiviſſe, nec Monaſterio; quia erat Ordinis S. Franciſci: nam, licèt Religioſi aliorum Ordinum, contrahendo utiliter, Monaſterio, & Ordini ſuo acquirant; præfatus tamen apoſtata nihil acquiſivit, ratione ſui Ordinis incapacis bonorum; ſed omnia jura utilia per illum acquiſita, dictum fuit, pertinere ad Sedem apoſtolicam.

3 An autem Sedes apoſtolica, quæ ſuccedit in juribus utilibus, ſuccedat in obligationibus, & debitis apoſtatæ; reſpondet ſupradictus Nav. de rigore juris non ſuccedere, ſed tantùm de æquitate. Ita refert etiam Miranda *in Manuali Prælat. tom. 1. q. 51. art. 8. concl. 1.*

QUÆSITUM VI.

An Abbas poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra Clauſtrum degat, absque eo, quòd incurrat apoſtaſiam; & maximè ut propriis parentibus ſubveniat.

Summarium.

1 *Arguitur pro parte affirmativa.*
2 *Prælatus non poteſt in jure communi diſpenſare.*
3 *Prælatus regularis, juſta exiſtente cauſa, poteſt Regulari ſibi ſubdito licentiam extra Clauſtrum manendi concedere.*
4 *Reſpondetur ad argumenta.*
5 *Cauſa juſta concedendi licentiam Religioſis ad egrediendum, quæ ſit, oſtenditur.*
6 *Prælatus absque juſta cauſa, licentiam egrediendi Religioſis concedens graviter peccat, & licentia ita conceſſa eſt nulla.*
7 *Religioſus an ſit tutus tali licentia absque juſta cauſa utendo. Vide remiſſivè.*
8 *Religioſus profeſſus tenetur ſubvenire parentibus in extrema neceſſitate conſtitutis, petita prius à ſuo Prælato licentia.*
9 *Superior poteſt concedere Religioſo ſubdito licentiam, ut parentibus in gravi neceſſitate conſtitutis ſubveniat extra Clauſtra: & quid ſi Prælatus licentiam denegaret, num. 10.*

Videtur primò, quòd Abbas non poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra clauſtrum degat, absque eo, quòd incurrat apoſtaſiam: nam, ſi neque Romanus Pontifex, qui humanis legibus eſt ſolutus, poteſt diſpenſare in clauſura ſine juſta, & rationabili cauſa, juxta doctrinam D. Thomæ 2. 2. *q. 96. art. 5.* & Cajet. *ibidem,* & tradit optimè Navar. *Comm. 4. de Reg. n. 3.* ergo à fortiori, neque inferior. 1

Secundò, Prælatus regularis non poteſt in jure communi diſpenſare: ſed jure communi prohibitum videtur Religioſo extra Clauſtrum degere, ut colligitur *ex can. Placuit. 16. q. 1.* ubi dicitur: *Placuit communi noſtro Concilio, ut nullus Monachorum pro lucro terreno de d. Monaſterio exire, nefandiſſimo auſu præſumat.* Et infrà: *Sit clauſtro contentus: quia, ſicut piſcis ſine aqua caret vita; ita ſine Monaſterio Monachus.* Idem habetur *in cap. Monachi il a. ead. cauſ. & quæſt.* ergo Monachus nequit, etiam de licentia Prælati, extra Clauſtrum manere, cum Prælatus non poſſit illam concedere ex prædictis. 2

Præterea adeſt conſtitutio Clementis VIII. *in ſuis decretis pro reformatione Regularium,* primò, ut nullus è Conventu egredi audeat. Secundo, ut degentes extra Monaſterium revocentur, nec de cætero, niſi ex graviſſima cauſa, à Sede apoſtolica approbanda hujusmodi facultates concedi poſſint: ergo Monachus nequit, etiam de licentia Prælati, extra Clauſtrum manere: quia Prælatus non poteſt illam concedere ex prædictis. 3

Contrarium tamen dicendum eſt. Nam, juſta exiſtente cauſa, poteſt Prælatus, Papa inferior, concedere facultatem Regulari ſibi ſubdito vivendi extra Monaſterium; nempe, pro urgenti aliqua neceſſitate, vel utilitate Monaſterii. Sed absque juſta cauſa nullus Prælatus poteſt concedere ſuo Religioſo, ut extra Clauſtrum maneat. Et ratio aſſignatur: quia jure communi poteſtas ſupra Religioſum eſt penes Prælatum, *cap. Nullam* 18. *q. 2.* tum, quia de jure communi poteſt quis profiteri aliquam Regulam alicujus Religionis, manens in domo propria de licentia Prælati; & ad ejus nutum, *c. Inſinuante. Qui Clerici, vel voven.*

cujus

cujus antiqui juris determinatio à nullo poſteriore ſub-
lata eſt, ut probat Navar. *in com. 2. de Regul. num.* 16.
Ergo liberum eſt Prælato, hujuſmodi licentiam con-
cedere. Præterea, talis facultatis conceſſio non eſt diſ-
penſatio in aliquo voto; ſed ad ſummum in Regula,
ſuper quam Abbas, & Prælatus habet poteſtatem diſ-
penſandi: ergo poteſt hujuſmodi licentiam concede-
re. Ita docent Innocent. *in cap. Cum...... de re ju-
dic.* quem ſequitur Panormit. *ibid. n.* 29. & teſtatur
communiter receptum Navat. *d. Comment. 2. de Regu-
lar. num.* 40. *verſ. Secundo, quòd juſta de cauſa.* Idem
Navar. *Comment.* 4. *num.* 36. Suar. *de Relig. tom. 4. tra-
ctat.* 8. *lib. 3. cap. 7. num.* 3. Fauſt. *in theſaur. Relig. lib.*
4 *6. quæſt.* 260. Argumenta in contrarium adducta non
obſtant: ea enim procedunt, ut nequeat Prælatus ſu-
per clauſura diſpenſare, abſque quòd juſta, & rationa-
bilis cauſa interveniat. Nec *in d. can. Placuit.* inter-
dictum eſt Prælatis, ne talem licentiam concedere va-
leant; ſed tantùm prohibetur Monachis, ne Clau-
ſtrum nefandiſſimo auſu egredi præſumant. Cùm au-
tem egrediuntur de ſuorum Abbatum, & Prælatorum
licentia, non poteſt dici, quòd egrediantur nefandiſſi-
mo auſu: *in dicto* autem *can. Monachi,* id expreſſè
colligitur: ibi enim additur, *niſi cum Abbatis imperio:*
ergo in eo textu ſupponitur, Abbatem poſſe hanc facul-
tatem concedere. Tunc igitur non licet Regularibus
Prælatis hanc licentiam Religioſis concedere, cùm
juſta cauſa non adeſt: quæ cauſa major eſſe debet,
cùm major eſt licentia: minor autem, cùm minor.
5 Quæ verò uniuſcujuſque egreſſus juſta cauſa fuerit vel
ſit, arbitrio Superioris boni, ac prudentis viri definien-
dum eſt, penſata circumſtantiarum loci, perſonæ, ac
temporis varietate, *arg. cap. De cauſis. extr. de offic. de-
legat.* Navar. *d. Comment. 4. n.* 36. *in fin. verſ. Tertiò,
verùm eſſe.* Suar. *d. cap. 7. n.* 17.

6 Peccat igitur graviter Prælatus abſque juſta cauſa
hanc licentiam concedens: quælibet enim diſpenſatio
in lege, abſque juſta cauſa facta, iniqua eſt ex parte
concedentis, ut tradunt Doctores citati. Præterea li-
centia ita conceſſa nulla eſt: quia diſpenſatio in lege
Superioris ab inferiore ſine juſta cauſa conceſſa non
ſolùm illicita eſt; verùm etiam invalida, ut tradunt
Sanch. *lib. 8. de matrimon. diſp.* 17. *num.* 3. Salas *de le-
gibus, diſp.* 20. *ſect.* 4. *num.* 30. *& ſect.* 6. *num.* 66. Vaſ-
quez 1. 2. *d.* 178. *cap.* 3. *num.* 17. Et alii apud ipſos; &
diximus in materia de poteſtate Abbatum & Prælato-
rum circa diſpenſationem. Ita Navar. *loco citato,* &
7 Suar. *d. cap. 7. num.* 10. Utrùm autem Religioſus ſit
tutus, tali facultate ſine juſta cauſa conceſſa, utendo;
videatur idem Suar. *ibid. n.* 12.

8 Quo verò ad proprios parentes, dicendum eſt, Reli-
gioſum profeſſum habentem proprios parentes in ex-
trema neceſſitate conſtitutos, teneri illis ſubvenire, pe-
tita priùs licentia à ſuo Prælato. Sed in hoc caſu tria
requiruntur: Primò, ut ſit neceſſitas extrema. Secun-
dò, ut priùs dicat Prælato. Tertiò, ut non ſit in ſæcu-
lo alius, qui illis ſubveniat; & habeatur ſpes, quòd pro-
feſſus poſſit illis ſubvenire. Quibus concurrentibus,
ſi Abas neget licentiam, poteſt Profeſſus abſque ſcru-
pulo, imò tenetur exire, abſque eo quòd apoſtaſiam
incurrat. Ita Navat. *in Summa, cap.* 14. *n.* 14. & Por-
tellus *de dub. regul. verbo, Parentes, Fratrum,* ubi ci-
tat D. Thom. pro hac ſententia, & dicit, illam eſſe
communem. Et rationem aſſignat: quia jus naturale
clarè ſtatuens ſubventionem parentum in tali ſtatu,
obligat filium, ut illis ſubveniat; & Prælatum, ut li-
centiam tribuat. Non tamen inferas, quod Abbas,
ſive Prælatus, poſſit dare licentiam, ut ſubditus pro
tali ſubventione habitum dimittat.

9 Imò additur, quòd ſi neceſſitas non ſit extrema, ſed
ſolùm gravis, poterit Abbas licentiam dare ſubdito, ut
ſubveniat parentibus extra clauſtra, ut affirmat idem
Navat. *lib. 3. conſ. tit. de Regul. conſ.* 54. loquendo de
neceſſitate, tam ſubſequente, quam præcedente pro-
feſſionem: diſtinguit tamen idem Navar. *in c. Nul-
lam,* 18. *q.* 2. *num.* 49. Quòd ſi neceſſitas gravis pro-
feſſionem præceſſit, tenetur Prælatus dare licentiam, &
ſubditus exire: ſi verò neceſſitas ſubſequatur, poteſt
Abbas quidem dare licentiam, ſed non tenetur.
Sed Diana *ſuis reſol. moral. tract. 2. de dub. Regul.* 10
reſol. 90. ait, ſi Prælatus neget licentiam ſubdito, ut
extra Clauſtra parentibus ſubveniat, graviter tantùm
indigentibus, non poſſe ſubditum de bonis ſibi in uſum
conceſſis parentibus ſubvenire; & debet ad illa danda
& donanda licentiam procurare; & Prælatus rectè
faciet illam concedendo, juxta terminos ſuæ Regulæ.
Ratio eſt: quia bona illa de jure non ſunt ſubditi, ſed
Religionis: ergo non poteſt illa parentibus erogare
abſque licentia.

QUÆSITUM VII.

***Vtrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint Re-
ligioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles, à
Religione ejicere: & quid, ſi illos injuſtè ex-
pellant.***

SUMMARIUM.

1 *Sententiæ variæ referuntur, & num.* 2.
3 *Religioſi profeſſi contumaces, & incorrigibiles poſſunt
à Religione expelli.*
4 *Carnes putridæ, reſecandæ ſunt, ne ſanas corrum-
pant; & ſcabioſa ovis à caulis repellenda, ne ca-
teras inficiat.*
5 *Regularis nullus profeſſus hodie à Religione ex qua-
libet alia cauſa, niſi ob incorrigibilitatem tantum
expelli poteſt, & num.* 6.
7 *Incorrigibiles ad effectum de quo agitur, quinam
cenſeantur, oſtenditur.*
8 *Religioſos expellendi facultas ad quem ſpectet, oſten-
ditur.*
9 *Superior abſque cauſa expellens Religioſum à Reli-
gione graviter peccat contra juſtitiam, & tenetur
ad reſtitutionem, ut num.* 10.
11 *Religioſus injuſtè ejectus poteſt cogere Monaſterium,
ut ſe iterum recipiat, & petere alimenta futura,
niſi aliter pactus ſit, ut num.* 12.

ALiqui ſenſerunt, Religionem, ac ejus Prælatos 1
nullo pacto poſſe Religioſos, quantumvis incor-
rigibiles, à ſe expellere, ſed eos potiùs incarcerare, ac
aliis pœnis afficere debere: quia *in cap. fin. de Regular.*
Religionum Prælatis præcipitur, apoſtatas, fugitivos,
& ejectos ad Monaſterium revocare, ſi ſalva monaſti-
ca diſciplina id fieri poſſit: ſin minus eos in ſeparata
aliqua Monaſterii loca includere: ergo ſaltem poſt il-
lud jus non licèt Prælatis talis ejectio, ut ait Panormit.
in cap. Cùm ad Monaſterium, num. 13. *in fin. de ſtat.
Monach.* dicens textum *dicti cap. Cùm ad Monaſte-
rium,* diſponentem, Monachum proprietarium ejici
debere, correctum fuiſſe *per d. cap. fin. de Regular.*
quod poſterius eſt, ac providet circa ejectos, & fugiti-
vos, ut ſaltem caſu, quo licita eſt expulſio, deputentur
tales in ergaſtulo, inter ſepta Monaſterii, ne detur oc-
caſio vagandi. Ita præter Panormit. ſentiunt Cardin.
in Clem. 1. §. *Quia vero, n.* 5. *quæſt.* 2. *de ſtat. Monach.*
Joannes Andreas *in cap. Cùm in Eccleſiis, num.* 9. &
ibi Immol. *n.* 8. *de majorit. & obedient.* Angel. *verb.
Abbas, num.* 18. Graſſius *deciſ. aur. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 5.
num. 145. & alii apud Sanch. *in Decalog. lib.* 6. *cap.*
9. *num.* 2.

Quidam limitant, ut Religioſus, quantumcunque 2
incorrigibilis, expelli non poſſit, ſi permanere vult, at-
que ideo, niſi conſentiat. Ita Sylveſter citans D.
Thom. *verbo, Religio,* 6. §. 17. Armilla *eodem verbo,
num. ult.* quia cum per omiſſionem profeſſionis cenſea-
tur quodammodo celebratus contractus reciprocus inter
Religio-

Religioſum, & Religionem, *cap. Ad apoſtolicam. de regular.* ſicut Religioſus ob nullam cauſam poteſt invita Religione ipſam deſerere: ergo è contrario, neque Religio poteſt ipſum Religioſum invitum ejicere: quia contractus debet eſſe ex utraque parte æqualis.

3 Nihilominùs his non obſtantibus, certiſſimum eſt, poſſe licitè Religioſum profeſſum contumacem, & incorrigibilem expelli, quoniam, ſecundum Apoſtolum *1. Cor. 5.* malum auferri debet ne modicum fermentum totam maſſam corrumpat. Idcircò Religioſus, ſi corrigi, & emendari renuerit, uti contumax, & incorrigibilis meritò à Religione repelli debet. Probatur primò *ex d. c. Cùm ad Monaſterium de ſtat. Monach.* ubi de Monacho proprietario contumaci ſic decernitur: *De Monaſterio expellatur, nec recipiatur ulteriùs, niſi pœniteat ſecundum monaſticam diſciplinam.* Idem clarè probatur *ex cap. ult. ejuſdem tit.* ubi dicitur: *Ovem morbidam ejiciant ab ovili, ne inficiat ſanas oves.* Et *in cap. Relatum. ne Cleric. vel Monach.* ibi. *Vel ſi reſtiterint auſo temerario, eis ejectis* &c. & *cap. Cum in Eccleſiis. de major. & obed.* ibi: *Alioquin de Fratrum conſortio penitus excludatis.* Præterea, idem probatur ex Regulis, & communibus Religionum conſuetudinibus. Nam D. Baſilius *in Reg. 28. ex fuſiùs diſputatis,* de inobediente poſt plures admonitiones contumaci ait: *Ut membrum vitiatum, inutileque, Medicorum more, præcidere convenit.* D. Auguſt. *in Regula, cap. 20.* cùm dixiſſet, contumacem graviori pœna puniendum eſſe, ſubdit: *Quam ſi ferre recuſaverit, etiamſi ipſe non abſceſſerit, de veſtra ſocietate projiciatur: non enim hoc ſit crudeliter, ſed miſericorditer, ne contagione peſtifera plurimos perdat.* Idem ſtatutum eſt à D. Patre noſtro Benedicto, *cap. 28. Reg.* ubi loquens de his, qui ſæpiùs correpti non ſe emendaverint, *in fine,* ſic ait: *Quod ſi nec iſto modo ſanatus fuerit, tunc jam utatur Abbas ferro abſciſionis, ut ait Apoſtolus: Auferte malum ex vobis. Et iterum: Infidelis, ſi diſcedit, diſcedat, ne una ovis morbida totum gregem contaminet.* Idem ſtatutum eſt à D. Franciſco *in ſua Regul. cap. 13.* Extant etiam nonnulla Pontificum indulta in Religionibus concedentia, quæ refert Cordub. *in Regula D. Franciſci, cap. 2. quæſt. 21. punct. 1.*

4 Præterea id probatur ratione; quia reſecandæ ſunt carnes putridæ, ne ſanas corrumpant; & ſcabioſa ovis à caulis, repellenda, ne cæteras inficiat, *can. Reſecandæ, & c. Ecce, 24. q. 3. & can. Sed illud. 45. diſt.* tum etiam, quia vulnera, quibus remedium applicari non poteſt, abſcindi poſſunt, *can. Quia 81. diſt.* tum etiam, quia omnis Reſpublica habet poteſtatem abjiciendi, qui eam conturbat. *l. Congruit, ff. de offic. Præſid.* ſic etiam religioſa Communitas. Atque ita tenent D. Thom. *quodlib. 12. art. ult.* D. Bonavent. *in Reg. D. Franciſci, q. 14.* Sylveſt. *verb. Religio, 6. q. ult. & verb. Abbas, q. 3. n. 6 verſ. 2.* Navar. *comment. 2. de Regular. n. 33. verſ. 2. & lib. 33. conſil. iis de Regular. in 1. edit. conſ. 50 num. 1. & in 2. conſil. 87. n. 1.* Azor. *inſtit. mor. p. 1. lib. 12. c. 16. q. 2.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. c. 41. dub. 114. n. 106.* Roderiq. *tom. 1. q. 30. art. 13.* & alii, quos magno numero in hanc ſententiam congeſſer Sanch. *in Decalog. lib. 6. c. 9. n. 3.* quibus addo Suar. *de relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 4. n. 2. & ſequen.* Anton. Ricciul. *in tract. de jure perſonarum extra gremium,* &c. *lib. 8. c. 10. à n. 6.* Anton. Perez *in Reg. D. Bened. c. 28. n. 13. & ſeq.* Sanctarell. *de apoſtaſ.*
5 *c. 4. dub. 1.* Barboſ. *in cap. Ne Religioſi, n. 5. de Regular.* Bonacin. *de clauſur. q. 2. punct. 12. §. 1. num. 4. & ſeq.* qui omnes hanc communem, & certiſſimam ſententiam teſtantur ex communi cujuſcunque Religionis conſuetudine receptam, & ad eam probandam plura adducunt. Quod tandem expreſsè probatur ex Decretis Sacræ Congregationis Concilii S. D. N. Urbani Papæ VIII. juſſu editis de Regularibus apoſtatis, & ejectis, in quibus ad hæc ita decernitur: *Ad hæc, ut in poſterum è Religionibus nullus legitimè profeſſus ejici poſſit, niſi ſit verè incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minimè cenſeatur, niſi non ſolùm concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex juris communis diſpoſitione requiruntur, ſublatis hac in parte ſtatutis, & Conſtitutionibus cujuſque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede apoſtolica approbatis, & confirmatis; verùm etiam unius anni ſpatio in jejunio, & pœnitentia probetur in carceribus; proindeque unaquaque Religio privatos habeat carceres, in qualibet ſaltem provincia. Elapſo autem anno, ſi nihilominus non reſipuerit, ſed animo indurato in ſua pervicacia perſeveraverit, ne contagione peſtifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre ejici tandem poſſit, ſed ab ipſomet Generali tantùm de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex gravioribus Religionis eligendis in ſingulis Capitulis vel Congregationibus generalibus, tumque non niſi inſtructo ſecundùm eorum ſtylum, & Conſtitutiones proceſſu, & plenè probatis cauſis expulſionis ad ſacrorum Canonum præſcriptum. Interea tamen, uſque ad primum generale Capitulum, ſeu Congregationem proximè celebrandam, ſi quempiam ex juſtis, & neceſſariis cauſis expellere oportebit, ejecto fieri poſſit à Generali, cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, ut ſuprà, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menſes à præſentis Decreti publicatione; ſervata tamen in reliquis forma ſuperius præſcripta: ſic verò ejecti, quamdiu non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque ordinarii loci juriſdictioni, & obedientiæ ſubſint, proindeque Generalis illicò expulſionis ſententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Cæterùm, Sacra Congregatio Religionum Superiores ſeriò admonet, ac per Jeſu Chriſti viſcera obteſtatur, ut memores paternæ charitatis, & manſuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquant, ut lucrentur animas Fratrum ſuorum ferè in profundum malorum delapſas, antequam graviſſimum, atque extremum expulſionis remedium experiantur. Idque eò magis, quòd ſubditorum ſanguinem, qui ex malo negligentium, & ſui officii immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noſter Jeſus Chriſtus in ſupremo Dei Judicio de eorum Prælatorum manibus ſit requiſiturus.*

Ex quo Decreto colligitur primò, Prælatos regula- 6
res nullum Religioſum profeſſum à Religione, ex qualibet alia cauſa, niſi tantùm ob incorrigibilitatem expellere poſſe, privilegiis, ſtatutis, vel conſuetudinibus quibuſcunque contrariis non obſtantibus, quæ in eodem Decreto revocantur. Unde, niſi denuò confirmentur, ſervanda erit ejus Decreti diſpoſitio.

Colligitur ſecundò, quinam cenſeantur incorrigi-
biles ad effectum, ut à Religione ejici poſſint: ibi enim 7
decernitur, eos, ut tales cenſendos eſſe, qui non tantùm ter Religionem deſerunt poſt emiſſam profeſſionem, ut habetur in Regula D. Patris Benedicti *d. cap. 28.* vel, qui ter convicti, & puniti, de crimine non emendantur, ut ſtatutum eſt in Ordine Minorum; & refert Roderiq. *tom. 1. quæſt. 30. art. 4.* vel qui ſæpiùs correcti emendari contempſerint, ut habetur in conſtit. Ordinis Prædicatorum, *lib. 1. c. 19.* vel, qui in eiſdem, aut æqualibus, vel gravioribus criminibus perſiſtunt, nec ulla ſpes de illorum reſipiſcentia, & emendatione ſupereſt, ut docent Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 21. num. 37.* Sanchez *d. cap. 9. num. 4.* Graſſ. *part. 1. lib. 1. cap. 24. num. 19.* Sanctarell. *de apoſt. cap. 4. dub. 1. num. 9.* Bonacina *de clauſ. quæſt. 2. punct. 12. §. 1. num. 6.* ſed eos cenſeri incorrigibiles, & inde à Religione expellendos, qui uno anno in carceribus jejunio, & pœnitentia probati, poſt hujuſmodi probationem non reſipuerint; ſed adhuc animo indurato in depravatis, ac corruptis moribus permanere voluerint. Colligitur tertiò, quinam ſit Superior, ad quem ſpectet facultas hujuſmodi Religioſos expellendi: eam enim ad ſolum

Gene-

Generalem de conſilio, & aſſenſu ſex Patrum ex gravioribus Religionis ſpectare dignoſcitur, ut notat Bonac. *d.* §. 1. *ad finem.*

9 Colligitur quartò, Superiorem abſque cauſa ſubditum expellentem graviter peccare, cùm faciat contra juſtitiam, & jus illius Religioſi in re gravi. Ita Bonacina *loco citato, punct.* 12. §. 1. *num.* 1.

10 Colligitur quinto, cum eodem Bonacina *loc. cit.* illum Superiorem teneri ad reſtitutionem damni, quod patitur Religioſus ille ejectus: nam ex violatione juſtitiæ cum damno alterius conſurgit obligatio reſtituendi.

11 Hinc eſt, quòd Religioſus injuſtè ejectus poteſt Monaſterium cogere, ut ſe iterum ad Religionem admittat. Similiter poteſt Monaſterium compellere, ut ipſum alat, & expenſas ad litem neceſſarias referat. Ratio eſt: quia jus habet, ut à Monaſterio alatur, & obtineat ea, quæ ad ſui ſuſtentationem ſunt neceſſaria: quod verum eſt, etiamſi diſputetur, an ſit Monachus; quia non debet alimentis privari, cum axiſtat in poſſeſſione illorum ante Judicis ſententiam, ut docent Surdus *de alimentis, tit.* 1. *quæſt.* 121. *num.* 2. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 35. *num.* 21. Sanch. *in præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 7. Sanctarell. *de apoſt. cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 19. Mol. *tom.* 1. *de juſt. diſp.* 140. *verſ. Quando Religioſus.* Velaſchius *tom.* 1. *conſ.* 7. *num.* 3.

12 Si quæras, an poſſit petere non ſolùm alimenta futura, verùm etiam præterita. Reſpondeo, poſſe petere futura, non autem præterita, niſi fortè debitum contraxerit ad ſe alendum. Ratio eſt: quia obligatio, qua Monaſterium alere tenetur Religioſum, eſt ſubſidiaria; quæ ceſſat ceſſante cauſa præſtandi ſubſidii. Ita Bonac. *loco cit. num.* 2. ubi hoc ipſum multis rationibus probat.

QUÆSITUM VIII.

De obligationibus ejectorum à Religione.

SUMMARIUM.

1 *Ejecti à Religione tenentur ſe corrigere, ut ad Religionem iterum admittantur.*

2 *Fidem in profeſſione datam Religioſi obſervare tenentur.*

3 *Ejecti compelli poſſunt, ut ad Religionem revertantur.*

4 *Ejecti non ſunt tuti in conſcientia, donec ad Monaſterium redeant.*

5 *Ejecti an teneantur vota ſua Religionis ſervare: & num.* 8.

6 *Paupertatis votum an teneantur ejecti obſervare.*

7 *Ejecti quidquid acquirunt, Monaſterio acquirunt.*

8 *Ejecti an teneantur ad obſervantiam, & ad onera Religionis, à quibus expulſi fuerunt: & num.* 15.

9 *Ejecti an teneantur obedire Epiſcopo loci, & Summo Pontifici.*

10 *Ejecti an teneantur deferre habitum Religionis, à qua fuerant ejecti.*

11 *Ejecti à religione ſuſpenſi ſunt ab exercitio Ordinum.*

12 *Prælati Religionum an teneantur ejectos jam emendatos ad Religionem recipere.*

13 *Ejecti non tenentur ad aliam Religionem tranſire, quando ad priſtinam redeuntes de eorum correctione deſperatur.*

14 *Religioſus, cujus deſtructa eſt Religio, non tenetur ad aliam tranſire.*

1 Dicendum primò, Religioſos ejectos teneri ſe corrigere, ita ut in Religione iterum admittantur. Ita affirmant Graff. *in deciſ. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *numer.* 17. Molina *de juſtit. tom.* 1. *tract.* 2. *diſput.* 140. Conradus *de reſponſ. part.* 1. *q.* 285. Federicus de Sen. *conſ.* 134. Miranda *in Manual. Prælat. quæſt.* 52. *art.* 3. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 3. Philarch. *tom.* 1. *part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 21. Bonacina *de clauſ. q.* 2. *punct.* 12 *num.* 1. qui citat pro hac ſententia Sayrum, Leſſium, Reginaldum, & alios. Ratio eſt: quia fidem in profeſſione datam obſervare tenetur: hæc autem fuit, religioſam vitam ducendi. 2 Item, quamdiu depravatos ſuos mores non corrigit, per ipſum ſtat, ne votum perſeverantiæ in Religione adimpleat; & aliàs commodum ex ſuo delicto ſentire non debet.

Et poſſunt propter rationem allatam cogi redire ad Religionem, cùm per illos ſtet, ut ad Religionem non revertantur. 3 Ita docent Zerola *in praxi Epiſc.* 2. *part. verbo, Regularis, num.* 65. Corduba *in Regul. D. Franciſci, cap.* 2. *q.* 21. *punct.* 3. Sotus *lib.* 7. *de juſt. quæſt.* 2. *art.* 5. *in ſolut. ad* 3. Graff. 1. *part. deciſ. lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 147. Angles *in flor.* 2. *part. tract. de voto, q. unic. art.* 2. *diff.* 8. Conradus *in ſuis reſol. p.* 1. *q.* 285. Sayrus *in clavi reg. lib.* 10. *cap.* 9. *num.* 25. Aragon. 2. 2. *quæſt.* 88. *art.* 3.

Unde ſequitur, prædictos Religioſos ejectos non eſſe tutos in conſcientia, donec ad Monaſterium redeant. 4

Dicendum ſecundò, ejectos teneri vota ſuæ Religionis ſervare. 5 Ratio eſt: quia adhuc ſunt Religioſi: unde, ſi revertantur, non tenentur iterum profeſſionem emittere: tum, quia obligatio voti eſt perſonalis, & ſequitur perſonam, ubicunque exiſtat. Ita affirmant Rodriq. *tom.* 1. *qq. q.* 30. *art.* 29. Sanctarell. *de apoſtat. c.* 6. *dub.* 1. *n.* 2. Sanch. *in præcepta Decalog. lib.* 6. *cap.* 9. *num.* 33. Bonac. *de clauſ. quæſt.* 2. *punct.* 12. § 3. *n.* 1. ubi ait, quòd neque Papa diſpenſat in tali obligat... votorum ſubſtantialium, niſi gravi exiſtente cauſa: imò tanta eſt obligatio ſupradicta, ut etiam ejecti teneantur ad obſervantiam votorum, quamvis denegata fuiſſet illis facultas redeundi.

Difficultas tantùm eſt de voto paupertatis: nam 6 Sotus *lib.* 7. *de juſt. quæſt.* 1. *art.* 1. affirmat, ejectos manere liberos ab hoc voto: quia Monaſterium eis alimenta non præbet. Et Bonac. *loco cit. num.* 1. *verſ. Hinc ſequitur,* ait: *Verumtamen eſt, non teneri ad paupertatem, & obedientiam, eo pacto, quo in Religione tenebantur: cùm enim Superior illos ejiciat, nec velit iis neceſſaria ad victum miniſtrare, cenſetur facultatem illis dare, ut ſibi meliori, quo poſſunt modo conſulant.*

Sed quod pertinet ad votum paupertatis, videtur dicendum, ejectos ad illud votum teneri; & quicquid acquirunt, Monaſterio acquirere, ut dicit Molina *de juſtitia, tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 240. & Joan. Salas *tract. de ludo, dub.* 21. *n.* 5. Sanctarell. *d. tract. apoſt. cap.* 6. *dub.* 2. *n.* 11. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 15. *n.* 113. Diana *reſol. moral. tract.* 2. *de dub. regul. reſol.* 60. ubi *in fine* addit, quòd poſt hæc ſcripta invenit Suar. *in Enchirid. caſuum conſcient. lib.* 3. §. *de voto obedientiæ,* abſolutè docentem, profeſſum ejectum non teneri ad vota paupertatis, & obedientiæ; nec ad officium divinum, ſi non eſt in ſacris, nec ad jejunia aliave annexa Religioni. Idem affirmant Villalobos *in Summ. tom.* 2. *tract.* 35. *diff.* 39. *num.* 10. In quam ſententiam videtur etiam inclinare Rodriquez *tom.* 1. *quæſt.* 30. *art.* 24. 7

Dicendum tertiò, Religioſos ejectos, qui antea in Religione aliquod votum emiſerunt ultra tria ſubſtantialia, teneri ad illorum obſervantiam, etiam poſtquam expulſi fuerunt à Religione. 8 Ita Bonacina *loco citato, num.* 4. Ratio eſt eadem cum illa de obſervantia trium votorum ſubſtantialium. Contrariam tamen ſententiam putat probabilem idem Bonacina *loc. cit.* quam docuerunt ante illum Vega *in Sum. p. cap.* 86. *caſ.* 16. & Sanchea *loco cit. num.* 56.

Si dicas, quòd Religioſus ejectus per ſententiam expulſionis deſinit eſſe Religionis membrum, ac per

conſequens non teneri ad onera, ad quæ tenentur membra Religionis. Reſpondeo, Religioſum illum non liberari abſolutè ab oneribus Religionis, cùm adhuc remaneat Religioſus.

Similiter, ſi dicas: Monaſterium per ſententiam expulſionis ceſſit juri, quòd in Religioſum habebat: ergo Religioſus ille ejectus factus eſt juris ſui, & conſequenter eximitur à voto obedientiæ. Reſpondeo, Monaſterium non ceſſiſſe omnino juri ſuo; ſed ſolùm ſe exemiſſe ab onere ejectum alendi.

Dicendum quartò: Religioſus ejectus non tenetur ex vi voti obedire Epiſcopo: ratione enim voti tenetur
9 ad id, quod in profeſſione promiſit. Ita affirmant Rodriquez *loco ſuprà citato*, Sanctarellus *ſimiliter cit.* Bonacina *loco cit.* §. 5. *n.* 1. ubi citat alios Doctores. Sanchez *in præcepta Decal. lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 28. quicquid dicant Navar. *conſ.* 72. *& ſeqq. de Regul.* & Zeroſa *in prax. Epiſcop. part.* 2. *verbo, Regulares, verſ.* 20.

Tenebitur tamen obedire Epiſcopo tanquam ſubditus ſuæ juriſdictioni: quia Epiſcopus generalem habet juriſdictionem in eos, qui in ſua diœceſi habitant, niſi ſint aliquo privilegio exempti: quo privilegio caret ejectus. Ita docent Rodriq. *qq.* 1. *regul. t.* 1. *q.* 30. *art.* 25. Azot. *tom* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 16. *q.* 11. Suntarellus *de apoſt. cap.* 6. *dub.* 1. *num.* 3. Sanchez *loco cit. n.* 19. Bonac. *loc. cit.* §. 5. *n.* 1. ubi alios Doctores cumulat, & ſequitur.

Probabile tamen eſt, ex vi voti teneri obedire Summo Pontifici, cùm ipſe Summus Pontifex ſit primus, & præcipuus Prælatus Religioſorum.

Dicendum quintò, religioſum ejectum ſi privatus fuit ſuo habitu, non teneri illum deferre: ſi verò non
10 fuerit privatus, teneri illum deferre. Ita affirmant Rodriq. *loco cit. q.* 30. *art.* 27. & *t.* 2. *q.* 23. *art.* 6. Azot. *loc. cit.* Sanch. *loco cit. n.* 55. ubi rationem aſſignat, tam de non ferendo habitu, quàm illum ferendo: de non ferendo; quia ſpoliatur per juſtam ſententiam, & ideo eo uti nequit: de illo ferendo; quia Epiſcopus, etiam exemptus à Religione; tamen habitum illius induit, & portat.

Dicendum ſextò: Ejectus à Religione ſuſpenſus eſt ab exercitio Ordinum. Ita decrevit S. Congregatio
11 Cardinalium ex authoritate Urbani VIII. die 21. Septembr. 1624. ut diximus *ſuprà, in ejus decreto*, per illa verba, *Item & ejecti extra Religionem degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum.* Hoc autem non militat in Novitiis: quia ſacra Congregatio loquitur de Religioſis ejectis; Novitii autem non ſunt Religioſi. Nomine autem Ordinum intelliguntur, tam majores, quàm minores, cùm ſacra Congregatio abſolutè de Ordinibus loquatur; ideò ejectus celebrando incideret in irregularitatem, ſicut etiamſi functiones ſacrorum Ordinum exerceret: quia violat cenſuram per hujuſmodi exercitium. Eadem ratione ejectus à Religione non poteſt beneficium recipere, cui annexus ſit Ordo, ſeu functio Ordinis; nec etiam poteſt ad Ordines ſuperiores aſcendere: quia illi videtur vetita ſuſceptio Ordinum, ſimul cum functione eorum, maximè cùm non habeat titulum, ad quem promoveatur. Quibus poſitis

Dicendum ſeptimo, Prælatos regulares in nulla poſitos eſſe obligatione, ejectos jam emendatos, & petentes Religionem ingredi iterum recipiendi. Ita San-
12 tarellus *tract. de apoſt. cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 18. ubi citat S. Bonaventuram pro ſua ſententia, quam etiam ſequitur Sanchez *in Sum. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 32. ubi citat Azorium, & Rodriq. idem affirmat Diana *in reſol. moral. tract.* 2. *de dub. regul. reſol.* 116. Et ratio eſt: quia ex juſta ſententia Religioſus ejectus jam condemnatus eſt, ut vivat extra Religionem, & ſic Religio cogi non poteſt ad eum recipiendum, quicquid dicant Corduba *in Regulam S. Franciſci, cap.* 2. *q.* 74. *punct.* 2. & Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 15. *n.* 112. ubi ait, quod ſi Religio habet jus revocandi Religioſum ejectum, debet Religioſus ille habere jus compellendi Religionem ad ſe emendatum recipiendum: hæc enim ratio non ambulat pari paſſu: nam, cùm Religio ſit innocens, mirum non eſt, ſi gaudeat potiori jure, quam ille Religioſus, qui ſuis delictis læſit Religionem.

Dicendum octavò, non teneri ejectos ad aliam Re- 13
ligionem tranſire, quando ad priſtinam redeuntes de eorum correctione deſperatur, ut dicunt Navarrus *com.* 2. *de Regul. n.* 36. Molina *tom.* 1. *de juſt. diſp.* 140. §. *Quoad votum.* Leſſius *de juſt. & jur. l.* 2. *c.* 41. *dub.* 15. *n.* 111. Rodriq. *qq. reg. tom.* 1. *q.* 30. *art.* 20. Sotus *lib.* 7. *de juſt. q.* 2. *art.* 1. *ad* 3. Pluliarchus *de off. Sacerd. c.* 1. *part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 71. & hi ultimi duo Authores affirmant, prædictos ejectos, dum correcti etiam repellantur, tutos manere in ſæculo. Idem videtur dicendum de Religio-
ſo, cujus deſtructa eſt omninò Religio: ille enim non 14
tenetur ad aliam, ſicut ſupradicti ejecti non tenentur emittere profeſſionem in genere, nec Epiſcopus tenetur ſimiliter eis deputare habitum regularem, ut ſervent vota. Ita Sanchez *lib.* 6. *in præcept. Decal. cap.* 9. *n.* 34. ubi ait, quòd profeſſus minimè vovet Religionem in genere; ſed hanc: ergo vel ad hanc, vel ad nullam tenetur, etiamſi generatim in ea profeſſione cenſeretur Religio promiſſa: at etiam manens in ſæculo Religioſus eſt, & tribus votis obſtrictus, quamvis juſta ſententia damnatus vivat extra Clauſtra. Ita Sanchez cum ſupracitatis Doctoribus: & *num.* 36. putat, poſſe hunc ejectum ad aliam Religionem, ſive æqualem, ſive laxiorem ſine ulla licentia tranſire: quòd etiam manifeſtè docent S. Antonius 3. *p. tit.* 16. *cap.* 4. *in fine* Navar. *lib.* 3. *conſ. de Regul. conſ.* 51. Paſſarellus *in privil. Minim. c.* 39. *in fin.* Rodriq. *qq. regul. t.* 1. *q.* 30. *art.* 7. Ideò non poſſunt Prælati ex his quæ diximus, compellere prædictos ejectos, ut ad aliam Religionem tranſeant. Ita Navarrus *com.* 4. *de Regul. n.* 71. Rodriq. *t.* 1. *qq. regul. q.* 30. *art.* 22 Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 15. *num.* 114. Vega *tom.* 2. *Summ. cap.* 38. *caſu.* 13. Ratio eſt: quia, ſicut Judex non poteſt extra territorium ſuæ juriſdictionis aliquid jubere *ex l. fin. ff. de juriſd. omn. jud.* & *cap.* 2. *de conſt. in* 6. ergo nec etiam Superior, qui per ſententiam aliquem ejecerit, poterit illum ad aliam Religionem ingrediendam cogere.

Dicendum nonò, ejectum non teneri ad obſervan-
tias regulares, & ad reliqua præcepta Religionis extra 15
vota emiſſa. Ratio eſt: quia omnia comitantur regularem vitam; & ratione ſolius Religionis à qua ejectus eſt, tenebatur ad illa: tum, quia Religioſus per ſe & immediatè ſolùm vovet tria eſſentialia vota; reliquas verò mediatè, ſuppoſito, quòd perſeveraret in eadem Religione. Ita affirmant Leſſius *loco cit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 15. Aragon. 2. 2. *q.* 55. *art.* 3. Sotus *de juſtit. lib.* 7. *q.* 2. *art.* 1. Emmanuël Sà *verb. Religio, n.* 40. Philiarchus *t.* 1. *part.* 2. *l.* 3. *c.* 21. Conradus *in ſuis reſponſ.* 1. *part. q.* 285. Sayrus *in theſ. caſ. t.* 2. *l.* 19. *n.* 28. Sanch. *loco cit. n.* 53. Bartholomæus à Fauſto *lib.* 6. *theſ. Relig. q.* 213. ubi refellit opinionem Rodriq. *tom.* 1. *qq. regul. q.* 30. *art.* 19. dicentis, intelligendum eſſe de obſervantiis, ad quas non tenetur Religioſus ſub mortali. Et ſic dicebat ille, Fratres Minores expulſos non liberari à jejuniis ſuæ Regulæ.

QUÆSITUM IX.

De pœnis contra apoſtatas, & fugitivos, illorumque fautores illatis.

SUMMARIUM.

1 *Alimentis, & jure alimentorum privantur apoſtatæ, & fugitivi in eorum pœnam.*

2 *Poſe*

2 *Privilegiis Religionum privantur apoſtata, & fugitivi.*

3 *Apoſtata, & fugitivi poſſunt capi à ſuo Superiore, etiam extra territorium.*

4 *Apoſtata non poſſunt eligi in Abbates, & Prælates Religionis.*

5 *Apoſtata an ſint excommunicati.*

6 *Apoſtata repelluntur à ſuſceptione Ordinum, & ab illorum exercitio.*

7 *Apoſtata in carcerem detrudendi ſunt.*

8 *Apoſtatarum receptatores, ſi ab Ordinario admoniti illos non dimittunt, excommunicationis pœna puniuntur.*

9 *Excommunicationis ſupradictæ materia qualis ſit.*

10 *Excommunicatio, quam incurrunt receptatores apoſtatarum, an ſit reſervata.*

11 *Apoſtatas Fratrum Prædicatorum detinentes, an excommunicatione ligentur.*

1 PRima pœna apoſtatarum, & fugitivorum eſt, ut priventur alimentis, & alimentorum jure. Ratio eſt: quia Monaſterium tenetur alere Religioſum, qui eidem inſervit: quæ ratio ceſſat in apoſtata, & fugitivo: ergo etiam ceſſabit obligatio. Antecedens fundatur in illo axiomate: *Qui Altari ſervit, de Altari vivat.* Ita etiam affirmant Sanchez *lib. 6. in præcept. Decal. cap. 6. num. 21.* Surdus *de alimentis, tit. 8. privil. 97. num. 6. & quæſt. 27. num. 22.* Sanctarel. *de apoſtaſ. cap. 3. dub. 2. num. 22.* Pinellus *cap. 1. part. 2. n. 54. C. de bon. matern.* ubi optimam rationem aſſignat de alimento filiorum, dicens, quòd pater non tenetur alere filium ſua culpa à patris conſortio recedentem. Et gloſſ. *cap. Significaſti, verb. Matrimonium, de divortiis,* dicit, quòd uxor culpa ſua à viro divertens expenſas interim factas repetere non poteſt. Sed hoc intellige de apoſtatis, & fugitivis, quamdiu in fuga fuerint: nam, ſi caperentur, & in Monaſterio detinerentur; tunc teneretur Monaſterium ad alimenta, ne fame pereant; & ad expenſas, quia ex tunc utiliter ejus negotium geritur; fitque id, quod Monaſterium efficere tenebatur.

2 Secunda pœna eſt, quòd Religioſus apoſtata privatur privilegiis Religionis, ſi habitum dimittat, prætendens irritam eſſe profeſſionem. Ratio eſt: quia non eſt congruum, ut privilegiis gaudeat Religionis, quam abhorret: quod etiam fuit diffinitivum in Concil. Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 19. de Regul.* ubi eſt advertendum, non induci privationem privilegiorum ipſo facto; ſed requiri ſententiam Judicis, ut benè notat Sanchez *loco citato, cap. 8. num. 33.* quæ quidem pœna non incurritur ab omnibus apoſtatis, ſed tantùm ab illis, qui jam habitum dimiſerint, prætendentes invalidam eſſe profeſſionem, ut colligitur ex verbis ipſius Concilii *loco cit.* quod etiam docet Bonacina *de clauſ. quæſt. 2. punct. 12. §. 3. num. 2.* Videatur Mandoſius *de privilegiis ad inſtar, gloſſ. 3. num. 10* & Sanchez *loco cit. num. 34.*

3 Tertia pœna eſt, quòd apoſtata, & fugitivus poteſt capi à ſuo Superiore, etiam extra ſuum territorium, & Monaſterium. Ratio eſt: quia poſſeſſor alicujus rei, ubicunque illam invenerit, eam capere, & vindicare poteſt. *l. Quis, §. differenti, ff. de acquir. poſſeſſ.* & fugitivus, & apoſtata ſunt ſub poteſtate Superiorum regularium: ergo illos capere poterit, ubicunque eos invenerit. Ita affirmant Rodriq. *tom. 1. qq. regul. q. 30. art. 6.* Navar. *comm. 30. de regul. n. 50.* Sanctarell. *de apoſtaſ. cap. 3. dub. 2. num. 12.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 6. cap. 8. num. 33.* Imò ſunt aliquæ Religiones, ut Carmelitana, & Societatis Jeſu, & privilegiis potiuntur, ut apoſtatas capere poſſint, etiam in Curia Romana.

4 Quarta pœna: Apoſtatæ non poſſunt eligi in Abbates, & Prælatos Religionis, etiamſi ad Religionem redierint, & ad meliorem vitam ſe receperint. Ita Archidiac. *cap. 2. num. 1. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* S. Antonin. *3. part. tit. 24. cap. 53.* Sylveſter *verbo, Excommunicatio, 9. caſ. 42. num. 52.* licet contraria, ſententia etiam probabilis ſit, poſſe apoſtatas, poſt emendationem ſuæ vitæ, eligi in Superiores, nullo alio obſtante impedimento, neque decreto particulari illius Religionis. Ratio eſt: quia in jure non invenitur expreſſa hujusmodi ſupradicta pœna. Nec obſtat *cap. Per tuas, de voto,* quia ibi non eſt ſermo de apoſtatis. Et hanc ſecundum opinionem tenent Sanchez *loco citato, num. 32.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 17. quæſt. ultim.* Sanctarellus *de apoſt. cap. 3. dub. 2. numer. 21.*

Si verò loquamur de cenſuris, dicendum eſt, apoſtatas jure communi non incurrere excommunicationem propter apoſtaſiam præcisè: quia per *cap. 2. Ne Clerici, vel Monachi, in 6.* profeſſi tantum dimittentes temerè habitum ſuæ Religionis, excommunicantur. 5
Et talis eſt excommunicatio, quam exiſtimant aliqui Doctores latam fuiſſe contra apoſtatas. Ideò dixi, de jure communi: tum, quia poteſt aliquis eſſe apoſtata, & non dimittere habitum ſuæ Religionis, ut diximus: tum etiam, quia in jure canonico non reperitur aliqua excommunicatio lata contra apoſtatas, ut docent Hoſtienſis *in Summ. tit. de apoſtat. num. 4.* & Gloſſ. *in cap. 4. verbo, Apoſtatæ, de tempor. ordin. in 6.* Franciſcus de Platea *tract. de excommun. §. 2. num. 2.* D. Antonius *3. part. tit. 24. cap. 53. in fine.* Suarez *5. tom. in 3. part. diſp. 31. ſect. 6. n. 2.* Aragon. *2. 2. q. 12. art. 1. in dub. de apoſtaſ. à Relig.* Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 15. num. 109.* Rodriq. *tom. 1. Summ. cap. 41. num. 1.* Angelus *verbo, Apoſtaſia, num. 6.* Tabiena *eod. verbo, q. 12. num. 15.* Sylveſter *ſimiliter num. 8. q. 12.* Bannes *2. 2. q. 12. art. 1. dub. 1. concl. 2.* Sanctarell. *de apoſt. cap. 3. dub. 2.* Bonac. *de clauſ. quæſt. 2. punct. 11. §. 4. num. 1.*

Dixi, *de jure communi:* quia apoſtatæ in quibusdam Religionibus ex peculiari privilegio excommunicantur, ut patet in Venerabili Societate Jeſu, ubi habetur privilegium Gregorii XIII. quod incipit: *Aſcendente Domino:* ubi Religioſi illius Societatis deficientes à Religione excommunicantur ipſo facto; nec poſſunt abſolvi, niſi à Summo Pontifice, vel Præpoſito Generali Societatis: quod privilegium non communicatur aliis Religionibus, cum prædicta Societate communicantibus, ut patet ex eodem privilegio.

Quinta pœna eſt, quòd apoſtatæ à Religione, repelluntur à ſuſceptione Ordinum, & ab exercitio illorum, quos tempore apoſtaſiæ ſuſceperunt, & conſequenter ſuſpenſi ſunt, vel potiùs irregulares, quantumlibet poſtea pœnitentia ducti redeant ad Religionem, niſi à Summo Pontifice diſpenſationem obtineant. Ita habetur expreſsè *in cap. finali de apoſtat.* non tamen interdicuntur, Ordines ante apoſtaſiam ſuſceptos exercere. Imò diſpenſatio pontificia in hac re, ut in Ordine ſacro ſuſcepto in apoſtaſia miniſtret, extenditur quoque, ut poſſit ad ſuperiores aſcendere. Videantur Sanchez *loc. cit. num. 22. & 23.* Sanctus Antonin. *3. p. tit. 27. de ſuſpenſ. cap. 4. verſ. Apoſtata.* Ugolinus *de irregularit. §. 4.* Majolus *lib. 5. c. 13.* Henriquez *lib. 13. cap. 40. num. 1.* Qui vero Minores Ordines in apoſtaſia ſuſcepit, non remanet ſuſpenſus; nec etiam, qui ſacrum Ordinem ſuſcepit, ante apoſtaſiam; & etiam, qui Ordinem ſuſcepit poſt apoſtaſiam, & poſt obtentam diſpenſationem à Summo Pontifice. 6

Ultima pœna apoſtatarum eſt, ut in carcerem detrudantur, ſi blanditiis, vel etiam minis induci non poſſint, ut habitum dimiſſum reſſumant, & ad Religionem regrediantur. Ita præcipitur *in cap. A nobis, de apoſtatis,* ubi dicitur, ut ibi durè affligantur, atque ſolum- 7

modo ibi vita ſibi miſera reſervetur, donec errorem ſuum corrigant, ac reſipiſcendo ad ſanam mentem redeant. Ita Sanchez *in precept. Decalog. lib. 6. cap. 8. num. 36.*

8 Quam autem pœnam incurrant apoſtatas recipientes; reſpondeo, recipientes apoſtatas, ſi admoti ab Ordinario loci dimittere ipſos nolint, incurrere excommunicationem. Ita habetur ex conſtitut. 14. Pauli IV. quam *in fine quæſitis* cum moderatione Pii IV. ponemus; in qua conſtitutione generaliter excommunicantur ipſo facto quæcumque, tam eccleſiaſticæ, quàm ſæculares perſonæ, cujuſcumque ſtatus, gradus, Ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, etiamſi archiepiſcopali, patriarchali, aut alia majori eccleſiaſtica dignitate, etiam Cardinalatus honore, ſeu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori authoritate, ſeu excellentia præfulgeant, quæ aliquem apoſtatarum receptare, ſeu nutrire, vel illi, quominus ad Monaſterium, ſeu domum, vel aliam locum regularem redeant, favorem, aut auxilium, ſeu conſilium præſtare præſumunt, ſi ab Ordinario loci, in quo moram trahunt, commoniti ne deſiſtant.

9 Ex quibus verbis habetur, materiam hujus excommunicationis eſſe, retinere apoſtatas, ſeu auxilium præſtare, vel conſulere, vel etiam alere, ne ad Monaſterium redeant poſt Epiſcopi admonitionem: quam materiam præbent omnes, & ſinguli, qui retinent apoſtatas, nutriunt, auxilium, ſive conſilium præſtant, ne ad ſuum redeant Monaſterium.

10 Hæc tamen excommunicatio jure communi reſervata non eſt, ut notat Bonacina *de clauſ. quæſt. 2. punct. 11. §. 5. num. 1. in fine.*

Extat etiam alia prohibitio ſub pœna excommunicationis, teſte D. Antonino 3. *part. tit.* 24. *cap.* 7. & aliis apud Bonac. *loco cit. num.* 2. facta per Bonifacium VIII. omnibus detinentibus in ſuis Monaſteriis apoſtatas Ordinis Prædicatorum. Non ligari tamen hac excommunicatione Religioſum, qui alloquitur, vel inſervit apoſtatæ Ordinis Prædicatorum, in Monaſterio jam commoranti, docet Bonacina *loco cit. num.* 4. quia talis Religioſus non dicitur detinere prædictum apoſtatam.

CONSTITUTIO PAULI IV. contra Religioſos profeſſos extra Clauſtra Religioſorum vagantes, & apoſtatas, eorumque fautores.

PAULUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

11 Poſtquam divina bonitas nos, licèt immeritos, ad ſummi Apoſtolatus faſtigium aſſumere dignata eſt, nunquam ceſſavimus, abuſus, qui in Eccleſia Dei, ſeu nimia Sedis apoſtolicæ indulgentia, ſeu hominum malitia irrepſiſſe cernuntur, pro viribus tollere, & Eccleſiam ipſam in priſtinum candorem reſtituere, diverſas ad hoc ſaluberrimas conſtitutiones edendo, & inviolabiliter obſervari mandando. Verùm, cùm non omnia uno, & eodem tempore excogitari, nedum perfici potuerint, quinimò circa ea ſit nobis ſingulis fermè diebus aliquid enitendum, cenſuræ apoſtolicæ, quæ per regulares perſonas ſub diverſis falſis prætextibus quotidie incurritur, ulteriùs parcendum non eſſe cenſuimus. Nam, licèt diverſi Romani Pontifices prædeceſſores noſtri per eorum conſtitutiones complura contra apoſtaſiam hujuſmodi ediderint ſtatuta, & ordinationes; nondum tamen eſt plenum contra eam adinventum remedium. Quinimò diverſi diverſorum etiam Mendicantium Ordinum Religioſi propriæ ſalutis immemores, Deique timore poſtpoſito ſub prætextu, alii, videlicet, quòd Religioni, & Ordini in genere ob varias confictas cauſas aſtricti non ſint, & ſuperinde ſententiam declaratoriam obtinuerint. Alii, quòd beneficium eccleſiaſticum curatum aſſecuti ſunt. Alii, quòd extra regularia ſui Ordinis loca ſtandi, & alicui beneficio eccleſiaſtico deſerviendi à ſuis Superioribus licentiam habeant: & alii diverſis aliis confectis coloribus. Alii verò nullo ſufflati prætextu, ſed temeritate propria contra proprium juramentum, per eos in eorum profeſſione præſtitum, & regularia ſui Ordinis inſtituta, extra Clauſtra ſuorum regularium locorum degunt, & in ſæculo aliqui habitu ſui Ordinis retento, aliqui illo abjecto in habitu Presbyterorum ſæcularium, & quamplures in habitu laicali temerè vagantur. Et poſtquam Deo fidem fallere non ſunt veriti, cætera omnia, quantumvis graviſſima, & deteſtanda, levia, & licita reputantes; alii parochianos eorum curæ commiſſos falſam doctrinam docere, & pravis opinionibus, ac hæreſibus repellere; alii uxores ducere; alii; ſive paupertate eos cogente, ſive diabolico inſtinctu ſæcularibus, & mechanicis negotiis ſe dare; alii ſeditionibus popularibus, conjurationibus contra Principes, & alios, ac quibusvis aliis ſævis actibus ſe implicare, & cætera omnia nequiſſima facere præſumunt in graviſſimam Dei offenſam, & Religionis opprobrium, ac animarum ſuarum perniciem, & aliorum Chriſti fidelium ſcandalum. Quamobrem conſiderantes, apoſtatas hujuſmodi infinitis erroribus in eadem Eccleſia Dei cauſam præſtare, & propterea volentes contra apoſtaſiam ipſam pleniùs providere, & eam, quantum nobis ex alto conceditur, de medio tollere, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos, qui poſt profeſſionem per eos in ætate legitima conſtitutos, in aliquo approbato, etiam militari Ordine, purè, & liberè emiſſam, vel ſi ante ætatem legitimam profeſſi fuerint poſt illam per eos in ipſa ætate legitima conſtitutos purè, & liberè, ratam, & gratam habitam temeritate propria, aut quovis prætextu, vel cauſa, etiamſi ſe Religioni, & Ordini non obſtrictos eſſe ſine cauſæ cognitione, & his, quæ à jure requiruntur ſervari, omiſſis, vel non legitimè probatis declarari obtinuerint, aut beneficium eccleſiaſticum, etiam curatum non procedere legitima diſpoſitione poſſideant, vel alicui beneficio eccleſiaſtico, etiam curato, alterius nomine deſerviant extra Clauſtra ſuorum regularium locorum degunt, aut inpoſterum degent, omnibus, & ſingulis beneficiis eccleſiaſticis, cum cura, & ſine cura ſæcularibus, aut ſui, vel cujuſcunque Ordinis regularibus per eos quomodolibet, obtentis, & de cætero obtinentibus, cujuſcunque qualitatis fuerint, ac fructibus, redditibus, & proventibus eccleſiaſticis eis quomodolibet reſervatis, ſeu aſſignatis; necnon Baccalaureatus, Licentiaturæ, Doctoratus, & Magiſterii, ac quibusvis aliis in jure Canonico, vel civili, aut Theologia, ſeu Medicina, vel artibus, aut quavis alia facultate, gradibus per eos, etiam antequam religionem ingrederentur, obtentis, ſeu aſſecutis, necnon quocunque miniſterio eccleſiaſtico apoſtolica authoritate tenore præſentiũ penitus, & omnino privam⁹, ac de illa, & alia quæcunq; & qualiacunque in poſterum obtinenda, ſeu fructus, redditus, & provẽtus eccleſiaſticos, percipiendos, aut grad⁹ aſſequendos perpetuo inhabilitamus, & ab executione quorumcunque eccleſiaſticorum, etiam ſacrorum, & præſertim Presbyteratus Ordinum, necnon omni miniſterio eccleſiaſtico prædicto perpetuò ſuſpendimus, privatosque, & inhabilis, ac ſuſpenſos eſſe; necnon beneficia ipſa de jure, & de facto, etiam ad hoc, ut eorum Ordinarii collatores, & aliis liberè conferre poſſint, & niſi ea infra tempus à Lateranenſi Concilio ſtatutum contulerint, collatio beneficiorum eorundem ad immediatum illorum Superiorum, & demum ad nos, ac pro tempore

pore

pore exiſtentem Rom. Pont. devolvatur. Patroni quoque eorundem beneficiorum perſonas idoneas intra tempus à jure ſtatutum ad ipſa beneficia præſentare poſſint, & niſi præſentaverint, eorum libera collatio ad Ordinarium ſpectet, & pertineat vacare, ac reſervationes fructuum, reddituum, & proventuum hujusmodi expirare decernimus; Ita ut de cætero ipſi Apoſtatæ, quamdiu vixerint, aliqua beneficia eccleſiaſtica obtinere, vel aliquod Officium Eccleſiaſticum exercere, aut Sacramenta eccleſiaſtica miniſtrare, aut fructus, redditus, & proventus eccleſiaſticos, ſeu ſuper illis penſiones annuas percipere, vel exigere, ſeu curam animarum, vel aliquod miniſterium eccleſiaſticum exercere, ſeu Miſſam celebrare, aut prætextu Ordinum, in quibus conſtituti erunt, aliquid facere, vel exequi nequeant, & proviſiones, ſeu commendæ, ac reſervationes fructuum, reddituum & proventuum eccleſiaſticorum, necnon aſſignationes penſionum annuarum eis etiam dicta authoritate, etiam cum præſentium toto earum tenore inſertæ, plenaria derogatione pro tempore factæ nullæ ſint, & irritæ, ac viribus omninò careant, nec aliquod eis jus, aut titulum beneficia poſſidendi, aut fructus, redditus, & proventus, ſeu penſiones hujusmodi exigendi, vel percipiendi tribuant. Ipſique ſic privati inhabiles, & ſuſpenſi fructus ſuos non faciant, ſed ad illorum reſtitutionem teneantur. Et nihilominùs, ſi curam animarum exercere, vel eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare, ſeu Miſſam celebrare, aut prætextu ſuorum Ordinum prædictorum aliquid facere, aut aliquod miniſterium exequi præſumpſerint, tanquam ſuſpenſi ab executione Ordinum ſuorum, & in illis contra ſuſpenſionem ipſam, & in contemtum clavium miniſtrãtes condignis pœnis omninò puniantur. Et ut omnis vagandi occaſio apoſtatis hujusmodi tollatur, volumus, & ſancimus, quòd quævis tam eccleſiaſticæ, quàm ſæculares perſonæ, cujuscunque ſtatus, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ exiſtant, etiamſi Archiepiſcopali, Patriarchali, aut alia majori eccleſiaſtica dignitate, etiam Cardinalatus honore, ſeu mundana, etiam Marchionali, Ducali, aut alia majori authoritate, ſeu excellentia præfulgeant, aliquem apoſtatarum eorundem receptare, ſeu nutrire, vel illis, quominùs ad eorum Monaſterium, ſeu locum, vel alium locum regularem redeant, favorem, aut auxilium, ſeu conſilium præſtiterint, & per Ordinarium loci, ſub quo moram trahent, commoniti, à præmiſſis non deſtiterint, ſententiam excommunicationis eo ipſo incurrant. Et ſi patroni alicujus beneficii eccleſiaſtici, ſive ſit Laici, ſive Clerici, aliquem ex eisdem Apoſtatis ad beneficium de eorum jure patronatus exiſtens, tunc vacans præſentaverint, præſentationes hujusmodi ſint eo ipſo nullæ, irritæ, & inanes, ac viribus careant, & ipſi patroni jure præſentandi alios ad eadem beneficia pro ea vice tantùm privati exiſtant. Quòdque Superiores Ordinum, quos ipſi profeſſi fuerint, & Ordinarii locorum, in quibus ipſi apoſtatæ pro tempore degent, tam conjunctim, quàm diviſim, eosdem apoſtatas, ut ad eorum Monaſteria redeant, requirere: & ſi ad dicta Monaſteria redire ceſſaverint, diſtulerint, vel recuſaverint, eos ſecundùm Ordinis diſciplinam, monitione prævia, per cenſuras eccleſiaſticas, & pœnas, etiam corporis afflictivas, ad redeundum cogere, & compellere poſſint, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Quòd ſi regularis Ordo hoc non patiatur authoritate noſtra providere valeant, ut talibus apud eadem Monaſteria in locis competentibus, ſi absque gravi ſcandalo fieri poterit, alioquin in aliis religioſis Domibus ejusdem Ordinis ad agendam inibi pœnitentiam vitæ neceſſaria miniſtrentur. Si verò apoſtatæ hujusmodi ſe in his inobedientes præſtiterint, ſint etiam authoritate noſtra, majoris excommunicationis ſententia, eo ipſo innodati, & Superiores ſui eos excommunicatos eſſe declarent, & nuncient, ac ut tales ab omnibus ſuis ſubditis nunciari, & publicari faciant. Teneanturque ipſi apoſtatæ, cujuscunque Ordinis, Congregationis, & habitus fuerint, biretum nigrum duabus lineis albis ex tela confectis, & digito humano latis, ab una extremitate ad aliam extremitatem circumductis, diſtinctum, & per totam ejus circumferentiam ſimili linea alba ſuffultum, ita ut omnes lineæ præfatæ oculis intuentium manifeſtè appareant, continuè geſtare. Et ſi ſine bireto hujusmodi deprehenſi fuerint, poſſint pro hujusmodi inobedientia non ſolùm per ſuos Superiores; verùm etiam per quoscunque, tam eccleſiaſticos, quàm ſæculares Judices, & Magiſtratus condignis pœnis puniri, & ad delationem ipſius bireti, ut præfertur, diſtincti, & ſuffulti, omninò compelli. Decernentes quòd de cætero, qui aliquem Ordinem approbatum, ut præfertur, tacitè, vel expreſsè profeſſus fuerit, & ſe illi Ordini non adſtrictum eſſe contenderit, vel aliàs quovis modo, ſine retento, ſive dimiſſo habitu extra regularia loca ipſius Ordinis de jure aliquo caſu ſtare poſſe putaverit, vel quavis ratione, aut prætextu ſuper hoc poſtulaverit, ſeu ſupplicaverit literas, quas a nobis, ſeu officio Pœnitentiariæ noſtræ obtinebit, Cardinali Protectori, ſeu Vice Protectori ipſius Ordinis in Curia reſidenti, & Procuratori generali Ordinis dirigi, & præſentari facere; ac coram eo in hoc negotio cum plena cauſæ cognitione procedere teneantur: aliàs omnia, & ſingula per ipſum profeſſum in præmiſſis geſta nullius ſint roboris, vel momenti, litterisque aliis directè nullam juriſdictionem tribuant. Quòdque omnes, & ſingulæ translationes, ab apoſtatis ipſis ad alium Ordinem, etiam per nos, aut prædeceſſores noſtros vel per officium Pœnitentiariæ hujusmodi hactenus factæ, & quas deinceps fieri contigerit, niſi ad arctiorem, vel parem Ordinem factæ fuerint, & ipſi ſic translati in Monaſteriis, in quibus regularis obſervantia vigeat, & actu maneat, nullæ ſint, & irritæ, ipſique ſic translati ad priſtinum Ordinem, etiamſi in Ordine, ad quem translati fuerint, profeſſionem in eo emitti ſolitam emiſerint, redire teneantur. Et ſi poſt unam, & ſecundam monitionem ſibi à Prælatis, ſeu Superioribus Ordinum, & à quibus translati ſunt, factam redire diſtulerint, aut neglexerint, liceat ipſis Prælatis, ſeu Superioribus procedere contra eos modo, & modis contra apoſtatas ſtatutis. Et nihilominùs præfatos ſic translatos, &, ut præfertur, non redeuntes, adminiſtratione cujuscunque beneficii eccleſiaſtici, ſeu officii, & prælaturæ perpetuò privamus, & privatos eſſe, necnon bona quæcunque mobilia, ſeu immobilia, ac cenſus, redditus, & proventus, jura, & actiones per eosdem Fratres, tam egreſſos, & ejectos, quàm ad alium Ordinem, ut fertur, translatos, ſeu de licentia ſuorum Superiorum extra eorum Monaſteria ſtantes, tempore, quo extra Monaſteria ſui Ordinis ſteterint, acquiſita, etiamſi acquiſitiones hujusmodi ab ipſis Fratribus ex redditibus beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura ab ipſis obtentorum, ſeu detentorum, aut ex propria induſtria, ſeu artificio, mercatura, vel ex teſtamento, ſeu ſucceſſione ab inteſtato quorumvis conſanguineorum, affinium, vel amicorum ſuorum, aut quorumcumque aliorum factæ ſint, non fiſco noſtro, aut Cameræ noſtræ apoſtolicæ, ſed Religioni, aut Monaſteriis, in qua, ſeu quibus primò profeſſi fuerint, eo ipſo applicata eſſe, & cenſeri debere decernimus, & declaramus; ita ut juxta regularia Religionis, ſeu Monaſteriorum hujusmodi inſtituta omninò diſtribui: & diſpenſari, nec ſuper illis per Protectores, aut Superiores Religionis, & Monaſteriorum prædictorum, aut quosvis alios quacunque authoritate fungentes aliqua compoſitio, ſeu concordia, aut remiſſio fieri poſſit. Sicque,

& nonaliàs, aliter, nec alio modo in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoſcunque Judices, & Commiſſarios quavis etiam dicta Apoſtolica authoritate fungentes, etiam Palatii Apoſtolici cauſarum Auditores, & S.R.E. Cardinales in quavis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi authoritate & Facultate, judicari, & definiri debere: ac ſi ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus. Et quoniam, experientia rerum magiſtra docente, cognovimus privilegia cunctis ferè Ordinibus conceſſa recipiendi profeſſos aliorum Ordinum in eorum Monaſteriis, Domibus, & regularibus locis materiam præſtare apoſtatis hujuſmodi per ſæculum evagandi; præſertim, cùm diverſi Ordinum hujuſmodi ſuperiores Prælati apoſtatas hujuſmodi recipiant, & poſtquam illis eorum habitum regularem exhibuerint, eis ſtandi extra Monaſterium licentiam concedant; nos abuſui hujuſmodi occurrere volentes, omnia, & ſingula privilegia, & indulta Apoſtolica quibuſvis Ordinibus, Monaſteriis, Domibus ſeu aliis regularibus locis, (Carthuſienſibus, & Eremitis Camaldulenſibus, in eremo realiter degentibus, duntaxat exceptis,) ſuper recipiendis Canonicis Regularibus, ſeu Monachis, vel Fratribus aliorum Ordinum per quoſcunque Romanos Pontifices, prædeceſſores noſtros, ſub quibuſvis verborum formis, & tenoribus, & etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet conceſſa, etiam Mare magnum nuncupata, quoad facultatem recipiendi eoſdem Canonicos regulares, ſeu Monachos, & Fratres penitùs, & omninò revocamus, caſſamus, irritamus, & annullamus, & verbis penitùs, & omninò revocamus. Mandantes univerſis, & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque Diœceſanis, locorum Ordinariis, ut ipſi per ſe, vel alium, ſeu alios, præſentes Litteras, & in eis contenta quæcunque, ubi, & quando, ac quoties opus fuerit, ſolemniter publicantes, faciant dicta authoritate noſtra eaſdem præſentes Litteras plenæ, & totali executioni demandari; eos, qui illis contravenerint, juxta ipſarum Litterarum continentiam, & tenorem, condignis pœnis plectendo, & puniendo, ac contradictores quoslibet, & rebelles, eiſque in præmiſſis non parentes per ſententias, cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaque opportuna juris remedia, appellatione poſtpoſita, compeſcendo, necnon legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, ſententias, cenſuras, & pœnas prædictas, etiam iteratis vicibus aggravando, invocato ad hoc etiam, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Monaſteriorum, & aliorum regularium locorum, necnon Ordinum quorumcunque, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu bulla aurea, aut alias quomodolibet nuncupatis, ſeu per officium Pœnitentiæ hujuſmodi expeditis eiſdem apoſtatis, ſeu tranſlatis, ac noſtro Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Ordinis Sancti Auguſtini, & quibuſvis aliis Hoſpitalibus, necnon Beatæ Mariæ redemptionis captivorum, & de Mercede, ac quibuſvis aliis Monaſteriis, & regularibus locis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, & aliis decretis, etiam motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, aut aliàs quomodolibet conceſſis, ac etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis: quibus omnibus, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata inſeri forent, præſentes pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus contrariis quibuſcunque: aut ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujuſmodi mentionem. Ut autem præſentes Litteræ ad omnium, quorum intereſt, notitiam deducantur, nec aliquis eorum ignorantiam prætendere, aut contra eas ſe excuſare valeat, dicta authoritate Apoſtolica ſtatuimus, atque decernimus, ut ipſæmet Litteræ, vel earum tranſumptum (cui manu Notarii publici ſubſcripto, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munito, eam prorſus fidem in judicio, & extra adhiberi debere volumus, quæ ipſis originalibus Litteris adhiberentur, ſi facto & realiter exhiberentur) in Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Eccleſiæ S. Joannis Lateranenſis, ac Cancellariæ Apoſtolicæ valvis, & acie Campi Floræ, per aliquos ex Curſoribus noſtris publicentur, earum exemplo in ſingulis valvis, & acie prædictis affixo, & demiſſo, &c.

Dat. Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quinquageſimo octavo, decimo tertio Cal. Auguſti, Pontificatus noſtri anno quarto.

Moderatio Conſtitutionis Pauli IV. editæ contra Religioſos apoſtatas, aut malè tranſlatos, vel extra Clauſtra vagantes.

PIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

SEdis Apoſtolicæ ſolertia, dum ad ſalutare quorundam remedium extructa, in eorum detrimentum vergere conſpicit, ne quod illis profuturum maturitate ſumma prævidit, noxium incauto miniſterio efficiatur, ſuæ proviſionis opem afferre conſuevit, prout in Domino conſpicit ſalubriter expedire. Dudum ſiquidem poſtquam fel. rec. Paulus Papa IV. prædeceſſor noſter, &c. Cùm autem, ſicut accepimus, licèt ſingulæ Litteræ prædictæ à zelo Religionis ejuſdem prædeceſſoris emanarint; nihilominus cùm poſt illarum publicationem per Ordinarios locorum ad earum executionem procedi cœptum foret, maximi in omnibus Regnis, & Provinciis rumores, lites, & contentiones, ac graviora ſcandala multipliciter exorta fuerint; cum propter maximum ipſorum apoſtatarum, & tranſlatorum numerum; tum etiam, ex quo multi prætenderent, vel prætendebatur damnari in dictis Litteris omnes ferè uniformiter, nulla inter cauſam, & cauſam, ac lepram, & lepram differentia & diſtinctione habita damnabantur: cùm tamen plerique eorum præviis diſpenſationibus, & indultis, ac licentiis ab eorum Superioribus, & à Sede Apoſtolica ex juſtis, & rationabilibus cauſis conceſſis muniti forent, & nihilominùs quamplures ex eis zelo conſcientiæ, aut pœnitentiæ ducti Litteris præſentibus parere, & ad Monaſteria, à quibus egreſſi fuerant, redire ſeſe paratos exhiberent; ſed ab eorum Superioribus nullatenus reciperentur; ſicque ob earundem Litterarum rigorem magnis confuſionibus involuti, ac miſeriis, & calamitatibus oppreſſi, omnibus remediis deſtituti, ac perpetuis cenſuris innodari, ciboque ſpirituali, & temporali privati remanerent, ita

quòd

quòd vel fame perire, aut in extremam deſperationem adduci cogerentur; aliique Chriſti fideles ob magnam dictorum apoſtatarum multitudinem, vix eorum converſationem effugere, & exinde excommunicationis incurſum evadere poſſent; & propterea veriſimile ſit, quòd ſi bonitati divinæ ejuſdem prædeceſſoris vitam paulò ulterius prorogare placuiſſet, ipſemet Litteras ſuas hujuſmodi zelo charitatis, ut par erat, ad juſtam moderationis formam, & æquitatem reduxiſſet. Nos igitur pro paſtoralis officii debito omnibus jus, & juſtitiam, ut decet, miniſtrare, neminique injuriam inferre, aut quenquam ſuis juribus, ac legitimis defenſionibus privare, aut aliàs indebitè moleſtare volentes; ſed ſingulorum Chriſti fidelium animarum ſaluti ante omnia proſpicere cupientes, ſingularum Litterarum prædeceſſoris hujuſmodi tenorem, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro expreſſis habentes, habita ſuper his cum nonnullis, & Venerabilibus Fratribus noſtris, S.R.E. Cardinalibus, ſuper hoc negotio ſpecialiter deputatis, deliberatione matura, motu ſimili, ac ex certa ſcientia noſtris, & de ſimili poteſtatis plenitudine omnes, & ſingulos apoſtatas, ſeu tranſlatos in dictis Litteris comprehenſos, à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ac aliis ſententiis, cenſuris, & pœnis, quas ob non paritionem Litterarum prædictarum, ſeu aliàs quomodolibet incurrerunt, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſſè abſolvimus, & liberamus. Necnon ſuper irregularitate per eos contra tenorem dictarum Litterarum Miſſas celebrando, ſeu aliàs ſe divinis immiſcendo, forſan contracta, dummodo in contemptum Clavium id non egerint, miſericorditer in Domino diſpenſamus, ac abſolutos, & liberatos, ac diſpenſatos fore cenſemus; ſingulaſque Litteras prædictas, ac in eis contenta, & inde ſecuta quæcunque ad formas juris, & ſacrarum conſtitutionum reducimus, & reducta fore, ſicque ab infraſcriptis, & quibuſvis aliis Judicibus, ac prædictis Auditoribus, & Cardinalibus ſublata eis, & eorum cuilibet quavis judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & interpretari debere, ac quicquid ſecùs à quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Et nihilominùs omnes, & ſingulas lites, & cauſas hactenus coram quibuſvis Ordinariis, vel Delegatis Judicibus, etiam in Romana Curia introductas, & in quacunque inſtantia contra dictos apoſtatas, vel tranſlatos, vel aliàs inter quaſvis perſonas præmiſſorum occaſione pendentes, etiamſi inſtructæ ſint, ad nos advocamus, ac cauſas ad nos advocatas in ſtatu, & terminis, quibus reperiuntur, reaſſumendas, necnon quam, & quas quæcunque perſonæ Eccleſiaſticæ, & regulares, ac etiam ſæculares, necnon Conventus, Collegia, & univerſitates dicta occaſione, ſeu præmiſſis communiter, vel diviſim intereſſe putantes, contra dictos apoſtatas, vel tranſlatos, aut alios quoſcunque activè, vel paſſivè, civiliter, vel criminaliter, ac realiter, & perſonaliter, vel mixtim habent, & movent, aut habere, vel movere volent, & intendent, cum omnibus, & ſingulis incidentibus, dependentiis, emergentiis, annexis, & connexis, totoque negotio principali, quoad profeſſos, videlicet, in Alma Urbe, & ejus diſtrictu, & alios in ea præſentes dilecto filio noſtro Jacobo tituli S. Mariæ in Coſmedin, Presbytero Cardinali, Sabello nuncupato, noſtro in dictis Urbe, & diſtrictu Vicario generali, ſeu ejus locum tenenti; extra Curiam verò Ordinario loci, ac Superiori Monaſterii, in quibus prima, & originaria profeſſio per quemlibet ex apoſtatis, & tranſlatis prædictis emiſſa aſſeritur, necnon obtinenti primam dignitatem in Eccleſia cathedrali, ſeu metropolitana, vel alii Superiori loci hujuſmodi, ſeu antiquiori Canonico pro tempore reſidenti per eos conjunctim, viſis in primis, & diligenter inſpectis, & examinatis diſpenſationibus, facultatibus, licentiis, & indultis per eoſdem apoſtatas, & tranſlatos quomodolibet obtentis, ac proceſſibus deſuper habitis, & cauſis in eis allegatis maturè diſcuſſis, ac prout juſtum, & æquum fuerit verificatis, & probatis ſummariè, ſimpliciter, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & figura judicii, ac ſola veritate inſpecta, appellatione poſtpoſita, evidenti cognitione, & juxta juris, & ſacrarum conſtitutionum diſpoſitionem ſine debito terminari committimus, & mandamus. Ac eiſdem Judicibus omnes, & ſingulos prædicta occaſione vitandos etiam per edictum publicum, conſtito etiam ſummariè, & extrajudicialiter de non tuto acceſſu citandi, necnon illis, & aliis, quibus ubi, quando, & quoties opus fuerit, etiam ſub ſententiis, & cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ac etiam pecuniariis, eorum arbitrio imponendis, moderandis, & applicandis, etiam per edictum ſimile inhibendi. Necnon quoſcunque apoſtatas, & tranſlatos hujuſmodi, qui ſine canonica diſpoſitione, aut licentia in ſæculo vagari reperti fuerint, ad Monaſteria, quibus exiverunt, aut alia regularia, aut alia honeſta loca, prout melius pro ipſarum animarum ſalute eis viſum fuerit, ſuper quo ipſorum Judicum conſcientiam oneramus, reverti, ſeu intrare faciendi, ac compellendi, ac quæcunque alia, quæ per eos in præmiſſis ſtatuta, & ordinata fuerint, debitæ executioni demandandi, ac quaſcunque executiones per quoſvis Judices Ordinarios, vel delegatos in vim litterarum prædeceſſoris hujuſmodi alias contra juris formam factas, cauſa cognita tractandis, & annullandis, & in priſtinum ſtatum reducendis. Contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcendi, necnon cenſuras, & pœnas prædictas incurriſſe declarandi, atque illas legitimis deſuper habendis ſervatis proceſſibus etiam iteratis vicibus aggravandi interdictum Eccleſiaſticum, prout juris fuerit, opponendi, & auxilium brachii ſæcularis, ſi opus fuerit, invocandi, cæteraque in præmiſſis, & circa ea neceſſaria, ſeu quomodolibet opportuna faciendi, & exequendi plenam, & liberam concedimus facultatem. Non obſtantibus præmiſſis Litteris prædeceſſoris, ac conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, necnon privilegiis, indultis, & Litteris Apoſtolicis, ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, quotieſcunque, ac quibuſlibet, & ex quibuſvis cauſis, necnon intuitu, conſideratione, contemplatione, & ad inſtantiam quorumvis, aut etiam motu, ſcientia, ac plenitudine ſimilibus, etiam quòd nonnulli ex dictis Ordinibus Profeſſores, ſe de cauſis eis per Sedem ipſam delegatis, niſi ſub certis modo, & forma ibidem contentis intromittere minimè teneantur, conceſſis, approbatis, & innovatis, quibus omnibus, & illorum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, quoad præmiſſa duntaxat ſpecialiter, & expreſſè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem, quòd ſinguli apoſtatæ, & tranſlati hujuſmodi, ut præfertur, abſoluti pœnitentiam per eorum confeſſionem ſibi pro exceſſibus prædictis injungendam facere omnino teneantur. Quòdque, antequam ſententiæ, ſeu declaratoriæ per ſupradictos Judices à nobis deputatos ferendæ paruerint, à celebratione Miſſarum, & quocunque Altaris Myſterio omnino abſtineant. Volumus autem, quòd intra ſex menſes à die publicationis præſentium ipſi apoſtatæ, ſeu tranſlati licentias eorum, ac diſpenſationes, & indulta ſupradictis Judicibus præſentent, ac ſententiam declaratoriam deſuper ab eiſdem promulgari, ac cauſam realiter, & cum effectu totaliter expediri faciant, quo termino elapſo, & cauſa, ut præfertur, non expedita, dicti Apoſtatæ, & tranſlati in cenſuras eaſdem, & pœnas, in quibus ante publicationem præſentium erant, reincidiſſe eo ipſo cenſeantur, niſi per ipſos Judices ſteterit, aut alio legitimo impedimento per ipſos Judices arbitrando dicti apoſtatæ, & tranſlati detenti fuerint. Cæterùm, quia

difficilè forer præſentes Litteras ad ſingula quæque loca, in quibus eis utendum erit, deferri; volumus, ſimiliter & prædicta Apoſtolica authoritate ſtatuimus, atque decernimus illarum tranſumptis, ſive impreſſis, ſive manu ſcriptis, dicti Vicarii ſigillo, & illius, ſeu publici Notarii ſubſcriptione munitis, eandem prorſus fidem ubique locorum in judicio, & extra adhibendam fore, quæ ipſis præſentibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo tertio, Nonis Aprilis Pont. noſtri anno primo.

DISPVTATIO IX.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad beneficiorum collationem.

Quæſ. I. *Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares habeant poteſtatem conferendi beneficia.*

II. *Quo jure Abbatibus beneficiorum collatio, ac beneficiariorum inſtitutio competat: & an beneficia regularia Regularibus, & ſæcularia ſæcularibus conferenda ſint.*

III. *Quotuplicia ſint beneficia ab Abbatibus conferenda.*

IV. *Vtrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores, antequam ſuarum Abbatiarum poſſeſſionem adipiſcantur, poſſint beneficia ad eas ſpectantia conferre.*

V. *Vtrùm poſſint Abbates præſentare & conferre beneficia eorum Monaſteriis ſubjecta, abſque conſenſu Conventus.*

VI. *Vtrùm Abbates beneficia ad eorum collationem ſpectantia poſſint ad libitum, tam Regularibus, quàm ſæcularibus conferre.*

VII. *Quibus perſonis ſint beneficia, tam ſæcularia, quàm Regularia ab Abbatibus, & Prælatis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus conferenda.*

VIII. *Vtrùm Monachus ſit capax beneficiorum, tam Regularium, quàm ſæcularium: & quid de Canonicis regularibus Congregationis Lateranenſis.*

IX. *Vtrùm Abbas poſſit cogere ſuum Monachum ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo Abbate collatum.*

X. *Vtrùm Monachus, abſque Abbatis licentia, poſſit beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare.*

XI. *Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint regularia beneficia Novitiis conferre.*

XII. *Cui acquirat Monachus de fructibus beneficii ſibi ab Abbate collati.*

XIII. *Vtrùm in beneficiis Regularibus habeat locum regula reſervationis menſium apoſtolicorum.*

XIV. *Vtrum Abbas poſſit ad libitum removere à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab ipſo Abbate, vel ab alio Superiore collatum.*

XV. *Vtrum Abbas poſſit removere à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum, vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum.*

XVI. *Abbate negligente in conferendo beneficia ſua Abbatiæ, ad quem devolvatur eorum collatio.*

XVII. *Vtrum Abbas excommunicatus poſſit beneficia conferre.*

XVIII. *An Abbates in beneficiis curatis ſibi ſubjectis Vicarium poſſint inſtituere.*

XIX. *Quod ſalarium debeat conſtitui Vicariis inſervientibus Parochiis Monaſterio unitis.*

XX. *Vtrum Abbates poſſint habere concurſum ad parochiales Eccleſias ſibi ſubjectas.*

XXI. *Vtrum Abbates poſſint acquiſitioni juriſpatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundandi aſſenſum præbere.*

XXII. *Vtrum Abbates poſſint inſtituere præſentatos in Capellis juriſpatronatus ad ipſos ſpectantibus.*

XXIII. *Quibus modis juſpatronatus ſæcularium in Monaſterium, & Abbatiam transferri poſſit.*

XXIV. *Intra quod tempus teneantur Abbates præſentare ad beneficia juriſpatronatus, ad eorum Abbatias, & Monaſteria ſpectantia.*

XXV. *An Regularis poſſit Eccleſiæ collegiatæ ſæculari præfici, & beneficia ſimplicia obtinere; ac penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum poſſidere.*

QUÆSITUM I.

Vtrum Abbates, & Prælati Regulares habeant poteſtatem conferendi beneficia.

SUMMARIUM.

1 *Papa ſolus initio naſcentis Eccleſiæ ordinavit, atque inſtituit ad dignitates Eccleſiaſticas, aliaque beneficia.*

2 *Beneficia in diœceſi exiſtentia conferre pertinet ad quemlibet Ordinarium.*

3 *Abbas habet authoritatem conferendi beneficia, quæ ad eum pleno jure ſpectant.*

4 *Beneficia conferre non ſolum pertinere poteſt ad Capitula Cathedralium; verum etiam Abbatiarum, & Monaſteriorum Regularium.*

5 *Beneficiorum collatio ſi ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul ſpectat, an poſſit fieri ab uno ſine alio, & quibus caſibus.*

6 *Beneficiorum collatio, ſi ad Epiſcopum tantùm ſpectat, ſed cum conſilio Capituli, vel conſenſu, fieri non poterit à Capitulo. Sede vacante; bene tamen, ſi Epiſcopus fuerit ſuſpenſus, & fuerit in mora in tali ſuſpenſione.*

Cum certum ſit, omnem facultatem beneficia diſpenſandi Apoſtolo Petro à Chriſto Domino traditam fuiſſe, *cap. Ita Dominus. §. Hunc enim. diſtinct. 19. cap. final. diſtinct. 11. cap. In novo. diſtinct. 21.* nulla quidem nobis difficultas nunc ſuboriri poteſt, quin ſolus Papa initio naſcentis Eccleſiæ ſemper ordinaverit, & inſtituerit dignitates, aliaſque Eccleſiaſticas Prælaturas, *cap. 1. & 2. diſtinct. 22.* Selva *in tractatu de* 1

ctatu de beneficiis, part. 2. *quæſt.* 22. *numero* 3. & ad eum tantùm collatio omnium beneficiorum, tam in Urbe, quàm in toto Orbe exiſtentium, ſpectaverit. Selva *loco citato*, Flaminius *de religione, lib.* 1. *quæſt.* 10. *num.* 55. cujus ſingulari benignitate poſtmodùm hæc præcipua facultas Archiepiſcopis, Epiſcopis, & loco-
2 rum Ordinariis communicata eſt, qua quilibet eorum beneficia in ſua diœceſi exiſtentia conferre valet, *cap. Qui ſe ſcit. in princip.* 2. *quæſt.* 6. Hieronymus Gabriel *conſ.* 197. *num.* 3 *&* 9. Simonetus *de reſervatione, quæſt.* 3. Quapropter jure affirmare poſſumus, modò ad quemcunque Ordinarium beneficiorum in ſua diœceſi exiſtentium collationem, & inſtitutionem pertinere. Sub quo titulo Ordinarii comprehendi etiam Abbates, & Prælatos habentes territorium ſeparatum à juriſdictione Epiſcopi, affirmant, quoad hanc materiam beneficiorum, Flores de la Mena *variar. reſolut. quæſt.* 24. *num.* 21. Barboſa *de jure Eccleſiaſtico, lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 102. Aloyſius Riccius *in praxi fori Eccleſiaſtici, deciſ.* 424. *num.* 1. Maſſobrius *in praxi haben. concur. requiſ.* 2. *num.* 4.

3 Unde, cùm etiam Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores exempti Epiſcopalem juriſdictionem habentes ſint ſuarum Abbatiarum, & Conventuum Ordinarii, hinc eſt, quòd beneficia, ad ſuas Eccleſias & Monaſteria pleno jure ſpectantia, conferendi facultatem habent. Eo ipſo enim, quòd Eccleſia Monachis eſt conceſſa, ipſo jure intelligitur eis conceſſa facultas ipſam conferendi. Præterea, beneficiorum collatio ſpectat ad poteſtatem juriſdictionis, non autem Ordinis, ut patet: ergo Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt beneficia pleno jure Eccleſiis, & Monaſteriis, quibus præſunt, ſubjecta conferre: nam in iis, quæ ſpectant ad juriſdictionem, ſunt Epiſcopis omnino ſimiles, ut alibi docuimus: & hoc quoad Regulares Prælatos probat Rodericus *quæſtionum regularium tom.* 1. *q.* 36. *art.* 1. adducens conceſſionem Leonis X. factam Congregationi Camaldulenſi, & Julii II. Congregationi Olivetanæ, quòd *quæcunque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura ad quamvis Monaſteriorum diſpoſitionem ſpectantia (præterquam ſi apud Sedem Apoſtolicam vacare contigerit, vel aliàs diſpenſationi Apoſtolicæ reſervata fuerint) impetrari non poſſint; ſed eorum diſpoſitiones, occurrente illorum vacatione, ad Abbates, & Conventus liberè pertineant, quibuscunque non obſtantibus.*

4 Aliquando etiam Capitula non ſolùm Cathedralium, verùm etiam Abbatiarum, & Monaſteriorum regularium habent jus conferendi beneficia ex conſuetudine, aut privilegio, ſicut & aliquæ Congregationes Clericorum, & Abbates nonnulli, ac alii Prælati inferiores, qui Eccleſias, & beneficia ſuis Prælaturis, vel Eccleſiis habent annexa, ut affirmant Barboſa *de jure Eccleſiaſtico, lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 102. ubi ait, quòd aliquando ſupradicta Capitula, & Prælati ſimul cum Epiſcopo conferre poſſunt beneficia, ſive conſilium, vel aſſenſum, in collatione beneficiorum Epiſcopo præſtant: quod colligitur *ex capite unico, §. Cùm verò, & §. Ubi verò, Ne Sede vacante, lib.* 6.

Unde; ſi ad Capitulum, & Epiſcopum ſimul ſpe-
5 ctat beneficiorum collatio, alterum ſine altero non poteſt conferre, niſi in his caſibus, ſcilicet, Sede Epiſcopali vacante, & quando Epiſcopus ſuſpenſus eſſet à beneficiorum collatione, aut innodatus majori excommunicatione: & tunc ſupradicta Capitula poterunt per ſe beneficia conferre, ſicut è converſo Epiſcopus ſuſpenſo Capitulo beneficia conferre poterit, ut habetur ex Quaranta *in Summa Bullarii, verbo, Capitulum, Sede vacante,* & Barboſa *loco citato.*

6 Si verò ad Epiſcopum ſpectet tantùm beneficiorum collatio, cum conſilio tamen Capituli, vel aſſenſu, non poterit Capitulum beneficia conferre, Sede vacante; ſed tantum poterit, ſi Epiſcopus fuerit ſuſpenſus, & perſtiterit in mora petendi abſolutionem à ſuſpenſione. Ratio eſt: quia, Sede vacante, beneficia Epiſcopi ſunt Summo Pontifici reſervata; non autem Epiſcopo ſuſpenſo: ſed, ſi Capitulum è converſo, ſive alius Prælatus deberet cum conſilio Epiſcopi conferre, defuncto Epiſcopo poterit abſque illo conferre beneficia, ut elicitur *ex d. cap. unico, §. ultimo.*

Extra tamen hujuſmodi caſum, non poteſt Capitulum, ſive alius Prælatus conferre illa beneficia, quæ pertinent ad Epiſcopi collationem, *ex cap. Illa. Ne Sede vacante, & d. tit. in* 6. Excipitur tamen caſus, ſcilicet, præſentatum à patrono poteſt Capitulum, Sede vacante, inſtituere, *cap.* 5. *de inſtit. in* 6.

QUÆSITUM II.

Quo jure Abbatibus beneficiorum collatio, ac beneficiariorum inſtitutio competat; & an beneficia regularia Regularibus, & ſæcularia ſæcularibus conferenda ſint.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & alii Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt habere jus inſtituendi ex privilegio, & præſcriptione, vel ex conſuetudine.*

2 *Abbates an poſſint ad curam animarum inſtituere.*

3 *Collatio beneficiorum eſt juriſdictionis, non ordinis Epiſcopalis.*

4 *Beneficia ſæcularia ſæcularibus, & regularia Regularibus conferenda ſunt. Limita, ut n.* 5. *&* 6.

7 *Beneficii nomine in favorabili materia veniunt etiam penſiones annuæ.*

8 *Beneficium in rigore ſumptum eſt illud, quod ſine cura habet certum titulum, & perpetuos proventus in Eccleſia.*

9 *Papatus non eſt propriè beneficium.*

Abbates, & Prælati inferiores poſſunt habere jus in- 1
ſtituendi ex privilegio, & præſcriptione, contra quam non ſit memoria in contrarium. Marius Anton. *variarum reſolutionum lib.* 1. *reſol.* 47. *num* 6. vel ex conſuetudine *cap.* 2. *&* 3. *de inſtitut.* Lambert. *de jure patronat. lib.* 2. *part.* 3. *quæſt.* 1. *art.* 10. Cardinal. *in cap. Cum veniſſent, de inſtitut.*

Non poſſunt autem inſtituere ad curam animarum, 2
cùm ad eos non pertineat inſtitutio illa authorizabilis dicta, per textum *in cap. Cùm ſatis, de officio Archidiaconi,* ubi abſolutè negatur, efficere poſſe conſuetudinem, ut Archidiaconus, abſque Epiſcopi aſſenſu, curam animarum tradat. Facit etiam textus *in cap. Frequentibus, de inſtitutionibus,* & text. *in cap.* 1. *de cap. Monachor. in* 6. & ibi Doctores. Tamen verius eſt, ſupradictam inſtitutionem authorizabilem præſcriptione acquirere poſſe: abſurdum enim non eſt, quòd ſi Religioſi acquirunt Eccleſiam, pleno jure, quoad omnimodam juriſdictionem, poſſint etiam acquirere poteſtatem tradendi curam animarum: imò id clariſſimè videtur ſupponere text. *in Clement.* 1. *verſ. Quidam præterea, de exceſſib. Prælatorum.* Abbas, & Felin. *in cap. Audiſtis, num.* 8. *de præſcript.* Balbus *de præſcriptionibus, lib.* 1. *part.* 5. *quæſt.* 11. *num.* 11 Nec obſtat dictum *cap. Cùm ſatis,* quia poteſt reſponderi, in eo tantùm prohiberi conſuetudinem, ſive præſcriptionem, per quam aliquis inferior intendit inſtituere in beneficiis nomine proprio: non autem ſi præſcribat, ut nomine, & vice Epiſcopi faciat inſtitutionem, ut colligi poteſt ex verbis ejuſdem cap. ibi: *Sine licentia, & mandato Epiſcopi,* per quæ verba oſtenditur, quòd præſcriptio, ut inferior inſtituatur, tan-

quam

quam de mandato Epiſcopi, non prohibeatur per regulam: *Omnia, quæ privilegio acquiri poſſunt, acquiruntur etiam præſcriptione*, *l. Super quibuſdam*, §. *Præterea*, *ff. de verb. ſignificatione*. Poterit etiam eis competere jus inſtituendi ad aliquod beneficium, ſi in ipſius fundatione fuerit appoſita conditio, quòd ſpectet ad inferiorem inſtituere; accedente tamen ad hoc Epiſcopi aſſenſu, ut tenet Abbas, *in cap. Cùm dilectus*, *not.3. de conſuet.* Rochus de Curte *de jurepatr. verb. pro eo, quod de Diœceſani conſenſu*, *num.23*. Lambert. *lib.1. part.1. quæſt.9. in princ. art.1. n.57. & 96.* Refert Marius Anton. *variar. reſol. lib.1. reſol.12. num.4.* Idem erit dicendum de collatione, quæ eis non competit jure communi, & ordinatio: nam hoc eſt proprium Epiſcoporum; ſed conſuetudine, præſcriptione, vel privilegio, aut conceſſione Romani Pontificis, vel
3 Epiſcopi. Collatio enim beneficiorum eſt juriſdictionis, non ordinis Epiſcopalis. Quapropter Abbates, vel alii Epiſcopo inferiores Prælati, conſuetudine, & præſcriptione hanc juriſdictionem ſibi poſſunt acquirere, & Epiſcopus talem poteſtatem eis dare poteſt. Ita Azorius *inſtit. moral. part.2. lib.6. cap.25. quæſt.20.* & dictum ſatis eſt *ſuprà*.

Quoad ſecundam partem, cùm alia ſint beneficia ſæcularia, alia regularia, ut dicemus *in ſequenti quæſito*.

4 Dicendum eſt, quòd ſæcularia beneficia ſæcularibus, & regularia Regularibus conferenda ſunt, ut habetur *in c. Cùm ſingula*, *32. de præb. in 6. & in Clem. 1. de ſupplenda neglig. Prælat. & in Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reform. cap.10.* quod etiam affirmant Doctores, & præſertim Lælius Zecchius *de repub. eccleſ. tit. de benef. n.2.* Cardinalis Thuſcus *tom.1. litt. B. concluſ.67.* Rebuffus *in praxi benef. tit. Quotuplex beneficium ſit.* Hoieda *de incompatibilit. benef. part.1. c.24. num.92.* Aloyſius Riccius *in collect. deciſ. part. 4. collect.763.* Flamin. Pariſius *de reſig. benef. lib.4. q.5.* Quintanad. *Eccl. lib.1. c.4. n.14.* Gratianus *diſcept. forenſ. cap.574. n.15. cum ſeqq.* Garzias *de benef. cap.6. n.11.* Hieron. Roder. *in Compend. qq. regul. reſol.15. n.1.* Vivianus *in ſua praxi, part.1. cap.1. n.79.* Paulus Layman *in Theol. morali lib.4. tract.2. cap.4. n.1.* Sebaſt. Ceſ. *in relect. de eccl. Hierarchia, diſput.14. §.1. n.2.* Anton. Fabrit. *de re benefic. tit. de regal. & ſæcul. benef.* Auguſt. Barboſa *de jure eccl. lib.2. cap.4. num.34.*

5 Limita tamen, quòd in defectum ſæcularium, & ſubſidium, aut ſi urgeat neceſſitas, ut, verbi gratia, idonei non reperiantur Miniſtri; tunc beneficia ſæcularia Regularibus, & è converſo, conferenda ſunt, ut habetur *in cap. Inter quatuor*, *de religioſis Domibus*: & docent Rebuffus *in concord. tit. de collat.* §. *Volumus*. Gonzal. *ad regulam 8. Cancellariæ, gloſſ.8. n.43.* Garzias *de beneficiis, part.7. cap.10. num.16.* Reginaldus *in praxi fori pœnitentialis*, *lib.30. tract.3. num.158.* Abbas *in dicto cap. Inter quatuor*, quem ſequitur Azor. *tom.1. inſtitutionum moral. lib.3. cap.26. quæſt.5.* ubi ait, loquendo de Regularibus, hunc Ordinem eſſe ſervandum: *Quando Monachi non ſunt idonei pro beneficiis, aſſumantur alii, ſive ejuſdem ſive alterius Monaſterii: quòd ſi etiam hoc fieri nequeat, ſupponantur alterius Ordinis Religioſi.* Quod docet etiam Barboſa *de jure eccleſiaſtico*, *lib.2. cap.4. num.40.*

6 Limita ſecundò, quòd ſæcularia beneficia ſæcularibus, & regularia Regularibus conferenda ſint, ut nullo modo poſſit conferri Clerico ſæculari beneficium regulare, & è converſo, ſine diſpenſatione Summi Pontificis, ſicut docent ferè omnes Doctores citati, quod etiam affirmat Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.7. cap.29. num.94.*

7 Hæc tamen beneficia ſic diſtincta, & Regularibus regularia, & ſæcularibus ſæcularia ſic applicata ſub ampla ſignificatione continentur ſub appellatione beneficiorum, ſicut & penſiones annuæ, quæ de redditibus Eccleſiæ præſtantur: & tamen non ſunt propriè beneficia: largius enim ſumitur beneficium in favorabili materia, ſcilicet, in favorem Eccleſiæ potius, quàm perſonæ, ita ut etiam beneficium ſumptum impropriè comprehendatur in materia correctionis vitæ, & morum, aut beneficiorum pluralitatis.

Beneficium autem in rigore ſumptum illud intelligitur, quod eſt ſine cura, habens certum titulum, & 8
perpetuos proventus in Eccleſia; licèt alia etiam beneficia ex annexo officio nomen proprium conſequantur, ut eſt Canonicatus, Parochia, & alia hujuſmodi. Generaliter autem loquendo, beneficium dicitur feudum Eccleſiaſticum, & ad inſtar feudi à quibuſdam præſtari ſolet juramentum fidelitatis, ut habetur *in cap. Ego N. de jurejur.*

Hinc deducitur, Papatum non eſſe propriè bene- 9
ficium: quia Summus Pontifex non eſt beneficiatus ab aliquo; cui ſubjectionem præſtet, niſi Deo: ſicut nec etiam Monachatus, & alia officia regularia poſſunt propriè dici beneficia; quia ſunt bona de menſa Prælati Monaſterii, quæ ſub appellatione beneficii non continentur: cùm non habeant ſpirituale officium in Eccleſia annexum: nuncupantur tamen Eccleſiaſtica beneficia. Abbatia tamen perpetua propriè dicitur beneficium. Ita Barboſa *de jure eccleſiaſtico*, *loco citato*, *num.84. & 85.*

QUÆSITUM III.

Quotuplicia ſint beneficia ab Abbatibus conferenda.

SUMMARIUM.

1 *Beneficia regularia dicuntur, quæ ex fundatione, dotatione, ſeu Ordinarii inſtitutione, vel præſcriptione Regularibus tantùm conferuntur: & num.12.*

2 *Beneficium regulare dicitur illud, quod à Regularibus pluribus inſtitutis pacificè gubernatum eſt.*

3 *Beneficium illud dicitur regulare, ſive ſæculare, quod tempore ad præſcriptionem legitimam à jure petito adminiſtratum ſit per Regulares, vel ſæculares.*

4 *Præſcriptio legitima requirit tempus quadragenarium.*

5 *Beneficium, ut judicetur regulare, vel ſæculare, debent illud poſſidentes eſſe in eo inſtituti à legitimo Superiore.*

6 *Beneficium poſſidentes, & in eo inſtituti, debent eſſe Rectores.*

7 *Beneficium ut tranſeat in regulare, debet adminiſtrari à Regularibus, tanquam regulare: ſecùs ſi gubernetur tanquàm ſeculare.*

8 *Beneficium non præſcribitur, ut fiat regulare, quando ſæculare Regulari confertur, & è converſo, etiamſi poſſideatur ſpatio quadragenario.*

9 *Beneficium dum confertur, debet illud conferens imprimere illi ſtatum dicti beneficii.*

10 *Beneficium regulare, ut tale ſit, debet bona fide poſſideri, & è converſo: quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit.*

11 *Capellæ, ſi ſint fundatæ in Monaſterio, præſumuntur regularia beneficia, niſi per ſæculares ſint ſolitæ teneri. & n.12.*

13 *Beneficia alia ſunt duplicia, alia ſimplicia.*

14 *Priores conventuales quinam dicantur, & qua juriſdictione potiantur.*

15 *Prioratus conventuales non ſunt collativi, ſed electivi.*

16 *Priores conventuales, ſive Præpoſiti, aut Guardiani, habent eandem facultatem in Monachos, & Monaſterium, quam habent Abbates.*

17 *Prio-*

17 *Priores conventuales, ut Judices delegati, dari poſſunt à Sede Apoſtolica.*

18 *Prior clauſtralis quiſnam dicatur, & quam adminiſtrationem habeat, & juriſdictionem.*

19 *Priorum clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis curatis Monaſteriorum ad beneplacitum ipſorum Abbatum.*

20 *Beneficia ſimplicia regularia ſunt Prioratus ſimplex, Monachatus, & Canonicatus regularis.*

21 *Abbates apud diverſas Religiones variis nominibus nuncupantur.*

22 *Beneficia regularia alia ſunt electiva, alia collativa.*

23 *Beneficia regularia an conferantur authoritate Summi Pontificis.*

24 *Beneficia regularia an ſint verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica.*

1 BEneficia regularia illa dicuntur, perſiſtendo in ampla ſignificatione beneficiorum, & in univerſali eorum appellatione, quæ ex fundatione, dotatione, ſeu Ordinarii, aut alterius Superioris inſtitutione, vel ſaltem ex præſcriptione Regularibus tantùm conferuntur: hæc enim in jure regularia appellantur, ut affirmant Doctores *in cap. 1. de capell. Monachorum. & in cap. Cùm de beneficio. 5. & in cap. Cùm ſingula. 32. de prabendis, in 6.* quod etiam docent Rebuffus *in praxi benef. tit. Regularia beneficia. num. 1.* Garzias *de beneficiis, part. 1. cap. 6. num. 13.* Gonzales *in Regula 8. Cancellaria, gloſſa 8. num. 1.* Sanchez *in præcept. Decalogi lib. 7. cap. 29. num. 11.* Unde beneficium duobus modis contingere poteſt, quòd ſit regulare. Primò, quando in fundatione illius ſtatuitur, ut adminiſtretur per Regulares, ut dicunt Rebuffus *loco citato; in proœmio tit. Quotuplex ſit beneficium, num. 5.* Azor. *inſtitutionum moralium tom. 1. lib. 3. cap. 26. quæſt. 1.* Franchus *in d. c. Cùm de beneficio, num. 9.* Hoieda *de incompatibilitate beneficiorum, part. 1. cap. ult. num. 9.* Sanchez *loco citato, cap. 29. num. 15.*
2 ubi affirmat, hoc ſtatutum non poſſe fieri per Abbatem; ſed per Epiſcopum, niſi habeat Abbas juriſdictionem Epiſcopalem. Secundò, dicitur beneficium regulare, quod tempore ad legitimam præſcriptionem ſufficienti ab uno, pluribus regularibus inſtitutis in eo Rectoribus, pacifice gubernatum eſt: etiamſi anteà, vel poſt ſæculares quandoque adminiſtraverint in illo beneficio. Ita Sanchez *loco citato num. 15.* ubi *num. 16.* ſex aſſignat conditiones, ut beneficium mutans propriam naturam fiat ex ſæculari regulare, & è contra.

Prima eſt, ut tempore ad præſcriptionem le-
3 gitimam à jure petito adminiſtratum ſit illud beneficium per ſæculares, ut fiat ſæculare, vel per Regulares, ut fiat regulare: & ſupradictum tempus debet eſſe quadragenarium, ut dicunt Doctores ſecundùm legitimam præſcriptionem adverſus Eccleſiam, quæ quadragenaria eſt. Quod conſtat ma-
4 nifeſtè *ex capite, Ad aures. de præſcriptionibus.* Hinc eſt, quòd Eccleſia probatur non tanquam curata, ſi ſpatio quadragenario, tanquam non curata, collata fuit, ut docent Azor. *loco cit. lib. 3. cap. 26. quæſt. 3.* Gonzales *in regul. 8. Cancell. gloſſ. 7. num. 8.* Rodriq. *qq. regul. tom. 1. quæſt. 35. art. 1.* Ludovicus Gomez. *in tract. expectat. lib. 68.* Hoieda *de incompatibil. benef. part. 1. cap. ult. num. 92.* Rebuff. *in concordat. tit. de col. §. Volumus. in 4. requiſ.*

Secunda conditio pro tali præſcriptione, talis eſt,
5 ut beneficium poſſidentes ſint inſtituti in eo: nam, ſi abſque ulla inſtitutione de facto poſſiderent, non haberet locum hujuſmodi tranſitus, ut docet *cap. Cùm de beneficio.* & Gloſſ. *ibid. verbo, inſtitutus:* & Rebuffus *in d. Concordat. tit. de collat. §. Volumus. in 1. requiſ.* Hoieda *loco cit. cap. ult. num. 92.*

Tertia conditio eſt, ut in beneficio inſtituti ſint 6
Rectores; ut conſtat *in d. cap. Cùm de beneficio.* Unde non ſufficeret, ſi tanquam Vicarii adminiſtraſſent. Ita Gloſſ. *in d. cap. Cùm de beneficio.* & Franchus *ibid. num. 3.* & Dominicus *ibid. num. 7.* & Sanchez *loco citato, lib. 7. cap. 29. num. 22.* ubi *num. 25.* aſſignans quartam conditionem dicit:

Quarta conditio eſt, quòd tranſeat beneficium in 7
regulare, ut adminiſtretur à Regularibus, tanquam regulare: ſecùs, ſi gubernetur tanquam ſæculare, & inſtar ſæcularium Clericorum, ut ſi Regularis præficiatur Eccleſiæ curatæ ſæculari, non tranſibit in regularem per adminiſtrationem quadragenariam: quia præficitur illi, non ut Regularis; ſed ad inſtar Clerici ſæcularis: quod etiam docent Ancharan. *in d. cap. Cum de beneficio. final. de prabend. in 6.* & Fran-
chus *ibid. num. 9. verſ. 2.* Felinus *in cap. In noſtra. coroll. 40. num. 41. notab. 2. de reſcript.* Unde beneficium non præſcribit, ut fiat regulare, quando ſæculare regulari confertur ex diſpenſatione; & è converſo; etiamſi poſſideatur ſpatio quadragenario, cum talis poſſeſſio fiat ex ſpeciali indulto, non verò præſcriptione: non enim conferuntur hujuſmodi beneficia, ut jure tituli habeantur; ſed potius jure commendationis, & adminiſtrationis. Ita affirmant Hoieda *de incompatib. benef. part. 1. cap. ult. num. 92.* Rebuff. *in prax. benef. tit. Quotuplex ſit beneficium. num. 5.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 3. cap. 26 q. 3.* Sanchez *loco cit. num 25.* 8

Quinta conditio eſt, ut conferens animo, & intentione beneficium conferat, ut velit imprimere illum ſtatum beneficio, quem exprimit; & ideò in collatione debet dicere Regulari: Confero tibi beneficium ſæculare, & ſæculari: Confero tibi beneficium regulare, ut docent Hoieda *loco citato*, Selva *de benef. 3. part. q. 11. num. 125.* Sanchez *loco citato, num. 25.* Hieronymus Rodriq. *in Compend. qq. regul. reſol. 22.* Barboſa *de jur. eccleſ. lib. 1. cap. 4. num. 68.* 9

Sexta conditio eſt, ut regulare beneficium poſſideatur bona fide à ſæculari, & è converſo: quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit. *c. Vigilanti. de præſcript. in 6.* Ita etiam docent Rebuffus *in Concordat. in 2. requiſ.* Hoieda *loco cit. num. 92.* Franchus *in cap. de beneficio, num. 3.* Sanchez *loco cit. num. 26.* Hieronymus Ro- 10
driq. *loco citato. verſic. Sexta.* Barboſa *loco cit. num. 68.* 11
Sanchez *loco cit. num. 26.* ubi *n. 27.* dicit, quòd ſi capellæ ſint fundatæ in Monaſterio, præſumuntur regularia beneficia, niſi per ſæculares teneri ſolitæ ſint: quod etiam docuit Rebuffus *in prax. benef. in tit. Quotuplex ſit beneficium num. 6.*

Regularia ergo beneficia (ut dictum eſt *ſuprà*) ea in- 12
telliguntur, quæ Regularibus, vel ex fundatione, vel ex inſtitutione, aut ex conſuetudine, vel præſcriptione conferuntur. Hæc autem diſtinguuntur: nam alia ſunt duplicia alia ſimplicia. Duplicia, ut Abbatia regularis:
Abbas enim duplici onere fungi debet, tam circa perſo- 13
nas, quàm circa res Monaſterii, *cap. Quanto. de offic. Ord. in fin. cap. Cùm ad Monaſterium. & cap. In ſingulis. de ſtat. Monach.* Prioratus eſt duplex, alter Conventualis, alter Clauſtralis. Prior Conventualis eſt ille, qui Conventui Monachorum ſive aliorum Religioſorum præficitur, nempe, in Monaſteriis, in quibus non adeſt Abbas. *Clem. Ne in agro. §. Cæterum. de ſtat. Monach. c. Niſi eſſent. de præben.*

Hujuſmodi Priores Conventuales dicuntur habere 14
Conventum, vel Collegium, *cap. Scriptum. de elect.* in tantum, quòd appellatione Prioratus Conventualis ex propria ſignificatione venit Eccleſia collegiata regularis; non autem ſæcularis, ut dicunt Geminianus *conſ. 138. num. 4.* & Oldradus *conſ. 281. in princip.*

Tamen magis propriè Priores Conventuales ſunt, ut diximus, qui Conventui Religioſorum præficiuntur

Digitized by Google

tur cum bonorum jurium adminiſtratione, & jurisdictione in iis, quæ Regulam concernunt, & ſtatum regularem; ac curam univerſalem, tam ſpiritualem, quàm temporalem habent Monaſterii, de quibus agit text. *in cap. Nullam. 18. quæſt. 2.* ubi Navarrus *num.* 4. & *in cap. Niſi eſſent. de præbend.* & *in Clem.* 1. §. *Cæterum. de ſtatu Monach.* Petrus Greg. *Syntagm. Jur. lib.* 18. *cap.* 18. Rebuff. *in praxi benef. tit. Regulare beneficium. num.* 4. Gonzales *in regul.* 8. *Cancel. gloſſ.* 8. *num.* 113. Corraſ. *de Sacerd. part.* 4. *cap.* 3. *num.* 3. Galganet *de jur. publ. lib.* 3. *tit.* 40. *num.* 2.

15 Hujusmodi Prioratus non ſunt collativi, ſed electivi *ex Clem.* 2. *de reſcript.* ubi Imol. *in* 3. *not.* & Selva *de benef. part.* 2. *quæſt.* 27. *n.* 45. & Rota *in Carpenteraten. Priora-tus.* 27. Novemb. 1620. coram Buratto inter ejus impreſſ. *deciſ.* 492. Et hujusmodi Priores Abbatibus comparantur, ut colligitur *ex cap. final. de reg.* ubi dicitur: *Patres Abbates, ſeu Priores.*

16 Hinc eſt, quòd Priores Conventuales, quos aliqui in aliquibus Religionibus vocant Præpoſitos, ſeu Guardianos, aut Superiores locales, habent eandem facultatem erga Monachos, & adminiſtrationem Monaſterii, quam habent Abbates, & iisdem privilegiis ſpectantibus ad eandem poteſtatem, & adminiſtrationem potiuntur. Imò in aliquibus Religionibus gaudent prærogativis, & præeminentiis, quibus pollent Abbates, & utuntur mitra, annulo, baculo, ſandaliis, ac exercent Pontificalia ad inſtar Abbatum, ideo dicuntur dignitatem habere *ex Clem. Et ſi principalis. de reſcript.* quod etiam affirmant Federicus de Sen. *conſ.* 25. *num.* 4. Thuſcus *pract. concl. tom.* 6. *litt. P. concl.* 708. *num.* 11. Oldradus *conſ.* 257. *num.* 34. *verſ. Certum eſt.*

17 Ideò, ut judices delegati à Sede Apoſtolica dari poſſunt, ut dicunt Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 20. Antonius Fabrit. *in theor. de re benef. num.* 36. Maſſobrius *de ſynodo diœceſana, cap.* 4. *dub.* 13. *num.* 40. Moneta *de conſerv. cap.* 5. *num.* 16.

18 Prior Clauſtralis dicitur, qui Religioſis in Clauſtro, & Monaſterio præfectus eſt, & Abbati ſubjicitur: ſed poſt eum præ cæteris potens eſſe debet in opere, & ſermone, ut exemplo vitæ, verboque doctrinæ ſuos Monachos inſtruere poſſit in bono, & à malo revocare, *dicto cap. Cùm ad Monaſterium.* §. *Prior. de ſtat. Monach.*

19 Priores Clauſtrales poſt Abbatem Monaſterio præficiuntur cum adminiſtratione jurisdictionis tantùm circa ea, quæ ad Clauſtrum, & Regulam monachalem ſpectant, qui ſolent etiam appellari Vicarii, de quibus agitur, ut diximus, *in d. cap. Cùm ad Monaſterium. verſ. Prior.* & *in d. Clem.* 2. *de reſcrip. verbo, Prioratus*, & Rebuffus *loco cit. num.* 5. Petrus Greg. *loco cit. cap.* 10. *numer.* 26. Selva *de benef. part.* 1. *q.* 2. *num.* 41. Gonzales *loco cit. gloſſ.* 8. *num.* 118. ideo Rota *in d. Carpenteraten. Prioratus*, cenſuit, Prioratum de quo agebatur, non eſſe clauſtralem: quia nullam habebat ſubjectionem, aut obedientiam: & tales Priores habent ſolum officium non diſtinctum à Monaſterio; ideò quod illis relinquitur, acquiritur Monaſterio: ſicut, ſi alteri Monacho eſſet relictum, ut dicunt Cardinalis Thuſcus *loco cit. concl.* 710. *num.* 2. & Federicus de Sen. *conſ.* 20. *num.* 6. qui *conſ.* 35. *num.* 2. cum eodem Cardinali Thuſc. *loco cit.* dicit, quòd Priores clauſtrales non poſſunt eſſe procuratores, executores, Judices, neque agere, neque defendere: unde nullam habent dignitatem, ac proinde eis delegatio fieri non poteſt, ut reſolvit Grillenzon *conſ.* 50. *num.* 112. Maſſobrius *loco cit. dub.* 13. *num.* 40. Sanchez *in præcept. Decal. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 13. *num.* 75.

20 Horum Priorum clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis curatis Monaſteriorum: quæ Parochiæ, ſive Eccleſiæ curatæ cùm habeant Conventum ſuppoſitum, vocantur obedientiariæ *ex d. cap. Cùm ad Monaſterium.* §. *tales. de ſtat. Monach.* Et cùm iſti ponantur ad beneplacitum Abbatis ab eodem amoveri poſſunt ad nutum ipſius, ut docent Federicus de Senis *conſ.* 133. *in fine, verſ. Ad ſecundum.* & Innocentius *cap. In ſign. num.* 2. *verſ. Et ideò.* de qua re videatur Abbas *conſ.* 25. *col.* 1. *in fine. verſ. Et ex iis. lib.* 2.

Beneficia deinde regularia ſimplicia ſunt Prioratus 21
ſimplex, Monachatus, & Canonicatus regularis, qui ſuo ſimplici onere funguntur, *cap. Quod Dei timorem.* & *cap. fin. de ſtat. Monach. Clem. Ne in agro. de ſtat. Monach. cap. final. de relig. Domibus.* Gloſſ. *in Clem. Diſpendioſam. in verbo, In beneficiis. de judic.*

Abbates apud diverſas Religiones variis nominibus 22
nuncupantur: alicubi enim vocantur Priores, alicubi
Præpoſiti. Ex hujusmodi beneficiis regularibus quæ- 23
dam ſunt electiva, quæ conferuntur per canonicam electionem à Conventu faciendam, & authoritate Superiorum confirmandam, ut *cap. Monachi* §. *Priores. de ſtat. Monach.* & docet Azor. *moral. inſtitut. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 22. *q.* 8. Quædam conferuntur authoritate Superioris, putà, Abbatis, vel Præpoſiti, ſive Prioris. Quædam poterunt eſſe de jure patronatus & tunc Prælatus regularis confert beneficium præſentato à Patrono.

Quædam conferuntur authoritate Summi Pontifi- 24
cis, qui per regulam 3. Cancell. Prioratus Præpoſituras, ac alias dignitates Conventuales, & Præceptorias generales quorumlibet Ordinum, præterquàm Militiarum ſibi reſervat, & ut ait Mandoſ. *ſuper d. regul. quæſt.* 8. Papa ſibi reſervat omnes Prioratus, & Dignitates conventuales, non autem clauſtrales. Conventuales enim ſunt beneficia perpetua, ac electiva: cætera autem non ſunt electiva; ſed dantur ad nutum Abbatis, ac manualia vocantur, in quibus non habet locum regula reſervationis, ut dicemus. Hoc autem intelligendum eſt de Abbatiis, & Prioratibus conventualibus, in commendam concedi ſolitis, vel ad ſæcularem ſtatum redactis: talia enim Monaſteria, *per d. regularem* 3. *Cancellariæ*, reſervata eſſe intelliguntur, ut dictum eſt *in* 1. *tom. diſput.* 3. *quæſt.* 2. Contrarium eſt verius, ut *in* 2. *edit. ibid.* Ita Rebuff. *in praxi benefic. part.* 1. *tit. Regularia beneficia multiplicia.* ubi addit, etiam Monachatum, & Canonicatum Regularem interdum beneficium regulare ſimplex appellari, quod idem habet Gloſſ. *in Clem. Diſpendioſam. verb. Beneficium. de judic.* & Selv. *de benef. p.* 1. *q.* 2. *num.* 76. Rebuff. *in praxi, loco cit. num.* 26. Petr. Greg. *in inſtit. rei benef. cap.* 10. *num.* 27. Barboſ. *de jure eccleſ. lib.* 3. *cap.* 4. *n.* 69. Quomodo autem id intelligendum ſit, declarat Navar. *comment.* 2. *de regular. circa fin.* Verùm adſunt etiam alia beneficia regularia, quæ ſunt propria beneficia ejusdem rationis, quoad ſubſtantiam cum ſæcularibus: dicuntur autem regularia ſolùm ex eo, quia pleno jure ad Regulares ſpectant, ac per eos adminiſtranda ſunt.

Hujusmodi beneficia *ſuperiùs* enarrata, & alia 25
Eccleſiarum Ordinum regularium cum certa portione redituum Eccleſiaſticorum pro miniſterio ſpirituali, & adminiſtratione Sacramentorum in eisdem Eccleſiis exercenda, licèt verè, & propriè beneficia Eccleſiaſtica eſſe, quamvis manualia ſint, exiſtimaverit Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 12. eò quòd habeant alia omnia beneficia convenientia, præter id, quòd talia ſint, ut poſſint ad nutum revocari: tamen non eſſe propriè, & ſimpliciter beneficia, probabiliter ſuſtinent multi: nam beneficium propriè, & ſimpliciter tale requirit perpetuitatem, ut docent Calderin. *conſ.* 26. *num.* 5. *de præbend.* Gomez. *tit. de grat. expectat. num.* 94. Anaſtaſ. Germ. *de indult. Cardin.* §. *Regularia. num.* 40. Fr. Emmanuel *qq. regul. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 2.

art.2. Staphil. *de litteris gratiæ, tract. de form. expect. in 9. forma, num.29.* qui Calderino, & Gomezio *ſupracitatis* addit in reſervationibus beneficiorum, quas facit Pontifex, non claudi manualia; eò, quia illa ſola reſervati dicuntur, quæ verè, & propriè beneficia ſunt.

Verè tamen, & propriè dici beneficia Eccleſiaſtica aſſerit Barboſa *de jur. Eccleſiaſtico, lib.3. cap.4. n.70.* nam, licèt aliquando de facto perpetuitatem non habeant; aptitudinaliter tamen eam habent: nam, licèt conferantur à Superiore; ita ut revocari poſſint, poſſunt etiam conferri abſque hoc, quòd proviſus unquam amoveatur. Et ita docet Gambar. *de offic. Legati à latere, lib.4. tit. de poteſt. leg. in reſerv. benef. num.14. & ſeqq.* Gonzal. *loco cit. gloſſ.5.§.6. num.31.* & *gloſſ.8. n.25.* & Rota *deciſ.739. n.6.* & *deciſ.772. part.1. diverſ.* Burati. *deciſ.94. num.....* & alii apud Barboſam. *loco cit. num.71.*

QUÆSITUM IV.

Vtrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores, antequàm ſuarum Abbatiarum poſſeſſionem adipiſcantur, poſſint beneficia ad eas ſpectantia conferre.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Prælati regulares ſtatim electi poſſunt beneficia ſuis Abbatiis, & Monaſteriis ſubjecta conferre.*

2 *Poteſtas Abbatum, & Prælatorum regularium competit illis, ſtatim ut ſunt electi.*

3 *Juriſdictionem an poſſint exercere Abbates, & Prælati ſæculares, antequàm inducantur in poſſeſſionem ſuæ Eccleſiæ.*

4 *Abbates, & Prælati Religionum à Sede Apoſtolica promoti non poſſunt in ſua Prælatura adminiſtrare, niſi priùs expeditis literis ejuſdem Sedis Apoſtolicæ.*

1 PRo hujus quæſiti intelligentia clariori diſtinguendum eſt: nam, vel loquimur de Abbatibus, &
Prælatis regularibus, aut de ſæcularibus. Prælati regulares ſtatim ac à Generali, vel à Diffinitoribus, ſive à
Capitulo, juxta morem uniuſcujuſque Religionis, aut
2 Congregationis, eliguntur, poſſunt beneficia Monaſteriis, quibus ipſi præficiuntur, ſubjecta conferre:
non enim opus eſt, quòd prædictorum Monaſteriorum poſſeſſionem capiant; ſed tota juriſdictio, & poteſtas eis poſt electionem provenit; exceptis tamen
quibuſdam, qui à Sede Apoſtolica providentur in
Conſiſtorio, vel ab ea ſuarum electionum confirma-
3 tionem accipiunt. De Prælatis ſæcularibus, ſive Commendatariis idem videtur dicendum, quod de Epiſcopis; in qua materia duæ ſunt ſententiæ. Prima eſt Innocentii, Hoſtienſis, Joannis Andr. & aliorum ferè communiter, quos refert Panormit. *in cap. Tranſmiſſam. de electione*, qui opinantur, quòd inductio in poſſeſſionem non eſt neceſſaria ad hoc, ut quis poſſit ea, quæ ſunt juriſdictionis, exercere, & ſic beneficia conferre: ſed eo ipſo, quòd eſt confirmatus, vel habuit aliquod aliud ſuccedens loco confirmationis; putà, quia fuit inſtitutus, ſeu proviſus per Superiorem de illa dignitate, poteſt incontinenti adminiſtrare, etiamſi non fuerit inſtallatus, vel corporalem Prælaturæ poſſeſſionem non apprehenderit. Et horum ratio eſt: quia immiſſio in poſſeſſionem eſt de ſolennitate: non autem de ſubſtantia collationis. Secunda ſententia eſt Dyni *in Regula prima, de reg. jur. in 6.* Archidiaconi *in cap. Eum, qui de præben. lib.6.* Petri de Anchar. *in reg. ſine poſſeſſione, de reg. jur. lib.6.* qui tenent, quòd Prælatus, quantumvis confirmatus, vel inſtitutus, ſive proviſus de Prælatura, antequam in ejus poſſeſſionem inducatur, non poſſit eam adminiſtrare, nec juriſdictionalia exercere, nec per conſequens beneficia conferre. In hoc videtur tenenda ſententia Panormitani *loco citato*, qui ad concordandas prædictas opiniones ait, quod aut alius eſt in poſſeſſionem prælaturæ; & tunc etiam, quod poſſeſſio ſit injuſta, non licebit confirmato, ſeu proviſo adminiſtrare, niſi priùs adepta legitima poſſeſſione: alias enim eſſet ſpoliare poſſeſſionem propria authoritate, quod prohibetur *per dictum cap. Eum, qui de præben. in 6.* & *cap. Placuit, 16. q.6.* Vel Prælatura ita vacat, quòd nemo eſt in illius poſſeſſione, tanquam Prælatus: & tunc poſt confirmationem, vel inſtitutionem, ſeu proviſionem poteſt Prælatus adminiſtrare. Inſuper, ubi ex conſuetudine Epiſcopus, vel alius Ordinarius nihil poteſt adminiſtrare, nec juriſdictionem exercere, niſi fuerit inſtallatus, aut in poſſeſſionem immiſſus, tunc erit neceſſaria poſſeſſionis aſſequutio, aliàs ſecùs. Et hanc dicit communem Joan. de Selva *de benef. part.2.
q.15. num.1.* Verùm nota, quòd Abbates, & Prælati
Religionum, qui ab Apoſtolica Sede confirmationem 4
accipiunt, vel ab ea promoventur abſque litteris expeditis ejuſdem Sedis, adminiſtrare non poſſunt, nec recipi tanquam Prælati; aliàs tam recipientes, quam recepti punirentur, ut cautum eſt in Conſtitutione Bonifacii VIII. incipien. *Injuncta nobis*, quæ habetur inter Extravagantes communes *de electione*, ubi ſic ait: *Sancimus, ut Epiſcopi, & alii Prælati ſuperiores, necnon Abbates, Priores, & cæteri Monaſteriorum regimina exercentes, quocunque nomine cenſeantur, qui apud Sedem Apoſtolicam promoventur, aut confirmationis, conſecrationis, vel benedictionis munus recipiunt, ad commiſſas eis Eccleſias, & Monaſteria abſque dictæ Sedis literis ejuſmodi eorum promotionem, confirmationem, conſecrationem, ſeu benedictionem continentibus, accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem recipere non præſumant, nullique eos abſque dictarum litterarum oſtenſione recipiant.* Quòd ſi aliquid prædicti Epiſcopi, vel Prælati facere antè præſumpſerint, irritum ſit, & inane. De hac re latiùs diximus *in 1. tomo, diſp.8.*

QUÆSITUM V.

Vtrùm Abbates poſſint præſentare, & conferre beneficia eorum Monaſteriis ſubjecta abſque conſenſu Conventus.

SUMMARIUM.

1 *Abbates de jure communi nequeunt abſque ſui Conventus conſenſu beneficiarios inſtituere: ſed limita, ut num.4.*

2 *Monachorum creatio, ſicut requirit conſenſum Conventus de jure communi, ita etiam beneficiorum collatio.*

3 *Beneficiorum collationes, & inſtitutiones irritæ fiunt, niſi accedat Conventus, vel majoris partis Monachorum conſenſus.*

5. *Beneficia regularia alia ſunt electiva, alia collativa: & quomodo utraque conferantur.*

DE jure communi præſentationes, & proviſiones, 2
ſeu collationes beneficiorum regularium, & parochialium Eccleſiarum, Monaſteriis unitarum, vel ab eis dependentium, facienda eſt ab Abbate, inſimul cum Conventu, aut ejus conſenſu, ut habetur *in cap. Ea noſcitur. de his, quæ fiunt à Prælatis*, &
Gloſſ. *in cap. ult. in verb. Pertineat. de Regular. in 6.*
Archidiac. Joan. Monach. Dominic. & Franch. *ubi.* 5
quos refert, & ſequitur Azor. *moral. inſtitut. parte 2. lib.12. cap.22. q.9.* aſſerens, contrarium tenere Panormit. *in d. cap. Ea noſcitur.* Verùm prædicti Doctores omnes loquuntur de creatione Monachorum, ut etiam advertit Sanchez *in Decalog. lib.2. cap.29. num.106.* de qua etiam loquitur *d. cap. fin. de Regular. in 6.* non autem de inſtitutione beneficiorum. At de utraque re idem eſt faciendum judicium: nam, ſicut de jure

ad monachorum creationem requiritur conſenſus majoris patis Conventus; ita & ad beneficiorum collationem. Atque ita tenent expreſsè Mandoſ. *in reg. 3. Cancellar. q. 9. num.* 4. Sanchez. & Azor. *locis cit.* Franciſc. Marc. *deciſ. Delphinat. q. 1235. num.* 2. Unde, ſi conſtiterit, quòd conſenſus Monachorum, ſeu majoris par-
3 tis Conventus, non acceſſerit, inſtitutiones, ſive collationes irritæ cenſendæ ſunt.

4 Verùm hoc limitatur, ut non procedat, quando ex conſuetudine approbata, & antiqua, vel ex aliquo ſpeciali privilegio Abbates probaverint Capituli conſenſum non requiri, ut habetur ex textu *in d. cap. Ea noſcitur, de his, quæ fiunt à Præl. ſine conſenſu Capit.* Firmant Gloſſ. *in cap. 1. verb. præſentantur. de capell. Monach. in* 6. & Panormit. *in d. cap. Ea noſcitur col. 1. verſ. Nota, quòd præſentationibus.*

5 Supponendum tamen eſt, cùm beneficia regularia ſint, alia collativa, alia verò electiva; quòd collativa ad inſtar ſæcularium beneficiorum conferuntur authoritate Superioris; electiva autem per electionem canonicam ſoffragiis electorum conferri ſolent, intercedente Abbatis, & Prælati Monaſterii confirmatione, ut docent Azor. *loco cit. lib. 12. cap. 12. quæſt.* 8. Sanchez *loco cit. num.* 108. Barboſ. *de jure eccleſ. lib. 3. cap. 4. num.* 75. ubi ait, quòd ſemper debet fieri mentio in literis beneficii electivi, ſi beneficium hujus qualitatis ſit, *per cap. Cùm in illis.* 16. §. *Illis verò. de præb. in 6.* ita etiam docent Menoch. *de arbit. caſu 201. num.* 84. Flam. Pariſ. *de reſig. benef. lib. 10. quæſt. 2. num.* 35. Card. Tuſch. *tom. 3. litt. E. concluſ.* 90. Cenſeo tamen cum Sanch. *loco cit.* ſtandum eſſe ſtatutis, & conſuetudinibus cujuslibet Religionis, & Monaſterii: ubi autem de re hac non conſtaret, dicendum eſt, pertinere ad Abbatem, & Prælatum Monaſterii cum conſenſu majoris patis Capituli. In Religionibus enim ferè omnibus, quando res magni momenti gerendæ ſunt, expectatur in illis benè dirigendis, non ſolùm conſenſus Abbatis, & Prælati; verùm etiam majoris patis Conventus: & collationem beneficiorum negari non poteſt eſſe enumerandam inter res magni momenti.

QUÆSITUM VI.

Utrùm Abbates beneficia ad eorum collationem ſpectantia poſſint ad libitum, tam Regularibus, quàm ſæcularibus conferre.

Summarium.

1 *Beneficiorum alia ſunt regularia, alia ſæcularia.*
2 *Regularia beneficia Regularibus, ſæcularia ſæcularibus conferenda ſunt.*
3 *Qualitas beneficii quomodo ex fundatione dignoſci poſſit.*
4 *Capellæ in Monaſterio ſi fundatæ ſint, beneficium præſumitur regulare, niſi per ſæculares regi conſueverint: & quid, ſi de fundatione non appareat, num. 5.*
6 *Beneficium dicitur regulare, quando legitimè præſcriptum eſt, ut per Regulares adminiſtretur; ſæculare autem, quando per ſæculares.*
7 *Beneficia regularia quibus poſſint in titulum conferri.*
8 *Beneficiorum unius Religionis non ſunt capaces Monachi alterius Religionis.*

1 NOtandum eſt, beneficium (prout ad rem noſtram facit) eſſe duplex, ut diximus *in quæſ. 2.* videlicet,
2 regulare, & ſæculare, *cap. Cùm ſingula. & cap. Cùm de beneficio de præbend. in* 6. Si beneficium erit regulare, non niſi Regulari conferendum eſt; ſi ſæculare, utique ſæculari Clerico conferri debet, Anchar. *in cap. 2. de ſupplend. neglig. Prælat. & in d. cap. Cùm de beneficio. de præbend. lib. 6 num.* 1. Et eſt regula generalis, quòd regularia beneficia Regularibus; ſæcularia ſæcularibus conferenda ſunt, ut tradunt communiter Doctores, & habetur ex Concilio Trident. *inferiùs* citando.

Iſta autem qualitas diſcerni poteſt præcipuè ex fundatione ipſius beneficii, ut ſi in ea ſtatutum ſit, quòd per 3
Regulares tale beneficium adminiſtretur, utique cenſebitur regulare, ut docent Gemin. *in d. cap. Cùm de beneficio. num.* 9. Franch. *ibid. num. etiam 9. verſ. Et intellige. circa finem.* Rebuffus *in praxi beneficial. in proœm. tit. Quotuplex ſit beneficium. num* 5. & *in Concordat. tit. de collat.* §. *Volumus. verb. Regularia.* Azor. *moral. inſtitut. part. 2. lib. 3. cap. 26. q. 1.* Sanchez aliis relatis *in Decalog. lib. 7. cap. 29. num.* 14. Et hoc ſtatutum, tam per Epiſcopum, quàm per Abbates, & Prælatos inferiores Epiſcopalem juriſdictionem habentes fieri poteſt, ut tradunt Gemin. Franch. & Sanchez *locis cit.*

Quòd ſi Capellæ in Monaſterio fundatæ ſint, bene- 4
ficia præſumentur regularia, niſi per ſæculares regi conſueverint. Rebuff. *in praxi benef. loco cit. num.* 6. Sanchez *eo cap. 29. in fine.*

Si verò de fundatione non appareat, erunt inſpicien- 5
dæ inſtitutiones, & conſuetudo, ſeu præſcriptio, per ea, quæ habentur *in d. cap. Cùm de beneficio. & Clem. 1. de ſuppl. neglig. Præl.* Rurſus, ſi clare de inſtitutionibus non apparuerit, nempe, quia aliquando ſæcularibus, aliquando autem Regularibus factæ ſint; inſpicere opus erit quis inſtitutor eas fecerit: ſi enim perſona Eccleſiaſtica ſæcularis, præſumetur talem Capellaniam, ſive beneficium eſſe ſæculare; niſi aliter appareat, quòd, ſcilicet, ipſe inſtitutor beneficii ſtatum immutare voluerit: quod non præſumitur, niſi declaretur *arg. c. 1. diſt. 10. & cap. Querimoniam. de jure patron.* Gonzal. *de menſibus, & alternat. in gloſſ. 5. §. 6. num. 11. & 28.* Tamen è contra non ſemper erit præſumendum regulare, etiamſi appareat, quòd inſtitutor fuerit Regularis, ſi fuerit ſolitum poſſideri per ſeculares. Gonzales *d. tract. in gloſſ. 8. n. 38.* Si autem collationes ab inſtitutore Eccleſiaſtico Regulari in perſona Regularium factæ fuerint; beneficium procul dubiò cenſebitur regulare.

Præſcriptione beneficium dicetur regulare, ſi per 6
tempus quadraginta annorum (quod regulariter ad præſcribendum contra Eccleſiam requiritur, *cap. Ad aures. & cap. De quarta. de præſcript.*) ab uno, vel à pluribus Religioſis in eo inſtitutis pacifice & continuò gubernatum eſt, etiamſi antea, vel poſt dictum tempus ſæculares quandoque in eo miniſtraverint, ſicut ſæculare dicitur id, quod eodem modo à ſæcularibus rectum fuit *d. cap. Cùm de beneficio. de præbend. in* 6. dummodo poſt completam præſcriptionem ſæculares id beneficium per alios quadraginta annos non rexerint: nam nova induceretur præſcriptio in eorum favorem, ac illa prior extingueretur. Ita Gloſſ. *in d. c. Cùm de beneficio. verò. poſt.* & alii apud Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 29. num.* 15. Sex igitur conditiones requiruntur, ut beneficium ex regulari fiat ſæculare, & è contra, de quibus agimus *in 2. quæſ.*

Regularia igitur beneficia non poſſunt in titulum, niſi 7
Monachis profeſſis, & ſui Ordinis tantùm, vel iis qui habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere tenentur, ab Abbate conferri, ne veſtem lana, linoque contextam induant, vel habetur in Concilio Tridentino *ſeſſ. 14. cap. 10. de reformat.* Circa hoc autem iſta regula ſervanda eſt, ut beneficia regularia dentur priùs Religioſis ejusdem Monaſterii. Secundò, in eorum defectum dentur aliis Religioſis alterius Cœnobii ejusdem tamen Ordinis. Tertiò, in iſtorum defectum advocentur alii Regulares alterius Ordinis. Ultimò, in defectum omnium Regularium (quod vix accidere poteſt) licebit in eis ſæculares Clericos inſtitui. *cap. Inter quatuor.* ubi Gloſſ. Panormit. & alii communiter *de relig. Domib.* Azor. *moral. inſtit. part. 2. lib. 3. cap. 26. quæſt.* 5.

Dixi, *Monachis ſui Ordinis tantùm.* Quia Monachi, 8
& Regulares alterius Ordinis non ſunt capaces beneficiorum

ficiorum aliorum Ordinum. Et hoc graviter prohibetur *cap. Cum ſingula. §. Prohibemus de præbend. in 6.* Quod etiam affirmant Navarr. *com. 4. n. 23. de Regular.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum Regular. n. 2.* Rodriq. *quæſt. regul. t. 1. q. 34. art.* 8. Gonzal. *in Reg. 8. Cancell. gloſ.* 8. *n.* 96. Sanch. *lib. 7. in præc. Decal. c. 29. n. 29.* ubi ait, quòd in hoc non poterit Legatus diſpenſare absque ſpeciali commiſſione; quod etiam affirmat Rebuff. *loco cit. n. 2.*

Et Summus Pontifex non eſt ſolitus concedere licentiam Regularibus aſſequendi beneficium alterius Religionis, niſi transferendo illos ad id Monaſterium, ad cujus collationem beneficium aſſequuntur. Ita Sanch. *loc. cit. n.* 30. & Barboſ. *de jure eccleſ. lib. 3. cap. 13. n. 159.* ubi ait cum Sanch. *loco cit.* integrum non eſſe duobus Religioſis diverſorum Ordinum permutare beneficia regularia de licentia ſuorum Prælatorum: quia neuter eſt beneficii alterius capax, quod etiam docet Bellam. *de permut. benef. p. 2. quæſt. 11. n. 2.*

QUÆSITUM VII.

Quibus perſonis ſint beneficia, tam regularia, quàm ſæcularia ab Abbatibus, & Prælatis, tam ſæcularibus, quàm regularibus conferenda.

Summarium.

1 *Abbates, & Prælati in beneficiis conferendis, quomodo ſe gerere debeant.*

2 *Hæretici, eorumque fautores, defenſores, & filii uſque in ſecundam generationem, ſunt inhabiles ad beneficia obtinenda.*

3 *Apoſtatæ ſunt inhabiles ad beneficia Eccleſiaſtica obtinenda.*

4 *Excommunicati majore excommunicatione ſunt inhabiles ad quæcunque beneficia: ſed amplia, ut n. 5. & limita, ut n. 6.*

7 *Suſpenſi ab officio, & beneficio ſunt inhabiles ad beneficia Eccleſiaſtica.*

8 *Interdicti perſonaliter non poſſunt beneficia conſequi.*

9 *Irregulares beneficia obtinere non poſſunt.*

10 *Sodomitæ notorii ſunt ad beneficia Eccleſiaſtica inhabiles.*

11 *Bigami prohibentur habere beneficia.*

12 *Aleatores beneficia non poſſunt conſequi.*

13 *Simoniaci in aſſequendo beneficio poſt ejus privationem fiunt inhabiles.*

14 *Clericus, qui privatur beneficio propter uſurpationem, fit inhabilis ad alia beneficia conſequenda.*

15 *Concubinarii incorrigibiles redduntur inhabiles ad beneficia, uſque ad emendationem, arbitrio ſui Prælati.*

16 *Clericus conjugatus, durante matrimonio, redditur inhabilis ad beneficia, etiamſi clericaliter vivat: & num. 17.*

18 *Sæcularis, & non profeſſus prohibetur beneficia regularia, in titulum Regularibus conferri conſueta, obtinere.*

19 *Laicus non poteſt habere beneficia Eccleſiaſtica, etiam ſimplicia.*

20 *Clericorum filii, procreati ex legitimo matrimonio, in Eccleſiis, ubi Patres habent, vel habuerunt beneficia, conſequi non poſſunt.*

21 *Tonſura, & Ordines in beneficiis obtinendis, an ſint neceſſarii.*

22 *Illiterati ſunt inhabiles ad beneficia.*

23 *Infames ad beneficia redduntur inhabiles.*

24 *Corpore vitiati, qui notabiliter deformati ſunt in corpore, tanquam irregulares beneficia habere non poſſunt.*

25 *Perjurus, qui infamis eſt, beneficium non poteſt conſequi.*

26 *Cardinalem offendentium filii, & nepotes, inhabiles ſunt inpoſterum ad conſequenda beneficia.*

27 *Beneficia incompatibilia non dimittentes, poſt privationem eorum, quæ obtinebant, redduntur inhabiles ad alia beneficia.*

28 *Beneficium curatum habens non poteſt aliud curatum, vel aliud incompatibile obtinere.*

NOn ſunt beneficia Eccleſiaſtica quibuſcunque conferenda, nulla eorum habita notitia, à Prælatis, 1
qui in beneficiis conferendis præcipitanter ſe gerere nequaquam debent; ſed maturè conſideratis perſonis, earumque meritis, & conditionibus, præcavere ſummopere debent, ne inhabiles ſint. Ad hoc igitur, ut illas meliùs dignoſcant, hic apponendum duxi, qui de jure ad beneficia inhabiles reddantur.

Primò, inhabiles ſunt ad beneficia, Hæretici, eo- 2
rumque fautores, & receptatores, defenſores, eorumque filii, uſque ad ſecundam generationem. Quòd ſi admitterentur ad beneficia, eſſet irrita, & nulla talis admiſſio *ex cap. Quicunque. §. Hæretici. cap. Statutum. §l. 2. de Hæret. in 6.* ubi de beneficio jam obtento ante declarationem criminis paterni: ſecùs dicendum eſt de ſuperveniente crimine, hoc enim non reddit inhabilem ad beneficium jam obtentum, ut dicunt Oldrad. *de nobilit. p. 4 in princ. cap. 9.* Hoieda *de incompatib. benef. p. 1. cap. penul. n.* 100. Decianus *in tract. crim. lib. 5. cap. 45. n. 6. limit. 7.* Menoch. *conſ.* 805. *num.* 33. De filiis verò, & nepotibus prædictorum intelligendum eſt, qui tales eſſe, aut tales deceſſiſſe probentur; non autem illorum, quos emendatos eſſe conſtiterit, & pœnitentiam egerint; quamvis ante peractam pœnitentiam obierint; dummodo tamen ad eam recipiendam parati eſſent, ſicut docent Pariſ. *conſ. 2. num.* 185. *lib.* 4. Surdus *conſ.* 360. *n.* 14. Ricciull. *de jure perſonarum, lib. 5. cap. 30. n.* 41. Farinac. *de hæreſ. quæſt. 141. num.* 64. & Rota *in Collimbricen. Canonicatus,* 13. Junii, 1616. coram Card. Sacrato: ubi etiam deciſum fuit, non eſſe faciendam diſtinctionem inter ſponte confeſſum, & condemnatum. Advertendum tamen eſt, quòd in linea materna pœna tantùm extenditur ad primam generationem, ut probatur *ex d. cap. Statutum.* Advertendum eſt prætereà, quòd hæreſis patrui non impedit, quominùs nepos ad beneficia obtinenda habilis exiſtat, ut decrevit S. Congreg. Card. teſte Barb. *inferius citando n.* 135.

Secundò, apoſtatæ inhabiles ſunt ad beneficia Ec- 3
cleſiaſtica, ut dicunt Valent. 2. 2. *diſp. 1. quæſt. 12. punct. 3. not. 2.* Sanch. *in præcept. Decalog. lib. 2. cap. 7. num.* 18. Barboſ. *de jure eccleſ. lib. 3. cap. 13. num.* 135. Squillante *de privileg. Cleric. cap. 4. num.* 221. tam ſi habitum ſuæ Religionis non dimiſerint, quàm ſi illo jam ſpoliati ſunt: quia dictum, & reſolutum eſt *in diſput. de apoſtatis, & fugitivis, & ejectis.* quòd poſſunt etiam eſſe Regulares verè apoſtatæ, licèt habitum propriæ Religionis retineant.

Tertiò, excommunicati majori excommunicatione 4
inhabiles ſunt ad quæcunque beneficia conſequenda, alioquin collatio eſſet irrita, *ex cap. Poſtulaſtis. de Cleric. excommunicato miniſt.* Idem docent Covar. *in cap. Alma mater p. 1. § 7. n. 1.* Selv. *de benef. p. 3. q. 4.* Rebuff. *in tit. de excommunicato vitando, verſ. Advertendum eſt.* Navarr. *in Manual. cap. 23. n.* 21. Flaminius Pariſius *de reſignat. benef. lib. 4. q. 3. n.* 32. Ugolinus *de cenſ. tab. 2. cap. 13. §. 1.* Bonacina *in ſimil. tract. diſp. 2. quæſt. 2. punct. 4. §. 1.*

Hoc tamen impedimentum in multis eſt amplian-
dum cum Barboſ. & Doctoribus ab eo citatis *de jure* 5
eccleſ. lib. 3. cap. 13. num. 137. Primò, in quocunque genere beneficii Eccleſiaſtici, ſive ſint majora beneficia, ſive minora, ut etiam habeant annexam dignitatem,

ſive ſint beneficia ſæcularia, ſive regularia; & non ſolùm in collatione beneficiorum; ſed etiam in permutatione, & reſignatione.

Secundò, etiam in foro conſcientiæ, in quo beneficium collatum excommunicato, ſeu reſignatum, non poteſt ab ipſo retineri, etiamſi collatio ſit facta motu proprio, & valet; tam de excommunicatione lata à jure, quàm ab homine: in utraque enim militat eadem ratio, ſive lata ſit excommunicatio per ſententiam generalem, ſive particularem: etiamſi excommunicatio injuſta ſit, dummodo ritè lata fuerit.

Tertiò, quamvis excommunicatus non adhuc denunciatus: quia ad effectum, ut non poſſit beneficium obtinere, denunciatio non eſt de ſubſtantia. Idem dicendum eſſet, ſi excommunicatus eſſet occultus: quia collatio ex eo eſſet nulla, cùm in his, quæ geruntur jure privato, nulla ſit differentia inter excommunicatum publicum, & occultum.

Quartò, hoc etiam valet, quamvis excommunicatus reputetur communi opinione pro abſoluto: quia in hac materia, de qua agitur, ut excommunicatus reddatur incapax ad beneficium obtinendum, veritas prævalet opinione.

Quintò, quamvis poſt collationem ſequeretur abſolutio: quia talis abſolutio ſequens non tollit præcedentem incapacitatem, cùm in iſtis ſpectetur initium.

Sextò, etiamſi excommunicatus eſſet abſolutus cum reincidentia poſt aliquod tempus: quia, ſi poſt præfixum tempus, & reincidentiam fiat ſibi collatio, erit nulla, non obſtante, quòd Judicis declaratio non adfuerit.

6 Hujuſmodi tamen inhabilitas excommunicationis limitanda eſt primò, non procedere, ſi excommunicatio ſit nulla. Secundò, ſi excommunicatio ſupervenerit poſt collationem: quia, licèt nondum ſit effectuata; tamen valet, unde poteſt excommunicatus beneficium acceptare jam ſibi collatum, quando non erat excommunicatus. Tertiò, quando proviſus eſſet poſſeſſor triennalis, tunc non poteſt moleſtari, non obſtante, quòd collatio fuerit ſibi facta tempore, quo erat excommunicatus. Quartò, limitatur in eo, qui excommunicatus fuit poſt appellationem interpoſitam: quia, pendente cauſa appellationis, eſt capax collationis. Hoc tamen intelligitur, quando appellatio eſſet valida, & hoc pro certo haberet: ſecùs ſi notorium eſſet eam non valere.

An autem poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut quis retineat beneficium tempore excommunicationis, vide apud Barboſam *loco citato, num.* 143.

7 Quartò, inhabiles ſunt ad beneficia obtinenda, & conſequenda ſuſpenſi ab officio, vel beneficio; & proviſio eis facta nulla eſt *ex c. Cùm dilectus. verſ. Quia nobis. de conſuet.* & *ibi* Gloſſ. *verbo, ceſſavimus.* & *c. Per inquiſitionem. de electione,* & Gloſſ. *verbo, Suſpenſi.* & *c. Cum bona. de ætat. & qualit.* ubi Abbas *n.* 8. & *verbo, Irritas, in c. Tanta. de exceſſib. Prælat.* Hoc intellige de ſuſpenſia ab omnibus Ordinibus, cùm ſecùs dicendum ſit ab uno Ordine ſacro tantùm: quia ratione alterius Ordinis, quem habet, ſine ſuſpenſione poteſt obtinere beneficium, *ex c. Vel non eſt compoſ. de temp. Ordin.* & Abbas *in d. c. n.* 6. ſuſpenſus enim ab Ordine presbyterali tantùm, licèt non poſſit habere ſacerdotalem præbendam; poterit tamen habere diaconalem: qui verò per annum contumax ſteterit in ſuſpenſione, non ſolùm nequit ampliùs beneficium conſequi; ſed ea, quæ interim acquiſivit, & priùs habebat, amittit, ut habetur *in d. cap. Cùm bona. de ætat. & qualit.*

8 Quintò, interdicti perſonaliter non poſſunt beneficia conſequi. Ita Navarr. *in Manual. c.* 24. *num.* 133. Ugolin. *de cenſ. tab.* 5. *cap.* 13. §. 1. *num.* 2. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 32. *num.* 116.

9 Sextò, irregulares non poſſunt beneficia obtinere, & collatio illis facta, ipſo jure nulla eſt, *ex cap.* 1. *in fin. de Cler. pugn. in duello, cap.* 2. *de Cler. non ordinat. miniſtr.* & Leſſius *loco citato. num.* 120. Ugolin. *de off. Epiſc. cap.* 50. §. 6. *num.* 4.

10 Septimò, Sodomitæ notorii ad beneficia ſunt inhabiles, & collatio his facta nulla eſt, ut optimè reſolvit Barboſ. *de off. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 44. *num.* 28.

11 Octavò, bigami prohibentur beneficia habere, cùm etiam prohibeantur ordini, ut probant Rebuff. *de pacif. poſſeſſ. n.* 193. & Sayrus *de cenſ. lib.* 6. *cap.* 5. *n.* 9. Garſias *de benef. part.* 7. *cap.* 6. *num.* 1. Propterea beneficii collationem factam bigamo nullam eſſe, affirmat Navarr. *conſ.* 3. *num.* 1. *de bigamis.*

12 Nonò, aleatores beneficia conſequi non poſſunt, & collatio eis facta, ſi publici ſint, ipſo jure ſit nulla; ſi occulti, erit irritanda. Ita diffinivit Rota Romana *deciſ.* 426 *part.* 1. *diverſ.* & multi Doctores *ibi* allegati.

13 Undecimò, ſimoniaci in aſſequendo beneficio poſt ejus privationem fiunt inhabiles ad omnia alia beneficia obtinenda per Bullam Pii V. quæ incipit: *Cùm primùm.* ſub datum Calend. April. 1566. quæ *in Bullario* eſt conſtitutio ejus quinta.

14 Undecimò, Clericus quæcunque, vel jure Eccleſiarum, vel priorum locorum uſurpans, vel aliis conſenſum, aut auxilium præſtans, privatur beneficio, & fit inhabilis ad quæcunque alia beneficia conſequenda, ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in fin.*

15 Duodecimò, Clerici concubinarii incorrigibiles poſt multas pœnas, & privationem beneficiorum, redduntur inhabiles ad conſequenda beneficia uſque ad emendationem arbitrio Ordinariorum ſuorum, ex d. Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 14.

16 Decimotertiò, Clericus conjugatus, etiamſi clericaliter vivat, durante matrimonio beneficia Eccleſiaſtica conſequi non poteſt, *ex cap.* 2. & *cap. Diverſis fallaciis. cap. Cùm decorem de Cleric. conjugat.* Poterit tamen habere beneficium Eccleſiaſticum ratione ſtipendii, vel alterius miniſterii temporalis, ut benè probat Sanchez *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 42.

17 Decimoquartò, quicunque conjugatus, qui aliquem de Ordinibus ſacris præſumit ſuſcipere, matrimonio durante, etiam nondum conſummato, niſi ſervata regula canonum, etiam ad beneficium quodcunque, vel officium Eccleſiaſticum prohibetur promoveri *per Extravagantem, Antiquæ. de voto.* Joan XXII. Unde, ſi promoveatur ad Ordinem ſacrum, efficitur irregularis, ut dicunt Majolus *de irregul. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 10. Covarr. *de ſponſal. part.* 2. *cap.* 6. *num.* 2.

18 Decimoquintò, ſæcularis, & non profeſſus prohibetur beneficia regularia in titulum Regularibus conferri conſueta obtinere, niſi ejuſdem Ordinis habitum ſuſcipiat, & profeſſionem emittat ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 10.

19 Decimoſextò, Laicus beneficia Eccleſiaſtica, etiamſi ſint ſimplicia, obtinere non poteſt, *ex cap. Ex literis de tranſact.*

20 Decimoſeptimò, filii Clericorum procreati ex legitimo matrimonio, in Eccleſiis, ubi patres eorum aliquod habent, vel habuerunt beneficium; conſequi non poſſunt beneficia, *ex cap.* 2. & *cap. Cum decore. de filiis Presbyt.* & Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 15.

Decimooctavò, nullus, qui prima tonſura eſt initiatus, & in Ordinibus minoribus eſt conſtitutus ante annum 14. ſuæ ætatis beneficium poteſt obtinere, ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 6. Non oportet tamen expletum eſſe dictum annum 14. ſed ſufficit eſſe cœptum ad obtinendum beneficium ſimplex, ut docet Barboſ. *de jur. eccleſ. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 163. cum multis Doctoribus ab eo allegatis: & hæc prohibitio ſubſiſtit, nedum per viam collationis, ſed etiam præſentationis, electionis, aut alterius cujuscunque proviſionis, ut docet Manloſius *de minor. ætat. cap.* 4. *num.* 17. Standum tamen erit fundationi, ut beneficium

cium etiam in minori ætate adipiſci valeat, cùm non fuerit derogatum tali fundationi per Concil. Tridentinum, ut reſolvit Barboſ. *loco citato, num.* 163. cum Doctoribus ab eo allegatis. Cum quibus docet *num.* 164. quòd Epiſcopus non poteſt indulgere alicui, ut ante annum 14. beneficium obtineat: ſi enim conferret, ante talem ætatem, Epiſcopus, ſive alius Prælatus peccaret mortaliter, & collatio eſſet nulla.

22 Decimononò, illiterati ſunt inhabiles ad beneficia *ex cap. Illiteratus. diſt.* 36. *cap. Pœnitentes. diſt.* 55. Unde, ſi collatio facta fuerit penitùs illiterato, eſt ipſo facto irrita, & invalida, ut dicit Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *q.* 3. cum aliis ab eo citatis, & Navarr. *de orat. miſcell.* 33. *num.* 7.

23 Vigeſimò, infames beneficium non poſſunt obtinere, *argumento litera unica, C. de infamibus, lib.* 12. *cap. Inter dilectos. de exceſſ. Prælat. cap. Infamibus. de regul. jur. in* 6.

24 Vigeſimoprimò, corpore vitiati, qui inſigniter deformati ſunt in corpore, tanquàm irregulares beneficia obtinere non poſſunt. Ita Barboſa *loco cit. n.* 167. cum aliis Doctoribus *ibid.*

25 Vigeſimoſecundò, perjurus, quia infamis eſt, beneficium conſequi non poteſt, ex eodem Barboſa *loco citato*, & DD. *ibid.* allegatis.

26 Vigeſimotertiò, filii, & nepotes offendentium Cardinalem, inhabiles ſunt inpoſterum ad obtinenda beneficia, *ex cap. Felicis verſ. Quòd ſi quis, de pœn. in* 6. & Decian. *in tract. crim. lib.* 7. *cap.* 41. *num.* 32. & Farinac. *in prax. crimin. part.* 5. *num.* 112. Sanchez *in præcept. Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 28. *num.* 20.

27 Vigeſimoquartò, non dimittentes beneficia incompatibilia, ſecundùm Extravagantem Joannis XXII. quæ incipit: *Execrabilis. de præbend.* poſt privationem eorum, quæ obtinebant, redduntur inhabiles penitùs ad alia beneficia obtinenda: quod etiam habetur *in Extravag. Ut quos de off. Ordin. in comm.*

28 Vigeſimoquintò, & ultimò, habens beneficium unum curatum, non poteſt aliud curatum, vel aliàs incompatibile obtinere, *ex cap. unico, §. penult.* 10. *quæſt.* 3. jure enim naturali prohibetur, ne quis ſimul plura beneficia habeat, quæ divino jure aſſiduam beneficiarii præſentiam expoſtulant, ut docent Valer. Reginaldus *in prax. lib.* 30. *numer.* 277. Comitolus *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 73. Azor. *tom.* 2. *inſtitut. moral. lib.* 6. *cap.* 11. *quæſt.* 5. Unde, ſi quis Eccleſiam cathedralem, & parochialem, aut Eccleſiaſticam dignitatem, vel aliam præbendam obtinens accipiat, ſi quidem authoritate Sedis Apoſtolicæ id egerit, ipſo jure vacat prima, *ex cap. Quanto. de transl. Epiſc. & cap. De multa.* ubi D.D. *de præbend. cap. Dudam. de elect. cap. Litteras. de conceſſ. præbend. cap. Quia nonnulli. de Cler. non reſid. cap. Eam. de ætat. & qualit.* Quòd ſi abſque Pontificis authoritate id faciat, amittit utramque, nulla ſuffragante conſuetudine in contrarium ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *de reform. cap.* 2.

QUÆSITUM VIII.

Utrùm Monachus ſit capax beneficiorum, tam regularium, quàm ſæcularium; & quid de Canonicis regularibus Congregationis Lateranenſis.

Summarium.

1 *Beneficia ejuſdem Monaſterii, vel Ordinis, conferenda ſunt Monachis illius Monaſterii, & Ordinis; non verò alterius.*

2 *Beneficia Monaſterio ſubjecta pleno jure per ſolam voluntatem Abbatis, & Prælati, cum conſenſu Capituli ſunt conferenda.*

3 *Beneficia, quæ pleno jure Monaſterio non ſunt ſubjecta, non poſſunt per ſolam voluntatem Abbatis, ſive Prælati, etiam cum conſenſu Conventus conferri.*

4 *Monachus an poſſit beneficia ſæcularia obtinere, & ea præcipuè, quæ ſunt curata, & n.* 6.

5 *Regularis, ad hoc ut poſſit habere beneficium curatum, attento jure communi non indiget diſpenſatione.*

7 *Regularis, ut beneficium curatum poſſit obtinere, requiritur neceſſitas, ſive neceſſitas Eccleſiæ; & quod Eccleſia ſit actualiter curata. num.* 8.

9 *Eccleſia ſi regatur per ſæculares cum excluſione Regularium, illi non poteſt præfigi Regularis.*

10 *Regulares, ut ſint capaces beneficii ſæcularis parochialis, debent habere licentiam ſui Superioris.*

11 *Canonici regulares de jure communi abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, cum ſola licentia ſuorum Superiorum, poſſunt promoveri ad beneficia ſæcularia, animarum curam, & regimen habentia: & num.* 12.

13 *Canonici regulares, tam de jure communi, quàm de jure novo, poſſunt aſſumi ad beneficia ſæcularia curata in favorem curæ animarum, cum ſola licentia ſuorum Superiorum.*

In hac re certum eſt, Regularem poſſe beneficium ejuſdem Ordinis, vel Monaſterii, non autem alterius, niſi ex ſpeciali diſpenſatione, obtinere. Priorem hujus aſſertionis partem docent communiter Doctores, per illam generalem regulam, beneficia regularia Regularibus conferenda eſſe. Secunda pars expreſsè probata eſt *in antecedenti quæſito* per tex. *in cap. Cùm ſingula. §. Prohibemus. de præbend. in* 6. ubi deciditur, beneficia per Monachos alicujus Monaſterii adminiſtrari conſueta, illis tantùm, & non aliis conferre debere: & firmant Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. cum Regular. num.* 2. *& duob. ſeqq.* Navarr. *Comment.* 4. *de Regular. num.* 23. Sylveſt. *verb. Religio,* 6. Panormit. *in cap. Deus, qui. de vit. & honeſt. Cleric. & cap. Quod Dei timorem. de ſtat. Monach.* Roderic. *regular. quæſt. tomo* 1. *quæſt.* 34. *art.* 1. Gonzal. *ad regulam* 8. *Cancellar. gloſſ.* 8. *à num* 96. *uſque* 110. Sanchez *in præcepta Decal. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 29. Suarez *de Relig. tomo* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap. ult. n.* 4. 1

Ideò, ſi hujuſmodi beneficia ſint pleno jure tali Monaſterio ſubjecta, per ſolam voluntatem regularis Prælati, cum Conventus conſenſu, poteſt Religioſus ad ea transferri; niſi ſecùs per regulares conſtitutiones haberetur. Quia tunc omninò ad Monaſterii Prælatum ſpectat, de beneficiis hujuſmodi providere: nam hac ratione dicuntur ad Monaſterium pleno jure pertinere: tum, quia perſona providenda, qui eſt Regularis, eſt plenè Monaſterii Prælato ſubjecta: ergo ab illius voluntate pendet quoad beneficii proviſionem, vel receptionem. 2

Quando verò beneficia non ſubſunt pleno jure Monaſterio, conferri nequeunt Religioſis per ſolam Prælati regularis voluntatem: quia, ſi ejus voluntas ſufficeret, haberet plenum jus in collatione talis beneficii: ſi ergo plenum jus non habet, ex eo eſt, quia beneficium ſubjectum eſt Epiſcopo, vel alteri Prælato quoad inſtitutionem, & deſtitutionem, ut notat Navar. *comm.* 2. *de Regul. num.* 6. *verſ. Septimò.* 3

Quoad beneficia ſæcularia dicendum eſt, Monachos ad ea eſſe omninò inhabiles, juxta prædictam juris regulam, ſæcularia beneficia ſæcularibus conferenda eſſe. Hoc tamen non procedit in Eccleſiis parochialibus, vel curatis ſæcularibus, quæ poſſunt Monachis, præſertim aptis Concionatoribus conferri per textum juncta Gloſſ. *in verb. cum. in can. In parochia,* 6. *quæſt.* 1. & *cap. Quod Dei timorem de ſtat. Monach.* & ibi Gloſſ. *verb. regimen,* Panormit. *num.* 7. & 8. idem Panormit. *in cap. Super eo. circa inc. de Regular.* & *in cap. fin. num.* 4. *de Cleric. ægrot.* Franch. *in cap. Cùm de beneficio. num.* 9. *verſ. Secundò, intellige. de præbend. in* 6. 4

in 6. Felin. *in cap. In noſtra, num. ult. not.* 10. *de reſcript.* Lambertin. *de jure patron. lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 7. *art.* 19. *à num.* 13. *uſque in fin.* Navar. *lib.* 3. *conſil. in* 2. *edit. tit. de ſtatu Monach. conſ.* 11. *num.* 5. & *toto conſ.* 12. Azor. *moral. inſtit. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 19. *quæſt.* 13. & *part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 2. *quæſt.* 8. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 12. *num.* 98. & alii quamplures, quos citat Garz. *de benef. part.* 7. *cap.* 10. *num.* 17. & Sanchez *in præcepta Decalogi lib.* 7. *cap.* 29. *numer.* 35. Joannes Andr. *in d. cap. Quod Dei timorem. verbo, Regimen, numer.* 14. Hoſtien. *ibid. num.* 8. & Ancharan. *numer.* 6. Abb. *num.* 7. Cardinalis *num.* 5. *quæſt.* 2. Federicus *conſ.* 129. Rochus *de jurep. verbo, Honorificum, q.* 4. *num.* 13. Bertachinus *tract. de Epiſc. lib.* 2. *in princip. quæſt.* 39. *num.* 72. Selva *de beneficiis,* 3 *part. q.* 11. *numer.* 133. Cortaſius *de benef. part.* 3. *cap.* 5. *num.* 3. Greg. Lopez *verbo, Eccleſias.* Angelus *verbo, Monachus, num.* 3. Roſella *eodem verbo, num.* 4 Tabiena *num.* 4. *quæſt.* 3. Armilla *num.* 5. Covarruvias *de teſtamentis, cap.* 2. *num.* 3. Cucchus *lib* 3. *inſtitut. major. tit.* 1. *num.* 154. Zeroſa *in praxi Epiſcopali, part. prim verbo; beneficium.* Graff. *deciſ. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 6. Roderiq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 13. *art.* 2. Licèt tamen ſentiant contrarium Innoc. *in d. c. Quod Dei timorem, circa init. de ſtat. Monach.* Archidiac. *d. cap. Cùm ſingula, num.* 3. *verſ. Eccleſiis. de prabend. in* 6. Rebuff. *in praxi benef. tit. de diſpenſat. cum Regular. num.* 5. Mandoſ. *de ſign. grat. verb. diſpenſ. cum mon. pro obt. benef.* & alii apud Garz. *d. cap.* 10. *num.* 18. & apud Sanchez *loco citato num.* 34. quibus addo Suarez *de Relig. tomo* 4. *tract.* 8. *lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 27. Cui opinioni faver textus *in Clem.* 1. *de elect.* ibi: *Per hoc autem, quin Religioſus in Epiſcopum ſæcularis, vel cujuslibet regularis Eccleſiæ licitè poſſit eligi, non intendimus prohibere.* Ergo indicat, ſuperiorem prohibitionem extendi ad omnem Eccleſiam ſæcularem, ſola Epiſcopali excepta. Præterea faver etiam declaratio quædam Sacræ Congregationis relata à Gonzalez *in reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *num.* 53. & à Sanchez *loco inferiùs citando,* in qua hæc habentur: *Sanctiſſimus Dominus Gregorius XIII. noluit, licere Canonicis Regularibus, etiam de licentia ſui Generalis, absque permiſſu Summi Pontificis, aſſumere curam animarum, etiam ad tempus, multoque minùs beneficium curatum ad tempus.*

5 His tamen non obſtantibus, dicendum eſt, attento jure communi, nullam habendam eſſe diſpenſationem, ut Regularis poſſit habere beneficium curatum, etiam ſæculare, ut probatum eſt *ex d. cap. Quod Dei timorem. de ſtat. Monach.* ſicut etiam probant Authores *ſuprà* allati. Et probari poteſt per antiquos canones, in quibus ſatis conſtat, Monachos poſſe ad Eccleſias parochiales admitti, ex quo prædicationis officium debent exercere. Quod colligitur præſertim *ex cap. In Parochia.* 16. *q.* 1. ubi Gelaſius, Summus Pontifex, jubet, Monachum ad parochiam præſentatum admitti ab Epiſcopo, nullo facto verbo diſpenſationis: & ideò jus commune videtur explicare, quòd hoc in favorem curæ animarum inductum ſit. Et Bulla Pauli IV. quæ videbatur prædictum jus commune aliquo modo tollere, redacta eſt ad terminos juris communis per Pium IV. ſicut probat Mandoſius *de ſignat. grat. verbo, diſpenſatio Monachorum pro obtinendo benef. verſ. penult.*

6 Hoc tamen quod diximus de tali facultate Regularibus conceſſa in favorem curæ animarum, limitandum eſt, ut diximus, niſi ſpecialibus Religionis alicujus ſtatutis hoc interdicatur: Religioſi enim Societatis Jeſu, ut refert Sanchez *loco cit. num.* 36. ad nullum beneficium promoveri poſſunt. Limitatur ſecundò, quatenus concurrat neceſſitas, aut utilitas Eccleſiæ curatæ ſæcularis, cui Regulares ſunt præficiendi: Gelaſius enim Summus Pontifex, ut *ſuprà* diximus, pro tali neceſſitate juſſit, Monachum ad beneficium parochiale admittendum eſſe ab Epiſcopo.

Sanchez tamen *loco cit. num.* 39. putat, exigi neceſſitatem, vel utilitatem Eccleſiæ. Ratio eſt; quia talis conceſſio juris dimanavit ad favorem boni animarum, cui proſpicere, munus eſt Monachorum: ergo exigitur ſaltem utilitas animarum, ut illarum regimini Regulares præficiantur. Ita habetur *in Gloſſ. in dict. cap. Quod Dei timorem. verbo, Regimen, de ſtatu Monach.* Roſella *in Sum. verbo, Monachus, num.* 4. Sylveſter *verbo, Religio,* 7. *quæſt.* 3. Rochus *de jurepatr. verbo, Beneficium, quæſt.* 4 *num.* 13. Rodriq. *qq. Regul. tom.* 1. *q.* 34. *art.* 5. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 12. *num.* 99. 7

Limitatur tertiò, dummodo Eccleſia illa, cui Regularis præficitur, ſit actualiter curata; non autem ſolo habitu: hoc enim privilegium conceſſum eſt Regularibus, ut diximus, in favorem curæ animarum: quod tunc ceſſaret, niſi eſſet actualiter curata. Ita affirmant Ancharan. *in d. cap. Quod Dei timorem. n.* 21. & *ibi* Ananias *num.* 9. Sanch. *loco cit. num.* 41. 8

Limitatur quartò, dummodo non ſit præſcriptio quadragenaria, ut regatur Eccleſia illa per ſæculares cum excluſione Regularium. Ita docent Selva *de benef.* 3. *part. q.* 11. *num.* 133. Cardinal. *in Clem. unic. in princ. num.* 19. *q.* 21. *de ſuppl. negl. Prælat.* Sanchez *loco citato, num.* 42. qui *num.* 43. dicit, quòd text. *in cap.* 1. *de Capellis Monachorum,* qui ait, quòd ſi Monaſterium habet populum ſubjectum, non eſt exercenda cura animarum per Monachos; ſed per Clericos ſæculares, loqui ſecundùm jura antiqua, & attento ſtatu mero Religioſorum. Similiter idem Sanch. *num.* 37. impugnat jura, & DD. aſſerentes, Mendicantes incapaces eſſe, & indoneos ad curam animarum. 9

Limitatur quintò, ut Regulares ſint capaces beneficii ſæcularis parochialis, dummodo priùs obtineant Superioris licentiam, ut habetur *ex cap. Religioſus in principio de election in* 6. per hæc verba: *Si Religioſus electionis de ſe ad prælationem aliquam extra ſuum Monaſterium, vel ſuam Eccleſiam celebratæ, ſui Superioris, qui dare ipſam valeat, non petita, & obtenta licentia, præſumpſerit conſentire, conſenſus ſic præſumptus non teneat, & in pœnam præſumptionis illius electio eadem ipſo facto juribus evacuetur omninò.* 10

Verùm quoad Canonicos regulares dicendum eſt cum Gabriele Pennotio *lib.* 2. *hiſtor. tripart. Canonic. regul. cap.* 72. nempe, Canonicos regulares de jure communi, absque ſpeciali Apoſtolicæ Sedis diſpenſatione, Superiorum ſuorum regularium licentia obtenta, poſſe ad beneficia ſæcularia animarum curam, & regimen annexum habentia promoveri. Quod probatur ex Concilio Tridentino, dum *ſeſſ.* 14. *de reform. cap.* 11. prohibet, Canonicum regularem ad alium Ordinem translatum, ad ſæculare beneficium etiam curatum aſſumi: nam tacitè videtur innuere, non translatum aſſumi poſſe: quo fundamento ità tenuit Rota *in una Papien. juris patronatus,* die 6. Martii, 1598. coram Card. Seraphino, quam refert Gabr. Pennott. *loco cit. num.* 5. pluribus rationibus hanc aſſertionem probans. Nec obſtat citata declaratio Sacræ Congregationis: quia reſpondetur, eam quoad Regulares Canonicos nunquam fuiſſe practicatam: nam D. Carolus Borromæus Canonicum quendam Regularem Lateranenſem Congregationis, Don Theophilum Variſum de Triviglio appellatum, ad concurſum admiſit, eique parochialem Eccleſiam ſæcularem contulit anno 1584. & ſic triennio poſt dictum decretum, quod fertur emanaſſe anno 1581. ut patet ex proviſione dictæ Eccleſiæ parochialis in perſonam d. Canonici Regularis ab eodem D. Carolo factæ, quam verbatim refert Gabr. Pennot. *loco citato, num.* 6. Præterea, contrarium reſolutum fuit à Rota *in citata deciſ.* multò poſt decretum Patrum: ergo dicendum eſt, illud 11

non

non fuiſſe praxi demandatum, vel promulgatum, ne cogamur dicere, ſacram Rotam illud contempſiſſe, vel ignoraſſe, contrarium decidendo, quod non eſt veriſimile. Tandem eadem Sacra Congregatio anno 1602. & ſic longè poſt dictum decretum, ſecùs declaravit, his verbis: *Congregatio Concilii cenſuit, decretis ejuſdem Concilii Canonicum Regularem non prohibere obtinere beneficia curata ſæcularia, niſi fuerint ex iis translatis, de quibus habetur in d. decreto, cap. 11. ſeſſ.* 14. Quam declarationem refert Gabriel Pennot. *d. cap. 22. num. 7. circa med.* qui *numeris ſeqq.* ſubdit, idem probabiliter dici poſſe de aliis beneficiis ſæcularibus ſimplicibus.

12 Nec obſtat id, quod ſcribit Quarant. *in Sum. Bull. verb. Canonicus Regularis*, hodie nullos Regulares, etiamſi ſint Canonici, habere poſſe ſine diſpenſatione apoſtolica beneficia curata, nec in perpetuum, nec ad tempus. Et ita in praxi obſervari, ut teſtatur etiam Gonzal. *in Comment. Regul. Cancell. gloſſ. 7. numer.* 35. ubi refert, ſupradictam declarationem Congregat. Sacri Concil. factam de mente S. D. N. Greg. XIII. quia ſupradictus. Quarant loquitur ex atteſtatione dicti Gonzales *loc. cit.* qui in poſteriori editione ſui Operis de veritate melius edoctus noſtram ſententiam tenet, & ſcribit in favorem Canonicorum Regularium *in dicta gloſſ. 7. n. 55. verſ. Cæterùm.*

Ad decretum verò Sacræ Congregationis authoritate S. D. N. Gregorii factum, reſpondit Pennottus *loc. cit.* nunquam fuiſſe promulgatum, maximè cum poſt tempora Gregorii contrarium obſervatum ſit, ut diximus, non ſolùm ex decreto Sacræ Congr. Conc. Trid. & Rotæ Romanæ; ſed etiam tempore Clementis VIII. Summi Pontificis, cùm collata eſſet quædam Præpoſitura D. Paulo Tapparello Pedemontano, Canonico regulari, ante talem collationem quæſitum fuit, an ille eſſet capax beneficii ejuſdem de jure: & deciſum fuit, illum fuiſſe capacem, ut refert Pennot. *loc. cit.* ſicut etiam viſum fuiſſe *ibid.* atteſtatur à dicta Sacra Congreg. Concil. Trid.

13 Concludendum ergo reſtat, Regulares in favorem curæ animarum poſſe aſſumi ad beneficia curata, tam de jure communi, quàm novo; obſervato tamen decreto Concil. Trid. quòd Regularia Regularibus, & ſæcularia ſæcularibus conferantur beneficia, ut *in 2. quæſ.* latiùs: & Canonicos Regulares, etiam de jure novo abſolutè ſine ſpeciali diſpenſatione Sedis apoſtolicæ, cum ſola Superiorum licentia, poſſe beneficia, etiam ſæcularia, in titulum obtinere, ut conſtat ex dictis. Et ad pleniorem hujus rei confirmationem addam Concilium Domini Vincenni Parentii I. V. D. tenoris, qui ſequitur:

CONSILIUM.

NOn mediocri dubitatione ambigitur, an Canonici Regulares Congregationis Lateranenſis poſſint Eccleſiis ſæcularibus beneficiatis curam animarum habentibus, Religioni tamen eorum non annexis, poſt tria vota ſolemniter emiſſa præfici. Antequàm ad hujus quæſtionis reſolutionem accedamus, priùs quædam in medium ſeſe offerunt referenda, quæ huic propoſitioni dubitationem offerre videntur. Et

Primò opponi videtur illud, quòd frequenti juris prudentum ſententia firmatum extitit; valere, nempe, argumentum de Monachis ad Canonicos Regulares & è converſo, ut, ſcilicet, quod de illis ſancitum, ac determinatum ſit, de iis quoque intelligendum eſſe haud dubio affirment, *c. Quod Dei timorem.* ubi Gloſſ. & Doct. *de ſtat. Monach.* idem notat Gloſſ. *in c. Cùm illorum, de ſent. excom.* Imol. *in Clem. Diſpendioſam. col. 2. de judic.* Barb. *in Clem. 1. col. 9. de elect.* Paul. Lancell. *in ſuis inſt. canon. lib. 1. tit.* 30. §. 1. cum ſimil. Sed de Monachis ſtatuit Supremus Eccleſiæ Dei Pontifex *in c. Joannes de regul.* & tranſit ad Religioſos quòd non poſſint ad libitum Monaſterium in quo primò ingreſſi ſunt egredi. Cujus rei rationem aſſignat *ibidem* Abb. *not.* 2. quia Monachi illi Monaſterio, in quo ab initio ſunt ingreſſi, obnoxii remanent. Unde non poſſunt ad aliud Monaſterium, ſeu ad aliam Religionem tranſitum facere. Ergo multò fortius cenſetur eiſdem prohibitus tranſitus ad aliquod beneficium ſæculare, etiam curatum, cùm ſit penitus diverſum, & ſeparatum à Monaſteriis, nullamque habeat communem, & præſertim in eſſentialibus Religionis cum iis, quæ in Clauſtris geruntur. Unde propter argumentum mox excitatum, hæc quoque de Canonicis Regularibs dicenda eſſe, nemo dubitabit.

Secundò objici videtur Alex. III. Rom. Pont. reſponſum, *in c. Super eo. de reg. & tranſ. ad Relig.* quo in loco ſancitum reperitur, ut aliquod Monaſterium ſemel ingreſſi, cujus profeſſionis habitum ſuſceperint, non poſſint amplius ab eo Monaſterio, vel Religione diſcedere, & in ſæcularibus Eccleſiis deſervire: ſed ſunt omninò, ſi fortè inde receſſerint, compellendi in illam rei, vel ſtrictiori Religione Deo famulati: ſed & Canonici Regulares profeſſi tales ſunt: ergo ad ſæcularia beneficia non ſunt promovendi: ut iis denique deſervire minimè valent.

Tertiò, dubium facit Honorii III. Summi Pontificis decretalis conſtitutio *in c. Ad audientiam. de Capell. Monach.* quo loco committitur Archiepiſcopi Burdegalenſi, ut mandet omnibus Abbatibus ſibi ſuppoſitis, quatenus revocent omnes Monachos ſolitariam vitam ducentes in quibuſdam Prioratibus Eccleſiarum ſæcularium, & in iis ipſe Archiepiſcopus ſeculares Clericos conſtituat Deo famulaturos: ſed ſi Monachi ſæcularibus Eccleſiis deſervientes revocantur; quantò difficiliùs erunt poſteà cæteri ad id munus admittendi; Quandoquidem faciliùs facienda impediuntur, quàm facta revocantur, *l. Patre furioſo. ff. de iis, quæ ſunt ſui, vel alieni jur.* & turpiùs ejicitur, quam non admittitur hoſpes: & apud Ovid. *lib. 5. de diſt. elig.* & habetur etiam *in c. Quemadmodum. de jurejuran.* Ab his præcavendum eſt, quæ infirmari facillimè, aut revocari poſſunt. Nil mirum igitur, ſi Canonici Regulares ad ſacerdotia ſæcularia admitti nequeant.

Quarto, refragari videtur illa vulgaris regula, quòd Monachus non habet, neque velle, neque nolle, *c. Si Religioſus. de elect. lib. 6.* notat Joan Andr. *in addit. ad Speculat. tit. de ſtat. Monach.* Jaſ. *in l. Legatum num. 15. de legat.* 1. cum ſimil. Sed in acceptatione beneficii conſenſus, atque voluntas, aut ſaltem, ut ita dicam, voluntas aut reſiſtentia acceptantis requiruntur, ut *in d. c. Si Religioſus.* Ubi Religioſi electio *ibidem* ideò annullatur: quia ipſe nullo modo poterat ſuum conſenſum præſtari electioni de ſe factæ. Ergo & etiam in promotione facienda de Canonico Regulari idem dicendum videtur, cùm & in illo eundem defectum extare manifeſtè dignoſcitur.

Quintò, non modicam difficultatem afferre videtur id, quòd Monachis, & omnibus aliis Religioſis profeſſis dicitur; nempe, quòd nihil proprii habere poſſunt, *cap. Joannes.* ubi Abbas *de Regul.* & *cap. Non dicatis* & *c. Nolo. 12. q. 1.* notat. Abb. *in cap. Cùm. ad Monaſterium. de ſtat. Monach.* & *in c. Ad noſtram. de confirm. util. vel inutil.* Et quod Monachis, aliiſve Religioſis nihil proprium habere liceat, ultra quod eorum Regula cavetur, iiſdem à D. Auguſtino tradita, ut eſt legere apud eundem *in ſermone de communi vita Clericorum.* & habetur *in d. cap. Nolo.* & *cap. Non dicatis.* fuit iiſdem Religioſis à Clemente IV. Romano Pontifice, & apud eum *in epiſtola* 4. legitur, & habetur *in cap. Dilectiſſimis. 12. q. 1.* exemplis Apoſtolorum præceptum, ne quid omninò proprii haberent. Idem fuit ſub gravi pœna ſancitum in Lateran. Concilio, ut habetur *in c. 2.*

de ſtat. Monach. Ubi habentes peculium, niſi fuerit eiſdem ab Abbate permiſſum, dum vivi ſunt ab Altaris communione arceantur; & mortui non poſſint inter fratres ſepeliri, nec pro eis oblatio fieri valeat. Rurſus Clemens III. Summus Romanæ Eccleſiæ Pontifex *in cap. Super eo. & de ſtat Monach.* de quodam Canonico Regulari loquens, qui proprium, quod latenter habeat, reſignare voluit; cùm ultimum diem clauſiſſet, & inter Canonicos Regulares ſepulturæ traditus fuiſſet, declaravit, talem Canonicum Regularem non tantum Chriſtiana ſepultura privandum fuiſſe; ſed etiam, ſi ſine ſcandalo fieri potuiſſet, dignum ab Eccleſia projici judicavit. Et ita in futurum ſervari mandavit. Innocentius quoque II. Romanus Pontifex, pius quidem, & eruditus, moribus, atque doctrina maximè perilluſtris *d. c. Cum ad Monaſterium. de ſtat. Monach.* optimè ſanxit, prohibendo diſtrictè ſub divini judicii atteſtatione, ne quis Monachorum proprium aliquid poſſideat. Et paucis interpoſitis: *Si proprietas apud quenquam inventa fuerit in morte ipſa, cum eo in ſignum perditionis extra Monaſterium in ſterquilinio ſubterretur.* Quod ſe feciſſe *in Dialog.* D. Gregorius narrat. Et rurſum poſt pauca: *Hæc æſtimet Abbas, quòd ſuper proprietate cum aliquo Monacho diſpenſare poſſit: quia abdicatio proprietatis, ſicuti & cuſtodia caſtitatis, adeo ſunt Regulæ annexa monachali, ut circa eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere.* Unde dicitur, quòd votum ſolenne Religionis indiſpenſabile eſt, ut *Levit. cap. ult.* quod ſemel eſt Domino conſecratum, non poteſt in alios uſus commutari. Et *in cap. Semel. de reg. jur. lib. 6.* cum aliis concordantibus. D. quoque Thomas *2. 2. q. 89.* votum paupertatis indiſpenſabile eſſe oſtendit: & *ibidem.* gravius eſſe contendit votum fractum, quàm perjurium: quandoquidem votum ſoli Deo fit, & promittitur, Sacramentum Deo, & hominibus præſtatur. Sed, ſi Monachi, & alii Religioſi nihil proprii habere poſſunt, & quæcunque ſæcularia beneficia ſuos propriis redditus habent, qui hujusmodi beneficiorum titulo præditos conceduntur, ſequitur, ut qui ad hujusmodi beneficia admittuntur, ſint etiam & proprietatis capaces, quod & Monachis, & Canonicis Regularibus eſt denegatum: ergo nec eorum regimini præfici poſſunt.

Sextò, nihil faciunt illa verba in eorum profeſſione appoſita, quibus promittunt ii Canonici Regulares, *ſe non acceptaturos ſæcularia beneficia, niſi de licentia Capituli generalis, aut illius vices fungentis,* &c. quia, ſi talis profeſſio ita qualificata admitteretur, aut iſthæc verba aliquid operarentur, ſequeretur, quòd etiam profeſſio ad tempus fieri poſſet, vel ſub aliqua conditione, quod eſſet contra juris utriusque diſpoſitionem: ſiquidem actus legitimus, dubio procul profeſſio eſt; quippe quæ à lege inventa & comprobata: & extitit argumentum *l. Legitima ff. de pact.* ubi Gloſſ. & Doct. *in l. Actus. ff. de reg. jur.* cum ſimil. ſed actus legitimi non recipiunt diem, neque conditionem, *cap. Actus. de reg. jur. lib. 6. d. l. Actus. ff. eod.* Ergo illa conditio in profeſſione appoſita nihil operatur, & pro non appoſita habetur, ac ſi ſimpliciter facta eſſet. Alioquin ſequeretur; quod quis ad tempus Monachos effici poſſet: quod tamen non eſt dicenpum, ut notat Bald. *in l. Teſtamentum. C. de teſtat.* Franc. *in d. cap. Actus.* Et id ſaltem procedit emiſſa profeſſione, vel D. Thomæ teſtimonio, 2. 2. *quæſt. 89. art. 44.* Unde, cùm quis Religionem ingreſſus fuerit, & profeſſionem emiſerit, ibi perpetuò permanere debet, cùm & perpetuò illi Religioni ſit adſtrictus, ut *ſuprà* dictum fuit.

Hæc, & his ſimilia fundamenta non equidem aſpernenda poſſent Judicem movere ad judicandum pro parte negativa. Verùm enim verò, re diligentiùs conſiderata, his non attentis contrariũ verius jure exiſtimamus.

Pro inveſtigatione veritatis hujus quæſtionis plures concluſiones ſunt prænotandæ. Et primo Sacramentorum adminiſtrationem proprium, ac peculiare Clericorum, Sacerdotumve munus eſſe; quod iisdem competere Clericatus jure conſtat. Hoc ſic probatur: Chriſtus Salvaror noſter ipſemet Clericos inſtituit *cap. Ita Dominus. 19. diſt. c. Dominus noſter 39. diſt.* notant Abb. & alii *in cap. Translato. de conſtit.* cum ſimil. ipſemet etiam Dominus Jeſus Sacramentorum adminiſtrationem iisdem Clericis commiſit, ut apud Matth. *cap.* 18. ibi: *Quæcunque ligaveritis ſuper terram,* &c. Joan. *cap. 2. Accipite Spiritum Sanctum.* & Marcus cap. ult. *Euntes docete.* Et ſancta, & orthodoxa Eccleſia canit: *Sic Sacrificium Miſſæ inſtituit, cujus officium committi voluit ſolis Presbyteris, quibus ſic congruit.* Rurſus idem Salvaror noſter iisdem met Clericis animarum regimen credidit, ut apud Joan. *c. ult.* ter dixit Petro, tanquàm Capiti, ac totius Eccleſiæ Principi: *Paſce oves meas.* & apud Matth. & Marc. cap. ult. *Ite, & prædicate Evangelium omni creaturæ.* & in Actis Apoſtolorum, *c. 6. Nos verò, orationi, ac miniſterio verbi Dei inſtantes erimus.* Notat Gloſſ. *in cap. Significaſti. verbo, Pane, de elect.* & eſt textus *in cap. In novo. 21. diſt.* Et in Emmanuele cum plurib. ſeqq. *cap. 24. q. 1.* cum ſimil. Non poſſunt infinita accumulari.

Secundò, hinc infertur, Sacramentorum adminiſtrationem, jurisdictionem quandoque importare: quod ſic probatur: Sacramenta omnia Eccleſiæ non niſi à proprio Sacerdote adminiſtranda ſunt, *cap. Omnis utriusque ſexus. de pœniten. & remiſſ. cap. Inter diſcimus. 16. quæſt. 1.* Baptiſma tamen Sacramentum, neceſſitatis tempore adveniente, à quocunque, ſive Clerico, ſive Laico, ſive etiam infideli conferri permittitur, ut latè per Innocentium *in rubrica, & cap. 1. de Baptiſ. & ejus effectibus.* Sacramentum item pœnitentiæ ex demandata quadam jurisdictione, etiam à Clericis Religioſis, ab Ordinario tamen approbatis, juxta Concilii Tridentini ſacroſancti diſpoſitionem 15. *ſeſſ. 23.* ob credentium multitudineoi adminiſtrari permittitur, ut not. *in d. cap. Omnis utriusque ſexus.* & extant diverſa privilegia ſuperinde variis Religionibus à plurimis Summis Pontificibus conceſſa: ex quibus ſanè patet Sacramentorum adminiſtrationem junctam eſſe cum aliqua jurisdictione, ſive ordinaria, ſive damnata, *cap. Neminem. 70. diſt. cap. 1.* & paſſim *71. diſt.* notat Dd. plures allegans *de Sacramento pœnitent. lib. 1. variarum reſolutionum, cap. 10. num. 11.*

Tertiò, propriùs accedendo ad rem dicimus, Canonicos Repulares Congreg. Lateranenſ. à ſua primæva inſtitutione, Clericos eſſe: quod pluribus, tum rationibus, tum authoritatibus comprobatur. Et primo Aug. *in ſermone de communi vita Clericor.* nos Clericos expreſsè appellat, ut habetur *in d. cap. Nolo. & cap. Non dicatis. & cap. Certè.* & paſſim *12. quæſt. 1.* Idem quoque D. Auguſtinus ad Aurelianum, ut habetur *in cap. Legi. 16. q. 1.* D. item Thomas 2. 2. *quæſt. 18. ad* 4. de Canonicis Regularibus loquens, quibus, inquit, per ſe competit, ut ſint Clerici Religioſi. Hoc etiam ſuadetur ratione ex gentili, communive nomine Clericorum, quorum appellatione, tam ſæculares, quàm regulares continentur, *d. cap. Nolo,* cum aliis mox allegatis. Idẽ quoque colligitur ex Terracenſi Concilio, prout habetur *in cap. Obſervandum, 15. quæſt. 2.* ubi cavetur, ne quis Sacerdotum, aut Clericorum, more laicorum poſtulare audeat. Quam locum Gratianus *ibidem* expendens, de illis, inquit, intelligendum eſt, quòd Canonicam vitam profeſſi regulariter ſe ſervituros propoſuerunt. Et *ibidem,* quòd nedum hoc nomen *Clericus,* eſt ipſis, tum regularibus, tum ſæcularibus indifferenter commune; ſed & etiam hoc nomen *Canonicus,* quo indiſtinctè ſacri Canones ſæpiùs utuntur. Hoc patet *in cap. In omnibus.* ubi Gloſſ. *in verbo, Et Canonici, de conſecrat. diſtinct. 5. eſt in cauſis. §. nuncii,* ibi, *ad eos*

duos

duos, de Canonicis, & *de elect.* quo in loco Romanus Pontifex de Canonicis Regularibus verba faciens, prout ex illius decretalis epiſtolæ titulo conſtat; eos tamen ſimpliciter Canonicos appellat. De iisdem Canonicis Regularibus meminere tex. *in c. Cauſam. de elect. c. Cùm in Eccleſiis. de major. & obed.* & *c. Præterea. de preben.* cum ſimil. Inſuper hoc nomen, *Canonicus*, commune eſt omnibus: tam Canonicis ſæcularibus, quam regularibus: notat Gloſſ. *in Clem. Diſpendioſam, in verbo, beneficii*, & *ibidem* Lanfr. *col. 2. de judic.* Et hinc infertur, quòd ſi hi Religioſi ſint Canonici, per conſequens etiam dicendum eſt, eos Clericos eſſe. Quandoquidem nemo poteſt eſſe Canonicus, niſi & prius ſit Clericus. *c. 2.* ubi Doct. not. *de inſt.* notat Gloſſ. *in c. cùm M. Ferrarienſis. in verb. receperunt, de conſtit.* Abb. *in c. Bonæ. 1. col. 1. de poſtul. Prælat.* Sunt igitur hi Religioſi Canonici, & per neceſſarium antecedens Clerici, ut hactenus dictum fuit. Sed & Regulares paſſim nuncupantur, quaſi quòd ſecundum regulam à ſanctis Patribus traditam in ſortem miniſtrorum ſpiritualium ſint aſſumpti. Fuit enim olim ab Apoſtolis, & ſanctis Patribus regula conſtituta de his qui ſacris miniſteriis eſſent initiandi, & in ſpecie quoſdam ab eo ordine removet Apoſtolus, ut patet *in epiſtola ejusdem ad Timotheum, c. 3.* Unde, qui ex prohibitis admittebantur, ſacris initiari contra regulam dicebantur: quare & irregulares paſſim nuncupabantur, *c. Quoniam. 48. diſt. cap. Unum ararum. 25. diſt.* Canonici igitur olim primùm hi appellati ſunt, qui vitam in communi agentes intra domum publicam, aut Eccleſiam Collegium eccleſiaſticum, divini cultus gratia, conſtituêre, communem menſam habentes, Regulamque Apoſtolorum à D. Auguſtino decoratam exactiſſimè ſervantes. Hic etenim uſus in aliquibus Eccleſiis, epiſcopalem Sedem habentibus frequentatur. In aliis verò Eccleſiis communem vitam omittentes nomen ſimplex Canonicorum retinuêre. Atque merito jure pontificio, ut ab his priores extinguantur, dicuntur illi Canonici Regulares: hi verò ſæculares, *c. Quod Dei timorem. c. In ſingulis. de ſtat. Monach.* Quo rationis diſcrimine minimè perpenſo Ludovicus Vives *in annotat. ad D. Auguſtinum, de civitate Dei, lib. 3. cap. 15.* Canonicos Regulares nominis ambitione accuſare videtur, quaſi bis hoc nomine vocari gaudeant, nec non ſemel putentur Regulares, cum idem, & Canonici, & Regulares ſignificent: & tamen hac nota liberi omninò ſunt exiſtimandi: ſi quidem jus pontificium nomina iſthæc diſtinctè indixerit, imò geminatio hæc Regularitatis plurimum ornamentum iisdem Religioſis præſtare videtur, cùm geminationis potentiæ plurimùm operari contingit, juxta notata *in l. Baliſta. ff. ad Trebell.* & *in l. Cùm ſervus. cap. de agricul. & cenſ. lib. 11.* & *in c. Etſi. 750. de jurejur.* notant Felin. & alii *in cap. Si cautio. de fid. inſtr.* & notat *in Clem. fin. de apell.* Jaſ. *in l. 1. de offic. ejus.* Et ex his apparet, quòd tum ex inſtitutione, tum ex nomina hi Religioſi Clerici nuncupantur.

Sed & ex habitu lineo, quo paſſim, palamque utuntur, facillimè eos eſſe Clericos dignoſci poteſt. Habitus enim lineus proprius eſt Clericorum, quod ſic probatur. Nam Deus Optimus Maximus eum olim legem dedit Moyſi, eidem & ſacerdotium tradidit; & inter alia, quæ ad ſacerdotum, & ſpiritualium miniſtrorum curam pertinent, & illud præcepit, ut Sacerdotes linea veſte induerentur, ut habetur *Exod. cap. 29. & cap. 39.* & *Levit. cap. 6.* ibi: *Veſtietur tunica etiam Sacerdos, & femoralibus lineis.* & *Apocal. cap. 7.* de omnibus Sanctis: *Et ambulabunt mecum in albis.* Et rurſum *cap. 6.* legitur *equum albus*, ubi Lyran. locum expendens per illem equum Jacobum Apoſtolum Patriarcham Hyeroſolymitanum intellexit, qui tunica linea induebatur: quod & D. Hieronymus teſtabatur de illius jure: & ſubdit *ibidem* Lyran. quod Apoſtoli habitu lineo uſi fuêre. Et hinc Mahumet Apoſtolos, *Viros dealbatos* vocabat. Angelos quoque ſæpius ſub tali habitu apparuiſſe legimus. Et hinc tractum eſt, quòd univerſa Eccleſia nihil ſacri attentat, niſi cum veſtimentis lineis. Unde & Altari, & alibi, juxta rei opportunitatem Clerici, & Sacerdotes veſtibus lineis induuntur. Hinc etiam videmus, ipſum Supremum Eccleſiæ Pontificem, ſanctæque, & orthodoxæ ejusdem Cardinales Epiſcopos, qui, cùm ſaltem in publicum prodeunt, lineis veſtibus induuntur: facit ad hoc tex. *in c. Clerici officia*, ubi Abbat. *de vita & honeſt. Clericor.* & *ibidem* Hoſt. ac Joan. Anton. inquit, quòd habitus lineus eſt proprius Canonicorum Regularium. Cardinalis quoque ille Nicenus, Vir alioquin ſacrarum Litterarum eruditiſſimus, dicere conſueverat, Canonicos Regulares patrem habuiſſe doctiſſimum, nempe, Auguſtinum, qui acceperat habitum à Deo inſtitutum. Imperatores quoque Romani in triumphis habitu lineo utebantur. De hoc habitu plura legere eſt apud Guillel. Durandi in eo tractatu, qui *Rationale div. offic.* inſcribitur, *lib. 3.*

Et hinc corollariè infertur, quod hi Canonici Regulares habuerunt originem ab Apoſtolis ipſis, quandoquidem & eo habitu utuntur, quo & ipſimet Apoſtoli utebantur. Quinimò, quòd tales fuerint, vel illuſtrium Virorum teſtimonio clariſſimo videre licet. Nam Vincentius Hiſtoricus lib. 26. cap. 41. *Anno*, inquit, *Chriſti 90. ordo Canonicorum primum ab Apoſtolis, poſteà à Beato Auguſtino regulariter inſtitutus cœpit florere in Eccleſia S. Quintini.* Quamplurimi quoque ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Pontifices ſuis decretis, & conſtitutionibus idem affirmavêre: nam Eugenius IV. in quodam ſuo decreto de Canonicis Regularibus ita inquit: *Divinam in terris Familiam Clericorum, qui religioſam vitam ducerent, ad exemplum naſcentis Eccleſia ſanctam inſtitutionem ſervarent, quos Canonicos Regulares appellamus.* Et paulò inferiùs hæc adjungit: *Hi ſunt, qui primorum Chriſtiana Religionis Clericorum nomina, traditiones, & inſtituta ſectantur. Hujus profectò Ordinis ſacri, & ſancti propoſiti poſt ſanctos Apoſtolos Divus Marcus, Petri diſcipulus, in Alexandrina Eccleſia fuit inſtitutor, & conditor; & glorioſus Doctor Auguſtinus Epiſcopus divinis regulis decoravit.* Et rurſus, paucis interpoſitis: *Sicque hæc ſancta, & Deo placens inſtitutio antiquitùs, ut ab ipſis primordiis obſervata extitit, & ſanctam Baſilicam prædicti Ordinis Clericos per longa tempora ſanctè, & ſalubriter gubernatam fuiſſe, certiſſima ſcientia, ac veritate comperimus.*

Benedictus quoque Summus Pontifex *in quadam Extravaganti*, quæ incipit: *Benedictus Servum Servorum Dei*: ubi affirmat Canonicos Regulares *Clericos eſſe, & originem in privativa Eccleſia ab Apoſtolis habuiſſe.*

Nicolaus V. idem affirmat ſua conſtitutione, cujus initium eſt: *Ad perpetuam rei memoriam.* Sixtus IV. idem affirmat in ſua conſtitutione, quæ incipit: *Regiminis.*

Paſchalis item Summus Pontifex illud idem affirmat, & plures hujusmodi Summorum Pontificum conſtitutiones extant de hac re diſponentes, quæ Ravennæ, Venetiis, Arimini, & aliis in locis cuſtodiuntur, quæ, brevitatis gratia, omittuntur, ex quibus optimè ſupradicta probantur; hos, nempe, Religioſos à ſui primæva inſtitutione Clericos eſſe, originemque ab Apoſtolis traxiſſe. Quamobrem grave nefas, imò ſacrilegium eſſet: contrarium aſſerere, & tantò magis, cum in hujusmodi dubitationibus ad Supremum

mum Romanæ Eccleſiæ Pontificem eſt recurrendum, cujus declarationi omninò ſtandum eſt, *c. Litteris.* ubi not. *de reſt. ſpoliat.* & Pontificum decretis non eſſe contradicendum notat Joan. Andr. *in c. Dilecto. de prabend.* & *in c. Tibi. de reſer. lib.* 6. cum ſimilibus, brevitatis gratia, omiſſis.

Ex his optimè elicitur, quòd ſi hi Canonici Regulares à ſua primæva inſtitutione Clerici ſint, & ab Apoſtolis ordinati, neceſſariò eſt ſubinferendum, quòd hi Canonici, etiam tunc temporis, animarum regimini fuerint præfecti: quod probatur, quia in primitiva Eccleſia vitæ activæ magis: quàm contemplativæ erat vacandum: quòd patet.

Nam *Actuum cap.* 6. habetur, quòd numerus credentium valdè in dies creſcebat: unde etiam opus erat, quòd huic multitudini præeſſent, qui Sacramenta iiſdem miniſtrarent, & qui in congregationibus concionarentur, opus etiam erat, quòd modò hujus, modò illiùs hæreticas opiniones adversùs novam, & ſurgentem Eccleſiam graſſantes refellerent. Quare, cùm tunc temporis pauci eſſent Clerici, ſiquidem niſi idonei ad id munus aſſumerentur, ut patet *Actuum cap.* 6. & paſſim; idcircò indubitanter eſt affirmandum, hos Canonicos Regulares animarum regimini fuiſſe tunc præfectos. Quamobrem, cur & hodie iidem ad id munus aſſumi non valeant, non video: ſiquidem res facilè ad ſuum primævum ſtatum revertuntur, *c. Ab exordio.* 35. *diſtinct. l. Sinum.* §. *Quod & in ſpecie. ff. de pact.* not. Gloſſ. *in c. Licet. Canon. in verbo, Parochialis, de elect. lib.* 6. cum ſimil.

Alia quoque non debili ratione ſuadetur, poſſe hodie Canonicos Regulares animarum regimini præfici. Nam Monachi, quod dubio procul ſtrictiori Regulæ inſerviunt; regiminis animarum munere inſigniri poſſunt, nulla etiam prævia diſpenſatione, *c. Quod Dei timorem. de ſtat. Monach.* & Specul. *tit. de diſputat. & alleg.* §. 4. *verſ. Et generaliter.* inquit, quod Gregorius I. Summus Pontifex, qui floruit anno à Chriſto Domino nato 94. ſupra quingenteſimum primus omnium ſtatuit, ut Monachi poſſint ſacris Ordinibus initiari, (nam anteà ſæculares erant,) & præfici Eccleſiis ſæcularibus curatis ob Clericorum defectum. In Conſilio Ferrarienſis Collegii, *in cauſa præcedentia ipſorum Canonicorum Regularium, & Monachorum* edito habetur, quòd Bunifacius IV. ſupremus Eccleſiæ Antiſtes hoc idem ipſis Canonicis conceſſit anno ſalutis octavo ſupra centeſimum ſexcenteſimum. Verùm & quod idem Munus Monachis jure communi competat, habemus text. *in c. Doctos.* & paſſim 16. *q.* 1. & tenent omnes Doctores, & præſertim Abbas *in c.* 2. *& c. Quòd Dei timorem. de ſtat. Monach.* & *in c. fide Capel. Monach.* & *in c. Cùm olim. not.* 8. *de praſcript.* & *conſ.* 59. *lib.* 2. Ioan. Dert. *in tractat. de Epiſcopo, lib.* 2. *part.* 1. *quaſt.* 39. Felin. *conſ.* 131. Dec. *in c. Ad noſtram. de confirm. util. vel. inutil.* cum ſimil.

Verùm enim vero, ſi id munus Monachis jure communi competit, quanto magis illud idem Canonicis Regularibus competere jure communi debet: tum, quia Regulæ inſerviunt laxiori, ut probat text. *in d. c. Quod Dei timorem.* tum etiam, quia ab initio eorum inſtitutionis animarum regimini inſerviunt, quæ omnia in Monachis deſiderantur, cùm ex tempore facti ſint Clerici, & ad Eccleſiarum ſæcularium regimen ob Clericorum inopiam, ſint admiſſi, ut mox ex Speculatore adnotavimus.

Quamobrem, ut huic conſultationi finem aliquando imponamus, quidve hac in re ſentiendum ſit, non quidem argumentis, & conjecturis, ſed certis, & juridicis Romanorum Pontificum decretis, ac conſtitutionibus deliberemus habemus; tex. de Canonicis ipſis Regularibus in propriis terminis propoſitæ quæſtionis loquentem, nempe, *in d. c. Quod Dei timorem de ſtat. Monach.* quo loci Innocentius III. Vir equidem eruditiſſimus, pontificio decreto dubitationem iſtam diffinivit ibi: *Licet autem in Lateranenſi Concilio de Monachis caveatur, ne ſinguli per villas, & oppida per quæcunque parochiales ponantur Eccleſias, &c. Et quia tam illud de Canonicis Regularibus ſpecialiter non cavetur, quòd, etſi à ſanctorum Monachorum conſortio non putentur ſejuncti, Regula inſerviunt laxiori, & per antiquos Canones etiam Monachi poſſunt ad Eccleſiarum parochialium regimen in Presbyteros ordinari, ex quo debent prædicationis officium, quod privilegiatum eſt, exercere: ſic annuendum duximus poſtulatis, ut plebani officium exercent, ſi commodè fieri poterit, unum Canonicum Regularem tecum habeas ad cautelam, cujus in his, quæ ſunt Dei, & regularis obſervantia, tam conſortio, quàm ſolatio perfruaris.*

Hactenus Innocentius III. Author iſtius textus, & omnes Doctores, tum ibidem, tum alibi, ut *inferiùs* patebit, hoc idem affirmavêre. Sed dubitarunt aliqui, an iſtæc promotio de Canonico Regulari ad regimen animarum jure communi, an aliqua prævia diſpenſatione fieri debeat. Et jure communi etiam fieri poſſe contendimus: quod ſic probatur. Nam ibi Romanus Pontifex arguit, quod Monachi per antiquos Canones poſſint ad regimen Eccleſiarum Parochialium in Presbyteros ordinari. Ponderant Abb. & alii Doctores *ibidem* verbum, *poſſunt*, quod jus commune importat. Facit tex. *in c. Faciat.* ubi Gloſſ. 23. *quaſt.* 2. & *in l. Nepos ad fin. ff. de verb. ſignific.* notat Innocent. *in c. Paſtoralis. de cauſ. poſſ. & propriet.* Idem tenet Archidiac. *in c. primo,* per illum tex. 5. *diſtinct.* Nam Romanus Pontifex, præficiens Monachum regimini animarum, uſus fuit hoc verbo, *concedimus:* ubi inquit Archidiac. hoc verbum juris conceſſionem, non diſpenſationem importare. Joan. Andr. *in d. c. Quod Dei,* quem *ibidem* ſequuntur Anchar. Abb. Put. & alii, inquit, quòd Monachus cum licentia ſui Superioris poteſt præfici per Epiſcopum Eccleſiæ parochiali, etiam ſæculari; & non eſt opus, quòd Epiſcopus utatur verbo diſpenſationis per text. *in c.* 2. 58. *diſt.* & *c. Quadam.* 24. *diſtinct.* & idem eſſe in Canonicis Regularibus affirmat per tex. *in d. c. Quod Dei.* & *in c. Per tuas. de not.* & ſubdit *ibidem* Joan Andr. quòd Abbas cogitur conſentire, ubi Epiſcopus idoneos Clericos non invenit. Gloſſ. *in d. c. Quod Dei timorem.* dicit, Canonicos Regulares poſſe præfici animarum regimini, utilitatis gratia, & jure communi abſque diſpenſatione. Brandæ Dugnanus *in d. c. Quod Dei* inquit: *Monachi poſſunt aſſumi ad regimen animarum: & multò fortiùs Canonici Regulares.* Hoc idem tenuit Hoſt. *in Summa, eod. tit.* §. 3. & 4. ubi inquit, faciliùs Canonicos Regulares poſſe præfici Eccleſiæ ſæculari curatæ.

Idem affirmat text. *in c. In paræcia.* & *in c. Presbyteros.* 16. *q.* 1. & *in c. Priſcis.* ubi Archid. 55. *diſt.* & *in c. Si quis.* 58. *diſt.* Abb. *in c. Non eſt. de not.* & *in c.* 2. *de ſtat. Monach.* & *in c. fin. de Capell. Monach.* cum aliis paulò antè citatis pro Monachis. Idem affirmat Gloſ. *in Clem.* 1. *de elect.* ubi latè Imol. *col.* 2. *verſ.* 2. *hoc probat* & *col.* 5. *in gloſ. in verbo, Monaſteriis,* & *col.* 11. ſuper Gloſ. *in verb. ſæcularis,* hoc idem ibi Abbas affirmat, & Barbat. *col. antepenultima, & penultima.* Idem Barbat. *in Clem. Et ſi principali. colum.* 7. *de reſcript.* Et infinitæ authoritates poſſent accumulari, quæ, brevitatis gratia, omittuntur. Solùm in medium afferam eos, qui hanc eſſe communem opinionem affirmavêre. Nam hanc eſſe communem opinionem dixêre Abb: *in d. c. Quod Dei. quaſt.* 70. & Did. *in c.* 2. *numero* 3. *de teſtament.* Ex his, tum rationibus,

tum

tum authoritatibus reſoluta præpoſita dubia remanent. Nunc dubitationes oppoſitæ tollentur è medio.

Primæ igitur oppoſitioni hoc pacto reſpondetur. Fatemur quidem, illud argumentum procedere, & illud pro nobis accepimus, prout etiam facit ipſe Summus Pontifex *in d.c. Quod Dei timorem.* dum dicit, poſſe Monachos ſecundum Canones antiquos præfici parochialibus Eccleſiis: quare, & multo magis, id licere Canonicis Regularibus *ſuprà* non ſemel fuit adnotatum. Sed nec tex. *in dict. c. Joan.* obſtat, quandoquidem ibi Romanus Pontifex prohibet Monachis, quod & de aliis Religioſis intelligere libet, ne temerè de uno ad alium Monaſterium tranſeat, ob rationem Abb. *ibidem*: quam *ſuprà* retulimus. Verùm, ſi juſta, ac rationabilis cauſa ſubſit, ut purà, ſtrictior, & ſanctior vita: hoc caſu tranſitus licitus eſt; & paſſim conceditur, ut majus bonum, *c. Licèt*, ubi omnes Doct. not. *de regul.* quod & D. Thomas non præterit 2.2. *quæſt.* 189. *artic.* 8. Et idem eſt, ſi juſta ſubſit cauſa neceſſitatis, aut utilitatis: nam poteſt, tum Monachus, tum Canonicus Regularis præfici Eccleſiæ ſæculari curatæ, Religioni non annexæ, prout *ſuperiùs* abundè, tum rationibus, tum authoritatibus firmatum fuit. Nec obſtat dictum Abb. quod, ſcilicet, obligatus ſit illi Monaſterio, in quod ab initio ingreſſus eſt: quia reſpondetur, id non haberi in conſideratione, propter majus bonum, quod inde ſequitur, ut *in d. c. Licèt.* ubi propter majorem utilitatem permittitur tranſitus de una ad aliam ſtrictiorem, ac ſanctiorem religionem: quæ quidem ratio tantò magis militat in caſu noſtro, quantò vita activa, qua tegimini animarum quis intendit, perfectior, ac præſtantior eſt vita contemplativa ſimplici, vel D.Thom. teſtimonio 2.2. *quæſt.* 188. *not.* 6. & quantò majus bonum in recto regimine animarum conſiſtit, quam in illa ſtrictiori vita, quæ tantùm aſſiduè contemplationi incumbit, quandoquidem hæc ſibi tantùm; illa, & ſibi, & aliis pluribus, & maximè prodeſt: ergo.

Ad ſecundam reſpondetur, nempe, ad tex. *in d. c. Super eo. de Regular.* quòd *ibidem* loquitur Summus Eccleſiæ Pontifex de illis Religioſis, qui poſt ſuſceptum habitum profeſſionis vellent illum dimittere, & in Eccleſia deſervire, fortè etiam in habitu clericali ſæculari. Unde huic malo occurrere cupiens Summus Pontifex ſtatuit, ut in illamet, vel alia, ſaltem laxiori Religione perſeverent, ſiquidem profeſſione emiſſa, iiſdem locus pœnitentiæ ampliùs eſſe non poteſt. Non dicit tamen ille textus, Monachum profeſſum non poſſe conſequi dignitatem in Eccleſia ſæculari curata; quia iſtud jure fieri poteſt, ut *ſuperiùs* probatum fuit, & id Abbatis conſenſu maximè accedente. Nam, ſicut Monachus poteſt deputari (ex cauſa tamen) ad alicujus Epiſcopi, vel Principis, etiam ſæcularis ſequium, ut notat Abb. poſt Hoſt. *in c. Quanto. de* [illegible]*ic. Ordin. not.* 1. & *in c. Ex reſcripto. col.* 2. *de jurejur.* à fortiori eſt dicendum, quòd poſſit aſſumi ad obſequium ſæcularis Eccleſiæ curatæ. Et arguit Dec. *in c. Ad noſtram de confir. util. vel inutil.* Unde, ſi hæc in Monacho procedunt, multò magis in Canonico regulari locum obtinebunt, qui regulæ inſervire laxiori dicitur, *d.c. Quod Dei timorem.* & munus regiminis animarum magis proprium, ac peculiare Canonicorum Regularium eſt, quàm Monachorum, ut *ſuperiùs* demonſtratum fuit.

Ad tertiam reſpondetur, quòd Honorius III. mandat *ibi*, revocari omnes Monachos ſolos in Eccleſiis ſæcularibus deſervientes, contra ordinationem Lateranenſis Concilii, quo cavebatur, ne ſinguli Monachi per villas ſæcularibus Eccleſiis præficerentur, *d.c. Monachi.* & *d.c. Quod Dei timorem. de ſtat. Monach.* Et id elicitur ex eodemmet tex. *in d.c. Ad audientiam.* dum *ibidem* Summus Pontifex ſtatuit, ut Archiepiſcopus in illis Eccleſiis, in quibus Monachi ſoli deſerviunt, eiſdem ſæculares Clericos præficiat, Monachis revocatis, vel eiſdem Monachis ejuſdem Religionis ſocios adjungat. Unde Gloſſ. *ibi* affirmat, quòd Monachi poſſunt ſæcularibus Eccleſiis curatis cum ſocio ejuſdem ordinis præfici; Canonici verò Regulares poſſunt aſſumi ad regimen animarum, in ſæcularibus Eccleſiis; & non coguntur ſocium ejuſdem Ordinis habere, niſi id commodè fieri poſſit, *d.c. Quod Dei timorem.* ubi Abb. *colum.* 3. & Joan. à Silvagal. *ubi ſuprà.*

Ad quartam reſpondetur, quòd quidem illa regula procedit, & in ſe veriſſima eſt. Et ita in terminis conſuluit Alex. *conſ.* 70. *lib.* 3. qui *ibi* idcircò collationem quandam de certa Eccleſia ſæculari Monacho factam nullam eſſe dixit: quia Superioris conſenſus defecerat, tanquam Monachus non haberet, neque velle, neque nolle. Verùm Superioris conſenſu interveniente, omnia feliciter procedunt. Abbas autem id facere recuſans, poterit cogi, ut conſentiat, ut ex Joan. Andr. *ſuprà* adnotavimus: quod & ſentit Abbas *in d.cap. Quod Dei. col.* 4 *ad fin.* ubi ſubdit, quòd etiam Abbate omninò reluctante, poterit Superior licentiam præſtare.

Ad quintam reſpondetur, quòd Monachi non poſſunt habere quicquam proprium, quoties ita gerunt in animo, ut poſſideant: quia faciunt contra Superioris voluntatem, quam eidem celatam tenent: & inſuper habent animum depravatum, nolle, ſcilicet, illud relinquere, etiam Abbate id jubente. Et de iis loquitur tex. *in d.c. Joannes.* cum aliis allegatis. Et ita locum expendens dixit Abb. *ibi* & *in d. cap. Cum ad Monaſterium, col.* 1. Sed quoties Religioſus alicujus peculii adminiſtrationem haberet, Abbate permittente, quod & libenter relinquere ſit paratus, eodem Abbate mandante, is quicquam proprium habere non dicitur. Facit, quod in ſimili de ſervo dicitur, qui licèt privilegii adminiſtrationem habeat, domino permittente, proprium tamen nihil habere dicitur, *l. Quam tuberniones. ff. de peeul.* Innocent. *in cap. Inſinuante, qui Cler. vel vovent.* inquit, poſſe Abbatem concedere Monacho, ut habeat uſumfructum certarum rerum in ſuas neceſſitates convertendum. Idem notat Calder. *conſ.* 2. *&* 3. *de regul. & tranſ. ad relig.* Batt. quoque *in auth. Ingreſſi. num.* 10. *C. de ſacroſanct. Eccleſ.* hoc idem affirmat. Unde, ſi Monachus, & Religioſus in Monaſterio exiſtens alicujus rei adminiſtrationem, Abbate permittente, habere poſſit; multò magis eidem licitum fore dicendum eſt, extra Monaſterium exiſtente: tum, quia extra Monaſterium non habet, qui eum alat, cæteraque neceſſaria ſubminiſtret: ſiquidem hunc Monaſterium ampliùs alere, cæteraque neceſſaria ſubminiſtrare, præſtare ve non tenetur: tum quia (ut inquit Apoſtolus 1. *ad Corinth. cap.* 9.) qui Altari ſervit, cum Altari participat. *cap. Cum ſecundum. de preben.* Et ex quo Abbas huic Monacho, ſeu Religioſo licentiam concedit beneficia Eccleſiaſtica poſſe conſequi, per conſequens etiam eidem conceſſiſſe dicitur omnia eiſdem beneficiis annexa, & ab eis dependentia, inter quæ & adminiſtratio redituum beneficiorum connumeratur, ut patet; & ſic non venit quis contra votum, nec contra ſubſtantialia Regulæ, quandoquidem in voto, prout & in juramento, voluntas Dei, & Superiorum ſemper dicitur excepta, *cap. Beatus.* ubi Gloſſ. *not.* 22. *q* 2 in quocunque voto, & juramento Dei diſpoſitio eſt reſervata: quod & idem de Superiore dicendum eſt, *cap. Venientes. de jurejur.* & *in l. Imperatores. ff. ad municip.* cum ſimil. & ita etiam de Beatiſſima virgine dicitur, quæ caſtitatis votum emiſerat; ſalva tamen omni-

omnipotentis Dei contraria diſpoſitione, *cap. Sufficiat.* & *cap. Beata.* 27. *q* 2. Magiſt. ſenten. *lib.* 4. *diſt.* 30. & *ibidem.* Divus Thomas *q.* 2. *art.* 1. cum ſimil.

Præterea, quidquid ſuperiùs in hac 5. oppoſitione dictum fuit, procedit ipſo Religioſo in Monaſterio exiſtente: quo caſu non licet Monacho, & Religioſo quicquam, nec ſub nomine proprii, nec peculii habere: plus enim in ſe proprium, quàm peculium continet: nam, qui habet peculium, plenum jus in illa re habere non dicitur: quod tamen ſecùs eſt in eo, qui proprium habere dicitur. Et ita declarat Gerandus Magnus *in tractatu de proprietate Monachorum.* Et ita etiam omnia ea procedere cenſemus, quæ latiùs à Joanne Gerſon *in tract. contra proprietarios Regula Sancti Auguſtini,* dicta fuêre. Verùm, quoties Religioſi animarum regimini ſunt præfecti, licèt, dum in Religione, & Monaſterio permanerent, nihil proprii habere poſſent. Et ita expreſſe ſenſit Hoſt. *in Summ. d.* 3. *de ſtat. Monach.* unde ceſſant opiniones.

Ad 6. reſpondetur, quòd licèt Romanus Pontifex *in dict. cap. actus.* indiſtinctè loquatur de quibuſcunque actibus legitimis, uti non poſſint diem dicere, neque conditionem recipere, tamen illa regula ſolùm procedit, ut adnotarunt ibi Gloſſ. & Doct. & pariter Gloſſ. & Doct. *in d. cap. Actus.* in his, quæ repugnant Eccleſiæ ad certum tempus, quòd Prælati Eccleſiæ debent eſſe perpetui; hujuſmodi conditio rejicitur, & pro non appoſita habetur. Item, ſi matrimonium ad tempus contrahatur, & ſic de aliis ſimilibus, in quibus dies, aut conditio actus repugnet, naturamque actus alterat: in his etenim actibus dies, atque conditio pro non appoſita habentur. At verò ubi conditio, ſeu dies appoſita actum non alterat, nec illius perfectioni repugnat; tunc illius appoſitio non vitiat actum: quinimo, & dies, & conditio in his appoſita ſervanda eſt, ut patet *tot. tit. de condit. appoſit.* Unde applicando hæc ad caſum noſtrum dicimus, profeſſionem ſub ea conditione factam valere, & tenere, & omninò ſervari debere, ut *ſuperiùs* dictum fuit: alioquin tot Romani Pontifices, Imperatoresque, ac juris utriuſque Interpretes in vacuum de harum conditionum appoſitione locuti fuiſſent, minimeque ipſis Canonicis Regularibus vix conceſſum fuiſſet, ut ſæcularibus beneficiis curatis præfici poſſent, ut latiùs *ſuprà* demonſtratum fuit, quibus accedit, quòd ſi jura id permittant in ſimplici profeſſione facta abſque hujuſmodi qualitate de non acceptando beneficia, niſi de voluntate & conſenſu Capituli; quantò magis iſtud procedere debet in caſu noſtro, in quo talis qualitas, & conditio eſt appoſita, quaſi quòd in emiſſione profeſſionis de hujuſmodi ſæcularibus beneficiis quilibet Canonicus Regularis cogitaſſe videatur: & propterea tantò faciliùs eſt ad ea admittendus, maximè Superiorum conſenſu accedente, quantùm hodie Reipublicæ Chriſtianæ utilitas, vel maximè ſuadeat. Et ſi unquam in Eccleſia Dei neceſſaria ovium cuſtodia fuit, id hodie magnoperè expedit, ob tot, tantaque imminentia pericula: unde etiam optimis Paſtoribus opus eſt, qui animam ſuam ponant pro ovibus: qui exacta cognitione illas cognoſcant, qui vocent eas nominatim, vel Salvatoris noſtri exemplo, ut apud Joan. *cap.* 10. & qui aſſiduè in ſua parœcia reſideant, qui gregem cuſtodiant, ne diſpergatur; & ne Dominus clamiter, ut apud Zachar. *cap.* 11. *O paſtor, & idolum, gregem derelinquens.* & Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 85. *art.* 5. neceſſariam eſſe docet Paſtorum præſentiam, propter actus ipſos paſtorales. Quod, tum doctrina, tum exemplis Sanctorum Patrum optimè demonſtrat. Sed & tales debent eſſe Paſtores, qui populum, & bonis moribus, & catholica ſcientia dilucidè inſtruant. Nam & Romanus Pontifex *in d. cap. Quod Dei timorem.* moveri principaliter videtur ad concedendum paſtorale munus ipſis, tum Canonicis Regularibus, tum Monachis, ob prædicationis officium, quod maximè in Eccleſia Dei utile dignoſcitur, ut quotidie manifeſta exempla demonſtrant. Et propterea, cùm in Canonicis Regularibus tantoperè de Republica Chriſtiana benemeritis nihil horum deſideretur, quàm facillimè ad paſtorale munus in ſæcularibus Eccleſiis ſunt admittendi, nulla etiam prævia diſpenſatione, cùm id eis jure communi competere latiùs *ſuprà* demonſtratum fuerit. Et ita ſublatis contrariis optimi juris eſſe cenſemus, ſalva, &c.

VINCENTIUS PARENTIUS J.U.D.

QUÆSITUM IX.

Utrùm Abbas poſſit cogere ſuum Monachum ad acceptandum beneficium eidem ab ipſo Abbate collatum.

SUMMARIUM.

1 *Regulares ratione voti obedientiæ tenentur acceptare beneficia ſibi ab Abbate collata.*

2 *Beneficium, ſi exiguos redditus habeat, adhuc tenetur acceptare Religioſus.*

3 *Religioſus non poteſt cogi ad acceptandum beneficium adeo tenue, quod abſque penuria non ſufficit ad ſuſtentationem.*

4 *Beneficium ſi ſit manuale, & juſta cauſa Religioſus non acceptaret, poſſet excuſari.*

5 *Abbas non poteſt cogere ſubditum ad acceptandum beneficium ſæculare.*

6 *Regularis non poteſt cogi ad acceptandum beneficium regulare alterius Ordinis, neque ejuſdem, ſed alterius Monaſterii.*

BEneficiorum pleno jure alicui Monaſterio ſubjectorum proviſio, ut dictum eſt, ad ipſius Monaſterii Abbatem, ſeu Prælatum ſpectat, ipſorumque adminiſtratio ad ejuſdem Monaſterii regimen, & commodum attinet, arg. *cap. Quorundam. de elect. in* 6. ac propterea eorum receptio comprehenditur ſub materia obedientiæ religioſæ: quia ordinatur ad commune bonum illius Monaſterii: qua de cauſa Regulares non ſolùm poſſunt; verùm etiam tenentur acceptare hujuſmodi beneficia, cùm ratione voti obedientiæ ſint plenè ipſimet Abbati ſubjecti, ac teneantur ei obedire in omnibus, quæ ſunt ſecundùm Regulam, & quæ ad ipſam, & ad Monaſterium ſpectant juxta D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 104. *art.* 5. & nos *alibi* docuimus. Quare, ſi Abbas eis præcipiat, tenentur talia beneficia ſuſcipere: quia illud præceptum juſtum eſt, & intra limites religioſæ obedientiæ. Atque ita Navar. *Comment.* 4. *de Regular. num.* 23. Roderic. *quæſt. regular. tomo* 1. *q.* 34. Sanch. *in Decalog. lib.* 4. *cap.* 2. *num.* 51. Suarez *de Relig. tomo* 4. *tract.* 8. *cap. ult. num.* 5. 1

Et hoc procedit, etiamſi beneficium ſit tenue, & exiguos redditus habens: nam obedientia religioſa non fundatur in propria authoritate, aut commodo temporali; ſed in obſequio Religionis. Si tamen beneficium eſſet adeò tenue, ut Religioſus nequiret ex illius fructibus abſque penuria ſuſtentari; non poſſet cogi, ut relinquens Monaſterium, in tali beneficio reſideant. Ratio eſt: quia nemo cogi poteſt ad adminiſtrandum ſaltem abſque ſufficientibus alimentis: ergo in hoc caſu, ſi voluerit Prælatus ſubditum adſtringere ad reſidendum in Eccleſia, ubi eſt hujuſmodi beneficium, tenebitur ibi eidem neceſſaria ali- 2

menta

menta ſubminiſtrare. Ita Navar. & alii *locis cit.* Dixi, *abſque penuria*: quia, ſi id beneficium tot redditus haberet, ut ex iis poſſit Religio ſuſtentari, victum, & veſtitum ſufficienter capiendo, licet non commode, juxta loci conſuetudinem, ac perſonæ qualitatem; teneretur illud beneficium acceptare, ac Superioris legitime præcipientis mandatum adimplere: habenda tamen eſſet conſideratio ad onera conſueta, ad quæ d. beneficium teneretur.

4 Poſſet autem Regularis Prælatus cogere ſubditum ad acceptandum id beneficium, licet ſit manuale, & ad nutum amovile; niſi Religioſus juſta cauſa excuſari poſſet: quia ſcilicet, crederetur malitioſe ſibi conferri; eo quod litigioſum eſt, ut litem terminet, & ea terminata ſibi auferatur: non eſt enim hominum malitiis
5 indulgendum, *l. In fundo ff. de rei vendicat.* Nequiret tamen Prælatus Religioſus ad ſæcularia beneficia acceptanda compellere: quia non eſt ei licitum illa ſuſcipere: nam ad ea, abſque diſpenſatione promoveri non poteſt, ut *ſuperius* vidimus: tum etiam, quia etſi ex pontificia diſpenſatione id ſibi liceret, tamen non pertinet ad Regulam, nec ad Monaſterium ſuum, ad quæ, & alia ad ea pertinentia tantum cogi poteſt, ut diximus.

6 Præterea nequiret Prælatus cogere Monachum ad acceptandum beneficia regularia aliorum Ordinum: imo neque regularia ejusdem Ordinis, ſed alterius Monaſterii: quia id ſub gravibus pœnis prohibetur, *in cap. Cum ſingula §. Prohibemus. de prebend. in 6.* ita Navar. Roderic. & Sanch. *locis citatis.*

QUÆSITUM X.

Utrum Monachus abſque Abbatis licentia poſſit beneficium, ſeu dignitatem aliunde ſibi collatam acceptare.

SUMMARIUM.

1 *Monachus nequit, abſque Abbatis licentia, beneficium, ſeu dignitatem extra ſuum Ordinem acceptare.*

2 *Monachus, abſque Abbatis licentia, poteſt à Papa beneficium impetrare, & ad impetrandum ab illo procuratorem conſtituere.*

3 *Religioſus poteſt electioni de ſe ad ſummum pontificatum facta conſentire.*

4 *Religioſo an ſufficiat generalis, vel etiam ſpecialis prælati licentia ad conſentiendum electioni de ſe quandocunque facienda, vel jam facta; quam tamen ipſe ignoraret.*

5 *Licentia hujuſmodi, etiam ab immediato Conventus Superiore concedi poteſt.*

6 *Prælatus Conventus, ſi talem licentiam abſque juſta cauſa denegaret, quid faciendum, oſtenditur.*

7 *Prælatus an in hujuſmodi licentia concedenda teneatur conſenſum ſui Conventus requirere.*

1 NON poteſt Religioſus ſub Abbatis poteſtate conſtitutus conſentire promotioni de ſe factæ ad Epiſcopatum, aut aliam dignitatem, vel inſtitutioni ad aliud beneficium extra ſuum Monaſterium, niſi petita, & habita licentia ſui Abbatis, alias conſenſus non valeret: imo, ſi conſentiret, non obtenta hujuſmodi licentia, electio ipſo facto irrita cenſeretur. Eſt textus expreſſus *in cap. Si Religioſus. de elect. in 6.* Cujus ratio eſt: quia Monachus non habet velle, nec nolle. Quæ ratio optime probat, idem intelligendum eſſe de quibuſcunque beneficiis, licet textus loquatur de electione ad prælaturam: quod etiam conſtat *ex can. 1. diſt. 58.* ibi: *Nullus ad eccleſiaſticum officium ex Monaſterio producatur Monachus, niſi quem Abbas loci admonitus propria voluntate obtulerit Epiſcopo.* Et ita docent Franch. *in d. cap. Si Religioſus, initio.* Roderic. *quæſt. regular. tomo 1. q. 34. art. 5.* Sanch. *in præcepta Decalogi lib. 4. cap. 29. num. 57.*

Poteſt tamen Monachus abſque Abbatis licentia à
Papa beneficium impetrare, quia Papa eſt ſupremus Re- 2
ligioſorum Prælatus: & ad impetrandum ab illo procuratorem conſtituere: quia, quod poteſt per ſe, poteſt & per alium, *reg. Poteſt quis. de reg. jur. in 6.* Ita Nicol. Miliis *in ſuo Repertor. verb. Religioſus, §. Religioſus non poteſt conſentire electioni.*

Poteſt etiam Religioſus electioni de ſe ad ſummum 3
pontificatum factæ, licentia Prælati conſentire: quia contra electum à duabus partibus Cardinalium nihil, præter hæreſim, opponi poteſt *c. Licet de elect.* neque attenditur, quod Religioſus fingatur mortuus, & non habeat velle, aut nolle: quia in hoc caſu prævalet veritas, & purus conſenſus. Ita Cardin. poſt Petr. de Anchar. *in Clem. fin. in 2. quæſt. n. 6. de elect.* & *in d. cap. Licet n. 12. q. 28.* quos refert & ſequitur Felin. *in c. cum I. & A. in fine, de ſent. & re jud.* Sylveſt. *verb. Votum, 3. q. 4.* Sanch. *d. cap. 29. num. 58.* & alii apud ipſum, contra Gloſſ. *in can. Quam ſit. verb. Ad ordinandum. 16. q. 2.* Panormit. *in cap. fin. num. 3. de voto.* Joan. And. Franc. Dominic. & alios apud Sanch. *ibid.*

Non ſufficit, quod Superior Regularis concedat ge- 4
neralem licentiam Religioſo conſentiendi electioni, vel proviſioni de ſe quandocunque faciendæ, quia hujuſmodi licentia viam ambitioni parat. *Clem. final. de elect.* Sicut nec etiam ſufficit, ſi concedat licentiam ſpecialem, vel ſi exprimatur locus; puta, quod conſentire poſſet, ſi eligatur, vel præſentetur ad talem Prælaturam, vel Eccleſiam forte vacantem: quia etiam ibi ſubeſt eadem ratio ambitionis, quæ Religioſorum oculos excæcat, *cap. Quorundam. de elect. in 6.* Ita Gloſſ. *in d. Clem. finali, verb. Si quam.* ubi etiam Panormit. *numero 4.* Card. *quæſt. 10. numero 13.* & alii apud Sanch. *loc. cit. numer. 60.* Idem dicendum eſt, ſi Religioſus jam electus eſſet, & talem electionem de ſe factam ignoraret, & Superior ei concederet licentiam conſentiendi electioni de ſe jam factæ, hujuſmodi enim licentia non valeret: quia ſuper certo danda eſt. Facit text. *in cap. 1. verſ. Subjunctum etiam. in fine, de conceſſ. præbend. lib. 6.* Sufficit tamen licentia Superioris ad certam dignitatem, vel beneficium in certa Eccleſia acceptandum cum conditione, ſi jam Religioſus ad illud electus eſſet. Ita docent Gloſſ. *dict. Clement. ult. verb. Nullus.* & *ibi* Panormit. *num. ult.* Card. *q. 11. num. 14.* Bonifac. *num. 22.* & alii apud Sanchez *loco cit. num. 61.*

Hujuſmodi licentiam immediatus Conventus Su- 5
perior impertiri poteſt: quia tex. *in d. cap. Si Religioſus.* exigit licentiam illius Superioris, cujus imperio Religioſus ſe ſubjecit: at Religioſus per profeſſionem etiam immediato Monaſterii Prælato ſe ſubjecit: ergo, niſi ſecus ex Religionis conſtitutionibus habeatur, poterit etiam hujuſmodi Superior hanc facultatem tradere. Ita Joannes Andr. *in d. cap. Si Religioſus. n. 2.* Franch. *ibid. n. 1. notab. 3.* citans Archidiac. *in cap. 2. de teſtament. lib. 6.* Petrus de Anchar. Dominic. Cardinal. & alii apud Sanch. *d. cap. 29. num. 65.* qui probat, id procedere quoad omnes Religioſos, tam non Mendicantes, quam Mendicantes.

Quod ſi immediatus Conventus Prælatus, talem licentiam, abſque juſta cauſa denegaret: Eccleſiæ, ad quam Religioſus eligitur, vel præſentatur, utilitate, ſive neceſſitate concurrente, per ſuum Superiorem Prælatum ad illam concedendam compelli poterit; quod ſi adhuc nolit, poterit idem Superior eam dare. Ita docent Panormit. *in cap. Quod Dei timorem n. 12. de ſtatu Monach.* Lambertin. *de jurepatronat. lib. 2. part. 1. q. 7. art. 18. num. 13.* Rochus de Curte *eod. tract.* verb.

verb. Honoriſicum q. 4. num. 23. Sylveſt. *verb. Religio, 7. q. 9.* Roderic. *q. regul. tom. 1. q. 34. art. 5.* Leonard. Leſſ. *de juſt. lib. 6. cap. 41. dub. 12. n. 97.* Sanchez ubi relatis *d. cap. 29. num. 68. & ſeq.*

Eſt autem notandum, in hujuſmodi licentia à Prælato validè præſtanda non eſſe neceſſarium Conventum conſulere, & ipſius conſenſum habere: quamvis ſit ex gravioribus Monaſterii negotiis: & hoc, ut ordinationes Eccleſiarum, & Monaſteriorum, in quibus tales edicti fuere, celerius, faciliuſque valeant expediri, ut expreſſe habetur *in d. cap. Si Religioſus. §. Quia vero.*

QUÆSITUM XI.

Utrum Abbas, & Prælati Regulares poſſint regularia beneficia Novitiis conferre.

SUMMARIUM.

1 *Novitio an poſſit conferri regulare, an ſæculare.*
2 *Beneficium regulare conferri poteſt nondum profeſſis ſæcularibus, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere velint, & teneantur.*

1 JUxta ſententiam Gloſſ *in cap. Beneficium. verb. conferendum, de Regularibus, in 6.* Novitio poteſt regulare beneficium conferri; non autem ſæculare: ejus enim ſtatus dubius eſt, & ſtatu dubius ad militiam promoveri non poteſt, *l. Qui ſtatus. ff. de re milit.* Contrarium tamen omnino tenet *ibidem* Gemin. & Franc. *num. 1. in fine*: necnon Paulus, & Lapus, quos refert ipſe Franch. dicentes, poſſe Novitio ſæculare beneficium conferri, non autem regulare: quia, cum Novitius adhuc ſit ſui juris, & proprium habere poſſe non prohibeatur, erit conſequens capax beneficii ſæcularis, quod ſibi collatum acceptare valet, & ſuum aſſenſum præſtando, ut tenent Paulus, Lapus, & Franch. allegati, Tiraquell. *de retract. lignag. gloſſ. 8. §. 1. num. 27.* Azor. & Garzias *inferius* citandi. Regulare autem beneficium non poteſt ei conferri: quia expreſſe profeſſo dari debet, juxta diſpoſitionem *cap. Nullus. de elect. in 6. Clem. prima, de ſupplen. neglig. Prælat.* & *Clement. 1. §. Sane. 2. de ſtat. Monach.* Idem ſentiunt Azor. *tom. 1. lib. 12. cap. 3. quæſt. 1.* Nicol. Garz *de benefic. part. 7. cap. 10. numer. 4.* Verum ex diſpoſitione Concilii Tri-
2 dentini *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 10.* poteſt regulare beneficium conferri nondum profeſſis, imo etiam ſæcularibus, qui nondum habitum ſuſcepere, & profeſſionem emittere teneantur. Verba ejus decreti hæc ſunt: *Regularia beneficia in titulum Regularibus profeſſis provideri conſueta, cum per obitum, aut reſignationem, vel alias illa in titulum obtinentes vacare contigerit Religioſis tantum illius Ordinis, vel iis, qui habitum omnino ſuſcipere, & profeſſionem emittere teneantur, & non aliis, ne veſtem lino, lanaque contextam induant, conferatur.* Quare Sacra Congregatio cenſuit, poſſe prædicta regularia beneficia ſæcularibus Clericis per ordinarios collatores, inconſulto Papa, conferri: dummodo habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere omnino teneantur, ut refert Gonzal. *in reg. 8. Cancellar. gloſſ. 8. num. 78.* Hoc autem intelligi debet, ut talia beneficia conferantur, facta conventione, ut beneficiarii illi intra certum tempus ad Religionem tranſire teneantur: ſicut etiam beneficia curata habent eam tacitam conditionem, quando dantur non Sacerdotibus, ut intra annum ad ſacerdotium promoveri teneantur, *cap. Licet canon. de elect. in 6.* Ideo conferri non poſſunt iis, qui ſolius voti ratione tenentur ingredi Religionem, & in ea perſeverare: nam hæc obligatio ex voto procedens ſolum Deum reſpicit, non autem forum externum: quod Concilium petere videtur. Ita Sanch. *lib. 7. in Decalog. cap. 4. num. 24.*

QUÆSITUM XII.

Cui acquirat Monachus de fructibus beneficii ſibi ab Abbate collati.

SUMMARIUM.

1 *Monachus de fructibus ſui beneficii, quicquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio acquirit. Declaratur, ut num. 2.*
3 *Monachus beneficiarius, cui acquirat bona, quæ aliunde, quam ex beneficii fructibus, ſibi proveniunt.*

HANC quæſtionem fuſius tractant Doctores, & præcipue Navar. *comment. 2. de Regular. numer. 6.* 1
Leſſ. *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 11.* Suarez. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 3. cap. 19. à num. 7.* & alii, qui omnes diſtinguunt, quod aut Monachus, vel alius Regularis acquirit de bonis ſibi provenientibus reſpectu Eccleſiæ, de qua proviſus eſt, aut aliunde. Primo modo dicendum erit, Monachum acquirere ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio. Ita Bart. *in l. Si ſervus communis, num. 6. ff. de ſtipulat. ſerv.* Navarr. *ubi ſupra*, qui hoc confirmat *ex Clem. unic. de ſupplen. neglig. Prælat.* ubi prohibetur Prælatis Regularibus, ne hujuſmodi beneficia menſis ſuis applicent, novaſque penſiones imponant: aut veteres augeant, nec eorum vacantium bona occupare poſſint. In quibus ſupponitur, ea, quæ ex fructibus talium beneficiorum acquiruntur ad Monaſterium non ſpectare, alias poſſet Prælatus penſionem non ſuper eis imponere, imo ſibi, aut ſuo Monaſterio reſervare omnia, quæ ipſi beneficiario in ſuo munere neceſſaria non eſſent.

Hoc autem intelligendum eſt de beneficiis, quæ 2
non ſunt de menſa ipſorum Prælatorum, ſeu ipſorum Monaſteriorum, ut expreſſe declaratur *in dicta Clem. unica*: quia, ſi eſſent ſic Monaſteriis unita ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ indultu: tunc id non procederet: unde nec ob mortem proviſi vacare dicerentur per tex. *in cap. unico. verſ. Quidam etiam. de exceſſ. Prælat. in 6.* quia Monaſterium, ad quod tales fructus ſpectant, nunquam moritur. Quo caſu beneficiarius non dicitur acquirere, ſed tribuere Monaſterio, quod ſuum eſt, ex ſpeciali applicatione ei facta. Sed, quamvis beneficia pleno jure ad Monaſterium, ſeu ad ejus Abbatem ſpectarent: tamen eorum redditus, & proventus menſæ abbatiali, ſive Monaſterio applicati non eſſent: tunc Monachus beneficiarius ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio acquireret, ut clare patet *in dicta Clem.* & affirmat Suar. *loco citat. num. 9.*

Quo vero ad bona aliunde per dictum Monachum beneficiarium acquiſita, diſtinguendum eſt: nam, aut Monachus obtinet beneficium, cujus bonorum univerſitas, ſive corpus ab Eccleſia diviſum eſt, & tunc omnia, quæ acquirit Monachus ille, acquirit Eccleſiæ: vel beneficium non habebit corpus bonorum ſeparatum: & tunc, quæ acquirit ex beneficio, debentur beneficio: quæ vero aliude, Monaſterio. Ita Navar. *com. 4. de Regular. numer. 69* hoc modo concilians opinionem Bart. *dict. l. Servus communis. ff. de ſtipulat. ſerv.* dicentis, Monachum beneficiarium, ea, quæ ex beneficio comparat, acquirere ipſi beneficio: ea, quæ aliunde, Monaſterio; cum opinione Panormit. & Canoniſtarum communiter *in cap. In præſentia. de prebat.* dicentium, acquiri beneficio, & nihil Monaſterio.

QUÆSITUM XIII.

Utrum in beneficiis regularibus habeat locum regula reſervationis menſium apoſtolicorum.

SUM-

SUMMARIUM.

1 *Arguitur pro parte affirmante.*
2 *Beneficia manualia, tam Regularia, quam ſæcularia non cadunt ſub regula reſervationis menſium Apoſtolicorum.*
3 *Beneficiorum naturam mutare non intendit Papa, quando id non exprimit.*

VIdetur dicendum, quod ſic. Nam in prædicta
1 Regula reſervationis menſium Apoſtolicorum Pontifex ſibi reſervat collationem alternativam beneficiorum eccleſiaſticorum cum cura, & ſine cura, ſæcularium, & quorumvis Ordinum Regularium, quomodolibet ſpectantium ad collationem, proviſionem, præſentationem, electionem; & quamvis aliam diſpoſitionem quorumcunque collatorum, ac collatricum ſæcularium quorumvis Ordinis Regularium: ergo videtur, quod quæcunque regularia beneficia ſub prædicta reſervatione cadant.

Contrarium tamen, his non obſtantibus, dicen-
2 dum eſt, nempe, quod ſub reſervationibus etiam generalibus, ac regula prædicta non veniant, beneficia manualia, ſeu ad nutum amovibilia, ſive ſæcularia, ſive regularia illa ſint: ſed tantum beneficia perpetua. Papa enim reſervando ſibi beneficiorum collationem,
3 videtur intelligere de collatione, quæ fit perpetuo: nec intendit mutare naturam beneficiorum, cum non exprimat. Ita docent Cald. *de præbend. conſ.* 26. *num. unic.* Felin. *in cap. Pertuis. num.* 4. *de major. & obed.* Caſſad. *deciſ.* 4. *num.* 1. *de præbend.* Rebuff. *in regul.* 2. *Cancell. verbo, ac dignitates conventuales, in fine.* Flam. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.* 11. *quæſt.* 3. *num.* 82. *& ſeq.* & *num.* 95. Gomez *in reg. Cancellar. tit. de grat. expectat. n.* 94. Staphileus *de liter. grat. tract. de form. expect. in* 9. *forma, num.* 29. Sanch. *in Decalog. lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 106. Et ita fuiſſe deciſum *in una Parmen. Prioratus*, 5. Junii, 1593. coram Corduba, refert Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 1. *num.* 510. Nec obſtat, quod in d. regula exprimantur beneficia regularia: ea enim, quamvis ex ſui natura ſint manualia, tamen aliquando ſunt perpetua, ut ajunt Caſſad. *d. deciſ.* 4. *num.* 3. & Achill. *deciſ.* 272. *ſeu* 9. *de præbend.* Mandoſ. *reg.* 3. *Cancell. q.* 10. ubi plures alios refert. Flamin. Pariſ. *dict. n.* 82. *cum ſequen.* Auguſtin. Barboſa *de poteſt. Epiſcop. parte* 3. *alleg.* 57. *num.* 153. & ſic conſtat, quod Abbates Regulares poſſunt beneficia manualia ad eorum numerum quandocunque conferre.

Præterea id expreſſe probatur ex infraſcripta deciſione ſacræ Rotæ *in una Forolivien. Parochialis*, facta die 15. Maji 1626. coram Buratto, ad ſavorem noſtræ Congregationis Vallumbroſæ, quam hic referre libuit.

R. P.D. BURATTO,

FOROLIVIENSIS PAROCHIALIS, Veneris, 15. Maji, 1626.

COncurrentibus ad parochialem, de qua agitur, per obitum Ungarelli de menſe Octobris, 1623. Oliverio proviſo Apoſtolico, tanquam de reſervato ratione Menſis, & Remigio Manacho Vallisumbroſæ ad ejusdem curam deputato per Abbatem S. Mercurialis. Poſt diſputationem ſuper manutentione 14. Martii, 1625. in qua Rota mandavit, appoſito ſequeſtro, videri de bono jure. Propoſui hoc dubium, & Domini dixerunt, conſtare de bono Remigii.

Moti, quia viſum fuit, Eccleſiam S. Antonii, & ſic dictam parochialem eſſe de menſa Monaſteri S. Mariæ de Flumana, uniti Monaſterio S. Mercurialis; & ideo ceſſare reſervationem Reg. octavæ; ſed etiam in menſe reſervato Monaſterio competere præſentationem, & Epiſcopo inſtitutionem, juxta conſtitutionem fel. rec. Pii V. *ad cap.* 1. *de Capell. Monach.* Gonzal. *ſuper. reg. de menſu. gloſſ.* 5. 3. *num.* 59. & Rota *in Ulisbon. juris conferendi*, coram Litta, *quæ eſt deciſio* 202. *par.* 1. *in recent.* & *in aliis Ulisbonen.* relata per Gonzal. *ubi ſuprà*, & *in Jacen. Vicariæ* coram me, *quæ eſt* 704. *par.* 2. *recen.*

Eſſe autem de menſa, probatur ex inſtrumento antiquiſſimo permutationis anni 1237. inito inter Epiſcopum Forolivienſem, cum conſenſu Capituli, & Abbatem Monaſterii de Flumana cum conſenſu Monachorum, in quo Abbas dedit Epiſcopo Eccleſiam S. Petri in Arcu, & recepit ab eo Eccleſiam S. Antonii cum clauſulis ampliſſimis tranſlativis jurium, ibi: *Cum pleno jure, cum decimis, poſſeſſionibus, juribus, tam temporalibus, quam ſpiritualibus, dictæ Eccleſiæ competentibus, ad inſtituendum, deſtituendum, & quicquid in perpetuum placuerit, faciendum*: & quod *licitum ſit, ponere, confirmare, inſtituere, & deſtituere*, & quod *Epiſcopo licitum non ſit, habere inſtitutionem, correctionem, viſitationem, ſeu examinationem*, & omnia jura temporalia, & ſpiritualia Epiſcopus Abbati conceſſit, nullum jus reſervando, quod ad legem diœceſanam juriſdictionis, & Ordinis pertinere poſſit, &c. Per quas clauſulas dubitari non poteſt, Eccleſiam S. Antonii pleno jure ſpectare ad Monaſterium de Flumana. Gloſſ. *in Clem.* 1. *in ver. Ad menſam. de exceſ. Prælat. ibi* Imol. Anchar. uterque *n.* 16. Vitalin. *n.* 10. Zabarell. *n.* 3. & notant omnes *in cap. de Monachis, de Præbend.* Rota *in Urgellen. Parochialis de Oſſeja*, 17. *Novemb.* 1603. coram Card. Pamphilio. *& in dicta Jacen. Vicaria* coram me.

Effectuatio autem dictæ permutationis viſa fuit Dominis indubitata. Primo, ex eo, quod Monachi de Flumana acceſſerunt ad habitandum Eccleſiam S. Antonii, per quem acceſſum dicitur capta poſſeſſio, Afflict. *deciſ.* 267. *num.* 1. 2. *in principio.*

Et licet tranſlatio Monachorum fuerit per ſententiam anni 1255. declarata nulla, uti ſequuta ſine authoritate Præſidentis Vallisumbroſæ: tamen iſta ratio non tollit effectuationem permutationis, & quod non acceſſerint, & habitaverint, tanquam in Eccleſia propria, ut *ſuprà* acquiſita.

Secundo, ex deputationibus in ea factis per Abbatem pro tempore. Primo, de Monachis; nempe, Don Benigno 16. Octobris 1500. & deinde Don Paulo per renuntiationem Don Benigni *in Summario num.* 3. quæ cum ſint antiquiſſimæ, etiam ſine effectuatione relevant, ut dicitur de antiquis locationibus, quæ probant poſſeſſionem. Aym. *conſ.* 54. *num.* 11. cum aliis adductis per Menoch. *de retinen. remed.* 3. *numero* 54. & faciunt allegata *in Lancianen. Archipresb.* 2. Maji, 1616. coram me. Secundo, de Clericis ſæcularibus, ut ex quatuor deputationibus, nempe, 22. Januarii, & 24. Februarii 1594. 8. Januarii, & 11. Aprilis, 1584. quæ duravit uſque ad præſentem. *In ſummario numer.* 4.

Et licet non conſtet de deputationibus medio tempore ab anno 1565. uſque ad annum 1584. illæ tamen præſumuntur, probatis extremis, & non docto de contrario ſtatu. Rota *deciſ.* 545. *num.* 1. *part.* 1. *diverſ.* cum aliis adductis *in dicta Lancianen.* & *Januen. Abbatiæ*, 13. Junii, 1625. coram me.

Tertio probatur etiam effectuatio ex Decreto, & Declaratione Epiſcopi 12. Aprilis, 1584. dictam Eccleſiam S. Antonii eſſe de juribus Abbatiæ S. Mercurialis, & collationem ſpectare ad Abbatem, & collationem ab eo factam in perſonam Ungarelli fuiſſe nullam, remittendo eundem ad Abbatem, ut ab eo collationem, & poſſeſſionem legitimè reciperet, prout prævia renuntiatione collationis Epiſcopi, collationem, & poſſeſſionem ſolemniter cum interventu,

ventu, etiam Monachorum recipit, *ut in Summario dicto num.* 4. & uſque ad obitum continuavit.

Ex quibus, ubi etiam dubitari poſſet de fide inſtrumenti dictæ permutationis ex eo, quod non conſtet de validitate primi tranſumpti anni 1274. à quo dicitur ſumptum anni 1449. ad inſtantiam recol. mem. R. P. T. Ludovici de Ludoviſiis Bononien. tunc Rotæ Romanæ Auditoris, & Vicarii Proſperi Card. Columnæ, Comendatarii Monaſterii de Flumana, cum tamen ſimus in antiquiſſimis, adhuc ex dicta obſervantia ei fides daretur. Cyn. *inter conſ. Bald. conſ.* 400. *num.* 5. *lib.* 4. Bald. *conſ.* 101. *numer.* 4. *libr.* 1. *&* 274. *lib.* 2. Fab. de Anan. *conſ.* 88. Maſtrill. *deciſ.* 43. *numero* 6. Rota *in Anconitana de Fanellis*, 21. Maji, 1618. coram bon. mem. Ubaldo, *& in Forolivien. cenſus*, 14 *Junii*, 1613. & *in Beneventana Domus*, 28. Aprilis 16513. coram me.

Non obſtat, quod D. Remigius dictam parochialem, uti vacantem, obtinuerit in titulum perpetui Rectoris: quia debet intelligi de vacatione de facto, non autem de jure, ut confeſſio præjudicet minus quam fieri poſſit. *l. Si quis intentione. de judic.* & in beneficialibus datur multiplicatio titulorum. Caſſad. *deciſ.* 5. *numer.* 5. *ſuper Reg.* & fuit dictum *in Januen. Abbatiæ*, 3. Junii, 1623. coram me: & ex ſupervenienti titulo mutatur cauſſa poſſeſſionis cumulative, non tamen extinctivè.

Denique non obſtat, quod Ungarellus obtinuerit de dicta Eccleſia proviſionem apoſtolicam: quia illa non immutat ſtatum beneficii, ut poſt Calderin. *conſ.* 26. *de præben.* Seraph. *deciſ.* 299. *numer.* 5. & 1273. *numer.* 2. Rota *deciſ.* 545. *numer.* 3. *part.* 1. *diverſ. & in Serana Beneficii*, 9. Novembris, 1622. coram R. P. D. Merlino.

Nec etiam ex eo, quod fuerit in dicta Eccleſia deputatus Vicarius, ſeu Rector ſæcularis, dici poteſt ſtatus illius mutatus: quia etiam ſæculares eligi poſſunt in Eccleſia menſæ abbatialis, ut in hac cauſa dixit Sacra Congregatio Concil. 12. Aprilis, 1625. & fuit dictum *in Callian. Unionis*, 29. Maji præteriti coram me.

Et ita deciſum utraque parte informante.

QUÆSITUM XIV.

Utrum Abbas poſſit ad libitum removere à Monacho Prioratum manualem, vel aliud beneficium ei ab ipſo Abbate, vel alio Superiore collatum.

SUMMARIUM.

1 *Abbas poteſt ad libitum Priorem manualem, & Monachum beneficiarium, à Prioratu, ſeu beneficio removere.*

2 *Beneficia ſæcularia, quæ perpetua ſunt, poſſunt etiam legitima de cauſa auferri.*

3 *Beneficium licet ab Abbate collatum ſuo Monacho per totum ſuæ vitæ tempus, poteſt illo privari.*

4 *Dominus ſervo obligari non poteſt.*

5 *Abbas ſi Monacho beneficium contulerit cum conditione irrevocabilitatis, etiam juramento firmata, an poſſit illud auferre.*

6 *Beneficium manuale an poſſit per Abbatem auferri à Monacho, ſi memoria non adeſſet, quod aliquis Superior beneficium præfatum Regulari collatum nunquam revocarit.*

7 *Beneficium an poſſit auferri à Monacho, ſi ei collatum fuerit ab Abbate ſimul cum Conventu, cum conditione, ut talis collatio non poſſit revocari.*

8 *Monachus juvari non poteſt in pacifica poſſeſſione ſui beneficii.*

9 *Monachus ſpoliatus à ſuo Abbate beneficio, non poteſt contra Abbatem de poſſeſſorio agere, petendo ſe ad priſtinam poſſeſſionem reſtitui, & num.* 10. *Quid, ſi de malitia Abbatis ſpoliaretur.*

11 *Abbates, & Prælati Regulares non poſſunt pro ſuo libito amovere Monachum à beneficio electivo, abſque legitima cauſa.*

12 *Beneficium regulare habens parochiam, an poſſit ab Abbate pro ſuo libito auferri à Monacho parocho.*

13 *Monachus ſi præficiatur beneficio, tanquam Clericus ſæcularis, non ut Monachus; tunc non poteſt ad nutum Abbatis auferri à Monacho beneficiario.*

ABbas poteſt ad libitum, & abſque ulla cauſa, Prio-
rem manualem, & adminiſtratorem, ſeu benefi- 1
ciarium Monachum à ſuo Prioratu, adminiſtratione,
vel beneficio removere, per textum *inc. Cum ad Mo-
naſterium. de ſtat. Monach.* ibi *Nec alicui committa-
tur aliqua obedientia perpetuo poſſidenda.* At, quod
non poteſt abſque legitima cauſa auferri, dicitur omni- 2
no perpetuum: ſæcularia enim beneficia, quæ perpe-
tua ſunt, poſſunt etiam legitima de cauſa auferri. Pro-
batur etiam *ex Clem. unic. §. Præmiſſa de ſupplen. ne-
glig. Prælat.* ibi: *Libere poſſunt ad Clauſtrum, cum
oportuerit, revocari.* Non poteſt autem quid liberè
fieri, cum cauſa legitima neceſſaria eſt. Atque ita do-
cent Gloſſ. *in Clem.* 2. *verb. Per electionem. de reſcript.*
Federic. de Sen. *conſil.* 134. *per tot.* Panormit. *in c. fin.
num.* 6. *de precar.* Felin. *in cap. Per tuas. num.* 4. *de ma-
jorit. & obed.* Navarr. *Comment.* 4. *de Regular. num.* 22.
verſ. Ex quibus facile. & *num.* 25. *verſ.* 4. Leſſ. *de juſt.
lib.* 2. *cap.* 14. *dub.* 12. *num.* 98. Azor. *moral. inſtit. parte* 1.
lib. 12. *cap.* 9. *q.* 8. & *cap.* 22. *q.* 10. Sanch. *in Decalog.
lib.* 7. *cap.* 29. *num* 111.

Ampliatur dicta concluſio, primo, ut procedat, li-
cet Abbas talem Prioratum, adminiſtrationem, vel be-
neficium Religioſo contuliſſet, explicans, ut eo per 3
totum vitæ ſuæ tempus fruatur; vel promittens, ſe il-
lud nunquam revocaturum: quia, ſicut dominus ſer-
vo obligari non poteſt, *l. Interpoſitas, ff. de tranſact.* 4
ita nec Abbas ſuo Monacho: tunc etiam, quia hujuſ-
modi promiſſio tanquam contraria juri communi, diſ-
ponenti, nihil concedendum eſſe Monacho, quod ad
Superioris nutum revocari nequeat, *d. cap. ad Mona-
ſterium.* eſt omnino irrita. Sic Archidiac. *in can. Cum
paſtoris. numer.* 5. 2. *quæſt.* 7. Joan. Andr. *in cap. fin.
numer.* 1. *in fine*, & *numer.* 2. *de offic. Ordin. lib.* 6.
ubi etiam Franch. *numer.* 3. Federic. de Sen. *d. conſ.* 134.
numer. 1. *conſil.* 259. *num.* 2. Panormit. *in cap. Cum in-
ter ſe. num.* 2. *de elect.* & *in cap. Ad noſtram. num* 9.
de confirmat. utili, vel inut. & *d. cap. Cum ad Mona-
ſterium. num.* 11. *&* 12. Sylveſt. *verb. Abbas num.* 65.
q. 3. *dict.* 7. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 9.
q. 8. & alii, quos refert, & ſequitur Sanch. *eo cap.* 29.
num. 125.

Secundo ampliatur, etiamſi Abbas hujuſmodi promiſſionem juramento firmaſſet. Panormit. *ubi proximè, numer.* 10. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num.* 274 incideret tamen hoc caſu in perjurium revocando abſque juſta cauſa: quia, licet peccaverit, promittendo contra juris diſpoſitionem: non tamen peccat, non revocando poſtea conceſſionem; quia nullo jure jubetur revocare, & ſic obligat juramentum, juxta regulam vulgarem, quoties impleri poteſt abſque diſpendio ſalutis æternæ. Ita Sanchez *loco citato numero* 126.

Tertio ampliatur, ut poſſit Abbas auferre à Mona-
cho beneficium manuale, quanvis non eſſet memoria 6
hominum in contrarium, quod Superior beneficium
illud regulari collatum nunquam revocarit: quia vel
Superior nunquam revocavit; quia noluit: & ob id
non poteſt dici inducta conſuetudo: nam ex actibus
meræ

meræ facultatis, ſeu ex non uſu non habente in ſe actum tacitum diſpoſitioni juris contrarium, non inducitur conſuetudo, ut notatur *in cap. Joannes. de Cleric. conjugat.* Vel Superior voluit removere, & ob poſſidentis potentiam non potuit: & hoc caſu nequit dici inducta conſuetudo, cum ſit contra votum obedientiæ. Ita Panormit. *d. cap. Ad noſtram. numer. penult.* ubi etiam Dec. *numer. verſ. Ultimo Abbas concludit.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. numero* 335. Sanchez, *d. cap.* 29. *numer.* 117. Rota *deciſ.* 778. *part.* 1. *diverſor.*

Quarto ampliatur, ut procedat, etiamſi Abbas cum
7 Conventu ſtatuerit, ut ea beneficii collatio Monachis facta revocari nequeat, abſque conſenſu Conventus, vel etiam cum illo: quo ſtatuto non obſtante poterit Abbas beneficiarium ad ſui libitum removere: quia id ſtatutum fieri non potuit ut in præjudicium Abbatis ſucceſſoris, neque ipſemet Abbas potuit ſibi legem imponere, à quo non ſit ei integrum recedere. Ita Panormit. *in cap. Cum ad Monaſterium. num.* 11. *de ſtatu Monachor.* Rebuff. *ubi proximè, num.* 278. Sylveſt. *verb. Abbas, q.* 4. *num.* 7. *verſ. Et tertio.* Roderic. *quæſt. regular. tom.* 3. *q.* 23. *art.* 9. Sanchez *d. cap.* 29. *n.* 127. etiamſi id ſtatutum jurejurando confirmatum ſit: quia nihilominus revocatio tenet, licet revocans indicat in perjurium. Joan. And. *in cap. Non eſt obligatorium, in fin, de reg. jur. in* 6. Panormit. Roderic. & alii *proximè* adducti. Niſi tamen id ſtatutum authoritate Superioris confirmatum ſit: quia tunc Abbas nequiret beneficium revocare: ſed id ſpectabit ad Superiorem, à quo ſtatutum confirmatum eſt: quia Superior confirmando manum appoſuit, ac videtur ibi ſibi reſervare voluiſſe.

8 Ex prædictis colligitur, Monachum juvari non poſſe pacifica poſſeſſione triennali talis beneficii, ne moleſtari poſſit, *juxta regulam Cancellariæ, de triennali*: quia ea eſt talium beneficiorum natura, ut poſſint ad Superioris nutum auferri. Ita Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. numero* 274. Sanchez *diſtinct. cap.* 29. *num.* 114.

Colligitur ſecundo, Religioſum hujuſmodi beneficiis ab Abbate, abſque juſta cauſa ſpoliatum, non poſſe
9 contra illum de poſſeſſorio agere, petendo ſe ad priſtinam poſſeſſionem reſtitui: quia Abbas ſpoliando uſus eſt jure ſuo, & ideo nullam ei fecit injuriam. Ita Bald. *in l. Cum affirmet. C. de liberali cauſa.* quem refert, & ſequitur Felin. *in c. Per tuas. ſub num.* 4. *verſ. Merito dixit Bald. de majorit. & obed.* Rebuff. *ubi proximè.* Navarr. *comment.* 2. *de Regular. num.* 65. *verſ. Addo octavo*, & *lib.* 3. *conſil. in* 2. *edit. tit. de ſtat. Monach. conſ.* 14. *num.* 12. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12.
10 *c.* 11. *q.* 9. Sanch. *d. c.* 29. *num.* 115. Si tamen Abbas revocaret ex malitia, ut ratione mali animi, & odii; ut quando accuſatus ab eo, vel ad ejus inſtantiam inquiſitus ſpoliaret: poſſet quidem Regularis beneficiarius revocatus officium Superioris implorare, ne removeatur: quia præſumitur id efficere animo ulciſcendi, ut & malo. In Innocent. *in cap. Inſinuante. qui Cleric. vel vovent.* & *in cap. final. numer.* 3. *de offic. Ordin. lib.* 6. & *ibi* Joan. Andr. Dominic. & Franc. Rebuff. *loco cit. numer.* 275. Leſſ. *de juſt. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 12. *num.* 98. Navarr. Azor. & Sanchez. *locis proximè cit.* Poteſt tamen Religioſus conqueri de tertio, ſi eum ſpoliavit, petendo ſe reſtitui. Ita Baldus, Felin. Rebuff. Navar. Sanchez, *ubi ſupra.*

His ita determinatis, multa ſunt cavenda. Primo,
11 quod Abbates, & Prælati Regulares non poſſint pro ſuo libito amovere Monachum à beneficio electivo abſque legitima cauſa, cum hujuſmodi beneficia perpetua ſint, *ex cap.* 2. *Ad fidem. de ſtat. Monach.* quod etiam docent Caſſadorus *deciſ.* 4. *numer.* 3. *de præbendis*, Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 3. *cap.* 26. *q.* 13. Cardin. *Clementina unic.* §. *Præmiſſa. numer.* 4. *de ſupplenda negligent. Prælat.* Anaſtaſius Germonius *de indultis Cardin.* §. *Regularia benef. n.* 51.

Secundo, ſi beneficium regulare habet Parochiam, 12
tunc Monachus, qui ei præficitur, non poteſt ad nutum Abbatis amoveri, cum conſtitutus jam ſit Monachus in tali Parochia, ut beneficiarius authoritate, & conſenſu Epiſcopi, cujus eſt animarum curam committere, & pro illa miniſtros idoneos deputare. Colligitur *ex cap. de Monachis.* 16. *q.* 1. Ita Cardinal. *d. Clement. unic. præmiſſa, num.* 4. & *ibid.* Ancharan. *num.* 13. Federic. de Senis *conſ.* 134. *num.* 1. Felin. *cap. Per tuas. num.* 4. *de majorit. & obed.* Hoc tamen negat Azor. *loc. cit. cap.* 21. *q.* 10. Ad quos Doctores conciliandos, Sanchez *lib.* 7. *in præcept. Decal. cap.* 29. *num.* 120. dicit, ſi beneficium curatum ſubſit pleno jure Monaſterio, tunc poterit Monachus ille revocari ad nutum Abbatis: ſecus, ſi Monaſterio non ſubſit pleno jure, cum in priori caſu nullatenus neceſſaria ſit authoritas Epiſcopi.

Tertio, ſi Monachus præficeretur beneficio, tanquam 13
Clericus ſæcularis, non ut Monachus, ſicut contigit, ſi præficeretur Eccleſiæ curatæ ſæculari, vel beneficio ſimplici ſæculari, ex legitima diſpenſatione, tunc revocari non poſſet ab Abbate, ut dicunt Rebuff. *de pacificis poſſeſſ. numer.* 275. & Abb. *in cap.* 2. *numer.* 3. *de ſtat. Monach.* Navarr. *Comm.* 2. *de Regul. num.* 65. *verſic. Addo* 2.

Quarto, ſi beneficium ſit de ſui natura perpetuum, 14
tunc non poteſt Regularis, qui tali beneficio præfectus eſt, ad nutum Abbatis amoveri: quia collatio videtur facta ſecundum naturam, & qualitatem beneficii. Ita docent Rebuff. *loco cit. num.* 280. ubi refert, in Gallia fere omnia beneficia regularia eſſe hujuſmodi. Idem docet Sanchez. *loco citato num.* 122. cum Doctoribus ab eo allegatis.

QUÆSITUM XV.

Utrum Abbas poſſit removere à Monacho beneficium manuale ei à Papa collatum; vel ab ipſo Abbate collatum, & à Papa confirmatum.

SUMMARIUM.

1 *Abbas quo caſu poſſit à Monacho Prioratum manualem ei à Papa collatum auferre.*

2 *Papa quando beneficium manuale ab Abbate collatum ex certa ſcientia alicui Monacho confirmat, non poteſt Abbas illud Monacho abſque ipſius Papæ licentia auferre.*

3 *Monachus, ſi crimen aliquod privatione dignum committat, poterit privari beneficio, non obſtante confirmatione Papæ.*

4 *Beneficium manuale per Papæ collationem, aut confirmationem non mutat naturam ſuam: ſed mortuo poſſidente poterit ad Superioris nutum conferri, & revocari.*

AD ptiorem hujus quæſiti partem, reſpondeo diſtinguendo, quod vel Summus Pontifex contulit Monacho hujuſmodi Prioratum, vel beneficium, 1
poteſtate ad ipſum devoluta, ob Abbatis negligentiam: & tunc non alteratur natura beneficii, ſed ſicut ante Papæ collationem poterat Abbas ad ſuum libitum illum removere: ita etiam poſt ipſam collationem: nam non præſumitur Summum Pontificem hoc caſu mutare voluiſſe naturam beneficii, ut colligitur ex textu *in Clem. unica, de ſupplen. neglig. Prælat.* Quia nec plus, nec aliter confert, ſupplens negligentiam, quam negligens debebat conferre, cum non tanquam principalis: ſed tanquam ipſius ſubrogatus conferat. Ita Gloſſ. *in d. Clem. unic verb. Revocari.* Panormit. *in c. Ad noſtram. num.* 7. *de confirmat. util. vel inut.* Felin. *in. c. Per tuas. ſub num.* 3.

quæ ad ipſum pertinebat, devolvitur ad Sedem Apoſtolicam, vel ad Legatum de latere, per *cap. Licet, c. Sicut, de ſupplen. neglig. Prælat.* Rebuff. *d. tit. de devolut. n.* 36. *verſ. Nono.* Selv. *de benef. p.* 3. *q.* 49. *n.* 4. Panormit. *in c. Grave, n.* 6. *&* 7. *de offic. Ordin. & in c.* 2. *de conceſſ. præb.* Ratio eſt: quia proximus Superior talium exemptorum eſt Papa, *c. Nulla, diſt.* 49. Joan. de Selva *ubi ſuprà.*

4 Ex negligentia verò Abbatum Regularium inferiorum, ad Epiſcopum, & Ordinarium fit devolutio, qui Apoſtolica authoritate confert, *c. Cum ſingula, de præben. in* 6. *d. Clem. unic. de ſupplen. neglig. Præl.* Rebuff. *d. tit. devolut. n.* 39. Doct. *in d. c.* 2. *de conceſſ. præben.*

5 Si verò patronus, tam regularis, quàm ſæcularis, neglexerit præſentare intra tempus ſibi præfixum; tunc conferendi jus ad inſtituentem, tanquam ad proximum Superiorem devolvetur, *ex c.* 3. *& cap. Propter de jurepatron.* Quòd etiam docent Rebuffus *in prax. benef. tit. de devolut. n.* 54. Gregorius Lopez *l.* 9. *gloſſ.* 1 *tit.* 16. *part.* 1. Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 27. *q.* 5. qui obſervant, hoc idem eſſe tenendum, etiamſi inſtituens fuerit inferior Epiſcopo, & cui ex aliquo titulo ſpectaverit poteſtas inſtituendi: quod adeò verùm eſt, ut procedat etiam in Prælatis inferioribus Epiſcopo, licèt ſint Regulares: illis enim negligentibus fit devolutio, ad in-
6 ſtituentem, ut colligitur ex Gloſſ. *verbo, Diſtinctionem, in Clem. unica, de ſupplend. negl. Prælat.* quam ſequuntur Cardinal. *ibidem n.* 5. & Imola *n.* 33. Facta ſic prædicta devolutione ad inſtituentem ex negligentia patroni non præſentantis, inſtituenti reſervantur ad conferendum ſex menſes à die devolutionis, & notitiæ, etiamſi patronus eſſet laicus, cui tantùm quatuor menſes competerent ad præſentandum, ut habetur *in cap.* 1. *de jurepatr. lib* 6. quod etiam affirmat Azorius *loco cit. cap.* 27. *quæſt.* 11.

7 Ubi verò Prælatus inferior Epiſcopo, ratione ſuæ juriſdictionis epiſcopalis, ſibi legitimè acquiſitæ jus conferendi habuerit, eo negligente poteſtas conferendi devolvetur ad Epiſcopum, tanquam ad proximum Superiorem, ut probatur *ex d. Clem. unica, de ſuppl. negl. Prælat.* & ex Azor. *loc. cit. cap.* 27. *q.* 4. & Rebuff. *d. tit. de devol. n.* 25. & nullo modo devolvetur ad Capitulum, Sede vacante, ut notat Panormit. *in c. Cùm olim, n.* 2. *de majorit. & obed.* & Joan. Monach. *cap.* 17. *n.* 93.

Hoc etiam procedit in collocatoribus, etiam Regularibus, quorum poteſtas, etiam ex negligentia in beneficiis conferendis, ad Epiſcopum devolvitur, qui conferre poterit, tanquam Ordinarius, ſi illi exempti non fuerint. ſi verò fuerint exempti, ad eundem Epiſcopum ſpectat, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus. Sed hoc inferiùs limitatur. Ita affirmant Reb. *d. tit. de devol. n.* 37. Azor. *loco cit. c.* 27. *q.* 4. Zerola *in prax. Epiſc. part.* 1. *verb. Beneficia, verſ. Ad tertium.* qui intelligunt de Epiſcopo illius loci, ubi exiſtunt beneficia; licèt in aliena diœceſi morentur collatores.

Verùm hoc intelligendum erit, niſi Abbas, & Prælatus regularis alteri Prælato intra Religionem immediatè ſubjiciatur: quia tunc ad illam devolvetur talis collatio. Card. *d. Clem. unic. q.* 3. arg. Gloſſ. *ſuper verbo, Alia, in Clem. Attendentes. de ſtat. Monach.* Eraſm. Coch. *de juris. Ordin. in exempt.* 4. *q.* 30. *n.* 8. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, parte* 3. *alleg.* 58. *n.* 13. *in fine.* Et quòd devolutio habeat etiam locum in beneficiis regularibus, quæ ſunt manualia, & ad nutum amovibilia, probatur *in dicta Clem. unic. de ſupplen. neglig. Præl.* & *ibi* Gloſſ. §. *Præmiſſa. verbo, Revocari,* & Cardinalis *n.* 4. Garz. *de benef. parte* 10. *c.* 3. *n.* 46. Notandum tamen, quòd inferior, re integra, poterit moram purgare, & providere de hujuſmodi beneficiis manualibus, quia ſunt ad ejus nutum amovibilia, ut ait idem Garz. *n.* 47.
8 Tempus præfixum ſex menſium incipit currere à die certæ ſcientiæ, & notitiæ, vel à die, quo ſcire debuit Collator, *cap. Quia diverſitatem. de conceſſ. præben. c. unico, de jurepatr. in F. cap. Licèt. de ſupplen. neglig. Prælat.* & *ibi* Innoc. & Abbas, & alii. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 26. *q.* 10. quia, ubi non eſt ſcientia, non poteſt eſſe negligentia. Gloſſ. & Doctor. *in cap. Si Clericus de præb. in* 6. & *in cap. Si pluribus. ibid.* Roch. de Curte *in tract. de jurepatr. in verb. Honorificum, q.* 27. Reb. *loc. cit. n.* 10.

Amittitur etiam poteſtas conferendi beneficia, ut præmiſimus in principio quæſiti, per privationem, per quam perditur jus conferendi, aut ad tempus, vel in perpetuum. Si primo modo, amittitur jus conferendi in illis caſibus, quibus collator à beneficiorum collatione ſuſpenditur, *ex c. Poſtulatis de Cler. excomm. miniſtr. de præbend.* quod partim ſervatur per ſe, & ſimpliciter, ut à ſola collatione beneficiorum ille ſuſpendatur; ſed, aut pro præſenti facienda collatione tantum ea poteſtate privatur in pœnam, veluti ſi elegerit indignum ſcienter: quo caſu fit devolutio, aut cum majori excommunicatione ligatur, & etiam in hoc caſu, durante excommunicatione, ab hujuſmodi collatione ſuſpenſus eſt. Ita docet Barboſ. *de jure eccl. l.* 3. *c.* 13. *n.* 119. Si ſecundo modo perdantur, collator ab ea dignitate deponitur, cui annexum eſt jus conferendi, ſive cùm ejus beneficia fiant Summo Pontifici, vel alteri reſervata. Ita docet Barboſ. *loco cit.* 9

Ex his conſtat, quòd collatio facta à negligente collatore, poſt elapſum tempus nulla eſt, quamvis devolutio poſteà contingat, nec per ſupervenientem devolutionem convaleſcit, niſi denuò fiat, ut habetur *in c. Ex part. verſ. Nos igitur. de conceſſ. præb.* & per Felinum *in c. Cùm ex officii. n.* 37. *de præſc.* Azor. *loc. cit. c.* 27. *q.* 6. quod procedit, etiamſi is, qui jure devoluto à ſe putato contulit, habere poteſtatem ad conferendum jure ordinario: quod enim potuit, noluit; quod voluit, adimplere nequivit, *c. Cùm ſuper de off. deleg. l. Multum intereſt. verſ. Si verò. C. Si quis alteri.* & Rebuff. *d. tit. de devol. num.* 52. 10

QUÆSITUM XVII.

Utrum Abbas excommunicatus poſſit beneficia conferre.

SUMMARIUM.

1 *Abbas excommunicatus vitandus, neque licitè, neque validè beneficia conferre poteſt.*

2 *Excommunicatus vitandus eſt privatus uſu juriſdictionis.*

3 *Beneficiorum collatio ſpectat ad poteſtatem juriſdictionis.*

4 *Beneficiorum collatio facta ab Abbate excommunicato tolerato valida eſt.*

ABbas excommunicatus vitandus, neque licitè, 1
neque validè poteſt beneficia conferre, *cap.* 1. *in princ. Ne Sede vacante, in* 6. *cap. Tanta. de exceſſib. Prælat.* Facit *cap. Quia diverſitatem. de conceſſ. præben.*
Ratio eſt: quia excommunicatus vitandus, ſeu non to- 2
leratus, eſt privatus uſu juriſdictionis: nam Eccleſia eo ipſo, quòd hujuſmodi excommunicatum non tolerat, ipſum propriæ juriſdictionis uſu privat, *cap. Ad probandum. de re judic. cap. fin. de Cleric. excom. miniſtr. cap. Audivimus.* 24. *quæſt.* 1. Idem colligitur *ex cap.* 1 *de offic. Vicar. in* 6. & *ex cap. Si is cui. de offic. deleg. eodem lib.* & ex aliis juribus citatis per Suar. *de cenſur.*
diſput. 14. *ſect.* 1. *in princip.* Beneficiorum autem col- 3
latio ad poteſtatem juriſdictionis ſpectat Gloſſ. final. *in cap. Tranſmiſſam. de elect.* ergo, cùm excommunicatus vitandus ſit privatus uſu juriſdictionis, conſequenter nec etiam poteſt beneficia conferre. Quod adeò verum eſt, ut, ſi Abbas ita excommunicatus, nihilominùs beneficia conferret, hujuſmodi collatio nulla eſſet: quia actus juriſdictionis ab excommunicato

2 *Limita, niſi inferiores ſint nullius diœceſis, & habeant proprium territorium, in quo exercent epiſcopalem juriſdictionem, & habeant jus congregandi Synodum.*

3 *Prælatus, & Abbas exemptus, licet non ſint nullius diœceſis, poſſunt habere concurſum, modò habeant diſtinctam territorium, & juriſdictionem epiſcopalem, ac jus congregandi Synodum: & num. 4.*

1 GEneraliter non poſſunt Prælati Epiſcopis inferiores concurſum ad Eccleſias parochiales vacantes, quarum collatio ad eos ſpectat, habere, ut colligitur ex decreto Concilii Tridentini *ſeſſ. 24. de reformat. c. 18.* ubi ſtatuitur, *quòd vacante Eccleſia parochiali, etiam generaliter, vel ſpecialiter affecta, debeat Epiſcopus, ſi opus fuerit, idoneum in ea Vicarium conſtituere, qui eidem Eccleſiæ inſerviat, donec ei de Rectore provideatur; & demum prævio concurſu, & examine coram Examinatoribus faciendo, ex his, quos ipſi Examinatores, ætate, moribus, doctrina, prudentia, & aliis rebus ad vacantem Eccleſiam gubernandam opportunis idoneos judicaverint, Epiſcopus unum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit, atque illi, & non alteri collatio Eccleſiæ, ab eo fiat, ad quem ſpectabit eam conferre.* Per quæ patet Epiſcopis, vel eorum Vicariis, non autem aliis collatoribus facultatem concurſum habendi committi. Idem habetur ex conſtitutione Pii V. quæ incipit: *In conferendis beneficiis.* edita Romæ apud Sanctum Petrum anno Domini 1566. 15. Kalend. Aprilis, Pontificatus ſui anno ſecundo: & teſtatur Garz. *de benef. parte 9. c. 2. n. 121. & pluribus ſequen.* dicens, ita fuiſſe pluries declaratum à Sacra Congregatione Concilii, & præcipuè apparere *ex quadam declaratione* tradita Epiſcopo Palentino Romæ die 24. Octob. 1573. & *ex quadam alia declaratione Salamantina Veronen. & Ravennatenſi*, in qua ſic dicitur: *Commendatarius Abbatiæ exemptæ exiſtentis intra fines alicujus diœceſis, & habens jura quaſi epiſcopalia, non poteſt facere concurſum beneficiorum curatorum, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, in cujus diœceſi eſt Abbatia, qui electo magis idoneo mittet eundem ad Commendatarium pro collation.* Ita Garz. *d. cap. 2. num. 123.*

2 Verùm ſupradictæ declarationes, & reſolutiones limitantur, ut non procedant quando Prælati Epiſcopo inferiores ſunt nullius diœceſis, & habent proprium territorium, & omnimodam, & quaſi epiſcopalem juriſdictionem, & jus congregandi Synodum, ut ait Flam. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. quæſt. 9. num. 98.* dicens, ita fuiſſe declaratum per Sacram Congregationem Concilii: quod patet ex infraſcripta declaratione ipſius Sacræ Congregationis *ſuper d. cap. 18. ſeſſ. 24.* ejuſdem Trident. Synodi. *Ex hoc verbo* (Ordinarius,) *colligitur hoc decretum locum habere in inferioribus Prælatis: unde inferior Epiſcopo, qui quemadmodum juriſdictionem habet epiſcopalem, nec alicui ſubditur; ſed eſt immediatè ſubjectus Sedi Apoſtolicæ, nullius diœceſis proprium territorium habens, ſi habet jus congregandi Synodum, & legitimè conſtat, illam congregaſſe, & elegiſſe Examinatores, poterit concurſum inſtituere, examinare, & approbare, ac Oeconomos, & Vicarios deputare: denique omnia illa, quæ per hoc decretum permittuntur, præſtare.* Ita refert Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, &c. requiſ. 1. dub. 8. num. 18.* & Garz. *d. cap. num. 130.* qui refert, idem tenuiſſe Rotam ex ſententia Sacræ Congregationis, *in una Foroſempronien. Parochialis*, 15. Januarii, 1593. & 7. Maji ejuſdem anni coram D. Mantica, & *in una Tarviſina juriſdictionis*, 17. Februarii, 1595. coram D. Litta.

3 Idem procedit de Abbatibus exemptis, qui, etſi non ſint nullius diœceſis; tamen habent proprium, & diſtinctum territorium, & epiſcopalem juriſdictionem privativè, & jus congregandi Synodum: ad quod facit declaratio Sacræ Congregationis *in una Farfen. Legionen. Marſicana, & Cremonen.* in qua habetur, quòd *Commendatarius Abbatiæ habentis jura epiſcopalia poteſt curam ſe, vel ſuo Vicario de curatis vacantibus concurſum facere; ſi modò habeat jus congregandi Synodum, & eligendi examinatores.* ut refert idem Garz. *n. 137.* Ubi *n. 140.* advertit, colligi ex præfatis, quòd quamvis Abbates jus Synodum congregandi obtinerent, ſi nondum illam congregarunt, aut examinatores non deputarunt; concurſum habere ſpectabit ad Epiſcopum, intra cujus fines, ſeu diœceſim parochialis Eccleſia exiſtit, vel ad viciniorem. Si autem ſemel Synodum congregaſſent, & in ea examinatores deputaſſent; quamvis examinatores extincti fuerint, ſupradicta non habebunt locum; ſed devolutio fiet ad Sedem Apoſtolicam, juxta prædictam conſtitutionem Pii V. Ex his ergo reſolvitur, quòd Abbates omninò ab Epiſcoporum juriſdictione exempti, & habentes proprium diſtrictum, & jus congregandi Synodum, & qui cum effectu illam congregarunt, ac examinatores deputarunt, poſſunt concurſum habere ad Eccleſias parochiales, quarum collatio ad ipſos ſpectat, & in eis magis idoneos inſtituere.

QUÆSITUM XXI.

Utrum Abbates poſſint acquiſitioni jurispatronatus in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis fundandi aſſenſum præbere.

SUMMARIUM.

1 *Juspatronatus quibus modis acquiri poſſit.*

2 *Ordinarii aſſenſus intervenire debet ad juspatronatus acquiſitionem.*

3 *Abbas habent poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam; poteſt etiam præſtare aſſenſum, & authoritatem acquiſitioni jurispatronatus.*

SUpponendum eſt, juspatronatus, tam per laicos, quam per Clericos, tribus potiſſimum modis acquiri, nempe fundatione, conſtructione, & dotatione, ut ait Gloſſ. *in cap. Piæ mentis. 16. q. 7.* Roch. de Curt. *in tract. de jure. verb. Eccleſiam fundavit, & verb. Conſtruxit, & verb. Dotavit.* Lambert. *eo. tract. part. 1. lib. 1. q. 2. cum ſeq. uſque ad 9.* Flam. *de reſig. lib. 4. q. 4. n. 40. cum ſeq.* Garz. *de benef. p. 5. c. 9. à n. 36.* qui plures cumulat. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 18. n. 33. cum ſeq.* Ugolin. *de poteſt. Epiſc. c. 51. in princ. n. 6.* & alii. 1

Supponendum eſt inſuper, non acquiri ex ſupradictis cauſis juspatronatus, niſi Ordinarii ad in conſenſus, & authoritas accedat, ut *cap. Nobis. & ibi Doct. de jurepatr.* Roch. de Curt. *verb. pro eo, quod. de Diœceſam conſenſu.* Lambert. *d. part. 1. q. 5. art. 5. cum ſeq.* Viv. *in praxi jurispatron. p. 1. lib. 1. cap. 1. n. 24.* Garz. *d. c. 9. n. 71.* & alii communiter. 2

His præcognitis, conſtat, Abbates poſſe aſſenſum præbere in acquiſitione jurispatronatus in Eccleſiis, in quibus exercent juriſdictionem epiſcopalem; imò abſque eorum authoritate non poſſe tale juspatronatus acquiri: Ordinarii etenim nomine in hac materia veniunt omnes Prælati, etiam Epiſcopo inferiores, dummodo habeant epiſcopalem poteſtatem, ut tradit Vivian. *d. part. lib. 2. c. 1. n. 17.* Rota *diverſ. p. 2. deciſ. 85.* In qua fuit reſolutum, *Abbatem habentem poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam parochiam, in quandam conſequentiam habere etiam facultatem præſtandi authoritatem, & conſenſum creationi, & acquiſitioni jurispatronatus, cùm regulariter non ſoleant Eccleſiæ ædificari ſine acquiſitione jurispatron. & ſic poteſtas dandi licentiam conſtruendi Eccleſiam trahit ſecum, tanquam quid conſequutivum, poteſtatem conſentiendi acquiſitioni jurispatronatus: & dicta poteſtas dandi licentiam ædificandi Eccleſiam, videtur concedi ad finem, ut ædificans acquirat juspatronatus.* Hanc 3

deci-

univerſitatem, id eſt, aliqua jura contineat, *cap. Ex litteris. & cap. Cùm ſaculum. de jurepatr.* Suar. *de Relig. tomo* 1. *lib.* 4. *de ſimon. cap.* 28. *num.* 12. *cum ſeqq.* Covar. *variar. reſolut. lib.* 1. *cap.* 15. *n.* 3. & 4. Molin. *de juſt. tract.* 2. *diſp.* 620. *n.* 6. Garz. *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *num.* 19.

7 Juſpatronatus dicitur vendi cum univerſitate rei, quando venditur cum tota re, in qua eſt univerſitas. In præſenti autem univerſitas intelligitur, quando aliqua res non ſolùm eſt particularis; ſed continet in ſe non modò corpora rerum; ſed etiam jura univerſalia. Abb. *in cap. Ex litteris. de jurepatr. n.* 10. & 11. & cum ea in emptorem transferuntur etiam ſervitutes, onera, & jura, ac actiones ad ipſam ſpectantes: juſpatronatus etenim non adhæret cuilibet rei certæ, ſed rei bonorum univerſitatem habenti, ut purà, villæ, caſtro, Eccleſiæ, Conventui, Cœnobio, Seminario, Civitati, Provinciæ, quæ omnia habent jura univerſitatis. Hæreditas etiam continet univerſitatem, quia eſt quid univerſum, *l. Bonorum. ff. de verb. ſignific.* & *l. Hæreditas. ff. de pet. hæred.* Nomine etiam bonorum continetur univerſitas, ut aſſerit, & probat Panormit. *d. cap. Ex litteris. de jurepatr.*

QUÆSITUM XXIV.

Intra quod tempus teneantur Abbates præſentare ad beneficia juriſpatronatus, ad eorum Abbatias & Monaſteria ſpectantia.

SUMMARIUM.

1 *Patronis laicis eſt præfixum quadrimeſtre; Eccleſiaſticis verò ſemeſtre ad præſentandum. Magis dignum trahit ad ſe minùs dignum.*
2 *Præſentandi tempus quando incipiat currere.*
3 *Patroni eccleſiaſtici an poſſint variare, antequam Ordinarius præſentatum inſtituat.*
4 *Patronis quod tempus ſit præfixum ad præſentandum ad beneficia curata, & parochialia.*

1 IN hoc differunt præcipuè Patroni eccleſiaſtici à laïcis, quòd laici habent tantùm quadrimeſtre ad præſentandum, *cap. Cum propter de jurepatr.* Regularibus, & Clericis eccleſiaſticis eſt præfixum tempus ſex menſium, ut *cap. unico*, §. *Verum. eodem tit. in* 6. notant Ugol. *de poteſt. Epiſc. cap.* 51. *in princ. n.* 5. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 1. *collect.* 119. Lambert. *de jurepat. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *art.* 1. Gara. *de benefic. part.* 5. *cap.* 9. *n.* 209. & alii. Quod procedit etiam quando ſimul cum Abbate haberet alius laicus præſentare, ratione communis Gloſſ. fin. *in d.* §. *Verum.* Roch. de Curt. *de jurepatr. verb. Jus, n.* 15. Selv. *de benef.* 3. *p. q.* 11. *n.* 18. Vivian. *in praxi juriſpatr. p.* 2. *l.* 7. *c.* 1. *n.* 5. qui affirmat, idem procedere, etiamſi laicus haberet majorem partem: nam magis dignum trahit ad ſe minùs dignum. *c. Quod in dubiis.* & *ibi* Gloſſ. *verb. Conſecratum. de conſecratione Eccleſiæ, vel Altaris.*
2 Quod tempus non incipit currere, niſi à die ſcientiæ vacationis beneficii, ut ajunt Garz. *de benef. p.* 10. *cap.* 2. *n.* 34. Leſſ. *de juſt. & jur. lib.* 2. *cap.* 37. *n.* 27. & alii, quos refert, & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſtat. Epiſcop. p.* 3. *allegat.* 72. *n.* 134.

3 Et quamvis patroni laici poſſint variare, antequam Ordinarius præſentatum inſtituat, & alium ſucceſſivè cumulando præſentare; non licet tamen id facere patronis eccleſiaſticis, *cap. Cùm autem cap. Paſtoralis.* & *cap. Quod autem. de jurepatr.* Roch. de Curt. *verbo, honorificum, q.* 9. & *ſeq.* Lambert. *p.* 1. *lib.* 2. *q.* 7. *per totam.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 223. Garz. *d. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 211. & *ſeq.* Ratio eſt: quia præſentatio Eccleſiaſticorum habet vim electionis, ubi non cadit variatio; electus enim ſtatim acquirit jus in re, *cap. Publicato.* ubi Gloſſ. & *cap. Quod ſicut de elect.* Idcircò patronis laicis conceditur quadrimeſtre; Eccleſiaſticis verò ſemeſtre: quia iſti variare nequeunt. 4
Quæ omnia prædicta procedunt quoad præſentationem ad beneficia ſimplicia, & ſine cura: ſecùs autem dicendum erit de beneficiis curatis, ac parochialibus patronatis. Circa quod eſt obſervandum, quod omnes patroni & patronæ, tam Clerici, quam ſæculares, & regulares habentes jus præſentandi ad Parochias patronatas, tenentur ad eas vacantes intra viginti dies à die veriſimilis notitiæ vacationis Capellanos præſentare, juxta conſtitutionem Pii V. editam ſuper collatione Parochialium Eccleſiarum, quæ incipit: *In conferendis beneficiis.* Ubi prohibetur expreſsè Ordinariis, ne tempus decem dierum eiſdem Ordinariis, & Patronis à Concilio Tridentino ad nominandum idoneos ad Eccleſiam regendam coram deputatis examinatoribus præfixum ultra alios decem dies prorogare audeant, vel præſumant; ac præſentati, examinati, & approbati per examen debent intra duos menſes à die præſentationis, & confecti examinis ab Ordinario inſtitui; aliàs beneficium devolvitur ad Papam.

QUÆSITUM XXV.

An Regularis poſſit Eccleſiæ collegiatæ ſæculari præfici, & beneficia ſimplicia ſæcularia obtinere, ac penſiones beneficiorum eccleſiaſticorum poſſidere.

SUMMARIUM.

1 *Regularis præfici poteſt Eccleſiæ collegiatæ.*
2 *Beneficia ſimplicia poſſideri non poſſunt à Regularibus.*
3 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt cum regulari, ut beneficium ſimplex obtineat.*
4 *Abbas non poteſt facere Monachum ſuum habilem ad duo beneficia ſui Ordinis.*
5 *Regularis ſine diſpenſatione Papæ eſt incapax penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſive ſimplex ſit, ſive curatum.*
6 *Regularis abſque prædicta diſpenſatione eſt etiam incapax ſuper beneficio regulari.*

POſſe Regularem præfici Eccleſiæ collegiatæ, affirmant Selva *de benef.* 3. *part. q.* 70. *n.* 4. Sylveſt. *verb. Relig.* 7. *quæſt.* 6. Roſella *verb. Monachus, num.* 4. Tabien. *eod. verbo, num.* 4. *quæſt.* 3. Graff. *in deciſ.* 2. *part. lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 7. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 53. *art.* 2. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 19. *q.* 13. Abb. *in cap. Quod Dei timorem. num.* 5. *de ſtat. Monach.* Cardinal. *ibid. num.* 5. *q.* 7. Sanchez *lib.* 7. *in præcept. Decal. cap.* 29. *num.* 73. ubi rationem aſſignans ait: quia eadem videtur ratio, ac de Epiſcopo, qui eligitur ad curam eorum, qui pertineat ad Collegium: & ſicut Epiſcopus cum ſuo Capitulo inſtituit unum corpus; ita ille Regularis cum ſuo. Et licèt Joannes Andr. *in cap. Quod Dei timorem.* & *num.* 16. *de ſtat. Monach.* & Anchar. *ibid. num* 12. & alii oppoſitum teneant, hoc procedit ex eo, quod exiſtimant, hujuſmodi beneficium eſſe ſimplex. 1

De beneficiis autem ſimplicibus nulla difficultas eſt, ea non poſſe à Regularibus poſſideri, propter eorum incapacitatem, deſumptam ex natura regularis obſervantiæ, & ex ſacris Canonibus, qui negant, poſſe Regularem ſæculare beneficium ſimplex obtinere: & affirmant illum poſſe præfici beneficio curato in favorem curæ animarum: quod probatur ex *cap. In nova actione.* 16. *q.* 7. & ex D. Hieronymo ad Riparium Presbyterum, relato *in cap. Monachus.* 16. *q.* 1. & Federic. de Sen. *conſ.* 119. Hoſtienſis *in cap. Inter quatuor. final. de relig. Dom.* Abb. *in d. cap. Quod Dei timorem. num.* 5. *de ſtat. Monach.* Cardinal. *ibid. num.* 7. *q.* 5. Selv. *de benef. p.* 1. *q.* 70. *num.* 3. Rochus *de jurepatr. verb. Beneficium, q.* 4 *num.* 13. Angelus *verbo, Religioſus, n.* 37 Sylveſter *verbo, Religio,* 7. *q.* 5. Navarr. *comm.* 4. *de* 2

Regul.

Digitized by Google

Regul. num. 23. Tablena *verbo, Monachus, num.* 3. Armilla *eod. verbo, num.* 4. Roſella *ſimiliter num.* 1. Flamin. *de reſig. benef. lib.* 4. *q.* 5. *num.* 1. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 33. *art.* 4. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 19. *q.* 13. Emmanuel Sà *in Aphoriſ. verbo, Religio, num.* 32. Sanchez *loco cit. num.* 75. ubi *num.* 76.
3 dicit, quòd non poteſt Epiſcopus in hoc diſpenſare: quia nullibi id illi conceditur, ut etiam affirmant Roſella *d. verbo, num.* 4. & Tabiena *num.* 4. *q.* 3. Armilla *ſimiliter num.* 5. Gambat. *de authorit. Legat. à latere, lib.* 6. *num.* 253. & Sanchez *eod. loco, num.* 77. infert, minùs poſſe Epiſcopum diſpenſare, ut Religioſus promotus ad beneficium parochiale habeat ſimul beneficium ſimplex: quia ultra inhabilitatem, quam habet ad beneficium ſimplex, concurrit aliud impedimentum, ſcilicet, pluralitas beneficiorum, ut benè probat idem Sanchez *loco cit.* cum Doctoribus ab eodem adductis: & *num.* 78. infert, quòd non poteſt Prælatus facere ſuum
4 Monachum habilem ad duo ſui Ordinis beneficia: quod manifeſtè habetur *in cap. Cùm ſingula. in principio, de prabend. in* 6. per illa verba: *Prohibemus, ne aliqui Religioſi pluribus Prioratibus, aut Eccleſiis abſque Sedis Apoſtolica authoritate praeſſe præſumant, niſi unus ex eis ab aliis dependeat, vel ad invicem ſint annexi,*
5 Ex quibus videtur reſolutum, quid dicendum ſit de penſione: nam primò manifeſtè conſtat, Regularem eſſe incapacem penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſive ſimplici, ſive curato obtinendæ, abſque diſpenſatione Summi Pontificis: quia valet hujuſmodi argumentum, ſcilicet, qui eſt incapax beneficii, eſt etiam incapax penſionis: ſed Regularis eſt incapax beneficii ſæcularis ſimplicis: ergo erit incapax penſionis ſuper dicto beneficio poſitæ.

Sed dicas, quòd eſt capax beneficii ſæcularis curati: ergo ſaltem poterit ſine diſpenſatione obtinere penſionem ſuper beneficio curato. Reſpondeo, quòd Regularis eſt capax beneficii curati ſæcularis ex indulgentia juris, propter favorem curæ animarum, ut diximus: qui quidem favor, cùm non reperiatur in penſione conſtituenda, non erit capax penſionis ſuper beneficio curato.

Si petas, an Regularis poſſit habere penſionem bene- 6
ficii regularis ſui Monaſterii. Reſpondeo, non eſſe capacem abſque eadem diſpenſatione Summi Pontificis: quod probatur *ex Clem. unica, de ſupplen. negl. Prælat.* ubi decernitur, beneficia regularia non poſſe ab Abbatibus ſuis beneficiis uniri, neque novis penſionibus onerari: quod etiam probatur ex eo, quòd non poſſit Abbas penſionem imponere ſuper Prioratu habente bona diſtincta à bonis Monaſterii, vel habente jus ſpirituale annexum. Ita Sanchez *in præcept. Decalogi, lib.* 7. *cap.* 29. *num.* 45. quod etiam habetur *in Clem. unica,* §. *eod. num.* 2. *de ſuppl. negl. Prælat.* in qua dicitur, non poſſe imponi novam penſionem beneficio ſibi ſubdito.

DISPUTATIO X.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad exactionem charitativi ſubſidii à ſubditis, & beneficiariis.

Quæſt. I. *Quid ſit charitativum ſubſidium, & à quibus perſonis ſit exigendum.*

II. *Utrum Abbates, ac Prælati Epiſcopo inferiores, poſſint charitativum ſubſidium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis exigere.*

III. *Ex quibus cauſis charitativum ſubſidium, & in qua quantitate exigi poſſit.*

IV. *Utrùm Abbas cum ſuo Monaſterio charitativum ſubſidium Epiſcopo ſolvere teneatur: & quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus.*

QUÆSITUM I.

Quid ſit charitativum ſubſidium, & à quibus perſonis ſit exigendum.

SUMMARIUM.

1 *Charitativum ſubſidium dicitur, quaſi charitatis auxilium.*

2 *Charitativum ſubſidium petitur, quando propria Eccleſiæ redditus non ſufficiunt.*

3 *Epiſcopus, & alii Prælati, quibus incumbit jus petendi charitativum ſubſidium, poſſunt compellere ſubditos ad illud ſolvendum.*

4 *Epiſcopus in his, quæ ſpectant ad dignitatem, & honorem ſuæ Eccleſiæ, poteſt eſſe Judex in propria cauſa.*

5 *Charitativum ſubſidium exigendum eſt ratione beneficiorum à Clero, & ab Eccleſiis propriæ Diœceſis.*

6 *Charitativum ſubſidium ſolvere tenentur Canonici, ſeu Capitulum Eccleſiæ cathedralis, & penſionarius, pro rata ſuæ penſionis, & Rector beneficii, ut n. 7. & 8. & 11.*

9 *Charitativum ſubſidium ſolvere non tenetur Clericus, qui ultra victum, & veſtitum nihil habet de fructibus ſui beneficii.*

10 *Charitativum ſubſidium non debet ſolvi de quotidianis diſtributionibus.*

1 CHaritativum ſubſidium dicitur, quaſi charitatis auxilium, per Hoſtienſ. & alios Doctores ſcribentes *in cap. Conquerente. de offic. Ordin.* quia à principio ex charitate peti debet, non per vim extorqueri; *ex cap. Ex parte. de cenſibus.* & Doctoribus *infrà* citandis.

Dicitur, & appellatur hujuſmodi charitativum ſubſidium, aliquando *ſubſidium:* quia, ſicut ſubſidium 2
datur, quando deficit proprium; ita etiam charitativum ſubſidium petitur, quando redditus propriæ Eccleſiæ non ſufficiunt Epiſcopis, & aliis Prælatis, quibus competit jus, ſeu privilegium, aut conſuetudo petendi charitativum ſubſidium. Ita Azor. *tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 14. *q.* 2.

Dixi: *quia à principio ex charitate peti debet,* non 3
quia Epiſcopus, & alii Prælati, quibus incumbit jus poſtulandi dictum ſubſidium, non poſſint compellere, (exiſtente manifeſta, & rationabili cauſa,) ſuos Clericos ad tale ſubſidium ſolvendum: poſſunt equidem illos compellere, imò edictum affigere, ut ubicunque Clericus beneficium habens, non ſolverit charitativum ſubſidium infra certum tempus, excommunicetur. Ita deciſum fuiſſe à Sacra Rota Romana, affirmat Azor. *d. tom.* 2. *inſtit. moral. lib.* 9. *cap.* 14. *q.* 3. Idem affirmat Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 87. *num.* 5. ubi *num.* 6. dicit, quòd non obſtat, quòd Epiſcopus videatur eſſe Judex in propria cauſa, *l.* 1. *C. Ne quis in ſua cauſa.* Quia exiſtente rationabili, & juſta cauſa, 4
ut diximus, in his, quæ ſpectant ad dignitatem, & honorem ſuæ Eccleſiæ, poteſt Epiſcopus eſſe Judex in propria cauſa, *ex cap. Romana. de pœnis,* & ex Alexand. Trentac. *variarum reſolut, lib.* 2. *tit. de Judice,*

reſol

rtſol. 5. *num.* 7. & Barboſ. *loco cit. de offic. & poteſt. Epiſc. num.* 6. Non poſſunt tamen loco pignoris capi Calices, vel libri, vel alia divinis miniſteriis deputata, ex eod. Azor. *loco cit. quæſt.* 3. *in fin.* A quibus verò perſonis ſit recipiendum, dico, quò I

5 Hoc ſubſidium exigendum eſt, ratione beneficiorum, à Clero, & ab Eccleſiis ſuæ propriæ diœceſis, & ſibi ſubjectis, *ex cap. Competente. de offic. Ordin.* & Barboſ. *loco cit. de offic. & poteſt. Epiſc. num.* 39. quod priùs docuerunt Navar. *conſ.* 10. *in antiq.* & *conſ.* 5. *in novis, tit. de cenſibus.* Sayrus *in florib. deciſ. ſub eod. in deciſ.* 10. Azor. *loco cit. q.* 6 & debet eſſe de fructibus, & redditibus beneficiorum, ut dicunt cit. Doctores.

6 Canonici, ſeu Capitulum Eccleſiæ Cathedralis tenentur ſolvere dictum charitativum ſubſidium. Ita Barthol. Béllincionus *tract. de charitativo ſubſidio, q.* 27. Remigius de Gonni *in ſimili tract. q.* 38. Barboſ. *de jure eccleſ. lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 48.

7 Penſionarius etiam pro rata ſuæ penſionis ad idem ſubſidium tenetur. Barboſ. *loco cit. n.* 39. qui *num.* 44. dicit, quòd ſtylus Curiæ habet, ut penſio authoritate Papæ aſſignata ſit immunis ab omni onere, etiam ſubſidii charitativi.

8 Rector etiam beneficii tenetur illud ſolvere, ex eodem Barboſ. *loc. cit. num.* 44. ſicut etiam ſucceſſor in beneficio aliquo, quando ſuus anteceſſor, ſive Rector, vel alius Beneficiatus non ſolverit, ex eodem Barboſ. *loco cit. n.* 38. & Bellinc. *loc. cit. q.* 52. Azor. *loc. cit. q.* 6. ubi ait, poſſe Epiſcopum convenire ſucceſſorem, vel anteceſſorem, ſi adhuc vivus ſit, ut maluerit, & ſubſidium petere. Idem affirmat Barboſ. *loc. cit. eod. n.* 38.

9 Clericus, qui ultra victum, & veſtitum, & proprium commodum, nihil habet de fructibus, & redditibus ſui beneficii, non tenetur ad ſubſidium charitativum, ut dicunt Bellinc. *loc. cit. q.* 30. Barboſ. *de jure eccleſ. loc. cit. n.* 37. Azor. *loc. cit. q.* 6.

10 De quotidianis diſtributionibus non debet ſolvi charitativum ſubſidium: quia quotidianæ diſtributiones non poſſunt dici fructus, & redditus proprii beneficii. Et ita affirmant idem Bellinc. *loc. cit. q.* 76. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 7. *n.* 174. & Barboſ. *loc. cit. n.* 45.

11 Rector habens Eccleſiam in una diœceſi; prædia verò in alia, tenetur ſolvere charitativum ſubſidium Ordinario in cujus diœceſi ſita eſt Eccleſia. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. loc. cit. n.* 15. & Scipio de Rubeis *in Aphoriſ. Epiſc. verb. charitativum ſubſidium. n.* 4.

QUÆSITUM II.

Utrum Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint charitativum ſubſidium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis exigere.

SUMMARIUM.

1 *Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt ſubſidium charitativum eorum oneri neceſſarium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis petere, & quo jure.*

2 *Abbates, & Prælati habentes Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, & in eis epiſcopalem juriſdictionem exercentes, poſſunt charitativum ſubſidium ab eis exigere.*

3 *Commendatarius perpetuus poteſt ab Eccleſiis ſibi ſubjectis charitativum ſubſidium exigere.*

4 *Prælati habentes territorium, & diœceſim, poſſunt cogere ſubditos ad ſolvendum charitativum ſubſidium.*

5 *Epiſcopus, & Prælati, quando charitativum ſubſidium poſtulare volunt, debent facere cum conſenſu ſui Capituli.*

DIco primò: Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt ſubſidium charitativum exigere; non quidem ex jure, ſed ex conſuetudine, & privilegio. Ita Barthol. Bellencionus *in tract. de charitat. ſubſidio, q.* 5. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 9. *c.* 14. *q.* 5. Boer. *deciſ.* 133. Barboſ. *de jure eccleſ. lib.* 3. *cap.* 21. *num* 15 *& de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 87. *num.* 17. ubi pro hac ſententia refert etiam Calderinum. 1

Dicendum eſt ſecundò, Abbates, & Prælatos Epiſcopo inferiores habentes Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, tam regulares, quàm ſæculares, poſſe ab eiſdem ſubſidium charitativum exigere: quod probatur à contrario ſenſu authoritate Barboſæ *de offic. & poteſt. Epiſc. loc. cit.* & Calderini *in conſ. de cenſibus,* citati ab eodem Barb. *num.* 18. 2

Dico tertiò: Commendatarius perpetuus poteſt ab Eccleſiis ſibi ſubjectis charitativum ſubſidium exigere, perindeac titularis: quia, licèt titulo careat, nihilominùs habet legitimam adminiſtrationem, ac exercere poteſt ea, quæ ſunt juriſdictionis, æquè ac ſi titulum habuiſſet, imò Commendatarii perpetui in omnibus, ut titulares cenſentur, prout probavimus *in* 1. *tomo, diſput. de commendis.* Ita Bellinc. *q.* 6. Azor. *d. cap.* 14. *q.* 5. *verſ. Commendatarius item.* & Innoc. *in cap. Si conſtiterit. de accuſ.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. loc. cit. num.* 20. 3

Dico quartò, Abbates, & Prælatos habentes territorium, & diœceſim, data manifeſta, & rationabili causâ, licitè cogere ſuos ſubditos ad hujuſmodi charitativum ſubſidium præſtandum, cùm in his Prælatis militent omnes rationes, & exigentiæ, & opportunitates, quæ militant in Epiſcopis. Ratio eſt: quia in his, quæ ad charitatem ſpectant, ideò ſubditi ex parte ſua obnoxii tenentur ſuis Prælatis: quia ab illis beneficia recipiunt. Unde, cùm in regimine, tam ſpirituali, quàm temporali, recipiant etiam ſubditi ab Abbatibus, & Prælatis, in quorum territorio, & diœceſi exiſtunt, hujuſmodi beneficia, pari ratione tenentur illis exhibere charitativum ſubſidium, ac ſi eſſent Epiſcopi. Et quòd Epiſcopo debeatur tale ſubſidium, nulli dubium eſt, ut omnia jura clamant, quæ ad eoſdem Prælatos, & Abbates diœceſim habentes 4
pari ratione referenda ſunt. Debent tamen hujuſmo- 5
di Prælati, ſicut & Epiſcopus, quando charitativum ſubſidium poſtulare cupiunt, hoc facere cum conſilio ſui Capituli, & Clericorum, *ex cap. Quanto. de iis, quæ fiunt à Prælatis.* Similiter poterunt ſupradicti Abbates, & Prælati diœceſim habentes, hoc ſubſidium ad inſtar Epiſcoporum petere: quia ſpectat hujuſmodi ſubſidium ad legem diœceſanam, ut dicit Bellinc. *loc. cit. q.* 32. *num.* 8. quæ lex competit etiam ſupradictis Abbatibus, & Prælatis.

QUÆSITUM III.

Ex quibus cauſis charitativum ſubſidium, & in qua quantitate exigi poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Prælati, quomodo cauſam ſuæ neceſſitatis narrare debeant.*

2 *Cauſa rationabilis ad petendum charitativum ſubſidium, quæ ſit.*

3 *Debitorum ſolutio, quæ Prælatus contraxit pro ſuæ Eccleſiæ jure tuendo, cenſetur cauſa petendi charitativum ſubſidium.*

4 *Prælatus, qui magnas impenſas fecit in negotiis Religionis communibus pertractandis, poteſt petere charitativum ſubſidium.*

5 *Prælatus, qui aliquam rem magni momenti emit ad ſuam Eccleſiam conſervandam neceſſariam, poteſt petere charitativum ſubſidium.*

6 *Prælatus iter facturus ad Papam, Imperatorem, vel Regem, ob ſuæ Eccleſiæ, vel etiam totius*

Religionis commune bonum, poteſt charitativum ſubſidium petere.

7 *Prælatus vocatus ad provinciale Concilium, poteſt prædictum ſubſidium petere.*

8 *Prælatus, qui fecit impenſas magni momenti neceſſarias in adventu Imperatoris, Regis, vel Principis, poteſt exigere charitativum ſubſidium.*

9 *Charitativi ſubſidii quantitas juſta quanam eſſe poſſit.*

1 ABbates, & Prælati prædicti, quibus charitativum ſubſidium exigere licet, congregato Capitulo, ſive Conventu, cum charitate, & humanitate illis cauſam ſuæ neceſſitatis narrare debent, ac eos hortari,
2 ut in tali neceſſitate ſibi ſubveniant. Cauſa autem ad tale ſubſidium exigendum evidens & rationabilis eſſe debet, ne ultra debitum ſubditis gravamen inferatur, ut per tex. *in cap. Conquerente. de offic. Ordin.* & *cap. Cùm Apoſtolus. §. Prohibemus. de cenſibus.* Quæ autem circa hoc negotium manifeſta, & rationabilis cauſa dicatur, nihil certi in jure habetur: propterea Judicis arbitrio relinquendum opinantur Gloſſ. *in d. §. Prohibemus. verbo, Rationabilis.* Abbas *ibidem, num. 4. in fin.* Card. *num. 2.* Bellinc. *tract. de charit. ſubſid. quæſt. 16. num. 12.* & alii, quos refert & ſequitur Menoch. *de arbitrar. caſ. 178. num. 2.* Barboſ. *de jure eccl. lib. 3. cap. 21. num. 12.* Hippolytus *in l. Quæſtionis modum. num. 6. ff. de quæſt.* Et per *d. cap. Cùm Apoſtolus. verſ. Suſtinemus.* non ſolùm requiritur cauſa rationabilis; ſed quòd manifeſtè ſit talis: & caſum dubium excludat, ut per Bellinc. *quæſt. 18.* Aliquas harum cauſarum enumerat Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 9. cap. 14. quæſt. 4.* ubi has ſeptem enumerat.

3 Prima cauſa cenſetur ſolutio debitorum, quæ contraxit Prælatus pro ſuæ Eccleſiæ jure tuendo, videlicet, quando multa, & magna ſunt debita, & aliunde ex bonis Eccleſiæ ſolvi commodè nequeunt. Hoſtienſis *in Summ. tit. Ut eccleſiaſtica beneficia. §. 1.* & *tit. de cenſibus, §. Ex quibus cauſis.* Butrius, & Imola *in cap. Conquerente. prædicto.*

4 Secunda cauſa exigendi eſt, ſi Prælatus magnas fecerit impenſas in negotiis Religionis communibus pertractandis. Innocentius *cap. 1. de ſtat. Monach.* Vel, ſi lites magnas pro bono Eccleſiæ habuerit. Menoch. *loco cit. cap. 178. num. 12.*

5 Tertia cauſa, ſi Prælatus rem aliquam magni momenti emerit neceſſariam ad ſuam Eccleſiam conſervandam. Hoſtienſ. *loco ſuprà cit.* Butrius, & Imol. *præfato cap. Conquerente.* Oldrad. *conſil. 140.* quod incipit: *Circa propoſitam quæſtionem.* Barboſ. *de jur. eccl. loco cit. num. 27.*

6 Quarta, ſi Prælatus iter facturus ſit ad Papam, vel Imperatorem, vel Regem, ob ſuæ Eccleſiæ, vel etiam totius Religionis commune bonum. Innocent. *cap. 1. de ſtatu Monachor.* Hoſtienſ. & Butr. *locis citatis.* Menoch. *loco ſimiliter cit. caſ. 178. num. 9.*

Quinta, ſi Prælatus ad generale Concilium vocatus iter ſuſceperit, juxta id, quod habetur *in c. Placuit diſtinct. 18.* ut notat Innoc. & Joannes Andreas *in cap. Grave. de præbend.*

7 Sexta, ſi vocatus iturus ſit ad provinciale Concilium, exigere poteſt, ſecundùm Innocentium *in cap. 1. de ſtat. Monach.* quem ibi ſequuntur Butr. & Panormit.

8 Septima, ſi Prælatus, impenſas neceſſarias, & alicujus momenti fecerit in adventu Imperatoris, Regis, vel Principis; præſertim, ſi ab eo habeant Regalia, Bellinc. *quæſt. 22.* poſt Archidiaconum, & Hugonem *in cap. unico 10. quæſt. 3.* Barboſ. *loco cit. num 30.*

Quæ omnes cauſæ ideò apponuntur, ut etiam Abbates, & Prælati Epiſcopalem juriſdictionem privativè ad Epiſcopum habentes, quos diximus poſſe petere charitativum ſubſidium, caveant quibus de cauſis hujuſmodi charitativum ſubſidtum petere poſſint.

9 In quanam autem quantitate charitativum ſubſidium exigendum eſſe debeat, nihil pro certo, ut diximus, ſtatui poteſt; in hac tamen re dicendum puto cum Barboſ. *loco cit. num. 6.* decimam annui redditus partem juſtam eſſe ſubſidii quantitatem: unde non ſunt audiendi, qui putant, ſervandam eſſe illam quantitatem, quam Benedictus XII. præſinivit *in Extravag.* quæ incipit: *Vas electionis.* quæ Extravagans recepta non fuit, ut docet Menoch. *de arbitr. caſ. 178. num. ult.*

Verum quidem eſt, quantitatem ſubſidii charitativi non eſſe determinatam: & ita affirmant Navar. *conſ. 10. in antiq.* & *in novis conſ. 5. de cenſib.* Sayrus *in flor. deciſ. ſub illo tit. deciſ. 30.* Unde in omni eventu nullus debet cogi ad majorem ſolito contributionem, ut cenſuit S. Congregatio negotiis Epiſc. & Regul. præpoſita ſub die 17. Januarii, 1580. Hanc declarationem refert Barboſ. *loco cit. num. 7.*

QUÆSITUM IV.

Utrùm Abbas cum ſuo Monaſterio charitativum ſubſidium Epiſcopo ſolvere teneatur. Et quid de Eccleſiis exemptis, & Monialibus.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Monaſteria exempta non tenentur ſolvere Epiſcopo charitativum ſubſidium.*

2 *Legatis, aut Nuntiis Apoſtolicæ Sedis, ſive Metropolitanis procurationes aliquas, vel ſubſidia non tenentur Regulares ſolvere.*

3 *Charitativi ſubſidii exactio eſt de lege diœceſana, à qua lege Monaſteria exempta ſunt. Monaſteria aliqua an ſint, quæ teneantur ſubſidium charitativum Epiſcopo elargiri.*

4 *Eccleſia exempta non tenetur ſolvere Epiſcopo charitativum ſubſidium. Limita, ut n. 5. & 6.*

7 *Moniales an, teneantur ſolvere charitativum ſubſidium.*

1 ABbates, & Monaſteria non tenentur præſtare Epiſcopo ſubſidium charitativum, ut tenent Joannes Andr. Butr. Imol. *in c. Dilectus. de off. Ordinar.* Innocent. *in c. 1. de ſtat. Monach.* Hoſtienſ. *in Summ. tit. de cenſ. §. Ex quibus cauſis. verſ. Item, Epiſcopus exigit.* Bellinc. *d. tract. quæſt. 29.* Roder. *qq. regul. tom. 2. q. 66. art. 1. & 2.* qui refert, Gregorium XI. Pontificatus ſui anno quarto, Idibus Octobris Ordinem D. Hieronymi in Hiſpania exemptum feciſſe à ſolutione charitativi ſubſidii, ita ut neque Legatis, ſive Nuntiis Apoſtolicæ Sedis, aut locorum metropolitanorum, ſive diœceſanorum procurationes aliquas, vel jura alia, aut ſubſidia, quæcunque nomine nuncupata Monaſteria, aut Fratres ſolvere teneantur. Refert etiam, Eugenium IV. anno Domini 1443. Pontificatus ſui anno 13. decimoſeptimo Kalen. Decembris, Priori, & Fratribus Beatæ Mariæ de Guadalupe conceſſiſſe, & indulſiſſe, quòd Monaſterium prædictum, ac ejus Fratres in dicto Monaſterio pro tempore degentes, & omnia eorum bona, & loca ad ipſum Monaſterium ſpectantes, à talibus ſubſidiis, & impoſitionibus, aliiſque exactionibus quibuſcunque exempta eſſent. Refert etiam Leonem X. Clem. VII. Paulum III. Pium IV. & Pium V. idem conceſſiſſe in Monaſterio, & Conventu Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani, ut habetur in Bulla Sixti V. incip. *Etſi ex juſta paſtoralis officii.* data Romæ anno Domini 1587. die 18. Auguſti, indict. 15. ubi D. Magnus Magiſter, & Conventus, Baiulive, Caſtellanus, Empoſte, Priores, milites, aliæque perſonæ dictæ Hoſpitalis, necnon eorum ſubditi, vaſſalani, coloni, & ſervitores, ac alii in eorum obſequiis, & dicti Hoſpitalis beneficiis

quo-

Digitized by Google

quomodolibet nuncupatis exiſtentes, etiam Presbyteros curam animarum exercentes, quamdiu illam exercerent, &, in illorum obſequiis forent, illorumque animalia, prædia, domos, molendina, & bona quæcunque obtinent, atque in poſterum obtinerent, & poſſiderent, à ſolutione, & exactione decimarum, cenſuum, jurium, etiam ſynodalium, & canonicarum portionum, ſeu charitativi ſubſidii, &c. exempti eſſent. Quæ conceſſiones extenduntur etiam ad alios Ordines, qui eorum privilegia participant.

3 Ratio autem ultra prædictas conceſſiones, quare Monaſteria, & Religiones ad charitativum ſubſidium ſolvendum non tenentur, eſt: quia ejus exactio eſt de lege diœceſana, non autem juriſdictionis, ut ait Bellinc. *eod. tract. quæſt.* 28. Cochier. *de juriſdict. Ordin. in exemptos, part.* 1. *quæſt.* 25. *num.* 8. At Monaſteria etiam non exempta a lege diœceſana immunia ſunt de jure communi, ut probatur per text. *in can. Ne pro cujuslibet.* 16. *quæſt.* 1. & *in cap. de ſtat. Monach.* Nec obſtat *Clementin.* 1. *&* 2. *de cenſibus*, ubi habetur, Religioſos teneri ſolvere jura epiſcopalia, & ſubire onera, &c. niſi ſpeciali Papæ conceſſione, aut conſuetudine ſe tueri poſſint. Quia reſpondetur, ibi textum loqui de Monaſteriis habentibus Eccleſias ſæculares ſibi ſubjectas, quæ, antequam Monaſterio ſubderentur, Epiſcopo tale ſubſidium, & alia jura ſolvere conſueverant; & propterea cenſentur aggregatæ Monaſterio cum ſuo onere, *cap. Paſtoralis. de decimis. cap. Quia Monaſterium, de relig. domib.* Ita Cochier. *ubi ſupra, dicto num.* 9. *verſ. Limita primò.* Azorius *inſtit. moral. tom.* 2. *cap.* 14. *q.* 6. Barboſa *de jur. eccleſ. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 51.

4 Eccleſiæ ſimiliter exemptæ non tenentur præſtare Epiſcopo tale ſubſidium charitativum, ut probant Cardinal. *in Clem. Frequent. §. Nonnulli. de exceſſ. Prælat.* & Ancharan. *ibid. verſ.* 8. not. Bellinc. *loco cit. q.* 32. Azor. *ſimiliter loco cit. quæſt.* 6. Eraſmus Cochier. *loco cit. quæſt.* 9. Barboſ. *loco cit. num.* 53. ubi advertit, quòd maximè procedit, ſi exemptio ſit data cum plena libertate: quia hoc importat exemptionem non modò à juriſdictione, ſed etiam ab omnibus, quæ ſunt de lege diœceſana.

5 Limitatur tamen, niſi in privilegio exemptionis appoſita eſſet clauſula: *Volumus autem, quod Eccleſia hujuſmodi exempta cum charitate priori cum Epiſcopo remaneat.* Ita Bellinc. *loco cit. quæſt.* 32. Eraſm. Cochier. *quæſt.* 9. *part.* 1. *num.* 9.

6 Limitatur etiam niſi Eccleſiæ exemptæ haberent populum non exemptum: reſpectu enim populi non exempti deberetur charitativum ſubſidium, ut dicunt Belliteionus *loco cit. q.* 32. *num.* 5. Eraſm. Cochier. *part.* 4. *quæſt.* 9. *num.* 2. & Barboſa *loco citato num.* 54. Sed hæc limitatio intelligenda eſt ut puto, de Eccleſiis, quæ non ſunt unitæ Monaſteriis privilegiatis, & exemptis, ut ſunt hodie multa beneficia curata de menſa Prælatorum, & Abbatum, quæ licèt populum exemptum non habeant, cùm ſint unitæ Monaſteriis, & Abbatiis, charitativum ſubſidium præſtare non tenentur.

Nec obſtat in contrarium *Clem.* 1. *§. Nonnulli*, cum Gloſſ. *in verſ. Exigendo.* ubi Abbas *num.* 11. *de exceſſ. Prælat.* & Hoſtien. *in Summ. de off. §.* 2. *verſ. nunquid Epiſcopus.* & Alexand. de Nevo *conſ.* 58. *num.* 8. & Boër. *deciſ.* 135. qui videntur affirmare, charitativum ſubſidium exigi poſſe ab exemptis, & à Monaſteriis, tam virorum regularium, quam mulierum, dummodo modus non excedatur, quod videntur colligere *ex d. Clem.* 1. à contrario ſenſu. Nam reſpondeo, quoad Regulares, præter ea, quæ dicta ſunt, jam excluſam eſſe conſuetudinem præſtandi charitativum ſubſidium propter exemptionem illis à Sede Apoſtolica traditam.

7 Quod verò ſpectat ad Moniales, ſi loquamur de exemptis, quæ gaudent privilegiis ſuarum Religionum, non tenentur, ſicut nec tenentur viri regulares exempti: ſi verò loquamur de non exemptis, dicendum eſt. Moniales non habentes redditus ultra ſummam 14. ducatorum auri de camera pro victu cujuslibet Monialis, & ultrà non habentes alios redditus; non teneri ad hujuſmodi ſubſidia, neque ad decimas papales, prout decrevit Pius IV. in ſua Conſt. 5. quæ Conſtitutio quotidie practicata ponetur *in fine quæſiti.* Idem affirmant Petrus Leo *in theſ. fori eccl. c.* 27. *num.* 86. & Laurentius de Franch. *in ſuis controverſ. inter Epiſcopos, & Regul. q.* 71. *pag.* 394.

PIUS EPISCOPUS,
Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

DE ſtatu Eccleſiarum, & Monaſteriorum quorumlibet curæ noſtræ, divina diſpoſitione, commiſſorum, paterna diligentia cogitantes, ad ea, per quæ illorum, ac perſonarum, præſertim fœminei ſexus, in illis ſub regulari caſtimonia Altiſſimo famulantium ſtatui, & opportunæ ſubventioni, valeat ſalubriter provideri, ipſæque perſonæ, remotis ſatis perturbationibus univerſis, in pacis, & quietis amœnitate divinis Officiis liberius vacare valeant, libenter attendimus, ac in iis noſtri paſtoralis officii partes favorabiliter impartiamur. Hinc eſt quod nos, motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed de noſtra mera liberalitate omnes & ſingulas Abbatiſſas, Prioriſſas, miniſtras, Moniales, & Sorores quorumcunque Monaſteriorum, Domorum, & Regularium locorum, & Monialium & Sororum quorumvis Ciſtercien. Præmonſtraten. S. Claræ, necnon Sancti Benedicti, & Sancti Auguſtini, ac tertii Ordinis Sancti Franciſci, & aliorum quorumvis Ordinum, etiam ſub cura & regimine, ac ſecundùm regularia inſtituta Fratrum Minorum de Obſervantia nuncupatorum, & eremitarum ejuſdem Sancti Auguſtini degentium in Lombardia, & quibuſcumque aliis Italiæ partibus conſiſtentium, ipſaque Monaſteria, & domos, & loca (deductis quatuordecim ducatis auri de camera pro victu cujuslibet Monialis vel Sororis,) alios redditus non habentia, eorumque poſſeſſiones, & alia quæcunque bona mobilia & immobilia à quarumcunque decimarum, & ſubſidiorum, ac aliorum onerum quomodolibet nuncupatorum per nos, & Sedem Apoſtolicam, ſeu ejus Legatos, & Nuncios, aut quoſcunque alios quavis authoritate fungentes, etiam pro expeditione contra Turcas, vel fidei tuitione, ac Fabrica Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, aut quavis alia urgentiſſima cauſa, pro tempore impoſitorum ſolutione ex certa noſtra ſcientia, authoritate Apoſtolica, tenore præſentium in perpetuum prorſus eximimus, & liberamus. Et nihilominus omnibus, & ſingulis Collectoribus, Subcollectoribus, & Commiſſariis necnon quibuſcumque ad decimarum, & ſubſidiorum hujuſmodi exactionem deputatis, & pro tempore deputandis, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub noſtræ indignationis, ac excommunicationis latæ ſententiæ pœna diſtrictiùs inhibemus, nec Abbatiſſas, Prioriſſas, Miniſtras, Moniales, & Sorores, Domos, & Monaſteria, & loca prædicta, etiam vigore quarumcunque Litterarum à nobis, vel Sede prædicta pro tempore emanatarum, etiamſi in eiſdem contineatur, quod ad quævis exempta, & non exempta, Domos, & Monaſteria, & loca ſe extendant, vel alterius cujuſcunque tenoris exiſtant, ipſius Sedis ſibi conceſſæ facultatis niſi de præſentibus, eorumque toto tenore, ac de dictis Ordinibus, & nomine eorum, quibus dictorum Ordinum cura, gubernatio, & protectio pro tempore commiſſa fuerint, plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum; non autem per clauſulas generales idem importantes fecerint mentionem ad ſolvendum decimas, ſeu ſubſidia,

aut onera hujuſmodi quovis modo cogere, aut compellere, ſeu aliàs præmiſſorum occaſione eas moleſtare, ſeu inquietare præſumant. Quocirca dilectis filiis Cameræ Apoſtolicæ Locumtenenti, ac Almæ Urbis noſtræ Vicario in ſpiritualibus generali, necnon univerſis, & ſingulis Venerabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopis, Epiſcopis, & etiam dilectis filiis eorum in ſpiritualibus Vicariis generalibus, cæteriſque Ecclesiarum Prælatis per præſentes committimus, & mandamus; quatenus ipſi, vel duo, aut unus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios eiſdem Abbatiſſis, Prioribus, Miniſtris, Monialibus, & Sororibus in præmiſſis efficaci defenſionis præſidio aſſiſtentes eaſdem præſentes, & in eis contenta quæcunque inviolabiliter obſervari faciant: Non permittentes eas, ac Domos Monaſteria, & loca hujuſmodi per Collectores, aut Subcollectores, & Commiſſarios præfatos, ſeu quoſcunque alios contra earundem præſentium tenorem quomodolibet moleſtari, contradictores quoſlibet, & rebelles per cenſuras, & pœnas eccleſiaſticas, ac alia opportuna juris remedia appellatione poſtpoſita compeſcendo, necnon legitimis ſuper his habendis ſervatis proceſſibus, cenſuras, & pœnas ipſas etiam iteratis vicibus aggravando, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Non obſtantibus præmiſſis, ac fel. rec. Bonifacii VIII. Prædeceſſoris noſtri de una, & in Concilio generali de duabus diætis edita, dummodo non ultra tres diætas, vigore præſentium, ad judicium non trahatur, & aliis conſtitutionibus, privilegiis quoque, indultis, & Litteris Apoſtolicis, etiam in forma Brevis, aut aliis quibuſcunque per Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros, ac etiam nos, & Sedem prædictam, cum quibusvis irritativis, annullativis, revocativis, exceptivis, reſtitutivis, declarativis, aut derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, etiam pluries, ac aliàs quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, etiamſi talia forent, quòd pro eorum derogatione de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis ſpecifica, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, tenores hujuſmodi præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, quòd earundem præſentium tranſumptis, ſigillo alicujus perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, & manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, eadem prorſus fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ originalibus adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo, &c. Si quis autem, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo ſexageſimo, Nonis Aprilis, Pont. noſtri anno primo.

DISPUTATIO XI.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circa bonorum temporalium adminiſtrationem.

Quæſt. I. *Adminiſtratio bonorum temporalium Abbatiæ, ſive Monaſterii, aut religioſæ Congregationis, apud quem ſit.*

II. *Utrum Abbas bonorum temporalium ſui Monaſterii dominus dici poſſit.*

III. *Abbatis poteſtas in acquirendo pro Monaſterio, quæ ſit.*

IV. *Quicquid acquirit Monachus, an Abbatiæ, & Monaſterio, vel ſibi, & conſanguineis acquirat.*

V. *An Abbas, vel Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus, ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat.*

VI. *An penes Abbates ſit poteſtas, & cura conſervandi bona temporalia ſui Monaſterii.*

VII. *An Abbas teneatur defendere bona, jura, & privilegia ſuæ Abbatiæ, & Monaſterii; & quæ pœnæ contra raptores bonorum eccleſiaſticorum illatæ ſint.*

VIII. *Utrùm contra Abbates, bona, jura, & privilegia non tuentes, poſſit Monaſterium agere.*

IX. *Utrum Abbates, & Prælati regulares ſuorum Monaſteriorum bona in providendo decori, & ornatui Eccleſiarum expendere debeant.*

X. *Utrum Abbates, & Prælati regulares de facultatibus Monaſterii debeant ſubditorum neceſſitatibus æqualiter providere.*

XI. *Quis numerus Regularium in unoquoque Conventu conſtituendus ſit.*

XII. *Utrum Abbates, & Prælati regulares de bonis Monaſteriorum poſſint ædificia conſtruere; & qualia ea eſſe debeant.*

XIII. *Utrum Abbas poſſit in ſupellectilem, & veſtes pretioſas, lautas comeſſationes, ſuperfluos ſervos, & equitatus bona Monaſterii impendere.*

XIV. *Utrum Abbates Commendatarii, & alii Prælati, poſſint de fructibus ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum liberè diſponere.*

XV. *Abbates, & Prælati ſæculares, in quos uſus ſuorum beneficiorum redditus expendere teneantur.*

QUÆSITUM I.

Adminiſtratio bonorum temporalium Abbatiæ, ſive Monaſterii, aut religioſæ Congregationis, apud quem ſit.

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtratio bonorum alicujus religioſæ Congregationis non poteſt eſſe apud ſingulos Religioſos.*

2 *Religio qualiter dicatur habere dominium bonorum in communi.*

3 *Adminiſtratio bonorum temporalium Religionis ipſis Prælatis commiſſa eſt de jure communi, & ex Regulis antiquorum Inſtitutorum, ut num. 4. 5. 6. & 7.*

8 *Dominium facultatum Monaſterii penes quos ſit.*

9 *Dominium rerum Fratribus S. Franciſci conceſſarum, & legata, necnon annui redditus dictis Fratribus, & eorum Eccleſiis conceſſi, penes quem reſideant.*

10 *Prælatus regularis, ſi facultates, ſive eleemoſynæ ipſius culpa pereant, an peccatum committat.*

11 *Bona Monaſterii an teneantur ſinguli Monachi conſervare, ſicuti tenetur Superior.*

12 *Ab-*

12 *Abbas an teneatur ad reſtitutionem rerum Monaſterii, quas apud Monachum depoſitas furari videt, & tacet.*

13 *Beneficio reſtitutionis in integrum, an poſſit juvari Monaſterium, quando dolo deliquerit in ſupradictis rebus depoſitis.*

1 NOn poteſt religioſa Congregatio omninò carere bonis temporalibus, quibus ſuſtentetur: quomodocunque autem illa habeat, neceſſe eſt, ut eorum cura, & adminiſtratio penes aliquem reſideat. Non poteſt autem eſſe apud ſingulos Religioſos: quia hoc repugnat ordini, & conſervationi rei: tum etiam, quia ſinguli potiùs paupertatis voto impediuntur, ne propria authoritate, & arbitrio de bonis temporalibus diſponere poſſint: & licèt Monaſteria bonorum in communi capacia dicantur habere dominium bonorum in communi, ut
2 *inferiùs* videbimus: hoc tamen non eſt ita accipiendum, ut omnes Religioſi ſint domini ſinguli alicujus quotæ pro indiviſo; ſicut contingit in fundo multis communi: ſed habent dominium univerſi, ita ut Conventus habeat dominium tale, quale in rebus eccleſiaſticis haberi poteſt, ut ajunt Navar. *Comment.* 2. *de Regular. num.*8. *in princip.* Sanchez *in Decalogum, lib.* 7. *c.* 18. *num.* 11. Quamvis autem poteſtas adminiſtrandi prædicta bona in tota Communitate eſſe poſſit: tamen nequit moraliter Communitas immediatè per ſe ipſam omnes actus ad hanc adminiſtrationem ſpectantes exercere: eſſet enim moraliter impoſſibile, ad ſingulos hujusmodi adminiſtrationis actus exigere, ac expectare omnium ſimul Religioſorum conſenſum; ideò oportet, ut poteſtas ea bona adminiſtrandi, vel in totum, vel ſaltem ex magna parte, ipſius Capiti, & Prælato com-
3 miſſa ſit: quod eſt conſentaneum ſtatutis ſacrorum Canonum, ac Regulis, & inſtitutis Religioſorum, ac ipſarum Inſtitutorum. Quoad ſacros Canones, patet in multis locis, & præcipuè *in c. Nullam.* 18. *q* 2. ubi à Pelagio Papa ſic dicitur: *Univerſa, quæ vel ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem Monaſterii pertinent, Abbatis ſollicitudo, ad quem poteſtas tota pertinere convenit, debeat adimplere.* In quo textu pro certo ſupponitur, totam poteſtatem bonorum Monaſterii fuiſſe apud ſolum Abbatem. Patet etiam hoc ex nonnullis aliis juribus, & præcipuè *per c. Ad apoſtolicam*, & *c. Cùm ad Monaſterium. de ſtat. Monach.* juncta Gloſſ. *verbo, Amoveri*, & *cap.* 2 *eod. tit.* ibi: *Niſi ab Abbate fuerit et pro injuncta adminiſtratione permiſſum.* Et *c. Edoceri. de reſcript.* ubi Panormit. & communiter omnes, & *in d. c. Ad apoſtolicam. de regul.* Navar. *Comm. de reg. a.* 5. & 6.

4 Quo verò ad Religionum Regulas, & earum Inſtitutores, patet primò ex D. Baſilii *Regula* 7. & 8. & *ſerm.* 1. *de inſtitutione Monachorum*, & pluries alibi, ubi docet, totam bonorum curam eſſe debere apud Antiſtitem. Et in Regula S. Auguſtini *in princ.* hæc haben-
5 tur: *Non dicatis vos aliquid habere proprium, ſed ſint vobis omnia communia: & diſtribuatur unicuique veſtrûm à Præpoſito veſtro.* & *infrà* præcipit, ut nihil occultè accipiatur; ſed ſit in poteſtate Præpoſiti.

6 Idipſum conſtat ex Regula S. Benedicti *c.* 32. & 33. & 54. & 57. in quibus locis, & alibi ſupponit, totam hanc poteſtatem reperiri penes Abbatem: & clariùs declaratur *in c.* 66. ibi: *Ideoque nos providemus expedire propter pacis, charitatisque cuſtodiam in Abbatis pen-*
7 *dere arbitrio ordinationem Monaſterii ſui.* Ac latiùs *infra.* Caſſian. etiam *de inſtitut. renunc. lib.* 4. *c.* 13. & 14. idem refert de antiquis Monachis; & *c.* 20. & *ſequen.* ubi ſupponit, totam Monaſterii curam, penes Abbatem fuiſſe. Idem colligitur *ex toto lib.* 7.

8 Ex his patet, non ſolùm adminiſtrationem rerum & facultatum Monaſterii eſſe penes Abbatem; verùm etiam earum dominium. Non nego, imò conſtanter affirmo, dominium omnium, quæ poſſident omnes in univerſum Religioſi, remanere penes Deum; ſecundariò, penes Summum Pontificem, & totam Eccleſiam: tertiò, penes Ordines, & Monaſteria, ut dicemus *in ſequentibus quæſitis*: ſed pro nunc affirmo, in Religionibus, quæ poſſident in communi adminiſtrationem, quam cum dominio impropriè ſumpto confundo, conſiſtere penes Prælatos primò, & principaliter; ſecundario penes eorum Miniſtros, & Officiales, attentis in hac re propriis Conſtitutionibus, & conſuetudinibus.

Difficultas non parvi momenti remanet explicanda de dominio rerum Fratribus S. Franciſci conceſſarum, penes quem reſideat. Aliqui dicunt, omnium rerum, quæ in numero, pondere, & menſura conſiſtunt, & conſumuntur uſu, dominium eſſe penes eos, qui eas donant, donec per ipſos Fratres conſumptæ ſint: aliarum verò rerum dominium eſſe apud Sedem Apoſtolicam. Ita Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 24. *q.* 5. 9

Navarrus *lib.* 3. *conſ. tract. de Regul. conſ.* 74. *in* 1. *edit. num. unic.* dicit, dominium omnium rerum donatarum Franciſcanis exiſtere, ſive apud Deum, vel Summum Pontificem: & Bannes 2. 2. *q.* 62. *in princip. tit. de domin. q.* 1. *dub.* 1. *in corollario*, affirmat, non ſibi placere opinionem Doctorem affirmantium, dominium rerum comeſtibilium eſſe apud Summum Pontificem, & pecuniarum eſſe apud dantem.

Sanchez *in præcept. Decal. lib.* 7. *cap.* 18. *num.* 15. dicit, dominium pecuniarum, quæ Franciſcanis in eleemoſynas largiuntur, remanere apud dantem; aliorum verò omnium, ſive unico, ſive pluribus uſibus conſumptibilium, & aliorum omnium, verbi gratia, domorum, Eccleſiarum, quas Fratres S. Franciſci habent, dominium eſſe apud Summum Pontificem, *ex cap. Exiit, qui ſeminat. §. Cæterùm, cùm in eadem Regula. de verborum ſignif. in* 6. ubi de pecunia ab aliquo Fratribus conceſſa ſic dicitur: *Ita tamen, quòd penes ipſum dantem dominio, proprietate ac poſſeſſione ipſius pecuniæ, cum libera poteſtate revocandi ſibi pecuniam ipſam, ſemper uſque ad converſionem ipſius in rem deputatam plenè, liberè, ac integrè remanentibus in ipſa pecunia, nihil omninò Fratres juris habeant.* De legatis verò, & annuis redditibus prædictis Fratribus, ſive eorum Eccleſiis relictis, videatur hæc deciſio Sacræ Rotæ Romanæ in re hac ſcitu neceſſaria, ſub proprio tenore.

R. P. D. MERLINO.

ROMANA COMPUTORUM,

Mercurii 10. *Aprilis*, 1630.

DOminus Petrus Joannes Albertus à Petro Elia in teſtamento executor ſupremæ ejus voluntatis decretus, poſtquam demandatam executionem ex voto teſtatoris impleviſſe ſe arbitratus eſt, ad reddendam rationem teſtamentariæ adminiſtrationis paratum ſe exhibuit; ſuper qua rationum editione ſuborta 3
controverſia inter Syndicum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Monteſerrato hæredis inſtitutæ, & D. Albertum executorem, cauſa fuit coram Auditore Cameræ introducta, cui placuit me proponente Rotam conſulere, An conſtet de legitima computorum redditione quoad tres partitas

Primò, quoad ſcuta ducentia ſoluta Oeconomo Sancti Petri ad montem Aureum.

Secundò, quoad ſcuta centum nonagintaſeptem ſoluta pro impreſſione libri Fratris Angeli del Paz.

Tertiò, quoad expenſas inſcriptionis in eloquium teſtatoris factæ.

Et hodie quoad omnes affirmativè reſolutum fuit. 4

Quod enim attinet ad primam, nempe, ad ſolutionem ſcutorum ducentorum factam Oeconomo Sancti Petri ad Montem Aureum, in dubium non videtur poſſe revocari, quin dicta ſcuta rectè fuerint ſoluta, quoniam Petrus Elias teſtator diſertis verbis mandavit, ut pro cultu divino in honorem Venerabilis Fratris

Angeli del Paz, ad ejusdem ſepulchrum ſitum in Eccleſia ſancti Petri ad Montem Aureum, perpetuo accenſa lampas arderet, ad quem effectum legavit unum ex locis Montium in ſua hæreditate reperiendum, & conſignandum Oeconomo dictæ Eccleſiæ, & alium ex dictis locis Montium legavit eidem Eccleſiæ, ad hoc, ut tot Miſſarum Sacrificia in propitiationem, & ſuffragium animæ ipſius, pro requie benefactorum Deo offerrentur. Unde D. Albertus ad exequendam voluntatem teſtatoris aſſumptus, recte, & juſte ſolvit ſcuta ducenta, cum loca Montium in hæreditate nulla extarent, & ſic, quoad fieri potuit, juſſa teſtatoris implevit, & ut conſervaretur ſuprema ejus voluntas, omni meliori modo curavit: hoc enim eſt munus teſtamentarii executoris, qui, dum nequit ſecundum impoſitam formam mandata in teſtamento exequi, debet ſecundum id, quod ſcit, vel præſumit, & ſpeculatur voluiſſe teſtatorem, & ſecundum Legum, & Canonum ſanctiones, ejusdem teſtatoris licitam voluntatem ad effectum perducere, *ad l. Nulli. C. de Epiſc. & Cleric. c. Joannes. c. Tua nobis. c. Nos quidem de teſtam.* & tradit Joan. de Canib. *in tract. de exec. ult. volunt. p. 2. §. 1. num. 21. & ſeqq.* Gregor. Tholoſan. *Syntagm. jur. part. 3. lib 42. num. 9.* Spin. *de teſtament. gloſſ. 28. num. 2. 18. & 29.* Et ad ipſum executorem ſpectat ſupplere, declarare, atque interpretari mentem teſtatoris, & voluntatem exequtere: & ipſius declaratio eſt omnino attendenda. Bald. *conſ. 259. lib. 4. & conſ. 468. num. 3. verſ. Super quo etiam executore. lib. 1.* Ancharan. *conſ. 329. num. 2. in fin. & 3.* Simon. de Pret. *de interpret. ultim. volunt. lib. 1. ſolut. 7. per tot.* Manric. *de conject. ultim. volunt. lib. 3. tit. 1. num. 20.* Præſertim vero, quando apparet, quod teſtator expreſſe fidem executoris ſecutus eſt, ut in caſu præſenti, ubi teſtator juſſit poſt ſolutionem æris alieni, & Legatorum, reſiduum hæreditatis ab Eccleſia Beatæ Mariæ de Monteſerrato hærede ſcripta diſtribui in pia opera bene executoribus viſa; & in ſpecie declaravit, *quod omnia fierent cum conſenſu, & voluntate Alberti: quia ipſe ſolus ſciebat ejus mentem, & intentionem.* Ex quibus verbis deſumi poteſt ampliſſima authoritas Alberto conceſſa, ita ut ex arbitrio, & voto ipſius fuerit omnino adimplenda voluntas defuncti, dummodo rationabiliter impleretur: hoc enim important beneplacitum, judicium, & voluntas Alberti à teſtatore exacta, ad trad. per Bart. *in Extravag. Ad reprimendum. in verbo, Videbitur. n. 4.* Corn. *conſ. 92. num. 11. & ſeqq. lib. 2.* Menoch. *de arbitr. jud. lib. 1. quæſt. 7. num. 1. & quæſt. 8. num. 10.* & bene in his terminis Caprin. *de executor. ultim volunt. membr. 6. num. 145. & 146.* Borgnin. *deciſ. 40. num. 12. & 13. para. 5.* Imo ipſi ſat eſt dicere, ſolviſſe dicta ſcuta ducenta; quia ita bene ſibi viſum fuit: verbum enim, *videtur*, licet importet arbitrium boni viri, & excludat temeritatem agentis; nullam tamen imponit probationis neceſſitatem perſonæ, in quam directum eſt: nec gravat ad juſtificandum id, quod geſſit, ut bene docuit Joan. Andr. *in cap. 12. num. 2. ad med. verb. Malitia, de juram. calumn.* quem ſequitur Afflict. *deciſ. 91. num. 7. verſ. Sed poſito.* Caſtill. *deciſ. 8. num. 3. & ſeqq.* & conſequenter implementum, & executio mediante ſolutione ſcutorum ducentorum ab Alberto perfecta, nullo modo impugnari poteſt: ſed, quod ipſe declaravit, haberi debet, ac ſi fuerit à teſtatore declaratum juxta tradita per Capr. *ubi ſupra num. 149.*

Nec eſt ambigendum, quin voluntas Petri licita, & valida fuerit, quoad dictum legatum factum Oeconomo Eccleſiæ ſancti Petri ad montem Aureum, pro lampade in honorem Patris Angeli del Paz, & pro Miſſis in ſuffragium animæ ſuæ, licet Fratres Eccleſiæ Sancti Petri in Monte Aureo, tanquam de Obſervantia Ordinis Sancti Franciſci, videantur incapaces omnis ſucceſſionis, & legatorum ex Conſtitutione Nicolai III. *in cap. Exiit. §. Inſuper. de verb. ſignif. in 6.* & Clemens V. *in Clem. Exivi de Paradiſo eod. tit.* & ex Sacri Concilii Tridentini diſpoſitione, quod hanc incapacitatem ſolùm reſervavit Patribus Capucinis, & Minoribus de Obſervantia, ut *in ſeſſ. 25. cap. 3.*

Quoniam viſum fuit Dominis, in propoſito caſu non applicari dictas Conſtitutiones *in cap. Exiit. & Clem. Exivi.* & non obſtare validitati prædicti legati, pro quarum Conſtitutionum intelligentia, cum multa inculcarentur ab informantibus, congruum putarunt Domini aliquas formare concluſiones.

Prima eſt concluſio, quod Fratres Minores Ordinis S. Franciſci, tam de Familia, quam Reformati, ſunt capaces legatorum, quæ unica ſolutione, ſeu præſtatione adimplentur, tam in pecunia numerata, quam in aliis ſpeciebus, utputa frumenti, vini, olei, & ſtabilium, dummodo tamen duo copulative concurrant. Primo, quod legatum fiat modo licito, atque ipſis Fratribus juxta eorum Conſtitutiones permiſſo, hoc eſt, ut in eorum neceſſitates convertatur, vel nullus explicetur uſus, ſed abſolute illis legatur: quo caſu præſumitur legatum eo modo, qui ad legati valorem neceſſarius eſt: non autem fiat modo illicito, & illis prohibito, utputa ſi legentur bona ſtabilia ad excolendum, vel locandum: tunc enim cum Legatum capiat ſubſtantiam à modo (ſiquidem Fratres Minores ex ſe; non ſunt rei immobilis relictæ capaces, ſed ratione ſolius modi illis liciti capaces redduntur,) utique legatum corruit, nec etiam æſtimatio debetur. Secundo, quod legati quantitas non ſit ingens: & immoderata, quæ ſapiat theſaurizationem, & inde violetur votiva paupertas, & videatur fieri in fraudem, hoc eſt, relinqui hæreditatem ſub nomine legati: ſed modica, & ſuppetens ad ſolam neceſſitatem, vel executionem officiorum ſui Ordinis, quod relinquitur arbitrio Superioris, attentâ perſonarum & temporum qualitate, & conditione locorum, atque aliis circumſtantiis. Ita ad normam Regulæ S. Franciſci ſanxerunt Summi Pontifices, Nicolaus III. *in d. cap. Exiit.* & Clemens V. *in d. Clem. Exivi de verbor. ſignific.* & tradunt Bart. *in tract. Minor. lib. 2. diſtinct. 1. num. 1. & ſeqq.* Bald. *in Auth. Ingreſſi. num. 59. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* Card. Zabarell. *in d. Clem. Exivi §. Proinde num. 11.* & *ibidem* Anchar. *num. 13. & 15.* Butr. *in cap. in præſentia. num. 25.* ubi & Felin. *num 52. ad fin. de probat.* Gabr. *concluſ. 1. num. 4. de legat.* Navar. *conſ. 8. num. 2. & concluſ. 10. & 11.* Menoch. *conſ. 1014. num. 41. & ſeqq. uſque ad fin.* Roderic. *de Regular. tom. 2. quæſt. 127. artic. 1. per tot.* Corduba *ſuper Reg. Sancti Franciſci, cap. 6. quæſt. 8. ſuper 2. puncto.* Hier. à Polit. Capucin. *ſuper dicta Reg. cap. 6. num. 62. & 72.* Bene Sanchea. *ſuper Decal. lib. 7. q. 26. à num. 10. ad. 19. & numero 28.* Nec deficit ratio, quoniam per receptionem hujuſmodi legatorum non providetur totali neceſſitati Fratrum, nec excluditur mendicitas, ita ut precario & oſtiatim ſibi quærere victum non cogantur, ut præcipitur *in cap. 1. de relig. Domib. in 6. cap. Nimis. il. 2. de exceſſib. Prælat.* ſed hæc legata ſunt quædam eleemoſynæ, quæ nullum tribuunt dominium, proprietatem, aut poſſeſſionem, quæ repugnent eorum ſtatui: nec tollunt, quin Fratres divinæ innitantur providentiæ: & quemadmodum Fratres ſunt capaces donationis ſub modo licito, ita etiam legati, quod eſt quædam donatio. *§. Legatum. inſtit. de legat.* Sanchea *ſuper Decal. d. l. 7. cap. 26. num. 10.* Sanctes Capucinus *ſuper Regula S. Franciſci, cap. 6. fol. 305.*

Secunda eſt concluſio, quod Fratres Minores non ſunt capaces annorum redditũum perpetuorum, etiamſi illa relinquantur adjecto onere perpetuo celebrationis Miſſarum. Ita videtur decidere textus *in dict. Clem. Exivi, verſ. Cumque annui redditus. de ver. ſignif. in 6.* & idem volunt Gloſſ. *in cap. Quorundam. verb. Mendicantium. de elect. in 6. & in cap. 1. de relig. Domib.*

Domib. eod. lib. Abb. in cap. Nimis. il. 2. ſub num. 2. & ibidem Joan. Andr. Ancharan. num. 2. de exceſſ. Prælat. Geminian. conſ. 40. num. 4. & ſeqq. quod eſt etiam inter conſ. Fulgoſ. 104. Bald. in d. Auth. Ingreſſi. num. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. Bart. in l. Legatum. num. 2. ff. de capit. diminut. Zabarell. in d. Clem. Exivi. dict. §. Cumque annuus. per tot. Federic. de Sen. conſ. 12. num. 4. & 5. Navar. conſ. 8. num. 3. & ſeqq. ac deteſtam Polit. Capucin. ſuper Reg. Sancti Franciſci, cap 6. num. 59. ubi teſtatur, Capucinos non admittere hujuſmodi legata. Sanctes Capucin. ſuper dicta Reg. c. 6. Sanch. ſuper Dec. d. c. 26. n. 34. Quæ quidem concluſio illa potiſſimùm ratione ſubnititur: quia nihil eſt, quod magis arctiſſimæ paupertati Minorum repugnet, quam redditus annui, qui ſunt certi, & determinati, & ſapiunt nimiam proprietatem, atque inter immobilia connumerantur in d. Clem. Exivi. §. Cumque annui. Et ibidem. notant Doctores, & latè in his terminis Borell. conſ. 17. num. 23. per quorum poſſeſſionem in perpetuum provideretur Fratrum neceſſitati, & penitùs excluderetur mendicitas, vel in ea certè minuirentur, quod eſt abſonum, ut ex l. Si quis. C. de cenſib. & cenſit. lib. 11. dedocit in propoſito Bald. in dicta Authen. Ingreſſi. num. 60. ad fin. C. de ſacroſanct. Eccleſ. Sique Fratres reciperent hujuſmodi annua legata, & obligationes perpetuas, etiam pro Miſſis, & Anniverſariis celebrandis, tractu temporis nedum mendicitatem deſererent; ſed conflatis pluribus annuis redditibus, qui ſoperabundarent ad alimenta, & vitæ ſuſtentationem, apertè diteſcerent: quod eſſet magnum abſurdum eorum ſtatui repugnans, ut perpendit Navar. d. conſ. 8. num. 6. & Sanctes Theſaur. Capucin. ſuper Reg. Sancti Franciſci, cap. 6. fol. 308. Qui ampliùs aſſerit, ſuper hoc emanaſſe Conſtitutionem Leonis X. prohibentem receptionem hujuſmodi legatorum: & demum modum ſimilis legati, ut quotannis aliquid ſolvatur, ſemper ſecundùm eorum Conſtitutiones eſt illicitus. A modo autem capere ſubſtantiam legata facta Minoribus, dixit Bald. dicta Authen. Ingreſſi. num. 59. Sanch. ſuper Decal. d. lib. cap. 26 num. 18.

Et quamvis ab hac opinione, quoad Anniverſaria perpetua relicta Minoribus in ſtipendium Miſſarum, & divinorum Officiorum celebrandorum, diſſentire videatur Sylveſt. in Summa, verb. Legatum, il. 2. ſub num. 4. verſ. Tertium Petrus. quem ſequitur Roderic. quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 127. art. 4. & Frater Thomas à Jeſu Maria, Diſcalceatus Carmelit. in expoſit. Reg. Sancti Franciſci, part. 5. cap. 3. verſ. Poſſunt prætereà. Attamen etiam quoad iſta Anniverſaria benè procedit ſuprà firmata concluſio, & militant præallegatæ rationes, annuuſque redditus, ex eo, quòd ſit debitus intuitu Miſſarum, non deſinit eſſe annuus redditus, qui ſemper Minoribus eſt interdictus. Et ſententiam Sylveſtri, atque aliorum doctè reprobat Sanchez dict. cap. 26. num. 42. contra quem refert, per duo Capitula generalia ita fuiſſe definitum, & capitulares Ordinationes teſtatur ſe vidiſſe Surd. de aliment. tit. 3. quæſt. 4. num. 13. Addens, quòd in vim hujuſmodi Ordinationum Guardianus, vel alius Prælatus proteſtari debet, quòd non intendit legatum acceptare, imò abſolutè repudiat: & concordat Corduba ſuper Regula S. Franciſci, cap. 6. quæſt. 11. art. 4. verſ. Si verò legatum. Nec adverſatur Federic. de Sen. conſ. 12. Abb. conſ. 63. lib. 2. Zabarell. in Clemen. Exivi. §. Cumque annuus. de verb. ſignif. Menoch. conſ. 1014 num. 44. & alii. Quoniam Federic. de Sen. & Abb. quorum dicto cæteri innituntur, firmant, quòd Fratres Minores ſunt capaces annui redditus non perpetui, ſed ad tempus, utputà ad vitam unius Fratris maximè annoſi, ut inquit Abb. Et hæc opinio Federici temperanda eſt, ut procedat ſolùm, quando legatum annuum continet præſtationem modicæ, ſeu minimæ quantitatis, & eſt ad modicum tempus, quod reputatur decennium, vel minus. Ita declarat Abb. d. conſ. 63. ſub num. 6. verſ. Sed ego hanc opinionem ſequor. Hieronym. à Polit. ſuper Reg. Sancti Franciſci, cap. 6. num 68. ad fin. verſ. Ego verò credo. Cordub. ſuper dicta regula, cap. 6. quæſt. 11. punct. 3. ad fin. ubi, quòd licèt hujuſmodi opinio in rigore literæ poſſit videri contra Clement. Exivi. tamen in ſenſu æquitatis non eſt contra eam. Sotbus in compend. privileg. Mendicant. verb. Legata: in ſuis annotat. verſ. Modicum autem tempus. Et cum hoc temperamento opinionem Federic. de Sen. & Abb. videtur etiam amplecti Sanchez d. cap. 36. ad fin. Imò, quòd Minores ſint incapaces cujuſcunque annui redditus, etiam exigui, tenet Gemin. conſ. 40. quod eſt inter conſ. Fulgoſ. 104. Dec. in cap. In præſentia. num. 173. de probat. Tiraq. in tract. de judic. in reb. exig. num. 158. verſ. Quinquageſimoquinto. Queſad. diverſ. quæſt. jur. cap. 22. num. 19. Socin. de oblat. libell. 8. num. 35. & ſeqq. In quam ſententiam videtur etiam inclinare Bart. in tract. Minoricar. lib. 2. diſt. 6. cap. 3. ubi monet Fratres, ut ab hujuſmodi legatis penitus abſtineant.

Tertia eſt concluſio, quòd legatum annui redditus perpetui factum Fratribus, ſeu potiùs Eccleſiæ, & Sacriſtiæ Fratrum Minorum, non ad ipſorum victum, ſed ad certum divini cultus uſum, ut ad frumentum, vel vinum, neceſſaria materiæ conſecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta altarium, caliceſque; omninò ſuſtinetur, ut apertè docuit Federic. de Sen. conſ. 12. num. 4. & ibi adden. Butr. in cap. In præſentia. num. 25. de probat. Abb. conſ 63. num. 4. lib. 2. Card. Zabarell. in Clement. Exivi. num. 13. ubi Anchar. num. 13. & 25. de verb. ſignific. Baldus in Authent. Ingreſſi. num. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. Anan. conſ. 30. num. 3. & ſeqq. Menoch. conſ. 1014. num. 36. & 37. Corduba in Reg. Sancti Franciſci, cap. 6. quæſt. 11. puncto 3. Roderic. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 127. art. 5. Sanchez, qui alios congerit ſuper Decalog. lib. 7. cap. 26. num. 42. Frater Thomas à Jeſu Maria ſuper Regula S. Franciſci, part. 5. capite 3. col. 3. verſ. Sed an fieri poſſit. Frater Hieronym. Polit. Capucin. ſuper dicta Regula, cap. 6. num. 70. Et eſt ratio: quia legatum non concernit commoditates Fratrum, ſed divinum cultum: nec adverſatur eorum paupertati; ſiquidem, cùm mendicitas Fratrum Minorum in eo verſetur, ut quotidie ex pietate Chriſti fidelium alimenta mendicent, quorum nomine veniunt ſolùm corpori neceſſaria, ut eorum potus, habitatio, veſtes, l. Legatis. ff. de aliment. & cibar. legat. l. Verbo victus. ff. de verb. ſignif. utique hujuſmodi legato non infringitur, nec tollitur hæc eorum mendicitas, utpote quòd non in alimenta, ſeu victum, & veſtitum ipſorum cedere debeat; ſed in neceſſaria cultui divino, ut benè ratiocinatur Bart. in tract. Minoric. lib. 1. num. 18. Abb. d. conſ. 63. num. 2. & alii ſuprà allegati, & præſertim Sanchez d. cap. 26. num. 42. & tale legatum nullibi reperitur prohibitum, quod non dicitur Fratribus relictum, ſed ſacris ædibus, & templis: atque aliud eſt Eccleſia, aliud Monaſterium, ut per Sylveſt. in verbo, legatum, il. 2. num. 4. Navar. conſ. 9. de teſtament. Roderic. quæſt. regular. cap. 127. art. 5. Ex quo malè ſenſiſſe videtur Azor. inſtit. moral. lib. 12. cap. 25. q. 15. negans, ſuſtineri ſimile legatum, qui reprobatur per Sanchez ubi ſuprà. num. 42.

Ex quibus concluſionibus Domini inferebant in caſu præſenti, legatum factum à Petro Elia eſſe validum, & rectè fuiſſe perſolutum ab Alberto exequutore. Quoniam, quoad ſcuta centum pro celebratione Miſſarum, prima concluſio benè applicatur circa legata, quæ unica præſtatione adimplentur, quorum Fratres Minores ſunt capaces, & conferunt tradita in cap. Anima. & cap. Abenntibus. 13. q. 2. ubi ſacrificiorum oblatio pro Defunctorum animis commendatur. Quò verò ad alia ſcuta centum pro manutenenda lampade in hono-

rem P. Angeli del Paz, intrat tertia concluſio quoad legata reſpicientia cultum divinum; & Menoch. *conſ.* 1014. *numer.* 37. præciſè loquitur de ſimili legato pro dicta concluſione allegati, quod Fratribus legatariis omnino debetur.

Non obſtat modo, quod hæc duo legata; alterum nempe, pro lampade accenſa; alterum pro celebratione Miſſarum, irrita ſint, & nulla: quia in hæreditate non fuerunt reperta loco montium deſtinata à teſtatore pro ſolutione leg torum, & conſequenter legata videntur effectata fuiſſe caduca, *ad l. Si ſic.* §. *Si mihi ff. de legat.* 1. *cum concordant.*

Quoniam quoad legatum pro lampadis conſervatione, Domini non dubitarunt, quin fuerit omnino ſolvendum, licet loca montium non fuerint reperta in hæreditate. Siquidem teſtator primo legavit abſolutè, & per orationem perfectam, & deinde ſeparatim mandavit legatum ſolvi ex locis montium. Unde loca montium non dicuntur adjecta taxativè, ſed demonſtrativè; adeo ut, licet illa non fuerint inventa, legatum ſit præſtandum ex reliqua hæreditate, *juxta l. Quidam teſtamento ff. de legat.* 1. & bene diſtinguendo tradit Caſtren. *conſ.* 338. *num.* 3. *lib.* 1. Alex. *conſ.* 216. *n.* 3. *lib.* 7. Beroſ. *conſ.* 17. *num.* 23. *lib.* 1. Simon de Pret. *conſ.* 117. *num.* 14. Gabr. *conſ.* 105. *n.* 9. *lib.* 2. Manent. *conſ.* 6. *n.* 14. *& ſeqq. lib.* 1. Rot. *dec.* 662. *num.* 1. *part.* 2. *diverſ.* cum aliis. Legatum enim hujuſmodi non conſiſtit in locis montium: ſed in præſtatione illa quantitatis in genere: nec deficit ſubſtantia legati, licet demonſtratio, & deſignatio adjecta executioni ejuſdem ſit falſa. Bart. *in l. Quidam teſtamen. in princ. ff. de leg.* 1. Bald. *in l. Si ſic legatum.* §. *Si mihi* ubi etiam Jaſ. *num.* 1. *ff. eod.* Beret. *conſ.* 91. *n.* 4. *& ſeqq.* Gabr. *dicto conſ.* 105. *n.* 1. *& ſeqq.* licet ſecus eſſet, ſi eadem oratione, & unico verborum contextu contineretur legatum; & ſic appareret, teſtatorem non habuiſſe pro diſtinctis rem legatam, & ſolutionem ejuſdem. Ad quem effectum conſiderat Caſtrenſis unitatem, vel duplicitatem orationis, ut ſcite ponderat Laderch. *conſ.* 156. *per tot.* tunc enim, quia ſolutio dicitur adjecta cauſa taxationis, limitationis, & ſi pecuniæ illæ non reperiantur, corruit legatum, ut docent prææallegati Doctores, & bene per Rot. *deciſ.* 11. *num.* 8. *& 9. de teſtam. in antiq.* Card. Mantic. *de conject. ultim. volunt. lib.* 9. *tit.* 3. *num.* 20. Menoch. *conſ.* 163. *num.* 15. *&* 16. plene Laderch. *dict. conſ.* 159. *per tot.* & Modern. Mantuan. *controverſ. forenſ. cap.* 336. *num.* 11. *&* 12.

Quo vero ad legatum pro Miſſarum Sacrificiis in propitiationem animæ ſuæ Deo offerendis, illud etiam eſſe debitum, quamvis locus montis non vacabilis in hæreditate non fuerit repertus, Domini cenſuerunt ex conjectura mente teſtatoris. Quam voluntatem, etiam tacitam, & conjecturis elicitam prædominari verbis, & eſſe attendendam, eſt certi juris, *l. Licet. Imperator. ff. de leg.* 1. *Cum proponebatur. ff. de leg.* 2. Mantic. *de conject. ult. volunt. lib.* 3. *tit.* 3. *n.* 2. *&* 10. Honded. *conſ.* 69 *num* 7. *lib.* 1.

Hæcque voluntas teſtatoris, ut dictum legatum omnino præſtetur, à Dominis deſumebatur: tum ex eo, quia idem teſtator noluit hæreditatem ſuam deferri Eccleſiæ S. Mariæ, niſi poſtquam fuerint ſoluta legata, quæ habuit pro ſecluſis, & ſeparatis ab hæreditate, & ſine controverſia præſtandis, ſtantibus illis verbis, *ſolutis legatis, &c. reſiduum hæreditatis diſtribuatur.* ad *l. Prædiis. l. O filius. ff. de legat.* 3. Cuman. *conſ.* 115. *numer.* 1. Pariſ. *conſ.* 74. *numer.* 71. *lib.* 3. Et Miſſarum Sacrificia præciſe juſſit celebrari in Eccleſia, in qua ſepeliri voluit, utpote prædilecta, juxta tradita per Abb. *conſ.* 99 *ſub. numer.* 5. *par.* 2. Card. Cavaler. *deciſ.* 454. *numer.* 3. *&* 4. ſignum patens enixæ voluntatis ipſius circa legati præſtationem. Tum etiam, quia, cum idem teſtator haberet pecunias ſuper bancho deſtinatas emptioni locorum montium, quod facto declararunt exequutores, erogando ſtatim hujuſmodi pecunias in dictam emptionem, ſtante hac deſtinatione emptio habenda fuit pro facta, ad tradita per Bece. *conſ.* 90. *numer.* 32. Surd. *conſ.* 195. *numer.* 2. *&* 3. *& conſ.* 239. *num.* 4. Quæ certiora etiam evadere videbantur, attenta ampliſſima facultate Alberti exequutoris, bona fide, atque obligatione ejuſdem, & favore cauſæ piæ, & animæ defuncti, in cujus favorem in dubio exequutor arbitrari tenebatur, ut tradit Capra *de executor. ultim. volunt. membr.* 6. *numer.* 146.

Quoad ſecundam partitam, de qua in dubio, nempe, ſcuta 197. ſoluta pro impreſſione libri Fratris, Angeli del Paz, habendam eſſe illius rationem, Domini etiam reſponderunt; quoniam aperta eſt teſtatoris voluntas, quam pro lege ſervandam eſſe decernit lex omnium vetuſtiſſima: & quæ primo Romanis conſtituit Rempublicam, nempe, XII. Tabularum, ut inquit Juſtinianus *in Novella de nupt.* Et juſte pro hujuſmodi impreſſione ſoluta fuerunt dicta ſcuta. Rev. P. Lucæ Wadingi de Obſervantia, qui ex præcepto teſtatoris dictæ impreſſioni præeſſe debebat. Neque id repugnat ſtatui mendicitatis, cum in ipſius uſum converti non debeant: ſed ut typis mandentur Opera dicti Fratris Angeli del Paz: nec ſimile legatum eſt illi interdictum, quemadmodum nec prohibita ſunt Minoribus legata pro emendis libris, & pro ſtudio, etiamſi legentur annui redditus; quoniam non pro eorum alimentis deſerviunt, ſed pro litteris addiſcendis, juxta Gloſſ. *in Clem. Dudum. verb. Indirecte. de ſepultur.* Menoch. *conſ.* 1014. *num.* 38. Sanchez *ſuper Decalog. dict. lib* 7. *cap.* 7. 26. *num.* 45.

Incongrua autem viſa fuit prætentio Syndici Sanctæ Mariæ, de Monteſerrato, quod, nempe, Albertus executor deberet exigere à Patre Fratre Luca fidejuſſionem de reſtituendo dicta ſcuta, poſtquam libri fuerint impreſſi: Tum, quia, cum teſtator nullam requiſiverit ſatisdationem, nec illam executor tenebatur requirere, ut eſt textus *in l. Liberto.* §. *Largius ff. de annuis leg.* & concordat *l. Firmio.* §. 1. *ff. Quando dies leg. ced.* Tum, quia, cum Pater Frater Lucas, tanquam Minor de Obſervantia Ordinis Sancti Franciſci, ſit incapax cujuſcunque juris, & obligationis civilis, utique non poterat intervenire fidejuſſor, nec fidejuſſori promittere & cavere de indemnitate, *ad l. Fidejuſſor.* §. *Fidejuſſor. ff. de fidejuſſor. cap. penult. eod. tit.* & ſic prorſus inutilis fuiſſet hujuſmodi petitio. Tum demum, quia, cum Albertus haberet notam mentem defuncti, ut idem teſtator expreſſe confeſſus eſt, omiſſa ſatisdationis exactio ab Alberto de voluntate teſtatoris omiſſa cenſeri debet, & in omnem caſum dicti libri remanent pro cautione dictarum pecuniarum, inſigniſque integritas Patris Fratris Lucæ Wadingi, locupletiſſimi fidejuſſoris loco fuit jure merito apud Albertum.

Quoad tertiam partitam, nempe: ſcuta 18. impenſa pro excitando lapide in Valetudinario ex pecuniis hæreditariis conſtructo, pro recipiendis infirmis in memoriam ipſius Petri teſtatoris: æquum eſſe Domini exiſtimarunt, ut de illa etiam ratio habeatur, quoniam operi publico inſcribi nomen ejus, cujus pecuniis id opus factum eſt, licere ſcripſit Marcellus juriſconſult. *in l. Opus novum. ff. de oper. public.* & Paulus *in l.* 2. *ff. eod. tit.* inquit: *Qui liberalitate, non neceſſitate debiti, reditus ſuos ad opera publica perficienda conceſſit, munificentia ſua fructum de inſcriptione nominis ſui operibus, quæ ſi fecerit, capere per invidiam non prohibetur.* Et Imperator Valens pariter *in l. Legata. C. de adminiſtr. rer. ad civit. pertin.* reſcripſit, *munificentiam ejus, qui legavit municipio, eſſe inſcri-*

ptione

ptione notandam Alphan. *in l.* 1. *numero* 120. *ff. ſi certum petatur.* Pont. *de poteſtate Proreg. titulo de diverſis proceſſ. rub. de inſignib. & arm. num.* 5. Caput *de regim. Reipub. in rubr. num.* 45. Chaſſan. *in Catalog. glor. mund. par.* 1. *conſiderat.* 38. *concl.* 13. Et hujuſmodi inſcriptione, dummodo nihil contineat, quod à veritate alienum ſit approbavit etiam Rota *in Ablucn. juriſpatronatus.* 16. Junii 1628. coram Reverendiſſ. D. meo Decano. Et eò magis in præſenti caſu inſcriptio eſt admittenda: quia ex voluntate officialium Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Monteſerrato ædificium prædictum pro recipiendis infirmis fuit perfectum, & D. Albertus executor bene conſcius voluntatis defuncti, ſub hac conditione conſentit prædicto ædificio: unde qualitas inſcriptionis non videtur poſſe rejici, cum actus ſit approbatione individuus, nec debeat fieri voluntatis diviſio *ad l. Cum in cauſ. ff. de verb. oblig. l. In hoc judicio ff. famil. erciſcund.* Doct. *in l. Stipulationes non dividuntur. ff. de verb. oblig.* Cravett. *conſ.* 170. *num.* 6. Card. Seraph. *deciſ.* 540. *num.* 5.

Et ita utraque parte informante reſolutum fuit, &c.

Extat etiam Decretum Sacræ congregat. Fabricæ S. Petri pro eisdem Fratribus, ſequentis tenoris.

DECRETUM S. CONGREG. Fabricæ Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe.

Super Legatis relictis P. P. Minoribus de Obſervantia S. Franciſci.

CUM ſæpius fuerit habitus recurſus ad Sacram Congregationem Ven. Fabricæ S. Petri, ſuper annuis legatis, factis, ſeu faciendis ad ſavorem Fratrum S. Franciſci Minorum de Obſervantia, cum onere Miſſarum, ſeu Officiorum, ſive gratis, ſive alio modo.

Prætendente Ven. Fabrica S. Petri, ad illam ſpectare, propter dd. Fratrum incapacitatem, hujuſmodi legata. Dictis autem Fratribus allegantibus poſſe annua legata hujuſmodi recipere tuta conſcientia quatenus hæres ex ſua libera voluntate voluerit illa dare in eleemoſynam, & committere Fratribus dd. Miſſas, & Officia, juxta ſententiam S. Bonaventuræ, & Decreta S. Congregationis à Sanctiſſimo D. Noſtro Fratrum Minorum de Obſervantia S. Franciſci Ciſmontanæ Familiæ Conſultationibus præpoſitæ, ſub die 4. Junii, 1628. publicata:

Eadem Sacra Congregatio pro opportuna præmiſſorum proviſione, facta prius relatione Sanctiſſimo D. N. Urbano Papæ VIII. ac de illius expreſſo ordine, & mandato decrevit in futurum ſuper hujuſmodi legatis obſervari, ut infra.

Quod hujuſmodi legata per debitores, vel hæredes non extinguantur, vel reducantur per compoſitionem cum Miniſtris Fabricæ faciendam, vel alio quovis modo, ſed illorum capitale, ſive ſors principalis, vel proprietas abſque aliqua diminutione conſervetur ſemper, & perpetuo, ad effectum, ut in uſus Romano Pontifici pro tempore exiſtenti bene viſos poſſint applicari; ita tamen, ut quandiu applicationem ſpecialem authoritate apoſtolica fieri non contigerit, hæredes, vel debitores poſſint libere, ſi velint, dictis Fratribus dare dicta annua legata per eoſdem Fratres recipienda in eleemoſynam; non autem per eos exigenda. Et quod quævis extinctio, reductio, ſeu diminutio capitalis, ſeu proprietatis aliter abſque ſpeciali Romani Pontificis permiſſione facta, eo ipſo nulla ſit, nec debitoribus, aut aliis quibuſcunque ſuffragetur.

Quodque Commiſſarii, aliique Miniſtri Ven. Fabricæ ſuper hujuſmodi capitale ſeu proprietate ſupradicta, ſe de cætero non intromittant, nec dictos hæredes, ſeu debitores aliquo modo moleſtent, niſi ad effectum reinveſtiendi in caſu reinveſtimenti, ſeu providendi, ut conſervetur, ut ſupra, aut alias in executionem applicationis authoritate apoſtolica factæ, vel facienda.

Et quod nolentibus dd. hæredibus vel debitoribus dare ſupradictis Fratribus dd. eleemoſynas, ſeu annuas præſtationes, ſive legata, ut ſupra ſolvere vel illas, ſeu illa non ſolventibus, tunc, & eo caſu lapſis duobus annuis à die obitus teſtatorum, ſi fuerit in futurum legatum, vel à die maturatæ illius ſolutionis eadem Fabrica, & illius Commiſſarii, & Miniſtri id totum, quod ſolutum non fuerit pro præterito, pro rata tamen, in qua fuerit, ut ſupra elapſum biennium vel ultra, poſſit, ut valeat annuas præſtationes hujuſmodi exigere, exigique facere ad ſui beneficium, juxta ſuas facultates, & privilegia; ſalvo ſemper capitali, ſeu proprietate, ut ſupra, ad effectum, quod hæredes, vel debitores, (dummodo de eis per Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem aliter non fuerit diſpoſitum, nec prædicta legata in alios uſus ejus authoritate applicata fuerint, vel applicari contigerit,) poſſint ſi velint, etiam quandocunque futuris temporibus, & ſic deinceps in perpetuum, dare dictis Fratribus dicta annua legata in eleemoſynam, ut ſupra, nec Fabrica eoſdem hæredes, vel debitores moleſtare poſſit, & valeat toties, & quoties caſus contigerit niſi pro præterito, & tunc in illis terminis tantum, poſt quorum maturationem fuerit elapſum biennium, vel ultra ut ſupra; ſalva ſemper erectione beneficiorum, & applicatione legatorum, ſeu quorumcunque bonorum, & redditunm, ac jurium eiſdem beneficiis, ſeu aliis uſibus piis authoritate apoſtolica facta, vel inpoſterum quandocunque, & quomodocunque facienda, & executione literarum apoſtolicarum deſuper expeditarum, ſeu expediendarum: ita ut præfata decreta ad illas nequaquam ſe extendant, ſed illæ ſemper firmæ & illæſæ remaneant, ac ſuos plenarios, & integros effectus ſortiri debeant: ita quod neque Fabrica, neque hæredes, vel debitores præfati, ullo modo illas impedire, retractare, vel controvertere valeant, & ſalva ſemper Sedis apoſtolicæ authoritate, ac facultatibus competentibus dictæ Sacræ Congregationi Ven. Fabricæ.

Prohibuit tamen eadem Sacra Congregatio Fratribus ſupradictis, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, ne audeant, ſeu præſumant, nec quilibet eorum audeat, ſeu præſumat, per ſe, nec per alios Syndicos Miniſtros, ſeu Procuratores, tam ſæculares, quam Regulares, dictas annuas præſtationes, ſeu legata, nec judicialiter, tam coram quocunque Judice eccleſiaſtico, quam ſeculari Ordinario, vel Delegato, nec alias niſi juxta formam dicti Decreti Congregationis Fratrum Minorum de Obſervantia Sancti Franciſci Ciſmontanæ Familiæ à Sanctiſſimo D. N. deputatæ ab hæredibus, ſeu quibuſvis aliis eorum debitoribus petere, minuſve dd. hæredibus, ſeu debitoribus facere aliquas receptas pro dd. annuis præſtationibus, niſi pro rata, & pecunia, ſeu eleemoſynis ſupradictis cum effectu, ac verè, & realiter eiſdem Fratribus data, vel ſoluta, ſeu datis vel ſolutis, nec ſub alia Data, niſi ſub ea, qua vere fuerit iiſdem Patribus, aut aliis pro eis facta realis ſatisfactio: & inſuper, ne Proviſos apoſtolicos pro tempore de beneficiis, quibus legata ſupradicta fuerint applicata, vel eorum Procuratores, & Miniſtros ſuper erectione dd. legatorum directe vel indirecte impedire vel moleſtare quovis quæſito colore, vel prætextu audeant,

vel

vel præſumant. In quorum fidem, &c. Dat. Romæ ex Collegio ejuſdem Sacræ Congregationis, die 14. Februarii 1633.

DOMINICUS Card. Gymnaſius.

Locus † Sigilli.

C. De GHETTIS Oecon. gratis.

De aliis vero rebus in §. *Ad hæc cum Fratres.* ſic ſtatuitur: *Omnium utenſilium & librorum ac eorum mobilium præſentium, & futurorum, quæ, & quorum uſumfructum, ſcilicet, Ordinibus, & Fratribus ipſis licet habere proprietatem, & dominium ad nos, & Romanam Eccleſiam plenè, & liberè pertinere hac præſenti conſtitutione in perpetuum valitura ſancimus.* Et *eodem loco* Suarez aſſignans rationem, cur de his ita diverſimode ſtatuatur, dicit, quod eleemoſyna pecuniarum Franciſcanis non eſt conformis eorum Regulæ, quia ipſarum contractus illis interdicitur. Et ideo optimo jure ſancitum eſſe apud dantem remanere dominium, ut ſuo nomine expendantur in neceſſaria pro Fratribus; aliarum vero rerum eleemoſynæ conſonant illorum ſtatui, & ideo dominium tranſit in ſummum Pontificum, qui eſt ſpecialis Pater fratrum Minorum. Et licet ipſe donans intentionem non habuerit expreſſam transferendi in Summum Pontificem utenſilia, nec reſervandi ſibi dominium pecuniarum illarum; ſatis tamen habet tacitam, cum cenſeatur donare Fratribus modo illis legitime congruenti, *l. Plenum §. Equitis. ff. de uſu, & habit.* & eo modo, quo Fratribus ipſis poteſt acquiri juxta probatas eorum conſtitutiones. Ita affirmant Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. 125. art. 6.* Sotus *de juſt. lib. 4. q. 1. art. 1. verſ. Hiſce tamen.* Alcozer. *lib. de ludo, c. 17. ad finem* Rebellus *de juſt. part. 1. lib. 1. quæſt. 7. ſect. 4.*

Nec obſtat extravagans Johan. 22. quæ incipit: *Ad Conditorem. de verb. ſignif.* in qua ille Pontifex à ſe abdicavit, & à Sede Apoſtolica totum dominium rerum fratrum S. Franciſci: quia poſtmodum alii Summi Pontifices, & præſertim Alexander VI. idem dominium receperunt, ut habetur *in compend. privileg. Fratrum Min. verbo Paupertas.*

His poſitis, aliquæ ſuboriuntur difficultates. Prima,
10 an Prælati regulares penes quos eſt dominium rerum, & facultatum Monaſterii, ſive cura, vel adminiſtratio, ſive dominium ſit penes Deum, aut Summum Pontificem aut Monaſterium, vel quemlibet alium; peccatum committant, ſi facultates, ſive eleemoſynæ ipſorum culpa pereant, aut deteriorentur. Reſpondeo, ſi Prælatus ſe ingerat in acquiſitione ſuæ Prælaturæ, tenetur de culpa levi: nam in commodum proprium prælaturam recepit: ſi autem non ſe ingerit, ſed paſſivè ſe habet in receptione prælaturæ, tenetur ſolum de culpa lata: quia tunc non in ſui gratiam, ſed Monaſterii, prælaturam recepit. Ita habetur *in Gloſſ. in cap. unic. de commod. verbo, de leviſſima.* Naldus *in Summ. verbo bona, num. 14.* Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 9. num. 79.* Llamas *3. part. met. cap. 13. §. 14.* Sylveſter *verbo, Prælatus, q. 4.* qui *verbo, culpa, q. 1. n. 2.* diſtinguit de culpa in latam, levem, & leviſſimam. Prima eſt ignoratio illius rei, quam quis ſcire tenetur, & ſciunt alii ejuſdem ſtatus, & conditionis. Secunda eſt omiſſio illius rei quam homines ejuſdem conditionis diligenter ſolent adhibere. Tertia eſt omiſſio rei, quam homo diligens adhibere ſolet.

Secunda difficultas eſt, an ſinguli Monachi tenean-
11 tur, ſicut tenetur Superior, & Abbas, conſervare bona Monaſterii. Cui difficultati reſpondeo, quod cum res monaſterii communes ſint, ad ſingulos ſpectat eorum conſervatio. Non tamen inferas, eos teneri eodem modo ad talem conſervationem, quo tenetur Abbas: quia iſte ex juſtitia omnino tenetur, non ſolum non diſſipare, ſed etiam conſervare: Monachi vero ſi prædictæ res eorum curæ non ſint demandatæ non tenentur ex juſtitia eas conſervare, & non diſſipare; ſed tantum ex charitate, & ne contra paupertatis votum peccatum committant. Ita Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 1. lib. 2. cap. 26. num. 7.* Anton. Peres *in Comment. Regul. S. Bened. cap. 32. num. 6.* Ubi Turrecrem. *tract. 91.* Laurentius de Peyrin. *tom. 2. de Privil. q. 1. cap. 5. num. 48.*

Tertia difficultas, an Abbas videns res, & faculta- 12
tes Monaſterii apud monachum depoſitas ab aliquo furari vel aliquo alio modo culpa ſua illas perire, nec obſtet, cum poſſit, teneatur illas reſtituere. Reſpondent aliqui peccare quidem Abbatem, ſed non teneri Monaſterium, nec Abbatem ea reſtituere Monacho non reſtituente: quia res illæ perſonæ Monachi tantum commendatæ fuerunt.

Reſpondent alii, quod cum Abbas in bonum Religionis, & utilitatem electus ſit, non autem in damnum; teneri ad reſtitutionem. Alii dicunt, peccare quidem mortaliter: non autem teneri ad reſtitutionem: quia res Monaſterii, quæ reſtituendæ eſſent, Abbatis curæ nequaquam commiſſæ ſunt, ut eæ in pœnam ſui criminis, & erroris conſumantur. Dicunt tamen, Abbatem non compellentem Monachum reſtituere parti petenti, non ſolum peccare: verum etiam teneri. Ita affirmant D. Antonin. *3. part. tit. 16. cap. 6. §. 7.* Sylveſter *verbo. Religio, 6. q. 8.* Tapia *Authent. Ingreſſi §. Sua. cap. 18. num. 17. de ſacroſ. Eccleſ.* Quæ quidem ſententia non mihi ſatis probatur propter rationem adductam, præterquam quod, cum Abbas adſtrictus ſit voto paupertatis, non invenio, qua ratione poſſit facultates Monaſterii ad proprium errorem diluendum abs ſe largiri.

An vero Monaſterium poſſit juvari in integrum be- 13
neficio reſtitutionis, quando dolo in ſupradictis rebus depoſitis deliquerit, & quando dictæ res depoſitæ factæ Monaſterio cenſeantur: reſpondeo negative: quia Eccleſia æquiparatur minori, *cap. 1. de reſtit. in integrum*: at minori non reſtituitur, quando præceſſit dolus. Ita Sfortas Oddo *de reſt. in integrum. p. 2. q. 83. tit. 10. art. 2* Joan. Andr. *cap. 1. num. 2. de depoſit.* Cardinal. *ibid. num. 2. not. 2.* & Imola *ſimiliter ibi num. 6.* quod ſi ſolum eſſet in culpa lata, dicunt Joannes Andr. & Cardinalis *loco citato*, ibi adhuc non competere beneficium reſtitutionis ſibi: quia lata culpa æquiparatur dolo.

QUÆSITUM II.

Utrum Abbas bonorum temporalium Monaſterii dominus dici poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Dominium quid ſit.*
2 *Dominus quis dicatur.*
3 *Abbas non poteſt dici dominus bonorum ſui Monaſterii: ſed tantum adminiſtrator.*
4 *Dominium, & proprietas bonorum temporalium Monaſterii apud quem reperiatur.*

PRO clariori hujus quæſiti explicatione ſupponen-
dum videtur, dominium eſſe jus perfectè diſponen- 1
di de re aliqua corporali, in quemcunque uſum lege non prohibitum. Ita illud definivit Bartol. *in l. ſi quis vi. §. Differentia num. 4 ff. de acquirend. poſſeſſ.* Addidit autem illam particulam, *corporali*: cenſet enim, rerum incorporalium, ut ſunt juriſdictio, jus eligendi, & ſimilia jura, eſſe non poſſe dominium propriè, ſed quaſi dominium: neque poſſeſſionem, ſed quaſi poſſeſſionem, ut ajunt omnes Juriſtæ. Attamen, quia circa hæc omnia eſſe poteſt vera proprietas, & principalis facultas diſponendi de illis: ideo illa proprietas

prietas ſimpliciter dominium appellari poteſt. Unde dici conſuevit, hunc, vel illum eſſe dominum hujus beneficii aut cathedræ, aut juris, præcipue in materia, de qua loquimur, ubi hujuſmodi differentia nullius eſt momenti, ſi alioqui tales res incorporales ſunt pecunia æſtimabiles. Ita Molina *de juſtit. tom. 1. tract. 2. diſput. 3. verſ. Addit Bart.* Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 5. num 4.*

2 Porro dominus ille dicitur, qui habet jus, & poteſtatem perfectè diſponendi de re, ideſt, omnimodo, & propria authoritate, ſive in proprium, ſive in alienum commodum ea utendo; & ſive eam conſumendo, vel alienando, ſive reſervando.

3 His ita poſitis, patet, quid dicendum ſit ad propoſiti quæſiti reſolutionem: licet enim penes Abbatem ſit præcipua adminiſtratio proxima bonorum ſuæ Abbatiæ, & Monaſterii, juxta commune jus *in cap. Nullam. 18. q. 2. cap. Edocere. de reſcript. cap. Cum ad Monaſterium. de ſtatu Monach.* Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 2.* & nos latius diximus *in antecedenti quæſito, & in diſputatione de poteſtate Abbatis circa votum paupertatis.* certum eſt tamen, illum non eſſe, nec dici poſſe dominum, ſed Protectorem potius: tum, quia ipſe etiam eſt paupertatis voto adſtrictus, atque ita dominii incapax: jura enim Religioſis proprium prohibentia loquuntur indifferenter de omnibus profeſſis: tum etiam, quia Monaſterium non tranſtulit in ipſum Abbatem dominium bonorum: ergo non poteſt eorum dominus dici, nec pro ſuo libito illa expendere, ut alibi docuimus: tum etiam, quia, ſi Epiſcopi, & cæteri Prælati, & beneficiarii ſæculares, quia paupertatem non voverunt, non dicuntur poſſidere bona ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum quoad dominium, & proprietatem, ſed tantum quoad gubernationem, ſeu adminiſtrationem; & ideo non dicuntur eorum domini, ſed adminiſtratores, ut notatur *in cap. 2. de donat.* Innocent. & alii *in cap. Cum ſuper. de cauſa poſſeſſ. & propriet.* ubi præcipue Panormit. *numer.* 20. Idem *in cap. Edocere. numer.* 2. Quanto magis Abbates, cæterique Regulares Prælati, qui arctantur voto paupertatis, quod eſt promiſſio non habendi hoc dominium, ut explicat D. Thom. 2. 2. *q. 186. art.* 3. Abbas igitur non dominus ſed adminiſtrator bonorum ſuæ Abbatiæ, vel Monaſterii dicendus eſt. Atque ita expreſſe probatur *in d. c. 2. de donat.* cum aliis juribus adductis per Gloſſ. ibi, *in verb. procurator.* notant Archidiac. *in c. Quia Epiſcopus in fin. 5. q. 3.* Anton. de Butr. *in d. c. 2. in 1. not.* ubi etiam Panormit. *num.* 2. idem Anton. de Butr. *in cap. Petitio. in 2. col.* poſt Innocent. *ibidem, de Procuratoribus*, ubi etiam late Bart. de Bellinc. idem Panormit. *in d. cap. Edocere. num. 2.* Navar. *Comment. 2. de Regular. pluribus in locis præcipue num.* 21. & *Comment.* 3. Sanch. *in Decalog. lib. 7. cap. 19. num.* 21. Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 15. num. 10. & tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 5. parte 2. & ſeqq.*

4 Si petas, dominium, & proprietas bonorum, quæ à Monaſteriis, & religioſis domibus poſſidentur apud quem reſideat; ſuper hoc duæ ſunt ſententiæ. Prima eſt Innocent. *in cap. Cum ſuper. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Navarri *Comment. 2. de Regular. num.* 3. Azor. *inſt. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 10. q. 5.* Rod. *quæſt. regul. tom. 3. q. 29. art. 5.* Mirand. *Manual. Prælat. tom. 1. q. 28. art. etiam 5. concl. 7.* aſſerentium verum dominium omnium bonorum, quæ poſſident omnes in univerſum Religioſi, reſidere primo, & principaliter penes Deum & ſupremum, & generale jus ea adminiſtrandi penes Papam, & Eccleſiam univerſalem; particulare vero Congregationibus Religioſorum, quæ poſſunt habere bona immobilia in communi: non autem quod habeant aliquod dominium ſuper illis. Et adducunt rationem, nempe, quia hæc bona in jure vocantur patrimonium Chriſti.

Contraria autem ſententia, quæ probabilior videtur, tenet in Religioſis Congregationibus, quæ ſunt capaces reddituum, & bonorum immobilium in communi, dominium illorum eſſe apud totam Communitatem. Hoc habetur expreſſe *in c. Quoniam. 16. q. 1.* ubi dicitur liberum eſſe Epiſcopis bona Eccleſiarum, nempe, decimas, & oblationes concedere Monachis Deum timentibus, & colentibus: & in dominium bonorum Conventuum apud religioſ m Communitatem reſidet. Præterea probatur ex Concilio Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. cap.* 5. ubi *concedit omnibus Monaſteriis & Domibus, tum virorum, quam mulierum, & Mendicantium (exceptis domibus Fratrum S. Franciſci Capucinorum, & eorum, qui Minores de obſervantia vocantur) etiam quibus, aut conſtitutionibus ſuis erat prohibitum, aut ex privilegio apoſtolico non erat conceſſum, aut deinceps bona immobilia eis poſſidere liceat.* Sed non dicitur proprie poſſidere, qui ſolam adminiſtrationem, ſed, qui dominium habet. Probatur tertio, quia certum eſt, quod quicquid adquirit Monachus, acquirit Monaſterio, non ſibi, ut *c. Cum olim. cl. 2. de privil.* & *ibi.* Innoc. at impropriiſſimè diceretur acquiſitio, ſi ſolum adminiſtrandi jus, non autem dominium acquireretur. Atque ita tenent Molina *de juſtitia tom. 1. tract. 2. diſp. 142. col. 4. verſ. His obſervatis. circa fin.* Sanch. *in Decalog. lib. 7. cap. 18. num.* 10. Suar. *de Relig. tom. 4. tr. 8. lib. 2. cap. 26. ſub. num. 2.*

QUÆSITUM III.

Abbatis poteſtas in acquirendo pro Monaſterio, quæ ſit.

SUMMARIUM.

1 *Acquirendi pro Monaſterio poteſtas de jure communi tota penes Abbatem reſidet.*

2 *Abbas, quicquid acquirit, pro ſuo Monaſterio, vel Religione acquirit.*

DIximus *in primo hujus diſputationis quæſito*, penes Abbatem reſidere poteſtatem adminiſtrandi temporalia Monaſterii bona: quia vero inter actus hujus adminiſtrationis eſt acquiſitio bonorum, quæ ipſi Monaſterio fit: omnes enim actus hujus adminiſtrationis ad tria capita reduci poſſunt, nempe, ad receptionem, ſeu acquiſitionem, ad conſervationem, & ad diſtractionem, ſeu alienationem talium bonorum, ut doctè notavit Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 26. num. 1. ad finem.* Ideo *in hoc quæſito* proponimus de poteſtate Abbatis in acquiſitione bonorum ſui Cœnobii: in hoc autem actu, ſupponendo, quod acquiſitio pro Monaſterio juſta ſit, & ſtatui Religioſo conveniens, de jure communi tota facultas acquirendi eſt apud Abbatem, ut colligitur *ex c. Nullam. 18. q. 2.* ibi: *Ut de cætero fideliter, & ſtudioſe univerſa, quæ ad divini cultus reverentiam, vel ad utilitatem ejusdem Monaſterii pertinent, Abbatis ſollicitudo, ad quem poteſtas tota pertinere convenit, debeat adimplere.* Talis enim acquiſitio in evidentem Monaſterii utilitatem vertitur, & ad Dei cultum refertur. 1

Hujus igitur poteſtatis ratione, poterit Abbas recipere quicquid Monaſterio, & ſibi donatum fuerit: & etiamſi loquamur de Mendicantibus Prælatis, & eorum ſubditis, eleemoſynas petere, & oblatas recipere, quod licite fieri poſſit, docet S. Thom 2. 2. *q. 187. art. 4* & S. Bonav. *tom. 1. Opuſc. de paup. Chriſti, q. 2.* Valdenſ. *tom 1. lib. 4. art. 1. cap. 4.* non enim tenentur manibus laborare, ut panem lucrentur, ut colligitur ex eod. S. Th. *loc. cit. art. 3. in argum. Sed cont.* Et ratione eleemoſynarum, poterunt, quibus permiſſum

miſſum eſt, terras, prædia acquirere, & recipere, ut benè probat Laurent. de Peyrinis *tom. 2. de Prælato q. 1. cap. 5. num. 37.* ubi fuſius de materia eleemoſynarum *à dicto num. 37. uſque ad num. 45.* quo numero concludit, quod Prælati, qui poſſunt commode ſuſtentari de ſuo, ſcilicet, de acquiſitis, & relictis Monaſterio: non debent alienum quærere, maximè ſi à pauperibus eleemoſynas hauriant, vel à divitibus, ita ut illas a pauperibus auferant. In qua re eſt valde cavendum id, quod habetur *in cap. Clericos 1. q. 2.* ubi ſic legitur: *Clericos autem illos convenit ſtipendiis Eccleſiæ ſuſtentari, quibus parentum, & propinquorum nulla ſuffragantur bona: qui autem bonis parentum, & opibus ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod pauperum eſt, accipiunt, ſacrilegium profectò committunt, & per abuſionem ta-*
2 *lium, judicium ſibi manducant, & bibunt.* Debito ergo modo eleemoſynas acquirere poſſunt, & alia bona: quamvis non ſibi, ſed Monaſterio acquirant: certum eſt enim, quod Abbas regularis, quicquid acquirit, Monaſterio, non ſibi acquirit, ſive acquiſita ſint intuitu Abbatiæ; ſive aliunde, ut *l. Deo nobis. C. de Epiſc. & Cleric.* ut *in cap. Abbates. 18. q. 2.* ubi diſponitur, ut omnia, quæ acquiſiverit Monachus extra Monaſterium, per Abbates auferantur, ut eſt tex. *in c. Monachi.* & *in c. Non dicatis. 12. q. 1.* ubi dicitur: *non dicatis, vos aliquid habere proprium: ſed ſint vobis omnia.* & *c. Monacho 27. q. 1.* ſed Abbas etiam dicitur Monachus: ergo quicquid dicitur de Monacho dicitur de Abbate; ergo, ſicut Monachus nihil proprii habere poteſt; ita & Abbas, de quo textus ad literam *in c. Abbati 45. diſt.* ubi patet, quod Abbas, & Monachus quoad hoc æquiparantur, & de utroque eſt eadem diſpoſitio. Porro in textu illo ſic dicitur: *Abbati, vel Monacho Monaſterii ſervum non licebit facere liberum, qui enim nihil proprium habet, libertatem rei alienæ dare non poteſt.* Patet igitur, quod omnia, quæ Abbas Regularis acquirit, ſuo Monaſterio acquirit. Monachi pariter, cum illius licentia, poterunt Monaſterio comparare, quamvis non ſibi ipſis: at ſine Abbatis licentia, nec ſibi, nec Monaſterio acquirere poterunt, ut *in diſputatione de poteſtate Abbatis circa votum paupertatis,* latius dictum eſt. Notanda ſunt autem verba illa textus prædicti: *Ad utilitatem ejuſdem Monaſterii:* per quæ innuitur, quod non poſſunt acquirere alicui perſonæ privatæ; ſed tantum Monaſterio. Nec poterit Abbas acquirere alteri Monaſterio, niſi illi, cujus adminiſtratio eſt ſibi commiſſa: nam in alio nullam habet poteſtatem; quod colligitur ex illa particula d. textus, *ejuſdem Monaſterii,* notat. Suar. *cit. cap. 26. num. 2.*

QUÆSITUM IV.

Monachus, an quidquid acquirit, Abbatiæ & Monaſterio, vel ſibi, aut conſanguineis acquirat?

Summarium.

1 *Peculium habere licitum eſt Monacho, de Abbatis licentia.*

2 *Monachus quicquid acquirit, Monaſterio, non ſibi acquirit.*

3 *Monachus, neque ob ingratitudinem in ſæculo adverſus parentes commiſſum, poteſt ab eis exhæredari.*

4 *Religioſus profeſſus nequit hæreditatem ſibi delatam adire: ſed Abbas, & Monaſterium etiam Religioſo ignorante, ac invito, poteſt, ac tenetur illam adire.*

5 *Religioſus acquirendo pro Monaſterio, partim ſervo partim filiofamilias comparatur.*

6 *Religioſus profeſſus cui Monaſterio acquirat.*

7 *Bona omnia Religioſi, ac jura per profeſſionem Monaſterio acquiruntur, niſi expreſſe antea renunciaverit.*

8 *Legitima privari non poteſt ſuperſtes avia Monachi, ex cujus morte bona patris, vel alterius conſanguinei Monaſterio acquiruntur.*

9 *Bona acquiſita Monaſterio poſt profeſſionem Monachi, appellantur bona caſtrenſia.*

10 *Uſusfructus, quem Monachus habebat in ſæculo, per profeſſionem Monaſterio acquiſitus extinguuntur ſolum ejuſdem Monachi morte naturali ſequente. Limita, ut num. 11. & 12.*

13 *Legatum annuum relictum alicui tranſeunti ad Religionem non extinguitur per profeſſionem, ſed per eandem Monaſterio acquiritur.*

14 *Majoratus, qui inſtitui ſolent in domibus & familiis, per profeſſionem non acquiruntur Monaſteriis incapacibus bonorum in communi: ſecus dicendum eſt de Monaſteriis capacibus, ut n. 15.*
Et quomodo hoc intelligendum ſit. ut num. 16.

17 *Monachus ante profeſſionem poteſt teſtamentum condere, quando majoratus talis eſt, ut poſſit in illum ſuccedere Monaſterium nomine Monachi, quoad fructus relinquatur Monacho, pro ſe, & ſuo herede, quando erat in ſæculo conſtitutus, ut n. 28.*

19 *Uſusfructus ſi concederetur pro ſe, & filiis, quantum duret.*

20 *Uſusfructus ſi relinquatur Monaſterio ante profeſſionem, ea poſtea ſecuta, quanto tempore duret.*

21 *Regnum, Ducatus, & Marchionatus, an Monaſterio acquirantur per profeſſionem Monachi: & n. 22.*

23 *Monaſterium an ſuccedat in primogeniis juriſdictionem in vaſſallo habentibus.*

24 *Judicandi officium, quomodo Monachis ſit interdictum.*

25 *Feudum per profeſſionem Monachi Monaſterio acquiritur, & acquiſitio durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. Limita tamen, ut num. 26. 27. 28. 29. 30. 31. & 32.*

33 *Servitium perſonale in feudo petitum exhiberi poteſt per alium, quando in illo non eligitur induſtria perſonæ: ſecus ſi eligatur.*

34 *Monaſterium ſuccedit per profeſſionem Monialis in feudum, quando non eligitur induſtria perſona.*

35 *Feudum quando non tranſit ad Monaſterium, & Monachus moritur, redit ad dominum directum, quando non ſupereſſent alii vocati à primo inſtitutore.*

36 *Equites Commendatarii, & qui matrimonium contrahere ſolent, ſunt capaces feudorum: ſicut & Equites D. Joannis Hieroſolymitani, ut numer. 37.*

38 *Feudum an comprehendatur in renuntiatione bonorum, licet ampliſſima, & generaliſſima.*

39 *Emphyteuſis an per profeſſionem Monachi acquiratur Monaſterio.*

40 *Bona conceſſa Monacho in ſæculo, eo pacto, ut ea alienare non poſſit: an acquirantur Monaſterio, & ſint prohibita alienari.*

41 *Hæreditas Monacho relicta poſt ejuſdem profeſſionem, immediatè acquiritur Monaſterio.*

42 *Statutum excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem, invalidum eſt: ſicut nec pater eadem ratione exhæredare poteſt filium.*

34 *Hæreditatem, quam Monachus acquirit per profeſſionem, adire, quo jure valeat Monaſterium.*

44 *Monachus emiſſa profeſſione ſuccedit patri ab inteſtato, tanquam verus hæres, & in hoc nullam patitur capitis diminutionem.*

45 *Mona-*

45 *Monachus per profeſſionem non amittit jura agnationis.*

46 *Novitio morienti ab inteſtato intra annum probationis non ſuccedit Monaſterium: bene tamen, quando emiſit profeſſionem.*

47 *Teſtamentum, in quo Fratres Minores, de Obſervantia nullo facto eo harede inſtituuntur, nullum eſt, & hereditas devolvitur ad venientes ab inteſtato.*

48 *Teſtamentum, in quo inſtituuntur heredes Minorita, cum clauſula, quod vendatur hereditas, & pretium convertatur in neceſſitates eorum; valet tantum quoad cauſam piam ibi appoſitam.*

49 *Hereditas relicta Eccleſia Fratrum Minorum valet tanquam relicta Eccleſia capaci.*

50 *Franciſci Fratres Conventuales ſuccedere poſſunt, & vocari in teſtamentis, & hereditates acquirere propriis Monaſteriis.*

51 *Canonici Regulares ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum, atque ita etiam Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes, ut n. 52.*

53 *Fratres Prædicatores, & Auguſtinienſes ſimilibus gaudent privilegiis, & omnes aliarum Religionum, & Congregationum Regulares communicantes in privilegiis, ut n. 54. 55.*

56 *Moniales Ordinis Mendicantium ſuccedunt in bona Monialium Profeſſarum.*

57 *Converſi manentes in ſaeculo, nec profitentes Regulam approbatam, ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent oblati.*

58 *Legitima debita filiis, an debeatur illis poſt emiſſam profeſſionem patris in Religione bonorum in communi capaci; an vero poſt ejus mortem naturalem.*

59 *Monachus ſi occidatur, remiſſo, vel mortis venia ſpectat ad Monaſterium, quod eſt heres; non ad filium, ſi habeat, ſeu ad conſanguineos.*

60 *Monaſterium, quod adit hereditatem, compelli poteſt à legatariis ad faciendum inventarium, non ſumptibus Monaſterii, ſed petentium.*

61 *Hereditatem Monacho relictam, eo etiam invito, repudiare poteſt Abbas.*

62 *Hereditatem adire poteſt Monaſterium mortuo Monacho, excluſis omnibus ſubſtitutis, & heredibus.*

63 *Monaſterio integrum eſt querelam inofficioſi teſtamenti intentare ac teſtamentum rumpere, ſi Monachus ſit exheredatus, ſeu relictus à parentibus, etiam ipſo invito.*

1 PRO ratione dubitandi videtur dicendum quod ea, quæ acquirit Monachus, non Monaſterio, ſed ſibi ipſi etiam acquirat, arg. tex. *in c. Monac. de ſtatu Monach.* in quo patet, licitum eſſe Monacho habere peculium, de licentia Abbatis: ergo non omnia, quæ acquirit Monachus, acquirit Monaſterio ſed illud, quod ex peculio acquirit, ſibi acquirit.

Contrarium tamen dicendum eſt: quia per religioſam profeſſionem fit, ut cum perſona omnia bona, & jura Religioſi in Religionem transferantur: adeo ut quicquid deinceps Religioſus acquirat, ſtatim in Religionem tranſeat, non ſolum quoad proprietatem, ſed etiam quoad poſſeſſionem, ſive hæreditatis jure, ſive per donationem, aut quolibet alio modo ei obveniat.
2 Et ita quicquid acquirit Monachus, ſuo Monaſterio acquirit. Ita habetur *in Auth. Nunc autem C. de Epiſcop. & Cleric. Auth. Si qua mulier. & Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. can. ſi qua mulier. & c. Ingredientibus. 19. q. 3.* Hoc autem non habet vim quatenus de jure civili inductum eſt, cum de Monachis expreſſe conſtituat, ut ait Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib 12. c. 8. q. 1.* nec quatenus inſeritur in decreto à Gratiano: cujus authoritas non ſufficit, ut illud jus canonizatum dici poſſit, ut *alibi* notavimus: ſed habet vim, quia eſt approbatum à D. Gregorio Papa, ut refertur *in c. Quia ingredientibus 19. q. 3.* & uſu etiam, ac conſuetudine receptum eſt. Et ita ſentiunt communiter Doctores, teſte Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 16. n. 2.* Hujus fundamentalis ratio eſt: quia Monachus ſe totum Religioni tradidit: ac ideo in jure ſolet Religioſus ſervo comparari, ut probatur per *c. Abbates. 18. q. 2. per d. c. Quia ingredientib. & per c. 2. de teſtam.* & notant. Innoc. *in c. Cum olim il. 2. de privil.* & Panormit. *in cap. Quanto. ſub n. 2. de offic. Ordin.* Navar. *Comment. 2. de Regular. num. 4.* Et non ſolum bona, quæ Religioſus ante profeſſionem habebat, emiſſa profeſſione, Monaſterio acquiruntur: ſed etiam, quæ poſtea acquirit; ſive per ſuas operas, & induſtriam; ſive donatione, aut alio quovis titulo acquirat, per *d. c. Abbates.* Et licet Religioſus teſtari non poſſit; tamen poteſt hæres inſtitui, atque ab inteſtato ſuccedere, adeo ut neque ob ingratitudinem in ſæculo adverſus parentes commiſſam, poſſit ab eis exhæredari, *l. ult.* 3
§. 1. juncta Gloſſ. *de Epiſcop. & Cleric. d. c. ult. 19. q. 3.* quoniam per ingreſſum Religionis ingratitudo tollitur, *cap. 1. 16. diſt.* Gloſſ. *d. c. ult. verb. Ingratitudinis.*

Ad argumentum *in c. Monachi.* reſpondemus, quod quamvis textus ibi aſſerat, quod Monachus poſſit habere peculium de licentia Abbatis: hoc intelligitur pro utilitate Monaſterii, vel ſaltem, ut alat ſeipſum. Facit ad hoc *cap. Inſinuante. Qui Clerici, vel vovent.* Secus autem, ſi vellet habere, ut diſponeret ad libitum; quia tunc Abbas non poſſet ſibi hoc concedere, ut videre eſt *in d. c. Cum ad Monaſterium, in fine,* & nos latius diximus *alibi.*

Hæc autem omnia intelligenda ſunt, non, quod Religioſus poſt profeſſionem quicquam ſibi acquirat, & deinde illa tranſeant ad Monaſterium, cum ſit incapax ſibi acquirendi: ſed quod Monaſterium ratione, & nomine profeſſi ea omnia immediate acquirat, *juxta d. Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Unde profeſ- 4
ſus nequit talem hæreditatem adire: ſed Abbas, & Monaſterium etiam profeſſo ignorante, & renuente poteſt, ac tenetur illam adire: quia Religioſus velle, & nolle non habet, *cap. Si Religioſus de elect. in 6.* cum ſimil. Religioſus enim in acquirendo pro Monaſterio, 5
partim ſervo, & partim filiofamiliâs æquiparatur, prout Monaſterio utilius fuerit. Unde, ſi in majorem utilitatem Monaſterii ceſſerit, Monachum ſervo comparari, illi comparabitur: ſecus autem, ſi utilius ſit illum comparari filiofamilias, ut docent Felin. *in cap. Parochianos. numero 5. de ſent. excom.* Menchaca *lib. 3. de ſucceſſionum creat. §. 21. num. 250.* Graff. *p. 2. deciſ. lib. 3. cap. 19. numer. 74.* Molin. *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſput. 140. verſ. Non ſolum bona.* Sanch. pluribus relatis *in præcept. Decalogi, lib. 7. cap. 12. n. 40.* qui dicit, hanc ſententiam frequentiſſimam. Igitur Monachus comparabitur ſervo, quatenus, quemadmodum ſervus domino acquirit non ſolum uſumfructum, verum etiam dominium, & proprietatem rei, quam acquirit; ita Religioſus uſumfructum, & dominium, ac proprietatem rei acquirit Monaſterio: cum tamen filiusfamilias in caſtrenſibus, vel quaſi, nihil acquirat patri; in adventitiis autem ſolum uſumfructum; comparatur filiofamilias quoad modum acquirendi: ſicut enim hæreditatem filio delatam poteſt eo ignorante, ac invito, pater acceptare, & adire, *l. ult. in princ. C. de bon. quæ. liber.* ita Abbas, & Monaſterium, invito, & ignorante Religioſo, poteſt adire hæreditatem, & acceptare legatum, alias ad Religioſum ſpectantia. In ſervo autem non ſic: ſed hære-

hæreditatem ei delatam non poteſt dominus, abſque ejus conſenſu adire, *l. Cum proponas. C. de hæred. inſtituen.* Comparandus eſt igitur in hoc Monachus filiofamilias: quia hæc comparatio eſt Monaſterio utilior. Atque ita tenent Bart. *l. 1. num. 21. & 22. ff. de vulgar. & pupil. ſubſtit.* Joan. And. *in cap. In præſentia. num. 23. de probat.* & *ibi* Anton. de Bur. *n. 28.* & Anchat. *n. 18.* Anton. Cucchus *inſtit. major. tom. 1. lib. 5. num. 108.* Carolus Tapia *Auth. Ingreſſi. verbo ipſo ingreſſu in princ. num. 94.* Molin. *dicta diſp. 145. d. verſ. Non ſolum bona.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 41. num. 87.* Graff. *loco cit.* Roderic. *tom. 2. q. 77. art. 1.* & alii, quos magno numero congeſſit Sanch. *d. cap. 12. n. 40.*

6 Notandum autem, quod Monachus acquirit particulari Monaſterio, in quo emittit profeſſionem, ſe illi ſingulariter tradendo, *cap. Abbates. 18. q. 2.* & *cap. Quia ingredientibus. 19. q. ult.* vel toti Ordini, ſi generaliter Ordinem, ſeu parti Ordinis, verbigratia, Provinciæ, ſi Ordinem, vel Provinciam profiteatur, ex Panormit. communiter recepto *in cap. In præſentia. n. 64. de probat.* & Calder. *in conſ. 23. de Regul.* Si vero profiteatur Religionem in genere generaliſſimo, non autem in aliquo Ordine, vel ſpeciali Monaſterio, cum non ſit vere profeſſus; ſibi acquirit, non Religioni. Ita Navar. *Commentar. 2. de Regular. num. 5.* Advertendum tamen eſt, cum eod. Navar. *loc. cit.* quod per conſtitutiones ſpeciales aliquarum Religionum per Summum Pontificem approbatas diſtinguenda eſt hæc propoſitio: *Quicquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirit.* ſcilicet, vel acquirit Monaſterio, in quo profeſſus eſt, vel in quo moritur: vel intelligenda eſt de bonis mobilibus, vel immobilibus. Et ſecundum has conſtitutiones judicandum eſt arg. Gloſſ. *cap. Genere. de reg. jur. in 6.*

7 Unde, cum Monachi per profeſſionem ſe totaliter Deo dicare intendant, conſequenter dedicare videntur omnia bona ſua, quæ poſſident, & ſic per profeſſionem ea, ut diximus, acquiruntur Monaſterio, ac omnium bonorum etiam uſufructuum, emphyteuſis, vel cenſus, aut penſionum jura ſtatim poſt dictam profeſſionem acquiruntur Monaſterio, ſaltem ipſis Monachis viventibus, loquendo de illis bonis, & facultatibus, quæ Monachorum naturalem vitam reſpiciunt, ſimiliter ſucceſſionem ab inteſtato eidem Monaſterio acquirunt, niſi ei expreſſe renunciaſſe oſtendatur, de quibus omnibus particulariter mox dicemus. Videatur de hac re Lop. *lib. 7. verbo, Deſcendit. tit. 1. part. 6.* Navarr. *Comm. 2. de Regul. num. 46.* Tapia *in Authentica, Ingreſſi. verbo. Ideoque nec de his. c. 1.* Valaſchus *conſ. 14. num. 5. tom. 1.* Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. 80. art. 2.* Benedictus Ægid. *in repet. l. Titia ſi non nupſerit. part. 1. num. 50. in fin. ff. de condit. & demonſtrat.* Molin. *de juſt. tract. 2. diſput. 140. col. 5.* Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 10. num. 83.*

8 Quapropter, ſi Monachus Monaſterio bona acquiſivit ex jure patris, vel alterius conſanguinei ſuæ domus, & poſtea moriatur, viva avia, illa non poteſt privari legitima, & Monaſterium ſolummodo ſuccedet in tertia, ſicut docent Valaſchus *loco cit. quæſt. 128.* Cevallus *in comm. contra com. q. 106. cum ſeqq.* Sanchez *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 9. num. 12.* dicit, non procedere in bonis acquiſitis poſt profeſſionem, tanquam à Monacho: veluti ſi profeſſus operibus ſuis aliquid compararet: aut legatarius, & hæres eſſet inſtitutus in teſtamento aliquo, etiam ante profeſſionem ab extraneo, ſi poſt profeſſionem ſit delata hæreditas, cum profeſſus ille de hujuſmodi bonis non poſſet diſponere, nec quicquam in illa habent aſcendentes, vel deſcendentes, cum ea non acquirantur, ut à parente, aut filio: ſed tanquam à Monacho. Ita Barboſa *de jure eccleſ. lib. 1. cap. 42. num. 223. in fine,* ubi reſolvit cum Sanchez *loco citato*, quod quando decedit profeſſus non facta diviſione inter filios, ſuccedere Monaſterium, dummodo ſit capax ſuccedendi in in omnia illius bona, præterquam in filiorum legitimam, quod in Regno Caſtellæ ſuccedit in ſolam quartam partem bonorum.

9 Bona ſupradicta acquiſita poſt profeſſionem Monaſterio ab ipſomet Monacho in proprietatem, uſum fructum ipſius Monaſterii, appellantur bona caſtrenſia, ut ſi filiusfamilias jam profeſſus in bona materna ſuccedat, ſive aliquid acquirat: quia, cum acquiſitionis tempore ſit conſtitutus extra patriam poteſtatem, nequit pater hujuſmodi uſumfructum in his bonis acquirere, quippe qui eſt poteſtatis patriæ effectus. Hac ſtante potiſſima ratione, quod Monachi poſt profeſſionem gaudeant hoc privilegio Clericorum: nimirum, ut omnia poſt Clericatum acquiſita ſint quaſi caſtrenſia. Ita docent Molina *tom. 1. de juſt. diſp. 140. col. 5. verſ. Hoc tamen fundamento.* Sayrus *in theſ. caſ. tom. 2. lib. 9. cap. 7. num. 9.* Abbas *in cap. In præſentia. numer. 56. de præben.* Pariſius *ibid. num. 156.* Tabiena *verbo, Religio, q. 36. n. 37.* Sylveſter *verbo, Clericus, 4. q. 14. n. 10.* Roſella *eod. verbo 4.* & *verbo, Legare. n. 18.* Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 8. q. 9.* Lelius Zecchius *de Re- Repub. Eccleſ. 2. part. cap. 8. num. 7.*

10 Uſusfructus, quem Monachus habebat in ſæculo, acquiritur Monaſterio per profeſſionem ipſius Monachi, dum profeſſus ille vixerit: naturali autem morte ſequente extinguitur: non autem in profeſſione, ut aliqui dixerunt. Ratio eſt: quia *in Authent. ingreſſi. C. de ſacroſ. Ecc.* cum oſtendatur, omnia bona, & jura, actioneſque Monachorum per profeſſionem tranſire in Monaſterium, nec ibi excipiatur uſusfructus, neque in alio textu: negare non poſſumus, hujuſmodi uſumfructum acquiri Monaſterio: dicunt enim aliqui Doctores, uſumfructum directe relictum Eccleſiæ durare centum annis: ſecus vero quando non directe, ſed ſuccedit Eccleſia in jus alterius, ut patet in caſu noſtro de de Monacho poſt emiſſam profeſſionem: quia tunc tamdiu durabit uſusfructus: quamdiu vixerit ille, in cujus jus ſuccedit. Ita docent Bartholus *in 1. lectur. num. ult.* & Bald. *num. 31.* Gloſſ. *in d. Authent. Ingreſſ. verbo, dedicant,* & Cynus *ibid. num. 12.* Baldus *numer. 31.* Bellapetra *col. 8.* Decius *in fine.* Albericus *num. 22.* Salicetus *num. penult. q. 7.* Jaſon. *num. 40.* Speculator *tit. de ſtat. Moach. §. unico, num. 52. quæſt. 46.* Joannes Andr. *in addit. l. M. verbo, in Monaſterium,* Angelus *verbo, Religioſus, num. 52.* Tabiena *verbo, Hæreditas, q. 14. num. 15.* Sylveſter *verbo, Religio. 6. quæſt. 1. dicto 2.* Roſella *verbo, Donatio, 1. num. 94.* Navarr. *comm. 2. de Regul. num. 38.* Villalabos *in ſuis comm. lit. M. verb. Monachos, num. 178* Mantica *de conject. ult. volun. lib. 11. tit. 19. num. 24.* Tapia *d. Authent. Ingreſſi. verbo, Sua, cap. 17. num. 1.* Benedictus Ægidius *l. 1. part. 4. §. 2. num. 9. C. de ſacroſ. Eccleſiis.* Azorius *tom. 1. inſtit. moral. lib. 12. cap. 8. q. 2.* Molina *tom. 1. de juſt. diſput. 9. col. antepenult.* Sayrus *in clavi regia lib. 9. cap. 7. dub. 6. num. 8.* Lelius Zechius *de Repub. Eccleſ. tit. de Regul. cap. 3. num. 14. ampl. 2.* Graff. *1. part. deciſ. lib. 3. cap. 19. num. 43.* Rebellus *de juſt. part. 2. lib. 1. q. 7. ſect. 2. n. 21.* 11 quorum Doctorum plerique limitant ſuam ſententiam ſupradictam, dummodo Monachus ante profeſſionem aliter non diſpoſuerit. Limitant etiam aliqui ex ſupradictis ſententiam dummodo Religio ſit capax 12 ſuccedendi in tali uſufructu: nam profeſſione emiſſa in Religione incapaci, ſcilicet, non poſſidente bona in communi ſtatim extinguitur uſusfructus: quia Monach. ille redditur incapax ratione ſui, & ratione Religionis. Et hoc præſertim affirmant Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib. 2. cap. 22. q. 4.* Angelus *verbo, Religioſus, num. 52.* Tabiena *verbo, Relig. q. 34. num. 35.* Sylveſter *eod. verb. 6. q. 1.* Molina *tom. 1. de juſt. diſp. 9.*

colum.

Digitized by Google

colum. antepenult. verſ. Ulterius dubium. Saytus *in claus reg. lib. 9. cap. 7. num. 8. dub. 6.*

Legarum annuum relictum alicui poſtea tranſeunti ad Monaſterium capax bonorum, non extinguitur per profeſſionem: ſed acquiritur Monaſterio, ſive ſit unum legatum, ſive ſint plura, etiamſi relinquatur pro alimentis, tale enim legatum deſinit eſſe per mortem legatarii, aut tempore diffinito tranſacto, ut contingit in uſufructu temporali. Ita docet Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 16. art. 5.*

14 Majoratus, qui ſolent inſtitui in Domibus, & Familiis, certum eſt Monaſteria incapacia bonorum in communi illos per profeſſionem Monachi non acquirere, ut probat Molina *de juſt. tract. 2. diſp. 139. in princ.* & Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. 78. art. 12.* Si vero loquamur de Monaſteriis bonorum capacibus in communi,

15 certum eſt, poſſe acquirere hujuſmodi majoratus, & illos poſſidere, etiamſi annexam habeant juriſdictionem temporalem, dummodo per ſubſtitutum præſtari poſſit, ut inferius de ſucceſſione primogeniorum habentium juriſdictionem in vaſſallos dicemus: niſi tamen per inſtitutorem primum Monaſterium à majoratus ſucceſſione repellatur: potuit enim primus inſtitutor repellere quem vellet, aut inſtituere, & quibuslibet ſuis rebus imponere. Ita affirmant Molina *de primogeniis lib. 2. cap. num.* 54. Cardinal. Mantic. *de conject. ultim. volunt. lib. 11. cap. 7. num* 20. Covarr. *lib. 2. variar. cap. 19. num.* 10. Tapia *in Authentica. Ingreſſi. verbo, Sua, cap. 16. n. 11. C. de ſacroſ. Eccl.* Non obſtantibus text. *in Authen. de ſanctiſſ. Epiſ. §. Sed hoc prudentiæ collat. 9.* & *in Authen. Niſi rogati. C. ad Trebellian.* & *in cap. In præſentia. de probat.* ubi habetur, quod ſi inſtitutioni, vel ſubſtitutioni factæ alicui apponatur conditio illa, ſi ſine liberis deceſſerit, & gravatus Monaſterium ingrediatur; talis conditio invalida, & pro non ſcripta habetur, & Monaſterium excludit ſubſtitutum. Reſpondeo enim, quod hoc procedit in dubio, non autem quando conſtat de diſponentis voluntare, quando voluit excludere Monaſterium, & præferre ſubſtitutum. Nec obſtat conditio illa, quod Monaſterium in majoratu non ſuccedat, quæ pro adjecta non habetur, ne impediatur profeſſio Religionis, & ne repellatur aliquis à vita monachali.

Non nego, quod primus inſtitutor majoratus poſſit

16 Monaſterium expreſſe excludere à majoratu: ſed etiam tacite, ſcilicet, quando deſcendentes ex proprio corpore procreatos, vel filios legitimos naturales ad ſui majoratus ſuſceptionem ſolum vocavit, vel ſimiles vocationes appoſuit: & ſic quando per manifeſtas conjecturas percipitur voluiſſe primum inſtitutorem Monaſterium excludere, tunc Monaſterium non ſuccedit in majoratu, ut affirmant Cardin. Mantic. *de conject. ultimar. volunt. lib. 11. tit. 7. num.* 20. Covar. *lib. 1. variarum, c. 19. n. 11.* Hier. Roderic. *in Compen. quæſt. regul. reſol. 72. n. 4.* & Barboſ. *de jure eccl. l. 3. c. 31. n. 8.*

17 Et poteſt Monachus ante profeſſionem teſtamentum condere, quando majoratus talis eſt, ut poſſit in illum ſuccedere Monaſterium, nomine Monachi, quoad fructus majoratus. Unde, cum de fructibus majoratus poſſit Monachus teſtari in Religione capaci bonorum in communi, videtur etiam per profeſſionem hujuſmodi fructus Monaſterio acquiri. Ratio eſt de acquiſitione bonorum, & jurium Monachi, ſive uſusfructus, ſive annui redditus, vel majoratus, quod ſcilicet, acquirantur Monaſterio per Monachum profeſſionem emittentem: quia, cum hæreditas ſit ſucceſſio in univerſum jus, quod defunctus habuit, *l. Nihil aliud eſt, 24. ff. de verbor. ſignif.* eo ipſo, quod aliquis hæres inſtituitur, in hæc omnia bona jura ſuccedit, in quæ nullo inſtituto hærede Monaſterium ſuccedere debebat.

Et licet Monaſterium regulare ſit, & teſtamentum in Religione capaci non debeat ſortiri ſuum effectum à die profeſſionis: ſed poſt naturalem mortem ipſius Monachi, & interim excluſo hærede, & legatariis Monaſterium ſit petiturum illis bonis; videtur tamen hoc fallere in uſufructu, ac majoratu: nam fruitur hæres, vel legatarius à die profeſſionis: quia hoc fallit, ubi eſt conjectura contrariæ voluntatis teſtatoris, ut dicit Sanch. *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 13. n. 58.*

Dixi, quod uſusfructus durat per mortem naturalem 18
Monachi. Sed hoc fallit, ſi uſusfructus relinquatur Monacho pro ſe, & ſuo hærede, quando erat in ſæculo conſtitutus, & tunc illo profitente in Monaſterio capaci bonorum in communi, nullo inſtituto hærede ſuccedet Monaſterium, quod habetur loco hæredis: unde, cum in Monaſterio cenſeatur novus uſusfructus conſtitutus, ſicut eſt in illo hærede; durabit talis uſusfructus centum annis poſt vitam ipſius Monachi.

Si dicas, quantum durat uſusfructus, ſi concederetur 19
pro ſe, & ſuis filiis: Reſpondeo, non duraret poſt mortem profeſſi, nec poſt illam tranſire ad Monaſterium tanquam ad filium: intelligitur enim de filiis veris, quorum loco Monaſterium non venit in tali caſu.

Similiter talis uſusfructus intelligitur acquiri Mona- 20
ſterio, ſi relinquatur ante profeſſionem, illa poſtea ſecuta: ſi enim relinqueretur contemplatione Monaſterii talis uſusfructus, duraret centum annis, ac ſi eſſet Monaſterio relictus: ſi vero contemplatione Monachi, durabit tantum tempore ſuæ vitæ naturalis. Ita docent Pariſius *in cap. In præſentia, num* 163. *de probat.* Bald. *l. Quicquid. num. 1. verſ. Sed nunquid. C. de bonis maternis.* Tapia *in Authent. Ingreſſi. verbo, Sua. cap. 17. in fin.* Si vero dubium ſit, cujus contemplatione relictus ſit talis uſusfructus: dicendum eſt, illud durare centum annis. Ratio eſt: quia, cum Monachus, nihil poſſit ſibi acquirere, ſed tantum Monaſterio; præſumitur in tali dubio Monaſterii contemplatione relictum eſſe talem uſumfructum, eo modo, quo uſusfructus relictus ſervo in dubio præſumitur relictus contemplatione ſui domini, cui omnia ſervus acquirit, ut dicit Bartolus *l. fin. C. de uſufruct.*

Regnum, Ducatus, & Marchionatus, an Monaſte- 21
rio acquirantur per profeſſionem Monachi, non parva controverſia eſt inter Doctores. Si loquamur de Regno, affirmant ferè omnes Doctores, Monaſterium non ſuccedere: quia, cum Regnum ſit ſuprema dignitas, à qua omnes dignitates procedunt, ut tradit Chaſſan. *in Catal. glor. mund. part. 5. conſ.* 137. non videtur decens, ut per Monachum, ſive Monaſterium, tanta majeſtas, & dignitas repræſentetur, argumento textus *in cap. Hoc nequaquam. in fin. 7. q. 1.* quodque affirmant Anton. Gomez. *l. 40. Tauri. num.* 66. Emmanuel. Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. 78. art. 12.* Menochius *de præſumpt. lib. 4. præſ.* 83. Molina *de primogen. lib. 1. c. 13. num.* 80. ubi fatetur de communi, quod etiam confirmatur, quod Monaſterium non ſuccedat in Regno hac ratione: quia Rex amplectitur aliqua onera, & miniſteria perſonalia, quæ per ſe ipſum tenetur exequi, quæ Monaſterium ſive Monachus præſtare non poteſt, prout in feudo, ubi debita ſervitia à vaſallis per ſubſtitutos præſtitutos præſentari nequeunt, ut probat *cap. 1. §. Si quis verſ. Qui Clericus. ſi de feud. defunct.* Et tradunt Molina *loco cit. num.* 84. & Rolandus *conſ. 23. lib. 1.* Unde, ſi in feudo, in quo requiritur perſonale ſervitium, non ſuccedit Monaſterium: multo minus in Regno, in quo eſt neceſſaria præſentia proprii Regis.

Si loquamur de Ducatu, ſive Marchionatu, & ſimi- 22
libus dignitatibus, idem videtur affirmandum propter eandem rationem, ſcilicet, propter perſonalia munera, ut diximus, quæ in domo regia ſerviendo Regi exiguntur; quæ tamen per ſubſtitutos nequeunt præſtari, ut docent Baldus *conſ. 265. lib. 2.* Lopez *lib. 11. tit. 1. part. 2.* Hujuſmodi enim dignitates, ſcilicet, Ducatus, Marchionatus & ſimiles, tacita conditione à

Rege ſolo creantur, ut ſua præſentia, & apparatu in publicis actibus majeſtatem regiam condecorare poſſint. Gloſſ. *verb. centum, in cap. Si quis vero. de pac. tenend.* quod magis confirmatur ex conſuetudine recepta, quod Monaſterium ad hujuſmodi hæreditates Regni, Ducatus, Marchionatus, & ſimilium dignitatum nunquam fuerit admiſſum, ut bene advertunt Molina *loco cit. capit.* 13. *num.* 44. Barboſ. *de jur. eccl. lib.* 3. *cap.* 31. *n.* 2. Avendan. *ad l.* 40. *Taurs gloſſ.* 4. *n.* 45.

23 De primogeniis juriſdictionem in vaſallos habentibus etiam dubitari poteſt, an Monaſterium in illis ſuccedat, & Monachus per profeſſionem eidem Monaſterio primogenia acquirat. Antonius Gomez *l.* 40. *Tauri, num.* 66. & Molina *loco citato, cap.* 13. *num* 22. & Menochius *ſimiliter loco cit. præſump.* 83 *num.* 45. conſtanter affirmant, Monaſterium in primogeniis non ſuccedere, cum hujuſmodi primogenia ſint inſtituta ad conſervandas familias, & domos, & proſapias, & propter alias ſimiles cauſas adductas à Molina *loco cit.* condita fuere à primis Domorum Inſtitutoribus. Contrarium tamen affirmant Avendan. *loco cit. ad. l.* 40. *Tauri, gloſſ.* 4. *num.* 39. & Rodriq. *qq. regul. tom.* 2. *q.* 78. *art.* 12. & Barboſ. *loco cit. num.* 3. ubi ait, quod non videt urgens fundamentum, & rationem efficacem, quare Monaſterium ab his primogeniis excludatur: ad alia vero, quæ juriſdictionem non habent interim dum monachus vivit, admittitur libere, cum utroque caſu nominis, & familiæ conſervatio requiratur, imo per Religioſum, interim dum vivit, conſervetur, ut communiter fatentur Doctores.

Deinde plura, imo fere omnia primogenia juriſdictionem habentia, illam habent annexam bonis patrimonialibus. Unde ſi monaſterium in patrimonialibus ſuccedit, quid obſtat, ut juriſdictionem acceſſoriam retinere non poſſit, maxime cum nulla lege hoc prohibitum videatur. Pro qua re facit text. *in cap. Cum dilectus de ordin. cognit. cap. Abbate. de ſent. & re judic. in* 6. *cap. volentes. per locum à ſpeciali, de ſtatu Monach.* Videatur Rodriq. *loco cit.* ubi aliis juribus, & rationibus probat, Monaſteria, tam virorum, quam Monialium vaſſallos, & juriſdictionem poſſidere.

24 Si dicas quod officium judicandi Monachis quoad actuale exercitium prohibitum ſit; reſpondeo hoc non obſtare: quia non prohibetur idoneos miniſtros eligere, qui veram juſtitiam non adminiſtrent; & hoc, ut dixi non eſt prohibitum, imo expreſſe admiſſum *in cap. ult. Ne Clerici, vel Monachi.*

Dubitari poteſt de feudo; an per Monachi profeſſionem acquiratur Monaſterio. Nicolaus de Ubaldis *de ſucceſſ. ab inteſt. part.* 2. *num.* 2. Albericus *in Authentica, ingreſſi. numero* 21. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & Signorellus *ibid. n.* 29. Redoanus *de ſpoliis eccleſiaſt. quæſt.* 8. *num.* 59. Sylveſter *verbo, feudum, quæſt.* 9. *num.* 10. Angelus *eod. verbo, numer.* 10. Julius Clarus *lib.* 4. *recept.* §. *Feudum. quæſt.* 78. *numero* 4. & alii affirmant, per profeſſionem amitti feudum, & Monaſterio non acquiri: & probant *ex* §. *Si quis per triginta, verſ. Qui Clericus.*

25 Alii tamen affirmant, per profeſſionem Monaſterio feudum acquiri, loquentes de feudo, cujus ſervitium eſt reale, aut perſonale, quod per Monachum honeſte præſtari poſſit, ſeu per ſubſtitutum, quæ acquiſitio facta Monaſterio hoc modo dicto durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. Ita affirmant Coſta *in cap. Si pater, verbo, Si abſque liberis num.* 62. Baldus *in cap. Qui Clericus. ſi de feudo fuerit controv.* Decius *in cap. De præſentia. de probat.* Afflictus *deciſ.* 120. *numer.* 3. Carolus Tapia *in Authentica, Ingreſſi. verbo, Sua. cap.* 14. *numer.* 37. *C. de ſacroſ. Eccleſiis.* Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. regul. reſol.* 66. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 519. *num.* 3. Barboſ. *de jure eccleſ. lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 10. ubi alios Doctores citat, & ſequitur Molina *tom.* 1. *de juſt. diſp.* 140. *colum.* 6. *verſ. Regulam.* Leſſius *lib.* 2. *de juſt. & jure, cap.* 41. *dub.* 10. *num.* 84. Azor. *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *cap.* 8. *quæſt.* 5. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 38. *art.* 3 Felinus *in cap. In præſentia. num.* 47. *de probat.* Sanchez cui immerito contradicit Hieronymus Rodriq. *loco cit.* & alii multi, quos congerit idem Sanchez *lib.* 7. *in præcept. Decal. cap.* 15. *num.* 42.

Horum Doctorum aliqui, & jure optimo affirmant, quod Novitius non amittit feudum ante profeſſionem, qualecunque illud ſit, atque adeo Religionem egreſſus illud retinebit, cum certum ſit, quamcunque dignitatem, & hæreditatem Novitium ante profeſſionem retinere, ſicut & omnia alia ſua bona. Ita docent, præter aliquos ex Doctoribus citatis, Gregorius Lopez *l.* 6. *verbo, Religioſi, tit.* 26. *part.* 4. & Præpoſitus, & Afflictus, quos refert, & ſequitur Carolus Tapia *loco citato capite* 14. *numero* 16. Sed ſententia horum Doctorum de tali acquiſitione limitatur multis modis ab iiſdem Doctoribus: alii enim unam, alii alteram limitationem addunt, quæ ſub brevitate hic apponentur.

Prima eſt, quod Religio incapax bonorum in communi per profeſſionem Monachi non acquirit feudum, imo in ea profeſſione feudum ſpirat, ac ſi morte naturali decederet Monachus. Ita docet inter alios Odofredus. *Ingreſſi. n.* 10. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* 26

Secunda limitatio eſt, niſi inſtitutor feudi in inſtrumento inſtitutionis addiderit clauſulam, ne ad Monaſterium tranſeat: tunc enim ſervanda eſſet clauſula ſic ordinata à primo Inſtitutore, ut docet Sanch *loco cit. n.* 6. dum loquitur de majoratibus. 27

Tertia limitatio eſt, niſi ſervitium in feudo petitum perſonale ſit, & reale, quod non poſſit decenter à Monacho exhiberi, & non ſufficiat ſervitium præſtitum per ſubſtitutum: quæ limitatio attingitur fere ab omnibus citatis Doctoribus. 28

Quarta limitatio ponitur à Navarro *comment.* 2. *de Regul. n.* 55. niſi præſtandum ſit juramentum fidelitatis, tunc non ſuccedit Monaſterium: quia, ubi adhibito juramento eſt promittendum, cenſetur electa induſtria perſonæ, ut probat Menochius *conſ.* 45. *num.* 16. *vol.* 1. quæ limitatio non mihi ſatis probatur, cum juramentum poſſit præſtari per ſubſtitutum, vel remitti, quod etiam docet Carolus Tapia *loco cit. cap.* 15. *num* 36. & Sanch. *loc. cit.* cum aliis adductis *n.* 41. 29

Quinta limitatio eſt, quod acquiritur feudum Monaſterio per profeſſionem Monachi, dummodo non habeat annexam dignitatem regiam, ſive ducalem, vel alias hujuſmodi dignitates, quæ dignitates non tranſeunt ad Monaſterium, ut diximus *ſupra*: quod etiam docet expreſſe Aſcanius Clemens *de patr. poteſt. cap ult. num.* 74. 30

Sexta limitatio eſt, ut feudum acquiratur Monaſterio per profeſſionem Monachi, ejus vita durante; non autem ut perpetuo illud ſuccedat in Monaſterio, ut docet inter alios Leonardus Leſſius *loc. cit.* & Carolus Tapia *ſimiliter loc. cit. cap.* 24. *n.* 48. 31

Septima limitatio eſt, quod non tranſit per profeſſionem Monachi feudum in Monaſterium, neque illi acquiritur, ſi datum ſit feudum pro ſe, & pro filiis: quia intelligitur de filiis veris, & realibus; non autem ſuppoſitivis, ut dicit inter alios Abbas *in d. cap. In præſentia, n.* 71. & Aretinus *ibid. n.* 82. 32

Ex his deducitur primo, quod ſervitium perſonale in feudo petitum exhiberi poteſt per alium, quando in illo non eligitur induſtria perſonæ: ſecus vero ſi eligatur: quod habetur *in l. Inter artifices. ff. de filiis.* 33

Deducitur ſecundo, Monaſterium ſuccedere per profeſſionem Monachi in feudum, quod pro fœminis etiam conceditur per deſcendentiam, ſtante, ut diximus, quod non eligatur induſtria perſonæ, & quod per ſubſti- 34

ſubſtitutum poſſit ſervitium neceſſarium præſtari in dicto feudo: quod docet inter alios Felinus *in d. cap. in præſentia. n.57.*

35 Deducitur tertio, quoties feudum non tranſit ad Monaſterium, aut Monachus moritur, in perſona cujus ſucceſſerat, redit ad dominum directum, quando non ſupereſſent alii vocati à primo Inſtitutore. Ita docent Signorellus *in d. Authent. Ingreſſi num.* 29. & Molina *lib. 1. de primogenitis, cap. 13. num.* 79.

36 Deducitur quarto Equites Commendatarios eſſe capaces feudorum, caſu, quo Religioſi incapaces ſint: & ſi ſint Equites, qui matrimonium contrahere ſolent, utique capaces erunt, ut docet Sanchez *loco cit. n.* 3.

37 De Equitibus D. Joannis Hieroſolymitani, qui matrimonium non contrahunt, etſi aliqui negent eos ſuccedere in feudo: nam plerique Doctores affirmant, eos, licet propriè ſint Religioſi, ſuccedere, imo potioribus rationibus ſuccedunt, quam alii Regulares, propter multas rationes: & præſertim, quia ipſi poſſunt exhibere ſervitia neceſſaria pro feudis, quæ ab aliis Regularibus forſitan præſtari nequeunt.

38 Deducitur quinto, in renunciatione bonorum, licet ampliſſima, & generaliſſima, non venire feudum, ad quod habebat, vel habere poterat jus illud renuncians, niſi de ipſo feudo ſpecifica, & expreſſa mentio fiat: ſic ut nec bona feudalia veniunt in generali alienatione, vel hypotheca, aut obligatione, ut docent Cov. *in cap. Quamvis pactum. 2. part. §. 1. n.* 6. Tiraquel. *l. de retr. lignag. gloſſ. 3. n.* 9. Sanch. *lib. 7. in Decal. c. 7. n.* 8.

39 Dubitatur etiam de emphyteuſi, an per profeſſionem Monachi acquiratur Monaſterio. In qua re diſtinguendum eſt de emphyteuſi inter Eccleſiaſticam, & ſecularem: Eccleſiaſtica durat vita Monachi, & Monaſterio acquiritur, niſi per dominum intra biennium revocetur. Sæcularis quoque vivente Monacho Monaſterio acquiritur, ſed non poteſt revocari per dominum. Prior pars probatur: quia illa omnia in Monaſterium tranſeunt, quæ retineret Monachus, ſi in ſæculo degeret, dummodo non exigat perſonale onus, quod à Monaſterio exhiberi non poſſit. Ita docent Molina *de primogeniis, lib. 1. cap. 13. n.* 61. Valaſchus *conſ.* 101. *num.* 7. Pinellus *in l. 1. C. de bonis. matern. p. 1. num.* 46. Sed limitatur, ſi Eccleſia emphyteuſim intra biennium revocaverit à Monaſterio, ſicut hoc facere poteſt ex text. *in Authent. de alienat. & emphyteu §. 1. verſ. Si vero contingeret*, & Decius *in d. cap. In præſentia, n.*77. Secunda pars probatur: nam, licet duabus de cauſis ad emphyteuſim alienandam requiratur conſenſus domini directi: prima, ut, ſi dominus velit emere rem, cæteris emptoribus, pro eodem pretio præferatur: ſecunda, ut videat, an novus empheyteuta ſit de illis, qui prohibentur in contractu emphyteutico, *ex l. ult. Cod. de jur. emphyteut.* & *in cap. Potuit. de locato.* In donationibus tamen tenetur ſolum requirere dominum, ut agnoſcat donatarium emphyteutam, vel alleget cauſam, quare illum non admittat, ut docet Bartolus *in d. l. ultim. C. de jure emphyteu.* & alii Doctores *in d. cap. Scribentes.* Reſtet ergo deciſum, per profeſſionem Monachi emphyteuſim acquiri Monaſterio, & non poſſe dominum directum, durante vita naturali Monachi à Monaſterio auferre. Ita docet Barboſa *de jure eccleſ. lib. 3. cap. 41. n.* 12.

40 Supereſt difficultate de re conceſſa Monacho in ſæculo, hoc pacto, & lege, ut illam non poſſit alienare: utrum res illa tranſeat in Monaſterium: eique acquiratur, ſequuta profeſſione: & utrum hujuſmodi res ſic prohibita alienari, tranſeat perpetuo, & irrevocabiliter in Monaſterium.

41 Reſpondeo, talem conditionem non alienandi pacum obſtare, ut res illa non acquiratur Monaſterio: quia talis prohibitio intelligitur de alienatione voluntaria; ſecus vero de alienatione neceſſaria à lege inducta in conſequentiam tranſlationis perſonæ, qualis eſt de qua loquimur, ut docet Bartolus *in Authen. Ingreſſi. lect. 2. numer. 50. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Innocent. *cap. In præſentia. de probat.* ubi Joan. Andreas *num.* 16. Hoſtien. *num.* 8. Anchar. *num.* 12. Molina *lib. 1. de primogen. cap. 13. numero* 77. Sed hoc limitatur à Sylveſtro *verbo, Hæreditas, 1. quæſt. 7. numero* 10. *d.* ut bona hæc ad Monaſterium tranſeant, quando non fruſtraretur finis prohibentis alienationem in eo tranſitu. De qua re videatur Sanchez *loco cit. num.* 7.

De hæreditatibus autem, quæ hujuſmodi materiam ſimiliter concernunt, aliqua ſecundum probabiliorem ſententiam per ſequentes concluſiones ſubjiciam.

Prima concluſio: Hæreditas Monacho relicta poſt ejuſdem profeſſionem, immediate acquiritur Monaſterio. Ita expreſſe habetur *cap. Si Religioſus. de elect. in 6. cap. Non dicatis, & cap. Nolo. 12. q.* 1. Et ratio eſt: quia omnia jura Monachi, & omnis ejus voluntas per profeſſionem in Monaſterium tranſeunt. Ita ſimiliter habetur ex prædictis capitibus. Quapropter Monaſterium propter hujuſmodi jus ad ſe per profeſſionem Monachi translatum, poteſt, etiam inſcio, imo invito Monacho profeſſo, cui relicta hæreditas eſt, eandem adire. Ita habetur *l. ultima. initio, C. de bonis, quæ libert.* Et ipſe Monachus abſque conſenſu, & licentia Abbatis, hæreditatem ſibi relictam adire non poteſt, ut probat Rodriq. *tom. 2. qq. regula. q. 77. art* 1. & docent Bartolus *in l. 1. num.* 22. *C. de hæred. inſtituend.* Imola, Abbas, & Canoniſtæ *in cap. In præſentia, de probat.* Abbas tamen poteſt ſe ſolo talem hæreditatem adire: etiam Monacho profeſſo hærede inſtituto reluctante, ut habetur ex citatis juribus, & Doctoribus: quod confirmant etiam Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 12. princ. num. 12. & 20.* Molina *tom. 2. de juſt. diſp. 140. col. 8. §. Non ſolum bona.* Lelius Zecchius *de Republ. Chriſt. tit. de Regul. cap. 3. num. 14. ampliatione* 9. Julius Clarus *lib. 3. recept. §. Teſtamentum, q. 30. in fine,* Hieronym. Roder. *in compend. qq. regul. reſ. 71. num.* 1. Et quamplurimi alii apud Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 12. à num.* 36.

42 Secunda concluſio: non valet ſtatutum excludens filiam à ſucceſſione patris, ſi ingrediatur Religionem: ſicut nec pater exhæredare poteſt filium: quia vult ingredi Religionem. Ratio eſt: quia tale ſtatutum, & exhæredatio eſt impeditiva perfectionis religioſæ. Ita Paulus Caſtrenſis *conſ.* 335. & Sanchez *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 16. num.* 19. Et ſimpliciter loquendo omne ſtatutum excludens ab hæreditate ingredi volentes Religionem, vel etiam ingreſſos, & profeſſos, eſt nullum, & irritum, ut docet idem Sanchez *loc. cit. cap. 12. num. 18. & 19.* ubi refert Rodriq. Geminianum *cap. Quamvis pactum. num. 10. de pactis, in* 6. Alciatum *Auth. Caſſa. num.* 8. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Salycetum *cap. Deo nobis. §. Etiam cognitum. n. 4. C. de Epiſc. & Cler.* Covar. *de pact. 3. part. §. 2. num.* 5. Hondedeus *conſ. 11. num. 14. vol.* 2. Cevallos *in qq. communib. q. 4. n. 3. in fine.*

43 Advertendum eſt, hæreditates, quas acquirit Monachus per profeſſionem Monaſterio, non poſſe illas Monaſterium adire, tanquam proprius hæres: ſed tantum jure acquiſitionis cujuſdam naturalis, & acceſſoriæ perſonæ: non autem jure hæreditario: quia eo ipſo, quod perſona transfertur in Monaſterium, tranſeunt etiam ejus bona, ſed acceſſorie: quod probatur *ex cap. Authent. ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Et ita affirmant Innocentius *in cap. In præſentia. num. 6. de probat.* & *ibi* Abbas *num.* 74. Bellamer. *num.* 21. Baldus *num.* 14. Pariſius *num.* 198. Tapia *verbo, Ipſo ingreſſu. in principio num. 4. in d. Authent. Ingreſſi* Menchaca *de ſucceſ. creat. lib. 2. §. 16. num.* 13. Sanchez *in præc. Decal. lib. 7. cap. 12. num.* 21. ubi alios citat Doctores: & ſequitur.

44 Tertia concluſio: Monachus, etiam profeſſione emiſſa, ſuccedit patri ab inteſtato, ut verus hæres illius, & acquiritur Monaſterio hæreditas modo *ſupra enarrato*: & in hoc caſu ſuccedendi patri ab inteſtato nullam patitur capitis diminutionem, ut colligitur *ex l. Deo nobis. §. 1. C. de Epiſcop. & Cler.* & docent Tiraquellus *de utroque retract. §. 1. gloſſ. 8. & num. 19.* & Cardinalis *in Clement. final. 6. q. 11. de regul.* Covarruvias *in cap. Quia nos. de teſtam.* Navarr. *comm. 3. de reg. num. 41.* Molin. *tom. 1. de juſt. diſp. 40. col. 5. § Utrum autem.* Gomez, *l. 48. Taurs, num. 7. in fine*, Coſta *in cap. Si pater. 2. part. verbo, Teſtatore mortuo, n. 11. de teſtamentis.* Sanchez *in precept. Decal. lib. 5. num. 29.* ubi alios citat, & ſequitur Doctores.

45 Quarta concluſio: Monachus per profeſſionem non amittit jura agnationis, ſed ſuccedit patri tanquam ſuus verus hæres, tranſmittendo Monaſterio jura dictæ agnationis, ſicut tranſmitteret ad alios hæredes. Probatur *ex d. l. finali, C. de Epiſcop. & Cler.* ubi habetur, Monachum ſuccedere in jure agnationis, ac ſi Religionem ingreſſus non eſſet. Ita affirmant unanimiter Doctores ferè omnes ſupracitati, & alii apud Sanchez *lib. 7. loc. cit. cap. 11. n. 5.* & Hieronymum Rodriq. *in Compend. qq. regul. reſol. 72. n. 6.*

46 Quinta concluſio: Novitio morienti ab inteſtato intra annum probationis non ſuccedit Monaſterium, ſicut ſuccedit, quando emiſit profeſſionem: ſed ſuccedunt alii hæredes venientes ab inteſtato. Ita Abbas *in cap. In præſentia de probat.* & Lopez *lib. 17. tit. 1. part. 1. verbo, contrahendo.* Hoc tamen limitandum eſt cum Hieronymo Rodriq. *loco cit. num. 8.* niſi, ſcilicet, Novitius in ingreſſu Religionis expreſſe contuliſſet bona Monaſterio, nec expreſſe revocaverit: tunc enim bona ad Monaſterium ſpectabunt, non vero ad hæredes ab inteſtato, dummodo ille donans non declararet, ſe nolle aliter valere donationem, quam ſequuta profeſſione: ſi enim id explicaret, rediret ad venientes ab inteſtato.

47 Sexta concluſio: Teſtamentum, in quo Fratres Minores nullo facto cohærede inſtituuntur, nullum eſt, & hæreditas devolvitur ad venientes ab inteſtato: unde, ſi adſit cohæres, aut ſubſtitutus, qui hæreditatem adeat, valet, & portio illa Fratribus Minoribus relicta accreſcit cohæredi, niſi per officium à Syndico petatur. Ita docet Hieronymus Rodriquez *loco cit. num. 12.* ubi ait, quod ex hoc fit, quod hæreditas per fideicommiſſum univerſale non poteſt prædictis Fratribus relinqui: quod patet *ex Clement. Exivi de Paradiſo. §. Quia ergo.* quia univerſalis fideicommiſſi eſt hæres, *l. Qui quadraginta.* & *l. Si filios quod eorum eo. ff. ad Trebell.* Bene tamen fideicommiſſum ſingulare, quod petere poteſt Syndicus ad ſubveniendum Fratrum neceſſitatibus: quod etiam docent Baldus *in Authent. Ingreſſi. numer. 46. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Corduba *in Regul. S. Franciſ. cap. 6. q. 11. punct. 1.* Sanchez *loco citato, cap. 25. num. 5. & 6.* ubi limitat ſupradictam concluſionem dicendo eſſe veram, attento jure communi, quod teſtamentum, in quo Minoritæ inſtituuntur, foret nullum, cohærede non inſtituto, aut illis non adeuntibus: attento vero jure Caſtellæ erit nullum tantum quoad illius hæredis inſtitutionem, non autem quoad reliqua in illo contenta. Habetur *ex l. 1. tit. 4. lib. 5. nova recopil.* ubi ad teſtamenti valorem non requiritur inſtitutio hæredis, ſicut ex communi jure petitur.

48 Ex his deducitur primo, teſtamentum, in quo inſtituuntur hæredes Minoritæ, cum clauſula, quod vendatur hæreditas: & pretium convertatur in neceſſitates eorum, valere, non quoad inſtitutionem hæredum, ſed quoad cauſam piam ibi appoſitam. Ratio eſt quia ipſi Fratres ſunt omnino incapaces hæreditatis: non autem cauſa pia, in quam convertitur hujuſmodi pretium, ſic cauſa pia ſuſtinebit perſonam hæredis. Elicitur *ex l. Ad declinandum. C. de Epiſcop. & Cleric.* Hieronymus Rodriquez, *loco citato numero 13.* ubi ait, quod extraneo inſtituto hærede cum tali clauſula, ut ſcilicet, vendita hæreditate expendat pretium in uſus Fratrum, in nullo jure prohibetur acceptare: quod etiam affirmant Bartolus *in tract. Minoritarum, lib. 5. diſt. 5. cap. 2. numer. 3.* Guido Papa *deciſ. 327. numer. 1.* Sorbus *in Compend. Mendicantium, verb. Hæreditas, in annot. §. Quæritur enim.*

Deducitur ſecundo, hæreditatem relictam Eccleſiæ Fratrum Minorum valere, tanquam relictam capaci: quia capax eſt Summus Pontifex, ad quem pertinent jus, & proprietates Eccleſiæ: unde, cum facultates dictorum Fratrum, ut habetur *in Clem. Exivi. de verb. ſignific.* Syndicus, ſeu Procurator poſſit Eccleſiæ Romanæ acquirere, valebit talis hæreditas relicta Eccleſiæ Fratrum Minorum, ex eodem Bartol. *loco cit. tract. Minorit.* & Abbas *conſ. 63. num. 4. lib. 2.* Anthonius Cuchus *lib. 1. inſtit. major. tit. 1. num. 37.* licet oppoſitum teneat Sanchez *loco cit. cap. 25. num. 14.* 49

Ea, quæ hactenus dicta ſunt, non intelliguntur de Conventualibus, ſed de Fratribus Obſervantibus S. Franciſci: nam hujuſmodi Fratres Conventuales per conſtitutiones Sixti IV. & Clementis IV. poſſunt ſuccedere parentibus, & vocari in teſtamentis, & alias hæreditates acquirere propriis Monaſteriis. 50

Canonici etiam Regulares, licet privatim non permittantur poſſidere, attento tamen jure communi *in cap. Si qua mulier. 19. q. 3.* ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt, tanquam ſi eſſent in ſæculo, ex ſpeciali privilegio Cæleſtini V. quod habetur *in Compend. Societ. Jeſu, tit. Bona, 62. §. 6.* 51

Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes etiam ſimili gaudent privilegio, & bona quæcunque ex ſucceſſione, vel alias illis obvenientia, poſſunt petere, ac retinere, ac ſi eſſent in ſæculo ex privilegio Innocentii IV. & Clement. IV. ut habetur in Bullario *conſtit. 28. ipſius Innocentii*, & *in compend. Ciſtercien. tit. Hæreditas*, ubi per conſtitutionem Nicolai III. & Clementis IV. habetur, bona ante profeſſionem Monachis competentia Monaſterio ſuo acquiri. 52

Fratres Prædicatores, etiam ex privilegio Sixti IV. per Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 3. de Regul.* poſſidere poſſunt bona ſtabilia, abſque hoc, quod Mendicantes deſinant eſſe, ac per conſequens ſuccedere poſſunt in hæreditatibus: & Clemens IV. apud Hieronymum Rodriq. *loco cit. num. 15.* ipſis ſpecialiter indulſit, ut poſſint ſuccedere, etiam in bonis temporalibus, tanquam hæredes, eo modo, quo in ſæculo manentes ſuccederent, atque ideo tales hæreditates, & bona temporalia poſſunt vendere, ac pretium eorundem in communem utilitatem convertere. 53

Auguſtinenſibus item Fratribus Alexand. IV. idem conceſſit hoc tantum excepto, quod feudalia bona non poſſint acquirere, & retinere. Et tandem de omnibus Mendicantibus generaliter loquens idem aſſerit Sanch. *loco ſupra cit. num. 2. & 16.* & *cap. 12. num. 1.* & *cap. 15. num. 19. ad finem.* 54

De aliis vero Religionibus, quæ ſpeciale privilegium non habent, & eorum Monaſteria capacia ſunt bonorum in communi, dicendum eſt, vel communicare cum ſupradictis privilegiis, vel contineri in illo axiomate: *Quicquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirit. ex §. Si qua mulier. Auth. de Sanctiſſ. Epiſc. & §. Illud quoque. Authentica. de Monachis,* & *authent. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & *cap. Si qua mulier.* & *c. Qui ingredientibus. 19. q. 3. & l. regia. 17. tit. 1. part. 6.* ex quibus Sanchez *loco cit. in precept. Decal. lib. 7. cap. 12. num. 4.* elicit, conſtare, hoc ſolo jure humano inductum eſſe, cum nullum aliud jus hoc diſponens inveniatur. Unde Doctores ferè omnes circa has ſupradictas 55

dictas leges ſcribentes dicunt, conſuetudine alicubi huic juri derogatum eſſe, quæ derogatio nullam habet vim: quia hoc jure civili inductum eſt, maximè cùm ſit approbandum à D. Gregorio Papa *l. 7. regiſtr.* quòd refertur *in cap. Quia ingredientibus*, 19. *q. 3.* quodque conſenſu omnium Pontificum receptum eſt. Imò ſucceſſio Monaſterii in bona profeſſi verificatur non ſolùm poſt emiſſam profeſſionem; ſed etiam, quando ante finem anni Novitiatus ſit profeſſio in articulo mortis ex privilegio Pii V. de privilegio agit Sanchez *lib. 5. in præcept. Decal. cap. 9. n.* 16.

56 Moniales etiam Ordinis Mendicantium ſuccedunt in bona Monialium profeſſarum, quia illis ex privilegio permittitur habere bona in communi. Idem dicendum eſt de Monialibus, quæ Clariſſæ vocantur, ſive primitivæ Regulæ, aliàs Collectaneæ, ſive Capucinæ: in decreto enim Concil. Trid. tantùm excipiuntur Fratres Minores de Obſervantia, & Capucini: unde, cùm exceptio firmet Regulam in contrarium, omnes Moniales cujuſcunque Ordinis, poterunt habere bona in communi, & ſuccedere in bona Monialium profeſſarum, ut benè docent Hieron. Rodriq. *in Compend. dictarum qq. reſol.* 72. *n.* 19. cum aliis *ibi* ab eo citatis, ſimul cum quadam declaratione Sacræ Congregat. Cardinalium.

57 Converſi manentes in ſæculo, nec profitentes Regulam approbatam, ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent oblati: imò etiam illis poſtmodum profeſſis in Monaſterio bonorum in communi capaci hæreditas pervenit, eamque acquirunt Monaſteria, ut docent Rodriq. *qq. regul. t. 2. q. 77. art.* 10. & Bart. *in l. Generaliter. C. de ſacroſanctis Eccleſ.* & Sanch. *lib. 7. in Decal. c. 8. n.* 42. Hieron. Rodriq. *loco cit. n.* 8.

58 De hæreditate verò, ſeu legitima, quæ debetur filiis, ſi eorum pater Religionem ingrediatur, & profeſſionem emittat, non levis difficultas eſt, an, ſcilicet, legitima debita filiis debeatur illis poſt emiſſam profeſſionem patris in Religione bonorum in communi capaci; an verò ejus mortem naturalem. Navar. *com. 2. de Regular. n.* 48. Covarruv. *in c. 1. n. 7. de teſtam.* Molina *de inſtit. tract. 2. diſp* 140. *verſ. An verò.* Leſſius *de juſtit. & jure, lib. 2. c. 41. n.* 83. Azor. *tom. 1. inſtit. moral. lib.* 12. *cap. 8. q. 7.* dicunt, ſtatim patre profitente, deberi legitimam filiis.

Alia ſententia, quæ mihi probabilior eſt, affirmat, quòd attenta æquitate, & jure civili, legitima filiis non debetur à tempore, quo pater profitetur; ſed naturalem ejus mortem eſſe expectandam, & interim Monaſterium debere potiri facultatibus illius patris. Ita habetur *in l. 1. §. Impuberi. ff. de collat. bonor.* & ex argumento deſumpta à contrario ſenſu *ex Authentica, Si qua mulier. in fine. C. de ſacroſ. Eccl.* Quam ſententiam tuentur Gloſſ. *ibi, verbo, Moriatur.* Bartol. *n* 21. Cynus *n.* 5. Jaſon. *n.* 51. Felin. *in c. in præſentia. de probat. n.* 55. Pariſius *n.* 149. Decius *n.* 262. Beroyus *n.* 536. Antonius *n.* 20. Surdus *de aliment. tit. 1. q. 19. n. 7.* Greg. Lopez *l. 17. tit. 1. part. 6.* Roland. *conſ. 97. n. 29. lib.* 2. Menchaca *lib. 3. de ſucceſſ. creat. n.* 175. Cevallos *communium. q.* 142. Spino *de teſt. gloſſ. 12. n.* 32. Caſtil *de uſufructu lib. 1. c. 64. n.* 10. Stephanus Gratianus *tom. 1. diſcept. foren. cap.* 102. *n.* 2. Matienzo *lib. 5. gloſſ. 2. tit. 4. lib.* 5.

Fateor, tranſire obligationem ad Monaſterium, quam habet pater reſpectu filii quoad legitimam, ut benè Sanch. *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 20. num.* 10. Idem dicendum eſt de filio reſpectu patris, quod, tanquam indubitatum, tradit Surdus *de aliment. titul. 1. quæſt. 29. num 1. uſque ad* 5. & *num. 9. &* 10. quem ſequitur Sanchez cum aliis multis *loco cit. num.* 8. & Hieronymus Rodriquez *in Compend. quæſtionum regularium, reſolut. 72. num.* 26.

Ex quibus omnibus aliquæ eliciuntur reſolutiones.

Prima reſolutio eſt, quòd cum actio injuriarum facta defuncto competat ſuis hæredibus, *l. 1. §. Si forte. ff. de injuriis.* ſi Monachus occidatur, remiſſio vel mortis venia ſpectant ad Monaſterium hæredem, & non ad ejus filium, ſi habeat in ſeculo, vel alios conſanguineos, ut ac communi opinione fatetur Rodriq. *qq. regul. tom. 2. q. q. 2. art.* 3 Federicus de Senis *conſ.* 25. Guilielmus Benedictus *in cap. Raynutius, il. 2. verbo, cond. t, num. 17. de teſtam.* Padilla *in l. Tranſire. num.* 38. *C. de tranſump.* Abbas *in cap. in præſentia. de probat.* Farinac. *in prax. crim. tom. 1. titul. de accuſ. quæſt.* 13. *num.* 16.

Secunda reſolutio: Quando aliquam hæreditatem adit Moaſterium, poteſt compelli à legatariis, facere inventarium, non ſumptibus Monaſterii, ſed petentium, quòd ea confectio non noceat Monaſterio, & poſſit prodeſſe legatariis, *arg. l. 3. §. Item Varus. ff. de aqua pluvia.* ibi: *Qui factus mihi prodeſſe poteſt, ipſi nihil nociturus eſt, hæc æquitas ſuggerit, etſi jure ſtricto deficiamur.* Quod affirmant Bertrandus *conſ. 168. n.* 2. & Sanc. *loco cit. lib. 7. c. 11. n.* 34. Tenentur etiam Monaſterium ad petitionem legatariorum, & creditorum pati deſcribi bona Monachi profeſſi: hoc enim generale eſt in omnibus inventarium facere non obligatis: & in foro conſcientiæ tenebitur Monaſterium eam bonorum deſcriptionem facere, quæ inventarium non eſt, ſi Monachus profeſſus habeat aſcendentes, aut deſcendentes, aut alios, qui ex teſtamento condito ante profeſſionem ei ſucceſſuri ſunt, aut creditores, quibus ſolvendum eſt, ut conſtet, bona, in quæ illi ſunt ſucceſſuri, aut extent bona ad ſatisfaciendum creditoribus. Ita Sanchez *loco citato.* 60

Tertia reſolutio eſt, poſſe Abbates repudiare hæreditatem Monacho delatam, ipſo invito, cùm dictum ſit *ſuperiùs*, quòd ſicut in adeundo non pendet à voluntate Monachi; ita nec in repudiando, ut docent Cynus *l. finali, num. 7. C. de Epiſc. & Cler.* Felinus *in cap. In præſentia. n. 57. q. 10. de probat.* Guillelm. Benedictus *cap. Raynutius, verbo, ſi abſque liberis, sl 2. num.* 86. Calvacanus *deciſ. 1. n. 52. part.* 3. 61

Quarta reſolutio: Poteſt Monaſterium hæreditatem adire, mortuo Monacho, propter quem Monaſterium ſucceſſit in talem hæreditatem; & excluduntur ſubſtituti, ac omnes alii hæredes, qui nullo modo præferendi ſunt Monaſterio, licèt Monachus prædictus ſit defunctus. Ratio eſt: quia Monaſterium non innititur jure tranſmiſſionis; ſed eo, quòd Monachus omnem voluntatem ſuam, & omnia ſua jura in Monaſterium contulit: ex eo enim defertur immediatè hæreditas Monaſterio, & jus adeundi talem hæreditatem, quando Monaſterio placuerit. Ita affirmant Joannes Andreas *dicto cap. In præſentia. num. 23. de probat.* & *ibi* Abbas *num.* 77. Ancharanus *num.* 18. Alexander *l. 1. in principio, n. 26. in fine, ff. de vulgari*, & Alciatus *ibid. num.* 95. Imola *num.* 6. Nicolaus de Ubald. *de ſucceſſ. Regul. part. 2. num.* 5. Angelus de Gambaleonibus *de teſtam. gloſſ. 84. num.* 7. Rolandinus *de teſtam. num. 23. rubr.* 19. Cavalcanus *deciſ. 1. num. 50. part.* 3. Redoanus *de ſpol. Eccleſ. q. 8 in princ. num.* 63. Covar. *cap. 1. num. 21. de teſtam.* Lælius Zecchius *de Repub. Eccl. tit. de Regul. cap. 3. num. 14. amplia.* 9. Molina *tom. 1. de juſt. diſp. 149. col.* 8. Leſſius *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 41. dub. 11. num.* 87. Emmanuel Sà *verbo, Religio, num.* 27. Rodriquez *quæſtionum regularium tom. 2. quæſtione 77. art.* 1. Sanchez *lib. 7. in præcepta Decal. cap. 12. num.* 47. ubi alios Doctores citat & ſequitur. 62

Quinta reſolutio: Monacho exhæredato, aut præterito à parentibus, integrum eſſe Monaſterio querelam inofficioſi teſtamenti intentare, ac teſtamentum rumpere. Ita docent Doctores apud Angelum *l. Papinianus. 8. in princ. num.* 2. licèt ipſe cum Paulo *ibid. num.* 2. Fulgoſio *num. 3. & 4.* Baldo, Jaſone, & Salyceto, ut 63

notat Sanchez 7. *in Decal. cap.* 12. *num.* 51. putent, non competere hanc querelam inteſtate contra voluntatem Monachi: nam filio exhæredato pater caret jure hujus querelæ, inviro ipſo filio. Si ergo tunc Monaſterium comparatur filio, non habet hanc querelam, atque ita expreſsè aſſeritur *in d. l. Papinianus.* 8. *in principio.* Si verò comparatur ſervo, tunc, & fortiùs idem dicendum: quia querela rendit ad ſuccedendum ab inteſtato. Verùm, quod diximus, jus querelæ, & teſtamenti rumpendi competere Monaſterio probabilius eſt. Atque ita docet Sanchez *loco cit. num.* 52. Ratio ea eſt: quia omnia jura Monachi ſunt ad Monaſterium translata, & illi competunt, ſicur jam Monacho competebant: ergo, ſicut antea reluctante Monacho, reſtitui poterat in integrum: ita Monaſterium modo, etiam ipſo invito: quia jus eſt ad Monaſterium translatum. Et ratio contrariæ ſententiæ non obſtat: nam valeret comparatio, quando non eſſet in præjudicium juris Monaſterii jam acquiſiti: in caſu tamen noſtra illa repudiatio eſt prorſus irrita, & non poteſt officere jus Monaſterii, ut docet Sanchez *loc. cit. n.* 37. 38. & 48. ubi citat pro hac ſententia Beroium *in cap. Raynutius, num.* 391. *de teſt.*

QUÆSITUM V.

An Abbas, vel Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat.

SUMMARIUM.

1 *Res ſemel Deo dicata perpetuò manent.*

2 *Abbas, vel Monachus, quem ſacri Canones abſolvunt à jugo Regulæ monaſticæ, & Epiſcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem jure vendicare poteſt.*

3 *Monacho ad dignitatem epiſcopalem evecto, ſpectant quoad uſum, & adminiſtrationem omnia, quæ poſt adeptam dignitatem acquiſivit; poſt vero ejus mortem, non ad Monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cui præfectus eſt: & num.* 11.

4 *Monachus factus Epiſcopus de hæreditate ſibi delata, an poſſit ad ſuum libitum diſponere: & n.* 5. *&* 6.

7 *Epiſcopus regularis de licentia Summi Pontificis poteſt teſtamentum condere.*

8 *Diſpenſatio, & licentia prædicta, ut legitima ſit, quæ impedimenta exprimenda ſint.*

9 *Teſtandi licentia à Summo Pontifice Prælatis conceſſa non expirat morte concedentis.*

10 *Teſtamentum vigore prædictæ facultatis factum poteſt revocari; & toties quoties placuerit, condi.*

12 *Religioſus titularis Epiſcopus bona acquirit Summo Pontifici.*

1 ET primò videtur dicendum, quòd Monachus, vel Abbas ad Epiſcopatum aſſumptus non ſuccedat in paterna hæreditate: ſed hoc jus ſpectat ad Monaſterium, arg. tex. *in c. Quæ ſemel.* 19. *q.* III. in quo textu diſponitur, ut res, quæ ſunt Deo dicatæ, perpetuò maneant: &c. *c. Perlatum. ead. q.* 3. ubi dicitur, quòd donatio facta Monaſterio eſt irrevocabilis: ergo Abbas effectus Epiſcopus non ſuccedit in paterna hæreditate: ſed jus ſpectat ad Monaſterium.

2 Sed contrà eſt, quod diſponitur *in c. Statutum.* 18. *q.* 1. quòd Abbas, vel Monachus, quem ſacri Canones abſolvunt à jugo Regulæ Monaſticæ, & Epiſcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem jure vendicare poteſt. Ex quo textu patet, quòd, quando Monachus aliquis ad epiſcopalem, vel aliam ſæcularem dignitatem aſſumitur; omnia, quæ poſt eam dignitatem aſſecutam acquiſierit, etiam hæredi-
3 tario jure ad ipſum ſpectant, quoad uſum, & adminiſtrationem; poſt illius verò mortem ſpectant ad Eccleſiam, cui præfectus eſt; non autem ad Monaſterium, unde aſſumptus fuit. Ita etiam habetur *in cap. Nã pro cujuslibet.* 16. *q.* 1. juncta Gloſſ. *in verb. Sacrum.* Ita Navar. *Comment.* 4. *de Regular. n.* 6. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 10. *q.* 6. Molina *de juſtit. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 170. *in fin.* Roder. *tom.* 2. *q.* 58. *art.* 6. Bellet. *diſquiſit. Cleric. p.* 1. *tit. de bon. Cleric.* §. 8. *n.* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 114. *n.* 20. quamvis eſſemus in dubio. Niſi conſtet alieri voluiſſe acquirere. Rota *in una Vercellen. donationis,* 28. Junii, 1610. coram Card. Ludoviſio.

Ad argumentum reſpondeo, & primò ad textum *in cap. Quæ ſemel.* dicimus, quòd textus loquitur de Monaſteriis, & de aliis rebus, quæ jam ſunt Deo realiter dicatæ: nam illæ ad profanos uſus nullo modo reduci poſſunt. Et ſimiliter ad text. *in c. Perlatum.* reſpondemus, quòd loquitur de illis rebus, quæ illa mulier realiter donavit; unde talis donatio eſt irrevocabilis; ſed in caſu noſtro Abbas, ſive Monachus realiter non donavit bona hæreditaria, ſed tantùm ſolam ſpem, & non jus ſuccedendi: ſed tale jus non competit, niſi poſt mortem defuncti: unde non dedit illud jus Monaſterio; ſed tantùm ſolam ſpem; ſed illa ſpes evaneſcere debet, ex quo illa perſona deſinit eſſe filius illius Monaſterii, ut §. *Mortuo. Inſtit. de acq. per arrog.* & habetur per Gloſſ. *in cap. Statutum. in verb. reſtituar.* 18. *quæſt.* 1.

Notandum autem, quòd de hujuſmodi hæreditate ad ſuum libitum diſponere non poteſt, cùm eam non ſibi, ſed ſuæ Eccleſiæ acquirat, ut explicat Gloſſ. *in d. cap. Statutum:* nam illud verbum, *ſibi,* exponit, id eſt, Eccleſiæ ſuæ. 4

His tamen non obſtantibus affirmant Doctores, Religioſum beneficiatum, ſive Epiſcopum quàm amplè poſſe diſponere, ſicut poteſt Epiſcopus ſæcularis. Ita affirmant Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 8. *art.* 8. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *c.* 4. *dub.* 5. *num.* 29. Molina *de juſt. tract.* 2. *diſp.* 276. & Rota *in una Vercellen. ſpoliorum,* 13. Februarii, 1609. coram Cardinali Ludoviſio apud Farinacium *deciſ.* 241. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* & eadem Rota *deciſ.* 216. *num.* 13. *part.* 2. *in noviſſim.* 5

Qua ſtante diſpoſitione, integrum illis erit, diſponere, & acquirere tam Eccleſiæ Cathedrali, quàm Monaſterio de illis, quæ diſponere poſſunt, & de licentia Summi Pontificis poſſunt teſtamentum condere, & in eo adhuc viventes diſponere de ſupradictis facultatibus. 6 7

Unde Epiſcopus regularis talem licentiam obtinens à Summo Pontifice, duplex impedimentum tenetur explicare, ut legitima ſit diſpenſatio; unum, ſe eſſe Religioſum; alterum, ſe eſſe Epiſcopum, quòd duplici hoc impedimento ad teſtandum affectus ſit; & hoc intelligendum eſt in caſu, in quo talis Epiſcopus vellet teſtari de bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ: nam, ſi vellet de patrimonialibus omnibus, vel de acquiſitis propria induſtria in ſuo teſtamento diſponere, ſufficere, ſe eſſe Religioſum, cui obeſt authoritas teſtandi, ut Religioſus eſt, non ut Epiſcopus. Ita eleitur ex Suar. *lib.* 7. *in præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 11. 8

Quæ quidem licentia teſtandi à Summo Pontifice Prælatis conceſſa non expirat morte illius Pontificis, ut putavit Covarruv. *in cap. Cùm ex officii. num.* 8. *de teſtam.* & contra illum docent non expirare Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 28. *num.* 82. Rodriq. *loco cit. q.* 69. *art.* 6. Gonzalez *gloſſ.* 12. *in princip. num.* 35. & ſacra Rota Romana *in una Placentina facultatis teſtandi,* 24. Januarii, 1578. ut teſtatur Aloyſius Riccius *in prax. aurea, reſol.* 386. 9

Non expirat etiam vigore prædictæ facultatis, teſtamentum ſemel faciens, quin poſſit teſtamentum ſemel factum revocare, & de novo condere, quoties, & quomodo ſibi placuerit. Ita affirmant Gutierrez *practicarum lib.* 3. *q.* 48. *n.* 7. Rodriq. *loco cit. q.* 69. *art.* 5

Gon

Gonzalez *d. gloſſ.* 11. *num.* 97. Sarmiento *de redditib. Eccleſia, part.* 4. *cap.* 4. *num.* 3. Ratio eſt: quia verba cujuſcunque diſpoſitionis, quamvis maximæ odioſæ, in dubio cum effectu ſunt intelligenda, *argum. cap. Relatum.* 4. *verſ. Cùm igitur. de Cler. non reſident.*

11 Hoc tamen non obtento privilegio à Summo Pontifice condendi teſtamentum, certum eſt, acquiſita ab Epiſcopo Religioſo poſt adeptum Epiſcopatum ab illo eſſe adminiſtranda, dum vixerit: illo verò defuncto, non ad Monaſterium, à quo deſumptus fuerat; ſed ad ſuam Eccleſiam epiſcopalem ea pertinere, ut *ſuprà* diximus. Et probatur *in cap. unico,* 18. *quæſt.* 1. ubi Gloſſ. *verbo, Legitimus.* & Abbas *in cap. final. num* 3. *de Regul.* Sotus *de Juſt. lib.* 10. *q. ult. art. ult. ad* 3. quod verum eſſe, etiamſi jure hereditario illa bona ſunt acquiſita poſt Epiſcopatum, affirmant Molina *loco cit. tractat.* 2. *diſp.* 140. *in fin.* Leſſius *loco cit. in fi. cap.* 41. *dub.* 11. *num.* 92. Rodriq. *loc. cit. q.* 58. *art.* 7. Idem dicendum eſt etiam de acquiſitis donatione, & de acquiſitis propria induſtria, & labore. Ita Leſſius *loco cit.* & Azotius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 10. *q.* 6. & Rodriq. *loco cit. q.* 18. *art.* 6. & Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 114. *num.* 28. ubi *num.* 29. dicit, hoc procecedere, etiamſi ille Religioſus Epiſcopus ſit ex Ordine Fratrum Minorum: ille enim factus Epiſcopus ſuccedendi jus recuperat: unde ipſi mortuo ſuccedit ſua Eccleſia. Ita Molina *loco citato, diſp.* 140. *verſ. Quando Religioſus.* Azot. *loco cit. lib.* 12. *q.* 6. & *cap.* 15. *q.* 3. ubi ait, quòd à tempore confirmationis pontificiæ incipit Eccleſia acquirere. Ita etiam Rodriquez *in Summ. tom.* 2. *cap.* 70. *num.* 6.

12 Si dicas, an Epiſcopus titularis Religioſus, qui nullam Sedem epiſcopalem habet, acquirat Monaſterio? Reſpondent Rodriq. *tom.* 3. *q. regul. q.* 69. *art.* 4. Emmanuel Sà *verbo Religio, num* 52. affirmativè. Azorius verò *loco cit. cap.* 10. *q.* 7. ſimul cum Barboſa *loco cit. num.* 29. dicit, quòd acquirit Summo Pontifici: quia ſolutus eſt omninò ad obedientia Religionis, & immediatè ſubeſt Summo Pontifici.

QUÆSITUM VI.

An penes Abbates ſit poteſtas, & cura conſervandi bona temporalia Monaſterii.

SUMMARIUM.

1 *Abbati conceſſa eſt univerſa poteſtas neceſſaria ad debitam adminiſtrationem & conſervationem bonorum ſui Monaſterii.*

2 *Abbas expendens bona Monaſterii in uſus vanos, præjudicat ſuo officio conſervandi bona Monaſterii, peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius.*

3 *Religioſus expendens quantitatem notabilem extra uſus pios & neceſſarios, licet cum licentia Abbatis, peccat contra votum paupertatis. & num.* 8.

4 *Abbas expendens aliquid contra præſcriptum Regulæ, vel aliis dans licentiam, facit contra conſervationem bonorum Monaſterii, & non eſt in bono ſtatu, ut num.* 5. *ſicuti facit, & eſt Religioſus, qui expendit abundanter bona Communitatis in magnum Monaſterii detrimentum, ut n.* 6.

7 *Reſtituere tenentur, qui accipiunt à Religioſo ad uſus vanos, & ſuperfluos, etiam de licentia Superioris.*

9 *Abbas, vel Superior concedens aliquid Religioſo in uſus proprios, ſed decentes, non facit contra conſervationem bonorum Monaſterii.*

1 Recolendi ſunt ex ſuperioribus, nempe, ex hujus diſpoſitionis quæſito, illi tres actus adminiſtrationis bonorum temporalium Monaſterii, ſcilicet, acquiſitio, conſervatio, & alienatio. Cum autem explicatum fuerit, quanta ſit Abbatis poteſtas quoad actum acquirendi Monaſterio; videndum eſt in præſenti conſequenter de ipſius poteſtate in jam acquiſita conſervando: parùm enim prodeſſet acquirere, niſi acquiſita ſerventur; quia ut vulgò dicitur: *Cribro haurire aquam, nihil prodeſt.* cùm cribrum aquam hauſtam non ſervet. Hinc dicebat Ovidius:

Non minor eſt virtus quam quærere, parta tueri.

Circa quod parum videtur immorandum: indubitatum eſt enim, quòd penes Abbatem ſit univerſa poteſtas ad debitam conſervationem, & adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterii neceſſaria; non aliter, quam ſi ſua propria eſſent: quia ad hoc bonum regimen eſt neceſſarium: nam aliter bona communia facilè perirent. Unde fit, ut, quanta fuit poteſtas ei tradita, tanta ſit obligatio quoad curam, & ſolicitudinem, fideliter talia bona adminiſtrandi, ita ut ad majus Dei obſequium, ac Monaſterii commodum, & utilitatem illa conſerventur. Ex quo cùm nequeat omnia per ſe immediatè exercere, poterit cum eadem facultate Officiales, & alios Miniſtros creare, per quos hæc temporalis cura exequatur, quibus prædicta bona fideliter adminiſtrandi, & conſervandi obligationem imponat, ut docet Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 36. *num.* 7. Hinc ait D. Anton. Perez. *in comment. Reg. S. Benedicti, ſup. cap.* 32. *num.* 5. cum bonorum Monaſterii cura principaliter ſit apud Abbatem, præcipere D. Benedictum, ut Abbas habeat codicem, in quo rationes referantur omnium; quæ Monaſterii Miniſtris in cuſtodiam traduntur, ne aliquo modo obliterentur: & idcircò, ne quidpiam horum ab Abbatis memoria effluat, præcipit S. Pater, ut codici, litteriſque ea mandentur: quia ſcriptura eſt fidus memoriæ cuſtos.

2 Huic curæ conſervandi bona Monaſterii multa adverſantur. Primò, ſi Abbas expendat in uſus vanos, & ſuperfluos, ac proinde ſine cauſa juſta, non ſolùm præjudicat officio ſuo conſervandi prædicta bona, verùm etiam peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius, ut docent Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. cap.* 12. *q.* 2. Navar. *lib.* 3. *conſ. in* 1. *edit.* & *de regul. conſ.* 75. *num.* 41. *in* 2. *tit. de ſtat. Monach. conſ.* 31 *num.* 42. & *comm.* 3. *num.* 27. *de Regul.*

3 Sicut etiam peccat Religioſus expendens quantitatem notabilem extra uſus pios, & neceſſarios, licèt adſit licentia Abbatis: quia illa non eſt legitima. Ita docent Navar. *lib.* 3. *de reſtit. cap.* 1. *in nova edit. part.* 3. *dub.* 1. *num.* 168. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 11. qui affirmant, illum peccare mortaliter, ſicut etiam peccat Abbas mortaliter concedendo talem licentiam. Et ideò non poteſt illam concedere, etiam cum Conventu: quia, licèt Conventus ſit dominus illorum bonorum, hoc tamen dominium eſt reſtrictum per votum paupertatis, & per conſtitutiones eccleſiaſticas. Ita Navar. *comm.* 2. *de regul. num.* 23 *coroll.* 12. Rodriq. *loco cit. q.* 29. *art.* 11. Mendoſa *in quodl. q.* 8. *art.* 6.

4 Secundò, contra dictam conſervationem bonorum facit Abbas expendens aliquid contra præſcriptum ſuæ Regulæ, & dans licentiam ſubditis, ut poſſint expendere contra dictum præſcriptum. Ita affirmat Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 26.

5 Tertiò, qui facit contra dictam conſervationem bonorum Monaſterii, non eſt in bono ſtatu; præcipuè, ſi in quantum poteſt, abſque gravi ſcandalo non nititur, Religioſos in communi vivere, & ſuperfluos uſus vitare; & niſi cogat illos, ut juxta paupertatem promiſſam vivant, ut ex D. Antonino 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. §. 12. Sylveſtro *verbo, Religio,* 6. *q.* 7.

6 Quartò, facit contra dictam conſervationem bonorum Religioſus, qui expendit abundanter bona Communitatis, unde oritur maximum detrimentum Monaſterii: & alii Religioſi patiuntur neceſſitatem. Et illum peccare mortaliter ſic abundanter expendentem, etiam de licentia Abbatis affirmant Lopez 1. *part. inſtruct.*

cap.

notat Sanchez 7. *in Decal. cap.* 12. *num.* 51. putent, non competere hanc querelam intentare contra voluntatem Monachi: nam filio exhæredato parer caret jure hujus querelæ, invito ipſo filio. Si ergo tunc Monaſterium comparatur filio, non habet hanc querelam, atque ita expreſsè aſſeritur *in d. l. Papinianus.* 8. *in principio.* Si verò comparatur ſervo, tunc, & fortiùs idem dicendum: quia querela tendit ad ſuccedendum ab inteſtato. Verùm, quod diximus, jus querelæ, & teſtamenti rumpendi competere Monaſterio probabilius eſt. Atque ita docet Sanchez *loco cit. num.* 52. Ratio ea eſt: quia omnia jura Monachi ſunt ad Monaſterium translata, & illi competunt, ſicut jam Monacho competebant: ergo, ſi anteà reluctante Monacho, reſtitui poterat in integrum: ita Monaſterium modo, etiam ipſo invito: quia jus eſt ad Monaſterium translatum. Et ratio contrariæ ſententiæ non obſtat: nam valeret comparatio, quando non eſſet in præjudicium juris Monaſterii jam acquiſiti: in caſu tamen noſtro illa repudiatio eſt prorſus irrita, & non poteſt officere jus Monaſterii, ut docet Sanchez *loc. cit. n.* 37. 38. & 48. ubi citat pro hac ſententia Beroium *in cap. Raynutius, num.* 391. *de teſt.*

QUÆSITUM V.

An Abbas, vel Monachus, ad Epiſcopatum, vel aliam dignitatem extra Religionem aſſumptus ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterio acquirat.

SUMMARIUM.

1 *Res ſemel Deo dicata perpetuò manent.*

2 *Abbas, vel Monachus, quem ſacri Canones abſolvunt à jugo Regula monaſtica, & Epiſcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem jure vendicare poteſt.*

3 *Monacho ad dignitatem epiſcopalem evecto, ſpectant quoad uſum, & adminiſtrationem omnia, quæ poſt adeptam dignitatem acquiſivit; poſt vero ejus mortem, non ad Monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cui præfectus eſt: & num.* 11.

4 *Monachus factus Epiſcopus de hæreditate ſibi delata, an poſſit ad ſuum libitum diſponere: & n.* 5. & 6.

7 *Epiſcopus regularis de licentia Summi Pontificis poteſt teſtamentum condere.*

8 *Diſpenſatio, & licentia prædicta, ut legitima ſit, quæ impedimenta exprimenda ſint.*

9 *Teſtandi licentia à Summo Pontifice Prælatis conceſſa non expirat morte concedentis.*

10 *Teſtamentum vigore prædictæ facultatis factum poteſt revocari; & toties quoties placuerit, condi.*

11 *Religioſus titularis Epiſcopus bona acquirit Summo Pontifici.*

1 ET primò videtur dicendum, quòd Monachus, vel Abbas ad Epiſcopatum aſſumptus non ſuccedat in paterna hæreditate: ſed hoc jus ſpectat ad Monaſterium, arg. tex. *in c. Quæ ſemel.* 19. *q.* III. in quo textu diſponitur, ut res, quæ ſunt Deo dicatæ, perpetuò maneant: &c. *c. Perlatum. ead. q.* 3. ubi dicitur, quòd donatio facta Monaſterio eſt irrevocabilis: ergo Abbas effectus Epiſcopus non ſuccedit in paterna hæreditate: ſed jus ſpectat ad Monaſterium.

2 Sed contrà eſt, quod diſponitur *in c. Statutum.* 18. *q.* 1. quòd Abbas, vel Monachus, quem ſacri Canones abſolvunt à jugo Regulæ Monaſticæ, & Epiſcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem jure vendicare poteſt. Ex quo textu paret, quòd, quando Monachus aliquis ad epiſcopalem, vel aliam ſæcularem dignitatem aſſumitur; omnia, quæ poſt eam dignitatem aſſecutam acquiſierit, etiam hæredi-
3 tario jure ad ipſum ſpectant, quoad uſum, & adminiſtrationem; poſt illius verò mortem ſpectant ad Eccleſiam, cui præfectus eſt; non autem ad Monaſterium, unde aſſumptus fuit. Ita etiam habetur *in cap. Ne pro emptulibet.* 16. *q.* 1. juncta Gloſſ. *in verb. Sacrum.* Ita Navar. *Comment.* 4. *de Regular. n.* 6. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 10. *q.* 6. Molina *de juſtit. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 170. *in fin.* Roder. *tom.* 2. *q.* 58. *art.* 6. Bellet. *diſquiſit. Cleric. p.* 1. *tit. de bon. Cleric.* §. 8. *n.* 3. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 114. *n.* 20. quamvis eſſemus in dubio. Niſi conſter alteri voluiſſe acquirere. Rota *in una Vercellen. donationis*, 28. Junii, 1610. coram Card. Ludoviſio.

Ad argumentum reſpondeo, & primò ad textum *in cap. Quæ ſemel.* dicimus, quòd textus loquitur de Monaſteriis, & de aliis rebus, quæ jam ſunt Deo realiter dicatæ: nam illæ ad profanos uſus nullo modo reduci poſſunt. Et ſimiliter ad text. *in c. Perlatum.* reſpondemus, quòd loquitur de illis rebus, quæ illa mulier realiter donavit; unde talis donatio eſt irrevocabilis; ſed in caſu noſtro Abbas, ſive Monachus realiter non donavit bona hæreditaria, ſed tantùm ſolam ſpem, & non jus ſuccedendi: ſed tale jus non competit, niſi poſt mortem defuncti: unde non dedit illud jus Monaſterio; ſed tantùm ſolam ſpem: ſed illa ſpes evaneſcere debet, ex quo illa perſona deſinit eſſe filius illius Monaſterii, ut §. *Mortuo. Inſtit. de acq. per arrog.* & habetur per Gloſſ. *in cap. Statutum. in verb. reſtituar.* 18. *quæſt.* 1.

Notandum autem, quòd de hujuſmodi hæreditate 4
ad ſuum libitum diſponere non poteſt, cùm eam non ſibi, ſed ſuæ Eccleſiæ acquirat, ut explicat Gloſſ. *in d. cap. Statutum:* nam illud verbum, *ſibi*, exponit, id eſt, Eccleſiæ ſuæ.

His tamen non obſtantibus affirmant Doctores, Re- 5
ligioſum beneficiatum, ſive Epiſcopum quàm amplè poſſe diſponere, ſicut poteſt Epiſcopus ſæcularis. Ita affirmant Rodriq. *tom.* 2. *qq. regul. q.* 8. *art.* 8. Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *c.* 4. *dub.* 5. *num.* 29. Molina *de juſt. tract.* 2. *diſp.* 276. & Rota *in una Vercellen. ſpoliorum*, 13. Februarii, 1609. coram Cardinali Ludoviſio apud Farinacium *deciſ.* 241. *num.* 4. *part.* 2. *recent.* & eadem Rota *deciſ.* 216. *num.* 13. *part.* 2. *in noviſſim.*

Qua ſtante diſpoſitione, integrum illis erit, diſ- 6
ponere, & acquirere tam Eccleſiæ Cathedrali, quàm
Monaſterio de illis, quæ diſponere poſſunt, & de li- 7
centia Summi Pontificis poſſunt teſtamentum condere, & in eo adhuc viventes diſponere de ſupradictis facultatibus.

Unde Epiſcopus regularis talem licentiam obtinens 8
à Summo Pontifice, duplex impedimentum tenetur explicare, ut legitima ſit diſpenſatio; unum, ſe eſſe Religioſum; alterum, ſe eſſe Epiſcopum, quòd duplici hoc impedimento ad teſtandum affectus ſit; & hoc intelligendum eſt in caſu, in quo talis Epiſcopus vellet teſtari de bonis acquiſitis intuitu Eccleſiæ: nam, ſi vellet de patrimonialibus omnibus, vel de acquiſitis propria induſtria in ſuo teſtamento diſponere, ſufficere, ſe eſſe Religioſum, cui obeſt authoritas teſtandi, ut Religioſus eſt, non ut Epiſcopus. Ita elicitur ex Suar. *lib.* 7. *in præcept. Decal. lib.* 6. *cap.* 6. *n.* 11.

Quæ quidem licentia teſtandi à Summo Pontifice 9
Prælatis conceſſa non expirat morte illius Pontificis, ut putavit Covarruv. *in cap. Cùm ex officii. num.* 8. *de teſtam.* & contra illum docent non expirare Sanchez *de matrim. lib.* 8. *diſp* 28. *num.* 82. Rodriq. *loco cit. q.* 69. *art.* 6. Gonzalez *gloſſ.* 12. *in princip. num.* 35. & ſacra Rota Romana *in una Placentina facultatis teſtandi*, 24. Januarii, 1578. ut teſtatur Aloyſius Riccius *in prax. aurea, reſol.* 386.

Non expirat etiam vigore prædictæ facultatis, teſtamentum ſemel faciens, quin poſſit teſtamentum ſemel factum revocare, & de novo condere, quoties, & quomodo ſibi placuerit. Ita affirmant Gutierrez *practicarum lib.* 3. *q.* 48. *n.* 7. Rodriq. *loco cit. q.* 69. *art.* 5

Gon

Gonzalez *d. gloſſ.* 11. *num.* 97. Sarmiento *de redditib. Eccleſia, part.* 4. *cap.* 4. *num.* 3. Ratio eſt: quia verba cujuscunque diſpoſitionis, quamvis maximæ odioſæ, in dubio cum effectu ſunt intelligenda, *argum. cap. Relatum.* 4. *verſ. Cùm igitur. de Cler. non reſident.*

11 Hoc tamen non obtento privilegio à Summo Pontifice condendi teſtamentum, certum eſt, acquiſita ab Epiſcopo Religioſo poſt adeptum Epiſcopatum ab illo eſſe adminiſtranda, dum vixerit: illo verò defuncto, non ad Monaſterium, à quo deſumptus fuerat; ſed ad ſuam Eccleſiam epiſcopalem ea pertinere, ut *ſuprà* diximus. Et probatur *in cap. unico.* 18. *quæſt.* 1. ubi Gloſſ. *verbo, Legitimus.* & Abbas *in cap. final. num* 3. *de Regul.* Sotus *de juſt. lib.* 10. *q. ult. art. ult. ad* 3. quod verum eſſe, etiamſi jure hereditario illa bona ſunt acquiſita poſt Epiſcopatum, affirmant Molina *loco cit. tractat.* 2. *diſp.* 140. *in fin.* Leſſius *loco cit. in fi. cap.* 41. *dub.* 11. *num.* 92. Rodriq. *loc. cit. q.* 58. *art.* 7. Idem dicendum eſt etiam de acquiſitis donatione, & de acquiſitis propria induſtria, & labore. Ita Leſſius *loco cit.* & Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. lib.* 12. *c.* 10. *q.* 6. & Rodriq. *loco cit. q.* 18. *art.* 6. & Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 114. *num.* 28. ubi *num.* 29. dicit, hoc procedere, etiamſi ille Religioſus Epiſcopus ſit ex Ordine Fratrum Minorum: ille enim factus Epiſcopus ſuccedendi jus recuperat: unde ipſi mortuo ſuccedit ſua Eccleſia. Ita Molina *loco citato, diſp.* 140. *verſ. Quando Religioſus.* Azor. *loco cit. lib.* 12. *q.* 6. & *cap.* 15. *q.* 3. ubi ait, quòd à tempore confirmationis pontificia incipit Eccleſia acquirere. Ita etiam Rodriquez *in Summ. tom.* 2. *cap.* 70. *num.* 6.

12 Si dicas, an Epiſcopus titularis Religioſus, qui nullam Sedem epiſcopalem habet, acquirat Monaſterio? Reſpondent Rodriq. *tom.* 3. *q. regul. q.* 69. *art.* 4. Emmanuel Sà *verbo Religio, num* 52. affirmativè. Azorius verò *loco cit. cap.* 10. *q.* 7. ſimul cum Barboſa *loco cit. num.* 29. dicit, quòd acquirit Summo Pontifici: quia ſolutus eſt omninò ad obedientia Religionis, & immediatè ſubeſt Summo Pontifici.

QUÆSITUM VI.

An penes Abbates ſit poteſtas, & cura conſervandi bona temporalia Monaſterii.

SUMMARIUM.

1 *Abbati conceſſa eſt univerſa poteſtas neceſſaria ad debitam adminiſtrationem & conſervationem bonorum ſui Monaſterii.*

2 *Abbas expendens bona Monaſterii in uſus vanos, præjudicat ſuo officio conſervandi bona Monaſterii, peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius.*

3 *Religioſus expendens quantitatem notabilem extra uſus pios & neceſſarios, licet cum licentia Abbatis, peccat contra votum paupertatis. & num.* 8.

4 *Abbas expendens aliquid contra præſcriptum Regulæ, vel aliis dans licentiam, facit contra conſervationem bonorum Monaſterii, & non eſt in bono ſtatu, ut num.* 5. *ſicuti facit, & eſt Religioſus, qui expendit abundanter bona Communitatis in magnum Monaſterii detrimentum, ut n.* 6.

7 *Reſtituere tenentur, qui accipiunt à Religioſo ad uſus vanos, & ſuperfluos, etiam de licentia Superioris.*

9 *Abbas, vel Superior concedens aliquid Religioſo in uſus proprios, ſed decentes, non facit contra conſervationem bonorum Monaſterii.*

1 Recolendi ſunt ex ſuperioribus, nempe, ex hujus diſpoſitionis quæſito, illi tres actus adminiſtrationis bonorum temporalium Monaſterii, ſcilicet, acquiſitio, conſervatio, & alienatio. Cum autem explicatum fuerit, quanta ſit Abbatis poteſtas quoad actum acquirendi Monaſterio; videndum eſt in præſenti conſequenter de ipſius poteſtate in jam acquiſita conſervando: parùm enim prodeſſet acquirere, niſi acquiſita ſerventur; quia ut vulgò dicitur: *Cribro haurire aquam, nihil prodeſt.* cùm cribrum aquam hauſtam non ſervet. Hinc dicebat Ovidius:

Non minor eſt virtus quam quærere, parta tueri.

Circa quod parum videtur immorandum: indubitatum eſt enim, quòd penes Abbatem ſit univerſa poteſtas ad debitam conſervationem, & adminiſtrationem bonorum ſui Monaſterii neceſſaria; non aliter, quam ſi ſua propria eſſent: quia ad hoc bonum regimen eſt neceſſarium: nam aliter bona communia facilè perirent. Unde ſit, ut, quanta ſibi poteſtas ei tradita, tanta ſit obligatio quoad curam, & ſolicitudinem, fideliter talia bona adminiſtrandi, ita ut ad majus Dei obſequium, ac Monaſterii commodum, & utilitatem illa conſerventur. Ex quo cùm nequeat omnia per ſe immediatè exercere, poterit cum eadem facultate Officiales, & alios Miniſtros creare, per quos hæc temporalis cura exequatur, quibus prædicta bona fideliter adminiſtrandi, & conſervandi obligationem imponat, ut docet Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. *num.* 7. Hinc ait D. Anton. Perez. *in comment. Reg. S. Benedicti, ſup. cap.* 32. *num.* 5. cum bonorum Monaſterii cura principaliter ſit apud Abbatem, præcipere D. Benedictum, ut Abbas habeat codicem, in quo rationes referantur omnium; quæ Monaſterii Miniſtris in cuſtodiam traduntur, ne aliquo modo oblitterentur: & idcircò, ne quidpiam horum ab Abbatis memoria effluat, præcipit S. Pater, ut codici, litteriſque ea mandentur: quia ſcriptura eſt fidus memoriæ cuſtos.

Huic curæ conſervandi bona Monaſterii multa adverſantur. Primò, ſi Abbas expendat in uſus vanos, & ſuperfluos, ac proinde ſine cauſa juſta, non ſolùm præjudicat officio ſuo conſervandi prædicta bona, verùm etiam peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius, ut docent Azorius *tom.* 1. *inſtit. moral. cap.* 12. *q.* 2. Navar. *lib.* 3. *conſ. in* 1. *edit.* & *de regul. conſ.* 75. *num.* 41. *in* 2. *tit. de ſtat. Monach. conſ.* 31 *num.* 42. & *comm.* 3. *num.* 27. *de Regul.* 2

Sicut etiam peccat Religioſus expendens quantitatem notabilem extra uſus pios, & neceſſarios, licèt adſit licentia Abbatis: quia illa non eſt legitima. Ita docent Navar. *lib.* 3. *de reſtit. cap.* 1. *in nova edit. part.* 3. *dub.* 1. *num.* 168. Rodriq. *qq. regul. tom.* 3. *q.* 29. *art.* 11. qui affirmant, illum peccare mortaliter, ſicut etiam peccat Abbas mortaliter concedendo talem licentiam. Et ideò non poteſt illam concedere, etiam cum Conventu: quia, licèt Conventus ſit dominus illorum bonorum, hoc tamen dominium eſt reſtrictum per votum paupertatis, & per conſtitutiones eccleſiaſticas. Ita Navar. *comm.* 2. *de regul. num.* 23 *coroll.* 12. Rodriq. *loco cit. q.* 29. *art.* 11. Mendoſa *in quodl. q.* 8. *art.* 6. 3

Secundò, contra dictam conſervationem bonorum facit Abbas expendens aliquid contra præſcriptum ſuæ Regulæ, & dans licentiam ſubditis, ut poſſint expendere contra dictum præſcriptum. Ita affirmat Sanchez *in præcepta Decalogi, lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 26. 4

Tertiò, qui facit contra dictam conſervationem bonorum Monaſterii, non eſt in bono ſtatu; præcipuè, ſi in quantum poteſt, abſque gravi ſcandalo non nititur, Religioſos in communi vivere, & ſuperfluos uſus vitare; & niſi cogat illos, ut juxta paupertatem promiſſam vivant, ut ex D. Antonino 3. *part. tit.* 16. *cap.* 1. §. 12. Sylveſtro *verbo, Religio,* 6. *q.* 7. 5

Quartò, facit contra dictam conſervationem bonorum Religioſus, qui expendit abundanter bona Communitatis, unde oritur maximum detrimentum Monaſterii: & alii Religioſi patiuntur neceſſitatem. Et illum peccare mortaliter ſic abundanter expendentem, etiam de licentia Abbatis affirmant Lopez 1. *part. inſtruct.* 6

cap. 156. *colum. penult.* & Roderiq. *tom.* 2. *in Sum. cap.* 31. *num.* 6. qui etiam affirmant, Abbatem, etiam in hoc caſu, peccare mortaliter, imò graviùs.

Ex his deducitur primò, quid dicendum ſit de illo, qui recipit à Religioſo ad uſus vanos, ſuperfluos, & turpes; an teneatur reſtituere. Aliqui affirmant, Religioſum illum habentem licentiam ſui Abbatis expendendi in uſus, qui ſibi placuerint, non facere peccatum injuſtitiæ; & illi, qui ab eo accipiunt, non tenentur ad reſtitutionem, cùm adſit licentia Superioris.

7 Verior tamen ſententia eſt, eſſe peccatum injuſtitiæ, & accipientem modo ſupradicto, teneri ad reſtitutionem, ut benè docet Sanchez *lib.* 7. *in Decal. cap.* 19. *num.* 3. Sicut etiam, ſi Abbas expenderet in prædictos uſus turpes, tenerentur accipientes ad eandem reſtitutionem, ut docet idem Sanchez *loc. cit. num.* 32. & peccaret contra votum paupertatis, ac per conſequens ipſemet Abbas fieret manifeſtè proprietarius: quia nec de bonis acceptis habet facultatem quicquam conferendi ad eum finem propriæ delectationis, cùm nihil poſſit ſibi proprium applicare propter votum paupertatis, quo adſtrictus eſt, nec etiam ex præſumpta ſuorum Superiorum voluntate. Ita Abulenſis *in cap.* 6. *Matth. q.* 37. *verſ. & tunc dicendum eſt.*

8 Deducitur ſecundò; quòd non faceret Abbas, neque Religioſus contra dictam conſervationem bonorum Monaſterii, quando expenderent in uſus pios, vel in remunerationem beneficiorum acceptorum: quia decet Religioſos gratos eſſe ac piis operibus intendere. Ita Corduba *in Sum. q.* 54. *dub. ult. d.* 10 Navar. *lib.* 3. *conſ. de Regul. in* 1. *edit. conſ.* 75. *num.* 33. Ludovicus Lopez 1. *part. inſtruct. conſcienc. cap.* 155. *ad* 3. Molin. *tom.* 2. *de juſt. diſp.* 276. *col.* 2. Emmanuē Sà *in Aphoriſm. verbo, Religio, num.* 48. Inter hujusmodi opera pia, cùm etiam enumeretur aliquid expendere pro Sacris faciendis, vel pro nuptiis pauperum; ideò poterit Prælatus, ſive Religioſus, cum ejus licentia, aliquid moderatè expendere, ut dicunt Corduba, & Lopez *locis citatis*, abſque eo, quòd agant contra dictam conſervationem bonorum Monaſterii.

9 Deducitur tertiò, nec ſimiliter agere contra conſervationem bonorum illos Superiores, ſi concederent licentiam Religioſo expendendi aliquid in uſus proprios, ſed decentes, arbitrio boni viri, ut pro libris, veſtitu, & ſimilibus. Ita docet Emmanuel Sà *verbo, Religio, num.* 49. Navar. *loco citato. num.* 43.

QUÆSITUM VI.

An Abbas teneatur defendere bona, jura, & privilegia ſua Abbatiæ, & Monaſterii: & quæ pœnæ contra raptores bonorum eccleſiaſticorum illatæ ſint.

SUMMARIUM.

1 *Abbas non defendendo, conſervando, & recuperando bona ſui Monaſterii peccat, & debet, ut dilapidator deponi.*

2 *Prælati quomodo ſe gerere debeant, quando Eccleſia vacans.*

3 *Pœna contra raptores, & invaſores bonorum eccleſiaſticorum enumerantur: & n.* 4. 5. *&* 6.

4 *Raptores, & invaſores bonorum eccleſiaſticorum incidunt in Bullam Cœnæ.*

1 CUm Abbas reſpectu ſuæ Eccleſiæ, & Monaſterii ſeſe habeat tanquam ſponſus erga ſponſam, ut patet ex *ſupra* relatis; & ſicut neceſſarium eſt, ſponſam à ſuo ſponſo tueri: ita Abbas ſuæ Abbatiæ bona, & privilegia defendere tenetur: imò, ſi id non faciat, & patiatur ea præſcribi, nec parvos abuſus ab ea amoveat procul dubio peccabit, *c. Cùm quiſque* 23. *q.* 4. *cap. Fit Rector.* 43. *diſt.* quod colligitur etiam ex Concil. Aquisgran. II. ubi habetur: *Abbates eccleſiaſtica jura intemerata cuſtodiant.* Nec debent permittere Abbates, ut ea, quæ in eorum Eccleſiæ detrimentum vergunt, exequantur, etiamſi aliàs ſub juramento promiſſa forent: quia non ligat Eccleſiam juramentum in ejus damnum præſtitum. Abb. *in c.* 1. *de his, quæ fiunt à major. par. Cap.* Inſuper, cùm in ejus manibus, ac pectore temporalium bonorum Monaſterii adminiſtratio, & eorundem conſervatio, & defenſio recondita ſiot ſi ex negligentia, vel ignorantia non redimit, acquirit, vel defendit bona, jura, & actiones Monaſterii, cum poſſit: proinde delinquit, ac ſi vendidiſſet, & dilapidaſſet, arg. tex. *in cap. Si dignum.* §. *Illi etiam de homicid.* ubi dicitur, quod ſi quis à morte proximum non liberaverit, cùm poſſit, teneatur de homicidio: ita Abbas non defendendo, recuperando, acquirendo, & conſervando, cùm poſſit, videtur vendere, alienare, & dilapidare; & ideò eadem pœna tenebitur, ac ſi dilapidaret, & alienaret, ergo ut dilapidator poterit à dignitate removeri per text. *in cap.* 2. *in fin. de ſtat. Monach.* & *cap. Si quis Presbyter.* 30. *diſt.*

2 Hac de cauſa ſtatutum eſt in ſacris Canonibus, quòd vacantibus Eccleſiis, cum ſoleant earum bona deperire, non ſolùm Prælato ea nota eſſe debere, verùm etiam Canonicis, & Presbyteris, & Clericis: ſed etiam Canonicorum Capitulo *ex cap. Manifeſta.* 12. *q.* 1. Inferiorum verò Eccleſiarum, etiam majori Prælato, vel earum Patrono, vel aliis ſi qui ſunt earum ſpecialiter curam habentibus, mortuo autem Prælato, vel alia de cauſa ab Eccleſiæ Prælatione remoto præcipitur *in cap. Charitatem.* 12. *q.* 2. ut convenientibus omnibus œconomis, cunctisque Clericis prioribus, ſive Canonicis, aut aliis, ad quos ſpectare dignoſcitur, Inventarium de bonis, & rebus Eccleſiæ conficiatur, in quo omnia, quæ reperta fuerint ſubtiliter deſcribantur, nec quidquam de rebus ipſis, quaſi pro labore hujusmodi inventarii conficiendi tollatur: quod quidem inventarium coram Judice eccleſiaſtico debet tantùm confici. Ita docent Marta *de juriſdict. p.* 4. *caſu* 122. *n.* 16. & Franciſ. Marc. Delphin. *deciſ.* 105. *p.* 1. & Barboſ. *de jure eccleſiaſt. lib.* 3. *cap.* 29. *num.* 5. Et ea bona debent eſſe ſub cuſtodia Clericorum, vel eorum, qui ad id delegabuntur, quoadusque ordinetur illius Eccleſiæ Prælatus, *ex cap. non liceat alicui.* 12. *q.* 2.

3 Quæ verò ad pœnas illatas raptoribus & invaſoribus prædictarum rerum, & bonorum eccleſiaſticorum, dicendum eſt, pœnas multas, tanquàm ſacrilegis, inflictas eſſe, ut habetur *in cap. Nulli liceat in fine:* & *in cap. Prædia.* & *in cap. Hæc hujus. in fin.* & *in cap. In legibus* 12. *q.* 2. Et ad tale ſacrilegium, quod ſupradicti committunt, ſpectat illud, quod habetur *in cap. Conqueſti. de ſenten. excomm.* ſcilicet, quando cum fractione ſpoliatur in Eccleſia, in quo caſu incurritur excommunicatio ipſo jure, à qua poſt denunciationem tantùm Papa poterit abſolvere. Sed ad hanc excommunicationem incurrendam requiritur ſpoliatio violenta, & effractio, ut patet *in cap. ult. de furtis.* In jure verò civili propter talem immanitatem pœna mortis ſunt puniendi ſupradicti fures, invaſores, & raptores rerum Eccleſiarum, ut dicunt Boërius *deciſ.* 254. *n.* 5. Decian. *in tract. criminal. lib.* 6. *cap.* 33. *n.* 15. & Barboſ. *loc. cit. num.* 7.

4 Similiter *in cap. Quicunque militum. cum ſequent.* 12. *q.* 2. *cap. De rebus. ead. quæſt.* ſtatuitur, quòd quicunque militum, vel cujuscunque ordinis perſona, vel cujuscunque profeſſionis prædia eccleſiaſtica à quocunque Principe ſæculari, vel ab invitis Epiſcopis, ſeu Abbatibus, aut aliis Eccleſiarum Rectoribus ſuſceperit, vel invaſerit, aut eorum conſenſu tenuerit, niſi eadem prædia reſtituerit, excommunicationi ſubjaceat. His, quæ ſuperiùs dicta ſunt, additur, quid de Prælatis ipſis vel

Rectoribus Eccleſiarum bona eccleſiaſtica uſurpantibus ſtatuendum, pro quibus *in c. Monemus*, & *in cap. Non habentis.* 12. *q.* 2. habetur: *Nemo Epiſcoporum, & Sacerdotum in ſuis uſibus uſurpare præſumat; ſed neque Eccleſiæ redditus, quis ex ſuis deveniat amicitia, vel timoris, aut muneris cauſa, pertentet auferre, ne Eccleſia Dei ad nihilum redigatur: quod verò Eccleſiæ eſt injuſtè ablatum reddere compellatur. Qui verò de Eccleſiæ fructibus agros, vel prædia quæcunque ſibiipſis comparant, tanquam rerum Dominicarum invaſionis crimine teneantur, niſi admoniti eadem Eccleſiæ contulerint.* Ita habetur in cap. 1. 12. q. 3. *Et qui neglectis, aut diminutis Eccleſiæ ſuæ rebus quæſtum ſibi proprium auxerit, quicquid in rebus Eccleſiæ minuit, ſibi reſtituat, ex cujus rebus, vel fructibus ſuos convictus fuerit ampliaſſe labores.* Sic *cap. Quicunque.* 12. *q.* 4.

5 Si verò loquamur de Clericis, qui bona Prælatorum decentium ſubripiunt, decernitur pro illis *in cap. E enjus*, & *in cap. Non licet* & *in cap. illud.* & *in cap. De laicis.* 12. *q.* 2. his verbis. *Ut defuncto Antiſtite, vel adhuc etiam in ſupremis agente, nullus Clericorum cujuscunque Ordinis, gradusve exiſteret, quicquam de domo ejus res mobiles, ſeu ſupellectilis, aut immobiles res Eccleſiæ, ſubripere auderet, aut conaretur invadere, nihil furto, nihil dolo ſupprimens, auferens, aut abſcondens; ſed is cui Domus cura commiſſa eſt, ſubjunctis ſibi uno, vel duobus fideliſſimis, omnia uſque ad tempus ſubſtituendi Pontificis conſervaret. Quod ſi quacunque occaſione aliquis eorum, vel domini facultate quidpiam abſtuliſſet, aut dolo aliquo ſuppreſſit, ut reus ſacrilegii prolixiori anathemate erat condemnandus. Sed ſi inſtrumenta, aliasve ſcripturas, quib. Eccleſiæ poſſeſſio firma tenetur, ſupprimere, vel negare, aut avertere, vel fortaſſe tradere præſumſiſſet, quidquid inde damni illatum fuiſſet Eccleſiæ, de propriis facultatibus redderet.* Ex *cap. Si quis de Cleric.* 12. *q.* 2.

6 Sed ſpecialiùs de tali ſubreptione rerum eccleſiaſticarum cautum eſt *in cap. generali. de elect. lib.* 6. ubi dicitur: *Ut qui eccleſiarum vacantium patronatus, vel jura quæcunque, aut bona, quæ ſibi non competunt, uſurpaverint, aut occupare præſumpſerint, necnon Clerici, & Religioſi id fieri procurantes excommunicationem ipſo jure incurrant: qui verò Clerici, cùm deberent, ſe talia præſumentibus non oppoſuerunt, à fructuum perceptione Eccleſiarum ipſarum pro rata temporis, quo culpabiles hac in re extiterint ſuſpenduntur.*

Qui verò vacante Cathedrali Eccleſia, vel Collegiata, aut regulari bona ipſius occupaverit, vel ſurripuerit, conſumpſerit, dilapidaverit, à beneficiis eo ipſo ſuſpenſionem incurrunt, in eaque perſiſtunt, donec plenè reſtituerint. Ita habetur *in cap. Quia ſæpè. de elect. in* 6. Poſtremò, Concil. Trident. *ſeſſione* 22. *de reform. cap. ultimo*, decrevit, *ut ſi quis Clericorum, vel Laicorum, quacunque is dignitate, etiam imperiali, aut regali præfulgeat, alicujus Eccleſiæ, ſeu cujusvis beneficii eccleſiaſtici, aut quorumcunque piorum locorum, & Montium pietatis, juriſdictiones, bona, cenſus, ac jura, etiam feudalia, fructus, emolumenta, ſeu quæcunque obventiones, quæ in Miniſtrorum, & pauperum neceſſitate converti debent, quocunque modo, vel vim, aut arte, vel colore in proprios uſus convertere, illosque uſurpare præſumpſerit, ſeu impedire, ne ab iis, ad quos de jure pertinent, percipiantur; is anathemati tamdiu ſubjaceat, quamdiu ea omnia, quæ ad eum quoquo modo pervenerint, etiam ex donatione ſuppoſitæ perſonæ, Eccleſiæ, ejusque adminiſtratori, ſive beneficiato integrè reſtituerit, ac deinde à Romano Pontifice abſolutionem obtinuerit.* De qua re videatur Suar. *tom.* 5. *diſp.* 21. *ſect.* 6. *n.* 22. Ugolin. *de offic. Epiſcop.* 8. §. 4. *n.* 1. Paul. Comit. *reſponſ. moral. lib.* 6. *quæſt.* 23. *n.* 2. Valer. Reginald. *in ſua praxi, lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 154. Sayr. *de cenſuris, lib.* 3. *cap.* 31. *num.* 26. Franciſc. Leo *in theſaur. fori eccleſ. p.* 2. *cap.* 15. *num.* 44.

Sed Barboſa *de jur. eccleſ. lib.* 3. *cap.* 29. *n.* 12. docet, quòd hodie hujusmodi uſurpantes juriſdictionem, fructus, redditus, aut proventus ad perſonas eccleſiaſticas pertinentes, ratione Eccleſiæ, ſive beneficiorum, incldunt in Bullam Cœnæ reſervatam.

QUÆSITUM VIII.

Utrùm contra Abbates bona, jura, & privilegia non tuentes poſſit Monaſterium agere.

SUMMARIUM.

1 *Eccleſia poteſt agere contra ſuum Prælatum, qui paſſus eſt, res, & jura ejusdem Eccleſiæ præſcribi.*
2 *Abbas regularis negligens in tuendo, & conſervando bona, & jura ſui Monaſterii, ad quid teneatur, oſtenditur.*
3 *Abbas nolens movere cauſam, in qua ſumptus litis excedit quantitatem principalem, excuſatur.*
4 *Abbas renunciare non poteſt privilegio concernenti Eccleſiam, nec de rebus Eccleſiæ aliquid donare locis piis.*
5 *Abbates, & alii Superiores an debeant reſiſtere rapientibus bona ſuæ Eccleſiæ, & num.* 6.
7 *Monaſterium agere poteſt contra Abbates, qui repudiant hæreditatem, vel legatum ipſi Monaſterio relictum.*

ABbas *in c.* 2. *de treug. & pac. in c.* 1. *de dol.* & Felin. *in c. Accepimus. de fid. inſtrum.* & Gloſſ. *in* 1
c. fin. 2. *q.* 4. dicunt, Eccleſiam poſſe agere contra ſuum Prælatum, qui paſſus eſt, res, & jura ejusdem Eccleſiæ præſcribi. Et in Gloſſ. cit. *Si Prælatus neglexit acquirere Eccleſiæ, ubi potuit, tenetur ad intereſſe lucri ceſſantis.* Ex quo loco facilè licebit inferre; non ſolùm Monaſteria poſſe agere contra Abbates negligentes, & patientes res, & bona illarum præſcribi; ſed illos etiam teneri ad intereſſe. At dices: Abbates regulares nihil proprii habent, ex quo poſſint huic lucri ceſſantis damno ſatisfacere: ergo ipſi non obligantur. Reſpondeo, licet hi excuſentur à ſolutione æris 2
alieni in foro exteriori; non tamen excuſantur in conſcientia (quod majus eſt, arctiſſimam commiſſæ negligentiæ rationem redditur). Hinc licet inferre, Abbatibus malè adminiſtrantibus, & conſervationem bonorum, & jurium ſuæ Abbatiæ negligentibus Monachos reſiſtere debere. Ita Abb. *in c. Per inquiſitionem. de elect.*

Excuſatur tamen Abbas nolens movere cauſam, in 3
qua ſumptus litis excedit quantitatem principalem. Anchar. *in c. Nonnulli. de reſcript.* Propterea dicit idem Panormit. *in c. Apoſtolica. de donat.* Prælatum 4
non poſſe renunciare privilegio concernenti Eccleſiam, nec de rebus Eccleſiæ aliquid donare locis piis. Et licèt videatur poſſe dare modicum ex eod. Abb. *in c.* 1. *de teſtam.* & *in cap. Ceterùm. de donat.* tamen hodie propter Clementis VIII. Conſtitutionem eſt aliqua dubitatio; quia per dictam Conſtitutionem prohibentur Religioſis donationes, & largitiones.

Advertendum eſt ergo, cùm non teneantur Abbates, 5
& alii Prælati eccleſiaſtici, rapientibus bona, & jura ſuarum Eccleſiarum per vim, aut imperium reſiſtere, vim vi repellendo, ut docet S. Ambroſ. & refertur *in cap. Si tributum.* 12. *q.* 1. ſub his verbis: *Si tributum petit Imperator, non ei negamus; agri Eccleſiæ ſolvant tributum. Si agros deſiderat Imperator, poteſtatem habet vendicandorum, tollat eos, ſi libitum eſt: Imperatori non dono, ſed non nego*: non debent hac ratione puniri, neque contra eos debet agere Monaſterium, cùm ipſi ſacri Canones in caſu ſupradicto, & ſimilibus eosdem Abbates, & alios Prælatos excuſent; & ſic à fortiori excuſari debent à Monaſterio.

Sed in hac re mihi advertere libuit, quod *d. cap. Si* 6
tributum. loquitur ſemper de Imperatore: forſitan, ut

oſten-

oſtendatur, quod præter majeſtatem imperialem, vel ſimilem, liceat vim vi repellere, defendendo jura, & bona, ſimulque privilegia propriarum Eccleſiarum, ſicuti fecerunt multi Prælati, qui uſque ad ſanguinis effuſionem ad jura eccleſiaſtica tuenda deſudarunt.

In caſu etiam, quo Abbates, & Prælati repudiarent hæreditatem, vel legatum relictum Monaſterio, ſive Eccleſiæ: poterit Monaſterium, vel Eccleſia agere contra dictos Abbates, & Prælatos, qui ex officio tenebantur Eccleſiæ, & Monaſterii utilitatibus conſulere, *ex cap. Quicunque. 12. q. 4. ibid.* Geminian. *cap. 2. n. 19. de rebus Eccleſ. in 6.* Sylveſt. *verbo. Alienatio*, 18. Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. regul. reſol. 7. n. 22.* ubi docet, quod adhuc Eccleſia in tali caſu, quod Abbates, & Prælati repudient hæreditatem, poteſt implorare beneficium reſtitutionis in integrum: de qua reſtitutione iterum habebitur ſermo *in diſp. de alienatione, quæſ. 2.*

QUÆSITUM IX.

Utrum Abbates, & Prælati regulares, ſuorum Monaſteriorum bona in providendo decori, & ornatui ſuarum Eccleſiarum expendere debeant.

Summarium.

1. *Ignavia in rebus divinis, res nefaria eſt.*
2. *Abbates tenentur ſuorum Monaſteriorum redditus in cultum, & ornatus Eccleſiæ expendere.*

1 MAgnum, & (ut ita dicam) incomprehenſibile eſſe puto ſupplicium à Deo, res divinas ſordidè, ac negligenter tractantibus, præparatum, cum hoc ſit, Deum ipſum, cui omnis honor, & gloria debetur, contemnere: quod, (ne ſacratum Literarum, & Patrum authoritates recenſeam,) antiqui Gentiles valde deteſtati ſunt, inter quos Ariſtides hymno ſuo in Jovem, qui ait: *Ignavia in rebus divinis. res nefaria eſt, ob quam puniri à Diis potius, quam reprehendi mereremur.* Et merito: quoniam, ſi de omni torpore (ait Ephrem, *tom. 1. in 2. Dom. Advent.*) gaudet maximè Diabolus, quanto magis de iſto gaudebit? Additur inſuper Spiritus Sancti ſententia: *Maledictus homo, qui agit opus Dei negligenter.* Quod præcavens ſanctiſſimus Patriarcha Benedictus *ſua Regula cap. 32.* præcipit, ut corrigantur ſordidè, & negligenter res Monaſterii pertractantes. Quid, ſi de eccleſiaſtica male tractantibus ſermonem habuiſſet.

2 Animadvertat igitur prudens Abbas, ne in talem errorem incidat, & provideat decori, & mundititiei ſuæ eccleſiæ, non parcendo expendere bona ſuæ Abbatiæ, ut ea divino cultui impendeat: tenetur enim bona prædicta in divini cultus reverentiam, ac in ornamenta, & ornatus Eccleſiæ, vel Monaſterii, expendere, *can. Nullam. 18. q. 2.* Hinc merito factum eſt, ut pro Eccleſiarum ornatu, aliiſque expenſis Conſtitutiones monaſticæ ſummam quandam pro quolibet anno erogandam attenta Abbatiarum poſſibilitate, & facultate determinaverint.

QUÆSITUM X.

Utrum Abbates, & Prælati regulares de facultatibus Monaſterii debeant ſubditorum neceſſitatibus æqualiter providere.

Summarium.

1. *Abbas, & Prælatus regularis tenetur ad totum Conventum de ejus fructibus alendum, atque ad ſingulorum neceſſitatibus providendum.*
2. *Abbas tenetur ſub mortali à ſuis ſubditis peculiorum cauſam, cum commode poterit, auferre.*

NAvar. *Comment. 3. de Regular. num. 6.* quærens, in quæ Abbas, vel alius Præfectus Monaſterii regularis, totam bonorum Monaſterii adminiſtrationem habens teneatur, ſolo jure communi attento, ejus fructus impendere, ait, illum debere fructus hujuſmodi expendere in primis in neceſſarios & honeſtos ſuæ perſonæ uſus. Secundo, in ſimiles uſus fabricæ, ornamentorum, & ornatus Eccleſiæ, vel Monaſterii. Denique, tertio loco ponit ſuſtentationem Conventus. Verum, quatenus hic ordo procedere poſſet in iis Conventibus; in quibus menſa Abbatis diſtincta eſt, & certa portio ad ejus ſuſtentationem, alia ad uſus fabricæ, alia demum ad Religioſos ſuſtentandos deſtinata eſt: tamen in iis Monaſteriis, in quibus perfectus modus vivendi in communi, & Regularis diſciplinæ rigor obſervatur, atque omnia Conventus bona indiviſe ad omnia ipſius onera ſuſtinenda reſignata ſunt, non eſt, cur dicatur, Abbatem ordinem aliquem inter ſe, & alios Religioſos ſervare poſſe, præter illum, quem neceſſitas exigere poteſt, quæ aliquando ad prius ſibi, quam aliis, ſubveniendum obligabit: interdum vero è contrario, ut optime more ſuo docet Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 26. numero 10.* Tenetur igitur Abbas, ad totum Conventum de ejus fructibus alendum, atque ſingulorum neceſſitatibus providendum: in quo maxime ſervare debet proportionalem diſtributionem, quod optime aſſequetur, ſequendo Apoſtolorum exemplum, qui bona communia dividebant ſingulis, prout cuique opus erat, ut *Actorum 4.* dicitur. Id quod etiam D. Pater Benedictus *Regula cap. 34.* his verbis docet: *Sicut ſcriptum eſt, dividatur ſingulis, prout cuique opus erit. Ubi non dicimus, ut perſonarum (quod abſit) acceptio ſit, ſed infirmitatum conſideratio.* Abbas enim providendo ſingulis ſuis Monachis, prout eorum neceſſitates poſtulaverint, peculiorũ cauſam ab eis auferet: ad quod, cum cōmode poteſt, tenetur ſub culpa mortali, ut ait Sylveſt. *verb. Religio, 6. q. 7. in fin.* & Sanchez *alibi citatis, lib. 7. in præcepta Decalogi, c. 22. num. 25.* Si enim Chriſtus Dominus *Matth. 6.* inde fidelibus ſuaſit, ne de proprio victu ſolliciti eſſent, quoniam Deo ipſi cura de omnibus erat: quid Monachis de proprietate abdicanda ſuaderi non poterit, ſi viderint, Abbatem illis cuncta neceſſaria opportune impartientem? Facit id, quod habetur *in cap. Epiſcopus. 12. q. 1.* ubi præcipitur Epiſcopis, ac Miniſtris, eorumque Procuratoribus, ut cum ſumma reverentia, ac timore Dei, res eccleſiaſticas indigentibus diſpenſent: providentes ſingulis de victu pariter, ac veſtitu. Quod ſi hæc mandantur Epiſcopis pro egenis, quorum fortaſſis nomina nunquam audierunt, nec viderunt facies: multo fortius ad eadem, & majora tenebuntur Abbates pro ſuis Monachis, vivis ſuorum corporum membris, quique ſe, ac ſua omnia Monaſterio dederunt, ſeipſos in omnibus Prælatorum tutelæ committentes.

(margin, right column: 1 beside "Tenetur igitur Abbas"; 2 beside "Abbas enim providendo")

QUÆSITUM XI.

Quis numerus Religioſorum in unoquoque Conventu conſtituendus ſit.

Summarium.

1. *Religioſorum numerus in Monaſteriis iis tantum conſtitui mandatur, qui ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis vivere poſſit.*
2. *Vallumbroſana Congregatio, ac etiam Cæleſtina in Monaſteriis, quorum redditus ad duodecim Monachorum numerum ſuſtentandum ſufficiunt, Superiorem præficit, qui Abbas appellari poteſt, ac Abbatum privilegiis gaudet.*
3. *Cæleſtinorum privilegium ſuper hoc recenſetur.*

COncilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regular. c. 3. ad fin.* mandat, ut in Monaſteriis, & Domibus,

tam

tam vitorum, quàm mnlierum, bona immobilia poſſidentibus vel non poſſidentibus, is tantùm numerus conſtituatut, qui ex tedditibus, & conſuetis eleemoſynis vivete poſſit. Advertant igitur Superiores, ut in Religione non plures recipiantur, quàm ejus redditus, ſeu eleemoſynæ conſuetæ ſuſtinere valent.

Inſupet Clemens VIII. in decretis pro Regularium reformatione editis §. 14. ſic ſtatuit: *In unoquoque Conventu Fratum is tantùm deinceps conſtituatur, & in poſterum retineatur numerus, qui ex redditibus illius propriis, vel ex communibus conſuetis, vel etiam ſingulorum eleemoſynis, aliisve quibuscunque obventionibus in commune (ut præfertur) conferendis commode poſſit ſuſtentari.*

Denique Paulus V. anno Domini 1695. die 4. Decembris, Pontificatus ſui anno primo, per Conſtitutionem incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater.* quæ eſt 9. aliàs 7. *in Bullario*, prædictum Concilil Tridentini dectetum, & Clementis VIII. Conſtitutionem innovans, mandavit etiam, ut certus Religioſorum numerus cuicunque Monaſterio, Conventui, ac Domui Regularium præfigeretur, juxta modum ibi præſcriptum.

Certus autem Religioſorum numerus formato Conventui aſſignandus eſſe debet duodecim ad minus.

Unde noſtra Congregatio Vallumbroſana, ſicut etiam Cæleſtina, obtinuerunt à Sede Apoſtolica, ut in Monaſteriis, quorum redditus ſufficiunt ad commodam ſuſtentationem duodecim Monachorum, computatis, tam Profeſſis, quam Oblatis, & famulis, ex quibus ſex ſaltem ſint Sacerdotes, Prælati præficiendi, Abbatis nomine nuncupari poſſint, atque omnibus prærogativis, præeminentiis, & dignitatibus Abbatum uti, & gaudere poſſint. In cæteris verò Monaſteriis, quorum redditus ſex tantùm Monachos profeſſos ſuſtentare poſſunt, Superiores præficiendi Priores appellentur. Ita conceſſit Paulus V. Congregationi Cæleſtinorum. Tenor conceſſionis eſt, qui ſequitur.

PAULUS PAPA V.

Ad perpetuam rei memoriam.

AD ſacram Beati Petri Sedem, meritis licèt imparibus, divina providentia vocati, circa ſtatum Congregationum, ad divini cultus augmentum, & Religionis propagationem piè inſtitutarum, ſollicitis ſtudiis intendentes, illa libenter ſtatuimus, & decernimus, per quæ Congregationes ipſæ majora, tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus ſuſcipere valeant incrementa. Hinc eſt, quòd nos felici, proſperoque Monachorum Ordinis Sancti Benedicti Congregationis Cæleſtinorum ſtatui, & ſalubri directioni, quantùm nobis ex alto conceditur, proſpicere volentes, matura deliberatione, deſuper habita, ſupplicationibus, & nomine totius Congregationis prædictæ nobis humiliter porrectis, inclinati, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuimus, & ordinamus, quòd omnia prædictæ Congregationis Monaſteria; quorum redditus, & proventus ad congruam duodecim Monachorum, computatis, tam Profeſſis, quam Oblatis, & famulis; ex quibus tamen ſaltem ſex Sacerdotes eſſe debeant, ſuſtentationem ſufficiunt, ab uno ex Monachis prædictis, ſpectatæ tamen virtutis, & diſciplinæ, ſub titulo Abbatis; alia verò Monaſteria, ex quorum redditibus, ſex duntaxat, computatis omnibus, ut ſuprà congruè ali, & manuteneri poſſunt per Priores canonicè eligendi, juxta dictæ Congregationis inſtituta gubernentur, excepto tamen Monaſterio Sancti Spiritus de Majella, quod primum omnium Monaſteriorum dictæ Congregationis fuiſſe aſſeritur; & idcirco ab Abbate gubernati poſſe volumus, etiamſi prædictum Monachorum numerum non habeat, dummodo non minùs, quàm decem Monachi, ut ſuprà, in eo alantur. Priores autem, Abbatibus decedentibus, Monaſteriis majoribus per gradum, prout eorum virtutum merita, & adminiſtrationis ratio poſtulare videbuntur, canonicè ſimiliter, ut petitur, præficiantur; omnesque Abbates, & Priores ſupradicti gaudeant omnibus privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, facultatibus; & præeminentiis, quibus gaudent alii Abbates, & Priores ejusdem Congregationis, quocunque jure, ſine tamen præjudicio jurium Abbati Generali, & aliorum, qui Abbatis Generalis munere functi fuerunt, eis juxta dictæ Congregationis ſtatuta competentium: & ita quòd propter præmiſſa, Monaſteriorum ſtatus in aliquo non alteretur. Alia verò Monaſteria, ſeu Domus, & membra ejusdem Congregationis prædictis Monaſteriis majoribus unita, & annexa ſint, & eſſe cenſeantur, juxta diſtributionem in proximè futuro Capitulo diſſinitoriali faciendam, & in ipſis minoribus Monaſteriis, ſeu Domibus, ac membris ſic unitis nulla in poſterum conſtituatur familia; ſed in illo, ſeu illa unus duntaxat Monachus Sacerdos quadraginta annorum major, ac probatæ vitæ cum uno Converſo, ſeu Oblato collocetur, qui ſint, & cenſeantur ex familia Monaſterii, cui Domus, ſeu membrum illud unitum, & annexum fuerit, ac in ea Eccleſia celebrent, & bonorum, ac redditúum curam reſpectivè habeant. Si verò fortè contigerit, ut aliquod, ſeu aliqua ex minoribus Monaſteriis prædictis, vel Domibus ad formam Monaſterii majoris redigantur, competenterque dotentur, ita ut duodecim in eo Monachi, vel ſaltem ſex ali poſſint, ut petitur, tunc cum Capituli Generalis conſenſu, & Protectoris licentia reſtituantur, ſub Abbatis, vel Prioris titulo reſpectivè gubernanda. Decernentes, præſentes litteras, & in eis contenta quæcunque nullo unquam tempore de nullitatis vitio notari, ſeu impugnari, aut aliter quomodolibet infringi, vel retractari, ſeu invalidari, aut in jus, vel controverſiam vocari ullatenus poſſe; ſed ab omnibus, quos concernunt, & concernent, quomodolibet in futurum obſervari debere, ſicque per quoſcunque Judices ordinarios, & Delegatos, ac Commiſſarios quavis authoritate fungentes; & S. R. E. Cardinales, etiam de latere Legatos judicari, & diffiniri debere, ac irritum, & inane, ſi ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari: non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon Ordinis, & Congregationis prædictorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, privilegiis quoque, indultis & Literis Apoſtolicis quibusvis perſonis, ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clauſulis, & decretis in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum omnium tenoribus, præſentibus pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Aut, ſi aliquibus communiter, vel diviſim ab Apoſtolica ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per Literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ, apud Sanctam Mariam Majorem, ſub annulo Piſcatoris, die 24. Januarii, 1516. Pontificatus noſtri anno undecimo.

QUÆSITUM XII.

Utrum Abbates, & Prælati regulares de bonis Monaſteriorum poſſint ædificia conſtruere, & qualia ea eſſe debeant.

SUMMARIUM.

1 *Ædificiorum religioſum ſtatum decentium conſtructio ad Abbatem ſpectat.*

2 *Abbates, & Prælati regulares an ſuperflua, & curioſa ædificia conſtruere poſſint.*

3 *D. Bernardus, & D. Bonaventura, quid de curioſis, & ſumptuoſis ædificiis contra Superiores inculcent.*

1 CONſtructio quoque ædificiorum monaſticum ſtatum decentium ad Abbatem ſpectat: quia intra latitudinem ejus adminiſtrationis includitur etiam poteſtas ædificia neceſſaria conſtruendi, quæ operi mandari ſolent ab habente poteſtatem. Cùm autem Monaſterii poteſtas ſit penes Abbatem, *c. Nullam.* 18. *q.* 2. & *c. Ad apoſtolicam. de ſtat. Monach.* ad eum ſpectabit, cùm neceſſitas, & convenientia poſtulaverit, in ædificia erigenda ſuperfluos Monaſterii redditus expendere. Sed de hoc nulla eſt controverſia.

2 Dubium autem eſt tantùm de ſuperfluis, & curioſis ædificiis. Ad quod dicemus, quòd Abbatibus non ſolùm prohibitum eſt, hujuſmodi ædificia erigere; verùm etiam id faciendo peccarent mortaliter, ut colligitur ex Concil. Viennenſi relato *in Clem.* .... §. *Hinc eſt. de verb. ſignif.* non debent enim Regulares Prælati, ut Monaſteria ampliandi, & nova ædificia erigendi deſiderio ſatisfaciant, ſuis ſubditis neceſſaria ſubtrahere, nec ſuperflua, ac curioſa beneficia extruere: quia Religioſorum, ac ideò pauperum Domos, non Imperatorum Palatia erigere debent; de quibus Hugo *de Clauſtro animæ, lib. 2. cap. 4.* ſic ait: *Ædificia Fratrum non ſuperflua ſint, ſed humilia; non voluptuoſa, ſed honeſta. Utilis eſt lapis in ſtructura, ſed quid prodeſt in lapide cælatura?* Religioſorum igitur ædificia, fortia, capacia, atque neceſſariis officinis, ac cellis munita eſſe, congruum eſt. Ac curioſitates in ædificiis, ſuperfluoſque ſumptus non Fundatores Religionum præceperunt, imò abominati ſunt; ſed vaſtus Diaboli, & vanitas, & ſæcularitas invenerunt.

3 Audiamus querimoniam, quam ſuper hoc D. Bernardus Abbas in Apolog. ad Guillel. Abbatem inſtituit: *Jam enim ſubintravit de ære alieno ſumptuoſa, & (quantùm ſinit pudor) ambitioſa cellularum ædificatio, & abjecta ſancta ſimplicitate, & ruſticitate, quaſi religioſas quaſdam nobis creamus habitationum honeſtates: dimiſſam enim nobis à Patribus noſtris jure hæreditario formam paupertatis, & ſanctæ ſimplicitatis ſpeciem, verum decorem Domus Dei alienantes à nobis, & à cellis noſtris, per manus artificum exquiſitorum cellas, non tam eremiticas, quam aromaticas ædificamus nobis de eleemoſynis pauperum.* Et paulò infrà: *Ergo, obſecro, in peregrinatione hujus ſæculi, in malitia hac ſuper terram, ædificemus nobis non domos ad habitandum, ſed tabernacula ad deſerendum, utpote citò inde vocandi, & emigraturi in patriam.* Aggravatur in Abbatibus, ſuperbas, & curioſas fabricas tentantibus peccatum, propter damna, & incommoda, quæ ex ſumptuoſitate ædificiorum oriri ſolent, ut optimè in quadam epiſtola ſuo Ordini ſcripta annotavit D. Bonaventura, his verbis: *Occurrit ædificiorum conſtructio ſumptuoſa, & curioſa, quæ pacem Fratrum inquietat, gravat amicos, & hominum perverſis judiciis multipliciter nos exponit: & non ſine præjudicio paupertatis, occurrit ſumptuoſitas expenſarum. Nam, cum Fratres paucis nolint eſſe contenti, facti ſumus omnibus oneroſi, magiſque fiemus in poſterum, niſi remedium celeriter apponatur.*

Poteſt quidem ædificiorum ſumptuoſitas exemplo ſanctiſſimi Patris noſtri Joannis Gualberti, Ordinis Valliſumbroſæ Generalis Inſtitutoris, deteſtari, qui ſuperbam cujuſdam Monaſterii ſibi ſubjecti fabricam à quodam Abbate conſtructam conſpiciens, illo priùs correcto, à Deo precibus impetravit, ut fabrica miraculosè demoliretur, ac funditùs everteretur, ſicut protinus contigit. Ergo notandum eſt; quòd Superiores, qui ſuperflua ædificia, & nimis curioſa conſtruunt, ſi illa paupertatis, aut ſui ſtatus decentiam excedant, peccant mortaliter, & ſunt proprietarii.

QUÆSITUM XIII.

Utrum Abbas poſſit in ſupellectilem, & veſtes pretioſas, lautas comeſſationes, ſuperfluos ſervos, & equitatus bona Monaſterii expendere.

SUMMARIUM.

1 *Supellectilis ſuperflua, veſtes pretioſa, & alia hujuſmodi, quàm dedeceant regularem Prælatum ex D. Bernardo, & num.* 2.

OMnium perſonarum genus ſi maximè dedecere dicatur in ſupellecti, & veſtibus lautis, comeſſationibus, equitatibus, & comitatu proprium ſuperare ſtatum, & (ut ita dicam) extra ſuæ activitatis ſphæram ſeſe collocare; quid de Monachorum Patribus, omnium virtutum, & præcipuè humilitatis ſpeciem præſeferentibus, dicendum nobis erit; niſi, eos talia perpetrantes graviter errare, & contra paupertatis votum agere, atque ſeſe proprietarios demonſtrare, ſimplicitati monaſticæ magnam injuriam afferre, ſuaſque Regulas, & Sanctorum Patrum profanare inſtituta? Audiant, ſi qui ſunt (quod abſit) Abbates hæc meditantes, vel operantes, ſanctiſſimum Abbatem Bernardum in 1. Timoth. 6. *Habentes victum & veſtitum, his contenti ſimus. Nobis autem pro victu ſatietas; nec veſtitum appetimus, ſed ornatum. Quæritur ad induendum, non, quod utilius, ſed quod ſubtilius invenitur: non, quod repellat frigus; ſed, quod ſuperbire compellat: non denique (juxta Regulam) quod vilius comparari poteſt, ſed quod venuſtius, ſive vanius oſtentari. Heu me miſerum qualemcunque Monachum! Cur adhuc vivo, videre, ad id deveniſſe Ordinem noſtrum, Ordinem, ſcilicet, qui primus fuit in Eccleſia, imò à quo cœpit Eccleſia, quo nullus in terra ſimilior Angelicis Ordinibus; nullus vicinior ei, quæ eſt in Cœlis Hieruſalem mater noſtra, ſive ob decorem caſtitatis, ſive propter charitatis ardorem: cujus Apoſtoli Inſtitutores, cujus hi, quos Paulus tam ſæpè Sanctos appellat, inchoatores extiterunt. Et quidem inter illos, cum nihil, quod ſuum eſſet, quiſpiam retinuiſſet, dividebatur (ut ſcriptum eſt) ſingulis, prout cuique opus erat. Non igitur, quod quiſque pueriliter geſtire poterat. Sanè ubi tantùm, quod opus erat, accipiebatur; ibi nihil proculdubio otioſum admittebatur; quantò magis nihil curioſum? quantò magis nihil ſuperbum.* Et cùm de veſtibus ſuperfluis, & delicatis egiſſet, inferiùs ſubdit: *Dicam, dicam, præſumptuoſus dicar, ſed verùm dicam. Quomodo lux mundi obtenebrata eſt? Quomodo ſal terræ infatuatum eſt? Quorum nobis via vitæ debuit eſſe, dum exemplum in ſuis actibus oſtendunt ſuperbiæ, cæci facti ſunt duces cæcorum. Quod enim (ut cætera taceam,) ſpecimen humilitatis eſt, cum tanta pompa, & equitatu incedere, tantis hominum crinitorum ſtipari obſequiis, quatenus duobus Epiſcopis unius Abbatis multitudo ſufficiat? Mentior, ſi non vidi Abbatem ſexaginta equos, & eò amplius, in ſuo ducere comitatu.* 2

Dicas,

Dicas, ſi videas eos tranſeuntes, non Patres eſſe Monaſteriorum, ſed dominos caſtellorum; non Rectores animarum, ſed Principes Provinciarum. Tum deinde geſtari jubentur mappula, ſcyphi, bacini, candelabra, & mantica ſuffarcinata, non ſtramentis, ſed ornamentis lectulorum. Vix denique quatuor leucis à ſua quiſpiam domo recedit, niſi cum tota ſuppellectile ſua, tanquam ſit, vel iturus ad exercitum, vel tranſiturus per deſertum, ubi non valeant inveniri neceſſaria. An non poſſet eodem vaſculo, & aqua manibus ſpargi, & vinum bibi? An non poſſet ardens lucere lucerna, niſi in ſuo, quod portas, candelabro, & hoc aureo, vel argenteo? An non poſſet dormiri, niſi ſuper varium ſtratum, aut ſub peregrino coopertorio? An non unus aliquis Miniſter poſſit, & jumentum ligare, & ad menſam ſervire, & lectulum praparare? Hæc ergo tanta multitudine Farſionum, & jumentorum cur, vel ad ſolatium mali, nobiſcum non ferimus neceſſaria, quatenus hoſpites non gravaremus? Sed hæc parva ſunt, veniam ad majora; ſed ideò viſa minora, quia uſitatiora. Omitto Oratoriorum immenſas altitudines, immoderatas longitudines, ſupervacuas latitudines, ſumptuoſas depolitiones, curioſas depictiones, quæ dum orantium in ſe retorquent aſpectum, impediunt & affectum. Hæc Bernardus. Et in epiſtola ad Guilielmum Abbatem, de eadem re ſic fatur: *Unde inter Monachos tanta intemperantia in comeſſationibus, potationibus, in veſtimentis, & lectiſterniis, & equitaturis, & conſtruendis ædificiis inoleſcere potuit? Et quod deterius eſt, ubi hæc ſtudioſius, voluptuoſius, atque effuſius fiunt, ibi ordo melius tenere dicatur, ibi major putetur Religio. Ecce enim parcitas putatur avaritia; ſobrietas, auſteritas creditur; ſilentium, triſtitia reputatur: & contra remiſſio, diſcretio dicitur; effuſio, liberalitas; loquacitas, affabilitas; cachinnatio, jucunditas; mollities veſtimentorum, & equorum faſtus; honeſtas, lectorum ſuperfluus cultus, munditia: cumque hæc alterutrum impendimus, charitas appellatur. Iſta charitas deſtruit charitatem; hæc diſcretio diſcretionem confundit; talis miſericordia crudelitate plena eſt.* Hæc, & alia plura D. Bernardus, à cujus verborum myſtico ſenſu nonnullas valde utiles admonitiones colligere poſſunt Abbates, quantum ad hujus quæſiti explicationem ſpectat.

QUÆSITUM XIV.

Utrum Abbates Commendatarii poſſint de fructibus ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum liberè diſponere.

SOMMARIUM.

1 *Commendatarii ad tempus de fructibus beneficiorum ſibi commendatorum liberè diſponere non poſſunt.*

2 *Commendatarii perpetui tenentur ad ea, ad quæ obligantur beneficia in titulum obtinentes.*

3 *Commendatarii an ad hoſpitalitatem obligentur.*

4 *Equites Commendatarii S. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, & ſimiles, an poſſint liberè diſponere de fructibus Commendarum ſuarum.*

5 *Ludentes cum Commendatariis non tenentur reſtituere acquiſita in ludo.*

1 Supponendum eſt ex dictis *in diſputatione de Commendis*, quòd Abbatiæ aliquando commendantur ad tempus, ut olim; aliquando verò in perpetuum, & ad vitam, ut hodie obſervatur. Quo ſuppoſito, dico, quòd Commendatarii ad tempus, quales olim erant, jure de fructibus Abbatiæ ſibi commendatæ, liberè diſponere nequaquam poterant: quia revera erant tantùm Adminiſtratores, & Procuratores Eccleſiæ ſibi commendatæ, ſicut tutor pupilli, pro tempore, quo idoneus Prælatus illi non præficiebatur; & ea ſolum recipere poterant, quæ ad ſui ipſorum commodam ſuſtentationem neceſſaria erant, cum obligatione, reliquos fructus futuro Paſtori conſervandi,
ac de illis rationem reddendi. Is autem, qui bene- 2
ficium, vel Eccleſiam in perpetuum commendatam habet, tenetur iiſdem oneribus, & obligationibus, quibus tenetur beneficiarius, habens beneficium, vel Eccleſiam in titulum: niſi aliqua onera ſpecialiter Eccleſiæ ſibi commendatæ inhæreant; quia in Literis Apoſtolicis, per quas Abbatia, vel beneficium commendatur, ait Summus Pontifex: *Talem N. Abbatiam cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis tibi, authoritate apoſtolica, prout quamdiu vixeris, & dictam N. Abbatiam obtinebis, tenendam, & gubernandam; ita quod durante Commenda hujuſmodi de fructibus, redditibus, & proventibus ipſius Abbatiæ N. diſponere, & ordinare valeas, ſicut veri Abbates.* Ex quibus conſtat, quòd Commendatarius perpetuus eam liberam bonorum Abbatiæ, vel alterius Eccleſiæ ſibi commendatæ diſpoſitionem habet, quam obtineret, ſi beneficium foret ei in titulum collatum. Unde ſe habet, ut verus beneficiatus, & tenetur ad onera, & obligationes Abbatiæ, vel Eccleſiæ annexas. Igitur in primis ad cultum, atque ornatum Eccleſiæ ſibi commendatæ obligatur: quia hoc eſt præcipuum onus Eccleſiarum Prælatis impoſitum.
Demum videndum erit, 3
an Hoſpitalia Abbatiis annexa ſint, & ab Abbatibus ex facultatibus Monaſterii ſuſtentanda. Verùm, quia multa ſunt Hoſpitalia Abbatiis annexa, quæ vel diruta ſunt, vel deſunt pauperes, ita ut illorum vix habeatur memoria, tunc non videtur obligari Abbas Commendatarius ad aliquid de ſui Cœnobii facultatibus in hoſpitalitatem erogandum. Sed hoc nullatenus admittendum eſt: quia in tali caſu ſacroſanctum Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 8. decrevit, ut pars illa, quæ Hoſpitali debebatur, piis uſibus applicetur modo *ibidem* præſcripto; quæ omnia ſub gravibus pœnis præcipiuntur omnibus & ſingulis Hoſpitalium Adminiſtratoribus, cujuſcunque ordinis, & Religionis, & dignitatis fuerint; iis duntaxat Hoſpitalariis exceptis, qui illis Regularibus ſubjiciuntur, ubi viget regularis obſervantia: & prædictum Concilium addit derogationem exemptionum, conſuetudinum etiam immemorabilium, ſeu privilegiorum, aut Indultorum. Igitur concludendum eſt, debere Abbates omnes, qui ſuæ Abbatiæ Hoſpitalia annexa habent, de illius facultatibus ea ſuſtentare: quod ſatis probatur non ſolùm ex Concil. Trident. *loco cit.* ſed etiam ex Concilio Viennen. *Clem. Quia contingit, de reſignat.* Quod etiam rationi, & pietati congruum eſt: quia hoſpitalitatis officium à Sanctis Patribus frequenter commendatum (ut ait Concil. Trid. *loco cit.*) per eos Abbates promptè, & benignè, quantum per eorum proventus licebit, debet exerceri; memores, eos, qui hoſpitalitatem amant, Chriſtum in Hoſpitalibus recipere.

Quid verò dicendum ſit de aliis Commendatariis 4
Equitibus S. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ, & ſimilibus, an de fructibus Commendarum ſuarum liberè diſponere poſſint, ſicut dicemus *in ſequenti quæſito* de Prælatis, & Beneficiatis ſæcularibus; res non adeò clara eſt. Pars affirmativa, & negativa circumfertur inter Doctores, quorum ſententiæ proponendæ ſunt.

Prima ſententia eſt Rodriq. *qq. regul. tom. 3. q. 29, art.* 7. Valaſch. *conſ.* 108. *num.* 7. Molin. *de juſt. tom. 1. diſp.* 104. *col. 3. verſ. Eſt verò rigida.* Alcozer *lib. de ludo, cap.* 39. qui affirmant, prædictos Equites Commendatarios eſſe veros dominos quorumcunque bonorum, ante, & poſt profeſſionem acquiſitorum; ac proinde poſſe de illis omnibus, tam

patrimonialibus, quàm redditibus commendarum ita liberè diſponere, ac cæteros ſæculares. Ratio eſt: quia conſuetudo antiqua eorum paupertatem ita interpretata eſt Superioribus ſcientibus, & non contradicentibus, & redditus Commendarum titulo ſæculari prædictis Equitibus Commendatariis dantur ſub titulo militari.

Secunda ſententia eſt Navarri *de redditibus Eccleſ. q. 1. num. 95.* Marta *in lib. inſtruct. Ut Commendatarii tendant ad perfectionem, cap. 4. num. 50.* Ayala *in compendio Regula Ordinum militar.* & aliorum dicentium ſupradictos Equites Commendatarios teneri omnia bona prædicta in uſus ſuos honeſtos expendere; & ſi aliquid ſuperfuerit, in opera pia. Et quamvis *comm. 2. de Regul. num.* 56. dicat, hos Commendatarios non poſſe teſtari ſine licentia Papæ; antiqua tamen conſuetudo apud illos obtinuit, poſſe teſtamentum condere, tam de bonis patrimonialibus, quàm de redditibus Commendarum; imò non ſolùm ex conſuetudine, verùm etiam ex privilegiis Innocentii VIII. & Clementis VII. dictam facultatem habent teſtandi. Unde Conſtitutio Pii V. revocans hujuſmodi privilegia, non fuit apud illos Commendatarios recepta, licèt eadem Conſtitutio Pii V. expreſsè revocata ſit à Gregorio XIII. ut affirmant Hieronym. Roder. *in Compend. qq. regul. reſol. 28. n. 11.* & Molina *de juſt. tom. 3. diſp.* 604. Sanch. *in prac. Decal. lib. 7. c. 8. n.* 30. qui *n.* 31. docet, poſſe hos Equites Commendatarios de utriuſque bonis majoratum inſtituere non ſecùs ac alios ſæculares.

5 Hinc eſt, quòd Alcozer *de ludo, cap.* 39. affirmat, ludentes cum his Commendatariis non teneri reſtituere, quæ acquirunt in ludo: quia, cùm ſint verè domini omnium illorum bonorum, & poſſint de illis diſponere, verè transferunt illorum dominium in ludo perdendo. Ita etiam affirmat Barboſa *de jur. eccleſ. lib. 3. cap. 57. num.* 16. ubi ait, Clericos Ordinum militarium in Clauſtro viventium, qui ex legitima cauſa, & licentia extra clauſtra vivunt, & inſerviunt alicui beneficio, teſtari poſſe cum hac conditione, ut quotannis inventarium præſentent Superiori, in quo contineantur propria bona, & dummodo quintam partem bonorum relinquant Monaſterio: & tertio quoque anno petant à Superiore licentiam teſtandi.

QUÆSITUM XV.

Abbates, & Prælati ſæculares in quos uſus ſuorum beneficiorum redditus expendere teneantur.

SUMMARIUM.

1 *Tempora varia, in quibus Eccleſiaſtici circa bona Eccleſiarum ſe geſſerunt, & modo gerunt, enumerantur, incluſive ad num.* 5.

6 *Sententia aſſerens, ſæculares Prælatos, & beneficiatos non poſſe licitè ſumere de fructibus ſuorum beneficiorum, enumerantur.*

7 *Charitas benè ordinata incipit à ſeipſo.*

8 *Prælati, & Beneficiarii ſæculares ex ſuperfluis ſuorum beneficiorum aliquid in uſus profanos expendentes, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando; non tamen tenentur ad reſtitutionem: & n.* 10. *&* 11.

9 *Beneficiarii dicuntur habere dominium redditunm ſuorum beneficiorum.*

12 *Beneficiarius, & Prælatus quilibet ſæcularis, quod ſibi ſupereſt de proventibus eccleſiaſticis, debet expendere in pios uſus, in opera hoſpitalitatis, & peregrinationis, ut n.* 13.

14 *Beneficiarius, & Prælatus ſæcularis habens patrimonium, ſo eſt illud conſervare, & in proprios uſus expendere.*

15 *Beneficiarius poteſt diſponere de diſtributionibus pro ſuo arbitrio.*

16 *Beneficiarius ex fructibus beneficii poteſt alere filios legitimos, & ſpurios, ſi aliunde non habeant.*

17 *Penſionarius non poteſt diſpenſare penſionem, prout vult, neque de ea teſtari.*

18 *Bona empta ex fructibus Eccleſiæ ſunt, & fiunt ipſius Eccleſiæ.*

19 *Beneficiarius ex fructibus beneficiorum poteſt dare rationabilem dotem filiæ etiam ſpuriæ, modo aliunde non habeat.*

20 *Beneficii redditus ad tempus capi poſſunt pro debito beneficiarii, modo relinquantur Clerico neceſſaria ad ſuſtentationem.*

21 *Beneficiarius poteſt diſponere, & hæredes inſtituere de bonis patrimonialibus.*

22 *Beneficiarium, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprii habebat, præſumendum eſt bona non modicæ æſtimationis ex redditibus Eccleſiæ comparaſſe.*

PRo intelligentia hujus quæſiti præmittenda eſt diſtinctio temporum, quoad hujuſmodi fructus beneficiorum: & in hac re multa tempora ſunt conſideranda, ut difficultates, & præſertim varietates ſacrorum Canonum conciliari poſſint. 1

Primum tempus fuit, quando Eccleſia, & Chriſtiani, tam Clerici, quam laici; tam in particulari, quam in communi, propria bona non poſſidebant, ſed exiſtentes in perfectione evangelica, omnia ſibi oblata vendebant, & ad pedes Apoſtolorum pretium ponebant, ut propriis, & alienis neceſſitatibus ſubvenirent, dividebaturque tunc ſingulis, prout cuique opus erat, *Actor. cap. 3.* 2

Secundum tempus fuit, quando numerus fidelium ſummoperè auctus erat, ut ad vitam & veſtitum ſufficientes opes non ſuppeterent, cœperunt laici Chriſtiani propria bona retinere, & tunc Clerici adhuc communem vitam obſervabant, nihil poſſidentes in particulari, & prædia, & quæcunque alia ſibi oblata Eccleſiis tradebant, quibus Epiſcopi præſidebant, ut ex redditibus illorum, decimis, & oblationibus aliiſque eleemoſynis Clerici communem vitam ducentes ſuſtentarentur, *ex cap. Videntes.* & *cap. Expedit.* & *cap. Duæ ſunt. 12. quæſt. 1.* Unde S. Thom. 2. 2. *quæſt. 43. art. 8. in corpore*, quando dicit, bona eccleſiaſtica committi Prælatis ad derogandum aliis, ſicut bona Reipublicæ communia Rectoribus, intelligendus eſt attento hoc tempore.

Tertium tempus, quando Clericis ægrè ferentibus carere propriis rebus, fuit permiſſum, ut patrimonia, vel bona aliunde oblata, & quæſita habere poſſent; ita ut proprium habentes nihil acciperent de deputatis bonis ad ſuſtentationem pauperum, & Laicorum, habetur *in cap. Clericus. cap. Paſtor Eccleſiæ. cap. Si quis propter. 11. q. 2.* 3

Quartum tempus fuit, quando Parochiæ ſegregatæ fuerunt, & Eccleſiæ aſſignatæ ſingulis Presbyteris, & bona Eccleſiarum quoad redditus diſtributa fuerunt in quatuor partes; una pro Diœceſano Epiſcopo; ſecunda pro Parocho; tertia pro fabrica; quarta pro peregrinis & pauperibus, *ex cap. Vobis.* & *cap. Vulterrana.* & *aliis, capit. 12. q. 1.* 4

Quintum tempus eſt præſens, quo Epiſcopi, bonis exceptis applicatis ſuæ menſæ, & etiam Capitulis Cathedralium habent in pleriſque Eccleſiis partem tertiam fructuum: alias verò partes habent Eccleſiarum Rectores, cum onere fabricæ, & ornamentorum, & paramentorum Eccleſiæ, & alia hujus generis ſimilia; ac denique circa eam partem Eccleſiæ, 5

quæ

quæ dicitur Sancta Sanctorum, vulgò, *Capella major.* quod enim attinet ad illam partem, quæ Epiſcopo, aut Clericis, ſive fabricæ dividenda dicitur, hodie in his locis tantùm obtinet, ubi talis exiſtit conſuetudo: quia jam non omnes Epiſcopi, nec Eccleſiæ, vel Clerici, & Eccleſiarum Rectores eis ſubvenire teneantur, cùm ferè omnes ſupradicti, & etiam fabrica Eccleſiæ proprios redditus habeant. Et ita rigor ille de quarta parte fructuum eroganda remittitur; non tamen Clericus abſolvitur, quin teneatur ſuæ Eccleſiæ, vel Epiſcopo indigenti; de quarta verò pauperibus eroganda, certum eſt, quòd per contrariam conſuetudinem, ſaltem in foro conſcientiæ tolli non poteſt.

6 Prima ſententia eſt, ſæculares Prælatos, & beneficiarios non poſſe licitè ſumere de fructibus ſuorum beneficiorum, & Eccleſiarum, niſi quod neceſſarium eſt ad commodam eorum ſuſtentationem, & quicquid ſupereſt de redditibus illarum Eccleſiarum, lege juſtitiæ in pauperes, & pias cauſas expendere teneantur: quòd ſi aliter fecerint, obligari ad reſtitutionem in opera pia ex aliis eorum bonis. Hanc ſententiam ſequuntur multi Theologi. Riccard. *in 4. dist. 45. quæſt. 1. circa 3. principale.* Alexand. Alenſ. 3. *part. quæſt. 36. num. 5. à 2.* Henric. *quodlibet.* 8. *quæſt.* 27. Major *in 4. d. 24. quæſt.* 6. Eandem ſequuntur aliqui Canoniſtæ, Navar. *tract. 2. de reddit. Eccleſ. pluribus locis.* Petrus Sotus *de inſtruct. Sacerd. loc.* 3. & Franciſ. Turrianus *in epiſtola ad Epiſcopum Leodicenſem.* Hæc ſententia eſt valde probabilis, cùm ſit multorum Doctorum, & ſacris Canonibus admodum conformis: volunt enim Sacri Canones, quòd beneficiorum redditus dentur Clericis, cum obligatione, ut ſuperflua erogent pauperibus. Ita habetur *in can. Quia tua fraternitas.* 12. *quæſt.* 1. & *in can. Res Eccleſia.* 12. *quæſt.* 1. & *cap. Quod autem.* 25. *quæſtione.* 7. & multis aliis locis, ubi habetur, beneficia eccleſiaſtica inſtituta eſſe, ut Clerici ſufficienter ſuſtententur ex iis; ita tamen, ut quod ſupereſt, ex eo pauperes alantur. Et hoc magis probatur: nam ſacri Canones beneficiarios, & Prælatos, qui de prædictis bonis gaudent, vocant pauperum procuratores, & diſpenſatores: tenentur autem eos fructus in pauperum uſus erogare, qui ultra ſufficientem eorum ſuſtentationem ſuperflui ſunt: quia ordinata charitas incipit à ſe ipſo,

7 *can. Non ſatis.* 86. *diſt.* & *can. Qui vult. de pœnit. diſt.* 3. text. expreſſus *in capite De his.* & *ibi* Panormit. *numero 2. de Eccleſiam ædifican.* Eſt inſuper hæc ſententia rationi multùm conſentanea: non eſt enim credibile, quòd fideles tantas opes, & divitias in eccleſiaſtica beneficia contulerint, ut illis ſoli Prælati, & beneficiarii fruantur, ſed, quòd etiam ex iis, quæ ſuperſunt, in pauperes, & pia opera conferant. Hanc ſententiam tanquam tutiorem vult Leonard. Leſſ. *loco citato numero* 41. eſſe in praxi beneficiariis conſulendam.

8 Secunda ſententia, quæ verior, & probabilior eſt, maximè apud recentiores, vult, poſt erecta beneficia, poſt certos redditus, & proventus beneficiis aſſignatos, Prælatos, & beneficiarios ita effici illorum reddituum dominos, ut ſi ex ſuperfluis aliquid profanè expenderint, non teneantur ad reſtitutionem in pauperes, vel alias pias cauſas, ſed tantùm peccare mortaliter, ſi, quæ ſuperſunt, in pauperes, & pias cauſas non expenderint. Hanc ſententiam tenent S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 7. Sotus *de juſtit. lib.* 11. *quæſt.* 4. *art.* 3. Adrian. *in 4. tract. de reſtit. §. 3. Pro clariori concluſione 2. & 4.* Covar. *in cap. Cùm in offic. de teſtam.* Franc. Sarmien. *de reddit. part.* 2. *cap.* 1. & 2. & multi recentiores.

Pro cujus intelligentia notanda ſunt verba illa: *Poſt erecta beneficia, & poſt certos redditus, & proventus beneficiis aſſignatos.* Nam, antequam erigerentur beneficia, & diſtincta portio beneficiis ſingulis aſſignaretur, ratio, & convenientia poſtulabat, ut eſſent omnia communia, & eo tempore Clerici non habebant dominium: ſed tanquam Monachi Apoſtolorum Regulam obſervantes, omnia in communi habeant. Cùm verò tractu temporis erigerentur beneficia, & illis certi aſſignarentur redditus, ex quibus ſeorſum ab aliis poſſet unusquisque beneficiarius vivere; factum eſt, ut unusquisque beneficiarius illorum redituum conſtituatur dominus, & de ſuperfluis poſſit, abſque reſtitutione, non verò ſine peccato mortali, in profanos uſus expendere, ut tenent Doctores ſecundæ ſententiæ, quæ ſic breviter explicata probanda eſt quoad utramque partem, ſcilicet, quod beneficiarii habeant dominium de omnibus redditibus ſuorum beneficiorum: ſecundo, quòd non teneantur ad reſtitutionem, ſi de ſuperfluis profanè expendant; ſed tantùm peccare mortaliter.

Quoad primam partem probatur ex Concil. Trid. 9
ſeſſ. 22. hap 3. de reformatione: *Statuit, ut in omnibus Eccleſiis cathedralibus, & collegiatis tertia pars proventuum, dignitatum, perſonarum, & officiorum in diſtributiones dividatur; ut, ſcilicèt, qui eas obtinent, ſi perſonaliter competens ibi ſervitium quolibet die ſtatuto non impleverint, illius diei diſtributionem amittant, nec jus quoquo modo dominium acquirant? ſed fabricæ, vel alteri loco applicetur.* Et ſeſſ. 23. cap. 1. de reformat. *Statuit ut Epiſcopi, qui ultra tres menſes (niſi urgente neceſſitate) abſunt à ſuis Eccleſiis, fructus non faciant ſuos pro rata temporis abſentia; ſed teneantur fabricæ, vel pauperibus erogare.* Et in cap. unico, de Clerico non reſidente: *Qui divinis Officiis non interſunt, niſi infirmitas, ſeu juſta, & rationabilis neceſſitas, aut evidens Eccleſiæ utilitas relevet, non ſunt domini quotidianarum diſtributionum, neque faciunt eas ſuas, ſed ad reſtitutionem ſic perceptorum obligantur.* Ex quibus verbis, & aliis ſimilibus, tam in Concilio Trid. quam in aliis Conſtitutionibus pontificiis infertur, beneficiarios obſervantes eccleſiaſtica decreta, fieri dominos redituum ſuorum beneficiorum. Et hoc fatentur ferè omnes recentiores, quidquid dicat Navar. *locis citatis.*

Quò verò ad ſecundam partem, quòd non te- 10
neantur ad reſtitutionem, quamvis profanè expendant, probatur: quia, ſi ſunt domini, non tenentur ad reſtitutionem illius, quod ad illos ſpectat: non enim poteſt cogi aliquis ad reſtitutionem, niſi rei alienæ, ut jura dicunt: tum, quia bona beneficiis, & Eccleſiis donata à fidelibus non ſunt cum hoc onere, & conditione applicata (niſi aliqua particulari donatione expreſſum ſit;) ſed elargita ſunt ad ſplendorem, ſuſtentationem, & augmentum divini cultus, & liberè ab illis erogata fuerunt. Quod verò mortaliter peccent, provenit: quia hoc eſt contra præceptum Eccleſiæ, quæ hoc omninò interdicit, ut de redditibus præcipuè Epiſcoporum videre eſt in Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 1. de reformat.* tum etiam, quia, ſi ſuperfluè expendunt, faciunt beneficiarii contra gradum proprium, & contra ſeipſos, qui pauperum tutores vocantur; & inſuper agunt contra charitatem in re gravi, quæ licèt omnes Chriſtianos liget, particulari tamen modo, & ſtrictiori vinculo illis coget, qui bona eccleſiaſtica poſſident.

Ex his deducitur primò, Clericos, & beneficiatos ex- 11
pendentes fructus beneficiorum in profanos, & turpes uſus, licèt peccent mortaliter, ut diximus; non tamen tenentur ad reſtitutionem, ut ſatis in antecedentibus

verbis probavimus: & hoc docent Sotus *lib. 10. de juſt. q. 4. art. 3.* Antou. Molin. *in inſtr. Sacerdotum, cap. 13. §. 2.* Covar. *in cap. Cum in off. n. 3. verſ. Quartum. de teſtam.* ubi pro hac ſententia citat S. Thom. Adrian. Præpoſitum, Driedonem, & alios quamplurimos. Et quòd non teneantur ad reſtitutionem, potiſſima ratio eſt: quia nunquam vidimus, Eccleſiam coegiſſe Clericos expendentes fructus beneficiorum ſuorum in profanos, & turpes uſus ad reſtitutionem pauperibus faciendam ex hac ratione: quia dominus etiam abutendo propria re, non obligatur ad reſtitutionem, *argum. l. Sed etſi 28. §. Conſuluit. §. de petit. hæredit. l. In re mandata. C. mandati*, cum vulgaribus.

Unde, quando S. Hieronymus inquit, agens de Sacerdote: *Omnia, quæ Clerici habent ultra congruam ſuſtentationem, pauperum eſſe*: intelligendus eſt, ſicut intelligendæ ſunt multæ conſimiles authoritates Sanctorum, de tempore illo antiquo, antequam fieret diviſio bonorum. Habetur dictum Hieronymi *in cap. 1. verſ. Quomodo. 24. diſt.*

12 Secundò deducitur, debere tamen beneficiarium, & quemlibet Prælatum ſæcularem, quod ſibi de fructibus, & proventibus eccleſiaſticis ſupereſt, expendere in pios uſus, & in uſum fabricæ Eccleſiæ, pauperum, Religioſorum, & ſimilium, etiamſi fructus jam eſſent incorporati cum aliis ſuis propriis bonis. Ita Filliuc. *tract. 43. cap. 3 q. 5.* Navar. *de ſpol. Cler. §. 3. n. 1.*

13 Tertiò deducitur, Prælatum, & beneficiatum ſæcularem debere ſupradictos fructus ſibi ſuperfluos in opera hoſpitalitatis, & peregrinationis expendere, & in alios pauperes, ſive familiares, aut conſanguineos ſub titulo paupertatis erogare. Ita Barboſa *de jure ecclеſ. lib. 3. cap. 17. num. 30.*

14 Quartò deducitur, eoſdem habentes patrimonium; poſſe illud conſervare, & redditus ſuorum beneficiorum in proprios uſus expendere, Ratio eſt: quià nullus cogitur propriis ſtipendiis militare, etiamſi dives ſit, *ex cap. Charitatem. in fin. 12. q. 1.* maximè cùm redditus eccleſiaſtici ſint Clericis deputati pro mercedibus ſuorum laborum. Ita affirmant Navar. *loc. proxime cit. de redditib. n. 78.* Sotus *lib. 1. de juſt. q. 2. art. 3.* Cov. *in c. 1. de teſtam. n. 2.* Graſſius *in deciſ. aureis part. 1. lib. 2.*

15 Quintò deducitur, poſſe beneficiatum diſponere de diſtributionibus pro ſuo arbitrio, & voluntate, non ſolùm cùm ſit dominus dictarum diſtributionum, ſed etiam, quia illæ traduntur tanquam mercedes operis ob miniſterium perſonale. Ita etiam docent Pariſius *conſ. 33. num. 10. tom. 4.* Dominic. *in cap. Præſenti. 9. de officio Ordin. lib. 6. n. 16.* ubi Franchus *num. 10.* Sylveſter *verb. Clericus. 4. quæſt. 4. num. 3.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. §. 7. num. 164.*

16 Sextò deducitur, hos beneficiarios ex fructibus beneficiorum poſſe alere filios legitimos, & ſpurios, dum aliunde non habent ad illos alendos: quia hoc eſt pietatis opus, quo mediante pater tenetur ſpecialiter erga filios. Ita Navarrus *de filiis Clericorum, §. 19. num. 10.* Molin. *de juſt. tract. 2. diſp. 146.* Filliucius *tract. 43. cap. 4. q. 19. num. 36.* quorum Doctores aliqui affirmant, filium illegitimum poſſe tuta conſcientia accipere neceſſaria ad alimenta ex bonis eccleſiaſticis paternis, & Cameram Apoſtolicam teneri conſulere ei ex bonis paternis, quæ ſpolio ſubjecti; & inſuper inopem ſororem, ac egentes Fratres alere poſſe, & alios pauperes conſanguineos, dicunt Rodericus à Cunha *in Commem: ad cap. Omnino. n. 4. diſt. 31.* Garzias *de expenſis, cap. 3. num. 32.* Navar. *in Apolog. de reddit. q. 2. monit. 26. num 2.*

17 Septimò deducitur, illum, qui percepit à beneficiis eccleſiaſticis penſionem, non poſſe eam diſpenſare, ut voluerit, & proprio teſtamento de ea teſtari: quia penſio æquiparatur beneficio, ut dicit Navarrus *loc. cit. monitu 32. num. 2.* & Nicolaus Garzias *de benef. part. 1. cap. 5. num. 161.* Oppoſitum tamen tenent Naldus *verbo, fructum, num. 7.* Zerola *in prax. epiſcopali, verbo, Penſionarius, n. 25.* Gigas *de penſ. q. 52. num. 2.* Menochius *de arbitr. caſu 172. num. 12.* Azor. *tom. 2. inſtit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 9. quæſit. 12.* Sed de hac re videatur Barboſa *de jur. eccl. lib. 3. cap. 17. num. 33.*

18 Octavò deducitur, empta ex fructibus eccleſiaſticis eſſe, & fieri ipſius Eccleſiæ: quod habetur in multis Conciliis, & præſertim in Concil. Agathenſi relato *in cap. Presbyter. 12. q. 4.* & Concil. Hiſpalen. I. relato *in cap. Fixum. 12. q. 5.* & in Concil. Carthag. III. relato *in cap. Placuit. 12. q. 3.* & Concilio Toleran. IX. relato *in cap. Sacerdotes. 12. q. 4.* Ratio eſt potiſſima: quia bona ex pecuniis, & fructibus eccleſiaſticis empta ſubjiciuntur Cameræ, & fiſco apoſtolico, ubi eſt uſus ſpoliorum ex conſtitut. Pii IV. & Pii V. ut refert Barboſa *loco citato num. 38.* ergo non fiunt bona quaſi patrimonialia ipſius beneficiarii.

19 Nono deducitur, poſſe beneficiarios, & Prælatos ſæculares ex fructibus beneficiorum rationabilem dotem filiæ ſpuriæ, vel ſorori tradere, dummodo aliunde non habeant talem dotem: quia dos in locum alimentorum ſubrogatur, licitum eſt alere prædictas, ut diximus: ergo & eis dotem tradere. Ita Barboſa *loco citato num. 39.* ubi citat Palatium, Sylveſtrum, Navarrum, Reginaldum, & alios.

20 Decimò deducitur, pro patrimoniali debito, vel alterius ſpeciei redditus beneficiarii capi poſſe in cauſam judicati ad tempus; ſed non in perpetuum, donec debitum ſatisfiat, dummodo relinquantur à Clerico neceſſaria ad ſuſtentationem. Ita Barboſ. *loco cit. n. 42.* cum aliis ab eo citatis.

10 Undecimò deducitur, prædictos beneficiarios, & Prælatos ſæculares de propriis patrimonialibus, & de acquiſitis diſponere, & ad hæredes tranſmittere, *c. Epiſcopi. cum ſequentib. 12. q. 1. c. De laicis. verſ. Epiſcopatum. 12. q. 2.* Molina *de primogeniis lib. 2. cap. 10. n. 26.* Graſſius *in deciſ. aureis, part. 1. lib. 2. cap. 100. n. 29.*

21 Verùm, ſi Clericus tempore, quo beneficium adeptus eſt, nihil proprii probetur habuiſſe, quicquid reperitur, quando moritur de immobilibus bonis, aut etiam mobilibus, non modicæ æſtimationis, præſumitur de redditibus Eccleſiæ comparaſſe; & ideò tranſire non poterunt ad hæredes. Sed, ſi conſtiterit ante adeptum beneficium, bona habuiſſe, & tenues ipſius beneficii redditus eſſe; tunc bona, quæ reperta fuerint, præſumuntur acquiſita ex bonis Clerici, non Eccleſiæ. Ita Romanus *conſ. 346.* & Rota Romana *deciſ. 182. n. 7. & 10. part. 3. diverſ.* & Barboſ. *loco cit. num. 31.*

DISPU-

DISPVTATIO XII.

De Poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum circà feuda, & Vaſallos.

Quæſ. I. *Vtrum Abbates poſſint civitates, caſtra, oppida, vaſallos, ac jurisdictionem temporalem habere.*

II. *Vtrum liceat Ciſtercienſibus caſtra, oppida, vaſallos, ac temporalem juriſdictionem habere.*

III. *Vtrum Abbas poſſit aliqua loca, ſive caſtra Monaſterii alicui Regulari, vel ſæculari concedere.*

IV. *Vtrum Abbates, & Prælati Eccleſiaſtici caſtra, aut alia feuda poſſidentes, teneantur per ſuos vaſallos ſuo Principi auxilium præbere.*

V. *Vtrum Abbates, & Prælati regulares cum ſuis ſubditis Regularibus teneantur ad obſequia propriæ Reipublicæ propter bonum commune.*

QUÆSITUM I.

Vtrum Abbates poſſint civitates, caſtra, oppida, vaſallos, ac juriſdictionem temporalem habere.

SUMMARIUM.

1 *Pro parte negativa arguitur.*

2 *Nemo militans Deo ſæcularibus ſe negotiis implicare debet.*

3 *Juriſdictione temporali in vaſallos potiri, non eſt alienum à monaſtico inſtituto.*

4 *Monaſteria nonnulla temporali juriſdictione pollentia recenſentur.*

5. *Privilegia quædam referuntur, ex quibus patet Abbates Regulares hujuſmodi juriſdictionem habere poſſe.*

6 *Reſponſio ad objecta.*

7 *Prælati Eccleſiaſtici temporalem juriſdictionem, non ut Sacerdotes: ſed ut temporales domini exercent.*

8 *Judices ab eccleſiaſticis Prælatis conſtituendi, ut juriſdictionem temporalem in ſuis caſtris, ſeu villis exerceant, neceſſario laici eſſe debent.*

9 *Prælati prædicti, & Judices ab eis conſtituti temporalem juriſdictionem exercendo, nequeunt cenſuris, & aliis ſpiritualibus pœnis procedere.*

10 *Judices debent in judicando leges Regnorum, ac legitimas conſuetudines obſervare.*

11 *In caſu appellationis, ad quem ſit à prædictis Judicibus recurrendum.*

12 *Cui debeantur bona à prædictis Judicibus confiſcata contra Clericos, aut laicos.*

1 Videtur dicendum, quod non: quia cives talium civitatum, vel caſtrorum, debent iis præſidibus in cauſis civilibus, & criminalibus committi, à quibus, decentius regantur. At ſæculares non poſſunt in cauſis civilibus, & criminalibus per Abbates, qui Religioſi ſunt, ritè, & rectè gubernari: tum quia Regulares mundanis actionibus involvi non debent. Unde Concilium Turonenſe *in cap. Non magnopere. Ne Cler. vel. Monac. ſecul. negot. ſe immiſc.* ſtatuit, ut nullus poſt factam in aliquo loco religioſam profeſſionem, ad Phyſicam, vel leges mundanas exire permittatur: tum etiam, quia Religioſi ea authoritate non pollent, ut ſubditis terrorem incutiant, qui ad humanam audaciam arcendam eſt admodum neceſſarius. Unde D. Paulus ad Timoth. nos admonet, ut nemo militans Deo ſæcularibus ſe negotiis implicet.

Secundo, uſu, & experientia rerum magiſtra compertum eſt, hujuſmodi ſæculares Abbatum, & Eccleſiaſticorum poſſeſſiones, & divitias, plura incommoda, & damna peperiſſe; ſcilicet, non ſolum bella, verum etiam hæreſum turbas, atque Angliæ Hæretici hoc in cauſa rerum turbatarum ponebant, quod nec Antiſtitum potentatus, nec Cœnobitarum divitias æquo animo ferre poterant. Additur, quod Religiones ipſæ inde ut plurimum antiquas ſuas auſteritates amiſerunt, quod immodicis divitiis abundarent. 2

Contrarium tamen deduci poteſt *ex cap. Auditis. de præſcript. & ex cap. Dilectus. de offic. Ordin.* ex quibus colligitur, non eſſe alienum a Monachorum inſtituto, villas, caſtra civitates, & oppida ſuæ juriſdictioni ſubjecta habere poſſe, ac illorum cives, tanquam ſuos vaſallos in foro interiori, & exteriori gubernare. Quod patet etiam ex praxi: permulti enim adſunt Monaſteriorum Abbates habentes caſtra, & vaſſallos, in quos utramque, ſpiritualem, ſcilicet, & temporalem juriſdictionem exercent, ut in Regno Neapolis, Abbas Caſſinenſis, & alii, quorum meminit Marin. Freccia *in tract. de ſubfeud. ſub rubr. de origine Baron. cap. 3. num.* 28. atque etiam in aliis Italicæ locis, & ſimiliter in Gallia, & Germania, Abbas Dolenſis, qui Abbas, & Princeps Dolenſis appellatur; necnon, & Abbas Curbienſis, Abbas, & Comes Corbienſis: & alii, quos plurimus recenſet Renatus Choppinus *de ſacra politia forenſi, lib. 1. tit. 4. numero.* 17. & ita in Hiſpania Monaſterium S. Mariæ de Noguera, Ord. S. Benedicti, & in Luſitania Monaſterium S. Crucis Colimbricenſis, quod habet ſub ſe nulla caſtra, & villas cum juriſdictione ſpirituali, ac temporali; & alia plurima, quæ hic recenſere longum, ac tædioſum foret, & videri poterunt apud Hiſtoricos. Eorum quædam retulimus *in 1. tom. diſp. 3. q. 4.* Cum enim Reges cuncta per ſe gubernare nequeant; ſed neceſſe habeant Comitibus, atque aliis Potentatibus juriſdictionis partem committere; dum tamen ſemper penes eos ſuprema poteſtas reſideat; non eſt, quare Abbates, atque alii eccleſiaſtici Prælati hujuſmodi juriſdictionem non participent, cum mortaliter credendum ſit ipſos, tum juſtiùs, ac æquius; tum etiam mitiùs, & cum majori benevolentia ſubditorum lites, & cauſas aut compoſituros, aut determinaturos, ac cum majori charitate in vitia animadverſuros. Qua confidentia antiqui Reges hujuſmodi juriſdictiones illis committebant: certe ſperantes futurum, ut tanquam patres filios eſſent ſubditus tractaturi. Videatur Soto *de juſt. lib. 10. q. 4. art. ult.* Idemque confirmatur ex quibuſdam privilegiis à Sede apoſtolica aliquibus Monaſteriis conceſſis. 3 4

5 Nam Sixtus IV. quadam ſua perpetuo valitura Conſtitutione, tam in omnibus & ſingulis Monaſteriis S. Mariæ de Noguera, Ordinis S. Benedicti vaſallis, & ſubditis utriuſque ſexus, quam Principibus, Baronibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Militibus, aliiſque perſonis cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, vel conditionis fuerint partium illarum diſtrictè præcipiendo mandavit, quatenus vaſalli, & ſubditi prædicti ſponte, vel violenter aliis dominis ſæcularibus dati, ſubjecti, vel ſubmiſſi, ſeu commendati, ſtatim poſt habitam de præſentibus notitiam ad immediatam ipſius Monaſterii obedientiam, & ſubjectionem redeant: ac perſonæ, quibus dicti ſubmiſſi, vel commendati exiſtunt, illos libere redire permittant, & de illis de cætero nullatenus ſe impediant. Alii vero non commendati ſubditi, & vaſſalli dicti Monaſterii, nulli, niſi de expreſſo mandato, ſeu conſenſu prædicti, & pro tempore exiſtentis Monaſterii hujuſmodi Prioris ſe ſubjiciant, dent, & ſubmittant, aut commendent. Ac Princepes, Duces, Barones, Marchiones, Comites, & Milites, aliæque perſonæ, ut præſumitur qualificatæ vaſſallorum, ſubditorum, locorum dicti Monaſterii aliquam commendam, ſeu ſubmiſſionem, aut ſervitia, ac à Priore, & Conventu, necnon perſonis etiam Clericis ſæcularibus in Eccleſiis dicti Monaſterii beneficiatis, dictique, & pro tempore exiſtentis Prioris ejusdem Monaſterii ſubditis, de rebus, & bonis ſuis, quæ undecunque habent, reponunt, & vendunt, ac de cætero eos habere, reponere, & vendere contigerit, ab illa ementibus datia, exactiones, impoſitiones, gabellas & pedagia, aliaque nova jura, collectas, etiam verredas & accedentarias nuncupata imponere, exigere, petere, aut extorquere, ac vendentes, & ementes hujuſmodi per ſe, vel alium, ſeu alios, ſuper præmiſſis incarcerare, ſeu alias eis injuriari, ac ligna à nemoribus & Montibus Monaſterii, & vaſſallorum, ac ſubditorum prædictorum ſcindere, vel Monaſterium, Priorem, Conventum, vaſſallos, ſubditoſque prædictos ſuper juribus, & jurisdictionibus ſuis, illarumque uſu impedire, aut eorum aliquo illa committentibus auxilium, conſilium, vel favorem per ſe vel alium, ſeu alios directè, vel indirectè, quovis quæſito colore, quoque modo præſtare præſumant: qui vero contra præmiſſa, vel eorum aliquod fecerint ſi, perſonæ fuerint ſingulares excommunicationis ſententiam incurrant, abſque aliqua hominis declaratione: ſi autem Communitas, ſeu Univerſitas civitatis, oppidi, villæ, caſtri, ſeu loci alterius cujuſcunque, ipſa civitas caſtrum, oppidum, villa, ſeu locus ſimiliter eo ipſo interdicto ſubjaceat eccleſiaſtico. Mandantes diſtrictus harum ſerie in virtute ſanctæ obedientiæ Venerabilibus Fratribus noſtris Epiſcopis, *&c.* Quod privilegium refertur *in lib. conceſſ. Ord. S. Bernard. Hiſpan. impreſſ. Valliſoleti*, anno Domini 1595. & eodem gaudent cætera ejuſdem Congregationis Monaſteria, necnon etiam Religiones ejuſdem indulta participantes.

Ex prædicto indulto colligitur quod ſubditi, & vaſſalli Monaſteriorum tenentur ipſis, & eorum Abbatibus, & Superioribus obedientiam præſtare, tanquam eorum Dominis. Quod clarius habetur ex conceſſione Alexandri VI. quæ refertur *d. lib. privil. 96. fol. 535. p. 2. & privileg. 171. fol. 143. p. 2.* per quam conceſſit Monaſterio S. Benedicti Valliſoleti, & ejus Congregationi, anno Domini 1497. quod cauſas, quas inter dd. Monaſteriorum vaſallos reſpectivè pro tempore moveri contingeret, ipſorum Monaſteriorum Superiores cognoſcere debeant. Quæ & alia privilegia eidem Ordini ab aliis Summis Pontificibus tradita, confirmata, & revalidata ſunt per ampliſſimam privilegiorum confirmationem, & innovationem eidem Ordini à Clemente VIII. conceſſam, anno Domini 1549. ut habetur *eod. lib. privil. 124. fol. 243.*

Ad objectiones reſpondeo, & ad primam, quod non eſt de eſſentia, Dominos, & Barones, civitatum, & caſtrorum ſcientia civilium, ac mundanarum legum callere: poſſunt enim eorum adminiſtrationem aliis literatis viris committere, ut videmus communiter ab omnibus fieri. Et ad id, quod dicitur, Religioſos ea authoritate non pollere, ut ſubditis terrorem incutiant, reſpondeo, concedendo, quod nullatenus Religioſi, & Eccleſiaſtici ſuos ſubditos, atque vaſallos, abſque regio favore gubernare valent. Nam ſi Rex penes quem ſumma poteſtas ſita eſt, authoritate ſua inferioribus non favet, neceſſarium eſt, omnea corruere. Si autem Rex Eccleſiaſticorum Tribunalia, ſive temporalia, ſive ſpiritualia æque, ac reliqua omnia quaſi ſua propria à ſuiſque prædeceſſoribus conceſſa ſoveret, non minori decentia, & authoritate Religioſi, & Eccleſiaſtici ſuos vaſallos gubernarent, quam ſæculares. Neque incongruum videtur Religioſa Cœnobia temporalem jurisdictionem habere. Nam monaſticos Ordines, quos Clauſtra ad mendicandum egredi non licet, neceſſe eſt auctioribus divitiis abundare, ne illos inopia à ſui quiete avertat. Et ratio, cur illis oppida cum jurisdictione temporali ac ſpirituali oblata ſunt, fuiſſe creditur, ut expeditius, ac cum majori quiete poſſent ſuos redditus colligere, nec cogerentur nimis extra clauſtra evagari. 6

Ad ſecundam reſpondeo, quod in Germania, atque Anglia Principum ſæcularium ambitio, atque inextinguibilis ſitis, qua Eccleſiaſticis ſemper ſua bona invident, unde eoſdem illis ſpoliare cupiunt, ad quod nihil non machinari omittunt, licet extiterit cauſa, ut eccleſiaſticum ſtatum demoliri contenderint: nullum tamen facit argumentum, quod Eccleſiaſticos non decet hujuſmodi facultatibus pollere.

Nec rectè dici poteſt, Religiones ideo antiquæ rigoroſitatis, ac obſervantiæ plurimum amiſiſſe: quia immodicis divitiis abundant, videmus enim Carthuſianorum Monaſteria ferè omnia magnis divitiarum copiis affluere, ac eorum nonnulla civitates, caſtra, oppida, ac villas ſub ſe habere: & tamen ſtrictiſſimi ab omnibus cenſentur, adeo ut aliis Religioſis liceat ad eos tranſitum facere, ut *Extrav. Viam ambitioſè. de Regular. inter communes.* ita prædictum Monaſterium ſanctæ Crucis Colimbricenſis in Luſitania opulentiſſimum æque arctiſſimum eſt: quod etiam patet de nonnullis aliis Monachorum Cœnobiis: quæ divitiæ ac poſſeſſiones à Regulari obſervantia deflectere, haudquaquam faciunt.

Hic autem nonnulla advertenda ſunt. Primo, quod Abbates, & Prælati, ſive Regulares, ſive ſæculares, prædictam temporalem jurisdictionem non ut Sacerdotes, ſed ut domini temporales exercent. Nam, ſicuti poſſunt dicta caſtra, & oppida ſibi à Principibus conceſſa retinere: ita etiam poſſunt jurisdictionem ipſis annexam exercere, ut affirmat Duaren. *lib. 5. de ſacr. eccleſ. miniſt. cap. 4.* quem refert Roderic. *quæſt. reg. tomo 2. q. 62. art. 8. verſ. Advertendum.* 7

Secundo notandum eſt, quod Judices ab Abbatibus, vel aliis Prælatis, & perſonis eccleſiaſticis conſtituendi, ut in eorum caſtris, ſeu villis, & oppidis temporalem jurisdictionem exerceant, tam in civilibus, quam in criminalibus, tam in prima, quam in ſecunda inſtantia, neceſſario laici eſſe debent, ut advertit Gregorius Lopez *in l. 48. verſ. En lo temporal. tit. 6. p. 1.* 8

Tertio notandum, quod ipſi Abbates, & Prælati, ac Judices, & Officiales per eos conſtituti, non debent, neque poſſunt, jurisdictionem temporalem exer- 6

exercendo, cenſuris, ac aliis ſpiritualibus pœnis uti; ſed tanquam temporalium dominorum Judices ſe gerere: nec debent in tali jurisdictione exercenda uti Notariis apoſtolicis, vel Actuariis eccleſiaſticis; ſed Notariis regalibus, & perſonis laicis. Roderic. aliis relatis *d. art.* 8. *verſ. Judices tamen.*

10 Quarto notandum, quod prædicti Judices debent leges Regnorum obſervare, & ſecundum eas judicare, ac ſe legitimis conſuetudinibus, juſtitiam adminiſtrando conformare, ut tradunt Conrad. *in templ. jud. lib.* 2. *cap.* 7. §. 3. *num.* 54. & Jacob. de Belviſo, quos refert & ſequitur Roderic. *loco cit. verſ. Debent inſuper.*

11 Quinto notandum, quod in caſu appellationis à prædictis Judicibus, non eſt recurrendum ad Prælatos ipſos, vel eorum Superiores regulares, aut eccleſiaſticos: ſed ad regios, & ſæculares Judices, quibus earum cauſarum cognitio de jure competit. Nam litigantes in hoc caſu ſubditi ſunt jurisdictioni regali, vel Reipublicæ, aut aliorum Principum ſæcularium: ſuprema enim jurisdictio reſervata, & radicata remanſit in eiſdem Principibus, à quibus dono, aut alio feudi titulo accepta eſt. Ita colligitur *ex cap. fin. Ne Cler. vel Monach.* Bald. *in cap. Solitæ. in princ. de majorit. & obed.* Carol. Graſſ. *lib.* 2. *reg. Franc. cap.* 15. *num.* 11. *&* 12. *pag.* 80. & alii, quos refert idem Roder. *d. art.* 8. *verſ. Tenentur etiam.* dicentes, quod, licet Eccleſia ſit mater Imperii, tamen quando Eccleſiaſtici tenent feudum, à Rege, cenſentur circa hoc vaſſalli, & ratione feudi homagium præſtare tenentur. Ita etiam Didacus Covar. *pract. quæſt. cap.* 4. *n.* 2.

12 Sexto notandum, quod bona confiſcata à prædictis Judicibus in caſtris, vel oppidis prædictorum Abbatum, & Prælatorum, contra Clericos, aut laicos, ob crimen læſæ majeſtatis, aut propter alia delicta, Principi, ac ejus Cameræ, ſeu fiſco applicanda eſſe: nullus enim vaſſallorum dominus habens jurisdictionem temporalem, abſque ſpeciali facultate, & privilegio, poteſt bona ita confiſcata ſibi applicare. Ita Guid. Papa *deciſ.* 76. *&* 34. Boher. *deciſ.* 264. *numer.* 5. Petr. Gregorius *Syntagm. jur. part.* 3. *lib.* 31. *cap.* 31. *numer.* 9. & alii apud Roderic. *d. art.* 8. *verſ. Denique ex dictis.*

QUÆSITUM II.

Utrum liceat Ciſtercienſibus, caſtra, oppida, vaſſallos, ac temporalem jurisdictionem habere.

SUMMARIUM.

1 *Abbatibus Ciſtercienſibus ab Alexandro III. prohibitum fuit, villas, caſtra, &c. ac jurisdictionem temporalem habere.*

2 *Hodie tamen licitum eſt eis tali jurisdictione potiri.*

1 VIdetur, quod non: Ciſtercienſibus enim Abbatibus per Alexandrum III. ut refertur *in c. Recolentes de ſtatu Monach.* fuit prohibitum ne villas, & conſequenter vaſallos, ac jurisdictionem civilem haberent per hæc verba: *Dolentes dicimus quod etſi non ab omnibus, neque in omnibus à pleriſque tamen ut in pluribus ab illa ſancta inſtitutione dicitur declinatum in tantum, ut aliqui ex vobis primæ inſtitutionis obliti contra Ordinis veſtri regulam, villas, Eccleſias & Altaria poſſident, fidelitates, & dominia benigne ſuſcipiunt, juſtitiarias & tribunarias tenent.* Et infrà: *Ideoque precibus, & monitis exhortamur, quatenus Domus illæ, quæ primæ ſui origine in ipſo Ordine ſunt fundatæ, Conſtitutis terminis ſunt contentæ.* Et infrà: *Si enim relictis originalibus Ordinis inſtitutis, ad communia volueritis aliorum Monaſteriorum jura divertere: oportebit vos communi jure cenſeri: quia dignum eſt, ut qui ſimilem cum aliis vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentiant in legibus diſciplinam. Cæterum Domus illæ, quæ de aliis Inſtitutionibus ad veſtrum Ordinem ſe tranſtulerint, veſtris omnino ſe ſatagant uſibus conformare, & relictis poſſeſſionibus, Vel etiam commoditatibus, quas Inſtitutio una non recipit, ſic ſe in omnibus Religioni veſtræ coaptet, ut quemadmodum gaudent ſe in Societatem Ordinis, & habitus identitatem aſſumptas: ſic etiam in paupertate ſæcularium rerum ſe latentur veſtris Inſtitutionibus conformatas;* per quam Alexandri III. Conſtitutionem videtur prohibitum, quod Ciſtercienſes poſſint dominium in vaſſallos habere.

Verum hoc pro temporum varietate mitigatum 2
fuit 2. nam, ut habetur *in lib. privil. d. Ord. fol.* 19. *priv.* 58. in quodam privilegio Benedicti XII. præſupponitur Ciſtercienſes poſſe habere caſtrum, & villam; & per aliud Clementis VI. eis conceſſum auto 1351. idem patet: nam in eo eventu à Sede apoſtolica contra occupantes, vel occupari facientes caſtra, villas, & alia loca, domus, Eccleſias, grangias, molendina, decimas, obedientias, caſalia, terras, vincas, poſſeſſiones, cenſus, redditus, & jurisdictiones, & jura, ac nonnulla bona mobilia & immobilia Monaſteriorum Ciſtercienſis Ordinis detinentes, & indebite occupantes, ut habetur *in eodem libro, fol.* 62. & Innocent. VIII. per aliud privilegium d. Ordini conceſſum anno Domini 1487. ſub apoſtolica protectione recipit Monaſteria, eorumque vaſallos, ſicut alii Summi Pontifices ejus prædeceſſores receperant, ut habetur *in dicto libro fol.* 12. *&* 130 *&* 141. Refer. Roder. *quæſt. reg. tom.* 3. *q.* 75. *art.* 1.

QUÆSITUM III.

Utrum Abbas poſſit aliqua loca, ſive caſtra Monaſterii alicui Regulari, vel ſæculari concedere.

SUMMARIUM.

1 *Abbas non poteſt caſtra, ſive loca Monaſteriis Regulari, vel ſeculari alicui concedere.*

2 *Principaliora Summorum Pontificum Decreta, ab Urbano VIII. collecta, per extenſum recenſentur.*

REſpondeo negativè. Et quoad primam hujus
quæſiti partem, nempe, quod non poſſit Regu- 1
lari aliquem locum, ſive caſtrum concedere, id colligitur ex Trident. Synodo *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 2. ubi hæc habentur: *Nec deinceps liceat Superioribus bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad uſum Fratrum, vel uſum, adminiſtrationem, vel commendam. Adminiſtratio autem bonorum Monaſteriorum, vel Conventuum ad ſolos officiales eorundem ad nutum Superiorum amovibiles pertineat.* Per quæ verba clarè habetur, non poſſe bona Monaſterii, quæcunque illa ſint, etiam in adminiſtrationem, niſi Officialibus eorundem ad Abbatis nutum amovibilibus concedi, de qua re nos late diximus *in* 2. *tomo, diſputat.* 22. *de poteſt. Prælat. reg. circa vot. paupert. q.* 5. Quo autem ad ſæculares probatur. Nam ad hoc, ut quis aliquid concedere poſſit, oportet quod ſuper eo habeat dominium, vel jus diſponendi, de illo tanquam de re propria: proprium autem dicitur, [illegible] poſſit de eo diſponere jure proprio, non ex alterius [illegible]ommiſſione. Ita Navarr. *Commentar.* 2. *de Regul.* [illegible] *numer.* 15. *& Comment.* 3. *num. etiam* 15. Leſſ. *de ju*[illegible] *& jur. lib.* 2. *cap.* 3. *dub.* 1. *num.* 1. Sed Abbas non [illegible]bet dominium, ſed tantum adminiſtrationem ſuper [illegible]ocis, & caſtris ſuo Monaſterio, & Abbatiæ ſubjectis, quoniam de illorum gubernatione non jure proprio; ſed ex Monaſterii com-

commiſſione diſponit: ergo ejus loca, ſeu caſtra nemini concedere poterit: tum etiam, quia hæc eſſet alienatio, quæ expreſſe Regularibus, & aliis Prælatis de bonis immobilibus, & mobilibus pretioſis Eccleſiæ eſt prohibita, per extravag. Pauli II. *Ambitioſa. de reb. Eccleſ. non alien.*

De re hujuſmodi emanarunt multa Summorum Pontificum Decreta: quorum aliqua tanquam principaliora, in unum collegit Urbanus VIII. anno 4. ſui Pontif. quæ veluti neceſſaria Prælatis omnibus civitates, caſtra, feuda, juriſdictiones in ſtatu Eccleſiæ poſſidentibus, hic per extenſum recenſentur.

1 S. D. N. D. URBANI DIVINA PROVIDENTIA Papæ VII.

Confirmatio, & innovatio Conſtitutionum fel. rec. Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V. Romanorum Pontificum, ſuper prohibitione alienandi Fortalitia, & Caſtra, aliqua bona juriſdictionalia in ſtatu Eccleſiaſtico exiſtentia abſque Sedis apoſtolica licentia.

Earumque declaratio, & extenſio reſpectivè quoad caſtra diruta, tenutas, & prædia etiam non juriſdictionalia in confinibus loci juriſdictionalis, & bona in dicto ſtata in confinio Principum exterorum ſita illorumque locationes, & cenſuum annuorum ſuper præmiſſis omnibus impoſitiones, & impoſitorum venditiones.

CONSTITVTIO FEL. REC. SIXTI PP. V. de non alienandis bonis, civitatibus, oppidis, & caſtris, ac aliis juriſdictionalibus: tam in forenſes, quam in ſubditos, abſque Sedis apoſtolicæ licentia.

SIXTUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

SOllicitudo, paternuſque affectus, quo Sedis Apoſtolicæ ſubditos proſequimur nos inducunt, ut ea diligenti cura proſpiciamus, quæ ad illorum conſervationem, ſtatuſque Eccleſiæ utilitatem, & commodum pertinent. Accepimus ſiquidem, quod in diverſis civitatibus, terris, oppidis, & caſtris nobis, & dictæ Sedis temporali ditioni ſubjectis extant ſtatuta prohibentia res, ac bona ſtabilia in forenſes, & non ſubditos alienari. Nihilominus nonnulli cives, & incolæ civitatum, terrarum, caſtrorum, & locorum, hujuſmodi bona ſtabilia, aliis perſonis extraneis vendere, & alienare præſumunt in maximum præjudicium, & damnum civium, & incolarum prædictorum. Quocirca nos conſiderantes, quantum ſtatuta præfata utilia, & favorabilia ſint, quantumque Reipublicæ interſit dicta bona in illius cives, & habitatores conſervari; Motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam ſed de noſtra mera deliberatione, & certa ſcientia, ſtatuta hujuſmodi, etiamſi non ſuit in uſu apoſtolica authoritate, tenore præſentium de cætero obſervari mandamus. Et nihilominus, quod perpetuis futuris temporibus, Univerſitates, civitates, Collegia, feudatarii quicunque ac perſonæ cujuſvis ſtatus, gradus, ordinis, qualitatis, & conditionis exiſtant, etiamſi imperiali, regali, ducali, vel alia quavis authoritate, & dignitate, etiam eccleſiaſtica, quæ ſpecialem, & individuam mentionem requireret, præditi ſint, nullatenus, ſine noſtra, & Sedis prædictæ licentia, audeant, ſeu præſumant civitates, oppida, caſtra, feuda, juriſdictiones ac bona quæcunque ſtabilia, vel immobilia in dicto ſtatu eccleſiaſtico exiſtentia, cujuſcunque qualitatis, quantitatis & valoris per eos nunc, & pro tempore poſſeſſa vendere, permutare, ultra triennium locare, in emphyteuſim, feudum, livellum, pignus, ſeu precarium concedere, in aliquam Communitatem, Univerſitatem, Collegium, vel perſonam extraneam, ſeu forenſem, quæ nobis, & dictæ Sedi, ratione temporalis juriſdictionis ſtatus noſtri ſubdita, & ſuppoſita non ſit; vel quæ domicilium legitimè non contraxerit in dicto noſtro ſtatu, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, conditionis, & qualitatis exiſtat, etiamſi, ut præfertur, imperiali, regali, ducali, vel alia quavis authoritate, & dignitate, etiam eccleſiaſtica, quæ ſpecialem, & individuam mentionem requireret, præditus ſit, inſuper, quia decens, & conveniens exiſtit, quod ſi vendantur, vel permutentur, ſeu etiam donentur civitates, caſtra, & oppida, multo magis fortalitia, id ad notitiam Principis deducatur, & præſertim ſi feuda, & juriſdictiones feudales ſint, ea omnia, nec in exteros, nec alios quoſcunque, niſi de expreſſa præcedente noſtra, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis eadem, ſupradicta licentia, vendi, permutari, vel donari valeant. Neque etiam extraneus, aut ſubditus originarius, bona hujuſmodi in dicto ſtatu habens, & in eo habitans, ſi ab illo diſcedat amplius ad ipſum non reverſurus, illa retinere poſſit: ſed intra biennium, ex quo ipſe demigraverit, ea vendere, ſeu pro aliis extra dictum ſtatum exiſtentibus permutare, aut aliàs transferre in alium immediate ſubjectum teneatur, authoritate, & tenore præſentium de Venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio perpetuo ſtatuimus, & ordinamus. Licitum tamen erit omni dicti ſtatus habitatori ſive extraneo, ſive ſubdito, de bonis ſuis in eodem ſtatu poſitis, vel in conſanguineos, vel in alios de dicto ſtatu non exiſtentes; quocunque alio, quam venditionis, ſeu permutationis, vel donationis titulo diſponere, ac ſuis etiam ab inteſtato hæredibus pariter licebit in illis ſuccedere: qui tamen intra triennium, vel in eundem ſtatum habitatum veniant, vel bona ipſa in alium, ſeu alios habitatores, & ſubditos, ut præfertur transferant. Quod etiam illis extraneis, ad quos bona hujuſmodi ex quibuſcunque aliis quam venditionis, ſeu permutationis, aut donationis hujuſmodi cauſis pervenerint, illave acquiſiverint, cenſeatur permiſſum: bonorum autem præfatorum appellatione, neque portiones, ſeu loca montium, nec mulierum dotes: ſed neque Urbem noſtram, quæ communis patria eſt, cum ejus decem paſſuum milium, circuitu volumus comprehendi: filii tamen, & hæredes dictarum mulierum, ſoluto matrimonio, ſi extranei fuerint, aut in eodem ſtatu ad habitandum, aut vendendum, ſeu permutandum, ut dictum eſt, ſint adſtricti. Decernentes Communitates, Univerſitates, Collegia, vel perſonas extraneas, ſeu forenſes hujuſmodi ad dictorum bonorum pro tempore contra earundem præſentium tenorem alienatorum acquiſitiones omnino inhabiles, necnon quoſcunque contractus, venditiones, & alienationes contra hujuſmodi prohibitionem quocunque modo, vel cauſa pro tempore faciendas, nullas, & invalidas exiſtere, nullumque jus per eas emptoribus attributum eſſe, ſeu tribui poſſe. Necnon omnes ſcripturas deſuper conficiendas, ac inde ſecuta quæcunque nullius roboris, vel momenti eſſe, nec ex illis audiri, agi & excipi poſſe in judicio, vel extra, ipſaque bona alienata ad eos, ad quos de jure pervenire debent, ſpectare, & pertinere.

tinere. Sicque per S. R. E. Card. etiam Legatos, ac Vicelegatos, necnon ſacri Palatii apoſtolici Auditores, Gubernatores, ſeu illorum Locatenentes, alioſve Judices, & Commiſſarios, quavis authoritate fungentes, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere. Necnon irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Mandantes eiſdem Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, ac Judicibus, nunc, & pro tempore in toto ſtatu prædicto, exiſtentibus, & eorum cuilibet, & ordinationem, ac alia præmiſſa perpetuo ab omnibus ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, per cenſuras eccleſiaſticas, & alia eis beneviſa remedia obſervari faciant, & mandent. Non obſtantibus noſtris de non tollendo jure quæſito, aliiſque, apoſtolicis conſtitutionibus, necnon civitatum oppidorum, terrarum ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam juramento, confirmatione apoſtolica, vel quacunque alia firmitate munitis, ac etiam immemorabili, & quantocunque tempore pacifice obſervatis, necnon civilitatibus, civitatumque juribus, privilegiis, exemptionibus & indultis apoſtolicis, illis, eorumque dominis prædictis ac quibuſvis aliis per quoſcunque Rom. Pont. ac Nos, & dictam Sedem quomodocunque, & quotieſcunque conceſſis, confirmatis, & innovatis, quæ omnia, illorum tenores præſentibus pro plene, & ſufficienter expreſſis habentes, omnino tollimus, & abrogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque. Volumus autem eaſdem præſentes, quoniam in Conſiſtorio noſtro de conſilio prædicto promulgatæ ſunt, à die datæ ipſarum quoſcunque, tam præſentes, quam abſentes, & ubicunque etiam extra dictum ſtatum exiſtes perinde obligare, ac ſi cuique ſingulatim intimatæ fuiſſent. Et nihilominus, ut illæ amplius innoteſcant, mandamus eas valvis Eccleſiæ S. Joannis Lateranenſis, & Baſilicæ principis Apoſtolorum de Urbe, aliiſque locis conſuetis appendi, & in libris dictæ Cameræ deſcribi. Ac etiam volumus, ut ipſarum exempla etiam impreſſa, edantur, eaque Notarii publici manu, & ſigillo cujuſcunque Curiæ, Eccleſiæ, aut perſonæ in dignitate eccleſiaſtica conſtitutæ obſignata eam ipſam prorſus fidem ubique locorum in judicio, & extra illud faciant, quam ipſæ præſentes facerent, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum mandatorum, ſtatuti, ordinationis, decreti, ſublationis, abrogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1585. Kal. Julii, Pontificatus noſtri anno primo.

A. DE ALEXIIS,

Regiſtrata apud Joan. Baptiſtam Secretarium.

CONSTITUTIO FEL. RECORD. *Clementis* PP. *VIII. qua innovatur, declaratur, & extenditur prædicta fel. rec. Sixti Conſtitutio.*

CLEMENS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

ROmanum decet Pontificem ſuorum prædeceſſorum Conſtitutiones innovare, ac quandoque eas declarare, & extendere, ne illarum obſervantia propter aliquorum pravam interpretationem retardetur, vel ob hominum malitiam earundem effectus eludatur. Alias ſiquidem fel. rec. Sixtus Papa V. prædeceſſor noſter, ut ſuorum, ac Sedi Apoſt. ſubditorum conſervationi, ſtatuſque Eccleſiæ utilitati, & commodo proſpiceret, accepto quod in diverſis civitatibus, terris: oppidis, & caſtris, tunc ipſius prædeceſſoris, nunc noſtræ, & Sedis Apoſt. temporali ditioni ſubjectis, & extabant ſtatuta quædam prohibentia res, & bona ſtabilia in forenſes, & ita non ſubditos alienari, quodque nihilominus nonnulli cives, & incolæ civitatum, terrarum, caſtrorum, & locorum, hujuſmodi bona ſtabilia aliis perſonis extraneis vendere, & alienare præſumebant in maximum præjudicium & damnum civium, & incolarum prædictorum: conſiderans, quantum ſtatuta prædicta utilia & favorabilia eſſent, quantumque Reipub. intereſſet, dicta bona apud illius cives, & habitatores conſervari. Motu ſuo proprio ſtatuta hujuſmodi etiamſi non eſſent in uſu, de cætero obſervari mandavit. Et nihilominus, quod perpetuis futuris temporibus Univerſitates, civitates, Collegia, feudatarii quicunque, ac perſonæ cujusvis ſtatus, gradus, ordinis, qualitatis, & conditionis exiſterent, etiamſi imperiali, regali, ducali, vel alia quavis authoritate, & dignitate, etiam eccleſiaſtica, quæ ſpecialem, & individuam mentionem requireret, præditi eſſent, nullatenus ſine ejuſdem prædeceſſoris, & Sedis prædictæ licentia auderent, ſeu præſumerent civitates, oppida, caſtra, feuda, juriſdictiones, ac bona quæcunque ſtabilia, vel immobilia in dicto ſtatu eccleſiaſtico exiſtentia cujuſcunque qualitatis, quantitatis, & valoris eſſent, per eos nunc & pro tempore poſſeſſa vendere, permutare, ultra triennium locare in emphyteuſim, feudum, livellum, pignus, ſeu precarium concedere, ſeu transferre in aliquam Communitatem, univerſitatem, Collegium, vel perſonam extraneam, ſeu forenſem, quæ ipſi prædeceſſori, & Sedi prædictæ ratione temporalis juriſdictionis ſubdita non eſſet, vel quæ domicilium legitimè non contraxiſſet in dicto ſtatu, cujuſcunque gradus, conditionis, & qualitatis exiſteret, etiamſi, ut præfertur, imperiali, regali, ducali, vel alia quavis authoritate, & dignitate, etiam eccleſiaſtica quæ ſpecialem, & individuam mentionem requireret, prædita eſſet. Inſuper, quia decens, & conveniens erat, quod ſi venderentur, vel permutarentur aut etiam donarentur civitates, caſtra, & oppida multo magis fortalitia, id ad notitiam Principis deduceretur, & præſertim ſi feuda, & juriſdictiones feudales eſſent, ea omnia nec in exteros, nec in alios quoſcunque, niſi de expreſſa præcedente dicti Sixti prædeceſſoris, & pro tempore exiſtentis Rom. Pontificis eadem ſupradicta licentia vendi, permutari, vel donari poſſent, neque etiam extraneus, aut ſubditus originarius bona hujuſmodi in dicto ſtatu habens, & in eo habitans, ſi ab illo diſcederet amplius ad ipſum non reverſurus, illa retinere valeret, ſed intra biennium, ex quo ipſe demigraſſet, ea vendere, ſeu pro aliis extra dictum ſtatum exiſtentibus permutare, aut alias transferre in alium immediate ſubjectum teneretur, de Venerabilium Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium conſilio perpetuo ſtatuit, & ordinavit: licitum tamen eſſe voluit omni dicti ſtatus habitatori ſive extraneo, ſive ſubdito de bonis ſuis in eodem ſtatu poſitis, vel in conſanguineos, vel in alios de dicto ſtatu non exiſtentes quocunque alio, quam venditionis ſeu permutationis, aut donationis titulo diſponere, ac ſuis etiam ab inteſtato hæredibus in illis ſuccedere, qui tamen intra triennium, vel in eundem ſtatum habitatum venirent, vel bona ipſa in alium, ſeu alios habitatores, & ſubditos, ut præfertur,

fertur, transferrent, quod etiam illis extraneis, ad quos bona hujuſmodi ex quibuſcunque aliis, quam venditionis, ſeu permutationis, aut donationis hujuſmodi cauſis pervenifſent, & qui iſta acquiſiviſſent, cenſeretur permiſſum. Bonum autem prædictorum appellatione, neque portiones, neque loca montium, nec mulierum dotes, ſed neque Almam Urbem, quæ communis patria eſt, cum ejus ad decem millia paſſuum circuitu comprehendi: filios autem, & hæredes dictorum mulierum; ſoluto matrimonio, ſi extranei forent, aut ad habitandum in eodem ſtatu ad vendendum, vel permutandum, ut dictum eſt, adſtrictos eſſe voluit, decernens Communitates, Univerſitates, Collegia, vel perſonas extraneas, ſeu forenſes hujuſmodi ad dictorum bonorum pro tempore contra dictæ Conſtitutionis tenorem alienatorum acquiſitiones omnino inhabiles, necnon quoſcunque contractus, venditiones, & alienationes contra hujuſmodi prohibitionem quocunque modo pro tempore faciendas nullas, & invalidas exiſtere, nullumque jus per eas emptoribus attributum eſſe, ſeu tribui poſſe, necnon omnes ſcripturas deſuper conficiendas, ac inde ſecuta quæcunque nullius roboris, vel momenti eſſe, nec ex illis audiri, agi & excipi poſſe in in judicio vel extra: ipſaque bona alienata ad eos, ad quos de jure pervenire debent, ſpectare, & pertinere, ac alias prout latius in ejuſdem Sixti prædeceſſoris literis ſub dat. Kal. Julii Pontificatus ſui anno primo expeditis continetur.

Cum autem, ſicut experientia docuit poſteaquam prædictæ Sixti prædeceſſoris literæ emanarunt, nonnulli ſtatus noſtri eccleſiaſtici habitatores, & ſubditi prætextu permiſſionis in dictis Sixti prædeceſſoris literis contentæ, quod nimirum, omni dicti ſtatus eccleſiaſtici habitatori, ſive extraneo, ſive ſubdito licitum ſit de bonis ſuis ſtabilibus in eodem ſtatu eccleſiaſtico exiſtentibus, quocunque alio quam venditionis, ſeu permutationis, & donationis titulo diſponere, vel in conſanguinos, vel in alios de dicto ſtatu non exiſtentes; qui tamen intra triennium, vel in eundem ſtatum habitatum veniant, vel bona ipſa in alium ſeu alios habitatores, & ſubditos, ut præfertur, transferant; licet idem habitatores, & ſubditi non ignorent in prædicta Sixti prædeceſſoris permiſſione juxta veriſimilem illius mentem illos tantum comprehendi, qui in eundem ſtatum eccleſiaſticum habitatum, vel venire poſſunt, vel veriſimiliter venturi ſunt; nihilominus dictas Sixti prædeceſſoris literas perperam interpretantes, illarumque, & aliarum etiam Rom. Pontif. prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutionum contra ipſos quovis modo diſponentium effectum eludere conantes, & in illarum fraudem, ſive amore, ſive odio in ſuos, & alios moti, ſive alia quavis ratione ducti de ſuis bonis ſtabilibus in eodem ſtatu eccleſiaſtico exiſtentibus, non ſolum in conſanguineos, & alios de dicto ſtatu non exiſtentes privatos, ſed in quaſcunque etiam Communitates, Univerſitates, Collegia ac etiam in Principes extraneos, tam nobis, & eidem Sedi ratione feudi, aut alia quacunque cauſa ſubjectos, quam non ſubjectos, qui videlicet, in propriis ditionibus, vel alibi degentes in eundem ſtatum eccleſiaſticum habitatum, vel ut præfertur, venire non poſſunt, vel veriſimiliter venturi non ſunt, teſtamento, codicillis, legato, fideicommiſſo, donatione ex cauſa mortis, vel alia quacunque ultima voluntate libere diſponere poſſe prætendant, ſeu diſponant, ea forſan intentione, atque conſilio, aut Communitates, Univerſitates, Collegia, ac Principes extranei hujuſmodi, ad quas & quos dicta bona de jure pervenire non poſſunt, & qui alioqui prædictis bonis non indigent, eadem bona in fraudem legis conſequentes, illa, vel alia illorum loco perſonis ad dicta bona obtinenda incapacibus, & inhabilibus, via, ſcilicet, confidentiaria, aut alia ratione tribuant, in illas transferant, atque ita evenire poſſit, & eveniat, ut dictæ perſonæ incapaces, & inhabiles, id quod per ſe, ac directe obtinere non valent, per interpoſitam perſonam, & indirecte conſequi ſperent, & conſequantur, contra veriſimilem dicti Sixti Prædeceſſoris intentionem, qui ex prædictis, atque aliis etiam cauſis animum ſuum tunc moventibus in permiſſione ſuperius expreſſa de ipſis Communitatibus, Univerſitatibus, Collegiis, & Principibus extraneis prædictis ſpecificam mentionem non fecit, ſed illas & illos in dicta permiſſione non comprehenſas, neque comprehenſos eſſe cenſeri voluit.

Nos, ad quos potiſſimum ſpectat prædeceſſorum noſtrorum Conſtitutiones non ſolum innovare; ſed etiam dubia, quæ ſuper illis emergunt declarare, & hominum malitiis, ac fraudibus occurrere, attendentes ad noſtrorum, & ejuſdem Sedis ſubditorum quietem, & tranquillitatem, & ad bonorum eorundem ſubditorum, penes ipſos conſervationem id magis pertinere, necnon etiam ipſius ſtatus noſtri eccleſiaſtici utilitati, & commodo, ac etiam ſecuritati maximè convenire quibus præcipue rationibus idem Sixtus prædeceſſor, ut ſupra dictum eſt, ad præmiſſa ſtatuenda, motus fuit, ut ad omnem ambiguitatem tollendam dictam Sixti prædeceſſoris Conſtitutionem innovemus, declaremus, atque extendamus, & amplemus, ac alia infraſcripta ad ſtatus noſtri eccleſiaſtici, noſtrorumque, & apoſtolicæ Sedis ſubditorum commodum, utilitatem, & ſecuritatem ſpectantia neceſſaria, & opportuna ſtatuamus; his, ac aliis juſtis, & rationalibus cauſis adducti ſuper præmiſſis opportune providere volentes, & ejuſdem Conſtitutionis Sixti prædeceſſoris tenorem, ac ſi ad verbum infereretur, præſentibus pro expreſſo habentes habita ſuper his cum Venerabilibus Fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus in Conſiſtorio noſtro ſecreto deliberatione matura, de illorum conſilio, & aſſenſu, ac Motu proprio, non ad alicujus nobis ſuper hoc oblatæ petitionis inſtantiam, ſed ex certa ſcientia, & matura deliberatione noſtris, ac de apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, Conſtitutionem dicti Sixti prædeceſſoris authoritate apoſtolica tenore præſentium innovamus, ac de cætero ab omnibus, ad quos ſpectat, inviolate obſervari volumus. Inſuper de conſilio, & aſſenſu, motu, ſcientia, ac poteſtatis plenitudine ſimilibus declaramus quaſcunque Communitates, Univerſitates, & Collegia, quæ extra ſtatum eccleſiaſticum exiſtunt, & eccleſiaſtica non ſunt, necnon etiam quoſvis Principes extraneos, etiam imperiali, regali, ducali, vel alia quacuncunque authoritate, & dignitate, quæ ſpecialem, & individuam mentionem, requireret, præditos, etiamſi illi alias nobis, & dicti Sedi ratione feudi, aut ex alia cauſa ſubditi ſint, qui nimirum, in propriis ditionibus, vel alibi degentes, in eundem ſtatum eccleſiaſticum, vel habitatum venire non poſſunt, vel veriſimiliter venturi non ſunt, aut ſi aliquando venerunt, vel venient, recedere tamen ſolent, & poſtea etiam veriſimiliter non reverſuti inde receſſerunt, aut recedent, bona aliqua ſtabilia non ſolum in finibus ejuſdem ſtatus eccleſiaſtici, & juxta terminos, ac limites ditionum eorundem Principum, ſed etiam in quacunque alia ejuſdem ſtatus eccleſiaſtici parte, & in ipſa Urbe exiſtentia: necnon cenſus, aliaque bona ac jura, quæ pro ſtabilibus habentur, (non tamen officia Romanæ Curiæ, nec portiones, & loca Montium,) cujuſcunque illa quantitatis, qualitatis, & valoris ſint, nullo venditionis, permutationis, donationis, aut alterius contractus, præterquam ex cauſa dotis, inter vivos titulo, ac nequidem ex teſtamento, codicillis, legato, fideicommiſſo, donatione ex cauſa mortis, aut ex alia diſpoſitione in

ultima

ultima voluntate quorumcunque teſtatorum, aut da bonis ſtabilibus, & aliis ſupradictis contra præmiſſa in ipſorum ſavorem aliàs diſponentium facta vel faciendarum acquirere illaque habere, retinere, & apprehendere hactenus potuiſſe, neque deinceps poſſe.

Et nihilominus Conſtitutionem ejuſdem Sixti prædeceſſoris ad quæcunque etiam genera contractuum, præterquam, ut præfertur, ex cauſa dotis, & diſpoſitionum inter vivos ac etiam ad teſtamenta, codicillos, legata, fideicommiſſa, donationes cauſa mortis, & alias ultimas voluntates hujuſmodi, ut præfertur, factas, & faciendas; authoritate Apoſtolica, tenore præſentium extendimus, & ampliamus, ac neminem ex habitatoribus, & ſubditis ſtatus noſtri Eccleſiaſtici cujuſcunque ille dignitatis, gradus, ordinis, & conditionis, ut ſuprà dictum eſt fuerit, de ſuis bonis ſtabilibus, & aliis ſupradictis contra formam Conſtitutionis dicti Sixti prædeceſſoris, & præſentis declarationis, & extenſionis noſtræ diſponere potuiſſe, & poſſe, ac ipſas Reſpublicas, Communitates, Univerſitates, Collegia, extra dictum ſtatum Eccleſiaſticum exiſtentia, & non Eccleſiaſtica necnon Principes extraneos hujuſmodi ad bonorum ſtabilium, & aliorum ſupradictorum acquiſitionem fuiſſe, & eſſe omninò inhabiles, nullumque jus illis, in quos dicta bona, jura, & alia ſupradicta, prætextu ejuſdem permiſſionis hactenus translata fuerunt, ſeu in futurum transferri contigerit, acquiſitum fuiſſe, aut acquiri poſſe; ſed ipſa bona ſtabilia, jura, & alia ſupradicta, quoad diſpoſitiones jam factas ad eos, ad quos illa de jure, ſi diſponentes ab inteſtato diſceſſiſſent, & diſpoſitiones hujuſmodi factæ minimè fuiſſent, pervenire debuiſſent, & deberent, ſpectaſſe, & pertinuiſſe, ac ſpectare, & pertinere, ſervata in reliquis forma Conſtitutionis ejuſdem Sixti prædeceſſoris, necnon inſtrumenta, contractus, teſtamanta, legata, codicillos, donationes, & alias quaſcunque diſpoſitiones in illas, & illos quovis titulo, ut præfertur, factas, & faciendas, ſive etiam principes prædicti aliquo conſanguinitatis, ſeu affinitatis vinculo ipſis diſponentibus conjuncti ſint ſive non, & inde ſecuta quæcunque fuiſſe, & eſſe nulla, & nullas, nulliuſque roboris, vel momenti, ac inſtrumenta, & ſcripturas deſuper edita, & editas, ſive edenda, & edendas etiam juramento vallata, & vallatas, ſimiliter fuiſſe, & eſſe nulla, & nullas, ac nullius roboris, & momenti, nullamque fidem feciſſe, & facere, nec ex illis audiri, agi, & excipi potuiſſe, & poſſe in judicio, & extra.

Et ulteriùs Tabelliones publicos, ac noſtros, & Sedis Apoſtolicæ Notarios, etiam ex numero participantium, & alios quoſcunque de hujuſmodi inſtrumentis, & aliis diſpoſitionibus ſupradictis ſe rogare, aut illa conficere nullo modo potuiſſe, & poſſe. Quinimò eos ipſa inſtrumenta, & ſcripturas jam facta, & factas teneri infra menſem à die publicationis præſentium computandum nobis, & Sedi, ac Cameræ Apoſtolicæ revelare, & cum effectu exhibere.

Habitatores prætereà, & ſubditos noſtros prædictos, ut præfertur, in futurum diſponentes, pœnas amiſſionis dictorum bonorum, & aliorum ſupradictorum; ita quòd Sedes, & Camera Apoſtolica eo ipſo poſſit illa propria authoritate capere, & penes ſe retinere, viventibus ita diſponentibus: ipſis verò defunctis eadem bona, & alia ſupradicta, de quibus diſpoſitum fuerit ad eos, ad quos de jure, ſi diſponentes ab inteſtato deceſſiſſent, vel diſpoſitiones hujuſmodi, ſi factæ non fuiſſent, pervenire debent, omninò perveniant: Tabelliones verò, & Notarios, etiam ex numero participantium, & alios quoſcunque prædictos, inſtrumenta, & ſcripturas hujuſmodi conficientes, ſeu jam facta, & factas, ut præfertur non revelantes, & exhibentes, pœnam quoque falſi, ac privationis Tabellionatus, & Notariatus, etiam ex numero participantium hujuſmodi, & aliorum officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa & alia exercenda, eo ipſo incurrere decernimus.

Cæterùm declaramus diſpoſitiones, tam factas, quàm pro tempore faciendas in earum Rerumpublicarum, Communitatum, Univerſitatum, Collegiorum extra ſtatum Eccleſiaſticum exiſtentium non Eccleſiaſticorum, necnon in Principum extraneorum hujuſmodi favorem, ad quas, & quos tempore obitus diſponentium illorum bona, aliàs de jure, ſi diſponentes ipſi ab inteſtato deceſſiſſent, pervenire debuiſſent, ſeu deberent in præſenti noſtra Conſtitutione non eſſe nec fore comprehenſas; pro ea tamen rata, in qua dictæ Reſpublicæ, Communitates, Univerſitates, Collegia, & Principes præfati de jure communi, vel aliàs ab inteſtato tempore mortis dictorum diſponentium, & ante non fuiſſent, & eſſent ſucceſſuri: & tunc quoque volumus ſervari formam Conſtitutionis dicti Sixti prædeceſſoris, quod, ſcilicet Reſpublicæ, Communitates, Univerſitates, Collegia, & Principes præfati teneantur intra triennium bona ipſa in habitatores dicti ſtatus Eccleſiaſtici transferre.

Volumus autem, ut unicuique privato ſive noſtro, & ſtatus noſtri Eccleſiaſtici ſubdito, ſive extraneo liberum, ac licitum ſit in Alma Urbe noſtra, quæ communis patria, & nationum omnium domicilium eſt, cum ejus ad decem millia paſſuum circuitu, non ſolùm officia Romanæ Curiæ, & portiones, ac loca montium ſed quæcunque bona ſtabilia, & alia, quæ ſtabilium loco habentur, tam ex quocunque genere contractus, quàm ex quavis diſpoſitione in ultima voluntate, ac etiam ab inteſtato acquirere, habere, retinere, & apprehendere poſſe, juxta Conſtitutionis dicti Sixti prædeceſſoris continentiam, & tenorem.

Inſuper, ut malitiis etiam, & fraudibus, quæ in ſimilibus excogitari, aut fieri poſſent, occurramus: motu, & authoritate ſimilibus inhibemus quibuſcunque ſubditis ſtatus noſtri Eccleſiaſtici ſupradictis, cujuſcunque ſimiliter dignitatis, ut præfertur, fuerint, ne de cætero aliquis eorum audeat, vel præſumat, ſeſe, aut civitates oppida, terras, caſtra, fortalitia, juriſdictiones, feuda, res, & bona ſtabilia in quacunque ejuſdem ſtatus Eccleſiaſtici parte exiſtentia quovis modo ſubmittere, vel ſupponere alicui protectioni, defenſioni, commendationi, ſive commendigiæ, ſalvæ guardiæ, ſubmiſſioni, ac confœderationi, ſeu etiam cuſtodiæ Rerumpublicarum, Communitatum, Univerſitatum, Collegiorum extra dictum ſtatum Eccleſiaſticum exiſtentium, ac Principum extraneorum ſupradictorum cujuſcunque pariter dignitatis, ut præfertur, fuerint, aut eorum Capitaneorum, & militum; ſeu, ut ſubmiſſiones, aut alia præmiſſa fiant, authores eſſe, aut conſenſum præſtare, ſub confiſcationis ipſarum civitatum, oppidorum, terrarum, caſtrorum, juriſdictionum, feudorum, & bonorum ſtabilium ſupradictorum, & aliorum quorumcunque Cameræ Apoſtolicæ ipſo jure applicandorum, necnon criminis læſæ Majeſtatis, & rebellionis in primo capite, eo ipſo, abſque alia declaratione, incurrendis pœnis; quas nihilominùs in ſupradictis omnibus caſibus verè, & realiter, & ipſo facto incurriſſe, & incurrere per præſentes declaramus.

Prætereà, ut ſubditorum noſtrorum utilitati, ac ſtatus Eccleſiaſtici tranquillitati magis conſulamus, quòd de cætero nullus ex ſubditis ſtatus noſtri Eccleſiaſtici præfatis aliquas fidejuſſiones, cautiones, promiſſiones, & obligationes pro Rebuſpublicis, Communitatibus, Univerſitatibus, Collegiis, quæ extra ſtatum Eccleſiaſticum exiſtunt, & Eccleſiaſtica non ſunt, necnon pro Principibus extraneis quibuſcunque ſupradictis, ſeu illorum, ac alicujus eorum contemplatione, & intuitu facere, dare, præſtare, ac alias quoquo modo ſeſe, eorumque civitates, oppida, terras, caſtra, juriſdictiones, feuda, res, & bona ſtabilia ſupradicta, in quacun-

queejusdem ſtatus Eccleſiaſtici parte, ac in ipſa etiam Urbe exiſtentia, ac jura eidem quovis modo competentia, & alia bona, quæ loco ſtabilium habentur, ut præfertur, ad ipſos quovis modo ſpectantia, tam pro eis, & aliquo eorum, ac eorum, vel alicujus eorum intuitu, & contemplatione ad favorem quorumcunque extraneorum, vel etiam ſubditorum ejuſdem ſtatus noſtri Eccleſiaſtici, quàm pro aliis quibusvis, & aliorum quorumcunque intuitu, ac contemplatione ad favorem, & commodum ipſorummet Principum extraneorum, & aliorum ſupradictorum obligare, & hypothecare, aut etiam bona quæcunque ſtabilia, & alia ſupradicta in commendam, aut in erectionem commendarum alicui ex Militiis regularibus, quibus Reges, aut Principes extranei Nobis, & Sedis Apoſtolicæ non immediatè ſubjecti in Adminiſtratores, ſeu Magnos Magiſtros deputati ſunt, concedere, aut, ut concedantur, aliquo modo conſentire ſine expreſſa præcedente noſtra, & Rom. Pontificis pro tempore exiſtentis licentia, ſub pœna amiſſionis dictorum bonorum contra tenorem præſentium, ut præfertur, obligatorum, & conceſſorum eo ipſo ſimiliter incurrenda, & Sedi, ac Cameræ Apoſtolicæ applicanda poſſit, & valeat; ita quòd in caſu contraventionis eidem Sedi, & Cameræ Apoſtolicæ liceat, viventibus ſupradictis, ita obligantibus, & concedentibus, dicta bona capere, & penes ſe retinere; illis verò defunctis, ad eos, ad quos de jure pervenire debent, omnino perveniant, quodque Tabelliones, & Notarii, etiam ex numero participantium, & alii quicunque prædicti ſuper præmiſſis ſcripturas, & inſtrumenta conficientes, pœnas privationis officiorum, quæ obtinent, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, & alia exercenda eo ipſo incurrant; & nihilominus fidejuſſiones, cautiones, obligationes, hypothecæ, necnon conceſſiones, & conſenſus prædicti per ipſos, ut præfertur, faciendæ, & præſtandi reſpectivè, ſint nullæ, & nulli, ac nullius roboris, & momenti, nec alicui quovis modo proſint, aut ſcripturæ, & inſtrumenta ſimiliter ſuper præmiſſis conficienda fidem faciant, vel ex illis audiri, agi, vel excipi poſſit in judicio, vel extra, perpetuò ſtatuimus, & ordinamus, ſicque & aliter per quoſcunque Judices ordinarios, & delegatos, etiam cauſſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere, irritumque & inane quidquid ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari decernimus, mandantes eiſdem Legatis, Gubernatoribus, ac Judicibus nunc, & pro tempore in toto ſtatu Eccleſiaſtico prædicto exiſtentibus, & eorum cuilibet, ut declarationem, extenſionem, decretum, inhibitionem præceptum, & mandatum, ſtatutum, & ordinationem noſtram hujuſmodi in eodem ſtatu Eccleſiaſtico ab omnibus, ad quos ſpectat, & ſpectabit, perpetuò obſervari mandent, & faciant, contradictores quoſcunque opportunis juris, & facti remediis appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus noſtra de non tollendo jure quæſito, & quibusvis aliis Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, necnon quibuſcunque fideicommiſſis purificatis, & purificandis, ac ultimis voluntatibus, donationibus, & pactis quibuſcunque, ac legibus, etiam municipalibus, necnon Urbis, & aliarum Civitatum, Terrarum, & locorum ſtatus noſtri Eccleſiaſtici, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, ac privilegiis, gratiis, & indultis, eiſdem Reſpoblicis, Communitatibus, Univerſitatibus, & Collegiis extra dictum ſtatum Eccleſiaſticum exiſtentibus, & non Eccleſiaſticis, necnon Principibus extraneis, ac etiam Militiis præfatis quorumcunque Ordinum regularibus; ac Almæ Urbi, necnon Populo Romano, & quibuscunque civitatibus, terris, & locis, Nobis, & Sedi Apoſtolicæ ſubjectis, etiamſi tales eſſent, quæ ſub generali expreſſione non venirent; ſed de illis ſpecialis, & individua mentio habenda foret, in genere, vel in ſpecie, & ſub quibuſcunque tenoribus, & formis, & cum quibosvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, aliis decretis in contrarium præmiſſorum hactenus quomodolibet conceſſis, confirmatis, & approbatis. Quibus omnibus, & ſingulis eorum tenores præſentibus pro expreſſis, & ad verbum inſertis habentes, hac vice duntaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus, necnon omnibus illis, quæ prædictus Sixtus prædeceſſor in ſuis literis prædictis voluit non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Volumus autem, ut præſentes, quæ in Conſiſtorio noſtro, & de Fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu prædicto promulgatæ ſunt, quoſcunque, tam præſentes, quàm abſentes, & ubicunque etiam extra ſtatum noſtrum Eccleſiaſticum exiſtentes, perinde obligent, & arctent, ac ſi unicuique eorum nominatim intimatæ fuiſſent. Et nihilominus, ut illæ magis innoteſcant, mandamus eas valvis Eccleſiæ S. Joan. Lateranen. & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in Acie Campi Floræ appendi, ac publicari, ac etiam volumus, ut earum exemplis, etiam impreſſis, manu Notarii publici, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ, munitis, eadem prorſus fides ubique locorum in judicio, & extra habeatur, quæ ipſiſmet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrorum confirmationis, innovationis, declarationis, extenſionis, ampliationis, decretorum, inhibitionis, præcepti, mandatorum, voluntatum, ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo primo, pridie Non. Julii, Pontificatus noſtri anno decimo.

A. DE ALEXIIS.

Regiſtrata apud Marcellum Secretarium.

INNOVATIO, ET DECLARATIO prædictarum Conſtitutionum fel. rec. Sixti V. & Clementis VIII.

PAULUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

PAſtorale munus, quod infirmitatem noſtram gerere divina clementia voluit, nos admonet, ut ſicut rationis exigit ordo, Nos, qui aliis ſua tribui procuramus, Sedis etiam Apoſtolicæ jura tueamur, & ſtatus, ac ſubditorum noſtrorum utilitati, & tranquillitati conſulamus; ac proinde, ut ea, quæ à Rom. Pont. prædeceſſoribus noſtris providè conſtituta comperimus, illibata perpetuò perſeverent, omnem ea eludendi viam Apoſtolicis declarationibus, ac novis diſpoſitionibus præcludimus, & Apoſtolico munimine roboramus, ac aliàs diſponimus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Siquidem, li-

cèt

rèt olim fel. rec. Sixt.PP.V. prædeceſſor noſter, ut ditionis temporalis Sedis Apoſtolicæ, ejuſqua ſubditorum conſervationi, & commodo proſpiceret, civitates, oppida, caſtra, feuda, juriſdictiones, ac bona quæcunque ſtabilia, vel immobilia in ſtatu Eccleſiaſtico exiſtentia absque ſua, & Sedis Apoſtolicæ licentia, quibuscunque forenſibus, & extraneis eidem Sedi non ſubditis, vendi, permutari, ultra triennium locari, in emphyteuſim, feudum, livellum, pignus, ſeu precarium concedi, necnon civitates, caſtra, & oppida, multoque magis fortalitia ac feudalia, & juriſdictiones in eodem ſtatu Eccleſiaſtico conſiſtentia, & conſiſtentes, tam in exteros, vel forenſes, quàm in alios quoscunque etiam ſubditos, niſi de expreſſa præcedente ſua, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis licentia vendi, permutari, vel donari, prohibuerit, ac alia ſtatuerit, & ordinaverit, prout in ſuis ſub dat. Romæ apud S. Marcum, anno Incarnationis Dominicæ 1585. Kal. Julii, Pontificatus ſui anno primo, expeditis literis pleniùs continetur. Ac ſubinde à rec. mem. Clemente Papa VIII. ſimiliter prædeceſſore noſtro emanaverint Literæ tenoris ſubſequentis; videlicet, Clemens Epiſcopus ſervus ſervorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam. Romanum decet Pontificem, *&c. Tenor eſt ſuprà inſertus.*

Nihilominùs, quia poſtmodum experientia compertum fuit, ampliùs providendum eſſe, ne tam ab extraneis, & forenſibus, quam à ſubditis noſtris prohibitiones, ac Conſtitutiones, & Literas eorundem Sixti, & Clementis prædeceſſorum, variis, & alienis ab eorum mente interpretationibus ſubverti, & diverſis conventionibus etiam palliatis, in iis, quæ circa alienationem, civitatum, caſtrorum, oppidorum, & locorum juriſdictionalium, non, niſi præcedente noſtra, & Romani Pontificis pro tempore exiſtentis licentia. faciendam, diſponunt, fraudibus eludi poſſint: Nos tam ex iis, quæ in Conſtitutionibus prædictis continentur, quam ex aliis juſtis, & rationabilibus cauſis animum noſtrum moventibus præmiſſis, & aliis infraſcriptis opportunis remediis occurrere volentes, necnon præfatarum Sixti, & Clementis prædeceſſorum hujusmodi Literarum tenores, præſentibus pro expreſſis habentes; Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac matura deliberatione noſtris, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione easdem Litteras Sixti, & Clementis prædeceſſorum approbamus, & confirmamus, illasque innovamus, ac inviolabiliter obſervari mandamus. Prætereà, easdem Conſtitutiones, quatenus etiam in ſubditis bona alienari absque Sedis Apoſtolicæ licentia vetant, declarantes; & quatenus opus ſit, etiam extendentes, Conſtitutiones hujusmodi in venditionis, permutationis, donationis contractibus, etiam cum pacto de retrovendendo, ſeu retrocedendo, vel etiam reſervato noſtro, & Apoſtolicæ Sedis beneplacito, aut etiam correſpectivis, ſeu connexis, vel ſub locationis, aut alterius contractus nomine palliatis, ſuper præfatis civitatibus, caſtris, oppidis, & multò magis fortaliciis, & quibuslibet locis juriſdictionalibus, vel feudalibus intra limites ſtatus Eccleſiaſtici conſiſtentibus, illorumque dominio, & poſſeſſione, juriſdictionequa, ac juriſdictionis exercitio quomodolibet, & quavis occaſione, prætextu, vel cauſa etiam neceſſaria, etiam ſubhaſtationis, adjudicationis, & dationis in ſolutum, etiam judicialis faciendis obtinere, & inviolabiliter obſervandas eſſe, ita, videlicet, quòd noſtra, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis expreſſa licentia priùs in ſcriptis impetrari, & in actu celebrationis contractus, realiter apud Notarium exhiberi, & dimitti debeat, & non aliàs decernimus, ſtatuimus, & ordinamus. Quòd ſi quis ad aliquàm alienationem devenerit contra formam præſentis Conſtitutionis, alienatio, ſeu contractus ſint ipſo jure nulli, nullumque ſortiantur effectum; & nihilominùs alienans, ac contrahens pœnam præfatæ prædeceſſoris Conſtitutionis incurrat; nempe, cadat ab omni jure ſuo, & intelligatur ipſo jure absque alia declaratione privatus omni ſua poſſeſſione, ejusque vita durante, fructus, & commoditas, ut ſuprà, alienatæ rei, translatæ, aut gravatæ, ſpectent pleno jura ad Sedem, & Cameram Apoſtolicam; ita quòd eo ipſo Camera Apoſtolica poſſit bona præfata propria authoritata capere, & penes ſe retinere, viventibus ita contrahentibus; ipſis verò defunctis, eadem caſtra, oppida, & juriſdictiones, aliaque ſupradicta ad eos, ad quos de jure, ſi diſponentes ab inteſtato deceſſiſſent, vel contractus hujusmodi facti non fuiſſent, pervenire deberent, omninò perveniat. Tabelliones verò, & Notarios, etiam de numero participantium, & alios quoscunque inſtrumenta, & ſcripturas hujusmodi conficientes, & formam hujusmodi non ſervantes, ſeu illas Sedi, & Cameræ Apoſtolicæ non revelantes, nec exhibentes, pœnam falſi, ac privationis nedum exercitii ſed officii, & tituli Tabellionatus, ac Notariatus, aliorumque Officiorum, quæ obtinent, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum exercenda, eo ipſo incurrere decernimus; ſicque, & non aliter per quoscunque Judices ordinarios, & delegatos etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales etiam de latere Legatos; ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, judicari, & diffiniri debere; ac irritum, & inane quidquid ſecus ſuper his à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Injungentes, & mandantes eisdem Legatis, Vicelegatis, Gubernatoribus, ac Judicibus, nunc, & pro tempore in toto ſtatu Eccleſiaſtico exiſtentibus, & eorum cuilibet, ut declarationem, extenſionem, decretum, inhibitionem, præceptum, mandatum, ſtatutum, & ordinationem noſtram hujusmodi in eodem ſtatu Eccleſiaſtico ab omnibus ad quos ſpectat, & ſpectabit, perpetuò obſervari mandent, & faciant. Contradictores quoscunque opportunis juris, & facti remediis, appellatione poſtpoſita, compeſcendo. Non obſtantibus omnibus, & ſingulis, quæ præfati Sixtus, & Clemens Prædeceſſores in ſuis literis præfatis voluerunt non obſtare, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, ut præſentes, poſtquam in Valvis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum, necnon in Acie Campi Floræ affixæ, & publicatæ fuerint, quoscunque tam præſentes, quam abſentes, & ubicunque etiam extra ſtatum noſtrum Eccleſiaſticum exiſtentes perinde obligent & afficiant, ac ſi unicuique eorum nominatim intimatæ fuiſſent; ac etiam volumus, ut earum exemplis etiam impreſſis, manu Notarii publici, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides ubique locorum in judicio, & extra habeatur, quæ ipſiamet præſentibus haberetur, ſi eſſent exhibitæ vel oſtenſæ. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorum confirmationis, innovationis, declarationis, extentionis, decretorum, inhibitionis, præcepti, mandatorum, voluntatum, ſtatuti, & ordinationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo decimoſeptimo, duodecimo Kal. Decembris, Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

M. DAT.

I. BULGARINUS.

S. DE URSINIS.

Regiſtra in Secretaria Brevium.

S. D. N. D. URBANI DIVINA PROVIDENTIA Papæ VIII.

INNOVATIO, DECLARATIO, & extenſio prædictarum Conſtitutionum fel. record. Sixti V. Clementis VIII. & Pauli V.

URBANUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

DEcens, & æquum eſſe cenſemus, ut Nos, qui ex onere paſtoralis officii, ſubditorum commodis aſſiduè invigilamus, Sedis Apoſtolicæ jura tueri nullo pacto negligamus; ac proinde jurisdictiones temporales eidem Sedi ſubjectas, quovis prætextu, vel colore à quoquam uſurpari, aut illis gravamina, ſeu incommoda inferri non permittamus; & ſi ſuper Conſtitutionibus Apoſtolicis per Rom. Pontifices prædeceſſores noſtros editis dubia aliqua oriri contingat, noſtræ declarationis remedio, abſtractiſque illarum interpretationibus, & quorumcunque contrahentium palliationibus occurramus, prout in Domino conſpicimus ſalubriter expedire. Cùm itaque aliàs fel. rec. Sixtus V. conſiderans convenire, quòd, ſi civitates, caſtra, oppida, jurisdictiones, fortalitia præſertim feudalia vendantur, vel permutentur, ſeu etiam donentur ditioni temporali S.R.E. ſubditis ſive extraneis vel forenſibus, id ad Principis notitiam deducatur per ſuas ſub Dat. videlicet, Kal. Julii, Pontificatus ſui anno primo, omnibus, & ſingulis cujuscunque ſtatus, gradus, conditionis, qualitatis, & dignitatis, exiſtentibus etiamſi imperiali, regali, ducali, vel alia quavis authoritate, & dignitate, etiam Eccleſiaſtica, quæ ſpecialem, & individuam mentionem requireret, prædicti eſſent, ne civitates, caſtra, oppida, jurisdictiones, fortalitia, ſeu bona, aut loca jurisdictionalia hujusmodi in alium, vel alios quoscunque, niſi de expreſſa præcedente ſua, & pro tempore exiſtentis Romani Pontificis licentia vendere, permutare, vel donare valerent, ſub pœna nullitatis contractuum hujusmodi prohibuerit, aliaque etiam circa præmiſſa ſtatuerit: & ſucceſſivè Clemens VIII. volens hominum malitiis & fraudibus occurrere, & dubia quæ tunc ſuper præmiſſorum interpretatione emergebant, declarare per ſuas ſub Dat. Prid. Non. Julii, Pontificatus ſui anno decimo prohibitionem, & ſtatuta prædicta confirmaverit, approbaverit, innovaverit, declaraverit, extenderit, & ampliaverit, pœnasque amiſſionis bonorum, & aliorum prædictorum contrafacientibus, ac privationis officiorum Tabellionibus, & Notariis, qui de contractibus, ut præfertur prohibitis ſe rogarent, impoſuerint, aliaque etiam juſſerit, & decreverit. Et inſuper Paulus etiam V. Rom. Pontifices prædeceſſores noſtri, ne diſpoſita per Sixtum, & Clementem prædeceſſores præfatos variis, & alienis ab eorum mente interpretationibus ſubverti, ac palliatis conventionibus eludi poſſent, etiam per ſuas ſub dat. duodecimo Kal. Decembris, Pontificatus ſui anno tertiodecimo, confectas literas, necdum præmiſſa confirmaverit, & innovaverit; ſed etiam declaraverit & quatenus opus eſſet, ad quodcunque genus contractuum, & conventionum extenderit, & ampliaverit, ac licentiam prædictam in ſcriptis priùs obtineri, & in actu celebrationis contractus apud Notarium exhiberi mandaverit & contrafacientes nullitatis contractuum, & privationis rei alienatæ, ſeu translatæ, vel gravatæ, ac tabelliones, ſeu notarius pœnas falſi, ac privationis officiorum omnium, quæ obtinerent, & inhabilitatis ad illa, & alia in poſterum exercenda incurrere voluerit, aliaque ſimiliter diſpoſuerit, prout in ſingulis literis prædictis plenius continetur. Ab inde verò citra hominum verſutiam, & artificium adverſus prædictarum litterarum tenorem, vel ipſorum prædeceſſorum veriſimilem intentionem, & mentem, cautelas, & modos aliquos, abſque prædicta Romani Pontificis licentia alienandi, & contrahendi adinvenerit, & excogitaverit, alienando, & reſpectivè acquirendo caſtra diruta, ſeu tenutas jurisdictionales etiam cum retentione, ſeu reſervatione jurisdictionis, ac etiam Barones ſeu Domicelli, caſalia, tenutas, ſive prædia etiam non jurisdictionalia in confinibus territorii alterius civitatis, caſtri, oppidi, vel loci jurisdictionalis alterius Baronis, ſeu Domicelli exiſtentia, illa etiam nulla Romani Pontificis obtenta licentia, alteri Baroni, ſeu Domicello convicino vendiderint, ſeu alienaverint, & reſpectivè emerint, ſeu acquiſiverint, & ex prædictis alienationibus, & acquiſitionibus reſpectivè dubitari poſſit, ne tempore ſaltem procedente, jurisdictio aliqua uſurpetur, ac termini, ſeu fines jurisdictionales confundantur, aut protrahantur vel illam uſurpandi, ſeu illos confundendi & protrahendi occaſio inde aliqua præbeatur, etiam in præjudicium Sedis, & Cameræ Apoſtolica, ac præſertim in eventum cujuscunque aperitionis feudi, & devolutionis, ſeu cujuscunque alterius acquiſitionis civitatum, caſtrorum, oppidorum, ſeu locorum jurisdictionalium, aut caſalium, ſeu tenutarum, ſive prædiorum eorundem, Nos attendentes, prædictas literas ad hoc ut omnia Principi innoteſcant, emanaſſe, & veriſimilem eorundem Pontificum prædeceſſorum noſtrorum intentionem extitiſſe, ne ullo modo Cameræ præfatæ præjudicium aliquod inferri poſſit, eaſdemque rationes, etiam in hujusmodi contractibus, & alienationibus, ac acquiſitionibus militare, ex prædictis, ſeu aliis rationabilibus cauſis animum noſtrum moventibus, & remedium opportunum exquirentibus adducti ſingularum literarum præfatarum, ac alienationum, acquiſitionum, & contractuum quorumcunque, necnon omnium in ſingulis literis prædictis expreſſorum, & aliorum hic etiam de neceſſitate exprimendorum tenores, præſentibus pro expreſſis, habentes, Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, & matura deliberatione, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine ac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione, ſingulas Sixti, & Clementis, ac Pauli prædeceſſorum noſtrorum prædictorum literas prædictas approbamus, confirmamus, ac etiam, quatenus opus ſit, innovamus. Prætereà, quascunque venditiones ſeu alienationes, ac locationes ultra triennium cujuscunque civitatis, oppidi, ſeu caſtri diruti, ſeu tenutæ jurisdictionalis, vel cujuscunque caſalis, tenutæ, ſeu prædii, etiam non jurisdictionalis in confinibus alterius civitatis, caſtri, oppidi, ſeu loci jurisdictionalis, ejusve territorii ſiti, & etiam ab uno tantum latere confinantis, hactenus, à die Dat. ultimo dictarum literarum, per quemcunque Baronem, ſeu Domicellum cuicunque alteri Baroni, ſeu Domicello, civitatem, oppidum, caſtrum, ſeu locum quemcunq; jurisdictionalem, ejusve territorium in confinio quomodolibet poſitum poſſidenti, cujuscunque qualitatis, conditionis, ſtatus, gradus, & dignitatis etiam Eccleſiaſticæ, etiam ſpeciali, ut præfertur, & individua nota dignæ ipſi alienantes, & locantes, ac etiam acquirentes, & conducentes fuerint, & ſint, ſive ſimpliciter, ſive cum aſſertione non exiſtentis jurisdictionis, ſive cum jurisdictionis penes venditorem, ſeu alienantem retentione, ſeu reſervatione, aut aliàs quomodolibet factas, etiam hucuſque effectum plenum ſortitas ultimo dictarum literarum diſpoſitioni, quoad nullitatem præfatarum alienationum, acquiſitio-

quiſitionum, & contractuum duntaxat ſubjacuiſſe, & ſubjacere; & hujuſmodi alienationes, acquiſitiones, & contractus inter Barones, ſeu Domicellos, ut præfertur, facta, & inde ſequuta quæcunque, nulla, nulliusque roboris, aut momenti fuiſſe, & eſſe declaramus, ac rabelliones, & Notarios de illis rogatos, ſub eadem privationis Officiorum, aliisque noſtro, & pro tempora exiſtentis Romani Pontificis arbitrio incurrendis pœnis, inſtrumenta, & ſcripturas deſuper jam facta nobis, & Cameræ præfatæ intra ſexaginta dies, à die infraſcriptæ publicationis præſentium computandos, revelare, & cum effectu exhibere teneri volumus, & mandamus. Denique ſingulas literas prædictas, & in eis contenta quæcunque, tam ad venditiones, permutationes, & quaſcunque alienationes, & locationes etiam ad triennium, vel quantumvis minus tempus, à quocunque etiam non Barone de caſalibus, tenutis, ſeu prædiis non juriſdictionalibus, quæ in confinibus, etiam ab uno tantùm latere alicujus civitatis, caſtri, oppidi, vel loci juriſdictionalis, vel ejus territorii conſiſtant de cætero directè, vel indirectè, mediatè, vel immediatè, ac aliàs quomodolibet alicui Baroni, ut præfertur, juriſdictionem, ſeu bona in confinio poſſidenti, ac etiam ad quaſcunque locationes bonorum quorumcunque in ſtatu noſtro Eccleſiaſtico, in confinio tamen dominii cujusvis Principis exteri, etiam nobis mediatè, vel immediatè ſubjecti exiſtentium, cujusvis etiam non Baroni: qui tamen noſter ſubditus non ſit, vel eſſe quandocunque deſierit, ita ut eo caſu, eo ipſo illæ nullæ ſint, & reſolvantur, faciendas, quàm etiam ad quaſcunque impoſitiones, venditiones, ceſſiones, & alienationes cenſuum annuorum, juxta Conſtitutionem per piæ mem. Pium PP. V. etiam prædeceſſorem noſtrum de creandis cenſibus editam ſuper prædictis civitatibus, caſtris, oppidis, locisve juriſdictionalibus, aliisque bonis non juriſdictionalibus, in confinio alicujus civitatis, caſtri, oppidi, ſeu loci juriſdictionalis, ut præfertur, ejusve territorii, etiam ab uno tantum latere, confinantis, exiſtentibus per quoſcunque Barones, ſeu Domicellos, & alios quoſcunque, etiam Communitates, Univerſitates, & quorumcunque Monaſteriorum, Eccleſiarum, beneficiorum Eccleſiaſticorum, & aliorum piorum locorum Superiores & Conventus, Capitula, Rectores, Beneficiatos, & Gubernatores, ſeu Adminiſtratores reſpectivè in futurum imponendorum, ac tam quoad illos, quàm etiam quoad anteà jam impoſitos vendendorum, cedendorum, ſeu alienandorum ad favorem cujuscunque, ita quòd nullum jus prælationis in emendis præfatis civitatibus, caſtris, oppidis, aut locis juriſdictionalibus, ſive non juriſdictionalibus præfatis cenſuariis, aliisve ab ipſis cauſam pro tempore quomodolibet habentibus, unquam tribuantur in præjudicium dictæ Cameræ, quæ eisdem cenſuariis, & aliis præfatis ſemper erit præferenda, ſive emat ad effectum retinendi, ſive intra annum à die emptionis computandum cuilibet alteri rem emendam, vendendi, vel cedendi extendimus, & ampliamus. Sicque & non aliter in omnibus, & ſingulis præmiſſis per quoſcunque Judices ordinarios, delegatos, & commiſſarios, & etiam Cameræ præfatæ Clericos Præſidentes, necnon cauſarum Palatii Apoſtolici auditores, ac Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam Camerarium, & de latere Legatos judicari, & diffiniri, ac interpretari debere; ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate, ac irritum, & inane quicquid ſecus ſuper his à quoquam, quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, decernimus. Injungentes, & mandantes in virtute, ſanctæ obedientiæ, ac ſub pœna indignationis noſtræ, eisdem Legatis Vicelegatis, Gubernatoribus etiam Urbis, ac Judicibus, nunc, & pro tempore in eadem Urbe, & toto ſtatu noſtro Eccleſiaſtico exiſtentibus, & cuilibet eorum, ut præſentes noſtras, & in eis contenta quæcunque in Urbe, ac ſtatu præfatis ab omnibus, & ſingulis, ad quos quomodolibet ſpectat, & in futurum ſpectabit, perpetuò obſervari mandent, & faciant, & pro omnium, & ſingulorum præmiſſorum inviolabili obſervatione contra inobedientes, & præmiſſis in aliquo contravenientes, & alios quos opus erit, omnibus juris, & facti remediis opportunis procedant, omni, & quacunque appellatione remota. Non obſtantibus præfata Pii V. ſuper creandis cenſibus, & noſtra de non tollendo jure quæſito, aliisque Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac omnibus illis, quæ Sixtus, & Clemens, ac Paulus prædeceſſores præfati, in dictis eorum voluerunt non obſtare, cæterisque contrariis quibuscunque. Ut autem præſentes omnibus innoteſcant, volumus, & Apoſtolica authoritate decernimus, quòd illæ in valvis Eccleſiæ Lateranenſis, & Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, necnon in acie Campi Floræ publicentur, & affigantur, quæ, poſtquam ſic affixæ, & publicatæ fuerint, quoscunque, tam in Romana Curia, & ſtatu præfato, quam extra eos exiſtentes perinde obligent, & arctent, ac ſi unicuique eorum nominatim, & perſonaliter intimatæ fuiſſent, quodque earum exemplis etiam impreſſis, manu Notarii publici, & ſigillo alicujus perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis, eadem prorſus fides adhibeatur, quæ ipſiſmet præſentibus adhiberetur, ſi eſſent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam approbationis, confirmationis, innovationis, declarationis, extenſionis, ampliationis, injunctionis, mandati, voluntatis, & decretorum noſtrorum infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, Anno Incarnationis Dominica milleſimo ſexcenteſimo vigeſimoſeptimo, Kal. Junii, Pontificatus noſtri anno quarto.

E. DAT.

FANTINUS RENTIUS.

Viſa de Curia A. Hurandus.

G. MONTANUS.

Locus † plumbi.

Regiſtrata in Secretaria Brevium.

QUÆSITUM IV.

Virùm Abbates, & Prælati Eccleſiaſtici caſtra, aut alia feuda poſſidentes teneantur per ſuos vaſſallos ſuo Principi auxilium præſtare?

SUMMARIUM.

1 *Prælati Eccleſiaſtici licitè poſſunt temporalibus Dominis auxilium, & conſilium tradere.*

2 *Prælatus poteſt eſſe à conſilio Regis.*

3 *Abbates, & Prælati Eccleſiaſtici poſſunt cum ſuis vaſallis Principibus temporalibus, & Reipublica tempore belli auxilium præſtare; ad id tamen cogi nequeunt.*

ABbates, & Prælati Eccleſiaſtici caſtra, vel alia feuda poſſidentes licitè poſſunt temporalibus 1
Dominis auxilium, & conſilium tradere pro Reipublicæ conſervatione, maximè inſtante Regni turbatione aliqua, & neceſſitate, ut docet Panormitan. *in cap. Non eſt, n. 4. de vot. & voti redempt.* inferens, quòd 2
poſſit Prælatus eſſe de conſilio Regis, per text. *ibi*, & *in c. In Archiepiſcopatu, de rapt. & c. Duo ſunt, 96. diſt.* Et hoc maximè, quando Prælati id ſponte faciant, & ex

ex conſilio, vel Regis, aut Dominorum precibus: nam non poſſent ad præſtandum eis auxilium cogi, abſque Apoſtolicæ Sedis aſſenſu, ut per Doct. *in cap. Non minus, & cap. Si adverſus, extr. de immunit. eccleſ.* Manet
3 igitur concluſum, Abbatem feudorum Dominum poſſe cum ſuis vaſſallis Principibus temporalibus, & reipublicæ modo prædicto ſuccurrere.

QUÆSITUM V.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares teneantur cum ſuis ſubditis regularibus ad obſequia propria Reipublicæ propter bonum commune?

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Prælati regulares per ſeipſos, & ſuos ſubditos regulares tenentur ad aliqua obſequia ſuæ Reipublicæ, propter bonum commune præſtanda: nempe,*
2 *Conſilia bona.*
3 *Legationes.*
4 *Cuſtodire civitatem, & num. 7.*
5 *Arma ſumere contra bannitos pro defenſione Reipublicæ.*
6 *Pugnare in neceſſitate ad conſequendam juſtam victoriam.*
8 *Religioſus, qui non eſt civis illius civitatis, in qua degit, an teneatur ad prædicta obſequia præſtanda.*
9 *Religioſus ſi in talibus obſequiis mutilaret, vel occideret, an incurreret irregularitatem.*
10 *Religioſus, patria obſeſſa ab his, qui innocentes perdere vellent, poteſt, ſi ſæcularium vires non ſufficiunt pugnare abſque peccato, & irregularitate.*
11 *Conſenſus Summi Pontificis reſpectu Prælatorum, & Epiſcopi reſpectu Clericorum, ad hoc ut prædicta obſequia quoad pugnam præſtari à Religioſis poſſint.*
12 *Obſequia quoad facultates, & pecunias erogandas, an ſint à Religioſis præſtanda?*
13 *Bellum juſtum indicere, & duces ad hunc effectum conſtituere poſſunt Prælati, & Abbates, aliique Eccleſiaſtici, qui temporale dominium habent in Republica.*

1 NOn ſolùm Prælati tenentur, ut diximus, per ſuos vaſſallos Principi, & Reipublicæ auxilium dare modo ſupradicto; ſed etiam per ſeipſos, & ſuos ſubditos Regulares tenentur ad aliqua obſequia, auxilia, & favores ſuæ Reipublicæ, propter bonum commune: cùm autem hæc omnia conſiſtant in conſiliis, legationibus, cuſtodia civitatis, in auxilio pecuniæ, tempore neceſſitatis, & aliis hujuſmodi; dicendum eſt, Prælatos cum ſuis ſubditis, aliosque Eccleſiaſticos teneri ad hujuſmodi obſequia, modis, & formis hic explicandis.

Quoad conſilia, certum eſt, Prælatos, & Regulares, qui Patres ſunt, teneri optima conſilia Principibus, & Reipublicæ adminiſtrare: ſed, quod magis hodie æſtimatur à ſæcularibus, eſt, quòd reperiantur viri talia conſilia adminiſtrare pollentes, quorum multitudo magna reperitur inter Regulares.

3 Quo verò ad legationes, experientia rerum magiſtra quotidie nos docet, Regulares ſcientes talem moralem obligationem, in variis legationibus, tam ab Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus Principibus pro bono univerſali ſemper adhiberi.

4 Sed major difficultas eſt de cuſtodia civitatis, an prædicti Prælati, & Regulares teneantur. Et licèt in ſacris Canonibus prima facie videantur Eccleſiaſtici, & præſertim Religioſi prohibiti, ne arma capiant, ut habetur *in cap. Eos, qui. 20. q. 3. & cap. Ex multa, §. de Clericis, de voto.* Nihilominus poſſe Religioſos, & Eccleſiaſticos, ſaltem de conſenſu præſumpto ſuorum Superiorum adhortari milites ad pugnandum pro defenſione oppreſſorum, & præſertim Eccleſiæ, conſtat expreſsè *in cap. Omnis timore, & cap. Hortatu, 23. q. 8.* quod etiam docent D. Thom. 2. 2. *quæſt. 40. art. 2. ad* 2. Navar. *in Manual. cap. 27. num.* 215. Molina *tom. 1. de juſt. tract. 2. diſput.* 108. Becanus 2. 2. *cap. 25. quæſt* 18. *num.* 4.

Poſſunt etiam Religioſi ſumere arma pro defenſione Reipublicæ contra bannitos, & pugnare propriis manibus, mutilando, & occidendo. Non loquor de caſu propriæ defenſionis, qui de ſe clarus eſt: ſed loquor de defenſione reipublicæ, patriæ, & civitatis, ſi illis pugnantibus conſervabitur, & non pugnantibus deſtruetur, aut capietur. 5

Similiter poſſunt pugnare, & ea omnia ſupradicta præſtare, quando hoc neceſſarium eſſet ad conſequendam victoriam juſtam, à qua bonum commune Eccleſiæ pendet, in quibus caſibus non ſolùm poſſunt, ſed etiam jure naturali tenentur, ut dicunt Becanus *loco cit. num.* 8. Cajetanus 2. 2. *quæſt.* 40. *art* 2. Valentia *tom.* 1. *diſp.* 3 *punct.* 4. *col.* 1. ubi advertit, in his caſibus licentiam non requiri: quia, ſicut gratia non deſtruit naturam; ita lex Eccleſiaſtica non tollit obligationem legis naturalis. Idem docet Molina *de juſt. tract. 2. diſp.* 108. qui teſtatur de communi opinione. 6

Tenentur præterea Religioſi ad cuſtodiam murorum civitatis tempore neceſſitatis, *ex cap. pervenit, de immunit. Eccleſ.* cùm nulla major ſit pietas, quàm patriam defendere, *cap. Fortitudo, 23. quæſt.* 3. in quo caſu licitum eſt etiam fortificare Eccleſias, ut ad illas fugientes obſeſſi ſalventur. Ita Anchar. *in cap. Quia nonnulli, num. 5. de immunit. Eccleſ.* & Innocent. *in cap. Cùm Eccleſia, eod. tit.* & Joan. Andr. *ibid. n.* 2. 7

Si petas, an Regulares, qui reperiuntur in aliqua civitate, & tamen non ſunt cives illius, ut ſæpè contingit inter Regulares, teneantur in his caſibus ſupradicta obſequia præſtare. Reſpondeo teneri: quia Regulares hoc privilegium ſatis vulgare ſibi vendicant, ut fiant cives illorum locorum, in quibus habitant, & comedunt panem: quod etiam docent, Graffius *tom. 2. conſ. lib. 5. de pœnit. conſ. 2. diſſ. 3. num.* 7. Emmanuel Sà *in Aphor. verbo, Civitas, num.* 4. Navarr. *tom. 1. conſ. de teſt. conſ. 6. n. 2.* & Bartholus *in l. 1. ff. Ad municipales, num.* 13. ubi expreſsè ait, quòd Prælatus ſit civis illius civitatis, in qua habet Eccleſiam; non tamen propter hoc deſinit eſſe civis ſuæ patriæ, ubi ortus eſt. Ita idem Bartholus *loco cit. num.* 12. 8

Si dicas, ſi Regulares tenerentur ſic pugnare, civitatem cuſtodire, mutilare, occidere, facile eſſet, quòd incurrerent irregularitatem propter frequentes occiſiones, & mutilationes, quæ in his pugnis, & cuſtodiis contingere ſolent. Reſpondeo cum Molina *loco cit. diſput.* 109. in his caſibus Religioſos, & alios Eccleſiaſticos nullas incurrere irregularitates. Ratio eſt: quia, ſi neceſſitas defendendi corpus excuſat ab irregularitate, ut habetur *in Clem. §. furioſi. de homicid.* multò magis neceſſitas animæ, cum ſub peccato lethali teneantur, prædicta obſequia præſtare. Idipſum affirmant Sylveſter *verbo, Bellum, 3. quæſt.* 2. Coninch. *de act. hb. human. diſp. 31. n.* 91. quicquid dicat Navarr. *loco cit.* 9

Ex quibus etiam ſequitur, ſi patria obſeſſa ſit ab aliquibus, qui velint innocentes interficere, poſſunt Clerici, & Religioſi, ſi laicorum vires non ſufficiant, pugnare contra illos abſque peccato, & ſine irregularitate, aliàs ſine cauſa non poſſent Clerici, & Religioſi propriis manibus pugnare; ſed tantùm ad bellum juſtum exhortari, & milites ad victoriam excitare, & pugnam in genere: modò non dicant in particulari, *interfice*, aut *mutila*; ſed, *age fortiter, ne ſuccumbas: pugna ſtrennè, & viriliter pro Eccleſia ſancta Dei.* Ita S. Thomas 2. 2. *quæſt. 40. art. 2. ad* 3. quod etiam elicitur *ex cap. Quis igitur. cum ſeqq. 23. q. 8.* 10

Adver-

11 Advertendum tamen eſt ſecundùm eundem S. Thomam *loco citato, art. 2.* requiri conſenſum Summi Pontificis quoad Prælatos, & Epiſcopi quoad Clericos, ut poſſint Prælati, vel Clerici intereſſe bello, quod etiam habetur *in cap. Reprehendi. & cap. Quo caſu 23. q. 8.*

12 Molina tamen *loco citato* putat, ſufficere præſumptum conſenſum, quando adverſus Eccleſiam, & hoſtes fidei peragitur bellum.

Si dicas, quòd *in cap. Non minùs. & in cap. Pervenit de immun. Eccleſ.* licèt habeatur, quòd Clerici, & alii Eccleſiaſtici non debeant angariari; & ideò eos teneri ad prædicta obſequia; tamen cùm Doctores hujuſmodi Canones variè interpretentur, aliqua advertenda ſunt circa intelligentiam illorum. Dicunt ergo aliqui Doctores, quòd hujuſmodi Canones intelligantur de civitatibus, in quibus dominium temporale exercet Eccleſia, ut eſt civitas Terracinæ, cujus Epiſcopo Summus Pontifex ſcribit. Sed hujuſmodi Doctores ita explicantes non ſunt recipiendi: quia Decretales omnes ſunt omnibus communes *ex cap. 1. & cap. final. de conſtit.* Alii dicunt; quòd dicti Canones loquuntur, quando terra, ſive civitas impugnatur ab infidelibus, & tunc obligari Clericos, & Religioſos cum laicis ad illam cuſtodiendam, & defendendam propter periculum animarum, quod poſſet ſequi, ſi civitas occuparetur ab infidelibus *ex cap. Placuit. 16. quaeſt. 3. & cap. Igitur ſæpè. 3. quaeſt. 1.* Alii dicunt, quòd ibi ſermo eſt de laicis ſervientibus Eccleſiæ: ſed meliùs dicunt Doctores affirmantes, Canones prædictos loqui generaliter, ſive terra impugnetur ab infidelibus, ſive à fidelibus; quando tamen magna adeſt neceſſitas, timor communis, ſubitus, & improviſus. Ita docent Abbas *in d. cap. Non minus. & in conſ. 3.* Innocentius, Cardinalis *ibid.* quæ doctrina videtur conformis *d. cap. Non minus.* ubi habetur, quando adeſt magna neceſſitas, quæ ſine Clericorum auxilio reparari non poteſt.

13 De obſequio autem quoad facultates, & pecunias erogandas Principi, ſeu Reipublicæ ab Eccleſiaſticis, & Regularibus, tempore neceſſitatis, dicunt Ancharan. *in c. Quia nonnulli. de immun. Eccleſ. in 6. num. 5.* & Laurentius de Peyrin. *tom. 1. privileg. ſui Ord. Minim. in conſt. 2. Julii II. num. 141.* & multi Doctores per eum allegati, illos teneri; *& tom. 2. de Prælat. q. 1. cap. 3. num. 3.* affirmat, quòd cùm tempore belli inflicti Reipublicæ Genuenſi anno 1625. illi eſſet Provincialis illius Provinciæ, obtulit prædictæ Reipublicæ omnia vaſa argentea, quæ erant in Sacriſtia illius Monaſterii, cæteraque bona ejuſdem Monaſterii, & ab Illuſtriſſimis de Palatio cum gratiarum actione reſponſum accepit, ea pietate dignum, qua ſemper eſt veneratam res Eccleſiaſticas dicta Reſpublica, nimirum, priùs eſſe conſumenda bona Reipublicæ, deinde ſæcularium; tum demum his conſumptis, quando nullum aliud ſupereſſet remedium, bonis Eccleſiaſticis Reſpublica uſa fuiſſet.

In hac re, nimirum, de pecuniis, & facultatibus Eccleſiaſticis nihil ex propria ſententia ſcribere audeo: conſulantur ſupradicti Doctores, & quando caſus hujus magnæ neceſſitatis evenerit, (quod Deus avertat,) tunc loquar, & meam ſententiam proferam.

Ex his deducitur concluſio maximè neceſſaria; nimirum, Prælatos, & Abbates, alioſque Eccleſiaſticos habentes dominium temporale in Republica, poſſe indicere bellum juſtum, & Duces, qui bellum gerunt, ut affirmant Sylveſt. *verb. Bellum, 3. q. 1.* Bannes *in 2. 2. q. 40. art. 2. conc. 3.* Ratio eſt: quia aliquando Reipublicæ plurimùm intereſt, ut bella moveat; ſed ejus poteſtas, ut ſupponitur, eſt in Prælato, vel alio Eccleſiaſtico: ergo Abbates, & alii Prælati habentes dominium temporale in Republica, poterunt indicere bella; aliàs eſſet hujuſmodi Eccleſiaſticus Princeps imperfectus. Unde credendum eſt cum Bannes *loc. cit.* quando Summus Pontifex tradit dominium Prælatis, & aliis Eccleſiaſticis, diſpenſari etiam cum illis, ut poſſint bella juſta movere. Quæ quidem bella non ſunt interdicta jure divino Eccleſiaſticis, ut aliqui putarunt: ſed jure pontificio, quo jure etiam diſpenſantur, & permittuntur, modo ſuprà explicato. 14

DISPUTATIO XII.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad alienandum bona ſuarum Eccleſiarum.

Quæſ. I. *Utrùm Abbas poſſit bona mobilia Monaſterii alienare.*

II. *Utrùm Abbas poſſit bona immobilia Eccleſiaſtica alienare.*

III. *Utrùm Abbates, & Prælati, tam Regulares, quàm ſæculares poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum abſque Conventus & Capituli conſenſu incidere.*

IV. *Quomodo debeat procedere Abbas in alienatione bonorum immobilium & mobilium pretioſorum, ad hoc ut ſit legitima.*

V. *Utrùm in alienatione bonorum Monaſterii requiratur etiam Epiſcopi aſſenſus: & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis.*

VI. *Utrùm Abbates, & Prælati Generales, ſtante aliquo privilegio, poſſint bona Monaſteriorum ſuæ Religionis inconſulto Romano Pontifice alienare.*

VII. *Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint abſque aſſenſu Apoſtolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis; & quid de pecunia, quæ convertitur in utilitate Eccleſiæ propter alienationem.*

VIII. *Utrùm Abbas localis poſſit bona Monaſterii abſque Abbatis Generalis licentia alienare.*

IX. *In quibus caſibus poſſint Abbates, & Prælati bona ſuorum Cænobiorum, & Eccleſiarum, inconſulto Romano Pontifice alienare.*

X. *An mortuo Abbate poſſit interim Conventus alienare.*

XI. *An Prior exiſtens ſub Abbate exempte poſſit alienare.*

XII. *Quas pœnas incurrant Abbates alienantes bona ſuorum Cænobiorum, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extravagant.* Ambitioſæ.

QUÆSITUM I.

Utrùm Abbas poſſit bona mobilia Monaſterii alienare.

SUMMARIUM.

1 *Alienationis nomine quid intelligatur.*

2 *Bona Monaſteriorum alia immobilia, alia mobilia.*

3 *Pecunia retenta nihil operatur.*

4 *Pecunia deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, non poteſt, abſque cauſa, & ſolemnitatibus, alienari, & mutuò aliis dari, ut num.15.*

5 *Pecuniam, quæ percipitur de redditibus Monaſterii, & non eſt de ipſius proprietate, in quos uſus poſſit Abbas alienare.*

6 *Bona, quæ uſu ipſo conſumantur, & ſervando ſervari non poſſunt, quomodo poſſit Abbas alienare: & n.12. & 13.*

7 *Bona mobilia, quæ commodè ſervari non poſſunt, Abbas ſolus alienare poteſt.*

8 *Bona mobilia in uſu diu permanentia, an poſſit Abbas ſine ſolennitatibus alienare.*

9 *Bona mobilia pretioſa non poteſt Abbas, abſque cauſa, & ſolennitatibus alienare.*

10 *Res immobilis, & mobilis pretioſa æquiparantur quoad difficultatem alienationis.*

11 *Reliquias Sanctorum an poſſit Abbas, ſine aſſenſu Summi Pontificis alienare.*

14 *Grex ovium totus comprehenditur inter bona pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt.*

17 *Pecunia Monaſterii fructuoſa non poteſt alienari, ſicut nec quæ datur pro dote Monialis, ut num.17.*

1 ALienationis nomine, propriè, & in rigore loquendo, intelligitur omnis actus, per quem dominium transfertur, ſive ſit dominium, directum, vel utile, aut uſusfructus, vel nomine alienationis, latè loquendo, intelligitur omnis contractus gratuitus, vel oneroſus, quo rei dominium in alterum transfertur, & etiam hypotheca, & locatio ultra triennium; dummodo tamen locatio fiat de bonis, quæ ſingulis annis fructus reddunt: nam, ſi ſolùm alternis, vel ternis annis fructus reddant, poteſt locatio pro rata, & reſpectivè protrahi, ut docet Bonac. *tract. var. de alien. bon. eccl. quæſt. unic. punct. 2. num.1. & de contract. n.32.* Infeudatio quoque, & contractus emphyteuticus ſub nomine alienationis comprehenduntur, prout patet ex Extravag. *Ambitioſæ.* quam in fine hujus quæſiti adjiciemus, ubi Pontifex, poſtquam generaliter prohibuit omnem alienationem, devenit tandem ad particulares modos alienationis, ipſos ſub cenſura comprehendens in illis verbis: *Si quis autem contra hujus noſtræ prohibitionis ſeriem de rebus, & bonis ejuſdem quæcunque alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio hujuſmodi nullius omninò ſint roboris, vel momenti.* Hæc ſupradicta eliciuntur ex Suarez *de cenſuris, diſp.22. ſect.6. num.6.* Redoano *de alien. q.1.* Alterio *tom.1. diſp.16. c.2. col.3.* Filluc. *3. part. tract. 44. c.2. q.1.* Azor. *2. tom. inſtit. mor. lib.9. cap.1. q.2.* Bonac. *de alien. q. unic. punct.2. n.1.*

Nomine etiam alienationis in favorabili materia continetur donatio, venditio, permutatio, & etiam contractus ſub conditione factus. Ita notant Hoſtien. & Archid. *de reb. Eccl. non alienan. tom.1. q.27. art.1.* Sylveſt. *verbo, alienatio, q.6.* Leſſius *lib.2. de juſt. & jur. cap.24. dub.11.* Portellus *in dub. regul. verbo, alienare.* Villalobos *2. part. Sum. tract.25. diff.17.* Covarr. *2. variar. cap.16.* Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. regul. reſol.7. num.1.*

2 Quibus poſitis, notandum, quòd bona Monaſterii dupliciter poſſunt conſiderari, nempe, immobilia, quæ certum eſt Abbatem per ſe ſolum nullo pacto alienare poſſe, (*ut inferius* dicemus;) & mobilia, quæ rurſum alia ſunt uſu conſumptibilia; alia, quæ durant cum ipſo uſu, velut libri, veſtes, & ſimilia uſu conſumptibilia. Quædam ſpectant immediatè ad vitæ conſervationem, ut eſculenta, & poculenta. Quædam verò mediatè, ut pecunia, quam regulariter poteſt alienare Abbas: quia ſervando ſervari non poteſt; quia pecunia retenta nihil operatur, *cap. Ejiciens. 88. d. not. in l.1. §. Quæſitum. ff. ad Trebell.* Facit text. *in l. Cùm plures. in fin. ff. de admin. tutor.* Abbas *in c. Nulli. de rebus Eccleſ. non alien.* Aloyſ. Ricc. *in praxi for. eccleſ. in 2. edit. reſol.56. num.10. & reſol.59. n.3.* 3

Pecunia tamen deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, conſiderando eam, quoad fructuoſam conſervationem, numeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa. Alex. Jaſ. & Rip. *in d. §. Quæſitam.* Vivian. *commun. opin. tom.2. lib.7. tit.1. num 278.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. q.138. num.3.* Ricc. *in praxi rerum fori eccl. reſolut.59. in fi. & in 2. edit. aliàs deciſ.70. n.5. in 1. edit.* Et propterea non poteſt abſque cauſa, & ſolennitatibus alienari. Quarant. *in Summa Bullar. verb. Alienatio rer. Eccleſ. num.25.* Pecunia etiam, quæ ſervatur pro aliqua futura neceſſitate, vel pro conſervando magis patrimonio, cenſetur jure rerum immobilium, *l. Si Caius. §.1. ff. de legat. 3.* Jaſ. *in d. §. Quæſitum num.38.* Vel ſi deſerviret pro locatione ad pompam, *l.3. in fin. cum ſeq. ff. Commodati.* Quarant. *d. verb. Alienatio rerum eccleſ. num.25.* Pecuniam autem, quæ percipitur de redditibus Monaſterii, & non eſt de ipſius proprietate, poteſt dupliciter Abbas alienare, ſcilicet, vel emendo ea, quæ Monaſterio, ac ejus Monachis neceſſaria, vel utilia, ſive convenientia erunt; vel gratuitè donando, ad quod utrumque Abbatis facultas extenditur. Et quoad uſum pecuniæ circa emptionem, dicimus, quòd Abbas facultatem habeat emendi quicquid ad divinum cultum neceſſarium, ac decens prudenter æſtimabitur, ut elicitur *ex cap. Nullam. 18. q.2.* ubi Navarr. voluit comprehendi omnes ſumptus fabricæ, & Eccleſiaſtica ornamenta per ea verba *d. cap. Vel ad divini cultus reverentiam.* Habet etiam Abbas facultatem expendendi pecuniam in emptione eorum, quæ Monachorum neceſſariæ, & decenti ſuſtentationi juxta ipſorum ſtatum fuerint opportuna; ut Monaſterii ædificatio, ejuſque ſupellectilia, tam Communitati, quam ſingulis neceſſaria, juxta Religioſis ſtatura, & conſuetudinem, necnon etiam expenſæ, quæ erogari ſolent ſervitoribus, & jumentis Familiæ religioſæ neceſſariis, & alia hujusmodi, quæ prudenti Abbatis arbitrio commiſſa ſunt. Attamen, ipſe ante oculos ſemper habere debet, ut proportionatè ſuis ſubditis Monaſterii redditus diſtribuat: quia æqualitas Religionis in proportionali diſtributione conſiſtit. Quoad uſum pecuniarum per gratuitas donationes, latiùs vidimus *ſuprà.* 4

6 Circa alienationem aliorum bonorum, quæ uſu ipſo conſumuntur, eandem habet Abbas poteſtatem, quam ſuper pecuniis habere diximus. Et horum alienatio dupliciter contingere poteſt, vel per puram talium bonorum abſumptionem, vel per aliquam permutationem, vel venditionem, aut aliquo alio modo, ita ut per eorum alienationem Monaſterium alia bona acquirat. Et utroque modo eorum alienatio Abbatis voluntati eſt commiſſa, cum iiſdem regulis, & moderationibus, quas in pecuniæ alienatione ſervare debet.

Bona mobilia, quæ commodè ſervari non poſſunt, ut ſunt veſtes, quæ quotidie magis veteraſcunt, item fructus, & ſimilia, ſolus Abbas alienare poteſt, Gloſſ. & Abbas *in cap. Nulli. de reb. Eccleſ. non alien.* illorum enim retentione damnificaretur Eccleſia. Idem Abb. *in cap. Tua. de his, quæ fiunt à Præl.* Gloſſ. *in cap.2. de reb. Eccleſ. non alienan. in 6. verb. Immobilia,* Gloſſ. *in c. Is, cui. de elect. in 6. verb. Immobilia.* Hoſt. *in cap.1. de his, quæ fiunt à Præl.* & *in Extravag. Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alienan.* 7

alienan. Bona autem, quæ ſervando ſervari non poſſunt, cenſentur res mobiles, quæ non durant triennio, vel uſu conſumuntur, & non fructificant, *arg. legis. Lex quæ. §. ultimo, C. de adminiſtr. tut.* & *cap. Veſtra. de locat.* tenent Navarr. *tit. de alienat. rer. Eccleſ. conſ.* 4. Rebuff. *in Compend. alienat. num.* 25. Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienan. quæſt.* 6. *num.* 29. Quarant. *ubi ſuprà, num.* 38. Ricc. *dicta reſol.* 59. Surd. *de aliment. tit.* 8. *privil.* 45. *n. ultim.*

Alia bona mobilia in uſu diu permanentia, etſi tan-
8 dem conſumantur, eodem ferè modo ſub ipſius Abbatis poteſtate poſita ſunt: quia aliquando talis alienatio utilis, vel neceſſaria Monaſterio eſſe poteſt: ergo opus eſt, ut aliquis illa alienare poſſit. Neceſſariò igitur non ſpectabit, niſi ad Abbatem, cui tota Monaſterii bonorum adminiſtratio tradita eſt.

Adverrendum autem, quod ipſe Abbas, non ut Dominus, ſed ut adminiſtrator, & providus diſpenſator dicta bona, vel ad majorem Dei cultum, & Eccleſiæ reverentiam, vel ad ſui Cœnobii utilitatem alienare, & erogare poteſt, ut latè Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 26. *à num.* 8. *uſque ad* 18. Ratio horum omnium eſt: quia leges, & Canones in prohibitione alienationis rerum Eccleſiaſticarum videntur loqui de rebus immobilibus tantùm; non autem de mobilibus. Facit textus *in c. Nulli liceat de reb. Eccleſ. non alien.* ubi hæc formalia dicuntur: *Nulli liceat alienare rem immobilem Eccleſiæ, ſive agrum.* ubi nihil habetur ordinatum, vel prohibitum ſuper re mobili. Sed quod non reperitur prohibitum, regulariter intelligitur, & cenſetur permiſſum, *l. Necnon. §. Quod eis. ff. Ex quib. cauſ. major.* Ergo videntur res mobiles eſſe ſub libera poteſtate Abbatis, qui de illis diſponere poſſit, & in illis poſſit eſſe adminiſtrator, & arbiter, ut in rebus propriis, *l. Iure mandata. C. mandat.* Hoſt. *in c.* 1. *de his, quæ fiunt à Prælat.* quæ omnia procedere intelliguntur cum limitationibus ſupradictis.

9 Nota, quòd res mobiles, pretioſæ, nullo modo, abſque cauſa, & ſolennitatibus per Abbatem alienari poſſunt.
10 Ratio eſt: quia res immobilis, & mobilis pretioſa æquiparantur, quoad difficultatem alienationis, *d. l. Lex, quæ. C. de adminiſt. tut. l. Sancimus. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Gloſſ. *in cap. Tua. de his, quæ fiunt. à Præl.* Hoſt. & Abb. *in cap. Nulli. num.* 8. *de reb. Eccleſ. non alien.* propterea ſine cauſa, & ſolennitatibus alienari non poſſunt. Abb. *in cap. Conſenſus. de reb. Eccleſ. non alien.* Quarant. *d. verb. alien. rer. Eccleſ. num.* 24. Ubi dicit, nomine mobilium pretioſorum, quæ ſervando ſervari poſſunt, intelligi vaſa aurea, argentea, veſtes pretioſas, quæ longè ab interitu diſtant, & commode ſervari poſſunt, gemmas, & alia hu-
11 juſmodi. Sub hoc nomine mobilium pretioſorum veniunt etiam Reliquiæ Sanctorum, quæ in Eccleſiis ſervantur. Ita ut non poſſit Abbas illas, abſque Summi Pontificis aſſenſu, concedere: Reliquiæ enim ſunt res pretioſiſſimæ, per quas multa beneficia à Deo hominibus præſtantur, ut ait Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de invocat. Sanct.* Præterea Sanctorum Reliquias furantes ſacrilegi ſunt, ut ait Turrecrem. *in can. Corpora. de conſecrat. diſt.* 1. Ita Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 63.

12 Ex dictis infertur primò, bona Eccleſiæ mobilia, & pretioſa, quæ ſervando ſervari non poſſunt, poſſe abſque alia ſolennitate vendi, non ſolùm ab Epiſcopo, & ab Abbate, ut diximus; verùm etiam à quolibet alio bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem habente. Ita Molina *de juſt. diſp.* 468. *num.* 1. & Bonac. *de alien. quæſt. unic. punct.* 2. *num.* 4. ubi citat etiam Panormitanum: & probat ibidem hac ratione: quia in jure prohibetur tantummodo alienatio bonorum immobilium & mobilium pretioſorum, quæ ſervando ſervari poſſunt: ergo bona mobilia, & pretioſa, quæ ſervando ſervari non poſſunt, alienari poterunt ab Epiſcopo, & aliis Prælatis inferioribus, & à quolibet alio bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem habente.

13 Secundò infertur, poſſe alienari, & vendi vinum, oleum, frumentum, oves, & alia animalia abſqua eo, quòd habeatur ſolennitas requiſita in vera, & propria alienatione propter rationem ſupradictam: quia hujuſmodi bona cenſentur pretioſa, quæ ſervando ſervari poſ-
ſint. Totus verò grex ovium, de quo percipiuntur 14
redditus, & emolumenta, non poteſt vendi: quia videtur referri ad bona pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt, ut advertunt Molina *loco cit. diſp.* 468. Riccius *deciſ.* 61. & Leſſius *loc. cit.* Sed de hac re, ſcilicet, de animalibus iterum redibit ſermo *in* 2. *q.* ubi de mancipiis, jumentis, & ſimilibus agitur.

Tertiò infertur, pecuniam Eccleſiæ aliis dari mutuò, 15
aut alienari non poſſe ad alios effectus, præter eos, per quos pecunia fuit deſtinata. Exempli gratia, ſi pecunia ſervata ſit in ærario ad occurrentes neceſſitates Monaſterii, non videtur poſſe alienari, & expendi, cùm ſit bonum mobile valdè pretioſum. Ita Redoanus *loco citato, quæſt.* 16. Boërius *loco citato, deciſ.* 269.

Sed hoc non placet Bonacinæ *loco citato, num.* 5. *verſ. Sed hoc mihi.* ubi ait, quòd univerſaliter, & indefinitè loquendo, hoc non videtur probabile. Ratio eſt: quia licèt pecunia ſit res pretioſa; nihilominùs non traditur, ut ſervetur; ſed ut impendatur: alioquin beneficiarius alienare non poſſet pecuniam, quàm ex redditibus ſui beneficii recepit: tum, quia pecunia accepta in venditione rei mobilis pretioſæ, quæ ſervando ſervari poterat, aut pecunia rei immobilis accepta, non ad aliam ſimilem rem emendam; ſed ad uſus quotidianos, non appellatur res pretioſa juxta modum loquendi communem: & ſic pecunia, generaliter, & indefinitè loquendo, non venit nomine rei pretioſæ, quæ ſervando ſervari poteſt, alioquin omnis ſumma pecuniæ, & quotieſcunque accipitur ex fructibus Monaſteriorum magna quantitas ejuſdem pecuniæ, & reponitur in ærario, ut conſervetur pro futuris neceſſitatibus Monaſterii, non poſſet expendi.

Quartò infertur, pecuniam fructuoſam poſitam in 16
manibus, ſive cenſibus, alienari non poſſe: quia eſt bonum immobile, & pro bono immobili habetur, ſicut affirmant Jaſon, Ripa, & Alexander *in l.* 1. *§. Quæſitum. ff. ad Trebellianicam.*

Quintò infertur, pecuniam, quæ pro dote Monialis 17
concedi ſolet, ſimiliter non poſſe alienari, cùm reputetur inter bona pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt. Ita Bonacina *loc. cit. verſ. Secundo. de dote.* ubi fatetur de communi: poterit tamen hujuſmodi pecunia abſque aſſenſu Apoſtolico inſumi in emendis agris, aut in emenda, vel conſtruenda domo neceſſaria. Ratio eſt: quia hujuſmodi pecunia ſolùm ſervari debet, donec ad uſum, ad quem fuit deputata, impendatur. Et ita obtinuit uſus jam ab omnibus receptus. Ita Bonacina *loco cit. num.* 5.

PROHIBITIO ALIENANDI bona Eccleſiaſtica, aut illa ultra triennium locandi.

PAULUS EPISCOPUS, Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

AMbitioſæ cupiditati illorum præcipuè, qui divinis, & humanis affectatis, damnatione poſtpoſita, immobilia, & pretioſa mobilia Deo dicata, ex quibus Eccleſiæ Monaſteria, & pia loca reguntur, illuſtranturque, & eorum Miniſtri ſibi alimoniam vendicant, profanis uſibus applicare, aut cum maximo illorum, ac divini cultus detrimento exquiſitis mediis uſurpare præſumunt, occurrere cupientes; omnium rerum, & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum conceſſionem, hypothecam, locationem,

nem, & conductionem, ultra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à jure permiſſis, ac de rebus, & bonis in amphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, & tunc cum Eccleſiarum evidenti utilitate, ac de fructibus, & bonis, quæ ſervando ſervari non poſſunt pro inſtantis temporis exigentia, hac perpetuò valitura conſtitutione fieri prohibemus. Prædeceſſorum noſtrorum conſtitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis ſuper hoc editis, quæ tenore præſentium innovamus, in ſuo nihilominùs robore permanſuris, ſi quis contra hujus noſtræ prohibitionis ſeriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio hujuſmodi nullius omninò ſit roboris, vel momenti, & tam qui alienat, quam is, qui alienatas res, & bona prædicta receperit, ſententiam excommunicationis incurrat: alienanti verò bona Eccleſiarum Monaſteriorum, locorumque piorum quorumlibet, inconſulto Romano Pontifice, aut contra præſentis Conſtitutionis tenorem, ſi Pontificali, vel Abbatiali præfulgeat dignitate, ingreſſus Eccleſiæ, ut penitùs interdictus, & ſi per ſex menſes immediatè ſequentes ſub interdicto hujuſmodi, animo, quod abſit, perſeveraverit indurato, lapſis menſibus eisdem, a regimine, & adminiſtratione ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterii, cui præſidet in ſpiritualibus, & temporalibus ſit eo ipſo ſuſpenſus. Inferiores verò Prælati Commendatarii, & alii Eccleſiarum Rectores Beneficiati, vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, præpoſituris, dignitatibus, perſonatibus, adminiſtrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliiſque Eccleſiaſticis cum cura, & ſine, ſæcularibus, & regularibus beneficiis, quorum res, & bona alienarunt duntaxat, ipſo facto privati exiſtant, illaque abſque declaratione aliqua vacare cenſeantur, poſſintque per locorum Ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, perſonis idoneis (illis exceptis, quæ propterea privatæ fuerint,) liberè de jure conferri, niſi aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ Sedis ſint ſpecialiter, aut generaliter reſervata; & nihilominùs alienatæ res, & bona hujuſmodi ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia, ad quæ ante alienationem hujuſmodi pertinebant, liberè revertantur. Nulli, &c.

Dat. Romæ apud S. Marcum anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quadringenteſimo ſexageſimoſeptimo, Cal. Martii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Sequitur Conſtitutio Pauli Papæ IV. ſuper eadem materia.

RESCISSIO ALIENATIONUM, & locationum quorumcumque bonorum Eccleſiaſticorum, in damnum Eccleſiarum, vel non ſervatis juris ſolemnitatibus, aut aliàs nulliter factarum.

PAULUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

INjunctum nobis deſuper, meritis licèt imparibus, Apoſtolicæ ſervitutis officium mentem noſtram continua pulſat inſtantia, ut bona Eccleſiaſtica, quæ cæca hominum cupiditate occupata detinentur, noſtræ operationis miniſterio ad jus, & proprietatem eorum, quorum antea erant, omninò reducantur. Cùm itaque (ſicut nobis innotuit) licèt aliàs fel. rec. Symmachus Papa, prædeceſſor noſter, prædium Eccleſiæ pro aliqua neceſſitate quovis modo alienari, aut jura Eccleſiæ in uſumfructum dari prohibuerit, & lege hujuſmodi omnes cuſtodes aſtringi, ac donatorem, ac cenſuatorem, & venditorem honorem perdere, & qui præmiſſis ſubſcriberet, anathema eſſe cum eo, qui daret, ſive reciperet, niſi reſtituerentur, & qualibet Eccleſiaſticas perſonas contradicere, & cum fructibus alienata repoſcere poſſe, hocque non ſolum in Eccleſia Romana conſervari; verùm etiam in univerſis per Provincias Eccleſiis convenire voluerit. Et piæ memoriæ Paulus Papa II. etiam prædeceſſor noſter omnium rerum & bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transferretur, ac conceſſionem, hypothecam, locationem, & conductionem, ultra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in caſibus à jure permiſſis, ac de rebus, & bonis in emphyteuſim ab antiquo concedi ſolitis, fieri prohibuerit. Et ſi quis contra hujus poſterioris prohibitionis ſeriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præſumeret, alienatio, & hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, infeudatio hujuſmodi nullius omnino eſſent roboris, vel momenti; & tam qui alienaret, quam qui alienatas res, & bona reciperat, ſententiam excommunicationis incurreret; & nihilominus res, & bona alienata hujuſmodi, ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia, ad quæ antea pertinebant, liberè revertentur. Nihilominus à nonnullis annis citra diverſæ perſonæ, tam ſæculares, quàm Eccleſiaſticæ complura caſtra, terras, oppida, civitates, & loca, tam Romanæ prædictæ, quàm diverſarum cathedralium, etiam metropolitanarum, & aliarum Eccleſiarum, necnon Monaſteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum, & Hoſpitalium, ac aliorum piorum locorum, prætextu diverſarum alienationum, eis de caſtris, terris, oppidis, civitatibus, & locis prædictis, in ejuſdem damnum Eccleſiarum, Monaſteriorum, Domorum, Hoſpitalium, & aliorum Regularium, & piorum locorum, ſeu alias non ſervatis ſolennitatibus à jure requiſitis factarum occupaverint, & occupata detinuerint, & detineant de præſenti, ac exinde factum ſit, ut non ſolùm Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Domorum Prælati, ac Hoſpitalium, & aliorum regularium, piorum locorum hujuſmodi Rectores, qui ex fructibus, redditibus, & proventibus caſtrorum, terrarum, oppidorum, civitatum, & locorum hujuſmodi Eccleſias, Monaſteria, & Domos, Hoſpitalia, & alia loca prædicta gubernabant, & illuſtrabant, ac eorum Miniſtris alimoniam præbebant, notabiliter ſint damnificati; verum etiam Rom. Pont. qui antea egenis, & miſerabilibus perſonis, præſertim nobilibus ad hanc Almam Urbem pro tempore confugientibus alimenta aliunde ſubminiſtrare conſueverat, vix ſe, & familiam ſuam ſuſtentare, nedum aliis alimenta ſubminiſtrare poſſit in divinæ Majeſtatis offenſam, & ordinis clericalis opprobrium, ac plurimorum Chriſti fidelium ſcandalum. Nos præmiſſa conniventibus oculis pertranſire nequeuntes, quinimò cupientes eis, quantùm cum Deo poſſumus, opportunum remedium adhibere. Motu proprio, & ex certa noſtra ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine omnes & ſingulas alienationes, & in emphyteuſim, ſeu cenſum perpetuum, aut tertiam, vel aliam generationem, ſeu hominis vitam, aut aliud tempus ultra triennium locationes, vel conceſſiones, ſeu permutationes, hypothecas, & obligationes, de quibuſvis caſtris, terris, oppidis, civitatibus, & locis, aut aliis bonis immobilibus, ſeu rebus, & juribus, tam ſpiritualibus, quàm temporalibus ejuſdem Romanæ, & quarumcunque Cathedralium, etiam metropolitan. & aliarum Eccleſiarum, necnon Monaſteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum, & quorumvis beneficiorum Eccleſiaſticorum, cum cura, & ſine cura ſæcularium, & quorumvis Ordinum regularium, necnon Hoſpitalium, & aliorum piorum locorum quorumlibet, per quoſcunque etiam Rom. Pont. prædeceſſores noſtros, ſeu eorum authoritate, vel mandato Camerarios ſuos, & Clericos Cameræ Apoſtolicæ Præſidentes, ac quoſvis Eccleſiarum, Monaſteriorum, Domorum, Prælatos, Beneficiatos,

necnon

necnon Hoſpitalium, & aliorum Regularium, & piorum locorum Rectores, cujuſcunque dignitatis, ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis exiſtentes, etiamſi Cardinalatus honore pollerent, in damnum Eccleſiæ, ſeu non ſervatis ſolennitatibus, à jure requiſitis, aut aliàs nulliter hactenus factas, & contractus ſuper inde ſub quibusvis formis, & verborum expreſſionibus habitos, & celebratos, etiamſi juramento vallati exiſtant, & quantumvis longa temporis præſcriptione robur ſumpſiſſe dici poſſint, ac ipſius Romanæ Eccleſiæ favorem, aut commodum concernant, eorum omnium tenores, ac ſi de verbo ad verbum infererentur, præſentibus pro expreſſis habentes, Apoſtolica authoritate, tenore præſentium reſcindimus, irritamus, caſſamus, & annullamus, ac viribus omnino evacuamus, ac pro reſciſſis, irritis, caſſis, & nullis, ac penitus infectis haberi volumus. Ipſosque detentores ad caſtra, terras, oppida, civitates, & loca occupata, ac bona, res, & jura prædicta Romanæ, & Cathedralibus etiam metropolitanis, ac aliis Eccleſiis, necnon Monaſteriis, Domibus, Hoſpitalibus, & beneficiis, ac regularibus, & piis locis relaxandum, & de fructibus, tam hactenus perceptis, quàm in poſterum percipiendis realiter ſatisfaciendum teneri; & ad id etiam ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, ac etiam pecuniatiis, omnibusque aliis opportunis, juris, & facti remediis cogi, & compelli poſſe. Sicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis, per quoscunque Judices, & Commiſſarios quavis authoritate fungentes, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & ipſius Romanæ Eccleſiæ Cardinales, ac eorum Collegium in quavis cauſa, & inſtantia ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi authoritate, & facultate judicari, & definiri debere, ac ſi ſecus ſuper his à quoquam quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari irritum, & inane decernimus. Non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, cæterisque contrariis quibuscunque. Nulli ergo, &c. Si quis, &c.

Datum Romæ apud Sanctum Marcum anno Incarnationis Dominicæ 1555. Pridie Idus Julii. Pontificatus noſtri anno primo.

QUÆSITUM II.

Vtrùm Abbas poſſit bona immobilia Eccleſiaſtica alienare.

SUMMARIUM.

1 *Abbati, & Eccleſiæ Prælato jure civili, canonico, & naturali divino prohibita eſt alienatio bonorum Eccleſiaſticorum.*

2 *Bonorum immobilium nomine, quæ veniant.*

3 *Res ſe ſe moventes an veniant ſub nomine bonorum immobilium.*

4 *Animalia ad culturam bonorum Monaſterii deputata non poſſunt abſque ſolennitatibus alienari.*

5 *Servi fugitivi an poſſint abſque ſolennitatibus alienari.*

6 *Abbates Commendatarii non poſſunt abſque ſolennitatibus bona immobilia Monaſterii abſque Superioris authoritate alienare: & quid de Commendatariis Equitibus, n. 7.*

8 *Abbates, & Prælati an validè poſſint repudiare legatum, aut hæreditatem Monaſterio, vel Eccleſiæ relictam.*

9 *Abbas, ſeu Prælatus, an poſſit res Monaſterii oppignorari, aut hypothecari, abſque hoc, quòd dicatur alienare.*

10 *Abbas an poſſit abſque ſolennitatibus alienare annuum cenſum, vel annuos redditus.*

11 *Abbas, ſeu alius Prælatus, quomodo poſſit abſque aſſenſu Apoſtolico rem pretioſam alteri ad beneplacitum concedere.*

12 *Abbas, ſeu Prælatus an poſſit cedere liti pro ſuo Monaſterio abſque licentia Epiſcopi, vel Summi Pontificis.*

13 *Abbas, ſeu etiam Epiſcopus abſque Summi Pontificis conſenſu non poſſunt alienare particulas Reliquiarum inſignium; & alienantes an incurrant excommunicationem latam in Extravag. Paul. 2. num. 14.*

15 *Alienationis ad promiſſionem non requiritur aſſenſus Apoſtolicus.*

16 *Abbas an poſſit alienare lampades argenteas, & ſimilia.*

17 *Aſſenſus Apoſtolici ſolennitas requiritur in retrovenditione rei emptæ ab Eccleſia, etiam cum pacto retrovendendi.*

18 *Bona acquiſita Eccleſiæ de novo, an poſſint abſque aſſenſu Apoſtolico alienari.*

19 *Alienatio ab una Eccleſia ad aliam an poſſit fieri abſque dicta ſolennitate.*

20 *Alienatio bonorum, quorum dominium eſt ab Eccleſia acquiſitum, licet anteà dicta bona eſſent alii obligata, an invalida ſit.*

21 *Alienari an poſſit res ſterilis abſque dicta ſolennitate.*

22 *Alienare an poſſit Prælatus ſine ſolennitatibus res, & bona Eccleſiæ, quæ injuſtè detinet.*

CIrca hanc quæſtionem non videtur ſatis immorandum, Abbates enim, & reliquos Eccleſiæ Prælatos bona immobilia ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum alienare non poſſe, certum eſt, non ſolùm de Jure civili, ut *in Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccleſ.* Item *in Auth. de Eccleſ. rer. immob. alien.* & *in Auth. de alien. & emphyt.* & *C. de reb. Eccl. non alien.* & *in l. Jubemus.* & *in Auth. Ob jus porrectam. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Et licèt leges Principis ſæcularis non ligent circa res Eccleſiaſticas; nihilominùs ligant ſimul, & obligant, quatenus recipiuntur ab Eccleſia, & confirmantur jure canonico. In jure autem canonico antiquo, & novo prohibetur bona immobilia Eccleſiæ alienari, ut habetur ex conſtit. 1. Leonis. 1. quæ incipit: *Occaſio* 11. Calend. Novembris, 417. apud Laert. Cherub. *tom 1. Bull pag* 1. & ex conſtitut. Pauli II. quæ incipit: *Ambitioſæ* Calend. Martii 1467. habetur etiam ex Concil. Trid. *ſeſſ* 24. *cap.* 11. & ex Bulla Pauli IV. quæ incipit: *Injunctum*, prid. Idus Julii, 1555. quas *in fine hujus quæſiti* ad exactam hujus materiæ intelligentiam apponemus, cum noviſſimo Decreto S. Congreg. Eminentiſs. Card. Concil. Trid. Interpretum, juſſu Sanctiſſimi D. N. Urbani VIII. edito. Imò alienatio bonorum Eccleſiæ vetita eſt jure naturali divino, annexo juramento, ſi ſermo eſſet de Summo Pontifice, & de Cardinalibus reſpectu bonorum Sedis Apoſtolicæ, & de Epiſcopis, Abbatibus aliisque Prælatis inferioribus reſpectu bonorum ſuarum Eccleſiarum: juramentum enim inducit obligationem juris naturalis, & divini & univerſaliter omnibus prohibita eſt alienatio bonorum Eccleſiæ, ut habetur ex veteris Teſtamenti ordinatione *Levit. cap.* 25. ubi Deus rerum ſuarum, & ſuæ Eccleſiæ alienationem fieri prohibet, ibi: *Terra quoque non vendetur in perpetuum: quia mea eſt.* 1

Ratio autem ea videtur eſſe: quia talia bona ſunt, quaſi fundamenta Monaſterii, ex quibus ſubminiſtrantur, quæ ad uſum, & conſervationem corporum pertinent, ſine quibus non poſſent ſpiritualia ſubſiſtere. Unde non poſſunt ita alienare, ut Monaſterium illis omnino privetur, abſque æquali, vel meliori compenſatione, quæ ſit in evidentem ipſius utilitatem: aliter enim Abbas non diceretur adminiſtrator, ſed diſſipator bonorum ſuæ Eccleſiæ. Sed, cum aliquando hanc alienationem fieri in ipſius Monaſterii utilitatem contingat, quomodo ſit facienda, ad hoc, ut ſit legitima, *in ſequenti quæſito* videbimus.

Notan-

2 Notandum quod nomine bonorum immobilium, non ſolùm comprehenduntur res corporeæ, fixæ, & immobiles; ſed veniunt etiam jura, actiones, annui redditus, nomina debitorum, & hujusmodi, quæ non poſſunt alienari, absque ſolennitate, & cauſa legitima. Abb. *in cap. Nulli de reb. Eccl. non alien. Clem. Exivi de Paradiſo. §. Cùmque annui redditus de verb. ſignif.* Rebuff. *in Compend. de alien. rer. Eccleſ. c. 23. q. 16. & 51. n. 54.* Tiraq. *de retract. lignag. §. gloſſ. 6. num. 4.* Menoch. *de recuperand. poſſeſſ. rem. 1. n. 45.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. par. 3. collect. 668. & in praxi for. Eccleſ. deciſ. 44. in 1. edit. & reſol. 41. n. 2. in 2. edit.* Garc. *de benefic. par. 1. c. 5. n. 95.* Menoch. *conſ. 300. n. 41. & de præſumpt. lib. 4. q. c. 42. à n. 16.* Quarant. *in Summa Bullar. verb. Alienatio. rer. Eccleſ. n. 26.* qui cum Riccio *d. deciſ. 44. aliàs reſol. 40.* reſolvit, non poſſe alienari ſine cauſa, & ſolennitatibus.

3 Res autem ſeſe moventes, ut ſunt aliquæ oves, boves & ſimilia, benè poteſt Abbas, absque cauſa, & ſolennitatibus alienare: nec veniunt comprehenſa in prohibitione alienationis rerum Eccleſiæ, per Hoſt. *in cap. 1. Ne Prælati vices ſuas*, &c. Sequitur Alber. *in Auth. Hoc jus. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ubi dicit, quòd, quia talium alienatio non reperitur prohibita, cenſetur regulariter conceſſa, per tex. *in l. Necnon. §. Quòd eis. ff. Ex quib. cauſ. major. offic.*

4 Integrum autem gregem ovium, aut ſimilium rerum ſeſe moventium, quæ fructiferæ ſunt, non poſſet Abbas, ſine ſolennitatibus requiſitis alienare: quia hæc cenſentur mobilia pretioſa, & immobilibus bonis communi æſtimatione æquiparantur. Ita Suar. *de Relig. tomo 4. tract. 8. lib. 2. cap. 27. n. 18.* Animalia ad opus, & culturam Monaſterii deputata alienari non poſſunt absque ſolennitatibus: quia, licèt ſingula ex ipſis non ſint mobilia pretioſa, tamen ut conjuncta prædio, & ad ejus culturam deputata, veluti quid immobile dici poſſunt, & partes prædiorum, & conſequenter intra bona immobilia computantur, *arg. ultim. C. de adminiſtr. tut.* Bellam. *in c. Abbatibus, 3. col. verſ. Expone 12. q. 2.* Suar. *d. c. 27. num. 19.* Secus ſi non ſint affixa prædiis, & tanquam illorum partes; ſed liberè ibi ſint poſita: hæc enim non cenſentur bona immobilia, neque mobilia pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt, ſaltem in ſpecie & hoc prædiorum neceſſitas exigit. Panorm. *in cap. Nulli de reb. Eccl. alienand.* Sopran. *apud Filliuc. tract. 44. c. 4. q. 2. n. 27.* Molin. *de juſt. diſp. 461.* Bonac. *tract. de alien. q. unic. p. 2. n. 4. verſ. Addo mancipia.* Item copioſa bibliotheca Monaſterio competens cenſetur mobile pretioſum; & ideo non poteſt ſine ſolennitatibus alienari. Suar. *d. cap. 27. n. 18.*

5 Servi fugitivi quando ſoliti ſunt fugere, & revocati non poſſunt, absque fugæ timore, retineri, alienari poſſunt, & vendi ab Abbate: quia tunc vendendo proſpicit meliora: textus *in cap. Fugitivi. 12. q. 2.* prout declarat Archidiacon. *in cap. Sine exceptione. 12. q. 2.* Rebuff. *in compend. alien. rer. Eccleſ. verſ. Sunt tamen.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienand. q. 10. per totam*, & Pottellus *in dubiis regul. verbo, alienatio in Addit. n. 3.*

6 Hæc omnia multò fortiùs procedunt in Abbatibus Commendatariis: ipſi enim nequeunt bona Monaſteriorum ſibi commendatorum, ſine authoritate Superioris alienare in præjudicium ſucceſſorum: præſertim, quia Summus Pontifex Monaſteria commendando prohibet Commendatariis bona Commendarum quomodolibet alienare, quæ prohibitio absque dubio excludit omnem facultatem Commendatarii alienantis, ita ut alienatio ab eo facta, ſaltem authoritate propria, omninò irrita, ac nulla cenſenda ſit. Ita Ricc. *deciſ. 79.* ubi adducit quandam Rotæ deciſionem. Vide Panormit. *in c. Continebatur. n. 7. de his, quæ fiunt à Prælatis.* Villalobos *2. part. Sum. tract. 25. diff. 3. n. 6.*

7 Nec licet dictis Commendatariis, etiam Ordinum militarium, donare redditus ſuarum Commendarum concubinis. Et ita de facto judicatum fuiſſe refert Hier. Rodriq. *in compend. qq. reg. reſol. 7. n. 13.* adeò ut talis donatio etiam juramento firmata ſit nulla, ut docet Palatius Rub. *in rubr. de donat. inter. virum, & uxorem, §. 59. n. 1. & ſeqq.* Cov. *in cap. Quamvis pactum, 2. p. §. 1. n. 4. ad fin.* Ant. Gomez *in l. 2. Tauri, n. 65.* Gutier. *de jur. confir. 1. part. c. 1. à n. 13.* Similiter Equites S. Joannis Hieroſolymitani non poſſunt alienare ſuas Commendas absque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ: quia cenſentur bona Eccleſiaſtica, ut affirmant Cov. *2. variar. c. 16. n. 3.* Bonac. *tract. de alien. q. unica, p. 2. n. 13.* Ricc. *in dec. 76.* ubi alios Doctores pro hac re citat, & ſequitor.

Ex dictis oriuntur aliquæ difficultates circa prædicta bona, & jura & pretioſa Monaſteriorum, & Eccleſiarum non alienanda, quæ breviter hic reſolvendæ ſunt.

Prima, an Abbates, & Prælati poſſint repudiare validè 8
legatum, ſive hæreditatem, Monaſterio, aut Eccleſiæ relictam. Leſſius *lib. 2. de juſt. & jur. cap. 24. dub. 11. num. 65* dicit, valdè probabilem eſſe partem affirmativam, poſſe Prælatum repudiare hæreditatem absque debita ſolennitate: quia talis repudiatio, ſeu renunciatio non eſt alienatio rei Eccleſiæ: illa enim res non pertinet ad Eccleſiam ante Prælati acceptationem. Unde, ſi Abbas non poteſt res Eccleſiæ alienare, absque dicta ſolennitate, & forma juris, in tali tamen repudiatione non videtur talis forma obſervanda.

Oppoſita ſententia affirmat, talem repudiationem non valere, quamvis Eccleſia nondum acquiſierit dominium, nec habeat jus in re: acquiſivit tamen jus ad rem, cui juri Abbas cedere non poteſt in Eccleſiæ damnum, illam privando tali jure. Panormit. *in cap. Tua. de his, quæ fiunt à Prælatis.* putat rem hanc ſatis dubiam, & ancipitem. Villalobos *in Summa, 2. part. tract. 25. n. 7.* adhæret priori ſententiæ, tanquam probabiliori; poſteriorem tamen ſententiam dicit eſſe ſatis probabilem, cui ſententiæ ſubſcribit Hieronymus Rodriq. *in Compend. qq. regul. reſol. 7. n. 21.*

Poſt hæc ſcripta pro prima ſententia inveni alios Doctores, ſcilicet, Sanch. *de matrimonio, lib. 6. diſp. 4.* Sylveſtrum *verbo, Alienatio, q. 19.* Armillam *eod. verb. n. 17.* Bonac. *tract. de alienat. q. unic. punct. 2. n. 33. verſ. Sed mihi probabilior.*

Pro ſecunda verò ſententia reperi Molinam *de juſt. q. 468.* Lambertinum *de jurepatr. lib. 3. q. 9. art. 1. num. 31.* Quarant. *in Summ. Bull. verb. Alienatio, n. 23.* Sopranum *de alienat. c. 4. n. 34.* qui omnes conſtanter affirmant, Abbatem non poſſe repudiare legatum Eccleſiæ relictum absque prædicta ſolennitate: cui ſententiæ, etſi probabilem primam cenſeam, nihilominus, ut probabiliori adhæreo, affirmando inſuper Prælatum peccare contra juſtitiam, repudiando, & non acquirendo; & agere contra proprium officium, quo tenetur utilitatibus propriæ Eccleſiæ, & Monaſterio conſulere. Advertendum tamen eſt, quòd in caſu ſequuto hujus repudiationis adhuc Monaſterium, & Eccleſia poſſunt implorare beneficium reſtitutionis in integrum, quòd illis conceditur, quando negligentia Prælati, vel nimia facilitate læduntur, non ſolum damno accepto; ſed etiam lucro amiſſo, ex Gloſſ. *in cap. Auditis. verb. reſtituimus de in integr. reſtit.* Ita etiam docet Hieron. Rodriq. *in Compend. qq. reg. reſol. 7. n. 22.* ubi citat Leſſ.

Dubitatur ſecundò, an ab Abbate, ſeu Prælato ſuperiori poſſint res Monaſterii, & ſuæ Eccleſiæ oppignorari, 9
ſeu hypothecari, ita ut tunc dicatur alienare jura ſuæ Eccleſiæ. Reſpondeo, non poſſe tales à Superiori oppignorari, neque hypothecari: atque ita elicitur ex Bulla Pauli II. ubi habetur, verbum illud, *hypotheca*: & licèt nomine alienationis propriè ſignificetur actus, quo dominium directum transfertur: nihilominùs venit etiam nomine alienationis actus, quo dominium utile transfertur, & ſimiliter actus, quod res traditur in pignus, vel hypo-

hypothecam. Ita affirmant Quaranta *in Summ. Bullarii, verbo, Alienatio, num.* 16. Molina *de juſt. loc. cit. num.* 6. Rodriq. *qq. regul. tom.* 1. *q.* 7. *art.* 1. Covarr. 2. *variar. c.* 16. *n.* 7. licèt hoc non admittat ex generali hypotheca. Contra quam ſententiam diſputant Leſſius *de juſt. & jur. lib.* 2. *c.* 24 *dub.* 11. *num.* 62. & Portellus *in dub. regul. verbo, Alienatio, in addit. n.* 4. Sed immerito propter rationes adductas.

10 Dubitatur tertiò, an Superior poſſit abſque prædicta ſolennitate alienare annuum cenſum, annuos redditus, & ſimilia. Reſpondeo, non poſſe: quia vel ſunt bona mobilia pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt, vel poſſunt reduci ad bona immobilia. Ita affirmant Vaſquez, Panormitanus, & alii, quos refert, & ſequitur Quaranta *loco cit. n.* 26. Idem affirmat Riccius *deciſ.* 44.

11 Dubitatur quartò, an Prælati poſſint abſque aſſenſu Apoſtolico rem pretioſam alteri ad beneplacitum concedere. Reſpondeo diſtinguendo, ſi concedatur ſolus uſus ad breve tempus; ita tamen, ut nullum utile dominium, vel directum transferatur in alterum, poſſe abſque aſſenſu Apoſtolico alteri concedi: ſecùs, ſi transferatur jus in re? quia tunc eſſet manifeſta alienatio, ut fatetur Ricc. *deciſ.* 74. ubi aſſerit de communi.

12 Dubitatur quintò, an Prælati ſine conſenſu Epiſcopi, vel Summi Pontificis poſſint cedere liti. Reſpondeo negativè: quia cedere liti eſt ſpecies alienationis, cùm ſit ceſſio juris. Ita affirmant Armilla *verbo, Alienatio, n.* 16. & alii apud Quarantam *n.* 22.

13 Dubitatur ſextò, an poſſint Prælati, vel Epiſcopi ſine conſenſu Summi Pontificis alienare particulas Reliquiarum inſignium, aut in muro clauſarum. Reſpondent Aloyſius Riccius *deciſ.* 63. *num.* 6. & Bonac. *loco cit. num.* 31. negativè: quia ſunt res mobiles pretioſæ, quæ ſervando ſervari poſſunt. Tum, quia talis eſt ſtylus Curiæ Romanæ, qui facit legem, ut ait Bonac. *loco cit.* Quo loco non mihi ſatisfacit in ſubſequentibus verbis poſt prædictam ſententiam, dum ait, hoc intelligendum putare, modò non adſit alicubi conſuetudo in contrarium, cùm & ego putem, non poſſe introduci talem conſuetudinem in re tanti momenti, maximè cùm ſermo ſit de Reliquiis inſignibus, aliàs fatendum eſſet, poſſe introduci conſuetudinem alienandi prædia, & omnes alias res pretioſas Eccleſiaſticas. Hinc patet à fortiori, ſine dicto conſenſu Apoſtolico extrahi non poſſe Reliquias, & aliis tradi, quæ repeniuntur in perpetua ſepultura, vel loco decenti, ut nunquam ab illo extrahantur, ſicut affirmant Sylveſter *verb. Reliquia*, & Armilla *verb. Religio*, quos citat, & ſequitur Riccius *loco cit. n.* 1.

14 Si dicas, alienantes inconſulto Summo Pontifice prædictas Reliquias, an incurrant excommunicationem latam *in ſupradicta Extravaganti, Ambitioſa*, &c. Reſpondet Bonacina *loco citato, numero* 31. probabile eſſe, non puniri alienantes excommunicatione lata *in d. Extravaganti*, in qua eſt tantùm ſermo de bonis temporalibus, pretio æſtimabilibus, quibus reguntur, & illuſtrantur Eccleſiæ, & loca pia, & quibus Miniſtri aluntur.

Sed fallitur Bonacina; quia communi Doctorum conſenſu *in ſupradicta Extravag. Ambitioſa*, continentur res pretioſæ Eccleſiaſticæ cujuſcunque generis ſint.

15 Dubitatur ſeptimò, an ad promiſſionem alienationis, ſive alienandi, requiratur conſenſus Summi Pontificis. Reſpondeo negativè: quia promiſſio alienandi non eſt alienatio ipſa, ſed actus prævіſus ad alienationem. Idem dico de conſentiente in alienationem. Ratio eſt: quia cenſura lata contra facientes non ligat conſentientes niſi exprimatur. Ita affirmant Ricc. *deciſ.* 65. & alii Doctores, quos ipſe refert, & ſequitur.

16 Dubitatur octavò, an poſſint Abbates lampades argenteas, & alia ſimilia alienare. Reſpondeo, non poſſe, ſecluſa conſuetudine in contrarium, ut earum pretium convertatur in fabricam neceſſariam Eccleſiæ, vel in alium uſum. Ratio eſt: quia, ſicut eſt prohibitus contractus, per quem dominium directum, vel utile transfertur, etiam inter Eccleſias: ita à fortiori erit invalida alienatio dictarum lampadarum, & ſimilium: quia illarum dominium transfertur in extraneum. Sic docent Redoan. *loco cit. q.* 13. *n.* 8. Quar. *verb. Alienatio, n.* 24. Idem dicendum eſt, cum Hieron. Rodriq. *in comp. qq. reg. reſol.* 7. *n.* 19. de vaſis aureis, gemmis, ornamentis pretioſis Eccleſiarum, tapetibus, & ſimilibus ornamentis pretioſis, & aliis rebus, quæ triennio non corrumpuntur.

Dubitatur nonò, an requiratur prædicta ſolennitas in retrovenditione rei emptæ ab Eccleſia, cum pacto retrovendendi. Reſpondeo requiri: quia retrovenditio eſt quædam alienatio, cùm per ipſam transferatur dominium, ut dicunt Menochius *tom.* 1. *conſ.* 13. *n.* 6. & Riccius *deciſ.* 52. & alii, quos refert, & ſequitur: quamvis etiam contrarium non videatur improbabile, cùm retrovenditio non videatur contractus à primo diſtinctus; ſed potiùs reſciſſio ſuperioris contractus. Ita Redoanus *loco cit. q.* 66. *num.* 9. 17

Dubitatur decimò, an bona acquiſita Eccleſiæ, vel Monaſterio de novo poſſint abſque aſſenſu Sedis Apoſtolicæ alienari de novo à Prælato? Reſpondent Riccius *deciſ.* 101. & Bonacina *loco cit. num.* 17. & alii apud eundem, niſi Monaſterium gaudeat aliquo privilegio, quo poſſit acquiſita de novo alienare, qui Doctores, ut puto, non loquuntur de his, quæ ſunt ſolita locari, vel ſtante contractu emphyteutico, & conſimili ad Monaſterium redeunt: talia enim bona retinent ſuam naturam: unde, ſi ſint ab antiquo ſolita locari ad lineam, vel ad unam, ſeu plures vitas, ut quotidie practicatur, abſque nova alia ſolennitate poſſunt reſpectivè alienari, modò ea, ſeu bona non ſint Monaſterio incorporata. 18

Dubitatur undecimò, an poſſit fieri alienatio ab una Eccleſia ad aliam abſque dicta ſolennitate. Riccius *deciſ.* 38. exiſtimat, non eſſe neceſſarium aſſenſum Apoſtolicum. Bonacina verò *loco cit. n.* 14. contrarium affirmat. Sententia Riccii mihi probabilior eſt, maximè ſi loquamur de Eccleſiis, ſicut neceſſariò loqui debemus eidem Prælato ſubjectis, & maximè inter Regulares: quia, cùm omnes Religiones in Congregationem redactæ ſint, non videtur translatum dominium, ſi res unius Monaſterii transferatur ad aliud Monaſterium ejuſdem Congregationis. 19

Dubitatur duodecimò, an invalida ſit alienatio bonorum, quorum dominium eſt ab Eccleſia acquiſitum, licèt dicta bona eſſent anteà aliis obligata. Reſpondeo affirmativè, ſi totaliter Eccleſiæ incorporentur. Ita Quaranta *loco cit. num.* 36. & Bonacina *loco cit. n.* 9. *verſ. Præterea patet.* 20

Dubitatur tertiodecimò, an poſſit fieri alienatio rei ſterilis, ex qua plus damni, quam utilitatis percipitur ſine dicta ſolennitate. Reſpondent Quaranta *loco citato, num.* 37. & Sopranus *cap.* 4. *quæſt.* 5. invalidam eſſe: nam alienatio rei immobilis eſt, quæ comprehenditur *in dicta Extravaganti, Ambitioſa. de reb. Eccleſ. non alienan.* 21

Dubitatur decimoquartò, an Prælatus poſſit ſine ſolennitatibus alienare aliquas res, & bona Eccleſiæ, quæ injuſtè detinet, & poſſidet. Reſpondeo poſſe: quia hæc non eſt alienatio, cùm Eccleſia nullum in ipſa bona jus habeat, ac per conſequens nullum transfertur dominium. 22

QUÆSITUM III.

Vtrùm Abbates, & Prælati, tam Regulares, quam ſæculares poſſint arbores Monaſteriorum, & Eccleſiarum ſuarum, abſque Conventus, & Capituli conſenſu incidere.

Summarium.

1 *Arbores locorum ſuarum Eccleſiarum an, & quando poſſint Prælati incidere.*

2 *Arbores opacas, & nimis denſas poſſunt Prælati incidere, ac alienare, abſque ſolennitatibus, & quando.*

3 *Arbores infructiferas, & umbratiles incidere poſſunt Prælati, ac earum locis fructiferas ſubſtituere.*

4 *Arbores fructiferas veteres, ut earum locis reponantur novæ ejuſdem, vel ſimilis qualitatis, poſſunt Prælati incidere.*

5 *Arbores fructiferas, ſed in parva qualitate, & parva æſtimationis, an poſſint incidere Prælati.*

6 *Arbores fructuoſas, ſeu etiam infrugiferas in magna quantitate nequeunt Prælati, abſque ſolennitatibus incidere.*

7 *Arbores caduas poſſunt Prælati abſque ſolennitatibus incidi facere, ac caſas alienare.*

1 UT hujus quæſiti materia clarius eluceſcat, præmittendum eſt, pluribus modis poſſe Abbates, & prælatos, arbores locorum ſuarum Eccleſiarum incidere. Primò, cùm opacæ, & nimis denſæ ſunt, atque inter ſe vicinæ. Secundò, cùm infructuoſæ ſunt, & umbratiles, & earum locis reponuntur arbores fructiferæ. Tertiò, cùm inciduntur arbores fructiferæ quidem, ſed veteres, ut earum locis reponantur novæ ejuſdem, vel ſimilis qualitatis. Quartò, cùm inciduntur arbores fructiferæ; ſed reſpectu loci in parva quantitate, & parvæ æſtimationis. Quintò, cùm inciduntur arbores fructiferæ, & infructiferæ in magna quantitate. Sextò, cùm inciduntur arbores nemoreæ, ſeu cæduæ, relictis radicibus, ut iterum creſcant, & renoventur.

2 Circa primum modum dicendum eſt, integrum eſſe prælatis, Capituli, ſeu Conventus conſenſu minimè requiſito, arbores locorum ſuorum Monaſteriorum, vel Eccleſiarum incidi facere, quando umbram ſummam efficiunt, ac nimia denſitate nocent, atque impedimento ſunt, ne aliæ arbores prædii uberiorem fructum reddant: & hoc caſu Abbates, & Prælati hujuſmodi non ſolùm non peccant; verum etiam potiùs merentur. Atque ſic docent Navarrus *libro 3. conſil. tit. de rebus Eccleſ. alienan. conſil. 6. num. 2.* Rodericus *quæſtione regular. tomo 1. quæſt. 27. art. 1.* Quaranta *in Summo Buttar. verbo Alienatio, num. 33.* Aloyſius Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 53. num. ult.* D. Martinus Bonacina *in tractatu de alien. bonor. Eccl. diſput. 2. quæſt. unic. punct. 2. num. 8. caſu primo*, Laurentius de Peyrin. *tomo 1. privileg. ſui Ord. Minim. in annot. ad Conſtit. 9. Julii II. num. 18.* Imo neque in hoc Apoſtolicæ Sedis aſſenſus requiri debet, ut docent Navar. Roderic. Ricc. & alii *locis citatis*. Quòd ſi poteſt licitè hujuſmodi arbores incidere; poterit etiam per conſequens eas cæſas vendere abſque prædictis conſenſu, & ſolemnitatibus: quia ſunt res mobiles, & quæ ſervando ſervari non poſſunt. Ita docet Navar. *d. conſilio 6. in fine.*

3 Quoad ſecundum caſum, ſi Prælatus id recta cum intentione agat, & nemus ſit parvum, aut mediocre, & non ſerveturad amœnitatem, & fiant ea, quæ ad illud fructiferum reddendum ſecundùm agriculturæ leges ſunt neceſſaria, poſſet tunc Capituli, ſeu Conventus conſenſu minimè requiſito, id facere: hujuſmodi enim inciſio ad utilitatem, non ad detrimentum Eccleſiæ cederet: nam inde illius redditus augerentur; & ſic ejus conditio melior redderetur, ut patet. Ita Navar. Rodriq. Laurent. de Peyrin. *locis cit.* & alii, licèt contrarium ſentiat Filliuc. *moral. quæſt. tom. 3. tract. 44. cap. 4. num. 17.*

4 Tertio caſu idem dicendum eſt, quod in ſupradictis, videlicet, poſſe Prælatum hujuſmodi arbores vetuſtas, ac corruptas incidi facere, atque earum locis alias novas, & magis utiles ſubſtituere, utilem enim rem Eccleſiæ facit. Ita Angel. *in l. Si colonus, ff. arb. furt. caſ.* & alii apud Tiraq. *de retract. convent. §. 3. gloſſ. 1. n. 25* Bald. *in Auth. Qui rem. n. 15. C. de ſacroſ. Eccl.* & *conſ. 191. vol. 2.* Guilelm. Redoan. *in tract. de reb. Eccl. non alien. q. 78. cap. 7. num. 13* Aloyſ. Ricc. *d. deciſ. 53. n. 4.* Quarant. *loco cit.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. n. 20.* Martin. Bonac. *loco cit.* Rot. *in una Meliten ſi beneficii*, 23. Maii, 1614. coram Andrea apud Farinac. *p. 2. deciſ. tom. 2. deciſ. 5, 3. n. 2.*

Quarto caſu, ſi Abbas, vel alius Prælatus unam, vel duas arbores fructiferas incidi faceret in prædio, in quo plures aliæ hujuſmodi arbores extarent: non exinde putandus eſſet incidiſſe in pœnas contra malè alienantes: materiæ etenim parvitate excuſaretur: nam de minimis non curat Prætor. *l. Seia. ff. de in integr. reſtitut.* Verùm, ſi arbores illæ maximæ forent æſtimationis, vel quia nullæ ſimiles, vel non adeò grandes reperiantur, ſive alia de cauſa: non poſſet utique Prælatus eas incidere, ut probatur *in l. Æquiſſimum. C. de uſufruct.* Quia Prælatus non eſt dominus, ſed potiùs uſufructuarius, ſeu cuſtos bonorum ſuæ Eccleſiæ: at uſufructuarius de jure arbitrio boni viri uti tenetur, *l. 1. C. de uſufruct.* at arbitrio boni viri uti non dicitur Prælatus incidendo arbores etiam fructiferas, & non cæduas, ut tradunt Beroius *conſ. 120. n. 34. & ſeq. vol. 1.* per text. *in d. l. Æquiſſimum.* & Cordub. *de cauſ. privat. ob rei deterior. n. 11. & ſeq.* Laur. de Peyrin. *loco cit. n. 22.* Navar. *loco cit. conſ. 7.* 5

Quoad quintum caſum, nequiret Prælatus abſque ſolennitatibus arbores fructuoſas prædiorum Monaſterii, ſeu Eccleſiæ, vel etiam infructuoſas in magna quantitate incidere, ſine conſenſu Conventus, ſeu Capituli, ac Sedis Apoſtolicæ: & contrarium faciendo non evaderet pœnas malè alienantium bona Eccleſiaſtica. Ratio eſt: quia arbores cedunt ſolo, & connumerantur inter bona, quæ ſervando ſervari poſſunt: tum etiam, quia inciſio arborum eſt actus dominii *l. Divortio. §. Si fundum. ff. ſolut. matrimon. l. 1. ff. de uſufruct. legat.* & *l. Sylva cædua, ff. de verb. ſignificat.* Prælatus autem non eſt dominus bonorum ſuæ Eccleſiæ, vel Monaſterii; ſed procurator, ſeu cuſtos. Ita Doctores citati communiter. Advertendum autem, quòd ad hoc, ut Prælati, & beneficiarii ob hujuſmodi inciſionem privari poſſint beneficiis, & dignitatibus, quæ ipſi obtinent, juxta diſpoſitionem *Extravag. Ambitioſæ.* & Decreti Sacræ Congregationis Concilii ſuper hoc ſpecialiter editi neceſſarium eſt conſtare de notabili deterioratione: prout in emphyteuta, feudatario, uſufructuario, & ſimilibus tradunt Bald. *in Auth. Qui rem n. 2 verſ. Secundo nota. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Corbul. *ubi ſupra, num. 24.* Roland. *conſ. 49. n. 20. lib. 2.* Valaſc. *conſil. 50. n. 6 lib. 1.* Menoch. *de arbitr. caſ. 78 num. 6.* Joſeph. Lodovic. *deciſ. Peruſ. 22. num. 21.* & *deciſ. Lucen. 8. num. 9.* & in terminis Rota *in d. Meliten. beneficii*, apud Farinac. *num. 1.* 6

Sexto caſu, quando ſcilicet arbores prædii ſunt cæduæ, utique poterit Prælatus illas adveniente tempore cædi facere, vel integrè, vel in parte in uſum, in quem impendi conſueverunt: arbores autem cæduæ illæ dicuntur, quæ utiles ſunt tantum ad lignandum; nec fructus ex eis percipi poteſt, niſi incidendo, & alienando, vel utendo pro laborariis; & ſi incidantur, renaſcuntur, & hæ arbores ſpectant ad illum, ad quem ſpectare debet commodum fructuum ipſius prædii, & dicuntur eſſe in fructu, ut *d. §. Si fundum*, & ibi not. & *in l. Item ſi fundi §. fin.* & *l. Si abſentes. §. Sylvam. ff. de uſufruct. junct. l. Sylva cædua. ff. de verb. ſignificat.* Atque ita pro emphyteutis, & colonis tradunt Bald. *in d. §. ſi fundum.* Alexand. *conſil. 118. num. 3. lib. 5.* Curt. Sen. *conſ. 41. col. pen. verſ. Condeſcendo ad quartum.* Et pro uſufructuariis Tiraquell. *d. gloſſ. 1 & unic. num. 24.* & in terminis pro Prælatis, & beneficiariis tradunt Filliuc. Quaran. Ricc. Laurent. de Peyrin. Bonac. *locis cit.* 7

QUÆ-

QUÆSITUM IV.

Quomodo debeat procedere Abbas in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum, ad hoc ut ſit legitima.

Summarium.

1 *Alienari ut poſſint licitè, & validè bona Eccleſiaſtica cauſæ enumerantur.*
2 *Alienatio valida eſt, ſi una tantùm cauſa adſit.*
3 *Dictio, vel, regulariter ſumitur, non copulativè, ſed alternativè, & disjunctivè.*
4 *Tractatus ante conſenſum Conventus in alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum intervenire debet.*
5 *Tractatus hujuſmodi quomodo ſit habendus.*
6 *Conſenſus Monaſterii in alienatione bonorum ipſius poſt tractatum requiritur.*
7 *Conſenſus Monaſterii ſufficit, ſi ſingulariter præſtetur, modo præceſſerit tractatus.*
8 *Inſtrumentum poſt tractatum, & conſenſum confici debet, in quo exprimantur nominatim omnes Monachi ſuffragium habentes.*
9 *Alienari bona Eccleſiaſtica poſſunt abſque conſenſu, & tractatu, modo adſit Papæ authoritas.*
10 *Subſcriptio Monachorum in contractibus alienationis, an requiratur, vel ſufficiat ſubſcriptio tantum Notarii.*
11 *Commiſſarius Apoſtolicus quænam advertere debeat circa Eccleſiæ utilitatem.*
12 *Utilitas evidens dicitur illa, quæ non eſt dubia; ſed clara, & indubitata.*
13 *Utilitas evidens an attendenda ſit tempore contractus præcedentis aſſenſum Apoſtolicum, an tempore aſſenſus, & interpoſitionis decreti.*
14 *Utilitas evidens Eccleſiæ probari non poteſt, neque bona Eccleſiæ alienari, quando fructus adſunt pro ſatisfactione.*

Viſum eſt, Abbates bona immobilia, & mobilia
pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt, per ſe
ſolos alienare non poſſe; ſed, quia aliquando ex-
pediens imo neceſſaria eſt ipſi Religioni, & Con-
ventui talium bonorum alienatio; oportet inſpice-
re, quomodo fieri debeat, ad hoc, ut ſit legitima.
Ubi eſt advertendum, requiri quaſdam ſpeciales ſo-
lennitates, ſine quibus Abbas dicta bona nequiret
alienare; de quibus *in cap. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.*
Prima eſt, ut adſit cauſa. Cauſæ autem propter quas
1 fieri poſſunt hujuſmodi alienationes, quarum com-
muniter à Doctoribus enumerantur. Prima cauſa eſt
neceſſitas urgens, ut ſi Eccleſia, vel Monaſterium
debitis ita gravatum ſit, ut illa ex fructibus ſolvere
nequeat; ſed opus ſit bona Monaſterii alienare, *cap. Sicut. 12. quæſt. 2. & cap. Hoc jus. 10. quæſt. 2.* vel quan-
do Eccleſia reparanda eſt, fundus inſtaurandus, vel
ſuffulcienda domus, quæ alioquin haberetur; imò
poſſe dari talem neceſſitatem, ut licita ſit talis alie-
natio, etiam ſine ſolennitate, ex Rebuffo, & aliis
teſtatur Redoanus *quæſt. 15* Molin. *diſput. 648.* Qua-
ranta *verbo alienatio, num. 42.* Sopranus *tract. 44. c. 5.
q. 11. num. 11.* Bonac. *tract. de alien. quæſt. unic. punct. 3.
num. 1. verſ. Prima eſt*, ubi citat Suarez. Secunda cauſa
eſt utilitatis, ut res melior habeatur, *ut d. cap. Sine exceptione. & cap. Tua nuper. de his, quæ fiunt à Præl.*
Gloſſ. *in cap. Nulli liceat de reb. Eccleſ. non alienan.
verb. alienare.* text. *in cap. 1. eod. tit. in 6. & Clem. 1.
eod. tit. & Extravag. Ambitioſæ eod. tit.* ibi: *Et tunc
Eccleſiarum evidenti utilitate.* Tertia cauſa eſt pietatis,
potà, pro redimendis captivis, (excipe tamen malefa-
ctores, quibus juſtè pœna infligenda eſt: cùm enim
malefactores punire expediat, pietas non cogit ad eos
redimendos, ut dicunt Covarr. *loco cit. num. 9.* Redoa-
nus *loco cit. quæſt. 11.*) pauperibus alendis, & human-
dis fidelium reliquiis, ut *l. Sancimus, C. de ſacroſ. Ec-
cleſ. cap. Aurum. 12. quæſt. 2.* Idem colligitur *ex c. San-
ctorum. & cap. Sicut. 12. q. 3.* Quarta cauſa juſtæ aliena-
tionis eſt cauſa incommoditatis, aut minoris utilitatis,
quando, v. g. res Monaſterii eſſent in loco incommodo,
vel longè conſtitutæ, plus incommodi, quàm utilitatis
ipſi Monaſterio afferentes, *cap. Terrulas. & cap. Non* 2
liceat Papa. & etiam *cap. Sine exceptione. 12. quæſt 2.* Ex
quibus cauſis ſatis eſt, quòd una tantum adſit: non enim
requiruntur copulativè, ſed disjunctivè. Ita Gloſſ. *in d.
Clem. 1. in verb. Neceſſitas.* ubi Cardin. *verſ. Sexto nota.
de reb. Eccleſ. non alienan.* Facit, quia *in dicto cap. 1. eod.* 3
tit. in 6. neceſſitas. & utilitas ſunt prolata, adjecta dictio-
ne, *vel.* quæ importat, quòd unum tantùm ſufficiat ad-
impleri: dictio enim, *vel*, regulariter ſumitur non co-
pulativè, ſed alternativè, & disjunctivè, *l. Si ex toto §. pri-
mo. ff. de leg. 1. l. Titio ff. de leg. 2. Clem. 1. verſ. Quem et-
iam.* & *ibi* Gloſſ. *de conceſſ. præb.* ut notat Præpoſit. *in d.
cap. Non liceat.*

Secunda ſolennitas requiſita ad alienationem bo- 4
norum immobilium, vel mobilium pretioſorum, quæ
ſervando ſervari poſſunt, ad hoc ut legitimè fiat, eſt
tractatus, qui præcedere debet conſenſum, ut proba-
tur ex text. *in d. cap. Sine exceptione*, ſumendo argu-
mentum de ordine literæ, quod valet, *cap. Mandan-
tes, de præben. in 6.* & in eo textu dicitur: *Et cum to-
tius Cleri tractatu, & conſenſu.* Ita Rebuff. *in Comp.
alien. rer. Eccleſ num. 85. verſ. Tertiò, requiritur.* Rota
in una Placentina Aquarum, 10. Februarii, 1597. co-
ram Orano Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 51. num. 4.* 5
Et in hoc tractatu debent intervenire omnes Mona-
chi, ad quos circa hujuſmodi alienationem ſuffragium
ferre ſpectat, qui debent expreſsè convocari ad ſo-
num campanellæ, vel aliàs, ut moris eſt, ad tractan-
dum, & deliberandum ſuper alienatione: & cùm om-
nes ſimul convenerint, debet Abbas cauſam propo-
nere, videlicet, quod debitum aliquod Monaſterii ur-
geat, vel adſit alia neceſſitas, ſive utilitas, & petere ab
unoquoque ſuffragium, an talem alienationem fieri
expediat, vel non; & quilibet debet ſuum votum ex-
plicare. Nec ſufficit cum ſingulis negotium tractare:
imò ſi eorum aliqui extra Monaſterium reperientur,
eorum conſenſus per literas poſtulatus, & præſtitus
non eſſet admittendus; ad quod facit textus *in cap.
Tertio loco. de probat.* Et iſte tractatus unus tantùm, ac
diligens, ſufficit; nec plures requiruntur, ut colligitur
ex d. cap. primo, de reb. Eccleſ. non alienan. lib. 6. ubi
textus loquitur in numero ſingulari, dicit etenim:
*Quia etiam tractatus ſolennis, & diligens, qui in talibus
conceſſionibus perpetuis exigitur.* & ibi Gloſſ. *in verbo.
Tractatus. in addit.* Item Abbas *in cap. Tua nuper. 4.
not. de his quæ fiunt à Prælatis.* Rebuff. *d. compend. in
verb. tractatus.* Covar. *1. variar. cap. 17. num. 1.* Sylveſt.
verbo, alienatio, q. 4. Riccius *deciſ. 51.* Bonacina *tract.
de alien. q. unica p. 4. num. 1.* ubi citat Vaſquez, & Mo-
linam, ac Sanchez *in præcept. Decal. lib. 7. cap. 6. n. 8.*
& Hieron. Rodriq. *in comp. qq. regul. reſol. 7. num. 16.*
Quod eſt intelligendum dummodo per proprias ſingu-
larum Congregationum & Religionum conſtitutiones
aliter ſtatutum non eſſet: quia apud Monachos nigros S.
Benedicti, qui ſunt Caſſinenſes, alias Congregationis S.
Juſtinæ, ſervari debent eorum conſtitutiones diſponen-
tes, quòd alienationibus rerum Eccleſiæ, & Religionis
faciendis, debeat præcedere tractatus duorum dierum
interpolatorum, & in certo caſu obtinere licentiam Papæ
ut habetur in dictis Conſtitutionibus *cap. 9. rubr. de mu-
tuis, ac vend. ſylv. & conceſſ. jur.* notat Joan. Andr. *in ad-
dit. ad Specul. in tit. de locat. § Sequitur. verſ. Et nota.* Re-
buff. *loco citato, num. 82.* Redoan. *in tractat. de reb. Ec-
cleſ. non alienan. rubr. de tract. num. 29.* Aloyſ. Ricc. *d.
deciſ.*

deciſ.51. n.5. Quibus peractis, de hujuſmodi tractatu habito ſuper talium rerum Monaſterii alienatione debet rogari publicum inſtrumentum ad hoc ſpecialiter tendens; nec inſtrumentum alienationis aſſerens, quòd habito colloquio, & tractatu Abbas, & Conventus vendiderunt talem domum, &c. probaret: quia eſt neceſſarium, quod ſpecialiter ad tractatum tenderet, per Alex. *conſ.18.col.2.vol* 4. Federic. de Sen. *conſ.143.in fin.* Paul. de Caſtr. *conſ.74.col.2. in prima parte.* Jaſ. *in l. Sciendum. col.1. ff. de verb. oblig.* Et hæc de tractatu.

6 Tertia conditio, & ſolennitas requiſita ad alienationem, eſt conſenſus Capituli, ſive Conventus; poſtquàm enim tractatum fuit ſuper alienatione facienda, an expediat, vel ſit neceſſarium, illam fieri, & quæ bona magis expediat alienare, vel vendere; oportet, ut tali alienationi, vel venditioni faciendæ Conventus, & Monachorum accedat aſſenſus, qui debet adhiberi poſt tractatum, juxta textum *in cap. Sine exceptione. 12. q.2. & cap. Tua nuper. de his quæ fiunt à Præl.* Rebuff. *in Compend. alien. rer. Eccleſ. n.85.* ubi dicit, non ſufficere tractatum ſine conſenſu, ut fraus removeatur. Et hic conſenſus debet eſſe expreſſus, nec ſufficit, quòd ſit tacitus, niſi quando agitur de alternanda re propter aliquam neceſſitatem, ubi Monaſterium minùs læditur, ut ait Rebuff. *loco cit. n.118.* Et in inſtrumento alienationis exprimenda ſunt nomina ſingulorum Monachorum, qui ad illam conſenſum præbuerunt, ut ait Bart. *in l.1. ff. de alb. ſcrib.* Barbat. *conſ.12. col. ult. vol.2.* Joan. Andreas, &, Imola, *in c. Quanto. de his, quæ fiunt à Prælatis.*

7 An autem hujuſmodi conſenſus præſtandus ſit in communi à Monachis, vel à Canonicis, aliiſque convenientibus ad Capitulum, vel ſufficiat, ſi præſtetur ſingulariter, dubitari poteſt. Sed breviter reſpondeo, ſufficere ſingulariter præſtari, modò præceſſerit dictus tractatus: adhuc enim dicitur adeſſe conſenſus Capituli quamvis ſingulariter præſtetur. Ita notat Sylveſter *verbo alienatio num.5. in fine.* Vaſq. *in Opuſc. de redditib. cap.2. §.2. dub.12. num.42.* Bonac. *loco cit. n.2.* licèt etiam contraria opinio valdè probabilis ſit: quia conſenſus extra Capitulum dicitur potiùs conſenſus ſingulorum, quàm Capituli: & praxis hodierna, & continua hanc ſecundam ſententiam magis amplectatur.

Ubi eſt advertendum, ſi major pars Conventus in unam convenerit ſententiam, illa erit amplectenda, cùm omnia ſuffragia ſint ejuſdem valoris; & quod à majori parte fit, cenſetur à toto fieri. Si verò ſaltem magna pars non conſentiat, etiamſi plures cum Abbate convenerint, nihil concludi poteſt: quia tunc non poteſt verificari, Capitulum conſenſiſſe: ac è converſo, quamvis totum Capitulum, præter ipſum Abbatem aſſentiret, non valeret alienatio: nam requiritur conſenſus utriuſque ſimul, ſcilicet, Abbatis, & Capituli. Si verò vota Capituli eſſent inter ſe æqualia, ac pariter diviſa, præter ipſum Abbatem, accedente ad alteram partem ipſius Abbatis conſenſu, poterit talis alienatio fieri: ſufficit enim ille Capituli conſenſus; quia Abbas eſt pars Capituli, & propterea abſolutè dicitur tunc major pars Capituli, ac per conſequens ipſum Capitulum conſentire. Ita Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. cap.27. n.11.* An autem in hujuſmodi alienationibus requiratur authoritas, & conſenſus Provincialis, vel etiam Generalis, dicemus *q.8.*

8 Quibus omnibus ſic peractis, fieri debet inſtrumentum à publico Notario, in quo explicentur omnes Monachi ſuffragium habentes nominatim: in quo ſimiliter apponatur, eos fuiſſe ad ſonum campanellæ convocatos, habita priùs ſuper illa re diligenti diſcuſſione ſimulque oſtendat Notarius, majorem partem Monachorum unà cum Abbate per ſua ſuffragia ſtatuiſſe, hujuſmodi alienationem eſſe faciendam. Si autem enarratæ ſolennitates poſtponantur, talium alienationem contractus irriti erunt. Nec requiritur alia ſententia declaratoria: quia per ipſum jus ſatis declaratur, ut voluit Suar. *loc. cit. n.20.*

Quæ omnia limita, niſi interveniente Papæ authoritate: quia tunc neque conſenſus, neque tractatus, requiruntur: Papæ enim authoritas facit inferioris authoritatem ceſſare, nec tunc ſolennitates requiruntur Panormit. *in cap.1. de confirmat. utili, vel inutili, & conſ.41. n.3. lib.1.* Rebuff. *d. tract. n.15.* Rota *in una Segobien. ſylva,* 10. Decembris, 1586. coram Fineto. Ricc. *d. deciſ. 51. n. ultim.* 9

Advertendum tandem eſt, quod in contractibus ſimilium requiritur ſubſcriptio Monachorum, & eorum, qui ad alienationem talem faciendam interveniunt, in caſibus, in quibus jus præſcribit ſubſcriptionem, nimirum, in donatione, venditione, & permutatione. Dicunt tamen Leſſius *de juſtitia, & jur. lib.2. cap.24. dub. 10.* Armilla *verb. alienatio, num.6.* Quarant. *loco cit.* Bonac. *ſimiliter loco citato, num.3* in prædictis caſibus ſufficere ſubſcriptionem Notarii, ut diximus, ubi talis conſuetudo extiterit: conſuetudo enim poteſt legem inducere, & abrogare. 10

Circa evidentem Eccleſiæ utilitatem aliqua advertenda ſunt à Commiſſariis Apoſtolicis. Primò, quòd evidens utilitas Eccleſiæ dicitur illa, quæ non eſt dubia; ſed clara, & indubitata, *ex cap. Sine exceptione. 12. q.2.* quod etiam fuit diffinitum *in una Romana invaliditatis cenſus.* 24. Maii, 1591. quæ quidem utilitas evidens Eccleſiæ non probatur per alicujus ſimplicem aſſertionem, ut dixerunt Federicus de Senis *conſ.214.* & Rebuff. *de alien. n. 75 de reb. Eccl. in 6.* Sed probatur ex eo, quòd per ſe ſit clara, & indubitata, ut diximus. 11 12

Secundò, utilitas evidens conſideranda eſt tempore contractus, ut habetur *in cap. Ad aures. de rebus Eccl.* ubi Joannes Andreas, & alii, Pariſius *conſ.24. volum.4.* Et conſtat *ex una Anconitana terrarum,* 13. Junii, 1578. coram Seraphino, in qua etiam fuit reſolutum, utilitatem evidentem Eccleſiæ in contractu emphyteutico eſſe attendendam tempore factæ ſcripturæ alienationis, non verò tempore concluſionis contractus, cùm contractus emphyteuticus requirat ſcripturam, ut docet Jaſon. *in l.1. C. de jure emphyteutico.* perfectio enim contractus hujuſmodi tunc datur, quando redigitur in inſtrumentum; & ideò ſufficit verificare, quod eo tempore adfuerit evidens utilitas: nam debet attendi tempus, quo perficitur actus, & ſecundùm illud tempus judicari. Baldus *in l. Si quis eum. §. Si ſue. ff. de vulg. & pupill. 3. not.* 13

Marcus Antonius Genuenſis *in praxi Neapol. cap. 107. num.3. verſ. Sed adverte.* tenet, quòd utilitas attendenda eſt, tempore aſſenſus Apoſtolici, & interpoſitionis Decreti faciendæ à Commiſſario, & non tempore contractus præcedentis, cùm fuerit nullus ſine Apoſtolico conſenſu, ut *in Extravaganti. Ambitioſ.* &c. & quando extremum, à quo deficit, ut non potuerit conſiſtere contractus ſine aſſenſu, non habet locum fictio, & retrotractio, *l. Si is, qui pro emptore. ff. de uſucap.* unde Innocent. & Panormit. *in cap. Super eo. de condit. appoſ.* dicunt, quod ſi contrahatur matrimonium inter conſanguineos ſub conditione: *Si Papa diſpenſaverit.* ſecuto beneplacito Summi Pontificis, requiritur novus conſenſus, & non fit retrotractio.

Nihilominus his non obſtantibus, dico, quod eſt attendendum tempus contractus; non verò tempus aſſenſus Apoſtolici, quatenus contractus confirmatus fuerit in brevi Apoſtolico, ex certa ſcientia expreſſo tenore tractatus illius: nam hujuſmodi confirmatio dat efficaciam, & magnum robur actui, ut dicunt Decius *in rubr. de confirm. util. vel inutil.* & Baldus *in cap. Ex parte, de conſtit. confirm.* & Marcus Genuenſ. *loco cit.* ubi ait, quòd ſi in Brevi nulla eſt facta

mentio

mentio contractus jam celebrati; ſed tantum expreſſum fuit Papæ, quòd partes contrahere intendunt, & aſſenſum requirunt, ſit attendenda utilitas tempore interpoſitionis Decreti Commiſſarii, ſi verò fuerit expreſſus contractus, & Papa confirmaverit, debeat attendi utilitas contractus.

Sed in alienatione eſt conſiderandum, quod ſupradicta utilitas attendenda ſit tempore contractus præcedentis; quando, ſcilicet, Eccleſia conſecuta eſt in effectu utilitatem; ſecùs ſi contractus nullum effectum habuit, & tunc non poteſt dici utilitas Eccleſiæ: quia non entium nullæ ſunt partes. Hac ratione Summus Pontifex in Brevi ponit clauſulam, ſi contractus ceſſerit, & cedat in utilitatem Eccleſiæ.

14 Tertiò, evidens Eccleſiæ utilitas probari non poteſt, neque bona Eccleſiæ alienari, quando fructus adſunt pro ſatisfactione: in quo caſu Abbates, & Prælati non poſſunt fructus pro ſe retinere, cùm ſubſit neceſſitas alienandi, ut colligitur ex Gloſſ. *in cap. 1. de verb. defenſ. de reb. Eccl. non alien. in 6.* Et fuit reſolutum *in una Auximana bonorum*, Februarii 1580. & *in una Placentina bonorum*, 1. Novemb. 1580. coram Card. Seraphino.

QUÆSITUM V.

Vtrùm in alienatione bonorum Monaſterii requiratur etiam Epiſcopi aſſenſus: & quid de permutationibus faciendis à Rectoribus, Epiſcopis, & Prælatis ſubjectis.

Summarium.

1 *Bona Abbatiarum non exemptarum nequeunt, abſque aſſenſu Epiſcopi, alienari, ſecùs de Abbatiis exemptis.*

2 *Abbas habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem poteſt in alienatione bonorum Eccleſiæ ſibi ſubjectæ authoritatem interponere.*

3 *Permutare poſſunt bona Eccleſiaſtica Rectores Eccleſiarum inter ſe ſc. ſine beneplacito Apoſtolico, modò adſit authoritas Epiſcopi, vel Abbatis, ad quorum juriſdictionem Eccleſiæ ſpectant.*

1 Ratio dubitationis in hoc quæſito eſt, nam *in cap. Abbatibus. 12. q. 2. & cap. In venditionibus. 17. q. 4.* dicitur, quòd in rebus Monaſteriorum alienandis intervenire debeat conſenſus Epiſcopi, Abbatis, & omnium Fratrum; alia alienatio non tenet. Ita affirmat etiam Turrecrem. *ibi*, & Alberic. *in Auth. Hoc jus. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ubi dicit, quòd Abbas non poteſt alienare, nec in ſcudum dare ſine licentia Epiſcopi: & quamvis *in c. Nullam* 18. *q. 2.* dicatur, quòd tota diſpoſitio Monaſterii, & rerum ipſius, ſpectet ad Abbatem, ac quòd per conſequens videtur abrogata diſpoſitio *dicti cap. Abbatibus.* & *d. cap. in venditionibus.* tamen hoc non obſtat: quia textus *d. cap. Nullam.* eſt intelligendus quoad Monachos, ſecundùm Gloſſ. *in d. cap. In venditionibus. in princip.* vel ſecundùm Hoſt. *in cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienan.* quòd *dictum cap. Nullam.* eſt intelligendum quoad Regulam, & Regulæ formam, & quoad ea, quæ ad illam ſpectant; non autem quoad alienationem. Verùm prædicta cenſenda ſunt habere locum in Abbatiis
2 ab Epiſcoporum juriſdictione non exemptis: Abbates etenim exempti à juriſdictione Ordinariorum, & habentes juriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi, poſſunt authoritatem ſuam interponere in alienatione bonorum Eccleſiæ ſibi ſubjectæ, juxta Gloſſ. *in Clem. prima, verb. proprii, de reb. Eccleſ. non alienan.* Bart. *in Auth. Hoc jus. C. de reb. Eccleſ. non alienan. verſ. Veniò ad quartam.* Joann. Andr. *in Clem. Hac conſultiſſima. eod. tit.* Turrecrem. 12. *q. 2. in Summa*, ubi dicit, quòd in alienatione rerum Monaſterii debet adeſſe conſenſus Epiſcopi, Abbatis, & omnium Fratrum, aliàs alienatio non tenet, *cap. Abbatibus.* 12. *q. 2. & cap. in venditionibus.* 17. *q. 4.* Sed tamen, quòd excipiantur Monaſteria privilegiata, quæ Epiſcopo non ſubſunt. Idem dicit Innoc. *in cap. Cùm & plantare. §. In Eccleſiis de privileg.* Imol. *in c. Statuimus de tranſact.* Bald. *d. Auth. Hoc jus. col. 4.* ubi dicit, quòd Rectores Eccleſiarum Abbati pleno jure, ſubjectarum poſſunt, ſi velint, earum res alienare, cum conſenſu Abbatis in eis, habentis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem: quia Abbas exemptus authoritatem in alienatione bonorum Eccleſiarum ſibi ſubjectarum ipſe interponit, quia ipſe in eis obtinet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem: in rebus autem proprii Monaſterii dicit, opus eſſe, ut adhibeatur Papæ authoritas per ſupradictam Gloſſ. *in dicta Clem. 1.* quæ omnia intelligenda ſunt de Abbatibus locorum Ordinariis, tam regularibus, quam ſæcularibus: in ſæcularibus autem, qui non habent territorium, & diſtrictum ſeparatum militat eadem ratio, quæ in cæteris beneficiariis, & Rectoribus ſæcularibus qui ſi fuerint præpoſiti Eccleſiæ Collegiatæ Epiſcopo ſubjectæ, requiritur tractatus ipſorum cum eodem Collegio ac mutuus utriuſque conſenſus, cum authoritate, & aſſenſu Epiſcopi, *juxta cap. Placuit.* 12. *q. 2.* Videatur ſuper materia hujus quæſiti Navarr. *in tract. de alienat. rer. Eccleſ. num. 7.*

Hinc quæri poteſt, an Epiſcopi authoritate tan- 3
tùm, ſive Abbatis, vel alterius Prælati habentis juriſdictionem Epiſcopalem, & territorium poſſint Rectores Eccleſiarum inter ſe bona Eccleſiaſtica permutare ſine beneplacito Sedis Apoſtolicæ. Reſpondeo affirmativè: quia inter Rectores Eccleſiarum, cùm non transferatur dominium ad profanos uſus, ceſſat cauſa prohibitionis, ut non permutentur, ut videtur loqui textus *in cap. Caſellas. 10. q. 2. & cap. Sine exceptione. 12. q. 2.* qui Canones procedunt tantum in permutationibus fiendis cum ſæcularibus, ne bona Eccleſiaſtica applicentur profanis uſibus: & ita probat textus *in Extravag. Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alienand.* Et quòd talis permutatio ſit permiſſa inter dictos Rectores cum ſola authoritate Ordinarii habetur *in cap. Hoc jus porrectum. §. Sibi invicem.* 10. *q. 2. & cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienand.* & docent Barthol. *in princ. col. 5. & in Authent. Item, ſibi invicem*, juncta Gloſſ. *C. de ſacroſ. quib. non obſtant. cap. Caſellas.* Nihil enim refert, quod bona ſint unius, vel alterius Eccleſiæ, ſed tantum prohibentur permutationes cum ſæcularibus, niſi fiant cum evidenti Eccleſiæ utilitate, ut probat Franciſcus Leo *in theſ. Fori Eccl. part. 1. c. 15. num. 72.* ibi pluribus juribus adductis.

QUÆSITUM VI.

Vtrùm Abbates, & Prælati generales, ſtante aliquo privilegio, poſſint bona Monaſteriorum ſuæ Religionis, inconſulto Romano Pontifice, alienare.

Summarium.

1 *Alienatio omnis bonorum Eccleſiaſticorum de jure, inconſulto Romano Pontifice, eſt prohibita.*

2 *Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu, ac ipſa Societas generaliter congregata poterant bona Domorum ipſius Societatis, inconſulto Summo Pontifice, alienare.*

3 *Caſſinenſis Congregatio habet privilegium alienandi abſque aſſenſu Apoſtolico, bona ad ſummam quinquaginta millium ſcutorum aſcendentia.*

4 *S. Hieronymi Ordo habet privilegium vendendi hæreditates, poſſeſſiones, jura teſtamenti, & ſimilia, modò pretium in alia utiliora commutetur, abſque aſſenſu Apoſtolico.*

5 *S. Auguſtini Fratres, ac Moniales habent privilegium abſque aſſenſu Apoſtolico vendendi, alienandi, permutandi, & in emphyteuſim concedendi, modo emphyteuſis non fiat ultra duas generationes: & adſit aſſenſus Generalis.*

6 *S. Claræ Moniales, & Tertiariæ Ordini Minorum ſubjectæ habent idem privilegium, modo adſit duarum partium Conventus conſenſus.*

7 *Bona Regularium hodie nequeunt inconſulto Romano Pontifice alienari.*

8 *Decretum S. Congregationis Concilii juſſu Urbani VIII. editum de rebus Regularium non alienandis.*

1 DE jure novo, & ex diſpoſitione Extravag. Pauli II. quæ incip. *Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alienan.* eſt prohibita omnis alienatio rerum Eccleſiaſticarum, inconſulto Romano Pontifice, etiam in caſibus à jure expreſſis, atque permiſſis, & ſervatis ſolennitatibus, de quibus *ſupra.* Quòd ſi aliter fieret, dicta conſtitutio annullat contractus, & pœnas contravenientibus imponit.

2 Sed vigore conceſſionis factæ Societati Jeſu à Paulo III. quæ habetur *in Compend. Privil. ipſius Societatis, tit. alien.* §. 1. Generales Abbates, & Capitulum Generale poſſunt alienare bona Monaſteriorum, absque Sedis Apoſtolicæ licentia, ut in dicto privilegio, ubi dicitur: *Quod poteſt Præpoſitus Generalis Societatis, pro tempore exiſtens, vel ipſa Societas, dum erit generaliter congregata, per ſe, vel per alios informatione extrajudicialiter, & ſummariè, ac ſimpliciter accepta, vel etiam ea omnino omiſſa, bona Domorum etiam Probationis, Collegiorum, & aliorum locorum, ejuſdem Societatis ſtabilia, & etiam mobilia pretioſa, præſentia, & futura, pro illorum utilitate, ſeu neceſſitate, quibuſcunque perſonis, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus, cujuſcunque gradus, ordinis, & dignitatis exiſtentibus, etiam Collegiis, Communitatibus, & Univerſitatibus ad eam rationem, qua faciliùs inveniri poteſt, pro pretio reperibili vendere, alienare, permutare, in emphyteuſim, ſeu libellum ad tres generationes, vel in aliud longum tempus dare, locare, etiam cum donationis, ſeu inveſtituræ acceptione, ac præſentata pecunia; ſine tamen diminutione ſolitis illorum redditus, necnon generaliter, & ſpecialiter obligare, & hypothecare, ſuper illos cenſus redimibiles quoſcunque imponere, & vendere. Necnon de bonis eiſdem compromittere, & quomodolibet ſuper illis tranſigere, illiſque ſimpliciter, vel lite deſuper habita, & actionem etiam in non poſſeſſorem cedere, & renunciare, utilitatemque, venditionem, & aliorum hujuſmodi, vel etiam neceſſitatem, aut aliam cauſam, propter quam fiant, ſimpliciter, & abſque figura judicii cognoſcere, judicare, definire, & penitus determinare liberè, liciteque. Et quod quicunque contractus ſuper prædictis initi uſque ad hujus conceſſionis tempus perpetuò valeant; parteſque ipſæ ad illorum obſervationem omnino obligentur; & tam ipſi hactenus initi contractus, quàm ineundi in futurum, quibus ipſius Generalis Præpoſiti pro tempore exiſtentis, vel etiam congregatæ Societatis conſenſus ſeu confirmatio acceſſerit, alia Sedis Apoſtolicæ confirmatione, & approbatione non indigeant.* Idem conceſſit Gregorius XIII. in ſua conſtitutione incip. *Apoſtolicæ Sedis*, ſub datum Romæ apud Sanctum Petrum anno ſalutis 1576. die 18. Decembris, Pontificatus ſui anno quinto, ubi indulſit prædictæ Societati, ut ejuſdem bona poſſint arbitrio ejus Præpoſiti Generalis, nulla ſuper hoc ab Apoſtolica Sede licentia petita, & abſque quòd etiam Collegia ipſa capitulariter congregentur, alienari, ut habetur apud Roderic. *in nov. Collect. Privil. bulla 20. d. Pontif. fol. 462.* Et ſic Abbates generales, & Capitula generalia aliorum Ordinum, & Congregationum habentium communicationem privilegiorum cum prædicta Societate poterant uti hac conceſſione, & poterant alienare bona Monaſteriorum illis ſubditorum inconſulto Romano Pontifice, etiam ſine conſenſu ſubditorum Monaſteriorum, ad quæ prædictum jus pertinebat.

Pariter Congregatio Caſſinenſis obtinuerat privilegium à Pio V. ut poſſit, abſque aſſenſu Apoſtolico, alienare bona ad ſummam quinquaginta millia ſcutorum aſcendentia, ut patet ex ejus Bulla 141. incip. *Decet ex benigno*, ſub dat. die 5. Octobris, 1571. & in alia ejuſdem de anno 1570. incip. *Decet, & expedit.* quibus privilegiis uti poterant Abbates cæterarum Congregationum per viam communicationis. 3

Habetur etiam privilegium conceſſum Ordini S. Hieronymi *in Compend. privil. ejuſdem Ordinis, verbo, alienatio*, §. 4. in quo conceditur Priori, & ſuo Conventui, ut poſſint vendere hæreditates, poſſeſſiones, & jura teſtamenti, & alia ſimilia, dummodo pretium eorum in alia utiliora bona commutetur: quo privilegio gaudent aliæ Religiones communicantes, niſi in eis ſit aliqua conſuetudo, vel ſtatutum in contrarium, ſicut advertit Hieronymus Rodriq. *in Summ. qq. regul. reſol. 7. num. 4.* 4

Et Gregorius XIII. conceſſit Fratribus, & Monialibus Eremitarum S. Auguſtini, ut poſſint vendere, alienare, & permutare, & in emphyteuſim concedere, dummodo emphyteuſis non fiat ultra duas generationes abſque conſenſu Apoſtolico, & loco illius de conſenſu Generalis Ordinis. Item, quòd locationes poſſint fieri in perpetuum, dummodo duæ partes Conventus conſentiant, & fiant in ipſius Conventus utilitatem; ſecus locationes dictæ irritæ ſint, & contractus. Ita habetur ex Rodriq. *loco cit. num. 6.* 5

Aliud privilegium ſimile conceſſum fuit à Leone X. Monialibus S. Claræ, & Tertiariis ſubjectis Ordini Minorum ad alienandum de conſenſu duarum partium Conventus. Ita affirmat Hieronymus Rodriq. *loco citato.* 6

Verùm hodie de jure noviſſimo ex decreto eminentiſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum ſanctiſſimi Domini Noſtri Urbani VIII. Pontificis Maximi juſſu, edito, hæc facultas ſublata fuit à prædictis Generalibus, & Capitulis etiam generalibus, vel provincialibus, vel Congregationibus, nec poſſunt ampliùs, abſque ipſius ſacræ Congregationis Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, res, & bona immobilia, & mobilia pretioſa alienare, hypothecare, locare, & conducere ultra triennium, concedere, in feudum, vel emphyteuſim, (niſi in caſibus à jure permiſſis,) imponere, ſeu vendere cenſus perpetuos, ſeu vitalitios: & prohibitum eſt omne pactum, per quod eorum dominium transfertur ſub pœnis in eo contentis, quod decretum publicè circumfertur ſub datum Romæ die 7. Septembris, 1624. impreſſum in Typographia Cameræ Apoſtolicæ, cujus tenor talis eſt. 7

8 *Decretum Sacræ Congregationis Concilii Sanctiſſimi D. N. Urbani Papæ VIII. juſſu editum pro rebus Regularium non alienandis.*

9 SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum rerum experimento edocta, quantum Religiones accipiant detrimenti ex bonorum immobilium, & pretioſorum mobilium detractionibus, quas crebrò faciunt Regulares Apoſtolicis privilegiis innixi, ac proinde operæpretium putans, illorum facilitatem aliqua ratione compeſcere: ſpeciali Sanctiſſimi D. N. juſſu Generalibus, & Provincialibus Capitulis, vel Congregationibus, Abbatibus. Generalibus, & quibuſcunque aliis Superioribus regularibus, cujuſvis Ordinis, Congregationis, Societatis, vel inſtituti intra fines Europæ exiſtentibus omnium rerum, & bonorum immobilium, ac pretioſorum mobilium alienationem, omneque pactum, per quod ipſorum dominium transfertur,

cenſus

cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem, ultra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim, præterquam in caſibus à jure permiſſis, fieri perpetuò prohibet, atque interdicit, abſque illius Congregationis Concilii expreſſa licentia in ſcriptis, & gratis concedenda, ſub pœna privationis omnium officiorum, quæ tunc obtinebunt, vociſque activæ, & paſſivæ, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa in poſterum obtinenda, quam ipſo facto, abſque alia declaratione incurrant; ſublata etiam Generali & Protectori, illam moderandi, aut relaxandi facultate; pœnis nihilominus Apoſtolicarum conſtit. & præſertim felicis record. Pauli II. quæ incipit: *Ambitioſæ*, in ſuo robore permanſuris. Alienationes verò, pacta, cenſus, hypothecas, locationes, conductiones, & conceſſiones, quaſcunque contra hujuſmodi prohibitionem faciendas, Sanctitatis ſuæ authoritate, ipſo jurè nullas, atque irritas decernit. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis in favorem quarumcunque perſonarum, atque Ordinum, tam Mendicantium, quàm non Mendicantium, Militiarum etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, ac cujuſvis alterius Inſtituti, etiam neceſſariò, & in individuo exprimendi Monaſteriorum, Conventuum, Collegiorum, Domorum, ac locorum Regularium quorumcunque, necnon illorum, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis, vel conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, exemptionibus quoque, indultis, & privilegiis, ſub quibuscunque tenoribus, & formis, & cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſque efficacioribus & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus Decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet, etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, ac formis ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, & aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet; tenores hujuſmodi præſentibus pro expreſſis habentes, quibus, quoad ea, quæ præſenti decreto, ac prohibitioni adverſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, ſpecialiter, & expreſſè Sanctitatis ſuæ authoritate derogat; cæteriſque contrariis quibuscunque. Datum Romæ die 7. Septembris, 1624.

COSMUS, Card. de Torres.

Locus † ſigilli.

PROSPER FAGNANUS, S. Congr. Secret.

QUÆSITUM VII.

Vtrùm Abbates, & Prælati regulares poſſint, abſque aſſenſu Apoſtolico, pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis: & quid de pecunia, quæ vertitur in Eccleſiæ utilitatem, propter alienationem.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, ac regulares Prælati nequeunt pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis.*

2 *Declaratio Decreti S. Congregationis Concilii, ſuper rebus Regularium non alienandis.*

3 *Pecunia ex alienatione bonorum Eccleſiæ proveniens, convertenda eſt in evidentem Eccleſiæ utilitatem.*

4 *Abbatis, vel alterius ſolius Prælati confeſſio non probat evidentem Eccleſiæ utilitatem.*

Ratio dubitandi eſt: quia, cùm in ſupradictis privilegiis Societati Jeſu à Julio III. & Gregorio XIII. conceſſis, tradita ſit facultas Generali Præpoſito ejuſdem Societatis, & ipſi Societati generaliter congregatæ, & per viam communicationis dictorum privilegiorum Generalibus aliarum Religionum, & Congregationum, & ipſis Religionibus, & Congregationibus generaliter congregatis, ut poſſint quemcunque contractum celebrare, per quem dominium bonorum, tam immobilium, quàm mobilium pretioſorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum illis ſubjectarum in alios transfertur; dummodo ſit in evidentem ipſarum utilitatem; & hoc inconſulto Romano Pontifice; potuiſſent pecuniam mutuò, & ad cambium accipere, etiam cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis; nec videbatur hoc prohibitum per ſupradictum decretum ſacræ Congregationis de rebus Regularium non alienandis: quia ibi non exprimitur acceptio pecuniæ ad cambium modo prædicto, ſed interdicitur omnium rerum, & bonorum immobilium, & mobilium pretioſarum alienatio, & omne pactum, per quod ipſorum dominium transfertur. Prohibetur etiam fieri cenſus perpetuos, ſeu vitalitios, hypothecam, locationem, & conductionem ultra triennium, conceſſionem in feudum, vel emphyteuſim, prout ex ejus lectura clarè patet. 1

Verùm hoc fuit ſpecialiter declaratum ab eadem ſacra Congregatione, non licere Regularibus, pecunias modo prædicto accipere; & ſi acceperint, in pœnas in dicto decreto contentas ipſo facto incidant, ut fuit declaratum die 21. Martii, 1626. cujus declarationis tenor eſt, qui ſequitur.

Declaratio Decreti Sacræ Congregationis Illuſtriſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum de rebus Regularium non alienandis Procuratoribus, Generalibus Ordinum ſingulorum, & Congregationum demandata anno 1626. die 21. Martii. 2

Cum, poſt editum Decretum de rebus Regularium non alienandis, compertum ſit, Regulares, qui eodem Decreto prohibentur, cenſus imponere ſuper bonis ad eorum Monaſteria pertinentibus, loco cenſuum hujuſmodi pecunias ad cambium, vel mutuò accipere cum ſolutione lucri ceſſantis, & damni emergentis. Cumque ex hujuſmodi contractu eludatur mens ſacræ Congregationis, cui inprimis in votis fuit, conſulere Religionum indemnitati, quæ ex impoſitione cenſuum hujuſmodi plurimum læduntur: S.D.N. approbante dictavit, & declaravit, hujuſmodi contractum eſſe contra mentem Decreti, ut ſuprà editi; ideoque non licere Regularibus, pecunias, ut proponitur, accipere; ac ſi acceperint, in ipſius Decreti pœnas ipſo facto incidere. Datum Romæ, die 21. Martii, 1626. 3

COSMUS, Card. de Torres.

Locus † ſigilli.

P. FAGNANUS.

Quo verò ad pecuniam, quæ convertitur in Eccleſiæ utilitatem in ipſa alienatione, dicendum eſt, neceſſariò convertendam eſſe in evidentem utilitatem Eccleſiæ, aliàs alienatio eſſet invalida, & licentia à Summo Pontifice obtenta ſubreptitia, ut patet ex dictis. Tunc enim dicitur pecunia converſa in evidentem utilitatem, quando convertitur in rem duraturam; putà in emptionem alicujus rei, ſeu ædificium, vel aliam rem ſimilem, *l. 1. & 2. ff. de impenſ. in reb. dot. fact. cap. Quod quibuſdam, de fidejuſſor.* & Rebuff. *de alienat. n. 73.* ubi dicit, converti in Eccleſiæ utilitatem, etiam quando coluntur agri, & prædia, quæ quidem evidens utilitas admittitur à Sede Apoſtolica ſæpè ſæpiùs, & anno elapſo libenter à

Sacra Congregatione Concilii Tridentini, exhibitam fuiſſe alienationem cojusdam domus ad excolenda prædia inculta, & derelicta, cum pacto, & conditione, ut pecunia domus converteretur in dictam prædiorum culturam, Epiſcopo Uliſbonenſi, retulit mihi quidam Curialis die 22. Martii, 1634.

4 In hac tamen pecuniæ converſione in evidentem utilitatem cavendum eſt, ſolam confeſſionem Abbatis, vel alterius Prælati non probare, nullis concurrentibus adminiculis, ut dicunt Cardinal. *in Clem. 1. de rebus Eccleſ. quæſt. 30.* & Bald. *in Authen. Hoc jus porrectum, C. de ſacroſanctis Eccleſiis.* ſed per teſtes coram Judice, ut conſuetum eſt, oſtendi debet.

Ex quibus ſequitur, emptorem rei Eccleſiaſticæ, quæ alienatur, non teneri probare pecuniam verſam in utilitatem Eccleſiæ; niſi in caſibus mutui, & depoſiti; & quando Eccleſia vendit, & alienat pro ſolvendis debitis. Ita probat Genuen. *in Praxi Archiepiſc. Curia Neapol. cap. 107. n. 6.* & fatetur de communi ſententia.

QUÆSITUM VIII.

Utrùm Abbas localis poſſit bona Monaſterii, absque Abbatis Generalis licentia, alienare.

SUMMARIUM.

1 *Abbates inferiores nequeunt, absque Abbatum Generalium aſſenſu, bona ſuorum Cœnobiorum alienare.*

2 *Prælatus, qui poteſt acquirere ſuæ Eccleſiæ, & non acquirit, ad intereſſe tenetur.*

3 *Privilegiorum in communicatione quid attendendum.*

4 *Abbates, & Prælati locales, regulariter loquendo, non poſſunt absque licentia Generalis, vel Provincialis; & hic ſine Generali alienare bona Monaſteriorum.*

1 ALexander IV. & Honoribus IV. voluerunt, quòd quæcunque pacta, obligationes, conventiones, & computationes, quæ à Fratribus Minoribus, absque Generalis Miniſtri, & Capituli etiam Generalis, vel Minorum Provincialium licentia, & aſſenſu factæ fuiſſent, irritæ habeantur, & inanes, ut *in Monum. Ordin. in 1. impreſſ. fol. 48.* & *in 2. fol. 26. conc. 29.* & *in eodem lib. in 1. impreſſ. fol. 48.* & *in 2 fol. 132. conc. 297.* quæ Conſtitutiones, etſi fuerint revocatæ per Bonifaciam VIII. *in cap. Quia excommunic. de pact. lib. 6.* tamen per Motum proprium Sixti IV. fuerunt poſteà revalidatæ, & confirmatæ, ut habetur *in eod. lib. Monum. Ord. in 1. impreſſ. fol. 59. & in 2. fol. 142. conc 333.* & ita obſervari in Religione Fratrum Minorum refert Roderic. *quæſt. regul. tomo 1. q. 27. art. 3.* nempe, quòd nullus Guardianus, neque Abbatiſſa, etiam cum conſenſu ſuorum Conventuum, absque expreſſa Provincialium authoritate, & licentia aliquem contractum efficere poſſunt: quia aliàs irritaretur, & hoc idem ſervatur in aliis Religionibus, quæ eadem privilegia, & conſtitutiones per communicationem participant. Julius III. etiam conceſſit aliud privilegium Societati Jeſu, quòd Præpoſitus Generalis pro tempore exiſtens, vel ipſa Societas generaliter congregata poſſint bona immobilia, & mobilia pretioſa locorum d. Societatis pro illorum utilitate, ſeu neceſſitate alienare, permutare, vel in aliud longum tempus dare, locare, etiam cum donationis, ſeu inveſtituræ acceptione, ac præſentata pecunia; ſine tamen diminutione ſoliti illorum redditus, & nonnulla alia dicto Generali, & Societati generaliter congregatæ conceſſit, ut habetur *in Compend. privileg. ipſius Societ. tit. Alienatio, §. 1.* & refert idem Roderic. *loco citato*, qui habet prædictum privilegium de verbo ad verbum: ubi præſertim conceſſit, ut poſſint renunciare cuicunque actioni, & ſe concordare ſuper qualibet lite habita ſuper juribus ad Monaſteria, & loca ipſius Societatis ſpectantibus, etiamſi Monaſteria, ad quæ prædictum jus pertinet, non conſenſerit; & eadem facultas intelligitur tradita Generalibus cæterarum Religionum, & ipſis Religionibus generaliter congregatis, quæ ipſius Societatis privilegia per communicationem participant. Animadvertendum tamen, hoc abſolutè illis non licere; ſed habita ſummaria ratione de neceſſitate, & utilitate concordationis talium litium, ut colligitur ex eadem conceſſione, aliàs renunciatio, & concordia non valeret, niſi cum effectu eſſet in evidentem dictorum Conventuum utilitatem, quod maximè debeor advertere: quia præter invaliditatem talis renunciationis, ipſi erunt obligati in conſcientia ad ſatisfaciendum Conventibus & Collegis læſis. 2 Et ratio eſt: nam Prælati, qui poterunt ſuæ Eccleſiæ, & Monaſterio acquirere, & non acquiſierunt, ad intereſſe tenentur. Ita tex. *in c. Quicunque. de reb. Eccleſ. alien. vel non*, & ibi Gloſſ. Rebuff. *de alienan. reb. Eccleſ. num. 31.* Abb. *in cap. Tua nuper. de his, quæ à Prælatis funt.* ubi dicit, quòd quemadmodum tutor, qui potuit acquirere pupillo, & non acquiſivit, tenetur pupillo, *C. Quidquid C. de arbitr. tutel.* ita pari modo Prælatus Eccleſiæ ſuæ tenetur per textum cum Gloſſ. *in c. 2. 12. q. 4.*

3 Et quoad communicationem talium privilegiorum notandum, quòd per communicationem non intendunt Pontifices immutare modum procedendi uniuscujusque Religionis juxta proprias Conſtitutiones; neque ſuper hoc illis licentiam impartiri; ſed communicatio eſt accommodanda ad ſingulas Religiones juxta ſuum modum: quia intentio Summorum Pontificum non eſt, derogandi per communicationem Conſtitutionibus, & privilegiis, nec privare Religionem, vel Religioſum jure, quod fortaſſis per ſuas Conſtitutiones habet. Et ſic, ubi in aliqua Religione ſpeciales ſuper alienatione rerum Monaſteriorum adeſſent Conſtitutiones, illæ erunt ſervandæ.

4 Dicendum eſt ergo regulariter loquendo, Abbates, & Prælatos locales non poſſe ſine conſenſu Provincialis, ſeu Generalis, & Provincialem ſine conſenſu Generalis, alienare bona ſui Monaſterii poſt habitum conſenſum à Summo Pontifice: de qua re videatur Navarrus *conſ. 8. de alien.* Molina *tract. de juſt. diſp. 468. concl. 3. & 4.* Vaſquez *in opuſc. de reddit. c. 2. §. 2. dub. 12.* Quaranta *verb. Alienatio, n. 5.* Sopranus apud Filliucium *tract. 44. n. 12. & 13.* Sed, quid ſpecialiùs de hac re aſſerendum ſit, attendendæ ſunt ſingularum Religionum conſtitutiones, ut advertunt omnes ferè Doctores. Et quid circa hoc diſponatur in conſtitutionibus noſtræ Vallombroſanæ Congregationis, vide *ſuprà, diſput. 1. quæſt. 6. ſub n. 4.*

QUÆSITUM IX.

In quibus caſibus poſſint Abbates, & Prælati bona ſuorum Cœnobiorum, & Eccleſiarum, inconſulto Romano Pontifice, alienare.

SUMMARIUM.

1 *Alienatio qualibet, etiam in caſu licito, & ſervatis juris ſolennitatibus, hodie eſt Romano Pontifici reſervata.*

2 *Res immobiles modici valoris, absque ſolennitatibus, & aſſenſu Apoſtolico, alienari poſſunt.*

3 *Res modici valoris, quæ dicantur.*

4 *Alienandi magna neceſſitate inſtante, ita ut non poſſit de facili Summus Pontifex adiri, poteſt fieri alienatio, ipſo inconſulto.*

5 *Abbas poteſt repudiare legatum, vel hæreditatem Monaſterio præſcriptam, nondum autem acquiſitam.*

6 *Prælatus poteſt præjudicare Eccleſiæ in acquirendis, non in acquiſitis.*

7 *Repa-*

7 *Repudiatio non dicitur alienatio.*
8 *Abbas an poſſit bona Monaſterii cum aliis bonis alterius Monaſterii, vel Eccleſia, abſque ſolennitatibus permutare.*
9 *Tranſigere poteſt Abbas abſque ſolennitatibus, quando Monaſterium non eſſet in poſſeſſione illius rei, ſuper qua tranſactio fieret.*
10 *Caducitatem emphyteuta ſui Monaſterii remittere poteſt Abbas abſque ſolennitatibus.*
11 *Abbas Monaſterii res reſtitutioni ſubjectas poteſt abſque ſolennitatibus reſtituere.*
12 *Alienare poteſt Abbas bona Monaſterii ſine ſolennitatibus in remunerationem meritorum alicujus.*
13 *Donatio, qua dicatur.*
14 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*

1 QUælibet alienatio, etiam in caſu licito, & ſervatis juris ſolennitatibus, regulariter hodie eſt Romano Pontifici reſervata per Extravag. Pauli II. *Ambitioſa. de reb. Eccleſ. non alien.* Aliqui tamen in ea caſus excipiuntur. Primus eſt locationis, & conductionis per triennium, de qua materia latius *infrà* ſermonem inſtituemus. Secundus eſt in rebus, quæ ſervando ſervari non poſſunt: & de hoc itidem *ſuprà* fusè dictum eſt. Tertius caſus eſt in emphyteuſi habente tres conditiones, nempe, in caſibus à jure permiſſis, & de bonis ab antiquo emphyteuticari conſuetis, & cum evidenti Eccleſiæ utilitate; de qua re etiam *infrà* ſpecialis ſermo eſt habendus. Et hi tres caſus excipiuntur *per d. Extravag. Ambitioſa.* in quibus permittitur alienatio bonorum Eccleſiaſticorum, abſque eo quòd conſulatur Sedes Apoſtolica; ultra quos ſunt & alii, in qoibus eadem Extravagans locum non habet; & poſſunt Abbates bona Monaſteriorum, inconſulto Summo Pontifice diſtrahere.

Quartus caſus, qui eſt primus poſt prædictos in Ex-
2 travaganti contentos, & in quo non habet locum d. Extravag. eſt in re immobili parva, quæ poteſt alienari ab Abbate, abſque ſolennitatibus, & aſſenſu Apoſtolico, ut habetur *in cap. Terrulas. 12. quaſt. 2.* in quo caſu tria copulativè requiruntur; nempe, quòd res ſit exigua, quòd non ſit utilis Eccleſiæ, & quòd alienatio fiat ex cauſa neceſſitatis. Rebuff. *in compend. alienat. rer. Eccleſ. n. 6. & 122.* Redoan. *de reb. Eccleſ. non alienan. quaſt. 13. n. 19. & q. 51. cap. 8. & 20. n. 6.* Aloyſ. Ricc. *in praxi for. Eccleſ. deciſ. 39. in 5. edit.* & *reſol. 36. in 2. edit.* Seraph. *deciſ.* 401. Ugolin. *de poteſt. Epiſcop. cap. 14. § 7. num. 4.* Quaranta *in Summa Bull. verbo, Alienatio rerum Eccleſiaſticarum, n. 41.* ubi addit, Sacram Congregationem Concilii cenſuiſſe; nec Conſtitutionem Pauli II. nec Concilium Tridentinum derogaſſe diſpoſitioni *cap. Terrulas. 12. quaſt. 2.* Et addit, juramentum Abbatis, & Prælati de non alienando, &c. non extendi ad hanc rem exiguam, ut docet etiam Abbas *in cap. fin. de Eccl. ædif. in cap. Super. de reb. Eccl.* & *cap. 2. de feud.* Redoanus *d. q. 13. locis citatis.*

3 Minimum autem, & modicum attenta qualitate rei, Monaſterii, Judicis arbitrio eſſe relinquendum, ait Redoan. *d. tract. q. 10. n. 14.* Quaranta *d. n. 41.* Praxis Archiepiſcop. Neapol. *cap. 60.* Riccius *dict. deciſ. 39. in 1. edit. ad fin.* Qui Judex inſpicere debet, an Monaſterium ſit pauper, & tenues redditus habens; vel dives, & ſatis abundans; ac etiam conſuetudinem terræ, & temporum, locorumque, & rerum qualitatem attendere debet, Panormit. *in cap. 1. num. 8. de in integr. reſtit.* Quaranta *in d. n. 41. in fin.* Riccius *d. deciſ. 39.* & *d. reſol. 36. in fine,* qui *in deciſ. 113. n. 5. in 1. edit.* & *reſolut. 98. n. 5. in 2. edit.* refert ex nonnullorum ſententia, idem procedere in locatione exigui valoris, quæ fieri poteſt ultra triennium, Bonacina autem *de alien. punct. 4. n. 1. §. Ad cognoſcendum.* dicit, quòd regulariter loquendo, terrula, quæ vix aſcendit ad valorem decem aureorum, cenſetur eſſe modica. Ita etiam Genuenſis *in prax. Neapolit.* Franciſcus autem Leo *in theſaur. fors Eccl. part. 1. n. 6.* putat, quòd pro indicanda hujuſmodi re minima, attendenda ſint decreta provincialia, & ſynodalia, cujuſcunque patriæ, in quibus attenditur loci conſuetudo. Praxis autem Curiæ Romanæ circa rem modicam attendenda eſt ex deciſione ultima poſita *in fi. Operis.*

Quintus caſus, in quo, inconſulto Romano Pontifi- 4
ce, poteſt Abbas alienare, eſt, quando inſtaret ſumma neceſſitas alienandi, adeò ut non poſſet de facili adiri Summus Pontifex: quia eſſet periculum in mora. Abb. *in cap. fin. num. 8. de Eccleſ. ædific.* Rebuff. *d. Compend. num. 33.* Redoan. *quaſt. 13. num. 13. cum ſeqq.* & *quaſt. 9. num. 51.* & *quaſt. 35. num. 7.* Ugol. *de poteſt. Epiſcop. cap. 14. §. 7. n. 5.* Quaranta *d. verbo, Alienatio rer. Eccleſ. num. 42.*

Sextus caſus eſt, in re mobili minùs pretioſa, ut per Redoan. *quaſt. 51. cap. 1. num. 4.* Quarantam *ibid. verſ. Octavo, limita.*

Septimus caſus, in quo non habet locum diſpoſitio *d. Extravag.* eſt in repudiatione, ſeu remiſſione legati, vel hæreditatis Monaſterio præſcriptæ; nondum autem acquiſitæ, ſeu incorporatæ. In quo caſu magna eſt Docto-
rum controverſia. Quidam enim ſententiam negati- 5
vam tuentur, nimirum, legatum Eccleſiæ relictum, quamvis nondum acquiſitum, non poſſe per Abbates, ſive Prælatos repudiari, abſque ſolennitatibus: quia, etſi Eccleſia nondum acquiſivit dominium rei; acquiſivit tamen jus ad rem, quo jure non poteſt (ut ipſi ajunt) Prælatus eam privare. Ita Sylv. *verb. Alienatio, num. 18.* Leſſ. *de juſt. & jur. lib. 2. cap. 24. dubit. 10. n. 65.* Molin. *de juſt. tomo 1. tract. 2. diſput. 468. n. 11.* & alii. Aliis ſententia affirmativa verior videtur; nempe, quòd cùm hæreditas præſcripta, nondum tamen Eccleſiæ, & Monaſterio incorporata, dicatur jus acquitendum; idcircò licere Abbati, & aliis Prælatis eam, inconſulto Summo Pontifice, repudiare. Ita conſuluit Federic. de Sen. *conſ. 24.* tenet Joan. Andr. *in cap. Cùm Apoſtolica. de his, qua fiunt à Pral.* Lap. *alleg. 26.* Rota *in una Averſana Sancti Benedicti,* 5. Novembris, 1597. coram Litta, & *deciſ. 30. lib. 2. p. 3. diverſ.* Put. *deciſ. 16. lib. 2.* Suar. *de Relig. tomo 4. tract. 8. lib. 2. cap. 27. n. 17.* & alii apud Riccium
d. deciſ. 96. in princip. quia Abbas ſive Prælatus poteſt 6
præjudicare Eccleſiæ in acquirendis. Jaſ. & Rip. *in l. Legatum ff. de legat. 1.* Rebuff. *in Compend. alien. n. 30.* Præterea adeſt ſuper hoc prædictum privilegium Julii III. conceſſum Societati Jeſu, ut habetur *in Compend. privileg. ejuſdem Societ. tit. Alienatio,* §. 1. & aliud Gregorii VIII. §. 2. qui conceſſerunt, quòd *Prapoſitus Generalis ejuſdem Societatis pro tempore exiſtens, vel ipſa Societas generaliter congregata poſſint actionem etiam in non poſſeſſorem cedere, & repudiare.* Per quæ verba manifeſtè apparet, quòd Prælati Generales, & Capitulum generale ob communicationem prædictorum privilegiorum poſſint, ſine licentia Romani Pontificis, & conſenſu Monaſteriorum, quibus tale legatum præſcriptum eſſet, repudiare; nec dicta privilegia, quoad hanc partem videntur derogata per decretum Sacræ Congregationis Concilii de rebus Regularium non alienandis Sanctiſſi-
mi D.N. Urbani Papæ VIII. juſſu editum, quod ſuprà 7
retulimus: ibi enim prohibetur alienatio, ſicuti & in dicta Extravag. Pauli II. Sed repudiatio non dicitur alienatio, *l. Alienationis. ff. de verb. ſignif.* Ergo quoad hanc partem non videntur derogata prædicta privilegia per illud decretum.

Septimus caſus eſt in permutatione bonorum Eccle- 8
ſiæ, vel Monaſterii cum aliis Prælatis, vel Rectoribus Eccleſiarum, quæ licitè, abſque ſolennitatibus fieri poteſt, *per cap. Hoc jus porrectum. §. Sibi invicem. 10. q. 2. cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienan. cap. Ad quaſtionem. de rer. permut.* reſolvit Riccius *in praxi deciſ. 74. n. 3. & 4. in 1. edit.* & *reſol. 60. in 2. edit.* ubi *in fin.* & *in reſolut. 35.*

etiam

etiam in fine inquit, in praxi contrarium obſervari, nempe, quòd in permutatione quoque requiratur aſſenſus Summi Pontificis. Ita etiam Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop. parte 3 alleg. 95. n. 57. in fine.*

9 Octavus caſus eſt, ut poſſit Abbas tranſigere abſque ſolennitatibus, quando Eccleſia, vel Monaſterium non eſſent in poſſeſſione illius rei, ſuper qua fieret tranſactio; aliàs non valeret, ut ajunt Rebuff. *d. Compend. n. 21.* Quaran. *d. verb. n. 43. verſ. Duodec. limita.*

10 Nonus caſus eſt, ut poſſit ſolus Abbas remittere caducitatem emphyteutæ Eccleſiæ, vel Monaſterii ſibi ſubjecti. Jaſ. *in l. Legatum. num. 18. ff. de legat. 1.* idem Quarant. *ubi ſuprà, num. 44.* & alii. Sed de hac latiùs *infrà.*

11 Decimus caſus eſt, in reſtitutione rei reſtitutioni ſubjectæ, puta, ſi aliquis reliquit bona ſua Monaſterio; cum conditione tamen, ut poſt certum tempus alteri reſtituerentur, in quo caſu poteſt Abbas poſt lapſum dicti temporis, abſque aliis requiſitis ſolennitatibus, bona ipſa reſtituere, adimpleta conditione. *arg. l. 1. & 3. C. quando decr. opus non eſt.* Quaranta *d. verb. Alienatio rer. Eccleſ. n. 45.*

12 Undecimus caſus eſt pro remuneratione meritorum, ad quam faciendam poteſt Abbas Monaſterii bona alienare. Gloſſ. *in cap. Conſenſus. verb. de familia. de reb. Eccl. non alien.* Tiraq. *in l. Si unquam. verb. Donatione largitus. num. 27. ff. de revoc. donat.* nam donatio antidotalis, ſeu quæ fit cauſa remunerationis, non eſt vera donatio: quia eſt potius quædam permutatio, ſive compenſatio ſervitii recepti: quod colligitur ex diffinitione dona-

13 tionis tradita *in l. 1. poſt. pr. ff. de donat.* ubi dicitur, quòd illa eſt propria donatio, ad quam donator movetur, nulla alia præcedente cauſa, niſi ut exerceat munificentiam, & liberalitatem quandam: ſed obligatus ad antidota non donat ſolùm, ut exerceat liberalitatem, ſed potiùs ut ſolvat debitum naturæ. Ita Barthol. *in proœm. digeſtorum*, quem refert, & ſequitur Panormit. *in rubr. de donat. num. 3. & cap. Per tuas. num. 6. eod. tit.* Quod eſt intelligendum, dummodo donarentur mobilia, & dummodo Prælatus donationis metas non excederet, ut ait Camill. Borell. *in Summ. omn. deciſ. tit. 15. num. 12. 13. & 14.* quem refert, & ſequitur Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. parte 3. allegat. 95. num. 67.* In his caſibus regulariter poſſunt Abbates bona immobilia, & mobilia pretioſa, ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, alienare: & quia exceptio firmat regulam in contrarium, *l. Nam quod. §. fin. ff. de penn. legat. cap. Dominus. 32. q. 7.* in aliis caſibus non poterant, abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, & non ſervatis aliis ſolennitatibus, alienare.

QUÆSITUM X.

An mortuo Abbate, poſſit interim Conventus alienare.

Summarium.

1 *Conventus, mortuo Abbate, nihil poteſt interim alienare, niſi quod ſervando ſervari non poteſt.*

2 *Alienatio bonorum Eccleſiæ vacantis pro juſta cauſa, perpetuò facta, nulla eſt, niſi habeat defenſorem legitimè conſtitutum.*

1 Conventum, mortuo Abbate, interim nihil poſſe alienare, niſi quod ſervando ſervari non poteſt, habetur *in l. Lex, quæ. C. de adminiſtrat.* licèt enim regulariter, mortuo Abbate, ſpiritualis, & temporalis adminiſtratio transferatur ad Conventum, *c. Cum dilectus. de conſuetud. c. 2 de integr. reſtitut. cap. unico, de regular. in 6.* non tamen ad illum devolvitur collatio beneficiorum, & alienatio bonorum, *c. 1. ne Sede vacante*, ubi Butr. diſtinguit, quòd aut conſtat, alienationem eſſe damnoſam Monaſterio; & ſic Conventus non poteſt eam facere: aut conſtat, eſſe utilem; & tunc poteſt. Vel eſt dubium, an utile, vel damnum afferat; & tunc ejus validitas ex ſucceſſoris approbatione pendet. Quod etiam videtur ſequi Panormit. *ibid.*

Advertendum tamen eſt, quòd alienatio bonorum Eccleſiæ vacantis, pro quantumvis juſta cauſa perpetuò facta nulla eſt, niſi Eccleſia habeat defenſorem legitimè conſtitutum. Fabian. de Mont. *in tract. de empt. & vendit. q. 3. verſ. 17.* Gloſſ. ordinaria *in c. Is, cui de elect. in 6.* 2
In Monaſteriis verò Regularium, cùm nunquam deſit legitimus defenſor; quippe quia mortuo Abbate, remanet Prior clauſtralis, habens omnem poteſtatem, quam habebat Abbas; necnon etiam Abbates, & Prælati Generales, & Superiores, qui non modò eadem, ſed etiam majori authoritate pollent; idcircò tales Eccleſiæ nunquam carent defenſore legitimo, qui habet facultatem alienandi id, quod permiſſum erat defuncto Abbati.

QUÆSITUM XI.

An Prior exiſtens ſub Abbate exempto poſſit alienare.

Summarium.

1 *Prior Monaſterii habentis bona diſtincta; ſubditus tamen alicui Abbati exempto, poterit cum Abbatis conſenſu, ſervatis ſolennitatibus alienare.*

2 *Juramentum Abbatis de non alienando, Romano Pontifice inconſulto non extenditur ad id quod non eſt de ſua menſa.*

Reſpondeo diſtinguendo de Priore, qui vel erit clauſtralis, prout ſunt Priores in unoquoque Monaſterio, & talibus nullo modo alienare permiſſum eſt. Vel erit Prior Monaſterii habentis bona diſtincta, qui exiſtens ſub aliquo Abbate exempto, ſi velit alienare, debet in alienatione Abbatis conſenſum requirere; ut notat *in cap. 1. de reb. Eccleſ. non alienan.* 1

Ratio hujus eſt: quia, cùm res talis Prioratus non ſint de menſa Abbatis, ſed de menſa Prioris, juramentum Abbatis de non alienando, Romano Pontifice inconſulto; non extenditur ad id, quod non eſt de ſua menſa, *cap. Ut ſuper. de reb. Eccleſ. non alien.* hujusmodi autem alienatio intelligenda eſt, ut fiat ſervatis ſolennitatibus, & conditionibus deſideratis de jure per Extravagantem Pauli II. ſæpiùs repetitam, *Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alien.* quas diximus ſervandas eſſe in alienationibus per Abbatem faciendis. 2

QUÆSITUM XII.

Quas pœnas incurrant Abbates alienantes bona ſuorum Cœnobiorum, inconſulto Romano Pontifice, & contra formam Extravagantis, Ambitioſæ.

Summarium.

1 *Abbates bona Monaſteriorum malè alienantes, quas pœnas incurrant per Extravagantem,* Ambitioſæ

2 *Abbates malè alienantes, & ſine expreſſa S. Congregationis Concilii licentia, incurrunt pœnam privationis.*

3 *Abbates, qui abſque debita ſolennitate alienarunt, ſi ante realem traditionem revocent contractum, an incurrant pœnas.*

4 *Prælati inferiores, & Commendatarii, ac aliarum Eccleſiarum Rectores malè alienantes, quas pœnas incurrant.*

5 *Bona Eccleſiæ malè alienata liberè ad Eccleſiam revertuntur.*

6 *Epiſcopi, & Abbates, quibus ſuarum Eccleſiarum expeditur,*

peditur particularis Bulla, malè alienantes incurrunt pœnam perjurii.

7 *Eccleſiaſtici, tam ſæculares, quàm regulares, modo non ſint Epiſcopi, vel Abbates, qui malè alienant, excommunicationem incurrunt. Limita, ut n.8.9. 10.& 11.*

12 *Extravagans*, Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non alienandis, *an ſit recepta.*

1 IN prædicta Extravaganti Summus Pontifex, poſtquàm interdicit bonorum Eccleſiaſticorum alienationem, addit pœnas alienantibus, & his, qui res alienatas recipiunt, ut habetur ex verbis ipſius Conſtitutionis *ſuprà q.1.relata*, ex quibus conſtat, quòd Abbates alienantes bona Monaſteriorum incurrunt pœnam excommunicationis; & interdicitur eis ingreſſus Eccleſiæ, ipſo facto: quòd ſi in tali interdicto animo indurato per ſex menſes immediatè ſequentes perſeveraverint, ſuſpenduntur eo ipſo à gubernatione Monaſteriorum, & Eccleſiarum, quibus præſunt: quas pœnas incurrent, tam ſi alienabunt contra tenorem dictæ Conſtitutionis, quam inconſulto Romano Pontifice: quia in dicta Conſtitutione dicitur, quòd alienans bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, &c. inconſulto Romano Pontifice, aut contra ipſius Conſtitutionis tenorem, incidat in pœnas ibi contentas. Et ſic ſufficit ad eas incurrendas, quòd alienatio fiat contra tenorem illius Conſtitutionis: vel, quòd fiat abſque licentia Sedis Apoſtolicæ, quia ad veritatem alternativæ ſatis eſt, quòd altera pars verificetur, *per regul. In alternativis. de regul. jur. in 6.* Navarr. *tom.1. conſ. tit. de alienatione rerum eccleſiaſt. conſ.13.* Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcop. part.3. allegat.95.n.47.*

Hic autem advertendum, quòd hæc excommunicatio non reſervata, ut notavit Angelus *verbo, Excommunicatio, 7. caſu* 78. Inſuper notandum, quòd cùm in dicto textu dicatur: *Tam qui alienat, quam qui res alienatas, ſeu bona Eccleſiaſtica receperit, ſententiam excommunicationis incurret*: illa excommunicatio ſolùm propter alienationem lata eſt: alienatio autem in eo textu vocatur omnis contractus, quo transfertur in alium uſusfructus, vel dominium utile rei etiam temporale, ultra tempus præſcriptum. Et propterea omnia pacta ibi numerata ſunt ſpecies quædam alienationis; ideoque excommunicationem ibi in alienantes latam incurrunt omnes pacta ibidem numerata facientes. Ita Suarez *de cenſur. diſp.22. ſect.6.n.6.* Supradictas pœnas incurrent Abbates alienantes bona Monaſteriorum abſque ſolennitatibus, & contra formam dictæ Conſtitutionis, aut ſine facultate, & authoritate Summi Pontificis ex dicta Extravaganti.

2 At per Decretum Sacræ Congregationis Concilii de rebus Regularium non alienandis, editum noviſſimè anno 1624. juſſu S.D.N. Urbani VIII. Pontificis Maximi, præter ſupradictas pœnas, ſi alienaverint, abſque ipſius Congregationis Concilii expreſſa licentia, in ſcriptis obtinenda, incurrent in pœnam privationis omnium officiorum, tum temporis ab eis obtentorum, ac privationis etiam vocis activæ, & paſſivæ, cum perpetua inhabilitatione ad ea in poſterum obtinenda: & hanc pœnam incurrent ipſo facto abſque alia declaratione, ut habetur *in dicto Decreto.*

3 Si quæras, an qui alienavit abſque debita ſolennitate, ſed pœnitentia ductus alienationem revocavit ante realem traditionem, liberetur à cenſuris comminatis in dicta Extravag. *Ambitioſæ*, Reſpondeo, quòd ex una parte videtur non eſſe excuſatum: quia adhuc dicitur alienaſſe ſine debita ſolennitate: quia jam conſenſus perfectus fuit in contractu, ratione cujus poteſt quis dominium, & jus in rem acquirere ante adeptam poſſeſſionem; probabilis tamen eſt, oppoſita ſententia: quod firmiter, & conſtanter aſſeritur à Navar. *conſ.18. de rebus Eccleſiæ alien.* Covar. *2. variarum, c.16.n.7.* Jaſone *in l. finali, n.132. C. de jur. emphyteutico.* Filliucio *tract.14. num. 119* & Soprano apud Filliucium *tract.44.c.6.q.5.* Sed de hac re iterum redibit ſermo.

4 Inferiores etiam Prælati, Commendatarii, & aliarum Eccleſiarum Rectores beneficia, vel adminiſtrationem quomodolibet obtinentes, Prioratibus, Præpoſituris, Præpoſitaribus, adminiſtrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliiſque beneficiis cum cura, & ſine cura tam regularibus, quam ſæcularibus, ipſo facto privati exiſtunt ex eadem Extravaganti, ut etiam docet Redoanus *de rebus Eccleſiæ non alienandis*, q.76.n.30. & Rota *in noviſſimis, deciſ.896. par.3. lib.3.* & dictio illa, *ipſo facto*, eſt latæ ſententiæ, *l. fin. §. Sciuros. C. locat. cap. Cupientes. ff. Cæterum.* & ibi Gloſſ. *in verb. ſuſpenſos*, & Cardinalis *de elect.* Roman. *conſ.127. num.9.* Decius *conſ.* 138. Unde eorum beneficia, quorum bona alienarunt, tanquam vacantia ab Ordinariis locorum poterunt conferri, dummodo ſpecialiter, vel generaliter non ſint Sedi Apoſtolicæ reſervata, *ex eadem Extravaganti*, & Rebuff. *loco cit. n.11.* & Redoano *ſimiliter loco cit.*

5 Imò bona, & res alienatæ ad Eccleſias, & Monaſteria, & loca pia, ad quæ ante locationem, vel alienationem pertinebant, libere revertuntur, & d. Conſtitutio corrigit jus antiquum, & removet quæſtiones, & difficultates movendas, & præſertim à Redoano *in d. tract. de reb. Eccleſiæ non alienandis*, & a Rebuffo *in Compend. eod. tit.* ut docet Franciſcus Leo *in theſauro fori Eccleſ. part.1.c.15.n.56.*

6 Inſuper Epiſcopi, & Abbates, quibus in proviſionibus ſuarum Eccleſiarum expeditur particularis Bulla, in qua jurant, non alienare bona ſuarum Eccleſiarum, pœnam perjurii incurrunt, ut docet Rebuffus *loc. cit. n.113.* & omnes etiam beneficiati jurant in principio, non alienare, nec diminuere bona Eccleſiæ, per textum *in c. Prohibemus de cenſ.* ſicut etiam præſtant juramentum omnes Priores, Præpoſiti, Archidiaconi, & alii in Collegiata, qui priorem poſt Pontificalem dignitatem habent, qui omnes eundem pœnam perjurii incurrunt; & in odium alienantium, & pœnam, res alienatæ, nullo reſtituto pretio, redeunt ad Eccleſiam, *cap.1. de ſchiſm.* & emptor habere poterit regreſſum contra alienantem, ut ibi Abbas *in fine cap. Si quis Presbyterorum.* & *ibi* Gloſſ. final. Rebuff. *in eod. Compend. n.115.* Redoanus *loco cit. q.76.n.30.*

7 In eaſdem pœnas incidunt omnes Eccleſiaſtici malè alienantes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui excommunicationem incurrunt, modò non ſint Epiſcopi, vel Abbates: quia, ut diximus, iſti puniuntur interdicto, ab Eccleſiæ ingreſſu, & ſuſpenſione, ut conſtat ex verbis ipſius Extravagantis, *Ambitioſæ.*

8 Limitatur tamen cum Zabarella *Clem.1. de rebus Eccleſ. non alien. q.21.n.28.* & Filliucio *tract.44. cap.6. q.4. n.4.* modò, qui aliquid alienat, adminiſtrationem habeat, quia *in d. Extrav.* ſermo eſt de Prælatis, beneficiariis, & aliis habentibus adminiſtrationem: unde ſubditus, vel alius quicunque nullam habens adminiſtrationem, ſi tamen arbores, verbi gratia, incidat, domum deſtruat, aut aliquid Eccleſiæ demoliatur, ſive alienet, non ligatur iſta excommunicatione, & pœnis: ligabitur tamen excommunicatione Summo Pontifici reſervata in Concilio Trid. *ſeſſ.22.c.11.* Ita affirmat Franciſcus Leo *in Theſauro fori Eccleſ. part.1. c.15.n.53.* Et ſi beneficiatus ſit, privabitur ipſo facto beneficiis abſque alia declaratione *ex d. Extravaganti cit.*

9 Secundò limitatur, dummodo alienantes ſcienter alienent, cùm dicatur in dicta Extravaganti, *Ambitioſæ*, &c. *quicquam alienare præſumpſerit*: præſumptio autem ſupponit dolum, & ſcientiam: unde alienans ex ignorantia juris, vel facti excuſatur à cenſura, modò ignorantia non ſit conjuncta cum temeritate. Ita Navarr. *conſ.19. de reb. Eccleſ. non alienand.*

10 Tertiò limitatur, modo fuerit ſecuta alienatio; quia

pœna

pœna impoſita facienti non incurritur ob criminis attentationem.

11 Quartò limitatur, ſi alienatio fiat bona fide, & absque dolo. Ita Bonacina *tract. de alien. punct. 1. n. 6.*

12 Dubitatur tamen, utrùm prædicta Extravagans continens hujusmodi pœnas, fuerit recepta. Bertachinus *in tract. de Epiſc. part. 4. lib 4. q. 36. num. 19.* teſtatur, ubique eſſe receptam. Sylveſter *verbo, Alienatio, num. 15.* fatetur non eſſe moribus utentium receptam. Navarrus *in Manuali Confeſſorum, cap. 27. num. 149.* dicit, quod in paucis locis eſt recepta quoad pœnas extrinſecas, quamvis in multis ſit recepta quoad diſpoſitionem principalem, & pœnam intrinſecam nullitatis contractus. Cajet. *in Summa num. 75 de excommunic. in fin.* dicit eſſe ubique receptam, & quod alicubi videtur recepta, non in totum, ſed quoad aliquid; & ideò cautum debere eſſe Confeſſarium, ut ſciat conſuetudinem patriæ: & Navarr. *loco cit. num. 150.* dicit, quòd in Luſitana non videtur recepta quoad locationem in ſolos tres annos: quia paſſim fiunt locationes per quatuor annos: & quòd Salmanticæ jam tulit ſententiam, qui judicavit, nullam fuiſſe quandam locationem factam in plures, quàm in tres annos. Clericum autem, qui eam fecit, non debuiſſe judicari excommunicatum, *juxta cap. 1. Ne Prælati vices ſuas.* unde inquit ſe credere, in paucis locis eſſe receptam quoad pœnas; quanquam in multis ſit recepta quoad diſpoſitionem principalem, & pœnam intrinſecam nullitatis alienationis.

Bonacina dicit, quòd inſpicienda eſt, & attendenda locorum conſuetudo, illique ſtandum eſt in hac re. Nam fieri poteſt, ut prædicta Extravagans ſit recepta quoad unam partem; non vero quoad aliam: quoad obligationem; non verò quoad pœnas: quoad nullitatem locationis, vel alienationis factæ ſine ſolennitate; non verò quoad pœnas. Mediolani tamen videtur recepta non ſolum quoad obligationem; verùm etiam quoad pœnam excommunicationis. Quo verò ad pœnam privationis beneficii ante Judicis ſententiam, credit non eſſe receptam: & dicit, quod non obſtat praxis, & caſus Sacræ Pœnitentiariæ, in qua delinquentes abſolvuntur, & ad beneficia rehabilitantur: quia, ut dicit ipſe hoc fit ad pacandas conſcientias: & addit, non eſſe receptam quoad aſſenſum Apoſtolicum in alienatione quorumlibet bonorum Eccleſiaſticorum, quia bona aliqua Eccleſiaſtica vendi conſueverunt de licentia Epiſcopi, non petito aſſenſu Apoſtolico.

Verùm eſſe uſu receptam, & ita præſumi affirmant Riccius *in collect. deciſ. part. 5. collect. 1673. in principio.* Henriq. *in Summa, lib. 13. cap. 56. §. 3. litt. I.* Baldus *deciſ. 91.* & Rota Roman. *in una Brixienſi locationis*, 1594. coram Pegna in qua dictum fuit, Rotam non ſervare deciſionem Mobedan. dicentem probandum eſſe uſum dictæ Extravagantis: quod etiam fuit dictum *in una Meliten ſi Abbatia.* 24. Januarii, 1590. coram Gyptio. Unde eſſe receptam, & obſervati in civitate, & diœceſi Neapolitana, affirmat Genuenſis *in praxi Curiæ Archiepiſcopi Neapolitani, cap. 60. num. 1.* & in Hiſpania affirmat Melchiphebos Luſitan. *deciſ. 82. n. 18.* obſervari, licet Covarruvias affirmet, apud Hiſpanos dubium eſſe, an ſit in uſu. Quicquid ſit, non niſi ex Summi Pontificis connivent ia fieri certum eſt, cujus leges præteriri non poſſunt: Et Barboſa *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 95. n. 49.* dicit, quòd in Regno Luſitaniæ eſt recepta.

DISPVTATIO XIV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad bona ſuarum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum locanda, ſive in emphyteuſim, vel feudum concedenda.

Quæſ. I. *Quomodo liceat Abbati bona ſui Monaſterii locare.*

II. *Vtrùm Abbas poſſit locationem bonorum Monaſterii facere ad duo triennia, cum conditione; ut elapſo primo incipiat ſecundum.*

III. *Vtrùm Abbas teneatur ſtare locationi facta per ſuum prædeceſſorem.*

IV. *Vtrùm Abbas poſſit bona ſui Monaſterii infeudare.*

V. *Quæ bona Monaſterii poſſit Abbas infeudare.*

VI. *Vtrùm Abbas poſſit bona Monaſterii in emphyteuſim dare.*

VII. *Quæ bona Monaſterii poſſit Abbas in emphyteuſim abſque ſolemnitatibus requiſitis à jure concedere.*

VIII. *Vtrùm Abbas poſſit dare in emphyteuſim rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum; & quomodo intelligatur tertia, & quarta generatio.*

IX. *Vtrùm Abbas poſſit dare in feudum vel emphyteuſim, ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari.*

X. *Vtrùm ſit validus contractus alienationis, locationis, & ſimilium, non obtento beneplacito Apoſtolico, etiam cum clauſula:* Reſervato beneplacito Apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.

QUÆSITUM I.

Quomodo liceat Abbati bona ſui Monaſterii locare.

SUMMARIUM.

1 *Abbas poteſt ad modicum, & breve tempus, bona ſui Monaſterii locare.*

2 *Modicum, & breve tempus triennium intelligitur.*

3 *Mandatum ad locandum res Eccleſiæ, ultra triennium non poteſt alteri concedi.*

4 *Tempus triennii computandum eſt ex trina fructuum perceptione.*

5 *Locatio de rebus Monaſterii facta ab Abbate ad plures, quàm tres annos, invalida eſt etiam quoad triennium.*

6 *Locari poſſunt ad ſex annos res fructificantes ſolùm alternis annis.*

7 *Beneficiarius obligari poteſt, ſed perſonaliter, ad exhibendum jus percipiendi fructus ad multos annos, vel durante ejus vita.*

8 *Promiſſio de re locanda non eſt locatio, nec alienatio.*

EX dictis in *ſuperiori diſputatione* viſum eſt, quomodo, & quæ bona Monaſterii liceat Abbati alienare. Videndum eſt in præſenti, quomodo poſſit illa loca. Dicimus autem ipſum poſſe res ſui Monaſterii ad modicum, & breve tempus locare, *Clem. 1. de reb. Eccleſ. non alien. c. final. ne Præl. vic. ſuas.* Quod 1

modicum,

modicum, & breve tempus ante Extravag. *Ambitioſa.* quoad Abbates, & Prælatos Regulares Judicis arbitrio definiendum relinquebatur: jux. gloſ. *in dict. Clem. 1. verb. Modicum.* quam eſſe communiter receptam dixit Alexander *in l. Si filiofamiliaſ § ult. col. penult. ff. ſolut. matrim.*

2 Verùm *poſt. d. Extravag.* modicum, & breve tempus intelligitur triennium: quia per eam omninò prohibetur locatio rerum Eccleſiaſticarum ultra triennium: quod etiam confirmant Covarr. *variar. reſol. lib. 2. c. 16. n. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ. 603. num. 28.* Henriq. *in Summ. lib. 13. cap. 40. § 1.* Azor. *inſtit. moral. parte 2. lib. 7. cap. 10. quæſt. 3.* Plures refert Cened. *ad decretal. collect. 76. n. 1.* quæ conſtitutio prohibens locatio-
3 nem rerum Eccleſiæ ultra triennium, ita eſt interpretanda, ut non ſolùm locatio ultra triennium facta invalida ſit, nec teneat; verùm nec etiam mandatum ad locandas res Eccleſiæ poſſit alteri concedi ultra triennium. Unde, ſi daretur alicui mandatum ad locandas res Eccleſiæ, ad triennium tantùm intelligendum erit, quo tranſacto procurator non poterit, ſine nova commiſſione, etiam in aliud triennium res Eccleſiæ locare. Item ſi mandatum expreſsè tradatur ad locandas res Eccleſiæ, bis, ter & pluries ad triennium; tamen mandatum expirat, elapſo primo triennio: nam aliàs poſſet fieri fraus prohibitioni juris canonici. Ita Decius, quem refert & ſequitur Covar. *d. cap. 16. n. 6. verſ. Quarto eadem.*

Tempus autem triennii computandum eſt ex trina
4 fructuum perceptione, ut ſi quolibet triennio unus tantùm fructus percipiatur, triennium pro uno anno computabitur, & tunc poterit ad novennium locare. Ita Covar. *d. num. 6. in princip.* Azor. *d. p. 2. lib. 7. cap. 10. quæſt. 8. & lib. 9. cap. 2. q. 2.* Mantic. *de tacit. tomo 1. lib. 5. tit. 3. num. 22.* Navar. *de alienat. rer. Eccl. num. 21.* Quarant. *in Summa Bullarum, verb. alienatio rer. Eccl. num. 18.* & fuit reſolutum *in Romana reſciſſionis contractus*, die 28. Novembris, 1580. coram Clemente VIII. & *in Velıterna affictus*, 10. Decembris, 1593. coram Litta. Niſi tamen, cum terris, & arboribus dantibus fructum quolibet triennio, adeſſent bona admixta, ex quibus perciperentur fructus quolibet anno: tunc enim, ſi locatio eſſet facta pro unico pretio, tanquam nulla in parte, eſſet nulla in totum, ut fuit deciſum *in Tiburtina locationis*, coram Card. Mellino, apud Marcheſ. *de Commiſſ. part. 1. pag. 106. num. 4.*

Nec valet ad longum tempus locare: id enim expreſsè prohibetur *per d. cap. Nulli. de reb. Eccleſ. alienan. vel non. & per d. Clem. 1. eod. tit.* Nec poteſt locare bona Monaſterii ad decennium, ut aliqui volunt: quia locatio ad decem annos intelligitur ad longum tempus: quæ prohibetur; quia eſt alienatio, *l. 1. & 2. ff. Si ag. veſtig.* Dyn. Bart. & alii *in l. 1. §. Quod aut. ff. de ſuperfi.* Idem Bart. *in l. Codicillis. §. Inſtit. ff. de leg. 2* Federic. *conſ. 123.* Salycet. *in l. final. C. de re alien.* Paul. de Caſtro *in l. Manumiſſiones. ff. de juſt. & jur.* Alex. *in l. Filius. §. ultimo, ff. ſolut. matrim.* per Bald. *in cap. 1. in princip. col. penult. de his, qui feud. dar. poſſ.* Hodie autem non ſolùm ad decennium; ſed etiam ultra triennium ſemper intelligitur ad longum tempus per d. Extravag. Pauli II. *Ambitioſa.* ante quam poterant res Eccleſiæ locari ad novennium, non ſervata
5 juris ſolennitate: tamen poſt illam non poſſunt, niſi ad triennium: & ſi ad plures annos fiat locatio, eſt irrita, ut patet per verba illius Extravag. Et non ſolùm erit nulla quoad annos illos, qui triennium ſuperant; ſed abſolutè quoad omnes. Ita Covar. *dict. cap. 16. num. 5.* Pinel. *in l. 1. p. 3. num. 15. in fin. C. de bon. matern.* Valaſc. *de jur. emphyt. quæſt. 29. num. 15.* Mantic. *de tacit. tomo 1. lib. 5. tit. 5. in princip.* Azor. *dict. part. 2. lib. 7. cap. 10. quæſt. 4. & lib. 9. cap. 2. quæſt. 4.* Garc. *diſcept. forenſ. c. 162. n. 22.* Molin. *de contract. lib. 9. 66. & 77.* Tiraq. *de re-*

tract. lignager. §. 23. gloſſ. 1. n. 12. Ricc. poſt alios *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 117. n. 6. & deciſ. 121.* Atque ita deciſum fuit per Rotam *in una Brixienſi locatione*, 5. Decembris, 1594. coram Penia, quæ eſt *deciſ. 30. p. 1. recent.* ubi *num. 3.* aliæ deciſiones referuntur, & *in Comenſi locationis*, 20. Martii 1600. coram Pamphilio, impreſſa per Marcheſ. *de Commiſſ. part. 1. pag. 107.*

Advertendum autem hic eſt, res fructificantes ſolùm alternis annis locari poſſe ad ſex annos. Ita affirmant Covar. *1. variar. cap. 16.* Riccius *deciſ. 105.* Vaſquez *in opuſc. de reddit. c. 16.* Quaran. *in Summa Bullarii, verbo, Alienatio, n. 18.* Emmanuel Sà *verb. conductio, num. 14.* Hieronym. Sopranus apud Filliuccium *tract. 44. c. 2. q. 3.* Bonacina *tract. de alien. q. unic. p. 2. num. 24. verſ. Advertendum tamen.* ubi citat Rebell. Azorium, & alios. Ratio eſt: quia, ſi cenſerentur tantummodo locatæ ad annos tres, cùm duo anni reſpondeant uni anno, ſequeretur, quòd annus in locatione computaretur ex ſolo decurſu temporis; non verò ex decurſu cum proventu fructuum, ut dicunt Doctores *in d. Extravaganti, Ambitioſa.* &c. Imo addit ſupra- 7
dictus Bonacina, poſſe beneficiarum obligare ſe obligatione perſonali ad exhibendam commoditatem, & jus percipiendi fructus ad multos annos, vel durante ipſius vita: quia in hoc caſu non dicitur alienare rem Eccleſiaſticam, cum nullum jus rei transferat in alterum; ſed ſolùm obligetur perſonaliter. Qua de cauſa aliqui Doctores excuſant beneficiarum, qui cedit alteri fructus beneficii ſui pro toto tempore ſuæ vitæ, ſi per ceſſionem hujusmodi non transferat aliquod jus ad bona beneficii, ſed perſonaliter ſolùm obligetur ad dandum alteri, quod perceperit ex beneficio: quia hæc non eſt bonorum alienatio, ſed obligatio perſonalis. Sic affirmant Molina *de juſtitia, diſp. 366. n. 5.* Sopranus *de alienat. c. 2. §. 3. q. 3. num. 29.* Navarrus *de alien. n. 1.* Quicquid dicant Azor. *2. tom. inſtit. moral. lib. 7. cap. 10. quæſt. 6.* & Scottia *in ſelect. conſt. epitom. 43. theor. 115.* quâ affirmant, Clericum prohiberi locare bona beneficii cum publica ſcriptura ad triennium, ea conditione, ut, finito triennio, iterum eadem bona locet conductori ad aliud triennium, etiamſi fiat hoc duabus ſcripturis diſtinctis. Quæ quidem opinio non mihi videtur probabilis: quia promiſſio de re locanda non eſt locatio; & hæc non eſt alienatio, ſed obligatio perſonalis alienandi; ideò opinio Azorii, & Scortiæ ſupracit. non videtur ſubſiſtere. Et idem eſt dicendum de illo, qui gratis cedit alteri diſtributiones per ſolam obligationem perſonalem, nulla facta obligatione reali, per quam transferatur jus in re, vel ad rem. Ita affirmant idem Bonacina *loco cit. verſ. Sed alior um.* Sopranus *ſimiliter loco cit. c. 4. q. 2.* & Quaranta *loco cit.*

6 (margin number beside "Advertendum autem hic eſt")

QUÆSITUM II.

Vtrùm Abbas poſſit locationem bonorum Monaſterii facere ad duo triennia, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum.

SUMMARIUM.

1 *Locatio rerum Eccleſiæ ad duo triennia facta, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum, omninò irrita eſt.*

2 *Prælatus ſi facta locatione bonorum Monaſterii ad biennium promittat conductori oretenus, ſe in aliud triennium eadem bona iterum locaturum, locatio ad triennium facta valida eſt.*

3 *Locatio beneficii facta ultra triennium confirmata juramento, an ſequi debeat.*

RESpondeo, quòd Bald. *in cap. 1. §. Si libellario, quib. mod. feud. amittatur.* & *in l. Voluntas. C. de fideicom.* tenuit, talem locationem valere, etiam quoad ſecundum, & tertium triennium. Contrarium autem 1

nempe, talem locationem ultra triennium nullo modo tenere voluerunt *Lap.alleg.*12.Alex.*conſ.*165.*per tot.lib.* 2.& *conſ.*104.*n.*6.*lib.*3 Rum.*conſ.*57.*n.*13.*lib.*1.Valaſc.*de jur.emphyt.q.*29.*n.*15.ubi plures cumulat. Probatur hæc ſententia ex Authent.*de non alien.*§. *Quod autem. prope finem, collat.*2.ubi, poſtquam prohibetur concedi res Eccleſiæ in emphyteuſim, niſi in vitam recipientis etiam duorum hæredum, & ſucceſſorum, dicitur irritam eſſe conditionem à quibusdam apponi conſuetam, nempe, quòd finitis reliquis duabus generationibus, miniſtri Eccleſiæ tenerentur eandem rem ſequenti ſucceſſori concedere, ac illum reliquis præponere, per verba *d. text.* oſtenditur, dictam conditionem eſſe machinamentum à jure reprobatum: quia fit in fraudem legis. Ex quo etiam clarè infertur, ob eandem rationem non valere pactum initum ut elapſo primo triennio cenſeatur renovata locatio pro ſecundo, ut per Valaſc. & Doctores ſupracitatos. Covar.*variar.reſol.lib.*2.*c.*16.*n.*4.Filliuc.*moral. quæſt.tom.*2.*tract.*36.*c.*1.*n.*6. Azor.*inſtit. moral.tom.*2.*c.*10.*q.*3.Cynus.Alberic.Petr.de Anchar.Card.Bart.Alex. Jaſ.Lapus, & alii, quos congeſſit Covar.*loc.cit.* Molin.*de juſt.tract.*2.*diſp.*466.*col.fi.*Azor.*inſtit. moral. p.*2.*lib.*9.*c.* 2.*q.*3.Barboſ.*de offic.& poteſt. Epiſc.part.*3.*alleg.*95. *n.*17. Hoc autem eſt intelligendum, quando à principio fieret unus contractus, & una ſcriptura, nullius eſt momenti, cùm fiat fraus legi: & idem cenſeretur, ac ſi locatio fieret ad triennium. Similiter erit dicendum, ſi conficerentur duo contractus publici: quia parum refert, an locatio uno, vel duobus contractibus fiat, cùm utroque modo ab initio bona reverà ultra triennium ſint locata.

2 Verùm, ſi locatio fit tantùm ad triennium, & de ea publicus contractus conficitur absque ulla conditione de altera locatione ad ſecundum triennium, quamvis locans promittat conductori, finito triennio, ſe eandem rem locatam ad alterum triennium eidem locaturum, cùm de hoc ſcriptura publica non conficiatur, non intelligitur locatio ultra triennium facta; ſed promiſſio locationis iterandæ. Quia per prædictam Extravag. non videtur interdici, quin Abbates, & Rectores poſſint bona Monaſteriorum, & Eccleſiarum ad triennium tantummodò locata aliis vel ipſimet conductori promittere, ad alterum triennium ſe locaturos: quia, ſicut promiſſio futuri matrimonii non eſt matrimonium; ita promiſſio futuræ locationis, nec etiam locatio erit cenſenda. Ita Azor. *d.* ca[illegible]o.*q.*3.*in fin.*

3 [H]ic oritur dubitatio, utrùm locatio beneficii facta ultra triennium cum juramento de non contraveniendo, firmetur juramento, ita ut ab ea recedere non liceat. Reſpondent aliqui DD. negativè: quia Extravagans *Ambitioſæ.* obligat ſub mortali, ut patet in verbis ipſius Bullæ, & ex pœna excommunicationis: unde, cùm juramentum ad peccatum non obliget, ſequitur, locationem illam non firmari juramento, nec obligare. Ita affirm. Cordub.*qq.theolog.q.*103. Riccius *deciſ.*122. Bonac. *in tract.de alien.quæſt.unic.punct.*2.*num.*26.

QUÆSITUM III.

Vtrùm Abbas teneatur ſtare locationi facta per ſuum prædeceſſorem.

SUMMARIUM.

1 *Abbatis ſucceſſor tenetur ſtare locationi prædeceſſoris, quando debita juris ſolennitate facta ſit.*

2 *Locationes, quæ repræſentata pecunia, & ſolutionibus anticipatis, fiunt in præjudicium ſucceſſorum in beneficio, fieri prohibentur.*

3 *Cancellariæ Epiſcopalis redditus locari non poſſunt.*

1 QUando Abbas bona ſui Monaſterii debita juris ſolennitate ſervata locavit, ſi interim, antequam locatio ab eo facta finiatur, ſuo muneri cedat; ejus ſucceſſor tenetur ſtare locationi à ſe factæ: quia Abbas locator eſt Monaſterii bonorum legitimus adminiſtrator, Quatuor autem concurrere debent ad hoc, ut debita juris ſolennitas obſervetur. Primò, quòd locatio ſit facta nomine Monaſterii. Secundò, quòd ſit facta in utilitatem ipſius Monaſterii. Tertiò, quòd pecunia in ejusdem Monaſterii commodum ſit applicata. Quartò, quòd Superioris authoritas accedat, ut colligi poteſt ex Gloſſ. *in cap.ultimo, verb. Terminum. ne Prælat.vic. ſuas.* Covar. *variar.lib.*2.*cap.*15.*n.*6.Molin.*de primog.lib.*1. *cap.*21. *à principio.*Barboſ.*de off.& poteſt.Epiſcop part.*3.*alleg.*94. *n.*1.ubi plures cumulat. Probatur autem hæc concluſio ex eo, quia Abbas in tali locatione ſe habet prout curator, & ut alius procurator legitimus in locatione bonorum, ad quam faciendam fuit legitimè conſtitutus. Unde, quemadmodum, quorum nomine curator, ſive procurator bona locavit, tenentur ejus locationi ſtare, nec ab ea recedere poſſunt, *per l.Si tutela.ff. de adminiſtr. tut.* ita Abbas ſuccedens in adminiſtratione, & regimine Monaſterii: tenetur obſervare pacta locationum à ſuo prædeceſſore nomine ipſius Monaſterii legitimè confectarum. Ita Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*25.*num* 541.

Locationes tamen, quæ repræſentata pecunia, & ſolutionibus anticipatis fiunt in præjudicium ſucceſſorum in beneficio, fieri prohibentur ex Decreto Concil.Trid. *ſeſſ.*25.*de reform.cap.*11. quod etiam docent Piaſecius *in prax.Epiſc.part.*2.*cap.*4.*num.*65. Archiepiſc.Bonon. *part.*4.*tit.de locat.rer. Eccl.pag.*272. Bellettus *disquiſ. Cleric.part.*1.*tit.de Cleric.debitore,*§.4. Robello *de oblig. juſtit.part.*2.*lib.*4.*q.*5.*num.*4. Genuenſis *in practic. Eccleſ.quæſt.*166.Barboſa *de Jur. Eccleſ.lib.*3.*cap.*3.*n.*31. ubi advertit: quòd idem Concilium Trid. *d.cap.*11. prohibet, jurisdictiones Eccleſiaſticas aliis locari, aut facultates nominandi, vel deputandi Vicarios in ſpiritualibus à conductoribus per ſe, vel per alios exerceri: quod docent Lancellott.*in inſtit.canon.tit. de ſimon.*§. *Demum.* Beja *in reſponſ.caſ.conſc.part.*1.*caſ.*37.Suar.*de Relig.tom.*1.*l.*4.*de ſimon.c.*20.*n.*5.Sbrozzia *lib.*1.*de off.Vicarii, q.*54. 2

Redditus etiam Cancellariæ Epiſcopalis, ſive alterius Prælati ſimilis, etiam locari non poteſt; ſed debet exerceri dicta Cancellaria per Miniſtros ab Epiſcopo, & à Prælato deputandos. Ita cenſuiſſe ſacram Congregationem Epiſcopis, & Regularibus præpoſitam 26. Auguſt. 1592. affirmant Barboſa *loc.cit.n.*34. ubi etiam affirmat idem procedere de emolumentis tempore vacationis Sedis Epiſcopalis ex jurisdictione, & ſigillo, vel alio modo provenientibus, quæ ad Vicarium, & Capitulum non ſpectant, cùm debeant futuro ſucceſſori reſervari, ſi ad Epiſcopum Eccleſia non vacante perveniſſent, ex Decreto ſacræ Congregationis, Concil.Trid. *in Agrigentina,*17. Aprilis, 1627. apud eundem Barboſam *loco citato*: ubi ſimilem declarationem Sacræ Congregationis negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ adducit ab eadem Sacra Congregatione habitum *in una Cuſentina,*14. Decemb. 1592. in quo decreto cenſetur quartam funeralem locari non poſſe. 3

QUÆSITUM IV.

Vtrùm Abbas poſſit bona ſui Monaſterii infeudare.

SUMMARIUM.

1 *Feudum quid ſit, & n.*7.

2 *Uſusfructus quid ſit.*

3 *Infeudare prohibetur, cui prohibetur alienare.*

4 *Abbates, & omnes Prælati Eccleſiaſtici bona ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum infeudare prohibentur.*

5 *Jure antiquo quid circa feudum facere poterant Epiſcopi, Abbates, & alii Prælati Eccleſiaſtici.*

6 *Jure novo, quid circa hoc ſtatuerit S. D. N. Urbanus VIII.*

Ad

1 AD cognitionem hujus materiæ de feudo plurimùm confert diffinitio ipſius, ne confundatur cum precariis, & uſufructu. Feudum igitur nil aliud eſt, quàm beneficium rei immobilis alicui ex benevolentia, aut propter benemerita conceſſum, cujus proprietas apud dantem remanet; uſusfructus verò, atque poſſeſſio ad recipientem, ejusque legitimos ſucceſſores ſpectat. Precariæ verò, quæ emphyteuſis naturam ſequuntur, de rebus Eccleſiæ fieri non poſſunt, niſi ad vitam recipientis, *cap. Precariæ.* 10. *q.* 2. & debent nihilominùs renovari de quinquennio in quinquennium. *c.* 1. *de precariis.*

2 Uſusfructus eſt præſtatio de rebus Eccleſiæ in recompenſationem alicujus rei, quæ jure proprietatis datur Eccleſiæ; unde poteſt pro ea re duplum aut triplum de rebus Eccleſiæ fructuario uſu concedi, *ex d. cap. Precariæ.* 10. *q.* 2. Si autem aliter contra formam præſcriptam fuerint factæ, non tenentur ſucceſſores promiſſa ſervare. Ita Barboſa *de jur. Eccleſiaſtico, lib.* 3. *cap.* 30. *num.* 26. & 27. Sed meliùs naturam feudi explicat Deciſio S. Rotæ Romanæ *in una Milevitana*, coram R. P. D. Merlino, Veneris 2. Martii, 1635. quæ cum plurimum conducat ad cognitionem feudi, & modum infeudandi, & alia neceſſaria, meritò in fine hujus quæſiti eam apponere duxi.

3 Generaliter omnes dare poſſunt in feudum, qui liberam ſuorum bonorum adminiſtrationem habent, nec ſunt à jure prohibiti. Is autem prohibetur infeudare, cui interdictum eſt alienare: quia datio in feudum cenſetur alienatio: nam nomine alienationis venit etiam translatio, vel conceſſio dominii utilis, quod quis habet in re aliqua, ut per Bald. *c.* 1. *in fin. per quos fiat inveſt.* Bart. *in l. final. C. de reb. alien. non alien.* ubi dicit, quòd, prohibita alienatione, videtur prohibitus omnis actus, per quem fit translatio dominii directi, vel utilis, vel alicujus juris. Abb. *in c. Nulli. de reb. Eccleſ. non alien.* Bald. *in cap.* 1. *§. Aut libellum. circa fin. quibus mod. feud. amitt.* & *conſ.* 47. refert, & ſequitur Decius *conſ.* 142.
4 11. *col. circa finem.* Et propterea Abbates, & omnes Prælati Eccleſiaſtici regulariter bona ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum infeudare prohibentur, *ut Auth. de non alien. aut permut. reb. Eccleſ.* & *cap. Nulli. de reb. Eccleſ. non alien.* niſi ex certis cauſis, & ſolennitatibus juris ſervatis, *Extravag. Ambitioſæ. de reb. Eccleſ. non alien.* Et ſicut Epiſcopi, licèt bonorum ſuæ Eccleſiæ liberam adminiſtrationem habeant; tamen prohibentur illa in feudum concedere, *per c. Per tuas de donat.* multò magis id ipſum Abbatibus interdictum erit. Patet ergò, quòd abſolutè loquendo, Abbates bona ſui Monaſterii generaliter infeudare non poſſunt: infeudatio enim (ut dictum eſt) cenſetur alienatio. Sed hæc concluſio de jure antiquo non ſemper procedebat. Nam poterat Prælatus, abſque ſolennitatibus infeudare ea bona ſuæ Eccleſiæ, quæ in feudum concedi ſolita erant, ſi ad eandem Eccleſiam, ob lineam finitam canonem non ſolutum, delictum perpetratum, aut aliàs quomodolibet liberè reverſa fuiſſent, ut *c. ult. de feud.* & *Extravag. Ambitioſ. verſ. præterea, eod. tit.* & docent Panormit. *in c. Ut ſuper. de reb. Eccleſ. non alien.* Federic. de Sen. *conſ.* 109. Roman. *conſ.* 70. *dub.* 1. & alii, quos referemus *quæſt.* 6.

Hodie tamen per conſtitutionem Sanctiſſimi Domini noſtri Urbani VIII. editam anno Domini 1625. Kalend. Novembris, Pontific. ſui anno 3. nequeunt Eccleſiaſtici Prælati vel ſuperiores, quicunque illi ſint, civitates, terras, caſtra, oppida, villas, arces, aut quævis alia loca, vel bona juriſdictionalia, ſeu quovis modo habentia juriſdictionem temporalem, ſeu juriſdictionis partem etiam minimam, ad eorum Eccleſias, vel Monaſteria, aut loca ſpectantia, tam quæ ad præſens pleno jure per eaſdem Eccleſias, Monaſteria, vel loca poſſidentur, quàm quæ ad ea de jure, vel de facto reverſa, & devoluta ſunt, vel in futurum quomodolibet devolventur, concedere in feudum, vel emphyteuſim aut ultra triennium locare; etiamſi ex immemorabili conſuetudine, aut etiam privilegio Apoſtolico, quamcunque ob cauſam conceſſo, & iteratis vicibus approbato, in feudum, vel emphyteuſim concedi, vel ultra triennium locari, aut finita conceſſione, vel locatione, hujuſmodi feuda, inveſtituræ, vel aliæ conceſſiones renovari conſueverint; irritas, & inanes decernens omnes, & ſingulas conceſſiones, & inveſtituras, vel locationes, aut illarum prorogationes, & renovationes contra d. Conſtitutionis tenorem quocunque modo, & quovis tempore factas, vel in futurum faciendas. Cum derogatione omnium, & ſingulorum privilegiorum, & indultorum, ad quorumcunque favorem conceſſorum, etiamſi neceſſariò, & in individuo exprimenda eſſent. Quam Conſtitutionem, ad hoc, ut præ manibus habeatur, & ne curioſus lector eam aliunde quærere cogatur, hic referre viſum fuit.

De bonis Iuriſdictionalibus ad Eccleſiam, & loca pia ſpectantibus in feudum, vel emphyteuſim non dandis, neque ultra triennium locandis, aut conceſſiones hujuſmodi renovandis, ſeu prorogandis.

URBANUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

HUmanæ ſalutis author Chriſtus Dominus Romanam Eccleſiam ampliſſima temporalis ditionis prærogativa decoravit, quam voluit inferioribus etiam Eccleſiis aliqua ex parte communicari, ut filiarum decor Matris augeret in Summis Pontificibus majeſtatem, quibus cùm Eccleſiarum omnium regimen incumbat, illarum quoque omnium tutelam ad Apoſtolicam eorum providentiam neceſſe eſt pertinere. Olim equidem quamplurimi inferiorum Eccleſiarum Prælati, ut ſtrenuos, ac præſtantes virtute Viros haberent, qui debitum ſibi, & Eccleſiis ſuis impenderent famulatum, temporales ditiones ad eaſdem Eccleſias pertinentes eximiorum Virorum fidei, atque adminiſtrationi commiſerunt: tempore verò procedente, de labentibus in deterius bonis inſtitutis, factum eſt, ut nonnulli Eccleſiarum Præſules humanis potiùs affectibus, quàm meritorum intuitu moti ditiones temporales hujuſmodi variis perſonis, & Univerſitatibus in feudum, vel emphyteuſim dare, vel ultra triennium locare: & rurſus occurrente earum ditionum temporalium devolutione ad novam infeudationem, ſeu inveſtituram, vel locationem ultra triennium ſub ſpecie, quod illæ in feudum, vel emphyteuſim dari, vel ut præfertur, locari ſint ſolitæ, ſeu alias cauſas prætexentes, devenire conſueverunt, quod in non modicum Eccleſiarum ipſarum damnum, & præjudicium tendere uſu compertum eſt. Nos itaque noſtri muneria partes adimplendo, præmiſſis obviam ire, necnon Eccleſiarum, Monaſteriorum, locorum piorum quorumcunque indemnitati, ac jurium eis quomodolibet competentium conſervationi, quantùm nobis ex alto conceditur, providere volentes, motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine hac noſtra perpetuò valitura Conſtitutione omnibus, & ſingulis Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, etiam Generalibus, cæteriſque Eccleſiarum, & locorum piorum utriuſque ſexus Præſulibus, Prælatis Præſidentibus, Rectoribus, Præceptoribus, Comendatariis, & adminiſtratoribus cujuſcunque ſtatus, gradus, dignitatis, ac præeminentiæ exiſtant, etiamſi Cardinalatus honore præfulgeant, necnon Capitulis, etiam Generalibus, & Provincialibus, Conventibus, Collegiis, Sodalitatibus, etiam laicorum, & quibuſcunque aliis Superioribus cujuſvis Ordinis, Societatis, vel Inſti-

turi etiam de neceſſitate exprimendi aut Militiarum etiam Sancti Joannis Hieroſolymitani in univerſa Italia, etiam in quorumvis Principum ſæcularium quomodolibet qualificatorum, etiam ducali, regia, imperiali, vel quavis alia dignitate, honore, & excellentis præſtantium dinone temporali exiſtentibus, ſi pontificali, vel abbatiali emineant dignitate ſub interdicti ingreſſus Eccleſiæ, ac ſi per ſex menſes immediatè ſubſequentes, ſub interdicto hujusmodi perſeveraverint, lapſis menſibus eisdem, ſub regiminis, & adminiſtrationis Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, quibus præſident, in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſpenſionis; Capitulis vero, Conventibus, Collegiis, Sodalitatibus, & Univerſitatibus prædictis ſub interdicti à divinis, eorumque ſingularibus perſonis ac inferioribus Prælatis Commendatariis, & aliis præfatis ſub excommunicationis latæ ſententiæ, ac omnium dignitatum, beneficiorum officiorum Eccleſiaſticorum, de quorum rebus & bonis contra præſentis conſtitutionis tenorem eos diſponere contigerit, vocis que activæ, & paſſivæ privationis, & perpetuæ inhabilitatis ad illa, ſeu quælibet alia in poſterum obtinenda ipſo facto, etiam absque Judicis miniſterio, vel ſententia incurrendis poenis, ne de cætero civitates, terras, caſtra, oppida, villas, arces, fortalitia, munitiones, territoria, diſtrictus, jurisdictiones, aut quævis alia loca, vel bona jurisdictionalia, ſeu quovis modo jurisdictionem temporalem, etiam cum alio, vel aliis conjunctim, ſeu diviſim, aut aliàs quomodolibet annexam habentia, aut eorum, ſeu jurisdictionis partem, etiam minimam, & patriarchales, primatiales, metropolitanas, Epiſcopales, & alias Eccleſias, Monaſteria, Collegia, vel loca pia ſupradicta, nunc, & pro tempore quovis modo ſpectantia, & pertinentia, tam quæ ad præſens per Eccleſias, Monaſteria, & loca hujusmodi pleno jure poſſidentur, quam ea, quæ in feudum, vel emphyteuſim conceſſa, vel citra triennium locata, per quoscunque quomodolibet, & ſub quibusvis prætextibus occupata, ſeu uſurpata reperiuntur, aut ad Eccleſias, Monaſteria, & loca prædicta jam de præſenti forſan de jure, vel de facto reverſa, ſeu devoluta ſunt, etiamſi Eccleſiis, Monaſteriis, locisque piis hujusmodi adhuc incorporata, & de eorum menſa effecta non ſint, aut quandocunque perpetuis futuris temporibus per lineam finitam, canonem non ſolutum, delictum perpetratum, vel alio quocunque modo revertentur, ſeu devolventur in futurum, etiamſi ex antiqua, ſeu immemorabili conſuetudine, aut etiam privilegia Apoſtolica quæcunque ob cauſam conceſſa, & iteratis vicibus approbata in feudum, vel emphyteuſim concedi, vel ultra triennium locari, aut finita conceſſione, vel locatione hujusmodi feuda, inveſtituræ, vel aliæ conceſſiones renovari conſueverint, quibusvis perſonis quavis Eccleſiaſtica, ſeu mundana dignitate, vel excellentia fulgentibus, ac ſpeciali nota dignis, Capitulis, Collegiis, Eccleſiis, Congregationibus, Monaſteriis, Conventibus, Hoſpitalibus, & quibusvis univerſitatibus, tam ſæcularibus, quàm Eccleſiaſticis, aut quibuscunque aliis quocunque nomine, ac titulo nuncupatis, & quomodolibet qualificatis in feudum, vel emphyteuſim concedere, aut ultra triennium locare, aut conceſſiones, inveſtituras & locationes hujusmodi poſt finitum illarum tempus, vel aliàs quandocunque renovare, prorogare, vel de novo facere, etiam ad favorem deſcendentium hæredum, vel conſanguineorum illorum, qui civitates, terras & bona jurisdictionalia prædicta obtinuerint, poſſederint, vel occupata detinuerint, etiam intuitu meritorum, etiamſi conceſſiones, & alia præmiſſa in evidentem, imò in evidentiſſimam utilitatem Eccleſiæ, Monaſterii, vel loci pii cedant, aut conceſſionibus, inveſtituris, locationibus, vel illarum renovationibus, aut prorogationibus conſentire, aut aliud ſcripto, verbo, vel alio quovis modo, per quem dictæ civitates, terræ, & bona jurisdictionalia hujusmodi ad Eccleſias, Monaſteria, & loca pia prædicta, ſive eorum Prælatos, Superiores, Rectores, ſeu adminiſtratores non revertantur, etiamſi in prædictis conceſſionibus, inveſtituris, renovationibus, prorogationibus, & aliis præmiſſis, noſtrum, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, etiam cum clauſula, & non aliàs aliter, nec alio modo, reſervetur; & niſi illo in ſcriptis tantum prius obtento facere audeant, vel præſumant ultra alias poenas per canonicas ſanctiones deſuper quomodolibet inflictas diſtrictè interdicimus, & prohibemus. Et inſuper quascunque conceſſiones, inveſtituras, locationes, vel illarum prorogationes, & renovationes, quas contra tenorem præſentium quocunque modo, & quovis tempore fieri contigerit, prorſus nullas, irritas, & effectu omnino carere debere, ſicque in præmiſſis omnibus, & ſingulis per quoscunque Judices ordinarios & delegatos, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, & ejusdem Cameræ Apoſtolicæ Theſaurarium, & Clericos, necnon S.R.E. Cardinales, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & authoritate judicari, & diffiniri debere, & quicquid ſecus ſuper his à quoquam, quavis authoritate, ſcienter, vel ignoranter attentari contigerit, irritum, & inane decernimus, & declaramus. Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, etiam in corpore juris inſertis, ac etiam in favorem quarumcunque Eccleſiarum, Provinciarum, civitatum, Univerſitatum, Collegiorum, Capitulorum, & locorum piorum, omniumque perſonarum atque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militiarum etiam ſancti Joannis Hieroſolymitani, necnon Congregationum, & Societatum, & cujusvis alterius Inſtituti, etiam neceſſariò, ut præfertur, & individuo exprimendi, eorumque Monaſteriorum, Conventuum, & Domorum Regularium, necnon etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, indultis quoque, & privilegiis, ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, efficaciſſimis, & inſolitis clauſulis, etiam irritantibus decretis, etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſub aliàs quomodolibet conceſſis, & iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus & ſingulis, etiamſi de illis, eorumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, & expreſſa, ac individua, & de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda foret; tenores hujusmodi, ac ſi de verbo ad verbum, & forma in illis tradita obſervata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habentes, quoad ea, quæ iisdem præſentibus adverſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, harum ſerie ſpecialiter & expreſsè derogamus, cæterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem, quòd de cætero Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, necnon Abbates, Præſules, Prælati, aliique præfati in aliis juramentis ab iis præſtandis de præſenti etiam conſtitutione ſervanda, omnino jurare teneantur. Ipſaque conſtitutio in Quinterno Cancellariæ Apoſtolicæ deſcribatur. Quodque præſentes ad valvas Lateranenſis, & Principis Apoſtolorum de Urbe Baſilicarum, & dictæ Cancellariæ, & in Acie Campi Floræ publicentur, & ſic publicatæ omnes, & ſingulos, quos concernunt, & concernent in futurum, perinde afficiant, ac ſi eis, & eorum cuilibet perſonaliter intimatæ forent. Earundemque transſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Prælati, ſeu perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis in judicio, & extra il-lud

lud eadem protſus fides adhibeatur, quæ ipſis Originalibus adhiberentur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri, interdicti, prohibitionis, decreti, declarationis, derogationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud S. Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ, milleſimo ſexcenteſimo vigeſimoquinto, Kalendis Novembris. Pontificatus noſtri anno tertio.

DECISIO S. ROTÆ ROMANÆ.

Coram R.P.D. Merlino, in cauſa Milevitana feudi, Veneris 2. *Mart.* 1635.

TErritorium de Gariexenſi eſſe feudale, demonſtrant repetita in pluribus inſtrumentis à Regibus Aragoniæ verba quibus feudum nuncuparur; mensque contrahentium, quæ radix eſt prima ſubſtantia verborum, ut ait Bald. *in c. Mandatum. de reſcriptis*, idem evincit, dum de fidelitate, in qua feudi conſiſtit eſſentia, & forma, toties facta fuit mentio; & fidelibus hoc dari ſolitum eſſe fuit aſſertum, necnon poſſeſſoribus iſtius territorii impertita fuit per Reges Siciliæ licentia alienandi, in feudorum alienatione duntaxat exacta: factaque eſt conceſſio de eo, tanquam ob lineam finitam inveſtitorum ad Regiam Cameram devoluto, cum annua recognitione, quam antiqui Vaſſalli præſtare conſueverant, & pro certis perſonis, nempe, hæredibus inveſtitorum ex eorum corpore legitimè deſcendentibus: fuitque hoc territorium tanquàm feudum ſubrogatum in locum alterius feudi nuncupati *l'Imbacchari*, & in caſu evictionis iſtius feudi promiſſum alterum feudum, ac demum relatum fuit in Codicem, in quo cætera feuda ſunt deſcripta. Ex quibus omnibus & aliis una cum aſſertione, & enunciativis, quòd ſit feudum, feudalitas benè deducitur, prout latiùs comprobatum fuit in alia deciſione ſub die 27. Novembris præteriti, coram me emanata, & præter Doctores in ea relatos conferunt tradita per D. Fachin. *conſ.* 19. *n.* 12. *lib.* 1. qui vim facit ſuper antiquis recognitionibus inveſtitorum, & ſuper deſcriptione in regiſtro feudalium, prout etiam Valaſch *de jur. emphyt. q.* 51. *n.* 26. Sigiſmund. Neapolit. *inter conſ. feudal. conſ.* 11. *n.* 34. ſubrogationem ponderans Joan. Borcholten. *de feud. cap.* 9. *n.* 14. & Intrigliol. *cent.* 1. *q.* 37. *n.* 31. & 34. animadvertentes licentiam alienandi eſſe ſignum proprii feudi; & quòd dominus teneatur in caſu evictionis præſtare aliud feudum æquivalens, ut fuit conventum in caſu præſenti. Roſenthal. *de feud. cap.* 12. *concl.* 14. *per tot.*

In qua reſolutione propreteà perſiſtendum eſſe rurſus Domini reſponderunt, cum fundamenta prædicta adhuc ſubſiſtere, & objecta, quibus impugnabatur, minimè relevare, viſum fuerit.

Non obſtat enim, quòd ut ex verbis reſultet feudalitas, neceſſe ſit, ut conceſſio fiat jure feudi, vel in feudum, nec ſufficiant verba, *concedo feudum*, &c. Juſta diſtinctionem Angel. Aretin. *in conſ.* 73. *num.* 69. Menoch. *præſumpt.* 92. *n.* 11. *lib.* 3. & *conſ.* 191. *num.* 29. Petr. Gregor. *de feud. part.* 2. *q.* 1. *n.* 6. & *q.* 2. *n.* 5. Quoniam, ubi ex verbis tantùm definienda eſt quæſtio, locum obtinet doctrina Aretini; & ubi dictum fuit, *jure feudi*, fieri conceſſionem, tunc nulla poteſt cadere controverſia, quin feudalis ſit conceſſio, ut obſervat Roſenthal. *de feud. cap.* 12. *concl.* 14 *num.* 33. *verſ. Nemo tam ſtupidus.*

Sed, quando multa alia feudalitatis ſubſtantialia ſigna concurrunt, & requiſita feudi, de quibus per Gloſſ. *in cap.* 1. *tit. ex quibus cauſ. feud. amit.* Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *q* 9 *per tot.* tunc etiam verba quibus ſimpliciter conceſſum per Principem enunciatur feudum ſatis probant feudalitatem, ex deductis in alia, & præter hoc, quòd ubi effectus feudi per contraria pacta in totum non removetur à feudo, ſed convenit mentio, & nomen feudi cum aliquibus effectibus, & ſignis feudi, cenſeatur conceſſio feudalis poſt Dec. *conſ.* 293. *ſub n.* 5. tradit Anton. Queta *conſ.* 8. *n.* 3. *verſ. Nam huic reſpondet Dec.*

Minus obſtant conjecturæ pro allodialitate ponderatæ, & ex quibus fundum excludi prætenditur, nampe, quòd territorium fuit conceſſum in recognitionem meritorum, cum præſtatione annui cenſus, pretio interveniente, nempe crediti unciarum 100. auri; ſine reſervatione ſervitii perſonalis, & de bonis ruſticis, & campeſtribus, ac modici valoris: quæ omnia inferre videntur geſtum fuiſſe contractum cenſualem, vel emphyteuticum, vel emptionis; non autem feudalem, qui omnino gratuitus eſſe debet, *c. primo, de benef. fratr. c.* 1. *de feud. dat. in Viceleg.* Guido Pap. *dec.* 55 *num.* 2.

Quoniam duabus reſponſionibus ſatis dilui objectum viſum fuit. Primo, quod hujuſmodi conjecturæ à contrariis validioribus, & efficacioribus tolluntur conjecturis *juxt. l. Divus. ff. de ingen. & manumiſſ.* cum aliis deductis *in prima deciſione* conjecturæ pro allodialitate ſunt remotæ; hæ autem pro feudalitate urgentiores, & magis veriſimiles Dominis viſæ ſunt, dumque multo plura demonſtrant naturam feudalem, quàm alterius contractus meritò à pluralitate argumentorum, cenſendus eſt magis contractus feudalis, quàm alius, ut per Socinum ſeniorem *conſil.* 22. *num.* 5. & *ſequentibus, lib.* 4. Antonius Queta *conſ.* 11. *n.* 7.

Secundò, quòd licèt inveſtituris, & conceſſionibus feudalibus adjiciantur pacta extranea, & contra naturam feudi; inde tamen non transfunditur in aliam ſpeciem contractus: ſed cum quaſcunque conventiones admittat, degenerat quidem feudum à propria natura, atque alteratur in his, de quibus per pacta expreſſa fuit diſpoſitum: at propterea non deſinit eſſe feudum, & in aliis, in quibus non fuit alteratum, inconcuſſam retinet naturam ſuam, & remanet feudum, ut eſt text. *in c.* 1. *de feud. non habent. propr. nat. feud.* ibi: *Jure feudi cenſetur, licet propriam naturam non habeat.* ſcripſerunt Cuman. *in prælud. feud. cap. Si aliquem. num.* 318. Baldus *in l. Si plures num.* 7. *C. de conditionis inſertione.* Calderinus *conſ.* 11. *de feud.* Curtius ſenior *conſ.* 48. *num.* 42. & *conſ.* 49. *n.* 40. Roman. *conſ.* 70. *num.* 2. Petr. Gregor. *de feud. par.* 5. *q.* 9. Zaſ. *eodem tract. part.* 12. *de feudis degeneran.* Schrader *de feud. part.* 2. *cap.* 4. *n.* 71. Intrigliol. *eodem tract. cent.* 1. *q.* 10. *n.* 31. & *ſeqq.* & latiùs *q.* 38. *n.* 66. & *ſeqq.* Joan. Borcholten. *de feud. c.* 4. *n.* 34. Anton. Queta *conſ.* 8. *n.* 2. & *ſeqq.* & *conſ.* 11. *n.* 8. & *ſeqq.* D. Fachin. *controverſ. forenſ. lib.* 7. *cap.* 20. *verſ. Sed, ut liberè.*

Et ſignanter, quòd feudum, pro quo præſtatur annuus cenſus non deſinat ex hujuſmodi præſtatione eſſe feudum, conſuluerunt Socin. ſen. *conſ.* 257. *ſub n.* 1. *verſ. Aliquando. lib.* 2. Albert. Brun. *conſ.* 41. *in p. dub.* Zaſ. *de feud. part.* 12. *n.* 32. ubi, quòd præſtatio annus cenſus loco ſervitiorum conveniri ſolita eſt in feudis Lombardiæ: nec ea eſt contra ſubſtantiam feudi. Menoch. *præſump.* 95. *n.* 9. *lib.* 3. ubi, quòd feuda fori Julii talia ſunt. Egregiè Anton. Queta *conſ.* 8. *per tot.* & *conſ.* 11. *n.* 8. ubi poſt Bart. *conſ.* 16. ait. hoc cenſeri feudum habens pactum emphyteuticum. Intrigliol. *de feud. cent.* 1. *q.* 38. *num.* 69. & 70. D. Fachin. *controverſ. forenſ. cap.* 35. *verſ. Placet hæc ſententia. lib.* 7. aſſerens hujuſmodi eſſe feuda, quæ regulariter retinentur per Clericos; & *conſ.* 33. *n.* 24. *lib.* 1. & videmus

mus etiam vaſſallos Sedis Apoſtolicæ quotannis ſolvere cenſualem præſtationem pro eorum feudis.

Atqueetiam feudum empritium, ac mediante pretio acquiſitum, eſſe verum feudum, & regolare ſecundùm omnes leges, & conſuetudines feudales, tradunt Bald. *in l.2.C.de oper. libert.* Clar. *in §. Feudum q.16.* ubi ait, generaliter ita voluiſſe omnes feudiſtas Zaſ. *de feud. par.12. num.20. & ſeqq.* diſſerens non eſſe id contra ſubſtantiam feudi. Bero *conſ.65.n.45.lib.1.* Roland. *conſ.18.num.19.& ſeqq lib.3.* Menoch. *præſumpt.95.n.4.lib.3.* Intrigliol. *de feud.cent.5.q.41.n.14 & ſeqq.* Plenè Joan. Borcholten. *de feud.cap.1.n.12.* ubi communem, & citra controverſiam veram eſſe opinionem oſtendit, & *cap.7.n.65.* aſſerens dici beneficium Principis, quamvis pecunia interveniat. Marta *de jurisd.par.4 caſu 186.n.7.* Anton. Queta *conſ.7.n.43.* D. Fachin. *conſ.33.n.24.lib.1.*

Prout dum conceſſio fit de bonis campeſtribus, & ruſticis, modicique valoris, & nullum reſervatur perſonale ſervitium, quod ſerver adhuc naturam feudi, deducitur *ex c.1 §. Si quis de manſo tit. ſi de inveſt. feudi fuerit controv.* Bald. *in l. Si plures n.9. C. de condit. inſert.* Zaſ. *de feud. p.6. n.49.* ubi, quod hujusmodi feudum barbarè, *manſum*, nuncupatur, quod fundum, ſeu quemcunque agrum ſignificat, qui duobus bobus ſingulis annis coli poſſit. Alvarott. *in prælud. feud. quæſt.7.* Afflict. *ibidem, num.70.* Cuman. *in c. Si aliquem. n.93.* Joan. Borcholten. *de feud. cap.8.n.83.* ubi quòd feudum, pro quo non præſtantur ſervitia, dicitur francum; ſed in omnibus aliis retinet naturam veri feudi, nec ſine conſenſu Domini alienari poteſt. Intrigiol. *de feud. q.9. n.158. & quæſt.41.n.17.ad 21.*

Meritorum autem mentio nedum non repugnat, ſed omninò congruit conceſſioni feudali: quippe quòd feuda concedi ſolent in remunerationem laborum, quos vaſſallus in ſervitio Principis, vel domini, ſuſtinuerit, ut poſt Iſern. tradit Afflict. *in c.1.n.279. tit. Ex quibus cauſ. feud. amittatur.* Card. Mantic. *de tacit. lib.23.tit.5. n.37.* Intrigliol. *de feud. cent.2 art.2.n.230. & art.27.n.17.*

Quibus etiam tollitur repetitum Oldradi *conſ.159.* emanatum ſuper conceſſione Principatus Achaiæ, facta per Carolum II. Principi Tarentino, in qua cùm adeſſent verba *donamus, & ex cauſa donationis pleno jure transferimus*, &c. cenſuit Oldradus, contractum feudi translatum fuiſſe in contractum ſimplicis donationis: quoniam ex prædictis non ſubſiſtit: per translationem enim directi, atque utilis dominii, quæ reſultat ex dictis verbis relatis ab Oldrado, licèt feudum degeneret; non tamen feudum eſſe ceſſat: & ita dictum Oldradi *conſ.159.* præter allegatos *in alia deciſione* rejicit Zaſ. *de feud. part.12. num.33.* animadvertens, Regnum Siciliæ eſſe feudum ſimilis naturæ. Fab. de Anan. *conſ.122. num.29. & ſeqq. lib.2.* atque ab eodem Oldrado diſſentit Intrigliol. *de feud cent.1.quæſt.10.num.31.juncto num. 2. & ſeqq.* Joan. Borcholten. *cap.4.num.27.* ubi, quòd ſi proprietas quoque in vaſſallum transferatur, feudum propriam naturam feudi non habet; ſed tamen eſt feudum. Quæ tamen difficultas hic ceſſat: quia in præſenti conceſſione, verba non ſunt ita efficacia, & exuberantia, prout erant in caſu Oldradi.

Prout etiam diluitur objectum, quo potiſſimùm impugnabatur ſeptima conjectura, quàm Domini in alia deciſione, & etiam hodie magni faciebant, nempe, quòd non bene inferri videtur feudalitas ex eo, quòd territorium de Gariexenn. conceſſum fuit in excambium alterius feudi *dell' Imbacchari*, cùm poſſit etiam dari allodium in excambium feudi: & inveſtitus erit de rigore proviſus de æquivalenti excambio: æqualitas enim poteſt aliunde deſumi, quàm ex feudalitate: quoniam vis conjecturæ non conſiſtit ſolùm in eo, quòd territorium de Gariexenn. fuerit ſubrogatum in locum, & excambium alterius fuerit *dell' Imbacchari*; ſed amplius quòd in caſum evictionis territorii prædicti fuit promiſſum alterum feudum. Unde ex conjunctione duorum extremorum antecedentis excambii facti de feudo, & ſubſequentis excambii promiſſi de alio feudo, dicendum eſt, etiam medium, hoc eſt, Gariexenn. eſſe feudum: ex convenientia enim, & identitate extremorum, infertur etiam identitas medii, cui extrema conjunguntur *ad l. Si ſervus plurium. §. fin. ff. de leg. 1.* Surd. *conſ.151. num.29.* Menochius *conſ.1101. num.5. & 6.* Nec promiſſum fuit excambium æquivalens ſimpliciter, ut ab informantibus pro Hyacintho præſupponitur; ſed excambium in bonis feudalibus, quod non erat opus exprimere, ſi reputabatur allodium poſſe ſufficere pro excambio feudi; & ſat fuiſſet dicere ſimpliciter, quòd daretur æquivalens, vel excambium, nulla facta mentione de bonis feudalibus, ex qua adjectione per illa verba, *in bonis feudalibus*, excluditur, quòd Territorium de Gariexenn. debeat conſiderari uti allodium, tria præſertim conjungendo, nempe, quòd prima conceſſio cantat de feudo *dell' Imbacchari*; ſecunda conceſſio territorium de Gariexenn. pluries appellat feudum; & tertio loco promittitur in caſu evictionis æquivalens excambium in bonis feudalibus.

Et hodie ponderabatur ulteriùs ex hac ſola promiſſione facta de æquivalente excambio in bonis feudalibus reſultare aliam urgentem feudalitatis conjecturam, vel ſeptimam illam multum corroborari; quia eſt de natura feudi, ut dominus directus in caſu evictionis teneatur providere vaſſallum de æquivalenti excambio, ſcilicet, alio feudo, prout ex Intrigliolo, & Joan. Borcholten. *in principio deciſionis* fuit deductum, & deſumitur *ex c.1 de inveſtitur. rei alien. fact.* & ponderat Schrader. *de feud. par.5.cap.6.n.5.& 6.* ſubdens, quòd in hoc caſu, & Dominus directus tenetur aliud æquivalens feudum concedere, & vaſſallus feudi nomine rem ſibi traditam recognoſcere. Roſenthal. *de feud. cap.9. concl.63.* ubi Adden. *ſub littera A.* unde ex hac neceſſitate deſumitur argumentum, quòd territorium de Gariexenn. ſit feudale, dum ſubrogatur in locum feudi, & promittitur in caſu evictionis æquivalens in bonis feudalibus.

Dominique animadvertant in hac materia, & in aliis quæſtionibus conjecturalibus, Judicis prudentiam, & congruentiam potiſſimùm dominari, neque conjecturas rigida juris cenſura examinandas, nec ad incudem concludentis probationis diſcutiendas eſſe, ſed ſuavi quadam directione rationis ad veritatem latentem eruendam benigna interpretatione juvandas; conjecturæ enim rationabilia veſtigia latentis veritatis dicuntur, quæ ſolùm veriſimilitudine fidem faciunt; nulla autem neceſſitate intellectum Judicis adſtringunt: & ideò conſcientia legis non patens appellantur conjecturæ, *ad l. penult. C. de neceſſar. hæred. inſtit.* Bald. *in l. Barbarius. num.11. ff. de offic. Prætor.* & *in l. Non ignorat. n.4. C. qui accuſar. non poſſunt.* Card. Mantic. *de conject. ult. vol. lib.1. tit.1. n.9. & ſeqq.* Unde nec ſingulæ acriter ſunt ventilandæ, ſed conjunctim, ut in alia deciſione dictum fuit.

Cætera objecta viſum fuit Dominis, vel non reſpicere præſentem articulum, in quo ſtrictè agitur de feudalitate iſtius territorii de Gariexenn. vel fuiſſe ſublata in prima deciſione, atque hodie per informantes.

Et ita utraque parte informante reſolutum fuit, ſtandum eſſe in deciſis, *&c.*

QUÆSITUM VI.

Utrùm Abbas poſſit bona Monaſterii in emphyteuſim dare.

Summarium.

1 *Emphyteuſis quid ſit.*

2 *Alte-*

2 *Alienare, qui poteſt, poteſt etiam dare in emphyteuſim, & è contra.*

3 *Abbas non poteſt bona ſui Monaſterii abſque juſta cauſa, & ſolennitatibus emphyteuticare.*

4 *Contractus emphyteuticus validus eſt, quando utriuſque partis conſenſus accedit.*

5 *Res non ſolitam emphyteuſim dari, ut validè dentur requiritur aſſenſus Apoſtolicus.*

1 CUm emphyteuſis ſit contractus, quo res immobilis conceditur, quoad utile dominium alteri, cum obligatione ſolvendi penſionem ſtatutis temporibus domino proprietatis, ob eam cauſam tex. *in l. 1. ff. Si ager vectig. vel emphyt. pet.* ut dicunt communiter Doctores, videtur ſpecies quædam alienationis :
2 ac propterea generaliter, quibus permiſſum eſt alienare, iiſdem licet etiam dare in emphyteuſim : & è contra, quibus non licet alienare, nec etiam licet dare in emphyteuſim.

3 Propterea cùm Abbati, (ut *ſuprà* latiùs dictum eſt) non liceat bona ſui Monaſterii alienare : ita pari ratione, nec etiam poterit dare in emphyteuſim, niſi adſit juſta cauſa, & debita ſolennitas, prout de alienatione dictum eſt *per d. Extravag. Ambitioſa. de reb. Eccleſ. non alien.* quod autem dare in emphyteuſim, & emphyteuticare rem aliquam, ſit illam alienare, & quod veniat nomine alienationis habetur *in Auth. de non alien. & permut. reb. Eccleſ. §. Nos igitur, verſ. Alienationis autem.* Eſt text. *in l. fin. C. de reb. Eccleſ. non alien.* ubi habetur, quòd, ſive lex alienationem inhibuerit, ſive teſtator, ſive contrahens ; nihilominus contrahere in emphyteuſim cenſetur prohibitum ex text. *in cap. Nulli, de reb. Eccleſ. non alienan.* ubi dicitur, quòd ſub verbo alienationis venit conductio, donatio, permutatio, & emphyteuticus perpetuus contractus. Specul. *de locat. §. Nunc aliqua, verſ. 125.* ubi dicit, quòd emphyteuta non poteſt dare in emphyteuſim : quia dare in emphyteuſim eſt alienare : propterea, quæ bona ſui Monaſterii poſſit Abbas dare in emphyteuſim, videbitur in ſequenti quæſito.

4 Advertendum tamen eſt, ſupradictum contractum emphyteuticum tunc validum eſſe, quando accedit utriuſque partis conſenſus, ſcilicet, Eccleſiæ dantis, & accipientis emphyteutæ. Nomine Eccleſiæ intelligitur Prælatus, Abbas, vel quilibet Superior Eccleſiæ, & Monaſterii ; ſeu beneficiarius, aut Rector : nomine autem rei intelliguntur res, quæ in emphyteuſim conſueverunt dari ; & hujuſmodi res Abbas, Prælatus, Rector, vel alius Superior Eccleſiæ, cùm ad illam revertuntur alteri, eodem modo, & non alio concedere poteſt, ſed in majorem utilitatem Eccleſiæ. Si verò ſit res, quæ in emphyteuſim ante non dabatur, requiritur authoritas majoris Prælati, qui hodie eſt Summus Pontifex *ex d. Extravag. Ambitioſa, de reb. Eccleſ. non*
5 *alien.* & ſolet Summus Pontifex in rebus modicis hoc Legatis Apoſtolicis committere, & etiam Epiſcopis, declarando de rebus, quæ ultra quinque, vel decem ad ſummum aureos de annuis redditibus non ſoleant præſtari : in quibus rebus concedendis ſervanda eſt ſolennitas, quæ ſervari ſolet in alienationibus, de qua *in antecedente quæſit.* Ita advertit Barboſa *de jur. Eccleſ. lib. 3. cap. 3. n. 22.* ubi *n. 23.* advertit, quòd olim conſtitutum fuit, ut in emphyteuſim dari non poſſit res Eccleſiaſtica, niſi pro ipſo ſuſcipiente, & filiis, & nepotibus ejus : in perpetuum verò fieri omnino non poterat, *ex cap. Apoſtolicos, 12. q. 2.* Poſtmodum autem cautum fuit, ut extincta loca, & deſtructa, ex quibus non percipiuntur ampliùs fructus, nec meliorantur per Eccleſiam, poſſint in emphyteuſim perpetuò locari, *Authent. de alien. & emphyt. §. Si verò quadam, & §. Licentiam, cap. Hoc jus porrectum, §. Perpetua, & §. Si quis vero, 10. quæſt. 2.* in quo caſu ſervanda ſunt ea omnia, quæ in alienatione obſervari ſolent : & à fortiori, ſi in perpetuum conceduntur modo ſupradicto, etiam concedi poterunt in tertiam & quartam generationem, aut in aliud tempus. Quid autem intelligatur nomine tertiæ, & quartæ generationis, dicetur *in ſequenti quæſito.*

QUÆSITUM VII.

Quæ bona Monaſterii poſſit Abbas in emphyteuſim abſque ſolennitatibus requiſitis à jure concedere.

Summarium.

1 *Abbas poteſt bona Monaſterii emphyteuticari ſolita, abſque ſolennitatibus requiſitis in emphyteuſim dare.*

2 *Res ſemel effecta alienabilis, ſemper durat alienabilis abſque ſolennitate.*

3 *Bona emphyteuticari ſolita, quæ cenſeantur.*

4 *Bona Monaſterii emphyteuticari ſolita, ſi ceſſavit prima cauſa conceſſionis, ſi revertantur, iterum concedi non poſſunt.*

REſpondeo, quòd poteſt dare in emphyteuſim ea 1
bona, quæ ab antiquo emphyteuticari ſolita erant, ut *per d. Extravag. Ambitioſa.* Ratio eſt : quia
res ſemel effecta alienabilis, ſemper durat alienabilis 2
abſque ſolennitate, *in l. Pater, §. Quindecim, ff. de leg. 3.* Alex. *conſ. 189 col. 6. vol. 2.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſ. 6. n. 124.* Dec. *conſ. 88. vol. 1.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 3. num. 14. de reb. Eccleſ. non alien.* Seraphin. *deciſ. 1490.* Riccius *in praxi rer. for. Eccleſ. deciſ. 26. in utraq. edit.* Inſuper non intelligitur alienare, qui alienationem veterem invenit, & eam confirmat, etiamſi in aliam transferat perſonam, ut *l. 1. §. Permittitur, ff. de aq. quotid. & æſtiv.* Et quòd bona Eccleſiæ in emphyteuſim concedi conſueta poſſint denuò alienari, & excludantur à generali prohibitione *d. Extravag. Ambitioſa,* tenent in terminis Decius *conſ. 142. num. 2. col.* .... Menoch. *de arbitr. caſ. 81. à n. 5. & conſ. 66. num. 31. & conſ. 79. n. 1. cum ſeqq. & conſ. 92. num. 22.* Quaranta *in Sum. Bullar. verb. Alienatio rer. Eccleſ. num. 39. & 40.* Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rer. for. Eccleſ. deciſ. 125. in 1. edit. & reſol. 110. in 2. edit.* Ugolin. *de pot. Epiſcop. cap 14. §. 7. n. 5. verſ. Quintò.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 6. n. 194.* Debet autem adeſſe evidens Eccleſiæ utilitas tempore ultimæ conceſſionis ; nec ſufficit adfuiſſe in antiqua. Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 4. de locat.* Riccius *in d. praxi deciſ. 5. in utraque edit.* fuit dictum per Rotam *in una nullius caſtri,* 9. Martii, 1780. coram Bravo, *& in una Romana domus,* 29. Novembris, 1587. coram Blanchetto. Nec debet excedi modus, quo prædicta bona ſolita ſunt emphyteuticari, puta, ſi ad duas generationes, ne dentur ad tres : ſi ad conſanguineos tantùm, ne dentur extraneis. Curt. jun. *de feud. p. 2. q. 6.* Dec. *in Auth. Qui rem, n. 22.* & *ibi* Cagnol. *num. 58. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Alex. *conſil. 9. num. 2. lib. 3.* ubi de communi : *& conſil. 15. n. 18. lib. 5* Dec. *conſil. 142. num. 5. verſ. Et in terminis.* Clar. *in §. Emphyteuſis, q. 6. verſ. Sciat tamen, & q. 28. verſ. Aut verò. Et in §. Feudum, q. 13. verſ. Sciat tamen.* Rota *in una Imolenſi bonorum,* 21. Maji, 1593. coram Pamphilio, *& in Papien.*
bonorum, 12. Maji, 1628. coram Illuſtriſſimo D. Coc- 3
cino Decano. Solitum autem aliunde, quàm ex partium aſſertione probandum eſt. Rota *deciſ. 160. num. 4. part. 2. diverſ.* Ad effectum autem, ut bona cenſeantur ſolita emphyteuticari, requiritur, quòd vel præcedat una conceſſio ſolennis, & valida, vel ea deficiente, duæ conceſſiones cum ſpatio 40. annorum. Alex. *conſil. 9. num. 5. lib. 3.* Jaſ. *conſ. 155. col. 2. lib. 2.* Dec. *conſ. 142. num. 4.* Afflict. *deciſ. 405. num. 10.* Clar. *§. Feudum, q. 13. num. 4.* Ruin. *conſ. 35. num. 30. lib.* .... Rebuff. *de reb. Eccleſ. non alienan. num. 33.* Quaranta *d. verb. alienatio rer. Eccleſ. num. 40.* Azor *tom. 3. lib. 10. c. 2. q. 8.* Filliuc. *quæſt.*

moral. tom. 2. tract. 36. cap. 7. n. 124. Put. *deciſ. 1. de reb. Eccleſ. non alienan.* Seraphin. *deciſ.* 434. ubi de communi: *& deciſ. 1451. n. 3. & deciſ.* 1490. Rot. *deciſ. 160. num. 5 p. 2. diverſ.* ubi de communi. Et fuit reſolutum *in Tiburtina locationis*, coram Card. Milleno apud Marcheſ. *de commiſſ. p. 1. pag.* 106. ubi *n. 2.* aliæ deciſiones referuntur, *& in Ulisbonenſi præd.* §. 24. Januarii, 1603. coram Ortembergo, *& in Nucerina prædii*, 24. Maij 1624. coram R.P.D. Merlino.

4 Hoc autem intelligendum eſt, ut poſſint bona Monaſterii de novo in emphyteuſim abſque ſolennitate concedi; dummodo prima cauſa conceſſionis duraret: ſecus verò è contra, utpote ſi res inculta fuit data in emphyteuſim, ad hoc ut reducatur ad culturam; aliàs Eccleſia non concederet: per lapſum temporis, illa res optimè culta reverſa eſt, puta quia finitum eſt tempus, non poterit iterum abſque ſolennitatibus deſideratis concedi, & ſine cauſa, cùm ceſſet cauſa primæ conceſſionis, ut tenet Abbas *in c. Ut ſuper, col. 2. de reb. Eccleſ. non alien.* refert, & ſequitur Redoan. *in tract. de reb. Eccleſ. non alien. q. 12. n. 87. &* 88. Praxis non Epiſcop. *p. 2. c. 5. n. 52. verſ. Secundus, ff. ubi autem.* Idem Filliuc. *loco cit.* Advertendum eſt inſuper, quòd fiat, antequam talium bonorum fructus Monaſterio incorporentur, ſcilicet, ipſius uſibus ab Abbate applicentur. Ita Jul. Clar. *de emphyt. q. 6. & de feud. q.* 13. qui teſtatur de communi: & Covar. *variar. reſol. lib. 2. c. 17. n. 4.* quia, ſi poſt reverſionem quoad fructus, Monaſterio fuiſſent incorporata, non poſſent de novo dari in emphyteuſim, vel aliàs alienari, niſi ex juſta cauſa, & ſervatis ſolennitatibus, & conditionibus à jure præſcriptis.

QUÆSITUM VIII.

Utrùm Abbas poſſit dare in emphyteuſim rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum. Et quomodo intelligantur tertia, & quarta generatio.

SUMMARIUM.

1 *Sententia negativa vera proponitur.*

2 *Emphyteuſis ſi conceditur uſque in tertiam generationem, comprehenditur recipiens filius, & nepos: ſecus ſi addatur ad ejus generationem; comprehenditur enim tunc etiam pronepos, ut n. 3.*

1 RESpondeo, quòd non, per ea, quæ dicit Bald. *in l. Si à te, C. de pact. int. empt. & vendit.* & Andr. Barb. *in c. Potuit, extr. locati.* tenet, quòd Prælati nullo modo per pacta in hujuſmodi conventionibus ſuæ Eccleſiæ præjudicare poſſunt, *l. Jubemus nulli, C. de ſacroſ. Eccleſ.* refert, & ſequitur Redoan. *in tract. de reb. Eccleſ. non alienan. q. 1. d. c. 26. fol. 37. n. 40.*

Quoad ſecundam partem quæſiti, quomodo, ſcilicet, intelligantur hujuſmodi generationes, an, ſcilicet, primus in cujus perſona conceſſio ipſa fit, intelligatur prima generatio, an verò illius filius; ſicut in materia graduum, primus gradus à patre filius intelligitur, cùm ſtipes non faciat gradum.

2 Reſpondeo, quòd ubi emphyteuſis, ſive feudum
conceditur uſque in tertiam generationem unaquæ-
que perſona unam conſtituit generationem, ita ut ſo-
lummodo veniant recipiens, filius, & nepos: ſecus ve-
rò, ſi addatur ad ejus, vel ipſius generationem: & hoc
ſecundo caſu veniunt recipiens, filius, nepos, & pro-
nepos, quæ diſtinctio tradita eſt à Bartholo, & relata
per Baldum *in Authent. Si quas ruinas, num. 4. C. de ſa-*
3 *croſ. Eccleſ.* quam amplectuntur, & ſequuntur Simon
de Prætis *conſil.* 88. Hieronymus Pomponius *conſ.* 86.
Jaſon. *in l. 2. num* 166. *C. de jure emphyteut.* Alexand. *in l.*
Quod dicitur, 130. *num. 23. circa finem, de verbor. oblig.*
Menoch. *conſ.* 115. *n.* 28. Mareſcottus *variar. reſol. lib. 2.*
cap. 52. num. 1. Rota apud Verallum *deciſ. 18. part. 2. & in Farfenſi Villæ Caprolæ*, 20. Maij, 1592. coram Pegna, *& in Aſſiſienſi emphyteuſis*, 27. Junii, 1629. coram Merlino, *& in Bononienſi bonorum*, 18. Martii, 1611. coram Coccino. quæ eſt *deciſ. 305. num. 1. part. 1. recent.* ex quibus deciſionibus colligitur ratio differentiæ: quia, quando dicitur ad tertiam generationem ſimpliciter, directus dominus conſiderat generationes in abſtracto, non reſpectivè, & tanquam generationes alicujus certæ perſonæ; ideò tot terminos, & tot gradus in conceſſore conſtituit, quot ſunt perſonæ: & ſic in tertia perſona terminatur conceſſio, veluti in tertia generatione: quoties namque apponit dictionem, *ejus*; vel *ipſius*; tunc in concreto, & reſpectivè generationes conſiderat, tanquam à primo receptore provenientes; & tunc intrat diſtinctio inter generationem, ſeu cauſam generationis, & ipſam generationem. Et hoc caſu debent dari ejus ſucceſſioni ſucceſſores provenientes à receptore, & ab eo diſtincti, & per conſequens ad tertiam generationem conſtituendam comprehenduntur pronepotes. Ita Hieronymus Pomponius *d. conſil. 86. num.* 14. ubi hanc ſupradictam doctrinam recenſet.

QUÆSITUM IX.

Utrùm Abbas poſſit dare in feudum, vel emphyteuſim ſuis conſanguineis res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari.

SUMMARIUM.

1 *Abbas poteſt res Monaſterii infeudari, vel emphyteuticari conſuetas, ſuis conſanguineis in feudum, vel emphyteuſim concedere.*

RESpondeo, quòd ſic: quia benè poteſt Abbas infeudare, & dare in emphyteuſim res Monaſterii ſolitas hujuſmodi alienari, dummodo ſine fraude, & cum debito ordine. Ita Iſern. & Afflict. *in cap. 1. qui ſucceſſ. ten.* & Bald. *in cap. 1. de his, qui feud.* & tenet Gloſſ. *in cap. 1. Si inter dom. & vaſſall.* Quia ratio prohibitionis ceſſat, ſtante, quòd Eccleſia non læditur: quia conſanguineus recipit ſimilibus conditionibus, quibus reciperet extraneus, ut tenet Jacob. de Belviſ. *in uſib. feud. tit.* 2. Archidiacon. *in cap. Epiſcopus*, 10. q. 2. Bald. tamen *in Auth. Quibuſcunque, C. de ſacroſanct. Eccleſ. verſ. Extra Gloſ.* limitat, dummodo alia ratio non prohibeat; videlicet, quia conſanguineus eſſet potentior, &c. 1

QUÆSITUM X.

Utrum ſit validus contractus alienationis, locationis, & ſimilium, non obtento beneplacito Apoſtolico cum clauſula, reſervato beneplacito Apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.

SUMMARIUM.

1 *Aſſenſus Apoſtolicus eſt una ex præcipuis ſolennitatibus, quæ requiruntur ad validam alienationem.*

2 *Aſſenſus Apoſtolicus requiritur, antequam tradatur poſſeſſio rei alienandæ.*

3 *Pœna contra alienantes ſine aſſenſu Apoſtolico, an ubique ſint in uſu.*

4 *Pœna contra malè alienantes, an incurrantur ipſo facto poſt contractum alienationis.*

5 *Contractus alienationis celebratus ſine aſſenſu Apoſtolico, eſt invalidus, etiamſi, apponatur illa clauſula,* reſervato beneplacito Apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.

6 *Aſſenſus Apoſtolicus debet præcedere contractum alienationis.*

7 Contra-

7 *Contractus, qui cedunt in evidentem Eccleſiæ utilitatem, an poſſint fieri, reſervato beneplacito Apoſtolico.*

8 *Pœnæ an incurrantur in ſtipulatione contractus, non obtento beneplacito Apoſtolico, & n.12.*

9 *Contractus alienationis, locationis, conductionis, & ſimilium perficitur ex mutuo contrahentium conſenſu.*

10 *Factum tempore inhabili, ſed relatum ad tempus habile, validum eſt, ſaltem pro tempore habili.*

11 *Pœnas an poſt factum contractum ſine aſſenſu Apoſtolico incurrant, ſi reſipiſcant, & revocent alienationem, & n.12.*

12 *Alienantes bona fide, ante traditionem realem rei alienandæ, an incurrant pœnas latas* in Extravag. Ambitioſæ.

1 INter præcipuas ſolennitates requiſitas ad validam alienationem bonorum Eccleſiaſticorum una eſt aſſenſus Apoſtolicus, ut docent communiter DD. & habetur expreſsè in Extravaganti ſuperiùs relata, *Ambitioſa*, ubi apponuntur pœnæ contra alienantes, inconſulto Romano Pontifice.

2 Et quidem requiri hujuſmodi aſſenſus, antequam tradatur poſſeſſio rei Eccleſiaſticæ, neque ſufficere dicere: *Salvo aſſenſu Apoſtolico*, docent Navar. *conſ.1. de reb. Eccleſ. alien. in novis.* Abbas *in cap. 2. de feud.* Jaſon. *in l. fin. n.142. C. de jur. emphyteut.* Decius *conſ.* 160. Clarus *in §. Feudum, q.31. & in §. Emphyteuſi, q.13.* Gram. *decïſ.* 49. Vincent. de Franchis *deciſ.* 267. Felin. *in cap. Quæ in Eccleſiarum, ſub num.* 84. *de conſtit.* Curt. *de feud. part. q.20 num.*112. Capicc. *in inveſt. in verbo, feudorum alienationes, ampliat.*17. *& limit.*12. Frec. *de ſub feud. lib.*12. *authent.*1. *n.*24. Comitolus *in reſponſ. moral. lib.*3. *q.*4. *n.*4. *&* 5. Et alii communiter, qui conſtanter aſſerunt, tali modo alienantes incurrere pœnas *in prædicta Extravaganti* impoſitas.

3 Et licèt Navarrus *in Sum. cap.* 27. *n.* 150. exiſtimet, in paucis locis pœnas hujuſmodi eſſe uſu receptas, à quo non diſſentire videtur Cajetanus *in Sum. verbo, Excommunicatio, cap.*75. Sylveſter etiam *verbo. Alienatio, quæſt.*14. non tamen ex hoc inferri poteſt, ſicut nec inferunt prædicti Doctores, alienantes res Eccleſiæ in loco, ubi talis conſtitutio recepta eſt, non incurrere pœnas latas; imò poſt Conſtitutiones Pauli IV. & Pii V. qui Pauli II. Conſtitutionem renovarunt, ubique eam obſervari debere, & contrafacientes incurrere prædictas pœnas, aſſerit. Comitolus *loco cit. q.*19. *num.*6. & ita communiter obſervatur *in praxi Curiæ Romanæ*, & alibi: & in hujus rei confirmationem Genuenſis *in praxi Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. cap.*52. refert, quòd de anno 1599. dubitatum fuit in prædicta Curia, an quidam Rector Eccleſiæ eſſet excommunicatus, & pœnas alias in Extravaganti, *Ambitioſa*, contentas incurriſſet: quippe qui Territorium quoddam Eccleſiæ alienaverat, Romano Pontifice inconſulto, licèt cum clauſula, *reſervato aſſenſu Papæ, nec aliter, nec alio modo*: & antequam impetratus fuiſſet aſſenſus, tradiderat poſſeſſionem dicti territorii. Et licèt pro utraque parte eſſent Doctores; re tamen ad S.D.N. Clementem VIII. delata, declaravit, prædictum Rectorem incurriſſe pœnas *in d. Extravaganti* contentas, ac proinde reſcripſit Vicario Neapolitano, quòd revocata alienatione, & reintegrata Eccleſia in ſuo priſtino ſtatu, ipſum Rectorem in utroque foro à cenſuris abſolveret. Quòd ſi ita exactè hæc præſtare non poſſet prædictus Rector, faceret ſaltem pro poſſe, movendo litem in judicio, vel alia ad hunc effectum faciendo: & ſi prædicta facere non poſſet ante abſolutionem, ad minus promitteret, & ſe obligaret, quàm citiùs prædicta facere: & quòd dictus Vicarius cum dicto Rectore diſpenſaret etiam ſuper fructibus malè perceptis, & revalidaret titulum beneficii: & ita fuit reſcriptum die 17. Decembris. 1599.

Hoc idem expreſsè habetur ex noviſſima Conſtitutione S.D.N. Urbani VIII. quæ incipit: *Humanæ ſalutis Author*. Calend. Novembris, 1625. quæ ponitur *in fine Quæſiti*, ubi circa hanc materiam ſtatuit, neminem poſſe alienare, ſeu concedere bona Eccleſiaſtica, licèt cederet in evidentem, imò evidentiſſimam Eccleſiæ utilitatem; aut conceſſionibus, inveſtituris, locationibus, vel illarum renovationibus, aut prorogationibus conſentire, aut aliud ſcripto, verbo, vel alio quovis modo, per quem dicta bona ad Eccleſias non revertantur, etiamſi in prædictis conceſſionibus, inveſtituris, renovationibus, prorogationibus, & aliis ſimilibus, Sedis Apoſtolicæ beneplacitum, etiam cum clauſula: *Et non aliàs, aliter, nec alio modo*, reſervetur, & niſi illo in ſcriptis priùs obtento, facere audeat, ſeu præſumat. Concluditur ergo, tanquam certiſſimum quoad hanc partem, alienantes bona Eccleſiaſtica, ac eorum poſſeſſiones tradentes, ſine beneplacito Apoſtolico obtento, appoſita quacunque reſervationis conditione, incurrere pœnas in Conſtitutionibus, & ſacris Canonibus contra alienantes inflictas.

Quare tota difficultas eſt, an incurrantur pœnæ
ipſo facto poſt contractum alienationis, ſeu cujuscun- 4
que alterius conceſſionis bonorum Eccleſiaſticorum
prohibitæ, antequam tradatur realis, & pacifica poſſeſſio.

Sermo eſt de contractu ſtipulativo, per quem verè & 5
realiter traditur jus ad rem; non autem de promiſſorio
ſolùm, qui obligat tantum contrahentem ad ſtipulationem ſuo tempore faciendam, in quo poſſunt apponi conditiones, quibus non ſervatis, non tenebitur promittens ſtare promiſſis. Quo poſito.

Dico primò, hujuſmodi contractum alienationis bonorum Eccleſiæ celebratum ſine præſcripta ſolennitate, invalidum eſſe, & nullum, etiamſi in forma contractus adhibeatur illa clauſula, *reſervato beneplacito Apoſtolico; non aliter, aliàs, nec alio modo.* Ita expreſsè colligitur *ex d. Extravaganti, Ambitioſa*, in illis verbis: *Si quis contra hujus noſtræ prohibitionis ſeriem de bonis eiſdem quicquam alienare præſumpſerit, alienatio, hypotheca, conceſſio, locatio, conductio, & infeudatio hujuſmodi nullius omnino ſint roboris, & momenti*, & ex conſt.51. S.D.N. Urbani VIII. *ſuprà* citata, in qua §.3. habetur: *Et inſuper quaſcunque conceſſiones, inveſtituras, locationes, vel illarum prorogationes, & renovationes, quas contra præſentium tenorem, quocunque modo, & quovis tempore fieri contigerit, prorſus nullas, irritas, & effectu omnino carere debere.* Ubi ſuperiùs *in fine* §.2. dixerat Summus Pontifex, non ſufficere appoſitionem clauſulæ reſervationis beneplaciti Apoſtolici, niſi verè, & realiter priùs in ſcriptis obtineretur. Atque ita docent Sarmientus *de reddit. Eccleſ. part.*1. *cap.*2.3. *&* 4. Vincent. de Franch. *deciſ.*35. Pioellus, & alii apud Vaſquez *opuſc. de reddit. cit. dub.*14. *n.*49. & Bonacina *de alien. diſp.*2. *q. unic.*
*punct.*4 *num.*14. & Quaranta *loco cit. num.* 21. ubi *in fi-* 6
ne dicit, quòd aſſenſus debet præcedere contractum, cùm in Paulina conſtit. dicatur: *Inconſulto Summo Pontifice.* quæ verba denotant actum nullum, niſi præcedat aſſenſus, ut notat Abbas *in cap. Ut ſuper, de reb. Eccleſiæ non alienandis.* Item idem Quaranta hoc dixerat *num.*5. ubi ſuper citata verba: *Inconſulto Romano Pontifice*, dixit: *Excipit, innovat, ac confirmat jura antiqua, annullat contractus, & imponit pœnas.* Et deinde ſubdit, hanc eſſe obſervantiam, ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ, atque congruere litteræ, & ſenſui prædictæ Conſtitutionis. Et Comitolus *in Reſponſ. moralibus lib.*3. *quæſt.* 19. *num.*6. *in fine*, concludit, contractus contra tenorem prædictæ conſtitutionis

tutionis initos ſine ulla dubitatione eſſe nullos: & *num. 34. verſ. Decimooctavò amplia*, dicit, hoc etiam eſſe verum, licèt contractus eſſent utiles Eccleſiæ. Rationem autem hujus noſtræ ſententiæ affert Bonacina *loco cit.* quia ſolennitas à jure præſcripta in contractibus eſt forma ſubſtantialis ipſius contractus: ergo ſine aſſenſu Apoſtolico contractus non ſubſiſtet. Tum, quia alienationes factæ per tales contractus revocantur, ſignum eſt, quod contractus in ſe nulli erant.

7 Verum quidem eſt, quòd quando contractus cedunt in evidentem Eccleſiæ utilitatem, & in ipſis reſervatur beneplacitum Apoſtolicum, cum animo illud verè, & realiter obtinendi, res non eſt adeò certa. Nec deſunt pro alia parte Doctores, qui aſſerant, tales contractus ſuſtineri, & conſequenter contrahentem non poſſe ad ſuum libitum recedere à contractu alienationis celebrato cum Eccleſia, abſque conſenſu Sedis Apoſtolicæ, ut docet Genuenſis *in praxi Neapol. c. 106. num. 2.* ubi refert ita dictum fuiſſe *in una Romana Palatii*, die 15. Martii 1604. coram Emin. Cardin. Pamphilio, *& in una Romana domus*, die 4. Decembris, *& in una Segobienſi præſtimonii*, coram Cantuccio, 24. Octobris: nam ſolennitas iſta introducta fuit ad favorem Eccleſiæ: ergo, ſi Eccleſia vult ſtare contractui, ſubſiſtet contractus, ſi adſit evidens utilitas; aliàs non in favorem, ſed in damnum Eccleſiæ retorqueretur.

Sed hæc ratio valeret, niſi ſolennitas eſſet forma ſubſtantialis contractus, prout ponitur in conſtitutione citata, *Ambitioſæ*, ut docet Bonacina *loco citato*, Mantica, & alii apud eundem Bonacinam: & citatæ deciſiones non aſſerunt, validum eſſe contractum; ſed ratione promiſſionis factæ Eccleſiæ, quæ intendit alienare attento beneplacito Apoſtolico, conſtringunt promiſſarium ſtare promiſſis.

8 Dico ſecundò, incurri pœnas in conſtitutione appoſitas in ipſa ſtipulatione contractus ſine aſſenſu Apoſtolico realiter obtento facti, etiam ante realem traditionem bonorum Eccleſiaſticorum, & pacificam contrahentium poſſeſſionem. Ita docet Bonacina *loco cit. punct. 4. num. 5. & punct. 5. num.* 2. Ratio eſt: quia proteſtatio eſt contraria facto, & per talem contractum alienans, quantum eſt ex ſe, alienat jura Eccleſiæ, quæ alius contrahens acquireret vigore illius contractus, aliàs validi.

9 Tum, quia ſic contrahens adhùc dicitur alienaſſe ſine debita ſolennitate: contractus autem alienationis, locationis, conductionis, & ſimilium, mutuo contrahentium conſenſu perficitur, & poteſt aliquis dominium, & jus in rem aliquam acquirere, etiam ante pacificam poſſeſſionem: ergo excommunicatio incurritur ante traditionem rei alienatæ per talem contractum, in quo cenſetur completus, & conſummatus effectus alienationis, quæ eſt ſub cenſura prohibita.

Dices, factum tempore inhabili, ſed relatum ad tempus habile, validum eſt, ſaltem pro tempore habili, *l. In tempus, ff. de hæred. inſtit.* ergo contractus alienationis bonorum Eccleſiæ factus ſub hac forma ſalvo Summi Pontificis aſſenſu, videtur validus, quia videtur referri ad tempus habile, in quo fuerit obtentus aſſenſus Apoſtolicus. Reſpondeo, quòd factum tempore inhabili, & relatum ad tempus habile, validum eſt tempore habili, niſi irritetur. In hoc autem caſu alienatio facta ante conſenſum Summi Pontificis requiritur, & conſenſus Summi Pontificis requiritur, tanquam forma ad validitatem actus, ut habetur expreſsè in conſtitutionibus *in primo dicto* relatis.

10 Dices ſecundò, pœna, ſeu cenſura impoſita contra facientem aliquid non incurritur, niſi ſequuto effectu: ergo cenſura impoſita contra alienantes non incurritur nondum ſequuta reali, & pacifica traditione. Reſpondeo, quòd hoc verum eſſet, niſi effectus alienationis intelligeretur completus ante traditionem: ſed, ut *ſuprà* diximus, perfecta alienatio perficitur mutuo contrahentium conſenſu; quem præſtitum fuiſſe in contractu ipſo planè conſtat.

11 Ex quo ſequitur, non evadere excommunicationem, & alias pœnas is, qui poſt factum contractum alienationis ſine aſſenſu Apoſtolico, reſipiſcit, & revocat alienationem ante realem traditionem bonorum: nam ille talis adhuc dicitur alienaſſe, & effectum alienationis fuiſſe completum.

Dices, *in cap. Si quis, de reb. Eccleſ. non alien.* decernitur, ut Clericus ſubſcribens alienationi bonorum Eccleſiaſticorum excommunicetur, niſi alienans, & recipiens celeri reſtitutione ſibi proſpexerint: celeris autem reſtitutio dicitur, quæ fit, antequam Eccleſia ex tali alienatione non lædatur, ex Gloſſ. *ibid. in verbo, celeri*, ergo à fortiori excommunicationem evadit is, qui alienationem revocat, antequam poſſeſſionem pacificam alter obtineat. Reſpondeo, diſparem eſſe rationem: nam in caſu noſtro excommunicatio incurritur ipſo facto per alienationem, quæ, ut dixi, mutuo contrahentium conſenſu perficitur; in caſu autem *cap. Si quis*, eſt excommunicatio ferenda, & ſub conditione, ſi reſtitutio celeriter non fiat: à diſparatis autem, & diverſis non valet illatio, *l. Papinianus exuli, ff. de minorib.*

12 Ex quibus omnibus infero, quòd quando Doctores aſſerunt, eum, qui alienavit, ante realem traditionem, non incurrere excommunicationem, & alias pœnas, loqui de alienante bona fide: & expreſsè in favorem hujus ſemper judicatur; maximè quia in contractu tali appoſita clauſula: *Attento beneplacito Apoſtolico, non aliter, nec alio modo*, indicat in alienante non eſſe præſumptionem, quæ requiritur ad hoc, ut pœnæ contra alienantes illatæ incurrantur.

DISPUTATIO XV.

De poteſtate Abbatum, & Prælatorum inferiorum, quoad beneficiorum, Eccleſiarum, vel Monaſteriorum uniones, & disjunctiones faciendas.

Quæſ. I. *Utrùm Abbates beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta unire poſſint.*

II. *Ex quibus cauſis beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum conjunctio ab Abbate fieri poſſit.*

III. *De forma, & ſolennitatibus requiſitis in Eccleſiarum, & beneficiorum unione ab Abbate facienda.*

IV. *Utrùm uniones Monaſteriorum, & locorum regularium comprehendantur ſub Apoſtolicis revocationibus, deſuper aliquo modo factis, vel faciendis.*

V. *An, ſi Abbatiæ uniatur aliqua Eccleſia, ipſa ſortiatur omnia jura, & privilegia Abbatiæ.*

VI. *Utrùm Abbas Generalis poſſit diſmembrare bona ab uno Monaſterio, & alteri unire.*

VII. *Quis poſſit Eccleſias, & beneficia unita disjungere, ex quibus cauſis, & quos vocare debeat in illorum disjunctione.*

QUÆSI-

QUÆSITUM I.

Vtrùm Abbates beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta unire poſſint.

SUMMARIUM.

1 *Unio eſt ſpecies alienationis.*

2 *Abbates, & Prælati Epiſcopis inferiores poſſunt unire ex privilegio, vel conſuetudine præſcripta, aut præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo.*

3 *Abbates habentes juriſdictionem quaſi Epiſcopalem in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis, poſſunt beneficia unire.*

4 *Unio eſt juriſdictionis.*

5 *Abbates Generales poſſunt duo Monaſteria ſibi ſubjecta ex juſta cauſa unire modo adſint ſolennitates requiſitæ, ut num. 6.*

7 *Unire Monaſteria an poſſint Abbates Monaſteriorum, nulla facta mentione de patronis. Limita, ut n. 9.*

8 *Juſpatronatus quotupliciter acquiri poſſit.*

11 *Unire non poteſt Epiſcopus Eccleſias Abbatibus, & aliis Prælatis inferioribus ſubjectas, ſine ipſorum conſenſu.*

1 SUpponendum eſt, ſub nomine alienationis venire etiam unionem, & propterea, cui prohibitum alienare rem Eccleſiaſticam, cenſetur etiam prohibitum unire: quia unio eſt ſpecies alienationis, *cap. primo, de reb. Eccleſ. non alien. in* 6. Panormit. *in cap. Tua nuper. num.* 4. *de his, quæ fiunt à Prælato ſine conſil. Capit.* Et in hujuſmodi alienatione, ſive unione, requiruntur omnes ſolennitates neceſſariæ in alienatione cujuſlibet rei Eccleſiaſticæ, ut per ipſum Panormit. *ibidem.*

2 At Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores nequeunt hujuſmodi unionem facere, niſi hoc ex privilegio, vel conſuetudine præſcripta, aut præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo illis competat. Ita habetur *in cap. Sicut unire. de exceſſ. Prælat. & Clem.* 1. §. *Ad hæc de ſtat. Monach.* ubi Gloſſ. *verb. Ordinarios.* Rebuff. *in praxi, tit. de union. benef. num* 32. & 33. Azor. *inſtit. moral. parte* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *q.* 11. Garc. *de benef. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 71. *cum ſeqq.* ubi *num.* 73. dicit poſſe etiam inferiores Epiſcopo facere uniones, ſtante conſuetudine propriè ſumpta præſcripta; licèt non immemorabili. Idem affirmant Sanchez *in præcepta Decal. lib.* 7. *cap* 29. *num.* 160. & Barboſ. *de Jure Eccleſiaſtico, lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 59. Ricc. *in prax. for. Eccleſ. deciſ.* 492. *in* 1. *edit. & reſol.* 383. *num.* 3. *in* 2. *edit.* Barboſ. *ſu- pract. de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg. num.* 6. Quia facultas uniendi, ſicut etiam conferendi beneficia,
3 eſt juriſdictionis, non autem Ordinis: at Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt præſcribere ea, quæ ſunt juriſdictionis Epiſcopalis, *c. Auditis. de præſcriptionibus.* Ergo poſſunt præſcribere facultatem uniendi beneficia Eccleſiarum ipſis ſubjectarum, ut ajunt Doctores citati. Hoc autem intelligi debet de Abbatibus non habentibus juriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi: quia Abbates, qui Epiſcopali juriſdictione potiuntur, benè poſſunt Eccleſias, ac beneficia, necnon etiam Monaſteria ſibi ſubjecta ex juſta cauſa unire: quia unire eſt juriſdictionis. Panormit. *in d. cap. Sicut uni-*
4 *re. num.* 3. *de exceſſ. Prælat.* Igitur Abbates Regulares, necnon etiam ſæculares, poſſunt Monaſteria, Abbatias, & Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas ex juſta cauſa reunire: nam, ubi Eccleſiæ ſunt Abbatibus pleno jure ſubjectæ, Abbates dicuntur ibi habere juriſdictionem quaſi Epiſcopalem: tex. *in cap. Quoniam* ubi idem Panormit. *num.* 3. & alii Doct. *de privileg. & in cap. unico, de capell. Monach. in* 6. Quod expreſsè notavit idem Panormit. *d. cap. Sicut unire. num.* 3. *in fine*, & Roderic. *quæſt. reg. tom.* 3. *quæſt. ult. art.* 1. Idem patet ex declaratione ſacræ Congregationis *ſuper cap.* 5. *ſeſſ.* 25. Concil. Trident. *de reformat.* cujus verba ſunt hæc: *Cenſuit Congregatio dignitati curatæ poſſe unire aliam dignitatem ex cauſa paupertatis juxta hoc decretum.* Et ſeſſ. 24. cap. 14. *Eamque unionem facere poſſe Abbatem, ſi ſibi hanc facultatem uniendi legitimè præſcripſit, aut ex privilegio in Eccleſia ſibi pleno jure ſubjecta juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habet in omnibus, & per omnia: alioquin unionem faciendam eſſe per Epiſcopum cum conſenſu ipſius Abbatis, & Capituli.* Ita refert Riccius *in praxi, d. deciſ.* 492. *num.* 3.

Præterea, pro Abbatibus Regularibus adeſt ſuper 5
hoc privilegium quoddam conceſſum à Pio II. Priori, & Conventui Valliſoleti, ut habetur *in lib. privil. d. Ord. impreſſ. Valliſol. ann.* 1594. *priv.* Quòd poſſint duo, vel tria Monaſteria, ſive Domus d. Ordinis S. Benedicti, in quibus propter inopiam fructuum, redituum, & proventuum tres, vel quatuor Monachi ſuſtentari nequeant, cum expreſſo Abbatum Conventuum dictorum Monaſteriorum aſſenſu, unire, & incorporare, ac in aliquo ipſorum Monaſteriorum, ſeu Domorum Monachos, uſque ad numerum duodecim conſtituere, & deputare, ac alia Monaſteria in locis ſterilibus, vel inaquoſis exiſtentia, ſi hoc ſecundùm Deum expedire viderint, de dictis ad alia loca, vel oppida transferre: necnon fructus redditus, & proventus omnium prædictorum Monaſteriorum ita uniendorum pro ſuſtentatione Monachorum, ut magis accommodis Domibus commorantium deputare: dummodo in ſingulis ſic unitis, vel tranſlatis Monaſteriis, ſive Domibus per unum idoneum Capellanum, per Priorem, & Conventum hujuſmodi deputandum, cui de fructibus Monaſteriorum hujuſmodi neceſſaria congruè miniſtretur, deſerviatur laudabiliter in divinis, & ipſorum tunc unitorum Monaſteriorum ſupportentur onera conſueta, &c. prout totius dictum privilegium habetur apud Roder. *quæſt. reg. tom.* 3. *q.* 80. *art.* 1. Ex quo patet, quod Prior ſupradictus, qui non habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſit etiam facere dictam unionem Abbatum, & Conven- 6
tuum uniendorum, accedente conſenſu; dummodo interveniant ſolennitates in modo uniendi, & juſtæ cauſæ, *d. c. Sicut unire. de exceſſ. Prælat. Clem.* 1. *de rebus Eccleſ. non alien. c. Uniones.* 10. *q.* 1. Privilegium autem prædictum ſuffragatur in hoc: nam Epiſcopus non poteſt beneficia unire, niſi vocatis patronis, & ſuum conſenſum præſtantibus, aliàs unio irrita cenſeretur. Ita Roch, de Curt. *de jurepatr. verſ. Honorificum. n.* 4. & latè diximus *ſuprà.* At per hanc conceſſionem tribuitur facultas dicto Priori, & Conventui, ut cum aſſenſu tantùm Abbatum Conventuum, & Monaſteriorum uniendorum, poſſit duo, vel tria Cœnobia ipſius Congregationis unire, nulla facta mentione de vocatione, & conſenſu ipſorum patronorum, ut patet ex dicto privilegio per ea verba: *Necnon fundatione, dotatione, translatione, conceſſione, aut donatione alicujus ex dictis Monaſteriis uniendis hujuſmodi*, &c. ubi conceditur facultas dicto Priori, uniendi Monaſteria jus patronatus habentia.

Tripliciter enim poteſt jus patronatus acquiri, 8
nempe aut ex conſtructione, aut ex fundatione, aut ex dotatione. Gloſſ. *in c. Piæ mentis.* 16. *quæſt.* 1. Joan. Andr. & Abb. *in rub. de jure patr.* Lambert. *de jure patr. p.* 1. *lib.* 1. *q.* 2. *cum ſeqq.* Diximus latè cum de collatione beneficiorum tractavimus. Verum, quia Pontifex nunquam vult concedere privilegium in alterius præjudicium. Abb. *in c. Quia in Eccleſiarum. de conſtitut.* quamvis ad talem unionem conſenſum patronorum non requirat; tamen ſtatuit, quòd per Priorem, & Conventum

ventum hujuſmodi idoneus Capellanus deputetur, qui ſingulorum Monaſteriorum ita unitorum, vel tranſlatorum oneribus ſatisfaciat, & in ipſis in divinis deſerviat, cui de fructibus dictorum Monaſteriorum neceſſaria commodè ſubminiſtrentur. Aliam conceſſionem pro unionibus Monaſteriorum, & Abbatiarum hujuſmodi fecit Joannes XXIII. Pontif. Max. ſub datum Conſtantiæ ſeptimo Kalend. Februarii, pontif. ſui anno 5. Abbati Ciſtercii, & Capitulo Generali, quibus conceſſit, *ut quæcunque Monaſteria dicti Ordinis Ciſtercienſis, tam Monachorum, quam etiam Monialium, & quorum facultates, fructus, redditus, & proventus non ſufficiunt ad ſuſtentationem tot Regularium, quot in eis pro augmento divini cultus, ac Miſſis, & aliis divinis Officiis celebrandis ſecundùm ejuſdem Ordinis inſtituta, & præmiſſorum, ac Regularium cæremoniarum obſervantia requiruntur, aliis Monaſteriis Religionis, & Ordinis prædictorum pro commodiori ſuſtentatione degentium in eiſdem, & quandopro ſtatu, & quiete hujuſmodi perſonarum id noveritis expedire, ſuper quibus veſtras conſcientias oneramus, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, unum, videlicet, alteri Monachorum, & aliud alteri Monialium Monaſteriis ejuſdem Ordinis Monaſteria cujuſcunque taxæ, ſeu annui valoris fuerint, & quæ cum eorum juribus, & pertinentiis ſuis univerſis, præſentibus haberi volumus pro expreſſis, authoritate Apoſtolica annectere, & unire; ita quod cedentibus, vel decedentibus hujuſmodi Monaſteriorum Abbatibus, vel Abbatiſſis, ſeu Prioribus, vel Prioriſſis, (ſi Monaſteria ipſa per Priores, aut Prioriſſas fuerint ſolita gubernari,) aut ea quòmodolibet dimittentibus, liceat aliis Abbatibus, & Abbatiſſis, ac Prioriſſis, quorum Monaſteriis alia ſic vacantia venient unienda, corporalem poſſeſſionem hujuſmodi vacantium Monaſteriorum, juriumque, & pertinentiarum prædictarum authoritate propria apprehendere, & perpetuò retinere, ac fructus, redditus, & proventus dictorum Monaſteriorum uniendorum in ſuos uſus, ac pro ſuſtentatione hujuſmodi perſonarum degentium in eiſdem liberè convertere, diœceſani loci, aut cujuscunque alterius ſuper hoc licentia minimè requiſita, liberè, & licitè valeant. Non obſtantibus quibuscunque reſervationibus generalibus, vel ſpecialibus de hujuſmodi, vel aliis Monaſteriis Ordinum quorumcunque per nos, aut Sedem Apoſtolicam hactenus forſan factis, necnon Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, atque noſtris ac ſtabilimentis, ſtatutis, & conſuetudinibus Monaſteriorum, & ordinis prædictorum, etiam juramento confirmatione Apoſtolica, vel quacunque firmitate alia roboratis, cæteriſque contrariis quibuscunque.* Ita habetur *in lib. privilegiorum dicti Ord. Bulla* 2. *d. Pontificis, fol.* 68.

Advertendum tamen eſt, quod ſecluſis privilegiis, in unione beneficiorum, ſeu Eccleſiarum, quæ ſunt jurispatronatus, requiritur vocatio, & conſenſus Patroni, ſive Eccleſiaſtici, ſive laici, ac inferioris collatoris, *ex Clem. unic. §. ad hæc, de ſtatu Monach.* & ex Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.*... & Roch. *de jurepatron. verb. benef. num.* 6. Boër. *deciſ.* 345. *num.* 4. *in fin.* Covarr. *pract. cap.* 46. *num.* 10. Flaminius *de reſign. benef. lib.* 2. *quæſt.* 4. *n.* 11. Barboſ. *de jur. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 16. *num.* 49. ubi citat Sanchez, Azor. Garciam, & alios: & dictum fuit per Rotam *in Vercellen. unionis.* 23. Aprilis, 1610. coram Cardinali Lancelloto juniore.

Sicut nec etiam ſine conſenſu Abbatis, aut alterius Prælati inferioris poteſt Epiſcopus eidem Abbati, & Prælato ſubjectam unire, ut docent Cardinal. *in d. Clem. cit. num.* 1. *de ſtat. Monach.* & Barboſ. *loco cit. num.* 48. ubi ait, exigi quoque conſenſum Clericorum conſtituentium Capitulum cum Prælato inferiore.

QUÆSITUM II.

Ex quibus cauſis beneficiorum, Eccleſiarum, & Monaſteriorum conjunctio ab Abbate fieri poſſit.

SUMMARIUM.

1 *Unio Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum debet fieri ab Abbate ex evidenti ipſorum neceſſitate, vel utilitate.*

2 *Unio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa, etiam ſervata forma juris, eſt ipſo jure nulla.*

3 *Pro actu judicis, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quod omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur.*

DUabus potiſſimum de cauſis beneficiorum, ſive 1
Eccleſiarum conjunctiones fieri poſſunt. Primò, propter evidentem Eccleſiæ neceſſitatem. Secundò, ob magnam ipſius utilitatem, videlicet, quia ſunt duæ parochiales nimis proximæ, & ita tenues, ut duos Parochos non valeant commodè ſuſtentare, *cap. Poſtquam.* 16. *quæſt.* 1. Seraph. *deciſ.* 1078. *num* 4. Item, ſi utraque, aut altera fuerit bello, peſte, incendio, vel inundatione deſtructa, *c. Decimas. ead. cauſ. & q. cap. Expoſuiſti de præben.* Oldrad. *conſ.* 161. *& ſeq.* Rebuff. *d. tit. de union. num.* 38. Lancellot. *in inſtit. Canon. tit. de union.* §. 3. Garc. *de benef. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 108.

Et unio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa etiam ſer- 2
vata forma juris, eſt ipſo jure nulla. Burſat. *conſ.* 185. *num.* 13. *lib.* 2. Garc. *d. cap.* 2. *num.* 113. Quæ cauſæ conjunctionis non præſumuntur eſſe veræ, etiamſi ab Ordinario in unione inſerantur, cum aſſertione, quod ſint veræ; ſed aſſerens unione illas eſſe dignas probare tenetur. Caputaqu. *deciſ.* 350. *num.* 30. *parte* 3. & Garc. *d. cap.* 2. *num.* 120. qui *num.* 121. reſolvit, quòd ſi Ordinarius in unione aſſerat, eam feciſſe cum cauſæ cognitione, & requiſitis ſolennitatibus, ac reperiſſe cauſas eſſe
veras, videtur ſtandum ipſius aſſertioni. Et quoad con- 3
trarium probetur pro unione eſt præſumendum, etiamſi proceſſiſſet parte non vocata: quia forte tunc nullus adfuit, qui deberet vocari: quia pro decreto, vel actu judicis, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quòd omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur, *l. Ab ea parte. ff. de probat. cap. In præſentia. de renunciat. l. Etſi præſens. C. de prædiis minor.* Garc. *d. cap.* 2. *num.* 125. & ex ſupradictis cauſis omnia beneficia, & Eccleſiæ, ſive cathedrales; ſive collegiatæ, ſive conventuales, ſive parochiales, ſive regulares, ſive ſæculares, ſive dignitates cujuscunque conditionis uniri poſſunt, ut per Azor. *inſtit. mor. parte* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *quæſt.* 4. *&* 5.

QUÆSITUM III.

De forma & ſolennitatibus requiſitis in Eccleſiarum, & beneficiorum unione ab Abbate facienda.

SUMMARIUM.

1 *In unione Eccleſiarum, & beneficiorum vocandi ſunt omnes, quorum intereſſe poterit; aliàs non valet.*

2 *Conventus, vel Capituli conſenſus debet in unione intervenire. Limita, niſi adeſſet conſuetudo in contrarium, num.* 3.

4 *Eccleſia, quæ unitur, ſi eſt de jurepatronatus, requiritur patroni conſenſus.*

AD hoc, ut uniones beneficiorum, ſive Eccleſiarum validè fiant, primò debent intervenire cauſæ, quæ (ut *ſuprà* dictum eſt) ad duas præcipuè à Doctoribus reducuntur, nempe, ad evidentem neceſſitatem, vel utilitatem, *cap. Expoſuiſti. de præbend.* quæ neceſſe eſt, ut
in ipſa conjunctione cognoſcantur, & exprimantur. In- 1
ſuper oportet etiam eos vocari, quorum conſenſus debet accedere,

accedere, videlicet quorum poterit intereſſe, ut con-
1 ſtat ex *Clem. Si una. de reb. Eccleſ. non alien. Clem. unic. §. Ad hæc. de ſtat. Monach.* Concil. Trid. *ſeſſ. 7. de reform. cap. 6.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de union. benef. numer. 43.* Garc. *de benef. parte 12. cap. 2. num. 203.* Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ. 486. in 1. edit. & reſol. 371. num. 3. in 2. edit.* aliàs enim dictæ uniones ipſo jure irritæ ſunt, & inanes. Azor. *inſtitut. moral. parte 2. lib. 6. cap. 26. quæſt. 14.*

2 Et ultra prædicta neceſſarius eſt etiam conſenſus Capituli, ſi Abbas erit Præfectus alicujus Collegiatæ, vel loci Ordinarius & ſi eſt Regularis, & beneficia, Eccleſias, vel Abbatias Regulares unire velit, requiritur aſſenſus conventus; quamvis non requiratur tractatus, *cap. Paſtoralis de donat. d. Clem. Si una.* Rebuff. *d. prax. ſuper reg. de union gloſſ. 1. n. 2.* Azor. *d. cap. 28. q. 12.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 145.* ubi plures cumulat. Qui conſenſus poteſt etiam poſt unionem intervenire. Azor. *d. q. 12.* Rebuff. *d. gloſſ. 2. num. 20.* Lambert. *de jurepatr. p. 1. l. 1. q. 2. art. 12.* Selv. *de benefic. p. 1. q. 6. à n. 2.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 278. num. 30.*
3 niſi extaret conſuetudo in contrarium, quæ debet eſſe immemorabilis, aut quadragenaria, cum titulo, ut ajunt Petrus Greg. *de benefic. cap. 20. num. 6.* Garc. *d. cap. 2. n. 152.* qui *num. 153.* dicit eſſe intelligendum de conſuetudine generali, quæ eſſet propriè conſuetudo; non autem præſcriptio, pro qua ſufficeret tantùm tempus quadraginta annorum per not. *in cap. final. de conſuetud.* Qui Capituli conſenſus requiritur in unione Eccleſiarum, quamvis Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 5.* det Epiſcopis facultatem uniendi, etiam tanquàm Apoſtolicæ Sedis delegatis, per illa verba ipſius Concilii: *Juxta formam juris*, & ita declaratum fuiſſe à Sacra congregatione Concilii refert Garc. *d. c. 2. n. 158. & ſeq.* Item, ſi Eccleſia, quæ unitur, eſt jurispatronatus, requiritur conſenſus patroni, *c. Suggeſtum.*
4 *de jurepatr. cap. Monaſteriorum. 16. q. 1.* Unio enim de beneficiis juriſpatronatus facta abſque patronorum conſenſu non valet, ex diſpoſitione Concilii Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 15.* & aſſerunt Roch. de Curt. *in tract. de jurepatr. verb. Honorificum, quæſt. 3.* Lambert. *eod. tract. lib. 3. quæſt. 6. art. 2.* Aloyſ. Riccius *d. prax. deciſ. 4. 86. in 1. edit. & reſol. 377. num. 1. & 5. in 2. edit.*

QUÆSITUM IV.

Utrum uniones Monaſteriorum, & locorum regularium comprehendantur ſub Apoſtolicis revocationibus deſuper aliquo modo factis, vel faciendis.

Summarium.

1 *Uniones Monaſteriorum, ſive Abbatiarum, & locorum regularium, non comprehenduntur ſub Apoſtolicis revocationibus, & annullationibus unionum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum locorum regularium, in genere, vel ſpecie factis, & faciendis, quæ habentur in Regula 12. Cancellariæ.*

1 IN Regula 12. Cancellariæ revocantur, caſſantur, & irritantur, nulliuſque momenti eſſe mandantur omnes uniones, ſuppreſſiones, extinctiones, applicationes, & diſmembrationes, etiam perpetuæ, Cathedralibus, necnon aliis Eccleſiis, Monaſteriis, dignitatibus, &c. Apoſtolica, vel alia quavis authoritate factæ, quæ ſuum non ſunt ſortitæ effectum: revocantur etiam, ac irritantur, & nullius firmitatis eſſe decernuntur quæcunque conceſſiones, & mandata, ſuper unionibus, incorporationibus, ac aliis præmiſſis taliter faciendis tradita.

Dubitatur modò, an ſub prædicta Regula comprehendantur uniones Abbatiarum, Monaſteriorum, & aliorum locorum regularium ab Abbatibus, & Prælatis regularibus factæ, licèt ſuum effectum nondum ſortitæ fuerint. Ad quod reſpondetur negativè, & hoc ex privilegio Leonis X. qui conceſſit Congregationi Camadulenſi. *Quod uniones quorumcunque Monaſteriorum, Prioratuum, locorumque regularium, ſeu aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum Religionibus monachalibus, & aliis eorumque privilegiis gaudentibus factæ, & faciendæ, ſub Apoſtolicis revocationibus, caſſationibus, & annullationibus in genere, vel in ſpecie factis, & faciendis non comprehendantur; nec præjudicium aliquod per illa eis inferatur; ſed omnes illæ etiam caſſationes hujuſmodi, niſi de verbo ad verbum eis inſererentur, ſpecialiterque, & expreſſa ſeu individua de ipſis Monaſteriis, & Congregatione mentio fiat, in ſuo robore inconcuſſa permaneant; irritumque eſt, & inane, quidquid ſecus contigerit attentari.* Ita habetur *in Compend. privil. Ordinis Ciſterc. verb. Unio, §. 2.* & Eugenius IV. conceſſit Congregationi S. Juſtinæ, *quod ſi in prædictis unionibus annexionibus, incorporationibus, receptionibus, ſeu reformationibus, conventiones, & pacta illicita; & quando Apoſtolica confirmatione carerent, expreſſè prohibita intervenirent, intervenirent; illas tamen ratas & firmas fore, & eſſe, ipſaque pacta, & conventiones obſervare liberè ac licitè poſſe.* Ita habetur *in lib. privileg. d. Ord. privil. 12. fol. 39.* Item Julius II. conceſſit Congregationi Olivetanæ, *Quod conventiones, & pacta, & modo hujuſmodi facta, & facienda in forma publica redacta eo ipſo Apoſtolico robore munita eſſe intelligantur:* ut habetur *in d. Compend. Ord. Ciſterc. d. verb. Unio*, & refertur à *§. 2. & § 3.* & refertur à Roder. *quæſt. reg. tom. 1. quæſt. 34. art. 1. & tom. 3. quæſt. 80. art. 3.* quibus privilegiis gaudent omnes aliæ Congregationes communicantes cum prædictis Religionibus.

QUÆSITUM V.

An ſi Abbatiæ uniatur aliqua Eccleſia, ipſa ſortiatur omnia jura, & privilegia Abbatiæ.

Summarium.

1 *Unio Eccleſiarum & beneficiorum fit tribus modis.*

2 *Eccleſiæ quando ita uniuntur, ut ex duabus una fiat, jura, conſuetudines, & privilegia conceſſa uni competunt & alteri; & quando ſunt plura, vel contraria, meliora, & favorabilia conſervabuntur.*

3 *Eccleſiæ duæ quando æquè principaliter uniuntur, quælibet earum remanet in proprio ſtatu, ac propriis privilegiis gaudet.*

4 *Abbatiæ ſi uniretur aliqua Eccleſia acceſſoriè, illa ſortiretur naturam, jura, & privilegia ipſius Abbatiæ.*

5 *Eccleſia exempta ſi acceſſoriè annecteretur Eccleſiæ non exemptæ, amitteret exemptionem, & è contra.*

6 *Uniri non poteſt magis dignum minùs digno, ſed è converſo; ſi tamen unio fieret Sedis Apoſtolicæ authoritate, valeret.*

SUpponendum eſt pro explicatione hujus quæſiti, 1
tribus potiſſimum modis unionem Eccleſiarum, & beneficiorum fieri, ut tradit Gloſſ. *in cap. Et temporis, 16. q. 1. verbo, unire, & in cap. 1. verb. uniendo, ne Sede vac.* Rebuffus *in praxi benef. tract. de union. benef. à n. 11.* Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 6. c. 28. q. 2.* Garc. *de benef. p. 12. c. 2. n. 7.*

Primo modo fit unio, ita ut ex duabus Eccleſiis una 2
fiat, *cap. Decimas, §. Sicut enim, 16. q. 1.* & tunc jura, conſuetudines, & privilegia conceſſa uni, competunt & alteri; & quando ſunt plura, vel contraria meliora, & favorabiliora conſervabuntur, ut dicunt Gloſſ. Hoſt. & Panorm. *ſuper d. cap. 1.* Rebuff. *d. n. 11.* Gonzal. *ad reg. de menſib. gloſſ. 5. § 7. n. 28. & 55.* Garc. *dict. cap. 2. n. 10.*

3 Secundo modo fit unio, quando duæ Eccleſiæ ita conjunguntur, ut utraque remaneat, ſicut priùs erat, quæ unio dicitur æquè principaliter facta, & utraque Eccleſia dicitur æquè principalis, ac qualiber in proprio ſtatu, & honore remanet, ac ſuos redditus agnoſcit, propriiſque privilegiis gaudet: at unus tantùm erit utriusque Rector. Gloſſ. *in d. cap. Et temporis.* & *in d.c.1.* & Gloſſ. *in Clem. Per liter. de præbend.* Rebuff. *d. tit. de union. n.85.* & *tit. de Vicar. perpet. n.3.* & tunc nominatio debet fieri à digniori, *cap. Ex literis, de jurepatron.*

4 Tertio modo fit acceſſoriè, cùm una Eccleſia alteri ſubjicitur: & tunc Eccleſia, cui fit unio, erit ſuperior, & principalis; unita verò inferior, & ſubjecta: quæ unio operatur, ut Eccleſia, quæ alteri incorporatur, remaneat ſuppreſſa, extinguatur ipſius titulus, ac fiat, & judicetur prædium illius, cui incorporatur. Felin. *in cap. In noſtra, de reſcript. coroll. 33.* Selv. *de benefic. p.5. q.12.14. qual. n.20.* Rebuff. *in prax. tit. de forma nova proviſ. verb. cum annexis.* Rot. *in una Compoſtellana, Prioratus*, 17. Martii, 1591. coram Litta. Plures refert Garc. *d. cap. 2. num. 12.* Itaque ſi hoc tertio modo Abbatiæ annecteretur aliqua Eccleſia, ſortiretur naturam, jura, & privilegia ipſius Abbatiæ: quia unitum aſſumit naturam conſuetudinis, & privilegia principalis, cui eſt annexum, arg. text. *in l. Cùm principalis, ff. de jurejur.* Gloſſ. *in d. cap. Et temporis, & d. cap. 1.* Navarr. *conſ. 6. num. 2. de verb. ſignific.* & amittit propriam prærogativam, ita ut ſi Eccleſia exempta eſſet in-
5 corporata Eccleſiæ non exemptæ, amitteret exemptionem: & è contra. Navarr. *conſ. 10. num. 2. & 3. de major. & obed.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.6. c.28. q.20.* Leſſ. *de juſt. & jur. lib.2. c.34. n.148.* Garc. *d. c. n.18.*

6 Hic eſt notandum, non poſſe magis dignum minùs digno uniri; ſed è converſo, *cap. Expoſuiſti, de præbend. cap. Super, eod. tit. in 6.* Si tamen talis unio fieret authoritate Sedis Apoſtolicæ, valeret *per cap. 1. de præbend. in 6.* Rebuff. *tit. de union. n.17.*

QUÆSITUM VI.

Vtrùm Abbas generalis poſſit dismembrare bona ab uno Monaſterio, & alteri unire.

SUMMARIUM.

1 *Dismembratio quid ſit.*
2 *Dismembratio venit nomine alienationis.*
3 *Cauſa juſta, & ſolemnitates in alienatione requiſitæ, debent intervenire in dismembratione.*

1 DIsmembratio fit, cùm aliqui fructus, redditus, ſeu bona unius Eccleſiæ, ſeu Monaſterii, ab eo ſeparantur, & alteri applicantur, quæ cùm veniat nomine
2 alienationis, & dicatur verè alienatio, requiruntur in ea eædem cauſæ, & ſolennitates, quas diximus neceſſarias eſſe in alienatione rerum Eccleſiaſticarum, *c.1. de reb. Eccleſ. non alien. in 6. cap. 1. Ne Sede vacante.* & ibi Doctores. Gloſſ. *in Clem. Sanna, de reb. Eccleſ. non alien. verb. Defenſor.* Rebuff. *in compend. alien. rerum Eccleſ. num. 68.* Laur. de Rodulph. *in cap. Sine exceptione, en 3. q.12. q.2.* Rota *deciſ. unic. de his, quæ fiunt à Prælat. in nov.* & *deciſ. 574. p.1. diverſ.* eadem Rot. *in una Marſicana dismembrationes fructuum*, 14. Februarii, & 28. Martii 1594. coram Pamphilio: & *in una Toletana Parochialis de Madrid*, 27. Junii; & 19. Novembris, 1601. & 1. Februarii 1602. coram Corduba, refert Garc. *de benefic. p. 12. cap. 3. à n.3.*

3 Quapropter in hujusmodi dismembratione deberet intervenire juſta cauſa; purà quòd Monaſterium, à quo eſſent bona dismembranda, nimis opulentum ſit, ac dives: at è converſo Monaſterium, cui applicarentur, eſſet valdè inops, & ſolennitates in alienatione requiſitæ, videlicet, tractatus & conſenſus Conventus, à quo bona eſſent dismembranda, necnon etiam aſſenſus Sedis Apoſtolicæ, aliàs irrita cenſeretur: quia hodie in quolibet modo alienationis bonorum Regularium opus eſt, ut Romani Pontificis authoritas accedat per decretum ſacræ Congregationis Concilii, ut latiùs *in tract. de alienat.* dictum eſt.

QUÆSITUM VII.

Quis poſſit Eccleſias & beneficia unita disjungere; ex quibus cauſis, & quos vocare debeat in illorum disjunctione.

SUMMARIUM.

1 *Abbates habentes jurisdictionem quaſi Epiſcopalem in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis, poſſunt unionee Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum diſſolvere.*
2 *Unionem, qui poteſt facere, poteſt etiam diſſolvere.*
3 *Cauſa, ob quas uniones beneficiorum, &c. diſſolvi poſſunt.*
4 *Unionum in diſſolutione vocare quos oporteat, oſtenditur.*

REſpondeo, quòd Summus Pontifex, Legatus à latere, & Epiſcopi, ſicut jure ſuo poſſunt Eccleſias
unire: ſic etiam eodem jure poſſunt eas disunire. Cæteri verò Prælati Epiſcopo inferiores, etſi conſuetudine, privilegio, aut præſcriptione Eccleſias, & beneficia unire poſſint; nequeunt tamen conjunctas disjungere, niſi etiam revocandæ unionis facultatem præſcripſerit. 1
Rebuff. *in praxi tit. de union. revocan. n.20.* Niſi tamen habeant jurisdictionem quaſi Epiſcopalem, ſicut *ſuperiùs* dictum fuit de unione: nam ille poteſt disunire, qui potuit annectere: ſicut qui poteſt condemnare, poteſt abſolvere, *l.3. ff. de re judic.* & is poteſt repudiare qui & adire, *l. Is poteſt. ff. de acq. hær.* 2

Et quod ille poſſit unionem diſſolvere, qui potuit eam facere, docent Joan. Baptiſta Caccialup. *in tract. union. art.9.* Mandoſ. *ſuper reg. 19. Cancellar. de infirmis, q.16. n.5.* Rebuff. *loc. cit. n.15.* Fuſcus *de viſitat. lib.2. c.26. n.13.* nam utrumque ſpectat ad poteſtatem jurisdictionis, non autem Ordinis. Igitur, ſicut Abbates habentes Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, in quibus jurisdictionem quaſi Epiſcopalem exercent, habent authoritatem uniendi, poſſunt eadem ratione disjungere.

Cauſæ denique, propter quas ita disjunctio fieri poteſt, plures ſunt; ut purà, ſi eſſent unitæ Eccleſiæ, vel beneficia prædicta propter fructuum tenuitatem, cùm venerint ad augmentum poterunt disjungi, *cap. Cum N. de conſtit. Clem. Ne in agro. §. Ad hæc. de ſtat. Monach.* Si unio facta fuerit ob populi deficientiam, propter peſtem, bellum, vel aëris intemperiem, aut terræ ſterilitatem; ſi denique populus reverteretur, poterit unio diſſolvi, *c. Quid. de Relig. Domibus. c. ultimo de Paroch.* Si propter unionem cœperit Eccleſia detrimentum percipere, ut ſi tollatur hoſpitalitas, aut ſi relaxetur Religio; poterit jure ipſa unio revocari, *c.1. Ne Sed. vac. c. de Monach. de præben.* 3

Quo vero ad tertiam partem quæſiti, nempe, quos oporteat in tali disjunctione vocare. Reſpondeo, quòd cùm in unione revocanda requiratur cauſæ cognitio, ſicut in facienda, *cap. 1. in fin. Ne Sed. vacan.* Rebuff. *d. tit. de revoc. union. n.25.* Hi ſunt vocandi, quorum intereſſe poteſt, talem conjunctionem non diſſolvi, *cap. ult. de elect. in 6.* Quòd ſi beneficium ad duas ſpectet diœceſes utriusque Epiſcopos vocare neceſſe erit, *c. Sicut unire. de exceſſ. Prælat.* Item vocandus erit patronus, ad quem intereſt, ut juspatronatus redeat, *c. Piæ mentis.* & *cap. Filius. 16. q.1.* Similiter is, qui Eccleſiam conjunctam poſſidet, ac ejus Vicarius, qui in ea moratur: utriusque enim intereſt, ut inquit Azor. *inſt. moral. p.2. lib.6. cap.29. in fine.* 4

DISPU-

DISPVTATIO XVI.

De ſpoliis Abbatum, & Prælatorum Epiſcopo inferiorum.

Quæſ. I. *Ad quem pertineant ſpolia Abbatum, & aliorum Prælatorum ſæcularium.*

II. *An Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede Apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint de vaſis, & ornamentis divino cultui dicatis diſponere.*

III. *Abbatis Regularis ſpolia ad quem ſpectent.*

IV. *An Religioſorum beneficiatorum ſpolia ad Abbatem, vel Monaſterium pertineant.*

V. *An ſpolia Monachorum decedentium extra Monaſterium ſpectent ad ipſum Monaſterium, an verò ad Sedem Apoſtolicam.*

QUÆSITUM I.

Ad quem pertineant ſpolia Abbatum, & aliorum Prælatorum ſæcularium.

SUMMARIUM.

1 *Abbas, & Prælatus ſæcularis, quicquid acquirit ex fructibus beneficii, ſua Eccleſia acquirit, ſecus de bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus.*

2 *Eccleſia hodie non ſuccedit, ſed R. Camera Apoſtolica in bonis acquiſitis per Clericos ex fructibus beneficiorum.*

3 *Spolium non fit de bonis Curialium, & in urbe degentium Limita, ut n. ſeq.*

1 CErtum eſt, Abbatiam connumerari inter alia beneficia Eccleſiaſtica. Et Clericus Abbatia decoratus non ſolum poteſt dici beneficiatus; ſed etiam Eccleſiaſtica dignitate præditus, ut ſæpè probavimus. Unde diſtinguendum eſt, an talis Abbas, vel Prælatus ſæcularis promotus ad dignitatem habuerit in bonis de patrimonio, vel nihil habuerit. Nam, ſi non habuerit in bonis tempore, quo fuit promotus ad dignitatem: & medio tempore ſuo nomine emerit agros, & vineas, & prædia quæcunque; puniri debet tanquàm invaſor rerum dominicarum, ut eſt tex. *in c. Placuit*, ubi Gloſſ. 12. *quæſt.* 3. & *c. Inveſtigandum.* & ibi Gloſſ. *de peculio Clericorum.* Si verò talis Clericus habuerit in bonis, & de patrimonio proprio, vel ex bonis quaſi patrimonialibus, tunc illa, cui voluerit, dare poterit, ut eſt tex. *in c. Quicunque. §. Ecce.* ubi *Gloſſ.* 12. *q.* 3. quia ſpolia relicta per Prælatum defunctum, acquiſita de fructibus, & emolumentis Eccleſiæ, ſunt res Eccleſiæ, per tex. in terminis *in c. Relatum. il. 2. de teſtament.* item text. *in c. Quia ſæpè. de elect. in* 6. ubi diſponitur, quòd tam bona dimiſſa per Prælatum, quàm tempore vacationis Prælaturæ, & tempore mortis Prælati obvenientia modo aliquo per Capitulum, Conventum, Collegia, vel ſingulares eorundem perſonas, non uſurpentur, ſed reſervari debeant. Prætereà facit tex. *in c. Præſenti de offic. Ordin. eod. lib.* 6. ubi bona Rectorum, vel Miniſtrorum Eccleſiæ, poſt eorum obitum inventa, ſive tempore vacationis Eccleſiarum obvenientia, in earundem Eccleſiarum utilitatem expendi, vel ſucceſſoribus in Eccleſia fideliter reſervari mandatur; inde fuerat ſtatutum de jure antiquo per textum *in cap. Illud, & can. Non liceat.* 12. *q.* 2. cum ſuis gloſſ. ubi habetur, quòd bona Epiſcoporum, ac Prælatorum decedentium debeant ſub cuſtodia fideliter reſervari.

Verum in locum talis Eccleſiæ, aut ſucceſſoris, ho-
2 die in hujuſmodi bonis dimiſſis ſubrogata eſt, & ſuccedit pleno jure Reverenda Camera Apoſtolica, prout patet ex nonnullis Romanorum Pontificum Conſtitutionibus, & præcipuè ex Bulla Pauli III. edita ſuper ſpoliis anno 1541. tertio Nonas Januarii, Pontificatus ſui anno octavo, quæ incipit: *Romani Pontificis providentia circumſpecta.* & aliorum Summorum Pontificum, ut per Rotam *deciſ.* 855. incip. *Cùm Camera Apoſtolica.* in antiquis *in rubr. de probat.* & Guillem. Redoan. *in tract. de ſpoliis Cleric. in fine.* Unde deputatur à Summo Pontifice Generalis Collector horum ſpoliorum ad R. Cameram ſpectantium, qui eſt D. Theſaurarius ejus d. Reve-
rendæ Cameræ. Curiales tamen, & degentes in Curia, 3
& in urbe poſſunt pro libito diſponere, tam in vita ipſorum, quàm in mortis articulo, & etiam ab inteſtato relinquere de Palatiis, ædificiis, ac bonis immobilibus, & mobilibus quibuſcunque, cenſibus, bonis emphyteuticis, & aliis quibuſcunque juribus, de officiorum, ac beneficiorum Eccleſiaſticorum fructibus acquiſitis, & acquirendis, dummodo ad Eccleſiam non pertineant alia via, quàm ex fructibus, & quàm ut ex fructibus acquiſita; ex conſtitutionibus Sixti IV. & Alexandri VI. ut patet ex Bulla ejuſdem Alexandri VI. ſub datum Romæ, anno 1494. pridie Nonas Octobris, Pontificatus ſui anno tertio: quam innovarunt, & confirmarunt Julius II. anno 1507. Kalendis Januarii, Pontificatus ſui anno quinto. Julius III. anno 1549. Sexto Idus Martii, Pontificatus ſui anno primo, quæ incip. *Cupientes, ne Alma urbs noſtra.* Et Pius IV. ſub datum Romæ anno 1560. Nonis Februarii, Pontificatus ſui anno ſecundo, quæ incipit: *Romanus Pontifex ex ſua.* Sed notan-
dum, quòd privilegium iſtud teſtandi, & diſponendi 4
de hujuſmodi bonis, non habent degentes in Urbe, ſi habuerint beneficia, & Prælaturas, quæ perſonalem reſidentiam requirunt, ſi extra reſidentiam decedunt, per conſtitutionem ejuſdem Pii IV. contra non reſidentes editam anno 1564. 7. Kalend. Decembris in qua eorum bona, ex Eccleſiaſticis fructibus comparata applicat Cameræ Apoſtolicæ, reciſſa, ac ſublata generali licentia eiſdem conceſſa, & ſpeciali, ſi quam obtinuerint, quam eis ſalvam manere vult, ſi reſideant; & latius prout in ea.

QUÆSITUM II.

An Abbates ſæculares, & Commendatarii habentes à Sede Apoſtolica facultatem teſtandi de fructibus à ſuis Eccleſiis ſibi obvenientibus, poſſint de vaſis, & ornamentis divino cultui dicatis diſponere.

SUMMARIUM.

1 *Eccleſiæ ſemel oblatum, Domini eſt, & ad jus pertinet Sacerdotum.*

2 *Prælati habentes privilegium teſtandi, nequeunt de vaſis, & ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere: nec eadem ſub nomine ſpoliorum veniunt.*

DIctum eſt, *in ſuperiori quæſito*, quomodo liceat hujuſmodi Abbatibus per teſtamentum de ſuis bonis diſponere: ſed quia aliquando ipſi habent à Sede Apoſtolica indultum teſtandi, & diſponendi de re-

bus Eccleſiaſticis ſuæ Abbatiæ : ideò videndum eſt, utrum poſſint teſtari de vaſis, vel paramentis cultui divino
1 dicatis. Et jure ſancitum eſt, quod quicquid fuerit ſemel Eccleſiæ oblatum, Domini eſt, & ad jus pertinet Sacerdotum. Unde quicunque illud uſurpare præſumpſerit, ſacrilegium committit; & ſi ſe non emendaverit, debet excommunicari: tex. eſt ad literam *in c. Nulli*. ubi Gloſſ. 12. q. 2. & vaſa ſacra non niſi pro redemptione captivorũ alienanda ſunt, *c. Apoſtolicos. & c. Et ſacrorum*. 12. q. 2.

2 Unde Abbates, quamvis habeant à Sede Apoſtolica privilegium teſtandi, nullo modo de vaſibus, & aliis ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere poſſunt & ultra Canonum ſacrorum diſpoſitiones extat ſuper hoc declaratio Pii V. applicationis fructuum omnium beneficiorum, per quam declarantur bona, quæ non veniunt ſub nomine ſpoliorum, Romæ publicata die 28. Septembris, 1567. fol. 995. in Bullario, cujus verba ſunt hæc: *Romani Pontificis providentia circumſpecta ad ea ſollicitudinis ſuæ partes potiſſimùm convertit, per quæ ſingulis Eccleſiis debita obſequia, & opportuna ſubventionis auxilia minimè ſubtrahantur. Cum itaque, ſicut accepimus, nonnulli Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, ſeu Commendatarii, ac alii beneficia Eccleſiaſtica obtinentes, propriæ honeris, & ſalutis immemores, etiam prætextu facultatum teſtandi eis per Sedem Apoſtolicam conceſſarum, in eorum ultimis voluntatibus, res ſacras, ac vaſa, ornamenta, & paramenta Eccleſiaſtica, aliaque, cultui divino dicata, quandoque ex fructibus Eccleſiaſticis per eos acquiſita, non Eccleſiis, & Monaſteriis, ac beneficiis, quibus præfuerunt, ſeu à quibus proventus Eccleſiaſticos, & ſtipendia acceperunt, prout rationi, & honeſtati conſentaneum foret; ſed aliis locis, etiam aliquando non piis, ac interdum eorum conſanguineis, & affinibus relinquere, ac Cameræ Apoſtolicæ Collectores, prætextu, quod illa ſub appellatione ſpoliorum veniant, tamque ejuſdem Cameræ ſpolia exigere, & percipere non erubeſcant in maximum Religionis dedecus, ac Eccleſiarum, Monaſteriorum, & beneficiorum eorundem detrimentum & relinquentium animarum periculum, ſcandalumque pluriniorum. Nos abuſibus, ſcandaliſque hujuſmodi providere, ac ſingularum Eccleſiarum, & Monaſteriorum, ac beneficiorum indemnitati, animarumque quomodolibet ſaluti conſulere volentes, Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, hac noſtra perpetuo valitura conſtitutione ſtatuimus, ordinamus, decernimus, & declaramus, quod de cætero omnia, & ſingula paramenta, ac vaſa, necnon Miſſalia, & Gradualia, ac Cantus firmi, & Muſica, aliique quomodolibet nuncupati libri, & aliæ res ſacræ etiam auri, & argenti, ac quæcunque alia bona per quoſcunque Patriarchas, Archiepiſcopos, Epiſcopos, Abbates, ſeu Commẽdatarios, & alios quoſcunq; quæcunq;, & quorumcunq; Ordinum Regularia in titulum, vel commendam, aut aliàs quomodolibet obtinentes, quocunque nomine, vel titulo cenſeantur.*

QUÆSITUM III.

Abbatis regularis ſpolia ad quem ſpectent.

SUMMARIUM.

1 *Abbas ſæcularis aliquando poteſt diſponere de bonis per ipſum acquiſitis, dummodo non ſint intuitu Abbatiæ acquiſita.*

2 *Prælatus Regularis quicquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ & Monaſterio acquirit.*

3 *Teſtamentum facere non poſſunt Abbates.*

4 *Abbatibus Regularibus nullo modo licèt diſponere de rebus Monaſterii.*

1 Diximus ſuprà, quod Abbas ſæcularis aliquando poteſt diſponere de rebus, & bonis per ipſum acquiſitis, dummodò non ſint intuitu ſuæ Abbatiæ acquiſita: nam illa pertinent ad Eccleſiam, à qua beneficium habuit, ut *in c. 1. de peculio Clericorum*. At Abb. Regularis, qui mundo renunciavit, proprium habere non poteſt. Facit ad hoc *c. Non dicatis*. 12. q. 1. ubi dicitur. *Non dicatis vos aliquid habere proprium; ſed ſint vobis omnia communia*. Et juxta textum *in c. Dilectiſſimis. eod. loc.*

2 Unde ipſi Abbates, quamvis aliquid acquirant, omnia Monaſterio acquirunt, juxta textum *in c. Nolo*. 12. q. 1. in illis verbis: *Nulli liceat in Societate noſtra habere aliquid proprium: ſed ſi fortè aliqui habent, nulli licet, & qui habuerint, faciant, quod non licet.*

3 Unde nec teſtamentum facere poſſunt, ex eodem textu *ſuprà* allegato per illa verba: *Quiſquis inventus fuerit habens proprium, non illi permitto, ut inde faciat teſtamentum, ſed delebo eum.* Ex quibus verbis clarè colligitur, quod nullo modo licet Abbati Regulari diſponere de rebus Monaſterii. Et per tex. *in c. Quia* 19. q. 111. Sed, quia aliquando inventi ſunt, qui bona Abbatis morientis diſſipabant, occupabant, & dilapidabant, in grave damnum, & jacturam Conventus, & Monaſterii: unde Summus Pontifex compulſus fuit ſuper hoc facere conſtitutionem, per quam providetur indemnitatibus Monaſteriorum: & hæc eſt Conſtitutio Bonifacii Papæ VIII. cujus verba ſunt: *Quia ſæpè contigit, quod Cathedralibus, & Regularibus, ac Collegiatis Eccleſiis vacantibus Capitula, Conventus, Collegia, & ſingulares eorundem perſonæ, bona à Prælatis ipſarum dimiſſa, vel vacationis tempore obvenientia, quæ in utilitatem dictarum Eccleſiarum expendi, vel futuris deberent ſucceſſoribus fideliter reſervari occupant, inter ſe dividunt, ſurripiunt, dilapidant, diſſipant, & conſumunt in earum grave diſpendium, & jacturam: Nos ipſorum auſus reprimere, ac Eccleſiarum indemnitatem præcavere volentes, decernimus, ut hi, qui præmiſſa de cætero præſumpſerint, eo ipſo ſint, & maneant tamdiu ab officio, & beneficiis quibuscunque ſuſpenſi, donec plenè reſtituerint, quicquid de bonis perceperint, ſupradictis non obſtantibus quibuslibet privilegiis, vel indulgentiis, aut contrariis conſuetudinibus, vel ſtatutis, juramento, confirmatione Sedis Apoſtolicæ, aut alia quacunque firmitate vallatis: quæ omnia quoad hoc authoritate Apoſtolica revocamus, caſſamus, & irritamus, ac nullius eſſe firmitatis deinceps volumus.* Habetur *in cap. Quia Sæpè de elect. in 6.*

QUÆSITUM IV.

An Religioſorum beneficiariorum ſpolia ad Abbatem, vel Monaſterium pertineant.

SUMMARIUM.

1 *Religioſorum beneficiariorum nomine hic quinam intelligantur.*

2 *Spolia Religioſorum beneficiariorum ad Conventum pertinent.*

3 *Cluniacenſis Abbas de ſpoliis Priorum, & beneficiariorum ſibi ſubditorum habet palefredum, cappam, & Breviarium.*

1 Nomine Religioſorum beneficiariorum hic intelligimus illos tantùm, qui habent Prioratum, ſeu aliquam aliam dignitatem, aut beneficium manuale Regulare ab Abbate, & præſunt alicui Eccleſiæ, vel Monaſterio ad ſubeundum aliquod munus,
2 ſeu officium. In horum igitur Monachorum beneficiariorum ſpoliis ſervandum eſt illud, quod diximus de Abbate, nempe, quod ejus ſpolium pertinet ad Monaſterium, ita & Monachorum beneficiatorum. Et facit ad hoc tex. *in c. Perlatum*. 19. q. 3. ubi probatur, quòd Monachus nec quidem tunicam, quam induitur, alteri dare poteſt; ſed ea pertinet ad Monaſterium, cujus eſt Monachus: Ita *c. Si qua mulier. eadem cauſa, & quæſt.* & ultra jus commune adeſt Conſtitutio Benedicti XII. *c. 12. ſua Benedictina*, in qua ita ſtatutum eſt: *Cæterùm aſtantibus Ordinariis, Abbatibus, Prioribus, & aliis Prælatis Religionis ejuſdem, (hoc eſt, Ordinis Sancti Benedicti,) qui bona mobilia Prioratuum, adminiſtrationum, & beneficiorum quorumlibet*

ſibi ſubjectorum vacantium, in ipſis tempore hujus vacationis inventa, ſeu illa durante obventia, ſeu alia cauſa rationabili ad ſe aſſerunt pertinere, diſtrictius inhibemus, ne vaſa, veſtimenta, ſeu alia ornamenta quæcunque divino cultui deputata, animalia etiam, tam pro agricultura, quam aliis ipſorum locorum neceſſitatibus teneri ibi conſueta, vaſa inſuper vinaria, & coquinæ, lectos, & alia ſupellectilia; ſeu vaſa (niſi fortè aurea, vel argentea fuerint,) occupare vel exinde aſportare, &c. Facit etiam alia Conſtitutio Nicolai IV. quæ incipit: *Regis pacifici.* pro
3 proſpero ſtatu Monachorum Cluniacenſium anno Domini 1290. Pontificatus ejus anno ſecundo, in qua etiam de eiſdem ſpoliis diſponitur: *Circa ordinationem verò horum Prioratuum vacantium præcipimus, ut in Prioratibus dicti Ordinis per mortem, aut per amotionem Priorum vacantibus, Abbas Cluniacenſis, palefredum, cappam, & Breviarium Prioris præmortui (ſecundum antiquam conſuetudinem) habeat; & deductis debitis, ſi qua ſint ante omnia, & ſolutis Monachis etiam ibidem commorantibus, & Priori futuro, ac familiæ domus pro ſi, & ſuis neceſſitatibus uſque ad fructus novos pro congrua ſuſtentatione dimiſſa, relictis etiam ad excolendum poſſeſſiones neceſſariis.*

QUÆSITUM V.

An ſpolia Monachorum decedentium extra Monaſterium ſpectent ad ipſum Monaſterium, an verò ad Sedem Apoſtolicam.

SUMMARIUM.

1 *Monachus, quidquid acquirit, ſuo Monaſterio acquirit.*
2 *Monachus ſine Monaſterio eſt ſicut piſcis ſine aqua.*
3 *Bona Religioſorum extra Monaſterium degentium, ſive Superiorum permiſſu, ſive abſque illorum licentia, an ſpoliorum nomine veniant.*

DIctum eſt ſuprà, quòd quicquid acquirit Monachus, acquirit Monaſterio, ut *in cap. Non dicatis. 12. q. 1.* Et quia aliquando reperiuntur aliqui Monachi vagabundi, qui aliquando extra Monaſterium vagantur, contra tex. *in c. Placuit. 16. q. 1.* ubi habetur, quòd nullus Monachorum, pro lucro terreno de Monaſterio exire præſumat: quia, ſicut piſcis ſine aqua caret vita: ita ſine Monaſterio Monachus. Nunc venitur in dubium, ad quem pertineant bona talis vagabundi morientis extra Monaſterium. Pro ſolutione dubii deveniendum eſt ad aliam quæſtionem, an ſpoliorum nomine intelligantur quæcunque bona Religioſorum extra Monaſteria, ſive ſuotum Superiorum permiſſu, ſive abſque licentia illorum degentium, & morientium. Super quod dubium varias reperio emanaſſe Summorum Pontificum Conſtitutiones, inter quas extat Conſtirutio à Paulo IV. edita, quæ incipit: *Poſtquam divina.* in qua diſponitur, bona Religioſorum, qui ſponte egrediuntur, vel ejiciuntur, vel ad alium Ordinem tranſeunt, vel etiam ſuorum Superiorum conſenſu extra Cœnobia, & Clauſtra commorantur; undecunque, vel quomodocunque acquiſita, ſive ex teſtamento, ſive ex beneficiis, ſive induſtria, arte, mercatura, negotiatione, ſive aliorum donatione ipſis Monaſteriis deberi, in quibus illi primò profeſſionem emiſerant. Extat alia tamen Conſtirutio Gregorii XIII. in qua definit dicta bona Religioſorum ad Cameram Apoſtolicam pertinere: quæ cùm ſit valdè neceſſaria, ideò eam hic recenſere viſum fuit.

GREGORIUS XIII.

Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

OFficii noſtri partes ſedulò præſtare tenemur, ut dubia, quæ ab aliquibus ſub falſo prætextu, vel nimis ſubtiliter excitata, in Cameræ noſtræ Apoſtolicæ præjudicium tendunt, declaratione noſtra dilucidentur. Nuper accepimus, quòd, etſi fel. record. Pius Papa IV. prædeceſſor noſter, Conſtitutionem, & quæcunque in illa continentur, per piæ memoriæ Paulum Papam IV. etiam prædeceſſorem noſtrum contra Apoſtatas editam, per quam inter cætera decernit, bona quæcunque mobilia, & immobilia, ac cenſus, redditus, & proventus, jura, & actiones per Regularem Ordinem profeſſos extra Clauſtra ſuorum Regularium locorum, etiam de licentia ſuorum Superiorum, degentes, tempore, quo extra Clauſtra hujuſmodi fuiſſent acquiſita, etiamſi acquiſitiones hujuſmodi ab ipſis profeſſis ex redditibus beneficiorum Eccleſiaſticorum cum cura, vel ſine cura per eos obtentorum, ſeu detentorum, aut ex propria induſtria, ſeu artificio, mercatura, vel ex teſtamento, ſive ſucceſſione ab inteſtato quorumvis conſanguineorum, affinium, vel amicorum ſuorum, aut quorumcunque aliorum factæ eſſent, non fiſco, aut Cameræ Apoſtolicæ; ſed Religioni, aut Monaſteriis, in qua, ſeu quibus profeſſi fuiſſent, eo ipſo applicata eſſe, & cenſeri debere, ad juris, & ſacrarum Conſtirutionum formam reduxerit. Necnon præfata bona Regularium extra Clauſtra, ut præfertur, degentium, ſive Mendicantium, ſive non Mendicantium, aut Militiarum Profeſſorum, etiamſi loca, & canonicales portiones, aut dignitates, in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis cujusvls Ordinis Regularibus obtinuerint, ac Epiſcopali, Archiepiſcopali, Patriarchali, Primatiali, vel quavis alia præfulſerint dignitate, poſt eorum obitum ad eandem Cam. Apoſt. & juxta conſtitutionem fel. record. Pauli Papæ III. ſuper ſpoliis ſub dat. videlicet, tertio Nonas Februarii, Pontificatus ſui anno tertio, promulgatum, legitimè ſpectent, & pertineant, idque per Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac nos, dum Collector Generalis ad recuperandum ſpolia Regularium ſpecificè deputatus fuit, apertè demonſtratum extitit, ac in poſſeſſione illa exigendi, ac recuperandi eadem Camera meritò ſemper fuerit. Nihilominus nonnulli vano ſub dictæ Conſtitutionis Pauli IV. prædeceſſoris præfati prætextu contrarium aliquando aſſerere non dubitarint. Nos omnem circa prædicta dubitandi occaſionem dimovere, ſimulque æquitate, & juſtitia ſuadentibos, ejusdem Cameræ indemnitate, ne in dies moleſtiis, & incommodis afficiatur, conſulere volentes, præſentium authoritate, declaramus, res, & bona quæcunque per dictos Regulares extra Clauſtra Eccleſiarum, Monaſteriorum, Domorum, & quorumcunque Regularium locorum degentes, quocunque jure, & actione, ſive ex cauſa teſtati, ſive inteſtati acquiſita, & in poſterum acquirenda, vel ad eos delata, in quibusvis Provinciis, dominiis, regnis, & locis conſiſtant, niſi iidem, ad quos illa ſpectaverint, ſufficienti fuerint teſtandi, aut de illis diſponendi facultate ſuffulti, eaque legitimè uſu fuerint, ad eandem Cameram pleno jure pertinuiſſe, & ſpectare; ac bona quæcunque eorundem ſub ſpoliorum nomine comprehenſa per ipſam Cameram, ejusque nomine, à quibuscunque occupantibus, & detinentibns recuperari, ac vindicari potuiſſe, & poſſe; ac juxta Pauli III. & aliorum prædeceſſorum noſtrorum Literas eadem Camera Apoſtolica in hujuſmodi bonis ſpolia nuncupatis verè univerſaliter ſuccedente, quòd ipſa Camera, quæ cæteris hæredibus, & ſucceſſoribus ampliori eſt privilegio munita, cuique meritò magis favendum eſt, dum in eam rerum, & bonorum dominium, ac poſſeſſio, nulla traditione præcedente, tranſeat, in quacunque bonorum, & ſpoliorum, ſive ad ſæculares, ſive ad regulares, dum viverent, ſpectantium ſucceſſione, quibuscunque in rebus, ſive in pecuniis illa conſiſtant, etiamſi nominatim, aut alia nota illa reſignanda eſſent, quæ ad eandem Cameram jure ſpoliorum pertinuerunt, & pertinebunt in poſterum, omni prorſus fictione pe-

nitùs ceſſante, jus, & nomen veri hæredis in eiſdem ſpoliis habere, illiusve naturam ſortiri, ac veri hæredis privilegiis, & juribus in quibuscunque bonis, pecuniis, juribus, & actionibus, ut antehac potuiſſe, & nunc poſſe; idque eorundem prædeceſſorum, ac noſtræ etiam intentionis ſemper fuiſſe, & eſſe, authoritate præſentium declaramus. Sicque per quoſcunque Judices, in quibusvis cauſis etiam per appellationem, aut aliàs prudentibus, & futuris, ac in quacunque cauſa, vel inſtantia, ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, & interpretandi facultate, judicari, & diffiniri debere; necnon quicquid ſecùs ſuper his à quoquam quavis authoritate ſcienter, vel ignoranter attentatum forſan eſt, hactenus, vel in poſterum contigerit attentari, irritum & inane decernimus. Mandantes, &c. Non obſtantibus, &c.

Hactenus Summus Pontifex: quæ Bulla ponitur per Quaranta *in Summa Bullaris, de ſpoliis Clericorum.*

DISPVTATIO XVII.

De Judicibus Conſervatoribus.

Quæſt. I. *Vtrùm Prælati Regulares poſſint ſibi Conſervatores eligere.*
II. *De quibus Regularium cauſis poſſint Judices Conſervatores ab eis deputati cognoſcere.*
III. *Vtrùm Iudices Conſervatores poſſint ut ſuſpecti recuſari, & an ab eorum ſententiis appellari poſſit.*
IV. *Vtrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint in Iudices Conſervatores eligi.*
V. *Abbates, & Prælati Regulares quæ officia, & quos actus in judicio exercere poſſint.*
VI. *Vtrùm Abbates, & Prælati Regulares, vel Monachi, absque ipſorum licentia teſtamentorum, & aliorum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint.*

QUÆSITUM I.

Vtrùm Prælati Regulares poſſint ſibi Conſervatores eligere.

SUMMARIUM.

1 *Conſervator quid ſit: & num. 3.*
2 *Conſervatorum tria genera.*
4 *Conſervatores de jure communi non ordinariam, ſed delegatam jurisdictionem habere cenſentur.*
5 *Conſervatores ex privilegiis Ordinarii Judices cenſentur.*
6 *Conſervatores an poſſint alteri ſuas vices delegare.*
7 *Conſervatores Judices concedere ad ſolum Papam ſpectat.*
8 *Conſervatores non fuerunt ſublati à Concilio Tridentino.*
9 *Regulares poſſunt ſibi Conſervatores eligere.*
10 *Canonici an poſſint à Regularibus in Conſervatores aſſumi; & quo jure.*
11 *Conſtitutio Gregorii XV. quid requirat in perſonis eligendis à Regularibus in conſervatores.*
12 *Synodales Judices deſignati durare debent, ſaltem uſque ad futuram Synodum in officio.*
13 *Regulares tenentur inſtrumentum electionis Conſervatorum exhibere, & relinquere apud Notarium, Curiæ Ordinariorum.*
17 *Conſervatores ſemel electi, durante quinquennio abſque juſta cauſa, amovere non poſſunt à Regularibus.*

1 PRo hujus quæſiti, & totius Diſputationis intelligentia notandum primò, quòd Conſervator ſecundùm jus commune eſt Judex datus ad tuendum aliquem, ſeu aliquos contra manifeſtas injurias, conſervandosque illos indemnes in proprio ſtatu, ut colligitur expreſsè *ex cap. Statuimus de offic. Judic. deleg. in 6.* ubi Gloſſ. & communiter Doct. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 34. q. 1.* Moneta *de Conſervator. c. 1. n. 8.* Mirand. *tom. 2. Manual. Prælat. q. 47. art. 1. concl. 1.* Hieron. à Sorbo *in annot. ad Compend. privileg. verbo Conſervator. verſ. Sunt autem.*

2 Et horum Conſervatorum tria ſunt genera: nam interdum dantur, ut aliquos defendant contra latrones, & prædones: aliquando dantur contra eos, qui aliquorum privilegia infringunt: aliquando, ut ipſos manifeſtis moleſtiis, & injuriis tueantur: qui Conſervatores in nullo dictorum caſuum cognoſcere poſſunt de his, quæ judicialem requirunt indaginem, *d. c. Statuimus.* ubi Gloſſ. *verb. Indaginem,* ait, per judicialem indaginem intelligi eam cauſæ cognitionem, & examinationem, quæ à Judicibus adhiberi ſolet in rebus dubiis. In noſtro autem caſu Conſervator eſt Judex da- 3
tus ad tuendos Regulares ab injuriis illis illatis: & iſti Conſervatores de jure communi non ordinariam, ſed 4
delegatam jurisdictionem habere cenſentur, ut colligitur *ex d. cap. 1. & cap. fin. de offic. Jud. deleg. lib. 6.* notat. Azor. ex Archidiacono, Joanne Andrea, & aliis *in cit. cap. 34. q. 2.* Moneta *d. c. 1. num. 11.* Secùs eſt autem 5
de jure privilegiorum, ſecundùm quæ ordinarii Judices cenſentur: nam ad univerſitatem cauſarum deputati ſunt: & ideò magis ordinariis, quàm delegatis comparantur per ea, quæ docet Gloſſ. *in cap. Cùm cauſam verb. Delegatus. de appell.* Uvamaſ. *conſ. 181. n. 4. tit. de appellat.* & ita definiſſe Sacram Congregationem, refert Navarr. *conſ. 3. n. 2. tit. de offic.* Vant. *de nullit. ſent. tit. Coram quo nullitas propon. n. 17.* Eraſm. è Coch. *d. q. 39. n. 28.* Et patet ex privilegio à Gregorio XIII. Societati Jeſu conceſſo inferiùs recenſendo: ubi concedit, ut poſſint Epiſcopos, & alias perſonas in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutas, Canonicos, &c. in ſuos Conſervatores, & Judices ordinarios aſſumere. Probat Laurent. de Peytinis *tomo 2. privileg. Ord. Minim. in annot. ad conſtit. Gregorii XV. num. 2.* ex quo ſequitur non eſſe opus, quòd in citationibus inſerant literas conſervatorias; ſed ſufficiet, ſi de eis in actis Notarii Curiæ ordinarii conſtet, ut requiritur ex Conſtitutione Gregorii XV. ſuper hac re emanata, quam inferiùs referemus.

Secundò notandum eſt, quòd licèt Conſervator 6
de jure communi alium ſubdelegare non poſſit, *cap. fin. §. Vices ſuas. de offic. deleg. in 6.* quia delegatus nequit vices ſuas alteri ſubdelegare; tamen nihilominùs cùm virtute privilegiorum regularium Ordinarius Judex cenſeatur, ut dictum eſt; utique poterit alteri ſuam jurisdictionem demandare. Quod etiam probatur ex iiſdem privilegiis, ubi id ſpecialiter conceditur. Probant Moneta *d. tract. cap. 7. q. 2. n. 88.* Roderic. *quæſt. regular. tom. 1. q. 65. art. 10.* Mirand. *Man. Prælat. tom. 2. quæſt. 47. art. 3.* Hieron. à Sorb. *in Compend. tit. Conſervator. verſ. Item Conſervator. 3.* Paſſarell. *in notab. privileg. notab. 32.* Laurent. de Peytin. *loco cit. n. 5.* Verum in ſubdelegato requiruntur omnes conditiones, & qualitates ad Conſervatorem conſtituendum neceſſariæ, ut patet *ex cap. Statuimus. §. In nullo. in fine. de reſcript. lib. 6.* ubi Gloſſ. *verb. Deſignatis.* & *dict. c. fin. §. Vices quoque. de offic. deleg. eod. lib.* ubi Gloſſ. *verb. ſuperius.*

Tertiò

7 Tertiò notandum, quòd nullus Summo Pontifice inferior, etiam Legatus à latere, poteſt Judices Conſervatores concedere, ut probant Joan. Andr. *in d. cap. Statuimus. de offic. deleg. in 6.* Sylveſt. *verb. Conſervator, q. 1. n. 2.* Roderic. *d. q. 65. art. 2.* Miranda *d. q. 47. art. 1. concluſ. 2.* Moner. *de Conſervat. cap. 4.* Quòd autem Summus Pontifex poſſit Regularibus Conſervatores Judices concedere, quoad eorundem Regularium extra Conventuum Clauſtra degentium perſonas, colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. cap. 14.* Quo verò ad ipſa Monaſteria, vel Religiones, conſtat ex eodem Concilio *ſeſſ. 14. de reform. cap. 5.* ibi. *Univerſitates autem generales*, &c.

8 Nec ſublati fuerunt à prædicto Concilio Conſervatores, quatenus *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 20* ait. *Quod omnes cauſa ad forum Eccleſiaſticum quomodolibet pertinentes in prima inſtantia coram Ordinariis locorum dumtaxat cognoſcantur.* Ita enim Sacram Congregationem Concilii cenſuiſſe, etiam quòd cauſæ graves ſint, & plenariam cognitionem requirant, teſtatur Farinac. *2. part. deciſ. 616. n. 4.* & de facto poſt d. Concilium à Summis Pontificibus Conſervatores Religionibus conceſſi ſunt, ut *infrà* patebit.

9 His ita notatis, dicendum eſt, Regularibus nonnulla privilegia à Summis Pontificibus conceſſa fuiſſe, quorum virtute poſſunt ſibi Conſervatores Judices eligere, qui eorum jura à moleſtiis, & injuriis aliorum tueantur. Quod probatur ex nonnullis indultis, quæ referuntur *in Compend. privil. Mendic. verb. Conſervatores*, & à Roderic. *d. q. 65. art. 3.* & Miranda *d. q. 47. art. 4.* Eorum tamen quædam notabiliora, ac pleniora hic recenſere libuit, ut faciliùs præ manibus habeantur, & ne curioſus Lector aliunde emendicare cogatur.

Sixtus IV. mandavit quibuslibet in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, & metropolitanæ, vel alteriùs cathedralis Eccleſiæ Canonicis per univerſum orbem, qui per Guardianos, & Fratres Ordinis Minorum, ſeu Syndicos Romanæ Eccleſiæ prædicto Ordini deputatos requiſiti fuerint, quatenus per ſe, vel alium, ſeu alios, ubi, & quando opus fuerit, ſolenniter publicent eorum privilegia, & eiſdem, ac illorum Domibus, & Profeſſoribus efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciant eos pacifica poſſeſſione privilegiorum, & conceſſionum hujuſmodi gaudere; non permittentes per quoſcunque indebitè moleſtari. Ita refertur *in Compend. loco cit. §. 1.* & Gregorius XIII. per ſuam Conſtitutionem, quæ incip. *Æquum reputamus.* conceſſit, ut Societas Jeſu, & ſingulæ ejus perſonæ, & familiares Clerici, tam in cauſis civilibus, quam in criminalibus, & mixtis, ſive actores ſint, ſive rei, omnes, & ſingulos Archiepiſcopos, Epiſcopos, & Abbates, necnon alias perſonas in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutas, Canonicos metropolitanarum Eccleſiarum, vel cathedralium, & Vicarios Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum in ſpiritualibus, eorumque Officiales generales ubilibet conſtitutos contra quaſcunque Communitates, & Collegia hujoſmodi in ſuos Conſervatores, & Judices Ordinarios aſſumere poſſint. Ita refertur *in Bullar. novo, tom. 2. bull. 1. Greg. 13. pag. 361.* & *in Compend. privil. Societ. verb. Conſervator. §. 1.* & à Roderic. & Mirand. *locis cit.* quibus privilegiis gaudent, & uti poſſunt cæteræ omnes Religiones per communicationem.

10 Circa quæ privilegia notandum, quòd, licèt de jure communi Canonici cathedralium, vel collegiatarum Eccleſiarum non poſſint in Judices Conſervatores eligi: quia *in cap. fin. de offic. deleg. in 6.* ubi de Conſervatoribus agitur, Canonici prædicti non nominantur: dicitur enim: *Conſervatores de cætero deputari non poſſint, niſi Epiſcopi, vel eorum Superiores, aut Abbates, ſeu dignitates, vel perſonatus in cathedralibus, vel collegiatis Eccleſiis obtinentes.* Quod notat ibi Gloſſ. *in verb. Obtinentes* dicens hanc eſſe unam differentiam inter Conſervatorem, & delegatum: quòd Canonicus poteſt eſſe delegatus; non autem Conſervator; niſi Canonicatui dignitas, vel perſonatus annexa ſint, ut notant Mandoſ. *de ſignat. gratia, verb. Conſervatoria verſ. Sed quòd Canonicus.* Monet. *de Conſervat. cap. 5. q. 8. num. 117.* Tamen Canonici cathedralium Eccleſiarum poſſunt virtute narratorum privilegiorum à Regularibus eorum Judices Conſervatores aſſumi, ut patet ex dicta conceſſione Sixti IV. & ex alia Gregorii XIII.

Secundò notandum, quòd eorum privilegiorum virtute poſſunt Epiſcopi, ac Superiores Prælati, necnon Abbates, & aliæ perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ, ac Canonici Cathedralium Eccleſiarum, Vicarii Generales, ſeu Officiales Epiſcoporum in Judices Conſervatores eligi, nulla alia conditione requiſita. Verùm ex Conſtitutione Gregorii XV. *inferiùs* adducenda neceſſarium eſt inſuper, quòd prædictæ perſonæ, ad hoc, ut idoneæ cenſeantur, ſint electi Judices Synodales in aliqua provinciali, vel diœceſana Synodo, juxta decretum Tridentini Concilii *ſeſſ. 25. de reformat. c. 10.* ubi ſtatuit, quòd in ſingulis Conciliis provincialibus, aut diœceſanis deſignentur aliquot perſonæ, ſaltem quatuor, aut etiam plures in qualibet diœceſi, quæ qualitates habeant juxta Conſtitutionem Bonifacii VIII. incip. *Statutum. de præſcript. in 6.* & alioquin ad id aptæ, ut præter Ordinarios locorum iis etiam poſt hæc cauſæ Eccleſiaſticæ, ac ſpirituales, & ad forum Eccleſiaſticum pertinentes in partibus delegandæ committantur: qui Judices Synodales ita deſignari uſque ad futuram diœceſanam Synodum in eorum officio durent, ſive ſint electi principaliter in Synodo, ſive in locum mortui, vel abſentis, ſubrogati ſint: nam, ſi contingeret, aliquem horum interim mori, loci Ordinarius cum conſilio Capituli alium in ejus locum uſque ad futuram Synodum ſubſtituere debet, ut patet *ex dict. cap. 10.* Trident. & ex dicta Conſtitutione Gregorii XV. Idem dicendum eſt, ſi Judex Synodalis, non moriatur; ſed in alium locum extra diœceſim per diuturnum tempus ſecedat: nam diuturna abſentia morti æquiparatur, ut abſentia mortis vicaria dicitur: atque ita fertur Sacram Congregationem declaraſſe, teſte Laur. de Peyrin. *in annot. ad conſtit. 5 Gregorii XV. num. 27.* 11

12 Hi autem Synodales Judices principaliter ab Epiſcopo, ſeu alio Synodo præſidenti, necnon & ab aliis eiſdem Synodo intereſſentibus nominandi ſunt, ut declaraſſe ſacram Congregationem teſtatur idem Laurent. de Peyr. *loco cit. num. 28.*

Conſtitutio Gregorii XV. de Conſervatoribus edita eſt, quæ ſequitur.

S. D. N. GREGORII
divina Providentia Papæ XV.
Conſtitutio de Conſervatoribus.

SAnctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus Noſter D. Gregorius divina Providentia Papa XV. partim ex certis, & rationabilibus cauſis animum ſuum moventibus, & de voto Venerabilium Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, partim fel. rec. Clementis Papæ VIII. prædeceſſoris ſui veſtigiis inhærendo, revocavit, ac nullas, & invalidas decrevit omnes, & quaſcunque Judicum Conſervatorum electiones, nominationes, ſeu deputationes, tam in vim Literarum conſervatoriatum, juxta formam in quinterno Cancellariæ deſcriptam, quàm in vim quorumcunque privilegiorum perpetuò, vel ad tempus nondum elapſum Apoſtolica authoritate conceſſorum, ſeu aliàs quocunque jure, vel titulo hactenus factas pro quibuſcunque Conventibus, Capitulis, Militiis, etiam S. Joan- 13

nis Hieroſolymitani, Congregationibus, Collegiis, Ordinibus, Monaſteriis, Hoſpitalitibus, aut aliis quibusvis piis, tam ſæcularibus, quàm cujusvis Ordinis, etiam Mendicantium, ſeu Inſtituti, vel Societatis regularibos locis, quantumvis exemptis, etiam de neceſſitate exprimendis, ſeu illorum perſonis, cujusvis qualitatis, ſeu conditionis exiſtant. In futurum verò Sanctitas Sua hac generali, & perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuit, & decrevit: ut Judices Conſervatores hujusmodi, ſive principales, ſive ſubrogati, eligi, nominari, aut deputari non poſſint, niſi non ſolùm habeant qualitates requiſitas, & deſcriptas in Conſtitutione ſimilis rec. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædeceſſoris ſui, quæ incipit, *Statutum*; ita ut vel dignitate Eccleſiaſtica præditi, vel perſonatum obtinentes, vel Eccleſiarum Cathedralium Canonici exiſtant: ſed etiam in Conciliis provincialibus, aut diœceſanis, juxta Decretum Concilii prædicti, Judices electi, ſeu deſignati ſint. Quodque deinceps Literæ conſervatoriæ per Sedem Apoſtolicam concedendæ ſupraſcriptis tantùm dirigantur, & ſi quæ Literæ aliter expedientur, illæ, ac deputationes hujusmodi, omniaque exinde ſequenda nullius ſint roboris, vel momenti. Et nihilominùs qui ſecùs, quàm juxta formam ſuperiùs præſcri-
7 ptam Conſervatores hujusmodi cum effectu eligere, nominare, ſeu deputare, aut electis, nominatis, ſeu deputatis uti auſi fuerint, Regulares quidem voce activa, & paſſiva ſint ipſo jure privati, adeò ut habilitationem à nemine, præterquàm à Romano Pontifice, conſequi valeant, reliqui verò aliis pœnis, arbitrio Sanctitatis Suæ, coerceantur, & prædictorum omnium Conventus, Monaſteria, ac loca hujusmodi, eorumque perſonæ, ac bona careant Conſervatore ad annum, ita ut illorum cauſæ intereà coram locorum Ordinariis duntaxat cognoſci, ac diffiniri debeant. Cæterùm ut latiùs pateat Conſervatorum hujusmodi deligendorum facultas, Sanctitas Sua admonitos voluit omnes locorum Ordinarios, ut in Synodis provincialibus, aut diœceſanis quamplures perſonas ea habentibus qualitates in prædicta Conſtitutione ejusdem Bonifacii prædeceſſoris contentas: & alioquin ad id aptas, deſignari procurent; & ſi aliquem interim ex deſignatis mori contigerit, ſubſtituat Ordinarius loci cum conſilio Capituli alium in ejus locum, uſque ad futuram provincialem, aut diœceſanam Synodum. Inſuper Sanctitas Sua, inhærendo hac in parte Decreto ſimilis recordationis Gregorii Papæ XIII. etiam prædeceſſoris ſui, ſtatuit, & ordinavit, ut regulares, ac perſonæ hujusmodi in Italia infra duos, extra Italiam verò infra ſex menſes à die publicationis in Urbe præſentis Conſtitutionis inchoandos, debeant ſibi eligere, ſeu aſſumere Conſervatores juxta formam ſuperiùs propoſitam, ejusque electionis, ſeu aſſumptionis documentum infra tempus hujusmodi penes Acta Curiæ Ordinariorum exhibere, & dimittere teneantur, alioquin eo termino elapſo, quamdiu Conſervatores ſecundùm formam præſentis Conſtitutionis non elegerint, coram eisdem Ordinariis conveniantur; quodque Conſervatores hujusmodi ſemel legitimè deputati, niſi ex legitima cauſa à Sede Apoſtolica, aut locorum Ordinariis, prout iisdem Regularibus, & aliis ſupradictis libuerit, approbanda, durante quinquennio à die deputationis, amoveri, aut mutari nullatenus poſſint, aut valeant. Ad hæc ſtatuit Sanctitas Sua, ut coram ipſis Conſervatoribus regulares, ac perſonæ ſupraſcriptæ conveniri, aut trahi debeant; ſed alios convenire, aut trahere non poſſint, ita ut memorati Conſervatores in cauſis, in quibus regulares, & alii actores fuerint, nullam prorſus juriſdictionem habeant; ſed in iis tantùm, in quibus rei extiterint; neque extra civitates, ſeu diœceſes, in quibus fuerint deputati, contra quoscunque procedere præſumant. Si qua verò inter judices Conſervatores hujusmodi, & locorum Ordinarios controverſia ſuper competentia juriſdictionis orta fuerit, nequaquam in cauſa procedatur, donec per arbitros in forma juris electos ſuper juriſdictionis competentia fuerit judicatum. Quòd ſi qui Conſervatores, ſive in hac parte, ſive aliàs quomodolibet, ſuos limites ex- 1
ceſſerint, per annum ab officio Conſervatoris hujusmodi ſuſpenſi ſint; & pars, quæ hoc fieri procuraverit, ſententiam excommunicationis incurrat juxta formam alterius Conſtitutionis ejusdem Bonifacii Prædeceſſoris, quæ incipit: *Hac Conſtitutione*, quam Sanctitas Sua in his omnibus, quæ præſenti Conſtitutioni non adverſantur, innovavit, & innovat. Per hoc tamen non intendit Sanctitas Sua prohibere, quominùs regulares, & alii ſupradicti in caſibus à jure permiſſis petant Judicem non ſuſpectum à Principibus, ſeu Magiſtratibus ſæcularibus; dum tamen hæc tria copulativè concurrant, videlicet ut Regulares, & alii prædicti ſint actores, non autem rei, utque agant contra laicum, non autem contra Eccleſiaſticum, vel aliàs à juriſdictione ſæculari exemptum, atque ut cauſa, in qua Judex deputatur, fuerit profana, non autem Eccleſiaſtica, & in ea juxta ſacrorum Canonum diſpoſitionem laicus, ut præfertur, eligendus, Judex competens exiſtat. Quæ omnia, & ſingula in præſenti Conſtitutione contenta Sanctitas Sua voluit inviolabiliter obſervari, decernens ſic in iis, cæterisque omnibus præmiſſis per quoscunque, &c. etiam Sacri Palatii Apoſtolici Auditores, necnon S.R.E. Cardinales, ſublata, &c. judicari, &c. Necnon irritum, & inane, &c. Non obſtantibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ac Literis conſervatoriis, quas omnes ad formam præſentis Conſtitutionis reduxit, in favorem quorumcunque Ordinum, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, Militarium, etiam S. Joannis Hieroſolymitani, Congregationum, Societatum, aut cujusvis alterius inſtituti, etiam neceſſario exprimendi, Collegiorum, Capitulorum, Eccleſiarum, Monaſteriorum, ac piorum quorumcunque, tam ſæcularium, quàm regularium locorum, necnon illorum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, etiam immemorabilibus, privilegiis quoque, etiam ex cauſa, & titulo oneroſo, indultis, & Literis Apoſtolicis, etiam Mari magno, ſeu Bulla aurea, aut aliàs nuncupatis, ſub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, necnon irritantibus, etiam Motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, aut aliàs quomodolibet etiam per viam communicationis, ſeu extenſionis conceſſis, & iteratis, vicibus approbatis, & innovatis, etiamſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumque tenoribus, & formis, ſpecialis, & individua, ac de verbo ad verbum; non autem per clauſulas generales idem importantes, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ſervanda eſſet, tenores hujusmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitùs omiſſo, & forma in illis tradita obſervata inſerti forent, præſentibus pro expreſſis habens, quibus quoad ea, quæ præſentibus adverſantur, illis aliàs in ſuo robore permanſuris, hac vice duntaxat, ſpecialiter, & expreſsè derogavit, cæterisque contrariis quibuscunque. Cæterùm, ut præſens Conſtitutio faciliùs omnibus innoteſcat, Sanctitas Sua voluit, & mandavit, ut non ſolùm in Cancellaria Apoſtolica; ſed etiam ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ publicetur, illiusque exempla in iisdem locis affixa dimittantur;

mittantur, ac in Quinterno Cancellariæ inter Conſtitutiones perpetuas deſcribatur, & annotetur.

Placet, publicetur, & deſcribatur A.

Lecta, & publicata fuit ſupradicta Conſtitutio in Cancellaria Apoſtolica ab altero ex R.P.D. Majoris Præſidentiæ Abbreviatoribus, die vigeſima menſis Septembris, Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſexcenteſimo vigeſimoprimo, Pontificatus verò prælibati S.D.N. Gregorii PP. XV. anno primo.

Et poſtmodum die, & anno ſupradictis in Quinterno ejuſdem Cancellariæ inter alias Conſtitutiones Apoſtolicas deſcripta, & annotata fuit.

NICOLAUS URSINUS Procuſtos.

In Dei nomine. Amen. Anno à Nativitate D. N. Jeſu Chriſti 1621. Indictione quarta, die verò vigeſima Septembris, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Gregorii divina providentia Papæ XV. Pontificatus ſui anno primo, retroſcripta Conſtitutio Apoſtolica affixa, ac publicata fuit in Valvis Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ per me Auguſtinum Braccherium Apoſtolicum Curſorem.

Octavius Spada, Mag. Curſorum.

13 Ex qua Conſtitutione præter ſupradicta notandum, quòd Regulares tenentur inſtrumentum electionis Conſervatoris exhibere, & relinquere apud Scribam, ſeu Notarium Curiæ Ordinariorum, ad tol-
14 lendas fraudes, quæ in hac re fieri poſſent. Prætereà notandum, quòd Regulares non poſſunt Conſervatores ſemel legitimè electos, durante quinquennio à die electionis, amovere: quia ſtatim ac electi ſunt, cenſentur à Sede Apoſtolica deputati; unde ad libitum eligentium amoveri nequeunt; niſi interveniat legitima cauſa, putà negligentia, inimicitia, &c. quam Sedes Apoſtolica, aut locorum Ordinarii pro eorundem Regularium, & aliorum prædictorum libito approbare debent.

QUÆSITUM II.

De quibus Regularium cauſis poſſint Judices Conſervatores ab iis deputati cognoſcere.

SUMMARIUM.

1 *Conſervatorum juriſdictio de jure communi ad quæ extendatur.*
2 *Conſervatores ſuæ juriſdictionis limites excedentes incurrunt ſuſpenſionem ab officio per annum.*
3 *Conſervatores quis incidat ad excedendum prædictos limites, excommunicationem incurrit.*
4 *Suſpenſio, quam incurrunt Conſervatores prædicti, non eſt cenſura propriè dicta.*
5 *Conſervator ut incurrat prædictam ſuſpenſionem, quid requiratur.*
6 *Ignorantia craſſa, & affectata ſcientiæ æquiparatur.*
7 *Excommunicationem ut incurrat pars incitans Conſervatorem ad excedendos limites juriſdictionis, quid requiratur: & n. 9.*
8 *Lex excommunicans aliquid facientem, non comprehendit regulariter conſentientem, etiam mandando, conſulendo, vel procurando.*
10 *Injuria quid ſit, & quibus modis inferatur.*
11 *Violentia quid, & quotuplex ſit.*
12 *Manifeſtum quod dicatur.*
13 *Conſervatores poſſunt de manifeſtis, & notoriis injuriis, & violentiis cognoſcere, & in illarum cognitione judicialem indaginem adhibere: ſecus de dubiis. ut n. 14.*
15 *Conſervator quid facere debeat, ſi dubitet, an injuria ſit notoria, vel ad ſuam juriſdictionem ſpectet.*
16 *Conſervatores in prædictis cauſis non ſolùm contra Clericos, verùm etiam contra laicos procedere poſſunt.*
17 *Conſervator procedere poteſt contra reum, qui vocatus factum confitetur; ſed negat illud notorium.*
18 *Conſervator an poſſit procedere contra reum, qui factum confitetur; ſed negat delictum.*
19 *Conſervator an poſſit procedere per inquiſitionem mixtam.*
20 *Conſervatores tueri poſſunt ab injuriis, tam illatis, quam inferendis.*
21 *Conſervatores, neque criminaliter, neque mixtè; ſed civiliter tantùm procedere poſſunt.*
22 *Conſervatores, civiliter procedendo, poſſunt uti cenſuris, & brachium ſæculare invocare.*
23 *Conſervatores quid poſſint virtute privilegiorum Regularibus conceſſorum, Conſtitutionis Gregorii XV. & declarationis S. Congregationis Concilii Tridentini.*

DE jure communi Conſervatorum Judicum juris- 1
dictio ſolummodo extenditur ad cognoſcendum
de notoriis tantùm, & manifeſtis injuriis, & violentiis
illatis, vel conferendis iis, à quibus aſſumuntur, *c. 1.*
& fin. de offic. deleg. in 6. Nec poſſunt cognoſcere
de his, quæ judicialem requirunt indaginem, id eſt,
de rebus dubiis, ut exponit Gloſſ. *in d. cap. 1. verb. In-* 2
daginem, Quòd ſi in aliis minimè notoriis cauſis judi-
cialem indaginem poſtulantibus ſe intromittant in-
currunt ſuſpenſionem ab officio per annum: & pars 3
eos ſcienter incitans ad ita procedendum, incidit eo
ipſo in excommunicationem, à qua abſolvi non poteſt,
niſi priùs ei, quem indebitè defatigavit, integrè
de expenſis ſatisfaciat, *d. cap. fin. §. Ut autem. & §. ſeq.*
Navar. *in Manual. cap. 27. num. 125.* Armill. *verb. ex-*
communicatio, verſ. excommunicatio, 85. Mandoſ. *in an-*
nalib. caſib. num. 52. caſu. 181. Eraſm. à Cochier. *de juriſd.*
Ordin. in exempt. part. 1. quæſt. 39. num. 6. & alii commu-
niter.

Supradicta autem ſuſpenſio non cenſetur Eccleſiaſti- 4
ca cenſura, nec habet ejus vim; ſed intelligitur, ut ſint
tantùm ſuſpenſi ab Officio Conſervatorum, ac facultate
illud exercendi per annum: quod licèt anteà in dubium
revocatum fuerit; hodie tamen eſt clarum ex Conſtitu-
tione Gregorii XV. ſuper hoc ſpecialiter edita ſuperiùs
relata, in qua id expreſsè declaratur; nempe, quòd ſo-
lùm ſuſpenſi ſint per annum ab Officio Conſervatorum,
poteſtateque illud exercendi.

Porrò ad eam ſuſpenſionem incurrendam requiri- 5
tur, ut Judex ſcienter ſuæ poteſtatis limites excedat, ut
dicitur in eo textu: *Ut ſi Conſervatores de aliis, quam de*
manifeſtis injuriis, & violentiis ſcienter ſe intromiſerunt.
Idem eſſet, ſi ignorantia eſſet juris, vel affectata, & craſ-
ſa: nam ſcientia, & affectata, vel craſſa ignorantia æ- 6
quiparantur, *cap. Cùm inhibitio. exer. de clandeſt. deſpon-*
ſat. cap. Eos. de tempor. ordinat. in 6. ubi Gloſſ. *verb. Af-*
fectata. ead. gloſſ. in d. cap. ult. verb. Scienter. Eraſm. à
Coch. *d. q. 39. num. 6.*

Ut autem pars ſupradictam excommunicationem 7
incurrat, requiritur, quòd ipſamet ſollicitet: non enim
illam incurreret procurator, ſicuti nec etiam ipſa pars, ſi
Judex ad ulteriora non proceſſiſſet. Quia lex excommu- 8
nicans aliquid facientem, non comprehendit regulariter
conſentientem, etiam mandando, conſulendo, vel pro-
curando: nec incurritur pœna, antequam id fiat: quia
excommunicatio non debet extendi de uno caſu ad
alium. Gloſſ. *in Clem. 1. de ſepultur.* & *in Clem. 1. de con-*
ſanguin. quam dixit communiter receptam Navarr. id 9
pluribus probans *d. c. 77. n. 51.* Et in terminis *eod. cap. n.*
125. Cochier. *d. q. 39. num. 6. in fin.* & *num. ſeq.* Suarez *de*
cenſur. diſp. 23. ſect. 4 num. 10.

Hæc de pœnis, quas Conſervatores, ſuæ faculta-
tis limites excedentes, ac pars id procurans incur-
runt. Explicandum nunc pleniùs videtur, ad quæ præ-
dictorum Conſervatorum poteſtas ſe extendat: quod
ut clariùs eluceſcat, præmitto primò, quòd injuria di- 10
citur,

citur, quicquid non jure fit, *inſtit. de injur. in princ. l.1.* & *l.Lex Cornelia.ff.de injuriis.* Joan. Andr. *in d.c. in princ. verb. de Injuriis, de offic. deleg. in 6.* Archidiac. *ibidem, num.2. verb. Injuriis.* Franc. *num.2.* Et violatio privilegiorum injuria dicitur: nam injuriam alteri infert, qui ejus privilegia violat. Idem Joan. Andr. *in cap. num. 3. eod. tit. & lib.* Injuria etiam dicitur contumelia, atque iniquitas, & injuſtitia: nam aliquem contumeliis afficiens, vel iniquitatem, ſeu injuſtitiam (quod idem eſt) faciens, propriè injuriam inferre dicitur. Farin. 3. *par. prax. crimin. lib. 3. q. 105. num. 1.*

Quibus autem modis injuria inferatur, docet idem Farin. ibid. *n.2.* ad quem remitto curioſum Lectorem.

Violentia eſt injuria quædam cum vi & impetu per-
11 ſonis, vel rebus facta, & eſt quintuplex ſecundùm Menoch. *in prælud. de recuperanda poſſeſſ. à n.18.* Prima dicitur ablativa, quando per vim aliquid aufertur. Secunda eſt expulſiva, quando per vim quis de poſſeſſione ejicitur. Tertia eſt compulſiva, quando per metum compellitur quis facere aliquid, quod ſponte aliàs facturus non erat. Quarta dicitur turbativa, cùm poſſeſſor in ſua poſſeſſione turbatur. Quinta inquierativa, cùm quis non ſinit alium uti re ſua quietè, quæ parum à quarta differt.

Manifeſtum dicitur, quod per facti evidentiam ita no-
12 torium eſt, ut examinatione non indigeat: vel, ſi indigeat; poteſt nihilominùs probari clarè, & certitudinaliter per multos teſtes, & ita, quòd negari non poſſit. Ita Cardinal. Tuſch. *practicar. concl. jur. verb. Manifeſtum, concluſ. 71. num. 7.* manifeſtæ autem injuriæ in præſenti caſu illæ intelliguntur, quæ ita notoriæ ſunt, ut nulla probabili tergiverſatione celari queant, *cap. Ex parte. de verb. ſignificat.* His poſitis

13 Dico primò: Conſervatores poſſunt de manifeſtis, & notoriis injuriis, & violentiis cognoſcere, & in illarum cognitione judicialem indaginem adhibere: quia in notoriis habent judicialem indaginem. Ita Innocent. *dict. cap. 1.* quòd incipit: *Statuimus.* cujus ipſe Author fuit, *n.1. & 4. de offic. deleg. in 6.* ubi etiam Archidiac. *num. 3. in princ.* Franc. *num. 3. verſ. Ultimò, nota.* Dominic. *ibid.* Moneta *de Conſervator. cap. 2. q. 3. num. 90.* Eraſm. Coch. *d. q. 39. num. 6.* Azor. *inſtit. moral. parte 2. lib. 5 cap. 34. q. 8.* Probatur: quia in notoriis, & manifeſtis injuriis, & violentiis committitur jurisdictio Conſervatoribus: ergo & omnia illa, ſine quibus ipſa explicari non poteſt, *l.2. ff. de orig. jur.* Non poteſt autem Judex venire ad puniendum aliquos de notoriis malefactis, niſi eos citet, ſecundùm Innocent.
14 *in cap. Tua. de cohabit. Cleric. & mul. in 6.* Ideò eis non eſt integrum, de injuriis dubiis cognoſcere, illæ enim ſine indagine judicari non poſſunt. Quòd ſi in prin-
15 cipio dubitet Conſervator, an injuria notoria ſit, an ad ſuam jurisdictionem, & forum ſpectet; tunc poterit Conſervator de ea cauſa cognoſcere, an ad ſuam jurisdictionem pertineat: quod quilibet Judex facere poteſt, *l.3. ff. de judic.* aliàs enim inutile eſſet ejus officium, *c. Super literis. de reſcript.* Quòd ſi factum notorium invenerit, procedat in cauſa; ſin minùs, deſiſtat: quia non habet jus defendendi ſimpliciter injuriam; ſed
16 notoriam duntaxat. Ita Azor. *d. q. 8.* Poteſt autem Conſervator in prædictis cauſis, non ſolùm contra Clericos, verum etiam contra laicos procedere. Roderic. *d. q. 65. art. 11. concl. 2.* Mirand. *d. art. 7. concl. 8.* Laurent. de Peyr. *loco cit. num. 42.*

17 Item, ſi reus vocatus factum quidem confiteatur; ſed neget illud notorium, Conſervator contra illum procedere poterit, nam, licèt id non ſit notorium facti evidentia; eſt tamen notorium per confeſſionem partis, *cap. Veſtra. de cohabit. Cleric. & mulier.* Innocent. *de c.1. num. 6. poſt. med.* Gloſſ. *ibid. verb. Conſervatores.* Facit textus *in cap. Cùm perſona.* cum Gloſſ. *in verb. Ordinariis. de privileg. eod. lib.* Panormitanus *conſil. 62.*
18 *num. 6. part. 2.* Eraſm. à Cochier. *d. quaſt. 39. num. 10. & num. 24.* Azor. *loco citato.* Item, ſi reus confiteatur factum, neget tamen delictum, utputa, quia dicat, ſe feciſſe ad ſuam defenſionem, vel animo recuperandi ſuam poſſeſſionem, tunc Conſervator poterit ad ſuam inſtructionem teſtes, & probationes admittere ad cognoſcendum, an ſit injuria notoria, etiam parte abſente. Innocent. *d. cap. 1. num. 6. & 7.* ubi Joan. Archid. & Franc. Andr. Panormit. *conſ. 100.*
num. 3. part. 1. Azor. *loco citato verſ. Quæres.* Eraſm. à 19
Coch. *d. quaſt. 39. num. 11.* Inſuper, quando notorium eſt delictum, aut author illius ignoratur, procedere poterit per inquiſitionem mixtam, ſpecialem, nempe, quoad delictum; generalem autem quoad perſonam, juxta modum procedendi in cauſis criminalibus, quem *alibi* tradidimus. Joan. Andr. *in addit. ad Spec. tit. de Judic. delegat. n. 25.* Azor. *d. cap. 34. q. 8. circa med.* Eraſm. à Coch. *loco cit. num. 24.* Debet tamen Conſervator ulteriùs procedendo pronunciare prius, factum, & delictum eſſe notorium, alias non valet ſententia, nec proceſſus ſuus, qui debet fundari ſuper notorio, cum deficiat qualitas, ſuper qua fundatur ejus jurisdictio, ad notata per Innocent. *in cap. Præterea. de dilat.* & *in cap. Tua de cohabit. Cler. & mulier.* Ita Panormit. *d. conſil. 100. num. 3. poſt med.* Conſervatorum igitur jurisdictio non ſe extendit ad dubia, & obſcura, in quibus verificandis ſpecialis omninò indago requiritur, ac judiciarius ordo obſervandus eſt, per tex. *in c. Ad noſtram. el. 3. de jurejur.*

Dico ſecundò, Conſervatores poſſunt illos aſſu- 20
mentes tueri, non ſolùm ab injuriis illatis; verum & ab iis, quæ probabiliter creduntur inferendæ: ut, ſi qui parati ſint ad violentiam inferendam iis, qui ipſos in Conſervatores elegerunt, poterunt prohibere, excommunicare, & punire, *cap. Sacro. ext. de ſent. excom. cap. Romana. §. Caveant. de offic. deleg. in 5.* Et ſi injuria tam fuerit illata, poſſunt per cenſuras compellere reos ad idoneam ſatisfactionem exhibendam, etiam ſæcularis brachii auxilium invocando. Ita Gloſſ. *in d. cap. 1. verb. Defendere*, & ibi Joan. Andr. *in princ.* Joan. Monach. *num. 5.* Molin. *de juſt. tomo 6. q. 29. num. 2.* Azor. *d. cap. 34. quaſt. 7. verſ. Si iterum quæras.* Eraſm. à Cochier. *d. quaſt. 39. num. 13.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. num. 41.*

Dico tertiò, Conſervatores in prædictis cauſis, ne- 21
que criminaliter, neque mixtè; ſed civiliter tantùm procedere poſſunt. Ita Monet. *d. cap. 7. quaſt. 2. n. 233.* Laurent. de Peyrin. *loco etiam cit. num. 44.* Pro prædi-
ctis verò cauſis etiam civiliter procedendo poterunt 22
cenſuris Eccleſiaſticis uti, & brachii ſæcularis auxilium invocare: quia, cum mandatur alicui negotium, mandatur etiam id, ſine quo illud explicari non poteſt, *l.2. ff. de jurisd. omn. judic. cap. Paſtoralis. cap. Præterea. de offic. delegati.* Et fruſtrà datur jurisdictio, niſi cum ea conjuncta ſit vis coactiva. Ita docet Gloſſ. *d. cap. 1. verb. Conſervatores, in fine, & verb. Defendere,* & *ibi* etiam Franc. *num. 6* & Doct. communiter. Azor. *d. cap. 34. quaſt. 10.* Monet. *d. cap. 7. num. 279.* Laurent. de Peyrin. *loco cit. num. 45.* Hæc prædicta omnia procedunt de jure communi; nunc videamus, quid poſſint Conſervatores virtute privilegiorum, & ex conſtitutione Gregorii XV.

Dico quarto: Virtute privilegiorum Regularibus 23
conceſſorum, Conſervatores ab ipſis electi majorem, & ampliorem habent jurisdictionem, quàm de jure communi eis competat. Patet primò: quia poſſunt cognoſcere de omnibus cauſis, tam notoriis, quàm dubiis, & quæ judicialem requirunt indaginem, ut conſtat ex privilegio Clementis VII. Fratribus Ordinis Minimorum conceſſo, quod refert Laurent. de Peyrin. *tom. 1. privileg. d. Ord. conſt. 1. d. Pontificis, fol. 733.* ubi traditur, *Conſervatoribus ejuſdem Ordinis facultas cognoſcendi de quibuslibet moleſtiis, injuriis, atque damnis eis illatis,*

vel

vel inferendis, in illis, videlicet, quæ judicialem requirunt indaginem, ſummariè, ſimpliciter, & de plano, &c. *contradictores quoslibet compeſcendo*. Per quas clauſulas concedi poteſtatem procedendi judicialiter in non manifeſtis probat Farinac. *2. part. deciſ. 616. num. 3. & 4.* Secundò poſſunt cognoſcere de omnibus Regularium cauſis, civilibus, criminalibus, & mixtis, ut patet ex eodem privilegio Clementis VII. & ex alio privilegio Gregorii XIII. Societati Jeſu conceſſo, quod retuli ſuprà *in 1. hujus diſputationis quæſito*. Tertiò poſſunt articulum ab aliis inchoatum proſequi, ut patet *ex d. privileg. Clem. VII.* unde hodie poſt d. Conſtitutionem Gregorii XV. ſi elapſo quinquennio Regulares vellent Conſervatorem mutare, vel quia prior electus defunctus eſſet, vel in longinquam regionem diu moraturus recederet; & ideò alterum Conſervatorem eligerent, poſſet hic noviter electus articulum ab alio inchoatum proſequi. Quartò, citare poſſunt per edictum, ubi tutus non eſt acceſſus ad perſonaliter citandum, ut patet ex narratis privilegiis. Quintò, poſſunt Conſervatores eligere, etiamſi non ſint in civitatibus, in quibus Conſervatores deputati ſunt. Sextò, poſſunt etiam trahere ad ſuum judicium perſonas exiſtentes extra civitates, & diœceſes, in quibus Conſervatores deputati ſunt, ut patet ex dictis privilegiis; licèt contrarium ſit ex diſpoſitione textus *in d. cap. ult. §. Conſervatores autem, de offic. deleg. in 6.* Septimò, poſſunt etiam ad ſuum judicium trahere perſonas exiſtentes extra civitates, & diœceſes, in quibus Conſervatores deputati ſunt, infra tres diætas, licèt de jure communi non poſſint ultra unam diætam, *ex d. cap. fin. cit.*

Octavò, virtute præfatorum privilegiorum poſſunt Conſervatores cognoſcere de omnibus Regularium cauſis, criminalibus, civilibus, & mixtis, ſive Regulares ſint actores, ſive rei, ut patet ex d. privilegio Gregorii XIII. cùm tamen contrarium ſit de jure communi, ſecundùm quod actor forum rei ſequi debet, *cap. Si Clericus*, & *cap. Cùm ſis generale, extr. de foro compet.* cum concordant, *ibi* allegatis. Verùm hoc revocatum fuit à Gregorio XV. in narrata ſua Conſtitutione, in qua voluit, ut Regulares coram ſuis Conſervatoribus ſolùm tanquam rei conveniri poſſint; alios autem tanquam actores coram eisdem convenire nequeant, niſi agatur de manifeſtis injuriis, & violentiis Regularibus, ſive eorum bonis illatis, ſive inferendis. Quo caſu poſſunt Conſervatores cognoſcere, etiamſi Regulares actores ſint, ſervata forma juris communis. *in cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* ut pluribus probat Laurent. de Peyrin. *loco cit. à num. 52. uſque ad 57. excluſivè.* & declaravit ſacra Congregatio Concilii in hæc verba:

IN Conſtitutione de Conſervatoribus edita à ſanct. mem. Gregorii XV. ex ſententia ſacræ Congregationis Concilii inter cætera ſtatutum eſt, ut coram Conſervatoribus Regulares conveniri quidem, aut trahi debeant; ſed alios convenire, aut trahere non poſſint, ita ut memorati conſervatores in cauſis, in quibus Regulares, & alii actores fuerint, nullam prorſus juriſdictionem habeant; ſed in iis tantùm, in quibus rei extiterint.

Dubitatur nunc, an per hæc verba ſublata ſit facultas, quam habet Conſervatores defendendi Regulares, & alios à manifeſtis injuriis, & violentiis, quæ illis de facto inferuntur, dum à ſuis poſſeſſionibus dejiciuntur, & propriis bonis uti, ac frui impediuntur.

SAcra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum cenſuit, ejuſmodi verbis minimè ſublatam fuiſſe facultatem, quam habent Conſervatores defendendi Regulares à manifeſtis injuriis, ac violentiis; dummodo obſervent formam præſcriptam Conſtitutionibus Innocentii IV. & Bonifacii VIII. relatis *in cap. 1. & fin. de off. deleg. in 6.*

C. Card. de Torres.

Locus † ſigilli.

Proſper Fagnanus, S. Congr. Secr.

QUÆSITUM III.

Utrùm judices Conſervatores poſſint, ut ſuſpecti recuſari; & utrùm ab eorum ſententiis appellari poſſit?

SUMMARIUM.

1 *Conſervatores cognoſcenses de manifeſtis injuriis, & exequentes pœnam à jure impoſitam, nequeunt ut ſuſpecti recuſari.*

2 *Conſervatores ut ſuſpecti recuſari poſſunt, quando pœna eſt arbitraria, & quando volunt cognoſcere de cauſis, ubi non agitur de vindicandis manifeſtis injuriis Regularium, ut num. 3.*

4 *Appellatio non datur à ſententiis Conſervatorum cognoſcentium de notoriis injuriis; ſecùs quando controvertitur, an factum ſit notorium, ut num. 5. vel quando cognoſcunt de cauſis dubiis, ut n. 6.*

QUoad primam *quæſiti hujus* partem reſpondeo, 1
quòd Conſervatores cognoſcentes de manifeſtis injuriis ſecundùm formam, *cap. 1. & fin. de offic. deleg. in 6.* exequentes pœnam à jure impoſitam, nequeunt ut ſuſpecti recuſari: quia tunc ſe habent ut meri executores. Ita docent Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 5. cap. 34. q. 11.* Cavalcan. *deciſ. 33. num. 15. part. 2.* Eraſm. à Coch. alios citans *de juriſd. Ordin. in exempt. p. 1. q. 39. n. 33.* Faciunt, quæ docet Innocent. *in cap. Ex parte il. 1. de verb. ſign.* dicens, Judicem poſſe vindicare injuriam propriam ſibi notoriè illatam, cùm hoc caſu potiùs ſit executor, quàm Judex: quia exequitur pœnam à jure impoſitam: & ideò non poteſt ut ſuſpectus recuſari.

Si verò pœna, quam exequuntur, non ſit à jure impo- 2
ſita, ſed arbitraria, tunc recuſari poterunt, etiamſi injuria ſit manifeſta, juxta doctrinam Panorm. *in cap. Si quis contra Clericum, n. 11. de foro compet.* Farinac. *in praxi crim. p. 1. q. 21. n. 130.* quia in quantum arbitrarentur, eſſent veri Judices, & poſſent in arbitrando modum excedere. Unde à Judice pœnam arbitrante appellari poteſt. Gloſſ. *in cap. Super his, verb. Arbitrium, extr. de accuſ.* Licèt à pœna in jure expreſſa appellari non poſſit, *cap. Quia nos, de appell.*

Hinc certum eſt, quòd Conſervatores cognoſcentes 3
de aliis Regularium cauſis, ubi non agitur de vindicando eos à manifeſtis injuriis, & violentiis ſibi illatis, vel inferendis, & in quibus Regulares rei ſunt, utique ſuſpecti allegari, & ut tales recuſari poſſunt, per text. *in d. cap. Si quis contra Clericum, de foro compet.* & *cap. Secundò, requiris, §. 1 de appell.* Et tunc eligendi ſunt arbitri, qui de cauſis ſuſpicionis cognoſcant, prout obſervandum eſt, quando Judex ſuſpectus allegatur. Et hæc quoad primam quæſiti partem.

Idem ferè dicendum eſt quoad appellationem ab eo- 4
rum ſententiis. Nam, ſi cognoſcant de notoriis, & manifeſtis injuriis Religioſis illatis, non poteſt ab eorum ſententiis appellari, quia in facto vero notorio appellatio non admittitur à jure, *cap. Cùm ſit Romana, de appellat.* Pluribus probat Farinac. *d. q. 21. n. 117.* niſi tamen excederent modum in infligenda pœna. *cap. Reprehenſibilis de appellat.* Panorm. *in cap. Ad noſtram. n. 7. eod. tit.*

Item quando controvertitur, an factum ſit noto- 5
rium, de quo etiam Conſervatores cognoſcere poſſe diximus *in ſuperiori quæſito*, ſi declarent illud notorium, ab eorum declaratione appellari poteſt, cum poſſent injuſtè declaraſſe, ſicut in ſimili dicit Gloſſ. *in cap. Cupientes. §. Quod ſi per viginti. verb. privatos. de elect.*

de elect. lib.6. Quod licèt à ſententia juris non appelletur, *cap. Quia verò de apellat.* tamen à ſententia Judicis declarandis, quem in pœnam legis incurriſſe, benè appellari poteſt. Ita docet Panormit. *conſil.*100. *n.*3. *poſt med. part.* 1. Item in ſententiis Conſervatorum latis in aliis cauſis non manifeſtis, & notoriis, ſed dubiis, de quibus juxta privilegia Regularium, ac juxta Conſtitutionem Gregorii XV. editam. *De Conſervatoribus.* cognoſcere poſſunt, appellatio admittitur: quia in notoriis tantum non admittitur appellatio, in aliis autem ſic. Appellandum eſt autem ad Summum Pontificem, à quo, & non ab alio inferiori, etiam Legato de latere, concedi poſſunt, ut in ſuperioribus probavimus, & à delegato regulariter appellatur ad delegantem; non autem ad inferiorem. Ita Petr. de Anchiaran. *conſil.72.num.1. vol.* 1. Card. Tuſc. *pract. concluſ. jur. verb. Conſervatores concluſ.*760.*n.*6. Laurent. de Peyr. *tomo 2. privileg. Ord. Minim. in annot. ad conſtit. 5. Gregor. XV. num.*61.

QUÆSITUM IV.

Utrùm Abbates, & Prælati Epiſcopo inferiores poſſint in Iudices Conſervatores eligi.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Prælati omnes Epiſcopo inferiores, qui dignitatem, vel perſonatum in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis obtinent, poſſunt in Judices Conſervatores de jure communi aſſumi.*

2 *Priores ſæculares Collegiatarum Eccleſiarum aſſumi poſſunt in Judices Conſervatores.*

3 *Archidiaconi, Archipresbyteri, Primicerii, Præpoſiti, Decani, Cantores & Theſaurarii poſſunt in Conſervatores eligi: item omnes ii, qui in particularibus Eccleſiis munus obtinent, quod ſecundùm communem exiſtimationem dignitas reputatur, num.*4.

5 *Privilegiorum vigore quinam poſſint à Regularibus in Conſervatores aſſumi.*

6 *Abbates, & Prælati omnes, etiam Regulares Epiſcopo inferiores, quomodo juxta Conſtitutionem Greg. XV. recipi poſſint in Conſervatores.*

7 *Priores Clauſtrales, & Vicarii Prælatorum an poſſint in Conſervatores eligi.*

8 *Prælati Regulares, ad hoc, ut Conſervatoris munus obire valeant, an ſit neceſſaria licentia, & quomodo.*

9 *Monaſterii utilitas an requiratur ad hoc, ut Regulares Prælati in Conſervatores eligi poſſint.*

1 DE jure communi Abbates, & Prælati omnes Epiſcopo inferiores, qui dignitatem, vel perſonatum in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis obtinent, poſſunt in Judices Conſervatores aſſumi per textum *in cap. fin. in principio, de offic. deleg. lib.* 6. ubi Bonifacius VIII. ſic ait: *Hac Conſtitutione perpetuò valitura ſancimus, ut Conſervatores, qui aliquibus, ut à manifeſtis injuriis, & violentiis tueantur eoſdem, plerumque à Sede Apoſtolica conceduntur, de cætero deputari non poſſint niſi Epiſcopi, vel eorum Superiores, aut Abbates, ſeu dignitates, vel perſonatus in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis obtinentes.* Ex quibus patet, quòd Abbates, tam ſæcularium, quàm regularium Eccleſiarum, & Monaſteriorum Præfecti poſſunt in Judices Conſervatores aſſumi: quia in hoc textu indiſtinctè Abbates nominantur: & ideò indiſtinctè de omnibus id intelligendum eſt. Quod affirmat Moneta *de Conſervat. c.5.q.8.n.79.& 80.*

2 Idem dicendum eſt de Prioribus ſæcularibus Collegiatarum Eccleſiarum: quia hi dignitatem habere dicuntur, ut docet Navar. *lib.1.conſil.tit.de major. & obed. conſil.4. n.3.* & nos alibi latè probavimus: & ita docent Monet. *d.cap.5.quæſt.7.num* 94. Laurent. de Peyrin. *tomo 1. privileg. Ord. Minim. in annot. ad Conſtit. 5. Gregor. XV. num.15.*

Idem dicendum eſt de Archidiacono, Archipresbytero, Primicerio, Præpoſito, Decano, Cantore, Theſaurario quia hi Eccleſiaſticam dignitatem obtinent: quod etiam affirmant Monet. *d.cap.5.q.7.n.88.& pluribus ſeqq.* Confect. *in Sum. privileg. cap.5.* Laurent. de Peyrin. *in annot. ad conſtit. 5. Gregorii XV. num.15.* 3

Idem aſſerendum eſt de reliquis omnibus, qui in quibuſdam particularibus Eccleſiis habeant munus aliquod ſecundùm communem exiſtimationem, dignitatem, vel perſonatum retinens: hi enim etiam Conſervatores eligi poterunt. Laurent. de Peyrin. *loco cit. num.16.* 4

Prædicta omnia latiùs patent ex privilegiis Summorum Pontificum Regularibus conceſſis, quorum virtute poſſunt in Conſervatores eligi perſonæ quæcunque in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ, necnon Vicarii, & Officiales generales Epiſcoporum, Cathedraliumque Eccleſiarum Canonici, ut *in ſuperiori quæſito* dictum eſt. 5

Ideò etiam hodie poſt Conſtitutionem Gregorii XV. de Conſervatoribus editam, poſſunt Abbates ac Prælati Epiſcopo inferiores (prout ad rem noſtram facit) in Judices Conſervatores aſſumi, ſi in provincialibus, vel diœceſanis Synodis ab Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, aut alio Prælato Synodo præſidenti, necnon ab aliis eidem Synodo intereſſentibus eligantur, juxta decretum Trident. Concilii *ſeſſ.25. de reformat. cap.10. de eligendis Judicibus ſynodalibus*, quibus, præter Ordinarios, cauſæ delegari poſſint: ac juxta d. conſtitutionem Prælati etiam Regulares poſſunt Judices Conſervatores eligi: quia verè ſunt in Eccleſiaſtica dignitate conſtituti, ut conſtat *ex cap. Niſi eſſent. de præbend.* ibi: *Non dignitas Prioratus, ſed perſona Prioris maneat onerata*, & probant Joan. Andr. *ibi n.4.* Anton. de Butr. *num.14.* Cardin. *num.3. not.3.* Panormit. & alii, quos adduximus *in 1. tomo, diſput. 1. q.3. & 5.* At in prædictis privilegiis, ac etiam in prædicta Conſtitutione Gregorii XV. requiritur, quòd perſonæ in Conſervatores eligendæ, ſint in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ; ergo. Et hoc intelligitur de omnibus iis, qui nullum in Monaſterio Superiorem habent: quia, ſi alium Superiorem in eodem Monaſterio haberent, ut ſunt Vicarii Prælatorum Conventualium, & Priores Clauſtrales, non poſſent hujuſmodi officio fungi: quia non dicuntur eſſe in dignitate conſtituti, ut conſtat *ex Clem. 2. de reſcript.* ubi deciditur, Priorem Clauſtralem non poſſe eſſe delegatum ad Literas Pontificis, vel ejus Legati exequendas. Cujus decreti ea eſt ratio, quòd hujuſmodi delegatus in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus eſſe debet, *cap. Statutum. in princ. de reſcript. lib.6.* Atque ſic docent Emmanuel Roderic. *quæſt. regular. tomo 1. q.65. art. 3.* Mirand. *tomo 2. Manual. Prælat. q.27. art.2. concluſ.3.* Paſſarel. *in notab. privileg. notab.32.* Monet. *de Conſervator. cap.5. q.2. num.24.* Laurent. de Peyrin. *in annot. ad d. Conſtit. 5. Greg. XV. num.71.* 6 7

Adverte autem, ad hoc, ut Regulares Prælati tale munus Conſervatorum ſuſcipere poſſint, neceſſariam non eſſe Superioris licentiam: quia, licèt Religioſus non debeat eſſe acceptator forenſium negotiorum, abſque Abbatis licentia, & Monaſterii utilitate, de qua inferius, *can. Monachi. el. 2. 16. quæſt.1. & cap. 2. de poſtuland.* ubi prohibetur, ne Monachi ſint ſuſceptores, & executores, abſque licentia Abbatis, & utilitate Monaſterii; nomine ſuſceptorum, & executorum Doctores ajunt intelligi omnia officia judicialia. Ita Joan. Andr. *in d. cap. 2. num.2.* Hoſtien. *num. 1. in fine.* Panormit. *num.3.* Anton. *num.* 8. Cardinal. *num. un. quæſt.* 2. Anchar. *num.1.* At officium Conſervatorum eſt officium judiciale, ut conſtat: tamen hoc intelligendum eſt de Religioſis ſimplicibus, non autem de Superioribus, & Prælatis: his enim non eſt neceſſa- 8

ria

ria hujuſmodi licentia; ſicut in ſimili de officio executorum teſtamentorum docent Sylveſt. *verb. Teſtamentum, 2. quæſt. 2. dict. 1.* Molin. *de juſt. tomo 1. diſp. 247. col. penult.* & alii apud Sanchez *in Decalog. lib. 6. cap. 11. num. 5.* Et de officio Advocati, & Procuratoris docent Gloſſ. *in can. 2. De præſentium. verb. Defenſor. 61. q. 1.* & *in Clem. Religioſus, verb. Religioſus. de procurator.* ubi Panormit. *num. 4.* & alii. Idem Panormit. *in cap. In noſtra. num. 9. extr. de procurator.* & *c. Sopita. num. 3. de conſib.* & alii plures relati à Sanchez *d. lib. 6. cap. 13. num. 16.* Et *de officio arbitrorum* docent ead. Gloſſ. *d. can. De præſentium. verb. Defenſor.* Panormit. *ſuper d. cap. 2. num. 4. de poſtulando*, & alii apud Sanchez *d. cap. 13. num. 58.* quæ omnia intelligenda ſunt, niſi in ea Religione ſtatutum ſit, ut Superioris licentia exigatur.

9 Dubium eſt autem, an licèt in Prælatis Regularibus Superioris licentia non ſit neceſſaria ad conſervatorium munus ſubeundum; requiratur tamen eorum Monaſterii utilitas; quia *in ſupradicto can. Monachi. 16. quæſt. 1.* & *d. cap. 2. de poſtuland.* ultra Superioris licentiam exigitur etiam Monaſterii utilitas ad hoc, ut Religioſi judicialia munera obire poſſint. Verùm dicendum eſt, aliam expreſſam proprii Monaſterii utilitatem ad id non requiri; ſed ſufficere eam, quæ ex ſuſceptione talis officii Conſervatorum provenire ſatis dignoſcitur. Nam, ſi omnes hi Regulares Prælati Judices Conſervatores eſſe poſſent, maxima omnibus Monaſteriis utilitas inde oriretur, cùm paſſim omnia indigeant electione Judicis Conſervantis: & hi Regulares Prælati ita electi meliùs cauſis Monaſteriorum proſpicerent, & faciliùs negotia expedirentur: ſæpè enim in eo loco non erit Eccleſia Cathedralis; ſed valdè diſtabit, ut ejus Canonici, aut aliæ perſonæ in dignitate conſtitutæ in Jud. Conſervatores eligantur. Præterea aliquando lis inter Monaſterium, & ipſam Eccleſiam, vel Epiſcopum vertetur; ideò Regulares non benè tuti erunt ſæculares Clericos eligendo, ut eorum jura conſervent contra ſeipſos, vel proprios Superiores. Qua de cauſa Doctores aſſerentes, poſſe Regulares Prælatos tale munus obire, nullam de Monaſterii utilitate mentionem faciunt; quaſi ſupponentes hoc in maximam Monaſteriorum omnium utilitatem vergere. Et hoc docet expreſsè Sanch. *d. c. 13. n. 80.* Ideò debent Religioſi procurare, ut in Provinciali vel diœceſana Synodo ſæpè Regulares Prælati in Judices ſynodales aſſumantur, qui, & non ſæculares dignitates, ab eis deinde pro eorum privilegiis, & juribus tuendis in Conſervatores eligantur.

QUÆSITUM V.

Abbates, & Prælati Regulares, quæ officia, & quos actus in judicio exercere poſſint.

SUMMARIUM.

1 *Abbates, & Prælati Regulares an poſſint Advocatorum, & Procuratorum munus in judicio obire.*
2 *Monaſterii utilitatem intervenire an ſit ad id neceſſarium.*
3 *Prælati an poſſint eſſe arbitri.*
4 *Prælati Regulares nullum in Monaſterio Superiorem habentes, poſſunt eſſe Delegati Summi Pontificis, vel ejus Legati, etiamſi ſint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amovibiles, ut n. 5.*
6 *Abbates, & Prælati regulares poſſunt eſſe Judicum aſſeſſores.*
7 *Abbates, & Prælati regulares, necnon Religioſi de illorum licentia poſſunt eſſe Vicarii Epiſcoporum.*

1 Dico primò: Abbates, & Prælati regulares, etiam conventuales, poſſunt de jure communi Advocatorum, vel Procuratorum munus in judicio obire, non ſolùm abſque Superioris licentia; verùm etiam pro aliis; niſi ſecùs per ſpecialia Religionis ſtatuta cautum eſſet: quia, ſicut habent poteſtatem, hanc licentiam Regularibus ſibi ſubditis concedendi, *can. Monachi. el 2. 16. q. 1. c. 2. de poſtulando. Clem. Religioſus. de Procurat.* ita etiam poſſunt ipſi hæc munera obire: integrum enim eſt eis uti omnibus facultatibus, quas aliis concedere poſſunt. Ita Gloſſ. *in can. De præſentium. verb. Defenſor. 16 quæſt. 1.* & Gloſſ. *in dict. Clem. Religioſus*, ubi etiam Panormit. *num. 4.* communiter ſcribentes. Idem Panorm. *in cap. In noſtra. num. 9. de Procurator.* Felin. *in cap. te Inſuper. ante num. 1. de probat.* Navar. *comment. 2. num. 64. de Regular.* Azor. *inſtit. moral. parte 1. lib. 12. cap. 11. quæſt. 9.* & alii apud Sanchez *in Decalog. lib. 6. c. 13. n. 18.* Hoc autem intelligendum eſt, Monaſterii utilitate ſuadente: 2 quia ad hoc munus exercendum Religioſis neceſſaria eſt Abbatis licentia, & Monaſterii utilitas copulativè, nec ſufficit disjunctivè earum alteram intervenire: in textu enim *citati Can. Monacho* ſic dicitur: *Ut nullus Monachorum forenſis negotii ſuſceptor, vel executor exiſtat, niſi quod Monaſterii expoſcit utilitas; Abbate ſibi nihilominùs imperante.* Quod idem confirmatur *dict. cap. 2 de poſtuland.* Ita Panormitanus *loco citato*, Sanchez *loco etiam citato.* Utilitas autem Monaſterii non ſolùm cenſetur, quando Prælatus, vel Religioſus directè pro ipſius Monaſterii rebus in judicio recuperandis, conſervandis, vel defendendis ageret; verùm etiam, quando alicujus laici patrocinium ſuſciperet, unde magna utilitas Monaſterio provenire poſſet. Quare licitum eſt Prælato regulari, & Religioſo de ejus licentia juſta poſtulare pro aliis, etiam coram Judice ſæculari; in cauſis tamen civilibus, cùm, vel miſeria perſonæ, vel gratitudo ei debita, aut grandis Monaſterii neceſſitas, vel utilitas; non tamen avaritia, vel ambitio intervenerit. Atque ita tenent Panormitan. *dict. cap. 2. num. 3. de poſtuland.* Navarrus *dict. comment. 2. num. 65.* qui refert, ſe vidiſſe Legione Priorem quendam clauſtralem in Monaſterio S. Iſidori id facientem. Redoan. *de ſpol. Clericorum, quæſtione 2. numero 27.* Sayrus *in clavi regia, lib. 12. capite 22. numero 5.* Gonzal. *ad Regul. 8. Cancellar. gloſſ. 2. num. 33.* Angel. *verb. Advocatus num. 9.* Tabien. & alii, quos refert & ſequitur Sanch. *d. cap. 13. num. 17.* contra Joan. Andr. Franc. Cardin. Imol. & alios apud eundem *ibid. numero 6.*

3 De ſecundò: Abbates, & Prælati regulares poſſunt arbitri eſſe, ſi Monaſterii utilitas interveniat: neque ad id ulla Superioris licentia indigent, prout *ſuprà* de Advocati, & Procuratoris officio dictum eſt. Ita docent Gloſſ. *in c. De præſentium, verb. Defenſor. 16. q. 1.* Panormit. *in d cap. 2. num. 4. de poſtuland.* & alii apud Sanchez *loco cit. num. 58.* Arbitratores autem eſſe poſſunt, etiam Monaſterii utilitate non interveniente: quia ſimplices Religioſi hoc munus de Superioris tantùm licentia, abſque Monaſterii utilitate obire poſſunt: nam ad concernentia pietatem abſque judicii figura, vel ſtrepitu quale eſt judicium arbitratoris, Superioris tantum licentia ſufficit. Ita Panormit. *in cap. Quintavallis. ſub n. 13. de jurejur.* Roſella *verb. arbitr. num. 2.* Sylveſt. *eod. verb. quæſt. 16. n. 14.* & alii plures apud Sanch. *d. cap. 13. n. 61.*

Dico tertiò: Abbates, & Prælati regulares, etiam conventuales, qui in Monaſterio nullum Superiorem habent, poſſunt eſſe delegati ad Summi Pontificis, vel ejus Legati Literas exequendas: ſunt enim in dignitate conſtituti, quod de Abbatibus ſatis clarum eſt per ea, quæ adduximus *in 1. lib. diſp. 1. quæſt. 2.* De aliis item Prælatis Conventualibus patet: quia habent præeminentiam cum adminiſtratione, & juriſdictionem in utroque foro in ſuo Monaſterio, ut *ead. diſp. 1. q. ult.* probavimus. Sed qui ſunt in dignitate conſtituti, poſſunt eſſe Sedis Apoſtolicæ delegati, *cap. ſtatutum. de reſcript. in 6.* ergo. Et hoc expreſsè probatur *in d. c. Cùm olim, de majorit. & obedient.* ubi Summus Pontifex Fratrum Prædicatorum cauſam *in d. cap.* contentam delegat. Habetur idem *ex clem. 2. de reſcript.* ubi deciſum eſt, priorem Conventualem eſſe hujus delegationis capacem. Et ita docent ibi Gloſſ. *in verb. Per electionem*, & Panorm. *n 6.* Idem *in d. cap. Cum olim. num. 2.* ubi Felin. *num. etiam 1.*

Franc. *d. cap. Statutum num.* 4. *& cap. Nullus, num.* 6. *de elect. in* 6. Sylveſt. & alii, quos retulimus *d. quæſt. ult. num.* 1. & alii apud Sanch. *d. cap.* 13. *n.* 78.

5 Nec refert, quòd Abbates, & Prælati non ſint perpetui, ſed ad tempus, atque ad Superiorum nutum amovibiles, ut docent Doctores citati communiter, & diximus *d. diſp.* 1. *q.* 2. *in fine.*

6 Dico quartò: Abbates, & Prælati regulares poſſunt eſſe Judicum aſſeſſores, quia eandem licentiam Religioſis ſibi ſubditis concedere poſſunt, ut docet Lambertin. *de jurepatronat. lib.* 2. *part.* 1. *q.* 4. *art.* 7. *n.* 1. Sanchez *d. c.* 13. *num.* 85. Ad quod etiam dicit, neceſſariam eſſe Monaſterii utilitatem: quia is actus ad ſententiam judicialem pertinet: at Religioſis ad munera judicialia ſubeunda Monaſterii utilitas neceſſaria eſt, *d. can. Monachi. el.* 2. 16. *q.* 1. & *d. cap.* 2. *de poſtuland.*

7 Dico quintò: Poſſunt Abbates, & Prælati regulares, ſicut & Religioſi, de illorum licentia eſſe Epiſcoporum Vicarii: quia nullibi in jure id eis interdictum reperitur. Ita Panormit. *in cap. fin. num.* 4. *de Cleric. agrot.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Vicar. Epiſcop. num.* 30. Navar. *comment.* 2. *de Regular. num.* 68. *verſ. Addo decimoquinto, & comm.* 4. *num.* 9. Azor. *inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 43. *quæſt.* 10. Sbroz. *de Vicar. Epiſcopi, lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 4. Sanch. *in Decal. lib.* 6. *cap.* 13. *n.* 88. *& ſeq.* Ricc. *collect.* 143. *in fine.* Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 100. Graff. *deciſ. aur. par. par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 20. *num.* 14. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, par.* 3. *alleg.* 54. *num.* 12. & alii plures apud Sbroz. & apud Sanchez *locis citatis.* Debet tamen habere unum Socium de Conventu ſecum: quia in his non debet ſtare ſolus, ut docent Graff. Azor. & Barboſ. *locis cit.* & Campanil. *in diverſor jur. canonici, rubr.* 11. *cap.* 13. *n.* 118.

QUÆSITUM VI.

Utrum Abbates regulares, & Monachi, abſque ipſorum licentia, teſtamentorum, vel aliarum ultimarum voluntatum executores eſſe poſſint.

SUMMARIUM.

1 *Abbates etiam conventuales, teſtamenta, vel alias ultimas voluntates exequendi facultatem habent, abſque Generalis, aut alterius Superioris licentia.*

2 *Religioſus non poteſt munus executoris teſtamentarii ſuſcipere, niſi petita priùs, & obtenta licentia à ſuo Superiore.*

3 *Abbas, etiam re non integra, poteſt revocare Monacho facultatem, quam illi tradidit, ut alicujus ultimæ voluntatis executor eſſet.*

4 *Abbates, & Religioſi, qui munus prædictum ſuſcipiunt, poſſunt ab Epiſcopo compelli ad reddendum rationem geſtæ executionis. Limita tamen, ut num.* 5.

6 *Minores Fratres & eorum Prælati nequeunt eſſe teſtamentorum, & ultimarum voluntatum executores: benè tamen omnes alii Religioſi, etiam Mendicantes, ut num.* 7.

1 Dico primò, Abbates, etiam conventuales, teſtamenta, vel alias ultimas teſtatorum voluntates exequendi facultatem habent: neque ad id Generalis, aut alterius Superioris licentia indigent, niſi aliter per particulares conſtitutiones in Religione obſervandum eſſet; vel niſi Superior ad id eos adſtringeret. Cùm enim ipſi Abbates dare poſſint licentiam ſuis Monachis ad tale munus exequendum, ut cum pluribus docet Sanch. *in Decalog. lib.* 6. *cap.* 11. *n.* 15. poterant etiam id per ſe ipſos præſtare: quia Abbates eiſdem facultatibus, & diſpenſationibus, quas poſſunt aliis concedere, poſſunt etiam ſecum uti, quando in Religione contrarium ſtatutum non reperitur. Atque ita docent Sylveſt. *verb. Teſtamentum.* 2. *quæſt.* 2. *dict.* 1. Tabien. *verb. Executor. q.* 1. *n.* 2. Molin. *de juſt. & jure, tomo* 1. *diſp.* 247. *verſ. Religioſus tamen. in fine.* Roderic. *quæſt. reg. tom.* 3. *q.* 70. *art.* 1. Flores de Mena *variar. quæſt. lib.* 2. *q.* 24. *n.* 22 & alii apud Sanch. *d. cap.* 11. *num.* 5. Barboſa *de off. & poteſt. Epiſc. par.* 3. *alleg.* 82. *n.* 30.

2 Dico ſecundo: Religioſus, licèt ab aliquo ſui teſtamenti executor conſtitutus ſit; non tamen poteſt tale munus ſuſcipere, niſi petita priùs, & obtenta licentia à ſuo Abbate, ut habetur *in c. Religioſus. in princ. de teſtament. lib.* 6. *Clemens.* 1. *eod. tit.* Quòd ſi non obtenta hujuſmodi licentia executoris munus aſſumat; executio per eum facta, nulla erit: quia *in d. cap.* 2. dicitur: *Religioſus executor eſſe non poteſt.* quæ verba actum in contrarium geſtum nullum oſtendunt. Gloſſ. *in Reg.* 1. *de reg. jur. in* 6. Ita Franch. *in d. cap.* 2. *num.* 2. Covar. *in cap. Tua nobis. num.* 1. *&* 2. *extr. eod. tit.* Sylveſt. *loco citato.* Molin. *loco etiam citato.* Roderic. *d. art.* 1. Cevall. *commun. contra com. quæſt.* 88. *in fin.* Stephanus Grat. *diſcept. forenſ. c.* 123. *n.* 2. *& ſeq.* Campanil. *in diverſ. juris canon. rubr.* 12. *c.* 13. *à n.* 130. Graff. *deciſ. aur. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *n.* 111. Sanchez *d. cap.* 15. *num.* 2.

Limita, ut Religioſi, qui non ſunt clauſtrales, ut qui præſunt beneficiis perpetuis, extra Clauſtra poſſint acceptare munus executoris, & illud exequi, ſine Abbatis licentia: quia iſti Religioſi ſub Abbatis obedientia non ſunt, ac habent velle, & nolle ſecundùm Gloſſ. *in cap. de Monachis* 16. *q.* 1. & *in Clem. Religioſis, in princ. de procur.* & poſſunt eſſe in judicio ſine Abbatis licentia, *cap. Cùm deputati, de judic.* Quare in his ceſſat ratio, *d. cap.* 2. *de teſtam. in* 6. Ita docet Gloſſ. *ibi, verb. Religioſus.* Franch. *ibid. num* 5. *verſ. In eadem Gloſ.* ibi: *De clauſtrali.* Panorm. *d. Clem.* 1. *num.* 3. *de teſtam.* & alii apud Sanch. *d. cap.* 11. *n.* 4.

3 Et poteſt Abbas, etiam re non integra, revocare Monacho facultatem, quam illi tradidit, ut alicujus ultimæ voluntatis executor eſſet, ad effectum, ut Monachus ulteriùs in executione progredi non valeat; malè tamen faceret. Ita Gloſſ. *d. Clem. unic. verb. Obtenta.* Sylveſt. & Molin. *loco cit.* & alii apud Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 12.

4 Notandum autem, quòd tam Abbates, quàm Religioſi, qui hoc munus ſuſcipiunt, licèt ſint exempti, poſſunt ab Epiſcopis compelli ad reddendam coram ſe geſtæ executionis rationem. Et ſi Epiſcopi eos malè dictam executionem geſſiſſe compererint, illos punire poſſunt, *d. Clem. unic. de teſtam.* notant Angel. *in Summa, verb. Executor, num.* 20. Coch. *de juris d. Ordin. in exemp. part.* 4. *quæſt.* 49. Sylveſt. *verb. Teſtamentum,* 2. *quæſt.* 2. *dicto q.* Molin. *dict. diſput.* 247. *verſ. Si Religioſi.* Roderic. *dict. quæſt.* 70. *art. ultim.* Campanil. *dict. num.* 130. Riccius *in collect. deciſ. collect.* 503. *verſ. Et primò.* & alii apud Sanchez *d. cap.* 11. *num.* 22. & apud Barboſ. *d. alleg.* 82. *num.* 34. ſubdens, hanc poteſtatem compellendi Religioſos ultimarum voluntatum executores ad reddendas rationes, tranſire ad Capitulum, Sede vacante. Ita etiam Azor. *inſtitutionum moralium part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 39. *quæſ.* 6. 5 Limita, ut Religioſi clauſtrales præpoſiti alicui ſæculari Eccleſiæ ab Epiſcopi juriſdictione exemptæ, ſi ultimarum voluntatum executores fuerint, non Epiſcopo, ſed Summo Pontifici, ſive ejus Legato, vel alteri legitimo eorum Superiori rationem reddere teneantur. Ita Panorm. *in d. Clem. unica, num.* 5. Sanchez *d. cap.* 11. *num. ultim.*

6 Dico tertiò: Fratres Minores, atque etiam eorum Prælati teſtamentorum, & ultimarum voluntatum executores eſſe nequeunt: quia id eis expreſsè prohibitum eſt, *Clem. Exivi,* §. *Proinde cùm vir ſanctus, verſ. Verùm etiam, de verb. ſignific.* Videatur ſuper hac re Sanchez *d. cap.* 11. *à num.* 24. 7 Cæteri autem Mendicantes de ſuorum Prælatorum licentia, poſſunt illud munus obire, ſicut reliqui Religioſi: quia *in d. cap.* 2. *de teſtam. in* 6. & *Clem. unic. eod. tit.* Regularibus ſolùm interdicitur officium illud, abſque Superioris licentia, nec in eo, vel alio jure aliqua Religioſorum exceptio traditur, niſi *in cit. Clem. Exivi,* in qua Minoribus tantùm id prohibetur. Atque ita aſſerunt Gloſſ. *in d. c.* 2. *verb. Religioſus, cum addit.* Joan. Andr. *ad eam.* Sanchez aliis relatis *d. cap.* 11. *num.* 25.

DECI-

DECISIONES ROTÆ ROMANÆ,

Quæ per extenſum poſitæ, ad univerſum in toto hoc Opere examinatum jus Prælatorum comprobandum, præſtò ſunt.

INDEX ALPHABETICO ORDINE DIGESTUS,

DECISIONUM S. ROTÆ ROMANÆ,

Quæ pet extenſum poſitæ, ad univerſum in toto hoc Opere examinatum jus Prælatorum comptobandum, præſtò ſunt.

A.

ABULEN. *Decimarum, Veneris, 17. Decembris, 1627. dec* 97. Coccino.
Alben. gabella, ſeu onerum, Veneris, 28. Junii, 1630. dec. 104. Merlino.
Adrien. ſeu nullius juriſdictionis, Lunæ, 28. Maj. 1615. *dec.* 65. Ubaldo.
In eadem, coram eodem, Luna, 18. Martii, 1613. deciſ. 66.
Aprutina juriſdictionis, Luna, 19. Junii, 1606. deciſ. 51. Pamphilio.
In eadem, coram eodem, Lunæ, 19. Martii, 1607. deciſ. 52.
Aquen. Monaſterii, 31. Maji, 1608. deciſ. 9. Lancellotto.
Aquilana nullitatis erectionis, Luna, 24. Maji, 1610. *deciſ.* 32. Proviano.
In eadem coram eodem, Luna 20. *Decemb.* 1610. *dec.* 33.
In eadem, coram eodem, Veneris, 10. Maji, 1613. deciſ. 34.
Argentina Coadjutoriæ, Veneris, 21. Februarii, 1631. deciſ. 30. Ghislerio.
In eadem, coram eodem, Veneris, 2. Maji, 1631. deciſ. 31.
Anguſtana decimarum, Veneris, 18. Martii, 1631. deciſ. 102. Ubaldo.

B.

BRunduſina gabellæ; *Veneris, 13. Februarii,* 1604. *deciſ.* 103. Penia.
Burgen. juriſdictionis, Ven. 16. Dec. 1694. dec. 41. Orano.
In eadem, coram eodem, Veneris, 28. Aprilis, 1595. dec. 42.
In eadem, coram eodem, Mercurii, 6. Nov. 1596. dec. 43.
Burgen. juriſdictionis S. Joannis in Venere, Veneris 6. Martii, 1598. deciſ. 44. Pamphilio.
Burgen. expenſarum, Veneris, 10. Decembris, 1625. deciſ. 119. Coccino.

C.

CAlaguritana juriſdictionis de Negara, Veneris, 22. Maji, 1611. deciſ.* 50. Ubaldo.
Conſtantien. juriſdictionis, Veneris, 16. Novembr. 1607. *deciſ.* 54. Ortembergo.
In eadem, coram eodem, Mercuris, 18. Maji, 1611. dec. 65.
In eadem, coram eodem, Mercurii. 18. Maji, 1611. dec. 65.
Cæſaraugnſtana Camerariæ, Luna, 2. Junii, 1631. deciſ. 77. Pirovano.
In eadem, coram eodem, Veneris, 26. Nov. 1632. deciſ. 78.
In eadem, coram eedem, Luna, 9. Maji 1633. deciſ. 79.
Cæſaraugustana juriſdictionis, Mercurii, 28. Jun. 1623. deciſ. 80. Manzanedo.
Cæſaraugustana decimarum, Veneris, 20. Novembris, 1609. *deciſ.* 91. Pamphilio
In eadem, coram eodem, Veneris, 17. Januarii, 1610. deciſ. 121.
In eadem, coram eodem, Veneris, 29. Junis, 1611. deciſ. 93.
Cordnben. decimarum, Luna, Martii, 1627. deciſ. 94. Manzanedo.
Cordien. decimarum S. Clementis, Veneris, 12. Maji, 1623. *deciſ.* 96. Buratto.
Cæſaraugustana praeminentiarum, Luna, 29. Novembris, 1627. deciſ. 13. Coccino.
In eadem, coram eodem. Veneris, 14. Febr. 1031. deciſ. 114.
Colonien. præcedentiæ, Mercur. 9. Junii 1027. deciſ. 115. Ubaldo.
Cæſaraugustana portionis del Caſtellar, Veneris, 27. Junii, 1631. deciſ. 120. Merlino.
Calaguritana juripatronatus, Veneris, 16. Februarii, 1629. *deciſ.* 28. Virili.
Calaguritana juris pulſandi campanarum, Luna, 11. Martii, 1619. deciſ. 37. Dunazetto.
In eadem, Luna, 29. April. 1624. deciſ. 38. Merlino.
Calaguritana juriſdictionis, Veneris, 4. Junii, 1604. deciſ. 45. Penia.
In eadem, Luna, 26. Jun. 1604. deciſ 46. Ottembergo.
Calaguritana, ſeu nullius juriſdictionis, Veneris, 16. Junii, 1606. deciſ. 47. coram eodem.
In eadem, coram eodem, Mercur. 7. Febr. 1607. deciſ. 48.
Calaguritana juriſdictionis de Nagera. Luna 6. Junii, 1601. *deciſ. 49. coram eodem.*

E.

ELnen. jurium parochialium, Veneris 6. Junii, 1631. deciſ.* 85. Queipo.

F.

FErrarien. ſeu Comaclen. bonorum de Naſellis, Luna, 7. Junii, 1627. deciſ.* 20. Coccino.
Fanen. ſeu nullius juriſdictionis, Veneris, 27. Octobris, 1617. *deciſ. 70. coram eodem.*
Forolivien. parochialis, Veneris, 15. Maji, 1626. deciſ. in hoc Tom. 3. diſp. 9. quaſ. 13.

G.

GErunden. Prapoſitura, Veneris Maji, 1632. deciſ. 12. Durano.

In eadem, coram eodem, Mercur. 27. Aprilis, 1633. dec. 13.

Gerunden. perſonatus, & cauſa pie, Veneris, 17. Maji, 1630. deciſ. 14.

Gerunden. exemptionis, Veneris 11. Maji, 1631. dec. 35. Veroſpio.

Geruden. adminiſtrationis, Mercurii, 11. Decembris, 1630. deciſ. 75. Coccino.

In eadem coram eodem, Veneris, 28. Martii, 1631. dec. 76.

H.

HIſpalen. praeminentiarum, Veneris, 13. Mart. 1609. deciſ. 1. Penia.

In eadem, coram eodem, Luna, 15. Februarii, 1610. dec. 2.

In eadem, coram eodem, Mercur. 9. Jun. 1610. deciſio 3.

In eadem, coram eodem, Veneris, 3. Decemb. 1610. dec. 4.

In eadem, coram eodem, Veneris, 1. Jun. 1611. deciſio 5.

In eadem, coram eodem, Luna, 24. Octobris, 1611. deciſ. 6.

In eadem, coram eodem, Luna, 4. Jun. 1612. deciſ. 7.

Hiſpalen. nuncupationis Abbatia Majoris Veneris, 27. Nov. 1615. dec. 8. Pamphilio.

Hiſpalen. Canonicatus, Luna, 13. Febr. deciſ. 18. Buratto.

Hiſpalen. exemptionis, Veneris, 5. Decembris, 1614. deciſ. 36. Pamphilio.

Hiſpalen. decimarum, Lune, 4. Decembris, 1628. deciſ. 100. Veroſpio.

I.

IAnnenſis reintegrationis, Veneris, 26. Februarii, 1621. deciſ. 121. Buratto.

Jannenſis Juris honorifici, Veneris, 17. Maji, 1630. deciſio 29. Pirovano.

L.

LEodien. Abbatiſſatus, Mercur. 9. Mart. 1594. deciſio 17. & Valliſoletana praeminentiarum, ſub eadem, coram eodem. Pamphilio.

Lauretana juriſdictionis, Luna, 20. Jun. 1616. deciſio 64. Sacrato.

Licien. quarta funeralium, Luna, 15. Jannar. 1618. deciſ. 84. Coccino.

Leodien. Collectarum, Lune, 19. Aprilis, 1619. deciſ. 105. Buratto.

M.

MEten. Monaſterii, Luna, 5. Julii, 1621. deciſio 22. Coccino.

Marticen. juriſdictionis, Luna, 16. Jannar. 1617. deciſ. 73. Buratto.

In eadem, coram eodem, Luna, 29. Nov. 1621. deciſ. 74.

Milevitana feudi, Veneris, 2. Martii, 1635. deciſ. in 3. tom. diſputat. 14. quaſ. 4. Merlino.

N.

NUllius Canonicatuum de Roncesvalles, Luna, 22. Maji, 1618. deciſ. 19. Dunozetto.

Novarien. Prapoſitura, Luna, 28. Jun. 1632. deciſio 25. Veroſpio.

Neapolitana alimentorum, Mercur. 31. Maji, 1608. deciſio 26. Manzaendo.

Neapolitana alimentorum. Luna, 11. Jannar. 1616. deciſ. 27. Pirovano.

Nullius, ſeu Squillacen. juriſdictionis, Veneris, 4. Martii, 1916. deciſ. 69. Martino Andreâ.

Nullius, ſeu Aprutina juriſdictionis, Luna, 10. Martii, 1624. deciſ. 71. Dunozetto.

Nullius, ſeu Urbinaten. juriſdictionis, Luna, 7. Maji. 1618. deciſ. 72. Buratto

Novarien. decimarum, Mercur. 26. Februar. 1531. deciſ. 101. Pirovano.

P.

POrtugallen. Unionis, Veneris, 23. Jun. 1595. deciſ. 11. Pamphilio.

Palentina Abbatia de Benevivere, Veneris, 24. April. 1617. deciſ. 15. Coccino.

In eadem, coram eodem, Veneris, 14. Dec. 1618. deciſ. 16.

Piſana beneficii, Mercur. 27. Jun. 1629. deciſ. 21. Merl.

Placentina decimarum, Mercurii, 10. Maji, 1628. deciſ. 98. Coccino.

In eadem, Veneris, 11. Jannar. 1636. deciſ. 99. Merl.

Pamphilonen. praeminentiarum, Luna, 1. Jun. 1609. deciſ. 108. Pamphilio.

R.

RAvennaten. Emphyteuſis, Veneris, 28. Maji, 1631. deciſ. 106. Merl.

Romana legati pii, Veneris, 4. Febr. 1628. deciſ. 107. Coccino.

Romana computorum, Mercur. 10. Aprilis, 1630. deciſ. in 3. tom. diſp. 11. quaſ. 1. Merl.

S.

SAlmantina juriſdictionis, Veneris, 1. Jun. 1565. deciſio 39. Aldobr.

Sipontina juriſdictionis, Veneris, 24. Maji, 1613. deciſ. 63. Sacr.

Seguntina juris ſepeliendi, Mercurii, 5. Jun. 1613. deciſ. 86. Manzaned.

Salernitana praeminentia, Luna, 14. Mart. 1622. deciſ. 109. Caval.

Sancta Agatha Gothorum praecedentia, Veneris, 13. Maji, 1622. deciſ. 110. Caval.

In eadem, 24. Maji, 1624. deciſ. 111. Burat.

In eadem, Luna, 24 Jannar. 1629. deciſ. 112. Motmanno.

Salman. juriſdictionis, 9. Maji, 1594. dec. 117. Seraph.

T.

THeatina juriſdictionis, Lun. 17. Decemb. 1607. deciſ. 56. Ottembergo.

Theatina juriſdictionis, de Atheſſa, Luna 17. Decemb. 1612. deciſ. 57 Coccino.

Theatina juriſdictionis S. Joannis in Venere Veneris, 14. Martei, 1614 deciſ. 58. Cochino.

Theatina, ſeu nullius juriſdictionis de Bulgarico, Luna, 23. Junii, 1614. deciſ. 59. Coccin.

Theatina juriſdictionis de Atheſſa, Veneris 5. Decembris, 1614. deciſ. 60. Coccino.

Theatina juriſdictionis, Luna, 5. Julii, 1621. deciſ. 62. Coccino.

Toletana decimarum, Luna, 26. Novembris, 1605. deciſ. 90. Juſto.

Toletana exemptionis, Mercur. 14. Maji, 1614. deciſ. 53. Pamphilio.

Toletana, ſeu nullius juriſdictionis, Luna, 26. Martii, 1612. deciſ. 67. Pirovano.

In eadem, coram eodem, Mercurii, 4. Dec. 1613. deciſ. 68.

Toletana juriſdictionis, Luna, 11. Jannar. 1616. deciſ. 118. Buratto.

Tudertina parochialis, ſeu Prioratus, 7. Febr. 1597. deciſ. 10. Penia.

Troveren Abbatia S. Maximini, Veneris, 24. Jannar. 1625. deciſ. 23. Coccino.

Tullen. Monaſterii, 17. Maji, 1597. deciſ. 24. Penia.

V.

VUlterranen. ſeu nullius juriſdictionis, Veneris, 13. April. 1584. deciſ. 40. Orano.

Vlyſbonen. Monaſterii, Luna, 2. Jun. 1625. deciſ. 81. Remboldo.

In eadem, Mercur. 19. Novemb. 1625. deciſ. 82. Coccin.

Valliſoletana funeralis, Veneris, 19. Aprilis, 1606. deciſ. 83. Juſto.

Veronen. jurium parochialium, Veneris, 23. Martii, 1628. deciſ. 87. Virile.

In eadem, coram eodem, Luna, 25. Jun. 1629. deciſ. 88.

Valentina decimarum, Veneris, 28. Aprilis, 1603. deciſ. 89. Lancel.

Urbitanen. decimarum, Luna, 25. Junii, 1618. deciſ. 95. Pamphilio.

Valentina juris ſedendi, Veneris, 16. Decembris, 1633. deciſ. 116. Merl.

DECI-

DECISIONES S. ROTÆ ROMANÆ,

Quæ per extenſum poſitæ, ad univerſum in toto hoc Opere examinatum jus Prælatorum comprobandum, præſtò ſunt.

R. P. D. PENIA.

Hiſpalen. praeminentiarum, Veneris, 13. Martii, 1609.

ARGUMENTUM.

Crux alicujus Eccleſiæ, in proceſſionibus, & aliis actibus: quando dicatur deferri in loco digniori.

SUMMARIUM.

1 *Dignior locus dicitur in proceſſionibus, qui eſt proximior Cruci Eccleſiæ Cathedralis, & poſt alios.*
2 *Dextera honoratior eſt, & dignior, quàm ſiniſtra.*
3 *Praecedentia ad effectum conſuetudo inſpicitur.*
4 *Poſſeſſio acquiritur per unicum actum ſufficientem ad effectum manutentionis.*
5 *Collegiata eſt dignior Parochiali.*

DECISIO I.

REPORTATA remiſſoria de partibus, quam Rota conceſſerat Eccleſiæ Collegiatæ Sancti Salvatoris: dubitavi, an probaretur delatio Crucis dictæ Eccleſiæ Sancti Salvatoris in digniori loco. Rota probari cenſuit, per plures teſtes ſuper ſeptimo articulo expreſsè affirmantes, quòd immediatè ante Crucem Eccleſiæ Cathedralis à manu dextera deſertur Crux Collegiatæ, & quòd ante Crucem Collegiatæ deferuntur Cruces Eccleſiatum parochialium.

1 Hine enim patebat, Crucem Collegiatæ deſerri in digniori loco, tum, quia eſt proximior Cruci Eccleſiæ Cathedralis: tum etiam, quia ante illam deferuntur Cruces Eccleſiarum parochialium. Gloſſ. *in §. Aliam verò, in verb. Altiore. Inſtit. de bonor. poſſeſſ. l. unic. C. de prapoſ. labor. lib.* 12. Felin. *in rubr. de majorit. & obed. num.* 12. *verſ. Ille dicitur major.* Chaſſan. *in Catal. glor. mund. part.* 1. *conſider.* 16. Bald. *in l. Obſervare. §. Antequam verò. n.* 3. *ff. de offic. Proconſul.* Grammat. *deciſ.* 64. incip. *Orta lite. n.* 21. & 23.

Rorſus, quia teſtes deponebant, Crucem Eccleſiæ S. Salvatoris incedere ad manum dexteram prope Crucem Eccleſiæ Cathedralis: Crucem verò Eccleſiæ S. Annæ incedere ad manum ſiniſtram. Honoratior
2 enim, & dignior eſt dextera, quam ſiniſtra. Bald. *in l. Decernimus. num.* 2. *verſ. Et quòd dignior. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Chaſſan. *in Catal. glor. mund. part.* 1. *conſiderat.* 21. *verſ. Secundò dicitur.* Major, Felin. *in dict. rubr. de majorit. & obed. num.* 12. Grammat. *d. deciſ.* 64. Et cenſuit Rota *in una Orioſen. juris ſedendi*, die 24. Octo-
3 bris, 1588. coram Cardinali Blanchetto tunc Rotæ Auditore. Ad effectum autem præcedentiæ conſideratur conſuetudo. Bald. *in d. l. Obſervare. §. Antequam verò. num.* 13. *ff. de offic. Proconſul.* Natt. *conſil.* 193. incip. *Obſtante conſuetudine. num.* 3, *lib.* 1. Corn. *conſ.* 193. incip. *Pro deciſione primi dubii. numero* 14. *verſ. Et ideò, qui eſt conſuetus. lib.* 2. Et fuit dictum *in dict. cau-*
4 *ſa Orsolen. juris ſedendi.* Et poſſeſſio acquiritur per unicum actum ſufficientem, ad effectum manutentionis. Decian. *conſil.* 84. incip..... *num.* 26. *& ſequen. lib.* 5. In caſu autem propoſito teſtes de pluribus actibus de vi ſuper 30. & 40. annos, & ultrà teſtificabantur, & de auditu a majoribus: quod ſufficit ad effectum præceden- 5
tiæ, præſertim, in Eccleſiæ Collegiata, quæ eſt dignior parochialibus. Panormit. *in rubr. de vit. & honeſt. Cleric. num.* 12. Chaſſan. *in Catal. glor. mund. p.* 4. *conſiderat.* 32. *prope fin. verſ. Octavò, fact, & conſiderat.* 88. Et fuit ſæpè reſolutum, & ſignanter *in cauſa Calagurritana praeminentiarum*, coram bon. mem. Cardinale Seraphino, tunc. Rotæ Auditore, die 9. Junii, 1567. & iterum *in cauſa Calagurritana praeminentiarum*, die 6. Novembris, 1600. coram D. Juſto.

Nec refert, quòd iſta Crux non deferatur, tanquàm Crux Abbatis; ſed tanquam Parochialis, cujus Abbas eſt beneficiatus. Quia ſatis eſt nunc præcisè reſpondere ad dubium, Crucem Collegiatæ deferri in digniori loco, quàm Crucem aliarum Eccleſiarum. Quid autem inde conſequatur, ſuo loco videbitur. Nec informantes pro collegiata prætendunt, iſtum Abbatem habere dignitatem Abbatiæ perpetuam cum ſua dote, cùm probè ſciant, hunc aſſerium Abbatem vocari. Unde pro parte Collegiatæ fuit allegatum, Crucem Collegiatæ habere digniorem locum Cruce Eccleſiæ, ubi hic Abbas eſt beneficiatus. Itaque informantes pro Collegiata libenter acceptabant, quod aſſerebant informantes pro Abbate, & beneficiatis Parochialium, quòd iſte Abbas, tanquam talis, nec habet, nec deſert Crucem, cùm ſolùm deferat Crucem Parochialis, ubi eſt beneficiatus.

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 15. Februarii, 1610.

ARGUMENTUM.

Ex Summariis colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Collegiata praferuntur Rectoribus, & beneficiatis Parochialium.*
2 *Dignior locus ducitur altior.*

DECISIO II.

COncordato in hac cauſa dubio cum procuratoribus Prioris, & Canonicorum Eccleſiæ Collegiatæ Sancti Salvatoris, & Abbatis, & beneficiatorum civitatis Hiſpalen. an ex teſtibus remiſſoriæ Collegiatæ Sancti Salvatoris probaretur, duos Canonicos habuiſſe ſedem in Choro Cathedralis; non autem Abbatem, & beneficiatos; & caſu, quo probaretur, eos habuiſſe ſedem, an eam habuerint in loco digniori, quàm Abbas, & beneficiati parochialium Hiſpalen. eoque utraque parte informante propoſito, Rota cenſuit, probari, duos Canonicos Sancti Salvatoris habuiſſe ſedem in Choro digniorem ſedili Abbatis, & beneficiatorum: quia ex dictis teſtium parebat, duos Canonicos prædictæ Eccleſiæ Collegiatæ habuiſſe ſedem in Choro

Cathedralis, videlicet, ultimam in quolibet Choro, poſt ultimos dimidios portionarios: ſic enim teſtificabatur tertius, & octavus, & nonus teſtes; addentes prætereà, ſe nunquam vidiſſe Abbatem ſedere in dicto Choro; ſed potius ipſum, & beneficiatos ſedere in quodam alio ſedili, ſeu banco inferiori, in quo ſedent alii Clerici, & Ca-
1 pellani. Quod videtur juri conſonum: quia Collegiatæ præferuntur Rectoribus, & Beneficiatis Parochialium. Boer. *tract. de authorit. magn. Concil. num.* 83. Chaſſan. *in Catal. glor. mund. p.* 4. *conſiderat.* 38.

Rurſus, cùm ex eiſdem teſtibus pareret, duos Canonicos ſedere ſolitos in Choro poſt ultimos dimidios Portionarios, qui ſedent in loco altiori, quàm Clerici, &
2 Capellani, conſequenter dicebantur tenere locum digniorem, & honoratiorem. Alberic. *conſil.* 556. *n.* 6.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurii, 9. Junii, 1610.

ARGUMENTUM.

Ex Summariis colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Teſtes duo de viſu ſufficiunt ad probandum.*
2 *Sententia inter alios, ſi ſit lata exiſtente legitimo contradictore, magnum præſtat adminiculum.*
3 *Negativa probatur per teſtes deponentes, quod aliter eſſe non potuiſſet, quin ipſi ſcivissent.*

DECISIO III.

UTraque parte informante, Rota cenſuit, probari Canonicos S. Salvatoris conſueviſſe deferre cappas nigras in Choro: ſecus verò Abbatem, & beneficiatos Parochialium Eccleſiarum. Nam reſpectu Canonicorum, quòd tempore Adventus, & Quadrageſimæ
1 deferrent cappas nigras, affirmabant plures teſtes de viſu 20. 30. & 40. annis, & citra; cùm tamen duo ſufficerent, *l. Ubi numerus. ff. de teſtib.*

Teſtibus accedebat ſententia Rotalis ſuper hujuſmodi delatione, jam ſupra 30. annos lata, quæ, licèt non
2 eſſet pronunciata in cauſa cùm Abbate, cùm tamen eſſet Rotalis, & lata exiſtente legitimo contradictore ipſa videlicet, Eccleſia Cathedrali, magnum præſtabat adminiculum prædictis teſtibus, & veritati.

Reſpectu Abbatis, & beneficiatorum Eccleſiarum parochialium, quod non conſueverint deferre hujuſmodi cappas nigras, teſtificabantur etiam plures teſtes, ex quibus aliqui addebant, quod aliter eſſe non potuiſſet,
3 quin ipſi ſcivissent: hinc enim remanebat probata negativa. Pariſ. *conſil.* 19. incip. *Conſideratis conjecturis. num.* 21. & 23. *lib.* 3. Rain. *conſil.* 145. incip. *Abſque multiloquio. n.* 2. *lib.* 5. Et licèt Beneficiarii deferre conſueverint cappas in proceſſionibus, non præjudicat Canonicis: quia teſtes declarabant modum, & qualitatem, affirmantes, beneficiatos neceſſarios pro delatione baculorum baldachini, ſub quo Reliquiæ deferuntur, incedere cum cappis ſericis...... & planetis ad exhibendum ſervitium requiſitum. Ideò, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 3. Decembris, 1610.

ARGUMENTUM.

Abbas, ut dicatur habere dignitatem, quæ requirantur.

SUMMARIUM.

1 *Dignitas, ex quibus indiciis dignoſcatur.*
2 *Abbatis nomen præſefert dignitatem.*
3 *Dignitatem ad conſtituendam non ſufficit ſolum nomen, niſi etiam prærogativa concurrant.*

DECISIO IV.

INter alias contentiones beneficiatorum Eccleſiarum parochialium civitatis Hiſpalen. contra Canonicos Collegiatæ S. Salvatoris ejuſdem civitatis, hæc etiam deducebatur; quod beneficiatus, quem Clerici pro capite Univerſitatis ſibi eligunt: & vulgò nuncupatur Abbas, ratione prædictæ dignitatis abbatialis eſſet præferendus Canonicis Collegiatæ in proceſſionibus, & actibus, quos ſimul inire contingit. Et cùm pro parte Collegiatæ id negaretur, dubitavi, an conſtaret, beneficiatum ita electum in Abbatem, non habere eccleſiaſticam dignitatem abbatialem ad prædictum effectum. Et Rota (informante ſolùm Collegiata
Sancti Salvatoris) non eſſe dignitatem cenſuit: quia 1
non concurrebant in eo tria ſigna requiſita ad dignitatem conſtituendam.

Primò, quod haberet adminiſtrationem rerum eccleſiaſticarum cum juriſdictione ſibi perpetuò aſſignatam. Alterum, quòd haberet nomen dignitatis, & prærogativas in Eccleſia tam in Choro, quam in Capitulo, licet non haberet veram adminiſtrationem, vel juriſdictionem. Tertium, quòd ex Eccleſiæ conſuetudine haberetur pro dignitate. Archidiaconus *in c.* 1. *n.* 2. *de conſuet. lib.* 6. quem ibi refert & ſequitur Geminian. *n.* 7. Silv. *in tract. de benef. p.* 1. *q.* 2. *n.* 42. Aret. *conſ.* 23. incipit: *In præſenti conſultatione. n.* 1. & *multis ſeqq.* Papaz. *in addit. ad deciſ.* 9. Rota *de præb. in nov. ſuper verbo, Dignitas.* In caſu propoſito, teſtes deponebant, quod nullam habebat juriſdictionem, aut præeminentiam, niſi inter eoſdem beneficiatos ad ordinandum, quid eſſet faciendum inter eos, & conſequenter non erat dignitas: & maximè cum pro non dignitate reputaretur.

Nec refert, quod Abbatis nomen præſeferat digni- 2
tatem, & Abbatia dicatur dignitas. Fel. *in c.* 2. *in principio, de judiciis.* Dec. *in repet. c. Decernimus. n.* 10. 11. & 12.
de Judiciis, ubi Rip. *n.* 30. & *ſeq.* teſtatur de communi: 3
quia id non provenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, id eſt, à prædictis requiſitis concurrentibus ad veram dignitatem. Neque enim ſufficit ſolum nomen, niſi ulteriùs prærogativa concurrat. Hoſtien. *in c. De multa. n.* 11. *verſ. Sed nec eſt. de præb.* Anchar. *in Clem. ſi dignitatem. n.* 1. *verſ. A nomine autem. eod. tit.* Jaſ. *conſ.* 192. incipit: *In præſenti conſultatione. n.* 25. *verſ. Ex omni ergo lib.* 2. latè Decian. *conſ.* 19. incip. *Quoad primum dico. n.* 119 & 120. *lib.* 3. & maximè quia in multis locis, ſimplices, & Clerici vocantur Abbates; & tamen notum eſt, nullam eos habere dignitatem. Ideò, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 1. Julii, 1611.

ARGUMENTUM.

Abbas ut dicatur habere dignitatem; quæ requirantur.

SUMMARIUM.

1 *Dignitas ex quibus dignoſcatur.*
2 *Dignitatem an & quando habere dicatur deputatus pro capite perſonarum eccleſiaſticarum.*
3 *Collegium non conſtituitur ex ſolis Clericis, niſi adſint alia requiſita, de quibus remiſſivè.*
4 *Abbatis nomen ſonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas.*
5 *Dignitas non provenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis.*
6 *Dignitatem ad dignoſcendam, non ſolùm nomen; ſed ſubſtantia inſpicienda eſt.*
7 *Abbas non habens adminiſtrationem perpetuam cum juriſdictione, non dicitur habere dignitatem.*
8 *Abbates de jure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ.*
9 *Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen abſque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo.*
10 *Dignitas illa cenſetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia: quamvis de jure communi pro tali non haberetur, & è contra.*

11 *Digni-*

11 *Dignitatem non habet, qui non eligitur à Collegio; ſed ab aliis perſonis adminiſtratione, & juriſdictione carentibus.*

DECISIO V.

DIE 3. Decembris, 1610. Collegiata S. Salvatoris ſolum informante, fuit in hac cauſa deciſum, beneficiatum, quem Clerici pro capite Univerſitatis ſibi eligunt, qui vulgo dicitur Abbas, nec eſſe, nec habere dignitatem. Cæterum, qui pro parte beneficiatorum prætendebatur, recedendum eſſe à deciſis: utraque parte informante iterum cauſa propoſita, Rota in deciſis manſit ex eiſdem rationibus, & potiſſimum ex eo,
1 quod non concurrebant tria requiſita ad conſtituendam dignitatem, videlicet, quod haberet adminiſtrationem cum juriſdictione; quod haberet nomen dignitatis: & prærogativas, tam in Choro, quam in Capitulo: & quod ex Eccleſiæ conſuetudine haberetur pro dignitate.

2 Nec obſtabat, quod concurreret requiſitum adminiſtrationis, cum Abbas iſte deputetur pro Capite beneficiatorum. Gloſſ. *in cap. Cum ab Eccleſiar. in verb. Eccleſiaſtica. in fine, verſ. Et illum dico Prælatum. de offic. Ordin.* Quia fuit reſponſum, quod cum iſte Abbas deputetur pro Præſide, & velut Capite beneficiatorum non facientium Collegium, prout ſequitur Gloſſ. *in d. cap. Cum ab Eccleſiarum.* de conſtituto ab Epiſcopo, Abbas ab eis deputatus non conſequitur digni-
3 tatem: nam non ſufficit, quod adſint Clerici in Eccleſia, ut faciant Collegium, niſi concurrant requiſita ad conſtituendum Collegium, de quibus fuit late dictum *in Verulana Abbatia,* die 11. Martii, 1602. coram me.

Et licet nomen Abbatis ſonet in dignitatem, & Ab-
4 batia dicatur dignitas. Felin. *in cap. 2. in princ. de judic.* Dec. *in cap. Decernimus. num. 10. & 12.* ubi Rip.
5 de communi *num. 30. & ſeq. eod. tit.* tamen hoc non provenit à ſola nominatione; ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis. Anchar. *in Clem. Si dignitatem n. 1. verſ. A nomine autem. de prebend.* Silv. *in tract. de benefic. p. 1. q. 2. num. 37. verſ. A nomine autem.* Quia
6 ad dignoſcendum, an ſit dignitates, non ſolum nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda eſt. Hoſtien. *in cap. de multa. n. 11 verſ. Sed nec. eſt de prabend.*

Quod autem hic non ſit verus Abbas, & cum effe-
7 ctu, patet: quia non habet adminiſtrationem perpetuam cum juriſdictione. Aretin. *conſil.* 23. incip. *In præſenti conſultatione. num. 5. & 6.* Anchar. *in d. Clem. Si dignitatem. num. 1. verſ. A nomine autem de prabend.* Supradictis accedebant teſtium depoſitiones, affirmantium, Canonicos Cathedralis Eccleſiæ in deambulando illum procedere: & tamen veri Abbates de jure
8 communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ. Bald. *in cap. Paſtoralis. n. 3. verſ. Extra quaro.* & *ibi* Felin. *num. 9. de offic. delegat.* Dec. *conſil.* 61. incip. *Pro D. Præpoſito n. 1.*

Addebant præterea teſtes, hunc Abbatem, nec ha-
9 bere præeminentiam inter alios in Choro, & Capitulo; & propterea non poterat dici dignitas. Boer. *deciſ.* 286. incip. *Præſuppono, quod in Eccleſia Cathedrali. num. 9.* Nec in Eccleſia reputari pro dignitate: quod magni mo-
10 menti erat contra prætenſionem iſtius Abbatis, & beneficiatorum, quia, ſicut illa cenſetur digitas, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia, quamvis de jure comuni pro tali non haberetur. Innoc. *in cap. D. multa. num. 6. de prebend.* ubi communiter Hoſtien. Joan. Andr. & alii Rot. *deciſ.* 9. incip. *De theſauraria. prope fin. de prab.* & *deciſ.* 4. incip. *Fuit dubitatum. n. 2. & ſeq. de elect. in nov.* Sylv. *in tract. de benef. d. q. 2. num. 36. verſ. Item, ſecundum eum Abbatem.* Ita è converſo, illa cenſeri debet non dignitas, quæ pro non dignitate reputatur, licet habeat nomen quod de jure communi videatur ſonare in dignitatem. Et eo minus iſte Abbas cenſeri debet habere dignitatem: quia non eligitur à Collegio, ſed à beneficiatis adminiſtra- 11
tione, & juriſdictione carentibus. Gemin. *in cap. 1. num. 9. verſ. Si non ſunt.* & *verſ. Item, non eſt ſignum. de conſuetud lib. 6.*

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 24. Octobris, 1611.

ARGUMENTUM.

Habens nomen Abbatis, abſque dignitate non præfertur Canonicis Collegiatæ, ſed illis cedit.

SUMMARIUM.

1 *Abbas non habens aliquod ex tribus ſignis ad dignitatem conſtituendam requiſitis, non eſt proprie & vere Abbas: ſed abuſivè, & impropriè Abbas vocatur, ac quandam ventoſam dignitatem repræſentat.*

2 *Canonicis Eccleſiæ Cathedralis debetur major honor, & præeminentia, quam Canonicis Collegiatæ.*

3 *Abbas Canonicis præfertur, & quando.*

DECISIO VI.

POST multa alia dubia in hac cauſa propoſita, & deciſa, dubitavi, an de jure communi competeret præcedentia Canonico Collegiatæ, vel potius Abbati, de quo agatur: & Rota, Collegiata ſolum informante, Canonico competere præcedentiam cenſuit: Nam, omiſſa diſputatione, quibus magis de jure præcedentia debeatur, Canonicis, an Abbatibus, (iſta enim inſpectio non pertinebat ad hoc inſtitutum ſtricte, & præcisè loquendo, reſpectu hujus Abbatis, & Canonici Collegiatæ), dubitatio fuit viſa levis ex deductis in deciſionibus hujus cauſæ, & ſignanter in ultima. Nam,
cum iſte Beneficiatorum Abbas nimi haberet dignita- 1
tem Abbatialem; ex quo non reperiebantur in eo tria ſigna ad dignitatem conſtituendam requiſita, videlicet, adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum cum juriſdictione; nomen dignitatis, & prærogativa, tam in Choro, quam in Capitulo: & quod de conſuetudine Eccleſiæ haberetur pro dignitate: conſequenter non erat proprie, & vere Abbas licet impropriè, & abuſive Abbas vocaretur, ex quo quandam ventoſam dignitatem repræſentabat. Nec obſtabat, quod contenderetur de præcedentia cum Canonico Eccleſiæ Collegiatæ, non cum Canonico Eccleſiæ Cathetralis, inter
quos eſt magna differentia: cum major præeminentia, 2
& honor debeatur Canonicis Cathedralis quam Collegiatæ, Felin. *in cap. Poſtulaſti. num. 4. verſ. Fallit. tertio. de reſcript.* Chaſſan. *in Catal. glor. mund. part. 4. conſider.* 32. quaſi quod propterea hujuſmodi Abbas Canonico ſimplicis Collegiatæ præferri debuiſſet: quia fuit dictum, quod Doctores affirmantes, Abbatem
Canonico præferri debere, intelligendi ſunt de vero, & 3
formali Abbate habente tria prædicta ſigna: non autem de Abbate ventoſo, ſeu nomen Abbatis impoſitum habente, qui cum in hoc caſu concurreret cum vero Canonico Eccleſiæ Collegiatæ, ei concedere oportebat.

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 4. Junii, 1612.

ARGUMENTO

non indiget

SUMMARIUM.

1. *Abbatis nomen habens, abſque dignitate, non præfertur Canonicis Collegiatæ, ſed eis cedit.*

DECISIO. VII.

IN hac propoſitione cauſa proponebatur ſuper dubio deciſio contra Abbatem beneficiatorum ſub die 24. Octobris, 1611. in quo quærebatur, an de jure communi competeret præcedentia Abbati, vel Canonico Collegiatæ: nunc enim omiſſa diſputatione, cui magis de jure communi præcedentia debeatur, nam iſta inſpectio non pertinebat ad hoc inſtitutum; ſtrictè reſpectu hujus Abbatis, & Canonici Collegiatæ, ſola Collegiata informante, fuit reſolutum pro Canonico. Unde, quæ in hac propoſitione deducebantur ad perſuadendum, quod de jure communi præcedentia competeret potius Abbati, erant extra dubium: & ideo Domini permanſerunt in deciſis, quod huic Canonico, & non iſti Abbati deberetur præcedentia. Et nunc addebatur, Abbatem iſtum nullam habere dignitatem, ſed eſſe tantum quendam Beneficiatum Abbatis nomine intitulatum, electum à Clericis iſtius Univerſitatis, quibus præeſt in Capitulo, & Congregationibus, quæ ab ipſis fiunt: & in diverſis Eccleſiis civitatis Hiſpalenſis: ubi, licet ſilentium indicat, & aliquam levem mulctam imponat his, qui vel ſerò veniunt, vel ſilentium non ſervant, aut alia ſimilia committunt: cum tamen aliam ſuperioritatem, vel juriſdictionem, adminiſtrationem, vel prærogativam de jure non habeat: non poteſt verè dici habere dignitatem Abbatialem, quamvis habeat nomen dignitatem præſeferens: & conſequenter potius videbatur ſimilis Prioribus Confraternitatum, quorum nomen licet dignitatem ſonare videatur: non tamen eſt dignitas. Et ex his Domini menſerunt in deciſis. Cæterum, quâ ex deductis nunc pro iſto Abbate, & ex ſententia Ordinarii, quæ edebatur in hac propoſitione, in qua iſti Abbati dabatur prima ſedes in Choro ad manum dexteram, & ſic præcedentia reſpectu iſtorum Canonicorum in Capitulo, & Choro. Ideo ut veritas inveniatur, & jus ſuum unicuique tribuatur, de iſtis erit particulariter videndum, ſcilicet, an ex nunc deductis iſte ſit, & dici poſſit verus Abbas, & an ſibi præcedentia debeatur indiſtinctè in omnibus actibus, vel ſolum in iſtis tantum locis, videlicet in Capitulo & Choro, non autem in aliis actibus ſpecialiter non ſpectantibus ad miniſterium Clericorũ illius Univerſitatis.

EMIN. D. CARD. PAMPHILIO
Juniore.

Hiſpalen. nuncupationis Abbatis majoris, Veneris, 27. Novembris, 1615.

ARGUMENTUM.

Abbas intitulari an quis poſſit, non habens requiſita ad dignitatem abbatialem.

SUMMARIUM.

1 *Lite pendente quis turbari non debet in ejus quaſi poſſeſſione: ſed manutenendus eſt in ſtatu, in quo reperitur de tempore mota litis.*

2 *Quaſi poſſeſſionem jurium incorporalium ad acquirendam requiritur ſcientia eorum, quibus præjudicari poteſt.*

3 *Abbatis nomen in jure diverſimode accipitur.*

4 *Manutentionis in judicio ſufficit ſola poſſeſſio, ſeu quaſi, de tempore mota litis.*

5 *Jure proprio, non autem facultativo, quando aliquid fieri cenſeatur.*

6 *Epiſcopus poteſt corrigere exceſſus ſubditorum, & improba prohibere.*

DECISIO VIII.

FUit reſolutum, Abbatem eſſe manutenendum, ut ipſe poſſit intitulari à ſemetipſo, & ab Abbas major; quia teſtes pro ejus parte examinati bene deponunt, quod in Civitate Hiſpalenſi adeſt univerſitas beneficiatorum, per quos ab immemorabili tempore ſimul congregatos in eorum Superiorem eligi conſueverit unus ex ipſorum gremio, qui fuit ſemper nuncupatus Abbas major: & quod ita electus, & nuncupatus fuit Abbas modernus à beneficiatis prædictis, & ab aliis communiter, qui propterea, lite pendente, in ejus quaſi poſſeſſione turbari non debet: ſed manutenen in eo ſtatu, in quo reperitur de tempore moræ litis, 1
cap. Cum Eccleſia & *ibi* Doct. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* Covarr. *pract. q. cap. 17. ſub num. 5. in fin. & num. ſeq.* cum aliis adductis per Rot. coram Seraph. *deciſ. 1437. n. 1.*

Quod eo facilius viſum fuit admittendum: quia in pluribus antiquiſſimis privilegiis Regum Hiſpaniarum reperitur nuncupatus Abbas beneficiatorum, prout & dictus Abbas modernus nuncupatus fuit Abbas major per Vicarios generales, & alios Officiales Archiepiſcopi, necnon per nuncium Apoſtolicum, cum juribus pro ejus parte datis: ex quibus junctis ſaltem cum ſupradictis teſtibus de diuturna, & communi denominatione deponentibus, ſatis viſum fuit conſtare de ſcientia Archiepiſcopi. Aretin. *conſ. 11. num. 5. verſ. Ex his infertur.* Capic. *deciſ. 69. num. 18.* cum aliis adductis per Rot. *in cauſa Hoſtien. littoris maris*, relata inter impreſſas *deciſ. 28. num. 7. part. 1. diverſ.* ac etiam de ſcientia aliorum, quibus dicta nominatio præjudicare potuiſſet prout in juribus incorporalibus ad acquiritur. Rip. *in d. cap. Cum Eccleſia. num. 64. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* cum alis allegatis. 2

Nec obſtat quod iſte non ſit proprie Abbas, ex quo non habet dignitatem abbatialem, ex deductis coram bon. mem Penia, ſub die 24. Octobris, 1611. Quia ultra quod iſtud nomen, *Abbas*, in jure diverſimode 3
accipitur, ita ut etiam electus à beneficiatis pro eorum ſuperiore dici poſſit Abbas, ex traditis per Alciat. *in l. 1. ſub n. 2. C. de in jus vocan.* & *in l. Collegiorum. n. 4. ff. de verb. ſignificat.* Card. *in Clem. Attendentes §. Statuimus. ſub. num. 2. verſ. Quinto quæro de ſtat. Monach.* Placuit etiam reſponſio, quod cum ex *ſupra* deductis ſatis conſtet de nominatione prædeceſſorum, ac etiam de quaſi poſſeſſione Abbatis moderni, is eſt in ea manutenendus, non obſtante hujuſmodi exceptione, de 4
qua agendum erit in petitorio, non autem in hoc judicio ſummariiſſimo, in quo ſufficit ſola poſſeſſio, vel de tempore motæ litis, *§. Retinendæ Inſtit. de interdict.* Covarr. *pract. q. d. cap. 17. num. 5.* & ſic ſæpius fuit deciſum.

Minus obſtat, quod fuit in facultate Archiepiſcopi, hujuſmodi denominationem uti improbam prohibere, & propterea non poſſit contra eum quoad hoc conſiderari ſtatus quaſi poſſeſſionis. Quia fuit reſponſum, quod cum iſte uti electus à beneficiatis pro eorum Superiore fuerit ſemper nuncupatus à ſemetipſo; & ab aliis Abbas major, prout denominati fuerunt ejus prædeceſſores: id per eum cenſeri debet factum jure proprio: non autem jure facultativo, ad tradita per Rip. 5
in d. cap. Cum Eccleſia num. 52. & 55. de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Et licet Archiepiſcopus poſſit ſemper corrigere exceſſus ſubditorum & improba prohibere, 6
juxta deciſ. 306. Caputaq. *par. 1.* iſta tamen denominatio, nondum conſtat, quod ſit talis: imo ſatis de contrario apparare viſum fuit ex electione, & communi denominatione, cum aliis ſupra deductis. Et ita deciſum quoad ſeipſum, & alios volentes ita eum nuncupare. An autem poſſit alios cogere, ad eum ita nominandum, DD. voluerunt, quod particulariter videatur.

[o]

EMIN.

EMIN. D. CARD. LANCELLOTTO
Seniore.

Aquen. Monaſterii, 31. Maji, 1568.

ARGUMENTUM.

Abbatia, an, & quando dicatur dignitas, ad effectum, ut minori 25. annorum conferri poſſit.

SUMMARIUM.

1. *Dignitatis nomen nulla eccleſiaſtica officia, præter Epiſcopatum, & ſuperiores dignitates, importur.*
2 *Archidiaconatus, & Archipresbyteratus in Cathedrali, quamvis careant cura & juriſdictione, dicuntur dignitates.*
3 *Abbatia ſi careant cura, & conventu, non poteſt propriè dici dignitas.*
4. *Propoſitura habet eandem dignitatem, ſicut Abbatia.*
5 *Præpoſitura ſi careat cura, & conventu, non vocatur dignitas.*
6 *Prioratus eſt dignitas, ſicut Abbatia.*
7. *Prioratus, ſi caret cura, & conventu, non dicitur dignitas, & conferri poteſt minori quatuordecim annorum.*
8 *Abbatia, inſpecta ejus origine, eſt potius nomen ſollicitudinis, quam honoris.*
9 *Dignitas an dari poſſit ſine cura.*

DECISIO IX.

CONcluſum fuit, Abbatiam, quæ caret cura, &
conventu, non requirere ætatem majorem vigin-
ti quinque annorum: quia de jure communi nulla no-
1 mina officiorum eccleſiaſticorum præter nomen Epi-
ſcopatus, & ſuperiorum dignitatum, ſonant in nomen
dignitatis niſi Archidiaconatus, & Archipresbyteratus
exiſtentes in Eccleſia cathedrali, quæ ſola duo officia,
licet careant cura, & jurisdictione, dicuntur digni-
2 tates, ut per Rot. *deciſ. 9. de præbend. in nov.* Pro Regula
notat Imol. *in cap. De multa. num. 40. de præbend.*
Aret. *conſ. 23. col. 2. verſ. Secundo præmitto.* Boer. *deciſ.*
286. num. 3.

Abbatia autem, ſi careat cura, & Conventu, non
3 poteſt proprie dici dignitas: quia in ea ſaltem ſufficit
præeminentia, ob quam vocatur dignitas. Imol. *in*
Clem. 1. n. 5. de reſcript. & ibi Cardinal. *num. 3.* Sraphil.
de liter. grat. fol. 57. col. 2. in princ. ſecundum antiquam
impreſſionem. Bald. *in cap. Paſtoralis. in princ. n. 7. de*
offic. de legat.

Propterea Præpoſitura, quæ habet eandem digni-
4 tatem, ſicut Abbas, ut notat Abb. *in cap. Cum illorum.*
col. 3. num. 13. verſ. in Gloſſ. in verb. Abbatem, de ſent.
excommun. Sylv. *de benefic. q. 2. num. 38* Dec. *conſ. 161.*
col. 1. verſ. Quarto, facit. & in cap. Decernimus, col. 3.
verſ. Et quod dictum, de judic. Chaſſan. *de glor. mund.*
part. 4 conſider. 36. ſi caret cura & conventu, non vo-
catur dignitas Federic. *conſil. 135.*

Sicut etiam videmus in Prioratu, qui, licet alias ſit
5 dignitas, ſicut Abbatia, Doct. *in cap. Nullus. num. 6.*
verſ. in fine. Gloſſ. *de elect. in 6.* Felin. *in cap. inſuper.*
in 2. notab. de majorit. & obed. Rip. *in cap. 2. num. 30.*
de judic. Silva *in d. quæſt. n. 39.* Chaſſan. *in d. conſiderat.*
36. Archidiac. *in cap. 2. col. 2. in princ. verſ. Scias. de*
præbend. in 6. & *ibi* Joan. Andr. *col. 2. verſ. Sed hoc.*
Gem. *ibid. col. 2. num. 10. verſ. Super ſecundo.* Card *in*
in Clem. q. 7. de reſcript.

Si tamen caret cura, & Conventu, non dicitur di-
7 gnitas, ut poſt Hoſtien. notat Abb. *in cap. Niſi eſſent.*
num. 6. in fin. de præbend. Imol. *in Clem. Etſi principalis.*
num. 21. de reſcript. & *ibi* Vitalin. *n. 14.* & poteſt con-
ferri minori quatuordecim annorum. Vitalin. *in Cle-*
ment. 1. §. Cæterum. n. 4. cum. ſeqq. de ſtat. Regular.
Federic. *conſil. 49. n. 132.*

Hinc dicitur, quod Abbatia, inſpecta ejus origine, 8
eſt potius nomen ſollicitudinis quam honoris, ut dicit
Gloſſ. *in cap. Tuam. verb. Non aſcendat.* ubi Innoc. *in*
fin. & Abb. *num. 3. ver. In eo. de ætat. & qualit.* & Gloſſ. 9
in c. Accedens. verb. Abbatem. 50. diſtinct. Et ex his re-
ſpondetur ad id, quod in contrarium adducebatur, ſci-
licet, quod poſſit dari dignitas, licet careat cura, ut per
Aret. *d. conſ. 23.* Boer. *d. quæſt. 286. num. 5.* Card.
conſ. 30. col. 2. verſ. Item eſt dare. Capel. Toloſ. *deciſ. 13.*
Nam prædictæ authoritates expreſſe præſupponunt, il-
lam dignitatem habere præeminentiam in Choro, quæ
præeminentia ceſſat in hac Abbatia, quæ caret, nedum
cura, ſed Conventu: & ita etiam præſupponit Rip.
in d. cap. Decernimus. n. 3. & ita etiam procedit *cap. 1.*
de ætat. & qualit. in 6. quia intelligitur de Abbatia ha-
bente Conventum propter quem vocatur dignitas. Et
cap. 1. extr. eod. ubi etiam loquitur de Præpoſitis, &
Decanis: quia ſemper intelligitur, exiſtente Conven-
tu, per ſupradicta, ex quo generaliter loquitur, & ne
contrairetur naturæ, & ſubſtantiæ dignitatis Abbatialis.
Reſervarunt tamen Domini conſuetudinem, vel com-
munem reputationem, ſi quæ forſan adeſſet, quæ hanc
Abbatiam carentem cura, & Conventu efficeret digni-
tatem.

R. P. D. PENIA.

Tudertina Parochialis, ſeu prioratus, 7. Februarii. 1597.

ARGUMENTUM.

Prioratus an, & quando cenſeatur dignitas.

SUMMARIUM.

1 *Prioratus habens Conventum cenſetur dignitas actu & habitu.*
2 *Prioratus ſæculariʒatus carens Conventu, & Clericis ſæcularibus, Commendatus, non cenſetur dignitas actu, ſed habitu: poteſt tamen facile in actum tranſire.*

DECISIO X.

PRopoſito dubio, an beneficium, ſeu Prioratus, de
quo agebatur, eſſet dignitas, ad effectum, ut quan-
do vacat, concurſus fieri, vel non fieri debeat coram
Ordinario Tridentino: Rota, utraque parte infor-
mante, duo tempora diſtinguenda putavit, à primæva
illius erectione uſque ad annum 1523. quo tempore
conſtabat, hunc Prioratum S. Nicolai de Gripris, civi-
tatis Tudertinæ, & fuiſſe Regularem Ordinis S. Bene-
dicti, habuiſſeque Priorem, & Conventum conſtituen-
tem Capitulum, qui & Novitios ad habitum Religio-
nis ſuſcipiebat, & negotia ad Conventum ſpectantia
capitulariter expediebat: & toto iſto tempore cenſuit,
fuiſſe dignitatem actu, & habitu, *Clem. Ne in agro de* 1
ſtat. regular. Abb. poſt alios *in cap. Niſi eſſent. num. 6.*
& in cap. de multa. num. 23. de præbend. Gloſſ. *in Clem.*
Etſi principalis. in verb. Conventual. & ibi Bonif. Vita-
lin. *num. 5. & 14. de reſcript.* Rebuff. *ſuper concord. §.*
In Monaſteriis. in verb. Prioratibus. verſ. Nota, quod
ſi is.

Alterum tempus erat ab anno 1523. uſque ad præſens,
quo primum Clemens Papa VII. Illum cœperat Cleri-
cis ſæcularibus in commendam conferre, ac paulatim
deſierunt in eo habitare Monachi, qui Conventum, &
Capitulum conſtituerent: & reſpectu hujus temporis
Rota pronunciavit, eundem Prioratum defuiſſe qui-
dem eſſe dignitatem actu, quoniam nec Prior regula- 2
ris, nec Conventus Monachalis aderat amplius, in
quibus

quibus potiſſimum in hac materia conſiſtit ratio dignitatis, ut patet ex prædictis: remanſiſſe tamen dignitatem habitu, qui facile poſſet in actum tranſire, quando Prior, & Monachi in eandem Eccleſiam reverterentur, & Conventum, & Capitulum conſtituerent, *juxta conſul.* Jaſ. 77. incip. *In præſenti conſultatione, lib.* 1.

An autem ad prædictum effectum concurſus faciendi, vel non faciendi coram Ordinario, ſatis eſſet, Prioratum fuiſſe tantum dignitatem habitu, non actu: placoit Rotæ, ut conſuleretur Sacra Congregatio Concilii Tridentini Interpretum.

EMIN. D. CARD. HIERON. PAMPHILIO.

Portugallen. Unionis, Veneris, 23. Junii, 1595.

ARGUMENTUM.

Agitur de juſtificatione Brevis, per quod Abbatia Commendata reſtituitur, & unitur Congregationi, & Abbas triennalis ei præficitur: ac bona ad menſam Abbatialem ſpectantia alteri Eccleſiæ applicantur.

SUMMARIUM.

1 *Sententia appellatione non ſuſpenſa tranſit in judicatum. & n.* 2.

3 *Unitum tranſit cum omnibus bonis in id, cui unitur & num.* 10.

4 *Verba univerſalia comprehendunt omnia, & ſuam retinent ſignificationem, etiam in materia ſtricta, & odioſa.*

5 *Monaſterii appellatione veniunt domus, cum horto, & cæteris, quæ intra ſepta ejusdem Monaſterii conſiſtunt.*

6 *Habitare ſimul non decet duos diverſi Ordinis.*

7 *Viſitatoris pro relatione multum præſumitur.*

8 *Abbas triennalis videtur ſuffectus loco Prioris clauſtralis.*

9 *Abbates titulares perpetui, & commendatarii habent Prælaturam, & dignitatem.*

11 *Metum allegans tenetur probare.*

12 *Reus, & poſſeſſor poteſt excludere actorem ex non jure ipſius.*

DECISIO XI.

HEnricus clar. mem. Cardinalis Legatus, & Rex Portugalliæ, in executione Literarum Greg. XII. ſel. recor. per ſuam ſententiam reſtituit Monaſterium S. Salvatoris de Paxo de Souſa, Ordinis S. Benedicti Portugallenſis diœceſis, adverſus ſuppreſſiones de illo, & ejus Conventu, & menſa conventuali factas; remanente tamen valida ſuppreſſione quoad Abbatiam perpetuam, & illius menſam commendari ſolitam Clericis ſæcularibus, & Monaſterium cum omnibus, & ſingulis dictæ menſæ Conventualis fructibus, redditibus, proventibus, juribus, & obventionibus univit, & incorporavit Congregationi reformatæ ejusdem Ordinis S. Benedicti, regendi de cætero per Abbatem triennalem, juxta ejusdem Congregationis regularia Inſtituta, fructus vero, redditus, proventus, prædia, poſſeſſiones, decimas, bona, jura, patronatus, jurisdictiones, & emolumenta quæcunque menſæ Abbatialis, & ad eam in ſolidum quomodolibet ſpectantia, & pertinentia, applicavit Collegio S. Spiritus civitatis Elborenſis, exceptis Patronatibus Vicariæ Eccleſiæ dicti Monaſterii, & Eccleſiæ de Padorido, illi annexæ, cum quibuſdam aliis bonis, quæ à menſa Abbatiali ſeparavit, & dictæ Menſæ Conventuali pro uſu, & manutentione fabricæ dicti Monaſterii, cæteriſque aliis oneribus ſupportandis, applicavit cum decreto, quod bona na Collegio applicata ſint libera, & exempta ab omni ſuperioritate, & jurisdictione Abbatis, & Congregationis præfatæ juxta formam literarum in forma brevis ſub datum 17. Maji 1578. deſuper expeditarum.

Quæ ſententia, ſumpta prius de omnibus per medium Doctoris Joannis Paëz ad hoc deputati ſuper loco ipſo, diligenti informatione, ac teſtibus ibidem interrogatis præſentibus partibus, & inſtantibus, quod procedatur ad executionem Brevis, lata fuit, & executioni demandata, ac pacifice per partes obſervata per annos ſeptem circiter; donec vixit præfatus Henricus Cardinalis: quo mortuo, & inde ad nonnullos annos Abbas, & Monachi prædicti Monaſterii prætendentes, literas præfatas non fuiſſe plenariæ executioni demandatas, habuerunt recurſum ad Sanctiſſimum, qui poſt multa remiſit illos ad Congregationem Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium ſuper conſultationibus Epiſcoporum, & Regularium, à qua negotium hujusmodi videndum, & referendum, demandatum fuit Illuſtriſſimo D. meo Cardinali Cuſano, qui voluit ſuper aliquibus dubiis Rotam conſulere.

Unde dato dubio, an ſtantibus hinc inde deductis, Literæ Gregorii XIII. ſint in aliquo hodie exequendæ, & in quo, & dicta quantitas pro nunc reſtricta per informantes ad domum abbatialem cum pomario, juxta illam exiſtente, & ad perſonatus Eccleſiarum, & jurisdictionem confirmandi Judicem pro cauſis civilibus incolatum dicti loci: Domini reſolverunt Literas fuiſſe, quoad prædicta bene executas, nec eſſe in aliquo exequendas.

Nam quantum ad domum cum pomario, non pro- 1
batur quod Monachi in ea de tempore diſmembrationis, haberent aliquod jus, nec quod eſſent de menſa conventuali, prout Monachi tenentur probare, cum Collegium habeat ſuam intentionem fundatam in proceſſu & ſententia Cardinalis, quæ nulla appellatione ſuſpenſa in rem tranſivit judicatam. *l. Res judicata ff. de reg. jur.* Butr. & alii *in c. Quoniam contra. de probat.*
cum aliis per Gabriel. *concluſ.* 4. & 6. *de ſent.* præſer- 2
tim concurrente poſſeſſione Collegii, & taciturnitate Monachorum per ſeptennium, & ultra Alex. *conſ.* 30. *n.* 7. *lib.* 5.

Et tanto magis, quod ex informationibus ſumptis per Doctorem Paëz, & teſtibus per ipſum examinatis ſatis conſtat, menſam abbatialem habuiſſe ædes abbatiales cum ſuo pomario, & area, & conſequenter per unionem factam Collegio tranſiſſe cum omnibus aliis bonis in ipſum Collegium, ad not. Oldrad. *conſ.* 257.
ſub num 16. Sarn *in regul. de triennal. q.* 8. maxime, 3
cum Literæ Gregorii loquantur de bonis, juribus, &
emolumentis quibuſcunque: quæ verba, cum ſint uni- 4
verſalia comprehendunt domum, & omnia bona ad menſam abbatialem pertinentia. Barr. *in l. Generali.* §. *Uxori. ff. de uſufruct. leg.* & ſuam retinent ſignificationem, etiamſi eſſemus in materia ſtricta, & odioſa, *l. Cum de lege.* ubi Aretin. *ff. de probat.* Decian. *in cap. Sedes. ſub num.* 4. *de reſcript.* Creſcen. *deciſ.* 1. *de privilegiis.*

Non obſtat, quod Gregorius applicando Congrega-
tioni Monaſterium, ſub quo comprehenditur domus 5
cum horto, & cæteris, quæ intra ſepta ejusdem Monaſterii conſiſtunt. Gloſſ. *in c.* 1. *in verb. Exemptio. de privileg. in* 6. Bart. *in l. Quis ſit fugitivus.* §. *Apud Eccleſiam. ff. d. adil. edict.* videatur voluiſſe, iſtam domum
etiam abbatialem, remanere pro Monachis, eorum- 6
que Abbate triennali in locum perpetui ſuffecto, ne alias dicamus voluiſſe duos diverſi Ordinis ſimul inhabitare contra text. *in c. fin.* §. *Præcipimus.* ubi Gloſſ. *in verbo Sæculares. de ſtat. Monach.* c. *Cum cauſam de elect.* c. *In nova. q.* 7. Quia pro parte Monachorum non probatur, domos de quibus agitur, fuiſſe intra ſepta Monaſterii & potius contrarium ſuadetur, ex vi-
ſitatione facta per deputatum à Cardinale, & illius re- 7
latione,

latione, pro qua multum pæſumitur. *c. Propoſuiſti de probat.* cum in ea dicatur, quod domus ſunt abbatiales,
7 & Abbas habet uſus tranſitus cujuſdam oſtii, quo itur
ab area ædium abbatialium per interiora Conventus ad
Clauſtra, & templum ejuſdem Monaſterii, ut latius di-
cunt teſtes examinati: quod oſtendit, domus fuiſſe
ſeparatas à Clauſtro, & ab ipſo Monaſterio cum pariete,
& oſtio intermedio.

Non obſtat, quod idem Gregorius erigendo in Mo-
naſterium Abbatem triennalem, videatur voluiſſe,
quod ſuccedat in omnibus, quæ ad Abbatem perpe-
tuum, cujus titulum extinxerat, pertinebant, tan-
quam in illius locum ſuffectum: quia hoc repugnat ex-
preſſis verbis ipſius applicationis, quæ volunt, ut omnia,
quæ erunt Abbatis perpetui, ſint Collegii: non autem
8 Abbatis triennalis, qui propter difformitatem, quam
habet in pluribus cum titulari, videtur potius ſuffectus
loco Prioris clauſtralis, quam ipſius Abbatis, cum ſit
præpoſitus curæ Conventus pro regendis Monachis,
juxta eorum regularia Inſtituta ad triennium: quod
proprie convenit Priori clauſtrali, *c. 2. in fin. & c. Cum ad Monaſterium. de ſtat. Monach.* maximè cum ſit ad
electionem Capituli, & Conventus, abſque eo, quod
prælaturam, ſeu dignitatem, aut titulum habeat; pro-
ut habent Abbates titulares perpetui, & commendata-
9 rii, qui ad præſentationem Regis per Sedem Apoſtoli-
cam ſoliti ſunt provideri: ad notata *in Clem. Etſi principales.* ubi Card. *ſub num. 2.* Vitalin. *num. 22. & ſeq. de reſcript.* & *in Clem. 1.* & *ibi* Card. *in princ. num. 5.* & *in §. Præmiſſa num. 5. de ſupplend. negligen. Prælat.*

Quantum vero ad perſonatus Eccleſiarum, qui per
ſententiam Cardinalis tanquam pertinentes ad men-
ſam abbatialem fuerunt applicati Conventui pro cer-
tis oneribus in illum translatis ſupportandis: ſimiliter
fuit dictum, non probari, quod Conventus, & Mo-
nachi in eis habuerint aliquod jus; imo potius ex Infor-
matione ſumpta per præfatum Doctorem Paëz conſta-
re, quod pertinebant in ſolidum ad menſam abbatia-
lem, & conſequenter cenſeantur translati in Colle-
gium, cui fuerunt unita quæcunque bona, & jura ad
Abbatem in ſolidum ſpectantia. Dec. qui teſtatur de
10 communi *in conſ. 127. ſub num. 2.* Put. *deciſ. 351. lib. 2.*
cum allegatis. Quod etiam ipſos Monachos non in-
ficiaſſe videtur, acceptando & recipiendo præfatos per-
ſonatus, & eorum bona, tanquam ad Abbatem, & il-
lius menſam pertinentia, pro ſupportandis certis oneri-
bus, abſque eo, quod aſſignationi hujuſmodi contradi-
xerunt, neque de illa unquam conqueſti fuerint à die
ſententiæ de anno 1579. uſque ad annum 1586 quo cœ-
perunt conqueri de executione Brevis Literarum, aſſe-
11 rentes ſe tacuiſſe ob metum, & reverentiam Cardinalis,
qui tamen probatur. Veral. *d. 221. p. 2.*

Quantum vero ad tertium caput de juriſdictione
confirmandi Judices in cauſis civilibus incolarum loci
Monaſterii, quæ & ipſa, tanquam de pertinentibus in
ſolidum ad ipſam menſam abbatialem, fuit per ſenten-
tiam Cardinalis translata in Collegium, cui in Literis
Gregorii in ſpecie applicatæ ſunt juriſdictioni ſpectanti
in ſolidum ad menſam abbatialem: pariter fuit reſpon-
ſum, non probari contrarium per Monachos, quod
ſpectet ad Conventum, vel ad Abbatem, ſimul cum
Conventu, prout tenentur, & quidem concluden-
ter, cum agant contra Collegium reum, & poſſeſſo-
rem, quod poteſt excludere Monachos non jure ipſo-
rum, *l. fin. C. de rei vend.* Rota *deciſ. 4. de re judicata.*
12 *in nov.* maxime cum nitatur ſententia Cardinalis in rem
judicatam transacta, & per plures annos obſervata, pro
qua præſumitur, quod recte, & rite lata ſit,
donec contrarium probetur,
ex allegatis.

❧ [o] ❧

REVEREND. D. DURANO.

Gerunden. Præpoſitura, Veneris, 21. Maji, 1632.

ARGUMENTUM.

Præpoſituræ Eccleſiæ Gerundenſis ſunt admi-
niſtrationes merè temporales, nihil ſpiritua-
lis habentes: & ideo non cadunt ſub re-
ſervatione.

SUMMARIUM.

1 *Arbitrium intelligitur prout de jure.*
2 *Breve executioni non demandatur, non conſtito clarè, & indubitatè de reſervatione.*
3 *Reſervatio turbida ſufficit ad retardandam Brevis executionem.*
4 *Adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, non cadunt ſub reſervatione.*
5 *Præpoſituræ de jure communi ſunt beneficia eccleſiaſtica.*
6 *Adminiſtratores, qui alieno nomine regunt, Præpoſiti nuncupantur.*
7 *Præpoſitus, & Oeconomus idem ſignificant, ſicut Primas, & Patriarcha.*
8 *Præpoſiti Gerundenſes ſunt merè adminiſtratores.*
9 *Statum novum ad inducendum quæ requirantur.*
10 *Status ultimus non attenditur, quando clarè conſtat de contrario ſtatu anteriori.*
11 *Sententia ſuper ſtatu facit jus quoad omnes.*
12 *Officia eccleſiaſtica, quæ non dantur in titulum, ſed in adminiſtrationem, non cadunt ſub reſervatione.*
13 *Officia, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficii, ſunt revera beneficia eccleſiaſtica, & cadunt ſub reſervatione.*

DECISIO XII.

VAcante de menſe Octobris, 1625. in Eccleſia Ge-
runden. Præpoſitura, de qua agitur, per obitum
Antonii Adroer, fuit de ea, uti reſervata, ratione men-
ſis authoritate Apoſtolica proviſus D. Franciſcus Sanz,
qui expedito Brevi de capienda poſſeſſione, nomine
Cameræ, eoque producto coram A. C. ſententiam fa-
vorabilem ſuper executione, & immiſſione reportavit,
à qua Capitulum Gerenden. appellavit, & addita ſi-
gnatura obtinuit reſcribi cum clauſula parito Brevi ar-
bitrio Rotæ. Unde dubitavi hodie ſuper dicto arbitrio.
Et fuit reſolutum, illud intrare ad effectum retardandi 1
exequutionem: quia arbitrium intelligitur, prout de ju-
re. Rot. *deciſ. 450. num. 1. part. 2. recent.* Gregor *deciſ. 189. num. 3.* Et fuit dictum *in Barchinonen. fructuum,*
16. Junii, 1625. coram me, & alibi ſæpius. De jure
autem eſt, ut Breve, de quo *ſupra* exequutioni non de- 2
mandetur, niſi clare, & indubitatè conſtito de reſerva-
tione, quia illa eſt fundamentum Brevis. Garz. *de benef. par. 6. cap. 3. num. 10. & ſeq.* Rot. *deciſ. 423. num. 1. part. 2. recent.* Gregor. *deciſ. 53. in fin.* & *ibi* Add. Card.
Caval. 597. In caſu autem præſenti reſervatio nedum
eſt turbida, (quæ turbiditas ſola ſufficeret ad retardan- 3
dum Brevis exequutionem, ex latè traditis per Gonz.
ſuper reg. 8. in annot. cont. nullit. num. 287. ſeq. & per
Rot. *dict. deciſ. 423. part. 2. recent.*) ſed etiam videtur
penitus excludi, cum ex pluribus deciſionibus factis *in cauſa Gerunden. vim*, & præſertim ex ea, quæ emana-
vit coram Eminentiſſimo Card. Pamphilio, ſub die
4. Maji, 1626. & ex ſententiis deſuper latis clare con-
ſtet, Præpoſituras dictæ Eccleſiæ non eſſe beneficia ec- 4
cleſiaſtica, ſed ſimplices adminiſtrationes temporales,
nihil ſpiritualitatis habentes: unde non cadunt ſub re-
ſervatione. Æneas *de Falc. de reſer. quæſt. 1. princip. num. 2.*

num.2. Rebuff. *de nomin. quæſt.* 21 *num.* 59. Gonz. *ſuper d. regul.* 8. *gloſſ.* 5. §. 11. *num.* 25. & propterea ceſſante reſervatione ceſſare debet exequutio Brevis, quod in ea fundatur, Garz. Greg. & Caval. *ubi ſupra*.

Nec refert, ſi dicatur Præpoſituras de jure commu- 5 ni, eſſe beneficia eccleſiaſtica. *Extravag. Ad Roman. de præbend. in commun.* ibi: *Omnia & ſingula beneficia eccleſiaſtica ſæcularia & cujuſvis ordinis regularia, etiamſi Præpoſitatus, Canonicatus, Præpoſituræ, & Præbendæ, Dignitates, Perſonatus, Adminiſtrationes*, &c. Oldrad. *conſ.* 136 *per tot.* Gonz. *d. gloſ.* 5. §. 11. *n.* 2. Et ideo ſub reſervatione regul. 8. comprehendi *juxta diſpoſitionem dictæ Extravagantis* tradit Gonzales *ubi ſuprà*. Quia reſpondetur: Præpoſituras eſſe in duplici differentia: quædam, ſcilicet, quæ ſunt erectæ in titulum beneficii, & habent omnia requiſita beneficii, & habent omnia requiſita beneficii, & præſertim ſpiritualitatem annexam, quæ regulariter ſolent eſſe Dignitates in Eccleſia, ut *in dict. Extravagante*. Oldrad. & Gonz. *ibidem*. Aliæ vero, quæ non ſunt erectæ in titulum beneficii; ſed ſolum ſunt inſtitutæ pro temporali adminiſtratione bonorum Eccleſiæ: quæ adminiſtratio, ſicut dicitur Præpoſitura, pariter Adminiſtratores, qui 6 eam alieno nomine regunt, Præpoſiti nuncupantur. §. *Sed ſi ex teſtamento.* ibi: *Præponatur ei, & ipſe ſolus adminiſtret. Inſtit. de ſatisd. tut.* & text. *in cap. Quamvis. in principio, de verborum ſignificatione*, ibi: *Quamvis omnes, qui præſunt, Præpoſiti rite vocentur.* Et ad rem noſtram eſt text. optimus *in cap. Salvator.* 1. *quæſt.* 3. ibi: *Nomine vero Procuratoris intelligit præfata Synodus quemlibet eccleſiaſticarum rerum Adminiſtratorem, ut*, verbi gratia, *Præpoſitum, Oeconomum, Vicedominum, Defenſoris nomine Advocatum, ſive Caſtaldum, & Judicem.* ubi Gloſſ. *in verbo, Præpoſitum*, quod licet nomina, *Præpoſitus* & *Oeconomus* diverſa ſint, idem tamen ſignificant, ſint Primas, & Patriarcha. Idem dicit Spec. *in tit. de his, qui alien. nom. in vid. interv.* 7 *num.* 5. *verſ. Item Præpoſitus*, & *Oeconomus*. quam diſtinctionem præpoſiturarum facit Turrecremat. *in dict. cap. Salvator. num.* 7. *in Præpoſitum.* ubi, quod Præpoſitus in quibuſdam Eccleſiis adminiſtrat temporalia Canonicorum duntaxat in quibusdam etiam ſpiritualia; Præpoſitura autem, de qua agitur, prout aliæ ejuſdem Eccleſiæ, non ſunt primæ ſpeciei, ſed ſecundæ, ut plenè in ſupradictis Rotæ deciſionibus coram Cardin. Pamphilio, & apud Gregor. *deciſ.* 29. ubi, quod Præpoſiti Gerundenſes ſunt mere adminiſtratores: & idem plenius reſolvit Rot. *in deciſ.* 12. *num.* 3. *cum ſeq. p.* 2. *recent.* ubi, quod dominium, & proprietas, ac libera 8 diſpoſitio harum præpoſiturarum remanſit ſemper apud Capitulum, & quod Præpoſiti ſunt adminiſtratores.

Nec quicquam refragatur, quod de ordine fel. rec. Pauli V. fuerit dd. Præpoſituris aſſignata congrua, quam Franciſcus prætendit ſucceſſiſſe loco dotis, ita ut eo ipſo dictæ Præpoſituræ, tanquam dotatæ, ſint, vera beneficia, vel ſaltem ad inſtar beneficiorum debeant regulari: quia in deciſione ſub die 7. Aprilis, 1617. coram eodem Cardinali Pamphilio, fuit expreſſe reſolutum, congruam prædictam non fuiſſe aſſignatam, nec deberi iſtis Præpoſituris uti beneficiis eccleſiaſticis, cum talia non ſint, ſed ſolum deberi ratione adminiſtrationis, & ad inſtar certi ſalarii, & pro modo laboris cujuſque Præpoſiti. Unde de dicta aſſignatione congruæ nulla eſt habenda ratio ad effectum de quo agitur.

Non obſtat etiam, quod hujuſmodi Præpoſituræ fuerint effectæ collativæ, ex quo pluries collatæ fuerunt, tam à Papa, quam ab Ordinario: quia ex hoc non ſequitur, quod primævam naturam merè temporalem amiſerint, & veram qualitatem beneficiorum eccleſiaſticorum aſſumpſerint, ita ut primus ſtatus fuerit mu- 9 tatus, & novus inductus: quia ad novum ſtatum inducendum in præjudicium tertii, & ſic Capituli, ultra collationes plura alia requiruntur, quæ hic non probantur, nempe, quadragenaria poteſtas, & voluntas Superioris, bona fides impetrantium, ac demum ſcientia, & patientia Capituli, ut late examinant Add. ad Gregor. *deciſ.* 434. *num.* 20. & Modern. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt* 34. *num.* 45. *& ſeq.* ubi etiam *num.* 28. *cum ſeq.* ex multis probatur, quod ultimus ſtatus non atten- 10 ditur, quando clare conſtat de contrario ſtatu anteriori: & dixerunt Felin. *in cap. In noſtra, num.* 44. *de reſcript.* Rot. *deciſ.* 2. *de præbend. in nov.* & fuit reſolutum *in cauſa Ferrarien. Prioratus*, 25. *Maji*, 1604. coram bon. mem. Pegna, *quæ eſt deciſio* 184. *numer.* 2. *p.* 1. *recent.* Hic autem notorie apparet de anteriori 11 ſtatu meræ temporalitatis hujus, & aliarum Præpoſiturarum dictæ Eccleſiæ ex ſupradictis deciſionibus, & ſententiis, quæ tranſitum fecerunt in rem judicatam, & faciunt jus quoad omnes ad text. *l. Ingenuum.* ubi Gloſſ. Bart. & DD *ff. de ſtat. hom.* Rot. *deciſ.* 533. *n.* 3. *part.* 4. *divin.* & in puncto, quod ex collationibus non fuerit mutatus prior ſtatus merè temporalis illarum præpoſiturarum Gerundenſium ex Gloſſ. *in cap. Cum olim in verbo, Præjudicium, de conſuetud.* Corn. *conſil.* 225. *num.* 5. *verſ. Non etiam aufertur, lib.* 1. & Dec. *conſ.* 407. *num.* 20. reſolvit, Rot. *in d. deciſ.* 29. *Greg. XV.* Et ceſſat difficultas; quia nullibi conſtat, collationes ſupradictas fuiſſe ſimpliciter factas de beneficiis eccleſiaſticis; ſed potius de officiis, ut *in Summ. Franciſci num.* 5. unde non probatur ſtatus collationis beneficiorum, ſed officiorum, qui non relevat ad effectum, ut dictæ Præpoſituræ ſub reſervatione comprehendantur.

Nec revelat, ſi dicatur, quod, licet non ſint beneficia, ſatis eſſe, quod ſint officia eccleſiaſtica, cum etiam illa cadant ſub reſervatione: quia dato etiam, quod talia eſſent, reſpondetur, non omnia officia eccleſiaſtica ſub reſervatione comprehendi, prout eſt officium 12 Cuſtodis, officium Cellerarii, & alia hujuſmodi, quæ non dantur in titulum, ſed in adminiſtrationem, de quibus per Sat. *in reg. de infer. quæſt.* 22. Mandoſ. *ad reg.* 21. *quæſt.* 7. *& ad reg.* 32. *quæſt.* 1. Sed ſolum illa cadunt ſub reſervatione, quæ conferuntur in titulum 13 perpetui beneficii, & revera ſunt beneficia eccleſiaſtica, prout ſunt Sacriſtia, Archipresbyteratus, Præpoſituræ habentes ſpiritualitatem, & erectæ in titulum beneficii, & ſimilia, quæ in nihilo diſtant à beneficiis eccleſiaſticis. Mandoſ. *ubi ſupra*. Bene Gonzal. *d. gloſ.* 5. §. 11. *num.* 12. 5. & 25. Eraſm. à Cochier. *ſub. ead. reg. gloſ.* 1. *in fin.* Unde cum non conſtet dictas Præpoſituras conſueviſſe conferri in titulum perpetui beneficii, nec revera eſſe beneficia eccleſiaſtica, ſed imo totum contrarium, neceſſario ſequitur, non cadere ſub reſervatione; & ideo eſſe locum arbitrio ad effectum retardandi exequutionem Brevis.

Et ita reſolutum, utraque parte informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurii, 27. Aprilis, 1633.

ARGUMENTUM.

Præpoſituræ Gerundenſes ſunt adminiſtrationes merè temporales, nihil ſpiritualitatis habentes; & ideo non cadunt ſub reſervatione.

Summarium.

1 *Actore non probante, reus abſolvitur.*

2 *Præpoſituræ, quæ ſunt ſimplices adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, non ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

3 *Præpoſituræ, quæ non ſunt beneficia, nec officia eccleſiaſtica in titulum perpetuum conferri ſolita, non cadunt ſub reſervatione.*

4 *Præ-*

4 *Præpoſitura Gerundenſes ſunt merè adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, & per Capitulum adminiſtratoribus temporalibus concedi ſolitæ.*

5 *Beneficiorum collatio debet eſſe pura, libera & abſque alio onere.*

6 *Beneficia eccleſiaſtica debent in perpetuum conferri.*

7 *Statutum novum ad inducendum, quæ requirantur.*

DECISIO XIII.

IN deciſione in hac cauſa facta die 21. Maji, anni præteriti, fuit reſolutum ad favorem Capituli Gerunden. intra arbitrium pro retardanda executione brevis de capienda poſſeſſione nomine Cameræ executione expediti parte D. Franciſci Sanz, proviſi Apoſtolici de hac præpoſitura, tanquam reſervata ratione menſis. Hodie autem propoſui cauſam ſuper negotio principali, nimirum, an Capitulo ſit danda abſolutoria, & fuit affirmativè reſolutum. Ratio reſolutionis fuit: quia Franciſcus actor non probat reſervationem, cui innititur ejus proviſio, unde intrat trita regula: *Actore non probante*, &c. de qua
1 *in l. Ei, qui dicit. ff. de probat.* & *in l. Actor. C. eodem.* Rot. *deciſ. 3. de re jud. in nov.* & *alibi* ſæpius.

Quod autem dicta præpoſitura, & aliæ in dicta
2 Eccleſia exiſtentes ejusdem qualitatis, non ſint reſervata, viſum fuit eſſe clarum, ex quo ſunt ſimplices adminiſtrationes temporales nihil ſpiritualitatis habentes, quæ ideo longe diſtant à beneficiis eccleſiaſticis. Abb. *conſ. 47. num. 1. lib. 1.* Sarn. *in reg. de ann. q. 20.* Rot. *deciſ. 254. num. 3. p. 2. recent.* Si igitur
3 non ſunt beneficia eccleſiaſtica, nec etiam officia eccleſiaſtica in titulum perpetuum conferri ſolita, ut fuit late comprobatum in dicta deciſione, 21. Maji, coram me, non cadunt ſub reſervatione. Gonz. *ſuper reg. 8. gloſ. 5. §. 11. num.* 25. cum aliis in dicta deciſ. coram me allegata.

Quod deinde dictæ præpoſituræ ſint merè admi-
4 niſtrationes temporales nihil ſpiritualitatis habentes, & per Capitulum adminiſtratoribus temporalibus concedi ſolitæ, pluries reſolvit Rot. & ſignanter *deciſ. 12. numer. 3. & ſeqq.* & *deciſ. 25. numero 6 deciſ. 34. numero 6.* & *deciſ. 43. numero 2. part. 2. recent.* & *in Gerunden. Vini*, 18. Junii, 1601. coram bonæ memoriæ Damaſceno, & 4. Maji, 1616. & 7. Aprilis, 1617. & 15. Januarii, 1620. coram Eminentiſſimo Cardinale Pamphilio.

In quibus fuit etiam firmatum, quod Præpoſiti juxta antiqua Statuta Eccleſiæ Garunden. tenentur ſingulis annis aſſecurare eorum præpoſituras cum idoneis fidejuſſoribus de ſubeundis illarum oneribus, & quod ſingulis annis ſunt obligati ad reddendam rationem adminiſtrationis, & facere arrendamenta cum conſenſu Capituli, portionesque Canonicales anticipatè ſolvere, quod de expenſis faciendis teneantur Capitulum cenſorare: & demum conſtitit, quod ſi quandoque dictæ propoſituræ, fuerunt per Capitulum, aut Epiſcopum collatæ collatio facta fuit juxta dicta Statuta, & ſic cum ſupradictis con-
5 ditionibus, pactis, & oneribus, quæ non compatiuntur cum natura beneficiorum, quorum collatio debet eſſe pura, libera, & abſque alio onere. Bellam. *in cap. In noſtra. numero* 10. & *ibi* Felin. *nume. 9. de reſcript.* Sylv. *de benef. p. 1. q. 1. numer.* 2. Rebuff. *de pacif. poſſ. num.* 344. Rota *d. deciſ. 254. num. 4. verſ. Et Abbates. par. 2. recent.*

Præterea, ceſſat difficultas, quia inſuper præfata Statuta expreſſe diſponunt, ut negligentibus Præpoſitis onera ſupradicta adimplere, præpoſituræ vacent eo ipſo. ita ut liceat Capitulo, uti domino, de Præ-
6 poſituris diſponere, de illisque providere aliis. Unde, cum earum collatio non ſit in perpetuum, neceſſario ſequitur, non eſſe beneficia eccleſiaſtica, de quorum eſſentia eſt, ut in perpetuum conferantur. Bellam. *in cap. Super. numero 17. verſ. Hoc enim eſt proprium, de renunciat.* Anchar. *in cap. Beneficium. numero 4. verſ. Item, quia. de reg. jur. lib. 6.* Abb. *d. conſ. 47. verſ. Item, quia in perpetuum. lib. 2.* cum aliis relatis per Rotam *in dict. deciſ. 25. numero 6. part. 2. recent.*

Neque obſtant duo, quo pro parte ejusdem Franciſci fuerunt deducta in memoriali per eum dato pro obtinenda nova audientia contra deciſionem dicta die 21. Maji coram me factam. Non primum, videlicet, quod in deciſionibus factis in dicta cauſa Gerunden. Vini, ſupra allegatis, non fuerit firmatus ſtatus dictarum Præpoſiturarum: ſed omnia fuiſſe reſtricta ad validitatem prædictorum Statutorum: quia contrarium aperte dignoſcitur ex earum lectura, & præſertim *ex dictis deciſionibus 4. Maji 1616. & 7. Aprilis, 1617. & 15. Januarii, 1620.* coram Eminentiſſimo Cardinale Pamphilio; in quibus claris verbis fuit firmatum, ſtatum harum præpoſiturarum eſſe mere temporalem.

Non etiam obſtat ſecundum objectum, nempe quod dictæ præpoſituræ fuerint effectæ collativæ, ex quo pluries collatæ fuerunt tam à Papa quam ab Ordinario: & ideo quod attento ultimo ſtatu ſint beneficia, ſeu officia eccleſiaſtica in titulum perpetui beneficii conferri ſolita: quia fuit plene reſponſum in dicta deciſione coram me, ex hoc non ſequi earum ſtatum temporalem fuiſſe mutatum, & novum inductum, cum ad inducendum novum ſtatum in præ- 7
judicium tertii, & ſic Capituli, requirantur quadragenaria poſſeſſio, poteſtas, & voluntas Superioris, bona fides impetrantium, ac demum ſcientia, & patientia Capituli, quæ requiſita prorſus deficiunt in caſu noſtro: & ulterius fuit dictum, ultimum ſtatum non attendi, ut hic clare conſtat de contrario ſtatu anteriori ex allegatis *in dicta deciſione* coram me *in verſ. Non obſtat etiam.* quæ non eſt, cur repetantur.

Et ita deciſum, &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. perſonatus, & cauſæ pia, Veneris, 17. Maji 1630.

ARGUMENTUM,

Perſonatus ad tempus an ſit beneficium eccleſiaſticum: Nominatio nulla operatur, ut jus nominandi devolvatur ad ſucceſſorem.

SUMMARIUM.

1 *Beneficium ex quibus diſtinguatur ab officio eccleſiaſtico, vel pia diſpoſitione.*

2 *Collatio facta ab Ordinario ſufficit, ut Capellania, etiam manualis, & amovibilis, judicari debeat beneficium eccleſiaſticum.*

3 *Beneficium de jure debet eſſe perpetuum.*

4 *Beneficia ex ſpeciali jure, & privilegio, poſſunt non eſſe perpetua.*

5 *Perſonatus in Provincia Tarraconenſi, ſunt beneficia eccleſiaſtica.*

6 *Beneficia dividi non debent.*

7 *Nominatio nulla, & individua habetur, ac ſi facta non fuiſſet.*

8 *Nominatio tanquam individua non poteſt ex parte valere, & ex parte non.*

9 *Nominatio à principio nulla, tractu temporis non convaleſcit.*

10 *Nominatio de duobus æqualiter facta, ratione incerti-*

*certitudinis non valet, ac ſi in ſolidum facta
fuiſſet.*
11 *Quod potui, nolui: quod volui, adimplere ne-
quivi.*

DECISIO XIV.

EX pacto, & lege fundationis in hoc perſonatu,
de quo hodie quæritur, poterat beneficiatus us-
que ad tertiam nominationem ſucceſſorem ſibi no-
minare, poſtquam nominationem ſuccedere debe-
bat cauſa pia juxta ſynodalem Conſtitutionem Pro-
vinciæ Tarraconenſis, quæ ſimilium beneficiorum
erectionem ex conſuetudine immemorabili introdu-
ctam confirmaverat. Cum autem idem perſonatus
de perſona Jacobi Roſſel fundatoris, ex cauſa permu-
tationis tranſierit ad Petrum Margarau, qui ſucceſ-
ſorem ſibi nominavit Michaelem Clos; & quo caſu
ille, vel acceptare nollet, vel eſſet ad hoc benefi-
cium inhabilis, Monſerratum Picò, & Jacobum Dar-
der æquis portionibus: Dubitavi, an eſſet factus lo-
cus ſucceſſioni cauſæ piæ, vel conſiſteret nominatio
Monſerrati, qui recuſante Michaele ſolus fuerat in-
ſtitutus. Et Domini ad favorem cauſæ piæ reſponde-
runt, ut illa fundaret intentionem in ſucceſſione hu-
jus perſonatus.

Neque enim dubitarunt, quin perſonatus hujus-
modi eſſet beneficium eccleſiaſticum, licet perpetuo
durare non deberet; ſed ad vitam eorum, qui ju-
xta formam fundationis nominari debebant: cum
habeat omnia requiſita beneficii eccleſiaſtici, dum
fuit erectum ſub nomine beneficii cum authoritate,
& Decreto Ordinarii, ſit permutabile cum alio be-
neficio eccleſiaſtico, vacet per ingreſſum Religionis,
committatur in eo ſimonia, & demum obtineri non
poſſit, niſi à perſona eccleſiaſtica, quæ omnia diſtin-
guunt beneficium ab officio eccleſiaſtico, vel alia pia
1 diſpoſitione. Felin. *in c. In noſtra. num. 9. de reſcript.*
Selva *de benefic. quæſt. 2. parte 1. numer.* 75. Garz. *de
benefic. parte 1. cap. 2. num.* 61. Et eadem late exami-
nat ſublatis contrariis argumentis Navarrus *conſ. 8. de
jurepatronatus.*

Comprobat hoc idem collatio, quæ de hoc perſo-
2 natu ſemel atque iterum facta fuit per Ordinarium,
quæ ſola ſatis eſſe poteſt, ut Capellania etiam ma-
nualis, & amovibilis reputari, & judicari debeat ec-
cleſiaſticum beneficium, ut defendit Garz. *de benefic.
part. 1. cap. 1. §. 1. numer. 313. & ſeq.* Rebuff. *de pacific.
poſſeſſorib. num.* 349. Guido Pap. *quæſt. 187. numer. 1.*
Neque obeſſe poteſt ſola temporalitas ad excluden-
3 dum ſtatum, & qualitatem beneficii: quia licet per-
petuitas de jure ſit de eſſentia beneficii, *cap. Sanctiſ-
ſimarum. 70. diſtinct. c. penult. de Cleric. ægrot.* Achill.
deciſ. 1. numer. 4. de officio Vicarii: non tamen repu-
4 gnat, ut ſpeciali jure, & privilegio aliqua beneficia
poſſint non eſſe perpetua, *c. Si gratioſè. & ibi* Gloſſ. *de
reſcript. lib. 6.* Lap. *allegat. 9.* Caſſad. *deciſ. 12. num. 9.
de prabend.* Garz. *de benefic. parte 1. cap. 2. numer. 75.*
5 Cujus privilegii vim habet immemorabilis conſuetu-
do, ex qua in Provincia Tarraconen. hi perſonatus
inducti ſunt, ut etiam defendit idem Navar. *conſ. 8.
de jurepatron. num. 17.*

His ita conſtitutis negari non poterat, quin factus
eſſet locus ſucceſſioni cauſæ piæ, dum illa vocabatur,
deficientibus nominationibus, quas permiſerat fun-
datio, ita ut deberet eo caſu extingui perſonatus, &
dos favore ejuſdem cauſæ piæ applicari. Defectus
enim nominationum controverti non poterat, cum
nec valeret nominatio Michaelis, tanquam inhabilis:
& quæ effectum ſortita non fuit ex renunciatione ab
eo facta, neque ſuſtineretur ſecunda nominatio in
defectum primæ, tanquam facta de duobus diviſio
6 inter eos æqualiter beneficio contra expreſſam juris
diſpoſitionem, de qua *in capite, Majoribus*: ubi
Gloſſ. *in verb. Diviſionem. c. Tuæ fraternitatis. & cap.
Dilecto. de prabend.* Lambert, *de jurepatronat. libro 2.
parte 3. quæſt. 5. art. 21.* Atque ita ceſſante nomina-
tione (cum perinde haberi debeat nominatio nulla,
& invalida, ac ſi facta non fuiſſet *c. Quæ contra jus. de* 7
regul. jur. libro 6. l. Non dubium. C. de legib.) devo-
luta fuit conceſſio ad piam cauſam ex pacto expreſſo
fundationis.

Quod vero teſtator voluerit durare perſonatum
ad quatuor vitas, vel quod hæc ſit conſuetudo illa-
rum partium, ut non antequam poſt ſucceſſionem
quatuor perſonarum terminetur, negarunt Domini
obeſſe: quia conſuetudo induxit quidem erectionem
horum perſonatuum ad tres, ſive quatuor, nomina-
tiones; verum indeterminate, & ſecundum diſpo-
ſitionem fundatorum, quorum voluntati legem non
impoſuit: fundatoris autem voluntas non fuit in hoc
caſu præcisè determinata, ut perſonatus finiri non
deberet, niſi poſt quatuor nominationes; ſed id vo-
luit eſſe in facultate eorum, qui ſuccedere debebant,
quibus non aliter quam ſub conditione facultativa per-
miſit, ut ſucceſſorem ſibi nominare poſſent.

Non etiam dici poterat, ut poſterior nominatio,
quam Petrus fecerat de duobus, ſuſtineretur, ſaltem
ab effectu; & quia dum eorum alter non acceptavit,
haberi deberet, ac ſi nominatus non fuiſſet, & ſu-
ſtineretur nominatio de perſona alterius; & quia
idem Petrus, qui nominavit, mandaverat, ut uno
deficiente, alteri ejus portio accreſceret, *argumento
l. un. §. ubi autem Legatariis. verſ. Si vero non omnes.* 8
C. de cad. tollen. Dum enim hæc cauſa nominatio-
nis, tanquam individua, non poſſit ex parte valere,
*l. 1. §. Item quæritur. ff. de aqua quotid. æſtiva. l. Gre-
gem. §. Illud,* & *ibi* Barthol. *numero 3. & 4. ff. de fide-* 9
juſſor. Rot. *deciſ. 135. numero 9. deciſ. 551. numero 10.
pag. 1. deciſ. 631. numero 7. par. 2. rec.* dara nullitate
nominationis à principio, non potuit ab eventu fieri
valida, *l. 1. ff. de his, quæ pro non ſcriptis habentur.
l. un. §. in p. ff. de cadu. tollen.* Imo ratione incerti-
tudinis, neque nominatio de duobus æqualiter facta 10
ſuſtineri poſſet, ac ſi in ſolidum facta fuiſſet, *l. Si ita
ff. de reb. dub. l. Cum ex plurib. ff. de manumiſſ. te-
ſtament.* Gloſſ. *in c. Quoniam Abbas. in verb. ſubſtitu-
tum. de off. deleg.*

Et ita, licet per nominationem nullam non con-
ſumeretur facultas nominandi, & potuiſſet Petrus
etiam tertio nominare eundem Monſerratum: quia
tamen id non fecit, & nominationem, quam expreſ- 11
ſit, facere non potuit, ſuccedit regula textus: *Quod
potui, nolui,* de qua *in l. Multum intereſt. C. Si quis
alteri, vel ſibi c. Cum ſuper 13. in fin. de Offic. deleg.*
& mortuo Petro ultimo poſſeſſore fuit extincta hæc fa-
cultas nominandi, & ſucceſſit devolutio favore piæ
cauſæ ſicut Domini reſponderunt. Utraque parte infor-
mante

REVEREND. D. COCCINO
Decano.

*Palentina Abbatia de Benevivere, Veneris,
14. Aprilis, 1617.*

ARGUMENTUM.

Monaſterium eſſe conſiſtoriale, ex quibus
probetur.

SUMMARIUM.

1 *Monaſteria conſiſtorialia in Caſtella, Legionis, Ara-
gonum, & Valentia, necnon Cathalaunia, ca-
teriſque Hiſpaniarum Regnis, & dominiis con-
ſiſtentia, quocunque modo, præterquam apud
Sedem*

Sedem vacantia, providentur ad regiam præſentationem.

2 *Indultum habet locum, ubi ipſius diſpoſitionis verba*
3 *veniunt.*

Præſervatio intelligitur de aliis, quam de expreſſis.

4 *Conſiſtorialitas probatur ex eo, quod conſtat beneficium taxatum eſſe in libris Cameræ, vel quod de eo fuit conſiſtorialiter diſpoſitum.*

5 *Monaſteria conſiſtorialia poſſunt provideri per Papam ſine Conſiſtorio.*

6 *Taxa, quæ fit in libris Cameræ, in tertia parte veri valoris, de Monaſteriis conſiſtorialibus, probat conſiſtorialitatem, etiamſi ter ducta non conſtituat ſummam ducentorum florenorum, & quare.*

7 *Regula ſecunda Cancellariæ habet tantum locum in Monaſteriis commendari ſolitis. Contrarium, num. ſeq.*

9 *Papa in reſervationibus non intelligit comprehendere manualia.*

10 *Monaſterium ut cenſeatur conſiſtoriale, ſufficit, quod ſit ſolitum conferri in titulum perpetui beneficii, aliis concurrentibus, etiamſi non ſit ſolitum commendari.*

11 *Liber Cancellariæ, ſeu Cameræ, eſt antiquiſſimus: & à quo fuerit editus.*

DECISIO XV.

SAnctiſſimus D. N. ad relationem bon. mem. Cardinalis Arigonii, & Illuſtriſſimi D. Cardinalis Millini, conceſſit Breve, in quo declaravit Monaſterium, de quo agatur, eſſe conſiſtoriale: unde de conſenſu partium, præſuppoſito dicto Brevi, dubitavi, an hujuſmodi Monaſterium ſit comprehenſum in privilegiis Catholicæ Majeſtatis. Et Domini affirmative re-
1 ſponderunt. Nam Adrianus VI. octavo Idus Septembris, anno 1523. inter alia conceſſit Regi Catolo, & Reginæ Ioanne, Regibusque ſuis ſucceſſoribus in Renis Caſtellæ, Legionis, & Aragonum, jus patronatus, & jus præſentandi perſonas idoneas ad Monaſteria quæcunque conſiſtorialia in Caſtellæ, & Legionis, & Aragonum, & Valentiæ, necnon Cathaloniæ, cæteriſque Hiſpaniarum Regnis, & dominiis conſiſtentia, quocunque modo, præterquam apud Sedem vacantia, ut patet ex Indulto ejusdem Adriani, de quo etiam meminit Michael Serrerius *lib. obſervan-*
2 *tiarum Senatus Cathol. par. 3. cap. 1. per totum.* Quæ cum omnia concurrant, de quibus in prædicto indulto, ſequitur, quod iſtud Monaſterium in prædicto Indulto, comprehendatur, *l. 4. §. Totus.* & *ibi* Doctor Alex. *in §. Prætor. ait. num. 25. ff. de dam. infect.*

Neque obſtat præſervativa in eodem Brevi, per quam Sanctiſſimus D. N. declaravit, non intendere ſe præjudicare juribus Catholicæ Majeſtatis, aut Conventui, aut Comiti, qui prætendit juspatronatus, minuſque liti, & cauſæ in Rota pendenti; ſed voluit,
3 quod eorum jura ſalva, & illæſa remanerent: nam iſta præſervatio eſt cenſenda de aliis: non autem de ipſa Conſiſtorialitate. Bart. *in l. ult. §. Idem quæſitum eſt, ff. de condict. indeb.* Pariſ. *conſ. 70. numer 12. lib. 1.* ubi de communi: ultra quod conſiſtorialitas videtur
4 clara: nam, ut dicit Verall. *deciſ.* 18. incipiente: *Probatur benef. lib. 1. in manuſcr.* beneficium eſſe conſiſtoriale probatur ex eo, quod conſtat, taxatum eſſe in libris Cameræ; vel quod de eo fuit conſiſtorialiter diſpoſitum. Sarnen. *in reg. de valor. in proœm. num.* 6. & *q. 3. num.* 5. Veſtr. *in prax. lib. 1. c. 1. num.* 2. Pariſ. *de reſig. lib. 2. q. 2. num.* 10. quod etiam ſenſit Gloſſ. antiquus *in reg. 2. poſt princ. verſ. Sed ſine Conſiſtorio.* ubi, quod licet Papa ſoleat providere conſiſtorialiter Monaſteria virorum excedentia valorem 100. florenorum,
communi æſtimatione, ut habetur *in d. reg.* 2. At- 5
tamen, ſi ſine conſiſtorio provideat, valet proviſio. Et idem ſenſit Put. 490. *in nov. lib.* 2. ubi, quod regula de annali habet locum in Monaſterio conſiſtoriali, ſi de eo non fuerit conſiſtoriali, ſi de eo non fuerit conſiſtorialiter proviſum: & idem *de reg. de infirmis*, dicit Sarnenſis *ibidem quæſt. 14. num. 6. verſ. Ita tamen.* & habetur decretum Sacræ Congregationis rerum conſiſtorialium ſub die 9. Junii, 1591. ubi, quod Monaſteria habentur pro conſiſtorialibus, etiamſi extra Conſiſtorium per ſignaturam manu Papæ aliquando expediantur. Unde parum refert, quod non conſtet unquam de hoc Monaſterio fuiſſe conſiſtorialiter proviſum, cum ſufficiat, quod ſit deſcriptum in libris Cameræ, ultra quod non docetur de contrario: & proviſio, quæ datur facta per Adrianum, non relevat: tum, quia non eſt in actis; tum etiam, quia non oſtenditur effectuata: tum denique, quia non tollit conſiſtorialitatem, quæ provenit ex deſcriptione in libris Cameræ: nam, etſi in dicta proviſione non reperiatur derogatum conſiſtorialitati, non relevat, quia talis derogatio non eſt neceſſaria, niſi ad majorem cautelam, quia nulla conſtitutione cavetur, quod proviſio debeat fieri conſiſtorialiter, ut conſiderat Gloſſ. antiqua *in d. reg. 2. poſt princ. verſ. Quod ſi ſine Conſiſtorio.* ibi: *Maximè, quia nulla Conſtitutione cavetur.* & ſentit Jarnenſ. *in reg. De ſubrogand. q. 15. n. 4. verſ. Non datur etiam.*

Minus etiam obſtat, quod hujuſmodi Monaſterium 6
reperiatur taxatum in libris Cameræ ad florenos 63. & duas tertias, & tamen propter regulam quæ reſervat Monaſteria florenos 200. excedentia, deberet eſſe taxatum ad ſummam florenorum 63. & duarum tertiarum; ad effectum, quod eſſet conſiſtoriale, quæ ſumma ter ducta florenos 200. conſtituit: nam olim commune ſervitium, quod ſolvitur pro conſiſtorialibus, fuit taxatum ad majorem ſummam, quod per Joannem XXII. fuit redactum ad tertiam partem veri valoris: & ſic dicta taxatio ad florenos 66. & duas tertias, probat, Monaſteria excedere valorem florenorum 200. Galleſ. *de annat. numer 5. & 4.* Et ad hunc effectum fuit editus prædictus liber. Sarnen. *in reg. de valore in præfat. num. 9. ante fin.* & *q. 3. numer. 5.* & ſic, niſi adſit dicta taxa, non poteſt habere locum *d. reg.* 2. quæ reſervat Monaſteria excedentia valorem florenorum 200. Nam fuit reſponſum, quod prædicta Congregatio rerum conſiſtorialium præcitata die 9. Junii, 1591. reſolvit, quod Monaſteria ſint conſiſtorialia, etiam quod ſint taxata ad minorem ſummum florenorum 66. & duarum tertiarum, Et meritò: quia inter alias rationes poteſt conſiderari, quod ſi Monaſteria excedunt valorem 200. florenorum, etiam quod in libris Cameræ non ſint deſcripta ad tantam ſummam, hoc ſufficit: quia regula utitur verbis illis: 200. *florenorum auri de Camera communi æſtimatione excedentium*, ut conſiderat Gloſſator antiquus *in d. reg. circa medium, verſ. Sed ponamus, quod Monaſterium.* Unde ſufficit, quod Monaſterium tanti valeat communi æſtimatione, etiam quod in tanta ſumma non ſit taxatum. Et pro intelligentia fuit additum, quod ipſa regula generaliter loquitur de omnibus Monaſteriis, etiam quod non ſint taxata in libris Cameræ: quia cum Urbanus IV. ediderit regulam de valore, non eſt amplius opus dicta taxatione. Sarn. *in proœm. regul. De valore. n. 9. in fin.*

Neque obſtat, quod reg. 2. habeat ſolum locum in
Monaſteriis ſolitis commendari. Mandoſ. *ſuper reg. 2.* 7
quæſt. 3. num. 3. Seraph. *deciſ. 1305. n. 6. & dec. 1498. n. 2.* nam fuit reſponſum, quod, licet verum ſit, quod Monaſteria excedentia reditus 200. florenorum, quæ
ſunt ſolita commendari, conſiſtorialia ſint: attamen 8
non eſt ſimpliciter verum, quod Monaſteria, quæ

habent alias qualitates, aut quod ſint taxata in libris
Cameræ, etiam quod non commendentur, non ſunt
conſiſtorialia, cum verba regulæ ſint generalia, &
obſervantia ſit in contrarium. Sed veritas eſt, quod
ſi ex Indulto apoſtolico talia Monaſteria ſint manua-
lia, quod Summus Pontifex non ſolet de illis provi-
dere: quia cum collatio debeat de ſui natura conſeri
perpetua, Papa in reſervationibus non intelligit com-
prehendere manualia, ad evitandum abſurdum, quod
proviſus ab illo poſſit ab inferiori amoveri. Calder.
9 *conſ. 29. de praben.* Felin. *in c. Per tuas. numer. 4. circa
ſi verſ. Et adde. de major. & obed.* Æneas de Falcon.
de reſervat. in 3. reg. num. 15. Achil. *dec. 9. de praben.*
Mandoſ. *ſuper reg. 3. q. 11. numer. 3. & q. 12. per to-
tam.* Et fuit dictum *in cauſa Celſonen. preceptoria,*
12. Junii. 1606. coram me. Et propterea ſufficit,
quod hoc Monaſterium ſit ſolitum conferri in titu-
10 lum perpetui beneficii, ad effectum, quod aliis con-
currentibus conſiſtoriale dicatur. Et ſic non obſtant
deciſiones prædictæ Seraphini: quia allegant Sarnen.
qui hoc non dicit: & Mandoſ. qui pariter in illis alle-
gatur, movetur præcipue ex communi ſtylo: & in
hoc decipitur: quia ſtylus eſt in contrarium, & etiam
ratio ut patet ex prædictis.

Non obſtat quod non probetur, iſtud Monaſte-
rium fuiſſe conſiſtoriale de tempore Adriani VI. quia
contrarium eſt verius, cum liber Cancellariæ, ſeu
Cameræ, ſit antiquiſſimus, & longe excedat tempora
Adriani VI. cum fuerit editus, vel per Bonifacium IX.
vel per Joannem XXII. ut dicit Sarnen. *in proœm. reg.
11 de valor. num. 6. & 7.* Galleſ. *de annat. num. 3. & 4.*
& poſt Urbanum IV. authorem regulæ de valore, non
fuit opus alia taxatione in libris Cameræ, ut per Sar-
nen. *ubi ſupra num. 9. in fine.* Et patet etiam ex quam-
plurimis annotationibus in eodem libro longe exce-
dentibus tempore Adriani VI. nam, cum fuerint factæ
diverſæ uniones ante tempora Adriani Monaſteriis in
d. libro Cameræ taxatis, augentur etiam taxæ, prout
de jure, ut dicit Calder. *in conſ. circa fin. de offic.
legat.*

CORAM EODEM.

In eadem Veneris, 14. Decembris,
1618

ARGUMENTUM.

Monaſterium eſſe conſiſtoriale, ex quibus
probetur.

SUMMARIUM.

1 *Conſiſtorialitas non præſumitur, niſi probetur.*
2 *Monaſteria de jure communi ſunt electiva; & confir-
matio ſpectat ad Superiorem.*
3 *Monaſterium eſſe conſiſtoriale, probatur ex eo, quod
eſt taxatum in libris Cameræ: & contrarium aſ-
ſerenti incumbit onus probandi, num. 5.*
4 *Deciſ. 584. lib. 3. p. 3. diverſ. declaratur.*
6 *Conſiſtorialitas probatur ex taxa in libris Cameræ,
etiamſi hujuſmodi taxa ter ducta non conſtituat
ſummam 100. florenorum, ſi Monaſterium cum
effectu talem ſummam excedat.*
7 *Monaſterium dicitur conſiſtoriale, etiam quod Pa-
pa de eo aliquando extra Conſiſtorium provi-
derit.*
8 *Liber Cameræ fuit confectus de tempore Eugenii IV.
& inſtauratus tempore Pauli. II.*
9 *Privilegium conceſſum ſuper certo ſubjecto, non ex-
tenditur ad ſubjecta de futuro omnino ſeparata à
ſubjectis de præterito.*
10 *Annata ſolvitur pro Monaſteriis non conſiſtorialibus,
& pro conſiſtorialibus, necnon pro Epiſcopatibus
ſolvuntur minuta ſervitia.*
11 *Papa aſſertioni de facto proprio, vel ſecum geſto, ſta-
tur; non autem ipſius enunciativis, quæ emana-
runt ad ſuggeſtionem partis.*
12 *Enunciativa ut probent, debent eſſe plures, antiqua
excedentes tempus 100. annorum, & quæ emana-
verint à perſonis non ſuſpectis*

DECISIO XVI.

Contra deciſionem in hac cauſa factam die 14.
Aprilis, 1617. in qua fuit firmatum, Monaſte-
rium, de quo agitur, comprehendi in privilegio Re-
gis, plura opponebantur: & primo, quod conſiſtoria-
litas non præſumitur, niſi probetur, cum de jure com-
muni Monaſteria ſint electiva: & confirmatio ſpectat 1
ad Superiorem, *c. 2. §. Priore,* ubi Abb. *num. 10. ne
ſtat. Reg.* Et fuit dictum coram Paleotto *in cauſa No-
lana Regalis Vallis,* 11. Martii, 1560. quæ habetur *lib. 3.* 2
part. 3. ſub num. 584. ubi quod non reperitur unquam
tantum de jure, ut de his providendum ſit per Conſi-
ſtorium.

Hoc motivum non placuit Dominis: quia ſatis
probatur, Monaſterium eſſe conſiſtoriale, cum ſit ta- 3
xatum in libris Cameræ, & hoc ſufficit ex Sarnenſe,
& aliis alleg. *in 1. deciſ.* & præſertim Verallo *in dec. 18.
lib. 1. in manuſcript.* quibus addita fuit deciſio Paleotti,
quæ eſt eadem cum deciſione prædicta Veralli *in cauſa
Nolana Regalis Vallis,* 2. Junii, 1559. quæ habetur
ſub numer. 4. lib. 3. part. 3. Neque contrarium di-
cit alia deciſio Paleotti 584. loquitur enim ad alium
effectum: quia, ut patet *ex deciſ. 540. eod. lib. 3 part. 3.* 4
fuerat conceſſus regreſſus cum narrativa, quod Mo-
naſterium non conſueverat conſiſtorialiter concedi.
Et *in d. deciſ. 549. numer. 6.* fuit confirmatum, eo
ipſo probari ſolitum eſſe de Monaſterio conſiſtorialiter
provideri, quo probatur eſſe deſcriptum in libris Ca-
meræ, cum alterum ab altero pendeat, ita ut dicenti
non deberi conſiſtorialiter provideri, incumbat onus 5
probandi, ut bene declarat Veral. *in ead. cauſa, dec. 17.
lib. 1. in manuſcript.* & poſtmodum productis quibuſ-
dam proviſionibus extra Conſiſtorium factis, de illis
nulla fuit habita ratio, cum non oſtenderentur effe-
ctuatæ, *in deciſ. 577. eod. lib. 3. part. 3.* Et tandem
fuit dubitatum, an de jure, vel de ſtylo Monaſteria
excedentia ſummam floren. 200. dicantur conſiſto-
rialia: quod dubium fuit diſputatum cum effectu, vi-
delicet, ita ut dici poſſit de eis conſiſtorialiter conſue-
viſſe provideri, ut patet *in eadem deciſ. num. 7.* dum
in ea additur de ſtylo: dicitur enim: *Quoad ſtylum au-
tem, cum ſit quid facti, dixerunt Domini, eum eſſe
probandum: nam licet inter Curiales ſatis tritum vi-
deatur iſtud; tamen, quoniam (ut aliqui aiunt) conce-
duntur hæc Monaſteria quandoque extra Conſiſtorium;
ideo probandus eſt hic ſtylus magis explicite, quomodo
ſe habeat.* Hæc deciſio.

Ex quibus patet, quod deciſio non diſputat, an Mo-
naſteria excedentia valorem 200. ducatorum, vel
deſcripta in liberis Cameræ, debeant conſiſtorialiter
concedi, vel ſint Monaſteria conſiſtorialia: ſed, an ex
hoc probetur, quod conſueverit conſiſtorialiter pro-
videri. Et deciſio reſpondet, quod de jure communi
non, neque de ſtylo, ex rationibus *ſupra* deductis: &
ſic deciſio reſpondet quoad factum probandum: ſcili-
licet, quod ex deſcriptione non probetur factum,
quod conſueverit provideri, quia non eſt caſus noſter,
cum diſputetur jus: an, ſcilicet, probetur, Mona-
ſterium eſſe conſiſtoriale, non factum: an conſueve- 6
rit de hoc Monaſterio conſiſtorialiter provideri: & iſta
deciſio Paleotti in hac parte videtur recedere ab alia
deciſ. 540.

Secundo, principaliter dicebatur, non ſufficere
quod

quod Monaſterium ſit taxatum in libris Cameræ, niſi ſit taxatum ad flor. 66 & duas tertias, quia taxa fuit facta propter commune ſervitium, quod eſt tertia pars veri valoris: & ſic taxatio ad flor. 66. & duas tertias, probat Monaſteria excedere flor. 200. ut per Galleſ. *de annat. n. 3. & 4.* Et hanc veritatem agnovit regia audientia, ut in puncto hujus privilegii refert Miachael Ferrer. *in lib. obſervantiarum Senatus Cathaloniæ, p. 3. c. 1. per tot. & c. 2.* Hoc autem Monaſterium eſt taxatum ſolum in florenis 63. & duabus tertiis.

Sed neque hoc motivum placuit DD. quia non propterea excluditur, quod ſi ſit taxatum in minori ſumma, & vere excedat valorem flor. 200. non ſit conſiſtoriale, ut ponderando verba regulæ fuit oſtenſum in alia deciſ. & comprobatur ex ſententia Sacr. Congreg. rerum conſiſtorialium, & Alphonſi Soti antiqui Gloſſatoris.

7 Tertio principaliter dicabatur, non probari, quod de hoc Monaſterio fuerit aliquando conſiſtorialiter proviſum: & tamen ex Concil. Lateran. *ſeſſ. 9. in Bulla Leonis X.* hujuſmodi Monaſteria debent conſiſtorialiter concedi. Sed neque hujuſmodi motivum placuit: quia, ut late fuit dictum *in alia deciſione*, ad hoc, ut Monaſterium ſit conſiſtoriale, ſufficit, quod ſit taxatum in libris Cameræ, vel quod de eo conſueverit conſiſtorialiter provideri. Verall. *d. deciſ. 18. lib. 1. in Manuſcript.* Et cenſuit prædicta Sacra Congregatio, dum inquit, Monaſterium cenſeri conſiſtoriale, etiam quod Papa aliquando extra Conſiſtorium providerit. Et bene Gloſſator antiquus *ſuper reg. 2. verſ. Sed ſi ſine conſiſtorio, poſt principium*, ait, quod ſi ſine Conſiſtorio Papa provideret hujuſmodi Monaſteria, proviſio valeret. Et ſubdit: *Maximè, quia nulla Conſtitutione cavetur, quod debeat proviſio fieri conſiſtorialiter.* Et bene dicit: quia licet Concilium Lateranenſe X. aliquid dicat, ſupponit potius, quam inducit aliquam neceſſitatem: ita ut ſi Papa faciat proviſionem extra Conſiſtorium: illa dicatur corruere ex defectu intentionis.

Quarto principaliter deducebatur, (& ex hoc ſolo capite Rota receſſit à deciſis,) non probari, quod de tempore Adriani, quo fuit conceſſum privilegium, Monaſterium iſtud eſſet conſiſtoriale, nec ratione valoris, nec ex quo ſit deſcriptum in libris Cameræ: imò ſi attendatur liber, qui adſervatur penes RR. DD. Clericos Cameræ, qui fuit confectus de tempore
8 Eugenii IV. ut patet ex ejus inſignibus in principio libri poſitis, & inſtauratus tempore Pauli II. ut patet ex rechis argenteis, quibus liber eſt ornatus, apparet, tunc temporis Monaſterium non fuiſſe deſcriptum *in
10 dicto libro.* Nec ſuffragari poteſt, quod hodie probetur eſſe conſiſtoriale: quia cum privilegium ſit conceſſum ſuper certo ſubjecto, non debet extendi ad ſubjecta de futuro omnino ſeparata à ſubjectis de præterito, quidquid dicendum eſſet, de acceſſoriis, juxta veram diſtinctionem, de qua *in c. Cum Capella*, ubi Gloſſ. *in verbo, In quantum, de privilegio. c. Tua, el. 2. §. 1. Cum in tua, de decimis, cap. fin. de reſcript. Clement. Literas, eod. tit.* Gemin. *conſ. 106. numer. 5. verſ. Quia privilegium.*

Non obſtat, quod de anno 1522. & ſic ante Indultum, Adrianus VI. providit de hoc Monaſterio: quia literæ Adriani continent mandatum de providendo ad favorem cujusdam Alphonſi de Herrera, uti electi, ac nominati per Conventum: & quod plus eſt, in dicto mandato expreſſe legitur, quod de hoc Monaſterio non conſuevit conſiſtorialiter provideri. Et quamvis de anno 1524. idem Alphonſus pro Bartholomæo Garcia ejus anteceſſore ſolverit commune ſervitium, & minuta ſervitia, quæ ſolvuntur pro Epiſcopatibus, necnon Monaſteriis conſiſtorialibus: (pro aliis enim Monaſteriis non conſiſtorialibus ſolvitur annata,) ut per Galleſ. *de annatis, num. 3. & 4.* tamen iſta ſolutio facta per ſucceſſorem in beneficio redditur multum ſuſpecta, eoque magis, quia dictus Bartholomæus fuit proviſus ad electionem Conventus.

Minus etiam obſtant enunciativæ de annis 1514. & 1554. quod de hoc Monaſterio conſiſtorialiter conſuefueverit provideri. Nam ſecunda non eſt Papæ, ſed partis. Prima vero, licet ſit enunciativa Papæ nihil relevat. Nam, licet verum ſit, quod ſtatur aſſertioni Papæ 11
de facto proprio, vel ſecum geſto, *Clem. unic.* & *ibi* Imol. *numer. 9. de probat.* ſecus tamen eſt in enunciativis, prout eſt iſta, quæ emanavit ad ſuggeſtionem partis, & ſic à perſona ſuſpecta. Aretin. *in c. Cum cauſam, il. 3. num. 21. verſ. Et tamen adverte, de probat.* Et ad effectum, ut enunciativæ probarent, deberent eſſe plures 12
anni quæ excedentes tempus 100. annorum, quæ etiam emanaſſent à perſonis non ſuſpectis, alias non probantibus, *l. Non nudis, l. Non epiſtolis*, cum ibi notatis. *C. de probat.* Felin. *in cap. Cum cauſam, numer. 4. de probat.*

Denique non obſtat, quod hoc dubium diſputetur cum præſuppoſit. Brevis S. D. N. qui ad relationem Illuſtriſſimi Cardinalis Millini, & bon. mem. Cardinalis Arigonii declaravit, hoc Monaſterium eſſe conſiſtoriale: quia omiſſis aliis reſponſionibus, & reſtrictionibus prædicta Brevis, non declarat quod eſſet conſiſtoriale de tempore conceſſionis indulti, in quo ſtat punctus difficultatis.

Et ſic hoc ex ultimo fundamento ſolum, quod non probatur Monaſterium fuiſſe conſiſtoriale de tempore indulti, fuit receſſum à reſolutis.

EMIN. D. CARD. PAMPHILIO
Sèniore.

Leodien. Abbatiſſatus, Mercurii 9. Martii,
1594.

ARGUMENTUM.
Agitur de electione Abbatiſſæ.

SUMMARIUM.

1 *Scrutatores aſſumendi ſunt de Collegio, etiam in electione Abbatiſſa.*
2 *Abbatiſſa debet eſſe ætatis 30. annorum, non obſtante quacunque conſuetudine.*
3 *Poſtulatio fieri debet ante electionem, & à Papa non ab Ordinario.*
4 *Hæretici filius repellitur à dignitatibus eccleſiaſticis.*
5 *Abbatiſſa eſt eligenda à duabus partibus Collegii.*
6 *Pars major Collegii attenditur in electione Abbatiſſa, non habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum: etiam quando electio eſt facienda à mulieribus ſimul cum maſculis, numer. ſeq. & quare, num. 9.*
8 *Conſtitutio exorbitans diſponens de re ſimplici extenditur ad actum mixtum, quantum ad illas qualitates, quæ concernunt perſonas facientes actum ſimplicem, prout illæ qualitates interveniunt in actu mixto.*

DECISIO. XVII.

IN concurſu duarum electionum factarum de Magdalena Elſia, & Magdalena à Boulandra, in Abbatiſſatu Monaſterii Sancti Amoris, in Monſterbliſien. dubitavi, quæ electio eſſet attendenda. Et DD. dixerunt, neutram ſuſtineri: quia in illis fuit proceſſum per modum ſcrutinii, aſſumptis ſcrutatoribus extra Col- 1
legium

legium contra f rmam. c. *Quia propter, de elect.* quod
1 pro ſubſtantiali electionis requirit ſcrutatores aſſumendos de Collegio, tanquam fidelius negotium ipſum electionis tractaturos, ut ibi trad. Innoc. Joan. Andr. Butr. *num. 6. & num. 22. verſ. Dicitur ſeptimo* & Abb. *num.* 1. Roman. qui reſtatur de communi *conſ.* 332. *num. 11. cum ſequen.* cum aliis per Petr. Baiz *in ſuo decreto elect. cap. 34. p. 3.* Et procedit etiam in electione Abbatiſſæ, ut poſt Butr. *in d. cap. Quia propter, ſub n. 2.* not. Abb. *n.* 8. Paul. de Caſtr. *in conſ. 346. in princ. lib. 1.* Et in electione facta ſecundum terminos *cap. Indemnitatibus, de elect. lib. 6.* tradit *ibi* Gemin. *in §. Sanè, in princ.* & Franc. *in 3. notab.*

Et tanto magis, quod juxta reſolutionem alias per Illuſtriſſimos Dominos Sacri Collegii Interpretes in hac cauſa factam, quantum ad electionem Elſiæ, illa non poteſt ſuſtineri, cum tam ex ipſomet inſtrumen-
2 to electionis, quam etiam ex ejus propria confeſſione in commiſſione cauſæ conſtat, illam non fuiſſe ætatis legitimæ 30 annorum, quæ ex diſpoſitione *d. cap. Indemnitatibus*, & Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 7. de reg* non obſtante quacunque conſuetudine eſt neceſſaria in Abbatiſſa, etiam quod alias non potuiſſet poſtulari: quia iſta poſtulatio debuit fieri ante electionem, ut *in toc. tit. de poſtul. Prælat.* & à Papa, non autem ab Ordinario, ut dicit Gloſſ. *in d. c. Indemnitatibus, in verb. Eligatur*, quam ſequuntur Joan. Andr. Anchar. *num. 2.* & Gemin. *circa fin.* maxime quia, ut dicitur ex prædicta reſolutione Illuſtriſſimorum DD. Sacri Concilii Interpretum, nedum non aderat aliqua ratio publicæ utilitatis, cur poſtulatio debuiſſet confirmari: quinimo adeſt maxima pro rejectione ob hæreſim maternam, *cap. 2. Hæretici*, & *cap. Statutum. il. 2. de hæretic. in 6.*

Quantum vero ad electionem factam de Boulandra, illa ſimiliter corruit: quia non eſt facta duabus par-
5 tibus Collegii, ut requiritur ſecundum terminos *d. cap. Indemnitatibus. §. Sane.* ibi: *Quæ à duabus parti-*
6 *bus*: & non habet majorem numerum Collegii, qui ſolus attenditur in electione Abbatiſſæ, non habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum, *d. cap. Indemnitatibus. §. Sane, in fin.* & *ibi* Joan. Monach. *ſub. n.* 20. Archid. Joan. Andr. Franc. *ſub. n.* 8. Gemin. *ſub n. 6. & in §. Si qua vero. §. Ut autem* Card. *in Clem. Quod circa. q. 11.* & Vital. *ſub num. 3. eod. tit.* Petr. de Baiz *in ſuo direct. in 3. par. in cap. 38. n. 6.* qui omnes dicunt, ob inhabilitatem electæ à majori numero, non devolvi facultatem eligendi ad majorem partem in electione virorum, *cap. Dudum c. Humana. & cap. Congregato. de elect.* cum *ibi* not. per Doctor.

7 Quod procedit etiam in electioe Abbatiſſæ, quæ facienda eſt à mulieribus, ſimul cum maſculis, ut trad. Joan Andr. *in d. cap. Indemnitatibus, ſub num. 3. verſ. Canonic.* & Gemin. *in §. Supradicta num.* 4. qui dicunt, prædictum textum habere locum, etiam quando
8 Canonici ſæculares adſunt, ſimul cum mulieribus. Et bene facit, quod conſtitutio etiam exorbitans, diſponens de re ſimplici, extenditur ad actum mixtum, quantum ad illas qualitates, quæ concernunt perſonas facientes actum ſimplicem, prout illæ qualitates interveniunt in actu mixto: quicquid dicendum ſit quantum ad qualitates, quæ reſpiciunt alias perſonas, quæ faciunt actum mixtum, ut poſt Gloſ. *in d. §. Sane. in verb. Non obſtare. circa fin.* declarat Gemin. *ſub num. 7. verſ. Nota optimam Gloſſ.* Et hoc maxime quoad computanda
9 vota mulierum, in quibus ratione quadam ſpeciali conſtitutum eſt, ut attendatur ſolus numerus, non autem zelus, nec meritum; ne ut dicit Joan. Andr. *in d. cap. Indemnitatibus. n.* 3. quem ibi ſequuntur Anchar. *in verſ.* 18. notat Gemin. *in §. Si qua in verſ. Ut autem ad invicem.* ſibi inferant opprobria, & convitia, revelando ipſarum ſecreta. Quæ ratio quoad ipſas fœminas eligentes, militat etiam in electione Abbatiſſæ, ſi una cum eis maſculi interveniant; præſertim in hoc caſu virorum, *vulg. l. Quæritur. ff. de ſtat. hom.* cum aliis allegatis.

R. P. D. PAMPHILIO.

Valliſoletana præeminentiarum, Lunæ, 29. Martii, 1604.

Agitur ſimiliter de electione: ideo hæc deciſio ponitur ſine argumento, & Summariis: & non ſeorſim ſeparata: ſed ſub antecedenti decima ſeptima.

DUbitavi circa modum eligendi Generalem Congregationis Sancti Benedicti, de quo in Conſtitutione fel. record. Pii V. & Domini unanimiter reſolverunt, non fuiſſe Canonicum, nec eſſe attendendum. Quia vult, quod in uno triennio Conventus Sancti Benedicti ex univerſo Congregationis gremio duos, ad id munus præſtare judicaverit, libere eligat, ex quibus ſic electis Congregatio alterum, qui ſibi magis idoneus videbitur, aſſumat, & iſte ſit Generalis totius Congregationis, & Abbas Conventus Sancti Benedicti: altero vero triennio Congregatio duos nominet, quorum alter ſimili modo à Conventu eligatur, qui ſit Generalis Congregationis & Abbas particularis ejuſdem Conventus. Et cum ex jure communi, & ex Regula Sancti Benedicti electio generalis libere ſpectet ad totam Congregationem, ut fuit late deductum in priori deciſione hujus Cauſæ: ſub die 24. Novembris anni præteriti, ſtatus, de quo in hac Conſtitutione, reſtringens hanc eligendi libertatem, non eſt attendendus. Nec dicitur Canonicus, cum non ſit conformis Regulæ Sancti Benedicti, neque juri canonico, *cap. 1. de Conſtit. c. Cauſam. in fin.* ubi Gloſſ. ult. *de reſervat.* cum ſimilibus.

Præſertim, quod hic ſtatus à Monachis Valliſoletanis male intellectus, ac minus ſincerè acceptus aperuit viam ambitioni, perjuriis, & acceptationibus perſonarum ad favorem Conventus, habendo, ſcilicet, per indirectum in quolibet triennio alternato unum Monachum ſui Monaſterii in Abbatem Generalem: cum enim in uno triennio poſſint eligere duos Monachos, ex univerſa Congregatione, quorum alter eſſet Generalis, poterat, ſicut ſemper fecit, eligere duos Profeſſos in ſuo Conventu, qui etiam ſunt ex gremio Congregationis, & ſic de facto habere electionem Generalis paſſivam in uno triennio, & activam in utroque. Et hinc etiam ſequi poterat, quod plerumque omiſſis dignioribus, minus digni eligerentur, contra proprium juramentum de eligendo digniorem; & contra expreſſum motum Pii V. Regulam Sancti Benedicti, & Sacrorum Canonum diſpoſitionem: & conſequenter iſte ſtatus, tanquam præbens occaſionem delinquendi: & cauſam diſſenſionibus, non eſt habendus in conſideratione *c. Erit autem ex 4. diſt. c. Ex parte de conſuetud.* Maxime quod experientia docuit exinde optatæ pacis exitum rem fuiſſe conſequutam, ut Sanctiſſimus D. N. in ſuis Literis declaravit.

Non obſtat, quod iſte ſtatus fuerit confirmatus, & approbatus per Pium V. quia ejus confirmatio ſubreptitie fuit extorta, & nullum jus tribuit confirmato, *c. 2. & c. penult. de confirm. vel inutil.* etiamſi fuiſſet facta ex certa ſcientia, quæ non ſupplet defectum ſubreptionis. Abb. *in cap. 1. num. 8.* & ibi Beroſ. *num. 32. eod. tit.* Dec. *in d. c. 2. ſub num. 7. in prima limit.* Rot. *deciſ. 2. eod. tit. in nov.* Supreptio autem eſt clara: quia in hac conſtitutione nulla fit mentio, quod Paulus IV. plene informatus de his, quæ Congregationi expediebant, à duobus Monachis Caſſinenſibus ad hunc effectum

ctum in Hiſpaniam transmiſſis, & ex ſcriptis diverſorum Abbatum, & Monachorum Congregationis, ad relationem Cardinalium, quibus hujusmodi negotium demandaverat, adhibita matura cauſæ cognitione ſtatuerat, electionem Generalis liberè ad Congregationem juxta juris communis diſpoſitionem pertinere, ſublatis omnibus modis eligendi Generalem tunc uſque obſervatis, quibus electionis libertas lædebatur, cum clauſulis ampliſſimis, prout latius in ſuis Literis continetur, quæ de anno 1560. fuerunt renovatæ, & approbatæ per Pium IV. qui deteſtando inobedientiam Valliſoletanorum in non parendo Literis Pauli IV. damnavit, quæ contra dictas Litteras facta fuerant, & declaravit, illa proceſſiſſe à dictis Monachis de facto in animarum ſuarum perniciem, peſſimum quoque exemplum, & ſcandalum plurimorum, incurrendo excommunicationem, & alias pœnas in dictis Litteris contentas.

Accedit etiam quòd Pio V. fuit inſinuatum, duodecim Monachos nominatos in vim Litterarum Pii IV. qui modum eligendi alternatum renovarunt, habuiſſe facultatem circa modum eligendi Generalem, quod eſt falſum, cùm facultas eis data ſit expreſsè reſtricta ad divini Officii celebrandi, & motum reformationem, juxta illius Ordinis regularia inſtituta, & antiquas Patrum ſanctiones; & non capit electionem Generalis, circa quam Pius IV. in eodem Brevi firmaverat modum, quem voluit in futurum ſervari ſub cenſuris, & pœnis graviſſimis, & cum prohibitione, quòd nullo unquam tempore poſſet immutari. Et certè non eſt dubitandum, quòd Pius V. qui ex narratis credidit Ordinationes duodecim Monachorum Madriti fuiſſe juxta formam Litterarum Pii IV. & benè, & prudenter editas, ut ipſe aſſerit, illas non confirmaſſet, ſi ſciviſſet, fuiſſe contrarias Literis Pii IV. & nullas ex defectu poteſtatis circa modum eligendi alternatum, à jure communi, & ſuis Prædeceſſoribus toties damnatum, nec eorum Litteras cum magna cauſæ cognitione conceſſas revocaſſet, *cap. Super his*, cum *ibi* not. *de reſcript.* Roman. *conſ.* 327. *n.* 4. Dec. *conſ.* 165. *num.* 3. Mohed. *deciſ.* 8. *de præben.*

Non obſtat, quòd Congregatio videatur conſenſiſſe Ordinationibus factis per illos duodecim Monachos, & illarum confirmationi: quia de conſenſu Congregationis ſaltem voluntario, non conſtat. Nam aſſerta acceptatio confirmationis, & eorum, quæ à duodecim Monachis Madritti ſtatuta fuerunt, non fuit voluntaria propter cenſuras comminatas, & præceptum Regis, quæ præceſſerant, & conſenſum excludunt: fuerat enim etiam Regi ſuggeſtum, duodecim Monachos authoritate Apoſtolica a Pio IV. tributa feciſſe Ordinationes circa electionem Generalis, & ab eodem Pontifice habuiſſe quoque facultatem illas exequendi, ac omnino obſervari faciendi ſub graviſſimis pœnis, & cenſuris eccleſiaſticis, invocato etiam ad hoc, ſi opus eſſet, auxilio brachii ſæcularis, & ſub hac falſa aſſertione inductus Rex, qui enixè cupiebat tranquillitatem, & pacem Monachorum, putans Ordinationes fuiſſe factas juxta mentem Pii IV. ut ejusdem Pontificis Litteræ ſuum ſortirentur effectum, dedit quibusdam Monachis, pro exequutione Ordinationum deputatis, proviſionem regiam pro compellendis aliis Monachis ad acceptandum Ordinationes præfatas, & illas obſervandum.

Quod etiam fuit factum in Capitulis Generalibus ſubſequutis, in quibus illis, qui ad præſidendum in dictis Capitulis nomine regio mittebantur Rex expreſsè mandabat, ut facerent inviolabiliter obſervari Conſtitutiones Madritti factas; neque unquam illas aliquo modo immutari permitterent, ut apparet ex precibus per Monachos Valliſoletanos Regi porrectis, in quibus inter cætera de hac Congregatione conqueruntur, quòd de anno 1598. in Capitulo Generali auſa fuerat, abſque licentia, & ordinatione Regis acceptare Litteras à Gregorio XIII. de anno 1571. obtentas contra dictas Ordinationes Madritti authoritate Apoſtolica ſtatutas, & à Pio V. ad Regis inſtantiam confirmatas: quod repugnabat intentioni Regis, qui ſemper habuit tantam voluntatem, ut dictæ leges Madritti ordinatæ exiſtant in integra obſervantia, quod in cedulis regiis, quas ſecum afferebant Præſidentes, qui ſuo nomine veniebant ad præſidendum in Capitulis Generalibus, expreſsè illis mandabat, ut animadverterent, ne conſentirent illas aliquo modo immutari: ſubdentes, quòd Congregatio tanto tempore litteras Gregorii occultaverat propter timorem, quem de dictis Præſidentibus habebat, & quòd de anno 1598. auſa fuit illis palam acceptare: quia in illo Capitulo nullus adfuit, qui nomine Regis præſideret.

Ex his apparet, Congregationem nullo unquam tempore dictis Ordinationibus, & illarum confirmationi voluntariè, & liberè conſenſiſſe: ſed metu cenſurarum, & violentiarum ſibi illatarum, & quòd quandocunque potuit, ſemper ab illis reclamavit: quod excludit conſenſum, qui alias ex ipſa acceptatione elici potuiſſet; præſertim ſtantibus proteſtationibus aliquorum Monaſteriorum, quòd timebant dictos exequutores facilè poſſe per violentiam cogere Monachos, & Conventus Congregationis ad acceptandum dictas Ordinationes Madritti. Et cùm, neque hoc recuſare, neque reſiſtere dictis exequutoribus poſſent, coram aliis Judicibus proteſtati ſunt, quòd ſi contingat dictis Ordinationibus ab eis præſtari aliquem conſenſum expreſſum, vel tacitum, cenſeri deberet præſtitus per timorem, & metum cenſurarum, carcerationum, oppreſſionum, & aliarum pœnarum, quæ ſibi inferri timebant, ſi non conſenſiſſent. Et iſtæ proteſtationes, cùm ſint factæ ex juſta cauſa, multum operantur ad excludendum conſenſum in futurum, etiam quòd à parte ſint ignoratæ, *c.* 1. cum *ibi* not. *quod metus cauſa*, Abb. *in cap. Cùm M. Ferrarien. num.* 19. *verſ. Aut ille non conſenſit.* & *ibi* Felin. *num.* 79 *in* 5. *fallen. verſ. Et pro hac. cap. de conſtitut.*

Non obſtat, quòd libertas eligendi poſſit reſtringi ad certum genus perſonarum, vel ex conſuetudine, juxta not. *in cap. Conſtitutis*, *n.* 2. Præpoſit. *num.* 11. & Alex. de Nevo *num.* 19. *de appell.* quia hîc neque adeſt conſuetudo, neque conſenſus Congregationis, ut dictum eſt. Ultra quod nota, quòd in dictis juribus non ita indiſtinctè procedunt, præſertim in electione activa competente Congregationi, quæ pro una perſona reputatur, quicquid dicendum ſit in electione, quæ pluribus competat, ut per Lap. *in Clem. Plures, num.* 4. *in fin.* & Card. *in* §. *Quibus, num.* 30. *de jurepatr.*

Et ita etiam ceſſant ea, quæ dicuntur de conventione inter patronos ſuper alternativa præſentatione *ex Clem. Plures.* §. *Et ut faciliùs*, ubi Gloſſ. *in verb. alternis*, cum aliis allegatis: quia, ut dixi, hîc nullus adeſt conſenſus Congregationis, & diſpoſitio, *d.* §. *Et ut faciliùs*, procedit, quando conventio fit inter diverſas perſonas; quia juspatronatus competit in ſolidum, vel inter duas Univerſitates, ſeu Collegia: ſecùs verò quando competit uni Collegio, ſeu Univerſitati, quæ habetur loco unius, cùm non attentatur præſentatio uniuscujusque de Collegio; ſed, quæ fit à majori parte. Et hoc caſu ceſſat diſpoſitio. *d.* §. *Et ut faciliùs.* Quia non eſſet dividere præſentationem alternis vicibus; ſed unam, & eandem perſonam in partes ſcindere, quod fieri non poteſt, ut benè declarat Lap. *in d. Clement. Plures. num.* 4. *in fin. & ſeq.* Card. *in* §. *Quibus, num.* 5. *quæſt.* Lambert. *de jurepatron. lib.* 2. *part.* 2. *quæſt.* 3. *art.* 6. *in fin.*

Non obſtat, quòd ſtatus Conſtitutionis Pii V. fuerit obſervatus per decem annos, & ultrà: quia neceſſarius eſt ſtatus præſcriptus per quadraginta annos, ut libera

facultas eligendi Generalem, quæ ex jure communi, & Regula Sancti Benedicti, & ex Conſtitutionibus Pauli IV, & Pii IV. ſpectabat ad ſolam Congregationem, reſtringatur in alternato triennio ad Monachos profeſſos Monaſterii, ſeu Conventus Valliſoletani, juxta Ordinationes factas Madritti, *ad c. Cùm de beneficio*, ubi Gloſſ. *in verb. Legitima.* Archid. *num.* 1. Menoch. *num.* 1. Gemin. *n.* 8. & Franc. *num.* 5. *de preben. in* 6. Et ita etiam loquuntur deciſiones allegatæ *in nov.* 2. *de preben. & in antiq.* 22. *de probat.* & ſæpiùs in diverſis cauſis fuit ita deciſum, &c.

R. P. D. DURATTO.

Hiſpalen. Canonicatus, Luna, 3. Februarii, 1617.

ARGUMENTUM.

Papa quando dicatur prævenire voluiſſe in collatione beneficii. Contemptus an augeat numerum, ſi poſtea electioni conſentiat, Et alia, de quibus in Summario.

SUMMARIUM.

1 *Papa dicitur præveniſſe in gratia, quando fuit narrata vacatio in menſe ordinario, & quod adhuc ille non contulerat.*

2 *Majorem vocum partem habere non dicitur, qui non habet ultra medietatem.*

3 *Contemptus dicitur, qui fuit vocatus, & non admiſſus.*

4 *Vota data extra Capitulum non ſuffragantur: debet enim dari, ut ab univerſis, non ut à ſingulis.*

5 *Contemptus ſi poſtea conſenſit, non auget numerum.*

6 *Contradictor legitimus non eſt non poſſidens, nec docens incontinenti de jure ſuo.*

7 *Contradictor legitimus non eſt, qui non habet parem titulum.*

8 *Collatio facta de prebenda, quæ eſt ſimultanea collationis, ſi fiat ab uno tantùm, nulla eſt.*

DECISIO XVIII.

PRo debita executione ſecundæ gratiæ apoſtolicæ dixerunt DD. Joannem, quo illa nititur, immittendum eſſe in poſſeſſionem Canonicatus, & præbendæ, de quibus agitur. Quia eſt benè juſtificata, quoad omnia narrata; videlicet, quoad Clericatum, & familiaritatem Joannis cum Illuſtriſſimo D. Cardinali Zapata, vacationem dictorum Canonicatus, & præbendæ per obitum Gaſparis ultimi poſſeſſoris de menſe Septembris valorem eorum, & penſionem ſuper illis reſervatam, ac etiam valorem obtentorum, ex datis in ſummario ejuſdem Joannis, ac etiam quoad alia, in quibus tota vis ex adverſo fiebat, ſive gratia ſit præventiva, prout dici poteſt; quia, cùm narratum fuerit, vacationem contigiſſe menſe ordinario, & de tempore dictæ gratiæ nullam fuiſſe factam collationem, cui poſſet præjudicari; & ad effectum, ut de hoc conſtaret, fuerit narrata diſcordia in-
1 ter Archiepiſcopum & Capitulum, & Papa contulerit;
utique in neceſſarium antecedens arguitur, quòd voluerit prævenire in eventum, quòd alia proviſio anterior facta non eſſet, ut per text. *in cap. Dudum, & cap. Quamvis, il* 2. *de preben. in* 6. & Rot. *deciſ.* 17. *eod. tit. in nov.* Fuit in terminis ad ſuſtinendam gratiam conſideratum in alia Hiſpalen. portionis, 14. Aprilis, 1595. coram bon. mem. Cardinali Blanchetto; & tradit Gonzal. *ad reg.* 8. §. 4. *proœm. n.* 70. *cum pluribus ſeqq.* & Card. Seraph. *deciſ.* 1144. *num.* 2. Sive fuerit fundata ſuper dicta diſcordia inter Archiepiſcopum, & Capitulum, ſimultaneos Collatores in ea narrata. Illa enim eſt plenè probata ex actibus capitularibus: & quidquid ſit de primo 23. Decembris, 1615. ex ultimis duobus 8. & 21. Januarii, 1616. in quibus Capitulum, & Canonici pro majori parte diſcordarunt à nominatione Archiepiſcopi, & de communi conſenſu remiſerunt collationem ad Sanctiſſimum, tanquam diſcordatam, ut in dicto Summario Joannis, *num.* 7. & 8. hujuſmodi enim acta capitularia concludenter probant, ut notiſſimum eſt.

Non obſtat, quòd conſtet de concordia: quia Antonius fuit nominatus ab Archiepiſcopo, & in d. ſcrutinio 23. Decembris, 1615. habuit duodecim vota ex vi-
ginti quatuor. Quoniam certum eſt, quòd quis non 2
dicitur habere majorem partem, niſi excedat medietatem. Gloſſ. *in cap. unic. in verb. Aſſenſu, verſ. Scire debes, ne Sed. vacan. lib.* 6. Abb. *in cap. Poſtulaſti, num.* 14. *in fin. verſ. Ex quo infertur, de conceſſ. prebend.* & poſt eum Sylveſt. *de Benef. part.* 2. *quæſt.* 17. *num.* 11. Minùs obſtat, quòd tria vota extra Capitulum data augeant numerum ad ejus favorem, & conſequenter, quòd habeat majorem partem; præſertim, quia illi dederunt prædicta vota, fuerant ejecti, vel impediti votare in Capitulo; & ideò debent haberi pro præſentibus. Non enim ſubſiſtit in facto, quòd fuerint ejecti, vel impediti; imò ipſi in exhibitione voto-
rum, de qua in Summario Antonii *num.* 7. dicunt, ſe 3
non fuiſſe vocatos: & nihilominus, ſive non fuerint vocati, ſive non admiſſi, (quod idem videtur, ad not. per Card. *in cap. In Geneſi, num.* 3. *not.* 17. *& columna* 4.
in 6. *oppoſ. verſ. Unde etiam, de elect.*) vota data extra 4
Capitulum non ſuffragantur, ex quo debent dari uti ab univerſis, non uti à ſingulis. Innoc. *in d. cap. In Geneſi, num.* 7. *ad fin. verſ. Hoc non placet*, & Butr. *num.* 28 *verſ. Dum tamen*, & alii. Imò etiamſi admittendi fuiſſent, licèt intra legitimum tempus date potuiſſent de ipſorum contemptu, & de nullitate electionis; non tamen id facere potuerunt, nec vota augere ad favorem
Antonii, poſtquam votando extra Capitulum videntur 5
prædictæ electioni conſenſiſſe. Gloſſ. *in cap. Eccleſia veſtra, il* 2. *verb. Adjicere, circa med. verſ. Non credo, & verb. Valebat, in fin. de elect.* poſt Innoc. Hoſt. Joan. Andr. & Bald. *ibidem.* Butr. *num.* 23. Card. *col.* 2. *in* 5. *oppoſit. & col.* 4. *quæſt.* 4. Imol. *num.* 8. *prope fin.* Abb. *num.* 10. ubi de communi, & Anan. *num* 2. *verſ. Nota, quod vox.* Idem Hoſt. & cæteri omnes *in d. cap. In Geneſi*. & Petr. de Baiz *in direct. elect. part.* 3. *cap.* 7. *num.* 3. *& ſeq.* Ex præmiſſis autem infertur, non poſſe dubitari de proviſione apoſtolica, & ſic de titulo Joan-
nis, & conſequenter Antonium non eſſe legitimum 6
contradictorem, nedum quia non poſſidet, nec docet incontinenti de jure ſuo, ut fuit tentum *in Segntina Canonicatus*, 26. Novembris præteriti coram R. P. D.
meo Mazanedo. Et quia non ſolùm non habet parem 7
titulum, prout requiritur ad hoc, ut quis eſſe poſſit legitimus contradictor, ut ex noviſſimè cumulatis per Angel. *in tract. de legit. contradict. quæſt.* 15. *art.* 6. *num.* 202. ſed etiam, quia non habet aliquem titulum, propterea enim ejus collatio eſt nulla: tum, quia eſt fa-
cta per ſolum Proviſorem Archiepiſcopi, & tamen dicti 8
Canonicatus, & præbenda ſunt ſimultaneæ collationes. Joan. Andr. *in cap. A collatione, num.* 3. & *ibi* Franch. *num.* 2. *verſ. Eo tamen caſu, de appellat. in* 6. Feder. de Sen. *conſ.* 1. *num.* 10. *verſ. Solutio.* Sylveſt. *de benef. part.* 3. *quæſt.* 71. & latè Rebuff. *conſ.* 60. *num.* 12. cum pluribus ſeqq. Tum etiam, quia eſt contra formam mandati D. Archiepiſcopi dati 24. Septembris, 1615. in dicto Summario Antonii *num.* 1. ad concurrendum ſimultaneè cum Capitulo, & faciendum inſtitutionem dictorum Canonicatus, & præbendæ, in perſonam dicti Antonii, obſervando illa, quæ de jure, & conſuetudine debent ſervari.

Et ex his fuit, ut ſuprà, utraque parte informante reſolutum.

R. P. D.

R. P. DUNOZETTO.

Nullius Canonicatuum de Roncesvalles, Luna 22. Maji, 1628.

ARGUMENTUM.

Plura in materia electionis, de quibus in Summario.

Summarium.

1 *Electio, in qua vota ſunt paria, non valet.*

2 *Scrutinio publicato, variare non licet.*

3 *Eligentes debent eſſe profeſſi: & ſi opponatur profeſſionis defectus, de ea doceri debet.*

4 *Profeſſio tacita reſultans ex delatione habitus non ſuffragatur, ſi non conſtat, fuiſſe factum annum probationis.*

5 *Profeſſio non probatur ex profeſſione Prioratus, qui poteſt conferri etiam non profeſſis.*

DECISIO XIX.

DOmini dixerunt, electionem Aquaretæ, & litis, conſortibus eſſe caſſandam: quia publicato ſcrutinio, & facta collatione numeri ad numerum, compert-
1 tum fuit, vota fuiſſe paria: & ſic non obtinuerunt majorem partem ſuffragiorum, ex qua reſultare potuit canonica electio, juxta text. *in cap. In Geneſi, & cap. Eccleſia veſtra, el 2.* & ibi *Gloſſ. in verb. 1. Non conſenſerit, verſ. Sed ſi omnia, de elect.* Abb. *n. 13. verſ. Si autem omnia ſint hinc inde paria.* Zabarell. *in fin. verſ. Si autem paritas, de elect.* Gloſſ. *in cap. Obeuntibus, in verbis: Nunc ergo, circa fin. 63. diſt.* quam probant *ibidem* Archid. Præpoſ. & Geminian. *in fin.*

Non obſtat, quòd Prior, qui poterat gaudere duplici voto, declaraverit, ſe votaſſe pro Aquareta, & litis conſortibus: nam, cùm fuerit proceſſum per vota ſecreta, quæ fuerunt paria, non potuit Prior, publicato ſcrutinio, devenire ad hanc declarationem, aliàs enim aperiretur via fraudibus; & poſſent electores votare pro uno, & deinde declarare ſe votaſſe pro alio: & ſic variare: quod non licet, publicato ſcrutinio, *cap. Publicato, de elect.* functi enim jam ſunt eo officio. Panorm. *d. cap. Publi-*
2 *cato, n. 4. de elect.* & in ſimili cenſuit Rota *in Carthaginenſi, Canonicatus, 6. Febr.* 1404. coram bon. mem. Cardinali Lancellotto.

Præterea viſum etiam fuit Dominis, Priorem nul-
3 lam habuiſſe vocem: in ipſo enim limine electionis dubitatum fuit de ejus poſſeſſione, cùm tamen ad validitatem electionis regularis, nedum requiratur profeſſio in eligente, *cap. Ex eod. de elect. in 6.* ſed etiam de ea doceri debeat, ſi profeſſionis defectus fuerit oppoſitus. Dec. *conſ. 522. num. 15. & 16.*

4 Nec ſuffragatur profeſſio tacita ex delatione habitus: quia ultra quod in Priore ob illius dignitatis prærogativam in dicta Eccleſia ſemper eſt idem habitus, cùm non conſtet d. Priorem feciſſe annum probationis: & ideò obſtet Conc. Trid. *ſeſſ. 25. cap. 15. de Regul.* cujus diſpoſitio procedit in profeſſione expreſſa, multò magis habebit locum in tacita, in qua ſunt neceſſaria eadem requiſita. Navar. *conſ. 18. 19. & 23. de Regular.*

5 Non obſtat, quòd fuerit in poſſeſſione Prioratus multo tempore: quia, cùm Prioratus potuerit conferri, ſicut revera ipſimet collatus fuit ante profeſſionem; ex profeſſione Prioratus non infertur ad emiſſionem voti profeſſionis, *cap. In præſentia de prob.* Neque concurrunt alii actus poſitivi, unde inferri poſſit ad quaſi poſſeſſionem ſtatus profeſſionis, aut juris eligendi, & ſic ceſſant deducta *ex conſ.* Calder. 23. *de Præbend.*

Et ita reſolutum, utraque, &c.

REVER. D. COCCINO, Decano.

Ferrarien. ſeu Comaclen. bonorum de Naſellis, Luna, 7. Junii, 1627.

ARGUMENTUM.

Dominium, & identitas ad effectum devolutionis, ex quibus probentur. Et quænam præſcriptio currat contra Eccleſias, quæ ſunt de proprio patrimonio Romanæ Eccleſiæ.

Summarium.

1 *Inveſtituræ non probant concludenter dominium ad effectum rei vendicationis, niſi concurrant adminicula: & num. ſeq.*

3 *Locatio, licet ſola, non probat dominium concludenter: probat tamen cum aliis adminiculis.*

4 *Diſmembratio præſupponit dominium, & poſſeſſionem ex antecedenti, extitiſſe penes locum, à quo facta fuit diſmembratio.*

5 *Dominium plenè acquiritur ex conceſſione Supremi Principis.*

6 *Dominium probatur ex inſtrumento continente donationem Principis ex certa ſcientia factam.*

7 *Dominium ex conceſſione Principis transfertur etiam ſine traditione.*

8 *Dominium an ex contractu transferatur abſque traditione.*

9 *Dominium acquiritur Eccleſiæ ex contractu, abſque traditione.*

10 *Caſtro per Imperatorem Eccleſiæ donato, venit etiam merum imperium; ſecus in donatione facta privato.*

11 *Papa poteſt tollere bona uni Eccleſiæ, & illa alteri aſſignare.*

12 *Dominium bonorum eccleſiaſticorum eſt penes Papam.*

13 *Papa in bonis eccleſiaſticis habet pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem.*

14 *Enunciativæ antiquiſſimæ, & ultra centum annos, plenè probant dominium ad quemcunque effectum.*

15 *Dominium in antiquis probatur per indicia, & conjecturas.*

16 *Dominium in antiquis probatur per teſtes deponentes de auditu à majoribus.*

17 *Inveſtiturarum pluralitas probat dominium.*

18 *Identitas probatur ex duabus demonſtrationibus: etiamſi una ſit generalis, & alia particularis.*

19 *Demonſtrationes duæ ſufficiunt ad probandam identitatem, etiamſi adſint alia, quæ non conveniant.*

20 *Identitas probatur ex conformi denominatione, ſi alia ejuſdem nominis bona in eadem regione non probentur extare.*

21 *Identitas probatur ex ſola aliqua qualitate, quæ rei conveniat ſingulariter.*

22 *Identitas in antiquis probatur argumentis, præſumptionibus, & conjecturis.*

23 Juxta, *dictio deſignat tantummodo vicinitatem.*

24 Infra, *dictio, utrumque extremum complectitur.*

25 *Flumen ſolet mutare curſum.*

26 *Situs non probatur per teſtes deponentes, bona extare ad dexteram, vel ad ſiniſtram, ſi non addant aliquam ad ſpecificationem ſituationis, habito reſpectu ad Orientem, vel Occidentem, ſive ad alia.*

27 *Privilegium Eccleſiæ conceſſum à Principe laico, eſt validum.*

28 *Privilegium conceſſum Monaſterio, ſuffragatur etiam illius membris poſteà erectis.*

29 *Privilegia favore Eccleſiæ trahuntur etiam ad futura.*

30 *Pri*

30 *Privilegia conceſſa Monaſteriis hactenus ædificatis, intelliguntur etiam de Monaſteriis ædificandis.*

31 Hactenus, *dictio eſt intelligenda ſemper, quando caſus eveniat, ita ut non excludat illum caſum.*

32 *Eccleſia Marchiæ, & Ferrariæ, ſunt de proprio patrimonio Romanæ Eccleſiæ, & de horto ejuſdem.*

33 *Præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſias de patrimonio Romanæ Eccleſiæ.*

34 *Præſcriptio non currit, niſi elapſo tempore inveſtituræ.*

35 *Sententia per lapſum fatalium tranſit in judicatum.*

DECISIO XX.

CLaræ memoriæ Alexander Cardinalis Eſtenſis, Præpoſitus Eccleſiæ S. Mariæ de Pompoſia, de anno 1602. intentavit Ferrariæ judicium rei vendicationis pro recuperatione quorundam bonorum; & in ſpecie cujuſdam prædii, ſive poſſeſſionis, vulgò nuncupatæ, *la poſſeſſione del Tempeſta*, tanquam pleno jure pertinentis ad dictam præpoſituram, adversùs DD. de Naſellis, & D. Marcum Follegatum, qui reſpectivè dictum prædium, ſive poſſeſſionem occupabant. Unde cùm ad favorem Abbatiæ duas ſententias conformes obtinuiſſet, quæ vigore diſpoſitionis ſtatuti Ferrarien. non admittendis à duabus conformibus appellationem, erant exequendæ, fuit pro parte dictorum de Naſellis, & Follegati habitus recurſus ad ſignaturam, quæ mihi cauſam commiſit, cùm clauſula; *conſtito de duabus conformibus, ſeu quod aliàs, &c. exequatur*, &c. Ideoque cùm pro parte Illuſtriſſimi, & Reverendiſſimi D. mei Cardinalis Barberini, moderni Præpoſiti inſtaretur pro exequutione dictarum ſententiarum: quia Rota nunquam exequitur ſententias aliorum Tribunalium, niſi deguſtata priùs juſtitia, hodie dubitavi, an dictæ ſententiæ ſint juſtæ, & exequendæ in caſu, &c. Et domini, negotio maturè diſcuſſo, reſponderunt conſtare de illarum juſtitia ad effectum exequutionis.

Tota enim difficultas ad tres inſpectiones reducitur. Prima eſt, ut videatur, an conſtet de dominio Præpoſituræ in iſtis bonis, & ſpecialiter in dicta poſſeſſione del Tempeſta. Secunda, an conſtet de eorumdem bonorum identitate. Tertia, an obſtet præſcriptio.

Quoad primam inſpectionem, viſum fuit DD. non poſſe controverti, dominium Abbatiæ, & in conſequentiam Præpoſituræ, quæ hujuſmodi bona habuit ab Abbatia, ut inferius dicetur. Quia conſtat, primò quòd de anno 1642. die 11. Junii, Raynaldus Maria Eſtenſis Commendatarius Abbatiæ Pompoſianæ, de dicta poſſeſſione, ſive prædio reinveſtivit ad alios 29. annos Nicolaum Tempeſtam, qui de illis fuerat inveſtitus 29. annis antè, nempè, de anno 1433. prout enunciatur in inſtrumento revocationis dictæ inveſtituræ. Secundò, quòd de anno 1490. die 6. Auguſti, Joannes Lucas de Pontremolo, Procurator Hippolyti Eſtenſis, tunc Commendatarii dictæ Abbatiæ, de eodem prædio ſeu poſſeſſione inveſtivit Raynaldum Eſtenſem, ad 29. annos ſimiliter, ot latiùs in eadem inveſtitura, in qua non modò enunciatur præcedens inveſtitura, facta Nicolao Tempeſtæ; verum etiam eadem confinia iiſdem formalibus verbis exprimuntur, quibus fuerant deſignata in dicta præcedenti. Ex quibus ſolis inveſtituris licèt non reſultet concludens probatio dominii ad effectum
1 rei vendicationis, ad text. *in c. Inter dilectos prope finem. in verſ. Per inſtrumenta verò.* ubi DD. & Gloſſ. *in verb. locatio. de fid. inſtr.* & *in l. Solennibus, C. de rei vendic.* Bald. *in l. fin. ff. de adim. legat.* & Alex. *conſ. 10. n. 3. vol* 4. Afflict. *dec. 14. n.* 8. Rot. *in antiq. dec.* 87.
2 quam refert Gabr. *tit. de locat. concl.* 4. *in princ.* Ta-
3 men ſecus eſt, quando concurrunt adminicula per doctrin. Bart. *in l. Ad probationem.* 23. *C. locati.* ubi, quod, quamvis locatio non probet dominium ſola; ſecus tamen eſt cum aliis, & dicit, id eſſe perpetuò menti tenendum. Bald. *in l. Cum aliquis. n* 4. *C. de jur. deliber.* Angel. *in l. Officium. n. 2. ver. Sed benè. ff. de rei vendic.* Jaſ. *in l. Quoties. n. 5. in fin. C. eod. tit.* Rip. *in l. Si rem aliquam. n. 39. ff. de acquir. poſſ.* Dec. *conſ. 46. n. 14. verſ. tamen quando. vol. 1. & conſ. 187. n. 2. vol. 2.* Pariſ. *conſ. 104. n. 82. & ſeqq. vol. 1.* Gabriel. *tit. de locat. dicta concl. 4. n. 16.* latè Menoch. *conſ. 409. num. 11. vol. 5.* & in terminis hujus præpoſituræ, Marcambrun. *conſ. 52. num.* 10. Et hanc opinionem paſſim ſequuta eſt Rota *in Civitatis Caſtelli bonorum*, 8. Novembris, 1589. *&* 12. Febr. 1590. coram bon. mem. Card. Pamphilio, *in Papien. bonorum*: 28. Aprilis, 1600. coram Corduba, *in Sublacen. bonorum*, 21. Maji, 1604. coram Litta, *in Ferrarien. Prædii*, 3. *Decembris*, 610. coram me, *in Leodien. dominii de Hollonia*, 5. Maji, 1625. coram R. P. D. M. Merlino, *& in Romana devolutionis*, 28. Maji ejuſdem anni. 1625. coram R. P. D. M. Pirovano, & *dec. 290. n. 1. p. 1.* & *dec. 139. par. 2. recent.* & apud Seraph. *dec. 1453. n.* 3.

Hîc autem concurrunt plura adminicula, & quidem urgentia. Primò enim concurrit diſmembratio bonorum, de quibus agitur, motu proprio facta per Innocentium VIII. à menſa conventuali Monaſterii Congregationis S. Juſtinæ, & eorundem applicatio pro dote hujus Præpoſituræ: ex qua diſmembratione, atque applicatione confirmata etiam per Alexandrum VI. in ejuſdem Præpoſituræ erectione, reſultat evidens probatio
dominii, non ſolùm menſæ abbatialis, ſive conven-
tualis, à qua dicta bona fuerunt diſmembrata; quia diſ- 4
membratio præſupponit dominium, & poſſeſſionem ex
antecedenti extitiſſe penes Abbatiam, ut in puncto Caputaq. *dec. 344. num. 3. parte* 3. & dixit Rota *in Bononien. diſmembrationis.* 5. Junii, 1606. coram Reverendiſſimo D. M. Patriarcha Antiocheno, *quæ eſt dec. 119. n. 4. par. 1. in recent.* Sed etiam dominii Præpoſituræ, cui dicta bona fuerunt in dotem aſſignata: quia ex illa
ſupremi Principis conceſſione dominium fuit ſibi plenè 5
acquiſitum. Angel. *in d. l. Officium. num. 3. ff. de rei vendicat.* ubi, quod, licèt inſtrumentum non plenè
probet dominium: ſecùs tamen eſt, ſi ſit inſtrumentum 6
continens donationem Principis, ex certa ſcientia factam, quia habet potentiam transferendi dominium, ad libitum voluntatis, prout etiam dixit Bald. *in prælud. feud. num.* 29. benè Alex. *in l. 3. num. 17. ff de acqu. poſſ. & in conſ. 3. num. 6. & ſeqq. vol. 5.* Dec. *conſ. 186. num. 4. verſ. Et iſta opinio.* Ruin. *conſ. 32. n. 4. lib. 1.* Covar. *lib. 2. var. cap. 19. num. 3.* Socin. jun. *conſ. 65.
num. 6. vol. 1.* ubi, quòd conceſſio Principis transfert 7
dominium, etiam ſine traditione quicquid ſit in con- 8
tractibus, de quo diſputant DD. *in l. Traditionibus. C. de pactis*, Pariſ. *conſ. 11. num. 58. lib.* 1. Gabriel. *tit. de empt. & vendit. concl. 2. num.* 39. quos ſequitur & refert
Rot. *dec. 664. num. 18. par. 2. recent.* Et multò ma- 9
gis ad favorem Eccleſiæ, cui competit hoc privilegium, ut ſine traditione dominium acquirat, ut per text. *in l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & Bald. *conſ. 337. num. 5. lib. 1.* & alios tenuit Rot. *dec. 673. part. 2. in recent.* prout in aliis etiam hujuſmodi Eccleſia reperitur privilegiata, ut benè per Joan. Andr. *in addit. ad Specul. incip. Vidiſtis
duas opiniones. de juriſd. omn. Judic.* ubi, quòd, ſi do- 10
natio fiat Eccleſiæ per Imperatorem de terris, vel caſtris; venit etiam merum imperium; licèt ſecùs ſit in dona-
tione facta privato. Quæ omnia tantò magis habent 11
locum in caſu noſtro: quia Papa poteſt tollere bona uni Eccleſiæ, & illa aſſignare alteri, *arg. Clem. Si una de reb. Eccleſ. non alien.* & *cap. Conſultationib. & c. Paſto-
ralis. de donat.* Dominium enim bonorum eccleſiaſti- 12
corum eſt penes ipſum Papam, qui ideo eorum dominus dicitur. Abb. *in c. Conſtitutus. num. 15. de relig. domib.* Æneas de Falconib. *de reſervat. præl. 2. num. 2.*
Pariſ. *de reſignatione, lib. 2. quæſt. 4. num.* 34. Habet- 13
que in illis pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem,

c. 2.

c.2.in princ. de præb.in 6. c. Præpoſ. eod. tit. Clem. 1.
in fin. ut lit. pend.
Secundò, concurrunt tractatus, & capitulationes fa-
ctæ de anno 1491. inter agentes Hippolyti Eſtenſis
Commendatarii, & Procuratores Præſidentis Congre-
gationis S. Juſtinæ, ſuper erectione dictæ Præpoſituræ,
in quibus inter cætera conventum fuit, ut dicta Poſ-
ſeſſio, olim tenta per Tempeſtam, & tunc poſſeſſa per
Raynaldum Eſtenſem, applicaretur, & aſſignaretur
Præpoſituræ, prout in ejusdem erectione fuit poſtmo-
dum aſſignata, ut patet ex litteris Alexandri IV. in qui-
bus ſpecificè aſſignantur in dotem Præpoſituræ, Prædia,
ſive poſſeſſio per Nicolaum Tempeſtam, aliàs Teſtam;
tunc verò per Raynaldum Eſtenſem poſſeſſa, &c. quæ
14 enunciativæ, cùm ſint antiquiſſimæ, & ultra 100 annos,
plenè probant dominium ad quemcunque effectum,
Felin. *in cap. Cùm cauſam. 13. num. 4 verſic. Tamen*
inſtrum. de prob. & ante illum Bald. *in l. Cum aliquis.*
num. 4. & *ibi* Jaſ. *pariter n. 4. C. de jur. delib.* Aretin.
conſ. 164. num. 3. verſic. Si tamen iſti nobiles. Alex.
conſ. 75. n. 3. lib. 4. Dec. *conſ. 146. num. 14.* Socin. *d.*
conſ. 187. num. 5. & *conſ. 65. num. 7. lib. 1* benè Me-
noch. *d. conſ. 409. num. 9. & ſeqq. vol. 5.* Caſſad. *dec. 3.*
n. 3. de Procur. Put. *dec. 209. lib. 2.* Rot. *in recent.*
dec. 91 n. 2. p. 1. & *dec. 223. num. 4. p. 2. div.* & *in dicta*
Papien. bonorum, 28. Aprilis, 1595. coram Illuſtriſ-
15 ſimo Cardinale Millino. In antiquis enim, in quibus
proculdubiò nos ſumus, dominium per indicia, & con-
jecturas probatur, ut per Bald. *in l. Indicia num. 50.*
C. de rei vendic. Socin. *conſ. 205. num. 3. lib. 2.* Dec.
dict. conſ. 146. num. 12. Patiſ. *d. conſ. 104. num. 102.*
lib. 1. Riminald. jun. *conſ. 23. n. 279. lib. 1.* Caſſad. *de-*
ciſ. 2. n. 2. & 3. de prob. Verall. *deciſ. 238. & 275. l. 2.*
in manuſcript. & Rot. *dec. 12. n. 2. & dec. 193. num. 2.*
p. 2. recent.
Tertiò, concurrit inſtrumentum Concordiæ initæ
de anno 1550. inter Cardinalem Ferrarien. Præpoſitum,
& Monaſterium Pompoſianum, occaſione diverſarum
differentiarum tunc inter eos vertentium, in quo inter
cætera conventum fuit, ut poſſeſſio, quæ ſita eſt in Vac-
colini territorio, infra Padum currentem, & quæ vul-
gò appellatur, *la poſſeſſione del Tempeſta*, tunc poſſeſſa ab
illis de Naſellis, remaneret Præpoſituræ.
Quartò; concurrunt depoſitiones quinque teſtium,
examinatorum pro parte Præpoſiti, qui dicunt, ſe audi-
viſſe à majoribus, quòd poſſeſſio, quam nunc detinent
Naſelli, & Follegatus, erat de juribus Abbatiæ, ſive Præ-
poſituræ; & quòd ſemper fuit appellata; *la poſſeſſione del*
16 *Tempeſta.* Unde non parum conferunt ad probatio-
nem dominii, maximè in antiquis, ut in noſtris termi-
nis conſiderat Burſat. *conſ. 27. num. 7. verſ. Tertio teſtes.*
& ponderavit Rota *in dict. Sublacen. bonorum*, 21. Maji.
1604. coram Litta.
17 Quinto, & ultimò concurrit pluralitas inveſtitu-
rarum, quam in puncto de hac Præpoſitura advertit
Marcambrun. *d. conſ. 52. num. 10.* & ex Socin. *in dict.*
conſ. 187. num. 16. lib. 2. conſideravit Rota *in dicta Pa-*
pien. bonorum, coram Illuſtriſſimo Millino, & *in*
dec. 193. num. 2. p. 2. rec.
Quò verò ad ſecundam inſpectionem viſum fuit
DD. identitatem bonorum, de quibus agitur, videlicet,
poſſeſſionis del Tempeſta, ſatis eſſe juſtificatam, & ſuf-
ficienter conſtare, quòd dictum prædium, ſeu poſſeſ-
ſio, quæ per miniſtros Abbatiæ Pompoſæ fuit conceſſa
in emphyteoſim ad 29. annos, primò de anno 1433.
& ſecundò de anno 1462. Nicolao Tempeſtæ, & poſt-
modum de anno 1494. Raynaldo Eſtenſi, & quæ,
prævio tractatu, ſive capitulationibus factis inter Agen-
tes Hippolyti Eſtenſis, Commendatarii & Procurato-
ris Præſidentis Congregationis S. Juſtinæ, fuit, prius
per Innocentium VIII. & poſteà per Alexandrum VI.
pro dote Præpoſituræ in ipſius erectione applicata; &
denique eidem Præpoſituræ, vigore concordiæ an-
ni 1550. initæ inter Cardinalem Ferrarien. Præpoſitum,
& Monaſterium Pompoſianum aſſignata, eſſe illam
eandem, quæ nunc detinetur à Naſellis, & Follegato
reſpectivè.
Vulgariſſima enim eſt regula, quòd ad probandam 18
identitatem bonorum, duæ demonſtrationes ſufficiunt,
ſecundùm doctrinam Bart. *in l. Demonſtratio falſa 17.*
n. 14. ff. de condit. & demonſtr. & *in l. 1. in fin. ff. de dot.*
præleg. per illum textum, & *per l. Hac conſultiſſima.*
cum ibi not. *C. qui teſt. fac. poſſ.* not. Alex. poſt Ang. &
Caſtren. quos refert *in conſ. 33. num. 5. lib. 5.* Socin. ſen.
conſ. 89. num. 2. vol. 1. Roland. *conſ. 6. num. 4. vol. 2.*
Aym. *conſ. 198. num 1. & 2.* Decian. *conſ. 17. num. 80.*
& ſeq. vol. 3. Ruin. *conſ. 115. num. 10. lib. 5.* Menoch.
d. conſ. 409. num. 84 vol. 5. Rot. *dec. 277. num. 4.* &
deciſ. 313. num. 2. & *deciſ. 457. num. 1 par. 1.* & *dec. 119.*
num. 2. & *dec. 180. num. 2.* & *dec. 106. num. 4. part. 2.*
recent. & apud ſanct. mem. Gregorium, *deciſ. 172.*
num. 2. & 575. num. 4. & 5. & *in dict. Romana devo-*
lutionis, 28. Maji, & 14. Novembris, 1615. coram R. P.
D. M. Pirovano, ubi Rota fuit contenta unica generali,
& altera particulari demonſtratione. Et hæc regula 19
procedit, etiamſi adſint aliæ, quæ non conveniant, ut
benè Ruin. *conſ. 50. num. 17.* Alb. *conſ. 10. num. 5.*
Rol. *d. conſ. 67. num 17. lib. 2.* Peregr. *de fideicomm.*
art. 44. num. 50. verſ. Amplia denique. Decian. *d.*
conſ. 17. n. 20. & latè Modern. *diſcept. forenſ. cap. 833.*
num. 10. & Rota *in dicta Romana. devolutionis.*
Hîc autem non ſolùm duæ, ſed plures concurrunt
demonſtrationes: nam in inveſtituris Nicolai Tempe-
ſtæ, & Raynaldi Eſtenſis habetur, quòd iſta poſſeſſio erat
poſita in Inſula Pompoſiana, in Villa Vaccolini & Diœ-
ceſi Cumaclen. juxta Padum currentem, & tam in di-
ctis capitulationibus, quàm literis erectionis, & con-
cordiæ, ſemper appellatur, *la poſſeſſione del Tempeſta.*
Quæ omnia benè verificantur in bonis, de quibus agi-
tur; quia ſunt poſita in eadem Villa, & inſula, & pro
confinibus habent ab uno latere Padum veterem, &
ab alio aggerem Padi veteris, & ſub eadem Diœceſi
continentur.
Et præſertim ponderarunt Domini notabilem illam
denominationem, *del Tempeſta*, quæ in hanc uſque diem
viget, ex qua potiſſimùm identitas deduci ſolet, ut ex 20
Aretino tradit Peregrin. *de fideic. d. art. 44. num. 48.*
ex conformi enim denominatione identitas probatur, ſi
alia ejusdem nominis bona in eadem regione non pro-
bentur extare, ut firmant Doct. Corn. *in l. Si quis in*
fundi vocabulo. ff. de leg. 1. & *in l. Si nomine. C. de te-*
ſtam. benè Panſ. *conſ. 58. num. 1. & ſeqq. vol. 3.* Cra-
vett. *conſ. 400. num. 33. lib. 3.* Corn. *conſ. 146. n. 4.*
lib. 2. & in ſimili de nuncupatione S. Proculi fuit di-
ctum *in Romana de Victoriis*, 9. Decembris 1626. co-
ram R. P. D. Merlino.
Accedit inſuper inſtrumentum præfatæ concordiæ 21
anni 1550. in quo Præpoſituræ aſſignatur poſſeſſio, ſita
in Vaccolini territorio, infra Padum currentem, & lo-
cum, ubi antiquitus eſſe ſolebat alveus Padi; appellata,
la poſſeſſione del Tempeſta, quæ ſpecificè enunciatur poſ-
ſeſſa à Naſellis. Unde tantò minùs videtur eſſe dubi-
tandum, quòd non ſit illa eadem, quæ nunc etiam poſ-
ſidetur à Naſellis, ut in ſimili ponderat Menoch. *dict.*
conſil. 409. num. 85 & ſeqq. volum. 5.
Concurrunt denique ſupradicti teſtes, qui explicitè
deponunt, quòd dicta poſſeſſio, quæ nunc detinetur
à Naſellis, & Follegato reſpectivè, retinet etiam vete-
rem denominationem, & quòd à majoribus audiverunt,
ſic illam nuncupari, & quòd eſt eadem, quæ quondam
fuit poſſeſſa per dictum Tempeſtam, ut benè 3. & 4. te-
ſtes. Quæ omnia tantò magis viſa ſunt urgere, cùm, ut
pluries ponderatum fuit, verſemur in antiquis, in qui-
bus, ad probandam identitatem, ſufficiunt argumenta, 22
præ-

præſumptiones, & conjecturæ *d. cap. Cùm cauſam, in*
fin. ubi Bald. *in princ.* Felin. *num.* 1. & alii *de prob.*
Dec. *conſ.* 146. *num.* 14. Riminald. *conſ.* 254. *n.* 11.
Rot. *apud ſ. m. Greg. d. dec.* 172. *n.* 5. & *ibi* latè addentes.

Nec obſtat, quòd bona, de quibus fuit inveſtitus
Tempeſta, & ſucceſſivè Raynaldus Eſtenſis, dicantur
fuiſſe poſita ad manum dexteram Padi, illa verò, quæ
nunc per Naſellos, & Follegarum detinentur, ſint ſita
ad ſiniſtram; ideoque identitas omnino excludatur.
Quia fuit reſponſum, primò, quòd in inveſtitura, tam
Tempeſtæ, quàm Raynaldi, aſſignatur pro confine
23 Padus, per verba, *juxta Padum.* Nec dicitur citra, vel
ultra; ſed, *juxta*, quæ dictio deſignat tantummodo vi-
cinitatem. Betoſ. *conſ.* 144. *n.* 16. *vol.* 3. Surd. *conſ.* 429.
n. 77. *vol.* 4. cum aliis per Vulpell. *in d. dictione.* Et in
concordia anni 1550. dicta poſſeſſio ponitur infra Pa-
24 dum currentem, quæ dictio, *infra*, utrumque extre-
mum complectitur, *l.* 1. §. 1. ubi Bart. & alii *ff de offic.*
Præfect. urb. Imò in inveſtitura Raynaldi dicitur, *inter*
currentem Padum, quod demonſtrat, Padum tenuiſſe
curſum ſuum inter dicta bona, non autem ad dexteram,
ut aſſeritur.

Secundo fuit conſideratum, quod poteſt eſſe, quòd de
tempore primæ & ſecundæ inveſtituræ Tempeſtæ, dicta
poſſeſſio eſſet ad dexteram Padi, qui poſtea mutaverit
25 curſum, interſecando dicta bona, ut in dies evenit, ad
text. *in l. Adeò*, §. *Quòd ſi uno, ff. de acquir. rer. do-*
min. Quod multum veriſimile redditur ex verbis, tam
inveſtituræ Raynaldi, ibi: *Inter aquam mortuam Pa-*
di olim currentis, & ipſum Padum munitum, quàm
concordiæ anni 1550. ibi, *infra Padum currentem,*
& locum, ubi antiquitus eſſe ſolebat alveus Padi. Quæ
omnia clarè nobis demonſtrant, Padum mutaviſſe cur-
ſum, & alveum: & ſic non eſſe alienum à veritate,
quòd dicta poſſeſſio, quæ olim erat ad dexteram Padi,
ex mutatione ipſius alvei remanſerit ad ſiniſtram:
quam veritatem agnoſcunt etiam teſtes examinati pro
Naſellis, qui non ſunt auſi negare, quin dicta poſſeſ-
ſio, quamvis poſita ad manum ſiniſtram, non poſ-
ſit eſſe eadem, quæ fuit olim poſſeſſa per Tempeſtam.
26 Quòd ſi ultra illam non datur aliqua ſpecificatio ſi-
tuationis, habito reſpectu ad Orientem, vel Occi-
dentem, ſive ad alia, objectum non ſufficit; quia ea-
dem res, quæ, habito reſpectu ad Orientem, ſita eſt ad
dexteram; habito reſpectu ad Occidentem, erit ad ſi-
niſtram.

Quo verò ad tertiam, & ultimam inſpectionem,
viſum fuit Dominis, non conſtare de aliqua præſcriptio-
ne, quæ obſtet; quia Præpoſituræ, de qua agitur, com-
27 petit privilegium centenariæ, ad effectum præſcriptio-
nis, primò ex conceſſione Henrici IV. Imperatoris,
cujus conceſſionis validitas ad favorem Eccleſiæ con-
troverti non poteſt, ex traditis per Felin. *in cap. Ad*
audientiam, num. 28. *verſ. Demum, de præſcript.* Et
28 quamvis hujuſmodi privilegium fuerit conceſſum Mo-
naſterio Pompoſiano, ante erectionem hujus Præpo-
ſituræ; nihilominus ſuffragatur etiam eidem Præpo-
ſituræ, tanquam membro ejuſdem Monaſterii; cùm
lex ſemper loquatur *l. Arrianı, C. de Hæretic.* Caſtren.
conſ. 235. *ſub num.* 1. *poſt medium, verſ. Reſtat reſpon-*
dere, lib. 1. ubi, quòd lex Florentiæ, mandans, quòd
omnes civitates ſubjectæ ſolvant certum quid, habet
etiam locum in civitate Piſarum, effecta ſubdita poſt le-
gem: quia lex ſemper loquitur, & fuit reſolutum *in cau-*
ſa Comen. Capellæ, 7. Februarii, 1620. coram bon. mem.
29 Remboldo. Et hæc concluſio procedit etiam in pri-
vilegiis conceſſis favore Eccleſiæ, ut per Alex. *conſ.* 178.
n. 13. *lib.* 2. Natt. *conſ.* 160. *num.* 26. & Modernum
de extenſione legum, tit. de extenſione privilegiorum,
n. 113. *fol. mihi* 148. reſolvit Rota *in cauſa Cracovien.*
juris legendi, 19. Junii, & 18. Decembris, 1626. co-
ram me. Imò, quòd in fortioribus terminis text. *in*
in cap. unic. de exceſſ. Prælat. in 6. qui loquitur de pri- 30
vilegiis conceſſis Monaſteriis hactenus ædificatis, ſit
intelligendus etiam de Monaſteriis ædificandis: quia,
cùm lex ſemper loquatur, dictio, *hactenus*, eſt intel- 31
ligenda ſemper, quando caſus evenerit, ita ut non
excludat illum caſum. Contra Lap. dicunt. Gem. *in*
dict. cap. unic. num. 8. & Franc. *num.* 1. quod etiam
conſideravit Rota coram me *in dicta Cracovien.* 19. Ju-
nii, 1626.

Secundò, idem privilegium dictæ Præpoſituræ com-
petit: quia ipſa eſt de proprio patrimonio Romanæ Ec- 32
cleſiæ, & de horto ejuſdem, prout ſunt omnes Eccle-
ſiæ Marchiæ, & Ferrariæ, ut probatur *in Auth. Ut Ec-*
cleſia Rom. poſt princ. per gloſ. notab. ibi, *in verbo, Pe-*
tri. Ideoque cùm ſit quoad hoc privilegiata, require- 33
batur tempus centum annorum, ut latè Felin. *in d.*
cap. Ad audientiam, num. 22. *verſ. Amplia quartò, de*
præſcript. Quod tempus 100. ann. non effluxit, ſive
attendamus initium occupationis factæ à Naſellis, jux-
ta titulum ab iiſdem judicialiter allegatum, hoc eſt, ac-
quiſitionem à Ducibus Ferrariæ de anno 1539. à quo
tempore uſque ad motam litem de anno 1602. non in-
terceſſit niſi tempus 63. annorum, ſive attendamus ul-
timam inveſtituram Raynaldi Eſtenſis factam de an-
no 1490. & cùm illa eſſet ad 29. annos ſequentes, non
potuit currere aliqua præſcriptio, niſi poſt dictos 29. an- 34
nos, & ſi niſi poſt annum 1519. ad textum *in l.* 1. *C. de*
annal. præſcript. à quo tempore uſque ad annum 1602.
minùs effluxit dictum ſpatium annorum, prout require-
batur.

Et ex his Domini reſolverunt, ſententias eſſe juſtas,
& exequendas, nedum ex eo, quòd diſpoſitio ſtatuti, &
ſententiarum conformitas eſt patens; ſed etiam, quia
ultima, quæ fuit lata de anno 1621. propter lapſum fata- 35
lium, tranſivit in judicatum, ad text. *in cap. Cùm ſit*
Romana, de appellat. cum vulgar.

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO.

Piſana beneficii, Mercurii, 27. Junii, 1629.

ARGUMENTUM.

Beneficium de jurepatronatus an, & quando dicatur litigioſum, ad effectum ut intret ſubrogatio.

Summarium.

1 *Subrogato datur immiſſio, docto de Clericatu, lite, & obitu illius, in cujus locum fuit ſubrogatus.*
2 *Executor merus poteſt extrajudicialiter procedere, & ſpernere alterius oppoſitionem.*
3 *Executor extrajudicialiter procedens habet præſumptionem pro ſe.*
4 *Beneficium ut dicatur litigioſum, lis debet eſſe ſuper titulo, quando agitur de ſimplici proviſione beneficii.*
5 *Præſentatio regulatur ſecundùm terminos electionis.*
6 *Beneficium electivum, vel de jurepatronatus, ut dicatur litigioſum, ſufficit, litem eſſe ſuper ipſa electione, vel præſentatione.*
7 *Clauſula*, cum incidentibus, *facit, litem eſſe ſuper titulo beneficii: nec eſt opus, illam deducere ad ſpeciem; ſed ſufficit, quòd adſit materia præexiſtens.*
8 *Subrogatus debet immitti talem qualem poſſeſſionem, quam habebat defunctus, in cujus locum fuit ſubrogatus.*

DECISIO XXI.

CUm ad beneficium, de quo agitur, fuiſſent à perſonis præſentati D. Franciſcus Roſſarminus, & Petrus Roncionus, qui apoſtolicam proviſionem obtinuit cum derogatione jurispatronatus pro medietate, & fuit per executores in poſſeſſionem immiſſus;

idem-

idemque Roncionus cùm poſteà deceſſiſſet, pet ejus
obitum D. Bandinus Ceulus ſubrogationem gratioſam,
quoad illius jus, & poſſeſſionem obtinuit: & deinde in
vim decreti, & mandati executorum in Litteris dato-
rum, fuit in realem, & actualem poſſeſſionem immiſ-
ſus. Unde interpoſita appellatione pro parte D. Fran-
ciſci, & cauſa mihi commiſſa, dubitavi, an decretum
dd. executorum, cum omnibus inde ſecutis, eſſet revo-
candum. Et Domini negativè reſponderunt: quo-
1 niam, cum D. Bandinus ſubrogationem gratioſam, ut
ſuprà, obtinuerit, & doceat de Clericatu, lite, & obitu
dicti Petri collitigantis; meritò fuit illi conceſſa immiſ-
ſio. Mohed. *deciſ.* 9. *&* 10. *ut lit. pend.* Put. *deciſ.* 214.
lib. 1. & *deciſ.* 232. *n.* 6. *par.* 2. Et fuit dictum *in Miran-
den. Parochialis*, 17. Junii, 1600. coram Penia.

Neque obſtat, quòd non conſtat, prædicta fuiſſe
probata coram executoribus: quoniam, cùm Fran-
ciſcus non eſſet legitimus contradictor, ex quo nec
parem titulum, nec poſſeſſionem habebat, & litteræ
2 non facerent executores mixtos; potuerunt illi extra-
judicialiter procedere, & ſpernere etiam ipſius Franciſci
comparationem, Rot. *dec.* 221. *n.* 2. *&* 3. *& ſeqq.* coram
3 Greg. XV. Pro executore autem extrajudicialiter pro-
cedente præſumitur. Put. *deciſ.* 140. *lib.* 2. *in correct.* &
fuit firmatum *in Elboren. penſionis*, 1. Julii, 1616. coram
Pitovano.

Non obſtat, quòd lis non eſſet ſuper titulo beneficii:
4 quia dupliciter fuit reſponſum. Primò, quatenus hoc
eſſet verum, non officere: quia hîc non agitur de ſim-
plici proviſione beneficii: quo caſu certum eſt requi-
ri, quòd lis ſit ſuper titulo: quod fuit originale di-
ctum Innoc. *in c. Cùm M. Ferrarienſis. num.* 9. *in
fin. verſ. Et generaliter dicimus. de conſt.* & exoriat
Bald. *in Auth. Litigioſa. num.* 1. *verſ. Dicit Innoc. C. de
5 litigioſ.* Et ſæpè dixit Rota. Sed agitur de præſenta-
tione, quæ regulatur ſecundùm terminos electionis.
Cald. *conſ.* 1. *ut lit. pend.* Sarnen. *in regul. de ſubrogan.
6 quæſt.* 13. Quo caſu ſufficit, quòd lis ſit ſuper ipſa ele-
ctione, & ſic ſuper præſentatione, etiam quòd non
præceſſerit alia collatio, ut *in cap.* 1. *ut lit. pend. in* 6.
quod eſt diverſum à *cap.* 2. *eod. tit.* In caſu enim *cap.* 1.
non fuerat ſecuta collatio: ſecùs in caſu *cap.* 2. Gloſſ.
in d. cap. 2. *in verbo, Poſſident.* quæ dicit, quòd in caſu
cap. 1. electus non eſſet adeptus beneficium: in caſu
verò *cap.* 2. erat adeptus. Et Archidiac. *in eodem. cap.* 1.
in princ. in verb. Litigantibus. dicit, quòd in caſu *cap.* 1.
nullus ex litigantibus erat adeptus poſſeſſionem: ſecùs
autem in caſu *cap.* quia unus erat adeptus. Et licèt
Innoc. *in illo c. Cùm Ferrarien. num.* 9. *in fine. verſ. Et
generaliter.* teneat contrarium: tamen hoc dictum In-
nocentii fuit in cauſa, ut conderetur illud *cap.* 1. ut ad-
vertit Gloſſ. *ibidem, in verb. Diſpendiis.* Bald. *in d.
Authent. Litigioſa. n.* 7. ubi, quòd hoc ſit neceſſe ſcire
in Palatio apoſtolico. Archid. *in d. cap.* 1. *ſub verbo;
Litigantib.* Joan. Andr. *in d. cap. Cùm M. Ferrarienſ.
num.* 23. Et nuper hoc latè firmatum fuit *in Florentina,
Parochialis, de Vecchiettis*, 29. Januarii præteriti, coram
R. P. D. meo Virile.

7 Secundò, principaliter fuit reſponſum ex abundan-
ti, non poſſe dubitari, quin lis eſſet ſuper titulo bene-
ficii, ex quo in Commiſſione adeſt clauſula, *cum inci-
dentibus*, &c. Nec fuit opus deducere iſtam clauſu-
lam, *ad ſpeciem*, prout dicitur de clauſula, *quàm, &
quaſi*, &c. Verall. *deciſ.* 125. *par.* 3. Sed ſufficit, quod
præceſſerit inſtitutio, & ſic quòd adſit materia præexi-
ſtens, ut fuit conſideratum *in cauſa Illerden. præcepto-
ria*, 5. Martii, 1627. cor. Manzanedo: quia tunc nega-
ri non poteſt, quin negotium ſimile ſit de incidenti-
bus emergentibus, annexis, & connexis cauſæ com-
miſſæ: & ſic quòd ſpecialiter ſit commiſſum, abſque
aliqua ſpecificatione: & hoc eſt, quod dicit Bellam.
deciſ. 619. Caſſad. *deciſ.* 9. *num.* 13. *de conſ. poſſ. & propr.*

Mandoſ. *ſuper. reg. de ſubrog. quæſt.* 14. *n.* 7. Et fuit di-
ctum *in cauſa Perusina hereditatis*, 26. Octobris, 1601.
coram Cardinali Pamphilio.

Denique non viſum fuit obſtare, quòd pro parte
Franciſci prætendebatur, poſſeſſionem dicti Petri de-
functi fuiſſe nullam, & attentatam, ac minimè manu-
tenibilem. Nam reſponſum fuit, ceſſare objectum
ex facto: quia, licèt cauſa ex ſeipſa videretur appel-
labilis, tamen Roſſarminus acceptavit reſcriptum cum
clauſula ſibi præjudiciali, nempe, ſine præjudicio ul-
terioris executionis Litterarum apoſtolicarum D. Ron-
cioni & *in Summario, num.* 8. qui propterea potuit in
vim dictæ clauſulæ proſequi ad ulteriora in executione
ſuarum litterarum abſque vitio attentatorum: ultra
quod Bandinus ſubrogatus debuit interim immitti in
illam ſpecialem poſſeſſionem, ſeu detentionem, quam 8
habebat defunctus, in cujus locum fuit ſubrogatus,
ut in puncto fuit reſolutum coram Cardinali Mantic.
deciſ. 252. *num.* 5. & coram Cardinali Sacrato *in
Bracheren. beneficii*, 27. Junii, 1605. & *in Anconitana
Capellaniæ.* 14. Martii, 1607. coram bon. mem. Ubal-
do, *in Pampilonen. parochialis de Arnoz*, 6. Junii, 6011.
& coram R. D. meo Decano *in Geranden. beneficii*,
9. Martii, 1622.

Et ita deciſum, utraque, &c.

REVEREND. D. COCCINO,
Decano.

Meten. Monaſterii, Luna, 5. Julii, 1621.

ARGUMENTUM.

In electione Abbatis, & aliorum Prælatorum Collegiatarum, ac etiam Regularium ſervanda eſt forma *cap. Quia propter. de elect.* Et plura traduntur in hac deciſione circa validitatem electionis per viam ſcrutinii, necnon per viam inſpirationis. Et an forma tradita *in d. cap. Quia propter.* conſuetudine tolli poſſit. Et aliqua de electione mixta ex compromiſſo, & ſcrutinio.

SUMMARIUM.

1 *In electione per viam ſcrutinii ſervanda eſt forma* cap. Quia propter de elect.

2 *Scrutatores tres de Collegio aſſumi debent in electione per viam ſcrutinii; nec poſſunt aſſumi Notarii extra Collegium; alias electio eſt nulla.*

3 *Tex.* in cap. Quia propter. *habet decretum irritans, & electiones aliter factas annullat ipſo jure, abſque aliqua ſententia.*

4 *Electio canonizatur ex duobus, ſcilicet, ex ſubſtantia conſenſus, & ex ſubſtantia formæ, à quibus recedere non poſſumus: ita ut ſi recedatur, electio ſit ipſo jure nulla.*

5 *Abbatis in electione ſervanda eſt forma* cap. Quia propter. de elect.

6 *Electiones Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum, ac etiam Prælatorum Regularium ſunt faciendæ juxta formam traditam* in cap. Quia propter. de elect.

7 *Electio quando dicatur facta per viam ſcrutinii.*

8 *Electio quando fit per viam Spiritus Sancti, non eſt opus ſervare formam* cap. Quia propter. de elect.

9 *Electio per viam Spiritus Sancti quotuplex, & qua.*

10 *Electio per viam Spiritus Sancti facta non dicitur, quando unus tantùm diſſentit.*

11 *Capituli pars major, & ſanior intelligitur comparativè ad minorem partem omnium Congregatorum pro electione.*

12 *Electio per viam inſpirationis authore Deo immediatè, peccatis noſtris ita exigentibus, rarò occurrit.*

13 *Capituli pars major, ſi in una inſtrumenti parte electioni conſenſiſſe dicatur, & in altera omnes, an ſit intelligendum, quòd verè omnes conſenſerint, ex quo pars ineſt in toto.*

14 *Scrutinio publicato, & facta collatione, debet ſequi communis electio per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri.*

15 *Electorum omnium conſenſus poſt publicationem ſcrutinii non operatur, quòd electio anteà facta à majori, & ſaniori parte cenſeatur quaſi per inſpirationem.*

16 *Electio per ſcrutinium non irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantùm, & non tres, & non de Collegio intervenerint. Contrarium, n. ſeq.*

18 *Utile per inutile non vitiatur.*

19 *Electionis forma tradita* in cap. Quia propter. de elect. *conſuetudine tolli poteſt, Contrarium n. ſeq.*

21 *Tex.* in c. Quia propter. de elect. *habet decretum irritans.*

22 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, & habet oculos retrò, & operatur nullitatem ab initio.*

23 *Conſuetudo contra intellectum alicujus textus ita communiter à Doctoribus interpretatum, non dicitur contra communem Doctorum opinionem, ſed contra text. ipſum.*

24 *Doctorum communis opinio, licèt per ſe non inducat obligationem; tamen quando convenit in interpretatione alicujus legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem ſervandi legem, & attendi illa in praxi.*

25 *Legis in interpretatione ſemper attendenda eſt verborum proprietas.*

26 *Electio mixta ex ſcrutinio, & compromiſſo quæ dicatur.*

27 *Electio communis poſt collationem votorum fieri poteſt per unum ſine mandato Capituli: & ſi omnes conſentiant, poteſt fieri etiam per extraneum. n. ſeq.*

29 *Electio communis facienda per unum eſt pars electionis per ſcrutinium.*

30 *Electio mixta ſcrutinio, & compromiſſo dari poteſt.*

31 *Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, quæ dicatur.*

32 *Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, ut ſit valida, adhibenda ſunt in ea omnia, quæ in electione per ſcrutinium ſervanda ſunt.*

33 *Electiones Regularium, licèt fieri debeant per vota ſecreta, ex diſpoſitione Concil. Trident. non tamen cenſetur ab eo ſublata forma* cap. Quia propter. de elect.

DECISIO XXII.

1 DUbitavi de ordine Sanctiſſimi Domini Noſtri, An electio, de qua agitur, ſit valida; & Domini negativè reſolverunt. Ratio reſolutionis fuit: quia, cùm fuerit proceſſum ad electionem Abbatis per viam ſcrutinii, in qua de neceſſitate ſervanda erat forma *cap.* 2 *Quia propter. de elect.* debebant, juxta diſpoſitionem illius text. eligi tres ſcrutatores de Collegio, ibi: *Aſſumantur tres de Collegio fide digni, qui ſecretè, & ſingillatim vota cunctorum diligenter exquirant,* &c. Quod cùm non fuerit factum, ſed electi fuerint duo Notarii extra Collegium, electio non ſuſtinetur, ut habetur in eod. tex. ibi: *Aliter electio facta non valeat.* quæ verba habent vim decreti irritantis. Roman. *conſ.* 322. *n.* 12. 3 & important annullationem ipſo jure abſque aliqua ſententia. Gloſſ. *in d. cap. Quia propter. in ver. Vice omnium.* & ibi Compoſtell. *num.* 20. *verſ. Nunquid de iſta.* & clarè Joan. Andr. *num.* 27. *in ver. Non valeat.* per tex. *in cap. In Geneſi. eod. tit. de elect.* Guillem. Mandagot. *de elect. cap.* 22. & *ibi* Nicol. Boer. *in littera B.* ubi dicit hanc opinionem veriorem, & omnes Doctores, excepto Hoſtienſi, ita tenere: & eſt bona Gloſſ. *in Clem.* 1. *in ver. inhibentes, de jure patr.* ubi, ſi detur certa forma habenti facultatem eligendi, cum decreto irritanti, ſi non ſervetur illa forma, electio ipſo jure eſt nulla: duo enim ſunt, quæ canonizant electionem, ſub- 4 ſtantia conſenſus, & ſubſtantia formæ; à quibus recedere non poſſumus. Bald. *in cap. Quia propter. n.* 20. *& ſeq. elect.* Boer. *deciſ.* 1. *n.* 70. ita ut ſi recedatur, electio ipſo jure ſit nulla. Idem Bald. *in conſ.* 318. *Ponitur, quod electio Rectoris, n.* 2. *verſ. Sed iſte. lib.* 3.

Quod autem in electione hujus Abbatis ſit ſervanda 5 forma *cap. Quia propter.* videtur clarum. Nam, etſi Roffred. *de libellis tom.* 2. *ſuper jure Pontificio, par* 3. *tit. Quid ſonet hoc nomen Abb.* &c. *n.* 8. *littera G. fol. mihi.* 633. dicat, de mandato Papæ judicatum fuiſſe, formam *d. cap. Quia propter.* non eſſe ſervandam in electione Abbatis, quia hoc eſt nomen ſollicitudinis, non tamen eſt Pater; attamen contrarium probat Joan. And. *in d. cap. Quia propter. n.* 59. Et ſubdit, omnes tenere, quod in electione Abbatis ſervanda ſit forma *cap. Quia propter.* & ita ſervari prout etiam ita ſervari dicit Bellam. *ibidem in princ. n.* 3. & de communi dicit etiam Imol. *n.* 3. Abb. *n.* 7. *in fine, & n* 8. Surr. *num.* 20. Gloſſ. *in cap. Sicut.* ante figurationem caſus, *de elect. in* 6. Franc. Marcus *dec.* 992. *n.* 1. *lib.* 1. Petrus de Biaxio *in Director. elect. par.* 3. *cap.* 39. *num.* 1. Greg Lopez, *partit.* 1. *tit.* 5. *l.* 19. *gloſ. Obiſpo*, Rot. *deciſ.* 5. *in princ. juncto n.* 2. *de elect. in nov.* Seraph. *dec.* 647. *num.* 4. Et quod forma *cap. Quia propter.* habeat lo- 6 cum, nedum in electionibus Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum, qui habent juriſdictionem generalem in dictis Eccleſiis Collegiatis: ſed etiam in electione Regularium Prælatorum, dicit Gloſſ. 1. *in d. cap. Quia propter.* ubi Abb. *n.* 7. *ver. Circa iſtam partem primam.* ubi ait, quòd iſte text. intendit providere ſolùm Eccleſiis viduatis, per illa verba: *Eccleſia viduata,* &c. & *verſ. Et in hanc partem.* ubi teſtatur de communi: & *n.* 8. *verſ. Et placet.* Gloſſ. *in cap. Sicut. verſ. formam, de elect. in* 6. Franc. Marcus *d. deciſ.* 992. & benè Rot. *de deciſ. in princ. de elect. in nov.*

Quod verò fuerit proceſſum ad electionem per ſcru- 7 tinium ſatis patet; quia eadem die obitus Abbatis, Monachi ſe congregarunt, & duo Notarii, qui de inſtrumento fuerunt rogati, ita loquuntur: *Omni meliori modo, via, & jure & forma, quib. meliùs, validiùs, & efficaciùs potuerunt, & debuerunt, tam via Spiritus Sancti quam ſcrutinii, ad novam electionem Abbatis procedentes, &c. unus, & eorum quilibet ſuper altari majori, in prædictorum Notariorum præſentia, ſua vota, atque ſuffragia ſono (ut moris eſt) campanæ ſcripſit, & ſubſignavit ſuper novo Abbate eligendo: quibus à nobis diligenter, & fideliter collectis, dictorum ſuffragiorum pars major, & numero potior Fratris Deſiderio, Gerardo,* &c. *obvenit,* &c. & poſteà dicti duo Notarii publicarunt electionem, quam ratam habuerunt omnes Religioſi cantantes de more Hymnum, *Te DEUM laudamus,* &c. Quare negari non poteſt, quin Monachi procedere voluerint ad electionem per ſcrutinium, licèt non ſervando benè formam *cap. Quia propter.* ut colligitur ex eodem text. ubi diſponitur, quòd poſt legitimam congregationem Capituli eligantur tres de eodem Capitulo fide digni, qui ſingillatim, & ſecretè vota omnium eligentium exquirant, & in ſcriptis redigant: quo facto incontinenti, antequàm ad alia divertant, vota illa publicent in communi, ut is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel major, & ſanior pars Capituli conſenſerit, ut benè Henric. Caniſius *in Compendio Juris Canon. in tit. de elect. §. Hic igitur ordo ſcrutinii.*

Neque

8 Neque ex eo poteſt dici electionem fuiſſe per inſpirationem, vel quaſi, ex quo in dicto inſtrumento dicatur, *tam via Spiritus Sancti, quàm ſcrutinii*; & ſi electio fuit facta per viam Spiritus Sancti, non fuit opus ſervare formam *cap. Quia propter.* ut notat Innoc. *ibid. n.7.* Hoſt. *n.50.* Abb. *ibid. in §. niſi num. 1.*
9 *fin.* Sylveſt. *in Summ. verb. electio, 2. n. 27.* Nam pro reſolutione hujus articuli fuit animadverſum, quòd duplex eſt electio per viam Spiritus Sancti: Altera per inſpirationem, & eſt quando, nullo inter eligentes ordine ſervato, ipſi quaſi inebriati, & ſuper ſe quaſi facti eligunt. Altera per quaſi inſpirationem, quando ſubitò, & repentè unus poſt alium, ſine aliquo intervallo, eundem eligunt. Hoſt. *in d. cap. Quia propter. num. 50.* Oldrad. *conſ. 115. num. 1. & 2.* Abb. *in d. cap. Quia propter. num. 3.* Greg. Lopez. *part. 1. tit. 5. l. 1. Gloſſ. Alguno*, & *ibidem* Alphonſus Diaz de Montalvo *in gloſſ. unic.* & propter verba textus, *ab omnibus*, di-
10 cunt DD. ſufficere, quòd unus diſſentiat ad effectum, quod electio non dicatur per viam Spiritus Sancti. Joan Andr. *in d. cap. Quia propter. num. 39.* Bellam. *ibid. in §. Niſi fortè, num. 1. & 3.* Compoſtell. *num. 21.* Vitalin. *in c. em. Ne Romani n. 22. de elect.* In propoſito autem, (ut patet ex lectura inſtrumenti) manifeſtiſſimè apparet, quod electio non fuit facta, neque per viam inſpirationis, nec quaſi, cùm non concurrant prædicta: imò in eodem inſtrumento dicitur, quòd pars major, & numero potior Fratri Deſiderio obvenit; & ſic apparet, quòd nedum non intervenerunt prædicta; ſed quòd neque ab omnibus fuit electus, prout requiritur, ſed à majori, & ſaniori parte comparativè ad minorem partem omnium congregatorum pro
11 electione, prout intelligi debent illa verba, ut *cap. Eccleſia veſtra. in primo.* ubi Abb. *n. 4. de elect.* Idem Abb. *conſ. 25. num. 4. lib. 2. & in d. cap. Quia propter. num. 5. verſ. Quod ego.* Franc. Marcus *deciſ. 294.* Didacus Perez *gloſſ. 2. poſt. princ. in l. 3 tit. 3. lib. 2. or-*
12 *dim.* Ultra quod certum eſt, electionem per viam inſpirationis auctore Deo immediatè, peccatis noſtris exigentibus, raro occurrere, ut notat Joan. Andr. *in cap. Quia propter. num. 40.* Petrus de Baiſ. *in director. elect. par. 3. cap. 16. num. 21.*

13 Neque opitulatur, quòd in inſtrumento dicatur, quòd omnes conſenſerint electioni, & propterea verba illa, *major, & ſanior pars*, &c. reducenda ſunt ad concordiam: ita ut ſenſus ſit, quòd major, & ſanior pars conſenſit, ex quo omnes conſenſerunt, cùm in toto pars inſit, *l. Si quis cùm totum. ff. de except.* Surd. *deciſ. 188. n. 3.* Nam fuit reſponſum, quòd ultra quòd non intervenerunt alia requiſita, ut electio poſſit dici per inſpirationem, vel quaſi, de quibus *ſuprà*; ideò fuerunt poſita verba illa in Inſtrumento: quia in ele-
14 ctione juxta terminos *cap. Quia propter.* requiritur, quod publicato ſcrutinio, & facta collatione ſequatur electio, ſcilicet, quòd fiat per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri, *cap. Scimi. de elect. in 6. cap. Cùm ab uno de re judic. in 6.* Abb. *in d. cap. Quia propter. ante num. 11. verſ. Electio autem ſi eſt per unum.* Franc. Marcus *q. 922. n 2. lib. 1.* In hoc autem caſu publicato ſcrutinio, & facta collatione, ex qua apparuit, (ut refertur in inſtrumento) quòd major, & ſanior pars fecerit electionem, fuit publicatum ſcrutinium, ibi: *Quibus*, ſcilicet, votis, *à nobis diligenter, & fideliter collectis, dictorum voterum, ac ſuffragiorum pars major, & numero potior Fratri Deſiderio Gerardo*, &c. *obvenit.* poſteà fuit publicatum ſcrutinium, & ab omnibus approbata electio, dum in eodem inſtrumento ſubditur: *Quod nos noſtra omnibus, & capitulariter alta, & intelligibili voce pronunciantes, prædictum Fratrem Deſiderium pro legitimè, atque canonicè electo prædicti omnes Religioſi habuerunt, atque unanimiter tenuerunt.* qui conſenſus omnium poſt publicationem ſcrutinii non operatur, quòd electio per 15
anteà facta à majori, & ſaniori parte cenſeatur, quaſi per inſpirationem, Hoſt. *in Summ. tit. de elect. §. Qualiter, verſ. Tertia forma. in princ.* Petrus de Baiſ. *in director. elect. par. 3. cap. 16. num. 4.* & expreſſè ſentit Abb. *antiq. in dicto cap. Quia propter. num. 17. in fine, verb. conſenſit.*

Neque eſt verum, quòd electio per ſcrutinium non 16
irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantùm, & non tres, & non de collegio intervenerint. Gloſſ. *in d. cap. Quia propter. in verb. Sanior, in fin. de elect.* & iſta fuit opinio Vincentii, & Tancredi. Abb. antiq. *ibidem, num. 17.* ubi, quod hoc eſt præter formam illius tex. Mandagot. *de elect. cap. 23.* ubi quòd licèt debeant eligi tres ſcrutatores de Collegio; tamen ſi ſecùs fiat, electio non irritatur: ex cujus ſententia in eodem capite dicit Card. *in dicto cap. Quia propter. quaſt. 12.* quòd Abbas Tullen. electus cum ſex ſcrutatoribus, tribus de Collegio, & tribus extra Collegium, fuit per Sedem apoſtolicam confirmatus: quod dicit etiam Boët. *ibid. ad Mandagot. litera S.* Menoch. *conſ. 63.*
num. 37. Nam huic motivo fuit reſponſum, contra- 17
riam opinionem eſſe communiorem, & ſecundùm litteram textus ibi: *Aſſumantur tres de Collegio.* quam tenet Goffred. *in Sum. tit. de elect. num. 7. & in cap. Quia propter.* Hoſtien. *num. 17. & ſeq. & num. 25.* Butr. *n. 2. & 22. verſ. Dicitur ſextò. & verſ. Dicitur ſeptimò.* Bald. *num. 31.* Joan. Andr. *num. 10. & 11.* & ſenſit Innoc. *num. 3. & 4.* & tutius eſſe, quòd interveniant tres ſcrutatores de Capitulo, dicunt Anchar. *num. 1. verſ. Secundum ſubſtantiale.* Compoſtel. *num. 5.* Abb. *antiq. num. 7. verſ. tres.* Card. *q. 11. & 12. & 45.* & quòd ſit communis opinio, quòd debeant intervenire tres ſcrutatores de Collegio, dicit Abb. *in dicto cap. Quia propter. n. 13.* Imol. *n. 7. & 8.* Roman. *conſ. 322. n. 6. & 11. & 12.* dicit, quòd electio aliter facta corruit, Franc. Mat. *dec. 1201.* Petrus de Baiſ. *in Director. elect. par. 3. cap. 14. num. 1. & ſequentibus.* Rebuffus *ſuper Concord. titul. de Regia ad Prælaturam nomin. §. Per præmiſſa. verb. Poſſint, verſ. 3. Quod tres ſcrutatores.* Rodriquez *in Sum. par. 1. cap. 102. num. 3. verſ. Diza mas la ordenacion.* Sylv. *in Sum. verb. electio. 2. num. 12.* Angel. *eod. verb. num. 26.* Tabiena *pariter eod. verb. 5. num. 26.* & ulteriùs hanc etiam tenent Boet. *ad Mandagot. de elect. cap. 22. litera C. & cap. 23. litera Q.* ubi, quòd iſtud eſt tenendum. Piſſanella *in verb. electio, 1. col. 5. verſ. Quando proceditur per formam ſcrutinii.* Joan. Bapt. de Saiiſ. *in Summ. eodem. ver. col. 5. verſ. Quot ſunt formæ electionis.* Azor. *Juſtit. moral. tom. 2. lib. 6. cap. 14. col. 7. q. 11. verſ. Per ſcrutinium.* Neque eſt curandum, quòd aliàs fuerit confirmata electio, in qua ſex intervenerunt ſcrutatores, tres de Collegio, & tres extra Collegium, ut referunt Cardin. & Boët. *locis prædictis:* quia hoc potuit fieri,
vel ex gratia, vel quia, cùm intervenerint tres ſcrutato- 18
res de Collegio, utilis forma per inutile non debuit vitiari, *l. 3. ff. de teſtam. milit.* & not. Bald. *in dicto cap. Quia propter. num. 2. de elect.*

Neque obſtat, quòd ex conſuetudine poſſit tolli 19
forma tradita *in d. cap. Quia propter.* maximè circa ſcrutatores. Bald. *in conſ. 318. num. 1. circa fin. par. 2.* Rot. *deciſ. 65. num. 11. par. 1. in recent.* Bertachin. *de Epiſc. in 1. par. lib. 3. q. 1. num. 1.* quem refert & ſequitur Boët. *ad Mandagot. de elect. cap. 23. litera R. verſ. Adde quando.* Fuit enim reſponſum, quòd nulla conſuetudo probatur. Nec Doctores prædicti dicunt,
quòd induci poſſit: Bald. enim loquitur in terminis 20
electionis ſcholarium, in qua non erat ſervanda forma *cap. Quia propter.* Rota verò loquitur de pertinentia collationis ex conſuetudine: Bertachinus autem, & Boët. ſolùm dicunt, quòd tres poſſunt eligi extra Collegium, qui tamen de conſuetudine poſſunt electioni inter-

12 *Electio per viam inſpirationis authore Deo immediatè, peccatis noſtris ita exigentibus, rarò occurrit.*

13 *Capituli pars major, ſi in una inſtrumenti parte electioni conſenſiſſe dicatur, & in altera omnes, an ſit intelligendum, quòd verè omnes conſenſerint, ex quo pars ineſt in toto.*

14 *Scrutinio publicato, & facta collatione, debet ſequi communis electio per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri.*

15 *Electorum omnium conſenſus poſt publicationem ſcrutinii non operatur, quòd electio anteà facta à majori, & ſaniori parte cenſeatur quaſi per inſpirationem.*

16 *Electio per ſcrutinium non irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantùm, & non tres, & non de Collegio intervenerint. Contrarium, n. ſeq.*

18 *Utile per inutile non vitiatur.*

19 *Electionis forma tradita* in cap. Quia propter. de elect. *conſuetudine tolli poteſt, Contrarium n. ſeq.*

21 *Tex.* in c. Quia propter. de elect. *habet decretum irritans.*

22 *Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, & habet oculos retrò, & operatur nullitatem ab initio.*

23 *Conſuetudo contra intellectum alicujus textus ita communiter à Doctoribus interpretatum, non dicitur contra communem Doctorum opinionem, ſed contra text. ipſum.*

24 *Doctorum communis opinio, licèt per ſe non inducat obligationem; tamen quando convenit in interpretatione alicujus legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem ſervandi legem, & utendi illa in praxi.*

25 *Legis in interpretatione ſemper attendenda eſt verborum proprietas.*

26 *Electio mixta ex ſcrutinio, & compromiſſo qua dicatur.*

27 *Electio communis poſt collationem votorum fieri poteſt per unum ſine mandato Capituli: & ſi omnes conſentiant, poteſt fieri etiam per extraneum. n. ſeq.*

29 *Electio communis facienda per unum eſt pars electionis per ſcrutinium.*

30 *Electio mixta ſcrutinio, & compromiſſo dari poteſt.*

31 *Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, qua dicatur.*

32 *Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, ut ſit valida, adhibenda ſunt in ea omnia, quæ in electione per ſcrutinium ſervanda ſunt.*

33 *Electiones Regularium, licèt fieri debeant per vota ſecreta, ex diſpoſitione Concil. Trident. non tamen cenſetur ab eo ſublata forma* cap. Quia propter. de elect.

DECISIO XXII.

1 DUbitavi de ordine Sanctiſſimi Domini Noſtri,
An electio, de qua agitur, ſit valida; & Domini
negativè reſolverunt. Ratio reſolutionis fuit: quia,
cùm fuerit proceſſum ad electionem Abbatis per viam
ſcrutinii, in qua de neceſſitate ſervanda erat forma *cap.*
2 *Quia propter. de elect.* debebant, juxta diſpoſitionem
illius text. eligi tres ſcrutatores de Collegio, ibi: *Aſſumantur tres de Collegio fide digni, qui ſecretè, & ſingillatim vota cunctorum diligenter exquirant*, &c.
Quod cùm non fuerit factum, ſed electi fuerint duo Notarii extra Collegium, electio non ſuſtinetur, ut habetur
in eod. tex. ibi: *Aliter electio facta non valeat.* quæ verba habent vim decreti irritantis. Roman. *conſ.* 322. *n.* 12.
3 & important annullationem ipſo jure abſque aliqua
ſententia. Gloſſ. *in d. cap. Quia propter. in ver. Vice omnium.* & ibi Compoſtell. *num.* 20. *verſ. Nunquid de iſta.* & clarè Joan. Andr. *num.* 27. *in ver. Non valeat.*
per tex. *in cap. In Geneſi. eod. tit. de elect.* Guillem. Mandagot. *de elect. cap.* 22. & *ibi* Nicol. Boer. *in litera B.*
ubi dicit hanc opinionem veriorem, & omnes Doctores,
excepto Hoſtienſi, ita tenere: & eſt bona Gloſſ. *in Clem.* 1. *in ver. inhibentes, de jurepatr.* ubi, ſi detur certa forma habenti facultatem eligendi, cum decreto irritanti, ſi non ſervetur illa forma, electio ipſo jure eſt nulla: duo enim ſunt, quæ canonizant electionem, ſub- 4
ſtantia conſenſus, & ſubſtantia formæ; à quibus recedere non poſſumus. Bald. *in cap. Quia propter. n.* 20.
& ſeq. elect. Boer. *deciſ.* 1. *n.* 70. ita ut ſi recedatur,
electio ipſo jure ſit nulla. Idem Bald. *in conſ.* 318. *Ponitur. quod electio Rectoris, n.* 2. *verſ. Sed iſte. lib.* 3.

Quod autem in electione hujus Abbatis ſit ſervanda 5
forma *cap. Quia propter.* videtur clarum. Nam, etſi
Roſfred. *de libellis tom.* 2. *ſuper jure Pontificio, par* 3.
tit. Quid ſonet hoc nomen Abb. &c. *n.* 8. *litera G. fol. mihi.* 633. dicat, de mandato Papæ judicatum fuiſſe,
formam *d. cap. Quia propter.* non eſſe ſervandam in
electione Abbatis, quia hoc eſt nomen ſollicitudinis,
non tamen eſt Pater; attamen contrarium probat Joan.
And. *in d. cap. Quia propter. n.* 59. Et ſubdit, omnes
tenere, quod in electione Abbatis ſervanda ſit forma
cap. Quia propter. & ita ſervari prout etiam ita ſervari
dicit Bellam. *ibidem in princ. n.* 3. & de communi dicit
etiam Imol. *n.* 3. Abb. *n.* 7. *in fine, & n* 8. Surr. *num.* 20.
Gloſſ. *in cap. Sicut.* ante figurationem caſus, *de elect. in* 6. Franc. Marcus *dec.* 992. *n.* 1. *lib.* 1. Petrus de Braxio *in Director. elect. par.* 3. *cap.* 39. *num.* 1. Greg Lopez, *partit.* 1. *tit.* 5. *l.* 19. *gloſ. Obiſpo*, Rot. *deciſ.* 5. *in princ. juncto n.* 2. *de elect. in nov.* Seraph. *dec.* 647.
num. 4. Et quod forma *cap. Quia propter.* habeat lo- 6
cum, nedum in electionibus Epiſcoporum, & aliorum
Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum, qui habent
juriſdictionem generalem in dictis Eccleſiis Collegiaris: ſed etiam in electione Regularium Prælatorum,
dicit Gloſſ. 1. *in d. cap. Quia propter.* ubi Abb. *n.* 7.
ver. Circa iſtam partem primam. ubi ait, quòd iſte text.
intendit providere ſolùm Eccleſiis viduatis, per illa
verba: *Eccleſia viduata*, &c. & *verſ. Et in hanc partem.* ubi teſtatur de communi: & *n.* 8. *verſ. Et placet.*
Gloſſ. *in cap. Sicut. verſ. formam, de elect. in* 6. Franc.
Marcus *d. deciſ.* 992. & benè Rot. *de deciſ. in princ. de elect. in nov.*

Quod verò fuerit proceſſum ad electionem per ſcru- 7
tinium ſatis patet; quia eadem die obitus Abbatis, Monachi ſe congregarunt, & duo Notarii, qui de inſtrumento fuerunt rogati, ita loquuntur: *Omni meliori modo, via, & jure & forma, quib. meliùs, validiùs, & efficaciùs potuerunt, & debuerunt, tam via Spiritus Sancti quam ſcrutinii, ad novam electionem Abbatis procedentes, &c. unus, & eorum quilibet ſuper altari majori, in prædictorum Notariorum præſentia, ſua vota, atque ſuffragia ſono (ut moris eſt) campana ſcripſit, & ſubſignavit ſuper novo Abbate eligendo: quibus à nobis diligenter, & fideliter collectis, dictorum ſuffragiorum pars major, & numero potior Fratris Deſiderio, Gerardo,* &c. *obvenit*, &c. & poſteà dicti duo Notarii publicarunt electionem, quam ratam habuerunt omnes Religioſi cantantes de more Hymnum, *Te DEUM laudamus*, &c.
Quare negari non poteſt, quin Monachi procedere voluerint ad electionem per ſcrutinium, licèt non ſervando benè formam *cap. Quia propter.* ut colligitur ex eodem text. ubi diſponitur, quòd poſt legitimam congregationem Capituli eligantur tres de eodem Capitulo fide digni, qui ſingillatim, & ſecretè vota omnium eligentium exquirant, & in ſcriptis redigant: quo facto incontinenti, antequàm ad alia divertant, vota illa publicent in communi, ut is, collatione habita, eligatur, in quem omnes, vel major, & ſanior pars Capituli conſenſerit, ut benè Henric. Caniſius *in Compendio juris Canon. in tit. de elect. §. Hic igitur ordo ſcrutinii.*

Neque

8 Neque ex eo poteſt dici electionem fuiſſe per inſpirationem, vel quaſi, ex quo in dicto inſtrumento dicatur, *tam via Spiritus Sancti, quàm ſcrutinii*; & ſi electio fuit facta per viam Spiritus Sancti, non fuit opus ſervare formam *cap. Quia propter.* ut notat Innoc. *ibid. n.* 7. Hoſt. *n.* 50. Abb. *ibid. in* §. *niſi num. 1.*
9 *fin.* Sylveſt. *in Summ. verb. electio, 2. n.* 27. Nam pro reſolutione hujus articuli fuit animadverſum, quòd duplex eſt electio per viam Spiritus Sancti: Altera per inſpirationem, & eſt quando, nullo inter eligentes ordine ſervato, ipſi quaſi inebriati, & ſupra ſe quaſi facti eligunt. Altera per quaſi inſpirationem, quando ſubitò, & repentè unus poſt alium, ſine aliquo intervallo, eundem eligunt. Hoſt. *in d. cap. Quia propter. num.* 50. Oldrad. *conſ.* 115. *num.* 1. *&* 2. Abb. *ind. cap. Quia propter. num.* 3. Greg. Lopez. *part.* 1. *tit.* 5. *l.* 2. *Gloſſ. Alguno*, & *ibidem* Alphonſus Diaz de Montalvo *in gloſſ. unic.* & propter verba textus, *ab omnibus*, di-
10 cunt DD. ſufficere, quòd unus diſſentiat ad effectum, quod electio non dicatur per viam Spiritus Sancti. Joan Andr. *in d. cap. Quia propter. num.* 39. Bellam. *ibid. in* §. *Niſi fortè, num.* 1. *&* 3. Compoſtell. *num.* 21. Vitalin. *in c. cm. Ne Romani n.* 22. *de elect.* In propoſito autem, (ut patet ex lectura inſtrumenti) manifeſtiſſimè apparet, quod electio non fuit facta, neque per viam inſpirationis, nec quaſi, cùm non concurrant prædicta: imò in eodem inſtrumento dicitur, quòd pars major, & numero potior Fratri Deſiderio obvenit; & ſic apparet, quòd nedum non intervenerunt prædicta; ſed quòd neque ab omnibus fuit electus, prout requiritur, ſed à majori, & ſaniori parte comparativè ad minorem partem omnium congregatorum pro
11 electione, prout intelligi debent illa verba, ut *cap. Eccleſia veſtra. in primo.* ubi Abb. *n.* 4. *de elect.* Idem Abb. *conſ.* 25. *num.* 4. *lib.* 2. *& in d. cap. Quia propter. num.* 5. *verſ. Quod ego.* Franc. Marcus *deciſ.* 294. Didacus Perez *gloſſ.* 2. *poſt. princ. in l.* 3 *tit.* 3. *lib.* 2. *or-*
12 *dın.* Ultra quod certum eſt, electionem per viam inſpirationis auctore Deo immediatè, peccatis noſtris exigentibus, raro occurrere, ut notat Joan. Andr. *in cap. Quia propter. num.* 40. Petrus de Baiſ. *in directar. elect. par.* 3. *cap.* 16. *num.* 21.

13 Neque opitulatur, quòd in inſtrumento dicatur, quòd omnes conſenſerint electioni, & proptereà verba illa, *major, & ſanior pars*, &c. reducenda ſunt ad concordiam: ita ut ſenſus ſit, quòd major, & ſanior pars conſenſit, ex quo omnes conſenſerunt, cùm in toto pars inſit, *l. Si quis cùm totum ff. de except.* Surd. *deciſ.* 188. *n.* 3. Nam fuit reſponſum, quòd ultra quòd non intervenerunt alia requiſita, ut electio poſſit dici per inſpirationem, vel quaſi, de quibus *ſuprà*; ideò
14 fuerunt poſita verba illa in inſtrumento: quia in electione juxta terminos *cap. Quia propter.* requiritur, quod publicato ſcrutinio, & facta collatione ſequatur electio, ſcilicet, quòd fiat per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri, *cap. Sicut. de elect. in* 6. *cap. Cùm ab uno de re judic. in* 6. Abb. *in d. cap. Quia propter. ante num.* 11. *verſ. Electio autem ſi eſt per unum.* Franc. Marcus *q.* 922. *n* 2. *lib.* 1. In hoc autem caſu publicato ſcrutinio, & facta collatione, ex qua apparuit, (ut refertur in inſtrumento) quòd major, & ſanior pars fecerit electionem, fuit publicatum ſcrutinium, ibi: *Quibus*, ſcilicet, votis, *à nobis diligenter, & fideliter collectis, dictorum votorum, ac ſuffragiorum pars major, & numero potior Fratri Deſiderio Gerardo*, &c. *obvenit.* poſteà fuit publicatum ſcrutinium, & ab omnibus approbata electio, dum in eodem inſtrumento ſubditur: *Quod nos noſtra omnibus, & capitulariter alta, & intelligibili voce pronunciantes, prædictum Fratrem Deſiderium pro legitimè, atque canonicè electo prædicti omnes Religioſi habuerunt, atque unanimiter tenuerunt.* qui conſenſus omnium poſt publicationem ſcrutinii non operatur, quòd electio per 15
antea facta à majori, & ſaniori parte cenſeatur, quaſi per inſpirationem, Hoſt. *in Summ. tit. de elect.* §. *Qualiter, verſ. Tertia forma. in princ.* Petrus de Baiſ. *in directar. elect. par.* 3. *cap.* 16. *num.* 4. & expreſsè ſentit Abb. *antiq. in dicto cap. Quia propter. num.* 17. *in fine, verb. conſenſit.*

Neque eſt verum, quòd electio per ſcrutinium non 16
irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantùm, & non tres, & non de collegio intervenerint. Gloſſ. *in d. cap. Quia propter. in verb. Sanior, in fin. de elect.* & iſta fuit opinio Vincentii, & Tancredi. Abb. antiq. *ibidem, num.* 17. ubi, quod hoc eſt præter formam illius tex. Mandagot. *de elect. cap.* 23. ubi quòd licèt debeant eligi tres ſcrutatores de Collegio; tamen ſi ſecùs fiat, electio non irritatur: ex cujus ſententia in eodem capite dicit Card. *in dicto cap. Quia propter. quæſt.* 12. quòd Abbas Tullen. electus cum ſex ſcrutatoribus, tribus de Collegio, & tribus extra Collegium, fuit per Sedem apoſtolicam confirmatus: quod dicit etiam Boët. *ibid. ad Mandagot. litera S.* Menoch. *conſ.* 63.
num. 37. Nam huic motivo fuit reſponſum, contra- 17
riam opinionem eſſe communiorem, & ſecundùm literam textus ibi: *Aſſumantur tres de Collegio.* quam tenet Goffred. *in Sum. tit. de elect. num.* 7. *& in cap. Quia propter.* Hoſtien. *num.* 17. *& ſeq. & num.* 25. Butr. *n.* 2. *&* 22. *verſ. Dicitur ſextò. & verſ. Dicitur ſeptimò.* Bald. *num.* 31. Joan. Andr. *num.* 10. *&* 11. & ſenſit Innoc. *num.* 3. *&* 4. & tutius eſſe, quòd interveniant tres ſcrutatores de Capitulo, dicunt Anchar. *num.* 1. *verſ. Secundum ſubſtantiale.* Compoſtel. *num.* 5. Abb. *antiq. num.* 7. *verſ. tres.* Card. *q.* 11. *&* 12. *&* 45. & quòd ſit communis opinio, quòd debeant intervenire tres ſcrutatores de Collegio, dicit Abb. *in dicto cap. Quia propter. n.* 13. Imol. *n.* 7. *&* 8. Roman. *conſ.* 322. *n.* 6. *&* 11. *&* 12. dicit, quòd electio aliter facta corruit, Franc. Mar. *dec.* 1201. Petrus de Baiſ. *in Director. elect. par.* 3. *cap.* 24. *num.* 1. *& ſequentibus.* Rebuffus *ſuper Concord. titul. de Regia ad Prælaturam nomin.* §. *Per præmiſſa. verb. Poſſint, verſ.* 3. *Quod tres ſcrutatores.* Rodriquez *in Sum. par.* 1. *cap.* 102. *num.* 3. *verſ. Dize mas la ordenacion.* Sylv. *in Sum. verb. electio.* 2. *num.* 12. Angel. *eod. verb. num.* 26. Tabiena *pariter eod. verb.* 1. *num.* 26. & ulteriùs hanc etiam tenent Boer. *ad Mandagot. de elect. cap.* 22. *litera C.* & *cap.* 23. *litera Q.* ubi, quòd iſtud eſt tenendum. Piſſanella *in verb. electio*, 1. *col.* 5. *verſ. Quando proceditur per formam ſcrutinii.* Joan. Bapt. de Saiiſ. *in Summ. eodem. ver. col.* 5. *verſ. Quot ſunt forma electionis.* Azor. *Inſtit. moral. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 14. *col.* 7. *q.* 11. *verſ. Per ſcrutinium.* Neque eſt curandum, quòd aliàs fuerit confirmata electio, in qua ſex intervenerunt ſcrutatores, tres de Collegio, & tres extra Collegium, ut referunt Cardin. & Boër. *locis prædictis*: quia hoc potuit fieri,
vel ex gratia, vel quia, cùm intervenerint tres ſcrutato- 18
res de Collegio, utilis forma per inutile non debuit vitiari, *l.* 3. *ff. de teſtam. milit.* & not. Bald. *in dicto cap. Quia propter. num.* 2. *de elect.*

Neque obſtat, quòd ex conſuetudine poſſit tolli 19
forma tradita *in d. cap. Quia propter.* maximè circa ſcrutatores. Bald. *in conſ.* 318. *num.* 1. *circa fin. par.* 3. Rot. *deciſ.* 65. *num.* 11. *par.* 1. *in recent.* Bertachin. *de Epiſc. in* 1. *par. lib.* 3. *q.* 1. *num.* 1. quem refert & ſequitur Boër. *ad Mandagot. de elect. cap.* 23. *litera R. verſ. Adde quando.* Fuit enim reſponſum, quòd nulla conſuetudo probatur. Nec Doctores prædicti dicunt,
quòd induci poſſit: Bald. enim loquitur in terminis 20
electionis ſcholarium, in qua non erat ſervanda forma *cap. Quia propter.* Rota verò loquitur de pertinentia collationis ex conſuetudine: Bertachinus autem, & Boër. ſolùm dicunt, quòd tres poſſunt eligi extra Collegium, qui tamen de conſuetudine poſſunt electioni inter-

intereſſe; qui non eſt caſus noſter, quod priùs dixit
Speculator. *de elect. §. 1. num. 12.* & ſubdit, meliùs eſ-
ſe, quòd eligantur ex Collegio, non ex illis, qui ex con-
ſuetudine interveniunt electioni; & priùs etiam dixit
Cardin. *in d. cap. Quia propter. q. 12.* & in terminis,
quòd forma, de qua *in cap. Quia propter.* tollat con-
ſuetudinem in contrarium, dicit Boer, *deciſ. 1. n. 49.*
& 50. Et probatur evidenti ratione; quia, (ut *ſuprà*
dictum eſt,) electio non ſervata forma illius tex. ipſo
21 jure eſt nulla, quia verba illa: *Electio aliter facta non*
valeat. habent vim decreti irritantis, Roman. *dicto*
22 *conſ. 320. n. 12.* Et certum eſt, quòd decretum irritans
inficit titulum, & poſſeſſionem, *cap. Si ee tempore. de*
elect. in 6. Caſſad. *deciſ. 1. ſub n. 7. de reſtitut. ſpoliat.*
Sarn. *in reg. de trienn. q. 49 num. 3.* Put. *deciſ. 48.*
n. 3. & ult. deciſ. 386. lib. 1. in nov. Gabr. *de clauſ.*
concl. 3. n. 2. par. 2. & habet oculos retrò, & operatur
nullitatem ab initio. Caſſad. *deciſ. 12. num. 5. ſuper*
reg. Sarn. *in reg de annal. q. 5. num. 1. & 4.* Rot. *dicta*
deciſ. 24 n. 5. & deciſ. 149. n. 2. par. 2.

Neque dicatur, quòd hîc non agatur de conſuetu-
23 dine inducenda contra jus, ſed contra communem
opinionem Doctorum: quia, cùm ſcrutatores debeant
eſſe tres, & de Collegio, ex text. *in cap. Quia propter:*
quem ita communiter interprettantur Doctores: non
agitur de inducenda conſuetudine contra communem
ſententiam Doctorum; ſed contra diſpoſitionem ipſius
text. qui ita communiter intelligitur à Doctoribus:
24 nam leges humanæ admittunt doctrinalem interpreta-
tionem, quæ, licèt per ſe non inducat obligationem,
quia non habet poteſtatem inducendi legem, Suar. *de*
legib. lib. 6. cap. 1. n. 5. tamen ſecùs eſt, quando com-
munis opinio convenit in interpretatione: quia tunc
facit humanam certitudinem, & inducit obligationem
ſervandi legem, & utendi illa in praxi, juxta commu-
nem interpretationem Suarez *d. loco, verſ. De hac igitur*
interpretatione. Et quamvis ab iſta communi interpre-
tatione aliqui Doctores diſſentiant; non eſt relinquen-
da communis, quia eſt conformis literæ textus, ibi, *aſſu-*
mantur tres de Collegio, ut advertunt omnes Doctores,
25 qui hanc communem tenent: nam in interpretatione
legis ſemper eſt attendenda verborum proprietas, id
eſt verborum ſignificatio, *l. 1. §. Si is, qui navem. ff. de*
exercit. act. l. Proſpexit. ff. Qui, & à quibus. cap. 2
§. Sed neque. de translat. Epiſcop. Eleganter Suar. *loco*
pracit. ubi exornat.

26 Neque ſuſtinetur, quòd hîc in omnem eventum agi-
tur de electione mixta ex ſcrutinio, & compromiſſo, ex
Speculat. *in tit. de elect. §. 1. num. 1. verſ. Si autem.* ubi
Joan. Andr. *in verb. Pro conſenſu.* Compoſtell. *in d.*
27 *cap. Quia propter. num. 14. verſ. Sed etſi Capitulum.*
Nam fuit reſponſum, quòd iſti Doctores ſolùm dicunt,
quòd poſt collationem ſufficit, quòd fiat communis
electio per unum ſine mandato Capituli: quia Capi-
tulum tacendo videtur hoc habere gratum, quod etiam
dicit Gloſſ. *in c. Si cui in verb. Per unum de elect. in 6.*
Abb. *in d. cap. Quia propter. ante num. 11.* Franc. Mar-
28 cus *deciſ. 022. num. 1. lib. 1.* Etſi omnes tacitè con-
ſentiant, iſta communis electio poteſt etiam fieri per
extraneum, ut voluit Petrus de Baiſ. *in direct. elect.*
par. 3. cap. 33. num. 4. & ſeq. Sed iſta non eſt electio per
29 compromiſſum mixtum, ſed per ſcrutinium: quia com-
munis electio facienda per unum, eſt pars electionis per
ſcrutinium, ut habetur *in d. cap. Quia propter.* publi-
cato namque ſcrutinio, & facta collatione, debet fieri
per unum communis electio nomine Capituli, ut *ſuprà*
dictum eſt.

30 Et quamvis verum ſit, poſſe dari electionem mix-
tam ſcrutinio, & compromiſſo, ut dicit Henric. Ca-
niſius *in Compendio Decretalium, tit. de elect. §. Ac*
in primis. ante finem; tamen hoc in iſto caſu non fuit
factum: quia (ut dicit idem Caniſius *ibidem in §. In-*
terdum,) tùm compromiſſum concurrit cum ſcruti- 31
nio, ſi ita compromiſſum ſit, ut compromiſſarii, ſi-
ve unus, ſive plures, ſecreto, & ſingillatim vota ſin-
gulorum exquirant, illumque eligant, in quem ma-
jor, & ſanior pars Capituli conſenſerit, *cap. Cùm ex-*
pediat. 29. de elect. in 6. juncto cap. Cùm dilect. 32. de
elect. Unde, quæ in electione per ſcrutinium ſervan-
da ſunt, eadem in hac ſpecie adhibenda erant. *cap. Si* 32
eui. 23. de elect. in 6. & in hac electione nihil minùs
fuit actum, quam facere electionem per compromiſ-
ſum mixtum cum ſcrutinio, ut patet ex lectura inſtru-
menti erectionis ſuprà relata.

Denique non obſtat, quod videatur ſufficere, quòd 33
vota fuerint ſecreta abſque alia forma, ex diſpoſitione
Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. cap. 6. de Regul.* quia, licèt
ibi diſponatur, quòd omnes electiones Regularium de-
beant fieri per vota ſecreta; non tamen cenſetur ſub-
lata forma *cap. Quia propter. de election.* ut prudenter
advertit Emmanuel Rodriquez *in Summa caſuum,*
part. 1. tit. de election. cap. 102. num. 2. Sed adhuc in
ſuo robore perſeverat. Zerola *in praxi epiſcopal. in ver.*
Abbatiſſa. verſ. Ad ſextum & Azor. *inſtitut. moral.*
lib. 13. cap. 30. quaſt. 1.

Et ita concluſum, electionem eſſe nullam, ita ut non
debeat confirmari.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Treveren. Abbatia S. Maximini, Veneris, 24. Januarii, 1625.

ARGUMENTUM.

In hac magiſtrali deciſione plura deducuntur circa validitatem electionis Abbatis per viam ſcrutinii: & an forma electionis tradita *in cap. Quia propter. de elect.* conſuetudine tolli poſſit. Et quando electio dicatur canonica, adeò quòd ſit confirmanda, etiam virtute Concordatorum Germaniæ, & Concilii Baſileenſis. Et quæ requirantur, ut ſit valida electio per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum.

SUMMARIUM.

1 *Electio per viam ſcrutinii facta, non ſervata forma tradita* in cap. Quia propter de elect. *eſt nulla.*
2 *Electio nulla non eſt confirmanda.*
3 *Tex.* in cap. Quanquam. de elect. in 6. *habet locum etiam in beneficiis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectis.*
4 *Geſta contra intellectum alicujus textus, communiter à Doctoribus traditum, dicuntur geſta contra textum ipſum, non contra communem Doctorum opinionem.*
5 Excipere, *verbum non ſignificat recipere in ſcriptis, niſi exprimatur.*
6 *Notarii, & ſcriptores vocantur* exceptores *in jure.*
7 *Scrutatores aſſumpti extra Collegium, an poſſint ſoli eligentium vota exquirere, præſentibus, & videntibus iis de Collegio.*
8 *Decretum irritans appoſitum* in cap. Quia propter. de elect. *refertur nedum ad formulas electionum ibi appoſitarum; ſed etiam ad ſolennitates circa ſcrutinium diſpoſitas.*
9 *Lex abrogatur per contrariam conſuetudinem, etiam quod habeat decretum irritans.*
10 *Conſuetudo requirit actus uniformes.*
11 *Conſuetudo quando eſt varia non receditur à jure communi.*
12 *Suffragia eligentium poſſunt per Notarios ſcribi.*

11 *Scru-*

13 *Scrutinii viam eligentes cenſentur viam ordinariam elegiſſe.*

14 *Conſuetudo ex certa ſcientia, non ex errore induci debet.*

15 *Conſuetudo contra Canones non inducitur absque ſcientia, & expreſſo conſenſu Papæ, & animo conſuetudinem inducendi. n. 17. etiam quantocunque temporis ſpatio illa fuerit ſervata. n. 19.*

16 *Conſuetudo contra leges civiles inducitur absque ſcientia, & conſenſu Principis.*

18 *Multa per patientiam tolerantur, quæ deducta in judicio, exigente juſtitia, toleranda non eſſent.*

20 *Conſuetudo contra canonem habentem decretum irritans, non inducitur per quantumcunque temporis ſpatium.*

21 *Lex Papæ abrogari non poteſt, ſaltem absque illius ſcientia.*

22 *Electio nulla non convaleſcit per confirmationem Papæ, quæ non ſit ex certa ſcientia.*

23 *Confirmatio Superioris non purgat vitium electionis, niſi Princeps confirmet ex certa ſcientia.*

24 *Confirmatio ſi fiat à Papa, etiam ex certa ſcientia, electionis tanquam canonicæ, quæ verè non ſit talis, ſi in confirmatione non ſit inſertus tenor electionis, Papa præſumitur circumventus ab eis, quibus electionem examinandam mandavit.*

25 *Electio dicitur canonica, quando intervenit conſenſus de jure naturali requiſitus.*

26 *Electio canonica debet confirmari.*

27 *Electio triplici modo dicitur canonica, largè, strictè, & ſtrictiùs: & exponuntur hi termini.*

28 *Electio canonica in jure intelligitur de valida, & de canonica, ſtrictiori modo.*

29 *Verborum à ſignificatione propria recedendum non eſt.*

30 *Electio canonica dicitur illa ſolùm, quæ fit ſecundùm canones, nec poteſt dici canonica, quæ jure facta non ſit.*

31 *Electio juxta Concordata Germaniæ, ut ſit valida, debet eſſe canonica, & juxta formam.* cap. Quia propter de elect.

32 *Concilium Baſileenſe licèt à principio fuerit œcumenicum; poſteà ſub præſidio Cardinalis Arelatenſis continnatum, invitoque Pontifice prorogatum, non tantum œcumenicum, verùm etiam legitimum eſſe deſiit.*

33 *Concilium Baſileenſe, ſchiſmaticum, ſeditioſum, & nullius prorſus authoritatis appellatur in Concilio Lateranenſi.*

34 *Concilii Baſileenſis decreta non fuerunt confirmata à Nicolao V. ſed tantum pro bono pacis electiones factas in obedientia Concilii Baſileenſis confirmavit.*

35 *Eligendi forma per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum eſt canonica, & qualiter facienda, & n. ſeqq.*

36 *Compromiſſum aut fit expreſsè, aut tacitè ex verbis inducitur.*

37 *Compromiſſum expreſſum qualiter fiat.*

38 *Compromiſſum tacitum cum ſcrutinio mixtum qualiter fiat.*

39 *Compromiſſariis debet dari facultas ſingulorum vota diligenter exquirendi, & illum eligendi, in quem major, & ſanior Capituli pars conſenſerit.*

40 *Electio facta à Capitulo eſt pronuncianda, & publicanda.*

41 *Compromiſſariis ubi eſt data facultas nominandi, cenſetur etiam data facultas eligendi.*

42 *Electio quando fit per viam compromiſſi, Capitulum cenſetur eligere, quem arbitri nominabunt.*

43 *Electio cenſetur facta per ſcrutinium, quando fuit proclamata, & publicata per unum nomine Capituli.*

44 *Electio communis poteſt fieri etiam per extraneum, dummodo electores tacitè, vel expreſsè conſentiant.*

45 *Forma electionis communis per viam compromiſſi.*

46 *Electionis forma per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum dicitur melior, & expeditior.*

47 *Electio facta per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum eſt nulla, ſi omittantur ſubſtantialia ſcrutinii.*

48 *In electione per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum eſt neceſſaria tantùm collatio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum, nec zeli ad zelum.*

49 *Forma data eſt ſervanda, & illius verba debent potiùs reſtringi, quàm ampliari.*

50 *Forma data eſt ſtricti juris, & in ea ſolùm veniunt illa, de quibus ſpecialiter dictum eſt.*

DECISIO XXIII.

Contra deciſionem in hac cauſa factam, in qua fuit reſolutum electionem non ſuſtineri, tria opponebantur. Primum, quod non omnes nullitates oppoſitæ ſubſiſterent. Secundum, quod electores poſſunt juvari conſuetudine hoc modo eligendi. Tertium, quòd in omnem eventum iſta erat electio per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, & ideò poterat ſuſtineri. His tamen non obſtantibus, & cauſa maturè bis diſcuſſa DD. unanimi voto perſtiterunt in reſolutis. Nullitates enim in deciſione firmatæ ſubſiſtunt: nam, cùm fuerit actum per viam ſcrutinii, in pluribus non fuit ſervata forma tradita *in cap. Quia propter. de elect.* Primò quia fuerunt electi tres ſcrutatores extra Collegium, & tres de Collegio; & tamen numerus non poteſt augeri, nec ſumi extra Collegium. Secundò, quia ſcrutatores extra Collegium ſcrutati ſunt votum fratris Antonii primi ſcrutatoris; & deinde præſente dicto Antonio votum Matthæi ſecundi ſcrutatoris; & demum præſentibus Antonio, & Matthæo, votum Valentini tertii ſcrutatoris: unde vota Antonii, & Matthæi corruunt. Tertiò, quia exquiſitio ſuffragiorum fuit facta à ſcrutatoribus ſolùm extra Collegium, aſſidentibus tantùm tribus ſcrutatoribus de Collegio. Quartò, quia ſuffragia non fuerunt in ſcriptis redacta. Quintò, quia non fuerunt publicata vota; ſed tantùm electio, quæ ideò corruit, ut *in cap. Quia propter. de elect.* & latè in alia deciſione fuit dictum: ille
enim textus habet decretum irritans, ut *in ead. deciſ.* 1
fuit deductum, & probat tex. *in cap. Si cui. de elect.
in 6.* ibi.... *decernens, ſi aliter fierent, non valere,* &
Gloſſ. *ibidem* dicit non valere ipſo jure. Quare cum 2
electio non fuerit canonica, S. D. N. illam confirmare non tenetur, tam ex diſpoſitione juris communis,
ut *in cap. Quanquam. de elect. in 6.* quod licèt procedat 3
in Electione Epiſcoporum; habet tamen locum etiam in aliis beneficiis Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectis. Roman. *conſ. 332. n. 11.* Gloſſ. *in d. cap. Quanquam. in figurat. caſ.* quàm etiam vigore Concordatorum ibi.... *& lapſo dicto tempore*, de quo, ſcilicet, *in cap. Cupientes. 16. de elect. in 6. ſi non præſentata, vel ſi minùs canonicè præſentata fuerint electiones, providebimus.*

Neque eſt inſiſtendùm in eo, quòd plerique DD. circa prædictas nullitates varient. Quia (ut fuit in prædicta deciſione firmatum) omnes nullitates deducuntur, ex quo, ſecundùm communem DD. opi-
nionem, ſunt contra ſubſtantialia formæ *c. Quia* 4
propter. de elect. quæ communis opinio operatur, ut ita debeat intelligi tex. & ſi aliquid contrarium fiat, non ſit contra communem ſententiam DD. ſed contra ipſum textum, quem communis ſchola ita interpre-
tatur. Suarez *de legib. lib. 6. cap. 1. n. 5. verſ. De hac* 5
igitur interpretatione. Nec ex verbo, *exceperunt*, deduci poteſt, quòd vota in ſcriptis fuerint recepta, cùm non fuerit additum, *in ſcriptis*, prout loquitur

Suet. Tranq. de Tito Principe Romano ibi... *è pluri-
bus comperi, notis quoque excipere velociſſime ſolitum,*
6 &c. Et licèt ſcriptores, & Notarii vocentur excepto-
res *in §. Deinde.* ubi Gloſſ. *in verb. Exceptorem. Auth.
de defenſ. Civit. & in l. Exceptores.* ubi Gloſſ. 1. *C. de
numer. aſtnar. lib.* 12. id tamen non concludit, quòd
dicendo, *exceperunt*, in ſcriptis excepiſſe intelligen-
dum ſit; quid enim hoc verbum de per ſe poſitum im-
7 portet, ipſi Grammatici benè diſcutiunt. Ad id verò,
quod in deciſ. dicitur nempe, ſcrutatores tantùm extra
Collegium vota exquiſiviſſe, aſſiſtentibus iis de Colle-
gio, quod eſt contra formam *cap. Quia propter* dum
reſpondebatur, quod ſufficiat præſentia, & conſenſus
ex Innoc. *in cap. in Geneſi. n.* 5. *de elect.* & ex Gloſſ. *in
cap. Sicut. in verb. Per unum. de elect. in* 6. ſuit repli-
catum, quòd Gloſſ. Innoc. & alii alleg. non loquantur
in his terminis. Quidquid autem dicendum eſſet, an
unus ex ſcrutatoribus poſſit tantùm ſcribere, cedulas-
que recipere, illud certum eſt, quod omnes ſcrutatores
debent exquirere: hic verò tres tantùm ſcrutatores ex-
tra Collegium exquiſiverunt, ſcrutatoribus de Colle-
8 gio aſſidentibus. Nec debuit allegari, quòd decre-
tum irritans *in d. cap. Quiapropter.* appoſitum refe-
ratur ſolmmodò ad formulas electionum, ita ut pro-
hibeat omnem aliam formam, quam ſcrutinii compto-
miſſi, & quaſi per inſpirationem; non autem referatur
ad ſolemnitates circa ſcrutinium diſpoſitas. Quia iſte
intellectus nedum eſt valde ſubtilis, & novus; ſed con-
tra text. expreſſum *in cap. Eccleſia veſtra.* 57. *§. Deni-
que. de elect.* Roman. *conſ.* 332. *num* 12. & contra alium
text. *in cap. Si cui eod. tit. in* 6. ibi: *Talis electio cùm
præter formas, quas generale Concil. ſervari ſtatuit, in
electionibus celebrandis decernens, ſi aliter fierent, non
valere.*

Quantum attinet ad ſecundum caput, quòd ſcilicet
in hac electione fuerit ſervata forma conſuetudinis hu-
jus Eccleſiæ, & ideò non fuerit opus ſervari formam
9 *cap. Quiapropter.* cùm lex contrariam conſuetudinem
etiam quòd habeat decretum irritans, abrogetur. Suarez
de legib. 7. *cap.* 19. *num.* 14. tres fuerunt datæ reſponſio-
nes. Prima, illam conſuetudinem non probari. Se-
cunda, non ſuffragari, cùm non adſit expreſſus Papæ
conſenſus. Tertia, eò magis non ſuffragari, quia
nec adeſt ſcientia Papæ. Quod non probetur con-
10 ſuetudo, ſatis patet: quia illa non inducitur, ſi va-
rio modo fuit ſervatum: quia requirit actus unifor-
mes Bart. *in l.* 2. *in fin. princ. ff. ſol. matr.* Dec. *conſ.* 214.
num. 2. *verſ.* 2. *Hoc idem. & per tot. & conſ.* 129. *col.* 4.
Alex. *conſ.* 5. *lib.* 5. & *conſ.* 173. *per tot. lib.* 6. Roland.
conſ. 2. *n.* 118. *& ſeq. lib.* 1. & *conſ.* 87. *n.* 53. & *conſ.* 13.
n. 18. & *n.* 2n. ubi, quod nullus diſcrepat *lib.* 4. Aym.
conſ. 96. *n.* 5. Rimin. jun. *conſ.* 264. *n.* 28. & 19. *lib.* 3.
11 *& conſ.* 265. *n.* 25. Et quando conſuetudo eſt varia,
quod non recedatur à jure communi, Natt. *conſ.* 232.
in fin. & conſ. 309. *n.* 9. Roland. *d. conſ.* 87. *n.* 53. *lib.* 2.
Curr. jun. *conſ.* 260. *n.* 20. *lib.* 3. In propoſito autem
electiones, in quibus fit fundamentum, uniformes ma-
xime ſunt. In illa enim de anno 1502. ſub Alex. VI.
vota fuerunt redacta in ſcriptis, & tam ſcrutatores de
Collegio, quàm extra ſuffragia exquiſiverunt. In alia
facta de anno 1514. ſub Leone X. fuerunt electi tres
ſcrutatores de Collegio, & vota in ſcriptis redacta.
In alia de anno 1525. ſub Clem. VII. tres tantùm de
Collegio ſcrutatores fuerunt electi, & ſuffragia pariter
in ſcriptis. Sub Pio V. de anno 1565. tres etiam ſcru-
tatores de Collegio tantùm fuerunt adhibiti. Sub
Greg. XIII. de anno 1581. ſuffragia fuerunt per Nota-
12 rios ſcripta, quod eſt de jure permiſſum. Gloſſ. *in dict.
cap. Quia propter. in verbo redacta.* ſola enim quæſtio
eſt, an laicus Notarius poſſit ſcribere, ut per Doctores
ibidem. Ultima verò ſub ſanctæ mem. Greg. XV. de
anno 1521. ſatis annuit, vota fuiſſe in ſcriptis redacta,
cùm in ea dicatur, quòd in præſentia Notarii vota ſcru-
tata fuerunt.

Fuit præterea ex abundanti conſideratum, quòd
tempore Clem. VII. fuit electus Joannes de Cellis, &
non datur alia electio uſque ad tempus Pii V. & ta-
men electiones intermedias affuiſſe, non eſt ambigen-
dum cum ſub Pio V. non fuerit facta electio per obi-
tum dicti Joannis, ſed cujuſdam Petri, prout fuerunt
etiam electiones intermediæ inter Gregor. XIII. &
ſanct. mem. Greg. XV. tempore enim illius fuit electus
quidam Bernerus, & ſub ultimo Greg. fuit facta electio
per obitum Nicolai, & ſic non rectè deducitur ſtatus
electionum. Fuit inſuper ponderatum, quòd in ele-
ctione ſub Alex. VI. fuit facta mentio electionum,
de quibus *in cap. Quia propter.* ſub Pio V. dixerunt
electores, quòd volebant procedere per viam ſcruti-
nii. Sub Greg. XIII. expreſsè etiam fuit dictum,
quòd ex tribus modis eligendi, nimirum, per ſcruti-
nium, per compromiſſum, & quaſi per inſpirationem,
viam ſcrutinii elegerunt. Et in poſtrema ſub ſanct.
mem. Greg. XV. dicitur, quòd viduatæ Eccleſiæ per
viam ſcrutinii intendebant providere. Ex quo igitur 13
viam ſcrutinii cenſuerunt eligendam, cenſendum eſt,
viam ordinariam elegiſſe, ſcilicet, juxta terminos
c. Quia propter. Specul. *in rubr. de elect. n.* 12. Si ve-
rò dictam formam ſervare neſcientes errarunt, non
poteſt dici, aliquam conſuetudinem induxiſſe, quæ ex
certa ſcientia, non ex errore debet induci. Gloſſ. *in* 14
*cap. fin. in verb. legitimè, verſ. Item, quòd ex certa
ſcientia*, & ibi etiam Abbas *n.* 12. *de conſuet.* Sylveſt.
in verb. conſuetudo, q. 4. Tabien. *notab.* 7. *n.* 8. Medic.
de leg. par. 2. *q.* 14. *n.* 5.

Secundò fuit principaliter reſponſum, quòd ad in- 15
ducendam conſuetudinem contra Canones, requiri-
tur ſcientia, & expreſſus conſenſus Papæ: aliàs nun-
quam per contrariam conſuetudinem lex abrogatur.
Quia Summus Pontifex non habet poteſtatem à po-
pulo, ſed immediatè à Deo; & ideò non eſt populus,
qui inducit conſuetudinem contra Canones, ſed au-
thoritas Papæ permittentis. Abb. *in cap. fin. n.* 8. *in fin.
de conſuet.* Salas *de legib. q.* 97. *tract.* 14. *diſp.* 19. *ſect.* 6.
nu 59. *verſ. Hac ſententia.* Quod in lege civili ſecùs 16
eſt: nam lex civilis tendit ad bonum publicum, & in
utilitatem privatorum: unde, ſi populus vult ſibi præ-
judicium inferre, Principes ab eodem populo poteſta-
tem habentes non curant, *l. De quibus. verſ. Nam,
cùm ipſe. ff. de leg.* S. Thom. 1. 2. *q.* 47. *art.* 3. *in reſp. ad*
3. Abb. *in c. fin. n.* 9. *de conſuet.* Driedon. *de liber.
Chriſt. c.* 11. *ante fin.* Jus autem canonicum principa-
liter intendit hominem in Deum dirigere, & venit ad
bonum publicum eccleſiaſticum; & cùm ſit inſtitu-
tum à poteſtate ſpirituali, illa non poteſt in laicos cadere.
Abb. & Driedon. *locis præcitatis.* Hinc ergo, cùm
conſenſus Papæ operetur ad iſtam conſuetudinem in-
ducendam, requiritur illius certa ſcientia, ita ut non 17
ſufficiat error ut dictum eſt, & inſimul requiritur ani-
mus inducendi conſuetudinem, Gloſſ. *in d. c. fin. in
verbo, legitimè*, ubi Abb. *n.* 17. & facit tex. *in lege* 1. *C.
Quæ ſit long. conſuet.* Quare ſi conſenſus Papæ eſt ille,
qui conſuetudinem inducit, & etiam ad hunc ef-
fectum requiritur certa ſcientia, & voluntas inducen-
di conſuetudinem, non poteſt deduci voluntas, niſi 18
expreſſus conſenſus adſit; multa enim per patientiam
tolerantur, quæ deducta in judicio, exigente juſtitia,
toleranda non eſſent, ut dicit text. *in cap. Cùm jamdu-
dum.* 18. *in fin. de præb.* quem in puncto allegat Gloſſ. *in
§. leges. in verb. Abrogata. diſtinct.* 4. & ex iſtis rationib.
convincitur Vaſq. *q.* 2. *artic.* 97. *diſp.* 177. *c.* 12. dum
dicit, nihil referre, quòd Papa recipiat poteſtatem
à Deo, & non à populo, ut conſenſus ejus tacitus non
poſſit operari ad derogandum ſuæ legi: ut enim ex præ-
dictis apparet, multùm refert, quod Papa immediatè
pote-

poteſtatem habeat à Deo. In hoc autem caſu nedum
non adeſt expreſſus conſenſus Summorum Pontificum;
ſed nec etiam ſcientia, ut in tertis reſponſione oſten-
demus.

19 Et quod requiratur nedum ſcientia, ſed etiam ex-
preſſus Papæ conſenſus ad inducendam conſuetudi-
nem contra canones, etiam quantocunque temporis
ſpatio illa fuerit ſervata, tenent Gloſſ. *in d. §. Leges. in
verbo, Abrogat. diſtinct. 4.* Archid. *in c. Cum de benefic.
n. 2. circa med. verſ. Nam.* & *ibi* notat *de præb. in 6.*
ubi optime dicit, caſum eſſe expreſſum *in cap. Conſe-
quens.* & *in c. Nolite. 11. diſtinct. c. Facta 9. q. 3.* & *c. Il-
lud.* & *c. Ridiculum. 12. diſtinct.* Joan. Andr. *in d. cap.
Cum de beneficio, poſt princ.* Gemin. *n. 6.* Franch. *n. 3.
& 4.* S. Antonin. *in Summ. part. 1. tit. 16. c. unic. §. 2.
ante fin. verſ. Dicit autem Joannes.* Joan. de Salas *de
legib. q. 97. tract. 14. diſput. 19. num. 62. in fin.* quam
ſententiam ſequuta fuit Rota *in Romana obſervationis
contractus*, 23. Octobris, 1551. coram Chiſſanen. relata
apud Verall. *deciſ. 204. numer. 3. part. 3.* & *in Romana
concordiæ S. Petri*, 12. Febr. 1610. coram Reverendiſſ.
D. meo Cavalerio, nunc S. D. N. Datario, quæ eò
20 magis de plano procedunt, cum *cap. Quia propter.*
habeat decretum irritans, ut conſiderant Archid. Joan.
Andr. Gemin. & Franch. *locis prædictis*, cui ſententiæ
conſonat etiam dictum Goffr. & Innoc. *in cap. Ad no-
ſtram. in princ. de probat.* ubi lex, quæ eſt contra jus
commune, non debet ſervari, cum non ſit inducta
de certa ſcientia ejus, cujus eſt condere, & mutare
legem. *l. de quibus ff. de legib.*

Tertio principaliter etiam fuit reſponſum, quod
21 communis, & indubitata concluſio eſt, legem Papæ
non poſſe abrogari, ſaltem abſque illius ſcientia, ut
egregie probat Driedon. *de libert. Chriſt. d. lib. 1. cap. 2.
in fin.* Vaſquez *ad S. Thom. 1. 2. q. 97.* Et hanc opi-
nionem ab omnibus teneri, affirmat Petrus de Lorca
ad 1. 2. S. Thom. in tit. de legib. diſp. 28. in princ. & iſte
fuit deductum *in d. cauſa Romana concordiæ S. Petri.*
Quæ ſcientia, ex qua arguitur conſenſus, hic non ad-
eſt; ſed error, qui non ſufficit ad inducendum con-
ſuetudinem, ut ſupra eſt dictum. Scientia enim Sum-
morum Pontificum, quæ deducitur ex confirmatio-
22 nibus: non adeſt, cum electiones nullas confirmave-
rit abſque certa ſcientia. Bal. *in l. Si conſtet. 12. num. 2.
ff. de appellat.* ubi quod per confirmationem non con-
firmatur electio invalida, niſi fieret ex certa ſcientia. Bald.
*in l. Nominationes, 27. num. 1. verſ. Judic. C. de appel-
lat.* ubi quod confirmatio ſuperioris non purgat vitium
23 electionis, niſi Princeps confirmet ex plenitudine po-
teſtatis. Et loquitur in terminis electionis, in qua non
fuit ſervata forma *cap. Quia propter.* Franc. Marc.
dec. 227. numer. 5. & 6. par. 1. Innoc. *in cap. Cum dile-
cti. 32. num. 1. de elect.* Alex. *conſ. 58. num. 8. lib. 1.* ubi,
quod nec certa ſcientia præſumitur, niſi probetur. In
propoſito autem, ſive dicamus verba confirmationum
de per ſe importare, quod Papa ex certa ſcientia con-
firmaverit, ſive non: nihilominus, utcunque ſit, ve-
24 ritas eſt, quod cum Summi Pontifices confirmaverint
electiones, tanquam canonicas, & verè non ſint ta-
les, cum in illis non fuerit inſertus tenor: præſumun-
tur circumventi ab iis, quibus electiones examinan-
das mandarunt, Felin. *in c. Cum à nobis. num. 3. de
teſt.* Ruin. *conſ. 41. num. 15. verſ. Secundo, reſponden-
dum. lib. 1.* Gabr. *concl. 2. n. 42. & ſeqq. de probat.*

25 Neque facit, quod, quando intervenit conſenſus de
jure naturali requiſitus, electio dicatur canonica. In-
noc. *in c. Cum ſicut. num. 7.* Compoſt. *col. 6. in princ.
num. 17. verſ. Item, quæro de elect.* Archid *in cap. Nul-
lus. num. 2. eod.* Franc. Marc. *deciſ. 1322. num. 1. in fin.
26 part. 1.* & in dictis electionibus intervenerit conſen-
ſus de jure naturæ requiſitus: & propterea tanquam
canonicæ potuerunt confirmari, Innoc. *in d. cap. Quod
ſicut. num. 23. verſ. Circa primum.* Joan. Anan. *num. 7.*
Bellam. *num. 50.* Quia fuit reſponſum, electionem 27
triplici modo dici canonicam, large, ſtricte & ſtrictius,
ut per Gemin. *in conſ. 88. num. 4.* Strictius dicitur ca-
nonica electio, quando omnia interveniunt, quæ ſunt
de ſubſtantia, & ſolennitate, quæ ſi omittantur, ele-
ctio eſt nulla, ut *in d. cap. Quia propter.* Stricte dici-
tur, quando ſervantur illa, quæ ſunt de ſubſtantia;
omiſſis tamen his, quæ pertinent ad ſolennitatem, ut
puta vocatio abſentium, &c. Iſto caſu electio non eſt
nulla; ſed venit annullanda, ut *in cap. Quod ſicut. 28.
de elect.* Large dicitur canonica, quando non ſunt
ſervata ſubſtantialia, nec alia ſolennia requiſita à jure
poſitivo; ſed habet tantum validitatem juris naturalis,
ut, quis, ſcilicet, habet conſenſum eligentium, &
iſta de jure non eſt valida, ut *in d. cap. Quia propter,* &
in cap. Sicut de elect. in 6. Ubi autem Papa appellat 28
electiones canonicas, cenſendum eſt, intellexiſſe de
electionibus canonicis ſtrictiori modo, cum jura tales
approbent, & illud eſt proprium ſignificatum, quod
communiter jura recipiunt; dum enim dicunt cano-
nicam, intelligunt de valida, ut patet *in cap. Poſt alaſti* 29
in princ. de Cleric. excomm. miniſtr. & à propria verbo-
rum ſignificatione recedendum non eſt, *l. Non aliter.
ff. de legat. 3. cap. In noſtra de jurejur.* & *in cap. Propter-
ea. de verb. ſignificat.* Ita egregie Gemin. *de conſ. 88.
num. 4.* & bene Rebuff. *in prax. tit. Canonica inſtit. qua
dicatur.* ubi, quod ſolum illa dicitur canonica, quæ fit
ſecundum canones. *cap. Cum aliter de dolo. cap. Gravis,
de cenſ. cap. unic. de ætat. & qualit. in 6.* Nec poteſt 30
dici canonica, quæ jure facta non ſit, *cap. 1. de elect.* Et
Et ſi diceremus, Summos Pontifices non ita ſenſiſſe
electiones canonicas; confirmationes, tanquam non
factæ ex certa ſcientia, corruerent, ut *ſupra* oſten-
ſum eſt.

Neque debuit allegari, quod in Concordatis ha- 31
beatur, Papam confirmaturam electiones canonicas,
& concordata debeant intelligi juxta terminos Concil.
Baſilien. *ſeſſ. 38. de elect.* in quo fuit ſtatutum quod ele-
ctiones factæ ab omnibus, vel à majori parte, etiamſi
reliqua electionis formam concernentia omiſſa fuerint,
confirmari deberent. Nam, ut plene ſatisfiat huic
prætenſæ vanitati, & minus dignæ, ut, à Catholicis
allegetur, Concordata continent: *Placet nobis, quod
in Metropolitanis, & Cathedralibus, &c. Monaſteriis
immediate ſubjectis Sedi apoſtolicæ fiant electiones cano-
nicæ, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad
tempus conſtitutum in Conſtit. fel. rec. Nicolai PP. III.
quæ incipit; Cupientes expectabimus, & lapſo dicto tem-
pore, ſi non præſentatæ, vel ſi minus canonicè præſentatæ
fuerint, providebimus, &c. de digniori, & utiliori per-
ſona duxerimus providendum, &c.* Hujuſmodi Con-
cordata, quod ſint intelligenda de electionibus ſtri-
ctiori modo acceptis, hoc eſt, juxta formam *cap. Quia
propter,* dicit Hent. Caniſ. *in annotat. ad d. Concordata.*
& probatur ex verbis illis, ſi præſentatæ minus cano-
nicè fuerint: quæ verba ſunt deſumpta ex tex. *in cap.
Quanquam. de elect. in 6.* ubi minus canonicas appellat
illas electiones, quæ fiunt contra formam Concil. Ge-
neralis, quæ eſt forma *c. Quia propter.* ut notat Gloſſ.
ibidem. Et hæc ſatis probant omnia ſuperius deducta
ad interpretationem verbi, *canonicas*, poſiti in confir-
mationibus. Et Æneas Sil. *in ejus epiſt. 338.* Martino
Mayer Archiepiſcopi Moguntini Cancellario, miſſa dat.
Romæ 12. Kal. Octobris 1457. & ſic ſtatim poſt Con-
cordata videtur illa intelligere de elect. canonicis, prout
de jure communi: inquit enim: *Nulla electio rejecta
eſt quam conſtet fuiſſe canonicam; Pontificalis Eccleſia
in Alemania nulla reſervata eſt ſpecialiter D. N. contra
Concordata veſtra,* &c.

Et hoc poſito, inanis etiam eſt prætenſio, quod 32
Concordata ſint intelligenda juxta determinationem

Concilii Baſileenſis: quia, licèt illud in principio fuerit œcumenicum, eò quòd authoritate Summi Pontificis fuerit indictum ſub præſidio Juliani, Card. Cæſarini: & proſequutum, donec illicita poteſtate uſurpata, & in Pontificem Romanum omni judicio, & ſubjectioni coactivæ jure divino exemptum judicium ſuum ipſi converterent, & Pontifex Legatum ſuum, omneſque alios Epiſcopos avocaret. Quando verò poſt horum diſceſſum Synodus ſub præſidio Cardinalis Arelatenſis continuata, invitoque Pontifice prorogata eſt, non tantùm Oecumenica, verùm etiam legitima Synodus eſſe deſiit. Nam eo tempore, quo Concilium in Pontificem ſententiam pronunciare auſum eſt, omneſque præcipui Epiſcopi diſceſſerant, & Cardinalis Arelatenſis præſidendi ſibi munus aſſumpſerant, quia Epiſcopi pauciſſimi erant, introduxerunt in Synodum ingentem Presbyterorum multitudinem, ut contra omnem formam Conciliorum, non Epiſcoporum, ſed Presbyterorum Synodus eſſet; & Deus Opt. Max. ſententiam ſuam dicere volens, tam horribili peſte Baſileam affligebat, ut major pars eorum, qui remanſerant in Conciliabulo, vel extincti, vel ſecedere coacti fuerint, ut refert Æn. Silv.
33 *in hiſt. Concil. Baſil.* cui ipſe interfuit, quod Concilium in Concil. Lateranen. ultimo ſub Julio II. *ſeſſ.* 4. ſub Leone X. *ſeſſ.* 11. appellatur ſchiſmaticum, ſeditioſum, & nullius prorſus authoritatis, & ſan. mem. Eug. IV. ad orationem habitam per Joannem Bachenſtein, & petitionem factam nomine Concilii Baſileenſis, inter alia cùm peteretur obſervatio decreti de electionibus, præmiſſa reſponſione, quòd ſemper ejus intentionis fuit, invigilare in his, quæ honorem Dei, ſalutem animarum, ac bonum totius Eccleſiæ, & Reip. Chriſtianæ concernerent, ſignanter ad extirpationem hæreſum, reformationem morum, ac pacem populi Chriſtiani, ad ſpecialiter petita ſic reſpondit: *Quantum autem ad negotium indulgentiarum, electionum, annatarum, cauſarum, & vacationum ſcriptorum, & abbreviatorum Romanæ Curiæ; quia materiæ grandes ſunt, & diſcuſſione, & declaratione indigent, ſe una cum Fratribus ſuis S. R. E. Cardinalibus decreviſſe reſpondere per ſuos Concilio quod quamprimum facere intendit, ſperans reſponſiones ſuas tales eſſe debere, quæ juſtitiæ, & honeſtati conveniant, ipſique Concilio, & omnibus piè ſentientibus ad Dei honorem, charitatem, & pacem, ac bonum univerſalis Eccleſiæ grata, & accepta meritò ſint futura.* Ita habetur *tom. 4. par. 1. Concilior. Colon. impr. in append. fol.* 177. *& ſeqq.* & *fol.* 179. habetur prædicta reſponſio.

Neque dici poteſt, Concordata eſſe intelligenda juxta Concil. Baſileen. ex quo Nicolaus V. qui Concordata fecit, & decreta Concilii Baſileenſis confirmaverit, ut patet *in ejus Bulla*, & refert Æneas Silv. & Gobilin. *locis citatis*: & ideo Concordata debent intelligi juxta ſtatuta Concil. Baſileenſis per eundem Pontificem confirmata: quia hoc eſt merum figmentum, cum Concordata habeant dat. Kal. Aprilis, 1447. bulla autem habet datum ſub 14. Kal. Jul. 1449. & ſic de tempore concordat. Bulla non erat in rerum natura. Veritas tamen eſt, quod Nicolaus V. non confirmavit decreta Concilii; ſed pro bono pacis electiones factas in obedientia Concil. Baſileen. ut patet in prædicta Bulla, quæ habetur *in d. tomo* 4. *par.* 1. *fol.* 96. cujus hæc ſunt verba formalia: *Nicolaus, &c. quaecunque promotiones, electiones, confirmationes, poſtulationum admiſſiones, translationes, commendas, adminiſtrationes, proviſiones, reſervationes, uniones, incorporationes, revocationes, pallii donationes, conſecrationes, perſonarum benedictiones, de Ordine ad Ordinem translationes, infeudationes, abſolutiones, liberationes, quietationes ſuper quibuscunque debitis ratione decimarum, indulgentiarum; annatarum; diſpenſationes, tam ſuper ætatis, quàm natalium, & aliarum inhabilitatum defectus, &c. ac omnia, & ſingula, tam juſtitiam, quam gratiam concernentia, ſive in foro conſcientiæ, vel contentioſo, in perſonis, & locis, quæ tempore conceſſionis, & aliorum præmiſſorum obedeiverunt prædicto Vener. ac chariſſ. fratri noſtro Amedeo, Cardinali Felici V. nominato, ac congregatis (ſ. in Concil. Baſil.) aut alterius eorum auctoritate, etiam de latere Legatos, ſeu delegatos ab eis poteſtatem habentes conjunctim, vel diviſim, qualitercunque facta, geſta, conceſſa, indulta, data, diſpoſita, & ordinata, etiamſi majora, aut graviora, aut alterius cujuscunque naturæ à præmiſſis exiſtant, & ſpecialem requirentia expreſſionem cum omnibus, & ſingulis inde ſequutis, ac etiam omnia, & ſingula per Ordinarios in dictis locis facta pro bono pacis, & unionis Eccleſiæ, motu proprio, & ex certa ſcientia, & apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, de conſenſu Venerabilium Fratrum noſtrorum, S. R. E. Cardinalium, præſentium ſerie approbamus, ratificamus, & confirmamus, rataque, & firma fieri volumus*, &c. Et quamvis prædicta clariſſima ſint; poteſt tamen addi, quòd ſi geſta Concil. Baſil. fuiſſent confirmata, fruſtrà in Concil. Lateranen. ſub Julio II. & Leone X. *ſeſſ.* 4. *&* 11. ut *ſuprà* relatum eſt, illud fuiſſet appellatum ſchiſmaticum, ſeditioſum; & nullius prorſus authoritatis; & incaſſum, dum in eodem Concilio Lateranen: improbantur acta Baſileen. fuiſſent facta Concordata, cum Rege Franciæ.

Et Æneas Silv. *epiſt.* 369. *ſub dat. Romæ* 8. *Auguſti*, 2457. ſcribens d. Martino Mayer, Cancellario Archiepiſcopi Moguntini, non dicit, decreta Concilii fuiſſe confirmata, imò totum oppoſitum; ſique aliter diceret, falſum eſſet. Audiatur ipſemet loquens ibi: *Sed, ut ad querelas tuas veniamus, dicimus, tibi dignum eſſe, ut compactata cum veſtra natione ſerventur*, &c. *Verùm cum dicis, decreta Concil. Baſil. non cuſtodiri, idque putas injurioſum eſſe nationi, indignam dicimus eſſe querelam tuam; propter decreta enim Baſileenſis Concilii inter Sedem apoſtol. & nationem veſtram diſſidium cœpit: cùm vos illa prorſus tenenda diceretis: Apoſtolica verò Sedes omnia rejiceret. Itaque fuit denique compoſitio facta*, ſ. Concordata, *in qua nos Imperatorio nomine interfuimus: eam certam legem dedit deinde inviolabiliter obſervandam, per quam aliqua ex decretis Concil. prædicti recepta videntur, aliqua rejecta:* hoc eſt, fuerunt facta Concordata, per quæ aliquid fuit conceſſum nationi; non autem ſimpliciter dicit, quòd per Concordata geſta in Concilio Baſileenſi fuerunt confirmata: & ſubditur: *Itaque non juſtè agis, ſi per omnia ſervanda eſſe decreta contendis.* Et ſequitur ibidem: *Sed venio ad electiones, quas paſſim contemni refers. Hoc non invenimus, ita eſſe, ut aſſeris: nam, poſtquam ex Alemannia huc venimus, plures Eccleſiæ Cathedrales ejuſdem nationis vacaverunt in quibus vel poſtulationes factæ, vel electiones fuere. De poſtulationibus nihil eſt, quod objici poſſit: nam illæ ex gratia pendent etiam vetuſto jure, liberumque eſt Pontifici Maximo, eas admittere, vel rejicere: electiones autem, ſi canonicæ fuerint, compactatorum vigore confirmationem merentur, nec repelli poſſunt, niſi de utiliori perſona Romanus Pontifex de Conſilio Fratrum ſuorum S. R. E. Cardinalium duxerit providendum; ſed neque hic eſt aliquid, quod reprehendi meritò poſſit.* Et ſic apparet, quòd refert tenorem Concordatorum, & intelligit de electionibus canonicis, prout de jure communi; non autem juxta diſpoſita in prædicto Conciliabulo, & ſubſequitur idem Æneas, *De tempore dicimus, quo Romanam Curiam ſequimur. Neque enim (jam biennium tantùm eſt, quòd hîc ſumus) ulla electio huc*

alla-

allata eſt, quæ ritè, & canonice temperta ſit; nam Trajectenſis electio, de qua magni rumores habiti ſunt, in perſonam excommunicati ceciderat: aliæ verò alios defectus habuère: & concludendo dicit: *Itaque vides, non eſſe, cur veſtra natio circa electiones juſtam querelam habeat*, &c.

Et non adverſatur idem Æn. Sylv. ſed favet *in Apologia ad eundem Martinum Mayer. fol. 672.* ſecundùm parvam impreſſionem: ibi enim recenſet obitum Eugenii IV. & creationem Nicolai V. quodque miſerit Legatum in Germaniam Joannem Cardinalem S. Angeli: *Coram quo*, inquit, *diſceptatum eſt, quonam pacto Pontifici Nicolao parendum eſſet, erant, qui decreta Baſil. Concilii omnia ſuſcipienda contenderent, illiuſque ſalvis, Papæ obediendum. Contra Legatus apoſtolicus ejus Conc. legib. quod Romana Sedes refutaſſet, nullam ineſſe vim ajebat. Alii, quib. media ſententia placebat, verum Baſileæ Concilium aliquando affirmabant, ejuſque temporis conſtitutiones haudquaquam rejiciendas eſſe putabant. Poſtremo eo modo concordiæ locus fuit, ut ſententia quorundam decretorum Baſileen. Concilii reciperetur: reliqua verò ejus ſtatuta rejecta viderentur.* Hæc verba non ſunt intelligenda: quòd decreta Concilii fuerint approbata; ſed quòd in Concordatis aliquid fuerit conventum, prout diſpoſitum fuerat in Concil. Baſileen. & quoad formam electionum, quòd Concordata non ſequantur diſpoſita in Conc. Baſileen. literis rotundis, idem Æn. aſſerit ibi: *Sed pergis ulterius, & concordiæ formulam attingens decretum ſuper electionibus in Baſilea promulgatum, tanquam receptum in conventionibus videatur, infringi, rejicique contendis, inexcuſabilem eſſe Romanum Pontificem arbitraris, & prorſus injuſtum, qui cunctis electionibus adverſetur, nec tolerabile hoc tuæ genti eſſe exiſtimas, nec tibi reſpondere poſſe in hac parte confidis.* Sed ſubſequitur prædictæ objectioni talis reſponſio: *Falleris haud modicè noſtro judicio, quemadmodum clariùs tibi oſtendemus; nam formula concordiæ, quæ reſpicit electiones, hunc ſenſum habet; illas enim in Eccleſiis Cathedralibus, & ex Monaſteriis expectari jubet per tempora, quæ ſunt à jure ſtatuta, eaſque, ſi canonicæ fuerint, confirmari, niſi Romanus Pontifex de perſona, quæ ſit magis idonea electo, vacanti Eccleſiæ de conſilio Fratrum ſuorum, S. R. E. Cardinalium providendum duxerit.* Et ſic verbis, quibus nihil poteſt objici, dicit, Concordata circa electiones non eſſe intelligenda, ut, ſcilicet, electiones ſubſiſtant, ſi juxta tenorem Concil. Baſileen. fiant; ſed ſolùm quòd ſuſtineantur, ſi ſecundùm Canones factæ fuerint; & tamen recenſet plures electiones, quas Summi Pontifices tanquam canonicas confirmarunt; alias verò tanquam minùs canonicas rejecerunt. Denique Gobelin. *in comm. Pii II.* qui fuit idem Æneas Silv. ita in minoribus appellatus, *fol. 12. ſecundùm magn. impreſſ.* & *fol. 20. ſecundùm parvam, verſ. Intereà Joan.* refert, quòd Legati Romam miſſi retulerunt, Eugenium duriſſimè reſpondiſſe: & quod Æn. Sylv. alias notulas compoſuit, quæ Eugenio mitterentur, ut verè poſteà Romam miſſæ fuerunt: ſed hoc non tangit negotii veritatem, quæ clarè eluceſcit ex *ſuprà* deductis.

35 Quantum attinet ad tertium principale caput oppoſitum, nempe, quòd iſta non fuerit electio ſimpliciter per ſcrutinium; ſed per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, quæ forma eligendi eſt canonica... puta, ſi ita compromiſſum ſit, ut compromiſſarii ipſi exquirant vota ſingulorum, illumque eligant, in quem major, & ſanior pars conſenſerit, ut eſt Conſtitutio Innocentii III. de qua in *cap. Cùm dilectus. 32. de elect.* quæ non fuit revocata per Conſtitutionem Alex. III. in Concil. generali de anno 1215. de quo *in dicto cap. Quia propter.* ut declarat Boniſ. VIII. *in cap. Cùm expediat. 29. de elect. in 6. cap. Si eis. 27. eod. tit.* Caniſ. *in Compend. jur. canon. in tit. de elect. cap. de concurſ. comprom. cum ſcrutin.* Baiſ. *de elect. par. 3. cap. 17. num. 4. verſ. Aliquando autem.* Cæterùm, quòd iſta forma ſit canonica, non negatur; ſed ſactum negatur; non enim fuit proceſſum per viam compromiſſi cum ſcrutinio mixti: 36
quia cum compromiſſum, aut ſit expreſsè, aut tacitè ex verbis inducitur, ut ſentit Petr. de Baiſ. *ead. par. 3. cap. 17. num. 1. in fin. de elect.* & Specul. *in rubr. ejuſdem tituli, num. 13.* In hoc autem caſu neutrum adeſt. 37
Non expreſſum: quia congregato Capitulo, is, qui habet in Capitulo primam vocem, vel alius de mandato Capituli, ſeu quivis etiam ſine mandato, Capitulo tamen non contradicente, requirit primò ſingulos ſingillatim, an placeat procedere hac forma compromiſſi: & omnibus conſentientibus, ita ut nullus omninò diſcrepet, debet requirere eos iterum, quibuſnam perſonis, & per quem modum velint eis committere vices ſuas: & omnibus de perſonis concordantibus, & de modo; tunc omnes ſimul, vel unus nomine omnium in perſonas hujuſmodi eligendas transferat poteſtatem; ſi verò Capitulum nolit in compromiſſarios convenire, poſſunt eo caſu, ut citiùs ad concordiam deveniatur, uni, vel pluribus, qui vice omnium eligant compromiſſarios, committere vices ſuas. Ita Mandag. *de elect. par. 1. cap. 39.* Compoſt. II. *in c. Quia propter. num. 26. verſ. Quæro modo*, & ibi Bellam. *in §. Vel ſaltem. n. 7. eod. tit.* & hoc debet confici publicum inſtrumentum. Specul. *in tit. de elect. §. 2. in princ.* Berrach. *de Epiſc. par. 1. lib. 3 quæſt. 49. n. 93.* Idem Specul. *in cap. De via compromiſſ. num 4.* Et hoc caſu quæſtio eſt, ut per Bart. *in l. Inſtitutio. num. 3. ff. de cond. inſtit.* an duo ſint conficienda inſtrumenta, ut, ſcilicet, unum contineat: *Nos eligimus, quem tales compromiſſarii nominabunt.* & alterum: *Eligimus illum, quando tales compromiſſarii nominabunt.* Tamen idem Bart. concludit, quòd licèt de jure duo eſſent conficienda, de conſuetudine contrarium ſervatur. Hanc autem formam hic non fuiſſe ſervatam, certum eſt, cùm nihil tale legatur in inſtrumento S. D. N. transmiſſo.

Reliquum eſt, ut videatur, an adſit compromiſſum 38
cum ſcrutinio mixtum, ſaltem tacitè. Abbas Richardotus fuit electus Præſidens Capituli, & ea, quæ ut talis geſſit, geſſit in præſentia Abbatis Treveren. & S. Matthiæ; fuerunt etiam electi tres ſcrutatores de Collegio, quibus, & antè nominatis Abbatibus fuit data, & conceſſa omnis authoritas, & poteſtas, ſecretò, & ſingillatim vota omnium, & ſingulorum ſcrutandi: quapropter hi fuerunt electi ſcrutatores, non compromiſſarii, ut, ſcilicet, eligerent per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum; ut enim ſuperiùs firmatum eſt deber dari facultas, ut compromiſſarii 39
vota ſingulorum exquirant, illumque eligant, in quem major, & ſanior pars conſenſerit, *dicto cap. Cùm dilectus. 32. de elect.* quem ita explicat Gloſſ. *in cap. Cùm expediat.* quæ eſt prima, & incipit: *Pro intellectu. de elect.* Et quamvis in dicto inſtrumento ſubdatur: *Et facta collatione numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritum, fuit data poteſtas, illum in Abbatem nominandi, & publicandi, in quem omnes, vel major pars Capituli inveniretur conſenſiſſe:* hæc tamen verba ſunt intelligenda, ut ſcilicet ſcrutatores poſſint nominare, hoc eſt, verbo pronunciare, ſeu proclamare, & publicare electionem factam à Capitulo; non autem, quòd ipſi tanquam compromiſſarii poſſint eligere: quia poſt electionem factam à Capitulo electio pronunciatur, & publicatur, ut benè Rebuff. *ſuper Concord. rubr. de reg. ad* 40
Prælat. nomin. §. ult. in verb. forma, in 13. 15. & 16. requiſ. fol. 230. & 231. & tunc demum data facultate nomi-

41 nominandi cenſeretur data etiam facultas eligendi, ſi conſtat arbitros fuiſſe electos. Et in iſtis terminis procedit text. *in cap. Cum in jure peritus.* 33. *de elect.* ubi Hoſtien. *n.*13. *verſ. Sed quidquid dicat* Joan. Andr. *n.*8. Rebuff. *in pract. de nomin. quæſt.* 1. *n.* 24. Hic autem non fuerunt electi arbitri, ſed ſcrutatores, ut dictum eſt: & ideo illa facultas nominandi debet quoad publicationem cenſeri, vel ad ſummam data ad electionem nomine Capituli faciendam; cum de ſubſtantia ſit, ut unus nomine Capituli eligat, ut *in c. Quia propter.* & ubi DD. quod clarius ex modo procedendi, de quo ſtatim dicam, colligi poteſt.

Ceſſat denique omnis difficultas: quia in inſtrumento, quo petitur confirmatio, Capitulum his verbis loquitur: *Atque pro publicatione novi electi Abbatis, & Paſtoris inſtantes per ſæpedictum D. Præſidentem expreſſe rogati, num aliam per nos electionem ratam firmamque haberemus.* Ex qua ſerie apparet, quod Abbas non vocatur compromiſſarius, ſed præſidens, & non agitur de electione facta à compromiſſariis, ſed ab ipſomet
42 Capitulo. Et quamvis in compromiſſis Capitulum cenſeatur eligere, quem arbitri nominabunt, Compoſt. *in cap. Licet. n.* 7. *de elect.* Hoſt. *n.* 14 *verſ. atque, quia ex compromiſſis.* hic tamen Capitulum non loquitur de electione ipſius nomine facta compromiſſarius; ſed de electione ab ipſomet Capitulo facta: quod evidentius demonſtratur: quia Capitulum proclamari, & publicari fecit electionem per ipſum Præſidentem Richardotum: quod proprie convenit electioni per ſcru-
43 tinium: facta enim collatione, debet ſequi communis electio per unum Capituli per verba ſingularis numeri. & *in cap. Cum. ab uno. de re judic. in* 6. *cap. Sicut. de elect. in* 6. Franc. Marc. *deciſ.* 922. *num.* 2. *lib.* 1. & iſta
44 communis electio poteſt etiam fieri per extraneum, dummodo electores tacite, vel expreſſe conſentiant. Baiſ. *in direct. elect. par.* 3. *c.* 33. *num.* 4. *& ſeq.* Si
45 igitur fuiſſet proceſſum per viam compromiſſi, unus compromiſſarius omnium compromiſſariorum vice eligere debuiſſet, ut puta dicendo: *Ego N. compromiſſarius de conſenſu, & voluntate compromiſſariorum meorum eligo,* &c. hanc formam ponit Mirand. *in Manu Prælat. regul. par.* 2. *quæſt.* 33. *art.* 38. & benè adaptatur, quando pronunciatio fit ſine ſcriptis. Mandagot. *de elect. quæſt.* 59. *form.* 9. ponit aliam, quæ idem in ſubſtantia continet: & ſubjicit, opus eſſe, ut unus vice omnium eligat, alias electio eſt nulla. Oldrad. *conſ.* 184. *in princ.* Roman. *conſ.* 216. *n.* 4. *verſ.* 4. *ejuſdem nullitas.* In propoſito autem neque expreſſe, neque per æquipollens verba poſſunt importare, quòd Præſidens, tanquam Compromiſſarius, nomine aliorum Compromiſſariorum elegerit.

Dato tamen, abſque eo, quòd veritati præjudicetur, quòd electio fuerit per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, nec etiam ſuſtinetur; licèt enim iſta
46 dicatur melior, & expeditior forma, cùm non omnes formam ſcrutinii benè ſciant, ut ait Gloſſ. *in cap. Cùm expediat. in verb. inquiſitis. de elect. in* 6. Mandag. *de elect. cap.* 41. *in litera E.* Nihilominus in iſto caſu non poſſunt omitti ſubſtantialia ſcrutinii, *cap. Si cui, de elect. in* 6. ubi, ſi fuerit actum, quòd electio facta per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, ut, ſcilicet, eligatur ille, in quem major pars reſpectu numeri, non autem reſpectu totius Capituli conſenſerit, valeat; non tenet. Et Gloſſ. *ibidem*, exemplificat in verbo, *ſecretò*, ſi fuerit actum, quòd vota non ſint ſecreta: quia ſemper habet locum ratio finalis illius text. & meritò hoc dicit: ex ea enim ratione text. dicit, electionem factam vigore compromiſſi non tenere, ſi actum fuit, ut eligatur nominatus à majori parte reſpectu minoris, cùm hoc ſit
47 præter formam, quam generale Concil. ſervari ſtatuit in electionibus celebrandis, decernens, eas, ſi aliter fierent, non valere, & Gloſſ. *ibidem* explicat, ipſo jure: & ſic iſta ratio militat, quotieſcunque omittitur aliquod ſubſtantiale, de quo *in cap. Quia propter*, ut benè Abb. *in d. cap. Quia propter*, §. *Vel ſaltem, num.* 2. *verſ. Non tamen, de elect.* ubi dicit, quòd, etſi prædicta Gloſſ. *in cap. Cùm expediat.* hanc formam utiliorem nominet, non tamen intelligas, quòd compromittentes poſſint in aliquo tollere hujus Capituli ſubſtantialia, (ſcilicet *cap. Quia propter,*) Butr. *in d. cap. Si cui, num.* 5. *in fin. de elect. in* 6. Lap. Abb. *num.* 2. Caniſ. *in ſum. jur. canon. tit. de elect. cap. de concurſ. ſcrut. cum compr.* Et expreſsè ſentiunt DD. mox allegandi, dum firmant, quòd in electione per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, non requiratur collatio plena, ſed aliqualis; cùm forma compromiſſi non requirat illam de ſe, quam requirit forma ſcrutinii: illa enim arctior, iſta liberior; nec tenetur Compromiſſarius ad aliud, quàm ad id, quod in compromiſſo expreſſum eſt: quia non 48
eſt neceſſaria collatio meriti ad meritum, zeli ad zelum; ſed numeri tantùm ad numerum, ut, nimirum, videatur, an adſit major pars totius Capituli. Monach. *in cap. Cùm expediat.* 29. *num. ad fin. verſ. Item quæro, & num.* 10. *de elect. in* 6. Joan. Andr. *in princ.* Gemin. *num.* 3. *verſ. Quæro, an iſta forma.* Compoſtell. *in cap. In Geneſi*, 59. *col.* 3. *verſ. In forma verò compromiſſi.* ubi Abb. *num.* 2. *in* 4. *notab. de elect.* & in hoc iſta forma compromiſſi cum ſcrutinio mixti poteſt ſecundùm dictam Gloſſ. utilior appellari. In noſtro autem caſu omnes defectus conſiderati in forma meri ſcrutinii, in hac etiam electione militarent: excepto tamen, quòd non dicerentur adhibiti ſex ſcrutatores: quia tres primi extra Collegium compromiſſariorum nomine venirent; & alia nullitas poſſet addi, quòd unus ex Compromiſſariis nomine aliorum Compromiſſariorum electionem minimè publicaverit. Et ex forma ipſius compromiſſi corrueret etiam electio: quia ſcrutatores de Collegio non exquiſiverunt ſuffragia; & illa non fuerunt redacta in ſcriptis, prout fuerat ordinatum in inſtrumento compromiſſi, quæ omiſ-
ſio formæ vitiat compromiſſum, cùm forma data ſit 49
ſervanda, & illius verba debeant potiùs reſtringi, quàm ampliari, ut per DD. *in illo cap. Cùm expediat, loco citato*, & benè Bald. *conſ.* 101. *Nobiles viri, num.* 8. *verſ. Videtur concludendum, in fin. & conſ.* 103. *lib.* 3. *in princ.* Soc. *conſil.* 20. *in princ. lib.* 1. ubi quòd eſt ſtricti juris, & in ea veniunt ſolùm ea, de quibus ſpecialiter eſt dictum. Dyn. *conſ.* 45. quod incip. *Quæſt. quæ vertitur.*

Et ita concluſum.

REVEREND. D. PENIA.

Tullen. Monaſterii, 17. Maji, 1597.

ARGUMENTUM.

Abbas an, & quando beneficio privetur ob non promotionem ad ſacros Ordines; & an ipſo jure, an verò præcedente monitione.

SUMMARIUM.

1 *Clerici beneficiati privantur beneficio, ſi non faciunt ſe promoveri ad ſacros Ordines.*

2 *Abbas non privatur beneficio ipſo jure ob non promotionem ad ſacros Ordines: ſed eſt neceſſaria præcedens monitio, & num. ſeqq.*

Cap. 1. de ætat. & qualit. *intellectus, ibid.*

3 Cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect. *intellectus.*

4 Cap. Licèt canon. de elect. in 6. *intellectus.*

5 Clement. Ne in agro, §. Cæterùm, de ſtatu Monach. *intellectus.*

6 *Diſpo-*

6 *Diſponens, ſi aliquid voluiſſet, expreſſiſſet: non expreſſum; ergo noluit.*

7 *Pœnalia non ſunt extendenda de perſona unius qualitatis ad perſonam diverſa qualitatis.*

8 *Pœna privationis non habet locum, niſi in caſibus à jure expreſſis.*

9 *Abbas, qui actu exercet curam Monachorum privatur Abbatia ob non promotionem ad ſacros Ordines: ſecùs, ſi talem curam non habet.*

10 *Diſpoſitio pœnalis qualificata non habet locum, deficiente qualitate.*

11 *Parochialitas non concluditur ex perceptione decimarum, tanquam ſine æquivoco.*

12 *Clericus non privatur beneficio ob non promotionem ad ſacros Ordines, quando fuit monitus, lite pendente, quo tempore ad illos ſuſcipiendos cogi non poterat.*

DECISIO XXIV.

POſt dubium die 27. Januarii præteriti diſputatum ſuper concubinatu Abbati Nicolao oppoſito, & ad illius favorem negativè deciſo, conſequenter in hac propoſitione, quæſivi ſuper alio articulo à Rota etiam præſcripto, an idem Abbas, ob non promotionem ad ſacros Ordines eſſet ipſo jure Abbatia privatus, aut ſaltem per ſententiam veniret privandus.

Et Domini utraque parte informante, neque ipſo
1 jure fuiſſe privatum, nec venire privandum cenſuerunt. Nam ex juribus, quibus id ſuaderi poſſe videbatur; nempe, *cap. 1. de ætat. & qualit. cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect. cap. Licèt canon. eodem tit. lib. 6. Clem. Ne in agro, §. Cæterùm, de ſtatu Monach.* non poterat id legitimè concludi.

2 Quoniam *c. 1. de ætat. & qualit.* non inducit privationem ipſo jure; ſed procedit juxta terminos *c. Cùm in cunctis, §. Inferiora, de elect.* nempe, in privatione per ſententiam; monitione tamen præcedente, Gloſſ. *in d. c. 1. in verbo, Fiant, & in §. Inferiora, in verbo, canonibus,* ubi Ant. de Buttio *n. 6.* Rota *deciſ. 3. de pœn. in antiq.* Gemin. *conſ.* 131. *num. 1. & ſeq.* & Feder. de Sen. *conſ.* 28. quod incip. *Caſus.*

3 *Cap. Cùm in cunctis, §. Inferiora,* licèt comprehendat Abbates, ut notavit Panorm. *in d. §. Inferiora, n. 3.* non tamen operatur privationem ipſo jure, nec per ſententiam ſine prævia Epiſcopi monitione, *d. §. Inferiora.* Rebuff. *in praxi benef. tit. de non promot. infra an. num.* 25.

4 *Cap. Licèt canon.* ſtrictè procedit in Eccleſiis parochialibus, & earum Curatis, ſeu Rectoribus actu curam adminiſtrantibus, de quibus loquitur *in d. §. Inferiora.* Gloſ. *in d. cap. Licèt canon. in verbo, Parochialibus.* Gemin. *d. conſ. 131. n. 1. & ſeq.* Rota *d. deciſ. 3. de pœn. in ant.* Joan. Andr. *in c. Statutum. n. 2. circa med. de elect. lib. 6.* Latè Rebuff. *in prax. d. tit. de non promotis infra annum, n. 21. 27. & 60.*

Rurſus *c. Licèt canon.* non habere locum in Prælatis Collegiatarum declarat *c. Statutum eodem tit. de elect. lib. 6.* neque in illis, qui non exercent curam per ſeipſos docent *ibidem* communiter Canoniſtæ, & Vital. *in Clem. 1. n. 27. de offic. Vicarii, & in Clem. Ne in agro. §. Cæterum. n. 37.*

5 Omnis ergo difficultas verſabatur circa intellectum *d. Clem. Ne in agro. §. Cæterùm,* quam ideò huic Abbati Nicolao non obſtare pronunciatum: quia illius diſpoſitionem locum habere ſolùm in Priori conventuali, habente curam animarum, & perſonarum, tam in foro pœnitentiali, quàm judiciali; non autem in Abbate, præſertim in commendatario, cujus perſona remanet ſub diſpoſitione *d. §. Inferiora.* cenſuerunt Fed. de Sen. *conſ. 25. n.* ... Rebuff. *præcit. loco n. 21. & 22.*

Cui intellectui ſuffragabatur ſeries verborum d. Clementinæ, quæ multis in locis, tam ante, quàm
poſt *d. §. Cæterum, quando* voluit comprehendere 6
Abbates, illos explicitè nominavit, ut *in §. Rurſus. & §. ſeq. & in §. Si quis. & in §. Ad ampliationem.* at *in §. Cæterùm* omiſſa mentione de Abbate Priorem tantùm expreſſit: ergo ibi de Abbate diſponere noluit: quia, ſi voluiſſet, ſimpliciter expreſſiſſet.
Alex. *conſ. 38. n. 8. lib. 6.* Gabr. *conſ. 79. n. 18. lib. 1.* 7
& cum agatur de pœnalibus, non eſt facienda extenſio de perſona unius qualitatis, ad aliam habentem diverſam qualitatem: nec eſt imponenda pœna privationis, niſi in caſibus à jure expreſſis. Gloſ.
communiter recepta *in c. fin.* ubi Abb. *de jurepatro-* 8
nat. latè Tiraq. *in l. Si unquam. in verbo Revertatur. n. 248. & ſeq. C. de revoc. donat.* Alex. *conſ. 103. n. 15 lib. 2.*

Præterea aliqui ex Dominis dicebant, quòd quamvis 9
diſpoſitio *d. §. Cæterum* haberet etiam locum in Abbate; ſecus ipſi locum habere opinabantur, intelligenda tamen erat de illo Abbate, qui actu exercet curam Monachorum. Rebuff. *d. tit. de non prom. infr. ann. n. 6. Si tamen.*

Unde, cùm Abbas Nicolaus non haberet curam Conventus, nec Monachorum, quæ non reſidet penes Commendatarium Clericum ſæcularem non habitantem intra Clauſtra Conventus; ſed extra in propriis domibus: ſed tota eſt penes Priorem conventualem, qui habet curam Conventus, & Monachorum,
& exercitium illius curæ, cujus ratione requiritur 10
actualis promotio ad Ordines ſacros: ideò deficiente in perſona Domini Nicolai illa qualitate à Clementina requiſita, neceſſariò etiam deficiebat diſpoſitio pœnalis, qua veniret plectendus, ſi illa qualitas ſibi competiiſſet.

Rurſus non poterat prætendi neceſſaria promotio ratione curæ animarum ipſarum Parochianorum: quia, licèt Abbas præſentaret Rectoriam ſæcularem ad Altare S. Petri habentem curam animarum; non tamen inde inferebatur, curam ſpectare ad Abbatem; nam ex ſerie facti petebat iſtam curam ſæcularem olim fuiſſe in Eccleſia S. Petri, quæ fuerat diruta, & translata ad Eccleſiam S. Mansueti ad altare S. Petri, quod in titulum Presbytero ſæculari conferri conſuevit, qui cum nomine proprio, non Abbatis, curam exerceat; ille, non Abbas ex decreto Canonum promoveri tenebitur.

Poſtremò, omnes Domini uno conſenſu cenſuerunt, iſtam Abbatiam non videri talem, ut neceſſariò requireret promotionem: cùm anno 1542. authoritate apoſtolica ex certa ſcientia fuiſſet commendata huic Nicolao in duodecimo ſuæ ætatis anno conſtituto per reſignationem Diaconi Cardinalis Joannis à Lotharingia, tunc non Presbyteri, ut apparebat ex ſerie proviſionis; & tamen de nullius diſpenſatione conſtabat.

Nec obſtabat, quòd Abbas perciperet decimas: quia 12
ex perceptione decimarum, tanquam ex ſigno æquivoco non concluditur parochialis. Ancharan. *conſ.* 162. *n. 4. verſ. Non obſtante allegata.* Ant. de Butr. *in c. Quia nonnulli. n.* 10. ubi communiter Canoniſtæ *de Cler. non reſid.* ſed neque alia ſigna parochialitatis, die 20. Maji, 1577. cor. bon. mem. Cantuccio.

Cùm itaque ex prædictis conſtaret, Abbatem non teneri ad ſuſceptionem ſacrorum Ordinum, non erat locus juribus ipſis jure inducentibus privationem.

Sed neque veniebat privandus: quia non fuerat munitus, niſi pendente lite, quo tempore ad Ordines ſuſcipiendos cogi non poterat, *c. Commiſſa. de elect. lib. 6.* Bellam *d. 89. n. 1.* Rebuff. *d. tit. de non promotis infra annum, n. 41.*

R. P. D.

R. P. D. VEROSPIO.

Novarien. Præpoſitura, Lunæ, 28. Junii, 1632.

ARGUMENTUM.

Vacatio an, & quando dicatur conſumpta.

SUMMARIUM.

1 *Collatio beneficiorum reſervatorum facta ab Ordinario inferiori à Papa, eſt nulla.*

2 *Vacatio conſumitur per collationem acceptatam.*

3 *Collatio acceptata, aut ratificata tribuit per ſe jus in re.*

4 *Vacatio ut dicatur conſumpta, non ſufficit jus ad rem; ſed requiritur jus in re.*

5 *Jus in re ut acquiſiviſſe dicatur proviſus de beneficio non eſt opus apprehenſione, aut aſſecutione poſſeſſionis.*

6 *Gratiæ ſubſtantia conſiſtit in ſola collatione: quia ſcriptura, immiſſio in poſſeſſionem, & alia, quæ ſunt præter ipſam gratiam, ſolùm requiruntur, vel in ipſius teſtimonium, vel propter commoditatem proviſi.*

7 *Electio non dat niſi jus ad rem, aut ipſam electionem proſequendam.*

8 *Beneficium non dicitur vacare in Curia, per obitum electi in Curia, qui adhuc confirmatus non fuerit.*

9 *Eligendi & confirmandi poteſtatem habens, eligendo cenſetur confirmare, & confirmando eligere.*

10 *Beneficia minora, ſi de conſuetudine ſint electiva, indigent confirmatione, ita ut ex ſola electione jus non acquiratur electo.*

11 *Electio ſuperioris authoritatem, & confirmationem expectat; collatio verò ſola ſua authoritate nititur.*

12 *Electus ab habente facultatem confirmandi, cenſetur eo ipſo confirmatus; etiamſi electio ab eo fieret jure devoluto.*

13 *Electio, aut alius actus tribuens ſolùm jus ad rem, quare non tribuat etiam jus in re.*

14 *Præſentatio tribuit jus in re præſentato, qui neceſſariò eſt inſtituendus, eò quòd propter ipſum nemo alius præſentatus fuerit.*

15 *Præſentatio tribuit jus in re præſentato, qui ſolus inter cæteros habet conditiones requiſitas in fundatione.*

16 Providere, *verbum, continet abſolutam, & perfectam collationem.*

17 Providere, *verbum verificatur etiam in electione, aut præſentatione, quæ fiant in ordine ad inſtitutionem, aut confirmationem.*

18 *Examen requiſitum in decreto Concil. Trid.* ſeſſ. 7. de reformat. cap. 13. *in quibus beneficiis ſit neceſſarium.*

19 *Vacatio ut dicatur conſumpta, idem eſt, quòd alicui ſit collatum certum beneficium, vel quòd illi debeatur.*

20 *Confeſſio tacita, cùm præſens actui non contradicit, idem operatur, ac expreſſa.*

21 *Præſens ſi non poteſt ſua contradictione actum impedire, tacitè conſentiendo non ſibi præjudicat, & poteſt quandocunque actum impugnare.*

22 *Conſentiens actui poteſt impugnare actum, ſi conſenſus proveniat ex diverſo jure ab eo, quo illum impugnat.*

23 *Collatio beneficii facta præſente, & non contradicente illo, qui in eadem collatione jus habebat, ei non præjudicat, maximè ſi jus illud ignorabat, num. ſeq.*

25 *Confeſſio partis non poteſt dare jus in beneficio.*

26 *Confeſſio partis ſuffragatur ad defendendum poſſeſſorem in ſua poſſeſſione.*

27 *Confeſſio non præjudicat in his, quæ non dependent à libera voluntate confitentis.*

DECISIO XXV.

IN Cathedrali Eccleſia Novarien. ex antiqua illius
Eccleſiæ conſuetudine, collatio beneficiorum, quo-
rum vacatio contingat in menſibus non reſervatis, ad
ejusdem Eccleſiæ Capitulum ſpectat, ut de hoc Capituli
jure conſtat ex Text. *in c. Dilectus filius*, 27. *de præb.*
Contingit autem, quòd cùm per obitum Gregorii Tor-
nielli, in menſe Septembris, vacaſſet Præpoſitura in ea-
dem Eccleſia, de ea ab ipſo Capitulo proviſus fuerit
Auguſtinus Cataneus: & ſecuta ejusdem Auguſtini
morte in menſe Novembris, eandem Præpoſituram
à Sede Apoſtolica impetraverit Gabriel Torniellus,
qui expedito Brevi de capienda poſſeſſione nomine
Cameræ, ab A. executore Literarum apoſtolica-
rum obtinuit ſententiam immiſſionis. Quia verò
hanc ipſam Præpoſituram ſibi ab eodem Capitulo
conferri obtinuerat Janus à Porta, quaſi adhuc va-
cantem per obitum Gregorii (cùm Auguſtin. Ca-
taneus, qui ex cauſa obitus ejusdem Gregorii de
ea primùm proviſus fuerat, deceſſiſſet, nondum aſ-
ſecutus illius poſſeſſionem.) Interpoſita pro parte
Jani appellatione à ſententia immiſſionis conceſſæ ab
A. C. Gabrieli proviſo apoſtolico, cauſaque mihi
commiſſa, dedi dubium, an eidem Jano ſuffragare-
tur ea proviſio Capituli: cujus dubii reſolutio ex eo
potiſſimum pendebat, an propter collationem factam
Cataneo extincta fuerit vacatio contingens ex perſo-
na Gregorii: quia, ſi ex perſona ejusdem Catanei
deſumi debebat hæc vacatio, cùm menſis Novem-
bris, in quo illa ſucceſſit, ſit ſemper fixus, & reſer-
vatus collationi Sedis apoſtolicæ, non poterat ſuſti- 1
neri collatio facta à Capitulo in perſona Jani propter
Decretum irritans poſitum in regula reſervatoria.
Caſſad. *deciſ. 5. de reſtit. ſpoliat.* Bellam. *deciſ.* 136.
eod. tit. Put. *deciſ.* 196. *num.* 3. *lib.* 3. Cardin. Seraph.
deciſ. 367. *num.* 1.

Et non ſuffragari Jano proviſionem Capituli, Do-
mini reſponderunt ex hac ipſa ratione, quòd per col- 2
lationem factam Cataneo, quæque ab ipſo fuit ac-
ceptata, conſumpta fuerit gratia, & prima vacatio,
quæ ſucceſſit propter obitum Gregorii, *jux. dec.*
Rot. 24. *de præb. in antiq.* quam ſecuti fuerunt Put.
dec. 42. *l.* 2. Card. Simonet. *de reſerv. c.* 56. & alii plu-
res, quos referunt Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 15. §. 2. *n.* 31.
Gara. *de benef. part.* 4. *cap.* 2. *num.* 2. cùm hic effectus 3
eidem collationi communiter tribuatur, ut poſtquam
illa acceptata fuit, aut ratificata, ipſa per ſe jus in re tri-
buat, ut not. Dec. *in c. Si tibi abſenti, de præb. l.* 6.
Gloſſ. *in cap. Quodam, in verb. Collatio, eod. tit. & l.* &
probat text. *in c. ult. in § Sane, de conceſſ. Præb.* cujus
authoritate motus fuit Rom. *conſ.* 350. *num.* 13 *&* 17.
Covar. *variar. reſol. lib.* 3. *cap.* 16. *n.* 1. Rot. *deciſ.* 24. *de
præb. & deciſ.* 87. *de reſervat. in antiq.* Neque enim, ut
hoc jus aſſecutus dicatur in beneficio is, cui de eodem
beneficio proviſum fuit, (ex quo ſolùm jure conſumitur
vacatio, cùm non ſatis ſit jus ad rem, ſed tantùm hoc 4
poſſit jus in re, ut ex cap. *Si electio, de elect. lib* 6. con-
cludit Rot. *deciſ.* 427. *part.* 1. *diverſ. & deciſ.* 498.
part. 2. *recent.*) opus eſſe poteſt apprehenſione, aut 5
aſſecutione poſſeſſionis, dum ipſa poſſeſſio, tanquam
quid facti, non poteſt hoc jus dare in incorporalibus,
& præſertim in ſpiritualibus, ut in propoſito conſidera-
vit Rot. *d. deciſ.* 87. *de reſervat. & dec.* 24. *de præb.
in antiq.* & apud Mohed. *deciſ.* 9. *ut lit. pend.* & è con- 6
tra vis, ac ſubſtantia ipſius gratiæ conſiſtit in ſola col-
latione, cùm ſcriptura, immiſſio in poſſeſſionem, &
alia, quæ ſunt præter ipſam gratiam, ſolùm requiran-
tur, vel in ipſius teſtimonium, vel propter commodita-
tem proviſi, juxta opinionem Rot. de qua Caſſad. *de-
ciſ.* 4. *num.* 4. *de cauſ. poſſeſſ. & propriet. deciſ.* 5. *de re-
nunciat. deciſ.* 2. *de penſion. n.* 10. *ſuper reg.* Verall.
deciſ. 88. *num.* 3. *part.* 3. Rot. *deciſ. ult. num.* 3. *&* 4. *de
reſer-*

reſervat. in antiq. & deciſ. 336. n. 11. & 12. & deciſ. 585.
n. 2. part. 1. recent. Card. Simonett. de reſerv. c. 55. & 56.
qui in tantum hæc vera eſſe dicit, ut jura, in quibus præ-
ter collationem videtur hæc poſſeſſio requiri, ut in cap.
Commiſſa, de elect. lib. 6. & in cap. De multa, de præb.
intelligenda ſint reſpectu pœnæ, quæ in dd. Capitulis
poſſeſſori irrogatur, cum non abſolute id negent, ut
etiam hoc jus ex ſola collatione quæſitum intelligatur,
& fuit etiam conſideratum in d. dec. 24. de præb. in
antiq.

Neque poterat hoc caſu conſtitui differentia inter
collationem, & electionem, ut, ſicut ex collatione po-
tuit conſtitui jus in re, & quod inde ſequebatur, extin-
gui, tam vocatio, quam reſervatio, ita per electionem
7 non fuerit datum, niſi jus ad rem, aut ipſam electionem
proſequendam, ut in c. Si eo tempore, 45. de elect. c. Ut
quis duas, de elect. lib. 6. Rot. deciſ. 6. eod. tit. in nov. quæ
8 ideo dicit per obitum electi in Curia, qui adhuc confir-
matus non fuerit, non cenſeri, quod beneficium in Cu-
ria vacaverit, c. penult. de præb. lib. 6. & ibi Gloſſ. in
verb. Collatio. Gonzal. ad reg. 8. gloſſ. 15. §. 2. n. 2. Garz. de
benef. p. 4. c. 3. n. 9. Hæc enim differentia non poterat
recipi hoc caſu, quo penes Capitulum (à quo electus
fuit Cataneus) certum eſt, quod erat utraque poteſtas
9 eligendi, & confirmandi, cum non expectaret aliam Su-
perioris confirmationem, ita ut, cum ab eadem confir-
matione non dependere deberet validitas electionis,
utrumque unico actu præſtare potuerit idem Capitu-
lum: quia & eligendo cenſebatur confirmare, & con-
firmando eligere, ut dicit Gloſſ. in cap. unic. in verb.
collationem, de rerum permut. lib. in Clem. Quia contin-
git, §. Ut autem, in verb. electionem, de relig. domib. Felin.
in cap. Eam te, num. 3. & in cap. In noſtra, num. 25. co-
roll. 31. de Reſcript. Rot. deciſ. 1. de elect. in antiq. &
deciſ. 6. num. 2. eod. tit. in nov.

Et quamvis hanc ipſam differentiam inter hos duos
actus oſtendere conarentur informantes pro Jano, tum
10 ex conſuetudine ejusdem Capituli: (cujus conſuetu-
dinis rationem habendam eſſe voluit Cardin. in con-
ſil. 103. num. 7. ubi proponens exemplum in beneficiis
minoribus dixit, quamvis illa provideri per electionem
non ſoleant: ſi tamen id ferat conſuetudo, ut ſint ele-
ctiva, confirmatione tunc indigere, ita ut ex ſola ele-
ctione jus non acquiratur electo): tum, quia hæc etiam
differentia videbatur inducta ex diſpoſitione Sac. Conc.
Trid. quatenus ſeſſ. 7. de reformat. cap. 13. prohibeba-
tur, ne nominati, præſentati, aut electi ad quæcunque
beneficia poſſent in ejusdem beneficii inſtitui, confir-
mari, aut admitti, antequam ab Ordinariis locorum ex-
aminati, idonei reperti fuerint: ut propterea ex hoc et-
iam capite dici poſſet, quod plenum jus non fuiſſet aſ-
ſecutus Auguſtinus ex ea proviſione, cum obiiſſet, an-
tequam per examen repertus idoneus potuiſſet eam con-
firmationem ſuæ electionis obtinere, quam ante idem
examen dari non permittebat authoritas ſac. Concilii.

Quantum enim ad eam Capituli conſuetudinem,
quamvis illa probata dici poſſet; non inde tamen ſe-
quebatur, ut ex primo actu non potuerit perfici gratia
ab eo facta Auguſtino, ſive via electionis proceſſum
11 fuerit, quæ propriè Superioris auctoritatem & confir-
mationem expectat, ſive via collationis, quæ ſola ſui au-
ctoritate nititur, ut dicit Bald. in l. Barbarius, de Offic.
Prætor. num. 2. cum, ſicut dicebam, hæc ſit vis electionis
factæ ab eo, qui etiam confirmandi poteſtatem habet,
ut idem valeant hæc nomina: quod præter auctoritates
adductas probari poteſt exemplo electionis factæ à Su-
12 periore, ad quem ſolum pertineat jus confirmandi, qui
ſi etiam eligat, hoc ipſo cenſetur à ſe electum confir-
maſſe, ſecundum Gloſſ. in c. Ut circa, in verb. Electio-
nes, de elect. l. 6. Felin. in c. Eam te, n. 3. de reſcript. Ab-
bas in c. Poſt electionem, num. 3. de conceſſ. præb. quam-
vis jure devoluto ab eo fieri contigerit eadem electio,
ut per eundem Abbatem in cap. Dilectus filius, 12. n. 3.
de conceſſ. præb. & Gloſſ. in c. 1. in verb. Proviſionem 13
de elect. lib. 6. Et poteſt etiam ratione comprobari,
cum enim non alia ſit ratio, cur in electione, aut alte-
ro eorum actuum, quibus non niſi ad rem jus quæritur,
non tribuatur etiam jus in re, præter eam: quia ſcilicet,
jus illud ante ſecutam confirmationem, aut approbatio-
nem Superioris ſit incertum, ut pluribus oſtendit, &
multorum authoritate firmat, dec. 6. de elect. in nov.
ceſſante ea incertitudine, ceſſare etiam debet ratio,
propter quam non idem poteſt eſſe effectus eorundem
actuum cum iis, ex quibus illi certi reddi debent: ut de 14
præſentatione, quæ proprie etiam fit per inferiorem
Superiori, & in qua præſentatus neceſſario debeat in-
ſtitui, eo quod præter ipſum nemo alius præſentatus
fuerit, tradit Garz. de benef. part. 4. cap. 3. numer. 8. 15
& in caſu, quo idem præſentatus ſolus inter cæteros
haberet conditiones requiſitas ex fundatione dictum
fuit in Vicen. beneficii de Cornellas, 26. Maji præteriti
coram me, & antea in deciſione facta in eadem cauſa
22. Junii, 1629. coram R. P. D. meo Ubaldo. Data
autem hac poteſtate Capituli, non poterat de illius
voluntate dubitari, an in collatione, quam fecit Au-
guſtino, utrumque actum cumulate intellexerit:
quia ex ipſo electionis inſtrumento, quod datum fuit, 16
conſtabat, quod præter actum eligendi declaravit, ſe
illi tunc etiam de eadem Præpoſitura providere: (qui-
bus verbis, cum facultas non deficeret, contineba-
tur abſoluta, & perfecta collatio ſecundum Gloſſ. in c. 1.
in verb. Proviſionem. de elect. lib. 6. & in Clem. cauſam,
in verb. proviſionis, eodem tit. 2. Ut circa, in verb. Ele-
ctionis, de elect. lib. 6. Bald. in d. l. Barbarius, ff. de off.
Prat. n. 42. Felin. qui hanc doctrinam Baldi ſequitur,
in cap. Eam te, num. 3. de reſcript.) quamvis cæteroqui 17.
varia ſit notio, ſive uſus, & vis hujus verbi, cum verifi-
cetur etiam in electione, aut præſentatione, quæ fiant
in ordine ad inſtitutionem, & confirmationem. Clem.
ult. & ibi Gloſſ. in verb. proviſiones, de elect. Cardin.
in Clem. cauſam, num. 5. & in Clem. In plerisque, n. 16.
eodem tit. Rot. deciſ. 141. num. 2. & deciſ. 791. num. 9.
part. 1. divers.

Hoc modo poterat etiam reſponderi ad difficulta- 18
tem, quæ proponebatur propter diſpoſitionem ſacri
Concilii: quia extat declaratio ſacræ Congregationis,
quam refert Garzias de beneficiis, part. 9. c. 3. n. 19. ut
examen in eo Decreto requiſitum ſolum neceſſarium
ſit in iis beneficiis, in quibus requiratur confirmatio
Superioris: non autem ubi eadem beneficia ad ſolam
collationem inferioris pertineant, cum ſermo ſit in
eodem Decreto de præſentatis, electis, & nominatis
non inſtituendis, aut admittendis ante examen, quod
ſupponit inſtitutionem, & admiſſionem ab alio faci-
endam, quam ab eo, qui præſentavit, aut nominavit,
ut dixit Rot. deciſ. 27. de Præb. in nov. & in his terminis
conſideratum fuit in una Mediolanen. Beneficii, 26 Ju-
nii, 1596. coram Litta, in qua refertur declaratio ejus-
dem ſacræ Congregationis; præterquam & ipſum ex-
amen, quod ibi requirit Concilium, ſolum ſuſpende-
re potuiſſet executionem, non autem impedire ac-
quiſitionem tituli, & juris in re, cum ad hunc effe-
ctum vacationis, idem ſit, quod alicui ſit collatum
certum beneficium, vel quod illi debeatur, ut fuit di- 19
ctum in una Burgen. Canonicatus, 28. Aprilis, 1597.
coram Card. Pamphilio, & tradit Garz. de Benef. p. 1.
cap. 1. num. 144.

Demum non poterat aliqua vis fieri ſuper confeſ-
ſione ipſiuſmet Gabrielis proviſi apoſtolici, quate-
nus ipſe etiam interfuit in ipſo actu capitulari, in quo
conceſſa fuit inſtitutio Jano, & in quo narratum fuit
vacaſſe hanc Præpoſituram in menſe Septembris, pro- 20
pter obitum Gregorii Tornielli. Etenim, licet idem
ſit effectus tacitæ, & expreſſæ confeſſionis, cum præ-

ſens actui non contradicit, ut *in l. Qui patitur, ff. mandat.* & plutibus exemplis declarat Dyn. poſt Gloſ. *in reg. Qui tacet. de reg. jur. lib. 6.* non tamen id ſemper, & indiſtinctè verum eſt, & in ſpecie ubicunque is, qui præſens fuit, non poterat ſua contradictione, & diſſenſu hujusmodi actum impe-
21 dire, cum tunc tacitè conſentiendo nunquam ſibi præjudicet, & poſſit quandocunque eundem actum impugnare, ut fuit doctrina Caſtr. *in l. Cajus Sejus. 59. ff. de pignorat. act.* & probat tex. *in l. confeſſionibus. ff. de interrogat. action.* Imò neque dici poterat hoc caſu, ut Gabriel eidem actui
22 in ſui præjudicium conſenſerit, dum conſenſus, qui ex ea acquieſcentia deducitur, ex ſolo facto negativo non contradicendi, conſiderari poteſt, tanquam proveniens ex diverſo jure ab eo, quo nunc eundem conſenſum impugnat: cùm enim tanquam unus ex Capitularibus interfuerit tunc ei electioni factæ de perſona Jani; nunc verò eandem electionem impugnet ex jure, quod habet à proviſione apoſtolica, & tacitam illam ſuam confeſſionem, cùm primùm ſcivit idem jus ſibi competere, expreſsè etiam revocaverit; benè diſtingui poteſt uterque hic actus, ne alter alter alteri cenſeatur præjudicium facere, ut not. Doct. *in l. Cùm quædam, C. de adminiſtr. tut.* Bart. *in l. Sicut, §. non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolv.* Cephal. *conſ.* 148. *num.* 23. Menoch. *conſ.* 58. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 153. *num.* 17. *&* *conſ.* 365. *num.* 21. Et declarant plutibus exemplis: In Judice, qui ſententiam tulit, ut eadem ſententia ei non noceat ratione proprii, & peculiaris intereſſe, quod habebat in cauſa, in qua pronunciavit: in eo, qui ſe tanquam teſtis alicui inſtrumento ſubſcripſerit, in quo de jure ſuo ageretur: in tutore, & curatore, qui præſtiterint ſuum conſenſum, aut authoritatem interpoſuerint alienationi rei ſibi hypothecatæ: & in ſpecie, atque in his terminis de eo, qui tanquam Canonicus interfuerit collationi alteri factæ, cùm ipſe in eadem
23 collatione jus haberet, tradit Abbas *in cap. Poſt electionem, num. 7. de conceſſ. preb.* & fuit dictum *in alia Novarien. beneficii*, 5. Novembris, 1586. coram Card. Pamphilio. Et videri poterant hæc eò magis hoc caſu admittenda, quò hoc jus ſuum ſcire non poterat Gabriel, quando viſus eſt ſuo conſenſu approbaſſe electionem Jani; cùm gratia apoſtolica ſibi facta de hac Præpoſitura fuerit poſterior
24 eo conſenſu, & approbatione à ſe data, tanquam uno ex Canonicis. *l. Non fatetur, ff. de confeſſis, l. Error. ff. de jur. & facti ignor.* Gloſſ. *in cap. Quia diverſitatem, de conceſſ. preben.* Sicut etiam, quia tacitus hic ejuſdem Gabrielis conſenſus, fuit ſuper re beneficiali, cujus materia cum pendere non poſſit à voluntate partium, ad hunc præſertim effectum, ut ex ea confeſſione jus in beneficio conſtituatur, ut ex Ægid. *deciſ.* 183. & aliis, dicit Sarnen. *ad regul. de*
25 *triennal. q. 36. numer.* 3. quidquid eſſet, ubi propter eandem confeſſionem ſolum defendi deberet poſſeſſor
26 in poſſeſſione, ut etiam diſtinxit Rot. *deciſ. 44. de reſtit. in antiq.* & apud Biſignett. *deciſ. 2. num. 4. de lit. conteſtat.* non ſolum ex ſua confeſſione, aut tacito conſenſu non potuit idem Gabriel auferre jus Sedi apoſtolicæ conferendi in menſe reſervato, ut neque potuerit id facere totum ipſum Capitulum. Bart. *in l. Si forte. num. 4. ff. de caſtr. pecul. & in l. Si donatione, 12. numer. 3. C. de collation.* Bald. *in l. Alia, numer. 4. C. de his, quibus ut indign.* Pariſ. *conſ. 62. numer. 7. lib. 1.* & fuit dictum in his terminis *in dicta Novarien. beneficii*, 5. Novembris, 1586. coram Cardinali Pamphilio.

Et ita, &c.

REVER. PATRIARCHA Manzanedo.

Neapolitana alimentorum, Mercurii, 31. Maji, 1606.

ARGUMENTUM.

Patrono an, & quando ab Eccleſia alimenta debeantur.

SUMMARIUM.

1 *Patrono ad inopiam vergenti Eccleſia ſuccurrere tenetur.*

2 *Patrono ut ab Eccleſia alimenta ſint miniſtranda, requiritur, quod patronus ad egeſtatem pervenerit, & quod Eccleſia ſuperſit.*

3 *Patronus quando dicatur ita egenus, ut ab Eccleſia alimenta conſequi debeat.*

4 *Patronus non eſt ab Eccleſia alendus, ſi aliàs habeat, à quo ali debeat.*

5 *Frater tenetur fratri in egeſtate conſtituto alimenta miniſtrare.*

6 *Equites Hieroſolymitani emittunt tria vota ſubſtantialia, & per conſequens dicuntur veri Religioſi.*

7 *Monaſterium tenetur alere Monachum, quem ad Religionem admiſit.*

DECISIO XXVI.

MOnaſterium Montis Oliveti Neapolitan. non teneri ad alimenta præſtanda D. Equiti Januario Otiliæ, Domini reſolverunt; quia quamvis Gurellus Otilia fundaverit hoc Monaſterium de anno 1411. & Eccleſia teneatur patronis ad inopiam vergentibus ſuccurrere, per text. *in c. Quicunque, 16. q. 7. & in cap.*
Nobis, de jurepatr. nihilominus D. Eques Januarius 1
non probat deſcendentiam à dicto Fundatore, & licet illam probaſſet, non conſtat de requiſitis à jure, ad hoc ut à Monaſterio alimenta ſint illi miniſtranda: re-
quiritur namque, quod Patronus ad egeſtatem pervenerit, 2
& quod Eccleſiæ ſuperſit, nempe, quod primo Miniſtri Eccleſiæ ſuppeditentur: quibus miniſtratis, ſi bona Eccleſiæ ſuperſint, ab illa Patronus erit alendus, juxta Gloſſ. *fin. in d. c. Quicunque*, & Abb. *in d. c. Nobis, n. 6.* & *ibi* Butr. *n.* 22. Lambertin. *de jurepatr. lib. 3. art. 2. tertia quæſtionis principalis, n. 2.* Paul. de Cittadin. *eod. tract. 6. part. art. 4. num. 3. & 5. cum ſeqq.* Roch. *eod. tract. in verb. Et utile, num. 1. & 2.* Rolan. *conſ. 5. n. 33. lib. 3.* Caſſador. *deciſ. 3. n. 2. de jurepatr.* Surd. *de aliment. tit. 7. q. 32. num. 1. & 2. cum ſeq.* Sed ſic eſt, quod de dicta egeſtate D. Januarii non conſtat, cum aut habeat annuos ducatos 360. ſibi à fratre Carolo aſſignatos, aut habeat bona ſibi ab eodem Carolo retroceſſa. Utcunque ſit, non poteſt dici ita egenus, ut
prædicta alimenta à Monaſterio habere debeat, ad tra- 3
dita in d. Gloſſ. *fin. in d. c. Quicunque*, quam ſequitur Bald. *in l. fin. in fin. C. de revoc. don.* & ad tradita à Lambertin. *d. lib. 3. art. 3. tertia quæſtionis principalis, numer. 2. cum ſeq.* & à Cittadin. *ubi ſupra, numero* 6. & à Surd. *ubi ſup. tit. 1. q. 54. à num.* 15. Tum etiam, quia detractis impenſis neceſſariis pro alimentis 14 Monachorum, & familiæ eidem Monaſterio ſervientium, & pro cultu divino, & reparatione Eccleſiæ neceſſariis non conſtat ſupereſſe bona, ex quibus Monaſterium poſſit D. Januarium alere.

Tum etiam, quia Eccleſia non tenetur patronum 4
alere, ſi ipſe aliàs habeat à quo ali debeat. Surd. *d. tit. quæſt. 54. num.* 16. Dominus autem Januarius, quamvis
eſſet Patronus, habet dictum fratrem, qui fratri Janua- 5
rio, in egeſtate conſtituto, teneretur alimenta miniſtrare, Gloſſ. *fin. in l. Qui filium, ff. ubi pupill. educ. deb.*

deb.Cyn. *in l. 2. n. 2. C. de alen. liber*. & ibi Alberic. iſtam
dicens communem *n*. 1. late Surd. *ubi ſup. tit*. 1. *q*. 25.
6 *in princ*. Ulterius, cum D. Eques Januarius ſit Eques
religionis S. Joannis Jeroſolymitani, quam ingredien-
tes tria vota ſubſtantialia emittunt, & per conſequens
dicuntur viri Religioſi ex Mohed. *deciſ*. 10. *de cauſ.
poſſ. & propr*. & Rota *deciſ*. 436. *numer*. 2. *part*. 3. *lib*. 3.
diverſ. Unde Religio, quæ illum admiſit, tenetur
ad alimenta ei præſtanda, cum Monaſterium tenea-
tur alere Monachum, quem ad Religionem admiſit,
Caſtr. *conſ*. 76. *num*. 1. *lib*. 1. qui movetur duabus ra-
7 tionibus, quas refert, & ſequitur Surd. *ubi ſup. tit*. 1.
q. 75. *num*. 1. *& tit*. 6. *quaſt*. 27. *num*. 10.

REVER. P. D. PIROVANO.

In eadem, Lunæ, 11. Januarii, 1616.

ARGUMENTUM.

Patrono alimenta ab Eccleſia an, & quando debeantur.

Summarium.

1 *Monachi Olivetani Neapolis tenentur, quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream Patrono pro tempore exiſtenti.*
2 *Quaſi poſſeſſio relevat ab onere probandi deſcendentiam.*
3 *Paupertas quænam requiratur in patrono ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia.*
4 *Poſſeſſio reddituum acquiritur per exactionem, & uſum.*
5 *Quaſi poſſeſſio acquiritur ex unica exactione.*
6 *Pauperem quem eſſe probatur ex diſcuſſione bonorum Judicis mandato facta.*
7 *Pauper non dicitur patronus, ut pro alimentis ſit ſubveniendus, ſi poſſideat annos redditus in ſumma ducat. 360.*
8 *Scriptura magis creditur quam teſtibus, in concurſu probationum.*
9 *Patronus non dicitur in egeſtate conſtitutus ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia, quando alii ſuperſunt, à quibus eſt alendus.*
10 *Teſtis ſingularis non probat.*
11 *Patronus ad conſequendum alimenta ab Eccleſia, qualiter teneatur probare ſuperabundantiam redituum illius.*

DECISIO XXVII.

CUM præſens dubium fuiſſet propoſitum, & reſo-
lutum coram bon. mem. Juſto uſque de anno 1607
5. Martii, & cauſa per mortem illius Auditoris non ex-
tenſa deciſione ad me devoluta fuerit, cauſam iterum
ſuper eiſdem de ordine DD. propoſui, in qua

Cenſuerunt ſtandum eſſe in deciſis coram R. P. D.
Manzanedo, 31. Maji, 1606. ubi firmatum fuit, Mona-
ſterium montis Oliveti Neapolitan. non teneri ad ali-
menta præſtanda D. Eq. Januario Oriliæ.

In hac enim diſputatione pro fundamento intentio-
nis D. Equitis tria erant probanda; juſpatronatus: pau-
pertas ex parte petentis alimenta: & quod Religioni
ſuperabundent redditus dempta concedenti 24. Mona-
chorum ſuſtentatione, ac aliis neceſſariis pro reparatio-
ne & ſervitiis Eccleſiæ.

Primum non controvertebatur: ſed tantummodo,
1 quod D. Eques non probat deſcendentiam à primo
fundatore Gurello: quam tamen Domini exiſtima-
bant non eſſe neceſſariam, cum hodie appareat, funda-
torem injunxiſſe Monachis, ut quolibet anno in die Pu-
rificationis darent unam candelam ceream Patrono pro
tempore exiſtenti: & juxta fundationis tenorem, D.
Equitem candelam in eo die recepiſſe; quod probant
teſtes dati: cum quibus concurrit fides nobilium, &
reſolutio facta in conſilio Neapolitano ſuper eiſdem
præeminentiis inter impreſſas per Vinc. de Franc. 85.
par. 1. per quam D. Carolus frater Equitis, obtinuit à
Nuncio manutentionem in perceptione candelæ: quod
ſufficere viſum fuit in hac materia, ut Eques relevetur 2
ab onere probandi, *c. Conſultationib. de jurepatr*. & ſæpe
fuit reſolutum, ut *in Firmana juriſpatronatus*, 15. Ma-
jii, 1611. coram illuſtriſſimo Cardinali Lancelloto: *in
Placentina Capellaniæ*, 14. Maji. 1614. coram Reve-
rendiſſimo D. Decano.

Paupertas autem non videbatur ſufficienter proba- 3
ta: nam, etſi ſumma egeſtas non ſit attendenda in hac
ſpecie probationum, ſed inopia reſpective ad conditio-
nem nobilitatis perſonæ, ut per Covar. *lib. 2. var. reſol.
c. 6. num*. 8. & Menoch. *de arbitr. caſ*. 65. *num*. 9. quod
etiam firmavit Rota *in cauſa Regien. Prioratus*, 1. Julii
1506. & 19. Junii, 1598. coram bon. mem. Penia: ta-
men viſum eſt, inopiæ ſatis ſuccurſum ex certa quanti-
tate annuorum redituum in ſumma ducatorum 360.
eidem Equiti in renunciatione bonorum facta Carolo
ejus fratri aſſignata, & ceſſa pro parte ſuper gabellis
civitatis Neapolis, & ſuper univerſitate Nardo, & eo-
rundem reddituum, ut ex fide Officialium Civitatis
Neapolis ſub die 15. Martii, 1607. quæ datur, adeptus
eſt poſſeſſionem per exactionem, & uſum, *c. Querelam. 4
de elect*. Anchar. *in c. Sine poſſeſſione num*. 8. *de reg. jur.
in 6*. Et ſufficit unica receptio, & exactio ad conſtituen- 5
dum aliquem in quaſi poſſeſſione. Rip. *in c. Cum Eccleſ.
Sutrina. num*. 53. *de cauſ. poſſ. & propr*. Alex. *conſ*. 74.
n. 16. *lib*. 4. Roman. *conſ*. 311. *in fin*. Ideo, cum Eques
non probaverit quod hujuſmodi reddit u privatus fue-
rit, vel urgentiam ſuorum creditorum ſaltem per diſ-
cuſſionem bonorum, mandato Judicis, factam, prout 6
niſus eſt probare in Carolo ejus fratre: quem modum
probandi paupertatem inter cæteros meliorem exiſti-
maverunt, Angel. *in l. Si vero. Si quis pro rei. ff. Qui ſa-
tisdar. cog*. Rom. *conſ*. 163. *num*. 4. ſequitur dicendum,
quod adhuc poſſidens annuos redditus in ſumma duc.
360. non videatur in tali egeſtate conſtitutus, ut pro
alimentis ſit ſubveniendus, juxta diſpoſitionem *c. No-
bis. de jurepatr*. requirentem modeſtam ſubventionem.

Non obſtant fides nobilium, & teſtes dati in Sum-
mario affirmantes, Eq. Januarium effectum eſſe pau-
perrimum, dum ſcuta 5000. quæ ex patrimonio & hæ-
reditate matris illi obvenerant, in expeditione Belli pro
Catholica Majeſtate expendit.

Quia fuit reſponſum, illorum teſtimonium non
concludere in dicto, cum non excludant, quin reddi-
tus prædicti duc. 360. adhuc in bonis Equitis eſſe poſ-
ſint.

Ideo in concurſu probationum magis ſtetur fidei 8
ſcripturæ, quam teſtium. *l. Cenſus. ff. de probat*. Gloſſ.
*in c. Tertio loco. in verſ. Teſtium. circa med. eodem tit.
de probat*. Roman. *conſ*. 310. *num*. 1. neque excludunt,
quin major portio bonorum ex prædictis hæredibus
in parte Equitis obvenire deberet, cui non potuit
Eques renunciare in præjudicium Eccleſiæ, ut ab ea
exinde perciperet alimenta. Præterea, non etiam ex-
cludunt Carolum fratrem, & Melevitanam Religio-
nem, quin etiam poſſint, & debeant præſtare hujus-
modi alimenta: quo caſu Eccleſia conveniri non pot- 9
eſt, cum de egeſtate non conſtet, quando alii non ſu-
perſunt, ad quos ſimile onus pertinet, Bart. *in l. Si quis
à liberis, §. Item reſcriptum. ff. de lib. agnoſ*. Surd. in his
terminis, *de alim. tit*. 1. *q*. 54. *numer*. 16. *verſ. Ego
tamen*.

Tertium pariter, quod redditus ſuperabundent,
non probatur: quia datur unicus teſtis in Summario
num. 11. deponens de publica voce, & fama, quod
Monaſterium habet redditus ſcut. 28. mill. ex quibus
abſque incommodo cultus divini poterunt alimenta

ſubminiſtrare, cujus dictum nedum attenta ſingularitate non relevat, *l. Ubi numerus. ff. de teſtib.* ſed etiam, quia ratio ſcientiæ deducta ex publica voce, & fama non ſufficit ad probandum ſuperabundantiam redditus: ſed neceſſe eſt concludenter probare, corpora bonorum, in quibus conſiſtunt redditus, ut
11 inde ſciri poſſit, an augmenta provenerint ex prima dotatione, vel aliunde, & ſi ex prima, an deductis impenſis Eccleſiæ neceſſariis aliquid ſuperexiſtat: & ſi aliunde, an nihilominus Eccleſia teneatur ultrà quam ferant redditus rei in dotem datæ. Surd. *de alimen. tit. 1. q. 14. n. 10.*

EMIN. D. CARD. VIRILE.

Calagurritana Jurispatronatus, Veneris, 16. Februarii, 1629.

ARGUMENTUM.

Juspatronatus honorificum ex quibus acquiritur.

SUMMARIUM.

1 *Juſpatronatus ad acquirendum, an requirantur copulativè, fundus, conſtructio, & dos, ſive ab uno, ſive à diverſis: an vero ſufficiat, ſola conſtructio vel dotatio, num. 2. & 3.*

4 *Juſpatronatus honorificum in Eccleſia conventuali acquiritur ex ſola conſtructione abſque dote.*

5 *Juſpatronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione abſque reſervatione, niſi expreſſe remittatur: & quare num. 6.*

DECISIO XXVIII.

Firmarunt Domini conſtare de jurepatronatu hono-
1 rifico. Nam, licet non deſint, qui velint, ad acquirendum juſpatronatus tria copulativè requiri, ſcilicet, fundum, conſtructionem, & dotem, ſive ab uno, ſive à diverſis, Roch. de Curt. *de jurepatronat. in 1. n. 3. ante finem,* & *n. 4.* & *in verb. Eccleſ. fundavit. n. 2. q. 2.* & *verb. Contraxit. n. 3. q.* & *verb. dotavit, n. 1.* Abbas *conſ. 106. n. 2. col. 1. in fine verſic. Quod etiam d. par. 2.* & *in cap. Ad audientiam. n. 4. de Eccleſ. ædific.* Joan. de Anan. *conſ. 24. n. 4. verſic. Illud probo.* Greg. Lopez *p. 1. tit. 15. leg. 1. gloſ. 3.* Didacus Perez *tomo 1. ord. fol. 136. verſic. Fundatione igitur.* & *fol. 137. verſic. Sexto quæritur.* Moneta *tract. de commut. ultim. volunt. cap. 10. n. 202. verſic. Ego vero has. de beneficiis. par. 5. c. 9. n. 44.* Caſtad. *deciſ. 6. n. 10. de jurepatr.*

Et pro contraria opinione, quod ex ſola constru-
2 ctione, vel dotatione acquiratur juſpatronatus, cum jura alternative loquantur, & propterea unum concurrere ſufficiat, videtur textus *in cap. Nobis.* & *ibi* Gloſ. *in verb. Conſtruxerit. cap. Quoniam.* & *ibi* Gloſ. *in verbo, Fundatores. de jure patronat. cap. Filiis. cap. Decernimus. c. Monasterium. 16. quæſt. 7. c. Significavit. de teſtibus.* Gloſ. magna *in cap. Piæ mentis. 16. quæſt. 7.* Abb. *in c. Audientiam, num. 10. & 11. de Eccleſ. ædifican.* & *in c. Propoſuit. num. 1. de fil. Presbyt.* & *ibi* additio Abb. *in cap. Nobis. num. 2.* Cardin. *n. 3,* Joan. Andr. *num. 6. & 7.* Butr. *n. 1.* Boic. *n. 1.* Anchar. *in princ. & num. 6,* Hoſtienſ. *n. 1. de jurepatron.* Beroſ. *in cap. Quoniam num. 95. eod. tit.* Hoſtien. *in ſumma, de jurepatron. num. 2.* Abb. *conſil. 54. num. 1. par. 1.* & *conſil. 59. num. 1. & 3. par. 2.* Cardinal. *conſil. 112, num. 2. verſic. Ad quos reſpondeo.* Joannes de Anan. *conſ. 24. verſic. Iſtud probo* & *ibi* Bologn. *numer. 6.* Menochius *conſ. 241. numer. 1. & 4. & lib. 3. præſumpt. 90. numer. 4. & 5.* Lambert. *de jurepatr. lib. 1. part. 1. quæſt. 1. art. 1. numero 18. verſic. Venio igitur ad primum.* Et probo argumentum, ubi reprobat Roch. *Et quæſt. 3. art. 1. numer. 1. & 2.* & *quæſt. 2. art. 4. num. 11.* Spin. *in ſpecul. teſt. gloſ. 4. principali, num. 28. 29.* Paulus de Citadinis *de jurepatr. p. 3. num. 1.* Ugol. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 51. in princip. n. 6.* & Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. quæſt. 6.* Borell. *in Summa, deciſ. 1. tit. 32. n. 13.* Verall. *deciſ. 133. p. 2.* Rot. *diverſ. part. 1. dec. 598. n. 1.* & *part. 4. dec. 565. n. 2.* Rot. *deciſ. 5. de jurepatron. in antiquis.* Riccius *deciſ. 72. n. 5. & ſeq. p. 1.* & Concil. Triden. *ſeſſ. 25. cap. 9.* & *ſeſſ. 24. c. 12.* ubi loquitur alternative, & dicit, titulus juriſpatronatus ex fundatione, vel dotatione.

Tamen nunc omiſſa iſta diſputatione, quam Domini ſuo tempore, quando caſus poſtulabit, declarabunt, & opiniones conciliabunt, in præſenti caſu ex duabus rationibus dixerunt, fuiſſe acquiſitum juſpatronatus honorificum. Prima eſt, quod, cum non agatur ad effectum acquirendi jus præſentandi; ſed acquirendi juſpatronatus honorificum, ſufficit ſola constructio *d. cap. Nobis.* & ibi Gloſ. Abb. *n. 5.* Joan. Anch. *num. 15.*
de jurepatr. Lambert. *de jurepatr. lib. 1. part. 2. q. 11.* 3
art. 7. n. 5. & *in aliis locis ſupra citatis.* Joan. de Anan. *conſil. 24. n. 4. verſic. Iſtud probo* & *ibidem* Bologninus *n. 6.* Franciſcus Leo *in theſauro fori eccleſ. p. 2. artic. 16. n. 72.* Mantic. *deciſ. 244. n. 1.*

Altera eſt, quod cum ſimus in Eccleſia conventuali 4
regulari Mendicantium utique abſque dote, ex ſola conſtructione, acquiritur juſpatronatus honorificum, *dict. cap. Nobis.* Lambert. *part. 1. quæſt. 11. art. 7. n. 5.* & *lib. 3. quæſt. 1. principali. n. 3. cum plurib. ſeqq.*

Atque hujuſmodi juſpatronatus acquiritur ex ſola 5
conſtructione, abſque reſervatione, niſi expreſſe remittatur. Lambert. *de jurepatr. lib. 1. part. 1. quæſt. 2. art. 4. n. 12.* Rot. *deciſ. 5. de jurepatron. in antiq.* & fuit dictum *in Jacen. portionis*, 10. Novembris, 1591. coram mem. Card. Pamphilio.

Ratio autem, quare ex conſtructione acquiratur 6
juſpatronatus honorificum, illa eſt: quia Eccleſia deducitur de non eſſe, ad eſſe: & cum conſtructor faciat expenſas conſiderabiles, æquum eſt, ut in illa Eccleſia honoretur, & invitentur Chriſti fideles ad ſimilia peragenda. Quod autem Ortunus, & Matthæus, filius de Anquirra, conſtruxerint Eccleſiam ſuis ſumptibus, probatur ex inſcriptione, ex armis, ex teſtibus, & expenſis, quæ præſumuntur factæ de pecuniis propriis; & verba Ortuni, quod cupiebat, ut apponerentur arma Caroli V. fuerunt prolata in venerationem tanti Principis.

Firmata acquiſitione juriſpatronatus honorifici, an alimenta in caſu inopiæ debeantur, & an requiratur conſenſus Patroni in electione Abbatiſſæ, particulariter videndum erit.

Et ita, utraque parte, &c.

REVER. P. D. PIROVANO.

Januenſ. Juris honorifici, Veneris, 17. Maji 1630.

ARGUMENTUM.

Juſpatronatus honorificum in Eccleſia regulari acquiritur ſola conſtructione, & abſque alia reſervatione.

SUMMARIUM.

1 *Juſpatronatus honorificum obtineri poteſt in Eccleſia regulari.*

2 *Juſpatronatus honorificum ſola conſtructione acquiritur, abſque alia expreſſa reſervatione, modo expreſſe non remittatur.*

3 *Jus honorificum olim debebatur conſtruenti intuitu munificentiæ, & in præmium operis conſpicui.*

4 *Probationes leviores, & demonſtrationes ſufficiunt in materia antiqua, & difficilis probationis.*

DECI-

DECISIO XXIX.

QUærebatur de pertinentia juriſpatronatus, ſeu de
præeminentiis illius in Choro, & Capella majori
Eccleſiæ Sanctæ Catharinæ Monachorum Sancti Bene-
dicti Civitatis Januen. ſed Dominis placuit prius vide-
re de fundamento ejusdem, & hodie hac parte exami-
nata dictum fuit conſtare de patronatu honorifico reſer-
vando quæſtionem de pertinentia ad aliam.

Eſt enim certum, quod juſpatronatus honorificum
1 poteſt obtineri in Eccleſia regulari, *c. Nobis. de jure-
patronatus.* Lamb. *eodem tit. lib. 1. par. 1. quæſt. 11. art. 7.
numer. 5.* & *lib. 3. quæſt. 1. numer. 3.* Rocchus *in verbo,
honorificum, num. 99.* & latiſſime fuit firmatum *in Ca-
lagurritana Juriſpatronatus*, 16. Februarii, 1619. coram
Eminentiſſimo Cardinale Virile: & ſimiliter ſola con-
ſtructione acquiritur, *d. c. Nobis. de jurepatr.* Caſſad.
eo. tit. deciſ. 6. numer. 2. Lamber. *de jurepatr. lib. 1.
par. 1. q. 11. art. 7. numer.* 5. Joan. de Anan. *conſ.* 24.
numer. 4. Franciſcus Leo *Theſaur. for. eccleſ. part.* 2.
art. 16. numer. 72. Nec requiritur expreſſa reſervatio,
modo expreſſe non remittatur, ex quo à canone conce-
ditur reſervatio, *d. c. Nobis, de jurepatronatus*, Rot.
deciſ. 5. eodem tit. in antiquis, Lambert. *lib. 1. pars. 1.
quæſt. 2. art. 5. numer. 12.* & idem fuit firmatum *in Fa-
cen. portionis*, 10. Decembris, 1591. coram bon. mem.
3 Card. Pamphilo ſeniori, *& in Florens. Subdecanatus*,
22. *Majii*, 1628. coram D. meo Duraſio: & non im-
meritò, quia olim hujuſmodi præeminentiæ de jure
debebantur intuitu munificentiæ, & in præmium ope-
ris conſpicui conſtruenti. *l. Qui liberalitate ff. de oper.
pub. l. Legatum, in fine, ff. de adminiſtr. rer. ad Civit.
pertin.* Bald. *in l. 1. C. ut nemin. liceat. sign. impon.* In
præſenti autem ſufficienter viſum fuit conſtare de con-
ſtructione Chori, & Capellæ majoris, quæ in ipſo
Choro continetur: quia dantur Codicilli Vincentii
Sauli, in quibus legando multa pro ornatu Chori,
& Capellæ prædictis, dixit, quem Chorum & Capel-
lam ipſe codicillans ſe ſabricare feciſſe ſuis propriis im-
penſis, quæ enunciativa, etſi ſola non ſufficeret, quam-
vis antiqua nempe, &c. anno 1555. Attamen, junctis
aliis, ſcilicet, legato pro ornando choro, & Capella,
ac reparatione eorundem, & pro victu Monachorum,
conſtructione Sepulturæ, appoſitione inſignium inter
Capellæ, & Chori ambitum, & demum concurren-
te effectuatione legati, quoad omnia onera in codicil-
lis contenta probata per ſucceſſivas Monachorum ex-
4 actiones ex locis montium aſſignatis in Codicillis, inde
reſultat probatio veritatis enunciativæ prædictæ in ma-
teria antiqua & difficilis probationis, quæ contenta-
tur levioribus probationibus & demonſtrationibus,
Seraph. *deciſ. 1141. & 230. num. 1.* impreſſis coram D.
meo Decano Felin. *in cap. Sicut, num. 35. de re jud.*
Rot. *deciſ. 697. num. 2. p. 1. recent.*

Et ita, &c.

R.P.D. GHISLERIO.

*Argentina Coadjutoria, Veneris, 21. Febr.
1631.*

ARGUMENTUM.

Gratia coadjutoriæ Monaſterii ex quibus cen-
ſeatur juſtificata.

SUMMARIUM.

1 *Papa atteſtanti de actu coram ſe geſto creditur.*
2 *Conſenſus habet vim reſignationis.*
3 *Conſenſus non probatur ex verbis conditionalibus.*
4 *Conſenſus interveniſſe præſumitur, ubi literæ ſunt expeditæ.*
5 *Conſenſus omnium requiritur, nec ſufficit major pars, quando agitur de præjudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario.*
6 *Conſenſum fuiſſe capitulariter præſtitum, probatur ex atteſtatione Notarii inſtrumento mandati.*
7 *Capituli pars major, & ſanior conſtituitur ex duabus ipſius partibus.*
8 *Conſenſus majoris partis Capituli ſufficit in rebus, quæ concernunt utilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ.*
9 *Capituli integra poteſtas reſidet penes totam Univerſitatem, ſeu majorem ejus partem.*
10 *Coadjutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſona, cui conceditur.*
11 *Correſpectiva dicuntur omnia, quæ in eadem ſupplicatione fiunt.*
12 *Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, qui dedit mandatum ad ſupplicandum.*
13 *Reſcriptum, in quo utraque pars eſt ſupplicans, juſtificatione non indiget.*
14 *Juſtificationis in materia ſufficit ſemiplena probatio.*
15 *Clericatus probatur ex literis patentibus Ordinarii.*
16 *Literæ plenè probant contra ſcribentem.*
17 *Valor taxatus in libris Cameræ, non eſt juſtificandus; ſed ſufficit fides extracta ex dictis libris, num. ſeq.*
18 *Libris Cameræ fides adhibetur.*
19 *Valor obtentorum juſtificatur ex qualibet levi probatione.*
20 *Citatio per affixionem non ſuffragatur, quando adeſt procurator in loco.*
21 *Teſtes examinati, parte non legitimè citata, non probant.*
22 *Recuſatio ut valida ſit, fieri debet coram Notario, & teſtibus: & cum juramento, & appellatione ab ulteriori proceſſu, & num. ſeq.*
24 *Appellatio interponi debet coram Judice.*
25 *Judex recuſatus poteſt ad ulteriora procedere, quando fuit recuſatus à procuratore minus legitimè conſtituto.*
26 *Citatio generalis ad omnes actus, & ad conſtituendum procuratorem, licet nimis vaga, ſupplet defectum citationis aliàs particulariter in quolibet actu requiſita.*
27 *Citatio per contradictas ſufficit, quando prima citatio fuit perſonalis.*
28 *Procurator poſt comparitionem debet citari ad ſingulos actus.*
29 *Citatio non requiritur contra procuratorem non habentem mandatum ad defendendum: ſed tantum conſtitutum ad inſinuandum cedulam recuſationis.*

DECISIO XXX.

EMinentiſſimus Dominus Cardinalis à Lotharingia,
à ſanct. mem. Gregorio XV. obtinuit, ſe deputari
Coadjutorem perpetuum cum futura ſucceſſione, Ab-
bati Mauri Monaſterii Argentin. Diœceſ. ſed cum Ab-
bas, & Monachi ſe oppoſuerint executioni Literarum
apoſtolicarum, ſuper illarum juſtificatione contigit
dubitari. Et à me propoſito dubio, an gratia co-
adjutoriæ ſit juſtificata, Domini eam cenſuerunt ju-
ſtificatam, tam ex conſenſu Abbatis, & Monacho-
rum, quam ex depoſitionibus teſtium, quæ coadju-
vant probationem.

Conſenſus Abbatis, & Monachorum bene proba-
tur, tam ex ſupplicatione, quam ex mandato procu-
ratæ ad conſentiendum coadjutoriæ: nam reſpectu ſup-
plicationis Cardinalis coadjutor, Abbas coadjutus,
& Monaſterium ſunt Oratores in eadem ſupplicatio-
ne. De hoc atteſtatur Papa, cui creditur, cum atte- 1

ſletur de actu coram ſe geſto *Clem.* 1. *de probat.* ubi
Gloſſ. *in verb. Feciſſe narramus*, Felin. *in cap. Cum a no-*
bis, de teſtib. Gabr *concluſ.* 2. *n.* 7. *de probat.* Et in literis
coadjutoriæ leguntur infraſcripta verba: *Expreſſo ejuſ-*
dem Frederici Abbatis, & dilectorum filiorum Conven-
tus, & Monachorum dicti Monaſterii, ad hoc accedente
conſenſu, apoſtolica authoritate, tenore præſentium con-
ſtituimus, & deputamus, &c. Ex quibus conſtat de con-
2 ſenſu habente vim reſignationis. Gloſſ. *in verb. Aſſen-*
ſus, cap. Beneficium, de regular. lib. 6. Put. *deciſ.* 429.
lib. 1. *& deciſ.* 18. *lib.* 3. *in correct.* Caputaq. *deciſ.* 120.
part. 1. bon. mem. Card. Cavaler. *deciſ.* 561. *n.* C. *& ſeqq.*
3 Nec poteſt replicari, quod ſupradicta verba ſtent con-
ditionaliter, quatenus, ſcilicet, accedat conſenſus:
ideoque non probent conſenſum, *l. Pecuniam, quam. ff.*
ſi cert. pet. cap. Si pro te de reſcript. in 6 Put. *deciſ.* 269. *&*
282. *lib.* 3. Quia ſtant cauſative, ex quo acceſſit conſen-
ſus, alias literæ non fuiſſent expeditæ. Caputaq. *dict. de-*
4 *ciſ.* 120. *&* 203. *par.* 1. Put. *dict. deciſ.* 429. *num.* 6. *lib.* 1.
in correct. & ideo intelligunt de conſenſu jam præſtito,
& de conditione adimpleta.

Reſpectu mandati conſtat quoque de conſenſu Ab-
batis, & Monaſterii, ad conſentiendum coadjutoriæ;
& in mandato explicitè narrantur omnia, quæ in lite-
ris coadjutoriæ continentur, & ex inſtrumento, quod
datur in Summario, apparet de conſenſu præſtito per
procuratorem ſpecialiter conſtitutum. Nec relevat,
quod duo Monachi non intervenerint in Capitulo:
5 cum tamen requiratur conſenſus omnium, nec ſuffi-
ciat major pars, cum agatur de præjudicio Eccleſiæ,
& de actu voluntario. Pariſ. *conſ.* 90. *num.* 15. *vol.* 4.
Rota *in Burgen. concordiæ*, 14. *Januarii*, 1611. coram
Reverendiſſ. D. meo Decano. Quia de contrario ap-
6 paret ex inſtrumento mandati, quod datur in Summa-
rio, in quo Notarius atteſtatur, illud fuiſſe capitulariter
conceſſum, cui creditur de iſto actu ex traditis à Gabr.
concluſ. 1. *de fid. inſtrum.* Neque probatur, quod
Monachi, qui modo contradicunt, tunc temporis
eſſent de Capitulo, & Conventu: nec in literis nar-
ratur, quod omnium conſenſus intervenerit: ſed
quod Conventus conſenſit: & cum per coadjutoriam
provideatur indemnitati Eccleſiæ, ſtante in infirmitate
Prælati, & aliis cauſis in ea narratis, quæ concernunt
illius utilitatem, & neceſſitatem: ſufficit pro illa con-
7 ſenſus duarum partium ex tribus ipſius Capituli, quæ
duæ partes conſtituunt majorem, & ſaniorem partem,
ad text. *in cap. unico, de Cler. ægrot. in* 6. ubi Gloſſ. *in*
8 *verb. Duæ partes.* Et ſufficit, quod datum fuerit à
majori parte Capituli, *c.* 1. *cap. fin. de his, quæ fiunt à ma-*
jor. par. Cap. Joannes Andr. *in c. Quod omnes, n.* 8. *&*
ſeqq. de reg. jur. Mantic. *deciſ.* 86. *n.* 4. Rota *in Pam-*
philonen. de Sangallo, 20. *Februarii*, 1576. coram Cor-
duba. Illius enim integra poteſtas reſidet penes totam
9 Univerſitatem, ſeu ejus majorem partem. Butr. *in c.* 3.
num. 11. *de jurepatr.* Abb. *conſ.* 67. *num.* 1. *lib.* 1. Rota *in*
Firmana altaris, 10. *Junii*, 1614. coram bon. mem.
Ubaldo. Et hæc tanto magis procedunt in actu neceſ-
10 ſario ob timorem dilapidationis bonorum Eccleſiæ: &
coadjutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non per-
ſonæ cui conceditur coadjutoria. Rota *in recent. de-*
ciſ. 570. *num.* 4. *par.* 1. & propterea cum non verſe-
mur in actu voluntario, ſed neceſſario, ſufficit man-
datum ad conſentiendum fuiſſe datum à majori parte
Capituli, *dec.* 1. & *c. fin. de his, quæ fiunt à majori parte*
cap. cum aliis *ſupra* allegatis.

Quare, cum in ſupplicatione, tam D. Cardinalis,
quam Abbas ſint nominati pro Oratore, & uterque
ſupplicaverit, gratia dicitur juſtificata ex propria
ipſius Abbatis confeſſione, etiam quod narrata per
D. Cardinalem, cum omnia videantur correſpectivè
facta ad not. per Felin. *in cap. Paſtoralis de reſcript.*
11 Put. *deciſ.* 511. *in fin. lib.* 2. *in correct.* Et fuit reſolu-
rum *in Romana penſionis*, 25. Januarii, 1627. coram
Eminentiſſimo Cardinali Virili. Et licet conſenſus
non probetur ex eo tantum, quod quis pro Oratore
nominetur in gratia; attamen ceſſat objectum ex atte-
ſtatione Papæ, ex verbis *ſupra* relatis, & ex mandato
Abbatis, & Conventus ad ſupplicandum: & pro- 12
pterea, ſupplicatio præſumitur ab eis porrecta, pro-
ut tenuit Rota *in recentior. deciſ.* 529. *par.* 1. ubi latiſ-
ſime. Et talis confeſſio comprobatur ex ſupradicto
mandato. Unde ſtantibus geminatis confeſſionibus 13
non indiget verificatione reſcriptum, in quo utraque
pars eſt ſupplicans. Mohedan. *deciſ.* 331. Guidobon.
deciſ. 141. Seraphin. *deciſ.* 609. *numero* 2. *&* 1017. *nu-*
mer. 3. Rota *in Salamantina penſionis*, 26. Majii, 1593.
apud Garciam *de benefic. par.* 1. *capite* 1. *n.* 424.

Prætерea ultra dictum conſenſum datur etiam juſti-
ficatio gratiæ ex teſtibus examinatis à Domino Car-
dinali ſuper eiſdem cauſis, quæ fuerunt narratæ in
gratia pro impetranda hac coadjutoria, cum tamen 14
in materia juſtificationis ſufficeret ſemiplena probatio.
Ægid. *deciſ.* 112. 114. *&* 675. Biſignett. *deciſ.* 6. *de*
probat.

Clericatus probatur ex Literis patentibus Ordi-
narii. Summ. *num.* 3. Seraphin. *deciſ.* 741. bon. mem. 15
Cardinalis Cavalerius *deciſ.* 483. *numer* 6. *& deciſ.* 572.
numer. 4. ætas 13. annorum ex teſtibus ſuper octavo
articulo Summ. *ubi ſupra.* Qualitas, & deſcendentia
D. Cardinalis, etſi notoria; juſtificatur tamen ex ſu-
pradictis teſtibus, & literis miſſivis Abbatis, de qui- 16
bus *in Summario numero* 6. quæ plene probat contra
ſcribentem, *l. Publica* §. *fin. ff. depoſit. l. Si aliquid per*
epiſtolam, C. de donat. Burſat. *conſ.* 253. *num.* 39. Boer.
deciſ. 282. *num.* 6. & 333. *num.* 9. Quod Federicus,
de quo fit mentio in literis, tunc temporis eſſet Abbas
Monaſterii controverſi ultra atteſtationem, de qua in
mandatis procuræ, & litis ſuſtentationem, probatur
ex teſtibus *ſuper primo articulo Summ. numer.* 4. pro-
ut ætas ingraveſcens 60. annorum, infirmitas. &
impotentia Abbatis ex iiſdem teſtibus *ſuper* 2. 3. *&* 4.
Sum. num. 5. & ex literis Abbatis *Summario dicto, n.* 5.
Valor Monaſterii cum ſit taxatus in libris Cameræ, 17
non eget alia juſtificatione. Caſſador. *deciſ.* 19. *ſuper* 18
regula, & fides extracta ex dictis libris ſufficit Rota *de-*
ciſ. 611. *num.* 2. *par.* 4. *diverſ.* Prout etiam valor alio-
rum beneficiorum, quæ ipſe D. Cardinalis obtinebat,
concludenter probatur, tam per teſtes, quam ex taxa
in iiſdem libris Cameræ: & ſufficit expreſſio valoris
per taxam propter fidem, quæ adhibetur libro ſanct.
mem. Greg. XV. *deciſ.* 89. *num.* 6. *&* 490. *num.* 2. Ex-
pectativa pro Eccleſia Tullen. penſionis, & reſervatio
fructuum Abbatiæ nuncupatæ de Bello campo, proba-
tur ex literis apoſtolicis proviſionum, de quibus *in*
Summario, num. 9. & teſtibus 1. 2. 3. & 12. ſuper 10. 11.
12. 13. & 14. *art. Summ. d. num.* 9. qui probant publi-
cam vocem, & famam, licet in hoc ſufficiat quælibet
levis probatio. Ægid. *deciſ.* 684. ſanct. mem. Gregorius 19
XV. *deciſ.* 78. *num.* 4.

Non obſtat nullitas examinis allegata pro Abbate
ex eo quod Judex fuerit recuſatus, ut ſuſpectus, tan-
quam vaſſallus Domini Cardinalis, & elegerit locum,
in quo reſidet Curia Sereniſſimi Ducis Lotharingiæ,
fratris ejuſdem D. Cardinalis: denegaverit copiam ar-
ticulorum ad effectum conficiendi interrogatoria, &
teſtes fuerint examinati ſine citatione procuratoris, ac
demum non potuerit ſuffragari citatio per affixionem,
cum adeſſet procurator in loco. Caputaq. *deciſ.* 35. *par.* 3. 20
Rota *in recent. deciſ.* 179. *n.* 1. *par.* 1. *&* 486. *n. par.* 2.
& propterea ſupradictos teſtes nullum facere gradum
probationis *c.* 2. *de teſtib. l. Si quando C. eodem.* Rota *in* 22
recent. deciſ. 43. *n.* 3. *par.* 2.

Nam recuſatio Judicis remiſſorialis ceſſat: quia,
cum etiam fuerit recuſatus Auditor Rotæ, ut frivola,
& ca-

& calumnioſa fuit rejecta, eaque non fuit facta coram
22 Judice remiſſoriali, ſed tantùm coram Notario, & teſtibus, & ſine juramento, quod omninò eſt neceſſarium ad validitatem recuſationis. Gloſ. Bald. Angel. & alii *in l. Acutiſſimi. C. de judic.* Lanfranc. *in cap. Quoniam contra. in verb. Recuſationes. num.* 8. *de appellat.* Rota
23 *deciſ. 2. num. 5. par. 2. diverſ.* Nec poſt prætenſam recuſationem fuit appellatum ab ulteriori proceſſu. Innocent. *in cap. Cùm ſpeciali. num. 6. de appellat.* Achill. *deciſ. de except.* Caputaq. *deciſ. 390. par. 2.* Rota *in recent. deciſ. 284. num. 4.* & coram bonæ memoriæ Cardinale Cavalerio, *deciſ. 348. num. 4.*

Nec facit, quòd recuſatio fuerit eidem Judici intimata per Procuratorem conſtitutum ad inſinuandum, quia inſinuatio hujuſmodi non habet vim appellationis coram Judice interponendæ: nam ſemper ſubſiſtit,
24 quod non appellatur: ſed appellatio antea interpoſita inſinuatur; & tamen debet interponi coram Judice. *l. Omnem honorem, C. Quand. provoc. non eſt neceſſe, cap. Ut debita, de appellat.* Nec ſubſiſtit, quòd Judex remiſſorialis ſit conterraneus, cùm ſit incola civitatis Metenſis extra dominium Ducatus Lotharingiæ, & ſit perſona eccleſiaſtica, ex quo in litteris remiſſorialibus fuit deputatus Præpoſitus Eccleſiæ Collegiatæ Sanctæ Salvatoris Metenſis, nec quòd pro examine teſtium elegerit locum reſidentiæ Sereniſſimi Ducis Fratris D. Cardinalis: quia fuit deputatus pro loco examinis locus de Vico, dioec. Metenſis, & pro loco loci Conventus Sancti Franciſci Minorum de Obſervantia, ut *in Summario additionali, num. 1.* Prout non obſtat, quòd proceſſerit ad examen, abſque eo, quòd dederit copiam articulorum, & dilationem pro confectione interrogatoriorum: quia, cùm is, qui comparuit coram eo, & petiit copiam articulorum, & terminum, haberet tantùm mandatum procuræ reſtri-
25 ctum ad inſinuandam recuſationem cum clauſula, *& non aliàs*, quæ operatur, ut facultas ejuſdem Procuratoris præciſè fuerit reſtricta ad actum inſinuationis, nec quidquam ampliùs facere poſſet, benè potuit Judex ad ulteriora procedere, *cap. Eum, qui, de dol. & contum. in 6.* Caſſador. *deciſ. 6. num. 4. ne lit. pend.* Et cùm Abbas, & Monachi fuerint legitimè citati citatione generali ad omnes actus, & ad conſtituendum Procuratorem, etti videatur nimis generalis & vaga; ſupplet tamen defectum citationis aliàs particulariter in quoli-
26 bet actu requiſitæ, *l. Si Prætor. ff. de judic.* Rota *deciſ. de dol. & contum. in nov.* & reliquæ citationes per affixionem fuerunt ex urbanitate. Nam citatio per contradictas ſufficit, cùm à principio fuerint per-
27 ſonaliter citati. Ægid. *deciſ. 310.* Put. *deciſ. 381. in fin. lib. 1.* Caſſador. *deciſ. 6. num. 1. ne lit. pend.* ſanct. memor. Gregor. XV. *deciſ. 430. num. 1.* ubi Adden. *num. 5.* Nec facit, quòd poſt dictam citationem comparuerit Procurator, qui poſt comparationem hujuſmodi debuit
28 citari ad ſingulos actus. Barr. *in Extravag. Ad reprimen. verb. ſuper dicto crimine, num. 2.* Quia non comparuit, ut citaretur, nequecum mandato ad defendendum; ſed ad inſinuandum cedulam recuſationis: quo caſu non requiritur alia citatio. *d. cap. Eum qui, de*
29 *dol. & contum.* tenuit Rota *in Seguntina præcedentia, 1. Julii, 1615.* coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo.

Unde & ex conſenſu Abbatis, & Monachorum, & ex depoſitione teſtium, Domini gratiam coadjutoriæ eſſe juſtificatam reſolverunt, utraque parte, &c.

R. P. D. CHISLERIO.

Argentina coadjutoriæ, Veneris, 2. Maji, 1631.

ARGUMENTUM.

Gratia coadjutoriæ Monaſterii an ſit juſtificata, iterum examinatur.

Summarium.

1 *Contemptus unius electionem vitiat.*
2 *Pars major & ſanior Capituli conſtituitur ex duabus partibus.*
3 *Vocati ſi non veniant, tota potentia Capituli remanet in illis, qui venerunt, & geſta per illos valent, tanquam geſta à Capitulo.*
4 *Locus quilibet, ubi Capitulum eſt congregatum, dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus.*
6 *Locus certus non eſt de ſubſtantia electionis.*
6 *Capitulum congregari poteſt in quolibet loco, quando ob aliquod impedimentum congregari non poteſt in loco ſolito.*
7 *Capitulariter aliquid fieri aliud eſt, & aliud, fieri in loco Capituli.*
8 *Actus probatur capitulariter geſtus ex atteſtatione Notarii, Monachorum nomina recenſendo.*
9 *Citatio non poteſt decerni extra territorium.*
10 *Citationes emanantes in principio judicii, non requirunt cauſæ cognitionem, & poſſunt fieri etiam ab illo, qui non haberet juriſdictionem.*
11 *Citationes, quæ fiunt in in principio judicii, poſſunt decerni etiam extra territorium.*
12 *Citationis locus ubi ſit decretus, non attenditur, ſed locus, pro quo ſit ad comparendum.*

DECISIO XXXI.

PRopoſui iterum cauſam ſuper reſolutis ſub die Veneris, 21. Februarii proximè præteriti, an gratia coadjutoriæ Eminentiſſimi D. Cardinalis à Lotharingia, eſſet juſtificata. Domini ſteterunt in deciſis, non tamen obſtent concordia Germaniæ, per quæ impediuntur coadjutoriæ: quoniam de eis erit particulariter videndum.

Quantum ad conſenſum, qui eſt unus ex modis, quibus gratia juſtificatur, de eo conſtare fuit reſolutum: nam conſenſus Abbatis, & Monachorum præſtitus in partibus probatur ex mandato ab eis facto. Conſenſus autem præſtitus per Procuratorem, pariter probatur ex inſtrumento; ita quòd difficultatis reſpectu conſenſus reducitur ad defectum duorum Monachorum, qui non intervenerunt ad præſtandum conſenſum in electione Coadjutoris, ideoque electio nulla, cùm unius ſolius contemptus electionem vi- 1
tiet, *cap. Cùm inter, cap. Bona, el primo, & cap. Quod ſicut*, ubi Doct. communiter *de elect.* & ad locum, in quo fuit factum Capitulum: quia non erat locus capitularis.

Primus non obſtat: quia, ut fuit dictum in deciſione, quæ revidetur, cùm per coadjutoriam provideatur indemnitati Eccleſiæ, ſtante infirmitate Prælati, & ex aliis cauſis in ea narratis, quæ concernunt illius utilitatem, & neceſſitatem, ſufficit pro illa conſenſus duarum partium ex tribus ipſius Capituli, quæ
duæ partes conſtituunt majorem, & saniorem par- 2
tem. ad text. *in cap. unic. de Cleric. ægrot. in 6.* ubi Gloſſ. *in verb. Duæ partes*, & not. Franch. §. *Si verò, circa med. ſuper Gloſſ. in dicto verb. Duæ partes.* Quinimò, cùm ex teſtibus probetur, eos fuiſſe vocatos
ad illum actum, ſi non venerunt, tota potentia capi- 3
tularis remanet in illis, qui venerunt, & geſta per illos valent tanquam geſta a Capitulo. Abb. *in cap. Cùm omnes, col. fin. verſ. tamen unam diverſitatem, de conſtit.* & ibi Felin. Put. *deciſ. 283. lib. 3.* Nec contumacia duorum poteſt impedire actiones, & acta capitularia Monaſterii; & eis tantùm eſt imputandum, cùm non venerint, *cap. Coram, cap. Quod ſicut, verb. Vocatus, de elect.*

Nec allegatus defectus loci relevat: quia ex actis conſtat, in quadam Grangia ejuſdem Monaſterii
omnes Monachos fuiſſe conventualiter congregatos, 4
& ad eum locum omnes ſpecialiter vocatos; & omnis

locus, ubi Capitulum eſt congregatum, dicitur capitu-
laris, dummodo ſit honeſtus, *c. Quod ſicut.* ubi Abb.
num. 2. c. Cùm terra. de elect. ubi Gloſſ. *in verb. In quo*
inquit in Capitulo ſecundùm conſuetudinem loci aliàs
ubi meliùs ſe obtulerit facultas, & ſic certus locus non
eſt de ſubſtantia: cùm enim non potuerit fieri in loco
6 ſolito propter bellum, & impetum Hæreticorum non
propter eà minus potuit convocari Capitulum in alio
loco, *c. In nomine Domini. §. Quod ſi pravorum. 23. di-
ſtinct.* Innoc. *in c. Cum ex injuncto. num. 2. verſ. Et
quamvis. de nov. oper. nunc.* Bald. *in l. Nulli. n. 2.
verſ. Secundo requiritur. ff. quod cujuſque univerſ.
nomin.* Nec ex eo, quod conſenſus non fuerit præſtitus
7 in loco Capituli, minùs dicitur capitulariter præſtitus:
quia aliud eſt aliquid fieri capitulariter, aliud fieri in loco
Capituli. Seraphin. *deciſ.* 1247. & ex lectura inſtru-
menti bene comprobatur, mandatum fuiſſe conven-
8 tualiter, & collegialiter conceſſum: quoniam Nota-
rius atteſtatur, Monachos fuiſſe capitulariter congre-
gatos, Gabr. *de fid. inſtrument. concl. 2.* Monachorum
nomina recenſendo, *juxta deciſ. 9. & 29. de procur.
in antiq.*

Quantùm autem ad teſtes, qui eſt alter modus, quo
gratia juſtificatur; Domini eos ritè, ac validè examina-
tos fuiſſe dixerunt; & omiſſis multis, quæ informantes
pro Abbate iterum inculcant, etſi ſublata in deciſione;
9 objectionem noviter deductam non obſtare, fuit per eos
concluſum: quia non ſubſiſtit, quòd citatio non potue-
rit decerni in oppido Nanceji, ubi Judici remiſſoriali
nulla competebat jurisdictio cum ex forma litterarum
remiſſorialium eſſet reſtricta ad oppidum de Vico Me-
ten. Diœceſis in loco Monaſterii Sancti Franciſci: ex
traditis per Oldrad. *conſ. 88. num. 2. verſ. Primò dico,
quòd eſt conſiderandus locus.* ubi firmat, citationem
non poſſe fieri extra territorium, cùm ſit de proceſſu, qui
extra territorium factus non valuit. Ita tenuit Federic.
de Sen. *conſ. 16. num. 3. verſ. Item non obſtat.* Et ideò,
cum citatio Abbatis, & Monaſterii fuerit decreta extra
territorium, ad comparendum in loco de Vico, in Mo-
naſterio Sancti Franciſci, ſecundùm prædicta videtur
10 nulla, & per conſequens examen nullum. Attamen
tollitur, cùm in talibus citationibus emanantibus in
principio judicii non requiratur cauſæ cognitio, & poſ-
ſint fieri etiam ab illo, qui non haberet jurisdictionem,
ut notat Innoc. *in c. Cùm contingat de reſcript. c. Pru-
dentiam. de offic. deleg. deleg. c. Licèt. de arenſat.* Si
ergo non requiritur cauſæ cognitio, nec, quòd Judex
11 ſuadeat, ut dicit Innoc. poterunt ergo fieri extra territo-
rium, argumento eorum, quæ notat Dominus de San-
cto Gemin. *in c. Novit. de off. leg.* Ita concludit ex ſu-
prædictis Calder. *conſ. 2. in fin. de elect. verſ. Item in ta-
libus.* Benè faciunt not. per Bart. *in l. 1. §. Nunciatio.
num. 30. de nov. oper. nunc.* idem *conſ. 164. lib. 1.* Rota
deciſ. 1. de feriis, in nov. Caſſad. *deciſ. 5. de dol. & con-
tum.* Cùm ergo citatio, de qua agitur, fuerit facta in
principio judicii ad comparendum in loco Vici, & in
Monaſterio Sancti Franciſci, ſuſtinetur etiam, quòd fue-
rit decreta extra territorium, cùm non attendatur lo-
cus, ubi eſt decreta; ſed locus, pro quo ſit ad comparen-
dum, ex traditis per Vant. *de nullit. ex defectu citat.
num. 39. & 61.*

Et ita reſolutum, utraque parte, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Aquilana nullitatis erectionis, Lunæ,
24. *Maji*, 1610.

ARGUMENTUM.

Diſmembratio partis curæ animarum Eccle-
ſiæ Parochialis, & erectio novæ parochiæ,
ut ſit valida, quæ requirantur.

SUMMARIUM.

1 *Diſmembratio eſt ſpecies alienationis: & ideò eſt
nulla, ſi in ea non intervenìat ſolennitas, & juſta
cauſa.*

2 *Diſmembratio partis curæ animarum Eccleſiæ paro-
chialis, ut ſit valida, debet conſtare, quòd propter
difficilem acceſſum ad antiquam parochialem,
vel aliud impedimentum, aliquis ex parochianis
defecerit abſque Sacramentis, vel periculum ſit
patens.*

3 *Parochia nova erigi non poteſt ab Ordinario ex ſola
numeroſitate populi aucti.*

4 *Eccleſia nova ædificanda eſt, ſtante populi incre-
mento.*

5 *Parochia nova ut erigi poſſit, non ſufficit populi in-
crementum, niſi accedat loci diſtantia, & dif-
ficultas parochianorum accedendi ad percipienda
Sacramenta.*

6 *Diſmembratio partis curæ animarum fieri non poteſt,
ex quo Eccleſia Parochialis non ſit capax to-
tius populi, & ſit difformis: quia poteſt erigi no-
va Capella, quæ ſit in proprietate parochialis an-
tiquæ.*

7 *Beneficiorum diviſio prohibetur à jure.*

8 *Solennitas requiſita in alienatione Eccleſiæ, eſt neceſſa-
ria in diſmembratione partis curæ animarum.*

9 *Conſenſus Capituli eſt neceſſarius in diſmembratione
Eccleſiæ parochialis, quæ ad ipſum ſpectat; nec
ſuffragatur conſenſus Vicarii. num. 10.*

11 *In diſmembratione Eccleſiæ is eſt ſtandus, ad quem
illius defenſio ſpectat.*

12 *Juſpatronatus Eccleſiæ noviter erecta ex parte curæ
animarum diſmembrata ab Eccleſia parochiali,
ſpectat ad Rectorem.*

DECISIO XXXII.

Placuit Dominis per deducta per Informantes pro
Archipresbytero, & Capitulo de Paganica, quòd
erectio Eccleſiæ ſub invocatione Beatæ Mariæ ad Præ-
ſepe, intra fines Eccleſiæ antiquæ parochialis &
Baptiſmalis, & diſmembratio partis curæ animarum
ejusdem nulla ſit: quia in ea non intervenit ſolennitas, 1
& juſta cauſa, quæ ſunt neceſſaria in hujusmodi diſ-
membrationibus, cùm ſapiant alienationem. Lap. *al-
leg. 66. n. 3. & 5.* & fuit ſæpiſſimè reſolutum, & præſer-
tim *in una Eleboren. diſmembrationis.* coram R. P.
bon. mem. Juſto, 17. Novembris, 1600. & *in Toletana
parochialis de Madrid*, coram R. P. Corduba, 19. Nov.
1601. & ſignanter notat Abb. *in c. Ad audientiam.
il. 1. in 1. not. de Eccl. ædific.*

Deficit enim juſta cauſa: quia non conſtat, quòd 2
propter difficilem acceſſum ad antiquam parochialem
aliquis ex parochianis defecerit abſque Sacramentis,
vel propter impedimentum, periculum ſit patens, ut
in caſu Lap. *alleg. 66.* & prout requiritur ad hunc ef-
fectum, ut fuit conſideratum in allegatis deciſionibus.

Cauſæ autem enumeratæ in ipſa erectione non vi- 3
dentur ſufficientes: nam ſola numeroſitas populi aucti
non tribuit authoritatem Ordinariis erigendi novas
parochias, cùm huic objecto ſatisfaciat Conc. Tri-
dent. *ſeſſ. 21. de refor. c. 4.* dum cogendi ſunt Recto-
res, vel alii, ad quos ſpectat cura animarum, ut ſibi tot
Sacerdotes adjungant, quot ſufficiant ad Sacramenta
exhibenda, & cultum divinum celebrandum. Et
quamvis inter cauſas ædificandi novas Eccleſias re- 4
cenſeatur etiam incrementum populi, *c. Præcipimus.
16. q. 1.* tamen Conc. Trident. deſideravit majorem
neſſitatem, ſcilicet, diſtantiam loci, & difficultatem 5
parochianorum accedendi ad percipienda Sacramen-
ta, prout Sacra Congregatio Concilii declaravit, &
eam ſequitur Rota *in alleg. dec. Eleboren. diſmembra-
tionis*, & quæ in præſenti caſu non juſtificantur: ſed
potiùs

potiùs contrarium apparet ex depoſitione teſtium, qui
dantur *in Summario, n.2.* dum affirmant, novam Ec-
cleſiam non longè ab antiqua matrice diſtare.
6 Poſtrema cauſa non etiam ad diſmembrationem ſuf-
fragari videtur: quia ſcilicet Eccleſia non ſit capax to-
tius populi, & ſit difformis; tum, quia in Concil. Trid.
non conſideratur, nec *in c. Ad audientiam. de Eccl.
ædific.* & ſatis provideri poteſt per erectionem novæ
Capellæ, quæ ſit in proprietate parochialis antiquæ,
juxta ejusdem Sacræ Congregationis declarationem,
7 quæ datur in Summario: quod maximè ſuadetur, ne
ad beneficiorum diviſionem de facili deveniatur, quæ
regulariter prohibetur. *c. Majoribus. c. vacante. de præ-
ben. c. 1.* ubi Gloſ. *de reb. Eccleſ. non alien.* & fuit de-
ciſum *in d. Eleboren. ſuprà alleg.*
8 Solennitas non etiam fuit adhibita, quæ requiritur in
alienatione rerum Eccleſiæ. Rot. *dec. 1. de reb. Eccl.
non alien. in nov.* Francus *in c. 1. col. 1. eod. tit.* & fuit
dictum *in Marſicane*, coram Illuſtriſſimo Pamphilio,
9 14. Februarii, 1594. in hac enim diſmembratione de-
ficit conſenſus Capituli, ad quod pertinet antiqua Ec-
cleſia parochialis, & illius redditus, *c. 1. de reb. Eccl.
non alien. in 6. & c. Ad audientiam. de Eccl. ædific.*
Gabr. *de statut. concl. 1. n. 216. ampliat. 57.*
10 Nec ſuffragatur conſenſus Vicarii: quia cura non
eſt penes ipſum; ſed tantùm exercitium: nec percipit
fructus parochialis, ſed percipit ſuum congruum de
11 manu Capituli: & ideò defenſio Eccleſiæ non ſpectat
ad Vicarium, ſed ad Capitulum, cujus citatio propterea
omittenda non erat. Abb. *in c. Extirpandæ. §. Qui
verò in repetit. num. 15. poſt princ. de præben.* Et eò
magis videbatur annullanda etiam diſmembratio præ-
12 dicta: quia Epiſcopus reſervaverat juspatronatus ſuper
Eccleſia erecta ad favorem ſuorum conſanguineorum,
quod propriè ſpectabat ad Capitulum, *c. Ad audien-
tiam. il. 1. de Eccl. ædific.* & ex his ita reſolutum fuit,
una tantùm parte informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 29. Decembris, 1610.

ARGUMENTUM.

Oblationes provenientes, intra Parochiam ſpectant ad Eccleſiam parochialem.

SUMMARIUM.

1 *Oblationes ſunt de jure parochiali.*

2 *Eccleſia parochialis habet intentionem fundatam de jure communi, ſuper omnibus provenientibus intra parochiam.*

DECISIO XXXIII.

CUm Dominus placuiſſet die 24. Maji, 1610. capere reſolutionem Eccleſiæ ſub invocatione Beatæ Mariæ ad Præſepe, intra fines Eccleſiæ antiquæ, & baptiſmalis loci de Paganica; ac diſmembrationem partis curæ animarum ejusdem eſſe nullas; ſuborta eſt exinde alia levis dubitatio, ad quem ſpectarent Eccleſia erecta, & oblationes illius. Et omiſſa diſputatione de Eccleſia, dubium propoſui ſtrictè quoad oblationes.

1 Et dictum fuit, illas ſpectare ad Eccleſiam parochia-
lem loci prædicti de Paganica: quia oblationes ſunt de
2 jure parochiali, *cap. Quia Sacerdotes. & cap. Sancto-
rum. 10. q. 1.* & Eccleſia fundat intentum ſuum de ju-
re communi ſuper omnibus provenientibus intra Pa-
rochiam, *cap. Paſtoralis. de his, quæ fiunt à Prælat.
c. Ad audientiam. il. 1. de Eccl. ædific.* Abb. Barb. &
Imol. *in d. cap. Paſtoralis.* idem Abb. *in c. Dilectus.
n. 4. verſ. Dubitatur tamen hodie. de offic. Ordin.* &
ibid. Felin. *num. 3.* Innoc. Hoſtien. Anton. de Butr.
& Abb. *in rub. de Paroch.* Ferret. *conſ. 143. num. 4.*
Capell. Toloſ. *quæſt. 583.* Calder. *conſ. 5. de relig. Domib.*
& quamvis Marian. Socin. *in ſuo tractat. de oblat. l. 18.*
viſus ſit diſtinguere ſex caſus, & dubitare primò, an
oblationes ſpectent ad Dominos, qui fabricaverunt Ec-
cleſiam: ſecundò, an ad locum ipſum: tertiò, an ad Ec-
cleſiam illius nominis: quartò, an ad Eccleſiam Ca-
thedralem: quintò, an ad Epiſcopum: ſextò, an ad Ec-
cleſiam parochialem; tamen, omnibus examinatis,
concluſit ſpectare ad parochialem, & communis opi-
nio ſcribentium affirmavit, cum qua Rota tranſit, ſolo
Capitulo de Paganica informante.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 10. Maji, 1613.

ARGUMENTUM.

Parochiæ diſmembratio, & novæ erectio, ut ſit valida, quæ requirantur.

SUMMARIUM.

1 *Diſmembratio parochialis, & nova Parochiæ erectio fieri non poteſt ex incremento populi: & qualiter huic incommodo provideri poſſit.*

2 *Parochia nova erigi poteſt ab Ordinario, etiam invito Rectore, ſtante loci diſtantia, & magna populi incommoditate ad recipienda Sacramenta, & divina audienda.*

3 *Diſmembratio parochialis, & nova Parochiæ erectio, ut valeat, non ſufficit qualibet diſtantia, ſed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina audienda.*

4 *Diſmembrationis Parochiæ juſta cauſa an ſit difformitas, & anguſtia Eccleſiæ; & incommoditas ob diſtantiam, & periculum inundationis.*

5 *Diſmembrationis Parochiæ cauſa juſta eſt neceſſitas, quæ excluditur, quoties aliunde provideri poteſt.*

6 *Diſmembratio Parochiæ fieri poteſt, ſi contingat, aliquot parochianos obire ſine Sacramentis, dummodo conſtet, id eveniſſe propter difficultatem accedendi ad infirmos ex diſtantia, vel alio incommodo: ſecùs, ſi ex eo, quòd ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere non poterat.*

7 *Capituli conſenſus in his, quæ reſpiciunt Capitulum in univerſum, non autem Canonicos uti ſingulos, debet capitulariter adhiberi.*

8 *Læſio præbet cauſam reſtitutionis.*

DECISIO XXXIV.

HÆc cauſa fuit aliàs reſoluta pro Archipresbytero & Canonicis terræ Paganicæ; ſcilicet, conſtare de nullitate erectionis Eccleſiæ Beatæ Mariæ ad Præſepe, in Parochialem, & juxta Rotæ reſolutionem pronunciavi. Nunc verò in gradu reſtitutionis in integrum cauſa iterum mihi commiſſa, dubitavi, an conſtet de cauſis: & Domini reſponderunt negativè.

Retentis namque terminis primæ reſolutionis dicebant:

Primò, non obſtare numeroſitatem populi, quam- 1
vis aucta probaretur ad numerum quinque millium;
quia non eſt juſta cauſa diſmembrandi, & erigendi
novas parochiales, cum huic incommodo poſſit pro-
videri abſque diſmembratione ſecundùm modum per
Sacrum Concilium deſcriptum, adjungendo ſibi
Rectores alios Sacerdotes, qui ſufficiant ad exhiben-
da Sacramenta, & cultum divinum celebrandum. Et
quamvis diſtantia locorum, & magna incommoditas
populi ad recipienda Sacramenta, & audienda di- 2
vina, videantur præbere juſtam cauſam erigendi no-
vas parochiales, & utrumque cauſarum dicatur
propter populi numeroſitatem; cùm omnes parochia-
li Eccleſiæ adhærentes eſſe non poſſint, ut ideò idem-
met Sact. Conc. *d. cap. 4. ſeſſ. 21. verſ. In iis verò, &c.*

præ.

prædictis concurrentibus declaraverit, licere Ordi-
nariis locorum, etiam invitis Rectoribus, novas Pa-
3 rochias erigere: quod etiam priùs fuerat diſpoſitum,
in c. Ad Audientiam. de Eccl. ædific. Tamen non quæ-
libet diſtantia ſuffragatur diſmembrationis; ſed ea
duntaxat, quæ difficultatem Parochianis accedendi
cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta,
& divina Officia audienda, qualis non eſt hæc, quæ de-
ducitur in terra Paganicæ, cum omnes habitatores non
diſtent ab eodem oppido, nec impetu currentis, &
perennis fluminis, aut torrentis illis impediatur aditus
ad ipſam Eccleſiam prout contigerat *in caſu deciſionis
Lacana diſmembrationis*, 9. Maji, 1611. coram Reve-
rendiſſ. Attrebaten.

Secundò, non obſtare, quæ pertinebant ad angu-
4 ſtiam, & difformitatem Eccleſiæ antiquæ, & ad in-
commoditatem, uti poſitam in pede ipſius terræ; non
autem in medio, quæ propterea inundationibus ſæ-
piſſimè ſubjiciebatur. Hæc enim viſa ſunt Dominis
non poſſe deſervire pro juſta cauſa diſmembrationis,
cùm illis incommoditatibus ſatis poſſit provideri,
nempe, anguſtiæ, & difformitati per ampliationem,
vel novam Eccleſiæ ædificationem; diſtantiæ, & in-
undationi ex nova ſituatione intra idem Caſtrum, in
loco eminentiori, à periculo aquarum remoto; ultra
quod inundatio prædicta non videbatur concludenter
probata, & ex qualitate rivuli potiùs, quàm fluminis,
aut torrentis contrarium apparebat; & ubicunque
poteſt aliunde provideri, deficit neceſſitas, quæ eſt cau-
5 ſa diſmembrationis, & alienationis partis beneficii,
c. 1. de reb. Eccl. non alien. & fuit dictum *Elboren. diſ-
membrationis*. 17. Novembris, 1600. coram bon. mem.
Juſto.

6 Quòd autem aliquando contigerit, aliquos paro-
chianos obiiſſe ſine ſacramentis, prout teſtes viden-
tur deponere; multùm moviſſet Dominos, ſi eorum
teſtimonium ad effectum, de quo quæritur, fuiſſet
concludens: ſed dixerunt, hoc non probari eveniſſe
propter difficultatem accedendi ad infirmos ex diſtan-
tia, vel aquarum inundatione; ſed potiùs, quia ſolus
Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere
non poterat: quod non convenit cauſa dividendi
Parochiam; ſed adhibendi Miniſtros Coadjutores
juxta diſpoſitionem ſacri Conc. Trid. *in d. c. 4. in
princip.*

Poſtremò, non obſtare, quòd quoad ſolennitatem
7 concurrat conſenſus Capituli, dum Archipresbyter, &
Canonici interfuerunt projectioni primi lapidis hujus
novæ Eccleſiæ, illamque laudarunt; & alter Canonicus
declaraverit, & proteſtatus fuerit, quòd hæc vocatur
Eccleſia nova parochialis: nam, quidquid ſit quoad de-
nominationem, & particularem aliquorum Canonico-
rum conſenſum; ad præjudicium tamen diſmembra-
tionis ille conſenſus non capitulariter concluſus, &
firmatus, ſufficiens non eſt in hac parte, quæ reſpi-
cit Capitulum in univerſum; non autem Canonicos
uti ſingulos. Felin. *in c. Cùm omnes, num.* 24. & 28.
de conſtit. Rota *in Calagurritana Canonicatus*, 28. Junii,
1605. coram Cardinali Lancellotto: & ita ſuſtinente
juſtitia primæ ſententiæ, de cauſis reſtitutionis in inte-
grum non conſtare fuit reſolutum, utraque parte infor-
8 mante: quia ceſſat læſio præbens cauſam reſtitutioni.
Rot. *deciſ. 1. in noviſ. & deciſ. & deciſ. 5. in antiquis.
de reſtit. in integr.*

Placebat tamen Dominis, quòd iſta moderna Ec-
cleſia remaneret in adjutorium Matricis juxta decla-
rationem ſacræ Congregationis, cùm negari non poſ-
ſit, quin ex teſtibus datis pro parte Univerſitatis appa-
ret, quòd cura animarum uſque ad ædificationem
d. novæ Eccleſiæ paſſa fuerit aliquod detrimentum,
propter anguſtiam antiquæ Eccleſiæ, & populi nume-
roſitatem.

R. P. D. VEROSPIO.

Gerunden. exemptionis, Veneris 11. Maji, 1631.

ARGUMENTUM.

Exemptio à juriſdictione Ordinarii conceditur ſubdito, ſtante lite gravi, nec temerè ſuſcepta.

SOMMARIUM.

1 *Exemptionis materia eſt Papæ arbitraria.*
2 *Lite pendente, negotium devolvitur ad judicem ſuſpenſa Superioris juriſdictione ſuper cauſa, de qua dubitatur.*
3 *Exemptio concedi ſolet, tam à ſignatura, quàm à Sacra Congregatione, durante lite gravi, nec temerè ſuſcepta.*
4 *Nec requiritur probatio malæ tractationis, aut vehementis ſuſpicionis futuræ ſævitiæ; ſed ſatis eſt, ut de ea ex præſumptionibus dubitari poſſit, n. 4.*
5 *Subditi ſubducuntur à juriſdictione Superioris, ob aſperiores ipſius mores aut pravum juriſdictionis uſum.*
6 *Exemptio conceditur ob ſolam litem ſuper re gravi.*
7 *Lis non dicitur temerè inſtituta, nec per calumniam proſequuta, quando ab anteceſſore cœpta fuerat.*
8 *Exemptio propter litem conceditur ſubditis ad tempus contradicente Ordinario.*

DECISIO XXXV.

PLacuit Sacræ Congregationi ſuper Epiſcopis, &
Regularibus de exemptione perſonali, durante lite
concedenda Franciſco Avinio, Priori Biſuldini, Ro-
tam conſulere, cùm cauſa ſuper ejuſdem Prioratus
exemptione à juriſdictione Ordinarii Gerunden. co-
ram me penderet. Et cùm ſuper hoc Domini arbi-
trium ipſius concedentis maximum eſſe cognoverint 1
ex Abb. *in c. Litteras. num. 7. de reſtitut. ſpoliat.*
Roman. *conſ. 37.* Pariſ. *conſ. 54. num. 36. vol. 4.* Re-
ſponderunt poſſe, ſi videbitur per Sacram Congre-
gationem concedi Franciſco exemptionem, quam pe-
tit & propter litem, quæ gravis apparet, & calumnio-
ſa viſa non fuit, ejus perſonam in tempus à juriſ-
dictione Ordinarii eximi: cùm enim id ſit de jure, 2
ut pendente lite negotium devolvatur ad Judicem,
ſuſpenſa Superioris juriſdictione ſuper eadem cauſa,
de qua dubitatur, *c. Cùm dilectus. c. Olim.* ubi Gloſſ. *in
verb. poſt incept. negot. de accuſat.* Ripa *in c. Cùm M.
Ferrarien. n. 196. & 199. de conſtitut.* Caſſad. *deciſ. 6.
de privileg. in princ.* ſolet tam ſignatura, quam hæc
Sacra Congregatio, ubi ipſam litem gravem, nec te- 3
merè ſuſceptam cognoverit, hanc exemptionem, ea
durante, concedere, ut poſt Caſſad. *d. deciſ. 6. de pri-
vileg.* teſtantur Lancellot. *de attentat. lit. pend. p. 2.
cap. 4 declarat, 4. n. 41.* Conzal. *ad regul. 8. Cancell.
gloſſ. 46. n. 18.* Marcheſ. *de commiſſione advocationis cau-
ſarum, p. 2. §. 1. n. 76.* Pariſ. *de reſignat. lib. 3. q. 11. n. 7.*
Ex cujus quidem litis cauſa, quæ, ut dixi, levis non ſit, 4
cùm poſſit probabiliter ſubditus Superiorem ſuum ſibi
infeſtum timere; non etiam dixerunt Domini, propter
litem requiri aliquam probationem malæ tractationis,
aut vehementis ſuſpicionis futuræ ſævitiæ; ſed ſatis
eſſe, ut de ea ex præſumptionibus dubitari poſſit.
Speculat. *de denunciat. §. Quis denunciare poſſit. n. 13.*
Mandoſ. *de inhibition. quæſt. 104. num. 5.* Ægid. *de-
ciſ. 45.* Rota *deciſ. 3. de reſcript. in novis.* Et ſi ex
moribus Principis, ſive cujuſque Superioris aſperio-
ribus, aut pravo juriſdictionis uſu ſubducuntur ſub-
diti ab ejus juriſdictione, *cap. Olim & cap. Ex part.
de accuſat.* Joannes Faber *in §. fin. Inſtit. de his, qui
ſunt ſui, vel alieni jur.* Burſat. *conſ. 170. n. 27.* Guido
Pap. *quæſt. 62. n. 1.* Achil. *deciſ. 362.* Ita & ſola lis viſa
fuit ſufficere, dum ſuper re gravi juſtum timorem, ut 6
dictum

dictum eſt, inferre poteſt. Seraph. *de litteris Juſt. tit. de Reſcript. in forma Brevis*, §. *Indultum, num.* 10. Pariſ. *ubi ſuprà, de reſignatione, lib.* 7. *quæſt.* 11. *num.* 7. Gabr. *de judic. concl.* 4. *num.* 31. Verall. *deciſ.* 62. *num.* 4. *par.* 2.

Maximè autem movit Dominos, ut exemptio hujuſmodi videretur poſſe concedi, quòd cùm litem
7 tamdiu ab anteceſſore motam non argui poſſet novus Prior, ut vel temerè inſtituerit, vel per calumniam proſequeretur, *l. Quadam. ff. de reb. dub. l. Aut facta.* §. *Exitus. ff. de pœnis.* Aym. *conſ.* 335. *num.* 3. Creſcent. *deciſ.* 19. *de probat.* ceſſabat ea ſuſpicio, quam in propoſito DD. conſiderant, ne quis ſub prætextu litis affectatæ, aut ea ingenio confictæ à Superioris ſui obedientia ſubducatur: ſicut, ne cauſam Prior diutiùs protraheret, eandem exemptionem, quæ ſolet alioqui ſimpliciter concedi, in tempus reſtrinxerunt, ſequuti ſtylum, quem, contradicente Ordinario, prout hîc etiam ſe oppoſuit, ſervare ſignaturam teſtatur Lancellot. *d. pag.* 2. *de attentat. cap.* 4. *declarat.* 4. *num.* 41. & notavit ex Caſſador. *eadem deciſ.* 6. *de privileg. in fin.* Quod tempus, & propter loci diſtantiam, & ferias, quæ inſtabant; atque etiam, quia dabat Prior fumum aliquem boni juris, ex arbitrio, quod ſuper hoc dixi, maximum Judicis eſſe; viſum fuit Dominis ad annum extendi poſſe; ita tamen, ut & Sacra Congregatio, vel propter diligentias, quas in expedienda cauſa Priorem adhibuiſſe conſtabit, vel, ſi quæ ab Epiſcopo impedimenta inferrentur, poſſit eidem ulteriùs, vel ne, prorogare.

Et ita utraque, &c.

EMINEN. D. CARD. JOANNE Baptiſta Pamphilio.

Hiſpalen. exemptionis, Veneris, 5. Decembris, 1614.

ARGUMENTUM.

Exemptio à juriſdictione Ordinarii an concedatur ſubdito propter litem inter eos vertentem.

SUMMARIUM.

1 *Exemptio omnimoda à juriſdictione Ordinarii, non conceditur propter ſolam litem inter ſubditum, & ipſum Ordinarium.*

2 *Exemptionem ſubdito concedere ſolet ſignatura aliquando, propter ſolam litem cum Ordinario.*

3 *Signatura aliquando in materia exemptionis reſcribit, cum facultate inhibendi cauſa cognita; quo caſu non conceditur inhibitio, niſi conſtito de ſævitia.*

4 *Exemptio propter litem non eſt indiſtinctè concedenda, ne aliàs ſubditi facilè procurent lites contra Superiores, & eas diutiùs protrahant.*

5 *Actus geſti per Ordinarium contra ſubditum, pendente inter eos lite, non præſumuntur facti propter litem, & in illius odium, niſi probetur.*

DECISIO XXXVI.

1 CONtra informantem, nempe, non eſſe inhibendum: quia cauſæ civiles, quæ inter beneficiatos, & D. Archiepiſcopum in Rota commiſſæ reperiuntur, de jure non ſufficiunt ad effectum, ut beneficiatis ſit concedenda omnimoda exemptio ab illius juriſdictione, Gloſ. *in cap. Olim. verb. Poſt inceptum.* & *ibi* Abb. *num.* 6. *de accuſat.* cum aliis adductis per Caſſad. *deciſ.* 6. *num.* 1. & 2. *de privileg.* Et licèt ſigna-
2 tura ſoleat illam aliquando concedere, ut tradit ibid. Caſſad. *num.* 3. cum aliis allegatis; in hoc tamen caſu noluit ſimpliciter reſcribere; ſed cum facultate inhi-
3 bendi cauſa cognita: quo caſu viſum fuit Dominis, inhibitionem non eſſe concedendam, niſi conſtet de ſævitia, per quam inferiores eximi ſolent à juriſdictione Superioris, Joan. Fab. *in* §. *Sed hoc tempore, num.* 7. *inſtit. de his, qui ſunt ſui, vel alien. jur.* Bald. *in l.* 2. *num.* 2. *ff. eod. tit.* Roman. *conſ.* 37. *num.* 1. & ita aliàs obſervatum fuiſſe apparet *ex deciſ.* Achil. 16. *de privileg.* in qua exemptio fuerat commiſſa cum clauſula, *conſtito de ſævitia.* Et placuit, quòd hujuſmodi exem-
ptio non ſit indiſtinctè concedenda, ne aliàs ſubditi facilè procurent lites contra Superiores; & eas diutiùs protrahant, ut exemptionem obtineant: & ſic præſtetur eis occaſio delinquendi, ut tradit Caſſad. *d. deciſ.* 6. *n.* 5. *de privileg.* 4

De ſævitia autem non conſtat: quia, licèt dicatur Abbatem, & Alphonſum, deputatos a beneficiaris ad defenſionem cauſarum hujuſmodi, fuiſſe carceratos de ordine Archiepiſcopi; non tamen probatur, ex qua cauſa carceratio emanaverit: & minus conſtat de ipſa carceratione, niſi per fidem, quæ non probat: & conſequenter hujuſmodi aſſerta carceratio non ſuffragatur, cùm illa non probetur, nec præſumatur emanaſſe propter lites, *ex deciſ. de privileg.* Achil. 16. *de privileg.* 5

Et ita deciſum, &c.

R. D. DUNOZETTO.

Calagurritana juris pulſandi campanas, Lunæ, 11. Martii, 1619.

ARGUMENTUM.

Eccleſiæ parochiales nequeunt pulſare campanas in die Sabbathi Sancti, niſi audito ſigno campanarum Cathedralis: & an poſſint ſe juvare conſuetudine.

SUMMARIUM.

1 *Cæremoniale Romanum, ſicut & Pontificale, in cæremoniis eccleſiaſticis habetur uti lex ſcripta, & jus commune, inviolabiliter ſervandum.*

2 *Campanæ pulſari non poſſunt in die Sabbathi S. quando cantatur,* Gloria in excelſis: *ab aliis Eccleſiis, niſi audito ſigno campanarum Cathedralis, vel Matricis.*

3 *Cæremoniale Romanum in univerſali Eccleſia ab omnibus, & ſingulis perſonis, ad quas ſpectat, vel ſpectabit, obſervandum eſt: nec ei in totum, vel in partem addi, vel minui poteſt.*

4 *Immemorabilis non cenſetur ſublata per conſtitutiones ei expreſſè non derogantes.*

5 *Immemorabilis quomodo ſit probanda.*

6 *Campanas in die Sabbathi ſancti ante Cathedralem pulſandi præſcriptio non probatur per teſtes deponentes, quòd Eccleſiæ inferiores non expectaverint pulſum campanarum Eccleſiæ cathedralis: & quare.*

7 *Conſuetudo non inducitur, non data poſſeſſione præciſa.*

8 *Immemorabilis conſuetudo pulſandi campanas ante Cathedralem, eſt improbabilis.*

9 *Scripturis magis creditur, quàm teſtibus.*

10 *Conſtitutio habens clauſulas derogatorias ampliſſimas, tollit conſuetudinem quamlibet contrariam, ſola immemorabili excepta.*

DECISIO XXXVII.

DOmini ſine ulla difficultate dixerunt, ſententiam extra Rotam, uti nullam, eſſe revocandam: manifeſta enim ex eo dicitur injuſtitia, quòd Judex declaravit, licitum eſſe Abbatibus, & beneficiatis parochialium Eccleſiarum Sanctorum Jacobi, & Andreæ, in civitate Calagurritana, pulſare ad libitum campanas in die ſolenni Sabbati Sancti; nec teneri expectare pulſum campanarum Eccleſiæ cathedralis contra verba directa, & expreſſa Cæremonialis Romani, authoritate fel. record. Clem. VIII. publicari: quod

quod, ſicut & Pontificiale, in Cæremoniis eccleſiaſticis
1 habetur ut lex ſcripta, & jus commune inviolabiliter
ſervandum: Mohed. *deciſ. 5. de fid. inſtrum.* Rot. *in
Elboren. exemptionis*, 3. Martii, 1609. coram Reveren-
diſſ. D. meo Damaſceno.

In Cæremoniali *lib. 2. cap. 27. de Sabbatho Sancto*,
hæc verba leguntur; *Cantatur*, Gloria in Excelſis.
2 *pulſanturque campanæ, & organum: debentque moneri
Eccleſiæ civitatis, ne pulſent campanas, niſi audito ſigno
campanarum Eccleſiæ cathedralis.* Et in Bulla confir-
matoria Cæremonialis idem Pontifex illud in univerſali
3 Eccleſia ab omnibus, & ſingulis perſonis, ad quas ſpe-
ctat, & in futurum ſpectabit, perpetuò obſervari man-
dat: & quòd in totum, vel in partem non poſſit ad-
di, vel diminui, cum clauſulis derogatoriis, *non ob-
ſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus apoſtolicis,
provincialibus, & ſynodalibus Conciliis editis, generali-
bus, vel ſpecialibus, necnon quarumvis Eccleſiarum,
etiam juramento, confirmatione apoſtolica, vel quavis
firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, cæ-
teriſque contrariis quibuſcunque.*

4 Et quamvis ſola diſpoſitio Cæremonialis, aut Con-
ſtitutio Clementis VIII. non abſtulerit immemora-
bilem conſuetudinem. Bald. *in l. Omnes. num. 10.* &
ibi Ang. *in fin. C. de præſcript. 30. annorum.* Felin. *in
rubr. 2. de præſcript. num. 18.* Afflict. *deciſ. 254. nu-
mero 5.* Covar. *var. lib. 3. cap. 13. numero 5.* ut etiam
id declaravit Sacra Congregatio Rituum; nihilominùs
dictæ Parochiales non poſſunt jus prætenſum tueri: quia
non ſufficienter probarunt dictam immemorabilem
5 cum à jure, de quibus per Gloſſ. *in cap. 1. de præſcript.
in 6.* quam Rota inviolabiliter ſervat, & millies fuit
deciſum.

Quod autem non adſunt requiſita Gloſſ. patet ex
lectura depoſitionum teſtium, quæ dantur in ſumma-
rio pro parte dictarum parochialium. Primus enim
teſtis non deponit de auditu à majoribus, neque de
publica voce, & fama. Tertius non deponit de publi-
ca voce, & fama. Quartus patitur eoſdem defectus,
quos primus teſtis. Plura etiam congeruntur contra
dictum ſecundi teſtis ab informantibus in facto pro Ca-
pitulo Eccleſiæ cathedralis, quòd non deponat de qua-
dragenaria de viſu, ſufficitque, quòd ſit unicus ex regu-
la, quòd *Vox unius, vox nullius.*

6 Deinde, nec etiam teſtes concludunt intentionem
Eccleſiarum parochialium, cùm non ſufficiat, quòd
non expectaverint pulſum campanarum cathedralis
Eccleſiæ; ſed deberent probare, quòd priùs parochia-
les pulſaverint, cùm poſſit eſſe, quòd non expectave-
rint: & tamen non priùs; ſed poſteà pulſaverint: &
7 quòd ita ſemper ſervatum; aliàs non poſſet induci
conſuetudo in contrarium, non data poſſeſſione præ-
ciſa, *l. 2. C. de ſerv. & aqu.* Seraph. *deciſ. 1463.
num. 8.*

8 Quinimò unus ex Dominis exiſtimabat, probari nul-
lo modo poſſe conſuetudinem immemorabilem: quia
conſtat de initio prohibitionis ex Conſtitutione Leo-
nis X de anno 1516. edita ultra 100. annos, cum decre-
to irritante conformi dicto Cæremoniali: non poſſunt
enim deponere teſtes, nihil fuiſſe dictum, & conditum
in contrarium: quia conſtat de contrario per ſcripturas,
9 quibus magis fides eſt adhibenda, quàm teſtibus, *l. Cen-
ſus. ff. de probat.* cum ſimil.

Nec placuit Dominis, quod dicebatur, hujuſmodi
conſuetudinem eſſe rationabilem, & laudabilem, ſtan-
te legitima excuſatione Parochialium probata per te-
ſtes, quòd ſonum campanarum, ſtante Aquilone, non
10 poſſunt audire: quia viſum fuit per clauſulas derogato-
rias ampliſſimas derogatum fuiſſe per Conſtitutionem
Clementis VIII. omnibus contrariis conſuetudinibus,
ſola immemorabili excepta. Covar. *var. lib. 3. cap. 17.
num. 5.* cum aliis per Modern, *in reg. 8. gloſſ. 33. num. 8.
& 9. & ſeq.* ultra quod hæc ratio viſa fuit nimis frivola
ad effectum eximendi Eccleſias parochiales ab obſequio
debito Cathedralibus, cùm facile poſſit adhiberi reme-
dium in convenienti prætenſo, cujus allegatio non ſol-
vit augmentum.

Et ita deciſum, utraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

In eadem, Luna, 29. Aprilis, 1624.

ARGUMENTUM.

Campanæ pulſari poſſunt ab Eccleſiis inferioribus in Miſſa Sabbati Sancti, non expectato ſonitu campanarum Cathedralis, ſtante immemorabili ita pulſandi, quæ ſuffragatur. Et quando hujuſmodi immemorabilis cenſeatur legitimè probata.

SUMMARIUM.

1 *Immemorabilis quando cenſeatur ſufficienter probata.*

2 *Campanas in die Sabbathi Sancti ante Cathedralem pulſandi conſuetudo immemorabilis probari poteſt per teſtes infirmos, & carcere detentos.*

3 *Immemorabilis probatur per teſtes deponentes de viſu per quadraginta annos.*

4 *Teſtes deponentes ſuper ſonitu campanarum, non probant, ſi deponant, ſe vidiſſe. Contrarium, num. 7. & ſeq.*

5 *Campanarum ſonitus non cadit ſub ſenſu oculorum; ſed ſub ſenſu aurium.*

6 *Teſtium, præſertim idiotarum, dicta humaniter, non autem rigidè accipienda ſunt.*

7 *Senſus oculorum, cum ſit quaſi communis cæteris omnibus, non incongruè etiam ad ſingulos alios ſenſus adaptari poteſt.*

8 *Teſtes deponentes de viſu circa rem, quæ ab alio ſenſu, quam oculorum, percipitur, benè probant.*

9 *Verba Evangelii Joan. 20.* Infer digitum tuum huc, & vide, *&c.* Quia vidiſti me, credidiſti, *quomodo exponantur.*

10 *Teſtes habentes intereſſe, uti univerſi, non uti ſinguli, non repelluntur.*

11 *Immemorabilis conſuetudo pulſandi campanas in Miſſa Sabbathi Sancti, non expectato ſonitu Eccleſiæ cathedralis, non eſt ſublata per Cæremoniale Romanum, neque per Conſtitutionem Leonis X.*

DECISIO XXVIII.

Rota innixa decretis Romani Ritualis, authoritate fel. rec. Clem. VIII. editis, pronunciavit, Capitulum, & beneficiatos Eccleſiarum parochialium Sanctorum Jacobi & Andreæ, non poſſe pulſari campanas in celebratione Miſſæ Sabbathi Sancti, niſi priùs expectato ſonitu campanarum Eccleſiæ cathedralis. Verùm ab hujuſmodi ſententia, interpoſita appellatione per Capitulum, & beneficiatos, fuerunt dati articuli ad probandum immemorabilem conſuetudinem, quòd ſemper, & continuò dictæ Parochiales conſueverint ad libitum in dicto Sabbathu Sancto pulſare campanas, nulla habita ratione, quòd priùs fuerit pulſata in Eccleſia cathedrali. Et hanc immemorabilem non eſſe ſublatam à conſtitutione Leonis X. nec à dicto Cæremoniali Clementis VIII. & ſic revelantem eſſe cenſuit Rota, nedum coram R. P. D. Veroſpio ſub die 2. Febr. 1620. ſed etiam priùs coram Reverendiſſimo Domino meo Seleucien. 11. Martii, 1619. licèt tunc fuerit dictum, hactenùs concludenter hujuſmodi immemorabilem non fuiſſe probatam. Unde his moniti prædicti beneficiati niſi ſunt, dictam immemorabilem

per

per plures teſtes juſtificare, & demum dictorum teſtium depoſitionibus in Rota exhibitis, dubitavi, an ſententia eſſet confirmanda, vel revocanda.

Et revocandam ex noviter deductis reſponderunt DD. quoniam viſum fuit concludenter probari, quòd dictæ Eccleſiæ Sanctorum Jacobi, & Andreæ, ab immemorabili conſueverunt pulſare campanas hora ſibi benè viſa; die Sabbathi Sancti; nec expectare, quòd campanæ cathedralis priùs pulſatæ fuiſſent. Ita primus teſtis, qui eſt nobilis, ætatis annorum 69. & deponit à quinquaginta annis, vel citra, beneficiatos S. Andreæ ſolitos eſſe pulſare campanas in Sabbatho Sancto, hora ſibi ipſis magis viſa; & poſt egreſſum populi à dicta Eccleſia, & ibi abſolutis ſacroſanctis Miniſteriis, audiviſſe campanas pulſari in Cathedrali: & quod idem audiverat à ſuis majoribus, illis etiam teſtantibus audiviſſe ab aliis majoribus: & quòd nihil videretur, aut audiretur in contrarium.

Idem teſtatur ſecundus teſtis, pariter nobilis, ætatis annorum 68. qui deponit à quinquaginta annis in dictis Eccleſiis Sanctorum Andreæ, & Jacobi, pulſari campanas, abſque eo, quòd priùs Cathedralis pulſaret.

Quartos teſtis idem deponit à quadraginta quatuor annis: & eſt ætatis 66. Quintus pariter teſtis ætatis annorum 70. & deponit à quadraginta ſex annis, & citra, cum aliis *ſuprà* relatis poſt alios teſtes.

Quibus concordant ſextus, ſeptimus, & nonus teſtes, idem ad unguem teſtantes. Unde cùm ii teſtes habeant qualitates neceſſarias, ſinguli enim excedunt ætatem 54. annorum: deponunt à 40. annis, & ultra, de proprio auditu, & de auditu à ſuis majoribus, qui ab aliis audiverint, & quòd nec ipſi, nec majores ſui unquam viderint, neque audiverint contrarium, & de publica
1 voce, & forma per verbum, *fuit*, & *eſt*, ſatis ſuperque dicta immemorabilis probata viſa fuit, juxta Gloſſ. *in cap.* 1. *in verb. Memoria, de præſcr. in* 6. Gabr. *concl.* 1. *num.* 81. *eod. tit.* Rota apud Card. Seraph. *deciſ.* 1102. *n.* 1. *& deciſ.* 1450. *n.* 2. & apud ſanctæ memoriæ Gregorium XV. *dec.* 196. *n.* 5. *& in recent. deciſ.* 248. *num.* 5. *& deciſ.* 272. *num.* 4. *part.* 2.

2 Nec obſtat, quòd prædictus teſtis per tres annos fuerit abſens, & uno anno ægrotaverit in die Sabbathi Sancti, prout etiam ægrotavit ſecundus teſtis; & ſic hiſce vicibus non potuerint audire ſonitum campanarum: quoniam, licèt fuerint infirmi, & ſacris myſteriis ea die non interfuerint; non inde tamen infertur, quin etiam in lecto jacentes potuerint audire campanarum ſonitus. Et eadem etiam reſponſione tollitur, quod dicitur, quartum teſtem in Sabbatho Sancto carcere fuiſſe detentum: quia & ibi pulſationem campanarum auribus potuit percipere. Abſentia verò dicti primi teſtis, & aliorum, cùm fuerit modica, & non continois illis tribus annis, ſed interpolatim, non obſtat, quominùs probari non dicatur dicta immemorabilis, ut in ſimili fuit reſolutum *in Signina pœnarum*, 21. Maji, 1612. coram Reverendiſſimo D. meo Patriarcha Manzanedo. Et fieri poteſt, quòd hæc abſentia contigerit in aliquibus ex dictis quatuor annis, de quibus deponit ſupra quadraginta annos; & ſic etiam tribus annis detractis; ad-
3 huc tamen remaneret integer curſus continuus 40. annorum, qui ſufficeret ad firmandam dictam immemorabilem, juxta Gloſſ. *in d. c.* 1. Et proinde non applicatur *deciſ.* 254. *n.* 2. *p.* 1. *recent.* quia ibi agebatur de abſentia 25. annorum, quibus demptis, non ſuperant 40. anni de viſu, de quibus deponere debent teſtes ad probandam immemorabilem.

4 Minùs etiam obſtat, quòd dicti teſtes deponentes de
5 ſonitu campanarum dicant, ſe vidiſſe, & ſic non probent, cum ſonitus non cadat ſub ſenſu oculorum; ſed ſub ſenſu aurium, ut ſimiliter in his terminis teſtes de ſonitus viſu deponentes reprobat Bald. *in c. Cùm cauſa n.* 35. *tit. de teſtibus:* quoniam ultra quòd dicta 6
teſtium, præſertim idiotarum, humaniter, non autem rigidè accipienda ſunt; ſenſus oculorum, cum ſit 7
quaſi communis cæteris omnibus ſenſibus, non incongruè etiam ad ſingulos alios ſenſus adaptari poteſt, ut ex noſtratibus docuit idem Bald. *in addit. ad Specul. tit. de teſtib. col.* 2. *verſ. Secundo, viſus omnes.* & in terminis, 8
quòd teſtes deponentes de viſu circa rem, quæ ab alio ſenſu percipitur, quàm oculorum, ut putà tactus, auditus, vel quocunque alio ſenſu corporis, bene probent, tradiderunt Bartholus *in* §. *Hinc nobis. n.* 10. *verſ. Sed non obſtat. Auth. de hæred. & Falcid.* Guid. Pap. *ſing.* 642. *&* 895. & Maſcard. *de prob. concl.* 263. *n.* 4. *& ſeqq.* quemadmodum verba illa Joannis 20. *Infer* 9
digitum tuum huc, & vide. & : *Quia vidiſti me, credidiſti.* ob prædictam rationem à D. Auguſtino *tract.* 121. *in fine*, id eſt, explicantur, *Infer, & vide:* id eſt, *tange. Vidiſti*, id eſt, *tetigiſti:* quia tactus, & alii ſenſus comprehenduntur ſub ſenſu oculorum, ut *ibi* per D. Auguſtinum. Neque etiam refragatur, quod nonnulli ex dictis teſtibus ſint conſanguinei beneficiatorum, & alii ſint parochiani dictarum Eccleſiarum Sanctorum Jacobi & Andreæ: quoniam & multi ſunt, qui nec conſanguinei ſunt, nec parochiani; imò quintus teſtis eſt parochianus Eccleſiæ cathedralis. Et demum hujuſmodi intereſſe eſt valdè remotum: & parochiani imò ipſi beneficiati, ſi quod intereſſe habent, illud totum habent 10
uti univerſi, non autem uti ſinguli: & propterea non ſunt repellendi. *c. Inſuper. extra de teſtib.* & ibi Felin. & paſſim ſequitur Rota, ut coram Reverendiſſimo D. meo Decano *dec.* 140. *in ejus impreſſis*, ubi aliæ cumulantur deciſiones.

Non obſtat Conſtitutio Leonis X. quæ prohibuit, 11
ne Eccleſiæ inferiores pulſarent ante ſonitum campanarum Cathedralis, in die Sabbathi Sancti: quia nec Rituale Romanum editum auctoritate Clementis VIII. nec dicta Conſtitutio Leonis X. ſuſtulit immemorialem, ut jam fuit reſolutum *in deciſ.* coram Reverendiſſimo D. meo Seleucien. & coram R. P. D. meo Veroſpio, & dicta immemorabilis potuit eſſe indulta ante ipſam Conſtitutionem Leonis. Et demum, quicquid ſit, aliud eſſe in poſſeſſione immemoriali, hoc, vel aliud faciendi; aliud hoc per conſtitutionem poſitivam eſſe prohibitum, ne fiat.

Nec obſtat, quòd ſaltem non probabitur illud requiſitum, de quo *in dicta Gloſſ. in c.* 1. *de præſcr.* & Gabr. *concl.* 5. *n.* 31. *& ſeq.* nempe, quòd nihil fuerit viſum, vel auditum in contrarium: quoniam ſtant ſimul, quòd Conſtitutio Leonis X. & Rituale Romanum prohibuerit id fieri; & tamen nihil factum fuerit, vel dictum de facto in contrarium: & quòd prædictis Conſtitutione, & Rituali non obſtantibus, juxta antiquiſſimam conſuetudinem adhuc dictæ Eccleſiæ Sanctor. Jacobi & Andreæ continuaverint pulſare campanas in Sabbatho Sancto, hora ſibi benè viſa; non ſpectato, quòd priùs eſſent pulſatæ in Eccleſia cathedrali. Et Rota, non obſtantibus ex dicta Conſtitutione Leonis, & Rituali Rom. jam cenſuit immemorialem, quatenus probaretur, eſſe relevantem, & ſuffragari prædictis Eccleſiis inferioribus.

Ad alia verò placuerunt reſponſiones datæ per informantes.

Et ita utraque parte informante, ex noviter deductis dixerunt DD. ſententiam eſſe revocandam.

EMIN. D. CARD. JOANN.
Aldobrandino.

Salamantina Juriſdictionis, Veneris, 1. Junii. 1565.

ARGUMENTUM.

Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdi-

ctione quaſi epiſcopali, poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, nec comprehenditur ſub decreto Concil. Trid. *ſeſſ.24. cap.20. Ad hac.* maximè ſi juvetur immemorabili.

SUMMARIUM.

Eſt idem cum argumento.

DECISIO XXXIX.

CONcurrentibus omnibus, quæ in hoc caſu concurrunt, videlicet, quòd Abbatia iſta non eſt dignitas in Eccleſia cathedrali; ſed extra Eccleſiam, & habet jura epiſcopalia, & proprium territorium, quod etiam dicitur eſſe collatum ex diverſis diœceſibus, & concurrente immemorabili conſuetudine, & fumo, quòd à fundatione competivit ſibi hæc juriſdictio. His omnibus concurrentibus, Dòmini tenuerunt, quòd non comprehenditur in decreto Concilii, de quo in puncto nempe, *ſeſſ.24. cap.* 20. §. *Ad hac.* Rationes probatiſſimæ duæ fuerunt. Prima, quia decretum videtur loqui de inferioribus in Eccleſia cathedrali: quia ſpecies expreſsè declarant genus ſubſequens, & informantibus de dignitatibus, & perſonis ejuſdem Eccleſiæ cathedralis apparere videtur major ratio decreti propter præſumptam forſan uſurpationem: quæ enim naturaliter de jure communi eis juriſdictio competit, ut Vicariu Epiſcopi competit, *c.1. de offic. Præſid.* ubi Doct. & ad illa verba: *Sed Epiſcopi tantùm juriſdictioni relinquatur.* dixerunt, eam taxationem eſſe appoſitam reſpectu eorum inferiorum, de quibus proximè expreſſis. Secunda ratio fuit propter immemorabilem quaſi poſſeſſionem, propter quam poteſt allegari fundatio, cui non videtur derogatum per ea, quæ dicta fuerunt *in cauſa Palentina juriſdictionis*, & quæ fundationis derogatione latè tradit Felin. *in tract. quand. liter. Apoſtolic. præſ.* ut per Lambert. *de jurepat. fol.*8. *Creſcent.*141. &c.

responderunt Domini, moti, quia quemadmodum in 1
inferioribus Prælatis datur juriſdictionis epiſcopalis,
vel exercitii dignitatis præſcriptio Hoſtien. *in cap. Dilecte, de offic.* Archid. Abb. *in cap. Auditis, n.*4 ubi
Felin. *num.2. de præſcript.* Calderin. *conſ.... eod. tit.* ita
& territorii, à quo etiam Epiſcopus poteſt removeri. 2
Abb. *in cap. cùm contingat, n.*11. *de competent.* Bald. *de
præſcript. part.*13. *part. principalis, quæſt.*11. Archi-
presbyter autem hujuſmodi præſcriptionem juriſdictio- 3
nis, aut territorii, probat, primùm ex enunciativis an-
tiquis, quarum una eſt in Bulla pœnitentiæ ſub an-
no 1484. altera Innocentii VIII. ſub anno 1485. ac-
cedentibus maximè aliis conjecturis, & ſcripturis con-
tinentibus actus poſitivos, ſententias, & duos actus ju-
riſdictionis *juxta deciſ.* Put. 209. *lib.*2. Ruin. *conſ.*92.
*num.*10. *lib.*4. Secundò, teſtibus, ex quorum dictis
apertiſſimè conſtat, archipresbyteratum habere diſtin-
ctum, & limitatum territorium, cum exercitio juriſ-
dictionis quaſi ordinariæ, per quod manifeſtum erat
ipſum eſſe in ſtatu Nullius.

Ad adducta in contrarium fuit dictum non obſta- 4
re: nam, quòd inferiori prætendenti jura epiſcopalia
intra limites diœceſis Epiſcopi reſiſtat jus commune,
cap. Omnes Baſilica. 16. *q.*7. fuit dictum, quòd aliud
eſt, quòd jus præſcribitur contra prohibitionem ex- 5
preſſam juris; aliud autem, quòd adverſus quandam
juris præſumptionem explicitè id non vetantis. Covar.
*lib.*1. *var. cap.*17. *n.*7. *in fin.* non ſecùs atque dicitur 6
de præſcribente ſervitutem: cum enim jus præſumat 7
omnia prædia libera. *l. Altius. l. Si tibi. C. de ſervit.
& aqu.* tamen contra jus non eſt, ſi alterius fundo
ſervitutem quis præſcribat; ſed tantummodo contra
quandam præſumptionem naturalis libertatis. Coraſ.
*in l. Servitutes. n.*35. *de ſervit.* Menoch. *de retinen.
remed.* 5. *n.*48.

R. P. D. ORANO.

Valteranen. ſeu Nullius juriſdictionis, Veneris, 12. Aprilis, 1584.

ARGUMENTUM.

Prælatus inferior poteſt præſcribere territorium ſeparatum, & propriam diœceſim: & ex quibus probetur hujuſmodi præſcriptio.

SUMMARIUM.

1 *Prælati inferiores poſſunt præſcribere juriſdictionem epiſcopalem, & exercitium dignitatis.*

2 *Territorium ſeparatum poteſt præſcribi.*

3 *Territorii ſeparati præſcriptio probatur ex enunciativis antiquis, concurrentibus aliis conjecturis, & Scripturis continentibus actus poſitivos juriſdictionis.*

4 *Prælato inferiori prætendenti jura epiſcopalia intra limites diœceſis Epiſcopi, reſiſtit jus commune.*

5 *Præſcriptio contra expreſſam prohibitionem juris communis, differt à præſcriptione contra quandam præſumptionem juris, id explicitè non vetantis.*

6 *Servitutis præſcriptio in alterius fundo non eſt contra jus; ſed tantùm contra quandam præſumptionem naturalis libertatis.*

7 *Prædia omnia præſumuntur libera.*

DECISIO XL.

DUbium fuit, an Archipresbyter Collen. & juribus, & dictis teſtium probaverit, Archipresbyteratum eſſe in ſtatu Nullius, ſeu ita exercendi jura epiſcopalia per eum in dicto Epiſcopatu, ut inde diceretur habere territorium ſeparatum. Cui affirmativè

R. P. D. ORANO.

Bergen. juriſdictionis, Veneris, 16. Decembris, 1594.

ARGUMENTUM.

Cognitio cauſarum criminalium, & matrimonialium an ſpectet ad Abbatem habentem jura epiſcopalia; an verò ad ipſum Epiſcopum, juxta decretum Sacri Conc. Trid. *ſeſ.*24. *c.*20. *de refor.* & hinc benè deducitur, Abbatem epiſcopalia jura habentem non eſſe inferiorem Epiſcopo, nec ratione dignitatis, nec ratione poteſtatis.

SUMMARIUM.

1 *Abbas habens jura epiſcopalia, & proprium territorium, habet cognitionem cauſarum matrimonialium criminalium; nec comprehenditur in decreto Concilii Tridentini* ſeſſ. 24. c. 20. de reform.

2 *Abbas habens jura epiſcopalia non dicitur eſſe de inferioribus Prælatis Epiſcopo.*

3 *Abbas in locis pleno jure ſibi ſubjectis habet juriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi, locaque ſibi ſubdita dicuntur extra juriſdictionem Epiſcopi, & faciunt territorium ſeparatum, & n.* 4.

5 *Prælati ſæculares dicuntur Decanus, & Archidiaconus.*

6 *Prælati inferiores ſubſunt Epiſcopo, & illis cum Epiſcopo cumulatione competit juriſdictio.*

7 *Abbas habens jura epiſcopalia, habet cognitionem cauſarum criminalium, & matrimonialium, etiam quoad ſæculares.*

DECISIO XLI.

FUit reſolutum, cognitionem cauſarum Matrimonia- 1
lium, & criminalium pertinere ad Abbatem Sancti
Joannis immediatè cum ſuis ſubditis Sedi Apoſtolicæ
ſub-

ſubjectum. Quia, (ut alias *in una Salmantina juriſ-*
1 *dictionis.* coram bon. mem. D. Cardinali Aldobrandi-
no, fuit dictum,) quando Abbas habet jura epiſcopalia,
& proprium territorium, nec eſt dignitas in Cathedrali
Eccleſia, non comprehenditur in decreto Concilii Tri-
dentini *ſeſſ.* 24. c. 20. *de reformat.* quod loquitur de
Decanis, Archidiaconis, & aliis Prælatis ſæcularibus.
2 Neque enim poteſt dari inter eos aliqua ſimilitudo,
non quidem reſpectu dignitatis, cùm Abbas non dica-
tur eſſe de inferioribus, ut eſt text. *in cap. Si quis dein-
ceps.* 16. *q.* 7. Lap. *alleg.* 84. *n.* 11. Franc. *in c.* 2. *ſub n.* 5.
de prabend. lib. 6. & *ibi* Prob. *ad Monach. num.* 48.
Sarnen. *ad reg. de annal. q.* 11. *n.* 4.
3 Nec etiam reſpectu facultatis: quia Abbas in locis
pleno jure ſibi ſubjectis habet juriſdictionem epiſcopa-
tem, vel quaſi, *cap. in ſingulis. de ſtat. Monach. c. Ab-
bates, ante finem, de privileg. lib.* 6. Gloſſ. *in Clement.* 1.
in verbo propriis, de reb. Eccleſ. non alienan. Ant. de
Bart. *c. Cùm & plantare.* §. *in Eccleſiis. de privileg.*
Aretin. *conſil.* 63. *n.* 4. Dec. *in cap. Gràm te.* 1. *not. verſic.*
4 *Et concludo. de reſcript.* locaque ſibi ſubdita dicuntur
extra juriſdictionem Epiſcopi, & faciunt territorium
ſeparatum. Gemin. *in c. Cùm Epiſcopus. n.* 4. *eod. lib.* 6.
& *in c.* 2. *n.* 19. *de conſt. eod. lib.*
5 Neque etiam rationis alicujus qualitatis, cùm decre-
tum loquatur de Prælatis ſæcularibus, ut ſunt Decanus,
& Archidiaconus, *cap.* 1. & *tot. tit. de offic. Archid.* Fe-
lin. *in cap. ex parte Decani de reſcript.* Rot. *dec.* 17. *de*
6 *conceſſ. preben. nov.* & alii inferiores, qui regulariter
ſubſunt Epiſcopo. Franc. *in cap. Romanam.* §. *ab Ar-
chidiacons in* 1. *not. de appell. lib.* 6. Et quibus cum eo
cumulativè competit juriſdictio. Abb. *in cap. Cùm ab
Eccleſiarum. n.* 9. *de Offi. ordin.* Felin. *in cap. Audiтis
colum.* 5. *de praſcript.* Item Abb. *in c. Paſtoralis. n.* 6.
& *ibi* Felin. *colum.* 1. *de offic. Ordin.*
7 Ex quibus ceſſat id, quod pro parte Archiepiſcopi
fuit deductum, quòd, ſcilicet, cognitio cauſarum com-
petens, Abbati, reſtringi debeat ad cauſas ſuorum ſub-
ditorum regularium, non autem ſæcularium; cùm iſtud
non poſſet quadrare cauſis matrimonialibus, quæ inter
Regulares non excitantur, ultra quod intentio Conci-
lii Abbati, & aliis exceptis Regularibus præjudicium in-
ferret: ſed hoc omne relinquere diſpoſitioni juris com-
munis deberet.

R. P. D. ORANO.

*Burgen. juriſdictionis Sancti Joannis, Veneris,
28. Aprilis, 1594.*

ARGUMENTUM.

Juriſdictionis criminalis quaſi poſſeſſio ex quibus actibus juſtificetur, & probetur. Declaraturque illa regula, quòd Epiſcopus præſumatur habere juriſdictionem in ſua diœceſi, quomodo, & quando procedat, & quando non.

SUMMARIUM.

Epiſcopus de jure communi habet juriſdictionem in ſua diœceſi, ubi hoc declaratur, quomodo procedat.
2 *Abbas habens jura epiſcopalia, exercet juriſdictionem pro ſuo territorio, etiam poſito intra limites diœceſis epiſcopalis.*
3 *Abbas habens territorium proprium, vel pleno jure ſibi ſubjectum, poteſt in dicto territorio juriſdictionem exercere.*
4 *Delinquens in loco diœceſis exempto à juriſdictione Epiſcopi, non poteſt puniri ſecundum ſtatuta Epiſcopi illius Diœceſis.*
5 *Statuta Epiſcopi non ligant delinquentem extra territorium, & diœceſim.*
6 *Diœceſis loca habentia dominium ſeparatum non dicuntur eſſe de diœceſi.*
7 *Exemptionis privilegia quænam fuerint revocata à Concilio Trident.*
8 *Juriſdictionis quaſi poſſeſſio non acquiritur, effectu non ſequuto.*
9 *Juriſdictio non probatur per actus, qui vel ſint clandeſtini, & ſine ſcientia ejus, de cujus præjudicio agitur, facti, vel quando fuit ab illis appellatum, & proteſtatum.*
10 *Juriſdictio non probatur ex actibus factis per litem motam.*
11 *Teſtes examinati ſine citatione partis dicuntur nulliter examinati.*

DECISIO XLII.

Domini pro majori parte tenuerunt D. Abbati
S. Joannis dandum eſſe mandatum de manute-
nendo, reſpectu cognitionis cauſarum criminalium, vi-
ſitationis Eccleſiæ, & illi ſubditorum, & redditionis
computorum fabricæ inter eccleſiaſticas perſonas, &
ſubditos Eccleſiæ S. Joannis cum ſitis adjacentibus, &
pendentibus: nam fundatam habet intentionem, primò
in donatione Imperatoris facta R. Andelino tunc Ab-
bati S. Joannis, & confirmata ab Epiſcopo Burg. conti-
nente verba privativa juriſdictionis ad omnes alios.
Secundò, in Privilegio Sixti IV. quod eidem concedit
facultatem quoſcunque Clericos, etiam d. Eccleſiæ filios
patrimoniales, ſi eorum demerita exegerint, ſuſpenden-
di, excommunicandi, privandi, aut alia pœna tempo-
tali, ſeu perpetua puniendi. Tertiò in laudo ad ſui fa-
vorem publicato, & à Papa Paulo III. confirmato, in
qua pariter eidem adjudicatur d. Eccleſia pleno jore
cum declaratione, quòd correctio, & viſitatio, ac ſub-
jectio beneficiatorum ad ipſum pertineat, de cujus qui-
dem obſervantia ſatis liquet, cùm ex viſitationibus, tum
ex regulis & Conſtitutionibus Abbatum, ad quarum
normam Clerici ſimpliciter vixerunt. Quartò, in ſen-
tentiis & litteris exequutorialibus Reginæ Joannæ, &
audientiæ Valliſoleti, in quibus habetur: Eccleſiam
S. Joannis pleno jure ad Monaſterium pertinere, & col-
lationem beneficiorum, ac punitionem Clericorum ad
Priorem dicti Monaſterii ſpectare. Quintò, in decreto
Officialium Burgenſium, de ordine tunc Epiſcopi facto,
per quod fuit facta revocatio, & annullatio omnium
proceſſuum, cenſurarum, & actuum fulminatorum con-
tra Abbatem, Monachos, beneficiatos, & parochianos
dictæ Eccleſiæ. Ultimò, in teſtibus de omnibus con-
cludenter deponentibus, & in ſententia de anno 1570.
contra Lucam de Arze beneficiatom lata, in qua ſuſ-
penſus legitur ab exercitio Ordinum per tempus decem
annorum, & reclusus in Monaſterium, cum impoſitio-
ne aliarum pœnarum, quæ etiam executioni fuit de-
mandata: ex quibus abſque tergiverſatione conſtat de
ipſius quaſi poſſeſſione juris communis aſſiſtentiam ha-
bente, c. 1. *In ſingulis. de ſtat. Monach.* Dec. *in cap. Eam
te* 1. *not. de reſcript.*
Nihilque ad rem pertinet, quòd Archiepiſcopus in 1
jure communi fundat juriſdictionem in ſua Diœce- 2
ſi: quia ſtantibus præmiſſis, non poteſt dici ſua Diœ-
ceſis, ſed propria Abbatis; etiam quòd admitteretur,
ſitam eſſe intra limites ſuæ Diœceſis, Gemin. *in cap.
Cùm Epiſcopus, n.* 4. *de offic. Ord. lib.* 6. quod quidem 3
procedit, (ſive ut fuit reſolutum) ſuſtineatur, Abba-
tem habere territorium proprium, vel pleno jure ſibi
ſubjectum: à pari enim procedunt, Gloſſ. Clem. 1.
in verb. Aut earum parti. de for. compet. Calder.
conſ. 13. *de jud.* Unde Joan. And. Gemin. Franch. & alii
in cap. Ut animarum. §. *Statuto. de conſtit. lib.* 6. con- 4
cluſerunt committentem delictum in locu diœceſis
exempto, non poſſe puniri ſecundùm ſtatutom Epiſcopi
illius diœceſis, cum locus exemptus, ſit extra ſuam ju-
riſdictionem, *cap.* 1. & ibi Gloſſ. *de privil. lib.* 6. & non 5
ſecùs ac ſtatutum Epiſcopi non ligat aliquem extra

6 territorium: ita nec delinquentem in Diœceſi, loco
tamen exempto. Joan. And. poſt Hoſtien. *in cap. Nimus. de jur. jur.* quia, ut ibi inquit Abb. loca, quæ ſunt
de Diœceſi habentia dominium ſeparatum, non dicuntur eſſe de Diœceſi. Sequitur Card. *in Clem.* 2. §. 1.
q. 4. de privil.

7 Nec dicatur, privilegia exemptionis fuiſſe revocata
per Concilium: quia iſta non ſunt ſimplicia privilegia;
ſed confirmationes ſeparationis territorii factæ per Imperatorem ex confirmatione Epiſcopi, quæ non ſunt revocatæ per Concilium, dum loquitur de Ordinariis,
quibus ſubſunt inferiores. Dec. *d. c. Ad noſtram, n.* 14.
de appell.

Minùs habenda eſt ratio prætenſi actus poſſeſſoris
facti ab Archiepiſcopo per Monitorium emanatum de
8 anno 1572. ſuper exhibitione libri computorum: quia
cùm non appareat habuiſſe effectum, etiam in corporalibus ſine effectu non datur acquiſitio quaſi poſſeſſionis.
Cald. *conſ.* 12. *de jurepat.* Rip. *in cap. Cum Eccleſia. num.* 50. *de cauſ. poſſ. & prop.* Multò autem minùs
iſto caſu, quo Abbas reclamavit, & proteſtatus fuit.
Rom. *conſ.* 369. *ſub num.* 9. nam vulgare eſt, ad acquirendum ſtatum quaſi poſſeſſionis requiri ſcientiam,
9 & patientiam ejus, de cujus præjudicio agitur; ita quòd
actus iſte cauſam dedit liti: quia ab eo fuit appellatum,
10 & cauſa in Rota commiſſa. Cæteri verò actus poſſeſſoris facilè removentur, cùm vel percutiant tempus
poſt litem motam, vel ſaltem ſint clandeſtini absque
ſcientia Abbatis facti. Bald. *in l. Poſt ſententiam, num.* 7.
C. de ſent. interloc. omn. jud.

11 Non obſtant teſtes inducti ad probandum quaſi poſſeſſionem Archiepiſcopi: quia deponunt de actibus poſt
litem motam factis: & nulliter fuerunt examinati absque partis citatione. Minùs relevat, quod dicitur, quaſi
poſſeſſionem Abbatis fuiſſe acquiſitam tempore litis
motæ, ex quo illa per beneficiatos fuit de anno 1518. &
per parochianos de anno 1524. contra Abbatem introducta: quoniam iſtæ lites non fuerunt cum Archiepiſcopo; & certum eſt per laudum confirmatum, ac
ſententiam ad favorem Abbatis latam fuiſſe extinctas,
ut hîc per informantes, qui omnibus extremo adductis
accuratè reſpondent.

R. P. D. ORANO.

Burgen. juriſdictionis S. Joannis, Mercurii, 6. Novembris, 1596.

ARGUMENTUM.

Abbates regulares in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus; nec comprehenduntur in Decreto Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 20. *§. Ad hæc.*

SUMMARIUM.

1 *Territorium non eſt de ſubſtantia juriſdictionis.*
2 *Juriſdictio in perſonas haberi poteſt absque territorio.*
3 *Ordinarii dicuntur Decanus, & Archidiaconus, aliique Prælati inferiores, habentes proprium territorium, in materia ſibi adaptabili.*
4 *Abbatis territorium dicuntur Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ.*
5 *Abbates Regulares habentes, vel non habentes territorium, non comprehenduntur in decreto Concil.* ſeſſ. 24. cap. 20. §. Ad hæc.
6 *Abbates Regulares habent primam dignitatem poſt Pontificalem: & dicuntur in primo gradu dignitatis conſtituti: & quomodo intelligatur, num.* 15.
7 *Abbates Regulares ratione facultatis dignitatis, aut Ordinis, non poſſunt dici de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo.*
8 *Dictio,* aliorum, *eſt ſimilium implicativa, & infert commodam ſimilitudinem ad expreſſa. Contrarium num.* 16.
9 *Species expreſſa declarant genus ſubſequens.*
10 *Abbas nullam habet ſimilitudinem cum Decano, & Archidiacono; ſed absque dubio illis eſt major.*
11 *Juriſdictio conceſſa cum taxativa,* tantùm *cenſetur conceſſa excluſivè ad alias perſonas; non tamen ſimilem rationem habentes, num.* 17.
12 *Criminalium cauſarum appellatione quæ veniant.*
13 *Degradatio, & traditio Curiæ ſæculari à ſolo Epiſcopo fieri poteſt.*
14 *Epiſcopus habet intentionem de jure communi exercendi juriſdictionem in omnes Clericos ſæculares ſuæ diœceſis.*
15 *Abbates reſpectu Epiſcopi dicuntur inferiores dignitate.*
16 *Dictio,* aliorum, *includit ſimilia; diverſa tamen ab expreſſis, & ſatis eſt, quòd ſimilitudo adſit in aliqua parte.*
18 *Abbates præferuntur Vicario Epiſcopi, qui aliàs cum eo facit unum Tribunal.*

DECISIO XLIII.

IN *cauſa Burgen. Juriſdictionis S. Joannis,* Domini
unanimiter concluſerunt, quòd ad effectum diſpoſitionis Concilii Trid. *cap.* 20. *§. Ad hæc, ſeſſ.* 24. non
relevet diſtinctio, quæ fit inter Abbates habentes, vel
non habentes territorium, & conſequenter, quòd nihil
interſit, an Abbas S. Joannis, habeat territorium, vel
non, ut poſſit uti privilegio Sixti IV. quo conceſſa ſibi
fuit facultas exercendi juriſdictionem immemorabilem contra Clericos ſæculares: quia de ſubſtantia ju- 1
riſdictionis non eſt habere territorium, cùm ſine eo poſ- 2
ſit quis habere juriſdictionem in perſonas. Bart. *in l.* 1.
num. 15. & poſt eum Paul. de Caſtr. Alexand. Jaſ.
Curt. *ff. de juriſd. omn. Jud.* Bald. *in l.* 1. *§. in initio, num.* 3. *ff. de offic. Præfect. Urb.* Abb. poſt alios *in cap. Cùm contingat, ſub n.* 33. & *ibi* Bellamer. *num.* 32.
de for. compet. Felin. *in cap. Rodulphus, num.* 15. *de reſcript.* & exemplis illuſtrat Jacob. *de conſ. lib.* 5.
art. 8. *num.* 45. Boer. *deciſ.* 227. *num.* 2. Covar. *in regul. poſſeſſor. part.* 2. *num.* 1. Et alias inanis fuiſſet
diſtinctio facta per Illuſtriſſimos Dominos Sacri Concilii Interpretes inter dignitates regulares, & Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores, cùm nec in 3
iſtis procedas diſpoſitio Concilii, quando habent proprium territorium: quia reſpectu illius in materia ſibi
adaptabili dicuntur Ordinarii, ſicut Epiſcopus, *cap. Ordinarii,* & *ibi* poſt Gloſſ. Gemin. *num.* 5. *de offic. Ordin. lib.* 6. Felin. *in cap Poſt ceſſionem, num.* 1. *de probat.*
Et latè fuit deductum *in una Salamantina juriſdictionis,* coram R. P. Decano; ceſſatque tunc aſſiſtentia juris communis, quam habet Epiſcopus in omnibus locis ſuæ diœceſis. Proinde, quamvis *in cauſa Salamantina juriſdictionis,* coram bonæ mem.
Card. Aldobrandino, reſolutio facta fuerit ad favorem Abbatiæ, ſub eo prætextu, quòd haberet territorium; non tamen ideò Domini dicebant, exploſam fuiſſe concluſionem præmiſſam admittentem
citra territorium in Abbatibus, & aliis regularibus
habentibus exercitium juriſdictionis: nam illa juxta contingentiam ſucceſſerat, & major in ea aderat
dubitatio, cùm ageretur de Abbate ſæculari: quod
ſecus eſt in caſu, in quo Abbas eſt Ordinis S. Benedicti, qui prætendit juriſdictionem tantummodo
quoad Clericos ſæculares ſuæ Eccleſiæ; quæ etiam,
quando probaretur pleno jure ei ſubjecta, procul-
dubio diceretur de Abbatis territorio, cùm ſepta Mo- 4
naſterii appellentur, & ſint ejus territorium. Vitalin.
in Clem. Rurſus, num. 10. *de ſtat. Monachorum,* ac
propterea militarent ea omnia, quæ dici poſſunt de
Abba-

Abbate habente territorium quoad perſonas ſui territorii.

5 Verùm, quia emanaverat declaratio Sacræ Congregationis Concilii, in qua dictum fuit, indifferenter Abbates regulares habentes, vel non habentes territorium, *dict. §. Ad hæc, cap. 20. ſeſſ. 24.* non comprehendi, viſum fuit Dominis expediens veritatem illius examinare: in cujus diſcuſſione licèt non levis inter Dominos ſuborta fuerit controverſia; tamen tres ipſorum uti veram, & juri conſonam ſuſtinuerunt, reliquis quidem duobus contradicentibus.

Illorum potiſſimæ fuerunt rationes, quòd cùm in decreto Concilii exprimantur Decanus, Archidiaconus; & poſtea ſubjiciatur, *aut aliorum inferiorum judicio*, hoc intelligendum non ſit de aliis dignitatibus Regu-
6 laribus non ſubordinatis Epiſcopo: quia non eadem ratione ſunt inferiores Epiſcopo, ſicut Decanus, & Archidiaconus, cùm habeant primam dignitatem poſt Pontificalem, & dicantur in primo gradu dignitatis conſtitui, *cap. Deinceps. 16. quæſt. 7.* Nec etiam ratione facultatis dignitatis, aut ordinis poſſint dici de inferio-
7 ribus ſubordinatis Epiſcopo. Lap. *alleg. 84. num. 11.* Bald. *in cap. Paſtoralis*, in Gloſſ. *in verb. Superiores*, & *ibi* Felin. *colum. 4. de offic. deleg.* Franch. *in cap. 2. num. 5. de prabend. lib. 6.*

8 Secundo, quia dictio, *aliorum*, eſt ſimilium implicativa, & infert omnimodam ſimilitudinem ad expreſſa, Gloſſ. & Doct. *in cap. Ex teſtam. C. de collat.* Bald. *in l. Fugitivi. col. fin. C. de ſerv. fugitiv.* Pariſ. *conſ. 26. num. 54. lib. 3.* Beroſ. *conſ. 24. num. 14. vol. 3.* præſertim, cùm decretum loquatur de inferioribus in Eccleſia
9 Cathedrali; nam ſpecies expreſſæ declarant genus ſubſequens, ut benè etiam fuit conſideratum *in illa Salamantina juriſdictionis*, coram bon. mem. Aldobrandino, ut intelligatur reſpectu ſimilium ſpecierum; quæ tamen non ſint majores, & ſuperiores expreſſis, *cap. Sedes*, ubi Butr. *num. 101. de reſcript.* Beroſ. *in cap. 1. num. 205. de judic.* Facit text. *in Clem. Non poteſt, de procurat. & l. fin. §. Dulcia, ff. de act. & oblig.* Ideo-
10 que dicebant, nullam rationem admittere, ut exiſtimandum ducerent, Concilium loqui de Abbate, qui nullam habet ſimilitudinem cum Decano, & Archidiacono; ſed abſque dubio illis eſt major; maximè cùm ratio forſan præſumpta uſurpationis juriſdictionis, vel etiam favor correctionis, ex quo apud inferiores facilè delicta impunita remanebant, quæ militat in Decano, & Archidiacono, & aliis inferioribus dignitatibus ſubordinatis Epiſcopo, & quæ moverunt Patres ad ita ſtatuendum; non poſſit adaptari Abbati Regulari habenti dignitatem non ſubordinatam Epiſcopo, cùm de eo etiam magis Concilium confidat, ut videmus factum in aliis decretis Concilii.

Reclamantibus verò præcipuum, & primum fundamentum fuit in verbis Concilii, ibi: *Sed Epiſcopi tantùm examini, & juriſdictioni relinquantur*, ponde-
11 rando verbum, *tantùm*, quod excluſivum eſt aliarum perſonarum, & attributivum juriſdictionis Epiſcopo, *l. 1.* ubi Bart. *ff. Si quis jus dicent. non obtemper.* Rip. *in l. fin. num. 136. C. de revocand.* Pariſ. *conſ. 85. num. 47. lib. 2.* Alterum, quia Patres, qui in Concilia convenerunt, videntur habuiſſe rationem qualitatum cauſarum, nempe, matrimonialium, & cri-
12 minalium, ſub quibus veniunt cauſæ hæreſis, ſimoniæ, raptus, adulterii, inceſtus, & ſimiles, quæ fre-
13 quenter accidunt, ut pœnæ imponendæ veniant privationis, degradationis, & traditionis Curiæ ſæculari, qui actus à ſolis Epiſcopis poſſunt exerceri, *cap. Degradatio, de pœn. lib. 6. cap. 1. de hæret. lib. 6.* Anton. de Butrio *conſ. 19. num. 18.* Roman. *conſil. 375. in cap. In propoſita quæſtione, num. 1.* Beroſ. *in cap. 1. num. 26. verſ. Propterea exempti. de reb. Eccleſ. non alien.* Ideoque abſurdum eos judicaſſe, cauſas matrimoniales, & criminales ab iis cognoſci debere, qui pœnas condignas delictis ſtatuere non poterant, & in conſequentiam ipſis ſuam juriſdictionem reſtituere deliberaſſe, reducendo omnia ad terminos juris com-
munis, juxta quod fundatam habent intentionem in 14
omnes Clericos ſæculares ſuæ diœceſis, *cap. Cùm perſona, de privileg. lib. 7. cap. Cùm contingat. de for. compet.* & not. omnes, *in cap. Cùm Epiſcopus, de off. ord. lib. 6.*

Neque eos movebant rationes pro affirmativa adductæ: quia, quòd Abbatiæ ſint in primo dignitatis
gradu, id intelligitur reſpectu inferiorum dignitatum 15
regularium, & clauſtralium; non autem Epiſcopalis, reſpectu cujus ſemper ſunt inferiores, ad Joannem Andream *in cap. Majoribus, in principio:* & *ibi* Abbas
num. 2. de prabendis. Et ad verbum, *aliorum*, reſpon- 16
debat, quòd, licèt ſimilia includat; tamen diverſa ab expreſſis, *l. Quod Nerva, ff. depoſit.* Pariſ. *conſ. 92. num. lib. 1.* Et quòd ſatis ſit, quòd ſimilitudo adſit reſpectu juriſdictionis, Abbas *in cap. translato*, & *ibi* Felin. *num. 10. de conſtit.*

Verùm à propoſito abſolutionem approbante, præmiſſa nun abſtraxerunt: nam, ut ſatisfacerent argumentis contrarium ſuſtinentibus, dicebant, taxati-
vam, *tantùm*, appoſitam fuiſſe reſpectu eorum inferio- 17
rum, de quibus proximè Concilium expreſſit, & ſic non ad excluſionem Abbatis, & aliarum dignitatum regularium, de quibus in decreto nullum verbum: quia, ut dicit Baldus *in l. 1. C. de bon. poſſeſ. contra tab.* ſi Conſtitutio dicat: *Solus Epiſcopus faciat*, non excluditur alius ſimilem rationem habens. Et in terminis hujus decreti Concilii fuit reſolutum *in dicta cauſa Salamantina*, coram prædicto bon. mem. Card. Aldobrandino.

Neque verò admittebant, Patrum fuiſſe intentionem, Epiſcopis juriſdictionem ſuam reſtituere, ne delicta impunita remaneant, ex defectu inferiorum non habentium facultatem degradandi: quia, ſi ea ratione moti fuiſſent, hac via potuiſſent Epiſcopis juriſdictionem reſtituere in totum; atque ita juriſdictionem civilem, & in criminalibus, ac matrimonialibus tollere immemorabilem. Præterea juriſdictionem criminalem Prælato inferiori extra Cathedralem; quam tamen à Concilio illæſam ei fuiſſe relictam, Domini dixerunt, quòd ſunt dignitates regulares diſſimiles Decano, & Archidiacono qualitate, & non dignitate Cathedralis eſſe iis ſuperiores, & tanquam tales cum Epiſcopis in tali gradu dignitatis exiſtere, ut oſtenſum eſt; atque ideò obſervari, uti majores, & digniores, aliis dignitatibus, in Synodo prælationem habere poſt Epiſcopum, & præferri Vicario Epiſcopi, qui aliàs cum eo facit unum Tribunal. Henric. Boic. *de Synod. part. 3. num. 15.* Ad alia quoque per Adverſarios Epiſcopi deducta patere ſuas reſponſiones à ſcribentibus pro D. Abbate data. Ex quibus concluſerunt, abſque ulteriori tergiverſatione deciſioni Illuſtriſſimorum Dominorum Cardinalium ſacri Concilii Interpretum morem eſſe gerendum, & acquieſcendum, &c.

ILLUSTR. D. CARDIN.
Hieronymo Pamphilio.

Burgen. juriſdictionis Sancti Joannis in Venero, Veneris, 6. Martii, 1598.

ARGUMENTUM.

Abbas Regularis poteſt in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus.

SUMMARIUM.

1 *Juriſdictio in Ecleſiis exemptis ſpectat ad Sedem apoſtolicam; non autem ad Epiſcopum.*
2 Alius, *dictio eſt ſimilium explicativa.*

3 *Abbates regulares habentes juriſdictionem in Clericos etiam ſæculares, dicuntur in primo poſt Pontificalem dignitatem gradu conſtituti; non autem de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo, & n. 4.*

5 *Abbas quoad Clericos Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ comparatur Abbati habenti territorium, quoad perſonas ſui territorii.*

6 *Abbas habens territorium ſeparatum, poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus perſonarum ſui territorii, nec comprehenditur ſub diſpoſitione Concil. Trid.* ſeſſ. 24. c. 20. §. Ad hæc, *& num.* 8.

7 *Jurisdictio, in perſonis conſiſtit, etiam ſine territorio.*

8 *Abbas habens jurisdictionem epiſcopalem, poteſt imponere pœnam degradationis, licèt actus degradationis ſit poſtea ab Epiſcopo faciendus.*

10 *Archidiaconus, & Decanus habentes territorium ſeparatum, & immemorabilem, poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus.*

11 *Archidiaconus, & Decanus, non poſſunt degradare.*

DECISIO XLIV.

PLacuit omnibus Dominis declaratio Illuſtriſſimorum DD. Sacri Concilii Interpretum, quòd Abbates regulares habentes jurisdictionem criminalem in Clericos, etiam ſæculares, non comprehendantur ſub decreto *cap. 20. §. Ad hæc, ſeſſ. 24.* ex rationibus pro hac parte deductis ſub die 6. Novembris, 1596. coram D. meo Orano.

Intantio enim Concilii fuit reſtituere Epiſcopis jurisdictionem criminalem excluſivè ad Decanum, Archidiaconum, & alios inferiores ſubordinatos ipſi Epiſcopo, in quibus militat ratio præſumptæ uſurpationis; non autem illam auferre ab Abbate regulari exempto à jurisdictione Epiſcopi, & immediatè ſubjecto S. A. in quo ceſſat præſumptio uſurpationis, præ-
1 ſertim quoad perſonas Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ, in quibus aliàs jurisdictio eſſet ipſius S. A. & non Epiſcopi. Gloſſ. *in cap. Authoritate, de privileg. in 6.* & alii omnes.

Et hoc etiam colligitur ex verbis ipſius §. *Ad hæc,*
2 dum loquitur de Decano, Archidiacono, & aliis inferioribus: quod intelligitur de ſimilibus præfatis Decano, Archidiacono, & ſic ſæcularibus ſubordinatis Epiſcopo juxta naturam dictionis, *aliis*, quæ eſt ſimilium explicativa. Gloſſ. fin. *in l. Si fugitivi*, & *ibi* Bald. *C. de ſerv. fugit. c. Sedes.* ubi Felin. *in fin. de reſcript.* non
3 autem de Abbatibus regularibus habentibus jurisdictionem in Clericos etiam ſæculares, qui dicuntur in primo poſt pontificalem dignitatis gradu conſtituti, *c. Deinceps, 16. q. 7.* Archid. *in c. 2. ſub 2. de præbend. in 6.*
4 Et nec ratione facultatis, nec dignitatis, nec Ordinis dicuntur de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo. Lap. *alleg.* 84. Bald. *in c. Paſtoralis.* in Gloſſ. *in verb. Superiores*, & *ibi* Felin. *col. 4. de off. deleg.* & nullam habent ſimilitudinem cum Decano, & Archidiacono, ita ut ex eorum expreſſione inferatur ad Abbates, qui & minores ſunt, etiam de quibus Concilium magis confidit, quòd delicta impunita non relinquat, & ſpecificam mentionem facere conſuevit, quando voluit illos comprehendere.

5 Maximè quando (prout hoc caſu) agitur de jurisdictione Abbatis, quoad Clericos Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ, in quibus militant omnia, quæ dici poſſunt de Abbate habente territorium quoad perſonas ſui territorii. Vitalin. *in Clem. Rurſus, n. 10. de ſtat. Mo-*
6 *nachor.* Quo caſu ceſſat diſpoſitio, §. *Ad hæc* etiam quoad dignitates ſæculares, ut fuit reſolutum *in cauſa Salamantina jurisdictionis*, coram bon. mem. Aldobrandino, ſub die 1. Julii, 1565. Quod tamen dictum fuit, per Dominos, ex abundanti, cùm ad hunc effectum
non requiratur territorium, cùm etiam ſine eo conſiſtat 7
jurisdictio in perſonis. Bart. *in l. 1. ff. de jurisdictione omn. judic.* Butr. & alii *in cap. Cùm Contingat, de for. compet.* Roch. *deciſ.* 227. & ex unanimi Dominorum ſententia fuit in hac cauſa deciſum ſub d. die 6. Novembris, 1596. coram Domino meo Orano.

Nec prædictis viſum fuit obſtare, quod dicitur de dictione taxativa, *tantùm*: quia illa intelligitur reſpectu Decani, Archidiaconi, & aliorum inferiorum ſæcularium ſimilium; non autem reſpectu Abbatis, in hac
Eccleſia pleno jure ſibi ſubjectæ habentis ſimilem juris- 8
dictionem cum Epiſcopo, ad notata per Bald. *in l. 1. n. 4. C. de bon. poſſ. contra tabul.* Curt. ſen. *conſ. 75. n. 14.* Cephal. *conſ. 257. n. 24. lib. 2.*

Nec etiam obſtat, quod in cognitione cauſarum criminalium veniat aliquando imponenda pœna degra-
dationis: quia non ideo Abbas redditur incapax hujus 9
jurisdictionis, qui prout alii Judices criminales poteſt imponere pœnam degradationis, licèt actus ipſius degradationis ſit poſtea faciendus ab Epiſcopo. Gloſſ. *in c. Cum & plantare, in verb. pleno jure*, & *ibi* Hoſt. Butr.
num. 27. & alii *de privileg.* Ultra quod hæc ratio mi- 10
litat quoque in Decano, & Archidiacono habente proprium territorium, & immemorabilem, quos ſub hoc decreto non comprehendi ſæpiùs reſolutum fuit, tam per illuſtriſſ. DD. Sacri Concilii Interpretes, quàm
etiam in Rota, in quampluribus cauſis. Et tamen in- 11
dubitatum eſt, non poſſe degradare, *cap. Degradatio, de pœn. in 6. c. 1. de Hæret. eod. lib.* Beroſ. *in cap. 1. ſub n. 26. de reb. Eccleſ. non alienan.* &c.

R. P. D. PENIA.

Calagurritana jurisdictionis, Veneris, 4. Julii, 1604.

ARGUMENTUM.

Monaſterium eſſe in aliqua diœceſi, ex quibus probetur.

SUMMARIUM.

Abbates, qui non ſunt Nullius, non poſſunt approbare Confeſſarios ad ſæcularium Confeſſiones audiendas, nec dare licentiam regularibus concionandi in aliis, quàm ſuorum Ordinum Eccleſiis: ſed hæc ſpectant ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt.

2 *Monaſterium eſſe in diœceſi, ex quibus probetur.*

3 *Fines probantur præſumptionibus, & conjecturis.*

DECISIO LXV.

CUm Abbates Monaſteriorum Sanctæ Mariæ de Nogera, & S. Æmiliani darent licentiam ſuis Monachis Sacerdotibus, & etiam Presbyteris ſæcularibus oppidorum de Nagera, & S. Æmiliani audiendi confeſſiones ſacramentales, & prædicandi verbum Dei; & d. Epiſcopus Calaguritanus, ut ab eo deſiſterent, monuiſſet Abbates, quoniam vigore Concilii Trident. *ſeſſ. 1. cap. 2. & ſeſſ. 23. cap. 15. & ſeſſ. 24. cap. 4.* jurisdictio ad illos pertinebat; & Abbates non deſiſterent:
Epiſcopus Sacram Congregationem Concilii Tridenti- 2
ni conſuluit, quæ conſulta reſpondit: Si hujusmodi Abbates non ſunt nullius diœceſis, jus approbandi Sacerdotes ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas, atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis, quàm ſuorum Ordinum Eccleſiis ſacras conciones ſunt habituri, ad ipſos nullo modo pertinere; ſed tantùm ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt.

Quare dato dubio, an Monaſteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & S. Æmiliani eſſent intra limites diœceſis Calaguritanæ, atque Epiſcopo tantùm informante propoſito, Rota cenſuit, infra limites exiſtere.

Pri-

Primo, ex aſſertione teſtium ita affirmantium. Se-
cundo, ex confeſſione Monachorum contenta in com-
miſſione, ubi Abbas Monaſterii Sanctæ Mariæ de
Nagera, ſemel & iterum nominatur Calaguritanæ
diœceſis. Tertio ex pluribus deciſionibus Rotalibus.
Verall. *dec.* 57. *par.* 1. *& in princ.* ubi agitur de eadem
Capellania S. Crucis contenta in prædicta commiſſione
de Monaſterio Sanctæ Mariæ de Nagera: licet ibi ſit
mendum *in deciſ.* Verall. nam pro *Nagera*, impreſſum
eſt *Mayra*. Item, ex alia coram D. meo Patriarcha,
die 3. Junii, 1591. Item, ex alia in cauſa Calaguritana
beneficii de Nagera, die 7. Maji, 1590. coram bon.
mem. Orano: ex quibus ſine controverſia patebat re-
ceptum, quod iſta Monaſteria ſunt de diœceſi Cala-
guritana. Et ad iſtum effectum iſtas probationes cen-
1 ſuit Rota ſufficientes, cum ſufficiant præſumptiones
& conjecturæ. *c. Cum cauſam. il.* 3. *de probat.* Felin.
num. 14. Dec. *num.* 3. Idem Dec. *conſ.* 42. *num.* 10. &
conſ. 109. *n.* 20. Guido Pap. *deciſ.* 193. Pariſ. *conſ.* 104.
num. 24. *lib.* 1.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana juriſdictionis, Lunæ, 26. Junii,
1604.

ARGUMENTUM.

Abbates, qui non ſunt Nullius, non poſſunt approbare Confeſſarios ad ſæcularium confeſſiones audiendas, nec dare licentiam Regularibus concionandi in aliis, quam ſuorum Ordinum Eccleſiis: ſed hæc ſpectant ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt. Et quando Abbates dicantur Nullius, vel eſſe in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Confeſſarios ad ſæcularium confeſſiones audiendas approbandi jus, ac etiam concedendi licentiam Regularibus, qui in aliis, quam ſuorum Ordinum Eccleſiis conciones ſunt habiture, non ſpectat ad Abbates, qui non ſunt nullius diœceſis: ſed ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt.*

2 *Teſtes numero plures, magis concludentes in dicto, ac habentes pro ſe juris præſumptionem, prævalent aliis.*

3 *Monaſteria omnia de jure præſumuntur eſſe in aliqua diœceſi.*

4 *Abbatia, ut non dicatur eſſe in aliqua diœceſi, ſed Nullius; quæ requirantur.*

5 *Prælatus Eccleſiæ Collegiatæ, licet ſubſit Epiſcopo: eſt tamen Ordinarius in plebe ſua.*

6 *Territorium ſeparatum, & propriam diœceſim ſolus Papa concedere poteſt ex privilegio.*

7 *Locus exemptus, licet non ſit de juriſdictione Epiſcopi: eſt tamen de diœceſi.*

DECISIO XLVI.

IN præſenti cauſa fuerunt factæ duæ deciſiones coram R. P. D. Decano, contra Abbates, & Monaſteria Sanctæ Mariæ de Nagera, & Sancti Æmiliani, Ordinis S. Benedicti, in favorem D. Epiſcopi Calaguritani, fundatæ potiſſimum in decretis Sacri Concilii Tridentini *ſeſſ.* 5. *cap.* 2. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. & *ſeſſ.* 24. *cap.* 4. *de reformat.* necnon in declaratione S. Congregationis ejuſdem Sacri Concilii, quæ conſulta reſpondit; Si Abbates non ſunt nullius diœceſis, jus approbandi Sacerdotes ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas atque licentiam concedendi Regularibus, qui in aliis quam ſuorum Ordinum Eccleſiis
ſacras conciones ſunt habituri, ad ipſos nullo modo
pertinere: ſed tantum ad Epiſcopum, intra cujus diœ-
ceſis fines exiſtunt. Et quamvis prædictis deciſioni-
bus ex multis fundamentis oſtenſum fuerit hujuſmodi
Abbatiam eſſe intra limites diœceſis Calaguritanæ: ad
eam tamen oppugnandam, exhibiti fuerunt teſtes,
tam pro Monaſterio Sancti Æmiliani, quam pro Epi-
ſcopo examinati, qui, enumeratis omnibus limiti-
bus Monaſterii, deponunt illos diſtinguere Abbatem,
ejuſque diſtrictum, & juriſdictionem ab Epiſcopatu
Calaguritano. Summario Abbatis *num.* 1. Similiter
duo teſtes ex parte Epiſcopi, ac alii pro parte Abbatis
examinati deponunt, Abbatem in locis ſui territorii ex-
ercere juriſdictionem ſpiritualem privative quoad Epi-
ſcopum. Quibus non obſtantibus, Domini firmi-
ter perſtiterunt in deciſis: teſtes enim pro Epiſcopo
examinati prævalent numero, & magis conclu-
dunt in dicto; tum etiam, quia habent pro ſe juris 2
præſumptionem, quod Monaſteria ſint in aliqua
Diœceſi, *cap. Omnes Baſilicæ.* 16. *q.* 7. & accedunt 3
plura adminicula, & probationes, quæ in deciſio-
nibus D. mei Decani copioſe deductæ, brevitatis cauſa,
omittuntur.

Nec obſtaret, ſi probaretur, Abbatem habere certos 4
limites: quia inde non ſequeretur, illum non eſſe in
diœceſi Calaguritana, cum ad hunc effectum non ſuf-
ficiat, habere aliquem diſtrictum ſeparatum, ubi poſ-
ſit exercere juriſdictionem: illud enim generaliter tra-
ditur quod quilibet Prælatus collegiatæ Eccleſiæ, licet 5
ſubſit Epiſcopo: eſt tamen Judex ordinarius in plebe
ſua, *cap. Cum ab Eccleſiarum. & ibi* Gloſſ. 1. *de off. Jud.*
ordin. Sed neceſſe eſt, ut tanquam territorium pro-
prium ad eum ſpectat: ita ut faciat terminum ſepara-
tum à provincia, in qua eſt, Abb. *in cap. Nimis. num.* 1.
verſ. Hæc vera. de jur. juran. & quod habeat omnia
jura epiſcopalia ex privilegio Papæ, qui ſolus poteſt hoc
concedere. Abb. *in c. Cum contingat. num.* 18. *de for.* 6
comp. poſt Joan. And. *in c. Cum Epiſcopus. de off. Ord.*
in 6. Quod in propoſito non fuit probatum: nullus
enim ex teſtibus Abbatum de hoc vel ullum dicit
verbum, nec profertur aliquod inſtrumentum, aut
diſpenſatio apoſtolica, quæ hoc dicat. Et ſic habet
locum, quod tradit Felin. poſt alios, *in c. Grave* 7
numer. 20. *verſ. Sed Dominicus non advertit. de off.*
Ord. quod, licet locus non ſit de juriſdictione Epi-
ſcopi, tamen eſt de territorio, & diœceſi. Et ceſſat
difficultas quoad effectus, de quibus agitur: non
enim eſt dubium, quin Concilium Tridentinum le-
gitimè congregatum, & confirmatum à Sede apo-
ſtolica habeat juriſdictionem: quare illius diſpoſitio-
nes, & decreta, quæ annuunt, diœceſes afficiunt,
ut videmus: ſiquidem Papa imponit decimas, vel
alia onera in diœceſi Calaguritana, quæ ſubſidiaria vo-
cantur, & includuntur etiam hi Abbates. Et hæc
diſtinctio inter exemptos, & Nullius conſtituitur
ab eod. Conc. *ſeſſ.* 24. *cap.* 9. cum ibi loca exempta
per Epiſcopum, de cujus diœceſi ſunt: quæ vero
Nullius diœceſis eſſe dicuntur, per viciniorem, ut
apoſtolicæ Sedis delegatum, permittit viſitare, ut
fuit dictum *in Volaterranen. juriſdictionis*, coram
bon. mem. Bravo, quæ eſt *diverſ. deciſ.* 207. *num.* 2.
& 3. *parte* 2.

R. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, ſeu Nullius juriſdictionis, Veneris,
16. Junii, 1606.

ARGUMENTUM.

Locus quando dicatur exemptus, & Nullius diœceſis: & quando dicatur eſſe in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Monaſteria omnia præſumuntur eſſe de aliqua diœceſi.*

2 *Locus in dubio cenſetur eſſe de juriſdictione illius civitatis, vel diœceſis, cujus finibus magis adjacet, præcipue quando non apparet de jure alterius.*

4 *Epiſcopus habet intentionem fundatam, quod territorium ſit in ſua diœceſi, ubi oſtendit exercitia multorum actuum, & jurium epiſcopalium in eodem territorio.*

5 *Exemptio denotat locum exemptum eſſe in diœceſi.*

6 *Exemptio liberat à juriſdictione, non autem à ſituatione.*

7 *Enunciativa antiqua non modicam faciunt probationem in materia confinium, & ſitus locorum.*

8 *Enunciativa non probant etiam inter eaſdem partes quando principaliter agitur de veritate enunciati.*

9 *Confines probantur etiam per indicia, & leviores probationes.*

10 *Confines probantur enunciativis.*

11 *Fama publica reſultat ex enunciativis in publicis inſtrumentis celebratis diverſis temporibus, inter diverſas perſonas, & à diverſis Notariis, & idem atteſtantibus.*

12 *Fama publica ſufficit in antiquis ad probationem perfectam, ſaltem concurrentibus adminiculis,*

13 *Aſſertioni Papæ narrantis factum proprium, vel alienum ſecum geſtum, creditur.*

14 *Epiſcopus, quoad Monaſteria ſita intra ſuam diœceſim, habet intentionem fundatam de jure communi exercendi jura epiſcopalia; & onus probandi contrarium ſpectat ad Monaſteria.*

15 *Prælatus inferior prætendens habere juriſdictionem in loco, tantum obtinet, quantum probat ſe exercuiſſe.*

16 *Libertatem propriam nemo præſcribere poteſt: ſed alius illius nomine ipſam allegat.*

17 *Abbas Monaſterii exempti aliquando habet ſub ſe aliqua membra, Eccleſias, vel capellas non exemptas.*

18 *Exempta à Papa, ubi exemptio eſt plena, non tenentur ad ejus reverentiale Epiſcopi.*

19 *Populus ubi non eſt pleno jure exemptus, Religioſi habent inſtitutionem collatoriam quoad titulum: ſed inſtitutio authorizabilis quoad curam populi pertinet ad Epiſcopum.*

20 *Papa ſolus concedere poteſt, ut Abbates in nulla diœceſi exiſtentes pleno jure epiſcopalem juriſdictionem exerceant, & ſuas diœceſes habeant.*

21 *Abbas non poteſt quærere territorium ſeparatum ab Epiſcopo, ita ut faciat caput in eadem diœceſi: ſed bene poteſt quærere ſub Epiſcopo, ut Epiſcopus habeat univerſalem juriſdictionem, ſaltem habitu, & Prælatus inferior habeat quaſi ſub eo, licet exercitio excludatur Epiſcopus.*

DECISIO XLVII.

PRopoſiti dubium reſervatum 19. Januarii, 1605. an Monaſterium habeat confines cum diœceſi Burgenſi, non ut pars, & membrum diœceſis Calaguritanæ, ſed ut provincia, & diœceſis propria, & territorium ſeparatum, cujus effectus erat inquirere, an Abbas, vel potius Epiſcopus in territorio illius Monaſterii licentiam prædicandi, & audiendi confeſſiones perſonarum ſæcularium, tam regularibus, quam aliis Sacerdotibus concedere debeat, juxta decreta Concilii Tridentini *ſeſſ. 5. cap. 2. ſeſſ. 23. cap. 15.* & *ſeſſ. 24. cap. 4. de reform.* & *ſeſſ. 25. c. 11. de regul,* atque declarationem Congregationis ejuſdem Concilii. Et
Domini reſolverunt, illud eſſe in diœceſi Calagurita-
na, non autem in nulla: nam omnia Monaſteria præ-
ſumuntur eſſe de aliqua diœceſi, *cap. Omnes Baſilica.* 1
16. *q. 6. cap. Cum perſona. de privil. in 6.* Felin. *in cap.*
Grave. n. 2. verſ. Quod non ſit dare locum. de offic. Jud.
ordin. & fuit dictum *in hac cauſa,* 26. Junii, 1604.

Non obſtat, quod ſecundum hanc præſumptionem,
non minus poſſit dici eſſe in diœceſi Burgenſi, quam
Calaguritana, cum jam deciſum fuerit habere fines,
cum diœceſi Burgenſi, ab una parte: quia pro reſolu-
tione ſuccedit altera juris præſumptio, quod in dubio
locus cenſetur eſſe de jurisdictione illius civitatis, vel 2
diœceſis, cujus finibus magis adjacet. *§. Inſula, il. 1.*
inſtit. de rerum diviſ. l. Adeo. §. Inſula. ff. de acquir.
rer. domin. Abb. *in cap. Super eo. num. 5. de Parochis,*
Bald. *in cap. Cum olim. num. 1. de præſcript.* Alex. *in*
addit. ad Barthol. in l. Si convenerunt. l. 2. §. Si nuda.
ff. de pign. act. Hier. de Mon. *in tract. de fin. cap. 30.*
n. 9. & 10. & *cap. 83. num. 2.* quæ præſumptio facilius
procedit, quando non apparet de jure alterius, argum.
text. *in cap. 1. de relig. Dom.* Gravet. *conſ. 78. num. 4.* 3
& in propoſito Archiepiſcopus Burgenſis nunquam
contendit, Monaſterium Sancti Æmiliani eſſe in
ſua diœceſi; ſed tantum Epiſcopus Calaguritanus, 4
qui cum oſtendat exercitia multorum actuum, & ju-
rium epiſcopalium, habet fundatam intentionem,
quod territorium ſit in ſua diœceſi, *dicto. cap. 1. de*
relig. Dom. ubi Panorm. poſt Innoc. *num. 3.* & *conſ.*
62. n. 13. lib. 2.

Item Abbates Sancti Æmiliani ſolent vocari ad Syn-
odum diœceſanam, Calaguritanam: & quamvis in
diœceſi Calaguritana bon. mem. Oradinus 4. Julii,
1572. reſponderit illum potuiſſe intervenire, ut exem-
ptum, tamen hoc ſufficit ad effectum, de quo agitur:
quia exemptio denotat eſſe in diœceſi, *cap. fin.* & *ibi*
Franch. *num. 10. & ſeqq.* Gemin. *num. 17. de conſtit. in*
6. cap. Epiſcopus. de offic. Ordin. eodem. lib. 6. ibique 5
Franc. *in 1. not.* & Gemin. *num. 3.* Gloſſ. *in verb. Pri-*
mi anni, in Clem. Frequens. de exceſſib. Prælat. & *ibi*
Vital. *num. 127.* & idem *in Clem. 2. num. 4. & ſeq. de*
privil. Abb. *in cap. Apoſtolica. n. 3. de donat.* & fuit di-
ctum *in Volaterrana juriſdictionis,* 14. Januarii, 1581.
coram bon. mem. Bravo quæ eſt *diverſ. 207. par. 2.*
Idemque ea ratione probatur: quia, ſi non eſt in diœ-
ceſi, fruſtra impetraretur privilegium exemptionis.
Gemin. *in d. cap. Cum Epiſcopus. de offic. Ordin. art. 6.*
Tale autem privilegium ſolum eximit à jurisdictione:
non autem à ſituatione, & denominatione, Vital. *d.* 6
Clem. 2. Franc. *d. cap. 2. §. Statuto. verſ. Sed adverte.*
de conſtitut.

Deinde adducebantur pro Epiſcopo quamplures
enunciativæ antiquæ diverſorum inſtrumentorum,
quorum pleraque fuerunt compulſata ex Archivio Mo-
naſterii, & partim emanarunt ab ipſius Abbatibus,
& Monachis in Mandatis, commiſſionibus & reſcri-
ptis apoſtolicis, partim etiam inter ipſas partes fue-
runt prolatæ in compromiſſis, & cauſis inter ipſas
agitatis. Hujuſmodi autem enunciativæ antiquæ
non modicam faciunt probationem, præſertim in ma- 7
teria confinium, & ſitus locorum, *cap. Cum cauſam.*
de probat. ubi Abb. *in 1. notab.* Felin. *numero 1.* Gloſſ.
in cap. Cum olim in verb. Inſtrumentum. de cenſibus,
cap. Illud. de præſumpt. Gloſſ. *in cap. Series. in verbo,*
Inſtrumentorum, de teſtib. not. *in l. Nuda ff. de donat.*
Abb. *d. conſ. 62. numer. 11. lib. 2.* Aret. *conſ. 42. nu-*
mero 1. & 3.

Non obſtat, quod enunciativæ non probant etiam 8
inter eaſdem partes, cum principaliter agitur de veri-
tate enunciati. Alex. *conſ. 136. num. 11. lib. 1.* Decian.
conſ. 348. in fin. Pariſ. *conſ. 84. n. 19. lib. 1.* Put. *deciſ.*
361. num. 3. lic. 1. & fuit dictum 4. Maji, 1598. *in Lu-*
cana, ſeu nullius juriſdictionis. coram illuſtriſſimo
Seraphi-

9 Seraphino : quia ſpeciale eſt in confinibus, quod pro-
bentur etiam per indicia, & leviores probationes,
10 *dict. cap. Cum cauſam. de probat.* & ideo ſufficit pro-
batio, quæ reſultat per verba enunciativa. Gloſſ. *in*
capit. Si Papa in verb. Probata. de privileg in 6 Bart.
in l. Cum aliquis numer. 2. C. de jure delib. Pariſ.
conſ. 104. *numer.* 24. *lib.* 1. præſertim cum ſi jura in-
ſtructa diverſis temporibus inter diverſas perſonas,
11 & à diverſis Notariis facta, & idem atteſtantia,
ex quibus reſultat publica fama, Caputaquen. *deciſ.*
344. *numero 2. part.* 3. Decian. *conſ.* 40. *numero* 31.
12 *vol.* 4. quæ ſufficit in antiquis ad probationem perfe-
ctam ſaltem concurrentibus adminiculis, *l. Proprie-*
tatis. Cod. de probat. Gloſſ. *in l. Antiqui natura.* §.
Cum in rem abſente in verb. Conſtat. ff. de negot.
geſt.

Denique pro Epiſcopo allegabatur Bulla Alexandri
IV. de anno 1256. impreſſa in libro Privilegiorum Re-
ligionis Sancti Benedicti, in qua, etſi Pontifex rece-
pit Monaſterium Sancti Æmiliani ſub protectione San-
cti Petri, & Pauli, & ſua, tamen in ea expreſſe dici-
tur, quod exiſtit in diœceſi Calaguritana cum clau-
ſula, *ſalva diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia.* &c.
Hujuſmodi autem aſſertioni Papæ eſt credendum,
13 cum narret factum proprium, vel ſaltem alienum
ſecum geſtum. *Clem. unica.* & *ibi* Imol. *ad fin. de pro-*
bat. cap. Cum à nobis. ubi Butr. *num.* 3. Abb. & Felin.
num. 1. de teſtibus. Pariſ. *conſ. 15. num. 19. lib.* 1. Fuit di-
ctum *in Salamantina juriſdictionis.* 17. Maji, 1577. co-
ram Illuſtriſſimo Seraphino, & *in Legionenſi juriſdi-*
ctionis de Saldania. 23. Junii, 1589. coram Illuſtriſſimo
Natto, ex quibus cum probetur, Monaſterium Sancti
14 Æmiliani exiſtere in diœceſi Calaguritana, intentio
Epiſcopi remanet fundata de jure communi, *c. Cum*
Venerabilis. de relig. Domib. Anchar. *conſ.* 310. *num.* 5.
Pariſ. *conſ.* 95. *lib.* 4. & onus probandi contrarium trans-
fertur in Monaſterium : & quidem per fortiores proba-
tiones cum in contrarium urgeant tot præſumptiones
juris, & probationes. Cravet. *conſ.* 198. *num.* 3. & fuit
dictum *in dicta Volaterrana juriſdictionis, in fine.*

Non obſtant argumenta pro Monaſterio adducta :
& primum ſententia anni 1246. quæ adjudicat Mona-
ſterio Eccleſias quaſdam parochiales, abſque ulla con-
troverſia, in diœceſi Calaguritana, ſatis quoad jura in-
ſtitutionis, ſubjectionis, correctionis, & reforma-
tionis : qua ſententia ſtante Sacra Congregatio Con-
cilii Tridentini Interpretum declaraſſe dicitur Eccle-
ſias parochiales, etiam exiſtentes in diœceſi Calagu-
ritana, ad Monaſterium Sancti Æmiliani ſpectantes,
eſſe nullius : reſponſum enim fuit de his Eccleſiis nunc
non agi, & ſi ageretur, declarationem fundari in fal-
ſis præſuppoſitis, quaſi Epiſcopo Calaguritano jus re-
verentiale in totum eſſet ablatum, & abjudicatum, de
quo, neque in ſententia, neque in confirmatione fit
mentio, ultra quod in illis Eccleſiis extra territorium
Sancti Æmiliani ſitis, non poteſt fieri illatio ad ipſum
Monaſterium, & Eccleſias in ejus territorio conſtru-
15 ctas : quia Prælatus inferior prætendens habere juris-
dictionem in loco, tantum obtinet, quantum probat
ſe exercuiſſe, *capit. Auditis.* & *capit. Cum olim. de*
16 *præſcript.* Gloſſ. & Bal. *in l. 1. §. Si quis, ff. de itin.*
aut privat. Et nemo poteſt præſcribere ſuam propriam
libertatem ; ſed alius, cujus nomine ipſam allegat.
Gloſſ *in cap. Auditis. in verbo Jus, de præſcript.* Et è
17 converſo Abbas Monaſterii exempti aliquando habet
ſub ſe aliqua membra. Eccleſias, vel capellas non
exemptas, *cap. Cum capellis. cap. Cum. ex ore de pri-*
18 *vileg.* Soc. jun. *in c. Recepimus. numer. 6. verſ. Secun-*
do fallit. eodem tit. Nec facit, quod exempti non te-
neantur ad jus reverentiale Epiſcopi, ubi ſunt exempti
à Papa, & exemptio eſt plena. Put. *deciſ.* 115. *lib.* 3.
19 quia, etſi Eccleſia eſt pleno jure exempta ; tamen ſi
populus non eſt pariter exemptus, tunc Religioſi ha-
bent inſtitutionem collatoriam ; & ſic, quoad titulum ;
ſed authorizabilis inſtitutio, quoad curam populi per-
tinet ad Epiſcopum, *cap. unico. de capel. Monach. in*
6. cap. Cum & plantare. de privileg. & *ibi* Abb. *num.* 6.
verſ. Ultimo caſu & Soc. *numer.* 23. Et fuit dictum *in*
Pampilonen. de ſtella 14. Decembris, 1598. coram Illu-
ſtriſſimo Card. Seraphino, & *in eadem,* 28. Februarii,
1600. coram Illuſtriſſimo Pamphilio. Propterea Con-
cilium Tridentinum. *ſeſſ. 25. c. 11. de Regular.* ſolum
excipit Monaſteria, ſeu Domos, in quibus Abbates
habent juriſdictionem epiſcopalem, & temporalem,
& non ſolum ſpectat modo Eccleſiæ reipſa in diœceſi
ſint, etiamſi quovis modo exemptæ dicerentur : &
ut expreſſius loquitur *cap. 11. 23.* & *cap. 9. ſeſſ.* 24. etiamſi
nullius diœceſis eſſe dicantur, indemnificare poteſt
per æquiparationem, & ficte, non verè Franc. *in d.*
cap. 2. §. Statuto, de conſtit. in 6. Etſi aliter dicen- 20
dum foret, ſi Abbates in nulla diœceſi exiſtentes ple-
no jure epiſcopalem juriſdictionem exercerent, & ſuas
quoque diœceſes haberent ; quo caſu Concilium *dicta*
ſeſſ. 25. cap. 2. concedit Metropolitano, ut ſicut ſup-
plet negligentias ſuorum Suffraganeorum in provincia
ſua : ſic etiam poſſit viſitare Eccleſias talium Abba-
tum : hoc autem ſolus Papa poteſt concedere ex pri-
vilegio ſpeciali, Hoſtien. *in cap. Cum contingat. de for.*
compet. numer. 1. & Panormitan., *ibidem, numer.* 18. 21
ubi diſtinguunt, quod aut Abbas vult quærere territo-
rium, ut ſeparatum ab Epiſcopo, ita ut faciat caput in
eadem diœceſi, & non eſt poſſibile : aut vult quærere
ſub Epiſcopo, ut Epiſcopus habeat univerſalem juris-
dictionem, ſaltem habitu : & Prælatus inferior habeat
quaſi ſub eo, licet exercitio excludatur Epiſcopus, &
hoc fieri poſſe admittunt, cum quibus conſenſit Cal-
der. *conſ. 2. de præſcript.*

Non obſtat, quod ut aſſeritur, &c. quia de jure
communi omnia Monaſteria ſunt alicujus diœceſis, &
nominatim Monaſteria Sancti Benedicti ex ſui primæ-
va conſtitutione ſunt ſubjecta Ordinariis.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana, ſeu Nullius juriſdictionis, Mercurii,
7. Februarii, 1608.

ARGUMENTUM.

Remiſſoria conceditur, ad probandum, Abbati competere juriſdictionem quaſi epiſcopalem cum territorio, etiam ex conſuetudine immemorabili : & ſufficit fumus reſultans ex Hiſtoriis, & Chronicis antiquis : necnon ex teſtibus ad perpetuam rei memoriam examinatis.

SUMMARIUM.

1 *Cauſa profana cenſetur qualibet, quæ non ſit beneficialis ad effectum concedendi remiſſoriam.*

2 *Remiſſoria conceditur ſine fumo, in cauſa profana, ubi articuli ſunt relevantes. Et ſatis eſt, ſi unus tantum ſit relevans ; maxime in ſecunda inſtantia, oppoſitione remota.*

3 *Monaſteria omnia regulariter cenſentur eſſe alicujus diœceſis.*

4 *Remiſſoria non conceditur abſque fumo, etiam in cauſa profana, ubi jus reſiſtit.*

5 *Fumus ſufficiens pro remiſſoria reſultat ex Hiſtoriis, & Chronicis antiquis, quibus multum deferri ſolet.*

6 *Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, dant fumum per remiſſoria.*

7 *Abbatia habens territorium diſtinctum, unà cum juriſdi-*

juriſdictione quaſi epiſcopali, eſt vere & realiter Nullius, etiamſi territorium illius ſit circumdatum limitibus Epiſcopatus.

8 *Articulus, quod ex conſuetudine immemorabili competat Abbati juriſdictio quaſi epiſcopalis cum territorio eſt relevans pro remiſſoria.*

DECISIO XLVIII.

DOmini reſolverunt, dandam eſſe remiſſoriam:
1 verſamur enim in materia profana, qualis ad hunc effectum cenſetur quæcunque, quæ non eſt beneficialis. Verall. *deciſ.* 44. *part.* 1. Quo caſu nec fumus requireretur, dummodo articuli ſint relevantes. Verall.
2 *deciſ.* 68. *par.* 3. Chiſan. *deciſ.* 164. Imo etiamſi unus tantum eſſet relevans, Caſſad. *deciſ.* 5. *num.* 2. *& ult. de ſequeſtrat. poſſ. & fruct.* Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 1. *n.* 9. *& ſeq. de dilat.* quæ omnia eò magis procedunt, quia ſumus in ſecunda inſtantia appellatione remota. Quatenus autem dicebatur, omnia Monaſteria regulariter
3 eſſe alicujua diœceſis, *cap. Omnes Baſilica.* 16. *quæſt.* 7. ac propterea ſtante juris reſiſtentia requiri fumum, licet
4 cauſa ſit profana, Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 2 *de dilat. n.* 10. Chiſan. *dicta deciſ.* 164. Thom. de Thanis *deciſ.* 86.
5 Reſpondebatur, ſufficientem dari fumum ex Hiſtoriis, & Chronicis, quibus propter antiquitatem multum deferri ſolet, juxta not. *in cap. Inter dilectos. de fid. inſtrumentorum:* & ibi Gloſſ. *in verb. Magis.* & Felin. *num.* 12. Idem Felin. *in cap.* 2. *num.* 49. *& ſeq. de reſcript.* Bart. *in l.* 1. *num.* 21. *ff. ſi cert. pet.* Gozzad.
6 *conſ.* 8. *num.* 4. Natt. *conſ.* 656. Accedunt depoſitiones teſtium ad perpetuam rei memoriam examinatorum. Caſſad. *deciſ.* 3. *n.* 2. *de dilat.*

Inter articulos autem, duo potiſſimum viſi fuerunt relevantes, unus, quod Eccleſia Nagerenſis fuit Cathedralis: & poſtquam facta eſt monaſterialis, retinuit territorium diſtinctum una cum juriſdictione qua-
7 ſi epiſcopali: qua probatione ſtante, ſequeretur quod eſſet jure, & realiter Nullius, etiamſi territorium illius ſit circumdatum limitibus Epiſcopatus Caliguritani. *Clem.* 1. §. *Volumus. in verb. Diœceſanis* ubi Panormit. *num.* 15. Card. *numer* 2. *verſ. Quarto quæro.* Vitalin. *num.* 4. *de form. compet.* Franch. *in cap.* 2. §. *ſtatuto. num.* 10. *in fin. de conſtit. in* 6. Rol. à Valle *conſ.* 33. *per tot. lib.* 3. Et fuit dictum *in Volaterrana jurisd.* 14. Januarii, 1581. coram bon. mem. Bravo, quæ eſt *diverſ.* 207. *part.* 2.

Alter articulus relevans videbatur de conſuetudine
8 immemorabili exercendi juriadictionem diœceſanam privative ad Epiſcopum Calaguritanum, ut fuit conſideratum *in hac eadem cauſa*, 3. Julii prædicti, coram me. Non obſtat ſententia lata de anno 1566. & concordia inira de anno 1414. inter Epiſcopum Calaguritanum & Abbatem: quia de juribus utriuſque, & aliis, negotium principale concernentibus, ſuo tempore videbitur.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Calaguritana juriſdictionis de Nagera, Lunæ, 6. Junii, 1611.

ARGUMENTUM.

Confeſſarii ad ſæcularium Confeſſiones audiendas, ab alio, quam Epiſcopo approbari non poſſunt. Et an ſufficiat approbatio Abbatis habentis territorium ſeparatum.

SUMMARIUM.

1 *Confeſſiones ſæcularium nemo audire poteſt, niſi approbatus ab Epiſcopo, non obſtante conſuetudine immemorabili, n.* 3.

2 *Manutentio datur ex ſola juris aſſiſtentia, abſque alia probatione poſſeſſionis.*

4 *Abbas donec poteſt probare ſe habere territorium ſeparatum, an ſit privandus ſua quaſi poſſeſſione.*

5 *Epiſcopus eſt manutenendus in cognitione cauſarum matrimonialium, & criminalium, donec inferior per tres conformes immemorabilem probet.*

6 *Ab exemptione perſonarum ad exemptionem loci illatio fieri non poteſt.*

7 *Sententia verba ſunt ſtricti juris, & non debent plus operari, quam de neceſſitate importent.*

DECISIO XLIX.

STrictè propoſito dubio, an Epiſcopus Calaguritanus ſit manutenendus in approbandis Confeſſariis Eccleſiarum Sanctæ Crucis, & S. Michaelis oppidi Nagera, in quarum Eccleſiarum Clericos, & Capellanos Abbati S. Mariæ, Ordinis Sancti Benedicti, competit juriſdictio: privative Domini pro Epiſcopo re-
ſponderunt: nam decretum Concilii Trid. *ſeſſ.* 23. 1
cap. 15. *de reformat.* diſponit, quod nemo admitti poſſit ad confeſſiones ſæcularium audiendas, niſi approbatu ab Epiſcopo, ita quod aſſiſtentia juris eſt clara, propter quam datur manutentio abſque alia pro-
batione poſſeſſionis, ut *in cap. Cum perſonæ. de privileg.* 2
in 6.

Non obſtant in contrarium adducta: quod enim at-
tinet ad immemorabilem, illa non eſt probata, & pro- 3
bata non relevaret, utpote ſublata per Concilium.

Quod Abbas ſit nullius diœceſis, ideoque ipſe poſſit ſuos Clericos, & Capellanos ad audiendas confeſſiones approbare, fuit deciſum 4. Julii, 1603. & 16. Jun. 1604. coram R. P. D. meo Decano, & 26. Jun. ejuſdem anni, & noviſſimè 5. Maji, 108. coram me, Monaſterium eſſe in eadem diœceſi Calaguritana. Hinc eſt, quod jam ante aliquot annos Illuſtriſſima Congregatio Sacri Concilii Interpretum reſpondit, eos, qui approbandi ſunt ad confeſſiones in Eccleſiis Abbati ſubjectis, ab ipſo Abbate offerri debere Epiſcopo, etiam cum præſuppoſito, quod Abbas habeat juriſdictionem quaſi epiſcopalem privative ad Epiſcopum.

Nec facit, quod, donec Abbas probare poteſt, ſe ha-
bere territorium ſeparatum, non debet ſua quaſi poſ- 4
ſeſſione privari, ut *in Conchenſi juriſdictionis*, 9. Decembris, 1592. coram Illuſtriſſimo Cardinali Mantica: quia loquitur in caſu ſpecialiter præſervato à Concilio, & in quo jus commune non refragabatur; quin potius ſuffragabatur, ut in ea dicitur. Hic autem jus refragatur, tam quoad approbationem Confeſſo-
rum, quam quoad ſtatum nullius diœceſis, ultra quod 5
mens, & verba Concilii ſtant pro Epiſcopo: qua ratione Illuſtriſſima Congregatio, Sacri Concilii Interpres, in cauſis matrimonialibus, & criminalibus, in quibus Concilium non ſuſtulit immemorabilem, declaravit, Epiſcopum manuteneri debere in earum cognitione, donec per tres conformes inferior immemorabilem probet. Et ſecuta eſt Rota *in Baren. juriſdictionis*, 15. Maji, 1608. coram R. P. D. Coccino.

Poſtremo, quod attinet ad ſententiam arbitralem Roberti, à S. A. confirmatam, in ea nullum legitur verbum de approbatione Confeſſorum: & dum loquitur de juriadictione competenti Abbati, poteſt
intelligi de juriſdictione contentioſa, non de volun- 6
taria. Nec poteſt fieri illatio ab exemptione Clerico-
rum ad exemptionem loci; præſertim cum verba 7
ſententiæ ſint ſtricti juris, nec debeant plus operari, quam de neceſſitate important, ut in terminis iſtius ſententiæ fuit dictum *in hac cauſa*, 12. Januarii, 1609. coram me, &c.

R. P. D.

R.P.D. FRANCISCO UBALDO.

Calaguritana juriſdictionis de Nagera,
Veneris, 22. Maji. 1615.

ARGUMENTUM.

Epiſcopo datur manutentio quoad approbationem Confeſſariorum ad ſæcularium Confeſſiones audiendas, ex ſola aſſiſtentia privativè quoad alios inferiores; non obſtante privilegio quolibet, vel conſuetudine immemorabili.

SUMMARIUM.

1 *Exemptio praeſupponit, Monaſterium eſſe in diœceſi.*

2 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi quoad approbationem Confeſſariorum, in omnibus locis diœceſis.*

3 *Confeſſiones ſæcularium à nemine audiri poſſunt, niſi ſit approbatus ab Epiſcopo, quocunque privilegio, & conſuetudine etiam immemorabili non obſtante.*

4 *Manutentio competit Epiſcopo ex ſola juris aſſiſtentia, abſque alia probatione poſſeſſionis.*

5 *Aſſiſtentia juris non ſuffragatur ad manutentionem, quando eſt turbida, ſed tunc omiſſo judicio poſſeſſorio Rota aggreditur petitorium.*

6 *Quaſi poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur ab inferiore, abſque ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

7 *Confeſſarios, ſi probetur, habuiſſe licentiam ab Abbate audiendi Confeſſiones ſæcularium; non inde infertur, quod non habuerint etiam ab Epiſcopo.*

8 *Jus quaſitum vigore concordia, vel ſententia à Sede apoſtolica confirmata, non cenſetur ſublatum per novam legem derogantem quibuſcunque privilegiis, ac conſuetudini, etiam immemorabili; niſi ſententia ſe fundet in privilegiis, & immemorabili, num. 9.*

10 *Jura epiſcopalia Papa ſolus concedere poteſt.*

DECISIO L.

FUerat in hac cauſa reſolutum uſque de anno 1611. die 6. Junii coram Domino Attrebatenſi, dandum eſſe mandatum de manutenendo Epiſcopo Calaguritano, in quaſi poſſeſſione approbandi Confeſſarios in Eccleſiis Sanctæ Crucis, & Sancti Michaelis, oppidi de Nagera: & cum pro parte moderni Epiſcopi inſtaretur pro relaxatione dicti mandati, Abbas D. Mariæ de Nagera, Ordinis Sancti Benedicti, adverſarius petiit, & obtinuit iterum audiri, ſuper eiſdem met. Et Domini unanimiter perſtiterunt in deciſis: fuit enim per plures deciſiones firmatum, dictum Monaſterium Sanctæ Mariæ de Nagera, eſſe in diœceſi Calaguritana, videlicet, 4. Julii, 1603. & 16. Januarii, 1614. coram bon. mem. Pena: & rurſus 26. Junii ejuſdem anni, & 5. Maji, 1608. coram D. Attrebatenſi Et id etiam fuit pro ratione adductum coram eodem, 12. Januarii, 1609. Quod ulterius confirmabant Domini, tum ex enunciativa Benedicti Papæ, in confirmatione ſententiæ Roberti, data pro parte Monaſterii, in qua expreſſe enunciatur Prior, & Conventus Monaſterii B. Mariæ de Nagera, Cluniacenſis Ordinis Calaguritanæ diœceſis: tum, quia prætenſio Monaſterii eſt fundata ſuper privilegiis, & exemptione, ut in dicta ſententia *num.* 19. quæ exemptio præſupponit, dictum Monaſterium eſſe in diœceſi, ut bene per Rotam *deciſ.* 207. *num.* 2. & 3. *par.* 2. *diverſ.* & fuit dictum *in Conſtantien. juriſdictionis*, 18. *Maji*, 1611. coram D. Attrebatenſi, & *in Sipontina juriſdictionis*, 14. Maji, 1613. & *in eadem*, 14. Martii, 1614. coram Reverend. Damaſceno.

Hoc igitur ſtante, quod dictum Monaſterium ſit in diœceſi Calaguritana, Epiſcopus habet intentionem 2 fundatam de jure communi, *c. Omnes Baſilica.* 16. *q.* 7. *c. Cum Epiſcopus. de offic. Ordinarii, in* 6. *c. Conquerente. extr. eod. tit.* Verall. *deciſ.* 316 *par.* 1. & *deciſ.* 201. *part.* 2. Et in ſpecie quoad approbationem Confeſſorum, eſt text. *in Clement. Dudum.* §. *Ac deinde.* & *ibi* Vitalin. & alii *de ſepultur.* & eſt expreſſum in Sacro Concilio Tridentino, *ſeſſ.* 23. *c.* 15. *de reform.* cujus diſpoſitio eſt clara; quod nemo admitti poſſit ad confeſſiones ſæcularium audiendas, niſi ſit approbatus ab Epiſcopo, quocunque privilegio, & conſuetudine: etiam 3 immemorabili, non obſtante, ut fuit declaratum per Sacram Congregationem Concilii Trident. Interpretum. Et fuit dictum *in hac cauſa*, 26. Junii, 1604. coram Reverendiſſimo Attrebatenſi. Unde ex ſola hac aſſiſtentia juris certum eſt, Epiſcopo competere manutentionem abſque alia probatione poſſeſſionis, *cap. Cum perſonæ* ubi Doct. omnes *de privil. in* 6. Veral. *deciſ.* 4 706. *par.* 1. & *deciſ.* 201. & *ſeq. par.* 2. Rot. *deciſ.* 145. *n.* 6. *par.* 2. *diverſ.* & fuit dictum *in hac cauſa.* 12. Nov. 1609. coram D. Attrebatenſi, & prius 5. Maji, 1608. *in ead. cauſa*, coram eodem. Et fuit reſolutum *in una Veron. juriſdictionis*, 18. Martii, 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & in aliis.

Nec videbatur applicari limitatio, quæ adducebatur pro Monaſterio: videlicet, quod aſſiſtentia juris non 5 ſuffragetur, quando per actus contrarios redditur turbida: & ideo ſit omittendum judicium poſſeſſorium, ut Rota ſervavit in pluribus cauſis & præſertim *in Lucen. ſeu nullius*, 9. Maji, 1598. coram Seraphino, & *in alia Montis regalis*, 4. Novembris, ejuſdem anni, coram Pena. Quia reſpondetur, quod iſti actus non probantur, & quatenus probarentur etiam ad inducendam immemorabilem, cenſentur ſublati per Concilium Trident. per quod derogatur etiam conſuetudini immemorabili, ut dictum eſt, præſertim cum Abbas non doceat ex dictis actibus acquiſiviſſe quaſi poſſeſſionem, & ſciente, & patiente Epiſcopo, prout requiritur *l.* 2. ubi Gloſſ. *C. de ſerv. & aqu. cap. Cum* 6 *Eccleſia.* ubi Rip. *num.* 64. *de cauſ. poſſ. & proprietat.* Put. *deciſ.* 360. *num.* 19. *lib.* 1. Rot. *in d. Sipontina juriſdictionis*, 14. Martii, 1614. coram Reverendiſſ. Damaſceno. Et quatenus probaretur, Confeſſarios habuiſſe licentiam ab Abbate: non tamen inde infertur, quod non habuerint etiam ab Epiſcopo, ut in ſimilibus terminis fuit reſolutum *in una Bononien. juris concedendi* 7 *licentiam*, 7. Junii, 1585. coram Orano.

Nec obſtare videbatur præcipuum fundamentum informantium pro Abbate, quia Sacrum Concilium, licet derogaverit conſuetudini immemorabili, non 8 tamen videtur ſuſtuliſſe jus quæſitum Abbati vigore concordiæ, vel arbitralis ſententiæ Roberti, & à S. A. ex certa ſcientia confirmata, propter duplex vinculum juxta not. *in Clement. Dudum. in verb. Pacta. de ſepult.* cum aliis adductis *in una Seguntina juriſdictionis*, 17. Novembris, 1587. coram Gyptio: quia ultra quod in dicta ſententia nullum verbum legitur de approbatione Confeſſorum, ut jam deciſum fuit coram D. Attrebatenſi, reſpondebatur, etiam dictam ſententiam, & inde ſecutam confirmationem, fundari in præ- 9 tenſa immemorabili conſuetudine, & privilegiis, quibus cum fuerit derogatum per Concilium: ut *ſupra* dictum eſt, ſequitur: ut eſſet etiam quodcunque jus ex dicta ſententia confirmata quæſitum, ut in ſimili materia fuit data declaratio Illuſt. Sacræ Congregationis Interpretum, *in una Baren. juriſdictionis* de anno 1589. *verſ. Et ita in ſimili.*

Nec etiam obſtat, quod diſpoſitio Sacri Concilii Trident. non procedat, ubi Abbas habet quaſi juriſdictionem

ctionem epiſcopalem : quia, quicquid ſit de hoc, reſpondebatur, ex juribus pro parte Abbatis non probari, eum habere ſimpliciter omnia jura epiſcopalia, ſi non oſtendat privilegium apoſtolicum, cum ſolus Papa illa poſſit concedere. Abb. *in cap. Cum consingat. num.* 18. *de for. compet.* poſt Joan. Andr. *in cap.* 3. *Cum Epiſcopus. de offic. Ordin. in* 6. & dixit Rota *in hac cauſa*, 26. Junii, 1604. coram Attrebatenſi. Ex quibus, & aliis deductis in aliis deciſionibus hujus cauſæ, & nunc per informantes, Domini perſtiterunt in deciſis die 6. Junii, 1611. coram eodem Attrebatenſi. &c.

EMINENT. D. CARD. JOANNE Baptiſta Pamphilio.

Aprutina juriſdictionis, Luna. 19. Junii, 1606.

ARGUMENTUM.

Manutentio in exercitio juriſdictionis datur inferiori, qui docet de ſua quaſi poſſeſſione legitimè acquiſita, non autem Epiſcopo, nitenti ſolum juris aſſiſtentiæ. Nec interrumpitur quaſi inferioris per actus ab Epiſcopo geſtos, jure delegato.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio datur inferiori in exercitio juriſdictionis, probata ejus quaſi poſſeſſione, cum ſcientia, & patientia Epiſcopi.*

2 *Epiſcopo datur manutentio ex ſola juris aſſiſtentia in exercitio juriſdictionis in omnibus locis ſua diœceſis.*

3 *Aſſiſtentia non prodeſt Epiſcopo, quando inferior eſt in quaſi poſſeſſione juriſdictionis, cui tunc & non Epiſcopo datur manutentio.*

4 *Actus juriſdictionales geſti per Epiſcopum de recenti, præſumuntur clandeſtini, & turbativi, & non impediunt manutentionem inferiori, de cujus anteriori poſſeſſione conſtat.*

5 *Viſitatio facta vigore Concilii Trident. non ſuffragatur Epiſcopo ad acquirendum quaſi poſſeſſionem juriſdictionis.*

DECISIO LI.

1 SOlo Capitulo informante, fuit dictum, ei dandum eſſe mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione juriſdictionis, ac juris viſitandi, & conferendi beneficia in caſtris Nereti, & Turani, de quibus agitur : quia de illius poſſeſſione conſtat ex teſtibus, qui dicunt, Capitulum Eccleſiæ Aprutinæ à 50. annis, & amplius, & à toto tempore ſui recordatus, ac etiam de auditu à majoribus, fuiſſe, & eſſe in quaſi poſſeſſione iſtorum jurium, ſpecificando plures actus per ipſum Capitulum, ac ejus Vicarios geſtos ſcientibus, & patientibus Epiſcopis, ex quibus remanet probata quaſi poſſeſſio Capituli cum ſcientia, & patientia Epiſcopi, ut dictum *in cauſa Valentina decimarum*, 2. Maji, 1603. coram illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, & aliàs ſæpe.

2 Nec facit aliquid, quod Epiſcopus habeat fundatam intentionem de jure communi, & ob ejus aſſiſtentiam danda ſit manutentio. *cap. Cum perſona.* & *ibi* Doctores *de privileg. in* 6. Quia, cum reſpectu iſtorum conſtet
3 de poſſeſſione Capituli, illa aſſiſtentia juris communis Epiſcopo ſuffragari non poteſt, neque illius vigore ei danda eſt manutentio ; ſed debet dari Capitulo, quod docet de ſua quaſi poſſeſſione. Put. *dec.* 301. *l.* 2. & fuit dictum *in cauſa Fanen. juriſdictionis*, 28. Junii, 1600. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio.

4 Prout etiam nihil facit, quod Epiſcopus aliquando viſitaverit hæc caſtra : quia ultra quod non conſtat, id factum fuiſſe, ſciente, & patiente Capitulo, de ejus anteriori poſſeſſione deponunt teſtes, etiam circa jus viſitandi : adeo quod geſta per Epiſcopum de recenti, tanquam clandeſtina, & turbativa, nullius ſunt momenti; nec poſſunt impedire manutentionem Capituli *c. Si cauſam.* cum *ibi* not. *de probat.* Bart. *in l.* 1. *in fine.* & *in l. Si duo. a.* 4. *ff. uti poſſid.* fuit reſponſum, ex teſtibus 5
probari, viſitationes non fuiſſe factas authoritate ordinaria, ſed delegata, nempe, Epiſcopos viſitaſſe, & ad viſitandum fuiſſe admiſſos, tanquam Sedis apoſtolicæ delegatos juxta decreta Sacri Concilii Trid. & per conſequens ex hujuſmodi viſitationibus poſſeſſionem Capituli non fuiſſe interruptam, neque ei quoad illa in aliquo modo præjudicatum, *ad deciſ.* Put. 115. *lib.* 2.

Et ita concluſum.

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 19. Martii 1607.

ARGUMENTUM.

Ex Summariis colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Quaſi poſſeſſio viſitandi non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia Rectoris, cujus Eccleſia fuit viſitata.*

2 *Quaſi poſſeſſio non acquiritur ex actibus factis contradicente adverſario.*

3 *Quaſi poſſeſſio poſterior legitimè acquiſita prævalet antiquiori.*

DECISIO LII.

PLacuit Dominis deciſio aliàs in hac cauſa facta, quod, ſcilicet, mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione juriſdictionis, ac juris viſitandi, & conferendi beneficia in caſtris Nereti, & Turani, ſit dandum Capitulo, & non Epiſcopo, ex rationibus in ea deductis, quibus non obſtare dixerunt viſitationes factas per Epiſcopum, mediante perſona Vicarii : quia non conſtat,
illas fuiſſe factas ſciente, & patiente Capitulo ſine cujus 1
ſcientia, & patientia non potuit acquiri quaſi poſſeſſio juris viſitandi, & *ibi* Baldus *num.* 12. *C. de ſerv. acquir.* Doctores *in c. cum Eccleſia Sutrina.* & *ibi* Ripa *numer.* 64. *de cauſ. poſſ. & propr.* Calderin. *conſ.* 12. *in fine. de jurepatr.*

Attento præſertim, quod pro parte Epiſcopi, ultra dictas viſitationes, nulli alii actus juriſdictionis oſtenduntur, niſi quædam præcepta, & monitoria contra Rectores Eccleſiarum iſtorum locorum, quæ non ſuffragantur : quia nedum fuerunt geſta inſcio Capitulo, quin imo ſtatim quod de illis notitiam habuit, recla-
mavit, & Epiſcopus abſtinuit, ut deponunt teſtes pro 2
Capitulo examinati, Calder. *conſ.* 12. *de jurepatronatus, conſ.* 6. *de cauſis poſſeſſionis, & proprietatis*, Rip. *in C. Cum Eccleſia Sutrina. num.* 93. *verſ. quinto, requiritur eodem titulo.*

Ad Bullam Anaſtaſii fuit reſponſum, reſpicere petitorium, & ex illa non probari aliquam poſſeſſionem Epiſcopi : ultra quod, etiamſi probaretur, non potuit Epiſcopo ſuffragari, ſtante poſteriori quaſi poſſeſſione Capituli, ſcientibus & patientibus Epiſcopis legitimè acquiſita, per quam antiquior quaſi poſſeſſio Epiſcopi, ſi quam habuiſſet, interrupta, & deperdita diceretur : ita quod iſta poſterior quaſi poſſeſſio Capituli eſſet præferenda. *l. Clam poſſidere.* §. *Qui ad nundinas. ff. de acquiren. poſſeſſ.* Alexander *ad Bart. in l. Si duo. ſub numer.* 4. *verbo. Sunt æquales. verſ. Et hac limita. ff. uti poſſid.* Felin. *in cap. Licet cauſam. num.* 9. *verſ. Limita tamen.* & *ibi* Bernard. *num.* 55. *verſ. Secundo, limita. de probat.* Menochius, *de retinen. remed.* 3. *ſub. num.* 326. *verſ. Declaratur.*

EMIN. D. CARD. JOANNE Baptiſta Pamphilio.

Toletana exemptionis, Mer. 14. Maji, 1614.

ARGUMENTUM.

Ordinario non eſt inhibendum in exercitio jus viſitandi omnes Eccleſias, & adminiſtratores locorum piorum ſuæ diœceſis; etiam quod prætenderetur aliquod privilegium, niſi illo prius exhibito, & diligenter diſcuſſo & pendente diſcuſſione Ordinarius eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam quoad jus viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis.*

2 *Epiſcopo non eſt inhibendum in exercitio ſuæ ordinariæ juriſdictionis ad inſtantiam prætendentis privilegium, niſi eo prius exhibito, & diligenter diſcuſſo.*

3 *Epiſcopus poteſt viſitare adminiſtratores locorum piorum, & ab eis rationem adminiſtrationis exigere.*

4 *Epiſcopus poteſt viſitare loca pia ſuæ diœceſis in his, quæ pertinent ad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem.*

5 *Privilegia Univerſitati conceſſa non comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione. Limita, ut num. ſeq.*

7 *Epiſcopus non eſt impediendus in exercitio ſuæ ordinariæ juriſdictionis donec cognoſcatur, an privilegium intret, vel ne.*

8 *Exemptione Eccleſiæ conceſſa, non comprehenditur exemptio quoad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi aliud exprimatur.*

9 *Exemptionis quaſi poſſeſſio non acquiritur ex eo ſolum, quod non appareat, Epiſcopum exercuiſſe juriſdictionem, niſi probetur, quod venerit caſus exercendi; & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato.*

DECISIO LIII.

Fuit per Dominos reſolutum, non eſſe inhibendum:
1 quia Illuſtriſſ. Archiepiſcopus habet de jure communi intentionem fundatam quoad jus viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis, *cap. Omnes Baſilicæ.* 16. *q.* 7.
2 *cap. Conquerente. de offic. Ordin.* c. *Cum Epiſcopus. eod. tit. in* 6. Ideoque in exercitio ſuæ ordinariæ juriſdictionis ad inſtantiam Univerſitatis Complutenſis, prætendentis privilegium impediri non debere, niſi eo prius exhibito, ac diligenter diſcuſſo, *c. Cum perſona.* ubi Doctor. *de privil. in* 6. & quod antea Ordinario, non ſit inhibendum tradit Lancellot. *par.* 2. *c.* 20. *de attent. poſt inhibit. in præfat. n.* 111. & ita fuit reſolutum coram bon. mem. Juſto *in cauſa Calaguritana juriſdictionis,* 1. Julii, 1605. in qua aliæ deciſiones Rotæ referuntur, & *in alia Toletana juriſdictionis*, 26. Martii, 1612. & 4. Decembris, 1613. coram R. P. D. meo Pirovano.

Quod in caſu iſto eò facilius procedit: nam quoad viſitationem perſonarum dictæ Univerſitatis, quæ adminiſtrant fabricam, & alia opera pia Eccleſiæ Sanctorum Juſti, & Paſtoris, Congregatio Cardinalium Concilii Trid. Interpretum, partibus auditis, cenſuit, Archiepiſcopum poſſe hujuſmodi perſonas viſitare ex diſpoſitione *c.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform.* & ab eis rationem adminiſtrationis exigere *ex diſpoſitione c.* 9. *ejuſdem*

ſeſſ. Quo vero ad viſitationem in his, quæ pertinent ad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, idem dicendum eſt, ex decreto ejuſdem Concilii Tridentini c. *ſeſſ.* 7. & *c.* 8. *ſeſſ.* 22. *de reform.* ubi derogatur generaliter quibuſcunque exemptionibus & Judicum inhibitionibus, ut fuit etiam conſideratum *in ſupradicta Toletana juriſdictionis*, 26. Martii, 1612. ex quibus ceſſat, quod univerſitas prædicta privilegium exhibeat: quia ſtante hujuſmodi derogatione, quoad ſupradicta illud per ſe ſufficiens dici non poteſt; prout requiritur *in dicto cap. Cum perſona. de privil. in* 6. cum ſimilibus. 5

Nec relevat, quod in generali privilegiorum derogatione non comprehendantur privilegia conceſſa Univerſitati, quia ultra quod viſitatio Archiepiſcopi, tam quoad perſonas, quæ adminiſtrant fabricam, & alia opera pia Eccleſiæ ſupradictæ, quam etiam quoad ea, quæ pertinent ad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, reſpicit publicam utilitatem, & favorem animarum: quo caſu, cum materia ſit favorabilis,
in generali derogatione comprehenduntur etiam privi- 6
legia Univerſitatis ad tradita per Felin. *in c. Eam te. n.* 15. *circa med. verſ. Faciunt not. de reſcript.* Jaſ. *in l. Si quis major. n.* 7. *& plurib. ſeq. C. de tranſact.* Gonzal. *in*
reg. 8. *gloſ.* 27. *n.* 36. Placuit etiam reſponſio, quod do- 7
nec de hujuſmodi comprehenſione cognoſcatur, Archiepiſc. non eſt per inhibitionem impediendus in exercitio juriſdictionis, quam habet ſuper omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, *d. c. Cum perſona. §. fin. de privil. in* 6. Fuit dictum *in cauſa Barchionenſi Prioratus S. Annæ*, 18 Maji, 1601. coram bon. mem Card. Pamphilio, & alia *ſuperius* deducta.

Et ex his viſum fuit, etiam ceſſare, quod dicebatur de confirmatione obtenta à fel. recor. Clemente VIII. de anno 1600. in qua perſonæ ſupradictæ Univerſitatis: res, & bona quæcunque ab omni prorſus juriſdictione, dominio, ſuperioritate, viſitatione, & correctione Archiepiſ. eximuntur, & penitus liberantur, cum clau-
ſula: *Non obſtante*, &c. Quia cum in ea non exprima- 8
tur exemptio quoad ſupradicta, & regulariter in exemptione Eccleſiæ conceſſa non comprehendatur exemptio quoad curam animurum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi aliud exprimatur, juxta tex. *in c. Per exemptionem. de privil. in* 6. ultra quod plura alia contra eam apponuntur, quæ donec diligenter diſcutiantur, in exercitio ſuæ juriſdictionis Archiepiſcopus per inhibitionem impediri non debet ex ſupradictis.

Neque refragatur, quod Archiepiſcopus nunquam viſitaverit, nec ante, nec poſt Conc. Trid. & propterea
ſupradicta Eccleſia cenſeatur conſtituta in quaſi poſſeſ- 9
ſione exemptionis. Quia, cum Archiepiſc. quoad jus viſitandi habeat de jure communi intentionem fundatam, ad effectum ut Eccleſia dicatur conſtituta in quaſi poſſeſſione exemptionis, non ſufficit, quod non appareat Archiepiſcopum viſitaſſe, vel alias juriſdictionem exercuiſſe; niſi probetur, quod venerit caſus exercendi; & volens exercere, fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel alias habuerit ſe pro ſpoliato. Innoc. *cap. Dilectus ſub num.* 3. & *ibi* Hoſtien. *n.* 1. *verſ. Ex prædictis.* Joan Andr. *n.* 8. Butr *n.* 15. *de cap. Monach.* Caputaquen. *deciſ.* 309. *part.* 1. Et fuit dictum *in cauſa Sipontin. juriſdictionis*, 24. Maji, 1613. coram Reverendiſſimo Dom. meo Damaſceno.

P. P. D. ORTEMBERGO.

Conſtantien. juriſdictionis, Veneris 16. *Novemb.*, 1607.

ARGUMENTUM.

Epiſcopo non datur manutentio in exercitio juriſdictionis, in locis exiſtentibus intra fines ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia; quando negatur, talia loca eſſe in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam in aſſiſtentia juris communi, exercendi juriſdictionem in omnibus Eccleſiis, & locis ſuæ diœceſis.*

2 *Epiſcopo datur manutentio in exercitio juriſdictionis in omnibus Eccleſiis, & locis ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia, etiam non probata quaſi poſſeſſione.*

3 *Monaſterium ſi negetur eſſe in diœceſi, Epiſcopus tenetur illud probare.*

4 *Enunciativæ non probant, quando de enunciato principaliter dubitatur.*

5 *Abbas ubi exercet juriſdictionem quaſi epiſcopalem cum territorio ſeparato, juriſdictio in eo territorio cenſetur in totum ab Epiſcopo adempta.*

6 *Aſſiſtentia juris obſcura, & turbida non ſuffragatur ad manutentionem.*

DECISIO LIV.

RESolutum fuit Epiſcopo Conſtantinenſi eſſe denegandum mandatum de manutenendo: illudque
concedendum eſſe Abbati Sancti Galli in exercenda
juriſdictione ſpirituali in Eccleſiis parochialibus, &
2 locis articularis, ſitis in dominio epiſcopali Abbatis:
nam, ſi pro parte Epiſcopi allegaretur aſſiſtentia juris
ad fundandam ſuam intentionem in quibuſcunque Eccleſiis, ac locis ſuæ diœceſis, *c. omnes Baſilicæ.* 16. *q.* 2.
c. Conquerente. de off. Ordin. c. 1. *de capell. Monac.* &
conſequenter ſufficere ad obtinendam manutentionem, ſine alia probatione quaſi poſſeſſionis, *c. Cum*
2 *perſonæ. de privil. in* 6. Caput. *deciſ.* 306. *num.* 2. *par.* 1.
Et fuit reſolutum *in Burgen. juriſdictionis*, 5. Feb. 1596.
coram bon. mem. Orano, & *in Veronenſi*, 18. Martii,
1596. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio: tamen
cum negetur, Monaſterium eſſe in ſua diœceſi, Epi-
3 ſcopus tenetur illud probare. Abb. *in c. Cum olim. num.* 2. *de cenſib.* notatur *in c. Cum Venerabilis. de relig. Dom.* Anch. *conſ.* 310. *num.* 5. Patiſ. *conſ.* 95. *lib.* 4.
Idemque fuit reſolutum *in Lucen. ſeu nullius juriſdictionis*, 4. Maji, 1598. coram Illuſtriſſimo Cardinali
Seraphino, ubi in ſpecie fuit denegatum mandatum
Epiſcopo: quia adhuc pendebat indeciſa lis ſuper eo,
an tenimentum, de quo agebatur eſſet intra fines. Et
qooad hoc non ſuffragantur Epiſcopo enunciativæ
Summi Pontificis, Innocentii IV. Julii III. necnon
Cardinalis Legati, tituli S. Sabinæ, de quibus infra:
quia illæ ſunt reſtrictæ ad Monaſterium, ſeu oppidum
ipſum S. Galli, quod nihil habet commune cum Ec-
4 cleſiis, de quibus agitur: tum etiam, quia enunciativæ non probant, ubi de veritate enunciati contingit
5 præſentialiter dubitari. Put. *deciſ.* 381. *num.* 3. *lib.* 1. ut
fuit dictum *in d. Lucen.* Nam revera, totum conſiſtit in eo, an Abbas exerceat juriſdictionem quaſi
epiſcopalem, ita ut dici poſſit poſſit habere territorium ſeparatum: tunc enim juriſdictio eſt in totum ab
Epiſcopo adempta, *Clement.* 1. §. *Volumus.* & *ibi* Gloſſ.
in verbo Diœceſan. Panor. *num.* 15. Card. *num.* 2. *verſ. Quarto, quæro.* Vital. *num.* 4 *de for. camp.* Franc. *c.* 2.
§. *Statutum. n.* 2. *de conſtit. in* 6. Fuit dictum *in Volaterrana juriſdictionis*, 4. Januar. 1581. coram bon. mem.
Bravo *in fine*, quæ eſt *diverſ.* 207. *p.* 2. & coram me
in Calagurritana, ſeu nullius juriſdictionis, 7. Februarii præteriti.

Quoad fundamentum de aſſiſtentia juris communis,
6 abſque poſſeſſione, illud Dominis non placuit, &
alias ſæpe fuit revocatum in dubium, an iſta ſola aſſiſtentia ſufficiat, & concluſum non ſufficere, quando
redditur obſcura, & dubia, *in dicta Lucen.* & *Legionen. juriſdictionis*, 28. Maji, 1588. coram Illuſtriſſimo Domino Cardinali Blanchetto, *in Fanen. juriſdictionis*,
28. Junii, 1600. coram Illuſtriſſimo Pamphilio, *in Montis regalis juriſdictionis*, 4. Novembris, 1598. coram R.P.D. Decano *in Reatina decimarum*, 4. Octobris, 1606. coram R.P.D. meo Juſto, *in Calagurritana juriſdictionis*, 14. Martii præteriti, coram eodem, *Mediolanen. decimarum*, 29. Decembris 1675. coram R.P.D. Coccino, & *Aquilana juris viſitandi*, 5. Martii, 1607. coram R.P.D. Pamphilio, & *in Aprutina juriſdictionis*, 29. Junii 1606. & 19. Martii, 1607. coram eodem.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurii, 18. *Maji,* 1611.

ARGUMENTUM.

Territotium quando dicatur ſepatatum, & Nullius diœceſis: & an loca exempta ſint extra diœceſim, vel in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Abbates habentes territorium ſeparatum dicuntur eſſe Nullius, & habere propriam diœceſim, cujus reſpectu ipſi quoque diœceſani appellantur.*

2 *Territorium ſeparatum ſolus Papa ex privilegio concedere poteſt.*

3 *Exemptio non operatur, ut locus exemptus ſit extra diœceſim.*

4 *Locus exemptus, licet non ſit de diœceſi: eſt tamen in diœceſi.*

5 *Exemptio eximit à ſubjectione: non autem à ſituatione, & denominatione.*

6 *Exemptione quidquid expreſſe Epiſcopo non adimitur, cenſetur illi reſervatum, & remanet ſub ejus juriſdictione.*

7 *Privilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra ubi non eximunt ſimul loca, & caſtra, ſive populum, non concludunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantum juriſdictionem in perſonis, non in locis.*

8 *Locum exemptum conſtituere territorium per ſe, quomodo intelligatur.*

9 *Titulus putativus, & invalidus ſufficit ad præſcribendum territorium, dummodo ſit juſto errore cauſatus: & quando titulus ad hunc effectum non dicatur juſto errore cauſatus, num.* 10.

11 *Pars conſiderari non poteſt, niſi reſpectu totius.*

12 *Dominium, & juriſdictio temporalis nihil commune habet cum territorio, & juriſdictione ſpirituali.*

13 *Territorium ſeparatum, & propria diœceſis non probantur ex eo, quod Abbas habeat in loco dominium, & juriſdictionem temporalem.*

14 *Capita duo in eadem Civitate dari non poſſunt, quia eſſet monſtrum.*

15 *Præſcribere non poſſunt Abbates, & Prælati inferiores territorium, ut ſeparatum ab Epiſcopo: ita ut quaſi caput faciant in eadem diœceſi.*

16 *Immemorabilis non habet locum circa ea, quæ de ſui natura præſcribi non poſſunt.*

17 *Jura epiſcopalia per inferiores Prælatos præſcribi poſſunt, etiam cum territorio, & quomodo procedat, n.* 18.

19 *Teſtes deponentes de eo, quod juris eſt: non probant, niſi reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ.*

20. *Immemorabilis excluditur per actus contrarios.*

DECISIO LV.

POST deciſionem in hac cauſa factam 16. Novembris, anno 1607. de concedendo mandato de manutenendo Abbati S. Galli in exercenda juriſdictione ſpirituali in Eccleſiis parochialibus, & locis articularis dominio illius ſubjectis, cauſa iterum, atque iterum propoſita fuit ſuper iiſdem. Verum, quia me-

dio

dio tempore pro utraque parte literæ compulſoriales, & remiſſoriæ expeditæ, ad Urbem remiſſæ, multæque novæ probationes factæ fuerunt: Domini animadvertentes reſolutionem pendere à negotio principali, ordinarunt cauſam reſtringi. Cumque primo loco diſputandum occurreret, an Eccleſiæ parochiales: de quibus agitur, eſſent in diœceſi Conſtantienſi; informantes pro Abbate contenti fuerunt, illud præſupponere, & cum tali præſuppoſito ſine veri præjudicio, diſputare, an Abbas habeat territorium ſeparatum: quo diſcuſſo, dictum fuit hoc non probari. Eo enim ipſo, quod hujuſmodi Eccleſiæ & loca ſunt in diœceſi, non poſſunt conſtituere territorium ſeparatum: hoc enim idem foret, ac ſi eſſent extra diœceſim: quæ ſibi invicem repugnant, & implicant contradictionem, ſimulque ſtare non poſſunt. Ideoque ubi Ab-
1 bates, vel alii inferiores Prælati habent territorium ſeparatum, illud dicitur eſſe nullius diœceſis: ita ut nec in diœceſi, nec de diœceſi alterius conſeri poſſit; ſed eſt propria diœceſis, & per ſe, reſpectu cujus ipſi quoque diœceſani vocantur, Gloſſ. *in Clem.* 1. §. *Volumus, in verbo, Diœceſanis*, & *ibi* Cardin. *in* 4. *q. num.* 2. Vitall. *num.* 4. Imol. *num.* 38. Abbas *num.* 15. *de foro compet.* ac de talibus dici poteſt, quod habent territorium, ſive forum, *l. pupillus*, §. *Territorium. de verb. ſignif.*

2 Hujuſmodi vero territorium ſolus Papa concedere poteſt ex privilegio ſpeciali, ad quem ſolum ſpectat, ut partem ſeparet à diœceſi. Hoſtien. *in cap. Cum contingat. num.* 1. *de foro competen.* & *ibi* Butr. *num.* 11. *verſ. De conſuetudine autem.* Panor. *num.* 18. Bellam. *n.* 25. *verſ. Tamen tertum eſt.* Et fuit dictum *in Calagurritana jurisdictionis*, 16. Junii. 1606. coram me.

Talia autem viſa fuerunt privilegia, quibus Abbas S. Gailli fulcitur. Illa enim continent exemptionem, quæ non facit, ut loca exempta ſint extra diœceſim,
3 licet enim non ſint de diœceſi, tamen ſunt in diœceſi, *cap. Cum Epiſcopus.* & ibi Franc. *in* 2. *notab.* & Gemin.
4 *numer.* 3. *de offic. Ordin. in* 6. *cap.* 2. & *ibi* Gemin. *num.* 17. *verſic. Fundamentum.* & Franc. *in* §. *ſtatuto, numero.* 10. *& ſeqq. de conſtit. eod. lib.* Gloſſ. *in Clem. frequens, in verbo primis anni*, & *ibi* Vitall. *num.* 127. *de exceſſ. Prelat.* Idem *in Clem.* 2. *numero* 42. *& ſeq. de privil.* Abb. *in cap. Apoſtolica, numero* 3. *de donationibus.* Ancharanus *in cap. Poſtulaſti. num.* 45. *de foro compet.* & *in dict. cap.* 2. *num.* 10. *de conſtit. in* 6. Felin. *in cap. Grave. num.* 2. *de offic. Jud. ordin.* Federic. de Segnis *conſ.* 2. *num.* 4. *verſ. Quod autem, & num.* 7. Ubald. *de Canonica Epiſcop. & Paroch. cap.* 4. *quæſt.* 6. *num.* 11. Fuit dictum *in Volaterran. Jurisdictionis*, 14. Januarii, 1581. coram bon. mem. Bravo, quæ eſt *diverſ.* 207. *part.* 2. *& in dicta Calagurritana jurisdictionis*, 16. Januarii, 1604. coram me. Idque ratione comprobatur; quia ſi loca non eſſent in diœceſi, fruſtra impetraretur privilegium exemptionis: tale autem privilegium ſolum eximit à ſubjectione, non au-
5 tem à ſituatione, & denominatione. Vitall. *de Clem.* 2. *num.* 44. *de privil.* & Franc. *d. cap.* 2. §. *Statuto, verſ. Sed adverte, de conſtit. in* 6.

Et generaliter omnia, quæ per privilegia exemptionis Epiſcopo expreſſe non adimuntur illi cenſentur reſervata, & remanent ſub ejus jurisdictione. Anchar. *d. cap. Poſtulaſti, num.* 45. *ante medium verſ. Quo probo, de for compet. & d. cap.* 2. *num.* 10. *verſ. Quando Prælatus, de conſtit. in* 6.

Præterea privilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra, non eximunt loca, & caſtra, ſive populum. Ideoque non concludunt territorium ſeparatum, ſed exempti dicuntur habere tantum jurisdictionem in perſonis, non in locis, *cap. Per exemptionem.* ubi Gemin *numer.* 5. Franc. *nu m.. verſ. Quinto, nota.* & Anchar. *num.* 3. *verſ. Quarto nota, de privil. in* 6. Guillel. de Monte Lauduno *in Clem. Paſtoralis, n.* 24. *lib.* 1. Fuit dictum *in Aretina, ſeu Montis Politiani juris viſitandi*, 9. Maji 1586. coram bon. mem. Rubeo, *& in Tiraſonen. Jurisdictionis de Tudela*, 5. Junii, 1593. coram Illuſtriſſimo Card. Millino.

Et quamvis Doctores nonnunquam dicant, quod 8
locus exemptus conſtituat territorium per ſe, quos cumulat Roland. *conſ.* 33. *num.* 44. *& ſeqq. part.* 3. illi loquuntur improprie, vel intelligendi ſunt, quoad certos effectus, & per modum æquiparationis. Felin. *in d. cap. Grave, num.* 2. *in fine.* Fuit dictum *in d. Volaterranen. jurisdictionis, num.* 4. *& in Salamant. jurisdictionis*, 14. Decembris, 1679. coram bon. mem. Card. Seraphino, *& in d. Calagurritana.*

Ex quibus ſequitur, dicta privilegia, nec eſſe talia, quæ ſaltem cauſam præbeant præſcribendi: licet enim ſufficiat titulus putativus, & invalidus; tamen intelligitur, quando eſt juſto errore cauſatus, ut per Ca- 9
pura. *deciſ.* 36. 1. *num.* 4. *lib.* 2. Fuit dictum *in Toletana decimarum*, 22. Maji, 1592. coram Illuſtriſſ. Card. Aragonio. Qui juſtus error non cadit in iſtis privilegiis, cum non ſolum ſint reſtricta ad exemptionem: 10
verum etiam clara, dum enunciant Monaſterium S. Gailli, oppido de S. Gallo S. Benedicti Conſtantienſis diœceſis, Provinciæ Moguntinæ: & in contextu Epiſcopum Conſtantienſem nominari Ordinarium, ita ut ex lectione ipſorum privilegiorum reſultet mala fides quoad jurisdictionem quaſi epiſcopalem, excluſo Ordinario, Gemin. *conſ.* 96. *num.* 4. *verſ. Sed quoties legunt.*

Non obſtat, quod privilegia eximunt membra tam ſæcularia, quam ſpiritualia, quæ Abbates pro tempore poſſidebant, & in poſterum poterant adipiſci. Nam 11
Eccleſiæ, de quibus agitur, non poſſunt dici membra Monaſterii, niſi illi fuerint unitæ, cum pars conſiderari non poſſit, niſi reſpectu totius; ut notat *in Clem.* 1. *de exceſſ. Prælat. & in Clem.* 1. ubi Imol. *num.* 29. *de reſcript.* Corn. *conſ.* 262. *num.* 3. & in terminis fuit dictum *in Engubina S. Petri de Vignato*, 14. Martii, & 21. Maji 1591. coram bon. mem. Bubalo, *& in Alexandrina S. Stephani*, 21. Junii, 1597. coram bon. mem. Litta.

Nec facit, quod Abbas in iſtis locis obtinet domi- 12
nium, & jurisdictionem temporalem: quia illa nihil habent commune cum territorio, & jurisdictione ſpirituali, *cap.* 1. *de relig. Domib.* Gloſſ. *in cap.* 1. *in verſ. diviſis*, 10. *diſt.* Gloſſ. *in Clem. Ne Romani*, §. *Sane, in verbo. Diœceſim, de elect.* Hoſtien. *in cap. Super eo, num.* 3. *de Paroch. & in cap. Quoniam, num.* 2. & *ibi* Butr. *in fin. de jurepatron.* Fel. *in cap. Cum cauſam n.* 12. *verſ. Secundo, ſcias, de probat.* Guillel. de Monte Lauduno *in d. Clem. Paſtoralis, num.* 21. *de re judic.* & fuit dictum *in Burgen. jurisdictionis S. Joannis*, 4. Decembris 1595. coram bon. mem. Orano: *& in dicta Calagurritana*, coram me.

Neque vero Abbati ſuffragari poteſt conſuetudo ſive 13
præſcriptio: quidquid enim alias dictum ſit, cum ageretur ſolum ad effectum manutentionis, & negaretur territorium Abbatis eſſe intra fines diœceſis Conſtantienſis: at nunc quandoquidem non agitur de manutentione, vel de exercitio jurisdictionis, ſed de territorio in genere, & attento, quod ponitur territorium Abbatis eſſe intra fines, nulla conſuetudo, vel præſcriptio operari poteſt, ut in eadem Civitate ſint duo capita: hoc enim eſt monſtrum, ut notat Hoſtien.
in d. cap. Cum contingat. n. 1. *de foro compet. & in ca. Quanto, num.* 13. *& cap. Quoniam, n.* 2. *de offic. Ordinarii.* ubi tradit, quod, cum Epiſcopatus ſit unum corpus, cujus caput eſt Epiſcopus, ſi ponantur ibi duo Epiſcopi, fiet unum corpus duo capita habens: quod eſt monſtroſum, ſive prodigioſum, quod natura abhor- 14

abhorret, & jus reſpuit. Et quod hoc non ſit poſſibile, ut Abbates, vel Prælati inferiores præſcribant territorium, ut ſeparatum ab Epiſcopo: ita ut quaſi caput faciant in eadem diœceſi, poſt Hoſtien. docet Butr. *in d. cap. Quoniam contingat. n. 11. verſ. De conſuetudine,* & *ibi* poſt utramque Abb. *n.* 18. *&* 19. & Bellam. *n.* 15. *verſ. Ego autem relinquent, & n.* 16. *verſ. Nec valet ratio.* Eſſet enim conſuetudo ſive præſcriptio irrationabilis, & circa ea, quæ de ſui natura præſcribi non poſſunt, in quibus præſcriptio etiam immemorabilis
16 locum non habet. Gabriel *de præſcriptionibus, concluſ.* 1. *n.* 8. *& num.* 36.

17 Nec obſtat, quod omnia jura epiſcopalia ad utramque legem, jurisdictionalem, ſive diœceſanam pertinentia ſunt per inferiores Epiſcopis præſcriptibilia: ita
18 quod Epiſcopus non poſſit ibi conſtituere Officialem, & ſic poſſunt præſcribi etiam cum territorio. Rot. *deciſ.* 2. *de præſcript. in nov.* quam allegat Abb. *in d. cap. Cum contingat. num.* 12. *de for. comp.* Fuit dictum *in Volaterr. ſeu nullius juriſdictionis*, 13. Aprilis, 1584. coram bon. mem. Orano, quia hoc intelligendum eſt, ut ſe explicat Abbas *ubi ſupra num.* 18. *& ſeq.* necnon alii præcitati ſi volunt quærere quaſi ſub Epiſcopo: ſi vero præſcripſerint territorium ſeparatum, non amplius dicendi ſunt eſſe in diœceſi.

19 Accedit, quod teſtes Abbatis deponentes de eo, quod eſt juris, abſque eo, quod reddunt ſufficientem cauſam ſcientiæ, non probant: & immemorabilis exclu-
20 ditur per actus contrarios, de quibus in facto, *cap. Illud*, & *ibi* Gloſſ. *in verbo. Inconcuſſa, & verbo, Interruptio, cap. Auditis*, & *ibi* Innocent. *ſub num.* 5. *de præſcript.* Bart. *in l. Naturaliter, ſub numer.* 27. *ff. de uſucap.* Balb. *de præſcript.* 3. *part.* 6. *par. princ. quæſt.* 4. *num.* 40. *verſ. Idem dicit.* Barthol. Put. *deciſ.* 436. *lib.* 2. Et fuit reſolutum *in Aquitanen. beneficii*, 29. Aprilis, 1602. coram R. P. D. meo Ludoviſio, *& in d. Burgen. S. Joannis.* coram bonæ memoriæ Orano. Necnon per teſtes examinatos pro parte Epiſcopi, quorum depoſitiones habent pro ſe exiſtentiam juris, & reddunt cauſam ſcientiæ, & numerant multos actus ſingulares.

R.P.D. ORTEMBERGO.

Theatina juriſdictionis, Luna, 17. Decembris, 1607.

ARGUMENTUM.

Archiepiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione juris metropolici contra omnes Eccleſias, & Epiſcopos ſuæ Provinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in jure, maximè ſi probat actus poſſeſſorios: & quinam ſufficiant ad hunc effectum.

SUMMARIUM.

1. *Archiepiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione juris metropolici adverſus omnes Epiſcopos, & Eccleſias ſuæ Provinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in jure communi.*
2. *Quaſi poſſeſſio juris metropolici acquiritur ex cognitione cauſarum appellationum introductarum in Curia Metropolitana.*
3. *Juriſdictionis ſpecies ſingulæ probandæ non ſunt: ſed ſufficit probare actus in quibuſdam, & aptitudinem in cæteris.*
4. *Quaſi poſſeſſio univerſalis acquiritur per exercitium unius actus, maxime ab habente intentionem fundatam de jure communi.*
5. *Quaſi poſſeſſio incorporalium non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii.*
6. *Quaſi poſſeſſio incorporalium acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii, ab habente titulum cum poſſeſſione.*
7. *Poſſeſſio civilis decennio amittitur, ſi naturalis medio tempore ab alio occupata, & continuata ſit: numero* 8.
9. *Poſſeſſio præſumitur continuata etiam tempore litis motæ.*

DECISIO LVI.

DOmini convenerunt, Illuſtriſſimo Card. Maffeo, 1
Archiepiſcopo Theatino, competere manutentionem in quaſi poſſeſſione juris metropolici contra Epiſcopum, & Eccleſiam Ortonenſem: quia, cum in erectione in Epiſcopatum, Eccleſiæ, & Provinciæ Theatinæ ſubjecta fuerit, habet fundatam intentionem *cap. Cum ſcimus*, 9. *quæſt.* 3. *cap. Si Epiſcopus*, & *ibi* Gloſſ. *verb. Præceptione*, 18. *diſt.* Butr. *in cap. ult. num.* 11. *verſ. Secundo obſtat. de cauſ. poſſ. & propriet.*

Non obſtat clauſula in Bulla erectionis (quatenus de, & ſub juriſdictione Archiepiſcopi Theatini conſiſtat:) quia illa non eſt referenda ad diſpoſitionem circa ſubjectionem: ſed circa diſmembrationem diœceſis, &c. aſſignatæ novæ Eccleſiæ Ortonenſi à diœceſi Theatina, quatenus de illa exiſteret: & hanc ſubjectionem per literas ſuas recognovit bon. mem. Rebiba, primus ejuſdem Eccleſiæ Epiſcopus.

Accedunt actus poſſeſſorii in cognoſcendis diverſis 2
cauſis appellationum introductarum in Curia Theatina, tanquam metropolitana, *cap.* 1. *de off. leg. cap.* 2. *& cap. Paſtoralis*, & *ibi* Gloſſ. *verb. Exceptis, de offic. Ordin. cap. Romana, de foro competent. in* 6. Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *cap.* 2. *de reform.* Rot. *deciſ.* 29.
numer. 3. *de ſent. & re judic. in antiq.* Et hi ſoli actus 3
ſufficiunt: quia non eſt neceſſe probare ſingulas ſpecies juriſdictionis: ſed ſufficit probare actus in quibuſdam & aptitudinem in cæteris. Bald. *conſ.* 161. *num.* 1. *verſ. Item non eſt neceſſe, lib.* 3.

Et per exercitium unius actus, quis dicitur eſſe in 4
poſſeſſione univerſali: maxime quando habet intentionem fundatam de jure communi, *cap.* 1. & *ibi* Innoc. & Abb. *num.* 3. *& ſeq. de religioſ. Domib.* & idem Innoc. *in d. cap. Dilectus, in verb. Poſſeſſoris, de Capel. Monachor.* Tiraquel. *de retract. conſang.* §. 36. *gloſſ.* 3. *num.* 17.

Non obſtat, quod non conſtet de ſcientia, & patien- 5
tia Epiſcoporum, ſine qua non acquiritur quaſi poſſeſſio incorporalium, *l.* 3. *C. de ſer. & aq. l. Quoties, C. de ſervit. l.* 1. §. *fin. ff. de ſervit. ruſtic. præd.* quia, præterquam quod ignorantia prætendi non poteſt, Epiſcopus non adfert aliquod privilegium, præſcriptionem, vel aliud jus, propter quod ipſius ſcientia, vel patientia
fuerit neceſſaria: & cum Archiepiſcopus habeat titulum 6
cum poſſeſſione, nullo modo requiritur alia patientia, *l. Si ego*, §. 1. *ff. de public. in rem act.* Caſtr. *d. l.* 2. *C. de ſervit. & aq. in l. ſervitutes*, 4. *num.* 9. *verſ. Quarto requiritur, ff. eod. tit.* Bart. Cæpol. *de ſervit. urban. præd. cap.* 20. *num.* 5. *verſ. Secundo fallit.* Rebuff. *in cap. Cum Eccleſia, de cauſ. poſſeſſ. & propriet.* & in explicatione Gloſſ. *in verb. vocem, n.* 20. *verſ. Tertio limita.* idem Rebuff. *ad l. Gallicas, tom.* 3. *tit. de mat. poſſeſſ. in præfat. n.* 145. *verſ. Quinto, non habet locum.*

Non obſtat, quod dicitur, ab hinc decennium hujuſmodi actus non fuiſſe exercitatos, ultra quod tempus poſſeſſio civilis non extenditur. Socin. *conſ.* 38. *n.* 16. *lib.* 1. quia procedere poſſet, ſi naturalis poſſeſſio fuiſſet ab alio occupata, & continuata: alias enim præſumitur continuata etiam tempore litis motæ. Afflict. *deciſ.* 39. *num.* 4. & fuit ſæpe reſolutum, &c.

REVE

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina juriſdictionis de Ateſſa, Luna, 17. Decembris, 1612.

ARGUMENTUM.

Prælatus inferior eſt manutenendus in cognitione cauſarum civilium, criminalium, & matrimonialium, docto de poſſeſſione, & privilegio, adverſus Epiſcopum nitentem ſoli juris aſſiſtentiæ.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure exercendi juriſdictionem intra limites ſuæ diœceſis, præcipue in cauſis criminalibus, & matrimonialibus.*

2 *Epiſcopus debet manuteneri in quaſi poſſeſſione cognoſcendi cauſas matrimoniales, & criminales, etiam quod inferior allegat immemorabilem, donec de ea per tres ſententias cognoſcatur, & n. 9.*

3 *Exemptio ab Epiſcopo inferiori conceſſa una cum juriſdictione cum conſenſu Capituli, ſuffragatur, etiam quod Papæ conſenſus non intervenerit, ſi conceſſio facta ſit ante Paulinam.*

4 *Beneplacitum apoſtolicum ex obſervantia ſubſecuta præſumitur.*

5 *Prælatus inferior allegans poſſeſſionem, & privilegium eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis; non autem Epiſcopus, qui ſola juris aſſiſtentia nititur.*

6 *Viſitationes non probant quaſi poſſeſſionem juriſdictionis, niſi ſint ante Concil. Trident. vel ſi poſt, doceatur, illas fuiſſe factas jure ordinario.*

7 *Probatio dubia non relevat.*

8 *Viſitationes, quæ non docentur factæ ante Concilium præſumuntur factæ vigore Concilii.*

DECISIO LVII.

Licèt locus Ateſſæ ſit intra limites diœceſis Theatinæ, juxta reſolutiones in hac cauſa factas: & pro-
1 pterea Reverendiſſimus Archiepiſcopus habeat intentionem fundatam de jure, ut *in cap. Omnes Baſilicæ. 16. quæſt. 7.* Roman. *conſil.* 180. *num.* 4. *verſ. Habet enim Epiſcopus.* Feder. de Sen. *conſil.* 145. *num.* 6. *ante finem, verſ. Unde, ſi aliquis etiam ad effectum manutentionis.* ut *in cap. Cum perſona. de privil. in 6.* & tanto magis in
2 cauſis criminalibus, & matrimonialibus vigore Concilii Trident. *ſeſſ.* 24. *cap.* 2. *§. Ad hæc. de reformat.* ex cujus ſententia Sacra Congregatio cenſuit, quod etiam quod inferior alleget immemorabilem: nihilominus Ordinarius debeat manuteneri, donec de ea per tres ſententias cognaſcatur.

Tamen Rota in caſu, de quo agitur, cenſuit Præpoſito Ateſſano dandum eſſe mandatum de manutenendo, quoad cognitionem cauſarum civilium, matrimonialium. Quamvedum conſtat de poſſeſſione prædicti Præpoſiti: verum etiam docet de privilegio ſibi conceſſo, uſque de anno 1118. à tunc exiſtente Epiſcopo, & Capitulo Theatino ſubſcripto ab ipſomet Epiſcopo: quod privilegium cum fuerit datum ante Paulinam, de conſenſu Capituli, abſque dubio ſuffragatur, *cap.* 2. *& cap. Cum nos. & cap. Tua. de his, quæ fiunt a Præl. cap. Paſtoralis, in fine. de donat.* Federic. de Sen. *conſil.* 111. *num.* 3. *in fin. verſic. nam cum in tali exemptione.* & fuit dictum *in alia Theatina juriſdictionis,* 26. Martii præteriti, coram R. P. D. meo Cavalerio Ultra quod ex obſervantia ſubſecuta: nempe, ex ſolutione Bizantii de quo in dicto privilegio: & ex cognitione cauſarum, quatenus beneplacitum apoſtolicum eſſet neceſſarium, eſſet præſumendum, Gonzal. *ſuper regul.* 8. *gloſſ.* 12. *num.* 76.

Unde ſequitur, quod cum Reverendiſſimus Ar- 5
chiepiſcopus nitatur ſola diſpoſitione juris communis: Præpoſitus autem alleget poſſeſſionem, & privilegium; proculdubio Præpoſitus ſit manutenendus, & habetur *in dicto cap. Cum perſona.* ubi Ancharan. *in* 1. *notabil.* Gemin. *in §. ſin. circa finem,* & *ibi* etiam Franc. *num.* 2. *&* 3. & dixit Rota *in Salamantina juriſdict.* 17. Decembris, 1582. coram rec. mem. Card. Seraphino, & *in alia Aquilina juriſdictionis.* 30. Martii, 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio.

Neque obſtant viſitationes datæ pro parte R. D. Ar- 6
chiepiſcopi: quia nulla viſitatio datur ante Concilium
Tridentinum. Unde cum non conſtet illas fuiſſe fa- 7
ctas jure ordinario, vel vigore Concilii, iſta probatio, tanquam dubia non relevat Reverendiſſimum Dominum Archiepiſcopum, *cap. in præſentia. de probat.* & in puncto fuit reſolutum *in dicta cauſa Aquilana.* in qua dicitur, quod cum non doceretur de viſitationibus ante Concilium, veriſimile erat, quod fuiſſent factæ
vigore Concilii allegando in argumentum text. *in l.* 8
quadam mulier. ff. de rei vendic. & in l. 2. *ff. de acquir. poſſeſſ.*

Non obſtat diſpoſitio Concilii Tridentini, & decla- 9
ratio Illuſtriſſimorum Interpretum: quia, licet verum ſit, quod dum cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Ordinarius debeat manuteneri: tamen quidquid ſit, an Concilium procedat in Decanis, & aliis dignitatibus in eadem Eccleſia tantum, vel etiam inferioribus aliis Eccleſiis, in quibus non habere locum diſpoſitionem Concilii, cenſuit Rota *in cauſa Salamantina juriſdictionis,* 1. Julii, 1565. coram Aldobrandino, & *in alia Burgen. juriſdictionis,* 16. Decembris, 1594. coram Orano: quia poſtmodum non fuit facta hujuſmodi diſtinctio coram me, *in cauſa Baren. juriſdictionis, & in alia Theatina juriſdictionis,* coram R. P. D. meo Cavalerio: deciſiones Concilii videntur indiſtinctè loqui; & propterea quidquid ſit de hac reſponſione, firmiter fuit dictum, quod declarationes Concilii loquuntur, quando agitur ſuper immemorabili tantum; hic autem docetur de privilegio, & antiquiſſima poſſeſſione. Unde, niſi aliud cenſuerit Sacra Congregatio, placuit Dominis diſpoſitionem Sacri Concilii eſſe intelligendam, quoad manutentionem dandam inferiori, qui docet de privilegio, & poſſeſſione ſecundum terminos. *c. Cum perſona. de privil. in 6.* Et ita concluſum, &c.

REVEREND. D. COCCINO. Decano.

Theatina juriſdictionis S. Joannis in Venere, Veneris 14. Martii, 1614.

ARGUMENTUM.

Ex Summariis colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Procurator generalis non poteſt comparere pro Monaſterio.*

2 *Procurator generalis Prædicatorum, & aliarum Religionum ejuſdem Ordinis privilegia communicantium, poteſt comparere pro quolibet Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel per alium tractare.*

DECISIO LVIII.

In hac cauſa fuit reſolutum Abbatiam S. Joannis in Venere eſſe intra limites diœceſis Theatinæ: circumſcripto tamen effectu, qui erat, ut videretur, an Abbatia eſſet nullius, vel exempta. Poſt dictam reſo-

nutentionem Reverendiſſimus Archiepiſcopus Theatinus petebat manuteneri vigore Concilii Tridentini, quoad ea, quæ Ordinariis conceduntur, etiam in locis exemptis vel nullius: & DD. cenſuerunt, non poſſe Reverendiſſimo Theatino denegari manutentionem, tum ex aſſiſtentia, quam habet ex dicto Concilio, tum ex ejus quaſi poſſeſſione, ut abunde fuit deductum in deciſione facta ſub die 20. Decembris præteriti.

Neque obſtat, quod viſitationes factæ per Archiepiſcopos fuerint factæ vigore Brevium apoſtolicorum, quia quatenus hoc eſſet verum, non tollit aſſiſtentiam juris communis, ultra quod, quicquid dicendum ſit de aliis Archiepiſcopis, Oliva, & Samitiatus non poteſt controverti, quia ſimpliciter viſitaverint, tanquam Ordinarii, non autem vigore Brevium. Et hujuſmodi quidem viſitationes ſufficiunt quoad omnia: quia, cum D. Archiepiſcopus habeat aſſiſtentiam juris communis pro ſe, magis attenditur cauſa actus, quam ipſe actus: & hujuſmodi viſitationes ligant etiam ſucceſſorem ex deductis in alia deciſione.

Minus facit aliud motivum excitatum, quod non adſit legitima perſona, quæ compareat pro Abbatia: quia contrarium eſt verius: ſemper enim auditus fuit R. D. Laurentius de Paulis Procurator generalis Jeſui-
1 tarum. Et licet regula ſit, quod Procurator generalis non poſſit comparere pro Monaſterio particulari, per Faſtol. *dub.* 23. Felin. *in cap. Eam te, n.* 14. *de reſcriptis,*
2 tamen hæc regula fallit in Patribus Jeſuitis: quia, cum habeant communicata privilegia aliarum Religionum, & Ordo Prædicatorum habeat privilegium ex conceſſione Bonifacii IX. ut Procurator generalis poſſet comparare pro quocunque Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel per alium tractare: atque illud ratione communionis etiam habent Patres Jeſuitæ.

Ad alias ſatis fuit reſponſum in alia deciſione à qua non fuit receſſum ex prædictis.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Theatina, ſeu Nullius juriſdictionis de Bucclanico, Luna, 23. Iunii, 1614.

ARGUMENTUM.

Manutentio Epiſcopo non datur ex ſola juris aſſiſtentia, quando oſtenditur privilegium exemptionis. Nec datur ex quaſi poſſeſſione non legitime probata.

SUMMARIUM.

1 *Attentata lite pendente ſunt revocanda.*
2 *Aſſiſtentia juris non ſuffragatur Epiſcopo ad obtinendam manutentionem contra exhibentem privilegium exemptionis.*
3 *Exemptio plena cenſetur conceſſa ex receptione ſub protectione Sedis apoſtolicæ, cum onere aliquid ſolvendi.*
4 *Monaſterium exemptum ſi reducatur ad ſæcularitatem, Eccleſia ſæculariꝫata remanet exempta ſicut prius.*
5 *Viſitationis actus ſunt æquivoci, cum poſſint ab Epiſcopo fieri jure delegato, & ordinario; & ideo non probant juriſdictionem quaſi poſſeſſionem.*
6 *Viſitationes locorum exemptorum præſumuntur facta potius jure delegato, quam ordinario, niſi contrarium probetur.*
7 *Quaſi poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii.*
8 *Epiſcopus poteſt punire exemptum delinquentem in loco non exempto.*

DECISIO LIX.

ROta cenſuit, manutentionem eſſe denegandam Reverendiſſimo D. Archiepiſcopo, & attentata 1
eſſe revocanda: quia nihil eſt innovandum, lite pendente, *tot. tit. C. ut. lit. pend.* cum aliis: non enim eſt locus prætenſæ manutentioni, ita ut intret regula, qui continuat, non attentat, ut per Lancell. *de attent. lit. pend. in* 6. *ampliat. prima limit. princip. num.* 24. Nam aut prætendit Reverendiſſimus Archiepiſcopus manutentionem ex aſſiſtentia juris communis, ut *in cap. Cum perſona, de privil. in* 6. aut ex quaſi poſſeſſione, juxta terminos §. *Hodie, Inſtit. de interdict.* & neutro caſu ſibi debetur. Nam, quantum attinet ad aſſiſten-
tiam prædictam, ei non ſuffragatur, cum pro parte 2
Abbatiæ exhibeatur privilegium Alexandri III. & Alexandri IV. in quibus Abbatia ſuſcipitur ſub protectione S. Petri, cum clauſula expreſſa per hæc verba: *Ad indicium autem hujus à Sede apoſtolica percepta libertatis, & protectionis, unciam unam auri nobis, noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis.* Quod
quidem onus ſolvendi probat exemptionem, *cap. Si* 3
Papa, ubi omnes Doct. *de privil. in* 6. & late dicitur *in cauſa Salisburgenſi exemptionis,* coram bon. mem. Cardin. Seraphino *ſub numero* 8. quæ eſt *deciſio* 1025. *in ſecundo ejus volumine:* & propterea, cum Abbatia oſtendat privilegium, aſſiſtentia non ſuffragatur Reverendiſſimo Archiepiſcopo, ut habetur *in dicto cap. Cum perſona.*

Neque obſtat, quod Eccleſia B. Virginis de Bucclanico fuerit per Nicolaum V. diſmemembrata ab Abbatia: quia (ut apparet ex litteris Calixti III.) fuit inita concordia inter Abbatem, & Communitatem, & Præpoſitum Bucclanici, confirmata authoritate apoſtolica, & effectum ſortita, ut patet ex ſententia deſuper lata: ex qua quidem concordia iſta Eccleſia remanſit ſubjecta prædicto Abbati, & omnino exempta à juriſdictione Epiſcopi: unde non mutavit ſubjectionem debitam Abbati, & exemptionem ab Epiſcopo: & in omnem eventum intrat dictum
Abbatis *in cap. numero* 9. *de Capell. Monach.* ubi, 4
quod ſi aliquod Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum reducatur ad ſæcularitatem, quod Eccleſia quantumcunque ſæcularis remanebit exempta, ſicut prius.

Quantum vero attinet ad quaſi poſſeſſionem D. 5
Archiepiſcopi, illam quoque non ſuffragari, Domini cenſuerunt: nam, dum allegat viſitationes factas poſt annum 1569. cum potuerint etiam fieri vigore Concilii Tridentini, quia Epiſcopus, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, poteſt viſitare loca exempta, quæ ex ordinaria ſua juriſdictione, cum non probet viſitaſſe jure ordinario, probatio remanet du-
bia; & ideo non relevat, *cap. In præſentia, de* 6
probat. & cum, ſtante privilegio prædicto, titulus ex jure ordinario, non ſit bonus: ſed titulus vigore Concilii, ejus vigore magis cenſetur facta viſitatio,
quam alterius tituli. Aym. *conſ.* 322. *num.* 3. *verſ. Rur-* 7
ſus non obſtat. Dum vero allegat alios actus, non probatur patientia, & ſcientia Abbatis; & ideo illi non proſunt. Innoc *in cap. Auditis, in princ. de præſcript.* Papien. *in form. libell. in confeſſ. verſ. Plenam. num.* 11. Et licet hoc ſufficiat: tamen ex abundanti ceſſat omnis difficultas, cum non conſtet, quinque proceſſus criminales compilatos de anno 1588. fuiſſe factos abſente parte. Et ita etiam reſpondetur ad proceſſum factum ſuper inſultu, & furto commiſſo armata manu, proceſſus autem facti contra Præpoſitos non relevant, cum primus fuerit factus occaſione deprehenſionis in domo meretricis in civitate Theatina: & ſic ratione delicti in loco non exempto. Franc. *in cap.* 2. §. *Statutum, num.* 10. *de conſt.*

de conſt. in 6. Secundus verò ſuit factus proteſtante, & reclamante Præpoſito. Deſcriptio verò jurium Eccleſiæ in inventario pro taxa Clericorum, quatenus eſſet vera, non relevat, cùm non oſtendatur effectuatio, & exactio.

Et quibus reſolutum, manutentionem denegandam eſſe Domino Archiepiſcopo, & attenta eſſe revocanda; cum præſuppoſito tamen, quòd jura ſint in forma probari, de quo, ſi opus erit, videbitur.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Theatina juriſdictionis de Ateſſa, Veneris, 5. Decembris, 1613.

Epiſcopus eſt manutenendus in quaſi poſſeſſione cognoſcendi de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, ex ſola juris aſſiſtentia, contra inferiorem immemorabili ſe juvantem, donec per tres conformes de ea cognoſcatur; etiamſi inferior poſſeſſionem & privilegium oſtendat.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure cognoſcendi cauſas criminales, & matrimoniales in omnibus locis ſuæ diœceſis; & ideò datur ei manutentio, num. 2.*

3 *Epiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione cognoſcendi cauſas matrimoniales, & criminales, donec cognoſcatur per tres conformes, an ex immemorabili ſpectet ad inferiorem.*

4 *Prælatus inferior oſtendens privilegium, & poſſeſſionem, eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis, contra Epiſcopum intentem ſola juris aſſiſtentia. Niſi poſſeſſio ſit infecta ex decreto irritanti, num. 5.*

6 *Decretum irritans, inſertum in Concilio Tridentino, inficit titulum, & poſſeſſionem.*

DECISIO LX.

SAcrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 24. & 20. verſ. Ad hæc, de reform.* diſponit, quòd cauſæ matrimoniales, & criminales, non Decani, Archidiaconi, aut aliorum Judicum, ſed Epiſcopi tantùm examini, & juriſdictioni relinquantur. Et cùm Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum alias cenſuerit, quòd Concilium non tollit immemorabilem, dubitari contingit in hac cauſa 17. Decembris, 1612. an idem eſſet dicendum de quadragenaria cum titulo, ſeu privilegio. Quare Rota rejecit hunc articulum, tanquam proprium diſcutiendum in dicta Sacra Congregatione, quæ cenſuit, per Concilium eſſe ſublatam quadragenariam: dubitavi, an Reverendiſſ. D. Archiepiſcopo eſſet danda manutentio quoad cauſas hujusmodi: & Rota cenſuit, affirmativè reſpondendum, & ſic receſſit ab alia deciſione dicta ſub die 17. Decembris, 1512. nam, cùm locus Ateſſæ ſit intra fines diœceſis Theatinæ, ut fuit in hac
1 cauſa firmatum, Reverendiſſimus D. Archiepiſcopus habet intentionem fundatam, nedum de jure communi, ut *in cap. Omnes Baſilicæ, 16. q. 7.* Sed etiam ex diſpoſitione Conc. Tridentini *locus est.* quare ei non poteſt denegari manutentio, ut *in cap. Cùm perſona, de privileg. in 6.* & in terminis cenſuit Congregatio Illuſtriſſ. Interpretum, dum voluit, quòd donec cognoſcitur ſuper immemorabili per tres conformes, Epiſcopus manuteneatur: quia pro eo ſtat ratio, mens, & verba Concilii, cujus decretum ſecuta fuit Rota *in cauſa Marſicana juriſdictionis*, 18. Maji, 1607. coram R. P. D. meo Manaanedo, & aliàs ſæpiùs, & præſertim *in alia Theatina juriſdictionis*, coram me.

Neque relevat, quòd cùm Reverendiſſ. Archi- 4
epiſcopus nitatur ſola aſſiſtentia juris communis; inferior autem oſtendat privilegium, & poſſeſſionem quadragenariam, eſt manutenendus, ut *in d. cap. Cùm perſona*, ubi Anchatan. *in 2. notab.* quod eſt fundamentum alterius deciſionis: quia objectum procederet in 5
privilegio, & in poſſeſſione, quæ non inficeretur per decretum irritans appoſitum in Concilio: quod, cum ſit inſertum in corpore juris, inficit titulum, & poſ- 6
ſeſſionem. Put. *deciſ. 180. n. 9. lib. 3.* Sarnen. *in reg. de triennali, q. 31. verſ. Et eſt advertendum*, & dixit Rota *in cauſa Salamantina fructuum*, 9. Martii, 1587. coram bon. mem. Gyptio.

Quantum attinet ad cauſas civiles, placuit Dominis, quòd informaretur ſuper præſcriptione, & privilegio.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Theatina juriſdictionis S. Joannis in Venere, Lunæ, 10. Maji, 1621.

ARGUMENTUM.

Declaratoria datur contra Univerſitatem, conſtito de contumacia: & quando Univerſitas dicatur legitimè citata, poſſeſſio continuatur in Prælato ſucceſſore, absque nova apprehenſione; quia eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum.

SUMMARIUM.

1 *Communitas congregari debet ad ſonum campanæ, vel tubæ.*

2 *Univerſitas dicitur legitimè citata, ſi fuerit reperta in aliquo congruo loco, licet non ad illum effectum congregata.*

3 *Declaratoria datur, ſtante contumacia, & ſervatis quatuor terminis ſubſtantialibus.*

4 *Contumacia eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Judicis implere contemnit.*

5 *Poſſeſſio anteceſſoris continuatur in Prælato ſucceſſore, absque nova apprehenſione, & n. 13.*

6 *Poſſeſſionis in continuatione jus metitur à poſſeſſore; non autem ab eo, contra quem poſſidetur.*

7 *Mandatum relaxatum contra anteceſſorem poteſt exequi contra ſucceſſorem.*

8 *Succeſſor convenitur ex iiſdem actis, & cauſa in eodem ſtatu manente.*

9 *Poſſeſſio amittitur per tranſactionem.*

10 *Clauſula*, non alias, aliter, nec alio modo, *eſt reſolutiva, & operatur, perinde ac ſi nihil fuiſſet actum.*

11 *Poſſeſſio rerum Eccleſiæ eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum.*

12 *Poſſeſſio Eccleſiæ ſemper dicitur plena, & nunquam vacare.*

14 *Poſſeſſio per Prælatum non transfertur ex contractu inutili, & ideò competit manutentio nomine Eccleſiæ.*

15 *Confeſſio Prælati extrajudicialis, & voluntaria non nocet Eccleſiæ.*

DECISIO LXI.

REverendiſſimus D. Ulpianus, tunc Archiepiſcopus Theatinus, obtinuit mandatum de manutenendo contra Patres Jeſuitas, poſſeſſores Abbatiæ S. Joannis in Venere, ſuper exercitio juriſdictionis à Sacro Concilio Tridentino præſcriptæ: qui poſtea reſignavit dictam Eccleſiam, & interim etiam Patres Jeſuitæ reſignarunt dictam Abbatiam ad favorem Patrum Oratorii, contra quos fuit dictum mandatum legitimè intimatum. Nam etſi Communitas congregari debeat 1
ad ſonum campanæ, vel tubæ, Gloſſ. *in l. Sed ex dolo.* §. 2.

§ 2. *verb. Facere poſſunt ff. de dol.* tamen cùm Curſor
2 repererit Patres in Refectorio congregatos, & illis inti-
maverit hoc mandatum, ſufficit; etiam quòd non fue-
rint ad hunc effectum congregati. Gloſſ. *in cap. Si Capi-
tulo. verb. Factum. de conceſſ. prabend. in 6.* ibi: *In dictis
citationibus, & denunciationibus Univerſitatis faciendis,
ſufficit, quòd in loco congruo coram majoribus, & aliis
ibidem inventis publicè proponatur.* Calder. *conſ. 11. de
3 jurepatr.* latè Jacob. Anton. de Mauro *alleg. 1. n. 7.*
Unde, cùm fuerint ſervati quatuor termini ſubſtantia-
les ad docendum de paritione, juxta ſtylum Rotæ, de
quibus Felin. *in c. Rodulphus. n. 41. de reſcr.* Veſtr. *in
praxi cap. ult. n. 19.* Peregr. *deciſ. 15. n. 3. lib. 1.* cùm
conſtet de contumacia: quia reſervatur obedientia di-
cto mandato, quæ nihil aliud eſt, quam voluntaria ino-
4 bedientia, qua, quis monitionem Judicis implere con-
temnit, *l. Contumacia. verſ. contumaces non videntur.
ff. de judic.* ſequitur, quòd ob dictam contumaciam
poſſit dari declaratoria cenſurarum in mandato com-
minatarum, *c. Certum. 43. 11. q. 3.* Gloſſ. *in c. Duo ſunt.
10. verſ. Videbatur. 96. diſtinct.* variant Socin. *in c. Nulli.
n. 7. de ſent. excom.* Abb. *in c. 1. n. 10. de judic.* Caſſad.
deciſ. 5. n. 7. de conſtit. quam tamen declaratoriam DD.
benignè agentes voluerunt dare, niſi patres infra quin-
decim dies paruerint.

5 Non obſtat, quòd mandatum fuerit relaxatum ad
favorem reverendiſſimi Vulpii: quia poſſeſſio anteceſſo-
ris continuatur in Prælato ſucceſſore abſque alia appre-
henſione. Guido Pap. *dec. 355.* Pontan. *de ſpolio, lib. 3.
n. 149.* & fuit dictum *in cauſa montis regalis juriſdictio-
6 nis,* 1. April. 1601. coram me: & prodeſt etiam contra
patres Oratorii, cum in continuanda poſſeſſione matia-
mur jus à poſſeſſore non autem ab eo, contra quem poſ-
ſidetur. Guido Pap. *deciſ. 629. n. 3.* Rota *deciſ. 99. n. 11.
p. 1.* Ægid. *conſ. 21. n. 7. & 8.* Gig. *de penſ. q. 47. n. 10.
verſ. 6 Sciendum.* Put. *deciſ. 151. lib....* & fuit dictum *in
cauſa Romana, cenſus,* 6. Novembris, 1606. coram bon.
mem. Penia, & *in cauſa Cæſaraugustana præeminentia-
7 rum,* 3. Martii, 1604. coram me, & aliàs ſæpiùs: &
propterea mandatum relaxatum contra patres Jeſuitas,
poteſt exequi contra Patres Oratorii, *l. Si ſuperatus. §. Si
per injuriam. ff. de pignor. l. Mater. §. Si ergo. ff. de ex-
cept. rei judic.* Butr. *in c. Quia ſub n. 13. verſ. Primus,
8 quando jus exequendi. de judic.* Patres enim Oratorii
ſucceſſores conveniuntur ex eiſdem actis, & cauſa in
eodem ſtatu manente, Rot. *deciſ. 1. ut lit. penden. in
antiq.* Felin. *in c. Quia in fin. de judic.* Lancellot. *de
attent. poſt inhibit. par. 2. cap. 20. tract. 14. n. 18.*

9 Non obſtat tranſactio in vita poſt dictum mandatum
inter bon. mem. Archiepiſcopum Toloſanum, & Pa-
tres Oratorii, ex qua prætenditur amiſſa poſſeſſio, Bel-
larm. *in c. Univerſi. n. 4. de tranſact.* Joan. Andr. *in c.
Significavit. n. 3. verſ. Si autem Monachi de cenſibus.*
Nam fuit reſponſum, quòd expreſsè fuit actum, quòd
concordia non haberet effectum, niſi a die conceſſionis
beneplaciti apoſtolici, quod cum non fuit obtentum, ni-
10 hil fuit actum; maximè ſtante clauſula, *nec aliàs aliter,
nec alio modo.* quæ eſt reſolutiva, & operatur, perinde
ac ſi nihil fuiſſet actum. Bald. *in l. Siquidem. n. 3. C. de
except.* Alex. *conſ. 3. n. 4. lib. 1.* Clar. *in §. Emphyteuſis
q. 13. n. 11.* Caputaq. *deciſ. 82. n. 4. par. 3.*

11 Et ulteriùs fuit conſideratum, quòd poſſeſſio eſt pe-
nes Eccleſiam, & non penes Prælatum, DD. *in l. 1. in
fin. ff. de acq. poſſ.* & de communi, & veriori Alex.
conſ. 81. n. 17. vol. 3. Pariſ. *conſ. 24. n. 5. vol. 1.* & reſpectu
civilis poſſeſſionis concluſio eſt ſine contradictore.
12 Bolognett. *in d. l. 1. n. 324. verſ. In Prælato.* Matheſil.
ſing. 166. & *ibi* Apoſtill. & quòd poſſeſſio ſemper di-
catur plena, & nunquam vacare, Rip. *in cap. Sæpe n. 37.
13 de reſtit. ſpol.* & ideò continuatur in Prælato ſucceſſore
abſque apprehenſione, Guido Papæ *deciſ. 355.* Ponta-
14 nus *de ſpolio, l. 3. num. 149.* & proterea ex contractu
inutili, poſſeſſio per Prælatum non transfertur. Barth.
in l. 1. §. Si vir uxori n. 3. Jaſ. *n. 28.* Bologner. *n. 64. de
acquir. poſſ.* Verall. 182. *n. 8. p. 3. & 1.* & ideò competit
manutentio nomine Eccleſiæ. Seraph. *deciſ. 1417. n. 3.*
Verall. *ubi ſuprà.*

Non obſtant confeſſiones factæ per bon. mem. To-
loſanum *in d. tranſactione:* quia ultra quod adeſt pa-
ctum annullarivum in caſu, quo non ſequatur dictum
beneplacitum apoſtolicum, cùm ſint confeſſiones extra- 15
judiciales, & voluntariæ, non nocent Eccleſiæ. Angel.
conſ. 145. n. 8. verſ. Et tunc, cùm iſta confeſſio. Caſtrenſ.
conſ. 338. n. 3. lib. 1.

Et ita, &c.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Theatina juriſdictionis, Luna, 5. Julii, 1621.

ARGUMENTUM.

Ex Summario colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Abbates quando poſſint cognoſcere de cauſis matri-
monialibus, & criminalibus, nec comprehendan-
tur decreto Conc. Trid.* ſeſſ. 14. de reformat. c. 20.
§. Ad hæc.

2 *Epiſcopus poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus,
& criminalibus, in locis, in quibus inferiores Præ-
lati prætendunt juriſdictionem quaſi epiſcopalem,
donec per tres conformes terminetur, an ad eos
ſpectet juriſdictio.*

DECISIO LXII.

Rota cenſuit mandatum de manutenendo conceſ-
ſum Reverendiſſimo Archiepiſcopo Theatino
non eſſe revocandum, cùm juſtificetur necdum ex aſ-
ſiſtentia juris, quam habet; verùm etiam ex actuali
poſſeſſione, ut fuit reſolutum 20. Decembris, 1613. co-
ram me, quæ eſt *deciſ. 501. par. 2. in recent.* & rurſus
14. Maji anni ſequentis.

Neque obſtat, quòd Concilium Trident. *ſeſſ. 24. 1
cap. 20. in §. Adhæc de refor.* non habeat locum in Ec-
cleſiia contra Abbates habentes in ſuos plenam juriſ-
dictionem, ut dixit Rota ex ſententia Illuſtriſſimorum
Interpretum coram bon. mem. Joanne Aldobrandino
in cauſa Salamantin. juriſdictionis, 1. Junii, 1565. ut in
copia, quæ data fuit: quia deciſio loquitur, quando Ab-
bas habet plenam juriſdictionem, de qua dum cognoſci-
tur, Ordinarius non eſt ſua poſſeſſione privandus, pro
quo ſtat mens, & ratio Concilii, ut eadem Congrega-
tio cenſuit.

Et quod plus eſt, moderna declaratio continet, quòd 2
Abbas habeat juriſdictionem, epiſcopalem, ac tempo-
ralem in Parochos, & Parochianos; & quòd illam
exerceat, & inſuper reſervat Ordinariis, ſi majorem in
locis, vel illorum perſonis authoritatem exerceant, de
quibus eſt cognoſcendum: & interim Reverendiſſ.
Theatinus poteſt cognoſcere, donec per tres conformes
hoc terminetur, ut in puncto eadem Congregatio re-
ſolvit, & ſanct. mem. Paulus V. confirmavit, ut in
Brevi, ſub die 27. Februarii, 1615.

Et propterea non obſtantibus iis, quæ deducuntur
ad oſtendendum, quòd Abbas habeat juriſdictionem
ſpiritualem, & temporalem: quia hæc reſpiciunt peti-
torium & per tres conformes ſunt canonizanda, & in-
terim non impediunt, quominùs Reverendiſſimus
Theatinus manuteneatur per ſupradicta.

Denique non obſtat, quòd Abbatia ſit nullius: quia
pluries in hac cauſa fuit firmatum, eſſe in diœceſi Thea-
tina, & ideò ſuper hoc non eſt inſiſtendum.

Ex quibus concluſum, mandatum de manutenendo
non eſſe revocandum.

EMIN.

EMIN. D. CARD. SACRATO.

Sipontina jurisdictionis, Veneris, 24. Maji, 1613.

ARGUMENTUM.

Epiſcopo datur manutentio in exercitio jurisdictionis in omnibus locis ſuæ diœceſis ex ſola juris aſſiſtentia, non obſtante privilegio exemptionis in contrarium allegato, & exhibito: niſi doceatur ſimul de quaſi poſſeſſione exemptionis; & quomodo talis poſſeſſio probetur.

SUMMARIUM.

1 *Exemptio præſupponit exiſtentiam in diœceſi.*
2 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure exercendi jurisdictionem in omnibus Eccleſiis exiſtentibus in ſua diœceſi.*
3 *Manutentio ex ſola juris aſſiſtentia, datur Epiſcopo in exercitio jurisdictionis, in locis exiſtentibus in ſua diœceſi.*
4 *Jurisdictio probatur ex teſtibus deponentibus de illius exercitio, etiamſi non deponant de omnibus actibus jurisdictionalibus, & n.* 5.
6 *Cauſa univerſalis magis attenditur, quam actus.*
7 *Exemptio ab Epiſcopo conceſſa an teneat in præjudicium ſucceſſorum remiſſivè.*
8 *Manutentio ut impediatur Epiſcopo in exercitio jurisdictionis, non ſufficit exhibitio privilegii, niſi ulteriùs adſit quaſi poſſeſſio exemptionis.*
9 *Privatio præſupponit habitum.*
10 Cap. Cùm perſonæ. de privileg. in 6. *emanavit ad favorem jurisdictionis ordinariæ.*
11 *Cauſa finalis deducitur ex proœmio.*
12 *Ordinarius exercens jurisdictionem in una parte ſuæ diœceſis conſtituitur in quaſi poſſeſſione exercendi quoad omnes, in quibus alter habet particularem quaſi poſſeſſionem.*
13 *Manutentio non impeditur per exceptiones reſpicientes petitorium.*
14 *Manutentio non impeditur ſola exhibitione privilegii.*
15 *Exemptionis in quaſi poſſeſſione conſtitutus non dicitur ſubditus ex eò ſolùm, quòd non appareat, Superiorem in illum exercuiſſe jurisdictionem, niſi probetur, quòd venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel aliàs ſe habuerit ſpoliato.*
16 *Gloſſ.* in cap. Cùm perſonæ. de privil. in 6. *reprobatur.*
17 *Argumentum à contrario ſenſu non valet ad inducendum correctionem juris.*

DECISIO LXIII.

1 PRo Informante fuit reſolutum; nempe, Domino Archiepiſcopo eſſe dandum mandatum de manutenendo in quaſi poſſeſſione exercendi jurisdictionem: etenim, cùm loca, de quibus agitur, ſit intra diœceſim, quod probatur ex eo, quòd Dominus Abbas allegat exemptionem, quæ in neceſſariom antecedens præſopponit exiſtentiam in, diœceſi Rota *in cauſa Volaterranen. jurisdictionis*, 14. Januarii, 1581. coram Bravo, relata *inter diverſ. impreſ. deciſ. 207. part. 2.* & latiùs *in Conſtan. jurisdictionis*, 11. Maji, 1611. coram Reverendiſ. D. Attebat. & etiam deponunt teſtes, quorum Summarium fuit datum. Videtur, quòd Dominus Archiepiſcopus habeat de jure communi fundatam intentionem, *c. Omnes Baſilicæ 16. q. 7. c. Conquerente. de offic. Ordin. c. Cùm Epiſcopus. eodem titul. in 6.* Verall. *deciſ. 306. par. 1.* & *203. par. 2.*

Ob quam juris aſſiſtentiam debet manuteneri, *cap. Cùm perſona, §. finali.* cum ibi notat. *de privil. in 6.* Verall. *d. deciſ. 306. part. 1.* Rota *in cauſa Salamantina jurisdict.* 18. Aprilis, 1581. coram Cantuccio, relata *inter diverſ. impreſ. deciſ. 145. n. 6. par. 2. in Veronen. jurisd.* 15. Maji, 1608. coram D. Attrebaten. & alibi ſæpè.

Et præfata eò magis procedunt: quia de exercitio ju- 4
risdictionis deponunt prædicti teſtes. Rota *in dicta Ca-*
lagurritana jurisdictioni. 5. Maji, 1508. coram Reve-
rendiſſimo Attreban. & *in Forolivien. ſeu Bertinorien.*
diœceſis. 3. Aprilis, 1609. coram eodem, etiamſi non 5
deponant de omnibus actibus jurisdictionalibus: quia
ſufficit cauſa univerſalis, quæ magis attenditur, quàm 6
actus, ut fuit reſolutum *in cauſa Aſſiſten. Canonicatus,*
14. Junii, 1600. coram: & in terminis jurisdictionis,
Innocent. *in cap. Dilectus. n. 3. de Capell. Monach.* &
alii *infrà* allegandi. Et ſuper aliquibus capitibus ju-
risdictionis in territorio, de quo agitur, dantur etiam
decreta Sacræ Congregationis, ſuper Concilio, ad fa-
vorem D. Archiepiſcopi.

Non obſtat prætenſum privilegium exemptionis
conceſſum, de anno 1211. ab Archiepiſcopo Sipuntino:
nam omiſſo, quantùm hoc privilegium valeat in præ-
judicium ſucceſſorum, de quo *in Veronen. exemptio-* 7
nis, 27. Maji, 1594. coram bon. mem. Cardinale
Pamphilio.

Reſpondetur, quòd ad evitandam manutentionem
Ordinarii, non ſufficit exhibitio privilegii; niſi ulteriùs 8
adſit quaſi poſſeſſio exemptionis, ut habetur *in c. Cùm*
perſona. de privileg. lib. 6. ibi, quia de privilegio faciunt
fidem in libertatis, vel exemptionis poſſeſſione, non vio-
lenta, non clandeſtina, nec conceſſa precario, de qua,
ſi fidem coram eiſdem fecerint, non turbentur. Si
enim Papa mandet, eos non turbari in poſſeſſione, per 9
neceſſarium antecedens præſupponit, quòd poſſideant:
quia privatio præſupponit habitum, juxta not. *in l. De-*
cem. ff. de verb. oblig.

Et iſte intellectus ſuadetur ex eo, quia *dict. c. Cùm* 10
perſona. emanavit ad favorem jurisdictionis ordinariæ,
ut patet in principio, ibi: *Ordinariorum correctiones,*
& ordinationes ſubterfugientes, ac eorum forum, ſive
judicium declinantes. Nos volentes ſuper hoc de ſalubri
remedio providere, ſtatuimus, ut hi, qui aſſerunt per pri-
vilegia, ſeu indulgentias apoſtolicæ Sedis exemptos à lo-
corum Ordinariis, &c. ex qua narrativa proœmii, col- 11
ligitur cauſa finalis, *l. ſi. ff. de hered. inſtitut.* Oldrad.
conſ. 103. n. 2. Roman. *conſil. 38. n. 1.* Alexan. *conſil. 160.*
n. 20. l. 6. Si igitur allegantes privilegium exemptionis
per ſolam exhibitionem privilegii, antequam de illius
juribus cognoſcatur, liberarentur ab exercitio jurisdi-
ctionis Epiſcopi, diſpoſitio text. emanaſſet ad illorum
favorem. Siquidem per regulas juris ſola exhibitio pri-
vilegii non tolleret exercitium Ordinarii.

Nam eo ipſo, quòd Ordinarius exercet jurisdictio- 12
nem in una parte ſuæ diœceſis, videtur conſtitui in quaſi
poſſeſſione exercendi quoad omnes, in quibus alter non
habet particularem quaſi poſſeſſionem. Abbas *conſil. 71.*
col. fin. verſ. Tertiò ad idem ibi. *Nec alius erat in poſſeſ-*
ſione. lib. 2. Felin. *in cap. Auditis, n. 19. in 3. declar. de*
præſcript. Rebuff. *in tract. de decimis, q. 9. n. 9.* Me-
noch. *remed. 3. retin. n. 135.* Cephal. *conſil. 369. n. 15. cum*
pluribus ſeqq. Rota *in cauſa Ortolen. decimarum*, 19. Ju-
nii, 1591. coram Gyptio, & *in Valentina decimarum*,
27. Octobr. 1598. coram bon. mem. Seraph. & in ter-
minis jurisdictionis tradit Innocent. *in cap. Dilectus, n. 3.*
verſ. Poſſeſſorium. ex eo. Hoſt. *num. 1. verſ. Ex prædi-*
ctis etiam. Joan. Andr. *n. 8.* Butr. *n. 15.* Boich. *n. 11. de*
Capellis Monach. Verall. *deciſ. 306. par. 1.*

Et proinde per iſtam exhibitionem privilegii, quæ
cernit petitorium, remaneret Epiſcopus privatus ſua 13
quaſi poſſeſſione, contra notata per Abb. *in c. 1. n. 4.*
Butr. *n. 2. ut lite pendente.* Lancellot. *de attentat. par. 2.*
c. 17. n. 161. & ſequent. in ſpecie, quòd ſola exhibitio
privilegii exemptionis non impediat manutentionem, 14
fuit

ſuit deciſum *in cauſa Carthaginen. decimarum*, 27. Junii, 1609. coram Gyptio.

15 Nec poteſt ſubditus dici conſtitutus in quaſi poſſeſſione exemptionis ex eo ſolùm, quòd non appareat, Superiorem in illum exercuiſſe jurisdictionem, niſi probetur, quòd venerit caſus exercendi, & volens exercere, fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel aliàs habuerit ſe pro ſpoliato, ut per Innoc. Hoſt. Joan. And. Butr. Boich. & Verall. *locis ſuprà allegat.*

16 Et licèt Gloſſ. *in dicto cap. Cùm perſona. verbo, turbentur*, innuat, quòd ſola exhibitio privilegii ſufficiat, *per §. ſequen. infrà, eodem*; attamen loquitur contra regulas juris, ut patet ex prædictis: & ducit argumentum
17 ſuum à contrario ſenſu, ut advertunt Lapus, Anchar. & alii mox allegandi: quod argumentum non valet ad inducendam correctionem juris, ut latè per Everard. in loco à contrario ſenſu, *n.* 8. prout induceretur in propoſito caſu. Et iſte eſt communis intellectus illius *cap. Cùm perſona*, ut per Lap. *ibi. n. 4. verſ. Et hoc videtur.* Anch. *n. 6. verſ. Hoc tamen.* Gemin. *in §. ſi verò, verſic. Et hoc videtur.* Franc. *ibidem. n. 3. verſic. Et hoc procedit.* dum dicunt, exhibentem privilegium, ita demum evitare manutentionem Epiſcopi, ſi ipſe eſt in quaſi poſſeſſione exemptionis.

Et ita deciſum, &c.

EMIN. D. CARD. SACRATO.

Lauretana jurisdictionis. Luna, 20. Junii, 1616.

ARGUMENTUM.

Epiſcopo Lauretano competit jurisdictio in Clerum, & Cantores, ac Cuſtodes, & alios Miniſtros Sanctæ Capellæ, privativè quoad Protectorem; quando tamen delinquunt extra Capellam, & officium.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi quoad jurisdictionem ſpiritualem, ſuper omnibus perſonis ſua diœceſis; etiamſi illa perſona profiteantur, ſe inſervire Capella exempta. n. 2.*

3 *Manutentio in materia jurisdictionali competit ratione ſolius aſſiſtentia juris communis.*

4 *Cathedralis erectione formatur novum corpus cum novo Præſule.*

5 *Corpus novum eſt diverſum ab antiquo; & ideo de uno ad aliud non fit bona illatio.*

6 *Corpus unicum habere duo capita, monſtruoſum eſt.*

7 *Diſpoſitio qualibet intelligitur, rebus in eodem ſtatu permanentibus.*

8 *Privilegia contra Eccleſiam collegiatam non ſuffragantur, ſi poſteà erigatur in cathedralem.*

9 *Eccleſia filialis, qua priùs cedebat matrici, ſi erigatur in collegiatam, debet illi precedere.*

10 *Statu mutato jus antiquum etiam mutatur.*

11 *Parochia noviter erecta habebit decimas, qua aliàs competiiſſent antiqua, etiamſi hoc in nova erectione minimè caveretur.*

12 *Archidiaconus, qui habet Monaſterium ſibi ſubjectum, ſi illud erigatur in cathedralem, de domino fit ſubjectus, niſi aliud in erectione caveatur.*

13 *Jurisdictio ſpiritualis, privativè quoad omnes alios, eſt pracipuum jus, quo de jure, & conſuetudine utuntur Epiſcopi.*

14 *Epiſcopo reſervatum cenſetur, quicquid per privilegium ei expreſſè non adimitur.*

15 *Probationem liquidiſſimam habere dicitur, habens pro ſe juris communis diſpoſitionem.*

16 *Probatio liquidiſſima non tollitur per æquivocam.*

17 *Jurisdictionis certa ſpecie prohibita, reliqua ſpecies videntur permiſſa.*

18 *Connexorum eadem eſt natura.*

19 *Limitata cauſa limitatum producit effectum.*

20 *Interpretatio ſtricta fit in materia correctoria.*

21 *Petitorium nihil commune habet cum poſſeſſorio.*

DECISIO LXIV.

ORta controverſia inter Illuſtriſſimos, & Reverendiſſimos DD. meos, D. Cardinalem Protectorem Sanctæ Domus Lauretanæ ex una, & D. Cardinalem Epiſcopum ejusdem Civitatis ex altera, ſuper multis capitibus jurisdictionis ſpiritualis exercenda in dicta civitate, & Capella, & ſuper illorum perſonis, cauſaque mihi in Rota commiſſa, dubitavi, cui eſſet dandum mandatum de manutenendo, & in quibus, ad effectum, de quo agitur. Et quia materia evaſit ſatis prolixa, & multa fuerunt propoſita, quæ videbantur egere particulari inſpectione; placuit Dominis pro hac prima vice firmare tantùm.

Quòd Illuſtriſſimo D. Cardinali Epiſcopo ſit dandum mandatum de manutenendo quoad exercitium jurisdictionis in Clerum, & Cantores, nec non etiam in Cuſtodes, & alios miniſtros Sanctæ Capellæ: quando tamen delinquunt extra Capellam, & officium, reſervato, ut de aliis videretur.

Moti fuerunt Domini ad concedendum prædictum 1
mandatum: quia Epiſcopus de jure communi habet fundatam intentionem, quoad jurisdictionem ſpiritualem ſuper omnibus perſonis ſuæ diœceſis, *c. Conquerente. de offic. Ordin. Cùm Epiſcopus. eod. tit. in 6.* Franc. *in c. Cùm perſona. §. fin. de privil. in 6.* Hoſt. *in c. Cùm inferior. n. 13. de major. & obed.* Capnt. *deciſ. 306. n. 1. & 7.*
lib. 1. & deciſ. 203. lib. 2. etiamſi illæ perſonæ profiteantur, 2
ſe inſervire Capellæ exemptæ a jurisdictione Epiſcopi. Rota *deciſ. 736. n. 2. verſ. Et quatenus. par. 1. diverſ.*
Ratione autem ſolius aſſiſtentiæ juris communis in ma- 3
teria jurisdictionali competit manutentio, *c. Cùm perſonarum. §. fin. de priv. in 6.* Caputaq. *dec. 306. n. 7. lib. 1. & 23. lib. 2.* Rot. *deciſ. 45. n. 5. in fin. cum ſeq. 4. par. 1. div.* & *in cauſis Bononſen. Sancti Petronis*, 28. Aprilis, 1593. coram Card. Mantic. *Veronen. jurisdictionis*, 18. Martii, 1596. coram bon. mem. Card. Pamphilio; & *in Sipuntana jurisd.* 24. Maji, 1613. coram me.

Cæterùm, ultra juris aſſiſtentiam quoad delicta extra officium, & Capellam, de quibus nunc agitur, adeſt clara quaſi poſſeſſio D. Card. Epiſcopi, de qua benè deponunt teſtes pro ejus parte examinati, nempe, primus juxta 14. quartus juxta 20. additionale, & quintus juxta aliud additionale, qui teſtes deponunt de actibus particularibus, in quibus Epiſcopi pro tempore exercuerunt jurisdictionem: & concordant etiam teſtes D. Cardinalis Protectoris, nempe, tertius juxta 15. & quintus juxta 16.

Non obſtant ampliſſima privilegia conceſſa per Julium II. & alios antiquos Pontifices Protectoribus Sanctæ Capellæ: quia fuit dictum, quòd privilegia, quæ emanarunt, antequam Caſtrum Lauretanum erigeretur in Cathedralem, non poſſunt deſervire poſt di- 4
ctam erectionem: etenim per hujusmodi erectionem formatur novum corpus cum novo Præſule, qui eſt Epiſcopus, Hoſt. *in c. Cùm inferior. n. 12. verſ. Nam & erecta.* & *ibidem* Joan. Andr. *in gloſſ 3. ad fin.* Butr. *n. 12.* Card. *n. 1. oppoſit. 10.* Ægid. *n. 8. verſ. in gloſ. 3. de major. & obed.* Proptereà malè infertur de illo corpore antiq. ad novum, cùm ſint diverſa, *vulg. l. Illud. ff. ad l. Aquil. l. Ille, aut ille. de leg. 3.* cum Concord. Eſt enim monſtruoſum, quòd unum corpus debeat habere duo capita. *c. Quoniam. verſ. Prohibemus.* ubi Gloſſ. *de Parochiis. c. In quib. 17. q. 1.* Oldr. *conſ. 67. n. 1.* & in iſtis terminis Rot. *in cauſa Conſtantien. jurisdict. verſ. Neque verò.* 18. Maji, 1611. coram Reverend. Attrebatenſi: & ſuffragatur trita concluſio, quòd quælibet diſpoſitio intelligitur, rebus in eod. ſtatu permanentibus. *l. Quòd*

Ser-

Servius. ubi Jaſ. *n.* 8. *ff. de cond. cauſ. dat.* Anchar.
conſ. 84. *n.* 3. Ruin. *conſ.* 137. *n.* 11. *lib.* 2. latè Tiraquell.
in præfat. l. ſi unquam. n. 167. *C. de revocand. donat.*
8 Rot. *deciſ.* 123. *n.* 16 *par.* 2. *diverſ.* & proinde cùm Ec-
cleſia Lauretana, quæ priùs arat ſimplex collegiata, ef-
fecta fuerit cathedralis, privilegia antiqua non poſſunt
deſervire, qua ratione videmus, quòd Eccleſia filialis,
9 quæ priùs præcedebatur à Matrice, ſi erigatur in colle-
giatam, debet præcedere ipſam Matricem. Seraph. *de-
ciſ.* 1445. *n.* 2. ubi *ſub n.* 7. reddit bonam rationem: quia,
ſcilicet, mutato ſtatu, mutatur antiquum jus. Sic vide-
10 mus, quòd erecta nova Parochia habebit decimas, quæ
11 alias competiiſſent antiquæ, etiamſi hoc in nova erectio-
ne minimè caveretur. Abb. qui de communi atteſtatur
in c. Cùm contingat. ſub n. 8. *verſ. Sed remanet quartus
caſus. de decim.* & fuit dictum *in Comen. decimarum*,
28. Jun. 1602. & 27. Novembris, 1606 coram me. Sic
12 Archidiaconus, qui habet Monaſterium ſibi ſubjectum,
ſi illud Monaſterium erigatur in cathedralem, de domi-
no fit ſubjectus, niſi aliud in dicta erectione caveatur.
Hoſt. *in c. Cùm inferior. n.* 13. *de major.* quæ magis de
plano videbantur procedere in hoc caſu, quo Papa in
erectione novæ Cathedralis uſus fuit verbis ampliſſimis,
ubi: *Qui juriſdictionem habeat, & exerceat in ſpiritua-
libus honoribus & privilegiis, quibus alii Epiſcopi de ju-
re, vel conſuetudine, aut alias quomodolibet utun-
13 tur*, &c. Certum eſt autem, quòd præcipuum jus, quo
de jure, & conſuetudine utuntur Epiſcopi, eſt ipſa ſpiri-
tualis juriſdictio privativè quoad omnes alios per *ſuprà*
alleg. Et hæc quoad privilegia ante erectionem, quæ
poſſunt etiam deſervire, quoad quaſi poſſeſſionem, in
qua Protector Sanctæ Domus Lauretanæ eſſet ante ere-
ctionem in cathedralem.

Poſt verò erectionem, non fuit pro parte D. Cardi-
nalis Protectoris oſtenſa quaſi poſſeſſio reſpectu juriſ-
dictionis in Clerum, & Miniſtros delinquentes extra
Capellam, & officium: & licèt fuerint exhibita quæ-
dam prætenſa Concordata inter Epiſcopos prædeceſ-
ſores, & D. Protectorem Sanctæ Capellæ; attamen
viſum fuit, illam non obſtare: nam (omiſſo, quòd pro
parte D. Cardinalis Moderni Epiſcopi fuit allegatum,
illa non eſſe in forma probanti, neque confecta ex
authoritate, quæ poſſit ligare Epiſcopos ſucceſſores,
ac etiam dum de correctione loquuntur, intelligenda
de correctione levi, quas inſpectiones Domini reſer-
14 vaverunt ad aliam propoſitionem,) fuit reſponſum,
quòd non poterant deſervire ad caſum, de quo nunc
ſtrictè agitur, quia non continent verbis expreſſis, &
claris delicta Officialium delinquentium extra eorum
officium, ut eſſet neceſſarium ad prædictum effectum.
15 Seraph. *deciſ.* 1380. *n.* 2. *verſ. Quia in illo.* & *n.* 3.
verſ. Neque verba Privilegii. Rota *in Conſtantien. ju-
riſdictionis*, coram Attrebatenſi, *verſ. Et generaliter.*
ubi dicit, quòd omnia illa, quæ per privilegium ex-
preſsè non adimuntur Epiſcopo, illi cenſentur reſer-
vata & meritò, quia habens pro ſe juris communis diſ-
poſitionem, dicitur habere liquidiſſimam probatio-
16 nem, Gloſſ. *in l. ſi tutor. in verbo. Oſtenderis*, ubi Bald.
n. 2. *C. de privil. tut.* Rot. *deciſ.* 4. *in fin. p.* 2. *diverſ.*
Hæc autem liquidiſſima probatio non debet tolli per
æquivocationem *cap. In præſentia.* ubi Abb. *n.* 6. Dec.
n. 12. Butr. *n.* 132. *de probat.* Gemin. *in c. Si tibi n.* 14.
de præbend. in 6. Seraph. *deciſ.* 619. *num.* 9. Quan-
tùm enim ad Officiales Sacriſtiæ, prætenſa Concor-
data ſunt reſtricta ad delicta in officio, ibi: *Et in eorum
officio delinquentium correctio*, &c. Unde quoad de-
lictum extra officium, faciunt pro Epiſcopo, arguendo
ex materia *l. Cùm Prætor ff. de iud.* Quantùm verò ad
Cuſtodes Capellæ, licèt ſimpliciter dicant, illorum
deputationem, & correctionem ſpectare ad Protecto-
rem; non propterea exprimunt, quod hoc debeat in-
telligi, etiam de delictis extra officium; & propterea
cùm hoc expreſsè non dicant, juriſdictio remanet Epi-
ſcopo ex deciſionibus Seraphini, & Attrebatenſis *ſuprà*
allegatis; & illa connexio deputationis, & correctio-
nis ſatis denotat, correctionem debere intelligi circa
materiam, in qua fit deputatio, arguendo à ſimili na- 18
tura connexorum. Aym. Cravett. *conſ.* 461. *n.* 50.
Anchar. *conſ.* 161. *n.* 4. Et limitata cauſa, ut ſcilicet, 19
meliùs poſſit expediri officium deputationis, limitatum
debet producere effectum, *l. In agris ff. de acq. rer.
domin.* Et quia in materia correctoria ſtricta fit inter- 20
terpretatio. Alex. *conſ.* 50. *n.* 13. *verſ. Denique. lib.* 2.
Roman. *conſ.* 150. *n.* 4. Præterea, etiamſi prætenſa
Concordata aliquid plus dicerent, non eſſet Epiſcopus
turbandus in poſſeſſione, in qua exiſtit, quoad delicta
extra officium, & Capellam, ut *ſuprà* firmatum eſt,
cùm exceptio Concordatorum reſpiciat petitorium,
quod dicitur, nihil habere commune cum poſſeſſione,
l. Naturaliter. §. Nihil commune. ff. de acq. poſſ. Potue- 21
runt enim ſupervenire nova concordata, aut præſcriptio
adminiculata titulo juris communis, de quibus erit in
petitorio agendum.

Et ita concluſum.

R. P. D. UBALDO.

Adrien. ſeu nullius juriſdictionis, Lunæ, 18. Maji, 1612.

ARGUMENTUM.

Eccleſiam eſſe in diœceſi, & quibus probetur.

SUMMARIUM.

1 *Enunciativa ex ſcripturis informibus, & exemplis exemplorum nullum faciunt gradum probationis.*
4 *Enunciativa non probant, quando principaliter diſputatur de enunciato.*
3 *Viſitare poteſt Epiſcopus vicinior Eccleſias, etiam quæ ſunt nullius.*
4 *Actus quando poteſt referri ad plures cauſas, ſive titulos, ejus probatio redditur dubia.*
5 *Seminario contribuere tenentur etiam, qui ſunt nullius.*
6 *Exempti ratione Parochialium ad Synodum diœceſanam accedere tenentur.*
7 *Quaſi poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia illius, de cujus præjudicio agitur.*
8 *Territorii ſeparatio arguitur ex exercitio omnimodæ juriſdictionis quaſi epiſcopalis.*

DECISIO LXV.

FUit reſolutum, non probari, Monaſterium, & Eccle-
ſiam, de quibus in puncto, eſſe in diœceſi Adrienſi,
cùm enunciativæ antiquæ, ad probandum adductæ, 1
ſint ex ſcripturis informibus, & exemplis exemplo-
rum, quæ nullum faciunt gradum probationis, *Auth.
Si quis in aliquo.* ubi Doct. *C. de edend.* ultra quod
enunciativæ non probant, quando principaliter diſ- 2
putatur de enunciato, ut in hoc caſu. Felin. *in cap. Per
tuas. num.* 10. *verſ. Secundò reſtringitur. de probat.* Put.
deciſ. 381. *n.* 3. & fuit dictum *in cauſa Lucin. ſeu Nul-
lius juriſdictionis*, 4. Maji, 1598. coram bon. mem. Car-
dinali Seraphino, & *in Conſtantienſi juriſdictionis*,
16. Novembris, 1607. coram Reverendiſſ. Attrebatenſi,
& quoad Eccleſias inferiores enunciativæ nullæ dantur:
ſublatis autem enunciativis res reducitur ad prætenſas
viſitationes, & alios actus juriſdictionales per Epiſco-
pum Adrienſem in dictis Eccleſiis, qui cumulantur
per informantes pro Epiſcopo. Et quidem quoad vi-
ſitationes, illæ non videbantur obſtare: quia ferè omnes
fuerunt factæ poſt Concilium Trid. & ſic potuerunt 3
fieri tanquam ab Epiſcopo viciniore, qui poteſt vi-
ſitare Eccleſias, etiam quæ ſunt nullius, *cap.* 9. *de re-
format. ſeſſ.* 24. Et ſic cùm actus poſſit referri ad plures 4
cauſas, ſeu titulos, ejus probatio redditur dubia, ex
alle-

allegatis per Sutd. *conſ.168 ſub n.33. verſ. Reſpondeo
quoque. & num. ſeq. lib. 2.* Et licèt in dictia viſitatio-
nibus Epiſcopus videatur appellari ordinatius: tamen
dicebatur conſtare de errore, & ejus loco ſuiſſe ſcriptum
ordinationea in viſitatione; ſed, non qua authòtitate
factæ fuerint, viſitatio vero Sancti Petri de Fracta, quæ
ſuit facta ante Concilium, dicebatur facta ratione Curæ
ad Eccleſiam translatæ ab Eccleſia Sancti Mattini, quæ
eſt in diœceſi Adrienſi; non autem ratione loci, vel
pertinentiæ dictæ Eccleſiæ Sancti Petri. Alii actus
qui dantur, partim non poterant exerceri per Prælatos
inferiores, ut ea quæ ſunt Ordinis; ideò neceſſariò pro
Ordinum collatione ad vatios Epiſcopos ſuit recur-
5 ſum. Conc. Trid. *de reform. c. 10. ſeſſ. 23.* Partim
fuerunt facti vigore ejuadem Concilii, ut contributio
Seminario Adrienſi, cùm teneantur contribuere etiam
qui ſunt nullius, *c. 8. circa med. de reform. ſeſſ. 23.*
6 ut etiam edicta pro celebranda Synodu, eum ratione
Parochialium Rectores, & exempti ad Syndos diœce-
ſanas accedete teneantut, *c. 1. §. Synodi quoque. ſeſſ. 24.
de reformat.* Partim non ſunt in actis; & omni caſu
7 actua prædicti non videbantur relevare cùm non cun-
ſter fuiſſe factos de ſcientia, & patientia Abbatis, ſine
qua non poterat ei inferri præjudicium. Doctores *in
c. Cùm Eccleſia.* ubi Rip. *n. 64. de cauſ. poſſ. & propr.*
Abb. *in cap. Cùm contingat. n. 11. de for. comp.* Cæſ. de
Graſſ. *deciſ. 7. n. 9. de teſtibus.* Put. *dec.* 181. *n.* 3. 4. *lib.* 2.
& ſuit tentum *in una Aprutina juriſdictionis*, 19. Mar-
tii, 1607. coram R.P.D. meo Pamphilio.

Non obſtat, quod quælibet Eccleſia præſumatur eſſe
intra fines alicujus diœceſis: quia hæc præſumptio vi-
8 debatur tolli ex multis adductis pro Abbare ad proban-
dum, quod exerceat omnimodam juriſdictiouem, &
quaſi Epiſcòpelem in Eccleſiis, de quibus in puncto,
quod ipſum arguit ſeparationem territorii. Rota
deciſ. 207. in fine, part. 2. Franc. *in c. 2. §. Sta-
tuto. n. 10. verſ. Sed ſi per privileg. de conſtit. in 6.*
Fedet. de Sen. *conſ. 14. n. 4. verſ. ſitum.* Balb. *de præ-
ſcript. 1. par. 5. par principal. q. 11. num. 7. & 8.* Et
foit dictum *in una Salamantina juriſdictionis*, 9. Maji,
1580. coram Seraphino, & *Lucenſi, ſeu nullius juriſ-
dictionis*, 4. Maji, 1598. coram eodem, & *in Burgenſi
juriſdictionis*, 16. Decembris, 1599. coram Otano;
præterquam quòd etiamſi intraret præſumptio ea ad-
verſo allegata; illa tamen non magis concluderet
pro Epiſcopo Adrienſi, quàm pro aliis; & in præſenti
non agitur, an Abbas ſit nullius; ſed an ſit in diœceſi
Adrienſi.

Et ita concluſum, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Luna, 18. Martii, 1613.

ARGUMENTUM.

Locum eſſe in aliqua diœceſi, an & quando
probetur ex enunciativis.

Summarium.

1 *Enunciativa Papæ, quæ emanavit ad ſupplicationem
partis, non probat in præjudicium tertii.*

2 *Clauſula, ſi ita eſt, ſemper intelligitur in gratiis ad pe-
titionem partis.*

3 *Enunciativa non probant, quando principaliter agi-
tur de veritate enunciati.*

4 *Enunciativa, quæ emanavit à Summo Pontifice prin-
cipaliter. ad deſcribendos fines diœceſis, probat lo-
cum enunciatum eſſe in diœceſi.*

5 *Enunciativa antiqua ſupra centum annos probant, ſi
concurrant alia adminicula.*

6 *Enunciativa antiqua habent vim famæ, & ſine poſſeſ-
ſione non relevant.*

7 *Enunciativæ eliduntur ex contrariis.*

DECISIO LXVI.

FUerat reſolutum die Maji præteriti coram me, Mo-
naſterium, & Eccleſias expreſſas in dubio tunc pro-
poſito, non probari eſſe in diœceſi Adrienſi: quam re-
ſolutionem cùm impugnare conaretur modernus Re-
ver. Epiſcopus Adrienſis ex multis juribus noviter pro-
ductis, placuit idem dubium iterum proponere. Et
Domini utraque parte informante perſtiterunt in de-
ciſis, quia quod enunciativas illatas pro parte Epiſco-
pi fuit reſponſum in primis, quòd illa, quæ deſumitur
ea Bulla Martini V. emanavit ad ſupplicationem par- 1
tis ut probatur ibi. *Exhibita petitio continebat, quod
Abbas Monaſterii S. Mariæ de Vangad. diœceſis Adrien-
ſis*, &c. & ſic non probat in præjudicium tertii. Abb.
in c. Dudum. n. 3. & princ. & *in c. Dudum. n. 8. de
decim.* Imol. *in Clem. 1. col. pen. de probat. Fuse aliàs.*
certum eſt, quod in iſtis gratiis ad petitionem partis 2
ſemper intelligitur clauſula, *ſi ita eſt. c. de reſcr. ult.*
quòd ſuper iſtis enunciativis incidenter probatis non
videtur poſſe fieri fundamentum, dum hodie princi-
paliter agitur de veritate enunciati. Alex. *conſ. 136. n. 11.* 3
lib. 1. Aym. *conſ. 29. ſub n. 3.* Put. *deciſ.* 381. *in fin.
lib. 1.* & ſuit dictum *in deciſ.* Neque videbatur appro-
priari reſponſio data *in cauſa Theatina juriſdictionis
S. Joannis in Venere*, 4. Maji præteriti coram Deca-
no; quia ibi agebatur de enunciativa emanata præ-
ſentialiter à Summo Pontifice ad ſcribendum fines 4
diœceſis Theatinæ, ut in ea legitur: ideò fuit dictum
eam probare: ſed in caſu noſtro enunciativæ ſunt propter
illud, & incidenter probatæ ut dictum eſt. Præterea 5
eſto etiam, quòd dictæ enunciativæ, tanquam anti-
quæ, ut ſupra centum annos, aliquid relevarent, ut
per Abb. *conſ. 62. n. 11. verſ. in contrarium. p. 2.* cum
alleg. tamen debent concurrere alia adminicula, & 6
ſignanter longævæ poſſeſſiones, cùm habeant tantum
vim famæ, quæ ſine poſſeſſione non relevat. Achil.
deciſ. 6. de jurepatr. Put. *deciſ. 60. n. 15.* & *deciſ.* 140.
n. 1. lib. 1. Caſſad. *deciſ. 2. de prob.* Rot. *deciſ. 792. in
princ. part. 1. diverſ.* & fuit dictum *in cauſa Feſulana
Prioratus*, 6. Junii, 1611. coram Cavalerio, & aliàs ſæ-
pè: quæ quaſi poſſeſſio non videbatur hic adeſſe pro 7
parte Epiſcopi, cùm non dentur actus indubitati ad eam
probandam, ut *infrà* apparebit: & in omnem eventum
dictæ enuncitivæ Epiſcopi videbantur elidi ex aliis con-
trariis pro Abbate. Rota *deciſ. 676. n. 6. part. 1. diverſ.*
& fuit dictum *in Romana præeminentiarum*, 16. De-
cembris, 1585. coram Seraph.

R. P. D. PIROVANO.

*Toletana, ſeu Nullius juriſdictionis, Luna,
26. Martii, 1612.*

ARGUMENTUM.

Ordinarius poteſt viſitare omnes Eccleſias ſuæ
diœceſis: & ſi ſint exemptæ, vel Nullius,
poteſt eas viſitare tanquàm Sedis apoſto-
licæ delegatus, non obſtantibus privile-
giis quibuſcunque.

Summarium.

1 *Ordinarius habet intentionem fundatam in jure, vi-
ſitandi omnes Eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ
diœceſis.*

2 *Inhibendum non eſt Ordinario circa viſitationem Ec-
cleſiarum exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis abſ-
que cauſæ cognitione.*

3 *Viſitare poteſt Epiſcopus omnes Eccleſias ſuæ diœ-
ceſis, etiam exemptas, vel Eccleſias viciniores,
quæ ſunt Nullius tanquàm Sedis apoſtolicæ dele-
gatus.*

4 *Vicinior præſumitur Epiſcopus loco Nullius, contra
quem cauſa committitur.*

5 *Clau-*

5 *Clauſula*, Non obſtantibus quibuſcunque privilegiis, *comprehendit quaſcunque perſonas, quantumvis privilegiatas.*

6 *Remiſſoria conceditur, ſtante relevantia articulorum.*

DECISIO LXVII.

1 VIſum eſt Dominis inhibitionem eſſe moderandam: quia, cum Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Coletanus de jure communi habeat fundatam intentionem in jure viſitandi omnes Eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ diœceſis, *ex cap. Conquerente. de offic.* 2 *Ordin.* donec cognoſcatur, an aliquæ Eccleſiæ, vel loca ſint exempta, vel Nullius; non eſt incipiendum ab inhibitione ſine cognitione cauſæ. *cap. Cùm perſona. de privileg. in 6. cap. Conſtitutus. de relig. Domib.* Caputaqu. *deciſ.* 201. *parte* 1. quod etiam fuit firmatum *in cauſa Calaguritana juriſdictionis*, 1. Julii, 1605. quin omnis hæſitatio fuit ſublata in materia viſitationis per ſacrum Concilium Trident. *cap.* 8. *ſeſſ.* 7. & *cap.* 8. 3 *de reformat. ſeſſ.* 21. ubi derogatur quibuſcunque exemptionibus, & Judicum inhibitionibus; & datur Epiſcopis facultas viſitandi, tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegatis: & ideo ſereniſſimus Princeps Philibertus, quamvis prætendat, loca ſui prioratus Caſtellæ eſſe exempta, ſeu Nullius; effugere non poteſt viſitationem Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Toletani, uti vicinioris, cui eadem facultas per ſacrum Concilium *cap.* 9. *ſeſſ.* 29. *de reform.* attributa fuit.

Nec dicatur, uti viciniori non competere facultatem: quia pro parte Sereniſſimi Principis negetur qualitas vicinitatis, quæ per Illuſtriſſ. Archiepiſcopum, uti fundamentum ejus intentionis, venit probanda.

4 Quia fuit reſponſum, illum præſumi viciniorem, contra quem cauſa committitur, *cap.* 8. *de relig. Domib.* maximè cùm non controvertatur cum alio Epiſcopo, ut fuit conſideratum *in Calaguritana juriſdictionis*, 26. Junii, 1608. coram Illuſtriſſimo Attrebatenſi. Et meritò, ne Eccleſiæ ſubtrahantur à ſuperioritate Ordinariorum donec qualitas vicinitatis probetur in grave præjudicium animarum, præſertim in Eccleſiis parochialibus.

Et quoad privilegium Clem. VII. per quod conceditur exemptio locis Religionis S. Joannis Hieroſolymitani, etiam à viſitatione, fuit dictum comprehenſum eſſe ſub derogatione Concilii *d. ſeſſ.* 2. *cap.* 8. & *ſeſſ.* 21. *cap.* 8. quæ loquitur de locis exemptis; & eadem derogatio habetur in his, quæ ſunt Nullius, *cap.* 9. *ſeſſ.* 24. 5 & eſt ſermo generalis ibi, *quibuſcunque privilegiis non obſtantibus*, comprehendens quaſcunque perſonas, quantumvis privilegiatas. Tiraquel. *de retract. conſanguin.* §. 1. *gloſſ* 14. *n.* 96. Sarnen. *in proœm. reg. q.* 4. *col.* 4. *verſ. Iſtis tamen non obſtantibus.*

In ſecunda parte dubii placuit Dominis remiſſoriam petitam pro parte Sereniſſimi Prioris eſſe concedendam poſt moderatam inhibitionem; tum, quia eſt relevans. Caputaq. *deciſ.* 68. *par.* 3. Put. *deciſ.* 334. *in fin. lib.* 2. & ſæpiùs fuit reſolutum, tum etiam, quia nec alia pars contradicebat, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Mercurii, 4. Decembris, 1613.

ARGUMENTUM.

Ordinario non eſt inhibendum in exercitio, juris viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis quantumvis exemptas non obſtantibus quibuſcunque privilegiis conceſſis ante Concilium Tridentinum.

SUMMARIUM.

1 *Inhibitio emanata contra formam reſcripti, eſt nulla & venit in primis revocanda.*

2 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis: & ideò contra eum non eſt incipiendum ab inhibitione.*

3 *Aſſiſtentia juris non ſuffragatur Epiſcopo, quando inferior nititur privilegio apoſtolico, & præſcriptione; ſed tunc manutentio datur potiùs inferiori.*

4 *Privilegia eximentia à viſitatione Epiſcopi, conceſſa ante Concilium Tridentinum, non ſuffragatur.*

5 *Eccleſiæ Religionis Hieroſolymitanæ non ſunt exemptæ à viſitatione Epiſcopi; iis exceptis, in quibus jus viſitandi ante Concilium Religioni, & militibus competebat.*

6 *Teſtes invalidi, & nulliter examinati non probant.*

7 *Ordinarii appellatione comprehenditur etiam Prælatus inferior.*

DECISIO LXVIII.

FUit reſolutum, ſtandum eſſe in deciſis: fundamenta enim deciſionis videntur benè procedere, conſiderato reſcripto commiſſionis obtentæ per D. Archipiſcopum, contra quem Papa noluit inhiberi, niſi cauſa cognita; ideò inhibitio emanata abſque cauſæ cognitione, tanquam contra formam reſcripti, ſuſtineri non 1 poteſt; ſed omninò in primis venit revocanda, *cap. Cùm dilecta. de reſcript.* Pariſ. *conſ.* 39. *num.* 9. *lib.* 1. Mandoſ. *de inhib. q.* 82. *num.* 2. Et ratio primæ deciſionis benè convenit: quia, dum prætenditur exemptio à viſitatione, non eſt incipiendum ab inhibitione contra 2 Epiſcopum, qui habet fundatam ſuam intentionem, tam de jure communi, *cap. Cùm perſona de privileg. in* 6. & aliis in deciſ. allegatis, quàm etiam tanquàm delegatus Apoſtolicus vigore decretorum ſacri Concilii Trident. *cap.* 8. *ſeſſ.* 7. *cap.* 8. *de reform. ſeſſ.* 21. *cap.* 9. *ſeſſ.* 24. *de reform.*

Nec obſtat, quòd ex diſpoſitione *cap. Cùm perſona.* D. Archiepiſcopus juvare ſe non poſſit: quia, etſi nita- 3 tur aſſiſtentia juris, concurrente tamen præſcriptione, & privilegio apoſtolico Clementis VII. relato in Conſtitutione Pii IV. in ordine decimaquarta, nedum inhibitio eſt firmata contra D. Archiepiſcopum; ſed manutentio ipſa eſſet danda ex eadem diſpoſitione *cap. Cùm Perſona. in verſ. Quòd ſi talis*, &c. Put. *deciſ.* 310. *lib.* 2. quod etiam videtur firmatum *in Conſtantien. Juriſdictionis*, 10. Novembris, 1607. coram Reverendiſſimo Attrebatenſi, & *in Salamantina juriſdictionis*, 27. Junii, & 17. Decembris, 1582. coram bon. mem. Card. Seraphino.

Quia fuit reſponſum, privilegium prædictum, & 4 ejus confirmationem emanaſſe ante Concilium; & conſequenter eis derogatum fuiſſe per idem Sacrum Concilium; quod etiam clariùs apparet ex Conſtitutione 139. Pii V. & 88. Gregorii XIII. quibus confir- 5 mantur privilegia Clementis VII. reſervata tamen viſitatione juxta decreta Sacri Concilii, & in Eccleſiis, in quibus Religio, & milites epiſcopalem etiam, & temporalem juriſdictionem habent; & circa ea, quæ animarum curam, illiuſque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem reſpiciunt. Et quamvis Pius V. in d. ſua Conſtitutione noluerit ullum afferri præjudicium juri viſitandi Eccleſias parochiales, & alia beneficia curam animarum habentia, quod anteà Religioni, & militibus competebat; tamen D. Prior in hac reſervatione nullum poteſt conſtituere fundamentum, cùm non docuerit de hujuſmodi jure anteà competenti.

Præſcriptio antem allegata non etiam probatur: quia nec ſententia anni 1544. ut dicitur producta, neque teſtes ſuper immemorabili examinati faciunt aliquem gradum probationis, cùm ſententia non ſit in forma probanti, & teſtes ſint invalidi, & nulliter 6 examinati, *cap. Cùm de teſtibus.* ubi Doct. Caputaq. *deciſ.* 266. *par.* 2.

Non obſtant reſponſiones ... ad decreta Concilii *ſuprà* allegata; videlicèt, quòd *cap. 9. ſeſſ. 24.* loquitur de Eccleſiis ſæcularibus; non autem de regularibus, & de locis exemptis; non autem de his, quæ præter exemptionem habent etiam juriſdictionem, quales ſunt Eccleſiæ, de quibus agitur: & item concedat jus viſitandi Ordinario viciniori, qualem non conſtat D. Archiepiſcopum eſſe. Cùm autem *cap. 8. ſeſſ. 7.* loquatur de Ordinariis, quorum appellatione
7 comprehenditur D. Prior, etſi ſit inferior juxta reſolutionem *in Salamantina juriſdictionis*, 9. Maji, 1580. coram bon. mem. Card. Seraphino. Et *cap. 8. ſeſſ.* 21. non comprehendat Prioratus militum S. Joannis, cùm ſint Præceptores, & non Commendatarii, qui propterea à Superioribus ſui Ordinis, non autem ab Ordinario debeat viſitari.

Prædicta enim tolluntur ex Conſtitutionibus Pii V. & Gregorii XIII. ſuprà allegatis, in quibus expreſsè conceditur Ordinariis, uti Sedis Apoſtolicæ delegatis, viſitatio circa ea, quæ curam animarum, illiusque exercitium, & Sacramentorum adminiſtrationem concernunt. Præterea, quòd loca, de quibus agitur, com-
1 prehendatur, vel non comprehendantur ſub decretis Sacri Concilii, reſpicit petitorium, & altiorem requiris indaginem. Interim autem donec cognoſcitur, non eſt incipiendum ab inhibitione, ut dictum fuit *in prima deciſ.*

Et ita ex prædictis Domini confirmarunt primam reſolutionem quoad viſitationem.

R. P. D. MARTINO ANDREA,

Nullius, ſeu Squillacen. juriſdictionis, Veneris, 4. Martii, 1610.

ARGUMENTUM.

Territorium quando dicatur exemptum, & Nullius diœceſis, latè in hac deciſione explicatur.

SUMMARIUM.

1 *Reſtitutio non datur abſque læſione.*
2 *Loca exempta, licèt non ſint de diœceſi; ſunt tamen in diœceſi.*
3 *Provincia plures comprehendit ſub ſe diœceſes.*
4 *Sententia præjudicat ei, ad quem primo loco ſpectabat definitio, licet ſit lata contra alterum, ſi ſciens permiſit alterum ſubditum agere.*
5 *Sententia in cauſa ſtatus facit jus quoad omnes.*
6 *Sententia facit vehementiſſimam præſumptionem boni juris.*
7 *Locus exemptus, in quo abdicatur ab Ordinario omne jus epiſcopale, & transfertur in inferiorem, efficitur proprium territorium inferioris, & non eſt ampliùs, neque de diœceſi, neque in diœceſi.*
8 *Deciſio* in cauſa Conſtantien. juriſdictionis, 18. *Maji*, 1611. *ibi coram Attrebatenſi declaratur.*
9 *Verba enunciativa in dubio accipienda ſunt demonſtrativè; non autem taxativè, nec limitativè.*
10 *Enunciativa non probat, quando principaliter agitur de veritate enunciati.*
11 *Enunciativa ut probent, locum eſſe in diœceſi, debet concurrere aliquod adminiculum longævæ poſſeſſionis.*
12 *Locus; in quo inferior exercet juriſdictionem quaſi epiſcopalem in homines, tam de Clero, quàm de populo, cenſetur verè, & realiter Nullius diœceſis, etiamſi ſit circundatus limitibus Epiſcopatus.*
13 *Enunciativæ plures, antiquiſſimæ, & à diverſis perſonis emanatæ, plenè probant, etiam contra tertium.*
14 *Sententia antiqua probat etiam ſine actis.*
15 *Dictio, ſcilicet, regulatur ſecundum ſubjectam materiam, & quo caſu ſtet declarativè.*
16 *Pertinentiarum appellatione quæ veniant.*
17 *Scientia præſumitur ex lapſu longi temporis.*
18 *Scientia præſumitur ex actuum multiplicitate.*
19 *Obſervantia declarat, quid in privilegiis, & conceſſionibus comprehenſum fuerit.*
20 *Pertinentiarum appellatione quæ veniant, declaratur ex obſervantia.*
21 *Solennitates ſupplentur ex beneplacito apoſtolico.*
22 *Conſenſus Capituli præſumitur ex temporis antiquitate, una cum obſervantia, etiam quod enunciatus, aut reſervatus non appareat.*
23 *Beneplacitum apoſtolicum præſumitur ex temporis diuturnitate, unà cum obſervantia.*
24 *Locum non eſſe nullius diœceſis, non probatur ex diſpenſationib. matrimonialib. & excommunicationib. in forma*, Significavit, *directis Epiſcopo, intra cujus fines locus eſſe prætenditur.*
25 *Epiſcopi in caſibus, in quibus vigore Concilii Trident. juriſdictionem in exemptos exercere poſſunt, non procedunt uti Ordinarii, ſed uti delegati Sedis apoſtolicæ.*
26 *Seminario contribuere tenentur etiam qui ſunt Nullius diœceſis, ſi aliter non ſint exempti.*
27 *Obſervantia præſcripta non interrumpitur per litem.*
28 *Lis non interrumpit quaſi poſſeſſionem, quando ſententia fertur pro poſſeſſore.*
29 *Privilegia conceſſa Monaſterio, ac rebus, & non perſonis, cenſentur realia, & perpetua, & ſuffragantur quibuſcunque perſonis, ad quarum manus ipſa bona devenerint.*
30 *Privilegia conceſſa ſucceſſorib. cenſentur perpetua.*
31 *Privilegia conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & ejus bonis, cenſentur perpetua, & ſuffragantur ſucceſſoribus.*

DECISIO LXIX.

Lata ſententia per Illuſtriſſ. D. Card. F..neſium, vigore Commiſſionis cum clauſula, *appellatione remota*, in qua de voto Dominorum meorum Manzanedi, & Pamphilii pronunciatum fuit, omnimodam ordinariam juriſdictionem in ſpiritualibus, & temporalibus, quam habebant Epiſcopi Squillacenſes ante, & de tempore donationis Theodori, Joannis, & Donati in Parochos, & Parochialium caſalium Serræ, Spatulæ, Biungi, Montauri, & Gaſparinæ, ſpectaſſe, & ſpectare ad Priorem, & Monaſterium Sancti Stephani de Nemore venerabilis Congregationis Carthuſienſis, eoſdemque in eorum poſſeſſione, ſeu quaſi juriſdictionis præfatæ fore, & eſſe manutenendos; illiſque ex apoſtolicis indultis licuiſſe, & licere conſecrationes, chriſma, cæteraſque epiſcopalis officii indulgentias, à quo voluerint Epiſcopo conſequi, ut latiùs ſententia *Summ. n. 9.* Cùm adverſùs eam Epiſcopus non acquieſcens cauſam reſtitutionis in integrum, prout de jure Illuſtriſſ. D. Cardinali Lancellotto de voto Rotæ committi obtinuiſſet; pro eodem voto habendo fuit dubitatum coram me, an conſtaret de juſtis cauſis reſtitutionis in integrum. Et Domini, utraque parte informante, non conſtare cenſuerunt, niſi obſtet exceſſus quoad loca, de quo videatur.

Nam ex donationibus, tam Comitis Rogerii, quam Theodori, Joannis, & Donati, Epiſcoporum, Squillacenſium à Sede apoſtolica confirmatis, necnon ex privilegiis ejuſdem Sedis, Monaſterio S. Stephani conceſſis, una cum obſervantia ſubſequuta, apparet manifeſtè de injuſtitia d. ſententiæ. Unde ceſſat læſio ſine qua non datur reſtitutio. Rota *deciſ. 1. de reſt. in integr. in nov.* Seraph. *deciſ.* 1237. *num.* 1. & fuit dictum *in Cæſaraugustana fructuum*, 26. Junii, 1602. coram Reverendiſſimo D. meo Damaſceno, & *in*

Mar-

Marſicienſi pecuniaria, 26. Junii, 1609. coram Reve-
rendiſſimo Bononienſi, & alias ſæpè.

Nec pro læſione probanda ſuffragatur, in ſententia
loca, de quibus agitur, enunciari Provinciæ Reginenſi;
cujus contrarium, imò quòd ſint in diœceſi Squilla-
cenſi, patere dicebatur ex nonnullis ex dictis juribus.
Unde, licèt prædictæ donationes, ac privilegia, &
confirmationes apoſtolicæ continerent exemptionem
2 quantumvis ampliſſimam; ita quòd dicta loca, uti
exempta, non eſſent ampliùs de diœceſi; attamen
in diœceſi permanebant, *c. Cùm Epiſcopus.* & *ibi* Ge-
min. *n.* 3. Franc. *n.* 2. *de offic. Ordin. in* 6. cum aliis
adductis *in Conaſtantien. jurisdictionis*, 18. Maji, 1611.
coram Reverendiſſimo Attrebatenſi: & hic per infor-
3 mantes: quia ſimul ſtare poſſunt, quòd dicta loca ſint
in Provincia Reginenſi, & nihilominùs ſint in diœceſi
Squillanenſi, ex quo Provinciæ nomen eſt generale,
plures comprehendens ſub ſe diœceſes, *cap.* 16. *q.* 3.
Bart. *in Extravag. Qui ſint rebelles.* §. *Lombardia. n.* 7.
Ruin. *conſ.* 22. *num.* 4. & 5. *lib.* 1. & habetur in Pro-
vinciali omnium Eccleſiarum, in quo Squillanenſis
Epiſcopus eſt deſcriptus inter alios Suffraganeos Archi-
epiſcopi Reginenſis.

Præterea dicta caſalia non fuerunt ſimpliciter exem-
pta à juriſdictione Epiſcopi Squillacenſis: verùm
etiam cum omnibus ſuis hominibus, tam de Clero,
quam de populo, ſubjecta Monaſterio S. Stephani,
& illius Priori, quibus per Epiſcopos Squillacenſes
fuit conceſſum omne jus, omniſque juriſdictio, &
correctio, quæ in dictis caſalibus ipſis competebat;
adeò quòd Epiſcopi nullum jus ſibi retinuerint in eis,
etiam quoad conſecrationes, ordinationes, cæteraſ-
que epiſcopalis officii indigentias, quas à quocunque
voluerint Epiſcopo recipiendi eis tribuerunt faculta-
tem, ut in donationibus præfatorum Theodori,
Joannis, & Donati, ac confirmationibus apoſtoli-
cis Urbani II. & Honorii III. aliorumque Ponti-
ficum. *Summ. n.* 2. & 3. Quod etiam patet ex an-
tiquiſſima ſententia lata de anno 1283. per cantorem
Cathacen. Delegatum apoſtolicum, *eodem Summ.*
n. 4. in qua narratis, ac viſis donationibus, & con-
firmationibus ſupradictis: necnon examinatis teſti-
bus declaratur, Syndicum dicti Monaſterii liquidè,
& plenariè ſuam intentionem probaſſe; videlicet,
quòd ſpiritualia præfatorum caſalium pleno jure
ſpectabant ad Monaſterium, & à longis retrò tem-
poribus uſque tunc ab eo pacificè tenebantur, & poſ-
ſidebantur. Quæ ſententia, etſi lata fuerit inter Prio-
rem Monaſterii, & Archidiaconum Squillacenſem,
4 & ſic inter alios; attamen plenè probat contra mo-
dernum D. Epiſcopum, ex quo illius Prædeceſſor, ad
quem primo loco ſpectabat defenſio, permiſit, Archi-
diaconum agere, *cap. pene de re judic. l. Sæpè. ff.*
5 *eod.* Et quia dicta ſententia fuit lata in cauſa ſtatus,
l. Ingenuum. ff. de ſtat. homin. Alex. *in d. l. Sæpè. n.* 56.
Achil. *deciſ.* 5. *de ſent. & re judic.* Seraph. *deciſ.* 1422.
n. 8. Et in omnem caſum facit vehementiſſimam
6 præſumptionem boni juris, ut ait Seraph. *ubi ſuprà,*
in verſ. Verum. Put. *deciſ.* 133. *in fin. lib.* 1. Concur-
rente maximè illius antiquitate, & obſervantia circa
exercitium omnimodæ juriſdictionis in caſalibus præ-
dictis, quæ obſervantia, & antiqua poſſeſſio Monaſte-
rii, optimè probatur, tam ex teſtibus pro illius
parte formaliter examinatis, *Summ. n.* 67. & 8. quàm
ex authenticis ſcripturis in proceſſu *d. fol.* 209. *uſque*
ad 240.

Unde ſequitur, quòd cùm omnis juriſdictio, quæ
Epiſcopo in dictis locis competebat, fuerit ab ea to-
taliter abdicata, & in Priorem, ac Monaſterium
translata, dicta loca, & caſalia fuerunt effecta pro-
prium territorium ipſius Monaſterii, & non ſunt am-
pliùs, neque de diœceſi, neque in diœceſi Squillacen.

Gloſ. *in Clem.* 1. §. *Volumus in verb. Diœceſanis*, & ibi
Card. *n.* 2. *in* 4. *quæſt.* Abb. *num.* 15. Imol. *n.* 18.
Vital. *num.* 4. *de foro compet.* Anchar. *in c. Poſtulaſti.*
num. 45. *ad fin. verſ. licèt rationes. eod. tit.* Franc. *in*
cap. 2. §. *Statuto. num.* 10. *ad fin. verſ. Sed ſi per privile-*
gium. de conſt. in 6. Rot. *deciſ.* 207. *in fin. par.* 2. *diverſ.*
& fuit reſolutum *in Nullius jurisdictionis*, 19. Martii,
1686. coram Bubalo, & *in Urbinatenſi jurisdictionis*,
19. Maji, 1594. coram Gyptio, & *in Burgenſi juris-*
dictionis, 16. Decembris, 1594. & 28. Aprilis, 1595. co-
ram Orano, & *in Nullius, ſeu Lucen. jurisdictionis*,
12. Februarii, 1596. coram Mantica. Et *in Conſtantienſi*
jurisdictionis, 16. Novembris, 1607. coram Reverendiſ-
ſimo Attrebatenſi, & noviſſimè *in Adrienſi, ſeu Nullius*
jurisdictionis, 28. Maji, 1612. & 21. Martii, 1613. coram
R. P. D. meo Ubaldo.

Hinc patet reſponſio ad aliam deciſionem Reve- 8
rendiſſimi Attrebaten. *in cauſa Conſtantien. juris-*
dictionis, 18. Maji, 1611. quia dicta deciſio fuit facta
cum præſuppoſito, quòd parochiales, de quibus ibi
agebatur, eſſent in Diœceſi Conſtantienſi; & privi-
legia, quibus Abbas S. Galli nitebatur, ſolum conti-
nebant ſimplicem exemptionem, & eam reſtrictam ad
Monaſteria, & eorum membra; non autem ad loca,
& caſtra, ſive populum: & denique ibi non fuerat ab-
dicatum omne jus epiſcopale, & translatum in Abba-
tem prout hæc omnia in contrarium ſe habent in caſu
noſtro.

Illa igitur enunciatio in prima donatione Comitis
Rogerii, & aliæ in confirmationibus Urbani, & Ho-
norii, ac in dicta ſententia Delegati, quatenus dicta ca-
ſalia enunciantur diœceſis Squillacenſis, referri poteſt 9
ad tempus, antequàm eſſent nullius diœceſis: vel dicta
verba ſtant demonſtrativè, ut in dubio accipienda ſunt,
nec taxativè, nec limitativè. Bart. *in l. Cùm pater.*
§. *Menſa. num.* 8. *ff. de leg.* 2. Dec. *conſ.* 183. *num.* 1.
verſ. Et ad hoc facit. Et conſ. 468. *num.* 3. Cravet.
conſ. 301. *num.* 3. Ceph. *conſ.* 157. *num.* 37. Vel non 10
probant quando, prout in hoc caſu principaliter agitur
de veritate enunciati. Put. *deciſ.* 38. *in fin. lib.* 1. Veral.
deciſ. 19. *num.* 4. *par.* 2. & in ſpecie fuit dictum *in Lu-*
cen. ſeu nullius jurisdictionis. 4. Maji, 1598. coram Se-
raphino, *inter impreſſas deciſ.* 1178. *n.* 2. & *in dicta*
Adrien. ſeu nullius, coram D. Ubaldo; ſtante maxi-
mè, quod non concurrit aliquod adminiculum longæ- 11
væ poſſeſſionis pro Epiſcopo, ſed pro Priore, & Mona-
ſterio; ut eſſe neceſſarium dixit Rota *in dicta Adrien.*
Et in omnem eventum, poſtquam Monaſterium reti- 12
net territorium diſtinctum per unam leucam, in quo
extant dicta loca, unà cum juriſdictione quaſi epiſco-
pali in homines, tam de Clero, quàm de populo, ut in
trina donatione Comitis Rogerii, *Summ. n.* 1. & in di-
ctis conceſſionibus Epiſcoporum Squillacenſium,
Apoſtolica authoritate vallatis, ſequitur manifeſtè, di-
ctum Monaſterium, & dicta loca, & caſalia eſſe verè, &
realiter nullius, etiamſi dictum territorium ſit circun-
datum limitibus Epiſcopatus Squillacenſis, ut in pun-
cto fuit dictum *in Calagurritana, ſeu nullius jurisdictio-*
nis, 7. Februarii, 1607. coram Reverendiſſimo Attre-
batenſi, per Gloſ. *in d. Clem.* 1. §. *Volumus. in verb.*
Diœceſanis, cum aliis ibi allegatis.

Non obſtat, quòd ſententia declaret, ad Monaſterium
ſpectare omnimodam juriſdictionem, quam habebant
Theodorus, Joannes, & Donatus, Epiſcopi Squillacen-
ſes: & tamen de privilegio Theodori non conſtet, nec
conſtare poſſit: quia Fratres loca, de quibus agitur in
tempore Theodori nondum acquiſiverant: privilegium
autem Joannis loquatur tantummodo de loco Arſafiæ;
tertium verò privilegium Donati videatur reſtrictum
ad eundem locum Arſafiæ, ſcilicet, Montaurum, Livia-
num, & Aruncum, non autem ad Caſtra Gaſparinæ, &
aliorum locorum, de quibus in ſententia.

Nam quoad privilegium Theodori, ſatis illud pro-
13 batur ex narrativa Epiſcoporum Joannis, & Donati,
necnon ex confirmatione Honorii III. & narrativa
ſententiæ dicti Judicis apoſtolici de anno 1283. quæ
quidem enunciativæ, cùm ſint plures, & à diverſis per-
ſonis emanatæ, & antiquiſſimæ, plenè probant, etiam
contra tertium. Bald. in l. Cùm aliquis, num. 4. verſ. Item
quod dicit. Salycet. num. 3. verſ. Si tamen plura. C.-
ſtren. num. 7. Jaſ. n. 4. C. de jur. delib. Aret. in c. Cùm
cauſam. num. 23. de probat. Cravet. de antiq. 2. par.
§. Ampliatur. num. 14. Mantic. de tacit. & ambig. lib. 2.
tit. 6. num. 21. Put. deciſ. 209. num. 1. & deciſ. 359. in
fin. lib. 2. Verall. deciſ. 336. n. 6. & deciſ. 344. n. 2. par-
te 3. Rot. deciſ. 684. n. 1. parte 1. verſ. Et præſertim.
Quia in dicta ſententia non ſolùm enunciantur dona-
tiones omnium ſupradictorum Epiſcoporum; ſed
etiam affirmativè dicitur de illis per inſtrumenta eo-
rundem Epiſcoporum evidenter ipſi Judici conſtitiſſe:
14 & cùm dicta ſententia ſit de antiquo, non ſolum ul-
tra 100. verum etiam 320. annos probat etiam ſine actis.
Bald. in l. Emancipatione. n. 3. C. de fid. inſtrum. Alex.
conſ. 30. num. 7. lib. 6. Dec. conſ. 375. n. 3. Gabr. de ſent.
concluſ. 4. n. 34. Caſſad. deciſ. 3. ſub n. 2. de procur.
Put. d. 338. lib. 2. Ant. Auguſt. deciſ. 145. lib. 3. & fuit
ſæpiſſimè reſolutum.

Quo verò ad privilegia Joannis, & Donati, quòd,
ſcilicet, verè comprehendant dicta loca, & caſalia,
prout illa comprehendebat etiam privilegium Theodo-
ri; patet ex eo, quia dicta tria privilegia confirmant do-
nationem à Comite Rogerio factam Beato Brunoni de
Monaſterio, & loco Arſafiæ, cum omnibus pertinentiis
ſuis, in ſpatium unius leucæ pro dote dicti Monaſterii,
qui locus Arſafiæ, licèt non exprimatur in prima dona-
tione; tamen exprimitur in ſecunda, & in utraque de-
ſignatur, & nominatim circumſcribitur ſitus dicti loci,
videlicet, inter locum Arenæ, & oppidum Styli ſuper
territorio dicti loci Styli, prout etiam exprimitur in ter-
tia donatione. Dicta autem prima donatio fuit con-
firmata per Urbanum II. & Epiſcopum Theodotum,
ut in ea dicitur, & ſucceſſivè, tam prima, quàm reli-
quæ per dictum Urbanum, per Joannem, & Donatum
Epiſcopos, ac demùm per Honorium III. Sum. 1.
num. 1. & 2. ita quòd ſumus certi, quòd dictum Mo-
naſterium, & dictus locus Arſafiæ exiſtit inter Arenam,
& oppidum Styli, & in territorio dicti oppidi Styli. Un-
de, cùm Epiſcopus in ſua ſeptima poſitione, & teſtes ſu-
per ea inducti, Summ. num. 10. concludentiſſimè pro-
bent, quod dictum Monaſterium, & caſalia terræ ſpa-
tulæ, & Biungi ſunt intra territorium ejuſdem oppidi
Styli: & quoad Montaurum, & Gaſparinam habea-
mus donationem tertiam Rogerii confirmatam, in qua
ſpecificè dicta caſalia nominantur. Utique neceſſe eſt,
fateamur, quòd omnia dicta loca fuerunt comprehenſa
in dictis privilegiis Epiſcoporum Squillacenſium, &
confirmationibus apoſtolicis: ac propterea dicta ſen-
tentia D. Cardinalis in aliquo non gravavit.

Ulteriùs, etſi in privilegio Donati fiat mentio de lo-
co Arſafiæ, ſcilicet, Montauro, Liviano, & Arunco,
tamen per illam dictionem, ſcilicet, non reſtringitur
conceſſio, ſed potiùs ampliatur, prout eſt de natura il-
15 lius dictionis, quæ regulatur ſecundùm ſubjectam ma-
teriam, ut dicit Fulgoſ. conſ. 147. num. 2. & propterea,
cùm ſubjecta materia in caſu noſtro non admittat,
quòd iſta dictio, videlicet, ſtet reſtrictivè: quia non
concordaret cum præcedentibus donationibus ibidem
confirmatis; ideò potiùs dicendum eſt, quòd ſtet de-
clarativè, & quòd propterea non excludat alia caſalia,
ut in puncto declarat Dec. conſ. 47. num. 2. verſ. Sed
prædictis. ubi dicit, quòd in iſtis terminis illa dictio, vi-
delicet, debet intelligi declarativè; ita ut non excludat
alia loca ſita in territorio, & contenta in diſpoſitione,
ad quam fuit habita relatio.

Et tanto magis, quia in dicto privilegio Donati poſt
expreſſionem loci Arſafiæ, Montauri & Liviani, &
Arunci, ſequuntur alia verba generalia cum omnibus
pertinentiis ſuis, &c. prout in alio privilegio Joannis,
& in donatione Comitis Rogerii, ad quam ſe referunt
dicta verba, & ſimilia reperiuntur expreſſa, quarum
pertinentiarum appellatione veniunt omnia ibi exiſten-
tia, quamvis ſint penitùs ſeparata, l. Si quando la prima. 16
C. de bon. vacant. lib. 10. Bald. in c. 1. n. 2. de Capit.
qui cur. vend. Mandel. conſ. 322. n. 34. & quicquid
concedens ibi habebat Alex. conſ. 105. n. 2. lib. 6. Imò,
licèt de eo tempore nondum exiſterent omnia dicta ca-
ſalia: ſed aliqua poſtmodum fuiſſent fabricata, ut de
caſali Serræ deponit Joannes Baptiſta Spatea Notarius
ſuper 81. interrogatorio; nihilominùs in dictis privile-
giis, & donationibus adhuc eſſent comprehenſa. l. Ver-
bum illud pertinere. in fin. ff. de verb. ſignif. Pariſ.
conſ. 58. n. 43. lib. 3. Decian. conſ. 113. n. 28. eod. lib.
Præſertim, quia in privilegiis dictorum Joannis, & Do-
nati, leguntur hæc verba: Cum omnibus pertinentiis,
& cum omnibus hominibus, tam de Clero, quàm de po-
pulo, quos ad præſens præfatum Monaſterium habet, vel
in poſterum habiturum eſt, de extraneis quoque omnibus,
qui in poteſtate ipſius Monaſterii habitant, vel habita-
turi ſunt.

Omnis denique ceſſat difficultas, ex antiquiſſima
obſervantia, ſubſequuta, & uſque de præſenti conti-
nuata, ex qua apparet, Monaſterium ſemper, & con-
tinuè omnimodam juriſdictionem ſpiritualem, & tem-
poralem in dictis caſalibus exercuiſſe, & exercere, ut in
dicta ſententia Delegati de anno 1283. & depoſitioni-
bus teſtium pro parte Monaſterii examinatorum, quo-
rum aliqui non ſolùm deponunt de ſcientia, & patientia
Epiſcoporum; ſed etiam de actibus poſitivis ultra quòd 17.
dicta ſcientia præſumitur ex lapſu longi temporis. Rot.
deciſ. 28. n. 7. & deciſ. 147. n. 3. par. 1. diverſ. Ubi quòd
in pluribus cauſis ita fuit reſolutum: & deciſ. 166. n. 2.
verſ. Secundo, ex lapſu temporis. ead. par. 1. Et fuit
dictum in Hiſpalen. legitimatis, 11. Maji, 1612. coram
R. P. D. meo Ubaldo, quemadmodum præſumitur ex 18
actuum multiplicitate. Abb. in c. Cùm Eccleſia n. 25.
de cauſ. poſſeſſ. & propriet. Aym. de antiq. tempor.
4. par. § Materia. n. 62. Put. deciſ. 217. in fin. & de-
ciſ. 164. n. 2. verſ. Concurrebat etiam. lib. 1. Rot. de
deciſ. 166. n. 4. par. 1. Seraphin. deciſ. 306. n. 7. & fuit
reſolutum in Calagurritana juriſdictionis de Ognate,
7. Maji, 1610. coram Illuſtriſſimo Lancellotto. Quæ 19
obſervantia declarat, quid in præfatis donationibus, &
privilegiis fuit actum, & verbis comprehenſum, l. Sed
& Julianus. §. Proinde. ff. ad Macedon. Caſtr. conſ. 347.
num. 4. lib. 1. Cravet. conſ. 101. n. 3. & conſ. 211. n. 8.
Gabr. conſ. 66. n. 24. lib. 2. Rot. diverſ. deciſ. 571. n. 3.
p. 1. Seraphin. deciſ. 600. n. 3. Et in terminis de inter- 20
pretatione verbi, pertinentiarum, ex obſervantia poſt
conceſſionem tradit Mandel. conſ. 538. n. 9.

Unde etiam tollitur aliud objectum de defectu con-
ſenſus Capituli in privilegiis Joannis, & Donati, in
quibus neque etiam fuit enunciatus, aut reſervatus.
Nam, ultrà quod interveniſſe narratur in litteris Ho-
norii III. & in dicta ſententia, & omiſſo, quòd apo-
ſtolica authoritas, de qua in confirmationibus Urba-
ni II. & d. Honorii III. ſupplet iſtam, & alias ſolennita- 21
tes. Abb. conſ. 41. n. 3. lib. 1. ſæpius canonizato, & in
ſpecie de hoc defectu conſenſus Capituli tradit Capic.
deciſ. 16. n. 1. in fin. & ſeq. Rebuff. in comp. alien. rer.
eccleſ. num. 15. verſ. Fallit quando Papa. & num. 95. in
fin. Seraph. deciſ. 338. num. 2. & 3. Ex dicta tempo-
ris antiquitate, unà cum longiſſima, & antiquiſſima
obſervantia, dictus conſenſus interveniſſe præſumitur,
etiam quod in dictis privilegiis enuntiatus, aut reſer-
vatus non appareat. Alex. conſ. 79 num. 3. in fin & ſeq.
lib. 1. & conſ. 219. num. 16. lib. 6. Dec. conſ. 341. n. 13
verſ.

verſ. non obſtat, ſi dicatur. & conſ. 409. n. 12. verſ. Non obſtat illud. Roland. conſ. 99. n. 34. lib. 2. Gozad. conſ. 73. n. 29. Cephal. conſ. 47. n. 10. & ſeq. & conſ. 90. in fin. Surd. conſ. 28. n. 116. Et hanc ſententiam eſſe communem & veram, ait Felin. in cap. Albericus. n. 4. in fin. verſ. ſi autem in inſtrumento. de teſtib. Idem in c. Sicut n. 33. verſ. ſeptimò, & ultimò. de re judic. Redoan. de rebus Eccleſ. non alien. q. 39 n. 3. & 29. in fin. quam etiam perpetuò ſequuta eſt Rota, atteſtante Seraph. deciſ. 142. num. 3. & conſtat ex Put. deciſ. 355. n. 2. lib. 1. & deciſ. 365. n. 7. lib. 2. Et ex aliis antiquis, & modernis deciſionibus, ut in Conchen. fructuum, 10. Februarii, 1586. coram Gyptio Tarraconen. Sacriſtiæ, 9. Junii, 1600. coram Juſto Papien. bonorum, 10. Maji, 1602. coram bon. mem. Card. Pamphilio. Calaguritana de Alberite. 16. Junii, 1608. coram Reverendiſſimo Attrebatenſi. & in Papien. dotis, & Legatorum, 20. Decembris, 1610. & 16. Junii, 1611. coram R. P. D. meo Pamphilio, in quibus, & aliæ referuntur.

Defectus autem conſenſus apoſtolici gratis allegatur, cùm nedum fuerit enunciatus in prima donatione Comitis Rogerii, ſed etiam expreſſæ adſint confirmationes Urbani II. & Honorii III. Summ num. 3. in quibus tam præfatæ donationes Rogerii, quàm privilegia, & conceſſiones Joannis, & Donati confir-
23 mantur. Et nihilominùs ille præſumeretur ex diuturnitate temporis 500. annorum juncta obſervantia perpetua, & inconcuſſa, etiam quòd reſervatus non fuiſſet ex prædictis.

Non obſtat prætenſa inobſervantia: quia non probatur. Nam quoad Ordinum collationes, Eccleſiarum conſecrationes, & alias epiſcopalis officii indigentias poteſt Monaſterium Indultis apoſtolicis, ea à quocunque maluerit Epiſcopo petere, & exerceri fa-
24 cere. Quo verò ad diſpenſationes matrimoniales, & excommunicationis pro revelationibus in forma Significavit, ea per Sedem apoſtolicam ſolis Epiſcopis diriguntur. Et propterea ipſi D. Epiſcopo ſuffragari non poſſunt, ut in ſimili fuit dictum in villa Adrien. ſeu nullius juriſdictionis, 28. Maji 1612. & 18. Martii, 1613. coram R. P. D. meo Ubaldo. Quòd autem Epiſcopus in multis caſibus hodie vigore Concilii poſſit exercere ſuam juriſdictionem in exemptos, & qui ſunt nullius, hoc in ſententia non fuit ademptum; &
25 ideò non gravavit, cùm Epiſcopi in dictis caſibus non procedant uti Ordinarii, ſed tanquàm delegati Sedis apoſtolicæ, ut fuit in ſpecie conſideratum in eadem cauſa.

Nec ſubſiſtit in facto, quòd aliqua lis unquam fuerit ab anno 1566. inter Priorem, & Epiſcopum ſuper juriſdictione iſta, niſi ab anno 1597. citra, ut in litteris Cardinalis Alexandrini. Summ. Epiſcopi, num. 9. quæ magis videtur fuiſſe extrajudicialis, & de facto, quouſque de anno 1606. hæc cauſa fuit commiſſa, & actus ex adverſo allegari, Sum. num. 8. ſunt ſuper contributione Seminarii, quæ nihil commune habet cum juriſdictio-
26 ne, cùm ad contributionem Seminarii teneantur etiam qui ſunt nullius diœceſis, ſi aliter non ſint exempti, ut ex Decreto Sacri Concilii ſeſſ. 23. cap. 18. circa med. firmavit Rota coram R. P. D. meo Ubaldo. Et quidquid ſit de initio iſtius litis; & omiſſo, quòd illa obſervantia jam fuerat præſcripta de tempore litis motæ, unde non potuit interrumpi. Card. conſ. 131. num. 4. Abb. in cap. Auditis, num. 10. de præſcript. Felin. in c. Illud, num. 13. eod. tit. Cùm appareat manifeſtè de antiquiſſima Prioris, & Monaſterii quaſi poſſeſſione juriſdictionis præfatæ, quam etiam poſt litem jure medio continuarunt, ac demum favorabilem ſententiam obtinuerunt, hujuſmodi lis ad interrumpendam eorum quaſi poſſeſſionem obeſſe non potuit: quia interruptio non inducitur per litem, quando ſententia fertur pro poſſeſſore. Felin. in d. cap. Illud, n. 17. in 14. concluſ. Balb. de præſcript. 6. part. princ. 3. part. q. 4. n. 37. Rot. dec. 534. num. 6. part. 1 diverſ. Card. Seraph. deciſ. 1027. num. 14. & deciſ. 1273. num. 3.

Poſtremò, non obſtat, quòd per mutationem Monachorum Carthuſienſium, & inductionem Ciſtercienſium in dicto Monaſterio, fuerint extincta privilegia ipſis Carthuſienſibus, ut ſuprà conceſſa: & licèt deinde ſuppreſſo Ordine Ciſtercienſium poſt annos 300. ſupervenerit privilegium Leonis X. de novo concedentis domum S. Stephani dictis Carthuſienſibus: attamen hoc fuit cum ſolis privilegiis, quæ ipſi habebant in aliis eorum Domibus, inter quæ non probatur adeſſe privilegia epiſcopalia. Nam ultra quòd dicta conceſſio Leonis de præfata Domo facta fuit cum omnibus, & ſingulis ejus mobilibus, & immobilibus, bonis, juribus, & pertinentiis ſuis, ut in ea legitur expreſsè, cùm dicta privilegia, ut conſtat ex præfatis donationibus, & conceſſionibus Epiſcoporum Squillacenſium, ac confirmationibus apoſtolicis, fuerint conceſſa ipſi Monaſterio, nec- 29
non locis, ac bonis eidem donatis, & ſic rebus, & non perſonis; ideò fuerunt realia, & perpetua, & conſequenter illa ſuffragantur Priori, & Monachis S. Stephani de Nemore, ad quos Monaſterium, & loca, bonaque præfata devenerunt, l. Ætatem, §. fin. l. Forma, §. Quanquam, ff. de cenſib. Rot. deciſ. 4. de privileg. in antiq. Dyn. in reg. privilegium, num. 7. & ibi. Joan. Andr. num. 1. in 4. caſ. Franc. num. 3. in fin. verſ. Aliquando, & 4. de reg. jur. in 6. Bart. in l. 1. num 2. ad fin. verſ. Si verò privilegium conceditur rei, & ſeq. ff. de conſtit. Princ. Anchar. conſ. 327. num. 2. verſ. Primò namque. Natt. conſ. 627. num. 12. & ſeq. Idem conſ. 649. num. 16. & 17. Menoch. conſ. 276. num. 8. & præſumpt. 103. num. 24. lib. 3. Surd. conſ. 525. num. 26. ubi alios cumulat Schrader. conſ. 23. num. 62. verſ. Deinde quoque. lib. 2.

Et tantò magis, quia dictum Monaſterium, & dicta loca, & bona fuerunt donata, & confirmata Beato Brunoni, illiuſque Sociis, & ſucceſſoribus, ac cum omnibus hominibus, tam de Clero, quàm de populo quos tunc prædictum Monaſterium habebat, vel in poſterum habiturum eſſet de extraneis quoque tunc habitanti- 30
bus, & habitaturis. Unde ſine dubio illa privilegia competunt Carthuſianis ibi hodie degentibus, & in homines, tam de Clero, quàm de populo, & extraneos omnes ibi nunc habitantes. Bald. conſil. 159. num. 4. verſ. Primò, namque, lib. 3. Cravet. conſil. 404. num. 5. latè Schrader. ubi ſuprà, num. 62. verſ. Et hoc potiſſimum, & verſ. Idem eſt. Menoch. de præſumpt. 103. num. 44. verſ. Nonò ſumitur, lib. 3. Etiam quòd dicti Carthuſienſes olim exinde receſſerint, attento, quòd poſtea ad eundem locum fuerunt per Leonem X redintegrati; & dicta privilegia Ordinem, & 31
perſonam Monachorum non reſpiciunt; ſed fuerunt conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & ipſius bonis. Innoc. in cap. Abbate, in fin. Butr. num. 22. Abb. num. 16. ad fin. de verb. ſignif. Franc. in iſtis terminis in cap. Cùm perſonæ, §. fin. num. 4. verſ. Sed, ſi ipſa Eccleſia, & verſ. Si verò Papa, de privileg. in 6. Prob. ad Monach. in cap. Cùm de beneficio, num. 47. & ſeq. de præbend. eod. lib. Quinimò dicta privilegia realiter nunquam fuerunt extincta, cùm etiam Monachi Ciſtercienſes, dum in Monaſterio permanſerunt, dictis privilegiis, ex conceſſione Honorii III. & aliorum Prædeceſſorum gaviſi fuerunt, ut in dicta confirmatione Honorii III. Summ. num. 3.

Ex quibus ita deciſum unanimiter, non conſtare de cauſis reſtitutionis in integrum. Et licèt ex prædictis non videretur adeſſe aliquis exceſſus in ſententia, quoad omnia quinque loca, & caſalia, de quibus in ea; Domini tamen pro ſua prudentia, & maturitate reſervarunt, ut da hoc particulariter videretur.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Fan n. ſeu Nullius juriſdictionis, Veneris, 27. Octobris, 1617.

ARGUMENTUM.

Locus quando dicatur conſtituere territorium ſeparatum, & quando dicatur, eſſe in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Reus dicitur vocatus ad judicium.*

2 *Territorii ſeparatio, & quaſi poſſeſſio juriſdictionis epiſcopalis, ex quibus arguantur.*

3 *Aſſiſtentia juris Epiſcopo ſuffragatur, quando nihil docetur in contrarium.*

4 *Enunciativa de recenti nullum probationis gradum facium.*

5 *Enunciativa unica, licet antiqua, non relevat.*

6 *Fama ſine poſſeſſione non ſuffragatur.*

7 *Sententia inter alios lata non prajudicat.*

8 *Diœceſis eſt diverſa à comitatu.*

9 *Beneficii collatio per neceſſe non infert, Eccleſiam non eſſe in diœceſi.*

10 *Doctoris atteſtante, locum eſſe in aliqua diœceſi, non ſtatur.*

11 *Reus, non autem actor, dicitur committens cauſam jactationis, & jactationum, ſi probaverit moleſtationes, & num. ſeq.*

13 *Intentans remedium* l. Diffamari. C. de ingen. & manumiſſ. *non auditur, niſi ſit poſſeſſor, & oſtendat intereſſe.*

24 *Poſſeſſor intentans remedium* l. Diffamari. C. de ingen. & manumiſſ. *ſi non probat infeſtationes, alteri parti datur abſolutoria ex hoc ſolum.*

DECISIO LXX.

DUbitavi, an loca, de quibus agitur, caſtra, ſcilicet, S. Viti, S. Martini, S. Apollinaris, & Sanctæ Mariæ Fractarum, quæ generali appellatione Ravignenæ continentur, ſint poſita in diœceſi Fanen. Et hoc dubium diſputatur cum effectu, ut videatur, ad quem horum locorum juriſdictio ſpectat; non autem, ut de ſola ſituatione cognoſcatur, & pro reſolutione dixerunt Domini, Rev. Abbatem Claſſen. eſſe reum,
1 & poſſeſſorem, & quòd ſit reus, ſatis patere, cùm Reverendiſſ. Epiſcopus illum vocaverit ad judicium, *cap. Forus, de verb. ſignif.* quod autem d. Reverendus Abbas ſit in quaſi poſſeſſione exercendi juriadictionem ordinariam, & quaſi epiſcopalem in dictis locis Ravignanæ, ut congregandi Synodum, corrigendi Clericos, viſitandi, conferendi beneficia, deputandi Vicarium: dixerunt, ſatis probari ex juribus datis in Summario dicti Abbatiæ, *à num. 9. uſque ad* 14. excluſive, ut de jure viſitandi Ravignanam per Abbatem, vel ejus Vicarium, adeſſe etiam decretum Illuſtriſſimorum Congregatio-
2 nis ſacri Concilii Interpretum, ut *in d. Summario, num.* 11. quæ omnia arguunt Reverendum Abbatem eſſe in quaſi poſſeſſione juriſdictionis epiſcopalis, & terium eſſe ſeparatum. Rot. *deciſ.* 207. *in fin. part.* 2. Federic. de Sen. *conſ.* 14. *num.* 4. *verſ. ſi tamen.* Seraph. *deciſ.* 1278. *num.* 4. *p.* 2. & fuit dictum *in cauſa Adrien. ſeu Nullius juriſdictionis*, 28. Maji, 1612. & 15. Novembris, 1613. coram R. P. meo Ubaldo, *& in cauſa Nullius, ſeu Squillacen juriſdictionis*, 4. Maji, 1610. coram R. P. D. meo Andrea, ubi aliæ deciſiones allegantur, vel ſaltem arguunt exemptionem à juriſdictione ordinaria: unde iſta quaſi poſſeſſio R. Abbati ſuffragatur, ad effectum, ut D. Epiſcopus teneatur probare ſuam ordinariam juriſdictionem, neque defendi poſſit ſola hac præſumptione, quòd omnia loca præſumantur eſſe in aliqua diœceſi, cùm hæc præſumptio procedat, 3
quando nihil docetur in contrarium: hic autem multa adſunt, quæ dictam præſumptionem elidunt, ut fuit conſideratum *in dicta deciſione* Seraphini 1278. *in fin.* in noſtro autem caſu pro parte Reverendiſſimi Epiſcopi nihil docetur.

Etenim primò deducitur pro parte Epiſcopi taxa omnium Eccleſiarum civitatis, & diœceſis Fanen. pro ſolvendis oneribus cameralibus, in qua deſcribuntur Eccleſiæ dictorum locorum: ſed iſta taxa nihil relevat, cùm ſit ſine die, & anno; & ſic non poteſt cognoſci, an enunciativa in dicta taxa appoſita ſit antiqua, vel moderna, quo caſu nullum gradum probationis fa- 4
ceret. Aretin. *in cap. Cum cauſam, num.* 23. *de probationibus.*

Secundò deducitur taxa Eccleſiarum pro ſolutione decimarum papalium, cum ſimili enunciativa diœceſis Fanen. in qua eſt 1479. & ſic eſſet ſupra centum annos, ſed nec iſta relevat: quia eſt unica. Felin. *in cap.* 5
Cùm cauſam, n. 4. *de probat.* Aym. *de antiq. tempor. p.* 1. *ſect.* 4. *n.* 14. 19. *& ſeqq.* imò ſi eſſent duæ enunciativæ, cùm Abbas ſit in poſſeſſione famæ, quæ reſultaret ex dictis enunciativis, careret omni adminiculo poſſeſſio-
nis, ac proinde in hoc caſu non ſuffragatur. Put. *de-* 6
ciſ. 56. *n.* 4. *l.* 1. *in nov.* Achill. *deciſ.* 6. *de jur. patr.* Caſſador. *deciſ.* a. *de probat.* Et in terminis fuit reſolutum *in d. cauſa Adrien. ſeu Nullius*, 18. Martii, 1613. coram R. P. D. meo Ubaldo.

Tertiò deducitur ſententia cameralis Maceraten. ſed iſta ſententia, quoad Abbatem, ſeu Monachos Ordinis Camaldulenſia, verè non eſt lata, niſi ratione Eccleſiæ, ſeu Prioratus Sancti Salvatoris dictæ civitatis Fanen. de qua Eccleſia hodie non agitur: & quamvis ſit lata contra nonnullos Rectores locorum, de quibus agitur: tamen nihil facit, cùm cauſa hodie agatur inter Abbatem Claſſen. dicti Ordinis Camaldulen. & Epiſcopum Fanen. non autem inter Rectores, adeò ut dicta ſententia quoad Abbatem ſit tanquam res inter 7
alios acta, quæ non præjudicat, *l.* 1. *& tot. tit. C. res inter. al. act.*

Quartò deducitur conceſſio Sixti IV. & Benedicti XII. de quibus *in d. Summario, n.* 5. *&* 6. quia illa Sixti IV. eſt de caſtro, ſeu Monte veteri in diœceſi Fanen. quæ caſtra non ſunt de Ravignana, & ſic de territorio controverſo: hæc verò Benedicti XII. loquitur de nonnullia locis controverſis, quos enunciat de Comitatu 8
Fanen. Qui Comitatua eſt diverſus à diœceſi. *Clem. Ne Romani, §. Sanè, & ibi* Gloſſ. *in verb. Diœceſim, de elect.* Felin. *in cap. Rodulphus, num.* 18. *in fin. de reſcript.*

Quintò, ultra prædicta deducitur *conſilium* Bald. 17. *in princ. lib.* 5. ubi enunciat, diœceſis Fanen. Eccleſiam S. Mariæ de Caſtro Fractarum, quæ (ut dictum eſt) comprehenditur in locis controverſis: quia ipſemet Baldus ſubjicit, ad Abbatem Monaſterii Claſſen. pertinere inſtitutionem plebani dictæ Eccleſiæ. Et quamvia 9
ex quo collatio ſpectat ad Abbatem, non poſſit inferri per neceſſe, quòd non eſſet de diœceſi Fanen. juxta notata per Abbatem *in c. Super eo, n.* 46. *de parochis*, & Rotam *deciſ.* 207. *n.* 3. *p.* 2. attamen hoc procederet, ſi de nulla poſſeſſione doceret Abbas: ſed cùm doceat de poſſeſſione, collatio beneficii alias probationes coadjuvat: unde apparet, quòd dictum Baldi potiùs eſt intelligendum, quòd voluerit dicere de Comitatu Fanen. quàm de diœceſi: & in omnem eventum dicto Baldi non eſſet ſtandum. Gemin. *conſ.* 78. *n.* 3. *verſ. Et ſi dicatur, & in conſ.* 83. *n.* 18. *verſ. Quoad quotidianas. & n.* 25. *De habentibus beneficia*, & ultra prædictas reſponſiones, quæ dantur omnibua ſcripturis, fuit dictum, quòd excepta ſententia Maceratenſi, & litteris Sixti IV. & Benedicti XII. aliæ ſcripturæ non ſunt in forma probanti, prout fuit reſolutum *in hac cauſa*, 16. Decembris, 1601. coram bon. mem. Juſto.

Neque

11 Neque obſtat, quod Reverendiſſimus D. Epiſcopus
intentaverit remedium *l. diffamari. C. de ingen. & manum.* & vulgo dicitur commiſiſſe cauſam jactationum,
& jactationis, quod remedium facit committentem
reum, & non actorem, ut de magis commune opinione
teſtatur Cov. *lib. var. reſol. c.* 18. *n.* 3. *& ſeqq.* Nam
fuit reſponſum, hoc eſſe verum, quando committens
talem cauſam probaverit moleſtationes, quas utique in
hoc judicio ad effectum ut reus conſtituatur, debet pro-
12 bare. Roman. *conſ.* 13 *n.* 1. *verſ. Aut ipſe venditur.* Boer.
deciſ. 255. *n.* 7. *verſ. Qua probatio,* Gabr. *de action. concluſ. fin. n.* 24. Cov. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 18. *n.* 2. *verſ. Illud
ſanè.* Gail. *obſervat.* 10. *n.* 7. *&* 8. & fuit dictum *in Romana de Vellis*, 9. Martii, 1609. coram Reverendiſſ. D.
meo Archiepiſcopo Damaſceno, quas diffamationes
13 nedum non probavit Epiſcopus, ſed nec probare poteſt,
cum Abbas ſit in dicta quaſi poſſeſſione. Hinc dixit Rota, quod intentans hujuſmodi remedium, non auditur,
niſi ſit poſſeſſor, & oſtendat intereſſe. Rot. *deciſ.* 801.
part. 1. & fuit dictum *in cauſa Mediolanen. bonorum,*
28. Martii, 1594. coram Illuſtriſſimo D. meo Cardinali
14 Millino. Hinc etiam, quando poſſeſſor intentat hoc remedium, ſi non probat moleſtationes: alteri parti datur abſolutoria, & ex hoc ſolum. Mandoſ. ſuper hac
commiſſione, *§. inquietare, col.* 3. *ante med. verſ. Huc
ſpectat. fol* 50. *ſecundum parvam impreſſionem*, & fuit
dictum *in dicta cauſa Romana de Vellis.*

Ex quibus concluſum, non probari, loca, de quibus agitur, eſſe in diœceſi Fanen. & propterea Reverendum Abbatem abſolvendum eſſe ab impetitis.

R. P. D. DUNOZETTO, Archiepiſcopo Seleucienſi.

Nullius, ſeu Aprutina juriſdictionis, Lunæ, 6. Maji, 1624.

ARGUMENTUM.

Locus quando dicatur exemptus, Nullius diœceſis: & quando dicatur eſſe in diœceſi.

SUMMARIUM.

1 *Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus.*

2 *Ordinario conceditur manutentio exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſuæ diœceſis, ex ſola aſſiſtentia, nulla alia poſſeſſione probata. Limita, ut n.* 5.

3 *Loca omnia, ſeu caſtra præſumuntur eſſe alicujus certæ diœceſis, & illius, cui ſunt viciniora.*

4 *Fines antiqui probantur levioribus probationibus.*

5 *Exemplum exempli nullum facit gradum probationis.*

7 *Enunciativa Papæ, quæ emanavit ad ſupplicationem partis, non probat in præjudicium tertii.*

8 *Enunciativa non probat, quando principaliter diſputatur de enunciato.*

9 *Limites, & fines debent eſſe ita conjuncti, ut ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connata.*

10 *Eſſe hoc non probatur, quod ab hoc contingit abeſſe.*

11 *Mappa non facta ſervadis ſervantis, parum, aut nihil probat: ſicut etiam ſcriptura typis impreſſa.*

12 *Teſtes deponentes ſuper certis finibus, & limitibus, debent, etiam non interrogati, aſſignare rationem concludendam, non per actum intellectus, ſed etiam per ſenſum corporis.*

13 *Teſtibus referentibus ſe ad ſcripturas, non plus creditur, quam ipſis ſcripturis.*

14 *Viſitatio non probat juriſdictionem Epiſcopi in locis viſitatis.*

15 *Probatio æquivoca, non autem vera, elicitur ex actu qui poteſt referri ad plures cauſas.*

16 *Juriſdictio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia illius, contra quem prætenditur.*

17 *Ratio, quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu teſtis; & non à ſenſu corporeo, non ſtringit.*

18 *Teſtes de auditu non ſpecificantes perſonas, à quibus audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis.*

19 *Teſtes de auditu ut probent, quæ requirantur.*

DECISIO LXXI.

Mota lite ſuper juriſdictione ſpirituali caſtrorum, ſeu locorum Murri, Muſciani, & Norareſci, inter D. Epiſcopum Aprutinum, & D. Abbatem S. Mariæ de Properzano, & Sancti Angeli de Muſciano, cauſa ad Rotam devoluta, mihique commiſſa die Mercurii, 26. Junii, 1619. dubitavi, cui dandum eſſet mandatum de manutenendo, in exercitio juriſdictionis ſpiritualis dictorum locorum. Verum, quia in diſputatione hujus dubii pro parte dicti D. Epiſcopi prætendebatur manutentio ex ſola aſſiſtentia juris communis, quam habent Ordinarii in omnibus Eccleſiis, ſuæ diœceſis, & pro parte dicti D. Abbatis acerrime negabatur, ſupradicta loca eſſe intra fines diœceſis Aprutinæ, ſed eſſe nullius, ideo Domini voluerunt videre particulariter, utrum prædicta loca probarentur eſſe intra limites dictæ diœceſis, ad effectum, ut ex aſſiſtentia juris cōmunis competeret dicto D. Epiſcopo manutentio. Quo dubio multoties propoſito, matureque diſcuſſo, tandem hodierna die Domini negativam ſunt amplexi.

Non dubitarunt Domini Epiſcopum juxta ſacros
Canones habere intentionem fundatam de jure com- 1
muni, exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus, *canon. Omnes Baſilicæ.* & *ibi* Doct. 16. *q.* 7. *c. Conquerente. de off. Jud. ordin. c.* 2. *de appel.* Et ex ſola aſſiſtentia juris communis
nulla alia probata poſſeſſione Ordinario conceditur
manutentio, *cap. Cum perſona.* & *ibi* Doct. *de privil. in* 2
6. Certumque eſt, omnia loca, ſeu caſtra præſumi eſſe
alicujus diœceſis certæ. Felin. *in c. Grave. num* 6. *verſ.
Imo debetur. de off. Judic. ord.* Et præſumptio eſt eſſe
illius diœceſis, cui ſunt viciniora. Natt. *conſ.* 672. *numer.* 17. Rota *in una Faventina juriſdictionis*, 18. Maji,
1609. coram Juſto, & *in una Adrien. juriſdictionis*,
22. Junii, 1622. coram R. P. D. meo Pirovano. Nec
etiam controvertitur ad probandos fines antiquos, le- 4
viores requiri probationes. *c. Cum cauſam. de probat. c.
Cum olim.* ubi Gloſſ. *de cenſib. c. Si Papa.* & *ibi* Gloſſ.
in verſ. Probatur. de privil. Mantic. *deciſ.* 143. *num* 12.
verſ. ſecundo. Rot. *deciſ.* 405. *n.* 8. *par.* 1. & *deciſ.* 334.
n. 1. *par.* 2. *recentior.*

Verum, omnes iſtæ regulæ limitantur, & non ha-
bent locum, quotieſcunque inferiores Prælati probant 5
ſe exercuiſſe juriſdictionem ſpiritualem in iiſdemmet
locis, ſuper quibus Epiſcopus petit manutentionem ex ſola aſſiſtentia juris communis, ut in hoc caſu pro parte D. Abbatis multi dantur actus juriſdictionales, cum ſcientia, & patientia Epiſcoporum Aprutinorum, ex quibus prætendit, ſe eſſe in poſſeſſione forſan immemorabili exercendi omnimodam juriſdictionem ſpiritualem ſupradictis locis: eo enim caſu tenetur Epiſcopus probare clare, & concludenter, illa loca ſita eſſe intra limites ſuæ diœceſis. Abb. *in cap. Cum olim. num.* 2. *de cenſib.* Doct. *in c. Cum venerabilis. de relig. Domib.* Anchar. *conſ.* 310. *numero* 5. Pariſ. *conſ.* 95. *lib.* 4. Surd. *conſ.* 429. *lib.* 1. *numero* 61. Rota apud Seraph. *deciſ.* 1278. *num.* 4. ubi in ſimili denegavit manutentionem Epiſcopo: quia non concluden-

ter probaverat, loca controverſa eſſe intra fines ſuæ diœceſis, cum cumulans *in una Conſtantien. juriſdictionis*, 16. Novembris, 1607. coram Reverendiſſ. Attrebatenſi; & *in illa Adrien. juriſdictionis*, 18. Maji, 1612. coram R. P. D. meo Ubaldo. Nec ſufficiunt præſumptiones, cùm probatur poſſeſſio inferioris ibidem exercentis juriſdictionem. Rot. *diverſ. deciſ.* 207. *par.* 2. & *in d. Adrien. juriſdictionis*: tunc enim ad probandos antiquos fines conjecturis non eſt locus, duriorique onere probandi gravatur Epiſcopus. Menoch. *præſumpt.* 3. Surd. *conſ.* 429. *n.* 61.

Hoc poſito fundamento, exiſtimarunt Domini, examinatis omnibus probationibus adductis pro parte D. Epiſcopi, eas omninò eſſe imperfectas, aut ſaltem non eſſe ſufficientes ad probandum, dicta loca eſſe ſita intra fines diœceſis Aprutinæ, ſive fundet ſe in ſcripturis, aut in depoſitionibus teſtium.

6 Et primò quoad Bullam Anaſtaſii IV. ea eſt ſcriptura informis, exemplum exempli, quod nullum gradum probationis facit. *Auth. Si quis in aliquo.* & *ibi*
7 Doct. *C. de eden.* Deinde ex ejus lectura apparet, eam emanaſſe ad ſupplicationem partis: & ſic non probat in præjudicium tertii. Abb. *in c. Dudum. num.* 3. *de decimis.* Imol. *in Clem.* 1. *col. penul. de probat.* Innoc. *in c. Inter dilectos. num.* 6. *de fide instrum.* Roman. *conſ.* 208. *num.* 3. Rot. *deciſ.* 760. *num.* 1. *par.* 1. *diverſ.* Seraph. *deciſ.* 278. *num.* 12. præſumitur enim ineſſe dictæ Bullæ clauſula, *ſi ita eſt*, *cap.* 2. *de reſcript.* Ultra quòd dicti limites ſunt enun-
8 ciativè in dicta Bulla poſiti: & certum eſt, tunc non probare enunciativas, quando principaliter diſputatur de enunciato. Felin. *in c. Per tuas. n.* 12. *verſ.* 2. *de probat.* Alex. *conſ.* 136. *n.* 11. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 29. *n.* 3. Put. *deciſ.* 381. *n.* 3. *lib.* 1.

Conſiderarunt denique Domini, dictam Bullam Anaſtaſii IV. quæ videtur aſſignare confines diœceſis Aprutinæ, aut non fuiſſe in uſu, aut ſaltem nullum probationis gradum facere: quia intra limites ibidem aſſignatos plurimi vicini Epiſcopi habent multa loca, & caſtra, in quibus exercent juriſdictionem ſpiritualem, & ſunt in effectu Aſculanæ, Firmanæ, Montis alti, & Ripanæ diœceſum, ut conſtat ex fide authentica dictorum Epiſcoporum, & id non controvertitur.
9 Certum eſt autem in jure, eam eſſe naturam limitum, & finium, ut debeant ita eſſe conjuncti, ut ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca confinata, *l. Patronus.* §. *Sempronius. ff. de leg.* 3. *l. Inter eos. ff. de acquir. rerum domin.* Montan. *de finib. c.* 15. *n.* 8. Rot. *in Caſenaten. bonorum*, coram Cardinali Plato, 15. Maji, 1589. & *in eadem* apud Mantic. *deciſ.* 169. *n.* 4. Ex quo per neceſſe ſequitur, limites in dicta Bulla Anaſtaſiana ſpecifica-
10 tos non eſſe fines certos, & inconcuſſos, ita ut ſuper his debeat fieri fundamentum; cùm non probetur, hoc eſſe, quod ad hoc contingit abeſſe, *c. In præſentia de probat. l. Neque naturaliter. C. de probat.*

Nec exiſtimarunt Domini, aliquod fundamentum poſſe fieri in Mappa, quæ circumfertur; nam ultrà quòd
11 ſupradictos defectus patitur, ea non facta fuit, ſervatis ſervandis; & ideò parum, aut nihil probat, ſicuti de ſcriptura typis impreſſa, Guidop. *deciſ.* 67. & licèt *in deciſ.* 405. *n.* 1. *par.* 2. *recentior.* fuerit dicta Mappa pro adminiculo conſiderata, idem factum fuit: quia utraque pars concorditer eandem Mappam agnoſcebant fuiſſe legitimè factam.

Quò verò ad probationes, quæ ex depoſitionibus teſtium pro parte D. Epiſcopi examinatorum eliciun-
12 tur, viſum fuit, eas non eſſe ſufficientes: certum eſt enim teſtes omnes, qui deponunt ſuper certis finibus, & limitibus, debere etiam, ſi non ſint requiſiti, aſſignare rationem concludentem, non per actum intellectus, ſed etiam per ſenſum corporis, ad hoc ut eorum depoſitiones ſtringant. Bald. *conſ.* 286. *n.* 3. *lib.* 2. Dec. *conſ.* 211. *n.* 5. Aym. *conſ.* 61. *n.* 5. In hac autem facti ſpecie teſtes pro D. Epiſcopo examinati non aſſignant rationes concludentes pro probandis finibus: major enim pars ſe refert ad Bullam Anaſtaſianam, & ad Mappam, quas ſcripturas ex ſupradictis non probare firmatum fuit. Et ita non probant dicti teſtes: non enim 13
plus creditur teſtibus referentibus ſe ad ſcripturam, quam ipſimet ſcripturæ. Aym. *conſ.* 112. *n.* 13. Seraph. *deciſ.* 206 *n.* 1.

Alii verò reddunt rationem ſui dicti: quia fuerunt in viſitatione cum Epiſcopo, quæ ratio non concludit: cùm enim ex diſpoſitione Sacri Concil. Tridentini 14
poſſint Epiſcopi, uti delegati Sedis apoſtolicæ, viſitare omnes Eccleſias viciniores, etiamſi ſint Nullius diœceſis, *c.* 9. *de reformat. ſeſſ.* 24. inde ſequitur ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas, non elici veram pro- 15
bationem: ſed æquivocam, quæ in hoc caſu non ſufficit. Surd. *conſ.* 168. *n.* 33. *lib.* 2. & in iiſdemmet terminis Rota coram R. P. D. meo Ubaldo reſpondit *in cauſa Adrien. ſeu nullius juriſdictionis*, 26. Maji, 1612. & 18. Martii, 1613.

Sed conſideratum fuit, quod iidem teſtes expreſsè dicunt, quòd Epiſcopus non viſitavit loca, de quibus agitur. Unde ratio viſitationis non applicatur caſui noſtro.

Imò conſideratum fuit, quòd etiamſi daretur aliqua viſitatio, vel aliquis alius actus juriſdictionalis, ne- 16
ceſſe eſſet, ut probaretur id factum fuiſſe cum ſcientia, & patientia dicti D. Abbatis, quæ fuiſſet neceſſaria ad conſtituendum D. Epiſcopum in quaſi poſſeſſione juriſdictionis, Doct. *in c. Cum Eccleſia.* ubi Rip. *n.* 64. *de cauſ. poſſ. & propr.* Abb. *in c. Cum contingat. n.* 11. *de fort. compet.* Calderin. *conſ.* 12. *in ſur de jur. patr.* Rot. apud Cæſ. de Graſſ. *deciſ.* 7. *n.* 9. *de teſtib.* & apud Put. *deciſ.* 282. *n.* 3. & 4. & *lib.* 2.

Alii verò teſtes reddunt rationem vicinitatis, aſſerentes, dicta loca, uti propinquiora, comprehendi intra fines diœceſis Aprutinæ. Nam ultrà quod etiam 17
hæc ratio non reſtringit, redditur æquivoca probatio, cùm hoc dependeat à ratiocinatione, & intellectu teſtis, & non à ſenſu corporeo. Bald. *d. conſ.* 286. *in fin. lib.* 2.

Alii verò: qui nullam aliam rationem reddunt, 18
quam de auditu & non ſpecificant perſonas, à quibus id audierunt, etiam in antiquis finibus probandis non concludunt. Montan. *de finib. n.* 51. *c.* 9. Ad effectum 19
enim, ut teſtes de auditu probent, præcipuè in antiquis deberent concurrere requiſita, *c. Licèt ex quadam. de teſtib.* Corn. *conſ.* 78. *num.* 5. *lib.* 3. Aymon. *de antiq. par.* 1. §. *Viſo de fama. n.* 12.

In quam ſententiam eò libentiùs iverunt Domini: quia pro parte D. Abbatis adducuntur vehementes probationes, tam per ſcripturas, quàm per teſtes, ex quibus juſtificarunt multos actus juriſdictionales per longiſſimum tempus ab Abbatibus prædeceſſoribus factos, & cum ſcientia, & patientia Epiſcoporum Aprutinorum, quæ ex eo neceſſariò colligitur, quòd ipſimet Epiſcopi Aprutini multis Clericis ſacros Ordines contulerunt, cum litteris dimiſſoriis dicti D. Abbatis; & cum expreſſa narrativa, quòd dicta tria loca controverſa erant nullius diœceſis, ex quibus, & aliis, quæ in diſputatione dubii principalis ſuper mandato de manutenendo particulariter examinabuntur, viſum fuit probationes factas per D. Epiſcopum, aut elidi, aut ſaltem turbidas reddi; ita ut ad effectum manutentionem obtinendi, ex ſola aſſiſtentia juris communis non probaverit ſupradicta loca, de quibus agitur, eſſe intra fines diœceſis.

Et ita deciſum utraque parte informante.

R. P.

R. P. D. BURATTO.

Nullius, ſeu Urbinatenſis juriſdictionis, Luna 7. Maji, 1618.

ARGUMENTUM.

Archiepiſcopus poteſt in locis exemptis, intra ejus provinciam exiſtentibus, Crucem præferre, & populo benedicere. In Incorporalibus ſufficienter cenſetur paritum per ſolam patientiam.

SUMMARIUM.

1 *Procurator cenſetur exigere vigore mandati præcedentis.*

2 *Crucem præferre, & populo benedicere, majoritatem, & ſuperioritatem important.*

3 *Locus exemptus non deſinit eſſe de diœceſi, & intra provinciam*

4 *Epiſcopus poteſt in locis exemptis ſuæ diœceſis populo benedicere. Archiepiſcopus poteſt in locis exemptis ſuæ provinciæ Crucem præferre, & populo benedicere ibidem.*

5 *Ordinario loci reſervatum cenſetur quidquid per exemptionis privilegium non adimitur.*

6 *Sententia privilegii canonizatoria nihil plus tribuit quam privilegium.*

7 *Sententia ſtricte interpretatur: & tantum ex illa infertur, quantum urget neceſſitas.*

8 *Sententia non extenditur ad ea, quæ verbis non continentur.*

9 *Urbini Archiepiſcopus poteſt in terra Durantis tanquam in loco ſuæ provinciæ, Crucem præferre, & populo benedicere.*

10 *Urbinatenſis Eccleſia in Metropolitanam erecta fuit à Pio IV. anno 1563. die 4. Junii.*

11 *Clauſula,* parito judicato, *in corporalibus ſola patientia, & paritione verbali ſatisfactum cenſetur.*

DECISIO LXXII.

1 ADverſus ſententiam bonæ mem. Cardinalis Seraphini, Judicis delegati, cum clauſula, *appellatione remota*, præviis ejus deciſionibus impreſſus 1337. 1371. & 386. latam ad favorem Abbatis, Cleri, & populi terræ Durantis, ſuper validitate, & obſervantia privilegiorum Bonifacii IX. & omnimoda exemptione dictæ terræ à juriſdictione Archiepiſcopatus Urbinatenſis, declarantemque epiſcopalem juriſdictionem dicto Abbati competere, cum impoſitione perpetui ſilentii D. Archiepiſcopo, obtenta fuit per modernum Reverendiſſimum Archiepiſcopum commiſſio reſtitutionis in integrum, parito tamen judicato: propoſitoque dubio, an conſtaret de ſufficienti paritione, DD. affirmative reſponderunt. Nam de ſolutione expenſarum, in quibus Archiepiſcopus anteceſſor fuerat per dictam ſententiam condemnatus, conſtat: quia fuerat data cedula depoſiti penes publicum numularium, cui fuit directum mandatum de ſolvendo illas procura-
1 tori Abbatis, Cleri, & Univerſitatis dictæ terræ, prout ſolutæ fuerunt cum ejus quitantia per teſtes recognita, qui ab omnibus mandatum habebat: & ideo cenſetur exegiſſe vigore præcedentium mandatorum, *l. Quis in aliena. §. Si is, qui putabat.* ubi notat Gloſſ. Bart. & omnes, *ff. de acquir. hered.* Non obſtare viſa fuerunt alia, quæ ad oſtendendam non paritionem deducebantur. Et primo, quod Archiepiſcopus in dicta terra præſtulerit Crucem, benedicendo populo, qui actus important majoritatem, & ſuperioritatem Abb. *in cap. 1. ſub numer. 7. ut lit. pend.* & *ibi* Butr. *num. 6.* Card. *in Clem. Archiepiſcopo. ſub num. 5. verſ. Dic, quod dilatio. de privil.* Omiſſo namque, an iſtud probetur, dicebatur, hinc nullam concludi non paritionem, ſeu contraventionem, quia ſicuti in privilegiis beneficii nulla expreſſa continetur prædictorum prohibitio, nec etiam tacita reſultat ex eo, quod eximant caſtrum à juriſdictione Epiſcopatus; cum enim loca etiam exempta non deſinant eſſe in diœceſi, & intra provinciam, *d.
Clem. Archiepiſcopo. de privil.* ubi Anchar. *in princ.* 3
Imol. *num. 2.* Boniſac. Vital. *in princ.* & Lap. *num. 2.* 4
Poteſt in illis Epiſcopus populo benedicere, & Archiepiſcopus etiam Crucem præſerre, ut expreſſe diſponitur *in d. Clem. Archiepiſcopo.* & *ibi* not. poſt Gloſſ. Anchar. Imol. & Cardinal. Abb. *in cap. 1. numer. 2. ut lit. pend.* Nil. *in repert. verb. Archiepiſcopus.* Felin. *in cap. Paſtoralis. num. 8. de offic. Ordin.* Franc. *deciſ. 711. per tot.* Et ſic ſuccedit regula, quod quid-
quid per privilegium exemptionis non adimitur, cen- 5
ſetur Ordinario loci reſervatum. Anchar. *in cap. Poſtulaſti. num. 45. verſ. Quidquid enim per exemptionem. de for. competen.* & *in cap. 2. num. 10. verſ. Quod probo breviter. de conſtit. in 6.* & *ibi* Franc. *in § Statuto. numer. 10. verſ. Et ita etiam ſequitur.* Rota *in Conſtantienſi juriſdictionis*, 28. Maji 1611. coram Reverendiſſimo Attrebatenſi. Ita ergo multo minus cen-
ſendum eſt, hujuſmodi prohibitionem contineri in ſen- 6
tentia, quæ tanquam dictorum privilegiorum canonizatoria, nihil plus tribuit, ad not. per Doct. *in cap. 2. de confirm. util. vel inutil.* & in ſpecie dixit Rota *in Brundusina juriſdictionis*, 24. Octobris, 1578. coram Bubalo. Et propterea eſto etiam, quod dicta terra ſit nullius diœceſis, juxta declarationes Congregationis Illuſtriſſimorum Interpretum Sacri Concilii Trident. *in Summario Abbatis, numer. 3.* ad effe- 7
ctum excludendæ non paritionis judicati, ſufficit, quod hoc non contineatur in dictis privilegiis, nec in ſententia, quæ etiam ſtrictam recipit interpretationem, & tantum ex illa infertur, quantum urget neceſſitas. Bart. *in l. Julianus. numer. 5. ff. de cond. indeb.*
Decianus *in l. Jus noſtrum. numer. 11. ff. de regulis jur.* 8
Puteus *deciſ. 197. numer. 1. libr. 3. ſecundum novam impreſſ.* Cardinal Seraphin. *deciſ. 667. numer 1. & 452. numer. 7.* nec extenditur ad ea, quæ verbis non continentur. Idem Seraph. *deciſ. 135. n. 5.* Ultra quod cum ex confeſſione per Abbatem, illiuſque conſortes factæ in literis erectionis Collegiatæ adhuc pendentis coram R. P. D. meo Pamphilio plene contra ipſos pro-
bante, conſtet, terram Durantis eſſe in provincia Ur- 9
binatenſi, utique D. Archiepiſcopus poteſt in illa, tanquam in loco ſuæ Provinciæ, illos actus exercere, *Clem. Archiepiſcopo*, & *ibi* Doct. Eoque magis, quia de tempore Bonifacii, IX. qui ad Pontificatum aſſumptus fuit anno 1381. ut ex Platina aliiſque rerum geſtarum Scriptoribus, Eccleſia Urbinatenſis non erat Metropolita-
na: ſed longe poſt de anno 1562. pridie Nonas Junii, 10
per fel. record. Pium IV. in Archiepiſcopalem erecta fuit. Unde hoc jus, tanquam de novo ſuperveniens
non poteſt cenſeri per dicta privilegia Bonifacii exem- 11
ptum, & conſequenter, nec in ſententia comprehenſum, cum privatio habitum præſupponat ex vulg. Ex quibus ceſſat alia prætenſa contraventio deducta ex eo, quod D. Archiepiſcopus in literis dimiſſorialibus, quas uti vicinior concedit Clericis Abbati ſubditis ad Ordines promovendis, intermiſerit exprimere dictum territorium cum titulo nullius. Quia nec in diſpoſitione dictorum privilegiorum, & ſic ſententia, & judicatio ad eam expreſſionem faciendam cogitur. Tandem, omnes allegatæ contraventiones viſæ fuerunt ſatis purgari ex oblatione, & declaratione Archiepiſcopi de parendo, ac præſtando patientiam executioni omnium ad quæ ex judicato tenetur, Procuratore etiam conſtituto ad cedendum omnibus contraventionibus, ſi quæ factæ eſſent, ex quibus videtur ſatisfactum clauſulæ, cum in his incorporalibus, etiam ſola

ſola patientia, & paritio verbalis ſufficiat, ut in ſpecie
1 juriſdictionis, Card. Seraph. *deciſ.* 754. & fuit dictum *in Signina Caſtrorum*, 22. Julii, 1615. coram me, ubi in fortioribus terminis purgationis attentatorum, & in terminis clauſulæ, *parito*, dixit Rota *in Toletana Capellania*, 14. Aprilis, 1595. coram Illuſtriſſimo Card. Mellino. Ultra quod non probatur, aliquam ex dictis contraventionibus ſecutam fuiſſe poſt habitam notitiam per D. Modernum Archiepiſcopum dict. ſententiæ, & rei judicatæ, & poſt obtentum ab ipſo reſcriptum reſtitutionis in integrum, cum d. clauſula, *parito judicato.*

Ex quibus pro ſufficienti paritione reſponſum fuit.

R. P. D. BURATTO.

Marſicen. juriſdictionis, Luna 16. Januarii, 1617.

ARGUMENTUM.

Manutentio in juriſdictione conceditur, probata quaſi poſſeſſione illius exercitii etiam per teſtes ſingulares.

SUMMARIUM.

1 *Juriſdictio probatur per teſtes, etiam ſingulares: & ſufficit, eos eſſe conteſtes in quadem generalitate, num.* 2.

3 *Juriſdictionis quaſi poſſeſſio inducitur ex cauſarum cognitione.*

4 *In ſummariſſimo poſſeſſorio exacta probatio non requiritur.*

5 *Aſſiſtentia juris communis, quando eſt turbida, non ſuffragatur Epiſcopo ad obtinendam manutentionem in juriſdictionalibus.*

DECISIO LXXIII.

ARchipresbytero terræ Saponariæ Domini dixerunt dandum eſſe mandatum de manutenendo in
1 quaſi poſſeſſione juriſdictionis quoad cauſas civiles, & mixtas: de illius enim exercitio dictæ juriſdictionis viſum fuit potiſſimum conſtare ex duobus teſtibus in Curia Marſicenſi, pro parte Epiſcopi, (ut conſtare videtur ex eorum lectura,) examinatis, qui deponunt de cognitione hujuſmodi cauſarum coram dicto Archipresbytero, & quod in gradu appellationis devolvebantur ad Epiſcopum: prout etiam narratur in inſtrumento concordiæ initæ de anno 1604. inter ipſum Epiſcopum, & Capitulum, & dictum Archipresbyterum: prædicti autem teſtes, licet ſingulares, juriſdictionem probant. Innocen. *in cap. Qualiter, & quando, colum.* 1. *de accuſat.* Alberic. *in l. Ob carmen. num.* 8. *verſ. Si enim ſuppoſito, initio*, & *ibi* Jacobin. de Sancto Georgio *num.* 21. *verſ. Sed reperio.* & *num.* 22. *verſ. Eodem modo. ff. de teſtibus.* Dec. *in cap. Licet cauſam. num.* 69. *de probation.* Gabr. *de teſtibus, concluſ.* 2. *num.* 22. Rimin. jun. *cauſ.* 7. *n.* 35. *cum ſeqq.* Farinac. *de teſtibus,*
2 *quæſt.* 64. *n.* 181. & ſufficit eos eſſe conteſtes in quadam generalitate *juxt. deciſ.* Verall. 269. *numer.* 2. *part.* 3. Valde autem adminiculantur, tam ex concordia inter Pariſium, Epiſcopum Marſicenſem, & Capitulum facta in qua idem Epiſcopus recognovit, eundem Archi-
3 presbyterum exercuiſſe juriſdictionem harum cauſarum civilium, & mixtarum: præſertim, quia hæc confeſſio emanavit à Prælato informato: quia ipſemet, dum eſſet Vicarius Epiſcopi ſui prædeceſſoris, per ejus diffinitivam ſententiam, cognitionem earundem cauſarum eidem Archipresbytero adjudicaverat: quam etiam ex ſummario quodam jurium penes Procuratorem Epiſcopi reperto, in quo adnotati ſunt viginti duo proceſſus in Curia Archipresbyteri agitati ab anno 1490. uſque ad annum 1377. in Curia epiſcopali Marſicenſi producti, & depoſitiones vigintiquatuor teſtium, quod Archipresbyter à fundatione Eccleſiæ ſemper cognovit de cauſis civilibus, & mixtis, quodque redditus Archipresbyteratus proveniunt ab emolumentis juriſdictionis: de quibus proceſſibus, & teſtibus meminit etiam bon. mem. Oranus, in cujus voto ad favorem Archipresbyteri examinati, & fit mentio in epiſtola ejuſdem Epiſcopi prædeceſſoris tranſmiſſa ad dictum Procuratorem huc in curiam, in qua illum admonet, ut ſibi tranſmittat proceſſum, ſeu copiam proceſſus fabricati in Curia epiſcopali Marſicenſi, de anno 1572. ſubjungens: *Dove furno eſſaminati molti teſtimonii ſopra l'immemorabile.* Et demum faſſus eſt ipſemet Procurator in ejus conſtituto, ut *in Summario Archipresbyteri, numer.* 13. Ex ea itaque cognitione quæſita fuit Archipresbytero quaſi poſſeſſio juriſdictionis in omnibus prædictis cauſis. Innocent. *in cap. Dilectus* & *ibi* Butr. Anchar. Joan. de Anan. & alii, *de Capell. Monach.* Papien. *in praxi in form. libell. in act. confeſſ. in gloſſ. Plenam. num.* 10. in qua etiam poſſeſſione idem Archipresbyter de anno 1590. manutentionem obtinuit ab A. C. ut in mandato *in ejus Summario, numer.* 2. Et licet poſtea Epiſcopus quoque in tribunali Rotæ mandatum de manutenendo obtinuerit à R. P. D. meo Manzanedo: illud tamen quoad cauſas de quibus agitur, non fuit illi conceſſum privative, ſed cumulative. Quæ omnia ſimul ſufficere
viſa fuerunt in hoc præſertim ſummariiſſimo judicio, 4
in quo exacta probatio non requiritur. Alex. *conſ.* 103. *num.* 3. *lib.* 7. Dec. *conſ.* 56. *num.* 1. *verſic. Et ideo* Menoc. *de retinen. remed. ult. numer.* 34. Cantaq. *deciſ.* 200. *part.* 2. Et fuit dictum *in Aquilegienſi penſionis*, 21. Maji, 1610. coram dict. D. meo Manzanedo. Et ex præmiſſis, juncta etiam ſententia Pariſii Vicarii Marſicenſis de anno 1578. ad favorem Archipresbyteri quoad præſentes cauſas lata.

Juris aſſiſtentia pro dicto Epiſcopo juxta text. *in* 5
cap. Cum perſona. de privil. in 6. offuſcatur, & maxime turbida redditur, ideoque illi non ſuffragatur. Seraph. *deciſ.* 1278. *n.* 5. fuit dictum *in Montis Regalis juriſdictionis*, 4. Novembris, 1598. coram bon. mem. Penia, & reſolutum *in hac cauſa*, 18. Maji 1607. coram eodem D. meo Manzanedo.

Neque obſtant actus juriſdictionales dati pro parte ipſius Epiſcopi de anno 1537. & 1584. *in cujus Sum. n.* 6. quia illos, ut non in forma probandi exhibitos Rota jam rejecit dicta die 18. Maji, 1607. ut *in deciſione, eodem. Sum. Epiſcopi, n.* 1. Ex quibus DD. concluſerunt, Archipresbyterum manutenendum eſſe quoad ſupradictas cauſas civiles, & mixtas: non tamen aperuerunt, quod privative quoad Epiſcopum, ſuper quo (ſi opus erit) potuerunt iterum conſuli.

Quo vero ad cauſas criminales, & matrimoniales, reſervarunt videre, an ex ſupradicta ſententia Pariſii conſtet de re judicata, &c.

CORAM EODEM.

Marſicen. juriſdictionis, Luna, 29. Novembris, 1621.

ARGUMENTUM.

Eccleſiam eſſe in diœceſi, ex quibus probetur.

SUMMARIUM.

1 *Eccleſia qualibet cenſetur eſſe in aliqua diœceſi, niſi probetur, quod habeat territorium ſeparatum.*

2 *Territorii ſeparatio ab aliqua diœceſi à ſolo Papa fieri poteſt.*

3 *Eccleſia cenſetur adeſſe ſub juriſdictione Prælati viciniori, ſi non probatur habere territorium ſeparatum, nec alius Epiſcopus prætendat in ea juriſdictionem.*

4 *Confeſſio Rectoris in Supplicationibus, quod Eccleſia ſit ſub aliqua diœceſi probat.*

5 *Eccle-*

5 *Eccleſia cenſetur adeſſe ſub diœceſi illius Ordinarii, coram quo redditur ratio adminiſtrationis ejuſdem Eccleſia.*

6 *Eccleſiam eſſe in aliqua diœceſi, probatur ex teſtibus id deponentibus, & bonam rationem reddentibus.*

7 *Eccleſia collatio facta ab Epiſcopo, & effectuata probat, illam eſſe intra fines diœceſis Epiſcopi conferentis.*

8 *Collatio quando cenſeatur effectuata.*

9 *Collatio, & inſtitutio, ſive confirmatio, ſunt actus juriſdictionales, Epiſcopo in beneficiis ſua tantum diœceſis competentes.*

10 *Cathedraticum ſolvitur tantum proprio diœceſano pro Eccleſiis illius diœceſis.*

11 *Juriſdictio non poteſt exerceri, niſi in ſubditos.*

12 *Juriſdictionis exercitium arguit, terram eſſe in diœceſi.*

13 *Fines probantur conjecturis, & præſumptionibus.*

14 *Exemptio præſupponit, locum eſſe in diœceſi.*

DECISIO LXXIV.

CUM Rota in relationibus cauſarum ſub die 20. menſis præteriti, partibus auditis, reſolverit, ut conſuleretur ſaluti animarum, etiam ex officio per modum proviſionis, & circa præjudicium quorumcunque earum jurium, & præſertim litis pendentiæ ſuper juriſdictione terræ Saponariæ approbationem Confeſſariorum debere fieri per D. Epiſcopum: & deinde ſub diebus 25. dicti menſis, & 15. præſentis, mandaverit proponi dubium, an terra Saponariæ eſſet in diœceſi Marſicenſi, etiam non obſtante oppoſitione Archipresbyteri denegationis audientiæ Epiſcopo, propter non exhibitionem quorundam proceſſuum, & actorum, juxta deciſiones coram me factas ſub die 3. Julii, & 20 Novembris, 1617. ideo parendo mandato Dominorum meorum propoſui dictum dubium, quod ad favorem dicti Epiſcopi fuit unanimiter affirmativè reſolutum.

Primo, quia idem Epiſcopus habet pro ſe genera-
1 lem præſumptionem, quod quælibet Eccleſia cenſetur eſſe in aliqua diœceſi: niſi probetur habere territorium ſeparatum, *cap. Omnes.* 16. *quæſt.* 1. *c. Cum perſonæ. de privil. in* 6. Felin. *in cap. Grave. num.* 2. *verſ. Imo videtur. de offic. Ordin.* & fuit dictum *in Calagurritana juriſdictionis*, 26. Junii, 1604. coram bon. mem. Penia; & 16. Junii, 1606. coram Reverendiſſ. D. At-
2 trebaten. & in Faven. juriſdictionis, 18. Maji, 1609. coram bon. mem. Juſto. Unde, cum non probetur talis ſeparatio, quæ fieri non poteſt, niſi à Papa, *c. Cum contingat.* ubi Butr. *n.* 11. *verſ. de conſuetudine.* Abb. *n.* 28. Belliam, *n.* 15. *verſ. Tamen certum eſt de for. competen.* Rot *deciſ.* 324. *n.* 2. *part.* 1. *recent.* nec alius Epiſcopus in hac juriſdictione prætendet; ſequitur, adeſſe præ-
3 ſumptionem pro Epiſcopo Marſicenſi viciniori, ut *in dicta Calagurritana*, 16. Junii, 1606.

Secundo, exhibentur tres confeſſiones moderni Archipresbyteri, factæ in Supplicationibus porrectis ſanct. mem. Paulo V. *in Summario, numer.* 3. ubi præſertim legitur impetratio dictæ Eccleſiæ Archipresbyteralis, de anno 1605. tanquam diœceſis Marſicenſis, & per eundem narrantem ſe eſſe de dicta terra dictæ diœceſis: prout etiam clariſſimæ ſunt literæ apoſtolicæ ad ejus inſtantiam ſuper aliis benefi-
4 ciis impetratæ, quæ confeſſiones ſuperant omnes probationes, ex vulg. & in his terminis fuit dictum *in Calagurritana juriſdictionis*, 4. Junii, 1603. coram bon. mem. Penia: & *in dicta Faven. juriſdictionis*, coram bon. mem. Juſto.

Tertio, convocatio, & adunatio plurium Presbyte-
5 rorum Eccleſiarum dictæ terræ, coram Epiſcopo de anno 1582. & illorum confeſſio de ſolito reddendi rationem adminiſtrationis Eccleſiarum eidem Epiſcopo, & in illius defectum Archipresbytero dictæ terræ tanquam ab eo deputato, *in Summario n.* 5. ut in ſimilibus fuit dictum *in allegata Faventina juriſdictionis* coram Juſto.

Quarto, duo teſtes *in Summario n.* 6. explicite de- 6
ponentes dictam terram eſſe in prædicta diœceſi bonamque rationem reddentes, Rota *in Terviſina juriſdict.* 18. Februarii, 1598. coram Orano, & *in dicta Calagurritana*, 4. Junii, 1603. & 26. Junii, 1604.

Quinto, collatio Archipresbyteratus facta per Epi- 7
ſcopum Hectori Giliberto, de anno 1566. cujus effectuario probatur ex eo, quod per illius obitum fuit alius per Capitulum electus, ſalva confirmatione Epiſcopi, *dicti Summario, n.* 13. *juxta conſ.* Oldrad. 229.
toties à Rot. canonicatum, ut *in deciſ.* 360. *n.* 7. *in fin.* 8
par. 2. *recent.* & in aliis paſſim. Et prædicta facultas approbandi electionem factam à Capitulo de Archipresbytero, fuit etiam Epiſcopo reſervata, in ſententia Patiſii lata ſuper juriſdictione inter Epiſcopum, & Archipresbyterum de anno 1578. *dicto Summario num.* 13. in voto Orani, *numer.* 12. & in concordia inita inter eoſdem *num.* 14. dictamque electionem factam de Camillo fuiſſe per dictum Epiſcopum confirmatam, dicitur, tam in dicto voto Orani, quam in relatione facta ſacræ Congregationi, ſuper Epiſcopis ab Archiepiſcopo Salernitano, *d. Summario, n.* 11. Quæ collatio, &
confirmatio fieri non potuiſſent, niſi dicta Eccleſia, & 9
terra eſſent de illius diœceſi: quia conferre, & inſtituere, ſive confirmare ſunt actus juriſdictionales Epiſcopo in beneficiis & Eccleſiis ſuæ tantum diœceſis competentes, *cap. frequentibus*, ubi Doct. *de inſtit.* Roch. *de jur. patr. verſ. Competens. n.* 71. Rot. *deciſ.* 2. *de conceſſ. preben. in novis*, & fuit in his terminis dictum *in Sabinen. ſeu Reatina Abbatia*, 4. Decembris, 1592. coram bon. mem Orano.

Sexto, concordia de anno 1592. inter Epiſcopum, & Presbyteros dictæ terræ, & extincto, imo ceſſio litis facta ſuper eos reſolutione cathedratici, ac illius realis ſolutio, *in ſummario d. num.* 13. quod non ſolvitur, niſi proprio Diœceſano, & pro Eccleſiis illius diœceſis,
cap. Conquerente. ubi Innoc. Abb. & alii *de offic. Ordin.* 10
Vitalin. *in Clem.* 1. *num.* 73. *de conſ.* Pariſ. *conſ.* 22. *n.* 2. *lib.* 4. Rota *in d. Sabinen. ſeu Reatina*, coram Orano, & in ſolutione charitativi ſubſidii, fuit dictum *in præalleg. Calagurritana*, 1504. coram Penia.

Confirmantur prædicta ex dicto voto Orani canonizato in deciſione facta ad favorem Archipresbyteri ſuper manutentione d. die 16. Januarii 1617. in quo expreſſe dicit, terram Saponariæ eſſe in diœceſi Marſicenſi, ut *in Summario n.* 12. Adminiculantur etiam ex pluribus actibus juriſdictionalibus Epiſcopi, in Clericos dictæ terræ, ab anno 1537. uſque ad 1584. *d. Sum. n.* 2. & licet *in dicta deciſione*, 16. Junii, dictum fuerit, jura ad dictos actus probandos exhibita, non eſſe in forma probanti: negari tamen non poteſt, quin faciant adminiculum, cum ſint plures, & de illis deponant etiam aliqui teſtes examinati pro Archipresbytero, *in Sum. n.* 9. juncta præſertim ſententia Epiſcopi Caputaquenſis deputati à Sacra Congregatione Epiſcoporum, per quam Archipresbyter illius temporis, ob uſurpatam juriſdictionem fuit ſuſpenſus per annum ab officio, & beneficio, quæ à dicta Congregatione fuit confirmata, & ad ſupplicationem ejuſdem excepta fructuum amiſſione, fuerunt remiſſæ aliæ pœnæ in dicta ſententia contentæ, ut
in dicto Sum. n. 7. & ſic ut juriſdictio non poſſit exerceri, 11
niſi in ſubditos, *cap. Cum contingat.* ubi Abbas *n.* 33. & 12
alii *de foro compet.* infertur dictam terram eſſe in diœceſi juriſdictionem exercentis, ut arguit Calcan. *conſil.* 34. *n.* 11. Hieron. de Mont. *de finib. regen. cap.* 78. *num.* 32. Rota *in allegata deciſ. Calagurritana juriſdictionis*, 16. Junii, 1604. coram Penia.

Quæ-

Quæ viſa ſunt DD. exuberare, cùm in probandis finibus admittuntur conjecturæ, & præſumptiones, *cap. Cùm cauſ. il terzo, de probat.* ubi Felin. *num.* 14. & Dec. *num.* 3. & *in conſ.* 42. *num.* 10. *verſ. Hic tamen*, Pariſ. *conſ.* 104. *num.* 24. *lib.* 1. & in his terminis fuit dictum in repetitis, *Calagurritana jurisdictionis*, 1607. & *Faven. jurisdictionis*, coram Juſto. Non obſtat, quòd deciſum fuerit, Epiſcopum non debere audiri, niſi exhibito proceſſu facto coram Pariſio, Judice deputato, per tunc temporis Epiſcopum, quia pro parte Archipresbyteri ſolùm prætendebatur ex eo conſtare de illius exemptione, & quaſi poſſeſſione exercendi juriſdictionem in omnibus cauſis, etiam privativè, quoad Epiſcopum, ut in dictis deciſionibus, quæ exemptio
14 præſupponit, locum eſſe in diœceſi. Abbas *in cap. Apoſtolica. num.* 3. *verſ. Puta tamen. de donat.* Felin. *in cap. Grave. num.* 2. *de offic. Ord.* Rot. *in alleg. Calagur. jurisdictionis*, 16. Januarii, & *in Conſtantien. jurisdictionis*, 28. Maji, 1611. coram Reverendiſſ. Atrebaten. impreſſa *deciſ.* 324. *p.* 1. *in recent.* Sicut non obſtat alia deciſio extremò data *in Beneventana decimarum*, 28. Junii, 1595. coram Penia: quia (ut ibi legitur) proceſſus non exhibitus, fabricatus erat ſuper decimis, de quibus principaliter agebatur. In hoc autem caſu prætenſus proceſſus non fuit fabricatus ſuper finibus terræ Saponariæ; ſed ſolùm ſuper exemptione, ut *ſuprà*, quæ ſupponit, locum eſſe in diœceſi ex prædictis: ultrà quòd Rota mandavit, hoc dubium proponi etiam ex officio, obſequendo intentioni Sanctiſſimi.

Et ita deciſum, parte D. Epiſcopi tantùm informante, Procuratore Archipresbyteri pluries monitu, & citato.

REVEREND. D. COCCINO, Decano.

Geranden. Adminiſtrationis, Mercurii 11. Decembris, 1630.

ARGUMENTUM.

Jurisdictio conceſſa Prælato in Eccleſia regulari ſæcularizata, cenſetur etiam conceſſa Capitulo, ſi ante ſæcularizationem ſpectabat ad Abbatem, & Conventum ſimul: & quid, ſi jurisdictio fuerit conceſſa Prælato taxativè.

SUMMARIUM.

1 *Adminiſtratio bonorum communium Capituli, & Prælati ſpectat ad utrumque ſimul.*

2 *Regulares non ſibi, ſed Monaſterio acquirunt.*

3 *Jurisdictio conceſſa Prælato in Eccleſia regulari ſæcularizata, cenſetur etiam conceſſa Capitulo, ſi ante ſæcularizationem ſpectabat ad Abbatem, & Conventum ſimul.*

4 *Collatio beneficiorum, ubi eſt ſimultanea inter Prælatum, & Capitulum; indultum conceſſum Prælato ſuffragatur Capitulo.*

5 *Dictio*, ſolus, *non ſemper excludit; ſed quandoque concludit, quod eſt ſibi connexum: & illuſtratur exemplis.*

6 *Jurisdictione alicui conceſſa, ut ſolus cognoſcat, cenſetur jurisdictio alterius, niſi jurisdictio alteri competeret de conſuetudine, & num. ſeq. Contrarium, num.* 8.

7 *Conſuetudini non cenſetur derogatum, niſi expreſſè dicatur.*

9 *Jurisdictione alicui taxativè conceſſa, non cenſetur ſublata jurisdictio alterius ſibi connexi.*

10 *Declarans nihil de novo tradit; ſed declaratum trahitur retrò, & videtur inſſe à principio actui declarato.*

11 *Declaratio eſt dependens, implicita, & conſequens ad declaratum.*

12 *Verba appoſita, demonſtrationis gratiâ tantùm, non habentur in conſideratione.*

13 *Jura loquentia de Epiſcopo, & Capitulo, procedunt etiam in Prælato, & Capitulo inferioris Eccleſiæ, quando nulla adeſt ratio differentiæ.*

14 *Fructus Eccleſiæ cathedralis, vel collegiatæ regularis, Sede vacante, ſpectant ad ſucceſſorem.*

15 *Canonici E. Mariæ Villæ Bertrandi, Gerundenſis diœceſis, ab immemorabili tempore habent portiones ſeparatas.*

16 *Fructus, Prælato defuncto, ſpectant ad Capitulum, quando bona erant Capituli, & portio ex bonis ipſius Capituli fuit aſſignata Prælato.*

16 *Abbas in arduis non poteſt agere ſine Conventu.*

18 *Canonici Regulares S. Auguſtini Hiſpaniarum habent jus adminiſtrandi portiones ſeparatas, eorum victui deſtinatas; non tamen ratione dominii, ſed ratione adminiſtrationis, n.* 20.

19 *Canonici Regulares S. Auguſtini nihil differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi.*

DECISIO LXXV.

SAnctæ mem. Clementis VIII. ſuppreſſo Monaſterio Ordinis S. Auguſtini, Eccleſiæ Beatæ Mariæ Villæ Bertrandi, dictam Eccleſiam in Collegiatam ſæcularem erexit pro uno Archipresbytero, & tot Canonicis ſæcularibus, quot antea exiſtebant Regulares, qui ſimul Capitulum conſtituant; ipſique Eccleſiæ ſic in Collegiatam erectæ & inſtitutæ applicavit fructus menſæ conventualis, & Officiorum clauſtralium; Archipresbyteratui verò fructus Camerariæ, & Piatariæ dicti ſuppreſſi Monaſterii, ſubdens *omnia, & ſingula, fructus, redditus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta quæcunque: ita quòd liceat dictæ Eccleſiæ Archipresbytero, & Capitulo prædictis, fructuum, proventuum, jurium, jurisdictionum, bonorum annexorum, & applicatorum quorumcunque poſſeſſionem ſuæ, & eorum menſæ Capitularis, & Archipresbyteralis nominibus, &c. apprehendere.* Anno ſequenti idem Pontifex in erectione Cathedralis Celſonenſes applicavit Dignitatibus illius Abbatiam dictæ Eccleſiæ Villæ Bertrandi; ſed, cùm hæc Eccleſia haberet diverſas jurisdictiones tempore Regularitatis Abbati, & Capitulo ſimul fidelium largitione tributas, & Dignitates Celſonenſes prætenderent dictas jurisdictiones ad ipſas ſpectare, idem Sanctiſſimus Pontifex declaravit, ſuæ intentionis minimè fuiſſe applicare jurisdictiones dictis Dignitatibus: ac proinde fuit particulariter dubitatum in hac cauſa, ad quem ſpectaret adminiſtratio iſtarum jurisdictionum, aliorumque bonorum menſæ Conventualis, necnon dictorum Officiorum Clauſtralium, & cùm iſta omnia ſint communia inter Archi- 1
presbyterum, & Capitulum, ad eos ſimul ſpectat dicta adminiſtratio, *cap. Quantò, cap. Ea noſcitur*, ubi Abb. *n.* 4. *de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu Capituli.* Lap. *allegat.* 31. & fuit latè deductum *in duabus deciſionibus*, coram R. P. D. meo Veroſpio, ſub diebus 16. Februarii ſuperioris anni, & 13. Maji currentis anni; & inde lata fuit ſententia, quàm Domini hodie cenſuerunt eſſe confirmandam.

Et cùm reſpectu bonorum aſſignatorum Capitulo, & Archipresbytero ſimul, nulla adſit difficultas; punctus quæſtionis ſtat circa jurisdictionem, quam etiam cenſuerunt Domini eſſe communem inter Capitulum, & Archipresbyterum: quia cùm Sanctiſſimus Pontifex declaraverit ſuæ intentionis non fuiſſe, illam applicare Dignitatibus Celſonenſibus; illa ſpectat ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus bona menſæ Conventualis fuerunt applicata.

Nam,

Nam, quicquid dicendum eſſet, an illa fuerit expreſſa propter verba illa in applicatione bonorum, videlicet, juriſdictionalium, quæ videntur reſtricta ad eorundem bonorum juriſdictionem; nihilominus, cùm hujuſmodi juriſdictio eſſet communis inter Abbatem, & Capitulum, nec fuerit aſſignata dictis Dignitatibus, quibus fuit applicata, Abbatia remanſit penes menſam conventualem aſſignatam dicto Capitulo, & Archipresbytero: quæ quidem communio ſatis probatur: tum ex eo, quòd nominatim ex largitione fidelium fuit Acquiſita Abbati, & Conventui: tum etiam ex eo, quia ex tenore antiquæ fundationis debuerunt omnia communia eſſe: de anno enim 1100. fuerunt in hac Eccleſia introducti Clerici Regulares ſecundùm Re-
2 gulam ſancti Auguſtini, qui vivere ſtuderent, tanquam nihil habentes, & omnia poſſidentes, ita ut nullus ex prædictis Clericis aliquid uſurpare, vel juri ſuo appropriare auderet, quod eſt proprium Regularium, cùm non ſibi, ſed Monaſterio acquirant. Cened. *quæſt. canonic. 20. num. 28. verſic. Quamvis enim.* qui propriè loquitur de iſtis Canonicis Regularibus ſancti Auguſtini.

3 Neque obſtat, quòd Summus Pontifex non ſolùm dixit, ſuæ intentionis non fuiſſe juriſdictionem applicare Dignitatibus Eccleſiæ Celſonenſis; ſed adjecit, ut illa penes Archipresbyterum remaneret: quia, cùm (ut dictum eſt) juriſdictio eſſet communis Abbati, & Conventui, illa verba non important, quòd juriſdictio fuerit aſſignata Archipresbytero, cùm nihil fuerit actum inter Capitulum, & Archipresbyterum; ſed inter dictas Dignitates, & Archipresbyterum, in quo ſtat punctus hujus dubii: & propterea illa verba important ſolùm, quòd juriſdictio non fuerit conceſſa Dignitatibus; non autem ipſi Archipresbytero, excluſo Capitulo, juxta notata *in cap. Cùm olim, de conſuetud.* Unde, cùm hujuſmodi juriſdictio ſpectaret ad Capitulum, & Archipresbyterum, quibus fuerat unita menſa Conventualis; & Papa dixerit, juriſdictionem ſpectare ad Archipresbyterum, non excludit Capitulum ſibi connexum, ut bene ad propoſitum probat text. *in l. Communem fundum* 10. *ff. Quemadmodum ſervit amitt.* ubi, ſi communem fundum ego, & pupillus habemus, licèt uterque non uteremur; tamen propter pupillum, &
4 ego viam retineo, ut per illum textum plures Rota reſolvit, quòd quando collatio præbendarum eſt ſimultanea, indultum conceſſum Epiſcopo ſuffragatur Capitulo, ex quo eſt annexum Epiſcopo, ut in deciſionibus allegatis *in cauſa Cremonen. Canonicatus*, 26. Aprilis 1624. coram me.

Neque etiam refragantur alia verba ſequentia: *Sed eam* (ſcilicet, juriſdictionem) *pro tempore exiſtenti Archipresbytero Collegiatæ Eccleſiæ remanere debuiſſe, ac eidem Archipresbyteratui unitas, & annexas fuiſſe, & eſſe; nec non liberum exercitium juriſdictionis hujuſmodi ad Archipresbyterum prædictum perpetuis futuris temporibus ſpectare, & pertinere decernimus, & declaramus*, &c. Quia ex hoc etiam non cen-
5 ſetur ſublata juriſdictio Capituli, cùm, ut dictum eſt, hæc verba non fuerint prolata inter Archipresbyterum, & Capitulum; ſed inter Archipresbyterum, & Dignitates Celſonenſes: & propterea ſunt intelligenda reſpectu Dignitatum Celſonenſium: non autem reſpectu dicti Capituli, cum quo non agebatur, ut bene per Bald. *in l. 1. n. 4. C. de bon. poſſ. contra tab.* ubi, ſi tertius inferat moleſtiam Epiſcopo in juriſdictione, & Papa dicat: *Solus Epiſcopus procedat*, illa verba intelliguntur reſpectu moleſtantis, non autem reſpectu Capituli connexi Epiſcopo: & ibi etiam notat Jaſ. *num. 7.* ubi, quòd natura termini taxativi eſt excludere extranea; cuncta autem pertinentia indulgere. Hinc etiam, ſi Papa dicat: *Solus Epiſcopus poſſit degradare*, non tamen excludit Capitulum concurrens in degradatione, ſed alios Epiſcopos, *cap. 1. & ibi* Gloſſ. fin. *de hæreticis, in 6.* Joan. Monach. *num. 1.* Archid. *num. 1.* Joan. Andr. *in princ.* Hinc denique, ſi Papa in Indulto dicat, quòd ſolus Epiſcopus poſſit providere beneficia, ad quæ proviſus ſolet per electionem aſſumi; non propterea excluditur Capitulum, ad quod ſpectat electio, ſed diſpoſitio intelligitur in præjudicium ipſius Papæ, Put. *deciſ. 190. n. 2. lib. 3.* Gennonius *in indultis, in §. Ad beneficia, num. 32. & 99.*

Minùs etiam reſtagatur, quòd ſi juriſdictio datur alicui, ut ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata juriſdictio alterius. Beroſ. *conſ. 22. num. 28. vol. 1.* Rip. *de peſte, de remediis præſervativis, num. 62.* Cotta *in memorialib. verſ. Solus.* Mandoſ. *ad conſilium Romani 393. litt. B.* Felin. *in cap. Paſtoralis, num. 2. limit. 3. de offic. Ordin.* 6
qui una cum Ripa ſolum limitat hoc dictum, quando alteri competeret juriſdictio de conſuetudine; non autem de jure communi, ex quo conſuetudini non cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur: & ſic declarat text. *in l. Viros, C. de diverſ. offic. lib. 12.* Menoch. *præſumpt. 18. num. 14. lib. 2.* ubi dicit, hanc eſſe veram, & receptam ſententiam. 7

Nam huic fundamento fuit reſponſum, quòd contrarium tenent Aug. *in l. 1. n. 1. C. ubi, & apud quem*, quem ſanè legendum eſſe, ut loquatur negativè, quicquid aliqui dicant, probat Cott. *loco cit. in fin.* Dec. *in conſ. 3. n. 7. col. 5. verſ. Supereſt reſpondere.* Jaſ. licèt videatur dubitativè loqui *in l. Quod in rerum, §. Si quis poſt, n. 9. ff. de legat. 1.* Decian. *reſponſ. 118 n. 23. vol. 3.* Grammat. *conſ. 28. n. 6.* Rom. *conſ. 393. n. 3. & 4.* Menoch. *de arbitr. lib. 5. q. 80. n. 8.* Sed, quicquid ſit de hac opinione, quatenus opinio affirmativa eſſet vera, procedit, quando agitur principaliter inter duos; non autem quando agitur inter duos; & unus ex illis, ad cujus favorem diſponitur, habet alium connexum: quia diſpoſita in illo habent locum etiam ad favorem connexi. Et ratio differentiæ eſt: quia, quando agitur inter duas ſimpliciter, ſi alius non excluderetur, ſtatutum nihil operaretur, & fruſtrà occuparet membranas, ut dicit Cotta *loco eo modo allegato.* quæ ratio ceſſat, quando agitur cum tertio: quia etiam, quòd præſervetur jus connexo, nihilominus diſpoſitio operatur, quia ille tertius excluditur. 8
9

Neque eſt verum, quòd in hoc caſu perinde eſt, ac ſi fuiſſet actum inter Capitulum, & Archipresbyterum ſolum, ex quo Papa declaravit mentem ſuam, & ſic nihil de novo dedit, ita ut declaratum trahatur retrò, & videatur ineſſe à principio actui declarato. Oldrad. *conſ. 263. n. 2. & ſeqq. verſ. Et advertendum eſt.* 10
ubi inquit, quòd declaratio eſt dependens implicita, & conſequens ad declaratum. Anchar. *conſ. 7. num. 3. & ſeqq. verſ. Non obſtat, quòd declaratio.* Bellam. *conſ. 33. n. 40. & 41. & n. 39.* dicens, quòd non admittit probationem in contrarium. Rom. *conſ. 482. num. 9.* ubi Apoſtill. *in verb. Emanaſſe allegat concordantes.* Quia advertendum eſt, quòd objectum procederet, ſi declaratio fuiſſet facta ex controverſia orta inter Archipresbyterum, & Capitulum: ſed cùm declaratio fuerit facta occaſione controverſiæ inter Archipresbyterum, & Dignitates Celſonenſes, declaratio non debet nocere Capitulo, cùm illa verba ſint prolata demonſtrationè ad excluſionem Dignitatum; non autem diſpoſitivè ad excluſionem Capituli, cujus reſpectu propterea illa verba non ſunt conſideranda. Alex. *in l. Si idem, §. ultimo, num. 4. ff. de juriſdict. omnium jud.* Tiber. Decian. *conſ. 4. num. 17. vol. 3.* Ad quod quidem Capitulum certum eſt ſpectare juriſdictionem, una cum Archipresbytero, ut *ſuprà* dictum eſt: & in iſtis terminis non poteſt conſtitui differentia, quando principaliter quid diſponitur in præjudicium tertii; & quando per viam declarationis mentis uſque ab initio: quia ſemper ſit in præjudicium tertii, non autem 11
12

connexi; & bene applicantur, quæ *ſupra* dicta fuere de
13 Epiſcopo, & Capitulo, quæ etiam procedunt in Præ-
lato & Capitulo Eccleſiæ inferioris, cùm nulla inter
iſta, ad propoſitum poſſit afferri ratio differentiæ: imò
eadem eſt ratio, ut fuit dictum coram me *in cauſa Ge-
runden juriſdictionis*, 31 *Januarii*, 1614.

14 Neque tandem obſtat, quod menſa abbatialis erat
diſtincta à menſa conventuali: quod probatur ex
text. *in cap. Quia ſæpè. de elect. in* 6. & *in Clement. ſta-
tutum. eod. tit.* quibus locis diſponitur, quòd quando
Eccleſia Cathedralis, vel Collegiata eſt regularis, Se-
de vacante fructus debent conſervari ſucceſſori: & fuit
dictum *in cauſa Salamant. reſidentiæ*, 12. Decembris,
1578. coram ſanct. mem. Clemente VIII. quod etiam
clarè conſtat in caſu, de quo agitur, ex quo menſa
abbatialis fuit aſſignata Dignitatibus Celſonenſibus:
15 conventualis verò Capitulo & Archipresbytero. Et
quòd iſtæ menſæ ſint diſtinctæ, probatur ex eo, quòd
iſti Canonici ab immemorabili tempore habent portio-
nes ſeparatas, ut dicit Petrus Cenedus *d. quæſt.* 20 *n.*
5. *poſt med. verſ. Qui modus vivendi.* & Joan. Trullo *de
Canonicis regularib. lib.* 1. *cap.* 12. dicit quòd viri nobiles,
& litterati affectant, & ambiunt habere hujusmodi Ca-
nonicatus.

16 Nam huic objecto fuit reſponſum, quòd Abb. *in c.
Relatum.* 2. *teſtum, num.* 10. *verſ. In Gloſ.* & *ibi* etiam
Gloſſ. *in ver. unus, ante finem*, tenent quòd defuncto
Prælato fructus ſpectant ad Capitulum, quando bona
erant Capituli, & portio ex bonis ipſius Capituli fuit
aſſignata Prælato: quod dictum Abbatis non reſpuit
Rota *in dicta cauſa Salamantina, coram ſanctæ mem.
Clemente VIII.* cùm in caſu ſuo ad doctrinam Abba-
tis reſponderit, quod in ipſa fundatione bona Abbati,
& Capitulo fuerunt aſſignata. Sed quia, fortè poſſet
dici, quod Abb. non loquitur in Collegiata, aut Cathe-
drali regulari, de quibus loquuntur jura *ſuprà* allega-
ta; firmiter fuit reſponſum, quòd diſpoſitio dictorum
jurium non tollit, quin bona communia deſinant
eſſe talia, etiam quòd Sede vacante, Capitulum non
faciat fructus ſuos, ſed debeant ſucceſſori reſervari: quia
in terminis dictorum jurium, quando bona ſunt com-
munia, Capitulum ſuccedit in adminiſtratione, Ar-
chid. *in d. cap. Quia ſæpè. num.* 2. *verſ. Et ſecundùm Ge-
min. num.* 6. *verſ. Quæro, an iſte text.* Franc. *num.* 1. *verſ.
In Gloſ.* Et licèt Capitulum non faciat fructus ſuos, niſi
proveniant ex re individua, ut eſt collatio beneficio-
rum, Cardin. *in d. Clem. Statutum num.* 8. Vital. *num.*
32. qui dicunt, quòd, licèt Capitulum ratione commu-
nionis ſuccedat in adminiſtratione; non tamen in do-
minio fructuum, ſtante diſpoſitione dictorum juri-
um. Unde ſufficit quòd bona ſint communia, licèt
adminiſtratio ſpectet ad Abbatem, & fructus debeant
ſervari ſucceſſori, ad effectum, quod cùm juriſdictio
non fuerit aſſignata Dignitatibus Celſonenſibus, re-
manſerit in hoc caſu ſuppreſſa Dignitate Abbatiæ, penes
Capitulum. Et hæc eò magis procedunt, cùm agatur
17 de juriſdictione; & certum ſit, quòd Abbas in arduis
non poteſt agere ſine Conventu, *cap. Edoceri.* & *ibi* Abb.
num. 7. *de reſcript.* & *in conſ.* 44 *num.* 2. *lib.* 2. Feder. de
Sen. *conſ.* 123, *num.* 2. Rot. *deciſ.* 554. *n.* 7. & 8. *par.* 1. *di-
verſ.* & fuit dictum *in hac cauſa*, 13. Maij hujus anni co-
ram R.P.D. meo Veroſpio.

Et ad id, quod dicebatur, menſas eſſe ſeparatas, ex
quo Canonici habent ſuas portionas: Pro dilucida-
tione hujus materiæ fuit conſideratum, quòd Religioſi
aliqui nihil habent, quoad verum dominium, neque
quoad jus adminiſtrandi, nec in particulari, nec in
communi, ut ſunt Fratres Capucini, & de Obſervan-
tia: alii verò ſunt, qui habent jus adminiſtrandi in com-
muni, & non in particulari, quales ferè ſunt omnes
18 Religioſi de jure communi: alii verò ſunt, qui ha-
bent jus adminiſtrandi, quæ ſuo victui ſunt deſtina-
ta, quales ſunt iſti Canonici regulares Sancti Au-
guſtini Hiſpaniarum. Navar. *in cap. Nullam. num* 31.
verſ. 12. 18. *q.* 2. Ludovic. Lopez. *in Inſtructorio con-
ſcientiæ, par.* 1. *cap.* 154. *verſ. Quartò, adjicit.* Petrus
Navarr. *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 164. Cened. *d. q.
canonica* 20. *num.* 14. qui quidem Canonici regulares 19
non differunt à cæteris Regularibus capacibus bono-
rum in communi, quoad ea, quæ communia ſunt
omni Religioni, ſicut vivere ſine proprio, abſtinere à
negotiationibus, & ab officio advocandi in cauſis, &
hujusmodi, ut ſunt verba formalia S. Thomæ *opuſcul.*
19. *contra impugnantes Religionem, cap.* 2. *col.* 7. *litte-
ra B. verſ. Quod autem objicitur. fol. mihi.* 150. Joan.
Trullus *de Canonicis regularib. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 7. *in
fin.* Cened. *loco alleg. num.* 15. *in fin.* Et propterea, li- 20
cèt habeant dictas portiones ſeparatas, non habent
tamen ratione dominii, cùm non ſint capaces, ſed ſo-
lùm ratione adminiſtrationis. Navar. *in d. cap. Nul-
lam.* 18. *quæſt.* 2. *num.* 24. 28. & 29. ubi latiſſimè, & per
conceſſionem dictarum portionum non conceditur,
quòd ipſi habeant aliqua bona ſingulariter quoad
dominium; imò neque ad uſum aliter, quam regula
permittit, Petr. Navar. *d. lib.* 3. *cap.* 1. *num* 176. *verſ. Alia
enim ratione.* ſcilicet, ad victum ſuum, & alia opera
pia, & ramuneratoria, Navar. *conſ.* 70. *num.* 2. *de Re-
gular. lib.* 3. ſed illæ portiones eis conceduntur de li-
centia Superioris ex dicta cauſa, ad uſus ſuos pecu-
liares honeſtos, & neceſſarios, vel convenientes, &
ſunt parati dicta bona dimittere ad libitum Superio-
rum, Graff. *par.* 1. *lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 15. & *in* 2. *par.
lib.* 3. *cap.* 50. *num.* 33. & ſic dominium bonorum re-
manet ſemper penes ſuperiorem. Petrus Navar. *loco
citato num.* 170. Ideò non licet dictis Canonicis præ-
dictas portiones, neque alia bona quoad dominium,
obtinere. Navar. *in cap. Non dicatis.* 12. *q.* 1. *num.* 1.
& 2. & Canonicus, qui dicta bona, vel portionem
ita poſſidet, ut non ſit animo paratus, etiam ad Supe-
rioris nutum relinquere, peccat manifeſtè contra vo-
tum ſolenne paupertatis, & tenetur dictam portionem
reſtituere, & à ſe omninò abdicare, ut eſt communis
ſententia DD. de qua dictus Petrus Navar. *loco modo al-
legato, num.* 161. latiſſimè Petrus Cened. *d. q.* 20. *n.* 25. &
latè Fr. Joan. Hieronymus. Cened. *in tract. Pobreza re-
ligioſa, cap.* 49. *per tot.*

Ex quibus, cùm alia benè collantur ex deciſionibus
Domini mei Veroſpii, fuit reſolutum adminiſtratio-
nem debere eſſe communem quoad juriſdictiones, &
alia bona; ſecùs verò quoad ea, quæ propriè Archi-
presbytero fuerunt aſſignata, circa quæ nihil præten-
dit Capitulum, nec loquitur ſententia D. mei Vero-
ſpii, quia ad ipſum ſolum ſpectat adminiſtratio, & ſic
juxta prædictam ſententiam Rotalem eſſe confirman-
dam, &c.

REVEREND. D. COCCINO
Decano.

Gerunden. juriſdictionis, Veneris, 28. Martij, 1631.

ARGUMENTUM.

Ex Summariis colligitur.

SUMMARIUM.

1 *Beneplacitum Apoſtolicum præſumitur ex obſervantia
30. annorum.*
2 *Scripturis magis ſtandum eſt, quàm teſtibus.*
3 *Res judicata obſtat ſuper eo, de quo fuit facta litis con-
teſtatio.*
4 *Executio piarum voluntatum ſpectat ad Epiſco-
pum.*

5 *Juris-*

5 *Jurisdictio cenſetur conceſſa cumulativè, non privati-*
vè, niſi conſtet de contraria mente concedentis,
num.ſeq.
7 *Juriſdictio ſimpliciter conceſſa, cenſetur conceſſa cu-*
mulativè: ſecus ubi aliquid fuit detractum Epi-
ſcopo, & num.ſeq.

DECISIO LXXVI.

UT fuit dictum in deciſione facta 21. Aprilis ſupe-
rioris anni, dubium tunc propoſitum, an, ſcilicet,
licentiæ datæ per Epiſcopum beneficiatis, ſe congregan-
di, eſſent confirmandæ, vel revocandæ, habet tres inſpe-
ctiones. Prima eſt, an dicti beneficiati, qui non conſti-
tuunt Collegium, poſſint ſe congregare ſine licentia Su-
perioris; & cùm indubitata ſit opinio negativa, ex dedu-
ctis in illa deciſione, circa hoc hodie nulla fuit excitata
difficultas. Secunda inſpectio eſt, an Epiſcopus potuerit
concedere dictas licentias. Tertia quatenus non, an
confirmatio dictarum licentiarum obtenta à ſanctæ me-
moriæ Clemente VIII. ſuffragaretur.

Quantum attinet igitur ad ſecundam, & tertiam
inſpectionem de quibus hodie agitur, circa ſecundam
inſpectionem non eſt agendum in puncto juris, an
Epiſcopus poſſit concedere hujusmodi licentias abs-
que interventu Capituli: ſed eſt videndum in concre-
to, an Epiſcopus, vel Abbas debeat concedere hujus-
modi licentiam; & dixerunt Domini ſpectare ad Ab-
batem ex ſententia arbitrali lata ad favorem ipſius Ab-
1 batis de ann. 1400. juncta obſervantia ab anno 1434.
uſque ad annum 1578. ex qua obſervantia tanti temporis,
pro qua etiam ſufficerent triginta anni, præſumitur be-
neplacitum Apoſtolicum. Felin. *in cap. Albericus, num.*
3. & 4. de teſtib. Caſſad. *deciſ.3. num.1. de procur.* Put. *de-*
ciſ.356. num.7. lib.2. in correctis cum infinitis, qui poſ-
ſunt allegari.

Neque eſt verum quòd contra iſtam ſententiam
adeſt res judicata: nam duæ fuerunt latæ ſententiæ ar-
bitrales, una de anno 1440. quæ eſt illa, de qua modo di-
ctum fuit, altera de anno 1318. in qua adjudicatur juris-
dictio civilis Abbati; criminalis verò Epiſcopo, & res
judicata, quæ prætenditur eſt contra dictum laudum
anni 1318. quoad jurisdictionem civilem, & actus, qui
cumulantur *in Summario num.* 12. & teſtes, quorum co-
pia data fuit, & de quibus omnibus habetur mentio in
prima ſententia, loquuntur de dicta jurisdictione civili,
quæ quidem res judicata in quibus terminis procedat,
& quid contineant dicti actus, & quid deponant teſtes,
non firmarunt Domini, ſed ſolùm dixerunt, ſatis eſſe,
quòd non tangant præſentem articulum circa conceſ-
2 ſionem licentiæ, & quatenus teſtes aliquid deponerent,
nihil relevarent, cùm magis ſit ſtandum ſcripturis, quas
affert Abbas, quàm teſtibus, *l. exercendis. C. de fid. in-*
ſtrument.

3 Non obſtat, quòd Abbas dedit libellum genera-
lem, in quo expoſuit, quòd vigore ſententiæ arbitra-
lis, ipſe, & ſui prædeceſſores fuerunt, & eſt in poſſeſ-
ſione, ſeu quaſi, exercendi omnimodam juris-
dictionem civilem inter obtinentes dignitates, Cano-
nicatus, & beneficia ſimplicia in Eccleſia Collegiata
S. Felicis, & prima ſententia per duas alias confirma-
ta continet, poſt ſententiam arbitralem Epiſcopum
pluries cognoviſſe inter Canonicos, & beneficiatos,
&c. ideò cùm ſententia fuerit lata ex deductis, &
proſequutis per modum cauſæ, & ſuper dicta cauſa
lis fuerit conteſtata, obſtat res judicata non ſolùm ſu-
per negotio principali; ſed etiam ſuper cauſa, licèt ſe-
cùs eſſet, ſi principaliter pars non fuiſſet proſequuta
deducta per modum cauſæ, ut diſtinguendo dicit Cal-
der. *in conſil.2. per tot. de re judic.* Joan. Andr. *in c. Cùm*
Eccleſia Sutrina. n.15. & ſeqq. de cauſ. poſſeſſ. & propriet.
Anchar. *conſil. 417. n.2. verſ. ea autem.* Quia quicquid
ſit, an Abbas fuerit proſequutus cauſam deductam in
dicto libello, ſcilicet ſententiam arbitralem, ceſſat omnis
difficultas, quia ſententia arbitralis de anno 1400. non
fuit deducta, ſed alia de anno 1318. & ex adverſo oppoſi-
ta omnia tendunt ad hanc ſententiam arbitralem de an-
no 1318. non autem ad aliam de ann. 1400. & pronun-
ciatio principalis fuit quòd executio piarum volunta-
tum, tam de jure communi, quàm vigore Concilii Tri- 4
dentini ſpectat ad Epiſcopum, quod eſt veriſſimum
Clem. 1. de teſtam. §. ſi quis autem per redemptionem. Au-
then. de Eccleſ. tit. Seraph. *deciſ. 611. n.6.* Concil. Trident.
ſeſſ. 25. c.4. de Reformat.

Minùs obſtat, quòd dicta ſententia arbitralis cen- 5
ſetur concedere jurisdictionem cumulativè, non au-
tem privativè. Roman. *conſil. 393. n.1. & ſeqq.* & ibi
Addentes. Quia hoc eſt verum, niſi conſtet de con- 6
traria mente, ut fuit reſponſum *in cauſa Montis Re-*
galis Jurisdictionis. 27. Novembr. 1606. coram me, de
qua quidem contraria mente conſtat in caſu iſto, quia
in dicta ſententia dicitur, quòd ſi Abbas denegaverit
licentiam, beneficiati poſt duos dies poſſunt recurre-
re ad Epiſcopum, Vicarium, vel Officialem pro im-
petranda dicta licentia; ſignum evidens, quòd priva-
tivè fuit conceſſa Abbati dicta licentia, cùm reſerve-
tur recurſus ad Epiſcopum ſolùm in eventum dene-
gationis dictæ licentiæ, & ſic non verſamur in licen-
tia ſimpliciter data: quo caſu cenſetur data cumulativè;
Roman. *ubi ſuprà* Roland. *conſil. 80. per tot. l.1.* Sed 7
in caſu, quo fuit aliquid detractum Epiſcopo, ex quo
ad ipſum ſolum permittitur recurſus poſt duos dies in e-
ventum denegationis, quo caſu jurisdictio cenſetur con-
ceſſa privativè, ut dictum eſt. Roman. *in dicto conſil. 393. in* 8
fin. verſ. nec dicatur. ubi alleg. text. quem dicit ſingula-
rem *in l. ſane Collatores, ad finem. C. de re milit.* & ibi Apo-
ſtilla dat concordantes *in ver. ſingularis.*

Circa tertiam inſpectionem, an confirmatio Apo-
ſtolica ſuffragetur, dicendum eſt, quòd non, ex defectu
intentionis Summi Pontificis Clem. VIII. cùm ei non
fuerit narratum jus Abbatis, & cùm gratia corruat
corruit quoque decretum irritans tanquam acceſſo-
rium, ut latè fuit deductum in alia deciſione à qua
Domini utraque parte audita cenſuerunt non eſſe re-
cedendum.

Et ita concluſum, &c.

R.P.D. PIROVANO.

Cæſaraugustana Camerar. Lunæ, 2. Junii, 1631.

ARGUMENTUM.

Beneficia regularia exiſtentia in Eccleſia regu-
lari exempta non ſpectant ad collationem
Ordinarii, intra cujus diœceſis fines conſi-
ſtunt.

SUMMARIUM.

1 *Beneficia regularia ſita in Eccleſia regulari exiſtentia*
intra fines diœceſis ſpectant ad collationem Epiſcopi.
2 *Collatio beneficii erecti, & dotati ex aliis beneficiis ſpe-*
ctat ad eum, ad quem ſpectabat collatio priorum be-
neficiorum.
3 *Exemptionis privilegio derogatur juribus ex diſpoſitio-*
ne Canonum Ordinario competentibus.

DECISIO LXXVII.

CEnſuerunt Domini, Paulo non eſſe adjudicandam
Camerariam.

Nam, quamvis prætendatur, beneficia regularia in
Eccleſia regulari exiſtentia, & regularibus conferen-
da, & prout eſt beneficium, de quo agitur, eſſe de colla-
tione Ordinarii, tanquam intra fines diœceſis Cæſar- 1
augustanæ

auguſtanæ conſiſtentia, *c. Si quis Epiſcoporum.* 16.*q*.2. *c. Omnes Baſilica* 16.*q*.7. &c. *Monaſteria.* 18. *q*.2. *c. Cùm non liceat. c. Cùm olim de praſcript. c. Conſtitutus.* &c. *Cùm venerabilis. de relig. Domib. c. Abbate. de verbor. ſignif.* Vital. *Clemen. unica, n.*16. *de ſupplen. neglig. Pralat.* Gonzal. *ad reg.*8.*gloſ.*23.*n.*20. Ac etiam contenda-
2 tur, fuiſſe ab Archiepiſcopo erectam, & dotatam hujuſmodi Camerariam, de beneficiis non ad collegiatam pertinentibus, ſed alterius Eccleſiæ; de collatione tamen ejusdem Epiſcopi: quo caſu ſimultaneæ collationi locus eſſe non poſſit; juxta Caſſad. *deciſ.* 22. *de praben.* ſed eidem Ordinario dotanti remanſerit ut priùs facultas conferendi Abb. *in c. ſuggeſtum. n.* 3. *de jurepatr.* Seraph. *deciſ.*1444.*n.*11. & Rota *dec.*600.*n.*3.*p.* 2. *recent.* & *in Gallien. juris conferendi*, 14. Martii, 1621. coram bon. mem. Franciſco Ubaldo.

Attamen quia collegiata Beatæ Mariæ de Pilar ex litteris Innocentii II. Eugenii III. Alexandri III. Clementis VIII. per Sixtum V. confirmatis probatur exempta, etiam quoad Monaſterium, & illius Prioratum,
3 Dignitates, officia, loca, canonicales portiones, ac beneficia: per privilegium exemptionis remanſit derogatum juri, ex diſpoſitione Canonum Ordinario competenti, *c. Abbate* ubi Panorm. *n.*1. *de verb. ſignif.* Lap. *alleg.*139. *num.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Pralat. in rubr. num.*16. Gonzal. *ad reg.*8.*gloſ.*23.*n.*20. Rota *deciſ.*308. *num.*4. *par.*1. *recen.* & noviſſimè idem fuit firmatum *in Lauretana juriſdictionis*, 12. Maij præteriti, coram Domino meo Durano. Unde ceſſante jure conferendi in Ordinario, meritò fuit dictum, Paulo ab eodem Epiſcopo deducenti jus ſuum, Camerariam non eſſe adjudicandam.

Et ita utraque parte informante fuit reſolutum.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 26. Novembris, 1623.

ARGUMENTUM.

Confirmatio privilegii exemptionis facta ex certa ſcientia, quid operetur: & an valeat absque derogatione regulæ de jure quæſito non tollendo; & alia plura in materia, de quibus in Summario.

SUMMARIUM.

1 *Exemptione derogatur juri, Ordinario competenti.*
2 *Confirmatio nihil de novo tribuit.*
3 *Privilegia ad futura acquirenda non ſe extendunt.*
4 *Clauſula appoſita in confirmatione, in forma communi, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio.*
5 *Confirmatio non ſuffragatur, ſi non conſtat de privilegio confirmato: & intelligitur ſalvo jure tertii, & quatenus validum ſit privilegium: & recipit eandem interpretationem, & objectiones, quas privilegium, confirmatum.*
6 *Confirmatio ex certa ſcientia non lædit jus alterius, à Papa confirmante ignoratum.*
7 *Confirmatio dicitur ex certa ſcientia, quando in ea inſertus eſt tenor privilegii confirmati.*
8 *Confirmatio ubi eſt facta ex certa ſcientia, qua valida erant, approbantur; qua valida non erant, recipiunt robur ex confirmatione; & qua nullam habent relationem ad ea, qua praceſſerunt, de novo conceduntur.*
9 *Verba,* Perpetuò eximimus, & totaliter liberamus, *ſunt apta comprehendere quodcunque jus.*
10 *Exemptionis gratia, tanquàm de ſui natura prajudicialis, ſuſtinetur absque derogatione regula* de jure quæſ. non tollendo.
11 *Clauſula,* ſublata, *operatur, ut dari non poſſit de ſubreptione, abſque oris apertione.*
12 *Clauſula,* ſalva canonica juſtitia Epiſcopi, *praſervat jus Epiſcopi in materiis compatibilibus; ſed non tollit expreſsè conceſſa.*
13 *Privilegia non ſe extendunt ad poſt modum erigenda.*
14 *Proœmium declarat mentem concedentis.*
15 *Vicarius de jure non habet facultatem conferendi.*
16 *Dictio,* Omnis, *eſt univerſalis, & nihil excludit.*
17 *Totum ſive univerſale, ſive generale, ſive integrale ſemper infert in quamlibet ſuam partem.*
18 *Beneficia in Collegiatis ſunt de ſimultanea collatione Pralati, & Canonicorum. Limita, ut n.* 20.
19 *Beneficia in Eccleſiis Canonicorum regularium de jure ſunt de ſimultanea collatione Pralati, & Capituli.*
21 *Beneficia in Collegiata praſumuntur dotata de bonis propriis ipſius Collegiata.*
22 *Ennunciativa in Bullis antiquiſſimis probant, etiam quod emanaverint ad ſupplicationem partium.*
23 *Dominium probatur ex privilegio Papa, in quo ſit ſpecialis mentio locorum.*
24 *Dominii tranſlatio fieri non poteſt ab eo, qui dominium non habet.*
25 *Verba,* Aſſigno, *&* Concedo, *ſignificant dominium in transferente.*
26 *Beneficia ſine authoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt.*
27 *Dos beneficio praſumitur conſtituta ab eo, qui tenebatur dotare.*
28 *Obſervantia debet probari in ſpecie, nec ſufficit generica.*

DECISIO LXXVIII.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis 2. Junii 1631. Quia [1] nedum Cameraria, de qua agitur eſt exempta à juriſdictione Ordinarii, vigore litterarum Sixti V. ſed ulteriùs: quia pertinentia collationis ad eundem non ſpectat, cum non probetur, beneficium fuiſſe dotatum de aliis bonis, ſeu beneficiis, quàm ad collegiatam ſpectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti ſunt ampliſſima. Nam poſtquàm idem Pontifex litteras Apoſt. Clementis VII. inſertas, ac aliorum Pontificum, Monaſterio, Priori, & conventui conceſſas, authoritate Apoſt. approbavit, confirmavit, & innovavit; ac omnes, & ſingulos, tam juris, quàm facti defectus (ſi qui intervenerint) ſupplendo, decrevit, illas perpetuò valere, & tenere, & inviolabiliter, ac perpetuò obſervari debere: & poſt ſuppreſſionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum in Rota vertentis addidit ſequentia verba: *Ulteriùs pro potiori cautela, & ſuffragio Monaſterium B. Maria, & Eccleſiam hujuſmodi, ac illius Prioratum, Dignitates, Officia, necnon ſingula loca, & canonicales portiones, ac beneficia, omniaque, ac ſingula caſtra, terras, res, & bona quacunque ſimiliter praſentia & futura; ac Priorem, & Canonicos, necnon Camerarium, Capellanumque Regium nuncupatum, omnes, & quoscunque Clericos, etiam ſaculares, obtinentes in titulum, vel commendam quaſcunque Dignitates, & officia regularia ipſius Monaſterii, B. Maria, ab omni juriſdictione, dominio, & ſuperioritate, viſitatione, correctione, authoritate, & poteſtate pradicti moderni, & quorumcunque Archiepiſcoporum Caſarauguſtanorum, pro tempore exiſtentium, ſuorumque Vicariorum, & Officialium perpetuò eximimus, & totaliter liberamus.*

Ex quibus verbis, cùm apertè legatur Cameraria 1
perpetuò exempta, & totaliter liberata à juriſdictione, & imperio Archiepiſcopi, ſemper remanet derogatum

tum juri, Ordinario competenti, *c. Abbate*. ubi Panorm.
num. 3. Lap. *alleg.* 315. *n.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Prælat.
in rubr. num.* 16. Selva *de benef. p.* 2. *q.* 22. *n.* 45. Gonzal. *ſu-
per reg.* 8. *gloſſ.* 23 *num.* 20. Rota *in Ferrarien. Prioratus*,
quæ eſt *deciſ.* 308. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*

2 Non obſtat, quòd approbatio, confirmatio, & inno-
vatio facta per Clementem, quoad litteras Innocen-
tii, Eugenii, & Alexandri nihil plus tribuat, quàm
quòd in eiſdem litteris datum fuit, Caſſad. *deciſ. uni-
ca, num.* 2. *de confirm. util. vel inutil.* Rota *deciſ.* 702.
num. 6. *p.* 1. *diverſ.* & 229. *num.* 11. *p.* 2. *recen.* Dec.
conſ. 141. *num.* 7. dicens, confirmationem ſemper
præſupponere, aliquid priùs eſſe, quod confirmetur:
3 ſed in eorum litteris non contineri exemptionem Ca-
merariæ, neque potuiſſe contineri, dum non eſſet
tunc erecta, ex quo privilegia ad futura acquirenda
non ſe extendunt. Hoſtien. & Joan. Andr. *in cap. Cùm
capella de privileg.* clauſulam verò: *Et pro potiori cau-
tela*. inſertam in eiſdem litteris Clementis poſt appro-
bationem, confirmationem, & innovationem litte-
rarum Pontificum prædeceſſorum in qua eximitur
4 Cameraria, de qua agitur, appoſitam fuiſſe ad partis
ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Ponti-
ficis certa ſcientia quæ pariter nihil plus tribuit, quàm
ipſa confirmatio, in ordine ad confirmatum, Caſſad.
ead. deciſ. 1. *de confirm. util.* Bertran. *conſ.* 181. *num.* 6.
5 *lib.* 3. *part.* 3. affirmans novam conceſſionem in con-
ceſſione privilegii non ſuffragari, ſi non conſtet de
privilegio confirmato; & intelligitur, ſalvo jure ter-
tii; & quatenus valida ſit & recipit eandem inter-
pretationem, & objectiones, quas ipſa confirmatio,
ut dicitur reſolutum *in cauſa Mediolanen. decurſus
aquarum*, 28. Aprilis, 1581. coram PP. Clem. VIII.
& *in Tiraſonen. juriſdictionis de Tutela*, 1. Aprilis,
1587. & *in alia Tiraſonen.* 26. Junii, 1595. coram
Card. Blanchetto; ultimam verò Sixti confirmatio-
nem, etiam cum clauſula, *pro potiori cautela, & privile-
gio*, quamvis ex certa ſcientia propter inſertionem te-
noris litterarum Clementis VII. dicebatur, non plùs
6 operari, quam Clementis confirmationem, in forma
communi emanatam, propter jus ſpeciale conferendi
Archiepiſcoporum, ab utroque Pontifice ignoratum,
Alex. *conſ.* 122. *num.* 21. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 555. *num.* 9. *p.* 2.
recen. Caſtr. *conſ.* 84. *num.* 5. & 230. *n.* 3. *p.* 2. Creſc. *deciſ.*
9. *n.* 4. *de privil.* Put. *deciſ.* 26. *de praben.* quod dicebatur
tolli non poſſe abſque derogatione regulæ *de jure quæ-
ſito non tollendo*.

7 Quia reſtringendo difficultatem ad Breve Sixti,
fuit pro indubitato præſoppoſitum, illud emanaſſe ex
certa ſcientia propter inſertionem tenoris litterarum
Clementis, Gloſſ. *in cap. Paſtoralis. §. Præterea, in ver-
bo, ex certa ſcientia, de off. deleg.* Dec. *in c. Porrecta.
n.* 15. *de confirm. util. vel inutil.* Gabr. *conſ.* 183. *num.* 14.
lib 2. Surd. *conſ.* 419. *num.* 24. & 25. & plenè fuit hæc
concluſio comprobata *in cauſa Toletana admiſſionis
ad habitum, quæ eſt* 192. *n.* 3. *par.* 2. *recent.* Et quando
8 agitur de confirmatione ex certa ſcientia, quæ value-
runt approbantur: quæ valida non ſunt, recipiunt ro-
bur ex confirmatione, & quæ nullam habent relatio-
nem ad ea, quæ præceſſerunt, de novo conceduntur:
ita magiſtraliter declarat Dec. *conſil.* 341. *numer.* 7.
Quod tamen prius in ſubſtantia fuit dictum per Ro-
tam penes Caſſad. *dict. deciſ. unica. de confirm. util.
vel inutil.* & nunc abſque ulla hæſitatione pro indu-
bitato admittitur. Seraph. *deciſ.* 1432. *num.* 1. & *in
ead. deciſ.* 192. *num.* 2. *p.* 1. *recent.* in præſenti autem
quoad privilegia trium Pontificum intrat approbatio:
quia de illis conſtat Exemptio Camerariæ Conceſſa per
Clementem VII. in forma communi, uti invalida reci-
pit robur in confirmatione Sixti: cætera autem reſpe-
ctu temporalis conceſſionis ad vitam tunc Archiepiſco-
pi Cæſarauguſtani, *& in poſterum, & in perpetuum*, erit
nova conceſſio, dum ſimilis non reperitur, ad quam poſ-
ſit haberi relatio.

Neque movere debet differentia juris, competen-
tis de jure ſpeciali, vel de jure communi, quod dice-
batur in Archiepiſcopis quæſitum ante conceſſionem
Sixti, & potuiſſe ab eo ignorari, ut propterea abſque
derogatione regulæ defendi non poſſit. Quia de ab-
ſoluta, & determinata voluntate Papæ eximendi
Camerariam à juriſdictione Archiepiſcoporum patet 9
ex illis verbis: *Perpetuo eximimus, & totaliter libera-
mus*. quæ ſunt apta comprehendere quodcunque jus
Archiepiſcopis competens, Gemin. *conſ.* 72. *in princ.* 10
Vital. *clem.* 1. *de cenſib.* Et eo caſu, gratia exemptio-
nis cùm ſit de ſui natura præjudicialis, dum Papa in-
telligit totale præjudicium, ſemper ſuſtinetur abſque
derogatione regulæ Dec. *conſ.* 113. *num.* 7. Caſſad. *de pri-
vil. deciſ.* 1. Seraph. *deciſ.* 762. *num.* 4. Rota *deciſ.* 240.
num. 22. *p.* 1. *diverſ.* & cum hac diſtinctione Domini
tranſierunt *in Andrien. decimarum*, 14. Decembris,
1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, *in
Albanen. beneficiorum*, 27. Junii, 1614. coram me, &
in Bononien. uſusfruct. 23. Maij, 1625. coram D. meo
Decano. Et quod magis eſt, hodie dari non poteſt 11
de ſubreptione, aut defectu voluntatis abſque oris
aperitione: quia in conceſſione fuit derogatum, &
ſublata facultas contrarium dicendi, aut opponendi,
& interpretandi. Caputaq. *deciſ.* 134. *num.* 4. *p.* 3. Put. *de-
ciſ.* 50. *num.* 5. *lib.* 1. & 377 *in fine lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 351. &
764. *n.* 1.

Clauſulæ autem, quæ leguntur in conceſſionibus 12
trium Pontificum, videlicet: *Salva canonica juſtitia
Epiſcopi Cæſarauguſtani*. deſervire non poſſunt ad
conſervationem juris conferendi Camerariam. Nam,
quicquid ſit de interpretatione prædictorum verbo-
rum, quando materiæ ſunt compatibiles cum expreſ-
ſis in conceſſione; non autem ut tollant expreſsè
conceſſa, ut in præſenti legitur de Cameraria Ol-
drad. *conſ.* 330. *in fine*, Pariſ. *conſ.* 70. *num.* 12. *lib.* 1. Put.
deciſ. 183. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 2. *num.* 57. Attamen ex
alio non ſuffragantur: quia Cameraria tanquàm fun-
data de anno 1195. ut partes admittunt, non præſer-
vatur ex clauſulis anteriorum conceſſionum, quæ non
ſe extendunt ad poſtmodum erigenda. Hoſtien. *in
c. Cùm capella. n.* 5. *de privileg.* & *ibidem* Joan. Andr. *n.* 13
5. Abbas *n.* 5. & Cardin. *n.* 1. Alex. *conſ.* 178. *lib.* 2. ubi *ſub
num.* 15. admittit concluſionem, quando agitur de præ-
judicio tertii.

Et eò minùs relevat ponderatio: quòd hujuſmodi
exemptio reſtringatur ad juriſdictionem contentio-
ſam, non autem ad voluntariam, prout eſt jus confe-
rendi propter verba proœmii, in quo mentio fit ſolùm 14
de juriſdictione exercendi in Monaſterium, caſtra,
terras homines: ex quo facilè deſumitur voluntas, &
propoſitum concedentis, Decian. *conſ.* 30. *n.* 9. *lib.* 3.
Menoch. *præſumpt.* 2. *num.* 4. *lib.* 6. ac etiam propter
eorundem verborum directionem in perſonas, nempe, 15
Vicarios, non habentes in jure facultatem conferendi,
cap. fin. de offic. Vic. in 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. §. 3. *num.*
25. cum aliis.

Quia verba ampliſſima litterarum, tam Clemen-
tis, quàm Sixti in primis litteris, ibi: *Ab omni juris-
dictione, dominio, & ſuperioritate penitus, & omnino
eximimus, & liberamus*, & in ſecundis ibi: *Ab omni
juriſdictione, dominio, & ſuperioritate omnino, & per-
petuò eximimus, & totaliter liberamus*, non patiuntur
hujuſmodi reſtrictionem, aut limitationem: dum non
eſſet omnis juriſdictio omnino, & totaliter ſublata,
ſi remaneret voluntaria, pertinens ad jus conferendi
reſervata. Nam, ſi de omni juriſdictione agatur, illa 16
dictio, *omni*, eſt univerſalis, & nihil excludit, *l.* 1. ubi
omnes, *ff. de leg.* 1. Dec. *conſ.* 597. *n.* 1. dicens, quòd ſi
quid non includeretur, non eſſet verum dicere, quòd

auguſtanæ conſiſtentia, *c. Si quis Epiſcoporum.* 16.*q.*2. *c. Omnes Baſilicæ* 16.*q.*7. &c. *Monaſteria.* 18. *q.*2. *c. Cùm non liceat. c. Cùm olim de præſcript. c. Conſtitutus.* &c. *Cùm venerabilis. de relig. Domib. c. Abbate. de verbor. ſignif.* Vital. *Clemen. unica, n.*16. *de ſupplen. neglig. Prælat.* Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 23. *n.*20. Ac etiam contenda-
2 tur, fuiſſe ab Archiepiſcopo erectam, & dotatam hujuſmodi Camerariam, de beneficiis non ad collegiatam pertinentibus, ſed alterius Eccleſiæ; de collatione tamen ejuſdem Epiſcopi: quo caſu ſimultaneæ collationi locus eſſe non poſſit; juxta Caſſad. *deciſ.* 22. *de præben.* ſed eidem Ordinario dotanti remanſerit ut priùs facultas conferendi Abb. *in c. ſuggeſtum. n.* 3. *de jurepatr.* Seraph. *deciſ.* 1444. *n.*11. & Rota *dec.* 600. *n.*3. *p.* 2. *recent.* & *in Gallien. juris conferendi*, 14. Martii, 1621. coram bon. mem. Franciſco Ubaldo.

Attamen quia collegiata Beatæ Mariæ de Pilat ex litteris Innocentii II. Eugenii III. Alexandri III. Clementis VIII. per Sixtum V. confirmatis probatur exempta, etiam quoad Monaſterium, & illius Ptioratum,
3 Dignitates, officia, loca, canonicales portiones, ac beneficia: per privilegium exemptionis remanſit derogatum juri, ex diſpoſitione Canonum Ordinario competenti, *c. Abbate* ubi Panorm. *n.* 3. *de verb. ſignif.* Lap. *alleg.* 139. *num.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Prælat. in rubr. num.* 16. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſ.* 23. *n.*20. Rota *deciſ.* 308. *num.* 4. *par.* 1. *recen.* & noviſſimè idem fuit firmatum *in Lauretana juriſdictionis*, 12. Maij præteriti, coram Domino meo Durano. Unde ceſſante jure conferendi in Ordinario, meritò fuit dictum, Paulo ab eodem Epiſcopo deducenti jus ſuum, Camerariam non eſſe adjudicandam.

Et ita utraque parte informante fuit reſolutum.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 26. Novembris, 1623.

ARGUMENTUM.

Confirmatio privilegii exemptionis facta ex certa ſcientia, quid operetur: & an valeat abſque derogatione regulæ de jure quæſito non tollendo; & alia plura in materia, de quibus in Summario.

SUMMARIUM.

1 *Exemptione derogatur juri, Ordinario competenti.*
2 *Confirmatio nihil de novo tribuit.*
3 *Privilegia ad futura acquirenda non ſe extendunt.*
4 *Clauſula appoſita in confirmatione, in forma communi, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio.*
5 *Confirmatio non ſuffragatur, ſi non conſtat de privilegio confirmato: & intelligitur ſalvo jure tertii, & quatenus validum ſit privilegium: & recipit eandem interpretationem, & objectiones, quas privilegium, confirmatum.*
6 *Confirmatio ex certa ſcientia non lædit jus alterius, à Papa confirmante ignoratum.*
7 *Confirmatio dicitur ex certa ſcientia, quando in ea inſertus eſt tenor privilegii confirmati.*
8 *Confirmatio ubi eſt facta ex certa ſcientia, quæ valida erant, approbantur; quæ valida non erant, recipiunt robur ex confirmatione; & quæ nullam habent relationem ad ea, quæ præceſſerunt, de novo conceduntur.*
9 *Verba,* Perpetuò eximimus, & totaliter liberamus, *ſunt apta comprehendere quodcunque jus.*
10 *Exemptionis gratia, tanquàm de ſui natura præjudicialis, ſuſtinetur abſque derogatione regulæ* de jure quæſ. non tollendo.
11 *Clauſula,* ſublata, *operatur, ut dari non poſſit de ſubreptione, abſque oris apertione.*
12 *Clauſula,* ſalva canonica juſtitia Epiſcopi, *præſervat jus Epiſcopi in materiis compatibilibus; ſed non tollit expreſſè conceſſa.*
13 *Privilegia non ſe extendunt ad poſt modum erigenda.*
14 *Proœmium declarat mentem concedentis.*
15 *Vicarius de jure non habet facultatem conferendi.*
16 *Dictio,* Omnis, *eſt univerſalis, & nihil excludit.*
17 *Totum ſive univerſale, ſive generale, ſive integrale ſemper infert in quamlibet ſuam partem.*
18 *Beneficia in Collegiatis ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum. Limita, ut n.* 20.
19 *Beneficia in Eccleſiis Canonicorum regularium de jure ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Capituli.*
21 *Beneficia in Collegiata præſumuntur dotata de bonis propriis ipſius Collegiatæ.*
22 *Enunciativa in Bullis antiquiſſimis probant, etiam quod emanaverint ad ſupplicationem partium.*
23 *Dominium probatur ex privilegio Papæ, in quo ſit ſpecialis mentio locorum.*
24 *Dominii tranſlatio fieri non poteſt ab eo, qui dominium non habet.*
25 *Verba,* Aſſigno, & Concedo, *ſignificant dominium in transferente.*
26 *Beneficia ſine authoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt.*
27 *Dos beneficio præſumitur conſtituta ab eo, qui tenebatur dotare.*
28 *Obſervantia debet probari in ſpecie, nec ſufficit generica.*

DECISIO LXXVIII.

CEnſuerunt Domini ſtandum eſſe in deciſis 2. Junii. 1631. Quia nedum Cameraria, de qua agitur eſt exempta à juriſdictione Ordinarii, vigore litterarum Sixti V. ſed ulteriùs: quia pertinentia collationis ad eundem non ſpectat, cum non probetur, beneficium fuiſſe dotatum de aliis bonis, ſeu beneficiis, quàm ad collegiatam ſpectantibus.

Verba enim Bullæ Sixti ſunt ampliſſima. Nam poſtquàm idem Pontifex litteras Apoſt. Clementis VII. inſertas, ac aliorum Pontificum, Monaſterio, Priori, & conventui conceſſas, authoritate Apoſt. approbavit, confirmavit, & innovavit; ac omnes, & ſingulos, tam juris, quàm facti defectus (ſi qui intervenerint) ſupplendo, decrevit, illas perpetuò valere, & tenere, & inviolabiliter, ac perpetuò obſervari debere: & poſt ſuppreſſionem litis, tunc inter Collegiatam, & Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum in Rota vertentis addidit ſequentia verba: *Ulteriùs pro potiori cautela, & ſuffragio Monaſterium B. Mariæ, & Eccleſiam hujuſmodi, ac illius Prioratum, Dignitates, Officia, necnon ſingula loca, & canonicales portiones, ac beneficia, omniaque, ac ſingula caſtra, terras, res, & bona quæcunque ſimiliter præſentia & futura; ac Priorem, & Canonicos, necnon Camerarium, Capellanumque Regium nuncupatum, omnes, & quoscunque Clericos, etiam ſæculares, obtinentes in titulum, vel commendam quæcunque Dignitates, & officia regularia ipſius Monaſterii, B. Mariæ, ab omni juriſdictione, dominio, & ſuperioritate, viſitatione, correctione, authoritate, & poteſtate prædicti moderni, & quorumcunque Archiepiſcoporum Cæſarauguſtanorum, pro tempore exiſtentium, ſuorumque Vicariorum, & Officialium perpetuò eximimus, & totaliter liberamus.*

Ex quibus verbis, cùm apertè legatur Cameraria perpetuò exempta, & totaliter liberata à juriſdictione, & imperio Archiepiſcopi, ſemper remanet derogatum 1

tum juri, Ordinario competenti, *c. Abbate.* ubi Panorm.
num. 3. Lap. *alleg.* 315. *n.* 7. Vital. *de ſupplen. neglig. Prælat.*
in rubr. num. 16. Selva *de benef. p.* 2. *q.* 22. *n.* 45. Gonzal. *ſu-*
per reg. 8. *gloſſ.* 23 *num.* 20. Rota *in Ferrarien. Prioratus,*
quæ eſt *deciſ.* 108. *num.* 4. *par.* 1. *recent.*

2 Non obſtat, quòd approbatio, confirmatio, & inno-
vatio facta per Clementem, quoad litteras Innocen-
tii, Eugenii, & Alexandri nihil plus tribuat, quàm
quòd in eiſdem litteris datum fuit, Caſſad. *deciſ. uni-*
ca, num. 2. *de confirm. util. vel inutil.* Rota *deciſ.* 702.
num. 6. *p.* 1. *diverſ.* & 229. *num.* 11. *p.* 2. *recen.* Dec.
conſ. 341. *num.* 7. dicens, confirmationem ſemper
præſupponere, aliquid priùs eſſe, quod confirmetur:
3 ſed in eorum litteris non contineri exemptionem Ca-
merariæ, neque potuiſſe contineri, dum non eſſet
tunc erecta, ex quo privilegia ad futura acquirenda
non ſe extendunt. Hoſtien. & Joan. Andr. *in cap. Cùm*
capella. de privileg. clauſulam verò: *Et pro potiori cau-*
tela. inſertam in eiſdem litteris Clementis poſt appro-
bationem, confirmationem, & innovationem litte-
rarum Pontificum prædeceſſorum in qua eximitur
4 Cameraria, de qua agitur, appoſitam fuiſſe ad partis
ſupplicationem, abſque cauſæ cognitione, & Ponti-
ficis certa ſcientia quæ pariter nihil plus tribuit, quàm
ipſa confirmatio, in ordine ad confirmatum, Caſſad.
ead. deciſ. 1. *de confirm. util.* Bertran. *conſ.* 181. *num.* 6.
5 *lib.* 3. *part.* 3. affirmans novam conceſſionem in con-
ceſſione privilegii non ſuffragari, ſi non conſtet de
privilegio confirmato; & intelligitur, ſalvo jure ter-
tii; & quatenus valida ſit & recipit eandem inter-
pretationem, & objectiones, quas ipſa confirmatio,
ut dicitur reſolutum *in cauſa Mediolanen. decurſus*
aquarum, 28. Aprilis, 1581. coram PP. Clem. VIII.
& *in Tiraſonen. juriſdictiones de Tutela*, 1. Aprilis,
1587. & *in alia Tiraſonen.* 26. Junii, 1595. coram
Card. Blanchetto: ultimam verò Sixti confirmatio-
nem, etiam cum clauſola, *pro potiori cautela, & privile-*
gio, quamvis ex certa ſcientia propter inſertionem te-
noris litterarum Clementis VII. dicebatur, non plùs
6 operari, quam Clementis confirmationem, in forma
communi emanatam, propter jus ſpeciale conferendi
Archiepiſcoporum, ab utroque Pontifice ignoratum,
Alex. *conſ.* 122. *num.* 21. *lib.* 4. Rota *deciſ.* 553. *num.* 9. *p.* 2.
recen. Caſtr. *conſ.* 84. *num.* 5. & 230. *n.* 3. *p.* 2. Creſc. *deciſ.*
9. *n.* 4. *de privil.* Put. *deciſ.* 26. *de praben.* quod dicebatur
tolli non poſſe abſque derogatione regulæ *de jure quæ-*
ſito non tollendo.

7 Quia reſtringendo difficultatem ad Breve Sixti,
fuit pro indubitato præſuppoſitum, illud emanaſſe ex
certa ſcientia propter inſertionem tenoris litterarum
Clementis, Gloſſ. *in cap. Paſtoralis.* §. *Præterea, in ver-*
bo, ex certa ſcientia, de off. deleg. Dec. *inc. Porrecta.*
n. 15. *de confirm. util. vel inutil.* Gabr. *conſ.* 183. *num.* 14.
lib 2. Surd. *conſ.* 419. *num.* 24. & 25. & plenè fuit hæc
concluſio comprobata *in cauſa Toletana admiſſionis*
ad habitum, quæ eſt 192. *n.* 3. *par.* 1. *recent.* Et quando
8 agitur de confirmatione ex certa ſcientia, quæ value-
runt approbantur: quæ valida non ſunt, recipiunt ro-
bur ex confirmatione, & quæ nullam habent relatio-
nem ad ea, quæ præceſſerunt, de novo conceduntur:
ita magiſtraliter declarat Dec. *conſil.* 341. *numer.* 7.
Quod tamen prius in ſubſtantia fuit dictum per Ro-
tam penes Caſſad. *dict. deciſ. unica. de confirm. util.*
vel inutil. & nunc abſque ulla hæſitatione pro indu-
bitato admittitur. Seraph. *deciſ.* 1432. *num.* 1. & *in*
ead. deciſ. 192. *num.* 2. *p.* 1. *recent.* in præſenti autem
quoad privilegia trium Pontificum intrat approbatio:
quia de illis conſtat Exemptio Camerariæ Conceſſa per
Clementem VII. in forma communi, ubi invalida reci-
pit robur in confirmatione Sixti: cætera autem reſpe-
ctu temporalis conceſſionis ad vitam tunc Archiepiſco-
pi Cæſarauguſtani, & *in poſterum, & in perpetuum*, erit
nova conceſſio, dum ſimilis non reperitur, ad quam poſ-
ſit haberi relatio.

Neque movere debet differentia juris, competen-
tis de jure ſpeciali, vel de jure communi, quod dice-
batur in Archiepiſcopis quæſitum ante conceſſionem
Sixti, & potuiſſe ab eo ignorari, ut propterea abſque
derogatione regulæ defendi non poſſit. Quia de ab-
ſoluta, & determinata voluntate Papæ eximendi
Camerariam à juriſdictione Archiepiſcoporum patet 9
ex illis verbis: *Perpetuo eximimus, & totaliter libera-*
mus. quæ ſunt apta comprehendere quodcunque jus
Archiepiſcopis competens, Gemin. *conſ.* 72. *in princ.* 10
Vital. *clem.* 1. *de cenſib.* Et eo caſu, gratia exemptio-
nis cùm ſit de ſui natura præjudicialis, dum Papa in-
telligit totale præjudicium, ſemper ſuſtinetur abſque
derogatione regulæ Dec. *conſ.* 113. *num.* 7. Caſſad. *de pri-*
vil. deciſ. 1. Seraph. *deciſ.* 762. *num.* 4. Rota *deciſ.* 240.
num. 22 *p.* 1. *diverſ.* & cum hac diſtinctione Domini
tranſierunt *in Andrien. decimarum*, 14. Decembris,
1607. coram bon. mem. Patriarcha Manzanedo, *in*
Albanen. beneficiorum, 27. Junii, 1614. coram me, &
in Bononien. uſusfruct. 23. Maij, 1625. coram D. meo
Decano. Et quod magis eſt, hodie dari non poteſt 11
de ſubreptione, aut defectu voluntatis abſque oris
apertione: quia in conceſſione fuit derogatum, &
ſublata facultas contrarium dicendi, aut opponendi,
& interpretandi. Caputaq. *deciſ.* 134. *num.* 4. *p.* 3. Put. *de-*
ciſ. 50. *num.* 5. *lib.* 1. & 377. *in fine lib.* 3. Seraph. *deciſ.* 351. &
764. *n.* 1.

Clauſulæ autem, quæ leguntur in conceſſionibus 12
trium Pontificum, videlicet: *Salva canonica juſtitia*
Epiſcopi Cæſarauguſtani. deſervire non poſſunt ad
conſervationem juris conferendi Camerariam. Nam,
quicquid ſit de interpretatione prædictorum verbo-
rum, quando materiæ ſunt compatibiles cum expreſ-
ſis in conceſſione; non autem ut tollant expreſsè
conceſſa, ut in præſenti legitur de Cameraria Ol-
drad. *conſ.* 330. *in fine*, Pariſ. *conſ.* 70. *num.* 12. *lib.* 1. Put.
deciſ. 183. *lib.* 3. Menoch. *conſ.* 2. *num.* 57. Attamen ex
alio non ſuffragantur: quia Cameraria tanquàm fun-
data de anno 1195. ut partes admittunt, non præſer-
vatur ex clauſulis anteriorum conceſſionum, quæ non
ſe extendunt ad poſtmodum erigenda. Hoſtien. *in*
c. Cùm capella. n. 5. *de privileg.* & *ibidem* Joan. Andr. *n.* 13
5. Abbas *n.* 5. & Cardin. *n.* 1. Alex. *conſ.* 178. *lib.* 2. ubi *ſub*
num. 15. admittit concluſionem, quando agitur de præ-
judicio tertii.

Et eò minùs relevat ponderatio: quòd hujuſmodi
exemptio reſtringatur ad juriſdictionem contentio-
ſam, non autem ad voluntariam, prout eſt jus confe-
rendi propter verba proœmii, in quo mentio fit ſolùm 14
de juriſdictione exercendi in Monaſterium, caſtra,
terras homines: ex quo facilè deſumitur voluntas, &
propoſitum concedentis, Decian. *conſ.* 30. *n.* 9. *lib.* 3.
Menoch. *præſumpt.* 2. *num.* 4. *lib.* 6. ac etiam propter
eorundem verborum directionem in perſonas, nempe, 15
Vicarios, non habentes in jure facultatem conferendi,
cap. fin. de offic. Vic. in 6. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. §. 3. *num.*
25. cum aliis.

Quia verba ampliſſima litterarum, tam Clemen-
tis, quàm Sixti in primis litteris, ibi: *Ab omni juriſ-*
dictione, dominio, & ſuperioritate penitus, & omnino
eximimus, & liberamus, & in ſecundis ibi: *Ab omni*
juriſdictione, dominio, & ſuperioritate omnino, & per-
petuò eximimus, & totaliter liberamus, non patiuntur
hujuſmodi reſtrictionem, aut limitationem: dum non
eſſet omnis juriſdictio omnino, & totaliter ſublata,
ſi remaneret voluntaria, pertinens ad jus conferendi
reſervata. Nam, ſi de omni juriſdictione agatur, illa 16
dictio, *omnis*, eſt univerſalis, & nihil excludit, *l.* 1. ubi
omnes, *ff. de leg.* 1. Dec. *conſ.* 597. *n.* 1. dicens, quòd ſi
quid non includeretur, non eſſet verum dicere, quòd

omnia veniant, Surd. latiſſimè cumulans, *conſ.73.num. 62.& ſeq.*

17 Et ſimiliter, ſi totaliter debet Collegiata eſſe exempta, & liberata, ſive totum ſit univerſale, ſive generale, ſive integrale, ſemper infert in quamlibet ſuam partem; Gloſſ. *in* §. 1. *Inſtit. de ſociet.* quæ de iſta dictione loquitur, *& in l. Lucius, ff. de fund. inſtrum.* Surd. *deciſ.* 78. *n.12.* Cuman. *conſ.* 100. *in fine.* Natt. *conſ.*160. *n.*30. *lib.* 1. Bertaz. *de clauſ. inſtr. clauſ.* 27. Covar. *variar. lib.* 1. *cap.2.n.5.* Nec ratione adjuncti, videlicet, *Vicariorum*, mutant naturam: quia priùs de Archiepiſcopis habentibus facultatem conferendi facta eſt mentio: & deinde de Vicariis, ad quos facultas prædicta per mandata ſpecialia tranſire poterat, ut pleniùs Collegiatæ eſſet conſultum.

18 Secundò principaliter Collegiata hujuſmodi fundat intentionem ſuam in juris diſpoſitione. Quia in Collegiatis Ordinarius non confert: ſed vacantia ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum, Caſſ. *d. deciſ.32. de praben. n.3.* Biſign. *deciſ.*8. *eod. tit.* Rota *deciſ.* 4. *de conceſſ. praben. in nov.* Put. *deciſ.*130. *lib.*1. *in novis.* Moëd. *deciſ.27. de prab* Selva *de benef. p.2.q.22.* & idem fuit reſolutum *in cauſa Caſarauguſtana Canonicatus*, 18. Aprilis, 1603. coram Epiſcopo Attrebaten. & pleniùs *in Gerunden. Juris conferendi*, 11. Martii, 1630. coram D. meo Queipo. Et eò clariùs, quia verſamur in Eccleſia Canonicorum regularium S. Auguſtini, propter Bullam Benedicti XII. in novo Bullario, *tom.*1. *fol.*197. in qua expreſsè diſponitur, quòd collatio ſit ſimultanea inter Præ-
19 latum, & Canonicos; & convenit cum ſimili diſpoſitione juris, *cap. finali, de regular. in 6.* Abbas *in cap. Ea noſcitur, n.4. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu Cap.* Selv. *eod. quaſt.22.n.45.* Gonzal. *gloſſ.7.num.7.*

20 Non obſtat, quod ab eadem concluſione communiter recedatur, quando beneficium in Collegiata dotatum fuit de beneficiis ad Collegiatam non pertinentibus, ſed ad aliam Eccleſiam, prout dicitur in præſenti probari: ut tunc Ordinario dotanti, ut priùs, remaneat facultas conferendi. Abb. *in c. Suggeſtum, n.3. de jurepatronatus.* Rota *deciſ.*600. *n.3. pars.2, recent.* & idem videtur firmatum *in Callien. Juris conferendi* 24. Maij, 1621. coram bon. mem. Franciſco Ubaldo.

21 Quia concluſio eſt vera: ſed probatio dominii deficit. Nam, ſi de jure contenditur, urget præſumptio contra Archiepiſcopum: quia in Collegiata præſumuntur beneficia dotata de bonis propriis collegiatæ. Abbas *in cap. Cùm Eccleſia Vulterana, n.3. de elect.* Plut. *deciſ.*313. *n.3. lib.3. in nov.* Caputaq. *deciſ.*226. *pars.2.* Selva *de benef. quaſt.22 num.13. part.2.*

Si verò agatur de directa probatione dominii, quòd bona aſſignata non pertinerent ad Collegiatam: & neque hoc juſtificatur: ſed potiùs contrarium, quoad Eccleſiam de Magallon. & Borata, apparet de anteriori dominio Collegiatæ ex duabus enunciativis antiquiſſimis, quæ leguntur in duobus indultis Alexandri III. uſque
22 de anno 1171. & 1179. quæ in antiquiſſimis ſolent probare, etiam quòd emanaverint ad ſupplicationem partis
23 per illa verba: *Veſtris ſupplicationibus inclinati.* Nam, quando Papa narrat bona, quæ ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipere intendit, ſubdendo: *Quæ duximus exprimenda vocabulis.* Quamvis Franc. *in cap. Si Papa, num.4. de privil. in 6.* & Put. *deciſ.*427. *lib.2.* dubitaverint de relevantia hujus probationis: attamen veriorem Rota ſemper ſequuta eſt, *in Spoletana bonorum*, 13. Junii, 1608. coram Card. Marcomonrio: & priùs *in eadem cauſa coram Pena*, quæ eſt 142. & 145. *part.* 4. *diverſ.* & pleniùs *in Theatina juriſdictionis*, 405. & 683. *part.1. recent.* in quibus ponderatur illa clauſula: *Quæ duximus exprimenda vocabulis.*

Hæreditates verò, quæ aſſignantur ultra dictas duas Eccleſias, cum ſuis pertinentiis, pariter non apparent de dominio Archiepiſcopi, niſi probetur, eaſdem fuiſſe priùs in dominio ejuſdem, propter effectum translatio-
nis dominii, qui cauſari non poteſt ab eo, qui illud non 24
habet, *l. Cùm res, C. de probat. l. non eſt novum, ff. de acquir. rerum domin.* Specul. *in titulo de act. ſeu petit.* §. *Sequitur, num.25.* Afflict. *deciſ.*40. *num.3.* Surd. *deciſ.* 122. *num.4.*

Demum, ſi fundamentum deſumatur ex ipſa erectione hujus Camerariæ, facta per Raymundum Epiſcopum Cæſarauguſtanum de anno 1195. in qua legun-
tur verba: *Aſſigno, & in perpetuum valere concedo:* 25
inferentia dominii ſignificationem in transferente, Dec. *conſ.*640. *num* 6. Pariſ. *conſ.33 n.36. lib.3.* qui loquuntur de verbo, *aſſigno*; & Menoch. *conſ.*191 *n.*8 *& præſumpt. 34. n.31. lib.3* idem affirmans de verbo, *concedo*: facilè corruit, ſi attendatur, quòd Epiſcopus intervenit ad au-
thorizandam erectionem, non autem ad ſimpliciter 26
conſignandam dotem, ex qua juſpatronatus acquiratur: beneficia enim ſine authoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt, *cap. Nemo*, ubi Gloſſ. *in verbo, Veniat, & cap. Nullus, de conſecrat. diſt.*1. Calderin. *conſ. ultimo, de jurepatronatus*, Rocchus *eodem titulo, in verbo, Pro eo, quòd de* Diœceſani *conſenſu.* Et eo caſu dos cenſetur conſtituta ab eo, qui tenebatur, nempe, ab Eccleſia collegiata, quæ petebat erectionem, Alciat. *reg.* 1. *præſumpt.*50. & Menoch *præ-
ſumpt.*18. *n.*8. *lib.*1. Et hæc ipſa præſumptio juvatur aliis 27
adminiculis, *ſuprà* relatis reſpectu Eccleſiarum de Magallon, & Borata.

Neque contraria præſumptio poteſt defendi pro Ordinario, ex obſervantia ſubſequuta. Nam collationes datæ in Summario Pauli, vel ſunt de aliis beneficiis; &
obſervantia non ſuffragatur, quia debet probari in ſpe- 28
cie de Cameraria; non autem de aliis in genere. Roland. *conſ.*80. *n.*10. *lib.*1. Becc. *conſ.*96. *n.*7. Surd. *conſ.*354. *n.*26. Aut ſunt de eadem Cameraria, prout dantur, una, ſcilicet, de anno 1534. & aliæ duæ de anno 1557. Et iſtæ ultimæ Lupi, & Ferdinandi Archiepiſcoporum non ſunt productæ in forma probanti, neque effectuatæ. Prima verò, quæ fuit Franciſci Archiepiſcopi, non ſufficit: quia aliæ contrariæ ſupervenerunt. Ac demum, ſi quid roboris inferret, id totum fuit ſublatum per exemptionem Sixti V. ſubſequutam: à qua uſque in præſentem diem non dantur collationes de hac Cameraria factæ per Archiepiſcopos, quæ effectuatæ, & validæ ſint.

Et ita, utraque parte informante, fuit reſolutum.

R. P. D. PIROVANO.

Cæſarauguſtana Cameraria, Lunæ, 9. Maij, 1633.

ARGUMENTUM.

Plura traduntur in materia exemptionis, de quibus in Summario.

SUMMARIUM.

1 *Exemptio perſonalis non extenditur ad realem.*
2 *Expreſſio verbis generalibus facta idem operatur, ac expreſſio ſpecialis, & individua.*
3 *Enunciativa antiquiſſima in privilegio, in quo fit ſpecialis mentio locorum, probant dominium.*
4 *Beneficia in Collegiatis præſumuntur donata de bonis propriis ejuſdem Eccleſiæ.*
5 *Alimenta præſumuntur præſtita ab eo qui tenebatur præſtare.*
6 *Probatio plena & concludens requiritur contra eum qui jam fundavit intentionem ſuam.*
7 *Enunciativa antiquiſſima probant famam, & ex fama dominium, niſi ſint contraria, & n. ſeq.*
9 *Scripturæ inter ſe diverſæ fidem ſibi adinvicem derogant, ſive ab uno, ſive à pluribus producantur.*
10 *Scriptura producta à diverſis, ſi ſint compatibiles, ſtatur cuique in ſuis terminis.*

11 *Bulla*

11 *Bullæ poſteriores prioribus derogant.*
12 *Obſervantia debet probari in ſpecie ſuper re, de qua agitur nec ſufficit generica.*

DECISIO LXXIX.

DOmini jam reſoluta ſub die 2. Junii, 1631. & 26.
Novembris 1632. confirmarunt ex eiſdem ratio-
nibus, & fundamentis, reſpectivè ad utramque partem
exemptionis, ſcilicet, & dotationis, de beneficiis, & bo-
nis ad Collegiatam ſpectantibus. Quibus non obſtant,
quæ hodie in contrarium fuerunt replicata.
Non enim relevant, quæ ad limitandam ampliſſi-
mam exemptionem, tam reſpectu perſonarum, quàm
bonorum, officiorum, & beneficiorum ponderata
fuerunt. Quia, cum ſint eadem deducta in anteriori
diſputatione, ex reſponſionibus deciſionum fuit illis
ſatisfactum. Nec vim facit, quòd in utriusque litteris,
tam Clementis VII. quàm Sixti V. non fuerit facta
mentio de Cameraria; ſed de Camerario, ita ut de per-
ſonali exemptione, ſcilicet, Camerarii non ſit facienda
extenſio ad realem, nempe Camerariam. *cap. Per ex-
emptionem.§. Verùm de privil.in* 6. ubi Gemin. Franc.
1 Rota *deciſ.156.num.6.par.1.recen.* Quia exceptio benè
procederet, niſi aliunde Cameraria probaretur exem-
pta: ſed in ampliſſima exemptione legitur comprehen-
ſa, ergo facillimè evitatur objectum. Nam & Cle-
mens, & Sixtus exemerunt Monaſterium, Eccleſiam,
Dignitates, Officia, canonicales portiones, ac beneficia,
perſonas, & loca ab omni jurisdictione, dominio, & ſu-
perioritate omninò totaliter, & perpetuò, ut in ſecunda
deciſione cauſæ, *verſ. Quia verba ampliſſima.* fuit pon-
deratum. Unde, ſive Cameraria ſit dignitas, ſive bene-
ficium, ſive officium; rurſus, ſive beneficium collati-
vum, & perpetuum, ſive manuale; ſemper in verbis
legitur comprehenſa Cameraria. Quia genus quam-
2 libet ſpeciem ſub ſe contentam amplectitur: & eodem
modo dicitur expreſſum id, quod verbis generalibus ex-
primitur, ac ſi ſpecialiter, & in individuo fuiſſet expreſ-
ſum. Bart. *in l. In principio, ff. de vulgar.* Ripa poſt Jaſ.
ibidem, n.49.67. & 75. latiſſimè Menoch. *conſ.287.
num.7.& ſeq.* declarans, & comprobans hanc conclu-
ſionem.
Similiter, neque obſtant, quæ de novo adducuntur
ad reprobandam ſecundam partem deciſionis ex eo,
quod Cameraria fuerit dotata de bonis ad Ordinarium,
non autem ad Collegiatam ſpectantibus. Et probari
dicebatur: quia Eccleſiæ ad Magallon, & Borata ſub-
erant Epiſcopo, prout enunciantur in litteris Eugenii
III. ſub data menſis Auguſti, 1147. Adriani IV. menſe
Julii, 1158. Alexandri III. Menſe Februarii, 1171. quæ
3 enunciativæ antiquiſſimæ ſolent probare, quando ſunt
ipſius Papæ per verba: *Duximus exprimenda vocabu-
lis*, ut *in Theatina jurisdictionis*, & aliis in ſecunda deci-
ſione allegatis pro Collegiata, ad probandum ſimile do-
minium Collegiatæ.
Quia deciſio ſecunda fundat ſe principaliter in diſpo-
4 ſitione juris, quod in collegiatis beneficia præſumuntur
dotata de bonis propriis ejusdem Eccleſiæ. Abb. *in cap.
Cùm Eccleſia Vulterana num.9.de elect.* Putt. *deciſ.314.
n.3.lib.2.in nov.* Camputaq. *deciſ.226. part.2.* Selva *de
benef.q.22.n.13.part.2.* Et eò magis, cùm agatur de ere-
ctione officii, aut beneficii pro veſtiario Canonicorum:
pro quorum indigentiis Collegiata, non autem Eccleſia
5 cathedralis tenetur providere: & tunc datum cenſea-
tur ab eo, qui tenebatur dare. Alciat. *de præſum. reg.* 1.
6 *præſum.50.n.1.* Surd. *de alim.tit.6.q.ult.num.11.* Si igi-
tur prætendatur dotatio de bonis non pertinentibus ad
Collegiatam, hujusmodi probatio debet eſſe plena, &
concludens contra eum, qui jam fundavit intentionem
ſuam Ægid. *deciſ.563.* Rota *deciſ.628.n.3.part.1.diverſ.*
Seraph. *deciſ.332.num.2.* Gail. *lib.3.obſerv.13.num.5.* Sed
talis non affertur: quia Bullæ Eugenii, Adriani, & Ale-
xandri non ſunt productæ: & adhuc ſi productæ eſ-
ſent, non relevarent, ex quo pro Collegiata dantur in-
dulta ejusdem Alexandri de eodem anno 1171. menſis
Aprilis, & 1179. ejusdem menſis: in quibus contra-
rium enunciatur, nempe, Eccleſias de Magallon, & de
Borata, eſſe de dominio Collegiatæ. Unde quamvis an- 7
tiquiſſimæ aptæ ſint ad probandam famam, & ex fama
dominium, Caſſad. *deciſ.2.num.2. de probat.* & *deciſ.*
472.num.1.part.1.recen. attamen, quando ſunt contra- 8
riæ ad invicem eliduntur, & obſcurantur: ita ut una fa-
ma deſtruat aliam. Bart. *in l. Is poteſt. num.23.ff. de ac-
quir.hered.* Dec. *in cap.1.num.2. de appell.* Rota *deciſ.*
160.num 12.part.1.rec. & quando ſcripturæ ſunt diverſæ,
fidem eodem modo ſibi ad invicem derogant, *l. Scriptu-* 9
ra.C.de fid.inſtrum. Alex. *conſ.70.n.5.lib.1.* Beroſ. *conſ.1.
num 36.vol.2.* Surd. *conſ.141. num.4.lib.1.* idem affir-
mans ſive ab uno, ſive à pluribus producantur.
Et nihilominùs, quia indulta Alexandri, producta per
Collegiatam, ſunt compatibilia cum Bullis Eugenii,
Adriani, & ejusdem Alexandri, adhuc cuique ſtatur in
ſuis terminis, & pro majori probatione Collegiatæ de- 10
ſervire poſſunt, Salic. *in d.l. Scriptura. num. 4. C. de fide
inſtrum.* Surd. *d.conſ.141.n.5.* & aliis omiſſis, compatibi-
litas ſatis colligitur ex eo, quòd Eccleſia Cæſarauguſta-
na potuit recipi ſub protectione B. Petri, cum univerſis
ſuis, & Eccleſiarum ſuæ Diœceſis bonis: & tamen
ex alia ſubſequenti exemptione ſuſcipi etiam potuit
Collegiata B. Mariæ del Pilar, cum omnibus ſuis bo-
nis ſub protectione B. Petri. Et prout indulta Alexan-
dri III. tanquàm poſteriora datæ tam ejusdem anni
1171. quàm ex aliæ de anno 1179. hanc de jure recipiunt 11
interpretationem, ut prioribus derogatum fuerit, *l. V-
nus.§. Pactus ne peteret.ff. de pact. l. Pacta noviſſima C.
eod.tit. de pact. l. Cùm plures.§. Locator horrei ff. locati*
conſ.145 n.24.vol.1.
Demum non obſtat obſervantia ex collationibus,
quæ dantur in ſummariis Pauli. Quia deciſio ſecunda
removet objectum, diſtinguendo, quòd aut agitur de
collationibus aliorum beneficiorum, & obſervantia ſuf-
fragari non poteſt: quia debet probari in ſpecie de Ca- 12
meraria, non autem de aliis in genere, Surd. *conſ.354.n.
26.* cum aliis in eadem deciſione allegatis. Aut reſpi-
ciunt eandem Camerariam, & ex illis duæ ſunt remo-
tiſſimæ, & non effectuatæ, altera verò non ſufficit; &
ulteriùs fuit ſublata per exemptionem Sixti V. Quæ
propterea deſervire non poteſt ad comprobandam do-
tationem factam ab ipſo Archiepiſcopo, quamvis non
evenerit caſus novæ collationis poſt conceſſam ex-
emptionem, ex quo ante illam jus Ordinarii probatum
non erat.
Et ita, &c.

REVEREND. D. PATRIARCHA Manzanedo.

Cæſarauguſtanæ juriſdictionis, Mercurii, 28. Junii, 1623.

ARGUMENTUM.

Beneficiati, & Clerici B. Mariæ del Pilar, habi-
tantes extra Clauſtra, ſubduntur jurisdictio-
ni Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, qui eſt il-
lorum Judex competens, etiam pro delictis
commiſſis in loco exempto.

SUMMARIUM.

1 *Ordinarius ratione originis, & domicilii, ſemper eſt Judex competens pro delictis commiſſis in loco exempto.*
2 *Subditus non poteſt excipere, delictum fuiſſe commiſſum in loco exempto, adverſus intentionem ſui Ordinarii; fundatam de jure communi.*
3 *Delictum commiſſum in loco exempto, ut per Diœceſa-*

num puniri non poſſit, requiritur, quod ſit commiſſum ab exempto.

4 *Exemptione quicquid non acquiritur Prælato, vel loco exempto, cenſetur Epiſcopo reſervatum.*

DECISIO LXXX.

CUm aliàs per fel. recor. Sixtum V. Prior, & cæteri Clerici B. Mariæ del Pilar fuerint exempti à juriſdictione D. Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, & per tres ſententias Rotales fuerit declaratum, d. privilegium exemptionis ſuffragari duntaxat illis perſonis, quæ verè, realiter, & cum effectu continuam habitationem habent intra Clauſtrum Monaſterii prædictæ Eccleſiæ; & ideò cùm præſuppoſito, quòd juxta Breve dictæ exemptionis, & dictas ſententias Rotales Beneficiati habitantes extra prædictum Clauſtrum non gaudeant privilegio dictæ exemptionis, dubitavi, an ſupradicti beneficiati delinquentes in loco exempto, vel in perſonas exemptas, poſſint, & debeant ab Archiepiſcopo puniri, & ab eodem ipſorum beneficia in hujusmodi Eccleſia exempta conſiſtentia viſitari. Et informante tantùm D. Archiepiſcopo parte adverſa ſæpiùs citata, & informante recuſante, Domini quoad primam partem dubii, pro illo reſponderunt: quo verò ad ſecundam de viſitatione voluerunt, ut particulariter de illa videretur: & quoad primam moti fuerunt ex eo quòd iſti beneficiati juxta dictum Breve, & ſententias Rotales, tanquàm habitantes extra Clauſtra remanent ſub omnimoda jurisdictione Ordinarii. Et quamvis delinquant in loco exempto, vel contra perſonam exemptam; tamen non eximun-
1 tur à jurisdictione prædicti Ordinarii, qui ratione originis, & domicilii, ſemper eſt Judex competens pro delictis commiſſis in loco exempto. Joan. Andr. *in c. 2. n. 5. & 6. de conſt. in 6.* Anchar. *in c. Poſtulaſti n. 43. & ſeqq. de for. comp.* Feder. de Sen. *conſ. 2. per tot.* Felin. *in c. Grave. n. 2. verſ. Conſider ubenè. de off. Ordin.* Rol. *conſ. 24. in 1. dub. lib. 2.* Exceptio enim delicti commiſſi in loco ex-
2 empto, eſt de jure tertii, quam ſubditus adverſus intentionem ſui Ordinarii de jure communi fundatam objicere non poteſt, argum. text. *in l. Loci corpus. §. Competit. ff. Si ſerv. vend. c. Mandatum. de reſcript.* Anchar. *in d. c. Poſtulaſti n. 44.*

3 Tum etiam, quia, ut notat Anchar. *d. n. 44.* ad hoc, ut delictum commiſſum in loco exempto non poſſit puniri per Diœceſanum, requiritur, quod commiſſum ſit ab exempto: ſed ſic eſt, quòd in caſu noſtro, ſtante dicto Brevi fel. rec. Sixti V. & ſententiis Rotalibus, degentes Extra Clauſtra Monaſterii non ſunt exempti; ſed omninò ſubditi Archiepiſcopo: ergo delictum commiſſum ab ipſis, etiam in loco exempto, poteſt puniri per Diœceſanum, cum non ſit commiſſum ab exempto.

4 Ulteriùs, quia, ſi Ordinarius non cognoſceret de dictis delictis commiſſis in loco exempto per habitantes extra illum, talia delicta remanerent impunita, cùm nec hoc caſu Prior habeat aliquam jurisdictionem, cùm careat illa quaſi Epiſcopali; & tunc non poſſit punire delinquentes: quo caſu talis jurisdictio Epiſcopo eſt reſervata; cùm quicquid per exemptionem non acquirit Prælato, vel loco exempto, intelligitur Epiſcopo reſervatum. Anchar. *ubi ſuprà, n. 45. verſ. Quod probo.* Rot. *deciſ. 324. n. 5. par. 1. recent.*

Et ita reſolutum fuit, &c.

R. P. D. REMBOLDO.

Ulixbonen. Monaſterii, Lunæ, 2. Junii, 1625.

ARGUMENTUM.

Commiſſarius generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, nequit adminiſtrationem & gubernium Monialium S. Claræ ſibi commiſſum dimittere, inconſulta Sede Apoſtolica. Et plura de authoritate dicti Commiſſarii. Et an exempti poſſint exemptioni renunciare.

SUMMARIUM.

1 *Renunciare nemo poteſt juri, quod non habet.*
2 *Renunciatio juris alieni non tenet præjudicium tertii.*
3 *Commiſſarius Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, habet eandem juriſdictionem in ſua Familia, quam habet Miniſter Generalis in tota Religione.*
4 *Commiſſarius Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, habet ampliſſimam facultatem viſitandi, & corrigendi Familiam ſibi ſubditam; non verò immutandi ſtatum Religionis, & renunciandi, in præjudicium Miniſtri Generalis, & totius Ordinis, adminiſtrationis, & regiminis eidem Miniſtro Generali commiſſo.*
5 *Commiſſarius Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, eſt ſubditus ejusdem Religionis Miniſtro Generali, ſicut cæteri Prælati.*
6 *Appellatio ad Miniſtrum Generalem datur à decretis Commiſſarii Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, qui ſi deliquerit, poteſt Generalis eum corrigere, & prohibere aliqua negotia, ſi cauſam dederint legitimam.*
7 *Renunciare quilibet poteſt favori ſuo, niſi id, quod renunciatur, favorem alterius, vel publicam utilitatem concernat: & n. 8.*
9 *Clericus non poteſt renunciare privilegio clericali, ut conveniatur coram Judice ſæculari.*
10 *Inſtituendi, & deſtituendi facultate conceſſa, non cenſetur data facultas abdicandi à ſe juriſdictionem.*
11 *Illatio non fit à diverſis.*
12 *Exemptus Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectus, non poteſt ab ejus juriſdictione ſe eximere, & alteri ſe ſubjicere, abſque ejusdem Sedis Apoſtolicæ beneplacito.*
13 *Privilegii renunciatio tenet in præjudicium privilegiarii: & quando procedat, n. ſeq.*
15 *Exemptionis privilegium reſpicit non ſolùm favorem exempti, ſed eximentis.*
16 *Exemptionis privilegio renunciari non poteſt.*
17 *Exemptionis renunciatio non tenet etiam quoad renunciantes.*
18 *Moniales Sanctæ Claræ tenentur vivere ſub gubernio, & regimine Fratrum Sancti Franciſci.*
19 *Factum à majori parte non poteſt aliis præjudicare in his, quæ omnes in particulari tangunt.*
20 *Datum ſub conditione, illa non adimpleta, non habetur in conſideratione.*

DECISIO LXXXI.

REverendiſſimus Pater Commiſſarius Generalis totius Familiæ Ciſmontanæ, & Indiarum Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, & Patres Diffinitores Provinciæ Portugalliæ, de communi conſenſu, die 30. Novembris, 1619. dimiſerunt ab eorum obedientia Moniales Conventus Sanctæ Claræ, oppidi de Sanctaren. attenta dictarum Monialium, & Abbatiſſæ inobedientia; cum declaratione tamen, quòd ſi eveniret, quòd dictæ Moniales ſuam culpam agnoſcerent, & veniam peterent, datis in omnibus claris, & evidentibus pœnitentiæ demonſtrationibus, Pater Provincialis illas iterum admitteret ad ſuam obedientiam: qua dimiſſione ſub die 2. Novembris, 1610. dictis Monialibus intimata, Abbatiſſa cum majori parte Monialium illam acceptavit, & Archiepiſcopo Ulixbonen. ut eas in ſuas reciperet, ſupplicarunt, qui eas recepit; ſub obligatione tamen, quòd infra ſex menſes confirmationem a Sede Apoſtolica obtinerent;

tinerent; reliquæ verò contradixerunt, & ab ea ad Se-
dem Apoſtolicam, ac ad Generalem appellarunt.

Unde contigit dubitari, an dicta dimiſſio, & ſub-
jectio ſuſtineretur; Et Domini unanimiter cenſuerunt,
tam dictam dimiſſionem, quàm ſubjectionem non ſu-
ſtineri.

Quo enim ad dimiſſionem, ea viſa fuit nulla ex pluri-
bus. Primò, quia ex conſtitutionibus Innocentii IV. &
Bonifacii VIII. adminiſtratio dicti Monaſterii ſpectat
1 ad Miniſtrum Generalem Ordinis Sancti Franciſci,
nec propterea potuit ea dimitti à Commiſſario dicti Or-
dinis: quia nemo poteſt renunciare juri, quod non ha-
2 ber, *l. Nemo plus juris. ff. de reg. jur.* Ceph. *conſ.* 146. *num.*
2. Rebuff. *conſ.* 186. *num.* 10. & renunciatio juris alieni
non tenet in præjudicium tertii, *lib. Jubemus. & ibi*
Doct. *C. ad Vellean.* Surd. *conſ.* 332. *num.* 9. & *conſ.* 359.
num. 3. Ceph. *conſ.* 152. *num.* 67. Natt. *conſ.* 470. *num.* 15.
Cardin. Seraph. *deciſ.* 341. *num.* 6.

3 Nec obſtat, quòd Commiſſarius habet eandem ju-
riſdictionem in ſua familia, quam habet Miniſter Gene-
ralis in tota Religione ex conſtitutione Leonis X. regi-
ſtrata per Rodriq. *qq. regul. tom. 1. quæſt. 51. art. 1.* quia di-
4 ctus Commiſſarius habet quidem ampliſſimam faculta-
tem viſitandi, & corrigendi familiam ſibi ſubditam;
non verò etiam immutandi ſtatum Religionis, & renun-
tiandi in præjudicium Miniſtri Generalis, & totius Or-
dinis, adminiſtrationis, & regiminis eidem Miniſtro Ge-
nerali commiſſo ad tradita per Bald. *in l. 1. circa fi. verſ.*
inducitur etiam. C. de bon. matern. Alex. *in l. Procurato-*
rib. n. 3. verſ. Intellige. C. de procur. quin & idemmet
5 Commiſſarius eſt ſubditus, ſicut cæteri Prælati ejuſdem
Religionis Miniſtro Generali, ut expreſsè cavetur in di-
cta conſtitutione, ibi: *Ita tamen, quod Commiſſarius*
6 *præfato Miniſtro Generali omnimodè ſubjiciatur.* & à
decretis dicti Commiſſarii datur appellatio ad Gene-
ralem, & Generalis poteſt eum corrigere, ſi delique-
rit; & prohibere aliqua negotia, ſi cauſam dederint le-
gitimam, ut per eundem Rodriquez. *d. q. 5. art. 4.* ideo-
que poteſt ſine dubio idem Generalis hujuſmodi di-
miſſionem ſine legitima cauſa factam revocare, prout
cum effectu revocavit, neque ea renuente Generali in
præjudicium totius Religionis ſuſtinetur.

Secundò minùs tenet dicta dimiſſio: quia admini-
ſtratio dicti Monaſterii fuit Fratribus dictæ Religionis,
& Miniſtro ejus Generali per Summos Pontifices de-
mandata, ex cauſis, & rationibus publicum favorem, &
7 utilitatem reſpicientibus. Unde non licuit Commiſſa-
rio ſine Sedis Apoſtolicæ beneplacito huic adminiſtra-
tioni renunciare: nam, licèt quilibet poſſit favori pro-
8 prio renunciare, *l. Si quis in conſcribendo C. de Epiſcop.*
& Cleric. l. penult. C. de pact. cum ſimilibus; non poteſt
tamen renunciare favori mixto, hoc eſt, quando id, quod
renunciatur non ſolùm proprium favorem ipſius re-
nunciantis; ſed etiam favorem alterius, ſeu publicam
utilitatem concernit. Felin. *in cap. Si diligenti. n. 16. de*
foro compet. & in cap. Cùm acceſſiſſent. ſub n. 29. & ibi-
dem Dec. *n. 23. & 24. de conſtit.* Caſtren. *in l. penult. n.*
fin. & ibi Jaſ. *num. 14. C. de pact.* Calderin. *conſ. 1. in fin.*
verſ. Si verò, de pact. Gozad. *conſ.* 88. *n.* 20. Caſtren. *conſ.*
9 259. *ante n. 6. l. 1.* ubi adducit ſimile in Clerico, qui non
poteſt renunciare privilegio clericali, ut conveniatur
coram Judice ſæculari, ut notatur *in cap. Si diligenti. de*
for. compet.

Nec obſtat, quòd in dictis Conſtitutionibus Inno-
centii IV. & Bonifacii VIII. detur Miniſtro facultas in-
10 ſtituendi, & deſtituendi Moniales, prout ſecundùm
Deum viderit expedire: quia non propterea poteſt cen-
ſeri data facultas abdicandi adminiſtrationem ei ob pu-
blicam utilitatem commiſſam; ſed tantùm ea per-
agendi, quæ circa dictam adminiſtrationem, atque ad
eam explicandam ſunt neceſſaria: facultas enim inſti-
tuendi, & deſtituendi, ac jus & juriſdictionem à ſe ab-
dicandi, ſunt inter ſe diverſa, & ſic ab uno ad alterum 11
non benè infertur. *l. Papinianus exuli. ff. de minor.* Surd.
conſ. 150. *n.* 94. *lib.* 1. Rebuff. *in prax. tit. de devolut. n.* 96.
Pariſ. *de reſignat. l. 7 q. 24. n. 19. cum duob. ſeqq.*

Tertiò, non tenet dicta dimiſſio, vel ſaltem illa fuit re-
ſolubilis, quia factis legitur (ut *ſuprà* relatum eſt) ad
tempus, & donec Moniales ſuam culpam agnoſcerent:
unde cùm plures ex dictis Monialibus culpam agnove-
rint, & à dicta dimiſſione appellaverint, illaque fuerit
poſtea per Miniſtrum Generalem ſolenniter revocata,
meritò non erit amplius habenda in conſideratione.

Minùs tenet ſubjectio Monialium regimini D. Ar- 12
chiepiſcopi: quia dictæ Moniales ſunt immediatè Sedi
Apoſtolicæ ſubjectæ, & à juriſdictione Archiepiſcopi
exemptæ; nec propterea potuerunt ſe à dicta juriſdi-
ctione Sedis Apoſtolicæ eximere, & juriſdictioni, ſeu
regimini D. Archiepiſcopi ſe ſubjicere ſine ejuſdem Se-
dis Apoſtolicæ beneplacito, *cap. Cùm tempore.* ubi Abb.
n. 2. de arbitr. idem Abb. *in cap. 1. n. 19. de re judic.* Rom.
conſ. 369. *n.* 18. Surd. *conſ.* 47. *n.* 25. cum aliis per Caſtren.
conſ. 432. incip. *Videtur dicendum. ſub n. 3. circa med. verſ.*
Quod autem non potuerint expreſsè renunciare. Card.
Mantic. *deciſ.* 237. *n.* 4. & coram ſanct. mem. Greg. XV.
deciſ. 325. *n.* 23. *cum ſeq.*

Nec obſtat, quòd tenet renunciatio in præjudicium 13
exempti, ad trad. per Felin. *in cap. Cùm acceſſiſſent. num.*
6. de conſtit. quia Felin. & alii pro Monialibus adducti 14
procedunt, quando privilegium, cui renunciatur, reſpicit
favorem renunciantis tantùm, quod non eſt in privile- 15
gio exemptionis: quia illud reſpicit, non ſolùm favorem
exempti, ſed etiam eximentis, ut per Abb. *in d. cap. Cùm*
tempore. num. 2. de arbitr. ubi quòd intereſt eximentis
ſuam juriſdictionem immediatam non perdere, quod-
que ſubditus ſuus non judicetur; nec etiam abſolvatur 16
ab alio; ideoque tali privilegio renunciari non poteſt.
Rom *d. conſ. 369. num* 18. & talis renunciatio non tenet,
nec etiam quoad renunciantes: quia, ut inquit Abb. *in* 17
d. Cùm tempore n. 7 jus libertatis, & exemptionis eſt ita
conjunctum inter ſubditum, & ſuperiorem, ut commo-
dè ſeparatio fieri non poſſit.

Nec obſtat, quòd Moniales ſe ſubjecerunt D. Archi-
epiſcopo quoad regimen tantùm, quod erat penes Com-
miſſarium, non verò etiam quoad juriſdictionem, quæ
erat penes Sedem Apoſtolicam: quia nihilominùs di-
cta ſubjectio tendit in præjudicium juriſdictionis Se-
dis Apoſtolicæ, quæ voluit, dictas Moniales regi per di-
ctum Commiſſarium, & non per D. Archiepiſcopum:
unde non potuerunt ſe dictæ Moniales ab hujuſmodi
regimine, ſine Sedis Apoſtolicæ beneplacito, eximere,
ex *ſuprà* allegatis.

Præterea, ex alio etiam non tenet dicta ſubjectio: 18
quia dictæ Moniales ex regula S. Claræ, quam profiten-
tur, tenentur vivere ſub gubernio, & regimine Fratrum
Ordinis S. Franciſci, ſicque non potuerunt ſe contra
formam dictæ regulæ gubernio dicti Archiepiſcopi ſub-
jicere.

Et ex his patet etiam reſponſio ad id, quod dicitur,
quòd per dictam ſubjectionem fuit factus reditus ad jus
commune: quia ex primæva inſtitutione, & fundatione
dicti Monaſterii, & Ordinis, quem profitentur dictæ
Moniales, tenentur vivere ſub obedientia dictorum
Fratrum, & in omnem caſum hæc mutatio non potuit
fieri ſine Sedis Apoſtolicæ beneplacito, tam ex parte
Fratrum, quibus dicta adminiſtratio fuit à Sede Apoſto-
lica ob publicam, & privatam utilitatem commiſſa,
quam ex parte Monialium, quæ vivere tenentur ſub gu-
bernio, & regimine illorum, quibus illæ fuerunt à Sede
Apoſtolica, ſubjectæ.

Ultrà quòd talis ſubjectio non fuit facta ab omnibus
Monialibus; ſed ſolùm prætenditur facta à majori par-
te, aliis contradicentibus. Quo fit, ut factum à majori 19
parte non poſſit aliis præjudicare in his, quæ omnes in
parti-

particulari tangunt, *cap. Cùm omnes.* & *ibi* Gloſſ. & Felin. *n.* 15. *de Conſtit.* Capic. *deciſ.* 152. *n.* 3.

20 Nec ipſe Archiepiſcopus ſimpliciter recepit, ſed cum obligatione confirmationem à Sede Apoſtolica impetrandi, quæ nunquam fuit ſubſequuta, & ſic acceptatio ſine effectu remanſit, per reg. *Quòd datum ſub conditione, illa non adimpleta, non habetur in conſideratione.* Card. Mantic. *deciſ.* 245. *n.* 9. cum ſimil.

Et ita fuit reſolutum, utraque parte informante, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Ulisbonenſi Monaſterii, Mercurii, 19. Novembris, 1625.

ARGUMENTUM.

Regulares nequeunt adminiſtrationem, & gubernium Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectarum ſibi commiſſum dimittere, inconſulta Sede Apoſtolica; neque exempti renunciare privilegio exemptionis. Moniales unius Monaſterii ſi omnes ſint incorrigibiles, quomodo providendum.

SUMMARIUM.

1 *Commiſſionis præſentatio, non citatio attenditur in Rota, ut dicatur præventum in cognitione cauſæ.*

2 *Moniales S. Claræ ſunt exemptæ à juriſdictione Ordinariorum, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectæ, & ſunt poſitæ ſub gubernio, & obedientia Generalis, ac Provincialium Minorum, ſublatis Protectoribus, quorum authoritate regebantur.*

3 *Papæ authoritas immenſa eſt.*

4 *Religioſorum ſubjectio erga ſuos Prælatos à Summo Pontifice dependet.*

5 *Prælati Regulares ſine miniſterio, & intentione Papæ nullam habent juriſdictionem.*

6 *Prælatus Summus cujuscunque Religionis eſt Summus Pontifex.*

7 *Prælati Regulares nequeunt gubernium Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectarum, ipſis traditum, inconſulta Sede Apoſtolica dimittere.*

8 *Adminiſtratores Apoſtolici nequeunt præjudicare Summo Pontifici.*

9 *Subditis imminet ſola neceſſitas parendi, nec poſſunt os in cælum ponere, & Summi Pontificis coarctare poteſtatem.*

10 *Renunciare quiſque poteſt juri ſuo.*

11 *Sedis Apoſtolicæ intereſt, multos habere immediatè ſubjectos.*

12 *Privilegium concernens nedum favorem Religioſorum, ſed etiam Sedis Apoſtolicæ, non poteſt à Religioſis renunciari.*

13 *Viſitandi, corrigendi, & reformandi facultas intelligitur quoad viſitationem, & correctionem morum, non autem quoad mutationem ſtatus.*

14 *In libello nec actio, nec ſubſtantia facti mutari poteſt; ſed ſolùm augmentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & ſubſtantia.*

15 *Facultas intelligitur conceſſa ſecundùm leges; non autem ſecundùm voluntatem Superiorum.*

16 *Incorrigibilis Monachus ejici poteſt à Monaſterio, & quæ incorrigibilitas requiratur, & num. ſeq.*

18 *Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt ejiciendæ ſimpliciter à Monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri.*

19 *Conventus integer ejici non poteſt.*

20 *Monaſterium quando delinquit in caſu, quo Monachus particularis, ſi delinqueret, ejiceretur, Monaſterio providetur per mutationem Superiorum.*

21 *Exemptus ſine licentia Summi Pontificis non poteſt exemptioni renunciare.*

22 *Papæ intereſt, ſuos ſubditos ab alio non judicari.*

23 *Regulares per privilegium exemptionis effecti ſunt immediatè Papæ, & Sedi Apoſtolicæ ſubjecti; & ideò ſine illius licentia in alium conſentire non poſſunt.*

24 *Exemptionis privilegium fuit Regularibus conceſſum in odium Ordinariorum, qui illis erant nimis infeſti, eoſque nimium gravabant.*

25 *Exemptio cenſetur à Papa Regularibus conceſſa ob moleſtias, & oppreſſiones Ordinariorum.*

26 *Exemptionis privilegio renunciari poteſt in præjudicium exempti, non eximentis. De veritate, vide num. ſeqq.*

27 *Libertatis jus eſt ita conjunctum inter exemptum, & Superiorem, ut commodè ſeparatio fieri non poſſit.*

28 *Exemptionis ſpecialis privilegio renunciari non poteſt, quando motu proprio non fuit conceſſum. Contrarium, ibid.*

29 *Juriſdictio à non Eccleſiaſticis prorogari poteſt in præjudicium eorum, qui ſe ſubmittunt; non tamen in præjudicium Superiorum; & an idem procedat in Eccleſiaſticis. Vide n. ſeq.*

31 *Privilegiati Eccleſiaſtici ſi omnes vellent facere contra privilegium, unus ſolus poſſet contradicere.*

DECISIO LXXXII.

POſt commiſſionem mihi directam, alia pars præſentavit commiſſionem R.P.D. meo Buratto in forma, & præveniti in citando valdè ſolers, ut cauſa per ipſum cognoſceretur, ſed certè decipiebatur: quia in Rota attenditur præſentatio commiſſionis, ita nempe
uſque ab anno 1475. mandavit Vicecancell. ut habetur 1
in deciſ. de conſt. in antiq. & paſſim ſervatur, *ut in deciſ.* 6. *de reſcript. pariter in antiq.* quod etiam diſponit Conſtitut. Innocent. de qua Caſſad. *deciſ.* 5. *de reſcript.* Veſt. *in prax. lib.* 3. *cap.* 11. *num.* 1. Mandoſ. *in commiſſ.* 10. *audiat, qui prævenit, ver.* 3. *pro intellectu,* Put. *deciſ.* 470. *lib.* 2. Thom. de Tan. *deciſ.* 57. *A. A. in tit. de reſcr.* §. 16. Sed ad tollendum omnes difficultates, cùm R.P.D. meus Burratus valetudine præpeditus, non eſſet tam citò venturus ad Rotam; pars altera recurſum habuit ad S.D.N. qui per memoriale mihi reſcripſit, ut procederem in cauſa, ſervatis ſervandis, hoc eſt, parte legitimè citata: quæ cùm niſi moras quæreret, & citaſſet etiam ad dicendum contra articulos, coram eodem Domino meo infirmo, & poſtmodùm acceſſerit ad me, ut tanquam Decanus ob malam habitudinem Domini mei articulos admitterem, id facere recuſavi, cùm cauſa eſſet mea, ideoque appellationi interpoſitæ refutatorios dedi, cùm ex iſta ſerie facti cognoverim, partem nihil aliud quærere, præter fugam. Quapropter elapſo die citationis ad informandum, propoſui dubium, An eſſet recedendum à Deciſione R.P.D. mei Remboldi ſub die 2. Junii hujus anni. Quod dubium pendet ex duobus: Primò, ſcilicet, ut videatur, an Commiſſarius Generalis potuerit dimittere has Moniales; Secundò, an dictæ Moniales potuerint ſe ſubjicere obedientiæ Ordinarii.

Ad primam partem fuit dictum, quòd, quidquid ſit de juriſdictione Commiſſarii Generalis, etiam quòd in Religione ipſe haberet ampliſſimam facultatem; nihilominus nec ipſe, imò neque ipſemet Generalis, ac tota Reli-
gio has Moniales poterat dimittere, cùm agatur de Mo- 2
nialibus S. Claræ, quæ ſunt exemptæ à juriſdictione Ordinariorum, & Sanctæ Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjectæ, ut patet ex Bulla Eugenii IV. ſub datum Florentiæ, anno 1439. Id. Aug. anno Pont. 9. quæ eſt apud Rodriq. 29. & fuerunt poſitæ ſub gubernio, & obedientia Generalis, & Provincialium Minorum ſublatis Protectoribus,

ctoribus, quorum authoritate regebantur, ut in Conſti-
tutione ejusdem Eugenii, ſub datum Bononiæ, anno
1427. 8. Id. Decembris, anno 7. apud eundem Rodriq.
Conſtitut. 27. quæ, licèt anterior, non tamen fuit per ſe-
quentem revocata, cum in poſteriori expreſsè dicatur,
quòd Summus Pontifex non intendit per illam præju-
dicare gubernio, quod Generales Miniſtri, aliique Offi-
ciales dictarum Monialium habent. Quare, cum Sum-
mus Pontifex has Moniales ſubjecerit curæ Regula-
rium, & poſtmodum à jurisdictione Ordinariorum ex-
emerit, & immediatè Sedi Apoſtolicæ ſubjecerit; non
3 potuit Commiſſarius eas dimittere ſine licentia Ponti-
ficis, cujus authoritas immenſa eſt, cap. Ad honorem de
auth. & ut Bald. Gemin. conſil. 14. in princip. n. 2. Rom.
4 conſil. 369. col. 2. in principio; & in ſpecie ſubjectio Re-
ligioſorum erga ſuos Prælatos à Summo Pontifice de-
pendet, ſine cujus miniſterio, & intentione Prælati Re-
5 gulares nullam haberent jurisdictionem; Medin. de in-
dulg. c. 24. Sot. de juſtitia, & jur. lib. 10. quaeſt. 1. art. 4. &
lib. 8. q. 3. art. 1. Victor. in relect. de poteſtate Eccleſ. quaeſt. 2.
num. 28. Alphonſ. de Caſtr. lib. 2. de juſt. hæret. punit. cap.
24. & contra hæreſes, in verbo, Epiſcopus. Ipſe, nimi-
6 rum, Summus Pontifex eſt Summus Prælatus cujus-
cunque Religionis, ut benè advertit Suar. de Relig. tom.
4. lib. 3. cap. 14. num. 1 & lib. 6. cap. 4. num. 21. ante finem.
Quapropter, cum Papa gubernium dictarum Fratribus
demandaſſet, & illas ab Ordinariorum jurisdictione
7 exemerit, & immediatè Sedi Apoſtolicæ ſuppoſuerit,
cujus nomine Fratres gubernant, non potuerunt illas,
8 inconſulta Sede Apoſtolica, dimittere, Aug. conſ. 367.
num. 7. Ubi, quòd administratores Apoſtolici non poſ-
ſunt præjudicare Summo Pontifici, nec poterant dimit-
tendo dictas Moniales ponere os in cælum, & Summi
9 Pontificis coarctare poteſtatem; cum ipſi ſint ſubditi,
quibus imminet neceſſitas ſola parendi, ut pulchrè dicit
Bald. conſ. 131. ante med. verſ. Nec poſſunt. lib. 4.
10 Non adverſatur, quòd Commiſſarius potuerit re-
nunciare huic privilegio, ut quisque poteſt juri ſuo re-
nunciare, ad l. Si quis in conſcribendo. C. de pact. quia mo-
tivum poſſet conſiderari, ſi privilegium ſimpliciter fuiſ-
ſet conceſſum ſavore Fratrum; ſed, cum Pontifex ſub
protectione Sedis Apoſtolicæ eas receperit, & ea occa-
ſione gubernium confirmaverit; hoc fuit actum non
11 ſolum ſavore Fratrum, ſed ipſius etiam Sedis, cujus in-
tereſt multos habere immediatè ſubjectos, Clem. Paſto-
ralis. de re judic. Rebuff. conſil. 142. Ideò non potuerunt
12 dicto privilegio renunciare. Felin. in cap. Cùm acceſſiſſent.
num. 29. de conſtit. & ibi Dec. col. penult. verſic. 2. prædicta
concluſio. & num. 18. col. ult. concluſ. 6. & generaliter de
renunciatione, Gallerat. t. 1. lib. 3. cap. 1. num. 4 verſ. Et
ideò. & num. 61. ex l. Non videtur. ff. de reg. jur. & l. Si
quæramus ff. de teſtam. Bald. tit. Qualiter. de feud. alien.
poſſ. §. Porrò. num. 1. Caſt. in l. penul. col. fin. & ibi Jaſ. num.
14. C. de pact.
Non obſtat Conſtitutio Bonifacii VIII. apud Ro-
driq. IV. quam, etiam refert tom. 1. qq. regul. quaeſt. 17 art.
8. quia, etſi Bonifacius concedat facultatem Miniſtris
per ſe, vel per alios viſitandi, corrigendi, & reformandi,
tam in capite, quàm in membris, ea, quæ correctionis, &
reformationis indigent; nihilominus iſta facultas pro-
13 cedit, quoad viſitationem, & correctionem morum;
non autem quoad mutationem ſtatus, renunciando
gubernio, ut benè ad propoſitum Bart. in l. Edicta. n. 8.
14 C. de eden. ubi, quòd nec mutatio actionis, nec ſubſtantia
facti eſt mutabilis in libello; ſed ſolum augmentum,
vel diminutio condemnationis, firma remanente actio-
ne, & ſubſtantia; namque facultas intelligitur, conceſſa
15 ſecundum leges, non autem ſecundum voluntatem Su-
periorum. Decius conſil. 146. num. 9. & in terminis clau-
ſulæ facultatis addendi, vel minuendi fuit dictum coram
me, in cauſa Montisregalis jurisdictionis, 4. Maij, & 15.
Novembris, 1604.

Non obſtat, quòd Monachus incorrigibilis poteſt 16
ejici à Monaſterio, Navar. conſil. 81. num. 1. de regul. &
in tract. de regul. comment. 2. num. 36. verſic. Propterea,
verbo, negante. quod motivum fuit deductum in alia
poſitione, cui Domini nihil reſponderunt: quia non
meretur allegari; ſed quoniam hodie vociferabatur hoc
tollere omnem difficultatem; ideò fuit reſponſum hic
non applicari materiam ejectionis. Primò, quia agitur
de Monialibus; licèt enim Monachus incorrigibilis 17
poſſit ejici à Monaſterio, & habitu privari; ad hunc ta-
men effectum requiritur ultra incorrigibilitatem, quòd
defectus non ſolùm innoteſcant Fratribus, ſed etiam
ſæcularibus, & quòd ex iis alii de facili poſſint corrum-
pi, ut eſt originale dictum S. Bonaventuræ, q. 14. ſuper
Regul. Sancti Franciſci, quod certè non militat in Mo- 18
nialibus, quæ propter incorrigibilitatem non ſunt ejici-
endæ ſimpliciter à Monaſterio; ſed niſi ibi puniantur,
poſſunt ad aliud transferri, ut eſt Conſtitutio Urbani IV.
quæ loquitur in puncto de Monialibus Sanctæ Claræ,
quam refert Rodriq. qq. reg. tom. 1. quaeſt. 49. art. 1. poſt
princip. & Mirand. de Monialibus, quaeſt. 3. art. 2. quæ
Conſtitutio in hac parte, neque per Conſtitutionem
Pii V. neque per Concilium Tridentinum, licèt ſtrictio-
ra ſint, cenſetur revocata, ut per Rodriq. ibidem, art. 5.
verſic. 2. non refertur, & Miranda loco cit. verſ. Quartus
caſus. Secundò fuit dictum, hic non applicari quia agi-
tur de toto Conventu ejiciendo, & jure non reperitur 19
cautum; neq; aliquis eſt, qui dicat, integrum Conven-
tum poſſe ejici: ſed quando Monaſterium delinquit in 20
caſu, quo Monachus particularis ejiceretur, Monaſterio
providetur per mutationem Superiorum. cap. Quoniam
de Simon. ibi, quòd ſi fortè propter nimiam multi-
tudinem, alibi nequiverint commodè collari, ne
damnabiliter in ſæculo evagentur, recipiantur in eis-
dem Monaſteriis, mutatis prioribus locis, & inferiori-
bus aſſignatis.
Quantùm attinet ad ſecundum caput, An Moniales
potuerint ſe ſubmittere obedientiæ Ordinarii, negativè
fuit reſolutum: quia exemptus ſine licentia Summi 21
Pontificis, non poteſt renunciare exemptioni, ut eſt text.
rotundus, in cap. Cùm tempore. 5. de arbitr. ubi Abbas
num. 2. verſic. & per iſtum text. Gloſſ. fin. in Clementina
penult. de ſent. excommunic. quam Abb. ibidem, & in di-
cto cap. Cùm tempore. dicit ſingularem. Ratio eſt: quia
intereſt Romani Pontificis, qui eſt Superior, ſub ſuos 22
ſuos ab alio non judicari. Idem Abb. in cap. 1. num. 19.
de re jud. & in cap. Si de terra. num. 5. de privileg. & in
cap. Significaſti. 17. num 8. in fin. & n. ſequen. de for. com-
pet. Joan. Andr. in c. Sciens. 27. in fine, verſic. Si verò re-
peritur. & ibi Franch num. 4 de regul. jur. in 6. Felin. in c.
Cùm olim. num. 3. de præſcript. Armill. in Summ. in ver-
bo, exemptionum. n. 8. Gaill. obſerv. 40. n. 2. lib. 1. Galle-
rat. de renun. tom. 2. centur. 2. renunciat. 140. numer. 18.
Eraſmus à Cokiet. de jurid. Ordin. in exempt. lib. 2.
quaeſt. 7. & lib. 3. c. 34. per tot. & per dictum text. in cap.
Cùm tempore. & per alias rationes in terminis exemptio-
nis regularium, eſt conſ. Caſtr. 432. incip. Videtur dicen-
dum. num. 3. lib. 1. ubi in verſ. Quòd autem, ponderat, 23
quòd per privilegium exemptionis effecti ſint immedia-
tè ſubjecti D. Papæ, & Eccleſiæ Romanæ. Quamobrem
ſine illius licentia in alium conſentire non poſſunt; hoc;
nempe tenderet in derogationem jurisdictionis Ponti-
ficiæ. Conſiderat ulterius: quòd privilegium videtur
fuiſſe conceſſum in odium Ordinariorum, qui dictis 24
Religioſis erant nimis infeſti, eosque nimium grava-
bant: & concludit, quod ideò non poſſunt ſe ſubjicere
jurisdictioni Ordinariorum; & quamvis in caſu Caſt.
legeretur in privilegio, quòd ipſi Ordinarii erant nimis
infeſti; hæc tamen eſt una ex rationibus, ex quibus Pa-
pa cenſetur concedere privilegium exemptionis, ut di-
cit Bald. de privileg. in tract. exempt. cap. 1. num. 4. Re- 25
buff. conſil. 142. col. 2. in princ. Eraſm. à Cokier. de jurid.
Ordin.

Ordin.in exempt. lib.1. cap.1. numer.17. & *lib.2. q.7. nnmer.3. in fin. & lib 3. queſt.* 34. & in terminis Regularium,Rom.*conſil.*369. *num.*18.quem ultrà Caſtr. *loco citato,num.*5.ſequitur Felin.*cap. Cùm olim.n.3. de praſcript.*

26 Non obſtat, quòd privilegio poſſit renunciari in præ-
judicium exempti, ſecùs verò eximentis, *Gloſſ. final.in
d.cap.Cùm tempore.de arbitr.* quia, ut dicit Abb. *ibidem
n.*7.non poteſt conſiderari aliquis effectus quantum ad
exemptum: nam jus libertatis eſt ita conjunctum in-
27 ter exemptum, & Superiorem, ut commodè ſeparatio
fieri non poſſit. Neque eſt verum, quod ait Alberic. *in l.
28 Si quis in conſcribendo.*39.*num.*6.*C.de Epiſcop.& Cleric.*
quòd ſcilicet, poſſit renunciari privilegio ſpecialis ex-
emptionis, quando motu proprio non fuit conceſſum,
quia Sylv.*in Sum.in verb.Exemptio* §.*Decimò.* dicit,con-
trarium eſſe verius evidentiſſima ratione; ſcilicet, quia
exemptio fit gratia exemptoris: quod dictum ſequitur
Armill.*in eodem verb.n.*8. Rebuff.*dicto conſil.*142. *col.*2.
verſic. Exempta. Cokier *loco prædicto,num.*17. *lib.*1. Et
29 licèt in aliis non Eccleſiaſticis poſſit dari juriſdictio in
præjudicium eorum, qui ſe ſubmittunt, non tamen in
præjudicium Superiorum. Archid. *in cap. Conqueſtus.
ſub num.4.quæſt.*3.Bald.*in l.Si quis ex conſenſu.n.*8.*C.de
Epiſc.aud.* Afflict.*de probib.feud.alien.per Feder.* §.*Præterea inter duos.numero*23. cum alleg.per Surd. *conſilio*
47.*num.*25.*lib.*1. Nihilominùs,ut advertit Abbas *in dicto
cap. Cùm tempore.in fin.* hoc indiſtinctè non procedit in
30 Eccleſia; ſeque remittit ad not. per Innocent. *in cap.
Accedentib.de privileg.& præſcript.in cap. Veniens. de
præſcription.* ubi *num.*21. dicit, quòd Prælatus poteſt
conditionem Eccleſiæ facere meliorem, non autem de-
teriorem, *ut in capit. Fraternitatem. de donat.* & ſubdit
poſt Innocen.quòd per unum, vel plures actus non cen-
ſetur renunciatum favori Eccleſiæ, cùm etiam expreſsè
31 non poſſit renunciari. Et rurſus addit, quòd ſi omnes
vellent facere contra privilegium, unus ſolus poſſet
contradicere, prout evenit in caſu iſto, ubi magna pars
Monialium, licèt non major, contradicit. Suarez *de legib.lib.*8 *cap.*33.*num.*2. Et quamvis idem Abbas *num.*22.
dicat, prædicta non procedere, quando per renunciatio-
nem revertitur ad jus commune; hoc tamen dictum,
quatenus verum, in hac facti ſpecie non officit, propter
præjudicium Sedis Apoſtolicæ, cujus intereſt habere
exemptos, ut ſuprà dictum eſt; & benè Gaill. *obſerv.*
40.*n.*2.*lib.*1. Quapropter meritò Ordinarius noluit ſim-
pliciter recipere dictas Moniales, ſed reſervato bene-
placito.

R. P. D. JUSTO.

Valliſoletana funeralis, Veneris, 19. Aprilis 1606.

ARGUMENTUM.

Regulares tenentur ſolvere Parochis quartam funeralem; non obſtantibus privilegiis, in quibus adeſt clauſula, *Salva juſtitia parochialium Eccleſiarum.*

SUMMARIUM.

1 *Parochi habent fundatam intentionem de jure communi contra regulares, quoad ſolutionem quartæ funeralis.*

2 *Privilegia revocata non ſunt habenda in aliqua conſideratione.*

3 *Clauſula*, ſalva juſtitia parochialium Eccleſiarum, *quid operetur.*

4 *Privilegia non obſtant, quando in eis adeſt clauſula ſalutaris.*

5 *Privilegia nihil operantur, quoad non expreſſa.*

6 *Communicatio privilegiorum non comprehendit ea, quæ ſunt aliis præjudicialia.*

7 *Teſtes affirmativè deponentes prævalent aliis negativè deponentibus.*

DECISIO LXXXIII.

Rectores parochialium civitatis Valliſoletanæ ha- 1
bent fundatam intentionem ſuam de jure com-
muni, contra Fratres S. Pauli, Ordinis Dominicani ejuſ-
dem civitatis, quoad ſolutionem quartæ funeralis quod
conſtat *ex Clem. Dudum.* §. *Verum. de ſepult.* ubi Gloſſ.
in verb. De jure. cum derogatione omnium privilegio-
rum, & indultorum. Quapropter videndum eſt, an ad-
ſit aliquod privilegium, quo huic juri derogetur: exhi-
bentur enim multa privilegia, quorum aliqua emanave-
runt *ante dictam Clementinam, Dudum.* quæ fuit ex
Conc. Viennen. ut privilegium Alexandri III. & Be- 2
nedicti X. quæ per dictum Concilium fuerunt revocata,
& conſequenter non debent haberi in aliqua conſidera-
tione, *c.fin.in fin.de libell.oblat.* Privilegium verò Grego-
rii XI. habet in corpore clauſulam: *Salva juſtitia Eccle-* 3
ſiarum parochialium. quod idem eſt in privilegio Marti-
ni V. & Sixti V. quibus confirmatur privilegium Grego-
rii, & alia privilegia. Cùm igitur juſtitia parochialis Ec-
cleſiæ tunc ſalva ſit, quando ſolvitur quarta canonica pa-
rochiali Eccleſiæ, ſi Parochianus defunctus alibi ſepeli-
tur, *c. Certificari.* & *ibi* DD. *de ſepultur.* Rota coram
Tholomæo *in cauſa Burgen. Privilegiorum*, de menſe 4
Maij, 1541. certum eſt, quòd iſta privilegia non obſtant
ex illa clauſula ſalutari. Dectan. *conſ.*10. *n.*26. & 27. ubi
plures allegat. Aymon. *conſ.*8. *ſub n.*8. Caſſad. *deciſ.*2. *de reform.* Nec faciunt in contrarium illa verba in Indulto
Benedicti XI. quòd de illis, quæ pro ornamentis fabrica,
libris, luminaribus, anniverſario, ſive aliis ad perpetuum
cultum divinum, ſeu pro præſtantiis, aut victu, aut indu-
mentis, cenſibus redimendis legantur, vel conferuntur:
dummodo in alios uſus non convertatur, aliquam por-
tionem ſolvere non teneantur: quia in iſtis verbis nil
diſponitur de quarta funerali: ergo remanet prior diſ- 5
poſitio: quia, ſi voluiſſet ad hanc, & in privilegium ex-
tendi, id expreſſiſſet, *cap. Ad audientiam de decimis.* Ex
quibus nil operatur declaratio iſtius clauſulæ (*ſalva juſtitia*) appoſita in dictis privilegiis Martini, & Sixti,
quòd in omnibus debeat intelligi, præterquam in his,
de quibus in dicto privilegio Gregorii ſpecialiter cave-
tur: quia ſequitur, quod in quarta funerali, quæ non ex-
primitur, clauſula remaneat in ſuo vigore, & intellige-
batur declaratio in aliis, quæ exprimuntur, & de jure
debent Parochis aliæ Eccleſiæ juxta notata *in c.* 1. *de ſepult.*

Nec obſtare debet deciſio *in cauſa Hiſpalen. quartæ funeralium*, 4. Julii, 1590. coram Illuſtriſſimo Cardinali Pamphilio, cum aliis, quæ dantur; ubi videtur contrarium fuiſſe concluſum per Dominos. Quoniam nos verſamur in cauſa particulari, in qua nulla legitur exemptio à quarta funeralium: quo caſu non eſſet hæſitandum, ut *in cauſa Tiraſonen. quartæ funeralium*, quæ datur in aliis deciſionibus nil dicitur de clauſula, *Salva juſtitia Eccleſiarum parochialium:* quæ præſervat jus parochialibus Eccleſiis, ut *ſuprà* dictum eſt.

Non obſtant illa privilegia, in quibus continetur de-
rogatio *Clem. Dudum.* quia iſta non tollunt dictam clau-
ſulam: *Salva juſtitia:* & intelliguntur quoad alia, præ-
terquàm quoad iſtam quartam. Quoad indultum Julii
II. non eſt conceſſum Ordini Prædicatorum, & ſi præ-
tenditur communicatio indulti à Leone X, de ea erit par-
ticulariter tractandum: quoniam in ſimilibus commu-
nicationibus non ſolent comprehendi ea, quæ ſunt aliis
præjudicialia, ut fuit dictum *in illa Valentina decimarum*, 6
coram R.P.D. Lancellotto, præſertim ſtante præſerva-
tione, de qua *ſuprà*, appoſita in aliis privilegiis. Dictum
verò privilegium Leonis X. nihil de novo concedit, ſed
antiquiora indulta mandat obſervari.

Nec ultimo loco prodeſſe poſſunt indulta Pauli IV.
& Pii

& Pii V. etenim ſunt revocata per Concilium Trident. *ſeſſ.25.cap.3.de reform.* Et teſtes in hac cauſa dati concludunt, quòd Parochi ſoleant hanc quartam exigere,
7 & prævalent aliis negativè deponentibus: quia non probatur ſcientia, & patientia Parochialium Eccleſiarum, *juxta conſil.* Alexandri 136.*n.*19 *lib.*2. Afflict. *deciſ.*388. *n.*20. Et alii allegantur per informantes. Ex quibus fuit ita concluſum.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Licien. quarta funeralium, Lunæ, 15. Januarii, 1618.

ARGUMENTUM.

Clerici regulares Theatini ſunt exempti à ſolutione quartæ funeralium per communicationem privilegiorum ſpecialium Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus conceſſorum.

Summarium.

1 *Quarta funeralium de jure ſpectat ad Epiſcopum, vel Parochum.*

2 *Quarta funeralium ſolvenda non eſt à Monaſterio ſpecialiter exempto.*

3 *Clerici Regulares ſunt exempti à ſolutione quartæ funeralium per communicationem privilegiorum ſpecialium, Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus conceſſorum.*

4 *Monaſteria fundata poſt Concilium Tridentinum vel quatenus ante; non tamen ſolita ſolvere quartam funeralium, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concil.* ſeſſ. 25. cap. 13. de reformat.

5 *Concilium Tridentinum confirmatum fuit die 27. Januarii, 1564.*

6 *Bulla Pii V. de Regularibus non fuit revocata per Gregorium XIII. ſed redacta ad terminos Concilii.*

DECISIO LXXXIV.

Domini cenſuerunt, Monaſterium Clericorum Regularium non teneri ad ſolutionem quartæ funeralium Reverendiſſimo Epiſcopo. Nam, etſi de jure
1 communi iſta quarta ſpectat ad Epiſcopum, vel Parochum, *Clem. Dudum. de ſepult. cap.* 1. *&* 4. cum aliis *eodem tit. cap. Cùm quis pariter eod. tit. in 6.* attamen ſecus
2 eſt, quando Monaſterium eximitur à dicta ſolutione, ad textum *in capite Privilegia. diſt. 3. cap. In noſtra. de ſepult.* In caſu autem, de quo agitur, nedum prædictum
3 Monaſterium; ſed etiam tota Religio eſt exempta à dicta ſolutione quartæ funeralium; cùm Paulus IV. & Gregorius XIV. dictis Clericis Regularibus communicaverint omnia privilegia aliis Regularibus conceſſa: quare cenſentur etiam communicata privilegia eximentia à dicta ſolutione quartæ, inter quæ adeſt privilegium Julii II. conceſſum Minimis de anno 1506. & aliud ejoſdem Pont. conceſſum Minoribus de Obſervantia anno 1511. ſui Pontificatus 8. & aliud Pauli III. conceſſum Minoribus ann. 1544. & poſtremò aliud Pauli IV. conceſſum Ordini Prædicatorum anno 1556. quæ per extenſum refert Archangelus Caraccia *de quarta funeralium. cap.* 1.

4 Neque obſtat Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *capite* 3. *de reformat.* quia, cùm iſtud Monaſterium ſit fundatum poſt publicationem Concilii, & quatenus eſſet fundatum ante, cùm non eſſet ſolitum ſolvere dictam quartam; Concilium ei non obſtat, ut declaravit Sanctiſſimus Pontifex Pius V. in ſua Conſtitutione de anno 1567. quam refert Archangelus Carraccia *loco citato*. Gutierrez *de Juramento, confirmat. 2 par. cap. 4. num. 3.* Emmanuel Roderiq. *in quæſt. regular. tom. 1. q. 41. art. 2.* & ita etiam reſolvit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, ut refert Roder. *loc. prædicto.*

5 Quòd autem hoc Monaſterium fuerit fundatum poſt confirmationem Concilii, ex eo probatur: quia Concilium fuit confirmatum die 27. Januarii, 1564. Religio autem Clericorum Regularium fuit confirmata à Clemente VII. 14. Junii, 1524. Unde per neceſſe inferendum eſt, quòd hoc Monaſterium ſit fundatum intra quadraginta annos, de quibus loquitur Concilium, & quatenus eſſet fundatum extra dictos quadraginta annos, non probatur, quòd eſſet ſolitum ſolvere quartam funeralium.

6 Neque eſt verum quòd prædicta Conſtitutio Pii V. fuerit revocata per Gregorium XIII. ut in ejus Bulla, quam refert Navar. *in Manual. c. 27. in fine*; quia cum dicta Bulla Pii plura contineret, per Gregorium redacta fuit ad terminos Concilii, ut cenſuit Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum, ut refert Caraccia *loco citato* qui etiam *in fine tractatus* refert ipſam declarationem, & benè advertit Gutierez *loco citato*.

Et ita fuit reſolutum, una parte tantùm informante.

R. P. D. QUEIPO.

Elnen. jurium parochialium, Veneris, Jun. 1631.

ARGUMENTUM.

Parochi à Religioſis, ratione ſepulturæ, nihil aliud poſſint exigere, niſi quartam eorum funeralium, quæ tempore ſepulturæ fuerint oblata,

Summarium.

1 *Quarta canonica duntaxat Parocho reſervatur de jure, ratione ſepulturæ Parochianorum.*

2 *Quarta Canonica Parocho debita, uſu, & conſuetudine ad quartam funeralium reſtricta eſt.*

3 *Funeralia quæ dicantur.*

4 *Quarta canonica Epiſcopo, & Parocho debita, in quibus conſiſtat.*

5 *Parochi ex ſtatuto Pii V. in Cathalonia nequeunt quidquam à Mendicantibus, ultra quartam funeralium, exigere.*

DECISIO LXXXV.

Parochus Cocolibri Elnen. diœceſis urgebat hæredes, & executores teſtamentarios eorum, qui in Monaſterio Prædicatorum ejuſdem loci ſepulturam elegerunt, ad celebrandum Novennarium, & Caput anni in Eccleſia Parochiali, poſtquam in dicto Monaſterio Prædicatorum celebratum extiterat. Super quo orta controverſia, & cauſa ad Rotam devoluta, & mihi commiſſa, propoſiti dubium, an Parocho liceat cogere hæredes, ſeu executores teſtamentorum defunctorum, qui ſepeliuntur in Eccleſia Fratrum, ad celebrari faciendum in Eccleſia parochiali divina Officia Novennalia, ſeu *Capo d'anno*, quæ jam in Eccleſia Fratrum fuerant celebrata, & Dominis viſum fuit, id Parocho non licere: quia jure communi, quo libera cuilibet ſepulturæ electio permiſſa
eſt, duntaxat quarta canonica Parocho reſervatur, *cap.* 1. 1
cap. Is qui. cap. In noſtra. cap. Certificari. cap. Cùm ſuper. de ſepult. quæ non generaliter, ſed cum reſtrictione, de qua *in cap. ult. de teſtam.* competebat, quamvis per text. *in Clem. Dudum. de ſepult.* fuerit ampliata; uſo tamen, & conſuetudine generali ad quartam funeralium reſtricta
fuit, ut poſt Card. *in dicta Clem. Dudum. §. Verùm tradum.* Covar. *in dicto c. fin. de teſtament. num.* 6. Molin. *de* 2
juſt. & jur. tract. 2. diſp. 217. Roderic. *quæſt. regul. tom.* 1. *quæſt.* 39. *art.* 2. *in fin.* & de ea tantum loquitur Concil. Tridentinum *cap. 13. ſeſſ. 25. de reform.*

3 Funeralia autem ſunt, quæ cum funere deferuntur, ut
tradit Gloſ. *verb. Funeralibus, in dicta Clement. Dudum.*
de ſepulturis, & Pera. de Ubald. *de Canonica Epiſcopo, &*
Parocho debita, par. 2. cap. 4. num. 10. *&* 16. quam duntaxat
conſiſtere in cera, & in aliis oblationibus, quæ defe-
4 runtur tempore, quo defunctorum corpora ad ſepul-
turam deferuntur; non autem de miſſis, & legatis, aut
aliis oblationibus eorum, qui apud dictos Fratres ſepeli-
untur, declaravit ſanct. mem. Pius V. 17. Kalendas Julii,
anno Domini 1567. ut referunt Gut. *de jurament. confir.*
2. par. cap. 4 num 3. Roder. *in dicta quæſt. 39. art. 2.* unde
cùm jure communi ex oblationibus factis, aut relictis
Monaſterio non deberetur, niſi quarta Eccleſiæ paro-
chiali, & hoc uſu, & conſuetudine ad quartam funera-
lium fuerit reſtrictum, & ex Conſtitutione ſanctæ
mem. Pii V. declarantis Concil. Trident. *in dict. cap.* 13.
fuerit conſtitutum, ut à Fratribus non deberetur, niſi
quarta eorum funeralium, quæ tempore ſepulturæ fue-
rint oblata, idque Sixtus IV. ad Fratrum favorem jam
conſtituerat, ut refert Sylveſter *in Summa, verb. Canoni-*
5 *ca, in fin.* prætentio dicti Parochi omni jure deſtituta vi-
deretur, præcipuè quia ſanct. mem. Pius V. die 9. Julii,
1571. in Statuto directo ad principatum Cathaloniæ pro-
hibuit, ne Parochi à Fratribus ultra quartam funeralium
quidpiam exigerent.

Et cùm hæc omnia fuerint tam favore liberæ ſepul-
turæ, quàm Fratrum conſtituta, omninò, & directè im-
pugnantur per Parochos agentes contra hæredes, & te-
ſtamentarios eligentium ſepulturam in Monaſteriis,
cùm per hoc gravamen ab hujuſmodi ſepulturæ ele-
ctione fideles averterentur, atque ita finis dictarum Con-
ſtitutionum fraudaretur: quòd licere non debet per re-
gul. tex. *in l. Non dubium. C. de legibus. c. Quod una via.*
de reg. jur. in 6.

Et ita una tantùm parte informante, &c.

R. P. D. MANZANEDO.

Seguntina juris ſepeliendi, Merc. 5. Jun. 1613.

ARGUMENTUM.

Religioſi an poſſint ſepelire cadavera defuncto-
rum in ſuis Eccleſiis, abſque licentia Paro-
chi.

SUMMARIUM.

1 *Manutentio datur Religioſis in quaſi poſſeſſione ſepe-*
liendi cadavera defunctorum in ſuis Eccleſiis, abſ-
que aliqua licentia Parochi, conſtituto de hujuſmo-
di quaſi poſſeſſione.

2 *Manutentionis ad effectum ſufficit unicus actus.*

3 *Diſcalceati B. Mariæ de Monte Carmelo, poſſunt ex*
privilegio Clem. VIII. ſepelire cadavera defun-
ctorum in ſuis Eccleſiis, abſque alicujus licentia,
& abſque eo, quòd ipſi, nec defunctorum conſan-
guinei, prætextu cujuſvis conſuetudinis, poſſint cogi
ad dicta cadavera deferenda ad parochialem, vel
alia loca.

4 *Clauſula,* Sublata *& decretum irritans inficiunt poſ-*
ſeſſionem, & manutentionem impediunt.

5 *Sepulturam eligere cuilibet licet in qualibet Eccleſia.*

6 *Acquieſcentia reſultat ex contradictione extrajudi-*
ciali.

7 *Poſſeſſio privativè quoad alios, ut acquiratur, eſt neceſ-*
ſaria acquieſcentia illorum, in quorum præjudi-
cium poſſeſſio acquiritur.

8 *Præſcriptum tantùm cenſetur, quantùm poſſeſſum.*

9 *Poſſeſſio non reſultat ex actibus, qui non ſunt unifor-*
mes.

DECISIO LXXXVI.

Rota cenſuit, utrique parti dandum eſſe manda-
tum de manutenendo cumulativè, ſed nulli pri-
vativè ad alium. Movebatur, quia de poſſeſſione Prio-
ris, & Fratrum Monaſterii S. Mariæ de Carmelo Diſ-
calceatorum, ſepeliendi in d. Monaſterio corpora de-
functorum, conſtat ex teſtibus, qui quamvis deponant
de quinque corporibus per Fratres in ſua Eccleſia ſe-
pultis; nihilominùs, quia duo erant corpora funda-
torum dicti Conventus, prius in Cathedrali ſepulta,
& poſteà ad Monaſterium translata; & aliud erat cor-
pus Petri de Alcazar, quod circa mediam noctem, &
quaſi clandeſtinè fuit ad dictum Monaſterium por-
tatum, de iſtis tribus actibus Domini parum curarunt,
ſed tantùm de corporibus Mariæ de Algar, uxoris Do-
minici Flores, & Joan. de Ledesmo, quæ corpora ap- 1
parent ſepulta in dicto Monaſterio, abſque aliqua licen-
tia Capituli, ſeu Capellani majoris, ex quibus veniunt
Fratres manutenendi, ad text. *in §. Retinend. Inſt. de in-*
terdict. Caputaq. *deciſ. 98. p. 2.* Rota *deciſ. 4. n. 11. & 19.*
par 2. diverſ.

Maximè, cum ad hunc effectum unicus actus ſuffi- 2
ciat, *c. Cùm Eccleſ. Sutrina.* ubi Abb. *n. 23. de cauſ. poſ. &*
propr. Ruin. *conſ. 106. n. 9. lib. 5.* Put. *deciſ. 192. lib. 1. deciſ.*
17. n. 1. & 2. inter impreſſas.

Quæ poſſeſſio juvat ex eo, quòd reperitur titulata 3
in Bulla fel. rec. Clementis VIII. dantis iſtam facul-
tatem dictis Fratribus Diſcalceatis ſepeliendi in eo-
rum Eccleſiis, ſine alicujus licentia, & abſque eo quòd
ipſi, nec defunctorum conſanguinei prætextu cujuſ-
vis conſuetudinis poſſint cogi ad dicta corpora defe-
renda ad Parochialem, vel alia loca cum clauſula, *Sub-*
lata. & decreto irritanti, quæ inficiunt poſſeſſionem 4
Capituli quoad illos Fratres, & illius manutentionem
impediunt. Sarnen. *in reg. de trien. poſſ. q. 49. numer. 3.*
Ægid. *deciſ. 135.* Caſſad. *ſuper reg. deciſ. 7. n. 3.* Gabr. *de*
clauſulis, concl. 3. num. 50. & tenuit Rota *in una Cæſar-*
auguſtana dumembrationis, 13. Martii, 1607. coram bon.
mem. Juſto, & *in alia Adrien. decimarum*, 14. Decemb.
1607. coram me.

Quæ juvant ex eo, quòd cuilibet licèt ſibi ſepulturam 5
eligere in qualibet Eccleſia, *cap. 1. cap. Cùm liberum c. de*
uxore, & c. ſeq. de ſepult. & utrobique DD. Rot. *deciſ. 333.*
n. 1. par. 1. inter impreſſas.

Nec obſtat, cum dicta poſſeſſione non probari ſcien-
tiam, & patientiam Capituli, ſeu Capellani majoris:
quia ultrà quòd illa non eſt neceſſaria, ſtante d. Bulla
Clementis VIII. viſum fuit illam ſatis probari ex teſti-
bus deponentibus de contradictione facta per Capel-
lanum majorem ſepulturæ D. Mariæ de Algar, ex qua
extrajudicialiter facta videtur reſultare acquieſcentia
ipſius Capellani majoris, & Fratrum, *l. 1. §. In operis.* ubi 6
Gloſſ. & DD. *ff. de nov. oper. nunciat.* & fuit dictum *in*
Ulixbonenſi declarationis concordiæ 5 Maij, 1599. coram
bon. mem. Juſto.

Quo verò ad Capitulum, & Capellanum majorem
iſtius Cathedralis Eccleſiæ non controvertitur eſſe in
poſſeſſione ſepeliendi in ſua Eccleſia: tamen fuit di-
ctum, hoc procedere cumulativè, non verò privativè ad
dictum Monaſterium; & Fratres, cùm non probetur
prohibitio Capituli, ſeu Capellani de non ſepeliendo in
Monaſterio, cum acquieſcentia Fratrum illius, prout re- 7
quiritur ad acquirendam poſſeſſionem privativè, quoad
alios ad text. *in l. Et in provinciali. C. de ſervit. not.* Butr. *in*
c. Significante c. n. 12. verſ. Vel quia aliàs. de appell. l. fin. ff. de
uſucap. & *ibi* Doct. *§. Flumina. Inſtit. de rer. diviſ.* ubi
omnes tradunt *deciſ. 33. n. 2. p. 1. inter impreſſas*, & potiùs
in noſtro caſu de contraria acquieſcentia Capellani con-
ſtat ex teſtibus *ſuprà* citatis.

Nec obſtat, probari per Capitulum, quòd Parochiani
Eccleſiarum S. Jacobi, & S. Vincentii nunquam fue-
runt ſepulti in aliis Eccleſiis ſine licentia Capituli, &
Capellani majoris, cùm hæc probatio non afficiat Fra-
tres Carmeli, circa quos nihil de iſta prohibitione, & 8
acquieſcentia probatur; & vulgare eſt, quòd tantùm ſit
præ-

præſcriptum, quantum poſſeſſum. Ultra quòd nec dicta
poſſeſſio dictorum Parochianorum videtur uniformis,
cùm ex teſtibus Fratrum appareat plures fuiſſe ſepultos
extra civitatem, & in aliis Eccleſiis ſine prædicta licen-
tia: unde nec venit attendenda ad tradita per Bart. *in l.*
9 *2. in fine princ. ff. ſolut. matrim.* Aym. *conſ.* 96. *n.* 5. Alex.
conſ. 5 *n.* 7. *l.* 5. Dec. *conſ.* 8. *n.* 4. *verſ. Quia.* ut narratur.
deciſ. 72. *n.* 28. *par.* 2. *diver.*

Ex quibus ita fuit reſolutum, &c.

EMINENT. D. CARDINALI Virile.

Veronen. jurium parochialium, Veneris, 23. Mart. 1619.

ARGUMENTUM.

Parochus intus Eccleſias unitas, Monaſteriis Regularium, non poteſt in funeribus ſtolam deferre, & alias functiones exercere.

SUMMARIUM.

1 *Teſtes examinati abſque citatione non probant.*
2 *Parochus non poteſt ſe intromittere in Eccleſiis Regularium, dum cadavera in eiſdem ſepeliuntur.*
3 *Parochus non habet juris aſſiſtentiam in Eccleſia Regularium, eò quòd ſit ſita intra ſuos limites.*
4 *Aſſiſtentia juris turbida non ſuffragatur ad obtinendam manutentionem.*
5 *Sententia non afficit non citatos.*

DECISIO LXXXVII.

Cum præſuppoſito, quòd Bulla Alexandri III. de
qua *in Summ. n.* 1. ſit in forma probanti, denegarunt
Domini Parocho S. Mariæ ad Clauciam: manutentio-
nem circa delationem ſtolæ, & exercitium aliarum fun-
ctionum intus Eccleſiam S. Margaretæ. Moti fuerunt:
quia, aut Rector S. Mariæ prætendit manutentionem ex
1 actibus poſſeſſoriis geſtis intus dictam Eccleſiam, & de
hujusmodi poſſeſſione non docetur, & teſtes uti exami-
nati ſine citatione Olivetanorum, non probant, *c.* 2. *de
teſtib. l. Si quando. C. eodem.*

Aut Rector prætendit manutentionem ſola aſſiſten-
tia juris: & cùm ex Bulla Alexandri III. Eccleſia S.
Margaretæ ſit unita Monaſterio Sanctæ Mariæ in Orga-
no Olivetanorum, utique intrant declarationes S. Con-
2 gregationis Conc. & Rituum, *Summ. n.* 3. quòd dum ca-
davera defunctorum ſepeliuntur in Eccleſiis Regula-
rium, Parochus intra dictam Eccleſiam non poſſit ſe in-
tromittere, nec aliquos actus exercere: in Eccleſia enim
3 unita Monaſterio Regularium non habet Parochus ju-
ris aſſiſtentiam ex eo, quòd ſit ſita intra ſuos limites Abb.
in c. Dilectus, num. 3. & 11. *de Capell. Monach.* & *in c. Ad
audientiam.* il 1. *n.* 8. *de Eccl. ædif.* & *in c. Cùm Venerabilis.
num.* 46. *de except.* Calderin. *conſ.* 6. *n.* 1. *verſ. Item ſicut.
de relig. Domib.*

4 Ultrà quòd ex ſola aſſiſtentia juris turbida non datur
manutentio. Seraph. *deciſ.* 312. *n.* 1. & *ibi* add. & fuit di-
ctum *in Montis regalis juriſdictionis*, 4. Novembris,
1596. coram bon. mem. Penia.

Non obſtant decreta, & ſententia Vicarii Veronenſis:
5 quia dederunt cauſam liti, & non afficiunt Olivetanos
non citatos. Bald. *in l. Ab eo n,* 17. *C. Quemod. & quand.
Jud.* Tabr. *de cu. concl.* 1. *n.* 310. Cæſar de Graſſ. *d.* 8. *in fin.
de dol. & cont.* Tareg. *deciſ.* 467. *n.* 3.

Ritual e Epiſcopi non loquitur in Eccleſia unita Mo-
naſterio Regularium.

Quoad quartam petitionem funeralium informantes
pro Olivetanis religiosè procedentes offerunt Rectori
quartam ipſorum funeralium, quæ in die ſepulturæ cùm
corporibus mortuorum deferuntur.

Et ita utraque, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Lunæ, 25. Junii, 1619.

ARGUMENTUM.

Archivium, ut det robur ſcripturis ab eo extinctis, quæ requirantur.

SUMMARIUM.

1 *Exemplum exempli non probat.*
2 *Archivium non habens requiſita neceſſaria, non dat robur ſcripturis ab eo extractis.*
3 *Archivium non probat inter perſonas non ſubditas.*
4 *Archivium ut det robur ſcripturis, debet probari, quod Scriptura in Archivio repoſita fuerunt de tempore antiquo, & ante motam litem.*
5 *Scriptura extracta, lite pendente, ſine compulſorialibus, & ſine citatione partis, non probat.*

DECISIO LXXXVIII.

Quia in deciſione ſub die 21. Martii præteriti fuit 1
denegata manutentio Parocho Sanctæ Mariæ ad
Clauciam, cum præſuppoſito, quod privilegium Alexan-
dri III eſſet in forma præſenti. Præterea, dedi dubium,
an ſupradictum privilegium eſſet in forma præſenti, &
D. Dominico Princivalli Parocho ſolum informante,
negativè fuit reſolutum, quia eſt exemplum exempli;
ideò nihil probat, *l.* 3. *C. de diverſ. reſcr. Auth. Si quis in
aliquo. C. de eden.* Alex. *conſ.* 138. *n.* 4. *lib.* 1. Verall. *d.* 234.
n. 2. *p.* 3. Greg. *deciſ.* 432.

Non obſtat. quòd ſit extractum ab Archivio Mona- 2
chorum. Primò, quia non conſtat hoc Archivium ha-
bere requiſita neceſſaria de quibus per Fel. *in c. Ad au-
dientiam n.* 11. *de præſcript.* ldeoque ab Archivio non pot-
eſt recipere fomentum. Felin. *ubi ſuprà* Socin. ſen. *conſ.*
258. *n.* 6. *lib.* 1. Aym. *conſ.* 158. *n.* 5. Rot. *d.* 181. *n.* 3. *p.* 2. *re-
cent.* & fuit dictum *in Sorana beneficii*, 8. Martii, 1627.
coram R.P.D. meo Merlino.

Secundò, Archivium non probat inter perſonas non 3
ſubditas, prout non eſt Parochus. Veral. *deciſ.* 42. *par.* 1.
Card. *conſ.* 72 *n.* 8. Seraph. *deciſ.* 642. *n.* 1. Put. *deciſ.* 186. *n.*
1 *lib* 3. Et fuit dictum *in ſupradicta Sorana deciſ.* 128. *n.* 2.
& 450. *n.* 3. coram Reverendiſſimo Domino meo Coc-
cino Decano.

Tertiò, quia non probatur tempus, quo privilegium 4
fuit poſitum in Archivio; ideò non probat, cùm po-
tuerit eſſe repoſitum tempore moderno, & motæ litis.
Verall. *deciſ.* 41. *n.* 4. *part.* 1. *conſ.* 42. *n.* 6. *lib.* 3.

Quartò, quia fuit extractum lite pendente ſine com- 5
pulſorialibus, & ſine citatione partis: & ſic nihil probat.
Felin. *in c. Si inſtrumento. n* 6. *de fid. inſtrum.* Rot. *deciſ.* 1.
n. 1. *eod. tit. in nov.* Greg. *deciſ.* 71. *num.* 3. & 292. ubi ad-
dentes *n.* 4.

Et ita, &c.

EMINENT. D. CARD. HORATIO Lancelloto.

Valentina decimarum, Veneris, 28. Novemb. 1603.

ARGUMENTUM.

Exemptio à ſolutione decimarum non cenſetur conceſſa in communicatione privilegiorum, in qua nulla mentio de eo facta fuit; etiamſi fuerint communicata privilegia, quæ nihil aliud continent, quàm exemptionem à decimis, etiamſi in communicationis privilegio adſit clauſula: *Quorum tenores.*

Summarium.

1 *Communicatio privilegiorum illi, ad cujus favorem emanavit, tribuit omnia privilegia communicata, perinde ac ſi ſpecificè conceſſa fuiſſent.*

2 *Communicatio privilegiorum non extenditur ad ea, quæ non ſunt ſolita concedi, vel ſaltem cum magna difficultate conceduntur, & in quibus agitur de præjudicio tertii.*

3 *Exemptio à ſolutione decimarum non venit in generali communicatione privilegiorum.*

4 *Exemptio à ſolutione decimarum non ſolet, niſi cum magna difficultate, & cauſa cognitione concedi.*

5 *Papa non cenſetur ſub verborum involucro Eccleſias enormiter lædere voluiſſe.*

6 *Privilegia exemptionis ſunt ſtrictè interpretanda.*

7 *Exemptio à decimis, tam de bonis emptis, quam emendis, non valet abſque expreſſa derogatione, cap* Nuper. de decim.

8 *Conciliaris diſpoſitio requirit ſpecificam derogationem.*

9 *Gratia quòd ſit conceſſa ſine cauſa cognitione, ex quibus cognoſcitur.*

10 *Clauſula*, Quatenus decretis ſacri Concilii Tridentini, & Regularibus inſtitutis ipſius Ordinis contraria non exiſtant. *non apponitur in gratiis ex certa ſcientia conceſſis.*

11 *Clauſula*, Quatenus licita, & honeſta, *apponitur confirmationi in forma communi; non autem ex certa ſcientia.*

12 *Privilegia ignorare præſumitur Papa.*

13 *Clauſula*, Quorum tenores. *operatur, perinde ac ſi totus tenor privilegiorum fuiſſet de verbo ad verbum inſertus.*

14 *Clauſula*, Quorum tenores. *non alterat diſpoſitionem, ſed verè operatur ad excludendam ſubreptionem.*

15 *Clauſula*, Quorum tenores. *non operatur, quotieſcumque ſi concedens notitiam habuiſſet, veriſimiliter non conceſſiſſet.*

16 *Clauſula*, Quorum tenores. *non ſupplet defectum intentionis.*

17 *Clauſula*, Quorum tenores. *non operatur circa non expreſſa, neque in his, de quibus non eſt facta aliqua mentio, ita ut de eis, ſaltem in genere, Papa cogitare potuerit.*

18 *Clauſula*, Quorum tenores. *non inducit certam ſcientiam concedentis; nec facit, quòd cenſeatur adhibita cauſa cognitio.*

19 *Communicatio non dicitur ex certa ſcientia, nec cum cauſa cognitione, quando non eſt inſertus tenor privilegiorum, nec effectualiter narratum; niſi conſtet, Papam vidiſſe privilegia, vel per ſuos Officiales fuiſſe diſcuſſa.*

DECISIO LXXXIX.

1 COmmunicatio privilegiorum per S. D. N. conceſ-
ſa Ordini S. Hieronymi, quamvis ſit cum ampliſ-
ſimis verbis concepta; & licèt virtus ſimilis commu-
nicationis ea ſit ut illi, ad favorem cujus emanavit,
tribuat omnia privilegia, perinde ac ſi ſpecificè con-
ceſſa fuiſſent, ut per Oldrad. *conſ*. 200. cum aliis alle-
gatis, & de ſimili privilegio exemptionis tradit Pariſ.
conſ. 22. *num*. 1. *lib*. 4. tamen in caſu, de quo agitur,
Domini cenſuerunt, communicationem prædictam
non comprehendere exemptionem à ſolutione deci-
marum, de qua nulla fuit in ea facta mentio. Funda-
mentum reſolutionis fuit; quia hujuſmodi commu-
2 nicationes, ſive adæquationes, non extenduntur ad
ea, quæ non ſolent concedi, vel ſaltem cum magna
difficultate conceduntur, etiam in quibus agitur de
præjudicio tertii, juxta notata per Doctores *in l.* 1. *ff.*
de legat. 1. ubi Jaſ. *num*. 21 & 22. Soc. jun. *num*. 43. Ant.
de Butr. *conſ*. 19. *num*. 9. Nati. *conſ*. 4. *n*. 6. & ſenſit Rota
in cauſa Canrien. ſeu nullius juriſdictionis, 22. Januarii,
1577. coram bon. mem. Cantuccio. Hujuſmodi autem
eſt exemptio à ſolutione decimarum, nedum quia læ- 3
ditur jus tertii; cùm præjudicetur illis, qui habent in-
tentionem fundatam de jure communi, vel aliàs; &
in Hiſpania ferè omnium Eccleſiarum fructus conſi-
ſtant in decimis debitis, vigore antiquarum donatio-
num, de quibus ſæpè dictum fuit in Rota: ſed etiam 4
quia talis exemptio non ſolet, niſi cum magna difficul-
tate, & cauſæ cognitione concedi. Joan. Andr. *in cap.*
Dudum. n. 5. *verſ. Ratio diverſitatis, de privilegiis*. Ne-
que veriſimile eſt, Papam ſub involucro verborum 5
voluiſſe ita enormiter Eccleſias lædere, prout jam
conſideratum fuit *in allegata cauſa*. Id quod eò magis 6
dicendum eſt: tum, quia in hac materia exemptionis,
in qua cùm tractetur de ſubtractione juris alterius, pri-
vilegia non ſunt amplificanda, ſed ſtrictè interpretan-
da. Oldrad. *conſ*. 286. Roman. *conſ*. 180. *in fine*, Abbas
in c. Licèt, num. 2. *de decimis*, & fuit dictum *in cauſa*
Carthaginen. decimarum, 10. Junii 1688. coram Reve- 7
rendiſſ. Alexandrino: tum, quia privilegia loquuntur,
tam de bonis emptis, quam de emendis, *contra cap. Nu-*
per. de decimis, quòd cùm contineat diſpoſitionem
conciliarem, non tollitur, niſi fuerit ei ſpecificè dero- 8
gatum, *cap. Ex parte. de Capell. Monach*. Oldrad. *conſ*.
326. Caputaquenſ. *deciſ*. 176. & 268. *par*. 1. ut fuit di-
ctum *in cauſa Ulixbonen. decimarum*, 5. Novembris,
1574. coram Orano, & *in cauſa Oxolen. decimarum*,
21. Maij, 1576. coram eod. & aliàs ſæpè: tum etiam,
quia Papa non habuit notitiam in ſpecie, quòd privilegia
communicata continerent exemptionem à decimis, 9
cùm gratia fuerit conceſſa ſine cauſæ cognitione, ſicut
colligitur, ex quo communicantur privilegia, in quibus
fuerunt communicata etiam alia privilegia concedenda
reſpectu quorum non potuit adhiberi cauſæ cognitio;
cum de eis Papa notitiam habere non potuerit. Item
ex clauſula illa: *Quatenus Decretis Sacri Concilii Tri-* 10
dentini, & regularibus inſtitutis ipſius Ordinis contraria
non exiſtant. quæ non apponitur in gratiis, quæ ex certa
ſcientia conceduntur: quia, quando Papa habet certam
ſcientiam, & adhibet cauſæ cognitionem, ſcit per eam
cognoſcere, an privilegia ſint contra decreta Concilii, &
regularia inſtituta; ut fuit conſideratum *in cauſa Bur-*
gen. juriſdictionis, 5. Januarii, 1589. coram bon. mem.
Bubalo, & de ſimili clauſula, quatenus licita, & hone-
ſta, quòd apponatur confirmationi in forma communi; 11
non autem illi, quæ appellatur ex certa ſcientia, fuit di-
ctum *in cauſa Conchen. juriſdictionis*, 2. Aprilis, 1595. co-
ram Manrica.

Non obſtat, quòd fuerint communicata privilegia
Gregor. XI. & Sixti V. quæ nihil aliud continent, quam
exemptionem à decimis: quia mentio iſtorum privile-
giorum non fuit facta ſpecialiter, & ſigillatim; ſed in ge-
nere, unà cum aliis privilegiis conceſſis ab aliis Summis
Pontificibus: & ideò Pontifex potuit credere, quòd
aliud continerent, quàm exemptionem à decimis: nam 12
in Papa præſumitur ignorantia privilegiorum, juxta no-
tata communiter per Doct. *in c*. 2. *de conſtit*.

Neque obſtat clauſula: *Quorum tenores*. quæ ſolet 13
operari perinde, ac ſi totus tenor privilegiorum fuiſſet de
verbo ad verbum inſertus, *ex conſ*. Ant. de Butr. 2. quia
fuit reſponſum pluribus modis, & primò, quia opera-
tur, ut cenſeatur inſertus tenor privilegiorum, quæ
communicantur; eorum tamen, ad quæ ſe extendit
communicatio; non autem eorum, quæ in communi-
catione abſque ſpeciali expreſſione comprehendi non 14
ſolent; cum hæc clauſula non alteret diſpoſitionem, ſed
verè operetur ad excludendum ſubreptionem ut fuit
reſolutum *in cauſa Abulenſi juriſd*. 22. Januarii, 1588.
coram Orano,

Secundò

15 Secundò iſta clauſula non operatur, quotieſcunque
ſi concedens notitiam habuiſſet, veriſimiliter non con-
ceſſiſſet, ut fuit reſolutum *in cauſa Romana ſecretaria-*
16 *tus*, 10. Aprilis, 1592. coram Reverendiſſimo Alexandri-
no; prout neque ſupplet defectum intentionis. Pariſ.
conſ. 74. num. 55. lib. 4. & *conſ. 1. num. 95. lib. 1.* & fuit di-
ctum *in cauſa Caven. penſionis*, 19. Januarii, 1561. coram
bon. mem Illuſtriſſimo Lancellotto.

17 Tertiò, talis clauſula de ſui natura non operatur circa
non expreſſa. Dec. *conſ. 141. n. 7. verſ. Non obſtat.* & dici-
tur *in dicta cauſa Caurien.* neque in his, de quibus non
eſt facta aliqua mentio, ita ut de eis ſaltem in genere Pa-
pa cogitare potuerit. Caputaq. *deciſ. 121. par. 1.* & licèt in
communicatione adſint verba exemptionis, immuni-
tatis, &c. tamen non debet intelligi de exemptionibus à
ſolutione decimarum; ſed de aliis, quæ ſolent de facili
concedi, *ſuprà* dictum eſt.

18 Denique clauſula iſta non inducit certam ſcientiam
concedentis; nec facit, quòd cenſeatur adhibita cau-
ſæ cognitio. Ferret. *conſ. 38. num. 20.* & fuit dictum *in al-*
legata cauſa Conchen. juriſdictionis, 2. Aprilis, 1593. co-
19 ram Illuſtriſſ. D. Cardinali Mantica: cùm enim non
fuerit inſertus tenor privilegiorum, neque effectuali-
ter narratum, gratia non dicitur ex certa ſcientia, nec
conceſſa cum cauſæ cognitione; niſi conſtet, Papam
vidiſſe privilegia, vel per ſuos Officiales fuiſſe diſcuſſa,
ut fuit dictum *in cauſa Caleſaten. juriſdictionis*, 26. Ja-
nuarii 1587. coram D. de Rub. & *in ſupradicta Roma-*
na Secretariatus, coram Reverendiſſ. D. Alexandr. Sed
hic certa ſcientia, & cauſæ cognitio, quoad exemptio-
nem à decimis, omninò excluditur, ex atteſtatione duo-
rum Illuſtriſſimorum Cardinalium, ad quorum relatio-
nem fuit hæc communicatiu per S.D.N. expedita, aſſe-
rentium non fuiſſe de ipſorum intentione, quòd com-
municaretur exemptio à decimis; imò ab eis fuiſſe de-
letam clauſulam: *Et reſpectu decimarum*: quæ fuerat in
minuta ſupplicationis appoſita: & ſic ſublata ſunt om-
nia in contrarium adducta.

R. P. D. JUSTO.

Toletana decimarum, Luna, 26. Novembris, 1605.

ARGUMENTUM.

Cap. Nuper de decim. quando cenſeatur ſuffici-
enter derogatum.

SUMMARIUM.

1 *Exemptus à decimis extraordinariis, quæ imponuntur ab homine, non cenſetur exemptus à decimis ſpiritualibus, & ordinariis.*

2 Cap. Nuper de decim. *cenſetur ſufficienter derogatum per clauſulam derogatoriam Conſtitutionum, etiam generali Concilio editarum.*

3 *Derogatione illud tollitur, quod objicitur privilegio.*

4 *Exemptio à ſolutione decimarum ordinariarum non ſolet concedi, niſi magna maturitate, & cauſa cognitione.*

5 *Clauſula generalis, etiam,* Quorum tenores, *non operatur expreſſam, & individuam mentionem, quando non fuit facta aliqua mentio de illo, de quo tractatur.*

6 *Clauſulæ generales non tollunt defectum intentionis.*

DECISIO XC.

DEciſum fuit per privilegium Pauli IV. non cenſeri
derogatum diſpoſitioni *cap. Nuper.* quoad bona
1 empta, & locata: licèt enim confirmet alia privilegia, &
de novo concedat; tamen in ipſis non legitur verbum
de exemptione decimarum prædialium, & ſpiritualium,
quæ debentur de jure divino, & ordinario; ſed ſolùm de
his, quæ imponunt ab homine extraordinariè, à quibus
non infertur ad ſpirituales, & ordinarias. Put. *deciſ. 6. l.*
3. Rebuff. *de decim. q. 3. n. 23.* & ita fuit deciſum coram
bon. mem. Orano *in cauſa Carthaginen. decimarum*, 19.
Novembr. 1593. quod etiam patet ex verbis privilegii:
Ab omni impoſitione, & collecta, decima, ſubſidio. quarta,
& quinta funeralium, &c. ac alio quocunque gravamine
per Sedem eandem pro tempore impoſitis.

Nec facit, quòd eo ipſo cenſeatur derogatum *c. Nu-* 2
per. quando in confirmatione privilegiorum alicui Or-
dini conceſſorum adeſt clauſula derogatoria Conſtitu-
tionum, etiam generali Concilio editarum, ut dixit Ro-
ta coram eodem Orano *in illa Conchen. exemptionis de-*
cimarum, 6. Junii, 1587. quoniam, cum conceſſum non 3
reperiatur, utique non poteſt hoc caſu dici derogatum:
illud enim tollitur per derogationem, quod objicitur
privilegio ut in terminis *c. Nuper.* reſolutum fuit co-
ram eodem Orano *in alia Orſolen. decimarum*, 19. Jun.
1586. ubi plures aliæ allegantur. Et cùm ſine dubio nul-
lum verbum habeamus in privilegio, citra bona empta,
& locata, non poteſt ad ea ex præmiſſis colligi derogatio.

Non obſtat, quòd in privilegio continentur alia
privilegia antiquorum Pontificum, & eadem de novo
concedantur, quæ continent exemptionem à ſolutione
decimarum: quoniam eſt videndum, ſi opus fuerit,
ſiquidem Collegium S. Ildephonſi agit ſolùm reſpectu
bonorum emptorum, & locatorum. Propterea verum
eſt, quòd in privilegiis debet explicitè legi exemptio à
ſolutione decimarum ordinariarum; nec concedi ſolet, 4
niſi cum magna maturitate, & cauſæ cognitione, ut per
Joan. Andr. *in c. Dudum. verſ. Ratio diverſitatis. de pri-*
vilegiis. & fuit deciſum coram R. P. D. Lancellott. *in*
cauſa Valentina decimarum, 28. Novemb. 1603. Et clau- 5
ſula generalis etiam: *Quorum tenores.* non operatur ex-
preſſam, & individuam mentionem, quando non fuit
facta aliqua mentio de illo, de quo tractatur. Verall. *deciſ.*
121. par. 1. unde aliquis ex Dominis dicebat, quòd ſi etiam
in privilegiis confirmatis fieret mentio decimarum
prædialium, à quibus privilegium propterea reciperet
declarationem, non faceret in ſubjecta materia; quia
alias ſequeretur, quòd clauſulæ generales in hoc privile-
gio Pauli IV. tollerent defectum intentionis quod non
eſt dicendum. Pariſ. *conſ. 1. n. 96. verſ. 1.* & colligitur ex
allegata deciſ. coram D. meo Lancellotto. Aliquis verò
contrarium ſentiebat: quia non ſolum adeſt confirma-
tio aliorum in privilegio Pauli IV. verum etiam nova 6
conceſſio cum derogatione, de qua *ſuprà* dictum eſt.
Super quo, ſi eſſet facta mentio in aliis privil. de decimis
prædialibus poſſunt F.F.S. Dominici ſuper hoc particu-
lariter audiri.

Et ita deciſum, &c.

EMINENT. D. CARDINALE
Joanne Baptiſta Pamphilio.

Cæſaraugustana decimarum, Veneris, 20. Novembris,
1609.

ARGUMENTUM.

Appellatio ſuſpenſiva admittitur à ſententia
lata in cauſa decimarum, & ſuperſedetur
in ſolutione, quando laicus non ſolùm ni-
titur præſcriptione; ſed exhibet privile-
gium, quod non eſt diſcutiendum ad di-
ctum effectum.

SUMMARIUM.

1 *Arbitrium regulatur à jure.*

2 *Appellatio ſuſpenſiva non admittitur à ſententia lata in cauſa decimarum.*

3 *Appellatio ad utrumque effectum admittitur à ſententia lata in cauſa decimarum, quando non allegatur ſola præſcriptio, ſeu conſuetudo; ſed oſtenditur privilegium.*

4 *Privilegii diſcuſſio non eſt neceſſaria ad effectū ſuper-*

ſedendi in ſolutione decimarum, & appellationem admittendi; ſed ſufficit ſola exhibitio.

5 *Arbitrium relaxat de juris rigore.*

6 *Jura etiam informia admitti poſſunt ad effectum ſuperſedendi, ſtante clauſula,* Arbitrio.

7 *Sententias ab aliis Judicibus latas Rota non exequitur, niſi prius diſcuſſa illarum juſtitia.*

DECISIO XCI.

CUm cauſa iſta reperiretur mihi commiſſa cum
clauſula, quòd procedatur ſine retardatione ſolu-
tionis decimarum, arbitrio Rotæ, cum poteſtate inhi-
bendi cauſa cognita, ſub die 19. Januarii præteriti; fuit
dubitatum, an eſſet inhibendum: & tunc proponente
R.P.D. meo Decano, propter meam infirmitatem, Ro-
ta cenſuit, eſſe inhibendum, prout juxta formam, Com-
miſſionis fuit inhibitum. Deinde propoſui illud du-
bium, an intret arbitrium ad effectum ſuperſedendi in
ſolutione decimarum in caſu, & ad effectum, de quo agi-
tur: & ſupradicta die 20. Novembris, Domini affirma-
1 tivè reſponderunt, moti ex eo, quòd, licèt de jure, à quo
arbitrium regulari ſolet, ut per Bart. *in Extravag. Ad*
2 *reprimendum, verb. Videbitur, n.* 30. Peregr. *deciſ.* 234. *ad*
fin. lib. 2. à ſententia lata *in cauſa decimarum*, non admit-
3 tatur appellatio ſuſpenſiva, *c. Tua nobis*, & *ibi* DD. *de de-
cim.* cum aliis allegatis; hoc tamen non procedit, quan-
do laicus non ſe fundat in ſola conſuetudine, vel præ-
ſcriptione; ſed etiam nititur privilegio Apoſtolico, il-
ludque exhibet, prout in hoc caſu: tunc enim admitti-
tur appellatio ad utrumque effectum; ita ut interim ſit
ſuperſedendum, etiam in ſolutione decimarum. Hoſti-
en. *in d. c. Tua nobis, n.* 22. *verſ. Secùs ſi ſufficientem.* Joan.
Andr. *n.* 7. *verſ. Secùs ſi proponeret* Card. *n.* 2. *in fin.* Butr.
n. 7. Joan. de Anan. *n.* 6. & Abb. *n.* 9. Mandoſ. *conſ.* 31. *ſub
n.* 2. & fuit dictum *in hac cauſa* ſub dicta die 19. Januarii
præteriti, proponente tunc R.P.D. meo Decano; & ad
effectum arbitrii coram me *in cauſa Corduben. decima-
rum*, 2. Decembris, 1605.

4 Neque obſtare dixerunt, quòd privilegium pro parte
Domini Joannis exhibitum, non ſit in forma probanti;
quia ad hujuſmodi effectum non eſt neceſſaria diſcuſſio
privilegii, quod erit diſcutiendum in proceſſu cauſæ; ſed
ſufficit illius allegatio, ſeu exhibitio, ut per Hoſtien. &
alios *in d. c. Tua nobis*, & fuit dictum *in hac cauſa* ſub di-
cta die 19. Januarii, maximè ſtante clauſula, *arbitrio Ro-
5 tæ*; per quam cùm aliquid relaxetur de rigore juris, Creſc.
6 *deciſ.* 4. *n.* 3. *de teſtib.* poteſt Judex ad effectum ſuperſe-
dendi admittere etiam jura informia, ut fuit reſolutum
in cauſa Aurien. Parochialis, 27. Aprilis, 1598. coram R.
P.D. Lancelloto, & aliàs ſæpiùs.

Minus etiam obſtare videtur, quòd pro parte Prioris
& litis conſortium prætendatur, ſententiam ad eorum
favorem latam tranſiiſſe in judicatum; & ideò eſſe exe-
quendam: & conſequenter ſolutionem decimarum
non poſſe retardari: quia ultrà quòd pro parte D. Joan-
nis negatur adeſſe aliquam rem judicatam, fuit pro re-
7 ſponſione dictum, quòd Rota non exequitur ſententias
latas ab aliis Judicibus, niſi priùs diſcuſſa illarum juſti-
tia. Mohed. *deciſ.* 3. *n.* 1. *de teſtib.* & *deciſ.* 27. *lib.* 3. *in ma-
nuſcript.* ideò, donec diſcutiatur negotium principale,
eſſe ſuperſedendum in ſolutione decimarum.

Et ita concluſum, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 29. Januarii, 1610.

ARGUMENTUM.

Privilegium concedens decimas laicis, non ſuffragatur absque expreſſa derogatione *cap. Prohibemus, de decim.* etiamſi in eo adſit clauſula: *Quorum tenores.* Et quid ſi concurrat obſervantia, & poſſeſſio percipiendi decimas.

SUMMARIUM.

1 *Privilegium concedens decimas laicis non relevat, ſi in eo non eſt expreſſè derogatum Concilio generali, de quo* in cap. Prohibemus, de decim.

2 *Conciliaris diſpoſitio requirit ſpecialem derogationem, nec cenſetur illi derogatum per clauſulas generales.*

3 *Clauſula,* Quorum tenores, *nihil operatur, quando in indulto non eſt facta aliqua mentio ejus, de cujus derogatione tractatur.*

4 *Laicus non poteſt decimas acquirere ex ſolo temporis lapſu una cum obſervantia, etiam immemorabili.*

5 *Poſſeſſio percipiendi decimas non ſuffragatur laico, absque titulo.*

DECISIO XCII.

IN *cauſa Cæſarauguſtana decimarum*, cum præſup-
poſito, *ſine veri præjudicio*, quòd indultum Cardina-
lis Salviati eſſet in forma probanti, dubitavi, an illud re-
levet ad favorem Domini loci de Oſſera: & licèt multa
contra illud pro parte Prioris de Oſſera deducerentur;
Domini tamen, cæteris omiſſis, ex duobus potiſſimum
fundamentis cenſuerunt, hujuſmodi indultum non re-
levare. Et primò, quia in eo non fuit expreſsè derogatum 1
Concilio generali Lateranenſi, prohibenti, ne decimæ in
laicos transferantur, de quo *in cap. Prohibemus, de de-
cim.* prout neceſſariò requirebatur, *cap. Ex parte, de ca-
pell. Monach. cap. Nonnulli, in fin. princ. de reſcript.* &
utrobique Doctor. & *in cap.* 1. *de conſtit. in* 6. Molin. *de-
ciſ.* 7. *de locat.* Et fuit reſolutum *in cauſa Valentina deci-
marum*, 27. Novembris, 1602. coram R.P.D. meo Deca-
no, & aliàs ſæpiſſimè.

Nec pro hujuſmodi derogatione poſſunt deſervire
clauſulæ generales: *Non obſtantibus Conſtitutionibus,
& Ordinationibus Apoſtolicis*, in dicto indulto appoſitæ: 2
quia, cùm conciliaris diſpoſitio requirat ſpecialem dero-
gationem, non cenſetur illi derogatum per clauſulam,
Generales, d. cap. Ex parte, de appell. Monach. Archid. *in
cap.* 1. *n.* 1. *ſub verb. Noſcatur, de conſtit. lib.* 6. Felin. *in
cap. Nonnulli, n.* 2. & 3. *de reſcript.* Calderin. *conſ.* 11. *de
privileg.* Oldrad. *conſ.* 326. *n.* 1. Caputaq. *deciſ.* 176. & *de-
ciſ.* 268. *n.* 3. *p.* 1. & fuit pluries deciſum, & ſignanter *in
dicta Valentina decimarum*, in qua fuit etiam reſponſum 3
ad clauſulam, *Quorum tenores*, quæ nihil operatur, quan-
do (prout in caſu iſto) in indulto non reperitur facta ali-
qua mentio *d. cap. Prohibemus*, de cujus derogatione tra-
ctatur, ut per Veral. *deciſ.* 121. *p.* 1.

Neque Domino de Oſſera poteſt ſuffragari ſubſe-
quens obſervantia 70. annorum, & ultrà: quia cùm ipſe
ſit laicus, & per conſequens omnino incapax decima-
rum, tam antè quàm poſt Concilium Lateranenſe, ex
ſolo temporis lapſu una cum obſervantia, etiam imme- 4
morabili, non potuit decimas, de quibus agitur, acqui-
rere, ut tradunt Doct. communiter *in cap. Cùm Apoſto-
lica*: ubi præ aliis Imol. *n.* 21. *verſ. Nec obſtat.* & Abb. *n.*
22. *circa fin. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit.* Ge-
min. *in cap.* 1. *§. ſanè, in fin. de decim. lib.* 6. Felin. *in cap.
Cauſam, n.* 3. *de præſcript.* & *in cap. Cùm contingat, n.* 4.
verſ. Si tamen, de foro compet. Verall. *deciſ.* 241. *p.* 1. Gui-
do Papæ *deciſ.* 62. & fuit dictum *in ſupradicta Valent. de-
cimarum*, coram R.P.D. meo Decano.

Secundò, fuit dictum, indultum non ſuffragari: quia
non conſtat, quòd fuerit confectus liber *Capbrea* nuncu-
patus, in quo ex tenore ipſius indulti debebant deſcribi
omnes terræ decimatoriæ Eccleſiarum, cujus libri tran-
ſumptum erat retinendum à quocunque Domino tem-
porali, cum expreſſo decreto, quòd aliàs omnibus privi-
legiis in eo annotatis carerent eo ipſo.

Nec

Nec ad hujuſmodi effectum poteſt Dominus de Oſ-
ſera ſe juvare ſupradicta poſſeſſione percipiendi iſtas de-
5 cimas: quia cùm (ut dixi) jus commune ei reſiſtat, illa
non relevat ab onere probandi, quòd præfatus liber fuerit
confectus, prout requirit indultum, *cap. Cùm perſonæ, de
privileg. in 6* Gloſſ. *in l. Sive poſſidetis, in verb. Facti, C.
de probat.* Bart. & alii *in l. Si ſolennibus, C. de fid. inſtrum.*
Calder. *conſ.* 10. *de probat.* & fuit reſolutum *in cauſa
Pampilonen. decimarum*, 29. Octobris, 1599. coram Il-
luſtriſſimo Card. Pamphilio, & priùs *in cauſa Cæſarau-
guſtana decimarum*, 3. Junii, 1577. coram bon. mem.
Card. Seraphino, &c.

CORAM EODEM.

In eadem, Veneris, 17. Junii, 1611.

ARGUMENTUM.

Decimarum ſolutio an retardetur exhibitione privilegii.

Summarium.

1 *Decimarum ſolutio non retardatur exhibitione privilegii invalidi.*
2 *Arbitrium regulatur à jure.*
3 *Appellatio ſuſpenſiva non admittitur à ſententia lata ſuper decimarum ſolutione.*
4 *Appellatio ſuſpenſiva à ſolutione decimarum ut admittatur, an ſufficiat ſola privilegii exhibitio.*
5 *Concilio generali derogatum non cenſetur per clauſulas derogatorias, in quibus fit ſolùm mentio de Conciliis ſynodalibus, & provincialibus; & de conſtitutionibus generalibus, vel ſpecialibus in illis editis.*
6 *Conciliari conſtitutioni derogare non poteſt legatus, niſi doceatur, Summum Pontificem hoc ſibi in facultatibus ſpecialiter conceſſiſſe.*
7 *Colonus tenetur ad decimas pro rata fructuum, quos colligit. Declara, ut num. 8.*

DECISIO XCIII.

CUm hæc cauſa fuiſſet mihi commiſſa cum clauſula:
*Sine retardatione ſolutionis decimarum arbitrio
Rotæ*, ſub die 20. Decembris, 1609. dubitavi, an intraret
arbitrium ad effectum ſuperſedendi in ſolutione deci-
marum, de quibus agitur: & tunc, quia pro parte D. Jo-
annis fuerat exhibitum quoddam privilegium, Domini
arbitrium intrare cenſuerunt ex rationibus in deciſione
deductis. Verùm, quia poſtea 29. Januarii, 1610. fuit re-
ſolutum, prædictum privilegium non ſuffragari propter
plures defectus in deciſione ponderatos, agentes pro Re-
ctore, inſtiterunt iterum proponi dubium, an intraret ar-
bitrium; quod ſupradicta die 17. Junii, 1611. Domini ne-
1 gativè reſolverunt, moti ex eo, quòd hodie eſt detecta
invaliditas dicti privilegii: quo caſu non debet ampliùs
attendi ad effectum retardandi ſolutionem iſtarum de-
cimarum, ut per Caputaq. *deciſ. 349. n. 5. p. 2.* Ideoque ceſ-
2 ſare arbitrium, quod regulatur à jure. Bart. *in Extravag.
Ad reprimen verſ. Videbitur, n. 8.* Cæſ. de Graſſ. *dec. 7. n.
6. in fin. & ſeq.* & *deciſ.* 81. *n. 2. de reſud.* ſecundùm quod
3 à ſententia lata ſuper decimis non admittitur appellatio
ad retardandum illam ſolutionem, *cap. Tua nobis, in fin.*
& *ibi* Gloſſ. & DD. omnes *de decimis, gloſſ. 1. in cap. Ei,
qui. 2. q. 6.* & *in cap. Decima, verb. Tribut. in fin. 16. q. 1.* Fe-
der. *conſ.* 81. *n. 5.*

4 Neque obſtare, quod dicebatur, ad effectum, ut ad-
mittatur appellatio etiam ſuſpenſiva, ſufficere ſolam ex-
hibitionem privilegii ex allegatis *in 1. deciſ.* quia fuit re-
ſponſum, hoc procedere interim, donec privilegium diſ-
cutiatur; quo diſcuſſo, & nullo detecto, ceſſat illius ef-
fectus, ita ut ampliùs non poſſit retardare ſolutionem
decimarum, ut in ſimili fuit dictum *in prædicta dec.* 349.
num. 5. part. 2. & fuit dictum *in cauſa Placentin. penſio-
nis*, 17. Junii, 1602. coram Reverendiſſimo Paceu.

Neque etiam obſtare, quæ pro ſufficienti derogatione
5 *cap. Prohibemus, de decim.* per informantes pro Joanne
deducebantur: quia fuit reſponſum in clauſulis dero-ga-
toriis non fieri mentionem de Conciliis generalibus,
ſed ſolùm de Conciliis ſynodalibus, & provincialibus,
& de Conſtitutionibus generalibus, vel ſpecialibus in
illis editis. Et propterea deciſionem *in illa Conchen de-
cimarum*, 17. Martii, 1589. coram Orano, non applicari,
6 ultra quòd diſpoſitio *dicti cap. Prohibemus*, eſt conciliа-
ris, cui propterea non poteſt legatus derogare, niſi do-
ceatur, Summum Pontificem hoc ſibi ſpecialiter in fa-
cultatibus conceſſiſſe. *cap. Dilectus* 11. & *ibi* Gloſſ. *in
verb. Cùm ſe faculeat.* & ſequuntur Doct. *de præbend.*
Felin. *in cap. Nonnullis, num. 3. de reſcript.* Rebuff. *de diſ-
penſationibus ad plur. num.* 25. Gambat. *de offic. & pote-
ſtat legat. lib. 4. in tit. de poteſt legat. reſervan. benef. num.*
143 & *lib. 7. num.* 377. & fuit dictum *in cauſa Oveten. be-
neficiorum*, 29. Aprilis præſentis anni, coram R. P. D.
meo Coccino.

Minùs etiam obſtare, quòd ſententia de partibus di-
catur continere notoriam injuſtitiam, quatenus con-
demnat Joannem ad ſolutionem decimarum omnium 7.
fructuum, qui ex iſtis terris percipiuntur; cùm tamen
non recipiat à colonis, ſeu vaſſallis, niſi quartam partem
fructuum, pro quibus tantùm de jure tenetur ad ſolutio-
nem decimarum, *cap. Tua nobis*, ubi Gloſſ. & Doct. om-
nes & præcipuè Abb. *num. 14. verſ. Aut certa portio. de
decimis*, cum aliis pro ejus parte allegatis; quia fuit re-
ſponſum, dictam quartam partem fructuum ſolvi Do-
mino per vaſſallos, cum onere ſolvendi decimas, etiam
de fructibus per vaſſallos collectis, ut probant teſtes pro
parte ejuſdem Domini de Oſſera juxta 33. interroga-
tum: & melius explicant ſecundus, & tertius teſtes
pro parte Rectoris examinati: quo ſtante benè potuit
Rector agere contra ipſum pro decima omnium fru-
ctuum juxta tradita per Gloſſ. *in cap. Aliquibus, in
verb. Compellantur*, & *ibi* Abb. *n. 6. de decimis.* Et ſic
Judex illum ad hujuſmodi decimam ſolvendam juſtè
condemnavit.

REVEREND. D. PATRIARCHA Manzanedo.

Cordubeu. decimarum, Lunæ, 22. Martii, 1617.

ARGUMENTUM.

Fratres B. Joannis de Deo, an, & quando teneantur ſolvere decimas de novalibus ſuis, hortis, & animalibus.

Summarium.

1 *Religioſi non tenentur ſolvere decimas de novalibus ſuis, hortis, & animalibus, & quando, n. 2. & 3.*
4 Cap. Nuper de decim. *procedit in decimis prædialibus, non autem gregum.*
5 *Leproſi non tenentur ſolvere decimas, nec de hortis, nec de animalibus, dummodo vivant in communi, & ſimul congregati extent.*
6 *Hoſpitalia Fratrum B. Joannis de Deo non gaudent privilegiis leproſorum.*

DECISIO XCIV.

FUit in hac cauſa reſolutum 23. Junii, 1614. exceptis
gregibus, horto, & expenſis, ſententias in hac cauſa
latas eſſe conformes, cùm ad ſolvendum decimas gre-
gum Hoſpitale fuerit condemnatum ſolùm per duas
ſententias Rotales. Unde quoad dictos greges propo-
ſui dubium, an dictæ ſententiæ eſſent confirmandæ: &
Domini reſponderunt quoad greges nutritos à Fratribus
pro uſu Hoſpitalis, illas eſſe infirmandas: quoad alios

 verò

1 verò confirmandas. Et moveb.ntur: quia, licèt Reli-
gioſi, quales hodie ſunt Fratres Joannis de Deo, Admi-
niſtratores iſtius Hoſpitalis non teneantur ſolvere deci-
mas de novalibus ſuis, horto, & animalibus per textum
in c. Ex parte, &1. de decim. tamen hoc procedit in his
2 tantùm, cum deſerviunt pro uſu Monaſterii, ut expreſsè
declarat *ibi* Abb. *in num.* 3. Joan. de Anan. *n.* 2. Anchar. *n.*
2. Rebuff. *de decim. q.* 14. *circa finem.* Et in animalibus,
3 quæ ipſimet Religioſi nutriunt ſuis ſumptibus, non au-
tem in illis, quæ dant aliis nutrienda, & tenenda. *Clem.* 1.
ubi Gloſſ. *verb. Animalibus*, & verbo, *teneri, de decim.*
Abb. *in d. c. Ex parte, in fin.* & *ibi* Anchar. *n.* 2. *verſ. Iſtud
etiam.* & Henric. Boic. *n.* 2. *verſ. Quod intellige.* Butr. *in*
3. *notab. de decim.* Rebuff. *ubi ſupra, n.* 57. ubi dicit, quòd
ſi dentur aliis tenenda & cuſtodienda, requiritur, quòd
veſperi reducantur ad Monaſterium.

4 Quibus non obſtat, quòd diſpoſitio *d. c. Ex parte*, ſit
revocata per text. *in cap. Nuper, eod. tit.* quia ille textus
loquitur quoad decimas prædiales, non autem gregum,
circa quod nihil innovavit, ut expreſsè ſentit Butr. *in d.
cap. Ex parte, prope finem, verſ. Relinquitur ergo.*

5 Minùs facit textus *in cap. 2. de Eccleſ. ædific.* in quo le-
proſi non tenentur ſolvere decimas, nec de hortis, nec
de nutrimentis animalium ſuorum: quia ad hoc, ut ſit
locus exemptioni, de qua in illo textu, leproſi debent
communiter vivere, & ſimul congregati extare, ut ex il-
6 lius lectura apparet: quod non verificatur in Hoſpitali,
de quo agitur, in quo, licèt curentur etiam leproſi, quan-
do ad illud accedunt; tamen adſunt etiam alii infirmi
laborantes cæteris morbis. Neque ex eo, quòd hi leproſi
retinentur ſeparati ab aliis, videntur conſtituere corpus
ſeparatum: quia id fit ad evitandum contagium. Unde,
cùm privilegium *d. c.* 2. ſit ſpeciale in leproſis, non vide-
tur extendendum ad hujusmodi Hoſpitale commune
leproſis, & aliis infirmis.

Quo verò ad alios greges, placuerunt Dominis ra-
tiones, & fundamenta deducta *in deciſionibus* Reveren-
diſſimi Attrebatenſis, 2. Maij, 1604. & R. P. D. Pamphi-
lii, 8. Martii, 1610. in hac cauſa factis: & ideò exceptis
dictis gregibus nutritis per Fratres pro uſu Monaſterii;
quoad alios fuit reſolutum pro confirmatione ſenten-
tiarum Rotalium.

EMINENT. D. CARDINALE
Pamphilio juniore.

Urbinatenſi decimarum, Lunæ, 25. Junii, 1618.

ARGUMENTUM.

Moniales ſancti Benedicti an teneantur ad ſo-
lutionem decimarum.

Summarium.

1 *Rector pro decimis intra fines ſuæ parochiæ habet de ju-
re communi intentionem fundatam contra omnes,
etiam Religioſos.*

2 *Communicatio privilegiorum non comprehendit ex-
emptionem à ſolutione decimarum, de quibus nulla
in ea facta eſt mentio.*

3 *Exemptio à ſolutione decimarum non ſolet concedi, vel
ſaltem cum magna difficultate.*

4 *Derogatio ſpecialis* cap. Nuper de decim. *requiritur,
tam in privilegio exemptionis à decimis, quàm
communicationis.*

5 *Paupertas qualiter probanda per teſtes.*

6 *Decimæ debentur ex reſervatione divina.*

7 *Paupertas ut excuſet à ſolutione decimarum, quanta
eſſe debeat.*

8 *Paupertas ad certum effectum qualiter probanda.*

9 *Decimas ſolvere non tenentur Moniales, quæ pro ea-
rum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, &
eleemoſynas publicè petere: & quando procedat,
num. ſeq.*

DECISIO XCV.

Dubitatur, an Rectori Sancti Joannis debeantur
decimæ à Monialibus Sancti Benedicti. Et Do-
mini affirmativè reſponderunt, nempe, decimas deberi:
quia Rector intra fines ſuæ parochiæ habet de jure com-
muni intentionem fundatam contra omnes, etiam Re- 1
ligioſos, *cap. Commiſſum, de deciſ.* Gemin. *in cap. 2. §. Cæ-
terùm, num. 1. eod. tit. in 6.* Vital. *in rubr. de deciſ. num. 2.
verſ. Si quæras, in Clement.* Rebuff. *eod. tract. q. 5. num. 26*
Menoch. qui loquitur de Monialibus *conſil. 36. num. 28.
verſ. Præterea.*

Nec obſtat, quòd Religioſi Ordinis Mendicantium
habeant diverſa privilegia exemptionum, quæ Moniali-
bus, ac aliis Regularibus Ordinis Sancti Auguſtini per
verba generalia communicata fuerunt: quia nihilomi-
nus hujusmodi communicatione non comprehenditur
exemptio à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea
facta eſt mentio: cùm hujusmodi exemptio, uti tendens 2
in præjudicium tertii, non ſoleat concedi, vel ſaltem cum
magna difficultate, juxta not. per Doct. *in l.* 1. ubi Jaſon.
num. 21. Soc. jun. *num. 43. & 49. ff. de legat.* 1. Ant. de Butr. 3
conſ. 29. num. 9. Natt. *conſ. 4. num. 6.* & in his terminis
fuit reſolutum *in cauſa Valent. decimarum*, 28. Novem-
bris, 1603. coram Illuſtriſſimo Cardinali Lancellotto: &
in cauſa Carthaginenſi decimarum, 29. Martii, 1604. co-
ram bon. mem. Penia, maximè quoad terras ſolutioni 4
obnoxias, quæ à laicis ad Moniales tranſierunt aliquo
juſto titulo, quarum reſpectu requiritur ſpecialis deroga-
tio, *cap. Nuper. de decim.* tanquam continentes diſpoſi-
tionem conciliarē, tam in ipſomet privilegio exemptio-
nis, ut aliàs cenſuit Sacra Congregatio Cardinalium
Concilii Tridentini Interpretum, quàm in privilegio
communicationis, ut fuit reſolutum *in eadem Valentina,
decimarum*, 14. Maij, 1604. coram eodem Illuſtriſſimo
Cardinali Lancellotto per text. *in cap. Ex parte. de ca-
pell. Monach.* cum aliis ibi adductis.

Minùs obſtat, quòd ſupradictæ Moniales ſint paupe-
res: quia teſtes, qui pro iis dantur, vel non deponunt de 5
tempore præſenti; vel non dicunt, Moniales habere tot
bona, & non plura; &, quòd ſi plura haberent, ipſi ſci-
rent, prout requiritur. Roman. *conſ. 245. num. 9.* Covar.
*variar. reſol. lib. 2. cap. 6. num. 4. verſ. Cæterùm pauper-
tas.* Et dantur alii pro Rectore deponentes de pluribus
acquiſitionibus ab ipſis Monialibus brevi tempore factis,
& de ornatu Eccleſiæ cum notabili impenſa, ſicque vi-
ſum fuit, non poſſe dici conſtare de paupertate, præſer-
tim cùm decimæ debeantur ex reſervatione divina-
rum, *c. Tua, & in fine de decim.* & uti debitum ſolvantur, 6
c. Parochianos, eod. tit. paupertas ab illarum ſolutione 7
non excuſat, niſi ſit tanta, quòd ſi Moniales eas ſolve-
rent, fame perirent. Joan. Andr. *c. Cùm homines, ver. Per-
ſolvant.* & *ibi* Abb. *n.* 5. & alii *de decimis.* Rebuff. *eodem
tractatu, q. 5. n. 14. & ſeq.* Franc. Marc. *deciſ. 198 num. 6.
& ſeq. part. 2.* Et propterea non ſufficeret in caſu iſto,
etiamſi de paupertate aliquo modo in genere conſtaret:
nam, quando agitur de paupertate reſpectu certi, & de- 8
terminati effectus, debet de ea conſtare ſpecialiter reſpe-
ctu illius effectus. Ruin. *conſ. 81. num. 6. lib. 5.* Abb. *conſ.
69. n. 5. & ſequentib.* cum aliis adductis *in cauſa Averſa-
na Decanatus*, relatis *inter impreſſ. deciſ. 676. num. 1. p. 1.
diverſ. & in cauſa Pertuenſi reſtitutionis in integrum*, re-
lata *in eadem deciſ. 48. num. 2. & ſeq. part. 2.*

Neque obſtat, quòd Moniales, quæ pro eorum ſuſten- 9
tatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas pu-
blicè petere, decimas ſolvere non tenentur ex privile-
gio, de quo per Cald. *conſ. 9. de decim.* & de declaratione
de qua *in cap. 1. §. Moniales, eod. tit. in Extravag. Com-
muni.* Nam ultra quòd non conſtat, quòd Moniales, con-
tra

Digitized by Google

10 tra quas modò agitur, ſint tales, placuit etiam reſponſio, quòd *dict.cap*.1. expreſsè loquitur de decima papali, prout etiam Cald.*conſ*.9. non autem de decimis ex jure divino Eccleſiæ parochiali dandis, ad quarum ſolutionem omnes indiſtinctè tenentur, etiam pauperes, niſi aliàs fame perirent, ut dictum eſt. Et ita deciſum. Verùm, quia per informantes opponebatur de præſcriptione, quondam Domini reſervarunt hoc particulariter videndum.

R. P. D. BURATTO.

Conchen. decimarum Sancti Clementis, Veneris, 12. *Maij*, 1623.

ARGUMENTUM.

Moniales Sanctæ Claræ, quarum annui redditus non excedunt valorem 25. ducatorum auri de Camera pro qualibet Moniali, exemptæ ſunt à decimis ex ſpeciali Privilegio Gregorii XIII. Et quomodo probetur non exceſſus talium reddituum: & an hujusmodi privilegium amittatur per non uſum, vel contrarium uſum.

SUMMARIUM.

1 *Monaſteria Monialium tertii Ordinis S. Franciſci, ac eorum bona quæcunque ſunt penitùs ab omnibus decimis, primitiis, & collectis exempta.*

2 *Exemptio à decimis ut valeat, debet expreſsè derogari diſpoſitioni* cap. Nuper, de decimis.

3 *Negativa probatur per teſtes, licèt non directè, ſed virtualiter illam coarctantes, ut quia verſimiliter ſunt de illa informati, & optimas rerum dicti reddunt rationes.*

4 *Oeconomi, ſeu Collectores, deponentes de redditibus Eccleſia ad effectum probandi paupertatem, prævalent aliis, tanquam magis, & melius informati.*

5 *Moniales non probantur eſſe divites, ex eo, quòd ædificaverint.*

6 *Moniales ex receptione aliquarum ſine dote, non probantur eſſe divites, ſi eas receperint ratione peritiæ alicujus artis Monaſterio neceſſaria.*

7 *Expenſa, & onera, quæ ſunt extra victum, & veſtitum Monialium, deducenda ſunt ad probandum Monaſterii divitias, vel paupertatem.*

8 *Præſcriptio quadragenaria ſufficit contra Eccleſiam.*

9 *Privilegium exemptionis conceſſum alicui Ordini non amittitur per non uſum unius tantùm Monaſterii; ſed ejus jus conſervatur, ſi in cæteris Monaſteriis ſit in uſu.*

10 *Privilegium non amittitur per non uſum, neque per præſcriptionem, quando in eo adeſt decretum irritans, vel prohibitivum.*

11 *Privilegium exemptionis à decimis amittitur per ſolutionem per 40. annos factam.*

12 *Privilegium amittit privilegiarius per non uſum, quando per eum ſtat, quominus privilegio utatur.*

DECISIO XCVI.

FUit per Dominos reſolutum, privilegium exemptionis decimarum, conceſſum per ſanct. mem. Gregorium XIII. Monialibus Aſſumptionis Beatiſſimæ Virginis ſuffragari. Fundamentum fuit, quia caſus exemptionis literaliter legitur in dicto privilegio, & authoritas concedentis controverti non poteſt, tantò minùs
1 voluntas, cùm verba ſint expreſſa, ut ex lectura dicti Privilegii confirmantis, imò de novo innovantis privilegia Sixti IV. Leonis X. Clementis VII. & Pauli III. prædeceſſorum, & declarantis, Monaſteria Monialium tertii Ordinis Sancti Franciſci, ac eorum bona quæcunque eſſe penitùs libera, & exempta ab omnibus decimis, primitiis, & collectis, cum clauſula, *Sublata*, decreto irritanti, & aliis derogatoriarum derogatoriis; pro quibus privilegiis Rota reſolvit *in Zamoren. exemptionis decimarum*, quæ eſt Seraphio. 95. *& in Conchen. decimarum*, coram Orano, 30. Januarii, 1589. impreſſa *part*. 4. *diverſ. deciſ*. 240. ac aliis duabus deciſionibus *in eadem cauſa* factis coram eodem, 17. Martij, & Maij ejusdem anni ad favorem Monialium Conceptionis dicti Ordinis civitatis Concheuſis, contra Capitulum, & Rectores nunc adverſarios, ſuper quibus fuit pro Monialibus lata ſententia Rotalis, confirmatoria duarum conformium in partibus latarum, illaque exequuta, ut patet ex executorialibus à Rota conceſſis, 10. Junij, 1589. in proceſſu productis *fol*. 682. & latè Roder. *quæſt. can. tom*. 2. *quæſt*. 44. *art*. 5. *& tom*. 3. *quæſt*. 74. *art* 16 ubi regiſtrat etiam dictum privilegium ſanct. mem. Gregorii XIII.

Verùm, quia contra dictum privilegium plura oppo-
nebantur; ideò ſigillatim fuit illis (ut infra) reſpon- 2
ſum, Ad primum, quòd careat derogatione diſpoſitionis Conciliaris, *cap. Nuper. de decimis*, quæ debeat eſſe individua, ut fuit dictum *in Valentina decimarum*, 28. Novembris, 1603. coram Cardinali Lancellotto. Reſponſum fuit, imò fuiſſe illi ſufficienter derogatum, ut in puncto fuit reſolutum *in dicta Conchen. decimarum*, 17. Martij, 1589. coram bon. mem. Orano, confirmata dicta die 10. Maij ejusdem anni, de qua derogatione fuerat ordinatum, ut particulariter videretur *in dicta* 1. *deciſ*. facta 30 Januarij præcedentis, ut *in dicta deciſ*. 240. *part*. 4. *diverſ. in fin*, cum quibus, & earum rationibus DD. tranſierunt.

Ad ſecundum, quòd non ſit verificata narrativa dicti privilegii, videlicet, quòd ſingulæ Moniales non habeant congruam ducat. 25. auri de Camera, ſingulis annis; & ſic extenſio privilegii Pauli III de ducat. 16. ad 25. reſpondebatur, dictam narrativam eſſe juſtificatam ex depoſitionibus undecim teſtium in prima inſtantia examinatorum coram Proviſore Concheuſi, optimè concludentium ſuper 4. & 5. articulo de ſumma inopia dicti Monaſterii, & de ære alieno, quo eſt gravatum; qui ſunt benè informati, cùm plerique fuerint Oeconomi, & Adminiſtratores, qui dicunt, in prædicto Monaſterio ſemper adeſſe ad minus numerum 60. Monialium ultra famulas, & perſonas neceſſarias pro ſervitio Monaſterii, annuumque redditum non excedere ducatos mille illarum partium, prout etiam affirmant teſtes Capituli ſuper quinto, videlicet, 23. 24. 27. & 28. & ſic ſatis apparet, quamlibet Monialem non habere congruam ducatorum 25. auri de Camera propter ſolitum valorem ducatorum, & numerum prædictarum Monialium, prout etiam deponunt in ſpecie ex prædictis teſtibus Monialium 45. ſextus, octavus, nonus, decimus, & undecimus *in*
Sum. num. 2. quorum præcipuè ſextus optimè coarctat 3
negativam, prout cæteri, quamvis directè ſuper illa non deponant, ſed virtualiter, cùm fuerint Adminiſtratores, & optimas reddant rationes. Pariſ. *conſ*. 162. *num*. 14. *lib*. 4. Surd. *conſ*. 196. *num*. 65. Farin. *de teſtibus*, *quæſt*. 65. *n*. 229. & fuit dictum *in Cuſentina penſionis*, coram Litta apud Marcheſ. *de Commiſſ. tom*. 1. *pag*. 629. cum relatis per Add. *ad deciſ. Sanctiſſimi* 32. *can*. 27. Quorum teſtium depoſitiones viſæ ſunt Dominis prævalere teſtibus Capituli, cùm ſint magis, & meliùs informati, ut *in*
dicta deciſ. Seraph. 951. *num*. 7. & meliores rationes aſ- 4
ſignent, quàm dd. teſtes Capituli, qui generaliter deponunt de auditu, & non ſunt de qualitate, & quantitate reddituum informati, ut ex lectura eorundem facilè liquet: & qui etiam omnes fundantur præcipuè ea ratione: quia Moniales fabricarunt ſatis amplum ædificium pro Eccleſia, & habitatione, quod non feciſſent, niſi eſſent divites; quæ ratio eſt valdè frivola: nam ultra quòd vigeſimusquartus ex eisdem teſtibus deponit, quòd hujusmodi fabrica fuit illis neceſſaria ob angu-
ſtiam

5 ſtiam Domus, & Eccleſiæ; nec inde infertur, quòd Mo-
niales ſint divites, cum potuerint ædificare ex piorum
oblationibus, & eleemoſynis, prout quotidie videmus
in orbe. Sicut etiam eſt frivola alia ratio, quòd recepe-
6 rint duas Moniales ſine dote: quia hoc non probatur.
Et quamvis fuiſſent receptæ ſine dotæ, id fuit ratione
peritiæ cantus in Choro neceſſarii: aliàs enim ſemper
recipiuntur cum dote ſolita, ut deponunt teſtes Capitu-
li, *Sum. Monialium, num.* 3. quod ſufficit, ne dicantur re-
ceptæ in fraudem Capituli. Seraph. *d. deciſ.* 951. *n.* 6. Ne-
que exinde ſequeretur, quòd haberent congruam duca-
torum 15. de Camera pro qualibet; & nihilominus ſi
7 deducerentur expenſæ neceſſariæ pro ſervitio, & repara-
tione Eccleſiæ, & conſervatione redditiuum, & aliæ, quæ
ſunt extra victum, & veſtitum Monialium, quæ ſunt de-
ducendæ, ut per Seraph. *deciſ.* 977. *num* 2 utique appare-
bit, redditum etiam fore minorem, quàm teſtes depo-
ſuerint.

Ad tertium, quòd privilegium eſſet amiſſum per non
uſum, nedum decennalis, ſed quadragenariæ præſcri-
ptionis, quæ ſufficit contra Eccleſiam juxta notata per
8 Gloſſ. *in cap. Cùm acceſſiſſent, in verb. Meliùs videtur*, &
ibi omnes *de conſtit.* & *in cap. Accedentibus, de privileg.*
Ruin. *conſ.* 163. *in fin. vol.* 5. Gabr. *conſ.* 162. *in princ. lib.* 1.
Reſponſum fuit, non adeſſe curſum quadraginta anno-
rum neceſſarium contra Eccleſiam, & Ordinem Mo-
nialium Sanctæ Claræ, cui fuit conceſſum privilegium,
ut eſt textus *in d. cap. Accedentibus.* & ibi Gloſſ. DD. Et
idem notatur communiter *in d. c. Cùm acceſſiſſent*, & *ibi*
Doct. quia tempus hoc non intervenit, cùm privilegium
9 Gregorii ſit conceſſum de anno 1581. & lis cœpta à Mo-
nialibus de anno 1616. Secundò, quia ex quaſi poſſeſſione
exemptionis aliorum Monaſteriorum ejuſdem Ordinis
fuit conſervatum jus dicti privilegii huic Monaſterio, ad
inſtar Patronorum: quam concluſionem approbavit
Rota in dictis duabus deciſionibus Orani, & coram Se-
10 raph. *d. deciſ.* 951. *n.* 1. & 2. Tertiò, quia non potuit amit-
ti per non uſum, ſtante decreto irritanti prohibitivo, de
quo infrà, quod tollit præſcriptionem, cum conſtet de
intentione Principis, cui derogari non poteſt, ut ex Ar-
chid. Joan. Andr. & Gem. Felin. *in d. cap. Cùm acceſſiſſent,*
n. 30. *verſ. Quartò limita*, qui allegat deciſ. Rotæ *q.* 3. *de*
privil. in antiq. Ruin. *conſ.* 288. *num.* 11. *in fin. lib.* 1. Me-
noch. *præſumpt.* 41. *lib.* 6. *num.* 10. & tenuit Rota *in ea-*
dem deciſ. 240. *p.* 4. *diverſ.* Ad quartum, quòd privile-
11 gium fuit amiſſum per contraventionem: quia Monia-
les ſolverunt decimas ultra quadraginta annos juxta
notata in dictis capitibus, *Cùm acceſſiſſent*, & *Accedenti-*
bus. Reſpondebatur primò, non conſtare de ſolutione
quadragenaria facta per Moniales poſt privilegium
Gregorii: quia non effluxerant quadraginta anni à d. c
conceſſionis uſque ad diem motæ litis, neque ante di-
ctum privilegium: nam, licèt de terris à Monialibus
nunc poſſeſſis fortè fuerint ſolutæ decimæ ultra quadra-
ginta annos; teſtes tamen concludenter non probant:
quia deponunt, terras prædictas fuiſſe quondam Iſabel-
læ dictæ Pediala, quæ illas poſſedit uſque ad obitum, &
in illis Monaſterium hæredem inſtituit: neque teſtes
percurrunt tempus, à quo Moniales illas cœperint poſſi-
dere ut proprias, ita ut præſcriptionem contra Moniales
probare poſſent: qui teſtes alias terras, exceptis prædi-
ctis ſic ut *ſuprà* relictis, Monaſterium poſſidere neſci-
unt, ut deponunt *Summario Capituli, n.* 3. & nihilominus
propter ſupervenientiam Privilegiorum Pii V. & Gre-
gorii XIII. & uſum aliorum Monaſteriorum ejuſdem
Ordinis fuit interrupta quælibet prætenſa præſcriptio,
ut *in dictis deciſionibus Conchen. ſuprà relatis.* Secundò,
de dicto Decreto irritanti impediente, poſſe per contra-
ventionem privilegio derogari, ut latè per Felin. Ruin.
Menoch. & Rot. *ſuprà* relatos. Tandem videbatur pro-
bandum pro Capitulo, quòd poſt privilegium Pauli III.
loquens de ducatis 16. & alium Gregorii XIII. de ducat.
25. Moniales de tempore prætenſæ ſolutionis decima-
rum non habuerunt dictam congruam ducatorum 16.
& reſpectivè 25. privilegium enim non amittitur, niſi 12
quando illud habens eſt in cauſa privilegii, per eum ſtat,
quominus eo utatur, ita ut exindè reſultet ejus negati-
va. Gloſſ. fin. *in cap. Abbate, de verb. ſign.* ubi Butr. *n.*
24. *verſ.* 4. Abb. *num.* 18. & alii. Surd. *conſ.* 419. *num.* 27. *in*
fin. & 28. & 29.

Et ita deciſum utraque parte informante, &c.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Abulen. decimarum, Veneris, 17. Decembris. 1627.

ARGUMENTUM.

Decimæ ex prædiis relictis Monaſterio pro dote alicujus Capellæ, an, & cui debeantur: & quid circa earum ſolutionem operetur conſuetudo.

Summarium.

1 *Decimæ prædiales debentur Eccleſiis, intra quarum limites prædia exiſtunt.*

2 *Eccleſia prætendens decimas prædiales, tenetur plenè probare, quòd prædia, de quorum redditibus decimas prætendit, ſita ſint intra fines ſuæ parochiæ.*

3 *Decimæ ſacramentales ut debeantur, neceſſariò requiritur adminiſtratio Sacramentorum.*

4 *Decimas exigere non poteſt Rector Sacramenta non adminiſtrans.*

5 *Decimarum ſacramentalium ſolutio extinguitur cum perſonarum interitu.*

6 *Decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium mutavit, non debentur priori Curato, ſed ſecundo.*

7 *Capitulum non fundat intentionem ſuam de jure ſuper decimis.*

8 *Conſuetudo ſuper ſolutione decimarum debet eſſe generalis.*

9 *Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas inducitur decennio ad minus.*

10 *Decimarum ſolutio facta de tempore vitæ alicujus, non ſuffragatur ad probandam conſuetudinem: quia poteſt verificari in minori ſpatio decennii.*

11 *Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas inducitur decennio, quando agitur inter Eccleſiam prædialem, & ſacramentalem: ſecùs, quando agitur contra poſſeſſores prædiorum.*

12 *Conſuetudo non inducitur ex actibus, qui dederunt cauſam liti.*

13 *Conſuetudo non probatur ex teſtibus deponentibus extra caſum illius.*

14 *Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, neque de perſona ad perſonam.*

15 *Conſuetudo coadjuvans juris diſpoſitione, non dicitur ſuperflua.*

16 *Teſtes dubii declarantur ab aliis.*

17 *Obſervantia Conſtitutionis probatur ex illius confirmatione, in qua mandatur, illam obſervari, ſicut uſque adhuc obſervata fuit, & poſita in uſu.*

18 *Compoſitiones ſuper decimis non improbantur à jure.*

19 *Obſervantia longi temporis operatur, ut omnia pro validitate præſumantur interveniſſe, etiam ad effectum totalis exemptionis à decimis.*

20 *In odium retorqueri non debent inducta in favorem.*

21 *Reo pro victoria ſufficit, probationes actori reddi adeò turbidas, ut ſufficienter non concludant.*

DECI-

DECISIO XCVII.

Didacus da Villaloa, & Anna de l'Anguila annjuges incolæ civitatis Abulen. aſſignarunt pro dote Capellæ majoris Monaſterii S. Mariæ de Monte Carmelo, ejusdem civitatis Abulen. quædam prædia ſita in locis da Villamajor, & Patral Caſtelblanco Sigheres, & Herires una aum Molendino axiſtenti in loco nuncupato *la Ribera de Adaxa*: Capitulum verò Abulen. & Parochi Eccleſiæ S. Thomæ ejusdem civitatis introduxarunt judicium adverſus Convantus, & Fratres ajusdam Monaſterii ſuper ſolutiona decimarum, quas prætandebant ex radditibus dictorum prædiorum tanquam Decimatoriis ejusdem Eccleſiæ parochialis S. Thomæ ſibi deberi: unde, cùm ad favorem utriusqua partis plures ſantentiæ in partibus emanaſſent; tandem cauſa ad Rotam davoluta, bon. mem. Reverandiſs. Dominus Patriarcha Hieroſolymitanus, prævia deciſione, unica tantùm parte informanra, facta ſub die 16. anni præteriti, ſentantias da partibus ad favorem Capituli, & Eccleſiæ S. Thomæ latas confirmavit, & cum poſtea coram me res judicata, & illius axecutio juxta formam reſcripti ſignaturæ hinc inda prætenderetur, dubitavi, an conſtaret da re judicata hinc inde, quæ eſſat exaquenda; & Domini mandarunt, ut ſtrictè videretur, an eſſet racedendum à dicta deciſione facta coram bon. mem. Reverendiſs D. Hieroſolymitano: ſuper quo dubio, pluries propoſito, & non reſoluto, tandem hodie Domini cenſuerunt, recedendum aſſe à reſolutis.

Conſiderabant enim, quòd ant Eccleſia S. Thomæ prætendit hujusmodi decimas tanquam prædiales, hoc eſt, rationa ſituationis dictorum prædiorum intra limites propriæ Parochiæ, aut tanquam ſacramentales, hoc eſt, ratione adminiſtrationis Sacramentorum, & ex utroqua capite nullum jus habet.

1 Nam, quoad primum, cùm hujusmodi decimæ debeantur Eccleſiis, intra quarum limites prædia axiſtunt, *cap. Cùm ſint homines, cap. Cùm in tua, cap. Cùm contingat.* ubi Gloſſ. *in verb. de jure com. c. Commiſſum, cap. Quoniam.* Gloſſ. *in c. Ad Apoſtolica, in verb. Conſuetudo, in fin. de decimis, cap. ult.* & *ibi* Gloſſ. *in verb. prædiorum, de Paroch.* una cum concordantibus latè deductis per Rotam *deciſ. 321. num. 4. part. 1. recent.* Rebuff. *q. 6. de decimis*, Hanric. Boic. *in cap. Pervenit. num. 2. eod. tit.* Et fuit deciſum *in cauſa Bracharen. decimarum*, 20. Maji, 1591. & 3. Junij, 1594. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & coram me *in cauſa Sabinen. decimarum*,
2 16. Martij, 1609. Ecclaſia S. Thomæ debet in hoc plenè intentionam ſuam fundare, probando, quòd dicta prædia, da quorum redditibus decimas prætendit, ſita ſint intra fines ſuæ Parochiæ, ut ex text. ad literam *in cap. Ad decimas, de reſtitutione ſpol. in* 6. Archid. *in cap. Quòd Priors, 13. quæſt. 1.* Hoſtien. *in ſum. tit. de Paroch. num. 1.* Rom. *conſ. 356. n. 1.* & 2. Rabuff. *ſuper. concord. tit. de collat. §. ſtatuimus. lib. 2. in verſ. Parochialis.* Hoied. *de incompatib. beneſic. par. 1. cap. 13. num. 2.* Et fuit dictum *in cauſa Pacen. decimarum del'Hebrera*, Lunæ, 29. Januarij, 1601. coram me, ubi aliæ allagantur. Quod non ſolùm non probat, idaoqua intentionem ſuam legitimè non fundat, imò & geminaris confeſſionibus judicialiter emanatis pro parta dictæ Eccleſiæ contrarium conſtat; quòd, ſcilicet dicta prædia ſunt intra limites alienæ Parochiæ: unda non ſolùm non habet pro ſe juris aſſiſtentiam, ſed imò reſiſtentiam in exactiona hujusmodi decimarum, tanquàm extra proprios, & intrà alienos limites Parochiæ.

Quo verò ad ſecundum: minus poteſt hujusmodi decimas tanquàm ſacramentales prætendara, cum Patribus Carmelitis poſſeſſoribus hujusmodi prædiorum non adminiſtret Sacramenta; quæ tamen adminiſtra-
3 tio neceſſariò raquiritur, ut quoad illas dicatur habere intentionem fundatam ad tex. *in cap. final. de Parochis*, ibi: *Nec ab eis temporalia exigant, quibus Sacramenta non adminiſtrant.* Abb. *in cap. Ad Apoſtolica num. 4. de*
decimis. ubi quod Prælatus, ſeu Rector Sacramenta non 4
adminiſtrans non poteſt dacimas exigere. Hoſtien. *in Summa, tit. de Paroch. num. 1.* Rom. *conſ. 355. n. 1.* Hoiad. *de incompatib. benef. par. 1. cap. 13. num. 2.* Rot. *deciſ. 572. num. 1 par. 1. in recent.*

Nec illas poteſt prætendare ax eo, quòd Didacus, & Anna illas ſibi ſolvarent ratione Sacramentorum, quæ
ipſis viventibus adminiſtravit, quia, cum par eorum 5
mortem hujusmodi Sacramentorum adminiſtratio ceſſavarit, utiqua & decimarum ſolutio, quæ illorum ratione dababatur, una cum perſonarum interitu omninò fuit axtincta, *cap. Cùm in cunctis, 16. q. 1. cap. fin. de Paroch.* ubi Abbas *n. 2.* & *3. in d. cap. Ad Apoſtolica. num. 3.* & *de decimis*, Innoc. *in c. Omnis. num. 6. de pœnit.* Re-
buff. *de decimis. quæſt. 6. num. 24.* ubi, ſi quis mutaverit 6
domicilium, decimæ non debentur priori Curato, ſad ſecundo, Azor. *inſtit. moral. lib. 1. cap. 35. quæſt.* 14 Monet. *de decimis, quæſt. 1. cap. 7. num. 24.*

Nec dicatur, quòd Capitulum habear intentionem fundatam ſuper omnibus decimis diœceſis Abulen. quibus prætendit participationem, & ſic non relevara, quòd hujusmodi dacimæ non debe ntur generaliter
alicui Eccleſiæ: quia, quicquid ſit de hoc, ex quo Capi- 7
tulum da jure non fundat intantionem ſuam ſupar decimis, ut fuit dictum *in cauſa Pacen. decimarum*, 21. Junii, 1604. coram me, & 12. Decembris, 1608. coram bon. mem. Card. Sacrato jus Capituli hodie deducitur, prout ſemper deductum fuit, reſtrictum ad jus Eccleſiæ S. Thomæ ratione præſtimonij, quod habet in ea.

Non obſtat igitur, quòd hujusmodi prædia in dotam capallæ par prædictos conjuges aſſignata tranſiverint cùm onere ſuo in Monaſterium, & Fratres Carmelitas, ut dicitur *in dicta deciſ.* coram bon. mam. Reverendiſs. D. Hieroſolymitano: quia per prædicta procederent; ſi per præfatos conjugas decimæ ſuiſſant ſolutæ ratione ſituationis prædiorum intra limitas parochiæ S. Thomæ, & ſic tanquàm prædialas; ſed cùm ſolvarentur rationa Sacramentorum, quæ dictis conjugibus miniſtrabantur, & hæc adminiſtratio hodia ceſſavit; utique nullum poteſt conſiderari onus, quod tranſiverit una cum dictis prædiis.

Nec viſum fuit conſtara de tali conſuetudine, quæ ſuffrageretur eidem Eccleſiæ ad effectum, ut hujusmodi decimas poſſit axigere.

Nam, quoad prætenſam conſuetudinem civitaria Abulenſis ſuper exactione decimarum in concurſu inter Eccleſiam prædialem, & Eccleſiam ſacramentalem, juxta tex. *in d. c. Ad Apoſtolica, de decimis*, illa non eſt ſufficienter probata. Primò, quia reſtes deponunt ſolum de
Ecclaſia S. Thomæ non autem ganeraliter de omnibus 8
Eccleſiis; & ſic non reſultat concludens probatio conſuetudinis, ad notata *in cap. fin.* ubi Abb. *num. 20.* Card. *n.* 16. Butr. *num. 39. de conſuetudine.*

Secundò, quia non deponunt da decennio præciſè, 9
prout ad probandum conſuetudinem requiritur, ſecundùm Abb. *in cap. Cùm ſint homines num. 6. de decimis*, quem refert Achill. *deciſ. 3. num. 5. eod. tit.* Put. *deciſ. 155.*
aliàs 154. *num. 7. lib. 1.* & *deciſ. 163. par. 2. diverſ.* ſad ſo- 10
lummodò de ſolutiona facta tempore vitæ defuncti, quæ poteſt verificari etiam in minori ſpatio decem annorum; & ideò non relavat. Bart. *in l. Non ſolùm. §. Sed nec probari ff. de nov. oper. nunciat.* Dec. *in cap. in præſentia. n. 52. de prob.* Aym. *conſ. 54. n. 18.* plenè Surd. *deciſ. 75. n. 10.*

Tartiò tollitur omnis difficultas: quia objactum 11
forſan poſſat procedere, ſi hodia ageretur inter Eccleſiam prædialam, & ſacramentalam: quia tunc, ut videretur, cui decimæ deberentur ſtaretur conſuetudini: & in his terminis loquuntur jura in contrarium deducta, nampe tex. *in d. cap. Ad Apoſtolica. de decimis.* Achill. *d. deciſ. 3. num. 7.* & *8. de decimis*, & Rot. *deciſ. 279. num. 1.* & 289.

& 289. num. 1. in recent. Sed, ut ſuprà probatum fuit, Ecceleſia S. Thomæ non eſt prædialis, nec minùs ſacramentalis; nec agitur inter ipſas Eccleſias, ſed contra poſſeſſores prædiorum.

Minùs igitur viſa eſt poſſe allegari altera prætenſa conſuetudo; quòd, ſcilicet facta translatione bonorum in aliquod Monaſterium pro dote Capellaniarum; nihilominùs ſit ſolvenda decima Eccleſiæ ſacramentali, quæ illi ſolvebatur ab eo qui bona tranſtulit, licèt obierit; & ſic ceſſaverit ratio adminiſtrationis Sacramentorum: quia ultra exceptiones, quæ contra perſonas, & dicta teſtium fuerunt latius ponderatæ per informantes; advertendum eſt primò, quòd licèt dicti teſtes deponant in genere, etiam de Monaſteriis; non tamen deponunt in ſpecie; quòd aliqua Monaſteria, ad quæ hujuſmodi prædia tranſiverint, ſolvant dictas decimas: & quamvis aliqui ex ipſis deponant, quòd Moniales Carmelitanæ diſcalceatæ ſolverunt decimas prædiorum per Franciſcum de Salzedo aſſignatorum in dotem Capellaniæ, quam in eadem Eccleſia fundavit; nihilominùs cùm ſuper dicta ſolutione fuerit lis introducta; tanquàm actus controverſus, non poteſt haberi in conſideratione ad effectum probandæ conſuetudinis, Rota apud ſanct.
12 mem. Gregorium XV. *deciſ. 4. num. 2.* & *ibi* Addentes. Secundò non deponunt in ſpecie, quòd decimæ, quas ratione adminiſtrationis Sacramentorum ſolvebant Domini ex prædiis ſitis in aliena parochia, ſolvantur etiam ab Eccleſiis, & Monaſteriis, ad quas dicta prædia tranſeunt; ſed ſe reſtringunt, vel ad decimas, quæ fuerunt ſolutæ à Dominis quamdiu vixerunt; vel ad decimas debitas, tanquàm prædiales, de quibus hic non agitur; & ideò nihil relevant, cùm deponant extra uſum
13 prætenſæ conſuetudinis. Bart. *in l. 1. §. Si quis hoc interdicto. n. 2. ff. de itin. actuque priv.* Aym. *conſ. 30. num. 5.* & *conſ. 96. num 4.* Curr. jun. *conſ. 26. num.* 10. Oldrad. *conſ.* 257. Natt. *conſ. 575. n. 15.* Cæſar de Craſſ. *deciſ. 6. n. 4. & 5. de probat.* Rot. *deciſ. 422. num. 13. par. 1. in recent.* quæ
14 conſuetudo de jure non extenditur de caſu ad caſum, nec de perſona ad perſonam ut in terminis fuit reſolutum coram me, *in d. Pacen. decimarum del' Hebrero,* 21. Junii, 1604.

Nec dicatur, quod hujuſmodi teſtes ſatis ſpecificant virtualiter caſum, in quo prædia ſunt extra parochiam ſita, & decimæ tanquam ſacramentales ſolvantur, dum dicunt, quòd decimæ de bonis, quæ transferuntur in Monaſterium, ſolvuntur vigore conſuetudinis illi Eccleſiæ, ubi antea dominus prædiorum erat parochianus: quod neceſſariò ſupponit, prædia eſſe in aliena parochia; ex quo ſi illa fuiſſent intra parochiam, non exigerentur ratione parochialitatis, ſeu adminiſtrationis Sacramentorum, ſed ratione ſituationis dictorum prædiorum; & ſic non ex conſuetudine, ſed de jure. Quia advertendum eſt, non eſſe verum, quòd ex dictis teſtium ſequatur neceſſariò hujuſmodi ſuppoſitum, nempe, prædia eſſe in aliena parochia: cum etiam eadem verba benè adaptentur ad caſum, in quo prædia ſita ſunt intra limites parochiæ. Quod patet primò: quia, licèt teſtes deponant, quòd decimæ ſolvuntur Eccleſiæ, ubi prius Domini prædiorum erant parochiani; id tamen non excludit, quin etiam idem Dominus potuerit habere prædia intra limites ejuſdem Eccleſiæ, cujus erat parochianus; & ſic, quòd decimæ deberentur etiam ratione parochialitatis, hoc eſt, ratione adminiſtrationis Sacramentorum, & ratione ſituationis prædiorum. Secundò, quamvis teſtes dicant, quòd decimæ ſolvuntur de conſuetudine; non ſunt tamen adeò ſtrictè intelligendi, ut voluerint inferre, quòd decimæ ſolvuntur ſolùm de conſuetudine, non autem de jure; ſed potius credendum eſt, ita eos dixiſſe, ut indicarent, ita de facto obſervari, & eſſe in uſu: qui uſus, & obſervantia benè concurrit cum jure; imò conſuetudo ipſa quandoque venit coadjuvanda juris diſpoſitione: quo caſu dici non poteſt ſuper- 15
flua, ad notata *in cap. 1.* ubi Gloſſ. Joan. Andr. Gemin. & alii *de conſtit. in 6.* Alex. *conſ. 33. num. 4. & 5. lib. 1.* Natt. *conſ. 189. num* 8. latè Surd. *conſ. 325. num. 14. lib. 3.* Ultrà quòd dicta conſuetudo, licèt concurreret in hoc caſu cum diſpoſitione juris communis: non ideò tamen eſt ſuperflua, cùm operetur reſpectu exemptionis, quam poſſent hujuſmodi Monaſteria prætendere à diſpoſitione juris communis, ut fuit dictum *in Carthaginen. decimarum,* 10. Decembr. 1600. coram bon. mem. Peuia.

Et quod dicta horum teſtium ſint intelligenda de decimis prædialibus, ſatis videtur poſſe colligi ex depoſitione quarti teſtis, ibi: *Et quòd ſi alia bona erant ſolita ſolvere decimas,* quæ verba denotant onus ſolvendi decimas, fuiſſe reale, & annexum ipſis prædiis, ut patet; & ſic ab hoc teſte, alii teſtes dubii ſatis declarantur. Fulgoſ. *conſ. 161. n. 3. verſ. Ultra ergo plenam.*

Sed ceſſat omnis difficultas, cum quadraginta, & am- 16
plius teſtes examinati pro Conventu, ſatis probent contrariam conſuetudinem, dum ſuper quarto deponunt, quòd Monaſteria Fratrum, & Monialium ſunt à quadraginta, & amplius annis in quieta, & pacifica poſſeſſione, uſu, & conſuetudine recipiendi, & recuperandi pro ſe omnes redditus ſuorum prædiorum, & terrenorum, abſque aliqua ſolutione decimarum alicui Eccleſiæ, tam ex hæreditatibus, ſeu prædiis, quæ dict. Conventus habent in hæreditatem, ut Capellaniis antiquis, & modernis, quàm alio quocunque modo; nec unquam ſolverunt decimam aliquam: quia decimam, quæ ſolvitur ex talibus prædiis, ſeu terrenis, ſolvunt perſonæ, quæ illa habent in affictu ex fructibus ipſis remanentibus, detracto reddìtu, quem ſolvunt dictis Monaſteriis: & hanc Eccleſiis ſolvunt, in quarum territorio ſunt dicta prædia, ſeu terrena, ubi colligunt, qui teſtes non ſolum deponunt de ſpatio 30. & 40. annorum: ſed inſuper dicunt, à ſenioribus jam defunctis audiviſſe, ita etiam fuiſſe in uſu antiquioribus; & deponunt de publica voce, & fama, & coarctant negativam.

Quibus teſtibus viſum fuit Dominis fidem eſſe adhibendam in concurſu; non ſolum, quia ſunt numero plures, & quoad Eccleſiam S. Thomæ habent pro ſe aſſiſtentiam juris; ſed etiam, quia ſunt conformes diſpoſitioni Conſtitutionum ſynodalium anni 1557. *in cap. 1 & 2.* in quibus diſponitur, quod omnes Clerici ſolvant decimas, ſalvo ex prædiis, & poſſeſſionibus, quæ colent, aut mandabunt coli ſuorum beneficiorum, & Capellaniarum; nec ex redditibus, quos ex illis receperint, ſeu exigent, ſi aliis affictabunt; attamen dictas decimas affictuarii colentes dicta prædia, ſeu terrena ſolvant, &c. & Domini priùs detrahant redditus ad ipſos ſpectantes, & illis detractis, ſolvatur decima de reliquis fructibus remanentibus. Unde tantò magis videntur ſuffragari hujuſmodi Conſtitutiones, cùm illarum obſervantia controverti non poſſit, tam ex illarum confirmatione, ſubſecuta de anno 1617. in qua dicitur: *Volumus illa obſervari, ſicut uſque adhuc obſervata ſunt, & poſita in uſu,* quæ
verba ſtant cauſativè, & ideò bene probant obſervan- 17
tiam, ut eſt text. notab. *in cap. Abbate, verſ. Si verò verbum determinet, de verb. ſignif.* & ſuit dictum coram me *in Cæſar auguſtana præeminentiarum,* 29. Novembris præteriti; quàm etiam ex conformi depoſitione dictorum teſtium.

Nec officit, quod dictæ conſtitutiones, tanquam contra jus, non ſuſtinentur: quia quidquid ſit, ſi concederent totalem decimarum remiſſionem, ſive exemptionem, ut fuit dictum coram me *in Mediolanen. decimarum,* 10. Aprilis, 1606. certum eſt, quod cum ſolum determinent modum, & rationem decimandi, non poſſunt dici contra jus, quod non improbat hujuſmodi compo-
ſitiones ſuper decimis, *cap. Nuper, cap. Ex multiplici, de* 18
decimis, cap. 2. ubi Innocent. *de tranſact.* Rebuff. *de decimis, quæſt. 13. num. 20. & ſeqq.* Monet. *eodem tit. cap. 5. num. 119.*

num.119.& ſeqq. Rota *deciſ.585.num.3. part.1. & deciſ. 279.ad finem, part.2 recent.*

19 Præterquàm quòd ex curſu tanti temporis, & diuturna obſervantia, omnia pro validitate præſumuntur interveniſſe. Rota *deciſ. 694. num.5. part.1. & 506. num.2.& 4. part.2.recent.* quæ obſervantia ad hunc effectum ſuffragaretur, etiamſi eſſemus in totali remiſſione, ſeu exemptione, ut *in d. Mediolanen. decimarum*, coram me.

Sicuti nec obſtat, quòd in primo capite Conſtitutionis ſynodalis fuerit obſervata contraria conſuetudo; quia ultra quàm quòd de dicta conſuetudine non conſtar; advertendum eſt, quòd ante dictam Conſtitutionem (ut in ea dicitur) Monaſteria non ſolùm liberè exigebant redditus ſibi debitos ex ſuis prædiis; ſed etiam exigebant decimas ſolvendas ex fructibus, qui arrhendatariis remanebant. Unde conſtitutio mandat, ut dictæ decimæ, detracto prius reddito debito Monaſteriis, ſolvantur per arrhendatarios; ſalva tamen contraria conſuetudine, quæ cùm (ut patet) eſſet ad favorem Monaſteriorũ; illius præſervativa non debet retorqueri

20 in odium, *cap. Quod ex gratia, de reg. jur. in 6. l. Quod favore, C. de legib.*

21 Unde ex his Domini cenſuerunt, Eccleſiæ S. Thomæ, vel nullum jus competere, vel ſaltem illius probationes adeò reddi turbidas, ut ſufficienter non concludant, quod Patribus Carmelitis ſufficit pro victoria, *cap. in præſentia, de probat. cap. Illud.* ubi Abbas *num. 3. de præſumpt.* Rota *deciſ.294. part.2. diverſ.* & fuit in his terminis dictum coram me *in d. Placen. decimarum del Hebrero*, 9. Junii, 1603.

REVEREND. D. COCCINO
Decano.

Placentina decimarum, Mercurii, 10. Maji, 1628.

ARGUMENTUM.

Decimæ prædiales an debeantur Eccleſiæ prædiali, an ſacramentali.

SUMMARIUM.

1 *Decimæ prædiales ſpectant ad Eccleſiam, intra cujus fines ſita ſunt prædia.*

2 *Decima ab eo, qui degit in una parochia, ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, cui parochiæ ſint ſolvendæ.*

3 *Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas ſufficit, ſi probetur per decennium.*

4 *Decimæ ex prædiis noviter ruptis pertinent ad Eccleſiam prædialem.*

5 *Conſuetudo particularis circa ſolutionem decimarum attendenda eſt.*

6 *Conſuetudo particularis in concurſu prævalet generali.*

7 *Decimarum in ſolutione ſi concurrat conſuetudo generalis diœceſis, & particularis parochiæ, attendenda eſt particularis.*

8 *Decimæ ex prædiis ad culturam redactis debentur Parocho, cui ex conſuetudine ante culturam debebantur; & quando procedat, n.12.*

9 *Decima, quæ ſolvitur de grege ratione paſcuorum, dicitur prædialis; quæ verò de fœtibus, lana, lacte, caſeo, & ſimilibus, dicitur mixta.*

10 *Decima ex prædio effecto decimatorio Eccleſiæ ſacramentalis, redacto ad culturam, debentur Eccleſiæ ſacramentali.*

11 *Præſcriptio formalis requiritur ad excludendam contrariam conſuetudinem, quando agitur de acquirendo jure alicui uti privato.*

12 *Parocho ſacramentali ut debeatur decima ex novis fructibus prædiorum cultorum, tanquam ſubrogatis in locum fructuum, qui ex eiſdem prædiis recolligebantur, dum erant inculta, quid ſit probandum.*

13 *Novale quid dicatur.*

14 *Eccleſia prædialis præſumitur percepiſſe decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur alteri ſoluta.*

DECISIO XCVIII.

Monaſterium B. Mariæ de Guadalupe de anno 1613. conceſſit naturalibus locorum *del Eſcurial, & Burdalo*, ad rumpendum quaſdam terras, vulgò nuncupatas, *les Deeſas de Valuerde*, & *del Palatio*, ſitas intra limites territorii *de los Aguixones*, inter duo flumina *de Guadiana*, & *Ruecas*. Unde orta controverſia, cui deberentur decimæ ex dictis locis noviter ruptis, an, ſcilicet, Parocho dictorum locorum *del Eſcurial*, & *Burdalo*, tanquam adminiſtranti Sacramenta præfatis cultoribus; an verò Parocho *de Meaxades*, in cujus parochia ſita ſunt dicta prædia *de Valuerde, y del Palatio*, ad favorem Parochi *de Meaxadas*, cujus loco eſt D. Epiſcopus, & Capitulum Placentinum, uti Participans emanavit ſententia in partibus, cui Parochus de Burdalo acquievit. Quare, cùm Fratres dicti Monaſterii de Guadalupe prætendentes participare de decimis horrei *del Eſcurial, y Burdalo* pro ſuo jure, & intereſſe admiſſi fuerint ad cauſam, quæ poſtmodum fuit in Rota introducta; dubitavi, an conſtet de bono jure partium: & Domini cenſuerunt conſtare de bono jure Epiſcopi non autem Monaſterii.

Et pro reſolutione hujus dubii primò firmarunt, prædia iſta, ſeu *Deeſas de Valuerde, & Palatio* ſitas eſſe intra limites territorii *de los Aguixones*, ut ſatis conſtat ex depoſitionibus plurimorum teſtium, qui dantur in Summario Epiſcopi, quibus non obſtat, quod prædia iſta habeant proprias denominationes *de Valuerde*, & *Palatio*; quia nuncupatio *de los Aguixones* eſt generica, continens ſub ſe plura alia hujuſmodi prædia, quæ licèt tanquàm ſpecies habeant proprias denominationes; non ideo tamen ſequitur, quod non veniant ſub generali appellatione *de los Aguixones*; & ſic intra limites ipſius territorii non comprehendantur, prout ſatis clarè iidem teſtes deponunt.

Cum igitur prædia iſta ſint intra limites Eccleſiæ *de Meaxades*, decimæ illorum pertinent ad ipſam Eccleſiam, *c. Cùm ſint homines. c. Cum in tua. c. Cùm contingat. de decim.* Boic. *in cap. Pervenit. n.2. de decim.* cum aliis per Rebuff. *de decim. q.6.* & fuit reſolutum *in cauſa Barcinonen. decimarum*, 20. Maji, 1591. & 3. Junii, 1594. coram bon. mem. Card. Pamphilio. 1

Et quamvis iſta concluſio ſatis videatur controverſa apud Doctores, quando, prout in caſu noſtro, agitur de ſolutione decimarum prædialium facienda ab eo, qui in una parochia degit, ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, ita ut in hoc caſu recurrendum ſit ad conſuetudinem, quæ propter difficultatem, & concurrentiam opinionum debet maximè attendi, ut *in dicto c. Cùm ſint homines. de decim.* Achil. *deciſ.3. n.1.* Put. *deciſ.150. n.4. verſ. Tamen iſtis non obſtantibus. lib.1. in correct.* Abb. *conſ.58. n.2. verſ. His argumentis.* Rota *deciſ.274. n.1. & deciſ.289. par.2. in recentior.* Gutierrez *canonic. q. lib 2. cap.21. n.58.* Rota *deciſ.163. num.3. par.2. diverſ.* & fuit dictum *in cauſa Tuden. decimarum*, 13. Novemb. 1591. coram bon. mem. Card. Pamphilio: ex quo caſus iſte non reperitur in jure deciſus, ut apud eundem Achil. *deciſ. 6. n.2. de decim.* & Put. *deciſ. 176. num.4. lib.3.* attamen ultra quod videtur eſſe communior opinio decimarum prædialium ſolutionem ab eo, qui in una parochia degit, & in alia prædia colit, fieri debere in loco, in quo ſita ſunt prædia juxta terminos *cap. Quoniam. cap. Cùm contingat. cap. Apoſtolicæ. de decim.* & *cap. Ad decimas. de reſtitut. ſpoliat. in 6.* ut notant Doct. *in d. cap. Cùm ſint homines. de decim.* & teſtatur Achil. *deciſ.3. n.1. eod. tit.* quæ eſt eadem apud Put. *deciſ. 176. n.3. lib.3.* 2

Conſiderarunt Domini ceſſare omnem difficulta-
tem: quia conſtat, quòd in dicto territorio *de los*
Aguixones adeſt particularis conſuetudo, ut decimæ
prædiorum, quæ coluntur, & de novo rumpuntur in
prædicto territorio, deferantur in horreum loci *de*
Meaxadas, nulla habita diſtinctione, quòd agricolæ,
& cultores dictorum prædiorum ſint incolæ hujus, vel
alterius parochiæ, ut uniformiter concludunt viginti-
quinque teſtes *in Summario Epiſcopi*, quorum aliqui
deponunt non ſolùm de publica voce, & fama, & de
3 auditu à majoribus; ſed etiam de viſu ſupra 40. annos,
quamvis ſufficeret, quòd deponerent de decennio, cùm
ſatis ſit, quòd conſuetudo particularis per decennium
probetur. Abb. *in d. cap. Cùm ſint homines. num. 6. verſ.*
Ideò conſuetudo. de decim. Alul. *d. deciſ. 3. n. 5. eodem tit.*
Put. *d. deciſ. 150. num. 5. lib. 1. in correct.* Rota *dicta deciſ.*
163. par. 2. diverſ. & fuit reſolutum *in cauſa Calaritana*
decimarum, 19. Martii, & 23. Junii, 1610, coram Illuſtriſs.
Cavalerio, & aliàs ſæpiſſimè. Quod maximè procedit,
cum dicta conſuetudo non ſolùm non ſit contra, nec
4 præter jus; ſed conformis diſpoſitioni juris, ſecundùm
quam decimæ ex prædiis noviter ruptis pertinent ad
Eccleſiam prædialem, ut ex text. expreſſus *in d. cap. Cùm*
contingat. de decim. Imò juris conſervativa, & adversùs
contrariam conſuetudinem præſervativa. Suarez *de re-*
lig. lib. 7. cap. 4. n. 16.
5 Stante igitur hac particulari conſuetudine, quæ ſer-
vari debet, Gloſſ. *in cap. Super eo. in verb. Vicinis in fin. de*
cenſib. l. De quibus. ff. de legib. l. Venditor. §. Si conſtat. ff.
commun. prædior. l. 1. C. quæ ſit long. conſuetud. etiam in
decim. ſolven. Pariſ. *conſil. 25. num. 41. lib. 4.* Aym. *conſ.*
206. n. 14. verſ. Idem & magis. & fuit dictum *in dicta*
cauſa Calaritana decimarum, 19. Martii, 1610. coram Il-
luſtriſs. Cavalerio.
Non obſtat, quòd Monaſterium probet ex conſue-
tudine univerſali diœceſis Placentinæ, hujuſmodi de-
cimas ſolvi Parocho, qui cultoribus prædiorum Sacra-
menta adminiſtrat; non autem illi, in cujus parochia
6 ſita ſunt prædia: quia in concurſu conſuetudo particula-
ris prævalet generali. Bart. *in l. 2. num. 41. C. quæ ſit long.*
conſuetud. Pariſ. *d. conſ. 25. num. 42.* ubi alios refert *vol.*
4. Put. *d. deciſ. 176. num. 6. & 7. lib. 3.* & in puncto,
7 quòd ubi agitur inter Eccleſiam ſacramentalem, &
prædialem, concurrit generalis conſuetudo diœceſis,
& particularis parochiæ circa ſolutionem decimarum,
attendenda ſit particularis, fuit reſolutum *in cauſa*
Oxomen. decimarum, 18. Maji, 1592. coram Platto, &
in d. cauſa Tuden. decimarum, 13. Novembris, 1591. co-
ram bon. mem. Card. Pamphilio *in Civitaten. decima-*
rum, 18. Martii, & 23. Junii, 1596. coram bon. mem. Pe-
nia, & *in d. cauſa Calaritana decimarum*, 19. Martii, &
7. Junii, 1610. coram Illuſtriſs. Cavalerio, quæ ſunt *in re-*
centior. deciſ. 279. & 289. par. 2.
8 Non obſtat conſuetudo, quòd Parochus de Burdalo
perciperet ex his prædiis, antequam redigerentur ad cul-
turam, decimam agnorum, caſei, & lanæ; ideoque de-
cima novi fructus eidem Parocho debeatur, cùm ex eiſ-
dem terris percipiatur, *cap. Cùm in tua, de decim.* Pariſ.
conſ. 73. n. 17. vol. 4. Covar. *var. lib. 2. c. 17. n. 43.* Monet. *de*
9 *decim. cap. 4. quæſt. 3. num. 88.* Rota *deciſ. 223. n. 3. part. 1.*
recentior. quæ decima, quæ ſolvitur de grega ratione
paſcuorum, dicitur prædialis, & quæ ſolvitur de fœtibus,
lana, lacte, caſeo, & ſimilibus, dicitur decima mixta, ut
coram me *in cauſa Cordub. redecimarum*, 20. Junii 1625.
10 & ideò cum prædium ſit effectum decimarorium Ec-
cleſiæ ſacramentali, ne idem prædium diverſo jure cen-
ſeatur, ſi redigatur ad culturam, decimæ adhuc debentur
Eccleſiæ ſacramentali, *d. cap. Cùm in tua.* ubi Butr. &
Abb. *in cap. Commiſſa, de decim.* & ita tenent in puncto
allegando dicta jura, Addent. ad Monet. *de decim. dicto*
cap. 4. quæſt. 1. num. 15.
Quia huic motivo fuit reſponſum, primò, hujuſ-
modi perceptionem non probari ex depoſitionibus
teſtium, niſi per ſpatium novem annorum; & tamen
quatenus eſſemus in caſu, quo ſimplex conſuetudo ſuf-
ficeret, ſaltem decennium requireretur ex juribus *ſuprà*
deductis.
Secundò fuit reſponſum, quòd cum Parochus præ- 11
dialis *de Meaxadas* probaverit particularem conſuetu-
dinem ad ſui favorem, non ſufficeret conſuetudo de-
cennalis contraria; ſed requireretur formalis præſcri-
ptio, cùm agatur de acquirendo jure alicui uti privato
juxta doctrin. Abb. *in cap. fin. n. 20. de conſuetud.* & *in*
cap. Cùm Eccleſia Sutrina, n. 45. ubi Rip. *n. 124. de cauſſ.*
poſſ. & propr. Ruin. *conſ. 41. n. 46. lib. 1.* Bald. *de præſcript.*
p. 4. q. 10 n. 3. gloſſ. in pragm. ſanct. tit. de cauſis, §. Statuit,
ol primo, verb. præſcripta, verſ. Si tamen conſuetudo eſſet.
& fuit reſolutum *in cauſa Toletana redecimarum*, 20.
Maji, & 27. Junii, 1586. coram bon. mem. Card. Pam-
philio, & aliàs ſæpius.
Tertiò fuit conſideratum, quòd licet probetur, Pa- 12
rochum de Burdalo percepiſſe decimas agnorum, la-
næ, & caſei; tamen ad effectum, quòd ſolus poſſet exi-
gere novam ſpeciem decimæ, tanquam ſubrogatæ, de-
beret conſtare, vel quòd ipſe ſolus percepiſſet omnes
decimas ex prædiis ad culturam noviter redactis. Pa-
riſ. *d. conſ. 73. n. 19. lib. 4.* vel quòd prædia iſta eſſent no- 13
valia, hoc eſt, quòd antea nullum fructum ex paſcuis,
fœno, herbis, caneto, aut ſimilibus reddidiſſent, ad
text. *in cap. Quid per novale.* ubi communiter ſcriben-
res *de verb. ſign.* Ruin. *conſ. 263. n. 16. lib. 5.* Ferret. *conſ.*
195. n. 2. lib. 1. & dixit Rota *in Oriolen. decimarum*, 19.
Januarii, 1592. *coram Gipſio.* Unde, cùm neutrum 14
probetur, & Eccleſia prædialis præſumatur percepiſſe
decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ pro-
bantur alteri ſolutæ, ſequitur, quòd licèt iſta prædia
fuerint redacta ad novam culturam, quamvis Parochus
de Burdalo propter mutatam ſpeciem fructuum, &
perſonarum amiſerit jus ſpeciale ſuæ decimæ; attamen
jus univerſale decimæ, quæ præſumitur ſoluta Paro-
cho prædiali de Meaxadas remanet integrum ipſi Pa-
rocho, ut in puncto videtur ſenſiſſe Rota *in cauſa Con-*
chen. decimarum de Villanueva, 28. Aprilis, 1589. coram
Orano.

Et ita concluſum, utraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

In eadem, Veneris, 11. Januarii, 1630.

ARGUMENTUM.

Decimæ prædiales an debeantur Eccleſiæ præ-
diali, an ſacramentali.

SUMMARIUM.

1 *Parochus de jure communi habet fundatam intentio-*
nem quoad decimas intra limites Eccleſiæ, ſeu paro-
chiæ, etiam quoad decimas debitas ex prædiis novi-
ter ruptis.
2 *Conſuetudo in materia ſolutionis decimarum attendi*
debet.
3 *Conſuetudo in materia ſolutionis decimarum inducitur*
decennio, cùm non ſit contra, ſed præter jus.
4 *Conſuetudo particularis parochiæ in materia ſolutio-*
nis decimarum præfertur conſuetudini generali
diœceſis, ſeu Eccleſiæ dominantis.
5 *Decimæ ex prædiis ad culturam redactis debentur Pa-*
rocho, cui ante culturam ſolvebantur: & quomodo
procedat, num. ſeq.
6 *Parocho ſacramentali ut debeatur decima ex novis*
fructibus prædiorum cultorum, tanquam ſubroga-
tis in locum fructuum, qui ex eiſdem prædiis adhuc
incultis recolligebantur, quid ſit probandum.
7 *Parochus prædialis habet jus decimandi univerſale, &*
in genere reſpectu quorumcunque fructuum, etiam
novorum.

8 *Decima*

8 *Decima unius ſpeciei præſcripta, non cenſetur præſcriptum jus percipiendi decimas aliarum ſpecierum.*
9 *Decimandi poſſeſſio decennalis requiritur ad inducendam conſuetudinem ad favorem Eccleſiæ ſacramentalis contra Eccleſiam prædialem.*
10 *Præſcriptio formalis requiritur ad excludendam contrariam conſuetudinem particularem.*

DECISIO XCXI.

ORta controverſia de anno 1614. inter Epiſco-
pum Placentinum; & Parochos de Eſcurial, ſeu
de Burdalo, ſuper perceptione decimarum ex duobus
prædiis nuper antea ad culturam, & ſeminationem reda-
ctis, an, ſcilicet, decimæ ſpectarent ad Epiſcopum, vel
ad Parochos; fuit ab Ordinario Placentino per ſenten-
tiam in favorem Epiſcopi pronunciatum, cauſaque in
Rota commiſſa ad inſtantiam Monaſterii Beatæ Mariæ
de Guadalupe, adhærentis Curato de Burdalo, coram
Reverendiſs. D. meo Decano, prævia deciſione dicta
ſententia Ordinarii fuit confirmata. Hodie autem co-
ram me cùm fuerit dubitatum, an ſententia Rotalis ſit
confirmanda, vel infirmanda; Domini confirmandam
eſſe reſponderunt.

De validitate enim conſtat ex revolutione actorum,
cùm ſervata fuerint omnia requiſita per Caputaq. *deciſ.*
260. *par.* 2.

Juſtitia autem benè deprehenditur ex eo: quoniam,
cùm iſta prædia, de quibus agitur, noviter proſciſſa, &
ſata, poſita ſint in territorio de los Aguixones, cujus
parochiæ Curatus eſt Epiſcopus; conſequenter deci-
1 mæ ex frugibus dictorum prædiorum percipiendæ de-
bentur eidem Epiſcopo, qui tanquam Parochus de ju-
re communi fundatam habet intentionem quoad deci-
mas intra limites Eccleſiæ, ſeu parochiæ, *cap. Cùm con-
tingat.* & *ibi* Gloſſ. *in verb. De jure communi.* Card *n.* 4.
Abb. *num.* 7. *& cap. Quoniam. de decim.* Pariſ. *conſ.* 73.
num. 1. *lib.* 4. Put. *deciſ.* 361. *num.* 1. *lib.* 1. *in correct.* Rota
coram Reverendiſs. D. meo Decano, *deciſ.* 187. *num.* 1.
& deciſ. 234. *num.* 1. etiam quoad decimas debitas ex
prædiis noviter ruptis, & cultis, *cap. Commiſſum* & *ibi*
Doct. *de decim.* Felin. *in cap. Audítis. numer.* 20. *verſ.
Adducit inter alia.* Guttierrez. *canon. quæſt. lib.* 2. *c.* 21.
numer. 100. & dixit Rota *in Toletana decimarum*, 5.
Aprilis, 1593. coram Arigonio; juncta præſertim
conſuetudine ultra 40. annos per plures teſtes con-
cludenter juſtificata, qua introductum eſt, ut in terri-
torio de los Aguixones, decimæ prædiales ſolvantur
Eccleſiæ, ubi ſita ſunt prædia, nulla habita diſtinctione,
an coloni degant, & percipiant Sacramenta intra, vel
extra ipſam Eccleſiam, vel parochiam prædialem: quæ
conſuetudo in hac materia omninò attendi debet, *c.*
2 *Cùm ſint homines.* & ibi communiter ſcribentes, ac
præſertim Abb. *ſub n.* 6. & *Cùm Apoſtolica. de decim.*
Card *conſ.* 88. *n.* 1. *in princ.* Rimin. jun. *conſ.* 169. *n.* 17. *in
fin.* Eugen. *conſ.* 18. *num.* 21. *lib.* 2. Guttierrex *canon.
quæſt. d. cap.* 21. *num.* 32. Achil. *deciſ.* 3. *de decim.* Put. *dec.*
154. *num.* 6. *& ſeq. lib.* 1. Rota *deciſ.* 163. *num.* 3. *part.* 2.
diverſ. & fuit dictum *in Tuden. decimarum*, 13. Novem-
bris, 1595. coram bon. mem. Card. Pamphilio, & apud
bon. mem. Card. Cavaſerium *deciſ.* 73. *num.* 3. & *deciſ.*
107. *num.* 1. cum aliis, & ad illam inducendam, quando
3 agitur inter duas Eccleſias, ſufficit etiam ſpatium decem
annorum, cùm non ſit contra, ſed præter jus, ut tradit
Abb. *in d. cap. Cùm ſint homines. num.* 6. *in fin. de decim.*
Achil. *deciſ.* 3. *eodem tit.* Covar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 17. *num.*
8. *verſ. Quartò fortiori ratione.* Modern. Bononien. *var.
reſol. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 19. *ad fin.* Rota *deciſ.* 163. *n.* 4. *par.*
2. *diver.* & coram Card. Cavalerio *d. deciſ.* 73. *& deciſ.*
95. *n.* 2. *in princ. & alibi.*

Non obſtat, quòd ex generali conſuetudine diœce-
ſis Placentinæ, decimæ ſolvuntur Eccleſiæ ſacramen-
tali; non autem prædiali: quoniam contraria con-
ſuetudo particularis iſtorum locorum de Eſcurial, &
Burdalo legitimè probata, ſervari debet, & præterri 4
conſuctudini univerſali diœceſis, ſeu Eccleſiæ domi-
nantis, Put. *deciſ.* 176. *num.* 6. *& 7. lib.* 3. & coram bon.
mem. Card. Cavalerio *d. deciſ.* 95. *num.* 3. & *deciſ.* 107.
num. 1. & *in Tuden. decimarum*, 13. Novembris, 1595.
coram bon. mem. Card. Pamphilio cum aliis in deciſio-
ne Reverendiſs. D. mei Decani adductis. 5

Minùs obſtat, quòd cùm ex iſtis prædiis, antequam
reducerentur ad culturam, decima agnorum, caſei, &
lanæ ſolveretur parocho de Burdalo, & Eccleſiæ, in qua
à Paſtoribus miniſtrantur Sacramenta, & conſequen-
ter ex vi ſubrogationis decimæ, quæ percipiuntur ex
novis fructibus prædiorum cultorum eidem Eccle-
ſiæ ſacramentali, ſeu Parocho debeantur; non au-
tem Eccleſiæ prædiali, *c. Cùm in tua. de decim.* cum
concordan. mutatio enim fructuum, ſeu plantationis,
non mutat, aut minuit obligationem ſolvendi decimam
de novis fructibus, ſicuti priùs ſolvebatur de aliis, *d. c.
Cùm in tua.* & *ibi* Butr. *num.* 2. *& n.* 5. *verſic. Unde dicit
Joann. Andr.* Rebuff. *de decim. q.* 14. *n.* 23. Card. Mantic.
deciſ. 341. *num.* 1. cum aliis per Modern. Bononien. *var.
reſol. lib.* 2. *cap.* 95. *n.* 16.

Quoniam objectum viſum fuit, ſatis eſſe ſublatum 6
ex reſponſionibus datis in deciſione Reverendiſs. D.
mei Decani: & præſertim ex eo, quia ad hoc, ut Pa-
rocho ſacramentali deberentur decimæ ex novis fructi-
bus prædiorum cultorum, tanquam ſubrogatis in lo-
cum fructuum, qui ex eiſdem prædiis recolligeban-
tur, dum erant inculta, probandum eſſet, quòd idem
Parochus perciperet decimas ex antiquis fructibus,
jure univerſali, & reali concernente ipſam terram, ſeu
prædia, adeò ut nulli fructus recolligerentur ex ipſis
prædiis, quin de omnibus ipſe ſolus, & non alius ha-
beret decimam; & ſic quòd prædia eſſent verè deci-
matoria, & obnoxia juri reali in favorem ipſius Paro-
chi: quo caſu ratione cauſæ univerſalis, & ob unita-
tem, & identitatem prædii, decima deberetur ex terra
etiam noviter culta, & ex fructibus poſt culturam
naſcentibus, qui in locum antiquorum fructuum ſub-
rogantur, & comprehenduntur ſub jure univerſali,
& generico decimandi: & ita procedit text. *in c. Cùm
in tua.* & notant *ibi* Doct. ac ſignanter Butr. *num.* 2. *&*
5. Anan. *num.* 3. *de decim.* Abb. *conſil.* 71. *num.* 2. *verſ. Se-
cundò principaliter. lib.* 2. Bald. *de præſcript. par.* 2. *in
princ. n.* 17. *&* 18. Covar. *var. reſol. lib* 1. *cap.* 17. *num.* 13.
Pariſ. *conſil.* 73. *n.* 17. *&* 18. *lib.* 4. Decian. *conſ.* 22. *num.* 33.
& 34. *lib.* 1. benè Guttierrez *canon. q. d. c.* 21. *n.* 94. 96.
114. *& ſeqq. lib.* 2. Rimin. jun. *conſ.* 679. *n.* 99. Giova-
gnon. *conſ.* 28. *n.* 5. *& ſeq. l.* 2. & fuit dictum *in Adrien.
decimarum*, 25. Junii, 1601. coram Corduba, *impreſſ.
poſt. d. conſ.* 28. Giovagnon. Secùs autem dum Paro-
chus, ut in caſu præſenti, percepit decimas ex jure
particulari, ſolùm quoad certam ſpeciem fructuum:
tunc enim prædium non dicitur effectum decimale;
ita ut licèt mutetur ſtatus ipſius, remaneat tamen onus
decimationis; ſed omne hoc jus decimantis reſtringi-
tur ad illos fructus particularis ſpeciei duntaxat, & iis
ceſſantibus ceſſat ejus decimatio, nec ulteriùs trahitur,
aut extenditur, *cap. Cùm contingat.* & *ibi* Butr. *n.* 4.
verſ. Quandoque diſpoſitio ſtricta. l. 2. qui ſic concordat
text. *in cap. Ex parte.* & *cap. Cùm in tua.* cum diſpoſitio-
ne dictæ decretalis *in cap. Cùm contingat.* & ſequitur A-
nan. *n.* 7. *in fin. de decim.* & *cap. Tua eod. tit.* quem textum
non fuiſſe promulgatum ad aliud, quàm ad hoc deciden-
dum, tradit Caſſan. *conſ.* 34. *n.* 17. Abb. *in d. c. Cùm contin-
gat. n.* 9 Rebuff. *conſ.* 133. *n.* 8. & *de decim. q.* 6. *n.* 35 *in fin.*

Et propterea potiùs dicendum videtur, quòd cùm 7
Epiſcopus, tanquam Parochus prædialis in territorio
de los Aguixones, fundatam habeat intentionem in
omni fructu, & habeat jus decimandi univerſale, &

in genere reſpectu cujuſcunque fructus; merito hoc jus, tanquam reale, complectatur etiam novos fructus, & quicquid naſcitur ex ipſa terra, ut benè per Gutierrez *canon. quaeſt. cap.* 21. *numer.* 114. *& ſeqq.* Seraphinus *deciſ.*561. *num.*1. & fuit dictum *in Orvieten. decimarum*, 19. Januarii, 1592. coram Giptio: & ſic decimatio quoad novos fructus intrat in favorem Epiſcopi habentis jus univerſale, non autem in favorem Parochi habentis jus ſingulare, & reſtrictum ad particularem ſpeciem fructuum, quæ amplius non extat.

Quæ certiora etiam videntur in caſu præſenti: tum, quia decima, quæ prætenditur à Parocho, ſeu a Monaſterio B. Mariæ de Guadalupe, ex jure dicti Parochi, prætenditur ſolùm in vim meræ conſuetudinis; &
8 proinde ex præſcriptione unius ſpeciei decimarum non poteſt inferri ad jus percipiendi decimas aliarum ſpecierum; tantùm enim dicitur præſcriptum, quantùm ſpecificè fuit poſſeſſum, ut in his terminis eſt textus, *in cap. Tua.*1.*cap. Cùm contingat.* & *ibi* Doct. ad benè Card. *n.* 6. *in fin. de decim.* Covar. *var. reſol. lib.* 1. *c.* 17. *n.* 13. Surd. *conſ.* 262. *n.* 12. latè Gutierrez *canon. q. d. cap.* 11. *num.* 78. *& ſeq.* Put. *deciſ.* 107. *lib.* 1. Card. Seraphin. *deciſ.* 346. *num.* 1. & fuit dictum *in Conchen. decimarum de Belmonte*, 20. Junii, 1616. coram Illuſtriſs. D. Card. Veroſpio, cum aliis per Modern. Bononien. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 95. *num.* 27. Giovagnon. *d. conſ.* 28. *n.* 1. *lib.* 2. Tum etiam, quia ex teſtibus benè probatur, quòd Epiſcopus Rector in hoc territorio de los Aguizones ex antiqua conſuetudine percipit decimas, etiam de prædiis, quæ noviter rumpuntur; & ſic res videtur extra controverſiam, juncta præſertim aſſiſtentia juris in favorem ejuſdem Epiſcopi, tanquàm Parochi.

Sed ex facto viſum etiam fuit ceſſare difficultatem: quoniam jus decimandi quoad agnos, caſeum, & lanam, aut culturam prædiorum prætenſum à Rectore de Burdalo non probatur, niſi per novem annos; & tamen ad effectum inducendi conſuetudinem
9 ad favorem Eccleſiæ ſacramentalis contra Eccleſiam prædialem requiritur ſaltem poſſeſſio decennalis, Achil. *deciſ.* 3. *&* 6. *de decim.* Put. *deciſ.* 150. *num.* 5. *l.* 1. *in correct.* cum aliis *ſuprà* adductis; imò & in caſu iſto cùm Parochus prædialis probaverit contrariam conſuetudi-
10 nem particularem ad ſui favorem, non videtur ſufficere conſuetudo decem annorum; ſed opus eſſe formali præſcriptione, quemadmodum fuit firmatum in deciſione Reverendiſs. D. mei Decani *verſic. Secundo fuit reſponſum*, &c.

Et ita &c.

R. P. D. VEROSPIO.

Hiſpalenſis decimarum, Lunæ, 4. Decembris, 1628.

ARGUMENTUM.

Collegium Societatis Jeſu fundatum cum onere educandi aliquos adoleſcentes ſæculares an, & quando ſit exemptum à ſolutione decimarum.

SUMMARIUM.

1 *Cauſa finalis deſumitur ex proœmio.*
2 *Mens, & intentio deſumitur ex verbis diſpoſitivis.*
3 *Dominium Collegii, vel Monaſterii legitimè fundati, acquiritur Religioni.*
4 *Exemptio à decimis intelligitur de bonis exiſtentibus ſub dominio, non autem ſub adminiſtratione illorum, quibus exemptio conceſſa eſt.*
5 *Onus adjectum, tanquam conditio, donationi non immutat donationem ipſam jam factam.*
6 *Miniſter, & merus executor cenſetur quis relictus, quando omnia bona in aliquod opus erigere tenetur, vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor eorum impenſas non ſuperat.*
7 *Onera ſi donationem non præceſſerunt, reputantur tanquam acceſſoria; & donatio non cenſetur facta in eorum executionem.*
8 *Executor datus à teſtatore ad præſtanda aliqua onera ſucceſſiva, habetur pro legatario, nec tenetur cavere cohæredibus, ſi quid poſt mortem eorum, quibus alimenta præſtare debeant, ſuperorit, ſe reſtituturum; niſi contrarium ſuadeant conjectura.*
9 *Diverſa reputantur, quæ habent diverſas qualitates.*
10 *Denominatio fit à digniori.*
11 *Determinatione una omnia determinantur.*
12 *Uſufructuarius dicitur is, cui relicti ſunt fructus rei cum facultate capiendi propria authoritate.*
13 *Exemptio à decimis ſuffragatur, etiamſi exemptus in quoslibet uſusfructus convertat.*

DECISIO C.

Cum Capitulum Hiſpalenſe integram decimam de Corteſio, ſeu Prædio de la Nave de los Valeſtreros, oppidi de Vetreros, prætenderet exigere à Collegio Sanctiſſimæ Conceptionis, in dicta civitate fundato, & dotato, per Gundiſalvum del Campo, non obſtante privilegio Leonis X I. quæ Collegia, & loca Societatis Jeſu in regno Caſtellæ eximebantur à ſolutione decimæ, ſoluta tantùm vigeſima; poſt ſententiam Nuncii Hiſpaniarum, qua dicta exemptio fuit approbata, cauſa ad Rotam per appellationem devoluta, propoſito hodie à me dubio, an intrarent privilegia Societatis Jeſu, Domini utraque parte informante, affirmativè, & pro Collegio reſponderunt.

Firmarunt enim pro indubitato, hoc Collegium
Sanctiſſimæ Conceptionis eſſe verè Collegium Reli- 1
gioſorum, & Societatis Jeſu; idque nedum ex verbis ipſius Fundatoris expreſſis, quæ in narratione, & proœmio arguebant cauſam finalem ad theoricam. Bart. *in l. fin. n.* 3. *ff. de hæred. inſt.* & *in l. c. an principio, ff. ad Maced.* cum aliis per Boic. *conſ.* 20. *n.* 11. Rot. *deciſ.* 458. *num.* 4. *par.* 1. *diverſ.* In diſpoſitivis verò declarabant, & con-
cludebant, eam fuiſſe mentem donatoris, ut verè Col- 2
legium Societatis Jeſu inſtitueret, & fundaret. *l. Ex hac ſtipulatione.* & *ibi* Scribent. *ff. de donat. l. Ex his verbis. C. de teſtam. milit.* Caſtr. *conſ.* 407. *lib.* 1. ſed etiam ex ipſa fundatione, quæ cùm in executionem dictæ Gundiſalvi voluntatis, ex authoritate, & conſenſu Reverend. Patris Generalis facta fuerit, ut patebat ex iis etiam verbis, ibi. *Unum Collegium noſtræ Societatis in dicta civitate*
erigimus, & fundamus. dubitari non poterat, quin e- 3
juſdem Collegii dominium in Societatem tranſtulerit. Butr. *in c. In præſentia. n.* 64. Abb. *n.* 63. *de probat.* Calder. *de regul. conſ.* 23.

Nec viſum fuit obſtare, quòd idem Gundiſalvus mandaverit, ut in eodem Collegio 20. ſæculares adoleſcentes, qui literarum ſtudiis darent operam, ali, & educari deberent ex inſtituto, & diſciplina Societatis & cùm ad hunc effectum dotem Collegio videretur conſtituiſſe, regulare dici non poſſet, ſed vel ſæculare vel mixtum, Indeque quaſi fuerit Societas electa, tanquam miniſtrare bona, quorum ſola adminiſtratio conceſſa dicebatur, non comprehenderentur in indulto exemptio-
nis, quod reſpicit tantùm jus dominii. Oldr. *conſ.* 268. *n.* 4
3. Ruin. *conſ.* 105. *n.* 8. *lib.* 3.

Conſiderabant enim Domini, quòd ultra prædicta Fundatoris, & fundationis verba, ex quibus (ut dictum eſt) apparebat, fundatum, & dotatum fuiſſe Collegium Societatis Jeſu, in ipſa prætereà fundatione, & contextu inſtrumenti verba ſemper diſpoſitivè fuerunt collata in ipſam Societatem, imò dominationem hujus prædii, ex quo Capitulum petit integram deci-
mam factam fuiſſe Societati, & ejus Patri Generali, ut 5
ideò onus educandi illos juvenes, licèt videretur adjectum, tanquam conditio donationi; non tamen do-

nationem

nationem Societati factam immutaverit, juxta diſtinct. Bart. *in l. Pecunia. n. 1. ff. de alim. & cibar. leg. in l. Si quis Titio.* ubi etiam Gloſſ. *ff. de leg. 2. l. Sulpicius. 50. ff. de donat. int. vir. & uxor.* Cuman. *conſ.* 108. *n.* 3. Sim. de Prætis *de interpr. ultim. volunt. lib. 5. dubit. 2. n. 14. &* 15. Mantic. *de conject. ultim. volunt. lib. 8. tit. 4. n. 7. &* 13.

Et quidem conditio in donatione Collegio impoſita naturæ ipſius donationis haud videbatur adverſari: quia, cùm impenſæ alimentorum pro ſæcularibus non æquarent valorem bonorum donatorum propter commodum, quod ex illis ad ipſum Collegium debet pertinere, verè donatum eidem fuiſſe dicendum
6 erat, cum miniſter, & merus executor tunc cenſerentur relictum, ſi omnia in dictum opus erogare teneretur, vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor onerum impenſas non ſupererat, Gloſſ. *in l. Si quis Titio 17. in verb. Ut miniſtrum,* & *ibi* Bart. *num. 1. ff. de leg. 2.* Bald. *conſ. 77. in fine lib. 4.* Caſtrenſ. *conſ. 97. n. 1. & ſeq. lib. 1.* Joan. Andr. *in addit. ad Specul. lib. 2. part. 2. de inſtr. edit. §. Nunc aliqua. 13. ſub num. 17. liter. C.* Et cùm onera donationem non præceſſerint,
7 ita ut in eorum executionem videri poſſet deinde donatum reputantur tanquàm acceſſoria, *juxta diſtinct.* Caſtr. *in l. Lucius. Titius. §. A te peto n. 1. ff. de leg. 2.* Rota *in Ferrarienſi bonorum*, 1. Maji, 1610. & 27. Januarij, 1617. & *in Romana cenſus*, 20. 3. Martij, & 19.
8 Junii 1617. coram Reverend. D. meo Decano. Quin, ſi vera eſt diſtinctio, quam *ex d. l. Pecunia.* notant communiter DD. inter onera, quæ unico actu, & momento temporis explicantur, & ea quæ ſucceſſiva ſunt, ut ſecundo hoc caſu propter incommodum, quod ſentit executor in annuis, vel menſtruis præſtationibus, haberi debeat pro legatario, ne cavere teneatur cohæredibus, ſi quid poſt mortem eorum, quibus alimenta præſtari debent, ſupererit, ſe reſtitutum; repugnat omninò, ut pleniſſimum jus ex donatione Societati quæſitum non dicatur, quam perpetuo hoc onere gravatam eſſe voluit, ut in Collegio, quod pariter perpetuum eſſe debebat, juvenes illos ſæculares educaret, & retineret. Cùm enim nunquam ceſſare debeat caſus reſtitutionis, conſiderari non poteſt, & durat ſemper cauſa incommodi, cujus *in dict. l. Habetur ratio* & ex qua, quicquid ſupereſt, cedit beneficio gravati: quam diſtinctionem, niſi à cohæredibus, ſed à teſtatore fuerit ad id oneris aſſumptus, & niſi contrarium conjecturæ ſuadeant, ex mente Cujac. *in d. l. Pecunia.* uti veriſſimam approbavit Rota *in eadem cauſa Rom.* 20. 30. Junii, 1609. coram bon. mem. Andrea.

Hanc autem fuiſſe donatoris mentem, ex pluribus etiam patebat, & præcipuè, quòd Collegium ſemper diſtinxit ab ipſis ſtudentibus ſæcularibus, dum illos præcepit quidem eſſe intra ſepta Collegii; habere tamen ſeparatam habitationem à Religioſis, quos ex eadem Societate ibi etiam ſtudiorum cauſa eſſe voluit, dum mandavit, ut eiſdem præeſſent Patres ex eadem Societate, & Collegio, dum voluit, ut ſicut Collegium perpetuum eſſe debebat; ita iidem juvenes etiam perpetuò retinerentur, & ex bonis donatis, tam
9 ſæculares illi, quàm Religioſi juvenes alerentur: ut propterea cùm ex harum diverſitate qualitatum appareat illos habuiſſe pro diverſis *l. in teſtamento 27. ff. de cond. & demonſtr. l. 1. C. ſi unus ex pluribus.* Alex. *conſ. 73. num. 7. lib. 3.* Rim. ſen. *in l. Si nomine: ſub n. 5. C. de teſtam.* nomine Collegii, cui fuit facta donatio, intel-
10 lexerit Collegium Societatis Jeſu à Regularibus ejuſdem Societatis tanquàm à dignioribus, denominatum, Anchar. *conſ. 70. num. 1.* Angel. *conſ. 348. num. 3.* Menoch. *conſ. 690. num. 12.* Tiraquell. *de retr. lig. §. 30. Gloſſ. 1. num. 30.* Et ſicut Religioſis ſtudia recolentibus non fuit quæſitum dominium propter alimenta ipſis conſtituta; ſed Societati: ita ex eodem onere, quod Collegio fuit impoſitum, favore adoleſcentium ſæ-
cularium ob eandem ſtudii cauſam non fuit effecta 11
Societas ejus operis adminiſtra, cum una, eademque determinatione omnia determinentur, *l. Nam hoc jure. ff. de vulg. l. Quamvis. l. Hæreditas. C. eodem titul. l. In teſtamento. C. de teſtam. milit.* Imò nedum verbis, ſed re ipſa apparebat de hac eadem voluntate, & mente donatoris, ut primò Collegium Societatis inſtitueret. Secundò, ut eam conditionem adjiceret alimentorum pro ſæcularibus, cùm regulaverit omnia, & ordinaverit ſecundùm inſtituta Societatis, rationes à Miniſtris reddi noluerit Ordinario; ſed vel Patri Generali, vel Societati, tanquàm Fundator Collegii, omnium privilegiorum, quibus ex ejuſdem Societatis conſtitutionibus Collegiorum Fundatores fruuntur, participem ſe fieri voluit: & demum decreverit, ut alimenta ſæculares de manu Societatis accipere deberent: quo caſu ſine dubio Societati non il- 12
lis dominium quæſitum fuit. Gloſſ. *in l. Si quis ita. 23. ff. de uſufr.* Bart. *in l. Fundi Trebatiani. 23 ff. de uſufr. legat.* Surd. *conſ. 162. num. 31.* Afflict. *deciſ. 252. numer. 2.* Achill. *deciſ. 3. de renunc.* Ut ideò cum certum videretur, Collegium eſſe ſub dominio Societatis, privilegia, quæ nec controvertebantur à Capitulo, erant clara, nedum reſpectu ipſius Collegii; ſed etiam reſpectu fructuum ejus prædii qui in alimenta ſæcularium cedere dicebantur: quia nec præcisè ex e-
jus prædii fructibus præſtanda ſunt; & cùm domi- 13
nium, cujus reſpectu debetur decima, ſit penes Societatem, è cujus manibus, ut dictum eſt, alimenta peti debent, nihil refert, quò illa fructus convertat, ut exemptione juvetur. Vitalin. *in Clement. 2. numer. 46. de decim.*

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Novarien. decimarum, Mercurii, 26 Februarii, 1631.

ARGUMENTUM.

Decimæ poſſunt minui præſcriptione legitimè probata: & quando talis præſcriptio dicatur legitimè probata.

SUMMARIUM.

1 *Decima ut in totum præſcribi poſſit, non ſufficit ſola poſſeſſio; ſed requiritur immemorabilis cum fama privilegii; vel quadragenaria cum titulo.*
2 *Decima poteſt minui conſuetudine, aut præſcriptione.*
3 *Præſcriptio circa diminutionem decimarum ut probetur, debet conſtare de uniformi præſtatione decimarum per tempus ſufficiens, & de poſſeſſione ita ſolvendi, n. 4.*
5 *Præſcriptio circa diminutionem decimarum non probatur ex ſolutionibus factis in vim locationis.*
6 *Præſcriptio non currit abſque poſſeſſione.*
7 *Notarii atteſtationi relativa non creditur, niſi in quantum relatum producatur, & ex ſe probaret.*
8 *Scriptura præciſa, & authentica magis ſtatur, quàm generali, & minùs authentica.*

DECISIO CI.

Jam fuit reſolutum in hac cauſa 7. Maji, 1627. allegatam præſcriptionem per Communitatem Cameræ non obſtare. Hodie eodem dubio propoſito reſponſum fuit ſtandum eſſe in deciſis: non enim amplius dubitabatur, quin homines, & Communitas Cameri tenerentur ad ſolutionem decimarum, quæ per Epiſcopum prætenduntur; neque quòd idem Epiſcopus contra eos agere poſſet officio Judicis ad illarum exactionem: quoniam omnis hæſitatio fuit ſublata in deciſionibus cauſæ, 5. Decembris, 1629. 11. Martii, & 10. Junii anni præteriti, 1630. ſed tantummodo fuit reſervatum, ut videretur, ſi præſcriptio obſtaret, quod ſemper fuit de intentione Communitatis contendentis ſe eximere

ab integra decima per annuam ſolutionem librarum
70. unde, cùm jam fuerit firmatum, Communitatem
in hac probatione deficere; nec juvetur novis juribus,
aut fundamentis, meritò in deciſis Domini perſtiterunt.

1 Nam, etſi non agatur de præſcribenda hujuſmodi
quota in totum, quo caſu abſque difficultate non ſuffi-
ceret poſſeſſio, ſed requiritur implicitus titulus per im-
memorabilem cum fama privilegii, Abb. & Felin. *in
cap. Cùm Apoſtolica, de iis, quæ fiunt à Prælatis.* Felin. *in
cap. Cauſam quæ, n. 3. de præſcript.* Rebuff. *de decim. q. 13.
n. 69.* & latiſſimè fuit firmatum *in Toletana decimarum
de Capilla*, 4. Decembris, 1615. coram bon. mem. Andrea,
vel explicitus cum quadragenaria eſſet neceſſarius, ut
ſuprà allegati tenent, & expreſsè determinat Petr. de
2 Ubald. *d. canonic. Epiſcop. c. 2. n.* 14. neque etiam difficul-
tas verſatur in eo, an hujuſmodi quota poſſit minui con-
ſuetudine, aut præſcriptione: quia hoc admittitur ſecun-
dùm veriorem, de qua per Covar. *var. reſol. c. 17. num.* 8.
Rebuff. *de decim. q. 13. n.* 46. Moneta *eodem titulo, cap. 5.
q. 1. num.* 89. Seraph. *deciſ.* 1204. ſed omnis controverſia
conſiſtit in probatione præſcriptionis, ad quam Com-
munitas ſe reſtrinxit in ſuo libello, & in ea defecit: quia
3 de uniformi præſtatione decimarum per tempus ſuffi-
ciens non docuit, prout neceſſarium eſſe voluerunt Do-
mini *in Mediolanen. decimarum*, 5. Decembris, 1597. co-
ram bon. mem. Card. Mellino, *& deciſ. 474. num. 5. par.
1. & 497. num. 2. part. 2. recentior.* probavit enim, quan-
doque ſolviſſe decimam in pecunia, nempe, annuatim
libris 70. quandoque in ſpecie in tot ſaccis ſiliginis, quæ
non conveniunt uniformitati requiſitæ ſecundùm ca-
4 nones; præterea ad præſcribendum minorem quantita-
tem ex integra decima, ſemper doceri debet de poſſeſ-
ſione, ſine qua præſcriptio non datur, quæ conſiſtit in eo,
ut Epiſcopo agenti ad integram decimam denegata fu-
erit exactio, & acquieverit Epiſcopus; aliàs contra ſuc-
ceſſorem, aut Eccleſiam nulla præſcriptio, aut conſuetu-
do præjudicare poteſt. Seraph. *deciſ.* 1102. Rota *in Valen-
tina decimarum*, 15. Decembris, 1604. coram bon. mem.
Ottemberbo, & *in Civitaten. decimarum*, 26. Martii, &
28. Junii, 1618. coram D. Cardinali Veroſpio.

Non obſtant quittantiæ per 40. & ulteriores annos in
quantitate uniformi pro libris 70. quolibet anno: quia
in multis inſtrumentis enunciatur titulus locationis,
prout *in dec.* 7. Maji, 1627. fuit reſponſum, ſuper quo titu-
lo firmari non poteſt præſcriptio, aut conſuetudo diver-
ſa ab effectu locationis, & conductionis, ut, ſcilicet, finita
locatione dominus poſſit uti jure ſuo. Dec. *conſ. 402. n.*
5 15. Rota *deciſ. 469. n. 2. part. 1. recent.* & interim condu-
ctor non ſibi, ſed domino poſſideat, *l. finali, C. de acquir.
poſſeſſ.* Surd. *conſ. 117. n. 17.* ita ut ſemper deficiat initium
6 ad præſcribendum, quod eſt ipſa poſſeſſio, *cap. Sine poſ-
ſeſſione, de regul. juris in* 6. Balb. *de præſcript. part. 3. in fi-
ne, verſ. Tertium, & quartum.*

Demum non obſtat atteſtatio, ſeu fides Notarii Zaf-
firi, qualiter de anno 1558. Theſaurarius menſæ Epiſco-
palis affirmavit, Communitatem eſſe ſolitam ſolvere
pro hac decima libras 70. omni anno ſemper, & in per-
petuum, oſtenderitque eidem Notario libros menſæ
Epiſcopalis, in quibus hæc obligatio erat adnotata.

Quia atteſtationi relativæ ad Theſaurarium, & libros
7 menſæ non creditur, ſicuti non crederetur Prælato in
præjudicium ſuæ Eccleſiæ, niſi in quantum relata pro-
ducantur, & ex ſe probarent. Afflict. *dec. 168. n. 4.* Me-
8 noch. *conſ. 39. n. 53.* Rota *deciſ. 792. n. 6. part. 1. diverſ. &
452. part. 2. recent.* & eo etiam caſu relatum non releva-
ret, cùm adſint inſtrumenta locationum de hac decima,
quibus uti ſcripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtan-
dum eſt, *l. Si cenſus, ff. de prob. cap. Tertio loco.* ubi Gloſſ. *in
verbo, Teſtium, eodem titulo*, cum aliis allegatis *in deciſio-
ne*, 7. Maji, 1627. Et ita fuit reſolutum pro Reverendiſs.
Epiſcopo, altera parte informare recuſante, &c.

EMINENT. D. CARDINALE
Ubaldo.

Auguſtana decimarum, Veneris, 28. Martii, 1631.

ARGUMENTUM.

Monaſterio debentur decimæ Eccleſiæ Parochialis illi unitæ.

Summarium.

1 *Parochialis Eccleſia Monaſterio unita, cura animarum ejuſdem cum omnibus ſuis juribus in illud tranſit.*
2 *Monaſterium percipit decimas parochiæ ſibi unitæ.*
3 *Exemptio à decimis reſtringitur ad prædia tantùm expreſſa.*
4 *Tranſactio ſuper decimis non facta cum Monaſterio, cui Parochia unita fuit, illi non præjudicat.*
5 *Vicarius deputatus per Monaſterium ad exercendum curam animarum Parochiæ illi unitæ, nullum jus habet ſuper decimis; ſed ſola ei congrua debetur.*
6 *Tranſactiones ſuper decimis fieri non poſſunt, abſque Papæ authoritate, & ſine ea factæ non egrediuntur ſuum authorem.*
7 *Abbas non poteſt præjudicare Monaſterio.*
8 *Unio Parochiæ Monaſterio probatur effectuata per teſtes deponentes de decimatione in vim unionis.*
9 *Ordinarii præſumuntur informati de rebus ſuarum Eccleſiarum.*
10 *Unio facta ex titulo permutationis non cadit ſub regula revocatoria.*
11 *Conſuetudo non ſolvendi integras decimas qualiter ſit probanda.*
12 *Producens proceſſum non poteſt impugnare jura in eo exiſtentia.*

DECISIO CII.

PRopoſito hodie per me dubio, an, & quæ decimæ
debeantur Monaſterio; integras deberi, dixerunt
Domini, abſque ulla diſtinctione, & moti ſunt: quia
cùm per viam unionis à Sede Apoſtolica confirmatæ
Eccleſia parochialis S. Stephani fuerit ab Epiſcopo in-
corporata Monaſterio, & in illud propterea tranſiverit
cura animarum ejuſdem Parochiæ, cum omnibus ſuis
juribus, Anchar. *conſ. 114. n. 2. & ſeq.* Seraph. *deciſ.* 1009. 1
num. 4. ſanct. mem. Greg. *deciſ. 304. num.* 1. inde ſequi-
tur, quòd Monaſterium, tanquam Parochus ratione di- 2
ctæ curæ debeat indiſtinctè percipere omnes decimas,
*cap. Cùm contingat, cap. Cùm in tua, de decim. & in cap.
fin. de Paroch.* Rebuff. *de decim. q. 7. num. 4. & 5. & q. 13.
num.* 83. Monet. *eod. tract. cap. 2. n. 2.* Rot. *deciſ. 31. num.
2. part. 2. diverſ. & deciſ. 469. n. 1. & 541. num. 4. part. 1.
in recent.*

Non obſtant tranſactiones: quia illa, quæ fuit facta
cum Monaſterio, non tangit materiam decimarum, ſed
conventionem quandam ſuper ſepulturis certarum per-
ſonarum, & ſuper Miſſis dicendis, pro quibus fuerunt
Monaſterio conceſſæ decimæ ſuper quibusdam agris,
ex qua conventione, quatenus poſſet argui exemptio
eorundem prædiorum ante dictam conventionem,
non inde infertur ad exemptionem univerſalem om- 3
nium bonorum in territorio dictæ Eccleſiæ parochia-
lis exiſtentium; ſed ea debet reſtringi ſolùm ad præ-
dia ibi nominata, *cap. Per exemptionem, de d. privil. in* 6.
Monet. *de decim. cap. 9. num.* 131. Rota *deciſ. 156. num. 6.
part. 1. recent.*

Aliæ verò tranſactiones, quæ non fuerunt factæ cum 4
Monaſterio, nec de illius conſenſu, illi præjudicare,
non poſſunt. Rot. *deciſ. 288. num. 4. verſ. Nec ſuffraga-
tur, part. 2. & deciſ. 625. n. 2. verſ. Secus autem, part. 1. in
recent.*

Nec

5 Nec Vicarius per Monaſterium ad exercendam curam animarum deputatus habet authoritatem tranſigendi ſuper decimis, in quibus nullum jus habet, cùm ſolum ſit ei debita ſua congrua à Monaſterio. Joan. Andr. *in cap. Expoſuiſti, num. 8. de præbend.* Felin. *in cap. Poſtulaſti, n. 1. verſ. Aut percepto, de reſcript.* Verall. *deciſ. 339. n. 3. & 5. lib. 3.* Rot. *deciſ. 710. ſub n. 3. part. 2. recent.* cum aliis adductis per Adden. *ad deciſ. Gregor. 174. n. 8. circa ſin.*

6 Ultra quòd hujuſmodi tranſactiones ſuper decimis, neque fieri poterant abſque authoritate Papæ, & ſine ea factæ non egrediuntur ſuum authorem, *cap. De cætero, cap. Venient. de tranſact.* Rot. *deciſ. 585. n. 3. part. 1. recent.* & coram D. meo Decano *deciſ. 340 num. 1. & deciſ. 362. num. 3.* Rebuff. *de decim. quæſt. 13. num. 16. &* 26. & hac de cauſa neque obſtat illa facta cum Abbate de anno 1584. ultra quòd eſt reſtricta ad vitam Paro-
7 chi, ſeu Vicarii; & habet clauſulam: *Sine præjudicio jurium hinc inde.* & Abbas non præjudicat Monaſterio. Vital. *in Clem. 1. num. 57. de offic. Vicar.* Seraph. *deciſ. 1278. num. 3.*

8 Non obſtat, quòd ſupradicta unio non fuerit effectuata: quia contrarium apparet ex teſtibus deponentibus de decimatione in vim incorporationis, ut *in Summario Monaſterii, n. 2. & 3.* ſanct. mem. Gregor. *deciſ. 557. n. 9.* ubi Adden. Cavaler. *deciſ. 449. n. 7. & deciſ. 500. n. 5.* & de hac decimatione fit etiam mentio in tranſactione facta inter Monaſterium, & Epiſcopum uſque de anno 1404. *in Summ. n. 3.* quæ mentio corroborat dicta
9 teſtium, præſertim cùm ſit facta tranſactio cum Epiſcopo, qui præſumitur informatus de rebus ſuarum Eccleſiarum, Seraph. *deciſ. 1026. n. 3.* Rot. *deciſ. 233. ſub num. 2. part. 1. in recent.* ſanct. mem. Greg. *deciſ. 482. n. 6.*

Non obſtat, quòd non probetur effectuatio præciſè & immediatè poſt incorporationem, & unionem: quia
10 hujuſmodi unio, tanquàm facta ex titulo oneroſo permutationis, non cadit ſub regula revocatoria. Gonzal. *ad reg. 8. gloſſ. 5. §. 7. num. 50.* Put. *deciſ. 52. num. 2. lib. 1. in antiq.*

Non obſtat allegata conſuetudo non ſolvendi integras decimas, quia ea non eſt probata cum requiſitis imme-
11 morabilis, ſeu legitimæ præſcriptionis, prout requiritur, quando agitur ad effectum excludendi Parochum à decima ſibi de jure debita. Seraph. *deciſ. 1404. n. 2.* Rot. *deciſ. 262. n. 3. part. 2. in recent.* Rebuff. *de decim. quæſt. 13. n. 53. & ſeq. & n. 69.* Gabr. *de præſcript. concluſ. 1. n. 16. &* 18. Gratian. *diſcept. 595. n. 16.* Rot. *deciſ. 474. n. 3. & deciſ. 469. n. 2. part. 1. in recent.*

Non obſtat, quòd jura, de quibus in actis, non fuerint interpretata, & ſint ſcripta lingua Germanica: quia in Summario per Dominos viſo, fuit data eorum interpretatio, quæ poterit quandocunque juſtificari ante ſententiam.

Non obſtat, quòd dicta jura non ſint extracta, ſervatis ſervandis; quia ſufficit, quòd proceſſus, ubi ſunt dicta
12 jura, ſit productus in Rota à Communitate, quæ propterea non poteſt impugnare factum ſuum, & dicere, quòd jura à ſe producta non ſint in forma probanti, Surd. *conſ. 5. n. 37. & ſeq.* Gabr. *de reg. jur. concluſ. n. 19.* Verall. *deciſ. 188. n. 4. part. 1.* & tenuit Rota *in Caputaquen. Cantoriæ,* 3. Julii, 1617. coram bon. mem. Ubaldo.

Objectum, quòd non fuerint citati ſinguli de Communitate poſſeſſores bonorum, ceſſat ex actis, in quibus apparet particularis commiſſio, & citatio contra omnes, & ſingulos de Communitate.

Atque ita deciſum utraque, &c.

REVEREND. D. PENIA.

Brunduſina gabellæ, Veneris, 13. Febr. 1604.

ARGUMENTUM.

Clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ, ut poſſint cogi ad ſolvendas gabellas, & alia onera à laicis impoſita, quænam requirantur: & quando teneantur ad onera impoſita ſuper bonis, quæ ad ipſorum manus perveniunt. Magiſtraliter reſolvitur in hac deciſione.

Summarium.

1 *Eccleſiaſticæ perſonæ non tenentur ad gabellas collectas, impoſitiones, datia, vel quælibet alia onera à laicis impoſita; & laici cogentes Clericos ad hujuſmodi contributiones, ſunt excommunicati, num. 2.*

3 *Clerici, ſeu perſonæ Eccleſiaſticæ, ut legitimè poſſint ſubire onera laicalia, & ad ea perſolvenda cogi poſſint, quænam requirantur.*

4 *Clerici, & Eccleſia tenentur cum laicis contribuere in ſubſidium; & ubi laicorum non ſuppetunt facultates.*

5 *Clerici ut teneantur cum laicis contribuere, non ſufficit conſenſus Epiſcopi cum Capitulo; ſed debet vocari, & conſentire totus Clerus.*

6 *Papæ aſſenſus requiritur ad effectum, ut Clerici cum laicis contribuant.*

7 *Clerici, & Eccleſiaſticæ perſonæ ad onera laicalia ipſis legitimè impoſita, non à miniſtris laicis, ſed ab eorum Superiore Eccleſiaſtico debent compelli.*

8 *Bona hypothecata, & gravata tranſeunt cum onere ſuo.*

9 *Clericus tenetur onera ſolvere pro bonis, quæ ad eum onerata pervenerunt, quando onera fuerunt impoſita prædiis, ſive bonis propter bona ipſa.*

10 *Onera impoſita quando non ſunt perpetua, & certa ſed pro varietate negotiorum immutantur, deſinunt durare, quando res illis gravata pervenit ad Eccleſiam, vel Eccleſiaſticas perſonas.*

11 *Onera, quæ imponuntur ſuper bonis ratione perſonarum tantùm non poſſunt imponi niſi ſubjectis.*

12 *Eccleſiaſtici non tenentur ad onera impoſita ſuper bonis ratione perſonarum, ſive onera fuerint impoſita ſuper bonis, antequàm ad ipſos pervenerint, ſive poſt.*

13 *Eccleſiaſtici non tenentur ad onera fiſcalia, licèt ad illos perveniant bona hujuſmodi oneribus fiſcalibus gravata.*

DECISIO CIII.

Communitas, & homines terræ Meaneæ, Brunduſinæ diœceſis, ut ſubvenirent urgentibus neceſſitatibus, multos annuos cenſus ſuper datiis panis, vini, & olei, & aliis hujuſmodi redditibus impoſuerunt in toto pro ſumma 50. ducatorum, cum promiſſione, quam ſimul congregati, tam communi, quàm proprio nomine fecerunt, quod prædictos cenſus, tanquàm de propriis pecuniis emptos, defenderent, & de evictione ſub hypotheca omnium bonorum teneri voluerunt.

Anno 1594. eadem Univerſitas datia prædicta, ſuper quibus cenſus fuerunt impoſiti, ac omnes alios redditus, & proventus publica licitatione præcedente arrendaverunt, ſeu locaverunt Donato Antonio, & Berardino Docimo ad 14. annos, cum pacto, quòd infra dictum tempus dictum debitum 50. ducatorum extinguerent, quolibet quinto anno, certam partem; interim verò ſolverent annuos fructus partis non extinctæ, & ulteriùs perſolverent or annuatim debita, fiſcalia, & alia annua onera ejuſdem Univerſitatis.

Interim, cum Donatos Antonius, & Bernardinus majorem partem prædictorum ducatorum 50. extinxiſſent, & annua onera ſolviſſent, & multa de prædictis bonis hypothecatis in poteſtatem Clericorum deveniſſent, à quibus prædicti arrendatores exigere volebant eam portionem, quam exigebant, antequàm bona ad Clericos perveniſſent, & Clerici contribuere alicui ſolutioni debitorum fiſcalium, vel extinctionis debiti cenſuum recuſarent; moto judicio coram Archiepiſcopo

 Brun-

Brunduſino, ejus Vicarius pronunciavit, quòd Clerici per decennium præteritum tribus tertiis ſolvere in rebus emptis, & donatis tenerentur, & in futurum, quoad poſſiderent, excepto ad titulum Ordinis ſacri; non tamen in fraudem & pro debitis contractis bona empta, & donata, & patrimonialia tranſiviſſe cum oneribus ſuis, & Clericos teneri contribuere; non tamen ſi donatores, & venditores fuiſſent ſolvendo, rurſus eoſdem Clericos teneri pro bona tenentibus, contribuere, donec pervenerint ad Ordines ſacros, de bonis donatis ad titulum Ordinis.

Cauſa in gradu oppoſitionis introducta in Rota, an ſententia Brunduſini eſſet confirmanda, vel infirmanda: & quia articulus erat gravis, & exemplaris, propoſita die 5. Martii, & die 7. Novembris, ann. 1603. ſolis arrendatariis informantibus, non fuit capta aliqua reſolutio: quia Domini maturè conſiderare, & intelligere voluerunt naturam bonorum, ſuper quibus imponerentur hæc onera, & ſimiliter naturam onerum fiſcalium. Denique in hac ultima propoſitione Rota contra arrendatores informantes reſpondendo, cenſuit, ſententiam
1 Brunduſini non fuiſſe confirmandam: Clara eſt enim concluſio, Eccleſiaſticas perſonas non teneri ad gabellas, impoſitiones, datia, vel quælibet alia onera à laicis impoſita. *c. Non minùs. & c. Adverſùs de immun. Eccleſiaſt. cap. 1. eod. tit. lib. 6.* latè. Beroſ. *conſ.* 31. incip. *Concluſio. lib.* 2. & fuit in Rota jam priùs deciſum, & ſignanter *in cauſa Valentina gabella*, die 4. Decembris, 1594. & die 29. Januarii, 1596. coram Domino meo Pamphilio, & die 9. Decembris anni 1598. coram bon. mem. Orano, & *in cauſa Corduben. gabella.* coram me die Veneris, 19. Januarii anno 1601. Et iſta concluſio adeò vera eſt, ut lai-
2 ci cogentes Clericos ad iſtas contributiones, ſint excommunicati.

Ad effectum enim, ut Clerici, ſeu perſonæ Eccleſia-
3 ſticæ legitimè poſſint ſubire iſta onera, & ad ea perſolvenda cogi poſſint, inſpecto jure canonico, ſequentia copulativè requiruntur.

Primò, ut adſit magna neceſſitas, cui aliàs facilè ſubveniri non poſſit, niſi Clerici cum laicis contribuant ut probatur *d. c. Non minùs.* ubi expreſsè notat Abb. *num.* 4. & clariùs apparet *per Extravagantem Benedict. XI. ſub tit. de immunitat. eccleſ.*

Secundò, debet concurrere communis utilitas, vel ſaltem pietas, ut *in d. c. Non minus. & c. Adverſùs & c. Pervenit. de immunit. eccleſ.* & de pietate conſideravit text. *in l. Ad inſtructiones. C. de ſacroſ. Eccl.*

4 Tertiò requiritur, quòd illud onus ſit tale, ut ad illud ſuſtinendum laïci non ſufficiant: quia Clerici, & Eccleſiaſtici ſolùm tenerentur cum laicis contribuere in ſubſidium, & ubi laicorum non ſuppetunt facultates, ut *in dicto c. Non minùs. & cap. Adverſùs.* quas conditiones conſideravit Benedict. *in dicta Extravag. de immunit. Eccleſ.* ibi: *Cæterùm attendant ſolicitè Eccleſiarum Prælati, & alii Clerici Lateranenſe Concilium, quod in hujuſmodi ſubventionibus ſolum caſum neceſſitatis, aut communis utilitatis, ubi laicorum ad id non ſuppetunt facultates, deliberatione provida noſcitur excepiſſe.*

5 Quartò, requiritur, quòd ad onus hujuſmodi imponendum vocetur, & conſentiat totus Clerus; nec ſufficeret Epiſcopus cum Capitulo: quia, quod omnes tangit ab omnibus particulariter approbari debet, *c. Cùm omnes. de conſtitut. c. Quod omnes. de reg. jur. l. 6.* & approbatur *in dicto cap. Adverſùs*, ibi: *Verùm, ſi quando fortè Epiſcopus cùm Clericis.* Et conſiderat Abbas *in dicto cap. non minùs n. 4. & 5. in 4. notab.*

6 Quintò, potiſſimum requiritur in iſtis oneribus imponendis ad effectum, ut Clerus teneatur, ut Papam conſulat, ipſo conſulto, & non aliàs Clerici contribuant, *dicto cap. Adverſùs.* ubi notat Abb. *num. 5. verſ. Quartò requiritur.* & ſic fuit expreſsè cautum per Benedict. XI. *in dicta Extravag. de immun. eccleſ.* Et meritò, quia ſi in arbitrio Epiſcoporum, & Cleri, hoc relinqueretur, facilè contingerent hujuſmodi impoſitiones per ambitum, & preces Principum, & miniſtrorum laicorum quibus occurrere ſolent Romani Pontifices, qui non aliter, quàm cauſa cognita, iſtas facultates, ut Clerici contribuant, concedere ſolent.

Poſtremò, requiritur, quod ad hæc onera, & impoſi- 7
tiones ſolvendas, poſtquàm, prædictis requiſitis concurrentibus, impoſita fuerint, Clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ, non à miniſtris laicis, ſed à ſuo Epiſcopo, & Superiore Eccleſiaſtico compellantur: Principes enim, & poteſtates ſæculares non poſſunt ſe intromittere in his. Ita Innocen. *in d. cap. non minùs n. 6.* Bald. *in l. Ad inſtructiones. ſub n. 3. verſ. Quod verum credo. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & Innocent. & Bald. communiter ſequuntur DD. & ſignanter Abb. *in d. cap. Non minùs. n 18. verſ. Dicit tamen de immunit. eccleſ.* & Guid. Pap. *deciſ. 78. in fine verſ. Si tamen dicitur.*

Et quamvis iſta non viderentur pertinere ad hunc caſum, in quo agebatur de ſolvendis oneribus rebus ipſis, ſeu bonis impoſitis, antequam pervenirent ad manus Clericorum; adhuc remanebit periculum, ſaltem ratione illorum onerum, quæ arbitrio Principum imponuntur, reſpectu quorum, indirectè ſaltem, poſſunt Clerici, & Eccleſia tractu temporis gravari ad iſta onera perſolvenda.

Ad iſtud periculum evitandum informantes pro arrendatoribus deducebant primò, quia bona de quibus agebatur, tranſire debuerant cum oneribus ſuis præſer-
tim cum eſſent hypothecata & gravata à laicis, quæ alias 8
ſine præjudicio hypothecæ tranſire non potuiſſent. Gloſſ. *in c. 1. in verb. ſenioribus. de cenſib.* Bald. *conſ.* 280. *col. 2. verſ. Nam, cùm. & verſ. Sicut ſi perveniret. lib. 2.* Ancharan. *conſ.* 303. *n. 3. in fine, verſ. Ad hoc reſpondeo. n. 4. verſ. Et confirmat.* Bellon. *conſ. 40. n. 50.* Theſaur. *deciſ. 234. n. 9.* ubi affirmat, ita bis fuiſſe judicatum.

Sed hoc motivum non placuit Dominis quia licèt poſſet procedere reſpectu onerum realium impoſitorum, antequàm bona perveniſſent ad Eccleſiam, vel perſonas Eccleſiaſticas, non durant talia onera, poſtquàm ad perſonas privilegiatas pervenerunt: quod ut manifeſtius intelligeretur, Domini diſtinguebant aliquot caſus.

Primus eſt, quando poſſeſſionibus, prædiis, ſive bonis 9
propter bona ipſa indicuntur, ſive imponuntur onera, ut *in l. Reſcripto. §. fin. & in l. Muner. §. Patrim. ff. de muneri. & honorib.* & hoc caſu res ſic onerata ad quemcunque perveniat, cum illo onere tranſit; & conſequenter Clericus, ad quem pervenit, pro illa ſolvere tenetur: eſt enim illud onus certum, reale, & perpetuum. Ita cenſuit Innocent. *in c. Non minùs. de ſacroſanct. Eccleſ.* Calderin. *conſil. 7. num. 2. verſ. Subdit tamen. tit. de conſtit.* Archid. *in c. 1. de immunit. eccleſ. lib, 6.* quem ſequuntur *ibidem* Joannes Andr. *n, 5. in princ.* & Gemin. Abb. *conſ. 15. n. 1. verſ. Certum eſt lib. 1.* Anchar. *conſ. 96. n. 6. verſ. Ceſſit autem*, Aug. *conſ.* 24. Bart. *in d. l. Reſcripto, §. ult. num. 5 ff. de muner. & honor.* & *in l. Placet. num. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ.* quam refert Alphonſ. Alvarez *in ſpeculo juris Pontificii, cap. 35. §. Quoad principalem. verſ. Nam, ſi dictum unum.*

Secundus caſus eſt, quando impoſitio onerum non 10
eſt perpetua, & certa; ſed pro varietate negotiorum imminentium immutatur illa impoſitio, quæ fit (ut dicunt præcitati Doctores) pro ſolido, & libra: & tunc res, ſi tali onere gravata perveniat ad Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas, deſinit durare illud onus, poſtquàm pervenit ad perſonam privilegiatam; *c. Noverint. 10. q. 1. c. 1. de jure patron. lib. 6.* Ita Archid. *d. cap. 1. de immunit. Eccleſ. lib. 6.* quem refert, & ſequitur Joan. Andr. *n. 5. in fin.* & Gemin. *ibid. num. 9. verſ. Subdebat tamen.* & Calder. *d. conſ. 7. de conſtit. num. 2. circa fin. verſ. Subdit tamen.* Et licèt *paulo poſt, in verſ. Ita quidem Abb.* idem Calder. conſide-

conſiderata rei gravitate addat, quòd iſta indigerent declaratione Summi Pontificis, quoniam in Eccleſiarum læſionem poſſent talia ſtatuta emanare; ipſe tamen ſtatim inhærendo opinioni Jacobi Butrigarii, & Bartholi, ſupradictam diſtinctionem amplectitur.

11 Tertius caſus eſt, quando iſta onera, ſeu collectæ, & impoſitiones imponuntur ratione perſonarum tantùm propter bona, iſto caſu, cum non inhæreant rebus; ſed ratione perſonarum potiſſimum imponantur, conſe-
12 quenter non poſſunt imponi niſi ſubjectis, hoc eſt, civibus, & incolis, *l. Reſcripto. §. Sciendum.* ubi Gloſſ. *ff. de muner. & honor.* Unde, cùm Clerici non ſint ſubjecti, non poſſunt ipſis talia onera imponi, nec Eccleſia ad tales impoſitiones ſolvendas tenentur ſive antequàm bona pervenirent ad Eccleſias, ſive perſonas Eccleſiaſticas, fuerint impoſita, ſive poſteà. Ita præcitati DD. & ſignanter Gemin. *in d. c. 1. de immunit. Eccleſ. num. 9. in fine*, ubi concludit, ex hoc patere reſponſum ad omnia jura, quæ in contrarium poſſunt allegari, quia loquuntur in prædiis tributariis: & ſic onera, quando ſunt annexa rebus, & non perſonis:

Cùm ergo impoſitiones cenſuum, de quibus agebatur, non eſſent onera certa, & ordinaria, nec perpetua, nec talia, quæ verè, & propriè dicerentur realia, Clerici, & Eccleſiæ, ad quos iſta bona pervenerunt, non tenebantur ad eorum ſolutionem.

13 Idem judicium fuit de ſolutionibus fiſcalibus. Nam, licet informantes pro arrendatoribus contenderent, eſſe onera perpetua, uniformia & conſueta ſolvi ab habitatoribus pro tuitione maritimarum arcium, & militum ſtipendiis, juxta æſtimationem, & deſcriptionem antiquitus in caſtris factam: quia tamen præcitati Doctores affirmabant, tales deſcriptiones, quæ fiunt pro ſolido, & libra, non eſſe perpetuas, ſed mutari pro varietate negotiorum imminentium: ideò Eccleſia, & perſonæ Eccleſiaſticæ ad iſtas ſolutiones non tenentur, licèt ad illas perveniant bona hujuſmodi oneribus fiſcalibus gravata; *c. 1. de immunit. Eccleſ. lib. 6.* ubi Archid. Joan. Andr. & Gemin. *n. 9. Clement. præſenti, de cenſibus*, & eſt communis opinio.

Et ex his meritò fuit concluſum contra arrendatores informantes, & ſententiam Brunduſini fuiſſe revocandam, &c.

R. P. D. MERLINO.

Alben. Gabellæ, ſeu onerum, Veneris, 28. Junii, 1630.

ARGUMENTUM.

Bona Eccleſiaſtica eſſe immunia ab oneribus & tributis impoſitis per Communitates, & Principes laicos, plenè deducitur.

SUMMARIUM.

1 *Bona Eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes laicos.*

2 *Immunitas bonorum Eccleſiaſticorum eſt de jure divino.*

3 *Immunitas Eccleſiaſtica ut dicatur de jure divino, ſatis eſt, quòd ex teſtimoniis, vel exemplis ex ſacra Scriptura depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur.*

4 *Bona, dum Eccleſiis traduntur, eo ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate laicorum: & ex ſpeciali jure ſub dominio Chriſti Domini conſtituuntur.*

5 *Chriſtus Dominus omninò immunis fuit à tributis.*

6 *Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia, ſunt immunia ab oneribus laicalibus, ob dignitatem perſonarum, quæ influit immunitatem in ipſa bona.*

7 *Clerici antiquitus ſolvebant tributa Principibus laicis de facto tamen, & malè; ſed non de jure, & ſub Principibus ethnicis.*

8 *Exemptionem bonis Eccleſiaſticis Principes Chriſtiani non jure & propriè conceſſerunt; ſed potiùs detexerunt, ut eamque à Deo conceſſam conſenſerunt, ac illius exercitium juſſerunt.*

9 *Bona affecta tributaria tranſeunt cum eiſdem oneribus ad quoſcunque, quamvis privilegiatos ſucceſſores; & in ipſas Eccleſias. Declara, ut num. 12. & ſeq.*

10 *Reintegratio tantùm reſtituere debet, quantùm abſtulit diſtractio.*

11 *Reintegratio retrotrahitur, perinde ac ſi bona, ad quæ datur ſemper penes reintegratum permanſiſſent.*

12 *Bona ab Eccleſia poſſeſſa jure ſpirituali, & divino, ſunt perpetuò immunia à quibuſcunque oneribus ſæcularibus, tam præteritis, quàm futuris.*

13 *Bona ad cultum divinum, & officium ſpirituale deſtinata, ſunt immunia ab omnibus oneribus, nedum publicis, & regiis; ſed etiam privatis, & præexiſtentibus.*

14 *Bona ab Eccleſia poſſeſſa ſorte temporali, & jure civili, ſunt immunia ab oneribus impoſitis de tempore, quo penes Eccleſiam nova reperiuntur.*

15 *Laici non poſſunt à principio efficere tributaria, & affecta oneribus omnia prædia eorum territorii, ita ut agri, qui poſtea ad Eccleſias pervenerint, obnoxii ſint collectis imponendis, contra Barthol.*

16 *Tributaria res non dicitur, niſi quando reverà, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio.*

17 *Eccleſia quando teneatur ad onera impoſita, priuſquàm bona ad ipſam pervenirent.*

18 *Eccleſia ſolvens collectas non ſolvit uti tributum, & in recognitionem dominii, vel ſuperioritatis; ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem.*

19 *Bona translata in Eccleſiam quando retineant onus & obligationem ſolvendi tributum.*

20 *Pacta, & conventiones inter Principem, & privatos, per viam contractus inita tranſeunt, & continuant in quibuſcunque perſonis quomodocunque exemptis, & privilegiatis.*

21 *Bona ſi reperiantur deſcripta in Cataſtro de conſenſu Eccleſiæ, collecta ex iis ſolvenda non eſt, niſi deſcriptio facta ſit cum authoritate Apoſtolica.*

22 *Status rei mutatur, mutata perſona.*

23 *Privilegio immunitatis geſta privatorum præjudicare non poſſunt.*

24 *Immunitate non privatur perſona Eccleſiaſtica ſolvens collectas.*

DECISIO CIV.

IUdex Taurinenſis condemnaverat Archipresbyterum Eccleſiæ Gorzenii ad onera realia, ordinaria, certa, & invariabilia, in favorem Communitatis dicti loci, pro prædiis ejuſdem Eccleſiæ, quam ſententiam in hac parte omninò revocandam eſſe Domini cenſuerunt: certa eſt enim Theologorum, Canoniſtarum, & Juriſconſultorum propoſitio, quam nemo ex Catholicis audet impugnare, bona Eccleſiaſtica immunia eſſe, & li- 1
bera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes laicos. Ita definitum eſt in Concilio Lateranenſi ſub Alexandro III. *par. 1. c. 19.* ſub Innocentio III. *cap. 46.* & habetur *in cap. Non minùs*, ubi Conſules, & alii Magiſtratus Eccleſiaſticis, & eorum bonis collectas, & pedagia imponentes anathemate feriuntur: & *in cap. Adverſus de immunit. Eccleſ.* & *in cap. 1. & 3. eodem tit. in 6.* & *in c. Quanquam de cenſibus. in 6.* & *in Clem. unica, de immunit. Eccl.* quæ Sanctiones innovatæ fuerunt per ſacrum Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. c. 20. de reformat.* Romanique Pontifices quotannis in Bulla Cœnæ §. 18. hujuſmodi pedagia imponentes, & exigentes

exigentes cenſuris coërcent: & Conſtantinus primus Imperatorum palam Chriſtianis immunitatem hanc Eccleſiaſticam, ſive potiùs illius uſum exhibuit, ut apud Euſebium *lib.10. hiſtor. Eccleſiaſt. cap.7.* & *in orat. de laudibus Conſtantini.* ſublatiſque Ethnicis, neminem ex orthodoxis, & illibatæ Religionis Imperatoribus tributum de bonis Eccleſiarum exegiſſe, obſervat Card. Baron. *tom.3. Annal. ſub ann.* 387. *n.* 13. & Juſtinianus etiam hanc Clericorum immunitatem, vel reſpectu bonorum edicto ſancivit, ut *in l. Sancimus.* 20. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & Federic. *in Authent. Item nulla Communitas.*
2 *C. de ſanctiſſ. Epiſcop.* Nec à jure poſitivo, & Imperatorum liberalitate; ſed immediatè à jure divino ortum habuiſſe hujuſmodi immunitatem reſpectu etiam bonorum fatendum eſt, ut diſertis verbis aſſeritur *in cap. Quanquam, de cenſib.* ibi: *Eccleſia, Eccleſiaſticaque perſonæ, & res ipſorum, non ſolùm jure humano, quinimo & divino à ſæcularium perſonarum exactionibus ſint immunes.* & in Concilio Tridentino *dicta ſeſſ. 25. c. 20. de reformatione*, dicitur, *Immunitas hæc Dei ordinatione, & canonicis ſanctionibus inſtituta eſt*: quibus verbis apertè diluitur callida quorundam interpretatio, qui putarunt, verba, de quibus in *d. cap. Quanquam*, ibi; *De jure divino, & humano.* intelligi poſſe de jure poſitivo, ſcilicet, canonico, & civili.

3 Nihilque refert hanc immunitatem reſpectu bonorum oculariter non legi ſcriptam in ſacris Scripturis: quia, ut juris divini dicatur, ſat eſt, quòd ex teſtimoniis, vel exemplis ex ipſa ſacra Pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur, prout egregiè hæc immunitas deducitur ex Geneſ. *cap.47.* ubi Joſeph Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros etiam eis à Rege traditos in primæva libertate dimiſit: quamvis reliquos totius populi ſervituti Regis ſubegerit: & meminit etiam Joſeph *de antiquit. Judaic. lib.2. cap.4.* & Diodor. Sicul. *in 2. lib. hiſtor.* & Herodot. *in Euterpe, lib.2.* Hinc appoſitè in dicto Concilio Lateranen. de quo *in cap. Non minùs de immunit. Eccleſ.* infertur, *non decere Eccleſiam Dei minùs liberam eſſe tempore Principum Chriſtianorum quàm fuerit tempore Pharaonis.* Imò & addi poteſt tempore etiam Ethnicorum, qui Flamines, Augures, Salios, Feciales, alioſque Sacerdotes una cum bonis ipſorum immunes, & liberos à tributo reddebant, ut obſervat, & inde ad propoſitum noſtrum arguit Præpoſitus *in cap. Si tributum n.5.* & *ibidem* Card. 11. *q.1.* & ſequitur Joan. Ant. de Nigr. *in repet. Extravag. unica, n. 243. de vit. & honeſt. Cleric.* Plot. *in addit. ad ult. conſ. Laudenſ. ſub num.* 8. Aliaque exempla deduci poſſunt ex primo Eſdr. *cap.7.* & Numer. *cap.3.* & luculentius teſtimonium patet apud Matt. *cap.17.* ubi filius Regis, qualis eſt Chriſtus, qui eſt filius Regum Regis, eximitur à tributo Principis, Eccleſiam autem, & Eccleſiaſticas perſonas, tanquàm ſponſam, familiareſque & domeſticos Chriſti, eadem potiri prærogativa, inferunt D. Hieronym. *ibidem*, & D. Auguſtin. *lib.1. qq. evangelic. q.23.* Joan. Ant. Niger *in repet. Extravag. unica, n.223. de vit. & honeſt. Cleric.* & doctè Suarez, *ad Regem Angliæ, de immunit. eccleſ. lib.4. cap.5. n.12. & cap.8. num.16.* quæ teſtimonia, & exempla ad hanc rem rectè perpendit Card. Bellarm. *controverſ. tom.2. lib.1. de Cleric. cap.28. in 4. & 5. propoſitione.* ubi pluribus comprobat hanc immunitatem eſſe de jure divino; & idem firmarunt Joan. Montaig. *de collat. Parlam. p.2. num.*11. Burſat. *conſ.* 42. *num.1. lib.1.* & *conſ.*386. *n.8. lib.*2. Botell. *conſ.74. num.1.* Plot. *in addit. ad ult. conſ. Laudenſ. num.*8. Everard. *conſil.*30. *n.23. ad fin.* Ceval. *comm. contra commun. q.* 899. *num.39. & 42.* Cabed. *deciſ.83. num.19. par. 2.* Thom. Bozz. *de jur. ſtat. eccleſ. libert. lib.4. cap.8.* plenè Paulus Comitol. *reſponſ. moral. lib.1. cap.97. n.6. & ſeqq.* Suarez *ad Regem Angliæ. de lib.4. cap.8. num.9.* qui alios plures enumerat. Et bona, dum Eccleſiis traduntur, eo ipſo
4 eximuntur à dominio, & poteſtate laicorum, & ex ſpeciali jure ſub dominio Chriſti Domini conſtituuntur; nec per metaphoram, ſed per omnimodam proprietatem, ita ut tale dominium Chriſti in his bonis Eccleſiarum ſit proximum, & immediatum, illique dicatur acquiſitum, tanquam principali domino, ut per Innocent. *in cap. Cùm ſuper, n.3. de cauſſ. poſſeſſ. & propr.* & *in cap. Verùm, n.2. de for. compet.* Afflict. *deciſ.361. num. 22. & ſeqq.* & poſt Suarez *dict. lib.4. cap.17. num.9.* & *cap.18. n.5. & 7.* & *cap.21. num.5.* pluribus comprobat Comitol. *reſponſ. moral. lib.1, cap.70. & 71.*

Unde, ſi Chriſtus Dominus omnino immunis fuit à 5
tributis, ut ad literam habetur apud Matth. 17. & ibi notant SS. Hieronym. Chryſoſt. & Ambroſ. atque alii per Suarez *d. lib.4. cap.5. num.1. in fin.* conſequens eſt, etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato, & proximo dominio Chriſti Domini, immunia eſſe ab omnibus tributis, ut per eundem Suarez *lib.4. cap.18. num.5. & 7. &*
cap.21. n.5. ubi quòd hoc eſt valde conſentaneum Divi- 6
nitati, & excellentiæ perſonæ ſuæ. Præterea, ſi bona patrimonialia Clericorum, etiam laicalia, ſunt immunia ab oneribus laicalibus ob dignitatem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona; illa enim adhærent perſonæ Clerici: nec perſona dici poteſt plenè, ac perfectè exempta, niſi etiam illius bona exempta ſint. Ita Abb. Dec. Felin. & alii Canoniſtæ communiter *in cap. Eccleſia S. Mariæ.* & *in cap. Quæ in Eccleſiarum, de conſtit.* Bald. *in l.2. C. de Epiſc. & Cler.* & alios refert, ac ſequitur Suarez *d. lib 4. cap.25. num.4. & ſeqq.* Ergo multò magis idem erit in bonis Eccleſiarum: tum, quia perpetuò ſunt Eccleſiaſtica, & in divinum cultum per ſe ordinantur: tum, quia non Clericorum, qui Chriſti famulatum agunt; ſed ipſius Domini patrimonium ſunt, & ut dictum eſt, ſub immediato dominio Dei; patrimonialia verò bona Clericorum, ſunt quidem ſub eorum dominio, ſed hoc dominium illis competit uti civibus, non autem uti Clericis: & tamen propter ſacram qualitatem cohærentem perſonæ, bona ſunt immunia, qua ratio fortiùs urget in bonis Eccleſiarum, ut perpendit Suarez *ubi ſuprà, cap.16. n.11.* & *cap.17. num.1.*

Nec quicquam verò facit antiquitus aliquando Cle- 7
ricos ſolviſſe tributa Principibus laicis, hancque exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus: quoniam id accidit tempore, quo nondum Principes Evangelii jugo cervices ſubegerant, & facultas ipſa, ſeu immunitas à collectis, & tributis Clero competebat quidem de jure; ſed adhuc de facto, & malè exigebatur: & ſic ipſa immunitas à jure divino profecta eſt;
immunitatis autem uſus, ſeu exercitium emanavit à 8
Principum orthodoxorum ſanctionibus, qui Principes Chriſtiani non verè, & propriè Eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potiùs derexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt, illiuſque exercitium juſſere: & hoc bene agnovit Juſtinianus *in d. l. Sancimus 20. C. de ſacroſ. Eccleſ.* ibi: *Cur enim non facimus diſcrimen inter res divinas, & humanas? & cur competens prærogativa cœleſti favori non conſervetur?* Et ſic annuit, hanc immunitatem non à ſua munificentia, quam aliis in rebus, & locis ſæpiùs glorioſus commemorat, ſed à dictamine divino, & à natura effluxiſſe, & bene ratiocinatur Comitol. *reſp. moral. lib.1. d. cap.97. n.11.* ubi etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa hanc immunitatem recenſet, & its pariter reſpondet Suarez *contra Reg. Angl. d. lib. 4. de immun. Eccl. cap.6. n.4. & c.21. num.3 & 8.*

Nec obſtat potiſſimum fundamentum Communita- 9
tis, quòd hæc onera olim impoſita eſſent iſtis prædiis, quæ poſtea in Eccleſiam pervenerunt; & ideò tranſiviſſe affecta tributaria, & cum eodem onere ad quoſcunque quamvis privilegiatos ſucceſſores, atque etiam in ipſas Eccleſias; *juxta can. Tributum 23. quæſt. 8.*

Quoniam pro reſponſione duo firmanda ſunt unum in facto,

in facto, alterum in jure; iu facto quòd antiquitus hæc
prædia erant ejusdem Eccleſiæ Archipresbyteri Gorze-
nii; & paucis ſolummodo abhinc annis diſtracta in lai-
cos, à quibus in Cataſtro Communitatis redacta ſunt ;
detecta autem uullitate alienationis jure merito Eccle-
ſia, & pro es Archipresbyter modernus in judicio ſpolii
ſuis reintegratus: & propterea, ut reintegratio ſuum
plenarium conſequatur effectum, opus eſt, quòd Ec-
cleſia recuperet prædia libera, & immunis à quibus-
cunque oneribus, prout erani, antequàm ab anteceſ-
ſore diſtraherentur, & conſequenter revocanda ſunt, &
deſcriptio in Cataſtro, & impoſitio onerum, quæ tem-
10 pore uſurpationis laicorum ſequuts ſuut: tantum
enim reſtituere debet reinregrario, quantùm abſtulit
diſtractio, *l. fin. §. fin.* & ibi Bart. sc alii, *C. de ſent.
paſſ l. Quòd ſi minor. §. Reſtitutio. ff. de minor.* & no-
tat Odd. *de reſtit. in integr. par. 1. q. 44. art. 3. num 23.
& ſeqq.* & retrotrahenda eſt hæc reintegratio, per-
11 inde ac ſi ſemper penés Eccleſiam prædia permanſiſ-
ſent, *ad l. 1. §. ult. ff. de quæſt. l. 1. C. de ſent. paſſ.* Bald.
in l. Poſt editam. num. 1. C. de impuber. & aliis ſubſlit.
Coſta *de retroact. cap. 8. caſ. 17. num. 2. & ſeqq.* quæ ſi per-
manſiſſent, uequerelata in Catsſtro, neque onera fuiſſent
impoſita.

In jure autem illud notandum eſt quòd bona ſemel à
laïcis etiam legitimè poſſeſſa, non ſemper cum onere
tributi, & vectigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum di-
ſtinctione trium ſpecierum bonorum.

12 Prima eſt ſpecies bonorum, quæ habet, & poſſidet Ec-
cleſia jure ſpiritusli, & divino, ut decimæ, oblationes, &
hæc ſemper, ac perpetuò immunia ſunt à quibuscunque
oneribus ſæcularibus, tam præteritis, quàm futuris, quia
immediatè habet à Deo, nec commiſcenda cum lai-
cis, ut in Numer. *cap. 18.* & notant Canoniſtæ com-
muniter *in cap. ſi tributum. 11. q. 1.* & *in cap. ſecundum.
23. q. 8.*

13 Alis ſunt bona, qoæ à privatis quidem habuit Eccle-
ſia; ſed ad cultum divinum, & officium ſpiritusle ſunt
deſtinata, ut ſitus Eccleſiarum, & Cœmeterium pro
ſepulturis, hortus juxta Eccleſiam, & ſunt hæc pariter
immuuia ſemper ab omnibus tributis, & oneribus,
nedum publicis & regiis; ſed, quod magis eſt, etiam
privatis, & præexiſtentibus ob eorum ſpecialem ſan-
ctitatem, ut habetur *in d. cap. Secundum. 23. q. 8.* & per
Bald. *in l. omnes num. 22. C. de ſacroſ. Eccleſ.* & doctè
tradit Turrecremat. *in cap. Si tributum. 11. q. 1.* & *in Sum-
ma, de Eccleſ. lib. 1. c. 98. in reſponſione ad 7. argumentum.*
Joan. Ant. de Nigr. *in repet. Extravag. unica, n. 242. de
vit. & honeſt. Cleric.* Suarez *ad Reg. Angl. de immunit.
Eccleſ. lib. 4. cap. 17. num. 6. & 7.* & *cap. 19. num. 2. &* 8. &
latiùs *cap. 20. n. 17.*

14 Tertia eſt ſpecies bonorum, quæ poſſidet Eccleſia for-
te temporali, & jure civili, ut titulo venditionis, legati
vel alio ſimili, &c. Et in his etiam ſubdiſtinguendum eſt,
& quoad onera impoſita de tempore, quo penes Eccle-
ſiam bona reperiuntur, certum eſt ipſi omninò ſuffra-
gari immunitatem ex ſuperius deductis: & Bart. *in l.
Reſcripto, §. final. n. 5. verſ. Videte. ff. de muner. & honor.*
ingenuè fatetur, nullum dari remedium, ſeu cautelam,
quòd Clericis, ſeu Eccleſiis, pro eorum prædiis impo-
natur collecta; cùm laici non poſſint edere legem, per
quam libertas Eccleſiaſtica infringatur; & Scriptores
omnes Catholicos ſine diſſenſione hoc admittere, mo-
net Suarez *ad Reg. Angl. d. lib. 4. cap. 20. num. 2.* Fallitur
15 autem idem Bart. *d. loco*, dum ſubdit, poſſe laicos à prin-
cipio efficere tributaria, & affecta oneribus omnis præ-
dia eorum territorii, ita ut agri, qui poſteà ad Eccleſias
pervenerint, obnoxii ſint collectis imponendis: quis in-
directè permitteretur contra libertatem Eccleſiaſticam,
quod directè omninò prohibitum eſt, *cap. Quæ in Ec-
cleſiarum. de Conſtit. auth. Caſſa. C. de ſacroſ. Eccleſ.* &
alibi. Et licèt eo tempore, quo univerſum territorium
efficitur tributarium, prædia ſint ſub jurisdictione lai-
corum: attamen hoc tempus inſpici non debet; ſed il-
lud, quo ipſæ collectæ imponuntur; tunc enim formam
habent & ſolummodo radicem aliquam cauſalem &
ſemotam habuerunt à ſtatuto, quod etiam dum facit
territorium tributarium pro collectis imponendis, ha-
bet tacitam conditionem, ſcilicet, ſi imponantur: quæ
conditio, cùm ſit poteſtativa, non retrotrahitur in præ-
judicium Eccleſiæ, quæ medio tempore acquiſivit, nec
tunc ſubjacent jurisdictioni laicorum. Ita eleganter
Bartholum impugnando arguit Bald. *in l. omnes. num.
12. & 13.* & *14. cum ſeqq. C. ſine cenſ. vel reliq. fund. com-
par. non poſſ. & in l. Placet. num. 10.* ubi, quòd Bart. in ca-
ſu, quem poſuit, non dicit verum. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* &
in l. Neminem, num. 4. C. eodem, ubi, quòd hæc onera
tunc nec certa eſſent, prout tamen requiritur ad effe-
ctum, ut ad Eccleſiam tranſeant prædia cum ſuis oneri-
bus, & infrà dicetur: & *conſ. 112. num. 7. lib. 2.* ubi, quòd
Bart. contra omnes, & non benè loquitur neque dicit
verum: & quod illius cautela non valet unam feſtu-
cam: quia non poteſt conſiderari tributum niſi poſt in-
dictionem, & ſpecificationem, quæ fieri nequit, poſt-
quàm res fecit tranſitum ad Eccleſiam Abb. *in cap. fid.
num. 13. de vit. & honeſt. Cleric.* Jaſ. *in d. l. Placet. num. 21.*
ubi quod dictum Bartholi eſt falſum, & damnatum per
omnes: & idem teſtatur Guido Pap. *quæſt. 381.* Ruin.
conſ. 117. num 8. lib. 4. Felin. *in cap. Eccleſia. S. Mariæ. n.
76. de conſtit.* Plot. *in addit. ad conſ. ult. Laudenſ. num.
10. & 13.* qui teſtatur ita fuiſſe declaratum à Senatu Me-
diolani pro Monialibus Sanctæ Claræ Novatiæ. Alba
conſ. 8. n. num 4 & ſeqq. ubi, quod hujusmodi ſtatutum
volens providere oneribus, quæ adhuc non ſunt in re-
rum natura, & volens fingere id quod non eſt, non caret
ſuſpicione fraudis. Silvan. *conſ. 9. num 29.* & *conſ. 32. n.
11.* Marcambrun. *conſ. 40. num. 29.* ubi dicit communem
eſſe hanc opinionem. Paſeth. *conſ. 31. num. 8.* Vegg. *conſ.
7. num. 11.* Graſſ. *commun. opin. lib. 1. cap. 18. quæſt. 2.* qui
pariter de communi teſtatur. Remig. Gony *de charit.
ſubſid. q. 62. num. 16.* ubi, quod eſt tutior opinio. Card.
Alban. *de immunit. Eccleſ. num. 92.* aſſerens hanc eſſe
opinionem Legiſtarum, validiſſimis rationibus confir-
matam; & quod grave piaculum committeret, qui-
cunque contrarium ſentiret. Ceval. *commun. contra
commun. q. 899. num. 72.* & 106. qui plures alios cumulat.
Rimin. jun. *conſ. 25. num. 23.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib.
5. cap. 13. quæſt. 1.* Theſaur. *deciſ. 234. num. 5.* Joan. Ant.
Niger. *in repet. Extravag. unica, de vit. & honeſt. Cleric.
num. 190.* Alphonſ. de Montalv. *in foro legum Caſtell. lib.
1. leg. 2. verſ. In contrarium.* Mattien. qui alios conge-
rit *ad l. Hiſpan. lib. 5. l. 11. gloſ. 5. n. 5.* Gutier. *pract. quæſt.
lib. 2. quæſt. 132. n. 5.* ubi de veriori, & communiori opi-
nione teſtatur.

Nec poteſt dici ſtatuentes tunc vinculum injeciſſe,
dum territorium effecerunt tributarium, quo tempore
jurisdictionem habebant in prædiis, quæ poſtea ad Ec-
cleſiam pervenerunt, & ſic tranſire cum ſuo onere, quo-
niam vinculum propriè injectum eſt, dum collecta im-
ponitur: tunc enim declaratio illa de toto territorio tri-
butario ſuum ſortitur effectum, cùm tributum imponi- 16
tur, & res non dicitur eſſe tributaria, niſi, quando revera,
& ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus,
& contributio, ut poſt alios tradit Alba *conſ. 8. num. 5. &
ſeqq.* & tunc ſolum dicitur actus perfectus, & conſum-
matus, ut declarat Card. Alban. *de immunit. Eccleſ. num.
70. & 71.* hoc autem tempore bona ſunt extra jurisdi-
ctionem laïcalem, & ſubjectum eſt inhabile ad recipien-
da onera laicalia, resque dicitur deveniſſe ad caſum, à
quo non poſſet incipere: & conferunt tradita per Bald.
conſ. 112. num. 7. lib. 2. Alex. *conſ. 210. numer. 12.* &
conſ. 211. numer. 4. lib. 2. Ruin. *conſ. 204. num. 11. lib. 1.*
Surd. *deciſ. 20. n. 8.* Alba *d. conſ. 8. n. 4.* Card. Alban. *ubi
ſupra, num. 10.*

Quòd

17 Quòd autem ad onera impoſita, priusquàm prædia ad Eccleſiam pervenerint, ad hæc tunc ſolummodo tenetur Eccleſia, quando copulativè hæc omnia concurrunt, quòd ſcilicet, onera ſint vera, realia, ipſis fundis infixa, impoſita ſint bonis, propter bona; non autem perſonis propter bona; quod ſint perpetua, certa, & invariabilia, non autem ex aliquibus cauſis urgentibus, & illis ceſſantibus removenda. Ita docent Canoniſtæ *ind. cap.1.de immunit.Eccleſ.in* 6.ubi præcipuè Gemin.*num.* 9.Abb.*in cap.fin.n.12.de vit.& honeſt.Cleric.* Turrecremat.*in cap.Si tributum* 11.*quæſt.1.verſ. Alia verò.* Barbat.plenè *conſ.1.per tot.lib.*3. Felin.pleniſſimè *conſil.*46. *in 4.dub.*Niger.*in repet. Extravag.unica, de vit.& honeſt.Cleric.num.*247. cum pluribus ſeqq. Comitol. *reſponſor.moral.lib* 1.*cap.*94.*n.*3. ubi omnia iſta recenſet requiſita, & ſat eſt allegare Magiſtralem deciſionem *in Brunduſina gabella*, 13. Februarii, 1604. coram bon. mem.Pœnia, quam & paſſim ſequitur Sacra Congregatio ſuper controverſiis juriſdictionalibus per Sanctiſſimum D.N.Urbanum VIII. magno Reipublicæ Chriſtianæ bono inſtituta: & in his terminis loquitur text. *in cap.Tributum.* 23.*q.*8. ibi: *De exterioribus Eccleſia, quod conſtitutum eſt antiquitus*, (nempe illud, quod antequàm ad Eccleſiam pervenerint prædia,) *perſolvendum eſt.* & *in cap. Si tributum.* 11.*q.*1. ut ibi per Turrecrem. & per Comitol. *reſponſor. moral. lib.*1. *q.*93.*n.*19. Ceval.*commun contra comm.q.*899. *n.*196. Alphonſ. de Montalu.*in for.leg.*Caſtel.*lib.1.d.l.2. verſ. Ad quorum corroborationem.fol.*13.*col.*3. & Suarez *ad Reg.Angl.d.lib.* 4.*c.*2.*n.*13. qui etiam obſervat, ibi Urbanum I. loqui juxta morem ſui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia nondum ſibi libertatem actu vindicaverat 18 ab hujusmodi tributis; & in hoc caſu dum Eccleſia ſolvit collectas, non ſolvit uti tributum, & in recognitionem dominii, vel ſuperioritatis, quam regulariter indicat tributi exactio, ut *ex cap.2. de cenſibus*; ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem: & quemadmodum erga privatas perſonas ſolveret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab ejus Authoribus laicis priùs impoſitæ eſſent; ita pari ratione tenebitur Eccleſia ad tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex cauſa, & conventione Princeps, dum prædia poſſeſſa à laicis ſub ejus erant poteſtate, infixit iisdem prædiis, ut benè per Fr. Joan. de Neapol.Ord.Prædicat *in quæſt. Pariſien. q.*39.*puncto* 3. *ad quartum argumentum.*

19 Imò Card. Albanus *de immunit. Eccleſ.* Guttierez *pract.qq.lib.1.quæſt.*3. *num.*15. *verſ. Præterea.* & fuſius Suarez *d.lib.4.cap.20.n.6.quæſt.*11. *& ſeqq. uſque ad fin.* aſſeverant, tunc demum bona tranſlata in Eccleſia retinere onus, & obligationem ſolvendi tributum, quatenus hoc tributum à Principe priùs impoſitum fuerit, expreſſo pacto inter ipſum, & privatos inito, vel ex peculiari dominio illius prædii, ita ut ipſe in privatos tranſtulerit, hac ſibi reſervata penſione, cenſu, ſeu collecta; non autem ſi exegiſſet ex ſola vi regiæ poteſtatis, & juriſdictionis: hæc enim tunc penitùs expirat, cùm bona ad Eccleſiam perveniunt, & res devenit ad ſtatum, qui incapax eſt illius ſubjectionis tributi erga Principem laicum: 20 quod ſecùs eſt in pactis, & conventionibus per viam contractus initis: quia vis illorum tranſit, & continuat in quibuscunque perſonis quomodocunque exemptis, & privilegiatis. Felin.*in cap. Eccleſia Sancta Maria. n.* 77.*de conſtit.*Veg.*conſil.*7.*num.*5.*& ſeq.*Bellon.*conſ.*40. *num.*4.*&* 5.Feſtus *de collect.par.4.cap.2.num.*31. Alderan.Maſcard.*de gen.interpret.ſtat.concluſ.1.n.*100.Azor. *inſtit.moral.part.1.lib.5.cap.*13. *quæſt.* 1. *verſ. Secundo, ſciendum eſt.*ubi, quòd ratione pacti, vel conditione adjecta in legato, ſive contractu, Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non teneretur: & per Suarez *ubi ſuprà, num.*6.*&* 16.*in fin.n.*28. ubi reſpondet, ad motivum, quòd res tranſit cum ſuo onere: & *numer.*9. prudenter indicat, quomodo probari poſſit, prædia fuiſſe ſub particulari dominio Principis, vel tributum ſolvi ex conventione, non autem ex ſolo jure univerſali principatus; quibus conſequens eſt, ut cùm onera, de quibus agitur, non ſint antiqua, nec infixa eſſent, dum ad Eccleſiam primò hæc bona tranſiverunt, & conventio omninò excludatur; nullatenus Eccleſia ad illa onera teneatur.

Non obſtat, hæc prædia deſcripta eſſe in Cataſtro laï- 21 corum, ex quo regulatur taxa onerum; & inde Archipresbyterum teneri ad collectas, juxta doctrinam Bald. *in Auth.Sed & periculum.n.2.verſ.Hoc verum, niſi Eccleſia.C.ſine cenſu.vel reliq.*&c.ubi quòd, ſi Eccleſia facit æſtimum, tenetur ad collectas in vim ſui conſenſus; non ex vi juriſdictionis laicorum; quoniam hæc deſcriptio in Cataſtro non fuit facta de conſenſu Rectoris; ſed illorum laicorum, qui Eccleſiam hiſce bonis ſpoliarunt, ut *ſuprà* dictum fuit. Imò, etiamſi facta fuiſſet de Rectoris conſenſu, hoc non præjudicaret Eccleſiæ; ſed opus fuiſſet authoritate, & aſſenſu Summi Pontificis, cujus intereſt communibus Eccleſiarum utilitatibus providere, ut *in cap. Adverſùs de immunit. Eccleſ.* & in puncto Abb.*ibi, num.*1. *&* 4. & *in cap. Non minùs. num.*18. *eod.tit.* & *conſ.*13. *n.*1.*&* 2. *lib.*2. Marant.*conſ.* 99.*num.*2.Natt *conſ.*203.*num.*4. *& ſeqq.* ubi declarat, doctrinam Baldi procedere data legitima deſcriptione in æſtimo, ſeu Cataſtro, nempe, quòd acceſſerit authoritas Sedis Apoſtolicæ.

Non obſtant ſolutiones factæ: quoniam aut processerunt à laicis; & tunc non præjudicant Eccleſiæ: laici quippe, tanquam ſubjecti, tenebantur ad collectas: dum verò extat perſona immunis, ceſſat ratio ſubjectionis, & ſic etiam obligatio: mutata enim perſona mutatur ſtatus rei *l.1.C.de impoſit.lucr.deſ.lib.*10.Gemin.*in d.cap.*1. 22 *num.9.de immunit.Eccleſ.in* 6. Anchar. *conſ.* 129. *ſub num.*2.Niger.*in repet.Extravag.unica, de vit.& honeſt. Cleric.num.*224. Marant.*d.conſ.*99.*num.*3.*&* 4.Guttier. *pract.quæſt.lib.1.q.3.n.*15. ubi poſt Martienz. dicit, hunc eſſe caſum mirabilem, quo res non tranſit cum ſuo onere; atque ut *ſuprà* dictum fuit, reintegratio conceſſa Rectori debet abolere, quicquid poſt alienationem geſtum eſt in præjudicium Eccleſiæ.

Aut verò ſolutiones prætenduntur factæ à Rectore & 23 tunc nec etiam præjudicant, cùm Rector non potuerit tollere privilegium libertatis Eccleſiæ: non enim eſt perſonale beneficium; ſed ipſi ordini Eccleſiaſtico, & ipſis bonis Eccleſiarum conceſſum, cui geſta privatorum præjudicare non poſſunt: & in hoc caſu opus fuiſſet aſſenſu Summi Pontificis, ut dictum fuit, & notatur à Caſtr.*conſ.*423.*n.*2. *lib.*2. Ceval. *comm. contra commun.* 24 *q.*899.*num.*107.*ad fin.* & Modernus Rector, quatenus ſolviſſet; non inde tamen privatus cenſetur ſua immunitate ab hiſce collectis, & oneribus, quæ de jure ſibi competit ad text.*in l.Voluntariè.C.de excuſ.tutor.* Alex. *conſ.*33.*n.2.verſ.Sed ea mihi.lib.*5.Caſtr.*d.conſ.*423.*n.*2. Natt.*conſ.*447.*n.*16.

Et ita bis diligenter examinato articulo reſolutum fuit.

R. P. D. BURATTO.

Leodien.collectarum, Lunæ, 19. Aprilis, 1619.

ARGUMENTUM.

Equites Hieroſolymitani non tenentur ad ſolutionem collectarum à Clero, & Epiſcopo absque Papæ ſcientia impoſitarum, etiam ex caſibus improviſis, & inevitabilis, ac communis, & publicæ neceſſitatis, & utilitatis.

SUMMARIUM.

1 *Collectæ imponi non poſſunt, niſi ſubjectis ratione perſonarum, vel bonorum.*

2 *Hieroſolymitanorum Equitum Ordinis exemptiones, & immunitates. & n. 4.*

3 *Exceptio firmat regulam in non exceptis.*

5 *Dominium civitatis Leodienſis, ac Comitatus, Loſſenſis, necnon juriſdictio ſpiritualis, & temporalis ſpectant ad Epiſcopum.*

6 *Exempti tenentur ad collectas ab Univerſitate abſque Papæ ſcientia impoſitas, ex inopinatis & improviſis caſibus, qui celeritatem expoſtulant, & moram non patiuntur, niſi verba exemptionum ſint univerſalia, & apta comprehendere etiam hujuſmodi caſus. & n. 7.*

8 *Gratia conceſſa ob benemerita, ſicuti non venit ſub revocatione; ita etiam nec ſub limitatione, quia tranſit in contrarium, & titulum oneroſum.*

9 *Exemptis collecta, & cætera ex cauſa magna neceſſitatis, vel publicæ utilitatis imponi non poſſunt, niſi quando hujuſmodi neceſſitati imminenti aliter provideri non poteſt.*

DECISIO CV.

IN decisis ſub die 19. Martii 1604. coram Reverendiſſimo Attrebatenſi, ſteterunt DD. videlicet, Commendatorem Hieroſolymitanum Leodienſem non teneri ad collectas (ut ſupponitur) impoſitas per Sereniſſimum Principem, & Clerum ſecundarium. Et inter cæteras rationes dictæ reſolutionis placuerunt ſe-
1 quentes; videlicet, primò, quod hujuſmodi impoſitio ſit nulla ex defectu juriſdictionis, & authoritatis, cum non poſſint imponi non ſubjectis ratione perſonarum, vel bonorum, ut firmatur *in d. deciſ.* & eſt notiſſimum. Quod autem, nec idem Epiſcopus, nec Clerus
2 aliquam habeant juriſdictionem ſuper perſonis, nec bonis ordinis Hieroſolymitani, indubitatum eſt: nam ultra immunitatem, & exemptionem Julii Papæ II. de qua *infrà*, illa fuit etiam non ſolum in genere, ut univerſo; ſed in ſpecie conceſſa, tam perſonis, quàm bonis ampliſſima à quacunque juriſdictione, non ſolum Ducum, & Regum; ſed etiam Epiſcoporum, Archiepiſcoporum, Patriarcharum, & quorumcunque Prælatorum, cum ſuſceptione immediata dicti Ordinis, & illius bonorum, (ut præfertur,) ſub protectione ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, ac expreſſa inhibitione de non exercendo in perſonis, vel bonis aliquam juriſdictionem, ut in Literis Apoſtolicis Summorum Pontificum, videlicet, Clementis VII. per Pium IV. innovatis & confirmatis, & exinde Pii V. Gregorii XIII. & XIV. & noviſſimè Clementis VIII. & S. D. N. quarum verba, & clauſulæ accuratè perpenduntur per Decian. *in conſ. 51. vol. 3.* & præ-
3 ſertim *num. 7.* Quod conſilium ſequuta eſt Rot. *in alia reſolutione* coram dicto Reverendiſſimo Attrebatenſi: quibus ponderationibus nihil addi poſſe videtur. Excipiuntur ſolum dictæ Religionis Ordinarii, tam ſpirituales, quam temporales, quæ exceptio magis firmat regulam in omnibus aliis non exceptis.

Secundò, quia dicto Ordini Hieroſolymitano, nec-
4 non perſonis, & bonis, tam in genere, quàm in ſpecie (ut præfertur) concepta fuit per eoſdem Summos Pontifices immunitas, & exemptio ab omnibus exactionibus, paſſagiis, & gabellis, datiis, & in ſpecie collectis, cum verbis, nedum generalibus; ſed univerſalibus, & à quolibet onere perſonali, ſeu mixto ordinario, ubicunque, & ex quacunque cauſa impoſito, vel imponendo, ut in dictis Litteris Pii IV. quarum Literarum verba latiſſimè ponderantur per Decian. *d. conſ. 51. à num. 19. uſque ad num. 24.* & in ſpecie noſtra conſiderari poſſunt illa verba, & cujuſvis alterius oneris, & ex quacunque cauſa, & alia prohibitiva de exigendo quaſcunque collectas, vel contributiones alicui quovis modo, à quibus omnibus extractionibus omnia dictæ Religionis bona liberata fuerunt, cum inhibitione quibuscunque Dominis, tam ſpiritualibus, quam temporalibus hujuſmodi exactionum, & ſunt pluries repetita, literæ ſunt conceſſæ motu proprio, cum clauſulis fortiſſimis derogatoriarum derogatoriis, necnon ſublata: & ita quod de ſubreptionis, vel obreptionis, aut intentionis defectu notari, & impugnari non valeant, quarum clauſularum virtus, & efficacia, quæ, qualis, & quanta ſit, notiſſimum eſt, nec videtur repetendum.

Quibus ſtantibus, ſublatum eſt fundamentum Cle- 5
ri ſecundarii ſuper ſententia Conſiſtoriali Pauli II. anno 1495. declarante plenum, & integrum dominium civitatis Leodienſis, ac Comitatus Loſſenſis, ſpectare ad Epiſcopum, necnon juriſdictionem, tam ſpiritualem, quam temporalem, & ſuper concordia inita inter D. Epiſcopum, & Clerum ſecundarium de anno 1565. ac ſuper deliberationibus conſiliorum trium ſtatuum ſuper hujuſmodi collectis, ac contributionibus Cleri ſecundarii, & Commendæ Hieroſolymitanæ, necnon & teſtibus, de quibus *in Summario d. Cleri.* Quæ omnia fuerunt noviter exhibita virtute compulſorialis Rotalium: nam dictæ Literæ Apoſtolicæ Clementis VII. Pii IV. & aliorum Summorum Pontificum, abſtulerunt omnem juriſdictionem & ſuperioritatem, tam Epiſcopo, quàm quibuſcunque aliis ratione perſonarum, & bonorum, ut *ſuprà* dictum eſt, & etiam quamcunque obſervantiam longiſſimam, & præſcriptionem, necnon poſſeſſionem, & quaſi in contrarium. Ex quibus reſultat nullitas dictæ concordiæ reſpectu dicti Ordinis, quatenus in illa comprehenderetur; qui tamen, juxta dictarum Literarum formam nunquam cenſetur comprehenſus, niſi ſit expreſsè nominatus; & quando non eſt nominatus, redditur immunis, & exemptus, ut in dictis Literis.

Non obſtat, quòd ordo Hieroſolymitanus non 6
poſſit, prætextu dictarum Literarum Apoſtolicarum, evitare ſolutiones, & contributiones collectarum, & onerum impoſitorum, & quæ quotidie ex inopinatis, & improviſis caſibus, vel ratione bellorum, vel incurſionis hoſtium imponuntur: qui caſus prævideri non poſſunt; nec illis provideri mediante recurſu ad Summum Pontificem, cùm celeritatem expoſtulent, & moram non patiantur, juxta notata per ſcribentes; & præſertim Alexand. Jaſ. & Ripa *in l. Si ex toto. §. 1. de leg. 1.* cum allegatis, & agatur de
communi, ac publica utilitate, & neceſſitate. Nam 7
ultrà quòd iſtud non tollit defectum authoritatis, & juriſdictionis, de quo *ſuprà*, reſponſum fuit primò, quòd concluſio, de qua *in dicta lib. Ex toto.* §. 1. non procedit, quando verba ſunt univerſalia, & apta comprehendere etiam hujuſmodi caſus. Alex *conſ. 30. num. 3. verſ. Nec obſtat.* & *num. 14. vol. 5.* Ripa *in l. 1. n. 51. ff. de vulg. & pupill.* Pariſ. *conſ. 68. num 17. & ſeq. vol. 1.* Cephal. *conſ. 158. num. 9.* Apoſtill. ad Alex. *dicto conſ. 30.* Decian. *d. conſ. 51 n. 22.* latè Natt. *conſ. 63. n. 11. & ſeqq. & ferè uſque ad finem:* & *conſ. 397. n. 4.* Rol. *conſ. n. 33. & ſeqq. vol. 1.* Et faciunt latè ſcripta per Aym. de verbis univerſalibus præſertim repetitis in materia juriſdictionis, *conſ. 294. n. 1. cum plurib. ſeqq.* ubi, *præſertim num. 5. & 6.* quando verba univerſalia ſunt negativè concepta, & reiterata, & *conſ. 308. per tot.*

Quod autem in propoſito verba ſint univerſalia, & plusquam apta comprehendere *ſuprà* demonſtratum eſt: & patet ex lectura dictarum Literarum Apoſtolicarum Pii IV. & præſertim ibi: *& cujuſvis alterius oneris, & ex quacunque cauſa.* & ex aliis verbis, ibi: *Seu alias quaſcunque collectas, vel contributiones.* & ibi: *A quibus omnibus exactionibus & ex aliis diverſis partibus omnium dictarum Literarum Apoſtolicarum.* & latè ponderatis per Decian. *ubi ſuprà.*

8 Secundò, quòd cùm dicta exemptio fuerit conceſſa ob benemerita dicti Ordinis, ut in dictis literis Apoſtolicis, & ponderat Pariſ. *conſ.* 44. *num.* 20. *lib.* 4. & latè Decian. *d. conſ.* 5. *num.* 24. *verſ. Septimo, conſidero.* Sicuti non venit ſub revocatione ita etiam nec ſub limitatione: quia tranſit in contractum, & titulum oneroſum. Caccialup. *in repet. l. Omnes populi. ff. de juſt. & jur. n.* 181. *in* 7. *quæſt.* & *n.* 182. cum aliis per Decian. *d. conſ.* 51. *n.* 24. 25. *& præſertim n.* 27. poſt Natt. *conſ.* 397 *n.* 10. *& ſeqq.* ubi ſic reſpondet notatis *in d. l. Si ex toto.*

9 Tertiò, non diſplicebat reſponſio, quòd notata *in d. l. Si ex toto.* non procedunt, niſi quando neceſſitati, vel publicæ utilitati imminenti non poteſt provideri, niſi etiam exempti ſolvant, ut ex Aretin. *in d. l. Si ex toto.* Natt. *d. conſ.* 63. *num.* 21. ubi, quòd hoc fundamentum valdè eum movet, adeò ut hanc partem intrepidè teneat, junctis præſertim verbis latiſſimis, & clauſulis exuberantibus, quæ in indultis iſtis leguntur: & comprobat Decian. *d. conſ.* 51. *num.* 13. & ſunt verba text. *in cap. Adversùs. de immunit. Eccleſ. in verſ. Verùm, ubi laicorum non ſuppetunt facultates.* qui textus loquitur etiam in caſu neceſſitatis: & nihilominùs vult, Summum Pontificem conſulendum eſſe. In caſo iſto non verificatur, quòd dictis neceſſitatibus ſine contributione commendæ provideri non potuerit, imò ex datis *in Summario pro Clero* videtur reſultare contrarium, quòd contributio commendæ eſſet multùm tenuis, prout etiam quòd prætenſæ collectæ non tantam requirunt celeritatem, quin poſſit haberi recurſus ad Summum Pontificem, præſertim eum pecuniæ capiantor ad intereſſe, ſeo cenſum, & deinde fiat repartitio pro contributione, cum temporis dilatione ad ſolvendum, ut ex retrotractis deprehenditur, & conſideratum etiam fuit coram Reverendiſſimo Attrebatenſi. Alia non fuerunt viſa Dominis indigere reſponſione.

Et ita deciſum, utraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO.

Ravennaten. emphyteuſis, Veneris, 28. Maji, 1631.

ARGUMENTUM.

Cauſa, in qua agitur de bonis ratione directi domini ſpectantibus ad Eccleſiam, eſt cognoſcenda omninò à Judice Eccleſiaſtico; etiamſi agatur inter ſolos emphyteutas, & ſuper ſolo dominio utili; egregiè reſolvitur, & exemplis illuſtratur.

Summarium.

1 *Cauſa, in qua agitur de bonis ratione directi domini ad Eccleſiam ſpectantibus, dicitur omnino Eccleſiaſtica, & ab Eccleſiaſtico Judice, non autem laico definienda.*

2 *Laici nihil ſtatuere poſſunt circa bona Eccleſiaſtica ex defectu juriſdictionis, & poteſtatis.*

3 *Forum ſortiri, & ſtatutis ligari, paria ſunt.*

4 *Dominium directum eſt connexum, & complicatum cum utili, imo & eidem prædominans; & dominium utile eſt verè, & propriè una, & eadem res cum directo, & ejus natura, ut directum ſemper ſequatur, ſicuti incrementum alluvionis.*

5 *Bona Eccleſiaſtica neque indirectè ſubjici poſſunt juriſdictioni, & judicio laicorum.*

6 *Juspatronatus laicorum, licèt non ſit propriè ſpirituale; eſt tamen ſpiritualitati annexum: & ideo ſuper illo judicat ſolum Judex Eccleſiaſticus.*

7 De *poſſeſſione rei ſpiritualis cognoſcit ſolum Judex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate; non autem laicus.*

8 *Inter dominium directum, & utile, eſt major connexio, & complicatio, quam inter proprietatem, & poſſeſſionem.*

9 *Cauſa decimarum, quæ data ſunt in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Judice Eccleſiaſtico.*

10 *Poſſeſſorium matrimonii definiendum eſt à Judice Eccleſiaſtico; quamvis agatur inter perſonas merè laicas.*

11 *Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per ſtatuta laicorum, ſuper rebus, & bonis impoſita.*

12 *Dominium utile vaſſalli ſubjicitur, & famulatur directo dominio domini principalis.*

13 *Laicus ſocius Clerici ſequitur forum ejuſdem Clerici.*

14 *Major conſors pupilli, aut minoris, gaudet privilegiis ipſius pupilli, & minoris.*

15 *Eccleſiæ expedit habere magis unum emphyteutam, quam alium.*

DECISIO CVI.

Sententiam latam extra Curiam, Domini dixerunt vitio nullitatis ex defectu juriſdictionis laborare: promulgata enim fuit in foro, & Tribunali laicali; &
tamen cùm ageretur de bonis ratione directi domi- 1
nii ſpectantibus ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Coſmedin, cauſa erat omninò Eccleſiaſtica, & ab Eccleſiaſtico judice; non autem à laïco definienda, *cap. Decernimus. extr. de judic. cap. Bene quidem. cap. Denique. diſtinct. 96. cap. Continua. cap. Relatum. c. Si qua cauſa. cap. Placuit. 11. q. 1. quæſt.* 1. in qua quæſtione per totam Gratianus congerit decreta ad hoc ſpectantia ex ſacris Conciliis, & Summorum Pontificum reſcriptis deſumpta; & *in d. c. Placuit. deſumpto ex Concil. Carthaginen. III.* habetur, quòd etiam Apoſtolus hujuſmodi cauſas ad Eccleſiam deferri, atque ibi determinari præcepit: & de veritate hujos concluſionis nullus unquam orthodoxos dubitavit: & ſi qui auſi ſunt impugnare, meritò ſemper ab Eccleſia fuerunt damnati, prout de Marſilio illo Paduano ſub Paſchali II. tradit Cardin. Turrecrem. *in Summa Eccleſ. lib. 4. par. 2. c. 37.* qui ſuper hoc refert extare Extravagantem Joannis XXII. quæ incipit: *Licèt.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 5. cap. 12. verſ. In hoc procul dubio.* Bannes *in 2. 2. quæſt. 65. art. 1. verſ. Item Chriſtus.* Cardinal. Bellarmin. *controverſ. tom. 2. tit. de Cleric. cap. 24. ante verſ. Quinta propoſitio.*
Quemadmodum enim laici quidquam ſtatuere non 2
poſſunt circa bona Eccleſiaſtica, ex defectu juriſdictionis, & poteſtatis, *dicto cap. Benè quidem. cap. Si Imperator. 96. diſtinct. cap. Laicis. 16. quæſt. 7. cap. Cùm laicis. extr. de rebus Eccleſ. alien. vel non.* in quibus locis habetur, quòd laicis, etiam Religioſis, obſequendi neceſſitas relicta eſt, non authoritas imperandi, nullaque de rebus Eccleſiæ diſponendi attributa eſt poteſtas; & in his, quæ ad Eccleſiam ſpectant, diſcere debent, non docere, *cap. Clericus. & cap. fin. de immunit. Eccleſ. in 6.* ubi ſtatuentes ipſi anathematis poena feriuntur, *cap. Eccleſia Sancta Maria. de conſtit.* Ita nec etiam ſuper illis jus dicere, & ſententiam proferre poſſe, non eſt ambigendum: paria enim ſunt, forum ſortiri, & ſtatutis ligari.
Gloſſ. *in c. Quod Clericus. de foro compet.* Decian. *in dicto* 3
c. Eccleſ. Sancta Maria. num. 18. Alexand. *conſ. 211. n. 5. in fin. lib.* 2. Rimin. ſen. *conſ.* 268. *num. 13. lib.* 2. Beroſ. *conſ. 65. n. 99. lib.* 1. Surd. *conſ. 2. n. 14. in fin.* & *conſ. 338. n. 26. ad fin.* & ad propoſitum Theſaur. jun. *quæſt. forenſ. lib. 2. cap. 15. num. 12. in fine.*

Idque procedit, etiamſi cauſa inter ſolos emphyteutas agatur, & ſuper ſolo dominio utili, quod penes laïcos exiſtit: quoniam dominium Eccleſiæ cùm ſit connexum, & complicatum cum utili, imò & eidem prædominans, ſitque dominium utile verè, & propriè una, ac eadem res cum dominio directo, & ejus naturæ, ut directum ſemper ſequatur, ſicuti incrementum alluvionis, 4

alluvionis, & inſulæ, ut dixit Oldrad. conſ. 440. n. 7. verſ.
Et ideo rectè. quem ſequitur Surd. conſ. 57. n. 23. verſ.
Et propterea. & ſubjectum bonorum materialiter ſit
5 ſemper, & perpetuò Eccleſiaſticum; non poteſt ab ipſo
dominio directo, ſaltem actualiter, ſeparari dominium
utile; nec ideò indirectè bona Eccleſiarum ſubjici ju-
riſdictioni, & judicio laicorum, cap. Quanto. c. Cæterum.
& ibi Canoniſtæ, de judic. Cardin. conſ. 2. n. 2. verſ. Item
in hæreditate. Campeg. inter conſ. Albert. Brun. conſ. 2.
num. 34. ſub verſ. Præmitto tertiò. & alios congeſſit, &
ſequuta eſt Rota, accerrimè examinato articulo, ſubla-
tiſque contrariis argumentis, in Romana Domus de Scap-
puccius, 19. Januarii, 1611. coram Reverendiſſimo Domi-
no meo Decano: & quoties caſus contigit, ſemper eam
poſteà ſequuta eſt, ut in deciſ. 472. par. 2. recent. & penes
Pacific. de Salviano deciſ. 239. n. 6. & in Romana de Schi-
anchis, 28. Aprilis, 1617. coram Eminentiſſimo Domino
Cardinali Pamphilio, impreſſ. poſt Modern. Mantuan.
controverſ. forenſ. cap. 12. n. 67. & aliis ſæpiùs. Et ab hac
opinione difficile eſſe recedere, monet Gratian. diſcept.
forenſ. cap. 447. num. 21.

6 Ita ratione hujuſmodi connexionis, licèt juſpatrona-
tus laicorum, non ſit propriè ſpirituale: attamen, quia
eſt annexum ſpiritualitati, ideò ſuper illo judicat ſolùm
Judex Eccleſiaſticus, cap. Quanto, de judic.

7 Et poſſeſſio rei ſpiritualis, licèt ſit merè temporalis,
& laicalis; attamen etiam de poſſeſſione ſolùm cog-
noſcit Judex Eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa
proprietate, non autem laicus, cùm qualitas ſpiritualita-
tis, qualitatem temporalitatis abſorbeat, & ad ſe trahat.
Beroſ. in rubr. de jud. n. 51. Cravet. conſ. 258. n. 8. Roland.
conſ. 12. n. 35. & ſequentib. l. 2. Valaſc. conſ. 93. n. 3. Me-
noch. de recuper. remed. 15. n. 205. & ſequentib. Covar.
pract. q. c. 35. n. 1. Guttier. canon. qq. c. 34. n. 26. & ſeqq. latè
8 Azor inſtit. moral. par. 1. l. 5. c. 24. q. 3. Duard. ad Bullam
Cœn. lib. 2. can. 15. q. 19. n. 47. Put. deciſ. 361. lib. 1. in antiq.
Certum eſt autem, majorem connexitatem, & compli-
cationem eſſe inter dominium directum, & utile, quàm
ſit inter proprietatem, & poſſeſſionem, ut per Beroſ. in
d. cap. Quæ in Eccleſiarum, n. 13. de conſtit.

9 Indem cauſa decimarum, quæ datæ ſint in feudum
ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Judice Eccleſiaſti-
co: licet enim dominium hujuſmodi decimarum, ſci-
licet, fructuum illorum, omnino ſpectet ad laicos, &
feudum cenſeatur ſæculare; tamen, quia oritur, & de-
pendet à jure ſpirituali, & Eccleſiaſtico, non poteſt Ju-
dex laicus de illis cognoſcere. Federic. de Sen. conſ. 245.
num. 1. Azor. inſtit. mor. part. 1. lib. 7. cap. 39. q. 3. Monet. de
decim. cap. 8. q. 1. n. 15. Fagund. ſuper precept. Eccleſ. præ-
cept. 5. lib. 3. cap. 3. n. 5. ubi Covarr. Rupel. & alios contra-
rium ſentientes refellit.

10 Prout & poſſeſſorium matrimonii, quamvis agatur
inter perſonas merè laicas, quia habet admixtam cau-
ſam, & titulum ſpiritualitatis, definiendum eſt à Judice
Eccleſiaſtico. Covarr. de ſponſ. part. 2. cap. 7. §. 6. n. 8. &
cap. 8. §. 12. num. 3. Valaſc. dict. conſ. 93. n. 2. ad medium,
verſ. Et in cauſa matrimoniali. latè Molin. de ritu nupt.
lib. 2. different. 10. n. 19. & ſeqq.

11 Et demum (quod fortius etiam videtur) ratione pa-
riter connexitatis dominii utilis cum directo, emphy-
teutas Eccleſiæ non teneri ad collectas, & onera rea-
lia per ſtatura laicorum, ſuper rebus, & bonis impoſita,
cenſuerunt graviſſimi Auctores, & originaliter dixit
Bart. in l. Privatis, num. 2. C. de excuſ. mun. lib. 10. Jaſ. in
Authent. Quas actiones, num. 42. C. de ſacroſ. Eccleſ. Ri-
pa in tract. de peſt. tit. de privileg. ad conſerv. ubert. num.
124. latè Petr. de Ubald. in conſ. 2. poſt tract. de collect. per
tot. Silv. conſ. 9. per tot. M. Ant. Eug. conſ. 96. num. 23. lib. 1.
D. Fachin. controv. jur. cap. 91. lib. 1. Menoch. conſ. 444.
num. 27. Ruin. conſ. 111. n. 10. verſ. Item nota quòd, lib. 5.
Remig. Gonny de char. ſubſid. q. 61. num. 29. & q. 59.
num. 31. Odd. conſ. 70. per tot. & præſertim, n. 31. ubi te-
ſtatur, hanc opinionem eſſe veriorem, ſolidioribuſque
rationibus fundatam, necnon magis æquam, & ſecu-
ram: & num. 40. ait, hanc dici poſſe communem opi-
nionem, cùm Bartholum, & alios graviſſimos juris ſe-
ctatores habeat. Burſat. conſ. 41. num. 22. l. 1. & videtur
etiam admiſiſſe Rota in dicta Romana domus de Scap-
puccis coram R. D. meo Decano.

Et præter motivum connexionis concurrit etiam 12
prærogativa qualitatis, & ſubjecti Eccleſiaſtici: hoc e-
nim dominium utile vaſſalli ſubjicitur, & famulatur di-
recto dominio Domini principalis. Alciat. in l. Si quis.
in §. Differentia n. 12. verſ. Aliud eſt. & ibid. Zaſ. num.
22. ff. de acqu. poſſeſſ. & benè per Surd. d. conſ. 57. num. 23.
verſ. Et propterea. Et in proprietate, tanquàm in prima
cauſa, inſeparabiliter inhæret, ſine qua nec ſubſiſtere
poteſt: unde meritò dominium directum, cùm ſit Ec-
cleſiaſticum, tanquàm dignius, & potentius debet tra-
here ad ſuum Judicem, & forum diſcuſſionem ſuper
dominio utili: quia ſemper, ut dictum eſt ſuprà, hoc do-
minium utile reſidet in materia, & in re Eccleſiaſtica,
veluti in ſuo ſubjecto; quemadmodum, hac eadem ra-
tione prærogativæ circa competentiam fori, comper- 13
tum eſt, quòd laicus ſocius Clerici ſequitur forum ejuſ-
dem Clerici. Bart. in l. fin. n. 15. ad fin. ff. de colleg. illic. Aret.
conſ. 29. n. 24. verſ. Secundum eſſet dubium. in fin. Surd.
conſ. 222. n. 3. & conſ. 396. n. 16. & 18.

Et major itidem conſors pupilli, aut minoris ratione 14
juris conſortii gaudet privilegiis ipſius pupilli, & mino-
ris, l. Si communem. ff. Quemad. ſervit. amitt. Afflict. de-
ciſ. 213. Franch. deciſ. 269. num. 1. Old. de reſtit. in int. par.
1. quæſt. 46. art. 10. n. 35. ſique aliter in hoc caſu, ubi agitur
etiam ſolùm de dominio utili emphyteutæ, diceremus, 15
ſequeretur præjudicium ipſius Eccleſiæ, cui expedit ha-
bere magis unum emphyteutam, quàm alium. Ita Bo-
reſ. in d. cap. Quæ in Eccleſiarum, num. 9. de conſtit. &
Ruin. jun. num. 12. Becc. conſ. 3. num. 61. & 62. lib. 1. & in
dicta deciſione Romana de Scappuccis, coram Reveren-
diſſ. Domino meo Decano luculenter, & doctè ponde-
ratum fuit. Et ita, utraque parte informante, pro nulli-
tate reſolutum fuit.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Romana legati pii, Veneris, 4. Februarii, 1628.

ARGUMENTUM.

Teſtamentum factum à Conclaviſtis poſt ſignatam ſupplicationem facultatis teſtandi, ante tamen expeditionem Literarum, an valeat.

SUMMARIUM.

1 *Gratia ſola ſignatura perficitur.*

2 *Gratia Principis fit ſimplici verbo, ſtatim; & gratia perfecta eſt, antequàm Literæ expediantur; quamvis probatio ejus non poſſit fieri per teſtes, ſed per ipſas Literas jam abſolutas & expeditas.*

3 *Literæ expeditæ habent vim probationis, quòd gratia facta fuerit ſub die datæ ſupplicationis.*

4 *Gratia, quoad executores, non dicitur perfecta abſque Literis, ſed recipit robur ab expeditione Literarum.*

5 *Regula de non judicando juxta formam ſupplicationis, habet locum tantùm quando agitur de canonizanda gratia.*

6 *Privilegium conceſſum certo generi perſonarum, ſufficit, quòd privatim fuerit notificatum.*

7 *Statutum factum per Priores cum conſilio prudentum, ſi in ſcriptis redigatur, non eſt neceſſario publicandum.*

8 *Decretum factum in Congregatione Sanctiſſimæ Inquiſitionis, habetur pro publicato.*

9 *Scientia probatur conjecturis, & præſumptionibus.*

10 *Privilegii ſcientia non requiritur, quando conceditur per modum ſtatuti, & conſtitutionis; ſecus, quando conceditur per modum reſcripti.*

11 *Privilegio generali renunciatum non cenſetur per impetrationem privilegii particularis.*

12 *Privilegium conceſſum Conclaviſtis favet etiam non deſcriptis in ipſo privilegio.*

13 *Privilegium conceſſum Conclaviſtis cenſetur conceſſum cauſa, non perſonis, vel rei.*

14 *Privilegium conceſſum ſtudentibus in Romana Curia, de percipiendis fructibus beneficiorum in abſentia, dicitur conceſſum cauſa ſtudiorum, non perſonæ, vel rei.*

15 *Executor nominatus ad diſtribuendum bona in pauperes, non poteſt unum tantùm nominare: ſecùs ſi dictum ſit, quod diſtributio fiat pro anima teſtatoris.*

16 *Paupertate in judicanda, religioni judicantis plurimùm tribuitur.*

17 *Executor datus ad aliquem nominandum, ſi intra annum non nominet, nominatio devolvitur ad Ordinarium; dummodo præcedat monitio.*

18 *Executio pro bonis habitis per Procuratorem, fieri non poteſt contra ipſum; ſed contra principalem.*

DECISIO CVII.

FRater Vincentius Averoldus miles Hieroſolymitanus Præfectus cubiculi Illuſtriſſimi Domini
Cardinalis Burgheſii, & ejusdem Conclaviſta, fecit teſtamentum poſt ſignatam ſupplicationem facultatis teſtandi conceſſam à S.D.N. Conclaviſtis, ante tamen expeditionem Literarum: & cùm A. C. pronunciaverit ſuper validitate teſtamenti, quæſitum fuit de juſtitia illius ſententiæ, quæ potiſſimùm pendet à tribus. Primò, ut videatur, an prædicta ſupplicatio ſignata ſufficiat. Secundò, an dicti Privilegii, ſine facultatis adfuerit ſufficiens notificatio, quæ habeat vim publicationis. Tertiò, an conſtet, dictum Equitem illius notitiam habuiſſe, ita ut eo uſus fuerit.

1 Et quantùm attinet ad primum, cùm ſupplicatio
fuerit porrecta, & ſignata, gratia dicitur perfecta: quia
ſolo verbo Papa facit gratiam *cap. Quidam*, & *ibi*
Butr. *num.*10. Imol. *num.*8. *& ſeq. de renunc.* Caſſad.
*deciſ.*1. *eod. tit. num.*6. *verſ. Sed primò.* Caput. *deciſ.*88.
*n.*4. *part.*3. Put. *deciſ.*94. *num.*1. *&* 2. *in correct.* Samen.
2 *in regula de infirmit. qu.*18. Bald. *in l. Si quam per calumniam. num.* 5. *C. de Epiſc. & Cler.* ubi, quòd gratia
Principis fit ſimplici verbo, *ſtatim*; & gratia perfecta
eſt, antequàm Literæ expediantur, quamvis probatio
ejus non poſſit fieri per teſtes, ſed per ipſas Literas
jam expeditas, & abſolutas. Rota *deciſ.*87. *num.* 1. *&* 2.
ac ſeqq. de reſcript. in antiq. Mant. *deciſ.* 355. *num.*
2. Seraph. *deciſ.* 775. *num.* 2. Rot. *deciſ.* 585. *num.* 2.
part. 1. *in recent.* Et iſta eſt communis opinio, ut per
Celſum Ugonem *in conſ.* 16. *num.*6. *verſ. Quibus unico.* Et ideò prædicta gratia, cùm Literæ fuerunt poſtmodum expeditæ, ſatis probatur, ut ex mente prædictorum Doctorum dicit Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.*7.
3 *num.*55. *verſ. Pro contraria autem ſententia.* Et ſic expeditio dictarum Literarum habet vim teſtimonii, & probationis, quòd ſub die datæ ſupplicationis fecerit gratiam Conclaviſtis, *Auth. de rapt. mul. quæ rapt. nub. coll.* 10. *in fin.*

Neque obſtat, quòd ipſe Molina *ubi ſuprà*, *num.* 51.
& ſeqq. teneat contrarium: quia, ut patet ex prædictis,
4 loquitur contra communem opinionem: dum verò
nititur authoritate Rotæ *in deciſ.* 458. *in nov. quæ eſt* 20. *num.* 5. *de conceſſ. præben.* & eſt eadem in hac parte *cum deciſ.* Ægidii 110. *incip. Præſumitur proviſio. num.* 6. *verſ. Circa ſecundum. cum ſeqq.* minùs officit: nam Rota loquitur ad effectum, quod executor cenſeatur nominatus: in ſupplicatione enim nominantur executores in genere; & poſt per partes nominantur executores, qui in literis exprimuntur, ut in dictis deciſionibus: & explicat Garz. *de benef. part.*6. *cap.*2. *num.*1. *& ſeqq.* poſt alios, quos allegat: unde nil mirum, ſi ante expeditionem Literarum quoad executores gratia non dicitur perfecta; ſed recipit robur, quoad executo-
res ab expeditione Literarum, ut benè declarat Ol- 5
drad. *conſ.*329. *num.*9. Dum verò idem Molin. movetur ex regula *de non judic.* juxta formam ſupplicationis, illa regula non applicatur ad caſum: quia tunc demum locum ſibi vindicat, quando agitur de canonizanda gratia, & ſic objectum procederet, ſi hodie Literæ non eſſent expeditæ, & prætenderetur teſtamentum canonizari ex ſola ſupplicatione ſignata, non autem ſimplex abſolutoria. Mantic. *deciſ.*355. *num.*2. Seraph. *deciſ.*775. *num.*3. Cùm hodie verò Literæ ſint expeditæ, ceſſat omnis amaritudo.

Quantum attinet ad ſecundum, an dicti privilegii 6
fuerit ſufficiens notificatio, quæ habeat vim publicationis, pro reſolutione hujus articuli dicebant Domini, quod licèt lex generalis egeat publicatione, ut innoteſcat omni populo: tamen cùm agatur de privilegio conceſſo certo generi perſonarum, ſufficit, quod privatim fuerit notificatum. Bald. *in l. Leges, ut generales, n.*2. *verſ. Et hoc eſt benè.* ubi expreſſis verbis dicit, quod ſolum leges generales, vel generalia ſtatuta indigent publicatione. Sequitur Fulgoſ. *ibid. num.*1. Caſtren. *n.*2. *in fin.* ubi, quod ſufficit ſcientia, *C. de legibus* Rom. *conſ.*453. *col.*2. *verſ. Sed his rationibus. ubi*, quod etiamſi verba ſonarent, ut publicatio generaliter fieret; tamen ſi eſt lex privata, ſufficit, quod illis privatis perſonis, ad quos ſpectat, fiat nota: quia iſta eſt mens legiſlatoris D. meus Ludovicus Carbo *de legibus, lib.*3. *diſp.*7. *col.*5. *verſ. Poſtremo privata lege.* In propoſito autem Conclaviſtæ præſentarunt ſupplicationem, quæ fuit ſignata, & (ut moris eſt) eidem reſtituta pro expeditione Literarum ad probationem. Unde inficiari non poteſt, quin iſta ſignatio ſupplicationis, & reſtitutio habeat vim notificationis particularis, cum (ut *ſuprà* dictum eſt) ex Caſtrenſe ſufficiat ſola ſcientia: & benè fuit dictum Angel. *in Auth. de non elig.*
ſec. nub. §. *fin. in fin.* ubi, quod ſi ſit aliquod ſtatutum per 7
Priores cum conſilio prudentum, & inde ſcriptura ſumatur, non eſt neceſſe, quod publicetur per banna: & dictum Angel. ſequitur Alex. *in conſ.*39. *n.*4. *verſ. Modo ſubditur. lib.* 3. Roland. *conſ.*99. *n.*57. *vol.* 2. Rimin. jun. *in conſ.*472. *num.*30. *col.*4. Franc. Coſſius *dec. Senen. in repet. c. Cognoſcentes in fin. de Conſt.* Rot. ſequendo dictum Angel. *in dec.*578. *n.*2. *part.*1. ubi, quod per prædi-
cta decretum factum in Congregatione Sanctiſſimæ 8
Inquiſitionis habetur, pro publicato. Unde, cum Papa fecerit gratiam, & illa poſtmodum fuerit redacta in ſcriptis, ex quo fuit facta ſupplicatio, & ſignata, ex prædictis videtur dicendum, quod non egeret alia publicatione, vel notificatione.

Quantum attinet ad tertium, an Eques habuerit notitiam dicti Privilegii, ita ut dicendum ſit eo uſum fuiſſe, viſum fuit affirmativè reſpondendum attenta qualitate facti, & circomſtantiis; Conclaviſtæ enim inſtiterunt pro dictis privilegiis, & prædictus Eques erat ex principalioribus Conclaviſtis, & in ſuo teſtamento generaliter diſpoſuit de omnibus bonis vigore quarumcunque facultatum, & privilegiorum ſibi tam à Sanctiſſ. D. N. Urbano VIII. nuper conceſſorum, quàm ab aliis prædeceſſoribus Romanis Pontificibus, ac etiam vigore quarumcunque facultatum ſibi de jure, vel aliàs quomodolibet competentium, quibus omnibus facultatibus ſe velle uti declaravit omni modo meliori. Ex hoc enim ſatis patet, quod de omnibus bonis diſpoſuit. Et ex hac diſpoſitione juncta cum aliis *ſuprà* ponderatis oritur evidentiſſi-

ma

ma conjectura, quòd habuerit ſcientiam dictorum pri-
9 vilegiorum, cum ſcientia probetur ex conjecturis, &
præſumptionibus. Ripa *in l. Qui Roma. §. Duo Fratres. num.50. ff. de verb. oblig.* Pariſ. *conſ.91. num.47. lib.2.*
Aym. *conſ.193. n.6. verſ. Contrarium.* Ultrà quòd non vi-
debatur requiri ſcientia privilegii, quando conceditur
per modum ſtatuti, & Conſtitutionis; licèt ſecus ſit,
10 quando conceditur per modum reſcripti, ut diſtinguen-
do firmat Sanchez *de matrim. lib.3. diſp.36. n.6. & 3.* ubi
affert rationem differentiæ.

Non obſtat, quòd Eques obtinuit privilegium de
diſponendo pro quinta parte, & quod in Literis poſt-
eà expeditis non fuit deſcriptus in numero Conclavi-
11 ſtarum: quia ex dicta facultate diſponendi de quin-
ta parte non cenſetur renunciatum facultati generali
diſponendi. *cap.2. de reſcript.* Feder. de Sen. *conſ.233. in princ. num.2. verſ. Et primò, quòd non ſit.* qua uſus fu-
erit, cùm generaliter diſpoſuerit. Nec ex hac impetra-
tione cenſendum eſt, non habuiſſe ſcientiam privilegii,
cùm præſumptio ſtet in contrarium ex dictis. Alias
enim, ſi voluiſſet ſe reſtringere ad facultatem diſponen-
di de quinta parte, veriſimile eſt, quòd de ea ſolùm diſ-
poſuiſſet, & non de omnibus bonis: & in omnem e-
ventum, ut etiam dictum eſt, cùm agatur de privilegio
per viam ſtatuti, non requirebatur ſcientia, ideoque ſuf-
12 ficiebat, quòd ſtante dicto privilegio, de omnibus bo-
nis diſponeret, prout diſpoſuit. Et ad non deſcriptio-
nem ipſius Equitis in privilegio dictum fuit, parum re-
ferre: quia cùm verè fuerit Conclaviſta in Curia illo-
rum, qui non curarunt, ipſum deſcribi; non potuit illi
afferre aliquod præjudicium, cùm gratia ſit facta Con-
claviſtis; & nominario Conclaviſtarum non ſtat pro-
pterea reſtrictivè ad nominatos, ſed favet Conclaviſtis,
13 cùm, ut dictum eſt privilegium ſit conceſſum Concla-
viſtis, & ſit cauſæ, non perſonis, vel rei. Oldrad. *conſ.117.*
quod duplicatur *conſ.322. circa fin.* ubi quòd privilegium
14 conceſſum ſtudentibus in Romana Curia, de percipien-
dis fructibus beneficiorum in abſentia, dicitur conceſ-
ſum cauſa ſtudiorum, non perſonæ, vel rei.

Non obſtat, quòd Illuſtriſſimus, & Excellentiſſimus
D. Princeps Burgheſius à dicto Equite executor no-
minatus ad diſtribuendum bona in pauperes, non po-
15 tuit unum tantùm nominare; licèt ſecus eſſet, ſi dixiſ-
ſet, quòd diſtributio debuiſſet fieri pro anima ipſius.
Barthol. *in l.3. n.1. ff. de opt. leg.* Caſtr. *conſ.97. n.3. l.1.* Quia
idem Excellentiſſimus Princeps aliam fecit poſteà no-
minationem, & unà cum paupere jam nominavit illius
ſorores. Contra quam nominationem non obſtat, quòd
Franciſcus primo loco nominatus non eſſet pauper,
cùm Eques in eum jam tranſtulerit penſionem 53. du-
catorum: quia, cùm in judicanda paupertate religio ju-
16 dicantis poſſeat ex adductis per Menoch. *de arbitr. lib.2. c.65. n.7.* ſatis viſum fuit dictum Franciſcum poſſe dici
pauperem; prout nec contra eandem nominationem
poteſt objici, quòd non fuerit facta intra annum; & ideò
nominatio fuit devoluta ad Ordinarium: quia hoc eſſet
verum, ſi D. Princeps fuiſſet monitus ad nominandum,
17 & intra annum non nominaſſet: & ita loquitur text.
in c. Nos quidem. & *ibi* Abb. *de teſtam.* Caſtr. *d. conſ.97. num.2. lib.1.* qui, licèt in caſu ſuo teneat contrarium pro-
pter conſtitutionem Epiſcopalem, tamen hic ſumus ex-
tra terminos conſtitutionis, quæ etiam deberet loqui de
nominatione, prout eſt caſus noſter; nec ſufficeret, quòd
loqueretur de executione, ut declarat Abb. *in d.c. Nos quidem n.2.*

Denique non obſtat, quòd ſententia A.C condem-
net receptorem ad reſtituendum bona, & tamen poſteà
relaxatur mandatum contra bona Religionis: quia ju-
dicium debuit intentari, prout fuit intentatum, contra
receptorem, ex quo nomine Religionis cepit bona tan-
quam ſpolio ſubjecta; & tanquam talis fuit condemna-
tus ad reſtituendum bona: ac propterea mandatum be-
nè fuit relaxatum contra bona Religionis, non autem
contra bona receptoris: quia receptor non occupaverat
bona nomine proprio, ut dictum eſt, ſed nomine Reli-
gionis; ac ideò debuit contra ipſius Religionis bona,
non autem receptoris fieri executio. *l. Paulus.* & *l. Procurator ff. de proc.* Signorol. *conſ.15. in fin. verſ. Propterea prædictus.* Guido Papæ *deciſ.86 in fin.* Alexand. *conſ.95. num.12. verſ. Et licèt. l.2.*

Et ita concluſum, negotio pluries propoſito, & ma-
turè diſcuſſo, &c.

EMINENT. D. CARDINALE
Joanne Baptiſta Pamphilio.

Pampilonen. præeminentiarum, Lunæ, 1. Junii, 1609.

ARGUMENTUM.

Præſcriptio quadragenaria requiritur ad auferendam præcedentiam Rectori in propria Eccleſia, & illam alteri privatæ, & particulari perſonæ acquirendam.

SUMMARIUM.

1 *Præſcriptio dicitur, non conſuetudo, quando agitur de auferenda præcedentia Rectori in propria Eccleſia, & illa alteri perſona privata acquirenda.*

2 *Præſcriptio quadragenaria requiritur ad auferendum præcedentiam Rectori in propria Eccleſia, & illam alteri perſonæ privatæ acquirendam.*

3 *Tempus litis deducendum eſt præſcriptione.*

4 *Conſuetudo contra jus quadragenaria requiritur.*

5 *Conſuetudo confunditur alia contraria conſuetudine.*

DECISIO CVIII.

DE menſe Aprilis anni præteriti propoſui dubium,
an ſententiæ Rotales eſſent confirmandæ vel in-
firmandæ, quod pro illorum confirmatione fuit reſo-
lutum: ſed, quia nihil fuit actum de relevantia te-
ſtium remiſſorialium; ideò, ut agentibus pro Archi-
presbytero ſatisfacerem, ſupradicta die 1. Junii, 1609.
propoſui dubium, an conſtet de relevantia dictorum
teſtium: quod negativè per Dominos meos fuit re-
ſolutum. Fundamentum reſolutionis fuit: quia hic
non agitur de ſimplici conſuetudine; ſed de præſcri-
ptione, ex quo agitur de auferendo præeminentiam Re-
ctoribus in propriis Eccleſiis de jure debitam, & illam 5
acquirendi Archipresbytero; & ſic certæ perſonæ pri-
vatæ, & particulari: quo caſu dicitur præſcriptio, ut per
Doct. *in c. fin.* & *ibi* Abbas *n.20. de conſuet.* & in his ter-
minis Ruin. *conſ.155. lib.3.* & fuit reſolutum *in cauſa Militen. præſidentiæ, 22* Junii, 1579. coram bon. mem. Card.
Seraphino, & per conſequens requiritur ſpatium 40 an-
norum, *c. De quarta. de præſcript.* & dicitur in dictis de-
ciſionibus, quòd quidem temporis ſpatium in præſenti
caſu nullus ex dictis teſtibus diſponit, deducto tempo-
re motæ litis, prout deduci debet, *c. licèt ex quadam.* &
ibi Abb. *n.3. ad fin. de teſtib.* Put. *deciſ.348. n.1. lib.2.* & fuit 3
ſæpius deciſum.

Propterea etiam, quòd ageretur de ſimplici conſue-
tudine, aut de præſcriptione; attamen eſſet neceſſaria
conſuetudo quadragenaria: quia, cùm illa ſit contra ju-
ris diſpoſitionem, ſecundùm quàm Rectores in ſuis pro- 4
priis Eccleſiis debent præcedere omnes alios, quamvis
in dignitate majore conſtitutos, requiritur ſpatium 40.
annorum. Gloſſ. *in c. fin. in verb. Legitimè*, & *ibi* Doct.
omnes, præſertim Abb. *n.1. de conſuet.* Bald. *de præſcript. 5. par. 5. partis principalis, q.15. n.2.* Nav. *conſ.3. n.5. in fin. de cenſib.*

Quibus accedebat, quòd aliqui ex dictis teſtibus di-
cunt, ſe neſcire, an actus geſti per Archipresbyterum,
fuerint facti jure proprio, vel ex cauſa urbanitatis: &

aliqui deponunt per verbum, *videtur*, & ſic potius judicant: & quidem alii deponunt de ſimplici auditu, & ulterius adſunt aliqui teſtes deponentes, quòd quidem Rectores in ſuis Eccleſiis præcedebant Archipresbyterum prædeceſſorem hujus moderni Archipresbyteri, ex quorum dictis videtur confundi allegata conſuetudo,
5 juxta trad. per Bart. & alios *in l.2. in fin. princ. ff. ſolut. matr.* Aym. *conſ.96. num.5. & conſ.134. n.2.* cum aliis per Gabr. *de conſuet. concl.3. n.32.*

EMINENT. D. CARDINALE Cavallerio.

Salernitana præcedentiæ, Lunæ, 14. Martii, 1622.

ARGUMENTUM.

Cæleſtini ſunt antiquiores Olivetanis, & ideò illis præcedunt.

Summarium.

1 *Fatalibus non prorogatis poſt appellationem, ſententia tranſit in judicatum.*

2 *Res judicata ut inducatur, requiritur validitas, & juſtitia ſententiæ.*

3 *Cæleſtini antiquiores ſunt Olivetanis.*

4 *Præcedentia debetur Religioni antiquiori, tam de jure, quàm ex conſtitutionibus pontificiis: & n.5.*

6 *Subrogatum propriè non dicitur id, quod non habet eaſdem qualitates; & ideò neque habebit eadem privilegia.*

7 *Præcedentia debetur juxta conſuetudinem: & ſi alia non adeſt, ſecundùm conſuetudinem, quæ ſervatur in Urbe.*

DECISIO CIX.

PRætendebant Monachi Olivetani civitatis Salerni præcedentiam in proceſſionibus, & actibus publicis à Monachis Cæleſtinis, contra quos à Vicario Salernitano ſententiam favorabilem reportaverunt de anno 1595. & hæc cauſa ad Rotam devoluta, cùm in ea uſque adhuc nihil actum fuiſſet, iidem Olivetani Prætendebant dictam ſententiam tranſiiſſe in judicatum, & eſſe exequendam: ideò propoſui dubium, an conſtaret de re judicata, quæ eſſet exequenda: & DD. negativè reſponderunt.

Quamvis enim à die appellationis, & commiſſionis cauſæ in Rota, lapſi ſint viginti, & plures anni, quo tempore fatalia nunquam prærogata fuerunt, adeò ut videa-
1 tur intrare res judicata, Caſſad. *deciſ.6. n.8. de appella.* Creſcent. *deciſ.8. num.8. eod. tit.* tamen requirebatur et-
2 iam validitas, & juſtitia ſententiæ, ut notant Doct. *in l.4. §. Condemnatum, ff. de re judic.* Felin. *in c. Super litteris n.15. de reſcript.* Card. Seraph. *deciſ.1123. n.6.* Rot. coram Reverendiſs. D. meo Decano *dec.574. par.1 in recent.*

In hoc autem caſu multa ſuper nullitate ſententiæ ex defectu citationis deducebantur: quia in hoc aderat aliqua diſcrepantia. Dicebant, ſententiam eſſe injuſtam: nam Cæleſtini, tam reſpectu originis; & approbationis,
3 extant antiquiores Olivetanis, cùm inceperint de anno 1274. Olivetani verò de anno 1319. ut tradit Azor. *inſtit. moral. lib.9. cap.21. verſ. Cæleſtini, & verſ. Ordo Olivetanus.* Ordo vero Cæleſtinorum fuit confirmatus à Gregorio X. Ordo autem Olivetanorum à Joanne XII. qui fuit poſteà privatus. Roder. *quæſt. Regul. tom.1. q.... art.1. & 7.* Paul. Motig. *de orig. omn. Relig. cap.31. & 32.* quàm etiam ratione ingreſſus in Civitatem Salerni, cùm Olivetani admiſſi fuerint ſolùm de anno 1592. aut præcedenti 1591. Et pro parte Cæleſtinorum plura documenta antiquiſſima exhiberentur uſque de anno 1425. Unde non docto de particulari conſuetudine, aut quaſi poſſeſſione præcedendi, præcedentia debebatur Cæleſtinis uti antiquioribus, tam de jure communi, quo antiquitas at-
4 tenditur, ut reſpondit Collegium Bononienſe, poſt conſilia Card. Zabarellæ *conſ.1. n.20. & ſeqq.* & ibidem Colleg. Paduan. *conſ.2. n.71.* & Colleg. Ferrarien. *conſ.3. n.13.* 5
quàm vigore Bullæ Gregorii XIII. *in novo Bullar.* 16. in qua circumſcripta quaſi poſſeſſione, & conſuetudine mandatur, ut antiquiores Confraternitates ſæcularium præcedere debeant, quam conſtitutionem procedere in Regularibus, declaravit Sacra Rituum Congregatio in pluribus cauſis.

Nec Domini obſtare putaverunt, quòd Olivetani ingreſſi ſunt in Civitatem Salerni in locum Monachorum 6
Sancti Benedicti: quia benè verum eſſe dicebant, quòd in eorum Monaſterium ſunt ingreſſi, non autem in eorum privilegia. Unde, cùm ratione approbationis modernioris haberent qualitatem diverſam à Monachis S. Benedicti, in quorum locum fuerant admiſſi; non poterant gaudere privilegio præcedentiæ, quo gaudebant Benedictini, tanquàm antiquiores; ad tradita per Cephal. *conſil 615. n.100. & ſeqq.* Dec. *conſ.19. n.135. lib....* Unde eſto, quòd Monachi Benedictini præceſſerint, ut ex fide data, quæ etiam non viſa fuit, eſſe in forma pro- 7
banti non tamen illorum privilegium ſuffragabatur Olivetanis modernioribus contra Cæleſtinos antiquiores, pro quibus etiam aderat obſervantia, cùm hic Romæ præcedant Olivetanos, ſecundùm quàm conſuetudinem regulari deberent in aliis locis, ubi non eſt particularis conſuetudo, juxta Decretum Congregationis Regularium confirmatum à Clem. VIII. fel. rec. quod fuit datum.

Et ita deciſum, &c.

CORAM EODEM.

Sancta Agatha Gothorum præcedentiæ, Veneris, 13. Maji, 1622.

ARGUMENTUM.

Olivetani in locis, ubi collegialiter vivunt, præcedunt Monachis Montis Virginis, viventibus uti ſingulis, & privatis.

Summarium.

1 *Montis Virginis, & Olivetanorum Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint.*

2 *Præcedentia debetur Religioſis, tam ratione fundationis, quàm ingreſſus in locum.*

3 *Collegium ad conſtituendum, tres ſaltem requiruntur.*

4 *Præcedentia debetur Religioſis poſteriùs admiſſis in aliquam civitatem, ſi ibi vivunt collegialiter, & alii antiquiores non habent Collegium.*

DECISIO CX.

DIctum fuit, Monachos Olivetanos debere præcedere Monachos Montis Virginis in Terra Ayrolæ.

Licèt enim Ordo Monachorum Montis Virginis fuerit inſtitutus à B. Guillelmo, uſque de anno 1124. ut apparet ex Martyrologio Romano *ſub die 25. Junii*, quo cadit ejus feſtum, junctis notatis per Illuſtriſſimum Cardinalem Baronium bon. mem. & tradit Azor. *inſtit. moral. tom.1. lib.12. c.21. verſ. Ordo Guillelmitanus.* & fuerint datæ confirmationes Apoſtolicæ Cæleſtini II. de anno 1197. & Innocentii III. Summorum Pontificum, de anno 1209. Olivetani verò inceperint de anno 1371. ut refert Azor. *d. c.21.* & fuerint confirmati à Joanne XXII. qui fuit poſterioribus temporibus, ut etiam dictum fuit *in Salernitana præcedentiæ*, 14. Martii præteriti, coram me, & ideò Monachis Montis Virginis tanquàm antiquioribus, etiam quoad ingreſſum in dictam terram Ayrolæ, videretur debita præcedentia tam de jure communi, quàm vigore Conſtitutionis fel. rec. Gregorii XIII. 86. *in novo Bullario*, ut fuit reſolutum *in dicta Salernitana præcedentiæ.*

Tamen probatum fuit in dicto Monaſterio Ayrolæ non

non adeſſe, niſi ad ſummum duos Monachos, & unum converſum, quod erat ſic conforme Conſtitutioni ſanct. mem. Pauli V. *in dicto Bullar*. 89. *in Append*. §. 10. quæ loquitur de iſto loco Ayrolæ in ſpecie, & mandat, ut ibi non ſit, niſi unus Monachus, & unus converſus; & ſit
3 cùm dicti Monachi non facerent Collegium, ad quod tres ſaltem Monachi requiruntur, Gloſſ. *in c. Nobis*. & ibi Joan. de Anan. *n*. 14. & Anchar. *n*. 17. *de jurepat*. neque haberent alias qualitates requiſitas ad eſſentiam Colle-
4 gii, de quibus per Roman. *conſ*. 456. *n*. 6. *&* 7. non viſum fuit, quòd illi Monachi Montis Virginis tanquam particulares, deberent præcedere Monachos Olivetanos, habentes in dicta terra Collegium formatum. Chaſſan. *catalog. glor. mand. par*. 4. *conſiderat*. 32. *col*. 2. *verſ. ſed intellige*. Dec. *conſil*. 160. *in fine*, *verſ. Quia ad hoc reſpondetur*. Joan. Piccard. *inter conſ*. Menoch. *conſ*. 52. *n*. 137. Selva *de benefic. par*. 1. *q*. 2. *num*. 82. *&* *n*. 83.

Et ideò in hoc caſu dictum fuit, Olivetanos ex hoc capite debere præcedere.

P. P. D. BURATTO.

In eadem, 29. *Maji*, 1624.

ARGUMENTUM.

Monachi Religionis poſteriùs approbatæ collegialiter viventes præcedunt Monachis alterius Religionis priùs inſtitutæ; viventibus tamen uti ſingulis, & privatis.

Summarium.

1 *Collegium ad conſtituendum tres ſaltem requiruntur.*
2 *Monachi collegialiter viventes præcedunt viventes uti ſingulos.*
3 *Bulla habenti decretum irritans & clauſulam*, Sublata, *ac alias clauſulas derogantes cuicunque conſuetudini, non derogatur per non uſum, niſi concurrente ſcientia, & conſenſu Papæ.*
4 *Collegium dici nequit, quod erectum eſt, reſiſtente Papa voluntate.*
5 *Bulla impreſſa in Bullario, publicata cenſetur.*

DECISIO CXI.

Deciſum fuit coram Reverendiſs. D. Cavallerio S. D. N. Datario, Monachos Olivetanos debere præcedere Monachos Montis Virginis in Terra Ayrolæ.

Non quidem reſpectu antiquitatis originis eorum Ordinis, vel Monaſterii in dicta Terra, ſed ex eo, quòd in Terra prædicta Monachi Olivetani habent Collegium formatum, & Monachi Montis Virginis illud non ha-
1 bent, ut legitur expreſſum in Bulla ſanct. mem. Pauli V. *in Bullar*. 89. in qua mandat Monachis Montis Virginis, quòd in loco controverſo Ayrolæ reſideat unus tantum Monachus, & converſus, qui Collegium conſtituere non poſſunt, cùm requirantur ſaltem tres, *l. Neratius. ff. de verb. ſignificat*. Gloſſ. *in c. Nobis*. & ibi Joan. de Anan. *num*. 14. & Anchar. *n*. 17. *de jurepatr*.

2 Et ideò reſidentibus ibidem Monachis Montis Virginis, uti particularibus debetur præcedentia Monachis Olivetanis, tanquam Collegio, Dec. *conſ*. 161. *in fin. verſ. Quia ad hoc reſpondetur*. Chaſſan. *in catalog. glor. mand. par*. 4. *conſid*. 52. *col*. 2. *verſ ſed intellige*. Joan. Piccard. *inter conſil*. *Menoch. conſ*. 52. *num*. 137. Selva *de benefic. par*. 1. *q*. 2. *n*. 83.

Non obſtat, ſi dicatur, in eadem Bulla fuiſſe indultum, quòd ſi fortè contigerit, quòd ſi Domus Ayrolæ ad formam Monaſterii redigatur, competenterque dotetur, reſtituatur ſub Abbatis, vel Prioris titolo reſpectivè gubernanda; & ideò quòd cum hodie probetur per teſtes, adeſſe Priorem cum pluribus Monachis, præſumatur ſatisfactum Bullæ prædictæ, & debeant præcedere Monachi Montis Virginis, collegialiter modò ibidem reſidentes.

Quia quidquid dicant teſtes hinc inde examinati, 3
cùm Bulla habeat decretum irritans, & clauſulam, *Sublata*, &c. cum aliis prægnantiſſimis, per quas derogatur cuicunque conſuetudini; & non uſus allegari non poteſt, niſi concurrente ſcientia, & conſenſu Papæ, Rota *in Romana concordia S. Petri, in recent. deciſ*. 221. *n*. 4. 5. *&* 6. *&* *deciſ*. 246. *n*. 1. *par*. 1. *recentior*. & requirat, quòd habitatio ad formam Monaſterii ſit redacta, quodque ex redditibus ſaltem ſex Monachi ali poſſint, ac Capituli Generalis conſenſus accedat, & demum protectoris, &
de his non doceatur, negari non poteſt, quin dici ne- 4
queat Collegium, reſiſtente Papæ voluntate. Bald. *in l*. 1. §. *Quibus, in princ. ff. quod cujuſque univerſ. nom*. Soc. *in l*. 1. §. *Municipes. num*. 4. *verſ. Et ſic poteſt. ff. d. acquir. poſſ*.

Neque de publicatione Bullæ prædictæ dubitari pot- 5
eſt, cùm reperiatur impreſſa *in Bullar*. Rota *deciſ*. 301. *par*. 2. *diverſ*. & *in Recent*. 298. *n*. 2. *par*. 2. & illius adimplementum Monachi prædicti Montis Virginis articularunt, & probare conati ſunt.

Fuit propterea conclusum, ſtandum eſſe in deciſis, utraque parte informante.

R. P. D. MOTMANNO.

Sancta Agatha Gothorum præcedentia, Lunæ, 29. *Januarii*, 1629.

ARGUMENTUM.

Monachi collegialiter viventes, licèt Religionis poſterius approbatæ, præcedunt aliis Religionis priùs approbatæ, viventibus uti privatis, & nullum Collegium conſtituentibus. Monaſterium ſuppreſſum, ut in priſtinam formam reducatur, & antiqua privilegia recuperet, quænam requirantur.

Summarium.

1 *Læſio eſt reſtitutionis fundamentum.*
2 *Præcedentia debetur Monaſterio Religionis priùs approbatæ, & ob anteriorem ingreſſum in aliquem locum.*
3 *Monachi collegialiter viventes, licèt Religionis poſterius approbatæ, præcedunt aliis Religionis priùs approbatæ, viventibus uti perſonis ſingularibus, & privatis, nullum Collegium conſtituentibus.*
4 *Collegii appellatione venit Monaſterium, & Conventus.*
5 *Collegii jura, & prærogativa per unum tantùm conſervantur.*
6 *Monaſterium violenter, & de facto deſtructum poteſt in priſtinum reſtitui, & ejus jura, & prærogativa non amittuntur.*
7 *Monaſterium ſuperioris authoritate ſuppreſſum, amittit jura, & privilegia illi competentia, tanquam acceſſoria.*
8 *Monaſterium ſuppreſſum, ſi poſteà ad antiquam formam reducatur, recuperat jura, & privilegia.*
9 *Dos competens Monaſterii dicitur, quæ ſufficit, non modo pro alendis perſonis, ſed etiam ſolvendis oneribus.*
10 *Decretum irritans inducit formam.*
11 *Conſenſus inductus pro forma non poteſt per æquipollens ſuppleri.*
12 *Conſenſus requiſitus ratione ſuperioritatis, actus per modum authoritatis, ac forma accedere debet.*
13 *Forma non ſervata, actus corruit.*
14 *Renunciari poteſt formæ reſpicienti propriam utilitatem.*
15 *Favori publico renunciare non licet.*

Digitized by Google

DECISIO CXII.

MOnachi Congregationia Montis Virginis, in op-
pido Ayrolæ commorantes, obtinuerunt, com-
miti i cauſam reſtitutionis in integrum adverſùa ſenten-
tiaa Rotales quibua fuit declaratum in proceſſiooibus,
& aliis quibuſcunque actibus publicis deberi præceden-
tiam Monachis Congregationis Montis Oliveri ibidem
reſidentibus. Unde, propoſito dubio, an conſtatet de e-
dictia reſtiturionis in integrum, DD. negativè reſponde-
1 runt. Cum enim ſententiæ ſint juſtæ, ceſſat læſio, quæ
eſt reſtitutionis fundamentum, *L. Verum. §. Sciendum.*
& ibi Bart *ff. de minor. l. Nam poſteà. §. Minor. ff. de jure-*
jur. Ruric. *conſ.* 88. *n.* 4. *vol.* 4. Beroſ. *conſ.* 121. *n.* 11. *&* 12.
& *conſ.* 122. *n.* 8. *& ſeqq. vol.* 3. Surd. *conſ.* 226. *n.* 4. Pede-
mon. *deciſ.* 158. *n.* 9. Rot. *dec.* 1. *n.* 1. *de rel. ſpoliat. in nov.* &
deciſ. 731. *n.* 2. *part.* 2. *in recent.*

Juſtitia autem patet ea deciſionibus coram bon. mem.
Cardin. Cavallerio, & bon mem. Buratto, in hac cauſa
emanatia, in quibus licèt propter antiquiorem inſtituti
2 approbationem, & anteriorem in prædictum oppidum
ingreſſum, pro indubitato haberetur præcedentiam de-
beri Monachis Montis Virginis, tam inſpecto jure com-
muni, ſecundùm Gloſſ. frequenti DD. calculo approba-
tam, *in cap. Quorundam. de elect. in* 6. cum *ibidem* not.
per Franc. *n.* 4 Felin. *in rubr. de major. & obed.* cum aliis
copioſè cumulatia per Everard. *in loco ab Ordine, n.* 13. ac
per conſ. Bonon. *impreſſ. poſt conſ.* Cad. Zabar. *n.* 21. *cum*
ſeqq. & dixit Rota *deciſ.* 588. coram bon. mem. Cardi-
nali Cavallerio, quam etiam vigore Conſtitutionis Gre-
3 gorii XIII. quæ eſt *in ordine Bullarii novi* 84. Attamen
fuit deciſum, Monachos Montis Oliveti, eò quod in di-
cto loco habent perfectum Conventum, collegialiter-
que vivunt, debere præcedere Religioſos Montis Virgi-
nis ibidem reſidentes, uti perſonas ſingulares, & priva-
taa nullum conſtituentes Collegium, ea allegatia *in de-*
ciſ. hujus cauſæ, inter impreſſas d. bon. mem. Cardinalis
Cavallerii 594. & facit Gloſſ. *in c. Statutum. in ver. Col-*
legiatas, de elect. in 6. Innocent. *in c. Cùm dilectus. n.* 5. *de*
elect. Abb. *in c. Cum non liceat. n.* 2. *de præſcript.*

Nam de ſuppreſſione Conventus, quam olim habe-
bant in dicto loco Monachi Montis Virginis, ſel. recor.
Paulus V. edidit Conſtitutionem, *quæ eſt prima in ordi-*
ne appendicis dicti novi Bullarii, in cujus §. 10. Pontifex
Monaſterium ibi tunc exiſtens, tanquàm prædium ad
inſtar Grangiæ univit Monaſterio ejuſdem Ordinis vici-
niori mandavitque, ut inibi unus tantum Monachus
cum uno converſo ad Eccleſiæ curam, & bonorum cu-
ſtodiam relinqueretur. Unde ceſſat objectum, quòd,
ſcilicet, requirantur plures ad conſtituendum Colle-
4 gium, cujus appellatione venire Monaſterium, & Con-
ventum, tradidit Rebuff. *ad l. Neratius.* 85. *verſ. Et ſic*
5 *appellatione. ff. de verb. ſignif.* & ex text. *in c. Cùm ea. de*
iis, quæ fiunt à Præl. Attamen illius jura, ac prærogativæ
per unum tantùm rectè conſequentur, ad text. *in vulg. l.*
Sicut. §. In Decurionibus ff. quod cujuſque univerſ. plenè
tradit Gloſſ. *in c. Gratum. verbo, pauciores. de poſtulat.* &
in c. Si fortè. 65. *diſt.* idem Rebuff. *ubi ſuprà verſ. Jus au-*
tem Collegii. Franc. Marc. *q.* 367. *parte* 1. cum allegatis *in*
deciſ. 208. *n.* 3. *&* 5. *part.* 1. *diverſ.* quæ loquitur in termi-
6 nis Conventus. Si quidem hæc concluſio veriùs proce-
dit ex caſu Collegii, ſeu Monaſterii violenter, & de fa-
cto deſtructi, cujus poſt vim, aut cladem, ſubeſt ſpes fu-
turæ in priſtinum reſtitutionis, ut notant communiter
7 Doctores *in l. Id quod hoſtes.* & *ibi* Alex. *ff. de leg.* 1. Bald.
in c. Imperialis, num. 9. & 10. *de pac. Conſtan. in uſib. feud.*
qui caſus longe diſtat ab eo, de quo agitur ubi ſuppreſſo
authoritate Superioris Monaſterio, omnia jura, & pri-
vilegia illi competentia, tanquam acceſſoria fuerunt æ-
què ſublata: quem diſtinctionem comprobat Gloſſ. *in*
d. c. Statutum in verb. Collegiatas ad med. de elect. in 6. Fe-
lin. *in c. Accedentes. ſub n.* 2. addens notabiliter de præ-
ſcript. Bart. *in l. fin. ſub num.* 13. *verſ. Reſpondeo. ff. de Col-*
leg. Illic facit text. *in cap.* 2. cum Gloſſ. *in verbo, principa-*
le, & ibi Innocent. *n.* 5. *de nov. oper. nunc.*

Non obſtat, quòd hodie conſtet de introductione plu-
tium Monachorum cum conſenſu Abbatis Generalis,
ac Diffinitorum Ordinis, ac licentia Cardinalia Prote- 8
ctoria, necnon de dote ad illos alendos competenti. Un-
de Monachi Montis Virginis nituntur probare, fuiſſe,
quoad reductionem ad formam Monaſterii, ſatisfactum
requiſitis dictæ Conſtitutionis Pauli V. in §. 12. ac proin-
de factum eſſe locum recuperationi antiquorum privi-
legiorum ad notata per Innoc. *in c. Abbate ante fin. verſ.*
Hoc autem intelligo de verb. ſignific. Quia teſtes exami-
nati deponunt tantùm de quatuor, vel ad ſummum
quinque Monachia, in loco Ayrolæ reſidentibua: & ſic
non concludunt de numero, quem ipſa Conſtitutio ex-
igit, neque de eorum depoſitionibus cauſa redditua de-
prehenditur, adeſſe dotem pro alendis ſaltem ſex Mona-
chis competentem, quæ non poteſt dici talia, niſi probe- 9
tur in quantitate congrua eſſe conſtituram, ut ſufficiat
non modò alendis perſonis, ſed etiam ſolvendia oneri-
bus, juxta teatum *in c.* 2. §. *Ubi autem. de decim. in* 6.
quem allegat Rebuff. cum aliis pluribua *in ſuo de con-*
grua tractatu, num 6. & ſignanter *num.* 7. ac repetit *in l.*
Conditionalis cauſa. fin. 54. *ff. de verb. ſignif.* Gloſſ. *in c.*
Cùm adeò. in verb. Sufficienter de reſcript. Rot. *deciſ.* 31.
part. 1. *recent.*

Et prætereà non conſtat, adeſſe conſenſum Capituli
generalia, qui cùm vigore dictæ Conſtitutionia Pauli V. 10
continentia clauſulam decreti irritantis, ſit adhibendua
ſub pœna nullitatia, eſt de forma, ut not. Gloſſ. *in c. Cùm*
dilecta. num. 6. *verſ. Quintum ſignum. de reſcript.* Bald. *in*
l. 1. *verſ. Quæro ergo. ff. de liber. & poſthum.* Socin. ſen.
conſ. 45. *num.* 9. *lib.* 1. Gabr. *tit. de clauſ. concl.* 3. *num.* 70.
cum aliis *ibidem* per eum allegatia. Viv. *deciſ.* 335. *num.* 8.
Rot. *deciſ.* 167. *part.* 2 *in recent.* & coram Mantic. *deciſ.*
286. *num.* 25. Ita ut hujuſmodi conſenſus inductus pro
forma reſtrictionia, non poſſit per conſenſum Abbatis
Generalis, & Diffinitorum, tanquam per æquipollens
ſuppleri. Gloſſ. *in Clem.* 1. *in verb.* 3. *de vit. & honeſt. Cleric.* 11
Felin. *in d. cap. Cùm dilecta, num.* 2. *verſ. Amplia undeci-*
mò. Alex. *in d. l.* 1. *num.* 8 ubi ponit concordantes *ff. de lib.*
& poſt. plenè Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 1. *in verb. En*
telle quantitate, gloſſ. 21. *num.* 11. Viv. qui plurimos cumu-
lat *deciſ.* 334. *num.* 10. & fuit dictum *in Valentina Baro-*
niæ, 10. Martii, 1603. coram Ortembergo, *& in Romana*
Societatis officii Suis. mille, 15. Novembris, 1624 coram
bon. mem. Ubaldo, attento præſertim, quòd dictua con-
ſenſus Capituli generalis videtur à dicta Conſtitutione 12
requiſitus ratione ſuperioritatia, & conſequenter actui
per modum authoritatis, ac formæ accedere debet. Bald.
in l. 1. *num.* 45. *C. qui admitt. ad bon. poſſeſſ.* Alex. *in l. Si*
quis mihi bona, §. Juſtum, num. 10. *verſ. Quandoque re-*
quiritur, ff. de acq. hæred. Ruin. *conſ.* 108. *num.* 3. *lib.* 5. Ro-
land. *conſ.* 97. *n.* 7. *lib.* 1. Panciro l. *conſ.* 187. *num.* 391. qua
forma non ſervata, actus reſtitutionis Monaſterii pro 13
parte Monachorum Montia Virginis allegatus fuit nul-
lus, *l. Cum,* 16. §. *Prætor. ff. de tranſact. l. Non dubium. C.*
de legib. c. Venerabilis, de off. deleg. Becc. *conſ.* 12. *num.* 15.
& ſeqq. lib. 1. Cephal. *conſ.* 582. *num.* 32. Surd. *conſ.* 282. *n.*
8. Boer. *deciſ.* 1. *num.* 44. & pleniſſimè Viv. *d. deciſ.* 335.
num. 3.

Neque obſtat, quòd prædicti Monachi Montia Virgi- 14
nis huic formæ, uti reſpicienti eorum utilitatem, potue-
rint renunciare, ad text. *in l. Si quis in conſcribendo. C. de*
pact. & l. filio præterito. ff. de injuſt. rupt. & irrit. teſt. facit
cap. Tuis. cum *ibi* not. *de teſtam.* Abb. *in c. fin.* §. *Is autem,*
de offic. de leg. quia ex prooemio Conſtitutionis potiùs
conſtat, illius diſpoſitionem emanaſſe ad divini cultus
augmentum, ac religionis propagationem; & ſic favore 15
publico, cui renunciare non licet. Gloſſ. *in d. cap. Dilect.*
in verb. Clauſula, de præben. & in Clem. 1. *in verb. Inhi-*
bentes, de jurepatr. cap. Si diligenti, de for. competent. Ge-
miniian.

minian.*conſ*.83.*num*.9.Alex.167.*lib*.7. Ruin.*conſ*.46.*in fin.lib*.5.Gomez *ad reg.de annal.q*.6.*in fin.* Ellereſcott. *var.reſol.lib*.2.*cap*.68.*num*.4. Rot. *in Calaguritana fructuum*, 26.Aprilis, 1627. coram Illuſtriſſimo Domino meo Coccino,ejuſdem Rotæ Decano.

Et ita,utraque parte informante, fuit deciſum.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

*Cæſaraugustana præeminentiarium, Luna, 29.Novembris,*1629.

ARGUMENTUM.

Præcedentia, quæ competit Capitulo accedenti ad Eccleſias inferiores, debetur etiam ejus Prælato, ſeu capiti, ratione connexitatis.

SUMMARIUM.

1 *Singula ſingulis congruè referenda ſunt.*
2 *Honorifica receptio importat conceſſionem manus dexteræ,& loci nobilioris.*
3 *Præcedentia, quæ competit Capitulo, competit etiam membris ejus principalibus.*
4 *Res eadem diverſo jure cenſeri non debet.*
5 *Caput non debet à membris ſeparari.*
6 *Membrorum confuſionem, & ſeparationem jura abhorrent.*
7 *Rector in propria Eccleſia habet pro ſe juris aſſiſtentiam in præcedendo cæteris omnibus. Contrarium, num.ſeq.*
8 *Capitulum Eccleſiæ majoris,dum invitatur ad aliquas functiones,præcedere debet aliis Canonicis, & Prælatis inferioribus,etiam in propriis Eccleſiis.*
9 *Capitulo debetur reverentia, ſicut Epiſcopo, & debet præcedere,ſicut Epiſcopus,cujus corporis pars eſt.*
10 *Exemptus à juriſdictione Epiſcopi, licèt non teneatur Epiſcopo ad honorificentiam, tenetur tamen ad reverentiam; niſi ſit exemptus plenariè, & à Papa, num.*11.
12 *Jus reverentiale,quod debetur Epiſcopo ratione dignitatis,non tollitur per quamcunque exemptionem.*
13 *Exemptum eſſe ab Epiſcopo, & unitum cum Capitulo, ſimul repugnant.*
14 *Cathedralem Eccleſiam ad dignoſcendam, inſpicitur tempus de præſenti.*
15 *Cathedralitas ſupponit, nedum ſubjectionem; imò & incorporationem cum Epiſcopo.*
16 *Laudum à parte approbatum, & acceptatum eſt attendendum,etiam quoad in eo expreſſa, licèt non contenta in ſententia, ad cujus confirmationem emanavit.*
17 *Laudum latum etiam ultra,vel extra compromiſſa,ſi ſit à partibus omologatum, ſervari debet in viam pacti,aut tranſactionis.*
18 *Inferior in propria Eccleſia debet habere præcedentiam ratione officii,quo fungitur.*
19 *Prior in materia odioſa,& ſibi præjudiciali, non venit appellatione Capituli.*
20 *Prior in odioſis non venit appellatione Canonicorum.*
21 *Verba,* prout ſolebant, *demonſtrant,tunc ita fuiſſe in uſu.*
22 *Bonum jus reſultat ex ſententia favorabili.*
23 *Obſervantia Scripturæ,de cujus interpretatione agitur,attendenda eſt de tempore illius.*
24 *Teſtamenti tempus attendi debet, quando agitur de interpretatione contentorum in eo.*
25 *Actus turbativi,& qui dederunt cauſam liti, non attenduntur.*
26 *Media talia præſumuntur,qualia ſunt extrema.*
27 *Media referuntur ad extrema.*
28 *Extrema potiùs, quàm media ſunt attendenda.*
29 *Caſus,qui ſequitur ex eo,quod eſt expreſſum, non dicitur omiſſus,ſed expreſſus.*

DECISIO CXIII.

CUm ſub die 26.Aprilis præteriti fuiſſent propoſita quinque quæſita circa executionem mandati Rotalis, aliàs de anno 1557.per bon. mem. Dominum de Rubeis relaxati,& per Illuſtriſſimum D. meum Cardinalem Millinum exequi mandati; Domini reſponderunt quoad primum,Decano,Dignitatibus,& Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manum dexteram in Eccleſia regulari collegiata S.Mariæ de Pilari, cùm ad illam certis diebus accedunt. Quoad ſecundum, Priori, & Canonicis de Pilari dandam eſſe manum dexteram,dum ſedent in Eccleſiis, ſeu Monaſteriis, ad quæ proceſſionaliter itur pro Miſſa cantanda, aut concione habenda. Quoad tertium,non licere Eccleſiæ de Pilari deferre in Proceſſionibus generalibus,& cùm ad Metropolitanam accedit,Crucem, haſtam, perticam, & mazzam deauratas. Quoad quartum, Portuarios noviter inſtitutos, & ad nutum amovibiles non eſſe præferendos Portinariis titularibus Metropolitanæ. Quo verò ad quintum,& ultimum,Priorem de Pilari in abſentia Decani Metropolitanæ debere incedere ſolum in nobiliori loco,excluſis aliis primoribus Dignitatibus & Canonicis Metropolitanæ. Unde repropoſitis hodie eiſdem, quibus hinc inde partes non acquieſcebant, reſervato, ut de tertio, & quinto particulariter videatur; & circumſcriptis ſuper quarto firmatis, quæ non habebant difficultatem; quoad alia, nempe, quoad primum, & ſecundum Domini perſtiterunt in reſolutis, quorum utrumque pendet ab interpretatione verborum dicti mandati.

Quo igitur ad primum, verba mandati ſunt hæc: *Prior,Canonici, & Capitulum Eccleſiæ Sancti Salvatoris Metropolitanæ teneantur cum effectu*, &c. *accedere ad Eccleſiam B.Mariæ Majoris de Pilari recipiendi honorificè per prædictos*,&c. Priorem, Canonicos, & Capitulum ejuſdem Eccleſiæ, videlicet,de Pilari. Et quia non controvertitur,quin vigore dicti mandati manus dextera debeatur Canonicis Metropolitanæ; ſola difficultas reſtringitur ad perſonam Prioris de Pilari,an ei, ſcilicet, eadem manus debeatur quoad Decanum, ſeu Priorem Metropolitanæ,ita ut in propria Eccleſia debeat omnibus præcedere. Et Dominis viſum fuit, ſtantibus verbis dicti mandati,non eſſe recedendum à negativa firmata in deciſione præcedenti: quia,ſi Prior,Canonici,& Capitulum Metropolitanæ debent honorificè recipi per Priorem, Canonicos,& Capitulum de Pilari, prout expreſsè continetur in mandato, & deponunt quatuor teſtes examinari uſque de anno 1537. *in Summario veteri Metropolitanæ,num*.4. utique ſingula ſingulis congruè 1 referendo, ad text. *in l. Si negotium. C.de negot. geſt.*& trad.per Caſtr.*conſ*.18. *n*.3. *in fin. lib*.2. Prior de Pilari honorificè debet recipere Priorem hodie Decanum Metropolitanæ.

Unde, cum hæc receptio honorifica importet conceſſionem manus dexteræ, & loci nobilioris per Gloſſ. 2 *in cap. Quam periculoſum.in verb.Primatus.*7.*quæſt*.1. & *in l.Decernimus in princ.* & *in verb. reſidend. C. de ſacroſ. Eccleſ.*ubi Bald.*n*.2. *verſ. Secundo, nota.* Abb.*in cap. Nobis.num*.5.*de jurepat.* Felin. *in rubr.num*.88. *de major.& obed.* Roch.*de jurepat.in verſ. Honorificum.n*.4.Boër.*in tract.de auth.mag.conſ.n*.19.*verſ.quia qui ſedet.* Chaſſan.*in Catal.glor.mundi par*.1.*conſid*.10. *ad fin.* & *conſid*.11.*ante med.verſ. Secundo, dicitur.* latè Tiraquel.*de jur.primog.in præfat.num*.13.*& ſeqq.*& benè declarant Capellans Regius ipſius Eccleſiæ de Pilari, & Ludovicus de Aynon examinati de anno 1537. *in Summario veteri ejuſdem Metropolitanæ,n*.4. *in fin.* & *n*.5. negari non poteſt manus dextera Priori, ſive Decano Metro-

Metropolitanæ per Priorem de Pilari, ita ut totus, & integer Chorus dexteri lateris Capitulo Metropolitanæ remaneat.

Ulterius etiam ponderarunt Domini, quod cum manus dextera, & Chorus non denegetur Canonicis, & Capitulo Metropolitanæ, non ſolum ratione connexita-
3 tis eadem præcedentia competit Decano, quæ competit Capitulo, cujus ipſe eſt membrum principale, ne eadem
4 res diverſo jure cenſeatur contra reg. tex. *in cap. Cognovimus.12.quæſt.2.* & *in l. Eum, qui ædes.ff. de uſucap.* Sed
5 etiam eſſet inconveniens, quod Prior de Pilari, qui eſt caput ſui Capituli, ſeparetur à ſuis, & inſeratur membris alterius ac diverſi corporis, nempe, Capituli Metropo-
6 litanæ: quam membrorum confuſionem, ac ſeparationem jura adeò abhorrent, *cap. 8. 12. diſtinct. cap. Novit. de his, quæ fiunt à Prælat.* Rip. *in puncto, reſp.5.n. 4. de conſtit.*

Fuit denique conſideratum, quod aſſiſtentia juris communis latè ponderata in deciſionibus in hac cauſa factis, 13. Februarii, & 22. Junii, anni præteriti, quàm habet pro ſe Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ, tanquàm
7 Parentis cæterarum Eccleſiarum, videbatur ſibi poſſe etiam in hoc caſu ſuffragari: quia, licèt Prior de Pilari, tanquàm in propria Eccleſia dicatur habere pro ſe juris aſſiſtentiam in præcedendo cæteris omnibus, ad text. *in l. Nihil.* ubi Luc. de Penna, & Joan. de Platea *C. de palat. ſacr. largit. lib.12.* & *ibi* etiam Gloſſ. final. Decian. *conſ.67.n.12.& ſeq. vol.2.* & fuit dictum *in cauſa Calaguritana præeminentiarum de victoria*, 6. Novembris,
8 1591. coram bon. mem. Penna; tamen contrarium tenuerunt ex Panorm. Felin. *in c. Cùm non liceat. num.2. de præſcript.* ubi firmat, quod dum Capitulum Eccleſiæ Majoris invitatur ad aliquas functiones, præcedere debeat alios Canonicos, & Prælatos inferiores, etiam in propriis Eccleſiis. Et hanc eandem opinionem defendunt Henric. Boic. *in tract. de ſynod. par.3. num.27.* Boër. *in tract. mag. conſ. num.79.* Gonzal. Mendoz. de Vaſconcello *div. jur. argum. lib.1. cap.1. num.3. verſic. Quibus conſequens.* ubi dicit rectè ſenſiſſe Felin. *modern. diſcept. forenſ. cap.111. num.11. lib.1.* ubi aſſeclas hujus opinionis adducit.

9 Nec dicatur, quòd Felin. movetur ex duplici ratione, quarum prima eſt: quia Clerici inferiores debent reverentiam Capitulo, ſicut Epiſcopo; ideoque inferat, quod ſicut præcedit Epiſcopus, ita & Capitulum debet præcedere, cùm dicatur eſſe pars corporis Epiſcopi, *l.1. C. de petit. bon. ſubl. lib.10.* ubi Bald. quem refert Rip. *in d. reſp.5. num.4. de conſtit.* Secunda, quia, cum Capitulum repræſentet perſonam Epiſcopi, ſicuti præcederet Epiſcopus; ita & debet præcedere Capitulum. Quæ rationes non videntur applicari ad caſum noſtrum. Non prima: quia Eccleſia de Pilari, illiusque Prior, Capitulum, & Canonici ſunt per Papam plenè, & totaliter exempti à juriſdictione Epiſcopi: quo caſu non tenetur Epiſcopo ad jus reverentiale. Non ſecunda: quia Capitulum Metropolitanæ, interveniendo in Eccleſia de Pilari ſine Epiſcopo, non dicitur intervenire in diverſa Eccleſia, ſed in eadem Eccleſia Cathedrali, ex quo Eccleſia de Pilari olim fuit Cathedralis; & videtur in hoc retinuiſſe jura cathedralitatis, ita ut ceſſet repræſentatio ponderata per Felin. & in conſequentiam ratio ejusdem Felin. Nam quoad primum, reſponſum fuit primò, non conſtare de hujusmodi exemptione. Secundò, quod quatenus de illa conſtaret, ſi reperiatur conceſſa ante Concilium Conſtantienſe, in quo Martinus V. ſacro approbante Concilio, revocavit omnes exemptiones conceſſas, tam per Gregorium XI. quàm alios etiam Romanos Pontifices, & promiſit, ſeu declaravit non conceſſionem de cætero, niſi cauſa cognita, & vocatis, quorum intereſt, ut per Gemin. *in conſ.35.* ubi ponit verba Concilii; illa tanquàm revocata per dictum Concilium non ſuffragaretur. Ter-
10 tiò, quod in omnem caſum exemptus à juriſdictione Epiſcopi, licèt non teneatur Epiſcopo ad honorificentiam; tenetur tamen ad reverentiam, ut tenuit Bald. *in l. fin. num.3. de bono libert.* Roman. *ſing.480.* Henric. Boic. *de Synodo, d. part.3. num.53.* Et in ſpecie, quod teneatur ad jus reverentiale, ultra prædictos tenuit Caſtr. *in l. Sed ſi hac lege. §. patronum, num.4.* & *ibi* Add. *ff. de in jus voc.* Oldrad. *conſ.224.* Bald. *tract. de præſcript. part.2. 5. partis, q.12. num.6.* Felin. *in cap. Cùm inter, num.3.& 4. de ſent. & re jud.* & *in d. cap. Cùm non liceat. eod. n.2. de præſcrip.* & *in c. Conquerente. in princ.* ubi alios allegat *de offic. Ordin.* Belinc. *de charit. ſubſid. quæſt.28.*

Et ſi dicatur, quod hic agitur de omnimoda exem- 11
ptione per Papam conceſſa, quo caſu jus reverentiale Epiſcopo non debetur, ut conciliando contrarias opiniones ſenſit Rot. apud Put. *deciſ.114. lib.3. in correct.* ultra re-
ſponſiones ſuperius allatas advertendum eſt, quòd quid- 12
quid ſit de jure reverentiali, quòd debetur ratione juriſdictionis, in quibus terminis poteſt intelligi diſtinctio Rotæ, certum eſt, quòd jus reverentiale, quod debetur ratione dignitatis, non tollitur per quamcunque exemptionem. Unde, cùm nos verſemur in præcedentia, ſeu jure reverentiali, quod debetur ratione dignitatis, allegata exemptio ad hunc effectum non eſt habenda in conſideratione.

Denique fuit conſideratum, quòd evidenter ſimul re-
pugnat, quod Eccleſia de Pilari prætendat ſe eſſe exem- 13
ptam: & tamen ſimul etiam prætendat conſtituere unum, & idem corpus cum Eccleſia Metropolitana, & Cathedrali, adhucque retinere jura cathedralitatis, cùm unum tendat ad ſtatum unionis; alterum verò ad ſtatum omnimodæ ſeparationis à capite, nempe, Epiſcopo, ut benè ad propoſitum conſiderat Bellam. *conſ.20. n.6. & ſeq. verſ. Secundò. videre occurrit.* & ſic firmum remanet, primam rationem Felin. optimè applicari.

Quo verò ad ſecundam rationem, quidquid ſit de
prætenſa cathedralitate Eccleſiæ de Pilari, ſuper qua co- 14
ram me lis pendet, quatenus etiam conſtaret de illa; non tamen inde ſequeretur; quòd de præſenti poſſet concurrere cum Eccleſia metropolitana, quæ hodie non controvertitur eſſe ſola in ſtatu cathedratico, cum ad effectum, ut dignoſcatur, quòd ſit Eccleſia cathedralis, inſpiciatur tempus præſens, ut eſt text. expreſſus *in cap. Cùm inferior.* ubi Hoſtien. *n.13. de major. & obed.* Rot. apud Seraph. *deciſ.1445. in fin.* & fuit dictum *in Lauretan. juriſdictionis*, 20. *Junii*, 1616. coram bon. mem. Card. Sacrato.

Ultrà quòd, ſi (ut *ſuprà* dictum fuit) Eccleſia de Pi- 15
lari prætendit ſe exemptam, utique à ſeipſa excludit hoc fundamentum cathedralitatis, quod neceſſariò ſupponit, non ſolùm ſubjectionem, quinimò incorporationem cum Epiſcopo; à quo tamen aſſerit, ſe omni modo eſſe ſeparatam.

Sed omnem tollit ambiguitatem ſententia, ſeu laudum Alphonſi de anno 1513. quod expreſsè declarat, Eccleſiam de Pilari teneri, & obligatam fore ad recognoſcendum, habendum, & tenendum Eccleſiam cathedralem Sancti Salvatoris in matrem, Superiorem, & Magiſtram; honorem, & reverentiam eidem, prout de jure tenetur, & obligatur, præſtandam.

Nec dicatur, quòd hoc laudum emanavit ad ſolam confirmationem contentorum in ſententia Sanctii, ad quam habet relationem; ideoque cum prædicta non
reperiantur in ſententia Sanctii, non ſint conſideranda: 16
quia advertendum eſt, quòd cùm ſententia, ſeu laudum Alphonſi fuerit ab utraque Eccleſia, tam de Pilari, quàm de Metropolitana emologatum, approbatum, & acceptatum, ut *in Summario veteri Metropolitana, num.7.* ſuppoſito etiam, quòd emanaſſet ad ſolam confirmationem ſententiæ Sanctii, de quo tamen nullibi conſtat; nihilominùs etiam quoad non contenta in priori, & ulteriùs expreſſa, tanquam ab utraque parte approbata, & acceptata, eſſet attendenda. Card.

conſ.

conſ.74. col. fin. verſ. Item hac approbatio. latiſſimè Felin. *in cap. Significaſti. de for. compet. n.7.* Abb. *conſ.92. n.1. & 2. lib.1.*

17 Et in ſpecie, quòd laudum latum etiam ultra, vel extra compromiſſa, ſi ſit emologatum à partibus, debet ſervari in vim pacti. Gloſſ. & Doct. *in l.2. C. comm. utriuſque jud.* Surd. *conſ.136. num. 54. & ſeq.* Roman. *conſ.173. in fin.* & plenius *in conſ. 175. num. 4.* & *ibi* Apoſtil. *in ver. Pacto dat. concord.* Corn. *conſ.125. per tot. lib.2.* Gozad. *conſ.98. num.19. & 20.* Idem Dec. *in cap. Prudentiam. num.20. de offic. deleg.* aut in vim tranſactionis. Socin. *conſ.85. num.2. lib. 1.* Nat. *conſ. 95. in princ.* Corn. *conſ.69. lib.4.* & *conſ. 125. lib.2.* Afflict. *deciſ.270. num.7.* Unde firmum etiam remanet ſecundam rationem Felin. optimè applicari ad caſum noſtrum, ex quo Capitulum Metropolitanæ repræſentat perſonam Epiſcopi, cui omninò debetur præcedentia iſta in Eccleſia inferioris.

Sed, quicquid ſit de prædictis, viſum fuit ceſſare in caſu iſto omnem difficultatem: quia fundamentum illorum, qui tenent, inferiorem in propria Eccleſia ha-
18 bere aſſiſtentiam ducis, in hoc videtur conſiſtere: quia inferior in propria Eccleſia ratione officii, quo fungitur, debet habere præcedentiam, Abb. *in c. Poſtulaſti. n. 8. de conceſſ. Prælat.* Gemin. *in cap. A collatione. n.7. de appell.* Put. *deciſ.104. n.4.5. & 6. lib. 4. in correct.* Quod fundamentum ceſſat in caſu iſto: quia quando Capitulum Metropolitanæ accedit ad Eccleſiam de Pilari, Miſſa, & reliquæ functiones non celebrantur per Capitulum ejusdem Eccleſiæ de Pilari; ſed per Capitulum Metropolitanæ, ut deponunt teſtes dati *in Summario veteri, n.4.* Et ſic dici non poteſt, quòd Capitulum, & illius Prior, tanquam in propria Eccleſia fungens officio ſuo, debeat præcedere.

19 Nec officit, quòd Prior de Pilari, qui eſt caput propriæ Eccleſiæ, in hac materia ſibi præjudiciali, & odioſa non venit appellatione Capituli; ideoque, quamvis ex *ſuprà* deductis Capitulo Metropolitanæ manus dextera, & locus dignior debeatur, id quidem procedit reſpectu Capituli de Pilari; ſed non Prioris, qui cùm ſit caput propriæ Eccleſiæ, neminemque agnoſcat parem in capitulo Metropolitanæ, cujus caput non eſt Decanus, ſed Archiepiſcopus, qui non intervenit, cum nemine debet concurrere; ſed ſolus in loco præeminentiori ſedere debet: quia advertendum eſt, primò, quod ſi Capitulo Metropolitanæ datur iſta præcedentia ex eo, quod repræſentat perſonam Epiſcopi, utique eadem ratio ſuadet, ut eadem præcedentia competat etiam reſpectu Prioris de Pilari, cui profectò Epiſcopus præcedit: aliàs ſi Prior de Pilari in propria Eccleſia haberet hujusmodi præeminentiam reſpectu Capituli Metropolitanæ, utique dici non poſſet, quòd Archiepiſc. jure repræſentationis præcederet Priorem de Pilari.

Secundò advertendum eſt, quod ceſſat omnis difficultas, quis non eſt verum, quod ratione imparitatis non poſſit, aut debeat eſſe concurſus inter Priorem de Pilari, & Decanum Metropolitanæ, cùm evidenter contrarium appareat, primo ex tenore mandati de 1584. *in Summario veteri Eccleſiæ de Pilari, n. 26.* dum declarat, quod in caſu abſentiæ alterius Prioris, vel Metropolitanæ, vel de Pilari, non liceat Dignitatibus adſcendere ad locum abſentis: ſignum evidens, quod Decanus, ſeu Prior Metropolitanæ conſideratur tanquam æquale caput in concurſu cum Priore de Pilari. Quod etiam clarius colligitur ex ſententia, ſeu laudo ab utraque Eccleſia acceptato, & approbato Alphonſi de anno 1513. quod datur *in Summario veteri*, ſub poſitione 26. Aprilis præteriti, pro Eccleſia de Pilari, *num. 3. in fine*, ubi dicitur, quod in aliis Congregationibus, & actibus, tam Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus, in quibus Priores ſuarum nomine Dignitatum intervenerint, ſeu vocati fuerint, Prior Sedis Metropolitanæ, tanquam major, & prima Dignitas poſt pontificalem, præcedat Priorem Eccleſiæ S. Mariæ, & honorabiliorem locum teneat: ex quibus reſultat evidens probatio, quod Decanus, ſeu Prior Metropolitanæ nedum eſt æqualis Priori de Pilari, ſed imò ſuperior.

Ex quibus Domini firmarunt, honorificam receptionem, de qua in dicto mandato bon. mem. de Rubeis, importare, ut detur Capitulo Metropolitano Chorus, latus, ſeu manus dextera, non ſolum quoad Capitulum, ſed etiam quoad Priorem Eccleſiæ de Pilari: & in hanc interpretationem tanto facilius inclinarunt, quia ultra prædicta viſa ſunt alia, & quidem urgentia adminiculata concurrere.

Primo enim concurrit antiquiſſima ſententia Sanctiſſimi de anno 1221. in qua expreſſè legitur, quod Canonici S. Mariæ dimittant Canonicis Sancti Salvatoris dexterum Chorum totum. Unde non obſtat, quod dicta ſententia loquatur tantùm de Canonicis; non autem de Priore, qui in odioſis non venit appellatione
Canonicorum: quia cum Canonicis Metropolitanæ 20
debeatur totus dexter Chorus, quem ipſis tenentur dimittere illi de Pilari, iſta dimiſſio integra non potuiſſet verificari, ſi Prior de Pilari in loco præeminentiori dicti Chori remanſiſſet, & partem illius nobiliorem occupaſſet, ad regulam tex. *in cap. Soluta. de major. & obed.* & *in l. Julianus. in princ. ff. de leg.3.* benè ad propoſitum Anchar. *conſ.248. n.11. & 12.* Menoch. *conſ.202. n.23.* & *conſ. 628 n.11. & 12.*

Secundo, concurrit prædicta ſententia, ſeu laudum Alphonſi de anno 1513. in qua clariùs dicitur, Chorum dexterum Priori, & Canonicis Sancti Salvatoris cum ad Eccleſiam B. Mariæ certis diebus acceſſerint, in totum eſſe dimittendum.

Tertio, concurrit inſtrumentum concordiæ Ferdinandi Archiepiſcopi de anno 1539. in quo mandatur, quod Prior, Canonici, & Capitulum de Pilari dimittunt
Chorum dexterum Metropolitanæ, prout ſolebant: 21
quæ verba, *prout ſolebant*, apertè docent, tunc ita fuiſſe in uſu, & obſervantia, cum ſtent cauſativè, ut in puncto eſt text. notab. *in c. Abbate. verſ. ſi vero verbum determinet de verb. ſignif.*

Ex quibus ſententiis tanto magis reſultat evidens pro- 22
batio juris Eccleſiæ Cathedralis. Grat. *conſ.134. num.5. in princ.* & fuit dictum *in Cæſaraguſtana Synodi*, 13. Februarii anni præteriti, coram me: quamvis enim videantur potius reſpicere petitorium cum tamen indicant præſumptionem obſervantiæ; quæ nihilominùs ſufficienter colligitur, tam ex ſententia Sanctii, ibi: *More ſolito.* quàm ex prædicta concordia Ferdinandi Archiepiſcopi, ut dictum eſt: maximè conferunt ad coadjuvandam mandati antiqui interpretationem, cui plurimum dicta obſervantia ſuffragatur.

Potiſſimum vero conſiderarunt domini, hujusmodi obſervantiam ſatis deduci ex depoſitionibus trium teſtium examinatorum de anno præterito *in Summar. ejusdem Metropolitana, num. 6.* quorum duo, qui ſunt ætatis annorum 66. à propria recordatione deponunt ſe ſcire, & vidiſſe, in vim ſententiæ arbitralis, Capitulum ſediſſe ſemper, & diebus, quibus ſolebant accedere ad Eccleſiam de Pilari, ſolitum fuiſſe ſedere in Choro dextero dictæ Eccleſiæ de Pilari, Prioremque, & Capitulum illius ſolitos fuiſſe præbere, & quod præbebant ipſis dictam manum dexteram in dicto Choro expeditam, & non occupatam à nemine ſedente, vel ſedem habente ad prædictam manum dexteram diebus prædictis, niſi duntaxat illis, qui erant de dicta Cathedrali; & viderunt, quod in ea tali uſu, jure, & poſſeſſione extiterunt, & exiſtunt illi de dicta Eccleſia Cathedrali, ſedendi in dicto Choro dextero del Pilar, illum integraliter occupando, quouſque lapſis annis 21. paulò minus, vel plus, lis, & cauſa mota fuit, & deponunt de publica voce, & ſama.

Quibus

Quibus accedunt alii quatuor teſtes pro Eccleſia de Pilari examinati de anno 1601. 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quòd Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ occupat totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditum in propria Eccleſia, ut *in novo Summario Metropolitanæ, num. 2. & 3.*

Non obſtant igitur teſtes in contrarium dati *in Summario, n. 6.* quia ultra exceptiones, quæ contra illorum perſonas, & dicta fuerunt latius ponderatæ per infor-
23 mantes, cum agatur de interpretatione dicti mandati, attendi debet obſervantia de tempore illius. Mant. *deciſ.*
24 *66. per tot. & maxime n. 4.* Rot. *deciſ. 100. n. 27. par. 2. diverſ.* & in ſimili, quòd quando agitur de interpretatione contentorum in teſtamento, attendatur tempus teſtamenti, latè Simon. de Pret. *de interpr. ult. volunt. lib. 4. dub. 9. n. 36. & ſeqq.* Non autem actus noviſſimi, de quibus iſti teſtes deponunt, qui tantò minùs habendi ſunt
25 in conſideratione, cum fuerint turbativi, & dederint cauſam liti, ut latè apud ſan. mem. Greg. *dec. 4. n. 2.* & *ibi* Addent. & in materia dedicationis fuit dictum inter has Eccleſias coram eodem *in deciſ. 569. n. 3.* Nec patientia Capituli Metropolitanæ litè pendente ad effectum purgandi vitium litis probetur.

Quo verò ad ſecundum quæſitum, quod eſt ultimum caput præſentis inſpectionis, verba mandati ſunt hæc: *Prior, Canonici, & Capitulum,* &c. *deinceps teneantur illos,* (videlicet, de Pilari,) *tam in prædictis proceſſionibus, quàm aliis quibuscunque actibus, in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in proceſſionibus prædictis collocare.* Ex quibus nulla eſt difficultas, quin ſtantibus verbis illis: *Quam aliis quibuscunque actibus, in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit.* deberetur manus dextera Capitulo de Pilari, etiam in ſeſſionibus, quæ habentur in Eccleſiis, ad quas fiunt proceſſiones pro Miſſa, aut Concione habenda, cum contingat, illos de Pilari, & Metropolitana ſimul convenire, & intereſſe ſecundùm caſum expreſſum in dicto mandato. Sed, quia dictum mandatum prætenditur poſtmodum correctum, & limitatum juxta probationes, & dicta teſtium, quæ ad certos actus reſtringebantur; ideò circumſcriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; an mandatum, quod expreſsè loquitur de Proceſſionibus, comprehendat hujusmodi ceſſiones), tanquàm partem Proceſſionum, quæ ad hujusmodi Eccleſias fiunt pro Concione, aut Miſſa habenda, ut dictum eſt. Et Domini perſtiterunt in affirmativa. quia, cùm Proceſſio fiat ad Eccleſiam, & ab eadem Eccleſia revertatur, actus ſeſſionis intermedius cenſetur eſſe unus, & idem cum proceſſione, cùm talia media præſumantur, qualia ſunt extrema, arg. text. *in l. Sicut. §. Non videtur, ff. quib. mod. pign. vel hypoth.*
26 *ſolvat. ſub conditione, ff. de hæred. inſtit. l. Exiſtimo. C. de verb. oblig.* Unde dicitur, quòd media referuntur ad extrema, arg. *l. Talis ſcriptura in fin. ff. de legat.* 1. & facit text. *in c. Secundo, requiris in princ. de appell.* ubi quod illa, quæ ſunt in medio, ſæpè ad principium, & finem
27 referuntur. Imò quod extrema potiùs, quàm media
28 ſint attendenda, firmat Afflict. *in deciſ. 195. n. 5.* & quod media ab extremis declarentur. text. eſt *in l. Qui filiabus.* & *l. Si ſervus plurium. §. fin. ff. de legat. 1.* & *in l. 1. C. de lib. præter.*

Unde non obſtat, quòd reſiſtentia juris impediat fieri extenſionem de caſu ad caſum: quia, cum, ut dictum eſt, ſeſſiones iſtæ ſint unus, & idem actus cum proceſſionibus expreſſis in mandato, illæ dicuntur in eodem mandato contineri, non per viam extentionis ſed
29 per viam expreſſæ comprehenſionis: quia caſus, qui ſequitur ex eo, quod eſt expreſſum, non dicitur omiſſus, ſed expreſſus. *l. Jam hoc jure. ff. de vulg.* Dec. *conſ. 15. in fin.* Aym. *conſ. 62. num. 14. conſ. 161. n. 10.* & *conſ. 257. n. 6.* Curt. jun. *conſ. 121. n. 11. verſ. Poſtea concordando,* ubi dicit communem; Ideoque in contrarium latè deducta non officiunt, quæ ſupponunt, ſeſſiones eſſe actus omninò diverſos à proceſſionibus.

Et ita concluſum, utraque parte informante.

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Cæſaraugustana præeminentiarum, Veneris, 14. Februarii, 1631.

ARGUMENTUM.

Duo Collegia, ubi inter ſe conveniunt, & datur manus dextera Canonicis alterius Collegii, an etiam competat ejusdem Prælato.

SUMMARIUM.

1 *Verba univerſalia comprehendunt omnia, ac ſi ſpecialiter fuiſſent expreſſa.*
2 *Præcedentia, quæ debetur Capitulo, debetur etiam Prælato ratione connexitatis.*
3 *Monſtruoſitas reſultat ex deformium membrorum confuſione.*
4 *Connexitas non intrat, quotiescunque per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter connexa.*
5 *Collegia duo in unum convenientia judicantur, tanquàm unicum corpus; non autem tanquàm duo corpora ſeparata.*
6 *Honorifica receptio quomodo intelligatur.*
7 *Æqualitas ſervatur, licèt unus honoretur plusquàm alter, ex aliqua ratione, vel circumſtantia.*
8 *Specierum enumeratio declarat, de qua re diſpoſitio ſit intelligenda.*
9 *Repugnantia in omni materia fugienda eſt.*
10 *Obſervantia plurimum confert ad interpretationem, etiam quando verba eſſent dubia.*
11 *Obſervantia non præſumitur exceſſiva.*
12 *Manutentio datur ad limites poſſeſſionis.*
13 *Præeminentiarum in materia plurimum defertur conſuetudini.*
14 *Manutentionis ad effectum ſufficit unicus teſtis.*
15 *Confeſſio Prælati adminiculata probat etiam in præjudicium Eccleſiæ, præſertim quando concernit actum geſtum à confitente.*
16 *Teſtes eliduntur ex contrariis numero majoribus.*
17 *Aſſiſtentia juris communis in materia præcedentiæ remanet inhibida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus.*

DECISIO CXIV.

Ut aliàs dictum fuit, conſulti Domini ſuper interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bon. mem. D. de Rubeis relaxati; quamvis ſub die 26. Aprilis, & 29. Novembris anni 1627. inter cætera reſpondiſſent, Decano, dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manum dexteram à Priore, & Capitulo Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Eccleſia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: hodie tamen ſuſcepta iterum ſuper eodem dubio diſputatione, reſolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo, ita eſſe intelligendum, ut idem Prior Sanctæ Mariæ in propria Eccleſia de Pilari ſedeat in ſua Sede priorali, accedente Capitulo Sancti Salvatoris: & in hoc à deciſis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus ejusdem mandati, dum in concurſu utriusque Eccleſiæ, in quibuscunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ, ibi: *Canonici, & Capitulum Eccleſiæ Sancti Salvatoris Metropolitanæ,* &c. *teneantur,* & *c. illos* (Priorem, ſcilicet, & Canonicos Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Majoris de Pilari) *tam in prædictis, quàm aliis quibuscunque actib. in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit, ad dexte-*

ram

ram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam
1 *in proceſſionibus prædictis collocare*, &c. Quæ verba tan-
quam univerſalia omnem locum comprehendunt &
conſequenter Eccleſiam de Pilari, ad tradita latè per Ti-
raq. *de retract. lignag.* §. 1 *gloſſ.* 7 *n.* 20. *& ſeqq.* Surd. *conſ.*
453. *n.* 8. Cravett. *conſ.* 926. *n.* 7. ac ſi ſpecificè eadem Ec-
cleſia fuiſſet expreſſa, Oldrad. *conſ.* 322. *n.* 2. Surd. *conſ.* 181.
n. 42. *& conſ.* 358. *n.* 2. Ruin. *conſ.* 40. *n.* 12. *lib.* 2. ita ut Prior
ipſe de Pilari in hoc ſatis videatur habere fundatam in-
tentionem pro retentione ſuæ Sedis prioralis.

Nec dicatur, quòd, quemadmodum per Canonicos
2 & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dextera
Canonicis & Capitulo Metropolitanæ; ita etiam con-
cedi debet per Priorem de Pilari Decano Sancti Salva-
toris, vel ratione connexitatis ad text. *in cap. Translato.* cum *ibi* not. *de conſtit.* & ad latè tradita per Chaſſan. *in
Catal. glor. mund. par.* 4. *conſid.* 32. *verſ. Sed ratione con-
nexitatis.* vel ut evitetur monſtruoſitas, ex deformium
3 membrorum confuſione reſultans juxta text. *in cap.* 1.
12. *diſt.* cum aliis per eundem Chaſſan. *loco præcitato. verſ.
Tamen hæ reſponſiones.* vel denique ratione illius hono-
rificentiæ; qua Prior, Canonici, & Capitulum Metro-
politanæ in Eccleſia B. Mariæ recipi debent per Prio-
rem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, ut ponderatum
fuit in præfatis deciſionibus ſub die 26. Aprilis, & 29.
Novembris anni 1627.

Nam quoad rationem connexitatis, illa non intrat,
4 quotieſcunque, ut in caſu iſto, per conſuetudinem mi-
ſtat aliqua diſſimilitudo inter connexa, ut fusè explicat
Everard. *in argumento à ſimili, in ſecunda col. ante fin.
verſ. Quando autem duo ſunt ſimilia.* Ratio autem vi-
tandæ monſtruoſitatis, quæ ex membrorum confuſio-
ne oritur, non poteſt in hac facti ſpecie conſiderari:
5 cùm utrumque Capitulum ſimul conveniat, tanquam
unicum corpus; non autem tanquam duo corpora ſe-
parata, ut ad propoſitum conſiderant Felin. *in c. Paſto-
ralis. n.* 9. *verſ. Ubi duo corpora.* Abb. §. 1. *n.* 7. Imol. *n.* 12.
de reſcript. & faciunt notata *in c. Scriptum.* ubi Abb. *n.*
6. Imol. *pariter n.* 6. *verſ. Nota, quod ubi. de elect.* Hono-
6 rificam denique receptionem, viſum fuit, neceſſariò
non inferre in caſu iſto conceſſionem manus dexteræ,
ſed eſſe intelligendam ſecundùm ſubjectam materiam;
ut, ſcil. Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Ec-
cleſiam Beatæ Mariæ venienti Prior de Pilari aſſurgat,
obvius procedat, ad oſtium uſque humaniter excipiat,
mandet pulſari campanas, & Chorum dexterum, exce-
pta priorali Sede, vacuum iiſdem dimittat, ad tradita per
Felin. *in rubr. de major. & obed. ſub n.* 8. & conferunt
notata per Vitalin. *in Clem.* Sæ. *Sum. n.* 34. *& ſeq. de ſent.*
7 *excomm.* Ratione enim ſubjectæ materiæ, & qualitatis
perſonarum dicitur etiam æqualitas ſervari, licèt unus
honoretur magis, quàm alter ex aliqua ratione, vel cir-
cumſtantia, ad text. *in l.* 3. §. *Præſes.* ubi Gloſſ. *in 5. diſcri-
mine, ff. de munerib. & honorib.*

Hiſque conformem fuiſſe mentem Judicis, qui di-
ctum mandatum de manutenendo conceſſit, ſatis etiam
colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ, eunte ad Eccleſiam Sancti Salva-
toris, poſtquàm jubet; ut honorificè recipiatur, expreſsè
addidit etiam, ut latus dexterum eidem aſſignaretur:
ſignum evidens, quòd ſub ſimplici honorifica receptio-
ne ex mente Judicis non continebatur præcisè latus
8 dexterum, cùm de utroque diſcretivè loquutus fuerit, *l.
Hæc verba. ff. de verb. ſignif.* Seraph. *deciſ.* 964. *n.* 3. qui
loquitur in his terminis.

Secundò, id deducebant Domini ex verbis, etiam
ſpecialibus, ejuſdem mandati: in quo, poſtquàm
utriuſque Capituli ad utramque Eccleſiam mutuus ac-
ceſſus, necnon in ipſarum qualibet functiones recen-
ſentur, tandem diſponitur: Quòd in prædictis Ec-
cleſiis, tam in Choro, ſcilicet, quam extra, Prior, &
Capitulum Sancti Salvatoris teneantur dare manum
dexteram, ſeu Chorum dexterum Priori, & Capitulo
de Pilari: ex his enim verbis clarè patet, idem manda-
tum expreſſam continere præcedentiam Prioris Beatæ
Mariæ in propria etiam Eccleſia: cùm de utraque ge-
neraliter & indiſtinctè loquatur, ex juribus *ſupra* alle-
gatis: & conſequenter tantò evidentius excludi inter-
pretationem illam, quòd honorifica receptio ſuperiùs 9
ponderata importet conceſſionem manus dexteræ. Ne
dicamus, mandatum, quod priùs in utraque Eccleſia in-
diſtinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ,
continere repugnantia: ſi reſpectu Metropolitanorum,
injungendo poſteà Priori & Capitulo de Pilari honorifi-
cam receptionem, eandem manum dexteram ipſimet
Priori incontinenti auferret, contra reg. text. *in l. Ubi re-
pugnantia. ff. de reg. jur. c. Inter dilectos. de fid. inſtrum.*
Bart. *in l. fin.* §. *Item quæſitum. ff. de cond. & demonſtr.*
cum aliis per Aym. *conſ.* 70. *n.* 5.

Tertiò, hanc ipſam interpretationem Domini etiam 10
eliciebant ex obſervantia, quæ ad eandem interpre-
tationem plurimùm confert Honded. *conſ.* 13. *num.* 35.
& conſ. 89. *n.* 46. *lib.* 2. quando etiam verba eſſent du-
bia. Rot. *deciſ.* 256. *in fi. par.* 2. *diver.* Mantic. *deciſ.* 296.
n. 6. Ac præcipuè in caſu iſto, in quo cùm ad exequu-
tionem ejuſdem mandati Metropolitani compulſi fue-
rint per cenſuras, eadem obſervantia tantò miniùs præ- 11
ſumitur exceſſiva, ſed reſtricta ad limites ipſius manda-
ti, ut ad propoſitum conſiderat Rot. *deciſ.* 45. *ſub num.*
11. *de appell. in nov.* & apud Seraph. *deciſ.* 1189. *n.* 1. *&* 2. 12
maximè cùm non ſolum in hujuſmodi ſummariſſimis
poſſeſſoriis retinendæ detur manutentio ad limites
poſſeſſionis, *vulg.* §. *Retinendæ inſtit. de interd.* & ad
terminos ſtatus, Ruin. *conſ.* 155. *num.* 5. *l.* 4. Rot. *deciſ.* 4.
num. 2. *&* 3 *de dilat. in nov.* & *deciſ.* 522. *num.* 2. *&* 3. *par.*
1. *diverſ.* ſed verſemur etiam in materia præeminentia- 13
rum, in qua plurimum defertur conſuetudini. Bald. *in
c. Cùm olim in* 1. *not. de conſuet.* qui loquitur in puncto
circa locum ſedendi. Ruin. *conſ.* 19. *n.* 6. *lib.* 1. Chaſſan. *in
catal. glor. mund. par.* 4. *conſid.* 37. *verſ. De his dignitati-
bus.* ubi in his terminis loquitur de præcedentia inter di-
gnitates inferiores. Rota *dec.* 4. *n.* 2. *ad fin. de elect. in nov.*
Seraph. *deciſ.* 964. *n.* 1. *&* 2. & ponderatum fuit *in Colon.
præcedentiæ*, 9. Junii, 1627. coram R. P. D. meo Ubaldo.

Obſervantiam verò ſatis concludere videbantur
quamplurimi teſtes, qui dantur *in Summario pro Eccle-
ſia Beatæ Mariæ, à num.* 3. *uſque ad* 6. ritè deponentes de
iſta quaſi poſſeſſione Prioris ſedendi in prima Sede Cho-
ri dexteri, qui Capitulo, & Canonicis Sancti Salvatoris
aſſignatur: quos inter, primus deponit de annis ſeptua-
ginta, ita ut percutiat annum decreti manutentionis
immediatè præcedentem; & ſic concludit obſervan-
tiam anteriorem, ad cujus limites præſumendum eſt,
conceſſam fuiſſe manutentionem ex deductis: quamvis 14
enim ſit unicus; ſufficit tamen in his, quæ manutentio-
nem reſpiciunt, Rot. *deciſ.* 196. *par.* 1. *diverſ.* & *deciſ.*
624. *num.* 5. *&* 1326. *num.* 1. apud Seraph. præſertim verò
cum per alios teſtes abundè adminiculetur. Nam ex
octo teſtibus de viſu, qui dantur *in eodem Summario
Beatæ Mariæ, ſub n.* 3. alius percutit annum 1561. duo
verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum Sancti Salva-
toris compulſum fuit ad paritionem hujus mandati co-
ralis ſub cenſuris, ac pœna ducat. 10000. & poſt præſti-
tam obedientiam ab iiſdem cenſuris abſolutum. Reli-
qui autem quatuor deponunt de annis 1571. 1576. 1581. &
1583. Cum quibus concordant alii ſeptem, qui pariter
dantur *ſub n.* 4. de auditu, voce, & fama publica depo-
nentes. Necnon alii 11. *ſub n.* 5. ad perpetuam rei memo-
riam recepti, qui immemorabilem cum ſuis qualitati-
bus concludunt. Ac denique alii octo adverſus depoſi-
tiones trium teſtium Sancti Salvatoris examinati: qui de
viſu, voceque, & fama publica teſtantur.

Quibus accedunt alii quatuor teſtes pro Eccleſia de Pilari examinati de anno 1601. 1606. & 1626. qui pariter deponunt, quòd Capitulum Eccleſiæ Metropolitanæ occupat totum Chorum dexterum, quem illi de Pilari relinquunt vacuum, & expeditum in propria Eccleſia, ut *in novo Summario Metropolitana, num. 2. & 3.*

Non obſtant igitur teſtes in contrarium dati *in Sum-
mario, n. 6.* quia ultra exceptiones, quæ contra illorum
perſonas, & dicta fuerunt latius ponderatæ per infor-
23 mantes, cum agatur de interpretatione dicti mandati,
attendi debet obſervantia de tempore illius. Mant. *deciſ.*
24 *66. per tot. & maxime n. 4.* Rot. *deciſ. 100. n. 27. par. 1. di-
verſ.* & in ſimili, quòd quando agitur de interpretatione
contentorum in teſtamento, attendatur tempus teſta-
menti, latè Simon. de Pret. *de interpr. ult. volunt. lib. 4.
dub 9. n. 36. & ſeqq.* Non autem actus noviſſimi, de qui-
bus iſti teſtes deponunt, qui tantò minùs habendi ſunt
25 in conſideratione, cum fuerint turbativi, & dederint
cauſam liti, ut latè apud ſan. mem. Greg. *dec. 4. n. 2.* & *ibi*
Addent. & in materiis dedicationis fuit dictum inter has
Eccleſias coram eodem *in deciſ. 569. n. 3.* Nec patientia
Capituli Metropolitanæ litè pendente ad effectum pur-
gandi vitium litis probetur.

Quo verò ad ſecundum quæſitum, quod eſt ultimum caput præſentis inſpectionis, verba mandati ſunt hæc: *Prior, Canonici, & Capitulum,* &c. *deinceps teneantur illos,* (videlicet, de Pilari,) *tam in prædictis proceſſionibus, quàm aliis quibuscunque actibus, in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in proceſſionibus prædictis collocare.* Ex quibus nulla eſt difficultas, quin ſtantibus verbis illis: *Quam aliis quibuscunque actibus, in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit.* deberetur manus dextera Capitulo de Pilari, etiam in ſeſſionibus, quæ habentur in Eccleſiis, ad quas fiunt proceſſiones pro Miſſa, aut Concione habenda, cum contingat, illos de Pilari, & Metropolitana ſimul convenire, & intereſſe ſecundùm caſum expreſſum in dicto mandato. Sed, quia dictum mandatum prætenditur poſtmodum correctum, & limitatum juxta probationes, & dicta teſtium, quæ ad certos actus reſtringebantur; ideò circumſcriptis dictis verbis tota difficultas ad illud reducitur; an mandatum, quod expreſsè loquitur de Proceſſionibus, comprehendat hujusmodi ceſſiones) tanquàm partem Proceſſionum, quæ ad hujusmodi Eccleſias fiunt pro Concione, aut Miſſa habenda, ut dictum eſt. Et Domini perſtiterunt
in affirmativa. quia, cùm Proceſſio fiat ad Eccleſiam, &
ab eadem Eccleſia revertatur, actus ſeſſionis interme-
dius cenſetur eſſe unus, & idem cum proceſſione, cùm
talis media præſumantur, qualia ſunt extrema, arg. text.
in l. Sicut. §. Non videtur. ff. quib. mod. pign. vel hypoth.
26 *ſolvat. ſub conditione, ff. de hæred. inſtit. l. Exiſtimo. C.
de verb. oblig.* Unde dicitur, quòd media referuntur ad
extrema, arg. *l. Talis ſcriptura. in fin. ff. de legat. 1.* & fa-
cit text. *in c. Secundo, requiris in princ. de appell.* ubi quod
illa, quæ ſunt in medio, ſæpè ad principium, & finem
27 referuntur. Imò quod extrema potiùs, quàm media
28 ſint attendenda, firmat Afflict. *in deciſ. 195. n. 5.* & quod
media ab extremis declarentur. text. eſt *in l. Qui filiabus.*
& *l. Si ſervus plurium. §. fin. ff. de legat. 1.* & *in l. 1. C. de
lib. præter.*

Unde non obſtat, quòd reſiſtentia juris impediat fieri
extenſionem de caſu ad caſum: quia, cum, ut dictum
eſt, ſeſſiones iſtæ ſint unus, & idem actus cum proceſ-
ſionibus expreſſis in mandato, illæ dicuntur in eo-
dem mandato contineri, non per viam extentionis ſed
29 per viam expreſſæ comprehenſionis: quia caſus, qui ſe-
quitur ex eo, quod eſt expreſſum, non dicitur omiſſus,
ſed expreſſus. *l. Jam hoc jure. ff. de vulg.* Dec. *conſ. 15. in
fin.* Aym. *conſ. 62. num. 14. conſ. 161. n. 10.* & *conſ. 257. n. 6.*
Curt. jun. *conſ. 121. n. 11. verſ. Poſtea concordando.* ubi dicit communem; Ideoque in contrarium latè deducta non officiunt, quæ ſupponunt, ſeſſiones eſſe actus omninò diverſos à proceſſionibus.

Et ita concluſum, utraque parte informante.

REVEREND. D. COCCINO
Decano.

Cæſarauguſtana præeminentiarum, Veneris, 14 Februarii, 1631.

ARGUMENTUM.

Duo Collegia, ubi inter ſe conveniunt, & datur manus dextera Canonicis alterius Collegii, an etiam competat ejusdem Prælato.

SUMMARIUM.

1 *Verba univerſalia comprehendunt omnia, ac ſi ſpecialiter fuiſſent expreſſa.*
2 *Præcedentia, quæ debetur Capitulo, debetur etiam Prælato ratione connexitatis.*
3 *Monſtruoſitas reſultat ex deformium membrorum confuſione.*
4 *Connexitas non interat, quotieſcunque per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter connexa.*
5 *Collegia duo in unum convenientia judicantur, tanquàm unicum corpus; non autem tanquàm duo corpora ſeparata.*
6 *Honorifica receptio quomodo intelligatur.*
7 *Æqualitas ſervatur, licèt unus honoretur plusquàm alter, ex aliqua ratione, vel circumſtantia.*
8 *Specierum enumeratio declarat, de qua re diſpoſitio ſit intelligenda.*
9 *Repugnantia in omni materia fugienda eſt.*
10 *Obſervantia plurimum confert ad interpretationem, etiam quando verba eſſent dubia.*
11 *Obſervantia non præſumitur exceſſiva.*
12 *Manutentio datur ad limites poſſeſſionis.*
13 *Præeminentiarum in materia plurimum defertur conſuetudini.*
14 *Manutentionis ad effectum ſufficit unicus teſtis.*
15 *Confeſſio Prælati adminiculata probat etiam in præjudicium Eccleſiæ, præſertim quando concernit actum geſtum à confitente.*
16 *Teſtes eliduntur ex contrariis numero majoribus.*
17 *Aſſiſtentia juris communis in materia præcedentiæ remanet turbida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus.*

DECISIO CXIV.

UT aliàs dictum fuit, conſulti Domini ſuper interpretatione, & forma exequutionis mandati de manutenendo, aliàs de anno 1557. coram bon. mem. D. de Rubeis relaxati; quamvis ſub die 26. Aprilis, & 29. Novembris anni 1627. inter cætera reſpondiſſent, Decano, dignitatibus, & Canonicis Metropolitanæ dandam eſſe manum dexteram à Priore, & Capitulo Eccleſiæ B. Mariæ de Pilari in eadem Eccleſia, quoties Metropolitani certis diebus ad illam accedunt: hodie tamen ſuſcepta iterum ſuper eodem dubio diſputatione, reſolutum fuit, dictum mandatum de manutenendo, ita eſſe intelligendum, ut idem Prior Sanctæ Mariæ in propria Eccleſia de Pilari ſedeat in ſua Sede priorali, accedente Capitulo Sancti Salvatoris: & in hoc a deciſis recedendum.

Id autem deducebant Domini. Primò ex verbis generalibus ejusdem mandati, dum in concurſu utriusque Eccleſiæ, in quibuscunque actibus concedit præcedentiam Priori, & Capitulo S. Mariæ, ibi: *Canonici, & Capitulum Eccleſiæ Sancti Salvatoris Metropolitanæ,* &c. *teneantur,* &c. *illos* (Priorem, ſcilicet, & Canonicos Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Majoris de Pilari) *tam in prædictis, quàm aliis quibuscunque actib. in quibus inſimul convenire, aut intereſſe contigerit, ad dexte-*

ram

ram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam
1 *in proceſſionibus prædictis collocare*, &c. Quæ verba tan-
quam univerſalia omnem locum comprehendunt &
conſequenter Eccleſiam de Pilari, ad tradita latè per Ti-
raq. *de retract. lignag. §. 1 gloſſ. 7. n. 20. & ſeqq.* Surd. *conſ.*
453. *n.* 8. Cravett. *conſ.* 926. *n.* 7. ac ſi ſpecificè eadem Ec-
cleſia fuiſſet expreſſa, Oldrad. *conſ.* 322. *n.* 1. Surd. *conſ.* 181.
n. 42. *& conſ.* 358. *n.* 2. Ruin. *conſ.* 40. *n.* 12. *lib.* 2. ita ut Prior
ipſe de Pilari in hoc ſatis videatur habere fundatam in-
tentionem pro retentione ſuæ Sedis prioralis.

Nec dicatur, quòd, quemadmodum per Canonicos
2 & Capitulum Beatæ Mariæ conceditur manus dextera
Canonicis & Capitulo Metropolitanæ; ita etiam con-
cedi debet per Priorem de Pilari Decano Sancti Salva-
toris, vel ratione connexitatis ad text. *in cap. Translato.* cum *ibi* not. *de conſtit.* & ad latè tradita per Chaſſan. *in
Catal. glor. mund. par. 4. conſid.* 32. *verſ. Sed ratione con-
nexitatis.* vel ut evitenter monſtruoſitas, ex deformium
3 membrorum confuſione reſultans juxta text. *in cap. 1.
12. diſt.* cum aliis per eundem Chaſſan. *loco præcitato. verſ.
Tamen hæ reſponſiones.* vel denique ratione illius hono-
rificentiæ; qua Prior, Canonici, & Capitulum Metro-
politanæ in Eccleſia B. Mariæ recipi debent per Prio-
rem, Canonicos, & Capitulum de Pilari, ut ponderatum
fuit in præfatis deciſionibus ſub die 26. Aprilis, & 29.
Novembris anni 1627.

Nam quoad rationem connexitatis, illa non intrat,
4 quotieſcunque, ut in caſu iſto, per conſuetudinem mi-
litat aliqua diſſimilitudo inter connexa, ut fusè explicat
Everard. *in argumento à ſimili, in ſecunda col. ante fin.
verſ. Quando autem duo ſunt ſimilia.* Ratio autem vi-
tandæ monſtruoſitatis, quæ ex membrorum confuſio-
5 ne oritur, non poteſt in hac facti ſpecie conſiderari:
cùm utrumque Capitulum ſimul conveniat, tanquam
unicum corpus; non autem tanquam duo corpora ſe-
parata, ut ad propoſitum conſiderant Felin. *in c. Paſto-
ralis. n. 9. verſ. Ubi duo corpora.* Abb. §. 1. *n.* 7. Imol. *n.* 12.
de reſcript. & faciunt notata *in c. Scriptum.* ubi Abb. *n.*
6. Imol. *pariter n. 6. verſ. Nota, quod ubi. de elect.* Hono-
6 rificam denique receptionem, viſum fuit, neceſſariò
non inferre in caſu iſto conceſſionem manus dexteræ,
ſed eſſe intelligendam ſecundùm ſubjectam materiam;
ut, ſcil. Decano, atque Capitulo Metropolitanæ ad Ec-
cleſiam Beatæ Mariæ venienti Prior de Pilari aſſurgat,
obvius procedat, ad oſtium uſque humaniter excipiat,
mandet pulſari campanas, & Chorum dexterum, exce-
pta priorali Sede, vacuum iiſdem dimittat, ad tradita per
Felin. *in rubr. de major. & obed. ſub n.* 8. & conferunt
notata per Vitalin. *in Clem. Si. Sum. n. 34. & ſeq. de ſent.
7 excomm.* Ratione enim ſubjectæ materiæ, & qualitatis
perſonarum dicitur etiam æqualitas ſervari, licèt unus
honoretur magis, quàm alter ex aliqua ratione, vel cir-
cumſtantia, ad text. *in l. 3. §. Præſes.* ubi Gloſſ. *in 5. diſcri-
mine, ff. de munerib. & honorib.*

Hiſque conformem fuiſſe mentem Judicis, qui di-
ctum mandatum de manutenendo conceſſit, ſatis etiam
colligitur ex eo, dum idem mandatum loquens de Ec-
cleſia Sanctæ Mariæ, euntè ad Eccleſiam Sancti Salva-
toris, poſtquàm jubet; ut honorificè recipiatur, expreſsè
addidit etiam, ut latus dexterum eidem aſſignaretur:
ſignum evidens, quòd ſub ſimplici honorifica receptio-
ne ex mente Judicis non continebatur præcisè latus
8 dexterum, cùm de utroque diſcretivè loquutus fuerit, *l.
Hæc verba. ff. de verb. ſignif.* Seraph. *deciſ.* 964. *n.* 3. qui
loquitur in his terminis.

Secundò, id deducebant Domini ex verbis, etiam
ſpecialibus, ejuſdem mandati: in quo, poſtquàm
utriuſque Capituli ad utramque Eccleſiam mutuus ac-
ceſſus, necnon in ipſarum qualibet functiones recen-
ſentur, tandem diſponitur: Quòd in prædictis Ec-
cleſiis, tam in Choro, ſcilicet, quam extra, Prior, &
Capitulum Sancti Salvatoris teneantur dare manum
dexteram, ſeu Chorum dexterum Priori, & Capitulo
de Pilari: ex his enim verbis clarè patet, idem manda-
tum expreſſam continere præcedentiam Prioris Beatæ
Mariæ in propria etiam Eccleſia: cùm de utraque ge-
neraliter & indiſtinctè loquatur, ex juribus *ſuprà* alle-
gatis: & conſequenter tantò evidentius excludi inter-
pretationem illam, quòd honorifica receptio ſuperiùs 9
ponderata importet conceſſionem manus dexteræ. Ne
dicamus, mandatum, quod priùs in utraque Eccleſia in-
diſtinctè concedit præcedentiam Priori Beatæ Mariæ,
continere repugnantia: ſi reſpectu Metropolitanorum,
injungendo poſteà Priori & Capitulo de Pilari honorifi-
cam receptionem, eandem manum dexteram ipſimet
Priori incontinenti auferret, contra reg. text. *in l. Ubi re-
pugnantia. ff. de reg. jur. c. Inter dilectos. de fid. inſtrum.*
Bart *in l. fin. §. Item quæſitum. ff. de cond. & demonſtr.*
cum aliis per Aym. *conſ.* 70. *n.* 5.

Tertiò, hanc ipſam interpretationem Domini etiam 10
eliciebant ex obſervantia, quæ ad eandem interpre-
tationem plurimùm confert Honded. *conſ. 13. num. 35.
& conſ. 89. n. 46. lib. 2.* quando etiam verba eſſent du-
bia. Rot. *deciſ. 256. in fi. par. 2. diver.* Mantic. *deciſ.* 296.
n. 6. Ac præcipuè in caſu illo, in quo cùm ad exequu-
tionem ejuſdem mandati Metropolitani compulſi fue-
rint per cenſuras, eadem obſervantia tantò minùs præ-
ſumitur exceſſiva, ſed reſtricta ad limites ipſius manda- 11
ti, ut ad propoſitum conſiderat Rot. *deciſ. 45. ſub num.
11. de appell. in nov.* & apud Seraph. *deciſ.* 1189. *n.* 1. & 2.
maximè cùm non ſolum in hujuſmodi ſummariſſimis 12
poſſeſſoriis retinendæ detur manutentio ad limites
poſſeſſionis, *vulg. §. Retinendæ inſtit. de interd.* & ad
terminos ſtatus, Ruin. *conſ. 155. num. 5. l. 4.* Rot. *deciſ. 4.
num. 2. & 3 de dilat. in nov.* & *deciſ. 522. num. 2. & 3. par.
1. diverſ.* ſed verſemur etiam in materia præeminentia- 13
rum, in qua plurimum defertur conſuetudini. Bald. *in
c. Cùm olim in 1. not. de conſuet.* qui loquitur in puncto
circa locum ſedendi. Ruin. *conſ. 19. n. 6. lib.* 1. Chaſſan. *in
catal. glor. mund. par. 4. conſid. 37. verſ. De his dignitati-
bus.* ubi in his terminis loquitur de præcedentia inter di-
gnitates inferiores. Rota *dec. 4. n. 2. ad fin. de elect. in nov.*
Seraph. *deciſ. 964. n. 1. & 2.* & ponderatum fuit *in Colon:
præcedentiæ*, 9. Junii, 1627. coram R. P. D. meo Ubaldo.

Obſervantiam verò ſatis concludere videbantur
quamplurimi teſtes, qui dantur *in Summario pro Eccle-
ſia Beatæ Mariæ, à num. 3. uſque ad* 6. ritè deponentes de
iſta quaſi poſſeſſione Prioris ſedendi in prima Sede Cho-
ri dexteri, qui Capitulo, & Canonicis Sancti Salvatoris
aſſignatur: quos inter, primus deponit de annis ſeptua-
ginta, ita ut percutiat annum decreti manutentionis
immediatè præcedentem; & ſic concludit obſervan-
tiam anteriorem, ad cujus limites præſumendum eſt,
conceſſam fuiſſe manutentionem ex deductis: quamvis
enim ſit unicus; ſufficit tamen in his, quæ manutentio- 14
nem reſpiciunt, Rot. *deciſ. 196. par. 1. diverſ.* & *deciſ.
624. num. 5. & 1326. num. 1.* apud Seraph. præſertim verò
cum per alios teſtes abundè adminiculetur. Nam ex
octo teſtibus de viſu, qui dantur *in eodem Summario
Beatæ Mariæ, ſub n.* 3. alius percutit annum 1561. duo
verò annum 1566. & 1567. quo Capitulum Sancti Salva-
toris compulſum fuit ad paritionem hujus mandati to-
talia ſub cenſuris, ac pœna ducat. 10000. & poſt præſti-
tam obedientiam ab iiſdem cenſuris abſolutum. Reli-
qui autem quatuor deponunt de annis 1571. 1576. 1581. &
1583. Cum quibus concordant alii ſeptem, qui pariter
dantur *ſub n.* 4. de auditu, voce, & fama publica depo-
nentes. Necnon alii 11. *ſub n.* 5. ad perpetuam rei memo-
riam recepti, qui immemorabilem cum ſuis qualitati-
bus concludunt. Ac denique alii octo adverſus depoſi-
tiones trium teſtium Sancti Salvatoris examinati: qui de
viſu, voceque, & fama publica teſtantur.

Ad cujus obſervantiæ robur multum etiam confer-
re arbitrabantur Domini confeſſionem ipſiuſmet De-
cani Sancti Salvatoris , pleno & non contradicente
Capitulo, declarantis, Decanum ſemper ſediſſe in prima
15 Sede Chori ſiniſtri in utraque Eccleſia. Quæ quidem
confeſſio, ut paret, adminiculata probat etiam in præju-
dicium Eccleſiæ. Mantic. *deciſ.59.n.1.* cum aliis per Ad-
den. ad ſanct. memor. Greg. *deciſ.375.n.11.* Præſertim in
caſu iſto, in quo confeſſio prædicta concernit actum ge-
ſtum à confitente, Gloſſ. *in c. ult. in fin.* ubi Abb. *n.44.*
verſ. Ego ſolvendo. de præſumpt. Tiraquell. *in tract. lig-
nag. §.1. gloſſ.14. n.48.* & notant Adden. *ad dict. deciſ.375.*
ſanct. mem. Greg. *loco cit.*

Non obſtant teſtes Metropolitanæ in contrarium
ponderati in deciſionibus, quæ revidentur: quia ex de-
16 clarationibus per eoſdem noviter factis reducuntur ad
concordiam; vel in omnem eventum eliduntur à con-
trariis teſtibus, numero majoribus, ad tradita per Gabr.
de teſtibus. concluſ.4. n.50.

Non obſtat aſſiſtentia juris communis, fundata in
præſenti ſtatu cathedralitatis, quo quingentis abhinc &
ampliùs annis gaudet Eccleſia Metropolitana Sancti
Salvatoris: quia, cùm jam fuerit reſolutum, conſtare ,
Eccleſiam Beatæ Mariæ fuiſſe antiquitus Cathedralem;
poteſt hodie dubitari, an Eccleſia metropolitana poſſit
in hoc uti aſſiſtentia juris communis contra præfatam
Eccleſiam Beatæ Mariæ, quæ videtur retinuiſſe jura an-
tiquæ cathedralitatis, ut latè deductum fuit in deciſione
coram me facta , ſub die prima Martii anni præteriti.
17 Vel ſaltem, cùm utrumque Capitulum dicatur conve-
nire ad faciendum unum corpus , aſſiſtentia juris rema-
net valdè turbida. Chaſſaneus *ubi ſuprà. conſider.32. per
totum*, & advertit Rota *in dicta Colonien. præcedentiæ*, 9.
Junii, 1627. coram R.P.D. meo Ubaldo. Aut in omnem
eventum id reſpicit petitorium ; prout etiam ſententia
Sancii de anno 1221. laudum Alphonſi de anno 1513. &
Concordia Ferdinandi de anno 1539. Quæ ulterius lo-
quuntur ſolum de Canonicis, & Capitulo; non autem
de Priore, &c.

Et ita concluſum, parte utraque informante, &c.

EMINENT. D. CARD. UBALDO.

Colonien. præcedentiæ, Mercurii, 9. Junii, 1627.

ARGUMENTUM.

Præcedentiæ in materia datur manutentio poſſeſſori, in gradu appellationis, etiam devolutivæ; probata quaſi poſſeſſione, & conſuetudine, etiamſi ſit contra jus.

SUMMARIUM.

1 *Manutentionis in judicio quaſi poſſeſſio ſola attenditur.*
2 *Confeſſione probatio melior afferri non poteſt.*
3 *Manutentionis in judicio probationes leves ſufficiunt.*
4 *Præcedentiæ in materia jus plurimùm defert conſuetudini, etiamſi conſuetudo juri repugnet, n.5.*
6 *Præcedentiæ in materia poſſeſſio juvata conſuetudine, licèt juri repugnante, eſt manutenibilis.*
7 *Poſſeſſorii actus non præſumuntur eſſe facultativi, & jure familiaritatis, quando ſunt multi, & continuati per longum tempus.*
8 *Ordinarii poſſunt præcidere controverſias ſubortas in proceſſionibus in materia præcedentiæ. Datur tamen ab eorum ordinationibus appellatio devolutiva.*
9 *Manutentio datur poſſeſſori in gradu appellationis devolutiva.*
10 *Actorum tranſportatio præſumitur integra.*
11 *Acta cauſa, de qua agitur, ſolùm tranſportanda ſunt.*
12 *Acta ſuperflua ſi tranſportata non fuerint, non nocent.*

DECISIO CXV.

FUit hodie reſolutum, manutentionem eſſe conce-
dendam Prælatis, & Dignitatibus Collegiatarum in
quaſi poſſeſſione præcedendi Canonicos Metropolitanæ
Colonienſis in proceſſionibus, aliiſque actibus, tam pu-
blicis, quàm privatis.

Quia quaſi poſſeſſio dictarum dignitatum, quæ ſola 1
attenditur in hoc judicio manutentionis, §. *Retinendæ.*
inſtit. de interdict. Rot. *dec.641. n.8. par.1. diverſ.* rema-
net ſufficienter probata ex confeſſione eorundem, &
Canonicorum emanata in brevi Innocentii VIII. ubi aſ-
ſerunt, dignitates digniorem locum occupaſſe, & de
præſenti occupare, tam in actibus publicis, quàm priva- 2
tis, ut patet ex lectura Brevis, quod datur *in Sum. n.1.* Et
iſta confeſſione non poteſt afferri melior probatio, *l. Cum
precum. C. de liber. cauſ.* Gabr. *de confeſſ. concl.4. n.1. &
ſeq.* fel. record. Greg XV. *dec.200. n.2. & deciſ.458. n.3.*

Deinde, dicta quaſi poſſeſſio probatur ex teſtibus, quo-
rum unus fuit examinatus ad perpetuam rei memoriam,
& alii duo fuerunt examinati formiter hic in Curia, &
omnes optimè deponunt de hac quaſi poſſeſſione præ-
cedendi, de viſu, & de certa ſcientia, abſque aliqua con-
tradictione; & deponunt de toto tempore ſui recorda-
tus, & ultra, de auditu à majoribus, ut patet ex lectura
depoſitionum, quæ dantur *in Summ. n.5. & 6.* Unde ma- 3
nutentio denegari non poteſt, ſtantibus ſupradictis ple-
niſſimis probationibus, cùm ſufficiant etiam leviores.
Menoch. *de retinen. remed. ult. n.34.* Rot. *deciſ.196. n.6.
par.1.* & *deciſ.375. n.2. lib.3. par.3. diverſ.* Seraph. *dec.1113.
n.1.* fel. record. Greg. XV. *deciſ.258. n.3.*

Non obſtat, quòd iſta poſſeſſio dignitatum non ſuffra-
getur contra juris aſſiſtentiam, quam habent Canonici
Metropolitani: quia, quicquid ſit de hac juris aſſiſtentia,
quæ videtur valdè controverſa à DD. ut patet ex latè tra-
ditis per Chaſſaneum *in Catalog. glor. mund. conſid.32. per* 4
tot. Dominis placuit reſponſio, quòd in omnem caſum
in hac materia præcedentiarum jus defert conſuetudi-
ni. Bald. *in cap. Cùm olim. num.1. & ſeq. de conſuet.* Felin.
in c. Statuimus in princ. de majorit. & obed. Card. *conſ.
62. n.1.* Dec. *in l. Cùm quidam. n.39.* & *ibi* Cagnol. *n.42.
ff. ſi cert. pet.* Rimin. jun. *conſ.95. n.22. lib.1.* & dixit Rota
in Segnntina præcedentiæ. 22 *Junii*, 1609. coram Reve-
rendiſſimo D. Patriarcha Antiocheno, & *in eadem*, 8.
Martii, 1613. coram bon. mem. D. meo Ubaldo: quod 5
procedit, etiamſi conſuetudo juri repugnet. Menoch.
conſ.9. num.51. Seraph. *deciſ.964. n.1.* fel. record. Greg. 6
deciſ.124. n.2. & 4. Et ideò etiamſi poſſeſſio ſit contra
jus, eſt manutenibilis, ut in caſu noſtro Franc. *in c. Ad de-
cimas. n.8. in 4. limit. de reſtit. ſpol. in 6.* Covar. *pract. q. c.
17. ſub n.6. verſ.4.* Rot. *deciſ.534. n.7.* & *deciſ.595. num.
4. par.1. diverſ.* & *in recent. deciſ.185. n.3. par.1.* fel. record.
Gregor. XV. *deciſ.370.* ubi Add. *ſub n.10.* & dixit Rota
in Calciaten. decimarum , 10. Junii, 1611. coram Reve-
rend. D. meo Patriarcha Antiocheno: & *in Oveten. ju-
riſdict.* 22. Martii præteriti, coram me.

Non obſtat, quòd actus præcedendi potuerint eſſe 7
facultativi, & jure familiaritatis: quia iſta præſumptio
excluditur ex multiplicitate actuum , & ex continuata
poſſeſſione per congruum tempus, de quo deponunt ſu-
pradicti teſtes. Cæſ. de Graſſ. *deciſ.1. n.3. de cauſ. poſſ. &
propr.* fel. record. Greg. XV. *deciſ.572.* ubi Add. *n.8.*

Non obſtat, quòd in Concilio Tridentino *ſeſſ.25.* 8
cap.13. de Regular. diſponatur, quòd Ordinarii poſſint
præcidere controverſias ſubortas in proceſſionibus : &
ideò cùm Ordinarius in caſu noſtro decretaverit per
modum proviſionis ordinem ſervandum in iſtis præ-
cedentiis, non poſſit ordo alterari , & dari manuten-
tio dignitatibus, donec per rem judicatam ſit negotium
terminatum, *juxta deciſ.* Rot. *in recent.332. n.4. & 491.
n.11. par.1.* Placuit enim Dominis ratio , quòd Conci-
lium ſolummodo diſponit, ut Epiſcopus poſſit provi-
dere,

dere,& ordinare,quod ſibi videbitur, ad evitanda ſcandala: & ordinatum ab eo debet quidem executioni de-
9 mandari; ſed non tollit appellationem devolutivam,in cujus gradu benè datur manutentio poſſeſſori, ut aliàs cenſuit Rot. *in Hiſpalen. & Caurien. permutationis*. 11. Martii,1596.coram Giptio, & *in Virdunen. Vicariatus*, 1.Jun.1616.coram bon. mem. Buratto. Nec ſupradictæ deciſiones *in recent.* applicantur caſui noſtro, cùm loquantur in diverſis terminis de manutentione debita Epiſcopo in cognitione cauſarum criminalium, & matrimonialium, ex forma Concilii Trident. niſi adſit in contrarium immemorabilis canonizata per tres conformes,ut patet ex lectura dictarum deciſionum.

Non obſtat defectus non integræ tranſportationis actorum, tum, quia præſumptio ſtat pro integra tranſ-
10 portatione,Rot. *deciſ.64 n.4.par.1. diverſ.* Aym. *de antiq.temp.par.2.num.55.* & fuit dictum *in Regien. devolutionis terrarum*, 3.Julii,1617.coram bon. mem. D. meo Ubaldo. Tum,quia prætenditur, non fuiſſe tranſportatum decretum enunciatum in decreto, a quo fuit appellatum. Unde,vel illud primum decretum,quatenus extet, non videtur tranſportandum, cùm ab eo non
11 fuerit appellatum, & non ſit de iſta cauſa; ex quo non ſunt tranſportanda,niſi ea, quæ ſunt de actis cauſæ, de qua agitur.Rot. *diverſ.dec,884.n.1.* fel.record.Greg.XV *deciſ.55.dec.300.n.1.* Tum,quia pro parte dignitatum di-
12 ctum decretum enunciatum non controvertitur: & ideò eſſet ſuperflua tranſportatio,quæ propterea obſtare non debet.Rot. *dec.664.n.3.par.2.in recent.*

Et ita deciſum,utraque parte informante.

R. P. D. MERLINO.

Valentina juris ſedendi, Veneris,16. Decembris,1633.

ARGUMENTUM.

Præpoſiti habentes ſtallum in Choro, & locum in Proceſſionibus immediatè poſt Canonicos, poſſunt occupare ſedes vacuas Canonicorum abſentium.

SUMMARIUM.

1 Immediatè, *verbum quid importet.*
2 Poſt, *dictio importat continuationem, & adhærentiam quocunque rejecto medio, ac intervallo.*
3 *Exceptio firmat regulam in actibus non exceptis.*
4 *Verba ſunt intelligenda, ut conceſſio conveniat perſonæ, cui eſt facta.*
5 *Qualitas adjecta actum in diverſam ſpeciem transfert.*
6 *Privilegia omnia rei ſuppreſſæ tranſeunt in rem ſubrogatam.*
7 *Subrogatum dicitur idem cum primo, in cujus locum fuit ſubrogatum.*
8 Adinſtar, *dictio ſtat cauſativè.*
9 *Sedes canonicales ſunt fructus Canonicatuum, & ad ſolos canonicos ſpectant.*
10 *Sedendi in materia decentia Chori potiſſimum attendi debet.*
11 *In choro non debet eſſe aliqua diſperſio; ſed conjunctiſſima unitas.*
12 *Dignitatis æqualitas arguitur ex æquali habitu, & inceſſu in Proceſſionibus.*

DECISIO CXVI.

Controvertebatur inter Canonicos, & Præpoſitos Eccleſiæ Valentinæ præeminentia circa locum ſedendi, & ſuper eo,an Præpoſiti poſſent occupare ſedes vacuas Canonicorum abſentium; num verò in particularibus,& perpetuis eorum ſedibus inferioribus,& diſtinctis à canonicalibus reſidere deberent. Qua controverſia Rotæ decidenda commiſſa,reſponſum hodie fuit, Præpoſitos poſſe occupare ſedes vacuas Canonicorum: quia eiſdem Præpoſitis favent literæ Apoſtolicæ, conſtitutiones capitulares,& decoris Eccleſiaſtici ritus.

In literis enim erectionis Præpoſiturarum, de quibus agitur,factæ per felicis recordationis Sixtum V. diſertis verbis habetur: *Ut Præpoſiti obtinere debeant ſtallum in*
choro, & locum in proceſſionibus immediatè poſt Canoni- 1
cos,ut *in Summario Præpoſitorum,n.1.& 2.* Quod verbum, *immediatè*, importat, ut ſeſſio Præpoſitorum nullo medio interpoſito omnimodè adhærere, & continuativè copulari debeat ſedibus Canonicorum. Bald. *in l.1.n.3.C.de condit.inſert.* Aretin. *conſ.71.n.3.in fin. verſ. Nam illud dicitur immediatum.* Ruin. *conſ.7.n.7. verſ. Primo enim.lib.4.* Tiraquell. *in l.Si unquam.verb.revertatur.n.125.verſ. Nam & ea.C.de revoc.donat.* Decian. *conſ.9.n.10.lib.2.* Chaſſan. *in Catalog.glor.mundi.par.1.conſider.*
16.Caputaq. *deciſ.21.n.9.par.3.* Quam pariter continua- 2
tionem,& adhærentiam, quocunque rejecto medio, ac intervallo infert dictio, *poſt*. Ita Gemin. *in cap.1. n.8.de reſtit.ſpoliat.* Tiraquell. *in l. Si unquam.verb. Poſteà.n.12. C.de revoc.donat.* Capic. *deciſ.37. n.1.& 2.* Et in eiſdem literis Apoſtolicis Præpoſitis conceduntur omnes præ-
eminentiæ, prærogativæ, & privilegia Canonicorum, 3
exceptis Capitularibus, quæ exceptio firmat regulam in actibus non exceptis; & ſic circa locum ſedendi, ut,ſcil. ſedere debeant in eodem loco, & eodem modo, prout Canonici *l. Quæſitum. §. Denique.ff. de fund.inſtruct.* Ruin. *conſ.41.num 9.lib.2.* Rota coram ſanctæ memoriæ Gregor.XV. *deciſ.257.n.4.*

Non obſtat, quòd in Literis Apoſtolicis Sixti V. adſit reſtrictio illa, *juxta ordinem ad id eis præſcribendum*,&c. quia verba hujuſmodi ſunt referenda ad ordinem ſervandum inter ipſos Præpoſitos, inter quos Pontifex cogitavit,poſſe oriri differentiam præcedentiæ,eò quòd aliqui Theologiæ,alii eſſent juris canonici Profeſſores: quas controverſias, prout de jure definiendas reliquit; non autem referuntur ad ordinem ſedendi reſpectu Canonicorum: nam Præpoſitis ſedem Canonicis immediatam decrevit Sixtus V. ut *ſuprà* dictum fuit.

Minùs obſtat, quòd verbum, *immediatè*, ſit referendum ad ſedes canonicales, ut, ſcilicet, poſt ordinem ſedium canonicalium ſubſequi deberent ſedes Præpoſitorum: quia hæc interpretatio videtur repugnare verbis expreſſis literarum Apoſtolicarum, quæ directa ſunt in
perſonas Canonicorum, non autem in ſedes canonica- 4
les, ibi: *Immediatè poſt canonicos.* Ideoque præcisè de perſonis intelligi debent, juxta tradita per Surd. *conſ.453. num.53.* cum aliis. Præſertim verò,quia,ut mox deducetur, Canonici non habent particulares, & proprias ſedes,& ordinem ſedendi ab aliis diſtinctum.

Ex Conſtitutionibus etiam Capitularibus datis *in Summario, num.4.* deducitur, Præpoſitos poſſe occupare ſedes vacuas Canonicorum, quoniam ibi ſtatuitur, ut Dignitates in propriis jam ab antiquo deſignatis cathedris ſedere debeat: Canonici verò incontinenti poſt Dignitates, & poſt Canonicos Præpoſiti; & deinde immediatè Beneficiati. Unde apparet, ſolummodò Dignitatibus aſſignatas fuiſſe proprias, & perpetuas ſedes diſtinctas; Canonicis verò, & Præpoſitis deſtinata fuit ſucceſſiva, & continua ſeſſio; non autem diſcreta, & ſeparata, ita ut deberent quidem primò ſedere Canonici, ſed non in loco ſeparato, & disjunctò à ſeſſione Præpoſitorum: & diſcretiva illa, ac particularis diſpoſitio de propriis ſedibus Dignitatum, tribuit illis duntaxat diverſam ſpeciem, & qualitatem, non communem Canonicis &
aliis, juxta notata per Surd. *conſ.202, n.8.* & *conſ.321.* 5
num.13. & *conſ. 366. num.23.* Quod & ſuadetur ex eo, quòd idem eſt aditus Canonicis, & Præpoſitis ad ſedes: nec Præpoſiti ingrediuntur per diverſos gradus, ſed per eoſdem omninò, quibus incedunt Canonici ad ſedes canonicales; nec ſedes canonicales ſunt difformes, aut diverſæ, nec in materia, neque in ſtructura à ſedibus Præpoſitorum: ſignum, quòd nullum eſt diſcrimen inter ſedes canonicales,& ipſorum Præpoſitorum: ſed,cùm ſint contiguæ,& annexæ ſine ullo medio, rectè

Præpoſiti

Præpoſiti ſubingrediuntur, & occupant ſedes Canonicorum abſentium ad inſtar ipſorum Canonicorum.

Non obſtat, quòd dicta conſtitutio loquatur de antiquis Præpoſitis. Quoniam in modernos Præpoſitos, 6 ſubrogatos per Sixtum V. in Literis erectionis, Præpoſitis antiquis, tranſeunt omnia privilegia ſuppreſſorum, ut ſcripſerunt Petrus de Ubald. *in tractatu de unione, c.2.n.3.* Garzias *de beneficiis, par.12.c.2.n.10.* Et perſo- 7 na ſubrogata dicitur eadem cum prima, in cujus locum ſubrogata fuit, & ſub eadem diſpoſitione comprehenditur, §. *Si igitur defunctus. Authentica de hæred. ab in-* 8 *teſtato venien.* Decianus *conſ.52.num.53. lib.2.* Natt. *conſ. 346.n.3.* Verbaque illa, *ad inſtar Præpoſitorum antiquorum*, relata in Literis erectionis, ſtant cauſativè, ut, ſcil. Propoſiti moderni debeant ſedere immediatè, & incontinenti poſt Canonicos, quemadmodum ſedebant Præpoſiti antiqui, ex traditis per Rotam *deciſ.171.n.4.par.1. diverſ.* cum aliis.

9 Nec relevat, quòd ſedes canonicales ſint fructus Canonicatuum, & ideò ad ſolos Canonicos ſpectent, ex Seraph. *deciſ.953.n.2.* Quoniam admittitur ad ſolos Canonicos ſpectare, quando ipſi interſunt: ſed in caſu illorum abſentiæ debent admitti Præpoſiti, qui nullum præſtant impedimentum, aut præjudicium Canonicis, nec eos ab hoc fructu ſedis excludunt.

Demum Præpoſitis ſuffragatur etiam decoris Eccleſiaſtici ritus; quoniam cum ipſi Præpoſiti eundem deferant habitum cum Canonicis, cumque illis incedant in Proceſſionibus ſine diſcrimine loci, nulloque interjecto medio; & poſſet dari caſus notabilis diſtantiæ inter Canonicos ipſos, & à Dignitatibus ob Canonicorum abſentiam; utique hæc omnia repugnarent decentiæ Chori: quæ potiſſimum in hac materia ſedendi eſt at- 10 tendenda. Rot. *deciſ.411.n.2.par.2.recent.* diſcretaque, & diſtans, quæ contingere poſſet inter Canonicos ſeſſio, Piorum intereſſentium oculis, & animo non ſatisfaceret; & forſan præberet anſam inde arguendi in eiſdem 11 Canonicis, & Præpoſitis diſcrepantiam animorum in unum non cohærentium; in Choro autem non debet 12 eſſe aliqua diſperſio, ſed conjunctiſſima unitas, ut dixit Rota coram Reverendiſs. Domino meo Decano *deciſ. 197.n.4.* Et æqualis habitus delatio inceſſus in proceſſionibus æqualem exigit & præeminentiam in ſedendo, arguuntque Dignitatis æqualitatem, ita ut ab uno benè inferatur ad alium, ex tradit. per Gemin. *in c. Ut Apoſtolicæ n.2.* ubi Franch. *n.2. de privileg in 6.* Boet. *in tractatu de authorit. magn. Concil. n.29. & 42.* Gratianus *diſceptationum forenſ. c.845.n.5. & in Cæſaraugustana præeminentiarum*, 29. Novembris, 1617. coram Reverendiſs. Domino meo Decano.

Et ita, utraque parte informante, reſolutum fuit.

ILLUSTRISS. CARDINALI Seraphino.

Salmanticen. jurisdictionis, 9. Maji, 1594.

ARGUMENTUM.

Abbas, qui exercet juriſdictionem ordinariam in aliquo territorio, ex conſuetudine immemorabili confirmata à Sede Apoſtolica, poteſt concedere literas dimiſſorias ad Ordines: & ei non obſtat Concilium Tridentinum *in cap.10. ſeſſ.23. de Refor.*

SUMMARIUM.

1 *Ordinarii appellatione comprehenduntur, tam Epiſcopi, quàm etiam inferiores, in materia eis adaptabili: & n.4.*

2 *Territorium quando dicatur effectum diœceſis Abbatis.*

3 *Viſitatio pendet ab ordinaria juriſdictione.*

5 *Abbas ſi ex conſuetudine concedit literas dimiſſoriales, ei non obſtat Concilium Tridentinum* cap.10. ſeſſ.23. de reform, *cùm cenſeatur conſuetudo confirmata tribuens juriſdictionem, non exemptionem.*

DECISIO CXVII.

Dubitavi, an Reverendiſſimo Abbati obſtet decretum *cap.8. de reform. ſeſſ.7.* Item, decretum *cap. 10. ſeſſ.23.* Et quantum ad prius decretum, Domini dixerunt, non obſtare: quia cum loquatur de Ordinariis, 1 quorum appellatione comprehenduntur etiam inferiores in materia eis adaptabili, ut per Gemin. *in cap. Ordinarii. num.3. verſ. Nota iſtam Gloſſ. de offic. Ordin. in 6.* Franch. *num.3.* cum aliis adductis ſub die 23. Octobris, 1579. *in hac eadem cauſa*; ſequitur, Abbati hoc decretum non obſtare, cùm conſuetudo, de qua fit mentio in Bulla, ſit talis, quæ nedum eximat, ſed etiam tribuat juriſ- 2 dictionem: quo caſu territorium dicitur effectum propriæ diœceſis Abbatis. Joan. Andr. *in cap. Nimis. col. penult. ad fin. de jur. jur.* Anchar. *in c. Poſtulaſti ſub num.45. de for. compet.*

Neque obſtat, quòd non ſit Ordinarius loci, ſed perſonarum; cùm hæc juriſdictio proveniat à conſuetudine non confirmata reſpectu locorum: quia eſt eadem conſuetudo, de qua Papa teſtatur; alioquin ſi voluiſſet tantummodo eximere; non autem intellexiſſet juriſdictionem ad Abbatem de conſuetudine ſpectare, utique hæc loca immediatè ſubjeciſſet Sedi Apoſtolicæ, prout in ſimilibus exemptionibus fieri ſolet: quod clarè ex uſu ſubſequuto comprobatur. Aym. *conſ.118. n.2.* & *conſ.218. n.8.* necnon ex quatuor caſuum exceptione, quæ in non exceptuatis firmat regulam juribus vulgaribus: & ideò non ſumus in nuda exemptione, ſed in conſuetudine, quæ ordinariam tribuit juriſdictionem. Hoſtien. *in Summa de offic. Ordin. n.2.* Abb. *in cap. Cùm contingat n.5. de for. compet.*

Non obſtat, quòd Reverendiſſimus Epiſcopus velit viſitare, tanquàm Sedis Apoſtolicæ delegatus: quia Concilium hoc tribuit Ordinariis tantùm: ipſe autem in hoc loco non eſt talis; ſed Abbas: viſitatio enim pendet ab 3 ordinaria juriſdictione, *cap.1. in fin. de cenſib. lib.6.* cum aliis allegatis. Et quamvis decretum hoc deroget conſuetudinibus; non tamen derogat confirmatis, ut fuit reſolutum.

Non obſtat decretum *cap.9. ſeſſ.24.* quia non tollit juriſdictionem *præfati cap.8. ſeſſ.7.* loquentis de Ordina- 4 riis generaliter, quorum appellatione, ut dictum eſt, tam Epiſcopi, quam inferiores comprehenduntur. Præterea, cum ſimpliciter loquatur de exemptis, non eſt trahendum ad eas Eccleſias, quæ habent proprios Prælatos juriſdictionem ordinariam habentes: non enim eſt veriſimile, Concilium hoc caſu voluiſſe ſubditos duplici onere viſitationis gravare.

Quantùm ad decretum *cap.10. ſeſſ.23.* Domini dixerunt, ſi ex conſuetudine Abbas dabat litteras dimiſſorias, dictum decretum ex rationibus *ſuprà* deductis ei non obſtare, cùm hujuſmodi conſuetudo cenſeatur confirmata, uti conſuetudo tribuens juriſdictionem, non autem exemptionem: & ideò non obſtare *cap. Cùm nullus. de temporib. ordinationum, in 6.* non enim hoc jus ita Epiſcopo, vel Epiſcopali dignitati competit excluſive ad alios, ut non poſſit conſuetudine præſcripta induci, ut tradit Gloſſ. *ibid. in verb. Indultum.* & ideò cùm hic habeamus conſuetudinem confirmatam, eam non tollit hoc decretum.

R. P. D. BURATTO.

Toletana juriſdictionis. Lunæ, 11. Januar. 1616.

ARGUMENTUM.

Exempti ab Ordinariorum juriſdictione nequeunt ab ipſis Ordinariis, vel eorum miniſtris excommunicari. Notarii, & Nuntii relationi creditur, ubi adeſt ſtylus.

SUMMARIUM.

1 *Abſolutio ad cautelam ex inveterato ſtylo Rotæ, ſine cauſæ cognitione concedi ſolet.*

2 *Exempti à juriſdictione Ordinarii, inconſulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur ſub prætextu, quòd præcepto ejuſdem Ordinarii non paruerint.*
3 *Abſolutio à cenſuris non remittitur ad Ordinarium, quando conſtat de gravamine ab ipſo, vel ejus Officiali, illato.*
4 *Notarii, & Nuncii relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt ſtylus: & loquitur de ſtylo civitatis Toleti.*
5 *Nuncius refert per verba præteriti temporis.*
6 *Notario atteſtanti de ſua deputatione creditur de ſtylo Rotæ.*
7 *Ad interdictum quomodo procedatur remiſſivè.*

DECISIO CXVIII.

CUm Abbas de Eſcalona, & alii appellantes à cenſuris, & interdictis per Commiſſarium Illuſtriſſimi D. Cardinalis Archiepiſcopi latis; prætenderent, ſe non eſſe remittendos ad dictum Illuſtriſſimum eorum Ordinarium pro abſolutione ad cautelam, ex invetera-
1 to ſtylo, ſine cauſæ cognitione per Rotam concedi ſolita; propoſito dubio, viſum fuit DD. conſtare de notorio gravamine per dictum Commiſſarium illato. Fuit enim à S.D.N. conceſſa exemptio Collegiatæ dicti loci de Eſcalona in limine illius erectionis à juriſdictione Ordinarii, cum immediata ſubjectione Nuncio Hiſpaniarum, & Sanctæ Sedi Apoſtolicæ: ita quòd Ordinarius non poſſet excommunicare, ſuſpendere, & interdicere, nec de defectu ejus vacationis, & conſenſus opponere, cum decreto irritanti, & aliis clauſulis ampliſſimis, de quibus in literis Apoſtolicis eidem Commiſſario exhibitis, qui reſpondit, ſe ſcire de verbo ad verbum omnia in eis contenta, & quòd propterea non
2 indigebat earum lectura, vel intimatione, ut *in ſummario Abbatis nunc dato, n.3.* Et ideò inconſulto Summo Pontifice, & non informato de exemptione Illuſtriſs. D. Archiepiſcopo, (qui aliàs præſumendum eſt, quòd pro ſumma ejus prudentia, & erga ſanctam Sedem Apoſtolicam, & S.D.N. obſervantia d. Commiſſario mandaſſet, ut à dictis cenſuris, & interdictis ſe abſtineret, prout ſtantibus præmiſſis abſtinere debeat,) non potuit idem Commiſſarius ad illa procedere contra præbendatos ejuſdem Eccleſiæ, & alios, prætextu, quòd ejus præcepto non paruerint, prout proceſſit, & ſic nulliter, *cap. Ad quorundam.* ubi Socin. *n.1. de exceſſ. Prælat.* quæ ſuſtineri non poſſunt. Innoc. *in cap. Ex parte. il 2. col. 2. n. 3. verſ. Licèt. de verb. ſignificat.* & *ibi* Joan. Andr. *col. 3. n. 5. verſ. Quod ſi monitus.* Hoſtien. *in ſimili verſ. n. 5.* Butr. *n. 11. verſ. Secundo caſu.* Card. *n. 6. verſ. Quòd ſi monitus.* & conſequenter ceſſat manifeſta offen-
3 ſa, & dubietas, nec debet fieri remiſſio pro abſolutione ad Ordinarium, cujus Commiſſarius excommunicavit, *c. Venerabilis §. Sanè, verſ. Si verò.* ubi Gloſſ. & Doct. *de ſent. excom. in 6.*
4 Non obſtat, quòd non ſit danda fides atteſtationi Notarii ſine teſtibus, qui exhibuit dictas litteras: quia imò illi ſtatur de ſtylo illarum partium: ſi enim ſtatur relationi Nuncii abſque teſtibus, quando adeſt ſtylus, ut illi credatur, ut fuit dictum *in alia Toletana decimarum,* 3. Junii, de anno 1590. coram bon. mem. Penia, *in Ulisbonen. juris deputandi Collectores,* 14. Maji, 1603. coram Rever. Attrebaten. & *in Placentina, & Toletana Canonicatus, & Beneficiorum,* 26. Junii, 1609. coram Reverendiſſimo D. Bononien. multò magis Notarii, ut *in dicta Ulisbonen. B.* Et ſic ceſſat etiam objectum, quòd
5 dicta atteſtatio ſit facta per verba enunciativa præteriti temporis: quia eſt facta à Notario, tanquam Nuncio, qui ſemper refert per verba præteriti temporis, ad not. *in cap. Cùm parati. de appellat.* & juxta formam traditam à Speculat. *in tit. de citat. §. Sequitur videre. num. 11.* Ultra quòd eſt etiam ſubſcripta per eundem Notarium,
6 & recognita per teſtes, citata parte, & cum ejus interrogatoriis juxta ſtylum Curiæ, ut in actis. Et prædicta fortius locum habent: quia ipſe erat Notarius cauſæ pendentis coram Abbate, & ejus aſſertioni de ſua deputatione ſtatur ex ſtylo Rotæ. Caputaq. *deciſ. 245. n. 1. part. 2.* & fuit dictum *in Firmana jurisd.* 26. Jun. 1610. coram Illuſtriſſimo D. Card. Lancellotto, C. Ex quibus etiam di- 7
ctum fuit, non potuiſſe procedi ad interdictum, non ſervatis præſertim traditis per Covar. *in cap. Alma mater. par. 1. §. 1. n. 4. verſ. Sed ob unius de ſent. excomm. in 6.*

REVEREND. D. COCCINO Decano.

Burgenſis expenſ. Veneris, 10. Decembris, 1625.

ARGUMENTUM.

Decimæ, ſeu expenſæ neceſſariæ, quæ ſolvuntur Capitulo Burgenſi ex immemorabili, debentur etiam ex beneficiis unitis.

Summarium.

1 *Immemorabilis habet vim privilegii, & legis, ſeu conſtitutionis.*
2 *Obſervantia eſt optima interpres.*
3 *Privilegium percipiendi certos fructus in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis unitis.*
4 *Unio cenſetur facta ſine præjudicio habentium jura ſuper beneficio unito.*
5 *Unio non tollit jus percipiendi partem fructuum.*
6 *Unio non tollit jus percipiendi penſionem, nec alia jura compatibilia cum unione.*

DECISIO CXIX.

REſolutio dubii circa confirmationem ſententiæ Rotalis pendet ex eo, an, ſcilicet, Abbas, & Conventus Monaſterii de la Vid, teneantur ſolvere decimas Capitulo Burgenſi, quas nuncupant neceſſarias expenſas, pro duobus præſtimoniis, videlicet, de Mata Judios, & de Villadiego, uſque ab anno 1539. unitis dicto Abbati, & Conventui, ſeu illius Hoſpitali. Et Domini affirmativè reſponderunt; Capitulum enim habet immemorabilem ad ſui favorem, canonizatam & confir-
matam in Literis Martini V. quæ conſuetudo habet vim 1
privilegii, & legis, ſeu conſtitutionis, *l. Hoc jure. §. ductus aquæ ff. de aq. quotid. & æſt. l. 31. §. fi. ff. de aq. pluv. arcen.* Socin. *conſ. 297. col. 2. lib. 2. c. Cùm dilectus. & c. Conſuetudinis. de conſuetud.*

Neque eſt verùm, quòd Literæ Martini videantur reſtrictæ ad perſonas Cathedralis. Nam dictæ Literæ habens duas partes. In prima generaliter loquuntur de præſtimoniis civitatis, & diœceſis Burgenſis, ibi: *Necnon præſtimonialium portionum civitatis, & diœceſis.* In ſecunda *in verſic. Quibus eaobtinentes.* inducunt modificationem ad perſonas Cathedralis. Neque ex eo, quòd Literæ Martini excipiant in Cathedrali beneficia illorum, qui per ſex menſes reſidentiam fecerint, dici poteſt, quòd Literæ loquuntur tantùm de beneficiis, aut perſonis Cathedralis. Quia (ut modò ponderatum eſt) generaliter loquuntur de omnibus, licèt quoad perſonas Cathedralis habeant iſtam modificationem, ut fuit ponderatum *in deciſ. in hac cauſa,* 31. Januarii hujus anni, coram R. P. D. meo Merlino; juncta præſertim obſervan-
tia, quæ eſt optima interpres, Rimin. *conſ. 328. n. 5. verſ. 3.* 2
idem Socin. *conſ. 111. in fin. lib. 1.* Bart. *conſ. 59. n. 6. lib. 1.*

Non obſtat, quòd hujuſmodi præſtimonia fuerint
per Paulum II unita, & propterea Literæ Martini non 3
videantur haber. locum in unitis, *ad deciſ.* Seraph. 1410. ubi, quòd privilegium percipiendi fructus anni cum dimidio in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis unitis: quia non eſt par ratio de uno caſu ad alium: nam deciſio Seraph. loquitur, quando privilegium concedit perceptionem fructuum beneficii vacantis: quod quidem non vacat, cùm ſit unitum; & ideò fructus non debentur. In caſu autem noſtro, immemorabilis,

tabilis,& Literæ Martini concedunt, ut quolibet anno
percipiatur decima, quæ propterea debetur, etiam quod
beneficium ſit unitum, cum unio cenſeatur facta ſine
4 præjudicio habentum jura ſuper beneficio unito *c.2. de*
5 *relig.dom.* Feder.de Sen *conſ.195.n.4.* Rebuff. *ſuper reg.*
de un.gloſſ.11.num.13. & optimè in puncto, quod unio
non tollat jus percipiendi partem fructuum, dicit Joan.
Andr. *in c.pen.n.3 verſ.Nec puta.* ubi Card. *in 2. oppoſit.*
verſ.Quæro, an hac indulgentia. Butr. *n.15. verſ. Quærunt Doctores. de verborum ſignif.* Rot. *deciſ.unica, verſ.*
6 *In contrarium facit. de ſepult.in antiq.* Seraph. *deciſ.*1410.
ubi, quòd unio non tollit jus exigendi penſionem, prout
nec alia jura comparabilia cum unione, ut fuit ponderatum *in d.deciſ.* coram D.meo Merlino, *ex alia Burgenſ. Quindenniorum*, 4. Martii, 1603. coram bon.mem. Penia, quæ eſt 690. *part.4.diverſ.* accedente præſertim obſervantia bene probata. In puncto Card.Mantic. *deciſ.* 322.*n.5.& 6.*

Ex quibus, atque ex aliis elegantiſſimè deductis in prædicta deciſ.coram R.P.D.meo Merlino, una tantùm parte informante, fuit reſolutum, ſententiam Rotalem eſſe confirmandam, utpote juſtam, & ex inſpectione actorum validam, cùm omnia intervenerint requiſita.

R. P. D. MERLINO.

Cæſaraugustana portionis del Caſtellar, Veneris, 27. Junii, 1631.

ARGUMENTUM.

Unio confirmata authoritate Apoſtolica non poteſt impugnari, maximè ſtante clauſula, *Sublata*, & effectuata quoad unum beneficium unitum, dicitur effectum ſortita quoad reliqua.

SUMMARIUM.

1 *Confirmatio Apoſtolica ſupplet omnes defectus, & operatur, ut non ſit neceſſaria alia ſolennitas.*

2 *Clauſula,* Sublata, *claudit os volenti impugnare, & judicialiter judicandi adimit facultatem.*

3 *Unio effectum ſortita quoad unum beneficium, dicitur effectuata quoad alia beneficia unita.*

DECISIO CXX.

IUdices juſſu ſanctæ memoriæ Clementis VIII. deputati à Nuncio Hiſpaniarum pronunciarunt, à quinque portionibus, Vicariatu, & Sacriſtia loci del Caſtellar, tunc ferè depopulati, ſeparandam eſſe quandam partem fructuum, ubi primum per ceſſum, vel deceſſum Portionariorum, Vicarii, & Sacriſtæ tunc exiſtentium vacare contigiſſent Portiones; nempe, quinquaginta & ſex caficia tritici, decem & ſeptem caficia hordei, & totidem avenæ, ac libras ſexdecim in pecunia numerata, quas ſummas Abbas Monaſterii Montis Aragonum annuatim ſolvebat, & ſolvere conſueverat dictis Portionariis, Vicario, & Sacriſtæ; & hujuſmodi fructus applicandos, & uniendos eſſe menſæ conventuali dicti Monaſterii Montis Aragonum Canonicorum Regularium S.Auguſtini; relicta tamen Vicario pro tempore exiſtenti congrua ſuſtentatione arbitrio Ordinarii: quam applicationem, & unionem ſanctæ memoriæ Paulus V. etiam confirmavit ampliſſimis clauſulis, ut in Brevi. Nuper verò, cum vacaſſet portio quædam ex dictis per obitum Hieronymi Sanz de Armora, orta fuit controverſia inter Canonicos, & Capitulum dicti Monaſterii Montis Aragonum, & Hieronymum Taſſales; & cauſa in Rota introducta, hodie Domini dixerunt conſtare de bono jure dictæ menſæ conventualis, quoad fructus hujuſmodi Portionis.

Ex prædictis enim apparet de legitima unione, & applicatione dictarum ſummarum frumenti, hordei, ave-
2 næ, & pecuniæ numeratæ facta ipſi menſæ conventuali;
dumque munita eſt confirmatione Apoſtolica, non requirebatur alia ſolennitas. Nec objici poteſt defectus. Decian *conſ.341.num.12.* Rol. *conſ.96.n.21.lib.1.* Card. Seraph. *deciſ.1027.n.8.& deciſ.1080.num.6.*

Præſertim attenta clauſula illa, ut non poſſit opponi
de obreptione, vel ſubreptione, aut de nullitate, & defectu citationis, vel alio quocunque cum clauſula, *Sublata,* &c. quæ clauſit os volenti impugnare, & Judici aliter 2
judicandi adimit facultatem. Bart. *in l.fin. circa fin.C.de canon.frument.urb.Rom.lib.11.* Ruin. *conſ.21.num.15.in fin.& 16.lib.1.* Caputaq. *deciſ.134.n.4.part.3.* Put. *deciſ.* 50.*n.5.lib.1.in antiq.*

Nec obſtat, hanc unionem, & applicationem non
fuiſſe effectuatam, vivente Clemente VIII. & ſic revocatam per regulam revocatoriam Leonis XI. & Pauli V. quoniam ſuſtinetur in vim confirmationis emanatæ ab eodem Paulo V. quo vivente, aliquæ Portiones vacarunt; & unio, & applicatio effectum obtinuit, dum fructus reſpectivè applicati pervenerunt in dictam menſam con-
ventualem: ſufficit enim, unionem, & applicationem 3
effectum ſortitam eſſe quoad unum beneficium, ad hoc, ut etiam, quod reliqua beneficia unita, dicatur effectuata, idque jure merito ob univerſalitatem cauſæ, quæ potiùs attenditur, quàm quiſque caſus particularis, & illius exercitium ita in materia regulæ revocatoriæ unionum, Garz. *de benef.part.12.cap.2.num.294.* Rot.apud Card.Cavaller. *deciſ.408.num.6.& deciſ.439. n.7.& in Gerunden.Unionis*, 13. Novembris, 1613. coram Eminentiſſimo Card. Veroſpio, & notant Addent. ad ſanctæ memoriæ Gregor. XV *deciſ.557.n.6.& ſeqq.*

Et ita informantibus tantùm dictis Canonicis, & Capitulo reſolutum fuit, &c.

R. P. D. BURATTO.

Januen. redintegrationis, Veneris, 26. Februarii, 1621.

ARGUMENTUM.

Translatus, authoritate Apoſtolica, de Religione incapaci bonorum in communi ad aliam capacem, non reintegratur ad bona quæ poſſidebant ante profeſſionem in dicta Religione incapaci emiſſam.

SUMMARIUM.

1 *Capucinorum Religio eſt incapax bonorum, tam in particulari, quàm in communi.*

2 *Profeſſus in Religione bonorum in communi incapaci, amittit bona per eum habita ante profeſſionem, quæ deferuntur venientibus ab inteſtato, ac ſi naturaliter mortuus fuiſſet.*

3 *Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem, ſi deinde authoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum capacem transfertur, bona per profeſſionem in prima Religione amiſſa ampliùs non recuperat, maximè ſi non conſtat de voluntate Papæ, id concedendi, num.4.*

3 *Beneficia Principum intelligenda ſunt abſque tertii præjudicio non expreſſo in beneficio.*

6 *Regula* de jure quæſito non tollendo, *expreſſam, & individuam derogationem requirit.*

7 *Subreptitia redditur gratia ex taciturnitate ejus, quod ſi concedens ſciviſſet, vel non conceſſiſſet, vel difficiliter conceſſiſſet; & an ſit tale, Judicis arbitrio relinquitur, num.10.*

8 *Inferior factum Superioris immutare, vel contra illud diſpenſare non poteſt.*

9 *Inferior nequit juris communis diſpoſitioni derogare.*

DECISIO CXXI.

FUit per Dominos unanimiter reſolutum, Fratrem Petrum Baptiſtam non fuiſſe reintegratum ad bona, quæ habebat ante profeſſionem per eum emiſſam in Religione

1 ligione Capucinorum. Certum eſt enim, quòd per in-
greſſum Religionis, tam in communi, quam in particu-
lari incapacis, prout eſt iſta, ad Clem. Exivi, §. Cupientes,
2 de verb. ſignificat. & diſpoſitionem Concil. Trident. ſeſſ.
25. cap. 1. & 3. de reform. illa amiſit, ut venientibus ab in-
teſtato fuiſſe delata, ac ſi naturaliter mortuus eſſet.
Bart. in tract. minor. lib. 4. diſtinct. 2. cap. 2. num. 6. & diſt.
3. cap. 1. num. 8. Bald. in Auth. Ingreſſi, num. 63. C. de ſacro-
ſanct. Eccleſ. & not. Doct. in cap. In præſentia. ubi præci-
puè Felin. num. 50. verſ. Septimò quæro. & Beroſ. n. 539.
3 verſ. Alii magis communiter, de probat. Et licèt deinde
fuerit authoritate Apoſtolica tranſlatus ad Ordinem
Fratrum Capellanorum S. Joannis Religionis Hieroſo-
lymitanæ capacis: tamen nec ipſe, nec dicta religio ex
ejus perſona prædicta bona poteſt recuperare. Bart. dicta
diſtinct. 3. cap. 2. Bald. in dicta Authent. Ingreſſi, num. 64.
in fin. Feder. de Sen. conſil. 26. num. 2. & 3. cum ſeq. Felin.
in cap. Inter quatuor, num. 4. circa fin. verſ. Et dicit Bart.
de major. & obed. & in dicto cap. In præſentia, num. 50.
verſ. Et adde. & ibi Beroſ. num. 150. Caſtr. in l. Gallus, §.
Et quid ſi tantum, n. 20. Jaſon. num. 71. verſ. Ad idem
facit, ff. de liber. & poſthum. Natt. conſ. 180. n. 4. Carol.
Tap. in dicta Authent. Ingreſſi, cap 6. num. 34. & Sum-
miſtæ in verb. Religio, ut per Roſell. in fin. Angel. num. 35.
in fine, verſ. Quarto, ſi Religio. Sylveſt. num. 10. circa me-
dium. Quia, cùm fuerint per conſanguineos apprehen-
ſa, imò (ut in hoc caſu) etiam alienata; res non eſt am-
pliùs integra, & diſpenſatio Apoſtolica non trahitur re-
trò in tertii præjudicium. Bald. ubi ſupr. Feder. de Sen.
dicto conſ. 26. num. 3. Felin. dicto cap. Inter quatuor, n. 4.
& Beroſ. dicto cap. In præſentia. num. 550. verſ. Mihi vide-
tur. Præſertim, quia non conſtat de voluntate Papæ,
4 quòd voluerit ipſum reintegrare ac bona, hæredibus,
& aliis, qui ab illis emerunt quæſita, cùm nec dictus Fra-
ter Petrus Baptiſta petierit, nec Papa, tam in primo Bre-
vi diſpenſationis, quàm in aliis proinde valere conceſſe-
rit expreſsè aliquam facultatem quoad bona, ſed tan-
tùm quoad tranſlationem perſonæ de Religione Capu-
cinorum ad dictum Ordinem Hieroſolymitanum in
Literis expreſſam, ut in ſimili Rota, in Romana nullitatis
5 cenſus, 5. Maji, 1597. coram Corduba impreſſ. per mo-
dern. Peruſ. de conſ. deciſ. 124. & ſuccedunt triviſſimæ ju-
ris concluſiones excluſivæ voluntatis Principis in tertii
præjudicium, l. 2. § Si quis à Principe, ff. Ne quid in loco
publico, cap. Super, de offic. delegat. cap. Quamvis, in fine,
ubi etiam Gemin. num. 3. de reſcript. in 6. & in his termi-
nis Navarr. conſ. 14. num. 8. de vot. Emmanuel Rodriq.
6 quæſt. regul. tom. 3. quæſt. 52. art. 27. col. 2. in princ. verſ. Et
hanc opinionem. quæ ſunt authenticæ per regulam de
jur. quæſito non tollen. cujus expreſſa, & individua dero-
gatio eſt neceſſaria. Sarnen. ſuper dicta regul. quæſt. 15.
num. 6. in fine. Cæſar. de Graſſ. deciſ. 1. num. 10. de verb.
ſignific. Seraphin. deciſ. 182. num. 7. Rota deciſ. 253. num.
6. part. 2. in recent. & fuit ſæpiſſimè dictum. Nec viſum
fuit Dominis ſuffragari licentiam magni Magiſtri recu-
perandi bona paterna, & materna quæcunque: tum, quia
non fuit narratum dicto magno Magiſtro, quòd ipſe
fuerat profeſſus Capucinus, & diſpenſatus per Papam ad
tranſeundum ad dictum Ordinem Capellanorum, cum
conditionibus vivendi in Conventu, & aliis, de quibus
in dicto Brevi, quæ ſi ſciviſſet, vel dictam ſcientiam non
conceſſiſſet, vel difficiliorem ad illam concedendam ſe 7
reddidiſſet: & ſic ſubreptitia videbatur. Felin. ſuper li-
teris, num. 8. de reſcript. Socin. conſ. 260. num. 2. lib. 2.
Corn. conſ. 245. num. 4. lib. 1. Caſſad. deciſ. 12. num. 14. de
præc. Rot. deciſ. 418. num. 1. & 506. num. 2. part. 1. & deciſ.
105. & deciſ. 739. ubique, num. 1. part. 2. in recent. Tum, 8
quia dictus magnus Magiſter, uti inferior, non poterat
concedere hanc facultatem, & derogare voto pauperta-
tis, in quo Papa non videtur voluiſſe diſpenſare, ut ſuprà
cap. Inferior. de major. & obed. Clem. Ne Romani, de
elect. Dec. in cap. Cum acceſſiſſent, num. 44. de conſtitut.
Aym. conſ. 148. num. 3. & 4. & 179. num. 1. in fin. nec de- 9
rogare juris communis diſpoſitioni, illum reintegrando
ad bona jam amiſſa, & legitimè quæſita tam venienti-
bus ab inteſtato, quàm emptoribus. Authent. juram.
quod præſt. ab iis, & not. in l. omnes populi. ubi Bald. num.
29. ff. de juſt. & jur. Dec. conſ. 393. num. 9. verſ. Non ob-
ſtat. latè Alex. conſ. 106. num. 2. lib. 2.

Ex quibus fuit ita deciſum, parte tantùm Joannis
Chriſtophori informante.

ANNOTATIO.

Latè Sanchez de matrim. lib. 8. diſput. 21. num. 11. &
17. & Rot. deciſ. 288. per tot. & præcipuè num. 5. poſt
2. vol. conſil. Farinac. in Regien. tranſlationis penſionis, 26.
Novembris, 1622. R. P. D. Pirovano: in Toletana indul-
ti, 14. Martii, 1625. coram bonæ memoriæ Romboldo, &
in Mantuana penſionis, 4. Decembris, 1626. coram R.
P. D. Merlino. Et an aliquid, quod fuit tacitum, ſit ejus 10
generis, ut expreſſum retraxiſſet Principem, vel diffici-
liorem illum ad concedendum reddidiſſet, judicis arbi-
trio dijudicandum relinquitur, ut tradunt Caſſad. deciſ.
12. num. 14. de præbend. Felin. in cap. Cæterùm, num 4. de
reſcript. Covarr. variarum reſol. lib. 1. cap. ult. n. 5. verb.
Falſitas. cum aliis per Menoch. de arbitr. caſ. 201. num.
24. & duobus ſeqq. per Sanch. d. diſp. 21. num. 19. quos ſe-
cuta eſt Rota in dicta Mantuana penſionis, coram R. P.
D. Merlino. Verùm prædicta procedunt, quando nec 11
ex jure, nec ex ſtylo Curiæ, vel conſuetudine Principis
id cognoſci poteſt: nam taciturnitas qualitatis, quam
exprimi in jure ſpecialiter cautum eſt, reddit gratiam
ſubreptitiam, non attento, an Princeps facilius, vel diffi-
ciliùs conceſſiſſet, ut docent Felin. in cap. Super literis;
num. 2. limit. 1. & cap. Ad aures; num. 12. concl. 9. de re-
ſcript. Covarr. d. cap. ult. num. 6. verſ. Verùm ut his. Me-
noch. dicto caſu 201. num. 27. cum aliis per Sanch. repro-
batis contrarium ſentientibus, dicta diſp. 21. num. 13. &
tenuit Rota in Calagurritana juriſdictionis, 8. Aprilis,
1585. coram Rubeo, relata à Beltramin. in annot. ad deciſ.
150. Gregor. XV. ſub num. 11. verſ. In contrarium. Et
idem eſt de qualitatibus, quæ ex ſtylo Curiæ, vel Cancel-
lariæ, aut ex conſuetudine Principis exprimendæ ſunt,
quæ niſi narrentur, reſcriptum redditur ſubreptitium;
nec attenditur, an Princeps eadem facilitate conceſſiſſet.
Menoch. d. caſ. 201. n. 28. Maſcard. de prob. concl. 846. n. 8.
cum aliis per Sanch. dicto cap. 21. num. 16.

Joan. Franciſc. Ferentellus.

PRAXIS

CRIMINALIS, ET JUDICIARIA

PRO ABBATIBUS, ET PRÆLATIS REGULARIBUS,

Quatenus Judices ſunt, ac Subditorum crimina corrigere, & punire habeant.

QUÆSITUM I.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares; ſint competentes Religioſorum Judices.

SUMMARIUM.

1 *Juriſdictio ſeu poteſtas quotuplex ſit, & quomodo ſit Judicis neceſſaria, ut num. 9.*
2 *Juriſdictio Ordinaria quid ſit.*
3 *Juriſdictio Delegata quid ſit.*
4 *Juriſdictio Arbitraria quid ſit.*
5 *Fidem unuſquiſque alteri ſervare tenetur.*
6 *Juriſdictio Acceſſoria quid ſit, & quomodo acquiratur.*
7 *Epiſcopus ſit Superior delinquentis in ſua diœceſi.*
8 *Abbates ſunt Superiores delinquentium in ſuis territoriis.*
10 *Legem nemo ferre poteſt, niſi habeat poteſtatem & juriſdictionem.*
11 *Abbates, & Prælati Regulares ſunt Judices ordinarii ſuorum ſubditorum ex vi muneris & propriæ dignitatis.*
12 *Viſitatores, & omnes qui ad cognoſcendas cauſas deſtinantur, quam poteſtatem habeant?*
13 *Monachus delinquens in alieno Monaſterio à quo ſit puniendus.*

1 ACTURIS nobis de Prælatis Regularibus quatenus Judicum munus exercere, ac ſubditorum crimina, & exceſſus corrigere ac punire habent, viſum fuit antea explicare: an ipſi Religioſorum competentes Judices extent. Pro cujus intelligentia clariori præmittendum eſt, Quadruplicem eſſe juriſdictionem, Ordinariam ſcilicet, Delegatam, Arbitrariam & Acceſſoriam, juxta S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 1. Sot. *de juſt. & jur. lib.* 1. *quæſt.* 4. *art.* 1. *concl.* 2. Gregor. de Valent. *tom.* 3. *diſp.* 5. *quæſt.* 11. *punct.* 1. & alii relati ab Azor. *moral. inſtit. part.* 3. *lib.* 13. *cap.* 23. Tolet. *lib.* 1. *c.* 56. *n.* 4. Sayr. *in Clavi Regia, lib.* 12. *cap.* 7. Reginald. *lib.* 25. *num.* 641. & alii.

2 Juriſdictio, ſeu poteſtas ordinaria illa dicitur, quæ alicui competit ex officio, vel ex dignitate qualem habet Summus Pontifex ſuper omnes fideles in rebus ſpiritualibus, ac etiam in temporalibus ratione ſpiritualium illis annexarum; qualem etiam habet Epiſcopus circa perſonas ſibi ſubjectas. Omnes igitur habentes officium aliquod vel dignitatem, cui ex jure, vel etiam conſuetudine, aut præſcriptione annexa eſt poteſtas, vel juriſdictio, poteſtatem, vel juriſdictionem ordinariam habere dicuntur: ut ajunt Didacus Covarr. *variarum reſol. lib.* 3. *cap.* 20. *n.* 6. & Azor *loco citato*.

3 Delegata poteſtas, ſeu juriſdictio illa dicitur, quæ competit alicui, non ex officio, vel dignitate, ſed ex conceſſione, vel commiſſione illius, qui ordinariam poteſtatem habet; ſive commiſſio ſit generalis ad omnes cauſas, ſive ſpecialis ad quaſdam ſolummodo cognoſcendas.

Arbitraria poteſtas eſt illa, quæ communi partium litigantium conſenſu alicui comparatur. Partes etenim litigantes aliquando ad expenſas vitandas, vel aliis de cauſis inter ſe conveniunt, ac unum vel duos, aut plures viros probos, & bonos concordi eligunt voluntate, vel una pars unum, & altera alterum, qui litem inter eas ortam dirimant, atque definiant: & hoc dupliciter contingit. Primò, dum eligitur judex, ſeu arbiter, ex ipſarum partium conventione, ut litem amicabiliter componat: & in hoc caſu arbiter poteſt pro ſuo arbitrio judicare juxta æquitatem juris naturalis, etiam ſi non ſervet ordinem juris poſitivi; & ipſius decreto partes aſſentiri debent. Secundò, dum eligitur in Judicem: & in hoc caſu juris ordinem ſervare ac juxta eum ſententiam ferre debet, & partes illius ſententiæ ſub mortali acquieſcere tenentur; hæc poteſtas, licet privata videatur, nihilominus publica quodammodo eſt. Nam cum unuſquiſque alteri fidem ſervare teneatur, jure cautum eſt, ut qui arbitri ab aliquibus electi fuerint, obligandi vim per ſuam ſententiam habeant; ejus tamen executio ad Principem, illiuſque miniſtros ſpectare videtur. 4 5

6 Acceſſoria poteſtas, ſeu juriſdictio illa dicitur, quæ alicui aliunde accedit, nempe ratione alicujus facti, vel cauſæ contingentis. Ideò quando quis in alieno territorio delinquit, ejus Superior acquirit in ipſum juriſdictionem, & delinquens ratione delicti fit ſubditus illius judicis, in cujus territorio deliquit, ab eoque puniri poteſt, *l. ult. ff. de accuſat. cap. placuit* 6. *q.* 3. *cap.* 1. *extr. de raptor. cap. poſtulaſti.* ubi Gloſſ. *cap. fin. de foro compet.* Eadem acceſſoria poteſtas acquiritur ex domicilio & poſſeſſione. *cap. Sanè, de foro compet.* Sanchez *in Decalog. lib.* 1. *cap.* 12. *num.* 38. Proſper Farinac. *in praxi criminal, tom.* 1. *quæſt.* 7. *num.* 1. qui plures citat aſſerentes, Epiſcopum, in cujus diœceſi aliquis deliquit, effici Superiorem delinquentis in ſua diœceſi, dummodo tamen delinquens non ſit perſona ſpeciali privilegio ab ipſius juriſdictione exempta. Idem dicendum eſt de Abbatibus, & aliis Prælatis tam Regularibus, quàm ſæcularibus reſpectivè in propriis territoriis, ut communiter teſtantur Jura, & Doctores, ut *n.* 13. *hujus quæſiti.* 7 8

9 Secundò præmittendum eſt, harum poteſtatum alteram ita eſſe ad judicandum neceſſariam, ut judicans abſque aliqua ex ipſis, mortaliter peccet, quia uſurpat ſibi alienam poteſtatem, quæ res valde gravis cenſetur. Ita Navarr. *in man. cap.* 25. *num.* 13. Soto *de juſtit. lib.* 3. *quæſt.* 4. *art.* 2. Tolet. *dicto cap.* 56. *num.* 5. Sylveſt. *verb. Judicium, num.* 5. & alii.

10 Præterea ſententia lata invalida eſt, quia judicium eſt quædam lex particularis; & legem nemo validè ferre poteſt qui non

non habeat poteſtatem & juriſdictionem. *cap. at ſi Clerici, de judic.* Atque ita D. Thom. & alii locis citatis communiter. Imò (ut notant Azor *dicto lib.13. cap.15.* Julius Clarus *recept. ſentent. lib.15. num.38. & 39.* & Bonacina *in Decalog. diſp.10. quæſt.2. punct.1. n.4. verſ. adde etiam*) ita judicans tenetur ad reſtitutionem damni, quod alter ob illud judicium uſurpatum patitur: nam peccat contra juſtitiam uſurpando ſibi judicium alienum; peccans autem contra juſtitiam tenetur ad reſtitutionem damni inde ſecuti.

11 His ita notatis dicendum eſt, Præſidentes Generales Ordinum in ſua quemque Congregatione, Provinciales in ſua quemque Provincia, ac Abbates, Priores, Præpoſitos, & Prælatos Conventuales quocunque nomine nuncupentur, in ſuo quemque Monaſterio ordinariam poteſtatem ſeu juriſdictionem in Religioſos ſibi ſubditos obtinere, ac inde ordinarios eorum Judices exiſtere. *cap. ea, quæ de ſtat. Monach.* Panormit. *ibi, & in cap. Si quis contra Cleric. de for. competent.* Patet, quia juriſdictio eis ex vi muneris, & propriæ dignitatis competit, ſive ab univerſitate eligantur, ſicut Generales, & Provinciales ferè communiter, ac etiam in quibuſdam Religionibus Conventuales Prælati, ſive à majoribus Superioribus inſtituantur; ut conſtat ea uſu, & privilegiis ſingularum Religionum exemptarum, quod probavimus *in 1. tom. diſp.1. quæſ.4. & 2. tom. diſp.1. q. etiam 4.* probat etiam Julius Clarus *lib.5. recept. ſentent. §. fin. q.35. verſ. Quæro, quis ſit Judex Monachorum.*

12 Dico ſecundò. Viſitatores, ac omnes illi, qui à prædictis ordinariis Prælatis ad cognoſcendas ſubditorum cauſas deſtinati ſunt: vel etiam à Capitulis Generalibus, ut ſtatutum eſt *in cap. in ſingulis. & in cap. ea, quæ, de ſtat. Monach.* delegatam, non autem ordinariam poteſtatem, ſeu juriſdictionem habere dicuntur, eis enim juriſdictio non ex vi eorum muneris, ſed à prædictis Prælatis, vel Capitulo Generali, eos inſtituentibus provenit: quod patet & teſtantur Victorin. Manſ. *de modo proced. in cauſ. regal. tr. cap.2. num.3.* Franciſcus Ghiſlerius *in tract. de judice regul. cap.2. num.12.*

13 Dico tertiò. Omiſſis arbitrariis Judicibus de his enim in Religionibus nulla ratio habenda eſſe videtur; Monachus in alieno Monaſterio delinquens ab ejus Prælato puniri debet; ut patet ea dictis, & arguitur ex text. *in cap. poſtulaſti, de foro competent.* ubi Panormit. *num.2.* notat, Clericum delinquentem in aliena diœceſi ſortiri forum illius Epiſcopi, ubi deliquit, etiamſi delictum ſit ſit tale, quod ea poſcat privationem beneficii, & officii. Atque quod Monachum in alieno Monaſterio delinquentem judicare ad ejus Monaſterii Abbatem & Prælatum ſpectet, affirmant Victorin. Manſ. *cap.3. num.3.* & Franciſc. Ghiſler. *d. cap.2. num.17.*

QUÆSITUM II.

Quænam conditiones requirantur in Prælatis Regularibus, quatenus Judicum munus exercent?

SUMMARIUM.

1 *In Judicibus non ſolùm poteſtas, & juriſdictio, verùm etiam ſcientia neceſſaria eſt.*
2 *Judex, qui ex imperitia perperam judicare præſumit, tenetur ad intereſſe parti læſæ, & ad litis expenſas.*
3 *In Judice vitæ puritas neceſſaria eſt, & in quibus conſiſtat.*
4 *Judex tenetur cauſas celeriter judicare, & expedire.*
5 *Judex in judicando veritatem ſervare debet.*
6 *Veritas, quæ, & quotuplex ſit.*
7 *Veritas conſcientiæ triplex.*
8 *Judex non ſemper tenetur ſervare rei veritatem, vel etiam conſcientiæ, quam in ſacramentali confeſſione novit.*
9 *Judex ſi privata ſcientia novit aliquem innocentem, qui tamen in judicio reus eſſe probetur; an poſſit eum abſolvere, vel teneatur damnare? refertur prima ſententia.*
10 *Refertur ſecunda ſententia, quam auctor ſequitur.*
11 *Judex an damnare poſſit eum, quem privata ſcientia, & ſecretò novit eſſe nocentem, in actis tamen, & proceſſu probatur innocens?*

Dico primò. In Judicibus non ſolùm poteſtas, & juriſdictio neceſſaria eſt, ut diximus in ſuperiori quæſito; verùm etiam ſcientia, qua ſciant rectè eorum munere fungi. *can. ult. 2. quæſt.2. can. 1. de pœnit. diſt.6. cap. ex literis, de conſanguinit. & affinit.* quia peritus debet eſſe Judex, nec quærere ab aliis, quid eum loqui oporteat. *Authent. de judic. in princip. col.6. & dicto cap. ex literis,* notat Gloſſ. *in cap. ſciſcitatus, verb. impedimenta, de reſcript.* Nam quilibet ſcire tenetur ea, quæ pertinent ad proprium munus, & officium, ſine quorum cognitione illud exercere nequit. Ita Sanctus Thom. 2.2. *quæſt.76. art.2.* Cajetan. *in ſumm. verb. Judicis peccata.* Sayr. *in Clavi regia lib.1. cap.13. n.2.* Navarr. *in man. cap.25. num.12.* Reginald. *in praxi lib.25. n.657.* & alii plures apud Farinac. *prax. criminal. part.3. quæſt.111. art.16. fol.538.* Quod maximè locum habet in Judicibus Eccleſiaſticis, qui mediocriter ſaltem in jure periti eſſe debent, ut ait Gloſſ. per illum textum *in cap. cum nobis olim, verb. literatura, de elect.* Intelligendum eſt autem, ut ſint periti non rerum peritia, ſed cauſæ dijudicandæ, de qua agitur. *l. certi jur. C. de judic.* Judicandi autem 2 ſcientia in Judice adeò eſt neceſſaria, ut qui ea imperitia perperam judicare præſumit, teneatur ad intereſſe parti læſæ, & ad litis expenſas de proprio ſolvendas. *Inſtit. de oblig. quæ ex quaſi delict. naſcunt.* Nam qui cauſam damnidat, damnum feciſſe videtur, & ideò tenetur ſatisfacere. argum. *can. paſce, 86. diſt.* & aliorum quæ citat Gloſſ. *in cap. ſicut nobis, verb. dederunt, de teſtib.* notant Franciſc. Ghiſler. *in tract. de judice regul. cap.5. num.16.* Martin. Bonacina *in Decalog. diſp.10. q.2. punct.3. num.1.*

3 Dico ſecundò. Requiritur etiam in Judice vitæ puritas, quæ non ſolùm conſiſtit in abſtinentia à verbis contumelioſis, verum etiam in recta intentione: ut ſcilicet non amore, vel odio, timore, cupiditate, aut alia quavis paſſione ductus inquirat, vel judicet, ſed ſolùm ex affectu juſtitiæ, quam præ oculis habere perpetuo debet, unicuique quod ſuum eſt tribuendo; quod ſi non recta intentione, ſed amore, aut alia paſſione motus judicaverit, licèt ſententia valida ſit; ipſe tamen peccabit juxta qualitatem paſſionis, & pravæ intentionis, qua ductus fuerit. Ita Ghiſler. *cap.6. num.13.* & Bonacina *dicto punct.3. num.2.* Conſiſtit præterea hæc vitæ puritas in abſtinentia à peccatis; decet enim ut æquitatem, & juſtitiam aliis obſervandam proponens æquus ipſe ſit, atque juſtus. Unde quidam putant, Judicem judicium ferentem dum eſt in peccato mortali, peccare ſaltem venialiter. Valent. *tom.3. diſput.5. quæſt.4. punct.2.* Sayr. *in Clavi Regia dicto cap.15. num.4.* & alii. Contrarium tamen ſentiunt Salon, Bannes, Aragon. 2.2. *quæſt.60. art.2.* quos ſequitur Bonacina *dicto punct.3. num.3.* Qui omnes in eo conveniunt, ut mortale peccatum contrahat Judex in publico peccato mortali judicans: & hoc propter ſcandalum populi, ut ſi Judex publicus adulter, alios de adulterio condemnare velit. Valde enim ſcandalizaretur populus videns juſtitiam non eandem vim in Judice habere, quam ille in ſubditos exercere non veretur. Hanc ſententiam communem teſtatur Valent. *loco cit.*

4 Dico tertiò. Judex tenetur cauſas celeriter judicare, & expedire. *l. properandum, C. de judic.* Quia Judici ex officio incumbit cura, & onus judicandi, & cui-

que

que quod ſuum eſt, tribuendi. At cuique, quod ſuum eſt, non tribuit, dum ſententiam ſine juſta cauſa diſfert. Unde Judex cauſarum expeditionem notabiliter differendo, nedum lethale peccatum committit contra proprium officium; ſed quoque ad omne intereſſe, ac litis expenſas, quarum cauſa eſt, parti læſæ reficiendas tenetur: quia injuſtè damni cauſam præbens de damno tenetur, ut ſuprà diximus. Atque ita docent Sylveſt. *verb. Iudex* 1. *quæſt.* 12. Navarr. *manual. cap.* 25. *num.* 14. Clavis Regia *cap.* 12. *num.* 8. Bonacina *d. punct.* 3. *num.* 4.

5 Dico quartò. In Judice non ſolùm neceſſaria poteſtas, ſcientia, puritas, & celeritas; verum etiam veritas. Judex etenim in judicando veritatem ſervare debet, juxta illud Zachar. 7. *Hæc dicit Dominus, judicium verum judicate.* & Deuteronom. 17. dicitur: *Si difficile, & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris*, &c. *venies ad Sacerdotes, & ad Iudicem, qui fuerit illo tempore, quæretque ab eis, qui judicabunt tibi judicii veritatem.* Ratio autem eſt, quia Judex conſtituitur, ut unicuique quod ſuum eſt, tribuat. At non tribueret unicuique ſuum, niſi ſecundum id quod verum eſt, judicaret.
6 Ut autem ſciant Judices quæ veritas in eis requiratur: diſtinguendum eſt, nam duplex eſt veritas, una rei, altera conſcientiæ. Veritas rei illa dicitur, quæ cum ipſa re convenit; ita ut quod aſſeritur ita reipſa ſit. Veritas conſcientiæ appellatur, quæ ſive cum re ipſa conveniat, ſive non; ejuſmodi tamen eſſe exiſtimatur: quare non prout eſt, ſed prout exiſtimatur, aſſeritur. Hæc veritas conſcientiæ triplex eſſe poteſt; prima, cum quis
7 aliquid novit, ut Dei miniſter in ſacramentali confeſſione: ſecunda quando quis aliquid novit, veluti perſona privata: tertia, cum quis aliquid novit veluti perſona publica, nempe per legitimas teſtificationes, ſive indicia ſufficientia, ſive per allegata, & probata in proceſſu judiciali ritè fabricato.

8 Rei veritatem Judex ſemper obſervare non tenetur, ſæpè enim inveſtigari non poteſt, ac ſoli Deo nota eſt. Item neque conſcientiæ veritatem, quam in ſacramentali confeſſione cognovit; illam etenim extra conſcientiæ forum revelare nullo modo poteſt, *cap. Si Sacerdos, de offic. ordin. & cap. omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.*

Difficultas autem eſt, utrùm judicare teneamur ſecundùm veritatem, quam novit, ut perſona privata, omittendo judicare ſecundùm illam, quæ ſibi tanquam Judici, & perſonæ publicæ Communitatis vices gerenti nota eſt, ut ſi privata ſcientia novit aliquem innocentem, qui in judicio reus eſſe probatur, debeat ſequi publicam ſcientiam, illumque ſecundùm allegata, & probata ad mortem damnare? Item an integrum ſit ei damnare quem ſecretò nocentem cognoſcit, ſed in publico judicio, ac proceſſu innocens probatur?

9 Circa primam difficultatem nonnulli tenent, Judicem, omiſſa veritate, quam ex privata ſcientia cognoſcit, ac certò ſcit, teneri ad ſequendam veritatem, quæ ſibi tanquam perſonæ publicæ nota eſt, ac ideo debere talem ad mortem condemnare. Quoties aliter facere non poteſt, quod liceat tamen ei quæcunque ſine ſcandalo fieri queunt operari, ut ſententia contra illum non feratur, nec lata exequatur, vel commodum ei, ut à carceribus aufugiat, tribuendo, vel teſtes examinando de loco, tempore, die, aliiſque circumſtantiis majori qua poterit, diligentia, ut accuſati innocentiam, & falſitatem contra eum appoſitam detegat, vel accuſatorem, ſive partem ſedando, & vel ad Superiorem Judicem per appellationem rei cauſam remittendo, coram quo denique ipſe inferior veritatis à ſe cognitæ redderet teſtimonium, vel alia hujuſmodi pro innocentis abſolotione, prout ſibi melius videbitur, agendo: quod ſi nihil horum proficeret, tuta conſcientia illum condemnare poſſe, imò debere. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 67. *art.* 2. Cajetan. Bannes, Salon. & Aragon. *ibid.* Richard. *in* 4. *diſt.* 18. *quæſt.* 3. *art.* 2. Innocent. *in cap. cum debita, in gloſſ. magna, in fine, de reſcript.* gloſſ. *in can. paratus, in verb. ſecundum legem*, gloſſ. Bart. & Bald. *in l. illicitas*, § *veritas*, *ff. de offic. Præſid.* idem Bald. *in prælud. ad* 2. *lib. Decretal.* gloſſ. *in cap.* 1. *de offic. ordinar.* Soto *de juſtit. & jure, lib.* 5. *quæſt.* 4. *art.* 2. Covarr. *variarum reſolutionum lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 6. Navarr. *in manual. cap.* 25. *num.* 9. & 10. Tolet. *lib.* 5. *cap* 16. *num.* 8. & Reginald. *lib.* 21. *num.* 3. Clavis Reg. *lib.* 12. *cap.* 8. *num.* 13. Gregor. à Valent. *tomo* 3. *diſput.* 5. *quæſt.* 11. *punct.* 2. & alii, quos citat, & ſequitur Franciſc. Ghisler. *dicto tract. de judic. regular. cap.* 3. *n.* 9. *& pluribus ſeqq.*

Licèt autem prædicta ſententia ex multitudine atque auctoritate Doctorum graviſſimorum, qui eam ſuſtinent, probabilis, ac ſecura reddatur; nihilominus contrarium cum aliis tanquam magis ratione, ac pietati conſonum aſſerendum videtur; nullo modo ſcilicet poſſe Judicem talem à ſe innocentem cognitum ad mortem damnare; ſed debere potiùs ſuperſedere. 10
Ratio eſt, quia repugnat juri naturali, & divino, innocentem directè occidere, Exod 23. *Inſontem, & juſtum non occides*; at in hoc caſu, directè occideretur innocens ad ſervandum juris poſitivi ordinem; tum quia ſi ſit Judex ſecundùm leges, ut ſupremus Princeps, & Dominus, cujus dictum habetur pro lege in ſuo territorio, non poteſt talem innocentem damnare, quod & citati Doctores fatentur; ergo neque poteſt inferior Judex: nam non tenetur obedire Superiori, nec ſervare ejus leges contra conſcientiam ſuam, argument. *cap. literas, de reſtitut. ſpoliat. verſic. aut autem*, ubi habetur, quod quicquid fit contra conſcientiam, ædificat ad gehennam, & privatus non debet in hoc Judici contra Deum obedire: ergo neque Judex in judicando debet contra conſcientiam Superioris legibus obedire: tum quia, ratione naturali, ideo tenetur Judex juxta allegata, & probata judicare, ne diſcedat à veritate, & juſtitia in judicando; hæc enim eſt ratio illius legis, & obligationis: ergo quando Judex certus eſt, ſe errare, & non ſervare veritatem, ferendo judicium ſecundùm allegata, & probata, contra vitam innocentis, debet & tenetur ſe ab illo judicio ferendo abſtinere. Facit ad hæc text. *in cap. cum æternus, de re jud. lib.* 6. *& in Clem.* 1. § *verum, de hæretic.* ubi in actu judicandi textum ponderat conſcientiam privatam Judicis. Neque obſtat, quod ſupra diximus, nempe Judicem cauſarum expeditionem differendo, & non judicando peccare mortaliter; quia illud verum eſt, quando judicare negligit, ſecus autem, ſi ex juſta cauſa (ut in præſenti) differat. Atque hanc ſententiam tuentur Nicolaus Liranus *in cap.* 23. *Exodi*, explicans illa verba, *innocentem & juſtum*, Adrian. *quodlib.* 6. *art.* 3. Hoſtienſ. & Joan. Calderin. *in cap. Paſtoralis, de offic. & poteſt. judic. delegat.* ubi etiam Panormit. latè *num. ult.* & Felin. qui hanc materiam tractat *à num* 23. *uſque ad* 26. excluſive, ubi *in tertia limitatione, ſub num* 24. ait, Judicem in criminali debere conſcientiam imitari aſſerens ad id Innocent. allegatum ab Angel. *in l. à divo Pio, ff. de re judic. & in ſeptima limitatione* concludit, quod ſi veritas eſt Judici certitudinaliter nota, tunc contra illum judicare non poteſt, licet oppoſitum conſtet in proceſſu per allegata, & probata, Ita etiam Gerardus de Odone *in* 5. *Ethicor. in cap* 17. quem allegat Felin. *loco cit.* Angel. *in verb. Iudicare, num.* 7. Petr. à Navarra *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 162. Emmanuel Sà *verb. Iudex*, Leonard. Leſſ. *de juſtit. & jur. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 10. Bonacina *in Decalog. diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 2. & alii, quos citat, licet non ſequatur Covarr. *d. cap.* 1. *numer.* 3. Sit ergo pro hac re concluſio, quando judex pro certo cognovit etiam privata ſcientia, aliquem, qui per acta, & in proceſſu reus probatur, eſſe innocentem,

non

non debet, nec poteſt illum ad mortem damnare, ſed renetur ſuperſedere, vel potius officio cedere, etiam ſit eo modo nihil eſſet reo profuturus. Secus autem quando dubitat, ſuſpicatur, vel opinatur id ita eſſe; quia runc judicare debet ſecundùm acta, & conſcientiam deponere: & hæc circa primam difficultatem ſupra propoſitam.

11 Quoad alteram, videlicet an Judex damnare poſſit eum, quem privata ſcientia, & ſecreto novit eſſe nocentem, in publico autem judicio probatur innocens? Dico Judicem inferiorem non poſſe talem condemnare; imò quod eum tunc abſolvere teneatur: quia Judex inferior non poteſt legibus Superioris derogare, ſed juris ordinem ſervare tenetur; ordo autem juris poſtulat, ut non condemnetur qui ſecundùm acta, & in proceſſu probatur innocens, nam nemo condemnari debet ſine teſtibus, juxta illud Deuteron. 17. *In ore duorum, vel trium teſtium peribit, qui interficietur*: tum quia ſicut Judex eſt perſona publica, ita etiam ſcientia publica uti debet, cum ipſe non ſit Judex occultorum, ſed Deus; *can. conſuluiſti 2. quæſt. 4. & cap. tua nos, de ſimon.* Atque ita de Judice inferiori tenent communiter Doctores, videantur Specul. 3. *p. tit. de accuſ.* §. 1. *n.* 28. Navarr. *tom. 1. conſil. tit. de judic. num.* 8. Soto *de juſt. lib. 5. quæſt. 4. art. 2. in princ. poſt argum.* Petr. Navarr. *dicto cap.* 3. Clavis Regia *lib. 12. cap. 8.* Leſſ. *d. cap. 29. dub. 11.* Bonacina *dicto punct. 2. à num. 5.* & alii locis citatis; ubi etiam agunt, an, & quando id ſupremo Principi integrum ſit. Igitur Judex, vel Prælatus nequibit in ſuos ſubditos ut Judex animadvertere ob crimina graviora ſola ab eis patrata, quæ privata ſcientia novit, puta quia vel ipſe vidit, vel ab aliis fide dignis extra judicium audivit; in proceſſu autem nihil contra eos probatur; poterit tamen paterna uti admonitione, vel correctione aliqua, ſive extraordinaria pœnitentia, ut docent Clar. *receptat. ſentent. lib. 5. §. fin. quæſt. 8. verſ. ſed pone, & quæſt. 66. verſ. ſcias autem.* Victorin. Manſ. *dicto cap. 3. num. 4. in fine.* Franciſc. Ghisler. *d. cap. 3. in fine.*

QUÆSITUM III.

Prælati Regulares quomodo in ſubditorum cauſis procedere habeant?

SUMMARIUM.

1 *Levia delicta quænam dicantur?*
2 *Gravia delicta quænam dicantur?*
3 *Publica, vel occulta delicta quæ ſint?*
4 *Prælati Regulares levia ſubditorum crimina juxta regularia inſtituta corrigentes, non tenentur juris ordine ſervato procedere.*
5 *Prælati Regulares gravia, atque notoria ſubditorum crimina judicantes, quomodo procedere debeant?*
6 *Non quicquid Judicis poteſtati committitur juris poteſtate ſubmittitur.*
7 *Prælati Regulares rectius agent, ſi in ſubditorum cauſis ſummariè & de plano procedat.*
8 *Prælati Regulares in ſubditorum cauſis, rimulis, & apicibus juris poſtpoſitis, liberè procedere poſſunt, ſecundùm conſuetudines & ſtatuta Religionis.*
9 *Ad judicium quædam pertinent ut neceſſaria, & eſſentialia, alia ad ejus perfectionem, & ſolemnitatem.*
10 *Quænam pertineant ad judicii ſolemnitatem?*
11 *Quæ ad ejus vim, atque eſſentiam?*
12 *Clauſula,* ſummariè, *quid importet?*
13 *Particula,* ſimpliciter, *quid importet?*
14 *Clauſura,* de plano, *quid importet?*
15 *Clauſura,* ſola facti veritate inſpecta, *quid operetur?*
16 *Quomodo intelligi debeat, quod Regulares Prælati, poſthabitis rimulis, & apicibus juris, ſummariè, ſimpliciter, &c. procedant?*
17 *Prælati Regulares nequeunt contra ſubditos procedere ad inquiſitionem, abſque accuſatore, aut denunciatore, aut exceptore, aut infamia præcedente.*
18 *Prælati Regulares, licet ſummario judicio procedunt, nequeunt reis citationem, 'usque interrogationem omittere.*
19 *Legitima defenſio nequit etiam per ſupremum Principem tolli.*
20 *Judex quantumvis ſummariè procedat, nequit ex ſola unius accuſatione, ſive denunciatione, aut teſtificatione aliquem condemnare.*
21 *Prælati Regulares ſummario judicio contra ſubditos criminoſos procedentes, debent inquiſitis capitulorum copiam tradere.*
22 *Prælati Regulares ſummariè procedentes, non tenentur forſas ſervare, & quas?*
23 *Prælati Regulares ſummariè procedentes, debent teſtes ſecretè interrogare, ac ab eis juramentum de veritate aperienda exigere.*
24 *Item debent nedum dicta, ſed etiam nomina teſtium inquiſitis tradere.*
25 *Regulares Prælati in ſubditorum cauſis judicandis, eorumque delictis puniendis, omiſſo jure communi, ſecundum modum ab eorum Regulis, & conſtitutionibus præſcriptum procedere debent.*

PRo clariori hujus quæſiti intelligentia præmitten- 1
dum eſt, quod delicta alia levia ſunt, alia gravia
exc. 4. *Regulæ D.P. Benedicti.* Levia delicta ea dicun- 2
tur, quæ lethalem culpam, ſaltem evidentem annexam non habent, prout ſunt quotidiani defectus, ut ſi quis ad Chorum tardè acceſſerit, ſi cibum, vel potum abſque Prælati licentia ſumpſerit, vel ſilentium violaverit, verbis cum fratre contenderit, murmuraverit, & alia hujuſmodi, quæ quotidianis pœnitentiis à Prælatis corriguntur. Gravia crimina dicuntur, quæ culpam lethalem evidentem præ ſe ferunt, & ſunt aut contra leges divinas, aut contra eſſentialia Regulæ, ut trium Votorum violatio, in Prælatum conſpiratio, furtum, gravis percuſſio, literarum & ſigilli Generalis, vel alterius Prælati falſificatio, & his ſimilia. Ita Cardinal. de Turrecrem. *in expoſit. Regulæ D.P. Benedicti ſuper dict. cap.* 24. Victorin. Manſ. *in tract. de modo procedendi in cauſ.*
regular. cap. 6. num. 4. Franciſc. Ghisler. *de Judice Regu-* 3
lar. cap. 10. num. 2. & ſeqq. Rurſus crimina manifeſta, & publica alia, alia occulta, ſive ſecreta: publica, ſive notoria crimina ea dicuntur, quæ ita ſe exhibent, quod nulla poſſunt tergiverſatione celari. Panormit. *in cap. ex literis num. 2. de jurejurand.* Julius Clarus *lib. 5. §. fin. quæſt. 9. in princ.* Cujuſmodi ſunt, quæ aut publicè coram omnibus, vel majori parte, aut coram Superiore, ſive Judice in plurium conſpectu perpetrantur. Franciſc. Ghisler. *dicto cap. 10. num. 5.* Occulta delicta appellantur, quæ vel occultè coram paucis fiunt, vel ita committuntur, ut non ita de facili probari poſſint, vel probatione indigeant. Gloſſ. *in cap. manifeſta 2. q. 1.*

His ſuppoſitis, dicendum eſt, Prælatos Regulares, 4
quando levia ſubditorum crimina juxta regularia inſtituta corrigunt, non teneri ad proceſſum formandum, aut ſententiam in ſcriptis ferendam, ſive (ut dicitur) juris ordine ſervato procedendum, ſed poſſe ſummariè, ſimpliciter & de plano, ſola facti veritate inſpecta, abſque ſtrepitu, & figura judicii procedere, eo quod ideo non teneantur tradere capitula, nec vocare ad videndum juramenta teſtium, nec ad appellationem admittere, *cap. ad noſtram, & cap. reprehenſibilis, de appellat.* Ita Cap. *allegat. 73. num. 6.* Federic. de Sen. *conſil. 105.* Joan. Monach. *cap. 1. de relig. domibus, in 6.* Soto *lib. 5. de juſtit. quæſt. 4. art. 3.* Roderic. *quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 3. art. 1.* Victor. Manſ. *dicto cap. 5. num. 6. & cap. 6. num. 4.* Franciſc. Ghisler. *dicto cap. 10.*

cap. 10. num. 9. & ſeq. Salonius 2. 2. *quæſt. 67. art. 3.*
cum D. Thom. & aliis, Bonacin. *in Decalog. diſput. 10.*
quæſt. 2. punct. 5. num. 16. Probatur, quia id etiam cum
laicis in levibus criminibus obſervatur, *l. levia, ff. de*
accuſat. tum quia incongruum videtur, ut Prælati Re-
gulares quoties de levibus criminibus ſubditos corrige-
re vellent, proceſſum formare, teſtes examinare, defen-
ſiones concedere, & alia hujusmodi ad rectum juris or-
dinem ſervandum neceſſaria præmittere, aut ſervare te-
nerentur: imò hoc in magnum Religioſæ obedientiæ
vergeret detrimentum; ſupponendum eſt enim, eos uti
patres in tali caſu ſe habituros, ac nihil per calumniam
facturos, vel dicturos, ſed potiùs fratrum emendationi,
ac regularibus inſtitutis prudenter præfecturos: tum
etiam, quia Religioſi juri ſuo in levibus cedunt, imò
nonnulli non ſolùm cedunt juri ſuo in levibus, verū et-
iam in quibuscunque aliis cognitis extra confeſſionem.
5 Quando autem Regulares Prælati delicta gravia at-
que notoria ſubditorum ſola paterna correctione conti-
nere non poſſunt, ſed ea ut Judicum, non ut patrum per-
ſonam gerentes corrigere oportet: dupliciter poſſunt
contra eos procedere, primo modo nihil eorum, quæ à
jure præſcripta ſunt circa reorum crimina plectenda o-
mittentes; & hic modus de jure ordinatio à Doctori-
bus appellatur. Secundo modo ſummariè, ſimpliciter, &
de plano, absque ſtrepitu, & figura judicii, quod deduci-
tur ex *cap. qualiter, & quando, el 2. de accuſ.* ubi non pro-
hibetur Regularibus Prælatis, ut procedant juris ordine
ſervato, ſed tantum dicitur, *Non credimus, hunc ordinem*
in perſonis Regularibus eſſe uſquequaque obſervandum,
ex quibus conſtat Regulares Prælatos poſſe ad eorum ar-
bitrium, prout magis expediens judicaverint, vel ordi-
nario jure, vel ſummariè & ſimpliciter. &c. contra ſub-
ditos delinquentes procedere; tamen ſi velint, poterunt
altera via procedere; id enim eorum facultati commit-
titur, & non quicquid Judicis poteſtati committitur ju-
6 ris neceſſitati ſubmittitur. *l. neque, ff. de judic. cap. conſu-*
luit. ut ibi Gloſſ. *verb. gr. facere, de offic. deleg.* Doctores
autem exiſtimant Prælatos ipſos rectius agere, ſi omiſſo
priori modo, procedendi ſcilicet ordinario jure, ample-
ctantur ſecundum, quia primus videtur Religioſis viris
parum accommodatus, jura enim, & canones paſſim
ignorant; & ideo ad illud proſequendum neceſſario
ſæculares juriſperiti, conſulendi forent, unde teneretur
Monaſterium Monacho, contra quem proceditur, pro-
cedere in expenſis Advocatorum, & Procuratorum &
in aliis ſumptibus; tum quia proprium non habet; quia
niſi expenſas illi ſubminiſtraret, privaret eum defenſio-
ne ſua, quæ exceptio etiam Diabolo, ſi eſſet in judicio,
denegari non debet. *can. eorum 11. & cap. cum inter,*
de except. tum quia non decet, Monachos forenſium
diſceptationum fore peritos, ac expedit à ſtrepitu cauſa-
rum ſervos Dei fore quietos, *cap. unic. extr. de ſindic.*
7 Quare tutius eſt, ut prædicti Prælati procedant ſecun-
dùm ſtatuta regularia, ubi proceditur ſummariè, ſimpli-
citer & de plano, ſine ſtrepitu, & figura judicii, juxta
quam formam non tenetur reis miniſtrare expenſas,
quia nec eas facturi ſunt, neque ad eas admitterentur.
argument. *cap. ad noſtram, & cap. reprehenſibilis, de*
appellat. Ita Joan. de Lignago *in Clement. ne in agro, de*
ſtat. Regular. cap. de Caſtiliano, dict. allegat. 75. num. 6.
Panormit. *cap. ſi quis contra Clericum, numer. 48. de foro*
compet. Roderic. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 3. art. 1.* Un-
de Bonifacius VIII. ſtatuit, ut ad correctiones Fratrum
Ordin. Min. delinquentium infligendas Prælati dicti Or-
8 din. Rimulis & Apicibus juris poſtpoſitis liberè proce-
dere valeant ſecundùm conſuetudines approbatas, & ge-
neralia facta & fienda ipſius Ordinis inſtituta, ita refer-
tur *in Comp. privil. ipſius Ordinis, verbo appellare, §. 1.*
9 Ut autem explicemus, quid ſit ſummariè, ſimpli-
citer & de plano, &c. procedere, ſupponendum eſt,
ad judicium alia pertinere, ut neceſſaria, & eſſentia-
lia, alia verò, quæ ad ejus perfectionem, & ſolemni-
tatem in judiciis, quæ jure ordinario, ſeu juxta ex-
actam juris communis formam geruntur, nedum eſ-
ſentialia, ſed etiam ea, quæ ad perfectionem, ac ſolemni-
tatem ſpectant, ad hoc, ut rectè agatur, obſervan-
da ſunt. In ſummariis autem judiciis ſolemnitates o-
mittuntur, at eſſentialia prætermitti absque defectu ne-
queunt; nam ſine ipſis judicium iniquum eſſet. Quæ 10
ad exactam judicii formam, ac ſolemnitatem, & per-
fectionem ſpectant, ſunt: Citatio die non feriata, li-
belli porrectio in ſcriptis, litis conteſtatio, teſtium mul-
titudo, longæ dilationes, teſtium receptio poſt publi-
catas atteſtationes, ſententiæ probatio pro tribunali ſe- 11
dendo, & alia hujusmodi. Quæ autem ad judicii vim,
atque eſſentiam ſpectant, ſunt, quæ continentur *in*
Clement. ſæpe, de verborum ſignificat. quæ ſcilicet ad
realem, perfectamque ipſius veritatis cognitionem,
ac legitimas defenſiones neceſſaria fore videntur, &
quæ ſunt divino, aut naturali jure, aut evidentiſſima
ratione ſervanda eſſe videntur. Clauſula igitur, *ſum-* 12
mariè, id propriè ſignificat, ut quæ ad judicii vim at-
que eſſentiam ſpectant ſolum requirantur, nec citen-
tur rei ad teſtium juramenta videnda, nec teſtium exa-
minatorum, ac informatoriorum, ſeu capitulorum co-
pia illis tradatur, per ea, quæ docent Felin. *in cap. di-*
lecti filii, num. 2. de judic. & alii, quos citat Victorin.
Manſ. *de modo procedendi in cauſ. regular. cap. 7. ſub*
num. 4. & ex illo Roderic. *regular. quæſt. tom. 2. q. 30.*
art. 1. Particula, *ſimpliciter*, non tollit ordinem judi- 13
ciarium, & ſubſtantialia judicii, ſed tantùm dilatio-
nes, ac pernicioſas ſubtilitates. Ita Alexand. de Imol.
in l. 1. §. ſi quis ſimpliciter, ff. de verborum obligat.
Franciſc. Aret. *in l. eum, qui, §. 1. ante med. 1. col. verſic.*
in gloſſ. eod. tit. Oldrad. *conſ. 125.* ubi latè, quid opere-
tur hæc clauſula. Alexand. *conſ. 5. col. 2. in princ. vol. 3.*
Ludovic. Roman. *conſ. 20. viſo puncto*, plenè Cardinal.
in Clem. ſæpe, quæſt. 4. & ibi pleniſſimè per Lanfranc.
de Oriano *in verb. ſimpliciter, de verborum ſignificat.*
facit, quia verbum, *ſimpliciter*, ex proprio ſignificato
idem importat, quod ſine plica, & involutione, & ſine
malitia. Gloſſ. *in dicta Clem. ſæpe, verb. ſimpliciter.* At
ordo judiciarius inventus eſt, non ad decipiendum, &
involvendum, ſed potius ut omnis ceſſet malitia, at-
que in favorem publicum. Ita Panormit. *in cap. dilecti*
filii, num. 5. de judic. ubi etiam Felin. *num. 2.* Clauſula, 14
de plano, importat etiam quod rejiciantur pernicioſæ
ſubtilitates, ut quod non ſit neceſſe Judicem in alto, id
eſt, pro tribunali ſedere, nec quod ſervetur aliter ſtylus
judiciorum, ſed ſine libello, & aliis ſubtilitatibus,
veritas cognoſcatur, item quod poſſit Judex procede-
re diebus feriatis. Gloſſ. *in dicta Clement. ſæpe, verb. fe-*
riarum, de verborum ſignificat. Felin. *in cap. olim,*
col. 5. num. 5. de accuſat. Clauſula, *ſola facti veritate* 15
inſpecta, operatur, ut per eam cenſeatur ſolum ſublata
ſolemnitas juris civilis, non autem ſolemnitates juris
divini, juris naturalis, aut juris gentium, quod in Reli-
gionibus ſunt Regularia inſtituta, prout ait Victorin. *ubi*
proximè. Ita Panorm. *dicto cap. dilecti filii, n. 6. de judic.*
ubi etiam Franciſcus de Aretin. Felin. *in cap. 1. col. 22. ſub*
num. 51. de conſtit.
Ex dictis colligitur, qualiter ſingulares Prælati in ju- 16
dicandis ſubditorum cauſis, eorumq; exceſſibus punien-
dis ſe gerere, ac quæ neceſſario ſervare, quæve omittere in
eorum judiciis debeant, & poſſint. Quod enim poſtha-
bitis apicibus juris, ac ſummariè, ſimpliciter, &c. proce-
dant, intelligendum erit, ut remittatur clamoroſus Ad-
vocatorum ſtrepitus, & rigoroſæ juris ſubtilitates, ut por-
rectio libelli, citatio in die non feriata, quod non reperi-
antur teſtes infames, ii ſcilicet, qui repelluntur à teſtimo-
nio jure civili, ſeu poſitivo tantùm, quod non recipiantur
parte non citata; & his ſimilia, quæ ad ſolemnitatem non
autem ſubſtantiā judicii ſpectare noſcuntur; ordo tamē
veritatem

veritatem concernens eſt ſervandus, ac ea, quæ ſunt de ſubſtantia, atque eſſentia juris, ut ſunt teſtes idonei, legitimæ probationes, exceptiones ac legitimæ, defenſiones, per textum *in dicto cap. olim, de accuſat.* quoniam alias ſine ipſis judicium iniquum foret, in eo enim audiretur impugnatio, & non defenſio, quæ etiam excommunicato & Diabolo reſervatur, *dicto cap. cum inter, de except.* & diximus ſuprà; quod etiam notat Hieron. à Sorbo *in annot. ad Compend. privileg. in d. §. 6.*

17 Primò igitur deducitur Prælatos ipſos non poſſe contra ſubditorum aliquem procedere ad inquiſitionem, absque accuſatore, aut denunciatore, aut exceptore, aut infamia præcedenti, quia hoc non ſolùm eſt de jure communi, *cap. qualiter & quando, il 2. de accuſat.* ubi textus contra omnem Prælatum & ſubditum exposcit infamiam procedere, ut inquiſitio fieri poſſit; verum etiam de jure divino, ut probatur ex illo Geneſ. 4. *Vox ſanguinis fratris tui clamat ad me de terra,* ex quo patet, Deum ad Caini condemnationem non proceſſiſſe, absque voce denunciatrici, ſive accuſatrici. Item ex illo Matth. 16. ubi paterfamilias ingratum, ſervum, avarum ac crudelem non vocavit, aut condemnavit, antequam à conſervis illius ingratitudo, avaritia, ac immanitas ſibi denunciata fuiſſet. & *can. nihil 2. quæſt. 1.* dicitur, Chriſtus Judam eſſe furem ſciebat, ſed quia non eſt accuſatus, non eſt ejectus. Et Joan. 8. Dominus Jeſus Chriſtus adulteræ inquit, *Ubi ſunt, qui te accuſabant? nemo te condemnavit? nec ego te condemnabo.* Quod autem infamia procedere debeat, probatur ex illo Geneſ. 18. *Clamor Sodomorum, & Gomorrhæorum venit ad me, deſcendam, & videbo, &c.* Ecce quomodo infamia præceſſit judicium, quod notatur *in d. cap. qualiter, & quando il. 2. & in cap. inquiſitionis, de accuſat.*

18 Secundò deducitur, non poſſe Regulares Prælatos, licet ſummario judicio in ſubditorum cauſis procedant, rei citationem, illiusque interrogationem omittere. Nam citatio nunquam cenſetur remiſſa, quia ſapit defenſionem, fit enim ad hoc, ut quis valeat ſe defendere, & legitima defenſio non poteſt etiam per ſupremum Principem tolli. *Clem. Paſtoralis, de re judic.* notat Bart. *in l. filiusfamilias, ff. de donat.* tum quia ipſa videntur eſſe de jure divino. Nam Geneſ. 3. volens Deus Adam de patrato crimine damnare, illum antea vocavit, atque interrogavit, dicens: *Adam ubi es?* Atque *cap. 4.* idem cum Caino fratricida, ſervavit, eum vocando, ac interrogando. & Matth. 16. Paterfamilias volens judicare ſervum illum, cui decem millia talenta dimiſerat, ipſe autem deinde ſui conſervum ob debitum centum denariorum in carcerem conjecerat; vocavit, eique dixit: *Serve nequam, &c.* & Lucæ 16. Dives ille villicum de bonorum ſuorum diſſipatione diffamatum ad ſe vocavit, eique dixit: *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Unde rei citatio in quolibet judicio ita neceſſaria eſt, quod niſi reus citatus fuerit, vel citatio nulliter, & minùs legitimè facta ſit, tam proceſſus formatus, quam ſententia lata ipſo jure corruunt. gloſſ. *in l. accuſatoribus, C. de accuſat.*

19 Tertiò deducitur, Judicem, quantumvis ſummariè, ac ſine ſtrepitu, & figura judicii procedat, non poſſe ex ſola unius accuſatione, ſive denuntiatione, aut teſtificatione aliquem condemnare: tum quia unicus teſtis non probat. *l. jusjurandi, C. de teſtib.* unde dictum unius dictum nullius; tum etiam quia Deuteronom. cap. 17. dicitur: *In ore duorum, vel trium teſtium peribit, qui interficitur,* & cap. 19. *Nemo occidatur uno contra ſe dicente teſtimonium.* quod confirmatur ex ſententia Domini noſtri Jeſu Chriſti Matth. 18. dicentis: *In ore duorum, vel trium ſtet omne verbum.* Et Apoſt. 2. Corinth. 13. 1. Timoth. 5. *Adverſus Presbyterum noli accuſationem recipere, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus.* Ergo non poſſunt Judices, quantumvis ſummario judicio procedant, reos unius tantum teſtis depoſitione, absque alia probatione damnare.

Quartò deducitur, Prælatos Regulares ſubditorum crimina ſummario judicio inquirentes debere inquiſitis tradere copiam capitulorum, de quibus cauſa dicenda eſt, ad hoc ut ſe tueri poſſint; nequirent autem ſuas defenſiones facere, capitulorum notitia non habita: nam oportet ut quis arma, quibus eum aggreditur, proſpiciat, & ſic poſſit ſe ab eis defendere. Ita Victoria. Manſ. & Roderic. *locis citatis.* 21

Quintò deducitur, Prælatos Regulares ſummariè procedendo, non teneri ferias ſervare, *dicta Clement. ſæpe, de verborum ſignificat.* Hic autem diſtinguendum eſt: nam tres ſunt feriarum ſpecies; quædam enim ſunt feriæ ob neceſſitates hominum introductæ, quæ vocantur feriæ publicæ, ſive ruſticæ, ut illæ, quæ ſtatuuntur cauſa meſſium, vel vindemiarum, & in iſtis feriis in judicio ſummario poteſt judex arbitrio ſuo procedere, ut *dicta Clement. ſæpe.* & *ibi* gloſſ. *verb. ob neceſſitates.* ubi etiam Panorm. *num. 27.* Quædam ſunt feriæ introductæ in honorem Dei, & Sanctorum, & harum tempore nec in plenariis, nec in ſummariis judiciis procedi poteſt, etiam partibus conſentientibus. *cap. fin. de feriis.* & colligitur à contrario *ex dicta Clement. ſæpe,* ibi enim traditur facultas Judici ſummariè, &c. procedenti, ut tempore feriarum ob neceſſitates hominum indultarum à jure procedere valeat: ergo aliarum feriarum tempore id ei non licebit: colligit gloſſ. *ibi, dicto verb. ob neceſſitates.* & Panormit. *num. 28.* Tertia ſpecies eſt feriarum, quæ appellantur repentinæ, quæ repentè judicuntur à Principe propter ejus coronationem, vel rem proſperè geſtam, vel propter nativitatem filii, vel alia juſta de cauſa, ut *l. ſed & ſi per prætorem, §. ſi feriæ, ff. ex quibus cauſis maj.* quæ feriæ à ſolo Principe indici poſſunt, *l. à nullo, C. de fer.* & in iſtis feriis nec etiam procedi poteſt in hujusmodi judiciis, ſatis eſt enim quod non reperiantur permiſſæ. notat gloſſ. & Panormit. *locis citatis.* 22

Sextò deducitur, Prælatos Regulares, vel alios Judices ſummariè procedendo, debere teſtes ſecretò interrogare, ac ab eis juramentum de veritate dicenda exigere, quia ſecreta teſtium interrogatio eſt de jure divino, vel ſaltem naturali, à Daniele fortaſſis primò introducta, quando ſenes illorum, qui innocentem Suſannam accuſaverant, ſeorſum examinavit. Daniel. 13. Ita gloſſ. *in l. ſi quando, C. de teſtib.* Bartol. *in Extravagant. ad reprimendum, §. & figura, verſ. an requiratur publicatio teſtium,* refert Villagut. *lib. 6. pract. crimin. can. cap. 1. concl. 11.* quod autem juramentum de veritate dicenda exigere, ſit de jure naturali, probat idem Bart. *loco cit. verſ. item an de calumnia.* Imol. *in dicta Clem. ſæpè, verſic. quarto quæritur.* Si tamen hæc juramenta tacitè emittantur, non vitiatur proceſſus alias legitimè factus, tam in plenariis, quàm & multo fortiùs in ſummariis judiciis, *cap. 1. de juramento calumn. lib. 6.* gloſſ. *d. Clem. ſæpe, verb. non excludi,* & *ibi* etiam Panorm. *num. 43.* 23

Septimò deducitur, Superiores Regulares ſummario judicio contra ſubditos procedentes nedum dicta, ſed etiam nomina teſtium inquiſitis tradere debere; quia ſi teſtium nomina ſupprimerentur, præberetur audacia infamandi; nam audacia contulit ad infamandum, cum ſciunt teſtes, ipſorum nomina aperienda non eſſe. Ita gloſſ. *in cap. olim. verb. copiam.* ubi etiam Panormit. *num. 7. de accuſat.* contra Hoſtienſem. 24

Præterea notandum, quòd Regulares Prælati in ſubditorum cauſis judicandis, eorum delictis puniendis omiſſo jure communi ſecundùm modum ab eorum 25

Regulis & conſtitutionibus præſcriptum procedere, necnon pœnam illis taxatam ſubditis delinquentibus imponere debent, licet de jure communi fortaſſis crimina graviora, aut leviora judicentur, & pœna illis major, vel mitior adhibeatur; prout conceſſit Bonifacius IX. Magiſtro Generali Ordinis Prædicatorum, *Nempe etiam ipſe, & alii Præſidentes dicti Ordinis in correctionibus Fratrum ejuſdem Ordinis, juris ordine poſtpoſito, ſecundùm conſuetudines approbatas, & inſtituta Ordinis procedere liberè & licitè poſſint, & valeant*, ut refertur in *Compend. privileg. verb. correctio Fratrum*, §. 8. In iis autem, quæ in Conſtitutionibus præſcripta non reperiuntur, jus commune in eorum judiciis obſervari debet: quilibet enim nemine excepto in judicando ad ſacros canones ſervandos obligatur. *cap. 1. extr. de conſtitut.* Facit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de regular. cap.* 8. ubi præcipit, Regularium Superiores in ſuæ Congregationis Monaſteriis viſitandis illa obſervare debere, quæ in ſacris Canonibus, & in eodem Concilio decreta ſunt. Ita Villagut. *lib. 6. cap. 2. per tot.* Gregor. Sayr. *in Clavi Regia lib. 12. cap. 17. num. 56.* Franciſc. Ghisler. *cap. 13. per totum.*

QUÆSITUM IV.

Regulares Judices quomodo per viam accuſationis contra ſubditos delinquentes procedere debeant.

SUMMARIUM.

1 *Triplex modus procedendi adverſus crimina.*
2 *Regulares Prælati quandonam à judice procedant per viam accuſationis.*
3 *Judex, cum ad eum ab accuſatore crimen delatum eſt, quid facere ſolet?*
4 *Judex aliquandiu non ſemper per viam accuſationis propriæ ſumptæ, ſed aliquando per querelam procedit.*
5 *Ad accuſationem requiritur, ut fiat in ſcriptis.*
6 *An requirantur, ut exprimantur dies, & annus, quibus intentatur?*
7 *An debeat exprimi nomen accuſatoris, & accuſati?*
8 *Debet exprimi ſpecies delicti.*
9 *Item expreſſio loci, ac temporis, quo delictum patratum eſt.*
10 *Item, quod accuſans ſe ſubſcribat, obligans ſe ad pœnam talionis.*
11 *Quinam ad accuſandum admittantur, remiſſivè.*
12 *Clericus ſecularis, vel laicus, vel Monachus diverſi Ordinis, vel Conventus Religioſum accuſare non poteſt. Limita, ut num. ſeq.*
13 *Forma inchoandi proceſſum per viam accuſationis.*

1 SUpponendum eſt, triplicem modum procedendi adverſus crimina à Doctoribus tradi, primus dicitur per viam accuſationis, ſecundus per viam denuntiationis, tertius per viam inquiſitionis, quod habetur expreſsè ex *cap. qualiter & quando, il. 2. §. fin. de accuſat.* relictis ergo aliis duobus modis, de quibus in ſequentibus, in hoc quæſito de modo procedendi per viam accuſationis ſermo habebitur. Ad
2 quod dicemus, quod Prælati Regulares in ſubditorum criminibus inquirendis per viam accuſationis juridicè procedunt, quando delata contra aliquem accuſatione interrogant teſtes, & poſtea habita ſaltem ſemiplena probatione, procedunt ad interrogandum reum. Quia ad reum interrogandum ſufficit ſemiplena probatio; ut docent Emmanuel Sà *in Aphoriſm. verb. Judex, n. 1.* Gregor. Sayr. *in Clavi Regia lib. 12. cap. 10. num. 27.* Gregor. à Valent.
3 2. 2. *diſput. 5. quaſt. 11. punct. 3.* & alii. Ut autem præſens quæſitum meliùs explicetur, notandum eſt primò, quòd Judex, cum ad eum delatum eſt crimen ab accuſatore, procedit ad examinandos teſtes ab ipſomet accuſatore nominatos, quibus examinatis, & delictum per unum aut duos teſtes omni exceptione majores probato, legitimè procedit ad reum examinandum; cum hac tamen differentia, quod quando conſtat de crimine per duos, aut tres teſtes omni exceptione majores, cenſetur planè, & ſufficienter probatum, non ſolùm ad examinandum, verùm etiam ad condemnandum reum. Quando autem crimen probatum eſt per unum tantùm teſtem, cenſetur crimen ſufficienter probatum ad examinandum, & torquendum reum.

Secundò notandum eſt, quòd Judex non ſemper pro- 4
cedit per viam accuſationis propriæ ſumptæ, ſed ſæpiùs procedit per querelam; & hoc dupliciter contingit. Primò, quando quis tanquam accuſator exponit querelam contra aliquem tanquam actor, qui promittit ſe objecta probaturum, atque ad id teſtes adducit, quibus expoſita Judex legitimè procedit ad capiendas informationes, & examinandos teſtes ab eo, quoad querelam expoſuit nominatos examinandos, & poſtea procedit ad examinandum reum. Secundò, quando quis delictum ab altero patratum defert ad Judicem, qui poſteà ex officio procedit ad capiendas informationes, & examinandos de crimine informatos, quibus contra reum deponentibus, legitimè poſtea eum interrogat, & reus reſpondere tenetur. Videantur Julius Clarus *practic. crimin. lib. 5. quaſt. 9.* Azor. *part. 3. inſtitutionum moral. lib. 13. cap. 22. & cap. 25. dub. 3.* Bonacina *in Decalog. diſp. 10. q. 2. punct. 6. n. 3.*

Tertiò notandum eſt, ad accuſationem de jure com- 5
muni ſex requiri. Primò, ut fiat in ſcriptis; quod eſt neceſſarium, ad hoc ut conſtet, quid præcipuè ab accuſatore ſit probandum, tum etiam ut accuſator quicquam mutare non poſſit, ſi fortè viderit ſe aliquid eorum, quæ propoſuit, probare non poſſe; conſuetudine tamen receptum eſt, ut verbaliter fieri poſſit, modò Notarius, vel Scriba eam ſtatim in ſcriptum redigat, ut notant Julius Clarus *d. lib. 5. q. 12. num. 7.* Leſſ. *de juſt. lib. 2. cap. 30. dub. 1. num. 2.*

Secundò requiritur, ut exprimantur dies & annus, 6
quibus intentatur; quod hodie non eſt neceſſarium: nam parum ad rem facere videtur, ut aſſerunt communiter Doctores, teſte Leſſio *ubi ſuprà, verſ. ſecun-*
dum. Tertiò neceſſarium eſt, ut exprimatur nomen 7
accuſatoris, & accuſati, quod requiritur, eo quia debet
conſtare, quis ſit accuſator, & quis accuſatus. Quartò 8
neceſſarium eſt, ut exprimatur ſpecies delicti, quod eſt omnino neceſſarium, quia ſuper hoc fundatur intentio accuſantis: ita Leſſius *loco citato, verſic. quartum.*
Quintò requiritur expreſſio loci, necnon etiam tem- 9
poris, nempe anni, & menſis, quo delictum patratum eſt, quod adeò neceſſarium putatur, ut ejus omiſſio accuſationem criminalem nullam reddat: ut docent communiter Doctores *in l. edita, C. de edendo*; quia aliàs accuſatio incerta, & lubrica redderetur, & reo ſubtraheretur facultas ſe tuendi, probando negativam, & teſtes de falſo convincendo: ita Leſſius *loco cit. num. 3.* qui *num. 2.* advertit, non teneri accuſatorem exprimere diem commiſſi delicti, ſed ſolùm menſem, quod expreſsè habetur ea *l. libellorum, ff. de accuſat.* nam alias accuſandi, & probandi facultas valde coarctaretur, facilè etenim contingere poteſt, ut quis diei, vel etiam hebdomadæ ſit oblitus, quia non ita cadit ſub ſenſum, ut locus. Verum ſi reus petat exprimi diem, & horam delicti, ad probandum ſe illa die abſentem fuiſſe à loco, ubi crimen patratum eſſe deponitur, vel probatur, Accuſator ad id adſtringi deberet, quia aliàs erit defenſionis aditus, & via præcluderetur, cum nulla alia ratione ſuam innocentiam probare poſſit, quam oſtendendo ſe nequiviſſe eo tempore deli-

delictum, de quo imputatur, committere, eo quod eſſet alibi, vel infirmus, &c. Ita tenent Julius Clarus *dicta quæſt.* 12. *num.* 13. & dicit eſſe communem ſententiam Anton. Gomez. *tom.* 3. *variarum reſolutionum, cap.* 11. *num.* 4. licet ipſe contrarium ſentiat. Ita etiam Eman. Soar. *in annot. ad eum.* & Leſſius *dicta dubit.* 1. *ſub num.* 5. *verſic. ſed communis.* & alii apud Farinac. *in praxi crimin. quæſt.* 1. *num.* 20. Bonacina *in Decalogum diſput.* 10. *quæſt.* 3. *punct.* 1. *num.* 2. *verſic. quartò.* quod ſi accuſator ſponte appoſuit diem, & horam, & demum probare nequeat delictum eo tempore commiſſum fuiſſe, ſed alio. Licèt Doctores ferè communiter ſentiant, accuſatum condemnari non poſſe, tamen hæc ſententia non videtur juri, aut rationi congrua; & ideo ſecus in praxi obſervatur, ut teſtantur Julius Clarus *dicta quæſt.* 12. *num.* 14. Gomez. *dicto cap.* 11. *num.* 6. Leſſius *dicta dub.* 1. *num. etiam* 6. & aliis *locis citatis.* Quia ſi clarè per dicta teſtium omni exceptione majorum probatum eſt, crimen, nempe ſacrilegium, vel furtum talis rei verè, & cum effectu à tali commiſſum fuiſſe, tali tempore, aut loco, nil refert, quod ſit erratum in die, hora, vel loco particulari; nam non eſt puniendum delictum, quia hoc, vel illo loco, hac, vel illa die, vel hora commiſſum fuerit; ſed quia commiſſum eſt, & commiſſum eſſe conſtat. Hoc tamen limitatur, niſi ratio delicti ex loci, vel temporis circumſtantia pendeat; nam eo caſu, locus, & tempus eatenus in libello exprimi, & in progreſſu probari debet, quatenus ad delicti ſubſtantiam neceſſarium eſt. Pariter ſi in libello propoſita ſit qualitas aliqua vel conditio delictum tantum, & pœnam ejus aggravans, etiamſi probari nequeat, ſi tamen delictum ipſum ſimpliciter probatum fuerit, reus poteſt ac debet condemnari; intereſt enim boni publici, ut tale delictum etiam ſemel, vel abſque tali conditione commiſſum puniatur, quando plenè in judicio de eo conſtat: ita docet Gomez. *dicto cap.* 11. *num.* 7. Leſſius *dicta dub.* 1. *num. etiam* 7. quia parum refert, quod accuſator non potuerit qualitatem illam, vel conditionem probare, ſi delicti ſubſtantiam probavit.

10 Sextum requiſitum ad accuſationem de jure communi eſt, ſubſcriptio accuſantis, qua ſe obliget, ut niſi objectum crimen probabit, talionis pœna puniri debeat, quod præcipuè neceſſarium eſt in foro Eccleſiaſtico, ubi Jus canonum obſervatur, ut colligitur ex *cap. qualiter & quando, il* 2. *de accuſat.* notat Leſſius *dicta dub.* 1. *num. ultim.* Azor. *inſtitutionum moralium part.* 3. *lib.* 3. *cap.* 19. Clavis Regia *lib.* 12. *cap.* 14. Julius Clarus *practic. crimin. cap.* 5. *quæſt.* 81. Farinacius *prax. crimin. quæſt.* 16. *num.* 4. *& ſeqq.* Hoc autem intelligendum erit, quando nec plenè, nec ſemiplenè delictum probaverit; nam quando crimen probavit per famam, vel per unum teſtem idoneum, vel per alia indicia illis æquipollentia, tunc reus tenetur confiteri delictum, quod verè commiſit, ut docent D. Thom. & Cajetan. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. & communiter Theologi, reſte Navarro *in man. cap.* 25. *num* 35. *& ſeq.* Igitur Religioſus accuſans ne talionis pœna in ipſum animadvertatur, ſatis erit, ſi delictum, quod alteri Religioſo apponit, eo modo & in tantum probet, quod reus interrogatus teneatur confiteri.

11 Quartò notandum eſt, non quemlibet ad accuſandum admitti debere, ſed eos tantùm, qui à jure non repelluntur. Qui autem à jure ab accuſatione repellantur, notant Leſſius *dicto cap.* 30. *dub.* 5. Julius Clarus *lib.* 5. *prax. art.* 10. Proſper Farinac. *quæſt.* 12. *à num.* 27. Bonacina *dicto punct.* 1. *à num.* 10. *uſque ad finem.* Franciſc. Ghislet. *in tract. de judice Regulari cap.* 16. *à num.* 9. *uſque ad* 44. *excluſivè.* hîc ſolùm adnotare libet, quod ſicut clericus à laico accuſari non poteſt;
12 ita nec clericus ſæcularis, vel laicus Monachum, neque Monachus diverſi Ordinis, vel Conventus Religioſum accuſare poteſt, qua accuſator, & accuſatus ejuſdem fori eſſe debent, cum accuſator in probatione defecerit ad talionis pœnam (ut diximus,) obligetur, quæ pœna à Regularium Judice in laicos, vel clericos, aut Religioſos ſibi non ſubditos in probationibus deficientes infligi nequit. Hoc tamen fallit, ſi laici, vel clerici, aut Monachi accuſantes, ſuam, aut ſuorum injuriam proſequantur; quia ratio ipſa naturalis dictat, ut qui offenſus eſt, vel in ſeipſo, vel in ſuis, juſtitia mediante ſe ſuosque tueri poſſit. Ita Gulielm. Durand. *ſpecul. in tit. de reo, circa fin.* Farinac. *in practic. crimin. quæſt.* 12. *num.* 57. Quod probat ex *can. prohibentur* 2. *quæſt.* 1. *& can. omnes* 4. *quæſt.* 6.

Proceſſus per viam accuſationis eorum ita inchoari 13 poterit, In nomine Domini, Amen, die 15. Aprilis 1628. Indictione ſexta, ſub Pontificatu Sanctiſſimi Domini noſtri Urbani VIII. anno ejus quinto, coram admodum Reverend. P. D. N. Abbate Conventus N. Congregationis N. ego N. defero, & propono contra D. N. non animo calumniandi, ſed mea jura, vel commune bonum tuendi, qualiter ſupradictus ſpiritu nequam ductus ex inſidiis me aggreſſus baculo graviter percuſſit, quod ſub talionis pœna, me probaturum promitto, atque proſequi uſque ad finem, ad hoc ut condigna pœna in eum animadvertatur. Datum in Monaſterio tali die, menſe, & anno, quibus ſupra. Ego D. N. qui ſupra manu propria, vel ſi ſcribere neſciat, manu aliena ſigno Crucis appoſito. Qua accuſatione, & querela habita, Judex ad teſtium examen modo inferius tradendo procedere debet.

QUÆSITUM V.

Quomodo Regulares Prælati in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denuntiationis procedere debeant.

SUMMARIUM.

1 *Denuntiatio quid ſit?*
2 *Denuntio duplex, Evangelica & judicialis.*
3 *Judices quandonam juridicè per viam denuntiationis procedant?*
4 *Iudex quosnam ad denunciationem admittere debeat?*
5 *Judex nequit contra aliquem vi denuntiationis procedere intuitu literarum ſine nomine, & incerto auctore ad eum directarum.*
6 *Infamia quid ſit?*
7 *Forma denuntiationis Evangelicæ.*
8 *Forma denuntiationis judicialis.*
9 *Forma incipiendi proceſſum per viam denuntiationis.*

DEnuntiatio nil eſt, quam delatio, ſeu manifeſtatio alicujus criminis facta Judici competenti, ut ſuo munere, vel providentia utatur ad aliquod damnum emendandum, vel evitandum, ut colligitur ex *cap.* 2. & 3. *& cap. ſuper his, & cap. cum dilectus, de accuſat. & cap. novit, de judic.* ubi Navarr. 1
not. 5. *num.* 2. Hæc autem denuntiatio duplex eſt, altera extrajudicialis, ſeu Evangelica, ut ſi delictum aperiatur Superiori tanquam patri, & ideo hæc dici etiam 2 conſuevit denuntiatio paterna, quæ correſpondit correctioni fraternæ; nam ſicut fraterna correctio fit inter fratres inter ſe; ita quando non ſufficit, ut quia per illam non impeditur, vel emendatur peccatum proximi, fit recurſus ad Superiorem, ut pater eſt. Altera dicitur denuntiatio judicialis, quæ fit coram Superiore, tanquam Judice, implorando ejus officium, ut publica pœna delinquenti injungatur, vel ſatisfactio parti debita exhibeatur. Ita Azor. *moralium inſtitutionum*

part. 3. *lib.* 13. *cap.* 21. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *c.* 29. *dub.* 12. *num.* 103. Gregor. de Valent. *tomo* 2. *diſput.* 5. *quæſt.* 12. *punct.* 1. Reginald. *in prax. lib.* 25. *cap.* 54. Victorin. Manſ. *de modo procedendi in cauſ. regular. cap.* 13. *in princip.* Martin. Bonacin. *in Decalog. diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 5. *num.* 2. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 10. *lib.* 10. *cap.* 8. *num.* 9. Licet quidam Doctores quadruplicem denunciationem eſſe dicant, nempe Evangelicam, Judicialem, Canonicam & Regularem; verum hæc quatuor ad prædicta duo denunciationum genera revocari & reduci poſſunt; ut notant Bonacina, & Suarez *locis citatis.* & hæc judicialis denunciatio differt ab accuſatione, eo quòd accuſator ſuſcipit in ſe onus probandi crimen teſtibus, denunciator autem non tenetur probare crimina, quæ denunciat, nec ſe ſubjicit pœnæ talionis. Item differunt, quod accuſatio ſemper traditur in ſcriptis cum ſolemnitatibus, quæ in antecedenti quæſtione retulimus: ac in denunciatione non ſunt neceſſariæ prædictæ ſolemnitates; nam denunciatio ſolis verbis fieri poteſt. Ita Azor. *dict. lib.* 13. *cap.* 12. Clavis Regia *lib.* 12. *cap.* 14. *num.* 11. Suarez *d. cap.* 8. *num.* 11. & alii.

3 His poſitis, dico quòd Judicis via denunciationis juridicè ad inquirenda ſubditorum delinquentium crimina procedunt ad capiendas informationes, examinandos teſtes à denunciatore nominatos, vel alios, quos ipſe judex inquirendo ex officio reperit informatos, quibus habitis, legitimè devenit ad delinquentem examinandum. Ita communiter in praxi obſervari ajunt Azor. *dicto cap.* 21. *& cap.* 25. *dub.* 3. *ad finem.* Julius Clarus *lib.* 5. *prax. crimin. q.* 7. Bonacina *dict. diſput.* 2. *punct.* 6. *num.* 4.

4 Ut autem hoc rectiùs explicemus, notandum eſt primò, quòd Judex non omnes ad denunciationem admittere debet: nam qui repelluntur ab accuſando, repelluntur etiam à denunciando, argument. *cap. qui ſine, quæſt.* 7. *& cap. dilectus, de accuſat.* notat gloſſ. 2. *quæſt.* 8. *in ſumma ſpeculat. tit. de nunciat.* §. *quis poſſit denunciare. verſ. canonica quoque denunciatio, num.* 14. Bernard. Diaz. *in practic. crimin. canon. cap.* 9. Victorin. Manſ. *de modo procedendi in cauſ. regular. cap.* 14. *num.* 4. & alii. Imò niſi denuncians probatæ pœnæ, vitæ & converſationis, extent, & niſi ad id ex charitate procedat, non debet Judex ita de facili ex ejus verbis moveri, atque ad inquiſitionem procedere. *cap. repelluntur. & cap. qualiter & quando, il* 2. *de accuſat. cap. ſi peccaverit,* 2. *quæſt.* 1. §. *quod teſtatus,* 3. *quæſt.* 7. *can. Epiſcopus in ſynodo,* 35. *quæſt.* 6. *cap. præterea, de teſtibus cogend.* Speculat. *d. tit. de denunciat. in princip.*

5 Secundò notandum, quod Judex nequit via denuntiationis contra aliquem procedere intuitu literarum ſine nomine, & incerto auctore ad eum directarum; quia Judex contra neminem procedere poteſt, niſi vel accuſator, vel denunciator extiterit, vel infamia præceſſerit, *dicto cap. qualiter & quando el* 2. *de accuſat.* & diximus ſuprà. At in caſu, de quo agimus, deeſt accuſator, ſeu denunciator, quia ſchedulæ, ſeu literæ hujusmodi incerti auctoris exiſtent, ut ſupponimus; deeſt etiam infamia, quia per eas nulla prorsùs infamia alicui irrogatur, aut ſaltem inſufficiens ad inquiſitionem; quia infamia, ſecundùm Cajetan. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 1. Sot. *lib.* 5. *juſtit. quæſt.* 6. *art.* 2. *concluſ.* 5. Sayr. *in Clavi regia, lib.* 12. *cap.* 10. *num.* 12. Reginald. *lib.* 24. *num.* 40. & alios, eſt frequens vox, plurium bonorum, & proborum virorum, quæ hominem de tali crimine rationabiliter ſuſpectum reddit: & ideò ad infamiam judicialem requiritur, ut ſit frequens opinio, & vox bonorum; vox enim diſcolorum, & hominum infimæ ſortis, ac malevolorum, & pravorum, (quales credendum eſt, fuiſſe hujusmodi literas ſcribentes) non efficit legitimam, & judicialem infamiam; ut notant Doctores citati. Ideò proceſſus ſuper hujusmodi literis formatus nullus eſt, etiamſi in illis teſtes nominati ſint. Ita docent Julius Clarus *recept. ſentent. in prax. crimin. quæſt.* 5. *verſic. ſcias igitur,* Emanuel Roderic. *quæſt. regular. tom.* 2. *quæſt.* 6. *artic.* 10. Franciſc. Ghiſler. *de judic. regular. cap.* 16. *num.* 65.

Et ſicut duplex eſt denuntiatio, Evangelica ſcilicet, & Judicialis, ita duplex eſt modus eam Superiori 7
faciendi.

Evangelica denunciatio in hanc, quæ ſequitur formam Abbati, ſeu alteri Superiori Prælato fieri poterit.

Reverende Pater, Charitatis zelo ductus Paternitati veſtræ admodum Reverendæ, ut Patri, denuncio, qualiter D. N. proprietatis vitio maculatus eſt, pecunias enim accepit, retinet, expendit, vel donavit, in magna quantitate nulla habita à Paternitate veſtra, vel alio Superiore licentia, contra Regulæ, ac Regularium inſtitutorum præcepta, & in gravem ejus animæ perniciem, ac proximorum ſcandalum. Ideo, ut Domini Noſtri Jeſu Chriſti mandatis obtemperem, poſtquam illum fraterna priùs, qua debui, charitate corripui, nec ejus emendationem elicere potui. Paternitati veſtræ ejus crimen denuncio, ut ipſius animæ ſaluti, aliorumque ſcandalo piè provideat.

Judicialis autem denuntiatio in hanc ſequentem formam fieri poterit.

Reverende Pater, Juſtitiæ zelo incitatus, ne delicta remaneant impunita, Paternitati veſtræ admodum Reverendæ, ut Judici denuntio, qualiter D. N. ſuſpectam, ſcandaloſamve familiaritatem habet cum tali fœmina, de qua re publica laborat infamia. Et quia debitis monitionibus præmiſſis illum à tali familiaritate arcere non valui, ſed adhuc in maleficio perſeverat, dignum exiſtimavi, hujusmodi delictum diſſimulandum non eſſe, ſed cum dicto N. judicio, ac judicii pœnis agendum fore.

Hac denuntiatione habita, Judex proceſſum in hanc 8
formam inchoare poterit.

In nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Amen. Die tali, Menſe tali, Anno tali, in Conventu tali: Coram nobis D. N. Abbate Conventus N. vel Generale Præſidente Congregationis N. comparuit D. N. Monaſterii N. Sacerdos annorum N. qui præſtito juramento de veritate dicenda Religionis, ac juſtitiæ zelo, ac Dei gloria ductus affirmavit, ſe ſcire D. N. ab N. Monaſterii bona miſerè dilapidare, vel ſuſpectam familiaritatem, & ſcandaloſam cum tali fœmina habere: ac propterea eam denunciat, ut juxta delicti menſuram juridicè ad pœnam ei infligendam procedatur. In quorum fidem prædictum teſtimonium propria manu coram nobis, & D. N. Secretario ſubſcripſit. Die, menſe, & anno quibus ſuprà.

D. N. Abbas Conventus N. Congregationis N.

D. N. Secretarius.

Judex habita hujusmodi denuntiatione ab ipſo denuntiante inquirat an adſint alii teſtes, qui id ſcire poſſint, & de ſcientia, necnon de aliis circumſtantiis juxta
modum, quem in teſtium examine obſervandum eſſe 8
trademus infra: poſteà legatur ejus depoſitio, & notetur in proceſſu. Quo facto judex ad teſtium examinationem procedere debet.

QUÆ-

QUÆSITUM VI.

Quem modum Regulares Prælati contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant.

SUMMARIUM.

1 *Triplex eſt inquiſitio.*

2 *In inquiſitione omnino generali non eſt neceſſaria prævia infamia, aut accuſator, vel denunciator.*

3 *Subditi à Judice interrogati, aut etiam per cenſuras compulſi, non tenentur in generali inquiſitione delicta occulta manifeſtare, & quomodo ſe gerere debeant?*

4 *Interrogatus ſi aperiat crimen adeò occultum, ut nullo modo probare poſſit, peccat contra juſtitiam; ſed limita.*

5 *Interrogatus in generali inquiſitione, non tenetur ſeipſum aut complicem manifeſtare.*

6 *In generali inquiſitione Regularium Superiores, quid obſervare debeant?*

7 *Forma incipiendi proceſſum per viam generalis inquiſitionis, aut viſitationis.*

1 TRiplex eſt inquiſitio. Prima omnino generalis, ſecunda omnino ſpecialis, tertia mixta. Omnino generalis eſt, quando de perſonis in communi quæritur crimen in communi, ut ſi Superior inquirat, an ſubditi Regularia inſtituta ſervent, vel utrum aliqui extent, qui crimen aliquod commiſerint, utrum de aliquo ſit fama, vel ſuſpicio alicujus criminis, &c. hoc genere inquiſitionis utuntur Prælati, & Superiores in viſitatione Provinciæ, & locorum ſibi ſubjectorum, ut quando Generalis, vel Provincialis, aut Viſitatores quotannis Monaſteria ſingula Congregationis viſitant, ſicut Epiſcopi ſuas diœceſes. Inquiſitio omnino ſpecialis eſt, quando de perſona particulari inquiritur crimen aliquod particulare, ut ſi Superior quærat, an Petrus commiſerit homicidium, furtum, ſimoniam, &c. Inquiſitio mixta eſt illa, quæ conſtat ex generali & ſpeciali, & hæc duplex eſſe poteſt; nam vel de perſona in communi quæritur crimen particulare, ut ſi invento furto, inquiratur quis illud commiſerit; aut de perſona particulari inquiratur crimen generale, ut ſi inquiratur, an Petrus homo flagitioſus ſit? vel, an aliqua delicta perpetraverit. Ita Julius Clarus *in praxi crimin. quæſt.* 50. 20. *&* 50. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 13. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 88. Farinac. *in pract. crimin. q.* 1. *n.* 4. & alii.

2 His poſitis dico primò. In inquiſitione omnino generali non eſt neceſſaria prævia infamia, aut accuſator, vel denunciator. Quia non eſſet conſultum publico bono, ſi generalis inquiſitio contra delinquentes fieri non poſſet, abſque prævia infamia; tum quia in jure præcipitur Prælatis & ſuperioribus Eccleſiaſticis, ut ſuo tempore faciant viſitationes, & inquiſitiones generales, ut quoad Epiſcopus patet *in cap. Romana*, §. *ſanè, de cenſibus, lib.* 6. & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 3. & quoad Regulares Prælatos *in cap. ſingulis, de ſtat. Monach.* & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 8. *&* 20. tum quia per hujuſmodi generalem inquiſitionem nulli injuria infertur; nam de nemine in particulari fit inquiſitio. Nec obſtat, quod ſi fiat generalis inquiſitio antequam infamia præceſſerit, deteguntur occulti peccatores, & ſic traditur occaſio ſecreta relevandi, quod eſſet perinde ac quærere de perſona aliqua particulari, ſeu procedere per inquiſitionem mixtam, quod non licet, abſque prævia infamia, ut inferiùs patebit; non obſtat inquam, quia reſpondetur id per accidens, & præter inquirentis intentionem contingere. Judex enim generaliter inquirendo procedit ex officio, atque jure ſuo utitur; & qui interrogatur cautus eſſe debet, ne ea aperiat, ad quæ non tenetur, vel manifeſtare non debet; prætereà niſi talis inquiſitio fieret, multa crimina impunita remanerent, quia fortè nemo illa ſponte deferret. Atque ita docent Molin. *de juſt. tom.* 4. *tractat.* 3. *diſput.* 47. Navarr. *in man. cap.* 18. *num.* 38. Valent. 2. 2. *diſput.* 5. *quæſt.* 14. *punct.* 1. Roderic. *regular. quæſt. tom.* 2. *quæſt.* 5. *art.* 5. Sayr. *in Clavi regia lib.* 12. *cap.* 10. *num.* 16. Reginald. *lib.* 25. *praxis, n.* 64. Leſſius *dicta dub.* 13. *num.* 108. Martin. Bonacin. *in Decalogum diſput.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 5. *num.* 7. *&* 8. & alii.

3 Ex his colligunt Doctores: Non teneri ſubditus à Judice interrogatos, aut per cenſuras compulſos in generali inquiſitione delictum occultum aperire, ſed ea tantum, quorum auctores infamia de tali crimine laborant. Quia interrogatus ad ea tantum reſpondere debet, ad quæ Judicis poteſtas ſe extendit. At Judicis poteſtas non ſe extendit ad ea, quæ ſunt occulta, & nondum diffamata, maxima enim incommoda inde ſequerentur. Ideò ſicut Judex non poteſt de occultis interrogare, ita interrogatus occulta patefacere non debet, imò etiam ſi ſub juramento, vel ſub pœna excommunicationis, aut aliis cenſuris & præceptum de veritate aperienda imponatur, poteſt nihilominus negare ſe quicquam ſcire, intelligendo tacitè ſe neſcire eo modo, ut patefacere teneatur; jus enim habet utendi æquivocatione, & intelligendi præſtitum juramentum cum interna reſtrictione, quæ caſum præſentem excludat. Ita Leſſius *dicta dub.* 15. *num.* 109. Clavis Regia *loco cit.* Bonacina *d. punct.* 5. *num.* 9. qui teſtantur de communi.

4 Addit Leſſius *num.* 11. quando crimen eſt adeò occultum, ut nullo modo probari poſſit, apertè contra juſtitiam peccari, ſi illud manifeſtaretur; quia cum probari non poſſit, nec etiam puniri poteſt; & proinde nequit ex illius manifeſtatione aliud, quàm infamia ſequi. Limitantur prædicta primò, quando licèt auctor delicti nulla ejus infamia laboret, tamen ab eo imminet damnum publico bono obfuturum, quia alia ratione, quam per Judicem averti nequit: quilibet enim poteſt manifeſtare id, quod in ſua cognitione abditum tenet, ſi ex occultatione aliis damnum perveniret. Ita Sot. *de juſtit. & jure, lib.* 5. *quæſt.* 7. *artic.* 1. Navarr. *in manual. cap.* 18. *num.* 31. Roderic. *dict. q.* 5. *art.* 6. Leſſius *dicta dub.* 13. *num.* 112. *& cap.* 30. *dub.* 6. *num.* 46. *& cap.* 11. *dub.* 9. Clavis Regia & Bonacina *locis citatis.* Secundò limitantur, quando manifeſtatio criminis neceſſaria putatur ob ipſius criminoſi utilitatem, & emendationem; tunc enim aperiendum eſt Superiori, non ut Judici, ſed ut Patri, ut ſua prudentia, & authoritate illum corripiat. Ita Leſſius, Clavis Regia & Bonacina *locis citatis.*

5 Deducitur ſecundò ex dictis. Quòd ſi interrogatus in generali inquiſitione non tenetur ad manifeſtandum reum, dum nulla proceſſit infamia, & auctor criminis eſt occultus, multò minùs tenebitur ſeipſum, aut complicem patefacere: quia judex non habet jus interrogandi de veritate, niſi cum hac limitatione, ſi præceſſit infamia, vel ſemiplena probatio. Ita Bonacina *loco cit. num.* 4. *verſic. quartò.* Modus autem interrogandi, quo Superiores in inquiſitione generali uti debent, eſt, an teſtes ſciant, aut credant, aut fama ſit, ut colligitur ex *cap. qualiter & quando, el.* 1. *de accuſat.*

6 Dico ſecundò. In ipſa generali inquiſitione, ſeu viſitatione Regularium Superiores obſervare debent, ut præmiſſa gravi admonitione, exhortationeque ad ſcelera, & peccata vitanda, ac honeſta amplectenda, inquirant de cultu divino, de obſervatione Regulæ, atque conſtitutionum Religionis, an ſubditis tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus prudenter, & pater-

paterna charitate ſubveniatur? de vita, & moribus tam Prælati, quàm ſubditorum, necnon de aliis ad Religionis ſtatum, bonumque regimen ſpectantibus, & neceſſariis, & ſi quæ reformanda, corrigenda, aut punienda reperierint, tam in capite, quàm in membris, corrigant, & reforment, abſque ulla perſonarum acceptione; item ſequentes Viſitatores perquirant priorum Viſitatorum veſtigia diligenter, & eorum negligentias, & exceſſus referant ſequenti Capitulo generali, ad hoc ut juxta culpam publicè debitam pœnam reportent; prout habetur *in cap. fin. extr. de ſtat. Monach. & in cap. crimina, de cenſib. in 6.* & præcipitur à Concil. Trident. *cit. cap. 8. ſeſſ. 25. de regular.*

Pòrrò in ipſa generali inquiſitione, ſeu viſitatione peragenda obſervare debent, Regulares Viſitatores, ut prius forment capitula ſuper quibus, & Prælatus, & ſubditi viſitandi interrogandi ſunt, juxta modum à Victorino Manſo *de modo procedendi in cauſis regular. cap. 9.* traditum; ita enim facilius, ac rectius ſuum munus exequentur.

7 Forma autem proceſſum per viam generalis inquiſitionis, ſeu viſitationis ſimpliciter incipiendi traditur ab eodem Victor. Manſ. *loco citato, cap. 8. num. 2. & ſeq.* & à Franciſc. Ghisler. *de judic. regul. cap. 16. n. 64.* in hunc modum:

In nomine Domini, Amen. Anno à Nativitate Domini 1628. die 26. Maji, Pontificatus Sanctiſſimi in Christo Patris D. N. D. Urbani divina Providentia Papæ VIII. anno ejus quinto, Indictione ſexta, ſacrorum Canonum, ſacrique Tridenti Concilii Decretis, ac noſtrarum Conſtitutionum Ordinationibus, de Monaſteriorum viſitatione inhærendo, Reverendiſſimus P. D. N. de N. Præſidens Generalis totius Congregationis N. una cum ſuis Collegis ejuſdem Congregationis Viſitatoribus D. A. & D. B. & me D. C. Secretarii, vel Notarii vices agente, acceſſit ad Monaſterium tale, & ejuſdem Monaſterii Patribus hujuſmodi viſitatione intimata, ac convenienti exhortatione adhibita primo Eccleſiam, deinde ſacra vaſa, & veſtes, cæteraque ad divini cultus reverentiam pertinentia viſitavit: omnibuſque, ut decet repertis, ad Monachorum in eodem Conventu commorantium viſitatione in Camera ſolitæ reſidentiæ ad Reverendiſſ. P. Abbatis ejuſdem Cœnobii ſecum tulit, unà cum prædictis ſuis Collegis. Et cum dict. P. Abbas vocatus adeſſet, à prædicto Reverend. Patre Generali admonitus de veritate ſuper interrogandis fideliter dicenda, prout ſe facturum eſſe promiſit, ad opportunas interrogationes ſibi factas ut infra depoſuit. Interrogatus ſuper primo, Reſpondit, &c. ſuper ſecundo, Reſpondit, &c. & ſic de ſingulis, nec non de aliis Monachis in Monaſterio viſitatio commorantibus.

Si in hac generali inquiſitione, ſeu viſitatione aliquod delictum repertum fuerit, ſuper eo ſpecialis inquiſitio inſtituetur, modo quo infra.

QUÆSITUM VII.

Quemmodum Regulares Prælati contra ſubditos criminoſos per viam ſpiritualis inquiſitionis procedentes ſervare debeant.

SUMMARIUM.

1 *Prælati Regulares nequeunt procedere per ſpecialem inquiſitionem, niſi præcedat infamia, vel clamoroſa inſinuatio.*

2 *Quid ſit neceſſarium, ut infamia procedere dicatur?*

3 *Infamia quomodo probari debeat?*

4 *Infamia ante ipſam inquiſitionem orta eſſe debet.*

5 *Judex an poſſit per ſpecialem inquiſitionem procedere ex indiciis.*

6 *Forma inchoandi proceſſum per viam ſpecialis inquiſitionis.*

1 Dico primò. Regulares Prælati nequeunt contra aliquem inſtituere ſpecialem, ſive ſolemnem inquiſitionem, qua pœna delinquentis intenditur, niſi aliqua auctoris delicti infamia, vel clamoroſa inſinuatio præceſſerit, *cap. inquiſitionis, §. tertia, de accuſat.* ubi ſic dicitur: *Ad hæc reſpondemus, nullum eſſe pro crimine, ſuper quo non laboret infamia, ſeu clamoroſa inſinuatio non præceſſerit, puniendum, quinimò ſuper hoc depoſitiones contra eum recipi non debere; cum inquiſitio fieri debeat ſolummodo ſuper illis, de quibus clamores aliqui præceſſerunt.* idem probatur *in cap. cùm oportet, & in cap. qualiter & quando, il 2. eod. tit.* Exemplo villici, qui Lucæ cap. 16. primò infamatus eſt apud dominum ſuum, deinde ei dicitur: *Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ.* Et exemplo Sodomorum Geneſis 18. de quibus Dominus ait: *Deſcendam, & videbo utrùm clamorem, qui venit ad me, opere compleverint?* Horum ratio eſt, quia Judex non poteſt ad ſpecialem inquiſitionem procedere, niſi adſit aliquis formalis, vel ſaltem fictus accuſator; cùm autem fictus accuſator ſit infamia, vel clamoroſa inſinuatio, ſequitur Judicem non poſſe ad ſpecialem inquiſitionem procedere, abſque prævia infamia, vel clamroosa inſinuatione. Ita Panormitanus ſuper *dict. §. tertia, num. 2. & 3.* & ibi communiter ſcribentes, D. Thom. 2. 2. *quæſt. 67. artic. 3.* Leſſius *lib. 2. de juſt. cap. 29. dub. 15. num. 121.* Gregor. à Valent. *tom 4. diſp. 5. quæſt. 14. punct. 1.* Clavis Regia *lib. 12. cap. 10. num. 17.* Reginald. *in praxi lib. 25. num. 648.* plures refert Farinac. *tom. 1. prax. criminal. quæſt. 1. num. 5. & quæſt. 8. num. 1.* Menoch. *tom. 1. conſil. 160.* Bonacina *in Decalog. diſput. 10. quæſt. 2. punct. 5. num. 10.*

2 Ut autem infamia præcedere dicatur, non ſufficit quod duo, vel tres etiam jurati affirment ſe vidiſſe illum contra quem Judex procedere intendit, tale crimen perpetrantem, ut expreſsè habetur *in dicto cap. inquiſitionis*; quia adhuc factum eſt occultum; & ideò per publicam inquiſitionem pateſieri non debet; ſed requiritur, ut rumor de eo ſparſus ſit per majorem partem Viciniæ, vel Collegii, aut Univerſitatis, vel Monaſterii, ubi delinquens commoratur. Ita Sot. *de ſecreto membr. 2. quæſt. 6. §. tertium dubium.* Cajetanus 2. 2. *quæſt. 69. art. 2.* Leſſius *dict. dub. 15. num. 123.* Clavis Regia *loco citato, num. 10.* Bonacina *dict. punct. 5. num. 11.* neceſſarium eſt autem, ut ſaltem decem perſonæ inveniantur in ea Vicinia, Collegio, Univerſitate, vel Monaſterio: ut in ſimili docet Sanchez *in Decalog. lib. 2. cap. 11. num. 19. in fine.*

3 Dico ſecundò, hæc infamia probari debet ſaltem per duos teſtes juratos, & legitimos, qui deponant, quòd publicè illud dicatur, vel quòd audierint publicè dicere, & præſertim à talibus, eos nominando, qui nominati etiam examinari, atque interrogari debent: item deponant, à quo tempore, & qua de cauſa hæc fama proceſſerit. Ita Pegna *in comment. 19. in 3. part. direct. inquiſit. verſic. rurſus ſi teſtes.* Julius Clarus *lib. 5. recept. ſentent. in practic. crimin. quæſt. 6. verſ. debent etiam dicere.* Farinac. *loco citato, quæſt. 47. n. 229. & ſeqq.* Et hi teſtes ſcire debent, quid ſit fama, adeo, quod interrogati, quid fama ſit, ſi dixerint ſe neſcire, nihil probabunt: Julius Clarus *loco citato, verſic. poſtremò ſciat:* fama autem eſt id, quod communiter, & publicè dicitur. Farinac. *loco cit. num. 236.*

4 Dico tertiò. Ut proceſſus per viam ſpecialis inquiſitionis ſuper infamia legitimè fundari poſſit, neceſſarium eſt, ut infamia ante ipſam inquiſitionem orta ſit, alias erit ipſo jure nullus. Farinac. *loco citato, num. 172. & 178.* Ambroſ. *in proceſſ. informat. lib. 1. cap. 2. num. 19.*

5 Dico quartò. Superior nequit per ſpecialem inquiſitionem contra aliquem procedere, ſi tantùm adſint ali-

aliqua indicia etiam manifeſta. Quia indi ia tuut minoris probationis in judicio, quam duo, aut tres teſtes omni exceptione majores: at duo vel tres teſtes hujuſmodi non ſufficiunt ad ſpecialem inquiſitionem. *dicto cap. inquiſitionis, de accuſat.* ergo multo minus indicia. Ita Sot. *dicta quaſt. 6. b. ac vero. & d. §. tertium dubium.* Navarr. *in manual. cap. 18. num.* 38. Valent. *dicto punct.* 1. Clavis Regia *loco cit.* licet contrarium ſentiant Petrus Navarr. *lib. 2. de reſtitut. cap. 4. n.* 168. Azor. *institutionum moralium part. 3. lib. 13. cap. 18.* Emanuel Sá *verb. judex, de modo procedendi, num.* 1. Molin. *de juſtit. tom. 4. tractat. 3. diſput.* 47. Julius Clarus *dicto lib. 5. quaſt.* 21. ubi teſtatur de communi, addens unum teſtem etiam non idoneum ſufficere, ut Judex contra aliquem inquirere poſſit: hæ autem ſententiæ inter ſe concordari poſſunt, ſi dicamus primam procedere ſecundum juris diſpoſitionem, ac ſecluſa conſuetudino in contrarium; atque quod ita ſervandum ſit, ubi aliter ex conſuetudine, ac praxi legitime introductum non eſt, ſecundam autem opinionem procedere de conſuetudine, quæ juri communi derogare poteſt. Unde (ut teſtantur iſti Doctores ſecundæ ſententiæ) pluribus in locis in praxi receptum eſt, ut conſtito de delicto in genere, habitiſque indiciis de aliquo, formetur contra illum inquiſito. Ita has ſententias conciliat Bonacina *dict. punct. 5. numer.* 12. hæc tamen praxis, ut citati Doctores ajunt, viget in quibusdam Provinciis apud Judices, & tribunalia ſæcularia, non autem Eccleſiaſtica, unde in hoc foro nunquam Judex abſque prævia infamia, vel clamoroſa inſinuatione, qua ſæpe ad ipſius auctores deferatur, ad ſpecialem inquiſitionem procedere debet. Leſſius *dict. dub. 15. num. 139. verſic. ad primum.*

6 Poterit autem proceſſus per viam ſpecialis inquiſitionis hoc modo inchoari.

In nomine Domini, Amen. Anno à Nativitate ejusdem 1628. die 15 menſis Aprilis. Cum noſtras ad aures perveniſſet, fama antecedente, vel clamoroſa inſinuatione divulgata non ſemel, ſed ſæpius; nec à malevolis, aut maledicis, ſed à probis & honeſtis perſonis (vel ſi fama, & clamoroſa inſinuatio non adſit, expreſſa tamen indicia conſtent) expreſſis indiciis impellentibus, quod D. N. de tali civitate, vel oppido Cœnobii bona dilapidare non veretur, cum gravi ipſius, Cœnobii detrimento, ac Monachorum omnium ſcandalo, ſæpiuſque de ea re admonitus reſipiſcendi conſilium non ſuſcipit. Quapropter, ut bono publico conſuleremus, & veritatis tuendæ cauſa, contra ipſum D. N. ſuper prædictis, ac eorum unoquoque ſpecialem inquiſitionem inſtituere decrevimus omni modo meliori. Actum in loco noſtræ ſolitæ reſidentiæ, die, menſe, & anno quibus ſuprà.

Hac forma Judex ordinarius Conventus, in quo delictum perpetratum eſt, proceſſum incipere poterit, infamiæ namque probatio non eſt neceſſaria, ut inquiſitionem inſtituat; probabiliter enim exiſtimatur, ipſum infamiæ, quæ viget per ſe conſcium eſſe. Si autem qui informationem capturus eſt, non ordinarius, ſed delegatus à Provinciali, vel Generali, aut alio Superiore extet, nec ſit in loco, ubi delictum perpetratum fuit, ut infamiæ præcedentis notitiam commode per ſe habere poſſit, de infamia prius informationem capere debet, quam (ut ſupra diximus) duorum teſtium non inhabilium depoſitione conſtare neceſſe eſt. In hunc autem, qui ſequitur, modum proceſſum inchoare poterit.

In nomine Domini; Amen, anno, &c. Nuper à Reverendiſſimo Patre Generali noſtræ Congregationis N. ſive nobis injunctum fuit, ut ad Monaſterium N. perſonaliter accedere, ac informationem capere deberemus de & ſuper criminibus à D. N. perpetratis, & ſignanter ſuper dilapidatione bonorum Monaſterii, furto, homicidio, &c. ab eodem D. N. commiſſis, ut igitur hujuſmodi mandatis, prout obedientiæ vinculum nos adſtringit, obediamus, ad præfatum Monaſterium perſonaliter acceſſimus, & conſtito prius nobis ex duorum teſtium legitimis dictis de infamia, vel clamoroſa inſinuatione expreſſive indiciis, quod d. D. N. Monaſterii bona dilapidavit, vel tale furtum, homicidium, &c. perpetravit; ideo boni publici, ac veritatis tuendæ gratia, inquiſitionem ſpecialem ſuper iis, eorumque ſingulis intimis atque annexis inſtituimus. Actum ut ſupra, die, menſe & anno quibus ſupra.

Deinde ad teſtium examinationem procedere poterit.

QUÆSITUM VIII.

Quomodo Regulares Prælati contra ſubditos delinquentes per inquiſitionem mixtam procedere debeant.

SUMMARIUM.

1 *Regulares Prælati nequeunt per inquiſitionem mixtam ſpecialem quoad perſonas, generalem autem quoad crimina, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, & accuſatione, vel ſaltem manifeſtis indiciis procedere.*

Secus in inquiſitione generali quoad perſonas, ſpeciali vero quoad crimina.

2 *Quando crimen eſt publicum, poteſt Judex in genere inquirere de ejus Auctore, non tamen in ſpecie, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, aut accuſatione.*

3 *Interrogatus in generali inquiſitione non tenetur detegere auctorem criminis, niſi infamia, aut ſemiplena probatio, vel accuſatio præceſſerit: limita tamen.*

4 *Quid ſi abſque ulla reſtrictione juraverit ſe veritatem manifeſtaturum.*

5 *Reus confeſſus, & convictus de uno delicto, an poſſit interrogari de aliis, de quibus non eſt contra ipſum infamia, vel indicia?*

6 *Judex in inquiſitione generali quoad perſonas, & ſpeciali quoad delicta, ſi crimen ſit facti permanentis, nequit proceſſum inchoare, niſi prius illi de tali crimine conſtiterit.*

7 *Regularis Judex in inquiſitione ſpeciali quoad mixta delicta, generali vero quoad perſonas, quomodo ſe gerere debeat?*

8 *Forma incipiendi proceſſum in hujuſmodi inquiſitione.*

9 *Regularis Judex in inquiſitione generali quoad delicta, ſpeciali vero quoad perſonas, quomodo ſe gerere debeat?*

10 *Forma inchoandi proceſſum in hujuſmodi inquiſitione.*

REgulares Prælati per inquiſitionem mixtam, qua inquirunt ſpecialiter de perſona, & generaliter de 1
crimine, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, & accuſatione, aut ſaltem manifeſtis indiciis procedere nequeunt. Quia alias infamaretur perſona, & puniretur abſque accuſatore, vel ſupplente ipſius vicem: tum etiam, quia ratio naturalis dictat, ne ſecreta, & occulta publice judicentur, ergo nequeunt ſupradicti Prælati contra aliquem ſpecialiter inquirere, niſi præceſſerit infamia, vel ſemiplena probatio, & accuſatio, vel ſaltem manifeſta indicia. Quando autem per mixtam inquiſitionem procedunt, inquirendo de aliquo crimine manifeſto, quiſnam fuerit ejus auctor in communi, non eſt neceſſarium præcedere infamiam delinquentis, nec ſemiplenam probationem, & accuſationem: quia nemo quæri poteſt, ſibi factam fuiſſe inju-

Google

injuriam per hujuſmodi inquiſitionem, imo potius id communi bono expedire videtur: nam niſi tales inquiſitiones fierent, ſequeretur, quod Communitas graviter offenderetur, videns Judicem non inquirere auctorem notorii criminis, putaretque eum delinquentem fovere, & malefici ſpe impunitatis invaleſcerent. Ita Molina *de juſtit. tom.* 3. *tractat.* 3. *diſput.* 47. *num.* 2. Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 14. *num.* 114. Sylveſt. *verb. correptio. numer.* 6. Navarr. *in man. cap.* 18. *num.* 40. Sayr. *in Clavi regia. lib.* 12. *cap.* 10. 23. & 24. Michael Salon. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 2. *controverſ.* Aragon. *ibid.* Bannez. *ibid. quæſt.* 70. *art.* 1. *dub.* 2. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 5. *quæſt.* 14. *punct.* 1. Reginald. *lib.* 25. *praxis*, *n.* 652. Martin. Bonacin. *in Decalogum diſp.* 10.
2 *quæſt.* 2. *punct.* 5. *num.* 14. Ex his ſequitur, quod quando aliquod delictum patratum fuit, de quo publice conſtat, poteſt Judex in genere inquirere quis illud commiſerit, non poteſt tamen in ſpecie contra certas perſonas proceſſum incipere, niſi præceſſerit infamia, vel ſemiplena probatio, & accuſatio: quæ infamia non à malevolis, & maledicis ſed ab honeſtis perſonis, & ante ipſam inquiſitionem orta eſſe debet. Secundo ſe-
3 quitur, illum, qui in inquiſitione mixta, ſeu generali interrogatur de veritate alicujus criminis notorii, cujus auctorem pauci norunt, non teneri ad veritatem, ſeu auctorem criminis aperiendum. Si nulla laboret infamia, vel ſaltem ſemiplena probatio, aut accuſatio de criminis auctore præceſſerit: nam ut aliquis detegatur in inquiſitione, neceſſarium eſt, quod publica infamia laboret, *cap. inquiſitionis*, & *cap. qualiter*, & *quando*, *tit.* 2. *de accuſat.* at delinquens nondum publica infamia laborat, dum duo, vel tres ejus delictum extrajudicialiter norunt. Ita Leſſius *d. dub.* 14 *num.* 118. Bonacin. *dicto punct.* 5. *numer.* 14. *verſic. ſecundo.* & alii contra Azor. *moralium inſtitutionum part.* 3. *lib.* 15. *cap.* 15. *quæſt.* 4. & alios. Hoc tamen limitari debet, quando crimen adhuc perpetrandum, vel continuandum eſſet, vel ſi ex eo grave damnum alicui immineret, quod alia ratione commode averri non poſſet; nam hoc caſu interrogatus poſſet, ac cum teneretur auctorem patefacere, quamvi, omnino occultum, & nulla infamia laborantem, ut Judex poſſet opportuna remedia adhibere: ut ſuperius de inquiſitione generali dictum eſt. Ita Leſſius *dict. dub.* 14. *num.* 119. Quod ſi Superior ſub juramento interroget, & teſtis interrogatus abſque ulla reſtrictione juraverit ſe proditurum quidquid de facto, ac de ejus auctore noverit; nihilominus ille non tenebitur auctorem patefacere, ſi ſit penitus occultus, & per occultam monitionem corrigi poſſit: ſecus autem, quando de illo eſt rumor, vel ſi aliter non cenſetur emendandus. Pariter, licet Superior ſub pœna excommunicationis, vel alterius cenſuræ præcipiat, non tenetur interrogatus auctorem patefacere, niſi de illo ſit aliqua fama, vel niſi damnum immmineat, vel niſi alia ratione non ſperetur emendandus: de tali enim hujuſmodi præceptum colligi debet. Ita Sylveſt. *verb. correctio*, *n.* 6. Leſſius *d. dub.* 14. *num.* 120.

Sequitur tertio, reum confeſſum, vel convictum de
5 uno delicto, non poſſe licite interrogari de aliis, de quibus non extat contra ipſum infamia, vel indicia, niſi forte crimina, de quibus interrogatur, aliquam habeant connexionem cum illis, quæ confeſſus eſt, aut convictus, quia tunc adſunt ſufficientia indicia, aut infamia. Ita Cajetan. 2. 2. *quæſt.* 69. *art.* 2. Azor. *dicto lib.* 13. *cap.* 18. *quæſt.* 4. Julius Clarus *lib.* 5. *quæſt.* 64. *n.* 50. Bonacina *dicto punct.* 5. *n.* 14. *verſic. tertio.*

Advertendum autem, quod in inquiſitione generali
6 quoad perſonas, ſpeciali vero quoad delicta. Si delictum ſit facti permanentis, Judex proceſſum inchoare nequit, niſi prius illi de tali delicto commiſſo conſtiterit, per textum *in l.* 1. §. *item illud*, *ff. ad Syllanian.* Hypolit. de Marſil. *in practic. crimin.* §. *principium*, *num.* 4. Ægid. Boſſ. *in practic. tit. de delict. num.* 2. Julius Clarus *lib.* 5. *quæſt.* 4. *verſic. quando vero* Proſper. Farinac. *part.* 1. *prax. crimin. quæſt.* 1. *n.* 6.

Regularis igitur Judex, cum ad ejus aures pervene- 7
rit, delictum aliquod particulare in aliquo loco perpetratum fuiſſe, ad locum delicti una cum diſcretis ſe conferre debet, factumque ipſum videre, ut ſi ex. gr. (quod abſit) aliquis vulneratus fuerit, Prælatus unà cum ſui conventus diſcretis ad vulneratum accedet, inſpectoque ac bene conſiderato vulnere, omnia ab aliquo diſcretorum exacte deſcribi faciet, niſi jam medicamenta applicata fuerint, quare vulnus ipſum inſpici non poſſit, quo caſu deſcribere faciet, vulnus non potuiſſe propter jam applicata medicamenta videri. Deinde vulneratum ipſum delato ei prius juramento de veritate aperienda, interrogare debet, quare ita vulneratus eſt, quo tempore, & loco, & à quo ſciat ſibi vulnus illatum fuiſſe, quod ſi dicat neſcire, interrogetur quem credit fuiſſe, & quare ita credat.

Deinde examinare debet teſtes præſtito eis juramento de veritate propalanda, tam de facto, quam de ſcientia, & credulitate: unde cauſa ſcientiæ, & credulitatis, donec aliquis nominetur, & infametur, ſeu donec contra aliquem ſufficientia ad inquirendum habeantur indicia, & tunc ſpecialem inquiſitionem contra eum formabit: ſi vero delictum ſit facti tranſeuntis, neceſſaria eſt alicujus denunciatio, ut proceſſus inci-
piatur: forma autem incipiendi proceſſum per viam 8
inquiſitionis generalis quoad perſonas tantum in delicto facti permanentis traditur à Franciſc. Ghiſler. *de judic. regular. cap.* 16. *numero* 86. in hunc, qui ſequitur modum:

In nomine Domini, Amen. Anno à Nativitate Domini noſtri Jeſu Chriſti 1618. die 15. Aprilis.

Cum perveniſſet ad aures Reverendiſſimi Patris, Generalis Congregationis N. publica quadam fama deferente, & clamoroſa inſinuatione ſuadente, in Monaſterio N. tale crimen ſcandaloſum patratum fuiſſe: attendentes delictum in Dei offenſam, & Religionis jacturam cedere, ex injuncti nobis muneris debito viſum eſt, juridicas informationes capere à fide dignis, à quibus poſſumus veritatem indagare: eapropter ad teſtes debita, ac juridica forma examinandos procedere decrevimus. Acta ſunt hæc in Monaſterio N. in loco noſtræ ſolitæ reſidentiæ anno, die, menſe, quibus ſupra, & per me D. N. Secretarium deſcripta.

In generali vero inquiſitione quod delicta, ſpeciali 9
autem quoad perſonas Regularium judex, cum ad ipſius aures fama clamoroſaque inſinuatio non à malevolis, & maledicis, ſed à providis, & honeſtis perſonis orta non ſemel, ſed ſæpius pervenerit, quod in tali Monaſterio, vel omnes, vel tales admodum licentioſe vitam ducant, & converſentur, ac multa contra jus perpetrare non verentur, ad Monaſterium illud perſonaliter ſe conferre debet, atque ſuper talium infamatorum vita, & converſatione capitulis formatis, delatoque teſtibus juramento quod ad inquiſita, ſeu interrogata ſecundum veritatem reſpondebunt, ſolemnem inquiſitionem formare, ut rei veritatem indagare, & ſcandalo, delicta corrigendo, provi-
dere poſſet. Formam autem incipiendi proceſſum per 10
viam inquiſitionis generalis quoad delicta ſolum tradit idem Franciſc. Ghiſler. *d. cap.* 16. *num.* 90. modo infraſcripto.

In nomine Domini Amen. Anno à Nativitate ejuſdem 1628. die 15. Aprilis.

Cum ad aures Reverendiſſimi P. D. N. Præſiden. Generalis Congregationis N. delatum fuiſſet, quia infamia, clamoſoraque inſinuationa non ſemel, aut

bis,

bis, ſed ſæpius, neo à malevolis, & maledicis, ſed à probis, & honeſtis viris, quod in Monaſterio tali Religioſi admodum licentioſam vitam ducant, multa facinora perpetrantes; perſonaliter ad ipſum Monaſterium ſe contulit, ad habendum informationem, an res ita ſe habeat, necnon hujuſmodi ſcandalum, quatenus opus eſſet, tollendum. Itaque prædictus Reverendiſſimus Pater Generalis decrevit adverſus præfatos Religioſos infamatos de illorum vita, & converſatione inquirere omni modo meliori. Acta ſunt iſta in Monaſterio prædicto, die, menſe, & anno, quibus ſupra, & à me D. N. Secretario deſcripta.

QUÆSITUM IX.

Utrum in aliquibus caſibus poſſint Regulares Iudices, abſque præcedente infamia ad inquirendum tam in genere, quam in ſpecie procedere?

SUMMARIUM.

1 *Quando quis delictum occultum in judicio, quamvis coram paucis confeſſus fuit, poteſt Judex ad ſpecialem inquiſitionem contra eum, abſque pravia infamia procedere.*

2 *Quid, quando confeſſus eſt extra judicium, vel in tormentis, aut incogitanter Prælato. vel in aliqua ſecreta epiſtola, quam Prælatus aperuit?*

3 *Judex, quando generaliter inquirendo, comperiit auctorem criminis, poteſt contra illum ſpecialiter inquirere.*

4 *Item quando crimen in judicio commiſſum eſt.*

Item quando inquiſitio, vel manifeſtatio neceſſaria eſt ad impediendum malum futurum.

5 *Item quando proceditur, non ad punitionem, ſed ad Prælaturam, &c.*

6 *Item quando communis ſuſpicio populi, vel Communitatis ſupplet vicem infamiæ.*

MUlti ſunt caſus, in quibus abſque prævia infamia Judices ad ſpecialem inquiſitionem procedere poſſunt. Primus caſus eſt, quando quis confeſ-
1 ſus crimen occultum in judicio, quamvis illud coram paucis confeſſus fuerit, ut coram Judice, & Notario, ut colligitur *ex cap. 1. de accuſat. lib. 6.* quia illa confeſſio facit notorium juris, conſequenter ſufficit ad ſpecialem inquiſitionem, quia notorium juris, vel facti plus eſt, quam infamia. Idem procedit etiam ſi ſolum incidenter illud confeſſus ſit. Ita Navarr. *in rubric. de judic. n.* 85. Valent. *tom. 4. diſput. 5. quæſt. 11. punct. 3.* Avil. *de cenſuris, part. 2. cap. 5. diſput. 4. dub. 3.* Leſſius *de juſtit. lib. 29. dub. 15. num.* 124. Bonacina *in Decalogum, diſput. 10. quæſt. 2. punct. 5. numer. 15. verſic. tertius caſus.* Nec refert, utrum illud crimen, quod ſic confeſſus eſt, ſit circumſtantia delicti, de quo agitur, an vero diſtinctum delictum: nam licet ſit omnino diſtinctum, Judex contra illud procedere poteſt. Ita Navarr. *loco citato num.* 86. Leſſius, Bonacina & alii *locis citatis*, contra Sotum. Nec ſufficit confeſſio rei extra judicium, etiamſi coram multis facta ſit, niſi ex ea infamia proceſſerit, ut docent Navarr. Bonacina & alii *locis citatis.* Sicut nec etiam ſufficit confeſſio tormentorum metu facta, ſi poſtea tanquam metu facta revocetur: quia perinde eſt, ac ſi facta non fuiſſet, præterea, nec etiam ſufficit confeſſio facta Prælato incogitanter, aut in aliqua ſecreta Epi-
2 ſtola, quam Prælatus aperuit, adhuc enim delictum dicitur occultum. Ita Sotus *de ratione tegen. ſecret. membr. 2. quæſt. 6.* Navarr. Leſſius, Bonacina & alii *loc. cit.*

3 Secundus caſus eſt, quando Judex per generalem inquiſitionem procedenti comperiit auctorem criminis: tunc enim poteſt contra illum ſpecialiter inquirere. Nec refert, quod teſtis forte peccaverit revelando, de eo quod nulla eſſet infamia: nam ea quo delictum in publicam Judicis notitiam deductum eſt, ſive bene, ſive male, Judex tenetur contra illud procedere per particularem inquiſitionem, & punire, & qui interrogantur cauti eſſe debent ne detegant, quæ detegere non poſſunt. Ita Navarr. *loco citato num.* 87. Clavis Regia *lib. 12. cap. 10. num. 12. & cap. 11. num. 18.* Leſſius *dict. dub. 15. num.* 125. qui teſtatur, ita ſentire communiter Juriſperitos *in l. 2. §. ſi publico, ff. de adulter.* Bonacina *dicto puncto 5. num. 15. verſic. quintus.*

Tertius caſus eſt, quando crimen in judicio com- 4
miſſum eſt, ut ſi committatur coram Judice aliiſque circumſtantibus, vel ſi teſtis falſum deponat in judicio, vel ſi detegatur falſa, & calumnioſa accuſatio, aut literæ falſæ inſtrumenta, quibus pars utitur. Ita Navarr. *loco cit. num.* 88. Leſſ. *num.* 127. Bonac. & alii *locis cit.*

Quartus caſus eſt, quando inquiſitio, vel manifeſtatio neceſſaria eſt ad impediendum malum futurum publicum, aut privatum præſertim animarum: v. g. ad impediendum crimen hæreſis, vel apoſtaſiæ, aut læſæ Majeſtatis. Quia hæc crimina ſunt valde pernicioſa Reipublicæ, ab iis enim ſemper imminet periculum evaſionis: tum etiam quia bonum animæ ſemper præponendum eſt bonis externis famæ ſcilicet, honoris & facultatum. Requiritur tamen aliqua ſuſpicio orta ex indiciis non levibus. Ita Navarr. *loco citato, num. 93. & 94.* Leſſius *num. 128. & ſeq.* Valent. Clavis Regia, Bonacina & alii *locis citatis.* Unde tenemur Inquiſitoribus revelare crimina contra fidem, quamvis ſint occulta, & nondum diffamata, quia hic agitur de bono communi, & de bono fidei & Religionis quod præferendum eſt famæ.

Quintus caſus eſt, quando proceditur non ad puni- 5
tionem, ſed ad conferendum beneficium, vel eligendum aliquem ad Prælaturam, vel officium, ad diſpenſandum in voto, &c. Quia cum hæc inquiſitio non adhibeatur ad pœnam, non requirit præviam accuſationem, vel infamiam, quæ procedere debet, cum per inquiſitionem intenditur pœna delinquentis: tum etiam, quia Superior cavere debet, ne officia, & dignitates indignis conferat: quod facere non poteſt, niſi habeat jus interrogandi eos, qui norunt, quem eſſe indignum: & hi interrogati Judici interroganti reſpondere debent: & per conſequens etiam ipſe indignus veritatem aperire, vel à dignitate illa, officio, aut beneficio abſtinere debet, etiam ſi cogatur illud acceptare: quia licet nullus ſeipſum manifeſtare teneatur, dum coactus, & contra ſuam voluntatem in aliquo ſtatu conſtituitur, ut obſervat Sanchez. *de matrimonio, lib. 6. diſput. 27. numer. 7. verſic. nec obſtat*: tamen in hoc caſu tenetur ſeipſum prudere, vel ſaltem abſtinere à petendo, vel obtinendo beneficio, dignitate, vel officio: quia indignus tenetur facere quantum poteſt, ne ad Prælaturam, vel officium, ad quod indignus eſt, eligatur, ut alibi docuimus. Ita Salon. 2. 2. *quæſt. 68. art. 1. controverſ. 4.* Clavis Regia *loco citato.* Bonacina *dicto puncto 5. numer. 15. verſic. ſecundus eſt.* Caveat tamen Prælatus indigni defectum inquirens ad effectum, de quo agitur, illum aliis, quibus neceſſarium non eſt, detegat: quia ſicut interrogati eos tantum defectus aperire poſſunt, quibus alter redditur indignus, vel inhabilis: ita pariter inquirens nequit hos defectus aliis, quibus neceſſe non eſt, detegere conſulendum eſt enim famæ proximi quantum fieri poteſt. Ita Bonacin. *in loco cit. in fin.*

Sextus caſus eſt quando communis ſuſpicio populi, 9
vel Communitatis ſupplet vicem infamiæ, ut docet Navarr. *loco citato, num.* 95. Salon. 2. 2. *quæſt. 69. art. 2.* Clavis Regia *d. cap. 11.* Azor. *moral. inſtitut. part. 3. lib. 13. cap. 27. & cap. 25. quæſt. 3.* Leſſius *dict. dub. 15. num.* 130. Bonacin. *loco cit. verſ. ſextus.*

QUÆ-

QUÆSITUM X.

Ex quibus indiciis poſſint Regulares Iudices reum torturæ ſubjicere?

SUMMARIUM.

1 *Judex ad torturam devenire non debet, niſi præcedant aliqua indicia, vel præſumptiones aut ſemiplenæ probationes.*
2 *Tortura quare dicatur quæſtio?*
3 *Indicia quæ dicantur?*
4 *Indicia levia quæ dicantur?*
5 *Indicia gravia quæ dicantur?*
6 *Indicia graviſſima quænam appellentur?*
7 *Tortura quare introducta ſit?*
8 *Reus quando torturæ ſubjici poſſit?*
9 *Reus torturæ ſubjici poteſt in criminalibus gravioribus tantum, non autem in levibus.*
10 *Judex ad torturam devenire non debet, ſi delictum aliter, quam per eam probari poteſt.*
11 *Limita, ut num. 11.*
12 *Regulariter Clerici & Religioſi torqueri non debent, niſi prius ſint infamati.*
13 *Clericis & Religioſis non debet ita gravis tortura inferri, ſicut laicis.*
14 *Reus poteſt torturæ ſubjici, ſi ejus delictum eſt ſemiplene probatum, & perſona eſt talis, ut torqueri poſſit.*
15 *Confeſſio rei extra judicium ſufficit ad illum torturæ ſupponendum, licet non ad puniendum.*
Limita ut n. 16. & 17.
18 *Quid, ſi reus crimen coram Judice incompetente confeſſus fuerit?*
19 *Quid, ſi reus crimen, quod extra judicium, vel coram Judice incompetente confeſſus fuit, in tortura iterum confiteatur, nec poſtea confeſſionem ratificet?*
20 *Fama publica de auctore criminis quibusdam aliis indiciis annexa ſufficit ad torturam reo inferendam.*
21 *Limita, niſi fama eſſet vehemens.*
22 *Vehemens fama quæ dicatur?*
23 *Item niſi quis jam eſſet infamatus de ſimilibus delictis, malisque moribus præditus, & publica fama gravaretur in præſenti crimine.*
24 *Prior infamia triennio bona converſationis tollitur.*
25 *Fuga quando faciat indicium ſufficiens ad torturam?*
26 *Depoſitio ſocii criminis an faciat indicium ſufficiens ad torturam?*
27 *Dictum vulnerati an ſatis ſit ad torturam inferendam?*
28 *Dictum ſodomizati an faciat ſufficiens indicium ad torturam.*
29 *Inimicitia quandonam cenſeatur indicium ſufficiens ad torturam.*
30 *Inconſtantia & titubatio Rei an ſufficiat ad torturam?*
31 *Si quis viſus ſit exire ab aliqua domo, vel loco habens in manu evaginatum gladium, & ibi reperiatur aliquis interfectus, poteſt is torturæ ſubjici.*
32 *Res ſublata apud reum inventa facit indicium ſufficiens ad torturam.*
33 *Utrum reus plures poſſit torturæ ſubjici?*

UT hujus quæſiti materia magis eluceſcat, notandum primo,
1 quod Judex ad torturam devenire non debet, niſi præcedant aliqua indicia, vel præſumtiones, aut ſemiplenæ probationes: nam ſine indiciis tormentum inferendum non eſt. *l. ex libero, ff. de quæſt. cap. cum in contemplatione, extr. de regul. jur.* ubi Panormit. *num. 2.* Julius Clarus *in praxi crimin. §. fin.*
2 *quæſt. 64. verſ. dic etiam.* ubi teſtatur de communi. Et indicia, ex quibus reus torturæ ſubjici poteſt, probata eſſe debent, ut docent communiter Doctores. Tortura autem dicitur etiam quæſtio, id eſt, veritatis indagatio per tormentorum, ut appellatur quæſtio à quærendo, quia Judex per tormentorum inquirit veritatem, ut tradit Panormit. *loco citato, num. 1.*

Notandum ſecundo, quod indicia à Doctoribus ge- 3
neraliter ea omnia appellantur, ex quibus aliquo modo auctor criminis indagari poteſt, ut fama, publica ſuſpicio, unius, aut plurium teſtimonium, confeſſio Rei, & hujuſmodi. Diſtinguuntur autem indicia in levia, gravia, & graviſſima. Levia indicia illa dicun-
tur, quæ ex levibus conjecturis procedunt, ut dictum 4
teſtis inhabilis, fama ſola, aſſertio vulnerati, & ſimilia, quæ probabilem ſuſpicionem de auctore criminis commovent.

Gravia indicia, quæ & ſuſpiciones vehementes, & 5
ſemiplenæ probationes appellari poſſunt, illa dicuntur. quæ ex magnis, ac ſolidis conjecturis proveniunt, ut confeſſio Rei extra judicium facta, fuga ejuſdem poſt perpetratum delictum, ante inquiſitionem formatam, & captas informationes, dictum teſtis inhabilis tortura firmatum, & ſimilia.

Graviſſima indicia, quæ & indubitata dicuntur, 6
necnon violentæ ſuſpiciones, & pluſquam ſemiplenæ probationes, ea ſunt, quæ ex maximis conjecturis animum Judicis convincentibus procedunt: ut quando unus teſtis omni exceptione major deponit, ſe vidiſſe hunc tali loco, & tempore occidentem aliquem, vel auferentem hoc, vel illud à tali loco, vel ſi quis ab aliqua domo unum tantum oſtium habente cum evaginato, ac cruento gladio, facieque turbata exire viſus fuerit, & in illa domo aliquis interfectus reperiatur, & alia hujuſmodi, quæ non modo ad torturam, verum etiam ad condemnationem ſufficere cenſentur, videri poterit Julius Clarus *recept. ſentent. in pract. crimin. lib. 5. quæſt.* 20. Proſper Farinacius *quæſt. 36. num. 36. & ſeq.*

Secundo notandum eſt, torturam introductam eſſe, 7
non in pœnam criminis commiſſi; quia crimen nondum plene probatum puniri non poteſt: ſed cauſa inveſtigandi veritatem, & in ſubſidium: ut quia ſufficiens, & plena probatio deeſt, ipſe reus veritatem confitendo ſuppleat quod ad plenam probationem requiſitur, ut *l. divus Pius. ff. de quæſt. cau. illi, qui,* ubi gloſſ. *5. quæſt. 5.* & docent Nicol. Boher. *deciſ. 163. num. 1.* Hippolit. de Marſil. *in l. 1. ff. de quæſt.* Panormit. *in cap. cum in contemplatione, num. 2. extr. de regul. jur.* Covarr. *practic. quæſt. q. 23.* & communis Doctorum ſententia, & Julius Clarus *d. lib. 5. quæſt. 64. num. 6.* Unde
reus torturæ ſubjici non poteſt, niſi quando crimen eſt 8
ſemiplene probatum, vel quando vehementia extant judicia, adeo ut fere moraliter certum ſit, ipſum auctorem eſſe. In hoc autem caſu reum torturæ ſubjici poſſe ad confeſſionem naturali rationi congruum videtur; nam ſi non poſſet, improbi audacter, & impune peccarent, damna, & injurias aliis inferrent, videntes ſe teſtibus, vel externis indiciis, vel uno teſte tormentis ſubjiciendos, facilius à ſceleribus abſtinent. Tum etiam quia pleraque maleficia graviſſima puniri non poſſent, quia paucis, vel nullis conſciis perpetrantur: cum tamen ad id bonum Reipublicæ ſit neceſſarium, quoniam valde intereſt, ne dicta remaneant impunita.

Notandum tertio, reum torturæ ſubjici poſſe in cri- 9
minibus gravioribus tantum, quæ pœna corporali, ut mortis, mutilationis, triremium, & in Clericis depoſitionis caſtiganda ſunt, non autem in iis, quæ exilio, vel alia leviori pœna, ut docent Gomez. *variarum reſolut. lib. 3. cap. 15. num. 2.* Leſſius *de juſt. lib. 2. cap. 29. dub. 17. n. 151.*

Quarto notandum, quod ſi delictum aliter, quam 10
per

per torturam probari poteſt, Judex ad eam devenire
non debet, quia regulariter ad tormentum non eſt pro-
cedendum, niſi quando ventas aliter haberi non poteſt:
tortura enim (ut ſuperius diximus) nihil aliud eſt, quam
ſubſidium quoddam extremum ad inveſtigandam veri-
tatem, unde reo legitimè per teſtes convicto inferri non
debet, etiam ſi crimen fateri nolit, ut docent Navarr.
in manuali cap. 18. *num.* 59. *& in repetit. can. inter ver-*
11 *ba, concluſ.* 6. 11. *quæſt.* 3. Julius Clarus *q.* 64. *num.* 8.
Leſſius *d. dub.* 27. *num.* 152. qui hoc dupliciter limitant,
primo quando reus malitioſe appellat ad Superiorem,
cauſa juſtæ ſententiæ executionem impediendi: reis
etenim in Italia, & Caſtella appellatio permittitur ad
effectum ſuſpendendi executionem ſententiæ, ſi cri-
men confeſſi non ſint, ut teſtatur Navarr. *loco citato.*
Secundo limitant, quando reus putatur habuiſſe ſocios,
vel commiſiſſe alia crimina, quia tunc etiam per tortu-
ram interrogari poteſt, moderata tamen, pro ratione
cauſæ: & indiciorum: debet tamen de illis adeſſe ſe-
miplena probatio, vel indicia ſufficientia.

Quinto notandum eſt, quod regulariter Clerici, ac
12 Religioſi torqueri non debent, exiſtentibus quibus-
cunque indiciis, niſi prius ſint infamati, ut docuit Ab-
bas antiquus *in cap.* 1. *extr. de depoſit.* ſequuntur Joan.
de Anan. *in cap.* 1. *de cler. percuſſ. in* 6. Joan. And. An-
ton. de Butr. & Panormit. *in cap. cum in contemplatio-*
ne, num. 6. *extr. de regul. jur.* Felin. *in cap. universita-*
tis, num. 2. *de ſentent. excommun. & in cap. veniens,*
num. 5. *de teſtib. & atteſt. & in cap. cum oporteat, ſub*
numer. 7. *verſic. unum tamen, de accuſat. & inquiſit.*
Hyppolyt. de Marſil. *in ſingul.* 55. *incip. advertas ad*
unum.

13 In iis autem caſibus, in quibus torqueri poſſunt,
non debet eis ita gravis tortura inferri, ſicut laicis, un-
de ſupponi non debent aculeis, fidiculis, ſed virgulis,
ſeu corrigiatis, *can.* 1. *in fine,* 23. *quæſt.* 5. Panormit.
d. cap. cum in contemplatione, num. 6. *in fine.* Roderic.
quæſt. regul. tom. 2. *q.* 20. *art.* 7. aſſerens, ita in Reli-
gionibus ſervari.

His ita notatis, pro ſolutione quæſiti dico primo.
14 Reus poteſt licite ſubjici torturæ, ſi ejus delictum eſt
ſemiplene probatum, & perſona eſt talis, ut torqueri
poſſit. Ita communiter Doctores, teſte Julio Claro
quæſt. 21. *num* 2. & Anton. Gomez. *cap.* 13. *n.* 7. quos
refert & ſequitur Leſſius *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 29. *dub.* 17.
num. 153. tunc autem crimen dicitur ſemiplenè proba-
tum, quando unus teſtis omni exceptione major depo-
nit, ſe vidiſſe hunc tali loco, & tempore occidiſſe ta-
lem: auferentem hoc, vel illud à tali domo: quod ſi
non deponat de viſu, ſed de auditu à fide dignis, aut
adverſus illum ſit aliqua exceptio, ejus depoſitio non
facit ſufficiens indicium ad torturam.

Dico ſecundo. Confeſſio de crimine facta à reo ex-
15 tra judicium, ſufficiens indicium cenſetur ad illum tor-
turæ ſupponendum, licet non ad pœnam ordinariam
ipſi delicto infligendam, ut ſi quis inter amicos ſe tale
furtum, adulterium, aut aliud hujuſmodi delictum
perpetraſſe jactaverit, & alia delicta perpetrata fuiſſe
conſtet, ſi talis confeſſio per duos teſtes conformes le-
gitime probata fuerit, ſufficiet ad reum torquendum,
ſi delictum negaverit. Ita gloſſ. & Doct. *in l. capite*
quinto, ff. de adulter. Panormitanus *in cap. de hoc,*
numer. 7. *de ſimon. & in cap. quam ſit grave, num.* 2.
de exceſſ. Prælat. & in cap. olim, num. 9. *de reſcript.*
& ibi etiam Felin. *in* 2. *col. num.* 2. *verſic. fallit primo,*
ubi plures cumulat, Gomez. *tom.* 3. *cap.* 13. *numer.* 8.
Farinacius *quæſt.* 33. *num.* 16. *& quæſt.* 37. *numer.* 47.
16 Julius Clarus *lib.* 5. *quæſt.* 21. *verſic. confeſsio extraju-*
dicialis. Leſſius *dict. dub.* 13. *num.* 157. & commu-
niter Doctores: hoc tamen limitatur, ſi confeſſus poſt-
ea confeſſionem revocaverit, quia tunc non poteſt
torturæ propter illam confeſſionem applicari. Bald.
in l. unica, col. ultim. verſic. item dicit. Innocent. C. de
confeſſ. dicens cautos advocatos debere ab eorum cli-
entulis talem extrajudicialem confeſſionem revocari
facere, & ſic impedient torturam, nec tenentur pro-
bare errorem, quod dictum Baldi refert, & ſequitur
Felin *d. cap. olim, numer.* 2. *in* 3. *col. verſ. ſecundus,*
de reſcript. & in cap. at ſi Clerici, col. 2. *verſ. ſecundo*
reſtringe niſi confeſſus, de judic. & dict. cap. de hoc,
circa init. de ſimon. 17

Secundo limitatur. Niſi talis confeſſio ſoli Sacerdoti
tanquam locum Dei tenenti facta fuiſſet ad obtinendam
remiſſionem: quia nullum effectum operaretur ad tor-
turam, aut inquiſitionem, aut ad ullam informationem,
etiam ſi iniquus Sacerdos eam aperiat, & crimen in
publicum deducatur, adeo út omnibus de eo conſtet,
cap. ſi Sacerdos, de offic. ordinar. quia alias confeſſionis
Sacramentum cunctis, qui crimen aliquod occultum
perpetrarunt ſuſpectum redderetur, cum magna Dei
injuria, qui illud ſecurum eſſe voluit tanquam ſuum tri-
bunal. Ita Gomez. *dicto cap.* 13. *numer.* 9. Farinacius
quæſt. 51. *num.* 97. & communiter Doctores, teſte
Leſſio *dict. dub.* 37. *n.* 160.

Quod dictum eſt de confeſſione extrajudiciali di- 18
cendum eſt etiam de confeſſione facta coram Judice in-
competenre, id eſt, qui non habet jus cognoſcendi in
cauſa, eo quia vel reus non ſit ipſi ſubditus, vel cauſa ſit
exempta: quia licet ex hujuſmodi confeſſione reus à
proprio Judice delicti pœnam reportare non poteſt, per
textum *in dicto cap. at ſi Clerici. de judic.* poteſt tamen
torturæ ſubjici tanquam ex judicio, quod maximum
criminis præſumptionem inducit: debet tamen illa
confeſſio non eſſe tormentorum metu extorta, ſed me-
tu probationum, vel eſſe omnino ſpontanea. Nam
Leſſius *loco citato, numer.* 158. Julius Clarus *dicta*
quæſt. 21. *verſic. ſed hic quæro, & verſic. ſed quid ſi*
reus. Verum ſi reus crimen, quod extra judicium,
vel coram Judice incompetenti confeſſus fuit, & in 19
tortura iterum confiteatur, nec poſtea confeſſionem
ratificet, nequit ad pœnam ordinariam criminis con-
demnari, quia confeſſio in tormentis, præviis indi-
ciis facta ſemper requirit perſeverantiam, & rati-
ficationem: alias nullius eſt momenti, cum vi tor-
mentorum expreſſa cenſeatur. Confirmatur: nam
hujuſmodi confeſſiones non habent majorem vim,
quam ſemiplena probatio, ſed ſi quis poſt ſemiple-
nam probationem torqueatur, & in tortura con-
fiteatur, adhuc condemnari non poteſt, niſi poſt
torturam confeſſionem ratificet: ergo idem dicen-
dum eſt in hoc caſu. Poſſet tamen qui libere crimen
extra judicium confeſſus eſt, puniri pro delicto glo-
riationis, eo quia in alicujus injuriam de crimine
gloriatus eſt, per textum *in cap. quam ſit grave, de*
exceſsibus Prælatorum, ubi Panormitanus *numero* 2.
& communiter ſcribentes, idem Panormitanus *in*
cap. de hoc, numero 6. *de ſimon.* Leſſius *dict. dub.* 17.
num. 159.

Dico tertio, fama publica de auctore criminis qui-
busdam aliis indiciis adjuncta, ſufficit ad torturam
reo inferendam: quia fama ſola ad id non eſt ſufficiens,
cum non faciat ſemiplenam probationem, ut docent
Felin. *in cap. veniens, il* 1. *numer.* 12. *in princip. de te-*
ſtibus. & *ibi* communiter Doctores. Hippolit. de Mar-
ſil. *ſingul.* 97. Julius Clarus *dicta quæſt.* 21. *verſ.* 1. Fa-
rinac. *quæſt.* 47. *numer.* 4. *& ſeq.* Leſſius *dict. dub.* 17.
num. 156. contra Anton. Gomez. *dict. cap.* 13. *num.* 10.
quia fama in criminalibus non probat, ſed ſe habet ad
inſtar accuſatoris, eſtque indicium remotum, & fal-
lax. Hoc dictum limitatur primo, niſi fama eſſet ve-
hemens, tunc enim ex ea poſſet Judex reum torturæ 20
ſubjicere. Ita Felin. *ubi proxime, num.* 15. Hippolit.
de Marſil *in practic. crimin.* §. *diligenter. n.* 19. Gram-
matic. *deciſ. crimin.* 34. *num.* 52. Farinac. *dict. quæſt.* 47.
num. 8.

22 *num.* 8. *& ſeq.* Mattio, Delr. *diſquiſit. magicar. tom.* 1.
lib. 5. *ſect.* 3. Vehemens autem fama dicitur, quæ fundatur, & orta eſt ex conjecturis gravibus, & quæ ab honeſtis, & fide dignis perſonis ortum habet, quæ bonos, & amicos movere ſolet, quæ contra aliquem ſtatim delicto perpetrato orta fuit, & hujuſmodi, quæ Judicis arbitrio omittuntur, ut docet Grammat. *dict. deciſ.* 34. *n.* 59.

23 Secundo limitatur prædicta concluſio, niſi quis jam eſſet malæ opinionis, & famæ de ſimilibus delictis, praviſque moribus præditus, & etiam publica fama gravaretur in præſenti crimine, quia fama prior poſteriori conjuncta facit vehementem præſumptionem. Ita Julius Clarus *dict. quæſt.* 21. *num.* 1. Leſſius *dicto num.* 156. *verſic. adverte tamen.* & alii. Prior ta-
24 men mala opinio, ſive infamia triennio bonæ converſationis tollitur, ut cum Navarr. *comment.* 2. *de regulur. num.* 60. Felin. Maſcard. & Auguſt. Barboſa alibi probavimus.

Dico quarto, ſi delinquens patrato delicto, ante formatam inquiſitionem, aut captas informationes aufugiat, probat contra ſe ſufficiens indicium ad torquendum. *l. lege Cornelia, ff. ad Senatusconſultum Syllanianum.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 531. *&* 819. Leſſius *dict. dub.* 17. *num.* 164. Si tamen citatus compareat, abſtergit omnem ſuſpicionem, & indicium contra ſe ortum. Bartol. *in l. quis ſit fugitivus*, §. 1. *ff. de ædilit. edict.* & *ibi* communiter Doctores. Farinacius
25 *quæſt.* 48. *num.* 48. *& ſeqq.* Leſſius *loco citato.* Quod ſi quis fugiat, cum videt de ſe capi informationes, vel poſt citationem, talis fuga non eſt ſufficiens indicium ad torturam, ut docet Julius Clarus *dict. q.* 21. *num.* 23. Farinac. *quæſt.* 48. *num.* 27. *&* 30. Leſſius *loco proximè cit.* qui teſtantur de communi.

Dico quinto, quando duo, vel tres capti crimen ali-
26 quod fatentur, & detegunt alium in eodem crimine ſocium, faciunt ſufficiens indicium contra talem ad torturam. Ita Julius Clarus *dicta quæſt.* 21. *num.* 20. Verum debent tunc cum juramento deponere, quia agunt ut teſtes: hoc autem intelligi debet, quando non adeſt juſta ſuſpicio, id ex malevolentia proficiſci. Depoſitio unius ſocii criminis, licet juramento confirmata ſit, non tamen facit indicium ſufficiens ad torturam, niſi is contra quem deponitur, laboret ſimul infamia, vel gravi ſuſpicione illius criminis, quia per ſe eſt teſtis minus idoneus: at concurrente infamia poteſt vehementem præſumptionem gignere. Ita Clar. *loco citato, num.* 4. Leſſius *d. dub.* 17. *num.* 161. Si vero dictum unius ſocii criminis tortura ei propterea adhibita firmatum ſit, facit vehemens indicium, atque ad torturam ſufficiens. Clarus *quæſt.* 45. *verſic. fin.* Farinacius *dicta quæſt.* 43. *num.* 137. niſi inimicus, criminoſus, vel hujuſmodi extet. Farinac. *ibid. n.* 179.

27 Dictum vulnerati, perſiſtentis in eo uſque ad mortem, licet ſufficiat ad capturam, & informationes capiendas, non tamen ad reum torturæ ſubjiciendum, ut habetur expreſſe ex *l. ſi quis in gravi, ff. ad Senatusconſultum Syllanianum.* & docent Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 16. Leſſius *loco citato, num.* 163. Idem de aſſertione ſollicitati, corrupti, vel mandatarii docent Clarus *dicta quæſt.* 21. *verſic. ex hac.* Farinacius *quæſt.* 46. *num.* 35. *&* 52. An autem dictum ſodomitati faciat
28 ſufficiens indicium ad torturam, dicendum eſt quod ſic, ſi aliquod aliud adminiculum concurrat; quia crimen hoc eſt occultum, & quod non ſolet, niſi ſecreto committi, & aliter veritas haberi non poteſt. Ita Ægid. Boſſ. *in pract. crimen. tit. de indic. & conſiderat. ante torturam, num.* 160. *& in tit. de ſtupro de teſt. in maſc. in fine.* Plot. *conſ.* 123. *num.* 23. *inter conſil. crimin.* Zilet. *tom.* 1. Ricc. *in praxi for. Eccleſ. deciſ.* 452. *num.* 6. ubi teſtatur, ita pluries in Curia Archiepiſcopali Neapolitana dictum fuiſſe. Debet tamen prudens Judex in hoc caſu paſſi qualitatem conſiderare, an ſcilicet ſit pubes, vel impubes, vel infans puerulus, ut late per Viv. *deciſ.* 157. *part.* 1. Simon de Prætis *conſ.* 178. *lib.* 1. quia iſti puerili faciles ſunt ad ſubornandum. Imo voluit Viv. *dicta deciſ.* 157. *num.* 9. *lib.* 1. poſt. Guid. de Suzaria, quod in hoc crimine occulto ſufficiant præſumptiones etiam ad condemnationem. Et quod dictum minoris 18. annorum ſit ſufficiens indicium ad torturam, voluit Viv. *deciſ.* 86. *num.* 1. *lib.* 1. præſertim in atrocioribus, ut per Hippol. de Marſil. *in l. de minore, ff. de quæſt.* Requiritur tamen primo, quod tale dictum ſodomitati confirmetur in tortura, ut tenent Marſil. *in practic. in* §. *diligenter, num.* 72. Farinacius *de indic. ad torturam, quæſt.* 43. *numer.* 134. Peguer. *in deciſ.* 76. Secundo requiritur, quod ultra dictum ſtuprati adſint alia adminicula, ſeu indicia, ut per Treviſan. *deciſ.* 14. *part.* 2. Riccius *dicta deciſ.* 452 *in fine.*

Dico ſexto, gravis inimicitia, non tamen ſola, ſed
cum aliis indiciis, & adminiculis ex ea pendentibus, 29
ſufficiens cenſetur ad reum torquendum, ut ſi ante minatus eſt, & minas ſuas exequi ſit ſolitus, ſi paravit arma, & viſus eſt circa illum locum eo tempore, quo delictum perpetratum eſſe putatur. Bart. *in l. fin. ff. de quæſt.* Farinacius *quæſt.* 49. *num.* 127. *& ſeqq.* Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 11. Grammatic. *conſ. crimen.* 30. *numero* 20. *& conſ.* 34. *num.* 7. Ægid. Boſſ. *tit. de indic. num* 47. Quod ſi offenſus habeat plures inimicos, attenditur inimicitia gravior, recentior, ac ea in qua plura adminicula concurrunt. Farinacius *dicta quæſt.* 49. *numer.* 114. *& ſeqq.* Item in delictis occultis, & difficilis probationis ſola inimicitia facit indicium ad torturam ſufficiens. Farinac. *loco cit. n.* 109.

Dico ſeptimo, inconſtantia, & titubatio rei dum 30
examinatur circa principalia cauſæ, juncta aliis indiciis ſufficit ad ipſum torturæ ſupponendum. Julius Clarus *dicta quæſt.* 21. *num.* 39. ſola tamen titubatio, vel ſolum mendacium non ſufficit. Conſideranda eſt etiam conditio perſonæ, & cauſæ: nam quidam ita perturbantur in illo examine, ut vix ſciant quid reſpondeant. Leſſius *d. dub.* 17. *num.* 164. *verſic. ſextum.* Farinac. *quæſt.* 52. *num.* 47.

Dico octavo, ſi quis viſus ſit exire ab aliqua domo,
vel loco habens in manu evaginatum gladium, & ibi 31
reperiatur aliquis interfectus, poteſt torturæ ſubjici, quia hoc eſt indicium graviſſimum. Ita Gomez. *dicto cap.* 13. *num.* 11. & alii apud ipſum Leſſium *loco cit. verſ. ſeptimum.*

Dico nono, ſi res ſublata repetiatur apud reum, niſi
docere poſſit, unde eam habeat, faciat ſufficiens in- 32
dicium ad torturam. Ita Gomez. *loco citato num.* 12. Julius Clarus *dicto cap.* 21. *num.* 41. qui teſtantur de communi; declarantes, id eſſe intelligendum, quando reus eſt perſona vilis, & de qua bona opinio non adſit: ſeus ſi ſit bonæ famæ. Ita etiam Leſſius *d. dub.* 17. *n.* 165. ſumpta indicia ad torturam ſufficientem ex citatis auctoribus collegimus, ex quibus Regulares Prælati alia prudenter judicare poterunt, nequit, enim in hoc certa, & univerſalis Regula aſſignari, & ideo Judicis arbitrio relinquendum eſt, qui in re ita gravi cautus eſſe debet, ne proximum contra jus, & fas torturæ tormentorum Reginæ à Doctoribus appellatæ ſubjiciat: ut docet Panormit. *in citato cap. cum in contemplatione, num.* 2. *de regulis juris.* Dubium re-
manet, an reus poſſit ſæpius torturæ ſupponi? Ad quod 33
reſpondeo, quod ſi nihil confeſſus eſt, non potuit ſæpius torqueri, niſi indicia ſint graviſſima. Item ex novis ſupervenientibus indiciis torturæ iterum adhiberi poteſt, *l. unius, ff. de quæſt. in princip.* Item ſi reus quæ in tortura confeſſus fuit, poſtridie revocet, iterum torturæ ſubjici poteſt, etiam ſi nova indicia non superveniant: quia per talem confeſſionis revocationem

indicia

indicia nondum ſunt eliſa: imò illa variatio novum indicium tradidiſſe videtur. Præterea ſi non poſſet repeti, totum hoc remedium ſine effectu aliquo eſſe videtur; nemo enim ſuam confeſſionem ratificaret, ſi crederet ſe non poſſe amplius torturæ ſubjici. Ita Leſſius *dict. dub. 17. numer.* 168. ubi cum Gomez. *dicto cap. 13. num.* 27. advertit, in hoc caſu reum non eſſe torquendum pluſquam ter: quod ſi tertio pro eodem ſcilicet crimine, & in eadem inquiſitione tortus, & in tormentis confeſſus, tertio etiam ad ratificandum eductus, confeſſionem revocavit, condemnari non poteſt, imo eſt abſolvendus.

QUÆSITUM XI.

Vtrum Iudices Regulares poſſint damnare reum à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſerunt?

SUMMARIUM.

1 *Judex regulariter non poteſt damnare, nec ulterius procedere contra reum, à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſit.*
2 *Limitatur num. ſeq.*
3 *Quibus modis dicatur Judex confeſſionem criminis à reo per injuriam extorquere?*

1 Regulariter Judex non poteſt condemnare, nec ulterius procedere contra reum, a quo per injuriam criminis confeſſionem extorſit: quia hujuſmodi confeſſio per dolum extorta fuit, & conſequenter non videtur ſufficiens ad condemnationem: tum etiam quia fieri poteſt, ut reus crimen illud non patraverit, ſed forte confeſſus ſit ſub ſpe abſolutionis facilius obtinendæ. Ita docent Covarr. *variarum reſolutionum cap. 2. numer.* 16. Petr. a Navarr. *lib. 7. de reſtitut. cap. 3. numer.* 242. Leſſius *de juſtit. lib. 2. cap. 29. dub. 18. numer.* 132. Anton. Gomez. *variarum reſolutionum tom. 3. cap. 12. de probat. num. 6.* Farinacius *in praxi crimin. part. 3. quæſt.* 81. *numer.* 276. & 280. Reginaldus *in praxi fori pœnit. lib. 25. num.* 653. & *lib. 24. n.* 135. Martin. Bonacin. *in Decalogum diſput. 10. quæſt. 2. punct. 7. num.* 8. & alii plures apud Doctores citatos, contra Julium Clarum *recept. ſentent. in praxi crimin. lib. 5. quæſt. 55. verſ. circa ſecundum* Limitatur præ-
2 dicta concluſio, quando ex tali delicto magnum imminet damnum Reipublicæ, vel Communitati, ad illudque avertendum, atque ſcandalum vitandum neceſſaria eſt punitio, quia tunc Judex poteſt ad eam procedere, quantumcunque per iniquitatem ei delictum innotuerit. Quia commune bonum privato præferendum eſt, & ad illius conſervationem licet aliquando Judicibus præter juriſdictionem procedere. Ita Reginald. *dicto lib. 24. num.* 137. Bonacin. *dicto num. 8. verſic. dixi regulariter.* Limitatur ſecundo, niſi reus poſtea primam confeſſionem expreſſe ratificaverit libere & voluntarie. Farinacius *d. quæſt. 81. num.* 287. referens Covarr. & alios, Bonacina *loco cit. in fine.*

Quinque autem modis poteſt Judex confeſſionem à reo inique extorquere, quos enumerat Leſſius *dict. dub. 18. num.* 173. Reginald. *dicto lib. 25. numer.* 653.
3 *verſic. adde.* Primo ſi à ſemetipſo inquiſitionem incipiat, abſque ulla præcedente infamia, aut juridica denunciatione, qua eidem denunciationi aditum, & viam aperiat. Secundo, ſi tormentis, vel propinquo tormentorum metu confeſſionem elicuit, cum tamen non adeſſent idonea indicia ad torquendum. Tertio, ſi licet extiterint indicia ad torturam ſufficientia; tamen perſona ob dignitatem, vel ætatem torqueri non poterat. Quarto, ſi dolo ad confeſſionem reum induxit, ut doloſe promittendo impunitatem: paria enim ſunt confeſſionem dolo factam eſſe, & metu, utraque enim per injuriam extorta eſt. Quinto, ſi confugientem ad locum ſacrum contra jus abſtraxit: quia tunc tenetur illum in eum locum reſtituere, nec poteſt ulterius procedere, niſi reus legitime in ejus poteſtatem deveniat.

Religioſi autem Eccleſia immunitate non gaudent, quia raro, aut nunquam Monaſterii clauſtrum egrediuntur. Nam juxta eorum Regulam. & jure communi poſſunt per eorum Superiores in Monaſterio verberari, in carceres conjici, & ſi opus eſt de Monaſterio expelli, & in aliis Monaſteriis arctioribus recludi: ut patet ex iis, quæ leguntur, & notantur *in cap. univerſitatis, de ſentent. excommun. & in cap. fin. de regul. & in cap. dilectus, el 2. de ſimon. & in can. de lapſis 16. quæſt. 6.* Atque ita docent Panormitanus *in cap. inter alia, numero 13. de immunitate Eccleſ.* Salis *in ſumm. tit. immunitas 2. part. 2. cap. 1.* quem refert & ſequitur Roderic. *quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 50. art. 4.* Covarr. *variarum reſolutionum part. 2. cap. 20. num. 16.* Sylveſt. *verb. immunitas 3. quæſt. 3.* Navarr. *in manuali cap. 25. num. 22.* Praxis Neapol. *cap. 17. num. 11.* Suarez. *tom. 1. de relig. tractat. 2. cap. 10. num. 13.* & alia apud Bonacin. *in Decalogum, diſput. 3. quæſt. 7. §. 3. num. 7.* Idem reſolvunt univerſaliter quoad omnes Clericos tam ſæculares, quam regulares.

QUÆSITUM XII.

De forma, quam in proceſſus continuatione Regularis Iudex obſervare debet.

SUMMARIUM.

1 *Crimen per teſtes probari debet.*
2 *Teſtium nomina, cognomina, Patria, &c. perquirenda ſunt.*
3 *Juramentum à teſtibus eſt inquirendum propter veritatem, &c.*
4 *Modus examinandi teſtes.*
5 *Judex perpendere debet depoſitiones teſtium poſt examen.*
6 *Forma examinande, & conſtituendi reum.*
7 *Judex quomodo reum ſuadere debet, ut verum dicat?*
8 *Proceſſus copia an denegari debeat?*
9 *Signa quibus facile conjecturari poſſis reum eſſe convictum.*
10 *Reopoſcenti defenſiones an ſint concedendæ?*
11 *Forma defendendi reum.*
12 *Defenſiones in omni delicto, & cuique ſunt concedendæ.*
3 *Reus quibus modis defendi poſſit.*
14 *Teſtes & rei quomodo torqueantur? & num. 16.*
15 *Forma decreti torquendi teſtes inhabiles.*
17 *Modus confrontandi reos & teſtes.*
18 *Judex quomodo procedat in proceſſu per denunciationem conficiendo?*
19 *Proceſſus quomodo compilari debeat per modum generalis inquiſitionis quoad perſonas tantum?*
29 *Forma proceſſus generalis inquiſitionis.*
21 *Quomodo inchoari debeat proceſſus ſpecialis inquiſitionis?*
22 *Modus interrogandi teſtes.*
23 *Proceſſus per viam exceptionis, quomodo formari debeat?*

Poſtquam Judex proceſſum per viam inquiſitionis, 1
denunciationis, aut accuſationis incœpit, ut contra reum ad debitæ pœnæ impoſitionem devenire poſſit, neceſſarium eſt, crimen prius per teſtes legitime probari: habita igitur denunciatione, vel accuſatione, aut proceſſu per viam inquiſitionis generalis, ſive ſpecialis incepto ad teſtium examen procedere debet. Et prius obſervandum eſt, ut crimina per ſuas circumſtantias in diverſa capita, ſive articulos diſtin-

guantur, quibus quaſi veſtigiis ad caput maleficii perveniri ſolet, ac ipſorum teſtium veritas, vel falſitas deprehendi: deinde ad ipſorum teſtium examen de-
2 veniendo, eorum nomina, cognomina, patriam ætatem, Religionis tempus, officium, ſi quod habent, ac ſtatum per Cancellarium in actis ſcribere faciet, de quibus interrogatoria in proceſſu ſcribere non oportet,
3 ſed ſatis erit, ut Judex ea neſciens, antequam teſtes interroget juramento delato, illa ab eis de plano petat, ipſoſque ſigillatim, ac ſecrete, juramento eis de veritate ſuper interrogandis aperienda præſtito, interrogationes reſpondeant, indicat enim, quod conſenſione inter ſe facta ad teſtimonium ferendum acceſſerunt: quod ſi nimis perplexe, ſignum eſt, eos à conſcientia deterreri; obſervet etiam, num inconſtanter, ac varie reſpondeant; an ſigna capitis, vultus, faciei, oculorum, cæterorumque membrorum appareant, ex quibus aut inconſtantiam, aut falſitatem arguere valeat: fingitur namque vultus ab ipſo animo, & tandem nil prætermittat eorum, quæ ad veritatem eliciendam aliquo modo conducere ſibi viſum fuerit.

Cum autem triplex ſit modus proceſſum incipiendi (ut ſupra dictum eſt) nimirum per viam accuſationis, denunciationis, & inquiſitionis, ita pariter triplicem modum illum continuandi tradere oportet.

Habita igitur contra aliquem accuſatione, Regularis Judex ad teſtium examen procedere debet in hunc, qui ſequitur, modum:

Die 26. *Aprilis* 1628.

Coram R. P. N. Abbate N. in Monaſterio N. voca-
4 tus, monituſque P. N. Sacerdos Profeſſus Civitatis N. ætatis ſuæ N. religionis vero N. ut dixit, teſtis productus, & prævio juramento de veritate ſuper interrogandis dicenda, & ab eo tacto pectore more ſacerdotali præſtito examinatus, ad opportunas interrogationes reſpondit.

Primo interrogatus, an ſciat ad quid vocatus fuerit.

Reſpondit, Io non lo sò, ne ſaprei perſuadermilo.

2 *Interr.* An cognoſcat P. N. Sacerdotem profeſſum talis civitatis Conventus N. Sacriſtæ.

Reſp. Io lo conoſco, & è mio amico.

3 *Interr.* Qualiter illum cognoſcat, & ex eo quo tempore.

Reſp. Lo conoſco in Padoua, doue faceſſimo il novitiato inſieme già x. anni, e dopo in Napoli, & adeſſo qui ſon quaſi due anni.

4 *Interr.* Cujus ſit famæ & opinionis.

Reſp. Io non sò come ſia ſtimato dà gli altri.

5 *Interr.* Qualis habeatur ab ipſo teſte.

Reſp. Io per me lo tengo per buon'amico, ancor che ſpeſſo vada fuori del Convento per ſuo guſto.

6 *Interr.* Quomodo ſciat illum ſæpe à Monaſterio diſcedere.

Reſp. Perche molte volte è richieſto, per coſe di Sacreſtia, e non viſi troua, & hò inteſo dire all' hora dà alcuni PP. che non era in Convento.

7 *Interr.* Cujus famæ & opinionis ſint PP. à quibus audivit dictum P. N. Sacriſtam è Cœnobio diſceſſiſſe, & an ſint illius amici.

Reſp. Eſſere PP. di buona vita, & fama, e che non ſapea afferli ſe non amici.

8 *Interr.* An ſciat illum eſſe rixoſum.

Reſp. Eſſere un poco riſentito, che facilmente, e per picciole caggioni ſi riſcalda.

9 *Interr.* An alias fuerit rixatus, ex quibus, & in quo loco.

Reſp. Nel Monaſterio N. fece queſtione col P. N. e qui col P. N. ſe bene non mi ricordo il tempo, e ne la cauſa preciſamente.

10 *Interr.* Si extra Conventum alias id fecerit.

Reſp. Non sò.

11 *Interr.* Si ſolitus ſit arma deferre.

Reſp. Io non l'hò viſto mai portar arme.

12 *Interr.* Tali die qua hora diſceſſit à Monaſterio, & qua rediit.

Reſp. Lo viddi viſcire à 20. hore, e lo viddi ritornare à 24. con furia ſeguitato dà certi.

13 *Interr.* Si petiit ab illo, cur eum illi ſequebantur, & quid reſpondit.

Reſp. Che li diſſe hauer fatto queſtione con N. N. ſotto il Convento, e perciò quelli gli veniuano dietro.

14 *Interr.* Si teſtis ipſe deſcendit ad locum rixæ, & quid vidit, & intellexit.

Reſp. Vi andai, e vidi N. N. ferito malamente in teſta, e ſi diceua, ch'era ſtato ferito dal P. N. Sacreſtano.

15 *Interr.* Si præfatus P. N. Sacriſta erat inimicus N. N prædicti.

Reſp. Io non lo sò.

16 *Interr.* An alii erant præſentes, quando N. N. vulneravit.

Reſp. Vi erano il P. N. e il N. & altri.

17 *Interr.* Qua de cauſa motus ſupradicta teſtatur.

Reſp. Per neſſuno mal fine, mà perche queſta è la verità.

Quibus abſolutis, lecta teſti depoſitione, quæ de mandato P. P. N. fuit ab ipſo P. N. teſte propria manu ſubſcripta, ejuſque depoſitionibus, ſi & in quantum, &c. receptis, fuit P. N. dimiſſus præcepto ſilentii de his omnibus in virtute ſanctæ Obedientiæ. Deinde Notarius concludat dicendo: Acta ſunt hæc, &c. coram P. P. N. Abbate Conventus, & tam Notarius, quam N. Judex ſubſcribant.

Similiter procedatur ad examen aliorum teſtium mutatis die, & menſe, anno & loco ſi non in eiſdem examinabuntur. Si vero eadem die, loco, &c. proſequatur hoc modo. Eodem die, loco, &c. & coram eodem. &c.

Depoſitiones teſtium, modo quo ſopra examinato-
rum, Judex perpendere debet: ſi illos enim diſcordes, 5
ſingulares, aut cum varietate vacillantes minime concludentes, & conteſtes repererit, nullo modo accuſatum vocet, conſtituat, aut interroget. Sed quantum ex ſe eſt ab acauſante novos teſtes, vel, quod melius eſt, criminis remiſſionem exponat. Quod ſi accuſator Chriſtiana charitate declinaverit: Judex pro qualitate delicti vel admonendo, vel corrigendo, mitius cum accuſato pro ſui prudentia ſe gerere poterit. At accuſatorem qui novos teſtes, & nihil probantes produxerit, Judex illius perfidiam pœna talionis, vel alia extraordinaria pro malitiæ qualitate coerceat.

Si vero teſtes noviter producti erunt conteſtes, vel ex eorum depoſitionibus ſufficienter & graviter reus venerit indiciatus, aut teſtium aliquis omni exceptione major contra ipſum reum concludendo depoſuerit: ita ut judex ex his jure conſtituendum exiſtimet: Debet eum citare, vel alio quo poterit modo vocare, & juramento præſtito ſuper capitulis ex teſtium depoſitionibus formatis illum examinare.

In quo examine Judex non poteſt reum interrogare de aliis, quam de illis, de quibus eſt accuſatus, indiciatus, delegatus, diffamatus, vel convictus. Marſil. *in pract. crimen.* §. *ſecunda*, *num.* 13. & Doctores omnes, & D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 64. *art.* 2.

Prudenter autem Judex circumloquendo interrogabit à Generalibus incipiendo, & paulatim ad factum deveniat, ut facilius veritatem inquirat. Reſponſiones idiomate, & modo, quo ab ipſo reo fiunt una cum ipſius nomine, cognomine, ætate, patria, &c. ut de teſtibus diximus, in actis adnotentur.

Ferma

Forma examinandi vel conſtituendi reum.

Die, menſe, & anno talibus, coram prædicto R. P.
6 Abbate Monaſterii N. vocatus, & perſonaliter conſtitutus P. N. de tali Civitate, &c. prout de teſtibus ſuit dictum, accuſatus ut ſupra, & monitus, &c. Reſpondit, &c.

1 *Interr.* An ſciat cauſam, quæ vocatur.

Reſp. Non sò coſa alcuna.

2 *Interr.* Ex quo anno ad hunc Conventum veniſti.

Reſp. Son quattro anni per ordine di Superiori.

3 *Interr.* Ex quo Monaſterio ultimo loco ad hunc perveniſti.

Reſp. Dà Peruggia.

4 *Interr.* In quibus aliis locis fuerit moratus.

Reſp. In Mantoua. Parma, Bologna, e Roma, o Firenze.

5 *Interr.* Si in dictis locis cum ſæcularibus familiariter egerit.

Reſp. Con alcune perſone di buona fama, e vita, & come conviene à Religioſi.

6 *Interr.* An cum aliquo in dictis locis fuerit rixatus.

Reſp. Io ſempre hò procurato ſtar quieto con tutti.

7 *Interr.* Quæ verba habuit cum P. N. in Monaſterio N. & in hoc Conventu cum P. N.

Reſp. Del primo non mene ricordo, & ſempre ſiamo ſtati amici, con queſto ſecondo m' alterai un poco, perche mi rinſaccio, che ero uſcito dal Convento.

8 *Interr.* Quare tam frequenter è Cœnobio diſcedat.

Reſp. Per occaſione di negotii concernente all' officio mio.

9 *Interr.* Die tali quò, & ad quid iviſti.

Reſp. Andai dà un mio parente per un mio negotio.

10 *Interr.* Quando rediſti qui erant, qui te inſequebantur.

Reſp. Non li conoſco.

Hic advertat Iudex ut dicat verum.

11 *Interr.* Qua de cauſa te perſequebantur.

Reſp. Haueuo hauuto certe parole con vno compagno vicinio quì, al quale tirai con un ſaſſo.

12 *Interr.* Cognoſcis illum.

Reſp. Lo conoſco, e ſi chiama N.

13 *Interr.* Erat tibi inimicus per antea.

Reſp. Padre nò.

14 *Interr.* Qua de cauſa in eum manus injeciſti.

Reſp. Padre, o lui è un'inſolente, e mi ſleua à ſcheſſoneggiare come fà ſpeſſo, per lo chè mi riſentii, e venimmo alle mani.

15 *Interr.* Illum vulneraſti, & in qua parte corporis.

Reſp. Sò che gli diedi, má non sò doue, perche mi poſi à fugire ſeguito da quelli ſuoi compagni.

Quibus peractis de ordine P. P. Abbatis N. præfatus P. N. reus proprium examen ſibi lectum ſubſcripſit, & ad carcerem ſe recepit cum præcepto de non loquendo de ſupradictis, ſub pœna, &c. eumque dimiſit.

7 Si reus delictum negaverit, Judex leniter ſuadere debet, ut verum fateatur, & mendacium fugiat, ſi aliquid dixerit; quod ſi perſtiterit in negando, legendas tradat teſtium depoſitiones; ſi ipſe reus illas non petierit, & ſi exceptiones frivolas propoſuerit tanquam convictus condemnabitur prout de jure, *cap. quod vere 2. quæſt. 5. cap. in omni negotio, de teſt.* & alii, quos adfert Ghiſlerus *in ſuo tractatu de judice regularium.* Attamen Judex etiam reo convicto, vel confeſſo, non inſtante debet defenſiones concedere, ut aliquo modo pæna poſſit moderari. Clar. *lib. 5. §. fin. quæſt. 49. verſ. eſt igitur. & quæſt. 64. verſic. ſi autem reus. & quæſt. 55. verſic. fin.* Farinacius *quæſt. 39. num. 32. & 36.* eſt enim tyranni Judicis, & valde iniqui contra indefenſum pronunciare.

Si vero exceptiones rationabiles propoſuerit terminus ad illas verificandas dari, & ſi opus fuerit prorogari debet: neque proceſſus copia, & in cauſa gravi nec teſtium, & accuſatoris nomina cum termino ad contra excipiendum, denegari debet. Et ſi defenſiones aliquas produxerit, benigne audiat, & procedat ad ulteriora. ſi vero nullas, aut minime revelantes afferat, definitive contra illum poterit pronunciare. 8

Reo indicato, vel convicto ad magis illum convincendum, ſi videbitur, poterit Judex illum cum teſtibus confrontare, ante ipſum repetere, & obſervare utriuſque verba, & motiva corporis, necnon coloris, & vocis mutationem, oculorum obtutus, & ſi aliqua ſuſpiria fundant, quæ cuncta in actis adſcribantur, ex his enim, & ſimilibus pendens Judex multa conjicere poteſt. Tandem reum pœnis corpus affligentibus ad veritatem fatendam conſtringere poterit, honeſtiori, & mitiori modo, quam ſæculares utuntur. 9

Reus non confeſſus poſcens defenſiones, dentur à Judice, qui illum benigne audiat, examinet teſtes, & ſi opus fuerit iterum, & nihil tribuat accuſatori, quod non concedat reo, qui magis juvari debet, in dubio enim pro reo eſt jus dicendum, *cap. cum ſunt, de reg. jur. in 6. & l. favorabiliores, ff. eod. tit.* 10

Forma defendendi reum.

Cum de reorum defenſionibus mentionem fecerimus, aliqua ſummatim de hac materia duximus pertractanda. 11

Defenſiones, quia ſunt de jure naturali in omni delicto, & cuique ſunt concedendæ, *cap. paſtoralis de ſent. & re judic. in Clement. l. ut vim, ff. de juſtit. & jure*, etiamſi ſi ſuſpicio eſſet ſubornationis. Boſſ. *tit. de indiciis*, & alia relati à Ghiſlerio *in ſuo tractatu de judice regular. cap. 19. num. 12.* & non ſolum ſimpliciter delinquentibus, ſed etiam excommunicatis, brutis, & Diabolo ipſo ſecundum Farinac. Marſil. & Specul. relatos ab eodem Ghiſlerio *cap. 12. num. 9. & ſeqq.* ita ut neque à Principe denegari jure poſſit. Clar. *lib. 5. quæſt. 49.* Quod adeo verum eſt, ut non ſolum antea, ſed poſt ſententiam definitivam non ſunt denegandæ. *l. 1. § ſi quis ultro, ff. de quæſt.* 12

Reus autem ita defendi poteſt.

Aut per exceptionem, qua negetur delictum, de quo reus inquiratur. 13

Aut allegando judicem ſuſpectum incompetentem, vel quod rite, & recte in proceſſu minime ſe geſſerit.

Aut excipiendo contra accuſantem tanquam illegitimum.

Aut confutando teſtes. Aut ſimilibus, totidemque teſtibus omni exceptione majoribus contrarium probando.

Aut ſubſiſtenti, ratione probando ſe erraſſe in confeſſione. Clar. *dicto lib. 5. quæſt. 55.* Paris de Put. *de ſyndic. verſic. condemnatio, cap. 4.* non obſtante quod fuerit jurata. Cæſ. de Graſſ. *deciſ. 90. n. 2.*

Aut probando ſe id feciſſe eo caſu, quo licite fieri poteſt, ſi detur. Clar. *quæſt. 56.*

Aut probando ſe de illo delicto fuiſſe abſolutum, vel alias punitum: quoniam neque Deus bis judicat in idipſum, argum. num. 1. *Non conſurget duplex tribulatio, cap. de his, de accuſat. l. qui de crimine, eod. tit.* Car. *quæſt. 57.* Farinac. *q. 4. n. 43.*

Aut alio modo ſe excuſando prout delicti qualitas expo-

expoſtulaverit: ætate, ebrietate, ita ignorantia, metu, aut vi id perpetraſſe: aut provocatus, vel ad defenſionem ſui, amicorum, ſive conjunctorum, ſeu pro tuendis re familiari, aut honore propriis, vel ſuorum, aut furore, crudelitateve inceſſus ut paſſim occurrere ſoler, & id ſimilibus: ut eſt videre Clar. *q. 60. loco cit.* & Farinac. *d. q. 39.*

Quomodo torquentur rei & teſtes.

14 Teſtes inhabiles, v. g. quia ſocii criminis, criminoſi, infames, confuſi, varii, obſcuri, vel contrarii comperiantur ad eorum teſtimonium roborandum à judice torqueri poterunt, tortura tamen religioſa, ac prævio decreto, &c.

Forma decreti torquendi teſtes inhabiles.

15 Sed com N. N. de quo ſupra ſocius criminis exiſtat, aut mendax, &c, ad hujuſmodi notam, ſeu mendacium, &c. auferendum, necnon ut ejus depoſitio magis afficiat N. N. accuſatum & veritas clareſcat: prædictis R. P. Abbas, aſperis, ac minacibus verbis mandavit præfato P. N. *Sacriſtæ*, ut ad cellam recto greſſu ſe reciperet, ibique feneſtra, & hoſtio clauſis maneret carceratus, vivens in pane & aqua quouſque ſinceram, ac puram veritatem teſtaretur. Ille vero oculis ad terram demiſſis confuſus nihil reſpondit: & illum dimiſit. Similiter, & reus veritatem fateri recuſans, & vehementer indiciatus, poterit pro veritate habenda torqueri: ſed antea de novo debet lenibus verbis interrogari, ad evitandam torturam. Alias adverſus eum tali modo decernetur.

Forma torquendi reum.

16 Die vero 14. ejuſdem menſis iterum accerſitus P. N. Sacriſta ut ſupra inquiſitus, & plene indiciatus, coram R. P. Abbate N. conſtitutus, ac juramento de veritate, &c. ſibi præſtito. Interrogatus ſi velit veritatem dicere ſuper iis, de quibus alias fuit interrogatus. *Reſpondit.* Quanto diſſi nell' ultima mia depoſitione e la verità. Et pluries monitus ne perſiſteret in obſtinatione, & mendaciis, nam conſtat ex teſtibus ſe occidiſſe N. N. gladio *Reſp.* Io giamai hò hauuto armi ne ferito neſſuno, e queſta è la verità dica pur ogn'vno come li pare.

His auditis ſæpe dictus R. P. N. Abbas N. dicti P. N. Sacriſtæ obſtinatam pertinaciam cognoſcens, pro conſequenda veritate decrevit, ut pro tortura clauſus & ſolus à propria cella non diſcedat, in pane, & aqua jejunet donec veritatem atteſtetur, & eidem P. N. Sacriſtæ ordinavit ſupradictarum obſervationem ſub pœna confeſſi delicti, illumque licentiavit cum præcepto de nemini loquendo, ac ad dictam cellam recto itinere eundo.

Quod ſi tales torturæ ad veritatem à teſtibus, & reo eximendam nihil profecerint, & judici expedire videbitur, poterunt invicem confrontari, quodquidem hoc modo fieri poterit.

Modus confrontandi reos, & teſtes.

17 Præfatus R. P. N. Abbas N. P. N. Sacriſtæ obſtinationem agnoſcens, ut illum de mendacio magis convincat, atque ad veritatem confitendam inducat, & pro omni alio bono reſpectu, ac meliori fine mandavi, ante ipſius præſentiam perduci, dictum P. N. teſtem cum juramento examinatum, cui delato iterum juramento ut ſupra; teſtes enim in confrontatione iterum jurare debent. Farinac. *quæſt. 72. num.* 148.

Interr. An cognoſcat P. N. Sacriſtam hic præſentem.

Reſp. Lo conoſco.

Deinde ab eodem R. P. N. Abbati N.

Interr. Dictus Sacriſta an cognoſcat d. P. N.

Reſp. Et io purelo conoſco.

Iterum *Interr.* P. N. teſtis ſi eſſent vera, quæ tali die, menſe, & anno contra P. N. Sacriſtam depoſuit, & ſi tunc pro veris illa affirmare, & ratificare intendit.

Reſp. Quando diſſi tutto è vero, e lo diſſi per diſcariaco della mia conſcienza, & adeſſo lo confermo in preſenza di lui, che non lo può negare.

Tunc dictus R. P. N. Abbas N. mandavit Notario ut legeret alta, & intelligibili voce depoſitiones dicti P. N. teſtis factas de die, menſe, & anno, &c. illiſque lectis, & ab ipſo recte auditis.

Interr. Abbas dictum P. N. teſtem, an illa eſſent, quæ alias depoſuit adverſus P. N. Sacriſtam.

Reſp. Queſto, e quanto niſſi contro il P. N. Sacreſtano, & è la verità.

Modo *Interr.* P. N. Sacriſta quid reſponderet adverſus teſtem.

Reſp. Quando dice coſtui tutto è bugia, ne mi credeua, che fuſſe di coſi mala conſcienza à teſtificar contro vn' innocente come ſono io.

Similiter, & reliqui teſtes confrontabuntur, & procedetur ulterius.

His peractis præfatus Abbas dimiſit dictum P. N. teſtem, & mandavit accerſiri alium teſtem productum, & alias examinatum, qui in ejus præſentia ſiſtens, &c. facta confrontatione hoc modo continuabitur. Et per R. P. N. Abbatem viſa perſiſtentia teſtium fuit dimiſſus P. N. Sacriſta ad cellam cum ordine de ſe defendendo, non obſtante ipſius pertinacia in negando, nam habet eum pro convicto.

Dictus vero P. N. Sacriſta ſibi concedi copiam indiciorum, & competentem terminum ad ſe defendendum, eumque quatenus opus erit prorogari; prout per dictum R. P. N. Abbatem fuit decreto mediante conceſſa dicta copia, & aſſignatus terminus quatuor dierum ad ſe defendendum.

Hæc de proceſſu per viam accuſationis attigiſſe ſufficiat. Qua methodo Judex procedet, & in proceſſu per denunciationem conficiendo, mutatis tantummodo nominibus accuſantis, & accuſati, in denunciantem, & denunciatum, &c. 18

Quibus auditis prædictus R. P. N. Abbas N. & conſiderans quam pernicioſum ſit, & Deo odibilem virum ſanguinum, ne converſatione perverſa pervertantur & reliqui, & ne delicta remaneant impunita maturato conſilio ad teſtium à P. N. denunciante contra D. N denunciatum productorum examen proceſſit. Die &c. coram, &c. Ut in proceſſu per viam accuſationis.

Videbimus nunc quomodo compilari debeat proceſſus per viam generalis inquiſitionis quoad perſonas tantum. In quo Judex debet examinare teſtes, ab offenſo nominati, quod ſi nullus fuerit nominatus examinentur vicini, & quos judicaverit probabiliter poſſe ſcire, quouſque delicti aliquod habeatur indicium contra unum, vel plures. Nec intereſt utrum teſtes legitimi ſint, necne; ſi enim ad condemnationem non probant, ad inquirendum, & indicandum deſerviunt. Qui teſtes deſcriptis ipſorum nominibus, cognominibus, &c. ut ſupra dictum eſt, interrogabuntur de delicto, de offenſo, vel offenſis nominatis. 19

At ſi nemo adſit offenſus, vel nominatus. Ante omnia ſunt interrogandi. Si ſciant ad quid fuerint vocati: quo loco, tali hora & die fuerint.

An ſciant tale crimen patratum fuiſſe, & ubi, & à quo præſumitur: & qua de cauſa ita præſumitur: qualis vitæ & famæ ſit contra quem præſumitur, ſi talia ſolitus committere. Si ab aliquibus, & à quibus hoc intellexerint, & his ſimilia.

At ſi ſciatur offenſus, offendens vero prorſus ignoretur, teſtes à ſagaci Judice poterunt ut ſupra interrogari,

rogari, de homicidio interroget de tempore, loco, ſi rumorem intellexerunt: cum quibus erant, ſi occiſus habebat inimicos, & qui erant, & quomodo ipſi hoc ſciant, à quibus audiverint, & coram quibus, & alia ſimilia, quibus prudens Judex excerpere veritatem poſſit.

20 Hujuſmodi vero proceſſus forma hæc erit. His auditis prædictus R. P. N. Abbas facto verbo cum ſuis ſenioribus, habitoque cum illis conſilio de perpetrato delicto perpendens quam grave ſit, & Deo odibile, de voto eorundem ſeniorum procedat ad examen teſtium, &c. hoc modo, &c.

Præfatis loco, & die, & coram R. P. Abbate, ac ſenioribus, ſive conſultoribus jam dictis P. N. talis civitatibus, &c. ut ſupra de accuſatione.

Teſtes vero poterunt interrogari, de cauſa ſuæ vocationis, ſi cognoſcant vulneratum, & quomodo, ſi ſciant fuiſſe vulneratum, & à quo, ſi ſuſpicatur, à quibus audivit, quomodo, & quando, & coram quibus, ſi antea rixatus fuiſſet cum aliquo, qua de cauſa, coram quo, quando, & quomodo id ſciant, qua de cauſa ita deponant; & his ſimilia. In delictis facti permanentis.

At in delictis facti tranſeuntis v. gr. ſi quis fuerit injuriatus, nullo præſente, vel ei aliqua fuerint ſublata, ita ut non appareat criminis veſtigium, & cætera hujuſmodi: ſumpta per Judicem injuriati, vel furati denunciatione, ei deferatur juramentum ſuper veritate denunciationis, procedet ad ulteriora examinando teſtes ante omnia ſuper bona vita, & fama denunciantis, de quibus conſtito, poterit formari proceſſus. Idem Gluſler, *d. cap. 19. n. 13.*

Judex ergo in talibus cauſis monitis, juratiſque teſtibus interrogationes hoc modo facere poterit. Si ſciant quare vocati. Si cognoſcant denunciantem furatum, vel injuriatum, ſi ſit bonæ famæ, & conditionis, qualis ab ipſis habeatur, ſi ſciant illum habere illas res quas perdidit, ſi viderint, quomodo ſciant, ſi nunc habeat, vel non, & quare, ſi quando fuit injuriatus intellexerunt injuriantem, ſi cognoverunt vocem, ſi ſolet ſæpe cum aliis contendere, ſi ſciant, intellexerunt, & à quibus, &c. ſimilia.

Conſtito de fama, & bona vita denunciantis, Judex iterum illi deferat juramentum an vere furatus vel injuriatus fuerit, & à quibus credit id factum, & quare ſic credit, & petat ab ipſo indicia, & teſtes ſi quos habet, quibus delinquens poſſit verificari. &c.

Si ex teſtium depoſitione aliquis fuerit indiciatus, poſtpoſita inquiſitione generali quoad delictum deveniendum eſt ad ſpecialem quoad perſonam: in qua adhibendi ſunt teſtes, qui probabiliter poſſunt eſſe informati, prout ſunt amici, qui converſantur cum inquiſito, & qui de vita, & fama ipſius veriſimiliter poſſunt deponere, quare pro tali habeatur, & à quanto tempore, quomodo ſciat, ſi cum hominibus ejuſdem opinionis ſolitus eſt verſari, ſi alias fuit de tali, vel ſimili crimine inquiſitus. Si talem illum credant, & qua de cauſa, ſi ab aliis audierint, quo tempore, loco, & coram quibus, & ſimilia, quæ Judici videbuntur neceſſaria, & apta ad veritatem detegendam.

Proceſſus per viam inquiſitionis ſpecialis debet inchoari à fama inquirendi, qua probata per duos teſtes idoneos poterit procedi ad ulteriora, etiam quod alii teſtes contrarium dicant. Innoc. *in cap. inquiſitionis, de accuſat.* Roman. *conſ.* 177. Cæpol. *conſ.* 39. & aliis, &c.

Modus interrogandi teſtes in hoc habetur,

Teſtibus examinatis, Pater Abbas, & ipſius ſeniores in unum conſiderantes Dei offenſam, & ſcandalum maximum oriri ſi tale delictum abſque condigno ſupplicio prætermittatur: de voto, & conſilio ſupradictorum ſeniorum deliberavit procedi ad inquiſitionem contra dictum P. N. an apud homines bonæ vitæ fuerit alias infamatus de tali crimine impudicitiæ, & ad informationem capiendam, teſteſque examinandos, ut ſequitur.

Teſtes vero examinari poſſunt hoc modo. Die, menſe, anno, ac loco ſupradictis, coram R. P. N. Abbate N. & ejus ſenioribus jamdictis D. T. de talibus, de tali civitate, Sacerdos profeſſus ætatis ſuæ, &c. religionis vero, ut dixit, &c. vocatus, necnon & monitus præſtito illi juramento de veritate dicenda de, & ſuper interrogandis, prout tacto pectore more ſacerdotali cum effectu juravit, ad opportunas interrogationes reſpondit ut ſequitur:

1 *Interr.* An ſciat quare fuit vocatus.

Reſp. Io non la sò, ſe non mi é detta.

2 *Interr.* An cognoſcat P.N.

Reſp. Lo conoſco beniſſime.

3 *Interr.* Quomodo illum cognoſcat, & ex quo tempore.

Reſp. Lo conoſco allo ſtudio in Roma per che ſuſſe monaco ſono 16. anni.

4 *Interr.* Si familiariter alias poſtea cum illo egerit.

Reſp. Non ci hò hauuto ſtrettezza, mà qui, & in Roma ſiamo ſtati alcun tempo di ſtanza.

5 *Interr.* Si eſt bonæ vitæ, & famæ, & qualis ab ipſo habeatur.

Reſp. Io lo tengo per buon' amico, & non mi ricordo hauerne inteſo il contrario.

6 *Interr.* An fama habeatur, quod ſit laſcivus.

Reſp. E una certa fama ſimile.

7 *Interr.* Si ſcit quid ſit fama.

Reſp. E quello, che ſi tiene, e dice communemente.

8 *Interr.* Quomodo ſciat talem famam.

Reſp. perche l'hò inteſo dire dà più diverſe perſone.

9 *Interr.* A quibus audierit, & an ſint homines probi.

Reſp. L'hò inteſo da molti huomini di buona vita, & in particolare dal P. T. N. & dal P. S. N.

10 *Interr.* Quomodo, & qua occaſiono ab illis audierit.

Reſp. Diſcorrendo de diverſe coſe, & ultimamente il tal giorno, perche il P. Procuratore lo dimandaua, e lui ſteua à raggionar con vna giouane alla porta del Conuento, per lo che diſſero ſempre il P. N. ſtà intricato con donne.

11 *Interr.* An ipſe teſtis aliquando viderit illum cum mulieribus.

Reſp. Io l'hò viſto poche volte volenſieri burlar con donne.

12 *Interr.* Ex quo tempore ſciat talem famam de illo.

Reſp. Non ſolo era ſtimato tale nel ſecolo, ma 8. anni ſono in Bologna ſe ne parlaua molto.

13 *Interr.* An hujuſmodi fama provenerit ex illius malevolis.

Reſp. Io non sò, che quelli dalli quali l'hò inteſo li ſiano nemici, e penſo, che con gli efferti ſe l'hà cauſata.

14 *Interr.* An odio, vel alia cauſa motus hæc dixerit.

Reſp. Solo per teſtificar la verità.

Quibus abſolutis dictus R. P. Abbas, lecta depoſitione facta mandavit D. T. ut illam ſubſcriberet, prout de manu propria ſubſcripſit. Et R. P. Abbas ſi, & in quantum depoſitionem recipiendo illum dimiſit cum præcepto de non loquendo de ſupradictis virtute ſanctæ Obedientiæ.

Similí modo poterit proſequi examen aliorum teſtium donec fama per duos ad minus teſtes idoneos probata fuerit.

Conſtito de fama, Judex inquiret de facti veritate, accerſitis pro teſtibus hominibus non ſuſpectis bonæ vitæ, & conſcientiam timentibus, & amicis ipſius infamati (ſi tales habeantur) ſi ſecus qui haberi poterint homines probi, & ſuper facto, fama poſtpoſita interrogentur, & modo quo ſupra. Scilicet an ſciant cauſam ſuæ vocationis, ſi cognoſcant infamatum, à quo tempore, & qua occaſione, an illum unquam cum mulieribus viderint loquentem, quoties, ubi, quando, & cum quibus mulieribus, ſi cum inhoneſtis, & locis ſuſpectis, & ſi illum fraterna charitate objurgaverint, quid dixerit, &c. ſi non viderint, ſi audierint à quibus, quomodo, obi, & quando: & omnis diligentia adhibeatur, ut facti veritas comperiri poſſit.

Forma autem procedendi in ſimilibus hæc congrua erit.

Volens præfatus R. P. N. Abbas clarius agnoſcere an mala fama, qua ad ipſum per delationem, & teſtes devenit veritati nitatur, una cum ſuis decretis proceſſit ad inquirendum, & ad examen teſtium ſuper facto. Modo quo ſupra jam dictum eſt. Die, menſe, anno, &c. coram, &c. vocatus, & monitus N. &c. interrogabit ſuper dictis interrogationibus. Et ſi ſemiplene contra infamatum ad minus probetur, illum, ut ſupra diximus in accuſatione conſtituat, & omnia ibi contra uſque ad finem obſervabit.

23 Eadem obſervabuntur in formando proceſſu per viam exceptionis, prout in accuſatione, mutatis nominibus. Verum Judex in hoc præ oculis habeat æquitatem, neque eo rigore, quo dictum eſt in ſupradictis procedat, & mitiori modo veritatem inquirat. At ſi excipientem doloſum, & conſpirantem, teſteſque minus veridicos, & iniquos compererit, omni quo decet rigore procedere debet, ut perverſis, & criminoſis aditus delinquendi recludatur, &c.

QUÆSITUM XIII.

Quid circa teſtium examen Regulares Prælati in inquirendis ſubditorum criminibus advertere debent.

SUMMARIUM.

1 *Judex neminem condemnare poteſt, niſi in veritate illum reum eſſe comperiat.*
2 *Ut aliquis in cauſis criminalibus condemnetur, neceſſarii ſunt, & ſufficiunt duo teſtes legitimi.*
3 *Limita in rebus levioribus, in quibus unius dictum ſufficere ſolet.*
4 *Teſtes, ut plene probent, deponere debent jurati.*
5 *Item neceſſarium eſt, quod ſint conteſtes.*
6 *Teſtes ſingulares quando plene probent!*
7 *Sollicitatio pœnitentium in confeſſione probari poteſt per teſtes ſingulares, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis.*
8 *Idem de crimine hæreſis, & violatione ſigilli confeſſionis.*
9 *Ut teſtes plene probent, debent eſſe idonei.*
10 *Item ut dicant, ſe conſenſu externo percepiſſe.*
11 *Limita ut num. ſeq.*
12 *Teſtis de credulitate deponens, an plene probet?*
13 *Teſtes omni exceptione majores quinam dicantur?*
14 *In cauſis criminalibus repelluntur à teſtimonio ferendo minores 20. annis.*
15 *Item inimici ejus, contra quem teſtimonium dicitur.*
16 *Item conſanguinei, aſcendentes, vel deſcendentes, accuſatoris, vel etiam collaterales, uſque ad quartum gradum, & affines.*
17 *Item mulieres.*
18 *Crimen ſollicitationis in confeſſione plene probari poteſt per fœminas.*
19 *In cauſis criminalibus repelluntur à teſtificando familiares accuſatoris.*
20 *Repelluntur etiam infames infamia juris, vel facti.*
21 *Item perjuri, qui in aliqua cauſa falſum cum juramento depoſuerunt.*
22 *Socii criminis an plene probent?*
23 *Homo vilis & inops, an repellatur à teſtificando in cauſis criminalibus?*
24 *Quibus non licet accuſare, nec etiam licet teſtimonium ferre.*
25 *Unus teſtis valde fide dignus ſimul cum altero minus idoneo faciunt plenam probationem.*
26 *Laici in cauſis criminalibus nequeunt ferre teſtimonium adverſus Clericos, vel Religioſos.*
27 *Niſi crimen, de quo accuſantur, patratum fuiſſet in loco ubi non eſſent Clerici.*
28 *Vel niſi crimen eſſet notorium.*
29 *Vel etiam, niſi teſtimonium eſſet ſuper criminibus exceptis.*
30 *Teſtimonium laici contra Clericum admittitur quoad faciendum indicium.*
31 *Mutilati membris, vel corpore vitiati nequeunt teſtimonium in cauſa criminali contra Clericum ferre.*

CErtum ſane eſt Judicem neminem condemnare poſſe, niſi in veritate illum reum eſſe comperiat. 1
At quoniam veritatis manifeſtatio, & comprobatio ex teſtibus præcipue pendet: idcirco plurimum operis, atque laboris in eis admittendis, & examinandis Judices impendere debent. Igitur quot, & quales teſtes in ſubditorum criminibus inquirendis Regulares Prælati requirere debeant, explicare in præſenti neceſſarium duxi. Idque ut ordine fiat, primo dicam, quot teſtes in his cauſis requirantur. Secundo, quinam admitti debeant, quive à ferendo teſtimonio repellantur.

Primo itaque ſciendum eſt, quod quando per teſtes 2
veritas in cauſis criminalibus inquiritur, neceſſarii ſunt, & ſufficiunt duo teſtes legitimi fide digni, & omni exceptione majores, *cap. licet univerſis, & cap. in omni negotio, de teſtibus, cap. cum eſſet, de teſtament. can. quod vero 2. quæſt. 5.* Facilius eſt etenim unum seducere, quam duos, & efficere, ut uniformiter idem teſtentur: ideo jure optimo ſtatutum eſt, duos teſtes requiri ad condemnandum. Ita Julius Clarus *in practic. crimin. lib. 5. quæſt. 21. n. 7.* Bannez. 2. 2. *quæſt. 70. art. 2.* Aragon. & Salon. *ibid.* Valent. *tom. 4. diſput. 5. quæſt. 14. punct. 2. num. 2.* Azor. *inſtitutionum moralium, part. 3. lib. 13. cap. 16. quæſt. 2.* Leonard. Leſſius *de juſtit. lib. 2. cap. 30. dub. 4. num. 24 & ſeq.* Sayr. *in Clavi reg. lib. 12. cap. 21. n. 24.* Martin. Bonacin. *in Decalog. diſp. 10. quæſt. 3. num. 1.*

Quod autem duo teſtes ſufficiant, patet ex illo Deuteronom. 17. *In ore duorum, aut trium teſtium peribit qui interficietur: nemo occidatur, uno contra ſe dicente teſtimonium.* & cap. 19. *Non ſtabit unus teſtis contra aliquem, quicquid illud peccati, & facinoris fuerit, ſed in ore duorum, aut trium teſtium ſtabit omne verbum.*

Verum in rebus levioribus unius dictum ſufficere 3
ſolet: ideo furantes ligna in ſylvis, vel fructus in hortis puniuntur ex teſtimonio ſolius cuſtodis: abſolute tamen dictum unius non ſufficit in rebus gravibus ad condemnandum, niſi alia accedant indicia, vel niſi reus ipſe ſuum crimen fateatur. Ita Doctores communiter.

Ut autem duo teſtes plene probent, quatuor neceſ-
ſaria ſunt. Primo, ut deponant jurati, patet ex text. *in* 4
cap. nuper, de teſtibus. ubi dicitur: *Nullius teſtimonio quantumvis Religioſus exiſtat, niſi juratus depoſuerit, in alterius præjudicium debet credi:* idem habetur ex *cap. fraternitatis, & ex cap. tuis, eodem tit.* Et ratio eſt,

quia

quia facilius eſt, mentiri abſque juramento, quam cum juramento.

5 Secundò requiritur, ut ſint conteſtes, id eſt, ut de eodem facto deponant, conſequenter convenire debent in loco, tempore, & ſpecie delicti: aliàs ſi eſſent ſingulares, quorum alter alterius dictum non confirmaret, ſed uterque ſuum tantum, ut ſi unus deponeret, delictum mane ante prandium commiſſum fuiſſe, alter verò veſperi poſt prandium, vel unus menſe Auguſti, alter verò menſe Septembris, nihil probarent; quia eſſet probatio per unum teſtem tantùm, & non non per duos, ut eſt neceſſarium; atque ita habetur ex *cap. licet, de probat. & cap. cum dilecti, de accuſat. & cap. bona memoria, el. 1. de elect. l. ob carmen, in fine, ff. de teſtib.* & docent Panormitanus *in dicto cap. bona memoria, el. 1.* Sot. *de juſtit. lib. 2. quæſt. 7. art. 2.* Farinacius *in praxi crimin. part. 3. quæſt. 64. num. 37. & ſeqq.* Leſſius *d. dub. 4. num. 33.* & alii communiter locis citatis.

Verum ſi teſtes ſingulares de eadem delicti ſpecie deponant, quæ iterari poſſit, ut de furto, blaſphemia, vel hujusmodi, licet in loci, aut temporis circumſtantia non concordent; quamvis plenè non probent, tamen plusquam ſemiplenam probationem inducunt. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt. 70. art. 2. ad* 2. Felin. *in cap. cum cauſam, num.* 12. *in fine, ff. de teſtib.* Sot. *dicto art.* 2. Secus tamen, ſi de uno, eodemque delicto iterabili deponant, & in tempore, ac loco diſſentiant, ut ſenes illi, qui Dan. 13. adverſus Suſannam teſtimonium tulerunt. Licet enim uterque in crimine adulterii Suſannæ impoſito convenerit; tamen circa locum criminis apertè diſſenſerunt, & inde de falſitate convicti ſunt.

Si verò teſtes conveniant in perſona, in delicti ſpecie, & tamen alter eorum deponat de die, menſe, & anno,
6 alter autem dicat, ſe de eo non recordari; tunc non ſingulares, ſed conteſtes cenſentur, ac plenè probant, ſufficiuntque ad condemnationem, quia valet dictum teſtis etiamſi diceret ſe non recordari de menſe, & anno. *cap. cum Joannes, de fide inſtrument.* Ita D. Thom. *loco cit.* Bald. *in cap. ab excommunicatione, in penult. col. de reſcript.* Felin. *loco cit. num.* 13. idem affirmantes, ſi alter teſtis deponat, ſe de loco ubi delictum patratum fuit memoriam non habere. Secus ſi diſcrepent in die, ut dictum eſt. Item ſi teſtes de uno eodemque actu continuationem per ſe ferente deponerent, licet unus poſt alium vidiſſet, ut qui unus poſt alium Petrum cum tali muliere concumbentem per foramen, ſeu ſciſſuram vidiſſe deponerent, utique plenè probarent, ac conteſtes cenſerentur. Sylveſt. *loco cit.* Armill. *verb. teſtis, num.* 6. & alii communiter.

7 Præterea ex ſpeciali conceſſione Gregorii XV. crimen ſollicitationis pœnitentium in confeſſione probari poteſt per teſtes ſingulares, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis; ita voluit prædictus Summus Pontifex in ſua conſtitutione edita contra Confeſſarios ſollicitantes pœnitentes in confeſſionibus, ſub dat. die 30. Auguſti, anno 1622. Pontificatus ſui ſecundo, quam refert Laurent. de Peirin. *tom. 2 privileg. Ord. Minim. conſtit. 4. dicti Pontificis,* ubi §. 7. ſic dicitur: *Dantes etiam facultatem Venerabilibus fratribus noſtris S. R. E. Cardinalibus Generalibus Inquiſitoribus, ne delictum tam enorme, & Eccleſiæ Dei tam perniciosum remaneat ob probationum defectum impunitum, cum difficilis ſit probationis, teſtibus etiam ſingularibus, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis, delictum probatum eſſe arbitrio ſuo judicandi, &c.* Sicut etiam per teſtes ſingulares probari poteſt, quem eſſe hæreticum, vel hæreſim ſapere, ut pluribus citatis docet Achinna *in tractat. de confeſſ. ſollicit. quæſt.* 22.
8 *num.* 12. qui *num.* 10. idem docet de crimine violationis ſigilli confeſſionis.

An autem & quando teſtes ſingulares probent, videatur Felin. *in cap. licet ex quadam, num.* 2. *per tot. de teſtib.* ubi latè hanc materiam proſequitur.

9 Tertiò neceſſarium eſt, ut ſint teſtes idonei, ut ſcilicet ipſis nihil jure opponi poſſit; qui autem teſtes cenſeantur idonei, inferiùs patebit.

10 Quartò requiritur, ut dicant, ſe ſenſu externo percepiſſe, *cap. ſi teſtes, §. ſolam 4. quæſt.* 3. quia non poſſunt eſſe certi de facto externo, niſi per aliquem ſenſum: ideò ſi ſolùm deponant, ſe ab aliis audiviſſe, non plenè probant, ſed ſolùm faciunt indicium ad inquirendum ab illis. Angel. *verb. teſtis, num.* 25. Sylveſt. *eodem verb. quæſt.* 6. Leſſius *loco cit. num.* 34. Sayr. *in Clavi regia, lib.* 12. *cap.* 21. *num.* 21. Bonacin. *d. punct.* 3. *n.* 2.
11 Ubicunque tamen teſtis habet deponere ſuper aliquo actu, qui directè per aliquem ſenſum corporeum probari non poteſt, ſatis eſt, quod deponat ſuper præſumptione appropriata illi actui, utputà, quia quis vidit nudum cum nuda in lecto, præſumitur copula carnalis. Felin. *in cap. literis, num.* 2. *& ſeqq. de præſumpt.*
12 Si verò de credulitate deponant; tunc diſtinguendum eſt: nam ſi credulitas eſt proxima ſenſui, per quem veritas percipitur, valet teſtimonium, ut ſi teſtis depoſuit ſe vidiſſe nudum cum nuda in eodem lecto, per quod credit eos adulterium commiſiſſe, talis teſtis probat, eſt text. *in cap. literas de præſumpt.* & *ibi* communiter Doctores. Secus dicendum eſt, ſi credulitas ſit remota à ſenſu, vel actibus, per quos veritas percipitur, ut ſi teſtis deponens ſe credere adulterium, movetur ex eo, quia vidit aliquos confabulantes: vel deponentes cum homicidio, dicit ſe prius vidiſſe aliquem fuiſſe armatum, & ex eo credere illum occidiſſe eum, qui in mane repertus eſt mortuus; nihil enim probat, quia talis credulitas eſt nimis remota à ſenſu, vel actibus, per quos percipitur veritas ſuper qua deponitur: debet enim credulitas elici actibus, ex quibus homines communiter aliquid præſumunt, & veriſimiliter credunt, alias dici poſſunt vanæ voces populi, & vana credulitas, de qua non curatur. *cap. Oſius, de elect.* Ita Bald. *in l. teſtium, in ultim. col. verſ. item quærit, C. de teſtib.* Joan. Andr. *in addit. ad Speculat. de teſtib. §. opponitur, verſ. item qui depoſuit de credulitate.* Panormit. *in cap. quoties, num* 6. *de teſtib.* & *ibi* Felin. *num.* 10. idem Felin. *in cap. inquiſitionis. §. quæſiviſti, num.* 12. *de accuſat.* Farinacius *de teſtib.* 68. *num.* 74. 111. *& ſeqq.* apud quem plura ſuper hac materia videri poſſunt.

13 Quo verò ad ſecundam partem, quinam ſcilicet admitti debeant, quive à teſtimonio ferendo repellantur; notandum, quod quidam dicuntur teſtes idonei, ſive omni exceptione majores, alii minus idonei, quibus aliquid opponi poteſt, vel ex natura rei, vel ex juris diſpoſitione. Teſtes omni exceptione majores appellantur, qui nulla legitima exceptione reprobari queunt. Panormit. *in cap.* 1. *de teſtib. & in cap.* 1. *de conſang. & affinit.* Farinacius *quæſt.* 62. *num.* 1. *& ſeqq.* Victorin. Manſ. *de modo proced. in cauſ. regul. cap.* 25. *num.* 2. & alii.

14 Teſtes minus idonei, qui à teſtimonio ferendo in cauſis criminalibus repelluntur, multi ſunt.

Primò repellitur minor 20. annis. *l. in teſtimonium, ff. de teſtib. can. ſi teſtes, §. in teſtimonium 4. quæſt.* 3. ejus tamen dictum præbet ſufficiens indicium ad capiendam informationem, non tamen ad reum tormentis ſubjiciendum. Leſſius *d. cap.* 30. *dub.* 5. *num.* 37. Bonacina *d. punct.* 3. *num.* 3. *verſ. ſecundò.* & communiter Doctores.

15 Secundò repelluntur à teſtimonio in cauſis criminalibus ferendo inimici ejus, contra quem teſtimonium dicitur, *can. accuſatores, el* 1. *& duobus ſequentib.* 3. *quæſt.* 5. *cap. cum oporteat, & cap. meminimus, de accuſat.* & hi repelluntur etiam in criminibus exceptis, in quibus alii teſtes minus idonei admittuntur, ut in probanda ſimonia, hæreſi, & hujusmodi. *cap. per tuas, de ſimon.*

& non ſolùm inimici veri, ſed etiam præſumpti, Menoch. *de arbitr. judic. lib.* 1. *quaſt.* 28. Grammat *conſil.* 12. *num.* 2. & 3. *conſil.* 45. *num.* 17. *& ſeq. & conſil.* 58. *num.* 9. etiam ſi inimicitia publica non ſit. Grammat. *conſil. num.* 15. Farinacius *quaſt.* 53. *num.* 15. debet tamen eſſe inimicitia gravis, ut ſi præceſſerit gravis injuria, aut lis ſuper cauſa capitali. Ita Farinacius plures citans *quaſt.* 12. *num.* 34. *de inquiſit.* Bonacina & Leſſius *locis citatis*, qui ſubdit, hoc Judicis arbitrio definiendum relinqui.

16 Tertiò repelluntur conſanguinei, aſcendentes, vel deſcendentes accuſatoris, vel etiam Collaterales uſque ad quartum gradum; quamvis aliquando admitti poſſint ad defendendum Reum. Idem dicendum eſt de affinibus: ità Sylveſt. *verb. teſtis, quaſt.* 1. Farinacius *de teſtib. quaſt.* 54. Leſſius *loco citato, verſ. quarto, & num.* 38 Bonacina *loco cit. verſ. quarto.*

17 Quartò repelluntur de jure Canonico à ferendo teſtimonio in cauſis criminalibus mulieres, ob fragilitatem ſexus, ac ingenii mutabilitatem. *can. mulierem,* 33. *quaſt.* 5. *cap. forum, de verborum ſignificat.* Farinacius *dicta quaſt.* 54. Leſſius *dict. dub.* 5. *num.* 37. Bonacina *loc. cit. verſ. primo.* Admittuntur tamen mulieres, ubi veritas, aliter haberi non poteſt. Maſcard. *de probat. concluſ.* 462. *num.* 6. *& concluſ.* 762. *num.* 18. *&* 22. Nam teſtes minus idonei admittuntur tanquam idonei, quando delictum eo tempore, vel loco, aut modo patratum eſt, ut alii teſtes haberi non poſſint. Bald. *in l. ſi quis ex argentariis,* §. 1. *ff. de edendo.* Clavis Regia *lib.* 12. *cap.* 21. *num.* 24. Leſſius *dict. dub.* 5. *num.* 41. Gregor. à Valent. *tom.* 3. *diſput.* 5. *quaſt.* 14. *punct.* 15. Bonacina *dict. num.* 3. *verſ. bene conſtat.*

18 Undectimen ſollicitationis pœnitentium in confeſſione plenè probari poteſt per fœminas, quæ ſint teſtes ſingulares, adjunctis præſumptionibus, indiciis, & aliis juris adminiculis, quia tale delictum, cùm fiat inter ſolam fœminam, & confeſſarium, aliter probari non poteſt, per fœminas, quæ ſint teſtes ſingulares deponentes ſuper diverſis actibus diverſo loco, & tempore geſtis, & aliàs fruſtra emanaſſent Summorum Pontificum conſtitutiones tam ſeveris pœnis in hujusmodi crimen animadvertentes: & hoc pluribus docet Achuna *in tractat. de confeſſ. ſollicit. quaſt.* 22. *num.* 8. *& ſeqq.* Laurent. de Peirin. *tom.* 2. *privileg. Ord. Minim. annot. ad conſtit.* 4. *Gregor. XV.* §. 7. *num.* 22.

19 Quintò repelluntur à teſtificando in cauſis criminalibus familiares accuſatoris, *can.* 1. 3. *quaſt.* 5. Farinacius *de teſtib. q.* 55. *n.* 35. *& ſeqq.* ubi declarat, quinam ſint familiares.

20 Sextò repelluntur infames infamia juris, vel facti, *can. teſtes* 2. *quaſt.* 7. *can. conſtituimus* 3. *quaſt.* 5. *can. beatus, & can. ſeq.* 6 *quaſt.* 1. Bartol. *in l. Caſſius, verſic. ſi vere quaris, ff. de Senat.* Menoch. *de arbitr. jud. lib.* 1. *q.* 27. quia probationes in cauſa criminali debent eſſe luce meridiana clariores. *l. ſciant cuncti, C. de probat. & can. ſciant* 1. *quaſt.* 8. Infames tamen infamia facti, poſſunt aliquando admitti in ſubſidium, quando ſcilicet aliter veritas haberi nequit, ſed cum tortura. Julius Clarus *receptar. ſentent. in praxi crimin. q.* 24. *num.* 13. Leſſius *d. dub.* 5. *ſub num.* 38. *verſ. ſexto.*

21 Septimò repelluntur perjuri, qui in aliqua cauſa falſum cum juramento depoſuerant. *dict. can. conſtituimus* 3. *quaſt.* 5. qui enim ſemel pejeravit, putatur facilè ſecundò pejeraturus, per reg. *ſemel malus, de regul. jur. in* 6. Farinacius *de teſtib. quaſt.* 56. *num.* 186. Leſſius & Bonacin. *locis citatis.*

22 Octavò repelluntur ſocii criminis, *cap. veniens, el* 1. *de teſtib. cap.* 1. *de confeſſ. l. fin. C. de accuſat.* In criminibus tamen exceptis admittitur ſocius criminis, ut idoneus teſtis; ut in hæreſi, crimine læſæ Majeſtatis, falſæ monetæ, maleficio, ſeu ſortilegio, ſodomia, & furto famoſo. *can. nemini* 20. *quaſt.* 4. *cap.* 1. *de confeſſ.* Panormit. *ibi, num.* 5. Speculator. *in tit. de accuſat.* §. 1. *verſic. item repellitur.* necnon etiam in quolibet alio crimine, quod non poteſt ſine ſocio committi. Ita Gomez. *variarum reſolutionum lib.* 3. *cap.* 12. *num.* 16. Leſſius *d. dub.* 5. *num.* 39. Bonacina *loco citato, verſ. octavò*, & alii. In talibus ergo delictis depoſitio ſocii non ſolùm ſufficiet ad torturam, verùm etiam cenſebitur ſemiplena probatio, & accedente alio ſocio, qui idem exponat, erit plena probatio, & poterit reus condemnari. Hæc tamen depoſitio facienda eſt tanquam à teſte, videlicet cum juramento, & parte citata, cui etiam danda eſt copia defenſionis, ut poſſit ſe defendere. Ita Leſſius *loco proximè citato.*

Nonò repellitur homo vilis, & inops, quoties ſuſpi- 23
cio eſt, ut pecunia corruptus falſum deponat. *l.* 3 *&* 4. *ff. de teſtibus,* Sylveſt. *verb. teſtis, quaſt.* 1. Julius Clarus *dicta quaſt.* 24. *num.* 14. Farinacius *d. quaſt.* 56. *num.* 48. Leſſius *dicto num.* 39. *verſic. nono*, Bonacina *loco etiam citato, verſic. ultimo*, & aliis communiter. Secus tamen ſi ſit honeſta perſona, text. *in cap. ſi qui teſtium, verſ. teſti, & ibi gloſſ. fin. de teſtib.* & gloſſ. *in* §. *item teſtium, verb. locuples* 4. *quaſt.* 3. Panorm. *dicto cap.* 1. *ſi qui teſtium, col.* 2. *verſic. nota benè.* gloſſ. & *ibi* Felin. *num.* 8. Bart. *in l. ex libero, ff. de quaſt.* ubi addit, quòd ſi talis perſona ſponte ſe offerat nihil ei creditur, per textum *in* §. *ſi verè ignoranti, in verb. feſtinantes, in Authent. de teſtibus.* Erit tamen in Judicis arbitrio videre, an paupertas reddat teſtem ſuſpectum, ſecundùm Alberic. *in l.* 3. *drinc ff. de teſtib.* Panorm. & Felin. *ubi proximè.*

Poſtremò repelluntur à teſtimonio ferendo omnes 24
illi, qui ab accuſatione arcentur. *cap. de catero, de teſtib. cap. cum oporteat, juncta gloſſ. in verb. inimicus, de accuſat. can.* 1. 4. *quaſt.* 2. Foller. *in pract. crimin. verb. accuſatione porrecta, cap.* 4 *num.* 3.

Advertendum tamen, quod teſtis minus idoneus admittitur tanquam idoneus, quando crimen eo loco, vel tempore commiſſum eſt, ubi copia aliorum teſtium haberi nequeat, ut diximus. Præterea unus teſtis valde 25
fide dignus poteſt ſupplere defectum alterius, qui eſt minus idoneus, adeò quod ſimul efficiant plenam probationem. Bald. Angel. & alii *in l. ſi. quis ex argentariis,* §. *cogentur, ff. de edend.* Bald. *in l.* 1. *col.* 2. *C. de teſtib.* Roman. Alexand. & alii apud Felin *cap. teſtimonium, verſ. adde alium caſum, num.* 13. *de teſtib.* Leſſius & Bonacina *locis citatis*, & alii communiter.

Advertendum præterea, quod laici in cauſis crimina- 26
libus non poſſunt eſſe teſtes contra Clericos, *cap. de catero, & ibi* Doctores communiter, *de teſtibus*, quia laici clericis inimici ſunt, quia eorum caſtitatem, & gravitatem imitari nolunt; tum etiam propter reverentiam, & quia non ſunt paris converſationis, vel gradus, *can. clericos, & can. laici* 1. *quaſt.* 7. quæ ratio fortius locum habet cum Religioſis. Verum ne eis ex hoc privilegio liberius, & impunè delicta etiam præſentibus laicis perpetrandi occaſio tribuatur, limitandum eſt hoc dictum, niſi crimen, de quo clericus, vel Religioſus accuſatur, 27
commiſſum fuiſſet in loco, ubi non eſſent clerici, quia ut veritas inveniatur, quando ipſa aliter haberi non poteſt, conceditur id, quod alias non concederetur, & receditur à regulis juris. Ita Panormit. *in dicto cap. de catero,* quem ſequitur Hippol. de Marſil. *in l. divus, col.* 2. *ad finem, num.* 9. *ff. de quaſt.* Bernard. Diaz *in practic. crimin. cap.* 120. *col.* 2. addens, eſſe prudenter per Judicem conſiderandam qualitatem perſonæ delinquentis, & teſtium, & delicti perpetrati: & an Reus aliàs ſit invitus, aut gratus oppidanis illius loci, idem tenet Victorin. Manſ. *de modo procedendi in cauſis regularibus, cap.* 24. *num.* 3. licet contrarium ſentiat Felin. *in dicto cap. de catero, num.* 5.

Secundò limitatur, quando Clerici, vel Religioſi de- 28
lictum eſt notorium, per textum *in cap. cum dilectus,*

el 2.

cl 2. ad finem, de purgation. canon. quem ad hoc dicit optimum Panormit. *ibi, num. 5. & in dicto cap. de cætero, num. 4.* ubi etiam Felin. *num. 6.* Anton. *in cap. cum non ab homine, in 7. col.* & ibi Panormitanus *col. 8. num. 22. de judic.* Bernard. Diaz. & Victor. Manſ. *locis citatis.*

29 Tertiò limitatur, quando teſtimonium eſſet ſuper criminibus exceptis, juxta gloſſ. *in dicto cap. de cætero, verb. ſuam,* Panormitanus *num. 6. in fine,* Felin. *num. 9. etiam in fine, verſic. limita ſexto,* & ibi communiter omnes.

30 Licèt tamen regulariter laici contra clericos ad teſtimonium non admittantur, quantum ad plenam probationem faciendam, admittuntur tamen quoad indicium, ut ſaltem clericus ſubjiciatur torturæ Innocent. *in cap. 1. de probat. & cap. quoniam, de teſtibus,* Panormitanus *ubi proximè, num. 5.* Felin. *num. 7.* facit quod notat Bart. *in l. fin. ff. de in litem jurand.* ubi vult, quod quotieſcunque privilegiata probatio plenè probat in civilibus, in criminalibus faciat indicium ſufficiens ad torturam; ſed teſtimonium laici in civilibus contra clericum plenè probaret, per *cap. 3. & cap. tam literis, de teſtib.* ergo, &c.

31 Advertendum tertiò, quod mutilati membris, vel corpore vitiati nequeunt teſtimonium in cauſa criminali contra clericum ferre, ut ex Abb. antiquo refert Bald. *in ſua margarita, in verb. mutilati,* Hippolit. de Marſil. *in ſua practic. crimin. § nunc videndum, col. pen. num. 52.* quod dicit, eſſe perpetuò menti tenendum, refert Diaz *d. cap. 120. col. 2. in fine,* Victorin. Manſ. *loco cit. num. 4.*

Hæc de teſtibus dicta ſufficiant, alia, ſi deſiderantur, videri poterunt apud Doctores, qui latè hanc materiam proſequuntur, meum enim non eſt, ex profeſſo eam tractare. Satis ſit, hæc pauca pro præſentis inſtituti ſermonis complemento annotaſſe.

QUÆSITUM XIV.

Quem modum Regularis Prælatus in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat?

SUMMARIUM.

1 *Sententia diffinitiva quando à Judice ſit ferenda?*
2 *Sententia diffinitiva triplex eſt, explicatur.*
3 *Sententia contra juris ordinem lata, nulla eſt.*
3 *Sententia ferenda eſt in his, quæ in proceſſu delata ſunt.*
5 *Sententia antequam proferatur citandæ ſunt partes.*
6 *Sententia in ſcriptis ferenda eſt.*
7 *In ſententia an exprimenda ſit cauſa, per quam Judex movetur ad illam ferendam.*
8 *Sententia an pro Tribunali ſedendo ferenda ſit?*
9 *In ſententia an aliæ requirantur ſolemnitates.*
10 *Probatio major exigitur, ſi ſententia ferenda ſit contra Prælatum.*

1 POſtquam Regularis Judex teſtium, ac Rei depoſitiones legitimæ habuit, ad cauſæ expeditionem procedendo, iis, quæ in actis deducta ſunt, benè priùs conſideratis, ac diligenter inſpectis, diffinitivam ſententiam proferre debet, in qua proceſſus terminatio conſiſtit; nam ſicut ejus initium eſt libelli oblatio, ita finis, & extremum eſt ſententiæ pronunciatio, quibus terminis quicquid ad cauſam ſpectare dicitur, includi,
2 & coerceri debet. Triplex autem diffinitiva ſententia ferri poteſt, nempe condemnatoria, abſolutoria, & declaratoria. Condemnatoriam ſententiam fert Judex contra Reum, cum crimen, de quo accuſatus, denunciatus, aut inquiſitus fuit, plenè eſt probatum, vel ab ipſomet Reo confeſſum: quia contra criminoſum Judex condemnatoriam ſententiam ferre non poteſt, antequam vel per legitimos teſtes convincatur, vel reum ſe ipſemet confiteatur. *can. 1. & 2. quæſt. 1.* Abſolutoria ſententia fertur, cum nihil contra accuſatum, denunciatum, vel inquiſitum in actis legitimè probatum fuit. Declaratoria, cum exceptus habilis, aut inhabilis ad beneficia, vel dignitates, & Prælaturas per ſententiam judicandus eſt. Item cum quis accuſatus, ut denunciatus, vel etiam in juſtitus fuerit, quod alicui conſtitutioni contravenerit, ac per diffinitivam ſententiam declaratur, illum hujuſmodi conſtitutioni contraveniſſe, vel non, & per conſequens in pœnas per eam taxas incidiſſe, vel non. Antequam autem Regularis Judex ad diffinitivam ſententiam contra reum proferendam deveniat, advertendum eſt, quod in illa ferenda debet ſervare juris ordinem, quem in cauſis Regularium ſervandum eſſe diximus ſupra, qui ordo de ipſius judicii ſubſtantia eſt, indicia expendendo,
an levia, gravia, vel graviſſima extent, an ſint purgata, 3
necne, ac alia hujuſmodi; ſententia etenim contra juris ordinem lata nulla eſt, *can. uxor 19. quæſt. 4. l. prolatam, C. de ſent.* Petr. de Ancharan. *conſil. 167. incip. viſis diligenter,* dicens, quod ſicut omiſſio ordinis judiciarii in cauſis ordinariis reddit proceſſum nullum, ita omiſſio ordinis qualis qualis in ſummariis, & extraordinariis. Ita etiam Innocent. Archid. & alii plures, quos congeſſit Felin. *in cap. qualiter, & quando, el. 1. num. 2. de accuſat.*

Secundò advertendum, quod ſententia ferri debet 4
ſuper his, quæ in proceſſu deducta, atque in eo probata ſunt, eorum limites non excedendo. Judex enim ſecundùm allegata, & probata judicare debet, ut tradunt communiter Doctores, ut diximus ſuprà.

Tertio, quod antequam ſententia proferatur, citandæ 5
ſunt partes. *Clem. ſæpe, §. fin. de verborum ſignific.* nam ſententia lata contra citatum nulla eſt. ex adductis à Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum, n. 66. de conſtitut.* Navarr. *conſ. 5. de appell. num. 3.*

Quartò, quod ſententia etiam in judicio ſummario 6
in ſcriptis ferenda eſt, *d. Clem. ſæpe, de § fin.*

Quintò, quod regulariter non eſt opus in ſententia 7
exprimere cauſam, quæ Judicem ad eam ferendam impolit, *cap. ſicut, junct. gloſſ. verb. exprimantur. de re judic.* Dixi *regulariter*, quia in aliquibus caſibus neceſſarium eſt, in ſententia exprimi cauſam, ob quam fertur; videri poterit Speculat. *tit. de ſentent. prolat. §. qualiter, ad finem, verſ. verum,* Dominic. *in can. in tantum, 2. col. diſt. 21.* Panorm. *in cap. ſicut, de ſentent. & re judic.* & ibi Felin. latè *à num. 13.* idem Panormitanus *1. part. conſil. 7.* & alii apud Felin. *loco cit.*

Sextò, licet ſententia regulariter pro tribunali ſedendo 8
ferri debeat, *cap. & ſi ſententia, § fin. de re jud. lib. 6.* in ſummario tamen judicium id neceſſarium non eſſe. *d. Clem. ſæpe, §. fin.*

Septimò, quod licet in ſententiis ferendis plures exi- 9
gantur ſolemnitates, in ſummario tamen judicio, (quale cum Regularibus à Regularibus Prælatis obſervandum fore diximus,) omitti poſſunt.

Octavò conſideret Judex perſonam, adverſus quam 10
ſententia ferenda eſt, an ſcilicet ſit Prælatus, contra quos major utique, ac plenior exigitur probatio, quam contra alios; hi enim multorum calumniis expoſiti eſſe ſolent; inſpiciat præterea, an ſit perſona gravis, etiam de Religione benemerita.

QUÆSITUM XV.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares habeant poteſtatem ſubditos corporalibus pœnis puniendi?

SUMMARIUM.

1 *Natura humana poſt peccatum originale prona eſt ad malum ab adoleſcentia ſua.*

2 *Pote-*

2 *Poteſtas coërcitiva corporalis in Religionibus non exemptis reperitur in Epiſcopis.*

3 *In exemptis reperitur in propriis Prælatis.*

1 NOn poteſt humana communitas ſine timore ac diſciplina in officio contineri, quantumvis bona in hac vita mortali videatur; in homine etenim caro concupiſcit adverſus ſpiritum, & ſpiritus adverſus carnem, ejusque natura poſt peccatum originale prona eſt ad malum ad adoleſcentia ſua, *can. omnis ætas 12. quæſt. 1.* qua de cauſa natura id poſt peccatum corrupta, & ad malum inclinata, unusquisque viam ſuam ſequitur, ac propriam inclinationem, & affectionem amplectitur; ideoque ſepties in die cadit juſtus. Ergo etiam in Religioſo ſtatu hæc poteſtas omnino neceſſaria eſt, ut ordo, & pax, ac inſtitutio Religioſa conſervetur, ac fratres in unum habitantes, Religioſè, piè, ac juſte in hoc ſecu-
2 lo vivant; hæc autem poteſtas de jure communi, & ſic quoad Religiones non exemptas reperitur in Epiſcopis, quia illorum jurisdictio extenditur per totam diœceſim, quæ Monaſteria etiam, & Monachos complectitur. *can. Monaſteria 16. quæſt. 2. cap. quanto, de offic. ordin. cap. cum Epiſcopus, de offic. ordin. in 6.* unde de jure communi Abbas, vel alius Prælatus Regularis eſt immediatus Regularium Judex in iis tantum, quæ ſpectant ad Regulam ſuam, & Regularia ſtatuta non tangunt, ut ait Navarr. *comment. de regular. num. 63.* In
3 exemptis autem talis jurisdictio manet in propriis Prælatis, & hoc non de jure communi, ſed ex ſpeciali privilegio exemptionis, cujus vigore in Religionem, ac ejus Prælatos à Summis Pontificibus translata eſt omnis poteſtas, quæ in Epiſcopis reperiebatur, non enim extincta eſt, nec ipſi Summo Pontifici reſervata, quia hoc non erat expediens, cùm ordinariè, & regulariter in ipſa Religione, imò in utraque domo Religioſa ſit neceſſaria. Ita Navarr. *dicto comment. 3. num. 63. verſ. addo ſecundò.* Roderic. *quæſt. regul. tom. 2. quæſt. 3. art. 7.* Suar. *de relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 9. num. 3.*

QUÆSITUM XVI.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint Religioſos ſubditos pœna exilii punire.

SUMMARIUM.

1 *Prælati Regulares licitè poſſunt ſubditos delinquentes in exilium mittere.*

2 *Qua Ratione poſſint Regulares Prælati ſubditos pœna exilii punire?*

3 *Ad quod Monaſterium ſpectet ſubminiſtrare expenſas Monacho in exilium miſſo?*

4 *An poſſint Regulares Prælati ſubditos delinquentes extra propriam Religionem in exilium mittere?*

2 REſpondendo dico, quod licitè poſſunt Regulares Prælati ſubditos delinquentes in exilium mittere; quia licitum eſt Eccleſiaſticis Judicibus Clericos hac pœna punire, *can. cum beatus, 45. diſtinct. can. ſi quis 3. quæſt. 4. cap. 1. de calumniatoribus*, cum ſuis gloſſ. quæ ibi id notant, & alios textus adducunt. At Regulares Judices eamdem habent coërcitivam poteſtatem quoad pœnas corporales in ſuos ſubditos, quam habent Epiſcopi in ſuos, nec ullibi in jure prohibitum eis reperitur. Quod hac pœna in ſuos Religioſos delinquentes animadvertant; nec eſt adeò rigoroſa, quod talium Prælatorum poteſtatis limites excedat nam ſi poſſunt triremium pœnam infligere (ut inferiùs probabimus,) quæ hac durior, aſperiorque dubio procul cenſetur, utique multo fortiùs pœna exilii punire eis licebit. Atque ita Roderic. *regularium quæſtionum, tomo 2. quæſt. 24. artic. 1.* Suarez *de relig. tomo 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 10. num. 8.*

Dupliciter autem poſſunt Regulares Judices Præ- 2
lati ſubditos delinquentes in exilium mittere; primò intra propriam Religionem, ſecundò extra ipſam, & ſimul relegando. De exilio intra Religionem videntur quotidiana exempla; nam ubi ſunt filiationes Monaſteriorum, aut Provinciarum, ſolent Regulares Prælati ob crimen Religioſos à propriis Monaſteriis, vel Provinciis ad aliena transferre; quod videtur quoddam exilii genus, quod ipſorum Religioſorum animabus ſaluti eſſe perſolet; nam ſicut occaſio peccandi facile præcipitat etiam eos, qui aliquam virtutis curam habere ſolent; ita, eadem occaſione ſublata, facilius eſt à difficillima, & aſperrima ſcelerum ſemita ad amœniſſimam virtutis viam revocari; ut ait D. Iſidorus relatus à Gratiano *in can. valet, 8. diſtinct.* in hanc ſententiam: *Valet interdum converſis pro ſalute animæ ſuæ mutatio loci; plerumque enim dum mutatur locus, mutatur mentis affectus. Congruum eſt enim & inde etiam corporaliter evelli, ubi quisque illecebris deſervivit; nam locus, ubi quisque pravus vixerit, in aſpectu mentis apponit, quod ſæpe ibi cogitavit, vel geſſit.* Ideò tantò gravior erit hæc pœna, quantò in loca magis diſtantia, vel minùs cognita mutatio facta fuerit. In iis autem Religionibus, ubi non ſunt filiationes, habet locum hoc exilium per mutationem Provinciæ, aut Regni, vel propriæ originis, vel profeſſionis, & educationis in eadem Religione.

Dubium autem eſt, ad quod Monaſterium ſpectet 2
ſubminiſtrare alimenta Monacho in exilium miſſo, & quidem in jure ſtatutum eſt, ut Clerici regulares cum delinquunt, debeant in alia loca Religioſa ad pœnitentiam redigi; ſed res eorum prioribus Eccleſiis, vel Monaſteriis non ſubtrahantur; adeò tamen ut priores Eccleſiæ, vel Monaſteria eis neceſſaria ſuppeditent, ne locis, ad quæ relegati fuerint, ſint oneroſi: ita habetur *ex can. de lapſis, §. ſi qui verò, 16. quæſt. 6.* & notat ibi gloſſ. *in ſumma.* Quod ſi tales Monachi nihil de ſuo habuiſſent, eadem ratione, ſcilicet ne Monaſte-
riis, in quibus poſiti fuerint, ſint oneroſi, ad Abba- 3
tem prioris Monaſterii ſpectabit, eos providere de neceſſariis tempore pœnitentiæ: ita gloſſ. fin. *in cap. ultim. de regular.* Ac Panormitanus *ibi num. 4.* relato Hoſtienſ. diſtinguit, quod vel talis Religioſus, qui relegatur, obtulit bona Monaſterio ſufficientia, & tunc ex illis bonis ſuſtentabitur, aut nulla obtulit, vel non ſufficientia, & tunc ſi utrumque Monaſterium eſt ſufficiens, tenentur primum neceſſaria alimenta ſuppeditare, ob memoriam priſtinæ fraternitatis, vel ſecundum tantum eſt ſufficiens, & illud tenetur vel neutrum eſt ſufficiens, & illud tenetur vel neutrum eſt ſufficiens, & tenetur Epiſcopus, qui omnibus indigentibus ſibi victum quærere non valentibus procedere tenetur. *can. 1. & 2. 82. diſtinct.* quod fortè procedere poterat, cum Monachi ſub Epiſcoporum poteſtate erant, necdum ab eorum jurisdictione immunes, quo tempore tanquam eorum Superiores, & patres de eis curam habere, ac illis de neceſſariis providere debeant. Hodie verò cùm Religioſi per privilegia ab Epiſcoporum poteſtate exempti ſunt, hoc ſpectabit ad Superiores intra propriam Religionem, qui, ſi prius, & poſterius Monaſterium ad expenſas talibus Religioſis ſubminiſtrandas non erit ſufficiens, providere debent, ut copioſiora, vel ditiora Cœnobia tale onus reportent, ad ea, quæ ſcribit Archidiac. *ſuper dicto can. de lapſis, num. 2.* In iis autem Religionibus, ubi neque in communi, neque in particulari proprium quid poſſidetur, Monaſterium, in quod ad pœnitentiam agendam mittuntur, eis neceſſaria tribuere conſuevit, ut teſtatur Roderic. *quæſt. regular. tom. 2. quæſt. 24. art. ultim.*

Quoad exilium extra propriam Religionem, cum 4
ſcilicet Regulares Prælati ſubditos delinquentes expel-

pellunt, ſimul præcipientes, ut à tali Provincia, vel Regno diſcedant, dicendum eſt, eos talem pœnam nequaquam imponere poſſe, atque ſi id faciant, non teneri Religioſos illos eam pœnam ſubire; quia poſtquam eſt ejectus non eſt ſubditus Religioni, neque hujuſmodi præceptum eum adſtringit; eo ipſo enim quod ceſſavit ſubjectio, ceſſavit etiam præcepti jus, & obligatio; tum quia nequit Prælatus præcipere ſubdito in id tempus, pro quo vel ipſe non eſt futurus Prælatus, vel alter non eſt futurus ſubditus, præceptum enim morte mandantis expirat, niſi ſit lex; quia extra territorium jus dicenti obtemperandum non eſt, *cap. 2. de conſtitut. lib. 6.* Confirmatur alia ratione à ſimili; nam ſi Prælatus Religioſo, quem ejicit, injungat, ut aliam Religionem ingrediatur, ejectus tale præceptum ſervare non tenetur, ſecundùm Navarr. *conſil. 77. titul. de Regularibus.* Atque ita docet Suarez *dicto cap. 10. num. 9.* addens, id procedere, quando Superior ſimpliciter præciperet; nam ſi ſubditus cum tali pacto, & conventione ad vitandum aliud genus gravioris pœnæ juſtæ, ejectionem acceptaſſet, tunc ſi conditio æqua fuerit, & liberè acceptata, obligat, non per modum præcepti humani, ſed ex naturali lege fidelitatis, vel juſtitiæ; nec obſtat, quod gravioris pœnæ metu acceptata fuerit, quia ille metus non fuit injuſtè incuſſus, ſicut quando damnato ad mortem remittitur pœna, cum conditione, ut teneatur ducere in uxorem talem mulierem, vel tale munus publicum exercere, juſta eſt conditio, & obligans poſtea in conſcientia.

QUÆSITUM XVII.

Utrùm Abbates & Prælati Regulares poſſint ſubditos ad triremes damnare?

SUMMARIUM.

1 *Triremium pœna eſt nimis acerba.*
2 *Abbates prohibentur flagellare per laicos Monachos, aut Converſos.*
Abbates & Prælati Regulares de conſuetudine poſſunt imponere pœnam triremium ſuis ſubditis.
4 *Patres antiqui quare non uſi ſunt pœna triremium erga ſuos ſubditos.*

1 VIdetur dicendum, quod non; quia pœna triremium videtur nimis acerba, & aliena à charitate fraternitatis, & paternitatis inter Regulares habendæ, necnon etiam valde periculoſa ſaluti animarum eorum quibus infligitur, ob pravam ſocietatem, & mores perditos, & innumeras peccandi occaſiones illius ſtatus. Unde numquam legitur antiquos Patres Baſilium, Auguſtinum, Benedictum, & aliarum Religionum inſtitutores tali pœna uſos, ſed ſola ejectione à Congregatione contentos extitiſſe,
2 ut ex eorum Regulis patet. Præterea prohibentur à jure Abbates ſub pœna excommunicationis Summo Pontifici reſervata caſtigare Clericos, vel Monachos, aut Converſos, flagellando eos per laicos, etiam cauſa Regularis diſciplinæ, *cap. univerſitatis, de ſentent. excommunicat.* Ergo prohibentur etiam damnare eos ad triremes, quia ibi rei graviter feriuntur à præfectis eis laicis.

Nihilominus his non obſtantibus affirmandum eſt, in Prælatis Regularibus adeſſe hanc poteſtatem imponendi ſuis ſubditis hujuſmodi pœnam, quod docet conſuetudo ſingularum Religionum, de qua teſtatur Navarr. *commentar. 3. de regular. num. 52.* & cum hujuſmodi pœna nullam ſanguinis effuſionem directè includat, neque alio ſpeciali jure ſit prohibita: poteſtas eam imponendi potuit acquiri per conſuetudinem, quæ juriſdictionem tribuere poteſt, *cap. duo ſimul, de offic. ordinar. cap. cum contingat, de foro competent.* ubi gloſſ. *verb. conſuetudine*, alia refert.

Neque obſtant rationes ſuperius in contrarium adductæ, per eas etenim non probatur Prælatos Regulares tali poteſtate carere, ſed ſuadetur ipſos rarò debere poſſe, ac poſſe ea uti; quia aliquando hæc pœna delicto congrua, ac debita eſſe poteſt, & ideò non eſt per ſe injuſta, & illicita, nec jure prohibita. Sicut neque etiam obſtat, quod antiqui Patres, ac Religionum inſtitutores ea uſi fuiſſe non legantur; nam tunc non erat ita neceſſaria, quia non aderat tanta perſonarum multitudo in ſingulis Religionibus, nec earum fervor adeò decreverat. Neque ſemper hoc genus pœnæ excedit limites fraternæ & paternæ charitatis, ac Religioſæ manſuetudinis, licet graviſſima ſit, eſt enim veluti quædam perpetua mors, *l. penult. ff. de regulis juris*; nam aliquando neceſſarium eſt illo uti, ut reus pœnam delicti æqualem reportet, & alii ejus exemplo in poſterum à criminibus arceantur; & ad ſatisfaciendum ſcandalo ex enormi, & publico delicto exorto. 4

Neque item obſtat, quod Abbas non poſſit caſtigare ſubditos Religioſos, flagellando eos per laicos; & ideò nequeat eos ad triremes damnare, ubi per laicos verberantur; quia, ut ait Navarr. *loco citato*, citans Panormitan. & Stephan. Aufrer. contrarium obſervatur de conſuetudine, quæ non ſolùm à pœna, & cenſura, verum etiam à culpa excuſat: vel reſpondetur, quod *dicto cap. univerſitatis*, loquitur, quando pœna flagellationis directè imponitur, & Religioſus ad hoc traditur miniſtro, ut vapulet; quando autem pœna triremis imponitur perſona Religioſa directè traditur ad corrigendum; flagellatio autem eſt per accidens. Vel rurſus reſpondetur illum textum loqui de verberatione, quæ fit modo Religioſo, & juxta regularem diſciplinam: quo caſu non poteſt Abbas ſubditum Religioſum per laicum, ſed per clericum, vel Monachum flagellare; quando autem Religioſus, urgente cauſa gravis delicti, non Religioſorum, ſed aliorum ſecularium, & infamium reorum more feriendus eſt, ut contingit in verberatione illa, quæ fit in triremibus, non procedit ille text. quia ejus diſpoſitio ex caſu non poſſet decenter ſervari, non enim poteſt Religioſa perſona illud munus per ſe licitè, aut decenter exequi. Atque ita concludunt Navarr. *citato num. 52.* Roderic. *in ſumma, in tractat. Ordin. judicial. cap. 12. num. 13. & tomo 2. quæſt. regular. quæſt. 25. art. 1.* ubi idem confirmat privilegio à Pio V. Priori Generali Ordinis S. Hieronymi in Hiſpania ſuper hac re conceſſo. Idem tradit P. Suarez *de relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 10 à num. 3. uſque ad 8. excluſivè.*

QUÆSITUM XVIII.

Utrùm Abbates, & Prælati Regulares poſſint ſuos ſubditos degradare, ac brachio ſæculari tradere, ſive eis pœnam mortis, vel mutilationis membrorum imponere.

SUMMARIUM.

1 *Degradatio duplex.*
2 *Degradatio verbalis quid ſit?*
3 *Degradatio actualis quid ſit?*
4 *Traditio degradati Curiæ ſæculari eſt effectus degradationis actualis.*
5 *Degradatio Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, quomodo ſit facienda?*
6 *Prælati Epiſcopo inferiores nequeunt ſubditos degradare.*

7 *Nul-*

7 *Nullus Judex Eccleſiaſticus Romano Pontifice inferior poteſt mortis, vel mutilationis pœnam imponere.*

1 PRo clariori hujus quæſiti intelligentia ſciendum eſt, degradationem eſſe duplicem, verbalem ſcilicet, & actualem, ſeu realem, quæ non ſolet inferri, niſi illis, qui ſunt in ſacris conſtituti.

2 Degradatio verbalis eſt ſententia, qua perſona Eccleſiaſtica privatur omni officio, & beneficio in perpetuum, ſine ſpe illius conſequendi, non amiſſo tamen privilegio Clericali, & hæc degradatio appellatur etiam depoſitio.

3 Degradatio actualis, ſeu realis eſt executio depoſitionis verbalis, & fit quando ultra depoſitionis ſententiam perſona Eccleſiaſtica perſonaliter privatur Ordinibus Eccleſiaſticis per detractionem Clericalium inſignium, & ſpoliatur omni beneficio, ac privilegio Clericali in perpetuum absque ulla ſpe illius conſequendi, & hoc, quando Epiſcopus, præſente Judice ſæculari, cui degradandus tradi debet, publicè abradit illi loca capitis, & manuum, in quibus in collatione Ordinum unctio facta fuit, & demum ſucceſſivè detrahit omnia ſigna, quæ in ſuſceptione Ordinum ſuſcepit; & poſtea exuit eum habitu Clericali, & dicit Judici, & Officiali ſæculari, ut illum ita ſpoliatum in ſuum forum, & juriſdictionem recipiat. Videantur *can. felix 15. quæſt. 7. cap. non poteſt, de re judic. cap. cum non ab homine, de judic. cap. degradatio, de pœnis, lib. 6.* Concil. Trident. *ſeſſ. 13 de reformat. cap. 4.* Hanc degradationis diviſionem tradunt Panormitanus *in cap. qualiter, & quando, num. 10. de accuſat. in cap. at ſi Clerici, §. de adulteriis, de judic.* Angel. *verb. degradatio, in principio*, Sylveſt. *eodem verb. num. 10.* Enriq. *lib. 13. cap 55. §. 3.* Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 20. num. 19.* Bonacina *de cenſur. diſput. 4. punct. unic. num. 2.* & alii Doctores communiter.

Inſuper notandum eſt, actum illum, quo degradatus traditur Curiæ ſæculari, eſſe effectum degradationis actualis, qui tamen non ſemper comitatur degra-
4 dationem realem; nam non omnis degradatus realiter Curiæ ſæculari tradendus eſt; unde in actuali degradatione declaratur privatus privilegio Clericali, non ſemper tamen brachio ſæculari traditur, niſi in quibusdam criminibus valde enormibus, ut homicidio proprii Epiſcopi, vel homicidio iterato, vel in crimine hæreſis, vel falſitate literarum Papalium, vel Sodomiæ ſæpiùs exercita, ac aliis, quæ enumerat D. Auguſtinus Barboſa *de officio & poteſtate Epiſcopi, part. 3. allegat. 100. à num. 11. uſque ad 22.* Et
5 hæc actualis, ſeu ſolemnis degradatio Clerici in ſacris etiam Presbyteratus Ordinibus conſtituti fieri debet ab Epiſcopo, ſibi aſſiſtentibus ſex Epiſcopis, ſi degradandus ſit Presbyter, ſi verò Diaconus, aut Subdiaconus tribus tantùm Epiſcopis, *can. ſi quis tumidus, & dicto can. fœlix 15. quæſt. 7.* At ex Concilio Tridentino *dicto cap. 4.* poteſt Epiſcopus per ſe, vel ejus Vicarius in ſpiritualibus Generalis contra Clericum ad actualem degradationem procedere, adhibitis, & ſibi aſſiſtentibus totidem Abbatibus infulatis, id eſt uſum Mitræ, & baculi habentibus, ſi in in civitate, & diœceſi reperiri, ac commodè intervenire poſſent: alias quin aliis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis, quot Epiſcopi ex ſacrorum Canonum diſpoſitione adhibendi erant; & in ea adhibenda ſunt quædam verba, quæ terrorem incutiant. De hac igitur actuali, ſeu reali, & ſolemni degradatione in præſenti noſter ſermo eſt, utrùm ad eam Abbatum, & Prælatorum Regularium poteſtas ſe extendat; in
6 quo communis Doctorum ſententia eſt, non licere Prælatis Regularibus, neque aliis Epiſcopo inferioribus ſuos ſubditos degradare, nec privare privilegio Clericali, & eos tradere Curiæ ſæculari, quantumvis illos privent ſtatu, ſeu habitu Religionis, niſi illis Prælatis id conceſſum ſit per privilegium, vel conſuetudinem à Romano Pontifice toleratam. Ratio eſſe poteſt, quia hujusmodi degradatio videtur quidam actus Ordinis dependens ab ipſa conſecratione, juxta gloſſ. *in cap. tranſmiſſam, de elect.* quæ inter actus Ordinis Epiſcopalis enumerat etiam Clericorum diſpoſitionem. Ita etiam Panormitanus *ibi num. altim.* & communiter Doctores. Sayr. *de cenſuris, lib. 5. cap. 20. in fine*, Barboſ. *dicta allegat. 110. num. 5.* Actum autem Ordinis Epiſcopalis non poſſunt Prælati inferiores, absque Sedis Apoſtolicæ indultu exercere; tum quia ſi degradationem comitetur traditio brachio ſæculari, niſi hujusmodi traditio fiat ex privilegio Summi Pontificis non poteſt ab irregularitate excuſari, ut tradit Suarez *de cenſuris, diſput. 47. ſect. 1.* Tum etiam quia hæc immunitas conceditur Religioſo, non tantùm, ut Clericus eſt, ſed etiam, ut eſt Religioſus, in favorem non privatæ perſonæ, ſed Religionis: & ideo nequit Prælatus privare ipſam Religionem hoc favore, ob delictum privatæ perſonæ, niſi hoc ei ſpecialiter concedatur; ſicuti nequit privata perſona renunciare privilegio in favorem Communitatis conceſſo, cui per talem renunciationem præjudicium inferatur. Atque ita docent Sayr. *dicto cap. 20. num. 18.* dicens, hanc poteſtatem degradandi nulli Prælato Epiſcopo inferiori, niſi tantùm ejus Vicario in ſpiritualibus Generali competere ſine privilegio; ita etiam Avila *de cenſuris, part. 3. diſput. 5. dub. 4.* Bonacina *dicto puncto ultimo, num. 8.* Barboſ. *citata allegat. 110. num. 25.* Suarez *de relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 10. num. 1. & 2.* ubi etiam reſpondet objectioni, quæ fieri poteſt communis uſus, & praxis ſæcularium Judicum condemnandi ad mortem Religioſos delinquentes, & ejectos, de qua teſtatur Caſſan. *in conſuetud. Burgund. apud eum ibi.*

An autem poſſint Regulares Prælati pœnam mortis, vel mutilationis ſubditis delinquentibus impone- 7
re? Reſpondendum eſt negativè, quia nullus Jodex Eccleſiaſticus Summo Pontifice inferior poteſt mortis pœnam imponere, *cap. cum non ab homine, de judic.* nam alias irregularitatem incurreret, eſſet enim cauſa proxima mortis; quod certum eſt, ut tradunt communiter Doctores in materia de irregularitate. Idem dicendum eſt de pœna mutilationis membrorum, ea enim eſt ejusdem rationis cum pœna mortis quoad irregularitatem, & repugnantiam cum Eccleſiaſtica manſuetudine.

QUÆSITUM XIX.

Utrùm liceat Religioſis à ſententiis, & correctione ſuorum Pralatorum appellare?

SUMMARIUM.

1 *Regulariter de jure communi non licet Religioſis à correctione, & præceptis ſuorum Prælatorum legitimè factis appellare; ſive judicialiter, ſive extrajudicialiter procedant. & num. 5.* 2
2 *Niſi Prælati modum in correctione excedant.*
3 *Appellatio eſt quædam defenſio.*
4 *Defenſio eſt de jure naturæ, & ideò nemini deneganda.*
5 *An prædictis obſtet Concilium Tridentinum.*
6 *Quid ſentiendum ſit ratione privilegiorum Religionibus conceſſorum?*
7 *Appellatio quando ſit concedenda, & num. 10. & 11.*
8 *Recurſus ad Superiorem non eſt denegandus.*
9 *Religioſus quando cenſeatur gravatus.*
12 *Appellationis ordo obſervandus, aſſignatur.*

Dico.

1 Dicatur primò. De jure communi regulariter non
licet Religioſis à correctione, & præceptis ſuo-
rum Prælatorum legitimè, ſecundùm Regulares con-
ſtitutiones factis appellare. Probatur *in cap. repre-
henſibilis, de appellat.* ubi ſic dicitur: *Statuimus ne
ſubjecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam in vocem
appellationis erumpant.* & infrà: *Præcipuè verò hoc in
Religioſis volumus obſervari, ne Religioſi cum pro ali-
quo exceſſu fuerint corrigendi, contra Regularem Præ-
lati ſui, & Capituli diſciplinam appellare præſumant,
ſed humiliter, ac devotè ſuſcipiant, quod pro ſalute
ſua fuerit eiſdem injunctum.* Idem habetur *in cap. ad
noſtram, eodem titul.* ubi Summus Pontifex præcipit
cauſam Abbati, ut licet Religioſus appellare præſu-
mat, eam tamen juxta ſui Ordinis inſtitutionem ca-
ſtiget, dicens: *Quòd remedium appellationis non ideo
eſt inventum, ut alieni à Religione, & Ordinis ob-
ſervantia exorbitantis debeat in ſua nequitia patroci-
2 nium exhibere.* Ex iiſdem juribus colligitur à con-
trario ſenſu, integrum eſſe Religioſis appellare, quan-
do eorum Prælati modum in correctione excedunt;
nam *in dicto cap. reprehenſibilis*, dicitur, ut Religioſi
non præſumant appellationem interponere contra Re-
gularem ſui Ordinis diſciplinam; ergo à contrario li-
cet eis appellare à correctionibus, quæ Regulares diſci-
plinæ modum excedunt. Idem à contrario ſenſu colli-
gitur ex *dicto cap. ad noſtram.* nam ibi dicitur, ideo
non eſſe à Regulari correctione appellandum, ne ſcili-
cet Religioſo ab obſervantia Regulari exorbitanti pa-
trocinium exhibeatur. Ergo quando Religioſus à Re-
gulari obſervantia non exorbitat, ſed juſtè ſe contra
Prælati exceſſum tuetur, licitè appellare poteſt. Cla-
rius idem conſtat ex *ex cap. de Priore, eodem titul.* ubi
mandatur graviter puniri Regularem Priorem, qui ap-
pellationem Religioſi ad Sedem Apoſtolicam non ad-
miſit. Id ipſum probatur ex *cap. licet, de offic. ordinar.*
3 *& cap. ſuper quæſtionum, de officio delegat.* Ratio
eſt, quia appellatio nihil aliud eſt, quàm quædam de-
fenſio. *cap. cum inter, de except.* at defenſio eſt de ju-
4 re naturæ, & ideò nemini deneganda. *Clement. paſto-
ralis, §. cæterum, de re judic.* Naturalis enim ratio
cuique ſuadere videtur, ut ſeipſum eò meliori, quo
poteſt modo tueatur, unde ſe gravatum, vel gravan-
dum ſentiens Religioſus ad ſuperiorem Judicem ap-
pellare poteſt, ut eo pacto ſe, & ſua jura tueri poſ-
ſit. Atque ita tenent gloſſ. final. *in dicto cap. ad no-
ſtram, de appellation.* & ibi Panormitanus *in princi-
pio*, & communiter ſcribentes: idem Panormitanus
*dicto cap. de priore, num. 6. & dicto cap. licet, num. 1.
& dicto cap. reprehenſibilis, in fine*, Dec. *dicto cap. de
priore, ſub num. 1. in gloſſ. 1.* Sylveſt. *verb. Appella-
tio, quæſt. 7. num. 9.* Tabien. *eodem verb. quæſt. 11.
num. 12.* Navarr. *commentar. 3. de regular. num. 51.
& lib. 2. conſil. in 1. edition. titul. de ſentent. & re judic.
conſil. unic. num. 6. & titul. de appellation. conſil. 4.
num. 1. & titul. ut lite pendente, conſil. unic. num. 8.*
ubi conſulit per hanc appellationem ſuſpendi ſenten-
tias, & cenſuras Prælati Regularis, Azor. *inſtitutio-
num moralium, part. 1. lib. 12. cap. 11. quæſt. 8.* Roderic.
quæſtionum regularium tomo 1. quæſt. 29. artic. 2. Sayr.
in Clavi regia lib. 1. cap. 17. num. 38. & ſequentibus, &
alii plures, quos congeſſit Sanchez *in Decalogum lib. 6.
cap. 8. num. 102.* Franciſcus Coriolan. *in tractatu de ca-
ſibus reſervatis, part. 2. caſ. 5. de judic. regular.* §. 10.
num. 16. 28. & ſeq.

5 Et hoc habet locum, ſive Prælatus Regularis judi-
cialiter, ſive extrajudicialiter procedat, ut non liceat
Religioſis appellare, quando Superior quovis horum
modorum procedendi Regulæ terminos non trans-
greditur: ſecus autem quando eos excedit. Quia Præ-
latus ſecundùm Regulæ inſtituta procedendo, neutro
modo gravamen infert; at illa excedens in utroque
gravat; appellatio autem gravatis conceditur. Ita Pa-
normitanus de Nevo *ibidem, num. 8.* & Præpoſit. *in
fine*, quos refert & ſequitur Sanchez *dicto cap. 8.
num. 103.* contra Hoſtienſ. Joan. Andr. & alios apud
eumdem ibidem.

Neque obſtat Concilium Tridentinum ſtatuens 6
ſeſſ. 25. de regularib. cap. 4. *Ne liceat Regularibus à
ſuis Conventibus recedere, etiam prætextu ad ſuos ſupe-
riores accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fue-
rint. Qui verò ſine prædicto mandato in ſcriptis ob-
tento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam
deſertor ſui inſtituti fuerit, puniatur.* Quia non pro-
hibet appellationem, ſed receſſum à Monaſterio, præ-
textu Superiores adeundi; ſic prædictum Concilium
interpretantur Navar. *dicto num. 51. verſic. ad ſecun-
dum*, Azor. *dicto cap. 11. quæſ. 8. verſic. ſi opponas*,
Sayr. *dicto cap. 17. num. 39.* Roderic. *dicto art. 2. in
fine*, Sanchez *dicto num. 102. circa med.* Coriolan. *d.
d. §. 10. num. 27.*

Præterea neque obſtant privilegia conceſſa Religio-
nibus, per quæ ſtatuitur ne liceat illarum Religioſis à
Superiorum correctionibus, præceptis, ordinationi-
bus, mandatis, ac decretis appellare: quorum plura
referuntur à Hieronymo à Sorbo *in Compend. privileg.
Mendicant. verb. appellare, & in Compend. Societ.
verb. appellatio.* Reſpondetur enim, ea privilegia,
ſicut etiam particulares ipſarum Religiones, in qui-
bus denegatur Religioſis appellatio, intelligenda, &
interpretanda eſſe eodem modo, quo jus commune
eamdem appellationem prohibens intelligi debere di-
ximus, videlicet quando Prælati Regulares corrigen-
tes, aut punientes ſuos ſubditos Religioſæ diſciplinæ
metas non excedunt; quia tunc gravamen non infe-
runt; ſecus autem quando exceſſus, & gravamen in-
tervenit. Ita Navarr. Azor. Sayr. & Roderic. *locis cita-
tis.* Sed hæc reſponſio non placet, quia privilegia in
dubio aliquid ultra jus commune operari debent, *cap.
Abbate, de verborum ſignificat.* Sed ſi prædicta Pon-
tificia indulta modo prædicto interpretantur, nihil
concedunt, quia non appellare à moderata, & legi-
tima correctione, ex debito juſtitiæ neceſſarium eſt:
juxta doctrinam D. Thom. 2. 2. *quæſt. 68. artic. 3.* in
Religioſis autem etiam eſt neceſſarium ex ſpeciali de-
bito obedientiæ; ergo ſi Summi Pontifices hoc tan-
tum prohibitum eſſe voluerunt, nullum ſpeciale pri-
vilegium conceſſerunt, quod contra ipſorum men-
tem eſſe videtur; dicendum ergo eſt, prædicta in-
dulta, & conſtitutiones aliquid amplius prohibere;
nempe, ut non ſit integrum Religioſis appellare, niſi
quando gravamen eſt certum, & conſtat de injuſtitia
præcepti, aut ſententiæ. Vel ſi appellationem inter-
ponant, per eam non ſuſpendatur juriſdictio Supe-
rioris quoad vim obligandi per præceptum vel ſen-
tentiam, de qua appellatur, & quoad poteſtatem
procedendi in cauſa, de qua agitur. Nam de jure 7
communi non ſolùm conceditur appellatio, quando
gravamen eſt certum, ſed etiam quando eſt dubium,
& ſolùm denegatur, quando manifeſtè patet, nullum
gravamen inferri, ut conſtat ex *cap. cum ſpecialis,
§. porrò, de appellat.* Ita Sanchez *dicto cap. 8. num. 116.*
Per hoc tamen non denegatur Religioſis alius mo- 8
dus ſe tuendi, ſcilicet per recurſum ad Superiorem
cauſa querelæ, quando appellationi locus non eſt;
ut docent Navarr. *lib. 2. conſil. in 1. edit. tit. de ſentent.
& re judic. conſil. 2. num. 8. & in 2. tit. de appellat.
conſil. 5. num. 8.* Roderic. & Sayr. *locis citatis.* Suarez
de relig. tom. 4. tractat. 8. lib. 2. cap. 11. num. 6. & 7.
qui cenſet, hujuſmodi recurſum non ſolùm eſſe lici-
tum, quando in pœna imponenda Prælatus debitum
modum excedit, ſed etiamſi ſit juſta, & ſecundùm
Regulam, dummodo materia ſit talis, ut Superior
poſſit gratiam aliquam, vel quaſi diſpenſationem
con-

concedere; quia tunc ex nullo capite malum eſt, il-
lam procurare, dummodo etiam vera, & ſufficiens re-
latio Superiori fiat, ne gratia, ſive remiſſio ſubreptitia
ſit. Cenſet etiam talem recurſum haberi poſſe non
ſolùm ad altiores Prælatos intra Religionem, ſed etiam
uſque ad Summum Pontificem, vel ad quemcumque
alium habentem jurisdictionem ad mutandum præ-
ceptum, vel pœnam Religioſo impoſitam, à ſuis Supe-
rioribus; quia in his omnibus eadem ratio militat.
Per hunc tamen recurſum jurisdictio inferioris, nec
quantum ad vim obligandi per præceptum, vel ſenten-
tiam, nec etiam quoad procedendum ad executionem,
vel ulterioris cauſæ defenſionem, donec à Superiore
non inhibeatur; ita Sanchez *d. num.* 110. *in fine*, &
Suarez *d. num.* 6.

Regulares igitur non ſolùm de publicis delictis,
verùm etiam in gravioribus cauſis, ut quando de oc-
cultis gravioribus, atque graviſſimis criminibus ad
eorum infamiam, aut officiorum, ſive etiam activæ,
ac paſſivæ vocis privationem, aut carcerationem, vel
aliam graviorem pœnam contra eoſdem agitur, ſi gra-
ventur, appellare poſſunt ad Superiorem Prælatum.
9 Quia tunc talis defenſio eſt neceſſaria; nam niſi ſuſ-
pendatur ſententia, & executio, imminet periculum
gravis nocumenti: & fortaſſe irreparabilis. Ut autem
Religioſus cenſeatur gravatus, non ſufficit, quod ſen-
tentia contineat rigorem, ſed neceſſarium eſt, quod
ſit injuſta, unde quandiu Prælatus juſtitiæ limites
non excedit; etiam ſi ſummo rigore utatur, obligat
per ſuum præceptum, & ſententiam, nec poteſt ſuſ-
pendi per appellationem, quæ inter Religioſos ſal-
rem non habet locum, niſi quando injuſta eſt ſenten- 10
tia, vel præceptum contra eos latum; unde injuria
non intercedente, etiam ſi Religioſus appellet, Præ-
lato ſententiam, vel præceptum non mutante, te-
netur ſubditus parere, vel non reſiſtere, donec à
Superiore alia via requiſito relaxatio fiat; quia juſti-
tia ſuam vim retinet, etiam ſi ſit rigoroſa. Ita Sua-
rez *de relig. tom.* 4. *tractat.* 8. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 9.
Præterea neceſſarium eſt, ut clarè conſtet de inju- 11
ſtitia, nec ſufficit, quod ſit dubium, an ſententia
juſta ſit, necne; quia *in dicto cap. ad noſtram*, ab-
ſolutè dicitur, quod non obſtante appellatione Re-
ligioſi Prælatus ſecundùm Regulam, ac Ordinis
conſtitutiones eum corrigat, & caſtiget; ac idem
ſine ulla limitatione ſtatuitur *in dicto cap. repre-
henſibilis*; ergo nulla limitatio, vel exceptio à no-
bis addenda eſt, niſi quam naturalis ratio neceſſa-
riò poſtulat, ſcilicet in manifeſta injuria, tum etiam,
quia in dubio obediendum eſt Prælato, ac ejus jus
præferendum eſt. Ita Suarez *alias citatus ubi proximè
num.* 10.

Ordo appellationis aſſignatus fuit à ſacra Congre- 12
gatione, videlicet ab Abbate, ſeu Priore, vel Prælato
Conventuali ad Provincialem, à Provinciali ad Gene-
ralem, à Generali ad Protectorem, & à Protectore ad
ipſam ſacram Congregationem, ut ab eadem decla-
ratum fuiſſe anno 1597. refert Hieronymus à Sorbo *in
ſuis annotationibus, ad Compendium privileg. dicto
verb. appellare, circa* §. 1. & ex Sanch. *d. cap.* 8.
num. 107. *in fine*, Suarez *d. cap.* 11. *num.* 5. Coriolan.
d. §. 10 *num.* 28.

*Et hæc de Praxi Criminali breviter dicta ſufficiant. Ad laudem DEI,
ac B. M. S. V. & S. Joannis Gualberti, & omnium Sanctorum.*

INDEX

INDEX
Locupletiſſimus Rerum, Verborum, Materiarum, atque Sententiarum, quæ in hoc tertio Tomo continentur.

In Diſputationibus, prior numerus Diſputationem; alter Diſputationis Quæſitum; tertius Quæſiti numerum; quartus denique Paginam indigitat: in Deciſionibus verò, priori numero Deciſio; altero, numerus Deciſionis; ultimo demum, Pagina notatur.

A.

ABBATAS habentes juriſdictionem privativè ad Epiſcopum, debent etiam congregare Concilium ſynodale. diſp 1.q.1 n.2.p.2.
Abbates juriſdictionem epiſcopalem habentes quænam pertractare debeant in Capitulis. diſp.ead.1.q.2. n.19 & 20.p.23.
Abbatis Generalis electio de jure communi ſpectat ad totam Congregationem, ſcilicet, ad Prælatos ipſam repræſentantes. diſp. ead.1 q.4 n.1.& 2.p.6.
Abbatis Generalis Vallis Umbroſæ electio fit à Prælatis Monaſteriorum. ibid.n.3 p.6.
Abbas in gravis momenti negotiis debet omnium Monachorum conſilium adhibere; ad minora autem ſeniorum tantùm. d.ead. 1.q.6 n.1 & 2.p 8.
Abbas ſæpè tenere debet diſciplinę Capitulum d.ead.1.q.8.n.1.p.10.
Abbatem alios ſibi ſubordinatos Miniſtros ad ſui Cœnobii regimen aſſumere expedit. diſp.2.q.1.n.4 p.11.
Abbas deputare debet tales ad Monaſterii officia peragenda, qui fideles fuerint, & diſcreti. diſp ead.2.q.2.n.1.p.11.
Abbas qualem Præpoſitum, ſive Priorem clauſtralem in Monaſterio inſtituere debeat. ibid.n.2.p ead.
Abbas in Monaſterio creare debet Decanos. ibid.n.3.p.ead.
Abbas diligenter curare debet, ut Fratribus infirmis charitatis miniſterium exhibeatur. ibid.n 6.p.12.
ad Abbatem ſolum ſpectat, Miniſtros, & Officiales in Monaſterio deputare de jure communi, & ſecundùm Regulam D. Patris Benedicti. diſp.ead.2 q 3 n.1.p.12.
Abbatis ordinarius Vicarius eſt Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis. d. ead.2.q.4.n 1.p.12
Abbati non licet in ejus abſentia alium Vicarium conſtituere, ſi prior clauſtralis eſſet ei à Capitulo aſſignatus. ibid.n 2 p.ead.
Abbates in eorum Monaſteriis, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneos Magiſtros tenere debent, qui lectionem ſacræ Scripturæ habeant: quod ſi negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, ut Sedis apoſtolicæ delegati, ad hoc eos compellere poſſunt. diſp. ead.2.q 5.n.3 p.13.
Abbates Conventuales non poſſunt ſtatuta perpetua condere. d. 3. q.1.n.2.p.14.
Abbates Gener. an ſtatuta perpetua condere poſſint d.3.q.1.n.3.p.15.
Abbas Generalis cum Capitulo nequit condere ſtatuta contra jus commune, abſque ſpecialibus privilegiis: & niſi à Summo Pontifice in ſpeciali forma confirmarentur, invalida ſunt. diſp.ead.3.q. 2.n.1.& 3 p.15.
Abbates ſæculares habentes juriſdictionem quaſi epiſcopalem, ſeu quaſi, poſſunt ſtatuta condere. diſp.ead.3.q 3 n 1.p 16.
Abbates ſæculares juriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes non poſſunt leges, & ſtatuta contra jus commune condere. ib.n.2 p.ea.
Abbates regulares habentes territorium, & ſubditos ſæculares, in quos juriſdictionem epiſcopalem exercent, poſſunt ſtatuta condere. ibid n.3 p ead.
Abbas Generalis, & Provincialis obligantur legibus Capituli generalis, & provincialis reſpectivè. diſp.ead.3.q 4.p.17.
Abbatem Generalem, & omnes alios obligat ſtatutum Capituli generalis, tam quoad vim directivam, quàm coactivam ibid.p.17.
Abbates conſilium adhibere non tenentur in præceptis levibus, ſecùs in gravioribus diſp ead.3.q.5.n.1 & 2.p.18.
Abbatum, & Superiorum ordinaria præcepta, quæ fiunt ore tenus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non obligant ad mortale, licèt materia gravis ſit. diſp ead 3.q.6 n.5 p.20. Vide, *Lex, Præceptum, Statutum.*
Abbates, & Superiores tenentur ſub mortali corrigere ſubditos, qui frequenter transgrediuntur venialiter ibid.n.10.p.20.
Abbatis, & Prælati Religionis poteſtas duplex, dominativa una, juriſdictionis altera. diſp.ead. 3.q 8.n.2.p.27.
Abbates, & Prælati regulares utrùm teneantur ſuam Regulam, & omnia in ea contenta obſervare, arguitur pro parte negativa. d.4. q 1 n.1. p.31. Pars affirmativa ſuſtinetur. n.2. Reſpondetur ad objecta n.3 p.31.
Abbas, & Prælatus generalis cum majori parte Capituli generalis poteſt Regulam jam collapſam, & laxatam reformare. diſp.ead. 4 q 6.n.2.p.36.
Abbas localis poteſt condere præcepta pro obſervatione Regulæ relaxatæ ſecundùm priorem rigorem. ibid. n.8 p.39.
Abbates generales cum conſilio, & conſenſu Capituli generalis poſſunt ex privilegiis Abbatias, & loca ſuarum Congregationum in alia earundem Congregationum loca transferre, nullius licentia requiſita. diſp.5.q.4.n.3.p.58.
Abbates utrùm poſſint deſerere & deſtruere ſuas Eccleſias, & Monaſteria. diſp.ead.5.q. 7.n 1.p.59. Vide, *Monaſterium.*
Abbates non poſſunt Ordines minores quibuscunque conferre. diſp.ead.5.q.11.n 70.p.69.
Abbas in Religionibus Ordinis S. Benedicti tenetur in receptione Novitiorum ad validitatem actus, conſilium Capituli adhibere. diſp.6.q.1.n.5.p.74.
Abbas, ſeu Prælatus, qui ſeniorum, & Collegarum conſilium poſtulare tenetur, debet eorum conſenſum expectare, & ſequi. ib.n.9 p.75.
Abbas ſe ſolo, aliis Collegis ſine rationabili cauſa Conſenſum denegantibus, vel imminente neceſſitate, & periculo, an validè recipiat Novitium ibid.n 13. & 14 p 77.
Abbas ſine conſenſu Collegarum invalidè Novitium admittit. ibid. n 15.p 78.
Abbas ſæcularis, & alii Prælati Epiſcopo inferiores, an poſſint Religionem ingredi abſque aſſenſu apoſtolico. d.ead.6.q.3.n.8 p.80.
Abbas debet Novitiis recipiendis dura, & aſpera prædicare. d.ead. 6.q.6 n.1.p.99.
Abbas qualiter cum Novitiis receptis gerere ſe debeat ib.n.3.p.100.
Abbas recipiens per pecuniam Novitium, quam pœnam incurrat. diſp.ead.6 q.9.n.2.p. 104.
Abbas aliquid à Novitio ſponte dante recipere poteſt abſque ſimoniæ labe. ibid.n. 3.p ead.
Abbas an poſſit incorporare aliquem Monaſterio, & quid circa hoc ſentiant Doctores diſp.ead.6 q 15.n 1.p.116.
Abbas debet Religionis præcipua explicare cum conſilio Capituli. ibid n.2. p.ead.
Abbati conſultiva ſunt ſuffragia Monachorum, non deciſiva. ibid. n.4.p.124. In hac re ſunt attendendæ Conſtitutiones, & privilegia Religionum. ibid.n.5.p.ead.
ad Abbatem de jure pertinet Monaſterii tota poteſtas. ib.n.6 p.ead.
Abbates, & alii Superiores regulares poteſtatem ordinariam recipiendi Novitios ad profeſſionem habentes, poſſunt eandem poteſtatem aliis delegare. diſp.ead.6.q.18.n.1 p.150.
Abbas poteſt ex juſta cauſa prorogare profeſſionis emiſſionem ultra annum. ibid.n.2.& 4 p ead. Vide, *Profeſſio.*
Abbas licentiam tranſeundi ad arctiorem Religionem denegans, ſi ſibi conſtet, illam nec temerè, nec de re incerta poſtulari, peccat mortaliter. d.7.q 1.n 5 p.135. Vide, *Religio. Religioſus. Tranſitus.*
Abbates, & Prælati Regulares poſſunt Apoſtatas, & fugitivos capere, ubicunque illos repererint, & in vincula conjicere, ac debitis pœnis in eos animadvertere. diſp.8. q.3.n.2. p.150. Vide, *Apoſtata. Fugitivus.*
Abbas utrùm poſſit concedere ſuo Monacho, ut extra Clauſtrum degat, abſque eo, quòd incurrat apoſtaſiam; & maximè ut propriis parentibus ſubveniat. Arguitur pro parte affirmativa. d ead.8.q. 6.n.1.p.154. Argumenta ejus diſſolvuntur. ibid.n.4.p.ead.
Abbates, & Prælati regulares utrùm poſſint ejicere à Religione Religioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles. Sententiæ variæ referuntur. diſp.ead.8.q 7.n.1 & 2 p.155. Vide, *Religioſus.*
Abbas habet authoritatem conferendi beneficia, quę ad eum pleno jure ſpectant. diſp.9 q 1 n 3.p.156. Vide, *Beneficium.*
Abbates, & alii Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt habere jus inſtituendi ex privilegio & præſcriptione, vel ex conſuetudine. d. ead 9.q.2 n.1 p.165.
Abbates an poſſint ad curam animarum inſtituere. ibid. n.2.p.ead.
Abbates apud diverſas Religiones variis nominibus nuncupantur. diſp ead. 9.q.3 n.21.p.168.
Abbates, & Præl. regulares ſtatim electi poſſunt beneficia ſuis Abbatiis, & Monaſteriis ſubjecta conferre. d.ead.9.q.4.n.1.p 169.
Abbatum, & Prælatorum regularium poteſtas competit illis, ſtatim ut ſunt electi. ibid.n.2.p.ead.
Abbates, & Prælati ſæculares, antequàm inducantur in poſſeſſionem ſuæ Eccleſiæ, juriſdictionem an poſſint exercere. ibid. n.3 p.169.
Abbates, & Prælati Religionum à Sede apoſtolica promoti non

poſſunt in ſua Prælatura adminiſtrare, niſi priùs expeditis literis ejuſdem Sedis apoſtolicæ. ibid. n.4.p.ead.
Abbates de jure communi nequeunt abſque ſui Conventus conſenſu beneficiarios inſtituere. diſp.ead. 9.q.5.n.1.p.169. Sed limita, ut n.4.p.ead.
Abbates, & Prælati in beneficiis conferendis, quomodo ſe gerere debeant. diſp ead.9.q.7.p.171.
Abbas poteſt ad libitum Priorem manualem, & Monachum beneficiarium, à Prioratu, ſeu beneficio removere. diſp.ead.9. q. 14. n.1 p.184.
Abbates Regulares in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis olim poterant Vicarios ad nutum amovibiles ponere. diſp.ead.9.q.18.n.1. p.188. Tridentina Synodus quid ſuper hoc ſtatuerit. ibid.n.2.p. ead. Pius V. quid de hac re ordinaverit. ibid.n.3.p ead.
Abbas habens poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias intra ſuam Parochiam, poteſt etiam præſtare aſſenſum, & authoritatem acquiſitioni juriſpatronatus. diſp ead.q.21 n.3.p.189.
ad Abbates ſpectat inſtitutio in Eccleſiis, & Capellis ipſis pleno jure ſubjectis: ſecùs autem in iis, quæ ad ipſos pleno jure non pertinent. diſp.ead 9.q.12.n.2.p.ead.190.
ad Abbatem an pertineat inſtitutio in jurepatronatus, ipſo tranſlato ad Monaſterium. ibid n.3.p.184.
Abbates, & Prælati habentes Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, & in eis epiſcopalem juriſdictionem exercentes, poſſunt charitativum ſubſidium ab eis exigere. diſp.10. q.2.n.2 p.193. Vide, *Charitativum ſubſidium.*
Abbates, & Prælati quomodo cauſam ſuæ neceſſitatis narrare debeant. diſp.ead.10 q.3.n.1 p.194.
Abbas an teneatur ad reſtitutionem rerum Monaſterii, quas apud Monachum depoſitas furari videt, & tacet. diſp.11.q.1.n.12.p.202.
Abbas non poteſt dici dominus bonorum ſui Monaſterii, ſed tantum adminiſtrator. diſp.ead.11.q.2.n.3.p.203.
penes Abbatem reſidet tota poteſtas de jure communi acquirendi pro Monaſterio. diſp.ead.11.q.3.p.1.p 203.
Abbas, quidquid acquirit, pro ſuo Monaſterio, vel Religione acquirit. ibid.n.2 p ead.
Abbas, vel Monachus, quem ſacri Canones abſolvunt à jugo Regulæ monaſticæ, & Epiſcopus efficitur, velut legitimus hæres paternam hæreditatem jure vendicare poteſt. d.ead.11 q 5 n. 2 p 212.
Abbati conceſſa eſt univerſa poteſtas neceſſaria ad debitam adminiſtrationem, & conſervationem bonorum ſui Monaſterii. diſp. ead 11.q 6.n.1 p.213.
Abbas expendens bona Monaſterii in uſus vanos, præjudicat ſuo officio conſervandi bona Monaſterii, peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius. ibid. n.2.p.ead.
Abbas expendens aliquid contra præſcriptum Regulæ, vel aliis dans licentiam, facit contra conſervationem bonorum Monaſterii. ib. n. 4. Et non eſt in bono ſtatu. n 5.pag ead.
Abbas, vel Superior concedens aliquid Religioſo in uſus proprios, ſed decentes, non facit contra conſervationem bonorum Monaſterii. ibid. n 9. p ead. Vide, *Bona.*
Abbas nolens movere cauſam in qua ſumptus litis excedit quantitatem principalem, excuſatur. diſp.ead.11.q.8.n 1.p.215.
Abbas renunciare non poteſt privilegio concernenti Eccleſiam, nec de rebus Eccleſiæ aliquid donare locis piis. ibid.n.4.p.ead.
Abbates, & alii Superiores an debeant reſiſtere rapientibus bona ſuæ Eccleſiæ. ibid. n.5.& 6.p.ead.
contra Abbates, qui repudiant hæreditatem, vel legatum ipſi Monaſterio relictum, Monaſterium agere poteſt. ibid.n.7.p.ead.
Abbates tenentur ſuorum Monaſteriorum redditus in cultum, & ornatus Eccleſiæ expendere. diſp.ead 11.q.9.n.2.p.216.
Abbas, & Prælatus regularis tenetur ad totum Conventum de ejus fructibus alendum, atque ad ſingulorum neceſſitatibus providendum. diſp.ead.11.q.10 n.1 p.216.
Abbas tenetur ſub mortali à ſuis ſubditis peculiorum cauſam, cùm commodè poterit, auferre. ibid.n.2.p ead.
Abbates utrùm poſſint civitates, caſtra, oppida, vaſſallos, ac juriſdictionem temporalem habere. diſp.12.q 1.per tot p.223.
Abbas non poteſt caſtra, ſive loca Monaſterii Regulari, vel ſæculari alicui concedere. diſp ead.12.q.3.n.1.p.225. Super hoc principaliora Summorum Pontificum Decreta ab Urbano VIII. collecta, per earum ſummam recenſentur. ibid. n.2.p. 226.& ſeqq.
Abbates, & Prælati eccleſiaſtici poſſunt cum ſuis vaſſallis Principibus temporalibus, & Reipublicæ tempore belli auxilium præſtare; ad id tamen cogi nequeunt. diſp.ead. 12.q.4.p. 233.
Abbates, & Prælati regulares per ſeipſos, & ſuos ſubditos regulares tenentur ad aliqua obſequia ſuæ Reipublicæ, propter bonum commune præſtanda, nempe, conſilia, bona, legationes, cuſtodire civitatem, arma ſumere contra bannitos pro defenſione Reipublicæ, & pugnare in neceſſitate ad conſequendam juſtam victoriam. diſp.ead.12 q. 5 n.1.& ſeqq.p. 234.
Abbati, & Eccleſiæ Prælato jure civili, canonico, & naturali divino prohibita eſt alienatio bonorum eccleſiaſticorum. diſp.13.q 2.n.1. p 239. Vide, *Alienatio. Bona.*
Abbates, & Prælati an validè poſſint repudiare legatum, aut hæreditatem Monaſterio, vel Eccleſiæ relictam. ibid. n. 8.p.240.
Abbas, ſeu Prælatus, an poſſit res Monaſterii oppignerari, aut hypothecari, abſque hoc, quòd dicatur alienare. ibid.n.9.p.ead.
Abbas, ſeu alius Prælatus quomodo poſſit abſq; aſſenſu apoſtolico rem pretioſam alteri ad beneplacitum concedere. ib.n 11 p ead.
Abbas, ſeu Prælatus an poſſit cedere liti pro ſuo Monaſterio abſque licentia Epiſcopi, vel Summ Pontificis. ibid n 12 p ead.
Abbates, ac regulares Prælati nequeunt pecunias ad cambium, vel mutuo accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis. diſp.ead. 13.q.7 n.1.p 247.
Abbas poteſt repudiare legatum, vel hæreditatem Monaſterio præſcriptam, nondum autem acquiſitam diſp.ead.13 q 9.n 5.p. 249.
Abbas Monaſterii res reſtitutioni ſubjectas poteſt abſque ſolennitatibus reſtituere ibid. n.11.p. 250.
Abbas poteſt tranſigere abſque ſolennitatibus, quando Monaſterium non eſſet in poſſeſſione illius rei, ſuper qua tranſactio fieret. diſp ead 13.q.9.n.9.ibid.
Abbas poteſt remittere caducitatem emphyteuſis ſui Monaſterii abſque ſolennitatibus. ibid n.10.p ead.
Abbate mortuo, Conventus nihil poteſt interim alienare, niſi quod ſervando ſervari non poteſt. diſp.ead 13 q 10 n.11.ibid.
Abbates teſtamentum facere non poſſunt. diſp.16.q 3.n 3 p.268.
Abbatibus Regularibus nullo modo licet diſponere de rebus Monaſterii. ibid n.4.p.ead.
Abbates, & Prælati Regulares an poſſint Advocatorum, & Procuratorum munus in judicio obire. diſp.17.q.5. n 1.p 277 Monaſterii utilitatem intervenire an ſit ad id neceſſarium. ib. n 2.p.277
Abbates, & Præl regul. poſſunt eſſe Judicum aſſeſſores. ib.n.6.p.278.
Abbates, & Prælati regulares, necnon Religioſi de illorum licentia poſſunt eſſe Vicarii Epiſcoporum. ibid.n.7 p.278.
Abbates etiam conventuales teſtamenta, vel alias ultimas voluntates exequendi facultatem habent, abſque Generalis, aut alterius Superioris licentia. diſp.ead.17 q.6.n.1.ibid.
Abbas, etiam re non integra, poteſt revocare Monacho facultatem, quam illi tradidit, ut alicujus ultimæ voluntatis executor eſſet. ibid.n.3.p.278.
Abbates, & Religioſi, qui munus prædictum ſuſcipiunt, poſſunt ab Epiſcopo compelli ad reddendam rationem geſtæ executionis. ibid.n.4. Limita tamen, ut n.5.p ead.
Abbatia nomen dignitatem præfert. dec.4 n 2.p.282.
Abbatis nomen ſonat in dignitatem, & Abbatia dicitur dignitas. dec.5.n.4 p.283.
Abbas non habens adminiſtrationem perpetuam cum juriſdictione, non dicitur habere dignitatem. ibid n.7 p ead.
Abbates de jure communi præcedunt Canonicos Cathedralis Eccleſiæ. ibid.n.8 p ead.
Abbas non habens aliquod ex tribus ſignis ad dignitatem conſtituendam requiſitis, non eſt propriè, & verè Abbas; ſed abuſivè, & impropriè Abbas vocatur, ac quandam ventoſam dignitatem repræſentat. dec.6.n 1 p.283.
Abbas Canonicis præfertur, & quando. ibid. n.3.p.ead.
Abbatis nomen habens, abſque dignitate, non præfertur Canonicis Collegiatæ, ſed eis cedit. dec.7.n 1 p.ead.
Abbatia nomen in jure diverſimodè accipitur. dec 8 n.3.p 284.
Abbas triennalis videtur ſuffectus loco Prioris clauſtralis. dec.11 n. 8.p.287.
Abbates titulares perpetui, & Commendatarii habent Prælaturam, & dignitatem. ibid.n.9.p ead.
Abbatis territorium dicuntur Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ. dec. 43.n.4.p.328.
Abbates regulares habentes, vel non habentes territorium, non comprehenduntur in decreto Concil. *ſeſſ.24.c.20 §.Ad hæc.* ibid. n.5.p ead.
Abbates regulares habent primam dignitatem poſt pontificalem, & dicuntur in primo gradu dignitatis conſtituti: & quomodo intelligatur ibid. n 6 & 15.p.229.
Abbates regulares ratione facultatis dignitatis, aut Ordinis, non poſſunt dici de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo. ib.n.7.p.ead.
Abbas nullam habet ſimilitudinem cum Decano, & Archidiacono, ſed abſque dubio illis eſt major. ibid n.10.p.ead.
Abbas donec poteſt probare, ſe habere territorium ſeparatum, an ſit privandus ſua quaſi poſſeſſione. dec.49.n.4. p.334.
Abbatis in electione ſervanda eſt forma. *cap. Quia propter. de elect.* dec 22.n.5.p.302. Vide, *Electio.*
Abbas non privatur beneficio ipſo jure ob non promotionem ad ſacros Ordines: ſed eſt neceſſaria præcedens monitio. dec. 24.n.3. & ſeqq.p.311.
Abbas, qui actu exercet curam Monachorum, privatur Abbatia ob non promotionem ad ſacros Ordines; ſecus ſi talem curam non habet. ibid n. 9 p.311.
Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdictione quaſi epiſcopali, poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, nec comprehenditur ſub decreto Conc. Tridentini. maximè ſi juvetur immemorabili. dec.39 per tot.p.346 & dec.41.n 1.p.327.
Abbas habens jura epiſcopalia non dicitur eſſe de inferioribus Prælatis Epiſcopo. dec.41 n.2.p.327.
Abbas in locis pleno jure ſibi ſubjectis habet juriſdictionem epiſcopalem, vel quaſi, locaque ſibi ſubdita dicuntur extra juriſdictionem Epiſcopi, & faciunt territorium ſeparatum. ibid. n.3. & 4.p.ead.

Index Rerum, & Verborum.

Abbas habens jura epiſcopalia, habet cognitionem cauſarum criminalium, & matrimonialiũ, etiam quoad ſeculares 10.0.7 p. ead.

Abbas habens jura epiſcopalia, exercet juriſdictionem pro ſuo territorio, etiam poſito intra limites diœceſis epiſcopalis. dec.42. n.2 p 327.

Abbas habens territorium proprium, vel pleno jure ſibi ſubjectum, poteſt in dicto territorio juriſdictionem exercere. ib. n. 3. p.ead.

Abbates reſpectu Epiſcopi dicuntur inferiores dignitates. dec.43. n.15.p.329

Abbates præferuntur Vicario Epiſcopi, qui aliàs cum eo facit unum tribunal. ibid. n.18.p.329.

Abbates regulares habentes juriſdictionem in Clericos, etiam ſeculares, dicuntur in primo poſt pontificalem dignitatem gradu conſtituti; non autem de inferioribus ſubordinatis Epiſcopo. dec.44 n. 3.& 4.p.330.

Abbas quoad Clericos Eccleſiæ ſibi pleno jure ſubjectæ comparatur Abbati habenti territorium, quoad perſonas ſui territorii. ibid. n.5.p.ead.

Abbas habens territorium ſeparatum poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus perſonarum ſui territorii, nec comprehenduntur ſub diſpoſitione Conc. Trid. ſeſſ.24.c.20.§ Ad hæc. ibid.n.9.& 8.p.ead & dec.65.n.1.p.344.

Abbas habens juriſdictionem epiſcopalem, poteſt imponere pœnam degradationis, licèt actus degradationis ſit poſtea ab Epiſcopo faciendus. ibid. n.9.p.ead.

Abbates, qui non ſunt Nullius, non poſſunt approbare Confeſſarios ad ſecularium Confeſſiones audiendas, nec dare licentiam Regularibus concionandi in aliis, quàm ſuorum Ordinum Eccleſiis: ſed hæc ſpectant ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt. dec 45.n 1 p 330.

Abbas Monaſterii exempti aliquando habet ſub ſe aliqua membra, Eccleſias, vel Capellas non exemptas. dec 47.n.17.p.333.

Abbas non poteſt quærere territorium ſeparatum ab Epiſcopo, ita ut faciat caput in eadem diœceſi: ſed bene poteſt quærere ſub Epiſcopo, ut Epiſcopus habeat univerſalem juriſdictionem, ſaltem habitu, & Prælatus inferior habeat, quaſi ſub eo, licèt exercitio excludatur Epiſcopus ibid.n.21.p.ead.

Abbas ubi exercet juriſdictionem quaſi epiſcopalem cum territorio ſeparato, juriſdictio in eo territorio cenſetur in totum ab Epiſcopo adempta. dec.54.n.6.p.338.

Abbates habentes territorium ſeparatum, dicuntur eſſe Nullius, & habere propriam diœceſim, cujus reſpectu ipſi quoque diœceſani appellantur. dec 55.n.1.p 339.

Abbas in arduis non poteſt agere ſine Conventu. dec.75. n.17.p.362.

Abbas non poteſt præjudicare Monaſterio. dec.101 n.7.p 391.

Abbatis diœceſis, effectũ quãdo dicatur territoriũ. de.117.n 2 p.412

Abbas ſi ex conſuetudine concedit literas dimiſſoriales, ei non obſtat Conc. Trid. cùm cenſeatur conſuetudo confirmata tribuens juriſdictionem, non exemptionem. dec.ead n 5 p.412.

Abbates an poſſint in Judices Cõſervatores aſſumi. V. *Conſervatores.*

Abbas an poſſit diſpenſare. Vide, *Diſpenſatio.*

Abbas an poſſit emphyteuticare, vel infeudare bona Monaſterii. Vide, *Emphyteuſis. Feudum.*

Abbati quomodo liceat bona ſui Monaſterii locare. Vide, *Locatio.*

Abbates utrùm beneficia, Abbatias, & Monaſteria ſibi ſubjecta unire poſſint. Vide, *Unio.*

Abbates ſunt Superiores delinquentium in ſuis territoriis. n 8. & 13 p 416.417.

Abbates, & Prælati Regulares ſunt Judices ordinarii ſuorum ſubditorum ex vi muneris & propriæ dignitatis n.11 ibid.

Abbates prohibentur flagellare per laicos Monachos, aut Converſos.n 2 p.444.

Abbates & Prælati Regulares de conſuetudine poſſunt imponere pœnam triremium ſuis ſubditis.n.3.ibid.

Abbatia, & Eccleſiæ regulares de jure communi nequeunt de uno ad alium locum abſque Diœceſani licentia, transferri. diſp. 5. q. 4 n.1 p.57.

Abbatias, & loca ſuarum Congregationum in alia earundem Congregationum loca transferre, nullius licentia requiſita, Abbates generales cum conſilio, & conſenſu Capituli generalis poſſunt ex privilegio. ibid.n.3 p.58.

Abbatia deſtructa utrùm tollatur dignitas abbatialis, & pereant, & extinguantur ejus jura, & privilegia, arguitur pro parte affirmativa. diſp ead.5.q 9.n.1.p.62.

Abbatia, vel Monaſterio Superiori authoritate, & ſine ſpe refectionis deſtructo, amittuntur omnia eorum jura, & privilegia: ſecus ſi fuerint deſtructa fatali caſu, vel à non habente juriſdictionem. ibid.n. 2.p.ead.

Abbatiarum non exemptarum, vel exemptarum bona an poſſint alienari. diſp.13.q.5.n.1.p.245. Vide, *Alienatio.*

Abbatia ſi careat cura, & Conventu, non poteſt propriè dici dignitas. dec.9.n.3 p.285.

Abbatia, inſpecta ejus origine, eſt potiùs nomen ſollicitudinis, quàm honoris. ibid. n 8.p.8 ead.

Abbatia habens territorium diſtinctum, unà cum juriſdictione quaſi epiſcopali, eſt verè, & realiter Nullius, etiamſi territorium illius ſit circundatum limitibus Epiſcopatus. dec.48 n.7.p.334.

Abbatia ut non dicatur eſſe in aliqua diœceſi, ſed Nullius, quæ requirantur. dec. 46.n. 4 p.331.

Abbatias an poſſit Abbas unire, vel diſmembrare. Vide, *Unio. Diſmembratio.*

Abbatiſſæ in electiones ſcrutatores aſſumendi ſunt de Collegio. dec. 17.n. 1.p. 294.

Abbatiſſa debet eſſe ætatis 30. annorum, non obſtante quacunque conſuetudine. ibid.n.2.p.ead.

Abbatiſſa eſt eligenda à duabus partibus Collegii. ibid. n.5.p.294.

in Abbatiſſæ electione attenditur major pars Collegii, non habita collatione zeli ad zelum, nec meriti ad meritum: etiam quando electio eſt facienda à mulieribus ſimul cum maſculis, & quare. ibid n.6.p.ead.

de Abbatiſſæ electione agitur in alia deciſione ſubjuncta deciſioni 17. p.294.

Abnegare ſemetipſum, eſt, propriam voluntatem, per quam homo eſt homo, abnegare. diſp.1.q. 1.n.2.p.12.

Abſolventes à caſibus Epiſcopo reſervatis an poſſint excommunicari. diſp.5.q.11. n.106.p.71.

Abſolutio ad cautelam ex inveterato ſtylo Rotæ, ſine cauſæ cognitione concedi ſolet. dec.118.n.2.p.413.

Abſolutio à cenſuris non remittitur ad Ordinatium, quando conſtat de gravamine ab ipſo, vel ejus Officiali illato.ib.n.3.p.ead.

Accuſatoris familiares in cauſis criminalibus repelluntur à teſtificando. n.19 p.440.

ad Accuſationem requiritur, ut fiat in ſcriptis n.5. p.421.

ad Accuſationem an requiratur, ut exprimantur dies, & annus, quibus intentatur? n 6 p.422.

An debeat exprimi nomen accuſatoris, & accuſati? n.7. p 422.

ad Accuſationem debet exprimi ſpecies delicti. n.8.p.422. neceſſaria expreſſio loci, ac temporis, quo delictum patratũ eſt. n 9.p.422

ad Accuſationem debet accuſans ſe ſubſcribere, obligans ſe ad pœnam talionis. n.10 p.423.

ad Accuſandum quinam admittantur, remiſſivè. n.11.p.423.

Acquieſcentia reſultat ex contradictione extrajudiciali. dec.86.n.6. p.374.

Actore non probante, reus abſolvitur. dec 13.n 1 p. 289.

Actoris probationes reddi adeò turbidas, ut ſufficienter non concludant, reo pro victoria ſufficit. dec.97.n.21.p.385.

Actio, nec ſubſtantia facti in libello mutari poteſt; ſed ſolùm augmentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & ſubſtantia. dec.82.n 14.p.371.

pro *Actu* Judicis, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quòd omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur. diſp. 15.q.2.n. 3.p. 354.

Actus probatur capitulariter geſtus ex atteſtatione Notarii, Monachorum nomina recenſendo. dec 31.n.8.p 320.

Actus geſti per Ordinarium contra ſubditum, pendente inter eos lite, non præſumuntur facti propter litem, & in illius odium, niſi probetur. dec 36 n 5 p 323.

Actus juriſdictionales geſti per Epiſcopum de recenti, præſumuntur clandeſtini, & turbativi, & non impediunt manutentionem inferiori, de cujus anteriori poſſeſſione conſtat. dec 51.n. 4.p 336.

Actus quando poteſt referri ad plures cauſas, ſive titulos, ejus probatio reddit dubia. dec. 65. n 4. p.347.

Actus turbativi, & qui dederunt cauſam liti, non attenduntur. dec. 93.n.25.p. 408.

in Actibus non exceptis exceptio firmat regulam. dec.116 n 3 p.411.

Actorum transportatio præſumitur integra dec.115.n.20 p.412.

Acta cauſæ, de qua agitur, ſolùm transportanda ſunt. ib.n.11. p ead.

Acta ſuperflua ſi transportata non fuerint, nõ nocent. ib.n. 12 p.ead.

Actum in diverſam ſpeciem mutat qualitas adjecta. d.116.n.5.p.411.

Adinſtar, dictio, ſtat cauſativè. dec. 116.n.8.p 411.

Adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, non cadunt ſub reſervatione dec.12.n.4.p.287.

Adminiſtratores, qui alieno nomine regunt, Præpoſiti nuncupantur. ibid.n. 6 p.ead.

Adminiſtratores apoſtolici nequeunt præjudicare Summo Pontifici dec.82.n 8. p.370.

Adminiſtratio bonorum. Vide, *Bona.*

Advocati, & Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares ſine ſui Superioris licentia, & utilitate Monaſt. d.3.q.6 n 27 p 23.

Advocatorum munus in judicio an poſſint obire Abbates, & Prælati regulares diſp.17.q.5 n.2 p.277. Monaſterii utilitatem intervenire an ſit ad id neceſſarium ibid n.2.p ead.

Ædificare Eccleſias, & Monaſteria prope loca aliorum Regularium, abſque ulla pœna, poſſunt Abbates. diſp 5 q 3. n.2. p.56. Vide, *Eccleſia, Monaſterium.*

Ædificiorum religioſum ſtatum decentium conſtructio ad Abbatem ſpectat. diſp 21.q.2 n.1.p.202.

Ædificia ſuperflua, & curioſa an Abbates, & Prælati regulares conſtruere poſſint. ibid.n.2 p.ead.

de Ædificiis curioſis, & ſumptuoſis quid D. Bernardus, & D. Bonaventura contra Superiores inculcent ibid n.3 p.ead.

Æqualitas ſervatur, licèt unus honoretur pluſquàm alter, ex aliqua ratione, vel circumſtantia. dec.94.n.7 p 380.

Æqualitas dignitatis arguitur ex æquali habitu, & inceſſu in Proceſſionibus. dec.116.n.18 p 412.

Ære alieno gravati, an, & quando poſſint, ac debeant ad Religionem admitti. diſp.6.q.3 n.9.10.& 11 p.80.

Ære alieno gravati, vel ratiociniis obnoxii, vel criminoſi, ſi nihilominùs profiteantur, an valeat profeſſio. ibid.n.15. p 81.

Ætas quæcunque ſufficit ad hoc, ut de jure naturali recipi quis poſſit ad Religionem, modò etiam uſum rationis habeat, quæ etiam ætas ſufficit de jure eccleſiaſtico. d.6.q.2.n.1.& 6.p.76.77. Vide *Religio.*

Ætas ad profeſſionis validitatem. Vide, *Profeſſio.*

Aleatores beneficia non poſſunt conſequi diſp.9.q.7.n.12.p.172.

Alienationis nomine quid intelligatur. diſp.13.q 1.n.1.p.236.

Alienare an poſſit Abbas ſine aſſenſu Summi Pontificis Reliquias Sanctorum. diſp.13.q.1 n.11 p.237.

Alienatio bonorum eccleſiaſticorum prohibita eſt Abbati, & Eccleſiæ Prælato, jure civili, canonico, & naturali. diſp.ead.13. q.2.n.1. pag 239.

Alienari non poſſunt abſque ſolennitatibus animalia ad culturam bonorum Monaſterii deſtinata. ibid.n.4.p.ead.

Alienari an poſſint ſervi fugitivi abſq; ſolennitatibus. ib.n.5.p.ead.

Alienare abſque ſuperioris authoritate bona immobilia Monaſterii non poſſunt Abbates Commendatarii abſque ſolennitatibus. ibid.n.6 & 7.p 240.

Alienare annuum cenſum, vel annuos redditus an poſſit Abbas abſque ſolennitatibus ibid n.10 p.241.

Alienare particulas Reliquiarum inſignium non poſſunt Abbas, ſeu etiam Epiſcopus abſque Summi Pontificis conſenſu: & alienantes an incurrant excommunicationem latam in Extravag. Pauli II ibid.n.14 p ead.

Alienationis ad promiſſionem non requiritur aſſenſus apoſtolicus. ibid.n.15.p 241.

Alienare an poſſit Abbas lampades argenteas, & ſimilia. ibid.n.16. pag.ead.

Alienari an poſſint bona acquiſita Eccleſiæ de novo, abſque aſſenſu apoſtolico. ibid.n.18.p ead.

Alienatio ab una Eccleſia ad aliam an poſſit fieri abſque dicta ſolennitate. ibid. n.19.p.ead.

Alienatio bonorum, quorum dominium eſt ab Eccleſia acquiſitum, licèt antea dicta bona eſſent alii obligata, an invalida ſit. ib.n.20. p ead.

Alienari an poſſit res ſterilis abſq; dicta ſolennitate. ib.n.21. p.ead.

Alienare an poſſit Prælatus ſine ſolennitatibus res & bona Eccleſiæ, quæ injuſtè detinet. ibid.n. 21.p.ead.

Alienari ut poſſint licitè, & validè bona eccleſiaſtica, cauſæ enumerantur. diſp.ead.13 q.4 n.1.p.243.

Alienatio valida eſt, ſi una tantùm cauſa adſit. ibid.n.2.p.243.

in Alienatione bonorum immobilium, & mobilium pretioſorum intervenire debet tractatus ante conſenſum Conventus. ibid. n. 4. Tractatus hujuſmodi quomodo ſit habendus. ibid n.5.p ead.

in Alienatione bonorum Monaſterii conſenſus ipſius poſt tractatum requiritur. ibid n.6.p.ead.

Alienari bona eccleſiaſtica poſſunt abſque conſenſu, & tractatu, modo adſit Papæ authoritas ibid.n 9.p.244.

in Alienationis contractibus an requiratur ſubſcriptio Monachorum, vel ſufficiat tantùm ſubſcriptio Notarii ibid.n.10.p.ead

Alienari non poſſunt bona Eccleſiæ, neque utilitas evidens Eccleſiæ probari, quando fructus adſunt pro ſatisfactione. ib n.14 p.244.

Alienari nequeunt bona Abbatiarum non exemptarum abſque aſſenſu Epiſcopi; ſecus de Abbatiis exemptis. d ead.13.q.5.n.1.p.245.

in Alienatione bonorum Eccleſiæ ſibi ſubjectæ Abbas habens juriſdictionem quaſi epiſcopalem, poteſt authoritatem ſuam interponere. ibid n.2 p 245.

Alienatio omnis bonorum eccleſiaſticorum de jure, inconſulto Romano Pontifice eſt prohibita d.ead.13.q.6.n.1.p.246.

Alienare poterant Præpoſitus Generalis Societatis Jeſu, ac ipſa Societas generaliter congregata, bona Domorum ipſius Societatis, inconſulto Summo Pontifice. ibid.n.2.p.ead.

Alienandi privilegium habet Caſſinenſis Congregatio, abſque aſſenſu apoſtolico, bona ad ſummam quinquaginta millium ſcutorum aſcendentia. ibid. n.3.p ead..

Alienari nequeunt bona Regularium hodie inconſulto Romano Pontifice. ibid.n.7 p.246.

de non Alienandis rebus Regularium Decretum S.Congregationis Concilii juſſu Urbani VIII. editum ibid.n 8 p.ead.

de non Alienandis rebus Regularium, declaratio Decreti S.Congregationis. diſp.ead.13 q 7.n 2.p.247.

ex Alienatione bonorum Eccleſiæ pecunia proveniens in evidentem Eccleſiæ utilitatem convertenda eſt. ibid. n.3.p.ead.

Alienare nequeunt Abbates inferiores bona ſuorum Cœnobiorum, abſque Abbatum Generalium aſſenſu. d. ead.13 q.8.n.1.p.248.

Alienare bona Monaſteriorum non poſſunt, regulariter loquendo, Abbates, & Prælati locales abſque Generalis, vel Provincialis, & hic ſine Generali. ibid n.4.p.ead.

Alienatio quælibet, etiam in caſu licito, & ſervatis juris ſolennitatibus, hodie eſt Rom. Pontifici reſervata. d.ead.13.q.9.n.1.p.249.

Alienari poſſunt res immobiles modici valoris abſque ſolennitatibus, & aſſenſu apoſtolico. ibid.n.2.p.ead.

Alienandi magna neceſſitate, inſtante, ita ut non poſſit de facili S. Pont. adiri, poteſt fieri alienatio ipſo inconſulto. ib.n.4.p.ead.

Alienare poteſt Abbas bona Monaſterii ſine ſolennitatibus in remunerationem meritorum alicujus ibid.n.12.p.250.

Alienare nihil poteſt Conventus, Abbate mortuo, niſi quod ſervando ſervari non poteſt diſp.ead.13.q.10.n.1.p ead.

Alienatio bonorum Eccleſiæ vacantis pro juſta cauſa, perpetuò facta, nulla eſt, niſi habeat defenſorem legitimè conſtitutum. ibid. n.2.p ead.

Alienare poterit, ſervatis ſolennitatibus, cum Abbatis conſenſu Prior Monaſterii habentis bona diſtincta; ſubditus tamen alicui Abbati exempto. diſp.ead 13.q.11 n.5 p. 250.

de non Alienando juramentum Abbatis, Rom. Pontif inconſulto, non extenditur ad id, quod non eſt de ſua menſa ibid n.2.p.ead.

Alienantes malè Abbates bona Monaſteriorum, quas pœnas incurrant per Extravagantem, *Ambitioſæ*. diſp.ead.13.q.12 n.1. p.251.

Alienantes malè Abbates, & ſine expreſſa S.Congregationis Concilii licentia, incurrunt pœnam privationis. ibid. n.2.p ead.

Alienantes Abbates abſque debita ſolennitate, ſi ante realem traditionem revocent contractum, an incurrant pœnas ib.n.3.p.ead.

Alienantes malè Prælati inferiores, & Commendatarii, ac aliarum Eccleſiarum Rectores, quas pœnas incurrant. ibid n.4.p.ead.

Alienata malè bona Eccleſiæ libere ad Eccleſiam revertentur. ibid. n.5.p.ead.

Alienantes malè Epiſcopi, & Abbates, quibus ſuarum Eccleſiarum expeditur particularis Bulla, incurrunt pœnam perjurii. ib.n.6. pag.ead.

Alienantes malè Eccleſiaſtici, tam ſeculares, quam regulares, modò non ſint Epiſcopi, vel Abbates, excommunicationem incurrunt. ibid.n.7. Limita, ut n.8.q.10.& 13.p. 252.

de non Alienandis rebus Eccleſiæ, Extravagans, *Ambitioſæ.* An ſit recepta. ibid.n 18.p 252.

Alienare cui prohibetur, prohibetur infeudare. d.14.q.4.n.3. p.255.

Alienare qui poteſt, poteſt etiam dare in emphyteuſim, & è contra. diſp.ead.14 q.6.n.2.p.259.

Alienabilis res ſemel effecta, ſemper durat alienabilis abſq; ſolennitate. diſp.ead.14.q.7.n.1 p 259.

ad Alienationem validam aſſenſus apoſtolicus eſt una ex præcipuis ſolennitatibus, quæ requiruntur. diſp.ead.14.q.10.n.1 p.261.

Alienandæ rei poſſeſſio antequam tradatur, requiritur aſſenſus apoſtolicus. ibid n.2.p.261.

contra Alienantes ſine aſſenſu apoſtolico pœnæ an ubique ſint in uſu. ibid n.3.p ead.

Alienantes malè an incurrant ipſo facto pœnas poſt contractum alienationis ibid.n.4.p.ead.

Alienationis contractus celebratus ſine aſſenſu apoſtolico, eſt invalidus, etiamſi apponatur illa clauſula, *reſervato beneplacito apoſtolico, nec aliter, nec alio modo.* ibid.n 2 p.ead.

Alienationis contractum præcedere debet aſſenſus apoſtolicus. ib. n.2.p.ead.

Alienationis, locationis, conductionis, & ſimilium contractus perficitur ex mutuo contrahentium conſenſu. ibid. n. 9 p 262

Alienationem revocantes, & reſipiſcentes, an pœnas poſt factum contractum ſine aſſenſu apoſtolico incurrant. ib n.11 & 12 p.262.

Alienantes bona fide, ante traditionem realem rei alienandæ, an incurrant pœnas latas in Extravag. *Ambitioſæ.* ibid.n 18.p.ead.

Alienationis nomine venit diſmembratio. diſp.15.q.6.n.2.p.266.

Alienationis ſpecies eſt diſmembratio. dec 32.n.1.p.320.

in Alienatione Eccleſiæ ſolennitas requiſita eſt neceſſaria in diſmembratione partis curæ animarum. ibid.n 8.p.321.

Alimenta præſumuntur præſtita ab eo, qui tenebatur præſtare. dec. 79 n.5.p.367.

Aliorum, dictio eſt ſimilium implicativa, & infert omnimodam ſimilitudinem ad expreſſa. dec 43. n.8.p.319.

Aliorum, dictio includit ſimilia, diverſa tamen ab expreſſis, & ſatis eſt, quòd ſimilitudo adſit in aliqua parte. ibid. n.16.p.ead.

Alius, dictio eſt ſimilium explicativa. dec.44.n.2.p 330.

Altaris Sacrificium extra Eccleſiam, & in privatis domibus peragi non debet diſp.5.q.11.n.69.p.69

Altaris ſacri miniſteria non exerceantur, niſi per conſtitutos in ſacris Ordinibus. ibid.n 72.p 69.

S. Antonii Viennenſis Congreg. exemptio. diſp.5.q.11.n.87.p.66.

Apoſtata à Religione quiſnam propriè dicatur. diſp.8. q.1.n.1.& 11. p.147.

Apoſtata eſt in foro conſcientiæ, qui animo deſerendæ Religionis ab ea diſceſſit, licet pœnitentia ductus ſtatim ad illam redeat. ib. n.2.p.ead.

Apoſtatare non dicitur Novitius à Religione fugiens, etiamſi tria ſimplicia vota caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ emiſerit. ibid n 3.p.ead.

Apoſtatæ non dicuntur mulieres Terciariæ, quæ vota ſimplicia emiſerunt, ſi habitum dimittant ibid.n 4 p ead.

Apoſtata cenſendus non eſt Religioſus ad aliam Religionem etiam laxiorem tranſiens. ibid.n 5.p.ead.

Apoſtata, neque fugitivus appellari debet Religioſus, qui ne notabiliter & injuſte gravetur à ſuo Prælato immediato, confugit ad Prælatum ſuperiorem. ibid.n.9 p ead.

Apoſtata an verè ſit Religioſus recedens animo non redeundi ad Religionem, permanens tamen cum habitu. ibid.n.3.p.147.

ab Apo-

ab Apoſtaſia an, & quando excuſetur Religioſus fugiens dimiſſo habitu ad tempus, habens animum redeundi. ibid n 13 p ead.

ad Apoſtaſiam quæ mora, & qualis poſt dimiſſum habitum ſufficiat: & quænam ad excommunicationem tantum, non autem ad apoſtaſiam incurrendam ibid n 14 p.ead.

Apoſtata ſolum, non verò fugitivus incurrit pœnas in conſtit. Pauli IV. contra degentes extra Clauſtra inflictas. ibid n 16 p.ead.

Apoſtatas, & fugitivos utrum Abbates, & Prælati regulares teneantur perquirere, & ad propria Monaſteria revocare, arguitur pro parte negativa. diſp. ead 8.q.3.n. 1.p.150. Ad ejus argumenta reſpondetur. ibid. n 8 p 152.

Apoſtatas, & fugitivos capere poſſunt Abbates, & Prælati regulares, ubicunque illos repererint, & in vincula conjicere, ac debitis pœnis in eos animadvertere. ibid n 2, p 150.

Apoſtatas, & fugitivos ad propria Monaſteria tenentur revocare, ſi commodè poſſint, Abbates, & Prælati regulares. ibid n.3. p ead. Quæ obligatio etiam Conventualibus Prælatis imponitur. ibid. n.4 p 151.

ad Apoſtatas, & fugitivos ſingulis annis perquirendos an Abbates, & Prælati Regulares teneantur, oſtenditur ibid. n.5.p.151. Quid, ſi hujuſmodi Religioſi eſſent incorrigibiles, ſcandaloſi, vel Religioni noxii. ibid n.6.p.ead.

Apoſtatas, & fugitivos, de quorum emendatione ſperatur, Prælatus non revocans annuatim, an, & quas pœnas incurrat. ibid. n.9 & 10.p.152.

cum Apoſtatis & fugitivis, ad Monaſteria revocatis, qualiter Abbates, & Prælati regulares ſe gerere debeant. Arguitur, quòd cum his duriùs agendum ſit diſp ead. 8.q.4.n.1.p.153.

Apoſtatæ, & fugitivi ad Monaſteria revertentes, benignè non autem rigidè, & cum aſperitate recipiendi ſunt. ibid. n.2 p.ead. Reſpondetur ad argumenta. ibid n 3.p.153.

Apoſtatarum, & fugitivorum ad Monaſterium redeuntium debita quandonam illa cenſentur debere ſolvere. d.ead 8 q.3.n.2.p.154.

in Apoſtatæ debitis, & obligationibus non ſuccedit Sedes apoſtolica de rigore juris, ſed tantùm de æquitate. ibid n 3 p.154.

Apoſtatæ, & fugitivi in eorum pœnam alimentis, & jure alimentorum privantur diſp ead. 8 q.9.n.1.p.159.

Apoſtatæ, & fugitivi privantur privilegiis Religionum. ib.n.2.p.ead.

Apoſtatæ, & fugitivi poſſunt capi à ſuo Superiore, etiam extra territorium. ibid.n.3.p.ead.

Apoſtatæ non poſſunt eligi in Abbates, & Prælatos Religionis. ibid. n 4.p.ead.

Apoſtatæ an ſint excommunicati. ibid.n 5.p.ead.

Apoſtatæ repelluntur à ſuſceptione Ordinum, & ab illorum exercitio ibid.n.6 p 167.

Apoſtatæ in carcerem detrudendi ſunt. ibid.n.7.p.ead.

Apoſtatarum receptatores, ſi ab Ordinario admoniti illos non dimittant, excommunicationis pœna puniuntur ibid. nu 8. p.ead. Ejus excommunicationis materia qualis ſit. ibid.n.9.p.160. An ſit excommunicatio reſervata ibid.n.10 p ead.

Apoſtatas Fratrum Prædicatorum detinentes, an excommunicatione ligentur ibid.n 11 p.ead.

Apoſtatæ ſunt inhabiles ad beneficia eccleſiaſtica obtinenda. diſp. 9. q.7 n.3.p.172.

pro SS *Apoſtolorum* Petri, & Pauli Monaſterio, civitatis Dorobernæ, exemptio tertia fuit à Bonifacio IV. diſp.5.q.11 n.12.p.65.

Appellatio interponi debet coram Judice. dec.30.n.24.p.319.

Appellatio ad Miniſtrum Generalem datur à decretis Commiſſarii Generalis Fratrum S.Franciſci de Obſervantia, qui ſi deliquerit, poteſt Generalis eum corrigere, & prohibere aliqua negotia, ſi cauſam dederit legitimam. dec. 81.n.6.p.569.

Appellatio ſuſpenſiva non admittitur à ſententia lata in cauſa decimarum. dec 91.n.2.p.378. & dec.93.n.2.p.379.

Appellatio ad utrunque effectum admittitur à ſententia lata in cauſa decimarum, quando non allegatur ſola præſcriptio, ſeu conſuetudo, ſed oſtenditur privilegium. ibid.n.3.p.ead.

Appellatio ſuſpenſiva à ſolutione decimarum ut admittatur, an ſufficiat ſola privilegii exhibitio. dec.93.n.4.p.ead.

Appellatio eſt quædam defenſio. n.3 p.443.

Appellatio quando ſit concedenda. n.7. & 10 p.ead.

Appellationis ordo obſervandus aſſignatur n.12.p.ead.

Arbitri eſſe non poſſunt Regulares. diſp.3.q 6.n.29.p.23.

Arbitrium intelligitur prout de jure. dec 12.n.1 p.287.

Arbitrium regulatur jure. dec.91.n 1 p.422 & dec.93.n.2.p.379.

Arbitrium relaxat de juris rigore. ibid n.3 p.ead.

Arbores locorum ſuarum Eccleſiarum, an, & quando poſſint Prælati incidere. diſp.13.q.3.n.1.p.242.

Arbores opacas, & nimis denſas poſſunt Prælati incidere, ac alienare, abſque ſolennitatibus, & quando. ibid n.2 p.ead.

Arbores fructiferas, & umbratiles incidere poſſunt Prælati, ac eorum loco fructiferas ſubſtituere ibid, n 3.p.ead.

Arbores fructiferas veteres, ut earum locis reponantur novæ ejuſdem, vel ſimilis qualitatis, poſſunt Prælati incidere. ib.n 4.p ead.

Arbores fructiferas, ſed in parva qualitate, & parvæ æſtimationis, an poſſint incidere Prælati, ibid n.5 p.ead.

Arbores fructuoſas, ſeu etiam infrugiferas, in magna quantitate nequeunt Prælati abſque ſolennitatibus incidere. ibid.n.6. p.242.

Arbores cæduas poſſunt Prælati abſque ſolennitatibus incidi facere, ac cæſas alienare. ibid, n 7 p.242.

Archidiaconatus, & Archipresbyteratus in Cathedrali, quamvis careant cura, & juriſdictione, dicuntur dignitates. dec 9 n.8 p.285.

Archidiaconus, & Decanus habentes territorium ſeparatum, & immemorabilem, poſſunt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus. dec.44.n.10.p 330.

Archidiaconus, & Decanus non poſſunt degradare. ibid. n. 11 p. ead.

Archidiaconus, qui habet Monaſterium ſibi ſubjectum, ſi illud erigatur in Cathedralem, de domino ſit ſubjectus, niſi in erectione caveretur dec 64.n 12.p.347.

Archiepiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione juris metropolitici adversùs omnes Epiſcopos, & Eccleſias ſuæ Provinciæ, contra quos habet intentionem fundatam in jure communi dec.56. n.1. p.340.

Archiepiſcopus poteſt in locis exemptis ſuæ provinciæ Crucem præ ſe ferre, & populo benedicere. dec. 72.n 4.p.357.

Archivium non habens requiſita neceſſaria non dat robur ſcripturis ab ea extractis. dec 88.n.2.p 375.

Archivium non probat inter perſonas non ſubditas. ibid. n.3. p.ead.

Archivium ut det robur ſcripturis, debet probari, quòd ſcripturæ in Archivio repoſitæ fuerunt de tempore antiquo, & ante motam litem. ibid. n.4 p.ead.

Argumentum a contrario ſenſu non valet ad inducendam correctionem juris. dec.63. n.17.p.346.

ex *Ariſtocratia*, & Monarchia conſtat omnium fere Religionum regimen. diſp 1.q.2.n.3.p 3.

Ariſtocratia regitur & gubernatur Benedictina Congregatio, ſicut & Congregatio D Baſilii. ibid.n 4 & 5.p.3.

Ariſtocratia gubernantur D. Auguſtini Ordo, ac omnes Congregationes ſub eadem Regula militantes. ibid.n. 6.p.3.

Ariſtocratia Clerici regulares gubernantur. ibid.n.8.p.3.

Ariſtocratia regitur Vallumbroſana Congregatio. ibid n. 4.p.ead.

Ariſtocratia, & Democratia gubernantur Carmelitarum Congregationes. ibid.n.10 p.4.

Ariſtocratico partim regimine, partim Monarchico utitur Societas Jeſu. ibid. n.11.p.ead.

Ariſtocratia, & Democratia, & Monarchia mixtim gubernatur Minimorum S.Franciſci de Paula Congregatio. ibid.n. 12 p ead.

Ariſtocratia regitur Congregatio miniſtrantium infirmis. ibid. n. 13.p.ead.

Ariſtocratico regimine utuntur Camaldulenſes. ibid.n.14. p. ead.

Ariſtocratico regimine gubernatur Cæleſtinorum Congregatio. ibid.n.15.p ead.

Ariſtocratia ſimiliter regitur Montis Oliveti Congregatio. ibid. n. 16 p.ead.

Ariſtocratico regimine utuntur omnes Congregationes, quæ à Sede apoſtolica approbatæ in Capitulis generalib⁹ negotia pertractanda Diffinitoribus, & Viſitatoribus committunt. ib.n 17. p.ead.

Arma prohibita intra ſepta Monaſterii abſq; ſuorum Superiorum licentia non poſſunt tenere Regulares, ſub pœna excommunicationis. diſp 3 q.6.n. 26.p 23.

Articulus, quod ex conſuetudine immemorabili competat Abbati juriſdictio quaſi epiſcopalis cum territorio, eſt relevans pro remiſſoria. dec.48.n 8, p.334

Articulorum ſtante relevantia, remiſſoria conceditur. dec. 67. n. 6. p.349.

Aſſertioni Papæ narrantis factum proprium, vel alienum ſecum geſtum creditur. dec.47.n. 13 p 331.

Aſſigno, & Concedo, verba ſignificant dominium in transferente. dec. 78.n. 25 p 366.

Aſſiſtentia juris non ſuffragatur ad manutentionem, quando eſt turbida; ſed tunc omiſſo judicio poſſeſſorio Rota aggreditur petitorium dec. 50.n.5.p 335.

Aſſiſtentia non prodeſt Epiſcopo, quando inferior eſt in quaſi poſſeſſione juriſdictionis, cui tunc, & non Epiſcopo datur manutentio. dec.51.n. 5. p.336.

Aſſiſtentia juris non ſuffragatur Epiſcopo ad obtinendam manutentionem contra exhibentem privilegium exemptionis. dec 59. n.2.p.342. Vide, *Ius*.

Aſſiſtentia juris turbida non ſuffragatur ad obtinendam manutentionem d.87.n.4.p.375.

Aſſiſtentia juris communis in materia præcedentiæ remanet turbida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus. dec. 114 n.17.p 410. Vide, *Ius*.

Aucupationes, & venationes Religioſis prohibentur, ſicut & aves, aut canes venaticos alere. diſp.3.q.6.n.22.p. 22.

D. *Auguſtini* Ordo, ac omnes Congregationes ſub eadem Regula militantes Ariſtocratia gubernantur, diſp.1.q. 2.n.6.p.3.

S. Auguſtini Fratres, ac Moniales habent privilegium abſque aſſenſu apoſtolico vendendi, alienandi, permutandi, & in emphyteuſim concedendi, modò emphyteuſis non fiat ultra duas generationes; & adſit aſſenſus Generalis. diſp.13.q.6.n 5.p.246.

S. Auguſtini Hiſpaniarum Canonici Regulares habent jus adminiſtrandi portiones ſeparatas, eorum victui deſtinatas; non tamen ratione dominii, ſed ratione adminiſtrationis. dec.75.n.18.& 20. p 362.

S. Auguſtini Canonici Regulares nihil differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi. ibid. n. 19. p. 362.
Auguſtiniani Diſcalceati non poſſunt tranſire ad alios calceatos ejuſdem Ordinis, ſine licentia Papæ. diſp. 6. q. 2. n. 5. p. 159.
Auguſtinienſes Fratres ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum, diſp. 11. q. 4. n. 51. p. 210.

B.

B*Aptiſmo* an, & in quibus æquetur profeſſio. diſp. 6. q. 27. n. 5. & 6. p. 130.
D. *Baſilii* Congregatio Ariſtocratia regitur, & gubernatur. diſp. 1. q. 8. n. 5. p. 3.
D. Baſilii Congregationis exemptio diſp. 5. q. 11. n. 25. p. 66.
Bellum juſtum indicere, & duces ad hunc effectum conſtituere poſſunt Prælati, & Abbates, aliique Eccleſiaſtici, qui temporale dominium habent in Republica. diſp. 15. q. 5. n. 13. p. 235.
Benedicere populo. Vide, *Crucem præferre*.
D. P. *Benedictus* quid præcipiat circa lectiones in Cœnobio habendas. diſp. 2. q. 5. n. 2. p. 13.
S. P. Benedicti Regula obligat Abbatem ad obſervationem ſuæ Regulæ. diſp. 4. q. 1. n. 4. p. 31.
in S. Benedicti Religionibus tenetur Abbas in receptione Novitiorum ad validitatem actus, conſilium Capituli adhibere. diſp. 6. q. 1. n. 5. p. 74.
S. Benedicti Congregationum vota, ſeu ſuffragia, ſunt conſultiva, non verò deſinitiva ibid. n. 6. p. p. 75.
Benedictina Congregatio Ariſtocratia regitur, & gubernatur. diſp. 1. q. 2. n. 4. p. 3.
Benedictini Monachi non poſſunt tranſire ad quencunque Ordinem, etiam ad Carthuſiam, ſine conſenſu generalis Capituli. d. 7. q. 2. n. 1. p. 138.
S. Benedicti Congregationis Monachi in Hiſpania non poſſunt tranſire ad quancunque Religionem, etiam Carthuſiam, ſine licentia Papæ. ibid. n. 2. p. ead.
Benedictini Monachi ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum. diſp. 11. q. 4. n. 51. p. 210.
Beneficiarios inſtituere nequeunt Abbates de jure communi abſque ſui Conventus conſenſu. diſp. 9. q. 5. n. 1. p. 169. Sed limita, ut n. 4. p. ead.
Beneficiatus Monachus cui acquirat bona, quæ aliunde, quàm ex beneficii fructibus, ſibi proveniunt. diſp. ead. 9. q. 12. n. 3. p. 182.
Beneficiarium Monachum poteſt Abbas à beneficio removere ad libitum. diſp. ead. 9. q. 14. n. 1. p. 184.
Beneficiarii, & Prælati ſæculares ex ſuperfluis ſuorum beneficiorum aliquid in uſus profanos expendentes, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando, non tamen tenentur ad reſtitutionem. diſp. 11. q. 15. n. 8. 10. & 11. p. 222.
Beneficiarii dicuntur habere dominium redditυum ſuorum beneficiorum. ibid. n. 9. p. 228.
Beneficiarius, & Prælatus quilibet ſæcularis, quod ſibi ſupereſt de proventibus eccleſiaſticis, debet expendere in pios uſus, in opera hoſpitalitatis, & peregrinationis. ibid. n. 12. & 15. p. 222.
Beneficiarius, & Prælatus ſæcularis habens patrimonium, poteſt illud conſervare, & in proprios uſus expendere ibid. n. 14. p. ead.
Beneficiarius poteſt diſponere de diſtributionibus pro ſuo arbitrio. ibid. n. 15. p. ead.
Beneficiarius ex fructibus beneficii poteſt alere filios legitimos, & ſpurios, ſi aliunde non habeant ibid. n. 16. p. ead.
Beneficiarius ex fructibus beneficiorum poteſt dare rationabilem dotem filiæ etiam ſpuriæ, modo aliunde non habeat. ibid. n. 19. pag. ead.
pro Beneficiarii debito poſſunt rapi beneficii redditus ad tempus, modò relinquantur Clerico neceſſaria ad ſuſtentationem ibid. n. 20. p. ead.
Beneficiarius poteſt diſponere, & hæredes inſtituere de bonis patrimonialibus ibid. n. 21. p. ead.
Beneficiarium, ſi tempore, quo adeptus eſt beneficium, nihil proprii habebat, præſumendum eſt bona non modicæ æſtimationis ex redditibus Eccleſiæ comparaſſe. ibid. n. 22. p. ead.
Beneficiarius obligari poteſt, ſed perſonaliter, ad exhibendum jus percipiendi fructus ad multos annos, vel durante ejus vita. d. 14. q. 1. n. 7. p. 253.
Beneficiatis Parochialium præferuntur Collegiatæ. dec. 2. n. 1. p. 281.
ad *Beneficium* parochiale promotus Religioſus, an teneatur ad vota, & deferre habitum ſuæ Religionis. diſp. ead. 5. q. 9. p. 28.
ad Beneficia neque ad dignitates eccleſiaſticas ſolus Papa initio naſcentis Eccleſiæ ordinavit, atque inſtituit. diſp. 9. q. 1. n. 2. p. 164.
Beneficia in diœceſi exiſtentia conferre pertinet ad quemlibet Ordinariorum ibid. n. 3. p. ead.
Beneficia conferendi authoritatem Abbas habet; ſed ea, quæ ad eum pleno jure ſpectant ibid. n. 3. p. ead.
Beneficia conferre non ſolùm pertinere poteſt ad Capitula Cathedralium, verùm etiam Abbatiarum & Monaſteriorum Regularium. ibid. n. 4. p. ead.
Beneficiorum collatio ſi ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul ſpectat, an poſſit fieri ab uno ſine alio, & quibus caſibus. ibid. n. 5. p. ead.
Beneficiorum collatio, ſi ad Epiſcopum tantùm ſpectat, ſed cum conſilio Capituli, vel conſenſu; fieri non poterit à Capitulo, Sede vacante; benè tamen, ſi Epiſcopus fuerit ſuſpenſus, & fuerit in mora in tali ſuſpenſione. ibid. n. 6. p. ead.
Beneficiorum collatio eſt juriſdictionis, non Ordinis epiſcopalis. diſp. ead. 9. q. 2. n. 3. p. 165.
Beneficia ſecularia ſæcularibus, & regularia Regularibus conferenda ſunt. ibid. n. 4. Limita, ut n. 5. & 6. p. ead.
Beneficii nomine in favorabili materia veniunt etiam penſiones annuæ. ibid. n. 7. p. 166.
Beneficium in rigore ſumptum eſt illud, quod ſine cura habet certum titulum, & perpetuos proventus in Eccleſia. ibid. n. 8. p. ead.
Beneficium propriè non eſt Papatus. ibid. n. 9. p. ead.
Beneficia regularia dicuntur, quæ ex fundatione, dotatione, ſeu Ordinarii inſtitutione, vel præſcriptione Regularibus tantum conferuntur. diſp. ead. 9. q. 3. n. 1. & 12. p. 167.
Beneficium regulare dicitur illud, quòd à Regularibus pluribus inſtitutis pacificè gubernatum eſt. ibid. n. 2. p. 166.
Beneficium illud dicitur regulare, ſive ſæculare, quod tempore ad præſcriptionem legitimam à jure petito adminiſtratum ſit per Regulares, vel ſæculares. ibid. n. 3. p. ead.
Beneficium, ut judicetur regulare, vel ſæculare, debent illud poſſidentes eſſe in eo inſtituti à legitimo Superiore. ibid. n. 5. p. ead.
Beneficium poſſidentes, & in eo inſtituti debent eſſe Rectores. ibid. n. 6. p. 167.
Beneficium ut tranſeat in regulare, debet adminiſtrari à Regularibus, tanquam regulare: ſecùs ſi gubernetur tanquàm ſeculare. ibid. n. 7. p. ead.
Beneficium non præſcribitur, ut fiat regulare, quando ſeculare Regulari confertur, & è converſo, etiamſi poſſideatur ſpatio quadragenario. ibid. n. 8. p. ead.
Beneficium dum confertur, debet illud conferens imprimere illi ſtatum dicti beneficii. ibid. n. 9. p. ead.
Beneficium regulare, ut tale ſit, debet bona fide poſſideri, & è converſo: quia poſſeſſor malæ fidei nullo tempore præſcribit. ibid. n. 10. p. ead.
Beneficia regularia præſumuntur Capellæ, ſi ſint fundatæ in Monaſterio, niſi per ſæculares ſint ſolitæ regi. ibid. n. 11. p. ead.
Beneficia alia ſunt duplicia, alia ſimplicia. ibid. n. 13. p. ead.
Beneficia ſimplicia regularia ſunt Prioratus ſimplex, Monachatus, & Canonicatus regularis. ibid. n. 20. p. 168.
Beneficia regularia, alia ſunt electiva, alia collativa. ibid. n. 22. p. ead.
Beneficia regularia, an conferantur authoritate Summi Pontificis. ibid. n. 23. p. ead.
Beneficia regularia an ſint verè, & propriè beneficia eccleſiaſtica. ibid. n. 24. p. ead.
Beneficia ſuis Abbatiis, & Monaſteriis ſubjecta conferre poſſunt Abbates, & Prælati regulares, ſtatim electi. d. ead. 9. q. 4. n. 1. p. 169.
Beneficiorum collatio requirit conſenſum Conventus de jure communi. ibid. n. 2. p. ead.
Beneficiorum collationes, & inſtitutiones irritæ ſunt, niſi accedat Conventus, vel majoris partis Monachorum conſenſus. ibid. n. 3. p. ead.
Beneficia regularia alia ſunt electiva, alia collativa: & quomodo utraque conferantur ibid. n. 5. p. 169.
Beneficiorum alia ſunt regularia, alia ſæcularia. d. ead. 9. q. 6. p. 170.
Beneficia regularia Regularibus, ſæcularia ſæcularibus conferenda ſunt, ibid. n. 2. p. ead.
Beneficii qualitas quomodo ex fundatione dignoſci poſſit. ibid. n. 3. pag. ead.
Beneficium præſumetur regulare, ſi Capellæ fundatæ ſint in Monaſterio, niſi per ſæculares regi conſueverint: & quid, ſi de fundatione non appareat. ibid. n. 4. & 5. p. ead.
Beneficium dicetur regulare, quando legitimè præſcriptum eſt, ut per Regulares adminiſtretur; ſæculare autem, quando per ſæculares. ibid. n. 6. p. 170.
Beneficia regularia quibus poſſint in titulum conferri. ib. n. 7. p. ead.
Beneficiorum unius Religionis non ſunt capaces Monachi alterius Religionis ibid. n. 8. p. ead.
in Beneficiis conferendis Abbates, & Prælati quomodo ſe gerere debeant. diſp. ead. 9. q. 7. n. 5. p. 171.
ad Beneficia obtinenda ſunt inhabiles Hæretici, eorumque fautores, defenſores, & filii usque ad ſecundam generationem. ibid. n. 2. p. ead.
ad Beneficia eccleſiaſtica obtinenda inhabiles ſunt apoſtatæ. ibid. n. 3. p. ead.
ad Beneficia quæcunque ſunt inhabiles excommunicati majori excommunicatione. ibid. n. 4. Sed amplia ut n. 5. p. ead. Et limita ut n. 6. p. 172.
ad Beneficia eccleſiaſtica ſunt inhabiles ſuſpenſi ab officio, & beneficio. ibid. n. 7. p. 172.
Beneficia conſequi non poſſunt interdicti perſonaliter. ib. n. 8. p. ead.
Beneficia obtinere non poſſunt irregulares. ibid. n. 9. p. ead.
ad Beneficia eccleſiaſtica inhabiles ſunt notorii ſodomitæ. ib. n. 10. p. ead.

Bene-

Index Rerum, & Verborum.

Beneficia habere prohibentur bigami. ibid. n.11. p.ead.

Beneficia conſequi non poſſunt aleatores. ibid. n.12. p.ead.

in Beneficio aſſequendo Simoniaci poſt ejus privationem ſunt inhabiles ibid. n.13. p.ead.

Beneficio propter uſurpationem privatus Clericus, fit inhabilis ad alia beneficia conſequenda. ibid. n.14. p.ead.

ad Beneficia redduntur inhabiles concubinarii incorrigibiles, uſque ad emendationem, arbitrio ſui Prælati. ibid. n.15. p.ead.

ad Beneficia redditur inhabilis Clericus conjugatus, durante matrimonio, etiamſi clericaliter vivat ibid. n.16. & 17 p.ead.

Beneficia regularia, in titulum Regularibus conferri conſueta, prohibetur obtinere ſæcularis, & non profeſſus. ibid. n.18. p.ead.

Beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia, non poteſt laïcus habere. ib. n.19 p.ead.

Beneficia conſequi non poſſunt Clericorum filii, procreati ex legitimo matrimonio, in Eccleſiis, ubi Patres habent, vel habuerunt beneficia ibid. n.20. p.ead.

in Beneficiis obtinendis Tonſura, & Ordines non ſunt neceſſarii. ibid. n.21 p.ead.

ad Beneficia ſunt inhabiles illiterati. ibid. n.22 p.ead.

ad Beneficia redduntur inhabiles infames. ibid n.23. p.173.

Beneficia habere non poſſunt, tanquàm irregulares corpore vitiati, qui notabiliter ſunt deformati in corpore. ibid. n.24 p.ead.

Beneficium non poteſt conſequi perjurus, qui infamis eſt. ibid. n.25. p.ead.

ad Beneficia conſequenda inhabiles ſunt in poſterum filii, & nepotes Cardinalem offendentium. ibid. n.26. p.ead.

Beneficia incompatibilis non dimittentes poſt privationem eorum, quæ obtinebunt, redduntur inhabiles ad alia beneficia. ibid. n.27. p.173.

Beneficium curatum habens non poteſt aliud curatum, vel aliud incompatibile obtinere. ibid. n.28 p.ead.

Beneficia ejuſdem Monaſterii vel Ordinis conferenda ſunt Monachis illius Monaſterii, & Ordinis, non verò alterius. diſp. ead. 9. q. 8 n.1 p.173.

Beneficia Monaſterio ſubjecta pleno jure per ſolam voluntatem Abbatis, & Prælati, cum conſenſu Capituli ſunt conferenda. ib. n.2. p.ead.

Beneficia, quæ pleno jure Monaſterio non ſunt ſubjecta, non poſſunt per ſolam voluntatem Abbatis, ſive Prælati, etiam cum conſenſu Conventus conferri. ibid n.3 p.ead.

Beneficia ſæcularia an poſſit Monachus obtinere, & ea præcipuè, quæ ſunt curata. ibid. n.4. & 6 p.ead & 174.

Beneficium curatum ad hoc ut habere poſſit Regularis, attento jure communi non indiget diſpenſatione. ibid. n.5. p.174.

Beneficium curatum ut poſſit obtinere Regularis, requiritur utilitas, ſive neceſſitas Eccleſiæ, & quòd Eccleſia ſit actualiter curata. ibid. n.7 & 8 p.ead.

Beneficii ſæcularis parochialis ut ſint capaces Regulares, debent habere licentiam ſui Superioris. ibid. n.10 p.ead.

ad Beneficia ſæcularia animarum curam, & regimen habentia poſſunt promoveri Canonici regulares de jure communi abſque diſpenſatione Sedis Apoſtolicæ, cum ſola licentia ſuorum Superiorum. ibid. n.11. & 12 p.ead.

ad Beneficia ſæcularia curata in favorem curæ animarum aſſumi poſſunt Canonici regulares, tam de jure communi, quàm de jure novo, cum ſola licentia ſuorum Superiorum. ibid n.13 p.173.

Beneficia ſibi ab Abbate collata tenentur acceptare Regulares ratione voti obedientiæ diſp. ead. 9. q. 9 n.1. p.180.

Beneficium, ſi exiguos reddítus habeat, adhuc tenetur acceptare Religioſus ibid. n.2. p.ead.

ad Beneficium adeò tenue acceptandum, quòd abſque penuria non ſufficit ad ſuſtentationem, cogi non poteſt Religioſ⁹. ib. n.3 p.ead.

Beneficium ſi ſit manuale, & juſta cauſa Religioſus non acceptaret, poſſet excuſari. ibid. n.4. p.181.

ad Beneficium ſæculare acceptandum Abbas non poteſt cogere ſubditum. ibid. n.5. p.ead.

ad Beneficium regulare alterius Ordinis, neque ejuſdem, ſed alterius Monaſterii, acceptandum, non poteſt cogi Regularis. ibid. n. 6 p.ead.

Beneficium ſeu dignitatem extra ſuum Ordinem acceptare nequit Monachus abſque Abbatis licentia diſp ead 9 q 10. n.1. p.181.

Beneficium à Papa impetrare poteſt Monachus abſque Abbatis licentia, & ad impetrandum ab illo procuratorem conſtituere. ib. n.2. p.ead.

Beneficium regulare, an ſæculare Novitio poſſit conferri. diſp. ead. 9. q.11 n.3. p.182.

Beneficium regulare conferri poteſt nondum profeſſis ſæcularib⁹, qui habitum ſuſcipere, & profeſſionem emittere velint, & teneantur. ibid n.2. p.ead.

de Beneficii ſui fructibus Monachus, quidquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ, non Monaſterio acquirit. diſp. ead. 9. q.12. n.1. p.182. Declara, ut n.2. p.ead.

in Beneficiis regularibus utrùm habeat locum regula reſervationis menſium apoſtolicorum, arguitur pro parte affirmante. diſp ead. 9. q. 13. n.1 p.183.

Beneficia manualia, tam regularia, quàm ſæcularia non cadunt ſub regula reſervationis menſium apoſtolicorum. ib. n.2. p.ead.

Beneficiorum naturam mutare non intendit Papa, quando id non exprimit ibid. n.3 p ead.

Beneficia ſæcularia, quæ perpetua ſunt, poſſunt etiam legitima de cauſa auferri diſp 9 q.14 n.1. p.184.

Beneficium licèt ab Abbate collatum ſuo Monacho per totum ſuæ vitæ tempus, poteſt illo privari. ibid n.2. p.184.

Beneficium ſi Abbas Monacho contulerit cum conditione irrevocabilitatis, etiam juramento firmata, an poſſit illud auferre. ibid. n 5 p.184.

Beneficium manuale an poſſit per Abbatem auferri à Monacho ſi memoria non adeſſet, quòd aliquis Superior beneficium præfatum Regulari collatum nunquam revocarit ibid. n 6. p.ead.

Beneficium an poſſit auferri à Monacho, ſi ei collatum fuerit ab Abbate ſimul cum Conventu, cum conditione, ut talis collatio non poſſit revocari. ibid n.7. p.185.

in Beneficii ſui pacifica poſſeſſione Monachus juvari non poteſt. ibid. n 8 p.ead.

Beneficio ſpoliatus Monachus à ſuo Abbate, non poteſt contra Abbatem de poſſeſſorio agere, petendo ſe ad priſtinum ſtatum reſtitui. ibid n.9 & 10 quid ſi malitia Abbatis ſpoliaretur. ib p.ead.

à Beneficio electivo non poſſunt pro ſuo libito Abbates, & Prælati regulares amovere Monachum, abſque legitima cauſa. ibid. n.11. p ead.

Beneficium regulare habens parochiam, an poſſit ab Abbate pro ſuo libito auferri à Monacho parocho. ibid. n.12. p.ead.

Beneficio ſi præficiatur Monachus, tanquàm Clericus ſæcularis, non ut Monachus, tunc non poteſt revocari à ſuo Abbate. ibid. nu.13. p.ead.

Beneficium de ſui natura perpetuum, non poteſt ad nutum Abbatis auferri à Monacho beneficiario. ibid n 14 p.ead.

Beneficium manuale ab Abbate collatum quando Papa ex certa ſcientia alicui Monacho confirmat, non poteſt Abbas illud Monacho abſque ipſius Papæ licentia auferre. diſp. ead. 9. q.15. n.2. p.186.

Beneficio poterit privari Monachus, ſi crimen aliquod privatione dignũ commiſerit, non obſtante confirmatione Papę. ib n.1 p.ead.

Beneficium manuale per Papæ collationem, aut confirmationem, non mutat naturam ſuam; ſed mortuo poſſidente poterit ad Superioris nutum conferri, & revocari. ibid. n.4 p.ead.

Beneficiorum devolutio quibus de cauſis inventa ſit. diſp. ead. 9. q. 16 p.186.

Beneficiorum proviſio intra quod tempus facienda ſit. ib. n 2. p ead.

Beneficiorum ad Abbatem ſpectantium, proviſio ad Papam, vel ad ejus Legatum devolvitur, ſi Abbas eſt immediatè Papæ ſubjectus. ibid. n 3. p ead.

Beneficiorum devolutio ad quem fiat ex negligentia Abbatum haud immediatè Papæ ſubjectorum ibid n.4 p.187.

Beneficium conferendi jus tunc devolvitur ad inſtituentem, tanquam ad proprium Superiorem, ſi Patronus, tam regularis, quàm ſæcularis neglexerit præſentare intra tempus ſibi præfixum. ibid. n 5. p.ead.

ad Beneficia conferenda menſes quod reſerventur. ibid. n.6. p.ead.

Beneficia ſua conferendi poteſtas ad quem devolvatur, Prælato inferiore negligente in conferendo. ibid n 7 p ead.

ad Beneficium conferendum tempus præfixum ſex menſium quando currere incipiat ibid. n.8 p.ead.

Beneficia conferendi poteſtas amittitur per privationem, per quam perditur jus conferendi, vel ad tempus, vel in perpetuum ibid. n. 9. p ead.

Beneficii collatio facta à negligente collatore, poſt elapſum tempus nulla eſt. ibid. n 9 p ead.

Beneficia neque validè, neque licitè conferre poteſt Abbas excommunicatus vitandus. diſp. ead 9. q 17. p 187.

Beneficiorum collatio ſpectat ad poteſtatem juriſdictionis. ib. n. 3. p.ead.

Beneficiorum collatio facta ab Abbate excommunicato tolerato valida eſt ibid. n.4 p 188.

ad Beneficiorum curatorum, & parochialium præſentationem, quod tempus patronis ſit præfixum diſp ead. 9. q. 24 n 4. p.191.

Beneficia ſimplicia poſſideri non poſſunt à Regularibus. diſp. ead 9. q 25 n.2. p.191.

ut Beneficium ſimplex obtineat Regularis, diſpenſare non poteſt cum eo Epiſcopus. ibid n 3. p.192.

ad Beneficia duo ſui Ordinis Abbas non poteſt facere Monachum ſuum habilem. ibid n.4. p.ead.

de Beneficiorum ſibi commendatorum fructibus liberè diſponere non poſſunt Commendatarii. diſp. 11. q. 14. n.1. p.219. Vide, *Commendatarius*.

de Beneficiorum ſuorum fructibus non poſſe licitè ſumere ſæculares Prælatos, & beneficiatos, ſententia aſſerens exponitur diſp. ead. 11. q. 15. n. 6. p 221.

ex Beneficiorum ſuorum ſuperfluis aliquid expendentes in uſus profanos Prælati, & beneficiarii ſæculares, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando; non tamen tenentur ad reſtitutionem. ibid. n.8. 10. & 11. p.221. Vide, *Beneficiarius*.

ex Beneficii ſui fructibus quidquid acquirit Abbas, & Prælatus ſæcularis, ſuæ Eccleſiæ acquirit: ſecus de bonis patrimonialibus, vel quaſi patrimonialibus, diſp. 16 q.1. n.1. p.267.

Benefi-

Beneficia eccleſiaſtica ſunt de jure communi Præpoſituræ. dec. 12. n.3.p.288.

Beneficiorum collatio debet eſſe pura, libera, & abſque alio onere. dec.13.n.3.p 289.

Beneficia eccleſiaſtica debent in perpetuom conferri. ib.n 6.p.ead.

Beneficium ex quibus diſtinguatur ab officio eccleſiaſtico, vel alia pia diſpoſitione. dec.14.n.1.p 290.

Beneficium eccleſiaſticum ut judicari debeat Capellania, etiam manualis, & amovibilis, collatio facta ab Ordinario ſufficit.ibid. n.2.p.ead.

Beneficium de jure debet eſſe perpetuum.ibid n.3.p.ead.

Beneficia ex ſpeciali jure, & privilegio, poſſunt non eſſe perpetua. ibid. n.4.p.ead.

Beneficia ſunt eccleſiaſtica, perſonatus in Provincia Tarraconenſi. ibid.n.5.p.ead.

Beneficia dividi non debens.ibid.n 6.p.ead.

Beneficium ut dicatur litigioſum, lis debet eſſe ſuper titulo, quando agitur de ſimplici proviſione beneficii. dec.21.n.4.p.301.

Beneficium electivum, vel de jurepatronatus, ut dicatur litigioſum, ſufficit, litem eſſe ſuper ipſa electione, vel præſentatione.ibid.n.6. pag.301.

ſuper Beneficii titulo facit eſſe litem clauſula, *cum incidentibus*, nec eſt opus, illam deducere ad ſpeciem; ſed ſufficit, quod adſit materia præexiſtens. ibid. n.7 p.ead.

in Beneficiis Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectis locum habet text. *in cap. Quanquam de elect.* dec.23.n.3 p.305.

de Beneficio proviſus, ut acquiſiviſſe dicatur jus in re, non eſt opus apprehenſione, aut aſſecutione poſſeſſionis. dec.25. n.5. p.311.

Beneficium non dicitur vacare in Curia, per obitum electi in Curia, quia adhuc confirmatus non fuerit. ibid.n.8 p.313.

Beneficia minora, ſi de conſuetudine ſint electiva, indigent confirmatione, ita ut ex ſola electione jus non acquiratur electo. ibid. n.10. p ead.

Beneficiorum diviſio prohibetur à jure. dec.31. n.7. p 321.

Beneficii collatio per neceſſe non infert Eccleſiam non eſſe in diœceſi. dec.70.n 9.p.354.

Beneficia regularia ſita in Eccleſia regulari exiſtentia intra fines diœceſis, ſpectant ad collationem Epiſcopi.dec.77.n.1.p.364.

Beneficii erecti, & dotati ex aliis beneficiis collatio ſpectat ad eum, ad quem ſpectabat collatio priorum beneficiorum. ib.n.2.p ead.

Beneficia in Collegiatis ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Canonicorum. dec.78 n.18.p.366. Limita, ut n.20.p.ead.

Beneficia in Eccleſiis Canonicorum regularium de jure ſunt de ſimultanea collatione Prælati, & Capituli ibid n.19 p.ead.

Beneficia in Collegiata præſumuntur dotata de bonis propriis ipſius Collegiatæ. ibid. n 21.p.ead.

Beneficia ſine authoritate Ordinarii, & dotis aſſignatione erigi non poſſunt. ibid n. 26.p.ead.

Beneficii dos præſumitur conſtituta ab eo, qui tenebatur dotare. ibid.n. 27 p.ead.

Beneficia in Collegiatis præſumuntur dotata de bonis propriis ejuſdem Eccleſiæ. dec 79 n 4.p.367.

Beneficia principum intelligenda ſunt abſque tertii præjudicio non expreſſo in beneficio. dec.121.n 5 p 415.

Beneficia an poſſit Abbas unire, vel diſmembrare. Vide, *Unio. Diſmembratio.*

Beneplacitum apoſtolicum ex obſervantia ſubſecuta præſumitur. dec.37.n 4 p 341.

Beneplacitum apoſtolicum præſumitur ex temporis diuturnitate, una cum obſervantia. dec.69.n 23.p 353.

Beneplacitum apoſtolicum præſumitur ea obſervantia 30. annorum dec.76.n 1.p. 363.

Bigami in Religione ad ſtatum clericalem non poſſunt recipi; benè tamen ad laicalem. diſp.6 q. 3.n. 33 p 83.

Bigami prohibentur habere beneficia. diſp.9 q.7.n 11.p.172.

Bona, quæ habet, tenetur Religioſus, antequam ad dignitatem epiſcopalem aſcendat, conſignare Monaſterio: & Epiſcopus ex Ordine Prædicatorum aſſumptus, ſi ante conſecrationem non reſignet, eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii. d 3.q 9. n.8 & 9 p 29.

Bona Religioſi tranſeuntis de una ad aliam Religionem, ad quam pertineant, ad primam, vel ſecundam Religionem diſp.7.q.6 n.7. pag.145.

Bona acquiſita à Religioſo expulſo, jure novo pertinent ad Cameram apoſtolicam. diſp ead 8 q. 3.n 1.p.153.

Bona cui acquirat Monachus beneficiatus, quæ aliunde, quàm ex beneficii fructibus ſibi proveniunt diſp.ead 9.q.12.n.3.p 188.

Bonorum alicujus religioſæ Congregationis adminiſtratio non poteſt eſſe apud ſingulos Religioſos diſp 11.q.1.n 1 p.197.

Bonorum dominium in communi qualiter Religio dicatur habere. ibid.n.2 p ead.

Bonorum temporalium Religionis adminiſtratio ipſis Prælatis commiſſa eſt de jure communi, & ex Regulis antiquorum Inſtitutorum. ibid.n.3.4.5.6.& 7.p ead.

Bona Monaſterii an teneantur ſinguli Monachi conſervare, ſicuti tenetur Superior. ibid n.11.p 202

Bona acquiſita Monaſterio poſt profeſſionem Monachi, appellantur bona caſtrenſia. ibid.n 9 p.197.

Bona conceſſa Monacho in ſeculo, eo pacto, ut ea alienare non poſſit, an acquirantur Monaſterio, & ſint prohibita alienari. ibid. n. 40 p.209.

Bona Summo Pontifici acquirit Religioſus titularis Epiſcopus. d. ead.11.q.5.n.12.p.213.

ad Bonorum ſui Monaſterii debitam conſervationem, & adminiſtrationem Abbati conceſſa eſt univerſa poteſtas neceſſaria.diſp. ead.11.q.6.n.1.p.213.

Bona Monaſterii Abbas expendens in uſus vanos, præjudicat ſuo officio conſervandi bona Monaſterii, peccat contra votum paupertatis, & eſt proprietarius.ibid.n.2.p.ead.

Bonorum Monaſterii quantitatem notabilem Religioſus expendens extra uſus pios & neceſſarios, licet cum licentia Abbatis, peccat contra votum paupertatis.ibid.n.3 & 8.p.214.

contra Bonorum conſervationem facit Abbas expendens aliquid contra præſcriptum Regulæ, vel aliis dans licentiam.ibid.n 4. Et non eſt in bono ſtatu.ibid.n.5. Sicuti facit, & eſt Religioſus, qui expendit abundanter bona Communitatis in magnum Monaſterii detrimentum.ibid n.6 p.ead.

contra Bonorum Monaſterii conſervationem non facit Abbas, vel Superior concedens aliquid Religioſo in uſus proprios, vel decentes.ibid.n.9.p ead.

Bona Monaſterii qui accipiunt à Religioſo ad uſus vanos, & ſuperfluos, etiam de licentia Superioris, reſtituere tenētur.ib n.7.p.ead.

Bona ſui Monaſterii non defendendo, conſervando, & recuperando, peccat Abbas, & debet ut dilapidator deponi.diſp.ead.11.q.7.n.1. pag 214.

contra Bonorum eccleſiaſticorum raptores, & invaſores pœnæ enumerantur. ibid.n.3.4.5.& 6 p.ead.

Bonorum eccleſiaſticorum raptores, & invaſores incidunt in Bullam Cœnæ. ibid n.7 p.215.

Bona, & jura ſui Monaſterii negligenter tuens, & conſervans Abbas regularis, ad quid teneatur.diſp.ead.11 q 8 n. 2.p.213.

Bona ſuæ Eccleſiæ rapientibus an reſiſtere debeant Abbates, & alii Superiores.ibid n.5.& 6 p.ead. Vide, *Redditus*.

circa Bona Eccleſiarum ſe geſſerunt variè Eccleſiaſtici, & modò gerunt diſp ead 11.q.15.à n.1.ad 3.p.221.

Bona empta ex fructibus Eccleſiæ, ſunt, & fiunt ipſius Eccleſiæ. d. ead.11.q.13.n.18.p. 222.

Bona confiſcata à Judicibus à Prælatis eccleſiaſticis conſtitutis contra Clericos aut laicos, cui debeantur.d.12 n.12.p.223.

Bona Monaſteriorum alia immobilia, alia mobilia. diſp.13.q.1 n.1. pag.236.

Bona, quæ uſu ipſo conſumuntur, & ſervando ſervari non poſſunt, quomodo poſſit Abbas alienare. ibid n.6 12. & 13. p.237. & ſeq.

Bona mobilia, quæ commodè ſervari non poſſunt, Abbas ſolus alienare poteſt. ibid.n.7.p.236.

Bona mobilia in uſu diu permanentia, an poſſit Abbas ſine ſolennitatibus alienare.ibid.n.8 p.237.

Bona mobilia pretioſa non poteſt Abbas, abſque cauſa, & ſolennitatibus alienare. ibid.n.9.p ead.

Bonum immobile, & mobile pretioſum æquiparantur, quoad difficultatem alienationis.ibid.n 10.p.ead. Vide, *Alienatio*.

inter Bona pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt, grex ovium totus comprehenditur.ibid.n.14.p 238.

Bonorum immobilium nomine quæ veniant. d ea.13 q.2.n.2.p.240.

ſub Bonorum immobilium nomine res ſeſe moventes an veniant ib. n.3. p.ead.

ad Bonorum Monaſterii culturam animalia deputata non poſſunt abſque ſolennitatibus alienari. ibid n.4.p ead.

Bona eccleſiaſtica poſſunt permutare Rectores Eccleſiarum inter ſeſe, ſine beneplacito apoſtolico, modò adſit authoritas Epiſcopi, vel Abbatis, ad quorum juriſdictionem Eccleſiæ ſpectant.diſp. ead 13.q 5.n.3 p.243.

Bona Monaſterii cum aliis bonis alterius Monaſterii, vel Eccleſiæ, abſque ſolennitate an poſſit permutare Abbas. diſp. ead. 13. q. 9. n.8. p.249.

in Bonis acquiſitis per Clericos ex fructibus beneficiorum, Eccleſia hodie non ſuccedit, ſed R.Camera apoſtolica.d. 16.q.1 n.2 p.267.

de Bonis per Abbatem ſæcularem acquiſitis, aliquando poteſt ipſe diſponere, dummodo non ſint intuitu Abbatiæ acquiſita. diſp.16. q.3.n.1.p 268.

Bona Religioſorum extra Monaſterium degentium, ſive Superiorum permiſſu, ſive abſque illorum licentia, an ſpoliorum nomine veniant. diſp.16.q.5 n.3.p 269.

Bona poteſt Papa uni Eccleſiæ tollere, & illa alteri aſſignare. dec. 20 n 11.p.298.

Bonorum eccleſiaſticorum dominium eſt penes Papam. ibid. n. 12. p. ead.

in Bonis eccleſiaſticis Papa habet pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem. ibid. n.13 p ead.

Bonorum communium Capituli, & Prælati adminiſtratio ſpectat ad utrumque ſimul dec.75.n.1.p.360.

Bona hypothecata, & gravata, tranſeunt cum onere ſuo. dec. 103. n.8. p.392.

Bona eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Communitates, & Principes laicos. dec. 104 n 1. p.393.

Bona

Index Rerum, & Verborum.

Bona dum Eccleſiis tradontur, eo ipſo eximuntur à dominio & poteſtate laïcorum: & ex ſpeciali jure ſub dominio Chriſti Domini conſtituuntur. ibid n.2.p.ead.

Bona patrimonialia Clericorum, etiam laïcalia, ſunt immunia ab oneribus laïcalibus, ob dignitatem perſonarum, quæ influit immunitatem in ipſa bona. ibid. n.6. p.394.

Bona effecta tributaria tranſeunt cum eiſdem oneribus ad quoſcunque, quanvis privilegiatos ſucceſſores, & in ipſas Eccleſias. ibid n 9.p ead. Declara, ut n 11.& ſeq.ead.

Bona ab Eccleſia poſſeſſa jure ſpirituali, & divino ſunt perpetuò immunia à quibuſcunque oneribus ſæcularibus, tam præteritis, quàm futuris. ibid.n 12.p.395.

Bona ad cultum divinum, & officium ſpirituale deſtinata, ſunt immunia ab omnibus oneribus, nedum publicis, & regiis, ſed etiam privatis, & præexiſtentibus. ibid.n.13 p.ead.

Bona ab Eccleſia poſſeſſa ſorte temporali, & jure civili ſunt immunia ab oneribus impoſitis de tempore, quo penes Eccleſiam bona reperiuntur. ibid n 14.p ead.

Bona tranſlata in Eccleſiam quando retineant onus, & obligationem ſolvendi tributum. ibid.n.19.p.396.

Bona ſi reperiantur deſcripta in Cataſtro de conſenſu Eccleſiæ, collecta ex eis ſolvenda non eſt, niſi deſcriptio facta ſit cum authoritate apoſtolica. ibid.n.21.p.396.

Bona eccleſiaſtica neque directè ſubjici poſſunt juriſdictioni, & judicio laïcorum. dec.106.n.5. p 395.

Bonum jus reſultat ex ſententia favorabili. dec 113 n 21.p 407.

Bonorum eſt incapax Religio Capucinorum, tam in particulari, quàm in communi. dec.121 n 1.p.415.

Bona Monaſterii an poſſit emphyteuticare, vel infeudare Abbas. Vide, *Emphyteuſis. Feudum.*

Bona ſui Monaſterii quando liceat Abbati locare. Vide, *Locatio.*

Breve executioni non demandatur, non conſtito clarè, & indubitatè de reſervatione. dec.12.n.2.p.287.

Brevis ad retardandam executionem ſufficit reſervatio turbida. ibid.n.3 p.ead.

Bullæ poſteriores prioribus derogant. dec.79.n.12.p.367.

Bulla Pii V. de Regularibus non fuit revocata per Gregor. XIII. ſed redacta ad terminos Concilii. dec.84.n.6.p.373.

Bullæ habenti decretum irritans, & clauſulam, *Sublata*, ac alias clauſulas derogantes cuicunque conſuetudini, non derogatur per non uſum, niſi concurrente ſcientia, & conſenſu Papæ. dec. 111. n.3. p.403.

Bulla impreſſa in Bullario, publicata cenſetur. ibid.n.5.p.404.

C.

CÆleſtinorum Congregatio gubernatur regimine ariſtocratico. diſp 1.q.2.n.15 p.4.

Cæleſtinorum exemptio. diſp 5 q.11.n.19.p.65.

Cæleſtina Congregatio in Monaſteriis, quorum redditus ad duodecim Monachorum numerum ſuſtentandum ſufficiunt, Superiorem præficit, qui Abbas appellari poteſt, ac Abbatum privilegiis gaudet. diſp.11. q.11.n.2.p.217.

Cæleſtinorum privilegium ſuper hoc recenſetur. ibid.n.3.p.ead.

Cæleſtini antiquiores ſunt Olivetanis. dec.109 n.3.p.401.

Cæremoniale Romanum, ſicut & Pontificale, in cæremoniis eccleſiaſticis habetur ut lex ſcripta, & jus commune inviolabiliter ſervandum. dec 37 n 1 p 324.

Cæremoniale Romanum in univerſali Eccleſia ab omnibus & ſingulis perſonis, ad quas ſpectat, vel ſpectabit, obſervandum eſt: nec ei in totum, vel in partem addi, vel minui poteſt. ib.n.3.p.ead.

Camaldulenſes ariſtocratico regimine utuntur. d.1.q.2.n.14.p.4.

Camaldulenſes à quo exempti fuerint, & quo tempore. diſp.5. q.11. n.16.p.65.

in *Cameræ* libris valor taxatus, non eſt juſtificandus, ſed ſufficit fides extracta ex dictis libris. dec.30 n.17.& 18.p.318.

Cameræ libris fides adhibetur. ibid.n.18 p.ead.

Campanas pulſantes Regulares in die Sabbathi Sancti, ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem, an poſſint conveniri coram loci Ordinario. diſp.5 q 11.n.102 p.71.

Campanæ pulſari non poſſunt in die Sabbathi Sancti, quando cantatur, *Gloria in excelſis*, ab aliis Eccleſiis, niſi audito ſigno campanarum Cathedralis, vel Matricis. dec.37.n.2 p 324.

Campanas in die Sabbathi Sancti ante Cathedralem pulſandi præſcriptio non probatur per teſtes deponentes, quòd Eccleſiæ inferiores non expectaverint pulſum campanarum Eccleſiæ cathedralis: & quare. ibid.n.6 p.324.

Campanas pulſandi ante Cathedralem, conſuetudo immemorabilis. ibid.n.8. p.ead.

Campanas in die Sabbathi Sancti ante Cathedralem pulſandi conſuetudo immemorabilis probari poteſt per teſtes infirmos, & carcere detentos. dec.38.n.2.p 324

Campanarum ſonitus non cadit ſub ſenſu oculorum, ſed ſub ſenſu aurium. ibid.n.3. p.325.

Campanas pulſandi in Miſſa Sabbathi Sancti immemorabilis conſuetudo, non expectato ſonitu Eccleſiæ cathedralis; non eſt ſublata per Cæremoniale Romanum, neque per Conſtitutionem Leonis X. ibid.n.11.p.ead.

ad Campanæ ſonum congregari debet Communitas. dec 61 n 1. pag 343.

Cancellaria epiſcopalis redditus locari non poſſunt. diſp 14. qu.3. n.3. p.234.

Cancellariæ Regula ſecunda habet tantùm locum in Monaſteriis commendari ſolitis. dec 15 n.7. Contrarium. n 8.p.290.

Cancellariæ, ſeu Cameræ liber eſt antiquiſſimus, & à quo fuerit editus ibid.n 11 p.ead. Vide, *Camera.*

Cancellarius capitularis regiſtrare debet in particulari libro, decreta in Capitulis, & Synodis facta. d.1 q.2 n.21.p.5.

Canonicatuum fructus ſunt ſedes canonicales, & ad ſolos Canonicos ſpectant. dec.116.n.9 p.412.

Canonicis Regularibus ſub pœna excommunicationis ipſo facto prohibitus eſt acceſſus ad Curias Principum ſæcularium, abſque licentia ſuorum Abbatum, cum animo eis nocendi. d.3 q 6.n.41. pag.24.

Canonicorum Regularium Monaſteria quamplurima exempta fuerunt, & de eorum omnimoda exemptione. d 5. q.11. n 15.p.65.

Canonici regulares de jure communi abſque diſpenſatione Sedis apoſtolicæ, cum ſola licentia ſuorum Superiorum, poſſunt promoveri ad beneficia ſæcularia, animarum curam, & regimen habentia. diſp.9 q.8.n.11 & 12 p.174.

Canonici regulares, tam de jure communi, quàm de jure novo poſſunt aſſumi ad beneficia ſæcularia curata in favorem curæ animarum, cum ſola licentia ſuorum Superiorum ibid.n 13.p.175.

Canonici regulares ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum. diſp. 11. q 4.n 51.p 210.

Canonici an poſſint à Regularibus in Conſervatores aſſumi, & quo jure. diſp.17.q.1 n 10 p.271.

Canonicis Collegiatæ non præfertur Abbas nomen habens abſque dignitate, ſed eis cedit. dec 7.n.1 p 284.

Canonicos Cathedralis Eccleſiæ de jure communi præcedunt Abbates. dec.5.n.8.p.283.

Canonicis Eccleſiæ Cathedralis debetur major honor, & præeminentia, quàm Canonicis Collegiatæ. dec.6.n.2.p 283.

Canonicis præfertur Abbas, & quando. ibid.n.3 p.ead.

Canonici B. Mariæ Villæ Bertrandi, Gerundenſis diœceſis, ab immemorabili tempore habent portiones ſeparatas d.75.n 15.p.362.

Canonici Regulares S. Auguſtini Hiſpaniarum habent jus adminiſtrandi portiones ſeparatas, eorum victui deſtinatas, non tamen ratione dominii, ſed ratione adminiſtrationis. ib.n 18.& 20.p.ead.

Canonici Regulares S. Auguſtini nihil differunt à cæteris Regularibus capacibus bonorum in communi. ibid.n 19 p ead.

Canonicorum appellatione non venit Prior in odioſis dec.113.n.20. pag.407.

Capellæ ſi ſint fundatæ in Monaſterio, præſumuntur regularia beneficia, niſi per ſæculares ſint ſolitæ teneri. diſp 9 q 3 n 11.p.167. & q.6.n.4.p.169. Et quid, ſi de fundatione non appareat. eod.n.4. p.ead.

Capellania etiam manualis, & amovibilis, ut judicari debeat beneficium eccleſiaſticum, ejus collatio facta ab Ordinario ſufficit. dec.14. n.2.p.290.

Capita duo in eadem civitate dari non poſſunt, quia eſſet monſtrum. dec.55 n.14.p.339 & dec.64.n.6 p 346.

Caput non debet à membris ſeparari dec.113 n.5.p.406.

Capitula generalia, aut provincialia in Religionibus celebrari quàm ſit neceſſarium. diſp.1 q.1.n.1.p.1.

in Capitulis, & Conciliis, ac Congregationibus quid debeant obſervare Patres congregati. ibid. n 4. p.2.

in Capitulis quænam pertractare debeant Diffinitores, ac Prælati, ſicut & Abbates juriſdictionem epiſcopalem habentes. diſp.ead. 1.q.2.n 19.& 20.p 4.

in Capitulis, & Synodis decreta facta per Cancellarium capitularem, in particulari libro regiſtrari debent. ibid.21. p.5.

in Capitulis, & Synodis Prælati, tam regulares, quàm ſæculares, nihil ſtatuere debent, quod juri communi, privilegiis, & exemptioni Religioſorum, & Eccleſiarum adverſetur. ibid.n 23.p.ead.

in Capitulo ſuffragium habentes eligunt Diffinitores diſp.ead.1.q 4. n 4 p.7.

Capitulum diſciplinæ Abbas ſæpè tenere debet. d 3.q.8.n.1.p.10.

Capitulum culparum ſingulis diebus, exceptis Dominicis, & Feſtis de præcepto, faciendum eſſe præſcribunt Conſtitutiones Congregationis S. Juſtinæ de Padua, licèt per Conſtitut. Pauli V. hæc obligatio redacta ſit ad ſemel in hebdomada ibid. n.2.& 3 p.10.

Capitulum generale, Sede vacante, an poſſit ſtatuta perpetua condere. diſp 3. q.1.n.4 p.13.

abſque Capituli conſenſu, & Synodo Parochorum, ſtatuta, & leges condere poteſt Epiſcopus, & Prælatus juriſdictionem privativè ad Epiſcopum habens. diſp.3.q.5 n 4 & 6.p.16.

cum Capituli conſenſu leges, & ſtatuta condere debet Epiſcopus, & alius Prælatus, quando talis eſt conſuetudo, & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum. ibid n.7 p 17.

Capituli generalis, & provincialis legibus reſpectivè obligantur Abbas Generalis & Provincialis. diſp ead 3.q.4.p.ead 17.

à Capitulo, & Generali ſtatuta condita omnes obligant. diſp. ead 3. q.6.n.1.p.19. Vide, *Lex. Præceptum. Statutum.*

in Capitulo generali ſtatutum, ſeu conſtitutio, ubsque Papæ authoritate edita, poteſt per ſubſequens Capitulum generale revocari. diſp. ead 3 q. 7 n. 8. p. 26. Vide, *Statutum*.

extra Capitulum data vota non ſuffragantur: debent enim dari, ut univerſis, non ut à ſingulis. dec. 18 n 4 p. 296.

Capituli pars major, & ſanior intelligitur comparativè ad minorem partem omnium Congregatorum in electione. dec. 28. n. 11. p. 303.

Capituli pars major, ſi in una inſtrumenti parte electioni conſenſiſſe dicatur, & in altera omnes, an ſit intelligendum, quòd verè omnes conſenſerint, ex quo pars ineſt in toto ibid. n. 35 p. ead.

Capituli pars major, & ſanior conſtituitur ex duabus ipſius partib⁹. dec. 30 n. 7. p. 318. & dec 31. n 2. p. 319.

Capituli integra poteſtas reſidet penes totam Univerſitatem, ſeu majorem ejus partem. dec. 30. n. 7. p. 318.

Capituli conſenſus eſt neceſſarius in diſmembratione Eccleſiæ parochialis, quæ ad ipſum ſpectat, nec ſuffragatur conſenſus Vicarii. dec 32 n. 9 & 10 p. 321.

Capituli conſenſus in his, quæ reſpiciunt Capitulum in univerſum, non autem Canonicos ut singulos, debet capitulariter adhiberi. dec. 34 n. 7 p. 322.

Capituli tota potentia remanet in illis, qui venerunt, vocati ſi non veniant, & geſta illos valent, tanquam geſta à Capitulo. dec. 31. n 3. p. 319.

Capitularis dicitur locus quilibet, ubi Capitulum eſt congregatum, dummodò ſit honeſtus. ibid n. 4. p ead.

Capitulum congregari poteſt in quolibet loco, quando ob aliquod impedimentum congregari non poteſt in loco ſolito. ibid. n. 6. pag 320.

Capitulariter aliquid fieri, aliud eſt; & aliud, fieri in loco Capituli. ibid. n 7. p. ead.

Capitulariter geſtus probatur actus ex atteſtatione Notarii Monachorum nomina recenſendo. ibid n. 8 p. ead.

Capitulum non fundat intentionem ſuam de jure ſuper decimis. dec. 97. n. 7. p. 383.

Capitulo præcedentia quæ competit, competit etiam membris ejus dec. 113 n 3. p. 405.

Capitulum Eccleſiæ majoris, dum invitatur ad aliquas functiones, præcedere debet aliis Canonicis, & Prælatis inferioribus, etiam in propriis Eccleſiis. ibid. n. 8 p 406.

Capitulo debetur reverentia, ſicut Epiſcopo; & debet præcedere, ſicut Epiſcopus, cujus corporis pars eſt. ibid. n. 9. p. ead.

cum Capitulo eſſe unitum, & exemptum ab Epiſcopo, ſimul repugnant. ibid. n. 13. p. ead.

Capituli appellatione non venit Prior in materia odioſa, & ſibi præjudiciali. ibid. n. 19. p. 407.

Capucini an poſſint ad aliquem laxiorem Ordinem tranſire. diſp. 7. q. 2. n. 11. p. 139.

Capucinorum Religio eſt incapax bonorum, jam in particulari, quàm in communi. dec. 131. n. 11. p. 455.

à *Carcere*, in quem juſſu Superioris Religioſus conjectus eſt, non poteſt licitè aufugere, niſi illi pœna capitis, aut mutilationis membri imponenda eſſet. diſp. 8. q. 2. n. 1. & 2. p. 148.

Carceri perpetuo damnatus an licitè aufugere poſſit. ibid. n 3. p. ead.

Carceris pœna quando impoſita fuit, vel ſi fuerit impoſita, modus tamen in ea exequenda ſervatus iniquus eſt, vel ſi pœna impoſita ſecundùm allegata, & probata juſta eſt, tamen ſententia in falſis probationibus fundata, Religioſus licitè aufugere poteſt. ibi. n. 4 pag. 151.

in Carceribus detentus Religioſus à Superiore, & ab eo iniquè vexatus, vel timens, ne ultra modum ab eo puniatur, licitè aufugere poteſt. ibid n 5. Declara, ut ibi, & n. 7. p. 152.

à Carcere Religioſus aufugiens ad amicum, vel alium, ut eum deprecatorem apud Superiorem habeat, quam pœnam incurrat. ib. n. 6 p. ead.

è Carcere ſi fugiat Religioſus morte plectendus, vel mutilandus, delinquere non videtur. ibid. n. 8. p. 158.

è Carcere ſi aufugiat Religioſus damnatus ad triremes, non cenſetur fugitivus. ibid. n 9 p. ead.

Cardinalis factus ex Religioſo an vota eſſentialia, & alias obſervantias regulares obſervare teneatur. diſp. ead. 3. q. 9. n. 8. & ſeqq. p. 28. Vide, *Religioſus*.

Cardinalem offendentium filii, & nepotes, inhabiles ſunt in poſterum ad conſequenda beneficia. diſp. 9. q. 7. n. 26. p. 173.

Carmelitarum Congregationes Democratia, & Ariſtocratia gubernantur. diſp 1. q. 8. n. 10. p. 4.

Carmelitarum exemptio. diſp. 5. q. 11. n. 33. p. 66.

Carmelitarum Diſcalceatorum exemptio. d. 5. q. 11. n. 33. p. 66.

Carnium eſus prohibitus eſt Monachis. d. 3. q. 6. n. 25. p. 24.

Carthuſienſium exemptio. diſp. 5. q. 11. n. 24. p 66.

Caſſinenſis Abbatiæ exemptio facta fuit à S. Zacharia Papa. diſp. 5. q. 11. n. 13. ibid.

Caſſinenſis Congregatio habet privilegium alienandi, absque aſſenſu apoſtolico, bona ad ſummam quinquaginta millium ſcutorum aſcendentia. d. 13. q 6. n. 3. p. 246.

Caſtro per Imperatorem Eccleſiæ donato, venit etiam merum imperium, ſecus in donatione facta privato. dec. 20 n. 10. p. 298

Caſus, qui ſequitur ex eo, quod eſt expreſſum, non dicitur omiſſus, ſed expreſſus. dec. 113. n. 29. p. 408.

Cathedralem Eccleſiam ad dignoſcendam inſpicitur tempus de præſenti. dec. 115. n 14. p. 406. Vide, *Eccleſia*.

Cathedralitas ſupponit, nedum ſubjectionem, imò & incorporationem cum Epiſcopo. ibid. n. 15. p. ead.

Cathedraticum ſolvitur tantùm proprio Diœceſano pro Eccleſiis illius diœceſis. dec. 74. n. 10. p. 559.

de *Cauſis* matrimonialibus, & criminalibus poteſt cognoſcere Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdictione quaſi epiſcopali. dec. 39. per tot. pag. 326. & dec. 41. n. 1. p. 327.

Cauſa profana cenſetur quælibet, quæ non ſit beneficialis ad effectum concedendi remiſſoriam. dec. 48. n. 8. p. 334.

Cauſa univerſitatis magis attenditur, quàm actus. dec. 63. n. 6. p. 345.

Cauſa finalis deducitur ex prooemio. ibid. n. 33. p. ead. & dec. 100. n. 8. pag 388.

Cauſa limitata producit limitatum effectum. dec. 64. n. 19. p. 347.

Cauſa, in qua agitur de bonis ratione directi dominii ad Eccleſiam ſpectantibus, dicitur omnino eccleſiaſtica, & ab eccleſiaſtico Judice, non autem laico definienda. dec. 106 n. 1 p. 398.

Cauſa decimarum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus, diſcutienda eſt coram Judice eccleſiaſtico. ibid. n. 9. p. 399

Cenſuras à Sede apoſtolica emanantes, Epiſcopo mandante, Regulares non obſervantes, poſſunt excommunicari. diſp. 5. qu. 11 nu. 507. pag. 71.

à Cenſuris abſolutio non remittitur ad Ordinarium, quando conſtat de gravamine ab ipſo, vel ejus Officiali illato. dec. 118. num. 3. pag. 413.

Charitas bene ordinata incipit à ſeipſo. diſp. 31. q. 35. n. 7. p. 521.

Charitativum ſubſidium dicitur, quaſi charitatis auxilium. diſp 10. q. 1. n. 1. p. 192.

Charitativum ſubſidium petitur, quando propriæ Eccleſiæ redditus non ſufficiunt ibid. n. 2. p. ead.

ad Charitativum ſubſidium ſolvendum poteſt compellere Epiſcopus, & alii Prælati, quibus incumbit jus illud petendi. ib 3 p. ead.

Charitativum ſubſidium exigendum eſt ratione beneficiorum à Clero, & ab Eccleſiis propriæ Diœceſis. ibid. n 5 p. 193.

Charitativum ſubſidium ſolvere tenentur Canonici, ſeu Capitulum Eccleſiæ cathedralis, & penſionarius, pro rata ſuæ penſionis, & Rector beneficii. ibid. n. 6. 7. 8 & 11. p. ead.

Charitativum ſubſidium ſolvere non tenetur Clericus, qui ultra victum, & veſtitũ nihil habet de fructibus ſui beneficii. ib. n. 9. p. ead.

Charitativum ſubſidium non debet ſolvi de quotidianis diſtributionibus. ibid. n. 10. p. ead.

Charitativum ſubſidium eorum oneri neceſſarium Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis petere, & quo jure diſp. ead. 10. q. 2. n. 1. p. 193.

Charitativum ſubſidium poſſunt Abbates, & Prælati habentes Eccleſias ſibi pleno jure ſubjectas, & in eis epiſcopalem juriſdictionem exercentes, ab eis exigere. ibid. n. 2. p. ead.

Charitativum ſubſidium exigere poteſt ab Eccleſiis ſibi ſubjectis Commendatarius perpetuus. ibid. n. 3 p. ead.

ad Charitativum ſubſidium ſolvendum poſſunt Prælati habentes territorium, & diœceſim, cogere ſubditos. ibid. n. 4. p. ead.

Charitativum ſubſidium quando poſtulare volunt Epiſcopus, & Prælati, debent facere cum conſenſu ſui Capituli. ib. n. 5. p ead.

ad Charitativum ſubſidium petendum, cauſa rationabilis quæ ſit. diſp. ead. 10 q. 3. n. 2. p. 194.

Charitativum ſubſidium petendi cenſetur cauſa, debitorum ſolutio, quæ Prælatus contraxit pro ſuæ Eccleſiæ jure tuendo. ibid. n. 3. p. ead.

Charitativum ſubſidium poteſt petere Prælatus, qui magnas impenſas fecit in negotiis Religionis communibus pertractandis. ibid. n. 4. p. 194.

Charitativum ſubſidium poteſt petere Prælatus, qui aliquam rem magni momenti emit ad ſuam Eccleſiam conſervandam neceſſariam. ibid. n. 5. p. ead.

Charitativum ſubſidium poteſt petere Prælatus iter facturus ad Papam, Imperatorem, vel Regem, ob ſuæ Eccleſiæ, vel etiam totius Religionis commune bonum. ibid n. 6. p. ead.

Charitativum ſubſidium petere poteſt Prælatus vocatus ad provinciale Concilium. ibid n. 7. p. ead.

Charitativum ſubſidium poteſt exigere Prælatus, qui fecit impenſas magni momenti neceſſarias in adventu Imperatoris, Regis, vel Principis. ibid. n. 5 p. ead.

Charitativi ſubſidii quantitas juſta quænam eſſe poſſit. ib. n. 9. p. ea.

Charitativum ſubſidium non tenentur ſolvere Epiſcopo Abbates, & Monaſteria exempta. diſp ead. 10. q 4 n. 1. p. ead.

Charitativi ſubſidii exactio eſt de lege diœceſana, à qua lege Monaſteria exempta ſunt. ibid. n 3. p. ead.

Charitativum ſubſidium an Monaſteria aliqua teneantur elargiri. ibid. n. 3. p 195

Charitativum ſubſidium non tenetur ſolvere Epiſcopo Eccleſia exempta. ibid n. 4. Limita, ut n. 5 & 6. p. 195.

Charitativum ſubſidium an teneantur ſolvere Moniales. ibid. n. 7. p. ead.

Chirurgia artem cum inciſione, vel aduſtione, exercere non poſſunt Religioſi, ſicut nec artem Medicinæ. diſp. 3. q. 6. n. 38. & 39. p. 23.

Chori

Index Rerum, & Verborum.

Chori decentia potiſſimum attendi debet in materia ſedendi. dec. 116.n 10 p.412.

in Choro non debet eſſe aliqua diſperſio, ſed conjunctiſſima unitas. ibid n 11.p.ead.

Circumſtantia aggravantes, an neceſſariò aperiendæ ſint in confeſſione. diſp. 3 q.6.n.15.p.21.

Circumſtantiam voti poſt emiſſam profeſſionem non tenetur explicare Religioſus, qui vovet de non habenda mollitie, aut fornicatione diſp.ead.3 q 6 n.19.p.22.

Ciſtercienſes à quo exemptionem ſuorum Monaſteriorum acceperint.diſp 5.q 11.n.18 p.65.

Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quencunque Ordinem, excepta Carthuſia. diſp.7.q.2.n.3.p.138.

Ciſtercienſes Monachi ſuccedunt in bonis temporalibus, eaq; Monaſterio acquirunt ea privilegio Summorum Pontificum. diſp.11. q 4.n.51 p.210.

Ciſtercienſibus Abbatibus ab Alexandro III. prohibitum fuit, villas, caſtra, &c. ac juriſdictionem temporalem habere. diſp.12. q. 2.n.1. Hodie tamen licitum eſt eis tali juriſdictione potiri. ibid. n.2.p.225.

Citatio per affixionem non ſuffragatur, quando adeſt procurator in loco. dec.30 n 20 p.318.

Citatio generalis ad omnes actus, & ad conſtituendum procuratorem, licèt nimis vaga, ſupplet defectum citationis aliàs particulariter in quolibet actu requiſitæ. ibid.n.26 p 319.

Citatio per contradictas ſufficit, quando prima fuit perſonalis. ib. n.27 p.ead.

Citatio non requiritur contra procuratorem non habentem mandatum ad defendendum; ſed tamen conſtitutum ad inſinuandum cedulam recuſationis. ibid.n.29.p.ead.

Citatio non poteſt decerni extra territorium. dec.31. n. 9. p.320.

Citationes emanantes in principio judicii, non requirunt cauſæ cognitionem, & poſſunt fieri etiam ab illo, qui non haberet juriſdictionem ibid.n.10.p.ead.

Citationes, quæ fiunt in principio judicii, poſſunt decerni etiam extra territorium ibid.n.11.p.ead.

Citationis locus ubi ſit decretus, non attenditur; ſed locus, pro quo ſit ad comparendum. ibid.n 12.p.ead.

in ***Civitate*** eadem dari non poſſunt duo capita, quia eſſet monſtruoſum. dec.55.n 14.p.339.& dec.64.n.6.p.346.

*S. **Claræ*** Moniales, & Tertiariæ Ordinis Minorum ſubjectæ habent privilegium abſque aſſenſu apoſtolico vendendi, alienandi, permutandi, & in emphyteuſim concedendi, modò adſit duarum partium Conventus conſenſus. diſput.13. quæſ.6. n 6 pag. 246.

S. Claræ Moniales tenentur vivere ſub gubernio, & regimine Fratrum S Franciſci. dec.81 n.18 p.369.

***Clauſula**, Non aliàs, aliter, nec alio modo*, eſt reſolutiva, & operatur, perinde ac ſi nihil fuiſſet actum dec.61.n.10.p.344.

Clauſula, *Sicut eſt*, ſemper intelligitur in gratiis ad petitionem partis. dec.66.n.2 p.348

Clauſula, *Non obſtantibus quibuſcunque privilegiis*, comprehendit quaſcunq; perſonas, quantumvis privilegiatas. dec.87.n 5.p.349.

Clauſulæ, *parito judicato*, in corporalibus ſola patientia, & partitione verbali ſatisfactum cenſetur. dec 72.n.11.p.358.

Clauſula appoſita in confirmatione, in forma communi, nihil plus tribuit, quàm ipſa confirmatio. dec 78.n.4.p 365.

Clauſula, *Sublata*, operatur, ut dari non poſſit de ſubreptione, abſq; oris apertione. dec.78.n 11 p 365.

Clauſula, *Salva canonica juſtitia Epiſcopi*, præſervat jus Epiſcopi in materiis compatibilibus; ſed non tollit capteſſè conceſſa. ibid. n.12 p.ead.

Clauſula, *Salva juſtitia parochialium Eccleſiarum*, quid operetur. dec.83.n.3.p.375.

Clauſula, *Sublata*, & decretum irritans inficiunt poſſeſſionem, & manutentionem impediunt dec 86.n 4 p 374.

Clauſula, *Quatenus decretis ſacri Concilii Tridentini, & regularibus Inſtitutis ipſius Ordinis contraria non exiſtant*, non apponitur in gratiis ex certa ſcientia conceſſis. dec.89.n.10.p.376.

Clauſula, *Quatenus licita, & honeſta*, apponitur confirmationi in forma communi; non autem ex certa ſcientia. ibid.n.1. p.ead.

Clauſula, *Quorum tenores*, operatur, perinde ac ſi totus tenor privilegiorum fuiſſet de verbo ad verbum inſertus ibid.n.13.p 376.

Clauſula, *Quorum tenores*, non alterat diſpoſitionem, ſed verè operatur ad excludendam ſubreptionem. ibid.n.14.p ead.

Clauſula, *Quorum tenores*, non operatur quotieſcunq; ſi concedens notitiam habuiſſet, veriſimiliter non conceſſiſſet. ib.n.15.p 377.

Clauſula, *Quorum tenores*, non ſupplet defectum intentionis. ibid.n. 16.p.ead.

Clauſula, *Quorum tenores*, non operatur circa non expreſſa neque in his, de quibus non eſt facta aliqua mentio, ita ut de eis, ſaltem in genere, Papa cogitare potuerit. ibid.n.17.p.ead.

Clauſula, *Quorum tenores*, non inducit certam ſcientiam concedentis, nec facit, quòd cenſeatur adhibita cauſæ cognitio. ibid. n.18.pag.ead.

Clauſula generalis, etiam, *Quorum tenores*, non operatur expreſſam, & individuam mentionem, quando non fuit facta aliqua mentio de illo, de quo tractatur. dec.90.n.5.p.377.

Clauſulæ generales non tollunt defectum intentionis. ib.n.6 p.ead.

Clauſula, *Quorum tenores*, nihil operatur, quando in indulto non eſt facta aliqua mentio ejus, de cujus derogatione tractatur. dec. 95.n 3 p 378.

Clauſula, *Sublata*, claudit os volenti impugnare, & judicialiter judicandi adimit facultatem. dec.120.n. 2.p 414.

Clauſula, *ſummariè*, quid importet? n.12.p 420.

Particula, *ſimpliciter*, quid importet? n 13. ibid.

Clauſula, *de plano*, quid importet? n 14. ibid.

Clauſula, *ſola facti veritate inſpecta*, quid operetur? n.15. ibid.

Clericatus probatur ex literis patentib' Ordinarii. d. 30.n 15 p 318.

Clerici regulares gubernantur Ariſtocratia. diſp.1 q 1 n.8 p.3.

Clericorum regularium S.Pauli decollati exemptio. diſp.5 quæſ.11. n 37.p.66.

Clericorum regularium de Sommaſcha exemptio. ibid.n 39 p ead.

Clericorum regularium miniſtrantium infirmis exemptio. ibid. n. 40.p.ead.

Clericorum regularium Pauperum Matris Dei Scholarum piarum exemptio. ibid.n.42.p.ead

Clericus, qui privatur beneficio, propter uſurpationem, fit inhabilis ad alia beneficia conſequenda. diſp.9.q 7.n.14 p.172.

Clericus conjugatus, durante matrimonio, redditur inhabilis ad beneficia, etiamſi clericaliter vivat. ibid n 16.& 17 p.ead.

Clericorum filii procreati ex legitimo matrimonio, in Eccleſia, ubi Patres habent, vel habuerunt beneficia, conſequi non poſſunt. ib. n.20 p.ead.

Clerici beneficiati privantur beneficio, ſi non faciunt ſe promoveri ad ſacros Ordines. dec 24.n.1.p.311.

Clericus non privatur beneficio ob non promotionem ad ſacros Ordines, quando fuit monitus, lite pendente, quo tempore ad illos ſuſcipiendos cogi non poterat. ibid.n.12.p.313.

Clericus non poteſt renunciare privilegio clericali, ut conveniatur coram Judice ſeculari. dec 81 n.9.p.369.

Clerici regulares ſunt exempti à ſolutione quartæ funeralium per communicationem privilegiorum ſpecialium, Minimis, Prædicatoribus, & Minoribus conceſſorum. dec.84.n.3 p.373.

Clerici, ſeu perſonæ eccleſiaſticæ, ut legitimè poſſint ſubire onera laicalia, & ad ea perſolvenda cogi poſſint, quænam requirantur. dec.113.n.3.p.392.

Clerici, & Eccleſia tenentur cum laïcis contribuere in ſubſidium, & ubi laicorum non ſuppetunt facultates. ibid n. 4 p.ead.

Clerici ut teneantur cum laicis contribuere, non ſufficit conſenſus Epiſcopi cum Capitulo; ſed debet vocari, & conſentire totus Clerus. ibid.n.5.p ead.

Clerici, & eccleſiaſticæ perſonæ ad onera laïcalia ipſis legitimè impoſita, non à miniſtris laïcis, ſed ab eorum Superiore eccleſiaſtico debent compelli. ibid.n.7 p.ead.

Clericus tenetur onera ſolvere pro bonis, quæ ad eum onerata pervenerunt, quando onera fuerunt impoſita prædiis, ſive bonis propter bona ipſa. ibid.n.9 p 392

Clerici forus, laïcus, ſequitur forum ejuſdem Clerici. dec.116. n. 13.p.399.

Clericus ſecularis, vel laïcus, vel Monachus diverſi Ordinis, vel Conventus Religioſum accuſare non poteſt. Limita, ut num. ſeqq.n.12.p 423.

Regulariter Clerici & Religioſi torqueri non debent, niſi prius ſint infamati. ibid.p.423

Clericis & Religioſis non debet ita gravis tortura inferri, ſicut laïcis n.13.ibid.

Teſtimonium laïci contra Clericum admittitur quoad faciendum indicium. n.30.p 441.

Mutilati membris, vel corpore vitiati nequeunt teſtimonium in cauſa criminali contra Clericum ferre. n.32. ibid.

Cluniacenſium exemptio à Clemente IV. facta fuit. diſp.5.q.11.n.14. pag.65.

Cluniacenſis Abbas de ſpoliis Priorum, & beneficiatiorum ſibi ſubditorum habet palefredum, cappam, & Breviarium. diſp.16. q.4.n.3.p.269.

Coadjutoria datur pro neceſſitate Eccleſiæ, & non perſonæ, cui conceditur. dec.30.n 10.p.318.

ad ***Cœnobii*** oſtium oſtiarius qualis deputari debeat. diſp. 2. q.2. n.5. p.12.

in Cœnobio quæ lectiones habendæ ſint, ex Regula D. Patris Benedicti. diſp.ead.2.q.5.n.2 p.15.

Collatio facta ab Ordinario ſufficit, ut Capellania, etiam manualis, & amovibilis, judicari debeat beneficium eccleſiaſticum. dec.14. n.2.p.290.

Collatio facta de præbenda, quæ eſt ſimultaneæ collationis, ſi fiat ab uno tantùm, nulla eſt. dec.18.n.8 p. 296.

Collatio beneficiorum reſervatorum facta ab Ordinario inferiori à Papa, eſt nulla. dec.25.n.1.p.312.

per Collationem acceptatam vocatio conſumitur. ibid n.1. p.312.

Collatio acceptata, aut ratificata tribuit per ſe jus in re. ibid n. 3. pag.ead.

in Collatione ſola conſiſtit ſubſtantia gratiæ ibid.n 6 p ead.

Collatio, ſola ſui authoritate nititur; electio verò ſuperioris authoritatem, & confirmationem expectat. ibid.n.11 p 313.

Collatio beneficii facta præſente, & non contradicente illo, qui in eadem collatione jus habebat, ei non præjudicat, maximè ſi jus illud ignorabat. ibid.n.23 & 24 p.314.
Collatio quando cenſeatur effectuata. dec.74 n.8.p.359.
Collatio, & inſtitutio, ſive confirmatio, ſunt actus juriſdictionales, Epiſcopo in beneficiis ſuæ tantùm diœceſis competentes. ibid. n.9. pag ead.
Collatio beneficii erecti, & dotati ex aliis beneficiis ſpectat ad eum, ad quem ſpectabat collatio priorum beneficiorum. dec. 77.n.2 p 364.
Collectas ſolvens Eccleſia non ſolvit uti tributum, & in recognitionem dominii, vel ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem. dec.104 n.18.p.396.
Collectæ imponi non poſſunt, niſi ſubjectis ratione perſonarum, vel bonorum. dec.105 n 1 p.397. Vide, *Exemptio*.
Collegiata eſt dignior Parochiali. dec.1.n.1.p 281.
Collegiatæ præferuntur Rectoribus, & beneficiatis Parochialium. dec.1.n 1 p 281. Vide, *Eccleſia*.
Collegium non conſtituitur ex ſolis Clericis, niſi adſint alia acquiſita, de quibus remiſſivè. dec.5.n 3.p.283.
Collegium ad conſtituendum, tres ſaltem requiruntur. dec. 110.n.3. p.403.dec.111.n.1. p.ead.
Collegium dici nequit, quod erectum eſt, reſiſtente Papæ voluntate. dec.111.n.4.p.403.
Collegii appellatione venit Monaſterium, & Conventus. dec. 112.
Collegii jura, & prærogativæ per unum tantùm conſervantur. ibid. n.5.p.ead.
Collegia duo in unum convenientia judicantur tanquam unicum corpus, non autem tanquam duo corpora ſeparata. dec. 114. n.3. pag.409.
Collegia duo quando inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus, aſſiſtentia juris communis in materia præcedentiæ remanet turbida. dec.114.n.17.p.410.
Colonus tenetur ad decimas pro rata fructuum, quos colligit. dec. 93.n.7. Declara, ut n.8 p.379.
Commendatarius perpetuus poteſt ab Eccleſiis ſibi ſubjectis charitativum ſubſidium exigere. diſp.10.q.2.n.3.p.193.
Commendatarii ad tempus de fructibus beneficiorum ſibi commendatorum liberè diſponere non poſſunt. diſp. 11. qu. 14. nu.1. pag.219.
Commendatarii perpetui tenentur ad ea, ad quæ obligantur beneficia in titulum obtinentes. ibid. n.2.p ead.
Commendatarii Equites S. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, & ſimiles, an poſſint liberè diſponere de fructibus Commendarum ſuarum. ibid.n 4 p.220.
cum Commendatariis ludentes non tenentur reſtitu[illegible] acquiſita in ludo. ibid.n 5.p.ead.
Commendatarii Abbates non poſſunt abſque ſolemnitatibus bona immobilia Monaſterii abſque Superioris authoritate alienare: & quid de Commendatariis Equitibus. diſp.13.q.2.n 6.p.240.
Commendatarii Equites. Vide, *Equites*.
Commiſſarius apoſtolicus quænam advertere debet circa Eccleſiæ utilitatem. diſp.13.q. 4 n.11.p 244.
Commiſſarius Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, habet eandem juriſdictionem in ſua Familia, quam habet Miniſter Generalis in tota Religione. dec.81.n.3 p 369
Commiſſarius Generalis Fratrum S. Franciſci de Obſervantia, habet ampliſſimam facultatem viſitandi, & corrigendi Familiam ſibi ſubditam, non verò immutandi ſtatum Religionis, & renunciandi in præjudicium Miniſtri Generalis, & totius Ordinis, adminiſtrationi, & regimini eidem Miniſtro Generali commiſſo. ibid n 4 p ead.
Commiſſarius Generalis Fratrum S Franciſci de Obſervantia, eſt ſubditus ejuſdem Religionis Miniſtro Generali, ſicut cæteri Prælati ibid.n 5.p ead. Vide, *Appellatio*.
Commiſſionis præſentatio, non citatio attenditur in Rota, ut dicatur præventum in cognitione cauſæ. dec.82.n.2.p 370.
Commodum qui ſentit, debet etiam incommodum ſuſtinere. diſp 3. q 8 n.5.p 27.
Communicatio privilegiorum non comprehendit ea, quæ ſunt aliis præjudicialia. dec 83.n 6 p 372.
Communicatio privilegiorum illi, ad cujus favorem emanavit, tribuit omnia privilegia communicata, perinde ac ſi ſpecificè conceſſa fuiſſent dec 89 n 1.p 376.
Communicatio privilegiorum non extenditur ad ea, quæ non ſunt ſolita concedi, vel ſaltem cum magna difficultate conceduntur, & in quibus agitur de præjudicio tertii. ibid. n. 2. pag. ead.
Communicatio non dicitur ex certa ſcientia, nec cum cauſæ cognitione, quando non eſt inſertus tenor privilegiorum, nec effectualiter narratum, niſi conſtet, Papam vidiſſe privilegia, vel per ſuos Officiales fuiſſe diſcuſſa. ibid. num. 19. p. 377.
Communicatio privilegiorum non comprehendit exemptionem à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea facta eſt mentio. dec. 95. n.2 p.380.
Communitas congregari debet ad ſonum campanæ, vel robæ. dec. 61 n.1.p 344.
Compromiſſum, aut fit expreſſè, aut tacitè ex verbis inducitur. dec. 23. n.36.p.309.
Compromiſſum expreſſum qualiter fiat. ibid.n.37 p ead.
Compromiſſum tacitum cum ſcrutinio mixtum qualiter fiat. ibid. n.38.p ead.
Compromiſſariis debet dari facultas, ſingulorum vota diligenter exquirendi, & illum eligendi, in quem major, & ſanior Capituli pars conſentient. ibid.n 39.p ead.
Compromiſſariis ubi eſt data facultas nominandi, cenſetur etiam data facultas eligendi. ibid.n. 41.p.310.
per Compromiſſum electio facta. Vide, *Electio*.
Concedo, & Aſſigno, ſignificant dominium in transferente dec. 78. n.25 p.366.
Concilium provinciale ſingulis trienniis, & diœceſanum ſingulis annis congregari debet. diſp 1.q.1 n.2.p.2.
Concilium ſynodale congregare debent etiam Abbates habentes juriſdictionem privativè ad Epiſcopum. ibid.n 3.p.ead.
in Conciliis, & Capitulis, ac Congregationibus obſervare quid debeant Patres congregati. ibid.n.4 p ead.
Concilii Provincialis præceptum non ligat Epiſcopos, & epiſcopalem juriſdictionem habentes. diſp 3 q 3 n.5 p.16.
Concilium Baſileenſe licèt à principio fuerit œcumenicum, poſtea ſub præſidio Cardinalis Arelatenſis continuatum, invitoq; Pontifice prorogatum, non tantùm œcumenicum, verùm etiam legitimum eſſe deſiit. dec.23.n.32 p.308.
Conciliū Baſileenſe ſchiſmaticum, ſeditioſum, & nullius prorſus authoritatis appellatur in Concilio Lateranenſi. ibid.n 33.p 308.
Concilii Baſileenſis decreta non fuerunt confirmata à Nicolao V. ſed tantum pro bono pacis electiones factas in obedientia Concilii Baſileenſis confirmavit. ibid.n 34 p.309
Concilium Tridentinum quando confirmatum fuerit. dec.84 n.5.p.373.
Conciliaris diſpoſitio requirit ſpecificam derogationem. dec. 89. n.8.p.376.
Conciliaris diſpoſitio requirit ſpecialem derogationem, nec cenſetur illi derogatum per clauſulas generales dec.92 n.2 p.378.
Concilio generali derogatum non cenſetur per clauſulas derogatorias, in quibus fit ſolum mentio de Conciliis ſynodalibus, & provincialibus, & de conſtitutionibus generalibus, vel ſpecialibus in illis editis. dec.93. n.5.p 379.
Conciliari conſtitutioni derogare non poteſt Legatus, niſi doceatur, Summum Pontificem hoc ſibi in facultatibus ſpecialiter conceſſiſſe. ibid.n.6.p.ead.
Concionandi licentiam in aliis, quàm ſuorum Ordinum Eccleſiis, non poſſunt dare Regularibus Abbates, qui non ſunt Nullius, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt. dec 45 n.1.p 330. & dec.46.n.1 p.ead.
Conclaviſtis privilegium conceſſum favet etiam non deſcriptis in ipſo privilegio. dec.107.n.12.p.401.
Conclaviſtis conceſſum privilegium cenſetur conceſſum cauſæ, non perſonis, vel rei. ibid.n 15.p.ead.
Concubinarii incorrigibiles redduntur inhabiles ad beneficia, uſque ad emendationem, arbitrio ſui Prælati diſp 9 q 7 n 15.p.172.
ſub *Conditione* datum, illa non adimpleta, non habetur in conſideratione. dec.81.n.19 p.369.
Confeſſarii ab Abbatibus electi, ex eorum commiſſione, cum ipſis diſpenſare poſſunt in omnibus, in quibus poſſunt ipſi diſpenſare cum ſubditis, licèt habuerint delegatam tantùm poteſtatem.d. 4. q.12.n.5.& 6.p.48.
Confeſſarios approbare ad ſæcularium Confeſſiones audiendas, non poſſunt Abbates, qui non ſunt Nullius, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, intra cujus diœceſis fines exiſtunt, dec.45 n.1.p 330. & dec.46.n.1.p.331.
Confeſſarios, ſi probetur, habuiſſe licentiam ab Abbate audiendi Confeſſiones ſæcularium; non inde infertur, quòd non habuerint etiam ab Epiſcopo. dec.50.n.7.p.335.
in *Confeſſione* an ſint neceſſariò aperiendæ circumſtantiæ aggravantes, diſp.3.q.6 n.15 p.81.
in Confeſſione ſatisfacit Religioſus profeſſus, qui fecit contra votum ſolenne caſtitatis, ſi tantùm dicat, ſi violaſſe votum caſtitatis. ibid.n.16 p.ead.
in Confeſſione, Epiſcopus, vel quilibet alius Prælatus, qui mortaliter peccavit, non tenetur explicare ſe eſſe Epiſcopum, vel Prælatum. ibid.n.17.p.22.
in Confeſſione ſatisfacit fœmina, quæ ſe miſcuit cum Sacerdo[illegible], vel Profeſſo, ſi dicat, ſe habuiſſe rem cum viro voto caſtitatis adſtricto. ibid n.18 p ead.
Confeſſiones ut certis in locis, & temporibus, aut certarum perſonarum audiant Regulares, iis non poſſunt præſcribere Epiſcopi. diſp 3 q.11.n 48.p 67.
Confeſſiones non poſſunt audire Regulares, niſi priùs ſint ab Ordinario approbati. ibid.n.73.p.69.
Confeſſiones Sacerdotum ſæcularium ſine approbatione Ordinarii Regulares auſcultantes, excommunicari poſſunt. ibid. n 105. pag.71.
Confeſſiones ſæcularium nemo audire poteſt, niſi approbatus ab Epiſcopo, non obſtante conſuetudine immemorabili. dec.49 n 1 & 3.p.334. & dec.50.n 3 p 335.

Con-

Confeſſio tacita cùm præſens actui non contradicit, idem operatur, ac expreſſa. dec.25.n.2. p.314.
Confeſſio partis non poteſt dare jus beneficio ibid n 25.p.314.
Confeſſio partis ſuffragatur ad defendendum poſſeſſorem in ſua poſſeſſione. ibid n.26.p.ead.
Confeſſio non præjudicat in his, quæ non dependent à libera voluntate confitentis ibid n 27 p.ead.
Confeſſio Prælati extrajudicialis, & voluntaria non nocet Eccleſiæ. dec 61. n.15. p.344.
Confeſſio Rectoris in Supplicaſionibus, quòd Eccleſia ſit ſub aliqua diœceſi, probat dec 74 n 4 p.359.
Confeſſio Prælati adminiculata probat etiam in præjudicium Eccleſiæ, præſertim, quando concernit actum geſtum a confitente. dec.14.n.15 p.410
Confeſſione probatio melior afferri non poteſt. dec.115.n 2.p.410.
Confines probantur etiam per indicia, & leviores probationes. dec. 47.n.9.p.333.
Confines probantur enunciativis.ibid.n.10 p.ead. Vide, *Fines. Limites.*
Confirmatio nihil de novo tribuit. dec 78.n 2.p.364.
Confirmatio non ſuffragatur, ſi non conſtat de privilegio confirmato: & intelligitur ſalvo jure tertii, & quatenus validum ſit privilegium: & recipit eandem interpretationem, & objectiones, quas privilegium confirmatum. ibid.n.5. p 365.
Confirmatio ex certa ſcientia non lædit jus alterius, à Papa confirmante ignoratum ibid n.6.p.ead.
Confirmatio dicitur ex certa ſcientia, quando in ea inſertus eſt tenor privilegii confirmati. ibid.n 7.p.ead.
Confirmatio ubi eſt facta ex certa ſcientia, quæ valida erant, approbantur, quæ valida non erant, recipiunt robur ex confirmatione: & quæ nullam habent relationem ad ea, quæ præceſſerunt, de novo conceduntur. ibid.n 8.p.ead.
Confirmatio apoſtolica ſupplet omnes defectus, & operatur, ut non ſit neceſſaria alia ſolennitas. dec 120.n.1.p.414.
Confirmatio electionis. Vide, *Electio.*
Confuſionem, & ſeparationem membrorum jura abhorrent. dec.113. n.5 p.406.
in **Congregationibus**, Capitulis, ac Conciliis obſervare quid debeant Patres congregati. diſp.1 q.1 n 4 p.2.
Congregationum Regularium regimen ordinarium quale ſit. diſp. ead.1.q 2 n 1.p.3.
Congregatio Benedictina Ariſtocratia regitur, & gubernatur, ſicut & Congregatio D. Baſilii. diſp.ead 2.n 4 & 5 p.3.
Congregationes omnes ſub Regula D. Auguſtini militantes, & etiam ipſius Ordo, Ariſtocratia gubernantur ibid.n.6.p.ead.
Congregationes D Franciſci reguntur Democratia.ibid.n 7.p.2.
Congregatio Vallumbroſana regitur Ariſtocratia.ibid.n.9.p.ead.
Congregationes Carmelitarum Democratia, & Ariſtocratia gubernantur. ibid n.10.p.4.
Congregatio Minimorum S Franciſci de Paula gubernatur regimine mixto ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia. ibid n 12. pag.ead.
Congregatio miniſtrantium infirmis regitur Ariſtocratia. ibid. 13. p.ead.
Congregatio Cæleſtinorum gubernatur regimine ariſtocratico. ib. n.15 p ead
Congregatio Montis Oliveti ſimiliter Ariſtocratia regitur. ibid. n. 16. pag. ead.
Congregationes omnes, quæ à Sede apoſtolica approbatæ in Capitulis generalibus negotia pertractanda Diffinitoribus, & Viſitatoribus committunt, ariſtocratico regimine utuntur. ibid. n. 17. p ead.
Connexorum eadem eſt natura. dec 64 n.18.p.347.
Connexitas non intrat, quotieſcunque per conſuetudinem militat aliqua diſſimilitudo inter connexa dec 114 n. 4 p 409.
Conſanguineis ſuis in feudum, vel emphyteuſim Abbas poteſt concedere res Monaſterii ſolitas infeudari, vel emphyteuticari. diſp.14 q 9 per tot.p.260.
pro **Conſentiente** habetur, qui tenetur loqui, & tacet. diſp.1. q.3.n.2. pag 5.
Conſenſus tam ex parte Religioſi, quàm ex parte Abbatis an requiratur in profeſſione. diſp 6 q.17.n.2.p 129.
Conſenſus interior non ſufficit ad humanum contractum perficiendum. diſp ead.5.q.21.n 4.p.123.
Conſenſus ratificatur per duplex ſignum externum. diſp 6 q 23 n.3. p.124. De conſenſu in profeſſione Religioſi. Vide, *Profeſſio.*
Conſentiens actui poteſt impugnare actum, ſi conſenſu proveniat ex diverſo jure ab eo, qui illum impugnat. dec.25.n.22.p.314.
Conſenſus habet vim reſignationis dec.30.n 2.p.318.
Conſenſus interveniſſe præſumitur, ubi literæ ſunt expeditæ. ibid. n.4.p.ead
Conſenſus non probatur ex verbis conditionalibus.ibid.n.3.p.ead.
Conſenſus omnium requiritur, nec ſufficit major pars, quando agitur de præjudicio Eccleſiæ, & de actu voluntario ibid.n.5.p.ead.
Conſenſum fuiſſe capitulariter præſtitum, probatur ex atteſtatione Notarii in inſtrumento mandati. ibid n.6.p.ead.
Conſenſus majoris partis Capituli ſufficit in rebus, quæ concernunt utilitatem, & neceſſitatem Eccleſiæ ibid. num. 8, p.ead.
Conſenſus Capituli præſumitur ex temporis antiquitate, una cum obſervantia, etiam quòd enunciatus, aut reſervatus non appareat. dec 59 n.22.p.352.
Conſenſus inductus pro forma non poteſt per æquipollens ſuppleri. dec.112 n 11 p 404.
Conſenſus requiſitus ratione ſuperioritatis, actui per modum authoritatis, & formæ accedere debet. ibid n.12.p.ead.
Conſervator quid ſit diſp.17.q.1.n.1.& 3.p.270.
Conſervatorum tria genera.ibid.n.2.p.ead.
Conſervatores de jure communi non ordinariam, ſed delegatam juriſdictionem cenſentur habere. ibid.n 4.p ead.
Conſervatores ex privilegiis Ordinarii Judices cenſentur. ibid.n.5. p.ead.
Conſervatores an poſſint alteri ſuas vices delegare. ibid. n 6.p.ead.
Conſervatores Judices concedere ad ſolum Papam ſpectat. ibid. n. 7.p.271.
Conſervatores ſibi eligere poſſunt Regulares ibid.n 9.p.ead.
in Conſervatores an poſſint aſſumi à Regularibus Canonici; & quo jure. ibid.n 10 p 271.
in Conſervatoribus eligendis à Regularibus quid Conſtitutio Gregorii XV. requirat ibid.n 11.p.ead.
electionis Conſervatorum inſtrumentum Regulares tenentur exhibere, & relinquere apud Notarium Curiæ Ordinariorum.ib.n.13. pag.273.
Conſervatores ſemel electi, durante quinquennio, abſq; juſta cauſa, amoveri non poſſunt à Regularibus.ibid.n. 17.p.ead.
Conſervatorum juriſdictio de jure communi ad quæ extendatur. diſp.ead.17.q 2.n 1.p.273.
Conſervatores ſuæ juriſdictionis limites excedentes incurrunt ſuſpenſionem ab officio per annum.ibid.n.2 p.ead.
Conſervatores qui incitat ad excedendum prædictos limites, excommunicationem incurrit.ibid.n 3.p ead.
Conſervatores prædicti quam incurrunt ſuſpenſionem, non eſt cenſura propriè dicta ibid.n.4 p ead.
Conſervator ut incurrat prædictam ſuſpenſionem, quid requiratur. ibid.n.5.p.ead.
Conſervatorem ad excedendos limites juriſdictionis pars incitans, ut incurrat excommunicationem, quid requiratur.ibid n.7.& 9. p ead.
Conſervatores poſſunt de manifeſtis, & notoriis injuriis, & violentiis cognoſcere, & in illatam cognitione judicialem indaginem adhibere: ſecus de dubiis. ibid n.13.& 14 p 274.
Conſervator quid facere debeat, ſi dubitet, an injuria ſit notoria, vel ad ſuam juriſdictionem ſpectet. ibid.n.15.p.ead.
Conſervatores in prædictis cauſis non ſolùm contra Clericos; verùm etiam contra laicos procedere poſſunt ibid.n.16.p.ead.
Conſervator procedere poteſt contra reum, qui vocatus factum confitetur, ſed negat illud notorium. ibid.n.17.p.ead.
Conſervator an poſſit procedere contra reum, qui factum confitetur, ſed negat delictum. ibid.n 18.p.ead.
Conſervator an poſſit procedere per inquiſitionem mixtam. ibid. n.19 p ead.
Conſervatores tueri poſſunt ab injuriis, tam illatis, quàm inferendis ibid n.20.p ead.
Conſervatores, neque criminaliter, neque mixtè; ſed civiliter tantùm procedere poſſunt ibid n 21.p.ead.
Conſervatores, civiliter procedendo, poſſunt uti cenſuris, & brachium ſæculare invocare.ibid n.22.p.ead.
Conſervatores quid poſſint virtute privilegiorum Regularibus conceſſorum, Conſtitutionis Gregorii XV & declarationis S. Congregationis Concilii Tridentini.ibid.n 23.p ead.
Conſervatores cognoſcentes de manifeſtis injuriis, & exequentes pœnam a jure impoſitam, nequeunt, ut ſuſpecti recuſari. diſp.ead. 17.q 3 n.1 p. 275.
Conſervatores ut ſuſpecti recuſari poſſunt, quando pœna eſt arbitraria, & quando volunt cognoſcere de cauſis, ubi non agitur de vindicandis manifeſtis injuriis Regularium. ibid. n.2. & 3.p.ead.
à Conſervatorum de notoriis injuriis cognoſcentium ſententiis non datur appellatio; ſecus quando controvertitur, an factum ſit notorium. ibid. n 4. & 5. Vel quando cognoſcunt de cauſis dubiis.n.8.p.276.
in Conſervatores Judices de jure communi aſſumi poſſunt Abbates, & Prælati omnes Epiſcopo inferiores, qui dignitatem, vel perſonatum in Cathedralibus. vel Collegiatis Eccleſiis obtinent. diſp. ead.16 q.4.n.1.p.276.
in Conſervatores poſſunt aſſumi Priores ſæculares Collegiatarum Eccleſiarum. ibid n.2 p ead.
in Conſervatores eligi poſſunt Archidiaconi, Archipresbyteri, Primicerii, Præpoſiti, Decani, Cantores, & Theſaurarii: item omnes ii, qui in particularibus Eccleſiis munus obtinent, quod ſecundùm communem exiſtimationem dignitas reputatur.ibid.n.3.& 4.p.ead.
in Conſervatores aſſumi quinam poſſint à Regularibus Privilegiorum vigore.ibid n.5 p.ead.

in Conſervatores quomodo recipi poſſint Abbates, & Prælati omnes, etiam Regulares Epiſcopo inferiores, juxta Conſtitutionem Gregorii XV ibid. n. 6 p. ead.
in Conſervatores eligi an poſſint Priores Clauſtrales, & Vicarii Prælatorum ibid. n 7. p. ead.
ut Conſervatoris munus obire valeant Prælati regulares, an ſit neceſſaria licentia, & quomodo. ibid. n. 8. p. 576.
ut in Conſervatores eligi poſſint Prælati Regulares, an ad hoc Monaſterii utilitas requiratur. ibid. n. 9 p. 577.
Conſilium, ſeu ſuffragium ſi voce tenus Diffinitores præſtare debeant, incipiendum eſt à junioribus. diſp. 1. q. 3 n 9. p 6.
Conſilium omnium Monachorum adhibere debet Abbas in negotiis gravi momenti; ad minora autem ſeniorum tantùm. diſp. 1. q 6. n. 1. & 2. p. 8.
Conſilium hujuſmodi ſi omitteretur, an act[9] geſti ſint validi, oſtenditur. ibid. n. 3. p. 9.
ad Conſilium Fratres ut adhibeantur, Conſtitutiones Religionum ſpeciales præſcribunt modum. ibid. n. 4. p. 9.
Conſilium alicujus quando quis requirere debet, non adſtringitur illud ſequi diſp. ead. 1. q. 7 n. 1. p. 9.
Conſilium licèt excitet ad deliberandum; non tamen adſtringit ad ſequendum ibid n. 2. p ead.
Conſilium adhibere non tenentur Abbates in præceptis levibus; ſecus in gravioribus diſp ead. 3. q 5. n 1. & 2. p. 18.
circa Conſilium evangelicum, quando peccet mortaliter Monachus. diſp. 4. q 4. n. 3 p. 35.
Conſilium ubi requiritur à jure, niſi adhibeatur, actus eſt nullus. diſp. 6 q. 15. n 3. p. 116.
Conſiſtorialitas probatur ex eo, quòd conſtat, beneficium taxatum eſſe in libris Cameræ, vel quòd de eo fuit conſiſtorialiter diſpoſitum. dec. 15 n. 4. p. 591.
Conſiſtorialitas non præſumitur, niſi probetur. dec. 16. n. 1. p. 292.
Conſiſtorialitas probatur ex taxa in libris Cameræ, etiamſi hujuſmodi taxa rei ducta non conſtituat ſummam 200. florenorum, ſi Monaſterium cum effectu talem ſummam excedat. ib. n. 6. p. 292.
Conſtitutiones Religionum ſpeciales præſcribunt modum de adhibendis ad conſilium Fratribus. diſp. 1. q. 6. n. 4. p. 9.
Conſtitutiones, conſuetudines, ſeu declarationes præter Regulam non adſtringunt Fratres Minores ſub pœna alicujus cenſuræ, vel vinculo peccati mortalis. diſp. 3. q. 7. n 11. p. 56. Vide, *Statutum*.
Conſtitutiones Sixti V. Gregorii XIV. & Decreta Clementis VIII. ſuper receptione Novitiorum. diſp 6. q 4. n. 18. p 86 & ſeqq.
Conſtitutio exorbitans diſponens de re ſimplici, extenditur ad actum mixtum, quantum ad illas qualitates, quæ concernunt perſonas facientes actum ſimplicem prout illæ qualitates interveniunt in actu mixto. dec. 17. n. 8. p. 294.
Conſtitutio habens clauſulas derogatorias ampliſſimas, tollit conſuetudinem quamlibet contrariam, ſola immemorabili excepta. dec 37 n. 10. p. 324.
Conſtitutionis obſervantia probatur ex illius confirmatione, in qua mandatur illam obſervari, ſicut usque adhuc obſervata fuit, & poſita in uſu dec. 97. n. 17. p. 384.
Conſuetudo, quæ permittit Diffinitoribus conſenſum ſingillatim, & privatim præſtare, dicitur abuſus diſp. 1 q. 3. n. 8. p. 6.
Conſuetudo mala, & prava operandi contra legem, non dicitur contemptus legis. diſp ead. 3 q. 6. n. 9. p. 20.
Conſuetudo contra intellectum alicujus textus ita communiter à Doctoribus interpretatum, non dicitur contra communem Doctorum opinionem, ſed contra text. ipſum. dec. 22. n. 23 pag. 304. Vide, *Geſta Opinio*.
per Conſuetudinem contrariam lex abrogatur, etiam quòd habeat decretum irritans dec. 23. n. 9. p. 306.
Conſuetudo requirit actus uniformes. ibid. n. 10. p. ead.
Conſuetudo quando eſt varia, non receditur à jure communi. ibid. n. 11 p. ead.
Conſuetudo ex certa ſcientia, non ex errore induci debet. ib. n. 14. pag. 306.
Conſuetudo contra Canones non inducitur abſque ſcientia, & expreſſo conſenſu Papæ, & animo conſuetudinem inducendi ibid. n. 15. & 17. Etiam quantocunque temporis ſpatio illa fuerit ſervata. ibid. n. 19. p 307.
Conſuetudo contra leges civiles inducitur abſque ſcientia, & conſenſu Principis. ibid. n. 16 p. ead.
Conſuetudo contra Canonem habentem decretum irritans, non inducitur per quantumcunque temporis ſpatium. ib. n. 20. p. ead.
Conſuetudo non inducitur, non data poſſeſſione præciſa. dec. 37. n. 7 p. 324.
Conſuetudinem quamlibet contrariam, ſola immemorabili excepta, tollit conſtitutio habens clauſulas derogatorias ampliſſimas. ibid. n 10. p. ead.
Conſuetudini non cenſetur derogatum niſi expreſsè dicatur. dec. 73 n 7 p. 361.
Conſuetudo ſuper ſolutione decimarum debet eſſe generalis. dec. 97. n 8. p. 383.
Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas inducitur decennio ad minus. ibid. n. 9. p ead.
Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas inducitur decennio, quando agitur inter Eccleſiam prædialem, & ſacramentalem: ſecus quando agitur contra poſſeſſores prædiorum. ibid num 11. pag. ead.
Conſuetudo non inducitur ex actibus, qui dederunt cauſam liti. ib. n. 12. p. ead.
Conſuetudo non probatur ex teſtibus deponentibus extra caſum illius. ibid. n. 13. p. ead.
Conſuetudo non extenditur de caſu ad caſum, neque de perſona ad perſonam. ibid. n. 14. p. ead.
Conſuetudo coadjuvata juris diſpoſitione, non dicitur ſuperflua. ib. n 15. p 384.
Conſuetudo circa modum ſolvendi decimas ſufficit, ſi probetur per decennium. dec. 98 n. 5 p. 386. dec. 99. n 2 p. 387.
Conſuetudo particularis circa ſolutionem decimarum, attendenda eſt. dec 98 n. 5 p. 385. n. 2 p. 387.
Conſuetudo particularis in concurſu prævalet generali. dec. 98. n. 6. p. 386. & dec. 99 n. 4. p 387.
Conſuetudo non ſolvendi integras decimas qualiter ſit probanda. dec. 102. n 11. p. 391.
Conſuetudo contra jus quadragenaria requiritur. dec. 108. num 4. pag. 401.
Conſuetudo confunditur alia contraria conſuetudine. ibid. num. 5. pag. 402.
Conſuetudini plurimùm defertur in materia præeminentiarum. dec 11. n 13. p. 409.
Conſultationes quare in publico, & communiter exerceantur. diſp 1. q. 3. n. 7. p 6.
Contemptus dicitur, qui fuit vocatus, & non admiſſus. dec. 18. n. 3. p 296.
Contemptus ſi poſtea conſenſit, non auget numerum. ib. n. 5. p. ead.
Contemptus unius electionem vitiat. dec. 31. n. 1. p. 319.
Contractus, qui cedunt in evidentem Eccleſiæ utilitatem, an poſſint fieri, reſervato beneplacito apoſtolico. diſp. 14. q. 10. n. 7 p. 262.
Contradictor legitimus non eſt non poſſidens, nec docens incontinenti de jure ſuo. dec. 18. n. 6. p. 296.
Contradictor legitimus non eſt, qui non habet parem titulum. ib. n. 7. p ead.
Contumacia eſt voluntaria inobedientia, qua quis monitionem Judicis implere contemnit. dec. 61 n. 4. p 344.
in *Conventu* Cellarium, ſive Oeconomum Abbas inſtituere debet, & qualem. diſp. 2. q. 2. n. 4 p. 11. Vide, *Cœnobium*, *Monaſterium*
Conventus, in quos aliquis habet legitimum titulum juriſpatronatus, res non poſſunt deſtruere, ſeu aliis donare Fratres Minores. diſp. 6. q. 7. n. 7. p. 60.
ad Conventum totum de ejus fructibus alendum, atque ad ſingulorum neceſſitatibus providendum Abbas, & Prælatus regularis tenetur. diſp. 11. q. 10. n. 1. p. 516.
Conventus, mortuo Abbate, nihil poteſt interim alienare, niſi quod ſervando ſervari non poteſt. diſp. ead. 13. q. 10 n. 3. p. 250.
Conventus integer ejici non poteſt. dec. 82. n. 19. p. 371.
Conventus venit Collegii appellatione. dec. 112. n 4. p 405.
Converſi cum authoritate Sedis apoſtolicæ tranſlati ad ſtatum Clericorum, an debeant capitulariter recipi ad profeſſionem. diſp. 6 q. 17. n 9. p. 150.
Converſi, &, Oblati, qui profeſſionem non emittunt, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire diſp. 7. q. 1. n 12. p. 136.
Converſi manentes in ſæculo, nec profitentes Regulam approbatam, ſuccedunt conſanguineis, ac ſi non eſſent Oblati. diſp. 11. q. 4. n. 57. p 511.
Corpore vitiati ſunt inhabiles ad ingreſſum Religionis, niſi aliqua ſpecialis prærogativa corporis defectum ſuppleat; & quæ, & an validè profiteantur diſp. 6. q 3. n. 59 & 30. p. 83.
Corpore vitiati, qui notabiliter deformati ſunt in corpore, tanquam beneficia habere non poſſunt. diſput. 9. quæſ. 7. nu. 24. pag. 173.
Corpus novum eſt diverſum ab antiquo, & ideo de uno ad aliud non fit bona illatio. dec. 64. n 5. p. 346.
Corpus unicum habere duo capita, monſtruoſum eſt. ib. n 6. p. ead.
in *Correctoria* materia fit interpretatio ſtricta. dec. 64. n. 20. p. 347.
Correſpectiva dicuntur omnia, quæ in eadem ſupplicatione fiunt. dec. 30. n. 11. p. 318.
Corrigere ſubditos, qui frequenter transgrediuntur venialiter, ſub mortali tenentur Abbates, & ſuperiores. diſp. 5. q. 6. n. 10 p 20.
de *Criminalibus*, & matrimonialibus cauſis poteſt cognoſcere Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdictione quaſi epiſcopali. dec. 39. per tot. pag. 356 & dec. 41. n 1. p 327.
in Criminalibus cauſis laïci nequeunt ferre teſtimonium adverſus Clericos, vel Religioſos p. 440.
Niſi crimen, de quo accuſantur, patratum fuiſſet in loco ubi non eſſent Clerici. n 27. p 440.
Vel niſi crimen eſſet notorium. n. 28. p. 440.
Vel etiam, niſi teſtimonium eſſet ſuper criminibus exceptis. n. 29. p. 440.
Triplex modus procedendi adverſus Crimina n. 1 p 451.
Criminalium cauſarum appellatione qua veniant d 43. n. 12. p 329.
Crimino ſi an ad Religionem recipi poſſint diſp. 6 q. 3. n. 14. p 81.

Cru-

Index Rerum, & Verborum.

Crucem præferre, & populo benedicere, majoritatem, & ſuperioritatem important. dec 71.n.2.p.357.

Crucem præferre, & populo benedicere poteſt in locis exemptis Archiepiſcopus.ibid n.4.p.ead.

Crucem præferre, & populo benedicere poteſt Urbini Archiepiſcopus in terra Durantis, tanquàm in loco ſuæ provinciæ. ib.n.9. pag.337.

Cruciferorum exemptio. diſp 5.q. 11 n.30.p.66.

Culparum Capitulum ſingulis diebus,exceptis Dominicis, & Feſtis de præcepto,faciendum eſſe præſcribunt Conſtitutiones Congregationis S.Juſtinæ de Padua; licet per Conſtitut.Pauli V.hæc obligatio redacta ſit ad ſemel in hebdomada. diſp. 1. q. 8.n. 2, & 3. pag.10

ſine ***Cura*** an poſſit dari dignitas dec.9.n.9.p 385.

D.

D***Atum*** ſub conditione,illa non adimpleta,non habetur in conſideratione. dec.81.n.19.p.370.

in ***Debitis***,& obligationibus apoſtatæ,Sedes apoſtolica de rigore juris non ſuccedit,ſed tantùm de æquitate.diſp.8 q.5.n 3 p.154.

Debitorum ſolutio, quæ Prælatos contraxit pro ſuæ Eccleſiæ jure tuendo,cenſetur cauſa petendi charitativum ſubſidium. diſp.10, q.3. p.193.

Decanos in Monaſterio creare debet Abbas.diſp 2.q 2.n.3.p.11. Vide, ***Archidiaconus.***

Decimas Eccleſiarum occupare ſub pœna excommunicationis Religioſis prohibetur.diſp.3.q 6.n.42.p.25.

Decimas non eſſe ſolvendas Eccleſiis, quibus debentur, Religioſi prædicantes ipſo facto excommunicantur.ibid.n.43.p 25.

à Decimarum ſolutione exemptio non venit in generali communicatione privilegiorum. dec.89 n 3.p 376.

à Decimarum ſolutione exemptio non ſolet, niſi cum magna difficultate, & cauſæ cognitione concedi. ibid. n.4. p.ead. & dec.95. n.3.p 380.

à Decimis exemptio, tam de bonis emptis, quàm emendis, non valet abſque expreſſa derogatione.***cap. Nuper. de decim.*** dec 89.n.7. pag 376.

à Decimis extraordinariis, quæ imponuntur ab homine,exemptus, non cenſetur à decimis ſpiritualibus, & ordinariis. dec.90. n. 1. pag.377.

à Decimarum ordinariarum ſolutione exemptio non ſolet concedi,niſi magna maturitate,& cauſæ cognitione. ibid.n.4 p.377.

in Decimarum cauſa non admittitur appellatio ſuſpenſiva à ſententia lata. dec.91.n.2 p 378 & dec 92 n.3.p.378.

in Decimarum cauſa appellatio ad utrunque effectum admittitur à ſententia lata, quando non allegatur ſola præſcriptio, ſeu conſuetudo,ſed oſtenditur privilegium.dec 91.n.3 p.378.

Decimas laicis concedens privilegium non relevat, ſi in eo non eſt expreſsè derogatum Concilio generali,de quo ***in cap. Prohibemus. de decim.*** dec.92 n.1.p.378.

Decimas non poteſt acquirere laïcus ex ſolo temporis lapſu una cum obſervantia,etiam immemorabili ibid.n 4 p.378.

Decimas percipiendi poſſeſſio non ſuffragatur laico abſque titulo. ibid n.5 p.379.

Decimarum ſolutio non retardatur exhibitione privilegii invalidi. dec.93 n.1.p 379.

à Decimarum ſolutione appellatio ſuſpenſiva ut admittatur, an ſufficiat ſola privilegii exhibitio ibid n.4 p.ead.

ad Decimas tenetur colonus pro rata fructuum,quos colligit.ibid. n.7. Declara,ut n.8 p ead.

Decimas ſolvere de novalibus ſuis,hortis, & animalibus, non tenentur Religioſi,& quando. dec.94 n.1.2.& 3 p 380.

in Decimis prædialibus, non autem gregum procedit ***cap. Nuper. de decim.*** ibid.n.4 p.ead

Decimas ſolvere non tenentur leproſi,nec de hortis,nec de animalibus,dummodo vivant in communi,& ſimul congregati extent. ibid.n.3.p.ead

Decimæ debentur ex reſervatione divina ibid n.6 p.ead.

Decimas ſolvere non tenentur Moniales, quæ pro earum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas publicè petere: & quando procedat ibid.n. 9.& 10.p.ead.

Decimæ prædiales debentur Eccleſiis, intra quarum limites prædia exiſtunt. dec.97 n 1 p.382.& dec. 98 n.1 p 385.

Decimæ ſacramentales ut debeantur, neceſſariò requiritur adminiſtratio Sacramentorum dec.97 n 3 p 383.

Decimas exigere non poteſt Rector Sacramenta non adminiſtrans, ibid.n 4 p.ead.

Decimarum ſacramentalium ſolutio extinguitur cum perſonarum interitu ibid.n.3.p.ead.

Decimæ ſacramentales ab eo, qui domicilium mutavit,non debentur priori Curato,ſed ſecundo. ibid.n 6 p.ead.

Decimarum ſolutio facta de tempore vitæ alicujus,non ſuffragatur ad probandam conſuetudinem: quia poteſt verificari in minori ſpatio decennii.ibid n.10.p ead.

ſuper Decimis compoſitiones non improbantur à jure.ibid.n.18.p. 384 Vide, ***Conſuetudo.***

Decimæ ab eo,qui degit in una parochia,ibi recipiens Sacramenta, & in alia prædia colit, cui parochiæ ſint ſolvendæ. dec. 98 n. 2. pag.383.

Decimæ ex prædiis noviter ruptis pertinent ad Eccleſiam prædialem. ibid. n.4. p.386.

Decimarum in ſolutione ſi concurrat conſuetudo generalis diœceſis,& particularis parochiæ, attendenda eſt particularis. ibid n. 7 pag.ead.

Decimæ ex prædiis ad culturam redactis debentur Parocho, cui ex conſuetudine ante culturam debebantur,& quando procedat.ib. n 8.& 12.p.ead & dec.99.n 5.p.387.

Decima,quæ ſolvitur de grege ratione paſcuorum, dicitur prædialis, quæ verò de fœtibus, lana, lacte, caſeo, & ſimilibus, dicitur mixta. dec.9.n.9.p.385.

Decimæ ex prædio effecto decimatorio Eccleſiæ ſacramentali,redacto ad culturam,debentur Eccleſiæ ſacramentali ib n 10. p.ead.

Decima unius ſpeciei præſcripta, non cenſetur præſcriptum jus percipiendi decimas aliarum ſpecierum. dec.99 n.8.p.388.

Decimandi poſſeſſio decennalis requiritur ad inducendam conſuetudinem ad favorem Eccleſiæ ſacramentalis contra Eccleſiam prædialem.ibid.n.9.p.ead.

Decima ut in totum præſcribi poſſit, non ſufficit ſola poſſeſſio; ſed requiritur immemorabilis cum fama privilegii, vel quadragenaria cum titulo. dec.100.n.1.p.388.

Decima poteſt minui conſuetudine,aut præſcriptione ib.n.2 p.ead.

Decimarum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus, cauſa diſcutienda eſt coram Judice eccleſiaſtico. dec 106 n 9.p 399.

Declaratoria datur, ſtante contumacia, & ſervatis quatuor terminis ſubſtantialibus. dec..61.n.3.p.344.

Declarans nihil de novo tradit,ſed declaratum ſtatuitur retrò,& videtur ineſſe à principio actui declarato. dec.75.n.10.p.361.

Declaratio eſt dependens, implicita, & conſequens ad declaratum, ibid.n.11.p.ead.

Decreta Capitulis, & Synodis facta per Cancellarium capitularem, in particulari libro regiſtrari debent. diſp 1.q.2.n.21 p.5.

Decretum diffinitivum contra aliquem Monachum à Generali cum Capitulo generali latum, non poteſt à ſubſequenti Capitulo generali revocari. diſp 3.q.7.n.2.p 86.

Decretum irritans inficit titulum, & poſſeſſionem, & habet oculos retrò,& operatur nullitatem ab initio. dec.12.n.27.p.304.

Decretum irritans, inſertum in Concilio Tridentino, inficit titulum, & poſſeſſionem,dec 60.n 6 p.343.

Decretum factum in Congregatione Sanctiſſimæ Inquiſitionis, habetur pro publicato. dec 107 n.8.p.400.

Decretum irritans inducit formam. dec.112.n. 10.p.410.

Defectus promovendi ad dignitatem debent detegere Diffinitores, & quando. diſp.1.q. 3.n.10 p.6.

Defenſiones in omni delicto,& cuique ſunt concedendæ n.12.p 435.

Defenſio legitima nequit etiam per ſupremum Principem tolli. n. 19. p.421.

Degradatio, & traditio Curiæ ſæculari à ſolo Epiſcopo fieri poteſt. dec.42 n.13 p.329.

Degradatio duplex. n.1.p.443.

Degradatio verbalis quid ſit? n.2.ibid.

Degradatio actualis quid ſit? n.3.ibid.

Degradatio Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, quomodo ſit facienda? n.5.p.444.

Delegatus ad univerſitatem cauſarum cenſetur Ordinarius; & talis dicitur, quando delegatio univerſalis eſt reſpectu perſonarum; licèt non quoad cauſas. diſp.6.q.4.n.14.& 15.p 85.

Delegati dicuntur ad univerſalitatem cauſarum Prælati Regulares in receptione Novitiorum ad Religionem.ibid.n.16.p.86.

Delegati Summi Pontificis poſſunt eſſe Prælati Regulares, nullum in Monaſterio Superiorem habentes, etiamſi ſint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amovibiles. diſp.17.q 3.n 4.p.277.

Delicioſa vita prohibita eſt Regularibus. diſp.3.q.6.n.24.p.23.

Delictum commiſſum in loco exempto, ut per Diœceſanum puniri non poſſit,requiritur,quod ſit commiſſum ab exempto. dec.80. n.3.p..68.

Delicta levia quænam dicantur? n.1 ibid.

Delicta gravia quænam dicantur? n 2 ibid.

Delicta publica,vel occulta quæ ſint? n.3.ibid.

Delictum quando quis occultum in judicio, quamvis coram paucis confeſſus ſuit, poteſt Judex ad ſpecialem inquiſitionem contra eum,abſque prævia infamia procedere.n.1.p 429.

Delinquens in loco diœceſis exempto à juriſdictione Epiſcopi, non poteſt puniri ſecundum ſtatuta Epiſcopi illius diœceſis. dec. 42. n.4.p.327.

Delinquentem extra territorium,& diœceſim non ligant ſtatuta Epiſcopi.ibid.n.5.p.ead.

Delicta Novitiorum. Vide ***Novitius.***

Democratia reguntur D.Franciſci Congregationes. d.1.q 2.n.7.p.3.

Democratia, & Ariſtocratia gubernantur Carmelitarum Congregationes.ibid.n.10.p.4.

ex Democratia, Monarchia, & Ariſtocratia mixtim gubernatur Congregatio Minimorum S.Franciſci de Paul. ibid.n.22.p.86.

Denominatio fit à digniori.dec.100 n 10.p.389.

Denunciatio quid ſit? n.2. p.423.

Denunciatio duplex, Evangelica & judicialis. n.2 p.424.

Judices quandonam juridicè per viam denunciationis procedant. n.3 p 424.

Judex quoſnam ad Denunciationem admittere debeat. num 4. pag. 424.

Judex nequit contra aliquem via Denunciationis procedere intuitu literarum ſine nomine, & incerto auctore ad eum directam. n.5. p 424.

Denunciationis Evangelicæ forma. n.7. p.424.

Denunciationis judicialis forma. n.8. p.424.

Forma incipiendi proceſſum per viam denunciationis. n.9. p.424.

Derogatum ſufficienter cenſetur *cap. Nuper. de decim.* per clauſulam derogatoriam Conſtitutionum, etiam generali Concilio editarum. dec.90. n.2. p.377.

Derogatione illud tollitur, quod objicitur privilegio. ib. n.3. p. ead.

Derogatio ſpecialis *cap. Nuper. de decim.* requiritur, tam in privilegio exemptionis à decimis, quàm communicationis. dec.95. n.4. p 380.

Determinatione una omnia determinantur dec.102. n.11. p.391.

Deo ſervire, regnare eſt. diſp.2. q 1. n.3 p 11.

Deo ſemel res dicatæ perpetuò manent. diſp 14. q. 5. n.1. p.212.

Dei eſt, Eccleſiæ ſemel oblatum, & ad jus pertinet Sacerdotum. d. 16. q.2. n.1. p.268.

Deo nemo militans ſecularibus ſe negotiis implicare debet. d. 12. q.2. q.1. p.223.

Dextera honoratior eſt, & dignior, quàm ſiniſtra. dec.1 n.2. p.281.

Diffinitorum præcipuum munus quale ſit. diſp. 1. q. 2. n.18. p 4.

Diffinitores, ac Prælati in Capitulis quænam pertractare debeant, ſicut & Abbates juriſdictionem epiſcopalem habentes. ibid. n.19. & 20. p.4.

Diffinitores habent non ſolùm votum conſultivum, ſed etiam deciſivum. ibid. n.24. p.5.

Diffinitores cum conſenſu cauſæ expediendæ debent collegialiter expediri: & ſi ſinguli ſeparatim conſentirent, actus eſſet nullus. ibid. n. 25. Limita, ut n.26. & 27. p ead.

Diffinitoribus conſenſum ſigillatim, & privatim præſtare, conſuetudo, quæ permittit, dicitur abuſus. diſp.1. q 3. n.8. p.6.

Diffinitores ſi voce tenus ſuffragium, ſeu conſilium præſtare debeant, incipiendum eſt à junioribus. ibid. n.9 p. ead.

Diffinitores debent detegere defectum promovendi ad dignitatem, & quando. ibid. n.10. p. ead.

Diffinitores in Diffinitorio exiſtens tenentur ſub mortali ſecundùm conſcientiam liberè, & expreſsè propriam ſententiam proferre, etiamſi cognoverint eorum ſententiam à Superiori ægrè ferendam. diſp. ead. 1. q.3. n. 1.3 & 5. p.5. & 6.

Diffinitores tenentur ſub mortali ſervare ſecretū de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & reſolvuntur. diſp. ead. 1. q. 5. p.8.

Dignior locus dicitur in proceſſionibus, qui eſt proximior Cruci Eccleſiæ Cathedralis, & poſt alios. dec.1. n.1. p.281.

Dignior eſt Collegiata Parochiali dec.1. n.5. p.281.

Dignior locus dicitur altior. dec.2. n.2. p.282.

ad *Dignitatem* promovendi defectum detegere debent Diffinitores, & quando. diſp.1. q.3. n.10. p.6.

Dignitas Abbatialis utrùm tollatur, & pereant, & extinguantur ejus jura, & privilegia, deſtructa Abbatia. diſp 5. q 9. n.1. p 92.

Dignitas ex quibus indiciis dignoſcatur. dec 4 n.1 p.282.

Dignitatem præſefert Abbatis nomen. ibid n.2. p.282.

Dignitatem ad conſtituendam non ſufficit ſolum nomen, niſi etiam prærogativæ concurrant. ibid. n.3. p ead.

Dignitas ex quibus dignoſcatur. dec.5. n.1. p.282.

Dignitatem an, & quando habere dicatur deputatus pro capite perſonarum eccleſiaſticarum. ibid. n. 2 p. ead.

In Dignitatem ſonat Abbatia nomen, & Abbatia dicitur dignitas. ibid. n.4 p ead.

Dignitas non provenit à ſola nominatione, ſed ab effectu, qui colligitur ex exercitiis. ibid n.5. p. ead.

Dignitatem ad dignoſcendam, non ſolùm nomen, ſed ſubſtantia inſpicienda eſt. ibid n.6. p ead.

Dignitatem non dicitur habere Abbas non habens adminiſtrationem perpetuam cum juriſdictione. ibid. n.7 p. ead.

Dignitatem habere non dicitur habens nudum nomen, abſque præeminentia inter alios in Choro, & Capitulo. ibid. n. 9. p. ead.

Dignitas illa cenſetur, quæ communiter reputatur pro dignitate in loco, & Eccleſia: quamvis de jure communi pro tali non haberetur, & e contra. ibid. n.10. p. ead.

Dignitatem non habet, qui non eligitur à Collegio, ſed ab aliis perſonis adminiſtratione, & juriſdictione carentibus. ib. n.11. p. ead.

Dignitatis nomen nulla eccleſiaſtica officia, præter Epiſcopatum, & ſuperiores dignitates importat. dec.9 n.1. p.285.

Dignitates dicuntur Archidiaconatus, & Archipresbyteratus in Cathedrali, quamvis careant cura, & juriſdictione. ib. n.2 p. ead.

Dignitas non poteſt propriè dici Abbatia, ſi careat cura, & Conventu. ibid. n.3 p. ead.

Dignitatem eandem habet Præpoſitura, ſicut Abbatia. ib n.4. p ead.

Dignitas non vocatur Præpoſitura, ſi careat cura, & Conventu. ib. n.5 p. ead.

Dignitas eſt Prioratus, ſicut Abbatia ib. n 6. p. ead.

Dignitas non dicitur Prioratus, ſi careat cura, & conventu, & conferri poteſt minori quatuordecim annorum. ibid. n.7. p. ead.

Dignitas an dari poſſit ſine cura ibid. n.9. p. ead.

à Dignitatibus eccleſiaſticis repellitur filius Hæretici. dec. 17. n 4. pag. 294.

Dignitatis æqualitas arguitur ex æquali habitu, & inceſſu in Proceſſionibus. dec.116. n 12 p.412.

Dignitas eccleſiaſtica. Vide, *Beneficium*.

Diœceſis loca habentia dominium ſeparatum non dicuntur eſſe de diœceſi. dec.42 n.6 p.328.

Diœceſis eſt diverſa à comitatu. dec.70. n.8. p 354.

Diſcalceati B. Mariæ de Monte Carmelo, poſſunt ex privilegio Clementis VIII ſepelire cadavera defunctorum in ſuis Eccleſiis, abſque alicujus licentia, & abſque eo, quòd ipſi, nec defunctorum conſanguinei, prætextu cujuſvis conſuetudinis, poſſint cogi ad dicta cadavera deferenda ad parochialem, vel alia loca. dec. 86. n.3. p.374.

Diſciplina Capitulum Abbas ſæpè tenere debet. diſp.1. q.8. n.1 p.10.

Diſmembratio quid ſit. diſp.15. q 6. n.1. p.266.

Diſmembratio venit nomine alienationis. diſp.15. q.6 n.2. p ead.

in Diſmembratione cauſa juſta, & ſolennitates in alienatione requiſitæ debent intervenire. ibid. n.3. p. ead. Vide, *Unio*.

Diſmembratio præſupponit dominium, & poſſeſſionem ea antecedenti, extitiſſe penes locum, à quo facta fuit diſmembratio. dec. 20 n 4 p.298.

Diſmembratio eſt ſpecies alienationis: & ideò eſt nulla, ſi in ea non interveniat ſolennitas, & juſta cauſa. dec.32. n 1. p.320.

Diſmembratio partis curæ animarum Eccleſiæ parochialis, ut ſit valida, conſtare debet, quòd propter difficilem acceſſum ad antiquam parochialem, vel aliud impedimentum, aliquis ex parochianis deceſſerit abſque Sacramentis, vel periculum ſit patens. ibid. n 2. p ead.

Diſmembratio partis curæ animarum fieri non poteſt, ex quo Eccleſia parochialis non ſit capax totius populi, & ſit difformis: quia poteſt erigi nova Capella, quæ ſit in proprietate parochialis antiquæ. ibid. n.6 p.321.

in Diſmembratione partis curæ animarum neceſſaria eſt ſolennitas requiſita in alienatione Eccleſiæ. ibid. n.8. p ead.

in Diſmembratione Eccleſiæ parochialis, quę ad Capitulum ſpectat, conſenſus ipſius eſt neceſſarius, nec ſuffragatur conſenſus Vicarii. ibid. n.9. & 10. p. ead.

in Diſmembratione Eccleſiæ is eſt citandus, ad quem illius ſpectat defenſio. ibid. n.11. p. ead.

Diſmembratio parochialis, & novæ Parochiæ erectio, fieri non poteſt ex incremento populi: & qualiter huic incommodo provideri poſſit. dec.34. n.1. p.321.

Diſmembratio parochialis, & novæ Parochiæ erectio, ut valeat, non ſufficit quælibet diſtantia, ſed ea duntaxat, quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & divina audienda. ibid. n.3. p.322.

Diſmembrationis Parochiæ juſta cauſa an ſit difformitas, & anguſtia Eccleſiæ, & incommoditas ob diſtantiam, & periculum inundationis. ibid. n.4. p. ead.

Diſmembrationis Parochiæ cauſa juſta eſt neceſſitas, quæ excluditur, quoties aliunde provideri poteſt. ibid. n.5. p. ead.

Diſmembratio parochiæ fieri poteſt, ſi contingat aliquos parochianos obire ſine Sacramentis, dummodo conſtet, id eveniſſe propter difficultatem accedendi ad infirmos ex diſtantia, vel alio incommodo: ſecus, ſi eo, quòd ſolus Curatus eodem tempore pluribus infirmis providere non poterat. ibid. n.6. p. ead.

Diſpenſatio requirit authoritatem, & cauſam juſtam. diſp.4. q.7. n.1. pag 37.

Diſpenſandi poteſtas duplex, ordinaria, & delegata. ibid. n.2. p. ead.

Diſpenſare poteſt in lege, qui eam tulit. ibid. n.3. p. ead.

Diſpenſandi poteſtas, quando alicui committitur à jure, tranſit in ordinariam. ibid. n.4. p.38.

Diſpenſandi juriſdictio non eſt conceſſa Abbatibus, & Prælatis non exemptis. ibid. n.5. p. ead.

Diſpenſandi poteſtas in Abbatibus, & ſuperioribus exemptis eſt ordinaria. ibid. n. 6. p.38.

Diſpenſandi poteſtas, ſive ordinaria, ſive delegata, amplè interpretanda eſt. ibid. n.7. Limita, ut n. 8 p. ead.

Diſpenſandi facultatem reſcriptum concedens, eſt odioſa. ibid. n.9 p. ead.

Diſpenſare ut poſſit Abbas, vel alius Prælatus, requiritur authoritas; aliàs nulla eſt diſpenſatio, & peccatum committitur. ibid. n. 10. & 11. An vero veniale, vel mortale, oſtenditur. n.12. p.38.

Diſpenſationem factam ab Abbate, de cujus authoritate dubitaretur, tenetur Monachus acceptare. ibid. n.13. p.39.

Diſpenſare poteſt Abbas, vel alius Prælatus Regularis in præceptis Regulæ, quatenus ei diſpenſatio permittitur, vel à Regula, vel à jure. ibid n.14. p. ead.

Diſpenſare an poſſit Abbas inferior in Regula, ſtante axiomate: Inferior non poteſt diſpenſare in lege Superioris. ibid. n. 15 p 39.

Diſpenſandi facultatem poteſt tollere, vel limitare Capitulum, & Superiores Prælati Abbatibus, & Prælatis inferioribus. ibid. n.16. p. ead.

Diſpen-

Index Rerum, & Verborum.

Diſpenſare poteſt Prælatus extra ſuum territorium exiſtens, cum ſuis ſubditis, etiam abſentibus, ſed in foro conſcientiæ tantum. ibid.n.17.p.ead.

Diſpenſatio facta à Prælato cum ſubdito licèt non petente, valida eſt. ibid.n.18.p.ead.

Diſpenſare non eſt in integrum Prælatis in iis, quæ reſervantur in Regula Superiori majori. ibid n.19.p.39.

Diſpenſare poteſt nullus Prælatus Societatis Jeſu Generali inferior, niſi quatenus ſibi conceſſum eſt. ibid. n. 20. Limita in omnibus Prælatis, ut n 23.p.ead.

Diſpenſare non poteſt Abbas, vel alius Prælatus in ſubſtantialibus, & eſſentialibus ſtatus Religionis, & Chriſtianæ, ac regularis diſciplinæ. diſp.ead.4 q 8 n.1.p.40.

Diſpenſare non poteſt Abbas in aliquo actu, qui ſit contra obligationem Regulæ, ſtatus religioſi, & regularis diſciplinæ. ibid.n.2. p.ead.

Diſpenſandi poteſtas competit Abbatibus, & aliis Prælatis regularibus ex diſpoſitione juris communis, & ex ſpecialibus etiam privilegiis. ibid.n.3.4.& 5.p.ead.

Diſpenſandi poteſtas in Prælatis, an extendatur ad culpam mortalem, vel etiam ad aliam quamcunque gravem obligationem. ibid. n.6.p.ead. Limita, ut n. 7 p.41.

Diſpenſare poſſunt Abbates, & Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, in præceptis Eccleſiæ, ſicut Epiſcopi. ibid.n. 8.p.ead.

Diſpenſatio cauſam requirit. diſp.ead.4.q.9 n.1.p.ead.

Diſpenſatio facta à Summo Pontifice circa jus naturale, & divinum ſine cauſa, nulla eſt, & ea utentes non ſunt ſecuri in conſcientia, quin peccent mortaliter. ibid.n 2.p.ead.

Diſpenſatio facta à Papa in jure pure humano, & poſitivo, etiam ſine juſta, & rationabili cauſa, valida eſt. ibid.n.3.p.ead.

Diſpenſatio inferioris circa legem Superioris, abſque rationabili cauſa facta, invalida eſt. ibid n.4.p.ead. Limita, ut n.6.p.42.

Diſpenſatio eſt legis relaxatio. ibid. n.5.p.ead.

Diſpenſare non poteſt Abbas in Regula ſuæ Religionis ſine cauſa. ibid.n.7.p.ead.

Diſpenſatio facta ab Abbate ex præſumpta juſta cauſa, licèt non ſit, an ſit valida. Et quid facere debeat Abbas factus malæ fidei. ibid.n.8.& 9.p ead.

Diſpenſatio in lege propria, vel inferioris ſine cauſa facta, an ſit valida, & an ſic diſpenſans peccet mortaliter. ibid.n.10.p.ead.

Diſpenſare debent Abbates, juſta, & rationabili exiſtente cauſa, alioquin peccarent. ibid. n. 11.p.ead.

Diſpenſatio quando debita ſit. ibid. n 12 p.42.

in Diſpenſationibus Prælati non debent eſſe nimis indulgentes. ib. n.13.p.43.

Diſpenſationis juſtam cauſam habens Religioſus ſubditus quid facere debeat, ſi non adſit Prælatus. Et quid ſi Prælatus ex malignitate nolit diſpenſare. ibid.n.14. & 15.p ead.

Diſpenſare cum Monacho infirmo poteſt Abbas in eſu carnium. d. ead.4.q.10.n.2 p 43.

Diſpenſare poteſt Abbas ex ſeptem cauſis enumeratis. ib.n.3.p.44.

Diſpenſare poteſt Superior, & Prælatus, etiam intuitu dignitatis perſonæ reſpicientis neceſſitatem, & utilitatem publicam, & privatam. ibid.n 4 p.ead.

Diſpenſandi ſunt cauſæ multæ, de quibus non poteſt certa regula ſtatui. ibid.n. 5.p.ead.

Diſpenſationem ſi injuſtè neget Abbas, ſtante neceſſitate, vel utilitate manifeſta, quid agendum oſtenditur. ibid. n. 6 Quid faciendum, (eadem ſtante neceſſitate, vel utilitate,) ſi Abbas, vel alius Prælatus abſit à Monaſterio. ibid n.7.p.44.

Diſpenſare poteſt Prælatus in præceptis Regulæ, ut pura præcepta ſunt, etiamſi ad morale obligent in aliquo particulari caſu. ibid. n 8.p.ead.

Diſpenſare non debet Abbas, ſeu Prælatus, niſi cum diſcuſſione cauſæ. ibid.n. 10.p.ead.

Diſpenſationem acceptare non tenetur ſubditus, ſi certus ſit, diſpenſationem eſſe contra Regulam, & Prælatum non poſſe præcipere, & diſpenſare, ſeu non diſpenſaſſe ex juſta cauſa. ibid.n.11. p ead.

Diſpenſationem in propria lege factam ſine cauſa, inducere culpam mortalem oſtenditur. diſp.ead.4.q 11.n.1.p.45.

Diſpenſantes Prælatos in propriis legibus ſine cauſa, peccare tantùm venialiter, probabilior ſententia fatetur. ibid.n 2.p ead.

Diſpenſationem ſine juſta cauſa petens à Prælato in lege propria, non peccat mortaliter, ſecluſo ſcandalo, & damno aliorum. ibid. n.3.p.45.

Diſpenſationem petentes à Summo Pontifice ſine cauſa, ad evitanda dubia, an peccent. ibid.n.4 p. ead.

Diſpenſationem petens abſque cauſa à Prælato in lege alterius Superioris, peccat mortaliter ibid n.5 p.ead.

Diſpenſatione ſine juſta cauſa facta utentes an peccent, & quomodo. ibid n.6 p 46.

Diſpenſatio in voto, aut juramento, etiamſi ſit à Summo Pontifice, ſine cauſa, nulla eſt, ſicut diſpenſatio penſionum eccleſiaſticarum. ibid.n 7.& 8 p.46.

Diſpenſare poteſt Abbas cum Monacho irregulari, cui priùs, inſcio Abbate, denegata fuerit diſpenſatio, etiam à Summo Pontifice. ibid.n.9 p.ead. Sed limita, ut n.10.p.46.

Diſpenſandi poteſtas an auferatur ab Abbate locali, per hoc, quòd Generalis, vel Provincialis denegavit diſpenſationem ſubdito illius Abbatis. ibid.n.11.p.ead

Diſpenſationis in petitione Religioſus ſubditus repulſus à Summo Pontifice, Nuncio, Generali, ſive Provinciali, an teneatur facere mentionem talis repulſæ coram ſuo Abbate, ibid.n.12.p 47.

Diſpenſare poteſt Abbas cum ſubdito, quem anteà præſentavit Summo Pontifici, licèt diſpenſationem non obtinuerit. diſp.ead. 4.q.11.n.13.p 47.

Diſpenſare an poſſit Prælatus inferior in lege Superioris exiſtente rationabili cauſa, ſed ſine ejus cognitione. ibid.n.14 p ead.

Diſpenſatio ut valida ſit ſine cauſæ cognitione, debet eſſe notoria. ibid.n.15.p.47.

Diſpenſare ſecum poſſunt Abbates. diſp. ead.4.q.12.n.1. Diſtingue, ut n.2.p.43.

Diſpenſandi ſecum facultatem habent Prælati ab eodem, à quo habent diſpenſandi cum ſubditis. ibid.n.3.p.ead.

Diſpenſare debent Abbates non ſolùm cùm ſubditis, verùm etiam cum ſeipſis, cauſa rationabili ſtante, aliàs peccant. ib.n.4.p.ead.

Diſpenſare poſſunt Confeſſarii ab Abbatibus electi cum ipſis, ex eorum commiſſione, in omnibus, in quibus poſſunt ipſi diſpenſare cum ſubditis, licèt habuerint delegatam tantùm poteſtatem. ibid.n.5.& 6.p.48.

Diſpenſandi poteſtatem limitatam ad certum numerum perſonarum, vel cum ſpecialibus perſonis habens Prælatus, ſecum diſpenſare nequit. ibid. n.7.p ead.

Diſpenſare qui poſſint Abbates, enumerantur. ibid n 8 p.ead.

Diſpenſent ut ſecum Prælati, vices ſuas alteri committere debent. ibid.n.9 ead.

pro Diſpenſatione, tam in ſe, quam in aliis habenda, privilegium Pauli III. refertur. ibid. n.10.& 11.p. 45.

Diſpenſari poſſunt ſuper irregularitate, & inhabilitate à ſuis Prælatis Religioſi, quando ſuper ipſis dicunt illa verba: ***Abſolvo vos ab omni cenſura, & diſpenſo vobiſcum***, &c. ibid. n.12.p. 49.

Diſpenſandi facultatem cum ſubditis Abbas, qui ex privilegio habet, poteſt aliis illam delegare. ibid.n.13. Limita, ut n.14.p.ead.

Diſpenſare poteſt Abbas cum ſubditis abſentibus. ibid.n.15.p.49.

Diſpenſationem factam in quibus caſibus ſubditus non teneatur acceptare, oſtenditur. diſp.ead.4.q.13.n 3.p 49.

Diſponens, ſi aliquid voluiſſet, expreſſiſſet: non expreſſum; ergo noluit dec.14 n.6.p.311.

Diſpoſitio pœnalis qualificata non habet locum, deficiente qualitate. ibid.n.10.p.ead.

Diſpoſitio quælibet intelligitur, rebus in eodem ſtatu permanentibus. dec.74.n.7.p.347.

Diverſa reputantur, quæ habent diverſas qualitates. dec. 100. n.9. pag.389.

Doctoratus inſigne in jure civili, vel Medicina obtinere non poſſunt Regulares, bene tamen Laureolæ, & Doctoratus juris canonici, & Theologiæ. diſp. 3.q.6.n.38. p.24.

Doctorum communis opinio, licèt per ſe non inducat obligationem; tamen quando convenit in interpretatione alicujus legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem ſervandi legem, & utendi illa in praxi. dec.22.n.24.p.304.

Doctori atteſtanti, locum eſſe in aliqua diœceſi, non ſtatur. dec.70. n.10. p.354.

Dominium bonorum in communi qualiter Religio dicatur habere, diſp.11 q.1 n.2 p.197.

Dominium facultatum Monaſterii penes quos ſit. ibid.n.8.p.197.

Dominium rerum Fratribus S. Franciſci conceſſarum & legata, nec non annui redditus dictis Fratribus, & eorum Eccleſiis conceſſi, penes quem reſideant. ibid n.9.p.ead.

Dominium quid ſit? diſp.ead.11.q.2.n.1.d.202.

Dominium, & proprietas bonorum temporalium Monaſterii apud quem reperiatur. ibid.n.4.p.203.

Dominium non probant concludenter inveſtituræ ad effectum rei vendicationis, niſi concurrant adminicula. dec.20.n 1.& 2.p.298.

Dominium concludenter non probat locatio, licèt ſola: probat tamen cum aliis adminiculis. ibid.n.3.p.ead.

Dominium, & poſſeſſionem ex antecedenti præſupponit diſmembratio. ibid.n.4.p.ead.

Dominium plenè acquiritur ex conceſſione ſupremi Principis. ib. n.5.p.ead.

Dominium probatur ex inſtrumento continente donationem Principis ex certa ſcientia factam. ibid.n.6.p.ead.

Dominium ex conceſſione Principis transfertur etiam ſine traditione. ibid.n.7 p.ead.

Dominium an ex contractu transferatur abſque traditione. ibid. n.8 p.ead.

Dominium acquiritur Eccleſiæ ex contractu, abſque traditione. ibid.n 9.p.ead.

Dominium bonorum eccleſiaſticorum eſt penes Papam. ibid. n.12. p.298.

Dominium ad quemcunque effectum plenè probant enunciativæ antiquiſſimæ, & ultra centum annos. ibid.n.14 p.299.

Dominium in antiquis probatur per judicia, & conjecturas. ibid.n. 15.p.ead.

Dominium in antiquis probatur per teſtes deponentes de auditu à majoribus. ibid. n. 16. p. ead.
Dominium probat pluralitas inveſtiturarum ibid n. 17. p. 599.
Dominium, & juriſdictio temporalis nihil commune habet cum territorio, & juriſdictione ſpirituali. dec 55. n. 12. p. 339.
Dominium probatur ex privilegio Papæ, in quo fit ſpecialis mentio locorum. dec. 78. n. 23 p. 366.
Domini tranſlatio fieri non poteſt ab eo, qui dominium non habet. ibid n. 24, p ead.
Dominium in transferente ſignificant verba, *Aſſigno*, & *Concedo*. ib. n. 25. p ead.
Dominium probant enunciativæ antiquiſſimæ in privilegio, in quo fit ſpecialis mentio locorum. dec. 79 n 3. p. 367.
Dominium probatur ex fama, & famam probant enunciativæ antiquiſſimæ, niſi ſint contrariæ. dec. 79. n. 7. & 8 p. 367.
Dominium Collegii, vel Monaſterii legitimè fundatum acquiritur Religioni. dec. 100 n. 3 p. 388.
Dominium civitatis Leodienſis, ac Comitatus Loſſenſis, necnon juriſdictio ſpiritualis, & temporalis, ſpectant ad Epiſcopum. dec. 105 n 5 p. 397.
Dominium directum eſt connexum, & complicatum cum utili, imò & eidem prædominans, & dominium utile eſt verè, & propriè una, & eadem res cum directo, & ejus naturæ, ut directum ſemper ſequatur, ſicut incrementum alluvionis. dec. 106 n. 4. p. 398.
inter Dominium directum, & utile, eſt major connexio, & complicatio, quàm inter proprietatem, & poſſeſſionem. ib. n 8. p 399.
Dominium utile vaſſalli ſubjicitur, & famulatur directo dominio domini principalis. dec. 106. n. 12. p. 399.
Dominus. Vide, *Deus*.
Dominus ſervo obligari non poteſt diſp. 9. q. 14. n. 4. p. 184.
Dominus quis dicatur. diſp. 11 q 2. p. 202.
Dominus bonorum ſui Monaſterii non poteſt dici Abbas, ſed tantum adminiſtrator. ibid. n 3 p. ead.
in *Domibus* Regularium ad lectionem ſacræ Scripturæ habendam, non requiritur licentia Ordinarii. diſp 2. q. 5. n. 4. p. 14. Vide, *Monaſterium*,
ad Domum propriam vendendam cogi poteſt quilibet pro Eccleſia conſtruenda, & amplianda. diſp. 5 q 2 n 1. p. 55.
Domum vendere pro ædificanda Eccleſia quando vicini coguntur, Judex ſæcularis an valeat arbitrari circa pretium. ib. n. 6. p. ead.
Donatio facta a Novitio cum ſolennitate decreti, poſſitne ante profeſſionem revocari. diſp. 6. q. 10. n 4. p. 108.
Donatio bonorum temporalium à Novitio facta an valeat poſt ſuſceptum habitum, cum conditione, ut ſit irrita, non ſequuta profeſſione. ibid. n 5, p. ead.
Donatio cauſa mortis, neque teſtamentum intelligitur renunciationis nomine. ibid. n. 11. p. 108.
Donationem inter vivos, nec contractus magni momenti poteſt facere Novitius. ibid. n. 12. p. 109.
Donatio facta à Novitio, qui moritur ante profeſſionem, an habeat effectum ibid. n. 15 p. 109.
Donatio facta à Novitio poſt ſuſceptionem habitus cauſa mortis abſque forma in Conc. Trid. præſcripta, valida eſt. ib. n. 16. p ead.
Donatio facta Monaſterio in profeſſione, & præſertim pro ſuſtentatione Monialium, & pro ſolennitate, & feſtivitate profeſſionis, non comprehenditur in decreto, ſicut nec convivium factum in ingreſſu Novitiatus. ibid. n. 19. & 20 p. 109.
Donationes, & oblationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, & conſanguineis Novitiorum, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii. ibid. n. 21. p. ead.
Donatio quæ dicatur. diſp 13. q. 9. n 13. p 250.
Donationi onus adjectum, tanquam conditio, non immutat donationem ipſam jam factam. dec 100 n 5 p. 288.
Donationem ſi onera non præceſſerunt, reputantur tanquàm acceſſoria, & donatio non cenſetur facta in eorum executionem. ib. n. 7 p. 289.
Dos beneficio præſumitur conſtituta ab eo, qui tenebatur dotare. dec 78. n. 37. p. 366
Dos competens Monaſterii dicitur, quæ ſufficit, non modò pro alendis perſonis, ſed etiam ſolvendis oneribus. dec. 112. n. 9. p 404.

E.

EBrietas prohibita eſt Regularibus. diſp. 3. q. 6. n. 24 p. 23.
Eccleſiarum onera, & legata annua, manu publici Notarii in particulari libro deſcripta, in Archivio reſervari debent. diſp. 1. q. 1 n. 22 p 5.
Eccleſiarum, & Religionum juri communi, privilegio, & exemptioni nihil adverſans ſtatuere debent Prælati, tam regulares, quàm ſæculares in Capitulis, & Synodis. diſp ead. 1 q. 2 n 25 p. 5.
Eccleſiæ pulchritudinem, & ſubditorum utilitatem auferri neceſſe eſt, ubicumque Ordo auferrtur. diſp 2 q. 1 n. 1. p. 11.
nil Eccleſiarum frequentia, & acceſſu in ſuis prædicationibus laïcos retrahere, Religioſis prohibitum eſt. diſp 3. q. 6 n. 46 p 25.
in Eccleſiæ præceptis diſpenſare poſſunt Abbates, & Prælati Regulares, ſicut Epiſcopi. diſp 4 q 8. n. 8 p 41.
pro Eccleſia conſtruenda cogi poteſt quilibet ad propriam domum vendendam. diſp. 5. q. 2. n 1. p 55
Eccleſia ſi pro ſe petat, non ut aliis complaceat, poteſt compelli vicinus vendere ſervitutem altius non tollendi ibid. n 3. p. 55.
ſi Eccleſia mandetur conſtrui in parte aliqua domus communis, tenebatur eam partem vendere ſocius, etiam invitus. ib n 5 p. ead.
pro Eccleſia ædificanda quando vicini coguntur vendere domum, an Judex ſæcularis valeat arbitrari circa pretium. diſp. ead. 5. q. 2. n. 6. p. ead. Vide, *Monaſterium*.
Eccleſias, & Cœnobia ædificare utrùm Abbates poſſint prope Eccleſias, & Monaſteria aliorum Regularium, & è converſo. Privilegia aliqua recenſentur ſuper hoc Carmelitis, ac aliis Regularibus conceſſa. diſp. ead 5 q. 3 n. 1. 3. 4 5. & 6 p. 56.
Eccleſias, & Monaſteria ædificare prope loca aliorum Regularium, abſque ulla pœna, poſſunt Abbates: hoc tamen limita juxta conſtitutiones Clementis VIII. ibid. n. 2. & 7. p. 56.
Eccleſiæ regulares de jure communi nequeunt de uno ad alium locum, abſque Diœceſani licentia transferri. d ead. 5. q 4. n. 1. p 58.
Eccleſias, ſeu Conventus mutare non poſſunt Regulares Mendicantes abſque expreſſa S. Pont. licentia. ib n 5 p. 58 Vide, *Abbatia*.
Eccleſia remanebit exempta, ut priùs, ſi Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum, ad ſæcularem ſtatum reducatur. diſp. ead 5 q. 5. n 1 p. 58.
Eccleſia exempta, niſi penitùs deſtruatur, talis remanet, licèt partim evertatur, vel immutetur. ibid. n. 2. p. ead.
ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem Regulares campanas pulſantes in die Sabbathi Sancti, an poſſint conveniri coram loci Ordinario. diſp. ead. 5. q. 11. n 102. p. 71.
Eccleſia ſi regatur per ſæculares cum excluſione Regularium, illi non poteſt præfici Regularis. diſp. 9. q. 8. n 9. p. 174.
Eccleſiæ collegiatæ Regularis præfici poteſt. d. ead. 9 q. 25. n. 1. p. 191.
Eccleſiæ quando vacant, quomodo ſe gerere debeant Prælati. diſp. 11. q. 7. n 2. p. 214.
Eccleſia poteſt agere contra ſuum Prælatum, qui paſſus eſt, res, & jura ejuſdem Eccleſiæ præſcribi diſp. ead. 11. q. 8. n. 1 p. 215.
Eccleſiæ ſuæ Prælatus qui poteſt acquirere, & non acquirit, ad intereſſe tenetur diſp. 13 q 8 n. 2 p. 248.
Eccleſia non ſuccedit hodie, ſed R. Camera apoſtolica in bonis acquiſitis per Clericos ex fructib' beneficiorũ. diſp. 16. q 1 n. 2. p. 267.
Eccleſiæ ſemel oblatum Donum eſt, & ad jus pertinet Sacerdotum, diſp. ead. 16. q 2. n. 1. p 268.
Eccleſiæ Marchiæ, & Ferrariæ ſunt de proprio patrimonio Romanæ Eccleſiæ, & de horto ejuſdem. dec. 20. n 23. p 300.
Eccleſia nova ædificanda eſt, ſtante populi incremento d. 32 p. 320.
Eccleſiæ Cathedralis erectione formatur novum corpus cum novo Præſule. diſp. 64. n. 4. p. 346.
Eccleſia Collegiata ſi erigatur in Cathedralem, contra eam non ſuffragantur privilegia. ibid n 8 p. 347.
Eccleſia filialis, quæ priùs cedebat matrici, ſi erigatur in Collegiatam, debet illi præcedere. ibid. n. 9. p. ead.
Eccleſiæ Religionis Hieroſolymitanæ non ſunt exemptæ à viſitatione Epiſcopi, iis exceptis, in quibus jus viſitandi ante Concilium Religioni, & militibus competebat. dec. 68 n 5. p. 349
Eccleſia quælibet cenſetur eſſe in aliqua diœceſi, niſi probetur, quòd habet territorium ſeparatum. dec. 74 n. 1. p 359.
Eccleſia cenſetur adeſſe ſub juriſdictione Prælati viciniotis, ſi non probatur habere territorium ſeparatum, nec alius Epiſcopus prætendat in ea juriſdictionem. ibid. n 3. p. ead.
Eccleſia cenſetur adeſſe ſub diœceſi illius Ordinarii, coram quo redditur ratio adminiſtrationis ejuſdem Eccleſiæ. ib n 5 p ead.
Eccleſiam eſſe in aliqua diœceſi, probatur ex teſtibus id deponentibus, & bonam rationem reddentibus. ibid n 6. p. ead.
Eccleſiæ collatio facta ab Epiſcopo, & effectuata probat illam eſſe intra fines diœceſis Epiſcopi conferentis. ibid n. 7. p. ead.
Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ regularis fructus, Sede vacante, ſpectant ad ſucceſſorem. dec 75. n 14 p 362.
Eccleſiarum parochialium ſalva juſtitia, clauſula, quid operetur. dec. 83. n. 3 p. 372.
contra Eccleſiam ſufficit præſcriptio quadragenaria. d 96. n 8 p. 382.
Eccleſia prætendens decimas prædiales, tenetur plene probare, quòd prædia, de quorum redditibus decimas prætendit, ſita ſunt intra fines ſuæ parochiæ. dec 97. n. 2. p 383.
Eccleſia prædialis præſumitur percepiſſe decimas omnium fructuum, exceptis illis, quæ probantur alteri ſolutæ. d 98 n. 13. p 386.
Eccleſia parochiali Monaſterio unita, cura animarum ejuſdem cum omnibus ſuis juribus in illud tranſit. dec. 102 [illegible] p. 396.
Eccleſia quando teneatur ad onera impoſita, poſtquàm bona ad ipſam pervenirent. dec. 104 n. 17. p. 396.
Eccleſia ſolvens collectas non ſolvit uti tributum, & in recognitionem dominii, vel ſuperioritatis, ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem. ibid n 18. p. ead.
Eccleſiæ non tenentur emphyteutæ ad collectas, & onera realia per ſtatuta laïcorum, ſuper rebus, & bonis impoſita. d 196 n. 106. n. 11. p. 401.
Eccleſiæ expedit habere magis unum emphyteutam, quàm alium. ibid n 15. p 401.
Eccleſias an poſſit Abbas unire, vel diſmembrare. Vide, *Unio*, *Diſmembratio*.
Eccleſiæ utilitas. Vide, *Utilitas*.

Eccle-

Index Rerum, & Verborum.

Eccleſiaſtica perſonæ non tenentur ad gabellas, collectas, impoſitiones, datia, vel quælibet alia onera à laïcis impoſita: & laici cogentes Clericos ad hujuſmodi contributiones, ſunt excommunicati. dec.103.n.1.p.391.
Eccleſiaſtici non tenentur ad onera impoſita ſuper bonis ratione perſonatum, ſive onera fuerint impoſita ſuper bonis, antequàm ad ipſos pervenerint, ſive poſt. ibid.n.13.p.393.
Eccleſiaſtici non tenentur ad onera fiſcalia, licèt ad illos perveniant bona hujuſmodi oneribus fiſcalibus gravata. dec. 103. n. 13. p.393. Vide, *Clerici*.
Ejectus à Religione dicitur, qui ob ſuam culpam extra Monaſterium expellitur. diſp.8.n 8.p.147.
Ejecti à Religione tenentur ſe corrigere, ut ad Religionem iterum admittantur. diſp 8 q 8.n.1.p.157.
Ejecti compelli poſſunt, ut ad Religionem revertantur. ib.n.3.p.ead.
Ejecti an teneantur vota ſuæ Religionis ſervare. ibid n 5.& 8.p.ead.
Ejecti an teneantur paupertatis votum obſervare. ibid.n.6.p.ead.
Ejecti quidquid acquirunt, Monaſterio acquirunt. ibid.n.7.p.ead.
Ejecti an teneantur ad obſervantiam, & ad onera Religionis, à qua expulſi fuerunt. ibid.n.8.& 15.p.158.
Ejecti an teneantur obedire Epiſcopo loci, & Summo Pontifici. ib. n.9.p.ead.158.
Ejecti an teneantur deferre habitum Religionis, à qua fuerant ejecti. ibid n.10 p.158.
Ejecti à Religione ſuſpenſi ſunt ab exercitio Ordinum. ib.n.11.p.ead.
Ejectos jam emendatos an teneantur Prælati Religionum ad Religionem recipere ibid.n.12.p.ead.
Ejecti non tenentur ad aliam Religionem tranſire, quando ad priſtinam redeuntes de eorum correctione deſperatur. ib.n.13 p.ead.
Electio Abbatis Generalis de jure communi ſpectat ad totam Congregationem, ſcilicet ad Prælatos ipſam repræſentantes. diſp. 1. q 4.n.1.& 2.p 6.
Electio Abbatis Generalis Vallis Umbroſæ fit à Prælatis Monaſteriorum ibid.n.3.p 6.
Electio Diffinitorum fieri debet ab habentibus ſuffragium in Capitulo. ibid.n.4.p.6.
Electio Diffinitorum per vota, & ſcrutinia ſecreta facienda eſt. ibid. n 5 p.ead.
Electiones per ſchedulas ſecretas facere, Fratribus S. Franciſci de Obſervantia indixit Sixtus V diſp.3 q.7.n.10 p.26.
Electioni de ſe ad Summum Pontificatum factæ Religioſus poteſt conſentire. diſp 9.q.10.n.3.p.181.
Electioni de ſe quandocunque faciendæ, vel jam factæ ad conſentiendum, an Religioſo ſufficiat generalis, vel etiam ſpecialis Prælati licentia, quam tamen ipſe ignoraret. ibid.n.4.p.ead. Vide, *Religioſus*.
Electio, in qua vota ſunt paria, non valet dec.19.n.1.p.297.
Eligentes debent eſſe profeſſi: & ſi opponatur profeſſionis defect*, de ea doceri debet ibid n.3.p.ead.
ſecundùm Electionis terminos regulatur præſentatio. dec. 21. n. 5. pag 301.
in Electione per viam ſcrutinii ſervanda eſt forma *cap. Quia propter. de elect.* dec.21 n 1. p.302.
in Electione per viam ſcrutinii ſcrutatores tres de Collegio aſſumi debent, nec poſſunt aſſumi Notarii extra Collegium, aliàs electio eſt nulla. ibid.n.2.p.ead.
Electiones aliter factas annullat ipſo jure, abſque aliqua ſententia, Text. *in c. Quia propter*, & habet decretum annullans. ibid.n.3.p. ead.& n 21 p.304.
Electio canonizatur ex duobus, ſcilicèt, ex ſubſtantia conſenſus, & ex ſubſtantia formæ, à quibus recedere non poſſumus; ita ut ſi recedatur, electio ſit ipſo jure nulla. ibid.n 4. p.ead.302.
in Electione Abbatis ſervanda eſt forma *c. Quia propter de elect.* ib. n.5.p.ead.302.
Electiones Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum, ac etiam Prælatorum Regularium ſunt faciendæ juxta formam traditam *in c. Quia propter de elect.* ibid n 6.p.ead.
Electio quando dicatur facta per viam ſcrutinii. ibid.n. 7. p.ead.
Electio quando fit per viam Spiritus Sancti; quotuplex, & quæ. ib. n.9.p.303.
Electio per viam Spiritus Sancti facta non dicitur, quando unus tantùm diſſentit. ibid.n.10.p.ead.
in Electione, Capituli pars major, & ſanior intelligitur comparativè ad minorem partem omnium congregatorum. ib.n.11. p.ead.
Electio per viam inſpirationis, authore Deo immediate, peccatis noſtris ita exigentibus, tardò occurrit. ibid.n.12.p.ead.
Electioni ſi conſenſiſſe dicantur in una inſtrumenti parte, Capituli pars major, & in altera omnes, an ſit intelligendum, quòd verè omnes conſenſerint, ex quo pars ineſt in toto. ibid.n.13.p.ead.
Electio communis debet ſequi per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri, ſcrutinio publicato, & facta collatione. ib. n 14.p ead.
Electorum omnium conſenſus poſt publicationem ſcrutinii non operatur, quòd electio anteà facta à majori & saniori parte, cenſeatur quaſi per inſpirationem. ibid n.15.p ead.
Electio per ſcrutinium non irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantùm, & non tres, & non de Collegio intervenerint. ibid.n.16. Contrarium, n.17.p.ead.
Electionis forma tradita *in c. Quia propter de elect.* conſuetudine tolli poteſt. ibid.n 19. Contrarium, n. ſeq.p.ead.
Electio mixta ex ſcrutinio, & compromiſſo quæ dicatur ibid.n.26. pag 304.
Electio communis poſt collationem votorum fieri poteſt per unum ſine mandato Capituli: & ſi omnes conſentiant, poteſt fieri etiam per extraneum. ibid n 37.& ſeq.p.ead.
Electio communis facienda per unum eſt pars electionis per ſcrutinium. ibid n 29.p.ead.
Electio mixta ſcrutinio, & compromiſſo dari poteſt. ib.n.30.p.ead.
Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, quæ dicatur. ibid. n. 31.p ead.
Electio per compromiſſum ſcrutinio mixtum, ut ſit valida, adhibenda ſunt in ea omnia, quæ in electione per ſcrutinium ſervanda ſunt. ibid.n.32.p.ead.
Electiones Regularium, licèt fieri debeant per vota ſecreta, ex diſpoſitione Concil. Trident. non tamen cenſetur ab eo ſublata forma *cap Quia propter de elect.* ibid.n.33 p.304.
Electio per viam ſcrutinii facta, non ſervata forma tradita *in cap. Quia propter de elect.* eſt nulla dec.23 n.1.p 305.
Electio nulla eſt confirmanda. ibid. n.2.p.ead.
Eligentium vota exquirere an ſoli poſſint ſcrutatores aſſumpti extra Collegium, præſentibus, & videntibus tribus de Collegio. ibid. n.7.p 306.
ad Electionum *in cap. Quia propter. de elect.* appoſitarum formulas nedum refertur decretum irritans in eo appoſitum, ſed etiam ad ſolennitates circa ſcrutinium diſpoſitas. ibid.n.8 p.ead.
Eligentium ſuffragia poſſunt per Notarios ſcribi. ibid n.12. p.306.
Eligentes viam ſcrutinii cenſentur viam ordinariam elegiſſe. ibid. n.13 p.ead.
Electio nulla non convaleſcit per confirmationem Papæ, quæ non fit ex certa ſcientia ibid.n.22 p.307.
Electionis vitium non purgat confirmatio Superioris, niſi Princeps confirmet ex certa ſcientia. ibid n.23.p.ead.
Electionis tanquam canonicæ, quæ verè non ſit talis, confirmatio ſi fiat à Papa, ſi in confirmatione non ſit inſertus tenor electionis, Papa præſumitur circumventus ab eis, quibus electionem examinandam mandavit. ibid.n.24 p ead.
Electio dicitur canonica, quando intervenit conſenſus de jure naturali requiſitus. ibid n 25.p.ead.
Electio canonica debet confirmari. ibid n.26.p 307.
Electio triplici modo dicitur canonica, largè, ſtrictè, & ſtrictiùs: & exponuntur hi termini. ibid.n.27.p.ead.
Electio canonica in jure intelligitur de valida, & de canonica, ſtrictiori modo. ibid.n.28.p ead.
Electio canonica dicitur illa ſolùm, quæ fit ſecundùm Canones, nec poteſt dici canonica, quæ jure facta non ſit ibid.n 30.p ead.
Electio juxta Concordata Germaniæ, ut ſit valida, debet eſſe canonica; & juxta formam. *cap. Quia propter de elect.* ibid. num. 32. p.ead.
Eligendi forma per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum, eſt canonica, & qualiter facienda. ibid. n.35. & ſeqq. p. 309. Vide, *Compromiſſum*.
Electio facta à Capitulo eſt pronuncianda, & publicanda. ibid. n. 40.p.309.
Electio quando fit per viam compromiſſi, Capitulum cenſetur eligere, quem arbitri nominabunt. ibid.n.42.p.310.
Electio cenſetur facta per ſcrutinium, quando fuit proclamata, & publicata per unum nomine Capituli ibid.n.43.p.ead.
Electio communis poteſt fieri etiam per extraneum, dummodo electores tacitè, vel expreſsè conſentiant. ibid.n.44.p.ead.
Electionis forma communis per viam compromiſſi. ib. n.45. p.ead.
Electionis forma per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum dicitur melior, & expeditior. ibid.n.46.p.ead.
Electio facta per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum eſt nulla, ſi omittantur ſubſtantialia ſcrutinii. ibid.n.47.p.310.
in Electione per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum eſt neceſſaria tantùm collatio numeri ad numerum, non autem meriti ad meritum, nec zeli ad zelum ibid.n 48.p.ead.
Electio non dat niſi jus ad rem, aut ipſam electionem proſequendam dec.25.n.7.p.313.
Eligendi, & confirmandi poteſtatem habens, eligendo cenſetur confirmare, & confirmando eligere. ibid.n.9.p.ead.
Electio ſuperioris authoritatem, & confirmationem expectat: collatio verò ſola ſui authoritate nititur. ibid.n.11 p 313.
Electus ab habente facultatem confirmandi, cenſetur eo ipſo confirmatus; etiamſi electio fieret ab eo jure devoluto. ibid. nu.12. p.ead.
Electio, aut alius actus tribuens ſolùm jus ad rem, quare non tribuat etiam jus in re ibid n.13 p ead.
Electionem vitiat contemptus unius. dec.31.n 1.p.319.
de Electionis ſubſtantia non eſt locus certus. dec 31.n.5 p.320.
Emphyteuſis an per profeſſionem Monachi acquiratur Monaſterio. diſp 11.q.4.n 39.p.209.
Emphyteutæ ſui Monaſterii caducitatem remittere poteſt Abbas abſque ſolennitatibus. diſp.13.q.9.n.10.p.250.
Emphyteuſis quid ſit. diſp 14.q.6.n.1.p.259.

in

in Emphyteuſim dare poteſt, qui poteſt alienare, & è contra ibid. n 2. p.ead

Emphyteuticare non poteſt Abbas bona ſui Monaſterii abſque juſta cauſa, & ſolennitatibus. ibid n 3. p ead.

Emphyteuticus contractus validus eſt, quando utriuſque partis conſenſus accedit. ibid n.4 p.259.

in Emphyteuſim res non ſolitæ dari, ut validè dentur, requiritur aſſenſus apoſtolicus. ibid. n 5 p.ead.

Emphyteuticari ſolita bona Monaſterii Abbas poteſt abſque ſolennitatibus requiſitis in emphyteuſim dare. diſp. ead. 14. q. 7. n. 1. pag 259.

Emphyteuticari ſolita bona quæ cenſeantur. ibid. n.3 p.ead.

Emphyteuticari ſolita bona Monaſterii, ſi ceſſavit prima cauſa conceſſionis, ſi revertantur, iterum concedi non poſſunt. ibid nu.4. pag 260

in Emphyteuſim utrùm dare poſſit Abbas rem ſolitam emphyteuticari, cum conditione, ne emphyteuta incidat in commiſſum ob canonem non ſolutum. diſp ead. 14. q.8. Sententia negativa vera proponitur. ibid. n.1 p.260.

Emphyteuſis ſi conceditur uſque in tertiam generationem, comprehenditur recipiens filius, & nepos: ſecus ſi addatur ad ejus generationem, comprehenditur enim tunc etiam pronepos. ibid. n 2. & 3 p.ead.

in Emphyteuſim, vel feudum concedere poteſt Abbas res Monaſterii infeudari, vel emphyteuticari ſolitas. diſp ead 14 q.9 per toc. pag.260.

Emphyteutæ Eccleſiæ non tenentur ad collectas, & onera realia per ſtatuta laicorum, ſuper rebus, & bonis impoſita. d.106.n.51.p.399.

Enunciativa ut probent, debent eſſe plures; antiquæ excedentes tempus 100. annorum; & quæ emanaverint à perſonis non ſuſpectis dec 16.n.12.p 293.

Enunciativæ antiquiſſimæ, & ultra centum annos, plenè probant dominium ad quemcunque effectum dec.20.n 14 p.299.

Enunciativæ antiquæ non modicam faciunt probationem in materia confinium, & ſitu locorum. dec 47.n.7.p.332.

Enunciativæ non probant etiam inter eaſdem partes, quando principaliter agitur de veritate enunciati. ibid.n.8.p.ead.

Enunciativis probantur confines. ibid. n.10 p.333.

ex Enunciativis in publicis inſtrumentis celebratis diverſis temporibus, inter diverſas perſonas, & à diverſis Notariis, & idem atteſtantibus, reſultat fama publica ibid.n 15 p.ead.

Enunciativæ non probant, quando de enunciato principaliter dubitatur. dec.54 n.4. & dec.71.n 8 p.356.

Enunciativæ ex ſcripturis informibus, & exemplis exemplorum nullum faciunt gradum probationis. dec 65.n 1 p 347.

Enunciativæ non probant, quando principaliter diſputatur de enunciato. ibid.n 2.p.ead.

Enunciativa Papæ, quæ emanavit ad ſupplicationem partis, non probat in præjudicium tertii. dec.66.n 2 p.348.

Enunciativæ non probant, quando principaliter agitur de veritate enunciati. ibid.n 3 p.ead.

Enunciativa, quæ emanavit à Summo Pontifice principaliter ad deſcribendos fines diœceſis, probat locum enunciati eſſe in diœceſi ibid.n.4 p 348.

Enunciativæ antiquæ ſupra centum annos probant, ſi concurrant alia adminicula. ibid n 5 p ead.

Enunciativæ antiquæ habent vim formæ, & ſine poſſeſſione non relevant. ibid.n 6.p ead.

Enunciativæ eliduntur ex contrariis. ibid.n.7 p.ead.

Enunciativa verba in dubio accipienda ſunt demonſtrativè, non autem taxativè, nec limitativè. dec 69.n.9 p.351.

Enunciativa non probat, quando principaliter agitur de veritate enunciati. ibid.n.10 p ead.

Enunciativæ ut probent, locum eſſe in diœceſi, debet concurrere aliquod adminiculum longævæ poſſeſſionis. ibid n.11.p.ead.

Enunciativæ plures, antiquiſſimæ, & a diverſis perſonis emanatæ, plenè probant, etiam contra tertium. ibid.n.13 p.352.

Enunciativæ de recenti nullum probationis gradum faciunt. d. 70. n.4 p 354.

Enunciativa unica, licet antiqua, non relevat. ibid.n.5 p.ead.

Enunciativa Papæ, quæ emanavit ad ſupplicationem partis, non probat in præjudicium tertii. dec. 71.n.7. p 356.

Enunciativæ in Bullis antiquiſſimis probant, etiam quòd emanaverint ad ſupplicationem partium. dec 78 n.22 p 366.

Enunciativæ antiquiſſimæ in privilegio, in quo fit ſpecialis mentio, probant dominium. dec.79.n 3 p. 367.

Enunciativæ antiquiſſimæ probant famam, & ex fama dominium, niſi ſint contrariæ. ibid.n.7. & 8. p.ead. pro *Epiſcopatibus* ſolvuntur minuta ſervitia dec.16.n.10 p.293.

Epiſcopi locorum, ut Sedis apoſtolicæ delegati, ad hoc Abbates compellere poſſunt, ut in eorum Monaſteriis, quibus ad hoc ſuppetunt facultates, idoneos Magiſtros teneant, qui lectionem ſacræ Scripturæ habeant diſp.2.q.5 n 3.p 13

Epiſcopus, & Prælatus juriſdictionem privativè ad Epiſcopum habens, ſtatuta, & leges condere poteſt abſque conſenſu Capituli, & Synodo Parochorum diſp 3.q 3 n 4 p 16.

Epiſcopos, & epiſcopalem juriſdictionem habentes non ligant præceptum Concilii provincialis. ibid.n 5 p.ead.

Epiſcopus, & alius Prælatus cum conſenſu Capituli leges, & ſtatuta condere debet, quando talis eſt conſuetudo; & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum. ibid n 7.p 17.

Epiſcopus, vel quilibet alius Prælatus, qui mortaliter peccavit, non tenetur in Confeſſione explicare, ſe eſſe Epiſcopum, vel Prælatum. diſp.ead.3.q.6.n.17.p 22.

Epiſcopus factus ex Religioſo an vota eſſentialia, & alias obſervantias regulares obſervare teneatur. diſp.ead.3.q. 9.n 1 & ſeqq. p.28. Vide, *Religioſus*.

Epiſcopo, & Diœceſano ſunt ſubjecta de jure communi Monaſteria omnia. diſp.5.q.11 n 1 p 61.

Epiſcopi olim erant ſubjecti Monachi. ibid. n 2 p.64.

ab Epiſcoporum juriſdictione Ordines regulares, & eorum Monaſteria exempta ſunt. ib. n.5 p 65.

Epiſcopi diœceſani juriſdictioni ſubjiciuntur Monaſteria, quibus imminet cura animarum, quoad perſonas, etiam regulares animarum curam exercentes ibid n 45. p 67

Epiſcopo ſubjiciuntur Regulares exempti curam animarum exercentes in his tantùm, quæ ad adminiſtrationem Sacramentorum perſonis ſæcularibus pertinent. ibid.n 46 p ead

Epiſcopis non licet viſitare Altaria Eccleſiæ regularis exemptæ, cui non incumbit cura animarum perſonar. ſecularium. ib.n 47.p.ead.

Epiſcopi non poſſunt præſcribere Regularibus, ut certis in locis, & temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant. ib. n 48.p.ead.

Epiſcopi correctioni, & viſitationi ſubjiciuntur S Joannis Hieroſolymitani Monaſteria, & Eccleſiæ, quibus animarum perſonarum ſæcularium cura incumbit, in his, quæ pertinent ad dictam curam animarum. ibid.n 49.p.ead.

Epiſcopo ſubjiciuntur Regulares, etiam in his, quæ pendent à cura dicta animarum ibid n 50.

ab Epiſcopo viſitari, & examinari poſſunt Canonici, & Clerici etiam exempti ad animarum curam deputati, non obſtante privilegio vel conſuetudine. ibid.n 51.

Epiſcopo ſubjiciuntur Regulares, quoad cenſuras ab eo emanatas. ibid n 53.

ab Epiſcopo non eximuntur Regulares, quoad dies feſtos ſervandos ibid n.54.

Epiſcopus an contra illum agere poſſit, qui prædicando ſcandala diſſeminat in populum, & hæreſes. ibid n.60 p 68.

Epiſcopus an poſſit Regulares notoriè delinquentes excommunicare, & contra illos cenſuras ferre. ibid n.63.

Epiſcopum certiorem facere qui tenentur Superiores, de punitione ſuorum ſubditorum, an ore tenus, vel in ſcriptis id præſtare teneantur ibid n 64. & 66.p.ead

ab Epiſcopo non debent ordinari Religioſi ſine diligenti examine. ibid.n.73.p.69.

ſine Epiſcopi licentia Monaſteria, quæ in illius diœceſi ſunt erigenda, non erigantur. ibid.n 78.

Epiſcopus debet componere præcedentiæ controverſias, inter perſonas eccleſiaſticas, etiam regulares, & quomodo ib n 81 p.ead.

ab Epiſcopis viſitari poſſunt ſingulis annis Monaſteria Commendata, & etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, in quibus non viget regularis obſervantia. ibid n 87 p.70.

ab Epiſcopo, tanquam Sedis apoſtolicæ delegato, puniri poteſt Regularis degens extra Clauſtra, ſi deliquerit. ibid. n. 91. p. ead.

ab Epiſcopo cogi poſſunt Regulares ad reſtituenda omnia, quæ à Novitiis inducuntur, ubi profeſſionem non fecerunt. ibid. n. 95. pag ead.

Epiſcopo originis ſubduntur Regulares, quorum Religio extincta. ibid.n.96 p.ead.

in Epiſcopi poteſtatem incidunt Regulares ſemel à Regula abſoluti. ibid n 99.p 7[illegible]

ſine Epiſcopi licentia, ſive Sedis apoſtolicæ, prædicantes, poſſunt excommunicari. ibid.n.104.p.71.

Epiſcopo reſervatis à caſibus abſolventes, an poſſit excommunicari. ibid. n.116.p.ead.

Epiſcopo mandante, poſſunt excommunicari Regulares non obſervantes, nec publicantes cenſuras à Sede apoſtolica emanantes. ibid n 107 p ead.

Epiſcopo dies feſtos præcipiente, poſſunt excommunicari illos non obſervantes. ibid.n.108 p.ead.

Epiſcopis ſubjectas Eccleſias ad regendas Regulares miſſi, poſſunt excommunicari, ſtante legitima cauſa. ibid n 110.p.ead.

ab Epiſcopo excommunicari poſſunt Regulares facientes egredi Moniales à Monaſteriis. ibid n.115.p.72.

ab Epiſcopo excommunicari poſſunt Regulares, ſi ſint executores ultimarum voluntarum. ibid.n 116. p.ead.

Epiſcopus an declarare poſſit Regulares exemptos, excommunicatos à jure, vel apoſtolicis Conſtitutionibus ibid n.118, p ead.

Epiſcopus nequit abſque aſſenſu apoſtolico Religionem ingredi. diſp 6 q 3 n 7 p 79

Epiſcopus, & alii Prælati, quibus incumbit jus petendi charitativum ſubſidium, poſſunt compellere ſubditos ad illud ſolvendum. diſp. 10. q 1 n.3 p 192. Vide, *Charitativum ſubſidium*.

Epiſcopus in his, quæ ſpectant ad dignitatem, & honorem ſuæ Eccleſiæ, poteſt eſſe Judex in propria cauſa ibid.n.4 p.ead.

Epiſcopus regularis de licentia Summi Pontificis poteſt teſtamentum condere. diſp. 11. quæſ. 5. num. 7. pag 812. Diſpenſatio,& licentia prædicta, ut legitima ſit, quæ impedimenta ſint. ibid. n.8. p.ead.

Epiſcoporum Vicarii eſſe poſſunt Abbates, & Prælati regulares, necnon Religioſi de illorum licentia.diſ.17.q.3.n 7.p.275.

Epiſcopus poteſt corrigere exceſſus ſubditorum, & improbâ prohibere. dec.8.n.6.p.284.

Epiſcopus de jure communi habet juriſdictionem in ſua diœceſi: ubi hoc declaratur,quomodo procedat. dec.42.n.1.p 327.

Epiſcopi ſtatuta non ligant delinquentem extra territorium, & diœceſim.ibid,n.5.p.327.

ab Epiſcopo ſolo fieri poteſt degradatio, & traditio Curiæ ſæculari. dec.43.n.13.p.329.

Epiſcopus habet intentionem de jure communi exercendi juriſdictionem in omnes Clericos ſæculares ſuæ diœceſis ib n.14.p.ead.

Epiſcopus habet intentionem fundatam, quòd territorium ſit in ſua diœceſi, ubi oſtendit exercitiis multorum actuum, & jurium epiſcopalium in eodem territorio.dec.47.n.4 p.332.

Epiſcopus, quoad Monaſteria ſita intra ſuam diœceſim, habet intentionem fundatam de jure communi exercendi jura epiſcopalia; & onus probandi contrarium ſpectat ad Monaſteria. ibid. n. 14 p.333.

Epiſcopus eſt manutenendus in cognitione cauſarum matrimonialium,& criminalium; donec inferior per tres conformes immemorabilem probet dec.49.n.5.p 334.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi quoad approbationem Confeſſariorum,in omnibus locis ſuæ diœceſis. dec.50.n.2.p 335.

Epiſcopo datur manutentio ex ſola juris aſſiſtentia in exercitio juriſdictionis in omnibus locis ſuæ diœceſis. dec 51.n.2.p 336.

Epiſcopus habet intentionem fundatam quoad jus viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis. dec.53 n.1 p 337.

Epiſcopo non eſt inhibendum in exercitio ſuæ ordinariæ juriſdictionis ad inſtantiam prætendentis privilegium,niſi eo prius exhibito, & diligenter diſcuſſo ibid.n 2.p.ead.

Epiſcopus poteſt viſitare adminiſtratores locorum piorum,& ab eis rationem adminiſtrationis exigere ibid. n 3.p.ead.

Epiſcopus poteſt viſitare loca pia ſuæ diœceſis in his,quæ pertinent ad curam animarum,& Sacramentorum adminiſtrationem.ibid. n.4.p.ead.

Epiſcopus non eſt impediendus in exercitio ſuæ ordinariæ juriſdictionis,donec cognoſcatur,an privilegium intret,vel ne.ibid.n.7. p.ead.

Epiſcopus habet intentionem fundatam in aſſiſtentia juris communis, exercendi juriſdictionem in omnibus Eccleſiis, & locis ſuæ diœceſis. dec.54 n.1.p 338.

Epiſcopo datur manutentio in exercitio juriſdictionis in omnibus Eccleſiis,& locis ſuæ diœceſis,ea ſola juris aſſiſtentia,etiam non probata quaſi poſſeſſione.ibid n 2.p.ead.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure exercendi juriſdictionem intra limites ſuæ diœceſis, præcipuè in cauſis criminalibus,& matrimonialibus dec.57 n.1.p 341.

Epiſcopus debet manuteneri in quaſi poſſeſſione cognoſcendi cauſas matrimoniales, & criminales, etiam quòd inferior alleget immemorabilem, donec de ea per tres ſententias cognoſcatur. ibid n.2.& 9 p.ead.

Epiſcopus poteſt punire exemptum delinquentem in loco non exempto.dec 59 n.8.p.343.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure cognoſcendi cauſas criminales, & matrimoniales in omnibus locis ſuæ diœceſis; & ideò datur ei manutentio. dec.60. n.1 & 2. p.343.

Epiſcopo datur manutentio in quaſi poſſeſſione cognoſcendi cauſas matrimoniales, & criminales, donec cognoſcatur per tres conformes, an ea immemorabili ſpectet ad inferiorem. ibid. n.3. p.ead.

Epiſcopus poteſt cognoſcere de cauſis matrimonialibus, & criminalibus,in locis,in quibus inferiores Prælati prætendunt juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, donec per tres conformes terminetur,an ad eos ſpectet juriſdictio dec.62 n.2 p.344.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure exercendi juriſdictionem in omnibus Eccleſiis exiſtentibus in ſua diœceſi.dec.63. n.2. p.345.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi quoad juriſdictionem ſpiritualem ſuper omnibus perſonis ſuæ diœceſis; etiamſi illæ perſonæ profiteantur, ſe inſervire Capellæ exemptæ. dec 64 n 1.& 2.p.346.

Epiſcopo reſervatum cenſetur,quidquid per privilegium ei expreſsè non adimitur. ibid.n 14.p.347.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure viſitandi omnes Eccleſias ſuæ diœceſis: & ideo contra eum non eſt incipiendum ab inhibitione.dec.68 n 2 p.349.

Epiſcopus præſumitur vicinior loco Nullius, contra quem cauſa committitur dec,67.n.4.p 349.

Epiſcopi in caſibus, in quibus vigore Concilii Tridentini juriſdictionem in exemptos exercere poſſunt, non procedunt uti Ordinarii,ſed uti delegati Sedis apoſtolicæ. dec.69.n 15 p.353.

Epiſcopus habet intentionem fundatam de jure communi exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſui Epiſcopatus. dec.71.n 1.p.355.

Epiſcopus poteſt in locis exemptis ſuæ diœceſis populo benedicere. dec.72.n.4.p.357. Vide, *Prælatus*.

Epiſcopus fit ſuperior delinquentis in ſua diœceſi. n.7 p.416.

Equites Commendatarii, & qui matrimonium contrahere ſolent, ſunt capaces feudorum; ſicut & Equites D. Joannis Hieroſolymitani diſp 11.q 4.n.36 & 37.p.269.

Equites Commendatarii S. Jacobi,Calatravæ, Alcantaræ,& ſimiles, an poſſint liberè diſponere de fructibus Commendarum ſuarum. diſp.11 q.14.n.4 p.219.

Equites Hieroſolymitani emittunt tria vota ſubſtantialia, & per conſequens dicuntur veri Religioſi. dec.26.n.6 p.315.

Equitum Hieroſolymitanorum Ordinis exemptiones, & immunitates. dec.105 n.3.& 4.p.397.

Erectio novæ parochiæ,& diſmembratio parochialis, fieri non poteſt ex incremento populi: & qualiter huic incommodo provideri poſſit. dec.34.n.1 p.321.

Erigi poteſt ab Ordinario parochia nova, etiam invito Rectore, ſtante loci diſtantia, & magna populi incommoditate ad recipienda Sacramenta,& divina audienda.ibid.n 2.p.ead.

Erectio novæ parochiæ,& diſmembratio parochialis,ut valeat,non ſufficit quælibet diſtantia,ſed ea duntaxat,quæ præbet difficultatem Parochianis accedendi cum magno incommodo ad percipienda Sacramenta,& divina audienda ibid n.3 p.ead.

Erigi non poteſt Parochia nova ab Ordinario ex ſola numeroſitate populi aucti. dec.32.n.3.p.320,

Erigi ut poſſit Parochia nova, non ſufficit populi incrementum, niſi accedat loci diſtantia, & difficultates parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta ibid n.5.p 321.

Eremitarum S. Auguſt.ni exemptio.diſp.5.q.11.n 32 p.66.

Eſſe hoc non probatur, quod ab hoc contingit abeſſe. dec. 71. n. 10. pag.356.

Examine non eget notorium diſp 4. q 13.n. 16 p.47.

Examinatio approbationum pro Novitiis facienda à Capitulo, an poſſit aliis delegari. diſp.6.q 4 n.14 p 85.

Examen requiſitum in decreto Conc. Trid.ſeſſ.de reform.cap.13 in quibus beneficiis ſit neceſſarium dec.35.n.18.q 318.

Examinis teſtium modus. n.4 p 434.

Examinandi Reum forma. n.6.p 435.

Examinatores, promovendorum ad Ordines prætermittendo examen cum illis,quorum ſcientia,& dignitas nota eſt,non peccant. diſp.6 q.5.n 2.p.99.

Exceptio firmat regulam in contrarium. diſp.4.q.10.n.6. & d. 13. q. 9. n.14 p.250.

Exceptio firmat regulam in non exceptis. dec.105 n 3 p 397.

Exceptio firmat regulam in actibus non exceptis dec 116.n 3 p.411.

Excipere, verbum non ſignificat recipere in ſcriptis,niſi exprimatur. dec.23 n.5.p.305.

Exceptores in jure vocantur Notarii,& ſcriptores. ibid.n 6. p.300.

Excommunicatos, & nominatim interdictos ad divina officia admittere prohibentur Regulares.diſp 3 q 6.n.44.p 25.

Excommunicatus majori excommunicatione, ſive ſit denunciatus, ſive non,ingrediens Religionem peccat mortaliter, ſicut & Prælatus recipiens; receptio tamen, & profeſſio valida ſunt. diſp 6. q.3 n.23.p.82.

Excommunicatus ingrediens Religionem,quando peccet mortaliter. diſp.6.q.19 n.1.p.121.

ab Excommunicato profeſſio emiſſa valet,ibid.n.2 p ead.

Excommunicatum ad profeſſionem admittens Abbas,quando peccet. ibid n 3 p.ead.

Excommunicati majori excommunicatione ſunt inhabiles ad quæcunque beneficia. diſp.9.q.7.n.4. Sed amplia,ut n.5. Et limita, ut n.6.p.181.

Excommunicatus vitandus eſt privatus uſu juriſdictionis. diſp. 9. q.17.n.2.p.187.

Excommunicans lex aliquid facientem,non comprehendit regulariter conſentientem,etiam mandando,conſulendo,vel procurando.diſp 17.q.2.n.8.p.273.

Executio piarum voluntatum ſpectat ad Epiſcopum dec. 76. n. 4. pag.363

Executores teſtamentorum ad cauſas profanas, imò neque ad pias, eſſe poſſunt Religioſi clauſtrales, abſque licentia ſuorum Superiorum: ſecùs autem e[illegible] Religioſo, qui manet extra clauſtra, & præeſt perpetuo beneficio. diſp.3.q.6 n.36.& 37.p.24.

Executores ultimarum voluntatum ſi ſint Regulares, poſſunt ab Epiſcopo excommunicari. diſp.5 q.11.n 126 p.72.

Executor merus poteſt extrajudicialiter procedere, & ſpernere alterius oppoſitionem. dec.21 n 2.p.301.

Executor extrajudicialiter procedens habet præſumptionem pro ſe, ibid. n.3.p.ead.

Executor merus,& miniſter cenſetur quis relictus,quando omnia bona in aliquod opus erigere tenetur,vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor onerum impenſas non ſuperat. dec. 100. n.6.p.389.

Execu-

Executor datus à teſtatore ad præſtanda aliqua onera ſucceſſiva, habetur pro legatario, nec tenetur cavere cohæredibus, ſi quid poſt mortem eorum, quibus alimenta præſtari debeant, ſuperērit, ſe reſtituturum; niſi contrarium ſuadeant conjecturæ. dec. 110 n 8. p 389.

Executor nominatus ad diſtribuendum bona in pauperes, non poteſt unum tantùm nominare: ſecùs ſi dictum ſit, quòd diſtributio fiat pro anima teſtatoris. dec. 107. n 15. p. 401.

Executor datus ad aliquem nominandum, ſi intra annum non nominet, nominatio devolvitur ad Ordinarium, dummodo præcedat monitio. ibid. n. 17. p. ead.

Executio pro bonis habitis per Procuratorem, fieri non poteſt contra ipſum; ſed contra principalem. ibid n. 18. p. ead.

Exemplum exempli nullum facit gradum probationis. dec. 71. n. 6. pag 356.

Exemplum exempli non probat. dec. 38 n. 1.

Exemptionis privilegium non amittit Monaſterium exemptum, ſi de uno ad alium locum Superioris authoritate transferatur. diſp. 5. q 6 n. 1 p 59.

Exemptionis privilegium non extenditur ultra, quàm verba ſonant. ibid. n. 2. p. ead.

Exemptionis privilegium an retineat Monaſterium, ſeu Eccleſia, ab una ad aliam diœceſim tranſlata. ibid. n. 3. p. ead.

Exemptionum cauſa finalis eſt quies exemptorum, & favor S. Sedis apoſtolicæ ibid. n. 4. p ead.

Exemptarum perſonarum & rerum tranſlatio ex una in aliam diœceſim, fit ſemper intactis juribus privilegiorum, & exemptionis. ibid. n 5. p. ead

Exempti ſi ædificent, etiam in loco exempto, ſine Ordinariorum licentia, omnia acquiruntur eiſdem Ordinariis, unà cum fructibus. diſp. ead. 5. q. 10. n 1. p 62.

Exemptionis jura acquirunt Abbates Monaſteriis, ædificantes illa cum Ordinariorum licentia. ibid. n. 2. p. ead

Exempta ſunt ab Ordinariorum juriſdictione ex privilegiis Summorum Pontificum Monaſteria Regularium ferè omnia. ibid. n. 3. & 9. p 64.

Exempti ſunt à juriſdictione Epiſcoporum Ordines regulares, & eorum Monaſteria. ibid n 7. p 65.

Exemptio niſi formalibus, vel æquipollentibus verbis concedatur, poteſtati Ordinariorum nunquam cenſetur derogatum, ex privilegio Summi Pontificis ibid n. 8 p. ead.

Exemptio prima facta fuit pro Monaſterio S. Vincentii, Ord S. Benedicti, Pariſienſis diœceſis, & à S. Gregorio confirmata ibid. n. 10. p ead.

Exemptio ſecunda facta fuit pro Monaſterio S. Medardi apud Sueſſiones à Joanne III. Summo Pontifice. ibid. n. 11 p. ead.

Exemptio tertia facta fuit à Bonifacio IV. pro Monaſterio SS. Apoſtolorum Petri & Pauli, civitatis Doſombeniæ. ibid. n 12. p ead.

Exemptio Caſſinenſir Abbatiæ facta fuit à S. Zacharia Papa. ibid. n. 13. p 65.

Exemptio Cluniacenſium à Clemente IV. facta fuit. ib. n. 14. p. ead.

Exempta fuerunt quamplurima Monaſteria Canonicorum Regularium, & de eorum omnimoda exemptione. ibid. n 15. p ead.

Exempti à quo fuerint Camaldulenſes, & quo tempore. ibid. n. 16. pag. ead.

Exempta fuerint à quibus Summis Pontificibus Monaſteria Vallis Umbroſæ. ibid. n. 17 p ead.

Exemptionem ſuorum Monaſteriorum à quo Ciſtercienſes acceperint ibid n 18. p. ead.

Exemptio Cæleſtinorum ibid. n. 19. p. ead.

Exemptio Congregationis Montis Oliveti. ibid. n. 20. p. 66.

Exemptio Sylveſtrinorum. ibid. n 21. p ead.

Exemptio Congregationis Montis Virginis. ibid. n. 22 p. ead.

Exemptio Præmonſtratenſium. ibid. n. 23 p. ead.

Exemptio Carthuſienſium ibid n 24. p. ead.

Exemptio Congregationis S. Baſilii. ibid. n 25. p. ead.

Exemptio Congregationis S. Spiritus in Saxia. ibid. n. 26. p ead.

Exemptio Congregationis S. Antonii Viennenſis. ibid. n. 27. p. ead.

Exemptio Fratrum Prædicatorum ibid. n. 28 p ead.

Exemptio Fratrum Minorum S. Franciſci n. 29. p. ead.

Exemptio Cruciferorum ibid. n. 30 p. ead.

Exemptio Carmelitarum. ibid. n 31. p 66

Exemptio Eremitarum S. Auguſtini. ibid. n 32. p ead.

Exemptio Carmelitarum Diſcalceatorum. ibid. n. 33. p. ead.

Exemptio Servorum B. Mariæ Virginis. ibid. n 34. p. ead.

Exemptio Minimorum S. Franciſci de Paula. ibid. n. 35. p. ead.

Exemptio Theatinorum. ibid n 36. p ead.

Exemptio Canonicor. Regular. S. Pauli decollati. ibid. n 37. p. ead.

Exemptio Societatis Jeſu. ibid. n. 38 p. ead.

Exemptio Clericorum regularium de Sommaſcha. ib n 39. p. ead.

Exemptio Clericorum regularium miniſtrantium infirmis ibid. n. 40. p. ead.

Exemptem Religionis Joannis Dei. ibid. n. 41 p. ead.

Exemptio Clericorum regularium Pauperum Matris Dei Scholarum piarum. ibid. n 42 p. ead.

Exemptionem tunc facile obtineret Religio, ſi de novo fundaretur. ibid n 43 p. ead.

Exempti Regulares curam animarum exercentes ſubjiciuntur Epiſcopo in his tantum, quæ ad adminiſtrationem Sacramentorum perſonis ſæcularibus pertinent. ibid. n 46 p 67.

Exemptionis materia eſt Papæ arbitraria. dec. 35. n. 1. p. 312.

Exemptio concedi ſolet, tam à ſignatura, quàm à ſacra Congregatione, durante lite gravi, nec temerè ſuſcepta. ibid. n. 3. Nec requiritur probatio malæ tractationis, aut vehementis ſuſpicionis futuræ ſævitiæ; ſed ſatis eſt, ut de ea ex præſumptionibus dubitari poſſit. ibid. n 4 p ead.

Exemptio conceditur ob ſolam litem ſuper re gravi. ib. n 6 p 313.

Exemptio propter litem conceditur ſubditis ad tempus, contradicente Ordinario. ibid. n 8. p ead.

Exemptio omnimodo à juriſdictione Ordinarii, non conceditur propter ſolam litem inter ſubditum, & ipſum Ordinarium. d 36. n 1. p. 323.

Exemptionem ſubdito concedere ſolet ſignatura aliquando, propter ſolam litem cum Ordinario. ibid. n 2 p. ead

in Exemptionis materia, ſignatura aliquando reſcribit, cum facultate inhibendi cauſa cognita, quo caſu non conceditur inhibitio, niſi conſtito de ſævitia. ibid. n. 3. p ead.

Exemptio propter litem non eſt indiſtinctè concedenda, ne aliàs ſubditi facile procurent lites contra Superiores, & eas diutiùs protrahant. ibid. n. 4. p. ead.

Exemptionis privilegia quænam fuerunt revocata à Concilio Tridentino. dec. 42. n. 7. p. 328.

Exemptio denotat, locum exemptum eſſe in diœceſi. d. 47. n. 5. p. 332.

Exemptio liberat à juriſdictione, non autem à ſituatione. ibid. n. 6. pag. ead.

Exempti à Papa, ubi exemptio eſt plena, non tenentur ad jus reverentiale Epiſcopi. ibid. n. 18 p. 333.

ab Exemptione perſonarum ad exemptionem loci illatio fieri non poteſt. dec. 49 n. 6 p. 334.

Exemptio præſupponit Monaſterium eſſe in diœceſi. dec. 50. n. 1. pag. 335.

Exemptione quoad conceſſa, non comprehenditur exemptio quoad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi aliud exprimatur. dec. 53. n. 8. p. 337.

Exemptionis quaſi poſſeſſio non acquiritur ex eo ſolùm, quòd non appareat, Epiſcopum exercuiſſe juriſdictionem, niſi probetur, quòd venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel aliàs habuerit ſe pro ſpoliato. ib. n. 9. p. ead.

Exemptio non operatur, ut locus exemptus ſit extra diœceſim. dec. 55. n. 3. p. 339.

Exemptio eximit à ſubjectione; non autem à ſituatione, & denominatione. ibid n. 5. p. 339.

Exemptione quidquid expreſsè Epiſcopo non adimitur, cenſetur illi reſervatum, & remanet ſub ejus juriſdictione. ib. n. 6 p. ead.

Exemptio ab Epiſcopo inferioris conceſſa unà cum juriſdictione cum conſenſu Capituli, ſuffragatur, etiam quòd Papæ conſenſus non intervenerit, ſi conceſſio facta ſit ante Paulinam. dec. 57. n 3. pag 341.

Exemptio plena cenſetur conceſſa ex receptione ſub protectione Sedis apoſtolicæ, cum onere aliquid ſolvendi. dec. 59 n. 3 p. 342.

Exemptio præſupponit exiſtentiam in diœceſi. dec. 63. n. 1 p. 345.

Exemptio ab Epiſcopo conceſſa an teneat in præjudicium ſucceſſorum remiſſivè. ibid. n 7. p ead.

Exemptionis in quaſi poſſeſſione conſtitutus non dicitur ſubditus ex eo ſolum, quòd non appareat Superiorem in illum exercuiſſe juriſdictionem, niſi probetur, quòd venerit caſus exercendi, & volens exercere fuerit repulſus, & repulſioni acquieverit, vel alias ſe habuerit pro ſpoliato. ibid. n 15. p 346.

Exempti ratione Parochialium ad Synodum diœceſanam accedere tenentur. dec. 65. n. 6.

Exemptio præſupponit, locum eſſe in diœceſi dec. 74. n. 14 p 360.

Exemptionis privilegio derogatur juribus ex diſpoſitione Canonum Ordinario competentibus. dec. 77. n 3. p. 364.

Exemptione derogatur juri, Ordinario competenti. d. 78. n. 5. p. 364.

Eximimus perpetuò, & totaliter liberamus, verba ſunt apta comprehendere quodcunque jus. ibid. n. 9. p 365.

Exemptionis gratia, tanquàm de ſui natura præjudicialis, ſuſtinetur abſque derogatione regulæ, de jure quæſito non tollendo. ibid. n. 10 p ead.

Exemptio perſonalis non extenditur ad realem. dec. 79. n 1 p. 367.

Exemptione quidquid non acquiritur Prælato, vel loco exempto, cenſetur Epiſcopo reſervatum dec. 80 n. 3. p. 368.

Exemptus Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectus, non poteſt ab ejus juriſdictione ſe eximere, & alteri ſe ſubjicere, abſque ejuſdem Sedis apoſtolicæ beneplacito dec. 81. n. 15. p. 369.

Exemptionis privilegium reſpicit non ſolum favorem exempti, ſed eximentis. ibid. n. 15 p 369.

Exemptionis privilegio renunciari non poteſt. ibid. n. 16. p ead.

Exemptionis renunciatio non tenet etiam quoad renunciantes. ib. n. 17. p. ead.

Exemptus ſine licentia Summi Pontificis non poteſt exemptioni renunciare. dec 82 n. 21 p. 371.

Exemptionis privilegium fuit Regularibus conceſſum in odium Ordinario-

dinariorum, qui illis erant nimis infeſti, eoſque nimium gravabant. ibid. n. 24 p. ead.

Exemptio cenſetur à Papa Regularibus conceſſa ob moleſtias, & oppreſſiones Ordinariorum. ibid. n. 23. p. ead.

Exemptionis privilegio renunciari poteſt in præjudicium exempti, non eximentis. ib. n. 26 p. 372. De veritate vide n. ſeqq. p. ead.

Exemptionis ſpecialis privilegio renunciari non poteſt quando motu proprio non fuit conceſſum ib n 28 p. ead. Contrarium, ibid.

Exemptio à ſolutione decimarum non venit in generali communicatione privilegiorum. dec 89. n. 3. p. 376. Vide, *Decima*.

exemptionis privilegia ſunt ſtrictè interpretanda. dec. 89. n 6. p. 376.

Exemptio à ſolutione decimarum non ſolet concedi, vel ſaltem cum magna difficultate. dec. 93. n. 3. p. 380.

Exemptio à decimis ut valeat, debet expreſsè derogare diſpoſitioni *cap. Nuper. de decimis*. dec. 96 n 2. p. 381.

Exemptio à decimis intelligitur de bonis exiſtentibus ſub dominio, non autem ſub adminiſtratione illorum, quibus exemptio conceſſa eſt. dec 100. n. 4. p. 388.

Exemptio à decimis ſuffragatur, etiamſi exemptus in quoslibet uſusfructus convertat. ibid. n. 13. p. 389.

Exemptio à decimis reſtringitur ad prædia tantùm expreſſa. d. 102. n. 3. p. 390.

Exemptionem bonis eccleſiaſticis Principes Chriſtiani non jure, & propriè conceſſerunt; ſed potiùs detexerunt, in eamque à Deo conceſſam conſenſerunt, ac illius exercitium juſſerunt. dec. 104. n. 8. p 394.

Exemptiones, & immunitates Ordinis Equitum Hieroſolymitanorum. dec. 105. n. 2 & 3. p 397.

Exempti tenentur ad collectas ab Univerſitate abſque Papæ ſcientia impoſitas, ex inopinatis, & improviſis caſibus, qui celeritatem expoſtulant, & moram non patiuntur, niſi verba exemptionum ſint univerſalia, & apta comprehendere etiam hujusmodi caſus. ibid. n. 6. & 7. p ead.

Exemptis collectæ, & onera ex cauſa magnæ neceſſitatis, vel publicæ utilitatis imponi non poſſunt, niſi quando hujusmodi neceſſitati imminenti aliter provideri non poteſt. ibid n. 9. p. ead.

Exemptus à juriſdictione Epiſcopi, licet non teneatur Epiſcopo ad honorificentiam, tenetur tamen ad reverentiam, niſi ſit exemptus plenariè, & à Papa. dec. 113. n. 10. & 11. p. 406.

Exemptum eſſe ab Epiſcopo, & unitum cum Capitulo, ſimul repugnant. ibid. n. 13. p. 406.

Exempti à juriſdictione Ordinarii, inconſulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur ſub prætextu, quòd præcepto ejusdem Ordinarii non paruerint. dec. 118. n x. p. 413.

Expenſa, & onera, quæ ſunt extra victum, & veſtitum Monialium, deducenda ſunt ad probandum Monaſterii divitias, vel paupertatem. dec. 99 n. 7. p. 367.

Extravagans, Ambitioſa. de reb. Eccleſiæ non alienandis. an ſit recepta. diſp. 53. q. 12. n. 12. p. 232.

Extrema qualia ſunt, talia media præſumuntur. dec. 113 n. 26. p. 408.

ad Extrema media referuntur. ibid. n. 37. p. ead.

Extrema potiùs, quàm media ſunt attendenda. ibid. n 28. p. ead.

F.

F*Actum* à majori parte non poteſt aliis præjudicare in his, quæ omnes in particulari tangunt. dec. 81. n. 19 p. 360.

Facti ſubſtantia, nec actio in libellu mutari poteſt, ſed ſolùm augmentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & ſubſtantia facti. dec. 82 n. 14. p. 371.

Facultas intelligitur conceſſa ſecundum leges; non autem ſecundum voluntatem Superiorum. dec. 82. n. 15. p. 371.

Fama publica reſultat ex enunciativis in publicis inſtrumentis celebratis diverſis temporibus, inter diverſas perſonas, & à diverſis Notariis, & idem atteſtantibus. dec. 47. n. 11. p. 333.

Fama publica ſufficit in antiquis ad probationem perfectam, ſaltem concurrentibus adminiculis. ibid. n. 12. p. ead.

Fama ſine poſſeſſione non ſuffragatur dec 70. n. 6 p. 334.

Fama publica de auctore criminis quibusdam aliis indiciis annexa ſufficit ad torturam reo inferendam. n 20 p. 431. Limita niſi fama eſſet vehemens. n. 21. ibid.

Fama vehemens quæ dicatur. n. 22. p 432.

Item niſi quis jam eſſet infamatus de ſimilibus delictis, malisque moribus præditus, & publica fama gravaretur in præſenti crimine. n. 23. ibid.

per *Fatalium* lapſum ſententia tranſit in judicatum. d. 20. n. 35. p. 300.

Fatalibus non prorogatis poſt appellationem, ſententia tranſit in judicatum. dec. 109 n. 1.

in *Favorem* inducta non debent retorqueri in odium. dec. 97. n. 20. pag 385.

Favori publico renunciare non licet. dec. 112. n. 15. p. 404.

quoad *Feſtos* dies ſervandos Regulares non eximuntur ab Epiſcopo. diſp. 3. q. 11. n. 54. p. 67.

Feſtus dies, quos in diœceſi ſua præcipit Epiſcopus, non obſervantes poſſunt excommunicari. diſput. 5. quæſ. 11. num. 108. pag. 71.

Feudum per profeſſionem Monachi Monaſterio acquiritur, & acquiſitio durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. diſp. 11. q. 4. n. 23. p. 208. Limita tamen, ut num. 26. & ſeqq. pag. 208.

in Feudo ſervitium perſonale petitum exhiberi poteſt per alium, quando in illo non eligitur induſtria perſonæ; ſecus ſi eligatur. ibid. n. 33 p. ead.

Feudum an comprehendatur in renunciatione bonorum, licèt ampliſſima, & generaliſſima. ibid. n. 38 p. 209.

Feudum quid ſit. diſp. 14. q. 4. n. 1. p. 255. Vide, *Infeudare*.

circa Feudum quid facere poterant jure jure antiquo Epiſcopi, Abbates, & alii Prælati eccleſiaſtici. ibid. n. 3.

Jure novo quid circa hoc ſtatuerit S. D. N. Urbanus VIII. ibid n. 6. p. 235.

in Feudum, vel emphyteuſim concedere poteſt Abbas res Monaſterii infeudari, vel emphyteuticari ſolitas. diſp. ead. 14. q. 9. per tot. pag 260.

Fidejubere non poſſunt Religioſi, niſi cum licentia Abbatis, & majoris partis Capituli diſp. 3. q. 6. n. 33. p. 24.

Fidem unusquisque alteri ſervare tenetur n. 5. p. 411.

Filius an propter parentum neceſſitatem teneatur non ingredi Religionem diſp. 6. q. 3. n. 16. Sed limita, ut n. 17. p 82.

ob Filiorum neceſſitatem an pater teneatur non ingredi Religionem. ibid n. 17. p. ead.

Filiorum relinquentium parentes in extrema neceſſitate, & è converſo, votum emiſſum, & profeſſio valida eſt, licèt peccent mortaliter ita profitentes. ibid. n. 18. p. ead.

Filiam à ſucceſſione patris excludens ſtatutum, ſi ingrediatur Religionem, invalidum eſt: ſicut nec pater eadem ratione exhæredare poteſt filiam. diſp. 11. q. 4. n. 42 p 209

Fines probantur præſumptionibus & conjecturis. dec. 45. n. 3. p. 331. & dec. 74. n. 13 p. 360. Vide, *Confines. Limites*.

Fines antiqui probantur levioribus probationibus. d. 71. n. 4. p. 355.

Fines & limites debent eſſe ita conjuncti, ut ab omnibus lateribus capiant, & quodammodo includant omnia loca connata. ib. n. 9. p. 356. Vide, *Teſtes*.

Flumen ſolet mutare curſum. dec. 20. n. 25 p. 300.

Fœmina, quæ ſe miſcuit cum Sacerdote, vel Profeſſo, ſatisfacit, dicendo in Confeſſione, ſe habuiſſe rem cum viro voto caſtitatis adſtricto. diſp 3 q. 6 n. 18. p. 22.

Forma data eſt ſervanda, & illius verba debent potiùs reſtringi, quàm ampliari. ibid. n. 49. p. 25.

Forma data eſt ſtricti juris, & in ea ſolùm veniunt illa, de quibus ſpecialiter dictum eſt. ibid. pag. ead.

Forma electionis communis per viam compromiſſi. d 23. n. 45. p. 310.

Forma non ſervata, actus corruit dec. 112. n. 13. p. 404.

Formæ reſpicienti propriam utilitatem renunciari poteſt. ibid. n. 14. pag. 404.

Forma inchoandi proceſſum per viam accuſationis. n. 13 p. 423.

Forma denunciationis Evangelicæ. n. 7. p. 424.

Forma denunciationis judicialis. n. 8. ibid.

Forma incipiendi proceſſum per viam denunciationis. n. 9. ibid.

Forma incipiendi proceſſum per viam generalis inquiſitionis, aut viſitationis. n. 7. p. 426.

Forma inchoandi proceſſum per viam ſpecialis inquiſitionis. n. 6. p. 427.

Forma incipiendi proceſſum in hujusmodi inquiſitione. n. 8. & 10. p. 428.

Forum ſortiri, & ſtatutis ligari, paria ſunt. dec. 106. n 3. p 398.

Forum Clerici ſequitur laicus ſocius ejusdem Clerici. dec. 106. n. 53. p. 399.

D. *Franciſci* Congregationes reguntur Democratia. diſp. 1. qu. 2. n. 7. p. 4.

S. Franciſci Fratres Conventuales ſuccedere poſſunt, & vocari in teſtamentis, & hæreditates acquirere propriis Monaſteriis. diſp. 11. q. 4. n. 50. p. 210.

Fr. S. Franciſci de Obſervantia Commiſſarius Generalis. Vide, *Commiſſarius*.

S. *Franciſci de Paula* Minimorum Congregatio regimine mixto ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia gubernatur. diſp. 1. q. 2. n 12. p. 4.

Frater tenetur fratri in egeſtate conſtituto alimenta miniſtrare. dec. 26 n. 5. p. 314.

Fratribus infirmis ut charitatis miniſterium exhibeatur, Abbas diligenter curare debet diſp. 2 q. 2. n. 5. p. 12.

Fructus Eccleſiæ Cathedralis vel Collegiatæ regularis, Sede vacante, ſpectant ad ſucceſſorem. dec. 75. n. 24. p. 362.

Fructus, Prælato defuncto, ſpectant ad Capitulum, quando bona erant Capituli, & portio ex bonis ipſius Capituli fuit aſſignata Prælato. ibid. n. 16. p. ead.

Fructuum partem percipiendi jus non tollit unio. dec. 119. nu. 5. pag. 414.

Fuga quando faciat indicium ſufficiens ad torturam. num. 25. pag. 431.

Fugitivus non cenſetur Religioſus, ſi ad triremes damnatus aufugiat. diſp. 8. q. 2. n. 9. p. 149.

Fugitivus à Religione quinam verè, & propriè dicatur. diſp. 8. q. 1. n. 6 & 10. p. 147.

Fugitivus non ſubjicitur pœnis contra Apoſtatas impoſitis. ibid. n.7 p.147. Vide, *Apoſtata.*

Fumus ſufficiens pro remiſſoria reſultat ex Hiſtoriis, & Chronicis antiquis quibus multum deferri ſolet. dec.43. n.5.p.334. Vide, *Remiſſoria*

Funeralia quæ dicantur. dec 85 n 3 p.374. Vide, *Quarta.*

Furioſus perpetuus nullo modo ad Religionem admitti poteſt. d.6. q 3.n.5.p.79.

G.

G*Allico* morbo laborans an validè profiteatur. diſp 6. q.6. n.26. pag 82.

a *Generali*, & Capitulo ſtatuta condita omnes obligant. diſp. ead.3. q.6.n.1.p 19. Vide, *Lex. Præceptum. Statutum.*

à Generali cum Capitulo generali latum decretum diffinitivum contra aliquem Monachum, non poteſt à ſubſequenti Capitulo generali revocari diſp.3. q 7.n.2.p 26.

Generi per ſpeciem derogatur. diſp 6. q. 11.n.6. & 7.p 65.

Genus ſubſequens declarant ſpecies expreſſæ. dec.43.n 9 p 329.

Geſta contra intellectum alicujus textus, communiter a Doctoribus traditum, dicuntur geſta contra textum ipſum, non contra communem Doctorum opinionem. dec. 25. n. 4. pag.305. Vide, *Conſuetudo. Doctores. Geſta.*

Gloſſ in cap Cùm perſona. de priv. in 6 reprobatur. d.63.n.16 p.346.

Gratiæ ſubſtantia conſiſtit in ſola collatione: quia ſcriptura, immiſſio in poſſeſſionem, & alia, quæ ſunt præter ipſam gratiam, ſolum requiruntur, vel in ipſius teſtimonium, vel propter commoditatem proviſi dec 25 n 6 p 312.

Gratia quòd ſit conceſſa ſine cauſæ cognitione, ex quibus cognoſcatur. dec 89 n 9 p.376.

Gratia ſola ſignatura perficitur. dec.107.n.1.p.400.

Gratia Principis fit ſimplici verbo, *ſtatim*, & gratia perfecta eſt, antequam Literæ expediantur, quamvis probatio ejus fieri non poſſit per teſtes, ſed per ipſas Literas jam abſolutas, & expeditas. ib. n.2 p.ead.

Gratia, quoad executores non dicitur perfecta abſque Literis, ſed recipit robur ab expeditione Literarum. ibid n 4.p.ead.

Gratia conceſſa ob benemerita, ſicuti non venit ſub revocatione, ita etiam nec ſub limitatione, quia tranſit in contrarium, & titulum onerofum. dec 105. n.9 p 398.

de Gratia canonizanda quando agitur, regula de non judicando juxta formam ſupplicationis, habet tantùm locum. ib.n.5.p.ead.

Gratia ſubreptitia redditur ex taciturnitate ejus, quod ſi concedens ſciviſſet, vel non conceſſiſſet, vel difficiliter conceſſiſſet, & an ſit tale, judicis arbitrio relinquitur dec.121.n 7. & 10.p 415.

Grex ovium totus comprehenditur inter bona pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt. diſp 13 q. 1.n.14.p.237.

H.

H*Abitare* ſimul non decet duos diverſi Ordinis. dec. 11. num.6. p.286.

Habitum regularem gerere non debent ejecti è Monaſterio, ſed clericalem. diſp.5 q 11.n 98 p.71.

Habitum mutare debet Religionem ingrediens, illumque de ea Religione, quàm ingreditur, per manus Abbatis, vel alterius de ejus licentia ſuſcipere. diſp.6.q.8 n 1.p.104.

Habitus mutatio pro Religionem ingredientibus, quare ſit introducta. ibid. n 2.& p.104.

Habitus Religionis, tempore probationis Novitii neceſſarius eſt. ibid n 4 p.105.

Habitus probationis in aliquibus differt ab habitu Profeſſorum. ibid.n 5.p.ead.

in Habitu etiam Profeſſorum probationis annus validè poteſt fieri. ibid.n.6 p.ead.

in Habitu etiam laïcali poteſt aliqua probatio fieri. ibid. num. 7. p.ead.

Habitus conſummata, & perfecta dimiſſio requiritur ad interruptionem Novitiatus: quare debet dimittere habitum, & exire actualiter de Monaſterio. diſp.ead.6 q 11.n.19 & 20.p.112.

Habitus Novitiorum diſtinguitur ab habitu Profeſſorum, per cujus tantùm delationem induetur tacita profeſſio. diſp.6. q. 13. n.11. p.115.

ante Habitus dimiſſionem, & intra debitum tempus reclamationem facere debet Religioſus, deducendo cauſas nullitatis coram Superiore, & Ordinario. diſp.ead 6 q 26.n 10.p.158.

Hactenus, dictio eſt intelligenda ſemper, quando caſus evenerit, ita ut non excludat illum caſum. dec. 20.n 31.p.300.

Hæreditas Monacho relicta poſt ejuſdem profeſſionem, immediatè acquiritur Monaſterio diſp 11 q.4.n.43 p 209.

Hæreditatem; quam Monachus acquirit per profeſſionem, adire quo jure valeat Monaſterium. ibid.n.43.p.ead.

Hæreditas relicta Eccleſiæ Fratrum Minorum valet, tanquam relicta Eccleſiæ eajaci. ibid.n 43.p 210.

Hæreditatem Monacho relictam, eo etiam invito, repudiare poteſt Abbas. ibid.n.61 p.211.

Hæreditatem adire poteſt Monaſterium, mortuo Monacho excluſis omnibus ſubſtitutis, & hæredibus. ibid n.62.p ead.

Hæreditatem, aut legatum, Monaſterio, vel Eccleſiæ relictum an poſſint validè Abbates, & Prælati repudiare. d.13. q.2. n.8. p.240.

Hæreditatem, vel legatum Monaſterio præſcriptum nondum autem acquiſitum poteſt Abbas repudiare. d ead.13. q.9. n 5.p 249.

ab *Hæreticis*, Mauris, & ſimilibus deſcendentes, quorum ſtatua, & oſſa combuſta ſunt, in multis Religionibus recipi non poſſunt. diſp.6.q 3.n.32 p.83.

Hæretici, eorumque fautores, defenſores, & filii uſque in ſecundam generationem, ſunt inhabiles ad beneficia obtinenda. diſp 9 q.7. n.2 p.171.

Hæretici filius repellitur, dignitatibus eccleſiaſticis. dec.17. num 4. pag.294.

Heptateucum quid ſit. diſp.2. q.5. n.1. p.14.

Hermaphroditus, quicunque in eo ſexus prævaleat, inhabilis eſt ad ingreſſum Religionis: & quid, ſi poſt profeſſionem mulier evadat vir. diſp.6.q.3.n 21.& 22.p.82.

S. *Hieronymi* Congregationis Monachi in Hiſpania non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem. diſp.7.q.2.n.4 p 139.

S. Hieronymi Ordo habet privilegium vendendi hæreditates, poſſeſſiones, jura teſtamenti, & ſimilia, modò pretium in alia utiliora commutetur, abſque aſſenſu apoſtolico diſp.13.q.6.n.4.p.246.

Homicida, & latro jure communi non excluduntur ab ingreſſu Religionis. diſp.6 q 3 n 34 p.83.

Honoratior eſt dextera, & dignior, quàm ſiniſtra. dec.1.n.2.p.281.

Honorifica receptio importat conceſſionem manus dexteræ, & loci nobilioris. dec 113.n 2.p.405.

Honorifica receptio quomodo intelligatur. dec.94 n.6 p.380.

Hoſpitalia Fratrum B. Joannis de Deo non gaudent privilegiis leproſorum. dec.94.n.6.p.380.

I.

I*Dentitas* probatur ex duabus demonſtrationibus: etiamſi una ſit generalis, & alia particularis. dec.20 n.18.p 299.

ad Identitatem probandam ſufficiunt duæ demonſtrationes, etiamſi adſint aliæ, quæ non conveniant. ibid n.19.p.ead.

Identitas probatur ex conformi denominatione, ſi alia ejuſdem nominis bona in eadem regione non probentur extare. ibid. n. 20.p.ead.

Identitas probatur ex ſola aliqua qualitate, quæ rei convenit ſingulariter. ibid.n.21.p.299.

Identitas in antiquis probatur argumentis, præſumptionibus, & conjecturis. ibid n.22.p.300.

Ignavia in rebus divinis res nefaria eſt. diſp.11.q.9.n 3.p.216.

Ignorantia craſſa, & affectata ſcientiæ æquiparatur. diſp.17.quæſ.2. num.6. p.248.

Illatio non fit à diverſis dec.81 n.11.p.373.

Illiterati inhabiles ſunt ad ingreſſum Religionis in ſtatu clericali. diſp.6.q.3.n.35.p.83.

Illiterati ſunt inhabiles ad beneficia. diſp.9 q.7.n.22.p.173.

Immediatè, verbum quid importet. dec.116.n.1.p.411.

Immemorabilis non cenſetur ſublata per Conſtitutiones ei expreſſè non derogantes. dec 37. n.4.p. 324.

Immemorabilis quomodo ſit probanda. ibid.n.5.p.ead.

Immemorabilis conſuetudo pulſandi campanas ante Cathedralem eſt improbabilis. ibid.n 8.p 324.

Immemorabilis quando cenſeatur ſufficienter probata. dec.38.n.1. pag.324.

Immemorabilis probatur per teſtes deponentes de viſu per quadraginta annos. ibid.n.3.p.ead.

Immemorabilis conſuetudo pulſandi campanas in Miſſa Sabbathi Sancti, non expectato ſonitu Cathedralis, non eſt ſublata per Cæremoniale Romanum, neque per Conſtitutionem Leonis X. ibid n 11.p.325.

Immemorabilis non habet locum circa ea, quæ de ſui natura præſcribi non poſſunt dec 35.n.16.p 340.

Immemorabilis excluditur per actus contrarios. ibid.n.20.p.ead.

Immemorabilis habet vim privilegii, & legis, ſeu conſtitutionis. dec.110 n.1.p.413.

Immunitates, & libertates in Regula ſubditis conceſſas Prælati Regulares poſſunt coarctare. diſp. 4 q.3 n.1.p.31.

Immunitates, & libertates Monachis conceſſas coarctare non poteſt Abbas, ſeu alius Superior, quando in Regula, ſeu Conſtitutionibus ſibi prohibetur. ibid n.2.p 32.

Immunitas bonorum eccleſiaſticorum eſt de jure divino. dec 104. n.2.p 394.

Immunitas eccleſiaſtica, ut dicatur de jure divino, ſatis eſt, quòd ex teſtimoniis, vel exemplis ex ſacra Scriptura depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur. ibid. n 3 p ead.

Immunitate non privatur perſona eccleſiaſtica ſolvens collectas. ib. n 24.p.396.

Impedimenta perſonam ad Religionis ingreſſum inhabilem reddentia, duplicia ſunt. diſp.6.q.3.n.1.p.78. Vide, *Religio.*

Impotens ad ſervanda Religionis eſſentialia, & etiam accidentalia præcepta, impeditur ab ingreſſu Religionis. diſp.6.q.3.n.24 p 82.

Impo-

Impugnare volenti claudit os clauſula, *Sublata*, & judicialiter judicandi adimit facultatem. dec. 120. n. 2. p. 414.
Eum incidentibus, clauſula facit, litem eſſe ſuper titulo beneficii; nec eſt opus, illam deducere ad ſpeciem; ſed ſufficit, quòd adſit materia præexiſtens. dec. n 7. p. 301.
Inconſtantia & titubatio Rei an ſufficiat ad torturam? n. 30. p. 432.
Incorrigibiles Religioſi, ad effectum, ut ejiciantur à Religione, quinam cenſeantur, oſtenditur. diſp. 8. q. 7. n. 7. p. 156.
Incorrigibilis Monachus ejici poteſt à Monaſterio; & quæ incorrigibilitas requiratur dec. 82 n. 16 & 17. p. 371.
Indicia quæ dicantur? n. 3. p. 430.
Indicia levia quæ dicantur? n 4. ibid.
Indicia gravia quæ dicantur? n. 5. ibid.
Indicia graviſſima quænam appellentur? n. 6. ibid.
Indifferenter, particula quid importet. diſp. 4. q. 10. n. 5. p. 43.
Indulgentias indiſcretas promulgare prohibitum eſt Religioſis. diſp. 3. q 6. n. 46 p. 25.
Indultum habet locum, ubi ipſius diſpoſitionis verba conveniunt. dec. 15. n 3. p 291.
Infames, buffones, hiſtriones, carnifices, ſatellites, lenones, & his ſimiles, inhabiles ſunt ad ingreſſum Religionis, eorum tamen profeſſio valida eſt. diſp 6 q 3 n 31. p. 83.
Infames ad beneficia redduntur inhabiles. diſp. 9. q. 7. n 23. p. 173.
Infamia quid ſit? n. 6 p 424.
ut Infamia procedere dicatur, quid ſit neceſſarium. n. 2. p. 426.
Infamia quomodo probari debeat? n. 3. p. 426.
Infamia ante ipſam inquiſitionem orta eſſe debet. n. 4. ibid.
Infamia prior, triennio bonæ converſationis tollitur. n. 24. p 432.
Infantia uſque ad annum ſeptimum completum protrahitur. d. 6. q 5. n. 2. p 76.
Inferior non poteſt tollere legem Superioris. diſp. 3 q. 2. n. 2. p. 15.
Inferior in propria Eccleſia debet habere præcedentiam ratione officii, quo fungitur dec. 113 n. 18. p. 407.
Inferior factum Superioris immutare, vel contra illud diſpenſare non poteſt. dec. 121. n 8. p. 415.
Inferior nequit juris communis diſpoſitioni derogare. ib. n. 9. p. ead.
Infeudare prohibetur, cui prohibetur alienare. d. 14. q. 4. n. 3. p. 255.
Infeudare bona ſuorum Monaſteriorum, & Eccleſiarum prohibentur Abbates, & omnes Prælati eccleſiaſtici. ibid n. 4. p. ead.
Infirmis Fratribus ut charitatis miniſterium exhibeatur, Abbas diligenter curare debet. diſp 2. q 2. n. 5 p 12.
Informationes pro Novitiis recipiendis faciendæ, & quomodo ex ſtatuto Sixti V. Gregorii XIV. & Clementis VIII. diſp. 6. q. 4. n. 1. 2. & 3 p. 84.
pro Informatione non ſatisfaciunt teſtes interrogandi, dicendo, neſcire recipiendos eſſe comprehenſos in conſtitutione Sixti V. ibid. n. 4 p 84.
Informatio pro Novitiis recipiendis fieri poteſt, tam per Judices eccleſiaſticos, quàm per ſæculares, & etiam per Regularem. ibid. n. 6. & 8 p 84.
Informatio prædicta debet eſſe juridica. ibid. n. 7. p. ead.
Informatio quando, & quouſque poſſit ſubſequi traditionem habitus regularis. ibid. n. 9. p. ead.
Informationes debent fieri ſecundùm ea, quæ ſtatuit Sixtus V. ibid. n 10 p 85.
pro Informatione interrogationes faciendæ, quæ, & quo ordine. ib. n. 11. p. ead.
Informationes approbandæ ſunt juxta tenorem Bullæ Sixti V. per Capitulum generale, vel provinciale. ibid. n 12 p 85.
Informationes committi ſolent Magiſtris Novitiorum pro Novitiis recipiendis in aliquibus Religionibus. ibid. n. 17. p. 86.
ex Informationibus præſcriptis omiſſa una, vel altera, Prælatus recipiens Novitium, non peccat, modò ex certa ſcientia, & conjecturis cognoſcat non eſſe neceſſaria. diſp. ead 6 q. 5. n. 1. p. 98.
Informationes in Bulla Sixti V. præſcriptas Prælatus omittens, non incurrit pœnas ibidem inflictas, ſi receptus non ſit realiter defectuoſus. ibid n. 3. p. 199.
Informationes ſecundùm formam præſcriptam Prælatus qui fecit, non incurrit pœnas, licèt Novitius à parte rei defectuoſus fuerit. ibid. n 5. p. ead.
Informationes prædictæ non ſunt faciendæ neceſſariò circa Religioſum tranſeuntem de una ad aliam Religionem. ibid. n. 5. p. ead.
Informationes an requirendæ de iis, qui à remotiſſimis partibus ad Religionem veniunt ibid n 6 p. ead.
Infrà, dictio utrunque extremum complectitur. dec. 20. n. 24. p. 300.
Inhibendum non eſt Ordinario circa viſitationem Eccleſiarum, exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis, abſque cauſæ cognitione. dec. 67. n 2. p. 349.
Inhibitio emanata contra formam reſcripti, eſt nulla; & venit inprimis revocanda. dec. 68. n 1 p. 349.
Inimici ejus contra quem teſtimonium dicitur, in cauſis criminalibus repelluntur à teſtimonio ferendo. n 15 p. 439.
Inimicitia quandonam cenſeatur indicium ſufficiens ad torturam? n. 29 p. 432.
Injuria quid ſit, & quibus modis inferatur. diſp. 17. qu. 2. num. 10. p 273.
Inquiſitio triplex. n. 1. p 425.
in Inquiſitione omnino generali non eſt neceſſaria prævia infamia, aut accuſator, vel denunciator. n. 5. p. 425.
in generali Inquiſitione Regularium Superiores, quid obſervare debeant? n 6. p. 425.
Inſtitutio quid ſit. diſp. 9. q. 25. n. 1. p. 190.
Inſtitutio in Eccleſiis, & Capellis Abbatibus pleno jure ſubjectis, ſpectat ad eoſdem Abbates: ſecus autem in iis, quæ ad ipſos pleno jure non pertinent. ibid. n. 2 p. ead.
Inſtitutio in jure patronatus, ipſo translato ad Monaſterium, an pertineat ad Abbatem. ibid. n 3. p. ead.
Inſtituendi, & deſtruendi facultate conceſſa, non cenſetur data facultas abdicandi à ſe juriſdictionem. dec 81 n. 10. p. 369.
Intentans remedium *l. Diffamari. C de ingen & manumiſſ* non auditus, niſi ſit poſſeſſor, & oſtendat intereſſe dec. 70 n. 13 p 355.
Intentionis defectum non ſupplet clauſula, *Quorum tenores*. dec. 89. n. 16. p. 377.
Intentio, & mens deſumitur ex verbis diſpoſitivis. dec. 100 n. 2. pag. 388.
Interdictum ab Eccleſia Matrice obſervatum, debent obſervare Regulares. diſp. 3. q 6 n 49. p. 25. Vide, *Excommunicatio*.
Interdicti perſonaliter non poſſunt beneficia conſequi. diſp. 9 q. 7. n. 8. d. 171.
ad Interdictum quomodo procedatur remiſſivè. dec. 118 n 7. p 413.
Interpretatio ſtricta ſit in materia correctoria dec. 64. n. 10. p. 347.
ad Interpretationem pluſimum confert obſervantia, etiam quando verba eſſent dubia. dec. 114. n. 10. p. 409.
Interrogatus ſi aperiat crimen adeò occultum, ut nullo modo probare poſſit, peccat contra juſtitiam; ſed limita. n 4. p. 425.
Interrogatus in generali inquiſitione, non tenetur ſeipſum aut complicem manifeſtare n. 5. ibid.
Interrogatus in generali inquiſitione non tenetur detegere auctorem criminis, niſi infamia, aut ſemiplena probatio, vel accuſatio præceſſerit, limita tamen. n. 3 p. 428.
Inveſtitura non probans concludenter dominium ad effectum rei vendicationis, niſi concurrant adminicula. dec. 20. n. 1. & 2. p. 298. Earum pluralitas probat. ibid. n. 17 p. 299.
Joannis Dei Religionis exemptio. diſp 5 q. 11 n 41. p. 66.
Joca ſæcularia Regularibus prohibita ſunt, ſicut & ebrietas. diſp 2. q. 6. n. 24. p. 23.
Irregulares beneficia obtinere non poſſunt. diſp 9. q. 7. n. 9. p 172.
Judicandi officium quomodo Monachis ſit interdictum. diſp. 11 q 4. n. 24. p. 108.
Judicandi judicialiter adimit facultatem clauſula, *Sublata*, & claudit os impugnare volenti. dec. 120. n 2. p. 414.
Judicata res obſtat ſuper eo, de quo fuit facta litis conteſtatio. dec. 76. n. 3. p. 363.
Judicata res ut inducatur, requiritur validitas, & juſtitia ſententiæ. dec. 109. n. 2. p 405.
Judices ab eccleſiaſticis Prælatis conſtituendi, ut juriſdictionem temporalem in ſuis caſtris, ſeu villis exerceant, neceſſariò laici eſſe debent. diſp 15 q. 1. n 8. p. 284.
Judices ab eccleſiaſticis Prælatis conſtituti temporalem juriſdictionem exercendo, nequeunt cenſuris, & aliis ſpiritualibus pœnis procedere ibid. n. 9 p. 285.
Judices debent in judicando leges Regnorum, ac legitimas conſuetudines obſervare. ibid. n. 10. p ead.
à Judicibus prædictis ad quem ſit recurrendum in caſu appellationis. ibid. n. 11. p. 225.
à Judicibus prædictis bona confiſcata contra Clericos, aut laïcos, cui debeantur. ibid. n. 12. p ead.
pro Judicis actu, in quo enunciantur ſolennitates, præſumitur, quòd omnia ſint ſolenniter acta, niſi contrarium probetur. diſp. 15. q. 2. n. 3. p. 264.
Judices ſynodales deſignati durare debent, ſaltem uſque ad futuram Synodum in officio. diſp 17. q. 1 n. 12. p. 271.
Judicum aſſeſſores poſſunt eſſe Abbates, & Prælati regulares. d. 17. q. 5. n. 6. p. 278.
Judex recuſatus poteſt ad ulteriora procedere, quando fuit recuſatus à procuratore minùs legitimè conſtituto. dec. 30. n. 25. p. 319.
à Judice eccleſiaſtico, non autem laïco, eſt definienda cauſa, in qua agitur de bonis ratione directi dominii ad Eccleſiam ſpectantibus, & dicitur omnino eccleſiaſtica dec. 106. n. 1. p 398.
Judex eccleſiaſticus judicat ſolùm ſuper jurepatronatu laïcorum; licèt non ſit propriè ſpiritnale; quia tamen eſt ſpiritualitati annexum. ibid n. 6 p. 399.
Judex eccleſiaſticus cognoſcit ſolùm de poſſeſſione rei ſpiritualis, quemadmodum de ipſa proprietate, non autem laïcus. ibid. n. 7. p. ead.
coram Judice eccleſiaſtico diſcutienda eſt cauſa decimarum, quæ datæ ſunt in feudum ſæcularibus. ibid n. 9. p. 399.
à Judice eccleſiaſtico definiendum eſt poſſeſſorium matrimonii, quamvis agatur inter perſonas merè laïcas. ibid. n. 10. p. ead.
Judices Conſervatores. Vide, *Conſervatores*.
in Judicibus non ſolùm poteſtas, & juriſdictio, verum etiam ſcientia neceſſaria eſt. n. 1. p. 417.
Judex, qui ex imperitia perperam judicare præſumit,

teneretur ad intereſſe parti læſæ, & ad litis expenſas. num. 2. pag. 417.
in Judice vitæ puritas neceſſaria eſt,& in quibus conſiſtat. n.3. ibid.
Judex tenetur cauſas celeriter judicare,& expedire. n.4. ibid.
Judex in judicando veritatem ſervare debet n.5.ibid.
Judex non ſemper tenetur ſervare rei veritatem, vel etiam conſcientiæ quam in ſacramentali confeſſione novit n.8.p.418.
Judex ſi privata ſcientia novit aliquem innocentem, qui tamen in judicio reus eſſe probetur, an poſſit eum abſolvere, vel teneatur damnare refertur prima ſententia. n.9.ibid.
Refertur ſecunda ſententia,quam auctor ſequitur.n.10 ibid.
Judex an damnare poſſit eum, quem privata ſcientia,& ſecretò novit eſſe eſſe nocentem, in actis tamen, & proceſſo probatur innocens.n.11.p.419.
Non quicquid Judicis poteſtati committitur juris poteſtati ſubmittitur n.6 p.420.
Judex quantumvis ſummariè procedat, nequit ex ſola unius accuſatione, ſive denunciatione, aut teſtificatione aliquem condemnare. n.20.p.421.
Judex cùm ad eum ab accuſatore crimen delatum eſt, quid facere ſolet? n.3.p.422.
Judex aliquandiu non ſemper per viam accuſationis propriè ſumptæ,ſed aliquando per querelam procedit.n.4.ibid.
Judices quandonam juridicè per viam denunciationis procedant? n.3 p.424.
Judex quosnam ad denunciationem admittere debeat. n.4 ibid.
Judex nequit contra aliquem viâ denunciationis procedere intuitu literarum ſine nomine, & incerto auctore ad eum directarum. n.3.ibid.
Judex an poſſit per ſpecialem inquiſitionem procedere ex indiciis. n.5.p.427.
Judex quando crimen eſt publicum, poteſt in genere inquirere de ejus Auctore, non tamen in ſpecie, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, aut accuſatione. n.2.p.428.
Judex in inquiſitione generali quoad perſonas, & ſpeciali quoad delicta, ſi crimen ſit facti permanentis, nequit proceſſum inchoare, niſi priùs illi de tali crimine conſtiterit. n.6.p.428.
Judex regularis in inquiſitione ſpeciali quoad mixta delicta, generali vero quoad perſonas, quomodo ſe gerere debeat? n.7.p.428.
Judex regularis in inquiſitione generali quoad delicta, ſpeciali vero quoad perſonas, quomodo ſe gerere debeat? n.9.ibid.
Judex, quando generaliter inquirendo, comperit auctorem criminis, poteſt contra illum ſpecialiter inquirere.n.3.p.429.
Item quando crimen in judicio commiſſum eſt.n.4.ibid.
Item quando inquiſitio, vel manifeſtatio neceſſaria eſt ad impediendum malum futurum.n.4.ibi.
Item quando proceditur, non ad punitionem, ſed ad conferendum beneficium, vel eligendum aliquem ad Prælaturam, &c. n.3.ibid.
Item quando communis ſuſpicio populi, vel Communitatis ſupplet vicem infamiæ. n.6.ibid.
Judex ad torturam devenire non debet, niſi præcedant aliqua indicia, vel præſumptiones, aut ſemiplenæ probationes. n.1.p.430.
Judex ad torturam devenire non debet, ſi delictum aliter, quàm per eam probari poteſt.n.10.p.431. Limita n.11 431.
Judex regulariter non poteſt damnare, nec ulterius procedere contra reum, à quo delicti confeſſionem per injuriam extorſit. n.1. p.433. Limita ut num.ſeq.n.2.ibid.
Judex quibus modis dicatur confeſſionem criminis à reo per injuriam extorquere? n.3.ibid.
Judex perpendere debet depoſitiones teſtiū poſt examen n.5.p.434.
Judex quomodo reum ſuadere debet, ut verum dicat? n.7.p.435.
Judex quomodo procedat in proceſſu per denunciationem conficiendo? n.18.p.439.
Judex neminem condemnare poteſt, niſi in veritate illum reum eſſe comperiat.n.1.p.438.
Judex Eccleſiaſticus Rom. Pontifice inferior non poteſt mortis, vel mutilationis pœnam imponere.n.7.p.444.
ad *Judicium* vocatus, dicitur reus.dec.70.n.1.p.354.
Jus canonicum intendit principaliter hominem dirigere ad Deum. diſp.3 q.2.n.2 p.15.
Jus alterius remittere nemini licet.diſp.3 q.7.n.3.p.26.
Jus antiquum auget mutatio ſtatus, non aufert. diſp.3.q.8.n.3.p.61.
Jure proprio, non autem facultativo, quando aliquid fieri cenſeatur.dec.8.n.3.p.284.
Jus quæſitum vigore concordiæ, vel ſententiæ à Sede apoſtolica confirmatæ, non cenſetur ſublatum per novam legem derogantem quibuſcunque privilegiis, ac conſuetudini, etiam immemorabili, niſi ſententia ſe fundet in privilegiis,& immemorabili. ib. n.8.& 9.p.ead.
Jura epiſcopalia Papa ſolus concedere poteſt.ibid.n.10.p.320.
Jus in re ut acquiſiviſſe dicatur proviſus de beneficio, non eſt opus apprehenſione, aut aſſecutione poſſeſſionis.dec.25.n.3.p.315. Vide, *Præſentatio*.
Jus honorificum olim debebatur conſtruenti intuitu munificentiæ, & in præmium operis conſpicui. dec.29 n.3.p.317.
Juris aſſiſtentia non ſuffragatur ad manutentionem, quando eſt turbida; ſed tunc omiſſo judicio poſſeſſorio, Rota aggreditur petitorium. dec.30.n.3.p.333
Jura epiſcopalia per inferiores Prælatos præſcribi poſſunt, etiam cum territorio,& quomodo procedat.dec.55.n.17 & 18.p.340.
Juris ad correctionem inducendam non valet argumentum à contrario ſenſu. dec.63.n.17.p.346.
Jus antiquum mutatur, ſtatu mutato, dec.64 n.10.p.347.
Juris aſſiſtentia non ſuffragatur Epiſcopo, quando inferior nititur privilegio apoſtolico,& præſcriptione; ſed tunc manutentio datur potiùs inferiori.dec.68.n.3 p.349.
Juris aſſiſtentia Epiſcopo ſuffragatur, quando nihil docetur in contrarium. dec.70.n.3.p.354.
Juris communis aſſiſtentia, quando eſt turbida, non ſuffragatur Epiſcopo ad obtinendam manutentionem in jurisdictionalibus. dec.73.n.5.p.358. & dec.87 n.4 p.375.
Jura loquentia de Epiſcopo,& Capitulo; procedunt etiam in Prælato,& Capitulo inferioris Eccleſiæ, quando nulla adeſt ratio differentiæ. dec.75.n.13.p.362.
Juri renunciare nemo poteſt, quod non habet. dec.81 n.1.p.369.
Juris alieni renunciatio non tenet in præjudiciū tertii ib n.2.p.ead.
Jura etiam informia admitti poſſunt ad effectum ſuperſedendi, ſtante clauſula, *Arbitrio*. dec.91.n.6.p 378.
Jus bonum reſultat ex ſententia favorabili.dec.115.n.22.p.407.
Juris communis aſſiſtentia in materia præcedentiæ remanet turbida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus. dec.114 n.17 p.410.
de *Jure quæſito non tollendo*, regula expreſſam,& individuam derogationem requirit. dec.121.n.6.p.415.
Juris communis diſpoſitioni derogare nequit inferior.ib n.9.p.ead.
Juriſdictio ſeu poteſtas quotuplex ſit,& quomodo ſit Judici neceſſaria. n.1.& 9.p.416.
Juriſdictio ordinaria quid ſit. n.2.ibid.
Juriſdictio delegata quid ſit. n.3.ibid.
Juriſdictio arbitraria quid ſit. n.4.ibid.
Juriſdictio acceſſoria quid ſit,& quomodo acquiratur. n.6.p.416.
Juripatronatus titulum legitimum ſi aliquis in Conventu habeat, illius res non poſſunt deſtruere, ſeu aliis donare Fratres Minores. diſp.3.q.7.n.7.p 60.
Juspatronatus quibus modis acquiri poſſit. diſp.9.q.21.n.1.p.189.
ad Jurispatronatus acquiſitionem Ordinarii aſſenſus intervenire debet.ibid.n.2.p.ead.
Jurispatronatus acquiſitioni authoritatem, & aſſenſum præſtare poteſt etiam Abbas habens poteſtatem dandi licentiam ædificandi Eccleſias. ibid.n.3 p.ead.
Juspatronatus laicorum per hæreditariam ſucceſſionem poteſt in Monaſterium tranſire. Item, ſi Patronus laicus efficiatur Religioſus. diſp ead.9.q 23 n.1.p.190.
Juspatronatus quando delatum fuit jure ſanguinis ad patronum, qui Religionem ingreſſus eſt, Monaſterium habebit jus præſentandi, durante vita ipſius tantum. ibid n.3.p.ead.
Juspatronatus laicorum tranſit in Monaſterium titulo donationis, & venditionis, cum univerſitate bonorum. ibid n.4.p ead.
in Jurispatronatus hujusmodi tranſlatione in Monaſterium, an Ordinarii aſſenſus ſit neceſſarius. ibid. ibid. n.5.p ead.
Juspatronatus transfertur per permutationem. ibid. n 6 p ead.
Juspatronatus quomodo dicatur vendi cum univerſitate bonorum. ibid. n.7.p.191.
ad Juspatronatus ne aliquis præſentetur, patronis laicis eſt præfixum quadrimeſtre; eccleſiaſticis verò ſemeſtre. diſp. ead. 9. q. 24.n.1.p.191. Vide, *Præſentatio*.
Juspatronatus quotupliciter acquiri poſſit diſp.15.q 1 n.8.p.263.
Juspatronatus ad acquirendum, an requirantur copulativè, fundus, conſtructio, & dos, ſive ab uno, ſive à diverſis: an verò ſufficiat ſola conſtructio, vel dotatio dec.28.n.1.& 2.p 316.
Juspatronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione. ibid. n.3.p. ead.
Juspatronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione. ibid. n.3 p.ead.
Juspatronatus honorificum in Eccleſia conventuali acquiritur ex ſola conſtructione abſque dote. ibid n.4.p.ead.
Juspatronatus honorificum acquiritur ex ſola conſtructione abſque reſervatione, niſi expreſsè remittatur. ibid.n.5. Et quare. ibid. n.6.p. ead.
Juspatronatus honorificum obtineri poteſt in Eccleſia regulari. dec.29 n.1.p.317.
Juspatronatus honorificum ſola conſtructione acquiritur, abſque alia expreſſa reſervatione, modò expreſsè non remittatur. ibid. n.2 p.317.
Juspatronatus Eccleſiæ noviter erectæ ex parte curæ animarum, diſmembratæ ab Eccleſia parochiali ſpectat ad Rectorem. dec. 32 n.12.p.321.
Juspatronatus laïcorum, licèt non ſit propriè ſpirituale; eſt tamen ſpiritualitati annexum: & ideò ſuper illo judicat ſolum Judex eccleſiaſticus.dec.106.n.6 p.399.
Juriſdictionem an poſſint exercere Abbates,& Prælati ſæculares, antequam inducantur in poſſeſſionem ſuæ Eccleſiæ. diſp 9.q.17.n.2. pag.169.

Juris-

Juriſdictionis uſu privatus eſt excommunicatus vitandus. diſp. 9. q. 17. n. 2. p. 187.
ad Juriſdictionis poteſtatem ſpectat collatio beneficiorum. ibid. n. 3. p. ead.
Juriſdictionem temporalem, vaſſallos, civitates, caſtra, & oppida, utrùm Abbates habere poſſint, arguitur pro parte negativa. diſp. 12. q. 1. n. 1. p. 223. Reſpondetur ad objecta. ibid. n. 6. p. 224.
Juriſdictione temporali in vaſſallos potiri, non eſt alienum à monaſtico inſtituto. ibid. n. 3. p. 223.
Juriſdictione temporali Monaſteria nonnulla pollentia recenſentur. ibid. n. 4. p. ead.
Juriſdictionem hujuſmodi habere poſſe Regulares Abbates, ex privilegiis quibuſdam, quæ referuntur, patet. ibid. n. 5. p. 224.
Juriſdictionem temporalem Prælati eccleſiaſtici exercent, non ut Sacerdotes, ſed ut temporales domini. ibid. n. 7. p. 224.
Juriſdictionem temporalem in ſuis caſtris, ſeu villis exercentes Judices ab Eccleſiaſticis Prælatis conſtituendi, neceſſariò laici eſſe debent. ibid. n. 8. p. ead.
Juriſdictionem temporalem exercentes Prælati prædicti, & Judices ab eis conſtituti, nequeunt cenſuris, & aliis ſpiritualibus pœnis procedere. ibid. n. 9. p. 225.
Juriſdictionem temporalem, villas, caſtra, &c. habere, Abbatibus Ciſtercienſibus ab Alexandro III. prohibitum fuit. diſp. ead. 12. q. 2. n. 1. Hodie tamen licitum eſt eis tali juriſdictione potiri. ibid. n. 2. p. ead. 225.
Juriſdictionis de ſubſtantia non eſt territorium. dec. 43. n. 2. p. 328.
Juriſdictio in perſonas haberi poteſt abſq; territorio. ib. n. 2. p. ead.
Juriſdictio conceſſa cum taxativa, *tantùm*, cenſetur conceſſa excluſivè ad alias perſonas; non tamen ſimilem rationem habentes. ibid. n. 11. & 17. p. 329.
Juriſdictionis quaſi poſſeſſio non acquiritur effectu non ſequuto. dec. 42. n. 8. p. 328.
Juriſdictio non probatur per actus, qui vel ſiunt clandeſtini, & ſine ſcientia ejus, de cujus præjudicio agitur, facti; vel quando fuit ab illis appellatum, & proteſtatum. ibid. n. 9. p. ead.
Juriſdictio non probatur ex actibus factis per litem motam. ibid. n. 10. p. ead.
Juriſdictio in Eccleſiis exemptis ſpectat ad Sedem apoſtolicam; non autem ad Epiſcopum. dec. 44. n. 1. p. 330.
Juriſdictio in perſonis conſiſtit, etiam ſine territorio. ibid. n. 7. pag. ead.
Juriſdictionis quaſi poſſeſſio non acquiritur ab inferiori, abſque ſcientia, & patientia Epiſcopi. dec. 50. n. 6. p. 335.
Juriſdictionis ſpecies ſingulæ probandæ nón ſunt; ſed ſufficit probare actus in quibuſdam, & aptitudinem in cæteris. d. 56. n. 3. p. 340.
Juriſdictio probatur ex teſtibus deponentibus de illius exercitio, etiamſi non deponant de omnibus actibus juriſdictionalibus. dec. 63. n. 4. & 5. p. 345.
ad Juriſdictionis ordinarii favorem emanavit. *c. Cùm perſona. de privil. in* 6. ibid. n. 10. p. ead.
Juriſdictio ſpiritualis, privativè quoad omnes alios, eſt præcipuum jus, quo de jure, & conſuetudine utuntur Epiſcopi. dec. 64. n. 13. pag. 346.
Juriſdictionis certa ſpecie prohibita, reliquæ ſpecies videntur permiſſæ. ibid. n. 17. p. 347.
Juriſdictio non acquiritur abſque ſcientia, & patientia illius, contra quem prætenditur. dec. 71. n. 16. p. 356.
Juriſdictio probatur per teſtes, etiam ſingulares; & ſufficit, eos eſſe conteſtes in quadam generalitate. dec. 73. n. 1. & 2. p. 358.
Juriſdictionis quaſi poſſeſſio inducitur ex cauſarum cognitione. ib. n. 3. p. ead.
Juriſdictio non poteſt exerceri, niſi in ſubditos. dec. 74. n. 11. p. 359.
Juriſdictionis exercitium arguit, terram eſſe in diœceſi. ibid. n. 12. pag. ead.
Juriſdictio conceſſa Prælato in Eccleſia regulari ſæcularizata, cenſetur etiam conceſſa Capitulo, ſi ante ſæcularizationem ſpectabat ad Abbatem, & Conventum ſimul. dec. 75. n. 3. p. 361.
Juriſdictione alicui conceſſa, ut ſolus cognoſcat, cenſetur juriſdictio alterius, niſi juriſdictio alteri competeret de conſuetudine. ibid. n. 4. & 7. Contrarium, n. 8. p. 361.
Juriſdictione alicui taxativè conceſſa, non cenſetur ſublata juriſdictio alterius ſibi connexa. ibid. n. 9. p. ead.
Juriſdictio cenſetur conceſſa cumulativè, non privativè, niſi conſtet de contraria mente concedentis. dec. 76. n. 5. & 6. p. 363.
Juriſdictio ſimpliciter conceſſa, cenſetur conceſſa cumulativè: ſecùs ubi aliquid fuit detractum Epiſcopo. ibid. n. 7. & 8. p. ead.
Juriſdictio à non Eccleſiaſticis prorogari poteſt in præjudicium eorum, qui ſe ſubmittunt, non tamen in præjudicium Superiorum: & an idem procedat in Eccleſiaſticis. dec. 82. num. 29. & ſeqq. pag. 372.
Juſtitia exigente, multa toleranda non eſſent, quæ per patientiam tolerantur. dec. 25. n. 18. p. 306.
Juſtificationis in materia ſufficit ſemiplena probatio. dec. 30. n. 14. p. 318.
Juxta, dictio, deſignat tantummodo vicinitatem. dec. 20. n. 23. pag. 300.

L.

L*Æſio* præbet cauſam reſtitutioni. dec. 34. n. 8. p. 322.
Læſio eſt reſtitutionis fundamentum. dec. 112. n. 1. p. 404.
Laicus non poteſt habere beneficia eccleſiaſtica, etiam ſimplicia. diſp. 9. q. 7. n. 19. p. 178.
Laicus non poteſt decimas acquirere ex ſolo temporis lapſu una cum obſervantia, etiam immemorabili. dec. 97. n. 4. p. 378.
Laici non poſſunt à principio efficere tributarios, & affecta oneribus omnia prædia eorum territorii, ita ut agri, qui poſtea ad Eccleſias pervenerint, obnoxii ſint collectis imponendis, contra Barthol. dec. 104. n. 15. p. 395.
Laici nihil ſtatuere poſſunt circa bona eccleſiaſtica, ex defectu juriſdictionis, & poteſtatis. dec. 106. n. 11. p. 399.
Laicus ſocius Clerici ſequitur forum ejuſdem Clerici. dec. 106. n. 15. p. 399.
Latro, & homicida jure communi non excluduntur ab ingreſſu Religionis. diſp. 6. q. 3. n. 34. p. 83.
Laudum à parte approbatum, & acceptatum eſt attendendum, etiam quoad in eo expreſſa, licèt non contenta in ſententia, ad cujus confirmationem emanavit. dec. 113. n. 16. p. 406.
Laudum latum etiam ultra, vel extra compromiſſa, ſi ſit à partibus emologatum, ſervari debet in vim pacti, aut tranſactionis. ibid. n. 17. p. ead.
Laureola, & Doctoratus inſigne in jure civili; vel Medicina obtinere non poſſunt Regulares; benè tamen Laureolæ, & Doctoratus juris canonici, & Theologiæ. diſp. 3. q. 6. n. 38. p. 24.
circa *Lectiones* in Cœnobio habendas quid præcipiat D. Pater Benedictus. diſp. 2. q. 5. n. 2. p. 13.
Lectionis S. Scripturæ idoneos Magiſtros Abbates in eorum Monaſteriis quibus ad hoc ſuppetunt ad facultates, tenere debent: quòd ſi negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, ut Sedis apoſtolicæ delegati, ad hoc eos compellere poſſunt. diſp. ead. 2. q. 5. n. 3. pag. 13.
ad Lectionem S. Scripturæ in Domibus Regularium habendam non requiritur licentia Ordinarii. diſp. ead. 2. q. 5. n. 4. p. 14.
Lectio S. Scripturæ ut habeatur in Monaſteriis Monachorum, Epiſcopus debet opportunis remediis compellere exemptos. diſp. 5. q. 11. n. 57. p. 68.
Legata annua, & onera Eccleſiarum, manu publici Notarii in particulari libro deſcripta, in Archivio reſervari debent. diſp. 1. q. 2. n. 22. p. 5.
Legatum annuum relictum alicui tranſeunti ad Religionem, non extinguitur per profeſſionem, ſed per eandem Monaſterio acquiritur. diſp. 11. q. 4. n. 13. p. 207.
Legatum, aut hæreditatem Monaſterio, vel Eccleſiæ relictam an poſſint validè Abbates, & Prælati repudiare. diſp. 13. q. 2. num. 8. pag. 240.
Legatum, vel hæreditatem Monaſterio præſcriptam, nondum autem acquiſitam poteſt Abbas repudiare. diſp. ead. 13. q. 9. n. 5. pag. 249.
Legati à latere confirmatione quamvis ampliſſima, nihil juvantur ſtatuta contra jus commune condita. diſp. 3. q. 2. n. 5. p. 15.
Legatis, aut Nunciis apoſtolicæ Sedis, ſive Metropolitanis procurationes aliquas, vel ſubſidia non tenentur ſolvere Regulares. diſp. 10. q. 4. n. 5. p. 194.
Legati Summi Pontificis poſſunt eſſe Prælati regulares nullum in Monaſterio Superiorem habentes, etiamſi ſint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amovibiles. diſp. 17. q. 5. n. 4. & 5.
Leproſi non tenentur ſolvere decimas, nec de hortis, nec de animalibus, dummodo vivant in communi, & ſimul congregati extent. dec. 94. n. 5. p. 380.
Leproſorum privilegiis non gaudent Hoſpitalia Fratrum B. Joannis de Deo. ibid. n. 6. p. ead.
Lex Superioris per inferiorem tolli nequit. diſp. 3. q. 2. n. 5. p. 15.
Leges, & ſtatuta contra jus commune condere non poſſunt Abbates ſæculares juriſdictionem quaſi epiſcopalem habentes. diſp. ead. 3. q. 3. n. 2. p. 16.
Leges, & ſtatuta condere poteſt Epiſcopus, & Prælatus juriſdictionem privativè ad Epiſcopum habens abſque conſenſu Capituli, & Synodo Parochorum. ibid. n. 4. & 6. p. 16.
Leges, & ſtatuta condere debet Epiſcopus, & alius Prælatus cum conſenſu Capituli, quando talis eſt conſuetudo; & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum. ibid. n. 7. p. 17.
Legibus Capituli generalis, & provincialis reſpectivè obligantur Abbas Generalis, & Provincialis. diſp. ead. 3. q. 4. p. 16.
ad Leges à ſe latas quoad vim directivam tenentur Prælati Religionem Superiores, ſicut & tenentur ad leges alicujus Provinciæ, quando ad illam accedunt. ibid. n. 2. & 3. p. 16. Maximè ſi lex, & ſtatutum rationi naturali nititur. ibid. n. 4. p. 17.
Legem alicujus provinciæ non ſervans Prælatus Superior, an intelligatur illam abrogare. ibid. n. 5. p. ead.
Legem irritantem à Superiore latam, an teneatur ipſe obſervare. ib. n. 6. p. ead. Vide, *Statutum. Præceptum.*
Legis obligatio dependet à voluntate legiſlatoris, & capacitate materiæ præſcriptæ: quæ, licèt in ſe levis ſit, ratione tamen finis, & circunſtantiarum gravis eſſe poteſt. diſp. ead. 3. q. 6. n. 4. p. 20.

Legis contemptus non dicitur conſuetudo mala, & prava operandi contra legem. ibid n.9 p.20.

Lex excommunicans aliquid facientem, non comprehendit regulariter conſentientem, etiam mandando, conſulendo, vel procurando. diſp.17.q.2.n 8. p.273.

Lex abrogatur per contrariam conſuetudinem, etiam quòd habeat decretum irritans. dec. 23 n.9 p.306.

Lex Papæ abrogari non poteſt, ſaltem abſque illius ſcientia. ibid. n. 21. p.307.

Legis in interpretatione ſemper attendenda eſt verborum proprietas. Vide, *Conſuetudo. Doctores. Geſta.*

in *Libello* nec actio, nec ſubſtantia facti mutari poteſt; ſed ſolùm argumentum, vel diminutio condemnationis, firma remanente actione, & ſubſtantia. dec.82.n.14 p.371.

Libros imprimere, nec imprimere facere poſſunt Regulares, ſine licentia, & approbatione Ordinarii, & ſuorum Superiorum. diſp.5. q.11.n.56.p.68.

Liber Cameræ fuit confectus de tempore Eugenii IV. & inſtauratus tempore Pauli II. dec.16 n.8 p.294. Vide, *Cancellaria*

Libertatem propriam nemo præſtare poteſt, ſed alius, cujus nomine ipſam allegat. dec.47 n.16 p. 333.

Libertatis jus eſt ita conjunctum inter exemptum, & Superiorem, ut commodè ſeparatio fieri non poſſit. dec. 82. n.27. p 372. Vide, *Immunitas.*

ad *Limites* poſſeſſionis manutentio datur. dec.114.n.12.p.409. Vide, *Fines. Teſtes.*

Literæ plenè probant contra ſcribentem. dec.30.n.16. p.318.

Literæ expeditæ habent vim probationis, quòd gratia facta fuerit ſub die datæ ſupplicationis. dec.107.n.3.p.400.

Literas dimiſſoriales ſi Abbas ex conſuetudine concedit, ei non obſtat Concilium Tridentinum, cùm cenſeatur conſuetudo confirmata tribuens juriſdictionem, non exemptionem. dec 127.nn.5.

Liti an poſſit cedere Abbas, ſeu Prælatus, pro ſuo Monaſterio abſq; licentia Epiſcopi, vel Summi Pontificis. diſp.13.q.2.n.15 p.248.

Lite pendente quis turbari non debet in ejus quaſi poſſeſſione, ſed manutenendus eſt in ſtatu, in quo reperitur de tempore motæ litis. dec 8.n.1 p 284.

Lite pendente, negotium devolvitur ad Judicem, ſuſpenſa Superioris juriſdictione ſuper cauſa, de qua dubitatur. dec.35.n.2.p.322.

Lis non dicitur temerè inſtituta, nec per calumniam proſequuta, quando ab antecesſore cœpta fuerat. ibid.n.7.p.ead.

propter Litem conceditur exemptio ſubditis ad tempus, contradicente Ordinario. ibid.n.8.p.324.

Lite pendente inter Ordinarium, & ſubditum, actus geſti per eos non præſumuntur facti propter litem, & in illios odium, niſi probetur. dec.36.n.5.p.323.

Lite pendente attentata ſunt revocanda. dec 59.n.1.p.342.

Lis non interrumpit obſervantiam præſcriptam. dec.69 n.27.p.353.

Lis non interrumpit quaſi poſſeſſionem, quando ſententia fertur pro poſſeſſore. ibid.n.28 p.ead.

Litis tempus ex præſcriptione deducendum eſt. dec.108.n.3.p 401.

Liti qui cauſam dederunt actus turbativi, non attenduntur. dec.113. n.25.p 408.

Locare bona ſui Monaſterii Abbas poteſt ad modicum, & breve tempus. diſp 14.q.1.n.1.p 253.

ad Locandum res Eccleſiæ mandatum, ultra triennium non poteſt alteri concedi. ibid n.2 p ead.

Locatio de rebus Monaſterii facta ab Abbate ad plures, quàm tres annos, invalida eſt, etiam quoad triennium. ibid n.3.p.ead.

Locari poſſunt ad ſex annos res fructificantes ſolùm alternis annis. ibid. n.6.p.ead.

de re Locanda promiſſio, non eſt Locatio, nec alienatio. ibid. n. 8. pag 272

Locatio rerum Eccleſiæ ad duo triennia facta, cum conditione, ut elapſo primo incipiat ſecundum, omnino irrita eſt. diſp. ead. 14. q.2 n.1.p 254.

Locatione facta bonorum Monaſterii ad biennium, ſi Prælatus promittat conductori oretenus, ſe in aliud triennium eadem bona iterum locaturum, locatio ad triennium facta valida eſt. ibid.n.2. p.ead.

Locatio beneficii facta ultra triennium confirmata juramento, an ſequi debeat. ibid.n.3 p 254.

Locationi prædeceſſoris ſtare tenetur Abbatis ſucceſſor, quando debita juris ſolemnitate facta ſit. ibid.q.3.n 1 p.254.

Locationes quæ repræſentata pecunia, & ſolutionibus anticipatis, fiunt in præjudicium ſucceſſorum in beneficio, fieri prohibentur. ibid.n 2 p ead.

Locari non poſſunt redditus Cancellariæ epiſcopalis ibid n.3 p.ead.

Locatio, licet ſola, non probat dominium concludenter: probat tamen cum aliis adminiculis. dec.20 n 3 p.298.

Locus quilibet, ubi Capitulum eſt congregatum, dicitur Capitularis, dummodo ſit honeſtus dec 31 n 4.p 319

Locus certus non eſt de ſubſtantia electionis. ibid.n 5.p.320.

Locus exemptus, licèt non ſit de juriſdictione Epiſcopi, eſt tamen de diœceſi. dec.46 n.7 p 331.

Locus in dubio cenſetur eſſe de juriſdictione illius civitatis, aut diœceſis, cujus finibus magis adjacet, præcipuè quando non apparet de jure alterius. dec.47 n 2 p 332.

Locus exemptus, licèt non ſit de diœceſi; eſt tamen in diœceſi. dec. 55.n 4.p.339.

Locum exemptum conſtituere territorium per ſe, quomodo intelligatur. ibid.n.8 p 339.

Loca exempta, licèt non ſint de diœceſi; ſunt tamen in diœceſi. dec. 69.n.2.p.351.

Locus exemptus, in quo abdicatur ab Ordinario omne jus epiſcopale, & transfertur in inferiorem, efficitur proprium territorium inferioris, & non eſt ampliùs, neque de diœceſi, neque in diœceſi. ibid.n.7.p.ead.

Locus, in quo inferior exercet juriſdictionem quaſi epiſcopalem in homines, tam de Clero, quàm de populo, cenſetur verè, & realiter Nullius diœceſis, etiamſi circumdetur limitibus Epiſcopalibus. ibid n 12.p. 357.

Locum non eſſe nullius diœceſis, non probatur ex diſpenſationibus matrimonialibus, & excommunicationibus in forma, *Significavit*, directis Epiſcopo, intra cujus fines locus eſſe prætenditur. ibid.n.24.p.353.

Loca omnia, ſeu caſtra præſumuntur eſſe alicujus certæ diœceſis, & illius, cui ſunt viciniora. dec.71.n.3.p.355.

Locus exemptus non deſinit eſſe de diœceſi, & intra provinciam. dec.72.n.3.

Loqui qui tenetur, & tacet, habetur pro conſentiente diſp.1.q.3.n.2. pag 5.

in *Ludo* acquiſita reſtituere non tenentur ludentes, cum Commendatariis. diſp.11.q.14.n.4.p.219.

M.

MAgiſtros idoneos, qui lectionem ſacræ Scripturæ habeant, Abbates tenere debent in earum Monaſteriis, in quibus ad hoc ſuppetunt facultates: quòd ſi negligentes fuerint, Epiſcopi locorum, ut Sedis apoſtolicæ delegati, ad hoc eos compellere poſſunt. diſp.2.q.5.n.3.p.13.

Magiſtris Novitiorum ſolent committi informationes pro Novitiis recipiendis in aliquibus Religionibus. diſp.6.q.4.n.17.p.86. Vide, *Novitius.*

Major conſors pupilli, aut minoris, gaudet privilegiis ipſius pupilli, & minoris. dec.106 n.14.p 399.

Majoratus, qui inſtitui ſolent in domibus, & familiis, per profeſſionem non acquiruntur Monaſteriis incapacibus bonorum in communi. diſp.11. q.4. n.14. Secùs dicendum eſt de Monaſteriis capacibus; ut n.16 p.207.

Manifeſtum quod dicatur. diſp 17.q.2.n 12 d.274.

Manutentionis in judicio ſufficit ſola poſſeſſio, ſeu quaſi, de tempore motæ litis. dec.8 n 4 & dec.113.n 1.p.410.

Manutentio datur ex ſola juris aſſiſtentia, abſque alia probatione poſſeſſionis. dec.49.n.2.p.334.

Manutentio competit Epiſcopo ex ſola juris aſſiſtentia abſque alia probatione poſſeſſionis dec.50.n.4.p 335.

ad Manutentionem non ſuffragatur juris aſſiſtentia, quando eſt turbida; ſed tunc omiſſo judicio poſſeſſorio Rota aggreditur petitorium ibid.n.5.p.335.

Manutentio datur inferiori in exercitio juriſdictionis, probata ejus quaſi poſſeſſione, cum ſcientia, & patientia Epiſcopi. dec.51. n.1. p.336.

Manutentio ex ſola juris aſſiſtentia, datur Epiſcopo in exercitio juriſdictionis, in locis exiſtentibus in ſua diœceſi. d.63 n.3.p 345.

Manutentio ut impediatur Epiſcopo in exercitio juriſdictionis, non ſufficit exhibitio privilegii, niſi ulteriùs adſit quaſi poſſeſſio exemptionis. ibid.n.8 p.ead.

Manutenentio non impeditur per exceptiones reſpicientes petitorium. ibid.n.13.p.345.

Manutentio non impeditur ſola exhibitione privilegii. ibid. n. 14. pag. ead.

Manutentio in materia juriſdictionali competit ratione ſolius aſſiſtentiæ juris communis. dec.64 n.3.p.346.

Manutentio datur Religioſis in quaſi poſſeſſione ſepeliendi cadavera defunctorum in ſuis Eccleſiis, abſque aliqua licentia Parochi, conſtito de hujuſmodi quaſi poſſeſſione. dec.86.n.1.p.374.

Manutentionis ad effectum ſufficit unicus actus. ibid.n.2.p.ead.

ad Manutentionem obtinendam aſſiſtentia juris turbida non ſuffragatur. dec.87.n.4 p.375.

Manutentio datur ad limites poſſeſſionis. dec.114.n.12.p.409.

Manutentionis ad effectum ſufficit unus teſtis. ibid .n.14.p.ead.

Manutentionis in judicio probationes leves ſufficiunt. dec.115. n.3. pag.411.

Manutentio datur poſſeſſori in gradu appellationis devolutivæ. ib. n.9 p.411.

Mappa non facta ſervandis ſervatis, parum, aut nihil probat, ſicut etiam ſcriptura typis impreſſa dec 71.n.11 p 356.

Mater, patre non repugnante, poteſt filium Religioni offerre, & ab ea revocare, ſicut pater, & tutor. diſp 6.q 2.n.13.& 15 p.77.78. Vide, *Pater.*

Matrimonium an, & quando Religionis ingreſſum impediat. diſp 6. q.3.n.4.p.79.

Matrimonium contractum coram Parocho, cui interdicta eſt aſſiſtentia, validum eſt. diſp 6 q.20.n 4 p.122.

de Matrimonialibus, & criminalibus cauſis poteſt cognoſcere Abbas, vel alius Prælatus inferior ſæcularis habens territorium ſeparatum cum juriſdictione quaſi epiſcopali. dec. 39. per tot. pag. 326. & dec. 41 n. 1. p 327.

Matrimonii poſſeſſorium definiendum eſt à Judice eccleſiaſtico, quamvis agatur inter perſonas merè laicas. dec. 106. n. 10 p. 399.

pro S. *Medardi* Monaſterio apud Sueſſones à Joanne III. Summo Pontifice facta fuit exemptio ſecunda diſp. 5 q. 11. n. 11. p. 65.

Media talia præſumuntur, qualia ſunt extrema. dec. 113. n. 26. p. 408.

Media referuntur ad extrema. ibid. n. 27. p. ead.

Media non ita attendenda ſunt ac extrema. ibid. n. 28. p. ead.

Medicina artem non poſſunt exercere Religioſi. diſp. 3. q. 6. n. 32. & 33. p. 23.

à *Membris* non debet caput ſeparari. dec. 113 n. 5. p. 406.

Membrorum confuſionem, & ſeparationem jura abhorrent. ibid. n. 6 p. ead.

Mendicantium in Ordine Superior prohibetur ſub pœna excommunicationis admittere Novitium ad profeſſionem ante tempus, & ſuſpenditur admittens ab hujuſmodi receptione. diſp. 6. q. 12. n. 4. p. 113.

Mendicantes non poſſunt tranſire ad Ordines monachales, excepta Carthuſia, ſine licentia Summi Pontificis. diſp. 7. q. 2. n. 7. p. 139. & n. 12. p. ead.

Mendicantes poſſunt eſſe executores teſtamentorum, & ultimarum voluntatum. diſp 17. q 6. n 7. p 278.

Mens, & intentio deſumitur ex verbis diſpoſitivis. d. 100. n. 2. p. 388.

Menſium apoſtolicorum reſervationis regula utrùm in beneficiis regularibus habeat locum. Arguitur pro parte affirmativa. diſp. 9. q. 13. n. 1 p 183.

ſub Menſium apoſtolicorum reſervationis regula non cadunt beneficia manualia, tam regularia, quàm ſæcularia. ibid. n. 8. p. ead.

Metu extrinſeco compulſus, inhabilis eſt ad ingreſſum Religionis. diſp. 6. q. 3. n 27. p 81.

Metum allegans tenetur probare. dec. 12 n 11. p. 287.

Milites Religioſi in Clauſtris non degentes poſſunt abſque licentia ſuorum Superiorum tranſire ad Ordines, & Religiones clauſtrales. diſp 7. q 1 n. 11. p. 136.

Minimorum S. Franciſci de Paula Congregatio regimine mixto ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia gubernatur. diſp. 1. q. 2. n. 12. p. 4.

ex Minimorum Ordine ad Epiſcopatum aſſumptus Religioſus tenetur ad obſervantiam vitæ quadrageſimalis. diſp 3 q. 9. p 29.

Minimorum S. Franciſci de Paula exemptio. diſp 5, q 11. n. 35. p. 66.

Minimorum Religio an arctior ſit Religione Carthuſiana. diſp. 7. q. 2. n. 13. p 140.

Miniſtrantium infirmis Congregatio regitur Ariſtocratia. diſp. 1. q. 2 n. 13. pag. 4.

Miniſtros ſibi ſubordinatos Abbatem ad ſui Cœnobii regimen aſſumere expedit. diſp. 2. q. 1. n. 4. p 11.

Miniſtros & Officiales in Monaſterio deputare de jure communi, & ſecundum Regulam D. Patris Benedicti, ad Abbatem ſolum ſpectat. diſp. 2. q 3 n 1 p 12.

Miniſter, & merus executor cenſetur quis relictus, quando omnia bona in aliquod opus erigere tenetur, vel ex lege donationis, vel ex quo bonorum valor onerum impenſas non ſuperat. dec. 100. n. 6. p. 385.

Fr. *Minores* non poſſunt deſtruere, ſeu alias donare res Conventus, in quo aliquis habet legitimum titulum juriſpatronatus. diſp 5. q. 7. n. 6. p. 60.

Minorum Fratrum S. Franciſci exemptio. diſp. 5. q. 11 n. 29. p. 66.

Minores Fratres de Obſervantia ſi nullo facto cohærede inſtituantur, teſtamentum nullum eſt, & hæreditas devolvitur ad venientes ab inteſtato diſp. 11. q 4. n 47. p. 219.

Minorum Fratrum Eccleſiæ hæreditas relicta Eccleſiæ capaci. ibid. n. 49 p. 210.

Minores Fratres & eorum Prælati nequeunt eſſe teſtamentorum, & ultimarum voluntatum executores: benè tamen omnes alii Religioſi, etiam Mendicantes. diſp. 17. q. 6 n. 6. & 7. p. 278.

Minoritæ ſi inſtituantur hæredes cum clauſula, quòd vendatur hæreditas, & pretium convertatur in neceſſitates eorum; teſtamentum tale valet tantùm quoad cauſam piam ibi appoſitam. diſp. 11. q 4. n. 48. p. 210.

Miſſæ celebrandæ ſunt ſine importunis eleemoſynis, & ſine quæſtu turpi, & pactis. diſp. 5. q. 11. n. 68 p. 69.

Monachorum omnium conſilium adhibere debet Abbas in negotiis gravis momenti: ad minora autem ſeniorum tantùm. diſp. 1. q. 6. n. 1 & 2. p. 8.

de Monachis ad conſilium adhibendis Conſtitutiones Religionum ſpeciales præſcribunt modum. ibid. n. 4. p. 9.

Monachus habens propoſitum operandi contra omnia præcepta ſuæ Religionis, etiam ad culpam non obligantia, peccat mortaliter; ſecus autem, ſi non habet tale propoſitum, licèt paſſim prædicta præcepta transgrediatur. diſp 3 q 6 n. 7. p. 20.

Monachis prohibitus eſt carnium eſus. ibid. n. 25. p 23.

Monachi teſtimonium ſcribi poteſt in inſtrumento ſine ſui Superioris licentia. ibid n. 31. p. 23.

Monachis, & Canonicis Regularibus ſub pœna excommunicationis ipſo facto prohibitus eſt acceſſus ad Curias Principum ſæcularium, abſque licentia ſuorum Abbatum, cum animo eis nocendi. ibid. n. 41. p 24.

Monachis quid juxta antiquos Canones prohibitum ſit. ibid. n. 51. pag. 25.

Monachis conceſſas libertates, & immunitates coarctare non poteſt Abbas, ſeu alius Superior, quando in Regulis, ſeu Conſtitutionibus ſibi prohibetur. diſp 4 q. 2. n. 2. p 32.

Monachus quando peccet mortaliter circa ea, quæ ſunt de conſilio. diſp. ead 4. q. 4 n. 3 p. 35.

Monachus tenetur, ex vi voti obedientiæ, ſuo Abbati obedire, maximè ſi præceptum licitum ſit. diſp. ead. 4. q. 13. n. 1. p. 49.

Monachus Abbati obedire tenetur in re dubia. ibid. n. 2. p. ead.

Monachi olim ſubjecti erant Epiſcopo diſp. 5. q 11. n 2. p 64.

Monachus, ſi ſuſcipit aliquem ad profeſſionem ſine Abbatis Superioris licentia, ad hoc, ut profeſſio valida ſit, debet per Abbatem ratificari. diſp. 6. q. 14. n. 2. p. 116.

Monachus an poſſit beneficia ſæcularia obtinere, & ea præcipuè, quæ ſunt curata. diſp. 9. q. 8. n. 4. & 6. p. 173. & 174. Vide, *Beneficium*.

Monacho licitum eſt peculium habere de Abbatis licentia. diſp. 11. q. 4. n. 1. p 204.

Monachus quicquid acquiſit, Monaſterio, non ſibi acquirit. ibid. n. 2 p. 205.

Monachus neque ob ingratitudinem in ſæculo adversùs parentes commiſſam, poteſt ab eis exhæredari. ibid. n. 3. p 205.

Monachi (ex cujus morte bona patris, vel alterius conſanguinei Monaſterio acquiruntur) ſuperſtes avia privari non poteſt legitima. ibid. n. 8. p. 206.

Monachus ante profeſſionem poteſt teſtamentum condere, quando majoratus talis eſt, ut poſſit in illum ſuccedere Monaſterium nomine Monachi, quoad fructus majoratus. Et quid, ſi uſusfructus relinquatur Monacho pro ſe, & ſuo hærede, quando erat in ſæculo conſtitutus. ibid. n 17. & 18. p. 207.

per Monachi profeſſionem Regnum, Ducatus, & Marchionatus an Monaſterio acquirantur. ibid. n 21. & 22. p. 207.

Monachis quomodo ſit interdictum judicandi officium. ibid. n. 24. p. ead. Vide, *Monaſterium*.

per Monachi profeſſionem an emphyteuſis Monaſterio acquiratur. ibid. n. 39. p. 209.

Monachus emiſſa profeſſione ſuccedit patri ab inteſtato tanquam verus hæres, & in hoc nullam patitur capitis diminutionem. ibid. n. 44. p. 210.

Monachus per profeſſionem non amittit jura agnationis. ibid. n. 45. pag. ead.

Monachus ſi occidatur, remiſſio, vel mortis venia ſpectat ad Monaſterium, quod eſt hæres; non ad filium, ſi habeat, ſeu ad conſanguineos. ibid n. 59 p. 211.

Monacho hæreditatem relictam, eo etiam invito, repudiare poteſt Abbas. ibid n. 61. p 211.

Monacho mortuo hæreditatem adire poteſt Monaſterium, excluſis omnibus ſubſtitutis, & hæredibus. ibid. n. 62 p ead.

ſi Monachus ſit exhæredatus, ſeu relictus à parentibus, Monaſterio integrum eſt querelam inoſſicioſi teſtamenti intentare, ac teſtamentum rompere, etiam ipſo invito ibid. n. 63 p. ead.

Monacho ad dignitatem epiſcopalem evecto, ſpectant quoad uſum, & adminiſtrationem omnia, quæ poſt adeptam dignitatem acquiſivit; poſt verò ejus mortem, non ad Monaſterium, ſed ad Eccleſiam, cui præfectus eſt. diſp. ead. 11. q 5. n 3. & 11 p. 212

Monachus factus Epiſcopus, de hæreditate ſibi delata an poſſit ad ſuum libitum diſponere. ibid n. 4. 5. & 6. p. ead.

Monachi ſuffragium habentes in inſtromento, quod poſt tractatum, & conſenſum confici debet, explicandi ſunt. diſp. 13. q. 4. n. 8. pag 244.

Monachorum ſubſcriptio in contractibus alienationis an requiratur, vel ſufficiat ſubſcriptio tantùm Notarii. ibid. n. 10. p. ead.

Monachus, quidquid acquirit, ſuo Monaſterio acquirit. diſp. 16. q. 5. n. 8. pag. 269.

Monachus ſine Monaſterio eſt ſicut piſcis ſine aqua ibid. n. 2. p. ead.

Monachi Olivetani Neapolis tenentur, quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream patrono pro tempore exiſtenti. dec. 27. n. 1. p. 315.

Monachus incorrigibilis ejici poteſt à Monaſterio, & quæ incorrigibilitas requiratur. dec. 82. n. 16 & 17. p. 371.

Monachi collegialiter viventes præcedunt viventes uti ſingulos. dec. 111. n. 2. & dec. 112 n. 3.

Monarchicum regimen omnium aliorum optimum eſt. diſp. 1. q. 2. n. 2. p 3.

ex Monarchia & Ariſtocratia conſtat omnium ferè Religionum regimen. ibid. n. 3. p. ead.

Monarchico partim regimine, partim ariſtocratico utitur Societas Jeſu. ibid. n. 11. p 4.

ex Monarchia, Ariſtocratia, & Democratia regimine mixto gubernatur Congregatio Minimorum S. Franciſci de Paula. ibid. n. 12. p. ead.

Monaſterii ad officia peragenda tales deputandi ſunt, qui fideles fuerint, & diſcreti. diſp. 2. q 2. n. 2. p. 11.

in Monaſterio qualem Præpoſitum, ſive Priorem clauſtralem Abbas inſtituere debeat. ibid. n. 2. p. ead.

in Monaſterio debet Abbas creare Decanos. ibid. n. 3. p. ead. Vide, *Cœnobium. Conventus.*

Monaſteria nova ne erigantur ſine Epiſcopi diœceſani licentia, Decreto Concilii Tridentini cautum eſt. diſp. 5. q. 1. n. 1. p. 50.

pro Monaſteriorum erectione præſcribitur modus ſervandus in licentiis concedendis. ibid. n. 2. p. ead.

in Monaſteriorum erectione Summi Pontificis licentia neceſſaria eſt. ibid. n. 3 & 8. p. 51.

pro Monaſteriorum nova erectione privilegia variis Religionibus conceſſa referuntur, ſed revocata fuerunt. ibid n. 4 & 5. p. ead.

in Monaſterio quolibet quantus debeat eſſe Religioſorum numerus. ibid. n. 6 p. 51.

Monaſteria dupla, ſive duplicia, ſcilicet, virorum & mulierum, ædificari non poſſunt. ibid n. 7 p. ead.

Monaſteria ampliari poſſunt abſque nova licentia. ibid. n 9. p. 52.

Monaſteriorum erectionem novam conſtitutio prohibens Mendicantibus, non comprehendit hoſpitia. ibid. n. 10. p. ead.

pro Monaſterio ædificando licentia conceſſa abſque cognitione cauſæ, invalida eſt. ibid. n. 11. p. 52.

ſuper Monaſteriorum receptione Decretum Sacræ Congregationis Concilii. ibid. n. 13. p. ead.

Monaſterii nova acquiſitio non dicitur mutatio Religioſorum de uno Conventu in alium, in eadem civitate, vel oppido. ibid n. 14. pag. ead.

Monaſteria de novo acceptantes, vel hactenus accepta mutantes, aut quovis titulo alienationis transferentes Regulares Mendicantes ſine licentia Sedis apoſtolicæ, incurrunt ſententiam excommunicationis nulli reſervatam. ibid. n. 15 p. ead.

circa Monaſteriorum novam erectionem Conſtitutiones, & Decreta apponuntur. ibid. n 16. p 53.

pro Monaſterii, vel loci pii reædificatione cogi etiam poteſt quilibet ad proprium vendendum diſp. ead. 5 q. 2. n. 2. p 55.

prope Monaſterium aliorum Religioſis degentibus, non eſt licitum, ſua in altum protendere ædificia ibid. n 4. p. ead.

Monaſteria coram quo Judice ſunt convenienda. ibid. n. 7. p. 56. Vide, *Eccleſia.*

Monaſteria Mendicantium ne per tres leucas ædificentur, prope Monaſterium S. Mariæ de Monteſerrato, Indultum Urbani III. diſp. ead 5. q 3. n 8. p. 56.

Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum, ſi ad ſæcularem ſtatum reducatur, Eccleſia remanebit exempta, ut priùs. diſp. ead. 5. q 5 n. 1. p. 58.

Monaſterium exemptum non amittit privilegium exemptionis, ſi de uno ad alium locum Superioris authoritate transferatur. diſp. ead 5 q. 6. n. 1 p. 59.

Monaſteria ſua, ſeu Eccleſias, utrùm poſſint Abbates deſerere, & deſtruere, arguitur pro parte affirmativa diſp. ead. 7. q. 7 n 1. p. 59.

Monaſteria deſerere, & deſtruere poſſunt Abbates, legitima interveniente cauſa. diſp ead 5. q. 7. n 2. p. 60.

Monaſteria deſtruendi, quænam ſint cauſæ legitimæ. ibid. n 3. Reſpondetur ad objecta n. 4 p. ead.

Monaſteria jam ædificata deſerere non poſſunt Regulares, niſi in manibus Ordinarii. ibid. n. 5 p. ead.

Monaſterii bona alio tranſlata acquiruntur Monaſterio, ad quod fit tranſlatio. ibid n. 7 p 60.

Monaſterium jam deſtructum pertinet ad ejus Fundatores, ſi in fundatione ita diſpoſitum ſit. diſp. ead 5 q. 8. n. 1 p. 61.

Monaſterio prædia applicata, ut redeant, ſi habitus à Religioſis mutetur, non poſſunt à donante, vel ejus hæredibus repeti, ſi mutatio habitus fuit facta cum licentia Papæ ibid n. 2 p. ead.

Monaſterium deſtructum, ſi reſtituatur ad ſuum ſtatum, recuperat jura priora. ibid. 4 p. ead.

Monaſterium ſi deſtructum fuerit cum authoritate Superioris, abſque ulla ſpe recuperationis, amittit omnia jura: ſecus, ſi cum ſpe refectionis. ibid. n 5. & 6. Et Eccleſia non extinguatur, ſed in eodem loco reædificetur, & authoritate Superioris locus alius conjungatur, & uniatur. ibid. n. 7 & 8. p. 61.

Monaſteria omnia, quæ ſunt membra alicujus Religionis, & privilegia Monaſteriis ratione Religionis conceſſa, intelliguntur deſtructa, Religione deſtructa: ſecus tamen eſt de privilegiis particularibus Monaſteriis conceſſis ibid n. 9 & 10. p. 61.

Monaſteria ædificantes Abbates cum Ordinariorum licentia, acquirunt illis jura exemptionis. diſp. ead. 5. p. 10 n. 2 p 62.

Monaſteria omnia de jure communi ſunt ſubjecta Epiſcopo, & Diœceſano. diſp. ead 5 q. 11 n 1 p. 65.

Monaſteria Regularium ferè omnia ex privilegiis Summor Pontif. ſunt ab Ordinariorum juriſdictione exempta ibid. n. 3 & 9. p 65.

Monaſteria Ordinum regularium exempta ſunt à juriſdictione Epiſcorum ibid. n 5. p ead.

Monaſteria, quibus imminet cura animarum, ſubjiciuntur, quoad perſonas, etiam regulares animarum curam exercentes, juriſdictioni Epiſcopi diœceſani ibid. n. 45 p. 67.

Monaſteria, & Eccleſiæ S. Joannis Hieroſolymitani, quibus animarum perſonarum ſæcularium cura incumbit, ſubjiciuntur viſitationi, & correctioni Epiſcopi in his, quæ pertinent ad dictam curam animarum. ibid. n 49 p. ead.

in Monaſteriis Monachorum ut lectio ſacræ Scripturæ habeatur, Epiſcopus debet opportunis remediis compellere exemptos. ib. n. 57. p. 68.

extra Monaſterium degens Regularis, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam Sedis apoſtolicæ delegato, puniri poteſt. ibid. n. 61. pag ead.

Monaſteria, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Ordinariis viſitanda ſunt, & etiam omnia beneficia. diſp ead. q. 11. n. 67. pag. 68.

Monaſteria non erigantur ſine licentia Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt. ibid n 78 p 69.

à Monaſteriis ſuis ſine licentia Superioris recedere ſub aliquo prætextu an liceat Regularibus. ibid. n 79. p. ead.

Monaſteria Commendata, & etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Epiſcopis viſitari poſſunt ſingulis annis. ibid. n. 87 p. 70.

de Monaſterio ejecti ſubjiciuntur Epiſcopo originis ibid. n. 97 & 100. p. ead. Regularem habitum gerere non debent, ſed clericalem. ibid. n. 98. p. 71.

à Monaſteriis Moniales egredi facientes Regulares poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. ib. n. 115. p. 72.

Monaſteria an aliquid exigere poſſint ab intrantibus Religionem. diſp. 6 q. 9. n 4. p. 106.

Monaſterium, & Novitius non poſſunt renunciare anno Novitiatus. diſp ead. 6 q. 11 n 22 p. 112.

Monaſterio an poſſit Abbas aliquem incorporare, & quid circa hoc ſentiant Doctores diſp 6 q. 15. n. 1. p. 116.

Monaſterii tota poteſtas de jure ad Abbatem pertinet. ib. n. 6 p. 117.

Monaſterium quandonam cenſeatur debere ſolvere debita apoſtatarum & fugitivorum, ad illud redeuntium. diſp. 8 q 5 n. 2. p. 154.

Monaſterio acquirunt, quidquid ejecti acquirunt d. 8. q. 8. n 7. p 157

in Monaſterium quibus modis juſpatronatus transferri poſſit. diſp. 9. q. 25. per tot. Vide, *Juſpatronatus.*

Monaſterio ante profeſſionem ſi relinquatur uſusfructus, ea poſtea ſecuta, quanto tempore duret. diſp. ead 11 q 4 n 20 p 207.

Monaſterio an acquirantur per profeſſionem Monachi Regnum, Ducatus, & Marchionatus. ibid n 21. & 22 p. ead.

Monaſterium an ſuccedat in primogeniis juriſdictionem in vaſſallos habentibus. ibid n. 23. p. 208.

Monaſterio per profeſſionem Monachi acquiritur feudum, & acquiſitio durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. ibid. n. 25. p. ead. Limita tamen, ut n. 26. 27. 28 29. 30 31 & 32. p 208.

Monaſterium ſuccedit per profeſſionem Monialis in feudum, quando non eligitur induſtria perſonæ. ibid. n. 54 p. ead.

ad Monaſterium quando non tranſit feudum, & Monachus moritur, redit ad dominum directum, quando non ſupereſſent alii vocati à primo inſtitutore ib. n. 35. p. 209.

Monaſterio an acquirantur, & ſint prohibita alienari, bona conceſſa Monacho in ſæculo, eo pacto, ut ea alienare non poſſit. ibid. n. 40. pag. ead.

Monaſterio acquiritur immediatè hæreditas Monacho relicta poſt ejuſdem profeſſionem ibid n. 41 p 209.

Monaſterium quo jure valeat adire hæreditatem, quam Monachus acquirit per profeſſionem. ibid. n 43 p. ead.

Monaſterium non ſuccedit Novitio morienti ab inteſtato intra annum probationis, benè tamen, quando emiſit profeſſionem. ibid. n 46 p. 210.

Monaſterium, quod adit hæreditatem, compelli poteſt à legatariis ad faciendum inventarium, non ſumptibus Monaſterii, ſed petentium. ibid. n. 60. p. 211.

Monaſterium adire poteſt hæreditatem mortuo Monacho, excluſis omnibus ſubſtitutis, & hæredibus. ibid. n. 62. p. ead.

Monaſterio integrum eſt querelam inofficioſi teſtamenti intentare, ac teſtamentum rumpere, ſi Monachus ſit exhæredatus, ſeu relictus à parentibus, etiam ipſo invito ibid. n. 65. p. ead.

Monaſteriorum ſuorum redditus in cultum, & ornatus Eccleſiæ expendere tenentur Abbates. diſp. ead 11. q. 9. n. 2 p. 216.

in Monaſteriis tantùm Religioſorum numerus conſtitui mandatur, qui ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis, vivere poſſit. diſp. ead. 11. q. 11. n 1. p. ead.

Monaſteria nonnulla temporali juriſdictione pollentia recenſentur. diſp 12. q. 1 n. 4. p 223.

Monaſterii conſenſus in alienatione bonorum ipſius poſt tractatum requiritur. diſp. 13. q 4 n. 6. p 243.

Monaſterii conſenſus ſufficit, ſi ſingulariter præſtetur, modò præceſſerit tractatus. ibid n 7. p. ead. Inſtrumentum poſt tractatum, & conſenſum confici debet, in quo explicentur nominatim omnes Monachi ſuffragium habentes ibid. n 8 p. 244.

Monaſterii utilitas an requiratur ad hoc, ut Regulares Prælati in Conſervatores eligi poſſint diſp. 17. q 4. n 9 p 577.

Monaſterii appellatione veniunt domus cum horto, & cæteris, quæ intra ſepta ejuſdem Monaſterii conſiſtunt. dec. 11. n 5 p. 286.

Monaſteria conſiſtorialia in Caſtellæ, Legionis, Aragonum, & Valentiæ, necnon Cathaloniæ, cæteriſque Hiſpaniarum Regnis, & dominiis conſiſtentia, quocunque modo, præterquam apud Sedem vacantia, providentur ad regiam vacationem. dec. 15. n. 8. pag. 291.

Mona-

Monaſteria conſiſtorialia poſſunt provideri per Papam ſine Conſiſtorio ibid n.5 p.ead.
de Monaſteriis conſiſtorialibus taxa, quæ fit in libris Cameræ, in tertia parte veri valoris, probat conſiſtorialitatem, etiamſi tex ducatis non conſtituat ſummam ducentorum ſlorenorum, & quare. ibid. n.6.p.ead.
in Monaſteriis commendari ſolitis Regula ſecunda Cancellariæ habet tantùm locum. ibid.n.7. Contrarium.n.8 p.292.
Monaſterium ut cenſeatur conſiſtoriale, ſufficit, quòd ſit ſolitum conferri in titulum perpetui beneficii, aliis concurrentibus, etiamſi non ſit ſolitum commendari. ibid.n.11.p.ead.
Monaſteria de jure communi ſunt electiva; & confirmatio ſpectat ad Superiorem. dec 16 n 2 p.292.
Monaſterium eſſe conſiſtoriale, probatur ex eo, quod eſt taxatum in libris Cameræ: & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi.ibid.n.3 & 5.p.292.
Monaſterium dicitur conſiſtoriale, etiam quòd Papa de eo aliquando extra Conſiſtorium providerit. ibid.n.7.p.293.
pro Monaſteriis non conſiſtorialibus, & pro conſiſtorialibus annata ſolvitur, necnon pro Epiſcopatibus ſolvuntur minuta ſervitia. ib. n.11.p.293.
Monaſterio conceſſum privilegium, ſuffragatur etiam illius membris poſteà erectis. dec.21.n.28.p.300.
Monaſteriis hactenus ædificatis privilegia conceſſa intelliguntur enim de monaſteriis ædificandis ibid.n.30.p.ead.
Monaſterium tenetur alere Monachum, quem ad Religionem admiſit. dec.26.n.7 p 315.
Monaſterium eſſe in diœceſi, ex quibus probetur. dec.45 n.2.p.331.
Monaſteria omnia de jure præſumuntur eſſe in aliqua diœceſi.dec. 46.n.3 p 331.
Monaſteria omnia præſumuntur eſſe de aliqua diœceſi. dec.47.n.1. p 332.
Monaſteria omnia regulariter cenſentur eſſe alicujus diœceſis. dec.48 n 3 p 334
Monaſterium ſi negetur eſſe in diœceſi, Epiſcopus tenetur illud probare. dec 54.n.3 p.338.
Monaſterium exemptum ſi reducatur ad ſæcularitatem, Eccleſia ſæculatizata remanet exempta, ſicut priùs. dec.59.n 4. p.342.
Monaſterium quando delinquit in caſu, quo Monachus particularis, ſi delinqueret, ejiceretur, Monaſterio providetur per mutationem Superiorum dec 82 n.20 p.371.
Monaſteria fundata poſt Concilium Tridentinum, vel quatenus ante, non tamen ſolita ſolvere quartam funeralium, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concil. *ſeſſ 25. c.13. de reformat.* dec. 84. n.4 p.173.
Monaſteria Monialium tertii Ordinis S. Franciſci, ac eorum bona quæcunque ſunt penitus ab omnibus decimis, primitiis, & collectis exempta. dec 96.n.1.p 381
Monaſterium percipit decimas parochiæ ſibi unitæ. dec. 102. n. 2. pag. 390.
Monaſterii Religionis priùs approbatæ, & ob anteriorem ingreſſum in aliquem locum debetur præcedentia. dec.112.n.1.p.404.
Monaſterium violenter, & de facto deſtructum, poteſt in priſtinum reſtitui, & ejus jura, & prærogativæ non amittuntur. ib.n.6.p.404.
Monaſterium Superioris authoritate ſuppreſſum, amittit jura, & privilegia illi competentia, tanquam acceſſoria. ibid.n 7.p.ead.
Monaſterium ſuppreſſum, ſi poſteà ad antiquam formam reducatur, recuperat jura, & privilegia. ibid.n 8.p ead.
Moniales à Monaſteriis egredi facientes Regulares, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. diſp 5.q 11.n 115.p.72.
Moniales Ordinis Prædicatorum, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ, ante integrum Novitiatus annum profiteri poſſunt. diſp 6.q.11.n.9 p.113.
Moniales an poſſint tranſire de una ad aliam Religionem. diſp.7.q. 5 n.25.p.138.
Moniales, quibus ſtatoribus conditionibus licentiam à Sacra Congregatione tranſeundi ad aliud Monaſterium obtinere ſoleant. ibid.n 26 p 138.
Monialis tranſiens de uno aliud Monaſterium, niſi emittat profeſſionem in ſecundo Monaſterio, non dicitur Monialis illius Monaſterii. diſp.ead.7.q.6 n.2. Sed limita, ut n.3 p 145.
Monialis tranſiens de uno ad aliud Monaſterium, an poſſit ſuam dotem ſecum ſibi deferre. ibid. n 9 p.146.
Moniales Ordinis Mendicantium ſuccedunt in bona Monialium profeſſarum diſp.11.q.4.n.56.p 211.
Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt ejiciendæ ſimpliciter à Monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri. dec.82 n.18 p.371.
Moniales non tenentur decimas ſolvere, quæ pro earum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas petere: & quando procedat dec.95.n.2 p.380.
Monialium tertii Ordinis S. Franciſci Monaſteria, ac eorum bona quæcunque ſunt penitus ab omnibus decimis, primitiis, & collectis exempta. dec.96.n 1 p 381.
Moniales non probantur eſſe divites, ex eo, quòd ædificaverint. ibid n.5 p 382.
Moniales ex receptione aliquarum ſine dote, non probantur eſſe divites, ſi eas receperint ratione peritiæ alicujus artis Monaſterio neceſſariæ. ibid.n.6. p.ead.
Monialium extra victum, & veſtitum deducenda ſunt onera, & expenſæ, ad probandum Monaſterii divitias, vel paupertatem. ibid. n.7.p.ead.
Moniales S. Claræ tenentur vivere ſub gubernio, & regimine Fratrum S. Franciſci. dec. 81 n.18 p.369.
Moniales S. Claræ ſunt exemptæ à juriſdictione Ordinariorum, & Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectæ, & ſunt poſitæ ſub gubernio, & obedientia Generalis, & Provincialium Minorum, ſublatis Protectoribus, quorum authoritate regebantur. d.82. n.1. p.370. Vide, *S. Claræ Moniales.*
Montis oliveti Congregationis exemptio. diſp.5.q.11.n.20.p.66.
Montis Virginis Congregationis exemptio. diſp 5 q 11.n.22 p.66.
Montis Virginis, & Olivetanorum Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint. dec.110.n 1.p 402.
Monſtruoſitas reſultat ex deformium membrorum confuſione. dec. 114.n.3 p.409.
Morbo laborans Novitius toto tempore Novitiatus, ad profeſſionem recipi poteſt. diſp.6.q.3.n.25.p.82.
Morbo Gallico laborans an validè profiteatur. ibid.n.26 p.ead.
Mutatio ſtatus auget jus antiquum, non aufert. diſp.5.q.8 n.3.p.61.

N.

NEgativa probantur per teſtes deponentes, quòd aliter eſſe non potuiſſet, quin ipſi ſciviſſent. dec.3.n.3.p 282.
Negativa probatur per teſtes, licèt non directè, ſed virtualiter illam coarctantes, ut quia veriſimiliter ſunt de illa informati, & optimas eorum dicti reddunt rationes dec.69.n.3.p.382.
Nominatio nulla, & invalida habetur, ac ſi facta non fuiſſet. dec.24. n.7.p.290.
Nominatio tanquàm individua non poteſt ex parte valere, & ex parte non. ibid.n.8.p.290.
Nominatio à principio nulla, tracto temporis non convaleſcit. ib. n.9.p.ead.
Nominatio de duobus æqualiter facta, ratione incertitudinis non valet, ac ſi in ſolidum facta fuiſſet. ibid.n.10.p ead.
Notarii publici manu in particulari libro Eccleſiarum onera, & legata annua deſcripta, in Archivio reſervari debent. diſp.1. q 2. n. 22.p.5.
apud Notarium Curiæ Ordinariorum tenentur Regulares inſtrumentum electionis Conſervatorum relinquere, & illud exhibere. diſp 17 q.1 n 13. p.273.
Notarii, & ſcriptores vocantur *exceptores* in jure. dec.23. n.6. p.306.
per Notarios ſcribi poſſunt ſuffragia eligentium ibid.n.12 p.306.
ex Notarii in inſtrumento mandati atteſtatione probatur conſenſum fuiſſe capitulariter præſtitum. dec.20.n.6.p.318.
Notarii atteſtationi relativæ non creditur, niſi in quantum relatum producatur, & ex ſe probaret. dec.101.n.7.p.390.
Notarii, & Nuncii relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt ſtylus, & loquitur de ſtylo civitatis Toleti. dec.118 n.4 p.413.
Notario atteſtanti de ſua deputatione creditur de ſtylo Rotæ. ibid. n.6.p.413.
Notorium non eget examine. diſp.4.q.11.n.16.p 47.
Novale quid dicatur. dec.98.n 13.p.386
Novitiatus an expleri debent à Novitio in habitu ſuæ Religionis. diſp.6.q.7.n.20.p.103.
Novitiatu invalido ex hoc, quòd Novitius uxoratus ſine licentia conjugis ingreſſus eſt Religionem, ſi profitentur, mortua uxore, ſolus conſenſus profitentis ſufficit ad revalidationem. diſp. ead. 6 q.17.n.7.p 119.
Novitiatus an ſit interruptus, quia Oblatus, vel Converſus ad ſtatum Clericorum transfertur. ibid.n.8.p.ead.
Novitiatus annus non eſt iterandus ad ratificandum profeſſionem invalidam ratione conſenſus, ſeu alterius conditionis, quæ tempus non involvit diſp.ead.6. q 34.n.3 p.125.
Novitiatus annus irritus ex hoc, quòd Novitius habebat tantùm animum illudendi, ſi poſteà pœniteat, ſufficit ad validitatem profeſſionis. ibid.n.4.p.ead.
Novitiatus non eſt iterandus, dum profeſſio irrita fuit, modò ſit completus ante ratificationem profeſſionis. ibid.n.5 p.ead.
Novitiatum de novo facere, & profeſſionem emittere debet, qui de una ad aliam Religionem tranſit. diſp.7.q 6 n.1 p.145.
Novitii poſſunt obligari ab Abbate in his, quæ cadunt ſub juriſdictione epiſcopali. diſp.3. q.8.n.1. 4. & 6. Non autem ad leges, & ſtatuta Religionis. ibid.n.3.p.27.
Novitius aliquando debet obſervare ſtatutata, & regulares obſervantias, non ratione votorum, ſed ex lege juſtitiæ, & ſemper ex convenientia. ibid n.7. & 9 p.28.
Novitius ſtatuta, & regulares obſervantias transgrediens non incurrit pœnas transgreſſoribus impoſitas. ibid.n.8 p.27.
Novitiis, qui profeſſionem non fecerunt, Regulares cogi poſſunt ab Epiſcopo, reſtituere omnia, quæ ab iis habuerunt. diſp 5.q 11.n.95. pag.70.
Novitii qui dicantur. diſp 6.q.1 n.2.p 74.
Novitios recipiendi poteſtas in qualibet Religione approbata reperitur, & quomodo. ibid.n.4.p.74.

in No-

in Novitiorum receptione Abbas in Religionibus S. Benedicti tenetur ad validitatem actus conſilium Capituli adhibere. ibid. n. 5. pag. 75.

in Novitiorum receptione attendendæ ſunt Religionis Regulæ, privilegia, vel conſuetudines. ibid. n. 7. p. 75.

ad Novitii receptionis validitatem Collegæ, & Seniores an teneantur conſentire, an verò ſufficiat, ut major pars conſentiat. ibid. n 10 p. ead.

Novitii receptio facta, ſi ex tribus Collegis unus tantùm cùm Generali, vel Provinciali conſentiat, valida eſt: ſecùs ſi contradicente Generali omnes Collegæ conſentiant. ibid. n. 11. & 12. p. 75.

Novitium an validè recipiat Abbas ſe ſolo, aliis Collegis ſine rationabili cauſa conſenſum denegantibus, vel imminente neceſſitate, & periculo. ibid. n. 13 & 14 p. 76.

Novitium invalidè admittit Abbas ſine Conſenſu Collegarum ib. n. 15. p ead.

Novitius, in quo concurrunt conditiones requiſitæ, debet à Collegis ad Religionem admitti. ibid. n 16 p. ead.

Novitii annus ad reclamandum conceſſus a quo die computari debeat. diſp ead. 6. q 2 n. 10. p. 77.

Novitius infirmus toto tempore Novitiatus ad profeſſionem recipi poteſt. diſp ead 6 q. 3. n. 25 p. 82.

pro Novitiis recipiendis informationes faciendæ diſp ead. 6. q 4. n. 1. & ſeqq p 84. Vide *Informatio*.

ſuper Novitiorum receptione Conſtitutiones Sixti V. Gregorii XIV. & Decreta Clementis VIII ibid. n. 18. p 86 & ſeqq.

Novitiis recipiendis debet Abbas dura, & aſpera prædicare. diſp. ead. 6. q. 6. n. 1 p 100.

Novitiatus in quo Monaſterii loco eſſe debeat ibid. n 2 p. 100.

cum Novitiis receptis qualiter Abbas gerere ſe debeat ib n. 3. p 100.

Novitiis neceſſaria eſt Regulæ cognitio ſecundùm ſubſtantiam, & ſignificationem generalem. ibid. n 4 p. ead.

Novitiorum Magiſter debet proponere Novitiis ea, quæ pro pura Regulæ obſervantia ſuſtineri ſolent. ibid. n. 5. p. ead.

Novitiorum Magiſter, & Prælatus tenentur eoſdem experiri quoad conſtantiam vocationis, capacitatem exercitiorum ſpiritualium, & labores corporales, juxta ſtatum eorundem. ibid. n 6 p. ead.

Novitii ſub Regula Benedictina accuratiorem ejus intelligentiam habere debent ibid. n 7. p. ead.

Novitiatus tempore finito, Novitius admitti debet ad profeſſionem, vel expelli. diſp. ead. 6. q. 7. n. 2. p 101.

Novitius, etiam abſque licentia Superioris, liberè egredi poteſt à Religione, & huic libertati renunciare non poteſt ibid n 3. & 4. p ead.

Novitium abſque juſta cauſa expellens Abbas, an peccet contra juſtitiam, & mortaliter. ibid. n. 5 & 6. p ead.

Novitius quo die aſperitates Religionis intendit experiri, & ſuſcipit habitum, ab eo incipit probationis annum. ibid. n. 7. p. ead. Vide, *Probatio*.

Novitium per pecuniam Abbas recipiens, quam pœnam incurrat. diſp ead. 6. q. 9 n. 2 p. 105.

à Novitio ſponte aliquid dante poteſt aliquid recipere Abbas abſq; ſimoniæ labe. ibid. n. 3 p ead.

Novitius dimittens habitum an teneatur ſolvere ſumptus, quos in illum alendo Monaſterium erogavit. ibid n 5. p. ead.

Novitii pro rata expenſarum Religio poteſt exigere ſummam, quam promiſit; modò propter hoc non præcludatur ei libera egreſſio à Religione. ibid. n 6. p. ead.

Novitium non ſolventem, quod promiſerat, expellere non poteſt Religio ibid. n 7 p 106.

à Novitio renunciationis modus adhibendus ante profeſſionem juxta decretum Concilii Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16. diſp. ead. 6. q. 10 p. 107.

ante Novitii profeſſionem bimeſtre debet eſſe morale, & non mathematicum. ibid n. 2. p. ead.

Novitius habens beneficium eccleſiaſticum, an poſſit illi validè renunciare, ſtante decreto Concilii. n. 3 p. ead.

à Novitio donatio facta cum ſolennitate decreti, poſſitne ante profeſſionem revocari. ibid. n 4. p. 108.

à Novitio facta donatio bonorum temporalium an valeat poſt ſuſceptum habitum, cum conditione, ut ſit irrita, non ſequuta profeſſione. ibid n. 5. p. ead.

Novitius an poſſit de bonis ſuis teſtamentum, quomodocunque voluerit, condere. ibid. n 7. p. ead.

Novitio exeunti an debeat Abbas reſtituere bona, quæ attulerat Monaſterio. ibid n. 8. p. ead.

Novitius, ſi moriatur intra bimeſtre, quo juxta ſolennitatem decreti Concilii renunciationem fecit in favorem Monaſterii, bona reddenda ſunt hæredibus, non Monaſterio. ibid. n. 9. p. 108.

Novitius non poteſt facere donationem inter vivos, nec contractus magni momenti. ibid n 2. p. 109. Vide, *Donatio*.

Novitii patrimonium, ſub cujus titulo eſt ordinatus, renunciationes publicorum officiorum, fidejuſſionem, & contractus lucrativos, in quibus non tantùm recipitur, quantùm datur, an comprehendat Concilii decretum. ibid. n 13. & 14 p. ead.

ex Novitii facultatibus factas eleemoſynas, & donationes, quæ ſunt modicæ, & parvæ, non comprehendit Concilii Tridentini decretum. ibid. n. 17 p. ead.

Novitii victus, & veſtitus, quem ipſe pro ſe Monaſterio tribuit, non comprehenditur in decreto. ibid. n. 18 p. 109.

Novitiorum à conſanguineis, curatoribus, & tutoribus oblationes, donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii, ibid. n 21 p. ead.

Novitius ſi mittetur de uno Conventu in alium, non diſcontinuat probationem. diſp ead. 6. q. 11 n. 11 p. 112.

Novitius, & Monaſterium non poſſunt renunciare anno Novitiatus. ibid. n. 22 p. ead.

Novitius habilis repertus ad profeſſionem debet admitti, etiamſi mors immineat, anno probationis completo. ibid. n 24. p. ead.

Novitius admiſſus antequàm profiteatur, non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, & ad obſervantias regulares, ita ut peccatum committat, & pœnas transgredientium incurrat, ſed tantùm ex convenientia. ibid n. 25 & 26. p. 113.

Novitius admitti non debent ad profeſſionem ante tempus ex decreto Conc. Trid. ſtatutum. d. ead. 6. q. 12 n 1. p. 113 Vide, *Profeſſio*.

in Novitiorum admiſſione ad profeſſionem ſuffragia ſunt deciſiva, non tantùm conſultiva. diſp. ead. 6 q 15. n. 7. p. 117.

ut Novitius ad profeſſionem admittatur, conſenſus majoris partis Capituli requiritur ibid n. 8. p. ead.

Novitius poſt receptionem ad habitum regularem gaudet omnibus privilegiis, quæ profeſſis Religionis conceſſa ſunt. diſp. ead. 6. q. 27. n. 2. p 130.

Novitii poſſunt diſpenſari in ſuis votis à ſuis Prælatis & Superioribus, qui etiam poſſunt hujuſmodi vota commutare. ib. n 23. p. 132.

Novitiorum vota irritare non poſſunt Superiores, bene tamen ſuſpendere. ibid n. 24 p. ead.

Novitii abſolvi poſſunt ab Abbatibus, & Superioribus ſuis ab omnibus caſibus reſervatis, à quibus abſolvi poſſunt profeſſi abſque vinculo reincidentiæ, etiamſi recedant à Religione. ib. n. 25. p. ead.

Novitius proximè ingreſſurus Religionem poteſt abſolvi per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis. ibid. n. 26 p. 133.

Novitius, qui tempore, quo interdicta eſt civitas, eſt in Religione, non eſt interdictus. ibid n. 27 p. ead.

Novitius gaudet omnibus Indulgentiis conceſſis Monachis profeſſis. ibid n. 28. p. ead.

Novitius eligere ſibi poteſt Confeſſarium ex approbatis ab Abbate, qui illum ſemel in vita abſolvat, & in articulo mortis ab omnibus caſibus, à quibus abſolvi poſſunt tali tempore Novitii. ib. n 29. p. ead.

Novitius an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit ſibi eligere Confeſſarium abſque Superioris licentia ibid n. 30. p. ead.

Novitii eligi poſſunt in Epiſcopum, licet Religio, cujus ſunt Novitii, hoc prohibeat ibid. n. 31. p ead.

Novitio conferri poſſunt beneficia eccleſiaſtica. ibid. n. 32. p ead.

Novitii cujuscunque Religionis poſſunt inſtitui hæredes, & ſuccedere in paterna hæreditate, etiam ab inteſtato. ibid. n 33 p ead.

Novitius poteſt tranſigere, ac pacem facere, & accuſare, tam in injuria ſibi illata, quam parentibus. ibid n 34. p. ead.

Novitii poſſunt ſibi ſepulturam eligere ibid. n. 35 p. 133.

Novitii ſunt immunes a ſolutione decimarum ibid n 36. p ead.

Novitii regulares gaudent privilegio fori. ibid. n 37 p. ead.

Novitius, qui ante ingreſſum Religionis delictum commiſit, quo modo puniri poſſit à Judice ſæculari, ſi ingreſſus Religionis fuerit in fraudem. diſp ead. 6. q. 28. n. 1. p 133.

Novitius, qui abſque ulla fraude ante accuſationem, & inquiſitionem delicti Religionem ingreſſus eſt, nullo modo poteſt à Judice ſæculari puniri. ibid. n. 2 p 134.

Novitius de omnibus delictis, etiam homicidii voluntarii, poteſt puniri à Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere. ibid. n. 3. p. ead.

Novitius, qui occidit, vel vulnerat Monachum, & à Religione aufugit, debet à Judice ſæculari puniri ibid. n. 4. p. ead.

Novitius, qui ob delictum ſuum non meretur mortem, ſi à Religione egredi velit, poteſt, etiam invitè puniri, antequàm è Religione egrediatur. ibid. n. 5. p. ead.

Novitius habitu dimiſſo, an poſſit puniri pro delicto in Novitiatu commiſſo. ibid n 6. p. 134

Novitius, ſi ratione delicti torqueri debet, poterit utique à Prælato regulari ibid n. 7 p. ead.

Novitius pro delictis contra Regulam, & Conſtitutiones, poterit puniri à Prælato regulari, uſque ad pœnam carceris incluſive. ibid. n 8 p. ead.

Novitius pro debitis civilibus apud ſuum Superiorem regularem, non autem Judicem ſæcularem conveniri debet. ib. n. 9. p. ead.

Novitio an poſſit conferri regulare, an ſæculare beneficium. diſp. ead. 9. q. 11 n. 1 p 182.

Novitio morienti ab inteſtato intra annum probationis non ſuccedit Monaſterium; benè tamen, quando emiſit profeſſionem. diſp. 11. q. 4. n. 46 p. 210.

Nunciis apoſtolicæ Sedis, aut Legatis, ſive Metropolitanis procurationes aliquas, vel ſubſidia non tenentur ſolvere Regulares. diſp. 10 q. 4 n. 2 p. 194.

Nuncii, & Notarii relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt

ſtylos,

ſtylus, & loquitur de ſtylo civitatis Toleti. dec. 116. num. 4. p. 413.

ſunctus refert per verba præteriti temporis. ibid. n. 5. p. ead.

O.

O*Bediendi* obligatio, ſicut & poteſtas præcipiendi, variantur ſecundum diverſitatem Regularum. diſp. 4. q. 3. n. 13. p. 31.

Obedire ſuo Abbati tenetur Monachus, ex vi voti obedientiæ, maximè ſi præceptum licitum ſit. diſp. 4. q. 13. n. 1. p. 49.

Obedire tenetur Monachus Abbati in re dubia. ibid. n. 2. p. ead.

Oblationes, & donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, & conſanguineis Novitiorum, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii. diſp. 6. q. 10. n. 21. p. 109.

Oblationes ſunt de jure parochiali. dec. 33. n. 1. p. 321.

Oblati, & Converſi cum authoritate Sedis apoſtolicæ tranſlati ad ſtatum Clericorum, an debeant capitulariter recipi ad profeſſionem. diſp. 6. q. 17. n. 9. p. 120.

Oblati, & Converſi, qui profeſſionem non emittunt, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire. diſp. 7. q. 1. n. 12. p. 136.

Obligatus ad aliquod præſtandum, an ante Religionis ingreſſum teneatur ad illud, ſaltem per alium præſtandum. ibid. n. 12. p. 136.

Obſervantes Minores non poſſunt tranſire ad minimos, niſi de licentia Papæ. diſp. 7. q. 2. n. 10. p. 139.

de Obſervantia Fratres minores ſi nullo facto cohærede inſtituantur, teſtamentum nullum eſt, & hæreditas devolvitur ad venientes ab inteſtato. diſp. 11. q. 4. n. 47. p. 510.

Obſervantia declarat, quid in conceſſionibus, & privilegiis comprehenſum fuerit. dec. 69. n. 19. p. 352.

Obſervantia præſcripta non interrumpitur per litem. ibid. n. 27. p. ead.

Obſervantia debet probari in ſpecie ſuper re, de qua agitur, nec ſufficit generica. dec. 78. n. 28. p. 366. & dec. 79. n. 12. p. 367.

Obſervantia Conſtitutionis probatur ex illius confirmatione, in qua mandatur illam obſervari, ſicut usque adhuc obſervata fuit, & poſita in uſu. dec. 97. n. 17. p. 384.

Obſervantia longi temporis operatur, ut omnia pro validitate præſumantur interveniſſe, etiam ad effectum totalis exemptionis à decimis. ibid. n. 19. p. 385.

Obſervantia ſcripturæ, de cujus interpretatione agitur, attendenda eſt de tempore illius. dec. 113. n. 23. p. 408.

Obſervantia plurimum confert ad interpretationem, etiam quando verba eſſent dubia. dec. 114. n. 10. p. 409.

Obſervantia non præſumitur exceſſiva. ibid. n. 11. p. ead.

Obſervantia eſt optima interpres. dec. 119. n. 2. p. 413.

Oculorum ſenſus, cùm ſit quaſi communis cæteris omnibus, non incongruè etiam ad ſingulos alios ſenſus adaptari poteſt. dec. 28. n. 7. p. 325.

in *Odium* retorqueri non debent inducta in favorem. dec. 79. n. 20. p. 385.

Oeconomus, & Præpoſitus idem ſignificant, ſicut Primas, & Patriarcha. dec. 12. n. 7. p. 288.

Oeconomi, ſeu Collectores, deponentes de redditibus Eccleſiæ ad effectum probandi paupertatem, prævalent aliis tanquàm magis, & meliùs informati. dec. 69. n. 4. p. 381.

Officiales, & Miniſtros in Monaſterio deputare de jure communi, & ſecundum Regulam D. Patris Benedicti, ad Abbatem ſolum ſpectat. diſp. 2. q. 3. n. 1. p. 12.

ad *Officia* divina prohibentur Regulas admittere excommunicatos, & nominatim interdictos. diſp. 3. q. 9. n. 44. p. 25.

Officia divina in ſuis Eccleſiis debitis horis Religioſi perſolvere debent. ibid. n. 50. p. 25.

Officia eccleſiaſtica, quæ non dantur in titulum; ſed in adminiſtrationem, non cadunt ſub reſervatione. dec. 12. n. 12. p. 288.

Officia, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficii, ſunt reverà beneficia eccleſiaſtica, & cadunt ſub reſervatione. ibid. n. 13. p. ead.

Oliveti Montis Congregatio Ariſtocratia regitur. diſp. 1. q. 2. n. 16. pag. 4.

Olivetani Monachi Neapolis tenentur, quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream patrono pro tempore exiſtenti. dec. 27. n. 1. p. 315.

Olivetanis ſunt Cæleſtini antiquiores. dec. 106. n. 3. p. 402.

Olivetanorum, & Montis Virginis Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint. dec. 110. n. 1. p. 402.

Omnis, dictio eſt univerſalis, & nihil excludit. dec. 78. n. 16. p. 365.

Onus adjectum, tanquàm conditio, donationi, non immutat donationem ipſam jam factam. dec. 100. n. 5. p. 388.

Onera ſi donationem non præceſſerunt, reputantur tanquàm acceſſoria; & donatio non cenſetur facta in eorum executionem. ibid. n. 7. p. 389.

Onera impoſita quando non ſunt perpetua, & certa; ſed pro varietate negotiorum immutantur, deſinunt durare, quando res illis gravata pervenit ad Eccleſiam, vel eccleſiaſticas perſonas. dec. 103. n. 10. p. 392.

Onera, quæ imponuntur ſuper bonis ratione perſonarum tantum, non poſſunt imponi niſi ſubjectis. ibid. n. 11. p. 393.

Opinio communis Doctorum, licèt per ſe non inducat obligationem; tamen quando convenit in interpretatione alicujus legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem ſervandi legem, & utendi illa in praxi. dec. 22. n. 24. p. 304.

Vide, *Conſuetudo*, *Geſta*.

Ordinarii licentia non requiritur, ad lectionem ſacræ Scripturæ in Domibus Regularium habendam. diſp. 2. q. 5. n. 4. p. 14.

ab Ordinariorum juriſdictione exempta ſunt ferè omnia Monaſteria ex privilegiis Summorum Pontificum. diſp. 5. quæſ. 11. num. 3. p. 64.

ab Ordinariis quando poſſint puniri Regulares degentes intra Clauſtra. ibid. n. 4. p. ead.

Ordinariorum poteſtati nunquam cenſetur derogatum, ex privilegio Summi Pontificis; niſi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur. ibid. n. 8. p. ead.

ab Ordinariis locorum non poſſunt exempti puniri, nec carcerari. ibid. n. 44. p. 66.

ſine Ordinarii, & ſuorum Superiorum approbatione, & licentia non poſſunt Regulares imprimere libros, nec imprimere facere. ibid. n. 56. p. 68.

ſine Ordinarii benedictione, & licentia ſuorum Superiorum non poſſunt Regulares prædicare, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum. ibid. n. 59. p. ead.

ab Ordinario loci, tanquàm Sedis apoſtolicæ delegato, puniri poſſeſt Regularis extra Monaſterium degens, ſi deliquerit. ibid. n. 61. p. ead.

ab Ordinario an poſſit in aliquo caſu puniri, & corrigi Regularis intra Clauſtra degens. ibid. n. 62. p. 68.

ab Ordinario viſitanda ſunt Monaſteria, in quibus non viget regularibus obſervantia, & etiam omnia beneficia. ibid. n. 67. p. 68.

ab Ordinario niſi ſint approbati Regulares, Confeſſiones audire non poſſunt. ibid. n. 74. p. 69.

Ordinarii conſenſu deputandi ſunt Sacerdotes ad adminiſtrationem Sacramentorum pro cura ſæcularium, etiamſi ſint ad nutum amovibiles, & prævio examine. ibid. n. 88. Sed limita, ut n. 89. p. 70.

Ordinarii in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, tanquàm Sedis apoſtolicæ delegati, Regulares compellere poſſunt. ibid. n. 90. p. ead.

coram Ordinario conveniri poſſunt Regulares ratione delicti, & rei, de qua agitur. ibid. n. 92. p. ead.

coram Ordinario conveniri poſſunt Regulares exempti, & etiam coram inquiſitore in cauſa hæreſis. ibid. n. 93. p. ead.

Ordinario loci ſubduntur Regulares, in reddenda ratione alicujus ultimæ voluntatis. ibid. n. 94. p. ead.

Ordinarius in cauſis civilibus efficitur Judex competens Regularium, & in illis coram illo quoad reconventionem conveniri poſſunt. n. 101. p. 70.

coram Ordinario loci conveniri an poſſint Regulares in die Sabbati Sancti pulſantes campanas ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem. ibid. n. 102. p. ead.

ab Ordinario excommunicatio lata contra ſuos ſubditos, non afficit Regulares exemptos. ibid. n. 103. p. 71.

ſine Ordinarii approbatione Regulares auſcultantes Sacerdotum ſæcularium confeſſiones, excommunicari poſſunt. ibid. n. 105. p. ead.

ab Ordinariorum juriſdictione Sedes apoſtolica exemit Regulares, quæ enumerantur. ibid. n. 119. p. 72.

Ordinarii aſſenſus intervenire debet ad juriſpatronatus acquiſitionem. diſp. 9. q. 21. n. 2. p. 189.

Ordinarius antequam præſentatum inſtituat, patroni eccleſiaſtici an poſſint variare. diſp. 9. q. 24. n. 3. p. 191.

Ordinarii dicuntur Decanus, & Archidiaconus, aliique Prælati inferiores, habentes proprium territorium in materia ſibi adaptabili. dec. 43. n. 8. p. 358.

Ordinarius exercens juriſdictionem in una parte ſuæ diœceſis conſtituitur in quaſi poſſeſſione exercendi quoad omnes, in quibus alter habet particularem quaſi poſſeſſionem. dec. 63. n. 12. p. 345.

Ordinarius habet intentionem fundatam in jure, viſitandi omnes Eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ diœceſis. deciſ. 67. num. 1. p. 349.

Ordinario inhibendum non eſt circa viſitationem Eccleſiarum exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis, abſque cauſæ cognitione. ibid. n. 2. p. ead.

Ordinarii appellatione comprehenditur etiam Prælatus inferior. dec. 68. n. 7. p. 350.

Ordinario conceditur manutentio exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia, nulla alia poſſeſſione probata. dec. 71. n. 2. p. 355. Limita, ut num. 5. p. ead.

Ordinario loci reſervatum cenſetur, quidquid per exemptionis privilegium non adimitur. deciſ. 72. num. 5. p. 357.

Ordinarius ratione originis, & domicilii, ſemper eſt Iudex competens pro delictis commiſſis in loco exempto. dec. 80. n. 1. p. 368.

Ordinarii præſumontur informati de rebus ſuarum Eccleſiarum. dec. 102. n. 9. p. 391.

Ordinarii poſſunt præcidere controverſias ſubortas in Proceſſionibus in materia præcedentiæ: datur tamen ab eorum ordinationibus appellatio devolutiva. dec. 113. n. 8. p. 400.

Ordinarii appellatione comprehenduntur etiam inferiores, in materia eis adaptabili. dec. 117. n. 1. & 4. p. 412.

ab Ordinarii juriſdictione exempti, inconſulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur, ſub prætextu, quod præcepto ejuſdem Ordinarii non paruerint. dec. 118. n. 2. p. 413.

ad Ordinarium non remittitur abſolutio à cenſuris, quando conſtat de gravamine ab ipſo, vel ejus Officiali illato. dec. 118. n. 3. p. 413.

Ordo D. Auguſtini, ac omnes Congregationes ſub eadem Regula militantes Ariſtocratia gubernantur. diſp. 1. q. 1. n. 6. p. 3.

Ordines regulares, & eorum Monaſteria exempta ſunt à juriſdictione Epiſcoporum. diſp. 5. q. 11. n. 3. p. 65.

Ordines minores non poſſunt Abbates quibuscunque conferre. diſp. 5. q. 11. n. 79. p. 69.

Ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus in qua ætate poſſint Regularibus conferri ab Epiſcopo. ibidem. numer. 71. p. 69.

ad Ordinem Subdiaconatus promoti, quando debeant ad altiorem gradum aſcendere. ibid. n. 72. p. ead.

Ordinari ab Epiſcopo non debent Religioſi ſine diligenti examine. ibid. n. 73. p. ead.

ad Ordines promovendorum examen prætermittendo cum illis, quorum ſcientia, & dignitas nota eſt, non peccant examinatores. diſp. 6. q. 3. n. 2. 99.

ab Ordinum exercitio ſuſpenſi ſuos à Religione ejecti. diſp. 8. q. 8. n. 12. p. 138.

Ordines, & tonſura in beneficiis obtinendis an ſint neceſſarii. diſp. 9. q. 7. n. 21. p. 172.

Ordinis diverſi duos ſimul habitare non decet. decíſ. 11. num. 7. p. 287.

Ordo ubicunque aufertur, neceſſe eſt, Eccleſiæ pulchritudinem, & ſubditorum utilitatem auferri. diſp. 2. q. 1. n. 1. p. 11.

Ornamenta inconvenientia prohibita ſunt Regularibus. diſp. 3. q. 6. n. 24. p. 23.

P.

PActa, & conventiones inter Principem, & privatos, per viam contractus initæ tranſeunt, & continuant in quibuscunque perſonis quomodocunque exemptis, & privilegiatis. decíſ. 104. n. 20. p. 396.

Papa ſolos initio naſcentis Eccleſiæ ordinavit, atque inſtituit ad dignitates eccleſiaſticas, aliaque beneficia. diſp. 9. q. 1. n. 2. p. 164.

Papa quando beneficium manuale ab Abbate collatum ex certa ſcientia alicui Monacho confirmat, non poteſt Abbas illud Monacho abſque ipſius Papæ licentia auferre. diſp. ead. 9. q. 15. n. 2. p. 186. Vide *Beneficium*.

ad Papam ſolum ſpectat Conſervatos Judices concedere. diſp. 17. q. 1. n. 7. p. 271.

Papa in reſervationibus non intelligit comprehendere manualia Monaſteria. dec. 13. n. 9. p. 292.

Papæ aſſertioni de facto proprio, vel ſecum geſto, ſtatur, non autem ipſius enunciativis, quæ emanarunt ad ſuggeſtionem partis. decíſ. 16. n. 21. p. 293.

Papa dicitur præveniſſe in gratia, quando fuit narrata vocatio in menſe ordinario, & quòd adhoc ille non contulerat. dec. 18. n. 1. p. 296.

Papa poteſt tollere bona uni Eccleſiæ, & alteri illa aſſignare. dec. 20. n. 11. p. 298.

penes Papam eſt dominium bonorum eccleſiaſticorum. ibid. n. 12. p. ead.

Papa in bonis eccleſiaſticis habet pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem. ibid. n. 13. p. ead.

Papæ atteſtanti de actu coram ſe geſto creditur dec. 30. n. 2. p. 318.

Papæ aſſertioni, narrantis factum proprium, vel alienum ſecum geſtum, creditur. decíſ. 47. n. 13. p. 333.

à Papa exempti, ubi exemptio eſt plena, non tenentur ad jus reverentiale Epiſcopi ibid. n. 18. p. 333.

Papa ſolus concedere poteſt, ut Abbates in nulla diœceſi exiſtentes pleno jure epiſcopalem juriſdictionem exerceant, & ſuas diœceſes habeant. ibid. n. 20. p. ead.

Papa ſolus concedere poteſt jura epiſcopalia. dec. 50. n. 10. p. 336.

Papæ authoritas immenſa eſt. dec. 82. n. 3. p. 371. Vide *Pontifex*.

Papæ intereſt ſuos ſubditos ab alio non judicari. ibid. n. 28. p. ead.

Papa non cenſetur ſub verborum involucro Eccleſias enormiter lædere voluiſſe. dec. 89. n. 5. p. 376.

Papa præſumitur privilegia ignorare. ibid. n. 12. p. 376.

Papæ aſſenſus requiritur ad effectum, ut Clerici laicis contribuant. dec. 103. num. 6. p. 391. Vide, *Pontifex*.

Papatus non eſt propriè beneficium. diſp. 9. q. 2. n. 9. p. 166.

ad Papatum electus Religioſus an poſſit electioni de ſe factæ conſentire. diſp. ead. 9. q. 10. n. 3. p. 181. Vide, *Religioſus*.

propter *Parentum* neceſſitatem an filius teneatur non ingredi Religionem. diſp. 6. q. 3. n. 16. Sed limita, ut n. 17. p. 81.

Parentes an eadem obligatione teneantur ob filiorum neceſſitatem ibid. n. 17. p. 82.

Parentibus in gravi neceſſitate conſtitutis, ut ſubveniat Religioſus extra Clauſtra, Superior poteſt ei concedere licentiam: & quid, ſi Prælatus licentiam denegaret. diſp. 8. q. 6. n. 9. & 10. p. 155. Vide, *Mater. Pater.*

Parochia nova erigi non poteſt ab Ordinario ex ſola numero ſtatt populi aucti. dec. 32. n. 3. p. 320.

Parochia nova ut erigi poſſit, non ſufficit populi incrementum, niſi accedat loci diſtantia, & difficultas parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta. ibid. n. 5. p. ead.

Parochia nova erigi poteſt ab Ordinario, etiam invito Rectore, ſtante loci diſtantia, & magna populi incommoditate ad recipienda Sacramenta, & divina audienda. decíſ. 34. numer. 2. p. 321.

Parochia noviter erecta habebit decimas, quæ alias competiiſſent antiquæ, etiamſi hoc in nova erectione minimè caveretur. decíſ. 46. num. 11. p. 347.

Parochialium Eccleſiarum regularium fructus ſuperexcedentes portionem Vicariorum, in Monachorum uſus converti debent. diſp. 9. q. 19. n. 2. p. 188.

ad Parochiales Eccleſias vacantes, quarum collatio ad Prælatos Epiſcopis inferiores ſpectat, ii nequeunt regulariter habere concurſum. diſp. ead. 9. q. 20. n. 1. p. ead. Limita, niſi inferiores ſint nullius diœceſis; & habeant proprium territorium, in quo exerceant epiſcopalem juriſdictionem, & habeant jus congregandi Synodum. ibid. n. 2. p. ead.

Parochiali dignior eſt Collegiata. dec. 1. n. 5. p. 281.

Parochialis Eccleſia habet intentionem fundatam de jure communi, ſuper omnibus provenientibus intra parochiam. dec. 33. n. 2. p. 321. Vide, *Diſmembratio. Eccleſia.*

Parochialitas non concluditur ex perceptione decimarum, tanquàm ſigno æquivoco. dec. 24. n. 11. p. 312.

ſine *Parochi* licentia Sacramenta extremæ Unctionis, Eucharistiæ, vel Matrimonii Regulares præſumentes adminiſtrare, excommunicantur. diſp. 5. q. 11. n. 112. Limita ut n. 113. p. 72.

coram Parocho contractum matrimonium, cui interdicta eſt aſſiſtentia, validum eſt. diſp. 6. q. 20. n. 4. p. 122.

Parochi habent fundatam intentionem de jure communi contra Regulares, quoad ſolutionem quartæ funeralis. decíſ. 83. num. 1. p. 372.

Parochus non poteſt ſe intromittere in Eccleſiis Regularium, dum cadavera in eiſdem ſepeliuntur. dec. 87. n. 2. p. 375.

Parochus non habet juris aſſiſtentiam in Eccleſia Regularium, eò quòd ſit ſita intra ſuos limites. ibid. n. 3. p. ead.

Parochus de jure communi habet fundatam intentionem quoad decimas intra limites Eccleſiæ, ſeu parochiæ, etiam quoad decimas intra limites Eccleſiæ, ſeu parochiæ, etiam quoad decimas debitas ex prædiis noviter ruptis. decíſ. 99. num. 1. p. 387.

Parochus prædialis habet jus decimandi univerſale, & in genere reſpectu quoruncunque fructuum, etiam novorum. ibid. num. 7. p. 387.

Parocho ſacramentali ut debeatur decima ex novis fructibus prædiorum cultorum, tanquam ſubrogatis in locum fructuum, qui ex eiſdem prædiis recolligebantur, dum erant inculta; quid ſit probandum dec. 98. n. 12. p. 412. & dec. 99. n. 6. p. 387.

Pars conſiderari non poteſt niſi reſpectu totius. decíſ. 55. num. 1. p. 339.

Patres congregati quid obſervare debeant in Capitulis, & Conciliis, ac Congregationibus. diſp. 1. q. 1. n. 4. p. 2.

Pater, invito avo; vel mater, invito tutore, an poſſint impuberem Religioni offerre, vel revocare. diſp. 5. q. 2. n. 17. p. 78.

Pater non poteſt exhæredare filium, aut filiam, ob ingreſſum Religionis. diſp. 11. n. 41. & 42. p. 209.

per *Patientiam* multa tolerantur, quæ deducta in judicio, exigente juſtitia, toleranda non eſſent. dec. 23. n. 18. p. 306.

Patriarcha, & Primas idem ſunt. dec. 12. n. 7. p. 288.

Patronus, tam regularis, quàm ſæcularis, ſi neglexerit præſentare intra tempus ſibi præfixum, tunc jus conferendi devolvitur ad inſtituentem, tanquam ad proprium Superiorem. diſp. 9. q. 16. n. 5. p. 187.

Patrono ad inopiam vergenti Eccleſia ſuccurrere tenetur. dec. 26. n. 2. p. 315.

Patrono ut ab Eccleſia alimenta ſint miniſtranda, requiritur, quòd patronus ad egeſtatem pervenerit, & quòd Eccleſiæ ſuperſit. ibid. n. 2. p. ead.

Patronus quando dicatur ita egenus, ut ab Eccleſia alimenta conſequi debeat. ibid. n. 3. p. ead.

Patronus non eſt ab Eccleſia alendus, ſi aliàs habeat, à quo ali debeat. ibid. n. 4. p. ead.

Patrono pro tempore exiſtenti tenentur Monachi Olivetani Neapolit,

polis quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream. dec. 27. n. 8. p. 315.
in Patrono quænam requiratur paupertas, ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia. ibid. n. 3. p. ead.
Patronus non dicitur pauper, ut pro alimentis ſit ſubveniendus, ſi poſſideat annuos redditus, in ſumma ducatorum 360. ibid. n. 7. p. ead.
Patronus non dicitur in egeſtate conſtitutus ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia, quando alii ſuperſunt, à quibus eſt alendus ibid. n. 9. p. ead.
Patronus ad conſequendum alimenta ab Eccleſia, qualiter tenetur probare ſuperabundantiam redditituum illius. ibid. n. 11. p. 316.
Pauperem quem eſſe probatur ex diſcuſſione bonorum Judicis mandato facta dec. 27. n. 6. p. 315.
Paupertas qualiter probanda per teſtes. dec. 95. num. 5. p. 380.
Paupertas ut excuſet à ſolutione decimarum, quanta eſſe debeat. ibid n. 7. p. ead.
Paupertas ad certum effectum qualiter probanda. ibid. n. 8. p. ead.
Paupertate in judicanda, religioni judicantis plurimum tribuitur. dec. 107. n. 16 p. 401.
Peculium habere licitum eſt Monacho de Abbatis licentia. diſp. 11. q. 4. n. 1. p. 205.
Peculiorum cauſam, cùm commodè poterit, auferre tenetur Abbas ſub mortali à ſuis ſubditis. diſp. ead. 11. q. 10. n. 2. p. 216.
Pecunia retenta nihil operatur. diſp. n. 13. q. 1. p. 236.
Pecunia deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, non poteſt abſque cauſa, & ſolennitatibus alienari, & mutuò alius dari. ibid. num. 4. p. ead.
Pecuniam, quæ percipitur de redditibus Monaſterii, & non eſt de ipſius proprietate, in quos uſus poſſit Abbas alienare. ibid. n. 5. p. 236.
Pecunia Monaſterii fructuoſa non poteſt alienari, ſicut nec quæ datur pro dote Monialis. ibid. n. 16. & 17. p. 237.
Pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis nequeunt Abbates, ac regulares Prælati. diſp. ead. 13. q. 7. n. 1. p. 247.
Pecunia ex alienatione bonorum Eccleſiæ proveniens, convertenda eſt in evidentem Eccleſiæ utilitatem. ibid. n. 3. p. 248.
Penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſive ſimplex ſit, ſive curatum, incapax eſt Regularis ſine diſpenſatione Papæ. diſp. 9. q. 25. n. 5. p. 192.
Penſionis ſuper beneficio regulari incapax eſt etiam Regularis abſque prædicta diſpenſatione. ibid. n. 6. p. 192.
Penſionem percipiendi jus, nec alia jura comparabilia cum unione, non tollit unio dec. 119 n. 5. p. 414.
Penſionarius non poteſt diſpenſare penſionem, prout vult, neque de ea teſtari. diſp. 11. q. 15. n. 17. p. 222.
Perjurus, qui infamis eſt, beneficium non poteſt conſequi. diſp. 9. q. 7. n. 25. p. 171.
Permutare poſſunt bona eccleſiaſtica Rectores Eccleſiarum inter ſeſe, ſine beneplacito apoſtolico, modò adſit authoritas Epiſcopi, vel Abbatis, ad quorum juriſdictionem Eccleſiæ ſpectant. diſp. 13. q. 5. n. 3. p. 245.
Permutare an poſſit Abbas bona Monaſterii cum aliis bonis alterius Monaſterii, vel Eccleſiæ, abſque ſolennitatibus. diſp. ead. q. 9. n. 8. p. 249.
Perſona mutata, ſtatus ei mutatur. deciſ. 104. num. 22. p. 396.
Perſonatus in Provincia Tarraconenſi, ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 14. n. 5. p. 230.
Pertinentiarum appellatione quæ veniant dec. 69. n. 16. p. 352.
Pertinentiarum appellatione quæ veniant, declaratur ex obſervantia. ibid. n. 20. p. ead.
Petitorium nihil commune habet cum poſſeſſorio, deciſ. 64 n. 21. p. 347.
Pœnas quas, & quando incurrant. Religioſi Clauſtrum exeuntes, ad leges audiendas, vel Phyſicam. diſp 3 q. 6. n. 38. p. 24.
Pœnæ contra Superiores non punientes ſubditos juxta decretum Concil. Trident. *ſeſſ 6. de reformat. c.* 3. diſp. 5. q. 11. n. 65. p. 68.
Pœnam totam peccatis debitam in Religioſo remittit profeſſio validè emiſſa. diſp. 6. q. 27. n. 3. p. 130.
Pœnæ contra raptores, & invaſores bonorum eccleſiaſticorum enumerantur. diſp. 11. q. 7. n. 3. 4. 5. & 6. p. 214.
Pœnas quas incurrant malè alienantes bona Eccleſiæ. diſp. 13. q. 12. per tot. p. 251.
Pœnalia non ſunt extendenda de perſona unius qualitatis ad perſonam diverſæ qualitatis. dec. 24. num. 7. p. 331.
Pœna privationis non habet locum, niſi in caſibus à jure expreſſis. ibid. n. 8. p. ead.
Pontifex ex Religioſo, an liberetur ab obligationibus regularibus. diſp 3. q. 9. n. 25. p. 30.
Pontifex Summus an poſſit cogere Regularem ad arctiorem Regulam ſervandam, quam non eſt profeſſus. diſp. 4. q. 3. n. 14. & 16. p. 34.
Pontifex Summus eſt Prælatus Summus cujuſcunque Religionis. dec 81. n. 6. p. 371.
Pontifici Summo nequeunt præjudicare adminiſtratores apoſtolici. ibid. n. 8. p. ead.
Pontificis Summi poteſtatem coarctare, & os in cœlum ponere nequeunt ſubditi, & illis imminet ſola neceſſitas parendi. ibid. n. 8. p. ead.
ſine Pontificis Summi licentia exemptus non poteſt exemptioni renunciare. ibid. n. 22. p. ead. Vide. *Papa.*
Populus ubi non eſt pleno jure exemptus, Religioſi habent inſtitutionem collatoriam, quoad titulum; ſed ſed inſtitutio authorizabilis quoad curam populi pertinet ad Epiſcopum. dec. 47. n. 19. p 333.
Populo benedicere. Vide, *Crucem pro ſe ferre.*
Poſſeſſio acquiritur per unicum actum ſufficientem ad effectum manutentionis dec. 2. n. 4. p. 283.
in quaſi Poſſeſſione litis quis turbari non debet, ea pendente; ſed manutenendus eſt in ſtatu, in quo reperitur de tempore motæ litis. deciſ 8. num. 1. p. 284.
quaſi Poſſeſſionem jurium incorporalium ad acquirendam requiritur ſcientia eorum, quibus præjudicari poteſt. ibid n. 2. p. ead.
Poſſeſſio ſola, ſeu quaſi, de tempore motæ litis ſufficit in judicio manutentionis. ibid. n. 4. p. ead.
quaſi Poſſeſſio relevat ab onere probandi deſcendentiam. dec. 27. n. 2. p. 315.
Poſſeſſio redituum acquiritur per exactionem, & uſum. ibid n. 4 p. ead.
quaſi Poſſeſſio acquiritur ex unica exactione. ibid. n. 5. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur ab inferiori abſque ſcientia, & patientia Epiſcopi. dec. 50 n. 6. p. 335.
quaſi Poſſeſſio viſitandi non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia Rectoris, cujus Eccleſia fuit viſitata. dec 52. n. 1. p 336
quaſi Poſſeſſio non acquiritur ex actibus factis, contradicente adverſario. ibid n. 2 p. ead.
quaſi Poſſeſſio poſterior legitimè acquiſita prævalet antiquiori ibid. n. 3, p ead.
quaſi Poſſeſſio juris metropolici acquiritur ex cognitione cauſarum appellationum introductarum in curia Metropolitam. dec. 52. n. 2. p. 340.
quaſi Poſſeſſio univerſalis acquiritur per exercitium unius actus, maximè ab habente intentionem fundatam de jure communi. ibid. n. 4. p. 340.
quaſi Poſſeſſio incorporalium non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii. ibid. n. 5. p. ead
quaſi Poſſeſſio incorporalium acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii ab habente titulum cum poſſeſſione. ibid. n. 6. p. ead.
Poſſeſſio civilis decennio amittitur, ſi naturalis medio tempore ab alio occupata, & continuata ſit. ibid. n. 7. & 8. p ead.
Poſſeſſio præſumitur continuata etiam tempore litis motæ. ibid. n. 9. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii. dec. 59. num. 7. p. 348.
Poſſeſſio anteceſſoris continuatur in Prælato ſucceſſore, abſque nova apprehenſione dec. 61. n. 5. & 13. p. 344.
Poſſeſſionis in continuatione jus metimur à poſſeſſione; non autem ab eo, contra quem poſſidetur. ibid. n. 6 p. ead.
Poſſeſſio amittitur per tranſactionem. ibid. n. 9. p 386.
Poſſeſſio rerum Eccleſiæ eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum. ibid. n. 11. p. 344.
Poſſeſſio Eccleſiæ ſemper dicitur plena, & nunquam vacare. ibid. n. 12. p. ead.
Poſſeſſio per Prælatum non transfertur ea contractu inutili, & ideò competit manutentio nomine Eccleſiæ. ibid. n. 24. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia illius, de cujus præjudicio agitur. dec. 65. n. 7. p. 358.
Poſſeſſio privativè quoad alios, ut acquiritur, eſt neceſſaria acquieſcentia illorum, in quorum præjudicium poſſeſſio acquiritur. dec 86. n. 7. p. 374.
Poſſeſſio non reſultat ex actibus, qui non ſunt uniformes. ibid. n. 9. p. 375.
Poſſeſſio percipiendi decimas non ſuffragatur laico abſque titulo. dec. 92. n. 5. p. 379.
de Poſſeſſione rei ſpiritualis cognoſcit ſolùm Judex eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate; non autem laicus. dec. 106. n. 7 p. 399.
ad Poſſeſſionis limites manutentio datur. dec. 114. n. 12. p. 409.
Poſſeſſor, & reus poteſt excludere actorem ex non jure ipſius. dec. 11. n. 13. p. 287.
Poſſeſſor intentans remedium *l. Diffamari. C. de ingen. & manum.* ſi non probat infeſtationes, alteri parti datur abſolutoria ex hoc ſolum. dec. 70. n. 24. p 355.
in *Poſſeſſorio* ſummariiſſimo exacta probatio non requiritur. dec. 73. n. 4. p. 358.
Poſſeſſorium matrimonii definiendum eſt à Judice eccleſiaſtico; quamvis agatur inter perſonas merè laicas. dec. 106. n. 10. p. 399.
Poſſeſſorii actus non præſumuntur eſſe facultativi, & in familiaritatis, quando ſunt multi, & continuati per longum tempus. dec. 115. n 7. p. 410.
Poſt, dictio importat continuationem, & adhærentiam; quocunque rejecto medio, ac intervallo. dec. 116. n. 2. p 411.

Poſtulatio fieri debet ante electionem, & à Papa, non ab Ordinario. dec. 17 n. 3. p. 294.

Poteſtas Prælatorum, ut fundata in voto ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: ut autem juriſdictio eſt, obligat juxta materiam rei præſcriptæ. diſp. 3. q. 6. n. 3. p. 20.

Poteſtas Abbatis, & Prælati Religionis duplex, dominativa una, juriſdictionis altera. diſp. 3. q. 8. num. 2. p. 27.

Poteſtas præcipiendi, ſicut & obligatio obediendi, variantur ſecundum diverſitatem Regularium. diſp. 4. q. 3. n. 13. p. 35.

Poteſtas Abbatum, & Prælatorum Regularium competit illis, ſtatim ut ſunt electi. diſp. 9. q. 4. num. 2. p. 169.

Poteſtas coercitiva corporalis in Religionibus non exemptis reperitur in Epiſcopis. n. 2. p. 448.

quod *Potui*, nolui; quod volui, adimplere nequivi. dec. 14. n. 18. p. 290.

de *Prabenda*, quæ eſt ſimultaneæ collationis, collatio facta ab uno tantùm, nulla eſt. dec. 18. n. 8. p. 296.

Præcedentia controverſias, inter perſonas eccleſiaſticas, etiam regulares, Epiſcopus componere debet, & quomodo. diſp. 5. q. 18. n. 81. p. 69.

Præcedentiæ ad effectum conſuetudo inſpicitur. dec. 1. n. 3. p. 281.

Præcedentia debetur Religioſis, tam ratione fundationis, quam ingreſſus in locum. dec. 10. n. 2. p. 285.

Præcedentia debetur Religioſis poſterius admiſſis in aliquam civitatem, ſi ibi vivant collegialiter, & alii antiquiores non habent privilegium. ibid. n. 4. p. ead.

Præcedentia debetur Religioni antiquiori, tam de jure, quàm ex Conſtitutionibus pontificiis. dec. 109. n. 4. & 5. p. 402.

Præcedentia debetur juxta conſuetudinem: & ſi alia non adeſt, juxta conſuetudinem, quæ ſervatur in Urbe. ibid. n. 7. p. ead.

Præcedentia debetur Monaſterio Religionis prius approbatæ, & ob anteriorem ingreſſum in aliquem locum. dec. 112. n. 2. p. 404.

Præcedentia quæ competit Capitulo, competit etiam membris ejus principalioribus. deciſ. 113. num. 3. p. 406.

Præcedentia, quæ debetur Capitulo, debetur etiam Prælato, ratione connexitatis. deciſ. 114. num. 2. p. 409.

Præcedentiæ in materia jus plurimum defert conſuetudini, etiamſi conſuetudo juri repugnet. dec. 115. n. 4. p. 410.

Præcedentiæ in materia, poſſeſſio juvata conſuetudine, licèt juri repugnante, eſt manutenibilis. ibid. n. 6. p. ead.

in Præcedentiæ materia, juris communis aſſiſtentia remanet turbida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus. ibid. num. 17. pag. 411. Vide, *Præeminentia*.

in *Præceptis* levibus imponendis Abbates conſilium adhibere non tenentur: ſecùs verò in gravioribus præceptis. diſp. 3. q. 5. n. 1. & p. 18.

Præcepta Abbatum, & Superiorum ordinaria, quæ fiunt ore tenus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non obligant ad mortale, licèt materia gravis ſit. diſp. ead. 3. q. 6. n. 5. p. 20.

Præceptiva verba ſub mortali, communiter ſolent eſſe: Præcipio tibi in virtute ſanctæ obedientiæ, vel, ſub pœna excommunicationis. ibid. n. 6. p. ead.

contra Præcepta omnia ſuæ Religionis, etiam ad culpam non obligantia, Monachus habens propoſitum operandi, peccat mortaliter; ſecùs autem, ſi non habeat tale propoſitum, licèt paſſim prædicta præcepta transgrediatur. ibid. n. 7. & 8. p. 20.

Præceptum Superioris in re gravi transgrediens ſubditus Religioſus, unum tantùm peccatum contra votum committit. diſp. ead. 3. q. 6. n. 11. p. ead.

Præceptum Prælati, fundatum in aliqua falſa præſumptione, an teneatur ſubditus exequi. diſp. 4. q. 3. n. 2. p. 38.

Præcipere aliquid ſubditis quomodo poſſit Prælatus ſecundùm Regulam. ibid. n. 6. p. 33.

Præcipere aliquid ſubditis ſupra Regulam Prælatus an poſſit. ibid. n. 7. p. ead.

Præcipere an poſſit aliquid Prælatus ſubditis ſuis contra Regulam. ibid. n. 9. p. 33.

Præcipere an poſſit Prælatus ſubditis aliquid præter Regulam. ibid. n. 11. p. ead.

Præcipere an poſſit aliquid ſubditis Prælatus, quod ſit infra Regulam. ibid. n. 12. p. 34.

Præcipiendi poteſtas, ſicut & obligatio obediendi, variantur ſecundum diverſitatem Regularum. ibid. n. 13. p. ead.

in Præceptis Eccleſiæ diſpenſare poſſunt Abbates, & Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, ſicut & Epiſcopi. diſp. ead. 4. q. 8. n. 8. p. 41.

Prædia omnia præſumuntur libera. dec. 40. n. 7. p. 347.

in *Prædicationibus* ſuis Prælatis Eccleſiarum detrahere prohibitum eſt, ſicut & laicos à frequentia, & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere. diſp. 3. q. 6. n. 45. p. 35.

Prædicare non poſſunt Regulares ſine licentia ſuorum ſuperiorum, & benedictione Ordinarii, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum. diſp. 5. q. 11. n. 59. p. 68.

Prædicator, qui ſcandala diſſeminat in populum, & hæreſes, an Epiſcopus contra illum agere poſſit. ibid. n. 60. p. ead.

Prædicantes ſine licentia Epiſcopi, ſive Sedis apoſtolicæ, poſſunt ex communicari. ibid. n. 104. p. 71. Vide, *Concio*.

ex *Prædicatorum* Ordine Epiſcopus aſſumptus, ſi ante conſecrationem non reſignet, eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii. diſp. 3. q. 9. n. 9. p. 28.

Prædicatorum Fratrum exemptio. diſp. 5. q. 11. n. 28. p. 66.

Prædicatorum Ordinis Moniales, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ, ante integrum Novitiatus annum profiteri poſſunt. diſp. 6. q. 11. n. 9. p. 111.

Prædicatorum Fratrum apoſtatas detinentes an excommunicatione ligentur. diſp. 8. q. 9. n. 11. p. 160.

Prædicatores Fratres ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum. diſp. 11. q. 4. n. 51. p. 210.

Prædicatorum, & aliarum Religionum ejuſdem Ordinis privilegia communicantium Procurator generalis, poteſt comparere pro quolibet Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel alium tractare. dec. 58. n. 2. p. 342.

Præeminentiarum in materia plurimum defertur conſuetudini. deciſ. 114. num. 13. p. 409. Vide, *Præcedentia*.

Prælati quænam pertractare debeant in Capitulis. diſp. 1. q. 2. n. 19. & 20. p. 4.

Prælati, tam regulares, quàm ſæculares, in Capitulis, & Synodis nihil ſtatuere debent, quod juri communi, privilegio, & exemptioni Religionum, & Eccleſiarum adverſetur. diſp. ead. 1. q. 2. n. 22. p. 5.

ad Prælatos totam Congregationem repræſentantes ſpectat de jure communi electio Abbatis Generalis Vallis Umbroſæ. ibid. n. 3. p. 6.

Prælati Religionum Superiores tenentur ad leges à ſe latas quoad vim directivam, ſicut & tenentur ad leges alicujus provinciæ, quando ad illam accedunt. diſp. 3. q. 4. n. 2. & 3. p. 17. Maximè ſi ſtatutum, & lex rationi naturali innitatur. ibid.

Prælatus ſuperior non ſervando legem alicujus provinciæ, an intelligatur illam abrogare. ibid. n. 5. p. 18.

Prælatorum poteſtas, ut fundata in voto, ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: ut autem juriſdictio eſt, obligat juxta materiam rei præſcriptæ. diſp. ead. 3. q. 6. n. 3. p. 20.

Prælatis Eccleſiarum detrahere in ſuis prædicationibus Religioſis prohibitum eſt; ſicut & laicos à frequentia, & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere. diſp. ead. 3. q. 6. num. 45. p. 25.

Prælati Regulares poſſunt libertates, & immunitates in Regula ſubditis conceſſas coarctare. diſp. 4. q. 2. n. 8. p. 31.

Prælati Regulares in receptione Novitiorum à Religione dicuntur delegati ad univerſalitatem cauſarum. diſp. 6. q. 4. n. 16. p. 86.

Prælatus recipiens Novitium, omiſſa una, vel altera ex informationibus præſcriptis, modò ex certa ſcientia, ex conjecturis cognoſcat non eſſe neceſſarias, non peccat. diſp. ead. 6. q. 5. n. 1. p. 98.

Prælatus omittens informationes in Bulla Sixti V. præſcriptas, non incurrit pœnas ibidem inflictas, ſi receptus non ſit realiter defectuoſus. ibid. n. 3. p. 99.

Prælatus, qui fecit informationes ſecundùm formam præſcriptam, non incurrit pœnas, licèt Novitius à parte rei defectuoſus fuerit. ibid. n. 4. p. ead.

Prælati exempti, & immediatè Summo Pontifici ſubjecti, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire. diſp. 7. q. 1. n. 23. p. 138.

Prælatus non poteſt in jure communi diſpenſare. diſp. 8. q. 6. n. 2. p. 154.

Prælatus regularis, juſta exiſtente cauſa, poteſt Regulari ſibi ſubdito licentiam extra Clauſtrum manendi concedere. ibid. n. 3. p. 154.

Prælatus abſque juſta cauſa, licentiam egrediendi Religioſis concedens, graviter peccat, & licentia ita conceſſa eſt nulla. ibid. n. 6. p. 155. Vide, *Religioſus*.

Prælati Epiſcopis inferiores regulariter nequeunt habere concurſum ad Eccleſias parochiales vacantes, quorum collatio ad eos ſpectat. diſp. 9. q. 20. n. 1. p. 198. Limita, niſi inferiores ſint nullius diœceſis, & habeant proprium territorium, in quo exerceant epiſcopalem juriſdictionem, & habeant jus congregandi Synodum. ibid. n. 2. p. ead.

Prælatus, & Abbas exemptus, licèt non ſint nullius diœceſis, poſſunt habere concurſum, modò habeant diſtinctum territorium, & juriſdictionem epiſcopalem, ac jus congregandi Synodum. ibid. n. 3. & 4. p. 189.

Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt ſubſidium charitativum eorum oneri neceſſarium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis petere, & quo jure. diſp. 10. q. 2. n. 8. p. 203. Vide, *Charitativum ſubſidium*.

Prælatus regularis, ſi facultates, ſive eleemoſynæ ipſius culpa pereant, an peccatum committat. diſp. 11. q. 1. n. 10. p. 202.

Prælati quomodo ſe gerere debeant, quando Eccleſiæ vacant. diſp. ead. 11. q. 7. n. 2. p. 224.

contra Prælatum ſuum Eccleſia agere poteſt, qui paſſus eſt, 122, & jura ejuſdem eccleſiæ præſcribi. diſp. ead. 11. q. 8. n. 1. p. 215.

Præ-

Google

Prælatum regularem, quàm dedeceant ſupellectiles ſuperfluæ, veſtes pretioſæ, & alia hujuſmodi, ex D. Bernardo. diſp. ead. 11. q. 13. per tot. p. 218.

Prælati, & Beneficiarii ſæculares ex ſuperfluis ſuorum beneficiorum aliquid in uſus profanos expendentes, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando; non tamen tenentur ad reſtitutionem. diſp. ead. 11. q. 15. num. 8. 10. & 11. p. 222. Vide, *Beneficiarius.*

Prælati eccleſiaſtici temporalem juriſdictionem, non ut Sacerdotes; ſed ut temporales domini exercent. diſp. 12. q. 1. n. 7. p. 224.

Prælati eccleſiaſtici, & Judices ab eis conſtituti temporalem juriſdictionem exercendo, nequeunt cenſuris, & aliis ſpiritualibus pœnis procedere. ibid. n. 9. p. ead.

Prælati eccleſiaſtici licitè poſſunt temporalibus dominis auxilium & conſilium tradere. diſp. ead. 12. q. 4. n. 5. p. 233.

Prælatus poteſt eſſe à conſilio Regis. ibid. n. 2. p. ead.

Prælati, & Abbates, aliique Eccleſiaſtici, qui temporale dominium habent in Republica, bellum juſtum inducere, & duces ad hunc effectum conſtituere poſſunt. diſp. ead. 12. q. 5. n. 13. p. 235.

Prælati an poſſint arbores locorum ſuarum Eccleſiarum incidere, & quando. diſp. 13. q. 3. num. 1. p. 253. Vide, *Arbor.*

Prælatus, qui poteſt acquirere ſuæ Eccleſiæ, & non acquirit, ad intereſſe tenetur. diſp. ead. 13. q. 8. n. 2. p. 248.

Prælati habentes privilegium teſtandi, nequeunt de vaſis, & ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere; nec eadem ſub nomine ſpoliorum veniunt. diſp. 16. q. 2. n. 2. p. 268.

Prælatus Regularis quidquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ, & Monaſterio acquirit. diſp. ead. 16. q. 3. n. 2. p. 268.

Prælati Regulares utrùm poſſint ſibi Conſervatores eligere. diſp. 17. q. 1. per tot. pag. 270. Vide, *Conſervatores.*

Prælati regulares nullum in Monaſterio Superiorem habentes poſſunt eſſe Delegati Summi Pontificis, vel ejus Legati, etiamſi ſint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amovibiles. diſp. ead. 17. q. 5. n. 4. & 5. p. 277.

Prælati inferiores poſſunt præſcribere juriſdictionem epiſcopalem, & exercitium dignitatis. dec. 40. n. n. 1. p. 326.

Prælato inferiori prætendenti jura epiſcopalia intra limites diœceſis Epiſcopi, reſiſtit jus commune. ibid. n. 4. p. ead.

Prælati ſæculares dicuntur Decanus, & Archidiaconus. dec. 41. n. 5. p. 327.

Prælato inferiores ſubſunt Epiſcopo, & illis cum Epiſcopo cumulativè competit juriſdictio ibid num. 6. p. ead.

Prælatus Eccleſiæ Collegiatæ, licèt ſubſit Epiſcopo, eſt tamen Ordinarius in plebe ſua. dec. 46. n. 5. p. 331.

Prælatus inferior prætendens habere juriſdictionem in loco, tantùm obtinet, quantum probat, ſe exercuiſſe. dec. 47. n. 15. p. 333.

Prælatus inferior allegans poſſeſſionem, & privilegium eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis, non autem Epiſcopus, qui ſola juris aſſiſtentia nititur. dec. 57. n. 5. p. 341.

Prælatus inferior oſtendens privilegium, & poſſeſſionem, eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis contra Epiſcopum nitentem ſola juris aſſiſtentia. Niſi poſſeſſio ſit infecta ex decreto irritanti. dec. 60. n. 4. & 5. p. 343.

Prælati regulares ſine miniſterio, & intentione Papæ nullam habent juriſdictionem. dec. 82. n. 5. p. 394.

Prælatus Summus cujuſcunque Religionis eſt Summus Pontifex. ibid. n. 6. p. ead.

Prælati nequeunt gubernium Monialium Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectarum, ipſis traditum, inconſulta Sede apoſtolica dimittere. ibid. n. 7. p. ead.

Prælato etiam debetur præcedentia, quæ debetur Capitulo, ratione connexitatis. dec. 114. n. 2. p. 409.

Prælati confeſſio adminiculata probat etiam in præjudicium Eccleſiæ, præſertim quando concernit actum geſtum à confitente. ibid. n. 15. p. 436. Vide, *Abbas, Epiſcopus.*

Prælati præceptum. Vide, *Præceptum. Statutum.*

Prælati Regulares ſunt Judices ordinarii ſuorum ſubditorum ex vi muneris & propriæ dignitatis. n. 11. p. 417.

Prælati Regulares rectius agent, ſi in ſubditorum cauſis ſummariè & de plano procedant. n. 7. p. 420.

Prælati Regulares in ſubditorum cauſis, rimulis, & apicibus juris poſtpoſitis, liberè procedere poſſunt, ſecundùm conſuetudines & ſtatuta Religionis. n. 8. ibid.

Ad judicium quædam pertinent ut neceſſaria, & eſſentialia, alia ad ejus perfectionem, & ſolemnitatem. n. 9. ibid.

Quænam pertineant ad judicii ſolemnitatem? n. 10. ibid.

Quæ ad ejus vim, atque eſſentiam? n. 11. ibid.

Prælati Regulares levia ſubditorum crimina juxta regularia inſtituta corrigentes, non tenentur juris ordine ſervato procedere. n. 4. p. 419.

Prælati Regulares gravia, atque notoria ſubditorum crimina judicantes, quomodo procedere debeant? n. 5. ibid.

Prælati Regulares ſummario judicio contra ſubditos criminoſos procedentes, debent inquiſitis capitulorum copiam tradere. n. 21. p. 421.

Prælati Regulares ſummariè procedentes, non tenentur ferias ſervare, & quas? n. 22. ibid.

Prælati Regulares ſummariè procedentes, debent teſtes ſecretè interrogare, ac ab eis juramentum de veritate aperienda exigere. n. 23. ibid.

Item debent nedum dicta, ſed etiam nomina teſtium inquiſitis tradere. n. 24. ibid.

Prælati Regulares in ſubditorum cauſis judicandis, eorumque delictis puniendis, omiſſo jure communi, ſecundum modum ab eorum Regulis, & conſtitutionibus præſcriptum procedere debent. num. 25. ibid.

Prælati Regulares quandonam à judice procedant per viam accuſationis. n. 2. p. 422.

Prælati Regulares quomodo in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant. q. 5. p. 423.

Prælati Regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant. q. 6. p. 425.

Prælati Regulares nequeunt procedere per ſpecialem inquiſitionem, niſi præcedat infamia, vel clamoroſa inſinuatio. n. 1. p. 426.

Prælati Regulares nequeunt per inquiſitionem mixtam ſpecialem quoad perſonas, generalem autem quoad crimina, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, & accuſatione, vel ſaltem manifeſtis indiciis procedere. n. 1. p. 427. Secus in inquiſitione ſpeciali quoad perſonas, ſpeciali verò quoad crimina. ibid.

Prælatus Regularis quem modum in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat. q. 14. p. 441.

Prælati Regulares utrum habeant poteſtatem ſubditos corporalibus pœnis puniendi. q. 15. p. 442.

Prælati Regulares licitè poſſunt Religioſos ſubditos pœna exilii punire. n. 1. p. 443.

Prælati Regulares qua ratione poſſint ſubditos in exilium mittere. n. 2. ibid.

Prælati Regulares an poſſint ſubditos delinquentes extra propriam Religionem in exilium mittere. n. 4. p. 443.

Prælati Regulares utrum poſſint ſubditos ad triremes damnare. q. 17. p. 443.

Prælati Regulares utrum poſſint ſuos ſubditos degradare, ac brachio ſæculari tradere, ſive eis pœnam mortis, vel mutilationis membrorum imponere. q. 18. p. 443.

Prælati Epiſcopo inferiores nequeunt ſubditos degradare. n. 6. p. 473.

Præmonſtratenſium exemptio. diſp. 5. q. 12. n. 23. p. 69.

Præpoſitura habet eandem dignitatem, ſicut Abbatia. dec. 9. n. 4. p. 285.

Præpoſitura ſi caret cura, & Conventu, non vocatur dignitas. ibid. n. 5. p. ead.

Præpoſituræ de jure communi ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 12. n. 5. p. 288.

Præpoſituræ, quæ ſunt ſimplices adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, non ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 13. n. 2. p. 289.

Præpoſituræ, quæ non ſunt beneficia, nec officia eccleſiaſtica in titulum perpetuum conferri ſolita, non cadunt ſub reſervatione ibid. n. 3. p. ead.

Præpoſituræ Gerundenſes ſunt merè adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, & per Capitulum adminiſtratoribus temporalibus concedi ſolitæ. ibid. n. 4. p. ead.

Præpoſitum, ſive Priorem clauſtralem qualem Abbas in Monaſterio ſuſtinere debeat. diſp. 2. q. 2. n. 2. p. 12.

Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis eſt ordinarius Abbatis Vicarius. diſp. 2. q. 4. n. 1. p. 12.

Præpoſitus, & œconomus, idem ſignificant, ſicut Primas, & Patriarcha. dec. ead. 12. n. 7. p. 288.

Præpoſiti Gerundenſes ſunt merè adminiſtratores. ibid. num. 8. p. 288.

Præſcriptio quomodo juvet eum, qui invalidè bona fide profeſſus eſt. diſp. 11. q. 17. n. 13. p. 120.

Præſcriptio legitima requirit tempus quadragenarium. diſp. 9. q. 3. n. 4. p. 167.

Præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſias de patrimonio Romanæ Eccleſiæ. dec. 20. n. 33. p. 300.

Præſcriptio non currit, niſi elapſo tempore inveſtituræ. dec. 20. n. 34. p. ead.

Præſcriptio contra expreſſam prohibitionem juris communis, differt à præſcriptione contra quandam præſumptionem juris, id explicitè non vetantis. deciſ. 40. n. 5. p. 326.

Præſcriptio ſervitutis in alterius fundo non eſt contra jus, ſed tantum contra quandam præſumptionem naturalis libertatis. ibid. n. 6. p. ead.

Præſcribere non poſſunt Abbates, & Prælati inferiores territorium, ut ſeparatum ab Epiſcopo, ita ut quaſi caput faciant in eadem diœceſi. dec. 55. n. 15. p. 340.

Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum. dec. 86. n. 8. p. 375.

Præſcriptio quadragenaria ſufficit contra Eccleſiam. dec. 96. n. 8. p. 382.

Præſcriptio formalis requiritur ad excludendum contrariam conſuetudinem, quando agitur de acquirendo iure alicui uti privato. decif. 98. n. 11. p. 386. & decif. 99. n. 10. p. 388.

Præſcriptio circa diminutionem decimarum ut probetur, debet conſtare de uniformi præſtatione decimarum per tempus ſufficiens, & de poſſeſſione ita ſolvendi. dec. 101. n. 3. & 4. p. 390.

Præſcriptio circa diminutionem decimarum non probatur ex ſolutionibus factis in vim locationis. ibid. n. 5 p. 390.

Præſcriptio non currit abſque poſſeſſione. ibid n. 6. per ead.

Præſcriptio dicitur, non conſuetudo, quando agitur de auferenda præcedentia Rectori in propria Eccleſia, & illi alteri perſonæ privatæ acquirenda. decif. 108. n. 1. p. 401.

Præſcriptio quadragenaria requiritur ad auferendam præcedentiam Rectori in propria Eccleſia, & illam alteri perſonæ privatæ acquirendam. ibid. n. 2. p. ead.

ex Præſcriptione deducendum eſt tempus litis. ibid. n. 5. p. ead.

Præſens ſi non poteſt ſua contradictione actum impedire, tacitè conſentiendo non ſibi præjudicat, & poteſt quandocunque actum impugnare. decif. 25 n. 21. p. 314.

ad *Præſentandum* ad juspatronatus patronis laicis eſt præfixum quadrimeſtre; Eccleſiaſticis verò ſemeſtre. diſp. 9. q. 24. n. 1. p. 191.

Præſentandi tempus quando incipiat currere. ibid. n. 2. p 191.

antequam Præſentatum inſtituat Ordinarius, patroni eccleſiaſtici an poſſint variare. ibid. n. 3. p. ead.

ad Præſentandum ad beneficia curata, & parochialia patronis, quod tempus ſit præfixum. ibid. num 4 p. 191.

Præſentatio regulatur ſecundum terminos electionis. dec. 21. n. 5. p. 301.

Præſentatio tribuit jus in repræſentato, qui neceſſariò eſt inſtituendus, eò quòd propter ipſum nemo alius præſentatus fuerit. dec. 25. n. 14. p. 313.

Præſentatio tribuit jus in repræſentato, qui ſolus inter cæteros habet conditiones requiſitas in fundatione. ibid n 15. p. ead.

Præſervatio intelligitur de aliis, quàm de expreſſis dec. 15. n. 3. p. 291.

Primas, & Patriarcha idem ſunt. dec. 12 n. 7. p. 288.

Principum beneficia intelligenda ſunt abſque tertii præjudicio non expreſſo in beneficio dec. 121. n. 5. p. 415.

Priorem, ſeu Præpoſitum clauſtralem, qualem Abbas in Monaſterio inſtituere debeat. diſp. 2. q. 2. n 3. p. 11.

Prior clauſtralis, ſive Præpoſitus eſt ordinarius Abbatia Vicarius. diſp. ead. 2. q 4. n. 1. p. 12.

Priores conventuales quinam dicantur, & qua juriſdictione potiantur. diſp. 9. q. 3. n. 14 p. 167.

Prioratus conventuales non ſunt collativi, ſed electivi. ibid. n. 15. p. 168.

Prioratus conventuales, ſive Præpoſiti, aut Guardiani, habent eandem facultatem in Monachos, & Monaſterium, quam habent Abbates. ibid. num. 16. p. ead.

Priores conventuales ut judices delegati, dari poſſunt à Sede apoſtolica. ibid n. 17. p. ead.

Prior clauſtralis quiſnam dicatur, & quam adminiſtrationem habeat, & juriſdictionem. ibid. n. 18. p ead.

Priorum Clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis unitis Monaſteriorum ad beneplacitum ipſorum Abbatum. ibid. n. 19. p. ead.

Priorem Monialem, & Monachum beneficiatum Prioratu, ſeu beneficio removere poteſt Abbas ad libitum. diſp. ead. 9. q. 14. n. 1. p. 184.

Prior Monaſterii habentis bona diſtincta, ſubditus tamen alicui Abbati exempto, poterit cum Abbatis conſenſu, ſervatis ſolennitatibus alienare. diſp. 13. q. 11. n 1. p. 250.

Priores ſæculares Collegiatarum Eccleſiarum aſſumi poſſunt in Judices Conſervatores. diſp. 17. q. 4. n. 2. p. 276. Vide *Conſervatores*.

Prior in materia odioſa, & ſibi præjudiciali, non venit appellatione Capituli. dec. 118. n. 19. p. 407.

Prior in odioſis non venit appellatione Canonicorum. ibid. n. 20. p. 407.

Prioratum manualem à Papa collatum, quo caſu poſſit Abbas ab eo auferre. diſp. 9. q. 15. num 1. p. 185.

Prioratus eſt dignitas ſicut Abbatia. dec. 9. n. 6. p. 285.

Prioratus, ſi careat cura, & Conventu, non dicitur dignitas; & conferri poteſt minori quatuordecim annorum ibid. n. 7. p. ead.

Prioratus habens Conventum cenſetur dignitas actu, & habitu. dec. 10. n. 2. p. 285.

Prioratus ſæcularizatus carens Conventu, & Clericis ſæcularibus, commendatus, non cenſetur dignitas actu, ſed habitu; poteſt tamen facile in actum tranſire. ibid. n. 2. p. ead.

Prioratus poteſt conferri etiam non Profeſſis. dec. 19. n. 5. p. 297.

Privatio præſupponit habitum. dec. 68. n. 9. p. 345.

Privilegium conceſſum propter ſtrictiorem vitam amittitur, ſi non ſervetur Regula antiquitus inſtituta. diſp 5. q 5. n. 3. p. 58.

Privilegiorum in communicatione quid attendendum. diſp. 13. q 8. n. 3. p. 248.

Privilegium exemptionis conceſſum alicui Ordini, non amittitur per non uſum unius Monaſterii, ſed ejus jus conſervatur, ſi in cæteris Monaſteriis ſit in uſu. dec. 96. n. 9. p. 382.

Privilegium non amittitur per non uſum, neque per præſcriptionem, quando in eo adeſt decretum irritans, vel prohibitivum. ibid. n. 10. p. ead.

Privilegium exemptionis à decimis amittitur per ſolutionem per 40. annos factam. ibid. n. 11. p. ead.

Privilegium amittit privilegiatus per non uſum, quando per eum ſtat, quòminus privilegio utatur. ibid n. 12 p. 382.

Privilegium conceſſum ſuper certo ſubjecto, non extenditur ad ſubjecta de futuro omnino ſeparata à ſubjectis de præterito. dec. 16. n. 9. p 293.

Privilegium Eccleſiæ conceſſum à Principe laico, eſt validum. dec 20. n. 27 p 300.

Privilegium conceſſum Monaſterio, ſuffragatur etiam illius membris poſtea erectis ibid. n. 28. p. ead.

Privilegia favore Eccleſiæ trahuntur etiam ad futura. ib. n. 29. p. ead.

Privilegia conceſſa Monaſteriis hactenus ædificatis, intelliguntur etiam de Monaſteriis ædificandis. ibid. n. 30. p. ead.

Privilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra, ubi non eximunt ſimul loca, & caſtra, ſive populum, non concludunt territorium ſeparatum; ſed exempti dicuntur habere tantùm juriſdictionem in perſonis, non in locis. dec. 55. n. 7. p. 339.

Privilegia contra Eccleſiam Collegiatam non ſuffragantur, ſi poſtea erigatur in Cathedralem. dec. 64. n. 8. p. 349.

Privilegia eximentia à viſitatione Epiſcopi, conceſſa ante Concilium Tridentinum non ſuffragantur. dec. 68. n. 4. p. 372.

Privilegiis quibuſcunque non obſtantibus, clauſula comprehendit quaſcunque perſonas, quantumvis privilegiatas. dec. 65. n. 5. p. 349.

Privilegia conceſſa Monaſterio, ac rebus, & non perſonis, cenſentur realia, & perpetua, & ſuffragantur quibuſcunque perſonis, ad quarum manus ipſa bona devenerint. dec. 69. n. 29. p. 353.

Privilegia conceſſa ſucceſſoribus, cenſentur perpetua. ibid. n. 30. p. ead.

Privilegia conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & ejus bonis, cenſentur perpetua, & ſuffragantur ſucceſſoribus. ibid. n 31. p. ead.

Privilegia Univerſitati conceſſa non comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione. dec. 73. n. 5. Limita, ut num. ſeq. p. 358.

Privilegia ad futura acquirenda non ſe extendunt. decif. 78. n. 3. p 364.

Privilegia non ſe extendunt ad poſtmodum erigenda. ib. n. 13. p 365.

Privilegii renunciatio tenet in præjudicium privilegiarii. dec. 81. num. 13. Et quando procedat. n. 14. p. 369.

Privilegium concernens nedum favorem Religioſorum, ſed etiam Sedis apoſtolicæ, non poteſt à Religioſis renunciari. dec. 88. n. 12. p. 371.

Privilegiati Eccleſiaſtici, ſi omnes vellent facere contra privilegium, unus ſolus poſſet contradicere. ibid. n. 31. p. 372.

Privilegia revocata non ſunt habenda in aliqua conſideratione. dec 83. n. 2. p. 372.

Privilegia non obſtant, quando in eis adeſt clauſula ſalutaris. ibid. n. 4 p. ead.

Privilegia nihil operantur, quoad non expreſſa, ibid. n. 5 p. ead.

Privilegiorum communicatio non comprehendit ea, quæ ſunt aliis præjudicialia. ibid. n. 6. p. ead.

Privilegia exemptionis ſunt ſtrictè interpretanda. decif. 89. n. 6. p. 376.

Privilegia ignorare præſumitur Papa. ibid. n. 12. p 401.

Privilegii diſcuſſio non eſt neceſſaria ad effectum ſuperſedendi in ſolutione decimarum, & appellationem admittendi, ſed ſufficit ſola exhibitio. dec. 91. n. 4. p. 378.

Privilegiorum communicatio non comprehendit exemptionem à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea facta eſt mentio. dec. 93. n. 2. p 380.

Privilegio immunitatis geſta privatorum præjudicare non poſſunt. dec. 104. n. 23. p. 396.

Privilegium conceſſum certo generi perſonarum, ſufficit, quòd privatim fuerit notificatum. decif. 107. n. 6. p. 400.

Privilegii ſcientia non requiritur, quando conceditur per modum ſtatuti, & conſtitutionis, ſecus quando conceditur per modum reſcripti. ibid. n. 10 p. 412.

Privilegio generali renunciatum non cenſetur per impetrationem privilegii particularis. ibid. n. 11. p. ead.

Privilegium conceſſum Conclaviſtis, favet etiam non deſcriptis in ipſo privilegio. ibid. n. 12. p. 401.

Privilegium conceſſum Conclaviſtis cenſetur conceſſum cauſæ, non perſonis, vel rei. ibid. n. 13. p. ead.

Privilegium conceſſum ſtudentibus in Romana Curia, de percipiendis fructibus beneficiorum in abſentia, dicitur conceſſum cauſa ſtudiorum, non perſonæ, vel rei. ibid. n. 14. p. ead.

Privilegia omnia rei ſuppreſſæ tranſeunt in rem ſubrogatam. dec. 118. n. 6. p. 412.

Privilegii, & legis, ſeu conſtitutionis vim habet immemorabilis. dec. 119. n. 1. p. 413.

Privilegium percipiendi certos fructus in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis unitis. ibid. n. 3. p. ead.
Privilegium exemptionis. Vide *Exemptio*.
Probatio ut ſit valida, debet durare per annum. diſp. 6. q. 7. n. 1. p. 100.
Probationis annus incipit à die ſuſceptionis habitus, quo Novitius aſperitates Religionis intendit experiri. ibid. n. 7. p. 101.
Probationis annus debet computari à momento in momentum, & debet eſſe continuus. ibid. n. 8. & 9. p. 101.
Probationis annum diſcontinuat interpolatio etiam exigua. ibid. n. 10. p. 102.
Probationis anno finito, ſi Novitius nolit profiteri, & egrediatur, deinde revertatur, an ſufficiat prior annus ad profeſſionem emittendam. ibid. n. 12. p. ead.
Probationis annus quomodo compleatur in anno biſſextili. ibid. n. 13. p. ead.
Probationis anno non expleto, ſi aliquem ad profeſſionem admittant Prælati, & Superiores, peccant mortaliter. ibid. n. 14. p. ead.
Probationis annus ad hoc, ut continuus cenſeatur, an debeat perdurare uſque ad profeſſionem. ibid. n. 15. p. ead.
Probationis annus an interrumpatur, ſi de licentia Superioris per aliquod tempus, puta duorum, vel trium menſium Novitius à Monaſterio abſit. ibid. n. 16. p. ead. Amplia, ut n. 17. p. 103.
Probationis annus non interrumpitur, ſi Novitius Magiſtri metu perterritus, retento habitu Monaſterium egreditur, animo redeundi. ibid. n. 10. p. 108.
Probationis annus, an cauſa infirmitatis, ſeu defectu ætatis, vel ſcientiæ prorogari poſſit. ibid. n. 19. p. 103.
Probationis annus valide poteſt fieri, etiam in habitu Profeſſorum, diſp. ead. 6. q. 8. n. 6. p. 105.
Probatio aliqua fieri etiam in habitu laicali poteſt. ib. n. 7. p. ead.
Probationis tempus in jure antiquo diverſum reperitur. diſp. ead. 6. q. 10. n. 1. p. 110.
Probationis tempus ex decreto Concilii Tridentini debet eſſe per annum poſt ſuſceptionem habitus, profeſſio aliàs antè emiſſa invalida eſt. ibid. n. 2. p. ead.
Probationis intra annum profeſſionem emittens, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ, ibid. n. 3. p. ead. Conſuetudo contraria, etiam immemorabilis, ſublata eſt per decretum Concilii, ibid. num. 4. p. ead. Milites Regulares, Tertiarii Fratres, Converſæ Moniales, & S. Stephani milites an comprehendantur in decreto Concilii. Ibid. n. 6. p. 111. & num. 7. 8. & 10. p. ead.
non Probationis expleto anno, privilegium Leonis X. concedens Fratribus Minoribus poſſe admittere cum conſilio Diſcretorum ad profeſſionem Religioſum alterius Religionis, ad ipſos legitimè translatum, abrogatum eſt per decretum Concilii Tridentini. ibid. n. 105. p. 110.
Probationis annus, tam in maſculis, quàm in fœminis, incipere debet à die ſuſceptionis habitus. ibid. n. 11. p. 111.
Probationis annus computari debet à momento in momentum. ib. n. 12. p. ead.
Probationis annus quomodo computari debeat in anno biſſextili. ibid. n. 13. p. ead.
Probationis annus non debet de novo incipi, eò quia Novitius fuerit receptus à non habente poteſtatem. ibid. n. 14. p. ead.
Probationis annus an neceſſariò debeat eſſe continuus, vel poſſit etiam interpolari. Et quid, ſi poſt annum probationis exeat Novitius, & iterum revertatur. ibid. n. 15. & 16. p. 112.
Probationis annus interrumpitur, ſi Novitius dimiſſo habitu animo deſerendi Religionem, poſteà pœnitentia ductus iterum revertatur. ibid. n. 17. p. 117. Limita, ut n. 18. p. ead.
Probationis anno completo, etiamſi mors immineat, debet Novitius habilis repertus ad profeſſionem admitti, ibid. n. 23. p. 114.
Probationis anno completo, Novitius admiſſus ad profeſſionem per vota, an poſſit nova emergente cauſa, antequam profiteatur, dimitti. ibid. n. 24. p. ead.
Probationis annus in utriuſque partis favorem eſt introductus. diſp. ead. 6. q. 17. n. 2. p. 119.
Probationis annus, ſicut & admiſſio, ac receptio Novitiorum ad profeſſionem, in favorem recipientium, & recipiendorum inſtituta ſunt. diſp. ead. 6. q. 18. n. 3. p. 121.
Probationis annus novus quando ſit neceſſarius ad validitatem profeſſionis, diſp. ead. 6. q. 24. p. 1. n. 125.
Probatio dubia non relevat. dec. 57. n. 7. p. 351.
Probationes leviores, & demonſtrationes ſufficiunt in materia antiqua, & difficilis probationis. dec. 29. n. 4. p. 317.
Probationem liquidiſſimam habere dicitur, habens pro ſe juris communis diſpoſitionem, dec. 64. n. 15. p. 347.
Probatio liquidiſſima non tollitur per æquivocam. ib. n. 16. p. 316.
Probatio æquivoca, non autem vera, elicitur ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas. dec. 17. num. 15. p. 356.
Probatio exacta non requiritur in ſummariſſimo poſſeſſorio. dec. 73. n. 4. p. 358.
Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui jam fundavit intentionem ſuam. dec. 79. n. 6. p. 397.
ad *Proceſſiones* publicas teneantur Regulares vocati accedere. diſp. 5. q. 11. n. 55. p. 68.
in Proceſſionibus dignior locus dicitur, qui eſt proximior Cruci Eccleſiæ Cathedralis, & poſt alios. dec. 1. n. 1. p. 281.
in Proceſſionibus ſubortas controverſias præcidere poſſunt Ordinarii in materia præcedentiæ: datur tamen ab eorum ordinationibus appellatio devolutiva. dec. 115. n. 8. p. 410.
in Proceſſionibus æqualitas dignitatis arguitur ex æquali habitu, & inceſſu. dec. 116. n. 12. p. 412.
Proceſſum producens non poteſt impugnare jura in eo exiſtentia. dec. 105. n. 12. p. 391.
Proceſſus copia an denegari debeat. n. 8. p. 435.
Proceſſus quomodo compilari debeat per modum generalis inquiſitionis quoad perſonas tantum. n. 19. p. 436.
Proceſſus per viam exceptionis quomodo formari debeat. n. 23. p. 438.
Procuratoris, & Advocati munus exercere non poſſunt Regulares, ſine ſui Superioris licentia, & utilitate Monaſterii. diſp. 3. p. 6. n. 27. p. 23.
Procuratorum munus in judicio an poſſint obire Abbates, & Prælati regulares. diſp. 17. q. 5. n. 1. p. 277.
Monaſterii utilitatem intervenire an ſit ad id neceſſarium. ibid. n. 2. p. ead.
Procurator poſt compoſitionem debet citari ad ſingulos actus. dec. 30. n. 28. p. 319.
Procurator generalis non poteſt comparere pro Monaſterio. dec. 58. n. 2. p. 342.
Procurator generalis Prædicatorum, & aliarum Religionum ejuſdem Ordinis privilegia communicantium, poteſt comparere pro quolibet Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel per alium tractare. ibid. n. 2. p. ead.
Procurator cenſetur exigere vigore mandati præcedentia. dec. 72. n. 1. p. 357.
Proœmium declarat mentem concedentis. dec. 78. n. 14. p. 365.
ex Proœmio deſumitur cauſa finalis. dec. 100. num. 1. p. 388.
Profeſſio regularis, tam virorum, quam mulierum, in unaquaque Religione fieri debet poſt completum annum decimumſextum, diſp. 5. q. 11. n. 82. p. 70.
ante Profeſſionem renunciatio, quando, & quomodo fieri debeat. ibid. n. 83. p. ead.
Profeſſio facta in aliena Religione impedit ingreſſum in aliam, & quomodo. diſp. 6. q. 3. n. 5. p. 79.
Profeſſio, & votum emiſſum à filiis relinquentibus parentes in extrema neceſſitate, & è converſo, valida eſt, licèt peccent mortaliter ita profitentes. ibid. n. 18. & 19. p. 82.
ad Profeſſionem recipi poteſt Novitius. ibid. n. 25. p. 82.
Profeſſionem ſi emittat Gallico morbo laborans, an valida ſit. ibid. n. 26. p. ead.
Profeſſio facta per vim, & metum cadentem in conſtantem virum, invalida eſt. ibid. n. 28. p. 83.
Profeſſionem an validam emittant corpore vitiati. ibid. n. 28. & 30. p. ead.
Profeſſio infamium valida eſt. ibid. n. 31. p. ead.
ante Profeſſionem Novitii bimeſtre debet eſſe morale, & non Mathematicum. diſp. ead. 6. q. 10. num. 2. pag. 107.
Profeſſio an debeat eſſe valida ad hoc, ut donatio firma & ſtabilis ſit. ibid. n. 6. p. 108.
Profeſſionem emittens intra annum probationis, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ. diſp. ead. 6. q. 11. n. 3. p. 110. Vide *Probatio*.
ad Profeſſionem non debet admitti Novitius ante tempus ex decreto Concilii Tridentini ſtatutum. diſp. 6. q. 12. n. 1. p. 113.
ad Profeſſionis validitatem ætas neceſſaria eſt ſexdecim annorum, computanda de momento in momentum, & à die non tantum conceptionis, ſed etiam nativitatis. ibid. n. 2. p. ead.
ad Profeſſionem Novitium admittens Abbas ante tempus peccat mortaliter, & poteſt puniri Judicis arbitrio. ibid. n. 3. p. ead.
ad Profeſſionem admittere Novitium prohibetur ſub pœna excommunicationis Superior in Ordine Mendicantium ante tempus, & ſuſpenditur admittens ab hujuſmodi receptione. ibid. n. 4. p. ead. Prædicta pœna non incurritur, niſi fraude, vel dolo intercedente. ibid. n. 5. p. ead. An habeat locum poſt decretum Concilii Tridentini. ibid. n. 6. p. 114.
Profeſſio duplex, expreſſa, & tacita. diſp. ead. 6. q. 13. n. 1. p. 114.
ad Profeſſionem expreſſam quid requiratur. ibid. n. 2. p. ead.
Profeſſionem tam expreſſam, quam tacitam, poſt Concilium Tridentinum nemo poteſt ante decimumſextum ætatis ſuæ annum emittere. ibid. n. 3. p. ead.
Profeſſio ante ſexdecim annos nulla eſt, etiam in vim voti facta. ibid. n. 4. p. ead.
Profeſſionem in qua ætate emittere valebant maſculi & fœminæ ante Concilium Tridentinum. ibid. n. 5. p. ead.
Profeſſio tacita ad hoc ut inducatur, requiritur, ut Novitius deferens habitum Profeſſorum, illum ſuſceperit coram Abbate, & aliis. ib. n. 6. p. ead. Deferat habitum intra ſepta Monaſterii. ibid. n. 7. p. 115. Et ſciat, tales actus eſſe profeſſorum. ibid. n. 8. p. ead. Et eos eliciat animo profitendi. ibid. n. 9. p. ead.
Profeſſio tacita non eſt ablata per Concilium Tridentinum. ibid. n. 10. p. ead.

in Monaſterio qualem Præpoſitum, ſive Priorem clauſtralem Abbas inſtituere debeat. ibid. n. 2 p. ead.
in Monaſterio debet Abbas creare Decanos. ibid. n. 3. p. ead. Vide, *Cœnobium. Conventus.*
Monaſteria nova ne erigantur ſine Epiſcopi diœceſani licentia, Decreto Concilii Tridentini cautum eſt. diſp. 5. q. 1. n. 1. p. 50.
pro Monaſteriorum erectione præſcribitur modus ſervandus in licentiis concedendis ibid. n. 2. p. ead.
in Monaſteriorum erectione Summi Pontificis licentia neceſſaria eſt. ibid. n. 3 & 8. p. 51.
pro Monaſteriorum nova erectione privilegia variis Religionibus conceſſa referuntur, ſed revocata fuerunt. ibid n. 4 & 5 p. ead.
in Monaſterio quolibet quantus debeat eſſe Religioſorum numerus. ibid. n. 6 p. 51.
Monaſteria dupla, ſive duplicia, ſcilicet, virorum & mulierum, ædificari non poſſunt. ibid n. 7. p ead.
Monaſteria ampliari poſſunt abſque nova licentia. ibid. n 9. p. 52.
Monaſteriorum erectionem novam conſtitutio prohibens Mendicantibus, non comprehendit hoſpitia. ibid n. 10. p. ead.
pro Monaſterio ædificando licentia conceſſa abſque cognitione cauſæ, invalida eſt. ibid. n. 11. p. 55.
ſuper Monaſteriorum receptione Decretum Sacræ Congregationis Concilii. ibid. n. 13 p. ead.
Monaſterii nova acquiſitio non dicitur mutatio Religioſorum de uno Conventu in alium, in eadem civitate, vel oppido. ibid n. 14. pag. ead.
Monaſteria de novo acceptantes, vel hactenus accepta mutantes, aut quovis titulo alienationis transferentes Regulares Mendicantes ſine licentia Sedis apoſtolicæ, incurrunt ſententiam excommunicationis nulli reſervatam. ibid. n. 15 p. ead.
circa Monaſteriorum novam erectionem Conſtitutiones, & Decreta apponuntur. ibid n 16. p 53.
pro Monaſterii, vel loci pii reædificatione cogi etiam poteſt quilibet ad proprium vendendum diſp. ead. 5. q 2 n 2 p 55.
prope Monaſterium aliorum Religioſis degentibus, non eſt licitum, ſua in altum protendere ædificia. ibid. n. 4 p. ead.
Monaſteria coram quo Judice ſunt convenienda. ibid. n. 7. p. 56. Vide, *Eccleſia.*
Monaſteria Mendicantium ne per tres leucas ædificentur, prope Monaſterium S. Mariæ de Monteſerrato, Indultum Urbani III. diſp ead. 5. q 3. n 8. p. 56.
Monaſterium exemptum ex defectu Monachorum, ſi ad ſæcularem ſtatum reducatur, Eccleſia remanebit exempta, ut priùs. diſp. ead. 5. q 5 n. 1. p. 58.
Monaſterium exemptum non amittit privilegium exemptionis, ſi de uno ad alium locum Superioris authoritate transferatur. diſp. ead 5 q. 6 n. 1 p. 59.
Monaſteria ſua, ſeu Eccleſias, utrùm poſſint Abbates deſerere, & deſtruere, arguitur pro parte affirmativa. diſp. ead. 7. q. 7 n 1. p. 59.
Monaſteria deſerere, & deſtruere poſſunt Abbates, legitima interveniente cauſa. diſp ead. 5. q. 7. n. 5. p 60.
Monaſteria deſtruendi, quænam ſint cauſæ legitimæ. ibid. n 3. Reſpondetur ad objecta n. 4. p. ead.
Monaſteria jam ædificata deſerere non poſſunt Regulares, niſi in manibus Ordinarii. ibid. n. 5 p. ead.
Monaſterii bona alio translata acquiruntur Monaſterio, ad quod ſit translatio. ibid n 7 p 60.
Monaſterium jam deſtructum pertinet ad ejus Fundatores, ſi in fundatione ita diſpoſitum ſit. diſp. ead 5 q. 8. n. 1 p 61.
Monaſterio prædia applicata, ut redeant, ſi habitus à Religioſis mutetur, non poſſunt à donante, vel ejus hæredibus repeti, ſi mutatio habitus fuit facta cum licentia Papæ. ibid. n 2. p. ead.
Monaſterium deſtructum, ſi reſtituatur ad ſuum ſtatum, recuperat jura priora ibid. 4 p. ead.
Monaſterium ſi deſtructum fuerit cum authoritate Superioris, abſque ulla ſpe recuperationis, amittit omnia jura: ſecùs, ſi cum ſpe refectionis. ibid. n 5. & 6. Et Eccleſia non extinguatur, ſed in eodem loco reædificetur, & authoritate Superioris locus aliis conjungatur, & uniatur. ibid. n. 7 & 8. p. 61.
Monaſteria omnia, quæ ſunt membra alicujus Religionis, & privilegia Monaſteriis ratione Religionis conceſſa, intelliguntur deſtructa, Religione deſtructa: ſecus tamen eſt de privilegiis particularibus Monaſteriis conceſſis ibid n. 9 & 10. p. 61.
Monaſteria ædificantes Abbates cum Ordinariorum licentia, acquirunt illis jura exemptionis. diſp. ead. 5. p. 10 n 5 p 62.
Monaſteria omnia de jure communi ſunt ſubjecta Epiſcopo, & Diœceſano. diſp. ead. 5 q. 11 n. 1 p. 63.
Monaſteria Regularium ferè omnia ex privilegiis Summor. Pontif. ſunt ab Ordinariorum juriſdictione exempta ibid. n. 3 & 9. p 65.
Monaſteria Ordinum regularium exempta ſunt à juriſdictione Epiſcorum ibid. n 5. p ead.
Monaſteria, quibus imminet cura animarum, ſubjiciuntur, quoad perſonas, etiam regulares animarum curam exercentes, juriſdictioni Epiſcopi diœceſani ibid. n. 45 p. 67.
Monaſteria, & Eccleſiæ S. Joannis Hieroſolymitani, quibus animarum perſonarum ſæcularium cura incumbit, ſubjiciuntur viſitationi, & correctioni Epiſcopi in his, quæ pertinent ad dictam curam animarum. ibid. n 49 p. ead.
in Monaſteriis Monachorum ut lectio ſacræ Scripturæ habeatur; Epiſcopus debet opportunis remediis compellere exemptos. ib. n. 57. p. 68.
extra Monaſterium degens Regularis, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam Sedis apoſtolicæ delegato, puniri poteſt. ibid. n. 61. pag ead.
Monaſteria, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Ordinario viſitanda ſunt, & etiam omnia beneficia. diſp ead. q. 11. n. 67. pag. 68.
Monaſteria non erigantur ſine licentia Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt. ibid. n 78 p 69.
à Monaſteriis ſuis ſine licentia Superioris recedere ſub aliquo prætextu an liceat Regularibus. ibid. n 79. p. ead.
Monaſteria Commendata, & etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, in quibus non viget regularis obſervantia, ab Epiſcopis viſitari poſſunt ſingulis annis. ibid. n 87 p. 70.
de Monaſterio ejecti ſubjiciuntur Epiſcopo originis. ibid. n. 97 & 100. p. ead. Regularem habitum gerere non debent, ſed clericalem. ibid. n 98 p. 72.
à Monaſteriis Moniales egredi facientes Regulares poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. ib. n 115. p. 72.
Monaſteria an aliquid exigere poſſint ab intrantibus Religionem. diſp. 6 q. 9. n. 4. p. 106.
Monaſterium, & Novitius non poſſunt renunciare anno Novitiatus. diſp ead. 6 q. 15 n 52 p. 112.
Monaſterio an poſſit Abbas aliquem incorporare, & quid circa hoc ſentiant Doctores diſp. 6 q. 15. n. 1. p. 116.
Monaſterii tota poteſtas de jure ad Abbatem pertinet. ib. n. 6. p. 127.
Monaſterium quandonam cenſeatur debere ſolvere debita apoſtatarum & fugitivorum, ad illud redeuntium. diſp 8. q 5 n. 2. p. 154.
Monaſterio acquirunt, quidquid ejecti acquirunt d 8. q 8. n. 7. p. 157
in Monaſterium quibus modis juſpatronatus transferri poſſit. diſp. 9. q. 53. per tot. Vide, *Juſpatronatus.*
Monaſterio ante profeſſionem ſi relinquatur uſusfructus, ea poſtea ſecuta, quanto tempore duret. diſp. ead 11 q4 n 20 p 207.
Monaſterio an acquirantur per profeſſionem Monachi Regnum, Ducatus, & Marchionatus. ibid n 21. & 22 p. ead.
Monaſterium an ſuccedat in primogeniis juriſdictionem in vaſſallos habentibus. ibid n. 23 p. 208.
Monaſterio per profeſſionem Monachi acquiritur feudum, & acquiſitio durat, dum Monachus profeſſus vitam naturalem degit. ibid. n. 25 p. ead. Limita tamen, ut n. 26. 27. 28. 29. 30. 31 & 32. p. 208.
Monaſterium ſuccedit per profeſſionem Monialis in feudum, quando non eligitur induſtria perſonæ. ibid. n. 34. p. ead.
ad Monaſterium quando non tranſit feudum, & Monachus moritur, redit ad dominum directum, quando non ſupereſſent alii vocati à primo inſtitutore ib n. 35 p. 209.
Monaſterio an acquirantur, & ſint prohibita alienari, bona conceſſa Monacho in ſæculo, eo pacto, ut ea alienare non poſſit. ibid. n. 40. pag. ead.
Monaſterio acquiritur immediatè hæreditas Monacho relicta poſt ejuſdem profeſſionem. ibid n 41 p 209.
Monaſterium quo jure valeat adire hæreditatem, quam Monachus acquirit per profeſſionem. ibid. n 43. p. ead.
Monaſterium non ſuccedit Novitio morienti ab inteſtato intra annum probationis, benè tamen, quando emiſit profeſſionem. ibid. n 46 p. 210.
Monaſterium, quod adit hæreditatem, compelli poteſt à legatariis ad faciendum inventarium, non ſumptibus Monaſterii, ſed petentium. ibid. n. 60. p. 211.
Monaſterium adire poteſt hæreditatem mortuo Monacho, excluſis omnibus ſubſtitutis, & hæredibus. ibid. n 62 p ead.
Monaſterio integrum eſt querelam inofficioſi teſtamenti intentare, ac teſtamentum rumpere, ſi Monachus ſit exhæredatus, ſeu relictus à parentibus, etiam ipſo invito ibid. n. 63. p. ead.
Monaſteriorum ſuorum redditus in cultum, & ornatus Eccleſiæ expendere tenentur Abbates. diſp. ead. 11. q. 9. n. 2. p. 216.
in Monaſteriis tantùm Religioſorum numerus conſtitui mandatur, qui ex redditibus, aut conſuetis eleemoſynis, vivere poſſit. diſp. ead. 11. q. 11 n 1 p. ead.
Monaſteria nonnulla temporali juriſdictione pollentia recenſentur. diſp. 12. q. 1 n. 4. p 223.
Monaſterii conſenſus in alienatione bonorum ipſius poſt tractatum requiritur. diſp. 13 q 4 n. 6 p 243.
Monaſterii conſenſus ſufficit, ſi ſingulariter præſtetur, modò præceſſerit tractatus ibid. n 7. p ead. Inſtrumentum poſt tractatum, & conſenſum confici debet, in quo explicentur nominatim omnes Monachi ſuffragium habentes ibid. n. 8 p. 244.
Monaſterii utilitas an requiratur ad hoc, ut Regulares Prælati in Conſervatores eligi poſſint diſp. 17. q 4. n 9. p 577.
Monaſterii appellatione veniunt domus cum horto, & cæteris, quæ intra ſepta ejuſdem Monaſterii conſiſtunt. dec. 11. n. 5 p. 286.
Monaſteria conſiſtorialia in Caſtellæ, Legionis, Aragonum, & Valentiæ, necnon Cathaloniæ, cæteriſque Hiſpaniarum Regnis, & dominiis conſiſtentia, quocunque modo, præterquam apud Sedem vacantia, providentur ad regiam vacationem. dec. 15. n. 2. pag. 291.

Mona-

Monaſteria conſiſtorialia poſſunt provideri per Papam ſine Conſiſtorio ibid n.5 p.ead.

de Monaſteriis conſiſtorialibus taxa, quę fit in libris Cameræ, in tertia parte veri valoris, probat conſiſtorialitatem, etiamſi reducta non conſtituat ſummam ducentorum florenorum, & quare. ibid. n.6.p.ead.

in Monaſteriis commendari ſolitis Regula ſecunda Cancellariæ habet tantùm locum. ibid n.7. Contrarium. n.8 p.292.

Monaſterium ut cenſeatur conſiſtoriale, ſufficit, quòd ſit ſolitum conferri in titulum perpetui beneficii, aliis concurrentibus, etiamſi non ſit ſolitum commendari. ibid. n.10.p.ead.

Monaſteria de jure communi ſunt electiva; & confirmatio ſpectat ad Superiorem. dec.16 n 2 p.292.

Monaſterium eſſe conſiſtoriale, probatur ex eo, quod eſt taxatum in libris Cameræ: & contrarium aſſerenti incumbit onus probandi. ibid. n.3 & 5.p.292.

Monaſterium dicitur conſiſtorale, etiam quòd Papa de eo aliquando extra Conſiſtorium provideat. ibid.n.7.p.293.

pro Monaſteriis non conſiſtorialibus, & pro conſiſtorialibus annata ſolvitur, necnon pro Epiſcopatibus ſolvuntur minuta ſervitia. ib. n.10.p.293.

Monaſterio conceſſum privilegium, ſuffragatur etiam illius membris poſteà erectis dec 20.n.28.p.300.

Monaſteriis hactenus ædificatis privilegia conceſſa intelliguntur enim de monaſteriis ædificandis ibid.n.30.p.ead.

Monaſterium tenetur alere Monachum, quem ad Religionem admiſit. dec.26.n.7 p.315.

Monaſterium eſſe in diœceſi, ex quibus probemr. dec.45 n.2.p.331.

Monaſteria omnia de jure præſumuntur eſſe in aliqua diœceſi. dec. 46.n.3 p 331.

Monaſteria omnia præſumuntur eſſe de aliqua diœceſi. dec.47.n.1. p 332.

Monaſteria omnia regulariter cenſentur eſſe alicujus diœceſis. dec.48 n.3 p 334.

Monaſterium ſi negetur eſſe in diœceſi, Epiſcopus tenetur illud probare. dec.54.n.3 p.338.

Monaſterium exemptum ſi reducatur ad ſæcularitatem, Eccleſia ſæcularizata remanet exempta, ſicut priùs. dec.59.n 4 p.342.

Monaſterium quando delinquit in caſu, quo Monachus particularis, ſi delinqueret, ejiceretur, Monaſterio providetur per mutationem Superiorum. dec 82 n.20 p.371.

Monaſteria fundata poſt Concilium Tridentinum, vel quatenus ante, non tamen ſolita ſolvere quartam funeralium, non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concil. *ſeſſ.25. c.13. de reformat.* dec. 84. n.4 p.373.

Monaſteria Monialium tertii Ordinis S. Franciſci, ac eorum bona quæcunque ſunt penitus ab omnibus decimis, primitiis, & collectis exempta. dec.96.n.1.p.381.

Monaſterium percipit decimas parochiæ ſibi unitæ. dec.102. n. 2. pag. 390.

Monaſterio Religionis priùs approbatæ, & ob anteriorem ingreſſum in aliquem locum debetur præcedentia. dec.112.n.1.p.404.

Monaſterium violenter, & de facto deſtructum, poteſt in priſtinum reſtitui, & ejus jura, & prærogativæ non admittuntur. ib.n.6.p.404.

Monaſterium Superioris authoritate ſuppreſſum, amittit jura, & privilegia illi competentia, tanquam acceſſoria. ibid.n.7.p ead.

Monaſterium ſuppreſſum, ſi poſteà ad antiquam formam reducatur, recuperat jura, & privilegia. ibid.n 8 p ead.

Moniales à Monaſteriis egredi facientes Regulares, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. diſp 5.q.11.n.115.p.72.

Moniales Ordinis Prædicatorum, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ, ante integrum Novitiatus annum profiteri poſſunt. diſp 6.q.11.n.9.p.111.

Moniales an poſſint tranſire de una ad aliam Religionem. diſp.7. q. 1 n.25.p.138.

Moniales, quibus ſtantibus conditionibus licentiam à Sacra Congregatione tranſeundi ad aliud Monaſterium obtinere ſoleant. ibid n 26 p 138.

Monialis tranſiens de uno aliud Monaſterium, niſi emittat profeſſionem in ſecundo Monaſterio, non dicitur Monialis illius Monaſterii. diſp.ead.7.q.6.n.2. Sed limita, ut n.3 p.145.

Monialis tranſiens de uno ad aliud Monaſterium, an poſſit ſuam dotem ſecum ſibi deferre. ibid. n.9.p.146.

Moniales Ordinis Mendicantium ſuccedunt in bona Monialium profeſſarum diſp.11.q.4.n.56.p 211.

Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt ejiciendæ ſimpliciter à Monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri. dec.82 n.18 p.371.

Moniales non tenentur decimas ſolvere, quæ pro earum ſuſtentatione neceſſe habent mendicare, & eleemoſynas petere: & quando procedat dec 95.n 2 p.380.

Monialium tertii Ordinis S. Franciſci Monaſteria, ac eorum bona quæcunque ſunt penitus ab omnibus decimis, primitiis, & collectis exempta. dec.96.n 1 p 381.

Moniales non probantur eſſe divites, ex eo, quòd ædificaverint. ibid n.5.p.385.

Moniales ex acceptione aliquarum ſine dote, non probantur eſſe divites, ſi eas receperint ratione peritiæ alicujus artis Monaſterio neceſſariæ. ibid.n.6 p.ead.

Monialium extra victum, & veſtitum deducenda ſunt onera, & expenſæ, ad probandum Monaſterii divitias, vel paupertatem. ibid. n.7.p.ead.

Moniales S. Claræ tenentur vivere ſub guberoio, & regimine Fratrum S. Franciſci. dec.81 n.18 p.369.

Moniales S. Claræ ſunt exemptæ à juriſdictione Ordinariorum, & Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectæ, & ſunt poſitæ ſub gubernio, & obedientia Generalis, & Provincialium Minorum, ſublatis Protectoribus, quorum authoritate regebantur. d.82. n.2. p.370. Vide, *S. Clara Moniales.*

Montis oliveti Congregationis exemptio. diſp.3 q.11.n.20.p.66.

Montis Virginis Congregationis exemptio. diſp.5 q 11.n.28.p.66.

Montis Virginis, & Olivetanorum Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint. dec.110.n.1.p 402.

Monſtruoſitas reſultat ex defomium membrorum confuſione. dec. 114.n 3 p.409.

Morbo laborans Novitius toto tempore Novitiatus, ad profeſſionem recipi poteſt. diſp.6.q.3.n.25.p.82.

Morbo Gallico laborans an valide profiteatur ibid. n.26 p.ead.

Mutatio ſtatus auget jus antiquum, non aufert. diſp.5.q.8 n.3.p.61.

N.

N*Egativa* probatur per teſtes deponentes, quòd aliter eſſe non potuiſſet, quin ipſi ſciviſſent. dec.3.n.3.p 282.

Negativa probatur per teſtes, licèt non directè, ſed virtualiter illam coarctantes, ut quia veriſimiliter ſunt de illa informati, & optimas eorum dicti reddunt rationes dec.69.n.3.p.382.

Nominatio nulla, & invalida habetur, ac ſi facta non fuiſſet. dec.14. n.7.p.290.

Nominatio tanquàm individua non poteſt ex parte valere, & ex parte non. ibid.o 8.p.290.

Nominatio à principio nulla, tractu temporis non convaleſcit. ib. n.9.p.ead.

Nominatio de duobus æqualiter facta, ratione incertitudinis non valet, ac ſi in ſolidum facta fuiſſet. ibid.n.10.p ead.

Notarii publici manu in particulari libro Eccleſiarum onera, & legata annua deſcripta, in Archivio reſervari debent. diſp.1. q.2.n. 22 p.5.

apud Notarium Curiæ Ordinariorum tenentur Regulares inſtrumentum electionis Conſervatorum relinquere, & illud exhibere. diſp 17.q.1.n 13. p 273.

Notarii, & ſcriptores vocantur *exceptores* in jure. dec.23. n.6. p.306.

per Notarios ſcribi poſſunt ſuffragia eligentium ibid n.12. p.306.

ex Notarii in inſtrumento mandati atteſtatione probatur conſenſum fuiſſe capitulariter præſtitum. dec.20.n 6.p.318.

Notarii atteſtationi relativæ non creditur, niſi in quantum relatum producatur, & ex ſe probaret dec.101.n.7.p.390.

Notarii, & Nuncii relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt ſtylus, & loquitur de ſtylo civitatis Toleti. dec.118 n.4 p.413.

Notarii atteſtanti de ſua deputatione creditur de ſtylo Rotæ. ibid. n 6. p.413.

Notorium non eget examine. diſp.4 q.11.n.16.p 47.

Novale quid dicatur. dec.98.n 13.p.386.

Novitiatus an expleri debeat à Novitio in habitu ſuæ Religionis. diſp.6.q.7.n.20.p.103.

Novitiatu invalido ex hoc, quòd Novitius uxoratus ſine licentia conjugis ingreſſus eſt Religionem, ſi profiteatur, mortua uxore, ſolus conſenſus profitentis ſufficit ad revalidationem. diſp. ead. 6.q.17.n.7.p 119.

Novitiatus an ſit interruptus, quia Oblatus, vel Converſus ad ſtatum Clericorum transfertur. ibid.n 8.p.ead.

Novitiatus annus non eſt iterandus ad ratificandum profeſſionem invalidam ratione conſenſus, ſeu alterius conditionis, quæ tempus non involvit. diſp.ead.6. q 34.n.3. p 125.

Novitiatus annus irritus ex hoc, quòd Novitius habebat tantùm animum illudendi, ſi poſteà pœniteat, ſufficit ad validitatem profeſſionis. ibid.n.4.p.ead.

Novitiatus non eſt iterandus, dum profeſſio irrita fuit, modò ſit completus ante ratificationem profeſſionis. ibid.n.5.p.ead.

Novitiatum de novo facere, & profeſſionem emittere debet, qui de una ad aliam Religionem tranſit. diſp.7.q 6 n.1 p.145.

Novitii poſſunt obligari ab Abbate in his, quæ cadunt ſub juriſdictione epiſcopali. diſp 3. q.8.n.1 4.& 6. Non autem ad leges, & ſtatuta Religionis. ibid.n 3 p.27.

Novitius aliquando debet obſervare ſtatuta, & regulares obſervantias, non ratione votorum, ſed ex lege juſtitiæ, & ſemper ex convenientia. ibid n.7 & 9 p.28.

Novitius ſtatuta, & regulares obſervantias tranſgrediens non incurrit pœnas tranſgreſſoribus impoſitas. ibid.n.8 p.27.

Novitiis, qui profeſſionem non fecerunt, Regulares cogi poſſunt ab Epiſcopo, reſtituere omnia, quæ ab iis habuerunt. diſp 5.q 11.n.95. pag.70.

Novitii qui dicantur. diſp 6.q.1 n.2 p 74.

Novitios recipiendi poteſtas in qualibet Religione approbata reperitur, & quomodo. ibid.n.4.p.74.

in Novitiorum receptione Abbas in Religionibus S. Benedicti tenetur ad validitatem actus conſilium Capituli adhibere. ibid. n. 5. pag. 75.
in Novitiorum receptione attendendæ ſunt Religionis Regulæ, privilegia, vel conſuetudines. ibid. n. 7. p. 75.
ad Novitii receptionis validitatem Collegæ, & Seniores an teneantur conſentire, an verò ſufficiat, ut major pars conſentiat. ibid. n. 10. p. ead.
Novitii receptio facta, ſi ex tribus Collegis unus tantùm cùm Generali, vel Provinciali conſentiat, valida eſt: ſecus ſi contradicente Generali omnes Collegæ conſentiant. ibid. n. 11 & 12. p. 75.
Novitium an validè recipiat Abbas ſe ſolo, aliis Collegis ſine rationabili cauſa conſenſum denegantibus, vel imminente neceſſitate, & periculo. ibid. n. 13 & 14. p. 76.
Novitium invalidè admittit Abbas ſine Conſenſu Collegarum. ib. n. 15. p. ead.
Novitius, in quo concurrunt conditiones requiſitæ, debet à Collegis ad Religionem admitti. ibid. n. 16 p. ead.
Novitiis annus ad reclamandum conceſſus a quo die computari debeat. diſp. ead. 6. q. 2 n. 10. p. 77.
Novitius infirmus toto tempore Novitiatus ad profeſſionem recipi poteſt. diſp. ead. 6 q. 3. n. 25. p. 82.
pro Novitiis recipiendis informationes faciendæ diſp. ead. 6. q. 4. n. 1. & ſeqq. p. 84. Vide *Informatio.*
ſuper Novitiorum receptione Conſtitutiones Sixti V. Gregorii xiv. & Decreta Clementis VIII ibid. n. 18. p. 86 & ſeqq.
Novitiis recipiendis debet Abbas dura, & aſpera prædicare. diſp. ead. 6 q. 6. n 1 p. 100.
Novitiatus in quo Monaſterii loco eſſe debeat. ibid. n 2 p. 100.
cum Novitiis receptis qualiter Abbas gerere ſe debeat. ib n. 3 p. 100.
Novitiis neceſſaria eſt Regulæ cognitio ſecundùm ſubſtantiam, & ſignificationem generalem. ibid. n. 4 p. ead.
Novitiorum Magiſter debet proponere Novitiis ea, quæ pro pura Regulæ obſervantia ſuſtineri ſolent. ibid. n. 5. p. ead.
Novitiorum Magiſter, & Prælatus tenentur eoſdem experiri quoad conſtantiam vocationis, capacitatem exercitiorum ſpiritualium, & labores corporales, juxta ſtatum eorundem. ibid. n 6 p. ead.
Novitii ſub Regula Benedictina accuratiorem ejus intelligentiam habere debent ibid. n 7. p. ead.
Novitiatus tempore finito, Novitius admitti debet ad profeſſionem, vel expelli. diſp. ead 6 q. 7. n. 2. p 101.
Novitius, etiam abſque licentia Superioris, liberè egredi poteſt à Religione, & huic libertati renunciare non poteſt ibid n 3. & 4. p ead.
Novitium abſque juſta cauſa expellens Abbas, an peccet contra juſtitiam, & mortaliter. ibid n. 5 & 6. p ead.
Novitius quo die aſperitates Religionis intendit experiri, & ſuſcipit habitum, ab eo incipit probationis annum. ibid. n. 7. p. ead. Vide, *Probatio.*
Novitium per pecuniam Abbas recipiens, quam pœnam incurrat. diſp ead 6. q. 9 n. 2 p. 105.
à Novitio ſponte aliquid dante poteſt aliquid recipere Abbas abſq; ſimoniæ labe. ibid. n. 3 p. ead.
Novitius dimittens habitum an teneatur ſolvere ſumptus, quos in illum alendo Monaſterium erogavit. ibid n 5 p. ead.
Novitii pro rata expenſarum Religio poteſt exigere ſummam, quam promiſit; modò propter hoc non præcludatur ei liber egreſſio à Religione. ibid. n 6. p. ead.
Novitium non ſolventem, quod promiſerat, expellere non poteſt Religio ibid. n 7 p 106.
à Novitio renunciationis modus adhibendus ante profeſſionem juxta decretum Concilii Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 16. diſp. ead. 6. q. 10 p. 107.
ante Novitii profeſſionem bimeſtre debet eſſe morale, & non mathematicum. ibid n. 2. p. ead.
Novitius habens beneficium eccleſiaſticum, an poſſit illi validè renunciare, ſtante decreto Concilii n. 3 p. ead.
à Novitio donatio facta cum ſolennitate decreti, poſſitne ante profeſſionem revocari. ibid. n. 4. p. 108.
à Novitio facta donatio bonorum temporalium an valeat poſt ſuſceptum habitum, cum conditione, ut ſit irrita, non ſequuta profeſſione. ibid. n. 5. p. ead.
Novitius an poſſit de bonis ſuis teſtamentum, quomodocunque voluerit, condere. ibid. n 7. p ead.
Novitio exeunti an debeat Abbas reſtituere bona, quæ attulerat Monaſterio. ibid n. 8. p. ead.
Novitius, ſi moriatur intra bimeſtre, quo juxta ſolennitatem decreti Concilii renunciationem fecit in favorem Monaſterii, bona reddenda ſunt hæredibus, non Monaſterio. ibid. n. 9. p. 108.
Novitius non poteſt facere donationem inter vivos, nec contractus magni momenti ibid n 15 p. 109. Vide, *Donatio.*
Novitii patrimonium, ſub cujus titulo eſt ordinatus, renunciationes publicorum officiorum, fidejuſſionem, & contractus lucrativos, in quibus non tantùm recipitur, quantùm datur, an comprehendat Concilii decretum. ibid. n. 13. & 14 p. ead.
ex Novitii facultatibus factas eleemoſynas, & donationes, quæ ſunt modicæ, & parvæ, non comprehendit Concilii Tridentini decretum. ibid. n. 17 p. ead.
Novitii victus, & veſtitus, quem ipſe pro ſe Monaſterio tribuit, non comprehenditur in decreto. ib. d. n. 18 p. 109.
Novitiorum à conſanguineis, curatoribus, & tutoribus oblationes, donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii, ibid. n. 21 p ead.
Novitius ſi mutetur de uno Conventu in alium, non diſcontinuat probationem. diſp. ead 6 q. 11 n. 21 p. 115.
Novitius, & Monaſterium non poſſunt renunciare anno Novitiatus. ibid. n 22. p. ead.
Novitius habilis repertus ad profeſſionem debet admitti, etiamſi mors immineat, anno probationis completo. ibid n 24. p. ead.
Novitius admiſſus antequàm profiteatur, non obligatur per ſe, & directè ad vota Religionis, & ad obſervantias regulares, ita ut peccatum committat, & pœnas tranſgredientium incurrat, ſed tantùm ex convenientia. ibid n. 25 & 26. p. 113.
Novitius admitti non debent ad profeſſionem ante tempus ex decreto Conc. Trid ſtatutum. d. ead. 6. q. 15. n 1. p. 113 Vide, *Profeſſio.*
in Novitiorum admiſſione ad profeſſionem ſuffragia ſunt deciſiva, non tantùm conſultiva. diſp. ead. 6 q. 15. n. 7 p. 117.
ut Novitius ad profeſſionem admittatur, conſenſus majoris partis Capituli requiritur ibid n. 8. p. ead.
Novitius poſt receptionem ad habitum regularem gaudet omnibus privilegiis, quæ profeſſis Religionis conceſſa ſunt. diſp. ead. 6. q. 27 n. 1. p 130.
Novitii poſſunt diſpenſari in ſuis votis à ſuis Prælatis & Superioribus, qui etiam poſſunt hujuſmodi vota commutare. ib. n 23. p. 132.
Novitiorum vota irritare non poſſunt Superiores, benè tamen ſuſpendere. ibid n. 24 p ead.
Novitii abſolvi poſſunt ab Abbatibus, & Superioribus ſuis ab omnibus caſibus reſervatis, à quibus abſolvi poſſunt profeſſi abſque vinculo reincidentiæ, etiamſi recedant à Religione. ib. n 25. p. ead.
Novitius proximè ingreſſurus Religionem poteſt abſolvi per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis. ibid n. 26. p. 133.
Novitius, qui tempore, quo interdicta eſt civitas, eſt in Religione, non eſt interdictus. ibid. n. 27 p. ead.
Novitius gaudet omnibus Indulgentiis conceſſis Monachis profeſſis. ibid. n. 28. p. ead.
Novitius eligere ſibi poteſt Confeſſarium ex approbatis ab Abbate, qui illum ſemel in vita abſolvat, & in articulo mortis ab omnibus caſibus, à quibus abſolvi poſſunt tali tempore Novitii. ib. n 29 p ead.
Novitius an virtute Bullæ Cruciatæ poſſit ſibi eligere Confeſſarium abſque Superioris licentia ibid n. 30. p. ead.
Novitii eligi poſſunt in Epiſcopum, licet Religio, cujus ſunt Novitii, hoc prohibeat ibid. n. 31. p ead.
Novitio conferri poſſunt beneficia eccleſiaſtica. ibid. n. 32. p ead.
Novitii cujuſcunque Religionis poſſunt inſtitui hæredes, & ſuccedere in paterna hæreditate, etiam ab inteſtato. ibid n 33 p ead.
Novitius poteſt tranſigere, ac pacem facere, & accuſare, tam injuria ſibi illata, quam parentibus. ibid n. 34. p. ead.
Novitii poſſunt ſibi ſepulturam eligere ibid. n. 35 p. 133.
Novitii ſunt immunes à ſolutione decimarum. ibid. n. 36. p ead.
Novitii regulares gaudent privilegio fori. ibid. n 37 p. ead.
Novitius, qui ante ingreſſum Religionis delictum commiſit, quo modo puniri poſſit à Judice ſæculari, ſi ingreſſus Religionis fuerit in fraudem. diſp. ead. 6. q. 58 n. 1. p 133.
Novitius, qui abſque ulla fraude ante accuſationem, & inquiſitionem delicti Religionem ingreſſus eſt, nullo modo poteſt à Judice ſæculari puniri. ibid. n. 2 p 134.
Novitius de omnibus delictis, etiam homicidii voluntarii, poteſt puniri à Prælato regulari, ſi ipſe velit in Religione permanere, ibid. n. 3. p. ead.
Novitius, qui occidit, vel vulnerat Monachum, & à Religione aufugit, debet à Judice ſæculari puniri ibid. n. 4. p. ead.
Novitius, qui ob delictum ſuum non meretur mortem, ſi à Religione egredi velit, poteſt, etiam invitè puniri, antequàm è Religione egrediatur. ibid. n. 5. p. ead.
Novitius habitu dimiſſo, an poſſit puniri pro delicto in Novitiatu commiſſo. ibid n. 6. p. 134
Novitius, ſi ratione delicti torqueri debet, poterit utique à Prælato regulari ibid n. 7 p. ead.
Novitius pro delictis contra Regulam, & Conſtitutiones, poterit puniri à Prælato regulari, uſque ad pœnam carceris incluſive. ibid. n 8. p. ead.
Novitius pro debitis civilibus apud ſuum Superiorem regularem, non autem Judicem ſæcularem conveniri debet. ib. n. 9 p. ead.
Novitio an poſſit conferri regulare, aut ſæculare beneficium. diſp. ead. 9. q. 11 n. 1. p 182.
Novitio moriente ab inteſtato intra annum probationis non ſuccedit Monaſterium; benè tamen, quando emiſit profeſſionem. diſp. 11. q. 4 n 46 p. 510.
Nuncii apoſtolicæ Sedis, aut Legatis, ſive Metropolitanis procurationes aliquas, vel ſubſidia non tenentur ſolvere Regulares. diſp. 10 q 4 n 5 p. 194.
Nuncii, & Notarii relationi ſine teſtibus ſtatur, ſi adeſt

ſtylus, & loquitur de ſtylo civitatis Toleti. dec. tab. num. 4. p. 419.
Iunctus refert per verba præteriti temporis. ibid. n. 5. p. ead.

O.

O*Bedientiæ* obligatio, ſicut & poteſtas præcipiendi, variantur ſecundùm diverſitatem Regularum. diſp. 4. q. 3. n. 13. p. 31.
Obedire ſuo Abbati tenetur Monachus, ex vi voti obedientiæ, maximè ſi præceptum licitum ſit. diſp. 4. q. 13. n. 1. p. 49.
Obedire tenetur Monachus Abbati in re dubia. ibid. n. 5. p. ead.
Oblationes, & donationes factæ Monaſterio, ſeu Religioſis à tutoribus, curatoribus, & conſanguineis Novitiorum, non ex Novitiorum, ſed propriis bonis, non comprehenduntur in decreto Concilii. diſp. 6. q. 10. n. 21. p. 109.
Oblationes ſunt de jure parochiali. dec. 33. n. 1. p. 321.
Oblati, & Converſi cum authoritate Sedis apoſtolicæ tranſlati ad ſtatum Clericorum, an debeant capitulariter recipi ad profeſſionem. diſp. 6. q. 17. n. 9. p. 120.
Oblati, & Converſi, qui profeſſionem non emittunt, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire. diſp. 7. q. 1. n. 12. p. 136.
Obligatus ad aliquod præſtandum, an ante Religionis ingreſſum teneatur ad illud, ſaltem per alium præſtandum. ibid. n. 12. p. 136.
Obſervantes Minores non poſſunt tranſire ad minimos, niſi de licentia Papæ. diſp. 7. q. 2. n. 10. p. 139.
de Obſervantia Fratres minores ſi nullo facto cohærede inſtituantur, teſtamentum nullum eſt, & hæreditas devolvitur ad venientes ab inteſtato. diſp. 11. q. 4. n. 47. p. 210.
Obſervantia declarat, quid in conceſſionibus, & privilegiis comprehenſum fuerit. dec. 69. n. 19. p. 352.
Obſervantia præſcripta non interrumpitur per litem. ibid. n. 27. p. ead.
Obſervantia debet probari in ſpecie ſuper re, de qua agitur, nec ſufficit generica. dec. 78. n. 28. p. 366. & dec. 79. n. 12. p. 367.
Obſervantia Conſtitutionis probatur ex illius confirmatione, in qua mandatur illam obſervari, ſicut uſque adhuc obſervata fuit, & poſita in uſu. dec. 97. n. 17. p. 384.
Obſervantia longi temporis operatur, ut omnia pro validitate præſumantur interveniſſe, etiam ad effectum totalis exemptionis à decimis. ibid. n. 19. p. 385.
Obſervantia ſcripturæ, de cujus interpretatione agitur, attendenda eſt de tempore illius. dec. 113. n. 23. p. 408.
Obſervantia plurimum confert ad interpretationem, etiam quando verba eſſent dubia. dec. 114. n. 10. p. 409.
Obſervantia non præſumitur exceſſiva. ibid. n. 11. p. ead.
Obſervantia eſt optima interpres. dec. 119. n. 2. p. 413.
Oculorum ſenſus, cùm ſit quaſi communis cæteris omnibus, non incongruè etiam ad ſingulos alios ſenſus adaptari poteſt. dec. 28. n. 7. p. 325.
in *Odium* retorqueri non debent inducta in favorem. dec. 79. n. 20. p. 385.
Oeconomus, & Præpoſitus idem ſignificant, ſicut Primas, & Patriarcha. dec. 12. n. 7. p. 288.
Oeconomi, ſeu Collectores, deponentes de redditibus Eccleſiæ ad effectum probandi paupertatem, prævalent aliis tanquàm magis, & meliùs informati. dec. 69. n. 4. p. 381.
Officiales, & Miniſtros in Monaſterio deputare de jure communi, & ſecundum Regulam D. Patris Benedicti, ad Abbatem ſolum ſpectat. diſp. 8. q. 3. n. 1. p. 52.
ad *Officia* divina prohibentur Regular admittere excommunicatos, & nominatim interdictos. diſp. 9. q. 9. n. 44. p. 25.
Officia divina in ſuis Eccleſiis debitis horis Religioſi perſolvere debent. ibid. n. 50. p. 25.
Officia eccleſiaſtica, quæ non dantur in titulum; ſed in adminiſtrationem, non cadunt ſub reſervatione. dec. 12. n. 12. p. 288.
Officia, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficii, ſunt reverà beneficia eccleſiaſtica, & cadunt ſub reſervatione. ibid. n. 13. p. ead.
Oliveti Montis Congregatio Ariſtocratia regitur. diſp. 1. q. 2. n. 16. pag. 4.
Olivetani Monachi Neapolis tenentur, quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream patrono pro tempore exiſtenti. dec. 27. n. 1. p. 315.
Olivetanis ſunt Cæleſtini antiquiores. dec. 106. n. 3. p. 402.
Olivetanorum, & Montis Virginis Congregationes quando inceperint, & à quibus confirmatæ fuerint. dec. 110. n. 1. p. 402.
Omnis, dictio eſt univerſalis, & nihil excludit. dec. 78. n. 16. p. 365.
Onus adjectum, tanquàm conditio, donationi, non immutat donationem ipſam jam factam. dec. 100. n. 5. p. 388.
Onera ſi donationem non præceſſerunt, reputantur tanquàm acceſſoria; & donatio non cenſetur facta in eorum executionem. ibid. n. 7. p. 389.
Onera impoſita quando non ſunt perpetua, & certa; ſed pro varietate negotiorum immutantur, deſinunt durare, quando res illis gravata pervenit ad Eccleſiam, vel eccleſiaſticas perſonas. dec. 103. n. 10. p. 395.
Onera, quæ imponuntur ſuper bonis ratione perſonarum tantum, non poſſunt imponi niſi ſubjectis. ibid. n. 11. p. 395.
Opinio communis Doctorum, licèt per ſe non inducat obligationem, tamen quando convenit in interpretatione alicujus legis, facit certitudinem humanam, & inducit obligationem ſervandi legem, & utendi illa in praxi. dec. 52. n. 24. p. 304.
Vide, *Conſuetudo*, *Geſta*.
Ordinarii licentia non requiritur, ad lectionem ſacræ Scripturæ in Domibus Regularium habendam. diſp. 2. q. 5. n. 4. p. 14.
ab Ordinariorum juriſdictione exempta ſunt ferè omnia Monaſteria ex privilegiis Summorum Pontificum. diſp. 5. quæſit. num. 3. p. 64.
ab Ordinariis quando poſſint puniri Regulares degentes intra Clauſtra. ibid. n. 4. p. ead.
Ordinariorum poteſtati nunquam cenſetur derogatum, ex privilegio Summi Pontificis; niſi formalibus, vel æquipollentibus verbis exemptio concedatur. ibid. n. 8. p. ead.
ab Ordinariis locorum non poſſunt exempti puniri, nec carcerari. ibid. n. 44. p. 66.
ſine Ordinarii, & ſuorum Superiorum approbatione, & licentia non poſſunt Regulares imprimere libros, nec imprimere facere. ibid. n. 56. p. 28.
ſine Ordinarii benedictione, & licentia ſuorum Superiorum non poſſunt Regulares prædicare, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum. ibid. n. 59. p. ead.
ab Ordinario loci, tanquàm Sedis apoſtolicæ delegato, puniri poteſt Regularis extra Monaſterium degens, ſi deliquerit. ibid. n. 61. p. ead.
ab Ordinario an poſſit in aliquo caſu puniri, & corrigi Regularis intra Clauſtra degens. ibid. n. 62. p. 68.
ab Ordinario viſitanda ſunt Monaſteria, in quibus non viget regularibus obſervantia, & etiam omnia beneficia. ibid. n. 27. p. 68.
ab Ordinario niſi ſint approbati Regulares, Confeſſiones audire non poſſunt. ibid. n. 74. p. 69.
Ordinarii conſenſu deputandi ſunt Sacerdotes ad adminiſtrationem Sacramentorum pro cura ſæcularium, etiamſi ſint ad nutum amovibiles, & prævio examine. ibid. n. 88. Sed limita, ut n. 89. p. 70.
Ordinarii in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum, tanquàm Sedis apoſtolicæ delegati, Regulares compellere poſſunt. ibid. n. 90. p. ead.
coram Ordinario conveniri poſſunt Regulares ratione delicti, & rei, de qua agitur. ibid. n. 92. p. ead.
coram Ordinario conveniri poſſunt Regulares exempti, & etiam coram inquiſitore in cauſa hæreſis. ibid. n. 93. p. ead.
Ordinario loci ſubduntur Regulares, in reddenda ratione alicujus ultimæ voluntatis. ibid. n. 94. p. ead.
Ordinarius in cauſis civilibus efficitur Judex competens Regularium, & in illis coram illo quoad reconventionem conveniri poſſunt. n. 101. p. 70.
coram Ordinario loci conveniri an poſſint Regulares in die Sabbati Sancti pulſantes campanas ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem. ibid. n. 102. p. ead.
ab Ordinario excommunicatio lata contra ſuos ſubditos, non afficit Regulares exemptos. ibid. n. 103. p. 71.
ſine Ordinarii approbatione Regulares auſcultantes Sacerdotum ſæcularium confeſſiones, excommunicari poſſunt. ibid. n. 105. p. ead.
ab Ordinariorum juriſdictione Sedes apoſtolica exemit Regulares, quæ enumerantur. ibid. n. 119. p. 72.
Ordinarii aſſenſus intervenire debet ad juſpatronatus acquiſitionem. diſp. 9. q. 21. n. 2. p. 189.
Ordinarius antequàm præſentatum inſtituat, patroni eccleſiaſtici an poſſint variare. diſp. 9. q. 24. n. 3. p. 191.
Ordinarii dicuntur Decanus, & Archidiaconus, aliique Prælati inferiores, habentes proprium territorium in materia ſibi adaptabili. dec. 43. n. 3. p. 328.
Ordinarius exercens juriſdictionem in una parte ſuæ diœceſis conſtituitur in quaſi poſſeſſione exercendi quoad omnes, in quibus alter habet particularem quaſi poſſeſſionem. dec. 63. n. 12. p. 345.
Ordinarius habet intentionem fundatam in jure, viſitandi omnes Eccleſias exiſtentes intra fines ſuæ diœceſis. deciſ. 67. num. 1. p. 349.
Ordinario inhibendum non eſt circa viſitationem Eccleſiarum exiſtentium intra fines ſuæ diœceſis, abſque cauſæ cognitione. ibid. n. 2. p. ead.
Ordinarii appellatione comprehenditur etiam Prælatus inferior. dec. 68. n. 7. p. 350.
Ordinario conceditur manutentio exercendi juriſdictionem ſpiritualem in omnibus Eccleſiis, & in omnes perſonas degentes intra limites ſuæ diœceſis, ex ſola juris aſſiſtentia, nulla alia poſſeſſione probata. dec. 71. n. 2. p. 355. Limita, ut num. 5. p. ead.
Ordinario loci reſervatum cenſetur, quidquid per exemtionis privilegium non adimitur. deciſ. 72. num. 5. p. 357.
Ordinarius ratione originis, & domicilii, ſemper eſt Iudex competens pro delictis commiſſis in loco exempto. dec. 80. n. 1. p. 368.

Ordi-

Ordinarii præſumuntur informati de rebus ſuarum Eccleſiarum. dec. 102.n.9.p 391.
Ordinarii poſſunt præcidere controverſias ſuborras in Proceſſionibus in ordine præcedentiæ: datur tamen ab eorum ordinationibus appellatio devolutiva. dec.115.n.8.p.400.
Ordinarii appellatione comprehenduntur etiam inferiores, in materia eis adaptabili. dec.117.n.1.& 4.p. 412.
ab Ordinarii juriſdictione exempti, inconſulto Summo Pontifice, nulliter excommunicantur, ſub prætextu, quod præcepto ejuſdem Ordinarii non paruerint. dec.118.n. 2.p.413.
ad Ordinarium non remittitur abſolutio à cenſuris, quando conſtat de gravamine ab ipſo, vel ejus Officiali illato. dec. 118. n. 3. p. 413.
Ordo D. Auguſtini, ac omnes Congregationes ſub eadem Regula militantes Ariſtocratia gubernantur. diſp.1.q.2.n.6 p 3.
Ordines regulares, & eorum Monaſteria exempta ſunt à juriſdictione Epiſcoporum. diſp.5. q.11.n.5.p 65.
Ordines minores non poſſunt Abbates quibuscunque conferre. diſp.5 q.11.n.79.p.69.
Ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus in qua ætate poſſint Regularibus conferri ab Epiſcopo. ibidem. numer. 71. p.69.
ad Ordinem Subdiaconatus promoti, quando debeant ad altiorem gradum aſcendere. ibid.n.72.p.ead.
Ordinari ab Epiſcopo non debent Religioſi ſine diligenti examine. ibid.n.73.p.ead.
ad Ordines promovendorum examen prætermittendo cum illis, quorum ſcientia, & dignitas nota eſt, non peccant examinatores. diſp.6.q.5.n.2.99.
ab Ordinum exercitio ſuſpenſi ſunt à Religione ejecti. diſp. 8.q.8. n.11.p.158.
Ordines, & tonſura in beneficiis obtinendis an ſint neceſſarii. diſp. 9.q.7 n.21.p.172.
Ordinis diverſi duos ſimul habitare non decet. deciſ. 11. num. 7. p.287.
Ordo ubicunque aufertur, neceſſe eſt, Eccleſiæ pulchritudinem, & ſubditorum utilitatem auferri. diſp.2.q.1.n.1.p.11.
Ornamenta inconvenientia prohibita ſunt Regularibus. diſp.3.q.6. n. 24 p. 23.

P.

Pacta, & conventiones inter Principem, & privatos, per viam contractus initæ tranſeunt, & continuant in quibuscunque perſonis quomodocunque exemptis, & privilegiatis. deciſ.104. n. 20. p. 396.
Papa ſolus initio naſcentis Eccleſiæ ordinavit, atque inſtituit ad dignitates eccleſiaſticas, aliaque beneficia. diſp. 9. q. 1. n. 1. p. 164.
Papa quando beneficium manuale ab Abbate collatum ex certa ſcientia alicui Monacho confirmat, non poteſt Abbas illud Monacho abſque ipſius Papæ licentia auferre. diſp. ead.9.q.15.n.2. p.186 Vide *Beneficium*.
ad Papam ſolum ſpectat Conſervatores Judices concedere. diſp. 17. q. 1. n. 7. p. 271.
Papa in reſervationibus non intelligit comprehendere manualia Monaſteria. dec.15.n.9.p.292.
Papæ aſſertioni de facto proprio, vel ſecum geſto, ſtatur, non autem ipſius enunciativis, quæ emanarunt ad ſuggeſtionem partis. deciſ. 16. n. 11. p. 293.
Papa dicitur prævenifle in gratia, quando fuit narrata vacatio in menſe ordinario, & quod adhoc ille non contulerat. dec.18.n.1. p.296.
Papa poteſt tollere bona uni Eccleſiæ, & alteri illa aſſignare dec.20. n. 11. p. 298.
penes Papam eſt dominium bonorum eccleſiaſticorum. ibid. n.12. p. ead.
Papa in bonis eccleſiaſticis habet pleniſſimam poteſtatem, & diſpoſitionem. ibid n.13. p. ead.
Papæ atteſtanti de actu coram ſe geſto creditur dec. 30 n. 8 .p.318.
Papæ aſſertioni, narrantis factum proprium, vel alienum ſecum geſtum, creditur. deciſ. 47. n. 13. p. 333.
à Papa exempti, ubi exemptio eſt plena, non tenentur ad jus reverentiale Epiſcopi ibid. n. 18 p. 333.
Papa ſolus concedere poteſt, ut Abbates in nulla diœceſi exiſtentes pleno jure epiſcopalem juriſdictionem exerceant, & ſuas diœceſes habeant. ibid.n.20.p.ead.
Papa ſolus concedere poteſt jura epiſcopalia. dec. 50.n. 10.p.336.
Papæ authoritas immenſa eſt. dec 82.n.3 p.371. Vide *Pontifex*.
Papæ intereſt ſuos ſubditos ab alio non judicari. ibid n.28 p ead.
Papa non cenſetur ſub verborum involucro Eccleſias enormiter lædere voluiſſe. dec 89. n 5 p 376.
Papa præſumitur privilegia ignorare. ibid.n 12 p.376.
Papæ aſſenſus requiritur ad effectum, ut Clerici laicis contribuant. dec.103.num 6 p 391. Vide, *Pontifex*.
Papatus non eſt propriè beneficium. diſp 9 q. 2.n. 9 p 166.
ad Papatum electus Religioſus an poſſit electioni de ſe factæ conſentire. diſp ead.9.q 10 n 3 p 181. Vide, *Religioſus*.
propter *Parentum* neceſſitatem an filius teneatur non ingredi Religionem. diſp.6 q 3.n.16. Sed limita, ut n 17. p. 81.
Parentes an eadem obligatione teneantur ob filiorum neceſſitatem. ibid. n.17 p. 82.
Parentibus in gravi neceſſitate conſtitutis, ut ſubveniat Religioſus extra Clauſtra, Superior poteſt ei concedere licentiam: & quid, ſi Prælatus licentiam denegaret. diſp.8 q.6.n.9.& 10. p.155. Vide, *Mater. Pater*.
Parochia nova erigi non poteſt ab Ordinario ea ſola numero ſtatæ populi aucti. dec 32.n.5 p.320.
Parochia nova ut erigi poſſit, non ſufficit populi incrementum, niſi accedat loci diſtantia, & difficultas parochianorum accedendi ad percipienda Sacramenta. ibid n.5.p.ead.
Parochia nova erigi poteſt ab Ordinario, etiam invito Rectore, ſtante loci diſtantia, & magna populi incommoditate ad recipienda Sacramenta, & divina audienda. deciſ 34. numer. 2. p.321.
Parochia noviter erecta habebit decimas, quæ alias competiiſſent antiquæ, etiamſi hoc in nova erectione minimè caveretur deciſ. 46. num. 11. p. 347.
Parochialium Eccleſiarum regularium fructus ſuperexcedentes portionem Vicariorum, in Monachorum uſus converti debent. diſp 9 q. 19 n.2.p.188.
ad Parochiales Eccleſias vacantes, quarum collatio ad Prælatos Epiſcopis inferiores ſpectat, ii nequeunt regulariter habere concurſum. diſp. ead. 9. q. 20. n. 1. p. ead. Limita, niſi inferiores ſint nullius diœceſis; & habeant proprium territorium, in quo exerceant epiſcopalem juriſdictionem, & habeant jus congregandi Synodum. ibid.n.2.p.ead.
Parochiali dignior eſt Collegiata. dec. 1. n. 5. p. 281.
Parochialis Eccleſia habet intentionem fundatam de jure communi, ſuper omnibus provenientibus intra parochiam. dec. 33. n. 2. p. 321. Vide, *Diſmembratio. Eccleſia*.
Parochialitas non concluditur ex perceptione decimarum, tanquàm ſigno æquivoco. dec.24.n.11.p.311.
ſine *Parochi* licentia Sacramenta extremæ Unctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonii Regulares præſumentes adminiſtrare, excommunicantur. diſp.5.q.11 n 112 Limita ut n.113 p.72.
coram Parocho contractum matrimonium, cui interdicta eſt aſſiſtentia, validum eſt. diſp.6.q.20.n 4.p.122.
Parochi habent fundatam intentionem de jure communi contra Regulares, quoad ſolutionem quartæ funeralis. deciſ.83. num.1. p.372.
Parochus non poteſt ſe intromittere in Eccleſiis Regularium, dum cadavera in eisdem ſepeliuntur. dec.87 n.2 p 375.
Parochus non habet juris aſſiſtentiam in Eccleſia Regularium, eò quòd ſit ſita intra ſuos limites. ibid. n. 3. p. ead.
Parochus de jure communi habet fundatam intentionem quoad decimas intra limites Eccleſiæ, ſeu parochiæ, etiam quoad decimas intra limites Eccleſiæ, ſeu parochiæ, etiam quoad decimas debitas ex prædiis noviter ruptis. deciſ. 99. num. 1. p.387.
Parochus prædialis habet jus decimandi univerſale, & in genere reſpectu quorumcunque fructuum, etiam novorum. ibid. num. 7. p 387.
Parocho ſacramentali ut debeatur decima ex novis fructibus prædiorum cultorum, tanquam ſubrogatis in locum fructuum, qui ex eisdem prædiis recolligebantur, dum erant inculta; quid ſit probandum dec.98.n.12.p.411.& dec.99.n 6.p.387.
Pars conſiderari non poteſt niſi reſpectu totius. deciſ. 55. num 1. p.339.
Patres congregati quid obſervare debeant in Capitulis, & Conciliis, ac Congregationibus. diſp.1.q.1.n.4 p.2.
Pater, invito avo; vel mater, invito tutore, an poſſint impuberem Religioni offerre, vel revocare. diſp.5.q. 2. n.17.p.78.
Pater non poteſt exhæredare filium, aut filiam, ob ingreſſum Religionis. diſp.11.n 41.& 42.p 209.
per *Patientiam* multa tolerantur, quæ deducta in judicio, exigente juſtitia, toleranda non eſſent. dec.83.n.18.p.306.
Patriarcha, & Primas idem ſunt. dec.12.n.7.p 288.
Patronus, tam regularis, quàm ſecularis, ſi neglexerit præſentare intra tempus ſibi præfixum, tunc jus conferendi devolvitur ad inſtituentem, tanquam ad proprium Superiorem. diſp. 9. q.16. n.5 p.187.
Patrono ad inopiam vergenti Eccleſia ſuccurrere tenetur. dec. 26. n.8.p.315.
Patrono ut ab Eccleſia alimenta ſint miniſtranda, requiritur, quòd patronus ad egeſtatem pervenerit, & quòd Eccleſiæ ſuperſit. ibid. n 2.p.ead.
Patronus quando dicatur ita egenus, ut ab Eccleſia alimenta conſequi debeat. ibid.n.3.p.ead.
Patronus non eſt ab Eccleſia alendus, ſi aliàs habeat, à quo ali debeat. ibid.n.4.p.ead.
Patrono pro tempore exiſtenti tenentur Monachi Olivetani Neapolis,

polis quolibet anno in die Purificationis dare unam candelam ceream. dec. 27. n. 1. p. 315.
in Patrono quænam requiratur paupertas, ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia. ibid. n. 3. p. ead.
Patronus non dicitur pauper, ut pro alimentis ſit ſubveniendus, ſi poſſideat annuos redditus, in ſumma ducatorum 360. ibid. n. 7. p. ead.
Patronus non dicitur in egeſtate conſtitutus ad effectum conſequendi alimenta ab Eccleſia, quando alii ſuperſunt, a quibus eſt alendus ibid. n. 9. p. ead.
Patronus ad conſequendum alimenta ab Eccleſia, qualiter tenetur probare ſuperabundantiam redditüum illius. ibid. n. 11. p. 316.
Pauperem quem eſſe probatur ex diſcuſſione bonorum Judicis mandato facta dec. 27. n. 6. p. 315.
Paupertas qualiter probanda per teſtes. dec. 95. num. 5. p. 380.
Paupertas ut excuſet à ſolutione decimarum, quanta eſſe debeat. ibid n. 7. p. ead.
Paupertas ad certum effectum qualiter probanda. ibid. n. 8. p. ead.
Paupertate in judicanda, religioni judicantis plurimum tribuitur. dec. 107. n. 16. p. 401.
Peculium habere licitum eſt Monacho de Abbatis licentia. diſp. 11. q. 4. n. 1. p. 205.
Peculiorum cauſam, cùm commodè poterit, auferre tenetur Abbas ſub mortali à ſuis ſubditis. diſp. ead. 11. q. 10. n. 2. p. 216.
Pecunia retenta nihil operatur. diſp. n. 13. q. 1. p. 236.
Pecunia deſtinata ad emenda ſtabilia, cenſus, & mobilia pretioſa, non poteſt abſque cauſa, & ſolennitatibus alienari, & mutuò aliis dari. ibid. num. 4. p. ead.
Pecuniam, quæ percipitur de redditibus Monaſterii, & non eſt de ipſius proprietate, in quos uſus poſſit Abbas alienare. ibid. n. 5. p. 236.
Pecunia Monaſterii fructuoſa non poteſt alienari, ſicut nec quæ datur pro dote Monialis. ibid. n. 16. & 17. p. 237.
Pecunias ad cambium, vel mutuò accipere, cum ſolutione damni emergentis, & lucri ceſſantis nequeunt Abbates, ac regulares Prælati. diſp. ead. 13. q. 7. n. 1. p. 247.
Pecunia ex alienatione bonorum Eccleſiæ proveniens, convertenda eſt in evidentem Eccleſiæ utilitatem ibid. n. 3. p. 248.
Penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſive ſimplex ſit, ſive curatum, incapax eſt Regularis ſine diſpenſatione Papæ diſp. 9. q. 25. n. 5. p. 192.
Penſionis ſuper beneficio regulari incapax eſt etiam Regularis abſque prædicta diſpenſatione. ibid. n. 6. p. 192.
Penſionem percipiendi jus, nec alia jura compatabilia cum unione, non tollit unio. dec. 119. n. 3. p. 414.
Penſionarius non poteſt diſpenſare penſionem, prout vult, neque de ea teſtari. diſp. 11. q. 15. n. 17. p. 222.
Perjurus, qui infamis eſt, beneficium non poteſt conſequi. diſp. 9. q. 7. n. 25. p. 171.
Permutare poſſunt bona eccleſiaſtica Rectores Eccleſiarum inter ſeſe, ſine beneplacito apoſtolico, modò adſit authoritas Epiſcopi, vel Abbatis, ad quorum juriſdictionem Eccleſiæ ſpectant. diſp. 13. q. 5. n. 3. p. 245.
Permutare an poſſit Abbas bona Monaſterii cum aliis bonis alterius Monaſterii, vel Eccleſiæ, abſque ſolennitatibus. diſp. ead. q. 9. n. 8. p. 249.
Perſona mutata, ſtatus ei mutatur. deciſ. 104. num. 22. p. 396.
Perſonatus in Provincia Tarraconenſi, ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 14. n. 3. p. 230.
Pertinentiarum appellatione quæ veniant dec. 69. n. 16. p. 352.
Pertinentiarum appellatione quæ veniant, declaratur ex obſervantia. ibid. n. 20. p. ead.
Petitorium nihil commune habet cum poſſeſſorio, deciſ. 64. n. 21. p. 347.
Pœnas quas, & quando incurrant, Religioſi Clauſtrum exeuntes, ad leges audiendas, vel Phyſicam. diſp. 3. q. 6. n. 38. p. 24.
Pœnæ contra Superiores non punientes ſubditos juxta decretum Concil. Trident. *ſeſſ. 6. de reformat. c. 3.* diſp. 5. q. 11. n. 65. p. 68.
Pœnam totam peccatis debitam in Religioſo remittit profeſſio validè emiſſa. diſp. 6. q. 27. n. 3. p. 130.
Pœnæ contra raptores, & invaſores bonorum eccleſiaſticorum enumerantur. diſp. 11. q. 7. n. 3. 4. 5. & 6. p. 214.
Pœnas quas incurrant malè alienantes bona Eccleſiæ. diſp. 13. q. 12. per tot. p. 251.
Pœnalia non ſunt extendenda de perſona unius qualitatis ad perſonam diverſæ qualitatis. dec. 24. num. 7. p. 311.
Pœna privationis non habet locum, niſi in caſibus à jure expreſſis. ibid. n. 8. p. ead.
Pontifex ex Religioſo, an liberetur ab obligationibus regularibus. diſp. 3. q. 9. n. 18. p. 30.
Pontifex Summus an poſſit cogere Regularem ad arctiorem Regulam ſervandam, quam non eſt profeſſus. diſp. 4. q. 3. n. 14. & 16. p. 34.
Pontifex Summus eſt Prælatus Summus cujuſcunque Religionis. dec. 82. n. 6. p. 371.
Pontifici Summo nequeunt præjudicare adminiſtratores apoſtolici. ibid. n. 8. p. ead.
Pontificis Summi poteſtatem coarctare, & os in cœlum ponere nequeunt ſubditi, & illis imminet ſola neceſſitas parendi. ibid. n. 8. p. ead.
ſine Pontificis Summi licentia exemptus non poteſt exemptioni renunciare. ibid. n. 21. p. ead. Vide, *Papa*.
Populus ubi non eſt pleno jure exemptus, Religioſi habent inſtitutionem collativam, quoad titulum, ſed ſed inſtitutio authoriſabilis quoad curam populi pertinet ad Epiſcopum. dec. 47. n. 39. p. 333.
Populo benedicere. Vide, *Crucem præ ſe ferre*.
Poſſeſſio acquiritur per unicum actum ſufficientem ad effectum manutentionis dec. 1. n. 4. p. 283.
in quaſi Poſſeſſione litis quis turbari non debet, ea pendente, ſed manutenendus eſt in ſtatu, in quo reperitur de tempore motæ litis. deciſ. 8. num. 1. p. 284.
quaſi Poſſeſſionem jurium incorporalium ad acquirendam requiritur ſcientia eorum, quibus præjudicari poteſt. ibid n. 2. p. ead.
Poſſeſſio ſola, ſeu quaſi, de tempore motæ litis ſufficit in judicio manutentionis. ibid. n. 4. p. ead.
quaſi Poſſeſſio relevat ab onere probandi deſcendentiam. dec. 27. n. 2. p. 315.
Poſſeſſio redditüum acquiritur per exactionem, & uſum. ibid. n. 4. p. ead.
quaſi Poſſeſſio acquiritur ex unica exactione. ibid. n. 5. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur ab inferiori abſque ſcientia, & patientia Epiſcopi. dec. 50. n. 6. p. 335.
quaſi Poſſeſſio viſitandi non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia Rectoris, cujus Eccleſia fuit viſitata. dec. 52. n. 1. p. 336.
quaſi Poſſeſſio non acquiritur ex actibus factis, contradicente adverſario. ibid. n. 2. p. ead.
quaſi Poſſeſſio poſterior legitimè acquiſita prævalet antiquiori. ibid. n. 3. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juris metropolici acquiritur ex cognitione cauſarum appellationum introductarum in curia Metropolitana. dec. 56. n. 2. p. 340.
quaſi Poſſeſſio univerſalis acquiritur per exercitium unius actus, maximè ab habente intentionem fundatam de jure communi. ibid. n. 4. p. 340.
quaſi Poſſeſſio incorporalium non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii. ibid. n. 5. p. ead.
quaſi Poſſeſſio incorporalium acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii ab habente titulum cum poſſeſſione. ibid. n. 6. p. ead.
Poſſeſſio civilis decennio amittitur, ſi naturalis medio tempore ab alio occupata, & continuata ſit. ibid. n. 7. & 8. p. ead.
Poſſeſſio præſumitur continuata etiam tempore litis motæ. ibid. n. 9. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia adverſarii. dec. 59. num. 7. p. 342.
Poſſeſſio anteceſſoris continuatur in Prælato ſucceſſore, abſque nova apprehenſione. dec. 61. n. 5. & 13. p. 344.
Poſſeſſionis in continuatione jus metimur a poſſeſſione; non autem ab eo, contra quem poſſidetur ibid. n. 6. p. ead.
Poſſeſſio amittitur per tranſactionem. ibid. n. 9. p. 386.
Poſſeſſio rerum Eccleſiæ eſt penes Eccleſiam, & non penes Prælatum. ibid. n. 12. p. 344.
Poſſeſſio Eccleſiæ ſemper dicitur plena, & nunquam vacare. ibid. n. 15. p. ead.
Poſſeſſio per Prælatum non transfertur ex contractu inutili, & ideò competit manutentio nomine Eccleſiæ. ibid. n. 14. p. ead.
quaſi Poſſeſſio juriſdictionis non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia illius, de cujus præjudicio agitur. dec. 65. n. 7. p. 348.
Poſſeſſio privativè quoad alios, ut acquiratur, eſt neceſſaria acquieſcentia illorum, in quorum præjudicium poſſeſſio acquiritur. dec. 86. n. 7. p. 374.
Poſſeſſio non reſultat ex actibus, qui non ſunt uniformes. ibid. n. 9. p. 375.
Poſſeſſio percipiendi decimas non ſuffragatur laico abſque titulo. dec. 92. n. 5. p. 379.
de Poſſeſſione rei ſpiritualis cognoſcit ſolùm Judex eccleſiaſticus, quemadmodum de ipſa proprietate; non autem laicus. dec. 106. n. 7. p. 399.
ad Poſſeſſionis limites manutentio datur. dec. 114. n. 12. p. 409.
Poſſeſſor, & reus poteſt excludere actorem ex non jure ipſius. dec. 12. n. 13. p. 287.
Poſſeſſor intentans remedium *l. Diffamari. C. de ingen. & manum.* ſi non probat infeſtationes, alteri parti datur abſolutoria ex hoc ſolùm. dec. 70. n. 14. p. 355.
in *Poſſeſſorio* ſummariiſſimo exacta probatio non requiritur. dec. 73. n. 4. p. 358.
Poſſeſſorium matrimonii definiendum eſt à Judice eccleſiaſtico; quamvis agatur inter perſonas merè laicas. dec. 106. n. 10. p. 399.
Poſſeſſorii actus non præſumuntur eſſe facultativi, & familiaritatis, quando ſunt multi, & continuati per longum tempus. dec. 115. n. 7. p. 410.
Poſt, dictio importat continuationem, & adhærentiam, quocunque rejecto medio, ac intervallo. dec. 116. n. 2. p. 411.

Poſtulatio fieri debet ante electionem, & à Papa, non ab Ordinario. dec. 17 n. 3. p. 294.

Poteſtas Prælatorum, ut fundata in voto ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: ut autem juriſdictio eſt, obligat juxta materiam rei præſcriptæ. diſp. 3. q. 6. n. 8. p. 20.

Poteſtas Abbatis, & Prælati Religionis duplex, dominativa una, juriſdictionis altera. diſp. 3, q. 8. num. 2. p. 27.

Poteſtas præcipiendi, ſicut & obligatio obediendi, variantur ſecundum diverſitatem Regularium. diſp 4 q. 3 n. 13. p. 35.

Poteſtas Abbatum, & Prælatorum Regularium competit illis, ſtatim ut ſunt electi. diſp. 9. q. 4. num. 2. p, 169

Poteſtas coercitiva corporalis in Religionibus non exampòs reperitur in Epiſcopis. n. 2. p. 441.

quod *Potui*, nolui; quod volui, adimplere nequivi. dec. 14 n. 11. p. 290.

de *Præbenda*, quæ eſt ſimultaneæ collationis, collatio facta ab uno tantùm, nulla eſt. dec. 18. n. 8 p. 296.

Præcedentia controverſias, inter perſonas eccleſiaſticas, etiam regulares, Epiſcopus componere debet, & quomodo. diſp. 5. q. 11. n. 21. p. 69.

Præcedentiæ ad effectum conſuetudo inſpicitur. dec. 1. n. 3. p. 381.

Præcedentia debetur Religioſis, tam ratione fundationis, quàm ingreſſus in locum. dec. 10. n. 2. p, 385.

Præcedentia debetur Religioſis poſteriùs admiſſis in aliquam civitatem, ſi ibi vacant collegialiter, & alii antiquiores non habent privilegium. ibid n. 4 p. ead.

Præcedentia debetur Religioni antiquiori, tam de jure, quàm ex Conſtitutionibus pontificiis. dec. 109. n. 4. & 5. p 402.

Præcedentia debetur juxta conſuetudinem: & ſi alia non adeſt, juxta conſuetudinem, quæ ſervatur in Urbe ibid. n. 7. p. ead.

Præcedentia debetur Monaſterio Religionis prius approbatæ, & ob anteriorem ingreſſum in aliquem locum. dec. 112. n. 2. p. 404.

Præcedentia quæ competit Capitulo, competit etiam membris ejus principalioribus. deciſ. 113. num. 3. p 406.

Præcedentia, quæ debetur Capitulo, debetur etiam Prælato, ratione connexitatis. deciſ. 114 num. 2. p. 409.

Præcedentiæ in materia jus plurimùm deſert conſuetudini, etiamſi conſuetudo juri repugnet. dec. 115. n. 4. p. 410.

Præcedentiæ in materia, poſſeſſio juvata conſuetudine, licèt juri repugnante, eſt manutenibilis. ibid. n. 6. p. ead.

in Præcedentiæ materia, juris communis aſſiſtentia remanet turbida, quando duo Collegia inter ſe conveniunt ad faciendum unum corpus. ibid. num. 17. pag. 411. Vide, *Præeminentia.*

in *Præceptis* levibus imponendis Abbates conſilium adhibere non tenentur: ſecus verò in gravioribus præceptis. diſp. 3. q. 5. n. 8. & p 18.

Præcepta Abbatum, & Superiorum ordinaria, quæ fiunt oretenus, ſecluſo ſcandalo, & contemptu, non obligant ad mortale, licèt materia gravis ſit. diſp. ead 3, q. 6 n. 5. p, 20.

Præceptiva verba ſub mortali, communiter ſolent eſſe: Præcipio tibi in virtute ſanctæ obedientiæ, vel, ſub pœna excommunicationis. ibid. n. 6 p. ead.

contra Præcepta omnia ſuæ Religionis, etiam ad culpam non obligantia, Monachus habens propoſitum operandi, peccat mortaliter; ſecus autem, ſi non habeat tale propoſitum, licèt paſſim prædicta præcepta transgrediatur. ibid. n. 7. & 8. p. 20,

Præceptum Superioris in re gravi transgrediens ſubditus Religioſus, unum tantum peccatum contra votum committit. diſp. ead. 3. q. 6 n. 11, p. ead.

Præceptum Prælati, fundatum in aliqua falſa præſumptione, an teneatur ſubditus exequi. diſp. 4 q. 3 n. 2. p. 31.

Præcipere aliquid ſubditis quomodo poſſit Prælatus ſecundùm Regulam ibid, n. 6. p. 33.

Præcipere aliquid ſubditis ſupra Regulam Prælatus an poſſit. ibid, n. 7. p. ead.

Præcipere an poſſit aliquid Prælatus ſubditis ſuis contra Regulam, ibid. n. 9. p. 33.

Præcipere an poſſit Prælatus ſubditis aliquid præter Regulam. ibid. n. 11. p. ead.

Præcipere an poſſit aliquid ſubditis Prælatus, quod ſit infra Regulam. ibid. n. 12. p. 34.

Præcipiendi poteſtas, ſicut & obligatio obediendi, variantur ſecundum diverſitatem Regularum. ibid. n, 13. p. ead.

in Præceptis Eccleſiæ diſpenſare poſſunt Abbates, & Prælati Regulares cum ſuis ſubditis, ſicut & Epiſcopi. diſp. ead. 4. q. 8. n. 8. p. 41.

Prædia omnia præſumuntur libera. dec. 40. n. 7. p. 347.

in *Prædicationibus* ſuis Prælatis Eccleſiarum detrahere prohibitum eſt; ſicut & laicos à frequentia, & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere. diſp. 3. q. 11. n. 45. p. 35.

Prædicare non poſſunt Regulares ſine licentia ſuorum ſubditorum, & benedictione Ordinarii, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum. diſp. 5 q. 11. n. 59. p. 68.

Prædicator, qui ſcandala diſſeminat in populum, & hæreſes, an Epiſcopus contra illum agere poſſit. ibid. n. 60. p. ead.

Prædicantes ſine licentia Epiſcopi, ſive Sedis apoſtolicæ, poſſunt ex communicari. ibid. n. 104. p. 71. Vide, *Concio.*

ex *Prædicatorum* Ordine Epiſcopus aſſumptus, ſi ante conſecrationem non reſignet, eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii. diſp 3. q. 9 n. 9. p. 28.

Prædicatorum Fratrum exemptio. diſp. 5. q. 11, n. 28. p. 66.

Prædicatorum Ordinis Moniales, habentes annos ſexdecim, in mortis articulo conſtitutæ, ante integrum Novitiatus annum profiteri poſſunt. diſp. 6. q. 11, n. 9 p. 111.

Prædicatorum Fratrum apoſtatas detinentes an excommunicatione ligentur. diſp. 8, q. 9. n. 11. p. 160.

Prædicatores Fratres ſuccedunt in bonis temporalibus, eaque Monaſterio acquirunt ex privilegio Summorum Pontificum. diſp. 11. q. 4. n. 51. p. 210.

Prædicatorum, & aliarum Religionum ejuſdem Ordinis privilegia communicantium Procurator generalis, poteſt comparere pro quolibet Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel alium tractare. dec. 58. n. 2. p. 348.

Præeminentiarum in materia plurimum deſertur conſuetudini. deciſ. 114. num. 13. p. 409 Vide, *Præcedentia.*

Prælati quænam pertractare debeant in Capitulis. diſp. 1. q. 2. n. 19. & 20. p. 4.

Prælati, tam regulares, quàm ſæculares, in Capitulis, & Synodis nihil ſtatuere debent, quod juri communi, privilegio, & exemptioni Religioſorum, & Eccleſiarum adverſetur. diſp. ead. 1. q. 2. n. 22 p. 5.

ad Prælatos totam Congregationem repræſentantes ſpectat de jure communi electio Abbatis Generalis Vallis Umbroſæ. ibid. n. 3. p. 6.

Prælati Religionum Superiores tenentur ad leges à ſe latas quoad vim directivam, ſicut & tenentur ad leges alicujus provinciæ, quando ad illam accedunt diſp 3. q 4 n. 2. & 3. p. 17. Maximè ſi ſtatutum, & lex rationi naturali innitatur. ibid.

Prælatus ſuperior non ſervando legem alicujus provinciæ, an intelligatur illam abrogare. ibid. n. 5. p. 18.

Prælatorum poteſtas, ut fundata in voto, ex ſuo genere ad lethale obligat per ſua ſtatuta: ut autem juriſdictio eſt, obligat juxta materiam rei præſcriptæ diſp. ead 3 q. 6. n. 3 p. 20.

Prælatis Eccleſiarum detrahere in ſuis prædicationibus Religioſis prohibitum eſt; ſicut & laicos à frequentia, & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere. diſp. ead. 3 q. 6. num. 45. p. 25.

Prælati Regulares poſſunt libertates, & immunitates in Regula ſubditis conceſſas coarctare. diſp. 4. q. 2. n. 1 p. 31.

Prælati Regulares in receptione Novitiorum à Religione dicuntur delegati ad univerſalitatem cauſarum. diſp. 6. q. 4 n. 16. p. 86.

Prælatus recipiens Novitium, omiſſa una, vel altera ex informationibus præſcriptis, modò ex certa ſcientia, ex conjecturis cognoſcat non eſſe neceſſarias, non peccat. diſp. ead. 6. q. 5, n. 1. p. 98.

Prælatus omittens informationes in Bulla Sixti V. præſcriptas, non incurrit pœnas ibidem inflictas, ſi receptus non ſit realiter defectuoſus. ibid. n. 3. p. 99.

Prælatus, qui fecit informationes ſecundùm formam præſcriptam, non incurrit pœnas, licèt Novitius à parte rei defectuoſus fuerit. ibid. n. 4. p. ead.

Prælati exempti, & immediatè Summo Pontifici ſubjecti, an poſſint ad arctiorem Religionem tranſire. diſp. 7. q. 1. n. 23. p. 138.

Prælatus non poteſt in jure communi diſpenſare. diſp. 8. q. 6. n. 2. p. 154.

Prælatus regularis, juſta exiſtente cauſa, poteſt Regulari ſibi ſubdito licentiam extra Clauſtrum manendi concedere. ibid. n. 3. p. 154.

Prælatus abſque juſta cauſa, licentiam egrediendi Religioſis concedens, graviter peccat, & licentia ita conceſſa eſt nulla. ibid. n. 6. p. 155. Vide, *Religioſus*

Prælati Epiſcopis inferiores regulariter nequeunt habere concurſum ad Eccleſias parochiales vacantes, quorum collatio ad eos ſpectat. diſp. 9. q. 20. n. 1 p. 198. Limita, niſi inferiores ſint nullius diœceſis, & habeant proprium territorium, in quo exerceant epiſcopalem juriſdictionem, & habeant jus congregandi Synodum. ibid. n. 2. p. ead.

Prælatus, & Abbas exemptos, licèt non ſint nullius diœceſis, poſſunt habere concurſum, modò habeant diſtinctum territorium, & juriſdictionem epiſcopalem, ac jus congregandi Synodum. ibid. n. 3. & 4. p. 185.

Prælati Epiſcopo inferiores poſſunt ſubſidium charitativum. eorum oneri neceſſarium à Monaſteriis, & Eccleſiis ſibi ſubjectis petere, & quo jure. diſp. 10. q. 2. n. 1. p. 203. Vide, *Charitativum ſubſidium.*

Prælatus regularis, ſi facultates, ſive eleemoſynæ ipſius culpa pereant, an peccatum committat. diſp. 11. q. 1. n. 10. p 201.

Prælati quomodo ſe gerere debeant, quando Eccleſiæ vacant. diſp. ead. 11. q. 7. n. 2. p. 184.

contra Prælatum ſuum Eccleſia agere poteſt, qui paſſus eſt, res, & jura ejuſdem eccleſiæ præſcribi. diſp. ead. 11. q. 8. n. 1. p. 215.

Præ-

Prælatum regularem, quàm dedeceant ſupellectiles ſuperfluæ, veſtes pretioſæ, & alia hujuſmodi, ex D. Bernardo. diſp. ead. 11. q. 13. per tot. p. 218.
Prælati, & Beneficiarii ſæculares ex ſuperfluis ſuorum beneficiorum aliquid in uſus profanos expendentes, licèt mortaliter peccent, pauperibus non erogando; non tamen tenentur ad reſtitutionem. diſp. ead. 11. q. 15. num. 8. 10. & 11. p. 222. Vide, *Beneficiarius*.
Prælati eccleſiaſtici temporalem juriſdictionem, non ut Sacerdotes; ſed ut temporales domini exercent. diſp. 12. q. 1. n. 7. p. 224.
Prælati eccleſiaſtici, & Judices ab eis conſtituti temporalem juriſdictionem exercendo, nequeunt cenſuris, & aliis ſpiritualibus pœnis procedere. ibid. n. 9. p. ead.
Prælati eccleſiaſtici licitè poſſunt temporalibus dominis auxilium & conſilium tradere. diſp. ead. 12. q. 4. n. 1. p. 233.
Prælatus poteſt eſſe à conſilio Regis. ibid. n. 2. p. ead.
Prælati, & Abbates, aliique Eccleſiaſtici, qui temporale dominium habent in Republica, bellum juſtum inducere, & duces ad hunc effectum conſtituere poſſunt. diſp. ead. 12. q. 5. n. 13. p. 235.
Prælati an poſſint arbores locorum ſuarum Eccleſiarum incidere, & quando. diſp. 13. q. 3. num. 1. p. 253. Vide, *Arbor*.
Prælatus, qui poteſt acquirere ſuæ Eccleſiæ, & non acquirit, ad intereſſe tenetur. diſp. ead. 13. q. 8. n. 2. p. 248.
Prælati habentes privilegium teſtandi, nequeunt de vaſis, & ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis diſponere; nec eadem ſub nomine ſpoliorum veniunt. diſp. 16. q. 2. n. 2. p. 268.
Prælatus Regularis quidquid acquirit, ſuæ Eccleſiæ, & Monaſterio acquirit. diſp. ead. 16 q. 3. n. 2. p. 268.
Prælati Regulares utrùm poſſint ſibi Conſervatores eligere. diſp. 17. q. 1. per tot. pag. 270. Vide, *Conſervatores*.
Prælati regulares nullum in Monaſterio Superiorem habentes poſſunt eſſe Delegati Summi Pontificis, vel ejus Legati, etiamſi ſint ad tempus, vel ad Superiorum nutum amovibiles. diſp. ead. 17. q. 5 n. 4. & 5. p. 277.
Prælati inferiores poſſunt præſcribere juriſdictionem epiſcopalem, & exercitium dignitatis. dec. 40. n. 11. 1. p. 326.
Prælato inferiori prætendenti jura epiſcopalia intra limites diœceſis Epiſcopi, reſiſtit jus commune. ibid. n. 4. p. ead.
Prælati ſæculares dicuntur Decanus, & Archidiaconus. dec. 41. n. 5. p. 327.
Prælati inferiores ſubſunt Epiſcopo, & illis cum Epiſcopo cumulativè competit juriſdictio. ibid num. 6. p. ead.
Prælatus Eccleſiæ Collegiatæ, licèt ſubſit Epiſcopo; eſt tamen Ordinarius in plebe ſua. dec. 46 n. 5. p. 331.
Prælatus inferior prætendens habere juriſdictionem in loco, tantùm obtinet, quantum probat, ſe exercuiſſe. dec. 47. n. 15. p. 338.
Prælatus inferior allegans poſſeſſionem, & privilegium eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis; non autem Epiſcopus, qui ſola juris aſſiſtentia nititur. dec. 57. n. 5. p. 341.
Prælatus inferior oſtendens privilegium, & poſſeſſionem, eſt manutenendus in exercitio juriſdictionis contra Epiſcopum nitentem ſola juris aſſiſtentia. Niſi poſſeſſio ſit infecta ex decreto irritanti. dec. 60. n. 4. & 5. p. 348.
Prælati regulares ſine miniſterio, & intentione Papæ nullam habent juriſdictionem. dec. 82. n. 5. p. 394.
Prælatus Summus cujuſcunque Religionis eſt Summus Pontifex. ibid. n. 6 p. ead.
Prælati nequeunt gubernium Monialium Sedi apoſtolicæ immediatè ſubjectarum, ipſis traditum, inconſulta Sede apoſtolica dimittere, ibid. n. 7. p. ead.
Prælato etiam debetur præcedentia, quæ debetur Capitulo, ratione eminentiatis. dec. 114 n. 2. p. 409
Prælati confeſſio adminiculata probat etiam in præjudicium Eccleſiæ, præſertim quando concernit actum geſtum à confitente. ibid. n. 15. p. 436. Vide, *Abbas, Epiſcopus*.
Prælati præceptum. Vide. *Præceptum. Statutum*.
Prælati Regulares ſunt Judices ordinarii ſuorum ſubditorum ex vi muneris & propriæ dignitatis. n. 11. p. 417.
Prælati Regulares rectius agent, ſi in ſubditorum cauſis ſummariè & de plano procedant. n. 7. p. 420.
Prælati Regulares in ſubditorum cauſis, rimulis, & apicibus juris poſtpoſitis, liberè procedere poſſunt, ſecundùm conſuetudines & ſtatuta Religionis. n. 8 ibid.
Ad judicium quædam pertinent ut neceſſaria, & eſſentialia, alia ad ejus perfectionem, & ſolemnitatem. n. 9. ibid.
Quænam pertineant ad judicii ſolemnitatem? n. 10. ibid.
Quæ ad ejus vim, atque eſſentiam? n. 11. ibid.
Prælati Regulares levia ſubditorum crimina juxta regularia inſtituta corrigentes, non tenentur juris ordine ſervato procedere. n. 4. p. 419.
Prælati Regulares gravia, atque notoria ſubditorum crimina judicantes, quomodo procedere debeant? n. 5. ibid.
Prælati Regulares ſummario judicio contra ſubditos criminoſos procedentes, debent inquiſitis capitulorum copiam tradere. n. 21. p. 421.
Prælati Regulares ſummariè procedentes, non tenentur ferias ſervare, & quas? n. 22. ibid.
Prælati Regulares ſummariè procedentes, debent teſtes ſecretè interrogare, ac ab eis juramentum de veritate aperienda exigere. n. 23. ibid.
Item debent non ſolum dicta, ſed etiam nomina teſtium inquiſitis tradere. n. 24 ibid.
Prælati Regulares in ſubditorum cauſis judicandis, eorumque delictis puniendis, omiſſo jure communi, ſecundum modum ab eorum Regulis, & conſtitutionibus præſcriptum procedere debent. num. 25. ibid.
Prælati Regulares quandonam à judice procedant per viam accuſationis. n. 2. p. 422.
Prælati Regulares quomodo in inquirendis, & puniendis ſubditorum criminibus per viam denunciationis procedere debeant q. 5. p. 423
Prælati Regulares quem modum contra ſubditos delinquentes per viam generalis inquiſitionis procedentes ſervare debeant. q. 6 p. 425.
Prælati Regulares nequeunt procedere per ſpecialem inquiſitionem, niſi præcedat infamia, vel clamoroſa inſinuatio. n. 1. p. 426.
Prælati Regulares nequeunt per inquiſitionem mixtam ſpecialem quoad perſonas, generalem autem quoad crimina, abſque prævia infamia, vel ſemiplena probatione, & accuſatione, vel ſaltem manifeſtis indiciis procedere. n. 2. p. 427. Secus in inquiſitione ſpeciali quoad perſonas, ſpeciali verò quoad crimina. ibid.
Prælatus Regularis quem modum in terminando proceſſu contra ſubditos delinquentes obſervare debeat. q. 14. p. 441.
Prælati Regulares utrum habeant poteſtatem ſubditos corporalibus pœnis puniendi. q. 15. p. 442.
Prælati Regulares benè poſſunt Religioſos ſubditos pœna exilii punire. n. 1. p. 442.
Prælati Regulares qua ratione poſſint ſubditos in exilium mittere. n. 2. ibid.
Prælati Regulares an poſſint ſubditos delinquentes extra propriam Religionem in exilium mittere. n. 4. p. 443.
Prælati Regulares utrum poſſint ſubditos ad triremes damnare. q. 17. p. 443.
Prælati Regulares utrum poſſint ſuos ſubditos degradare, ac brachio ſæculari tradere, ſive eis pœnam mortis, vel mutilationis membrorum imponere. q. 18. p. 448.
Prælati Epiſcopo inferiores nequeunt ſubditos degradare. n. 6. p. 473.
Præmonſtratenſium exemptio. diſp. 5. q. 12. n. 23. p. 69.
Præpoſitura habet eandem dignitatem, ſicut Abbatia. dec. 9. n. 4. p. 283.
Præpoſitura ſi careat cura, & Conventu, non vocatur dignitas. ibid. n. 5. p. ead.
Præpoſituræ de jure communi ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 12. n. 5. p. 288.
Præpoſituræ, quæ ſunt ſimplices adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, non ſunt beneficia eccleſiaſtica. dec. 13. n. 2. p. 289.
Præpoſituræ, quæ non ſunt beneficia, nec officia eccleſiaſtica in titulum perpetuum conferri ſolita, non cadunt ſub reſervatione ibid. n. 3. p. ead.
Præpoſituræ Gerundenſes ſunt merè adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes, & per Capitulum adminiſtratoribus temporalibus concedi ſolitæ. ibid. n. 4. p. ead.
Præpoſitum, ſive Priorem clauſtralem qualem Abbas in Monaſterio inſtituere debeat. diſp. 2. q. 2. n. 2. p. 12.
Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis eſt ordinarius Abbatis Vicarius. diſp. 2 q. 4. n. 1. p. 12.
Præpoſitus, & œconomus, idem ſignificant, ſicut Primas, & Patriarcha. dec. ead. 12. n. 7 p. 288.
Præpoſiti Gerundenſes ſunt merè adminiſtratores. ibid. num. 8. p. 288.
Præſcriptio quomodo juvet eum, qui invalidè bona fide profeſſus eſt. diſp. 6. q. 17. n. 13. p. 120.
Præſcriptio legitima requirit tempus quadragenarium. diſp. 9. q. 5. n. 4. p. 167.
Præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſias de patrimonio Romanæ Eccleſiæ. dec. 20. n. 33. p. 300.
Præſcriptio non currit, niſi elapſo tempore inveſtituræ. dec. 21. n. 34. p. ead.
Præſcriptio contra expreſſam prohibitionem juris communis, differt à præſcriptione contra quandam præſumptionem jacis, id explicitè non vetantis. deciſ. 40. n. 5. p. 326.
Præſcriptio ſervitutis in alterius fundo non eſt contra jus, ſed tantum contra quandam præſumptionem naturalis libertatis. ibid. n. 6. p. ead.
Præſcribere non poſſunt Abbates, & Prælati inferiores territorium, ut ſeparatum ab Epiſcopo; ita ut quaſi caput faciant in eadem diœceſi. dec. 55. n. 15. p. 340.
Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum. dec. 86. n. 8. p. 375.

Præſcriptio quadragenaria ſufficit contra Eccleſiam. dec. 96. n. 8. p. 382.
Præſcriptio formalis requiritur ad excludendum contrariam conſuetudinem, quando agitur de acquirendo jure alicui uti privato. deciſ. 98. n. 21. p. 386. & deciſ. 99. n. 10. p. 388.
Præſcriptio circa diminutionem decimarum ut probetur, debet conſtare de uniformi præſtatione decimarum per tempus ſufficiens, & de poſſeſſione non ſolvendi. dec. 101. n. 3. & 4. p. 390.
Præſcriptio circa diminutionem decimarum non probatur ex ſolutionibus factis in vim locationis. ibid. n. 3 p. 390.
Præſcriptio non currit abſque poſſeſſione. ibid. n. 6. p. ead.
Præſcriptio dicitur, non conſuetudo, quando agitur de auferenda præcedentia Rectori in propria Eccleſia, & illi alteri perſonæ privatæ acquirenda. deciſ. 108 n. 1. p. 401.
Præſcriptio quadragenaria requiritur ad auferendam præcedentiam Rectori in propria Eccleſia, & illam alteri perſonæ privatæ acquirendam. ibid. n. 2. p. ead.
ex Præſcriptione deducendum eſt tempus litis. ibid. n. 3. p. ead.
Præſens ſi non poteſt ſua contradictione actum impedire, tacitè conſentiendo non ſibi præjudicat, & poteſt quandocunque actum impugnare. deciſ. 25 n. 21 p. 314.
ad *Præſentandum* ad juspatronatus patronis laicis eſt præfixum quadrimeſtre; Eccleſiaſticis verò ſemeſtre. diſp. 9. q. 24. n. 1. p. 191.
Præſentandi tempus quando incipiat currere. ibid. n. 2. p. 191.
antequam Præſentatum inſtituat Ordinarius, patroni eccleſiaſtici an poſſint variare. ibid. n. 3. p. ead.
ad Præſentandum ad beneficia curata, & parochialia patronis, quod tempus ſit præfixum ibid. num. 4. p. 191.
Præſentatio regulatur ſecundum terminos electionis. dec. 21. n. 5. p. 301.
Præſentatio attribuit jus in repræſentato, qui neceſſariò eſt inſtituendus, eò quod propter ipſum nemo alius præſentatus fuerit. dec. 25. n. 14. p. 313.
Præſentatio tribuit jus in re præſentato, qui ſolus inter cæteros habet conditiones requiſitas in fundatione. ibid n. 15. p. ead.
Præſervatio intelligitur de aliis, quàm de expreſſis dec. 15. n. 3. p. 291.
Primas, & Patriarcha idem ſunt. dec. 12 n. 7. p. 288.
Principum beneficia intelligenda ſunt abſque tertii præjudicio non expreſſo in beneficio dec. 121. n. 5. p. 415.
Priorem, ſeu Præpoſitum clauſtralem, qualem Abbas in Monaſterio inſtituere debeat. diſp. 2. q. 2. n. 3. p. 11.
Prior clauſtralis, ſive Præpoſitus eſt ordinarius Abbatis Vicarius. diſp. ead. 2. q. 4. n. 1. p. 12.
Priores conventuales quinam dicantur, & qua juriſdictione potiantur. diſp. 9. q. 3. n. 14 p. 167.
Prioratus conventuales non ſunt collativi, ſed electivi. ibid. n. 15. p. 168.
Prioratus conventuales, ſive Præpoſiti, aut Guardiani, habent eandem facultatem in Monachos, & Monaſterium, quam habent Abbates. ibid. num. 16. p. ead.
Priores conventuales ut Judices delegati, dari poſſunt à Sede apoſtolica. ibid n. 17. p. ead.
Prior clauſtralis quinam dicatur, & quam adminiſtrationem habeat, & juriſdictionem. ibid. n. 18. p. ead.
Priorum Clauſtralium aliqui ponuntur ab Abbatibus in Parochiis, & Eccleſiis curatis Monaſteriorum ad beneplacitum ipſorum Abbatum. ibid. n. 19. p. ead.
Priorem Monialem, & Monachum beneficiatum Prioratu, ſeu beneficio removere poteſt Abbas ad libitum diſp. ead. 9. q. 14. n. 1. p. 184.
Prior Monaſterii habentis bona diſtincta, ſubditus tamen alicui Abbati exempto, poterit cum Abbatis conſenſu, ſervatis ſolennitatibus alienare. diſp. 13. q. 11. n. 1. p. 250.
Priores ſæculares Collegiatarum Eccleſiarum aſſumi poſſunt in Judices Conſervatores. diſp. 17. q. 4. n. 2. p. 276. Vide *Conſervatores*.
Prior in materia odioſa, & ſibi præjudiciali, non venit appellatione Capituli. dec. 113. n. 19. p. 407.
Prior in odioſis non venit appellatione Canonicorum. ibid. n. 20. p. 407.
Prioratum manualem à Papa collatum, quo caſu poſſit Abbas ab eo auferre. diſp. 9. q. 13. num. 1. p. 183.
Prioratus eſt dignitas ſicut Abbatia. dec. 9. n. 6. p. 385.
Prioratus, ſi caret cura, & Conventu, non dicitur dignitas; & conferri poteſt minori quatuordecim annorum ibid. n. 7. p. ead.
Prioratus habens Conventum cenſetur dignitas actu, & habitu. dec. 10. n. 1. p. 285.
Prioratus ſæculariżatus carens Conventu, & Clericis ſæcularibus, commendatus, non cenſetur dignitas actu, ſed habitu; poteſt tamen facilè in actum tranſire. ibid. n. 2. p. ead.
Prioratus poteſt conferri etiam non Profeſſis. dec. 19. n. 5. p. 297.
Privatio præſupponit habitum. dec. 63. n. 9. p. 345.
Privilegium conceſſum propter ſtrictiorem vitam amittitur, ſi non ſervetur Regula antiquitus inſtituta. diſp. 5. q. 5. n. 3. p. 58.
Privilegiorum in communicatione quid attendendum. diſp. 13. q. 8. n. 3. p. 248.
Privilegium exemptionis conceſſum alicui Ordini, non amittitur per non uſum unius Monaſterii; ſed ejus jus conſervatur, ſi in cæteris Monaſteriis ſit in uſu. dec. 98. n. 9. p. 382.
Privilegium non amittitur per non uſum, neque per præſcriptionem, quando in eo adeſt decretum irritans, vel prohibitivum. ibid. n. 10. p. ead.
Privilegium exemptionis à decimis amittitur per ſolutionem per 40. annos factam. ibid. n. 11. p. ead.
Privilegium amittit privilegiatus per non uſum, quando per eum ſtat, quominus privilegio utatur. ibid n. 12 p. 382.
Privilegium conceſſum ſuper certo ſubjecto, non extenditur ad ſubjecta de futuro omnino ſeparata à ſubjectis de præterito. dec. 16. n. 9. p. 293.
Privilegium Eccleſiæ conceſſum à Principe laico, eſt validum. dec. 20. n. 27. p. 300.
Privilegium conceſſum Monaſterio, ſuffragatur etiam illius membris poſtea erectis ibid. n. 28. p. ead.
Privilegia favore Eccleſiæ trahuntur etiam ad futura. ib. n. 29. p. ead.
Privilegia conceſſa Monaſteriis hactenus ædificatis, intelliguntur etiam de Monaſteriis ædificandis. ibid. n. 30. p. ead.
Privilegia eximentia Monaſteria, & eorum membra, ubi non eximunt ſimul loca, & caſtra, ſive populum, non concludunt territorium ſeparatum; ſed exempti dicuntur habere tantum juriſdictionem in perſonis, non in locis. dec. 55. n. 7. p. 339.
Privilegia contra Eccleſiam Collegiatam non ſuffragantur, ſi poſtea erigatur in Cathedralem. dec. 64. n. 8. p. 349.
Privilegia eximentia à viſitatione Epiſcopi, conceſſa ante Concilium Tridentinum non ſuffragantur. dec. 68. n. 4. p. 372.
Privilegiis quibuscunque non obſtantibus, clauſula comprehendit quaſcunque perſonas, quantumvis privilegiatas. dec. 65. n. 5. p. 349.
Privilegia conceſſa Monaſterio, ac rebus, & non perſonis, cenſentur realia, & perpetua, & ſuffragantur quibuscunque perſonis, ad quarum manus ipſa bona devenerint dec. 69. n. 29. p. 353.
Privilegia conceſſa ſucceſſoribus, cenſentur perpetua. ibid. n. 30. p. ead.
Privilegia conceſſa Monaſterio, ſeu loco, & ejus bonis, cenſentur perpetua, & ſuffragantur ſucceſſoribus. ibid. n. 31. p. ead.
Privilegia Univerſitati conceſſa non comprehenduntur in generali privilegiorum derogatione. dec. 73. n. 3. Limita, ut num. ſeq. p. 358.
Privilegia ad futura acquirenda non ſe extendunt. deciſ. 78. n. 3. p. 364.
Privilegia non ſe extendunt ad poſtmodum erigenda. ib. n. 13. p. 365.
Privilegii renunciatio tenet in præjudicium privilegiati. dec. 81. num. 13. Et quando procedat. n. 14. p. 369.
Privilegium concernens nedum favorem Religioſorum, ſed etiam Sedis apoſtolicæ, non poteſt à Religioſis renunciari. dec. 82. n. 18. p. 371.
Privilegiati Eccleſiaſtici, ſi omnes vellent facere contra privilegium, unus ſolus poſſet contradicere. ibid. n. 31. p. 372.
Privilegia revocata non ſunt habenda in aliqua conſideratione. dec 83. n. 2. p. 372.
Privilegia non obſtant, quando in eis adeſt clauſula ſalutaris. ibid. n. 4 p. ead.
Privilegia nihil operantur, quoad non expreſſa. ibid. n. 5. p. ead.
Privilegiorum communicatio non comprehendit ea, quæ ſunt aliis præjudicialia. ibid. n. 6. p. ead.
Privilegia exemptionis ſunt ſtrictè interpretanda. deciſ. 89. n. 6. p. 376.
Privilegia ignorare præſumitur Papa. ibid. n 12. p 401.
Privilegii diſcuſſio non eſt neceſſaria ad effectum ſuperſedendi in ſolutione decimarum, & appellationem admittendi, ſed ſufficit ſola exhibitio. dec. 91. n. 4. p. 378.
Privilegiorum communicatio non comprehendit exemptionem à ſolutione decimarum, de quibus nulla in ea facta eſt mentio. dec. 93. n. 2. p 380.
Privilegia immunitatis geſta privatorum præjudicare non poſſunt. dec. 104 n. 23. p. 396.
Privilegium conceſſum certo generi perſonarum, ſufficit, quòd privatim fuerit notificatum. deciſ. 107. n. 6. p. 400.
Privilegii ſcientia non requiritur, quando conceditur per modum ſtatuti, & conſtitutionis; ſecus quando conceditur per modum reſcripti. ibid. n. 10. p. 412.
Privilegio generali renunciatum non cenſetur per impetrationem privilegii particularis. ibid. n. 11. p. ead.
Privilegium conceſſum Conclaviſtis, favet etiam non deſcriptis in ipſo privilegio. ibid. n. 12. p. 401.
Privilegium conceſſum Conclaviſtis cenſetur conceſſum cauſæ, non perſonis, vel rei. ibid. n. 13. p. ead.
Privilegium conceſſum ſtudentibus in Romana Curia, de percipiendis fructibus beneficiorum in abſentia, dicitur conceſſum cauſa ſtudiorum, non perſonæ, vel rei. ibid. n. 14. p. ead.
Privilegia omnia rei ſuppreſſæ tranſeunt in rem ſubrogatam. dec. 116. n. 6. p. 412.
Privilegii, & legis, ſeu conſtitutionis vim habet immemorabilis. dec. 119. n. 1. p. 413.

Privi-

Index Rerum, & Verborum.

Privilegium percipiendi certos fructus in qualibet vacatione, non habet locum in beneficiis unitis. ibid. n. 3. p. ead.

Privilegium exemptionis. Vide *Exemptio.*

Probatio ut ſit valida, debet durare per annum. diſp. 6. q. 7. n. 1. p. 100.

Probationis annus incipit à die ſuſceptionis habitus, quo Novitius aſperitates Religionis intendit experiri. ibid. n. 7. p. 101.

Probationis annus debet computari à momento in momentum, & debet eſſe continuus. ibid. n. 8. & 9. p. 101.

Probationis annum diſcontinuat interpolatio etiam exigua. ibid. n. 10. p. 102.

Probationis anno finito, ſi Novitius nolit profiteri, & egrediatur, deinde revertatur, an ſufficiat prior annus ad profeſſionem emittendam. ibid. n. 12. p. ead.

Probationis annus quomodo compleatur in anno biſſextili. ibid. n. 13. p. ead.

Probationis anno non expleto, ſi aliquem ad profeſſionem admittant Prælati, & Superiores, peccant mortaliter. ibid. n. 14. p. ead.

Probationis annus ad hoc, ut continuus cenſeatur, an debeat perdurare uſque ad profeſſionem. ibid n. 15. p. ead.

Probationis annus an interrumpatur, ſi de licentia Superioris per aliquod tempus, puta duorum, vel trium menſium Novitius à Monaſterio abſit. ibid. n. 16. p. ead. Amplia, ut n. 17. p. 103.

Probationis annus non interrumpitur, ſi Novitius Magiſtri metu perterritus, retento habitu Monaſterium egreditur, animo redeundi. ibid. n. 10. p. 105.

Probationis annus, an cauſa infirmitatis, ſeu defectu ætatis, vel ſcientiæ prorogari poſſit ibid. n. 19. p. 103.

Probationis annus valide poteſt fieri, etiam in habitu Profeſſorum, diſp. ead. 6. q. 8. n. 6. p. 105.

Probatio aliqua fieri etiam in habitu laicali poteſt. ib n 7. p. ead.

Probationis tempus in jure antiquo diverſum reperitur. diſp. ead. 6. q. 11. n. 1. p. 110.

Probationis tempus ex decreto Concilii Tridentini debet eſſe per annum poſt ſuſceptionem habitus, profeſſio alias antè emiſſa invalida eſt. ibid n. 2. p. ead.

Probationis intra annum profeſſionem emittens, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ, ibid. n. 3. p. ead Conſuetudo contraria, etiam immemorabilis, ſublata eſt per decretum Concilii, ibid num. 4. p. ead Milites Regulares, Tertiarii Fratres, Converſæ Moniales, & S. Stephani milites an comprehendantur in decreto Concilii. ibid. n. 6. p 111. & num. 7. 8 & 10. p. ead.

non Probationis expleto anno, privilegium Leonis X, concedens Fratribus Minoribus poſſe admittere cum conſilio Diſcretorum ad profeſſionem Religioſum alterius Religionis, ad ipſos legitimè translatum, abrogatum eſt per decretum Concilii Tridentini. ibid. n. 105. p 110.

Probationis annus, tam in maſculis, quàm in fœminis, incipere debet à die ſuſceptionis habitus. ibid n. 11. p. 111.

Probationis annus computari debet à momento in momentum. ib. n. 12. p. ead.

Probationis annus quomodo computari debeat in anno biſſextili. ibid. n. 13. p. ead.

Probationis annus non debet de novo incipi, eò quia Novitius fuerit receptus à non habente poteſtatem. ibid. n. 14. p. ead.

Probationis annus an neceſſariò debeat eſſe continuus, vel poſſit etiam interpolari. Et quid, ſi poſt annum probationis exeat Novitius, & iterum revertatur. ibid. n. 15. & 16. p. 112.

Probationis annus interrumpitur, ſi Novitius dimiſſo habito animo deſerendi Religionem, poſteà pœnitentia ductus iterum revertatur. ibid. n. 17. p. 117. Limita, ut n. 18. p. ead.

Probationis anno completo, etiamſi mors immineat, debet Novitius habilis repertus ad profeſſionem admitti. ibid. n. 23. p. 114.

Probationis anno completo, Novitius admiſſus ad profeſſionem per vota, an poſſit nova emergente cauſa, antequam profiteatur, dimitti. ibid. n. 24. p. ead.

Probationis annus in utriuſque partis favorem eſt introductus. diſp. ead. 6. q. 17. n. 2. p. 119.

Probationis annus, ſicut & admiſſio, ac receptio Novitiorum ad profeſſionem, in favorem recipientium, & recipiendorum inſtituta ſunt. diſp. ead. 6. q. 18 n. 3. p. 128.

Probationis annus novus quando ſit neceſſarius ad validitatem profeſſionis, diſp. ead. 6. q. 24. p. 1. n. 125.

Probatio dubia non relevat. dec. 57. n. 7. p. 351.

Probationes leviores, & demonſtrationes ſufficiunt in materia antiqua, & difficilis probationis. dec. 29, n. 4. p. 317.

Probationem liquidiſſimam habere dicitur, habens pro ſe juris communis diſpoſitionem, dec. 64. n. 15. p. 347.

Probatio liquidiſſima non tollitur per æquivocam. ib. n. 16, p. 316.

Probatio æquivoca, non autem vera, elicitur ex actu, qui poteſt referri ad plures cauſas. dec. 77. num. 15. p. 356.

Probatio exacta non requiritur in ſummariſſimo poſſeſſorio. dec. 73. n. 4. p. 358.

Probatio plena, & concludens requiritur contra eum, qui jam fundavit intentionem ſuam. dec. 79. n. 6. p. 397.

ad *Proceſſiones* publicas teneantur Regulares venire accedere. diſp. 5. q. 11. n. 55. p. 68.

in Proceſſionibus dignior locus dicitur, qui eſt proximior Cruci Eccleſiæ Cathedralis, & poſt alios. dec. 1. n. 1. p. 281.

in Proceſſionibus ſubortas controverſias præcidere poſſunt Ordinarii in materia præcedentiæ: datur tamen ab eorum ordinationibus appellatio devolutiva. dec. 115. n. 8. p. 410.

in Proceſſionibus æqualitas dignitatis arguitur ex æquali habitu, & inceſſu. dec 116. n. 12. p. 412.

Proceſſum producens non poteſt impugnare jura in eo exiſtentia. dec. 102. n. 12 p 391.

Proceſſus copia an denegari debeat. n. 8 p 435.

Proceſſus quomodo compilari debeat per modum generalis inquiſitionis quoad perſonas tantum. n. 19. p 436.

Proceſſus per viam exceptionis quomodo formari debent. n. 23. p. 438.

Procuratores, & Advocati munus exercere non poſſunt Regulares, ſine ſui Superioris licentia, & utilitate Monaſterii. diſp. 3. p. 6. n. 27. p. 23.

Procuratorum munus in judicio an poſſint obire Abbates, & Prælati regulares. diſp 17. q. 5. n. 1. p. 277.

Monaſterii utilitatem intervenire an ſit ad id neceſſarium. ibid. n. 2. p. ead.

Procurator poſt comparitionem debet citari ad ſingulos actus. dec. 30. n. 28. p. 319.

Procurator generalis non poteſt comparere pro Monaſterio. dec. 58. n. 2 p. 342.

Procurator generalis Prædicatorum, & aliarum Religionum ejuſdem Ordinis privilegia communicantium, poteſt comparere pro quolibet Monaſterio particulari, & cauſas per ſe, vel per alium tractare ibid n. 2. p. ead.

Procurator cenſetur exigere vigore mandati præcedentis. dec. 72. n. 1. p. 357.

Proœmium declarat mentem concedentis. dec. 78. n. 14. p. 365.

ex Proœmio deſumitur cauſa finalis. dec. 100. num. 1 p 388

Profeſſio regularis, tam virorum, quam mulierum, in unaquaque Religione fieri debet poſt completum annum decimumſextum. diſp. 5. q. 18. n 82. p. 70.

ante Profeſſionem renunciatio, quando, & quomodo fieri debeat. ibid. n 83. p. ead

Profeſſio facta in aliena Religione impedit ingreſſum in aliam, & quomodo. diſp. 6 q. 3. n 5. p 79.

Profeſſio, & votum emiſſum a filiis relinquentibus parentes in extrema neceſſitate, & è converſo, valida eſt, licèt peccent mortaliter ita profitentes. ibid. n. 18 & 19 p. 82.

ad Profeſſionem recipi poteſt Novitiatus. ibid. n. 25. p. 82.

Profeſſionem ſi emittat Gallico morbo laborans, an valida ſit. ibid. n. 28 p. ead.

Profeſſio facta per vim, & metum cadentem in conſtantem virum, invalida eſt. ibid. n 28 p. 83.

Profeſſionem an validam emittant corpore vitiati. ibid. n. 28. & 30. p. ead.

Profeſſio infamium valida eſt. ibid. n. 31. p. ead.

ante Profeſſionem Novitii bimeſtre debet eſſe morale, & non Mathematicum. diſp. ead 6. q 10. num 2. pag. 107.

Profeſſio an debeat eſſe valida ad hoc, ut donatio firma & ſtabilis ſit. ibid. n. 6. p. 108.

Profeſſionem emittens intra annum probationis, non eſt obligatus ad Religionem in genere, etiam in foro conſcientiæ, diſp. ead, n. q. 11. n. 3. p. 110 Vide *Probatio.*

ad Profeſſionem non debet admitti Novitios ante tempus ex decreto Concilii Tridentini ſtatutum. diſp. 6. q. 12. n. 1. p. 113.

ad Profeſſionis validitatem ætas neceſſaria eſt ſexdecim annorum, computanda de momento in momentum, & à die non tantùm conceptionis, ſed etiam nativitatis. ibid. n. 2. p. ead.

ad Profeſſionem Novitium admittens Abbas ante tempus peccat mortaliter, & poteſt puniri Judicis arbitrio. ibid. n. 3. p ead.

ad Profeſſionem admittere Novitium prohibetur ſub pœna excommunicationis Superior in Ordine Mendicantium ante tempus, & ſuſpenditur admittens ab hujuſmodi receptione ibid. n. 4. p. ead. Prædicta pœna non incurritur, niſi fraude, vel dolo intercedente. ibid n. 5. p. ead An habeat locum poſt decretum Concilii Tridentini ibid. n. 6. p. 114.

Profeſſio duplex, expreſſa, & tacita. diſp. ead. 6. q. 13. n. 1. p. 114.

ad Profeſſionem expreſſam quid requiratur. ibid. n. 2 p. ead.

Profeſſionem tam expreſſam, quàm tacitam, poſt Concilium Tridentinum nemo poteſt ante decimumſextum ætatis ſuæ annum emittere. ibid n. 3. p. ead.

Profeſſio ante ſexdecim annos nulla eſt, etiam in vim voti facta. ibid n. 4 p. ead.

Profeſſionem in qua ætate emittere valebant maſculi & fœminæ ante Concilium Tridentinum ibid. n. 5. p. ead.

Profeſſio tacita ad hoc ut inducatur, requiritur, ut Novitius deferens habitum Profeſſorum, illum ſuſceperit coram Abbate, & aliis. ib. n. 6. p. ead. Deferat habitum intra ſepta Monaſterii. ibid. n. 7. p. 115. Et ſciat, tales actus eſſe profeſſorum. ibid. n. 8. p. ead. Et eos eliciat animo profitendi. ibid. n. 9. p. ead.

Profeſſio tacita non eſt ablata per Concilium Tridentinum. ibid. n. 12. p. ead.

Profeſſio expreſſa neceſſariò eſt facienda in manu Abbatis, vel alterius de ejus licentia. diſp. ead. 6 q. 14 n. 1. p. 115.
ad Profeſſionem ſi Monachus recipit aliquem ſine Abbatis Superioris licentia, ad hoc ut profeſſio valida ſit, debet per Abbatem ratificari. ibid. n 2. p. 116.
Profeſſio in cujus manibus emittenda ſit, Abbate mortuo. ibid. n. 3. p. ead.
ad Profeſſionis validitatem, Abbates, & Superiores habent authoritatem, quæ eſt neceſſaria. ibid. n. 4. p. ead.
Profeſſio tacita inducitur etiam ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum. ibid. n 11 p 115.
ad Profeſſionem ut admittantur Novitii, ſuffragia ſunt deciſiva, non tantum conſultiva. diſp. ead. 6. q. 15. n. 7 p. 117.
ad Profeſſionem ut admittatur Novitius, conſenſus majoris partis Capituli requiritur. ibid. n 8. p. ead.
Profeſſionis validæ conditiones explicantur. diſp. ead. 6. q. 16. n. 1. uſque ad 15. p. 317.
Profeſſio an valeat facta cum reſervatione facultatis teſtandi. ibid. n. 15. p. 118.
Profeſſio quando dubitatur, an ſit valida, præſumendum de validitate. ibid. n. 16. p. ead.
Profeſſio nulla ex quocunque defectu nullam ex ſe inducit obligationem, niſi profitens vovendo independenter à profeſſione intenderet ſe obligare. ibid n. 17. p. ead.
Profeſſio ſemel invalida ſolo temporis tractu non firmatur. diſp. ead. 6. q. 17. n. 1. p. 119.
in Profeſſione an requiratur conſenſus, tam ex parte Religioſi, quàm ex parte Abbatis. ibid. n. 2. 119.
Profeſſio facta in Religione non approbata, non poteſt ratificari. ibid. n. 4 p. ead.
Profeſſionem ut ratificet quis, debet habere cognitionem de invaliditate prioris profeſſionis. ibid. n. 5 p ead.
Profeſſio irrita ratione inhabilitatis revalidari poteſt ſolo novo conſenſu profeſſi. ibid. n. 6. p. ead.
ad Profeſſionem an debeant capitulariter recipi Oblati, & Converſi, cum authoritate Sedis Apoſtolicæ tranſlati ad ſtatum Clericorum. ibid. n. 9. p. 120.
Profeſſio quando ratificatur, an ſint repetendæ cæremoniæ, quæ in profeſſione adhiberi ſolent. ibid. n. 14. p. 120.
ad Profeſſionem Novitios recipiendi poteſtatem ordinariam habentes Abbates, & alii Superiores regulares, poſſunt eandem poteſtatem aliis delegare. diſp. ead. 6. q 18. n. 1. p 120.
Profeſſionis emiſſionem poteſt Abbas ex juſta cauſa protogare ultra annum. ibid. n. 2. & 4. p. 121.
Profeſſionis emiſſio ut prorogetur, an Novitii conſenſus requiratur. ibid. n. 5 p. ead.
Profeſſio ab excommunicato emiſſa valet. diſp. ead 6. q. 19. n. 2. p. 122.
ad Profeſſionem Abbas excommunicatum admittens quando peccet. ibid. n. 3. p. 122.
ad Profeſſionem admittere non eſt actus juriſdictionis, ſed ſuperioritatis; ideò Abbas aliqua cenſura detentus validè ad profeſſionem admittit. diſp. ead. 6. q. 20. n. 1. p. 122.
à Profeſſionis admiſſione ſuſpenſus Abbas peccaret mortaliter, admittendo aliquem ad profeſſionem, propter violationem cenſuræ; profeſſio tamen valida eſſet. ibid. n. 2. p. ead.
Profeſſio ſimoniacè facta an teneat. ibid. num 3. p. ead.
ad Profeſſionem admittere poterit Epiſcopus ſine licentia Abbatis, & Conventus, ſi Religio exemptione non gaudeat; ſecus ſi gaudet exemptione. diſp. ead 6. q 21 n. 1. p. 123.
ad Profeſſionem admittendi facultas poteſt delegari. ibid. n. 2. p. ead.
ad Profeſſionem ſi Epiſcopus admittit aliquem ſub ſpe ratificationis ab Abbate facienda, an illa ſit valida. ibid. n. 3. p. ead.
Profeſſio ut perfecta ſit, neceſſaria eſt aliqua forma, qua mutuus Religioſi, & Religionis conſenſus declaretur. diſp. ead. 6. q. 22. n. 1. p. 123 Conſenſus, tam Abbatis, quàm profitentis, quomodo oſtendatur. ibid. n. 2. p. 123.
Profitentis ex parte an ſit neceſſaria ſcriptura. ibid. n 3. p. ead.
a Profitente ſcriptura debet publicè legi, & coram teſtibus. ibid. n. 4. p. 124.
Profeſſionis ad formam neceſſarium eſt, ut tria vota eſſentialia exprimantur in ordine ad ſpecialem Religionem approbatam. ibid. n. 5. p. ead.
Profeſſio, per quam quis ſe tradit alicui Religioni in genere, non tenet. ibid. n. 6. p. ead.
Profeſſionis formæ adhuc neceſſarium eſt, ut nihil contineat, quod Religionis ſubſtantiæ repugnet, ne profeſſio invalida reddatur. ibid. n 7 p. ead.
Profeſſio an poſſit fieri nutibus. ibid. n 8 p. ead.
Profeſſio invalida ut ratificetur, an exquirere debeant Abbates, & Prælati regulares exteriorem profitentis conſenſum, & profitens conſenſum Abbatum, & Prælatorum exquirere teneatur. diſp. ead. 6 q. 23. Cajetani ſententia refellitur. ibid. n. 1. p. 124
Profeſſionis ad validitatem non ſufficit interior conſenſus, ſed requiritur etiam exterior manifeſtatio. ibid. n. 2. p. 124
Profeſſionem eſſe invalidam ſciens Religioſus, ſi illam ratificet, validè facit: ſecus ſi ignoret eſſe invalidam, & validam putans approbet. ibid. n. 4. p. 125
in Profeſſionis invalidæ ratificatione an requiratur conſenſus novus Abbatum, & Prælatorum. ibid. n. 5. p. ead.
ad Profeſſionem ratandam ſatis eſt tacitè, vel expreſsè perſeverare in tali Religione, ſub tali habitu, & Superiore, per integrum annum. diſp. ead. 6. q 24 n. 2. p. 125. Vide, *Novitiatus*.
contra Profeſſionem reclamare poteſt aliquando Religioſus. diſp. ead. 6. q 25. n 1. p. 126. Vide, *Reclamatio*.
Profeſſionem an teneatur ratificare Religioſus elapſo quinquennio. ibid n. 4 p. ead.
Profeſſionis dies an computetur in quinquennii ſpatio. ibid. num. 6. p 127.
Profeſſio emiſſa ſub conditione de futuro, nondum adimpleta conditione non eſt valida. diſp. ead. 6. q. 26. n. 8 p. 128
Profeſſio validè emiſſa pœnam totam peccatis debitam in Religioſo remittit. diſp. ead. 6 q. 27. n. 3. p 130
Profeſſionem emittens cum conſcientia peccati mortalis, an conſequatur remiſſionem omnium peccatorum ſuorum. ibid. num. 4. p. 130
Profeſſio an, & in quibus æquetur Baptiſmo. ibid. n. 5. & 6. p. ead.
Profeſſione peracta ſi decederet profitens immediatè, beatifica frueretur viſione. ibid. n 7. p. 131
per Profeſſionem, condonatio omnium peccatorum an dicenda ſit Indulgentia plenaria. ibid n 8. p. ead.
Profeſſio validè emiſſa extinguit in Religioſo omne votum anteà emiſſum. ibid. n 9. p ead.
Profeſſio valida abſolvit profitentem à patria poteſtate, ſicuti faciunt ſimplicia vota in Societate Jeſu emiſſa. ibid. n. 10. & 11. p. ead. & 132
Profeſſio purgat profitentem ab ingratitudine. ibid n. 12 p. ead.
Profeſſio expurgat profitentem a maculis quoad actus temporales. ibid n. 13. p. ead.
Profeſſio emiſſa, quam irregularitatem auferat in profitente. n. 14 15. 16 & 17. p. 132
per Profeſſionem irregularitas ablata, non reviviſcit per annullationem profeſſionis. ibid. n. 18. p ead.
Profeſſus illegitimus eſt capax beneficiorum ad nutum Abbatis amovibilium; ſecus tamen dicendum eſt de aliis effectibus profeſſionis. ibid. n 19 20. 21. & 22. p. ead. & 132
Profeſſio ſi emiſſa fuerit tempore minoris ætatis, facilior erit ad diſpenſandum. diſp 7. q 5 n. 17. p 144
Profeſſus bona fide, licèt invalidè, licitè retinet locum, quem obtinuit vigore invalidæ profeſſionis. diſp. 6. q 17. n. 10. Limita, ut n. 11. & 12. p. 120
nondum Profeſſis ſæcularibus qui habitum ſuſcipere & profeſſionem emittere velint, & teneantur, beneficium regulare conferri poteſt. diſp. 9. q. 11. n. 2. p 182
Profeſſi debent eſſe eligentes Priorem: & ſi opponatur profeſſionis defectus, de ea doceri debet. dec. 19. n 3. p. 297
Profeſſio tacita reſultans ex delatione habitus non ſuffragatur, ſi non conſtat, fuiſſe factum annum probationis. ibid n. 4. p. ead.
Profeſſio non probatur ex poſſeſſione non prioratus, qui poteſt conferri etiam non profeſſis. ibid. n 4 p ead.
Profeſſus in Religione bonorum in communi incapaci, amittit bona per eum habita ante profeſſionem, quæ deferuntur venientibus ab inteſtato, ac ſi naturaliter mortuus fuiſſet. dec 121. n. 2. p. 415
Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem, ſi deinde authoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum capacem transfertur, bona per profeſſionem in prima Religione amiſſa amplius non recuperat, maximè ſi non conſtat de voluntate Papæ id concedendi. ibid. n. 3. & 4 p. 415
Providere, verbum continet abſolutam, & perfectam collationem. dec. 25 n. 16. p 313
Providere, verbum, verificatur etiam in electione, aut præſentatione, quæ fiunt in ordine ad inſtitutionem, aut confirmationem. ibid. n. 17. p. ead.
Provincia plures comprehendit ſub ſe diœceſes. dec. 69. n. 3. p. 351
Pubertas in fœmina incipit completo anno duodecimo, in maſculo quartodecimo. diſp 6. q. 2. n. 4 p 77
Pubes Religionem ingredi poteſt, etiam parentibus invitis. ibid. n. 8. p ead. Vide, *Religio*.
Pueritia, à ſeptimo anno uſque ad duodecimum in fœmina, & ad quartumdecimum in maſculo protrahitur. diſp. 6. q 2. n. 3 p 77

Q.

Quadrageſimalis vitæ ad obſervantiam tenetur Religioſus aſſumptus ad Epiſcopatum ex Ordine Minimorum. diſp. 3. q 9. n. 12. p 30
Qualitas adjecta actum in diverſam ſpeciem mutat. dec. 116. n. 5. p 411
Quarta funeralis Cathedralis, aut Parochialis Eccleſiæ quando ſolvenda ſit. diſp. 5. q. 11. n. 85. p. 70
Quartæ funeralis quoad ſolutionem, Parochi habent fundatam intentionem de jure communi, contra Regulares. dec 83. n. 1. p 372
Quarta funeralium de jure ſpectat ad Epiſcopum, vel Parochum. dec. 84. n. 1. p. 373
Quarta funeralium ſolvenda non eſt à Monaſterio ſpecialiter exempto. ibid. n. 2. p. ead.

Quarta

Quarta canonica duntaxat Parocho reſervatur de jure ratione ſepulturæ Parochianorum.dec.85.p 373
Quarta canonica Parocho debita, uſu, & conſuetudine, ad quartam funeralium reſtricta eſt.ibid.n 2 p.ead.
Quarta canonica Epiſcopo, & Parocho debita in quibus conſiſtat, ibid n 4 p.374
ultra Quartam funeralium nequeunt quidquam exigere à Mendicantibus in Cathalonia Parochi ex ſtatuto Pii V.ibid n.5 p.374

R.

R*Ationis* uſus carentia, ſi ſit perpetua, ad Religionis ingreſſum inhabilem reddit: & quid de furioſo perpetuo. diſp 6. q.3.n. 2 & 3.p 79
Ratio, quæ dependet à ratiocinatione, & intellectu eſt; & non à ſenſu corporeo, non ſtringit dec 71.n.17.p.356
Ratiocinnis adſtrictus an poſſit ad Religionem admitti. diſp 6. q.3.n. 13 p 81
Ratiocinnis obnoxii an valeat profeſſio ibid n 15.p 81
Receptio honorifica importat conceſſionem manus dexteræ, & loci nobilioris.dec.113 n.2.p.405
Receptio honorifica quomodo intelligatur.dec.114.n.6.p 409
Reclamare poteſt aliquando Religioſus contra profeſſionem.diſp.6. q.25 n.1.p.126
de Reclamationibus hujuſmodi quid Concilium Tridentinum ſtatuerit.ibid.n 2.p.ead.
Reclamare tenetur Religioſus invalidè profeſſus, ſi quinquennium nondum elapſum fuit ibid n 3 p ead.
Reclamationis tempus incipit à die profeſſionis, ſive tacitæ ſive expreſſæ, uſque ad quinquennium ibid.n.5 p 126
Reclamare qui non potuit intra quinquennium, & remedio uti ordinario, quomodo uti poſſit beneficio reſtitutionis. ibid. n.7. p.ead. Ignorantia probabili accedente poteſt quinquennium incipere à die, qua ignorans cœpit habere ſcientiam de nullitate profeſſionis. ibid.n.8. Impedimento perpetuo irritante laborans poteſt audiri, elapſo quinquennio ibid.n.9 p.187
Reclamans ſcienter Religioſus contra validam profeſſionem, mortaliter peccat, & pœnas Apoſtatarum incurrit.n.10. Secus, qui reclamat contra profeſſionem invalidam, ut n 11. qui poteſt ignorans uti beneficio reſtitutionis, etiam extra quinquennium, ut num.12. p ead 127
Reclamatio fieri debet ante dimiſſionem habitus, & intra debitum tempus, deducendo cauſas nullitatis coram Superiore, & Ordinario diſp.ead.6.q 26 n 1. Quod eſt intelligendum, ut num.2 3 & 4. p 126
Reclamandi jus tribuit defectus legitimi conſenſus: atque ita qui Profeſſus eſt non ſui compos, & per vim, & metum, reclamare poteſt.ibid.n.5.6.& 7 p.ead & 128
Reclamandi jus tribuit Religioſo defectus anni probationis, & defectus ætatis.ibid n 9 & 10.p.ead.
Reclamare poteſt Religioſus, qui emiſit profeſſionem, quando non erat ſui juris.ibid.n.11.p ead.
Reclamandi jus tribuit diverſitas ſexuum.ibid n.12 p.136
Reclamare poteſt contra ſuam profeſſionem Religioſus, qui profeſſus eſt coram non habente poteſtatem acceptandi ibid. n 13 p.ead.
Reclamare non poteſt contra profeſſionem Religioſus validè profeſſus, qui tractu temporis impotens factus eſt ad ſervandam Regulam ibid.n.14.p.137
Reclamare an poſſit Religioſus profeſſus abſque prævia informatione indicta à Sixto V. ibid.n.15. p ead.
Rectoribus, & beneficiatis Parochialium Collegiatæ præferuntur dec. 2.n.1.p.281
Rector pro decimis intra fines ſuæ parochiæ habet de jure communi intentionem fundatam contra omnes, etiam Religioſos.dec.95.n.1, p.380
Rector in propria Eccleſia habet pro ſe juris aſſiſtentiam in præcedendo cæteris omnibus dec.113 n 7 Contrarium,n.8.p.406
Recuſatio ut valida ſit, fieri debet coram Notario, & teſtibus, & cum juramento, & appellatione ab ulteriori proceſſu. dec, 30. n. 22. & ſeq p.318
Redemptionis captivorum Reformati B.Mariæ de Mercede non poſſunt tranſire ad Calceatos ejuſdem Ordinis, ſine licentia Papæ. diſp.7.q 2.num 6 & 8.p.139
Redditus ſuorum Monaſteriorum tenentur Abbates in cultum, & ornatus Eccleſiæ expendere.diſp.11,q.9.n.11. p.216
Reformati B Mariæ de mercede Redemptionis captivorum non poſſunt tranſire ad Calceatos ejuſdem Ordinis, ſine licentia Papæ. diſp.7.q.2.n.6. & 8.p.139
Regimen Congregationum regularium ordinarium quale ſit.diſp.1.q. 2.n.1.p 3
Regimen monarchicum omnium aliorum optimum eſt. ibid. n. 2. p ead.
Regimen omnium ferè Religionum ex Monarchia, & Ariſtocratia conſtat ibid.n.3.p.ead.
Regulæ, & ſtatuta Ordinum, tam in habitu, & converſatione, quàm in aliis obſervantiis à ſuis Inſtitutoribus præſcriptis, obſervare tenentur Regulares. diſp ead 3.q.6.n 20 p 22
Regula S P. Benedicti obligat Abbatem ad obſervationem ſuæ Regulæ.diſp.4 q.1.n.4 p.31
Regulæ ſuæ præceptis Religioſus adſtringitur, ſecundum præſcriptum ejuſdem Regulæ.diſp.ead.4 q.1.n.5.p 31
io Regula ſubditis conceſſas libertates, & immunitates Prælati regulares poſſunt coarctare diſp ead.4.q.2.n.1.p 31
in Regula, ſeu Conſtitutionibus quando Abbati, ſeu alteri Superiori prohibetur; libertates, & immunitates Monachis conceſſas coarctare non poteſt ibid.n.2 p ead
ſecundum Regulam, vel ſupra, vel contra an poſſit aliquid Prælatus Religioſis præcipere.diſp ead 4 q.3 n.6.7.10 11 & 12.p.33
Regulam ad arctiorem ſervandam, quàm non eſt profeſſus Regularis, an poſſit Summus Pontifex cogere.ibid. n.14 p 34
in Regulis Sanctorum Patrum, & præcipuè S.Benedicti contenta, an obligent ad peccatum, pars affirmativa nonnullis rationibus probatur diſp ead 4 q 4.n.1.p 35
Regulæ Sanctorum Patrum, & præcipuè S.Benedicti, non continent omnia ſub præcepto, nec omnia obligant ſub peccato mortali. ibid.n 2.& 4.p.35
Regulam Religioſorum conſuetudine laxatam utrum teneantur Profeſſi obſervare, prout ſtatio primo rigore, & antequam per Abbatem generalem, & Capitulum reformetur; referuntur variæ ſententiæ.diſp.ead 4.q.5.n.1.p 35
Regulam propriam jam collapſam, ſeu relaxatam, à Prælatis ſuperioribus ad priſtinum ſtatum redactam cum majori parte Capituli, utrum ſubditi obſervare teneantur, ſententiæ variæ recenſentur. diſp.ead 4.q.6 n.1.p 36
Regulam jam collapſam, & laxatam reformare poteſt Abbas, & Prælatus generalis cum majori parte Capituli generalis. ibid. num. 2. p 36
pro Regula jam laxata reformanda ſufficit major pars Religioſorum; licèt ad inducendam ſtrictiorem vitam requiratur ſingulorum conſenſus ibid n.3.& ſeqq p.ead.
Regulam jam collapſam poteſt Abbas generalis, ſeu provincialis per ſeipſum ſine Capitulo reformare.ibid.n.7.p.37
pro Regulæ relaxatæ obſervatione, ſecundum priorem rigorem, poteſt Abbas localis condere præcepta ibid n.8 p.37
Regularem firmat exceptio in contrarium diſp. ead. 4. q 10. num.9. p.44
regula antiquitus inſtituta ſi non ſervetur, privilegium conceſſum propter ſtrictiorem vitam amittitur.diſp 5 q.5.n 3 p.52
à Regula ſemel abſoluti regulares in poteſtatem Epiſcopi incidunt. diſp.ead.5.q 11.n.99 p.70
Regulæ cognitio ſecundum ſubſtantiam, & ſignificationem generalem neceſſaria eſt Novitiis.diſp.6.q.6.n.4.p.100
Regula de non judicando juxta formam ſupplicationis, habet locum tantum, quando agitur de canonizanda gratia.dec 107.n.5.p 400
Regula, *de jure quæſito non tollendo*, expreſſam, & individuam derogationem requirit.dec.121 n 6.p.415
in Regula an poſſit diſpenſare Abbas. Vide, *Diſpenſatio.*
in *Regularium* Domibus ad lectionem ſacræ Scripturæ habendam, non requiritur licentia Ordinarii.diſp.2.q 5.n.4. p.14
Regulares tenentur obſervare regulas, & Statuta Ordinum, tam in habitu, & converſatione, quam in aliis obſervantiis à ſuis Inſtitutoribus præſcriptis.diſp.3.q 6.n.20.p 22
Regularibus loca ſæcularia prohibita ſunt, ſicut & ebrietas, ornamenta inconvenientia, & delicioſa vita.ibid.n.24.p.23
Regulares non poſſunt abſque ſuorum Superiorum licentia tenere arma prohibita intra ſepta Monaſterii, ſub pœna excommunicationis.ibid.n.26 p ead.
Regulares non poſſunt exercere munus Procuratoris & Advocati, ſine ſui Superioris licentia, & utilitate, Monaſterii ibid.n.27.p ead.
Regulares non poſſunt Tabellionis officium exercere, arbitri, & teſtes judiciarii eſſe.ibid.n.28 29.& 30.p.23
Regulares non poſſunt obtinere Laureolæ, & Doctoratus inſigne in jure civili, vel Medicina; benè tamen Laureolæ, & Doctoratus juris canonici, & Theologiæ.ibid.n.38 p.24
Regulares prohibentur admittere ad divina officia excommunicatos, & nominatim interdictos.ibid.n.44.p.25
Regulares degentes intra Clauſtra, quando poſſint ab Ordinariis puniri. diſp.5 q 11.n 4 p 65
Regulares exempti curam animarum exercentes ſubjiciuntur Epiſcopo in his tantum, quæ ad adminiſtrationem Sacramentorum perſonis ſæcularibus pertinent.ibid.n.46.p 67
Regularibus poſſunt præſcribere Epiſcopi, ut certis in locis, & temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant. ibid. n. 48 p.ead.
Regulares ſubjiciuntur Epiſcopo, etiam in his, quæ pendent à cura dicta animarum ibid.n.50.p.67
Regulares, vel ſæculares curam animarum exercentes poni debent ad dictam animarum curam ad arbitrium ſuorum Superiorum. ibid n.52.p.67
Regulares ſubjiciuntur Epiſcopo, quoad cenſuras ab eo emanatas. ibid.n.53 p ead.
Regulares non eximuntur ab Epiſcopo, quoad dies feſtos ſervandos. ibid.n 54.p.ead.

Regulares

Regulares tenentur ad publicas Proceſſiones vocati accedere. ibid. n. 55. p. 68

Regulares non poſſunt imprimere libros, nec imprimere facere, ſine licentia, & approbatione Ordinarii, & ſuorum Superiorum. ibid. n. 56. p. ead.

Regularis extra Monaſterium degens ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, puniri poteſt. ibid. n. 61. p. ead.

Regularis intra Clauſtra degens an poſſit ab Ordinario in aliquo caſu puniri, & corrigi. ibid. n. 62. p. 68

Regulares notoriè delinquentes an poſſit Epiſcopus excommunicare, & contra illos cenſuras ferre. ibid. n. 63. p. 68

Regularibus in qua ætate conferri poſſint Ordines Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus ab Epiſcopo. ibid. n. 71. p. 69

etiam Regularibus non ſunt conferendi Ordines ſacri duo, eadem die, nullis ſuffragantibus privilegiis. ibid. n. 74. p. ead.

Regulares non poſſunt audire Confeſſiones, niſi prius ſint ab Ordinario approbati. ibid. n. 75. p. 69

Regularibus an liceat à ſuis Monaſteriis ſine licentia Superioris recedere ſub aliquo prætextu. ibid. n. 79. p. 89

Regulares, qui ad Univerſitates cauſa ſtudendi mittuntur, debent in Conventibus habitare. ibid. n. 80. p. ead.

Regularis quicunque prætendens per vim, aut metum, aut quid ſimile ingreſſum fuiſſe Religionem, non debet audiri, niſi intra quinquennium. ibid. n. 84. p. 70

Regulares bona poſſidere, tanquam propria, prohibentur, etiam ſub nomine Conventus. ibid. n. 86. p. ead.

Regularis degens extra Clauſtra poteſt ab Epiſcopo, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, puniri, ſi deliquerit. ibid. n. 91. p. 70

Regulares conveniri poſſunt coram Ordinario ratione delicti, & rei, de qua agitur. ibid. n. 92. p. ead.

Regulares exempti poſſunt conveniri coram Ordinario, & Inquiſitore, in cauſis hæreſis. ibid. n. 93. p. ead.

Regulares in reddenda ratione alicujus ultimæ voluntatis ſubduntur Ordinario loci. ibid. n. 94. p. ead.

Regulares cogi poſſunt ab Epiſcopo ad reſtituenda omnia, quæ à Novitiis habuerunt, ubi profeſſionem non fecerunt. ibid. num. 95. p. ead.

Regulares, quorum Religio extincta eſt, Epiſcopo originis ſubduntur. ibid. n. 96. p. ead.

Regulares ſemel à Regula abſoluti in poteſtatem Epiſcopi incidunt. ibid. n. 99. p. 71

Regulares poſſunt conveniri in cauſis civilibus, quoad reconventionem coram Ordinario, qui in tali caſu efficitur Judex competens Regularium. ibid. n. 101. p. ead.

Regulares in die Sabbathi Sancti pulſantes campanas ante Eccleſiam Cathedralem, vel majorem, an poſſint conveniri coram loci Ordinario. ibid. n. 102. p. ead.

Regulares auſcultantes Sacerdotum ſæcularium Confeſſiones ſine approbatione Ordinarii, excommunicari poſſunt. ibid. n. 105. p. 71

Regulares non obſervantes, nec publicantes cenſuras a Sede Apoſtolica manentes, Epiſcopo mandante, poſſunt excommunicari. ibid. n. 107. p. ead.

Regulares degentes extra Clauſtra, & delinquentes poſſunt excommunicari. ibid. n. 109. p. ead.

Regulares miſſi ad regendas Eccleſias Epiſcopis ſubjectas poſſunt excommunicari, ſtante legitima cauſa. ibid. n. 110. p. ead.

Regulares habentes curam animarum in Eccleſiis curatis ſuorum Monaſteriorum, poſſunt excommunicari. ibid. n. 111. p. ead.

Regulares in cauſis Religionis, & ſanctæ Inquiſitionis, in quibus ſubjiciuntur Epiſcopis, & Inquiſitoribus, poſſunt excommunicari. ibid. n. 114. p. 72

Regulares facientes egredi Moniales à Monaſteriis, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. ibid. n. 115. p. ead.

Regulares, ſi ſint executores ultimarum voluntatum, poſſunt excommunicari ab Epiſcopo. ibid. n. 116. p. ead.

Regulares excommunicati poſſunt in actu reconventionis. ibid. n. 117. p. ead.

Regulares exemptos an declarare poſſit Epiſcopus excommunicatos à jure, vel Apoſtolicis Conſtitutionibus. ibid. n. 118. p. ead.

Regulares quibus exemptionis cauſis eximuntur ab Ordinariorum juriſdictione. ibid. n. 119. p. 72

Regulari ſibi ſubdito poteſt Prælatus regularis, juſta exiſtente cauſa, licentiam extra Clauſtrum manendi concedere. diſp. 8. q. 6. n. 3. p. 154. Vide, *Religioſus.*

Regularis nullus profeſſus hodie à Religione ex qualibet alia cauſa, niſi ob incorrigibilitatem tantum expelli poteſt. diſp. ead. 8. q. 7. n. 5. & 6. p. 156. Vide, *Religioſus.*

Regularibus regularia beneficia, ſæcularia ſæcularibus conferenda ſunt. diſp. 9. q. 6. n. 2. p. 172

Regularis, ad hoc ut poſſit habere beneficium curatum, attento jure communi, non indiget diſpenſatione. diſp. 9. q. 8. n. 4. p. 174. Vide, *Beneficium.*

Regularis non poteſt præfici Eccleſiæ, ſi regatur per ſæculares cum excluſione Regularium. ibid. n. 9. p. 174

Regularis poteſt præfici Eccleſiæ collegiatæ. diſp. ead. 9. q. 25. num. 1. p. 191

Regularis ſine diſpenſatione Papæ eſt incapax penſionis ſuper beneficio ſæculari, ſive ſimplex ſit, ſive curatum. ibid. n. 5. p. 192

Regularis abſque prædicta diſpenſatione eſt etiam incapax penſionis ſuper beneficio regulari. ibid. n. 8. p. ead.

Regulares non tenentur ſolvere ſubſidia, vel procurationes aliquas Legatis, aut Nunciis Apoſtolicæ Sedis, ſive Metropolitanis. diſp. 10. q. 4. n. 2. p. 194

Regulares poſſunt ſibi Conſervatores eligere. diſp. 17. q. 1. n. 9. p. 271. Vide, *Conſervatores.*

Regulares non ſibi, ſed Monaſterio acquirunt. dec. 75. n. 2. p. 361

Regulares per privilegium exemptionis effecti ſunt immediate Papæ, & Sedi Apoſtolicæ ſubjecti; & ideò ſine illius licentia in alium conſentire non poſſunt. dec. 82. n. 23. p. 371

de Regularibus Bulla Pii V. non fuit revocata per Gregorium XIII. ſed reducta ad terminos Concilii. dec. 84. n. 8. p. 373

Reintegratus tantum reſtituere debet, quantum abſtulit diſtractio. dec. 104. n. 10. p. 395

Reintegratio retrotrahitur, perinde ac ſi bona, ad quæ datur, ſemper penes reintegratum permanſiſſent. ibid. n. 11. p. ead.

in Religionibus quàm ſit neceſſarium, Capitula generalia, aut provincialia celebrari. diſp. 1. q. 8. n. 1. p. 1

Religionum, & Eccleſiarum juri communi, privilegio, & exemptioni nihil adverſans ſtatuere debent Prælati, tam regulares, quàm ſæculares in Capitulis & Synodis. diſp. 1. q. 2. n. 23. p. 5

Religionum Conſtitutiones ſpeciales præſcribunt modum de adhibendis ad conſilium Fratribus. diſp. 1. quæſt. 6. n. 4. p. 9

Religione deſtructa, intelliguntur etiam deſtructa omnia Monaſteria, quæ ſunt membra illius Religionis, & privilegia Monaſteriis ratione Religionis conceſſa, ſecus tamen eſt de privilegiis particularibus Monaſteriis conceſſis. diſp. 5. q. 8. n. 9. p. 81

Religionem quicunque Regularis prætendit per vim, aut metum, aut quid ſimile fuiſſe ingreſſum, non debet audiri, niſi intra quinquennium. diſp. 5. q. 11. n. 84. p. 70

Religio quid ſit. diſp. 6. q. 1. n. 1. p. 74

Religionem ingredi non poteſt, qui ab ea non recipitur. ibid. num. 3. p. 74

in Religione qualibet approbata reperitur poteſtas recipiendi Novitios, & quomodo. ibid. n. 4. p. ead.

in Religionibus Ordinis S. Benedicti tenetur Abbas in receptione Novitiorum ad validitatem actus conſilium Capituli adhibere. ibid. n. 5. p. 75

Religionis Regula, privilegia, vel conſuetudines, in receptione Novitiorum attendendæ ſunt. ibid. n. 7. p. 75

ad Religionem admitti debet à Collegis Novitius, in quo concurrunt conditiones requiſitæ. ibid. n. 16. p. 76

ad Religionem recipi quis ut poſſit de jure naturali, ætas quæcunque ſufficit, modò etiam uſum rationis habeat, quæ etiam ætas ſufficit de jure Eccleſiaſtico. diſp. 6. q. 2. n. 1. & p. 76

Religionis auſteritates experiri, & Novitiatum incipere, nemo aptus eſt ante pubertatem. ibid. n. 5. p. 77

quoad Religionis ingreſſum ætatis præſcriptio facta à Concilio Tridentino an innovaverit jus antiquum. ibid. n. 7. p. ead.

Religionem ingredi poteſt pubes, etiam parentibus invitis. ibid. n. 8. p. ead.

Religionem ingredi poteſt impubes cum conſenſu parentum, ibique remanere, niſi infra annum parentes reclamaverint. ibid. n. 9. p. ead.

à Religione extrahere impuberem propria authoritate, nec pater, nec mater, vel magiſter, ſive alius quicunque ejus cuſtos poteſt. ibid. n. 12. p. ead.

Religioni offerre filium poteſt mater, patre non repugnante, & ab ea revocare, ſicut pater, & tutor. ibid. n. 13. p. ead.

Religioni oblatus impubes a parentibus non poterit ante pubertatem reſilire; liberum tamen eſt Abbati, illum quocunque tempore expellere. ibid. n. 14. p. 78

Religionem egredi non poteſt impubes ante pubertatem, licèt parentes, vel tutores non obtulerint, ſed diſſimulaverint anno, & die poſt ingreſſus notitiam. ibid. n. 16. p. ead.

Religioni offerre, vel revocare impuberem an poſſint pater, invito avo; vel mater, invito tutore, remiſſivè. ibid. n. 17. p. ead.

ad Religionis ingreſſum impedimenta perſonam inhabilem reddentia, duplicia ſunt. diſp. 6. q. 3. n. 1. p. 78

ad Religionis ingreſſum inhabilem reddit carentia uſus rationis; & quid de furioſo perpetuo. ibid. n. 2. & 3. p. 79

Religionis ingreſſum an, & quando matrimonium impediat. ibid. n. 4. p. ead.

Religionis ingreſſum profeſſio facta in aliena Religione impedit, & quomodo. ibid. n. 5. p. ead.

ad Religionem ſervus an recipi poſſit. ibid. n. 6. p. ead.

Religionem nequit ingredi Epiſcopus abſque aſſenſu Apoſtolico. ibid. n. 7. p. 80

Religionem ingredi non poſſit Abbas ſæcularis, & alii Prælati Epiſcopo inferiores, abſque aſſenſu Apoſtolico. ibid. n. 8. p. ead.

ad Religionem admitti an, & quando poſſint, & debeant ære alieno gravati. ibid. n. 9. 10. & 11. p. ead.

ante Religionis ingreſſum an obligatus ad aliquid præſtandum, teneatur ad illud, ſaltem per alium præſtandum. ibid. n. 12. p. 81

ad Reli-

ad Religionē admitti an poſſit ratiociniis adſtrictus ibid.n.13 p.ead.
ad Religionem an recipi poſſint criminoſi. ibid.n.14.p.81
Religionem non ingredi an teneatur filius propter parentum neceſſitatem ibid.n.16 Sed limites,ut n 17 p.82. Ubi,an pater eadem obligatione teneatur ob filiorum neceſſitatem.
Religionis ingreſſum,& profeſſionem impedit ſexus diverſitas.ibid. n.20 p ead
ad Religionis ingreſſum inhabilis eſt Hermaphroditus, quicunque in eo ſexus prævaleat: & quid, ſi poſt profeſſionem mulier evadat vir ibid.n.21 & 22.p.ead.
Religionem ingrediens excommunicatus majori excommunicatione,ſive ſit denunciatus, ſive non,peccat mortaliter, ſicut & Prælatus recipiens;receptio tamen. & profeſſio valida ſunt ib. n 23 p. 82
à Religionis ingreſſu impeditur impotens ad ſervanda Religionis eſſentialia.& etiam accidentalia præcepta.ibid.n 24.p.ead.
ad Religionis ingreſſum inhabilis eſt vi, & metu extrinſeco compulſus.ibid.n 27.p 83
ad Religionis ingreſſum inhabiles ſunt corpore vitiati, niſi aliqua ſpecialis prærogativa corporis defectum ſuppleat, & quæ. & an valde profitcantur ibid n.29 & 30 p.ead.
ad Religionis ingreſſum inhabiles ſunt infames,buffones,hiſtriones, carnifices,ſatellites,lenones, & his ſimiles: eorum tamen profeſſio valida eſt ibid n 31 p ead.
in Religionibus multis recipi non poſſunt deſcendentes ab Hæreticis, Mauris,& ſimilibus,quorum ſtatuæ.& oſſa combuſta ſunt. ibid n. 32 p.ead
in Religione bigami ad ſtatum clericalem non poſſunt recipi; bene tamen ad laicalem.ibid n 33 p ead.
à Religionis ingreſſu homicida, & latro jure communi non excluduntur ibid.n 34.p.ead
ad Religionis ingreſſum inhabiles ſunt illiterati in ſtatu clericali.ibid. n 35 p.ead
Religionem ingrediens debet mutare habitum, illumque de ea Religione,quam ingreditur,per manus Abbatis, vel alterius de ejus licentia ſuſcipere diſp ead.6 q 8 n.1.p.104. Vide. *Habitus.*
Religionis ingreſſus debet ab omni ſimoniæ labe eſſe alienus. diſp. ead.6 q 9.n 1.p.105. Vide, *Simonia.*
Religionem ab intrantibus an aliquando exigere aliquid poſſint Monaſteria.ibid.n.4 p ead.
Religio poteſt exigere ſummam pro rata expenſarum Novitii, qui illam promiſit,modo propter hoc non præcludatur ei libera egreſſio à Religione ibid n 6 p.ead.
Religio non poteſt expellere Novitium non ſolventem,quod promiſerat.ibid.n.7.p ead.
inter Religionem,& Novitium executionem reſtitutionis facere pertinet ad Epiſcopos.ibid n.8.p.ead.
Religionis præcipua debet Abbas explicare cum conſilio Capituli. diſp 6 q.15 n 2.p 116
Religiones aliæ habentes communicationem privilegiorum an gaudeant,& quomodo,privilegiis Societatis Jeſu. diſp.ead.6. q.27 n. 2 p.130
Religio,à qua fit tranſitus, ſi habeat privilegia, quòd ejus Religioſi nequeant ad aliam,etiam ſtrictiorem tranſire, quid dicendum ſit, oſtenditur.diſp 7.q 1.n 4 p 135
Religio arctior quæ ſit,ad quem ſpectet determinare. diſp.ead.7.q.1. n.9 p.136
Religio, ad quam fit tranſitus, non debet recipere Religioſum ſine litteris dimiſſorialibus.ibid.n 15.p.137
Religio,ad quam fit tranſitus,debet eſſe,non in ſuo fine perfectior,ſed aſperior,& durior.ibid.n.18 p.137
Religionem eſſe ſtrictiorem,regulæ,per quas cognoſcitur, ibid.n.19. p.ead.
Religionum unius ad aliam differentia quotuplicitèr conſiderari poſſit.diſp.ead.7.q.4.n.1 p 141
à Religione ejicere Religioſos profeſſos tanquam incorrigibiles, utrum Abbates,& Prælati regulares poſſint. Sententiæ variæ referuntur diſp.8 q.7 n.1 & 2.p.155 Vide, *Religioſus,*
Religio qualiter dicatur habere dominium bonorum in communi. diſp.11 q.1,n.2 p 197
ob Religionis ingreſſum ſtatutum excludens filium, aut filiam à ſucceſſione patris, invalidum eſt; nec ob id pater poteſt exhæredare filium diſp ead.11.q,4.n 42 p.209
Religioni cuiquam debetur præcedentia, tam de jure, quàm ex Conſtitutionibus Pontificiis.dec 109.n 4.p.402
Religioſus ſubditus tranſgrediens præceptum Superioris ſub re gravi unum tantum peccatum contra votum committit.diſp.ead 3,q 6. n.11 p 20
Religioſus, qui ſtatuta ſuæ Religionis ad ſolam pœnam obligantia tranſgreditur,ut illorum finem impediat, mortaliter peccat. ibid. n.12 p 20
Religioſus contemnens ſtatuta ſuæ Religionis,etiam in re levi, peccat mortaliter.ibid n 13.p ead.
in Religioſo tranſgreſſio circa materiam, etiam extra præſcriptū ſuæ regulæ,obligantem,non eſt duplex peccatum ibid n 14.p.21
Religioſus profeſſus, qui fecit contra votum ſolenne caſtitatis, ſatisfacit, ſi in confeſſione tantum dicat, ſe violaſſe votum caſtitatis. ibid.n.16.p.21
Religioſus,qui vovet de non habenda mollitie,aut fornicatione,non tenetur explicare circumſtantiam talis voti, poſt emiſſam profeſſionem.ibid.n.19 p.22
Religioſus tenetur ad obſervantiam omniū eorum,quæ de vita,& honeſtate Clericorum ſacri Canones præcipiunt ibid.n.21.p.22
Religioſis venationes,& aucupationes prohibentur, ſicut & canes,& aves venaticos alere ibid.n.22 p.ead.
Religioſis ſilentii obſervantia præcipitur,& quibus in locis.ibid.n.13. p ead.
Religioſi non poſſunt exercere Chirurgiæ artem cum inciſione, vel aduſtione; ſicut nec artem Medicinæ.ibid.n.32 & 33 p.23
Religioſi nequeunt eſſe tutores teſtamentarii ibid.n.34.p ead.
Religioſi fidejubere non poſſunt,niſi cum licentia Abbatis, & majoris partis Capituli ibid.n 35 p.24
Religioſi clauſtrales non poſſunt eſſe executores teſtamentorum ad cauſas profanas,imo neque ad pias, abſque licentia ſuorum Superiorum: ſecus autem eſt de religioſo,qui manet extra Clauſtra,& præeſt perpetuo beneficio ibid.n.36 & 37 p ead.
Religioſi Clauſtrum exeuntes ad leges audiendas,vel Phyſicam,quas pœnas,& quando incurrent.ibid.n 39 p ead.
Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quævis ſtudia litterarum poſita extra oppidum, in quo ſitus eſt Conventus ibid n 40 p.26
Religioſis prohibetur ſub pœna excommunicationis, decimas Eccleſiarum occupare ibid.n 41.p 25
Religioſi prædicantes, decimas non eſſe ſolvendas Eccleſiis, quibus debentur,ipſo facto excommunicantur ibid n.43.p 25
Religioſis prohibitum eſt,in ſuis prædicationibus Prælatis Eccleſiarum aliquid detrahere, & laicos à frequentia, & acceſſu prædictarum Eccleſiarum retrahere.ibid n 45 p.ead.
Religioſis prohibitum eſt Indulgentias indiſcretas promulgare.ibid. n.46 p ead.
Religioſi teſtamento intereſſentes non debent retrahere teſtatores à reſtitutionibus faciendis,vel legatis piis Eccleſiæ Matrici non relinquendis.ibid.n.47. p ead.
Religioſi prohibentur aliquem cogere, vel ad promittendum inducere,ſepulturam ut ſibi eligat. ibid.n 48 p ead.
Religioſi perſolvere debent debitis horis officia divina. ibid. n 50. p.25.
Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus, vota eſſentialia Religionis, mutatis mutandis,obſervare tenetur diſp.ead.3 q.9.n 1.p.28
Religioſus factus Epiſcopus an ſit dominus redditūum ſuæ Eccleſiæ. ibid,n.2,Sententia probabilior exponitur. n.3 p 28
Religioſus factus Epiſcopus, vel Cardinalis, habitum ſuæ Religionis deferre tenetur ibid.n.5.p.28
Religioſus factus Epiſcopus tenetur Officium recitare, ſecundum ritum ſuæ Diœceſis,non regulæ ibid n.6 p 29
Religioſus antequàm ad dignitatem Epiſcopalem aſcendat,conſignare tenetur omnia,quæ habet,Monaſterio; & Epiſcopus ex Ordine Prædicatorum aſſumptus,ſi ante conſecrationem non reſignet,eſt ſuſpenſus ab executione pontificalis miniſterii. ibid. num.8. & 9. p ead.
Religioſus factus Epiſcopus,licèt non teneatur obedire ſuis Prælatis ſuperioribus, tenetur tamen ex juramento præſtito, & ex voto obedientiæ Summo Pontifici obedire ibid.n.10.p.ead.
Religioſus ad parochiale beneficium promotus, an teneatur ad vota, & deferre habitum ſuæ Religionis ibid.n.11 p 29
Religioſus ex Ordine Minimorum ad Epiſcopatum aſſumptus tenetur ad obſervantiam vitæ quadrageſimalis.ibid.n 12.p 29
Religioſus ad Summum Pontificatum evectus, an liberetur ab obligationibus regularibus ibid.n.13.p.32
Religioſus adſtringitur præceptis regulæ ſuæ, ſecundum præſcriptum ejuſdem regulæ, diſp.4.q.1.n 5.p.33
Religioſus non ſolum ex voto obedientiæ tenetur obedire Abbati in his, quæ ſpectant ad obſervantias regulares, verum etiam in his, quæ ſunt omnibus Chriſtianis communia. diſp. ead. 4. q. 3. n. 1. p.32
Religioſi propriam voluntatem omninò in ſuos Superiores transtulere ibid n.5.p 32
Religioſi ultra debitum,quod habent cum aliis Chriſtianis,obediendi Summo Pontifici,habent etiam aliud debitum ratione voti obedientiæ ibid n.15.p.36
Religioſus tenetur, non obſtante qualibet diuturna conſuetudine, ſubſtantialia Religionis obſervare, ſecus dicendum de accidentalibus.diſp.ead.4.q.5.n.2.& 3 p 36
Religioſorum ſingulorum conſenſus requiritur ad inducendam ſtrictiorem vitam; tamen pro reformanda Regula jam laxata ſufficit major eorum pars. diſp.ead.4.n 3 4,5.& 6.p.36
Religioſus ſubditus quid facere debeat,ſi non adſit Prælatus & habet juſtam cauſam diſpenſationis. Et quid ſi Prælatus ex malignitate nolit diſpenſare diſp.ead.4.q.9.num.14. & 15.p.43. Vide, *Diſpenſatio.*
Religioſorum numerus in quolibet Monaſterio quantus eſſe debeat. diſp.5 q 1.n 6 p 51
Religioſi nequeunt propria authoritate ad aliam Religionem, etiam perfectiorem tranſire, abſque Abbatis licentia, ſaltem petita; & an peccent mortaliter id faciendo diſp.7.q 2.n.1.& 2.p.135

Religioſus ad arctiorem Religionem ſe transferens, petita, licèt non obtenta Abbatis licentia, cenſetur debitè, & ritè tranſlatus. ibid. n.3.p.ead.

Religioſus, ſi non petita Abbatis licentia, ad arctiorem Religionem tranſeat, & in ea profiteatur, an poſſit revocari: & quid, ſi nondum profeſſionem emiſit. ibid.n 6.& 7.p.136

Religioſus non ſatisfacit obligationi de petenda licentia, ſi illam poſt tranſitum petat. ibid n 10.p.136

Religioſus non ſtatim ac petiit licentiam, poteſt tranſire ad arctiorem Religionem; neque etiam ſtatim ac Superior denegat. ibid. n.11 & 12 p.136

Religioſo non licèt ſtatim tranſire ad aliam Religionem, etiam quando dubitatur, an Abbas, vel Superior malo animo denegaverit licentiam: & quid ſi dubitatur de malo animo tranſeuntis, & de majori authoritate Religionis. ibid n. 16 & 17 p.137

Religioſus ad Religionem ſtrictiorem tranſiens debet ſtare in probatione per annum continuum ibid. n 20 p.137

Religioſi Milites in Clauſtris non degentes poſſunt abſque licentia ſuorum Superiorum tranſire ad Ordines, & Religiones clauſtrales, ibid.n.21 p.ead.

Religioſorum totum Monaſterium an poſſit tranſire ad arctiorem Religionem ibid.n.24 p.133

Religioſus à carcere, in quem juſſu Superioris conjectus eſt, non poteſt licitè aufugere, niſi illi pœna capitis, aut mutilationis membri imponenda eſſet. diſp 8.q.2.num.1. & 2.pag. 148. Vide, *Carcer.*

Religioſus hodie quando verè incorrigibilis cenſendus ſit. diſp.ead.8. q.3.n.7.p.152

à Religioſo expulſo bona acquiſita, jure univo pertinent ad Cameram Apoſtolicam diſp.ead.8.q.5 n.1 p 153

Religioſis licentiam concedendi ad egrediendum extra juſta quæ ſit, oſtenditur. diſp.ead, 8.q 6.n.5. p.155

Religioſis egrediendi licentiam Prælatus abſque juſta cauſa concedens graviter peccat, & licentia ita conceſſa eſt nulla. ibid.n.6.p.155

Religioſus an ſit tutus tali licentia abſque juſta cauſa utendo. Vide remiſſivè. ibid.n.7.p ead.

Religioſus profeſſus tenetur ſubvenire parentibus in extrema neceſſitate conſtitutis, petita prius à ſuo Prælato licentia. ibid. num.8. p ead.

Religioſo ſubdito licentiam poteſt concedere Superior, ut parentibus in gravi neceſſitate conſtitutis ſubveniat extra Clauſtra: & quid, ſi Prælatus licentiam denegaret. ibid.n.9 & 10. pag.ead.

Religioſos profeſſos, tanquam incorrigibiles, utrum Abbates, & Prælati regulares à Religione poſſint ejicere. Sententiæ variæ referuntur. diſp.ead.8 q 7.n.1 & 2.p 155

Religioſi profeſſi contumaces, & incorrigibiles poſſunt à Religione expelli. ibid.n.3 p.156. Carnes putridæ reſecandæ ſunt, ne ſanas corrumpant, & ſcabioſa ovis à caulis repellenda, ne cæteras inficiat. ibid.n.4 p 156

Religioſos expellendi facultas ad quem ſpectet, oſtenditur. ibid.n.8. p.157

Religioſum à religione abſque cauſa expellens Superior graviter peccat contra juſtitiam, & tenetur ad profeſſionem. ibid.n.9.& 10. p.ead.

Religioſus injuſtè ejectus poteſt cogere Monaſterium, ut ſe iterum recipiat, & petere alimenta futura, niſi aliter pactus ſit. ibid. n.11.p. ead. Vide, *Ejectus.*

Religioſus, cujus deſtructa eſt Religio, non tenetur ad aliam tranſire. diſp.ead 8 q.8.n.14 p.158

Religioſus non poteſt cogi ad acceptandum beneficium adeò tenue, quod abſque pecunia non ſufficit ad ſuſtentationem. diſp.9 q.9. n.3.p 180. Vide, *Beneficium.*

Religioſus poteſt electioni de ſe ad Summum Pontificatum factæ conſentire diſp.ead.9.q 10.n.3 p.181

Religioſo an ſufficiat generalis, vel etiam ſpecialis Prælati licentia ad conſentiendum electioni de ſe quandocunque faciendæ, vel jam factæ; quam tamen ipſe ignoraret. ibid.n. 4.p.ead Licentia hujuſmodi, etiam ab immediato Conventus Superiore concedi poteſt. ibid. num 5. p.182. Quid faciendum, ſi Prælatus talem licentiam abſque juſta cauſa denegaret. ibid. num.6. An in hujuſmodi licentia concedenda Prælatus teneatur conſenſum ſui Conventus requirere. ibid n.7.p.182

Religioſus profeſſus nequit hæreditatem ſibi delatam adire; ſed Abbas, & Monaſterium etiam religioſo ignorante, ac invito, poteſt, ac tenetur illam adire. diſp 11.q.4.n.4.p 205

Religioſus in acquirendo pro Monaſterio, partim ſervo, partim filiofamilias comparatur. ibid.n 5.p.ead.

Religioſus profeſſus cui Monaſterio acquirat. ibid.n.6.p.206

Religioſi omnia bona, ac jura per profeſſionem Monaſterio acquiruntur, niſi expreſsè antea renonciaverit. ibid.n.7.p.ead.

Religioſus titularis Epiſcopus bona acquirit Summo Pontifici. diſp. ead.11.q 5.n.12.p.213

Religioſus expendens quantitatem notabilem bonorum Monaſterii extra uſos pios, & neceſſarios, licèt cum licentia Abbatis, peccat contra votum paupertatis. diſp.ead.11.q 6.num.3.& 8.p.213. Vide, *Bonum.*

Religioſorum numerus in Monaſteriis is tantum conſtitui mandatur, qui ex reddituibus, aut conſuetis eleemoſynis vivere poſſit. diſp, ead. 11.q.11.n.1.p 217. De Vallumbroſana, & Cæleſtina Congregatione. ibid. n 2.& 3 p.217

Religioſus, qui non eſt civis illius civitatis, in qua degit, an teneatur ad obſequia ei præſtanda, qualia ſunt, conſilia bona, legationes, cuſtodire civitatem, arma ſumere contra banditos, & pugnare in neceſſitate ad conſequendam juſtam victoriam. diſp.ead 12.q 5.n. 8.p.224

Religioſus ſi in talibus obſequiis mutilaret, vel occideret, an incurreret irregularitatem. ibid n 9 p.234

Religioſus, patria obſeſſa ab his, qui innocentes perdere vellent, poteſt, ſi ſæcularium vires non ſufficiunt, pugnare abſque peccato, & irregularitate ibid.n. 10.p.234

à Religioſis ut prædicta obſequia quoad pugnam præſtari poſſint, conſenſus Summi Pontificis reſpectu Prælatorum, & Epiſcopi reſpectu Clericorum requiritur. ibid.n.11.p.235

à Religioſis an ſint præſtanda obſequia, quoad facultates, & pecunias erogandas. ibid.n.12 p.ead.

Religioſorum beneficiariorum nomine hic quinam intelligantur. diſp 16 q.4.n.1.p.269

Religioſorum beneficiariorum ſpolia ad Conventum pertinent. ibid n.2 p.ead.

Religioſorum extra Monaſterium degentium bona, ſive Superiorum permiſſu, ſive abſque illorum licentia, an ſpoliorum nomine veniant. diſp. ead 16.q 5.n.3.p.269

Religioſus non poteſt munus executoris teſtamentarii ſuſcipere, niſi petita prius, & obtenta licentia à ſuo Superiore. diſp.17.q.6. n.2. p.278

Religioſorum ſubjectio erga ſuos Prælatos à Summo Pontifice dependet. dec 82 n 4.p.371

Religioſi non tenentur ſolvere decimas de novalibus ſuis, hortis, & animalibus, & quando. dec.94.n 1 2. & 3 p 380

Religioſis debetur præcedentia, tam ratione fundationis, quàm ingreſſus in locum dec.110.n.2.p.402

Religioſis poſterius admiſſis in aliquam civitatem debetur præcedentia, ſi ibi vivant collegialiter, & alii antiquiores non habent Collegium. ibid.n.4.p.403

Religioſus, qui emiſit profeſſionem, quando reclamare poſſit. Vide, *Reclamatio.*

Religioſis utrum liceat à ſententia & correctione ſuorum prælatorum appellare q.1 p.347

Reliquias Sanctorum an poſſit Abbas, ſine aſſenſu Summi Pontificis alienare diſp.13 q.1.n.11.p 237

Reliquiarum inſignium particulas alienare non poſſunt Abbas, ſeu etiam Epiſcopus abſque Summi Pontificis conſenſu; & alienantes an incurrant excommunicationem latam in Extravag. Pauli II. diſp.ead 13 q 2.n.13.& 14 .p 241

Remiſſoria conceditur ſine fumo, in cauſa profana, ubi articuli ſunt relevantes. Et ſatis eſt, ſi unus tantum ſit relevans; maximè in ſecunda inſtantia, oppoſitione remota dec. 48 n.2.p.334

Remiſſoria non conceditur abſque fumo, etiam in cauſa profana, ubi jus reſiſtit. ibid.n.4.p.ead.

pro Remiſſoria fumus ſufficiens reſultat ex Hiſtoriis, & Chronicis antiquis, quibus multum deferri ſolet ibid n.5.p.ead.

pro Remiſſoria dant fumum teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam. ibid.n.6.p.ead.

pro Remiſſoria eſt relevans articulus, quòd ex conſuetudine immemorabili competat Abbati juriſdictio quaſi Epiſcopalis cum territorio. ibid.n.8 p.ead.

Remiſſoria conceditur, ſtante relevantia articulorū. dec. 67.n 6.p 349

Renunciationis modus à Novitio adhibendus ante profeſſionem juxta decretum Concilii Tridentini *ſeſſ 25. de Regul. c.16.* diſp. 6.q. 10.n.1. p.107

Renunciatio facta ante ingreſſum Religionis, intuitu Monaſterii, valida eſt ibid.n.10.p.108

Renunciationis nomine non intelligitur teſtamentum, neque donatio cauſa mortis. ibid.n.11.p.108

Renunciare nemo poteſt juri, quod non habet. dec.81.n.1. p 369

Renunciatio juris alieni non tenet in præjudiciū tertii. ibid.n.2 p ead.

Renunciare quilibet poteſt favori ſuo, niſi id, quod renunciatur, ſaviorem alterius, vel publicam utilitatem concernat. ibid. 7. & 8. p. 369. Vide, *Exemptio.*

Renunciare quiſque poteſt juri ſuo. dec 82 n.10 p.371

Renunciari poteſt formæ reſpicienti propriam utilitatem. dec.112.n. 14 p.423

Renunciare non licet favori publico. ibid n.15 p.371

Repudiare poteſt Abbas legatum, vel hæreditatem Monaſterio præſcriptam; nondum autem acquiſitam diſp.13 q.9.n.5.p.249

Repudiatio non dicitur alienatio. ibid.n.7. p.249

Repugnantia in omni materia fugienda eſt dec 114 n 9.p.409

Res immobilis, & mobilis pretioſa æquiparantur quoad difficultatem alienationis. diſp.13 q.1.num 10 pag.237 Vide, *Alienatio, Bonum.*

Res ſe moventes an veniant ſub nomine bonorum immobilium. diſp. ead.13.q.2.n 2 p.240

in Rei emptæ ab Eccleſia retrovenditione, etiam cum pacto retrovendendi, aſſenſus Apoſtolici ſolennitas requiritur. diſp.ead. 13.q.2. n.17 p.241

Rem

Rem ſterilem abſque aſſenſu Apoſtolici ſolemnitate an poſſit alienare Abbas ſeu Prælatus ibid n.21.p.ead.
Res immobiles modici valoris, abſque ſolemnitatibus, & aſſenſu Apoſtolico alienari poſſunt diſp.ead 13.q.9 n.2.p 249
Res modici valoris quæ dicantur ibid.n.3 p.ead.
Res reſtitutioni ſubjectas poteſt Abbas Monaſterii abſque ſolemnitatibus reſtituere.ibid.n 11.p 250
Res judicata obſtat ſuper eo, de quo fuit facta litis conteſtatio.dec,76 n 3 p 363
Res judicata ut inducatur, requiritur validitas, & juſtitia ſententiæ. dec.109 n 2 p 402
Res eadem diverſo jure cenſeri non debet.dec,113,n 4.p.405
Reſcriptum, in quo utraque pars eſt ſupplicans, juſtificatione non indiget.dec.30.n 13. p.318
contra Reſcripti formam inhibitio emanata, eſt nulla, & venit inprimis revocanda dec.68 n.1.p.349
Reſervatio turbida ſufficit ad retardandam Brevis executionem. dec. 12.n,3.p.287
ſub Reſervatione non cadunt adminiſtrationes temporales, nihil ſpiritualitatis habentes dec.12. n 4 p.287
ſub Reſervatione non cadunt officia Eccleſiaſtica, quæ non dantur in titulum, ſed in adminiſtrationem. dec. ead. 12. num. 12. p.288
ſub Reſervatione cadunt, & ſunt verè beneficia Eccleſiaſtica, officia, quæ conferuntur in titulum perpetui beneficii.ibid.num 13. p.288
Reſtitutionis inter Religionem, & Novitium executionem facere pertinet ad Epiſcopos diſp 6 q.3 n 8.p 107
Reſtitutionis in integrum beneficio an juvari poſſit Monaſterium, quando dolo delinquenti in ſupradictis rebus depoſita. diſp.11.q.1. n.13.p.202
Reſtituere tenentur, qui accipiunt à Religioſo ad uſus vanos, & ſuperfluos, etiam de licentia Superioris. diſp.11.q 6.num.7. p.214
Reſtitutioni res ſubjectas poteſt abſque ſolemnitatibus reſtituere Abbas Monaſterii diſp 13 q 9 n.11 p.250
Reſtitutioni cauſam præbet læſio dec 34.n.8 p 322
Reſtitutio non datur abſque læſione.dec,69 n.1 p.350
Reſtitutionis fundamentum eſt læſio dec.112.n.1.p 404
Reus, & poſſeſſor poteſt excludere actorem ex non jure ipſius. dec.11. n.12.p.287
Reus abſolvitur, actore non probante.dec.13.n,1.p 289
Reus dicitur vocatus ad judicium dec.70,n.1.p.376
Reus, non autem actor, dicitur committens cauſam jactationis, & jactationum, ſi probaverit moleſtationes. ibid.num.11.& 12. p.355
Reo pro victoria ſufficit, probationes actoris reddi adeò turbidas, ut ſufficienter non concludant. dec. 97. num.21. p.385
Reus quando torturæ ſubjici poſſit. n.8.p.432
Reus torturæ ſubjici poteſt in criminibus gravioribus tantum, non autem in levibus.n.9.p.487
de *Romana* Eccleſiæ patrimonio, & de horto ejuſdem ſunt Eccleſiæ Marchiæ, & Ferrariæ dec.20 n.32.p.300
de Romanæ Eccleſiæ patrimonio præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſias ibid n.33.p ead.

S.

Sacerdotum ſæcularium Confeſſiones Regulares auſcultantes ſine approbatione Ordinarii, excommunicari poſſunt.diſp.5.q.11. n.105.p. 71
Sacramenta extremæ Unctionis, Euchariſtiæ, vel Matrimonii Regulares præſumentes adminiſtrare ſine licentia Parochi, excommunicantur. diſp.5. q.11.n.112, Limita, ut num. 113.pag. 72
Sacrificium Altaris extra Eccleſiam, & in privatis domibus peragi non debet.diſp.5.q.11.n.60 p 68
Sæcularis, & non profeſſus prohibetur beneficia regularia, in titulum Regularibus conferri conſueta obtinere. diſp. 9. q. 7. num 18. p.172
Scilicet, dictio, regulatur ſecundum ſubjectam materiam, & quo caſu ſiet declarativè.dec,69 n.15.p.352
Scientia æquiparatur ignorantia craſſa, & affectata. diſp.17. q. 2. n.6. p.273
Scientia præſumitur ex lapſu longi temporis.dec.69.n.17.p.352
Scientia præſumitur ex actuum multiplicitate.ibid.n.18. p.ead.
Scientia probatur conjecturis, & præſumptionibus. dec.107. num 9. p.401
Scriptores vocantur *exceptores* in jure dec 23.n 6 p.306
Scriptura an ſit neceſſaria ex parte profitentis.diſp.6 q. 22 n 3 p 123
Scriptura debet à profitente publicè legi, & coram teſtibus. ibid n.4. p.124
Scripturæ magis creditur, quàm teſtibus in concurſu probationum, dec 27 n.8.p.315
Scripturis magis creditur, quàm teſtibus.dec.37.n.9.p 324
Scripturis magis ſtandum eſt, quàm teſtibus.dec.76.n.2 p.363

Scripturæ inter ſe diverſæ fidem ſibi ad invicem derogant, ſive ab uno, ſive a pluribus producantur. dec 79 n 9.p.367
Scripturæ productæ à diverſis, ſi ſint compatibiles, ſtatur cuique in ſuis terminis.ibid.n.10 p.ead.
Scriptura extracta, lite pendente, ſine compulſorialibus, & ſine citatione partis non probat.dec. 88.n.5 p.375
Scripturæ præciſæ, & authenticæ magis ſtatur, quàm generali, & minus authenticæ, dec,101 n.8.p.390
Scripturæ, de cujus interpretatione agitur, obſervantia attendenda eſt de tempore illius, dec,113 n.23.p.408
Scrutatores aſſumendi ſunt de Collegio, etiam in electione Abbatiſſæ, dec,17.n.1 p,294
Scrutatores tres de Collegio aſſumi debent in electione per viam ſcrutinii; nec poſſunt aſſumi Notarii extra Collegium; aliàs electio eſt nulla.dec,22.n.2,p,302
per *Scrutinia* ſecreta, & vota facienda eſt electio Diffinitorum. diſp 1, q. 4.n.5.p.7
Scrutinio publicato, variare non licet.dec,19.n.2 p.297
Scrutinio publicato, & facta collatione, debet ſequi communis electio per unum nomine Capituli per verba ſingularis numeri. ibid. n.14.p.299
per Scrutinium electio non irritatur, etiam quòd duo ſcrutatores tantum, & non tres, & non de Collegio intervenerint. ibid,n,16 Contrarium,n.ſeq p.ead Vide, *Electio*.
Secretum de omnibus, quæ in Diffinitorio tractantur, & reſolvuntur, ſervare tenentur Diffinitores ſub mortali diſp.1.q 5.n.8 p 8
Secretum revelare quod peccatum ſit. ibid n.2, p.ead.
Secretum revelantibus pœnæ apud Ethnicos impoſitæ ibid n.3 p.ead
Sedes Apoſtolica de rigore juris non ſuccedit in obligationibus, & debitis apoſtatæ, ſed tantum de æquitate, diſp.8 q.5.n 3 p 154
Sedis Apoſtolicæ intereſt, multos habere immediatè ſubjectos dec. 82.n.11.p.371
Sedes Canonicales ſunt fructus Canonicatuum, & ad ſolos Canonicos ſpectant.dec.116.n.9 p 412
Sedendi in materia decentia Chori potiſſimùm attendi debet, dec.118. n 10.p.ead.
Seminario contribuere tenentur etiam, qui ſunt nullius. dec. 65. n.5. p 348
Seminario contribuere tenentur etiam qui ſunt Nullius diœceſis, ſi aliter non ſunt exempti.dec.69 n. 26.p 353
Sententiam propriam tenentur ſub mortali, ſecundùm conſcientiam liberè, & expreſſè proferre Diffinitores in Diffinitorio exiſtentes, etiamſi cognoverint eorum ſententiam à Superiori ægre ferendam.diſp.1.q 3 n.1,3.& 5 p.5.& 6
à Sententiis Conſervatorum cognoſcentium de notoriis injuriis appellatio non datur: ſecus quando controvertitur, an factum ſit notorium.diſp.17.q.3,n.4.& 5. Vel quando cognoſcunt de cauſis dubiis.ibid.n 6 p.236
Sententia inter alios, ſi ſit lata exiſtente legitimo contradictore, magnum præſtat adminiculum dec.3,n.2 p.282
Sententia appellatione non ſuſpenſa tranſit in judicatum. dec 11, n.1. p.286
Sententia ſuper ſtatu facit jus quoad omnes.dec.12.n 12.p.288
Sententia per lapſum fatalium tranſit in judicatū. dec.20.n.35 p 300
Sententiæ verba ſunt ſtricti juris, & non debent plus operari, quam de neceſſitate importent.dec.49.n 7 p 334
Sententia præjudicat ei, ad quem primo loco ſpectabat definitio, licèt ſit lata contra alterum, ſi ſciens permiſit alterum ſubditum agere.dec.69.n.4. p.351
Sententia in cauſa ſtatus facit jus quoad omnes.ibid n.5.p.ead.
Sententia facit vehementiſſimam præſumptionem boni juris. ibid. n. 6.p.ead.
Sententia antiqua probat etiam ſine actis.ibid.n.14 p 352.
Sententia inter alios lata non præjudicat.dec.70 n.7.p.354
Sententia privilegii canonizatoria nihil plus tribuit, quam privilegium.dec.72.n.6.p.357
Sententia ſtrictè interpretatur, & tantum ex illa infertur, quantum urget neceſſitas.ibid.n.7.p.ead.
Sententia non extenditur ad ea, quæ verbis non continentur. ibid, n. 8.p.357
Sententia non afficit non citatos.dec 87.n.5 p 375
Sententias ab aliis Judicibus latas Rota non exequitur, niſi prius diſcuſſa illarum juſtitia.dec 91, n.7.p 378
Sententia tranſit in judicatum, fatalibus non prorogatis poſt appellationem.dec.109.n.1 p.402
Sententiæ validitas requiritur, ut inducatur res judicata. ibid, num 2. p ead.
ex Sententia favorabili reſultat bonum jus.dec.113,n.22.p.407
Sententia diffinitiva quando à Judice ſit ferenda.n 1 p.441
Sepulturam ut ſibi eligat, prohibentur Religioſi aliquem cogere, vel ad promittendum inducere.diſp.3.q.6.n.48 p.25
Sepelire cadavera defunctorum in ſuis Eccleſiis an poſſint Religioſi, abſque licentia Parochi.dec.86.n 1.& ſeqq p 374
Servire Deo, regnare eſt.diſp.2 q.1.n.3,p 11
Servitutis præſcriptio in alterius fundo non eſt contra jus, ſed tantum contra quandam præſumptionem naturalis libertatis dec. 40. n,6,p 326

Servitium perſonale in feudo petitum exhiberi poteſt per alium, quando in illo non eligitur induſtria perſonæ; ſecus ſi eligatur. diſp 11.q.4.n.33.p.208
Servorum B Mariæ Virginis exemptio. diſp.5.q.11.n 34.p.66
Servus an ad Religionem recipi poſſit diſp 6 q.3.n.6.p 79
Servo dominus obligari non poteſt. diſp 9 q 14.n.4 p 184
Servi fugitivi an poſſint abſque ſolennitatibus alienari. diſp.13.q.2.n. 5 p.240
Sexus diverſitas impedit Religionis ingreſſum, & profeſſionem. diſp. 6.q.3.n.20.p 82
Signatura ſolet aliquando concedere exemptionem ſubdito, propter ſolam litem cum Ordinario. dec 86 n.2. p.323
Signatura aliquando in materia exemptionis reſcribit, cum facultate inhibendi cauſa cognita: quo caſu non conceditur inhibitio, niſi conſtito de ſævitia. ibid n 3 p.ead.
Silentii obſervantia, & quibus in locis præcipitur Religioſis. diſp 3 q. 6 n.23 p.22
à *Simoniaca* omni labe debet eſſe alienus Religionis ingreſſus. diſp 6.q. 9.n.1 p.105
abſque Simoniæ labe Abbas recipere poteſt aliquid à Novitio ſponte dante ibid.n 3. p.ead.
Simoniacè facta profeſſio an teneat diſp.ead 6 q 20 n.3.p 182
Simoniaci in aſſequendo beneficio poſt ejus privationem ſunt inhabiles. diſp.9 q.7.n.13.p.172
Singula ſingulis congruè referenda ſunt. dec.113.n.1.p.405
Situs non probatur per teſtes deponentes, bona extare ad dexteram, vel ad ſiniſtram, ſi non addant aliquam ſpecificationem ſituationis, habito reſpectu ad Orientem, vel Occidentem, ſive ad alia. dec. 20.n.26 p.300
Societas Jeſu regimine partim monarchico, partim ariſtocratico utitur. diſp 1.q.2.n 11.p. 4
Societatis Jeſu nullus Prælatus Generali inferior diſpenſare poteſt, niſi quatenus ſibi conceſſum eſt. diſp.4.q 7.n 20. p. 40. Limita in omnibus Prælatis, ut n.21 p 40
Societatis Jeſu exemptio. diſp.5.q.11.n.38.p 66
Societatis Jeſu privilegiis, an gaudeant, & quomodo aliæ Religiones habentes communicationem privilegiorum. diſp.6.q.27 n.2. p.130
Societatis Jeſu Patres non poſſunt tranſire poſt emiſſa vota ad aliam Religionem, excepta Carthuſia; niſi de expreſſa licentia Præpoſiti, aut Summi Pontificis diſp.7.q 2.n.9 p.129
Societatis Jeſu Præpoſitus Generalis, ac ipſa Societas generaliter congregata poterant bona Domorum ipſius Societatis, inconſulto Summo Pontifice alienare. diſp.13 q 6.n.2 p 246
Socii criminis depoſitio an faciat indicium ſufficiens ad torturam. n. 26 p.432
Socii criminis an plenè probent. n.22.p.440
Sodomitæ notorii ſunt ad beneficia Eccleſiaſtica inhabiles. diſp.9.q.7. n.10.p.172
Sodomitati dictum an faciat ſufficiens indicium ad torturam. num.28. p.432
prout *Solebant*, verba demonſtrant, tunc ita fuiſſe in uſu. dec.113. n. 21.p.407
Solennitates ſupplentur ex beneplacito Apoſtolico. dec.69.n.21.p.352
Sollicitatio pœnitentium in confeſſione probari poteſt per teſtes ſingulares, concurrentibus præſumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis. n.7.p.439
Sollicitationis in confeſſione crimen plenè probari poteſt per fœminas. n.18.p 440
Solus, dictio non ſemper excludit, ſed quandoque includit, quod eſt ſibi contrarium: & illuſtratur exemplis dec.75.n.5 p.362
per *Speciem* generi derogatur. diſp.5.q.11.n 6 & 7 p.65
Species expreſſæ declarant genus ſubſequens dec 43 n 9.p.329
Specierum enumeratio declarat, de qua re diſpoſitio ſit intelligenda. dec.114 n.8.p 409
S. *Spiritus* in Saxia Congregationis exemptio. diſp.5.q.11.n.26 p.66
Spolium non fit de bonis Curialium, & in urbe degentium. diſp.16.q. 1.n 3.p.267. Limita, ut n. ſeq 4.p.267
Spoliorum ſub nomine non veniunt vaſa, & ornamenta ſemel Eccleſiæ oblata. diſp.ead 16 q.2.n.2.p.268
Spolia Religioſorum beneficiariorum ad Conventum pertinent. diſp. ead.16.q.4.n.2.p.268
de Spoliis Priorum, & beneficiariorum ſibi ſubditorum Cluniacenſis Abbas habet paleſredum, cappam, & Breviarium. ibid.n.3.p.269
Spoliorum nomine an veniant bona Religioſorum extra Monaſterium degentium, ſive Superiorum permiſſu, ſive abſque illorum licentia. diſp.ead.16 q 5.n.3.p.ead.
Status mutatio auget jus antiquum, non auſert. diſp.5 q.8.n.3.p.61
Statum novum ad inducendum quæ requirantur dec.12. n 9. p.288. & dec.13.n.7 p.289
Status novus non attenditur, quando clarè conſtat de contrario ſtatu anteriori. ibid.n.10.p.289
ſuper Statu ſententia facit jus quoad omnes. ibid.n.11.p.290
Statu mutato, jus antiquum etiam mutatur. dec.64.n.10.p.347
Status rei mutatur, mutata perſona. dec.104.n.21.p.396
Statuta condere quis poſſit. diſp 3 q.1.p 14
Statuta perpetua non poſſunt condere Abbates Conventuales. ibid. num 2.p.ead.
Statuta perpetua an condere poſſint Abbates generales. ibid. num 3. p.15
Statuta hujuſmodi an poſſit condere Capitulum generale, Sede vacante. ibid n 4 p 15.
Statuta contra jus commune condere nequit Abbas Generalis cum Capitulo abſque ſpecialibus privilegiis, & niſi à Summo Pontifice in ſpeciali forma confirmarentur, invalida ſunt. diſp.ead.3. q.2.n.2. & 3.p.15
Statuta contra jus commune condita nihil juvantur confirmatione Legati à latere, quantumvis ampliſſima ibid n 3 p.ead.
Statuta condere poſſunt Abbates ſæculares habentes juriſdictionem Epiſcopalem, ſeu quaſi. diſp.ead.3.q 3.n.1 p.16
Statuta, & leges contra jus commune condere non poſſunt Abbates ſæculares juriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes. ibid. n. 2. p ead.
Statuta condere poſſunt Abbates regulares habentes territorium, & ſubditos ſæculares, in quos juriſdictionem Epiſcopalem exercent. ibid. n 3.p.ead.
Statuta & leges condere poteſt Epiſcopus, & Prælatus juriſdictionem privative ad Epiſcopum habens abſque conſenſu Capituli, & Synodo Parochorum ibid n.4 & 6 p. ead.
Statuta, & leges condere debet Epiſcopus, & alius Prælatus cum conſenſu Capituli, quando talis eſt conſuetudo; & agitur de rebus pertinentibus ad Capitulum. ibid.n.7.p.17
Statuta generalia à Generali, & Capitulo condita omnes obligant. diſp.ead. 3.q. .n.1.p 19
Statuta provincialia, & alicujus particularis Conventus obſervare tenentur hoſpites ibi commorantes ibid.n.2 p.ead.
Statutum Capituli generalis obligat Abbatem generalem, & omnes alios, tam quoad vim directivam, quam coactivam. diſp.3. q. 4.n. 7.p.18. Vide, *Lex*, *Præceptum*.
Statuta ſuæ Religionis ad ſolam pœnam obligantia Religioſus tranſgrediens, ut illorum finem impediat, mortaliter peccat. diſp.ead.3. q.6.n. 12.p.20
Statuta ſuæ Religionis Religioſus contemnens, etiam in re levi, peccat mortaliter ibid n 13.p.20
Statutum, ſeu conſtitutio in generali Capitulo abſque Papæ authoritate edita, poteſt per ſubſequens Capitulum generale revocari. diſp.ead 3.q.7 n.2.p.26
Statutum, ſeu conſtitutio in generali Capitulo edita, à ſubſequenti, vel alio Capitulo generali, revocari nequit, ſi authoritate Pontificia ſit firmata, non tantum in vim privilegii; ſed per modum decreti, ſeu mandati. ibid.n.3. & 4 p.ead.
Statutum, & conſtitutio per generale Capitulum edita, ad hoc ut per aliud Capitulum generale nequeat revocari, debet ita confirmari, ut confirmatio ſit eſſentialis. ibid.n.6.& 9. Et non ſolum accidentalis. ibid.n.7.& 8 p.26
Statutorum interpretatio duplex, alia juridica, alia doctrinalis. ibid.n. 12 p.ead.
Statuta à Superioribus Prælatis condita juridicè, & obligatoriè per naturalem rationem declarare poteſt inferior Prælatus, ſi verba ſtatuti ſint dubia, & caſus clarus, ac de facili deciſibilis; vel ſi non ſit facilis recurſus ad Superiorem; ſecus ſi caſus eſſet maximè dubius; tunc enim declaratio ad Superiores majores ſpectat. ibid n.13 & 14 p.27. Vide, *Conſtitutio*.
Statuta, & regulares obſervantias aliquando obſervare debet Novitius, non ratione votorum, ſed ex lege juſtitiæ, & ſemper ex convenientia. diſp.ead.3.q.8.n.7 & 9 p.27
Statuta, & regulares obſervantias tranſgrediens Novitius non incurrit pœnas tranſgreſſoribus impoſitas ibid.n 8.p.28
Statuta arctiora an poſſint Prælati, invitis ſubditis, condere. diſp.4.q. 3.n.4 p.32
Statuta Epiſcopi non ligant delinquentem extra territorium, & diœceſim dec.42.n.5 p 327
Statutum factum per Priores cum conſilio prudentum, ſi in ſcriptis redigatur, non eſt neceſſariò publicandum. dec. 107. num. 7. p.400
Subditus in quibus caſibus non teneatur diſpenſationem factam acceptare, oſtenditur. diſp.4.q.18 n.3.p.49
Subditi ſubtrahuntur à juriſdictione Superioris, ob aſperitates ipſius mores, aut pravum juriſdictionis uſum. dec.35.n.5.p 322
Subditis conceditur exemptio ad tempus propter litem, contradicente Ordinario. ibid.n.8.p.323 Vide, *Exemptio*.
Subditus non poteſt excipere, delictum fuiſſe commiſſum in loco exempto, adverſus intentionem ſui Ordinarii, fundatam de jure communi dec.80.num.2.p.368
Subditis imminet ſola neceſſitas parendi, nec poſſunt os in cælum ponere, & Summi Pontificis coarctare poteſtatem dec.82 num.9. p.371
Subditi à Judice interrogati, aut etiam per cenſuras compulſi, non tenentur in generali inquiſitione delicta occulta manifeſtare, & quomodo ſe gerere debeant. n 3.p.425
Subreptionem ad excludendam verè operatur clauſula, *Quorum tenores*, & non alterat diſpoſitionem. dec.89.n.14 p.376

Subre-

Subreptitia redditur gratia ex taciturnitate ejus, quod ſi concedens ſciviſſet, vel non conceſſiſſet, vel difficilius conceſſiſſet; & an ſit tale, Judicis arbitrio relinquitur. dec. 121. n. 7. & 10. p. 415.

Subrogato datur immiſſio, docto de Clericatu, lite, & obitu illius, in cujus locum fuit ſubrogatus dec. 21. n. 5. p. 301.

Subrogatus debet immitti in illam talem qualem poſſeſſionem, quam habebat defunctus, in cujus locum fuit ſubrogatus. ibid. n. 8 p. 301.

Subrogatum non dicitur propriè id, quod non habet eaſdem qualitates; & ideò neque habebit eadem privilegia. dec 109. n. 5. p. 402.

Subrogatum dicitur idem cum primo, in cujus locum fuit ſubrogatum. dec. 116. n. 7. p. 412.

Subſidium charitativum. Vide, *Charitativum ſubſidium.*

Suffragium, ſeu conſilium, ſi voce tenus Diffinitores præſtare debeant, incipiendum eſt à junioribus. diſp. 1. q 3 n. 9 p. 6.

Suffragium habentes in Capitulo eligunt Diffinitores. diſp. ead. 1. q 4. n. 4 p. 7

Suffragia Capituli Congregationum Ordinis S. Benedicti, ſunt conſultiva, non verò diffinitiva. diſp 6 q. 1. n. 6. p. 75.

Suffragia Monachorum Abbati conſultiva ſunt, non deciſiva. diſp 6. q. 15. n 4 p. 116. Conſtitutiones, & privilegia Religionum in hac re ſunt attendenda ibid. n. 5 p. ead.

Suffragia in admiſſione Noviciorum ad profeſſionem, ſunt deciſiva, non tantùm conſultiva. ibid num 7. p. 117.

Suffragia eligentium poſſunt per Notarios ſcribi, deciſ. 23. num. 12. p. 306.

Supellectilis ſuperflua, veſtes pretioſæ, & alia hujuſmodi, quàm dedeceant regularem Prælatum, ex D. Bernardo, diſp. 11. q. 18. per tot p. 228.

Superioris lex per inferiorem tolli nequit, diſp. 3. q. 2. num. 2, p. 15.

à Superiore latam legem irritantem, an teneatur ipſe obſervare, diſp, ead. 3. q 4 n. 6 p. 18. Vide, *Abbas Prælatus.*

Superioris præceptum in re gravi tranſgrediens ſubditum Religioſus; unum tantum peccatum contra votum committit. diſp. ead, 3. q. 6. n. 11. p. 20.

Superior in Ordine Mendicantium prohibetur ſub pœna excommunicationis admittere Novitium ad profeſſionem ante tempus, & ſuſpenditur admittens ab hujuſmodi receptione. diſp. 6. q. 12. n. 4. p. 113.

Superior poteſt concedere Religioſo ſubdito licentiam, ut parentibus in gravi neceſſitate conſtitutis ſubveniat extra Clauſtra: & quid ſi Prælatus licentiam denegaret. diſp. 8 q. 6. n. 9. & 10. p. 155.

à Superioris juriſdictione ſubducuntur ſubditi, ob aſperiores ipſius mores, aut pravum juriſdictionis uſum. deciſ. 35. num. 5. p. 322.

Superioris factum immutare, vel contra illud diſpenſare non poteſt inferior. dec. 121. n. 8. p 415.

Supplicatio præſumitur porrecta ab eo, qui dedit mandatum ad ſupplicandum. dec. 30. n. 12. p. 318.

Suſpenſi ab officio, & beneficio, ſunt inhabiles ad beneficia eccleſiaſtica. diſp. 9. q. 7. n. 7. p. 172.

Sylveſtrinorum exemptio. diſp 5. q. 11. n. 21. p 66.

in *Synodis*, & Capitulis decreta facta per Cancellarium capitularem, in particulari libro regiſtrari debent. diſp. 1. q. 2. n. 11, p. 5.

Synodo diœceſani an exempti intereſſe debeant. diſp. 5. q. 31. n. 7 p. p. 69.

Synodales Judices deſignati durare debent, ſaltem uſque ad futuram Synodum in officio. diſp. 17. q 1. n. 12. p. 271.

T.

T*Abellionis* officium non poſſunt exercere Regulares. diſp. 3. q. 6. n. 28. p. 23.

Tacens cùm teneatur loqui, habetur pro conſentiente. diſp. 1. q. 3. n 2. p. 5.

cum *Tantùm*, dictione taxativa juriſdictio conceſſa, cenſetur conceſſa excluſivè ad alias perſonas; non tamen ſimilem rationem habentes dec 42. n 11. & 17. p. 328.

Taxa, quæ fit in libris Cameræ, in tertia parte veri valoris; de Monaſteriis conſiſtorialibus, probat conſiſtorialitatem, etiamſi ter ducta non conſtituat ſummam ducentorum florenorum, & quare. dec. 15. n 6. p. 291.

Tempus à jure petitum ad aliquem actum, cenſetur petitum tanquam forma. diſp 6. q 7. n. 11 p. 102.

Tempus modicum, & breve triennium intelligitur. diſp. 14. q. 1. n. 2. p 233.

Tempus triennii computandum eſt trina fructuum perceptione. ibid. n 4. p. ead.

Tempore inhabili factum, ſed relatum ad tempus habile, validum eſt, ſaltem pro tempore habili. diſput. 14. q. 10. num. 10. p. 262.

Temporis longi obſervantia operatur, ut omnia pro validitate præſumantur interveniſſe, etiam ad effectum totalis exemptionis à decimis dec. 97. n. 19. p. 385.

Tempus litis ex præſcriptione deducendum eſt. dec. 108. num 3. p. 401.

Territorium ſeparatum poteſt præſcribi. dec. 40. n. 2. p. 326.

Territorii ſeparati præſcriptio probatur ex enunciativis antiquis, concurrentibus aliis conjecturis, & Scripturis continentibus actus poſitivos juriſdictionis ibid. n. 3 p. ead.

Territorium non eſt de ſubſtantia juriſdictionis. dec. 43. num. 1. p. 328.

abſque Territorio juriſdictio in perſonis conſiſtit. dec. 44. n 7. p. 330.

Territorium ſeparatum, & propriam diœceſim ſolus Papa concedere poteſt ex privilegio. dec. 46 n 6. p. 331.

Territorium ſeparatum ſolus Papa ex privilegio concedere poteſt. dec. 55. n. 2. p 339.

Territorium ſeparatum, & propria diœceſis non probantur ex eo, quòd Abbas habeat in loco dominium, & juriſdictionem temporalem. ibid. n. 13. p. 339.

Territorii ſeparatio arguitur ex exercitio omnimodæ juriſdictionis quaſi Epiſcopalis. dec. 65 n. 8. p. 348.

Territorii ſeparatio, & quaſi poſſeſſio juriſdictionis epiſcopalis, ex quibus arguantur. dec. 70. n. 2. p. 354.

Territorium quando dicatur effectum diœceſis Abbatis. dec 117. n. 2. p. 412.

Tertiariæ Ordini Minorum ſubjectæ habent privilegium abſque aſſenſu Apoſtolico vendendi, alienandi, permutandi, & in emphyteuſim concedendi, modo adſit duarum partium Conventus conſenſus. diſp. 13. q 6. n. 6. p 346.

Teſtamentorum executores ad cauſas profanas, imò neque ad pias, eſſe poſſunt Religioſi clauſtrales, abſque licentia ſuorum Superiorum: ſecus autem eſt Religioſo, qui manet extra Clauſtra, & præeſt perpetuo beneficio. diſp. 3 q 6. num. 36 & 37. p. 24

Teſtamentum condere poteſt Monachus ante profeſſionem, quando majoratus talis eſt, ut poſſit in illum ſuccedere Monaſterium nomine Monachi, quoad fructus majoratus. diſp. 11. q. 4. n. 17. p. 207.

Teſtamentum, in quo Fratres Minores de Obſervantia, nullo facto cohærede inſtituuntur, nullum eſt. & hæreditas devolvitur ad venientes ab inteſtato ibid. n 47. p. 210.

Teſtamentum, in quo inſtituuntur hæredes Minoritæ, cum clauſula, quòd vendatur hæreditas, & pretium convertatur in neceſſitates eorum, valet tantùm quoad cauſam piam ibi appoſitam. ibid. n. 4. p. ead.

Teſtamentum non poſſunt facere Abbates. diſp. 16. q. 3. num. 3, p. 268.

Teſtamenta, vel alias ultimas voluntates exequendi facultatem habent Abbates, etiam conventuales, abſque Generalis, aut alterius Superioris licentia. diſp. 17. q 6. n. 1, p. 278.

Teſtamentarii executoris munus non poteſt Religioſus ſuſcipere, niſi petita priùs, & obtenta licentia à ſuo Superiore. ibid. n. 2. p. ead.

Teſtamenti executor ineſſet Monachus, facultatem ab Abbate datam, etiam re non integra, poteſt ipſe Abbas revocare. ibid. n. 3. p. 278.

Teſtamentorum, & ultimarum voluntatum executores nequeunt eſſe Minores Fratres, & eorum Prælati: bene tamen omnes alii Religioſi, etiam Mendicantes ibid. n. 6 & 7. p. ead.

Teſtamenti tempus attendi debet, quando agitur de interpretatione contentorum in eo. dec. 113. n. 24. p. 408.

Teſtatores à reſtitutionibus faciendis, vel legatis piis Eccleſiis Matricibus relinquendis retrahere Religioſi teſtamento intereſſentes non debent. diſp. 6. 3 q. 6. n. 47. p. 25.

Teſtandi licentia à Summo Pontifice Prælatis conceſſa non expirat morte concedentis. diſp. ead. 11. p. 5. n. 9. p. 212.

Teſtamentum vigore prædictæ facultatis factum poteſt revocari; & toties, quoties placuerit, condi. ibid. n. 10 p. ead.

Teſtandi privilegium Prælati habentes, nequeunt de vaſis, & ornamentis ſemel Eccleſiæ oblatis, diſponere. diſp. 16. q. 2. n. 1. p. 268.

Teſtes judiciarii eſſe non poſſunt Regulares. diſp. 3. q. 6. num. 30, p. 23.

Teſtimonium Monachi ſcribi poteſt in inſtrumento ſine ſui Superioris licentia. ibid. n 31. p. ead.

Teſtes interrogandi pro informatione Noviciorum non ſatisfaciunt dicendo, neſcire recipiendos eſſe comprehenſos in Conſtitutione Sixti V. diſp. 6. q 4. n 4. p. 84.

Teſtis non juratus nullam fidem facit. ibid n. 5. p. 84.

Teſtes duo de viſu ſufficiunt ad probandum. dec. n. 1. p. 283.

per Teſtes deponentes, quod aliter eſſe non potuiſſet, quin ipſi ſciviſſent, negativa probatur. ibid. n. 3. p. ib.

Teſtibus non ita creditur ac ſcripturæ in concurſu probationum. dec. 27 n. 8. p 315.

Teſtis ſingularis non probat. ibid. n. 10. p. ead.

Teſtes examinati, parte non legitimè citata, non probant. dec. 30. n. 21. p 319

Teſtibus non ita creditur ac ſcripturis. dec. 37. n. 9 p. 324.

Teſtes deponentes ſuper ſonitu campanarum, non probant, ſi deponant ſe vidiſſe. dec. 38. num. 4. Contrarium. num. 7. & ſeq. p. 385.

Teſtium, præſertim idiotarum, dicta humaniter, non autem rigidè accipienda ſunt. ibid. n. 6 p. ead.

Teſtes deponentes de viſu circa rem, quæ ab alio ſenſu, quàm oculorum percipitur, benè probant. ibid n. 8. p. ead. Ubi verba Evangelii Joan 20. *Infer digitum tuum huc, & vide.* & : *Quia vidiſti me, credidiſti*, quomodo exponantur.

Teſtes habentes intereſſe, uti univerſi, non uti ſinguli, non repelluntur. ibid. n. 10 p. ead.

Teſtes examinati ſine citatione partis dicuntur nulliter examinati. dec 42. n. 31. p. 328.

Teſtes numero plures, magis concludentes in dicto, ac habentes pro ſe juris præſumptionem, prævalent aliis. dec. 46. num 2. p. 331.

Teſtes examinati ad perpetuam rei memoriam, dant ſumum pro remiſſoria. dec. 48. n 6. p. 334.

Teſtes deponentes de eo, quod juris eſt, non probant, niſi reddant ſufficientem cauſam ſcientiæ dec. 55. n. 19 p. 340.

Teſtes invalidè, & nulliter examinati non probant. dec. 68. n. 6. p. 349.

Teſtes deponentes ſuper certis finibus, & limitibus. debent etiam non interrogati, aſſignare rationem concludentem, non per actum intellectus, ſed etiam per ſenſum corporis. dec. 73. n. 12. p 356.

Teſtibus referentibus ſe ad ſcripturas, non plus creditur, quàm ipſis ſcripturis. ibid. n. 13. p. ead.

Teſtes de auditu, non ſpecificantes perſonas, à quibus audierunt, non concludunt etiam in antiquis finibus probandis. ibid. n. 18. p. ead.

Teſtes de auditu ut probent, quæ requirantur. ibid. num. 19. p. ead

Teſtibus non ita ſtandum eſt, ac ſcripturis. decis. 76. num. 2. p. 363.

Teſtes affirmativè deponentes prævalent aliis negativè deponentibus. dec 83 n. 7 p. 373.

Teſtes examinati abſque citatione non probant. deciſ. 87. n. 1. p. 375.

per Teſtes negativa probatur, licèt non directè, ſed virtualiter illam coarctantes: ut quia veriſimiliter ſunt de illa informati, & optimas eorum dicti reddunt rationes. dec. 96. n. 3 p. 381.

Teſtes dubii declarantur ab aliis dec 97. n. 16. p. 384.

Teſtes unicus ſufficit ad effectum manutentionis. dec. 114. n. 14. p 409.

Teſtes eliduntur ex contrariis numero majoribus. ibid. n. 16. p 412.

Teſtes ut plenè probent, deponere debent jurati. n. 4. p. 438. Item neceſſarium eſt, quod ſint conteſtes. n. 5 ibid.

Teſtes ſingulares quando plenè probent. n. 6. ibid.

Teſtes ut plenè probent, debent eſſe idonei. n. 9. ibid.

Teſtes omni exceptione majores, quinam dicantur. num. 13. p. 439.

à Teſtimonio ferendo in cauſis criminalibus, quinam repellantur. n 14. & ſeqq. p 439.

Theatinorum exemptio. diſp 5. q. 11. n. 36. p. 66.

Titulus putativus, & invalidus ſufficit ad præſcribendum territorium, dummodo ſit juſto errore cauſatus: & quando titulus ad hunc effectum non dicatur juſto errore cauſatus. deciſ. 35. n 9. & 10. p. 339.

Tonſura, & Ordines in beneficiis obtinendis an ſint neceſſarii. diſp. 9. q 7. n. 21. p. 172.

Tortura quare dicatur quæſtio n. n. p 430.

Tortura quare introducta ſit, n. 7. ibid. Vide, *Reus.*

Totum, ſive univerſale, ſive generale, ſive integrale, ſemper infert in quamlibet ſuam partem. dec. 78 n. 17 p. 365.

Tranſactio ſuper decimis non facta cum Monaſterio, cui Parochia unita fuit, illi non præjudicat. dec. 102. n 4. p. 390.

Tranſactiones ſuper decimis fieri non poſſunt, abſque Papæ authoritate, & ſine ea factæ non egrediuntur ſuum authorem ibid. n. 6. p. 391.

Tranſgreſſio in Religioſo circa materiam, etiam extra præſcriptum ſuæ Regulæ obligantem, non eſt duplex peccatum. diſp. 3. q. 6. n. 14. p. 21.

Tranſitus abſque licentia factus ad Religionem, de qua dubium eſt, an ſit arctior, an ſit invalidus. diſp. 7. q. 1. n 8. p. 136.

Tranſitus ad arctiorem Religionem juſta cauſa exiſtente, an debeat ſtatim Superior licentiam concedere. ibid n. 13. p. 143. Conſenſus Conventus non neceſſariò requiritur ad hanc licentiam concedendam. ibid. n. 14. p. ead. Vide, *Religio*, *Religioſus.*

Tranſire de una ad aliam Religionem an poſſint Moniales. ibid. num. 25. pag. 138. Quibus conditionibus. ibid. n. 26. p. 138.

Tranſitus diverſorum Ordinum ad alios an licitus ſit, examinatur. diſp. ead. 7. q. 24. n. 1. & ſeqq. p. 145.

Tranſitus de una Religione ad aliam non fuit ablatus à Pio V. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit: *Quæcunque ſacrarum.* ibid. n. 14. p. 140.

Tranſeundi ad arctiorem Religionem licentia, etiam à conventuali Prælato poſtulari poteſt, niſi aliter per regularia ſtatuta caveatur. diſp. ead. 7. q. 3. n. 1. p. 140.

pro licentia tranſeundi ad arctiorem Religionem concedenda, an Prælatus debeat conſenſum Conventus exquirere. ibid. n. 2. p ead.

Tranſeundi ad arctiorem Religionem Superior, qui licentiam dare debet, quinam eſſe debeat. ibid. n. 3. & 4. p. ead.

Tranſeundi licentiam petere debet Religioſus in Monaſterio exempto, à Superiore immediato Monaſterii. ibid. num. 5. p 141.

Tranſeundi licentia petenda eſt ab aliquo Prælato, ſive mediato, ſive immediato. ibid n. 6. p. 141.

ad Tranſitum ad aliam Religionem, licitè faciendum ſententia aſſerens, excellentiam, & perfectionem Religionis; non autem vitæ aſperitatem attendendam eſſe, refertur. diſp. ead. 7. q 4 n. 2. p. 141. Sententia affirmans, arctitudinem, & aſperitatem Religionis circumſpiciendam eſſe, ponitur, & latè explicatur. ibid. n. 3. & p. 142.

Tranſeundi ad æqualem, vel laxiorem Religionem licentiam concedere, utrum Abbates, & Prælati regulares poſſint ſubditis. Sententiæ Doctorum referuntur. diſp. ead. 7. q. 5. n. 1. p. 142.

Tranſeundi ad æqualem Religionem licentiam ſubditis poſſunt concedere Prælati regulares, juſta cauſa interveniente: ſed requiritur conſenſus Monaſterii ibid. n. 2 & 3 p. 143.

Tranſeundi licentiam an poſſint Prælati Conventuales concedere, abſque Generali, vel Provinciali. ibid n. 4 p. ead.

Tranſiens Religioſus ad laxiorem Religionem cum apoſtolicæ Sedis authoritate, tutus erit in foro judiciali, ſive tranſlatio fiat cum cauſa, ſive abſque cauſa: ſecus tamen in foro interno, ſi talis licentia obtineatur ſine cauſa. ibid. n. 5. p. ead.

Tranſeundi ad laxiorem Religionem licentiam indulgere poſſunt Prælati regulares Religioſis ſibi ſubditis juſta de cauſa ibid. n. 7. p. ead.

Tranſitus hujus cauſæ juſtæ quænam ſint, oſtenditur: & primò eſt incommoda valetudo, & infirmitas. ibid. n 8 p. 143 Senectus auſteritatibus tolerandis inepta. num 9. Perfectionis impedimentum. n. 10. Odium majoris partis, & injuſtæ perſecutiones. n 11. Infamatio ob aliquod crimen afferens continuam triſtitiam, & pudorem Religioſo. n. 12. Difficultas magna ſuſtinendi auſteritates prioris Religionis. n. 13. Tempeſtes aeris noxia. n 14 Parentum magna neceſſitas. n. 15. Inobſervantia Regulæ in priori Religione. n. 16 p. 144.

Tranſire ad laxiorem Religionem non licet ſine expreſſa licentia Pontificis Romani. ibid n. 18. p. ead.

ut Tranſeat ad laxiorem Religionem Religioſus, diſpenſare an poſſit Romanus Pontifex ſine juſta cauſa cauſa. ibid. n. 19 p. ead.

Tranſiens de una ad aliam Religionem, Novitiatum de novo facere, & profeſſionem emittere debet. diſp. ead. 7. q. 6. n. 1. p. 145.

Tranſiens Monialis de uno ad aliud Monaſterium, niſi emittat profeſſionem in ſecundo Monaſterio, non dicitur Monialis illud Monaſterii. ibid. n 2. Sed limita, ut n. p. ead.

Tranſiens Religioſus de una Religione ad aliam, ut ſit in ea Abbas, vel Prælatus, debet in ea profiteri. ibid. n. 4. p ead.

Tranſiens Religioſus de una Religione ad aliam, quem locum in ſeſſionibus, & aliis congreſſibus ſibi vendicet. ibid. num. 5. p. ead.

Tranſeuntis Religioſi de una ad aliam Religionem, ad quam Religionem pertineant bona ejus, ad primam, vel ſecundam Religionem. ibid. n 7. p. ead.

Tranſiens Religioſus de una ad aliam Religionem, an poſſit ſecum deferre libros, ſcripta, & veſtes. ibid. n. 8. p. 146.

Tranſiens Monialis de uno ad aliud Monaſterium, an poſſit ſuam dotem ſecum deferre. ibid. n. 9 p. ead.

à *Tributis* omninò fuit immunis Chriſtus Dominus. dec. 10. n. 5. p. 394. Vide, *Bona*, *Clerici*, *Immunitas*, *Onera.*

Tributaria res non dicitur, niſi quando reverà, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio. ibid. n. 16. p. 395.

Tremendum pœnam an poſſint imponere ſuis ſubditis Prælati regulares. q. 17. p. 443.

Tutores teſtamentarii eſſe nequeunt Religioſi. diſput. 3. q. 6. num. 3. p. 23.

V.

V*Acatio* conſumitur per collationem acceptatam. dec. 25. n. 2. p. 312.

Vacatio ut dicatur conſumpta, non ſufficit jus ad rem, ſed requiritur jus in re. ibid. n. 4. p. ead.

Vacatio ut dicatur conſumpta, idem eſt, quòd alicui ſit collatum beneficium, vel quòd illi debeatur. ibid. n. 19. p. 313.

Valor taxatus in libris Cameræ, non eſt juſtificandus; ſed ſufficit fides extracta ex dictis libris. dec. 30. n. 17. & 18. p. 318.

Valor obtentorum juſtificatur ex qualibet levi probatione. ibid. n. 19. p. ead.

Vallumbroſana Congregatio regitur Ariſtocratia. diſp. 1. q. 2. n. 9. p. 3

Vallis Umbroſæ Monaſteria à quibus Summi Pontificibus exempta ſint. diſp. 5. q. 12. n. 17. p. 65.

Vallumbroſana Congregatio in Monaſteriis, quorum redditus ad duodecim Monachorum numerum ſuſtentandum ſufficiunt, Superiorum præficit, qui Abbas appellari poteſt, ac Abbatum privilegiis gaudet. diſp. 11. q. 11. n. 2. p. 217.

Vaſallis utile dominium ſubjicitur, & famulatur directo dominio domini principalis. dec. 116. n. 12. p. 199.

Vel, dictio regulariter ſumitur, non copulativè, ſed alternativè, & disjunctivè. diſp. 13. q. 4. n. 3. p. 243.

Venationes, & aucupationes Religioſis prohibentur; ſicut & aves, aut canes venaticos alere. diſp. 3. q. 6. n. 22. p. 22

Verborum à ſignificatione propria recedendum non eſt. dec. 23. n. 29. p. 307.

Verba appoſita demonſtrationis gratia tantùm, non habentur in conſideratione. dec. 75. n. 12. p. 361.

ex Verbis diſpoſitivis deſumitur mens, & intentio. dec. 100. n. 2. p. 388.

Verba, *prout ſolebant*, demonſtrant, tunc ita fuiſſe in uſu. dec. 113. n. 21. p. 407.

Verba univerſalia comprehendunt omnia, ac ſi ſpecialiter fuiſſent expreſſa. dec. 114. n. 1. p. 409.

Verba etiam quando eſſent dubia, plurimum ad interpretationem confert obſervantia. ibid. n. 10. p. 409.

Verba ſunt intelligenda, ut conceſſio conveniat perſonæ, cui eſt facta. dec. 116. n. 4. p. 411.

Veritatem occultans metu alicujus, peccat mortaliter. diſp. 2. q. 3. n. 4. p. 6. Limita, ut n. 6. p. 412.

Veritas quæ & quotuplex. n. 6. p. 418.

Veritas conſcientiæ triplex. n. 7. ibid.

Veſtes pretioſæ ſuppellectilis ſuperflua, & alia hujuſmodi, quàm dedeceant regularem Prælatum, ex D. Bernardo. diſp. 11. q. 13. per tot. p. 218

Vicarius ordinarius Abbatis, eſt Præpoſitus, ſive Prior clauſtralis. diſp. 2. q. 4. n. 8. p. 12.

Vicariis inſervientibus Eccleſiis parochialibus unitis Monaſteriis debet congrua fructuum illorum portio, Epiſcopi judicio, aſſignari. diſp. ead. 9. q. 19. n. 1. p. 188.

Vicariorum portionem ſuperexcedentes fructus parochialium Eccleſiarum regularium, in Monachorum uſus converti debent. ibid. q. 19. n. 2. p. ead.

Vicarii Epiſcoporum eſſe poſſunt Abbates, & Prælati regulares, necnon Religioſi de illorum licentia. diſp. 17. q. 5. n. 7. p. 279.

Vicarius de jure non habet facultatem conferendi. dec. 78. n. 15. p. 365.

Vicarius deputatus per Monaſterium ad exercendam curam animarum Parochiæ illi unitæ, nullum jus habet ſuper decimis, ſed ſola ei congrua debetur. dec. 102. n. 5. p. 391.

Vicarior præſumitur Epiſcopus loco Nullius, contra quem cauſa committitur. dec. 67. n. 4. p. 344.

pro S. *Vincentio*, Ordinis S. Benedicti, Pariſienſis diœceſis, Monaſterio facta fuit prima exemptio, & à S. Gregorio confirmata. diſp. 5. q. 18. n. 10. p. 65.

Violentia quid, & quotuplex ſit. diſp. 7. q. 2. num. 11. p. 274.

Vi, & metu extrinſeco compulſus, inhabilis eſt ad ingreſſum Religionis. diſp. 6. q. 3. n. 27. p. 83.

Viſitatoris pro relatione multum præſumitur. decis. 11. num. 7. p. 257.

Viſitatio facta vigore Concilii Trident. non ſuffragatur Epiſcopo ad acquirendum quaſi poſſeſſionem juriſdictionis. dec. 51. n. 5. p. 316.

Viſitandi quaſi poſſeſſio non acquiritur, abſque ſcientia, & patientia Rectoris, cujus Eccleſia fuit viſitata. dec. 52. n. 1. p. ead. Vide, *Epiſcopus*.

Viſitationes non probant quaſi poſſeſſionem juriſdictionis, niſi ſint ante Concil. Trident. vel ſi poſt, doceatur, illas fuiſſe factas jure ordinario. dec. 57. n. 6. p. 341.

Viſitationes, quæ non docentur factæ ante Concilium, præſumuntur factæ vigore Concilii. ibid. n. 8. p. ead.

Viſitationis actus ſunt æquivoci, cum poſſint ab Epiſcopo fieri jure delegato, & ordinario; & ideò non probant juriſdictionem quaſi poſſeſſionem. dec. 59. n. 5. p. 342.

Viſitationes locorum exemptorum præſumuntur factæ potiùs jure delegato, quàm ordinario, niſi contrarium probetur. ibid. n. 6. p. ead.

Viſitare poteſt Epiſcopus viciniores Eccleſias, etiam quæ ſunt nullius. dec. 65. n. 3. p. 347.

Viſitandi de jure omnes Eccleſias ſuæ diœceſis Epiſcopus habet intentionem fundatam: & ideò contra eum non eſt incipiendum ab inhibitione. decis. 68. n. 2. p. 348.

à Viſitatione Epiſcopi privilegia eximentia, conceſſa ante Concilium Tridentinum non ſuffragantur. ibid. n. 4. p. ead.

à Viſitatione Epiſcopi non ſunt exemptæ Eccleſiæ Religionis Hieroſolymitanæ, iis exceptis, in quibus jus viſitandi ante Concilium Religioni, & militibus competebat. ibid. n. 5. p. ead.

Viſitare poteſt Epiſcopus omnes Eccleſias ſuæ diœceſis, etiam exemptas, vel Eccleſias viciniores, quæ ſunt Nullius, tanquam Sedis apoſtolicæ delegatus. dec. 67. n. 1. p. 349.

Viſitatio non probat juriſdictionem Epiſcopi in locis viſitatis. dec. 76. n. 14. p. 356.

Viſitandi, corrigendi, & reformandi facultas intelligitur quoad viſitationem, & correctionem morum; non autem quoad mutationem ſtatus. dec. 82. n. 13. p. 371.

Viſitatio pendet ab ordinaria juriſdictione. decis. 117. num. 3. p. 412.

Unio eſt ſpecies alienationis. diſp. 15. q. 1. n. 1. p. 263.

Unire poſſunt Abbates, & Prælati Epiſcopis inferiores ex privilegio, vel conſuetudine præſcripta, aut præſcriptione immemorabili, vel quadragenaria cum titulo. ibid. n. 2. p. 263

Unire poſſunt beneficia Abbates habentes juriſdictionem quaſi epiſcopalem in Eccleſiis ſibi pleno jure ſubjectis. ibid. n. 3. p. ead.

Unio eſt juriſdictionis. ibid. n. 4. p. ead.

Unire poſſunt Abbates Generales duo Monaſteria ſibi ſubjecta, ex juſta cauſa, modo adſint ſolennitates requiſitæ. ibid. n. 5. & 6. p. ead.

Unire non poteſt Epiſcopus Eccleſias Abbatibus, & aliis Prælatis inferioribus ſubjectas, ſine ipſorum conſenſu. ibid. n. 10. p. 264.

Unio Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum debet fieri ab Abbate, ex evidenti ipſorum neceſſitate, vel utilitate. diſp. ead. 15. q. 2. n. 1. p. 264.

Unio facta ſine cauſa, vel ex falſa cauſa, etiam ſervata forma juris, eſt ipſo jure nulla. ibid. n. 2. p. ead.

in Unione Eccleſiarum, & beneficiorum vocandi ſunt omnes, quorum intereſſe poterit; aliàs non valet. diſp. ead. 15. q. 3. n. 1. p. 265.

in Unione intervenire debet Conventus, vel Capituli conſenſus. ibid. n. 2. Limita, niſi adeſſet conſuetudo in contrarium. ibid. n. 3. p. 265.

quæ Unitur Eccleſia, ſi eſt de jurepatronatus, requiritur patroni conſenſus. ibid. n. 4. p. ead.

Uniones Monaſteriorum, ſive Abbatiarum, & locorum regularium non comprehenduntur ſub apoſtolicis revocationibus, & annullationibus unionum Eccleſiarum, Monaſteriorum, & aliorum locorum regularium in genere, vel ſpecie factis, vel faciendis, quæ habentur in Regula 12. Cancellariæ. diſp. ead. 15. q. 4. n. 1. p. ead.

Unio Eccleſiarum, & beneficiorum ſit tribus modis. diſp. ead. 15. q. 5. n. 1. p. 265.

quando Uniuntur ita Eccleſiæ, ut ex duabus una fiat, jura, conſuetudines, & privilegia conceſſa uni competunt & alteri, & quando ſunt plura, vel contracta, meliora, & favorabilia conſervabuntur. ibid. n. 2. p. ead.

quando Uniuntur duæ Eccleſiæ æquè principaliter, quælibet earum remanet in proprio ſtatu, ac propriis privilegiis gaudet. ibid. n. 3. p. 266.

ſi Uniretur Abbatiæ aliqua Eccleſia acceſſoriè, illa ſortiretur naturam, jura, & privilegia ipſius Abbatiæ. ibid. n. 4. p. ead.

ſi Uniretur Eccleſiæ non exemptæ Eccleſia exempta, amitteret exemptionem, & è contra. ibid. n. 5. p. ead.

Uniri non poteſt magis dignum minùs digno, ſed è converſo; ſi tamen unio fieret Sedis apoſtolicæ authoritate, valeret. ibid. n. 6. p. ead.

Uniones Eccleſiarum, Monaſteriorum, vel beneficiorum diſſolvere poſſunt Abbates habentes juriſdictionem quaſi epiſcopalem in Eccleſiis ſibi pleno jure unitis. diſp. ead. 15. q. 1. num. 7. p. 266.

Unionem qui poteſt facere, poteſt etiam diſſolvere. ibid. n. 2. p. ead.

Uniones beneficiorum ob quas cauſas diſſolvi poſſunt. ibid. n. 3. p. ead.

Unionum in diſſolutione vacare quem oporteat, oſtenditur. ibid. n. 4. p. 266.

Unio Parochiæ Monaſterio probatur effectuata per teſtes deponentes de decimatione in vim unionis. dec. 102. n. 8. p. 391.

Unio facta ex titulo permutationis non cadit ſub regula revocatoria. ibid. n. 10. p. ead.

Unio cenſetur facta ſine præjudicio habentium jura ſuper beneficio unito. dec. 119. n. 4. p. 414.

Unio non tollit jus percipiendi partem fructuum. ibid. num. 5. p. ead.

Unio non tollit jus percipiendi penſionem, nec alia jura compatibilia cum unione. ibid. n. 6. p. 414.

Unio effectum ſortita quoad unum beneficium, dicitur effectuata quoad alia beneficia unita. dec. 120. n. 3. p. 414.

Unitum tranſit cum omnibus bonis, in id, cui unitur. dec. 11. n. 3. & 10. p. 287.

Univerſalia verba comprehenduntur omnia, & ſuam retinent ſignificationem, etiam in materia ſtricta, & odioſa. dec. 11. n 4. p. 286.

Univerſalia verba comprehendunt omnia, ac ſi ſpecialiter fuiſſent expreſſa. dec. 114. n 1. p. 409.

Univerſitas dicitur legitimè citata, ſi fuerit reperta in aliquo congruo loco, licèt non ad illum effectum congregat. dec. 61. n. 2. p. 344.

Votum majorem partem habere non dicitur, qui non habet ultra medietatem dec. 18 n. 2. p 304.

Voluntatem propriam, per quam homo eſt homo, abnegat, qui ſemetipſam abnegat diſp. 2. q. 1. n. 2 p. 11.

Voluntatem propriam Religioſi in ſuos Superiores transtulere. diſp 4 q 3 n 5. p 32.

Voluntatum ultimarum executores ſi ſint Regulares, poſſunt ab Epiſcopo excommunicari. diſp. 5 q 11. n. 116 p. 72.

Votum non ſolum conſultivum, ſed etiam deciſivum habent Diffinitores diſp. 1. q. 2. n. 24. p 5.

per Vota, & ſcrutinia ſecreta ſacienda eſt electio Diffinitorum. diſp. 1. q 4. n. 5 p. 7.

Vota, ſeu ſuffragia Capituli Congregationum Ordinis S. Benedicti, ſunt conſultiva, non vero definitiva. diſp. 6. q 1, n. 6. p. 75.

Vota data extra Capitulum non ſuffragantur: debent enim dari, ut ab univerſis, non ut à ſingulis. dec. 18. n 4. p 296.

contra *Votum* unum tantùm peccatum committit Religioſus ſubditus tranſgrediens præceptum Superioris. diſp. 3 q. 6. n. 11. p. 20.

contra Votum ſolemne caſtitatis qui fecit, ſatisfaciat, ſi in confeſſione tantùm dicat, ſe violaſſe votum caſtitatis. diſp. ead. 3 q. 6. n. 16. p. 21.

Vovens Religioſus de non habenda mollitie, aut fornicatione, non tenetur explicare circumſtantiam talis voti poſt emiſſam profeſſionem. diſp. ead 3. q 6. n. 22.

Vota eſſentialia Religionis an teneatur obſervare Religioſus factus Cardinalis, vel Epiſcopus. diſp. ead. 3. q 9. n. p. 28.

Vota emiſſa in una Religione, non ſunt obſervanda à Religioſo tranſlato ad aliam Religionem. diſp. 3. q 6. n 6 p. 145.

Vota ſuæ Religionis an teneantur ſervare ejecti à Religione. diſp. 8. q. 8. n. 5. & 8 p. 157.

Votum paupertatis an teneantur ejecti obſervare. ibid. num. 6. p. ead

Urbinas Archiepiſcopus poteſt in terra Durantis, tanquam in loco ſuæ provinciæ, Crucem præferre, & populo benedicere. dec. 72. n 9. p 357.

Urbinatenſis Eccleſia in Metropolitanam erecta fuit à Pio IV. anno 1563. die 4. Junii. ibid. n. 10. p. ead.

Uſufructuarius dicitur is, cui relicti ſunt fructus rei cum facultate capiendi propria authoritate. deciſ. 100. num. 12. p. 389.

Uſusfructus, quem Monachus habebat in ſæculo, per profeſſionem Monaſterio acquiſitus extinguitur ſolùm ejuſdem Monachi morte naturali ſequente diſp. 11 q. 4. n. 10. Limita, ut n 11. & 12. p. 306

Uſusfructus ſi concederetur pro ſe, & filiis, quantum duret. diſp. 11. q. 4. n. 19. p. 207.

Uſusfructus ſi relinquatur Monaſterio ante profeſſionem, ea poſtea ſecuta, quanto tempore duret. ibid. n. 20. p. ead.

Uſusfructus quid ſit. diſp. 14. q. 4. n. 2 p 230.

Utile per inutile non vitiatur. dec. 22 n. 18 p. 103.

circa *Utilitatem* Eccleſiæ quid advertere debeat Commiſſarius apoſtolicus diſp 13. q. 9 n. 12 p 244.

Utilitas evidens dicitur illa, quæ non eſt dubia; ſed clara, & indubitata. ibid n 12. p. ead.

Utilitas evidens an attendenda ſit tempore contractus præcedentis aſſenſum apoſtolicum, an tempore aſſenſus, & interpoſitionis decreti. ibid. n. 13. p. ead.

Utilitas evidens Eccleſiæ probari non poteſt, neque bona Eccleſiæ alienari, quando fructus adſunt pro ſatisfactione. ibid. n. 14. p. ead.

in Utilitatem Eccleſiæ evidentem converſa eſt pecunia ex alienatione bonorum Eccleſiæ proveniens. diſp ead. 13 q 7. n. 3. p 247

Utilitatem Eccleſiæ evidentem non probat confeſſio Abbatis, vel alterius ſolius Prælati. diſp. ead. 13. q. 7. n. 4. p. 248.

F I N I S.